Jú¹ chú³² quioh²¹
Jesús tsá² lɨn³
Cristo

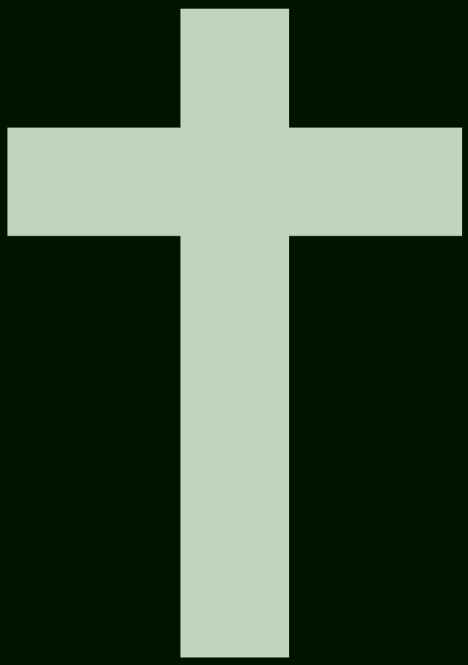

New Testament in Chinantec, Sochiapam (MX:cso:Chinantec, Sochiapam)

Jú¹ chú³² quioh²¹ Jesús tsá² lɨn³ Cristo

New Testament in Chinantec, Sochiapam (MX:cso:Chinantec, Sochiapam)

copyright © 1986 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Chinantec, Sochiapam

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Chinanteco, Sochiapan [cso], Mexico

Copyright Information

© 1986, Wycliffe Bible Translators, Inc.
This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.
You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.
You do not sell this work for a profit.
You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Chinantec, Sochiapam

© 1986, Wycliffe Bible Translators, Inc.
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.
You do not sell this work for a profit.
You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Oct 2024 from source files dated 29 Jan 2022
6f949189-17f1-57a8-bc53-e209204aa59c

Contents

MATEO 1
MARCOS 63
LUCAS 102
JUAN 168
LOS HECHOS DE LOS APÓSTOLES 218
ROMANOS 278
1 CORINTIOS 305
2 CORINTIOS 332
GÁLATAS 349
EFESIOS 359
FILIPENSES 368
COLOSENSES 375
1 TESALONICENSES 382
2 TESALONICENSES 388
1 TIMOTEO 391
2 TIMOTEO 399
TITO 404
FILEMÓN 407
HEBREOS 409
SANTIAGO 429
1 PEDRO 436
2 PEDRO 444
1 JUAN 449
2 JUAN 456
3 JUAN 457
JUDAS 458
APOCALIPSIS 461

Jú¹ Chú³² Hi³ Ca³jmú³ Má²téh³

Tsá²haun³² jméi² dí¹hio³ ñú¹deh³ Jesús (Lucas 3:23-38)

1 Hi³ lá² bíh¹ cáun² sí² hi³ cha³² jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo, jan² Tsá² jón²zíh¹ jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹ quionh³ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹. Jáun² né³, ñí¹ lá² má²ja³toh³ hi³ jmáɨ² tsá²haun³² dí¹hio³ ñú¹deh³ tsú².

2 Há²bran²¹ hí³ jmɨ́¹ lín³ jméi² Isaac, tsá² lɨn³ jméi² Jacob, tsá² lɨn³ jméi² Judá la³ má²quionh³ jɨ³ tsá¹ raɨnh²¹ nɨ́² siáh³.

3 Judá hí³ quionh³ Tamar ñí²cuo² jmɨ́¹ lín³ jméi² mí¹ziú¹³ Fares quionh³ Zara. Jáun² Fares hí³ lɨn³ jméi² Esrom tsá² lɨn³ jméi² Aram.

4 Aram hí³ lɨn³ jméi² Aminadab tsá² lɨn³ jméi² Naasón, tsá² lɨn³ siáh³ jméi² Salmón.

5 Salmón hí³ quionh³ Rahab ñí²cuo² jmɨ́¹ lín³ jméi² mí¹ziú¹³ Booz, hi³ jáun² Booz hí³ né³ quionh³ Rut ñí²cuo² jmɨ́¹ lín³ jméi² mí¹ziú¹³ Obed. Obed hí³ né³ lɨn³ jméi² Isaí.

6 Isaí hí³ lɨn³ jméi² hla¹ re²¹ Dá²vi²¹, jáun² re²¹ Dá²vi²¹ la³ má²quionh³ tsá²mɨ³ tsá² jmɨ́¹ ñí²cuo² Urías lɨn³ jméi² mí¹ziú¹³ Salomón.

7 Salomón hí³ lɨn³ jméi² Roboam tsá² lɨn³ hí³ jméi² Abías, hi³ hí³ né³ lɨn³ jméi² Asa.

8 Jáun² Asa hí³ né³ lɨn³ jméi² Josafat tsá² lɨn³ jméi² Joram, tsá² lɨn³ hí³ jméi² Uzías.

9 Jáun² Uzías lɨn³ jméi² Jotam tsá² lɨn³ jméi² Acaz, Acaz hí³ né³ lɨn³ jméi² Ezequías.

10 Jáun² Ezequías lɨn³ jméi² Manasés tsá² lɨn³ hí³ jméi² Amón; Amón hí³ né³ lɨn³ jméi² Josías.

11 Hi³ jáun² Josías lɨn³ jméi² Jeconías la³ má²quionh³ tsá¹ raɨnh²¹, jmáɨ¹ hi³ ca³ja³taunh²¹ jáun² tsá² *Israel hi³ tson³ tɨ³ hué³² Babilonia.

12 Jmɨ́¹ má²lɨ³² jáun² né³, Jeconías hí³ siáh³ ca³lɨ³zian² Salatiel jon², tsá² lɨn³ hí³ jméi² Zorobabel.

13 Jáun² Zorobabel lɨn³ jméi² Abiud tsá² lɨn³ hí³ jméi² Eliaquim, tsá² lɨn³ jméi² Azor.

14 Hi³ Azor hí³ né³ lɨn³ jméi² Sadoc tsá² lɨn³ jméi² Aquim, tsá² lɨn³ hí³ jméi² Eliud.

15 Jáun² Eliud lɨn³ jméi² Eleazar tsá² lɨn³ hí³ jméi² Matán, tsá² lɨn³ jméi² Jacob.

16 Jáun² né³, Jacob lɨn³ jméi² Sé³² ñí²cuo² Má²réi³; Má²réi³ né³ lɨn³ mí¹ziú¹³ Jesús Tsá² ca³lɨn³ Cristo.

17 Hi³ jáun² la³ nɨ́² bíh¹ lɨ́³ hi³ quia³quiún³ nió³ jón²zíh¹ jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹ tín³ ca³la³ tɨ³ jmáɨ¹ hi³ zian² hla¹ Dá²vi²¹, hi³ hla¹ Dá²vi²¹ ca³la³ tɨ³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmáɨ¹ hi³ ca³huén² tsá² Israel hi³ ja³taunh²¹ hi³ tson³ tɨ³ Babilonia tín³ siáh³ quia³quiún³ nió³ jón²zíh¹ jón²cho¹ tsú², hi³ cónh³í¹ quia³quiún³ nió³ jón²zíh¹ jón²cho¹ tsú² tín³ la³ tɨ³ jmɨ́¹ ca³lɨ³zian² jáun² Cristo.

Jmáɨ¹ hi³ ca³lɨ³zian² Jesús Tsá² lín³ Cristo (Lucas 1:26-38, 2:1-7; Juan 1:14)

18 La³ lá² bíh¹ lɨ³ hi³ ca³lɨ³zian² Jesús Tsá² lín³ Cristo: Má²réi³ jmɨ́¹ má²ná¹lɨ́³ jáɨ¹³ hi³ jenh¹³ cuo² quionh³ Sé³²; tɨ³la³ ñeh² bíh¹ hi³ jenh¹³ cuo² tsú² má¹ná¹, ca³lɨ³ lin¹ Má²réi³ hi³ quian² jon², cáun² hi³ lɨ³ cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Jmɨ́²chí³ Chun¹.

19 Jáun² Sé³² tsá² nióh³² tsú² hí³ jáɨ¹³ quionh³ né³, ca³lɨ³hnió³ tsunh³ jáɨ¹³ quionh³ Má²réi³. Ca³lín¹³ tsú² hi³ jmu³ la³ jáun² ta³ tiá² hin² ñi³², quí¹hliá² tsá² hí³ jan² tsá² chun¹ bíh¹ hi³ jáun² tiá² jmɨ́¹ hnió³ yáh³ tsú² chin¹³ hua³heih²¹ Má²réi³.

20 Tɨ³la³ tá¹la³ lín²³ tsú² jáun² la³ nɨ́² né³, jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Juo¹³ dí² ca³jnia³ jéinh³² tsú² juɨ³² qui³ ziú³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnú² Sé³², tsá² jón²zíh¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹, ha³ lɨ́² jmú² juénh² nú² hi³ hen¹³ nú² Má²réi³ hi³ lín¹³ ñí²cuoh² nú², quí¹ dáɨn² hi³ quian² tsú² ca³can³ tsú² cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Jmɨ́²chí³ Chun¹ bíh¹.

21 Hi³ jáun² nɨ́¹ má¹ca³lɨ³zian² dáɨn² hí³, hniáuh³² teh¹ nú² Jesús. La³ nɨ́² bíh¹ lɨ³ jmáɨ² tsú², quí¹hliá² lión³² tsú² tsá² joh¹ hi³ ca³tɨ²¹ tso³.

22 La³ nɨ́² bíh¹ ca³lɨ³ hi³ jáun² ca³lɨ³tí³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ Juo¹³ dí² cun³quionh³ jan² *tɨ³² jë¹ Dió³², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

23 Jan^{2} tsá^{1}máɨ^{13}, tsá^{2} tiá^{2} hin^{2} má^{2}ca^{3}cáuh^{32}, can^{3} jon^{2},
hi^{3} jáun^{2} nɨ́^{1} má^{1}ca^{3}lɨ^{3}zian^{2} dáɨn^{2} hí^{3},
lɨ^{3} jmáɨ^{2} Emanuel,
(hi^{3} hnió^{3} juáh^{3} “Dió^{32} zenh^{2} quiúnh^{1} jnoh^{1}”).

24 Jmɨ́^{1} ñi^{21} jáun^{2} hi^{3} rá^{2}cuóun^{1} Sé^{32}, ca^{3}jmú^{3} bíh^{1} la^{3} cun^{3} hi^{3} má^{2}lɨ́^{2}juáh^{3} jáun^{2} tsá^{2}cuú^{2} tsá^{2}ta^{3} Juo^{13} dí^{2}, hi^{3} ca^{3}hen^{3} Má^{2}réɨ^{3} hi^{3} lɨ́^{13} ñí^{2}cuo^{2}.

25 Tɨ^{3}la^{3} cun^{3} tiá^{2} ca^{3}tiánh^{3} bíh^{1} tsú^{2} cu^{3}tsa^{32} ta^{3} ñeh^{2} bí^{1} hi^{3} lɨ^{3}zian^{2} jon^{2}; jáun^{2} Sé^{32} né^{3} ca^{3}teh^{3} Jesús dáɨn^{2} hí^{3}.

2

Tsá^{2} quia^{3}lín^{3} jmɨ́^{1} tsɨ́^{3} tsá^{2}jɨen^{3} Jesús

1 Jáun^{2} né^{3}, Jesús hí^{3} ca^{3}lɨ^{3}zian^{2} já^{1} juú^{2} Belén, hué^{13} Judea, jmáɨ^{1} hi^{3} jmɨ́^{1} cuá^{1}lɨ́n^{3} Herodes re^{21} hué^{32} jáun^{2}. Jmɨ́^{1} lɨ́^{1}cáɨn^{2} jáun^{2} né^{3}, ca^{3}cha^{3}táunh^{1} ma^{3} jan^{2} tsá^{2}ñuh^{2} já^{1} juú^{2} Jerusalén, tsá^{2} já^{2}taunh^{21} tɨ^{3} juɨ^{32} ñí^{1} hia^{32} hiú^{2}, tsá^{2} quia^{3}lín^{3} jmɨ́^{1} tsɨ́^{3} hi^{3} chú^{2} ñih^{23} chí^{1}jmaɨ^{21}.

2 Hi^{3} jáun^{2} tsá^{2} hí^{3} né^{3} ca^{3}ngáɨ^{3}:
—¿Ha^{3} jinh^{1} rón^{32} Tsá^{2} má^{2}ca^{3}lɨ^{3}zian^{2}, Tsá^{2} lɨ́n^{3} Re^{21} Juo^{13} tsá^{2} *judíos? Quí^{1} tɨ^{3} ñí^{1} hia^{32} hiú^{2} má^{2}ca^{3}neh^{21} jnoh^{1} chí^{1}jmaɨ^{21} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} tsú^{2}, hi^{3} jáun^{2} jau^{3} jnoh^{1} ñí^{1} lá^{2} hi^{3} ja^{3}ma^{3}tsú^{1} ma^{3}jonh^{21} jnoh^{1} tsú^{2}.

3 Jmɨ́^{1} ca^{3}lɨ^{3} ñi^{32} re^{21} Herodes jáɨ^{13} nɨ́^{2} né^{3}, ca^{3}la^{3} lɨ́^{1} tiá^{2} ñi^{32} he^{3} jmu^{3} bíh^{1} lɨ^{3}, jɨ^{3} la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2} zian^{2} já^{1} juú^{2} Jerusalén nɨ́^{2} siáh^{3}.

4 Jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}teh^{3} re^{21} hí^{3} la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2} ná^{1}lɨ́n^{3} mi^{3}jmú^{3} jɨ^{3} tsá^{2} ná^{1}lɨ́n^{3} tɨ^{32} liei^{21} nɨ́^{2}, jáun^{2} ca^{3}ngáɨh^{3} dí^{2} tsá^{2} hí^{3} ha^{3} jinh^{1} ca^{3}tɨ^{21} hi^{3} lɨ^{3}zian^{2} Tsá^{2} lɨ́n^{13} Cristo.

5 Jáun^{2} tsá^{2} hí^{3} ca^{3}juáh^{3}:
—Já^{1} juú^{2} Belén hɨ́n^{13} tɨ^{3} hué^{13} Judea bíh^{1} lɨ^{3}zian^{2}; quí^{1} jan^{2} hla^{1} *tɨ^{32} jë^{1} Dió^{32} ca^{3}juáh^{3} la^{3} lá^{2}:

6 Hnú^{2} juú^{2} Belén hɨ́n^{13} tɨ^{3} hué^{13} Judá,
tiá^{2} huen^{3} yáh^{3} hnú^{2} ja^{1} tsá^{2} ná^{1}ho^{2} ta^{21} hué^{32} nɨ́^{2};
quí^{1} ñí^{1}con^{2} hnú^{2} bíh^{1} cua^{3}haɨn^{32} jan^{2} Tsá^{2} chín^{1},
Tsá^{2} jmu^{3} hua^{3}hí^{13} tsá^{2} *Israel tionh^{2} jo^{3}uón^{32} jná^{13}.

7 Jáun^{2} ta^{3}máɨh^{3} bíh^{1} ca^{3}teh^{3} Herodes tsá^{2} quia^{3}lín^{3} jmɨ́^{1} tsɨ́^{3} hí^{3}, hi^{3} jáun^{2} ca^{3}ngáɨh^{3} dí^{2} hi^{3} hín^{2} jmáɨh^{1} ti^{3}tsóh^{3} ca^{3}jnia^{3} chí^{1}jmaɨ^{21} jáun^{2}.

8 Jáun^{2} ca^{3}zen^{3} dí^{2} tsú^{2} tɨ^{3} já^{1} juú^{2} Belén hi^{3} ca^{3}záɨh^{3} dí^{2} la^{3} lá^{2}:
—Cuá^{2}táunh^{1} náh^{2} ñí^{1} zio^{1}, hi^{3} cuá^{2}hniah^{32} náh^{2} re^{2} lɨ́n^{32} dáɨn^{2} hí^{3}; hi^{3} jáun^{2} nɨ́^{1} má^{1}ca^{3}chanh^{21} náh^{2}, ñá^{2}juah^{21} náh^{2} ñí^{1}con^{2} jná^{13}, hi^{3} jáun^{2} ja^{3}bí^{1} jná^{13} siáh^{3} uá^{2}jaɨ^{32} ñe^{1} hi^{3} ñí^{1}ma^{3}tsú^{1} ma^{3}jonh^{21}.

9 Jmɨ́^{1} má^{2}lɨ́^{2}zéih^{32} jáun^{2} re^{21} tsá^{2} hí^{3} jáɨ^{13} nɨ́^{2} né^{3}, ja^{3}taunh^{21} bíh^{1} tsá^{2} hí^{3} juɨ^{32} hi^{3} tiáunh^{1}; hi^{3} jáun^{2} chí^{1}jmaɨ^{21} hi^{3} ca^{3}jɨ́e^{3} tsú^{2} jáun^{2} tɨ^{3} ñí^{1} hia^{32} hiú^{2} cuá^{1}tsau^{32} chí^{1}ján^{3} ta^{3} ñí^{1} tsú^{2} ca^{3}la^{3} ñí^{1} cá^{1}chó^{21} jmáɨ^{1} hi^{3} ca^{3}háɨ^{32} tie^{3} tá^{2}chi^{21} ñí^{1} rón^{21} dáɨn^{2}.

10 Hi^{3} jáun^{2} jmɨ́^{1} ca^{3}jɨe^{3} tsá^{2} quia^{3}lín^{3} hí^{3} jmɨ́^{1} tsɨ́^{3} hi^{3} má^{2}he^{2} tie^{3}, jáun^{2} jlánh^{1} ca^{3}lɨ^{3} hiún^{2} lɨ́n^{32} tsɨ́^{3};

11 hi^{3} jáun^{2} jmɨ́^{1} taunh^{21} tsú^{2} jáun^{2} ñéih^{3} né^{3}, ca^{3}jɨ́en^{32} dáɨn^{2} quionh^{3} Má^{2}réɨ^{3} mí^{1}ziú^{13}. Jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}di^{3}jñí^{32} dí^{2} tiáunh^{1} hi^{3} ca^{3}ma^{3}tsu^{3} ma^{3}jónh^{32} dáɨn^{2} hí^{3}. Jmɨ́^{1} lɨ^{21} jáun^{2} ca^{3}nia^{3} tsú^{2} cuó^{2} quioh^{21}, hi^{3} ca^{3}huéh^{3} cú^{1}mí^{1}niau^{21}, ziún^{2}, jɨ^{3} no^{1} hi^{3} lɨ́^{3} quionh^{3} há^{2} má^{2}ró^{32} jmáɨ^{2} mirra nɨ́^{2} siáh^{3}, hi^{3} lɨ́^{1} ca^{3}cuéh^{3} dí^{2} dáɨn^{2}.

12 Jmɨ́^{1} má^{2}lɨ́^{2}niéɨ^{32} tsú^{2} jáun^{2} juɨ^{32} qui^{3} ziú^{3} hi^{3} tiú^{2}uú^{2} hniáuh^{32} tsa^{3}tánh^{1} tɨ^{3} juɨ^{32} ñí^{1} cuá^{3} Herodes, hi^{3} jáun^{2} juɨ^{32} siáh^{3} bíh^{1} ja^{3}tanh^{21} tsú^{2} cú^{2}jueh^{32} tɨ^{3} juú^{2}co^{1}.

Jmɨ́^{1} ca^{3}cuóun^{3} tsú^{2} tɨ^{3} hué^{32} Egipto

13 Jmɨ́^{1} má^{2}já^{2}tanh^{21} jáun^{2} tsá^{2} quia^{3}lín^{3} hí^{3} jmɨ́^{1} tsɨ́^{3} né^{3}, jáun^{2} jan^{2} tsá^{2}cuú^{2} tsá^{2}ta^{3} Dió^{32} Juo^{13} dí^{2} ca^{3}jnia^{3} jéinh^{32} Sé^{32} juɨ^{32} qui^{3} ziú^{3} hi^{3} ca^{3}juáh^{3} la^{3} lá^{2}:
—Náu^{2}, jan^{32} dáɨn^{2} nɨ́^{2} quionh^{3} mí^{1}ziú^{13}, cuóun^{3} tɨ^{3} hué^{32} Egipto, ca^{3}la^{3} ñí^{1} cá^{1}juáh^{21} jná^{13} hi^{3} cuá^{1}han^{2} nú^{2} siáh^{3} hué^{32} jáun^{2}; quí^{1} né^{3}bí^{1} ja^{3}hniah^{2} Herodes dáɨn^{2} hi^{3} jngɨh^{3}.

14 Jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}náu^{2} Sé^{32} hi^{3} ca^{3}jan^{3} dáɨn^{2} quionh^{3} mí^{1}ziú^{13} hi^{3} ja^{3}taunh^{21} ta^{3} já^{1}niéɨ^{2} tɨ^{3} hué^{32} Egipto;

15 jáun2 ñí1 jáun2 bíh1 ca3tiánh3 tsú2 ca3la3
tɨ3 ñí1 jun1 Herodes. La3 nɨ́2 ca3lɨ3 hi3 jáun2
ca3lɨ3tí3 la3 cun3 hi3 má2ca3juáh3 Juo13 dí2
jmɨ́1tin2 cun3quionh3 jan2 hla1 tɨ32 jë1 Dió32:
“Tɨ3 hué32 Egipto bíh1 ca3teh3 jná13 Jón32”.

Herodes jmu2 héɨh32 hi3 jngɨh3 tsú2 tsá1míh1

16 Jmɨ́1 ca3lɨ3tsɨn2 jáun2 Herodes hi3 tsá2
quia3lín3 hí3 jmɨ́1 tsɨ́3 lɨ́1 má2lɨ́2cáuh32 cú2nga1
bíh1, jáun2 ca3míh3 lɨ́n32 tsɨ́3 tsú2; hi3 jáun2
ca3jmú3 dí2 héɨh32 hi3 ma3tsan2 tsú2 la3jɨ́n32
tsá1míh1 tsá2 jmɨ́1 má2tiáunh1 tun3 mieh2 tɨ3
la3 hué32 jmɨ́1 zian2 já1 juú2 Belén jɨ3 juú2 la3
cu3 la3 jéin3 jáun2 nɨ́2, la3 cun3 tí3 jmáɨ1 hi3
ca3hɨ́e3 jáun2 tsá2 quia3lín3 hí3 jmɨ́1 tsɨ́3.

17 La3 jáun2 bíh1 ca3lɨ3tí3 la3 cun3 hi3
ca3juáh3 jáun2 hla1 Jeremías tɨ32 jë1 Dió32:

18 Ñí1ja21 cáun2 mah1 tɨ3 juú2 Ramá,
hi3 ñí1ho1 lɨ́n21 tsú2 hi3 hú1 quí2 hú1 jngɨh32
tsɨ́3;
Raquel bíh1 hí3 tsá2 cuá1ho2 hi3 ca3tɨn1
jón2zɨ́h1.
Cun3 tiá2 ca3lɨ3hnió3 bíh1 tsú2 hi3 niau21 re2
tsɨ́3,
quí1 cun3ñí1 hi3 jlánh1 má2ca3hiá2 cá2tsan3
jón2zɨ́h1.

19 Hi3 jáun2 né3, jmɨ́1 má2jún1 jáun2
Herodes ca3jnia3 jan2 tsá2cuú2 tsá2ta3 Dió32
Juo13 dí2 jéinh32 Sé32 juɨ32 qui3 ziú3 tá1la3
cuá3 jáun2 hué32 Egipto, hi3 ca3juáh3 la3 lá2:

20 —Náu2, jon1 dáɨn2 quionh3 mí1ziú13
hi3 cuánh2 tɨ3 hué32 Israel, quí1 má2cá2tsan3
bíh1 tsá2 jmɨ́1 hnió3 jngɨh3 dáɨn2.

21 Jáun2 Sé32 ca3náu2 hi3 ca3jón32 dáɨn2
la3 má2quionh3 mí1ziú13 hi3 jaunh3 tɨ3 hué32
Israel.

22 Tɨ3la3 jmɨ́1 ca3lɨ3 ñi32 Sé32 hi3 Arquelao
má2cuá1ho2 siáh3 ta21 tɨ3 Judea cha13 hla1
Herodes jméi2, jáun2 ca3lɨ3 cóh32 tsú2 hi3
tsánh32 tɨ3 jáun2; tɨ3la3 jmɨ́1 má2lɨ́2héi3 tsú2
jáun2 héɨh32 juɨ32 qui3 ziú3 né3, jaunh3 bíh1
tɨ3 hué13 Galilea.

23 Jmɨ́1 cá1chánh21 tsú2 hué32 jáun2 né3,
ngau3 hi3 ca3ñí1cuá2 já1 juú2 Nazaret. La3
nɨ́2 ca3lɨ3 hi3 jáun2 ca3lɨ3tí3 la3 cun3 hi3
ca3juáh3 jáun2 tsá2 jmɨ́1 ná1lɨ́n3 hí3 tɨ32 jë1
Dió32 jmɨ́1tin2 hi3 Jesús téh3 tsú2 hná1 tsá2
Nazaret.

3

Juan2 tsá2 ziau2 jmáɨ2 hleh32 jáɨ13 quioh21 Dió32 hué32 quiéin2

(Marcos 1:1-8; Lucas 3:1-20; Juan 1:6-8,15-34)

1 Jmɨ́1jáun2 cuan3 Juan2 tsá2 ziau2 jmáɨ2 tɨ3
hué32 quiéin2 lɨ́3 tɨ3 hué13 Judea, hi3 hleh32
jáɨ13 quioh21 Dió32,

2 hi3 juáh3 la3 lá2:
—¡Za1 náh2 jmɨ́1 honh2, quí1 má2ja3quián3
ma3jnia2 bíh1 Dió32 Tsá2 má2cuá1hiáun1 hi3
lɨ́n13 Re21!

3 Hi3 ca3tɨn1 Juan2 nɨ́2 bíh1 jáɨ13 hi3
ca3hléh3 jáun2 hla1 Isaías *tɨ32 jë1 Dió32, jmɨ́1
ca3juáh3 jáun2 la3 lá2:
Tɨ3 hué32 quiéin2 niéɨh3 cáun2 ho3 tsáu2, hi3
ñí1juah21:
Jmu3 náh2 hua3jan21 juɨ32 ñí1 já21 Juo13 dí2;
jmu3 náh2 cáun2 juɨ32 cú2tso2.

4 Jáun2 ha1 Juan2 hí3 né3 jmɨ́1 lɨ́3 jñú13 jáh3
cánh1 téh23 tsú2 camello, lá2 hñéɨh1 tsú2 jmɨ́1
lɨ́3 láu2, hi3 má32 quioh21 tsú2 né3 jmɨ́1 lɨ́n3
náɨh2 la3 má2quionh3 jmɨ́2toh1 hi3 zia32 ja1
náɨ2.

5 Hi3 jáun2 tsá2 zian2 Jerusalén jmɨ́1
ja3táunh1 hi3 náɨ32 jë1 tsú2, la3 má2quionh3
la3jɨ́n32 tsá2 hɨ́n13 tɨ3 Judea jɨ3 tsá2 zian2
hué32 can32 cua3 Jordán nɨ́2 siáh3;

6 hi3 jáun2 nɨ́1juáh3 nɨ́1 má1lɨ́2ton3 tsú2 tso3
quioh21, má1lɨ32 jáun2 tɨ́2 ziau2 Juan2 jmáɨ2
cua3 Jordán jáun2.

7 Jáun2 ca3chó32 cáun2 jmáɨ1 hi3
cua3taunh21 tsá2 téh23 tsú2 tsá2 *fariseos jɨ3
tsá2 *saduceos, [tsá2 tun3 nió3 hɨ́n13 cuáh32
quioh21 tsá2 *judíos]. Jáun2 né3, jmɨ́1 ca3jɨ́e3
Juan2 hi3 juóun32 lɨ́n32 bíh1 tsá2 hí3 ja3to1
ja3lɨn23 hi3 hnió3 zón32 jmáɨ2, jáun2 ca3záɨh3
dí2 la3 lá2:
—¡Hnoh2 dá2 jón2zɨ́h1 jón2cho1 jáh3 hláɨnh1
bíh1! ¿Hin2 dá2 tsánh2 ca3záɨ3 hnoh2 hi3
hniáuh32 cuóunh13 náh2 ca3tɨ21 uu3mí2tsɨ32
hi3 má2ja32 má2janh2?

8 Jmu3 náh2 lin1 hi3 tson2 má2ca3za2 jmɨ́1
honh2 náh2,

9 ha³ lɨ́²uú² lɨ́¹ cuɨ́¹ lɨ́n¹³ náh² hi³ lɨ́¹³
liáun³ náh² cun³ñí¹ hi³hliá² hnoh² jón²zɨ́h¹
jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹; quí¹ jná¹³ juanh³²
hi³ hí¹ ca³la³ tɨ³ quɨ́n¹ lá² yáh³ lɨ́¹³ jmu³ Dió³²
hi³ láɨn¹ jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹.
10 Quí¹ má²rá¹lɨ́³ bíh¹ hua³jan²¹ mí¹chí¹
hi³ quiúh³² tsú² la³jɨ́³² hmá² tiá² máɨ³ chu²¹
háɨ³², hi³ jáun² tsa³toh³ ja¹ sɨ́².
11 Quí¹ tson² bíh¹ jná¹³ ziau² jmáɨ² hnoh²
cun³quionh³ jmɨ́² jma³, cáun² li²¹ hi³ lin¹ hi³
tson² má²lɨ́²záɨ³² tsú² jmɨ́¹ tsɨ́³; tɨ³la³ né³bí¹
já²¹ yáh³ jan² Tsá² tɨ³ jlánh¹ bíh¹ quien²
la³ cun³ bí¹ jná¹³, quí¹ cun³ tiá² cu³ tiá²
ren³ bíh¹ jná¹³ quiúnh¹ ná¹ Tsá² hí³, ca³la³
hí¹juáh³ tiá² ca³tɨn¹ yáh³ jná¹³ hi³ má¹con²¹
ná¹ tsú² hi³ cue¹ ná¹ chí² láu² tsɨ³² ta³. Jáun²
Tsá² hí³ bíh¹ ziau³ hnoh² jmáɨ² cun³quionh³
Jmɨ́²chí³ Chun¹ jɨ³ cun³quionh³ sɨ́² nɨ́² siáh³.
12 Má²zianh³² bíh¹ Tsá² hí³ cuah²¹ quioh²¹
hi³ chí³² cuú²miih²¹, hi³ jáun² tsa³cuɨ́³²
má¹quɨ³². Chá³² tsú² cu³lɨ²¹ cuú²miih²¹
má²jɨ² jáun² ñéih³ hñu³cuɨ́³ quioh²¹; hi³ jáun²
má¹quɨ³² jáun² né³, tsa³toh³ ja¹ sɨ́² bíh¹, cáun²
sɨ́² hi³ tiá² tón³² jmáɨ¹ yéɨ³².

Jmɨ́¹ cáun³ Jesús jmáɨ²
(Marcos 1:9-11; Lucas 3:21-22)

13 Jmɨ́¹jáun² cua³han³ Jesús tɨ³ Galilea, hi³
ca³chó³² can³² cua³ Jordán ñí¹ jmɨ́¹ dí¹zion²
Juan² tsáu² jmáɨ², hi³ hnió³ ziau³ Juan²
jmáɨ².
14 Tɨ³la³ tiá² jmɨ́¹ hei³² yáh³ Juan², hi³ jáun²
ca³záɨh³ dí² Jesús:
—Jná¹³ bíh¹ tɨ³ hniáuh³² zón³² jmáɨ² hi³
ziau¹³ hnú²; ¿he³ lɨ³ sa³ hnú² bíh¹ tɨ³ ñeih³²
ñí¹con² jná¹³?
15 Tɨ³la³ Jesús né³ ca³juáh³:
—Cuɨ́¹ lɨ́¹³ tín² la³ nɨ́² ta³né³²; quí¹ ca³ta¹
bíh¹ dí² jmú¹³ la³jɨ́³² la³ cun³ hi³ hnió³ Dió³².
Jmɨ́¹jáun² né³, ca³ma³tí³² Juan² hi³
ca³zion³ jmáɨ² Jesús.
16 Jmɨ́¹ cáun³ jáun² Jesús jmáɨ² né³,
cua³han³ chu³ jmáɨ². Jmɨ́¹jáun² né³ ca³niá³
hñu³mɨ³cuú², hi³ jáun² ca³jɨ́en³² tsú² Jmɨ́²chí³
Chun¹ joh¹ Dió³² hi³ má²cuá¹son² ñí¹
quioh²¹ dí², hi³ jniá³ la³jmɨ́¹ jniá³ jan² jáɨ².
17 Jmɨ́¹jáun² ja³ cáun² mah¹ tɨ³ hñu³mɨ³cuú²
hi³ ñí¹juah²¹ la³ lá²:
—Tsá² nɨ́² bíh¹ Jón³² jná¹³, Tsá² hno³
lɨ́n³² ná¹, Tsá² jlánh¹ lɨ́²hiún² tsɨn³² jná¹³ hi³
ca³tɨn¹.

4

Satanás cá² lan²³ Jesús
(Marcos 1:12-13; Lucas 4:1-13)

1 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³jan³ Jmɨ́²chí³ Chun¹
Jesús tɨ³ hué³² quiéin², hi³ jáun² ñí¹ jáun² lɨ́¹³
ca³ lau³ tsá² hláɨnh¹ quioh²¹ tsú².
2 Ñí¹ jáun² ca³ma³hɨen²¹ tsú² tun³ló³²
jmáɨ¹ jɨ³ tun³ló³² nie³, jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³ lɨ³
ñí¹cuóunh²¹.
3 Jáun² tsá² cá² lau²³ hí³ ca³ma³janh³²
ñí¹con² Jesús hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Nɨ́¹juáh³ tson² bíh¹ hnú² Jon² Dió³²,
jmu³ neh²¹ hi³ quɨ́n¹ lá² jeinh²¹ *hí³
cuú²miih²¹.
4 Tɨ³la³ Jesús ca³ngáɨ³:
—Ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³:
"Jun³juáh¹³ jmáh³la³ cun³quionh³ hí³
yáh³ lɨ́¹³ zian² tsá²mɨ³cuóun², quí¹ ja³bí¹
cun³quionh³ ca³la³ jɨ́³² jáɨ¹³ hi³ hleh³² Dió³²
bíh¹ siáh³".
5 Hi³ jáun² tsá² hláɨnh¹ hí³ ca³jau³ tɨ³
Jerusalén juú² hɨen¹, jáun² ca³di³chin³ dí²
Jesús tsáɨh³ cuáh³² chín¹,
6 hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:
—Nɨ́¹juáh³ tson² cu³tí³ hi³ hnú² Jon²
Dió³², tanh² la³ tɨ³ hué³² ó³² neh²¹; quí¹ ñí¹
Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³:
Dió³² zen³ tsá²cuú² tsá²ta³ hi³ jmu³ hua³hí¹³
hnú²;
hi³ ziau³ tsú² hnú² cun³quionh³ cuo²
hmóu³²,
quí¹ nɨ́² lɨ́¹ ca³cuɨ́h³ tanh¹ hnú² cun³quionh³
quɨ́n¹.
7 Tɨ³la³ Jesús né³ ca³ngáɨ³:
—Ja³bí¹ ñí¹ Sí² jáun² siáh³ rá¹juáh³: "Ha³
lɨ́² cá² lɨ́² lan³ hnú² Dió³² Juóuh³²".
8 Siáh³ siáh³ cu³ jéin³² ca³ñí¹jau² tsá²
hláɨnh¹ cáun² tsɨ³ máh³ ñe¹ lɨ́n²¹, hi³ jáun²
ñí¹ jáun² ca³hɨ́eh³ dí² Jesús la³jɨ́³² juú² ñí¹
ná¹hu²¹ cuo² tsá² ná¹ho² ta²¹ tá¹ cáun²

hngá¹máh³ jɨ³ la³jɨ́³² hi³ zia³² quioh²¹ tsá² hí³ nɨ́² siáh³;
9 hi³ jáun² ca³záɨh³ dí² siáh³ la³ lá²:
—Jná¹³ chá¹³ la³jɨ́³² hi³ jniá³ nɨ́² jo³cuonh² hnú² nɨ́¹juáh³ hi³ dí¹jñih²¹ hnú² ta³ ñi³² jná¹³, jɨ³ hi³ má¹tsú¹ má¹jauh²¹ nú² jná¹³.
10 Jmɨ́¹jáun² ca³záɨh³ Jesús tsá² hláɨnh¹ la³ lá²:
—Cuánh² quián¹³ *Satanás, quí¹ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³: "Ma³tsú¹ ma³jonh²¹ Dió³² Juóuh³², hi³ ñí¹ jɨ́²¹la³ jan² tán¹ hí³ bíh¹ má¹cú¹ má¹haɨn²¹ nú²".
11 Jmɨ́¹jáun² ca³náu² tsá² hláɨnh¹ tɨ³ có³² ñí¹con² Jesús, hi³ jáun² cua³taunh²¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ cua³ma³cón³² Jesús.

Jesús má²liáu³² tá¹³ hué¹³ Galilea (Marcos 1:14-15; Lucas 4:14-15)

12 Jmɨ́¹ ca³náɨ³² Jesús hi³ Juan² tsá² ziau² jmáɨ² má²cuá¹hún¹ hñu³mí¹ñí², jáun² ngah³ dí² tɨ³ hué¹³ Galilea.
13 Tɨ³la³ tiú²uú² ca³cuá³ yáh³ tsú² já¹ juú² Nazaret má¹ná¹, quí¹ já¹ juú² Capernaum bíh¹ ngau³ tsú² cú²jueh³² hi³ ca³ñí¹cuá², cáun² juú² nio² can³² jmáɨ² lɨ́¹ ná¹ho³, ñí¹ má²can³² hué¹³ juú² Zabulón quionh³ juú² Neftalí.
14 Hi³ jáun² ca³lɨ³tí³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ hla¹ Isaías *tɨ³² jë¹ Dió³² jmɨ́¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²:
15 Tsá² hué³² Zabulón quionh³ tsá² hué³² Neftalí,
tsá² zian² hué³² nio² hú¹ juɨ³² tɨ³ can³² jmɨ́²miih²¹,
tsá² zian² jo²¹ cua³ Jordán, juɨ³² ñí¹ hia³² hiú²,
la³ má²quionh³ tsá² zian² hué¹³ Galilea ñí¹ má²tionh² *tsá²cá²jo²¹,
16 la³jɨ́n³² tsá² nɨ́², tsá² qui³ tionh² nɨ́² ñí¹ já¹niéi² ca³jɨ́e³ cáun² joh¹ zɨ́n³ lɨ́n³²;
hi³ jáun² tsá² nɨ́², tsá² tionh² ñí¹ quian² heinh²¹ quioh²¹ hmú³²,
má²ca³táɨn³ cáun² joh¹ hi³ lɨ́³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ joh¹ quioh²¹ cáun² jmáɨ¹ hmaɨ²¹ hi³ ca³jniá³² siáh³.
17 Hi³ jáun² né³, la³ cun³ jmáɨ¹ jáun² bíh¹ ca³ma³liáu³² Jesús hi³ hleh³² jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³² hi³ juáh³:
—Za¹ náh² jmɨ́¹ honh², quí¹ má²ca³ma³jnia² bíh¹ Dió³² Tsá² má²cuá¹hiáun¹ hi³ lɨ́n¹³ Re²¹.

Jesús téh²³ quiun³ tsá² zanh²³ jáh³ jmáɨ² (Marcos 1:16-20; Lucas 5:1-11)

18 Jáun² jmɨ́¹jáun² jmɨ́¹ cuá¹ngɨ³² Jesús can³² jmáɨ² lɨ́¹ ná¹ho³ hué¹³ Galilea; ñí¹ jáun² né³ ca³jɨ́en³² gon³ tsá² má²tún² raɨnh²¹, jan² tsá² jmɨ́¹ jmáɨ² Sí¹mu²¹ tsá² ca³lɨ³ jmáɨ² siáh³ Pé¹, hi³ tsá² jan² né³ jmáɨ² Tre²¹. Tsá² hí³ jmɨ́¹ lɨ́n³ tsá² zanh²³ juo¹³, hi³ jáun² jmɨ́¹ ná¹tón³² hmá³ quioh²¹ chu³ jmáɨ².
19 Hi³ jáun² Jesús ca³záɨh³ tsá² hí³ la³ lá²:
—Ñá²táunh¹ náh² cu³hna³² jná¹³, hi³ jáun² la³jmɨ́¹ jáun²³ náh² nɨ́² juo¹³ janh²¹ náh² siáh³ tsá²mɨ³cuóun² hi³ tónh³² jo³uón³² jná¹³.
20 Hi³ jáun² la³ cun³ jmɨ́¹jáun² bíh¹ ca³chá³ tsá² hí³ tɨ³ có³² hmá³ jáun² quioh²¹ hi³ ja³taunh²¹ cu³hna²¹ hí³ dí².
21 Tɨ³ chí¹ján³ jáun² ca³lá² ca³jɨ́en³² siáh³ Jesús cónh³í¹ gon³ tsá² má²túnˆ² raɨnh²¹: Jacobo jon² Zebedeo quionh³ Juan² dá¹jon²¹. Tsá² hí³ jmɨ́¹ tiáunh¹ hñu³ mu² quionh³ jméi², hi³ ná¹rauh³² hmá³ quioh²¹. Hi³ jáun² Jesús ca³teh³ siáh³ tsá² hí³,
22 hi³ jáun² la³ cun³ jmɨ́¹jáun² bíh¹ ca³quiú² tsú² mu² quioh²¹ hi³ ca³chan³ tsú² siáh³ jméi², hi³ jáun² ja³taunh²¹ cu³hna²¹ Jesús.

Jmah²³ Jesús juóun³² tsá² tsáun¹ (Marcos 3:7-12; Lucas 6:17-19)

23 Hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² jmɨ́¹ cuá¹tɨ́² cuá¹ngɨ³² Jesús tá¹ cáun² hué¹³ Galilea hi³ má²tɨn² tsáu² hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos hi³ táun³ ma³ quin³² ma³ caun³² juú², hi³ hleh³² jú¹ chú³² ca³tɨ²¹ hi³ Dió³² má²cuá¹hinh²³ tsáu² jo³cuo², jɨ³ hi³ jmɨ́¹ jmah²³ siáh³ tsáu² ca³la³ jáh³ dú¹ ñí¹ mɨ́¹uɨ́³ hi³ ná¹zian² tsú².
24 Ca³lɨ³ ñi³² bíh¹ tsáu² tá¹ cáun² hué³² Siria la³ cun³ ta²¹ hi³ jmu² Jesús, hi³ jáun² ca³cua³jan² tsú² la³jɨ́n³² tsá² jmɨ́¹ ná¹má²tso² tsɨ́³ la³jáh³ dúh¹ ñí¹ hi³ hlah³, mɨ́¹uɨ́³, hi³ cúh² hi³ uóu³²; tsá² tiáunh¹ jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³, tsá² ná¹jau² mɨ́¹uɨ́³ tsá¹ lɨ́¹ jún²³ jɨ³

tsá² hma² nɨ́² siáh³. Hi³ jáun² la³jɨ́n³² bíh¹
tsá² hí³ ca³jmah³ Jesús.
25 Hi³ jáun² juóun³² lɨ́n³² bíh¹ tsáu²
ja³taunh²¹ cu³hna²¹ tsú², tsá² zian² Galilea,
tsá² zian² la³cáun² ñí¹ tioh³ jáun² tá¹ quia³
juú² míh¹ tiá² cu³tsa³², tsá² Jerusalén, jɨ³ tsá²
hɨ́n¹³ tɨ³ Judea nɨ́², jɨ³ tsá² zian² tɨ³ jo²¹ cua³
Jordán tɨ³ juɨ³² ñí¹ hia³² hiú² nɨ́² siáh³.

5

Jáɨ¹³ hi³ ca³ma³ta² Jesús tsɨ³ máh³

1 Jmɨ́¹ ca³jɨ́en³² jáun² Jesús la³jɨ́n³² tsá² hí³
né³, ca³uú³ tsɨ³ máh³ hi³ jáun² ca³cuá³ ñí¹
jáun². Jáun² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú²
ca³tiánh³ la³ cu³ la³ jéin³ ñí¹ cuá³;
2 hi³ jáun² Jesús ca³ma³liáu³² hi³ má²tɨn²
tsá² hí³ jáɨ¹³ lá²:

Tsá² lɨ́¹³ zian² re² tɨn²
(Lucas 6:20-23)

3 —Jlánh¹ jmɨ́¹ ren² tsá² má²ca³lɨ³tsɨn² hi³
tia³mii² jmɨ́²chí³ quioh²¹ ñí¹con² Dió³², quí¹
tsá² la³ hí³ bíh¹ tónh³² jo³cuo² tsú².
4 ”Jlánh¹ jmɨ́¹ ren² tsá² nio² hlah³ tsɨ́³, quí¹
Dió³² bíh¹ Tsá² chá³² re² tsɨ́³ tsú².
5 ”Jlánh¹ jmɨ́¹ ren² tsá² tsɨ́¹juɨ́³, quí¹ hí³ bíh¹
tsa³tiánh² cáun² mɨ³cuú² ñí¹ má²ca³jmú³
Dió³² jáɨ¹³ hi³ cué³².
6 ”Jlánh¹ jmɨ́¹ ren² tsá² dí¹quian¹ hi³
ma³zian² la³ cun³ hi³ tɨ³² tsɨ́³ Dió³², la³juah²¹
dúh¹ hi³ ñí¹cuóunh²¹ jɨ³ hi³ hí¹quiéin² tsɨ́³,
quí¹ Dió³² bíh¹ jmu³ hi³ conh²¹ hñu³ jmɨ́¹
hñu³ tsɨ́³ tsú².
7 ”Jlánh¹ jmɨ́¹ ren² nɨ́¹juáh³ tsá² ja³² mií³
tsɨ́³ ñí¹con² tsá² siánh³, quí¹ ja³bí¹ Dió³² já³²
siáh³ mií³ tsɨ́³ ñí¹con² tsá² la³ hí³.
8 ”Jlánh¹ jmɨ́¹ ren² nɨ́¹juáh³ tsá² jɨ² hñu³
tsɨ́³, quí¹ tsá² la³ hí³ bíh¹ lɨ́¹³ jɨ́en³² Dió³².
9 ”Jlánh¹ jmɨ́¹ ren² tsá² jmu² hi³ niau²¹ tie³
ja¹ quioh²¹ tsáu², quí¹ tsá² la³ hí³ bíh¹ lɨ́¹³
juáh³ Dió³² hi³ jon².
10 ”Jlánh¹ jmɨ́¹ ren² tsá² má²tso² tsɨ́³ la³
cun³ hi³ jmoh²³ tsáu² cun³ñí¹ hi³ hnió³ jmu³
la³ cun³ hi³ hnió³ Dió³², quí¹ tsá² la³ hí³ bíh¹
tónh³² jo³cuo² Dió³².
11 ”Jlánh¹ jmɨ́¹ ren² hnoh² nɨ́¹juáh³ jmɨ́¹
quiú² jmɨ́¹ je²³ tsáu², hi³ ca³la³ hi³ hɨ́¹ tsa¹
tsú² hnoh², jɨ³ nɨ́¹juáh³ jmɨ́¹ hleh³² tsú²
la³jáh³ dúh¹ ñí¹ jú¹ tɨ́¹jáɨ² quián¹³ hnoh²
cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ jná¹³.
12 Ma³hiún¹³ náh² honh², tsɨnh¹ náh²
jmu³, quí¹ hñu³mɨ³cuú² hián¹³ náh² cáun²
hi³ jlánh¹ bíh¹ quien²; quí¹ la³ nɨ́² bíh¹
ca³jmúh³² tsú² uá²jaɨ³² tsá² lɨn³ hí³ *tɨ³² jë¹
Dió³², tsá² ca³lɨ³zian² jmɨ́¹tin² la³ cónh³ bíh¹
hnoh².

Ñí¹, jɨ³ joh¹ sɨ́² hi³ ca³tɨn¹ hngá¹máh³
(Marcos 4:21-23; 9:50; Lucas 8:16-17; 14:34-35)

13 ”Hnoh² bíh¹ lɨ́n³ ñí¹ ñí¹con² tsá² zian²
ñí¹ hué²¹ lá². Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ la³ ca³lɨ³ máɨh³
bíh¹ ñí¹ né³, ¿lánh³ yáh³ rón³² lɨ́¹³ jmóuh³²
tsú² hi³ jáun² lɨ³ ñeh¹ siáh³? Tiú²uú² lin¹ ñí¹
jmu³ ta²¹ hí¹ cáun² yáh³; cáun² má²cuɨ́³ bíh¹
tsú², hi³ jáun² ñí¹ jáun² ha³ zóh³² tsáu².
14 ”Hnoh² bíh¹ lɨ́n³ joh¹ sɨ́² ñí¹con² tsá²
zian² ñí¹ hué²¹ lá². Jáun² né³, jmú¹³ jáɨ¹³:
Cáun² juú² nio² ñí¹ lɨ́³ tsáɨh³ máh³, tiá² lɨ́¹³
yáh³ hính³².
15 Sa³jun³ héinh²³ yáh³ tsú² cáun² sɨ́² hi³
jáun² zih³² tɨ³ ñeh² cáun² tsɨ́¹ cuó²; tɨ³la³ ñí¹
ñe¹ bíh¹ dí²chí³ tsú², hi³ jáun² taɨn²¹ joh¹
la³jɨ́n³² tsá² tionh² ñéih³.
16 Ja³bí¹ la³ jáun² hnoh² uá²jaɨ³², jmu³
náh² hi³ taɨ²¹ joh¹ quián¹³ náh² ñí¹con² tsáu²,
hi³ jáun² nɨ́¹ má¹ca³jɨ́e³ tsáu² la³jɨ́³² hi³ chu²¹
hi³ jmuh³² hnoh² jáun², hi³ jáun² ma³quien²
tsú² Ñeh² hnoh² Tsá² cuá³ hñu³mɨ³cuú².

Jesús má²ta² lánh³ lɨ́³ héih³² quioh²¹ hla¹ Moisés

17 ”Ha³ lɨ́² cuɨ́¹ lɨ́n¹³ hnoh² hi³ jná¹³
cuan³ hi³ má¹tauh²¹ ná¹ héih³² quioh²¹ hla¹
Moisés, sa³jun³ hi³ ja³ma³tauh²¹ jná¹³ jáɨ¹³
hi³ ca³ma³ta² jáun² tsá² ca³lɨn³ hí³ *tɨ³² jë¹
Dió³² yáh³; quí¹ jun³juáh¹³ hi³ ja³ma³tauh²¹
yáh³ jná¹³ jáɨ¹³ jáun², quí¹ tɨ³ ja³ma³tson¹³
jná¹³ la³ cun³ hi³ hnió³ juáh³ bíh¹.
18 Quí¹ jú¹ tson² juanh³² jná¹³ ñí¹con²
hnoh², hi³ uá¹ cun³ má²já²hín³ la³jɨ́³² hi³
jniá³ chi³cuú² la³ má²quionh³ hngá¹máh³
lá², tiá² lɨ́¹³ yáh³ tsa³hín³ hí¹ cáun² huéh³
quioh²¹ liei²¹, sa³jun³ hí¹ cáun² máɨ³ pih²¹

quioh^{21} huéh^{3} jáun^{2}, ca^{3}la^{3} tɨ^{3} ñí^{1} cá^{1}chó^{21} jmáɨ^{1} hi^{3} lɨ^{3}tí^{3} la^{3} cun^{3} hi^{3} ca^{3}tɨ^{21} lɨ́^{13}.

19 Cun^{3}ñí^{1} hi^{3} jáun^{2} bíh^{1}, nɨ́^{1}juáh^{3} tsá^{2} tiá^{2} ta^{21} haɨh^{21} lɨ^{3}ua^{3} cáun^{2} héih^{32} hi^{3} rá^{1}lɨ́^{3} jáun^{2}, uá^{1}jinh^{1} cáun^{2} hi^{3} tiá^{2} lin^{1} nga^{3} quien^{2}, hi^{3} záɨh^{32} tsú^{2} siáh^{3} tsáu^{2} hi^{3} tiá^{2} hniáuh^{32} tónh^{32} ta^{21}, hi^{3} jáun^{2} má^{2}lɨ́n^{3} bíh^{1} tsú^{2} jan^{2} tsá^{2} tiá^{2} lin^{1} ñí^{1} quien^{2} ja^{1} quioh^{21} la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2} tónh^{32} jo^{3}cuo^{2} Dió^{32}. Tɨ^{3}la^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} tsá^{2} má^{2}tí^{32} héih^{32} jáun^{2} né^{3}, jɨ^{3} hi^{3} hɨeh^{32} siáh^{3} tsá^{2} siánh^{3} hi^{3} jmu^{3} la^{3} jáun^{2}, tsá^{2} la^{3} hí^{3} bíh^{1} lɨ́n^{3} jan^{2} tsá^{2} quien^{2} ja^{1} quioh^{21} la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2} tónh^{32} jo^{3}cuo^{2} Dió^{32}.

20 Quí^{1} juah^{32} jná^{13} ñí^{1}con^{2} hnoh^{2}, hi^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} tiá^{2} tɨ^{3} jlánh^{1} bí^{1} re^{2} jmúh^{13} náh^{2} hi^{3} tɨ^{32} tsɨ́^{3} Dió^{32} la^{3} cónh^{3} bíh^{1} tɨ^{32} liei^{21} jɨ^{3} tsá^{2} *fariseos, hi^{3} jáun^{2} jmɨ́^{1}lɨh^{3} bíh^{1} tiá^{2} lɨ́^{13} tonh^{21} náh^{2} jo^{3}cuo^{2} Dió^{32}.

Jesús hɨe^{32} jáɨ^{13} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} tsá^{2} míh^{23} tsɨ́^{3} (Lucas 12:57-59)

21 ”Hnoh^{2} má^{2}ca^{3}niéih^{2} hi^{3} hiauh^{3} tsá^{2} haun^{32} dí^{1}hio^{3} ñú^{2}deh^{3} dí^{2} héih^{32} hi^{3} lɨ́^{3} la^{3} lá^{2}: “Ha^{3} lɨ́^{2} jngɨh^{3} tsáu^{2}, quí^{1} lɨ^{3}ua^{3} jan^{2} tsá^{2} jngɨh^{2} tsáu^{2} ca^{3}tɨn^{1} tá^{1}tsɨn^{1} héih^{32}”.

22 Tɨ^{3}la^{3} jná^{13} juah^{32}, hi^{3} lɨ^{3}ua^{3} jan^{2} tsá^{2} jmu^{2} hian^{2} ñí^{1}con^{2} raɨnh^{21}, cun^{3} tá^{1}tsɨn^{1} bíh^{1} tsá^{2} la^{3} hí^{3} héih^{32}. Nɨ́^{1}juáh^{3} tsá^{2} tú^{2} hión^{32} raɨnh^{21}, jáun^{2} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} ná^{1}ho^{2} ta^{21} hi^{3} chín^{1} bíh^{1} tá^{1}tsɨn^{1} tsú^{2} héih^{32}; hi^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} tsá^{2} zaɨh^{32} raɨnh^{21} tsá^{2} lín^{1} ja^{3} juón^{1}, háɨnh^{13} tsó^{32} ja^{1} sɨ́^{2} quiu^{3}juóu^{32} bíh^{1} tsú^{2}.

23 ”Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, nɨ́^{1}juáh^{3} jmɨ́^{1} zia^{32} hi^{3} cuá^{1}cánh^{1} hnú^{2} ñí^{1}hiú^{13} hi^{3} cuá^{1}cuéh^{3} nú^{2} Dió^{32}, hi^{3} tá^{1}la^{3} má^{2}zenh^{2} nú^{2} ñí^{1} jáun^{2} né^{3} tsau^{3} honh^{2} hnú^{2} hi^{3} zian^{2} jan^{2} renh^{2} hnú^{2} hi^{3} hau^{2} nú^{2},

24 chá^{1} tín^{2} hi^{3} quiánh^{1} jáun^{2} có^{32} ñí^{1}hiú^{13} jáun^{2}, hi^{3} cuánh^{2} tín^{2} hi^{3} cuá^{1}jmuh^{3} nú^{2} hi^{3} niau^{21} tie^{3} ja^{1} quián^{13} nú^{2} quiúnh^{1} renh^{2}. Má^{1}jáun^{2} má^{2}ñeih^{21} hnú^{2} siáh^{3} ñí^{1}hiú^{13} hi^{3} ñá^{1}ma^{3}jnia^{13} nú^{2} hi^{3} quiánh^{1} jáun^{2}.

25 ”Nɨ́^{1}juáh^{3} zian^{2} tsá^{2} ca^{3}hna^{3} hnú^{2} ñí^{1}ta^{21}, hi^{3} jáun^{2} jau^{3} tsú^{2} hnú^{2} ta^{3} ñí^{1} tsá^{2}tan^{21}, ma^{3}ré^{13} náh^{2} jáɨ^{13} tá^{1}la^{3} hí^{1}cua^{3}táunh^{1} náh^{2} jáun^{2} hú^{1} juɨ^{32} quiúnh^{1} tsú^{2}, hi^{3} jáun^{2} tiá^{2} tsa^{3}jau^{2} tsú^{2} ta^{3} ñí^{1} tsá^{2} lɨ́n^{3} jue^{21}; quí^{1} nɨ́^{2} lɨ́^{1} ca^{3}cue^{3} hnú^{2} jue^{21} hí^{3} tsá^{2} tú^{2}jáɨ^{13} hi^{3} tsa^{3}tiaunh^{2} tsú^{2} hnú^{2} hñu^{3}mí^{1}ñí^{2}.

26 Juanh^{32} jná^{13} hi^{3} tiá^{2} cáun^{2} lɨ́^{1} liáun^{3} yáh^{3} hnú^{2}, ca^{3}la^{3} tɨ^{3} nɨ́^{1} má^{1}ca^{3}ma^{3}hmah^{21} hnú^{2} jɨ^{3}lɨ^{32} máh^{3}.

Jesús hɨe^{32} jáɨ^{13} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} tsá^{2} juón^{1}

27 ”Hnoh^{2} má^{2}ca^{3}niéih^{2} hi^{3} ca^{3}juáh^{3} tsú^{2} la^{3} lá^{2}: “Ha^{3} lɨ́^{2} lɨ́^{1} jmú^{2} lɨ́^{1} cuó^{3}”.

28 Tɨ^{3}la^{3} jná^{13} juanh^{32} hi^{3} lɨ^{3}ua^{3} jan^{2} tsá^{2} jɨ́en^{32} tsá^{2}mɨ^{3} hi^{3} hu^{21} hlah^{3} tsɨ́^{3}, má^{2}lɨ́^{2}jmú^{3} bíh^{1} tsú^{2} tso^{3} hñu^{3} tsɨ́^{3} quionh^{3} tsá^{2}mɨ^{3} hí^{3}.

29 ”Nɨ́^{1}juáh^{3} mɨ́^{1}máh^{1} tɨ^{3} cuá^{2} chu^{21} nú^{2} má^{2}lɨ́^{2}jmú^{3} hi^{3} ca^{3}tánh^{3} nú^{2} tso^{3}, chí^{3} cú^{2}jueh^{32} hi^{3} jáun^{2} tiáun^{2} ñí^{1} uóunh^{3}; quí^{1} tɨ^{3} re^{2} bíh^{1} hi^{3} tsa^{3}hín^{3} cá^{2} máɨ^{3} mɨ́^{1}máh^{1} nú^{2} la^{3} cónh^{3} bíh^{1} hi^{3} tsa^{3}háɨn^{3} nú^{2} tá^{1} jan^{2} quiu^{3}juóu^{32}.

30 Hi^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} cuá^{2} chu^{21} quián^{13} nú^{2} jmu^{2} siáh^{3} hi^{3} tanh^{32} hnú^{2} tso^{3}, hná^{1} cú^{2}jueh^{32}, hi^{3} jáun^{2} tiáun^{2} ñí^{1} uóunh^{3}; quí^{1} tɨ^{3} re^{2} bíh^{1} hi^{3} tsa^{3}háɨ^{3} cáun^{2} cuonh^{2} hnú^{2} la^{3} cónh^{3} bíh^{1} hi^{3} cuóh^{13} hnú^{2} tá^{1} jan^{2} quiu^{3}juóu^{32}.

Jesús hɨe^{32} jáɨ^{13} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} tsá^{2} hnió^{3} tun^{3} ñí^{2}cuo^{2}

(Mateo 19:3-11; Marcos 10:2-12; Lucas 16:18; 1 Corintios 7:10-16)

31 ”Ja^{3}bí^{1} jáɨ^{13} lá^{2} siáh^{3} juáh^{23} tsáu^{2} la^{3} cun^{3} jmɨ́^{1}tin^{2}: “Lɨ^{3}ua^{3} jan^{2} tsá^{2} hnió^{3} tsáun^{3} quionh^{3} tsá^{2}mɨ^{3} ñí^{2}cuo^{2}, hniáuh^{32} bíh^{1} cuéh^{32} tsú^{2} ñí^{2}cuo^{2} cáun^{2} sí^{2} hi^{3} lin^{1} hi^{3} ca^{3}tsáun^{3} tsú^{2}”.

32 Tɨ^{3}la^{3} jná^{13} juanh^{32} ñí^{1}con^{2} hnoh^{2} hi^{3} lɨ^{3}ua^{3} jan^{2} tsá^{2} hnió^{3} tun^{3} tsá^{2}mɨ^{3} ñí^{2}cuo^{2} ta^{3} tiá^{2} lin^{1} zia^{32} jáɨ^{13} he^{3} tso^{3} lɨ́^{2}jmú^{3} quionh^{3} tsá^{2}ñuh^{2} siánh^{3}, cun^{3}quionh^{3} la^{3} jáun^{2} má^{2}cueh^{32} tsú^{2} tsú^{2} jáɨ^{13} hi^{3} jmu^{3} juón^{1} bíh^{1}; hi^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} tsá^{2} jéinh^{32} cuo^{2} quionh^{3} tsá^{2}mɨ^{3} tsá^{2} má^{2}ca^{3}tsáun^{3} quionh^{3} ñí^{2}cuo^{2} né^{3}, jáun^{2} tsá^{2} la^{3} hí^{3} má^{2}lɨ́n^{3} jan^{2} tsá^{2} juón^{1} bíh^{1} siáh^{3}.

Jesús hɨe^{32} ca^{3}tɨn^{1} tsá^{2} lɨ́^{1} hɨen^{2} Dió^{32}

33 ”Ja^{3}bí^{1} má^{2}ca^{3}niéih^{2} hnoh^{2} hi^{3} tsá^{2}haun^{32} hiauh^{3} héih^{32} lá^{2} jmɨ́^{1}tin^{2}: “Ha^{3} lɨ́^{2} tsunh^{21} jáɨ^{13} hi^{3} má^{2}lɨ́^{2}jmuh^{3} ñí^{1}con^{2} Dió^{32}, la^{3} cun^{3} jáɨ^{13} hi^{3} má^{2}lɨ́^{2}ma^{3}tson^{13} nú^{2} jáun^{2} ñí^{1}con^{2} tsú^{2}”.

34 Tɨ^{3}la^{3} jná^{13} juanh^{32} hi^{3} hí^{1} cáun^{2} bíh^{1}
hi^{3} tiá^{2} hniáuh^{32} hɨ́eh^{1} náh^{2}. Ha^{3} lɨ́^{2} lɨ́^{1}
ma^{3}tson^{13} jáɨ^{13} quián^{13} cun^{3}quionh^{3} hi^{3}
hɨeh^{32} náh^{2} hñu^{3}mɨ^{3}cuú^{2}, quí^{1} ñí^{1} jáun^{2} bíh^{1}
ñí^{1} cuá^{1}quien^{2} Dió^{32};
35 sa^{3}jun^{3} hniáuh^{32} má^{1}tson^{13} náh^{2}
jáɨ^{13} quián^{13} cun^{3}quionh^{3} hi^{3} hɨeh^{32} náh^{2}
hngá^{1}máh^{3} lá^{2}, quí^{1} ñí^{1} hué^{21} lá^{2} dá^{2} lɨ́^{3}
la^{3}jmɨ́^{1} lɨ́^{3} cáun^{2} ñí^{1} ná^{1}tsɨn^{1} ta^{3} bíh^{1} Dió^{32};
hi^{3} sa^{3}jun^{3} hniáuh^{32} má^{1}tson^{13} náh^{2} jáɨ^{13}
quián^{13} cun^{3}quionh^{3} hi^{3} hɨeh^{32} náh^{2} juú^{2}
Jerusalén, quí^{1} ñí^{1} jáun^{2} dá^{2} ca^{3}tɨn^{1} Re^{21}
Tsá^{2} chín^{1} bíh^{1}.
36 Ha^{3} lɨ́^{2} lɨ́^{1} ma^{3}tson^{13} jáɨ^{13} quián^{13}
cun^{3}quionh^{3} hi^{3} hɨeh^{32} hnú^{2} chinh^{32}, quí^{1}
hí^{1} cá^{2} máɨh^{32} yáh^{3} jñú^{2} chinh^{32} hnú^{2} tiá^{2}
lɨ́^{13} tiáu^{2} ho^{3} liáh^{2} hi^{3} jmúh^{13} nú^{2} huen^{2}.
37 Ñí^{1} jɨ́^{21}la^{3} ti^{3} hniáuh^{32} juáh^{13} hnú^{2}:
“Ján^{3}”, ho^{3}lá^{2}dá^{2}: “Já^{1}han^{21}” bíh^{1}; quí^{1} la^{3}jɨ́^{32}
jáɨ^{13} hi^{3} lɨ́^{1} má^{2}ná^{2}tsɨn^{3} tsú^{2} ñí^{1} jáɨ^{13} nɨ́^{2} ja^{32}
ñí^{1}con^{2} tsá^{2} hláɨnh^{1} bíh^{1}.

Jesús hɨe^{32} ca^{3}tɨ^{21} hi^{3} jeinh^{32} tsú^{2} (Lucas 6:29-30)

38 ”Hnoh^{2} má^{2}ca^{3}niéih^{2} náh^{2} jáɨ^{13} hi^{3} qui^{3}
juáh^{23} tsú^{2} jáun^{2} la^{3} cun^{3} jmɨ́^{1}tin^{2}: “Hniáuh^{32}
jéinh^{32} tsú^{2} la^{3} cun^{3} rón^{32} lɨ́^{3} hi^{3} ca^{3}quiúnh^{32},
uá^{1}la^{3} cun^{3} mɨ́^{1}ñí^{1} tsú^{2}, nɨ́^{1}juáh^{3} ca^{3}hliah^{3}
tsú^{2} mɨ́^{1}ñí^{1} raɨnh^{21}, ja^{3}bí^{1} la^{3} jáun^{2} hi^{3} ca^{3}tɨ^{21}
ján^{1} tsú^{2} uá^{2}jaɨ^{32}”.
39 Tɨ^{3}la^{3} jná^{13} juanh^{32} ñí^{1}con^{2} hnoh^{2}: Ha^{3}
lɨ́^{2} jéinh^{1} náh^{2} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} hian^{2} tsɨ́^{3}; tɨ^{3}la^{3}
nɨ́^{1}juáh^{3} zian^{2} tsá^{2} pá^{23} cá^{2} jo^{21} máh^{1} náh^{2},
tɨ^{3} cuéh^{3} tsú^{2} siáh^{3} tɨ^{3} cá^{2} jo^{21} cáun^{2} cuɨ́^{1} pá^{13}.
40 Nɨ́^{1}juáh^{3} zian^{2} tsá^{2} hnió^{3} hna^{3} hnú^{2}
ñí^{1}ta^{21}, hi^{3} hnió^{3} tsú^{2} quin^{3} hanh^{2} nú^{2},
cuéh^{3} tsú^{2} la^{3} jɨ^{3} hmɨh^{32} cháu^{3} quián^{13}.
41 Nɨ́^{1}juáh^{3} zian^{2} tsá^{2} dí^{2}quiaun^{3} hnú^{2}
jmáɨ^{1} hi^{3} cánh^{1} hnú^{2} lio^{21} ñí^{1} tí^{3} cú^{2} mei^{21}
quin^{2} ta^{3} tsú^{2}, tɨ^{3} re^{2} quián^{2} ñí^{1} tí^{3} tenh^{3} cu^{3}
jáun^{2}.
42 Lɨ^{3}ua^{3} jan^{2} tsá^{2} zia^{32} hi^{3} mɨ^{32} ñí^{1}con^{2}
hnú^{2}, cuéh^{3} tsú^{2}, hi^{3} ha^{3} lɨ́^{2} ma^{3}zian^{13} siáh^{3}
ñí^{1}con^{2} tsá^{2} zia^{32} hi^{3} chí^{2} ñí^{1}con^{2} nú^{2}.

Hniáuh^{32} hnio^{3} tsú^{2} tsá^{2} hau^{2} (Lucas 6:27-36)

43 ”Ja^{3}bí^{1} má^{2}ca^{3}niéih^{2} hnoh^{2} hi^{3} juáh^{23}
tsú^{2} la^{3} cun^{3} jmɨ́^{1}tin^{2}: “Ma^{3}hno^{1} tsá^{2} re^{2}
juónh^{32} quiúnh^{1}, tɨ^{3}la^{3} hon^{2} nú^{2} jmu^{3}
nɨ́^{1}juáh^{3} tsá^{2} hau^{2} nú^{2}”.
44 Tɨ^{3}la^{3} jná^{13} juah^{32}: Ma^{3}hno^{1} náh^{2} tsá^{2}
jmu^{2} hian^{2} tsɨ́^{3} ñí^{1}con^{2} náh^{2}, [hi^{3} chu^{21}
jéinh^{1} náh^{2} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} chú^{2} juóu^{32}, jmu^{3}
náh^{2} hi^{3} chú^{32} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} hau^{2},] Dió^{32}
lienh^{1} quioh^{21} [tsá^{2} quiú^{2} je^{23} jɨ^{3}] tsá^{2} jmu^{2}
hian^{2} tsɨ́^{3} ñí^{1}con^{2} nú^{2}.
45 Jáun^{2} la^{3} nɨ́^{2} bíh^{1} lɨ^{3} lin^{1} hi^{3} tson^{2}
lɨ́n^{3} hnoh^{2} jon^{2} Dió^{32} Ñeh^{2} náh^{2}, Tsá^{2} cuá^{3}
hñu^{3}mɨ^{3}cuú^{2}; quí^{1} hí^{3} dá^{2} jmu^{2} hi^{3} taɨn^{32}
hiú^{2} tsá^{2} chun^{1} la^{3} jɨ^{3} tsá^{2} hláɨh^{1} nɨ́^{2} siáh^{3},
hi^{3} zen^{2} tsú^{2} siáh^{3} jmɨ́^{3} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} zian^{2} la^{3}
cun^{3} hi^{3} tɨ^{32} tsɨ́^{3} dí^{2}, la^{3} jɨ^{3} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} zian^{2}
cun^{3} tɨn^{2} tsɨ́^{3} hmóu^{32} nɨ́^{2} siáh^{3}.
46 Su^{3}uú^{2} lɨ́^{1} lɨ́n^{23} náh^{2} hi^{3} zia^{32} hi^{3} hián^{13}
cun^{3}ñí^{1} hi^{3} hno^{3} náh^{2} jmáh^{3}la^{3} tsá^{2} hniau^{3}
náh^{2} hmóu^{32}. Quí^{1} hí^{1} la^{3} tɨ^{3} *tsá^{2} chi^{2}
hmah^{21} yáh^{3} jmu^{2} la^{3} jáun^{2}.
47 Hi^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} cuen^{23} hnoh^{2} Dió^{32}
jmáh^{3}la^{3} tsá^{2} juónh^{32} náh^{2} re^{2} quiúnh^{1}, ¿he^{3}
dá^{2} hi^{3} chu^{21} jmuh^{32} náh^{2} nɨ́^{1}juáh^{3} la^{3} jáun^{2}?
Quí^{1} hí^{1} la^{3} tɨ^{3} tsá^{2} tiá^{2} cuóun^{32} Dió^{32} yáh^{3}
ná^{1}jmu^{2} la^{3} jáun^{2}.
48 Jmu^{3} náh^{2} chun^{1} la^{3}jmɨ́^{1} chun^{1} Ñeh^{2}
náh^{2} Tsá^{2} cuá^{3} hñu^{3}mɨ^{3}cuú^{2}.

6

Jesús hɨe^{32} he^{3} lánh^{3} lɨ́^{3} ta^{21} chu^{21}

1 ”Ha^{3} lɨ́^{2} lɨ́^{1} ma^{3}ti^{21} náh^{2} cuáh^{32} jmáh^{3}la^{3}
ñí^{1} jɨe^{23} tsáu^{2} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} hniá^{1} náh^{2} hi^{3}
jɨe^{3} tsáu^{2} lánh^{3} jmuh^{32} náh^{2}. Quí^{1} hí^{1} cáun^{2}
yáh^{3} tiú^{2}uú^{2} hi^{3} hián^{13} náh^{2} ñí^{1}con^{2} Ñeh^{2}
Tsá^{2} cuá^{3} hñu^{3}mɨ^{3}cuú^{2}, nɨ́^{1}juáh^{3} la^{3} jáun^{2} la^{3}
jmuh^{32} náh^{2}.
2 ”Cun^{3}ñí^{1} hi^{3} jáun^{2} bíh^{1}, nɨ́^{1}juáh^{3} jmɨ́^{1}
ma^{3}hon^{1} hnú^{2} tsá^{2} lɨ^{3}hniauh^{23} ñí^{1}con^{2}, ha^{3} lɨ́^{2}
jmu^{2} hnú^{2} chú^{1}ja^{21} ñí^{1}con^{2} ca^{3}la^{3} jánh^{3} dú^{1}
tsáu^{2}, tsá^{2} zian^{2} ja^{1} hñú^{3} jɨ^{3} tsá^{2} tiáunh^{1} hñu^{3}
cuáh^{32} nɨ́^{2} la^{3}jmɨ́^{1} jmu^{2} tsá^{2} lɨ́n^{3} la^{3} cá^{1} la^{3}
jéinh^{1}, cun^{3}ñí^{1} hi^{3} hnió^{3} hi^{3} hléh^{32} tsáu^{2} re^{2}
quioh^{21}. Jú^{1} tson^{2} juanh^{32} jná^{13}, hi^{3} jɨ́^{32}la^{3}
jú^{1} chu^{21} hi^{3} hléh^{32} jáun^{2} tsáu^{2} bíh^{1} jéɨ^{32}í^{1}
hiáuh^{3} tsú^{2}, ha^{3} tiú^{2}uú^{2} hi^{3} siáh^{3} zia^{32} yáh^{3}.

3 Tɨ^{3}la^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} nɨ́^{1} má^{1}ca^{3}ma^{3}hon^{1} hnú^{2}
tsá^{2} lɨ^{3}hniauh^{23} ñí^{1}con^{2}, jmu^{3} la^{3} cun^{3} lɨ^{3} lɨ́^{13}
hi^{3} hí^{1} jan^{2} tiá^{2} hin^{2} lɨ^{3} ñɨ^{32}, uá^{1}jinh^{1} tsá^{2}
jlánh^{1} re^{2} juónh^{32} náh^{2} quiúnh^{1}.
4 Ta^{3}máɨh^{3} bíh^{1} hniáuh^{32} jmúh^{13} hnú^{2}, hi^{3}
jáun^{2} hián^{13} nú^{2} la^{3} cun^{3} hi^{3} cué^{32} Ñeh^{2} nú^{2},
Tsá^{2} jɨ́e^{23} la^{3} cun^{3} hi^{3} jmuh^{32} nú^{2} jáun^{2}.

Jesús má^{2}ta^{2} he^{3} lánh^{3} liéinh^{32} tsú^{2} Dió^{32} (Mateo 7:7-11; Lucas 11:2-4)

5 ”Nɨ́^{1}juáh^{3} nɨ́^{1} má^{1}ca^{3}lienh^{1} hnoh^{2} Dió^{32},
ha^{3} lɨ́^{2} jmú^{2} náh^{2} la^{3}jmɨ́^{1} jmu^{2} tsá^{2} lɨ́n^{3} la^{3}
cá^{1} la^{3} jéinh^{1}, hi^{3} zaɨn^{32} liéinh^{32} Dió^{32} ta^{3}
ná^{1}táun^{3} ñí^{1} lɨ́^{3} hñu^{3} cuáh^{32} quiú^{13} dí^{2} jɨ^{3}
ñí^{1} lɨ́^{3} cuoh^{1} ja^{1} hñú^{3} nɨ́^{2} siáh^{3}, hi^{3} jáun^{2}
jɨ́e^{3} tsáu^{2}. Jú^{1} tson^{2} juanh^{32} jná^{13} hi^{3} jɨ́^{32}la^{3}
jú^{1} chu^{21} hi^{3} hléh^{32} jáun^{2} tsáu^{2} bíh^{1} jéi^{32}í^{1}
hiáuh^{3} tsú^{2}, ha^{3} tiú^{2}uú^{2} hi^{3} siáh^{3} zia^{32} yáh^{3}.
6 Tɨ^{3}la^{3} nɨ́^{1} má^{1}ca^{3}lienh^{1} hnú^{2} Dió^{32} né^{3},
hen^{2} ñéih^{3} quián^{13} hi^{3} jnáɨ^{1} ho^{3}hñú^{13}, hi^{3}
jáun^{2} ñí^{1} zenh^{2} nú^{2} jáun^{2} huen^{2} lienh^{1}
Ñeh^{2}. Hi^{3} jáun^{2} la^{3} jáun^{2} zia^{32} hi^{3} hián^{13}
nú^{2} ñí^{1}con^{2} Ñeh^{2}, Tsá^{2} jɨ́e^{23} hi^{3} jmuh^{32} hnú^{2}
jáun^{2} ta^{3} conh^{1}.
7 ”Nɨ́^{1} má^{1}ca^{3}lienh^{1} nú^{2} Dió^{32}, ha^{3} lɨ́^{2} hléh^{2}
cú^{2}hiú^{2} cú^{2}cuóh^{32} jáɨ^{13} tiá^{2} lin^{1} ñí^{1} jmu^{3} ta^{21}
la^{3}jmɨ́^{1} jmu^{2} tsá^{2} tiá^{2} Dió^{32} má^{2}cuóun^{32}, quí^{1}
tsá^{2} hí^{3} lɨ́^{1} lɨ́n^{23} hi^{3} cun^{3}quionh^{3} hi^{3} hleh^{32}
jáun^{2} hliáun^{3} jáɨ^{13} lɨ́^{13} ne^{3} Dió^{32}.
8 Lɨ́^{2} jmú^{2} náh^{2} la^{3}jmɨ́^{1} jmu^{2} tsá^{2} hí^{3}; quí^{1}
ñeh^{2} bɨ́^{1} hi^{3} mɨ́h^{13} náh^{2} má^{2}ñɨ^{32} bíh^{1} Ñeh^{2}
náh^{2} nɨ́^{1}juáh^{3} he^{3} lɨ^{3}hniauh^{23} ñí^{1}con^{2} náh^{2}.
9 Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, lienh^{1} náh^{2} Dió^{32} la^{3} lá^{2}:
Hnú^{2} Tia^{21}, Tsá^{2} ñíh^{3} nú^{2} hñu^{3}mɨ^{3}cuú^{2},
cá^{2} ñí^{1} hi^{3} chu^{21} cuɨ́^{1} ná^{1}chan^{1} hi^{3} jmáɨ^{2}
hnú^{2}.
10 Cuɨ́^{1} chau^{21} bíh^{1} jmáɨ^{1} hi^{3} la^{3}jɨ́n^{32} tsáu^{2}
tónh^{32} jo^{3}cuonh^{2} hnú^{2}.
Cuɨ́^{1} lɨ́^{13} bíh^{1} ñí^{1} hué^{21} lá^{2} la^{3} cun^{3} hi^{3}
hnáuh^{2} hnú^{2} jmúh^{13},
la^{3}jmɨ́^{1} lɨ́^{3} hñu^{3}mɨ^{3}cuú^{2}.
11 Cué^{1} tiá^{3} má^{32} hi^{3} hniáuh^{32} ñí^{1}con^{2} jnoh^{1}
né^{32},
la^{3} cun^{3} hi^{3} qui^{3} hniáuh^{32} quiú^{13} jnoh^{1} cun^{3}
jmá^{2} cun^{3} jnia^{32}.
12 Chin^{32} tiá^{3} honh^{2} ca^{3}tɨ^{21} hi^{3} má^{2}ca^{3}hliáuh^{2}
jnoh^{1},
la^{3}jmɨ́^{1} chin^{23} jnoh^{1} tsɨ́^{3} la^{3} cun^{3} hi^{3}
má^{2}ca^{3}hliánh^{2} tsáu^{2} ñí^{1}con^{2} jnoh^{1}.
13 Ma^{3}hau^{1} tiá^{3} jnoh^{1} hi^{3} tiá^{2} ca^{3} tiá^{2} lau^{3}
jnoh^{1} tsá^{2} hláɨnh^{1},
liau^{1} tiá^{3} jnoh^{1} ñí^{1}con^{2} pí^{3} quioh^{21} tsú^{2}.
[Quí^{1} hnú^{2} bíh^{1} Tsá^{2} hauh^{32} nú^{2} jáɨ^{13} ñí^{1}con^{2}
ca^{3}la^{3} jɨ^{3}lɨ^{32},
Tsá^{2} pin^{3} cun^{3} tán^{1} cun^{3} hián^{2},
Tsá^{2} cuá^{1}quien^{2} la^{3} cun^{3} jmɨ́^{1}hi^{3}nio^{2}.
Tson^{2} bíh^{1} la^{3} jáun^{2}].
14 ”Jáun^{2} né^{3}, nɨ́^{1}juáh^{3} hnoh^{2} chíh^{1} honh^{2}
tsáu^{13} tsá^{2} jmu^{2} hlah^{3} ñí^{1}con^{2} náh^{2}, jáun^{2}
Ñeh^{2} náh^{2} Tsá^{2} cuá^{3} hñu^{3}mɨ^{3}cuú^{2} chí^{13}
uá^{2}jaɨ^{32} tsɨ́^{3} tsáuh^{3} hnoh^{2};
15 tɨ^{3}la^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} tiá^{2} chin^{23} yáh^{3} hnoh^{2}
honh^{2} tsáu^{13} tsáu^{2}, jáun^{2} sa^{3}jun^{3} Ñeh^{2} yáh^{3}
hnoh^{2} chin^{13} tsɨ́^{3} tsáuh^{3} hnoh^{2}.

Jesús hɨe^{32} ca^{3}tɨ^{21} hi^{3} má^{2}hɨen^{21} tsú^{2}

16 ”Nɨ́^{1} má^{1}ca^{3}ma^{3}hɨen^{21} hnoh^{2}, ha^{3} lɨ́^{2} háɨ^{2}
náh^{2} hlah^{3} máh^{1} la^{3}jmɨ́^{1} jmu^{2} tsá^{2} lɨ́n^{3} la^{3}
cá^{1} la^{3} jéinh^{1}; quí^{1} tsá^{2} jmu^{2} hí^{3} la^{3} jáun^{2}
dá^{2} hnió^{3} jɨ́e^{3} tsáu^{2} hi^{3} hí^{3} dí^{2} ná^{1}má^{2}hɨen^{21}.
Jú^{1} tson^{2} juanh^{32} jná^{13} hi^{3} cun^{3} nɨ́^{2} bíh^{1}
má^{2}ca^{3}táuh^{3} la^{3} cun^{3} hi^{3} hiáuh^{3} tsá^{2} la^{3} hí^{3}
nɨ́^{1}juáh^{3} la^{3} jáun^{2}.
17 Tɨ^{3}la^{3} hnú^{2} má^{1}na^{21}, nɨ́^{1} má^{1}ca^{3}ma^{3}hɨen^{21}
nú^{2}, ráɨn^{2} máh^{1} hi^{3} siáu^{1} siáh^{3} re^{2} chinh^{32},
18 hi^{3} jáun^{2} tiá^{2} lɨ^{3}lieih^{21} tsáu^{2} hi^{3} hnú^{2}
ñɨ^{3}ma^{3}hɨen^{21} nú^{2}. Jɨ́^{32}la^{3} Ñeh^{2} hnú^{2}, Tsá^{2}
zenh^{2} quiúnh^{1} hnú^{2} ta^{3} tiá^{2} jniá^{3} jáun^{2}
bíh^{1} lɨ^{3} ñɨ^{32}; hi^{3} jáun^{2} hí^{3} bíh^{1} zia^{32} hi^{3}
cué^{32} ca^{3}tɨ^{21} la^{3} cun^{3} hi^{3} jmuh^{32} hnú^{2} jáun^{2}
ta^{3}máɨh^{3}.

Tsá^{2} má^{2}nióh^{32} hi^{3} quioh^{21} hñu^{3}mɨ^{3}cuú^{2} (Lucas 12:33-34)

19 ”Ha^{3} lɨ́^{2} jmú^{2} dí^{1}quiaunh^{21} honh^{2} hi^{3}
lɨ^{3} zian^{2} náh^{2} hliáun^{3} ñí^{1} hué^{21} lá^{2}, ñí^{1} lɨ́^{13}
tsa^{3}hín^{3} hi^{3} quián^{13} cun^{3}quionh^{3} hi^{3} cuh^{3}
mí^{1}cháu^{2} jɨ^{3} hi^{3} hiá^{32} juóuh^{32} nɨ́^{2}, jɨ^{3} ñí^{1} lɨ́^{13}
hí^{3} háɨn^{2} hi^{3} han^{3}.
20 Tɨ^{3} re^{2} jmu^{3} náh^{2} pí^{3} hi^{3} lɨ^{3} zian^{2}
náh^{2} hliáun^{3} hñu^{3}mɨ^{3}cuú^{2}, ñí^{1} tiá^{2} lɨ́^{13} hí^{3}
mí^{1}cháu^{2} hi^{3} cuh^{3}, sa^{3}jun^{3} hiá^{32} juóuh^{32}
siáh^{3}, hi^{3} sa^{3}jun^{3} háɨn^{2} lɨ́^{13} tónh^{32} siáh^{3} hi^{3}
han^{3}.

21 Quí¹ nɨ́¹juáh³ ñí¹ nio¹ hi³ quián¹³ náh², ñí¹ jáun² bíh¹ uá²jaɨ³² cua³ jmɨ́²chí³ quián¹³ náh².

Mɨ́¹ñí¹ tsú² cue³² joh¹ quioh²¹ tá¹ jan² (Lucas 11:34-36)

22 ”Mɨ́¹ñí¹ tsú² lɨ́³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ cáun² sɨ́² quioh²¹ tá¹ jan² tsú²; jáun² né³ nɨ́¹juáh³ chu²¹ mɨ́¹máh¹ hnú², jáun² ñí¹con² tá¹ jan² bíh¹ nú² zia³² joh¹;

23 tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ jlánh¹ la³ hláɨh¹ mɨ́¹máh¹ nú² né³, jáun² tá¹ jan² bíh¹ nú² zenh² já¹niéi². Hi³ nɨ́¹juáh³ cha³ jmɨ́¹ lɨ́³ joh¹ quián¹³ nú² cáun² já¹niéi² bíh¹ la³ lɨ́³, ¡cónh³ bíh¹ tiá² la³ lɨ́³ cáun² já¹niéi² hmíh² nɨ́¹juáh³ la³ jáun²!

Dió³² jɨ³ quɨe³ nɨ́² (Lucas 16:13)

24 ”Hí¹ jan² tsáu² tiá² lɨ́¹³ ma³tí³² ñí¹con² gon³ juo¹³, quí¹ tiá² tɨ²¹ yáh³ tsɨ́³ tsú² tsá² jan², hi³ tsá² jan² né³, tɨ́³² lɨ́n³² bíh¹ tsɨ́³ tsú²; re² lɨ́n³² bíh¹ ma³tí³² tsú² héih³² quioh²¹ jan², hi³ tsá² jan² né³, tiá² ta²¹ tanh² yáh³ tsú². Jáun² né³, cónh³ tiá² lɨ́¹³ bíh¹ hno³ náh² Dió³² cu³tsa³² quionh³ hi³ hniá¹ náh² hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá².

Dió³² nióh³² hua³hí¹³ tsá² ná¹lɨ́n³ jon² (Lucas 12:22-31)

25 ”Juo³ jná¹³ hnoh²: Ha³ lɨ́² cuɨ́¹ hi²¹ honh² náh² ha³ lánh³ rón³² lɨ́¹³ zian² náh², ca³tɨ²¹ ha³ jinh¹ já³² má³² hi³ cúh¹³ náh² ho³ jmáɨ² hi³ húh¹³ náh², jɨ³ ha³ jinh¹ já³² hmɨh³² hi³ quɨ́h¹³ náh² siáh³. ¿Há¹ jun³juáh¹³ jmɨ́²chí³ quioh²¹ bíh¹ tsú² tɨ³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bí¹ má³² dúh¹; hi³ ngú³ quioh²¹ bíh¹ tsú² siáh³ tɨ³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ ha¹ tsú²?

26 Sá¹nɨ́² jɨe³ ha³ lánh³ zian² quiuh²¹ tan³², jáh³ tiá² lin¹ hi³ jñi³² hí¹ cáun², sa³jun³ zia³² bíh¹ cáun² hi³ lau³² quioh²¹ jáh³, hi³ sa³jun³ zeh² bíh¹ siáh³ hñu³cuɨ́³ quioh²¹, tɨ³la³ cun³ jáun² zia³² bíh¹ má³² hi³ cue³² Ñeh² náh² hi³ cúh² jáh³. ¡Tɨ³la³ hnoh² má¹ná¹, tɨ³ jlánh¹ bíh¹ quien² náh² la³ cónh³ bíh¹ tan³²!

27 ¿Hin² yáh³ hnoh² tɨn² jmúh¹³ hi³ cuóun¹³ cónh³í¹ cá² lɨ́², uá¹jinh¹ hen² lɨ́n³² honh² náh² hi³ cuóun¹³ náh²?

28 ”Hi³ ¿he³ láɨh³² hɨ³² honh² náh² ca³tɨ²¹ hmɨh³² hi³ quɨ́h¹³ náh²? Sá¹nɨ́² jɨe³ náh² ha³ lánh³ rón³² cuóun² lí¹³ hi³ tsɨ²¹ ñí¹ náɨ², lí¹³ jáun² tiá² lin¹ jáu² zeh³² yáh³, hi³ sa³jun³ ta³² siáh³ tá³;

29 tɨ³la³ cun³ jáun² ta³ bíh¹ hla¹ re²¹ Salomón yáh³ tiá² chú³² jmɨ́¹ jniá³ la³jmɨ́¹ jniá³ lí¹³ nɨ́², uá¹jinh¹ jmɨ́¹ zioh² lɨ́n³² tsú².

30 Hi³ jáun² né³, nɨ́¹juáh³ Dió³² jmu² hi³ ca³la³ chú³² lɨ́n³² jniá³ náɨ², cáun² hi³ tsɨ²¹ ñí¹ náɨ² né³², hi³ jáun² tsa³háu² má²jɨ́n³² bíh¹ tsú² tɨ³ ñeh² cáun² pɨeh¹ nɨ́¹ má¹ca³lɨ³ quiéin², jáun² nɨ́¹juáh³ ta³ bí¹ náɨ² yáh³ jmu² Dió³² hi³ chú³² jniá³, ¡cónh³ bíh¹ tiá² jmu³ Dió³² hi³ zia³² hanh² hnoh², hnoh² tsá² cáun² lɨ́¹ hɨ³² honh² náh²!

31 Hi³ jáun² ha³ lɨ́² cuɨ́¹ hi²¹ honh² náh², hi³ juáh¹³ náh²: “¿He³ dá² cúh¹³ dí²?”, hi³: “¿He³ dá² hnáɨh¹³ dí²?” ho³ hi³: “¿He³ dá² quɨ́h¹³ dí²?”

32 Quí¹ la³jɨ́n³² tsá² tiá² Dió³² má²cuóun³² ná¹hɨ³² tsɨ́³ ca³tɨ²¹ la³jɨ́³² hi³ nɨ́²; tɨ³la³ hnoh² má¹ná¹, zian² bíh¹ jan² Ñeh² hnoh², Tsá² cuá³ hñu³mɨ³cuú², Tsá² cuá¹ñɨ³² la³jɨ́³² hi³ lɨ³hniauh²³ quián¹³ náh².

33 Ñí¹ jɨ́²¹la³ ti³ chan¹³ náh² hmóu³² jo³cuo² Dió³² bíh¹ hi³ má¹tih²¹ náh² re² ñí¹con² tsú², jɨ³ hi³ má¹zián¹³ náh² re² la³ cun³ hi³ tɨ³² tsɨ́³ tsú², hi³ jáun² bíh¹ hián¹³ náh² ca³la³ jɨ³lɨ³² hi³ jáun².

34 Ha³ lɨ́² jmú² náh² hɨ³² honh² ca³tɨ²¹ he³ lɨ́¹³ tsa³háu², quí¹ zia³² bíh¹ jmáɨ¹ tsa³háu² hi³ lɨ́¹³ hɨ³² honh² hnoh² ca³tɨ²¹ hi³ quioh²¹ tsa³háu². Quí¹ ma³ quin³² ma³ cú² jmáɨ¹ bíh¹ má²zia³² uu³mí²tsɨ³² quioh²¹.

7

Ha³ lɨ́² chú¹ lɨ́² ñih²¹ náh² tsáu² (Lucas 6:37-42)

1 ”Ha³ lɨ́² chú¹ lɨ́² ñih²¹ náh² tsáu² hi³ jáun² tiá² ra³tsa² náh² Dió³² héih³² la³ jáun².

2 Quí¹ la³ jáun² bíh¹ ra³tsɨ³² tsú² héih³² ñí¹con² hnoh², la³jmɨ́¹ rá²tsɨh³² hnoh² jáun² héih³² ñí¹con² tsáu² bíh¹. La³ cun³ rón³²

lɨ́³ héih³² hi³ chah³² náh² hi³ cueh³² náh² ñí¹con² tsáu², héih³² la³ jáun² bíh¹ siáh³ chá³² Dió³² hi³ cué³² ñí¹con² hnoh².

3 ¿Ha³ bí¹ lánh³ rón³² lɨ́¹³ jɨeh²¹ hnú² má¹quɨ³² pih²¹ hi³ hu²¹ mɨ́¹ñí¹ renh², nɨ́¹juáh³ tiá² lɨ́²tsɨn² yáh³ hnú² hi³ hu²¹ cáun² pa²¹ hná¹ hmá² mɨ́¹máh¹ huen²?

4 ¿Ha³ lánh³ rón³² hó³² honh¹ hnú² hi³ juoh¹ nú² renh²: "¡Cuɨ́¹ chí¹³ ná³ má¹quɨ³² hu²¹ mɨ́¹máh¹ hnú²!", hi³ nɨ́¹juáh³ cáun² pa²¹ hná¹ hmá² bíh¹ la³ hu²¹ quián¹³ hnú² huen² má¹lɨ³² jáun²?

5 ¡Hnú² tsá² lɨ́n³ nú² la³ cá¹ la³ jéinh¹!, la³ñí¹ tín² chí³ hná¹ hmá² pa²¹ hi³ hu²¹ mɨ́¹máh¹ huen², hi³ jáun² má¹jáun² lɨ́¹³ jɨeh²¹ hnú² re² hi³ chíh¹ nú² má¹quɨ³² pih²¹ hi³ hu²¹ mɨ́¹ñí¹ renh².

6 "Ha³ lɨ́² lɨ́¹ cué² hi³ hɨen¹ ñí¹con² tsá² zian² la³jmɨ́¹ zian² tsáɨ², quí¹ nɨ́² lɨ́¹ ca³qui³ ca³jme³ tsú² hi³ chau³ náh² tsú² cú²tiú² cú²jóh³² hó³². Ha³ lɨ́² lɨ́¹ ma³jnia¹³ hi³ quien² quián¹³ ñí¹con² tsá² zian² la³jmɨ́¹ zian² mí²ñí³, quí¹ nɨ́² lɨ́¹ ca³ha³ ca³zauh³ tsú².

Mɨ́¹ náh², hniauh², hi³ hléh¹ siáh³ ho³hñú¹³
(Lucas 11:9-13)

7 "Mɨ́¹ náh² ñí¹con² Dió³² hi³ jáun² hian³ náh², hniauh² náh² hi³ jáun² chanh¹ náh², hléh¹ náh² ho³hñú¹³ hi³ jáun² niá³² tsú².

8 Quí¹ nɨ́¹juáh³ tsá² mɨ³² ñí¹con² tsú², hiáuh¹³ bíh¹ tsú²; nɨ́¹juáh³ tsá² hnauh², choh¹³ bíh¹; hi³ nɨ́¹juáh³ tsá² hleh³² ho³hñú¹³ né³, niá³ bíh¹.

9 "Quí¹ ¿hin² yáh³ tsánh² hnoh² tiá³ honh² hi³ cueh¹ cá² máɨ³ quɨ́n¹ jónh³² nɨ́¹juáh³ hí¹miih²¹ bíh¹ la³ cuá¹mɨ³²?

10 Ho³ nɨ́¹juáh³ cuá¹mɨ² jan² juo¹³, ¿hí¹ tiá³ honh² náh² hi³ cuen¹³ jan² jáh³ hláɨnh¹?

11 Hi³ jáun² né³, nɨ́¹juáh³ tu³ bí¹ hnoh² yáh³ tsá² tiá² chun¹ náh², tɨn² bíh¹ náh² cuéh¹ hi³ chu²¹ ñí¹con² jónh³², ¡tiá¹³ bíh¹ tiá³ Ñeh² náh² Tsá² cuá³ hñu³mɨ³cuú² tiá² cué³² hi³ chu²¹ ñí¹con² tsá² hiú² mɨ³²!

12 "Jáun² jmu³ náh² la³jɨ́³² jmáɨ¹ ñí¹con² tsáu² nɨ́¹juáh³ he³ lánh³ hnáuh² náh² jmu³ tsú² ñí¹con² náh² hmóu³²; quí¹ la³ jáun² bíh¹ lɨ́³ héih³² hi³ jmu² jáun² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés jɨ³ ñí¹ Sí² quioh²¹ tsá² ca³lɨn³ hí³ *tɨ³² jë¹ Dió³² nɨ́² uá²jaɨ³².

Ho³jnɨ́¹³ jáɨ³²
(Lucas 13:24)

13 "Tiónh³² náh² tɨ³ juɨ³² ho³jnɨ́¹³ tsáɨ². Hú³ bíh¹ ho³jnɨ́¹³, hi³ ca³la³ hi³ jáu² lɨ́n³² bíh¹ juɨ³² hi³ chau²¹ ñí¹ lɨ́¹³ tsa³hín³ tsú², hi³ juóun³² lɨ́n³² bíh¹ tsáu² tsá²táunh¹ juɨ³² jaun³²;

14 tɨ³la³ ho³jnɨ́¹³ jɨ³ juɨ³² hi³ chau²¹ ñí¹ lɨ́¹³ zian² tsú² né³, jáɨ³² lɨ́n³² bíh¹ hi³ tiá² lɨ³ tɨ́¹ lɨ³ jenh¹, hi³ jáun² cú¹pih²¹ tsáu² bíh¹ tsá² choh²³ juɨ³² jaun³².

Lin¹ bíh¹ he³ ñí¹ hmá² cun³quionh³ máɨ³ hi³ háɨ³²
(Mateo 12:34-35; Lucas 6:43-45)

15 "Hua³hín¹³ náh² ñí¹con² tsá² lɨ́¹ juáh²³ hi³ lɨn³ tɨ³² jë¹ Dió³². Tsá² hí³ dá² ja³táunh¹ ñí¹con² hnoh² hi³ ná¹lɨn³ la³jmɨ́¹ lɨn³ *já¹ziáh², tɨ³la³ tɨ³ ñeh² má¹ná¹ ná¹lɨn³ tsú² la³jmɨ́¹ lɨn³ tsɨ́² náɨ¹ jính¹.

16 Hnoh² lɨ́¹³ lɨ³ cuóun³² náh² tsú² cun³quionh³ ha³ lánh³ jmu² bíh¹ tsú²; quí¹ tiá² cun³² yáh³ tsú² mɨ³ uóun²jɨeh¹³ ja¹ tan³ mɨ³juɨ́h², hi³ sa³jun³ cun³² yáh³ tsú² mɨ³ sí² co² tsɨ³ hmá² ton².

17 La³ nɨ́² bíh¹ lɨ́³ hi³ la³jɨ́³² hmá² chu²¹ háɨ³² máɨ³ chu²¹, hi³ la³jɨ́³² hmá² hlah³ né³, háɨ³² mɨ³ hlah³.

18 Nɨ́¹juáh³ hmá² chu²¹, tiá² lɨ́¹³ yáh³ hi³ ha³ máɨ³ hlah³, sa³jun³ hmá² hlah³ lɨ́¹³ ha³ máɨ³ chu²¹.

19 La³jɨ́³² hmá² tiá² máɨ³ chu²¹ háɨ³², quiéih³² bíh¹ tsú² hmá² jáun², hi³ jáun² jɨ́n³² tsú².

20 Hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lɨ³ cuóun³² hnoh² tsáu² cun³quionh³ lánh³ jmu² tsú².

Tiá² la³jɨ́n³² tsáu² lɨ́¹³ yáh³ tónh³² jo³cuo² Dió³²
(Lucas 13:25-27)

21 "Jun³juáh¹³ la³jɨ́n³² yáh³ tsá² záɨ³² jná¹³: "¡Hnú² bíh¹ lɨn³ Juóu³² jná¹³!" lɨ́¹³ tónh³² jo³cuo² Dió³²; tɨ³la³ jɨ́³²la³ tsá² jmu² la³ cun³ hi³ tɨ³² tsɨ́³ Ñuh³² jná¹³ Tsá² cuá³ hñu³mɨ³cuú² bíh¹ lɨ́¹³ tónh³².

22 Nɨ́¹ má¹cá²chó³² jmáɨ¹ jáun², juóun³² lɨn³² tsáu² záɨ³² jná¹³: "Hnú² Juo¹³ jnoh¹,

jnoh¹ ca³hléh¹³ cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ hnú² jáɨ¹³
hi³ ca³hi³ hñu³ tsí³ jnoh¹, hi³ cun³ñí¹ hi³
ca³tɨn¹ hnú² bíh¹ ca³huen¹³ jnoh¹ jmí²chí³
hláɨnh¹ hñu³ tsí³ tsáu², hi³ cun³ñí¹ hi³
ca³tɨn¹ hnú² siáh³ ca³jmú¹³ jnoh¹ hliáun³
hua³jueh³²".

23 Tɨ³la³ jná¹³ né³ nga¹ la³ lá² má¹jáun², hi³
juo¹³ ná¹: "Hí¹ cónh³ yáh³ tiá² ca³lɨ³ cuóu³²
jná¹³ hnoh². ¡Tɨ³ có³² quin³² náh² ñí¹con²
jná¹³, hnoh² tsá² jmuh³² náh² hi³ hlah³ hi³
hó³²!"

Jmíh¹ hiah³² pin³, jɨ³ hi³ tiá² pin³ (Marcos 1:22; Lucas 6:47-49)

24 "Hi³ jáun² né³, lɨ³ua³ jan² tsá² má²tí³² la³
cun³ jáɨ¹³ hi³ juah³² jná¹³, tsá² la³ hí³ líɨn³
la³jmí¹ líɨn³ jan² tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³, tsá²
ca³zíh³ hñú¹³ cáun² tsɨ³ hláu².

25 Hi³ jáun² uá¹jinh¹ tsau³ jmí³, hi³ ca³lɨ³
hliáun³ bíh¹ siáh³ cua³, hi³ ja³ bíh¹ siáh³ chí³
tiá³ hi³ jmí¹ hnió³ quíh³ hñú³ jáun², tɨ³la³
tiá² cá²quíh³² yáh³, quí¹ ñí¹ hláu² bíh¹ jmí¹
chí¹hliaun³² jmíh¹ hiah³².

26 Tɨ³la³ lɨ³ua³ jan² tsá² tiá² má²tí³² la³
cun³ jáɨ¹³ hi³ juah³² jná¹³ má¹ná¹, tsá² la³
hí³ líɨn³ la³jmí¹ líɨn³ jan² tsá²ñuh² cáun¹ bíh¹,
tsá² ca³zíh³ hñú¹³ ñí¹ záɨ¹ táh¹.

27 Hi³ jáun² jmí¹ tsau²¹ jmí³, hi³ ca³lɨ³
hliáun³ bíh¹ jmí² cua³, hi³ ja³ bíh¹ siáh³ chí³
hi³ hnió³ quíh³ hñú³ jáun², jáun² hñú³ jáun²
né³, ca³quí² cá²cuon³ bíh¹.

28 Jmí¹ má²ca³táuh³ hi³ hleh³² jáun² Jesús,
lí¹ ca³ja³cáun² tsí³ bíh¹ tsá² jmí¹ ná¹náɨ³² hí³
ca³tɨ²¹ jáɨ¹³ hi³ má²ta² tsú² jáun²;

29 quí¹hliá² jmí¹ cuá¹hɨeh³² tsú² tsáu²
la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² ho² jáɨ¹³, jun³juáh¹³
la³jmí¹ jmu² tsá² ná¹líɨn³ tɨ³² liei²¹ yáh³.

8

Jesús jmah²³ jan² tsá² líɨn³ mɨ³ho²¹ péin³ (Marcos 1:40-45; Lucas 5:12-16)

1 Jmí¹ ca³son² jáun² Jesús tsɨ³ máh³,
juóun³² líɨn³² tsáu² ja³taunh²¹ cu³hna²¹.

2 Hi³ jáun² cuan³ jan² tsá²ñuh² líɨn³ mí¹uí³
*mɨ³ho²¹ péin³, hi³ ca³di³jñí³² ta³ ñí¹ Jesús,
hi³ ca³juáh³:

—Hnú² Tɨ³², ní¹juáh³ hnáuh² hnú², tɨn²
bíh¹ hnú² jmúh¹³ hi³ lɨ³ jɨn² jná¹³.

3 Jáun² né³, Jesús ca³tí³ cuo² ñí¹ quioh²¹
tsá² hí³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnó³² jná¹³. Hi³ jáun² ¡cuí¹ lan² hnú²!

Jmí¹ má²lí²juáh³ tsú² jáun² la³ ní² né³,
la³juɨ³² ca³hin³ bíh¹ mí¹uí³ jáun² quioh²¹ tsá²
hí³.

4 Hi³ jáun² ca³juáh³ Jesús hi³ ca³záɨh³ tsá²
hí³:

—Sá¹ní² jɨe³, ha³ lí² hin² juouh³² hí¹ jan²
ha³ lánh³ rón³² lɨ³ hi³ má²laɨn³² nú²; jí³²la³
ti³ cuánh² hi³ cuá²ma³jnia¹³ ñí¹con² mí²tsáu²
bíh¹, hi³ cuá²cuen²¹ siáh³ jáh³ ñí¹con² Dió³²
la³ cun³ hi³ qui³ ca³juáh³ jáun² hla¹ Moisés,
hi³ jáun² la³ jáun² lɨ³ ñi³² tsáu² hi³ má²laɨn³²
nú².

Jesús jmah²³ tsá² quian²¹ hliáu³ tsá² chín¹ (Lucas 7:1-10)

5 Jmí¹ lɨ²¹ jáun² né³, ngah³ siáh³ Jesús
já¹ juú² Capernaum. Jáun² jan² hliáu³
tsá² chín¹ tsá² *romano ja³ ñí¹con² tsú² hi³
ca³hiu³ ca³mí³,

6 hi³ juáh³ la³ lá²:

—Tɨ³², tsá² líɨn³ quian²¹ jná¹³ rón³²
rá²tsáun¹ hi³ hma², jɨ³ hi³ má²tso² tsí³ hi³
cú² uóu³².

7 Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ñe¹ bíh¹ jná¹³ hi³ ñí¹jmah²¹ ná¹ tsú².

8 Tɨ³la³ hliáu³ tsá² chín¹ hí³ né³ ca³ngáɨ³:

—Tɨ³², jun³ lin¹ tsáu² yáh³ jná¹³ hi³
juáh¹³ hi³ hnú² cuóh¹³ hñu³² ná¹; ñí¹ jí²¹la³
ti³ jmúh¹³ hnú² héih³² bíh¹ hi³ jáun² tsá²
quian²¹ jná¹³ lan¹³.

9 Quí¹ ja³bí¹ jná¹³ siáh³ zian² juóu³², hi³
ja³bí¹ líɨn³ jná¹³ siáh³ hi³ chín¹ ñí¹con² hliáu³.
Jáun² ní¹ má¹cá²jmú³² jná¹³ héih³² ñí¹con²
lɨ³ua³ jan² tsá² hí³ hi³ tsó³², jáun² tsau³² bíh¹;
hi³ ní¹juáh³ juo¹³ jná¹³ jan²: "¡Ña³²!" jáun²
ja³²; hi³ ní¹juáh³ juo¹³ jná¹³ tsá² líɨn³ quian²¹
ná¹: "¡Jmu³ hi³ lá²!" jáun² jmu² bíh¹ tsú².

10 Jmí¹ má²lí²niéi³² Jesús jáɨ¹³ ní² né³, lí¹
ca³ja³cáun² bíh¹ tsí³, hi³ jáun² ca³záɨh³ tsá²
jmí¹ hí¹já²táunh¹ hí³ cu³hna²¹ la³ lá²:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ hí¹ jan²
yáh³ tsáu² tiá² má²ca³chanh²¹ jná¹³ ja¹ tsá²

*Israel lá², tsá² nio² cáun² tán¹ tsɨ́³ la³jmɨ́¹
nio² cáun² tsɨ́³ tsá²ñuh² *tsá²cá²jo²¹ lá².
11 Jná¹³ juanh³² ñí¹con² hnoh², hi³ juóun³²
lɨ́n³² tsáu² ja³táunh¹ tɨ³ juɨ³² ñí¹ hia³² hiú² jɨ³
tɨ³ juɨ³² ñí¹ tá²tsɨ²¹ hiú² nɨ́² siáh³, hi³ tsa³cuú²
tsa³hính² cu³lɨ²¹ quionh³ hla¹ Há²bran²¹,
hla¹ Isaac jɨ³ hla¹ Jacob nɨ́² hñu³mɨ³cuú² ñí¹
cuá¹quien² Dió³²;
12 tɨ³la³ tsá² jmɨ́¹ ca³tɨn¹ hi³ tsa³tiánh² ñí¹
cuá¹quien² Dió³² né³, tsá² hí³ dá² chu³ huen³
bíh¹ tsú² hi³ ziu³ cuɨn³ tsú² ñí¹ lɨ́³ já¹niéi²
tɨ³ cheih³², ñí¹ jáun² tsa³tɨ́² tsa³hoh³² hi³
má²zian² hi³ chéi³ hi³ uóu³².
13 Jmɨ́¹jáun² ca³juáh³ Jesús ñí¹con² hliáu³
tsá² chín¹ hí³:
—Cuánh² hñuh³², cuɨ́¹ lɨ́¹³ la³ cun³ hi³
táunh²³ hnú² nɨ́² ta²¹.
Hi³ jáun² la³ cun³ jmɨ́¹jáun² bíh¹ lan³ tsá²
quian²¹ tsú².

Jesús jmah²³ mɨ³ziú¹³ Pé¹
(Marcos 1:29-31; Lucas 4:38-39)

14 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ngau³ Jesús hñú¹³
Pé¹, hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³jɨ́en³² tsú² mɨ³ziú¹³
Pé¹ hi³ rá¹tsɨn² ñí¹ jen³ hi³ rá²tsáun¹ hi³
chéin³.
15 Jáun² ca³tí³ dí² cuo² cuo² tsá²mɨ³ hí³,
jáun² la³juɨ³² ca³quin³ hi³ jmɨ́¹ chéin³ tsú²;
jmɨ́¹jáun² ca³náu² tsá²mɨ³ hí³, hi³ ca³jmú³
má³² hi³ cuh³ tsú².

Jesús jmah²³ juóun³² tsá² tsáun¹
(Marcos 1:32-34; Lucas 4:40-41)

16 Jmɨ́¹ ca³niéi² jáun² né³, cua³jan² tsú²
juóun³² lɨ́n³² tsá² tiáunh¹ jmɨ́²chí³ hláɨnh¹
hñu³ tsɨ́³ ñí¹con² Jesús; jáun² cun³quionh³ cá²
jon¹ jáɨ¹³ bíh¹ ca³huen³ tsú² la³jɨ́n³² jmɨ́²chí³
hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³ tsáu², ja³bí¹ ca³jmah³ tsú²
siáh³ tsá² jmɨ́¹ ná¹tsáun¹ mɨ́¹uɨ́³ siáh³ siáh³.
17 Cun³quionh³ la³ jáun² ca³lɨ³tí³ la³ cun³
hi³ ca³juáh³ hla¹ Isaías *tɨ³² jë¹ Dió³², jmɨ́¹
ca³juáh³ jáun² la³ lá²: "Hí³ bíh¹ ca³caun² hi³
jmɨ́¹ lɨ́n³ jnoh¹ jáun², jɨ³ hi³ ca³caun² tsú²
siáh³ mɨ́¹uɨ́³ quiú¹³ dí²".

Tsá² jmɨ́¹ hnió³ tsa³táunh¹ quionh³ Jesús
(Lucas 9:57-62)

18 Jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ jáun² Jesús hi³ juóun³² lɨ́n³²
bíh¹ tsáu² tionh² cu³ jéin³ quioh²¹, jáun²
ca³jmú³ dí² héih³² hi³ hán³² tsú² cú²jueh³² tɨ³
jo²¹ jmáɨ¹ lɨ́¹ ná¹ho³ jáun².
19 Jmɨ́¹jáun² jan² tsá² lɨ́n³ tɨ³² liei²¹ ja³ hi³
cua³lienh³ Jesús, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Hnú² Tɨ³², ñe¹ bíh¹ jná¹³ quiúnh¹ hnú²
lɨ³ua³ cáun² ñí¹ cuóh¹³ hnú².
20 Jáun² Jesús ca³záɨh³ tsá² hí³ la³ lá²:
—Jáh³ zia³² tá² hláu² quioh²¹ bíh¹ cuo²,
hi³ zia³² bíh¹ siáh³ záɨ² quioh²¹ tan³²; tɨ³la³
Jon² tsá²mɨ³cuóun² má¹ná¹, tiá² zia³² yáh³
ñí¹ lɨ́¹³ jnioh¹³.
21 Siáh³ siáh³ jan² tsá² má²hen² tɨ³ con²
tsú² ca³juáh³:
—Tɨ³², cué¹ tín² jáɨ¹³ hi³ ñí¹hón²¹ jná¹³
ñuh³² [nɨ́¹ má¹jun²].
22 Tɨ³la³ Jesús né³, ca³záɨh³ tsá² hí³:
—Ña³² cu³hna³² jná¹³, hi³ jáun² tsá²
ná¹jún¹ [ñí¹con² Dió³²] cuɨ́¹ cha³hón³² hla¹
raɨnh²¹.

Jesús jmu² hi³ niau²¹ tie³ jmáɨ² jɨ³ chí³
(Marcos 4:35-41; Lucas 8:22-25)

23 Jmɨ́¹jáun² ca³hi³ Jesús cáun² mu², hi³
jáun² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú² já¹taunh²¹
siáh³ quionh³.
24 Hi³ jáun² hú¹ juɨ³² jáun² né³, cu³diá²jan²
ca³ja³ cáun² chí³ tiá³ lɨ́n³² hi³ hí¹ ca³la³ tɨ³
jmɨ́¹ má²hí¹conh³² yáh³ jmáɨ² hñu³ mu², hi³
jmɨ́¹ má²jláɨ²³ siáh³ mu² ma³ quin³² ma³ cu³
tsɨn¹ jmɨ́²miih²¹. Tɨ³la³ Jesús má¹ná¹, jmɨ́¹
má²rá²cuóun¹ bíh¹.
25 Jáun² ca³ñí¹ñɨ¹³ tsú² Jesús, hi³ ca³záɨh³
dí² la³ lá²:
—¡Tɨ³², liau¹ jnoh¹! ¡Hénh³ máh³
má²tsá²hanh³² dí² hñu³ jmáɨ²!
26 Jáun² hí³ né³ ca³ngáɨ³:
—¿He³ láɨh³² ja³²lɨ³ ná¹juenh²¹ náh²?
¡Jlánh¹ tiá² cáun² la³ nio² honh² náh²!
Hi³ jáun² ca³náu² Jesús hi³ ca³jin³ chí³ jɨ³
jmɨ́²miih²¹ nɨ́²; hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² ca³hná³
chí³ hi³ ca³ta³no¹ tie³ pih²¹.
27 Hi³ jáun² tsá² jmɨ́¹ tiáunh¹ hí³ hñu³ mu²
quionh³ Jesús né³, lɨ́¹ ca³ja³cáun² tsɨ́³ bíh¹,
hi³ ca³juánh³ la³ lá²:
—¿Hin² dá² tsánh² tsá² nɨ́² hi³ hí¹ la³ tɨ³
chí³ jɨ³ jmɨ́²miih²¹ máh³ taunh² ta²¹?

Tsá²ñuh² tiáunh¹ juóun³² lín³² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³
(Marcos 5:1-20; Lucas 8:26-39)

28 Jmí¹ cá¹chó²¹ jáun² Jesús jo²¹ jmái² lí¹ ná¹ho³ né³, ñí¹ má²lí³ hué³² quioh²¹ tsá² Gadara, jáun² ca³huén² gon³ tsá²ñuh² ñí¹ táun³ jéin³ lo¹ ñí¹ ná¹hón²¹ hla¹, hi³ jáun² ca³ja³taunh²¹ ñí¹ zenh¹ Jesús. Tá¹ gon³ bíh¹ tsú² jmí¹ tiáunh¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³; tsá² hí³ jmí¹ hian² lín³² tsí³ hi³ ca³la³ hí¹ jan² tiá² hin² jmí¹ li³ ngá¹³ hú¹ jui³² jáun².

29 Jmí¹jáun² ca³ma³liáu³² hóh³² tiá³ lín³² hi³ juáh³:

—¿He³ ca³tin¹ hnú² quiúnh¹ jnoh¹, hnú² Jesús Jon² Dió³²? ¿Hí¹ ñeh³ hnú² ñí¹ lá² hi³ ña³jmuh³ nú² hi³ má¹tso¹ jnoh¹ tsí³ ta³ ñeh² bíh¹ hi³ chau²¹ jmái¹?

30 Ñí¹ má²janh² jáun² jmí¹ ñi³táunh¹ juóun³² mí²ñí³ hi³ ñi³cúh¹³ háu²;

31 hi³ jáun² jmí²chí³ hláinh¹ hí³ né³, ca³hiu³ ca³mí³ ñí¹con² Jesús, hi³ ca³juáh³:

—Ní¹juáh³ hi³ hue¹³ nú² jnoh¹, cué¹ tiá³ jái¹³ hi³ tsá¹tauh²¹ jnoh¹ hñu³ tsí³ mí²ñí³ ó³².

32 Jáun² Jesús ca³juáh³:

—¡Huen³ náh²! ¡Cuá²tiónh³² náh²!

Hi³ jáun² ca³huén² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsá²ñuh² hí³ hi³ ca³ñí¹tiónh²¹ hñu³ tsí³ mí²ñí³; la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³cuóun³ mí²ñí³ hí³ ti³ jui³² dí¹ji²³ ñí¹ hlah³, hi³ jáun² ca³sunh³ chu³ jmái² lí¹ ná¹ho³ jáun², hi³ ca³tsan³.

33 Tsá² jmí¹ ná¹jmu² hua³hí¹³ mí²ñí³ hí³ né³, ca³cuóun³ bíh¹ hi³ ca³ñí¹chá² já¹ juú² la³ cun³ hi³ má²li³², ji³ la³jí³² hi³ má²li³² jáun² ñí¹con² tsá²ñuh² tsá² jmí¹ tiáunh¹ hí³ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ ní² siáh³.

34 Jmí¹jáun² ca³huén² la³jín³² tsá² juú² hi³ ca³ñí¹ma³jéinh³ Jesús; jmí¹ ca³jíen³² dí² jáun² né³, ca³hiu³ ca³mí³ dí² ñí¹con² tsú² hi³ cua³han² tsú² hué³² jáun² quioh²¹ dí².

9

Jesús jmah²³ jan² tsá² hma²
(Marcos 2:1-12; Lucas 5:17-26)

1 Jmí¹ li²¹ jáun² né³ ca³hi³ Jesús hñu³ mu², hi³ ca³han³ ti³ jo²¹ jmái² lí¹ ná¹ho³ jáun² hi³ ca³chánh³² ti³ juú²co¹.

2 Ñí¹ jáun² ca³ñí¹jan² tsáu² jan² tsá²ñuh² tsá² hma², hi³ rá¹tsin² cáun² ñí¹ jmu². Jmí¹ ca³li³tsin² jáun² Jesús hi³ cáun² tán¹ bíh¹ ná¹tioh³ tsí³ tsá² ca³cha³táunh¹ hí³, hi³ jáun² ca³zái³h³ dí² tsá² tsáun¹ hí³ la³ lá²:

—Hnú² jón³, tiá³ chá¹ honh²; má²cá²hin³ bíh¹ tso³ quián¹³ hnú².

3 Jmí¹jáun² ma³ jan² tsá² ná¹lín³ ti³² liei²¹ ca³lín¹³ la³ lá² hñu³ tsí³: "Tsá²ñuh² ní² cáun² lí¹ chú² lí¹ lén³² Dió³² cun³quionh³ jái¹³ quioh²¹".

4 Ti³la³ Jesús jmí¹ ñi³² bíh¹ he³ lánh³ ná¹lín²³ tsá² hí³, hi³ jáun² ca³zái³h³ dí²:

—¿He³ lái³h³² hlai³h³ lín²¹ ná¹tioh³ honh² hnoh²?

5 ¿Hín² jái¹³ hi³ tun³ lá² hi³ jlánh¹ huán¹ tsí³ li³ lin¹ hi³ zia³² pí³ quioh²¹ tsá² hleh³², hí¹ cun³quionh³ hi³ juáh³ tsú²: "¡Tso³ quián¹³ hnú² má²cá²hin³!" ho³ hi³ juáh³ tsú²: "¡Náu², ngí¹!"?

6 Re² bíh¹, cuí¹ má¹jnia¹³ jná¹³ ñí¹con² hnoh² hi³ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² ho² ná¹ jái¹³ ñí¹ hué²¹ lá² hi³ hin¹³ ná¹ tsáu¹³ tsáu².

Hi³ jáun² ca³zái³h³ dí² siáh³ tsá² hma² hí³:

—¡Náu², quiaun² jmu² quián¹³, cuánh² hñuh³²!

7 Jmí¹jáun² ca³náu² tsá² jmí¹ hma² hí³ hi³ ngah³ hñú¹³.

8 Jmí¹ má²lí²jíe³ tsáu² hi³ li³ la³ jáun², lí¹ ca³ja³cáun² bíh¹ tsí³, hi³ jáun² ca³ma³quien² tsú² Dió³² Tsá² ca³cué³ pí³ la³ jáun² ñí¹con² tsá²mi³cuóun².

Jesús téh²³ Má²téh³
(Marcos 2:13-17; Lucas 5:27-32)

9 Jmí¹ li²¹ jáun² né³, cua³han³ Jesús ñí¹ jáun² hi³ ngau³ ñí¹ siáh³, jáun² ca³jíen³² tsú² jan² tsá²ñuh² jmái² Má²téh³, hi³ jmí¹ cuá¹tón²¹ ñí¹ cuá¹cai³² hmah²¹ [cha¹³ tsá² *romanos], hi³ jáun² ca³zái³h³ dí²:

—Ña³² cu³hna³² jná¹³.

Jmí¹jáun² ca³náu² Má²téh³ hi³ ngau³ cu³hna²¹ Jesús.

10 Jmí¹ li²¹ jáun² né³, Jesús jmí¹ cuá¹jmu² má³² hñú¹³ Má²téh³ hí³, la³ má²quionh³

tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con². Ja³bí¹ ca³tiánh³
siáh³ juóun³² lɨ́n³² *tsá² caɨ³² hmah²¹ ñí¹
mesa jáun² quionh³ tsú², la³ má²quionh³
tsá² juáh²³ tsáu² hi³ tiá² chun¹.
11 Jáun² jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ tsá² cu³ nió³ téh²³ tsú²
*fariseos hi³ jáun² né³, jáun² ca³záɨh³ dí²
tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú²:
—¿Ha³ bí¹ lánh³ rón³² sa³ tɨ³² juóuh³²
hnoh² cáun² cuú² hɨ́nh²³ cu³lɨ²¹ quionh³
tsá² caɨ³² hmah²¹ jɨ³ tsá² ren² tso³ nɨ́²?
12 Jmɨ́¹ ca³náɨ³² Jesús jáɨ¹³ nɨ́² né³,
ca³juáh³:
—Ha³ tiá² tɨ³² mɨ́³ hniah³ yáh³ ñí¹con² tsá²
chun¹, tɨ³la³ ñí¹con² tsá² tsáun¹ bíh¹ hniah³.
13 Cuá²tánh¹ náh², hi³ cuá²ma³tɨn¹³
náh² la³ cun³ hi³ hnió³ juáh³ Sí² tioh³
jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³², ñí¹ rá¹juáh³ la³ lá²:
"Jná¹³ hnó³² hi³ já³² mií³ honh² bíh¹ náh²,
jun³juáh¹³ hi³ hnó³² jná¹³ hi³ jngɨh¹³ náh²
jáh³ yáh³ ñí¹con² jná¹³". La³ nɨ́² bíh¹
rá¹juáh³, quí¹ tiá² ja³ yáh³ jná¹³ hi³ ja³te³
ná¹ tsá² chun¹, quí¹ hi³ ja³te³ tsá² ná¹ren²
tso³ bíh¹ jná¹³ ja³.

Nga² tsáu² ñí¹con² Jesús ca³tɨ²¹ hi³ má²hɨen²¹ tsú²
(Marcos 2:18-22; Lucas 5:33-39)

14 Jmɨ́¹jáun² cua³taunh²¹ tsá² haɨn²¹ tɨ³
con² Juan² tsá² ziau² hí³ jmáɨ² ñí¹ zenh¹
Jesús, hi³ ca³ngáɨ³:
—¿He³ láɨh³² ma³hɨen²¹ lɨ́n²¹ jnoh¹, jɨ³ tsá²
fariseos nɨ́² siáh³, tɨ³la³ tsá² haɨn²¹ nɨ́² tɨ³
con² hnú² né³, sa³ tiá² má²hɨen²¹ yáh³?
15 Jáun² Jesús ca³juáh³ la³ lá²:
—¿Hí¹ lɨ́¹³ hi³ tsá² ná¹tén¹ ñí¹ jmu² tsú²
jmáɨ¹ hi³ jenh² cuo² tsáu² tiánh³ hi³ ná¹haɨ²¹
hlah³ tsɨ́³ tá¹la³ má²ná¹má²hiún² tsú² tsɨ́³
quionh³ tsá²ñuh² tsá² jenh¹³ hí³ cuo² dúh¹?
Tɨ³la³ chau²¹ bíh¹ jmáɨ¹ hi³ quin³ tɨ³ có³²
tsá²ñuh² jenh¹³ hí³ cuo²; hi³ jáun² má¹jáun²
máh³ má²ma³hɨen²¹ tsá² hí³.
16 "Hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² taun³² cáun²
hmɨh³² tseh¹ quionh³ cá² cuonh²¹ hmɨh³²
hmaɨ²¹; quí¹ tsáuh³² bíh¹ hná¹ hmɨh³²
hmaɨ²¹ jáun², hi³ jáun² cáɨ³² bíh¹ hmɨh³²
má²tseh¹, hi³ jáun² tɨ³ jlánh¹ bíh¹ ñí¹ jueh³²
má²cáɨ³² má¹lɨ³² jáun².
17 Hi³ sa³jun³ tah³² tsú² siáh³ mu² ráu³
cun³ ñí¹ dí¹jaun³² hñu³ chí² láu² má²tseh¹;
quí¹ nɨ́¹juáh³ hi³ jmu³ tsú² la³ jáun²,
má²cáɨ³² bíh¹ chí² láu² tseh¹ jáun² lɨ́¹³, hi³
jáun² tsa³hín³ bíh¹ mu² ráu³ la³ má²quionh³
chí² láu² tseh¹ jáun². Hi³ jáun² bíh¹ hniáuh³²
táh³² tsú² mu² ráu³ cun³ ñí¹ dí¹jaun³² hñu³
chí² láu² hmaɨ²¹, hi³ jáun² tiá² hi³ láɨh¹³ tá¹
tun³ hi³ jáun².

Jesús ja³jmah¹ jon² Jairo; hi³ hú¹ juɨ³² jáun² né³, lan² siáh³ jan² tsá²mɨ³ tsáun¹
(Marcos 5:21-43; Lucas 8:40-56)

18 Tá¹la³ jmɨ́¹ cuá¹juáh²³ Jesús jáɨ¹³ nɨ́² né³,
jan² tsá² chín¹ ñí¹con² tsá² *judíos cuan³, hi³
jáun² ca³di³jñí³² hi³ ca³jmú³ cuá¹hin³ la³ tɨ³
hué³² ta³ ñí¹ dí², hi³ ca³juáh³:
—Mɨ́¹míh¹ jón³² jná¹³ cun³ jun³; tɨ³la³
nɨ́¹juáh³ hnú² ñeih²¹ hi³ ñá¹ra³tsɨh³² cuonh²
ñí¹ quioh²¹ tsú², jenh¹³ bíh¹ tsú².
19 Jmɨ́¹ má²lɨ́²juáh³ jáun² tsá² hí³ la³ nɨ́²,
ca³náu² Jesús hi³ ngau³ quionh³ tsá² hí³, la³
má²quionh³ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con².
20 Hi³ jáun² hú¹ juɨ³² jáun² né³ ja³ jan²
tsá²mɨ³ tsáun¹ má²janh² cu³hna²¹ Jesús hi³
ca³tí³ cuo² zéi¹ ha¹ tsú². Tsá²mɨ³ hí³ né³
má²tí³ cun³ quia³tún³ mii² hi³ jmɨ́¹ má²tso²
tsɨ́³ hi³ zian² jmɨ́²hán¹.
21 Jáun² tsá²mɨ³ hí³ né³ ca³lɨ́n¹³ hñu³ tsɨ́³
la³ lá²: "Nɨ́¹juáh³ jɨ́³²la³ ti³ tí¹³ jná¹³ uón³²
zéi¹ ha¹ bíh¹ tsú², cun³ jáun² bíh¹ má²lan¹³
jná¹³".
22 Tɨ³la³ Jesús ca³jinh³ tɨ³ cu³hna²¹ hi³
ca³jɨ́e³ tɨ³ ñí¹ cuá¹ja³² tsá²mɨ³ hí³, hi³ jáun²
ca³záɨh³ dí²:
—Jón³, tiá³ chá¹ honh²; má²laɨn³² nú²
quí¹hliá² lɨ́²cháh¹ cáun² honh².
Hi³ jáun² dá² la³ cun³ jmɨ́¹jáun² bíh¹ lan³
tsú².
23 Jmɨ́¹ cá¹chó²¹ Jesús hñú¹³ tsá² chín¹ hí³
né³, ca³jɨ́e³ hi³ má²tionh² tɨ³² tsá² haɨnh³²
[hi³ má²tiáunh¹ hua³jan²¹ hi³ tsa³hón³²
hla¹], hi³ tsáu² né³ má²tiáunh¹ tiá³ siaun³²
ca³la³ cú²tiú² cú²jan³² nio².
24 Jáun² ca³záɨh³ dí² tsá² hí³ la³ lá²:
—¡Huen³ náh² ñí¹ lá²! Quí¹ mɨ́¹míh¹ lá² tiá²
rá²jún¹ yáh³, quí¹ rá²cuóun¹ bíh¹ tsú².

Tɨ3la3 tsá2 hí3 né3, lɨ́1 ca3ju3 ca3ngáɨ3 bíh1 quioh21 Jesús.
25 Jmɨ́1 má2lɨ́2huen3 Jesús tsá2 hí3 né3,
ca3hi3 ñéih3 ñí1 rón21 mɨ́1míh1 hí3 hi3
ca3zanh3 dí2 cuo2 hla1 mɨ́1míh1 hí3, hi3 jáun2
ca3náu2.
26 Hi3 jáun2 la3 tán1 la3 cu3 la3 jéin3 jáun2
ca3lɨ3 ñi32 tsáu2 la3 cun3 hi3 lɨ3 jáun2.

Jesús jmah23 gon3 tsá2 ten3

27 Jmɨ́1 lɨ21 jáun2 né3 cua3han3 Jesús ñí1
jáun2, jáun2 hú1 juɨ32 ja3taunh21 gon3 tsá2
ten3 cu3hna21 tsú2 hi3 hí1hóh32, hi3 hí1juáh23:
—Hnú2 Tsá2 jón2zɨ́h1 jon2cho1 hla1
Dá2vi21, ¡cuɨ́1 já2 miɨ3 honh2 hnú2 quiú13
jnoh1!
28 Jmɨ́1 hi21 jáun2 Jesús ñéih3, jáun2 tsá2
ten3 hí3 taunh3 siáh3 ñéih3, jáun2 ca3záɨh3
Jesús tsá2 hí3:
—¿Nió1 cáun2 honh2 hnoh2 hi3 lɨ́13 jmu1
jná13 la3 cun3 hi3 mɨh32 náh2 nɨ́2?
Jáun2 tsá2 hí3 ca3ngáɨ3:
—Ján3, Tɨ32.
29 Jmɨ́1jáun2 ca3tí3 Jesús cuo2 mɨ́1ñí1 tsá2
hí3, hi3 ca3záɨh3 dí2:
—La3 cun3 hi3 táunh23 hnoh2 nɨ́2 ta21 cuɨ́1
lɨ́13 ñí1con2 náh2.
30 Jáun2 la3 cun3 jmɨ́1jáun2 ca3niá3 mɨ́1ñí1
tsá2 hí3. Jmɨ́1 lɨ21 jáun2 né3, jlánh1 ca3jmú3
Jesús héih32 ñí1con2 tsá2 hí3 hi3 ca3juáh3:
—Jmu3 náh2 tion3 hi3 hí1 jan2 tsáu2 lɨ́2 cuɨ́1
lɨ3 ñi32 hi3 nɨ́2.
31 Tɨ3la3 cun3 rón32 ná1huen32 bíh1 tsú2 ñí1
jáun2, la3juɨ3 ca3chá3 bíh1 tsú2 ñí1con2 tsá2
juú2 la3 tán1 la3 cu3 la3 jéin3 jáun2 la3 cun3
hi3 má2lɨ́2jmú3 jáun2 Jesús.

Jesús jmah23 jan2 tsá2 tiá2 hleh32

32 Tá1la3 hí1huen32 jáun2 tsá2 hí3
cua3taunh21 ma3 jan2 tsáu2 ñí1con2 Jesús hi3
ná1ján2 jan2 tsá2ñuh2 tsá2 tiá2 hleh32 hi3 jmɨ́1
hún1 jan2 jmɨ́2chí3 hláɨnh1 hñu3 tsɨ́3.
33 La3 cun3 jmɨ́1 ca3chin2 jáun2 Jesús
jmɨ́2chí3 hláɨnh1 hñu3 tsɨ́3 tsú2, ca3ma3liáu32
hleh32. Jáun2 tsáu2 né3, lɨ́1 ca3ja3cáun2 tsɨ́3
bíh1, hi3 jáun2 ca3juáh3 la3 lá2:
—Hí1 cónh3 yáh3 tiá2 má2ca3neh21 dí2
hué32 *Israel lá2 la3 cun3 hi3 má2lɨ32 nɨ́2.
34 Tɨ3la3 tsá2 fariseos má1ná1, jmɨ́1
ná1juáh23:
—Tsá2ñuh2 nɨ́2 dá2 huen2 jmɨ́2chí3 hláɨnh1
hñu3 tsɨ́3 tsáu2 cun3quionh3 héih32 quioh21
tsá2 hláɨnh1 juo13 jmɨ́2chí3 hláɨnh1 bíh1.

Jesús ja32 miɨ3 tsɨ́3 ñí1con2 tsáu2

35 Jmɨ́1 lɨ21 jáun2 né3, ca3tɨ3 ca3ngɨ́3 Jesús
la3jɨ́32 juú2, jɨ3 juú2 míh1 juú2 siún1 hi3
má2tɨn2 tsáu2 hñu3 cuáh32 quioh21 tsá2
judíos hi3 táun3 ma3 quin32 ma3 caun32 juú2,
hi3 ñi3hleh21 jú1 chú32 ca3tɨ21 ha3 lánh3 rón32
lɨ́13 tónh32 tsáu2 jo3cuo2 Dió32, jɨ3 hi3 jmah23
tsáu2 jɨ3lɨ32 ñí1 mɨ́1uɨ́3 hi3 zian2 tsú2, jɨ3 hi3 cú2
hi3 uóu32 nɨ́2 siáh3.
36 Jmɨ́1 ca3jɨen32 tsú2 tsá2 juóun32 lɨ́n32 hí3
né3, ca3ja3 miɨ3 tsɨ́3 quioh21 tsá2 hí3, quí1hliá2
jmɨ́1 ná1haɨ21 hlah3 tsɨ́3 tsú2 jɨ3 hi3 ná1lɨ́n3
tsú2 tsá2 tiá2 hin2 zian2 hi3 lɨ́13 ma3hau3,
la3jmɨ́1 ñi3táunh1 *já1ziáh2 tiá2 juo13 zian2.
37 Jmɨ́1jáun2 ca3záɨh3 dí2 tsá2 haɨn21 hí3 tɨ3
con2 la3 lá2:
—¡Hliáun3 cu3tí3 bíh1 hi3 má2ca3láu2, tɨ3la3
pih21 lɨ́n21 bíh1 tsá2 jmu2 ta21 zian2!
38 Hi3 jáun2 né3, hiú1 mɨ́1 náh2 ñí1con2
Tsá2 quioh21 hi3 má2ca3láu2 jáun2, hi3 cuɨ́1
zen1 tsú2 tsá2 ja3quiaun2 hi3 má2ca3láu2 jáun2
quioh21.

10

Jesús téh23 tsá2 quian3tun3 hi3 tsa3hléh2 jú1 chú32

(Marcos 3:13-19; Lucas 6:12-16)

1 Jmɨ́1 lɨ21 jáun2 né3 ca3teh3 Jesús tán1
quian3tun3 tsá2 haɨn21 hí3 tɨ3 con2, hi3
ca3cuéh3 dí2 pí3 hi3 lɨ́13 huen3 tsú2 jmɨ́2chí3
hláɨnh1 hñu3 tsɨ́3 tsáu2, jɨ3 hi3 jmah3 tsú2
tsá2 ná1tsáun1 la3jɨ32 ñí1 mɨ́1uɨ́3 jɨ3 hi3 cú2 hi3
uóu32 nɨ́2 siáh3.
2 Hi3 lá2 bíh1 hi3 jmáɨ2 tán1 quian3tun3 *tɨ32
tsá2 quian32 jë1 Dió32: la3ñí1 Sí1mu21 tsá2
ca3lɨ3 jmáɨ2 siáh3 Pé1, jɨ3 Tre21 dá1jon21 tsú2
nɨ́2; Jacobo jon2 Zebedeo la3 má2quionh3
Juan2 dá1jon21;
3 Pí2liéi1, Bartolomé, Tú1ma21 jɨ3 Má2téh3
nɨ́2, tsá2 jmɨ́1 lɨ́n3 hí3 *tsá2 caɨ32 hmah21;
Jacobo jon2 Alfeo; jɨ3 Tadeo;

4 Sí¹mu²¹ tsá² ca³lɨ³ quionh³ tsá² cu³ nió³
*Cananista nɨ́², jɨ³ Judas tsá² zian² juú² Que-
riot, tsá² ca³ñí¹jɨenh¹³ hí³ Jesús.

Jesús zen² tsá² quian³tun³ hi³ tsa³hléh² jú¹ chú³²
(Marcos 6:7-13; Lucas 9:1-6)

5 Jesús ca³zen³ tsá² quian³tun³ hí³
cun³quionh³ héih³² lá²:

—Ha³ lɨ́² cua³táunh¹ náh² hué¹³
*tsá²cá²jo²¹, sa³jun³ cuá¹tiónh³² náh² juú²
hɨ́n¹³ tɨ³ Samaria;
6 tɨ³la³ hniáuh³² cuá¹táunh¹ náh² ñí¹con²
tsá² *Israel lá² bíh¹, tsá² ná¹lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́n³
*já¹ziáh² má²já²cuɨn³.
7 Cuá²táunh¹ náh², cuá²zéih³ náh² tsú² hi³
Dió³² má²cuá¹hinh²³ tsáu² jo³cuo².
8 Jmah²¹ náh² tsá² ná¹lɨ́n³ mɨ́¹uɨ́³ *mɨ³ho²¹
péin³ jɨ³ tsá² ná¹lɨ́n³ mɨ́¹uɨ́³ siáh³ siáh³; jmu³
náh² hi³ jenh¹³ tsá² má²jún¹; huen³ náh²
siáh³ jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³ tsáu². Quí¹
hnoh² lɨ́¹ má²hian² bí¹ náh² pí³ nɨ́² ta³ tiá²
hmah²¹ quien², jáun² jmuh²¹ náh² ta²¹, tɨ³la³
ha³ lɨ́² cán² náh² hmah²¹ má¹ná¹.
9 ”Ha³ lɨ́² ñɨ³quián¹ náh² hí¹ cú¹pih²¹ quɨe³,
uá¹ hi³ cú¹mí¹niau²¹, uá¹ hi³ *cú¹tiáu², hí¹
cáun² cú¹dáɨn³ yáh³.
10 Sa³jun³ hniáuh³² cánh¹ náh² tuh³² hi³
tioh³ hi³ hniáuh³² hú¹ juɨ³². Ha³ lɨ́² cán² náh²
tun³ hanh², sa³jun³ tuh³² tioh³ tanh¹, hi³
sa³jun³ cánh¹ náh² siáh³ hmá²hu²¹; quí¹ tsá²
jmu² ta²¹ cun³ ca³tɨn¹ bíh¹ hiáuh³ la³jɨ́³² la³
cun³ hi³ lɨ³ hniáuh³² quioh²¹.
11 ”Nɨ́¹ má¹ca³cha³táunh¹ náh² cáun² juú²
ho³lá²dá² lɨ³ua³ cáun² ñí¹náɨ², hniah³² náh²
jan² tsá² chú³² tsɨ́³ ñí¹ jáun² hi³ jáun² tianh³
náh² hñú¹³ tsá² hí³ ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmáɨ¹
hi³ huen¹³ náh² ñí¹ jáun².
12 Nɨ́¹ má¹ca³tiónh³² náh² hñú³ jáun², zéih³
tsá² tionh² ñí¹ jáun² hi³ cuɨ́¹ tionh² tsú²
cáun² hi³ re² hi³ tɨn².
13 Nɨ́¹juáh³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² hí³ hi³ tiánh³
cáun² hi³ re² hi³ tɨn², lɨ³ quien² bíh¹ hi³
má²lɨ́²zéih³ náh² tsá² hí³, tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tiá²
ca³tɨn¹ tsá² hí³ hi³ tiánh³ cáun² hi³ re² hi³
tɨn², jáun² jáɨ¹³ hi³ má²lɨ́²zéih³ náh² tsú²
jáun² jáuh³ bíh¹ siáh³ ñí¹con² náh² hmóu³².
14 Hi³ nɨ́¹juáh³ lɨ³ua³ cáun² hñú³ ho³ juú²
ñí¹ ca³cha³táunh¹ náh² tiá² ca³he³ náh² tsú²,
hi³ sa³jun³ hnió³ tsú² ne³ jáɨ¹³ quián¹³ náh²,
hi³ jáun² né³, súh³ náh² hliáu² quian²¹ tanh¹
nɨ́¹ má¹tɨ³ ñí¹ huen¹³ náh² hñú³ jáun² ho³
juú² jáun².
15 Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ nɨ́¹
má¹cá²chó³² jmáɨ¹ hi³ ra³tsɨ³² Dió³² héih³²,
tɨ³ jlánh¹ bíh¹ huáh² tsɨ́³ hi³ ma³tson¹³
Dió³² tsá² juú² la³ hí³ la³ cónh³ bíh¹ hi³
ca³quiúnh³² jáun² tsá² jmɨ́¹ zian² juú²
Sodoma jɨ³ Gomorra.

Tsá² tanh² ta²¹ Dió³² zian² ja¹ hniéi²

16 ”¡Sá¹nɨ́² jɨe³! Jná¹³ zei²¹ hnoh² hi³
ná¹lɨ́n³ náh² la³jmɨ́¹ lɨ́n³ *já¹ziáh² tionh² ja¹
tsɨ́² náɨ¹. Tɨ³la³ jmu³ náh² jan²¹ lɨ́n²¹ la³jmɨ́¹
lɨ́n³ jáh³ hláɨnh¹; tɨ³la³ tá¹la³ jáun² né³, jmu³
náh² hi³ chú³² honh² náh² má¹ná¹ la³jmɨ́¹
lɨ́n³ chi³ jáɨ².
17 Hua³hín¹³ náh², quí¹ hnoh² jɨenh³ tsú²
jo³cuo² tsá²tan²¹, jɨ³ hi³ quiu³ po³ tsú² hnoh²
la³ tɨ³ hñu³ cuáh³² quiú¹³ dí².
18 Hi³ hí¹ ca³la³ tɨ³ ñí¹con² tsá² ná¹ho² ta²¹
jɨ³ tsá² ná¹lɨ́n³ re²¹ yáh³ tsa³jau² tsú² hnoh²
cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ jná¹³; má¹jáun² bíh¹
má²lɨ́¹³ cuéh¹ hnoh² jú¹ tson² hi³ ca³tɨn¹
jná¹³ ñí¹con² tsá² hí³ jɨ³ ñí¹con² tsá²cá²jo²¹
nɨ́² siáh³.
19 Tɨ³la³ nɨ́¹ má¹ca³zeh³ tsú² hnoh² ñí¹
ta³ ñí¹ tsá²tan²¹ né³, ha³ lɨ́² jmú² náh² hɨ³²
honh² nɨ́¹juáh³ he³ juáh¹³ náh² ho³ nɨ́¹juáh³
he³ lánh³ rón³² hléh¹³ náh²; quí¹ nɨ́¹juáh³ nɨ́¹
má¹ca³tɨ³ ñí¹ hléh¹³ náh², Dió³² bíh¹ cué³²
jáɨ¹³ hi³ cuá¹hléh¹ náh².
20 Quí¹ jun³juáh¹³ hnoh² yáh³ tsá²
cuá¹hléh¹ náh², quí¹ Jmɨ́²chí³ joh¹ Ñeh² bíh¹
náh² Tsá² hléh³² cun³quionh³ honh¹ náh².
21 ”Hí¹ la³ tɨ³ tsá² jan² jméi² mí¹ziú¹³
quionh³ yáh³ tsú² jɨenh³ hi³ jngah³ tsáu², jɨ³
tsá² má²lieih²¹ siáh³ jɨenh³ jon²; jon² tsáu²
jmu³ hniéi² quionh³ jméi² mí¹ziú¹³, hi³ hí¹
ca³la³ tɨ³ jɨenh³ yáh³ tsú² tsá² má²lieih²¹ hi³
jngah³ tsáu².
22 Tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ bíh¹
lɨ³ hau² hnoh² cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ jná¹³;
tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tsá² ca³tion³ tsɨ́³ ca³la³ tɨ³ ñí¹

cá¹táuh³ jmáɨ¹ quioh²¹ hi³ zian² ñí¹ hué²¹ lá² né³, tsá² la³ hí³ bíh¹ liáun³.

23 Nɨ́¹juáh³ ca³hɨ́¹ ca³tsa¹ tsú² hnoh² cáun² juú², huen³ náh² ñí¹ jáun² hi³ cuá¹táunh¹ náh² cáun² juú² siáh³; quí¹ jú¹ tson² juah³² jná¹³ hi³ jná¹³ Jon² tsá²mɨ³cuóun² jáunh¹³ ná¹ ñeh² bíh¹ hi³ táunh³ hnoh² la³jɨ́³² juú²co¹ juú²hñú¹³ tsá² Israel.

24 ”Hí¹ jan² yáh³ tsá² má²tɨn³² tiá² lɨ́¹³ lɨ³tɨn² tɨ³ hliáun³ la³ cónh³ bíh¹ tɨ³² joh¹, hi³ hí¹ jan² yáh³ tsá² lɨ́n³ quian²¹ tiá² tɨ³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ tsá² lɨ́n³ juo¹³ tsú².

25 Tsá² cuá¹má²tɨn³² hí³ dá² ca³tɨn¹ ma³hiún² tsɨ́³ cun³ jɨ́³²la³ ti³ hi³ chau²¹ jmáɨ¹ hi³ lɨ́n¹³ la³jmɨ́¹ lɨ́n³ tɨ³² joh¹ bíh¹, hi³ tsá² lɨ́n³ quian²¹ né³ ca³tɨn¹ ma³hiún² tsɨ́³ hi³ lɨ́n¹³ la³jmɨ́¹ lɨ́n³ juo¹³. Quí¹ nɨ́¹juáh³ ta³bí¹ tsá² chín¹ cáun² hñú³ yáh³ ca³juáh³ tsáu² hi³ lɨ́n³ Beelzebú [tsá² chín¹ juo¹³ jmɨ́²chí³ hláɨnh¹], ¡cónh³ bíh¹ tiá² tu³ hión³² tsú² tsá² hñú¹³ tsú² ñí¹ hná¹ nɨ́²!

Hin² ñí¹con² hniáuh³² jmú¹³ dí² juénh²
(Lucas 12:4-7)

26 ”Hi³ jáun² né³, tiá² hniáuh³² yáh³ jmúh¹³ náh² juénh² ñí¹con² tsáu². Quí¹ lɨ³ua³ cáun² hi³ jlɨ́²³ tsú², chau³² bíh¹ jmáɨ¹ hi³ jñéih²³, hi³ lɨ³ua³ cáun² hi³ ná¹hmá¹ né³, chau³² bíh¹ jmáɨ¹ hi³ lɨ́²jnia² siáh³.

27 La³jɨ́³² hi³ juo³ jná¹³ hnoh² ta³ hñu³ niéi², ma³jnia¹³ náh² jáɨ¹³ jáun² ta³ jma²; hi³ lɨ³ua³ cáun² hi³ juah³² jná¹³ ñí¹con² hnoh² ñí¹ ná¹conh¹ né³, cuá²tɨ́¹ cuá²hoh³ náh² ca³la³ tɨ³ tsáɨh³ hñú³ hi³ cháh¹³ náh² hi³ jáun².

28 Ha³ lɨ́² juenh³ náh² tsá² jngɨh² jmáh³la³ ngú³, hi³ má¹lɨ³² jáun² né³, tiá² tɨn² yáh³ tsú² jngɨh³ jmɨ́²chí³ quián¹³ náh²; tɨ³ re² juenh³ náh² ñí¹con² Tsá² lɨ́¹³ jngah³ náh², hi³ má¹lɨ³² jáun² né³ lɨ́¹³ zen³ tsú² jmɨ́²chí³ quián¹³ náh² quiu³juóu³².

29 ”¿Há¹ tiá² cuen² tsú² gon³ tan³² pih²¹ la³ cun³ cá² héih³² quɨe³ dúh¹? Tɨ³la³ cun³ jáun² hí¹ jan² yáh³ jáh³ pih²¹ la³ hí³ tiá² jún²³ tá¹la³ tiá² má²lɨ́²cué³² Ñeh² náh² jáɨ¹³.

30 Hi³ hí¹ ca³la³ tɨ³ jñú² chinh³² yáh³ hnoh² ná¹hɨ¹³ siáh³ ma³ quin³² ma³ cá² máɨh³².

31 Jáun² né³, ha³ lɨ́² juenh³ náh², quí¹ tɨ³ jlánh¹ bíh¹ quien² hnoh² la³ cónh³ bíh¹ tan³² ná¹juóun²¹.

Tsá² ton² hi³ haɨn²¹ tɨ³ con² Jesús
(Lucas 12:8-9)

32 ”Hi³ jáun² né³, la³jɨ́n³² tsá² má²quien² jná¹³ ñí¹ ta³ ñí¹ tsáu², ja³bí¹ jná¹³ siáh³ má¹quien¹³ tsá² la³ hí³ ñí¹ ta³ ñí¹ Ñuh³² ná¹, Tsá² cuá³ hñu³mɨ³cuú²;

33 tɨ³la³ lɨ³ua³ jan² tsá² tiá² hnió³ má²quien² jná¹³ ñí¹con² tsáu² né³, ja³bí¹ jná¹³ siáh³ tiá² má¹quien¹³ tsá² la³ hí³ ñí¹con² Ñuh³² Tsá² cuá³ hñu³mɨ³cuú².

Jesús jmu² hi³ tiú²uú² tiáunh¹ tsáu² cá²hon³
(Lucas 12:51-53)

34 ”Su³uú² lɨ́¹ cuɨ́¹ lɨ́n¹³ hnoh² hi³ jná¹³ ja³jmú³² hi³ niau²¹ tie³ ñí¹ hué²¹ lá²; quí¹ jun³juáh¹³ hi³ ja³chá³ jná¹³ tie³ yáh³, tɨ³la³ jná¹³ dá² ja³ hi³ chá¹³ ná¹ hniéi² quɨ³² bíh¹.

35 Ja³ jná¹³ hi³ ja³jmú³² hi³ tsá²ñuh² ná¹háun³ quionh³ jméi², tsá²mɨ³ ná¹háun³ quionh³ mí¹ziú¹³, hi³ ló³² tsú² ná¹háun³ siáh³ quionh³ mɨ³ziú¹³;

36 jáun² la³ jáun² bíh¹ lɨ́¹³ hi³ ma³ quin³² ma³ jan³² tsú² ná¹hniei²¹ quionh³ má²tún² tsá² hñú¹³.

37 ”Nɨ́¹juáh³ tsá² ja³²lɨ³ hnio³ jméi² jɨ³ mí¹ziú¹³ cha³ jmɨ́¹ ma³hniau³ tsú² jná¹³, tsá² la³ hí³ tiá² ca³tɨn¹ hen² tɨ³ con² jná¹³. Hi³ nɨ́¹juáh³ tsá² ja³²lɨ³ hnio³ tsá²mɨ³ tsá²ñuh² jon² cha³ jmɨ́¹ ma³hniau³ tsú² jná¹³, tsá² la³ hí³ siáh³ tiá² ca³tɨn¹ yáh³ hen² tɨ³ con² jná¹³.

38 Ja³bí¹ tiá² lɨ́¹³ han³ tsú² tɨ³ con² jná¹³ nɨ́¹juáh³ tsá² tiá² hnió³ cán³ crei²¹ hi³ ma³zian² tsú² la³jmɨ́¹ zian² jná¹³ lá².

39 Nɨ́¹juáh³ tsá² hnió³ liáu³ jmɨ́²chí³ quioh²¹, tsá² la³ hí³ tɨ³ tsa³hín³ bíh¹; tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tsá² tsa³hín³ jmɨ́²chí³ quioh²¹ cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ jná¹³ né³, tsá² la³ hí³ bíh¹ tɨ³ liáun³.

La³ cun³ hi³ joh¹³ tsú² ñí¹con² Dió³²
(Marcos 9:41)

40 ”Lɨ³ua³ jan² tsá² he³ hnoh², ja³bí¹
má²lɨ́²he³ jɨ³ jná¹³ bíh¹ tsú² jaun³²; hi³ lɨ³ua³
jan² tsá² ca³he³ jná¹³ né³, ja³bí¹ la³ jáun²
má²lɨ́²hen³ tsú² la³ jɨ³ Tsá² ca³ze³ bí¹ jná¹³.
41 Lɨ³ua³ jan² tsá² hen² jan² *tɨ³² jë¹ Dió³²
quí¹ cun³ñí¹ hi³ ja³ tsú² hi³ ja³hléh² jë¹
Dió³², ja³bí¹ tsá² hí³ hiáuh¹³ la³ cun³ hi³
hiáuh³ jan² tɨ³² jë¹ Dió³²; hi³ nɨ́¹juáh³ tsá²
hen² jan² tsá² zian² la³ cun³ hi³ tɨ³² tsɨ́³ Dió³²
cun³ñí¹ hi³ zian² tsú² la³ jáun², ja³bí¹ hí³ dí²
hiáuh³ la³ cun³ hi³ hiáuh¹³ tsá² zian² hí³ la³
cun³ hi³ tɨ³² tsɨ́³ Dió³².
42 Lɨ³ua³ jan² tsá² cué³² uá¹jinh¹ cáun²
vaso jmɨ́² jma³ cuóuh³ ñí¹con² lɨ³ua³ jan²
tsá² haɨn²¹ tɨ³ con² jná¹³, uá¹jinh¹ jan² tsá²
tsɨ́¹juɨ́³, tɨ³la³ cun³ñí¹ hi³ hen² tsú² tɨ³ con²
jná¹³ bíh¹, ja³bí¹ tsá² hí³ uá²jaɨ³² hiáuh³
cáun² hi³ chu²¹ la³ cun³ hi³ ca³tɨn¹ hiáuh³.

11

Juan² tsá² jmɨ́¹ zion² tsáu² jmáɨ² zen² tsáu² ñí¹con² Jesús
(Lucas 7:18-35)

1 Jmɨ́¹ cá¹tsan³ jáɨ¹³ hi³ ca³záɨh³ jáun²
Jesús tán¹ quian³tun³ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con²
né³, cua³han³ ñí¹ jáun² hi³ ca³ñí¹hɨeh¹ dí²
tsá² tiáunh¹ juú² la³ cu³ la³ jéin³ jáun², hi³
ca³ñí¹hléh² jú¹ chú³².
2 Tá¹la³ jmɨ́¹ cuá¹hún¹ jáun² Juan² tsá²
ziau² hí³ jmáɨ² hñu³mí¹ñí² ca³lɨ³ ñi³² la³
cun³ hi³ jmu² Cristo. Jáun² ca³zen³ dí² gon³
tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² hi³ tsa³jɨen³ Jesús,
3 hi³ tsa³ngáɨ³ tsú² la³ lá²:
—¿Hí¹ hnú² uá¹ Tsá² ca³tɨn¹ já³², ho³
hniáuh³² uá¹ jan¹³ jnoh¹ jan² tsá² siánh³?
4 Jáun² Jesús ca³ngáɨ³:
—Cuá²tánh¹ náh², cuá²zéih³ náh² Juan²
la³ cun³ hi³ ná¹jɨ́eh³² náh² jɨ³ hi³ ná¹naɨh³²
náh².
5 Cuá²zéih³ náh² tsú² hi³ tsá² ten³ má²jniá³
ñí¹, tsá² hma² má²ñi³táunh¹, hi³ má²laɨn³²
siáh³ tsá² jmɨ́¹ ná¹lɨ́n³ mɨ́¹uɨ́³ *mɨ³ho²¹ péin³,
hi³ tsá² jmɨ́¹ te³ cuá¹ né³ má²náɨ³² bíh¹,
má²ca³jenh¹³ bíh¹ tsá² jmɨ́¹ má²ná¹jún¹, hi³
tsá² tia³mii² né³, má²ná¹náɨ³² bíh¹ jú¹ chú³²
ca³tɨ²¹ ha³ lánh³ rón³² lɨ́¹³ liáun³.
6 ¡Jlánh¹ jmɨ́¹ ren² tsá² tiá² lɨ́¹ cha³² hliáun³
ñéih³ tsɨ́³ hi³ ca³tɨn¹ jná¹³!
7 Jmɨ́¹ já¹tanh²¹ jáun² tsá² hí³ ca³ma³liáu³²
Jesús hleh³² ñí¹con² tsá² tionh² hí³ la³ cu³ la³
jéin³ ñí¹ zenh¹ hi³ ca³tɨn¹ Juan² tsá² ziau²
hí³ jmáɨ², hi³ juáh³ la³ lá²:
—¿He³ dá² jaun³² ca³ñí¹jɨeh¹³ hnoh² ñí¹
lɨ́³ hué³² quiéin²? ¿Hí¹ ca³ñí¹jɨeh¹³ hnoh²
cáun² hmá² tá² náɨ² hi³ lɨ́¹ quí² lɨ́¹ jɨeh²³
cun³quionh³ chí³ juáh¹³?
8 Hi³ nɨ́¹juáh³ tiá² la³ jáun² né³, ¿he³ bíh¹
ca³ñí¹jɨeh¹³ náh²? ¿Hí¹ ca³ñí¹jɨen¹ náh²
jan² tsá²ñuh² quih³² hmɨh³² jlánh¹ bí¹ huá¹?
Sá¹nɨ́² dú¹ jɨe³ náh², tsá² ná¹quih³² hmɨh³²
hi³ jlánh¹ bí¹ huá¹ tionh² re² tɨn² ñéih³
hñú¹³ tsá² ná¹lɨ́n³ re²¹ bíh¹.
9 Hi³ jáun² né³, ¿he³ bíh¹ ca³ñí¹jɨeh¹³ náh²?
¿Hí¹ ca³ñí¹jɨen¹ náh² jan² *tɨ³² jë¹ Dió³²?
Quí¹ tson² bíh¹ cu³tí³, tɨ³la³ tsá² hí³ má¹ná¹,
tɨ³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ lɨ³ua³
jan² tɨ³² jë¹ Dió³².
10 Quí¹ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹ja³² jáɨ¹³
hi³ ca³tɨn¹ Juan² tsá² ziau² hí³ jmáɨ², hi³
juáh³ la³ lá²:
Sá¹nɨ́² jɨe³, jná¹³ zein²¹ jan² tsá² tsa³can³²
jáɨ¹³ ta³ tin² la³ cun³ bíh¹ hnú²,
tsá² hí³ bíh¹ jmu³ hua³jan²¹ juɨ³² ñí¹ cuóh¹³
hnú².
11 Jmɨ́¹ má²lɨ́²chá³² Jesús jáɨ¹³ nɨ́² né³,
ca³záɨh³ siáh³ tsá² hí³ la³ lá²:
—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ tiá² hin²
zian² hí¹ jan² yáh³ tsá² jlánh¹ bíh¹ quien² ja¹
la³jɨ́n³² tsá² ca³lɨ³zian² ñí¹ hué²¹ lá² la³ cónh³
bíh¹ Juan² tsá² ziau² hí³ jmáɨ²; tɨ³la³ cun³
jáun² tsá² tiá² lin¹ ñí¹ quien² ja¹ quioh²¹ tsá²
má²tionh² jo³cuo² Dió³², tsá² la³ hí³ bíh¹ tɨ³
jlánh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ Juan².
12 ”Hi³ jáun² ca³la³ cun³ jmɨ́¹ cuan¹ Juan²
tsá² ziau² hí³ jmáɨ² hi³ la³ tɨ³ ta³né³², héih³²
quioh²¹ Dió³² cáun² cuá²zá² cuá²tsó³ bíh¹
ja¹ hniéɨ² hi³ tɨ³ lɨ³mí¹ tsá²lɨ³quien², hi³ tsá²
jlánh¹ ná¹cueh³² pí³ né³, má²ná¹cah²³ bíh¹
jmáɨ¹ hi³ lɨ́¹³ tónh³² jo³cuo² Dió³².
13 Jmɨ́¹ tɨ́² quien² bíh¹ la³jɨ́³² hi³ rá¹juáh³
ñí¹ Sí² quioh²¹ tsá² lɨn³ hí³ tɨ³² jë¹ Dió³², jɨ³
liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés siáh³, ca³la³ tɨ³ ñí¹

cá¹chó²¹ jmáɨ¹ hi³ cuan³ Juan² tsá² ziau² hí³ jmáɨ²;

14 jáun² Juan² hí³ bíh¹ lɨ́n³ Líh³, tsá² jmɨ́¹ lɨ́n³ hí³ tɨ³² jë¹ Dió³², tsá² ca³tɨn¹ hi³ já³² nɨ́¹juáh³ hi³ hnáuh² hnoh² táunh¹³ ta²¹.

15 Nɨ́¹juáh³ tsá² tsɨ²¹ cuá¹, cuɨ́¹ nie¹³.

16 ”¿He³ ñí¹ tsáu² lɨ́¹³ cunh²¹ jná¹³ quionh³ tsá² zian² jmáɨ¹ hi³ ziáun² dí² lá²? Lɨ́¹³ juáh¹³ la³ lá²: Jmu² tsú² la³jmɨ́¹ jmu² tsá¹míh¹ ñɨ³co¹ ja¹ hmah²¹. Ná¹hóh³² tsú² hi³ jéinh³² hlah³, hi³ zaɨh³² raɨnh²¹ la³ lá²:

17 “Sa³ tiá² ca³lɨ³ hnáuh² yáh³ hnoh² tsan¹³ jmɨ́¹ lɨ́¹jiéi¹³ jnoh¹ jáun² hmá² tá² le²; hi³ sa³jun³ lɨ́²uoh³ yáh³ hnoh² jmɨ́¹ lɨ́¹jmú¹³ jnoh¹ siáh³ sun¹ ca³tɨ²¹ jmáɨ¹ hi³ nio² hlah³ tsɨ́³ tsú²”.

18 Juanh³² jná¹³ la³ nɨ́², quí¹ cuan³ Juan² tsá² tiá² cú² tiá² hɨnh²³, hi³ jáun² tsáu² né³ juáh³: “Tsá² hún¹ jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³ bíh¹ hí³”.

19 Jáun² né³, cuan³ siáh³ jná¹³ Jon² tsá²mɨ³cuóun², tsá² cú² tsá² aɨh³² ná¹, tɨ³la³ má¹lɨ³² jáun² né³ juáh²³ siáh³ tsáu²: “¡Tsá² jlién³ bíh¹ nɨ³², hi³ hɨ́nh²³ siáh³ jmáɨ², tsá² juónh²³ re² quionh³ tsá² ren² tso³ jɨ³ *tsá² chi² hmah²¹ nɨ́² siáh³!” Tɨ³la³ cun³quionh³ la³jɨ́³² hi³ ná¹lɨ́²³ bíh¹ lɨ² lin¹ hi³ Dió³² jan² Tsá² quia³lín³ jmɨ́¹ tsɨ́³.

Tsá² juú² tiá² nieh³
(Lucas 10:13-15)

20 Jmɨ́¹jáun² ca³ma³liáu³² Jesús jí²³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² juú² ñí¹ má²ca³jmú³ tsú² hliáun³ hua³jueh³², quí¹ cun³ñí¹ hi³ tsá² hí³ tiá² má²ca³za³ yáh³ jmɨ́¹ tsɨ́³. Hi³ ca³juáh³:

21 —¡Jlánh¹ juon²³ hnoh² tsá² juú² Corazín! ¡Jlánh¹ juon²³ siáh³ hnoh² tsá² juú² Betsaida! Quí¹ sá¹jmɨ́¹ hi³ ca³lɨ³ la³jɨ́³² hua³jueh³² já¹ tsá² jmɨ́¹ zian² juú² Tiro jɨ³ juú² Sidón dúh¹, la³jmɨ́¹ má²lɨ³² nɨ́² ja¹ quián¹³ hnoh², hi³ jáun² má²hia³ jáun¹³ máh³ jmɨ́¹ má²ca³za³ tsú² jmɨ́¹ tsɨ́³, hi³ jmɨ́¹ má²ca³jmú³ tsú² lin¹ cun³quionh³ hi³ jmɨ́¹ quɨ́h²¹ tsú² jáun² tú²cho¹, jɨ³ hi³ jmɨ́¹ sén²¹ tsú² siáh³ juá² hmóu³².

22 Hi³ jáun² tɨ³ jlánh¹ bíh¹ huáh² tsɨ́³ hi³ má¹tsoh¹ hnoh² honh² má¹tɨ³ ñí¹ ra³tsɨ³² Dió³² héih³², la³ cónh³ bíh¹ tsá² jmɨ́¹ zian² jáun² jmɨ́¹tin² já¹ juú² Tiro quionh³ juú² Sidón.

23 Hi³ hnoh² siáh³ tsá² juú² Capernaum, ¿hí¹ ná¹lɨ́n²³ hnoh² hi³ cuá¹tánh¹ náh² hñu³mɨ³cuú²? Hnoh² dá² cuá¹tánh¹ la³ tɨ³ quiu³juóu³² bíh¹. Quí¹ sá¹jmɨ́¹ hi³ ca³lɨ³ hua³jueh³² la³ nɨ́² já¹ juú² Sodoma jmɨ́¹tin² la³jmɨ́¹ lɨ²¹ nɨ́² ja¹ quián¹³ hnoh², hi³ jáun² jmɨ́¹ nio² bíh¹ juú² jáun² la³ tɨ³ ta³né³² dúh¹ sá¹jmɨ́¹ hi³ lɨ³ la³ jáun².

24 Hi³ jáun² jná¹³ né³ juanh³², hi³ tɨ³ jlánh¹ bíh¹ huáh² tsɨ́³ hi³ má¹tsoh¹ hnoh² honh² jmáɨ¹ hi³ ra³tsɨ³² Dió³² héih³² la³ cónh³ bíh¹ tsá² jmɨ́¹ zian² jáun² juú² Sodoma jmɨ́¹tin².

Ñá²táunh¹ náh² ñí¹con² jná¹³, jáun² tianh¹³ náh² tie³
(Lucas 10:21-22)

25 Jmáɨ¹ jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—Hnú² Tia²¹, Tsá² lɨ́n³ nú² Juo¹³ tsá² zian² hñu³mɨ³cuú² jɨ³ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá² nɨ́² siáh³, cué²³ jná¹³ tiá¹hmah¹ quí¹hliá² ca³hmáh¹ hnú² jú¹ tson² hi³ jáun² tiá² lɨ́¹³ há¹ ngɨ¹³ tsá² quia³lín³ jmɨ́¹ tsɨ́³, jɨ³ tsá² ñí² tsá² lieih²¹ nɨ́² siáh³; tɨ³la³ ñí¹con² tsá² tsɨ́¹ tsá² juɨ́³ bíh¹ ca³niah²¹ hnú² jú¹ tson² jáun².

26 Ján³, quí¹ la³ jáun² jlánh¹ re² tɨ́³ honh² hnú² Tia²¹.

27 ”Sá¹nɨ́² jɨe³ náh², jo³uón³² jná¹³ má²ca³chá³ Ñuh³² jná¹³ ca³la³ jɨ³lɨ³². Hnga² bíh¹ Dió³² cuóun³² re² Jon², hi³ hnga² bíh¹ siáh³ Jon² Dió³² cuóun³² re² Jméi²; hi³ lɨ³ua³ jan² tsá² hnió³ dí² ma³jnia² Jméi² ñí¹con² siáh³, lɨ³ cuóun³² bíh¹ tsú² Jméi² dí².

28 Ñá²táunh¹ náh² ñí¹con² jná¹³, la³jɨ́n³² náh² tsá² má²cá²huon³ náh² hi³ ná¹jmuh³² náh² ta²¹ jɨ³ hi³ ná¹quiánh¹ náh² lio²¹, hi³ jáun² jná¹³ chau²¹ tie³.

29 Hen³ náh² hi³ ñí¹táunh¹ náh² ná¹cunh² quiúnh¹ jná¹³ la³jmɨ́¹ ñɨ³táunh¹ cuá¹juɨ́² quiáh² hué³², hi³ jáun² cuɨ́¹ lɨ³ tɨn² náh² la³ cun³ hi³ tɨn² jná¹³, quí¹ jná¹³ jan² tsá² juenh² tsɨ́³ bíh¹, jan² tsá² tiá² jmu² quien² hnga², hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lɨ́¹³ niau²¹ tie³ jmɨ́¹ honh² náh².

30 Quí¹ la³ cun³ ta²¹ hi³ jmúh¹³ náh² ta³
ná¹cunh² náh² quiúnh¹ jná¹³ lɨ́³ cáun² ta²¹
huá¹ bíh¹, hi³ sa³jun³ héi² yáh³ lio²¹ hi³ cué¹³
jná¹³ siáh³.

12

Tsá² haɨn²¹ tɨ³ con² Jesús cun³² cuú²miih²¹ jmáɨ¹ nio² tie³
(Marcos 2:23-28; Lucas 6:1-5)

1 Jmɨ́¹jáun² né³ jmɨ́¹ cuá¹ngɨ³² Jesús ja¹ ñí¹
zia³² hi³ jná¹ quioh²¹ tsáu² cáun² *jmáɨ¹ nio²
tie³. Jáun² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú² ca³lɨ³
ñí¹cuóunh²¹, hi³ jáun² ca³ma³liáu³² tsú² hi³
caɨ³² chí² hieh² cuú²miih²¹ hi³ jná¹ ñí¹ jáun²,
hi³ jáun² hí¹cúh² dí² máɨ³ jáun².
2 Jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ tsá² *fariseos hi³ jáun² né³,
jáun² ca³záɨh³ tsú² Jesús la³ lá²:
—Sá¹nɨ́² jɨe³, tsá² haɨn²¹ nɨ́² tɨ³ con² hnú²
jmu² ta²¹ hi³ tiá² ca³tɨ²¹ jmu³ tsú² jmáɨ¹ nio²
tie³.
3 Tɨ³la³ hí³ má¹ná¹, ca³juáh³:
—¿Tiá¹ má²ca³híh³ hnoh² ñí¹ Sí² quioh²¹
Dió³², ñí¹ rá¹juáh³ hi³ he³ ca³jmú³ hla¹
re²¹ Dá²vi²¹ cu³ jéin³² jmɨ́¹ lɨ²¹ ñí¹cuóunh²¹
quionh³ tsá² quionh³?
4 Tsá² hí³ dá² ca³ñí¹hi³² ñéih³ hñu³ cuáh³²
lɨ́³ hmɨh³² hi³ ca³ñí¹cúh² *hí³ cuú²miih²¹
hɨ́en¹ quionh³ tsá² quionh³, cáun² hi³ tiá²
jmɨ́¹ ca³tɨn¹ cuh³, quí¹ hí³ jáun² dá² jmɨ́¹
ná¹chan¹ hi³ cuh³ jmáh³la³ tsá² ná¹lɨ́n³
mí²tsáu² bíh¹.
5 Ho³ ¿tiá¹ má²ca³híh³ hnoh² liei²¹
quioh²¹ hla¹ Moisés ñí¹ rá¹juáh³ hi³
mí²tsáu² tsá² jmu² ta²¹ hñu³ cuáh³² chín¹
tiá² tianh³² yáh³ tie³ nɨ́¹juáh³ jmáɨ¹ nio² tie³,
tɨ³la³ cun³ jáun² tiá² tso³ yáh³ hi³ jáun²?
6 Tɨ³la³ jná¹³ juanh³² hi³ ñí¹ lá² zia³² cáun²
hi³ tɨ³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹
cuáh³² chín¹.
7 Tiá² la³ má²ca³ngɨ¹³ máh³ hnoh² la³ cun³
hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³², hi³
juáh³ jáun² la³ lá²: "Jná¹³ dá² hnó³² hi³
já³² mií³ honh² bíh¹ hnoh², jun³juáh¹³ hi³
jngɨh¹³ náh² jáh³ ñí¹con² jná¹³ yáh³". Sá¹jmɨ́¹
hi³ má²ca³ngɨ¹³ náh² jáɨ¹³ nɨ́² dúh¹, jáun² tiá²
cáun² lɨ́¹ jmɨ́¹ cueh¹ yáh³ náh² tso³ tsá² tiá²
hi³ lɨ́²jmú³ hí¹ cáun².
8 Quí¹ uá¹ hi³ jmáɨ¹ nio² tie³, cun³ jáun²
cáun² ho² bíh¹ Jon² tsá²mɨ³cuóun² jáɨ¹³.

Jesús jmah²³ jan² tsá² má²ca³náɨ³ cáun² cuo²
(Marcos 3:1-6; Lucas 6:6-11)

9 Jmɨ́¹jáun² cua³han³ Jesús ñí¹ jáun², hi³
jáun² ca³ñí¹hi³² hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá²
*judíos zeh² já¹ juú² jáun².
10 Ñí¹ jáun² jmɨ́¹ cuá³ jan² tsá²ñuh² jmɨ́¹
má²ca³náɨ³ cáun² cuo²; tɨ³la³ tsá² tionh² ñí¹
jáun² má¹ná¹, jmɨ́¹ hnió³ choh¹³ ha³ lánh³
rón³² lɨ́¹³ chá³² dí² tsáu¹³ tsú², hi³ jáun²
ca³ngáɨh³ dí²:
—¿Hí¹ lɨ́¹³ jmah³ tsú² jan² tsá² tsáun¹
nɨ́¹juáh³ jmáɨ¹ nio² tie³ juáh¹³?
11 Jáun² Jesús ca³ngáɨ³ ñí¹con² tsá² hí³:
—¿Hin² dá² lɨ³ua³ jan² hnoh², nɨ́¹juáh³ hi³
ca³tánh³ jan² *já¹ziáh² joh² náh² cáun² ñí¹
hlah³, há¹ tiá² cuá¹chin³² náh² jáh³ hí³ joh²
uá¹jinh¹ jmáɨ¹ nio² tie³?
12 Tɨ³la³ ¡tɨ³ jlánh¹ bíh¹ quien² jan² tsáu²
la³ cónh³ bíh¹ jan² já¹ziáh²! Jáun² né³, zia³²
bíh¹ jáɨ¹³ hi³ jmu³ tsú² hi³ chu²¹ jmáɨ¹ nio²
tie³.
13 Jmɨ́¹jáun² ca³záɨh³ dí² tsá² lɨ́³ hí³ cuo² la³
lá²:
—Ñéih¹ cuonh².
Jmɨ́¹ jáun² ca³ñeh³ tsá² hí³ cuo², hi³ jáun²
la³ bíh¹ la³ cun³ rón³² lɨ́³ cuá² cáun².
14 Jmɨ́¹jáun² ca³huén² tsá² fariseos tɨ³
cheih³², hi³ ca³juu³ ca³hlénh³ ha³ lánh³ rón³²
lɨ́¹³ jngɨh³ dí² Jesús.

Jáɨ¹³ hi³ ca³juáh³ jan² tɨ³² jë¹ Dió³² jmɨ́¹tin² hi³ ca³tɨn¹ Jesús

15 Jmɨ́¹ ca³lɨ³ ñi³² Jesús jáɨ¹³ jáun² né³,
cua³han³ bíh¹ cú²jueh³² ñí¹ jáun²; jmɨ́¹jáun²
ja³taunh²¹ juóun³² lɨ́n³² tsáu² cu³hna²¹ tsú².
Jesús ca³jmah³ la³jɨ́n³² tsá² jmɨ́¹ ná¹tsáun¹,
16 hi³ jáun² jmu² dí² héih³² hi³ hí¹ jan² tiá²
hin² záɨh³² tsáu² hi³ hin² tsánh² hí³ dí².
17 La³ nɨ́² lɨ³, hi³ jáun² ca³lɨ³tí³ la³ cun³
hi³ ca³juáh³ hla¹ Isaías *tɨ³² jë¹ Dió³², jmɨ́¹
ca³juáh³ jáun² la³ lá²:
18 Tsá² lá² bíh¹ Tsá² lɨ́n³ quian²¹ jná¹³,
Tsá² má²cá²quiánh³² jná¹³,
Tsá² jlánh¹ hno³ jná¹³

jɨ³ hi³ jlánh¹ tsah¹ jná¹³ hi³ ca³tɨn¹ tsú².
Cuen²¹ jná¹³ Jmɨ́²chí³ joh² ñí¹con² tsú²,
jáun² ngáɨ³² tsú² ñí¹con² tsá² zian² tá¹
cáun² hngá¹máh³ jáɨ¹³ he³ lánh³ rón³²
rá¹tsɨ³² jná¹³ héih³².
19 Tiá² hniéɨ² jmu³ yáh³ tsú²,
sa³jun³ tɨ³ hóh³² tsú²,
hi³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² ne³ hi³ jmu² tsú²
tiá³ siaun³² ja¹ hñú³.
20 Hí¹juáh³ cáun² hmá² tá² má²ca³jñáh³ yáh³
tiá² jau³ tsú²,
sa³jun³ ye³ tsú² cáun² sɨ́² jmɨ́²cau³² pih²¹ hi³
tion³ chí¹hún¹,
ca³la³ tɨ³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmáɨ¹ hi³ jmu³ tsú² hi³
jú¹ tson² cah¹³ jmáɨ¹ la³ tán¹.
21 Hi³ jáun² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³
ha³ tsɨ́³ ñí¹con² Tsá² hí³.

Juáh³ tsáu² hi³ Jesús quian³² pí³ quioh²¹ tsá² hláɨnh¹
(Marcos 3:20-30; Lucas 11:14-23; 12:10)

22 Jmɨ́¹jáun² ca³ñí¹jan² tsú² ñí¹con² Jesús
jan² tsá²ñuh² ten³ jɨ³ hi³ tiá² hleh³² siáh³, hi³
jmɨ́¹ hún¹ jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³. Jáun²
Jesús ca³jmah³ tsá² hí³, hi³ jáun² tsá²ñuh² hí³
ca³jnia³ ñí¹ jɨ³ hi³ ca³lɨ³ siáh³ hléh³².
23 Jáun² la³jɨ́n³² tsáu² ca³ja³cáun² tsɨ́³, hi³
jáun² ca³juáh³:
—¿Hí¹ hí³ dá² jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ hla¹
Dá²vi²¹ tsá² nɨ́² juáh¹³, [tsá² qui³ ná¹jan²³ dí²
hí³]?
24 Tɨ³la³ jmɨ́¹ má²lɨ́²niéɨ³² jáun² tsá²
fariseos jáɨ¹³ jáun² né³, ca³juáh³ la³ lá²:
—Tsá²ñuh² nɨ́² dá² huen² jmɨ́²chí³ hláɨnh¹
hñu³ tsɨ́³ tsáu² cun³quionh³ pí³ quioh²¹
Beelzebú tsá² hláɨnh¹ tsá² chín¹ bíh¹.
25 Tɨ³la³ Jesús jmɨ́¹ dí¹ñi³² bíh¹ ha³ lánh³
jmɨ́¹ ná¹lɨ́n²³ tsá² hí³, hi³ jáun² ca³záɨh³ dí²
la³ lá²:
—Nɨ́¹juáh³ zia³² hniéɨ² ja¹ cu³ nió³
má²tún² hmóu³² tsá² ná¹lɨ́n³ ta²¹, jáun²
la³jɨ́n³² bíh¹ tsú² tsa³hín³; ja³bí¹ la³ jáun²
nɨ́¹juáh³ cáun² juú², ho³lá²dá² tsá² má²tún²
cáun² hñú³ ñí¹ tionh¹ lɨ́³ ná¹tsoh³ ja¹
má²tún² hmóu³² hi³ ná¹quiú² ná¹tɨ́n²³, ha³
tiá² lɨ³ uén³ yáh³ tsá² la³ hí³.
26 Jáun² ja³bí¹ la³ jáun² bíh¹ siáh³ lɨ́³
uá²jaɨ³² nɨ́¹juáh³ *Satanás la³ chin² cheih³²
hnga², jáun² ñí¹con² hnga² bíh¹ tsú²
má²jmu² hniéɨ²; jáun² né³ ¿ha³ ya³ lánh³
rón³² lɨ́¹³ ma³hɨ́e² pí³ quioh²¹ tsú²?
27 Hnoh² juánh³ náh² hi³ jná¹³ huen²
ná¹ jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ cun³quionh³ pí³ quioh²¹
Beelzebú; jáun² nɨ́¹juáh³ la³ nɨ́² né³, ¿hin²
cun³quionh³ pí³ quioh²¹ huen² tsá² haɨn²¹
tɨ³ con² hnoh² jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ tiáunh¹ hñu³
tsɨ́³ tsáu²? Hi³ jáun² né³, cun³quionh³ ta²¹
hi³ jmu² nɨ́² tsá² haɨn²¹ nɨ́² tɨ³ con² bí¹ náh²
má²lɨ́²lin¹ hi³ lɨ́¹ ná¹tsá²con² bí¹ náh².
28 Tɨ³la³ jná¹³ má¹ná¹, huen² ná¹ jmɨ́²chí³
hláɨnh¹ cun³quionh³ Jmɨ́²chí³ joh¹ Dió³² bíh¹;
hi³ jáun² la³ nɨ́² né³ má²lɨ́²lin¹ hi³ jná¹³ bíh¹
tsá² ca³hiáu³² Dió³² hi³ lɨ́n¹³ ná¹ Re²¹, Tsá²
qui³ ná¹jan²³ hnoh² hí³.
29 ”Né³² né³, ¿lánh³ bíh¹ rón³² lɨ́¹³ hí³ jan²
tsáu² hñú¹³ jan² tsá² pin³ lɨ́n³² hi³ quin³ tsú²
la³jɨ́³² hi³ nio² hñú¹³ tsú², nɨ́¹juáh³ tiá² la³
hñe³ yáh³ tsú² tín² tsá² hñú¹³ hí³? Quí¹ jɨ́³²la³
la³ jáun² bíh¹ lɨ́¹³ quin³ tsú² hi³ quioh²¹ tsú².
30 ”Hi³ jáun² né³, lɨ³ua³ jan² tsá² tiá² hen²
tɨ³ con² jná¹³, tsá² la³ hí³ tiá² hún¹ yáh³
cá²hon³ quiúnh¹ jná¹³; hi³ lɨ³ua³ jan² tsá² tiá²
cha³² cu³lɨ²¹ quiúnh¹ jná¹³, tsá² la³ hí³ tɨ³
toh² tiú² jóh³² bíh¹.
31 ”Hi³ jáun² bíh¹ juanh³² jná¹³ hi³ zia³²
bíh¹ uu³i³tso³ quioh²¹ la³jɨ́³² tso³ hi³ jmu²
tsá²mɨ³cuóun², jɨ³ la³jɨ́³² jú¹ hlah³ hi³ hleh³²
tsú² nɨ́² siáh³; tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tsá² tú² hión³²
Jmɨ́²chí³ Chun¹ má¹ná¹, ha³ tiú²uú² uu³i³tso³
zia³² yáh³ quioh²¹.
32 Lɨ³ua³ jan² tsá² tú² hiáu³² jná¹³ Jon²
tsá²mɨ³cuóun², zia³² bíh¹ uu³i³tso³ quioh²¹
tsú²; tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tsá² ca³tu³ ca³hión³²
Jmɨ́²chí³ Chun¹ né³, tiú²uú² uu³i³tso³ zia³²
yáh³ quioh²¹ tsá² la³ hí³, sa³jun³ mɨ³cuú² lá²
hi³ sa³jun³ mɨ³cuú² cáun².

Cun³quionh³ máɨ³ hi³ háɨ³² bíh¹ hmá² lɨ́²lin¹
(Mateo 7:17-20; Lucas 6:43-45)

33 ”Né³² né³, máɨ³ chu²¹ bíh¹ háɨ³² nɨ́¹juáh³
hmá² chu²¹; jáun² nɨ́¹juáh³ hmá² hlah³ né³,

mɨ³ hlah³ bíh¹ háɨ³² . Quí¹ cun³quionh³ máɨ³ hi³ háɨ³² bíh¹ hmá² lɨ́¹³ lɨ³ cuoh² tsú².
34 ¡Hnoh² dá² jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ jáh³ hláɨnh¹ bíh¹! ¿Ha³ bíh¹ lánh³ rón³² lɨ́¹³ hléh¹³ hnoh² jáɨ¹³ chu²¹ nɨ́¹juáh³ chín¹dí¹ hmóu³² bíh¹ hnoh² tiá² chun¹ náh²? Quí¹ lɨ³ua³ cáun² hi³ ná¹canh² hñu³ jmɨ́¹ hñu³ tsɨ́³ tsú², hi³ jáun² bíh¹ hue³² ho³ tsú².
35 Tsá² chun¹ hleh³² jú¹ chu²¹ quí¹hliá² hi³ chu²¹ zia³² hñu³ tsɨ́³; tɨ³la³ tsá² hláɨh¹ tsá² hon² má¹ná¹, hleh³² hi³ hlah³ quí¹hliá² hi³ jáun² bíh¹ zia³² hñu³ tsɨ́³ tsú².
36 Hi³ jáun² jná¹³ juanh³² ñí¹con² hnoh² hi³ nɨ́¹ má¹cá²chó³² jmáɨ¹ hi³ ra³tsɨ³² Dió³² héih³², la³jɨ́n³² tsáu² bíh¹ tsa³jɨ́enh¹ jú¹ tson² quioh²¹ ca³tɨ²¹ la³jɨ́³² jáɨ¹³ tiá² tsú²ta²¹ hi³ má²lɨ́²tá² lɨ́²hí³² tsú².
37 Quí¹ la³ cun³ lɨ́³ jáɨ¹³ quián¹³ bíh¹ nú² tá¹tsɨn¹ nú² héih³², má¹jáun² lɨ³ lin¹ nɨ́¹juáh³ tá¹can¹ nú² tso³ ho³ tiá² tso³ hauh³² nú².

Tsá² hláɨh¹ mɨ³² cáun² li²¹ hi³ lɨ́³ hua³jueh³²
(Marcos 8:12; Lucas 11:29-32)

38 Jáun² né³, ma³ jan² tsá² fariseos quionh³ tsá² ná¹lɨ́n³ tɨ³² liei²¹ ca³juáh³ ñí¹con² Jesús la³ lá²:
—Tɨ³², hnáu² jnoh¹ neh²¹ hi³ jmúh¹³ hnú² cáun² li²¹ hi³ lɨ́³ hua³jueh³².
39 Tɨ³la³ Jesús né³ ca³ngáɨ³:
—Tsá² hláɨh¹ hon², tsá² tiá² má²tí³² jë¹ mɨ³² cáun² li²¹ hi³ lɨ́³ hua³jueh³²; tɨ³la³ tiú²uú² li²¹ siáh³ hiáuh³ yáh³ tsú², jɨ́³²la³ li²¹ hi³ ca³jɨ́e³ jáun² tsáu² hi³ ca³tɨn¹ hla¹ Jonás bíh¹, tsá² jmɨ́¹ lɨ́n³ hí³ *tɨ³² jë¹ Dió³².
40 Quí¹ la³jmɨ́¹ ca³hi³ jáun² hla¹ Jonás hnɨ³² jmáɨ¹ hnɨ³² nie³ hñu³ héin¹ jan² jáh³ jmáɨ² pan¹ lɨ́n²¹, ja³bí¹ la³ jáun² hniáuh³² tsa³hi³² siáh³ Jon² tsá²mɨ³cuóun² hnɨ³² jmáɨ¹ hnɨ³² nie³ hñu³ hué³².
41 Jáun² nɨ́¹ má¹cá²chó³² jmáɨ¹ hi³ cán³ Dió³² jú¹ tson² ñí¹con² la³jɨ́n³² tsáu², má¹jáun² nu³ tiánh³ tsá² jmɨ́¹ zian² juú² Nínive hi³ chá³² tso³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² zian² né³², quí¹ hí³ dí² ca³ja³conh² bíh¹ tsɨ́³ tso³ quioh²¹ jmɨ́¹ ca³náɨ³² jáɨ¹³ quioh²¹ hla¹ Jonás. Ján³, chá³² tsá² hí³ tsáu¹³ tsá² zian² né³², quí¹ ñí¹ lá² zenh² jan² tsá² tɨ³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ hla¹ Jonás hí³.
42 Ja³bí¹ hla¹ tsá²mɨ³ tsá² jmɨ́¹ chín¹ hué³² tɨ³ la³ quián³ nó³² nɨ́¹ má¹cá²chó³² jmáɨ¹ hi³ cán³ Dió³² jú¹ tson², hi³ jáun² tsá²mɨ³ hí³ chá³² tsáu¹³ tsá² zian² né³²; quí¹ hla¹ tsá²mɨ³ hí³ ja³ cáun² hué³² ñí¹ jlánh¹ bíh¹ uóunh³ hi³ cua³niéi³ jáɨ¹³ quioh²¹ hla¹ re²¹ Salomón tsá² jlánh¹ jmɨ́¹ quia³lín³ hí³ jmɨ́¹ tsɨ́³. Ján³, tsá²mɨ³ hí³ chá³² tsáu¹³ tsá² zian² né³², quí¹ ñí¹ lá² zenh² jan² tsá² tɨ³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ hla¹ re²¹ Salomón hí³.

Jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ jáunh²³ siáh³ hñu³ tsɨ́³ tsáu²
(Lucas 11:24-26)

43 ”Nɨ́¹juáh³ má¹cuá²han³ jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³ tsáu², jáun² tsá²ngɨ́² ñí¹ quiéin², hi³ tsá²hniauh² ñí¹ lɨ́¹³ cuá³² tie³; hi³ jáun² nɨ́¹juáh³ tiá² ca³choh¹³ né³, jáun² lɨ́n²³ la³ lá²:
44 “Cuɨ́¹ ñih²¹ jná¹³ cú²jueh³² hñu³² ñí¹ cuá¹han³ ná¹”. Jáun² nɨ́¹ má¹cá²chánh³² tsú² jáun² né³, chanh²¹ tsú² tsá² hí³ hi³ má²lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ cáun² hñú³ má²jáu², hi³ má²rá²hiah¹³ jɨ³ hi³ má²dí¹lɨ́³ re² tɨn² lɨ́n³² ñéih³.
45 Má¹jáun² tsau³² hi³ tsá²quian³ cónh³í¹ quiaun³ jmɨ́²chí³ hi³ tɨ³ jlánh¹ bíh¹ hláɨnh¹ la³ cónh³ bí¹ hnga², hi³ jáun² la³jɨ́n³² jáun² bíh¹ taunh³² hñu³ tsɨ́³ tsá² hí³, hi³ jáun² tɨ³ jlánh¹ bíh¹ hlaɨh³ má²lɨ́²³ quioh²¹ tsá² hí³ nɨ́¹ má¹lɨ³² jáun² la³ cónh³ bíh¹ jmɨ́¹tin². La³ nɨ́² bíh¹ lɨ́¹³ ñí¹con² tsá² hláɨh¹ tsá² hon² zian² jmáɨ¹ hi³ ziáun² dí² lá².

Mí¹ziú¹³ Jesús má²já²jɨe³ quionh³ tsá¹ raɨnh²¹
(Marcos 3:31-35; Lucas 8:19-21)

46 Tá¹la³ dí¹liéinh³² jáun² tsá² hí³ bíh¹ Jesús, cuan³ mí¹ziú¹³ la³ má²quionh³ tsá¹ raɨnh²¹ dí². Jáun² ca³ta³tonh¹ tsú² cheih³² hi³ jmɨ́¹ hnió³ liéinh³² Jesús.
47 Jmɨ́¹jáun² ca³juáh³ tsáu² ñí¹con² Jesús la³ lá²:
—Mí²ziúh² hnú² quionh³ tsá¹ renh² nú² tionh² cheih³² nɨ́² hi³ hnió³ liéih³² hnú².
48 Jáun² Jesús ca³záɨh³ tsá² má²lɨ́²ngáɨ³² hí³ jáɨ¹³:

—¿Hin^{2} dá^{2} tsánh^{2} hí^{3} mí^{2}zia^{32} jná^{13} dúh^{1}, hi^{3} hin^{2} dá^{2} tsánh^{2} hí^{3} renh^{2} jná^{13}?

49 Jáun^{2} né^{3} ca^{3}hɨen^{3} dí^{2} tsá^{2} haɨn^{21} hí^{3} tɨ^{3} con^{2}, hi^{3} ca^{3}juáh^{3} la^{3} lá^{2}:

—Tsá^{2} lá^{2} bíh^{1} ná^{1}lɨ́n^{3} mí^{2}zia^{32} jná^{13} jɨ^{3} jon^{3} renh^{2} jná^{13} nɨ́^{2} siáh^{3}.

50 Quí^{1} lɨ^{3}ua^{3} jan^{2} tsá^{2} jmu^{2} la^{3} cun^{3} hi^{3} hnió^{3} Ñuh^{32} jná^{13} Tsá^{2} cuá^{3} hñu^{3}mɨ^{3}cuú^{2}, tsá^{2} la^{3} hí^{3} bíh^{1} lɨ́n^{3} tsá^{2}mɨ^{3} tsá^{2}ñuh^{2} renh^{2} jná^{13}, jɨ^{3} mí^{2}zia^{32} jná^{13} nɨ́^{2} siáh^{3}.

13

Jesús jmu^{2} cáun^{2} jáɨ^{13} ca^{3}tɨn^{1} jan^{2} tsá^{2} súh^{23} jún^{2}
(Marcos 4:1-9; Lucas 8:4-8)

1 Jmáɨ^{1} jáun^{2} cua^{3}han^{3} Jesús hñú^{3} jáun^{2} hi^{3} ca^{3}ñí^{1}cuá^{2} can^{32} jmáɨ^{2} lɨ́^{1} ná^{1}ho^{3}.

2 Tɨ^{3}la^{3} juóun^{32} lɨ́n^{32} bíh^{1} tsáu^{2} ca^{3}cuú^{2} ca^{3}ngɨh^{32} la^{3} cu^{3} la^{3} jéin^{3} ñí^{1} cuá^{3} Jesús, hi^{3} jáun^{2} ca^{3}hi^{3} tsú^{2} cú^{2}jueh^{32} cáun^{2} hñu^{3} mu^{2}, hi^{3} jáun^{2} ca^{3}cuá^{3} tsú^{2} tɨ^{3} ñeh^{2} jáun^{2}, hi^{3} jáun^{2} la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2} hí^{3} ca^{3}ta^{3}tonh^{1} can^{32} jmáɨ^{2}.

3 Jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}ma^{3}tɨn^{2} dí^{2} tsáu^{2} hliáun^{3} ñí^{1} lɨn^{21} jáɨ^{13} cun^{3}quionh^{3} jáɨ^{13} hi^{3} jmu^{2} dí^{2}, hi^{3} ca^{3}juáh^{3} la^{3} lá^{2}:

—Jmɨ́^{1} zian^{2} jan^{2} tsá^{2} ca^{3}ñí^{1}suh^{32} jún^{2} ñí^{1}náɨ^{2} quioh^{21}.

4 Tá^{1}la^{3} jmɨ́^{1} hí^{1}súh^{23} tsú^{2} jáun^{2} jún^{2} né^{3}, la^{3} ca^{3}súh^{32} ca^{3}lá^{2} hú^{1} juɨ^{32}, hi^{3} jáun^{2} cua^{3}taunh^{21} quiuh^{21} tan^{32} hi^{3} ca^{3}cúh^{2}.

5 Ja^{3}bí^{1} ca^{3}súh^{32} siáh^{3} ca^{3}lá^{2} ñí^{1} lɨ́^{3} ja^{1} quɨn^{1}, ñí^{1} tiá^{2} hliáun^{3} cuáh^{1} jmɨ́^{1} tón^{21}; hi^{3} jáun^{2} tia^{3}juɨ^{32} lɨ́n^{32} bíh^{1} ca^{3}hiá^{2} jún^{2} jáun^{2} quí^{1} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} tiá^{2} hliáun^{3} cuáh^{1} jmɨ́^{1} zia^{32}.

6 Tɨ^{3}la^{3} jmɨ́^{1} cá^{1}chéɨ^{21} hiú^{2} né^{3}, ca^{3}lɨ^{3} quiéɨn^{2} bíh^{1} quí^{1} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} tiá^{2} ñí^{1} ñe^{1} jmɨ́^{1} tioh^{3} chí^{2} jmu^{2} quioh^{21}.

7 Ja^{3}bí^{1} ca^{3}súh^{32} siáh^{3} ca^{3}lá^{2} ñí^{1} la^{3} hiau^{2} ton^{2}, tia^{3}juɨ^{32} lɨ́n^{32} bíh^{1} ca^{3}quí^{2} cá^{2}cuon^{3} ton^{2} jáun^{2}, hi^{3} jáun^{2} lɨ́^{1} ca^{3}juón^{3} bíh^{1} jún^{2} jáun^{2} jmɨ́^{1} ca^{3}hiá^{2}.

8 Tɨ^{3}la^{3} la^{3}jɨ́^{32} jún^{2} ñí^{1} hná^{1} jáun^{2} né^{3} ca^{3}súh^{32} ñí^{1} chu^{21} hué^{32}, hi^{3} jáun^{2} re^{2} lɨ́n^{32} bíh^{1} ca^{3}láu^{2}; ma^{3} cá^{2} máɨ^{3} jún^{2} jáun^{2} ca^{3}cué^{3} ma^{3} hña^{3}láu^{3} máɨ^{3}, ma^{3} cá^{2} máɨ^{3} ca^{3}cué^{3} ma^{3} hnaɨh^{32} nio^{2} quiú^{3} máɨ^{3}, hi^{3} zia^{32} ma^{3} cá^{2} máɨ^{3} né^{3}, ca^{3}cué^{3} ma^{3} quiu^{3}quia^{3} máɨ^{3}.

9 Nɨ́^{1}juáh^{3} tson^{2} tsɨ^{21} cuáh^{3} náh^{2}, jáun^{2} niéɨ^{2} náh^{2}.

Jesús jmu^{2} na^{21} he^{3} láɨh^{32} hleh^{32} dí^{2} cun^{3}quionh^{3} hi^{3} jmu^{2} dí^{2} jáɨ^{13}
(Marcos 4:10-12; Lucas 8:9-10)

10 Jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}ma^{3}janh^{32} tsá^{2} haɨn^{21} tɨ^{3} con^{2} Jesús ñí^{1} cuá^{3} jáun^{2}, hi^{3} ca^{3}ngáɨh^{3} dí^{2} la^{3} lá^{2}:

—¿He^{3} lɨ^{3} sa^{3} cá^{2} ñí^{1} jmuh^{32} jáɨ^{13} bíh^{1} hnú^{2} nɨ́^{1} má^{1}tɨ^{3} ñí^{1} lienh^{1} hnú^{2} tsáu^{2}?

11 Jáun^{2} hí^{3} né^{3} ca^{3}ngáɨ^{3} la^{3} lá^{2}:

—Hnoh^{2} bíh^{1} tsá^{2} ca^{3}tɨn^{1} náh^{2} hi^{3} lɨ^{3} ñíh^{13} jáɨ^{13} hi^{3} jmɨ́^{1} ná^{1}hmá^{1} ná^{1}jnɨ́^{1} hi^{3} ca^{3}tɨ^{21} ha^{3} lánh^{3} rón^{32} lɨ́^{13} tónh^{32} tsáu^{2} jo^{3}cuo^{2} Dió^{32}; tɨ^{3}la^{3} tsá^{2} ñí^{1} hná^{1} nɨ́^{2} né^{3}, tiá^{2} lɨ́^{13} yáh^{3} hi^{3} há^{1} ngɨ^{13}.

12 Jáun^{2} né^{3}, nɨ́^{1}juáh^{3} tsá^{2} zia^{32} quioh^{21}, tɨ^{3} hiáuh^{3} bíh^{1} tsú^{2} hná^{1} jáun^{2}; hi^{3} jáun^{2} lɨ^{3} zia^{32} hliáun^{3} quioh^{21} ca^{3}la^{3} hi^{3} lɨ́^{1} má^{2}tú^{2} má^{2}ziáun^{23}. Tɨ^{3}la^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} tsá^{2} tiá^{2} zia^{32} quioh^{21} né^{3}, tɨ^{3} quin^{3} bíh^{1} la^{3} cun^{3} cú^{1}pih^{21} hi^{3} zia^{32} quioh^{21} tsú^{2}.

13 Hi^{3} jáun^{2} bíh^{1} lienh^{1} jná^{13} tsáu^{2} cun^{3}quionh^{3} jáɨ^{13} hi^{3} jmu^{2} ná^{1}. Quí^{1} tsá^{2} nɨ́^{2} dá^{2} jɨe^{23} bíh^{1}, hi^{3} má^{1}lɨ^{32} jáun^{2} tá^{2}tonh^{1} la^{3}jmɨ́^{1} lɨ́^{3} tiá^{2} hi^{3} lɨ́^{2}jɨe^{3} bíh^{1}; náɨ^{32} bíh^{1} tsú^{2}, tɨ^{3}la^{3} tiá^{2} ngɨ^{23} yáh^{3}, la^{3}jmɨ́^{1} lɨ́^{3} tiá^{2} lɨ́^{2}niéɨ^{32} bíh^{1} tsú^{2} lɨ́^{23}.

14 La^{3} cun^{3} hi^{3} ná^{1}lɨ́^{23} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} nɨ́^{2} má^{2}lɨ^{3}tí^{23} la^{3} cun^{3} hi^{3} ca^{3}juáh^{3} hla^{1} Isaías *tɨ^{32} jë^{1} Dió^{32}, jmɨ́^{1} ca^{3}juáh^{3} jáun^{2} la^{3} lá^{2}:

Lɨ^{3} dá^{2} náɨh^{1} náh^{2} re^{2} lɨ́n^{32}, tɨ^{3}la^{3} tiá^{2} ngɨ^{13} yáh^{3} náh^{2};
Lɨ^{3} dá^{2} jɨeh^{21} náh^{2} siáh^{3}, tɨ^{3}la^{3} tiá^{2} lɨ^{3}tsɨn^{2} yáh^{3} náh^{2} he^{3} jaun^{32} ná^{1}jɨ́eh^{32}.

15 Cún^{1}tio^{1} bíh^{1} má^{2}cá^{2}jéinh^{32} tsɨ́^{3} tsá^{2} lá^{2}, hi^{3} jáun^{2} tiá^{2} ngɨ^{13} tsú^{2};
má^{2}ca^{3}jnɨ́^{3} bíh^{1} tsú^{2} cuá^{1}, hi^{3} jáun^{2} tiú^{2}uú^{2} ne^{3};
má^{2}ca^{3}jnɨ́^{3} bíh^{1} tsú^{2} siáh^{3} ñí^{1}, hi^{3} jáun^{2} tiá^{2} lɨ́^{13} jɨe^{3};
Cónh^{3} tiá^{2} jeinh^{32} bíh^{1} tsú^{2} jmɨ́^{1} tsɨ́^{3} hi^{3} jmɨ́^{1} lɨ^{3} jmah^{21} jná^{13}.

16 ”Tɨ^{3}la^{3} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} hnoh^{2} má^{1}ná^{1}, jlánh^{1} jmɨ́^{1} ren^{2} hnoh^{2}, quí^{1}hliá^{2} jɨ́eh^{32} hnoh^{2}

cun3quionh3 mí1máh1, jɨ3 hi3 naɨh32 hnoh2
siáh3 cun3quionh3 cuáh3.
17 Quí1 jú1 tson2 juo3 jná13 hnoh2, hi3
juóun32 tsá2 ca3lɨn3 *tɨ32 jë1 Dió32 jɨ3 tsá2 jmí1
ná1zian2 la3 cun3 hi3 tɨ32 tsɨ́3 Dió32 nɨ́2 siáh3
jmí1 hniá1 jɨ́e3 la3 cun3 hi3 jɨ́eh32 hnoh2 lá2,
tɨ3la3 tiá2 ca3lɨ3 yáh3 jɨ́e3 tsú2, hi3 jmí1 hniá1
siáh3 ne3 la3 cun3 hi3 naɨh32 hnoh2 la3, tɨ3la3
tiá2 ca3lɨ3 yáh3 ne3 tsú2.

Jesús jmu2 na21 jáɨ13 ca3tɨn1 tsá2 súh23 hí3 jún2
(Marcos 4:13-20; Lucas 8:11-15)

18 ”Sá1nɨ́2 niéɨ2 hnoh2 he3 hnió3 juáh3 jáɨ13
hi3 má2lɨ́2jmú32 jná13 hi3 ca3tɨn1 tsá2 súh23
jún2.
19 Nɨ́1juáh3 tsá2 náɨ32 jáɨ13 ca3tɨ21 ha3
lánh3 rón32 lɨ́13 tónh32 tsú2 jo3cuo2 Dió32, hi3
nɨ́1juáh3 tiá2 ngɨ23 yáh3 tsú2 má1lɨ32 jáun2,
jáun2 tsá2 la3 hí3 lɨ́n3 la3jmí1 lɨ́3 hú1 juɨ32 ñí1
ca3súh32 jáun2 jún2; jáun2 ja32 tsá2 hláɨnh1
hi3 quin23 jú1 chú32 hi3 má2jná1 jáun2 hñu3
tsɨ́3 tsú2.
20 Jáun2 tsá2 he2 jáɨ13 tia3juɨ32 lɨ́n32 né3, hi3
ca3la3 hi3 hiún2 lɨ́n32 tsɨ́3 jmu2, tsá2 la3 hí3
dá2 lɨ́n3 la3jmí1 lɨ́3 ja1 quɨ́n1 ñí1 cá1súh21 jáun2
jún2; tia3juɨ32 lɨ́n32 bíh1 ca3hiá2 jmí1 ca3hiá2,
21 tɨ3la3 cun3ñí1 hi3 tiá2 hliáun3 chí2 jmu2
chá23 yáh3, hi3 jáun2 tiá2 lɨ3 uén23. Hi3 jáun2
nɨ́1 má1ca3lɨ3 zia32 uu3mí2tsɨ32, ho3 zian2 tsá2
hnió3 jmoh3 hian2 tsɨ́3, jáun2 tɨ3 có32 bíh1
nau32 tsú2 cú2jueh32.
22 Ja3bí1 zian2 tsá2 náɨ32 jáɨ13 quioh21 Dió32
lɨ́n3 la3jmí1 lɨ́3 hué32 ñí1 ca3hiau2 ton2 ñí1
cá1súh21 jáun2 jún2. Quí1 cun3ñí1 hi3 jlánh1
lɨ́1 quí2 lɨ́1 cha32 tsú2 hliáun3 ñéih3 tsɨ́3 ca3tɨ21
hi3 zia32 ñí1 hué21 lá2, jɨ3 hi3 lɨ́1 lɨ́2can2
tsú2 siáh3 hi3 lɨ́2hniá1 hi3 lɨ3 zioh2 hliáun3,
hi3 jáun2 tiú2uú2 lɨ́2quien2 yáh3 jáɨ13 quioh21
Dió32 hñu3 tsɨ́3 tsú2, hi3 jáun2 tiú2uú2 hi3
lau32 yáh3 ñí1con2 tsá2 la3 hí3.
23 Tɨ3la3 tsá2 ngɨ23 jáɨ13 quioh21 Dió32
má1ca3náɨ32 né3, lɨ́n3 la3jmí1 lɨ́3 hué32 chu21
ñí1 cá1súh21 jáun2 jún2, hi3 jáun2 ca3láu2
bíh1 re2. Ma3 jan2 tsáu2 lɨ́n3 la3jmí1 lɨ́3 ñí1
ca3cué3 ma3 hña3láu3 máɨ3 máɨ3 la3 cun3 cá2
máɨ3, ma3 jan2 lɨ́n3 la3jmí1 lɨ́3 ñí1 ca3cué3 ma3
hnaɨh32 nio2 quiú3 máɨ3 máɨ3, hi3 ma3 jan2
né3 lɨ́n3 la3jmí1 lɨ́3 ñí1 ca3cué3 ma3 quiu3quia3
máɨ3 máɨ3 la3 cun3 cá2 máɨ3 jún2.

Jáɨ13 hi3 ca3tɨn1 náɨ2 hlah3 hi3 tsɨ21 ja1 cuú2miih21

24 Jmí1jáun2 ca3jmú3 siáh3 Jesús cónh3í1
cáun2 jáɨ13 hi3 lɨ́3 la3 lá2:
—Jmáɨ1 hi3 cán3 Dió32 jú1 tson2 quioh21
tsáu2 lɨ́13 la3jmí1 lɨ21 jmáɨ1 hi3 ca3jñí3 jan2
tsá2ñuh2 jún2 chu21 hué32 quioh21,
25 tɨ3la3 tá1la3 má2ná1cuóun1 tsú2 la3jɨ́n32
né3, ca3ñí1hi32 jan2 tsáu2 ñí1náɨ2 jáun2, tsá2
hau2 tsá2 quioh21 ñí1náɨ2 jáun2, hi3 ca3jñí3
náɨ2 hlah3 ja1 cuú2miih21, hi3 jáun2 jmí1 lɨ21
jáun2 ngah3.
26 Ca3cuon3 bíh1 cuú2miih21 jmí1 cá1cuon3,
hi3 jáun2 ca3hiá2 míh3, ja3bí1 la3 jáun2
ca3cuon3 siáh3 náɨ2 hlah3 ja1 jáun2.
27 Jmí1jáun2 né3, tsá2 quian21 ca3ñí1zeh1
tsá2 quioh21 ñí1náɨ2: “Tɨ32, já2 jún2 chu21
bíh1 ca3jñíh3 hnú2 ñí1náɨ2 quián13, ¿ha3 yáh3
jinh1 ja3 náɨ2 hlah3 hi3 má2tsɨ21 ja1 jáun2?”
28 Jáun2 tsá2 quioh21 ñí1náɨ2 ca3juáh3:
“Cun3 zian2 tsá2 hian2 tsɨ́3 ca3jñí3 bíh1 náɨ2
hlah3 jáun2”. Jáun2 tsá2 quian21 hí3 ca3ngáɨ3:
“¿Hnáuh1 hnú2 hi3 tsá1cáɨ13 jnoh1 náɨ2 hlah3
jáun2?”
29 Tɨ3la3 tsá2 quioh21 ñí1náɨ2 ca3juáh3:
“Tiá2 jáun2 yáh3, quí1 nɨ́2 lɨ́1 ca3quiéih2
yáh3 náh2 cu3diá2jan2 cuú2miih21 nɨ́1
má1ca3quiéih2 náh2 náɨ2 hlah3 jáun2.
30 Tɨ3 re2 cáun2 nɨ́2 cuɨ́1 cuóun2 tín2 cu3tsa32
ca3la3 tɨ3 ñí1 ca3láu2 máɨ3; má1jáun2 zein21
jná13 tsá2 jmu2 ta21 hi3 tsa3quiéi3 tín2 náɨ2
hlah3 jáun2, hi3 jáun2 hñe3 tsú2 ma3 cá2 tsu21,
hi3 jáun2 tsa3toh3 ja1 sɨ́2 hi3 có32, hi3 jáun2
má1lɨ32 jáun2 né3 tiú32 tsú2 cuú2miih21, jáun2
caun13 tsú2 hi3 tóh32 ñéih3 hñu3cuɨ́3 quion21
jná13”.

Tsá2 tónh32 jo3cuo2 Dió32 lɨ́n13 la3jmí1 lɨ3 jún2 mostaza
(Marcos 4:30-32; Lucas 13:18-19)

31 Jesús ca3jmú3 siáh3 cáun2 jáɨ13 lá2:
—Tsá2 tónh32 jo3cuo2 Dió32 lɨ́n13 la3jmí1 lɨ3
cá2 máɨ3 jún2 mostaza hi3 ca3jñí3 jan2 tsáu2
ñí1náɨ2 quioh21.

32 Máɨ³ jáun² bíh¹ máɨ³ hi³ jlánh¹ bíh¹
pih²¹ la³ cónh³ bíh¹ ñí¹ jɨ³lɨ³² jún²; tɨ³la³ nɨ́¹
má¹cá²cuon³ né³, lɨ́²³ cáun² náɨ² má²ró³² tɨ³
jlánh¹ bíh¹ pa²¹, hi³ lɨ́²tí³ la³ cun³ jmɨ́¹ tí³
cáun² hmá², hi³ hí¹ ca³la³ tɨ³ quiuh²¹ tan³²
yáh³ ja³táunh¹ hi³ ná²tsɨ́³ za³ ja¹ chí² cuoh²
hmá² jáun².

Tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³² lɨ́n¹³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ tie³
(Lucas 13:20-21)

33 Ja³bí¹ ca³jmú³ tsú² siáh³ cáun² jáɨ¹³ la³
lá²:
—Tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³² lɨ́n¹³ la³jmɨ́¹ lɨ́³
tie³ hi³ ca³jan³ jan² tsá²mɨ³ quia³ hmá² juɨ²¹
cuú²miih²¹, hi³ jáun² tá¹ cá² pɨenh¹ bíh¹ cán¹
cáu³.

He³ ca³tɨ²¹ jmúh³² Jesús ta²¹ jáɨ¹³ hi³ jmu²
(Marcos 4:33-34)

34 Jáun² né³, Jesús ca³ma³tɨn² tsáu²
jmáh³la³ cun³quionh³ jáɨ¹³ hi³ jmu², hí¹
cáun² yáh³ tiá² hi³ jmɨ́¹ zaɨh³² tsú² tsáu² ta³
tiá² quionh³ cáun² jáɨ¹³ hi³ jmu² tsú².
35 La³jɨ́³² hi³ nɨ́² ca³lɨ³, hi³ jáun² ca³lɨ³tí³
la³ cun³ hi³ ca³juáh³ hla¹ tɨ³² jë¹ Dió³² jmɨ́¹
ca³juáh³ jáun² la³ lá²:
Cun³quionh³ hi³ jmu¹ jáɨ¹³ bíh¹ jná¹³ hléh¹³
nɨ́¹ má¹tɨ³ ñí¹ hléh¹³;
juo¹³ jná¹³ tsáu² la³jɨ́³² la³ cun³ hi³ jmɨ́¹
ná¹hmá¹ ca³la³ cun³ jmɨ́¹tin²,
jmɨ́¹ ca³jmú³ Dió³² hngá¹máh³ lá².

Jesús jmu² na²¹ jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ náɨ² hlah³ hi³ tsɨ²¹ ja¹ cuú²miih²¹

36 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³hah² Jesús jáɨ¹³ ñí¹con²
tsá² hí³, hi³ jáun² ngau³ siáh³ ñéih³, hi³ jáun²
ñí¹ jáun² ja³taunh²¹ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con²
tsú² hi³ ca³ñí¹zeh¹ dí² la³ lá²:
—Jmu³ tiá³ na²¹ ñí¹con² jnoh¹ jáɨ¹³ hi³
ca³tɨn¹ náɨ² hlah³ hi³ hia³² jáun² ñí¹náɨ².
37 Jáun² Jesús ca³záɨh³ tsá² hí³ la³ lá²:
—Jná¹³ Jon² tsá²mɨ³cuóun² bíh¹ lɨ́n³ tsá²
jñi³² jún² chu²¹ jáun²,
38 hngá¹máh³ lá² bíh¹ dá² jaun³² niéih¹
jáɨ¹³ hi³ lɨ́³ ñí¹náɨ². Tsá² tionh² jo³cuo² Dió³²
bíh¹ hí³ hi³ niéih¹ jáɨ¹³ jún² chu²¹, náɨ² hlah³
jáun² né³ niéih¹ jáɨ¹³ tsá² joh¹ tsá² hláɨnh¹
bíh¹.

39 Hi³ jáun² tsá² hian² tsɨ́³ hi³ ca³jñí³ náɨ²
hlah³ jáun² né³, hnga² bíh¹ tsá² hláɨnh¹ hí³.
Jmáɨ¹ hi³ ló³² jáun² máɨ³ né³ niéih¹ jáɨ¹³
jmáɨ¹ hi³ tsa³hín³ hngá¹máh³ lá² bíh¹, hi³
jáun² tsá² caun¹³ máɨ³ hi³ ló³² jáun² né³,
tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² bíh¹ hí³.
40 Jáun² la³jmɨ́¹ caun² tsú² náɨ² hlah³ jáun²
hi³ tóh³² ja¹ sɨ́² hi³ jáun² có³², la³ jáun² bíh¹
lɨ́¹³ nɨ́¹ má¹tɨ³ ñí¹ tsa³hín³ hngá¹máh³ lá².
41 Jná¹³ Jon² tsá²mɨ³cuóun² zein²¹ ná¹
tsá²cuú² tsá²tán² tá¹ cáun² ñí¹ hu²¹ uón³²
ná¹ hi³ quianh³ la³jɨ́n³² tsá² jmu² hi³ tsá²
siánh³ jmu³ tso³, jɨ³ tsá² jmu² hi³ hlah³ hi³
hó³².
42 Jáun² tsa³tionh³ dí² ñí¹ nio² sɨ́²
chéɨ³ lɨ́n³², ñí¹ jáun² tsa³tɨ́² tsa³hoh³² hi³
tsa³ma³zian² cáun² hi³ chéɨ³ hi³ uóu³².
43 Tɨ³la³ tsá² zian² la³ cun³ hi³ tɨ³² tsɨ́³
Dió³² má¹na²¹, tsá² la³ hí³ bíh¹ lɨ́¹³ jnia³
la³jmɨ́¹ jniá³ joh¹ hiú² ca³la³ cú²tú¹ cú²lí¹³
ñí¹ cuá¹quien² Dió³² Jméɨ² tsú². Nɨ́¹juáh³
hnoh² chi²¹ cuáh³, jáun² niéɨ² náh².

Jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ cú¹mí¹niau²¹ hi³ jmɨ́¹ ná¹hmá¹

44 ”Hi³ taunh³² tsú² jo³cuo² Dió³² lɨ́³ cáun²
hi³ quien² lɨ́n³² bíh¹, la³jmɨ́¹ lɨ²¹ ñí¹con² jan²
tsá² ca³choh¹³ cú¹mí¹niau²¹ hi³ tioh³ hñu³
hué³² ñí¹ lɨ́³ ñí¹náɨ² quioh²¹ tsáu²; hi³ jáun²
tɨ³ ca³jla² bíh¹ tsú² siáh³ ñí¹ tioh³ jáun².
Ca³la³ má²hiún² lɨ́n³² tsɨ́³ tsú² ngah³ hi³
ca³ñí¹hnáɨh¹ la³jɨ́³² hi³ jmɨ́¹ zia³² quioh²¹,
hi³ jáun² ca³lau² hué³² jáun².

Jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ máɨ³ zɨ́n³ hu²¹ hñu³ cuáh¹ jáh³ jmáɨ²

45 ”Ja³bí¹ hi³ taunh³² tsú² jo³cuo² Dió³²
lɨ́³ cáun² hi³ quien² lɨ́n³², la³jmɨ́¹ lɨ²¹ ñí¹con²
jan² tsá²ñuh² tsá² ca³tɨ³ ca³ngɨ́³ tɨ³ hlá² tɨ³
nɨ́² hi³ hnauh² máɨ³ zɨ́n³ hi³ téh²³ tsú² jáun²
perla, máɨ³ jlánh¹ bíh¹ chu²¹, nɨ́¹juáh³ hin²
zia³² quioh²¹;
46 jáun² jmɨ́¹ ca³choh¹³ tsú² jáun² hi³
jlánh¹ bíh¹ hmuh²¹ né³, ngah³ hñú¹³ hi³
ca³ñí¹hnáɨh¹ la³jɨ́³² hi³ zia³² quioh²¹, hi³
jáun² ca³lau² máɨ³ zɨ́n³ jáun².

Jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ hmá³

47 ”Ja3bí1 jmáɨ1 hi3 cán3 Dió32 jú1 tson2
quioh21 tsáu2 lɨ́13 la3jmɨ́1 lɨ́3 jmáɨ1 hi3 ñeih32
tsú2 hmá3 hñu3 jmɨ́2miih21, hi3 jáun2 jáun23
la3jáh3 dúh1 ñí1 jáh3 jmáɨ2.
48 Jáun2 nɨ́1 má1ca3canh2 jáh3 hmá3 jáun2
né3, tsá2 zanh23 jáh3 jmáɨ2 chí2 hmá3 tɨ3
can32 jmáɨ2 hi3 jáun2 tiánh23 hi3 quianh23
jáh3; jáun2 jáh3 chun1 tónh32 tsú2 mɨ́2tá2, hi3
jáun2 cuɨn23 bíh1 tsú2 jáh3 tiá2 chun1.
49 La3 nɨ́2 bíh1 lɨ́13 ñí1 táuh3 jmáɨ1 ñí1 hué21
lá2; hi3 ja3táunh1 tsá2cuú2 tsá2ta3 Dió32 hi3
ja3quianh3 ja1 tsá2 hláɨh1 tsá2 chun1,
50 hi3 jáun2 tsá2 hláɨh1 tónh32 tsú2 ja1 sɨ́2
chéi3 lɨ́n32, hi3 jáun2 ñí1 jáun2 ho3 jngɨh3 jɨ3
hi3 lɨ́13 zian2 cáun2 hi3 chéi3 hi3 uóu32.

Cun3 quien2 bíh1 jú1 tson2 uá1 hi3 yeh3 uá1 hi3 hmaɨ21

51 Jmɨ́1 lɨ21 jáun2 né3 ca3ngáɨ3 Jesús ñí1con2
tsá2 hí3:
—¿Má1ca3ngɨ13 hnoh2 la3jɨ́32 jáɨ13 hi3
má2lɨ́2jmú32 jná13 nɨ́2?
Jáun2 tsá2 hí3 ca3ngáɨ3:
—Ján3 Tɨ32.
52 Jmɨ́1jáun2 né3 ca3záɨh3 dí2 siáh3 tsú2 la3
lá2:
—Lɨ3ua3 jan2 tɨ32 liei21, tsá2 má2lɨ́2hí3
jo3cuo2 Dió32, tsá2 hí3 lɨ́n3 la3jmɨ́1 lɨ́n3 jan2
tsá2 hánh3, hi3 tɨn2 huéh3 hi3 quien2 ja1 hi3
quioh21, uá1 hi3 yeh3 uá1 hi3 hmaɨ21.

Jesús tsánh32 siáh3 juú2 Nazaret ñí1 cá1cuon3
(Marcos 6:1-6; Lucas 4:16-30)

53 Jmɨ́1 má2ca3táuh3 hi3 jmu2 Jesús la3jɨ́32
jáɨ13 nɨ́2 né3, cua3han3 ñí1 jáun2
54 hi3 jáun2 ca3chánh32 juú2co1. Ñí1 jáun2
né3 ca3ma3liáu32 tsú2 hi3 hɨeh32 tsáu2 hñu3
cuáh32 quioh21 tsá2 *judíos hi3 zeh2 juú2
jáun2, hi3 jáun2 tsáu2 né3 jmɨ́1 ná1tsá2cáun2
tsɨ́3 hi3 juáh3 la3 lá2:
—¿Ha3 dá2 jinh1 ca3ñí1ma3tɨn32 tsá2ñuh2
nɨ́2, hi3 jáun2 sa3 jlánh1 yáh3 quiáh1 jmɨ́1
tsɨ́3? ¿Ha3 bí1 lánh3 rón32 tɨn2 tsú2 siáh3 jmu2
hua3jueh32?
55 Já2 jon2 hla1 tɨ32 hmá2 bíh1 nɨ32, hi3
Má2réi3 bíh1 mí1ziú13 tsú2. ¿Há1 jun3juáh13
raɨnh21 Jacobo bíh1 nɨ32 quionh3 Sé32,
Sí1mu21 nɨ́2, jɨ3 Judas nɨ́2 siáh3 dúh1?
56 Ja3bí1 tsá2mɨ3 raɨnh21 tsú2 siáh3 tionh2
já1 juú2 lá2. Jáun2 né3 ¿jinh1 dá2 ca3ñí1ziú1
ñí1liáuh1 tsá2 nɨ́2 jáɨ13 hi3 jlánh1 ñi32 nɨ́2?
57 Jáun2 cun3ñí1 hi3 jáun2 bíh1 tiá2 ca3quiú1
ca3jéin13 dí2 tsú2. Tɨ3la3 Jesús né3 ca3záɨh3
tsá2 hí3:
—Jɨ́32la3 ja1 quioh21 tsá2co1 jɨ3 ja1 quioh21
tsá2 jún1 tsá2 raɨnh21 bíh1 jan2 *tɨ32 jë1 Dió32
tiá2 lɨ3 quien2.
58 Hi3 jáun2 tiá2 hliáun3 hua3jueh32
ca3jmú3 yáh3 Jesús ñí1 jáun2, quí1 tiá2 ta21
jmɨ́1 taunh2 yáh3 tsá2 hí3 quioh21 tsú2.

14

Jmɨ́1 jun1 Juan2 tsá2 ziau2 jmáɨ2
(Marcos 6:14-29; Lucas 9:7-9)

1 Jmáɨ1 jáun2, Herodes tsá2 cuá1lɨ́n3 ta21
hué13 Galilea ca3lɨ3 ñi32 hi3 ca3tɨn1 Jesús,
2 hi3 jáun2 ca3záɨh3 tsú2 tsá2cuú2 tsá2ta3 la3
lá2:
—Juan2 tsá2 tɨ́2 zion2 tsáu2 jmáɨ2 bíh1 nɨ32,
hi3 má2ca3jenh13 ja1 hla1. Hi3 jáun2 bíh1 zia32
pí3 jáun2 quioh21 tsú2 hi3 jmu2 hua3jueh32.
3 Quí1hliá2 Herodes jmɨ́1 má2ca3tanh2
Juan2 hñu3mí1ñí2 hi3 cuá1tson3, hi3
cuá1hñei21 quionh3 cá2den1ná1 cun3ñí1 hi3
tsáu13 tsá2mɨ3 Herodías, tsá2 jmɨ́1 ñí2cuo2
Pí2liéi1 raɨnh21 tsá2 lɨ́n3 ta21 hí3.
4 Ca3tanh2 tsú2 Juan2 hñu3mí1ñí2 quí1
cun3ñí1 hi3 Juan2 hí3 jlánh1 chí1ñi1 ca3juáh3
la3 lá2:
—Tiá2 ca3tɨn1 yáh3 hnú2 hi3 ján3 nú2
tsá2mɨ3 nɨ́2.
5 Herodes jmɨ́1 hnió3 jngɨh3 Juan2, tɨ3la3
cun3ñí1 hi3 la3jɨ́n32 tsáu2 bíh1 jmɨ́1 ná1juáh23
hi3 Juan2 lɨ́n3 jan2 *tɨ32 jë1 Dió32, jáun2 jmɨ́1
juénh2 tsú2 ñí1con2 la3jɨ́n32 tsá2 hí3.
6 Tɨ3la3 jmɨ́1 ca3jmú3 Herodes jmáɨ1 hi3
ca3tsɨn13 mieh2 né3, ñéi1 tsá1máɨ13 jon2
tsá2mɨ3 Herodías hí3 hi3 ca3ñí1tsan32 ñí1 ta3
ñí1 jɨ3lɨn2 tsá2 ná1tén1 jmáɨ1 jáun2, hi3 jáun2
Herodes né3 jlánh1 ca3tɨ́3 lɨ́n32 tsɨ́3.
7 Jmɨ́1jáun2 ca3jmú3 dí2 jáɨ13 ca3la3 hi3
hɨen2 Dió32 hi3 cuéh32 dí2 mɨ́1 hí3 lɨ3ua3 cáun2
hi3 mɨ́32.

8 Jáun^{2} mɨ́^{1} hí^{3} né^{3}, cun^{3}ñí^{1} hi^{3} ca^{3}ma^{3}cau^{2}
tín^{2} mí^{1}ziú^{13}, hi^{3} jáun^{2} ca^{3}ñí^{1}zeh^{1} Herodes
la^{3} lá^{2}:
—Mɨ^{3} chí^{1} Juan^{2} tsá^{2} ziau^{2} hí^{3} jmáɨ^{2} bíh^{1}
hnó^{32} jná^{13} cuéh^{1} nú^{2}, hi^{3} ná^{1}hu^{21} cáun^{2}
hñu^{3} uon^{2}.
9 Hlah^{3} lɨ́n^{21} bíh^{1} ca^{3}ta^{3}no^{1} tsɨ́^{3} re^{21}
jmɨ́^{1}jáun^{2}; tɨ^{3}la^{3} Dió^{32} yáh^{3} má^{2}lɨ́^{2}hɨen^{3}
tsú^{2}, hi^{3} hí^{1} ca^{3}la^{3} tɨ^{3} tsá^{2} ná^{1}tén^{1} yáh^{3}
má^{2}lɨ́^{2}niéi^{32} jáɨ^{13} jáun^{2}.
10 Jáun^{2} ca^{3}jmú^{3} dí^{2} héih^{32} hi^{3} tsa^{3}quiéih^{3}
tsú^{2} láɨ^{1} Juan^{2} hñu^{3}mí^{1}ñí^{2}.
11 Jáun^{2} quiaun^{2} bíh^{1} tsú^{2} mɨ^{3} chí^{1} Juan^{2}
hi^{3} ná^{1}hu^{21} cáun^{2} uon^{2} hi^{3} ca^{3}cuéh^{3} dí^{2} mɨ́^{1}
hí^{3}, hi^{3} jáun^{2} ca^{3}ñí^{1}jɨenh^{13} tsú^{2} mí^{1}ziú^{13}.
12 Jáun^{2} cua^{3}taunh^{21} tsá^{2} jmɨ́^{1} haɨn^{21} tɨ^{3}
con^{2} Juan^{2} hi^{3} cua^{3}quión^{32} hla^{1}, hi^{3} jáun^{2}
ca^{3}ñí^{1}hón^{21} dí^{2}; jmɨ́^{1} lɨ^{21} jáun^{2} ja^{3}taunh^{21} dí^{2}
hi^{3} ca^{3}ñí^{1}zeh^{1} dí^{2} Jesús.

Jesús cue^{32} hi^{3} cuh^{3} hñá^{3} mei^{21} tsáu^{2}
(Marcos 6:30-44; Lucas 9:10-17; Juan 6:1-14)

13 Jmɨ́^{1} ca^{3}lɨ^{3} ñi^{32} Jesús hi^{3} lɨ^{3} la^{3} jáun^{2},
jáun^{2} cua^{3}han^{3} ñí^{1} jáun^{2} hi^{3} hi^{3} cáun^{2} mu^{2} hi^{3}
ngau^{3} ñí^{1} tɨ^{3} có^{32} ñí^{1} lɨ́^{13} cuá^{3} hnga^{2}. Tɨ^{3}la^{3}
ca^{3}lɨ^{3} ñi^{32} bíh^{1} tsáu^{2} hín^{2} juɨh^{32} ngau^{3} tsú^{2},
hi^{3} jáun^{2} tsá^{2} zian^{2} juú^{2} la^{3} cu^{3} la^{3} jéin^{3} jáun^{2}
ca^{3}huén^{2} hi^{3} já^{1}taunh^{21} juɨ^{32} ta^{3} tɨ^{3} ñí^{1} ngau^{21}
tsú^{2}.
14 Cua^{3}han^{3} bíh^{1} Jesús hñu^{3} mu^{2} jmɨ́^{1}
cuá^{1}han^{3}, tɨ^{3}la^{3} jmɨ́^{1} ca^{3}jɨ́e^{3} tsú^{2} hi^{3} sa^{3}
juóun^{32} lɨ́n^{32} bíh^{1} tsáu^{2} má^{2}tionh^{2} ñí^{1} jáun^{2},
hi^{3} jáun^{2} ca^{3}ja^{3} miɨ^{3} tsɨ́^{3} dí^{2} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} hí^{3}
hi^{3} ca^{3}jmah^{3} dí^{2} tsá^{2} tsáun^{1} hi^{3} jmɨ́^{1} ná^{1}jan^{2}
tsú^{2}.
15 Tɨ^{3}la^{3} jmɨ́^{1} má^{2}ca^{3}hláu^{3} bíh^{1}, hi^{3} jáun^{2}
tsá^{2} haɨn^{21} hí^{3} tɨ^{3} con^{2} Jesús ca^{3}ma^{3}janh^{32} ñí^{1}
zenh^{1} hi^{3} ca^{3}juáh^{3} la^{3} lá^{2}:
—Já^{2} má^{2}ca^{3}hláu^{3} bíh^{1} la^{32}, hi^{3} hí^{1} jan^{2}
yáh^{3} tiá^{2} hin^{2} zian^{2} ñí^{1} má^{2}janh^{2} lá^{2}. Jáun^{2}
chú^{32} juoh^{1} nú^{2} tsá^{2} nɨ́^{2} hi^{3} tsa^{3}tánh^{1}, hi^{3}
jáun^{2} cuɨ́^{1} cha^{3}lia^{32} má^{32} cuh^{3} ñí^{1} táun^{3} hñú^{3}.
16 Tɨ^{3}la^{3} Jesús ca^{3}juáh^{3}:
—Tiá^{2} lin^{1} lɨ^{3} hniáuh^{32} yáh^{3} tsa^{3}tánh^{1} tsú^{2};
hnoh^{2} bíh^{1} hniáuh^{32} cueh^{1} tsú^{2} hi^{3} cuh^{3}.
17 Jáun^{2} tsá^{2} hí^{3} né^{3} ca^{3}juáh^{3}:
—Tiá^{2} hi^{3} zia^{32} yáh^{3} quiú^{13} jnoh^{1}, jɨ́^{32}la^{3}
hñá^{3} *hí^{3} cuú^{2}miih^{21} quionh^{3} gon^{3} hma^{21}
bíh^{1} zia^{32}.
18 Jáun^{2} Jesús ca^{3}juáh^{3}:
—Ñá^{2}cán^{1} ñí^{1} lá^{2}.
19 Jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}jmú^{3} dí^{2} héih^{32} hi^{3} chan^{3}
tsú^{2} tsáu^{2} hué^{32} ja^{1} mí^{1}ñéi^{2}. Jmɨ́^{1}jáun^{2}
ca^{3}zanh^{3} dí^{2} tá^{1} hñá^{3} hí^{3} jáun^{2} quionh^{3}
tá^{1} gon^{3} hma^{21}, hi^{3} jáun^{2} ca^{3}jɨ́e^{3} tsú^{2} tɨ^{3}
hñu^{3}mɨ^{3}cuú^{2} hi^{3} ca^{3}cuéh^{3} tiá^{1}hmah^{1} Dió^{32},
jmɨ́^{1} lɨ^{21} jáun^{2} ca^{3}ca^{3} tsú^{2} hí^{3} cuú^{2}miih^{21}
jáun^{2}, hi^{3} jáun^{2} ca^{3}cuéh^{3} dí^{2} tsá^{2} haɨn^{21} tɨ^{3}
con^{2}, hi^{3} jáun^{2} tsá^{2} hí^{3} siáh^{3} ca^{3}tsóh^{3} ñí^{1}con^{2}
tsá^{2} tionh^{2} hí^{3}.
20 La^{3}jɨ́n^{32} bíh^{1} tsáu^{2} ca^{3}cúh^{2} ca^{3}la^{3} lah^{3}
má^{32} re^{2}; jmɨ́^{1} má^{2}lɨ^{32} jáun^{2} né^{3} ca^{3}cónh^{32}
quia^{3}tún^{3} mɨ́^{2}tá^{2} chí^{2} juoh^{1} hi^{3} ca^{3}ziaun^{3}.
21 La^{3} cun^{3} tsá^{2} ca^{3}cúh^{2} má^{32} jáun^{2} né^{3}
jmɨ́^{1} tín^{3} hñá^{3} mei^{21} jmáh^{3}la^{3} tsá^{2}ñuh^{2}, tɨ^{3}la^{3}
tiá^{2} ná^{1}hɨ́n^{13} yáh^{3} tsá^{2}mɨ^{3} quionh^{3} tsá^{1}míh^{1}.

Jesús cuá^{1}ngɨ^{32} ñí^{1} jmáɨ^{2}
(Marcos 6:45-52; Juan 6:16-21)

22 Jmɨ́^{1} lɨ^{21} jáun^{2} né^{3}, ca^{3}jmú^{3} Jesús héih^{32}
hi^{3} tónh^{32} tsá^{2} haɨn^{21} hí^{3} tɨ^{3} con^{2} hñu^{3} mu^{2}
hi^{3} hán^{32} tɨ^{3} jo^{21} jmáɨ^{2} lɨ́^{1} ná^{1}ho^{3} ta^{3} tin^{2}
tá^{1}la^{3} dí^{1}hah^{2} dí^{2} jáɨ^{13} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} ná^{1}ngɨh^{32}
hí^{3}.
23 Jmɨ́^{1} má^{2}lɨ́^{2}heh^{2} tsú^{2} jáun^{2} jáɨ^{13} quionh^{3}
tsá^{2} tionh^{2} hí^{3} né^{3}, ca^{3}uú^{3} tsɨ^{3} máh^{3} hi^{3}
ca^{3}ñí^{1}lienh^{13} Dió^{32} hnga^{2} tán^{1}; jáun^{2} ñí^{1}
jáun^{2} bíh^{1} jmɨ́^{1} cuá^{3} tsú^{2} cú^{2} hnga^{2} pih^{21} la^{3}
ñí^{1} ca^{3}niéi^{2}.
24 Tá^{1}la^{3} jáun^{2} né^{3} má^{2}hí^{1}tsau^{32} mu^{2} ñí^{1}
chu^{3} jo^{2} jmáɨ^{2} lɨ́^{1} ná^{1}ho^{3} jáun^{2}. Jmáɨ^{2} hi^{3} ja^{32}
ma^{3} cu^{3} tsɨn^{1} jáun^{2} jmɨ́^{1} má^{2}hí^{1}hlia^{32} mu^{2} tɨ^{3}
hlá^{2} tɨ^{3} nɨ́^{2} quí^{1}hliá^{2} jmɨ́^{1} ja^{32} chí^{3} tɨ^{3} juɨ^{32} ñí^{1}
hí^{1}tsá^{2}táunh^{1} tsú^{2} jáun^{2}.
25 Jmɨ́^{1} má^{2}já^{2}jnia^{2} jáun^{2} né^{3} ngau^{3}
Jesús juɨ^{32} ñí^{1} hí^{1}tsá^{2}táunh^{1} tsú^{2} jáun^{2}, hi^{3}
chí^{1}ngɨ^{32} ñí^{1} jmáɨ^{2}.
26 Jmɨ́^{1} ca^{3}jɨ́e^{3} tsá^{2} haɨn^{21} hí^{3} tɨ^{3} con^{2} tsú^{2}
hi^{3} cuá^{1}ngɨ^{32} dí^{2} ñí^{1} jmáɨ^{2}, jáun^{2} ca^{3}hiá^{2}han^{1}
lɨ́n^{21} bíh^{1} tsú^{2}, hi^{3} jáun^{2} ta^{3} juénh^{2} jáun^{2} bíh^{1}
tsú^{2} ca^{3}hóh^{32} hi^{3} ca^{3}juáh^{3} la^{3} lá^{2}:
—¡Jan^{2} tsá^{2} le^{1} bíh^{1} ó^{32}!
27 Tɨ^{3}la^{3} Jesús ca^{3}liéinh^{32} tsá^{2} hí^{3} hi^{3}
ca^{3}juáh^{3} la^{3} lá^{2}:

—¡Tiá³ chá¹ náh² honh²; ha³ lí² juenh³ náh², quí¹ jná¹³ bíh¹ la³²!

28 Hi³ jáun² Pé¹ né³ ca³záɨh³ Jesús la³ lá²:

—Tɨ³², ní¹juáh³ hnú² bí¹ nɨ³², jmu³ héih³² hi³ lí¹³ ngí¹³ jná¹³ uá²jaɨ³² ñí¹ jmáɨ² hi³ ñe¹ ná¹ la³ tɨ³ ñí¹ hí¹ñeih³² hnú² ní².

29 Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ña³² jaun³².

Jáun² Pé¹ cua³han³ hñu³ mu² hi³ ca³ma³liáu³² hi³ ca³ngí³ ñí¹ jmáɨ² hi³ ngau³ tɨ³ juɨ³² ñí¹ cuá¹ja³² Jesús.

30 Tɨ³la³ jmí¹ ca³lɨ³lieih²¹ tsú² hi³ tiá³ lín³² bíh¹ he² chí³, jmí¹jáun² ca³juénh²; hi³ jáun² ca³ja³hanh³² bíh¹ tsú² hñu³ jmáɨ². Tá¹la³ má²hí¹tsá²hanh³² tsú² jáun² né³, ca³hóh³² hi³ ca³juáh³:

—¡Liau¹ tiá³ Tɨ³²!

31 La³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³zanh³ Jesús cuo² tsú², hi³ ca³juáh³:

—¡Jlánh¹ tiá² re² la³ nio² cáun² honh² hnú²! ¿He³ láɨh³² lí²cháh¹ hnú² tun³ honh²?

32 Jmí¹ taunh²¹ tsú² jáun² hñu³ mu² né³, ca³hná³ bíh¹ chí³.

33 Hi³ jáun² tsá² ñí¹ hná¹ jmí¹ tiáunh¹ hí³ hñu³ mu² né³, ca³ma³tsu³ ma³jáuh³² dí², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¡Tson² bíh¹ cu³tí³, hi³ la³ Jon² Dió³² bíh¹ hnú²!

Jesús jmah²³ tsá² ná¹tsáun¹ hué³² Genesaret
(Marcos 6:53-56)

34 Jmí¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³hán² bíh¹ tsú² tɨ³ jo²¹ jmáɨ² lí¹ ná¹ho³ jáun², hi³ ca³cha³táunh¹ hué³² Genesaret.

35 Jmí¹ ca³lɨ³ cuóun³² tsá² zian² hué³² jáun² Jesús, ca³nga³ tsú² jáɨ¹³ la³ tá¹ cáun² hué³² jáun², hi³ jáun² ca³cua³jan² tsú² la³jín³² tsá² ná¹tsáun¹ ñí¹ jmí¹ zenh¹ Jesús.

36 Hi³ jáun² ca³hiu³ ca³mí³ tsú² ñí¹con² dí² hi³ cué³² dí² jáɨ¹³ hi³ hliéih³ tsá² tsáun¹ cuo² uá¹jinh¹ jmáh³la³ zéi¹ ha¹ bíh¹ dí²; hi³ jáun² la³jín³² tsá² ca³tí³ hí³ cuo² ha¹ tsú² né³, lan³ bíh¹.

15

Hi³ jmu² hi³ tiá² jɨn² tsá²mɨ³cuóun²
(Marcos 7:1-23)

1 Jmí¹jáun² cua³taunh²¹ ma³ jan² tsá² *fariseos ñí¹con² Jesús quionh³ tsá² ná¹lín³ tɨ³² liei²¹; tsá² hí³ má²já²taunh²¹ já¹ juú² Jerusalén, hi³ jáun² ca³ngáɨh³ dí² Jesús:

2 —¿He³ láɨh³² tiá² má²tí³² tsá² haɨn²¹ ní² tɨ³ con² hnú² la³ cun³ hi³ ná¹ngɨ²³ tsá²daun³²? Quí¹ tiá² má²tí³² yáh³ tsú² ca³tɨ²¹ ha³ lánh³ rón³² hniáuh³² sɨ³ ren³ tsú² cuo² la³ cun³ ca³tɨ²¹ nɨ¹ má¹tɨ³ ñí¹ jmu³ tsú² má³².

3 Tɨ³la³ Jesús né³ ca³záɨh³ tsá² hí³:

—¿Hi³ he³ láɨh³² sa³ tiá² ma³tih²¹ siáh³ hnoh² uá²jaɨ³² héih³² quioh²¹ Dió³²? Já² ma³tih²¹ bí¹ náh² cáun² hi³ ná¹hëh³ chinh³² náh² hmóu³².

4 Quí¹ Dió³² ca³juáh³ la³ lá²: "Tianh³² náh² ta²¹ ñeh² mí²ziúh²". Hi³ juáh³ siáh³: "Lɨ³ua³ jan² tsá² chú² juóun³² jméi² mí¹ziú¹³, tsá² la³ hí³ ca³tɨn¹ jún³ bíh¹".

5 Tɨ³la³ hnoh² né³ juánh³ hi³ lí¹³ bí¹ néh¹ hi³ záɨh³² tsáu² jméi² mí¹ziú¹³ la³ lá²: "Tiú²uú² lí¹³ yáh³ má¹hau¹ jná¹³ hnú², quí¹ ñí¹con² Dió³² bíh¹ má²ná¹chan¹ la³jí³² hi³ zia³² quion²¹ jná¹³".

6 Hi³ jáun² ní¹juáh³ lɨ³ua³ jan² tsá² má²lí²juáh³ la³ ní² néh¹, tiú²uú² tion³ hniáuh³² yáh³ ma³hon³ tsú² jméi² mí¹ziú¹³. Jáun² cun³quionh³ la³ ní² bíh¹ má²ná¹jmuh³² hnoh² hi³ tiá² quien² cu³tí¹³ héih³² quioh²¹ Dió³², cun³quionh³ hi³ ná¹jmuh³² náh² quien² la³ cun³ hi³ jlánh¹ ná¹hëh³ chinh³² náh² hmóu³².

7 ¡Hnoh² tsá² lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹! Jú¹ tson² cu³tí³ bíh¹ ca³juáh³ hla¹ Isaías *tɨ³² jë¹ Dió³² hi³ ca³tɨn¹ hnoh² jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²:

8 Tsá² ní² dá² má²quien² jná¹³ cun³quionh³ jmáh³la³ ho³ bíh¹,
tɨ³la³ jun³juáh¹³ la³ jonh³ jmí¹ tsí³ yáh³ tsú² hniau³ jná¹³.

9 Hí¹ cáun² tiá² lin¹ ñí¹ quien² yáh³ hi³ má²tsú² má²jáuh³² tsú² jáun² jná¹³,
quí¹ héih³² quioh²¹ tsá²mɨ³cuóun² bíh¹ jaun³² hɨeh³² tsú² tsáu² la³juah²¹ dúh¹ héih³² quion²¹ jná¹³.

10 Jmí¹jáun² ca³teh³ tsú² tsá² tionh² hí³ hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:

—Niéi² náh² jáɨ¹³ lá², jɨ³ hi³ cuí¹ ngɨ¹³ náh² ní² siáh³:

11 Jun³juáh¹³ hi³ tsá²toh³ ho³ yáh³ tsú² jmu² hi³ tiá² jɨn² tsú². Quí¹ la³jí³² hi³ hue³² hñu³ tsí³ bíh¹ tsú² jmu² hi³ hliánh².

12 Jmí¹jáun² ca³ma³janh³² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² Jesús ñí¹ zenh¹ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Cá¹lɨ³tsɨn² hnú² hi³ jlánh¹ ca³míh³ tsí³ tsá² fariseos jmí¹ lí¹niéi²¹ jáɨ¹³ hi³ lí²juah²¹ hnú² jáun²?

13 Tɨ³la³ hí³ dí² né³ ca³juáh³:

—Lɨ³ua³ cáun² hmá² hi³ tiá² lí²jñí³² Ñuh³² jná¹³, hniáuh³² tsa³ca³ bíh¹ ca³la³ tɨ³ chí² jmu².

14 Ha³ lí² hí¹³ cán² he³ jmu² tsá² ní²; quí¹ tsá² ten³ bíh¹ nɨ³² hi³ lín³ tsá² quian³² ñí¹ juɨ³² ñí¹con² te³ raɨnh²¹. Quí¹ ní¹juáh³ jan² tsá² ten³ la³ hɨeh³² juɨ³² jan² tsá² ten³ raɨnh²¹, jáun² né³, chau²¹ jmáɨ¹ hi³ tán¹ gon³ bíh¹ tsú² sunh³ cu³tsa³² ní¹juáh³ ñí¹ hó²¹ táu².

15 Jáun² Pé¹ ca³záɨh³ Jesús:

—Hnú² Tɨ³², jmu³ tiá³ na²¹ jáɨ¹³ jáun² ñí¹con² jnoh¹.

16 Jesús ca³juáh³:

—¿Hí¹ chín¹dí¹ hnoh² uá¹ tiá² la³ ngɨ²³ náh² siáh³?

17 ¿Tiá¹ má²ñíh¹ hnoh² hi³ la³jí³² hi³ tsá²toh³ ho³ tsú² chau³² hñu³ héin¹ bíh¹ tsú², ní¹ má¹lɨ³² jáun² né³ hue³² tɨ³ cheih³²?

18 Tɨ³la³ hi³ hue³² ho³ tsú² má¹ná¹, ja³² la³ tɨ³ hñu³ tsí³ bíh¹ tsú²; hi³ jáun² bíh¹ ján¹ tson² jmu² hi³ hliáh² jmí¹ tsí³ tsú².

19 Quí¹ hñu³ tsí³ bíh¹ tsú² ja³² la³jí³² hi³ hlah³, uá¹la³ cun³ hi³ lí¹ chin² tsú² chí¹, hi³ jngɨh² tsú² tsáu², hi³ lí¹ jmu² tsú² juón¹ quionh³ tsá² hlá² tsá² ní², hi³ jmu² hi³ hlah³ hi³ hó³², hi³ lín³ tsú² tsá² háɨn² siáh³, hi³ jmu² tsú² jú¹ tí¹jáɨ², jɨ³ hi³ lí¹ tú² lí¹ hión³² tsú² tsáu² ní² siáh³.

20 Hi³ ní² bíh¹ jmu² hi³ tiá² jɨn² tsú² ta³ ñí¹ Dió³². Tɨ³la³ ní¹juáh³ tsá² ca³cúh² ta³ tiá² má²lí²ma³tí³² hi³ ma³jɨ² tín² cuo² la³ cun³ hi³ ná¹ngɨ²³ tsáu² né³, jun³juáh¹³ hi³ jáun² yáh³ jmu² hi³ hliánh² tsú².

Jan² tsá²mɨ³ tsá²cá²jo²¹ tanh² ta²¹ Jesús (Marcos 7:24-30)

21 Jmí¹ lɨ²¹ jáun² né³ cua³han³ Jesús ñí¹ jáun² hi³ ngau³ la³cáun² juú² Tiro jɨ³ juú² Sidón.

22 Jáun² hué³² jáun² né³ jmí¹ cuá³ jan² tsá²mɨ³ tsá² hué³² Canaán. Tsá² hí³ né³, ja³ ñí¹con² Jesús hi³ hí¹hóh³² hi³ juáh³ la³ lá²:

—¡Hnú² Tɨ³², jón²zí̈h¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹, cuí¹ já² mií³ honh² hnú² ñí¹con² jná¹³! Mí¹míh¹ jón³² jná¹³ hún¹ jan² jmí²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsí³, hi³ jáun² má²tso² lín³² tsí³.

23 Tɨ³la³ Jesús tiá² hi³ ca³ngáɨ³ hí¹ cáun² yáh³. Hi³ jáun² tsá² haɨn²¹ tɨ³ con² tsú² cua³taunh²¹ hi³ ca³hiu³ ca³mí³ hi³ ca³juáh³:

—Chanh²¹ tsá² ó³², quí¹ jlánh¹ tiú² jan³² hí¹jmu² cu³hna²¹ dí².

24 Hi³ jáun² Jesús ca³záɨh³ tsá²mɨ³ hí³ la³ lá²:

—Dió³² ca³ze³ jná¹³ jmáh³la³ ñí¹con² tsá² *Israel bíh¹, tsá² ná¹lín³ la³jmí¹ lín³ *já¹ziáh² má²já²cuɨn³.

25 Tɨ³la³ tsá²mɨ³ hí³ má¹ná¹, ja³ la³ tɨ³ ta³ ñí¹ tsú² hi³ ca³di³jñí³² hi³ juáh³ la³ lá²:

—¡Tɨ³², ma³hau¹ tiá³ jná¹³!

26 Tɨ³la³ Jesús ca³juáh³:

—Tiá² re² jniá³ yáh³ hi³ quin¹³ dí² má³² quioh²¹ tsá¹míh¹ hi³ cue¹³ dí² tsáɨ².

27 Tɨ³la³ tsá²mɨ³ hí³ né³, ca³juáh³:

—Tson² bíh¹ la³ jáun² Tɨ³²; tɨ³la³ cun³ jáun² cúh² bíh¹ tsáɨ² chí² juoh¹ má³² hi³ suh³² ñí¹ mesa quioh²¹ juo¹³.

28 Jáun² Jesús ca³juáh³:

—¡Tsá²mɨ³, jlánh¹ cáun² la³ nio² honh² hnú²! ¡Cuí¹ lí¹³ la³ cun³ hi³ hnáuh² hnú²!

Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ lan³ mí¹míh¹ jon² tsú².

Jesús jmah²³ juóun³² lín³² tsá² tsáun¹

29 Jmí¹ lɨ²¹ jáun² né³ cua³han³ siáh³ Jesús ñí¹ jáun², hi³ jáun² ca³nga² can³² jmáɨ² lí¹ ná¹ho³ hi³ téh²³ tsú² Galilea; hi³ jáun² ca³uú³ cáun² tsɨ³ máh³, ñí¹ jáun² né³ ca³cuá³.

30 Jáun² juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² ca³cha³táunh¹ ñí¹ cuá³ tsú² jáun², hi³ ná¹jan² tsá² hma², tsá² ten³, tsá² cáun¹, tsá² hliánh² ní² siáh³, hi³ juóun³² lín³² siáh³ tsá² ná¹jau²

mí¹uí³ siáh³ ñí¹ hná¹ ní². Jáun² ca³chan³ tsú² ñí¹ hó²¹ñí¹ Jesús, hi³ jáun² hí³ né³ ca³jmah³ tsá² hí³.

31 Hi³ jáun² lí¹ ca³lɨn³ bíh¹ tsáu² jmí¹ ca³jíe³ hi³ tsá² jmí¹ cáun¹ hí³ má²hleh³² bíh¹, hi³ tsá² hliánh² má²laɨn³², tsá² hma² má²ñi³táunh¹, hi³ jáun² tsá² ten³ né³ má²lí²³ jíe³. Hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³ma³quien² tsú² Dió³² Juo¹³ tsá² Israel.

Jesús cue³² hi³ cuh³ quiún³ mei²¹ tsáu²
(Marcos 8:1-10)

32 Jmí¹ lɨ²¹ jáun² né³ ca³teh³ Jesús tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:

—Jlánh¹ ja³² mií³ tsɨn³² jná¹³ ñí¹con² tsá² lá², quí¹hliá² hnɨ³² jmáɨ¹ máh³ má²tí³ hi³ tionh² tsú² ñí¹ lá² quiúnh¹ jná¹³, hi³ hí¹ cú¹pih²¹ yáh³ hi³ cuh³ tsú² tiú²uú² zia³². Tiá² hnó³² yáh³ jná¹³ chanh²¹ tsú² hñú¹³ ta³ tiá² hi³ má²lí²cuh³, quí¹ ní² lí¹ ca³huán³ tsú² hú¹ juɨ³².

33 Jáun² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú² ca³juáh³:

—Tɨ³la³ ¿ha³ bíh¹ jinh¹ tsá¹cán¹³ jnoh¹ má³² hi³ cuh³ tsá² juóun³² lín³² lá²? Já² hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² zian² ñí¹ lá².

34 Jáun² hí³ né³ ca³ngáɨh³ tsá² hí³:

—¿Cónh³ bíh¹ *hí³ cuú²miih²¹ zia³² quián¹³ hnoh² dúh¹?

Jáun² tsá² hí³ né³ ca³juáh³:

—Quiau³ hí³ quionh³ gon³ gáun³ juo¹³ pih²¹ bíh¹ zia³².

35 Jmí¹jáun² ca³jmú³ dí² héih³² hi³ tiánh³² tsá² hí³ hué³²,

36 jáun² ca³zanh³ dí² tá¹ quiau³ hí³ jáun² la³ má²quionh³ juo¹³ pih²¹ hí³, hi³ ca³cuéh³ dí² tiá¹hmah¹ Dió³². Jmí¹ lɨ²¹ jáun² ca³ca³ tsú² hí³ cuú²miih²¹ jáun² hi³ ca³cuéh³ dí² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con², hi³ jáun² tsá² hí³ né³ ca³tsóh³ ñí¹con² tsá² má²tionh² hí³.

37 Jáun² la³jín³² bíh¹ tsáu² ca³cúh² ca³la³ lah³ má³² re² lín³². Ca³lɨ³í¹ máh³ ca³cónh³² quiau³ mí²tá² chí² juoh¹ hi³ ziau³.

38 Tsá² ca³jmú³ hí³ má³² né³ jmí¹ tín³ quiún³ mei²¹ jmáh³la³ tsá²ñuh², ha³ tiá² ná¹hín¹³ yáh³ tsá²mɨ³ quionh³ tsá¹míh¹.

39 Jmí¹ lɨ²¹ jáun² ca³hah² Jesús jáɨ¹³ ñí¹con² tsá² jmí¹ tionh² hí³, hi³ hi³ hñu³ mu² hi³ ngau³ tɨ³ hué¹³ juú² Magadán.

16

Tsá² fariseos quionh³ tsá² saduceos mɨ³² cáun² li²¹ hi³ lí³ hua³jueh³²
(Marcos 8:11-13; Lucas 12:54-56)

1 Hi³ jáun² né³, ca³chó³² siáh³ cáun² jmáɨ¹ hi³ ñí¹táunh¹ tsá² *fariseos quionh³ tsá² *saduceos hi³ ca³ñí¹jɨen¹³ Jesús; hi³ cun³ñí¹ hi³ hnió³ dí² ca³ lan³ tsú² né³, jáun² ca³mí³ dí² hi³ híe³² Jesús cáun² li²¹ hi³ lí³ hua³jueh³² hi³ já³² tɨ³ hñu³mɨ³cuú².

2 Tɨ³la³ hí³ má¹ná¹ ca³ngáɨ³:

—Ní¹ má¹ca³hláu³ juánh³ hnoh² la³ lá²: "Jlánh¹ re² jniau¹³ hiú², hi³ jáun² bíh¹ dáɨn³ chi³cuú²".

3 Hi³ jáun² tɨ³ hú²niéi² né³ juánh³ hnoh² la³ lá²: "Né³² chau¹³ jmí³, quí¹ jlánh¹ dáɨn³ jnie²". [¡Hnoh² tsá² lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹!] Já² tɨn² bíh¹ hnoh² chú¹ ñih²¹ ha³ lánh³ jniá³ chi³cuú², tɨ³la³ tiá² la³ tɨn² yáh³ hnoh² chú¹ ñih²¹ jmáɨ¹ hi³ ziáun² dí² lá² ta³né³².

4 Tsá² hláɨh¹ hon², tsá² tiá² má²tí³² jë¹ mɨ³² cáun² li²¹; tɨ³la³ tiá² li²¹ siáh³ hiáuh³ yáh³ tsú², jí³²la³ li²¹ hi³ ca³jíe³ jáun² tsáu² hi³ ca³tɨn¹ hla¹ Jonás bíh¹.

Jmí¹ lɨ²¹ jáun² né³ ngah³ dí²; hi³ tsá² hí³ né³, lí¹ ca³ta³tonh¹ bíh¹ ñí¹ jáun².

Tie³ quioh²¹ tsá² fariseos
(Marcos 8:14-21)

5 Jmí¹ ca³hán² tsú² jáun² tɨ³ jo²¹ jmáɨ² lí¹ ná¹ho³ jáun² né³, sa³ la³ ca³ja³có³ bíh¹ tsí³ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú² hi³ jmí¹ cán³ ca³lá² má³².

6 Jmí¹jáun² ca³záɨh³ Jesús tsá² hí³:

—Sá¹ní² jɨe³, hua³hín¹³ náh² jmu³ ca³tɨ²¹ tie³ quioh²¹ tsá² fariseos jɨ³ tsá² saduceos ní² siáh³.

7 Jáun² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú² ca³ma³liáu³² hi³ juónh²³ la³ lá² ja¹ hmóu³²:

—Cun³ñí¹ hi³hliá² tiá² quián¹ má³² bíh¹ dí² nɨ³², hi³ jáun² la³ ní² ñí¹juah²¹ tsú².

8 Tɨ³la³ Jesús ca³lɨ³tsɨn² bíh¹ hi³ jáun², hi³ jáun² ca³juáh³ siáh³ la³ lá²:

—¿He^{3} láɨh^{32} ná^{1}juónh^{32} náh^{2} hi^{3} tiá^{2} quiánh^{1} má^{32}? ¡Jlánh^{1} tiá^{2} re^{2} la^{3} nio^{2} cáun^{2} honh^{2} náh^{2}!

9 ¿Tiá^{1} má^{2}ngɨ^{23} máh^{3} hnoh^{2}, hi^{3} sa^{3}jun^{3} chau^{2} siáh^{3} honh^{2} náh^{2} ca^{3}tɨ^{21} hñá^{3} *hí^{3} cuú^{2}miih^{21} hi^{3} ca^{3}tsóh^{32} jná^{13} jáun^{2} ñí^{1}con^{2} hñá^{3} mei^{21} tsáu^{2}, hi^{3} ha^{3} cónh^{3} mɨ́^{2}tá^{2} ca^{3}ziau^{3} siáh^{3}?

10 ¿Hí^{1} sa^{3}jun^{3} chau^{2} siáh^{3} honh^{2} náh^{2} ca^{3}tɨ^{21} quiau^{3} hí^{3} cuú^{2}miih^{21} jáun^{2} hi^{3} ca^{3}tsóh^{32} jná^{13} jáun^{2} ñí^{1}con^{2} quiún^{3} mei^{21} tsáu^{2}, jɨ^{3} hi^{3} cónh^{3} mɨ́^{2}tá^{2} ca^{3}ziau^{3} siáh^{3} jmɨ́^{1} lɨ^{21} jáun^{2}?

11 ¿Lánh^{3} bíh^{1} rón^{32} hi^{3} tiá^{2} ca^{3}lɨ^{3}tsɨn^{2} hnoh^{2} hi^{3} jun^{3}juáh^{13} ca^{3}tɨ^{21} quioh^{21} má^{32} yáh^{3} dí^{1}hléh^{23} jná^{13} jmɨ́^{1} lɨ́^{1}juáh^{21} jná^{13} hi^{3} jmúh^{13} náh^{2} hua^{3}hín^{13} ca^{3}tɨ^{21} tie^{3} quioh^{21} tsá^{2} fariseos quionh^{3} tsá^{2} saduceos?

12 Jmɨ́^{1}jáun^{2} bíh^{1} ca^{3}lɨ^{3}tsɨn^{2} tsú^{2} hi^{3} tiá^{2} la^{3} ca^{3}juáh^{3} yáh^{3} Jesús hi^{3} jmu^{3} tsú^{2} hua^{3}hín^{13} ca^{3}tɨ^{21} tie^{3} quioh^{21} cán^{1} hí^{1}miih^{21}, tɨ^{3}la^{3} la^{3} ca^{3}juáh^{3} tsú^{2} hi^{3} jmu^{3} dí^{2} hua^{3}hín^{13} ca^{3}tɨ^{21} jáɨ^{13} hi^{3} hɨe^{32} bíh^{1} tsá^{2} fariseos quionh^{3} tsá^{2} saduceos.

Pé^{1} juáh^{3} hi^{3} Jesús bíh^{1} Tsá^{2} lɨ́n^{3} Cristo (Marcos 8:27-30; Lucas 9:18-21)

13 Jáun^{2} jmɨ́^{1} cá^{1}chó^{21} Jesús cu^{3} jéin^{3} juú^{2} Cesarea quioh^{21} Pí^{2}liéi^{1}, jáun^{2} ñí^{1} jáun^{2} ca^{3}ngáɨh^{3} dí^{2} tsá^{2} haɨn^{21} hí^{3} tɨ^{3} con^{2} hi^{3} ca^{3}záɨh^{3} dí^{2} la^{3} lá^{2}:

—¿Hin^{2} tsánh^{2} jná^{13} Jon^{2} tsá^{2}mɨ^{3}cuóun^{2} juáh^{3} tsáu^{2}?

14 Jáun^{2} tsá^{2} hí^{3} ca^{3}ngáɨ^{3}:

—Zian^{2} tsá^{2} juáh^{3} hi^{3} hnú^{2} bíh^{1} néh^{1} hla^{1} Juan^{2} tsá^{2} tɨ́^{2} ziau^{2} hí^{3} jmáɨ^{2}; zian^{2} tsá^{2} juáh^{3} siáh^{3} hi^{3} hnú^{2} bí^{1} néh^{1} Líh^{3} tsá^{2} jmɨ́^{1} lɨ́n^{3} hí^{3} *tɨ^{32} jë^{1} Dió^{32} jmɨ́^{1}tin^{2}, hi^{3} zian^{2} siáh^{3} tsá^{2} juáh^{3} hi^{3} hnú^{2} bíh^{1} hla^{1} tɨ^{32} jë^{1} Dió^{32} Jeremías, ho^{3}lá^{2}dá^{2} lɨ^{3}ua^{3} jan^{2} tsá^{2} jmɨ́^{1} lɨ́n^{3} tɨ^{32} jë^{1} Dió^{32} jmɨ́^{1}tin^{2} ñí^{1} hná^{1} hí^{3}.

15 Jáun^{2} ca^{3}záɨh^{3} dí^{2} siáh^{3}:

—Hi^{3} hnoh^{2} né^{3}, ¿hin^{2} tsánh^{2} jná^{13} juánh^{3} hnoh^{2}?

16 Jáun^{2} Sí^{1}mu^{21} Pé^{1} né^{3} ca^{3}juáh^{3} la^{3} lá^{2}:

—Hnú^{2} bíh^{1} Tsá^{2} lɨ́n^{3} Cristo Jon^{2} Dió^{32} Tsá^{2} juú^{2}tsáun^{2}.

17 Jáun^{2} Jesús ca^{3}juáh^{3}:

—Jlánh^{1} jmɨ́^{1} ren^{2} hnú^{2} Sí^{1}mu^{21}, jon^{2} Jonás, quí^{1} hí^{1} jan^{2} yáh^{3} tsáu^{2} tiá^{2} má^{2}ca^{3}hɨ́e^{3} hnú^{2} jáɨ^{13} nɨ́^{2}, quí^{1} Ñuh^{32} jná^{13} Tsá^{2} cuá^{3} hñu^{3}mɨ^{3}cuú^{2} bíh^{1} má^{2}ca^{3}hɨ́e^{3} hi^{3} nɨ́^{2}.

18 Hnú^{2} bíh^{1} jmáɨ^{2} nú^{2} Pé^{1} (hi^{3} hnió^{3} juáh^{3} “Quɨ́n^{1}”). Jná^{13} né^{3} juanh^{32} hi^{3} ñí^{1} quɨ́n^{1} lá^{2} bíh^{1} chan^{21} jná^{13} tsá^{2} cu^{3} nió^{3} joh^{2} ná^{1}; hi^{3} ca^{3}la^{3} hí^{1}juáh^{3} pí^{3} quioh^{21} hmú^{32} yáh^{3} tiá^{2} cah^{13} jmáɨ^{1} quionh^{3} tsá^{2} hí^{3}.

19 Jáun^{2} jná^{13} cué^{13} llaves, hi^{3} hauh^{32} hnú^{2} jáɨ^{13} hi^{3} tonh^{1} hnú^{2} tsáu^{2} jo^{3}cuo^{2} Dió^{32}; lɨ^{3}ua^{3} cáun^{2} hi^{3} hñeih^{21} hnú^{2} ñí^{1} hué^{21} lá^{2}, má^{2}chí^{1}hñéih^{23} bíh^{1} siáh^{3} hñu^{3}mɨ^{3}cuú^{2}, hi^{3} lɨ^{3}ua^{3} cáun^{2} hi^{3} zaɨh^{21} hnú^{2} ñí^{1} hué^{21} lá^{2} né^{3}, má^{2}záɨh^{3} bíh^{1} siáh^{3} hñu^{3}mɨ^{3}cuú^{2}.

20 Jmɨ́^{1} lɨ^{21} jáun^{2} né^{3} ca^{3}jmú^{3} Jesús héih^{32} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} hí^{3} hi^{3} hí^{1} jan^{2} tiá^{2} hin^{2} záɨh^{32} tsú^{2} hi^{3} hí^{3} bíh^{1} dí^{2} Tsá^{2} lɨ́n^{3} Cristo.

Jesús juáh^{3} hi^{3} jún^{3} (Marcos 8:31-9:1; Lucas 9:22-27)

21 La^{3} cun^{3} jmáɨ^{1} jáun^{2} máh^{3} ca^{3}ma^{3}liáu^{32} Jesús hi^{3} hɨeh^{32} jú^{1} tá^{2}na^{21} tsá^{2} haɨn^{21} hí^{3} tɨ^{3} con^{2}, hi^{3} hniáuh^{32} tsó^{32} dí^{2} tɨ^{3} Jerusalén; hi^{3} ñí^{1} jáun^{2} né^{3}, tsá^{2}daun^{32} tsá^{2} ná^{1}ñí^{1} juú^{2}, jɨ^{3} tsá^{2} ná^{1}lɨ́n^{3} mi^{3}jmú^{3} quionh^{3} tsá^{2} ná^{1}lɨ́n^{3} tɨ^{32} liei^{21} nɨ́^{2} jmu^{3} hi^{3} ma^{3}tso^{2} lɨ́n^{32} dí^{2} tsɨ́^{3}. Ca^{3}juáh^{3} dí^{2} siáh^{3} hi^{3} hí^{1} ca^{3}la^{3} tɨ^{3} jngah^{3} yáh^{3} tsá^{2} hí^{3}, tɨ^{3}la^{3} ñí^{1} má^{2}cá^{2}hnɨ́^{2} jmáɨ^{1} má^{1}ná^{1}, jenh^{13} bíh^{1} dí^{2}.

22 Jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}ñí^{1}jau^{2} Pé^{1} ñí^{1} tɨ^{3} có^{32}, hi^{3} jáun^{2} ca^{3}ma^{3}liáu^{32} dí^{2} hi^{3} quiú^{2} jin^{23} Jesús, hi^{3} juáh^{3} la^{3} lá^{2}:

—¡Len^{3} jná^{13} ca^{3}la^{3} hí^{1}juáh^{3} tiá^{2} hnió^{3} yáh^{3} Dió^{32} hi^{3} lɨ́^{13} la^{3} nɨ́^{2} Tɨ^{32}! ¡Tiá^{2} ca^{3}tɨn^{1} yáh^{3} hnú^{2} hi^{3} quiunh^{21} la^{3} nɨ́^{2}!

23 Tɨ^{3}la^{3} Jesús ca^{3}jinh^{3} tɨ^{3} ñí^{1} zenh^{1} Pé^{1}, hi^{3} jáun^{2} ca^{3}záɨh^{3} dí^{2} la^{3} lá^{2}:

—¡Tɨ^{3} có^{32} quin^{32} ñí^{1}con^{2} jná^{13} *Satanás! Hnú^{2} dá^{2} lɨ́^{1} chí^{1}cuú^{2} chí^{1}jnaɨ^{32} bíh^{1} ñí^{1}con^{2} jná^{13}. Tiá^{2} lɨ́n^{23} yáh^{3} hnú^{2} la^{3}jmɨ́^{1} lɨ́n^{23} Dió^{32}, hnú^{2} dá^{2} lɨ́n^{23} la^{3} cun^{3} qui^{3} lɨ́n^{23} tsá^{2}mɨ^{3}cuóun^{2} bíh^{1}.

24 Jmɨ́^{1} lɨ^{21} jáun^{2} ca^{3}záɨh^{3} Jesús tsá^{2} haɨn^{21} hí^{3} tɨ^{3} con^{2} la^{3} lá^{2}:

—Nɨ́^{1}juáh^{3} zian^{2} tsá^{2} hnió^{3} já^{32} cu^{3}hna^{32} jná^{13}, hniáuh^{32} chá^{32} tsú^{2} tɨ^{3} có^{32} la^{3}jɨ́^{32}

hi³ dí¹quiaunh²¹ tsɨ́³ hnga², hi³ jáun² cuɨ́¹
quián¹³ tsú² crei²¹ quioh²¹, [la³ cun³ hi³
cuéh³² tsú² jáun² tsɨ́³ uá¹jinh¹ ca³la³ ñí¹
ca³cáɨn³ jmɨ́²chí³ quioh²¹,] hi³ jáun² cuɨ́¹ já²
cu³hna³² jná¹³.

25 Quí¹ nɨ́¹juáh³ tsá² hnió³ lión³² hnga²,
tsá² la³ hí³ tɨ³ tsa³hín³ bíh¹; tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tsá²
tsa³hín³ cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ jná¹³ má¹ná¹,
jáun² tsá² la³ hí³ bíh¹ tɨ³ liáun¹.

26 Quí¹ ¿ha³ dá² jinh¹ quien² nɨ́¹juáh³
ca³láɨh¹³ tsú² la³jɨ́³² hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá²,
nɨ́¹juáh³ la³ ja³hín³ bíh¹ jmɨ́²chí³ quioh²¹ tsú²
má¹lɨ³² jáun²? Quí¹ ¿he³ yáh³ cun³quionh³
lɨ́¹³ joh¹³ tsú² siáh³ jmɨ́²chí³ quioh²¹?

27 Quí¹ Jon² tsá²mɨ³cuóun² dá² jáunh³
hi³ lin¹ hi³ quien² la³jmɨ́¹ quien² Jméi²,
la³ má²quionh³ tsá²cuú² tsá²ta³, hi³ jáun²
má¹jáun² cué³² hmah²¹ ñí¹con² ma³ quin³²
ma³ jan³² tsáu² la³ cun³ rón³² lɨ́³ ta²¹ hi³
lɨ́²jmú³.

28 Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ zian² tsá²
ja¹ ñí¹ tiauh¹ dí² lá² tiá² má²jún³ yáh³ ta³
tiá² má²lɨ́²jɨ́e³ hi³ jná¹³ Jon² tsá²mɨ³cuóun²
má²cuá¹ho² ná¹ jáɨ¹³.

17

Dió³² jmu² hi³ zan² Jesús
(Marcos 9:2-13; Lucas 9:28-36)

1 Jmɨ́¹ la³ má²jñéi³ jmáɨ¹ jáun² né³, Jesús
ca³jan³ Pé¹, Jacobo jɨ³ Juan² dá¹jon²¹ Jacobo
nɨ́² siáh³, hi³ ja³taunh²¹ cáun² tsɨ³ máh³ ñe¹
ñí¹ lɨ́¹³ tiánh³ hmóu³²;

2 hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³za² ho¹ñí¹ tsú² ñí¹
ta³ ñí¹ tsá² hí³. La³jmɨ́¹ jniá³ joh¹ hiú² jniá³
ñí¹ tsú² lɨ³, hi³ jáun² ha¹ tsú² né³ lɨ³ tiáu² lɨ́n³²
la³jmɨ́¹ jniá³ joh¹.

3 Hi³ jáun² cu³diá²jan² jmɨ́¹ ca³jɨ́en³² tsá²
hí³ Moisés quionh³ Líh³, hi³ ná¹juónh²³
quionh³ Jesús.

4 Jmɨ́¹jáun² ca³juáh³ Pé¹ hi³ ca³záɨh³ Jesús:
—Hnú² Tɨ³², ¡hénh³ ma³ chú³² má²tiauh²
dí² ñí¹ lá²! Nɨ́¹juáh³ hnáuh² hnú², jmu¹ jná¹³
hnɨ³² hñú³reh³; cáun² quián¹³ hnú², cáun²
quioh²¹ Moisés hi³ cáun² siáh³ quioh²¹ Líh³.

5 Tá¹la³ jmɨ́¹ dí¹hleh³² jáun² bíh¹ Pé¹ ja³
cáun² jnie² zɨ́n³ lɨ́n³² hi³ ca³tsáɨnh³² tsú²
jɨ³lɨn²; hi³ jáun² ja¹ jnie² jáun² ñí¹ca³hléh³
jan² tsáu² hi³ ñí¹juah²¹:

—Tsá² lá² bíh¹ Jón³² jná¹³, jan² Tsá² hno³
lɨ́n³² ná¹, Tsá² jlánh¹ lɨ́²hiún² tsɨn³² jná¹³ hi³
ca³tɨn¹. Niéi² náh² la³ cun³ hi³ juáh³ tsú².

6 Jmɨ́¹ má²lɨ́²niéi³² jáun² tsá² hí³ jáɨ¹³ nɨ́²
né³, ca³juénh² lɨ́n³² bíh¹, hi³ jáun² ca³di³jñí³²
ca³la³ hi³ ca³jmú³ rá¹hin³.

7 Hi³ jáun² Jesús ca³ja³janh³² ñí¹ tionh¹
tsú², hi³ ca³tí³ cuo² quioh²¹ tsú², hi³
ca³záɨh³ dí² la³ lá²:

—Nú¹ tianh³ náh²; ha³ lɨ́² juenh³.

8 Hi³ jáun² jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ tsú² né³, tiú²uú²
hin² zian² hí¹ jan² yáh³, jɨ́³²la³ hnga² bíh¹
jéi³²í¹ Jesús zenh².

9 Tá¹la³ ná¹son² tsú² jáun² tsɨ³ máh³ né³,
ca³jmú³ Jesús héih³² hi³ ca³juáh³:

—Ha³ lɨ́² hin² juoh² náh² hí¹ jan² la³ cun³
hi³ má²lɨ́²jɨeh³, ca³la³ tɨ³ nɨ́¹ má¹ca³jenh¹³
jná¹³ Jon² tsá²mɨ³cuóun² ja¹ hla¹ máh³.

10 Jmɨ́¹jáun² ca³ngáɨ³ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³
con² Jesús hi³ ca³juáh³:

—¿He³ láɨh³² sa³ juáh³ tsá² ná¹lɨ́n³ tɨ³²
liei²¹ hi³ Líh³ tsá² jmɨ́¹ lɨ́n³ hí³ tɨ³² jë¹ Dió³²
bí¹ néh¹ tín² jáunh³ la³ñí¹?

11 Jáun² hí³ né³ ca³ngáɨ³:

—Tson² bíh¹ cu³tí³ hi³ Líh³ bíh¹ tín²
jáunh³, hi³ ja³ma³re² jɨ³lɨ³².

12 Tɨ³la³ jná¹³ juanh³² hi³ má²cuán² bíh¹
Líh³, tɨ³la³ tiá² hin² ca³lɨ³ cuóu³² yáh³, hi³
jáun² dá² ca³jmúh³² bíh¹ tsú² tsú² la³ cun³
hi³ hnió³ jmu³. La³ jáun² bíh¹ siáh³ ma³tso²
Jon² tsá²mɨ³cuóun² tsɨ́³ hi³ jmu³ tsá² hí³.

13 Jmɨ́¹jáun² ca³lɨ³tsɨn² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³
con² tsú² hi³ hla¹ Juan² tsá² tɨ́² ziau² jmáɨ²
bíh¹ la³ hí¹hɨen² tsú².

Jesús jmah²³ jan² ñú²míh¹ zian² tsá¹ lɨ́¹
jún²³
(Marcos 9:14-29; Lucas 9:37-43)

14 Jmɨ́¹ ca³cha³tánh¹ tsú² siáh³ ñí¹ tionh¹
jáun² tsá² juóun³² lɨ́n³² hí³ né³, ja³ jan²
tsá²ñuh² ñí¹con² Jesús hi³ ca³di³jñí³² ñí¹
hó²¹ñí¹ tsú² hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

15 —Tɨ³², cuɨ́¹ já² mií³ honh² nú² quioh²¹
jón³² jná¹³, quí¹hliá² zian² tsú² tsá¹ lɨ́¹ jún²³
hi³ jáun² má²tso² lɨ́n³² tsú² tsɨ́³; quí¹ hiú²

cuóh32 bíh1 quɨnh2 tsú2 chu3 sɨ́2 ho3lá2dá2
chu3 jmáɨ2 siáh3.
16 Cua3jan32 jná13 tsú2 ñí1con2 tsá2 haɨn21
lá2 tɨ3 con2 hnú2, tɨ3la3 tiá2 ca3tioh21 yáh3 tsú2
hi3 jmah3.
17 Jáun2 Jesús ca3ngáɨ3:
—¡Hnoh2 tsá2 tiá2 ta21 táunh23 náh2, tsá2
cáun2 lɨ́1 cháunh23 chinh32 la3 siáh3! ¿Jáh3
jmáɨ1 máh3 hniáuh32 hi3 ngɨ́13 jná13 quiúnh1
hnoh2 dúh1? ¿Jáh3 jmáɨ1 máh3 hniáuh32 hi3
tion1 jná13 tsɨn32 hi3 ca3tɨn1 hnoh2? Ñá2jan32
ñú2míh1 tɨ3 lá2.
18 Jmɨ́1jáun2 ca3jin3 Jesús jmɨ́2chí3 hláɨnh1,
hi3 ca3jmú3 dí2 héih32 hi3 cua3haɨn32 hñu3
tsɨ́3 ñú2míh1 hí3, hi3 jáun2 la3 cun3 jmɨ́1jáun2
lan3 tsú2.
19 Jmɨ́1 má2lɨ32 jáun2 ca3liéih32 tsá2 haɨn21
hí3 tɨ3 con2 Jesús cáun2 ñí1 tɨ3 có32, hi3
ca3ngáɨ3 jáɨ13 lá2:
—¿He3 láɨh32 sa3 tiá2 ca3tiau13 yáh3 jnoh1
hi3 chin13 jmɨ́2chí3 hláɨnh1 hí3?
20 Jáun2 Jesús ca3juáh3:
—Cun3ñí1 hi3 tiá2 re2 má2nio2 cáun2
honh2 bíh1 hnoh2. Quí1 jú1 tson2 juanh32
jná13 ñí1con2 hnoh2, sá1jmɨ́1 hi3 ná1tioh3
cáun2 honh2 náh2 uá1jinh1 ma3 pih21 lɨ́n21 la3
cun3 tí3 cá2 máɨ3 mɨ3 mostaza, jmɨ́1 lɨ́13 bíh1
juoh1 náh2 máh3 zeh2 nɨ́2 la3 lá2: “¡Quin32 ñí1
lá2, tɨ3 ó32 cua32!”, hi3 jáun2 máh3 nɨ́2 jmɨ́1
lɨ́13 quin3. Hí1 cáun2 yáh3 tiá2 hi3 juóuh32 lɨ́13
nɨ́1juáh3 hi3 tson2 nio2 cáun2 honh2 náh2.
21 [Tɨ3la3 jmɨ́2chí3 hláɨnh1 la3 nɨ́2 má1ná1,
jɨ́32la3 cun3quionh3 hi3 liéinh32 tsú2 Dió32 jɨ3
hi3 má2hɨen21 bíh1 tsú2 lɨ́13 tioh21 hi3 chin13.]

Jesús juáh3 siáh3 cónh3 hi3 né3bí1 jún3
(Marcos 9:30-32; Lucas 9:43-45)

22 Jmɨ́1 lɨ21 jáun2 né3, tá1la3 jmɨ́1 ñi3táunh1
tsú2 cu3lɨ21 hué13 Galilea, Jesús ca3záɨh3
siáh3 tsá2 hí3 la3 lá2:
—Jná13, Jon2 tsá2mɨ3cuóun2 jɨenh3 tsú2
jo3cuo2 tsáu2,
23 hi3 jáun2 jngah3 tsú2, tɨ3la3 ñí1
má2cá2hnɨ́2 jmáɨ1 jáun2 né3, jenh13 bíh1
jná13.
Hlaɨh3 lɨ́n21 bíh1 ca3ta3no1 tsɨ́3 tsá2 hí3
cun3quionh3 jáɨ13 nɨ́2.

Má2hmah1 tsú2 hmah21 hi3 chi2 tsú2 quioh21 cuáh32 chín1

24 Jmɨ́1 cá1chánh21 Jesús já1 juú2 Caper-
naum quionh3 tsá2 haɨn21 hí3 tɨ3 con2 né3,
jáun2 *tsá2 chi2 hmah21 tiáunh1 cuáh32 chín1
ca3cha3táunh1 hi3 mɨ32 tun3 *cú1tiáu2, hi3
ca3záɨh3 Pé1 la3 lá2:
—¿Tiá1 ma3hmah1 tɨ32 juóuh32 hnoh2
hmah21 hi3 ca3tɨn1 cuáh32 chín1?
25 Jáun2 Pé1 ca3juáh3:
—Ján3.
Hi3 jáun2 né3, jmɨ́1 hein21 Pé1 ñéih3 né3,
Jesús tín2 ca3hléh3 la3ñí1 hi3 ca3juáh3:
—¿He3 lánh3 lɨ́n23 hnú2 Sí1mu21? ¿Hin2
ñí1con2 caɨ32 tsá2 ná1lɨ́n3 re21 ñí1 hué21 lá2
hmah21 jɨ3 la3jɨ́32 quɨe3 hi3 lɨ3 hniáuh32: hí1
tsá2co1 tsú2, ho3 tsá2 siánh3 uá1?
26 Jáun2 Pé1 ca3juáh3:
—Tsá2 siánh3 bíh1.
Hi3 jáun2 Jesús ca3juáh3:
—Hi3 jáun2 tiá2 la3 má2hmah1 yáh3 tsá2co1
tsú2.
27 Tɨ3la3 hí1 jan2 yáh3 tsáu2 tiá2 hniáuh32
jmú13 dí2 hi3 míh3 tsɨ́3, jáun2 cua32 tɨ3 ñí1
nio1 jmáɨ2 lɨ́1 ná1ho3, hi3 cuá2héi3 mɨ3quɨe3;
hi3 jáun2 ho3 juo13 la3ñí1 hi3 janh21 nú2 hí3
bíh1 hu21 cáun2 quɨe3 hu21 quiún3 cú1tiáu2
hi3 la3 cun3 má2tsɨn13 hi3 má1hmah21 nú2
quioh21 hmah21 hi3 chi2 tsú2 quion21 jná13
jɨ3 hi3 quián13 nú2 huen2 nɨ́2 siáh3; hi3 jáun2
cuá2ma3hmah21 nɨ́1 má1lɨ32 jáun2.

18

¿Hin2 bíh1 tsánh2 jlánh1 quien2?
(Marcos 9:33-37; Lucas 9:46-48)

1 Jmáɨ1 jáun2 ca3ja3janh32 tsá2 haɨn21 hí3 tɨ3
con2 Jesús ñí1 zenh1 hi3 ca3juáh3 la3 lá2:
—¿Hin2 bíh1 tsánh2 tsá2 má2tionh2 jo3cuo2
Dió32 jlánh1 lɨ3 quien2?
2 Jmɨ́1jáun2 ca3teh3 Jesús jan2 tsá1míh1, hi3
ca3zinh3 dí2 ja1 quioh21 tsá2 hí3,
3 hi3 ca3záɨh3 dí2 la3 lá2:
—Jú1 tson2 juanh32 jná13 hi3 nɨ́1juáh3 tiá2
zan13 náh2 hi3 lɨ́n13 náh2 la3jmɨ́1 lɨ́n3 jan2
tsá1míh1, tiá2 lɨ́13 yáh3 háuh1 hnoh2 jáɨ13
quiúnh1 jná13.
4 Hi3 jáun2 la3 nɨ́2 bíh1 lɨ́3, hi3 lɨ3ua3 jan2 tsá2
jmu2 hi3 tiá2 lin1 quien2 hnga2, hi3 jmu2 tsú2

la³jmɨ́¹ lɨ́n³ jan² tsá¹míh¹ lá², tsá² la³ hí³ bíh¹ tsá² jlánh¹ lɨ³ quien² ja¹ quioh²¹ la³jɨ́n³² tsá² má²tionh² jo³cuo² Dió³².

5 Hi³ lɨ³ua³ jan² tsá² hen³ jan² tsá¹míh¹ la³ lá² chá³² jná¹³, má²lɨ́²he³ jɨ³ jná¹³ bíh¹ tsú² jaun³².

Jesús hɨe³² jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² jmu² hi³ tanh³² tsáu² tso³
(Marcos 9:42-48; Lucas 17:1-2)

6 ”Jáun² né³, lɨ³ua³ jan² tsá² jmu³ hi³ tánh³² tso³ tsá¹míh¹ tsá² taunh² jná¹³ lá² ta²¹, tɨ³ jlánh¹ bíh¹ re² sá¹jmɨ́¹ hi³ tónh³² tsú² zié³ láɨ¹ tsá² la³ hí³ hi³ chí¹hñéih²³ cáun² tá² quɨ́n¹ pa²¹ lɨ́n²¹, hi³ jáun² jmɨ́¹ taun³ tsú² ca³la³ tɨ³ ñeh² jmɨ́²miih²¹.

7 ¡Jlánh¹ hlah³ quioh²¹ tsá² zian² hngá¹máh³ lá² cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ hliáun³ ñí¹ hi³ zia³² hi³ lɨ́¹³ jmu³ hi³ tánh³² tsú² tso³! Tiú² nio² bíh¹ lɨ³ zia³², tɨ³la³ ¡jlánh¹ bíh¹ juo²³ tsá² jmu³ hi³ tánh³² tsáu² tso³!

8 ”Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹, nɨ́¹juáh³ cuonh² hnú² ho³lá²dá² tanh¹ nú² jmu² hi³ tanh³² hnú² tso³, tɨ³ re² hná¹ hi³ jáun² tiáun² ñí¹ uóunh³; quí¹ tɨ³ re² bíh¹ hi³ cuánh¹³ nú² ta³ tiúnh¹ cáun² cuonh² ho³ hi³ tiúnh¹ cáun² tanh¹ ñí¹ lɨ́¹³ zian² nú² cun³ jmɨ́¹hi³nio² la³ cónh³ bí¹ hi³ cuóh¹³ nú² ja¹ sɨ́² cun³ jmɨ́¹hi³nio² quionh³ tá¹ tun³ cuonh² ho³ tá¹ tun³ tanh¹.

9 Hi³ nɨ́¹juáh³ mɨ́¹máh¹ nú² jmu² siáh³ hi³ tanh³² nú² tso³, chí³ cú²jueh³² hi³ jáun² tiáun² ñí¹ uóunh³; quí¹ tɨ³ re² bíh¹ cuánh¹³ nú² cun³quionh³ cá² máɨ³ mɨ́¹máh¹ ñí¹ lɨ́¹³ zian² nú² cun³ jmɨ́¹hi³nio², la³ cónh³ bíh¹ hi³ cuóh¹³ nú² quiu³juóu³² quionh³ tá¹ tun³ máɨ³ mɨ́¹máh¹.

Jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ já¹ziáh² má²já²háɨn³
(Lucas 15:3-7)

10 ”Hi³ jáun² né³, ha³ lɨ́² jmú² náh² hi³ tiá² jéin²³ náh² lɨ³ua³ jan² tsá² tiá² má²hún¹ tsɨ́³ la³jmɨ́¹ lɨ́n³ tsá¹míh¹ lá². Quí¹ jná¹³ juanh³² hi³ tsá²cuú² tsá²ta³ Ñuh³² jná¹³, la³ cun³ tsá² tanh² hó¹ñí¹ tsá² la³ nɨ́², tsá² hí³ bíh¹ tionh² ñí¹ hó²¹ñí¹ Ñuh³² jná¹³ jmáɨ¹ ca³la³ jɨ́³² tɨ³ hñu³mɨ³cuú².

11 [Quí¹ jná¹³ dá² Jon² tsá²mɨ³cuóun² ja³ ná¹ hi³ ja³hnáh³² tsá² ná¹cuɨn² bíh¹.]

12 ”¿Ha³ lánh³ lɨ́n²³ hnoh²? Nɨ́¹juáh³ jan² tsáu² tiónh³² hña³láun³ *já¹ziáh², hi³ nɨ́¹juáh³ la³ ja³háɨn³ jan² jáh³ hí³ né³, ¿há¹ tiá² chan³ tsú² jáh³ quiéinh³ nio² quiú³ tsɨ²¹ quia³ñu³ hí³ ñí¹ má²zenh² jáun², hi³ jáun² tsa³tɨ́² tsa³ngɨ́² hi³ hnah² jáh³ ja³háɨn³ hí³?

13 Hi³ nɨ́¹juáh³ ca³chanh²¹ tsú² né³, tɨ³ jlánh¹ bíh¹ tsah³ tsú² cun³ñí¹ hi³ tsanh²¹ jáh³ jan² hí³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ ca³tɨn¹ jáh³ quiéinh³ nio² quiú³ tsɨ²¹ quia³ñu³ hi³ tiá² já²cuɨn³ hí³.

14 Ja³bí¹ la³ jáun² Ñeh² hnoh² Tsá² cuá³ hñu³mɨ³cuú² tiá² hnió³ yáh³ hi³ lɨ́¹ tsa³hín³ lɨ³ua³ jan² tsá² lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́n³ tsá¹míh¹ lá².

Ca³ta¹ dí² chí¹³ tsɨ́³ tsáu¹³ tsá²mɨ³cuóun² raɨnh²¹ dí²
(Lucas 17:3-4)

15 ”Nɨ́¹juáh³ jan² renh² nú² jmu² cáun² hi³ hlah³ ñí¹con² nú², cuá²lienh¹ tín² ñí¹ hnga² hi³ cuá²zéih³ la³ cun³ hi³ lɨ́²jmú³. Nɨ́¹juáh³ ca³ngɨ¹³ tsú² jáɨ¹³, jáun² má²ca³janh²¹ bíh¹ nú² tsú².

16 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tiá² jáɨ¹³ ngɨ²³ yáh³ tsú², jáun² né³, tiéh³ conh³í¹ jan² ho³ gon³ tsáu², hi³ jáun² tsá² hí³ lɨ́n³ tsá² nau³² jáɨ¹³ nɨ́¹juáh³ ha³ lánh³ ca³juáh³ tsú².

17 Hi³ nɨ́¹juáh³ cun³ jáun² bíh¹ tiá² jáɨ¹³ ca³ngɨ¹³ tsú², hi³ jáun² zéih³ cú²jueh³² la³jɨ́n³² tsá² cuáh³². Hi³ nɨ́¹juáh³ cun³ jáun² bíh¹ tiá² jáɨ¹³ ca³ngɨ¹³ tsú² ñí¹con² tsá² lɨ́n³ cuáh³², jáun² jɨen¹ tsú² cú²jueh³² la³jmɨ́¹ jɨen¹ nú² jan² tsá² tiá² Dió³² má²cuóun³², ho³ la³jmɨ́¹ jɨen¹ nú² jan² *tsá² chi² hmah²¹.

18 ”Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ lɨ³ua³ cáun² hi³ hñeih²¹ hnoh² ñí¹ hué²¹ lá², má²chí¹hñéih²³ bíh¹ siáh³ hñu³mɨ³cuú², hi³ jáun² lɨ³ua³ cáun² hi³ zaɨh²¹ hnoh² ñí¹ hué²¹ lá² né³, ja³bí¹ hñu³mɨ³cuú² siáh³ má²záɨh³ bíh¹.

19 ”Ja³bí¹ juanh³² jná¹³ siáh³, nɨ́¹juáh³ gon³ náh² jmúh¹³ náh² cá²honh¹ ñí¹ hué²¹ lá² hi³ lienh¹ náh² Dió³² ca³tɨ²¹ cáun² hi³ hnáuh² náh² mɨ́h¹, jáun² cué³² bíh¹ Ñuh³² jná¹³ Tsá² cuá³ hñu³mɨ³cuú².

20 Quí¹ nɨ́¹juáh³ ñí¹ ná¹ngɨh³² tsú² gon³
gáun³ cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ jná¹³, jáun² ja¹
quioh²¹ tsá² hí³ bíh¹ zenh² jná¹³.
21 Jáun² Pé¹ ngau³ hi³ ca³ñí¹ngah¹ Jesús:
—Tɨ³², ¿jáh³ jéin³² lɨ́¹³ chin²¹ jná¹³ tsɨn³²
hi³ ca³tɨ²¹ hi³ hlah³ hi³ jmu² renh² jná¹³
ñí¹con² ná¹? ¿Hí¹ la³ tɨ³ quiau³ jéin³²?
22 Jmɨ́¹jáun² ca³záɨh³ Jesús Pé¹ la³ lá²:
—Tiá² juanh³² yáh³ jná¹³ quiau³ jéin³²,
tɨ³la³ la³ tɨ³ hnaɨh³² nio² quiú³ tsɨ²¹ quia³
nio² ma³ quiau³ máh³.

Jáɨ¹³ hi³ ca³tɨ²¹ hi³ hniáuh³² jmu³ tsú² juenh² tsɨ́³

23 ”Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ juanh³² jná¹³,
hi³ Dió³² bíh¹ jan² Tsá² juenh² lɨ́n³² tsɨ́³
ñí¹con² tsá² má²tionh² jo³cuo²; la³jmɨ́¹
ca³jmú³ jan² re²¹ hi³ ca³lɨ³hnió³ caun¹³ quɨe³
hi³ jmɨ́¹ nio² jo³cuo² ma³ quin³² ma³ jan³²
tsá² joh¹.
24 Tá¹la³ má²cuá¹jɨ́e²³ tsú² nɨ́¹juáh³
hin² tsánh² ca³dánh² hi³ hin² tsánh² tiá²
ca³dánh², jmɨ́¹jáun² cua³jan² tsú² jan² tsá²
jmɨ́¹ la³ ca³dánh² hliáun³ mí²yaun²¹ cu³tí¹³
héih³² quɨe³.
25 Tɨ³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, tiá² jmɨ́¹ zia³²
yáh³ he³ lánh³ rón³² cháu³² quɨe³ jáun², jáun²
re²¹ hí³ né³ ca³jmú³ héih³² hi³ hna³ tsú²
cú²jueh³² tsá² hí³ hi³ lɨ́n¹³ *tsá² dí¹hlánh¹
la³ má²quionh³ la³jɨ́n³² tsá² hñú¹³, jɨ³ la³jɨ́³²
la³ cun³ hi³ zioh² tsú² nɨ́² siáh³, hi³ jáun²
lɨ³hmáh¹ la³jɨ́³² hi³ ca³lɨ³ren² tsú² jáun².
26 Jmɨ́¹jáun² ca³di³jñí³² tsá² hí³ ta³ ñí¹ re²¹
hí³, hi³ jáun² ca³hiu³ ca³mɨ́³ hi³ juáh³: “Hnú²
juóu³² jná¹³, juenh² lɨ́n³² jmu³ honh² hi³
ca³tɨn¹ jná¹³, má¹hmah²¹ bíh¹ jná¹³ jɨ³lɨ³²”.
27 Jáun² re²¹ hí³ né³ ca³ja³ mií³ tsɨ́³, hi³
jáun² ca³chin² dí² cú²jueh³² tsɨ́³ ca³tɨ²¹ la³jɨ́³²
hi³ ca³dánh² tsá² hí³, hi³ jáun² ca³lión³² bíh¹
dí² cú²jueh³².
28 ”Tɨ³la³ tsá² hí³ né³, la³ cun³ jmɨ́¹
cuá¹han³ jáun² bíh¹ ca³jenh² jan² tsá²
quian²¹ raɨnh²¹, tsá² jmɨ́¹ la³ ren² hña³láu³
*cú¹tiáu² quioh²¹. Jáun² ca³cuɨ́h³ dí² láɨ¹ tsá²
hí³ hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²: “¡Ma³hmah²¹ la³
cun³ hi³ ren² nú² quion²¹ ná¹!”
29 Jáun² tsá² hí³ siáh³ ca³di³jñí³² ñí¹
hó²¹ñí¹ dí² hi³ ca³hiu³ ca³mɨ́³ ñí¹con² tsú²,
hi³ juáh³ la³ lá²: “Juenh² jmu³ honh²
ñí¹con² jná¹³, má¹hmah²¹ bíh¹ jná¹³ la³jɨ́³²
hi³ quián¹³ hnú²”.
30 Tɨ³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, tiá² ca³jmú³ yáh³
juenh² tsɨ́³, hñu³mí¹ñí² bíh¹ ca³tanh² dí²
ca³la³ ñí¹ ca³ma³hmah¹ jɨ³lɨ³² hi³ jmɨ́¹ ren².
31 Jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ tsá² quian²¹ ñí¹ hná¹ jáun²
hi³ ca³jmú³ tsá² hí³ la³ jáun², jáun² hlah³
lɨ́n²¹ bíh¹ ca³jeinh²¹, hi³ jáun² já¹tanh²¹ hi³
ca³ñí¹zeh¹ juo¹³ la³jɨ́³² la³ cun³ hi³ má²lɨ³²
jáun².
32 Jmɨ́¹jáun² ca³jmú³ juo¹³ tsú² héih³² hi³
ca³ñí¹tieh¹ tsú² tsá² hí³, hi³ ca³záɨh³ dí²:
“¡Hnú² tsá² quian²¹ hláɨh¹! Jná¹³ lɨ́²chín³²
tsɨn³² la³jɨ́³² hi³ jmɨ́¹ ren² nú² jáun², quí¹hliá²
lɨ́²hiú¹ lɨ́²mɨ́h¹ hnú²;
33 ja³bí¹ hnú² siáh³ jmɨ́¹ hniáuh²¹ jmúh¹³
juenh² honh² hi³ ca³tɨn¹ renh² nú² la³jmɨ́¹
lɨ́¹jmú²¹ jná¹³ juenh² tsɨn³² ñí¹con² hnú²”.
34 Jáun² juo¹³ tsú² hí³ ca³míh³ lɨ́n³²
bíh¹ tsɨ́³, hi³ jáun² ca³jmú³ tsú² héih³² hi³
ma³tson¹³ tsú² tsá² quian²¹ hí³ ca³la³ ñí¹
ca³ma³hmah¹ tsú² la³jɨ́³² hi³ ren².
35 Jmɨ́¹jáun² ca³ma³táuh³² Jesús jáɨ¹³, hi³
ca³juáh³ la³ lá²:
—Ja³bí¹ la³ nɨ́² siáh³ jmu³ Ñuh³² jná¹³ Tsá²
cuá³ hñu³mɨ³cuú² ñí¹con² ma³ quin³² ma³
jan³² hnoh² nɨ́¹juáh³ tiá² chin¹³ náh² honh²
ca³la³ jonh³ jmɨ́¹ honh² náh² tsáu¹³ renh²
náh².

19

Jesús hɨe³² jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² hnió³ tsáun³ quionh³ ñí²cuo²

(Mateo 5:31-32; Marcos 10:1-12; Lucas 16:18; 1 Corintios 7:10-16)

1 Jmɨ́¹ má²lɨ́²juáh³ jáun² Jesús la³jɨ́³² jáɨ¹³
nɨ́² né³, cua³han³ hué¹³ Galilea hi³ ngau³ tɨ³
hué¹³ Judea nio² jo²¹ cua³ Jordán juɨ³² ñí¹
hia³² hiú².
2 Juóun³² lɨ́n³² bíh¹ tsáu² ja³taunh²¹
cu³hna²¹ tsú², hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³jmah³
tsú² juóun³² lɨ́n³² tsá² tsáun¹.

3 Jáun² ma³ jan² tsá² *fariseos ca³ma³janh³² ñí¹ zenh¹ Jesús hi³ ca³ca³ ca³lan³ dí² tsú²; hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Hí¹ lɨ́¹³ tun³ tsú² ñí²cuo² cun³ñí¹ hi³ ca³tɨ²¹ lɨ³ua³ cáun² uu³mí²tsɨ³² pih²¹ hi³ zia³²?

4 Jáun² hí³ dí² né³ ca³ngáɨ³ la³ lá²:

—¿Tiá¹ má²ca³híh³ hnoh² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³²?, ñí¹ rá¹juáh³ jáun² hi³ Tsá² ca³jmú³ la³ cu³ la³ juéh³ mɨ³cuú²: "Tsá²mɨ³ tsá²ñuh² bíh¹ ca³jmú³ tsú²".

5 Ja³bí¹ ca³juáh³ tsú² siáh³ la³ lá²: "Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ chan³ tsá²ñuh² jméi² mí¹ziú¹³ tɨ³ có³², hi³ jáun² ma³zian² cu³lɨ²¹ quionh³ tsá²mɨ³ ñí²cuo², hi³ jáun² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsáu² bíh¹ má²lɨ́n¹³ tsú² tá¹ gon³".

6 Hi³ jáun² né³, tiú²uú² lɨ́³ yáh³ gon³ tsú², quí¹ jan² tsáu² bíh¹ má²lɨ́n³ tsú². Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ tiá² ca³tɨn¹ tsá²mɨ³cuóun² tson³ cáun² hi³ má²lɨ́²cunh³ Dió³².

7 Jáun² jmɨ́¹jáun² ca³ngáɨh³ tsú² Jesús:

—¿Nɨ́¹juáh³ la³ nɨ́² né³, jáun² he³ láɨh³² ca³jmú³ hla¹ Moisés héih³² hi³ hniáuh³² hiáuh³ tsá²mɨ³ cáun² sí² hi³ ca³tɨ²¹ hi³ tsáun³ quionh³ ñí²cuo², hi³ jáun² má¹jáun² má²lɨ́¹³ tún³ tsú²?

8 Jáun² Jesús ca³juáh³ siáh³:

—Cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ tiá² jáɨ¹³ ngɨ²³ hnoh² bíh¹ jaun³², hi³ jáun² bí¹ ca³cué³ hla¹ Moisés jáɨ¹³ hi³ lɨ́¹³ tsáun³ tsú² quionh³ tsá²mɨ³ ñí²cuo²; tɨ³la³ tiá² la³ nɨ́² jmɨ́¹ lɨ́³ yáh³ jmɨ́¹ ca³jmú³ Dió³² la³ cu³ la³ juéh³ mɨ³cuú².

9 Jná¹³ juanh³² hi³ lɨ³ua³ jan² tsá² tun²³ tsá²mɨ³ ñí²cuo², hi³ jáun² jéinh³² siáh³ cuo² quionh³ tsá²mɨ³ siánh³, cun³quionh³ la³ jáun² má²lɨ́²jmú³ tsú² tso³ juón¹ bíh¹. Jɨ́³²la³ ti³ nɨ́¹juáh³ hnga² bíh¹ tsá²mɨ³ ñí²cuo² tsú² tín² ca³liéinh³² tsá²ñuh² siánh³, jáun² bíh¹ zia³² jáɨ¹³ tun³ tsú² tsá²mɨ³. [Ja³bí¹ má²lɨ́n³ jan² tsá² lɨ́¹ jmú² lɨ́¹ tsau³² bíh¹ tsú² nɨ́¹juáh³ hi³ ca³jéinh³² cuo² quionh³ jan² tsá²mɨ³ tsá² má²lɨ́²te³ tsáu².]

10 Jáun² jmɨ́¹jáun² ca³juáh³ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú²:

—Nɨ́¹juáh³ la³ nɨ́² bíh¹ la³ lɨ́³ hi³ ca³tɨn¹ tsá²ñuh² quionh³ tsá²mɨ³ ñí²cuo², tiá² lin¹ ñí¹ quien² yáh³ hi³ la³ jéinh³² tsú² cuo².

11 Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Tiá² la³jɨ́n³² tsáu² ngɨ²³ yáh³ hi³ nɨ́², jɨ́³²la³ tsá² hí³ bíh¹ ngɨ²³ tsá² má²ca³hiauh³ jáɨ¹³ hi³ ngɨ¹³ bíh¹.

12 Zia³² bíh¹ hliáun³ ñí¹ ca³tɨ²¹ he³ láɨh³² tiá² lɨ́¹³ jéinh³² tsáu² cuo²: quí¹ zian² tsá²ñuh² tsá² má²tiéh³ la³ cun³ nɨ́¹ má¹ca³lɨ³zian² máh³, zian² né³ *tsá² tiéh³ hi³ ca³jmú³ tsá²mɨ³cuóun² bíh¹, hi³ zian² né³ tsá² jmu² hnga² hi³ lɨ́n³ la³juah²¹ dúh¹ tsá² tiéh³ cun³ñí¹ hi³ hnió³ hi³ ma³zian² tán¹ hián² cu³tí¹³ ñí¹con² Dió³². Jáun² lɨ³ua³ jan² tsá² lɨ́¹³ ngɨ¹³ jáɨ¹³ nɨ́², cuɨ́¹ ngɨ¹³ tsú² re².

Jesús má²miih² tsá¹míh¹
(Marcos 10:13-16; Lucas 18:15-17)

13 Jáun² né³, jmɨ́¹jáun² cua³jan² tsáu² ma³ jan² tsá¹míh¹ ñí¹con² Jesús, hi³ hnió³ tsú² hi³ ra³tsɨ³² Jesús cuo² ñí¹ quioh²¹ tsá¹míh¹ jɨ³ hi³ liéinh³² dí² siáh³ Dió³²; tɨ³la³ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú² né³, ca³jin³ bíh¹ tsá² ná¹jan² hí³ tsá¹míh¹.

14 Tɨ³la³ Jesús né³ ca³záɨh³ tsá² hí³:

—Cuéh³ náh² tsá¹míh¹ nɨ́² jáɨ¹³, cuɨ́¹ ja³táunh¹ ñí¹con² jná¹³, ha³ lɨ́² jnɨ́² náh² juɨ³² quioh²¹; quí¹ tsá² lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́n³ tsá¹míh¹ nɨ́² bíh¹ lɨ́¹³ tónh³² jo³cuo² Dió³².

15 Jáun² ca³ra³tsɨ³² tsú² cuo² ñí¹ quioh²¹ tsá¹míh¹; jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, cua³han³ tsú² ñí¹ jáun² hi³ ngah³.

Jan² tsá¹ñú¹ hánh³ liéinh³² Jesús
(Marcos 10:17-31; Lucas 18:18-30)

16 Jáun² né³, ca³chó³² cáun² jmáɨ¹ hi³ ñéi¹ jan² tsá² tsá¹ñú¹ hi³ ca³ñí¹jɨen¹³ Jesús, hi³ ca³ngáɨ³ hi³ juáh³ la³ lá²:

—Hnú² Tɨ³², ¿he³ ñí¹ hi³ chu²¹ hniáuh³² jmu¹ jná¹³ hi³ jáun² lɨ́¹³ lɨ³ zian² jná¹³ la³ cun³ jmɨ́¹hi³nio²?

17 Jáun² Jesús ca³ngáɨ³ hi³ ca³juáh³:

—¿He³ láɨh³² hngaɨh³² hnú² ca³tɨ²¹ hi³ chu²¹? Quí¹ jɨ́³²la³ jan² tán¹ bíh¹ Tsá² chun¹ zian². Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ hi³ hnáuh² hnú² hi³ lɨ́¹³ zian² nú² la³ cun³ jmɨ́¹hi³nio², ma³ti²¹ ca³la³ jɨ́³² héih³² quioh²¹ Dió³².

18 Jáun² ca³juáh³ tsá¹ñú¹ hí³ la³ lá²:

—¿La³ cun³ he³ jaun³² né³?

Hi³ jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ha³ lɨ́² jngɨh³ náh² tsáu², ha³ lɨ́² jmu² náh² juón¹, ha³ lɨ́² háɨn², ha³ lɨ́² lɨ́¹ ma³tson¹³ cáun² jú¹ tɨ́¹jáɨ²,
19 tianh³² ta²¹ ñeh² mí²ziúh², hi³ ma³hno¹ siáh³ tsá²mɨ³cuóun² renh² nú² la³jmɨ́¹ hno³ nú² huen².
20 Jáun² tsá² tsá¹ñú¹ hí³ ca³juáh³:
—La³jɨ́³² bíh¹ hi³ nɨ́² má²ca³ma³ti²¹ jná¹³; ¿zia²¹ siáh³ cáun² hi³ lɨ³hniauh²³ ñí¹ hná¹ nɨ́²?
21 Jmɨ́¹jáun² ca³juáh³ Jesús:
—Nɨ́¹juáh³ hi³ hnáuh² hnú² hi³ lɨ́n¹³ nú² jan² tsá² chun¹ cun³ tán¹ cun³ hián², jáun² cuánh², cuá²hnáɨ¹ la³jɨ́³² hi³ zia³² quián¹³, hi³ jáun² tsoh³ quɨe³ jáun² ñí¹con² tsá² tia³mii², hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lɨ́¹³ lɨ³ hánh³ nú² hñu³mɨ³cuú²; nɨ́¹ má¹lɨ³² jáun² né³, ña³² cu³hna³² jná¹³.
22 Tɨ³la³ jmɨ́¹ má²lɨ́²niéi³² jáun² tsá² tsá¹ñú¹ hí³ jáɨ¹³ nɨ́² né³, jmɨ́¹jáun² ngah³ hi³ má²hí¹uɨ́n³ lɨ́n³² tsɨ́³, quí¹hliá² jlánh¹ jmɨ́¹ hánh³ tsú².
23 Hi³ jáun² Jesús né³ ca³juáh³ hi³ ca³záɨh³ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con²:
—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ jlánh¹ bíh¹ juóuh³² hi³ hí³ jan² tsá² hánh³ jo³cuo² Dió³².
24 Juanh³² jná¹³ siáh³ ñí¹con² hnoh², hi³ tɨ³ jlánh¹ bíh¹ huán¹ tsɨ́³ hi³ ngá¹³ jáh³ cánh¹ téh²³ tsú² camello chí² léh¹³ mɨ³quɨe³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ hí¹³ jan² tsá² hánh³ jo³cuo² Dió³².
25 Jmɨ́¹ má²lɨ́²niéi³² tsú² jáɨ¹³ nɨ́² né³, ca³ja³cáun² lɨ́n³² bíh¹ tsɨ́³ tsú², hi³ jáun² ca³ngáɨh³ raɨnh²¹ tsá²ján² tsá²ján² hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—¿Hi³ jáun² né³, hin² bí¹ dá² tsánh² la³ lɨ́¹³ liáun³ jaun³²?
26 Jáun² Jesús ca³jɨ́e³ ñí¹ tionh¹ tsú², hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:
—Tiá² tɨn² yáh³ tsá²mɨ³cuóun² jmu³ hi³ nɨ́², tɨ³la³ ñí¹con² Dió³² má¹ná¹, hí¹ cáun² yáh³ hi³ juóuh³² tiá² zia³².
27 Jáun² jmɨ́¹jáun² ca³juáh³ Pé¹ la³ lá²:
—Sa¹nɨ́² jɨe³, jnoh¹ má²ca³chá¹³ tɨ³ có³² la³jɨ́³² hi³ jmɨ́¹ zia³² quiú¹³, hi³ jáun² má²ngɨ́¹ jnoh¹ quiúnh¹ hnú². Jáun² né³ ¿he³ dá² lɨ³ zia³² quiú¹³ jnoh¹?
28 Jáun² jmɨ́¹jáun² ca³záɨh³ siáh³ Jesús tsá² hí³ la³ lá²:
—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ jmáɨ¹ hi³ la¹³ jáun² hmaɨ²¹ ca³la³ jɨ́³² hi³ zia³², jmáɨ¹ hi³ tá¹cuón¹ jáun² Jon² tsá²mɨ³cuóun² ñí¹ hmá²sɨ¹ quien² quioh²¹, ja³bí¹ hnoh² uá²jaɨ³² lɨ³ zia³² quia³tún³ hmá²sɨ¹ ñí¹ cuá¹tianh³ náh², hi³ cuá¹quiánh² náh² jú¹ tson² quioh²¹ tá¹ quia³tún³ tsoh³ tsá² *Israel.
29 Hi³ jáun² la³jɨ́n³² tsá² má²ca³chan³ jméi² mí¹ziú¹³, jɨ³ tsá²mɨ³ tsá²ñuh² raɨnh²¹, jɨ³ jón²zɨ́h¹, jɨ³ hi³ má²ca³tú³ siáh³ hñú¹³, jɨ³ hué³² quioh²¹ nɨ́² siáh³ cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ jná¹³, tsá² la³ hí³ bíh¹ hiáuh³ hña³láu³ nió³ tɨ³ hliáun³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ lɨ́²chá³² jáun² tɨ³ có³²; ja³bí¹ hiáuh³ tsú² siáh³ jáɨ¹³ hi³ lɨ́¹³ zian² la³ cun³ jmɨ́¹hi³nio².
30 Tɨ³la³ juóun³² tsá² ná¹lɨ́n³ tsá² la³ñí¹ ta³né³², tsá² la³ hí³ dá² lɨ́n¹³ tsá² ñí¹ ca³táuh³ bíh¹ má¹jáun², hi³ jáun² juóun³² tsá² ná¹lɨ́n³ tsá² ñí¹ cá¹táuh³ ta³né³² né³, tsá² la³ hí³ dá² tɨ³ lɨ́n¹³ tsá² la³ñí¹ bíh¹ má¹jáun².

20

Jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² jmu² ta²¹

1 ”Quí¹ sá¹nɨ́² jɨe³: Nɨ́¹ má¹tɨ³ ñí¹ hiáuh¹³ tsá² tionh² jo³cuo² Dió³² la³ cun³ hi³ hnió³ Dió³² cué³², lɨ́¹³ la³jmɨ́¹ ca³jmú³ jan² tsá² zia³² cáun² ñí¹náɨ² quioh²¹. Jmɨ́¹ ca³juú² mɨ³ uóun²jɨeh¹³ ñí¹náɨ² quioh²¹ tsú², ngau³ tsú² hú²niéi² hi³ já¹tieh¹ tsá² jmu³ ta²¹ ñí¹náɨ² quioh²¹.
2 Jáun² ca³ma³ren²¹ tsú² jáɨ¹³ quionh³ tsá² jmu³ ta²¹ hi³ ma³hmah¹ dí² cáun² *cú¹tiáu², la³ cun³ tí³ quɨe³ hi³ hlánh¹ tsú² cú² jmáɨ¹ ta²¹ ñí¹náɨ², jmɨ́¹jáun² ca³zen³ dí² tsá² hí³ hi³ ja³jmú³ ta²¹ ñí¹náɨ² jáun² quioh²¹ dí².
3 Má²cu³lé³ jáun² cua³han³ tsú² siáh³ cun³ la³ nió¹ ñu³ tɨ³ hú²niéi², hi³ jáun² ja¹ hmah²¹ né³ ca³jenh² tsú² tsá² lɨ́¹ ñi³táunh¹.
4 Jáun² ca³záɨh³ dí² tsá² hí³: “Cuá²jmu³ uá²jaɨ³² hnoh² ta²¹ ñí¹náɨ² quion²¹ jná¹³, hi³ jáun² má¹hmah²¹ jná¹³ quián¹³ hnoh² la³ cun³ hi³ ca³tɨ²¹”. Hi³ jáun² tsá² hí³ ja³taunh²¹ bíh¹.

5 Tsá^{2} quioh^{21} ñí^{1}náɨ^{2} cua^{3}han^{3} siáh^{3} la^{3}
cun^{3} chi^{3}hiú^{2}, jáun^{2} siáh^{3} siáh^{3} cua^{3}han^{3}
cun^{3} la^{3} nio^{1} hnɨ^{32} tɨ^{3} ca^{3}hláu^{3}, hi^{3} la^{3}
má^{2}jmu^{2} jáun^{2} bíh^{1} hi^{3} zen^{2} tsáu^{2} ñí^{1}náɨ^{2}
quioh^{21}.
6 Hi^{3} siáh^{3} siáh^{3} cua^{3}han^{3} tsú^{2} cun^{3} la^{3}
nio^{1} hñá^{3} tɨ^{3} ca^{3}hláu^{3} hi^{3} ngau^{3} siáh^{3} tɨ^{3} ja^{1}
hmah^{21}, jáun^{2} ñí^{1} jáun^{2} ca^{3}jenh^{2} tsú^{2} siáh^{3}
ma^{3} jan^{2} tsá^{2} lɨ́^{1} ñi^{3}táunh^{1}, hi^{3} jáun^{2} ca^{3}záɨh^{3}
dí^{2} la^{3} lá^{2}: “¿He^{3} láɨh^{32} lɨ́^{1} tionh^{1} hnoh^{2} ñí^{1}
lá^{2}, hi^{3} tiá^{2} ta^{21} ná^{1}jmuh^{32} náh^{2}?”
7 Jáun^{2} tsá^{2} hí^{3} ca^{3}juáh^{3}: “Quí^{1} hí^{1} jan^{2}
yáh^{3} tiá^{2} hin^{2} má^{2}lɨ́^{2}tié^{3} jnoh^{1} hi^{3} jmú^{13}
ta^{21}”. Jáun^{2} jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}záɨh^{3} dí^{2} la^{3}
lá^{2}: “Jáun^{2} cuá^{2}táunh^{1} hnoh^{2} uá^{2}jaɨ^{32} hi^{3}
cuá^{1}jmuh^{3} ta^{21} ñí^{1}náɨ^{2} quion^{21} jná^{13}”.
8 ”Tɨ^{3}la^{3} jmɨ́^{1} ca^{3}niéi^{2} jáun^{2} né^{3}, tsá^{2}
quioh^{21} ñí^{1}náɨ^{2} jáun^{2} ca^{3}záɨh^{3} tsá^{2} nio^{2}
ta^{21} jo^{3}cuo^{2} la^{3} lá^{2}: “Cuá^{2}tieh^{3} tsá^{2} ná^{1}jmu^{2}
ta^{21}, hi^{3} jáun^{2} ma^{3}hmah^{21} la^{3} cun^{3} hmah^{21}
quioh^{21} tsú^{2}, hi^{3} má^{1}liauh^{21} nú^{2} má^{1}hmah^{21}
tín^{2} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} taunh^{3} chí^{1}cáɨn^{2}, hi^{3} jáun^{2}
táuh^{3} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} taunh^{3} la^{3}ñí^{1}”.
9 Jmɨ́^{1}jáun^{2} cua^{3}tanh^{21} tsá^{2} ca^{3}taunh^{3} hná^{1}
ta^{21} cun^{3} la^{3} nio^{1} hñá^{3}, hi^{3} jáun^{2} ma^{3} quin^{32}
ma^{3} jan^{32} ca^{3}héi^{3} cáun^{2} cú^{1}tiáu^{2} quioh^{21}
jmɨ́^{1} cuá^{1}tanh^{21}, la^{3} cun^{3} hmah^{21} quioh^{21}
cú^{2} jmáɨ^{1} ta^{21}.
10 Jmɨ́^{1} lɨ^{21} jáun^{2} né^{3} tɨn^{3} tsá^{2} taunh^{3}
ta^{21} hú^{2}niéi^{2}; tsá^{2} hí^{3} jmɨ́^{1} ná^{1}lɨ́n^{23} hi^{3} he^{3}
hmah^{21} chí^{1}lɨ́^{3} la^{3} cónh^{3} bí^{1} tsá^{2} taunh^{3}
cáɨn^{2}; tɨ^{3}la^{3} cun^{3} jáun^{2} cáun^{2} cú^{1}tiáu^{2} bíh^{1}
ca^{3}héi^{3} tsú^{2} ma^{3} quin^{32} ma^{3} jan^{32}.
11 Jmɨ́^{1} tɨ^{3} ñí^{1} he^{3} tsú^{2} jáun^{2} hmah^{21}
quioh^{21} né^{3}, ca^{3}ma^{3}liáu^{32} jmu^{2} liúnh^{1}
ñí^{1}con^{2} tsá^{2} quioh^{21} ta^{21},
12 hi^{3} juáh^{3} la^{3} lá^{2}: “Já^{2} cáun^{2} o^{1}rá^{1} tán^{1}
bíh^{1} ta^{21} lɨ́^{2}jmú^{3} tsá^{2} taunh^{3} nɨ́^{2} chí^{1}cáɨn^{2}, hi^{3}
cá^{2}ren^{2} bíh^{1} má^{2}lɨ́^{2}ma^{3}hmah^{21} hnú^{2} quioh^{21}
tsú^{2} quiúnh^{1} jnoh^{1}, tsá^{2} má^{2}lɨ́^{2}má^{1}tso^{1} jnoh^{1}
tsɨ́^{3} hná^{1} ta^{21} tán^{1} jmáɨ^{1} jɨ^{3} hi^{3} chéi^{3} hiú^{2} nɨ́^{2}”.
13 Tɨ^{3}la^{3} tsá^{2} quioh^{21} ta^{21} ca^{3}juáh^{3} la^{3} lá^{2}
hi^{3} ca^{3}záɨh^{3} jan^{2} tsá^{2} hí^{3}: “Sá^{1}nɨ́^{2} jɨe^{3} dúh^{1},
ha^{3} tiá^{2} cuá^{1}jmu^{2} yáh^{3} jná^{13} hí^{1} cáun^{2} hi^{3} tiá^{2}
ca^{3}tɨ^{21}. ¿Há^{1} jun^{3}juáh^{13} lɨ́^{2}jmuh^{3} hnú^{2} jáɨ^{13}
quiúnh^{1} jná^{13} hi^{3} má^{1}hmah^{21} jná^{13} cáun^{2}
cú^{1}tiáu^{2} la^{3} cun^{3} tí^{3} quioh^{21} cú^{2} jmáɨ^{1} ta^{21}
bíh^{1} dúh^{1}?
14 Jánh^{32} hmah^{21} quián^{13} jáun^{2} cuánh^{2}.
Quí^{1} jná^{13} dá^{2} hnó^{32} má^{1}hmah^{21} ñí^{1}con^{2} tsá^{2}
taunh^{3} nɨ́^{2} chí^{1}cáɨn^{2} cá^{2}ren^{2} la^{3} cun^{3} hi^{3}
má^{1}hmah^{21} jná^{13} quián^{13} hnú^{2} bíh^{1}.
15 ¿Hí^{1} tiá^{2} ca^{3}tɨn^{1} jná^{13} hi^{3} jmuh^{21} ta^{21}
quɨe^{3} quion^{21} la^{3} cun^{3} tɨ^{32} tsɨn^{32} huen^{2}
dúh^{1}? ¿Ho^{3} hi^{3} uóu^{32} honh^{2} uá^{1} hnú^{2}
cun^{3}ñí^{1} hi^{3} jná^{13} chú^{32} tsɨn^{32}?”
16 ”La^{3} nɨ́^{2} bíh^{1} lɨ́^{3}, hi^{3} tsá^{2} ñí^{1} ca^{3}táuh^{3}
lɨ́n^{13} tsá^{2} la^{3}ñí^{1}, hi^{3} jáun^{2} tsá^{2} la^{3}ñí^{1} né^{3} lɨ́n^{13}
tsá^{2} ñí^{1} ca^{3}táuh^{3} bíh^{1}. [Quí^{1} juóun^{32} lɨ́n^{32}
bíh^{1} tsá^{2} ná^{1}tén^{1}, tɨ^{3}la^{3} cú^{1}pih^{21} tsáu^{2} bíh^{1}
tsá^{2} quiánh^{3} —ca^{3}juáh^{3} Jesús.]

Jesús juáh^{3} siáh^{3} ñí^{1} má^{2}hnaɨh^{32} jéin^{32} hi^{3} jún^{3}

(Marcos 10:32-34; Lucas 18:31-34)

17 Jmɨ́^{1} lɨ^{21} jáun^{2} né^{3}, tá^{1}la^{3} má^{2}hí^{1}hún^{1}
jáun^{2} Jesús juɨ^{32} hi^{3} hí^{1}uú^{23} tɨ^{3} juú^{2}
Jerusalén, jáun^{2} ca^{3}teh^{3} dí^{2} ñí^{1} tɨ^{3} có^{32} tsá^{2}
quian^{3}tun^{3} hí^{3} hi^{3} ca^{3}záɨh^{3} dí^{2} la^{3} lá^{2}:
18 —Sá^{1}nɨ́^{2} jɨe^{3}, ta^{3}né^{32} má^{2}hí^{1}uú^{23} dí^{2} tɨ^{3}
já^{1} juú^{2} Jerusalén, ñí^{1} jɨenh^{3} tsú^{2} jáun^{2}
jná^{13} Jon^{2} tsá^{2}mɨ^{3}cuóun^{2} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} ná^{1}lɨ́n^{3}
mi^{3}jmú^{3} jɨ^{3} tsá^{2} ná^{1}lɨ́n^{3} tɨ^{32} liei^{21} nɨ́^{2} siáh^{3}, hi^{3}
jáun^{2} tsá^{2} hí^{3} jmu^{3} héih^{32} hi^{3} ma^{3}nga^{2} tsú^{2}
jná^{13}.
19 Jɨenh^{3} tsú^{2} jná^{13} ñí^{1}con^{2} *tsá^{2}cá^{2}jo^{21} hi^{3}
jáun^{2} qui^{3} cáuh^{32} tsú^{2} cú^{2}nga^{1} jɨ^{3} hi^{3} quiu^{3}
po^{3} dí^{2}, hi^{3} má^{1}lɨ^{32} jáun^{2} né^{3} taun^{3} tsú^{2} jná^{13}
ñí^{1} crei^{21}; tɨ^{3}la^{3} ñí^{1} má^{2}cá^{2}hnɨ́^{2} jmáɨ^{1} jáun^{2}
má^{1}ná^{1} jenh^{13} bíh^{1} jná^{13} ja^{1} hla^{1}.

La^{3} cun^{3} hi^{3} ca^{3}mɨ́^{3} mí^{1}ziú^{13} Jacobo quionh^{3} Juan^{2}

(Marcos 10:35-45)

20 Jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}ma^{3}janh^{32} ñí^{2}cuo^{2} Zebedeo
ñí^{1}con^{2} Jesús quionh^{3} tá^{1} gon^{3} jon^{2}; tsá^{2}mɨ^{3}
hí^{3} né^{3} ca^{3}di^{3}jñí^{32} ta^{3} ñí^{1} Jesús hi^{3} ca^{3}mɨ́^{3}
cáun^{2} hi^{3} chú^{32}.
21 Hi^{3} jáun^{2} Jesús ca^{3}ngáɨ^{3}:
—¿He^{3} jmɨ́^{1} hnáuh^{2} hnú^{2}?
Jáun^{2} tsá^{2}mɨ^{3} hí^{3} ca^{3}juáh^{3} la^{3} lá^{2}:
—Jmu^{3} tiá^{3} hi^{3} chú^{32}, hi^{3} nɨ́^{1} má^{1}tɨ^{3} ñí^{1}
má^{2}ñi^{3}quien^{2} hnú^{2}, tá^{1} gon^{3} jón^{32} jná^{13} lá^{2}
tiánh^{32} cu^{3}henh^{1} hnú^{2}, jan^{2} tɨ^{3} cuá^{2} chu^{21} hi^{3}
jan^{2} tɨ^{3} cuá^{2} cáun^{1}.
22 Tɨ^{3}la^{3} Jesús né^{3} ca^{3}ngáɨ^{3}:

—Hnoh^{2} dá^{2} hí^{1}juáh^{3} tiá^{2} ñíh^{1} bíh^{1} náh^{2} he^{3} ná^{1}mɨh^{32}. ¿Hí^{1} quɨnh^{1} náh^{2} jmáɨ^{1} hi^{3} há^{1} ngá^{13} náh^{2} la^{3} cun^{3} hi^{3} há^{1} ngá^{13} jná^{13}, [jɨ^{3} hi^{3} zón^{32} náh^{2} siáh^{3} jmáɨ^{2} hi^{3} má^{1}tsoh^{1} honh^{2} la^{3}jmí^{1} zón^{21} jná^{13}]?

Jáun^{2} tsá^{2} hí^{3} né^{3} ca^{3}juáh^{3}:

—Lí^{13} bíh^{1}.

23 Jáun^{2} ca^{3}juáh^{3} siáh^{3} Jesús:

—Tson^{2} bíh^{1} cu^{3}tí^{3} hi^{3} hnoh^{2} ha^{1} ngá^{13} náh^{2} la^{3} cun^{3} hi^{3} há^{1} ngá^{13} jná^{13}, [jɨ^{3} hi^{3} zón^{32} náh^{2} siáh^{3} jmáɨ^{2} la^{3}jmí^{1} zón^{21} jná^{13};] tɨ^{3}la^{3} hi^{3} ca^{3}tɨ^{21} hi^{3} cuá^{1}tianh^{3} náh^{2} cu^{3}hén^{2} jná^{13}, jan^{2} cuá^{2} chu^{21} hi^{3} jan^{2} tɨ^{3} cuá^{2} cáun^{1} má^{1}ná^{1}, tiá^{2} ca^{3}tɨn^{1} yáh^{3} jná^{13} cué^{13}, quí^{1} ñí^{1} jáun^{2} má^{2}lí^{3} hua^{3}jan^{21} hi^{3} tsa^{3}tiánh^{2} tsá^{2} má^{2}ca^{3}quianh^{3} hnga^{2} bíh^{1} Ñuh^{32} jná^{13}.

24 Jmí^{1} ca^{3}náɨ^{32} tsá^{2} quian^{3} ñí^{1} hná^{1} jáun^{2} jáɨ^{13} jáun^{2} né^{3}, ca^{3}míh^{3} tsí^{3} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} gon^{3} má^{2}tún^{2} raɨnh^{21} hí^{3}.

25 Tɨ^{3}la^{3} Jesús má^{1}ná^{1}, ca^{3}teh^{3} jɨ^{3}lɨn^{2} tsá^{2} hí^{3} hi^{3} ca^{3}záɨh^{3} dí^{2} la^{3} lá^{2}:

—Hnoh^{2} ná^{1}ñíh^{1} hi^{3} tsá^{2} ná^{1}ho^{2} ta^{21} ma^{3} quin^{32} ma^{3} caun^{32} hué^{32} jmu^{2} quien^{2} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} zian^{2} hué^{32} jáun^{2}, hi^{3} jáun^{2} tsá^{2} ná^{1}quien^{2} hí^{3} né^{3} cáun^{2} jmu^{2} héih^{32} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} tionh^{2} hí^{3} jo^{3}cuo^{2}.

26 Tɨ^{3}la^{3} tiá^{2} ca^{3}tɨ^{21} yáh^{3} hi^{3} lí^{13} la^{3} jáun^{2} ja^{1} quián^{13} hnoh^{2}. Quí^{1} ní^{1}juáh^{3} tsá^{2} hnió^{3} lɨ^{3} quien^{2} ja^{1} quián^{13} hnoh^{2}, hniáuh^{32} lín^{3} tsú^{2} jan^{2} tsá^{2} quian^{21} bíh^{1} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} ñí^{1} hná^{1} jáun^{2};

27 hi^{3} lɨ^{3}ua^{3} jan^{2} hnoh^{2} tsá^{2} hnáuh^{2} náh^{2} lín^{13} tsá^{2} la^{3}ñí^{1}, hniáuh^{32} jmúh^{13} náh^{2} hi^{3} lín^{3} la^{3}jmí^{1} lín^{3} jan^{2} *tsá^{2} má^{2}dí^{1}hlánh^{1} joh^{1} tsá^{2} ñí^{1} hná^{1} jáun^{2} bíh^{1}.

28 Hniáuh^{32} jmu^{3} tsú^{2} la^{3}jmí^{1} jmu^{2} jná^{13} bíh^{1} Jon^{2} tsá^{2}mɨ^{3}cuóun^{2}. Quí^{1} jná^{13} dá^{2} cuan^{3} ná^{1} hi^{3} ja^{3}ma^{3}con^{21} bí^{1} ná^{1} tsáu^{2}, jun^{3}juáh^{13} hi^{3} tɨ^{3} ma^{3}cáu^{32} yáh^{3} tsáu^{2} jná^{13}; jɨ^{3} hi^{3} cuan^{3} ná^{1} siáh^{3} hi^{3} jɨenh^{21} ná^{1} huen^{2} hi^{3} jun^{3}, hi^{3} lí^{3} cáun^{2} hmah^{21} ca^{3}tɨ^{21} hi^{3} lí^{13} liáun^{3} juóun^{32} lín^{32} tsáu^{2}.

Jesús jmah^{23} gon^{3} tsá^{2} ten^{3}
(Marcos 10:46-52; Lucas 18:35-43)

29 Jáun^{2} né^{3}, tá^{1}la^{3} jmí^{1} má^{2}hí^{1}huen^{32} tsú^{2} jáun^{2} já^{1} juú^{2} Jericó, juóun^{32} lín^{32} bíh^{1} tsáu^{2} jmí^{1} hí^{1}já^{2}táunh^{1} cu^{3}hna^{21} Jesús.

30 Can^{32} hú^{1} juɨ^{32} ñí^{1} jmí^{1} hí^{1}ja^{3}tánh^{1} tsú^{2} jáun^{2} jmí^{1} tionh^{1} gon^{3} tsá^{2} ten^{3}; hi^{3} jáun^{2} jmí^{1} ca^{3}náɨ^{32} tsú^{2} hi^{3} cuá^{1}ja^{32} Jesús, jáun^{2} ca^{3}hóh^{32} tiá^{3} hi^{3} ca^{3}juáh^{3} la^{3} lá^{2}:

—¡Hnú^{2} Tɨ^{32}, jón^{2}zíh^{1} jón^{2}cho^{1} hla^{1} Dá^{2}vi^{21}, cuí^{1} já^{2} mií^{3} honh^{2} hnú^{2} quiú^{13} jnoh^{1}!

31 Jáun^{2} tsá^{2} jmí^{1} hí^{1}já^{2}táunh^{1} hí^{3} né^{3} ca^{3}jin^{3} tsá^{2} ten^{3} hí^{3}, hi^{3} jmí^{1} hnió^{3} tsú^{2} hi^{3} tiánh^{3} tsú^{2} ta^{3}máɨh^{3}; tɨ^{3}la^{3} tsá^{2} hí^{3} má^{1}ná^{1}, tɨ^{3} lɨ^{3}mí^{1} tiá^{3} ca^{3}hóh^{32} bíh^{1}, hi^{3} ca^{3}juáh^{3}:

—¡Hnú^{2} Tɨ^{32}, jón^{2}zíh^{1} jón^{2}cho^{1} hla^{1} Dá^{2}vi^{21}, cuí^{1} já^{2} mií^{3} honh^{2} hnú^{2} quiú^{13} jnoh^{1}!

32 Jáun^{2} Jesús ca^{3}náu^{2}, hi^{3} ca^{3}teh^{3} dí^{2} tsá^{2} hí^{3}, hi^{3} jáun^{2} ca^{3}ngáɨh^{3} dí^{2}:

—¿He^{3} jmí^{1} hnáuh^{2} hnoh^{2} hi^{3} jmu^{1} jná^{13} ñí^{1}con^{2} náh^{2}?

33 Jáun^{2} tsá^{2} ten^{3} hí^{3} né^{3} ca^{3}juáh^{3}:

—Tɨ^{32}, hnáu^{2} jnoh^{1} hi^{3} jnia^{3} siáh^{3} mí^{1}ñí^{1}.

34 Jmí^{1}jáun^{2} ca^{3}ja^{3} mií^{3} tsí^{3} Jesús ñí^{1}con^{2} tsá^{2} hí^{3}, hi^{3} jáun^{2} ca^{3}tí^{3} dí^{2} cuo^{2} mí^{1}ñí^{1} tsú^{2}. Hi^{3} jáun^{2} la^{3} cun^{3} jmí^{1}jáun^{2} bíh^{1} ca^{3}jnia^{3} siáh^{3} mí^{1}ñí^{1} tsá^{2} hí^{3}, hi^{3} jáun^{2} ja^{3}taunh^{21} cu^{3}chin^{1} cu^{3}hna^{21} Jesús.

21

Jesús má^{2}hí^{3} já^{1} juú^{2} Jerusalén
(Marcos 11:1-11; Lucas 19:28-40; Juan 12:12-19)

1 Jmí^{1} má^{2}ja^{3}quián^{3} chá^{1}táunh^{1} tsú^{2} juú^{2} Jerusalén, ca^{3}cha^{3}táunh^{1} tsú^{2} có^{32} juú^{2} Betfagé can^{32} máh^{3} míh^{1} Olivos; jmí^{1}jáun^{2} ca^{3}zen^{3} Jesús gon^{3} tsá^{2} haɨn^{21} hí^{3} tɨ^{3} con^{2},

2 hi^{3} ca^{3}záɨh^{3} dí^{2} la^{3} lá^{2}:

—Cuá^{2}táunh^{1} náh^{2} juú^{2} míh^{1} nio^{2} tɨ^{3} chí^{1}ján^{3} ní^{2}. Jáun^{2} ñí^{1} ní^{2} la^{3}juɨ^{32} chanh^{21} náh^{2} jan^{2} lo^{1} búh^{1} quionh^{3} jáh^{3} míh^{1} jon^{2}, hi^{3} cuá^{1}hñéih^{1}. Cuá^{2}zanh^{1} náh^{2} jáh^{3}, hi^{3} jáun^{2} ñá^{2}jan^{32} ñí^{1} lá^{2}.

3 Hi^{3} jáun^{2} ní^{1}juáh^{3} zian^{2} tsá^{2} zia^{32} hi^{3} ca^{3}juáh^{3} ñí^{1}con^{2} hnoh^{2}, jáun^{2} juoh^{1} náh^{2} tsú^{2}: “Hliá^{2} má^{2}hniah^{3} ñí^{1}con^{2} Tɨ^{32} Juo^{13} bíh^{1} jnoh^{1} jáh^{3}, hi^{3} jáun^{2} la^{3}juɨ^{3} já^{1}jon^{1} jnoh^{1} siáh^{3} ñí^{1} tionh^{1} lá^{2}”.

4 La^{3} ní^{2} ca^{3}lɨ^{3} hi^{3} jáun^{2} ca^{3}lɨ^{3}tí^{3} la^{3} cun^{3} hi^{3} ca^{3}juáh^{3} hla^{1} *tɨ^{32} jë^{1} Dió^{32}, jmí^{1} ca^{3}juáh^{3} jáun^{2} la^{3} lá^{2}:

5 Zéih3 náh2 tsá2 zian2 tɨ3 ñí1 zeh1 máh3 Sión
la3 lá2:
Sá1nɨ́2 jɨe3, Re21 Juóuh32 hnoh2 cuá1ja32
ñí1con2 náh2;
jan2 Tsá2 tsɨ́1juɨ́3 bíh1 hí3,
hi3 cuá1tsɨn1 jan2 lo1 búh1 míh1,
la3 cun3 lo1 pih21 jon2 jan2 jáh3 qui3 cán23
lio21.
6 Jáun2 ja3taunh21 bíh1 tsá2 gon3 haɨn21
hí3 tɨ3 con2 tsú2 hi3 ca3jmú3 la3 cun3 hi3
má2lɨ́2juáh3 tsú2 jáun2.
7 Ná1jón21 bíh1 tsú2 ló1 búh1 la3
má2quionh3 jon2 jmɨ́1 ca3cha3tánh1, hi3 jáun2
ca3na3tsɨ́3 tsú2 ha1 cu3hna21 jáh3, hi3 jáun2
ca3cua3tsɨn1 Jesús.
8 Jmɨ́1 lɨ21 jáun2 né3, juóun32 lɨ́n32 bíh1 tsáu2
ca3qui3 ca3ja3 ha1 hú1 juɨ32; hi3 ma3 jan2 né3
ca3quieh3 cuú2 ñeh1 hmá2 hi3 ca3ja3 siáh3 hú1
juɨ32.
9 Tsá2 jmɨ́1 hí1tsá2táunh1 chí1ján3, jɨ3 tsá2
jmɨ́1 hí1ja3táunh1 chí1cáɨn2 nɨ́2 ca3ma3liáu32
hi3 tɨ3 hóh32 tiá3 hi3 juáh3 la3 lá2:
—¡Cuɨ́1 lɨ3quien2 bíh1 jón2zɨ́h1 jón2cho1
hla1 re21 Dá2vi21! ¡Cuɨ́1 lɨ3quien2 bíh1 Tsá2
cuá1ja32 cun3quionh3 héih32 quioh21 Dió32
Juo13 dí2! ¡Hénh3 ma3 chun1 Dió32 Tsá2 cuá3
hñu3mɨ3cuú2!
10 Hi3 jáun2 jmɨ́1 hi21 Jesús já1 juú2
Jerusalén, la3jɨ́n32 bíh1 tsá2 juú2 ca3ja3cáun2
tsɨ́3 hi3 quí2 ngaɨh32 raɨnh21 hi3 juáh3:
—¿Hin2 dá2 tsánh2 tsá2 ó32?
11 Hi3 jáun2 tsá2 hí1ja3tú2 ja3lɨn23 hí3
cu3chin1 cu3hna21 Jesús né3 ca3juáh3:
—Jesús Tsá2 lɨ́n3 tɨ32 jë1 Dió32 bíh1 ó32, Tsá2
juú2 Nazaret hɨ́n13 tɨ3 Galilea.

Jesús má2jɨ2 cuáh32 chín1
(Marcos 11:15-19; Lucas 19:45-48; Juan 2:13-22)

12 Jmɨ́1 lɨ21 jáun2 hi3 Jesús hñu3 cuáh32
chín1, hi3 jáun2 ca3huen3 dí2 tɨ3 cheih32
la3jɨ́n32 tsá2 jmɨ́1 ná1hna2 jɨ3 tsá2 jmɨ́1 ná1la32
ñí1 jáun2. Ca3ziu3 ca3cuɨ́3 tsú2 mesa quioh21
tsá2 jmɨ́1 ná1zaɨ32 quɨe3 quioh21 hué32 siáh3
jɨ3 hmá2sɨ1 quioh21 tsá2 jmɨ́1 ná1hna2 chi3 jáɨ2
nɨ́2 siáh3;
13 hi3 jáun2 ca3záɨh3 dí2:
—Ñí1 Sí2 quioh21 Dió32 rá1juáh3 la3 lá2:
"Hñu32 jná13 dá2 jmáɨ2: hñú3 ñí1 liéinh32
tsú2 Dió32" bíh1. ¡Tɨ3la3 hnoh2 né3, tá2 hláu2
quioh21 háɨn2 bíh1 má2ca3jmuh3 náh2!
14 Hñu3 cuáh32 jáun2 né3, cua3taunh21 ma3
jan2 tsá2 ten3 jɨ3 tsá2 hma2 nɨ́2 siáh3 ñí1
zenh1 Jesús, hi3 jáun2 ca3jmah3 dí2.
15 Tɨ3la3 jmɨ́1 ca3jɨ́e3 tsá2 ná1lɨ́n3 mi3jmú3
quionh3 tsá2 ná1lɨ́n3 tɨ32 liei21 hua3jueh32 hi3
jmu2 jáun2 Jesús, jɨ3 hi3 ca3náɨ32 tsú2 siáh3 hi3
jlánh1 ná1tɨ́2 ná1hóh32 tsá1míh1 hñu3 cuáh32
hi3 juáh3 la3 lá2: "¡Cuɨ́1 lɨ3quien2 bíh1 jón2zɨ́h1
jón2cho1 hla1 re21 Dá2vi21!", ca3míh3 lɨ́n32
bíh1 tsɨ́3 tsú2.
16 Hi3 jáun2 ca3záɨh3 dí2 Jesús la3 lá2:
—¿Naɨh21 hnú2 la3 cun3 hi3 ñí1juah21 tsú2
nɨ́2?
Hi3 jáun2 Jesús ca3juáh3:
—Ján3, tɨ3la3 ¿tiá1 má2ca3híh3 hnoh2 ñí1 Sí2
quioh21 Dió32 ñí1 rá1juáh3 la3 lá2 dúh1?:
Má2ca3jmuh3 hnú2 hi3 tsá1míh1 pih21,
jɨ3 dáɨn2 tiúh23 nɨ́2 siáh3,
ná1má2quí2 ma3quien2 hnú2.
17 Jmɨ́1 lɨ21 jáun2 né3, ca3ta3tonh1 bíh1
tsá2 hí3, quí1 cua3han3 bíh1 Jesús já1 juú2
Jerusalén, hi3 ngau3 juú2 Betania, hi3 jáun2
ñí1 jáun2 ca3jnioh2.

Jesús jin23 hmá2 sí2 co2 tiá2 máɨ3 haɨ21
(Marcos 11:12-14, 20-26)

18 Hú2niéi2 jmɨ́1 cá1jniá21 jáun2 má2cuá1tsau32
siáh3 Jesús tɨ3 já1 juú2 Jerusalén, jáun2 tá1la3
hí1hún1 jáun2 juɨ32 ca3ráun3 ñí1cuóunh21.
19 Can32 juɨ32 jáun2 jmɨ́1 chi21 cáun2 hmá2
sí2 co2, jáun2 ngau3 tsú2 jmɨ́h1 hmá2 hi3
ca3ñí1jɨ́e13 nɨ́1juáh3 haɨ21 máɨ3, tɨ3la3 hí1 cá2
máɨ3 yáh3 máɨ3 tiá2 tsoh3 tsú2, jɨ́32la3 mu21
bíh1 hmá2 jmɨ́1 tsɨ21. Jáun2 Jesús ca3záɨh3
hmá2 sí2 jáun2 la3 lá2:
—¡Hí1 cónh3 yáh3 tiú2uú2 chau21 jmáɨ1 hi3
ha3 hnú2 máɨ3!
Jáun2 la3 cun3 jmɨ́1jáun2 bíh1 ca3lɨ3 quiéin2
hmá2 sí2 jáun2.
20 Jmɨ́1 ca3jɨ́e3 jáun2 tsá2 haɨn21 hí3 tɨ3 con2
tsú2 hi3 lɨ3 la3 jáun2, jáun2 jlánh1 ca3ja3cáun2
tsɨ́3, hi3 jáun2 ca3ngáɨh3 dí2 Jesús:

—¿Ha^{3} bíh^{1} lánh^{3} rón^{32} sa^{3} cu^{3}tiá^{3} pih^{21} la^{3} lá^{2} máh^{3} la^{3} ca^{3}lɨ^{3} quiéin^{2} hmá^{2} sí^{2} nɨ́^{2}?

21 Jáun^{2} Jesús ca^{3}ngáɨ^{3} la^{3} lá^{2}:

—Jú^{1} tson^{2} juanh^{32} jná^{13} ñí^{1}con^{2} hnoh^{2}, hi^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} cáun^{2} nio^{2} honh^{2} náh^{2}, hi^{3} tiá^{2} tioh^{3} hliáun^{3} ñéih^{3}, jun^{3}juáh^{13} jɨ́^{32}la^{3} la^{3} cun^{3} hi^{3} lɨ́^{2}jmú^{32} jná^{13} ñí^{1}con^{2} hmá^{2} sí^{2} nɨ́^{2} yáh^{3} lɨ́^{13} jmúh^{13} hnoh^{2}, quí^{1} hí^{1} la^{3} tɨ^{3} lɨ́^{13} bíh^{1} hi^{3} juoh^{1} hnoh^{2} máh^{3} nɨ́^{2} la^{3} lá^{2}: "¡Quin^{2} hnú^{2} ñí^{1} nɨ́^{2}, hñu^{3} jmɨ́^{2}miih^{21} cuá^{2}hú^{32}!" hú^{1}tá^{1} lɨ^{3}tí^{3} bíh^{1} la^{3} jáun^{2}.

22 Quí^{1} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} mɨh^{13} bíh^{1} náh^{2} ñí^{1}con^{2} Dió^{32}, cun^{3} héih^{1} bíh^{1} náh^{2} nɨ́^{1}juáh^{3} hi^{3} cu^{3}tí^{3} nio^{2} cáun^{2} honh^{2} náh^{2}.

Nga^{2} tsáu^{2} ñí^{1}con^{2} Jesús hi^{3} ha^{3} jinh^{1} hi-auh^{3} dí^{2} jáɨ^{13} hi^{3} ho^{2}

(Marcos 11:27-33; Lucas 20:1-8)

23 Jmɨ́^{1} lɨ^{21} jáun^{2} né^{3} hi^{3} Jesús cuáh^{32} chín^{1}, hi^{3} jáun^{2} tá^{1}la^{3} jmɨ́^{1} dí^{1}hɨeh^{32} tsú^{2} tsáu^{2} ñí^{1} jáun^{2} né^{3} cua^{3}taunh^{21} tsá^{2} ná^{1}lɨ́n^{3} mi^{3}jmú^{3} jɨ^{3} tsá^{2}daun^{32} tsá^{2} ná^{1}ñí^{1} juú^{2} nɨ́^{2} siáh^{3}, hi^{3} ca^{3}ngáɨh^{3} Jesús la^{3} lá^{2}:

—¿Hin^{2} ca^{3}cué^{3} héih^{32} hi^{3} jmuh^{32} nú^{2} ta^{21} nɨ́^{2}? ¿Hin^{2} tsánh^{2} ca^{3}cué^{3} jáɨ^{13} hi^{3} hauh^{32} hnú^{2} nɨ́^{2}?

24 Jáun^{2} Jesús ca^{3}juáh^{3}:

—Ja^{3}bí^{1} jná^{13} siáh^{3} nga^{1} cáun^{2} jáɨ^{13} ñí^{1}con^{2} hnoh^{2}; nɨ́^{1}juáh^{3} hi^{3} ngáɨh^{1} hnoh^{2} jáɨ^{13} hi^{3} nga^{1} jná^{13} lá^{2}, jáun^{2} má^{1}jáun^{2} juanh^{21} jná^{13} hi^{3} hin^{2} ca^{3}cué^{3} jná^{13} jáɨ^{13} hi^{3} jmu^{2} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} lá^{2}.

25 ¿Hin^{2} tsánh^{2} ca^{3}ze^{3} hla^{1} Juan^{2} hi^{3} cua^{3}zion^{3} tsáu^{2} jmáɨ^{2}? ¿Hí^{1} Dió^{32}, ho^{3} tsá^{2}mɨ^{3}cuóun^{2} uá^{1}?

Tɨ^{3}la^{3} tsá^{2} hí^{3} né^{3} cáun^{2} lɨ́^{1} ca^{3}juu^{3} ca^{3}hlénh^{3} ja^{1} má^{2}tún^{2} hmóu^{32} bíh^{1} hi^{3} ca^{3}juónh^{3} la^{3} lá^{2}:

—Nɨ́^{1}juáh^{3} hi^{3} juáh^{13} dí^{2} hi^{3} Dió^{32} bíh^{1} ca^{3}ze^{3} tsú^{2}, hi^{3} jáun^{2} tsá^{2} nɨ́^{2} né^{3} lɨ́^{13} nga^{3}: "Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, ¿he^{3} láɨh^{32} sa^{3} tiá^{2} ta^{21} ca^{3}tianh^{32} yáh^{3} náh^{2} tsú^{2}?"

26 Hi^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} hi^{3} juáh^{13} dí^{2} siáh^{3} hi^{3} tsá^{2}mɨ^{3}cuóun^{2} bíh^{1} ca^{3}ze^{3} tsú^{2}, já^{2} cáu^{2} bíh^{1} he^{2} quiú^{13} dí^{2} ñí^{1}con^{2} tsáu^{2}; quí^{1} la^{3}jɨ́n^{32} bíh^{1} tsáu^{2} ná^{1}lɨ́n^{23} hi^{3} hla^{1} Juan^{2} jmɨ́^{1} lɨ́n^{3} jan^{2} tɨ^{32} jë^{1} Dió^{32}.

27 Hi^{3} jáun^{2} cu^{3}tsa^{32} ca^{3}záɨh^{3} tsú^{2} cú^{2}jueh^{32} Jesús:

—Tiá^{2} né^{1} yáh^{3} jnoh^{1}.

Jáun^{2} Jesús né^{3} ca^{3}juáh^{3} siáh^{3}:

—Hi^{3} jáun^{2} sa^{3}jun^{3} jná^{13} yáh^{3} juanh^{21} siáh^{3} hi^{3} hin^{2} tsánh^{2} ca^{3}cué^{3} jáɨ^{13} hi^{3} jmu^{2} jná^{13} la^{3}jɨ́^{32} ta^{21} lá^{2}.

Jáɨ^{13} hi^{3} jmu^{2} tsú^{2} ca^{3}tɨn^{1} gon^{3} jon^{2} jan^{2} tsáu^{2}

28 Jmɨ́^{1} lɨ^{21} jáun^{2} ca^{3}juáh^{3} siáh^{3} Jesús la^{3} lá^{2}:

—¿He^{3} lánh^{3} lɨ́n^{23} hnoh^{2} ca^{3}tɨ^{21} jáɨ^{13} hi^{3} jmu^{1} jná^{13} lá^{2}? Jan^{2} tsá^{2}ñuh^{2} jmɨ́^{1} zian^{2} gon^{3} jon^{2}; jáun^{2} ca^{3}záɨh^{3} dí^{2} tsá^{2} má^{2}ján^{3} la^{3} lá^{2}: "Jón^{3}, cua^{32}, cuá^{2}jmu^{3} ta^{21} ñí^{1} jná^{1} mɨ^{3} uóun^{2}jɨeh^{13} quiú^{13} né^{32}".

29 Jáun^{2} jon^{2} tsú^{2} ca^{3}ngáɨ^{3}: "¡Tiá^{2} hnó^{32} nia^{21} ñe^{1}!" Tɨ^{3}la^{3} jmɨ́^{1} má^{2}cu^{3}lé^{3} jáun^{2} né^{3}, ca^{3}za^{2} bíh^{1} tsɨ́^{3} tsú^{2}, hi^{3} jáun^{2} ngau^{3} hi^{3} ñí^{1}jmú^{13} ta^{21}.

30 Jmɨ́^{1} lɨ^{21} jáun^{2} né^{3} ngau^{3} tsá^{2} má^{2}lieih^{21} hí^{3} hi^{3} ca^{3}ñí^{1}lienh^{13} siáh^{3} tsá^{2} cáɨn^{2} hi^{3} ca^{3}ñí^{1}zeh^{1} dí^{2} siáh^{3} la^{3} jáun^{2}; hi^{3} jáun^{2} tsá^{2} hí^{3} né^{3} ca^{3}ngáɨ^{3}: "Re^{2} bíh^{1} tia^{21}, ñe^{1} jná^{13}". Tɨ^{3}la^{3} tiá^{2} ñéɨ^{1} yáh^{3} tsú^{2} jmɨ́^{1} lɨ^{21} jáun^{2}.

31 ¿Hin^{2} bíh^{1} tsánh^{2} tsá^{2} gon^{3} hí^{3} ca^{3}jmú^{3} la^{3} cun^{3} hi^{3} hnió^{3} jméɨ^{2}?

Jáun^{2} tsá^{2} hí^{3} ca^{3}juáh^{3}:

—Tsá^{2} má^{2}ján^{3} hí^{3} bíh^{1}.

Hi^{3} jáun^{2} Jesús ca^{3}záɨh^{3} siáh^{3} tsá^{2} hí^{3}:

—Jú^{1} tson^{2} juo^{3} jná^{13} hnoh^{2}, hi^{3} *tsá^{2} caɨ^{32} hmah^{21} jɨ^{3} tsá^{2}mɨ^{3} juón^{1} bíh^{1} tín^{2} má^{2}ná^{1}taunh^{32} jo^{3}cuo^{2} Dió^{32} la^{3} cónh^{3} bíh^{1} hnoh^{2}.

32 Quí^{1} hla^{1} Juan^{2} tsá^{2} tɨ́^{2} ziau^{2} jmáɨ^{2} cuan^{3} hi^{3} cua^{3}ma^{3}ta^{2} hnoh^{2} ha^{3} lánh^{3} rón^{32} má^{1}zián^{13} náh^{2} la^{3} cun^{3} tɨ^{32} tsɨ́^{3} Dió^{32}, tɨ^{3}la^{3} tiá^{2} ca^{3}tianh^{32} yáh^{3} hnoh^{2} tsú^{2} ta^{21}; tɨ^{3}la^{3} tsá^{2} caɨ^{32} hmah^{21} quionh^{3} tsá^{2}mɨ^{3} tsá^{2} lɨ́^{1} jmú^{2} lɨ́^{1} tsau^{32} má^{1}na^{21}, ca^{3}tanh^{2} bíh^{1} ta^{21} tsá^{2} hí^{3}. Tɨ^{3}la^{3} hnoh^{2} né^{3}, uá^{1}jinh^{1} ca^{3}jɨeh^{3} náh^{2} hi^{3} jáun^{2}, cun^{3} jáun^{2} bíh^{1} tiá^{2} ca^{3}zah^{1} hnoh^{2} jmɨ́^{1} honh^{2} hi^{3} juáh^{13} hi^{3} jmɨ́^{1} lɨ^{3} tanh^{13} náh^{2} ta^{21} tsá^{2} hí^{3}.

Jáɨ^{13} hi^{3} jmu^{2} Jesús ca^{3}tɨn^{1} tsá^{2} hláɨh^{1}

(Marcos 12:1-12; Lucas 20:9-19)

33 "Niéɨ^{2} náh^{2} siáh^{3} jáɨ^{13} hi^{3} jmu^{1} jná^{13} lá^{2}: Jan^{2} tsáu^{2} ca^{3}jñí^{3} mɨ^{3} uóun^{2}jɨeh^{13} ñí^{1}náɨ^{2}

quioh[21]; hi[3] jáun[2] ca[3]jmú[3] jnɨ́[13] la[3] cu[3]
la[3] jéin[3] jáun[2], hi[3] ca[3]zíh[3] siáh[3] cáun[2] ñí[1]
lɨ́[13] quiáuh[32] jmaɨh[21] mɨ[3] uóun[2]jɨeh[13], jɨ[3]
hi[3] ca[3]jmú[3] tsú[2] siáh[3] cáun[2] hñú[3] ñe[1] lɨ́n[21]
ñí[1] lɨ́[13] di[3]chín[32] tsá[2] jmu[3] hua[3]hí[13] ñí[1]náɨ[2]
jáun[2]. Jmɨ́[1] lɨ[21] jáun[2] né[3], ca[3]quiú[2] tsú[2]
ñí[1]náɨ[2] jáun[2] jo[3]cuo[2] tsá[2] lɨ́[13] jmu[3] ta[21], hi[3]
jáun[2] tsá[2] jmu[2] hí[3] ta[21] né[3] jmɨ́[1] ma[3]hmah[1]
ca[3]lá[2] quioh[21] hué[32] jáun[2] cun[3]quionh[3] hi[3]
jɨenh[32] cú[1]pih[21] la[3] cun[3] hi[3] ló[32] jáun[2]. Jmɨ́[1]
lɨ[21] jáun[2] ngau[3] ñí[1] uóunh[3].

34 Jmɨ́[1] cá[1]chó[21] jmáɨ[1] hi[3] ca[3]láu[2] mɨ[3]
uóun[2]jɨeh[13] né[3], ca[3]zen[3] tsú[2] ma[3] jan[2] *tsá[2]
má[2]ná[1]hlánh[1] joh[1] hi[3] ca[3]ñí[1]máɨ[1] ñí[1]con[2]
tsá[2] jmu[2] ta[21] la[3] cun[3] hi[3] ca[3]tɨn[1] dí[2].

35 Tɨ[3]la[3] tsá[2] jmu[2] hí[3] ta[21] né[3] ca[3]zanh[3]
bíh[1] tsá[2] ca[3]zen[3] hí[3] tsá[2] quioh[21] ñí[1]náɨ[2], hi[3]
ca[3]qui[3] ca[3]quiunh[3] dí[2], ma[3] jan[2] ca[3]jngɨh[3] dí[2]
hi[3] ma[3] jan[2] né[3] ca[3]qui[3] ca[3]jláɨn[32] dí[2] quɨ́n[1].

36 Jáun[2] tsá[2] quioh[21] ñí[1]náɨ[2] jáun[2] ca[3]zen[3]
siáh[3] juóun[32] tsá[2] quian[21] la[3] cónh[3] bíh[1]
jmɨ́[1]tin[2]; tɨ[3]la[3] tsá[2] jmu[2] ta[21] hí[3] má[1]ná[1],
siáh[3] bíh[1] siáh[3] ca[3]jmúh[32] tsú[2] tsá[2] hí[3].

37 ”Ñí[1] cá[1]táuh[3] né[3] cu[3]tsa[32] ca[3]zen[3] tsú[2]
cú[2]jueh[32] jon[2], quí[1] ca[3]lɨ́n[13] tsú[2] la[3] lá[2]:
“Cun[3] tanh[13] bíh[1] tsú[2] ta[21] jón[32] jná[13]”.

38 Tɨ[3]la[3] jmɨ́[1] ca[3]jɨ́en[32] tsá[2] ná[1]jmu[2] hí[3] ta[21]
jon[2] tsá[2] quioh[21] ñí[1]náɨ[2] né[3], ca[3]juónh[3] ja[1]
hmóu[32] hi[3] ca[3]juáh[3] la[3] lá[2]: “Já[2] tsá[2] nɨ́[2] bíh[1]
lɨ[3]quioh[21] ñí[1]náɨ[2] lá[2] nɨ́[1] má[1]jun[2] jméɨ[2]; chú[32]
cuɨ́[1] jngɨh[13] dí[2] tsú[2] hi[3] jáun[2] lɨ[3] quiú[13] dí[2]
ñí[1]náɨ[2] lá[2]”.

39 Hi[3] jáun[2] ca[3]chin[2] tsú[2] tsá[2] hí[3] tɨ[3]
cheih[32] hi[3] jáun[2] ca[3]jngɨh[3] dí[2] tiáunh[1].

40 Jmɨ́[1] lɨ[21] jáun[2] ca[3]ngáɨ[3] Jesús ñí[1]con[2] tsá[2]
hí[3]:

—Nɨ́[1] má[1]cuanh[32] tsá[2] quioh[21] hí[3] ñí[1]náɨ[2]
jáun[2] né[3], ¿he[3] lɨ́n[23] hnoh[2] jmu[3] tsú[2] ñí[1]con[2]
tsá[2] jmu[2] hí[3] ta[21]?

41 Tsá[2] hí[3] ca[3]juáh[3]:

—Tsá[2] hláɨh[1] hí[3] dá[2] jngɨh[3] bíh[1] tsú[2],
ca[3]la[3] hí[1] cú[1]pih[21] mií[3] tiá[2] já[32] tsɨ́[3]; hi[3] jáun[2]
ñí[1]náɨ[2] jáun[2] cuéh[32] tsú[2] tsá[2] siánh[3] bíh[1] hi[3]
jmu[3] siáh[3] ta[21], la[3] cun[3] tsá[2] lɨ[3] jɨ́enh[32] la[3]
cun[3] hi[3] ca[3]tɨn[1] tsú[2] caun[13] nɨ́[1] má[1]ca[3]láu[2].

42 Jmɨ́[1]jáun[2] ca[3]juáh[3] siáh[3] Jesús la[3] lá[2]:

—¿Tiá[1] má[2]ca[3]híh[3] hnoh[2] ñí[1] Sí[2] quioh[21]
Dió[32], ñí[1] rá[1]juáh[3] jáun[2] la[3] lá[2]?:
Quɨ́n[1] hi[3] tiá[2] ca[3]jeih[21] jáun[2] tsá[2] ná[1]lɨ́n[3] tɨ[32]
hiah[32],
ta[3]né[32] má[2]lɨ́[3] cá[2] máɨ[3] quɨ́n[1] hi[3] jlánh[1] bíh[1]
quien[2],
quɨ́n[1] hi[3] hu[21] cuoh[1] hiah[32].
Hi[3] nɨ́[2] dá[2] ca[3]jmú[3] Juo[13] bíh[1] dí[2],
cáun[2] hi[3] lɨ́[13] lɨ[3] tsa[3]cáun[2] tsɨ́[3] dí[2].

43 Hi[3] jáun[2] bíh[1] juanh[32] jná[13] ñí[1]con[2] hnoh[2],
hi[3] tiú[2]uú[2] lɨ́[13] yáh[3] hián[13] hnoh[2] jáɨ[13] hi[3]
tonh[21] náh[2] jo[3]cuo[2] Dió[32], la[3] cun[3] hi[3] jmɨ́[1]
ca[3]tɨn[1] náh[2] hián[13]; hi[3] jáun[2] tsá[2] hué[32] siáh[3]
bíh[1] má[2]hiáuh[13], tsá[2] jmu[2] la[3] cun[3] hi[3] tɨ[32]
Tsɨ́[3] Dió[32].

44 [Tɨ[3]la[3] hi[3] ca[3]tɨn[1] quɨ́n[1] jáun[2] né[3], lɨ[3]ua[3]
jan[2] tsá[2] cá[2]hính[32] quionh[3] quɨ́n[1] jáun[2],
ca[3]la[3] juoh[1] mí[1] siún[1] nio[2] bíh[1] tsú[2] lɨ́[13]; hi[3]
nɨ́[1]juáh[3] quɨ́n[1] jáun[2] la[3] ca[3]táh[3] ñí[1] quioh[21]
lɨ[3]ua[3] jan[2] tsáu[2] né[3], jáun[2] ca[3]la[3] juɨ[21] nio[2]
bíh[1] tsú[2] lɨ́[13].]

45 Jmɨ́[1] ca[3]náɨ[32] tsá[2] ná[1]lɨ́n[3] mi[3]jmú[3] jɨ[3]
tsá[2] *fariseos jáɨ[13] hi[3] jmu[2] jáun[2] Jesús,
jmɨ́[1]jáun[2] ca[3]lɨ[3]tsɨn[2] tsú[2] hi[3] ca[3]tɨn[1] hí[3] bíh[1]
dí[2] jáɨ[13] hi[3] má[2]lɨ́[2]hléh[32] tsú[2] jáun[2].

46 Jmɨ́[1]jáun[2] jmɨ́[1] má[2]hnió[3] dí[2] zanh[3] Jesús,
tɨ[3]la[3] jmɨ́[1] juénh[2] bíh[1] tsú[2] ñí[1]con[2] tsá[2]
ná[1]ngɨh[32] hí[3], quí[1] jmɨ́[1] ná[1]juáh[23] bíh[1] tsá[2]
hí[3] hi[3] Jesús lɨ́n[3] jan[2] tɨ[32] jë[1] Dió[32].

22

Jáɨ[13] hi[3] jmu[2] Jesús ca[3]tɨn[1] tsá[2] ná[1]tén[1] ñí[1]
jmu[3] tsú[2] jmáɨ[1] hi[3] jenh[13] cuo[2] tsáu[2]
(Lucas 14:15-24)

1 Jesús ca[3]ma[3]liáu[32] hi[3] liéinh[32] siáh[3] tsá[2]
hí[3] cun[3]quionh[3] jáɨ[13] hi[3] jmu[2], hi[3] ca[3]záɨh[3]
dí[2] la[3] lá[2]:

2 —Jmáɨ[1] hi[3] téh[3] Dió[32] tsá[2] lɨ́[13] tónh[32]
jo[3]cuo[2] lɨ́[13] la[3]jmɨ́[1] lɨ[21] jmɨ́[1] ca[3]jmú[3] jan[2] re[21]
jmáɨ[1] hi[3] ca[3]jenh[2] cuo[2] jon[2].

3 Ca[3]zen[3] tsú[2] *tsá[2] má[2]ná[1]hlánh[1] joh[1]
hi[3] tsa[3]tieh[1] tsú[2] tsá[2] má[2]ná[1]tén[1], tɨ[3]la[3] tsá[2]
ná[1]tén[1] hí[3] né[3] tiá[2] ca[3]he[3] yáh[3] hi[3] ja[3]táunh[1].

4 Jáun[2] ca[3]zen[3] tsú[2] siáh[3] tsá[2] má[2]ná[1]hlánh[1]
joh[1] ñí[1] hná[1] jáun[2] hi[3] ca[3]záɨh[3] dí[2] la[3]
lá[2]: “Cuá[2]zéih[3] náh[2] tsá[2] ná[1]tén[1] hi[3]
má[2]ná[1]lɨ́[3] bíh[1] hua[3]jan[21] má[32] quion[21] jná[13].

Má²lí²jmú³² jná¹³ héih³² hi³ jngɨh³ tsú² cuá¹juí² jɨ³ la³jín³² jáh³ húnh¹ ní² siáh³, hi³ jáun² la³jí³² bíh¹ má²ná¹lí³ hua³jan²¹; cuí¹ ja³táunh¹ tsú² jmáɨ¹ ñí¹ jenh¹³ cuo² jón³² jná¹³”.

5 Tɨ³la³ tsá² ná¹tén¹ hí³ má¹ná¹, ca³la³ uá¹ tiá² náɨ³² bíh¹ ca³jmú³. Ma³ jan² tsá² hí³, ta²¹ bíh¹ ca³ñí¹jmú¹³ ñí¹náɨ² quioh²¹, ma³ jan² né³ ca³ñí¹jmú¹ ñí¹hnáɨh¹,

6 hi³ ma³ jan² né³, ca³zanh³ bíh¹ tsá² hí³ joh¹ re²¹, hi³ ca³quiu³ ca³pan³ dí² ca³la³ ñí¹ ca³jngɨh³ dí² tiáunh¹.

7 Jmí¹jáun² ca³míh³ lín³² bíh¹ tsí³ re²¹ hí³, hi³ jáun² ca³zen³ hliáu³ joh¹ hi³ ca³ñí¹ma³tsan² tsá² hláɨh¹ tsá² hon² hí³, jɨ³ hi³ ca³ñí¹jín² tsú² juú²co¹ tsá² hí³.

8 Jmí¹ lɨ²¹ jáun² ca³záɨh³ dí² tsá² hí³ joh¹: “La³jí³² bíh¹ má²ná¹lí³ hua³jan²¹ quioh²¹ hi³ jenh¹³ cuo² jón³² jná¹³, tɨ³la³ tsá² jmí¹ ná¹tén¹ hí³ né³, tiá² jmí¹ la³ ca³tɨ²¹ yáh³ hi³ te¹ jná¹³ tsá² hí³.

9 Hi³ jáun² cuá²táunh¹ náh² cú²jueh³² la³ tán¹ ja¹ hñú³, hi³ cuá²tiéh³ náh² ñí¹ lá² la³jín³² tsá² jenh¹³ náh² ñí¹ jáun²”.

10 Hi³ jáun² tsá² hí³ né³, ca³huén² bíh¹ hi³ ja³taunh²¹ ja¹ hñú³ hi³ ca³ñí¹tieh¹ la³jín³² lɨ³ua³ jan² tsá² ca³jenh², cuí¹ tsá² chun¹ cuí¹ tsá² hláɨh¹; hi³ jáun² ca³cónh³² bíh¹ tsáu² ñéih³.

11 ”Jmí¹jáun² hi³ re²¹ ñéih³ hi³ ca³ñí¹jɨen¹³ tsá² má²ca³lɨ³tén¹ hí³, hi³ jáun² ca³jíen³² tsú² jan² tsá²ñuh² hi³ jmí¹ cuá¹tón²¹ ñí¹ jáun², tɨ³la³ tiá² jmí¹ cuá¹quih³² yáh³ tsú² hmɨh³² la³ cun³ hi³ qui³ quɨh³² tsú² ñí¹ jenh² cuo² tsáu²?” Tɨ³la³ tsá² hí³ má¹na²¹, cáun² lí¹ ca³cuá³ tie³ bíh¹.

13 Jáun² re²¹ hí³ ca³záɨh³ tsá² ná¹ná²tsí³ má³² ñí¹ mesa, hi³ ca³juáh³ la³ lá²: “Hñéi³ náh² cuá² ta³ tsá² lá², hi³ jáun² cuá²tion³ tɨ³ cheih³² ñí¹ já¹niéi², hi³ jáun² ñí¹ jáun² tsa³tí² tsa³hoh³², hi³ tsa³qui³ tsa³hon³²”.

14 Jáun² ca³juáh³ siáh³ Jesús la³ lá²:

—Quí¹ juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² má²ná¹tén¹, tɨ³la³ cú¹pih²¹ bíh¹ tsá² quiánh³.

Jesús juáh³ hi³ ca³ta¹ dí² má¹hmah²¹ ñí¹con² tsá² chi² hmah²¹
(Marcos 12:13-17; Lucas 20:20-26)

15 Jmí¹ lɨ²¹ jáun² ja³tanh²¹ tsá² *fariseos hi³ ca³ñí¹jmú¹³ cá²hon³ ha³ lánh³ tsa³ca³ tsa³lian³ dí² Jesús, hi³ jáun² zia³² lánh³ rón³² tánh³² tsú² tso³ cun³quionh³ jáɨ¹³ hi³ hléh³².

16 Hi³ jáun² ca³zen³ dí² ma³ jan² tsá² haɨn²¹ tɨ³ con² la³ má²quionh³ ma³ jan² tsá² cu³ nió³ joh¹ Herodes, hi³ ca³ñí¹zeh¹ Jesús la³ lá²:

—Hnú² Tɨ³², né¹ jnoh¹ hi³ jmáh³la³ jú¹ tson² bíh¹ hɨeh³² hnú², hnú² bíh¹ hɨeh³² jú¹ tson² ca³tɨ²¹ juɨ³² quioh²¹ Dió³²; hi³ né¹ jnoh¹ siáh³ hi³ tiá² jmuh³² yáh³ hnú² jan² quien² hi³ jan² tiá² quien².

17 Jáun² hnáu² jnoh¹ hi³ hnú² juáh¹³ la³ cun³ hi³ lín²³ hnú²: ¿Hí¹ ca³tɨ²¹ má¹hmah²¹ jnoh¹ quɨe³ hi³ mɨ³² *tsá² cuá¹lín³ mɨ³chí¹ juú² Roma, ho³ tiá² hniáuh³²?

18 Tɨ³la³ Jesús má¹ná¹, ca³lɨ³tsɨn² bíh¹ la³ cun³ hi³ hlah³ hi³ hó³² hi³ jmí¹ ná¹tioh³ jáun² tsí³ tsá² hí³, hi³ jáun² ca³záɨh³ dí² la³ lá²:

—¡Hnoh² tsá² lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹! ¿He³ láɨh³² cá² lau²³ hnoh² jná¹³?

19 Híe¹ náh² cáun² quɨe³ hi³ qui³ ma³hmah²¹ náh² jáun² neh²¹.

Hi³ jáun² tsá² hí³ ca³cué³ cáun² *cú¹tiáu².

20 Jmí¹ jáun² ca³ngáɨh³ Jesús tsá² hí³:

—¿Hin² mɨ³ ñí¹ tá²láɨ¹ ñí¹ lá², hi³ hin² hi³ jmáɨ² tón³² lá² siáh³?

21 Jáun² tsá² hí³ ca³ngáɨ³:

—Quioh²¹ *tsá² cuá¹lín³ mɨ³chí¹ bíh¹ nɨ³².

Jáun² Jesús ca³záɨh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Jáun² cuéh³ náh² tsá² cuá¹lín³ mɨ³chí¹ la³ cun³ hi³ ca³tɨn¹ hiáuh³, hi³ cuéh³ náh² siáh³ Dió³² la³ cun³ hi³ ca³tɨn¹.

22 Jmí¹ má²lí²niéi³² tsú² jáɨ¹³ jáun² né³, lí¹ ca³ta³ná¹jíe³² bíh¹, hi³ jáun² ja³tanh²¹ bíh¹, jáun² hnga² bíh¹ Jesús jéi³²í¹ ca³ta³zanh¹.

Nga² tsáu² ca³tɨ²¹ hi³ jenh¹³ tsú²
(Marcos 12:18-27; Lucas 20:27-40)

23 Jmáɨ¹ jáun² siáh³ cua³taunh²¹ ma³ jan² tsá² *saduceos hi³ cua³jɨen³ Jesús. Tsá² cu³

nió³ tsá² saduceos hí³ tiá² ta²¹ haɨh²¹ yáh³
hi³ jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³; hi³ jáun² bí¹
jlánh¹ ca³ñí¹ngah¹ dí² Jesús jáɨ¹³ lá²:
24 —Tɨ³², hla¹ Moisés ca³juáh³ hi³ nɨ́¹juáh³
jan² tsá²ñuh² ca³jéinh³² cuo², hi³ jun³ bíh¹
ta³ tiá² jon² ca³lɨ³zian² quionh³ tsá²mɨ³
hí³, jáun² dá¹jon²¹ tsú² ca³tɨn¹ jéinh³² cuo²
quionh³ tsá²mɨ³ hnáɨ³ hí³ hi³ jáun² lɨ³zian²
jon² ca³tɨn¹ hla¹ raɨnh²¹.
25 Jáun² né³, ja¹ quiú¹³ jnoh¹ jmɨ́¹ zian² cá²
mí¹zionh² tsá²ñuh² hi³ jmɨ́¹ ná¹lɨ́n³ quiaun³
má²tún² raɨnh²¹ jan² jméi² mí¹ziú¹³. Tsá²
má²ján³ né³ ca³jéinh³² cuo² quionh³ tsá²mɨ³,
tɨ³la³ jun³ bíh¹ ta³ tiá² jon² ca³lɨ³zian²
hí¹ jan², hi³ jáun² dá¹jon²¹ bíh¹ hla¹ hí³
ca³jéinh³² siáh³ cuo² quionh³ tsá²mɨ³ hnáɨ³
hí³.
26 La³ jáun² bíh¹ siáh³ lɨ³ ñí¹con² tsá² ñí¹
má²gon³ hí³ ca³la³ ñí¹ jun¹; jáun² tsá² ñí¹
má²gáun³ siáh³ ca³jan³ tsá²mɨ³ hí³. La³ jáun²
bíh¹ lɨ³ quioh²¹ tán¹ quiaun³ tsá²ñuh² hí³.
27 Jáun² ñí¹ ca³táuh³ né³, jun³ bíh¹ siáh³
tsá²mɨ³ hí³ hnga².
28 Hi³ jáun² né³, nɨ́¹ má¹tɨ³ ñí¹ ca³jenh¹³
tsú², ¿hin² dá² tsánh² tsá² quiaun³ hí³ lɨ́¹³
ñí²cuo² tsá²mɨ³ hí³, quí¹ tán¹ quiaun³ bíh¹
tsú² ca³jéinh³² cuo² quionh³ tsá²mɨ³ hí³?
29 Jáun² Jesús ca³ngáɨ³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Hnoh² dá² lɨ́¹ ná¹tsá²con² bíh¹ náh²,
quí¹ cun³ñí¹ hi³ tiá² cuɨn² náh² Sí² quioh²¹
Dió³², hi³ sa³jun³ pí³ quioh²¹ Dió³².
30 Quí¹ nɨ́¹ má¹ca³jenh¹³ tsú² ja¹ hla¹, tiá²
hin² jéinh³² yáh³ cuo², hi³ sa³jun³ cuen³
yáh³ tsú² jon² hi³ jéinh³² cuo², quí¹ má¹jáun²
dá² má²lɨ́n¹³ tsú² la³jmɨ́¹ lɨ́n³ tsá²cuú² tsá²ta³
Dió³² bíh¹, tsá² tionh² hí³ hñu³mɨ³cuú².
31 Tɨ³la³ hi³ ca³tɨ²¹ jáɨ¹³ nɨ́¹juáh³ hi³ tson²
jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³ né³, ¿tiá¹ má²ca³híh³
hnoh² la³ cun³ jáɨ¹³ hi³ ca³juáh³ jáun² Dió³²
hnga² dúh¹?, jmɨ́¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²:
32 "¡Jná¹³ bíh¹ la³² Dió³² Juo¹³ Há²bran²¹,
Isaac jɨ³ Jacob nɨ́² siáh³!" Quí¹ Dió³² dá² lɨ́n³
Dió³² Juo¹³ tsá² zian² bíh¹, tiá² lɨ́¹³ yáh³ lɨ́n³
tsú² Dió³² Juo¹³ tsá² má²jún¹.
33 Jmɨ́¹ má²lɨ́²niéi³² tsá² tionh² la³ cu³ la³
jéin³ hí³ jáɨ¹³ nɨ́² né³, lɨ́¹ ca³ja³cáun² bíh¹ tsɨ́³
tsú² ca³tɨ²¹ jáɨ¹³ hi³ hleh³² jáun² Jesús.

Héih³² hi³ jlánh¹ bíh¹ quien²
(Marcos 12:28-34; Lucas 10:25-28)

34 Jmɨ́¹ ca³lɨ³ ñi³² tsá² fariseos hi³ Jesús
ca³jmú³ hi³ tsá² saduceos lɨ́¹ tiá² ñi³² he³
nga³, hi³ jáun² ca³ngɨh³² dí² tiáunh¹.
35 Hi³ jáun² jan² tsá² hí³, tsá² lɨ́n³ tɨ³² liei²¹,
jmɨ́¹ hnió³ ca³ lan³ Jesús, hi³ ca³ngáɨh³ dí²
la³ lá²:
36 —Hnú² Tɨ³², ñí¹ ca³la³ jɨ́³² héih³² zia³²
ñí¹ liei²¹, ¿hín² bíh¹ héih³² hi³ jlánh¹ bíh¹
quien²?
37 Jáun² Jesús ca³záɨh³ tsá² hí³ la³ lá²:
—"Ma³hno¹ Dió³² Juóuh³² ca³la³ jonh³
jmɨ́¹ honh², la³jɨ́³² jmɨ́²chí³ quián¹³ jɨ³ la³jɨ́³²
hi³ lɨ́n²³ nú² nɨ́² siáh³".
38 Hi³ nɨ́² bíh¹ héih³² la³ñí¹, héih³² hi³
jlánh¹ bí¹ quien² ñí¹ ca³la³ jɨ́³² héih³².
39 Hi³ héih³² ñí¹ má²tun³ né³ míh¹ tiá²
cá²ren² bíh¹, hi³ juáh³ la³ lá²: "Ma³hno¹
tsá²mɨ³cuóun² renh² la³jmɨ́¹ hno³ nú²
huen²".
40 Tá¹ tun³ héih³² nɨ́² bíh¹ lɨ́³ mí¹zioh²¹
quioh²¹ tá¹ cáun² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés
jɨ³ la³jɨ́³² la³ cun³ hi³ ca³hɨ́e³ tsá² ca³lɨn³ hí³
*tɨ³² jë¹ Dió³² nɨ́² siáh³.

¿Hin² bíh¹ jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ Tsá² lɨ́n¹³ Cristo?
(Marcos 12:35-37; Lucas 20:41-44)

41 Tá¹la³ jmɨ́¹ ná¹ngɨh³² jáun² tsá² fariseos
hí³,
42 jáun² Jesús ca³ngáɨ³:
—¿He³ lánh³ lɨ́n²³ hnoh² hi³ ca³tɨn¹ Tsá²
lɨ́n¹³ Cristo? ¿Hin² jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ hí³?
Tsá² hí³ né³ ca³juáh³:
—Jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹ bíh¹ hí³.
43 Jmɨ́¹jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:
—Nɨ́¹juáh³ la³ nɨ́² né³, ¿he³ bí¹ lánh³
rón³² sa³ ca³juáh³ yáh³ hla¹ Dá²vi²¹ hnga²
cun³quionh³ Jmɨ́²chí³ Chun¹, hi³ Juo¹³ bíh¹
dí² Tsá² lɨ́n³ Cristo? Quí¹ hla¹ Dá²vi²¹
ca³juáh³ la³ lá²:
44 Dió³² Juóu³² jná¹³ ca³záɨh³ Tɨ³² Juóu³²
jná¹³:
Tɨ³ cuá² chu²¹ quion²¹ jná¹³ ñí³,
ca³la³ tɨ³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmáɨ¹ hi³ jmu¹ jná¹³ hi³
tsá² hau² hnú² lɨ́n¹³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ cáun²
jlɨ²¹ hi³ hí¹ cú¹pih²¹ tiá² quien²,

hi³ ná¹tsɨn²¹ hnú² tanh¹.
45 Jáun² né³, ¿ha³ bí¹ lánh³ rón³² lɨ́¹³ hi³ Tsá² lɨ́n¹³ Cristo lɨ́n³ jan² tsá² jón²zɨ́h¹ jón²cho¹
hla¹ Dá²vi²¹, nɨ́¹juáh³ ta³bí¹ hnga² yáh³ hla¹
Dá²vi²¹ la³ ca³juáh³ hi³ Juo¹³ bíh¹ tsú² Tsá²
lɨ́n¹³ hí³ Cristo?
46 Hi³ jáun² hí¹ jan² yáh³ tsá² hí³ tiú²uú²
ca³lɨ³ nga³ hí¹ cáun² jáɨ¹³; hi³ jáun² la³ cun³
jmáɨ¹ jáun² né³, hí¹ jan² yáh³ tiú²uú² hin²
ca³tia³ tsɨ́³ hi³ nga³ hí¹ cáun² jáɨ¹³ ñí¹con²
tsú².

23

Jesús jñéih²³ tsáu¹³ tsá² fariseos jɨ³ tɨ³² liei²¹
(Marcos 12:38-40; Lucas 11:37-54; 20:45-47)

1 Jmɨ́¹jáun² ca³juáh³ Jesús ñí¹con² tsá²
ñɨ³tú¹ ñi³lɨn¹³ chí¹cá¹ chí¹tón²¹ cu³héin¹
tsú², jɨ³ ñí¹con² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² dí², hi³
juáh³ dí² la³ lá²:
2 —Tsá² ná¹lɨ́n³ tɨ³² liei²¹ jɨ³ tsá² *fariseos
nɨ́² ná¹ho² jáɨ¹³ hi³ tɨn² niá³² jáɨ¹³ hi³ rá¹tioh³
liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés.
3 Hi³ jáun² né³, tionh² náh² ta²¹ la³ cun³
la³jɨ́³² jáɨ¹³ hi³ juáh³ tsú² jáun²; tɨ³la³ ha³
lɨ́² cán² náh² nóh³² quioh²¹ tsú² má¹ná¹,
quí¹ tsá² hí³ dá² hɨe³² cáun² jú¹ tson², tɨ³la³
má¹lɨ³² jáun² né³, la³ siáh³ bíh¹ jmu² tsú²
hmóu³².
4 Quí¹ tsá² hí³ dá² jlánh¹ jmu² héih³²
huáh² tsɨ́³ ñí¹con² tsáu², héih³² hi³ hí¹juáh³
hmóu³² tsú² tiá² hnió³ ma³tí³².
5 La³jɨ́³² hi³ jmu² tsú² jáun², jmu² tsú²
cun³ñí¹ hi³ hnió³ tsú² jɨ́e³ tsáu² bíh¹. Tsá²
hí³ jlánh¹ zaɨn³² pɨ³ tsáɨh³ hná¹ hmɨh³²
hú³ má²ná¹tón²¹ jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³² la³cáun²
chí¹quie¹³ jɨ³ cuo² tsú² nɨ́² siáh³, hi³ zaɨn³²
tsú² quɨ́h³² siáh³ hmɨh³² hi³ haɨ²¹ láuh¹³ tɨ³
jlánh¹ bíh¹ cuo² la³ cónh³ bí¹ hi³ quɨh³² lɨ³ua³
jan² tsáu².
6 Tsá² hí³ siáh³ jlánh¹ hniá¹ tiánh³ ñí¹
chu²¹ nɨ́¹ má¹ca³cha³táunh¹ lɨ³ua³ cáun² ñí¹
nio² jmáɨ¹, hi³ hniá¹ siáh³ tiánh³ ñí¹ jlánh¹
bí¹ quien² hñu³ cuáh³² quioh²¹,
7 hi³ jlánh¹ hniá¹ tsú² siáh³ hi³ tsáu² cuen³
Dió³² nɨ́¹ má¹ca³jenh² dí² tsáu² ja¹ hmah²¹,
hi³ hniá¹ tsú² siáh³ hi³ té³ tsáu²: "¡Tɨ³²!"
8 "Tɨ³la³ hnoh² má¹ná¹, tiá² hniáuh³² yáh³
jmúh¹³ hnoh² hniá¹ hi³ tsáu² té³ "Tɨ³²". Quí¹
má²tún² renh² bíh¹ hnoh² la³jɨ́n³² náh², hi³
jɨ́³²la³ jan² tán¹ bíh¹ Tɨ³² Juóuh³² náh² zian².
9 Ha³ lɨ́² lɨ́¹ teh² náh² "Tia²¹" lɨ³ua³ jan² tsá²
zian² ñí¹ hué²¹ lá², quí¹ jɨ́³²la³ jan² tán¹ bíh¹
Ñeh² náh² zian², Tsá² cuá³ hñu³mɨ³cuú².
10 Sa³jun³ jmúh¹³ náh² hi³ té³ tsáu² hnoh²
tsá² chín¹, quí¹ jɨ́³²la³ jan² tán¹ Tsá² lɨ́n³
Cristo bíh¹ lɨ́n³ Tsá² chín¹ ñí¹con² hnoh².
11 Quí¹ nɨ́¹juáh³ jan² tsá² má²cón³² tsá² ñí¹
hná¹ nɨ́², tsá² hí³ bíh¹ tsá² tɨ³ jlánh¹ quien²
ja¹ quián¹³ hnoh².
12 Lɨ³ua³ jan² tsá² jmu² quien², tɨ³ méih³
bíh¹ hi³ quien² tsú², hi³ nɨ́¹juáh³ tsá² tiá²
jmu² quien² né³, tsá² la³ hí³ tɨ³ lɨ³ quien²
bíh¹.
13 "¡Jlánh¹ juon²³ hnoh² tɨ³² liei²¹ jɨ³ hnoh²
tsá² fariseos tsá² lɨ́n³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹!,
quí¹ hnoh² dá² quí² jna²³ bíh¹ ñí¹con² tsáu²,
hi³ jáun² tiá² lɨ́¹³ tónh³² tsú² jo³cuo² Dió³².
Tiá² hnáuh² yáh³ hnoh² tonh²¹ hmóu³², hi³
sa³jun³ cueh³² yáh³ hnoh² jáɨ¹³ hi³ tónh³²
tsá² hnió³ tónh³².
14 ["¡Jlánh¹ juon²³ hnoh² tɨ³² liei²¹ jɨ³
hnoh² tsá² fariseos, tsá² lɨ́n³ náh² la³ cá¹
la³ jéinh¹!, quí¹ hnoh² dá² quin³² náh² la³
jɨ³ sɨ́¹ hñú¹³ tsá²mɨ³ hnáɨ³, má¹lɨ³² jáun²
né³ má²raɨnh³² náh² máh¹ cun³quionh³ hi³
lienh¹ náh² Dió³² ué³ lɨ́n³². Cun³ñí¹ hi³
jáun², tɨ³ jlánh¹ bí¹ huáh² tsɨ́³ héih³² hi³
tá¹tsɨn¹ hnoh² nɨ́¹ má¹jáun².]
15 "¡Jlánh¹ juon²³ hnoh² tɨ³² liei²¹ jɨ³ hnoh²
tsá² fariseos, tsá² lɨ́n³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹!
Hnoh² jlánh¹ ñi³táunh¹ náh² tá¹ cáun² cuá¹
hué²¹ hi³ jmuh³² náh² pí³ lɨ́n³² hi³ janh²¹
náh² uá¹jinh¹ jan² tsáu² bíh¹, hi³ jáun² nɨ́¹
má¹ca³janh²¹ náh² tsú² né³, jmuh³² náh² hi³
tsá² hí³ tɨ³ jlánh¹ bíh¹ má²ca³tɨn¹ tsa³táunh¹
quiu³juóu³² la³ cónh³ bíh¹ hmóu³² náh².
16 "¡Jlánh¹ juon²³ hnoh², hnoh² tsá² ten³
tsá² ná¹quiánh¹ náh² ñí¹ juɨ³²! Quí¹ hnoh²
juánh³: "Nɨ́¹juáh³ jan² tsá² jmu² jáɨ¹³ hi³
hɨe³² cuáh³² chín¹, jáun² tiá² lin¹ tion³
hniáuh³² ma³tí³² yáh³ tsú² jáɨ¹³ jáun²; tɨ³la³
nɨ́¹juáh³ hi³ hɨ́e³² tsú² cú¹mí¹niau²¹ hi³ tioh³

hñu^{3} cuáh^{32} né^{3}, hi^{3} jáun^{2} bíh^{1} hú^{1}tá^{1} má^{2}hniáuh^{32} ma^{3}tí^{32} tsú^{2}”.

17 ¡Tsá^{2} cáun^{1} te^{3}! ¿He^{3} dá^{2} tɨ^{3} jlánh^{1} bíh^{1} quien^{2}: hí^{1} cú^{1}mí^{1}niau^{21}, ho^{3} cuáh^{32} hi^{3} ca^{3}ma^{3}hɨen^{21} uá^{1} cú^{1}mí^{1}niau^{21}?

18 Ja^{3}bí^{1} juánh^{3} siáh^{3} hnoh^{2} la^{3} lá^{2}: “Lɨ^{3}ua^{3} jan^{2} tsá^{2} jmu^{2} jáɨ^{13} hi^{3} hɨe^{32} ñí^{1}hiú^{13} nɨ́^{1} má^{1}ca^{3}jmú^{3} jáɨ^{13}, tiá^{2} lin^{1} tion^{3} hniáuh^{32} ma^{3}tí^{32} tsú^{2} jáɨ^{13} jáun^{2}; tɨ^{3}la^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} tsá^{2} hɨe^{32} la^{3} cun^{3} hi^{3} má^{2}lɨ́^{2}cuéh^{32} tsú^{2} Dió^{32} né^{3}, hi^{3} ná^{1}tsɨ^{21} ñí^{1}hiú^{13}, jáun^{2} jáɨ^{13} la^{3} jáun^{2} bíh^{1} hú^{1}tá^{1} hniáuh^{32} ma^{3}tí^{32} tsú^{2}”.

19 ¡Tsá^{2} cáun^{1} te^{3}! ¿He^{3} bíh^{1} tɨ^{3} jlánh^{1} quien^{2}: hí^{1} hi^{3} ná^{1}tsɨ^{21} ñí^{1}hiú^{13}, ho^{3} hnga^{2} uá^{1} ñí^{1}hiú^{13}, ñí^{1} jmu^{2} hi^{3} lɨ́^{2}hɨ́en^{1} hi^{3} lɨ́^{1} cue^{32} tsú^{2} jáun^{2}?

20 Quí^{1} nɨ́^{1}juáh^{3} tsá^{2} hɨe^{32} ñí^{1}hiú^{13} nɨ́^{1} má^{1}ca^{3}jmú^{3} jáɨ^{13}, jun^{3}juáh^{13} má^{2}lɨ́^{2}hɨ́e^{32} jmáh^{3}la^{3} ñí^{1}hiú^{13} yáh^{3} tsú^{2}, quí^{1} jɨ^{3} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} ná^{1}tsɨ^{21} bíh^{1} ñí^{1} jáun^{2} má^{2}lɨ́^{2}hɨ́e^{32} tsú^{2};

21 hi^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} tsá^{2} hɨe^{32} cuáh^{32} chín^{1} nɨ́^{1} má^{1}ca^{3}ma^{3}tson^{2} jáɨ^{13} quioh^{21} né^{3}, jun^{3}juáh^{13} má^{2}lɨ́^{2}hɨ́e^{32} jmáh^{3}la^{3} cuáh^{32} yáh^{3} tsú^{2}, quí^{1} hi^{3} má^{2}lɨ́^{2}hɨen^{3} tsú^{2} jɨ^{3} Dió^{32} bíh^{1}, Tsá^{2} cuá^{3} ñí^{1} jáun^{2}.

22 Ja^{3}bí^{1} nɨ́^{1}juáh^{3} tsá^{2} hɨe^{32} hñu^{3}mɨ^{3}cuú^{2} nɨ́^{1} má^{1}ca^{3}ma^{3}tson^{2} jáɨ^{13} quioh^{21}, jáun^{2} má^{2}hɨe^{32} tsú^{2} siáh^{3} la^{3} jɨ^{3} hmá^{2}sɨ^{1} quioh^{21} bíh^{1} Dió^{32}, jɨ^{3} hnga^{2} Dió^{32} Tsá^{2} cuá^{1}tsɨ^{21} siáh^{3} hmá^{2}sɨ^{1} jáun^{2}.

23 ”¡Jlánh^{1} juon^{23} hnoh^{2} tsá^{2} ná^{1}lɨ́n^{3} tɨ^{32} liei^{21} jɨ^{3} hnoh^{2} siáh^{3} tsá^{2} fariseos, hnoh^{2} tsá^{2} lɨ́n^{3} náh^{2} la^{3} cá^{1} la^{3} jéinh^{1}! Re^{2} bíh^{1} má^{2}ná^{1}cueh^{32} hnoh^{2} cáun^{2} la^{3} cun^{3} quia^{3} ñí^{1}con^{2} Dió^{32} la^{3}jɨ́^{32} ñí^{1} hi^{3} zia^{32} quián^{13}, hí^{1} la^{3} tɨ^{3} zié^{2} yáh^{3} cueh^{32} náh^{2} la^{3} jáun^{2}, jɨ^{3} má^{2}hna^{3} eneldo jɨ^{3} má^{2}hna^{3} comino nɨ́^{2} siáh^{3}. Tɨ^{3}la^{3} má^{1}lɨ^{32} jáun^{2} né^{3} tiá^{2} ma^{3}quien^{13} yáh^{3} náh^{2} héih^{32} hi^{3} jlánh^{1} bíh^{1} quien^{2} hi^{3} rá^{1}tioh^{3} ñí^{1} liei^{21}, la^{3} cun^{3} hi^{3} jmɨ́^{1} lɨ^{3} rá^{1}tsɨh^{32} náh^{2} héih^{32} cú^{2}tso^{2}, hi^{3} ja^{32} mií^{3} honh^{2} náh^{2}, jɨ^{3} hi^{3} lɨ́n^{3} náh^{2} tsá^{2} ma^{3}tí^{32} jë^{1} nɨ́^{2} siáh^{3}. Tɨ^{3}la^{3} jun^{3}juáh^{13} hi^{3} cháh^{1} tɨ^{3} có^{32} la^{3} cun^{3} hi^{3} má^{2}ná^{1}jmuh^{32} jáun^{2} yáh^{3} náh^{2} hi^{3} jmúh^{13} náh^{2} hi^{3} nɨ́^{2}.

24 ¡Hnoh^{2} tsá^{2} ten^{3} tsá^{2} quiánh^{1} náh^{2} ñí^{1} juɨ^{32}, hnoh^{2} jlánh^{1} ma^{3}jɨ́h^{13} má^{32} hi^{3} cuɨn^{23} náh^{2} lú^{13}, tɨ^{3}la^{3} jáh^{3} cánh^{1} jáh^{3} la^{3} camello né^{3} cáun^{2} nah^{1} bíh^{1} náh^{2}!

25 ”¡Jlánh^{1} juon^{23} hnoh^{2} tɨ^{32} liei^{21} jɨ^{3} hnoh^{2} tsá^{2} fariseos, tsá^{2} lɨ́n^{3} náh^{2} la^{3} cá^{1} la^{3} jéinh^{1}!, quí^{1} hnoh^{2} dá^{2} jlánh^{1} sɨ́^{2} raɨnh^{32} náh^{2} cuá^{1}uon^{2} jmáh^{3}la^{3} tɨ^{3} coh^{3} bíh^{1}, tɨ^{3}la^{3} hñu^{3} honh^{2} náh^{2} né^{3}, jmáh^{3}la^{3} hi^{3} hlah^{3} hi^{3} hó^{32} bíh^{1} tiu^{3} canh^{2}, hi^{3} tsɨ́nh^{2} náh^{2} hi^{3} quioh^{21} tsáu^{2}, jɨ^{3} hi^{3} dí^{1}quian^{1} náh^{2} má^{1}zián^{13} siáh^{3} cun^{3} tɨn^{2} honh^{2} hmóu^{32}.

26 Hnoh^{2} tsá^{2} fariseos te^{3}; la^{3}ñí^{1} tín^{2} ma^{3}jɨ́^{13} náh^{2} tɨ^{3} ñeh^{2} cuá^{1}uon^{2}, hi^{3} jáun^{2} má^{1}jáun^{2} lɨ^{3} jɨ^{2} bíh^{1} siáh^{3} tɨ^{3} coh^{3}.

27 ”¡Jlánh^{1} juon^{23} hnoh^{2} tɨ^{32} liei^{21} jɨ^{3} tsá^{2} fariseos nɨ́^{2}, tsá^{2} lɨ́n^{3} náh^{2} la^{3} cá^{1} la^{3} jéinh^{1}!, quí^{1} hnoh^{2} dá^{2} ná^{1}lɨ́n^{3} náh^{2} la^{3}jmɨ́^{1} lɨ́^{3} jéin^{3} lo^{1} quioh^{21} hla^{1} hi^{3} lɨ́^{3} tiáu^{2} jmáh^{3}la^{3} tɨ^{3} coh^{3} hi^{3} jáun^{2} jlánh^{1} re^{2} jniá^{3}, tɨ^{3}la^{3} tɨ^{3} ñeh^{2} né^{3} ná^{1}cónh^{21} hná^{1} mú^{21} jɨ^{3} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} hlah^{3} hi^{3} hó^{32} quioh^{21} hla^{1}.

28 La^{3} jáun^{2} bíh^{1} lɨ́n^{3} hnoh^{2}; ñí^{1} ta^{3} ñí^{1} tsáu^{2} jniá^{3} hnoh^{2} chun^{1} lɨ́n^{21}, tɨ^{3}la^{3} hñu^{3} honh^{2} náh^{2} né^{3}, jmáh^{3}la^{3} tɨ́^{1}jáɨ^{2} bíh^{1} ná^{1}cónh^{21} jɨ^{3} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} hlah^{3} hi^{3} dí^{1}quiaunh^{21} honh^{2} náh^{2} nɨ́^{2} siáh^{3}.

29 ”¡Jlánh^{1} ma^{3} juon^{23} hnoh^{2} tɨ^{32} liei^{21} jɨ^{3} hnoh^{2} tsá^{2} fariseos, tsá^{2} lɨ́n^{3} náh^{2} la^{3} cá^{1} la^{3} jéinh^{1}! Hnoh^{2} ná^{1}jmóuh^{1} náh^{2} tá^{2}hón^{32} quioh^{21} tsá^{2} ca^{3}lɨn^{3} hí^{3} *tɨ^{32} jë^{1} Dió^{32}, jɨ^{3} hi^{3} jmuh^{32} náh^{2} siáh^{3} re^{2} jniá^{3} jéin^{3} lo^{1} ná^{1}táun^{3} ñí^{1} ná^{1}hú^{1}hón^{21} tsá^{2} chun^{1} hí^{3},

30 hi^{3} má^{1}lɨ^{32} jáun^{2} né^{3}, juánh^{3} náh^{2}: “Sá^{1}jmɨ́^{1} jnoh^{1} bíh^{1} má^{2}ziáun^{2} jmáɨ^{1} hi^{3} jmɨ́^{1} zian^{2} tsá^{2}haun^{32} dí^{1}hio^{3} ñú^{1}deh^{3} dí^{2} jmɨ́^{1}tin^{2}, ha^{3} tiá^{2} jmɨ́^{1} jmú^{13} yáh^{3} dí^{2} cá^{2}hon^{3} quiúnh^{1} tsú^{2} jmɨ́^{1} ca^{3}ma^{3}tsan^{2} tsú^{2} jáun^{2} tsá^{2} jmɨ́^{1} ná^{1}lɨ́n^{3} hí^{3} tɨ^{32} jë^{1} Dió^{32}”.

31 Cun^{3}quionh^{3} jáɨ^{13} nɨ́^{2} má^{2}ná^{1}má^{2}lih^{21} hnoh^{2} hi^{3} hnoh^{2} bíh^{1} jón^{2}zɨ́h^{1} jón^{2}cho^{1} tsá^{2} ca^{3}ma^{3}tsan^{2} hí^{3} *tɨ^{32} jë^{1} Dió^{32}.

32 Jáun^{2} né^{3}, ¡ma^{3}tauh^{21} náh^{2} hná^{1} ta^{21} hi^{3} ca^{3}ma^{3}liáu^{32} jáun^{2} dí^{2}hioh^{3} ñú^{2}deh^{3} náh^{2} jmɨ́^{1}tin^{2}!

33 ”¡Tsá^{2} ná^{1}lɨ́n^{3} jáh^{3} hláɨnh^{1} bíh^{1} hnoh^{2}, jón^{2}zɨ́h^{1} jón^{2}cho^{1} jáh^{3} hláɨh^{1} jáh^{3} hon^{2}! ¿Ha^{3}

bí¹ lánh³ rón³² liáun³ hnoh² ca³tɨ²¹ hi³
cuá¹ma³tsoh¹ náh² honh² quiu³juóu³²?
34 Cun³ñí¹ hi³ ca³tɨ²¹ hi³ jáun² bíh¹ zein²¹
jná¹³ ñí¹con² hnoh² tsá² ná¹lɨ́n³ tɨ³² jë¹ Dió³²,
tsá² quia³lín³ jmɨ́¹ tsɨ́³, jɨ³ tsá² ná¹lɨ́n³ tɨ³²
nɨ́² siáh³. Tɨ³la³ hnoh² má¹ná¹, jngɨh¹³ bíh¹
náh² tsá² hí³, hi³ ma³ jan² tsá² hí³ ton¹³
náh² crei²¹, ma³ jan² quiú¹ pan¹³ náh² ca³la³
tɨ³ hñu³ cuáh³² quián¹³ náh², jɨ³ hi³ cuá¹hɨ́¹
cuá¹tsɨn²¹ náh² tsú² siáh³ ma³ quin³² ma³
caun³² juú².
35 Hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lɨ́¹³ hi³ tá¹can¹
hnoh² ca³tɨ²¹ jmɨ² hi³ ca³táɨn² quioh²¹ tsá²
chun¹ tsá² ca³ma³tsau² hí³ tsáu², ca³la³ cun³
jmáɨ¹ hi³ ca³táɨn² jáun² jmɨ́²hán¹ hla¹ Abel
tsá² chun¹ hi³ la³ tɨ³ jmáɨ¹ hi³ ca³táɨn² jáun²
jmɨ́²hán¹ hla¹ Zacarías jon² hla¹ Barachías
tsá² ca³jngɨh³² hnoh² hí³ ja¹ quioh²¹ ñí¹hiú¹³
quionh³ ñí¹ jlánh¹ bíh¹ hɨen¹ quioh²¹ cuáh³²
chín¹ nɨ́² siáh³.
36 Jú¹ tson² bíh¹ juo³ jná¹³ hnoh², hi³ tsá²
zian² né³² bíh¹ tá¹can¹ jmɨ́²hán¹ la³jɨ́n³² tsá²
ca³ma³tsan² tsú² hí³.

Jesús jéinh³² hlah³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² zian² Jerusalén
(Lucas 13:34-35; 19:41-44)

37 ”¡Hnú² juú² Jerusalén, hnú² bíh¹ tsá²
jngɨh²³ nú² tɨ³² jë¹ Dió³², tsá² zen² Dió³²
ñí¹con² nú², hi³ quí¹ jlan¹ nú² quɨ́n¹!
¡Hliáun³ jéin³² bíh¹ jmɨ́¹ hnó²¹ jná¹³ hi³
chan²¹ jon³zɨ́h¹ hnú² la³jmɨ́¹ chan² cá¹hio³
cu³lɨ²¹ jon² ñeh² chí¹pí¹³; tɨ³la³ hnú² má¹ná¹,
tiá² ca³lɨ³hnáuh² yáh³ la³ jáun²!
38 Sá¹nɨ́² jɨe³, tiú²uú² taunh²¹ yáh³ jná¹³
hó¹ñi³², [jáun² má²ca³ta³huen¹³ bíh¹ hnú²].
39 Hi³ juanh³² jná¹³ siáh³, tiú²uú² jɨe¹
yáh³ hnú² jná¹³ ca³la³ tɨ³ nɨ́¹ má¹cá²chó³²
jmáɨ¹ hi³ juáh¹³ nú²: “¡Hénh³ ma³ chun¹
Tsá² cuá¹jáunh²³ cun³quionh³ héih³² quioh²¹
Dió³² Juo¹³ dí²!”

24

Jesús juáh³ hi³ chau²¹ jmáɨ¹ tsúnh¹³ cuáh³² chín¹
(Marcos 13:1-2; Lucas 21:5-6)

1 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, Jesús cua³han³ hñu³
cuáh³² chín¹, hi³ tá¹la³ má²cuá¹tsanh³² tsú²
jáun² né³ ca³ma³janh³² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con²
tsú² ñí¹con², hi³ ca³ma³liáu³² hi³ hɨe³² hná¹
hiah³² cuáh³² ñí¹con² dí².
2 Tɨ³la³ Jesús né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Jɨ́eh²¹ hnoh² la³jɨ́³² hi³ lá²? Jú¹ tson²
juo³ jná¹³ hnoh², hi³ ñí¹ lá² chau²¹ jmáɨ¹ lɨ́¹³
hi³ hí¹ cá² máɨ³ quɨ́n¹ tiú²uú² ná¹juɨn¹ ñí¹
quɨ́n¹ raɨnh²¹; la³jɨ́³² bíh¹ juú¹ tsúnh¹³.

Ha³ lánh³ rón³² lɨ³ lin¹ ñí¹ táuh³ jmáɨ¹
(Marcos 13:3-23; Lucas 21:7-24; 17:22-24)

3 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ngau³ siáh³ Jesús tsɨ³
máh³ Olivos; hi³ tá¹la³ jmɨ́¹ má²cuá¹tón²¹
tsú² tsɨ³ máh³ jáun² né³, tsá² haɨn²¹ hí³
tɨ³ con² tsú² ja³taunh²¹ ñí¹ cuá³ tsú² hi³
ca³ñí¹zeh¹ dí¹ la³ lá² tá¹la³ tiá² hin² zian²:

—Hnáu² jnoh¹ hi³ juáh¹³ hnú² ha³ lɨ́h³ lɨ́¹³
hi³ má²lɨ́²juah²¹ hnú² jáun². ¿He³ dá² li²¹ lɨ³
zia³² nɨ́¹ má¹tɨ³ ñí¹ ñeih²¹ hnú², jɨ³ jmáɨ¹ hi³
táuh³ tá¹ cáun² ñí¹ hué²¹ lá²?
4 Jmɨ́¹jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—Hua³hín¹³ lɨ́n³² náh² jmu³, hí¹ jan² lɨ́²
hin² cuɨ́¹ má¹cau² náh².
5 Quí¹ juóun³² lɨ́n³² tsáu² ja³táunh¹ hi³
ja³jmú³ hi³ lɨ́n³ la³juah²¹ dú¹ jná¹³, hi³
ja³juah²¹: “¡Jná¹³ bíh¹ lɨ́n³ Cristo!”, jáun²
juóun³² lɨ́n³² bíh¹ tsáu² ma³can² tsú².
6 Hnoh² náɨh¹ náh² hi³ má²zia³² hniéɨ²
tɨ³ hlá² tɨ³ nɨ́²; tɨ³la³ ha³ lɨ́² juenh³ náh²
má¹ná¹, quí¹ la³ jáun² ca³tɨ²¹ lɨ́¹³ bíh¹ tín²;
tɨ³la³ jun³juáh¹³ hi³ má²tsa³hín³ yáh³ jaun³².
7 Quí¹ tsá² zian² cáun² hué³² jmu³ hniéɨ²
quionh³ tsá² zian² hué³² siáh³, jɨ³ tsá² hɨ́n¹³
hué³² ñí¹ hliáun³ siáh³ quiu³ tɨ́n³ quionh³
tsá²ján² tsá²ján²; hi³ ñí¹ hliáun³ siáh³ lɨ³ zia³²
ho³cuóun³ jɨ³ hi³ qui³ jɨ́eh³ hué³² tiá³ lɨ́n³².
8 Tɨ³la³ jɨ³lɨ³² hi³ nɨ́² má¹ná¹, cu³ ja¹
má²ca³lɨ³liau³ bíh¹ hi³ ma³tso² tsáu² tsɨ́³,
jun³juáh¹³ má²hnáu² yáh³.
9 ”Má¹jáun² jɨenh³ tsú² hnoh² ñí¹
cuá¹ma³tsoh¹ náh² honh², jɨ³ hi³ jngah³
tsú² nɨ́² siáh³; hi³ tá¹ cáun² hngá¹máh³ bíh¹
lɨ³hau² tsú² hnoh² cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ jná¹³.
10 Jmáɨ¹ jáun² né³ juóun³² lɨ́n³² tsáu² tiánh³
tɨ³ có³² ca³tɨ²¹ la³ cun³ hi³ taunh³² ta²¹, hi³

lɨ³hó² lɨ³uon² tsú² raɨnh²¹, jɨ³ hi³ tsá²ján² tsá²ján² bíh¹ tsú² tu³ hna³ raɨnh²¹.

11 Má¹jáun² ma³jnia³² juóun³² lɨ́n³² tsá² tɨ́¹ jáɨn², hi³ juáh³ hi³ lɨ́n³ *tɨ³² jë¹ Dió³², hi³ jáun² juóun³² lɨ́n³² bíh¹ tsáu² lɨ³can².

12 Cun³ñí¹ hi³ cun³ jmá² cun³ jnia³² tɨ³ lɨ³mí¹ tsá²lɨ́²hliáun²³ hi³ hlah³ hi³ hó³², jáun² juóun³² bíh¹ tsáu² tiú²uú² lɨ³ hnáu³ lɨ́¹³.

13 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tsá² nio² cáun² tsɨ́³ la³ má²nio² jáun² ca³la³ tɨ³ ñí¹ cá¹táuh³ jmáɨ¹ né³, tsá² hí³ bíh¹ liáun³.

14 Hi³ jú¹ chú³² ca³tɨ²¹ ha³ lánh³ rón³² lɨ́¹³ tónh³² tsú² jo³cuo² Dió³² né³, há¹ ngá¹³ tá¹ cáun² hngá¹máh³, hi³ jáun² la³jɨ́n³² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ lɨ́¹³ lɨ³ cuoh²; hi³ jáun² má¹jáun² máh³ má²lɨ³liau³ hi³ táuh³ jmáɨ¹.

15 ”Hla¹ Daniel tɨ³² jë¹ Dió³² ca³hléh³ hi³ ca³tɨ²¹ hi³ hlah³ hi³ hó³², hi³ jmu² jáun² hi³ hliáh¹³ ñí¹ hɨ́en¹. Jáun² nɨ́¹juáh³ má²jɨ́eh³² hnoh² hi³ hi³ jáun² má²nio² ñí¹ hɨ́en¹ né³, —nɨ́¹juáh³ tsá² hɨ³² jáɨ¹³ lá², cuɨ́¹ ngɨ¹³ tsú²—,

16 hi³ jáun² jmáɨ¹ jáun² má²hniáuh³² cuon³ tsá² hɨ́n¹³ tɨ³ Judea ñí¹ lɨ́³ máh³.

17 Jáun² nɨ́¹juáh³ tsá² cuá¹tsɨ²¹ tsáɨh³ hñú³ máɨ² tsáɨh³ quioh²¹, ha³ lɨ́² cuɨ́¹ son² tsú² hi³ tsa³quián³ hi³ nio² ñéih³ quioh²¹, hniáuh³² la³juɨ³² cuon³ bíh¹ tsú²;

18 hi³ nɨ́¹juáh³ tsá² cuá¹hún¹ ñí¹náɨ² né³, tiá² hniáuh³² yáh³ tsánh³² tsú² hi³ tsa³quián³ ha¹.

19 Tɨ³la³ ¡jlánh¹ juo²³ tsá²mɨ³ tsá² ná¹quian² jon² jmáɨ¹ jáun², jɨ³ tsá² ná¹jan² dáɨn² tiúh²³ nɨ́² siáh³!

20 Mɨ́¹ náh² ñí¹con² Dió³² hi³ jáun² tiá² lɨ³ hniáuh³² cuóunh¹ náh² jmɨ́¹ ñí²cuóu³, hi³ sa³jun³ *jmáɨ¹ hi³ tionh² tsú² tie³;

21 quí¹ jmáɨ¹ jáun² lɨ³zia³² cáun² uu³mí²tsɨ³² huáh² tsɨ́³ cu³tí¹³, cáun² hi³ hí¹ cónh³ tiá² má²lɨ³² la³ cun³ jmɨ́¹ lɨ²¹ hngá¹máh³ lá², hi³ sa³jun³ lɨ³zia³² bíh¹ siáh³ tɨ³ chí¹cáɨn² jáun².

22 Sá¹jmɨ́¹ hi³ Dió³² tiá² hná³² jmáɨ¹ jáun² dúh¹, jáun² ca³la³ jɨ́n³² bíh¹ tsáu² jmɨ́¹ hiá¹ jmɨ́¹ tsán¹³; tɨ³la³ cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ tsá² má²ná¹quiánh¹ bíh¹, hi³ jáun² bíh¹ má²ca³hná³ Dió³² jmáɨ¹ jáun².

23 ”Jáun² né³, nɨ́¹juáh³ má¹jáun² má²zian² tsá² juáh³ ñí¹con² hnoh²: “¡Sá¹nɨ́² jɨe³, ñí¹ lá² má²cuá³ Tsá² lɨ́n³ Cristo!”, ho³: “¡Sá¹nɨ́² jɨe³, ñí¹ zio¹ má²cuá³!”, ha³ lɨ́² lɨ́¹ táunh³ náh² ta²¹.

24 Quí¹ juóun³² bíh¹ tsáu² ja³táunh¹ hi³ ja³ma³cau² hi³ juáh³ hi³ lɨ́n³ Cristo, jɨ³ tsá² juáh³ siáh³ hi³ ná¹lɨ́n³ tɨ³² jë¹ Dió³²; hi³ jmu³ siáh³ li²¹ hi³ cáu² hi³ jueh³² lɨ́n³² jɨ³ hua³jueh³² nɨ́² siáh³ hi³ jáun² lɨ³can² tsáu², hi³ hí¹ la³ tɨ³ tsá² má²ca³quianh³ hnga² yáh³ Dió³² ma³can² tsú² siáh³ nɨ́¹juáh³ hi³ lɨ́¹³.

25 Sá¹nɨ́² jɨe³ né³, ta³ ñeh³ bíh¹ má²lɨ́²juo³ jná¹³ hnoh² jáɨ¹³ nɨ́².

26 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, nɨ́¹juáh³ zian² tsá² juáh³: “¡Sá¹nɨ́² jɨe³, ó³² má²zenh² ñí¹ lɨ́³ cuá¹ quiéin²!”, ha³ lɨ́² cua³táunh¹ náh² ñí¹ jáun². Ho³ nɨ́¹juáh³ hi³ juáh³ tsú²: “¡Sá¹nɨ́² jɨe³, lá² má²cuá³ tsú² ñéih³ lá²!”, ha³ lɨ́² ta²¹ táunh³ náh².

27 Quí¹ la³jmɨ́¹ hia³² sɨ́² quioh²¹ miíh³² tɨ³ máɨ² hi³ jáun² taɨ³² ca³la³ tɨ³ ñí¹ tá²tsɨ²¹ hiú², la³ jáun² bíh¹ lɨ́¹³ nɨ́¹ má¹jaunh³² jná¹³, Jon² tsá²mɨ³cuóun².

28 Lɨ³ lin¹ bíh¹ jmáɨ¹ jáun² la³jmɨ́¹ lɨ́²lin¹ ñí¹ rá²jún¹ jáh³ cun³quionh³ hi³ jlánh¹ cuú² ngɨh³² tú²jue³².

Jmáɨ¹ hi³ jáunh³ Jon² tsá²mɨ³cuóun²
(Marcos 13:24-37; Lucas 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

29 ”Jáun² la³ cun³ nɨ́¹ má¹ca³táuh³ uu³mí²tsɨ³² huáh² tsɨ́³ nɨ́² né³, má¹jáun² má²nieh¹³ hiú², hi³ zɨ́h² siáh³ tiú²uú² joh¹ cué³², jɨ³ hi³ ziu³ súh³² siáh³ chí¹jmaɨ²¹ haɨ²¹ chi³cuú², hi³ hí¹ ca³la³ tɨ³ pí³ hi³ jniá³ chi³cuú² yáh³ ru³ juá³ siáh³.

30 Má¹jáun² jɨ́e³ tsú² li²¹ hñu³mɨ³cuú² hi³ lin¹ hi³ má²cuá¹jáunh²³ Jon² tsá²mɨ³cuóun², hi³ jáun² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ bíh¹ ho³ jngɨh³ má¹jáun², quí¹ hi³ jɨ́en³² tsú² Jon² tsá²mɨ³cuóun² hi³ cuá¹jáunh²³ juɨ³² ja¹ jnie² chi³cuú² quionh³ pí³ hi³ cáu² hi³ jueh³² hi³ lin¹ hi³ quien² lɨ́n³² tsú².

31 Má¹jáun² zen³ tsú² tsá²cuú² tsá²ta³ hi³ jiéɨ³² tiá³ lɨ́n³² mí¹ñí², hi³ chan³ cu³lɨ²¹ tsá²

má²ná¹quiánh¹ hí³ joh¹ tsú², tsá² zian² tá¹ quiún³ cuoh¹ mɨ³cuú², la³ tɨ³ jo²¹ cá² táun² cá² táun².

32 ”Cuí¹ ngɨ¹³ náh² jáɨ¹³ hi³ jmu¹ jná¹³ lá² cun³quionh³ hmá² sí² co²: Jɨeh³² hnoh² nɨ¹juáh³ jmí¹ tá¹jmu¹³ hmá² hi³ má²ná¹hion² siáh³ mu²¹ zɨh³, jáun² má²ñíh¹ hnoh² hi³ má²má²janh² bíh¹ jmí¹ ñí²hiú².

33 Ja³bí¹ la³ jáun² bíh¹ siáh³, nɨ¹juáh³ má²jɨeh³² hnoh² hi³ má²lɨ²³ la³jɨ³² hi³ má²lɨ²juánh³² jná¹³ jáun², jáun² má²ñíh¹ náh² hi³ ho³hñú¹³ bíh¹ má²zenh² jná¹³ Jon² tsá²mɨ³cuóun².

34 Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ la³jɨ³² hi³ nɨ² lɨ¹³ ñeh² bíh¹ hi³ hiá¹ tsán¹³ tsá² zian² jmáɨ¹ hi³ ziáun² dí² lá².

35 Chau²¹ jmáɨ¹ tsa³hín³ la³jɨ³² hi³ jniá³ chi³cuú² la³ má²quionh³ hngá¹máh³ lá², tɨ³la³ jáɨ¹³ quion²¹ jná¹³ má¹ná¹, tiá² tón³² jmáɨ¹ tsa³hín³ yáh³.

36 ”Tɨ³la³ hi³ ca³tɨ²¹ hín² jmáɨ¹ ho³ hín² la³ nio¹ lɨ¹³ la³ jáun² né³, hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² ñi³². Hí¹juáh³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² tsá² tionh² hñu³mɨ³cuú² yáh³ tiá² ñi³², hi³ sa³jun³ hnga² yáh³ Jon² Dió³² ñi³² siáh³; jɨ³²la³ hnga² bíh¹ Dió³² Jméi² tsú² ñi³².

37 ”Hi³ jáun² né³, la³jmí¹ lɨ²¹ jmáɨ¹ hi³ jmí¹ zian² jáun² hla¹ Noé, la³ jáun² bíh¹ uá²jaɨ³² lɨ¹³ nɨ¹ má¹jaunh³² jná¹³ Jon² tsá²mɨ³cuóun².

38 Quí¹ jmáɨ¹ jáun², ñeh² bíh¹ hi³ ja³tsauh²¹ jmáɨ², jmí¹ ná¹cú² ná¹hɨnh²³ tsú², hi³ ná¹jéinh³² tsú² cuo² jɨ³ hi³ ná¹cuen² tsú² tsá²mɨ³ jon² hi³ jéinh³² cuo², ca³la³ tɨ³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmáɨ¹ hi³ ca³hi³ hla¹ Noé hñu³ cuó² jueh³² jáun².

39 Tsá² hí³ né³, tiá² ca³lɨ³tsɨn² yáh³ he³ lɨ¹³ ca³la³ tɨ³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmáɨ¹ hi³ ca³ja³tsauh²¹ jmáɨ², hi³ jáun² ca³hiá² cá²tsan³ bíh¹ jɨ³lɨn² tsá² hí³. La³ jáun² bíh¹ siáh³ lɨ¹³ nɨ¹ má¹jaunh³² Jon² tsá²mɨ³cuóun².

40 Jmáɨ¹ jáun² tiáunh¹ gon³ tsá²ñuh² ñí¹náɨ²; jan² bíh¹ tsá² hí³ tsánh³², hi³ jan² né³ tá¹zanh¹ bíh¹.

41 Jmáɨ¹ jáun² siáh³, gon³ tsá²mɨ³ ná¹quiuh³² cán¹; jan² bíh¹ tsá² hí³ tsánh³², hi³ jan² né³, tá¹zanh¹ bíh¹.

42 ”Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, ná¹ñí¹ hnoh² tianh³, quí¹ tiá² ñíh¹ yáh³ náh² ha³ lɨh³ jáunh³ Juóuh³² náh².

43 Tɨ³la³ cuí¹ lɨ³ ñíh¹ hnoh² jáɨ¹³ lá²: Sá¹jmí¹ hi³ ñi³² tsá² hñú¹³ hín² la³ nio¹ cuán¹³ háɨn² ta³ já¹niéi², hi³ jáun² jmí¹ lɨ¹³ bíh¹ cuá³² tsú² cuá¹ñí¹, hi³ tiá² jmí¹ cué²¹ yáh³ tsú² jáɨ¹³ hi³ hí³ háɨn² hñú¹³.

44 Hi³ jáun² bíh¹ hniáuh³² tionh² hnoh² hua³jan²¹; quí¹ cáun² jmáɨ¹ hi³ tiá² lɨn²³ bíh¹ hnoh² jáunh¹³ jná¹³ Jon² tsá²mɨ³cuóun².

Tsá² quian²¹ chun¹ jɨ³ tsá² quian²¹ hláɨh¹ (Lucas 12:41-48)

45 ”Né³² né³, nɨ¹juáh³ zian² jan² tsá² quian²¹ chun¹, tsá² jlánh¹ quia³lín³ jmí¹ tsɨ³, hi³ jáun² juo¹³ tsú² chan³ la³jɨn³² tsá² quian²¹ ñí¹ hná¹ jáun² jo³cuo² hí³ dí² hi³ jmu³ dí² héih³² ñí¹con² tsá² hí³, jɨ³ hi³ jmu³ tsú² siáh³ héih³² hín² la³ nio¹ lɨ¹³ jmu³ tsú² má³².

46 Jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² quian²¹ la³ hí³ nɨ¹juáh³ hi³ cuá¹má²tí³² tsú² héih³² quioh²¹ juo¹³ nɨ¹ má¹cuanh³².

47 Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ juo¹³ tsá² hí³ má²chá³² la³jɨ³² hi³ zioh² jo³cuo² tsú², hi³ jáun² tɨ³ má²zó³² bíh¹ tá¹³ tsú² lɨ¹³.

48 Tɨ³la³ nɨ¹juáh³ tiá² la³ chun¹ yáh³ tsá² quian²¹ hí³ né³, hi³ cuá¹lɨn²³ hi³ tiá² má²jáunh³ yáh³ juo¹³,

49 hi³ jáun² tsá² quian²¹ raɨnh²¹ bíh¹ cuá¹quí² cuá¹quiunh² jɨ³ hi³ cuá¹cú² cuá¹hɨnh²³ hi³ cuá¹má²héinh³² siáh³ quionh³ tsá² hen²;

50 jáun² juo¹³ tsú² né³, cuánh³² cáun² jmáɨ¹ hi³ tiá² cuá¹jan²¹ bíh¹ tsú², caun² o¹rá¹ hi³ tiá² ñi³² tsú² siáh³.

51 Hi³ jáun² má¹jáun² ma³tson¹³ tsú² tsá² hí³ chí¹nga² cu³tí³, hi³ jáun² má¹lɨ³² jáun² zen³ tsú² ñí¹ ca³tɨn¹ tsa³táunh¹ tsá² lɨn³ la³ cá¹ la³ jéinh¹. Hi³ jáun² ñí¹ jáun² tsa³hó² tsa³jngɨh³² tiáunh¹, jɨ³ hi³ tsa³quí² tsa³hon³² lɨn³² nɨ² siáh³.

25

Jmu² tsú² jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ quian³ tsá¹máɨ¹³

1 ”Jáun² né³, jmáɨ¹ hi³ lɨ³ lin¹ hin² tsánh² lɨ¹³ tónh³² jo³cuo² Dió³² lɨ¹³ la³jmí¹

cá¹quiúnh²¹ quian³ tsá¹máɨ¹³ tsá² ca³lɨ³ tén¹
ñí¹ ca³jenh² cuo² tsáu². Tsá² hí³ ca³can³
sɨ́² quioh²¹ la³ má²quionh³ jmɨ́² no¹, hi³
jáun² ja³taunh²¹ hi³ ca³ñí¹hen¹³ tsá²ñuh² tsá²
jenh¹³ cuo².

2 Tɨ³la³ hñá³ tsá² hí³ tiá² hua³jan²¹ jmɨ́¹
tiáunh¹ yáh³, hi³ hñá³ né³ lɨ́n³ tsá² zian² tsɨ́³.
3 Tsá² tiá² hua³jan²¹ tiáunh¹ hí³ né³,
ca³can³ sɨ́² quioh²¹, tɨ³la³ tiá² ca³can³ yáh³
jmɨ́² no¹ hi³ táuh³²;
4 tɨ³la³ tsá² zian² tsɨ́³ hí³ né³ ca³can³ sɨ́²
quioh²¹ la³ má²quionh³ zɨ́³ ha²¹ jmɨ́² no¹.
5 Tsá²ñuh² tsá² jenh¹³ cuo² hí³ né³ ca³lén³
bíh¹ ca³lá², jáun² ziú³ bíh¹ ca³tóh³ ñí¹
tsá¹máɨ¹³ hí³, hi³ jáun² ca³cuóun² la³jɨ́n³².
6 Hi³ jáun² ta³ hua² ca³náɨ³² tsú² cáun²
mah¹ hi³ ñí¹juah²¹: "¡Lá² má²jaunh³²
tsá²ñuh² tsá² jenh¹³ cuo²; huen³ náh² hi³
ñá²hinh²¹ náh² tsú²!"
7 Hi³ jáun² la³jɨ́n³² tsá¹máɨ¹³ hí³ ca³nu³
ca³tiánh³ hi³ ca³héinh³ siáh³ sɨ́² quioh²¹.
8 Jmɨ́¹jáun² ca³juáh³ tsá² hñá³ tiá²
hua³jan²¹ jmɨ́¹ tiáunh¹ hi³ ca³záɨh³ tsá²
hñá³ jmɨ́¹ tiáunh¹ hí³ hua³jan²¹: "Cué¹ tiá³
ca³lá² jmɨ́² no¹ quián¹³ ñí¹con² jnoh¹, quí¹
má²ñí¹yéi²¹ bíh¹ sɨ́² quiú¹³ jnoh¹".
9 Tɨ³la³ tsá¹máɨ¹³ tsá² ná¹tiáunh¹ hí³
hua³jan²¹ né³ ca³záɨh³ raɨnh²¹ la³ lá²: "Tiá²
jáun² yáh³, quí¹ nɨ́² lɨ́¹ tiá² ca³laɨn²¹ yáh³
quiú¹³ dí² la³jáɨ³²". Tɨ³ re² cuá²táunh¹ náh²
ñí¹ hna² tsú² jmɨ́² no¹ hi³ cuá¹liáh³ náh²
quián¹³ hmóu³².
10 Tɨ³la³ tá¹la³ ca³ñí¹lia³² tsá¹máɨ¹³ hñá³
hí³ jmɨ́² no¹ quioh²¹ né³, cuanh³ bíh¹
tsá²ñuh² tsá² jenh¹³ cuo². Jáun² tsá¹máɨ¹³
tsá² jmɨ́¹ tiáunh¹ hí³ hua³jan²¹ né³, taunh³
bíh¹ ñéih³ quionh³ tsá²ñuh² hí³ ñí¹ ca³jenh²
cuo² tsú², hi³ jáun² ca³jna² bíh¹ ho³hñú¹³
jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun².
11 Hi³ jmɨ́¹ má²cu³lé³ jáun² né³ cua³tanh²¹
tsá²mɨ³ hñá³ tiá² hua³jan²¹ jmɨ́¹ tiáunh¹ hí³
hi³ ca³juáh³ la³ lá²: "¡Nia²¹ tiá³ ho³hñú¹³ hi³
tauh²¹ jnoh¹!"
12 Tɨ³la³ tsá²ñuh² hí³ ca³ngáɨ³ hi³ juáh³:
"Ha³ tiá² hnoh² cuóu³² yáh³ jná¹³ tsá²mɨ³".
13 Hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:
—Jáun² né³, tianh³ náh² ná¹ñí¹ náh², quí¹
tiá² ñíh¹ yáh³ hnoh² ha³ lɨ́h³ chau²¹ jmáɨ¹,
ho³ hín² la³ nio¹ jáunh³ Jon² tsá²mɨ³cuóun².

Jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² zia³² hi³ nio² jo³cuo² (Lucas 19:11-27)

14 "Ja³bí¹ la³ jáun² siáh³ lɨ́¹³ nɨ́¹ má¹tɨ³ ñí¹
quianh³ Dió³² tsá² tónh³² jo³cuo² la³jmɨ́¹ lɨ²¹
jmáɨ¹ hi³ ngau³ jan² tsá²ñuh² ñí¹ uóunh³; hi³
jmɨ́¹ tɨ³ ñí¹ cua³haɨn³² tsú² né³, ca³teh³ tsá²
quian²¹, hi³ jáun² ca³chá³ dí² quɨe³ quioh²¹
jo³cuo² tsá² hí³.
15 Jo³cuo² jan² tsá² quian²¹ hí³ ca³chá³
tsú² hñá³ tuh³² tioh³ quiu³quia³ mei²¹ héih³²
quɨe³ *cú¹tiáu² cun³ tá¹ hñá³, hi³ jan²
né³ ca³cuéh³ dí² tun³ tuh³² tioh³ quia³tún³
mei²¹ héih³² quɨe³ cú¹tiáu² cun³ tá¹ tun³, hi³
jan² né³ ca³cuéh³ dí² cáun² tuh³² tioh³ jñéi³
mei²¹ héih³² quɨe³ cú¹tiáu²; ma³ quin³² ma³
jan³² tsá² hí³ hiauh³ lin¹ la³ cun³ rón³² hi³
lɨ³ cah¹³ jmáɨ¹ hi³ cóh³². Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³
ngau³.
16 Tsá² quian²¹ tsá² ca³héi³ hñá³ tuh³²
cú¹tiáu² jáun² ca³jmú³ ta²¹ hi³ ca³ra³tsɨ³²
quɨe³ jáun², hi³ jáun² ca³ta³tsaɨh²¹ cónh³í¹
hñá³ tuh³² quɨe³ jáun².
17 La³ jáun² bíh¹ siáh³ ca³jmú³ tsá²
ca³hiauh³ tun³ tuh³² cú¹tiáu², hi³ ca³ta³tsaɨh²¹
siáh³ cónh³í¹ tun³ tuh³² quɨe³ jáun².
18 Tɨ³la³ tsá² ca³héi³ hí³ cáun² tuh³² tán¹
cú¹tiáu² má¹ná¹, ngah³ bíh¹ hi³ ca³ñí¹ho³²
cáun² táu² hué³² hi³ ca³hmá³ quɨe³ jáun²
quioh²¹ juo¹³.
19 "Jmɨ́¹ má²já²uén³ lɨ́n³² jáun² né³, cuanh³
bíh¹ juo¹³ tsú². Jmɨ́¹ cuanh²¹ jáun² tsú² né³
ca³ngáɨh³ tsá² quian²¹ hi³ he³ cónh³ quɨe³
má²ta³tsaɨh²¹ tsú² la³ ma³ quin³² ma³ jan³².
20 Tsá² ca³héi³ hñá³ tuh³² cú¹tiáu² cuan³
la³ñí¹, hi³ jáun² ca³jɨenh³ juo¹³ cónh³í¹ hñá³
tuh³² cú¹tiáu² hi³ má²ta³tsaɨh²¹ jáun², hi³
ca³juáh³ la³ lá²: "Tɨ³², lá² nio² hñá³ tuh³²
cú¹tiáu² hi³ jmɨ́¹ ca³cuéh¹ hnú² jáun², hi³ lá²
nio² siáh³ cónh³í¹ hñá³ tuh³² hi³ ca³ta³tsaɨ²¹
jná¹³".
21 Jáun² juo¹³ tsú² ca³juáh³: "Jlánh¹ re²
la³ nɨ́², hnú² bíh¹ jan² tsá² quian²¹ chun¹,
tsá² má²tí³² la³ cun³ rón³² lɨ́³ héih³² hi³
hiáuh²³. Cun³ñí¹ hi³ ca³jmuh³ hnú² re²

la³ cun³ rón³² lɨ́³ cú¹pih²¹ hi³ ca³chá³ jná¹³
jo³cuonh² hnú², hi³ jáun² tɨ³ hliáun³ bíh¹
má²chá¹³ jná¹³ jo³cuonh² hnú² ta³né³². Hú³²
ñéih³ hi³ má¹hiúnh¹³ nú² honh² quiúnh¹
jná¹³”.

22 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² cuan³ siáh³ tsá² quian²¹
tsá² ca³héi³ tun³ tuh³² cú¹tiáu², hi³ ca³juáh³:
“Tɨ³², tun³ tuh³² cú¹tiáu² jmɨ́¹ ca³cuéh¹ hnú²
jná¹³, hi³ lá² nio² cónh³í¹ tun³ tuh³² cú¹tiáu²
hi³ ca³ta³tsaɨ²¹ jná¹³”.

23 Jmɨ́¹jáun² ca³juáh³ juo¹³ tsú²: “Jlánh¹ re²
la³ nɨ́², hnú² bíh¹ jan² tsá² quian²¹ chun¹,
tsá² má²tí³² la³ cun³ rón³² lɨ́³ héih³². Hi³
cun³ñí¹ hi³ ca³ma³tih²¹ nú² la³ cun³ rón³²
lɨ́³ cú¹pih²¹ hi³ ca³chá³ jná¹³ jáun² jo³cuonh²
hnú², hi³ jáun² tɨ³ hliáun³ bíh¹ hi³ má²chá¹³
jná¹³ jo³cuonh² hnú² ta³né³². Hú³² ñéih³ hi³
má¹hiúnh¹³ nú² honh² quiúnh¹ jná¹³”.

24 ”Tɨ³la³ jmɨ́¹ cuan¹ tsá² quian²¹ tsá²
ca³héi³ hí³ cáun² tuh³² tán¹ cú¹tiáu² né³, tsá²
hí³ ca³juáh³ hi³ ca³záɨh³ juo¹³ la³ lá²: “Tɨ³²,
jmɨ́¹ má²ño¹ bíh¹ jná¹³ hi³ hnú² jan² tsá²
huáh² tsɨ́³, hi³ caun²³ hnú² cáun² hi³ tiá²
lɨ́²jñíh³, jɨ³ hi³ caun²³ hnú² siáh³ cáun² hi³
tiá² lɨ́²páh³ nú².

25 Hi³ jáun² bíh¹ jmɨ́¹ juénh² jná¹³, hi³ jáun²
cu³tsa³² ca³hmá³ jná¹³ cú²jueh³² quɨéɨh³
hnú² hñu³ hué³². Sá¹nɨ́² jɨe³, lá² bíh¹
rón³² la³ cun³ rón³² hi³ jmɨ́¹ ca³cuéh¹ hnú²
quián¹³”.

26 Jáun² juo¹³ tsú² ca³ngáɨ³: “Hnú² tsá²
quian²¹ hláɨh¹, juoh². Jmɨ́¹ la³ má²ñíh¹ bíh¹
hnú² hi³ jná¹³ jan² tsá² caun² cáun² hi³ tiá²
lɨ́²jñí³², jɨ³ hi³ caun³² jná¹³ siáh³ cáun² hi³
tiá² lɨ́²pá³ ná¹ hí¹ cú¹pih²¹;

27 hi³ jáun² jmɨ́¹ hniáuh²¹ bíh¹ jmuh²¹
hnú² ta²¹ quɨe³ nɨ́² quion²¹ jná¹³, uá¹jinh¹
hñú³ ñí¹ rá²tsɨ³² tsú² quɨe³ bíh¹ jmɨ́¹
cuá¹tionh² nú², hi³ jáun² jmɨ́¹ cuanh²¹ jná¹³
jmɨ́¹ má²lɨ́¹³ héih¹ jná¹³ hi³ má²tsɨn² bíh¹
quɨe³ quion²¹”.

28 Hi³ jáun² ca³záɨh³ tsú² tsá² jmɨ́¹ tionh¹
ñí¹ jáun² la³ lá²: “Quin³² náh² tuh³² tioh³
quɨe³ nɨ́², hi³ jáun² cuéh³ tsá² quian³² quia³
tuh³² cú¹tiáu².

29 Quí¹ nɨ́¹juáh³ tsá² zia³² quioh²¹, tɨ³
hiáuh³ bíh¹, hi³ jáun² tɨ³ lɨ́¹ tú² lɨ́¹ ziáun²³
bíh¹ quioh²¹ tsú² lɨ́¹³; tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tsá² tiá²
zia³² quioh²¹ né³, tɨ³ quin³ bíh¹ tsú² la³ cun³
cú¹pih²¹ hi³ zia³² quioh²¹ tsú².

30 Hi³ jáun² tɨ³ cheih³² ñí¹ já¹niéi² tion³
náh² tsá² quian²¹ tiá² lin¹ ñí¹ jmu³ ta²¹ nɨ́²,
hi³ jáun² ñí¹ nɨ́² cuɨ́¹ cha³háu³ jɨ³ hi³ cuɨ́¹
cha³quí² cha³hon³²”.

Jmáɨ¹ hi³ tá¹tsɨn¹ héih³² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³

31 ”Jáun² né³, nɨ́¹ má¹jaunh³² Jon²
tsá²mɨ³cuóun² hi³ lin¹ hi³ quien², quionh³
tsú² jɨ³lɨn² tsá²cuú² tsá²ta³ tsá² tionh²
hñu³mɨ³cuú², hi³ jáun² má¹jáun² né³ cuá³²
tsú² ñí¹ hmá²sɨ¹ quioh²¹, ñí¹ lɨ́³ cú²tú¹
cú²lí¹³.

32 Má¹jáun² cuú¹ ngɨh¹³ la³jɨ́n³² tsá² zian²
tá¹ cáun² hngá¹máh³ ñí¹ hó²¹ñí¹ tsú², hi³
jáun² tson³ dí² tsá² hí³ la³jmɨ́¹ jmu² jan²
tsá² jmu² hua³hí¹³ jáh³, hi³ cánh³ chan² tsú²
*já¹ziáh², hi³ cánh³ chan² tsú² siáh³ zéin¹.

33 Já¹ziáh² chan³ tsú² tɨ³ cuá² chu²¹
quioh²¹, hi³ jáun² zéin¹ né³ chan³ tsú² tɨ³
cuá² cáun¹.

34 ”Má¹jáun² né³, Tsá² lɨ́n³ hí³ Re²¹
záɨh³² tsá² tionh² tɨ³ cuá² chu²¹ quioh²¹:
“Ñá²táunh¹ hnoh² tsá² má²ca³ma³mieh²
Ñuh³² jná¹³; tiónh³² náh² ñí¹ cuá¹quien²
Dió³², ñí¹ má²ná¹lɨ́³ hua³jan²¹ quián¹³ náh²
ca³la³ cun³ jmɨ́¹ ca³jmú³ Dió³² tá¹ cáun²
mɨ³cuú².

35 Quí¹ jmɨ́¹ ca³lɨ³ ñí¹cuóun²¹ jná¹³, hnoh²
bíh¹ ca³cuéh¹ má³² hi³ ca³cúh³²; jmɨ́¹ lɨ²¹
hí¹quiéin² tsɨn³² jná¹³, hnoh² bíh¹ ca³cuéh¹
jmáɨ² hi³ ca³áɨh³² jná¹³; jmɨ́¹ lɨ́¹ ca³tɨ³ ca³ngɨ́³
jná¹³, hnoh² bíh¹ ca³cuéh¹ hñú³.

36 Jmɨ́¹ lɨ²¹ hi³ tiá² zia³² hán² jná¹³,
ca³cuéh¹ bíh¹ hnoh²; jmɨ́¹ ca³lɨ³ tsáun¹ jná¹³,
ca³ñí¹jɨe¹ bíh¹ hnoh²; hi³ ca³ñí¹jɨe¹ bíh¹
siáh³ hnoh² jmɨ́¹ cá¹hú²¹ jná¹³ hñu³mí¹ñí²”.

37 ”Hi³ jáun² tsá² má²ca³ma³zian² hí³ la³
cun³ hi³ tɨ³² tsɨ́³ Dió³² né³ lɨ́¹³ juáh³ la³ lá²:
“Tɨ³², ¿hín² dá² jmɨ́¹ ca³neh²¹ jnoh¹ hnú²
hi³ ñí¹cuon¹³, hi³ jáun² jnoh¹ ca³cué¹³ hi³
ca³quɨéɨh³? Ho³ ¿hín² dá² jmáɨ¹ ca³neh²¹

jnoh¹ hnú² hi³ hí¹quiéin² honh², hi³ jáun² jnoh¹ ca³cué¹³ jmáɨ²?

38 ¿Lɨ́h³ dá² ca³neh²¹ jnoh¹ hi³ hnú² lɨ́¹ ñi³tɨ́¹ ñi³ngɨ́h¹, hi³ jáun² jnoh¹ ca³cué¹³ hñú³? Ho³ ¿lɨ́h³ ca³lɨ³ hniauh³ hanh² nú², hi³ jáun² jnoh¹ ca³cué¹³?

39 ¿Hín² jmáɨ¹ ca³lɨ³ tsáun¹ hnú², ho³ hi³ ca³húh³² hnú² hñu³mí¹ñí², hi³ jáun² jnoh¹ né³ ca³ñí¹neh²¹?"

40 "Hi³ jáun² Re²¹ hí³ né³ nga³ la³ lá²: "Jú¹ tson² juanh³² jná¹³, hi³ lɨ³ua³ cáun² hi³ ca³jmuh³ náh² ñí¹con² lɨ³ua³ jan² tsá² tsɨ́¹juɨ́³ renh² jná¹³ lá², ñí¹con² jná¹³ bíh¹ lɨ́²jmuh³ hnoh² hi³ jáun²".

41 "Nɨ́¹ má¹lɨ³² jáun² né³ záɨh³² tsú² tsá² tionh² hí³ tɨ³ cuá² cáun¹ la³ lá²: "Tɨ³ nɨ́² cuá²táunh¹ hnoh², hnoh² tsá² má²ca³ta³tonh¹ ñí¹ hlah³, cuá²táunh¹ náh² ja¹ sɨ́² tiá² tón³² jmáɨ¹ yéɨ³² ñí¹ má²ná¹lɨ́³ hua³jan²¹ quioh²¹ tsá² hláɨnh¹ la³ má²quionh³ tsá²cuú² tsá²ta³.

42 Quí¹ jmɨ́¹ lɨ²¹ ñí¹cuóun²¹ jná¹³, tiá² ca³cuéh¹ yáh³ hnoh² má³² cuh²¹ jná¹³; jmɨ́¹ lɨ²¹ hí¹quiéin² tsɨn³² jná¹³, ha³ tiá² ca³cuéh¹ yáh³ hnoh² jmáɨ² hi³ aɨh²¹ jná¹³;

43 jmɨ́¹ lɨ́¹ ca³tɨ³ ca³ngɨ́³ jná¹³ siáh³, ha³ tiá² hñú³ ca³cuéh¹ yáh³ hnoh². Jmɨ́¹ lɨ²¹ hi³ tiá² zia³² hán² jná¹³, tiá² lɨ́¹ ca³cuéh¹ yáh³ hnoh² hí¹ cá² tsonh². Jmɨ́¹ ca³lɨ³ tsáun¹ jná¹³ jɨ³ hi³ ca³hú³² jná¹³ siáh³ hñu³mí¹ñí², ha³ tiá² hnoh² ca³ñí¹jɨe¹ yáh³ jná¹³".

44 "Má¹jáun² né³, tsá² hí³ lɨ́¹³ nga³: "Tɨ³², ¿lɨ́h³ dá² ca³neh²¹ jnioh¹ hi³ hnú² ñi³ngɨ́h¹ ñí¹cuon¹³ ho³ hi³ ñí¹húh² nú² jmáɨ²? ¿Lɨ́h³ ca³neh²¹ jnoh¹ hi³ hnú² lɨ́¹ tɨ́¹ lɨ́¹ ngɨ́h¹? Ho³ ¿hín² dá² jmɨ́¹ ca³lɨ³ tsáun¹ hnú², ho³ hi³ ca³húh³² hnú² hñu³mí¹ñí², hi³ jáun² jnoh¹ né³, tiá² ca³má¹hau¹?"

45 "Jáun² Re²¹ né³ nga³ la³ lá²: "Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², lɨ³ua³ cáun² hi³ tiá² lɨ́²jmuh³ náh² ñí¹con² lɨ³ua³ jan² tsá² tsɨ́¹juɨ́³ lá², ñí¹con² jná¹³ bíh¹ tiá² lɨ́²jmuh³ náh²".

46 "Má¹lɨ³² jáun² tsa³táunh¹ tsá² hí³ ja¹ sɨ́² ñí¹ tsa³ma³tso² tsɨ́³ la³ cun³ jmɨ́¹hi³nio², tɨ³la³ tsá² ca³ma³zian² hí³ la³ cun³ hi³ tɨ³² tsɨ́³ Dió³² má¹ná¹, tsa³tánh¹ ñí¹ lɨ́¹³ zian² la³ cun³ jmɨ́¹hi³nio² bíh¹.

26

Má²ren²¹ tsú² jáɨ¹³ hi³ zanh³ Jesús (Marcos 14:1-2; Lucas 22:1-2; Juan 11:45-53)

1 Jmɨ́¹ má²lɨ́²juáh³ jáun² Jesús la³jɨ́³² jáɨ¹³ nɨ́² né³, jmɨ́¹jáun² ca³záɨh³ dí² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con²:

2 —Má²ná¹ñíh¹ hnoh² hi³ yó³² tɨ²¹ *Jmɨ́¹hɨ́en¹; hi³ jáun² jná¹³ né³, Jon² tsá²mɨ³cuóun², ton³ tsú² crei²¹ jmáɨ¹ jáun².

3 Hi³ jáun² né³, jmɨ́¹jáun² ca³cuú² ca³ngɨh³² tsá² ná¹lɨ́n³ mi³jmú³ ñí¹ lɨ́³ ñí¹ta²¹ quioh²¹ Caifás tsá² cuá¹lɨ́n³ mí²tsá² hɨ́en¹, quionh³ tsú² tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú².

4 Hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³ma³cú¹ ma³ren²¹ tsú² jáɨ¹³ hi³ zanh³ Jesús ta³máɨh³, hi³ jáun² jngɨh³ dí².

5 Jáun² ca³juónh³ tsú² siáh³ la³ lá²:

—Ha³ tiá² zanh¹³ yáh³ dí² tsú² tá¹la³ jmáɨ¹ má¹ná¹, quí¹ ho³ sa³ nɨ́² lɨ́¹ ca³taunh³ tsáu² tiá³ siaun³².

Jan² tsá²mɨ³ sé²³ jmɨ́² má²ró³² chí¹ Jesús (Marcos 14:3-9; Juan 12:1-8)

6 Hi³ jáun² né³, tá¹la³ jmɨ́¹ cuá¹tón²¹ Jesús já¹ juú² Betania, hñú¹³ Sí¹mu²¹ tsá² jmɨ́¹ téh²³ tsú² hí³ "tsá² lɨ́n³ *mɨ³ho²¹ péin³",

7 hi³ jáun² ca³chó³² jan² tsá²mɨ³ hi³ quian³² cáun² tse³ míh¹ hi³ lɨ́³ cún¹ tiáu² alabastro, hi³ ha²¹ no¹ má²ró³², cáun² hi³ hmuh²¹ lɨ́n²¹. Tá¹la³ cuá¹tón²¹ jáun² Jesús ñí¹ mesa ca³sé³ tsá²mɨ³ hí³ no¹ má²ró³² jáun² chí¹ tsú².

8 Jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú² hi³ jáun², jáun² ca³míh³ tsɨ́³, hi³ jáun² ca³juu³ ca³hlénh³ hi³ juáh³:

—¿He³ láɨh³² sa³ lɨ́¹ quí² lɨ́¹ hin²³ yáh³ tsú² hi³ nɨ́²?

9 Hi³ nɨ́² dá² cáun² hi³ jmɨ́¹ lɨ́¹³ tsa³hnáɨ¹ hmuh²¹ bíh¹, hi³ jáun² quɨe³ jáun² jmɨ́¹ lɨ́¹³ cuéh³² tsú² tsá² tia³mii².

10 Jesús né³ ca³náɨ³² jáɨ¹³ jáun², hi³ jáun² ca³juáh³:

—¿He3 láɨh32 ma3tsan13 hnoh2 tsɨ́3 tsá2mɨ3
lá2? Quí1 cáun2 hi3 chu21 bíh1 la32
má2lɨ́2jmú3 tsú2 ñí1con2 jná13.
11 Quí1 la3jɨ́32 jmáɨ1 bíh1 zian2 tsá2 tia3mii2
ja1 quián13 hnoh2, tɨ3la3 jná13 né3, jun3juáh13
jmáɨ1 ca3la3 jɨ́32 yáh3 cuon1 jná13 ja1 quián13
hnoh2.
12 Hi3 jáun2 la3 cun3 hi3 má2lɨ́2jmú3 tsá2mɨ3
lá2 ñí1con2 jná13, hi3 má2lɨ́2sé32 tsú2 jná13
no1 má2ró32, má2lɨ́2jmú3 tsú2 hua3jan21 hi3
ca3tɨ21 jmáɨ1 hi3 tsa3haun3 bíh1 jná13.
13 Quí1 jú1 tson2 juo3 jná13 hnoh2, hi3
lɨ3ua3 cáun2 ñí1 tsa3hléh2 tsú2 jú1 chú32 tá1
cáun2 hngá1máh3, ja3bí1 tsa3chá2 tsú2 siáh3
la3 cun3 hi3 má2lɨ́2jmú3 tsá2mɨ3 lá2, hi3 jáun2
chau13 tsɨ́3 tsáu2 hi3 ca3tɨn1 tsú2.

Judas jɨenh23 Jesús
(Marcos 14:10-11; Lucas 22:3-6)

14 Jáun2 né3, jan2 tsá2 quian3tun3 joh1 tsú2,
tsá2 jmáɨ2 Judas tsá2 ja3 hí3 tɨ3 juú2 Queriot
ñéɨ1 hi3 ca3ñí1lienh13 tsá2 ná1lɨ́n3 mi3jmú3,
15 hi3 ca3ñí1juah21 la3 lá2:
—¿Cónh3 cuéh1 hnoh2 nɨ́1juáh3 hi3 jɨenh21
jná13 Jesús?
Jáun2 tsá2 hí3 né3 ca3cué3 quiu3quia3
héih32 quɨe3 hu21 quiún3 *cú1tiáu2 la3 ma3
cáun2.
16 La3 cun3 jmɨ́1jáun2 ca3hnauh2 Judas tsɨ́3
he3 lánh3 rón32 lɨ́13 jɨenh3 dí2 Jesús ñí1con2
tsá2 hí3.

Jesús jmu2 má32 hi3 lɨ́3 nóh32 ca3tɨ21 hi3 jún3
(Marcos 14:12-25; Lucas 22:7-23; Juan 13:21-30; 1 Corintios 11:23-34)

17 Jmɨ́1 cá1chó21 jmáɨ1 hi3 cua3hlau3
Jmɨ́1hɨ́en1, jmáɨ1 hi3 cúh2 tsá2 *judíos *hí3
cuú2miih21, la3 cun3 hí1miih21 tiá2 tie3 jan2
yáh3, jáun2 tsá2 haɨn21 hí3 tɨ3 con2 Jesús
ca3ja3janh32 hi3 ca3ngáɨ3, hi3 juáh3 la3 lá2:
—¿Ha3 jinh1 hnáuh2 hnú2 tsá1jmú13 jnoh1
hua3jan21 má32 quioh21 Jmɨ́1hɨ́en1 lá2 hi3
cúh13 hnú2?
18 Jáun2 hí3 né3 ca3ngáɨ3:
—Cuá2táunh1 náh2 já1 juú2, hñú13 jan2
tsá2ñuh2, hi3 cuá2zéih3 náh2 la3 lá2: "Tɨ32
Juo13 jnoh1 ñí1juah21: Má2ñí1chau21 héih32
quion21 jná13, hi3 jáun2 hñuh32 hnú2 jmu1
jná13 má32 quioh21 Jmɨ́1hɨ́en1 lá2 quiúnh1
ná1 tsá2 haɨn21 tɨ3 con2 ná1".
19 Hi3 jáun2 tsá2 haɨn21 hí3 tɨ3 con2 Jesús
ca3jmú3 la3 cun3 hi3 má2lɨ́2juáh3 jáun2,
hi3 ca3ñí1jmú13 hua3jan21 má32 quioh21
Jmɨ́1hɨ́en1.
20 Jmɨ́1 má2ca3zɨ32 jáun2 né3 ca3cuá3 Jesús
ñí1 mesa quionh3 tán1 quian3tun3 tsá2
haɨn21 hí3 tɨ3 con2;
21 hi3 tá1la3 ná1jmu2 tsú2 jáun2 má32 né3,
ca3juáh3 dí2 la3 lá2:
—Jú1 tson2 juo3 jná13 hnoh2, hi3 ja1
quián13 náh2 nɨ́2 zian2 jan2 tsá2 né3bí1 jɨenh3
jná13.
22 Jmɨ́1jáun2 jlánh1 hlaɨh3 ca3niau21 tsɨ́3 tsá2
hí3, hi3 jáun2 ca3ma3liáu32 tsú2 hi3 ca3ngáɨh3
Jesús ma3 quin32 ma3 jan32, hi3 juáh3:
—Hnú2 Tɨ32, ¿hí1 jná13 juáh13?
23 Hi3 jáun2 Jesús ca3juáh3:
—Tsá2 hí3 bíh1 jɨenh3 jná13, tsá2 cáun2
uon2 cuh32 jná13 quiúnh1 bíh1.
24 Quí1 jná13 Jon2 tsá2mɨ3cuóun2,
cuá1tsau32 bíh1 hná1 he2 juɨ32 hi3 ca3tɨn1, la3
cun3 hi3 rá1juáh3 ñí1 Sí2 quioh21 Dió32; tɨ3la3
¡juo23 bíh1 tsá2ñuh2 tsá2 jɨenh3 jná13! Tɨ3
jlánh1 bíh1 jmɨ́1 re2 quioh21 tsá2 hí3 sá1jmɨ́1
hi3 cu3tsa32 tiá2 ca3lɨ3zian2 bíh1 tsú2 cú2jueh32
dúh1.
25 Jmɨ́1jáun2 ca3hléh3 Judas tsá2 jɨenh3 hí3
Jesús, hi3 ca3juáh3:
—Tɨ32, ¿hí1 jná13 juáh13?
Jáun2 ca3juáh3 Jesús:
—Ján3, la3 má2lɨ́2juah21 hnú2 nɨ́2 bíh1.
26 Tá1la3 ná1cúh2 tsú2 jáun2 né3, Jesús
ca3can3 hí3 cuú2miih21, hi3 jáun2 ca3cuéh3
tiá1hmah1 Dió32; jmɨ́1 lɨ21 jáun2 ca3ca3 dí2, hi3
jáun2 ca3tsóh3 dí2 ñí1con2 tsá2 haɨn21 hí3 tɨ3
con2, hi3 ca3juáh3 la3 lá2:
—Quɨéɨh3 náh2, quí1 hi3 lá2 bíh1 ngú3
quion21 jná13.
27 Jmɨ́1 lɨ21 jáun2 ca3can3 dí2 siáh3 cáun2
copa, hi3 jáun2 ca3cuéh3 tiá1hmah1 Dió32;
jmɨ́1 lɨ21 jáun2 né3 ca3nga3 dí2 siáh3 ñí1 tionh1
tsá2 hí3, hi3 ca3juáh3 la3 lá2:
—Hính3 náh2 la3jɨ́n32 hi3 lá2,
28 quí1 hi3 nɨ́2 bíh1 jmɨ́2hán1 jná13 hi3 táɨn32
cun3ñí1 hi3 ca3tɨn1 juóun32 tsáu2, hi3 jáun2

lɨ́13 hin3 tso3 quioh21 tsú2; la3 jáun2 bíh1 lɨ3
lin1 hi3 má2quien2 cáun2 nió32 hmaɨ21.
29 Jú1 tson2 juanh32 jná13 ñí1con2 hnoh2,
hi3 tiú2uú2 aɨh21 yáh3 jná13 mu2 ráu3 mɨ3
uóun2jɨeh13 lá2, ca3la3 tɨ3 nɨ́1 má1cá2chó32
jmáɨ1 hi3 aɨh21 jná13 mu2 ráu3 lin13 cu3lɨ21
quiúnh1 hnoh2 máh3 jmáɨ1 hi3 má2cuá1ho2
jná13 jáɨ13 cun3quionh3 héih32 quioh21 Ñuh32.

Jesús juáh3 hi3 Pé1 nó32 tɨ3 có32
(Marcos 14:26-31; Lucas 22:31-34; Juan 13:31-38)

30 Jmɨ́1 lɨ21 jáun2 né3 ca3hɨ́e3 tsú2 cáun2
sun1 quioh21 Dió32, hi3 jáun2 jmɨ́1 lɨ21 jáun2
ja3taunh21 tɨ3 máh3 Olivos.
31 Jmɨ́1jáun2 ca3juáh3 Jesús la3 lá2:
—La3jɨ́n32 bíh1 hnoh2 tianh13 tɨ3 có32
ca3tɨn1 jná13 já1niéi2 lá2; quí1 ñí1 Sí2 quioh21
Dió32 rá1juáh3: “Jngɨh21 jná13 Tsá2 jmu2
hua3hí13 *já1ziáh2, hi3 jáun2 já1ziáh2 hí3 né3
lɨ́1 tiú1 lɨ́1 hán1 bíh1 lɨ́13”.
32 Tɨ3la3 nɨ́1 má1ca3jenh13 jná13 jáun2
má1ná1, ñih21 jná13 chí1ján3 la3 cónh3 bíh1
hnoh2 tɨ3 hué13 Galilea.
33 Hi3 jáun2 Pé1 né3 ca3juáh3 la3 lá2:
—Uá1jinh1 la3jɨ́n32 tsá2 ñí1 hná1 lá2
ca3ta3tonh1 tɨ3 có32 ñí1con2 hnú2, tɨ3la3 jná13
má1ná1, cun3 tiá2 jáun2 yáh3.
34 Tɨ3la3 Jesús né3 ca3záɨh3 Pé1 la3 lá2:
—Jú1 tson2 juo3 jná13 hnú2, hi3 já1niéi2
lá2 bíh1 cánh32, ñeh2 bíh1 hi3 hau3 cá1háu2,
juánh13 hnú2 hnaɨh32 jéin32 hi3 tiá2 cuóu32
nú2 jná13.
35 Tɨ3la3 hí3 né3 ca3juáh3:
—Uá1jinh1 ca3la3 tɨ3 jmɨ́2chí3 quion21 yáh3
jná13 ca3cáɨn3 hi3 jún3 jná13 cu3lɨ21 quiúnh1
hnú2, cun3 tiá2 zeih21 bíh1 jná13 hnú2 tɨ3
có32.
La3jɨ́n32 bíh1 tsá2 haɨn21 hí3 tɨ3 con2 tsú2
ñí1 hná1 jáun2 ca3juáh3 cá2ren2.

Jesús liéinh32 Jméi2 ñí1 lɨ́3 ja1 hmá2 hi3 jná1 quioh21 tsáu2, ñí1 téh23 tsú2 Getsemaní
(Marcos 14:32-42; Lucas 22:39-46; Juan 18:1; Hebreos 5:7-8)

36 Jmɨ́1jáun2 ca3cha3táunh1 Jesús quionh3
tsá2 quionh3 cáun2 ñí1 téh23 tsú2 Getsemaní,
hi3 jáun2 ca3záɨh3 dí2 tsá2 haɨn21 hí3 tɨ3 con2
la3 lá2:
—Tianh3 hnoh2 ñí1 lá2 tá1la3 ñí1lienh1
jná13 Dió32 ñí1 zio1.
37 Jáun2 jɨ́32la3 gáun3 tsáu2 bíh1 ca3jan3 tsú2:
Pé1, la3 má2quionh3 tá1 gon3 jon2 Zebedeo;
jmɨ́1jáun2 ca3lɨ3liau3 hi3 ca3ta3no1 hlah3 lɨ́n21
tsɨ́3 tsú2, jɨ3 hi3 ca3la3 hi3 ca3hu3 ca3jngɨh3
lɨ́n32 tsɨ́3 tsú2.
38 Jáun2 ca3záɨh3 dí2 tsá2 gáun3 hí3 la3 lá2:
—Jlánh1 ñí1jún3 jná13 lɨ́23 cun3ñí1 hi3
ja32lɨ3 hlah3 nio2 tsɨn32. Tɨ3la3 hnoh2 tianh3
náh2 ñí1 lá2, hi3 ná1ñí1 náh2 quiúnh1 jná13.
39 Jáun2 né3 Jesús ngau3 ca3lá2 tɨ3 chí1ján3,
hi3 jáun2 ca3jmú3 cuá1jñi23 hi3 ca3hiéih3 ñí1
la3 tɨ3 hué32 hi3 ca3mɨ́3 ñí1con2 Dió32, hi3
ca3juáh3 la3 lá2:
—Hnú2 Tia21, sá1jmɨ́1 hi3 lɨ́13 bíh1 hi3 liau1
nú2 tiá3 jná13 hi3 ca3tɨ21 jmáɨ2 tsɨ́h32 hi3
ca3tɨn1 jná13 aɨh21; tɨ3la3 ha3 lɨ́2 cuɨ́1 lɨ́13 la3
cun3 hi3 hnó32 jná13 má1ná1, cuɨ́1 lɨ́13 bíh1 la3
cun3 hi3 hnáuh2 hnú2.
40 Jmɨ́1 lɨ21 jáun2 ngah3 dí2 tɨ3 ñí1 tionh1
jáun2 tsá2 gáun3 haɨn21 hí3 tɨ3 con2, jáun2 sa3
ná1cuóun1 bíh1 tsá2 hí3 jmɨ́1 cá1chánh21 dí2
jáun2; jáun2 ca3záɨh3 dí2 Pé1:
—¿Hí1 hí1juáh3 cu3tiá3 pih21 uá1 tiá2
ca3tion13 hnoh2 hi3 tianh13 náh2 ná1ñí1
quiúnh1 jná13?
41 Tianh3 náh2 ná1ñí1 hi3 lienh1 náh2 siáh3
Dió32, hi3 jáun2 tiá2 lɨ́13 tánh32 náh2 tso3. Quí1
hua3jan21 lɨ́n21 bíh1 hún1 jmɨ́2chí3 quián13
náh2, tɨ3la3 ngú3 quián13 bí1 náh2 jlánh1 tiá2
pin3.
42 Jáun2 ngau3 siáh3 tsú2 ca3tɨ́3 tenh3 hi3
ca3ñí1lienh13 Dió32 la3 lá2:
—Hnú2 Tia21, nɨ́1juáh3 tiá2 lɨ́13 yáh3 hi3 tiá2
há1 ngá13 jná13 uu3mí2tsɨ32 lá2, cuɨ́1 lɨ́13 bíh1
la3 cun3 hi3 hnáuh2 hnú2.
43 Jáun2 cuanh3 tsú2 siáh3, sa3 siáh3 bíh1
siáh3 má2ná1cuóun1 tsá2 hí3 jmɨ́1 cuanh21
dí2, quí1 cun3ñí1 hi3hliá2 jlánh1 má2tioh3
ziú3 ñí1 tsú2.
44 Jáun2 ca3chan3 tsú2 tsá2 hí3 hi3
ngau3 siáh3 ñí1 má2hnaɨh32 jéin32 hi3
ca3ñí1lienh13 Dió32 hi3 ñí1 zeh1 dí2 la3 cun3
hi3 má2lɨ́2zéih32 dí2 jmɨ́1tin2.
45 Jmɨ́1 lɨ21 jáun2 né3, ngah3 dí2 siáh3 ñí1
tionh1 tsá2 haɨn21 hí3 tɨ3 con2; hi3 jáun2
ca3záɨh3 dí2 siáh3 la3 lá2:

—¿Hí¹ la³ má²tionh² jáun² uá¹ hnoh² tie³ hi³ ná¹cuóun¹ náh²? Sá¹nɨ́² jɨe³, má²cá²chó³² bíh¹ jmáɨ¹ hi³ jɨenh³ tsú² jná¹³ Jon² tsá²mɨ³cuóun² jo³cuo² tsá² ná¹ren² tso³.

46 Nú¹ tianh³ náh², ma³tsáu¹³; quí¹ nɨ́² bíh¹ má²cuá¹ja³² tsá² jɨenh³ jná¹³.

Má²jan² tsú² Jesús hi³ tson³
(Marcos 14:43-50; Lucas 22:47-53; Juan 18:2-11)

47 Tá¹la³ jmɨ́¹ dí¹hleh³² jáun² bíh¹ Jesús cuan³ Judas, jan² tsá² jmɨ́¹ lɨ́n³ tsá² quian³tun³ joh¹ tsú², hi³ má²hí¹quionh³ tsú² juóun³² lɨ́n³² tsá² ná¹quian³² mí¹táɨ³ hmu³ tá¹ tun³ jo²¹ jɨ³ tsá² ná¹quian³² hmá² nɨ́² siáh³. Tsá² zéɨ¹ tsá² ná¹lɨ́n³ mi³jmú³ jɨ³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú².

48 Judas tsá² ca³jɨenh³ hí³ bíh¹ Jesús ca³jmú³ jáɨ¹³ ha³ lánh³ rón³² hɨen³ dí² Jesús, hi³ ca³juáh³ la³ lá²: "Nɨ́¹juáh³ tsá² ca³hen³ jná¹³ ñí¹, tsá² hí³ bíh¹ jan¹³ náh² tson³".

49 Jmɨ́¹jáun² ca³ja³janh³² tsú² ñí¹con² Jesús hi³ ca³juáh³:

—¡Hia² nú² Tɨ³²!

Hi³ jáun² ca³hen³ dí² ñí¹ tsú².

50 Jáun² Jesús ca³ngáɨ³:

—Há²mei²¹ quiú¹³, tia³juɨ³² jmu³ la³ cun³ hi³ má²ca³lɨ́n¹³ nú² jmúh¹³.

Hi³ jáun² la³ cun³ jmɨ́¹jáun² ja³taunh²¹ tsá² ñí¹ hná¹ hí³ hi³ ca³zanh³ Jesús, hi³ ca³jan³ dí² tson³.

51 Jmɨ́¹jáun² né³, jan² tsá² quionh³ Jesús ca³chí² mí¹táɨ³ hmu³ tá¹ tun³ jo²¹ quioh²¹, hi³ ca³jmú³ cu³ ngá¹³ mí¹táɨ³ cuá¹ jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ mí²tsá² hɨen¹.

52 Jáun² Jesús ca³záɨh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Tiáunh¹ mí¹táɨ³ quián¹³ ñí¹ jmɨ́¹ hu²¹; quí¹ nɨ́¹juáh³ tsá² jmu² hniéɨ² cun³quionh³ mí¹táɨ³, ja³bí¹ cun³quionh³ mí¹táɨ³ bíh¹ siáh³ jún³ tsú² hnga².

53 ¿Há¹ tiá² ñíh¹ nú² hi³ jná¹³ jmɨ́¹ lɨ́¹³ mɨ́¹³ ñí¹con² Ñuh³², hi³ jáun² hí³ jmɨ́¹ lɨ́¹³ zen³ cun³ quiéinh³ nio² quiú³ mei²¹ tsá²cuú² tsá²ta³, tsá² jmɨ́¹ lɨ́¹³ ma³hau³?

54 Tɨ³la³ sá¹jmɨ́¹ la³ jáun² né³, jáun² tiú²uú² jmɨ́¹ zia³² yáh³ ha³ lánh³ rón³² lɨ³tí³ la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² ñí¹ rá¹juáh³ jáun² hi³ ca³tɨ²¹ lɨ́¹³ la³ lá².

55 Jmɨ́¹jáun² ca³záɨh³ Jesús tsá² cuá²taunh²¹ hí³ la³ lá²:

—¿Hí¹ má²ñá²taunh²¹ hnoh² hi³ ná¹quiánh¹ náh² mí¹táɨ³ jɨ³ hmá² nɨ́², hi³ jau¹³ náh² jná¹³ hi³ tson³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ hi³ jná¹³ bíh¹ jan² tsá² háɨn²? Jmáɨ¹ ca³la³ jɨ́³² bíh¹ jmɨ́¹ ñɨ³² jná¹³ ja¹ quián¹³ hnoh², hi³ jmɨ́¹ ma³ta¹³ jná¹³ hnoh² hñu³ cuáh³² chín¹, tɨ³la³ hí¹ cónh³ yáh³ tiá² lɨ́¹ ca³ziaunh² náh² jná¹³ hi³ tson³ ná¹.

56 Tɨ³la³ la³jɨ́³² hi³ nɨ́² má²ná¹lɨ́²³ hi³ jáun² lɨ́¹³ lɨ³tí³ la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí² bíh¹, hi³ ca³jmú³ jáun² tsá² ca³lɨn³ hí³ *tɨ³² jë¹ Dió³² jmɨ́¹tin².

Jáun² né³, hnga² bíh¹ Jesús jéɨ³²í¹ ca³ta³zanh¹, quí¹ ca³cuóun³ bíh¹ la³jɨ́n³² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú².

Jesús má²zenh² ta³ ñí¹ tsá² judíos tsá² ná¹ñí¹
(Marcos 14:53-65; Lucas 22:54-55, 63-71; Juan 18:12-14, 19-24)

57 Hi³ jáun² né³, tsá² ca³zanh³ hí³ Jesús hi³ tson³ ca³ñí¹jan² Jesús ta³ ñí¹ Caifás tsá² cuá¹lɨ́n³ mí²tsá² hɨen¹; ñí¹ jáun² jmɨ́¹ má²ná¹ngɨh³² tɨ³² liei²¹ jɨ³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú².

58 Tɨ³la³ Pé¹ né³, uóunh³ chí¹cáɨn² bíh¹ ngau³ cu³hna²¹ dí² ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ ñéih³ ñí¹ lɨ́¹ hó²¹ hñú¹³ mí²tsá² hɨen¹; ñí¹ jáun² hi³, hi³ ca³cuá³ quionh³ tsá²cuú² tsá²ta³ mí²tsáu² hi³ jáun² lɨ́¹³ jɨe³ nɨ́¹juáh³ he³ lɨ́¹³.

59 Hi³ jáun² tsá² ná¹lɨ́n³ mi³jmú³ quionh³ la³jɨ́n³² tsá² ná¹ñí¹ jmɨ́¹ hnauh² he³ lánh³ rón³² lɨ́¹³ ma³tson² dí² tsáu¹³ Jesús, uá¹jinh¹ cun³quionh³ jú¹ tɨ́¹jáɨ², hi³ jáun² lɨ́¹³ jngɨh³ dí²;

60 tɨ³la³ tiá² ca³choh¹³ yáh³ tsú², uá¹jinh¹ juóun³² tsá² ca³chá³ jú¹ tɨ́¹jáɨ² hi³ ca³tɨn¹ tsú². Ñí¹ ca³táuh³ né³ ca³ma³jnia³² gon³ tsá² ca³ma³tson² jú¹ tɨ́¹jáɨ²,

61 tsá² hí³ né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Tsá²ñuh² nɨ́² ca³juáh³: "Jná¹³ tɨn² tsunh²¹ hñú³ hɨen¹ quioh²¹ Dió³², hi³ jáun² ñí¹ cá²hnɨ́² jmáɨ¹ ziúh¹ jná¹³ siáh³".

62 Jáun² tsá² cuá¹lɨ́n³ hí³ mí²tsá² hɨ́en¹
ca³náu² hi³ ca³záɨh³ Jesús la³ lá²:
—¿Hí¹ hí¹ cá² jon¹ uá¹ tiá² la³ ngáɨh¹ nú²?
¿He³ dá² nɨ³² ná¹juáh²³ tsá² nɨ́² hi³ ca³tɨn¹
hnú²?
63 Tɨ³la³ Jesús má¹ná¹, la³ má² tiá² nga²
jáun² bíh¹. Jáun² tsá² cuá¹lɨ́n³ mí²tsá² hɨ́en¹
ca³juáh³ siáh³:
—Cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Dió³² Tsá²
juú²tsáun² taunh³² jná¹³ hnú² hú¹mu³héih³²
nɨ́¹juáh³ tiá² juáh¹³ hnú² jú¹ tson²; jáun² né³,
¿hí¹ hnú² uá¹ Tsá² lɨ́n³ Cristo Jon² Dió³²?
64 Jáun² Jesús ca³záɨh³ tsá² hí³ la³ lá²:
—Ján³, lɨ́n³ jná¹³ la³ cun³ juánh³ hnú²
nɨ́². Ja³bí¹ juo³ jná¹³ siáh³ hnoh², hi³ chau²¹
jmáɨ¹ jɨen¹ hnoh² Jon² tsá²mɨ³cuóun² hi³
má²cuá¹tón²¹ tɨ³ cuá² chu²¹ quioh²¹ Dió³²
Tsá² cú² juenh², jɨ³ hi³ jɨen¹ náh² tsú² siáh³
hi³ má²cuá¹jáunh²³ hñu³mɨ³cuú² juɨ³² ja¹
jnie².
65 Jmɨ́¹jáun² ca³ca³ mí²tsá² hɨ́en¹ ha¹, [hi³
jmu² lin¹ hi³ tiá² tɨ³² tsɨ́³ jáɨ¹³ jáun²,] hi³
ca³juáh³:
—Tsá²ñuh² lá² má²lɨ́²chú² lɨ́²lén³² Dió³²
cun³quionh³ jáɨ¹³ quioh²¹; ¿he³ láɨh³² sa³
ca³lɨ³í¹ tsá² zih³² jú¹ tson² hno³ dí²? Quí¹
nɨ́² bíh¹ má²lɨ́²niéih² hnoh² jú¹ hlah³ hi³
má²lɨ́²hléh³² tsú²;
66 jáun² né³ ¿he³ lánh³ lɨ́n²³ hnoh² ta³né³²?
Jáun² tsá² ná¹ngɨh³² hí³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Má²hniáuh³² bíh¹ jún³ tsá² nɨ́².
67 Jmɨ́¹jáun² ca³tiu³ ca³hñe³ dí² ñí¹, jɨ³ hi³
ca³ma³qui³ ma³jnó³² dí² siáh³. Hi³ jáun²
la³jɨ́n³² tsá² ca³pá³ hí³ ñí¹ tsú²
68 ca³juáh³ la³ lá²:
—Nɨ́¹juáh³ hnú² Tsá² lɨ́n³ Cristo, ¡chí³ jáɨ¹³
neh²¹, hin² tsánh² lɨ́²po³!

Pé¹ juáh³ hi³ tiá² cuóun³² Jesús
(Marcos 14:66-72; Lucas 22:56-62; Juan 18:15-18, 25-27)

69 Hi³ jáun² né³, tá¹la³ jmɨ́¹ cuá¹tón²¹ jáun²
Pé¹ ñéih³ ñí¹ lɨ́¹ hó²¹, ja³ jan² tsá²mɨ³ lɨ́n³
quian²¹ tsá² hñú¹³, hi³ ca³juáh³:
—Ja³bí¹ hnú² uá²jaɨ³² jmɨ́¹ ngɨ́h¹ quiúnh¹
Jesús tsá² hɨ́n¹³ ó³² tɨ³ Galilea.
70 Tɨ³la³ Pé¹ né³, tiá² ca³ton³ yáh³; la³ lá²
bíh¹ ca³záɨh³ dí² tsá²mɨ³ hí³ ta³ ñí¹ la³jɨ́n³²
tsá² tionh² hí³:
—Hí¹juáh³ tiá² ño¹ yáh³ jná¹³ hi³ juánh³
hnú² nɨ́².
71 Pé¹ jmɨ́¹ má²cuá¹tsanh³² ho³hñú¹³ jmɨ́¹
ca³jɨ́e³ siáh³ jan² tsá²mɨ³ lɨ́n³ quian²¹, hi³
jáun² ca³záɨh³ dí² tsá² jmɨ́¹ tionh¹ hí³ ñí¹
jáun²:
—Ja³bí¹ tsá²ñuh² lá² jmɨ́¹ ngɨ³² quionh³
Jesús hná¹ tsá² Nazaret ó³².
72 Siáh³ bíh¹ siáh³ tiá² ca³ton³ Pé¹ cónh³í¹
cu³ jéin³² ca³la³ hi³ hɨen² Dió³², hi³ juáh³:
—¡Hú¹tá¹ tiá² cuóun³² bíh¹ jná¹³ tsá²
hɨen²³ hnú² nɨ́², juú¹ néh¹!
73 Jmɨ́¹ má²cu³lé³ míh¹ jáun² né³, tsá²
jmɨ́¹ tionh¹ ñí¹ jáun² ja³taunh²¹ má²janh² ñí¹
zenh¹ Pé¹ hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:
—Cu³tí³ bíh¹ hnú² uá²jaɨ³² jan² tsá² ja¹
quioh²¹ tsá² ó³², quí¹ hí¹ ca³la³ tɨ³ jáɨ¹³
quián¹³ yáh³ hnú² lin¹.
74 Jmɨ́¹jáun² ca³ma³liáu³² Pé¹ hi³ hɨen²
Dió³² ca³la³ hi³ tanh² siáh³ hú¹mu³héih³²
hnga², hi³ juáh³ hi³ cun³ tiá² cuóun³² bíh¹
tsá² hí³.
La³ cun³ jmɨ́¹jáun² bíh¹ ca³hó³ jan²
cá¹tsó³.
75 Jmɨ́¹jáun² tsau³ tsɨ́³ Pé¹ la³ cun³ hi³
ca³záɨ³ jáun² Jesús jmɨ́¹ ca³juáh³ tsú² jáun²
la³ lá²: "Ñeh² bíh¹ hi³ hau³ cá¹háu², hnú²
juáh¹³ hnaɨh³² jéin³² hi³ tiá² cuóu³² nú²
jná¹³". Jmɨ́¹jáun² cua³han³ Pé¹ tɨ³ cheih³² hi³
ca³ñí¹hó² ñí¹jngɨh³² lɨ́n³².

27

Jɨenh²³ tsú² Jesús ñí¹con² Pilato
(Marcos 15:1; Lucas 23:1-2; Juan 18:28-32)

1 Jmɨ́¹ má²já²jnia² jáun² né³, la³jɨ́n³² tsá²
ná¹lɨ́n³ mi³jmú³ jɨ³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹
juú², ca³ma³ren²¹ jáɨ¹³ he³ lánh³ rón³² jngɨh³
Jesús.
2 Jáun² ca³hñéɨ³² dí² tsú², hi³ ca³ñí¹jan² dí²
ñí¹con² Pilato tsá² lɨ́n³ ta²¹.

Jmɨ́¹ jun¹ Judas

3 Tɨ³la³ jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ Judas tsá² ca³jɨenh³ hí³
Jesús hi³ má²lɨ́²jmú³ tsáu² héih³² hi³ jngɨh³

tsú² Jesús, jmí¹jáun² jlánh¹ hlah³ ca³jeinh²¹
tsú², hi³ jáun² ca³ñí¹caun² cú²jueh³² quɨe³
quiu³quia³ héih³² *cú¹tiáu² jáun² ñí¹con² tsá²
ná¹lín³ mi³jmú³ jɨ³ tsá²daun³²,
4 hi³ jáun² ca³záɨh³ dí² tsá² hí³ la³ lá²:
—Tso³ bíh¹ má²lɨ²jmú³² jná¹³ hi³
má²lɨ²jɨenh²¹ jná¹³ jan² tsá² tiá² tso³ ren².
Tɨ³la³ tsá² hí³ né³ ca³ngáɨ³:
—¿Hi³ he³ dá² ca³ta¹ jnoh¹ hi³ nɨ́²? ¡Hi³ nɨ́²
dá² má²ta³can¹ hnú² huen² bíh¹!
5 Hi³ jáun² Judas ca³ñí¹cuɨ³² quɨe³ ñéih³
ñí¹ hɨen¹ quioh²¹ cuáh³² chín¹, jmí¹ lɨ²¹ jáun²
ngah³ hi³ ca³ñí¹tiáunh¹³ zié³ láɨ¹.
6 Jáun² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ ca³jieh³ quɨe³
jáun², hi³ jáun² ca³juónh³ la³ lá²:
—Tiá² lɨ¹³ yáh³ toh²¹ dí² quɨe³ lá² hñu³
cuó² quioh²¹ hi³ lɨ¹ cue³² tsáu² ñí¹con² Dió³²,
quí¹ hmah²¹ quioh²¹ jmɨ² bíh¹ la³².
7 La³ cun³ jmɨ¹jáun² né³, ca³ma³ren²¹ tsú²
jáɨ¹³ hi³ lá³² cáun² hué³², hué³² hi³ jmí¹ téh²³
tsú² "Hué³² Quioh²¹ Tsá² Jmu² Hia³²", hi³
jáun² zia³² ñí¹ lɨ¹³ hón³² tsú² tsá² hué³² siáh³.
8 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹, jáun² "Hué³² Jmɨ²"
má²téh²³ tsú² hué³² jáun² la³ tɨ³ ta³né³².
9 La³ jáun² bíh¹ ca³lɨ³tí³ la³ cun³ hi³
ca³juáh³ hla¹ Jeremías *tɨ³² jë¹ Dió³² jmí¹
ca³juáh³ jáun² la³ lá²: "Ca³caun² bíh¹ tsú² tá¹
quiu³quia³ héih³² cú¹tiáu² jáun², la³ cun³ tí³
hmah²¹ hi³ ca³jmú³ jáun² tsá² *Israel,
10 hi³ jáun² cun³quionh³ quɨe³ jáun² bíh¹
ca³lau² tsú² ñí¹náɨ² quioh²¹ tsá² jmu² hia³²,
la³ cun³ rón³² héih³² hi³ ca³jmú³ jáun² Juo¹³
dí² ñí¹con² jná¹³".

Jesús má²zenh² ta³ ñí¹ Pilato
(Marcos 15:2-5; Lucas 23:1-5; Juan 18:28-38)

11 Hi³ jáun² jmí¹jáun² né³ ca³ñí¹jan² tsú²
Jesús ta³ ñí¹ tsá² cuá¹lín³ hí³ ta²¹, hi³ jáun²
tsá² hí³ ca³ngáɨ³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—¿Hí¹ hnú² uá¹ lín³ nú² Re²¹ Juo¹³ tsá²
*judíos?
Jesús né³ ca³ngáɨ³:
—Ján³, tson² bíh¹ la³ juáh³ hnú² nɨ́².
12 Tɨ³la³ jmí¹ ca³chá³ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³
tso³ quionh³ tsá²daun³² né³, hí¹ cáun² yáh³
tiú²uú² hi³ ca³ngáɨ³ Jesús.
13 Jáun² Pilato ca³juáh³ siáh³:
—¿Tiá¹ naɨh³² hnú² la³jɨ́³² la³ cun³ hi³
ná¹juáh²³ tsú² nɨ́² quián¹³ hnú²?
14 Tɨ³la³ la³ má² tiá² nga² jáun² bíh¹ Jesús,
hi³ jáun² lɨ́¹ ca³ja³cáun² bíh¹ tsɨ́³ tsá² lín³ hí³
ta²¹.

Má²ma³ngɨ́³ tsú² Jesús
(Marcos 15:6-20; Lucas 23:13-25; Juan 18:38-19:16)

15 Hi³ jáun² né³, tsá² lín³ hí³ ta²¹ jmí¹ tan²
hi³ lión³² jan² tsá² tson³ tá¹la³ *Jmí¹hɨen¹
nɨ́¹juáh³ hin² tsánh² mɨ³² tsáu² hi³ liáun³.
16 Jmí¹jáun² jmɨ́¹ cuá¹hún¹ jan² tsá² tson³
hñu³mí¹ñí², tsá² jmáɨ² Barrabás, jan² tsá²
jlánh¹ má²ná¹ñi³² juóun³² tsáu² hi³ hian²
tsɨ́³.
17 Jáun² jmɨ́¹ ca³ngɨh³² jáun² tsá² juú² né³,
ca³ngáɨ³ Pilato ñí¹con² tsú²:
—¿Hin² tsánh² hnáuh² hnoh² hi³ lion¹
jná¹³? ¿Hí¹ Barrabás, ho³ Jesús tsá² téh²³
tsú² Cristo uá¹?
18 Quí¹ jmɨ́¹ má²ca³lɨ³tsɨn² bíh¹ Pilato hi³
cun³ñí¹ hi³ uóu³² tsɨ́³ bíh¹ tsá² hí³ hi³ jáun²
ñí¹con² hí³ dí² cua³jan² tsú² Jesús.
19 Né³² né³, tá¹la³ jmɨ́¹ cuá¹tón²¹ Pilato
ñí¹ta²¹ quioh²¹, jáun² ñí²cuo² tsú² ca³zen³
jáɨ¹³, hi³ juáh³ la³ lá²: "Ha³ lɨ́² lɨ́¹ hú³² hnú²
quiúnh¹ tsá²ñuh² chun¹ nɨ́², quí¹ jmɨ́¹ hua²
hmáɨ³ lɨ́²ma³tso¹ lín²¹ jná¹³ tsɨn³² cun³ñí¹ hi³
ca³tɨn¹ tsá² nɨ́² jmɨ́¹ lɨ́²quɨ́³ jná¹³".
20 Tɨ³la³ tsá² ná¹lín³ hí³ mi³jmú³ né³,
jɨ³ tsá²daun³² nɨ́² jlánh¹ ca³hlɨ́² ca³liéinh³²
tsáu² hi³ hniáuh³² hiu³ mɨ́³² tsú² hi³ liáun³
Barrabás, hi³ jáun² né³, cuɨ́¹ jun¹³ Jesús.
21 Jáun² tsá² lín³ ta²¹ ca³ngáɨ³ siáh³ hi³
ca³juáh³:
—¿Hin² tsánh² tsá² gon³ nɨ́² hnáuh² hnoh²
hi³ lion¹ jná¹³?
Jáun² tsá² tionh² hí³ né³ ca³ngáɨ³ hi³
ca³juáh³:
—¡Barrabás bíh¹!
22 Jáun² Pilato ca³ngáɨ³ siáh³:
—¿Hi³ he³ bí¹ hnáuh² náh² jmu¹ jná¹³
ñí¹con² Jesús tsá² teh³² náh² lá² Cristo?
Jáun² la³jín³² bíh¹ tsáu² ca³ngáɨ³ hi³
ca³juáh³:

—¡Crei^{21} ton^{3} tsá^{2} nɨ́^{2}!

23 Jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}juáh^{3} Pilato:

—Tɨ^{3}la^{3}, ¿he^{3} dá^{2} hi^{3} hlaɨh^{3} má^{2}ca^{3}jmú^{3} tsú^{2} né^{3}?

Tɨ^{3}la^{3} tsá^{2} hí^{3} né^{3}, tɨ^{3} lɨ^{3}mí^{1} ca^{3}tɨ^{3} ca^{3}hóh^{32} bíh^{1}, hi^{3} ca^{3}juáh^{3}:

—¡Cuɨ́^{1} taun^{1} tsá^{2} nɨ́^{2} crei^{21}!

24 Jmɨ́^{1} ca^{3}jɨ́e^{3} Pilato hi^{3} tiá^{2} hi^{3} lɨ́^{23} yáh^{3} jmu^{3} dí^{2} hí^{1} cáun^{2}, quí^{1} sa^{3} lɨ^{3}mí^{1} tiá^{3} siaun^{32} taunh^{32} bíh^{1} tsá^{2} hí^{3}, jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}jmú^{3} dí^{2} héih^{32} hi^{3} tsa^{3}quián^{3} tsú^{2} jmáɨ^{2}, hi^{3} jáun^{2} ca^{3}liah^{3} dí^{2} cuo^{2} ñí^{1} ta^{3} ñí^{1} la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2} hí^{3}, hi^{3} juáh^{3} la^{3} lá^{2}:

—Hí^{1} cú^{1}pih^{21} yáh^{3} tiá^{2} rá^{1}can^{2} jná^{13} hi^{3} jún^{3} tsá^{2}ñuh^{2} [tsá^{2} tiá^{2} hi^{3} ren^{2}] lá^{2}, má^{2}ca^{3}tɨn^{1} hmóu^{32} bíh^{1} hnoh^{2} hi^{3} nɨ́^{2}.

25 Hi^{3} jáun^{2} la^{3}jɨ́n^{32} tsáu^{2} ca^{3}ngáɨ^{3} la^{3} lá^{2}:

—¡Jnoh^{1} la^{3} má^{2}quiúnh^{1} jon^{3}zɨ́h^{1} cuɨ́^{1} rá^{1}can^{2} jnoh^{1} jmɨ́^{2}hán^{1} tsá^{2} nɨ́^{2}!

26 Hi^{3} jáun^{2} cu^{3}tsa^{32} ca^{3}lión^{32} bíh^{1} cú^{2}jueh^{32} Pilato Barrabás hí^{3}; jmɨ́^{1} lɨ^{21} jáun^{2} ca^{3}jmú^{3} dí^{2} héih^{32} hi^{3} quiu^{3} pan^{3} tsú^{2} Jesús cun^{3}quionh^{3} cáun^{2} hñu^{1}jméi^{13} hi^{3} lɨ́^{3} láu^{2}, jmɨ́^{1} lɨ^{21} jáun^{2} né^{3} ca^{3}jɨenh^{3} dí^{2} hi^{3} tsa^{3}ton^{3} tsú^{2} crei^{21}.

27 Jmɨ́^{1} lɨ^{21} jáun^{2} né^{3}, hliáu^{3} joh^{1} tsá^{2} ho^{2} ta^{21} ca^{3}jan^{3} Jesús tɨ^{3} la^{3} ñéih^{3} ñí^{1} lɨ́^{1} hó^{21} quioh^{21} ñí^{1}ta^{21}, jáun^{2} ca^{3}cuú^{2} ca^{3}ngɨh^{3} tsú^{2} la^{3}jɨ́n^{32} hliáu^{3} raɨnh^{21} cu^{3} jéin^{3} ñí^{1} zenh^{1} Jesús.

28 Jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}chí^{2} dí^{2} ha^{1} hi^{3} jmɨ́^{1} quih^{32}, hi^{3} jáun^{2} ca^{3}quinh^{3} dí^{2} cáun^{2} hmɨh^{32} zɨ́n^{13} la^{3} cun^{3} hi^{3} qui^{3} quɨh^{32} jan^{2} tsá^{2} quien^{2},

29 hi^{3} ca^{3}tanh^{2} dí^{2} siáh^{3} chí^{1} tsú^{2} cáun^{2} chí^{2} lɨh^{32} la^{3}juah^{21} dúh^{1} *có^{2}ron^{1}ná^{1} hi^{3} quioh^{21} jan^{2} tsá^{2} ho^{2} jáɨ^{13}, tɨ^{3}la^{3} chí^{2} lɨh^{32} jáun^{2} dá^{2} lɨ́^{3} cun^{3}quionh^{3} cuoh^{2} hmá^{2} ton^{2} bíh^{1}. Jɨ^{3} hi^{3} ca^{3}zianh^{3} dí^{2} tsú^{2} siáh^{3} cáun^{2} hmá^{2} tiéi^{13} tɨ^{3} cuá^{2} chu^{21} la^{3}juah^{21} dúh^{1} cáun^{2} hmá^{2} hɨ́h^{1}. Jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}cónh^{32} dí^{2} cú^{2}nga^{1}, hi^{3} ca^{3}di^{3}qui^{3} di^{3}jñí^{32} dí^{2} ta^{3} ñí^{1} tsú^{2}, hi^{3} zaɨh^{32} dí^{2} la^{3} lá^{2}:

—¡Cuɨ́^{1} lɨ^{3}quien^{2} bíh^{1} Re^{21} Juo^{13} tsá^{2} judíos!

30 Ja^{3}bí^{1} ca^{3}tiu^{3} ca^{3}hñéi^{32} dí^{2} tsú^{2} siáh^{3}, hi^{3} cán^{23} dí^{2} siáh^{3} hmá^{2} hi^{3} zianh^{32} jáun^{2} Jesús hi^{3} pá^{23} dí^{2} chí^{1}.

31 Jmɨ́^{1} má^{2}lɨ́^{2}cónh^{32} dí^{2} jáun^{2} cú^{2}nga^{1} né^{3}, ca^{3}chí^{2} dí^{2} siáh^{3} hmɨh^{32} zɨ́n^{13} hi^{3} jmɨ́^{1} má^{2}lɨ́^{2}quinh^{3} dí^{2} jáun^{2}, hi^{3} jáun^{2} ca^{3}quinh^{3} dí^{2} siáh^{3} ha^{1} hi^{3} qui^{3} jmɨ́^{1} quih^{32}. Jmɨ́^{1} lɨ^{21} jáun^{2} né^{3} ca^{3}jan^{3} dí^{2} hi^{3} ca^{3}ñí^{1}ton^{13} dí^{2} crei^{21}.

Má^{2}ton^{3} tsú^{2} Jesús crei^{21}
(Marcos 15:21-32; Lucas 23:26-43; Juan 19:17-27)

32 Hú^{1} juɨ^{32} jáun^{2} né^{3} ca^{3}jenh^{2} tsú^{2} jan^{2} tsá^{2}ñuh^{2} tsá^{2} juú^{2} Cirene, tsá^{2} jmáɨ^{2} Sí^{1}mu^{21}; tsá^{2} hí^{3} ca^{3}di^{3}quian^{3} tsú^{2} jmáɨ^{1} hi^{3} cán^{3} crei^{21} cha^{13} Jesús.

33 Tá^{1}la^{3} jáun^{2} ca^{3}cha^{3}táunh^{1} tsú^{2} tsɨ́^{3} máh^{3} míh^{1} téh^{23} tsú^{2} Gólgota, (hi^{3} hnió^{3} juáh^{3} “Máh^{3} Mú^{32} Chí^{1} Tsáu^{2}”).

34 Ñí^{1} jáun^{2} jmɨ́^{1} cueh^{32} dí^{2} Jesús mu^{2} má^{2}zéih^{1} lɨ́n^{21} quioh^{21} mɨ^{3} uóun^{2}jɨeh^{13} hi^{3} hɨ́nh^{3}, hi^{3} má^{2}jan^{2} mɨ́^{3} hi^{3} jmu^{2} hi^{3} tiá^{2} lieih^{21} tsú^{2}; tɨ^{3}la^{3} jmɨ́^{1} má^{2}lɨ́^{2}jɨ́e^{3} tsú^{2} jáun^{2} cú^{1}pih^{21} né^{3}, tiú^{2}uú^{2} ca^{3}he^{3} yáh^{3} hɨ́nh^{3}.

35 Ta^{3} má^{2}chí^{1}tón^{21} jáun^{2} Jesús crei^{21} né^{3} ca^{3}chí^{2} hliáu^{3} jáɨ^{13}, hi^{3} jáun^{2} jɨ́e^{3} dí^{2} nɨ́^{1}juáh^{3} hin^{2} joh^{13} ha^{1} tsú^{2}. [La^{3} jáun^{2} bíh^{1} ca^{3}lɨ^{3}tí^{3} la^{3} cun^{3} hi^{3} ca^{3}juáh^{3} jan^{2} hla^{1} tɨ^{32} jë^{1} Dió^{32} jmɨ́^{1} ca^{3}juáh^{3} la^{3} lá^{2}: “Ca^{3}tsáunh^{3} tsú^{2} hán^{2} jná^{13} cun^{3}quionh^{3} hi^{3} ca^{3}chí^{2} jáɨ^{13}”.]

36 Jmɨ́^{1} lɨ^{21} jáun^{2} ca^{3}tiánh^{3} ñí^{1} jáun^{2} hi^{3} ná^{1}jmu^{2} hua^{3}hí^{13}.

37 Jáun^{2} ta^{3} chí^{1} Jesús ca^{3}tón^{3} tsú^{2} huéh^{3} hi^{3} jmu^{2} lin^{1} hi^{3} he^{3} ca^{3}tɨ^{21} má^{2}ma^{3}ngɨ́^{3} dí^{2} tsú^{2}. Huéh^{3} jáun^{2} juáh^{3} la^{3} lá^{2}: “Tsá^{2} lá^{2} bíh^{1} Jesús Tsá^{2} lɨ́n^{3} Re^{21} Juo^{13} tsá^{2} judíos”.

38 Ja^{3}bí^{1} ca^{3}ton^{3} tsú^{2} siáh^{3} crei^{21} gon^{3} tsá^{2} háɨn^{2} quionh^{3} Jesús, jan^{2} tɨ^{3} cuá^{2} chu^{21} hi^{3} jan^{2} tɨ^{3} cuá^{2} cáun^{1}.

39 Hi^{3} jáun^{2} tsá^{2} há^{2} ngaɨ^{32} ñí^{1} jáun^{2} né^{3}, ca^{3}tu^{3} ca^{3}hión^{32} Jesús, hi^{3} ca^{3}la^{3} hi^{3} jeih^{32} chí^{1} bíh^{1} tsú^{2},

40 hi^{3} juáh^{3} la^{3} lá^{2}:

—¡Hnú^{2} tsá^{2} jlánh^{1} juánh^{3} hi^{3} tsunh^{21} nú^{2} hñú^{3} hɨen^{1} quiú^{13}, hi^{3} jáun^{2} ñí^{1} cá^{2}hnɨ́^{2} jmáɨ^{1} jáun^{2} né^{3} jmóuh^{1} nú^{2} siáh^{3}, né^{32} né^{3}, lion^{1} huen^{2}! Nɨ́^{1}juáh^{3} tson^{2} bíh^{1} cu^{3}tí^{3} hi^{3} hnú^{2} Jon^{2} Dió^{32}, hi^{3} jáun^{2} né^{3}, ¡son^{2} ñí^{1} chí^{1}tón^{21} nú^{2} nɨ́^{2} crei^{21}!

41 Ja³bí¹ la³ jáun² tsá² ná¹lɨ́n³ mi³jmú³
siáh³ ca³cónh³² cú²nga¹ Jesús, la³ má²quionh³
tsá² ná¹lɨ́n³ tɨ³² liei²¹ jɨ³ tsá²daun³² tsá²
ná¹ñí¹ juú² nɨ́², hi³ juónh²³ la³ lá²:
42 —Tsá² siánh³ bíh¹ jlánh¹ ca³lión³² tsú²,
tɨ³la³ hnga² né³, tiá² la³ lɨ́¹³ yáh³ lión³².
Nɨ́¹juáh³ tson² bíh¹ lɨ́n³ tsú² Re²¹ Juo¹³ dí²
tsá² Israel, jáun² cuɨ́¹ son² tsú² ñí¹ crei²¹
hnga², hi³ jáun² má¹jáun² tanh¹³ dí² ta²¹.
43 Má²ca³chá³ tsú² cáun² tsɨ́³ ñí¹con² Dió³²,
jáun² né³² né³, cuɨ́¹ liáu²¹ Dió³² nɨ́¹juáh³
hi³ tson² hniau³; quí¹ Jon² Dió³² yáh³ nɨ³²
má²ca³juáh³ ñí¹con² dí².
44 Hí¹ la³ tɨ³ tsá² háɨn² jmɨ́¹ ná¹tón²¹ jáun²
crei²¹ cu³tsa³² quionh³ yáh³ tsú² ca³quiu³
ca³je³ siáh³.

Jmɨ́¹ jun¹ Jesús
(Marcos 15:33-41; Lucas 23:44-49; Juan 19:28-37)

45 Hi³ jáun² jmɨ́¹ tɨ́³ chi³hiú² né³, ca³nieh²
tá¹ cáun² hué³², ca³la³ tɨ³ la³ nió¹ hnɨ³² tɨ³
ca³hláu³.
46 Jáun² la³ cun³ jmɨ́¹jáun² ca³hóh³² Jesús
tiá³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Elí, Elí, ¿lema sabactani? (hi³ hnió³
juáh³ "Dió³² Juóu³² jná¹³, Dió³² Juóu³² jná¹³,
¿he³ láɨh³² huen² jná¹³ má²lɨ́²zeh² hnú²?")
47 Ma³ jan² tsá² jmɨ́¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun²
ca³náɨ³², hi³ jáun² ca³juáh³:
—Líh³ tsá² jmɨ́¹ lɨ́n³ hí³ tɨ³² jë¹ Dió³²
má²ñí¹téh¹³ tsá² nɨ́².
48 La³ cun³ jmɨ́¹jáun² né³ ngau³ jan²
tsá² jmɨ́¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² cú²hé²,
hi³ ca³ñí¹quián¹³ cáun² chí² náh² hɨnh²³
jmáɨ² hi³ ca³ñí¹cuóuh¹³ quionh³ mu²
má²zéih¹ lɨ́n²¹ quioh²¹ mɨ³ uóun²jɨeh¹³, hi³
jáun² ca³di³chí³ dí² hná¹³ hmá² tiéi¹³ hi³
ca³ñí¹hiéih¹³ dí² ho³ Jesús, hi³ hnió³ dí²
hɨ́nh³.
49 Tɨ³la³ tsá² ñí¹ hná¹ hí³ né³ ca³juáh³:
—Nɨ́² tín² cuɨ́¹ lɨ́³ cu³ nɨ́²; cuɨ́¹ neh²¹
nɨ́¹juáh³ hi³ já³² Líh³ hi³ ja³liau³.
50 Jáun² Jesús ca³hóh³² siáh³ cónh³í¹ cu³
jéin³² tiá³ lɨ́n³², hi³ jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³ cua³ha³
tsɨ́³.

51 Hi³ jáun² la³ cun³ jmɨ́¹jáun² ca³zen³ tɨ³
tun³ zaɨnh²¹ hmɨh³² jmɨ́¹ hí¹jnáɨ²³ ñí¹ jlánh¹
hɨ́en¹ quioh²¹ cuáh³² chín¹, hi³ ca³lɨ³liau³
tɨ³ chi³cuú² hi³ tsa³ la³ tɨ³ hué³². Jmɨ́¹jáun²
ca³jɨ́eh³ siáh³ hué³², hi³ jáun² hláu² né³,
ca³juú² ca³tsúnh²,
52 hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² ca³qui³ ca³niá³ siáh³
tá²hón³²; hi³ hí¹ ca³la³ tɨ³ juóun³² lɨ́n³² yáh³
hla¹ ca³jenh¹³, tsá² jmɨ́¹ má²ná¹chan¹ joh¹
Dió³².
53 Tsá² hí³ ca³huén² hñu³ tá²hón³² jmɨ́¹
má²ca³jenh¹³ jáun² Jesús máh³, hi³ jáun²
taunh³ já¹ juú² Jerusalén, juú² ná¹chan¹
ñí¹con² Dió³²; ñí¹ jáun² ca³jɨ́e³² juóun³² lɨ́n³²
tsáu².
54 Né³² né³, jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ jáun² hliáu³ tsá²
chín¹ tsá² romano hi³ má²jɨ́eh²³ hué³² jɨ³
la³jɨ́³² hi³ ná¹lɨ́²³ ñí¹ hná¹ jáun² nɨ́² siáh³,
quionh³ hliáu³ joh¹, tsá² jmɨ́¹ ná¹jmu² hí³
hua³hí¹³ Jesús, jɨ³lɨn² bíh¹ tsú² ca³juénh²
lɨ́n³², hi³ jáun² ca³juónh³ tiáunh¹:
—¡Cu³tí³ bíh¹ la³ Jon² Dió³² bíh¹ hla¹ nɨ́²!
55 Có³² jáun² jmɨ́¹ tionh¹ juóun³² tsá²mɨ³
hi³ jmɨ́¹ ná¹jɨ́e²³ ñí¹ uóunh³, tsá² hí³ jmɨ́¹
má²ca³ñi³táunh¹ cu³hna²¹ Jesús ca³la³ tɨ³
hué¹³ Galilea, jɨ³ hi³ jmɨ́¹ má²ca³ma³cáu³²
siáh³.
56 Ja¹ tsá² hí³ jmɨ́¹ zenh¹ Má²réi³ tsá² ja³
juú² Magdalá, jɨ³ Má²réi³ mí¹ziú¹³ Jacobo
quionh³ Sé³², jɨ³ mí¹ziú¹³ tsá¹ jon² Zebedeo
nɨ́² siáh³.

Jmɨ́¹ já¹haun³ Jesús
(Marcos 15:42-47; Lucas 23:50-56; Juan 19:38-42)

57 Jáun² jmɨ́¹ má²ja³quián³ tá¹tsɨ²¹ hiú² né³,
cuan³ jan² tsá²ñuh² tsá² hánh³, tsá² jmáɨ²
Sé³², tsá² hí³ zian² juú² Arimatea; ja³bí¹ tsá²
hí³ jmɨ́¹ má²lɨ́n³ tsá² hen² tɨ³ con² Jesús.
58 Jáun² ñéi¹ hi³ ca³ñí¹ma¹³ hla¹ Jesús
ñí¹con² Pilato; jmɨ́¹jáun² ca³jmú³ Pilato
héih³² hi³ jɨenh³ tsú² hla¹ Jesús ñí¹con² tsá²
hí³.
59 Jáun² Sé³² ca³cón³² hla¹ hi³ ca³tsáɨnh³²
dí² cáun² hmɨh³² jmuh³ tiáu² hi³ ná¹jɨ²¹ hi³
lɨ́³ cun³quionh³ mí²ñi³² lino;

60 hi³ jáun² ca³ñí¹hón²¹ dí² cáun² hñu³
tá²hón³² hmaɨ²¹ ñí¹ jmɨ́¹ má²ca³hó³ dí²
hnga² hñu³ hláu². Jmɨ́¹ má²lɨ́²jnáɨ³² dí² jáun²
ho³ tá²hláu² quionh³ cá² máɨ³ quɨ́n¹ pa²¹
né³, jáun² ngah³.
61 Hi³ jáun² la³ re² ho³ tá²hón³² jáun² jmɨ́¹
tionh¹ tá¹ gon³ Má²réɨ³, tsá² ja³ hí³ juú²
Magdalá jɨ³ Má²réɨ³ jan² nɨ́² siáh³.

Hliáu³ tsá² jmɨ́¹ ná¹jmu² hua³hí¹³ tá²hón³² quioh²¹ Jesús

62 Jmɨ́¹ cá¹jniá²¹ jáun² hi³ ná¹jueh³²
*Jmɨ́¹hɨ́en¹, jáun² tsá² ná¹lɨ́n³ mi³jmú³
la³ má²quionh³ tsá² *fariseos ca³ñí¹jɨen¹³
Pilato,
63 hi³ ca³ñí¹zeh¹ dí² la³ lá²:
—Hnú² tsá² ho² ta²¹, má²tsau³² tsɨ́³ jnoh¹
hi³ tá¹la³ jmɨ́¹ zian² tsá² tɨ́¹ jáɨn² hí³ ca³juáh³
hi³ ñí¹ cá²hnɨ́² jmáɨ¹ néh¹ jenh¹³ dí² ja¹ hla¹.
64 Jáun² né³, chú³² zen¹³ nú² tsá² tsa³jmú³
hua³hí¹³ ca³la³ tɨ³ ñí¹ ca³táɨh¹³ cá²hnɨ́² jmáɨ¹,
quí¹ nɨ́² lɨ́¹ já¹taunh²¹ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con²
tsú² ta³ já¹niéɨ² hi³ tsa³chin² hla¹, hi³ má¹lɨ³²
jáun² né³ záɨh³² tsáu² la³ lá²: “¡Má²ca³jenh¹³
bíh¹ tsú² ja¹ hla¹!” Quí¹ jú¹ tɨ́¹jáɨ² ñí¹
ca³táuh³ jáun² dá² lɨ́¹³ cáun² hi³ tɨ³ jlánh¹ bíh¹
huáh² tsɨ́³ la³ cónh³ bíh¹ tɨ́¹jáɨ² la³ñí¹ jáun².
65 Jáun² ca³juáh³ Pilato:
—Ó³² tionh² cun³ nió³ hliáu³. Cuá²táunh¹
náh² quiúnh¹ tsú², cuá²jmu³ náh² hua³hí¹³
re² lɨ́n³² tá²hón³² la³ cun³ ñí¹lɨ́²³ jen²³ náh².
66 Jáun² ja³taunh²¹ bíh¹ tsú² hi³ ca³ñí¹jnáɨ¹
re² lɨ́n³² tá²hón³², hi³ ca³tón³ dí² cáun² li²¹
ñí¹ quɨ́n¹ jáun² hi³ lin¹ hi³ má²dí¹jnaɨ³² tiá³,
hi³ jáun² ca³chan³ dí² cun³ nió³ hliáu³ ñí¹
jáun² hi³ jmu³ hua³hí¹³.

28

Jmɨ́¹ ca³jenh¹³ Jesús
(Marcos 16:1-8; Lucas 24:1-12; Juan 20:1-10)

1 Jáun² né³, jmɨ́¹ má²ca³nga² *jmáɨ¹ hi³
tianh³² tsú² tie³, jmɨ́¹ má²já²jnia² la³ñí¹
jmáɨ¹ hi³ ca³lɨ³liau³ sɨ́²ma¹ná¹, ngau³ Má²réɨ³
tsá² ja³ hí³ juú² Magdalá, la³ má²quionh³
Má²réɨ³ jan² nɨ́² siáh³ hi³ ca³ñí¹jɨe¹³
tá²hón³².
2 Cu³diá²jan² jmɨ́¹ ca³jɨ́eh³ hué³² tiá³ lɨ́n³²,
quí¹ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² Juo¹³ dí² la³
ca³son² hñu³mɨ³cuú² hi³ cuan³ ho³ tá²hón³²,
hi³ jáun² ca³lɨ́h³ tsú² tɨ³ có³² quɨ́n¹ hi³ jmɨ́¹
dí¹jnáɨ²³ jáun² ho³ tá²hón³², hi³ jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun²
né³ ca³cua³tsɨ́¹ tsú² ñí¹ quɨ́n¹ jáun².
3 Tsá² hí³ jmɨ́¹ jniá³ cú²tú² cú²zɨ́n³ la³jmɨ́¹
jniá³ sɨ́² quioh²¹ miíh³², hi³ jáun² ha¹ tsú²
né³, jmɨ́¹ tiáu² la³jmɨ́¹ tiáu² jan³².
4 Jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ hliáu³ hi³ jáun², jáun²
lɨ́¹ ca³juan³ bíh¹ hi³ ca³juénh²; hi³ jáun²
ca³ta³tonh¹ la³jmɨ́¹ tionh² tsá² má²ná¹jún¹.
5 Jáun² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² ca³záɨh³
tsá²mɨ³ hí³ la³ lá² jmɨ́¹ ca³cha³táunh¹:
—Ha³ lɨ́² juenh³ náh². Jná¹³ ño¹ hi³ hnoh²
hnah²³ Jesús Tsá² ca³taun³ hí³ crei²¹ bíh¹.
6 Tɨ³la³ tiú²uú² hin² zian² yáh³ ñí¹ lá², quí¹
má²ca³jenh¹³ bíh¹ tsú², rón³² la³ cun³ hi³
qui³ ca³juáh³ tsú² jáun² jmɨ́¹tin². Sá¹nɨ́² dúh¹
ñá²jɨe³ náh² ñí¹ jmɨ́¹ ca³quión³² tsú² hla¹.
7 Jáun² né³, tia³juɨ³² cuá²tánh¹ náh²,
cuá²zéih³ náh² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú²
la³ lá²: “Má²ca³jenh¹³ bíh¹ tsú² ja¹ hla¹; hi³
jáun² né³² né³, má²tsó³² tsú² chí¹ján³ tɨ³
Galilea la³ cun³ bíh¹ hnoh², hi³ jáun² ñí¹
jáun² lɨ́¹³ cuá¹jɨen¹ náh² tsú²”. Jɨ́³²la³ hi³ nɨ́²
bíh¹ ja³ jná¹³ hi³ ja³juánh³² ñí¹con² hnoh².
8 Hi³ jáun² tia³juɨ³² lɨ́n³² bíh¹ ja³tanh²¹
tsá²mɨ³ hí³, hi³ hí¹juenh²¹, jɨ³ hi³ hí¹tsah³
siáh³ tá¹la³ jáun²; hi³ ca³ñí¹caun² dí² jáɨ¹³
ñí¹con² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú².
9 Tá¹la³ hí¹tsá²tánh¹ jáun² tsá²mɨ³ hí³
ca³ma³jnia³² Jesús ñí¹con², hi³ ca³juáh³:
—Hia² náh².
Jáun² tsá²mɨ³ hí³ ca³ma³janh³² ñí¹con²
Jesús hi³ ca³ma³tsu³ ma³jónh³² dí² tsú², hi³
ca³zanh³ dí² ta³ tsú².
10 Jáun² Jesús ca³juáh³ ñí¹con² tsá²mɨ³ hí³:
—Ha³ lɨ́² juenh³ náh². Cuá²zéih³ náh²
renh² jná¹³ hi³ hniáuh³² tsa³táunh¹ tsú²
Galilea, hi³ jáun² ñí¹ jáun² jenh¹³ jnoh¹.

Jáɨ¹³ hi³ ca³chá³ hliáu³

11 Tá¹la³ má²hí¹tsá²tánh¹ jáun² tsá²mɨ³,
ja³bí¹ ma³ jan² hliáu³ hí³ ja³tanh²¹ tɨ³ já¹
juú², tsá² jmɨ́¹ ná¹jmu² hí³ hua³hí¹³ tá²hón³²,

hi³ ca³ñí¹zeh¹ tsá² ná¹lɨ́n³ mi³jmú³ la³jɨ́³² la³
cun³ hi³ má²lɨ³² jáun².
12 Jáun² tsá² hí³ né³ ca³ñí¹lienh¹³
tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú², hi³ ca³ñí¹jmú¹³
cá²hon³ quionh³; jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³cuéh³ dí²
hliáu³ hliáun³ lɨ́n³² quɨe³,
13 hi³ jáun² ca³záɨh³ dí² la³ lá²:
—Hnoh² juáh¹³ náh² hi³ ta³ hua² tá¹la³
ná¹cuóun¹ bíh¹ náh² ca³cha³táunh¹ tsá²
haɨn²¹ tɨ³ con² Jesús hi³ cuɨ́²ñí¹han¹³ hla¹
Jesús.
14 Hi³ nɨ́¹juáh³ ca³lɨ³ ñɨ³² tsá² ho² ta²¹
jáɨ¹³ nɨ́² né³, jnoh¹ tauh¹³ tiá³ hi³ má¹hiún¹³
jnoh¹ tsɨ́³ tsú², hi³ jáun² tiá² lɨ³ zia³²
uu³mí²tsɨ³² ñí¹con² hnoh².
15 Hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² né³ ca³héɨ³ hliáu³
quɨe³, hi³ jáun² ñí¹jmú¹³ la³ cun³ hi³
má²lɨ́²juáh³ tsú² jáun². Hi³ jáun² la³ jáun²
bí¹ ná¹juáh²³ tsá² *judíos la³ tɨ³ ta³né³².

Ta²¹ hi³ ca³cué³ Jesús ñí¹con² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con²
(Marcos 16:14-18; Lucas 24:36-49; Juan 20:19-23; Hechos 1:8)

16 Jáun² né³, tán¹ quian³jan² tsá² haɨn²¹
hí³ tɨ³ con² tsú² ja³taunh²¹ tɨ³ tsɨ³ máh³
có³² Galilea ñí¹ jmɨ́¹ má²ca³juáh³ jáun² Jesús
jmɨ́¹tin².
17 Hi³ jáun² jmɨ́¹ ca³jɨ́en³² tsú² Jesús,
ca³ma³tsu³ ma³jónh³² dí²; uá¹jinh¹ ma³ jan²
tsáu² jmɨ́¹ ná¹tioh³ tun³ tsɨ́³.
18 Jáun² Jesús ca³ja³janh³² ñí¹con² tsá² hí³,
hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:
—Jná¹³ má²ho² jáɨ¹³ ñí¹ ca³la³ jɨ́³²
hñu³mɨ³cuú² jɨ³ ñí¹ hué²¹ lá² nɨ́² siáh³.
19 Cuá²táunh¹ náh² ñí¹con² la³jáh³ dúh¹
ñí¹ juo³ tsá² jma², cuá²jmu³ náh² hi³ han³
tsú² tɨ³ con² jná¹³; cuá²zion³ náh² tsú² jmáɨ²
cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Jméɨ² dí², jɨ³ Jon²
tsú², jɨ³ cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Jmɨ́²chí³
Chun¹ nɨ́² siáh³.
20 Cuá²ma³tɨn¹³ náh² tsú² hi³ ma³tí³²
la³jɨ́³² héih³² hi³ má²cá²jmú³² jná¹³ ñí¹con²
hnoh². Hi³ cuɨ́¹ lɨ³ ñíh¹ náh² siáh³ hi³
jná¹³ zenh² ná¹ quiúnh¹ hnoh² ca³la³ tɨ³ ñí¹
cá¹táuh³ jmáɨ¹. [Cun³ nɨ́² bíh¹ tí³ jáɨ¹³.]

Jú¹ Chú³² Hi³ Ca³jmú³ Marcos

Juan² tsá² ziau² jmáɨ² hleh³² jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³² hué³² quiéin²
(Mateo 3:1-12; Lucas 3:1-20; Juan 1:6-8, 15-34)

1 La³ lá² bíh¹ ca³lɨ³liau³ jú¹ chú³² hi³ ca³tɨn¹ Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo Jon² Dió³².

2 Ñí¹ Sí² quioh²¹ hla¹ Isaías tsá² jmɨ́¹ lɨ́n³ hí³ *tɨ³² jë¹ Dió³² rá¹juáh³ la³ lá²:

Sá¹nɨ́² jɨe³, jná¹³ zein²¹ jan² tsá² tsa³can³² jáɨ¹³ ta³ tin² la³ cónh³ bíh¹ hnú²,

tsá² hí³ bíh¹ jmu³ hua³jan²¹ juɨ³² ñí¹ cuóh¹³ hnú².

3 Tɨ³ hué³² quiéin² niéih³ cáun² ho³ tsáu² hi³ ñí¹juah²¹:

Jmu³ náh² hua³jan²¹ juɨ³² ñí¹ já²¹ Juo¹³ dí²;

jmu³ náh² cú²tso² juɨ³² ñí¹ tsó²¹ tsú².

4 Hi³ jáun² bíh¹ cuan³ Juan² hi³ ca³zion³ jmáɨ² tsáu² ñí¹ lɨ́³ jáun² hué³² quiéin², hi³ ca³záɨh³ dí² tsáu² hi³ hniáuh³² záɨ³² tsú² jmɨ́¹ tsɨ́³ jɨ³ hi³ zón³² tsú² siáh³ jmáɨ², hi³ jáun² lɨ́¹³ hin³ tsáu¹³ tsú².

5 La³jɨ́n³² tsá² hɨ́n¹³ tɨ³ Judea jmɨ́¹ já²táunh¹ hi³ náɨ³² jáɨ¹³ quioh²¹ tsú², la³ má²quionh³ tsá² zian² juú² Jerusalén nɨ́² siáh³; hi³ jáun² nɨ́¹juáh³ nɨ́¹ má¹lɨ́²ton³ tsú² tso³ quioh²¹, má¹lɨ³² jáun² tɨ́² ziau² Juan² jmáɨ² cua³ Jordán jáun².

6 Ha¹ Juan² hí³ né³ jmɨ́¹ lɨ́³ jñú¹³ jáh³ cánh¹ téh²³ tsú² camello, hi³ jáun² lá² hñéih¹ tsú² jmɨ́¹ lɨ́³ láu²; má³² hi³ jmɨ́¹ cúh² tsú² né³, jáh³ téh²³ tsú² náɨh² bíh¹ quionh³ jmɨ́²toh¹ quioh²¹ toh² zian² ja¹ náɨ².

7 Jáun² tsá² hí³ jmɨ́¹ hleh³² hi³ zaɨh³² tsáu² la³ lá²:

—Né³bí¹ já²¹ jan² tsá² tɨ³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cun³ bí¹ jná¹³, quí¹ cun³ tiá² cu³ tiá² ren³ bíh¹ jná¹³ quiúnh¹ ná¹ Tsá² hí³, hi³ juáh¹³ hi³ jmɨ́¹ lɨ³ dí¹jñi²¹ jná¹³ ta³ ñí¹ tsú² hi³ hueh²¹ ná¹ láu² tsɨ³² ta³ tsú².

8 Jná¹³ dá² má²lɨ́²ziau³ ná¹ hnoh² jmáɨ² cun³quionh³ jmɨ́² jma³; tɨ³la³ tsá² hí³ né³, ziau³ hnoh² jmáɨ² cun³quionh³ Jmɨ́²chí³ Chun¹ bíh¹.

Jmɨ́¹ cáun³ Jesús jmáɨ²
(Mateo 3:13-17; Lucas 3:21-22)

9 Jáun² jmɨ́¹jáun² cua³han³ Jesús já¹ juú² Nazaret, juú² hɨ́n¹³ tɨ³ Galilea, hi³ ca³chó³² dí² cua³ Jordán ñí¹ ca³ziau³ jáun² Juan² jmáɨ².

10 Hi³ jáun² la³ cun³ jmɨ́¹ cuá¹han³ Jesús chu³ jmáɨ² né³, ca³jɨ́e³ tsú² tɨ³ hñu³mɨ³cuú² hi³ má²ca³niá³, hi³ jáun² má²cuá¹son² Jmɨ́²chí³ Chun¹ ñí¹ quioh²¹ dí² hi³ jniá³ la³jmɨ́¹ jniá³ jan² jáɨ².

11 Hi³ jáun² ca³náɨ³² tsáu² cáun² mah¹ hi³ ja³ tɨ³ hñu³mɨ³cuú², hi³ ñí¹juah²¹ la³ lá²:

—Hnú² bíh¹ Jón³² jná¹³, Tsá² hno³ lɨ́n³² jná¹³, ¡jlánh¹ lɨ́²hiún² tsɨn³² jná¹³ ca³tɨn¹ hnú²!

Satanás cá² lan²³ Jesús
(Mateo 4:1-11; Lucas 4:1-13)

12 La³ cun³ jmɨ́¹jáun² né³, ca³jau³ Jesús Jmɨ́²chí³ Chun¹ tɨ³ hué³² quiéin².

13 Ñí¹ jáun² ca³cuá³ Jesús tun³ló³² jmáɨ¹ hi³ ñi³ngɨ²¹ ja¹ jáh³ hngá¹ jáh³ náɨ², hi³ *Satanás né³ ca³ca³ ca³lau³ quioh²¹ tsú². Jáun² cua³taunh²¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ cua³ma³cáu³² tsú².

Jesús má²liáu³² tá¹³ hué¹³ Galilea
(Mateo 4:12-17; Lucas 4:14-15)

14 Jmɨ́¹ má²hi³² jáun² Juan² tsá² ziau² hí³ jmáɨ² hñu³mí¹ñí² né³, ngah³ siáh³ Jesús tɨ³ hué¹³ Galilea, hi³ hleh³² jú¹ chú³² ca³tɨ²¹ ha³ lánh³ rón³² lɨ́¹³ tónh³² tsú² jo³cuo² Dió³².

15 Jmɨ́¹jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—Má²ca³ma³jnia² bíh¹ Dió³² Tsá² má²cuá¹hiáun¹ hi³ lɨ́n¹³ Re²¹. Za¹ náh² jmɨ́¹ honh², hi³ tionh² náh² siáh³ ta²¹ jú¹ chú³² hi³ lɨ́¹³ liáu³² náh².

Jesús téh²³ quiun³ tsá² zanh²³ jáh³ jmáɨ²
(Mateo 4:18-22; Lucas 5:1-11)

16 Jesús jmɨ́¹ cuá¹tsau³² can³² ñí¹ ná¹ho³ jmáɨ² hué¹³ Galilea, jáun² ñí¹ jáun² né³ ca³jɨ́en³² tsú² Sí¹mu²¹ quionh³ Tre²¹ raɨnh²¹ hi³ ná¹tón³² hmá³ chu³ jmáɨ², quí¹ tsá² zanh²³ jáh³ jmáɨ² bíh¹ tsá² hí³.

17 Hi³ jáun² Jesús ca³záɨh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Ñá²táunh¹ náh² cu³hna³² jná¹³, hi³ jáun² la³jmí¹ jáun²³ náh² ní² jáh³ jmáɨ² janh²¹ náh² siáh³ tsá²mɨ³cuóun² hi³ tónh³² jo³uón³² jná¹³.

18 Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³chá³ tsá² hí³ tɨ³ có³² hmá³ jáun² quioh²¹, hi³ ja³taunh²¹ cu³hna²¹ hí³ dí².

19 Cú¹pih²¹ bíh¹ ñí¹ ngau²¹ Jesús hi³ jáun² ca³jɨ́en³² siáh³ Jacobo, jon² Zebedeo, la³ má²quionh³ Juan² dá¹jon²¹, hi³ jmí¹ tiáunh¹ hñu³ mu² hi³ ná¹rauh³² hmá³ quioh²¹.

20 Hi³ jáun² Jesús ca³teh³ siáh³ tsá² hí³; hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³chan³ tsá² hí³ Zebedeo jméɨ² hñu³ mu² la³ má²quionh³ tsá² ná¹lɨ́n³ quian²¹, hi³ jáun² hí³ dí² né³ já¹taunh²¹ cu³hna²¹ Jesús.

Tsá²ñuh² hún¹ jmí²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsí³ (Lucas 4:31-37)

21 Jmí¹jáun² ca³cha³táunh¹ tsú² juú² Capernaum; hi³ jáun² jmí¹ cá¹chó²¹ *jmáɨ¹ nio² tie³ né³, ca³hi³ Jesús hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos hi³ ca³ma³liáu³² hi³ má²tɨn² tsáu².

22 Tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² né³, lí¹ ca³ja³cáun² bíh¹ tsí³ ca³tɨ²¹ jáɨ¹³ hi³ má²ta² tsú² jáun²; quí¹hliá² jmí¹ cuá¹hɨeh³² tsú² tsáu² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² ho² jáɨ¹³, jun³juáh¹³ la³jmí¹ jmu² tsá² ná¹lɨ́n³ tɨ³² liei²¹ yáh³.

23 Hñu³ cuáh³² jáun² jmí¹ cuá³ jan² tsá²ñuh² hún¹ jmí²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsí³, jáun² ca³hóh³² tiá³ hi³ ca³juáh³:

24 —¿He³ jáɨ¹³ zia³² quiúnh¹ jnoh¹ hnú², Jesús Tsá² Nazaret? ¿Hí¹ ñeh³ hnú² hi³ ña³cua² nú² jnoh¹ quiu³juóu³²? Tsá² cuóu³² bíh¹ jná¹³ hnú², hi³ ño¹ jná¹³ hi³ hnú² Tsá² hɨ́en¹ Tsá² zéɨ¹ Dió³².

25 Jáun² Jesús ca³ngáɨ³ tiá³ ñí¹con² jmí²chí³ hláɨnh¹ hí³ hi³ ca³juáh³:

—¡Tie³ náu², tun³² tsá²ñuh² ní²!

26 Hi³ jáun² jmí²chí³ hláɨnh¹ hí³ né³ ca³jmú³ hi³ ca³jéinh³² tsá²ñuh² hí³ tsá¹ lí¹ jún²³, hi³ ca³hóh³² tiá³ lɨ́n³², jmí¹jáun² cua³han³ hñu³ tsí³ tsá² hí³.

27 Jáun² la³jɨ́n³² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² ca³ja³cáun² tsí³ hi³ ca³qui³ ca³ngáɨh³ raɨnh²¹, hi³ juáh³:

—¿He³ dá² nɨ³²? ¿He³ dá² jú¹ hmaɨ²¹ nɨ³² hi³ hɨe³² tsú²? ¡Sa³ tɨn² máh³ tsá²ñuh² ní² jmu² héih³² ñí¹con² jmí²chí³ hláɨnh¹, hi³ jáun² jmí²chí³ hláɨnh¹ má²tí³² máh³!

28 Jáun² né³² cánh³ bíh¹ ca³lɨ³ ñi³² tsú² tá¹ cáun² hué¹³ Galilea hi³ jmu² Jesús la³ jáun².

Jesús jmah²³ mɨ³ziú¹³ Sí¹mu²¹ Pé¹ (Mateo 8:14-15; Lucas 4:38-39)

29 Jmí¹ ca³huén² tsú² hñu³ cuáh³² jáun² né³, ngau³ Jesús quionh³ Jacobo jɨ³ Juan² hñú¹³ Sí¹mu²¹ quionh³ Tre²¹.

30 Jmí¹jáun² jmí¹ rá²tsáun¹ mɨ³ziú¹³ Sí¹mu²¹ hi³ chéin³; hi³ jáun² tsá² tionh² hí³ ñéih³ la³juɨ³² ca³záɨh³ Jesús hi³ tsá² hí³ rá²tsáun¹.

31 Jmí¹jáun² ngau³ Jesús ñí¹ rón²¹ tsá² hí³, hi³ ca³zanh³ dí² cuo² tsú², hi³ ca³zion³ dí²; hi³ jáun² ca³quin³ hi³ jmí¹ chéin³ tsú², hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³jmú³ tsú² má³² hi³ cuh³ tsú² jɨ³lɨn².

Jesús jmah²³ juóun³² tsá² tsáun¹ (Mateo 8:16-17; Lucas 4:40-41)

32 Jmí¹ má²ca³ta³tsɨ²¹ hiú² ca³cua³jan² tsú² la³jɨ́n³² tsá² tsáun¹ ñí¹con² Jesús, jɨ³ tsá² jmí¹ tiáunh¹ jmí²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsí³ ní² siáh³;

33 hi³ jáun² la³jɨ́n³² tsá² juú² ca³cuú² ca³ngɨh³² ho³hñú¹³.

34 Jmí¹jáun² ca³jmah³ dí² juóun³² lɨ́n³² tsá² tsáun¹; tsá² hí³ jmí¹ ná¹lɨ́n³ hliáun³ ñí¹ mí¹uí³, hi³ juóun³² siáh³ tsáu² ca³huen³ tsú² jmí²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsí³. Jmí²chí³ hláɨnh¹ hí³ jmí¹ má²ná¹ñi³² hi³ hin² tsánh² Jesús, tɨ³la³ Jesús né³ ca³jmú³ héih³² hi³ tiá² hɨe³ tsú² hí³ dí².

Jesús ngaɨ³² jú¹ chú³² ñí¹con² tsá² hɨ́n¹³ hué¹³ Galilea (Lucas 4:42-44)

35 Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² né³, ta³ ná¹juan³² bíh¹ ca³náu² Jesús hi³ ngau³ hi³ ñí¹lienh¹³ Dió³² ñí¹ má²tɨ³ có³².

36 Jáun² Sí¹mu²¹ la³ má²quionh³ tsá² quionh³ ca³ñí¹hniauh²,

37 hi³ jáun² jmí¹ ca³chanh²¹ dí² Jesús ca³záɨh³ dí² la³ lá²:

—La³jɨ́n³² bíh¹ tsáu² ná¹hnauh² hnú².

38 Tɨ³la³ hí³ dí² né³ ca³juáh³:

—Ma³tsáu¹³ dí² juú² tioh³ cu³ jéin³ nɨ́², hi³ tsá¹hléh¹³ dí² uá²jaɨ³² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² ñí¹ nɨ́²; quí¹ ta²¹ jáun² yáh³ má²cuán² jná¹³.

39 La³ jáun² bíh¹ ca³ngɨ́³ Jesús hi³ ngaɨ³² jú¹ chú³² hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² judíos hi³ táun³ ma³ quin³² ma³ caun³² juú² hɨ́n¹³ tɨ³ Galilea, jɨ³ hi³ huen² dí² siáh³ jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³ tsáu².

Jesús jmah²³ jan² tsá² lɨ́n³ mɨ³ho²¹ péin³ (Mateo 8:1-4; Lucas 5:12-16)

40 Jmɨ́¹jáun² cuan³ jan² tsá²ñuh² lɨ́n³ mɨ́¹uɨ́³ *mɨ³ho²¹ péin³ ñí¹con² Jesús, hi³ jáun² ca³di³jñí³² dí² hi³ ca³juáh³:

—Tɨn² bíh¹ hnú² jmúh¹³ hi³ lɨ³ jɨn² jná¹³ nɨ́¹juáh³ hi³ hnáuh² nú² jmúh¹³.

41 Jáun² Jesús ca³ja³ miɨ³ tsɨ́³, hi³ jáun² ca³tɨ³ dí² cuo² ñí¹ quioh²¹ tsá² hí³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnó³² jná¹³. Hi³ jáun² ¡cuɨ́¹ lan² hnú²!

42 Jmɨ́¹ má²lɨ́²juáh³ tsú² jáun² la³ nɨ́² né³, la³juɨ³² ca³hin³ bíh¹ mɨ́¹uɨ́³ jáun² quioh²¹ tsá² hí³.

43 Jmɨ́¹jáun² ca³hah² Jesús jáɨ¹³ ñí¹con² tsá² hí³, tɨ³la³ la³ñí¹ tín² ca³jmú³ tsú² héih³², hi³ ca³záɨh³ dí²:

44 —Sá¹nɨ́² jɨe³, ha³ lɨ́² hin² juouh³² hí¹ jan² ha³ lánh³ rón³² lɨ³ hi³ má²laɨn³² nú²; jɨ́³²la³ tɨ³ cuánh², hi³ cuá²ma³jnia¹³ ñí¹con² mí²tsáu² bíh¹, hi³ cuá²cuen²¹ siáh³ jáh³ ñí¹con² Dió³² ca³tɨ²¹ hi³ má²ca³lɨ³ jɨn² nú², la³ cun³ lɨ́³ jáun² héih³² quioh²¹ hla¹ Moisés. Hi³ jáun² la³ jáun² lɨ³ ñɨ³² tsáu² hi³ má²laɨn³² nú².

45 Ngah³ bíh¹ tsá²ñuh² hí³ jmɨ́¹ ngah²¹, tɨ³la³ jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³ma³liáu³² hi³ quí² cha³² la³ cun³ hi³ má²lɨ³² jáun². Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, hí¹ cáun² yáh³ juú² tiú²uú² jmɨ́¹ lɨ́²³ hí³ Jesús chú¹ja²¹, jáun² tɨ³ cheih³² ñí¹ tiá² hin² zian² bíh¹ cú²jueh³² jmɨ́¹ ngɨ³² tsú²; tɨ³la³ tsá² zian² ñí¹ hliáun³ bíh¹ jmɨ́¹ já²táunh¹ hi³ já²jɨe³ tsú².

2

Jesús jmah²³ jan² tsá² hma² (Mateo 9:1-8; Lucas 5:17-26)

1 Jmɨ́¹ má²ca³nga² tun³ hnɨ³² jmáɨ¹ jáun² ngah³ siáh³ Jesús já¹ juú² Capernaum; hi³ jáun² ca³lɨ³ ñi³² tsáu² hi³ hí³ má²cuá¹tón²¹ hñú¹³.

2 Hi³ jáun² juóun³² lɨ́n³² bíh¹ tsáu² ca³cuú² ca³ngɨh³² ñí¹ cuá³ jáun² Jesús, ca³la³ hí¹juáh³ ho³hñú¹³ yáh³ tiú²uú² jáu² lɨ³. Tá¹la³ jmɨ́¹ dí¹hɨe³² Jesús jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³² ñí¹con² tsá² hí³ né³,

3 cua³taunh²¹ quiun³ tsá²ñuh² hi³ ná¹jan² jan² tsá²ñuh² lɨ́n³ mɨ́¹uɨ́³ hi³ hma², hi³ rá¹tsɨn² ñí¹ jmu².

4 Tɨ³la³ tiá² lɨ³ yáh³ tsa³táunh¹ tsú² ñí¹ cuá³ Jesús quí¹hliá² jlánh¹ juóun³² tsáu² jmɨ́¹ tionh¹, hi³ jáun² tsáɨh³ hñú³ bíh¹ cú²jueh³² ca³uú³ tsú², hi³ ca³quin³ tsú² cuá¹lá² hi³ jláɨ³ hñú³ la³ re² ñí¹ cuá³ jáun² Jesús, hi³ jáun² juɨ³² jaun³² bíh¹ ca³sión³² tsú² tsá² tsáun¹ la³ má²tsɨn² jáun² ñí¹ jmu².

5 Jmɨ́¹ ca³lɨ³tsɨn² jáun² Jesús hi³ cáun² tán¹ bíh¹ ná¹tioh³ tsɨ́³ tsá² ca³cha³táunh¹ hí³, hi³ jáun² ca³záɨh³ dí² tsá² tsáun¹ hí³ la³ lá²:

—Hnú² jón³, má²cá²hin³ bíh¹ tso³ quián¹³ hnú².

6 Tɨ³la³ ma³ jan² tɨ³² liei²¹ jmɨ́¹ tionh¹ ñí¹ jáun² ca³lɨ́n¹³ la³ lá² hñu³ tsɨ́³:

7 "¿He³ láɨh³² sa³ la³ nɨ́² máh³ hleh³² tsá²ñuh² nɨ́²? Tsá² lɨ́¹ chú² lɨ́¹ lén³² Dió³² bíh¹ nɨ³², quí¹ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² tɨn² hin³ tso³, jɨ́³²la³ hnga² Dió³² bíh¹ Tsá² tɨn²".

8 Tɨ³la³ Jesús jmɨ́¹ ñi³² bíh¹ he³ lánh³ ná¹lɨ́n²³ tsá² hí³, hi³ jáun² ca³záɨh³ dí²:

—¿He³ láɨh³² sa³ la³ nɨ́² ná¹lɨ́n²³ hnoh²?

9 ¿Hín² jáɨ¹³ hi³ tun³ lá² hi³ jlánh¹ huán¹ tsɨ́³ lɨ³ lin¹ hi³ zia³² pí³ quioh²¹ tsá² hleh³²; hí¹ cun³quionh³ hi³ juáh³ tsú²: "¡Tso³ quián¹³ hnú² má²cá²hin³!", ho³ hi³ juáh³ tsú²: "¡Náu², quiaun² jmu² quián¹³, hi³ jáun² ngɨ́¹!" uá¹?

10 Re² bíh¹, cuɨ́¹ má¹jnia¹³ jná¹³ ñí¹con² hnoh² hi³ jná¹³ Jon² tsá²mɨ³cuóun², ho² ná¹ jáɨ¹³ ñí¹ hué²¹ lá² hi³ hin¹³ ná¹ tsáu¹³ tsáu².

Hi³ jáun² ca³záɨh³ dí² siáh³ tsá² hma² hí³:

11 —Hnú² juo³ jná¹³: náu², ziáuh¹ jmu² quián¹³, quiaun², cuánh² hñuh³².

12 Jáun² la³ cun³ jmɨ́¹jáun² bíh¹ ca³náu² tsá² jmɨ́¹ hma² hí³ ta³ ñí¹ la³jɨ́n³² tsá² jmɨ́¹

tionh¹ hí³ ñéih³, jáun² ca³ziauh³ jmu² hi³ jmɨ́¹ tsɨn², hi³ ca³caun² ngah³ hñú¹³. Jáun² la³jɨ́n³² tsá² jmɨ́¹ ná¹jɨ́e²³ hí³ ca³ja³cáun² lɨ́n³² tsɨ́³, jáun² ca³ma³quien² tsú² Dió³², hi³ ca³juáh³:

—¡Hí¹ cónh³ yáh³ tiá² má²ca³neh²¹ dí² la³ cun³ hi³ má²lɨ́²neh²¹ dí² nɨ́²!

Jesús téh²³ Leví
(Mateo 9:9-13; Lucas 5:27-32)

13 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² cua³han³ Jesús hi³ ngau³ siáh³ can³² ñí¹ ná¹ho³ jmáɨ²; hi³ jáun² jmɨ́¹ cuá¹taunh²¹ la³jɨ́n³² tsáu² ñí¹ zenh¹ tsú² ca³ma³tɨn² dí² tsáu².

14 Jáun² né³, tá¹la³ má²hún¹ tsú² siáh³ juɨ³² hi³ má²tsánh³² tɨ³ já¹ juú², ca³jɨ́en³² dí² jan² tsá² jmáɨ² Leví jon² Alfeo, hi³ jmɨ́¹ cuá¹tón²¹ ñí¹ cuá¹caɨ³² hmah²¹ [cha¹³ tsá² *romanos], hi³ jáun² ca³záɨh³ dí²:

—Ña³² cu³hna³² jná¹³.

Jmɨ́¹jáun² ca³náu² Leví, hi³ ngau³ cu³hna²¹ Jesús.

15 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, Jesús jmɨ́¹ cuá¹jmu² má³² hñú¹³ Leví hí³, la³ má²quionh³ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con², hi³ juóun³² siáh³ *tsá² caɨ³² hmah²¹ jɨ³ la³ má²quionh³ tsá² juáh²³ tsáu² hi³ tiá² chun¹ jmɨ́¹ tionh¹ ñí¹ mesa quionh³ Jesús, quí¹ juóun³² lɨ́n³² bíh¹ tsá² jmɨ́¹ hí¹tsá²táunh¹ cu³hna²¹ tsú².

16 Tɨ³la³ jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ tsá² ná¹lɨ́n³ tɨ³² liei²¹, tsá² tiáunh¹ ja¹ cu³ nió³ quioh²¹ tsá² téh²³ tsú² *fariseos, hi³ cuá¹cúh² Jesús quionh³ la³jɨ́n³² tsá² hí³, jáun² ca³záɨh³ dí² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú²:

—¿Ha³ bí¹ lánh³ rón³² sa³ tɨ³² juóuh³² hnoh² cáun² cuú² hɨ́nh²³ cu³lɨ²¹ quionh³ tsá² caɨ³² hmah²¹ jɨ³ tsá² ren² tso³ nɨ́² siáh³?

17 Jmɨ́¹ ca³náɨ³² Jesús jáɨ¹³ nɨ́² né³, ca³juáh³:

—Tiá² tɨ³² mɨ́³ hniah³ yáh³ ñí¹con² tsá² chun¹, ñí¹con² tsá² tsáun¹ bíh¹ hniah³. Quí¹ tiá² ja³ yáh³ jná¹³ hi³ ja³te³ tsá² chun¹, quí¹ hi³ ja³te³ tsá² ná¹ren² tso³ bíh¹ jná¹³ ja³.

Nga² tsáu² ñí¹con² Jesús ca³tɨ²¹ hi³ má²hɨen²¹ tsú²
(Mateo 9:14-17; Lucas 5:33-39)

18 Cu³ jéin³² jmɨ́¹ ná¹má²hɨen²¹ tsá² haɨn²¹ tɨ³ con² Juan² tsá² ziau² hí³ jmáɨ² jɨ³ tsá² haɨn²¹ tɨ³ con² tsá² fariseos nɨ́² siáh³, jmɨ́¹jáun² cua³taunh²¹ ma³ jan² tsáu² ñí¹con² Jesús hi³ ca³ngáɨ³:

—¿He³ láɨh³² sa³ jlánh¹ má²hɨen²¹ tsá² haɨn²¹ tɨ³ con² Juan² tsá² ziau² hí³ jmáɨ² jɨ³ tsá² haɨn²¹ tɨ³ con² tsá² fariseos siáh³, tɨ³la³ tsá² haɨn²¹ tɨ³ con² hnú² má¹ná¹, tiá² lin¹ má²hɨen²¹ yáh³?

19 Jáun² Jesús ca³juáh³ la³ lá²:

—Nɨ́¹juáh³ tá¹la³ ná¹má²hiún² tsú² tsɨ́³ quionh³ tsá²ñuh² tsá² jenh¹³ cuo² ¿hí¹ lɨ́¹³ ma³hɨen²¹ tsá² ná¹tén¹ ñí¹ jmu² tsú² jmáɨ¹ hi³ jenh² cuo² tsáu² dúh¹? Tiá² lɨ́¹³ yáh³ ma³hɨen²¹ tsú² tá¹la³ quionh³ bíh¹ tsú² tsá² jenh¹³ hí³ cuo².

20 Tɨ³la³ chau²¹ bíh¹ jmáɨ¹ hi³ quin³ tɨ³ có³² tsá²ñuh² jenh¹³ hí³ cuo²; hi³ jáun² má¹jáun² máh³ má²ma³hɨen²¹ tsá² hí³.

21 ”Hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² taun³² cáun² hmɨh³² tseh¹ quionh³ cá² cuonh²¹ hmɨh³² hmaɨ²¹; quí¹ tsauh³² bíh¹ hná¹ hmɨh³² hmaɨ²¹, hi³ jáun² cáɨ³² bíh¹ hmɨh³² tseh¹, hi³ jáun² tɨ³ jlánh¹ bíh¹ ñí¹ jueh³² má²cáɨ³² má¹lɨ³² jáun².

22 Ja³bí¹ la³ jáun², hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² tah³² mu² ráu³ cun³ ñí¹ dí¹jaun³² hñu³ chí² láu² má²tseh¹; quí¹ nɨ́¹juáh³ hi³ jmu³ tsú² la³ jáun², má²cáɨ³² bíh¹ chí² láu² tseh¹ jáun² lɨ́¹³, hi³ jmu³ mu² ráu³ cun³ ñí¹ dí¹jaun³² jáun², jáun² lɨ́¹ má²tsa³hín³ bíh¹ mu² ráu³ jáun² lɨ́¹³ la³ má²quionh³ chí² láu². Hi³ jáun² hñu³ chí² láu² hmaɨ²¹ bíh¹ hniáuh³² táh³² tsú² mu² ráu³ cun³ ñí¹ dí¹jaun³² jáun².

Tsá² haɨn²¹ tɨ³ con² Jesús cun³² cuú²miih²¹ jmáɨ¹ nio² tie³
(Mateo 12:1-8; Lucas 6:1-5)

23 Ca³chó³² cáun² jmáɨ¹ hi³ jmɨ́¹ cuá¹ngɨ³² Jesús ja¹ ñí¹ zia³² hi³ jna¹ quioh²¹ tsáu² cáun² *jmáɨ¹ nio² tie³; hi³ jáun² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú² né³, ca³ma³liáu³² hi³ caɨ³² chí² hieh² cuú²miih²¹ tá¹la³ hí¹tsá²táunh¹ tsú² jáun².

24 Hi³ jáun² tsá² fariseos ca³juáh³:

—Sá¹nɨ́² jɨe³, ¿he³ láɨh³² jmu² bíh¹ tsá² haɨn²¹ nɨ́² tɨ³ con² hnú² ta²¹ hi³ tiá² ca³tɨ²¹ jmu³ tsú² jmáɨ¹ nio² tie³?

25 Tɨ3la3 hí3 má1ná1, ca3juáh3:
—¿Tiá1 má2ca3híh3 hnoh2 hí1 cónh3 ñí1
Sí2 quioh21 Dió32 hi3 he3 ca3jmú3 hla1
re21 Dá2vi21 cu3 jéin32 jmɨ́1 lɨ21 ñí1cuóunh21
quionh3 tsá2 quionh3, hi3 tiá2 jmɨ́1 zia32 hi3
cuh3 tsú2?
26 Tsá2 hí3 dá2 ca3ñí1hi32 ñéih3 hñú3
cuáh32 lɨ́3 hmɨh32 hi3 ca3ñí1cúh2 *hí3
cuú2miih21 hɨen1 hi3 ca3tɨn1 cuh3 jmáh3la3
tsá2 ná1lɨn3 mí2tsáu2 bíh1; hi3 ja3bí1 ca3cuéh3
tsú2 siáh3 tsá2 jmɨ́1 tionh1 quionh3. La3
jáun2 lɨ3 jmáɨ1 hi3 jmɨ́1 lɨ́n3 hla1 Abiatar
mí2tsá2 hɨen1.
27 Ja3bí1 ca3záɨh3 tsú2 siáh3 tsá2 hí3:
—Dió32 ca3jmú3 hi3 zia32 jmáɨ1 nio2 tie3
cun3ñí1 hi3 ca3tɨn1 tsá2mɨ3cuóun2 bíh1,
jun3juáh13 ca3lɨ3zian2 tsá2mɨ3cuóun2 cun3ñí1
hi3 ca3tɨ21 jmáɨ1 nio2 tie3 yáh3.
28 Jáun2 né3, uá1 hi3 jmáɨ1 nio2 tie3, cun3
jáun2 cáun2 ho2 bíh1 Jon2 tsá2mɨ3cuóun2 jáɨ13.

3

Jesús jmah23 jan2 tsá2 má2ca3náɨ3 cáun2 cuo2
(Mateo 12:9-14; Lucas 6:6-11)

1 Ca3chó32 siáh3 cáun2 jmáɨ1 hi3 ca3ñí1hi32
Jesús hñu3 cuáh32 quioh21 tsá2 *judíos; hi3
ñí1 jáun2 né3 jmɨ́1 cuá3 jan2 tsá2ñuh2 jmɨ́1
má2ca3náɨ3 cáun2 cuo2.
2 Jmɨ́1jáun2 jmɨ́1 ná1tan2 tsú2 Jesús hi3
hnió3 dí2 jɨ́e3 nɨ́1juáh3 hi3 jmah3 tsú2 tsá2
hí3 tá1la3 *jmáɨ1 nio2 tie3, hi3 jáun2 zia32 ha3
lánh3 rón32 lɨ́13 chá32 dí2 tsáu13 tsú2.
3 Jmɨ́1jáun2 ca3záɨh3 Jesús tsá2 jmɨ́1
má2ca3náɨ3 hí3 cuo2:
—Náu2, jmu3 zenh2 nú2 ja1 lá2 quiú13
jnoh1.
4 Hi3 jáun2 Jesús ca3ngáɨh3 tsá2 ná1ngɨh32
hí3:
—¿He3 ca3tɨ21 jmu3 tsú2 jmáɨ1 nio2 tie3, hí1
hi3 chu21 ho3 hi3 hlah3? ¿Hí1 lɨ́13 lión32 tsú2
tsáu2 ho3 hi3 tɨ3 hniáuh32 jngɨh3 uá1 tsú2?
Tɨ3la3 tsá2 hí3 má1ná1, cáun2 lɨ́1 ca3tiánh3
tie3 bíh1.
5 Jmɨ́1jáun2 ca3jɨ́en32 Jesús tsá2 hí3 ca3la3
hi3 míh23 tsɨ́3, jɨ3 hi3 hlah3 jéinh32 dí2 siáh3
quí1hliá2 tiá2 hnió3 yáh3 tsá2 hí3 hi3 ngɨ13
jáɨ13; hi3 jáun2 ca3záɨh3 dí2 tsá2 lɨ́3 hí3 cuo2:
—Ñéih1 cuonh2.
Jáun2 ca3ñeh3 tsá2 hí3 cuo2, hi3 jáun2
jmɨ́1jáun2 la3.
6 Jmɨ́1jáun2 ca3huén2 tsá2 *fariseos cheih32
hi3 ca3ma3cú1 ma3ren21 jáɨ13 quionh3 tsá2
haɨn21 tɨ3 con2 Herodes hi3 ha3 lánh3 jngɨh3
dí2 Jesús.

Jmah23 Jesús juóun32 tsá2 tsáun1
(Mateo 4:23-25; Lucas 6:17-19)

7 Jmɨ́1 lɨ21 jáun2 ngau3 Jesús can32 ñí1
ná1ho3 jmáɨ2 quionh3 tsá2 haɨn21 hí3 tɨ3
con2, hi3 jáun2 juóun32 lɨ́n32 tsá2 zian2 hué13
Galilea ja3taunh21 cu3hna21 tsú2.
8 Hi3 juóun32 siáh3 tsá2 já1taunh21 tɨ3 hué13
Judea, tɨ3 já1 juú2 Jerusalén, tsá2 Idumea,
tsá2 zian2 tɨ3 jo21 cua3 Jordán tɨ3 juɨ32 ñí1
hia32 hiú2, jɨ3 tsá2 hué13 Tiro quionh3 Sidón
siáh3 cua3taunh21 hi3 hnió3 jɨ́en32 Jesús jmɨ́1
ca3lɨ3 ñi32 dí2 la3jɨ́32 hua3jueh32 hi3 jmu2 tsú2.
9 Cun3ñí1 hi3 jáun2 bíh1 ca3záɨh3 Jesús tsá2
haɨn21 hí3 tɨ3 con2 hi3 jmu3 tsú2 hua3jan21
cáun2 mu2 hi3 jáun2 tiá2 cuu3 tiá2 jáɨ32 tsú2
tsáu2.
10 Quí1hliá2 juóun32 lɨ́n32 bíh1 tsáu2
má2lɨ́2jmah3 tsú2, hi3 jáun2 la3jɨ́n32 tsá2 tsáun1
ñí1 hná1 jáun2 cua3tú1 cuá1lɨn3, ca3la3 hi3
cuú2 hi3 hlián23 bíh1 tsú2 hi3 hnió3 tin3 cuo2
Jesús.
11 Hi3 tsá2 ná1tiáunh1 jmɨ́2chí3 hláɨnh1
hñu3 tsɨ́3 né3, jmɨ́1 ca3jɨ́en32 dí2 Jesús, jáun2
ca3di3jñí32 dí2 ta3 ñí1 tsú2, hi3 ca3hóh32 hi3
juáh3:
—Hnú2 bíh1 lɨ́n3 Jon2 Dió32.
12 Tɨ3la3 Jesús ca3jin3 jmɨ́2chí3 hláɨnh1 hí3,
hi3 ca3jmú3 dí2 héih32 ñí1con2 hi3 tiá2 hin2
záɨh32 tsú2 hí1 jan2 hi3 hin2 tsánh2 hí3 dí2.

Jesús quianh23 quian3tun3 tsá2 lɨ́n13 tɨ32 quian32 jë1 Dió32
(Mateo 10:1-4; Lucas 6:12-16)

13 Jmɨ́1 lɨ́1 cáɨn2 jáun2 né3, ngau3 Jesús tsɨ3
máh3, hi3 jáun2 ñí1 jáun2 ca3teh3 tsú2 tsá2
ca3tɨ́3 hí3 tsɨ́3 tsú2 hi3 quianh3, hi3 jáun2 né3
ja3taunh21 tsá2 hí3 ñí1con2 dí2.
14 Hi3 jáun2 ca3hión32 dí2 quian3tun3 tsá2
hí3 hi3 ñi3táunh1 dí2 quionh3, jɨ3 hi3 zen3
dí2 hi3 tsa3hléh2 jú1 chú32 quioh21 Dió32 nɨ́2

siáh³. Tsá² quian³tun³ hí³ né³ ca³teh³ tsú²
“*tɨ³² quian³² jë¹ Dió³²”.
15 Jáun² ca³cuéh³ dí² tsú² pí³ hi³ lɨ́¹³ huen³
tsú² jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³ tsáu², [jɨ³ hi³
tsa³jmah¹ tsú² siáh³ tsá² tsáun¹].
16 Tsá² quian³tun³ hí³ ná¹jmáɨ² la³ lá²:
Sí¹mu²¹ tsá² ca³lɨ³ jmáɨ² siáh³ Pé¹;
17 tá¹ gon³ jon² Zebedeo siáh³, Jacobo
quionh³ Juan² dá¹jon²¹, la³ cun³ tá¹ gon³
tsá² téh²³ tsú² hí³ Boanerges yáh³ (hi³ hnió³
juáh³ “Tsá² lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́n³ miíh³²”);
18 jɨ³ Tre²¹ nɨ́², Pí²liéi¹, Bartolomé,
Má²téh³, Tú¹ma²¹, Jacobo jon² Alfeo, Tadeo,
Sí¹mu²¹ tsá² ca³lɨ³ quionh³ tsá² cu³ nió³
*Cananista,
19 jɨ³ Judas tsá² zian² juú² Queriot nɨ́²
siáh³, tsá² ca³ñí¹jɨenh¹³ hí³ Jesús.

Juáh³ tsáu² hi³ Jesús quian³² pí³ quioh²¹ tsá² hláɨnh¹
(Mateo 12:22-32; Lucas 11:14-23; 12:10)

20 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ngah³ Jesús hñú¹³
quionh³ tsú² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con²; hi³
jáun² ñí¹ jáun² ca³ngɨh³² siáh³ juóun³² lɨ́n³²
tsáu², ca³la³ hí¹juáh³ tiú²uú² zia³² jmáɨ¹ hi³
cuh³ bíh¹ tsú² lɨ³.
21 Jmɨ́¹ ca³lɨ³ ñi³² jón¹ raɨnh²¹ Jesús hi³
jáun², jáun² cua³taunh²¹ tsú² hi³ cón³² Jesús,
quí¹ jmɨ́¹ ná¹juáh²³ tsáu² hi³ Jesús má²ca³lɨ³
ngo² bíh¹.
22 Ja³bí¹ tsá² ná¹lɨ́n³ tɨ³² liei²¹, tsá²
ja³taunh²¹ hí³ tɨ³ já¹ juú² Jerusalén jmɨ́¹
ná¹juáh²³:
—Beelzebú tsá² chín¹ juo¹³ jmɨ́²chí³
hláɨnh¹ bíh¹ hún¹ hñu³ tsɨ́³ tsá²ñuh² nɨ́²,
cun³quionh³ pí³ quioh²¹ tsá² hí³ bíh¹ huen²
tsú² jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³ tsáu².
23 Hi³ jáun² Jesús né³ ca³teh³ tsá² hí³ hi³
ca³jmú³ dí² cáun² jáɨ¹³ ñí¹con² tsú² hi³ juáh³
la³ lá²:
—¿He³ lánh³ rón³² lɨ́¹³ hi³ *Satanás lɨ́¹³
chin¹³ cheih³² hnga²?
24 Nɨ́¹juáh³ jmɨ́¹ zia³² hniéi² ja¹ má²tún²
hmóu³² tsá² ná¹lɨ́n³ ta²¹, jáun² tiá² lɨ³ uén³
yáh³ tsú² jáɨ¹³ hi³ ná¹ho² jáun².
25 Ja³bí¹ la³ jáun² nɨ́¹juáh³ tsá² zia³² hniéi²
hñú¹³, tiá² lɨ³ uén³ yáh³ tsú² cáun² hñú³
cu³tsa³².
26 Hi³ jáun² né³, sá¹jmɨ́¹ hi³ hnga² Satanás
jmu² hniéi² ñí¹con² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con²,
hi³ jáun² tiá² ma³hɨ́e² yáh³ pí³ quioh²¹ tsú²,
ñí¹ má²tsa³hín³ bíh¹ tsú² jaun³² nɨ́¹juáh³ la³
jáun².
27 ”Hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lɨ́¹³ hí³ hñú¹³
jan² tsá² pin³ lɨ́n³², hi³ quin³ tsú² la³jɨ́³² hi³
nio² hñú¹³ tsú², nɨ́¹juáh³ tiá² la³ hñe³ yáh³
tsú² tín² tsá² hñú¹³ hí³; quí¹ jɨ́³²la³ la³ jáun²
bíh¹ lɨ́¹³ quin³ tsú² hi³ quioh²¹ tsú².
28 ”Jú¹ tson² juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh²,
hi³ la³jɨ́³² tso³ hi³ jmu² tsá²mɨ³cuóun², jɨ³
la³jɨ́³² jú¹ hlah³ hi³ hleh³² tsú², zia³² bíh¹
uu³ɨ³tso³ quioh²¹ tsú²;
29 tɨ³la³ tsá² tú² hión³² Jmɨ́²chí³ Chun¹
má¹ná¹, cun³ jmɨ́¹lɨ́h³ bíh¹ tiú²uú² uu³ɨ³tso³
zia³², ca³la³ cun³ jmɨ́¹hi³nio² bíh¹ má²ren²
tsú² tso³.
30 La³ nɨ́² ca³juáh³ Jesús quí¹hliá² tsá²
hí³ jmɨ́¹ ná¹juáh²³ hi³ hí³ dí² hún¹ jmɨ́²chí³
hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³.

Mí¹ziú¹³ Jesús má²já²jɨe³ quionh³ tsá¹ raɨnh²¹
(Mateo 12:46-50; Lucas 8:19-21)

31 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² cuan³ mí¹ziú¹³ Jesús la³
má²quionh³ jɨ³ tsá¹ raɨnh²¹ dí² ñí¹ cuá³;
tɨ³la³ cheih³² bíh¹ ca³ta³tonh¹ tsú², hi³ jáun²
ca³jmú³ tsú² héih³² hi³ téh³ tsú² Jesús.
32 Hi³ jáun² tsá² jmɨ́¹ tionh¹ cu³ jéin³ ñí¹
cuá³ Jesús ca³juáh³:
—Mí²ziúh² hnú² quionh³ tsá¹ renh² nú²
tionh² cheih³² nɨ́² hi³ hnauh² hnú².
33 Tɨ³la³ Jesús né³, ca³záɨh³ tsá² ná¹ngɨh³²
hí³ la³ lá²:
—¿Hin² dá² tsánh² lɨ́n³ mí²zia³² jná¹³ jɨ³
renh² jná¹³ dúh¹?
34 Jáun² ca³jɨ́en³² dí² tsá² tionh² la³ cu³ la³
jéin³ ñí¹ cuá³ dí² jáun², hi³ jáun² ca³juáh³ dí²
la³ lá²:
—Tsá² lá² bíh¹ ná¹lɨ́n³ mí²zia³² jná¹³ jɨ³
jon³ renh² jná¹³ nɨ́² siáh³.
35 Quí¹ lɨ³ua³ jan² tsá² jmu² la³ cun³ hi³
hnió³ Dió³², tsá² la³ hí³ bíh¹ lɨ́n³ tsá²mɨ³

tsá²ñuh² renh² jná¹³, jɨ³ mí²zia³² jná¹³ nɨ́² siáh³.

4

Jesús jmu² cáun² jáɨ¹³ ca³tɨn¹ jan² tsá² súh²³ jún²

(Mateo 13:1-9; Lucas 8:4-8)

1 Hi³ jáun² né³, ca³chó³² siáh³ cáun² jmáɨ¹ hi³ ca³ma³liáu³² Jesús hi³ má²tɨn² tsáu² can³² jmáɨ² lɨ́¹ ná¹ho³. Tɨ³la³ juóun³² lɨ́n³² bíh¹ tsáu² ca³cuú² ca³ngɨh³² la³ cu³ la³ jéin³ ñí¹ zenh¹ tsú², hi³ jáun² ca³hi³ tsú² cú²jueh³² cáun² mu² hi³ jmɨ́¹ rón²¹ can³² jmáɨ² lɨ́¹ ná¹ho³ jáun², hi³ jáun² ca³cuá³ dí² tɨ³ ñeh² jáun², hi³ jáun² la³jɨ́n³² tsá² hí³ ca³ta³tonh¹ can³² jmáɨ².

2 Jmɨ́¹jáun² ca³ma³tɨn² dí² tsáu² hliáun³ ñí¹ lɨ́n²¹ jáɨ¹³ cun³quionh³ jáɨ¹³ hi³ jmu² dí²; hi³ ca³hɨ́eh³ dí² tsú² la³ lá²:

3 —Sá¹nɨ́² niéɨ² náh² jáɨ¹³ hi³ jmu¹ jná¹³ lá²: Jmɨ́¹ zian² jan² tsá² ca³ñí¹suh³² jún² ñí¹náɨ² quioh²¹.

4 Tá¹la³ jmɨ́¹ hí¹súh²³ tsú² jáun² jún² né³, la³ ca³súh³² ca³lá² hú¹ juɨ³², hi³ jáun² ca³cua³taunh²¹ quiuh²¹ tan³² hi³ ca³cúh².

5 Ja³bí¹ ca³súh³² siáh³ ca³lá² ñí¹ lɨ́³ ja¹ quɨ́n¹, ñí¹ tiá² hliáun³ cuáh¹ jmɨ́¹ tón²¹; hi³ jáun² tia³juɨ³² lɨ́n³² bíh¹ ca³hiá² jún² jáun² quí¹ cun³ñí¹ hi³ tiá² hliáun³ cuáh¹ jmɨ́¹ zia³².

6 Tɨ³la³ jmɨ́¹ cá¹chéi²¹ hiú² né³, ca³lɨ³ quiéin² bíh¹, quí¹ cun³ñí¹ hi³ tiá² ñí¹ ñe¹ jmɨ́¹ tioh³ chí² jmu² quioh²¹.

7 Ja³bí¹ ca³súh³² siáh³ ca³lá² ñí¹ la³ hiau² ton². Tia³juɨ³² lɨ́n³² bíh¹ ca³quí² cá²cuon³ ton² jáun², hi³ jáun² lɨ́¹ ca³juón³ bíh¹ jún² jáun² jmɨ́¹ ca³hiá², hi³ jáun² cun³ tiú²uú² hi³ ca³láu² bíh¹.

8 Tɨ³la³ la³jɨ́³² jún² ñí¹ hná¹ jáun² né³, ca³súh³² ñí¹ chu²¹ hué³². Ca³hiá² bíh¹ jún² jáun² hi³ ca³cuon³ bíh¹ re², hi³ jáun² re² lɨ́n³² bíh¹ ca³láu²; ma³ cá² máɨ³ jún² jáun² ca³cué³ quiú³quia³ máɨ³ máɨ³, zia³² hi³ jáun² ca³cué³ hnaɨh³² nio² quiú³ máɨ³ la³ cun³ cá² máɨ³ jún², hi³ zia³² siáh³ hi³ jáun² ca³cué³ hña³láu³ máɨ³ la³ cun³ cá² máɨ³ jún² jáun².

9 Jmɨ́¹ má²lɨ́²juáh³ jáɨ¹³ nɨ́² Jesús, ca³záɨh³ tsá² hí³:

—Nɨ́¹juáh³ tson² tsɨ²¹ cuáh³ náh², jáun² niéɨ² náh².

Jesús jmu² na²¹ he³ láɨh³² hleh³² dí² cun³quionh³ jáɨ¹³ hi³ jmu² dí²

(Mateo 13:10-17; Lucas 8:9-10)

10 Jmɨ́¹ má²lɨ³² jáun² né³, jmɨ́¹ má²cuá¹tón²¹ Jesús hnga², hi³ jáun² tsá² jmɨ́¹ tionh¹ cu³ jéin³ ñí¹ cuá³ tsú² jáun² né³, la³ má²quionh³ tsá² quian³tun³ hí³, ca³ngáɨh³ tsú² Jesús hi³ he³ dá² hnió³ juáh³ jáɨ¹³ hi³ má²lɨ́²jmú³ dí² jáun².

11 Hi³ jáun² ca³záɨh³ dí² tsá² hí³ la³ lá²:

—Hnoh² bíh¹ tsá² ca³tɨn¹ náh² hi³ lɨ³ ñíh¹³ jáɨ¹³ hi³ jmɨ́¹ ná¹hmá¹ ná¹jnɨ́¹ ca³tɨ²¹ ha³ lánh³ rón³² lɨ́¹³ tónh³² tsáu² jo³cuo² Dió³²; tɨ³la³ tsá² ñí¹ hná¹ nɨ́² né³, jɨ́³²la³ ti³ náɨ³² tsú² cun³quionh³ jáɨ¹³ hi³ jmu² bíh¹ jná¹³;

12 hi³ jáun² uá¹jinh¹ jɨ́e³ tsú², cun³ jáun² bíh¹ tá¹tonh¹ tsú² la³jmɨ́¹ lɨ³ hi³ tiá² hi³ lɨ́²jɨ́e³, hi³ uá¹jinh¹ ne³ tsú², tɨ³la³ cun³ jáun² tiá² ngɨ¹³ yáh³ tsú² siáh³, hi³ jáun² tiá² tɨ́¹ tiá² jeinh²¹ yáh³ jmɨ́¹ tsɨ́³ tsú², hi³ sa³jun³ lɨ́¹³ yáh³ hin³ tso³ quioh²¹ tsú².

Jesús jmu² na²¹ jáɨ¹³ ca³tɨn¹ tsá² súh²³ hí³ jún²

(Mateo 13:18-23; Lucas 8:11-15)

13 Ja³bí¹ ca³záɨh³ dí² siáh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—¿Hí¹ tiá² ngɨ²³ máh³ hnoh² jáɨ¹³ hi³ má²lɨ́²jmú³² jná¹³ nɨ́²? ¿Ha³ bíh¹ lánh³ rón³² ngɨ¹³ náh² jáɨ¹³ hi³ jmu¹ ná¹ ñí¹ hná¹ nɨ́²?

14 Tsá² ngaɨ³² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² bíh¹ lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́n³ tsá² súh²³ hí³ jún².

15 Ma³ jan² tsá² náɨ³² jú¹ chú³² jáun² né³, lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ hú¹ juɨ³² ñí¹ cá¹súh²¹ jáun² jún²: náɨ³² bíh¹ tsú² jú¹ chú³², tɨ³ la³ nɨ́¹ má¹lɨ́²niéɨ³² tsú² jáun² né³, má¹jáun² ja³² Satanás hi³ quin²³ jú¹ chú³² hi³ má²jná¹ jáun² hñu³ tsɨ́³ tsú².

16 Jáun² tsá² he² jáɨ¹³ tia³juɨ³² lɨ́n³² né³, hi³ ca³la³ hi³ hiún² lɨ́n³² tsɨ́³ jmu², tsá² la³ hí³ bíh¹ lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ ja¹ quɨ́n¹ ñí¹ cá¹súh²¹ jáun² jún²; tia³juɨ³² lɨ́n³² bíh¹ ca³hiá² jmɨ́¹ ca³hiá²,

17 tɨ3la3 cun3ñí1 hi3 tiá2 hliáun3 chí2 jmu2
cha23 yáh3, hi3 jáun2 tiá2 lɨ3uén23. Hi3 jáun2
dá2 lɨ́1 hliáh2 bíh1 tsɨ́3 tsú2 nɨ́1 má1ca3lɨ3 zia32
uu3mí2tsɨ32 ho3 nɨ́1 má1ca3ma3tso2 tsú2 tsɨ́3
cun3ñí1 hi3 ca3tɨ21 jú1 chú32 jáun2.

18 Hi3 zian2 né3 tsá2 lɨ́n3 la3jmɨ́1 lɨ́3 hué32
ñí1 ca3hiau2 ton2 ñí1 cá1súh21 jáun2 jún2:
náɨ32 tsú2 jú1 chú32 quioh21 Dió32,

19 tɨ3la3 jlánh1 lɨ́1 quí2 lɨ́1 cha32 tsú2 hliáun3
ñéih3 tsɨ́3 ca3tɨ21 hi3 zia32 ñí1 hué21 lá2, jɨ3
hi3 lɨ́1 lɨ́2can2 tsú2 hi3 lɨ́2hniá1 tsú2 hi3 lɨ́13 lɨ3
hánh3, hi3 jáun2 chau32 jmáɨ1 hi3 lɨ́2hniá1 tsú2
hi3 zioh2 hi3 hlá2 hi3 nɨ́2. La3jɨ́32 hi3 jáun2
bíh1 jmu2 hi3 tiú2uú2 lɨ́2 quien2 jáɨ13 quioh21
Dió32 hñu3 tsɨ́3 tsú2, hi3 jáun2 ñí1con2 tsá2 la3
hí3 tiá2 hi3 lau32 hí1 cáun2 yáh3.

20 Tɨ3la3 zian2 ma3 jan2 tsá2 náɨ32 jú1 chú32
quioh21 Dió32, hi3 jáun2 he2 tsú2 re2 jáɨ13
jáun2; tsá2 la3 hí3 bíh1 lɨ́n3 la3jmɨ́1 lɨ́3 hué32
chu21 ñí1 cá1súh21 jáun2 jún2. Hi3 jáun2
ñí1con2 tsá2 la3 hí3 né3 lau32 re2 lɨ́n32 máɨ3,
la3jmɨ́1 lau32 re2 lɨ́n32 máɨ3 jún2 hi3 ca3súh32
jáun2 ñí1 lɨ́3 hué32 chu21. Ma3 jan2 tsá2 hí3
lɨ́n3 la3jmɨ́1 lɨ́3 ñí1 ca3cué3 quiú3quia3 máɨ3 la3
cun3 cá2 máɨ3, hi3 ma3 jan2 né3 lɨ́n3 la3jmɨ́1
lɨ́3 ñí1 ca3cué3 ma3 hnaɨh32 nio2 quiú3 máɨ3
la3 cun3 cá2 máɨ3, hi3 zian2 siáh3 tsá2 lɨ́n3
la3jmɨ́1 lɨ́3 ñí1 ca3cué3 ca3la3 tɨ3 hña3láu3 máɨ3
la3 cun3 cá2 máɨ3 jáun2.

Jesús jmu2 siáh3 cáun2 jáɨ13 ca3tɨ21 cáun2 sɨ́2
(Mateo 5:15-16; Lucas 8:16-18; 11:33-36)

21 Ja3bí1 ca3záɨh3 tsú2 siáh3 tsá2 hí3 la3 lá2:
—¿Hí1 lɨ́13 héinh32 tsú2 sɨ́2 hi3 jáun2 zíh32
tsú2 ñeh2 tsɨ́1 cuó2 ho3lá2dá2 ñeh2 jen3
juáh13? Tiá2 jáun2 yáh3, chi3cuú2 bíh1 dí2chí3
tsú2 sɨ́2, ñí1 lɨ́13 taɨ21 joh1 tá1 cáun2 ñéih3.

22 Hí1 cáun2 yáh3 hi3 ná1hmá1 tiá2 zia32 hi3
juáh13 hi3 tiá2 lɨ́13 jnia3; hi3 hí1 cáun2 yáh3
siáh3 hi3 ná1hmá1 ná1jnɨ́1 tiá2 zia32 hi3 juáh13
hi3 tiá2 lɨ́13 jñéih3.

23 Hnoh2 tsá2 tsɨ21 cuáh3, niéɨ2 náh2.

24 Ja3bí1 ca3juáh3 siáh3 Jesús ñí1con2 tsá2
hí3 la3 lá2:
—Sá1nɨ́2 quián2 náh2 re2 hua3hí13 la3 cun3
hi3 naɨh32 náh2. Quí1 la3 cun3 tí3 héih32 hi3
chah32 náh2 ca3tɨ21 jú1 tson2 hi3 cueh32 náh2
tsáu2, la3 jáun2 bíh1 cué32 siáh3 Dió32 ñí1con2
hnoh2, hi3 tɨ3 hliáun3 bíh1 jú1 tson2 ñí1 hná1
nɨ́2 cué32 náh2 siáh3 Dió32.

25 Quí1 nɨ́1juáh3 tsá2 zia32 quioh21, tɨ3
hiáuh3 bíh1 tsú2 hná1 jáun2; tɨ3la3 nɨ́1juáh3
tsá2 tiá2 zia32 quioh21 né3, tɨ3 quin3 bíh1 la3
cun3 cú1pih21 hi3 jmɨ́1 zia32 quioh21 tsú2.

Jesús jmu2 jáɨ13 he3 lánh3 rón32 hia32 jún2

26 Jmɨ́1 lɨ21 jáun2 né3 ca3juáh3 siáh3 Jesús:
—Tsá2 tónh32 jo3cuo2 Dió32 lɨ́n3 la3jmɨ́1 lɨ́3
jún2 hi3 jñi32 jan2 tsáu2 hué32 quioh21.

27 Jún2 jáun2 dá2 tsá2hi32 hñu3 hué32; hi3
jáun2 uá1 hi3 rá2cuóun1 tsú2, uá1 hi3 cuá1ñí1
tsú2, jún2 jáun2 cáun2 hia32 bíh1, hi3 cuóun2
siáh3, tɨ3la3 tsá2 lɨ́2jñí32 né3 tiá2 ñi32 yáh3 he3
lánh3 rón32 lɨ́23.

28 Cun3 jáun2 jmu2 hué32 bíh1 hi3 lɨ́23 la3
jáun2; la3ñí1 tín2 hia32 ta3, má1jáun2 hia32 ñí1
tóh21 máɨ3 cuú2miih21, hi3 cáɨn2 jáun2 máh3
lɨ́2 hán1 máɨ3 jáun2.

29 Hi3 jáun2 nɨ́1 má1ca3lɨ3 quiéin2 máɨ3
jáun2 né3, jáun2 má2tsa3quiaun2 bíh1 tsú2,
quí1 má2ca3láu2 bíh1.

Tsá2 tónh32 jo3cuo2 Dió32 lɨ́n13 la3jmɨ́1 lɨ́3 jún2 mostaza
(Mateo 13:31-32; Lucas 13:18-19)

30 Ja3bí1 ca3juáh3 siáh3 Jesús:
—¿He3 yáh3 cun3quionh3 lɨ́13 cunh21 jná13
tsá2 tónh32 jo3cuo2 Dió32? ¿He3 dá2 jáɨ13 lɨ́13
jmu1 jná13?

31 Quí1 tsá2 tónh32 jo3cuo2 Dió32 lɨ́n13
la3jmɨ́1 lɨ́3 cá2 máɨ3 mɨ3 mostaza hi3 ca3jñí3
jan2 tsáu2 hué32 quioh21. Máɨ3 jáun2 bíh1
máɨ3 hi3 jlánh1 bíh1 pih21 la3 cónh3 bíh1 ñí1
jɨ3lɨ32 jún2 hi3 zia32 hngá1máh3;

32 tɨ3la3 nɨ́1 má1já2jná1 jáun2 né3, cuóun2
hi3 jáun2 lɨ́23 cáun2 hmá2 hi3 jlánh1 bíh1 pa21
la3 cónh3 bíh1 la3jɨ́32 náɨ2 má2ró32 ñí1 hná1
jáun2, hi3 hia32 cuú2 ñeh1, hi3 hí1 la3 tɨ3
quiuh21 tan32 yáh3 lɨ́13 na3tsɨ́3 za3 ja1 hính13
quioh21.

He3 ca3tɨ21 jmúh32 Jesús ta21 jáɨ13 hi3 jmu2
(Mateo 13:34-35)

33 La³ nɨ́² bíh¹ ca³ma³tɨn² Jesús tsáu² jáɨ¹³
quioh²¹ Dió³² cun³quionh³ hi³ jmu² hliáun³
ñí¹ jáɨ¹³, la³ cun³ hi³ jmɨ́¹ lɨ́¹³ lɨ³ ngɨ¹³ tsú².
34 Hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ jmɨ́¹ zaɨh³² tsú²
tsáu² ta³ tiá² quionh³ cáun² jáɨ¹³ hi³ jmu²
tsú²; tɨ³la³ jmɨ́¹ nia³² bíh¹ tsú² la³jɨ́³² jáɨ¹³
jáun² ñí¹con² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² nɨ́¹
má¹ca³ta³tonh¹ hmóu³².

Jesús jmu² hi³ niau²¹ tie³ jmáɨ² jɨ³ chí³
(Mateo 8:23-27; Lucas 8:22-25)

35 Jmɨ́¹ ca³niéi² jáun² né³ ca³záɨh³ dí² tsá²
haɨn²¹ hí³ tɨ³ con²:
—Ma³tsáu¹³ tɨ³ jo²¹ jmáɨ².
36 Jáun² né³, ca³chan³ dí² tsá² jmɨ́¹
ná¹ngɨh³² hí³, hi³ jáun² ca³taunh³ tsá² joh¹
dí² hñu³ mu² ñí¹ qui³ jmɨ́¹ má²dí¹hún¹ dí²
jáun², hi³ ca³jan³ dí² tsú² hi³ tsa³táunh¹
quionh³; ja³bí¹ jmɨ́¹ hí¹tsá²toh³ siáh³ ma³
cáun² mu² siáh³ siáh³ quionh³ mu² jáun².
37 Hú¹ juɨ³² jáun² né³ ja³ chí³ tiá³ lɨ́n³²,
hi³ ca³la³ má²tsá²ha²¹ bíh¹ jmáɨ² hñu³ mu²,
hi³ jáun² jmɨ́¹ má²hí¹conh³² bíh¹ jmáɨ² hñu³
mu².
38 Tɨ³la³ Jesús má¹ná¹, jmɨ́¹ má²rá²cuóun¹
bíh¹ ñí¹ lɨ́³ tɨ³ cu³hna²¹ mu² hi³ cuá¹can¹
cáun² hi³ huá¹; jáun² né³ tsá² tiáunh¹ hí³
hñu³ mu² ca³ñí¹ñi¹³ tsú² hi³ ca³záɨh³ dí² la³
lá²:
—¡Tɨ³², sa³ tiá² hɨ³² máh³ honh² hnú², já²
tɨ³ ñeh² bíh¹ má²hí¹tsá²hanh³² dí²!
39 Hi³ jáun² ca³náu² Jesús hi³ ca³jin³ chí³;
hi³ ca³záɨh³ siáh³ jmɨ́²miih²¹ la³ lá²:
—¡Ta³máɨh³! ¡Hnú² jmáɨ², tie³ cuɨ́¹ tá¹ron¹³
nú²!
Jmɨ́¹jáun² ca³hná³ chí³, jáun² la³ cun³
jmɨ́¹jáun² bíh¹ ta³no¹ tie³ pih²¹.
40 Jmɨ́¹jáun² né³ ca³záɨh³ Jesús tsá² haɨn²¹
hí³ tɨ³ con²:
—¿He³ láɨh³² jlánh¹ ná¹juenh²¹ náh²? ¿He³
láɨh³² jlánh¹ tiá² cáun² la³ nio² honh² náh²?
41 Jáun² tsá² hí³ ca³ta³ná¹juenh²¹ lɨ́n²¹ bíh¹,
hi³ jáun² ca³juu³ ca³hlénh³ ja¹ hmóu³²:
—¿Hin² dá² tsánh² tsá² nɨ́², sa³ la³ jɨ³ chí³
jɨ³ jmɨ́²miih²¹ máh³ taunh² ta²¹?

5

Tsá²ñuh² tiáunh¹ juóun³² lɨ́n³² jmɨ́²chí³
hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³
(Mateo 8:28-34; Lucas 8:26-39)

1 Jáun² ca³cha³táunh¹ bíh¹ tsú² tɨ³ jo²¹
jmáɨ², hué³² quioh²¹ tsá² Gerasa.
2 La³ cun³ jmɨ́¹ cuá¹han³ Jesús hñu³ mu²
ja³ jan² tsá²ñuh², tsá² jmɨ́¹ cuá³ ñéih³ jéin³lo¹
hi³ táun³ ñí¹ ná¹hón²¹ hla¹, hi³ cuan³ ñí¹
zenh¹ Jesús; tsá² hí³ jmɨ́¹ tiáunh¹ jmɨ́²chí³
hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³.
3 Tsá²ñuh² hí³ dá² jmɨ́¹ má²cuá³ bíh¹ ñí¹
táun³ jéin³lo¹ ñí¹ ná¹hón²¹ hla¹, hí¹ jan² yáh³
tiá² hin² jmɨ́¹ tióh³² hi³ hñe³ tsá² hí³ uá¹jinh¹
quionh³ cá²den¹ná¹.
4 Hliáun³ jéin³² lɨ́n³² bíh¹ jmɨ́¹ má²ca³hñéi³²
tsú² cuá² ta³ tsá² hí³ cun³quionh³ hñe¹³ jɨ³
cá²den¹ná¹, tɨ³la³ tiú²nio² bíh¹ jmɨ́¹ caɨ³² tsú²
hi³ jmu² juoh¹ mí¹ siún¹ nio², hí¹ jan² yáh³
tiá² hin² jmɨ́¹ tióh³².
5 La³jɨ́³² jmáɨ¹ bíh¹ jmɨ́¹ ngɨ³² tsú² la³ huá²
la³ jma², hi³ ñi³tɨ́¹ ñi³hóh²¹ ñí¹ lɨ́³ tsɨ³ máh³
jɨ³ ja¹ ñí¹ ná¹hón²¹ hla¹ nɨ́² siáh³, hi³ jmɨ́¹
quí² jmɨ́¹ jñei³² quɨ́n¹ quioh²¹ hnga² ca³la³
ca³cuɨ́h³.
6 Tɨ³la³ jmɨ́¹ ca³jɨ́en³² tsú² Jesús hi³ zenh²
ñí¹ uóunh³, jáun² ngau³ cú²hé² lɨ́n³² hi³
ca³ñí¹di³jñí³² ta³ ñí¹ Jesús,
7 hi³ jáun² ca³la³ má²hóh³² tiá³ ca³juáh³:
—¿He³ ca³tɨn¹ hnú² quiúnh¹ jná¹³, hnú²
Jesús Jon² Dió³² Tsá² cú² juenh²? Ca³la³
jɨ́e²³ Dió³², ¡ha³ lɨ́² jmú² hian² honh² ñí¹con²
jná¹³!
8 La³ nɨ́² ca³juáh³ tsá² hí³ quí¹hliá² Jesús
má²dí¹jmu² héih³², hi³ juáh³ la³ lá²:
—¡Hnú² jmɨ́²chí³ hláɨnh¹, tun³² tsá² nɨ́²!
9 Jáun² Jesús ca³ngáɨ³ ñí¹con² tsá² hí³:
—¿Ha³ lánh³ jmáɨ² hnú²?
Jáun² tsá² hí³ ca³ngáɨ³:
—Cu³ Nió³ bíh¹ jmáɨ² jná¹³, quí¹ juóu³²
bíh¹ jnoh¹ ná¹láɨ³.
10 Hi³ jáun² jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hí³ jlánh¹
ca³hiu³ ca³mɨ́³ lɨ́n³² ñí¹con² Jesús hi³ tiá² ze³
tsú² ñí¹ uóunh³ lɨ́n³² la³ cun³ hué³² jáun².
11 Tsoh² máh³ zeh² có³² jáun² né³, jmɨ́¹
tiáunh¹ juóun³² mí²ñí³ hi³ ná¹cúh² háu².

12 Jáun^{2} jmɨ́^{2}chí^{3} hláɨnh^{1} hí^{3} né^{3}, ca^{3}hiu^{3}
ca^{3}mɨ́^{3} hi^{3} ca^{3}juáh^{3} la^{3} lá^{2}:
—Ze^{2} tiá^{3} jnoh^{1} ñí^{1} tiáunh^{1} mí^{2}ñí^{3} ó^{32};
cué^{1} jáɨ^{13} hi^{3} tsá^{1}tauh^{21} jnoh^{1} hñu^{3} tsɨ́^{3} jáh^{3}.
13 Jáun^{2} ca^{3}cué^{3} bíh^{1} Jesús jáɨ^{13}. Hi^{3} jáun^{2}
jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}huén^{2} jmɨ́^{2}chí^{3} hláɨnh^{1} hñu^{3}
tsɨ́^{3} tsá^{2} hí^{3}, hi^{3} jáun^{2} ca^{3}ñí^{1}tiónh^{21} hñu^{3}
tsɨ́^{3} mí^{2}ñí^{3} hí^{3}. Cun^{3} tun^{3} mei^{21} mí^{2}ñí^{3}
hí^{3} jmɨ́^{1} tín^{3}. Jáun^{2} la^{3}jɨ́n^{32} mí^{2}ñí^{3} hí^{3}
ca^{3}cuóun^{3} cú^{2}hé^{2} lɨ́n^{32} tɨ^{3} ñí^{1} dí^{1}jɨ^{23} ñí^{1} hlaɨh^{3}
lɨ́n^{21}, jáun^{2} ca^{3}sunh^{3} chu^{3} jmáɨ^{2}, hi^{3} jáun^{2}
ca^{3}hnúh^{32} jmáɨ^{2}.
14 Jáun^{2} tsá^{2} jmɨ́^{1} ná^{1}jmu^{2} hua^{3}hí^{13} mí^{2}ñí^{3}
hí^{3} ca^{3}cuóun^{3}, hi^{3} ca^{3}ñí^{1}chá^{2} já^{1} juú^{2} jɨ^{3} ñí^{1}
náɨ^{2}. Hi^{3} jáun^{2} cua^{3}taunh^{21} tsá^{2} juú^{2} hi^{3}
cua^{3}jɨ́e^{3} tsú^{2} nɨ́^{1}juáh^{3} he^{3} dá^{2} má^{2}lɨ^{32}.
15 Jmɨ́^{1} cuá^{1}taunh^{21} tsú^{2} ñí^{1} zenh^{1} jáun^{2}
Jesús né^{3}, ca^{3}jɨ́en^{32} tsú^{2} tsá^{2} jmɨ́^{1} tiáunh^{1} hí^{3}
jmɨ́^{2}chí^{3} hláɨnh^{1} hñu^{3} tsɨ́^{3} hi^{3} má^{2}cuá^{1}tón^{21}
hi^{3} má^{2}quih^{32} ha^{1}, hi^{3} má^{2}chun^{1}, ha^{3} tiú^{2}uú^{2}
ngo^{2} yáh^{3}. Hi^{3} jáun^{2} tsá^{2} ca^{3}cha^{3}táunh^{1} hí^{3}
né^{3}, ca^{3}juénh^{2} lɨ́n^{32} bíh^{1}.
16 Jáun^{2} tsá^{2} ca^{3}jɨ́e^{3} hí^{3} la^{3} cun^{3} hi^{3} má^{2}lɨ^{32}
jáun^{2} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} jmɨ́^{1} tiáunh^{1} hí^{3} jmɨ́^{2}chí^{3}
hláɨnh^{1} hñu^{3} tsɨ́^{3} né^{3}, ca^{3}chá^{3} ñí^{1}con^{2} tsá^{2}
cuá^{2}taunh^{21} hí^{3}, hi^{3} ca^{3}chá^{3} tsú^{2} siáh^{3} la^{3}
cun^{3} hi^{3} lɨ^{3} jáun^{2} ñí^{1}con^{2} mí^{2}ñí^{3} hí^{3}.
17 Jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}ma^{3}liáu^{32} tsá^{2} hí^{3} hi^{3}
ca^{3}hiu^{3} ca^{3}mɨ́^{3} ñí^{1}con^{2} Jesús hi^{3} cua^{3}haɨn^{32}
tsú^{2} hué^{32} jáun^{2} quioh^{21} dí^{2}.
18 Jmɨ́^{1} tɨ^{3} ñí^{1} hí^{3} siáh^{3} Jesús hñu^{3} mu^{2},
jáun^{2} tsá^{2}ñuh^{2} jmɨ́^{1} tiáunh^{1} hí^{3} jmɨ́^{2}chí^{3}
hláɨnh^{1} hñu^{3} tsɨ́^{3} ca^{3}hiu^{3} ca^{3}mɨ́^{3} ñí^{1}con^{2} Jesús
hi^{3} tsó^{32} dí^{2} quionh^{3}.
19 Tɨ^{3}la^{3} Jesús tiá^{2} jáɨ^{13} ca^{3}cué^{3} yáh^{3}, la^{3} lá^{2}
bíh^{1} ca^{3}juáh^{3}:
—Cuánh^{2} hñuh^{32} ñí^{1} tionh^{1} jon^{3} renh^{2}
nú^{2}, cuá^{2}chá^{1} la^{3}jɨ́^{32} la^{3} cun^{3} hi^{3} má^{2}lɨ́^{2}jmú^{3}
Dió^{32} ñí^{1}con^{2} nú^{2}, jɨ^{3} hi^{3} ha^{3} lánh^{3} rón^{32}
ca^{3}ja^{3} miɨ^{3} tsɨ́^{3} tsú^{2} ñí^{1}con^{2} nú^{2} siáh^{3}.
20 Jáun^{2} ngah^{3} bíh^{1} tsá^{2}ñuh^{2} hí^{3}, hi^{3}
ca^{3}ma^{3}liáu^{32} cha^{32} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} zian^{2} tá^{1}
quia^{3} juú^{2} míh^{1} tiá^{2} ná^{1}cunh^{2} jáun^{2} la^{3}jɨ́^{32}
la^{3} cun^{3} hi^{3} má^{2}lɨ́^{2}jmú^{3} jáun^{2} Jesús ñí^{1}con^{2}
tsú^{2}; hi^{3} jáun^{2} lɨ́^{1} ca^{3}ja^{3}cáun^{2} bíh^{1} tsɨ́^{3} la^{3}jɨ́n^{32}
tsáu^{2}.

*Jesús ja^{3}jmah^{1} jon^{2} Jairo; hi^{3} hú^{1} juɨ^{32} jáun^{2}
né^{3}, lan^{2} siáh^{3} jan^{2} tsá^{2}mɨ^{3} tsáun^{1}*
(Mateo 9:18-26; Lucas 8:40-56)

21 Jmɨ́^{1} cá^{1}chánh^{21} siáh^{3} Jesús jo^{21} jmáɨ^{2}
lɨ́^{1} ná^{1}ho^{3} jáun^{2}, ñí^{1} zenh^{1} tsú^{2} jáun^{2}
ca^{3}cha^{3}táunh^{1} juóun^{32} lɨ́n^{32} tsáu^{2}, hi^{3} jáun^{2}
ca^{3}ta^{3}zanh^{1} bíh^{1} tsú^{2} can^{32} jmáɨ^{2} jáun^{2}.
22 Jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}chó^{32} jan^{2} tsá^{2} chín^{1} cáun^{2}
cuáh^{32} quioh^{21} tsá^{2} *judíos, tsá^{2} hí^{3} jmɨ́^{1}
jmáɨ^{2} Jairo. Jmɨ́^{1} ca^{3}jɨ́en^{32} tsú^{2} Jesús, jáun^{2}
ca^{3}di^{3}jñí^{32} hi^{3} ca^{3}jmú^{3} cuá^{1}hin^{3} la^{3} tɨ^{3} hué^{32}
ta^{3} ñí^{1} tsú^{2},
23 hi^{3} jáun^{2} ca^{3}hiu^{3} ca^{3}mɨ́^{3} lɨ́n^{32} dí^{2} ñí^{1}con^{2}
tsú^{2}, hi^{3} ca^{3}záɨh^{3} dí^{2} la^{3} lá^{2}:
—Mɨ́^{1}míh^{1} jón^{32} jná^{13} má^{2}ñí^{1}jún^{3}, ña^{32} tiá^{3}
hñu^{32} jná^{13}, ñá^{2}ra^{3}tsɨ^{32} cuonh^{2} ñí^{1} quioh^{21}
tsú^{2} hi^{3} jáun^{2} lán^{13} hi^{3} tiá^{2} jún^{3}.
24 Jáun^{2} Jesús ngau^{3} quionh^{3} tsá^{2} hí^{3}; tɨ^{3}la^{3}
juóun^{32} lɨ́n^{32} bíh^{1} tsáu^{2} ja^{3}taunh^{21} cu^{3}chin^{1}
cu^{3}hna^{21} tsú^{2} ca^{3}la^{3} má^{2}chí^{1}cuú^{2} chí^{1}jaɨn^{32}
bíh^{1} tsú^{2}.
25 Ja^{1} tsá^{2} hí^{3} né^{3} jmɨ́^{1} cuá^{1}tsau^{32} jan^{2}
tsá^{2}mɨ^{3} tsáun^{1}, quia^{3}tún^{3} mii^{2} jmɨ́^{1} má^{2}tí^{3}
hi^{3} zian^{2} tsú^{2} jmɨ́^{2}hán^{1}.
26 Jmɨ́^{1} má^{2}ca^{3}ma^{3}tso^{2} lɨ́n^{32} bíh^{1} tsú^{2} tsɨ́^{3}
hi^{3} má^{2}ñéi^{1} hliáun^{3} hñú^{13} tɨ^{32} mɨ́^{3}, jáun^{2}
jɨ^{3}lɨ^{32} bíh^{1} hi^{3} jmɨ́^{1} zia^{32} quioh^{21} tsú^{2} jmɨ́^{1}
má^{2}cá^{2}tsá^{32}; tɨ^{3}la^{3} cha^{3} jmɨ́^{1} jmu^{3} ta^{21} hi^{3}
jáun^{2}, tɨ^{3} lɨ^{3}mí^{1} jmɨ́^{1} má^{2}cá^{2}já^{32} bíh^{1} mɨ́^{1}uɨ́^{3}
hi^{3} zian^{2} tsú^{2}.
27 Jmɨ́^{1} ca^{3}náɨ^{32} tsá^{2}mɨ^{3} hí^{3} jáɨ^{13} hi^{3} cha^{32}
tsáu^{2} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} Jesús, jáun^{2} hi^{3} dí^{2} ja^{1} tsáu^{2}
hi^{3} ngau^{3} má^{2}janh^{2} tɨ^{3} cu^{3}hna^{21} Jesús, jáun^{2}
ca^{3}tí^{3} dí^{2} cuo^{2} zéi^{1} ha^{1} tsú^{2}.
28 Quí^{1} ca^{3}lɨ́n^{13} tsú^{2} hñu^{3} tsɨ́^{3} la^{3} lá^{2}: “Cun^{3}
lán^{13} bíh^{1} jná^{13} uá^{1}jinh^{1} cun^{3} ti^{3} hlieih^{21}
jná^{13} uón^{32} cú^{1}pih^{21} zéi^{1} ha^{1} bíh^{1} tsú^{2}”.
29 Jáun^{2} la^{3} cun^{3} jmɨ́^{1}jáun^{2} bíh^{1} ca^{3}hná^{3}
jmɨ́^{2}hán^{1} tsú^{2}; jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}lɨ^{3}lieih^{21} tsú^{2} hi^{3}
má^{2}cá^{2}hin^{3} bíh^{1} mɨ́^{1}uɨ́^{3} hi^{3} jmɨ́^{1} zian^{2}.
30 Jáun^{2} jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}lɨ^{3}lieih^{21} uá^{2}jaɨ^{32}
Jesús hi^{3} má^{2}laɨn^{32} jan^{2} tsáu^{2} cun^{3}quionh^{3}
pí^{3} quioh^{21} dí^{2}; jáun^{2} ca^{3}jinh^{3} dí^{2} tɨ^{3} cu^{3}hna^{21}
ja^{1} ñí^{1} hí^{1}já^{2}táunh^{1} jáun^{2} tsáu^{2}, hi^{3} ca^{3}juáh^{3}:
—¿Hin^{2} tsánh^{2} lɨ́^{2}tí^{3} cuo^{2} hán^{2} jná^{13}?

31 Jáun² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú² ca³juáh³ la³ lá²:

—Já² nɨ́² bíh¹ jɨ́eh³² nú² ca³la³ hi³ cuú² jáɨ³² bíh¹ tsáu², ¡sa³ ngaɨh³² ma³ nú² hi³ hin² tsánh² lɨ́²tie³ cuo²!

32 Tɨ³la³ Jesús né³, la³ má²jɨ́e²³ jáun² bíh¹ tɨ³ hlá² tɨ³ nɨ́² hi³ hnah² nɨ́¹juáh³ hin² dá² tsánh² lɨ́²tie³ dí² cuo².

33 Tɨ³la³ cun³ñí¹ hi³ ñi³² tsá²mɨ³ he³ má²lɨ³² ñí¹con² né³, jáun² ngau³ ca³la³ má²juán²³ hi³ má²juénh² hi³ ca³ñí¹di³jñí³² hi³ ca³jmú³ cuá¹hin³ la³ tɨ³ hué³² ta³ ñí¹ Jesús, hi³ ca³chá³ la³jɨ́³² jú¹ tson².

34 Jáun² Jesús ca³záɨh³ tsá²mɨ³ hí³:

—Hnú² jón³, má²laɨn³² hnú² quí¹ cun³ñí¹ hi³ lɨ́²cháh¹ nú² cáun² honh². Cuánh² cáun² hi³ re² hi³ tɨn², jɨ³ hi³ cuɨ́¹ chun¹ nú² la³ má²chun¹ nú² nɨ́² siáh³.

35 Tá¹la³ jmɨ́¹ dí¹hleh³² jáun² Jesús cua³taunh²¹ tsá² hñú¹³ Jairo, tsá² chín¹ hí³ cuáh³² quioh²¹ tsá² judíos, jáun² ca³záɨh³ dí² Jairo la³ lá²:

—Má²jun² bíh¹ mɨ́¹míh¹ jónh²¹ hnú²; ¿he³ láɨh³² ma³tsan¹³í¹ máh³ hnú² tsɨ́³ Tɨ³²?

36 Tɨ³la³ Jesús má¹ná¹, hí¹juáh³ tiá² ca³ma³jáun² bíh¹ la³ cun³ hi³ juáh³ jáun² tsá² hí³, jáun² ca³záɨh³ dí² tsá² chín¹ hí³ cuáh³²:

—Ha³ lɨ́² juenh³, ñí¹ jɨ́²¹la³ chá¹ hnú² cáun² honh² bíh¹.

37 Jmɨ́¹jáun² tiú²uú² ca³cué³ yáh³ tsú² jáɨ¹³ hi³ tsa³táunh¹ tsá² siánh³ quionh³, jɨ́³²la³ Pé¹, Jacobo jɨ³ Juan² raɨnh²¹ Jacobo bíh¹ nɨ́² siáh³.

38 Jmɨ́¹ ca³cha³táunh¹ tsú² hñú¹³ tsá² chín¹ hí³ cuáh³² né³, ca³jɨ́e³ tsú² hi³ má²nio² tiá³ siaun³² lɨ́n³² hi³ ná¹tɨ́² ná¹hóh³² tsáu² hi³ hó² jngɨh².

39 Jáun² ca³hi³ Jesús, hi³ ca³juáh³:

—¿He³ láɨh³² lɨ́¹ tiáunh¹ tiá³ siaun³² lɨ́n³² hnoh² jɨ³ hi³ ná¹uoh³² náh² siáh³? Mɨ́¹míh¹ nɨ́² tiá² rá²jún¹ yáh³, quí¹ rá²cuóun¹ bíh¹ tsú².

40 Tɨ³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, cáun² lɨ́¹ ca³jú² ca³ngáɨ³² bíh¹ Jesús. Jáun² Jesús ca³jmú³ héih³² hi³ huén³² tsú² la³jɨ́n³², jɨ́³²la³ jméi² jɨ³ mí¹ziú¹³ bíh¹ mɨ́¹míh¹ ca³jan³ tsú², jɨ³ tsá² gáun³ jmɨ́¹ quionh³ tsú² hí³ bíh¹, hi³ jáun² taunh³ ñéih³ ñí¹ rón²¹ jáun² mɨ́¹míh¹.

41 Jáun² ca³zanh³ dí² cuo² hla¹ mɨ́¹míh¹ hí³, hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:

—Talita, cum. (Hi³ hnió³ juáh³ "Mɨ́¹míh¹, hnú² juo³ jná¹³, náu²").

42 La³ cun³ jmɨ́¹jáun² bíh¹ ca³náu² mɨ́¹míh¹ hí³, hi³ ca³ngɨ́³. Mɨ́¹míh¹ hí³ jmɨ́¹ má²hún¹ quia³tún³ mii². Hi³ jáun² tsá² tionh² hí³ lɨ́¹ ca³ta³ná¹jɨ́e³² bíh¹.

43 Tɨ³la³ Jesús né³, ca³jmú³ héih³² chí¹tson³ hi³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² hniáuh³² záɨh³² tsú² la³ cun³ hi³ má²lɨ³² jáun², hi³ jáun² ca³jmú³ dí² siáh³ héih³² hi³ ma³ton³ tsú² mɨ́¹míh¹ hí³.

6

Jesús tsánh³² siáh³ juú² Nazaret ñí¹ cá¹cuon³

(Mateo 13:53-58; Lucas 4:16-30)

1 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, cua³han³ Jesús ñí¹ jáun² hi³ ngah³ tɨ³ juú²co¹ quionh³ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con².

2 Jmɨ́¹ cá¹chó²¹ *jmáɨ¹ nio² tie³, jmɨ́¹jáun² ca³ma³liáu³² Jesús hi³ hɨeh³² tsáu² hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos zeh² já¹ juú² jáun². Jáun² la³jɨ́n³² tsá² ca³náɨ³² né³, lɨ́¹ ca³ja³cáun² bíh¹ tsɨ́³ hi³ ca³juónh³ tsá²ján² tsá²ján²:

—¿Ha³ dá² jinh¹ ca³ñí¹ma³tɨn³² tsá²ñuh² nɨ́² la³jɨ́³² jáɨ¹³ nɨ́²? ¿Ha³ dá² jinh¹ hiauh³ tsá² nɨ́² hi³ jlánh¹ quiáh¹ nɨ́² jmɨ́¹tsɨ́³. Ha³ bí¹ lánh³ rón³² tɨn² tsú² siáh³ jmu² hua³jueh³²?

3 Já² tɨ³² hmá² jon² Má²réɨ³ bíh¹ nɨ³², lá² bíh¹ tionh² tsá¹ dá¹jon²¹ tsú²: Jacobo, Sé³², Judas jɨ³ Sí¹mu²¹ nɨ́² siáh³, hi³ tsá²mɨ³ dá¹jon²¹ tsú² né³ tionh² bíh¹ já¹ juú² lá² quiúnh¹ dí².

Hi³ jáun² tiá² ca³quiú¹ ca³jéin¹³ dí² tsú².

4 Tɨ³la³ Jesús ca³záɨh³ tsá² hí³:

—Jɨ́³²la³ ja¹ quioh²¹ tsá²co¹ jɨ³ ja¹ quioh²¹ tsá² jún¹ tsá² raɨnh²¹ bíh¹ jan² tɨ³² jë¹ Dió³² tiá² lɨ́²quien².

5 Tiá² lin¹ nga³ hua³jueh³² ca³lɨ³ yáh³ jmu³ tsú² ñí¹ jáun², ñí¹ jɨ́²¹la³ tɨ³ ca³jmah³ tsú² gon³ gáun³ tsá² tsáun¹ bíh¹ hi³ ca³ra³tsɨ³² dí² cuo² ñí¹ quioh²¹ tsú².

6 Hi³ lɨ́¹ jmɨ́¹ dí¹tsá²cáun² bíh¹ tsɨ́³ tsú² quí¹hliá² tiá² ta²¹ jmɨ́¹ ná¹taunh² yáh³ tsá² hí³.

Jesús zen² tsá² quian³tun³ hi³ tsa³hléh² jú¹ chú³²
(Mateo 10:1-42; Lucas 9:1-6)

Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³tɨ³ ca³ngɨ́³ Jesús la³jɨ́³² juú² míh¹ juú² siún¹ hi³ má²tɨn² tsáu².

7 Jáun² jmɨ́¹jáun² ca³teh³ tsú² tán¹ quian³tun³ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con², hi³ jáun² ca³ma³liáu³² dí² hi³ ca³zen³ dí² ma³ quin³² ma³ gon³ tsáu², hi³ jáun² ca³cuéh³ dí² pí³ hi³ lɨ́¹³ huen³ tsú² jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³ tsáu².

8 Jáun² ca³jmú³ dí² héih³² hi³ tiá² hi³ cán³ tsú² hí¹ cáun² hi³ hniáuh³² hú¹ juɨ³², jɨ́³²la³ hmá²hu²¹ bíh¹. Sa³jun³ ca³cué³ yáh³ dí² jáɨ¹³ hi³ cán³ tsú² tuh³², sa³jun³ má³², sa³jun³ quɨe³.

9 Jɨ́³²la³ chí² láu² bíh¹ hniáuh³² ra³tsɨ³² tsú² ta³, tɨ³la³ tiá² cán³ yáh³ tsú² tun³ ha¹, jɨ́³²la³ cáun² hi³ má²quih³² bíh¹ tsú².

10 Hi³ ca³záɨh³ dí² siáh³ la³ lá²:

—Lɨ³ua³ cáun² hñú³ ñí¹ ca³he³ tsú² hnoh² re² tɨn², tianh³ náh² ñí¹ jáun² ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmáɨ¹ hi³ huen¹³ náh² juú² jáun².

11 Nɨ́¹juáh³ ca³cha³táunh¹ náh² ñí¹ tiá² hnió³ tsú² he³ náh², hi³ sa³jun³ hnió³ tsú² ne³ jáɨ¹³, cu³tsa³² huen³ náh² cú²jueh³² juú² la³ jáun², hi³ súh³ náh² hliáu² quian²¹ tanh¹ ñí¹ jáun², hi³ jáun² la³ jáun² lɨ³ lin¹ hi³ tiá² ca³quiú¹ ca³jéi¹³ náh² tsú². [Jú¹ tson² juanh³² jná¹³, hi³ nɨ́¹ má¹cá²chó³² jmáɨ¹ hi³ ra³tsɨ³² Dió³² héih³², tɨ³ pih²¹ bíh¹ ca³lá² ma³tso² tsá² jmɨ́¹ zian² juú² Sodoma jɨ³ Gomorra tsɨ́³ la³ cónh³ bíh¹ tsá² juú² ñí¹ tiá² he³ tsú² hnoh².]

12 Jáun² jmɨ́¹jáun² já¹taunh²¹ tsá² hí³ hi³ hleh³² jáɨ¹³ hi³ ca³tɨ²¹ hi³ záɨ³² tsáu² jmɨ́¹ tsɨ́³,

13 hi³ ca³huen³ tsú² juóun³² lɨ́n³² jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³ tsáu², hi³ juóun³² siáh³ tsá² tsáun¹ ca³jñéi³² tsú² jmɨ́² no¹ hi³ jáun² lan³.

Jmɨ́¹ jun¹ Juan² tsá² ziau² jmáɨ²
(Mateo 14:1-12; Lucas 9:7-9)

14 Hi³ jáun² la³jɨ́³² hi³ jáun² ca³lɨ³ ñɨ³² re²¹ Herodes, quí¹hliá² ja³ngɨ³ jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ Jesús la³ tán¹.

—La³ má²ca³jenh¹³ bíh¹ hla¹ Juan² tsá² tɨ́² ziau² hí³ jmáɨ² —ca³juáh³ tsú²—, hi³ jáun² bíh¹ zia³² pí³ jáun² quioh²¹ tsú² hi³ jmu² hua³jueh³².

15 Hi³ ma³ jan² siáh³ tsáu² ca³juáh³:

—Líh³ tsá² jmɨ́¹ lɨ́n³ hí³ *tɨ³² jë¹ Dió³² bíh¹ hí³.

Hi³ ma³ jan² siáh³ tsá² juáh³:

—Já¹ tɨ³² jë¹ Dió³² bíh¹ hí³, tsá² la³ tɨ³² jë¹ Dió³² tsá² jmɨ́¹ zian² cá²jmáɨ¹.

16 Jmɨ́¹ ca³náɨ³² jáun² Herodes jáɨ¹³ nɨ́², ca³juáh³:

—Já¹ Juan² tsá² tɨ́² zion² tsáu² jmáɨ² bíh¹ nɨ³², tsá² cá²jmú³² jná¹³ héih³² hi³ tsa³quiéih³ tsú² cun³ ngá¹³ mí¹táɨ³ láɨ¹, hi³ né³² né³ la³ má²ca³jenh¹³ bíh¹ tsú² ja¹ hla¹.

17 Hliá² Herodes bíh¹ ca³jmú³ héih³² hi³ ma³tson¹³ tsú² Juan², hi³ jáun² ca³hñéi³² tsú² quionh³ cá²den¹ná¹ ñéih³ hñu³mí¹ñí² cun³ñí¹ hi³ tsáu¹³ tsá²mɨ³ Herodías. Ñí²cuo² Pí²liéi¹ raɨnh²¹ bíh¹ Herodes tsá²mɨ³ Herodías hí³, tɨ³la³ Herodes má¹ná¹, jmɨ́¹ má²ca³can³ hi³ ca³jéinh³² cuo² quionh³.

18 Hi³ jáun² Juan² né³, jmɨ́¹ má²ca³juáh³ hiú² cuóh³² ñí¹con² Herodes: “¡Tiá² ca³tɨn¹ yáh³ hnú² hi³ ján³ nú² ñí²cuo² renh²!”

19 Cun³ñí¹ hi³ jáun² jmɨ́¹ hon² tsá²mɨ³ Herodías hí³ Juan², hi³ jáun² jmɨ́¹ hnió³ dí² jngɨh³; tɨ³la³ tiá² jmɨ́¹ lɨ́²³ yáh³,

20 quí¹ Herodes jmɨ́¹ ñɨ³² hi³ Juan² hí³ bíh¹ jan² tsá² chun¹, jan² tsá² cuá¹chan¹ ñí¹con² Dió³², hi³ jáun² jmɨ́¹ juénh² dí² tsú². Hi³ jáun² bíh¹ tiá² jmɨ́¹ cue³² tsú² jáɨ¹³ hi³ jmu³ tsá²mɨ³ hí³ hian² tsɨ́³. Hi³ uá¹jinh¹ jmɨ́¹ tá²zanh¹ Herodes hi³ lɨ́¹ tiá² ñɨ³² lánh³ jmu³ nɨ́¹ má¹ca³náɨ³² la³ cun³ hi³ jmɨ́¹ zaɨ³² Juan², cun³ jáun² jmɨ́¹ hnió³ bíh¹ tsú² ne³.

21 Tɨ³la³ tsá²mɨ³ Herodías né³, ca³choh¹³ bíh¹ he³ lánh³ rón³² jmu³ jmɨ́¹ ca³jmú³ jáun² Herodes jmáɨ¹ hi³ ca³tsɨn¹³ mieh², hi³ ca³cué³ má³² chu²¹ lɨ́n²¹ ñí¹con² la³jɨ́n³² tsá² ná¹chín¹ joh¹, jɨ³ ñí¹con² juo¹³ hliáu³,

jɨ³ la³jɨ́n³² tsá² ná¹quien² hué¹³ Galilea nɨ́² siáh³.

22 Jáun² jmɨ́¹jáun² ca³hi³ tsá¹máɨ¹³ jon² tsá²mɨ³ Herodías hí³ ñí¹ ná¹cúh² tsú² jáun² hi³ ca³tsan³²; jáun² ca³zaɨn²¹ lɨ́n²¹ bíh¹ re²¹ Herodes la³ má²quionh³ la³jɨ́n³² tsá² ná¹tén¹ hí³ hi³ ca³tsan³² mɨ́¹ hí³. Hi³ jáun² ca³záɨh³ re²¹ tsá¹máɨ¹³ hí³ la³ lá²:

—Mɨ́¹ ñí¹con² jná¹³ la³ cun³ hi³ hnáuh², hi³ jáun² jná¹³ cué¹³.

23 Hi³ jáun² ca³jmú³ dí² jáɨ¹³ ca³la³ hi³ hɨen² Dió³² hi³ tson² bíh¹ cu³tí³ cué³² dí² lɨ³ua³ cáun² hi³ mɨ́³² tsá¹máɨ¹³ hí³, uá¹jinh¹ tá¹ cá²tso¹³ hué³² ñí¹ hu²¹ cuo² dí².

24 Jáun² mɨ́¹ hí³ né³ cua³han³, hi³ ca³ñí¹zeh¹ mí¹ziú¹³:

—¿He³ dá² ñí¹mɨ́³ jná¹³ ñí¹con² tsú²?

Jáun² mí¹ziú¹³ tsú² ca³juáh³:

—Mɨ³chí¹ Juan² tsá² ziau² hí³ jmáɨ² cuá²mɨ́¹.

25 Jáun² mɨ́¹ hí³ né³, la³juɨ³² ca³hi³ siáh³ ñí¹ cuá³ re²¹, hi³ jáun² ca³záɨh³ dí² la³ lá²:

—Mɨ³chí¹ Juan² tsá² zion² tsáu² jmáɨ² bíh¹ hnó³² jná¹³ hi³ cuéh¹ hnú² ta³né³², hi³ ná¹hu²¹ hñu³ uon².

26 Ca³la³ hlaɨh³ lɨ́n²¹ bíh¹ ca³ta³no¹ tsɨ́³ re²¹; tɨ³la³ Dió³² yáh³ má²lɨ́²hɨen³ tsú², hi³ hí¹ ca³la³ tɨ³ tsá² ná¹tén¹ yáh³ má²lɨ́²niéɨ³² jáɨ¹³ jáun², jáun² tiú²uú² lɨ³ yáh³ hi³ jmu³ tsú² huáh² chí¹ hi³ tiá² cué³² la³ cun³ hi³ mɨ³² tsá²mɨ³ hí³.

27 La³ cun³ jmɨ́¹jáun² ca³zen³ re²¹ jan² hliáu³, hi³ ca³jmú³ dí² héih³² hi³ tsa³quiéih³ tsú² láɨ¹ Juan² hñu³mí¹ñí².

28 Jáun² ñéɨ¹ hliáu³ hñu³mí¹ñí² hi³ ca³ñí¹quiéih¹³ láɨ¹ Juan², jáun² quiaun² dí² hi³ ná¹hu²¹ hñu³ uon². Jáun² ca³cuéh³ tsú² tsá¹máɨ¹³ hí³, hi³ jáun² tsá¹máɨ¹³ hí³ né³ ca³ñí¹jɨenh¹³ siáh³ mí¹ziú¹³.

29 Jmɨ́¹ ca³lɨ³ ñɨ³² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² Juan², jáun² ja³taunh²¹ hi³ ca³ñí¹quión²¹ hla¹, hi³ jáun² ca³ñí¹hón²¹ dí².

Jesús cue³² hi³ cuh³ hñá³ mei²¹ tsáu²
(Mateo 14:13-21; Lucas 9:10-17; Juan 6:1-14)

30 Jmɨ́¹ cá¹jính²¹ jáun² *tɨ³² tsá² quian³² hí³ jë¹ Dió³² ñí¹con² Jesús, jáun² ca³chá³ tsú² jɨ³lɨ³² la³ cun³ hi³ ca³jmú³, jɨ³ la³ cun³ hi³ ca³hɨ́eh³ dí² tsáu² nɨ́² siáh³.

31 Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ñá²táunh¹ náh², ma³tauh¹³ dí² cu³tiá³ tie³ ñí¹ cú² hnga².

Quí¹ juóun³² lɨ́n³² bíh¹ tsáu² jmɨ́¹ ja³tú¹ ja³lɨn²³, hi³ hí¹juáh³ tiá² jmáɨ¹ cue³² bíh¹ quioh²¹ tsú² hi³ cuh³ má³².

32 Jmɨ́¹jáun² ca³hi³ Jesús cáun² mu² la³ má²quionh³ jáun² tsá² quian³tun³ hí³ joh¹ hi³ ja³taunh²¹ tsú² hmóu³² ñí¹ má²tɨ³ có³².

33 Tɨ³la³ juóun³² bíh¹ tsáu² ca³jɨ́e³ jmɨ́¹ já¹taunh²¹ tsú², hi³ jáun² ca³lɨ³tsɨn² tsá² hí³ hi³ hí³ bíh¹ Jesús; hi³ jáun² tsá² hí³ jɨ³ tsá² zian² juú² la³ cu³ la³ jéin³ jáun² ja³taunh²¹ cú²hé² lɨ́n³² juɨ³² ta³, hi³ jáun² ta³ tin² bíh¹ ca³cha³táunh¹ tsú² ñí¹ jáun² la³ cónh³ bíh¹ Jesús.

34 Cua³han³ bíh¹ Jesús hñu³ mu² jmɨ́¹ cuá¹han³, tɨ³la³ jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ tsú² hi³ sa³ juóun³² lɨ́n³² bíh¹ tsáu² má²tionh² ñí¹ jáun², hi³ jáun² ca³ja³ miɨ³ tsɨ́³ dí² ñí¹con² tsá² hí³, quí¹hliá² la³jmɨ́¹ tionh¹ *já¹ziáh² tiá² juo¹³ zian² bíh¹ jmɨ́¹ tionh¹ tsá² hí³; hi³ jáun² ca³ma³liáu³² dí² cú²jueh³² hi³ má²tɨn² tsá² hí³ hliáun³ ñí¹ jáɨ¹³.

35 Jmɨ́¹ má²ca³hláu³ jáun² né³, ca³ma³janh³² tsá² haɨn²¹ tɨ³ con² tsú² ñí¹ zenh¹ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Já² má²ca³hláu³ bíh¹ la³², hi³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² zian² ñí¹ má²janh² lá².

36 Jáun² chú³² juoh¹ hnú² tsá² nɨ́² hi³ tsa³tánh¹, cuɨ́¹ cha³táunh¹ juú² pih²¹ jɨ³ ñí¹náɨ² ñí¹ táun³ hñú³, hi³ cuɨ́¹ cha³lia³² tsú² má³² hi³ cuh³, [quí¹ ñí¹ tiauh¹ dí² lá² tiá² zia³² yáh³ hi³ lɨ³ cúh¹³].

37 Tɨ³la³ Jesús ca³juáh³ ñí¹con² tsú²:

—Hnoh² bíh¹ hniáuh³² cueh¹ tsú² hi³ cuh³.

Jáun² né³, tsá² hí³ ca³ngáɨ³ siáh³:

—¿Jinh¹ dá² tsá¹cán¹³ jnoh¹ hí³ cuú²miih²¹ hi³ cue¹³ jnoh¹ tsá² nɨ́² cuh³? Quí¹ cun³ tun³ nio² hña³láu³ máh³ *cú¹tiáu² lɨ³ hniáuh³².

38 Jáun² Jesús ca³ngáɨ³:

—¿Cónh³ bíh¹ hí³ cuú²miih²¹ zia³² quián¹³ hnoh² dúh¹? Cuá²jɨe³ dú¹ neh²¹.

Jmɨ́¹ má²lɨ́²jɨ́e³ tsú² jáun² né³, ca³juáh³:

—Hñá³ *hí³ cuú²miih²¹ quionh³ gon³
hma²¹ bíh¹ zia³².
39 Jáun² Jesús ca³jmú³ héih³² hi³ tiánh³²
tsú² ma³ cu³ nió³ hué³² ja¹ mí¹ñéi² réh²;
40 jáun² ma³ hña³láun³ jɨ³ ma³ tu³la³quian³
tsáu² ca³tiánh³ ma³ quin³² ma³ cu³ nió³.
41 Jmɨ́¹jáun² ca³can³ Jesús tá¹ hñá³ hí³
cuú²miih²¹ jáun² jɨ³ tá¹ gon³ hma²¹ nɨ́²
siáh³, jáun² ca³jɨ́e³ tsú² tɨ³ hñu³mɨ³cuú² hi³
ca³cuéh³ tiá¹hmah¹ Dió³², jmɨ́¹jáun² ca³ca³
tsú² hí³, jáun² ca³cuéh³ dí² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³
con² hi³ tsóh³ ñí¹con² tsá² tionh² hí³. Ja³bí¹
ca³tsóh³ tsú² siáh³ quioh²¹ hma²¹ hí³ ñí¹con²
la³jɨ́n³² tsá² hí³.
42 Jáun² la³jɨ́n³² bíh¹ tsá² hí³ lah³ re² má³².
43 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³jieh³ tsú² la³jɨ́³² chí²
juoh¹ hí³, jɨ³ quioh²¹ hma²¹ hi³ ziau³
jáun² nɨ́² siáh³, jáun² chí² juoh¹ jáun² né³
ca³cónh³² quia³tún³ mɨ́²tá².
44 La³ cun³ tsá² ca³cúh² hí³ cuú²miih²¹
jáun², jmɨ́¹ tín³ hñá³ mei²¹ jmáh³la³ tsá²ñuh².

Jesús cuá¹ngɨ³² ñí¹ jmáɨ²
(Mateo 14:22-33; Juan 6:16-21)

45 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³jmú³ Jesús héih³²
hi³ tónh³² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² hñu³ mu²
hi³ hán³² tɨ³ jo²¹ jmáɨ² lɨ́¹ ná¹ho³ ta³ tin², hi³
tsa³táunh¹ tsú² juú² Betsaida tá¹la³ dí¹hah²
dí² jáun² jáɨ¹³ ñí¹con² tsá² ná¹ngɨh³² hí³.
46 Jmɨ́¹ má²lɨ́²heh² tsú² jáun² jáɨ¹³ quionh³
tsá² tionh² hí³ né³, ngau³ tsɨ³ máh³ hi³
ca³ñí¹lienh¹³ Dió³².
47 Jmɨ́¹ ca³niéi² jáun² né³, mu² jáun² jmɨ́¹
má²he² ñí¹ chu³jo² jmáɨ², jáun² hnga² bíh¹
jéɨ³²í¹ Jesús jmɨ́¹ zenh¹ ñí¹ quiéin².
48 Jmɨ́¹jáun² ca³jɨ́e³ dí² hi³ zia³² uu³mí²tsɨ³²
ñí¹con² tsá² hí³ joh¹ hi³ tiú²uú² re² lɨ́²³ juóh³
tsú² jmáɨ², quí¹hliá² jmɨ́¹ ja³² chí³ tɨ³ juɨ³²
ñí¹ hí¹tsá²táunh¹ tsú² jáun². Jmɨ́¹ má²já²jnia²
jáun² né³, ngau³ Jesús juɨ³² ñí¹ hí¹tsá²táunh¹
tsú² jáun², hi³ chí¹ngɨ³² ñí¹ jmáɨ², tɨ³la³ Jesús
cáun² lɨ́¹ jmɨ́¹ má²ngá¹³ bíh¹.
49 Jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ tsá² tiáunh¹ hí³ hñu³ mu² hi³
cuá¹ngɨ³² jan² tsáu² ñí¹ jmáɨ², jáun² ca³lɨ́n¹³
hi³ tsá² le¹ bíh¹ ná¹jɨ́en³² dí², hi³ jáun²
ca³hóh³²,
50 quí¹ la³jɨ́n³² bíh¹ dí² ca³ta³hú¹ cóh²¹ tsɨ́³
jmɨ́¹ ca³jɨ́en³² tsú². Tɨ³la³ Jesús ca³liéinh³²
tsá² hí³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—¡Tiá³ chá¹ náh² honh²; ha³ lɨ́² juenh³
náh², quí¹ jná¹³ bíh¹ la³²!
51 Jáun² ca³uú³ bíh¹ tsú² hñu³ mu² ñí¹
jmɨ́¹ tiáunh¹ tsá² hí³, jáun² la³ cun³ jmɨ́¹jáun²
ca³hná³ chí³; jáun² tsá² hí³ lɨ́¹ ca³ta³ná¹jɨ́e³²
bíh¹ hi³ ná¹tsá²cáun² tsɨ́³.
52 Hliá² tiá² jmɨ́¹ la³ má²ca³ngɨ¹³ yáh³
tsá² hí³ hua³jueh³² hi³ ca³jmú³ tsú² jáun²
quionh³ hí³ cuú²miih²¹ jáun², jmɨ́¹ la³
ná¹jlɨ³² la³ jáun²í¹ máh³ jmɨ́¹ tsɨ́³ tsá² hí³.

Jesús jmah²³ tsá² ná¹tsáun¹ hué³² Genesaret
(Mateo 14:34-36)

53 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³hán² bíh¹ tsú² tɨ³
jo²¹ jmáɨ² lɨ́¹ ná¹ho³ jáun², hi³ ca³cha³táunh¹
hué³² Genesaret; ñí¹ jáun² ca³hñéih³² tsú²
mu² can³² jmáɨ².
54 La³ cun³ jmɨ́¹ ca³huén² tsú² jáun² hñu³
mu², la³juɨ³² ca³lɨ³ cuóun³² bíh¹ tsáu² Jesús.
55 La³ cun³ jmɨ́¹jáun² ca³ñi³tú¹ ñɨ³lɨn¹³ tiá³
siaun³² tsá² tiáunh¹ hí³ cu³ jéin³ ñí¹ jáun²,
hi³ jáun² ca³ma³liáu³² hi³ já²jan² tsá² tsáun¹
hi³ ná¹tsɨn¹ ñí¹ jmu² nɨ́¹juáh³ lɨ³ua³ cáun² ñí¹
ca³lɨ³ ñi³² tsú² hi³ ngɨ³² Jesús.
56 Hi³ jáun² la³jɨ́³² juú² cáh¹ ñí¹ chau²¹
tsú², juú² míh¹ jɨ³ ñí¹náɨ² nɨ́² siáh³ jmɨ́¹ chan²
tsáu² tsá² tsáun¹ ja¹ hñú³, hi³ jáun² jmɨ́¹ hiú²
jmɨ́¹ mɨ³² tsú² ñí¹con² Jesús hi³ cué³² jáɨ¹³ hi³
hliéih³ tsá² tsáun¹ cuo² uá¹jinh¹ jmáh³la³ zéi¹
ha¹ bíh¹ tsú²; hi³ jáun² la³jɨ́n³² tsá² ca³tí³ hí³
cuo² ha¹ tsú² né³, lan³ bíh¹.

7

Hi³ jmu² hi³ tiá² jɨn² tsá²mɨ³cuóun²
(Mateo 15:1-20)

1 Jmɨ́¹jáun² cua³taunh²¹ ma³ jan² tsá²
*fariseos ñí¹con² Jesús, la³ má²quionh³ ma³
jan² tɨ³² liei²¹ hi³ má²já²taunh²¹ já¹ juú²
Jerusalén.
2 Jáun² tsá² hí³ né³ ca³jɨ́e³ hi³ ma³ jan²
tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² Jesús ná¹cúh² ta³ tiá²
má²jɨ² cuo²; la³ cun³ ta³ tiá² má²lɨ́²ma³tí³²
tsú² héih³² hi³ ná¹ngɨ²³ ca³tɨ²¹ ha³ lánh³

rón^{32} hniáuh^{32} liáh^{32} tsú^{2} cuo^{2}; [hi^{3} jáun^{2} bíh^{1} jlánh^{1} ca^{3}ziu^{3} ca^{3}hɨen^{3} dí^{2} tsá^{2} hí^{3}].

3 (Quí^{1}hliá^{2} tsá^{2} fariseos jɨ^{3} la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2} *judíos ná^{1}má^{2}tí^{32} bíh^{1} la^{3} cun^{3} hi^{3} jlánh^{1} ná^{1}hëh^{3} chí^{1} tsá^{2}daun^{32}, hi^{3} tiá^{2} cáun^{2} lɨ́^{1} cuh^{3} yáh^{3} ta^{3} tiá^{2} má^{2}lɨ́^{2}liáh^{32} cuo^{2} la^{3} cun^{3} hi^{3} ná^{1}ngɨ^{23} dí^{2} jáun^{2}.

4 Hi^{3} nɨ́^{1} má^{1}cuá^{2}tanh^{21} tsú^{2} ja^{1} hmah^{21} né^{3}, tiá^{2} cáun^{2} lɨ́^{1} cuh^{3} yáh^{3} tsú^{2} ta^{3} tiá^{2} má^{2}lɨ́^{2}ma^{3}tí^{32} la^{3} cun^{3} hi^{3} ná^{1}ngɨ^{23} jáun^{2} hi^{3} liah^{32} cuo^{2} re^{2}. Zia^{32} bíh^{1} siáh^{3} hliáun^{3} hi^{3} ná^{1}hëh^{3} chí^{1} tsú^{2} ñí^{1} hná^{1} nɨ́^{2}, uá^{1}la^{3} cun^{3} hi^{3} ráɨn^{32} tsú^{2} jáun^{2} vasos, tse^{3}, jɨ^{3} cuah^{21} mí^{1}ñí^{2} nɨ́^{2} [jɨ^{3} jen^{3} míh^{1} ñí^{1} ná^{2}tsɨ́n^{32} tsú^{2} má^{1}ca^{3}jmú^{3} má^{32} nɨ́^{2} siáh^{3}].)

5 Jáun^{2} né^{3}, tsá^{2} fariseos quionh^{3} jɨ^{3} tɨ^{32} liei^{21} ca^{3}ngáɨ^{3} ñí^{1}con^{2} Jesús:

—¿He^{3} láɨh^{32} tiá^{2} má^{2}tí^{32} tsá^{2} haɨn^{21} nɨ́^{2} tɨ^{3} con^{2} hnú^{2} la^{3} cun^{3} hi^{3} ná^{1}ngɨ^{23} tsá^{2}daun^{32}, hi^{3} cáun^{2} lɨ́^{1} cúh^{2} bíh^{1} ta^{3} tiá^{2} má^{2}jɨ^{2} cuo^{2}?

6 Jáun^{2} Jesús ca^{3}ngáɨ^{3}:

—Tson^{2} lɨ́n^{32} bíh^{1} jáɨ^{13} hi^{3} ca^{3}juáh^{3} hla^{1} Isaías jmɨ́^{1} ca^{3}hléh^{3} tsú^{2} jáun^{2} jáɨ^{13} hi^{3} ca^{3}cué^{3} Dió^{32} hñu^{3} tsɨ́^{3} hi^{3} hnoh^{2} ná^{1}lɨ́n^{3} náh^{2} la^{3} cá^{1} la^{3} jéinh^{1}, la^{3} cun^{3} rá^{1}juáh^{3} jáun^{2} ñí^{1} Sí^{2} quioh^{21} tsú^{2}, hi^{3} juáh^{3} la^{3} lá^{2}:

Tsá^{2} nɨ́^{2} dá^{2} má^{2}quien^{2} jná^{13} cun^{3}quionh^{3} jmáh^{3}la^{3} ho^{3} bíh^{1},
jun^{3}juáh^{13} la^{3} jonh^{3} jmɨ́^{1}tsɨ́^{3} yáh^{3} tsú^{2} hniau^{3} jná^{13}.

7 Hí^{1} cáun^{2} tiá^{2} lin^{1} ñí^{1} quien^{2} yáh^{3} hi^{3} má^{2}tsú^{2} má^{2}jáuh^{32} tsú^{2} jáun^{2} jná^{13},
quí^{1} héih^{32} quioh^{21} tsá^{2}mɨ^{3}cuóun^{2} bíh^{1} jaun^{32} hɨeh^{32} tsú^{2} tsáu^{2} la^{3}juah^{21} dúh^{1} héih^{32} quion^{21} jná^{13}.

8 Jáun^{2} ca^{3}juáh^{3} tsú^{2} siáh^{3}:

—Quí^{1} hnoh^{2} dá^{2} chah^{32} náh^{2} tɨ^{3} có^{32} héih^{32} quioh^{21} Dió^{32}, hi^{3} ma^{3}tih^{21} náh^{2} la^{3} cun^{3} hi^{3} ná^{1}hëh^{3} chí^{1} tsá^{2}mɨ^{3}cuóun^{2}, [la^{3} cun^{3} hi^{3} ráɨn^{32} tsú^{2} jáun^{2} la^{3}jɨ́^{32} cuá^{1} uon^{2} jɨ^{3} hi^{3} jmu^{2} tsú^{2} siáh^{3} hliáun^{3} lɨ́n^{32} hi^{3} siáh^{3} ñí^{1} hná^{1} nɨ́^{2}].

9 Ja^{3}bí^{1} ca^{3}záɨh^{3} tsú^{2} siáh^{3} tsá^{2} hí^{3} la^{3} lá^{2}:

—Hnoh^{2} dá^{2} chah^{32} náh^{2} tɨ^{3} có^{32} héih^{32} hi^{3} jmu^{2} Dió^{32} quí^{1} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} hnáuh^{2} náh^{2} má^{1}tih^{21} la^{3} cun^{3} hi^{3} ná^{1}hëh^{3} chinh^{32} náh^{2} hmóu^{32} bíh^{1}.

10 Quí^{1} sá^{1}nɨ́^{2} jɨe^{3} dúh^{1}, la^{3} lá^{2} bíh^{1} ca^{3}juáh^{3} hla^{1} Moisés: “Tianh^{32} náh^{2} ta^{21} ñeh^{2} mí^{2}ziúh^{2}”. Ja^{3}bí^{1} ca^{3}juáh^{3} tsú^{2} siáh^{3}: “Lɨ^{3}ua^{3} jan^{2} tsá^{2} chú^{2} juóun^{32} jméi^{2} mí^{1}ziú^{13}, tsá^{2} la^{3} hí^{3} ca^{3}tɨn^{1} jún^{3} bíh^{1}”.

11 Tɨ^{3}la^{3} hnoh^{2} né^{3} juánh^{3} hi^{3} lɨ́^{13} bíh^{1} néh^{1} záɨh^{32} tsáu^{2} jméi^{2} mí^{1}ziú^{13} la^{3} lá^{2}: “Tiú^{2}uú^{2} lɨ́^{13} yáh^{3} má^{1}hau^{1} jná^{13} hnú^{2}, quí^{1} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} zia^{32} quion^{21} jná^{13} ná^{1}lɨ́^{3} corbán bíh^{1}”, (la^{3} cun^{3} nieih^{3} jáɨ^{13} “hi^{3} má^{2}ná^{1}chan^{1} ñí^{1}con^{2} Dió^{32} bíh^{1}”).

12 Hi^{3} jáun^{2} nɨ́^{1}juáh^{3} má^{2}lɨ́^{2}juáh^{3} tsú^{2} la^{3} nɨ́^{2}, jáun^{2} hnoh^{2} né^{3} má^{2}juánh^{3} náh^{2} hi^{3} tiú^{2}uú^{2} tion^{3} hniáuh^{32} yáh^{3} ma^{3}hon^{3} tsú^{2} jméi^{2} mí^{1}ziú^{13}.

13 Jáun^{2} cun^{3}quionh^{3} la^{3} nɨ́^{2} bíh^{1} má^{2}ná^{1}jmuh^{32} hnoh^{2} hi^{3} tiá^{2} quien^{2} cu^{3}tí^{13} héih^{32} quioh^{21} Dió^{32} cun^{3}quionh^{3} hi^{3} ma^{3}tɨn^{13} náh^{2} tsáu^{2} la^{3} cun^{3} hi^{3} ná^{1}hëh^{3} chinh^{32} náh^{2} hmóu^{32}. Hi^{3} jun^{3}juáh^{13} jmáh^{3}la^{3} hi^{3} nɨ́^{2} yáh^{3} jmuh^{32} náh^{2}.

14 Siáh^{3} siáh^{3} ca^{3}teh^{3} Jesús tsáu^{2} hi^{3} ja^{3}niéi^{3} jáɨ^{13}, hi^{3} ca^{3}záɨh^{3} dí^{2} la^{3} lá^{2}:

—Niéi^{2} náh^{2} la^{3}jɨ́n^{32}, jɨ^{3} hi^{3} cuɨ́^{1} ngɨ^{13} náh^{2} siáh^{3}:

15 Jun^{3}juáh^{13} hi^{3} tsá^{2}toh^{3} jáun^{2} tɨ^{3} ñeh^{2} quioh^{21} yáh^{3} tsú^{2} jmu^{2} hi^{3} tiá^{2} jɨn^{2} tsú^{2}. Quí^{1} hi^{3} ja^{32} la^{3} tɨ^{3} hñu^{3} tsɨ́^{3} bíh^{1} tsú^{2} jmu^{2} hi^{3} hliánh^{2}.

16 [Hnoh^{2} tsá^{2} ná^{1}chi^{21} cuáh^{3} náh^{2}, niéi^{2} náh^{2}.]

17 Jmɨ́^{1} má^{2}lɨ́^{2}chan^{3} jáun^{2} Jesús tsá^{2} hí^{3} né^{3}, hi^{3} cáun^{2} hñú^{3}; jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}ngáɨ^{3} tsá^{2} haɨn^{21} hí^{3} tɨ^{3} con^{2} tsú^{2} ca^{3}tɨ^{21} jáɨ^{13} hi^{3} má^{2}lɨ́^{2}jmú^{3} tsú^{2} jáun^{2}.

18 Jáun^{2} hí^{3} né^{3} ca^{3}juáh^{3} la^{3} lá^{2}:

—¿Hí^{1} chín^{1}dí^{1} hnoh^{2} uá^{1} tiá^{2} la^{3} ngɨ^{23} náh^{2} siáh^{3}? ¿Tiá^{1} má^{2}ñíh^{1} hnoh^{2} hi^{3} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} zia^{32} tɨ^{3} cheih^{32} hi^{3} tsá^{2}toh^{3} tɨ^{3} ñeh^{2} quioh^{21} tsáu^{2}, tiá^{2} lɨ́^{13} yáh^{3} jmu^{3} hi^{3} jáun^{2} hi^{3} hliánh^{13} tsáu^{2}?

19 Quí^{1} hñu^{3} héin^{1} bíh^{1} tsú^{2} tsá^{2}toh^{3}, jun^{3}juáh^{13} hñu^{3} tsɨ́^{3} yáh^{3} tsú^{2}, hi^{3} má^{1}lɨ^{32} jáun^{2} né^{3} hue^{32} siáh^{3} tɨ^{3} cheih^{32}.

Cun^{3}quionh^{3} la^{3} nɨ́^{2} ca^{3}lɨ^{3}hnió^{3} tsú^{2} juáh^{3} hi^{3} jɨ^{2} bíh^{1} ca^{3}la^{3} jɨ́^{32} ñí^{1} má^{32}.

20 Ja^{3}bí^{1} ca^{3}juáh^{3} tsú^{2} siáh^{3}:

—Hi³ hue³² hñu³ tsɨ́³ bíh¹ tsáu² ján¹ tson² jmu² hi³ hliáh² jmɨ́¹ tsɨ́³.

21 Quí¹hliá² tɨ³ ñeh² hñu³ tsɨ́³ bíh¹ tsú² hue³² la³jɨ́³² hi³ hlah³, uá¹la³ cun³ hi³ lɨ́¹ chin² tsú² chí¹, hi³ lɨ́¹ jmu² tsú² juón¹ quionh³ tsá² hlá² tsá² nɨ́², jɨ³ hi³ lɨ́n³ tsú² tsá² háɨn², tsá² jngɨh² tsáu² ho³ tsá² jmu² hi³ hlah³ hi³ hó³²,

22 tsá² lɨ́¹ hniá¹ hi³ quioh²¹ tsáu², tsá² hláɨh¹ hon², tsá² má²can² tsáu², tsá² lɨ́¹ jmu² la³ cun³ hi³ tɨ³² tsɨ́³ hnga², tsá² uóu³² tsɨ́³, tsá² tɨn² jú¹ tɨ́¹jáɨ², tsá² jmu² tonh², jɨ³ tsá² lɨ́¹ jmu² hi³ cáun¹ nɨ́² siáh³.

23 Ca³la³ jɨ́³² hi³ hlah³ nɨ́² ja³toh²³ tɨ³ ñeh² hñu³ tsɨ́³ bíh¹ tsú², hi³ jáun² bíh¹ jmu² hi³ tiú²uú² jɨn² tsú² ñí¹con² Dió³².

Jan² tsá²mɨ³ tsá²cá²jo²¹ tanh² ta²¹ Jesús (Mateo 15:21-28)

24 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, cua³han³ Jesús ñí¹ jáun² hi³ ca³ñí¹ngɨ́² la³cáun² juú² Tiro [jɨ³ juú² Sidón]. Jáun² hi³ tsú² cáun² hñú³, hi³ hí¹ jan² tsáu² tiá² jmɨ́¹ hnió³ tsú² lɨ³ ñi³²; tɨ³la³ tiá² ca³lɨ³ yáh³ hính³² tsú².

25 La³ cun³ jmɨ́¹jáun² bíh¹ ca³lɨ³ ñi³² mí¹ziú¹³ jan² mɨ́¹míh¹ tsá² jmɨ́¹ hún¹ jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³, hi³ Jesús má²cuán² juú² jáun²; hi³ jáun² ja³ tsú² hi³ ca³di³jñí³² ta³ ñí¹ Jesús, hi³ ca³jmú³ cuá¹hin³ la³ tɨ³ hué³².

26 Jan² tsá² cú²juú² bíh¹ tsá²mɨ³ hí³, tsá² jmɨ́¹ hɨ́n¹³ tɨ³ Fenicia hué³² Siria. Cuan³ tsú² ñí¹con² Jesús hi³ ca³mɨ́³ dí² hi³ chin¹³ tsú² jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hi³ hún¹ hñu³ tsɨ́³ mɨ́¹ míh¹ jon² dí².

27 Tɨ³la³ Jesús ca³juáh³:

—Cué¹ jáɨ¹³ hi³ láɨh¹³ tín² re² má³² tsá²co¹ jná¹³, quí¹ tiá² re² jniá³ yáh³ hi³ quin¹³ dí² má³² quioh²¹ tsá¹míh¹ hi³ cue¹³ dí² tsáɨ².

28 Tɨ³la³ tsá²mɨ³ hí³ né³, ca³juáh³:

—Tson² bíh¹ la³ jáun² Tɨ³²; tɨ³la³ hí¹ ca³la³ tɨ³ tsáɨ² tionh² ñeh² mesa yáh³ cúh² chí² juoh¹ hi³ súh²³ tsá¹míh¹.

29 Jáun² né³, Jesús ca³juáh³:

—Re² bíh¹ má²lɨ́²juah²¹ hnú² la³ nɨ́²; má²lɨ́¹³ bíh¹ cuánh¹³ hnú². Má²cuá²han³ bíh¹ jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³ jónh³² hnú².

30 Jmɨ́¹ cá¹chánh²¹ tsú² jáun² hñú¹³ né³, ca³jɨen³² tsú² mɨ́¹míh¹ jon² hi³ rá¹tsɨn² ñí¹ jen³; hi³ jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ né³, la³ má²cuá²han³ bíh¹ hñu³ tsɨ́³ mɨ́¹míh¹ hí³.

Jesús jmah²³ siáh³ jan² tsá² cáun¹

31 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, cua³han³ siáh³ Jesús ñí¹ hu²¹ cuo² juú² Tiro, hi³ ngau³ juɨ³² juú² Sidón jɨ³ la³cáun² tɨ³ ñí¹ tioh³ jáun² tá¹ quia³ juú² míh¹ tiá² ná¹cunh² siáh³, jáun² ca³chó³² tsú² ñí¹ ná¹ho³ jmáɨ² Galilea.

32 Ñí¹ jáun² cua³jan² tsú² jan² tsá²ñuh² te³ cuá¹, tsá² tiá² re² hleh³², hi³ jáun² ca³hiu³ ca³mɨ́³ tsú² hi³ ra³tsɨ³² Jesús cuo² ñí¹ quioh²¹ tsá² hí³.

33 Jáun² Jesús ca³jan³ tsá² hí³ ñí¹ tɨ³ có³², ñí¹ tiá² hin² zian², hi³ jáun² ca³lóh³ dí² zeih²¹ cuo² cuá¹ tsá² hí³, hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² ca³hñe³ dí² siáh³ zeih²¹ cuo² hi³ jáun² ca³hliéih³ dí² zɨ́h¹ tsá² hí³,

34 Jáun² la³ cun³ jmɨ́¹jáun² ca³jɨ́e³ dí² hñu³mɨ³cuú², hi³ ca³zion³ tsɨ́³ hi³ ca³juáh³:

—¡Efata! (hi³ hnió³ juáh³ "¡Cuɨ́¹ niá¹³!").

35 La³ cun³ jmɨ́¹jáun² bíh¹ ca³niá³ cuá¹ tsá² jmɨ́¹ ten³ hí³, hi³ la³ siáh³ zɨ́h¹ tsú², hi³ jáun² ca³lɨ³ bíh¹ hléh³² tsá² hí³ re².

36 Jáun² né³, Jesús ca³jmú³ héih³² ñí¹con² tsá² jmɨ́¹ tsáun¹ hí³ la³ má²quionh³ tsá² ná¹jɨ́e²³, hi³ hí¹ jan² tiá² hin² záɨh³² tsú²; tɨ³la³ uá¹jinh¹ ca³jmú³ dí² héih³² chí¹tson³ hi³ tiá² hin² záɨh³² tsú² hi³ jáun², tɨ³la³ tɨ³ lɨ́³mí¹ ca³qui³ ca³chá³ bíh¹ tsú².

37 Hi³ jáun² jlánh¹ ca³ja³cáun² lɨ́n³² tsɨ́³ tsá² ca³náɨ³² hí³ hi³ lɨ³ la³ jáun², hi³ jáun² ca³juáh³ la³ lá²:

—La³jɨ́³² bíh¹ jmu² tsú² re²; hí¹ la³ tɨ³ tsá² te³ cuá¹ yáh³ náɨ³² jmu² tsú², jɨ³ hi³ jmu² tsú² siáh³ hi³ hléh³² tsá² cáun¹.

8

Jesús cue³² hi³ cuh³ quiún³ mei²¹ tsáu² (Mateo 15:32-39)

1 Jmɨ́¹ lɨ́¹cáɨn² pih²¹ jáun² ca³ngɨh³² siáh³ juóun³² lɨ́n³² tsáu², hi³ tiá² jmɨ́¹ zia³² yáh³ he³ cuh³ tsú². Jáun² né³, Jesús ca³teh³ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:

2 —Jlánh¹ ja³² miɨ³ tsɨn³² jná¹³ ñí¹con² tsá² lá², quí¹hliá² hnɨ³² jmáɨ¹ máh³ má²tí³ hi³

tionh^{2} tsú^{2} ñí^{1} lá^{2} quiúnh^{1} jná^{13}, hi^{3} hí^{1} cú^{1}pih^{21} yáh^{3} hi^{3} cuh^{3} tsú^{2} tiú^{2}uú^{2} zia^{32}.

3 Nɨ́^{1}juáh^{3} hi^{3} chanh^{21} jná^{13} tsú^{2} hñú^{13} ta^{3} tiá^{2} hi^{3} má^{2}lɨ́^{2}cuh^{3}, lɨ́^{13} huán^{3} bíh^{1} tsɨ́^{3} tsú^{2} hú^{1} juɨ^{32}, quí^{1}hliá^{2} ma^{3} jan^{2} tsá^{2} nɨ́^{2} tsá^{2} já^{2}taunh^{21} ñí^{1} uóunh^{3} bíh^{1}.

4 Jáun^{2} né^{3}, tsá^{2} haɨn^{21} hí^{3} tɨ^{3} con^{2} tsú^{2} ca^{3}ngáɨ^{3}:

—Tɨ^{3}la^{3} ¿ha^{3} bí^{1} lánh^{3} rón^{32} lɨ́^{13} cue^{13} dí^{2} tsá^{2} nɨ́^{2} má^{32} hi^{3} cuh^{3} ñí^{1} lá^{2}, cáun^{2} ñí^{1} tiá^{2} hin^{2} zian^{2} hí^{1} jan^{2} bíh^{1} la^{32}?

5 Jáun^{2} Jesús ca^{3}ngáɨ^{3}:

—¿Cónh^{3} bíh^{1} *hí^{3} cuú^{2}miih^{21} zia^{32} quián^{13} hnoh^{2} dúh^{1}?

Jáun^{2} tsá^{2} hí^{3} ca^{3}ngáɨ^{3}:

—Quiau^{3} hí^{3} bíh^{1} zia^{32}.

6 Jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}jmú^{3} dí^{2} héih^{32} hi^{3} tiánh^{32} tsá^{2} hí^{3} hué^{32}, hi^{3} jáun^{2} ca^{3}zanh^{3} dí^{2} tá^{1} quiau^{3} hí^{3} jáun^{2}, hi^{3} ca^{3}cuéh^{3} dí^{2} tiá^{1}hmah^{1} Dió^{32}. Jmɨ́^{1} lɨ^{21} jáun^{2} ca^{3}ca^{3} tsú^{2} hí^{3} cuú^{2}miih^{21} jáun^{2} hi^{3} ca^{3}cuéh^{3} dí^{2} tsá^{2} haɨn^{21} hí^{3} tɨ^{3} con^{2}, hi^{3} jáun^{2} tsá^{2} hí^{3} né^{3}, ca^{3}tsóh^{3} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} má^{2}tionh^{2} hí^{3}.

7 Hi^{3} jmɨ́^{1} zian^{2} siáh^{3} cun^{3} gon^{3} gáun^{3} juo^{13} pih^{21}, hi^{3} jáun^{2} Jesús ca^{3}ma^{3}mieh^{2} siáh^{3} jáh^{3} hí^{3}, jáun^{2} ca^{3}jmú^{3} dí^{2} siáh^{3} héih^{32} hi^{3} tsóh^{3} tsú^{2} hi^{3} jáun^{2}.

8 Jáun^{2} ca^{3}la^{3} jɨ́n^{32} tsá^{2} hí^{3} lah^{3} re^{2} má^{32}, ca^{3}lɨ^{3}í^{1} máh^{3} ca^{3}cónh^{32} quiau^{3} mɨ́^{2}tá^{2} chí^{2} juoh^{1} hi^{3} ziau^{3} jmɨ́^{1} má^{2}lɨ́^{2}cuh^{3} tsú^{2} jáun^{2}.

9 La^{3} cun^{3} tsá^{2} ca^{3}jmú^{3} hí^{3} má^{32} jmɨ́^{1} tín^{3} cun^{3} quiún^{3} mei^{21} tsáu^{2}. Hi^{3} jáun^{2} jmɨ́^{1} má^{2}lɨ^{32} jáun^{2} né^{3}, ca^{3}hah^{2} Jesús jáɨ^{13} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} jmɨ́^{1} tionh^{1} hí^{3},

10 hi^{3} jáun^{2} hi^{3} hñu^{3} mu^{2} quionh^{3} tsá^{2} haɨn^{21} hí^{3} tɨ^{3} con^{2} hi^{3} ja^{3}taunh^{21} tɨ^{3} ñí^{1} téh^{23} tsú^{2} Dalmanuta.

Tsá^{2} fariseos mɨ^{32} cáun^{2} li^{21} hi^{3} lɨ́^{3} hua^{3}jueh^{32}
(Mateo 12:38-42, 16:1-4; Lucas 12:54-56)

11 Jmɨ́^{1}jáun^{2} cua^{3}taunh^{21} tsá^{2} *fariseos hi^{3} ca^{3}ma^{3}liáu^{32} hi^{3} quiú^{2} táɨnh^{23} jáɨ^{13} quionh^{3} Jesús. La^{3} cun^{3} hi^{3} hnió^{3} dí^{2} ca^{3} lan^{3} Jesús, hi^{3} jáun^{2} ca^{3}mɨ́^{3} dí^{2} cáun^{2} li^{21} hi^{3} lɨ́^{3} hua^{3}jueh^{32} hi^{3} já^{32} tɨ^{3} hñu^{3}mɨ^{3}cuú^{2}.

12 Jáun^{2} Jesús jlánh^{1} ca^{3}zion^{3} lɨ́n^{32} tsɨ́^{3} hi^{3} ca^{3}juáh^{3} la^{3} lá^{2}:

—¿He^{3} láɨh^{32} mɨ^{32} tsá^{2} zian^{2} né^{32} cáun^{2} li^{21} cun^{3}quionh^{3} hua^{3}jueh^{32}? Jú^{1} tson^{2} juanh^{32} jná^{13} hi^{3} hí^{1} cáun^{2} yáh^{3} li^{21} tiá^{2} lɨ́^{13} hiáuh^{3} tsá^{2} zian^{2} né^{32}.

13 Jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}chan^{3} dí^{2} tsá^{2} hí^{3} ñí^{1} jáun^{2}, hi^{3} jáun^{2} taunh^{3} dí^{2} siáh^{3} hñu^{3} mu^{2} hi^{3} ngau^{3} tɨ^{3} jo^{21} jmáɨ^{2} lɨ́^{1} ná^{1}ho^{3} jáun^{2}.

Tie^{3} quioh^{21} tsá^{2} fariseos
(Mateo 16:5-12)

14 Jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}ja^{3}có^{3} tsɨ́^{3} tsá^{2} quian^{3}tun^{3} hi^{3} cán^{3} má^{32} cuh^{3}, jɨ́^{32}la^{3} cáun^{2} tán^{1} bíh^{1} hí^{3} cuú^{2}miih^{21} jmɨ́^{1} quian^{32} tsú^{2} jmɨ́^{1} taunh^{21} hñu^{3} mu^{2} jáun^{2}.

15 Jáun^{2} Jesús ca^{3}hlɨ́^{2} ca^{3}liéinh^{32} tsá^{2} hí^{3} hi^{3} ca^{3}juáh^{3} la^{3} lá^{2}:

—Sá^{1}nɨ́^{2} jɨe^{3}, hua^{3}hín^{13} náh^{2} jmu^{3} ca^{3}tɨ^{21} tie^{3} quioh^{21} tsá^{2} fariseos la^{3} má^{2}quionh^{3} jɨ^{3} tie^{3} quioh^{21} Herodes nɨ́^{2} siáh^{3}.

16 Jáun^{2} tsá^{2} haɨn^{21} hí^{3} tɨ^{3} con^{2} tsú^{2} ca^{3}ma^{3}liáu^{32} hi^{3} juónh^{23} la^{3} lá^{2} ja^{1} hmóu^{21}:

—Cun^{3}ñí^{1} hi^{3}hliá^{2} tiá^{2} quián^{1} má^{32} bíh^{1} dí^{2} nɨ^{32}, hi^{3} jáun^{2} la^{3} nɨ́^{2} ñí^{1}juah^{21} tsú^{2}.

17 Tɨ^{3}la^{3} Jesús ca^{3}lɨ^{3}tsɨn^{2} bíh^{1} hi^{3} jáun^{2}, hi^{3} jáun^{2} ca^{3}juáh^{3} siáh^{3}:

—¿He^{3} láɨh^{32} ná^{1}juónh^{32} náh^{2} hi^{3} tiá^{2} quiánh^{1} má^{32}? ¿Hí^{1} la^{3} tɨ^{3} ta^{3}né^{32} máh^{3} tiá^{2} má^{2}ca^{3}ngɨ^{13} náh^{2}, hi^{3} sa^{3}jun^{3} má^{2}ca^{3}lɨ^{3}tsɨn^{2} náh^{2} siáh^{3}? ¿Hí^{1} ná^{1}jlɨ^{32}í^{1} máh^{3} honh^{2} hnoh^{2} la^{3} tɨ^{3} ta^{3}né^{32} dúh^{1}?

18 ¿Hí^{1} tiá^{2} la^{3} jniá^{3} máh^{3} máh^{1} náh^{2}, hi^{3} sa^{3}jun^{3} la^{3} niéih^{3} siáh^{3} cuáh^{3} náh^{2}? ¿Hí^{1} tiú^{2}uú^{2} chau^{2} máh^{3} honh^{2} hnoh^{2}?

19 Jmɨ́^{1} ca^{3}tsóh^{32} jná^{13} jáun^{2} hñá^{3} hí^{3} cuú^{2}miih^{21} ja^{1} ñí^{1} tionh^{1} hñá^{3} mei^{21} tsáu^{2}, ¿jáh^{3} mɨ́^{2}tá^{2} chí^{2} juoh^{1} ca^{3}jiéih^{1} náh^{2} jmɨ́^{1}jáun^{2} dúh^{1}?

Jáun^{2} tsá^{2} hí^{3} ca^{3}ngáɨ^{3}:

—Quia^{3}tún^{3} mɨ́^{2}tá^{2}.

20 —Hi^{3} jmɨ́^{1} ca^{3}tsóh^{32} jná^{13} jáun^{2} tá^{1} quiau^{3} hí^{3} ja^{1} ñí^{1} tionh^{1} quiún^{3} mei^{21} tsáu^{2}, ¿cónh^{3} mɨ́^{2}tá^{2} ca^{3}cónh^{32} chí^{2} juoh^{1} hi^{3} ca^{3}jiéih^{1} hnoh^{2} jáun^{2} siáh^{3}?

Hi^{3} jáun^{2} tsá^{2} hí^{3} ca^{3}ngáɨ^{3} siáh^{3}:

—Quiau^{3} mɨ́^{2}tá^{2}.

21 Jmí¹jáun² né³ ca³záɨh³ dí²:
—¿He³ lɨ³ sa³ la³ tɨ³ ta³né³² máh³ tiá² má²ca³ngɨ¹³ náh² né³?

Jesús jmah²³ jan² tsá² ten³ já¹ juú² Betsaida

22 Hi³ jáun² né³, jmí¹ ca³cha³táunh¹ tsú² já¹ juú² Betsaida, jáun² cua³jan² tsáu² jan² tsá² ten³ ñí¹con² Jesús; jáun² ca³hiu³ ca³mí³ tsú² hi³ Jesús ra³tsɨ³² cuo² ñí¹ quioh²¹ tsá² hí³.
23 Jáun² ca³zanh³ Jesús cuo² tsá² ten³ hí³, hi³ jáun² ca³chín² dí² tɨ³ cheih³² juú². Jáun² ca³yóh³ dí² mí¹héh¹³ mí¹ñí¹ tsá² hí³ hi³ jáun² ca³ra³tsɨ³² dí² siáh³ cuo² ñí¹ quioh²¹ tsú², jmí¹jáun² ca³ngáɨh³ dí² ní¹juáh³ má²lí²³ jíe³ ca³lá².
24 Jáun² tsá² ten³ hí³ né³ ca³jíe³, hi³ jáun² ca³juáh³:
—Jɨen¹ jná¹³ tsáu², tɨ³la³ la³jmí¹ jniá³ hmá² bíh¹ jniá³ tsáu² ñi³táunh¹.
25 Jáun² Jesús ca³tí³ siáh³ cuo² mí¹ñí¹ tsú², jmí¹jáun² ca³tauh² tsá²ñuh² hí³ tiá³ ñí¹, hi³ ca³jíe³; jáun² lan³ bíh¹ tsú². La³jí³² bíh¹ má²jíe²³ tsú² re² lín³².
26 Jáun² né³, Jesús ca³chanh³ tsú² hñú¹³, hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:
—Ha³ lí² cua³hú³² já¹ juú², [hi³ sa³jun³ hí¹ jan² tsáu² tiá² hniáuh³² cuá¹zéih³ nú² hi³ lɨ³ ní².]

Pé¹ juáh³ hi³ Jesús bíh¹ Tsá² lín³ Cristo (Mateo 16:13-20; Lucas 9:18-21)

27 Jmí¹ lɨ²¹ jáun² ngau³ Jesús quionh³ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² ñí¹ tioh³ juú² míh¹ cu³ jéin³ juú² Cesarea quioh²¹ Pí²liéi¹. Ta³ hí¹tiáunh¹ dí² jáun² juɨ³² ca³ngáɨh³ dí² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con²:
—¿Hin² tsánh² jná¹³ juáh³ tsáu²?
28 Jáun² tsá² hí³ ca³ngáɨ³:
—Zian² tsá² juáh³ hi³ hnú² bíh¹ néh¹ hla¹ Juan² tsá² tí² ziau² hí³ jmáɨ², ma³ jan² tsáu² juáh³ hi³ hnú² bíh¹ Líh³ tsá² jmí¹ lín³ hí³ *tɨ³² jë¹ Dió³² jmí¹tin², hi³ ma³ jan² tsá² juáh³ siáh³ hi³ hnú² bíh¹ néh¹ jan² tɨ³² jë¹ Dió³².
29 Jmí¹jáun² né³ ca³ngáɨh³ dí² siáh³ tsá² hí³:
—Hi³ hnoh² né³, ¿hin² tsánh² jná¹³ juáh³ hnoh²?
—Hnú² bíh¹ Tsá² lín³ Cristo —ca³juáh³ Pé¹.
30 Tɨ³la³ Jesús ca³jmú³ héih³² hi³ hí¹ jan² tiá² hin² záɨh³² tsú² hi³ jáun².

Jesús juáh³ hi³ jún³ (Mateo 16:21-28; Lucas 9:22-27)

31 Jmí¹jáun² ca³ma³liáu³² Jesús hɨeh³² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² hi³ juáh³:
—Jná¹³, Jon² tsá²mɨ³cuóun² ca³tɨn¹ má¹tso¹ lín²¹ tsɨn³².
Ca³záɨh³ dí² tsú² hi³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú² quionh³ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³, jɨ³ tɨ³² liei²¹ ní² siáh³ tiá² quiú¹ tiá² jéi¹³, hi³ jngah³; tɨ³la³ ñí¹ má²cá²hní² jmáɨ¹ jáun² má¹ná¹, jenh¹³ bíh¹ tsú².
32 Na²¹ lín²¹ bíh¹ ca³hléh³ tsú² jáɨ¹³ ní². Jmí¹jáun² ca³ñí¹jau² Pé¹ ñí¹ tɨ³ có³² hi³ jáun² ca³ma³liáu³² dí² hi³ quiú² jin²³ Jesús.
33 Tɨ³la³ Jesús ca³jinh³ tɨ³ ñí¹ tionh¹ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con², hi³ jáun² ta³ má²jíen³² tsá² hí³ dí² ca³jin³ Pé¹, hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:
—¡Tɨ³ có³² quin³² ñí¹con² jná¹³ *Satanás!, quí¹ tiá² lín²³ yáh³ hnú² la³jmí¹ lín²³ Dió³², hnú² dá² lín²³ la³cun³ qui³ lín²³ tsá²mɨ³cuóun² bíh¹.
34 Jáun² né³, Jesús ca³teh³ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² jɨ³ tsá² ñi³táunh¹ hí³ cu³chin¹ cu³hna²¹ dí², hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:
—Ní¹juáh³ zian² tsá² hnió³ já³² cu³hna³² jná¹³, hniáuh³² chá³² tsú² tɨ³ có³² la³jí³² hi³ dí¹quiaunh²¹ tsí³ hnga², hi³ jáun² cuí¹ quián¹³ tsú² crei²¹ quioh²¹, [la³ cun³ hi³ cuéh³² tsú² jáun² tsí³ uá¹jinh¹ ca³la³ ñí¹ ca³cáɨn³ jmí²chí³ quioh²¹,] hi³ jáun² cuí¹ já² cu³hna³² jná¹³.
35 Quí¹ ní¹juáh³ tsá² hnió³ lión³² hnga², tsá² la³ hí³ tɨ³ tsa³hín³ bíh¹; tɨ³la³ ní¹juáh³ tsá² tsa³hín³ cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ jná¹³ má¹ná¹ jɨ³ hi³ ca³tɨn¹ jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² ní² siáh³, tsá² la³ hí³ bíh¹ tɨ³ liáun³.
36 Quí¹ ¿ha³ dá² jinh¹ quien² ní¹juáh³ ca³láɨh¹³ tsú² la³jí³² hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá², ní¹juáh³ la³ ja³hín³ bíh¹ jmí²chí³ quioh²¹ tsú² má¹lɨ³² jáun²?
37 Quí¹ ¿he³ yáh³ cun³quionh³ lí¹³ joh¹³ tsú² siáh³ jmí²chí³ quioh²¹?

38 Quí¹ lɨ³ua³ jan² tsá² jmu² heh³ ta³ ñí¹
tsá² zian² cun³ tɨn² tsɨ́³ hmóu³², tsá² ná¹ren²
tso³, cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ jná¹³ jɨ³ ca³tɨ²¹ jú¹
chú³² quion²¹ jná¹³ siáh³, ja³bí¹ jná¹³ Jon²
tsá²mɨ³cuóun² jmu¹ heh¹ ca³tɨn¹ tsá² la³ hí³
nɨ́¹ má¹jaunh³² ná¹ hi³ lin¹ hi³ quien² ná¹
la³jmɨ́¹ quien² Ñuh³², la³ má²quiúnh¹ jná¹³
tsá² ná¹chun¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² siáh³.

9

1 Ja³bí¹ ca³juáh³ siáh³ Jesús:
—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ zian² tsá²
ja¹ ñí¹ tiauh¹ dí² lá² tiá² má²jún³ yáh³ ta³
tiá² má²lɨ́²jɨ́e³ tsú² hi³ má²cua³² pí³ quioh²¹
Dió³² ñí¹con² tsá² má²tionh² jo³cuo².

Dió³² jmu² hi³ zan² Jesús
(Mateo 17:1-13; Lucas 9:28-36)

2 Jmɨ́¹ la³ má²jñéi³ jmáɨ¹ jáun² né³, Jesús
ca³jan³ Pé¹ quionh³ Jacobo jɨ³ Juan² nɨ́² hi³
ja³taunh²¹ cáun² tsɨ³ máh³ ñe¹ ñí¹ lɨ́¹³ tiánh³²
hmóu³²; ñí¹ jáun² ca³za² ho¹ñí¹ tsú² ñí¹ ta³
ñí¹ tsá² hí³.
3 Zɨ́n³ lɨ́n³² ca³lɨ³ ha¹ tsú² jɨ³ hi³ ca³lɨ³ tiáu²
lɨ́n³² siáh³ [la³jmɨ́¹ jniá³ jan³²], ca³la³ hí¹ jan²
yáh³ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá² tiá² tɨn² jmu³ hi³
jniá³ tiáu² lɨ́n³² ha¹ nɨ́¹ má¹lɨ́²ráɨn³².
4 Jmɨ́¹jáun² ca³jɨ́en³² tsá² hí³ Líh³ quionh³
Moisés, hi³ ná¹juónh²³ quionh³ Jesús.
5 Jáun² né³, Pé¹ ca³záɨh³ Jesús:
—Hnú² Tɨ³², ¡hénh³ ma³ chú³² má²tiauh²
dí² ñí¹ lá²! Cuɨ́¹ jmú¹³ jnoh¹ hnɨ³² hñú³reh³;
cáun² quián¹³ hnú², cáun² quioh²¹ Moisés,
hi³ cáun² siáh³ quioh²¹ Líh³.
6 Quí¹hliá² jmɨ́¹ ná¹juenh²¹ bíh¹ tsá² haɨn²¹
tɨ³ con² tsú², hi³ jáun² Pé¹, hí¹juáh³ tiá² ñi³²
bíh¹ he³ dá² jmɨ́¹ dí¹hleh³².
7 Jmɨ́¹jáun² ja³ cáun² jnie² ñí¹ tionh¹ tsú²
jáun², hi³ jáun² ca³tsáɨnh³² tsú² jɨ³lɨn², hi³
jáun² ja¹ jnie² jáun² ñí¹ ca³hléh³ jan² tsáu²
hi³ ñí¹juah²¹:
—Tsá² lá² bíh¹ Jón³² jná¹³, jan² Tsá² hno³
lɨ́n³² ná¹; niéi² náh² la³ cun³ hi³ juáh³ tsú².
8 Hi³ jáun² la³ cun³ jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ tsú² cu³
jéin³ ñí¹ tionh¹, hí¹ jan² yáh³ tiú²uú² hin²
ca³jnia³ jéinh³² tsú², jɨ́³²la³ hnga² bíh¹ Jesús
jéi³²í¹ zenh².
9 Tá¹la³ ná¹son² tsú² jáun² tsɨ³ máh³ né³,
ca³jmú³ Jesús héih³² hi³ hí¹ jan² tiá² hin²
záɨh³² tsú² la³ cun³ hi³ má²lɨ́²jɨ́e³ jáun²,
ca³la³ tɨ³ nɨ́¹ má¹ca³jenh¹³ Jon² tsá²mɨ³cuóun²
ja¹ hla¹ máh³.
10 Jáun² ca³hmá³ bíh¹ tsú² jáɨ¹³ jáun² ja¹
má²túnh² hmóu³², tɨ³la³ cun³ jáun² ca³ngáɨ³
bíh¹ tsú² ja¹ hmóu³² hi³ he³ dá² niéih³ jáɨ¹³
hi³ jenh¹³ tsú² ja¹ hla¹.
11 Hi³ jáun² né³ ca³ngáɨh³ dí² Jesús:
—¿He³ láɨh³² sa³ juáh³ tsá² ná¹lɨ́n³ tɨ³²
liei²¹, hi³ Líh³ tsá² jmɨ́¹ lɨ́n³ hí³ tɨ³² jë¹ Dió³²
bíh¹ néh¹ tín² jáunh³ la³ñí¹?
12 Jáun² hí³ né³ ca³ngáɨ³:
—Tson² bíh¹ Líh³ tín² jáunh³ la³ñí¹, hi³
ja³ma³re² jɨ³lɨ³². Tɨ³la³ hi³ ca³tɨn¹ Jon²
tsá²mɨ³cuóun² né³, ¿he³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí²
quioh²¹ Dió³² hi³ ca³tɨn¹ tsú² dúh¹? Ñí¹
jáun² rá¹juáh³ hi³ hí³ dí² ca³tɨn¹ ma³tso² tsɨ́³,
hi³ lɨ́n¹³ tsú² jan² Tsá² tiá² hin² quiú² jéi²³.
13 Tɨ³la³ jná¹³ juanh³² hi³ má²cuán² bíh¹
Líh³, hi³ jáun² ca³jmoh³ tsú² tsáu² la³
cun³ hi³ hnió³ tsáu² jmoh³, la³ cun³ rón³²
rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí² hi³ ca³tɨ²¹ lɨ́¹³.

Jesús jmah²³ jan² tsá² zian² tsá¹ lɨ́¹ jún²³
(Mateo 17:14-21; Lucas 9:37-43)

14 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³cha³tánh¹ tsú² ñí¹
tionh¹ jáun² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú²
tsá² ñí¹ hná¹ jáun², jáun² ca³jɨ́e³ tsú² hi³
juóun³² lɨ́n³² tsáu² má²tionh² cu³ jéin³ jáun²;
ja³bí¹ tɨ³² liei²¹ siáh³ jmɨ́¹ tionh¹ ñí¹ jáun² hi³
ná¹quiú² ná¹táɨnh²³ jáɨ¹³ quionh³ tsá² hí³
joh¹ Jesús.
15 Jáun² la³ cun³ jmɨ́¹ ca³jɨ́en³² tsú² jáun²
Jesús, ca³ja³cáun² lɨ́n³² bíh¹ tsɨ́³ la³jɨ́n³²
tsá² hí³, hi³ jáun² ja³taunh²¹ dí² cú²hé² ñí¹
cuá¹jáunh²³ tsú² jáun² hi³ ca³ñí¹hen¹³ dí²
tsú² ca³la³ hi³ hiún² tsɨ́³.
16 Jáun² né³, ca³ngáɨh³ tsú² tsá² joh¹:
—¿Hín² dá² jáɨ¹³ ná¹quí² ná¹táɨnh³² hnoh²
quiúnh¹ tsá² nɨ́²?
17 Jáun² jan² tsá² jmɨ́¹ zenh¹ ja¹ tsá²
ná¹ngɨh³² hí³ ca³ngáɨ³:
—Hnú² Tɨ³², lá² ján³ jná¹³ jón³² ñí¹con²
hnú², hi³ hún¹ jan² jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³
hi³ jmu² hi³ tiá² lɨ́²³ hléh³².

18 Quí¹ lɨ³ua³ cáun² ñí¹ tsó²¹ ñú²míh¹ lá²,
jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ cáun² ja³² hi³ zaunh²³ hi³
juóu³² hué³², hi³ jáun² má¹jáun² hia³² jan³²
ho³ jɨ³ hi³ cúh² siáh³ ján¹. Cun³quionh³
hi³ lɨ́²³ la³ nɨ́² bíh¹ má²tsá²lɨ³huán¹ tsú².
Má²lɨ́²mɨ́³ bíh¹ jná¹³ ñí¹con² tsá² haɨn²¹ nɨ́²
tɨ³ con² hnú² hi³ jmɨ́¹ chin¹³ tsú² jmɨ́²chí³
hláɨnh¹, tɨ³la³ tiá² ca³tioh²¹ yáh³ tsú².

19 Hi³ jáun² Jesús ca³ngáɨ³:

—¡Hnoh² tsá² tiá² ta²¹ táunh²³ náh²! ¿Jáh³
jmáɨ¹ máh³ hniáuh³² hi³ ngɨ́¹³ jná¹³ quiúnh¹
hnoh² dúh¹? ¿Jáh³ jmáɨ¹ máh³ hniáuh³² hi³
tion¹ jná¹³ tsɨn³² hi³ ca³tɨn¹ hnoh²? Ñá²jan³²
ñú²míh¹ tɨ³ lá².

20 Hi³ jáun² cua³jan² dí² tsú². Jáun² la³
cun³ jmɨ́¹ ca³jɨ́en³² jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ Jesús
né³, ca³jmú³ hi³ he¹³ tsá¹ lɨ́¹ jún²³ ñú²míh¹
hí³, jáun² ca³quɨnh³ hué³², hi³ ca³pɨ³ ca³lɨnh³
hi³ ca³hiá² jan³² ho³.

21 Jmɨ́¹jáun² ca³ngáɨ³ Jesús ñí¹con² jméɨ²
tsú²:

—¿Jáh³ jmáɨ¹ má²tí³ hi³ jéinh³² tsú² la³
nɨ́²?

—La³ cun³ jmɨ́¹ míh² máh³ tsú² jéinh³² la³
nɨ́² —ca³juáh³ jméɨ² tsú²—.

22 Hliáun³ jéin³² lɨ́n³² má²ca³jmú³ jmɨ́²chí³
hláɨnh¹ hi³ taunh² chu³ sɨ́² jɨ³ chu³ jmáɨ²
siáh³, hi³ hnió³ jngah³. Hi³ jáun² né³,
nɨ́¹juáh³ zia³² hi³ lɨ́¹³ jmúh¹³ hnú² ca³lá², cuɨ́¹
já² miɨ́³ honh² hnú² quiú¹³ jnoh¹, ma³hau¹
tiá³.

23 Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Nɨ́¹juáh³ lɨ́¹³ cháh¹³ hnú² cáun² honh²,
quí¹ jɨ³lɨ³² bíh¹ lɨ́¹³ ñí¹con² tsá² nio² cáun²
tsɨ́³.

24 Hi³ jáun² jméɨ² ñú²míh¹ hí³ ca³hléh³ tiá³
hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¡Taunh³² bíh¹ jná¹³ ta²¹; ma³hau¹ hi³ tɨ³
lɨ³mí¹ niau²¹ cáun² tsɨn³² jná¹³!

25 Jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ Jesús hi³ juóun³² lɨ́n³²
tsáu² má²hí¹ngɨh³², jáun² ca³jin³ dí² jmɨ́²chí³
hláɨnh¹ hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:

—Hnú² jmɨ́²chí³ jmu² hi³ cáun¹ tsú² jɨ³
hi³ te³ cuá¹ tsú², jná¹³ jmu² héih³² hi³
cuá¹haɨn³² hnú²; tun³² tsá² nɨ́², ha³ lɨ́²uú²
ña³hu³² siáh³ hñu³ tsɨ́³ tsú².

26 Hi³ jáun² jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hí³ ca³hóh³²
tiá³, jɨ³ hi³ ca³jmú³ siáh³ hi³ he¹³ cónh³í¹
cu³ jéin³² tsá¹ lɨ́¹ jún²³ ñú²míh¹ hí³, jmɨ́¹jáun²
cua³han³; hi³ jáun² ca³quión³² dí² ñú²míh¹
hí³ la³jmɨ́¹ rón²¹ jan² tsá² má²rá²jún¹, hi³
jáun² juóun³² lɨ́n³² tsáu² jmɨ́¹ ná¹juáh²³ hi³
hú¹tá¹ má²rá²jún¹ bíh¹ tsú².

27 Tɨ³la³ Jesús ca³zanh³ cuo² tsú² hi³
ca³zion³ dí²; hi³ jáun² ñú²míh¹ hí³ né³,
ca³náu² bíh¹.

28 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³hi³ siáh³ Jesús
cáun² hñú³, hi³ jáun² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con²
tsú² ca³ngáɨ³ ñí¹ hnga² tsú², hi³ ca³juáh³:

—¿He³ láɨh³² sa³ tiá² ca³tiáu¹³ yáh³ jnoh¹
hi³ chin¹³ jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hí³?

29 Jáun² ca³záɨh³ dí² tsú²:

—Quí¹hliá² jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ la³ hí³ lɨ́¹³
chin¹³ tsú² jɨ́³²la³ cun³quionh³ hi³ liéinh³²
tsú² Dió³² bíh¹ [jɨ³ hi³ má²hɨen²¹ tsú² siáh³].

Jesús juáh³ siáh³ cónh³ hi³ né³bí¹ jún³ (Mateo 17:22-23; Lucas 9:43-45)

30 Jmɨ́¹ ca³huén² tsú² jáun² ñí¹ jáun²,
ca³ngá² tsú² la³cáun² hué¹³ Galilea. Tɨ³la³
Jesús tiá² jmɨ́¹ hnió³ hi³ lɨ³ ñi³² tsáu² hi³ ngɨ³²
dí² ñí¹ jáun²

31 quí¹hliá² jmɨ́¹ má²tɨn² dí² tsá² haɨn²¹ hí³
tɨ³ con²; jɨ³ hi³ zaɨh³² dí² la³ lá²:

—Jná¹³ Jon² tsá²mɨ³cuóun² jɨenh³ tsú²
jo³cuo² tsáu², hi³ jáun² jngah³ tsú²; tɨ³la³
ñí¹ má²cá²hnɨ́² jmáɨ¹ jáun² né³, jenh¹³ bíh¹
jná¹³.

32 Tɨ³la³ tsá² hí³ né³, hí¹juáh³ tiá² ca³ngɨ¹³
bíh¹ he³ dá² jaun³² dí¹ juáh²³ tsú², hi³ jmɨ́¹
juénh² tsú² siáh³ hi³ mɨ́³² ñí¹con² Jesús hi³
jmu³ na²¹ jáɨ¹³ hi³ má²lɨ́²juáh³ jáun².

Hin² bíh¹ tsánh² jlánh¹ quien² (Mateo 18:1-5; Lucas 9:46-48)

33 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³cha³tánh¹ tsú² já¹ juú²
Capernaum; jáun² má²cuá³ ñéih³ Jesús la³
cun³ jmɨ́¹ ca³ngáɨh³ tsá² joh¹ hi³ ca³juáh³:

—¿He³ dá² jaun³² jmɨ́¹ hí¹juónh³² hnoh²
hú¹ juɨ³²?

34 Tɨ³la³ tsá² hí³ cáun² lɨ́¹ ca³tiánh³ tie³
bíh¹, quí¹hliá² hú¹ juɨ³² jáun² jmɨ́¹ hí¹juónh²³
tsú² hi³ hin² bíh¹ tsánh² jlánh¹ quien² ja¹
hmóu³² dí².

35 Jáun² né³, Jesús ca³cuá³ hi³ jáun² ca³teh³
dí² tán¹ quian³tun³ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con²
hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:
—Nɨ́¹juáh³ zian² tsá² hnió³ hi³ lɨ³ quien²,
hniáuh³² jmu³ tsú² hi³ lɨ́n³ jan² tsá² huen³
ñí¹ cá¹táuh³ bíh¹, jɨ³ hi³ ma³cón³² tsú² siáh³
jɨ³lɨn² tsáu².
36 Jmɨ́¹jáun² ca³can³ dí² jan² tsá¹míh¹ hi³
ca³zinh³ dí² ja¹ quioh²¹ tsá² hí³, hi³ jáun²
ca³ráɨn³² dí² siáh³, jáun² ca³záɨh³ dí² tsá² hí³
la³ lá²:
37 —Lɨ³ua³ jan² tsá² hen³ jan² tsá¹míh¹
la³ lá² chá³² jná¹³, má²lɨ́²he³ jɨ³ jná¹³ bíh¹
tsú² jaun³²; hi³ nɨ́¹juáh³ tsá² he³ jná¹³ né³,
jun³juáh¹³ jmáh³la³ jná¹³ yáh³ he³ tsú², quí¹
ja³bí¹ la³ jáun² má²lɨ́²hen³ tsú² siáh³ Tsá²
ca³ze³ bíh¹ jná¹³.

Nɨ́¹juáh³ tsá² tiá² hau² jnoh¹, tsá² quiúnh¹ jnoh¹ bíh¹ hí³
(Lucas 9:49-50)

38 Jmɨ́¹jáun² ca³juáh³ Juan²:
—Tɨ³², má²lɨ́²neh²¹ jnoh¹ jan² tsá² huen²
jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³ tsáu² la³juah²¹
dúh¹ cun³quionh³ héih³² quián¹³ hnú², jáun²
má²lɨ́²jmú¹³ jnoh¹ héih³² hi³ tiú²uú² jmu³
tsú² la³ jáun², quí¹hliá² tiá² ngɨ³² yáh³ tsú²
quiúnh¹ dí².
39 Tɨ³la³ Jesús ca³juáh³:
—Ha³ lɨ́² jmú² náh² héih³² la³ nɨ́²; quí¹ hí¹
jan² yáh³ tiá² hin² zian² hi³ jmu² hua³jueh³²
cun³quionh³ héih³² quion²¹ jná¹³, hi³ má¹lɨ³²
jáun² hléh³² siáh³ hlah³ ca³tɨn¹ jná¹³.
40 Nɨ́¹juáh³ tsá² tiá² hau² jnoh¹, jáun² tsá²
la³ hí³ bíh¹ tsá² hen² tɨ³ con² jnoh¹.
41 Quí¹ lɨ³ua³ jan² tsá² cué³² hnoh²
uá¹jinh¹ cáun² vaso jmáɨ² cun³ñí¹ hi³ hnoh²
lɨ́n³ náh² tsá² joh¹ Cristo, ja³bí¹ tsá² hí³
uá²jaɨ³² hiáuh³ cáun² hi³ chu²¹, la³ cun³ hi³
ca³tɨn¹ hiáuh³.

Jesús hɨe³² jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² jmu² hi³ tanh³² tsáu² tso³
(Mateo 18:6-9; Lucas 17:1-2)

42 ”Lɨ³ua³ jan² tsá² jmu³ hi³ tánh³² tso³
tsá¹míh¹ tsá² taunh² jná¹³ lá² ta²¹, tɨ³ jlánh¹
bíh¹ re² sá¹jmɨ́¹ hi³ tónh³² tsú² zié³ láɨ¹ tsá²
la³ hí³, hi³ chí¹hñéih²³ cáun² tá² quɨ́n¹ pa²¹
lɨ́n²¹, hi³ jáun² taun³ tsú² hñu³ jmɨ́²miih²¹.
43 Jáun² né³, nɨ́¹juáh³ cuonh² hnú² jmu²
hi³ tanh³² hnú² tso³, tɨ³ re² hná¹; quí¹ tɨ³
re² bíh¹ hi³ cuánh¹³ hnú² ta³ tiúnh¹ cáun²
cuonh² ñí¹ lɨ́¹³ zian² nú² cun³ jmɨ́¹hi³nio², la³
cun³ bíh¹ hi³ cuóh¹³ nú² hi³ chi²¹ tá¹ tun³
cuonh² quiu³juóu³², ñí¹ tiá² lɨ́¹³ yéi³² jáun²
sɨ́²,
44 [ñí¹ hí¹ jáh¹ tiáunh¹ ngú³ quioh²¹ tsáu²
tiú²uú² tsán¹³, hi³ sa³jun³ sɨ́² bíh¹ yéi³².]
45 Hi³ nɨ́¹juáh³ tanh¹ nú² jmu² siáh³ hi³
tanh³² nú² tso³, hná¹ siáh³; quí¹ tɨ³ re²
bíh¹ hi³ cuánh¹³ hnú² ñí¹ lɨ́¹³ zian² tsú²
cun³ jmɨ́¹hi³nio² hi³ tiá² zia³² cáun² tanh¹,
la³ cun³ bíh¹ hi³ cuóh¹³ nú² quiu³juóu³²
quionh³ tá¹ tun³ tanh¹ nú² [ñí¹ tiá² lɨ́¹³ yéi³²
sɨ́²,
46 ñí¹ tiá² jáh¹ tsán¹³, hi³ sa³jun³ sɨ́² bíh¹
yéi³²].
47 Hi³ nɨ́¹juáh³ mɨ́¹máh¹ hnú² jmu² siáh³
hi³ tanh³² nú² tso³, chí³ cú²jueh³²; quí¹ tɨ³
re² bíh¹ cuánh¹³ hnú² ñí¹ cuá¹quien² Dió³²
cun³quionh³ cá² máɨ³ mɨ́¹máh¹ cha³ jmɨ́¹
cuóh¹³ nú² quiu³juóu³² quionh³ tá¹ tun³
máɨ³ mɨ́¹máh¹,
48 ñí¹ tiú²uú² tsán¹³ jáh¹ taunh³² ngú³
quioh²¹ tsáu², hi³ sa³jun³ sɨ́² bíh¹ yéi³².
49 ”[Quí¹ la³jmɨ́¹ sé²³ tsú² jáun² ñí¹ ñí¹
quioh²¹ jáh³ má²lɨ́²jngɨh³ tsú² ñí¹con² Dió³²
ta³ ñeh² bíh¹ hi³ jɨn³ tsú², la³ jáun² bíh¹ siáh³]
lɨ́¹³ tiánh³ hua³jan²¹ tsá² taunh² ta²¹ jná¹³,
cun³quionh³ hi³ há¹ ngá¹³ tsú² uu³mí²tsɨ³² lɨ́³
la³jmɨ́¹ lɨ́³ sɨ́².
50 Chu²¹ bíh¹ ñí¹; tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ la³ ca³lɨ³
máɨh³ bíh¹ ñí¹ né³, ¿ha³ bí¹ lánh³ rón³² lɨ́¹³
jmu³ tsú² siáh³ hi³ lɨ³ ñeh¹? Cuɨ́¹ zia³² ñí¹
hñu³ honh² hnoh², jɨ³ hi³ cuɨ́¹ zian² náh²
cáun² hi³ re² hi³ tɨn² quiúnh¹ náh² tsá²ján²
tsá²ján².

10

Jesús hɨe³² jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² hnió³ tsáun³ quionh³ ñí²cuo²
(Mateo 5:31-32; 19:1-12; Lucas 16:18; 1 Corintios 7:10-16)

1 Jmí¹ lɨ²¹ jáun² cua³han³ Jesús já¹ juú² Capernaum, hi³ ngau³ tɨ³ hué¹³ Judea, hué³²
nio² tɨ³ juɨ³² ñí¹ hia³² hiú² tɨ³ jo²¹ cua³
Jordán. Ñí¹ cá¹chó²¹ tsú² jáun² né³, ca³ngɨh³²
siáh³ juóun³² líⁿ³² tsáu², hi³ jáun² ca³ma³tɨn²
dí² siáh³ tsáu² la³ cun³ qui³ jmu² dí².
2 Jáun² ma³ jan² tsá² *fariseos ca³ja³taunh²¹
ñí¹ zenh¹ Jesús, hi³ ca³ca³ ca³lan³ dí² tsú²,
hi³ jáun² ca³ngáɨ³ dí² ní¹juáh³ hi³ lí¹³ tsáun³
tsá²ñuh² quionh³ tsá²mɨ³ ñí²cuo².
3 Jmí¹jáun² ca³ngáɨ³ Jesús:
—¿He³ héih³² ca³quiú² hla¹ Moisés ñí¹con²
hnoh² dúh¹?
4 Jáun² tsá² hí³ ca³juáh³:
—Moisés ca³cué³ jáɨ¹³ hi³ lí¹³ cuéh³² tsú²
tsá²mɨ³ ñí²cuo² cáun² sí² hi³ lin¹ hi³ ca³tsáun³
tsú², hi³ jáun² má²lí¹³ chin¹³ dí² tsú².
5 Jáun² Jesús ca³juáh³:
—Moisés ca³cué³ héih³² jáun² cun³ñí¹ hi³
jlánh¹ tiá² jáɨ¹³ ngɨ²³ hnoh² bíh¹.
6 Tɨ³la³ la³ cun³ jmí¹ ca³lɨ³liau³, jmí¹
ca³jmú³ Dió³² la³cu³ la³juéh³ mɨ³cuú²:
“Tsá²mɨ³ tsá²ñuh² bíh¹ ca³jmú³ Dió³²;
7 hi³ jáun² bíh¹ chan³ tsá²ñuh² jméɨ² mí¹ziú¹³ tɨ³ có³² hi³ ma³zian² cu³lɨ²¹ quionh³
tsá²mɨ³ ñí²cuo²,
8 hi³ jáun² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsáu² bíh¹
má²líⁿ¹³ tsú² tá¹ gon³”. La³ní² bíh¹ rá¹juáh³
ñí¹ Sí², hi³ jáun² né³, tiú²uú² lí³ yáh³ gon³
tsú², quí¹ jan² tsáu² bíh¹ má²líⁿ³ tsú².
9 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ tiá² ca³tɨn¹
tsá²mɨ³cuóun² tson³ cáun² hi³ má²lí²cunh³
Dió³².
10 Jmí¹ má²tionh² tsú² jáun² ñéih³ né³, tsá²
haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú² ca³ngáɨ³ siáh³ ca³tɨ²¹
hi³ ní².
11 Jáun² Jesús ca³juáh³ la³ lá²:
—Ní¹juáh³ tsá² tun²³ tsá²mɨ³ ñí²cuo², hi³
jéinh³² siáh³ cuo² quionh³ tsá²mɨ³ siánh³,
tsá² la³ hí³ má²lí²jmú³ tso³ juón¹ bíh¹ ñí¹con²
tsá² ca³jan³ la³ñí¹;
12 hi³ ní¹juáh³ tsá²mɨ³ siáh³ tun²³ ñí²cuo²
hi³ jéinh³² siáh³ cuo² quionh³ tsá²ñuh²
siánh³, ja³bí¹ tsá²mɨ³ la³ hí³ siáh³ má²lí²jmú³
tso³ juón¹ bíh¹.

Jesús má²miih² tsá¹míh¹
(Mateo 19:13-15; Lucas 18:15-17)

13 Jmí¹jáun² cua³jan² tsáu² ma³ jan²
tsá¹míh¹ ñí¹con² Jesús, hi³ jáun² tin³ tsú²
cuo²; tɨ³la³ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú² né³
ca³jin³ bíh¹ tsá² ná¹jan² hí³ tsá¹míh¹.
14 Tɨ³la³ jmí¹ ca³jɨe³ Jesús hi³ jáun² né³,
ca³míh³ bíh¹ tsí³, hi³ jáun² ca³záɨh³ dí² tsá²
hí³:
—Cuéh³ náh² tsá¹míh¹ ní² jáɨ¹³, cuí¹
ja³táunh¹ ñí¹con² jná¹³, ha³ lí² jní² náh² juɨ³²
quioh²¹, quí¹ tsá² líⁿ³ la³jmí¹ líⁿ³ tsá¹míh¹
ní² bíh¹ lí¹³ tónh³² jo³cuo² Dió³².
15 Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ ní¹juáh³
tsá² tiá² he² héih³² hi³ jmu² Dió³² la³jmí¹ he²
tsá¹míh¹, jmí¹líh³ bíh¹ tiá² chau²¹ jmáɨ¹ hi³
hí³ tsú² jo³cuo² Dió³².
16 Hi³ jáun² ca³ráɨn³² dí² tsá¹míh¹ hí³,
jmí¹jáun² ca³ra³tsɨ³² dí² cuo² ñí¹ quioh²¹ hi³
ca³ma³miih² dí².

Jan² tsá¹ñú¹ hánh³ liéinh³² Jesús
(Mateo 19:16-30; Lucas 18:18-30)

17 Jmí¹ ngau²¹ siáh³ Jesús juɨ³² hún¹, jan²
tsá²ñuh² ja³ cú²hé² hi³ ca³di³jñí³² ta³ ñí¹
tsú², hi³ ca³juáh³:
—Hnú² Tɨ³² chun¹, ¿he³ bíh¹ hniáuh³²
jmu¹ jná¹³ hi³ jáun² lí¹³ lɨ³zian² jná¹³ la³ cun³
jmí¹hi³nio²?
18 Jáun² Jesús ca³záɨh³ tsá² hí³:
—¿He³ láɨh³² juáh³ hnú² hi³ jná¹³ tsá²
chun¹? Hí¹ jan² yáh³ tsá² chun¹ tiá² zian²,
jí³²la³ jan² Dió³² bíh¹.
19 Má²ñíh¹ bíh¹ hnú² la³ cun³ hi³ rá¹juáh³
jáun² héih³² quioh²¹ Dió³², hi³ juáh³ la³ lá²:
“Ha³ lí² jngɨh³ náh² tsáu², ha³ lí² jmú² náh²
juón¹, ha³ lí² háɨn² náh², ha³ lí² lí¹ ma³tson¹³
náh² jú¹ tí¹jáɨ², ha³ lí² lí¹ ma³can¹³ náh² tsáu²,
tianh³² náh² ta²¹ ñeh² mí²ziúh²”.
20 Jáun² tsá² hánh³ hí³ ca³juáh³:
—Tɨ³², la³jí³² bíh¹ hi³ ní² má²ca³ma³ti²¹
jná¹³ la³ cun³ jmí¹ míh² ná¹.
21 Jáun² Jesús ca³jíen³² tsá² hí³ ca³la³ hi³
hnio³ líⁿ³² dí², jáun² ca³záɨh³ dí² siáh³:
—Cun³ jáun² zia³² bíh¹ cónh³í¹ cáun² hi³
hniáuh³² jmúh¹³ nú²: cuánh², cuá²hnáɨ¹
la³jí³² hi³ zia³² quián¹³, hi³ jáun² tsoh³
quɨe³ jáun² ñí¹con² tsá² tia³mii², hi³ jáun²
la³ jáun² bíh¹ lí¹³ lɨ³ hánh³ nú² hñu³mɨ³cuú²;

nɨ́[1] má[1]lɨ[32] jáun[2] né[3], ña[32] cu[3]hna[32] jná[13]
[uá[1]jinh[1] ca[3]la[3] ñí[1] ca[3]cáɨn[3] jmɨ́[2]chí[3] quián[13]
nú[2]].

22 Jmɨ́[1] má[2]lɨ́[2]niéi[32] tsú[2] jáun[2] jáɨ[13] nɨ́[2],
jlánh[1] hlaɨh[3] ca[3]ta[3]no[1] tsɨ́[3], hi[3] jáun[2] ngah[3]
hi[3] hí[1]uɨ́n[3] tsɨ́[3] quí[1]hliá[2] jlánh[1] jmɨ́[1] hánh[3].

23 Jmɨ́[1]jáun[2] ca[3]jɨ́e[3] Jesús cu[3] jéin[3] ñí[1]
zenh[1], jáun[2] ca[3]záɨh[3] dí[2] tsá[2] haɨn[21] hí[3] tɨ[3]
con[2]:

—¡Hénh[3] ma[3] jlánh[1] juóuh[32] hi[3] hí[3] jan[2]
tsá[2] hánh[3] jo[3]cuo[2] Dió[32]!

24 Tsá[2] haɨn[21] hí[3] tɨ[3] con[2] tsú[2] né[3],
lɨ́[1] ca[3]ja[3]cáun[2] tsɨ́[3] bíh[1] ca[3]tɨ[21] jáɨ[13] hi[3]
má[2]lɨ́[2]juáh[3] tsú[2] jáun[2]; tɨ[3]la[3] Jesús ca[3]juáh[3]
siáh[3]:

—Jón[3], ¡hénh[3] ma[3] dá[2] juóuh[32] hi[3] tónh[32]
tsú[2] jo[3]cuo[2] Dió[32] [nɨ́[1]juáh[3] tsá[2] háɨ[32] tsɨ́[3] hi[3]
zia[32] ñí[1] hué[21] lá[2]]!

25 Tɨ[3] jlánh[1] bíh[1] huán[1] tsɨ́[3] ngá[13] jáh[3]
cánh[1] téh[23] tsú[2] camello chí[2] léh[13] mɨ[3]quɨe[3]
la[3] cónh[3] bíh[1] hi[3] hí[3] jan[2] tsá[2] hánh[3] jo[3]cuo[2]
Dió[32].

26 Jmɨ́[1] má[2]lɨ́[2]niéi[32] tsú[2] jáɨ[13] nɨ́[2] né[3],
ca[3]ja[3]cáun[2] lɨ́n[32] bíh[1] tsɨ́[3], jáun[2] ca[3]ngáɨh[3]
raɨnh[21] tsá[2]ján[2] tsá[2]ján[2], hi[3] ca[3]juáh[3]:

—Hi[3] jáun[2] né[3], ¿hin[2] bí[1] dá[2] tsánh[2] la[3] lɨ́[13]
liáun[3]?

27 Jáun[2] Jesús ca[3]jɨ́e[3] ñí[1] tionh[1] tsú[2], hi[3]
ca[3]záɨh[3] dí[2] la[3] lá[2]:

—Hnga[2] Dió[32] bíh[1] tɨn[2] hi[3] nɨ́[2], jun[3]juáh[13]
tsá[2]mɨ[3]cuóun[2] yáh[3]; quí[1] hí[1] cáun[2] yáh[3] hi[3]
juóuh[32] tiá[2] zia[32] ñí[1]con[2] Dió[32].

28 Jáun[2] Pé[1] né[3] ca[3]juáh[3]:

—Sá[1]nɨ́[2] jɨe[3], jnoh[1] má[2]ca[3]chá[13] tɨ[3] có[32]
la[3]jɨ́[32] hi[3] jmɨ́[1] zia[32] quiú[13], hi[3] jáun[2] má[2]ngɨ́[1]
jnoh[1] quiúnh[1] hnú[2].

29 Jáun[2] Jesús ca[3]ngáɨ[3] siáh[3]:

—Jú[1] tson[2] juo[3] jná[13] hnoh[2], hi[3] lɨ[3]ua[3]
jan[2] tsá[2] má[2]ca[3]tú[3] hñú[13], hi[3] má[2]ca[3]chan[3]
siáh[3] tsá[2]mɨ[3] jɨ[3] tsá[2]ñuh[2] raɨnh[21], jméi[2]
mí[1]ziú[13] tsú[2], [ñí[2]cuo[2] tsú[2],] jon[2] tsú[2], jɨ[3] hi[3]
má[2]ca[3]tú[3] tsú[2] siáh[3] ñí[1]náɨ[2] quioh[21] cun[3]ñí[1]
hi[3] ca[3]tɨn[1] jná[13] jɨ[3] hi[3] ca[3]tɨ[21] jú[1] chú[32] nɨ́[2]
siáh[3],

30 jáun[2] tsá[2] la[3] hí[3] hiáuh[3] bíh[1] ñí[1] hué[21]
lá[2] hña[3]láu[3] nió[3] la[3] cónh[3] bíh[1] hi[3] jmɨ́[1] zia[32]
jáun[2] quioh[21], uá[1]la[3] cun[3]: hñú[3], raɨnh[21]
tsú[2] tsá[2]mɨ[3] tsá[2]ñuh[2], mí[1]ziú[13] tsú[2], jon[2]
tsú[2], jɨ[3] ñí[1]náɨ[2] nɨ́[2] siáh[3], uá[1]jinh[1] ta[3] hó[2] uo[2]
tsáu[2]; hi[3] jmɨ́[1]tsú[2] jmɨ́[1]ja[32] né[3], lɨ́[13] zian[2] tsú[2]
siáh[3] cun[3] jmɨ́[1]hi[3]nio[2].

31 Tɨ[3]la[3] juóun[32] tsá[2] ná[1]lɨ́n[3] tsá[2] la[3]ñí[1]
ta[3]né[32], tsá[2] la[3] hí[3] dá[2] lɨ́n[13] tsá[2] ñí[1] ca[3]táuh[3]
bíh[1] má[1]jáun[2]; hi[3] jáun[2] juóun[32] tsá[2] ná[1]lɨ́n[3]
tsá[2] ñí[1] ca[3]táuh[3] ta[3]né[32] né[3], tsá[2] la[3] hí[3] dá[2]
tɨ[3] lɨ́n[13] tsá[2] la[3]ñí[1] bíh[1] má[1]jáun[2].

Jesús má[2]juáh[3] siáh[3] ñí[1] má[2]hnaɨh[32] jéin[32] hi[3] jún[3]
(Mateo 20:17-19; Lucas 18:31-34)

32 Hi[3] jáun[2] né[3], tá[1]la[3] má[2]hí[1]uú[23] tsú[2]
tɨ[3] juú[2] Jerusalén, ca[3]ma[3]liáu[32] Jesús hi[3]
tsau[32] uóunh[3] ján[3] ta[3] ñí[1] tsá[2] haɨn[21] hí[3]
tɨ[3] con[2]; jáun[2] tsá[2] hí[3] má[2]hí[1]ná[1]tsá[2]cáun[2]
tsɨ́[3], hi[3] tsá[2] ñí[1] hná[1] jáun[2] né[3], jmɨ́[1]
má[2]hí[1]tsá[2]táunh[1] siáh[3] ta[3] má[2]hú[1] cóh[21] tsɨ́[3]
cu[3]hna[21] tsú[2]. Hi[3] jáun[2] Jesús ca[3]teh[3] siáh[3]
ñí[1] tɨ[3] có[32] tá[1] quian[3]tun[3] tsá[2] haɨn[21] hí[3]
tɨ[3] con[2] la[3] cun[3] qui[3] tan[2] jmu[2], hi[3] jáun[2]
ca[3]ma[3]liáu[32] dí[2] hi[3] zaɨh[32] tsú[2] he[3] lánh[3]
quiunh[21] dí[2].

33 Hi[3] ca[3]juáh[3] la[3] lá[2]:

—Sá[1]nɨ́[2] jɨe[3], ta[3]né[32] má[2]hí[1]uú[23] dí[2] tɨ[3]
já[1] juú[2] Jerusalén, ñí[1] jɨenh[3] tsú[2] jáun[2]
jná[13] Jon[2] tsá[2]mɨ[3]cuóun[2] ñí[1]con[2] tsá[2] ná[1]lɨ́n[3]
mi[3]jmú[3] jɨ[3] tsá[2] ná[1]lɨ́n[3] tɨ[32] liei[21] nɨ́[2] siáh[3]; hi[3]
jáun[2] tsá[2] hí[3] jmu[3] héih[32] hi[3] ma[3]nga[2] tsú[2]
jná[13] hi[3] jɨenh[3] dí[2] siáh[3] ñí[1]con[2] *tsá[2]cá[2]jo[21].

34 Jáun[2] tsá[2]cá[2]jo[21] né[3], qui[3] cáuh[32] jná[13]
cú[2]nga[1], hi[3] tiu[3] hñéi[32] tsú[2], jɨ[3] hi[3] quiu[3] po[3]
tsú[2], má[1]lɨ[32] jáun[2] né[3] jngah[3] tsú[2]; tɨ[3]la[3] ñí[1]
má[2]cá[2]hnɨ́[2] jmáɨ[1] jáun[2] má[1]ná[1], jenh[13] bíh[1]
jná[13] ja[1] hla[1].

Jacobo quionh[3] Juan[2] mɨ[32] cáun[2] hi[3] chú[32]
(Mateo 20:20-28)

35 Jmɨ́[1]jáun[2] tá[1] gon[3] jon[2] Zebedeo, Jacobo
quionh[3] Juan[2], ca[3]ma[3]janh[32] ñí[1] zenh[1] Jesús
hi[3] ca[3]juáh[3] la[3] lá[2]:

—Tɨ[32], hnáu[2] jnoh[1] hi[3] jmúh[13] hnú[2] cáun[2]
hi[3] chú[32] hi[3] mɨ́[13] jnoh[1] ñí[1]con[2] hnú[2].

36 Jáun[2] Jesús ca[3]ngáɨ[3]:

—¿He[3] hnáuh[2] hnoh[2] hi[3] jmu[1] jná[13]?

37 Jáun[2] tsá[2] hí[3] né[3] ca[3]juáh[3]:

—Jmu^{3} tiá^{3} hi^{3} chú^{32} hi^{3} lɨ́^{13} tsá^{1}tauh^{2} jnoh^{1} cu^{3}henh^{1} hnú^{2}, jan^{2} tɨ^{3} cuá^{2} chu^{21} hi^{3} jan^{2} siáh^{3} tɨ^{3} cuá^{2} cáun^{1} nɨ́^{1} má^{1}tɨ^{3} ñí^{1} má^{2}ñi^{3}quien^{2} nú^{2}.

38 Tɨ^{3}la^{3} Jesús né^{3} ca^{3}ngáɨ^{3}:

—Hnoh^{2} dá^{2} hí^{1}juáh^{3} tiá^{2} ñíh^{1} bíh^{1} náh^{2} he^{3} ná^{1}mɨh^{32}. ¿Hí^{1} quɨnh^{1} náh^{2} jmáɨ^{1} hi^{3} há^{1} ngá^{13} náh^{2} la^{3} cun^{3} hi^{3} há^{1} ngá^{13} jná^{13}, jɨ^{3} hi^{3} zón^{32} náh^{2} siáh^{3} jmáɨ^{2} hi^{3} má^{1}tsoh^{1} honh^{2} la^{3}jmɨ́^{1} zón^{21} jná^{13}?

39 —Ján^{3}, lɨ́^{13} bíh^{1} —ca^{3}juáh^{3} tsá^{2} hí^{3}.

Jáun^{2} Jesús ca^{3}juáh^{3} siáh^{3}:

—Tson^{2} bíh^{1} cu^{3}tí^{3} há^{1} ngá^{13} hnoh^{2} la^{3} cun^{3} hi^{3} há^{1} ngá^{13} jná^{13} jɨ^{3} hi^{3} zón^{32} náh^{2} siáh^{3} jmáɨ^{2} la^{3}jmɨ́^{1} zón^{21} jná^{13};

40 tɨ^{3}la^{3} hi^{3} ca^{3}tɨ^{21} hi^{3} cuá^{1}tianh^{3} náh^{2} cu^{3}hén^{2} jná^{13}, jan^{2} cuá^{2} chu^{21} hi^{3} jan^{2} tɨ^{3} cuá^{2} cáun^{1} má^{1}ná^{1}, tiá^{2} ca^{3}tɨn^{1} yáh^{3} jná^{13} cué^{13}, quí^{1} ñí^{1} jáun^{2} má^{2}lɨ́^{3} hua^{3}jan^{21} hi^{3} tsa^{3}tiánh^{2} tsá^{2} má^{2}ca^{3}quianh^{3} hnga^{2} bíh^{1} Dió^{32}.

41 Jmɨ́^{1} ca^{3}náɨ^{32} tsá^{2} quian^{3} ñí^{1} hná^{1} jáun^{2} jáɨ^{13} jáun^{2} né^{3}, ca^{3}míh^{3} tsɨ́^{3} ñí^{1}con^{2} Jacobo quionh^{3} Juan^{2}.

42 Tɨ^{3}la^{3} Jesús má^{1}ná^{1}, ca^{3}teh^{3} jɨ^{3}lɨn^{2} tsá^{2} hí^{3} hi^{3} ca^{3}záɨh^{3} dí^{2} la^{3} lá^{2}:

—Hnoh^{2} ná^{1}ñíh^{1} hi^{3} tsá^{2} ná^{1}ho^{2} ta^{21} ma^{3} quin^{32} ma^{3} caun^{32} hué^{32} jmu^{2} quien^{2} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} zian^{2} hué^{32} jáun^{2}, hi^{3} jáun^{2} tsá^{2} ná^{1}quien^{2} hí^{3} né^{3}, cáun^{2} jmu^{2} héih^{32} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} tionh^{2} hí^{3} jo^{3}cuo^{2}.

43 Tɨ^{3}la^{3} tiá^{2} ca^{3}tɨ^{21} yáh^{3} hi^{3} lɨ́^{13} la^{3} jáun^{2} ja^{1} quián^{13} hnoh^{2}. Quí^{1} nɨ́^{1}juáh^{3} tsá^{2} hnió^{3} lɨ^{3}quien^{2} ja^{1} quián^{13} hnoh^{2}, hniáuh^{32} lɨ́n^{3} tsú^{2} jan^{2} tsá^{2} quian^{21} bíh^{1} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} ñí^{1} hná^{1} jáun^{2};

44 hi^{3} lɨ^{3}ua^{3} jan^{2} hnoh^{2} tsá^{2} hnáuh^{2} náh^{2} lɨ́n^{13} tsá^{2} la^{3}ñí^{1}, hniáuh^{32} jmúh^{13} náh^{2} hi^{3} lɨn^{3} la^{3}jmɨ́^{1} lɨ́n^{3} jan^{2} *tsá^{2} má^{2}dí^{1}hlánh^{1} joh^{1} tsá^{2} ñí^{1} hná^{1} jáun^{2} bíh^{1}.

45 Quí^{1} hí^{1} la^{3} tɨ^{3} jná^{13} Jon^{2} tsá^{2}mɨ^{3}cuóun^{2} yáh^{3} cuan^{3} ná^{1} ñí^{1} hué^{21} lá^{2} hi^{3} ja^{3}ma^{3}con^{21} ná^{1} tsáu^{2}, jun^{3}juáh^{13} hi^{3} tɨ^{3} ma^{3}cáu^{32} yáh^{3} tsáu^{2} jná^{13}; jɨ^{3} hi^{3} cuan^{3} ná^{1} siáh^{3} hi^{3} jɨenh^{21} ná^{1} huen^{2} hi^{3} jún^{3}, hi^{3} lɨ́^{3} cáun^{2} hmah^{21} ca^{3}tɨ^{21} hi^{3} lɨ́^{13} liáun^{3} juóun^{32} lɨ́n^{32} tsáu^{2}.

Jesús jmah^{23} Bartimeo tsá^{2} ten^{3}
(Mateo 20:29-34; Lucas 18:35-43)

46 Jmɨ́^{1} lɨ^{21} jáun^{2} né^{3}, ca^{3}cha^{3}táunh^{1} tsú^{2} já^{1} juú^{2} Jericó. Jmɨ́^{1} má^{2}cuá^{1}cuá^{2}haɨn^{32} Jesús já^{1} juú^{2} jáun^{2} quionh^{3} tsá^{2} joh^{1}, jɨ^{3} la^{3} má^{2}quionh^{3} juóun^{32} lɨn^{32} tsá^{2} siánh^{3} siáh^{3}, jmáɨ^{1} jáun^{2} jmɨ́^{1} cuá^{1}tón^{21} jan^{2} tsá^{2} ten^{3} jmáɨ^{2} Bartimeo hú^{1} juɨ^{32}, jon^{2} Timeo, hi^{3} cuá^{1}mɨ^{32} cú^{1}dáɨn^{3}.

47 Jmɨ́^{1} ca^{3}náɨ^{32} tsá^{2} hí^{3} hi^{3} má^{2}cuá^{1}ja^{32} Jesús Tsá^{2} juú^{2} Nazaret, jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}ma^{3}liáu^{32} tsú^{2} hóh^{32} tiá^{3} hi^{3} juáh^{3}:

—¡Hnú^{2} Jesús, jón^{2}zɨh^{1} jón^{2}cho^{1} hla^{1} Dá^{2}vi^{21}, cuɨ́^{1} já^{2} miɨ^{3} honh^{2} hnú^{2} ñí^{1}con^{2} jná^{13}!

48 Juóun^{32} tsáu^{2} ca^{3}je^{3} tsá^{2} ten^{3} hí^{3}, hi^{3} jmɨ́^{1} hnió^{3} tsú^{2} cuá^{32} tsá^{2} hí^{3} ta^{3}máɨh^{3}, tɨ^{3}la^{3} tsá^{2} ten^{3} hí^{3} má^{1}ná^{1}, tɨ^{3} lɨ^{3}mí^{1} tiá^{3} ca^{3}hóh^{32} bíh^{1} hi^{3} ca^{3}juáh^{3}:

—¡Jón^{2}zɨh^{1} jón^{2}cho^{1} hla^{1} Dá^{2}vi^{21}, cuɨ́^{1} já^{2} miɨ^{3} honh^{2} hnú^{2} ñí^{1}con^{2} jná^{13}!

49 Jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}náu^{2} Jesús hi^{3} ca^{3}juáh^{3}:

—Cuá^{2}tiéh^{3} tsá^{2} ó^{32}.

Jáun^{2} ca^{3}ñí^{1}tieh^{1} tsú^{2} tsá^{2} ten^{3} hí^{3}, hi^{3} jáun^{2} ca^{3}záɨh^{3} dí^{2}.

—Ma^{3}hiún^{13} hnú^{2} honh^{2}, náu^{2}, má^{32}, quí^{1} ó^{32} dí^{1}té^{23} tsú^{2} hnú^{2}.

50 Jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}tú^{3} hmɨh^{32} hi^{3} jmɨ́^{1} cuá^{1}jaunh^{32} hi^{3} ca^{3}náu^{2} cu^{3}diá^{2}jan^{2} la^{3} lá^{2} hi^{3} ngau^{3} tɨ^{3} ñí^{1} zenh^{1} Jesús.

51 Jáun^{2} Jesús ca^{3}ngáɨ^{3} hi^{3} juáh^{3}:

—¿He^{3} jmɨ́^{1} hnáuh^{2} hnú^{2} jmu^{1} jná^{13} ñí^{1}con^{2} nú^{2}?

Jáun^{2} tsá^{2} ten^{3} hí^{3} ca^{3}ngáɨ^{3}:

—Tɨ^{32}, hnó^{32} jná^{13} hi^{3} jnia^{3} siáh^{3} mɨ́^{1}ñi^{32}.

52 Jáun^{2} Jesús ca^{3}záɨh^{3} tsá^{2} hí^{3}:

—Má^{2}lɨ́^{13} bíh^{1} cuánh^{13} hnú^{2}, má^{2}laɨn^{32} bíh^{1} hnú^{2} quí^{1}hliá^{2} lɨ́^{2}cháh^{1} nú^{2} cáun^{2} honh^{2}.

Hi^{3} jáun^{2} la^{3} cun^{3} jmɨ́^{1}jáun^{2} bíh^{1} ca^{3}jnia^{3} siáh^{3} mɨ́^{1}ñí^{1} tsá^{2} hí^{3}, jáun^{2} ngau^{3} cu^{3}chin^{1} cu^{3}hna^{21} Jesús.

11

Jesús má^{2}hí^{3} já^{1} juú^{2} Jerusalén
(Mateo 21:1-11; Lucas 19:28-40; Juan 12:12-19)

1 Jmɨ́¹ má²ja³quián³ chá¹táunh¹ tsú² juú²
Jerusalén, ca³cha³táunh¹ tsú² có³² juú²
Betfagé jɨ³ Betania, can³² máh³ míh¹ Olivos;
jmɨ́¹jáun² ca³zen³ Jesús gon³ tsá² haɨn²¹ hí³
tɨ³ con²,
2 hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:
—Cuá²táunh¹ náh² juú² míh¹ nio² tɨ³
chí¹ján³ nɨ́², jáun² nɨ́¹ má¹ca³cha³táunh¹
náh² né³, chanh²¹ náh² jan² lo¹ búh¹ míh¹
hi³ cuá¹hñéih¹, jáh³ hí³ hí¹ jan² tiá² hin²
má²ca³ñi³tsɨn¹. Jáun² cuá²zanh¹ náh² jáh³
hí³ hi³ ñá¹jan³² náh² tɨ³ lá².
3 Nɨ́¹juáh³ zian² tsá² ca³ngáɨ³ ñí¹con²
hnoh²: "¿He³ láɨh³² sa³ hnoh² yáh³ ná¹zanh¹
jáh³ nɨ́²?", jáun² juoh¹ náh² tsú² la³ lá²:
"Hliá² má²hniah³ ñí¹con² Tɨ³² Juo¹³ bíh¹
jnoh¹ jáh³, hi³ jáun² la³juɨ³ já¹jon¹ jnoh¹
siáh³ ñí¹ lá²".
4 Jáun² ja³taunh²¹ bíh¹ tsá² gon³ hí³, hi³
jáun² ca³chanh²¹ tsú² jan² lo¹ búh¹ míh¹
zenh² ja¹ hñú³ hi³ dí¹hñéih¹ cáun² ho³hñú¹³;
hi³ jáun² ca³záɨnh³² tsú².
5 Hi³ jáun² ma³ jan² tsá² jmɨ́¹ tionh¹ ñí¹
jáun² ca³juáh³:
—¿He³ láɨh³² sa³ hnoh² yáh³ ná¹zanh¹ jáh³
nɨ́²?
6 Jáun² tsá² hí³ né³ ca³záɨh³ tsú² la³ cun³
rón³² hi³ má²lɨ́²juáh³ jáun² Jesús; jmɨ́¹jáun²
ca³cué³ bíh¹ tsú² jáɨ¹³ hi³ tsa³tánh¹ tsú².
7 Jáun² ca³ñí¹jan² tsú² lo¹ búh¹ míh¹ hí³ tɨ³
ñí¹ zenh¹ Jesús, hi³ jáun² ca³na³tsɨ́³ dí² ha¹
cu³hna²¹ jáh³, jáun² jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³ñi³tsɨn¹
Jesús jáh³.
8 Juóun³² tsá² ca³qui³ ca³ja³ ha¹ hú¹ juɨ³²,
hi³ ma³ jan² né³, ca³quieh³ cuú² ñeh¹ hmá²
tsɨ²¹ hué¹³ tsáu² hi³ ca³ja³ siáh³ hú¹ juɨ³².
9 Tsá² jmɨ́¹ hí¹tsá²táunh¹ chí¹ján³, jɨ³
tsá² jmɨ́¹ hí¹já²táunh¹ chí¹cáɨn² nɨ́² siáh³
ca³ma³liáu³² hi³ tɨ³ hóh³² tiá³, hi³ juáh³:
—¡Hénh³ ma³ chun¹ Dió³²! ¡Cuɨ́¹ lɨ³quien²
bíh¹ Tsá² cuá¹ja³² cun³quionh³ héih³²
quioh²¹ Dió³² Juo¹³ dí²!
10 ¡Cuɨ́¹ lɨ³quien² bíh¹ Tsá² cuá¹ja³² nɨ́² hi³
hau³ jáɨ¹³ la³jmɨ́¹ ca³hó³ jáun² hla¹ Dá²vi²¹
dí¹hio³ ñú¹deh³ dí²! ¡Hénh³ ma³ chun¹ Dió³²
Tsá² cuá³ hñu³mɨ³cuú²!
11 Jáun² né³, hi³ bíh¹ Jesús já¹ juú²
Jerusalén, hi³ ca³ñí¹hi³² siáh³ hñu³ cuáh³²
chín¹; jmɨ́¹ má²lɨ́²jɨ́e³ tsú² jáun² la³jɨ́³² hi³
zia³² ñéih³ jáun², jmɨ́¹jáun² ngau³ cú²jueh³²
juú² Betania quionh³ tsá² quian³tun³ hí³,
quí¹ jmɨ́¹ má²ca³hláu³ bíh¹.

Jesús jin²³ hmá² sí² co² tiá² máɨ³ haɨ²¹ (Mateo 21:18-19)

12 Jmɨ́¹ cá¹jniá²¹ jáun² ca³huén² tsú²
juú² Betania, hú¹ juɨ³² jáun² ca³ráun³
ñí¹cuóunh²¹ Jesús.
13 Ta³ hí¹hún¹ tsú² jáun² juɨ³² ca³jɨ́e³ cáun²
hmá² sí² co² chi²¹ ñí¹ uóunh³ hi³ má²tsauh²¹
mu²¹; jáun² ngau³ dí² hi³ ca³ñí¹jɨ́e¹³ hmá²
jáun² nɨ́¹juáh³ hi³ haɨ²¹ mɨ³ sí², tɨ³la³ hí¹ cá²
máɨ³ yáh³ máɨ³ tiá² ca³choh¹³ tsú², jmáh³la³
mu²¹ bíh¹ hmá² tsɨ²¹, quí¹ jun³juáh¹³ jéin²
quioh²¹ mɨ³ sí² yáh³ jmáɨ¹ jáun².
14 Jáun² Jesús ca³záɨh³ hmá² sí² jáun² la³
lá²:
—Né³² tɨ³ chí¹ján³ jmɨ́¹lɨ́h³ tiú²uú² hin²
cuh³ máɨ³ hi³ jmɨ́¹ ha³ hnú².
Jáun² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú² ca³náɨ³²
jáɨ¹³ jáun².

Jesús má²jɨ² cuáh³² chín¹ (Mateo 21:12-17; Lucas 19:45-48; Juan 2:13-22)

15 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³cha³táunh¹ tsú² siáh³
já¹ juú² Jerusalén. Jáun² Jesús ca³hi³ siáh³
hñu³ cuáh³² chín¹, hi³ jáun² ca³ma³liáu³² dí²
hi³ ca³chu³ ca³huen³ tsá² jmɨ́¹ ná¹hna² jɨ³
tsá² jmɨ́¹ ná¹la³² ñí¹ jáun². Ca³ziu³ ca³cuɨ́³
tsú² mesa quioh²¹ tsá² jmɨ́¹ ná¹zaɨ³² quɨe³
quioh²¹ hué³² siáh³ jɨ³ hmá²sɨ¹ quioh²¹ tsá²
jmɨ́¹ ná¹hna² chi³ jáɨ² nɨ́² siáh³;
16 hi³ hí¹ jan² tsáu² tiú²uú² ca³cuéh³ tsú²
jáɨ¹³ hi³ tsa³can³² lio²¹ juɨ³² ñéih³ hiah³² hu²¹
cuáh³².
17 Hi³ jáun² ca³ma³tɨn² tsú² tsáu², hi³ juáh³
la³ lá²:
—Ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³: "Hñu³²
jná¹³ dá² jmáɨ²: Hñú³ ñí¹ lɨ́¹³ liéinh³² tsá²
zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ Dió³²". Tɨ³la³
hnoh² né³, tá²hláu² quioh²¹ háɨn² bíh¹
má²ca³jmuh³ náh².

18 Hi³ jáun² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ jɨ³ tsá² ná¹lín³ tɨ³² liei²¹ siáh³ ca³náɨ³² jáɨ¹³ jáun², hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³hnauh² tsú² ha³ lánh³ rón³² lí¹³ jngɨh³ Jesús, hliá² jmí¹ juénh² dí², quí¹hliá² la³jín³² tsáu² bíh¹ jmí¹ ná¹tsá²cáun² tsí³ ca³tɨ²¹ jáɨ¹³ hi³ hɨe³² tsú² jáun².

19 Tɨ³la³ jmí¹ ca³niéi² jáun² né³, cua³han³ bíh¹ Jesús já¹ juú² jáun².

Hmá² sí² co² má²quiéin²
(Mateo 21:20-22)

20 Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² ca³nga² tsú² ta³ hú²niéi² juɨ³² ñí¹ chi²¹ hmá² sí² jáun², hi³ jáun² ca³jíe³ tsú² hi³ la³ má²ca³lɨ³ quiéin² bíh¹ ca³la³ tɨ³ chí² jmu².

21 Jmí¹jáun² tsau³ tsí³ Pé¹, hi³ jáun² ca³záɨh³ dí² Jesús:

—Tɨ³², sá¹ní² jɨe³ dúh¹, má²ca³lɨ³ quiéin² máh³ hmá² sí² hi³ ca³jin³² hnú² jáun².

22 Jáun² Jesús ca³ngáɨ³ la³ lá²:

—Cáun² chá¹ náh² honh² ñí¹con² Dió³².

23 Quí¹ jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ lɨ³ua³ jan² tsá² záɨh³² máh³ ní²: "¡Quin³² hnú² ñí¹ ní², hñu³ jmí²miih²¹ cuá²hú³²!", ní¹juáh³ tiá² hu²¹ yáh³ hliáun³ ñéih³ tsí³ tsú², tɨ³la³ taunh³² tsú² ta²¹ hi³ lí¹³ bíh¹ lɨ³tí³ la³ cun³ hi³ má²lí²juáh³, hi³ jáun² bíh¹ lí¹³ la³ jáun².

24 Hi³ jáun² bíh¹ juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh², hi³ la³jí³² hi³ mɨh¹³ náh² ñí¹con² Dió³², ní¹juáh³ hi³ nio² cáun² honh² náh² hi³ má²hian² náh², jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³.

25 Hi³ ní¹juáh³ ní¹ má¹ca³lienh¹ náh² Dió³² né³, ní¹juáh³ zian² tsá² ná¹háun³ náh² quiúnh¹, chú³² chíh¹³ náh² honh², hi³ jáun² Ñeh² náh² Tsá² cuá³ hñu³mɨ³cuú² chí¹³ siáh³ tsí³ tsáuh³ hnoh².

26 [Tɨ³la³ ní¹juáh³ hnoh² tiá² la³ chíh¹³ yáh³ honh², hi³ jáun² ja³bí¹ Ñeh² náh² Tsá² cuá³ hñu³mɨ³cuú² tiá² chí¹³ yáh³ tsí³ tsáuh³ hnoh².]

Nga² tsáu² ñí¹con² Jesús hi³ ha³ jinh¹ hi-auh³ dí² jáɨ¹³ hi³ ho²
(Mateo 21:23-27; Lucas 20:1-8)

27 Jáun² né³, ca³cha³tánh¹ tsú² siáh³ já¹ juú² Jerusalén. Tá¹la³ cuá¹ngɨ³² jáun² Jesús hñu³ cuáh³² chín¹ ca³cua³taunh²¹ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ ñí¹ zenh¹ tsú², la³ má²quionh³ tɨ³² liei²¹ jɨ³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú² ní²,

28 hi³ jáun² ca³ngáɨh³ dí² Jesús:

—¿Hin² ca³cué³ héih³² hi³ jmuh³² nú² ta²¹ ní²? ¿Hin² tsánh² ca³cué³ jáɨ¹³ hi³ hauh³² hnú² ní²?

29 Jáun² Jesús ca³ngáɨ³:

—Ja³bí¹ jná¹³ siáh³ nga¹ cáun² jáɨ¹³ ñí¹con² hnoh²; ní¹juáh³ hi³ ngáɨh¹ hnoh² jáɨ¹³ hi³ nga¹ jná¹³ lá², jáun² má¹jáun² juanh²¹ jná¹³ hi³ hin² tsánh² ca³cué³ jáɨ¹³ hi³ jmu² jná¹³ la³jí³² hi³ lá².

30 ¿Hin² tsánh² ca³ze³ hla¹ Juan² hi³ cua³zion³ tsáu² jmáɨ²? ¿Hí¹ Dió³², ho³ tsá²mɨ³cuóun² uá¹? Nga³ né³.

31 Tɨ³la³ tsá² hí³ né³, cáun² lí¹ ca³juu³ ca³hlénh³ ja¹ má²tún² hmóu³² bíh¹, hi³ ca³juónh³ la³ lá²:

—Ní¹juáh³ hi³ juáh¹³ dí² hi³ Dió³² bíh¹ ca³ze³ tsú², jáun² tsá² ní² né³ lí¹³ nga³: "Hi³ jáun² né³, ¿he³ láɨh³² sa³ tiá² ta²¹ ca³tianh³² yáh³ náh² tsú²?"

32 Tɨ³la³ ¿hí¹ lí¹³ za¹³ dí² tsú² hi³ tsá²mɨ³cuóun² bíh¹ ca³ze³?

Quí¹hliá² jmí¹ juénh² tsú² ñí¹con² tsáu², quí¹ ñi³² tsú² hi³ la³jín³² tsáu² bíh¹ ná¹lín²³ hi³ hla¹ Juan² jmí¹ lín³ jan² *tɨ³² jë¹ Dió³².

33 Hi³ jáun² cu³tsa³² ca³záɨh³ tsú² cú²jueh³² Jesús:

—Tiá² né¹ yáh³ jnoh¹.

Jáun² Jesús né³ ca³juáh³ siáh³:

—Hi³ jáun² sa³jun³ jná¹³ yáh³ juanh²¹ siáh³ hi³ hin² tsánh² ca³cué³ jáɨ¹³ hi³ jmu² jná¹³ la³jí³² ta²¹ lá².

12

Jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² hláɨh¹
(Mateo 21:33-46; Lucas 20:9-19)

1 Jáun² Jesús ca³ma³liáu³² hi³ liéinh³² tsáu² cun³quionh³ jáɨ¹³ hi³ jmu², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Jmí¹ zian² jan² tsá² ca³jñí³ mɨ³ uóun²jɨeh¹³ hué³² quioh²¹; jáun² ca³jmú³ jní¹³ la³ cu³ la³ jéin³ jáun², hi³ ca³zíh³ siáh³ cáun² ñí¹ lí¹³ quiáuh³² jmaɨh²¹ mɨ³ uóun²jɨeh¹³, jɨ³ hi³ ca³jmú³ tsú² siáh³ cáun² hñú³ ñe¹ lín²¹ ñí¹ lí¹³ di³chín³² tsá² jmu³

hua^{3}hí^{13} ñí^{1}náɨ^{2} jáun^{2}. Jmɨ́^{1} lɨ^{21} jáun^{2} né^{3},
ca^{3}quiú^{2} ñí^{1}náɨ^{2} jáun^{2} jo^{3}cuo^{2} tsá^{2} lɨ́^{13} jmu^{3}
ta^{21}; hi^{3} jáun^{2} tsá^{2} jmu^{2} hí^{3} ta^{21} né^{3}, jmɨ́^{1}
ma^{3}hmah^{1} quioh^{21} ñí^{1}náɨ^{2} jáun^{2} cun^{3}quionh^{3}
hi^{3} jɨ́enh^{32} cú^{1}pih^{21} la^{3} cun^{3} hi^{3} ló^{32} jáun^{2}.
Jmɨ́^{1} lɨ^{21} jáun^{2} ngau^{3} ñí^{1} uóunh^{3}.

2 Jmɨ́^{1} cá^{1}chó^{21} jmáɨ^{1} hi^{3} ca^{3}láu^{2} mɨ^{3}
uóun^{2}jɨeh^{13} né^{3}, jáun^{2} ca^{3}zen^{3} tsú^{2} jan^{2} *tsá^{2}
má^{2}dí^{1}hlánh^{1} joh^{1} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} ca^{3}cuéh^{3}
tsú^{2} hí^{3} ñí^{1}náɨ^{2} jáun^{2}, hi^{3} tsa^{3}máɨ^{1} ca^{3}lá^{2}
hi^{3} ca^{3}láu^{2} jáun^{2}, la^{3} cun^{3} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} tsá^{2}
quioh^{21} ñí^{1}náɨ^{2}.

3 Tɨ^{3}la^{3} tsá^{2} ná^{1}jmu^{2} hí^{3} ta^{21} má^{1}ná^{1},
ca^{3}zanh^{3} bíh^{1} tsá^{2} ca^{3}zen^{3} hí^{3} tsá^{2} quioh^{21}
ñí^{1}náɨ^{2}, hi^{3} ca^{3}qui^{3} ca^{3}quiunh^{3} dí^{2}, hi^{3} jáun^{2}
lɨ́^{1} haɨ^{21} cuá^{2} ta^{3} bíh^{1} tsú^{2} ca^{3}chanh^{3} dí^{2}.

4 Jáun^{2} tsá^{2} quioh^{21} ñí^{1}náɨ^{2} ca^{3}zen^{3} siáh^{3}
cónh^{3}í^{1} jan^{2} tsá^{2} má^{2}dí^{1}hlánh^{1} joh^{1}; tɨ^{3}la^{3}
tsá^{2} hí^{3} né^{3}, ca^{3}quiunh^{3} bíh^{1} tsú^{2} ca^{3}la^{3}
ca^{3}cuɨ́h^{3} chí^{1} jɨ^{3} hi^{3} ca^{3}tu^{3} ca^{3}hión^{32} dí^{2} jú^{1}
hlah^{3} jú^{1} hó^{32}.

5 Tsá^{2} quioh^{21} hí^{3} ñí^{1}náɨ^{2} ca^{3}zen^{3} siáh^{3}
cónh^{3}í^{1} jan^{2} tsáu^{2}, tɨ^{3}la^{3} tsá^{2} hí^{3} né^{3} ca^{3}jngɨh^{3}
bíh^{1} tsú^{2}. Jmɨ́^{1} lɨ^{21} jáun^{2} ca^{3}zen^{3} dí^{2} siáh^{3}
juóun^{32} tsá^{2} ñí^{1} hná^{1} jáun^{2}; ma^{3} jan^{2} tsá^{2} hí^{3}
ca^{3}quiu^{3} ca^{3}pan^{3} bíh^{1} tsú^{2}, hi^{3} ma^{3} jan^{2} tsá^{2}
hí^{3} ca^{3}jngɨh^{3} tsú^{2} siáh^{3}.

6 ”Jáun^{2} jɨ́^{32}la^{3} jon^{2} bíh^{1} tsú^{2} jéɨ^{32}í^{1} jmɨ́^{1}
zian^{2} jan^{2}, tsá^{2} jlánh^{1} jmɨ́^{1} hnio^{3} dí^{2} lɨ́n^{32};
hi^{3} jáun^{2} tsá^{2} hí^{3} jon^{2} bíh^{1} tsú^{2} ca^{3}zen^{3} ñí^{1}
cá^{1}táuh^{3}, quí^{1} jmɨ́^{1} lɨ́n^{23} dí^{2}: “Cun^{3} tanh^{13}
bíh^{1} tsú^{2} ta^{21} jón^{32} jná^{13}”.

7 Tɨ^{3}la^{3} tsá^{2} ná^{1}jmu^{2} hí^{3} ta^{21} né^{3}, ca^{3}juu^{3}
ca^{3}hlénh^{3} ja^{1} má^{2}tún^{2} hmóu^{32} hi^{3} ca^{3}juónh^{3}
la^{3} lá^{2}: “Já^{2} tsá^{2} nɨ́^{2} bíh^{1} lɨ^{3}quioh^{21} ñí^{1}náɨ^{2} lá^{2}
nɨ́^{1} má^{1}jun^{2} jméi^{2}, chú^{32} cuɨ́^{1} jngɨh^{13} dí^{2} tsú^{2},
hi^{3} jáun^{2} lɨ^{3} quiú^{13} dí^{2} ñí^{1}náɨ^{2} lá^{2}”.

8 Jáun^{2} ca^{3}zanh^{3} dí^{2} tsá^{2} hí^{3} hi^{3} ca^{3}jngɨh^{3}
dí^{2} tiáunh^{1}, jmɨ́^{1} lɨ^{21} jáun^{2} ca^{3}chin^{2} dí^{2} tɨ^{3}
cheih^{32} ñí^{1}náɨ^{2} jáun^{2}.

9 Jmɨ́^{1} lɨ^{21} jáun^{2} ca^{3}ngáɨ^{3} Jesús ñí^{1}con^{2} tsá^{2}
hí^{3}:

—¿He^{3} lɨ́n^{23} hnoh^{2} jmu^{3} tsá^{2} quioh^{21} hí^{3}
ñí^{1}náɨ^{2} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} ca^{3}jmú^{3} hí^{3} la^{3} jáun^{2}?
Tsá^{2} hí^{3} dá^{2} jáunh^{3} bíh^{1}, hi^{3} ja^{3}ma^{3}tsan^{2} tsú^{2}
tsá^{2} jmu^{2} hí^{3} ta^{21} ñí^{1}náɨ^{2} quioh^{21}, hi^{3} jáun^{2}
tsá^{2} siánh^{3} bíh^{1} cuéh^{32} tsú^{2} cú^{2}jueh^{32} ñí^{1}náɨ^{2}
jáun^{2}.

10 ”¿Tiá^{1} má^{2}ca^{3}híh^{3} hnoh^{2} ñí^{1} Sí^{2} quioh^{21}
Dió^{32} ñí^{1} rá^{1}juáh^{3} jáun^{2} la^{3} lá^{2}?:
Quɨ́n^{1} hi^{3} tiá^{2} ca^{3}jeih^{21} jáun^{2} tsá^{2} ná^{1}lɨ́n^{3} tɨ^{32}
hiah^{32},
ta^{3}né^{32} má^{2}lɨ́^{3} cá^{2} máɨ^{3} quɨ́n^{1} hi^{3} jlánh^{1} bíh^{1}
quien^{2},
quɨ́n^{1} hi^{3} hu^{21} cuoh^{1} hiah^{32}.

11 Hi^{3} nɨ́^{2} dá^{2} ca^{3}jmú^{3} Juo^{13} bíh^{1} dí^{2},
cáun^{2} hi^{3} lɨ́^{13} lɨ^{3} tsa^{3}cáun^{2} tsɨ́^{3} dí^{2}.

12 Jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}lɨ́n^{13} tsú^{2} hi^{3} ma^{3}tson^{13}
Jesús, quí^{1}hliá^{2} má^{2}ca^{3}lɨ^{3}tsɨn^{2} dí^{2} hi^{3} jáɨ^{13}
ca^{3}tɨn^{1} hmóu^{32} bíh^{1} dí^{2} hi^{3} má^{2}lɨ́^{2}jmú^{3} tsú^{2}
jáun^{2}. Tɨ^{3}la^{3}, jmɨ́^{1} juénh^{2} bíh^{1} tsú^{2} ñí^{1}con^{2}
tsá^{2} ná^{1}ngɨh^{32} hí^{3}, hi^{3} jáun^{2} cáun^{2} lɨ́^{1}ca^{3}lión^{32}
bíh^{1} dí^{2} tsú^{2} cú^{2}jueh^{32}, hi^{3} jáun^{2} ja^{3}tanh^{21}.

Jesús juáh^{3} hi^{3} ca^{3}ta^{1} dí^{2} má^{1}hmah^{21} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} chi^{2} hmah^{21}
(Mateo 22:15-22; Lucas 20:19-26)

13 Jmɨ́^{1} lɨ^{21} jáun^{2} né^{3} ca^{3}zen^{3} tsú^{2} ma^{3} jan^{2}
tsá^{2} *fariseos jɨ^{3} tsá^{2} cu^{3} nió^{3} joh^{1} Herodes
nɨ́^{2} siáh^{3}, hi^{3} tsa^{3}ca^{3} tsa^{3}lian^{3} dí^{2} Jesús, neh^{21}
tiá^{1} hléh^{32} cáun^{2} jáɨ^{13} hi^{3} lɨ^{3} lɨ́^{13} tánh^{32} tso^{3}.

14 Tsá^{2} hí^{3} cua^{3}taunh^{21} hi^{3} ca^{3}záɨh^{3} Jesús
la^{3} lá^{2}:

—Hnú^{2} tɨ^{32}, né^{1} jnoh^{1} hi^{3} hnú^{2} hɨeh^{32}
jmáh^{3}la^{3} jú^{1} tson^{2} bíh^{1}, tiá^{2} hɨ^{32} yáh^{3} honh^{2}
hnú^{2} la^{3} cun^{3} hi^{3} juáh^{3} tsáu^{2}, quí^{1} tiá^{2}
jmuh^{32} yáh^{3} hnú^{2} hi^{3} jan^{2} quien^{2} hi^{3} jan^{2}
tiá^{2} quien^{2}, tɨ^{3}la^{3} hnú^{2} bíh^{1} jan^{2} tsá^{2} hɨeh^{32}
jú^{1} tson^{2} hi^{3} ca^{3}tɨ^{21} juɨ^{32} quioh^{21} Dió^{32}.
¿Hí^{1} ca^{3}tɨ^{21} má^{1}hmah^{21} jnoh^{1} quɨe^{3} hi^{3}
mɨ^{32} *tsá^{2} cuá^{1}lɨ́n^{3} mɨ^{3}chí^{1} juú^{2} Roma, ho^{3}
tiá^{2} hniáuh^{32}? ¿Má^{1}hmah^{21} jnoh^{1}, ho^{3} tiá^{2}
má^{1}hmah^{21}?

15 Tɨ^{3}la^{3} Jesús má^{1}ná^{1}, ca^{3}lɨ^{3}tsɨn^{2} hi^{3} tsá^{2}
hí^{3} lɨ́n^{3} la^{3} cá^{1} la^{3} jéinh^{1} bíh^{1}, hi^{3} jáun^{2}
ca^{3}záɨh^{3} dí^{2} la^{3} lá^{2}:

—¿He^{3} láɨh^{32} cá^{2} lau^{23} hnoh^{2} jná^{13}?
Ñá^{2}cán^{1} dú^{1} cáun^{2} *cú^{1}tiáu^{2} neh^{21} hi^{3} jɨe^{21}
jná^{13}.

16 Jáun^{2} cua^{3}can^{32} tsú^{2}, hi^{3} jáun^{2} jmɨ́^{1}
ca^{3}jɨ́e^{3} Jesús ca^{3}ngáɨ^{3}:

—¿Hin^{2} mɨ^{3} ñí^{1} tá^{2}láɨ^{1} ñí^{1} lá^{2}, hi^{3} hin^{2} hi^{3}
jmáɨ^{2} tón^{32} lá^{2} siáh^{3}?

Jáun^{2} tsá^{2} hí^{3} ca^{3}ngáɨ^{3}:

—Quioh^{21} tsá^{2} cuá^{1}lín^{3} mɨ^{3}chí^{1} bíh^{1} nɨ^{32}.
17 Jáun^{2} Jesús ca^{3}záɨh^{3} tsá^{2} hí^{3} la^{3} lá^{2}:
—Jáun^{2} cuéh^{3} náh^{2} tsá^{2} cuá^{1}lín^{3} mɨ^{3}chí^{1} la^{3} cun^{3} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} hiáuh^{3}, hi^{3} cuéh^{3} náh^{2} siáh^{3} Dió^{32} la^{3} cun^{3} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1}.
Jáun^{2} lí^{1} ca^{3}ja^{3}cáun^{2} tsí^{3} bíh^{1} tsá^{2} hí^{3} lɨ^{3}, quí^{1}hliá^{2} la^{3} jáun^{2} bíh^{1} ca^{3}ngáɨ^{3} tsú^{2}.

Nga^{2} tsáu^{2} ca^{3}tɨ^{21} hi^{3} jenh^{13} tsú^{2}
(Mateo 22:23-33; Lucas 20:27-40)

18 Hi^{3} jáun^{2} jmí^{1}jáun^{2} cua^{3}taunh^{21} ma^{3} jan^{2} tsá^{2} *saduceos hi^{3} cua^{3}jɨen^{3} Jesús. Tsá^{2} cu^{3} nió^{3} tsá^{2} saduceos hí^{3} tiá^{2} ta^{21} haɨh^{21} yáh^{3} hi^{3} jenh^{13} tsá^{2} má^{2}cá^{2}tsan^{3}; hi^{3} jáun^{2} bí^{1} jlánh^{1} ca^{3}ñí^{1}ngah^{1} dí^{2} Jesús jáɨ^{13} lá^{2}:
19 —Hnú^{2} Tɨ^{32}, ñí^{1} liei^{21} quioh^{21} hla^{1} Moisés rá^{1}juáh^{3} ní^{1}juáh^{3} jan^{2} tsá^{2}ñuh^{2} ca^{3}jun^{3} ta^{3} tiá^{2} ca^{3}lɨ^{3}zian^{2} jon^{2} quionh^{3} tsá^{2}mɨ^{3} ñí^{2}cuo^{2}, jáun^{2} tsá^{2}ñuh^{2} dá^{1}jon^{21} hla^{1} hí^{3} ca^{3}tɨn^{1} jan^{3} siáh^{3} tsá^{2}mɨ^{3} hí^{3}, hi^{3} jáun^{2} lɨ^{3} zian^{2} jon^{2} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} hla^{1} hí^{3}.
20 Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, jmí^{1} zian^{2} cá^{2} mí^{1}zionh^{2} tsá^{2}ñuh^{2} hi^{3} jmí^{1} ná^{1}lín^{3} quiaun^{3} má^{2}tún^{2} raɨnh^{21} jan^{2} jméi^{2} mí^{1}ziú^{13}. Tsá^{2} má^{2}ján^{3} né^{3} jmí^{1} ca^{3}jéinh^{32} cuo^{2} quionh^{3} jan^{2} tsá^{2}mɨ^{3}, tɨ^{3}la^{3} jun^{3} bíh^{1} tsá^{2}ñuh^{2} hí^{3} ta^{3} tiá^{2} jon^{2} ca^{3}lɨ^{3}zian^{2}.
21 Jáun^{2} dá^{1}jon^{21} bíh^{1} tsú^{2} ca^{3}jéinh^{32} siáh^{3} cuo^{2} quionh^{3} tsá^{2}mɨ^{3} hnáɨ^{3} hí^{3}, tɨ^{3}la^{3} ca^{3}jun^{3} bíh^{1} siáh^{3} tsá^{2} hí^{3} ta^{3} tiá^{2} jon^{2} ca^{3}lɨ^{3}zian^{2}; la^{3} jáun^{2} bíh^{1} ca^{3}lɨ^{3} siáh^{3} quioh^{21} tsá^{2} ñí^{1} má^{2}gáun^{3}.
22 La^{3} jáun^{2} bíh^{1} ca^{3}lɨ^{3} quioh^{21} tán^{1} quiaun^{3} tsá^{2} hí^{3}, hí^{1} jan^{2} yáh^{3} tsú^{2} tiá^{2} ca^{3}lɨ^{3}zian^{2} jon^{2} quionh^{3} tsá^{2}mɨ^{3} hí^{3}. Ñí^{1} cá^{1}táuh^{3} jáun^{2} né^{3}, jun^{3} bíh^{1} siáh^{3} hnga^{2} tsá^{2}mɨ^{3}.
23 Jáun^{2} né^{3}, ní^{1} má^{1}tɨ^{3} ñí^{1} ca^{3}jenh^{13} tsú^{2}, ¿hin^{2} dá^{2} tsánh^{2} tsá^{2} quiaun^{3} hí^{3} lí^{13} ñí^{2}cuo^{2} tsá^{2}mɨ^{3} hí^{3}, quí^{1} tán^{1} quiaun^{3} bíh^{1} tsú^{2} ca^{3}jéinh^{32} cuo^{2} quionh^{3} tsá^{2}mɨ^{3} hí^{3}?
24 Jáun^{2} Jesús ca^{3}ngáɨ^{3} hi^{3} ca^{3}juáh^{3} la^{3} lá^{2}:
—Ná^{1}tsá^{2}con^{2} lín^{32} bíh^{1} hnoh^{2}, cun^{3}ñí^{1} hi^{3} tiá^{2} cuɨn^{2} náh^{2} Sí^{2} quioh^{21} Dió^{32} hi^{3} sa^{3}jun^{3} pí^{3} quioh^{21} Dió^{32} ní^{2} siáh^{3}.
25 Quí^{1} ní^{1} má^{1}ca^{3}jenh^{13} tsáu^{2} ja^{1} hla^{1}, tiú^{2}uú^{2} cuo^{2} tsú^{2} jéinh^{32} yáh^{3}, hi^{3} sa^{3}jun^{3} cuen^{3} bíh^{1} tsú^{2} siáh^{3} jon^{2} hi^{3} jéinh^{32} cuo^{2}, quí^{1} má^{1}jáun^{2} dá^{2} má^{2}lín^{13} tsú^{2} la^{3}jmí^{1} lín^{3} tsá^{2}cuú^{2} tsá^{2}ta^{3} Dió^{32} bíh^{1}, tsá^{2} tionh^{2} hí^{3} hñu^{3}mɨ^{3}cuú^{2}.
26 Tɨ^{3}la^{3} hi^{3} ca^{3}tɨ^{21} ní^{1}juáh^{3} hi^{3} tson^{2} jenh^{13} tsá^{2} má^{2}cá^{2}tsan^{3} né^{3}, ¿tiá^{1} má^{2}ca^{3}híh^{3} hnoh^{2} ñí^{1} Sí^{2} quioh^{21} hla^{1} Moisés, hi^{3} ha^{3} lánh^{3} lí^{3} jáɨ^{13} hi^{3} ca^{3}hléh^{3} jáun^{2} Dió^{32} ja^{1} hmá^{2} ton^{2} hi^{3} jmí^{1} chí^{1}cau^{32} jáun^{2}? Jmí^{1} ca^{3}juáh^{3} tsú^{2} jáun^{2} la^{3} lá^{2}: “Jná^{13} bíh^{1} la^{32}, Dió^{32} Juo^{13} Há^{2}bran^{21}, Isaac jɨ^{3} Jacob ní^{2} siáh^{3}”.
27 Quí^{1} Dió^{32} dá^{2} lín^{3} Dió^{32} Juo^{13} tsá^{2} zian^{2} bíh^{1}, tiá^{2} lí^{13} yáh^{3} lín^{3} tsú^{2} Dió^{32} Juo^{13} tsá^{2} má^{2}jun^{1}; jáun^{2} né^{3}, lí^{1} ná^{1}tsá^{2}con^{2} tɨ^{3} ca^{3}nga^{2} bíh^{1} hnoh^{2}.

Héih^{32} hi^{3} jlánh^{1} bíh^{1} quien^{2}
(Mateo 22:34-40; Lucas 10:25-37)

28 Ja^{1} quioh^{21} tsá^{2} hí^{3} né^{3} jmí^{1} zenh^{1} siáh^{3} jan^{2} tsá^{2} lín^{3} tɨ^{32} liei^{21}, tsá^{2} má^{2}lí^{2}niéi^{32} jáɨ^{13} hi^{3} má^{2}lí^{2}juáh^{3} tsú^{2} jáun^{2}. Tsá^{2} hí^{3} né^{3} ca^{3}lɨ^{3}tsɨn^{2} hi^{3} re^{2} bíh^{1} má^{2}lí^{2}ngáɨ^{3} Jesús, hi^{3} jáun^{2} ca^{3}ngáɨh^{3} dí^{2} siáh^{3} la^{3} lá^{2}:
—¿Hín^{2} bíh^{1} héih^{32} hi^{3} jlánh^{1} bíh^{1} quien^{2}?
29 Jáun^{2} Jesús ca^{3}záɨh^{3} tsá^{2} hí^{3}:
—Hi^{3} lá^{2} bíh^{1} héih^{32} hi^{3} jlánh^{1} bíh^{1} quien^{2} la^{3} cónh^{3} bíh^{1} ñí^{1} la^{3}jí^{32}: “Sá^{1}ní^{2} niéi^{2} hnoh^{2} tsá^{2} *Israel, jí^{32}la^{3} jan^{2} tán^{1} Dió^{32} Juo^{13} bíh^{1} dí^{2} lín^{3} Dió^{32}.
30 Jáun^{2} ¡ma^{3}hno^{1} Dió^{32} Juóuh^{32} ca^{3}la^{3} jonh^{3} jmí^{1} honh^{2}, la^{3}jí^{32} jmí^{2}chí^{3} quián^{13}, jɨ^{3} la^{3}jí^{32} hi^{3} lín^{23} nú^{2}, jɨ^{3} ca^{3}la^{3} jí^{32} pí^{3} quián^{13} nú^{2} siáh^{3}!” Hi^{3} ní^{2} bíh^{1} héih^{32} la^{3}ñí^{1} hi^{3} jlánh^{1} bíh^{1} quien^{2}.
31 Hi^{3} jáun^{2} héih^{32} ñí^{1} má^{2}tun^{3} né^{3} lí^{3} la^{3} lá^{2}: “¡Ma^{3}hno^{1} tsá^{2}mɨ^{3}cuóun^{2} renh^{2} la^{3}jmí^{1} hno^{3} nú^{2} huen^{2}!” Tiú^{2}uú^{2} zia^{32} yáh^{3} cónh^{3}í^{1} cáun^{2} héih^{32} hi^{3} jlánh^{1} bíh^{1} quien^{2} la^{3} cónh^{3} bíh^{1} hi^{3} tun^{3} ní^{2}.
32 Jáun^{2} né^{3}, tɨ^{32} liei^{21} hí^{3} ca^{3}juáh^{3} siáh^{3} la^{3} lá^{2}:
—Chú^{32} lín^{32} bíh^{1} la^{3} má^{2}lí^{2}juah^{21} hnú^{2} ní^{2} Tɨ^{32}. Jú^{1} tson^{2} bíh^{1} nɨ^{32} má^{2}lí^{2}juah^{21} hnú^{2}, hi^{3} jí^{32}la^{3} jan^{2} tán^{1} Dió^{32} bíh^{1} zian^{2}, hi^{3} tiá^{2} zian^{2} yáh^{3} cónh^{3}í^{1} jan^{2} Dió^{32} siánh^{3}.
33 Jɨ^{3} hi^{3} jlánh^{1} bíh^{1} quien^{2} hi^{3} má^{1}hno^{1} dí^{2} Dió^{32} la^{3} jonh^{3} jmí^{1} tsí^{3} dí^{2}, la^{3}jí^{32} hi^{3} ngɨ^{23} dí^{2}, [la^{3}jí^{32} jmí^{2}chí^{3} quiú^{13} dí^{2},] jɨ^{3} la^{3}jí^{32}

pí³ quiú¹³ dí² nɨ́² siáh³; jɨ³ hi³ ca³ta¹ dí² má¹hno¹ siáh³ tsá²mɨ³cuóun² raɨnh²¹ la³jmɨ́¹ hno³ dí² hmóu³², hi³ nɨ́² bíh¹ hi³ tɨ³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ jáh³ hi³ jngɨh² tsú² jáun² ñí¹con² Dió³², jɨ³ la³jɨ́³² hi³ lɨ́¹ cue³² tsú² jáun² ñí¹con² Dió³² hi³ jɨn³² tsú² jáun² ñí¹ lɨ́³ ñí¹hiú¹³.

34 Hi³ jáun² jmɨ́¹ má²lɨ́²niéi³² jáun² Jesús hi³ tsá² hí³ má²lɨ́²ngáɨ³ re² lɨ́n³², jáun² ca³juáh³ dí² la³ lá²:

—Cú¹pih²¹ bíh¹ jéi³²í¹ hniáuh³² hi³ huh²¹ hnú² jo³cuo² Dió³².

Hi³ jáun² hí¹ jan² yáh³ tiú²uú² hin² ca³tia³ tsɨ́³ hi³ nga³ siáh³ jáɨ¹³ ñí¹ hná¹ jáun².

¿Hin² bíh¹ jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ Tsá² lɨ́n¹³ Cristo?
(Mateo 22:41-46; Lucas 20:41-44)

35 Jesús jmɨ́¹ cuá¹má²tɨn² tsáu² hñu³ cuáh³² chín¹, hi³ jmɨ́¹ cuá¹juáh²³ la³ lá²:

—¿He³ láɨh³² juáh³ tsá² ná¹lɨ́n³ tɨ³² liei²¹ hi³ jan² tsá² jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹ bíh¹ néh¹ Tsá² lɨ́n¹³ Cristo?

36 Quí¹ hnga² hla¹ Dá²vi²¹ ca³hléh³ la³ cun³ jáɨ¹³ hi³ ca³cué³ Jmɨ́²chí³ Chun¹ hñu³ tsɨ́³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
Dió³² Juóu³² jná¹³ ca³záɨh³ Tɨ³² Juóu³² jná¹³:
Tɨ³ cuá² chu²¹ quion²¹ jná¹³ ñí³,
ca³la³ tɨ³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmáɨ¹ hi³ jmu¹ jná¹³ hi³
tsá² hau² hnú² lɨ́n¹³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ cáun²
jlɨ²¹ hi³ hí¹ cú¹pih²¹ tiá² quien² hi³
ná¹tsɨn²¹ hnú² tanh¹.

37 Hi³ jáun² né³, ¿ha³ bí¹ lánh³ rón³² lɨ́¹³ hi³ Tsá² lɨ́n¹³ Cristo lɨ́n³ jan² tsá² jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹?, quí¹ ta³ bí¹ hnga² yáh³ hla¹ Dá²vi²¹ hí³ la³ ca³juáh³ hi³ Juo¹³ bíh¹ tsú² Tsá² lɨ́n¹³ hí³ Cristo.

Jáun² tsá² juóun³² jmɨ́¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² né³, ca³la³ hi³ hiún² lɨ́n³² bíh¹ tsɨ́³ jmɨ́¹ ná¹náɨ³².

Jesús jñéih²³ tsáu¹³ tsá² ná¹lɨ́n³ tɨ³² liei²¹
(Mateo 23:1-36; Lucas 11:37-54; 20:45-47)

38 Jmɨ́¹ ca³ma³tɨn² Jesús tsá² ná¹ngɨh³² hí³ né³, ca³juáh³:

—Hua³hín¹³ náh² jmu³ quiúnh¹ tsá² ná¹lɨ́n³ tɨ³² liei²¹, quí¹ tsá² hí³ jlánh¹ zaɨn³² hi³ quɨ́h³² hmɨh³² cuo² hi³ ñi³táunh¹ tɨ³ hlá² tɨ³ nɨ́²; jlánh¹ hniá¹ tsú² hi³ tsáu² cuen³ Dió³² nɨ́¹ má¹ca³jenh² dí² ja¹ hmah²¹,

39 jlánh¹ hniá¹ tsú² tiánh³ ñí¹ jlánh¹ bí¹ quien² hñu³ cuáh³² quioh²¹, jɨ³ hi³ hniá¹ tsú² siáh³ tiánh³ ñí¹ jlánh¹ bí¹ quien² nɨ́¹ má¹ca³cha³táunh¹ ñí¹ nio² jmáɨ¹.

40 Tsá² hí³ bíh¹ tsá² quin²³ sɨ́¹ hñú¹³ tsá²mɨ³ hnáɨ³, hi³ má¹lɨ³² jáun² né³, lɨ́¹ ráɨn³² ñí¹ cun³quionh³ hi³ liéinh³² jáun² Dió³² ué³ lɨ́n³². Cun³ñí¹ hi³ jáun², tɨ³ jlánh¹ bíh¹ huáh² tsɨ́³ héih³² hi³ tá¹tsɨn¹ tsú² nɨ́¹ má¹jáun².

Quɨe³ ca³cué³ tsá²mɨ³ hnáɨ³ tia³mii²
(Lucas 21:1-4)

41 Cu³ jéin³² jmɨ́¹ cuá¹tón²¹ Jesús có³² ho³hñú¹³ cuáh³² chín¹, có³² ñí¹ táun³ cuó² toh² tsú² quɨe³, hi³ cuá¹jɨ́en³² dí² tsá² toh² quɨe³ ñí¹ jáun²; hi³ jáun² ca³jɨ́e³ tsú² hi³ juóun³² tsá² hánh³ toh² hliáun³ quɨe³ hñu³ cuó² jáun².

42 Jmɨ́¹jáun² ca³chó³² jan² tsá²mɨ³ hnáɨ³ tia³mii² hi³ ca³taunh³ tun³ cú¹dáɨn³, quɨe³ tiá² lin¹ nga³ quien².

43 Jmɨ́¹jáun² ca³teh³ Jesús tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con², hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:

—Jú¹ tson² cu³tí³ juo³ jná¹³ hnoh², hi³ tsá²mɨ³ hnáɨ³ tia³mii² ó³², tɨ³ hliáun³ bíh¹ má²lɨ́²cué³² tsú² la³ cónh³ bíh¹ la³jɨ́n³² tsá² má²lɨ́²tióh³² quɨe³ hñu³ cuó² ñí¹ hná¹ nɨ́².

44 Quí¹ la³jɨ́n³² tsá² ñí¹ hná¹ nɨ́² cue³² la³ cun³ hi³ má²ziau³² quioh²¹ bíh¹; tɨ³la³ tsá²mɨ³ tia³mii² ó³² né³, má²lɨ́²cué³² la³jɨ́³² la³ cun³ hi³ jmɨ́¹ zia³² quioh²¹ bíh¹, hi³ jmɨ́¹ má²ma³hau³ hi³ lɨ́¹³ zian² tsú² quioh²¹.

13

Jesús juáh³ hi³ chau²¹ jmáɨ¹ tsúnh¹³ cuáh³² chín¹
(Mateo 24:1-2; Lucas 21:5-6)

1 Ta³ má²cuá¹cuá²haɨn³² Jesús hñu³ cuáh³² chín¹, jan² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú² ca³juáh³:

—Tɨ³², sá¹nɨ́² jɨe³, ¡hénh³ ma³ chú³² jniá³ hñú³ nɨ́², hi³ hen³ ma³ cáh¹ siáh³ quɨ́n¹ hi³ lɨ́³ hiah³²!

2 Tɨ³la³ Jesús ca³ngáɨ³ la³ lá²:

—¿Jɨ́eh[21] hnú[2] hi[3] jueh[32] lɨ́n[32] hñú[3] lá[2]?
Ñí[1] lá[2] dá[2] lɨ́[13] hi[3] hí[1] cá[2] máɨ[3] quɨ́n[1] tiú[2]uú[2]
ná[1]juɨn[1] quionh[3] quɨ́n[1] raɨnh[21]; la[3]jɨ́[32] bíh[1]
juú[1] tsúnh[13].

Ha[3] lánh[3] rón[32] lɨ[3] lin[1] ñí[1] táuh[3] jmáɨ[1]
(Mateo 24:3-28; Lucas 21:7-24; 17:22-24)

3 Jmɨ́[1]jáun[2] ja[3]taunh[21] dí[2] tɨ[3] tsɨ[3] máh[3]
Olivos ñí[1] jniá[3] jáun[2] cuáh[32] chín[1]. Tá[1]la[3]
má[2]cuá[1]tón[21] jáun[2] Jesús ñí[1] jáun[2] né[3], jáun[2]
Pé[1], Jacobo, Juan[2] jɨ[3] Tre[21] nɨ́[2] siáh[3] ca[3]ngáɨ[3]
ñí[1]con[2] tsú[2] la[3] lá[2] tá[1]la[3] tiá[2] hin[2] zian[2]:
4 —Hnáu[2] jnoh[1] hi[3] juáh[13] hnú[2] ha[3] lɨh[3]
lɨ́[13] hi[3] má[2]lɨ́[2]juah[21] hnú[2] jáun[2]. ¿He[3] dá[2]
lánh[3] rón[32] lɨ[3] lin[1] nɨ́[1]juáh[3] má[1]tɨ[3] ñí[1] lɨ[3]tí[3]
hi[3] nɨ́[2]?
5 Jáun[2] Jesús ca[3]juáh[3] la[3] lá[2]:
—Hua[3]hín[13] lɨ́n[32] náh[2] jmu[3], hí[1] jan[2] lɨ́[2]
hin[2] cuɨ́[1] má[1]cau[2] náh[2].
6 Quí[1] juóun[32] lɨ́n[32] tsáu[2] ja[3]táunh[1] hi[3]
ja[3]jmú[3] hi[3] lɨ́n[3] la[3]juah[21] dú[1] jná[13], hi[3]
ja[3]juah[21]: "¡Jná[13] bíh[1] lɨ́n[3] Cristo!"; jáun[2]
juóun[32] lɨ́n[32] bíh[1] tsáu[2] ma[3]can[2] tsú[2].
7 "Tɨ[3]la[3] nɨ́[1] má[1]ca[3]niéih[2] náh[2] jáɨ[13] hi[3]
má[2]zia[32] hniéɨ[2] tɨ[3] hlá[2] tɨ[3] nɨ́[2], ha[3] lɨ́[2] juenh[3]
náh[2], quí[1] la[3] jáun[2] ca[3]tɨ[21] lɨ́[13] bíh[1] tín[2], tɨ[3]la[3]
jun[3]juáh[13] hi[3] má[2]tsa[3]hín[3] yáh[3] jaun[32].
8 Quí[1] tsá[2] zian[2] cáun[2] hué[32] jmu[3] hniéɨ[2]
quionh[3] tsá[2] zian[2] hué[32] siáh[3], jɨ[3] tsá[2] hɨ́n[13]
hué[32] ñí[1] hliáun[3] quiu[3] tɨ́n[3] siáh[3] quionh[3]
tsá[2]ján[2] tsá[2]ján[2]; ñí[1] hliáun[3] qui[3] jɨ́eh[3] hué[32]
hi[3] lɨ[3] zia[32] siáh[3] ho[3]cuóun[3], [jɨ[3] hi[3] lɨ́[1] tiáunh[1]
tsáu[2] tiá[3] siaun[32]]. Hi[3] nɨ́[2] dá[2] cun[3] ja[1]
má[2]ca[3]lɨ[3]liau[3] bíh[1] hi[3] ma[3]tso[2] tsáu[2] tsɨ́[3],
jun[3]juáh[13] má[2]hnáu[2] yáh[3].
9 "Tɨ[3]la[3] hniáuh[32] tiáunh[1] hua[3]jan[21] bíh[1]
hnoh[2]; quí[1] hnoh[2] dá[2] jɨenh[3] tsú[2] jo[3]cuo[2]
tsá[2]tan[21], jɨ[3] hi[3] quiu[3] po[3] tsú[2] hnoh[2] la[3]
tɨ[3] hñu[3] cuáh[32] quiú[13] dí[2]. Hi[3] tsa[3]jau[2] tsú[2]
siáh[3] hnoh[2] ta[3] ñí[1] tsá[2] ná[1]ho[2] ta[21] jɨ[3] ta[3] ñí[1]
tsá[2] ná[1]lɨ́n[3] re[21] nɨ́[2] siáh[3] cun[3]ñí[1] hi[3] ca[3]tɨn[1]
jná[13]; má[1]jáun[2] bíh[1] má[2]lɨ́[13] cuéh[1] hnoh[2] jú[1]
tson[2] hi[3] ca[3]tɨn[1] jná[13] ñí[1]con[2] tsá[2] hí[3].
10 Ñeh[2] bíh[1] hi[3] táuh[3] jmáɨ[1] má[1]ná[1], jú[1]
chú[32] hi[3] lɨ́[13] liáun[3] tsú[2] ca[3]tɨ[21] ngáɨ[32] tsú[2]
tín[2] ñí[1]con[2] la[3]jɨ́n[32], la[3]jáh[3] dú[1] ñí[1] juo[3] tsá[2]
jma[2].
11 Nɨ́[1] má[1]já[2]jau[2] tsú[2] hnoh[2] ta[3] ñí[1]
tsá[2]tan[21] né[3], ha[3] lɨ́[2] jmú[2] náh[2] hɨ[32] honh[2]
nɨ́[1]juáh[3] he[3] cuá[1]juah[21] náh[2] ñí[1] jáun[2]. Quí[1]
jmáɨ[1] jáun[2] dá[2] cáun[2] cuá[1]hléh[1] hnoh[2] la[3]
cun[3] jáɨ[13] hi[3] hí[3] hñu[3] honh[2] bíh[1] náh[2];
quí[1] jáɨ[13] jáun[2] cué[32] Jmɨ́[2]chí[3] Chun[1] bíh[1],
jun[3]juáh[13] jáɨ[13] quián[13] hmóu[32] yáh[3] náh[2].
12 Hí[1] la[3] tɨ[3] tsá[2] jan[2] jméɨ[2] mí[1]ziú[13]
quionh[3] yáh[3] tsú[2] jɨenh[3] hi[3] jngah[3] tsáu[2], jɨ[3]
tsá[2] má[2]lieih[21] siáh[3] jɨenh[3] jon[2]; jon[2] tsáu[2]
jmu[3] hniéɨ[2] quionh[3] jméɨ[2] mí[1]ziú[13], hi[3] hí[1]
ca[3]la[3] tɨ[3] jɨenh[3] yáh[3] tsú[2] tsá[2] má[2]lieih[21] hí[3]
hi[3] jngah[3] tsáu[2].
13 Tsá[2] zian[2] tá[1] cáun[2] hngá[1]máh[3] bíh[1]
lɨ[3]hau[2] hnoh[2] cun[3]ñí[1] hi[3] ca[3]tɨn[1] jná[13]; tɨ[3]la[3]
nɨ́[1]juáh[3] tsá[2] nio[2] cáun[2] tsɨ́[3] la[3] má[2]nio[2] jáun[2]
ca[3]la[3] tɨ[3] ñí[1] cá[1]táuh[3] jmáɨ[1] né[3], tsá[2] hí[3] bíh[1]
liáun[3].
14 "Nɨ́[1] má[1]ca[3]jɨeh[3] hnoh[2] hi[3] hlah[3] hi[3]
hó[32] hi[3] jmu[3] hi[3] hliáh[13] ñí[1] hɨ́en[1] [la[3] cun[3]
hi[3] ca[3]hɨ́e[3] jáun[2] hla[1] Daniel *tɨ[32] jë[1] Dió[32]],
má[1]ca[3]jɨeh[3] hnoh[2] hi[3] hi[3] jáun[2] má[2]nio[2]
ñí[1] tiá[2] jmɨ́[1] ca[3]tɨn[1] —nɨ́[1]juáh[3] tsá[2] hɨ[32]
jáɨ[13] lá[2], cuɨ́[1] ngɨ[13]—, hi[3] jáun[2] jmáɨ[1] jáun[2]
má[2]hniáuh[32] cuon[3] tsá[2] hɨ́n[13] tɨ[3] Judea ñí[1] lɨ[3]
máh[3].
15 Hi[3] jáun[2] nɨ́[1]juáh[3] tsá[2] cuá[1]tsɨ[21] tsáɨh[3]
hñú[3] máɨ[2] tsáɨh[3] quioh[21] jmáɨ[1] jáun[2] né[3],
ha[3] lɨ́[2] cuɨ́[1] son[2] hi[3] tsa[3]hen[2] ñéih[3] hi[3]
tsa[3]quián[3] hi[3] nio[2] ñéih[3] quioh[21], hniáuh[32]
la[3]juɨ[32] cuon[3] bíh[1] tsú[2];
16 hi[3] nɨ́[1]juáh[3] tsá[2] cuá[1]hún[1] ñí[1]náɨ[2] né[3],
tiá[2] hniáuh[32] yáh[3] tsánh[32] tsú[2] hi[3] tsa[3]quián[3]
ha[1].
17 ¡Jlánh[1] juo[23] tsá[2]mɨ[3] tsá[2] ná[1]quian[2] jon[2]
jmáɨ[1] jáun[2], jɨ[3] tsá[2] ná[1]jan[2] dáɨn[2] tiúh[23] nɨ́[2]
siáh[3]!
18 Mɨ́[1] náh[2] ñí[1]con[2] Dió[32] hi[3] ha[3] lɨ́[2] cuɨ́[1]
chau[21] jmáɨ[1] jáun[2] cáun[2] jmɨ́[1] ñí[1]cuóu[3];
19 quí[1] jmáɨ[1] jáun[2] lɨ[3] zia[32] cáun[2]
uu[3]mí[2]tsɨ[32] huáh[2] tsɨ́[3] cu[3]tí[13], cáun[2] hi[3] hí[1]
cónh[3] tiá[2] má[2]lɨ[32] la[3] cun[3] jmɨ́[1] ca[3]jmú[3] Dió[32]
hngá[1]máh[3] lá[2], hi[3] sa[3]jun[3] lɨ[3] zia[32] bíh[1] siáh[3]
tɨ[3] chí[1]cáɨn[2] jáun[2].
20 Sá[1]jmɨ́[1] hi[3] Dió[32] Juo[13] dí[2] tiá[2] hná[32]
jmáɨ[1] jáun[2] dúh[1], jáun[2] ca[3]la[3] jɨ́n[32] bíh[1] tsáu[2]
jmɨ́[1] hiá[1] jmɨ́[1] tsán[13]; tɨ[3]la[3] cun[3]ñí[1] hi[3] hnio[3]

tsú² tsá² joh¹, tsá² má²ca³quianh³ tsú² hí³
hnga², hi³ jáun² bíh¹ má²ca³hná³ Dió³² jmáɨ¹
jáun².
21 ”Né³² né³, nɨ́¹juáh³ má¹jáun² má²zian²
tsá² juáh³ ñí¹con² hnoh²: “¡Sá¹nɨ́² jɨe³, ñí¹ lá²
má²cuá³ Tsá² lɨ́n³ Cristo!”, ho³: “¡Sá¹nɨ́² jɨe³,
ñí¹ zio¹ má²cuá³!”, ha³ lɨ́² lɨ́¹ táunh³ náh² ta²¹.
22 Quí¹ juóun³² bíh¹ tsáu² ja³táunh¹ hi³
ja³ma³cau², hi³ juáh³ hi³ lɨ́n³ Cristo, jɨ³ tsá²
juáh³ siáh³ hi³ ná¹lɨ́n³ tɨ³² jë¹ Dió³²; hi³ jmu³
siáh³ li²¹ jɨ³ hua³jueh³², hi³ ma³can² tsáu²,
hi³ hí¹ la³ tɨ³ tsá² má²ca³quianh³ hnga² yáh³
Dió³² ma³can² tsú² siáh³ nɨ́¹juáh³ hi³ lɨ́¹³.
23 Tɨ³la³ cuɨ́¹ tiáunh¹ hnoh² hua³jan²¹ lɨ́n²¹;
quí¹ la³jɨ́³² bíh¹ má²lɨ́²juo³ jná¹³ hnoh² ta³
tin².

Jmáɨ¹ hi³ jáunh³ Jon² tsá²mɨ³cuóun²
(Mateo 24:29-35,42,44; Lucas 21:25-36)

24 ”Tɨ³la³ nɨ́¹ má¹ca³nga² uu³mí²tsɨ³² huáh²
tsɨ́³ nɨ́² né³, má¹jáun² má²nieh¹³ hiú², hi³ zɨ́h²
siáh³ tiú²uú² joh¹ cué³²,
25 jɨ³ hi³ ziu³ súh³² siáh³ chí¹jmaɨ²¹ haɨ²¹
chi³cuú², hi³ hí¹ ca³la³ tɨ³ pí³ hi³ jniá³
chi³cuú² yáh³ ru³ juá³ siáh³.
26 Má¹jáun² máh³ jɨ́en³² tsú² Jon²
tsá²mɨ³cuóun² hi³ cuá¹jáunh²³ juɨ³² ja¹ jnie²
quionh³ pí³ hi³ cáu² hi³ jueh³² lɨ́n³² quioh²¹,
hi³ lin¹ hi³ quien² tsú².
27 Má¹jáun² zen³ tsú² tsá²cuú² tsá²ta³ hi³
chan³ cu³lɨ²¹ tsá² má²ná¹quiánh¹ hí³ joh¹,
tsá² zian² tá¹ quiún³ cuoh¹ mɨ³cuú², la³ tɨ³
hué³² ñí¹ má²uóunh³, ca³la³ tɨ³ ñí¹ cá¹táuh³
cuoh¹ mɨ³cuú².
28 ”Cuɨ́¹ ngɨ¹³ náh² jáɨ¹³ hi³ jmu¹ jná¹³
lá² cun³quionh³ hmá² sí² co²: Jɨ́eh³² hnoh²
nɨ́¹juáh³ má²tá¹jmu¹³ hmá², hi³ má²ná¹hion²
siáh³ mu²¹ zɨ́h³, jáun² má²ná¹ñíh¹ hnoh² hi³
má²má²janh² bíh¹ jmɨ́¹ ñí²hiú².
29 Ja³bí¹ la³ jáun² bíh¹ siáh³, nɨ́¹juáh³
má²jɨ́eh³² hnoh² hi³ má²lɨ́²³ la³jɨ́³² hi³
má²lɨ́²juánh³² jná¹³ nɨ́², jáun² má²ñíh¹ náh²
hi³ ho³hñú¹³ bíh¹ má²zenh² jná¹³ Jon²
tsá²mɨ³cuóun².
30 Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ la³jɨ́³² hi³
nɨ́² lɨ́¹³, ñeh² bíh¹ hi³ hiá¹ tsán¹³ tsá² zian²
jmáɨ¹ hi³ ziáun² dí² lá².
31 Chau²¹ jmáɨ¹ tsa³hín³ bíh¹ la³jɨ́³² hi³
jniá³ chi³cuú² la³ má²quionh³ hngá¹máh³
lá², tɨ³la³ jáɨ¹³ quion²¹ jná¹³ má¹ná¹, tiá²
tón³² jmáɨ¹ tsa³hín³ yáh³.
32 ”Tɨ³la³ hi³ ca³tɨ²¹ hín² jmáɨ¹, ho³ hín²
la³nió¹ lɨ́¹³ la³ jáun² né³, hí¹ jan² yáh³ tiá²
hin² ñi³², quí¹ hí¹juáh³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³²,
tsá² tionh² hñu³mɨ³cuú² yáh³ tiá² ñi³², hi³
sa³jun³ hnga² yáh³ Jon² Dió³² ñi³² siáh³;
jɨ́³²la³ hnga² bíh¹ Dió³² Jméi² tsú² ñi³².
33 ”Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, tianh³ náh²
ná¹ñí¹ hi³ ná¹ua³hin¹³ náh², [jɨ³ hi³ ná¹lienh¹
náh² siáh³ Dió³²,] quí¹ tiá² ñíh¹ yáh³ náh²
ha³ lɨ́h³ chau²¹ jmáɨ¹ jáun².
34 Quí¹ jmáɨ¹ jáun² lɨ́¹³ la³ lá²: Jan²
tsá²ñuh² cua³han³ hñú¹³, hi³ ngau³ ñí¹
uóunh³; tɨ³la³ ñeh² bíh¹ hi³ cua³haɨn³² tsú²
má¹ná¹, ca³chá³ tsú² hñú¹³ jo³cuo² tsá²
quian²¹, hi³ ma³ quin³² ma³ jan³² ca³cuéh³
dí² ta²¹ hi³ ca³tɨn¹ jmu³, hi³ ca³jmú³ tsú²
siáh³ héih³² ñí¹con² tsá² jmu² hua³hí¹³
ho³hñú¹³ hi³ jmu³ re² ta²¹ quioh²¹.
35 Hi³ jáun² ja³bí¹ hnoh² uá²jaɨ³² tianh³
náh² ná¹ñí¹, quí¹ tiá² ñíh¹ yáh³ náh² ha³
lɨ́h³ cuánh³² tsá² hñú¹³, hí¹ cuánh³² cun³
ca³niéi², ho³ cuánh³² cun³ chu³nie², ho³
cuánh³² la³ cun³ ca³hó³ cá¹háu² hi³ ñí¹,
ho³lá²dá² tɨ³ nɨ́¹ má¹já²jnia² uá¹;
36 su³uú² jáunh²³ tsú² cu³diá²jan² ta³
ná¹cuóun¹ náh².
37 La³ cun³ hi³ juanh³² jná¹³ ñí¹con²
hnoh² juo³ jná¹³ siáh³ la³jɨ́n³² tsáu²: ¡Tianh³
náh² ná¹ñí¹ náh²!

14

Má²ren²¹ tsú² jáɨ¹³ hi³ zanh³ Jesús
(Mateo 26:1-5; Lucas 22:1-2; Juan 11:45-53)

1 Tun³ jmáɨ¹ bíh¹ jéɨ³²í¹ jmɨ́¹ hniáuh²¹ hi³
tɨ²¹ *Jmɨ́¹hɨ́en¹, jmáɨ¹ hi³ cúh² tsá² *judíos
*hí³ cuú²miih²¹, la³ cun³ hí¹miih²¹ tiá² tie³
jan² yáh³. Hi³ jáun² tsá² ná¹lɨ́n³ mi³jmú³ jɨ³
tsá² ná¹lɨ́n³ tɨ³² liei²¹ nɨ́² siáh³ ca³hnauh² tsɨ́³
ha³ lánh³ rón³² lɨ́¹³ zanh³ dí² Jesús ta³máɨh³,
hi³ jáun² jngɨh³ dí².
2 Tɨ³la³ jmɨ́¹ ná¹juáh²³ dí²:

—Ha³ tiá² zanh¹³ yáh³ dí² tsú² tá¹la³ jmáɨ¹ má¹ná¹, quí¹ hu³sa³ nɨ́² lɨ́¹ ca³taunh³ tsáu² tiá³ siaun³².

Jan² tsá²mɨ³ sé²³ no¹ má²ró³² chí¹ Jesús
(Mateo 26:6-13; Juan 12:1-8)

3 Jmɨ́¹jáun² jmɨ́¹ cuá¹tón²¹ Jesús já¹ juú² Betania, hñú¹³ Sí¹mu²¹ tsá² jmɨ́¹ téh²³ tsú² hí³ "tsá² lɨ́n³ *mɨ³ho²¹ péin³". Tá¹la³ jmɨ́¹ cuá¹tón²¹ jáun² Jesús ñí¹ mesa né³, cuan³ jan² tsá²mɨ³ hi³ quian³² cáun² tse³ míh¹ hi³ lɨ́³ cún¹ tiáu² alabastro hi³ jmɨ́¹ canh², hi³ ha²¹ no¹ má²ró³² chu²¹ lɨ́n²¹, jmaɨh²¹ hngó³² quioh²¹ cáun² há² má²ró³² jmáɨ² nardo, cáun² hi³ hmuh²¹ lɨ́n²¹. Jáun² ca³jó³ tsú² mɨ³láɨ¹ tse³ pih²¹ jáun², hi³ jáun² ca³sé³ dí² no¹ má²ró³² jáun² chí¹ Jesús.

4 Ma³ jan² tsá² jmɨ́¹ tionh¹ ñí¹ jáun² ca³míh³ tsɨ́³, hi³ jáun² ca³juónh³ la³ lá² ja¹ hmóu³²:

—¿He³ láɨh³² sa³ lɨ́¹ quí² lɨ́¹ hin²³ tsú² no¹ má²ró³² nɨ́² quioh²¹?

5 No¹ má²ró³² nɨ́² jmɨ́¹ lɨ́¹³ tsa³hnáɨ¹ lɨ́³ cun³ hnɨ³² nio² hña³láu³ héih³² quɨe³ *cú¹tiáu², jáun² quɨe³ jáun² jmɨ́¹ lɨ́¹³ cuéh³² tsú² tsá² tia³mii².

Jáun² ca³ziu³ ca³hɨen³ tsú² tsá²mɨ³ hí³.

6 Tɨ³la³ Jesús ca³juáh³ la³ lá²:

—Ha³ lɨ́² lɨ́¹ jmú² náh² liúnh¹ ñí¹con² tsú²; ¿he³ láɨh³² ma³tsan¹³ hnoh² tsɨ́³ tsú²? Quí¹ cáun² hi³ chu²¹ bíh¹ la³² má²lɨ́²jmú³ tsú² ñí¹con² jná¹³.

7 Quí¹ la³jɨ́³² jmáɨ¹ bíh¹ zian² tsá² tia³mii² ja¹ quián¹³ hnoh², hi³ jáun² lɨ́¹³ bíh¹ jmúh¹³ náh² hi³ chú³² ñí¹con² tsú² lɨ³ua³ cáun² jmáɨ¹ hi³ hnáuh² náh² jmúh¹³; tɨ³la³ jná¹³ né³, jun³juáh¹³ jmáɨ¹ ca³la³ jɨ́³² yáh³ cuon¹ jná¹³ ja¹ quián¹³ hnoh².

8 Tsá²mɨ³ nɨ́² má²lɨ́²jmú³ la³ cun³ hi³ lɨ́¹³ lɨ³ jmu³ ñí¹con² jná¹³; quí¹ má²lɨ́²sé³² tsú² jná¹³ no¹ má²ró³² ta³ tin² ñeh² bíh¹ hi³ tsa³haun³ ná¹.

9 Quí¹ jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ lɨ³ua³ cáun² ñí¹ tsa³hléh² tsú² jú¹ chú³² tá¹ cáun² hngá¹máh³, ja³bí¹ tsa³chá² tsú² siáh³ la³ cun³ hi³ má²lɨ́²jmú³ tsá²mɨ³ lá², hi³ jáun² chau¹³ tsɨ́³ tsáu² hi³ ca³tɨn¹ tsú².

Judas jɨenh²³ Jesús
(Mateo 26:14-16; Lucas 22:3-6)

10 Jáun² né³, jmɨ́¹jáun² ngau³ Judas tsá² ja³ hí³ tɨ³ juú² Queriot, jan² tsá² quian³tun³ joh¹ Jesús, hi³ ca³ñí¹lienh¹³ dí² tsá² ná¹lɨ́n³ mi³jmú³ hi³ jmu³ dí² jáɨ¹³ hi³ jɨenh³ dí² Jesús jo³cuo² tsá² hí³.

11 Jmɨ́¹ má²lɨ́²niéɨ³² jáun² tsá² hí³ jáɨ¹³ jáun² né³, ca³lɨ³ hiún² lɨ́n³² bíh¹ tsɨ́³, jáun² ca³jmú³ tsú² jáɨ¹³ hi³ cué³² quɨe³. Jáun² né³, Judas ca³hnauh² tsɨ́³ ha³ lánh³ rón³² lɨ́¹³ jɨenh³ dí² Jesús.

Jesús jmu² má³² hi³ lɨ́³ nóh³² ca³tɨ²¹ hi³ jún³
(Mateo 26:17-29; Lucas 22:7-23; Juan 13:21-30; 1 Corintios 11:23-26)

12 Jmɨ́¹ cá¹chó²¹ jmáɨ¹ hi³ cua³hlau³ Jmɨ́¹hɨ́en¹, jmáɨ¹ hi³ cúh² tsá² judíos hí³ cuú²miih²¹, la³ cun³ hí¹miih²¹ tiá² tie³ jan², jmáɨ¹ hi³ jngɨh² tsú² jáun² *já¹ziáh² míh¹ ñí¹con² Dió³² ca³tɨ²¹ Jmɨ́¹hɨ́en¹, jáun² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² Jesús ca³ngáɨ³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Ha³ jinh¹ hnáuh² hnú² hi³ tsá¹jmú¹³ jnoh¹ hua³jan²¹ má³² quioh²¹ Jmɨ́¹hɨ́en¹ lá² hi³ cúh¹³ hnú²?

13 Jmɨ́¹jáun² ca³zen³ dí² gon³ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con², hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:

—Cuá²táunh¹ náh² já¹ juú², hi³ jáun² ñí¹ jáun² jenh¹³ náh² jan² tsá²ñuh² quiaun² tse³ ha²¹ jmáɨ². Cuá²táunh¹ náh² cu³chin¹ cu³hna²¹ tsú²,

14 jáun² hñú³ ñí¹ hen¹³ tsá² hí³, cuá²zéih³ náh² tsá² hñú¹³ la³ lá²: "Tɨ³² Juo¹³ jnoh¹ ñí¹juah²¹: ¿Ha³ jinh¹ lɨ́³ ñéih³ ñí¹ cueh³² tsú² tsáu² quion²¹ jná¹³, ñí¹ lɨ́¹³ cuh²¹ jná¹³ má³² quioh²¹ Jmɨ́¹hɨ́en¹ lá² quiúnh¹ jná¹³ tsá² haɨn²¹ tɨ³ con² ná¹?"

15 Jáun² tsá² hí³ tsa³jau² hnoh² cáun² ñéih³ jueh³² ñí¹ tun³ tsɨn¹, ñí¹ má²lɨ́³ re²; ñí¹ jáun² bíh¹ cuá¹jmuh³ hnoh² hua³jan²¹ má³² quiú¹³ dí².

16 Hi³ jáun² né³, ja³taunh²¹ bíh¹ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú², hi³ jáun² ca³cha³táunh¹ tsú² já¹ juú², hi³ jáun² ca³lɨ³tí³ bíh¹ la³ cun³ rón³² hi³ má²lɨ́²juáh³ jáun² Jesús; hi³ jáun²

ñí¹ jáun² bíh¹ ca³jmú³ tsú² hua³jan²¹ má³² quioh²¹ Jmí¹híen¹.

17 Jmí¹ má²ca³zɨ³² jáun² né³, ca³chó³² Jesús ñí¹ jáun², la³ má²quionh³ tsú² tsá² quian³tun³ joh¹.

18 Tá¹la³ má²tionh² tsú² jáun² ñí¹ mesa hi³ má²ná¹cúh² tsú² má³², jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ zian² jan² tsá² ná¹cúh²³ dí² lá² quiúnh¹ né³bí¹ jɨenh³ jná¹³.

19 Jmí¹jáun² jlánh¹ hlaɨh³ ca³niau²¹ tsí³ tsá² hí³, hi³ jáun² ma³ quin³² ma³ jan³² tsú² ca³ngáɨh³ Jesús, hi³ juáh³:

—¿Hí¹ jná¹³ juáh¹³?

20 Jáun² Jesús né³ ca³juáh³:

—Jan² hnoh² tsá² quian³tun³, tsá² cuh³² jná¹³ cáun² uon² quiúnh¹ bíh¹ jmu³ la³ jáun².

21 Quí¹ jná¹³ Jon² tsá²mɨ³cuóun² cuá¹tsau³² bíh¹ hná¹ he² juɨ³² hi³ ca³tɨn¹, la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³²; tɨ³la³ ¡juo²³ bíh¹ tsá²ñuh² tsá² jɨenh³ jná¹³! Tɨ³ jlánh¹ bíh¹ jmí¹ re² quioh²¹ tsá² hí³ sá¹jmí¹ hi³ cu³tsa³² tiá² ca³lɨ³zian² bíh¹ tsú² cú²jueh³² dúh¹.

22 Tá¹la³ ná¹cúh² tsú² jáun² né³, Jesús ca³can³ hí³ cuú²miih²¹, hi³ jáun² ca³cuéh³ tiá¹hmah¹ Dió³², jmí¹ lɨ²¹ jáun² né³ ca³ca³ dí², hi³ jáun² ca³tsóh³ tsú² ñí¹con² tsá² hí³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Quɨéɨh³ náh², quí¹ hi³ lá² bíh¹ ngú³ quion²¹ jná¹³.

23 Jmí¹ lɨ²¹ jáun² ca³can³ tsú² siáh³ cáun² copa, hi³ jáun² ca³cuéh³ tiá¹hmah¹ Dió³²; jmí¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³nga³ dí² siáh³ ñí¹ tionh¹ tsá² hí³, hi³ jáun² ca³la³ jí³² bíh¹ tsú² ca³hɨnh³ hi³ jmí¹ ha²¹ jáun² copa.

24 Jáun² ca³záɨh³ dí² tsá² hí³ la³ lá²:

—Hi³ ní² bíh¹ jmí²hán¹ jná¹³ hi³ táɨn³² cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ juóun³² tsáu²; la³ jáun² bíh¹ lɨ³ lin¹ hi³ má²quien² cáun² nió³² hmaɨ²¹.

25 Jú¹ tson² juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh², hi³ tiú²uú² aɨh²¹ yáh³ jná¹³ mu² ráu³ mɨ³ uóun²jɨeh¹³ lá², ca³la³ tɨ³ ní¹ má¹cá²chó³² jmáɨ¹ hi³ aɨh²¹ jná¹³ mu² ráu³ lin¹³ cu³lɨ²¹ quiúnh¹ hnoh² máh³, jmáɨ¹ hi³ má²cuá¹ho² jná¹³ jáɨ¹³ cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Ñuh³².

Jesús juáh³ hi³ nó³² Sí¹mu²¹ Pé¹ tɨ³ có³²
(Mateo 26:30-35; Lucas 22:31-34; Juan 13:36-38)

26 Jmí¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³híe³ tsú² cáun² sun¹ quioh²¹ Dió³², hi³ jáun² jmí¹ lɨ²¹ jáun² ja³taunh²¹ tɨ³ máh³ Olivos.

27 Jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—La³jí³² bíh¹ hnoh² tianh¹³ tɨ³ có³² ca³tɨn¹ jná¹³ já¹niéi² lá²; quí¹ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³: "Jngɨh²¹ jná¹³ Tsá² jmu² hua³hí¹³ *já¹ziáh², hi³ jáun² já¹ziáh² hí³ né³ lí¹ tiú¹ lí¹ hán¹ bíh¹ lí¹³".

28 Tɨ³la³ ní¹ má¹ca³jenh¹³ jná¹³ jáun² má¹ná¹, ñih²¹ jná¹³ chí¹ján³ la³ cun³ bíh¹ hnoh² tɨ³ hué¹³ Galilea.

29 Hi³ jáun² Pé¹ né³, ca³juáh³ la³ lá²:

—Uá¹jinh¹ la³jí³² tsá² ñí¹ hná¹ lá² ca³ta³tonh¹ tɨ³ có³² ñí¹con² hnú², tɨ³la³ jná¹³ má¹ná¹, ¡cun³ tiá² jáun² yáh³!

30 Tɨ³la³ Jesús né³ ca³záɨh³ Pé¹ la³ lá²:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnú², hi³ já¹niéi² lá² bíh¹ cánh³², ñeh² bíh¹ hi³ hau³ tenh³ jéin³² cá¹háu² juáh¹³ hnú² hnaɨh³² jéin³² hi³ tiá² cuóu³² nú² jná¹³.

31 Tɨ³la³ hí³ né³, ca³jmú³ pin³ jë¹ hi³ ca³juáh³:

—Uá¹jinh¹ ca³la³ tɨ³ jmí²chí³ quion²¹ yáh³ jná¹³ ca³cáɨn³, hi³ jún³ jná¹³ cu³lɨ²¹ quiúnh¹ hnú², cun³ tiá² zeih²¹ bíh¹ jná¹³ hnú² tɨ³ có³².

Hi³ jáun² la³jí³² bíh¹ tsá² ñí¹ hná¹ hí³ ca³juáh³ cá²ren².

Jesús liéinh³² Jméi² ñí¹ lí³ ja¹ hmá² hi³ jná¹ quioh²¹ tsáu² ñí¹ téh²³ tsú² Getsemaní
(Mateo 26:36-46; Lucas 22:39-46; Juan 18:1; Hebreos 5:7-8)

32 Jmí¹jáun² ca³cha³táunh¹ tsú² cáun² ñí¹ téh²³ tsú² Getsemaní, jáun² Jesús ca³záɨh³ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con²:

—Tianh³ hnoh² ñí¹ lá² tá¹la³ ñí¹lienh¹ jná¹³ Dió³².

33 Jáun² jí³²la³ gáun³ tsáu² bíh¹ ca³jan³ tsú²: Pé¹, Jacobo jɨ³ Juan² ní² siáh³; jmí¹jáun² ca³lɨ³liau³ hi³ ca³ta³no¹ hlaɨh³ lín²¹ tsí³ tsú²,

jɨ³ hi³ ca³la³ hi³ ca³hu³ ca³jngɨh³ lɨ́n³² tsɨ́³ tsú².

34 Jáun² ca³záɨh³ dí² tsá² gáun³ hí³ la³ lá²:

—Jlánh¹ ñí¹jún³ jná¹³ lɨ́²³ cun³ñí¹ hi³ ja³²lɨ³ hlaɨh³ nio² tsɨn³². Tɨ³la³ hnoh² tianh³ náh² ná¹ñí¹ ñí¹ lá².

35 Jáun² né³ Jesús ngau³ ca³lá² tɨ³ chí¹ján³, jáun² ca³jmú³ cuá¹jñi²³ hi³ ca³hiéih³ ñí¹ la³ tɨ³ hué³² hi³ ca³mɨ́³ dí² ñí¹con² Dió³² nɨ́¹juáh³ hi³ lɨ́¹³ hi³ tiá² há¹ tiá² ngá¹³ dí² la³ cun³ hi³ né³bí¹ lɨ́¹³ jáun².

36 —Hnú² Tia²¹ —ca³zaɨh³ dí² Jméi²—, tiá² hi³ zia³² yáh³ hi³ juóuh³² ñí¹con² hnú², liau¹ tiá³ jná¹³ ca³tɨ²¹ jmáɨ² tsɨ́h³² hi³ ca³tɨn¹ jná¹³ aɨh²¹; tɨ³la³ ha³ lɨ́² cuɨ́¹ lɨ́¹³ la³ cun³ hi³ hnó³² jná¹³ má¹ná¹, cuɨ́¹ lɨ́¹³ bíh¹ la³ cun³ hi³ hnáuh² hnú².

37 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ngah³ dí² tɨ³ ñí¹ tionh¹ jáun² tsá² gáun³ hí³, jáun² sa³ ná¹cuóun¹ bíh¹ tsá² hí³ jmɨ́¹ cá¹chánh²¹ dí²; jáun² ca³záɨh³ dí² Pé¹:

—Sí¹mu²¹, ¿hí¹ rá²cuóun¹ uá¹ nú²? ¿Hí¹ hí¹juáh³ cu³tiá³ uá¹ tiá² ca³tion¹³ hnú² hi³ ñíh¹³ ñi³ñí¹?

38 Tianh³ náh² ná¹ñí¹ hi³ lienh¹ náh² siáh³ Dió³², hi³ jáun² tiá² lɨ́¹³ tánh³² náh² tso³. Quí¹ hua³jan²¹ lɨ́n²¹ bíh¹ hún¹ jmɨ́²chí³ quián¹³ náh², tɨ³la³ ngú³ quián¹³ bí¹ náh² jlánh¹ tiá² pin³.

39 Jmɨ́¹jáun² ngau³ tsú² siáh³ hi³ ca³ñí¹lienh¹³ Dió³² la³ cun³ hi³ má²lɨ́²juáh³ tsú² jáun² jmɨ́¹tin².

40 Jáun² cuanh³ tsú² siáh³, sa³ siáh³ bíh¹ siáh³ má²ná¹cuóun¹ tsá² hí³ jmɨ́¹ cuanh²¹ dí², quí¹ cun³ñí¹ hi³hliá² jlánh¹ má²tioh³ ziú³ ñí¹ tsú². Jáun² tiá² ñi³² he³ nga³ bíh¹ tsú² lɨ³.

41 Jáun² ngau³ tsú² siáh³ ñí¹ má²tɨ³² hnaɨh³² jéin³²; jmɨ́¹ cuanh²¹ tsú² jáun² né³ ca³juáh³:

—¿Hí¹ la³ má²tionh² jáun² uá¹ hnoh² tie³ hi³ ná¹cuóun¹ náh²? Má²tioh²¹ bíh¹ cu³ nɨ́², má²cá²chó³² bíh¹ jmáɨ¹ hi³ jɨenh³ tsú² Jon² tsá²mɨ³cuóun² jo³cuo² tsá² ná¹ren² tso³.

42 Nú¹ tianh³ náh², ma³tsáu¹³; quí¹ nɨ́² bíh¹ má²cuá¹ja³² tsá² jɨenh³ jná¹³.

Má²jan² tsú² Jesús hi³ tson³
(Mateo 26:47-56; Lucas 22:47-53; Juan 18:2-11)

43 Tá¹la³ jmɨ́¹ dí¹hleh³² jáun² bíh¹ Jesús cuan³ Judas, jan² tsá² jmɨ́¹ lɨ́n³ tsá² quian³tun³ joh¹ tsú², hi³ má²hí¹quionh³ juóun³² lɨ́n³² tsá² ná¹quian³² mí¹táɨ³ hmu³ tá¹ tun³ jo²¹ jɨ³ tsá² ná¹quian³² hmá² nɨ́² siáh³. Tsá² hí³ dá² hí¹já²táunh¹ hi³ zéi¹ tsá² ná¹lɨ́n³ mi³jmú³ jɨ³ tɨ³² liei²¹, jɨ³ hi³ ca³tɨn¹ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú² nɨ́² siáh³.

44 Judas tsá² ca³jɨenh³ hí³ bíh¹ Jesús ca³jmú³ jáɨ¹³ ha³ lánh³ rón³² hɨen³ dí² Jesús, hi³ ca³juáh³ la³ lá²: "Nɨ́¹juáh³ tsá² ca³hen³ jná¹³ ñí¹, tsá² hí³ bíh¹ jan¹³ náh² hi³ tson³ ca³la³ ja¹ uá¹ dí¹cho¹".

45 Jmɨ́¹ cá¹chó²¹ tsú² jáun² né³, ngau³ ñí¹con² Jesús, hi³ juáh³ la³ lá²:

—Hia² nú² Tɨ³².

Hi³ jáun² ca³hen³ dí² ñí¹ tsú².

46 La³ cun³ jmɨ́¹jáun² bíh¹ ca³zanh³ tsá² cuá²taunh²¹ hí³ Jesús, hi³ ca³jan³ dí² tson³.

47 Tɨ³la³ jan² tsá² jmɨ́¹ zenh¹ ñí¹ jáun² né³, ca³chí² mí¹táɨ³ hmu³ tá¹ tun³ jo²¹ quioh²¹, hi³ ca³jmú³ cu³ ngá¹³ mí¹táɨ³ cuá¹ jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ mí²tsá² hɨen¹.

48 Jáun² Jesús ca³záɨh³ tsá² tionh² hí³:

—¿Hí¹ má²ñá²taunh²¹ hnoh² hi³ ná¹quiánh¹ náh² mí¹táɨ³ jɨ³ hmá² nɨ́² hi³ jau¹³ náh² jná¹³ hi³ tson³, la³jmɨ́¹ lɨ́³ hi³ jná¹³ bíh¹ jan² tsá² háɨn²?

49 Jmáɨ¹ ca³la³ jɨ́³² bíh¹ jmɨ́¹ cuon¹ jná¹³ ja¹ quián¹³ hnoh², hi³ jmɨ́¹ ma³ta¹³ jná¹³ hnoh² hñu³ cuáh³² chín¹, tɨ³la³ hí¹ cónh³ yáh³ tiá² lɨ́¹ ca³ziaunh² náh² jná¹³ hi³ tson³ ná¹. La³ nɨ́² dá² lɨ́²³ hi³ jáun² lɨ³tí³ la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² bíh¹.

50 Jáun² né³, hnga² bíh¹ Jesús jéi³²í¹ ca³ta³zanh¹, quí¹ ca³cuóun³ bíh¹ la³jɨ́n³² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú².

51 Tɨ³la³ jan² tsá² tsá¹ñú¹ jmɨ́¹ hí¹tsau³² cu³chin¹ hi³ chí¹tsaɨnh³² cáun² hmɨh³² tiáu², hi³ jáun² ca³zaunh³ tsáu²;

52 tɨ³la³ tsá² hí³ né³, cáun² ca³tú³ bíh¹ hmɨh³² jáun², hi³ jáun² ca³cuóun³ láun³.

Jesús má²zenh² ta³ ñí¹ tsá² judíos tsá² ná¹ñí¹
(Mateo 26:57-68; Lucas 22:54-55, 63-71; Juan 18:12-14, 19-24)

53 Jmɨ́¹jáun² ca³ñí¹jan² tsú² Jesús ta³ ñí¹ tsá² cuá¹lɨ́n³ mí²tsá² hɨ́en¹; jáun² jmɨ́¹jáun² ca³cuú² ca³ngɨh³² la³jɨ́n³² tsá² ná¹lɨ́n³ mi³jmú³, tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú² jɨ³ tsá² ná¹lɨ́n³ tɨ³² liei²¹ nɨ́² siáh³.

54 Jáun² Pé¹ né³, ngau³ ca³lá² sáh³ chí¹cáɨn² ñí¹ uóunh³, ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ ñí¹ lɨ́³ ñéih³ ñí¹ lɨ́¹ hó²¹ hñú¹³ mí²tsá² hɨ́en¹, jáun² ca³cuá³ can³² sɨ́² quionh³ tsá²cuú² tsá²ta³ mí²tsáu² hi³ cuá¹chóh²³ sɨ́².

55 Hi³ jáun² tsá² ná¹lɨ́n³ mi³jmú³ jɨ³ la³jɨ́n³² tsá² ná¹ñí¹ nɨ́² siáh³ ca³hnauh² jáɨ¹³ he³ lánh³ rón³² lɨ́¹³ ma³tson² dí² tsáu¹³ Jesús, hi³ jáun² lɨ́¹³ jngɨh³ dí²; tɨ³la³ tiá² ca³choh¹³ yáh³ tsú².

56 Juóun³² tsáu² ca³chá³ jú¹ tɨ́¹jáɨ² quioh²¹ tsú², tɨ³la³ lɨ́¹ jmɨ́¹ ná¹quiú² ná¹táɨnh²³ bíh¹ tsú² jáɨ¹³ tsá²ján² tsá²ján².

57 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ma³ jan² tsáu² ca³nu³ ca³tiánh³ hi³ ca³chá³ tso³ tɨ́¹jáɨ², hi³ ca³juáh³:

58 —Jnoh¹ má²ca³náɨ¹³ hi³ juáh³ tsá² nɨ́² la³ lá²: "Jná¹³ tsunh²¹ hñú³ hɨ́en¹ lá² hi³ ca³jmú³ tsáu² cun³quionh³ cuá² ta³, hi³ jáun² ñí¹ má²cá²hnɨ́² jmáɨ¹ bíh¹ má²dí¹láɨ¹ siáh³, tɨ³la³ jun³juáh¹³ uá² lɨ́³ cun³quionh³ cuá² ta³ tsá²mɨ³cuóun² yáh³".

59 Tɨ³la³ sa³jun³ la³ jáun² yáh³ ca³jmú³ tsú² cá²hon³.

60 Jáun² né³, tsá² cuá¹lɨ́n³ mí²tsá² hɨ́en¹ ca³náu² ja¹ tsá² ná¹ngɨh³² hí³, hi³ ca³ngáɨ³ ñí¹con² Jesús:

—¿Hí¹ hí¹ cá² jon¹ uá¹ tiá² la³ ngáɨh¹ hnú²? ¿He³ dá² nɨ³² ná¹juáh²³ tsá² nɨ́² hi³ ca³tɨn¹ hnú²?

61 Tɨ³la³ Jesús má¹ná¹, tie³ bíh¹ ca³náu², la³ má² tiá² nga² jáun² bíh¹ hí¹ cáun². Jáun² tsá² cuá¹lɨ́n³ mí²tsá² hɨ́en¹ ca³ngáɨ³ siáh³ cónh³í¹ cu³ jéin³², hi³ ca³juáh³:

—¿Hí¹ hnú² dá² Tsá² lɨ́n³ Cristo Jon² Dió³² Tsá² hɨ́en¹?

62 Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ján³, jná¹³ bíh¹ hí³. Hi³ jáun² hnoh² jɨen¹ náh² hí³ dí² Jon² tsá²mɨ³cuóun² hi³ má²cuá¹tón²¹ tɨ³ cuá² chu²¹ quioh²¹ Dió³² Tsá² cú² Tsá² juenh², hi³ jɨen¹ náh² tsú² siáh³ hi³ má²cuá¹jáunh²³ hñu³mɨ³cuú² juɨ³² ja¹ jnie².

63 Jmɨ́¹jáun² ca³ca³ mí²tsá² hɨ́en¹ ha¹ [hi³ jmu² lin¹ hi³ tiá² tɨ³² tsɨ́³ jáɨ¹³ jáun²], hi³ juáh³ la³ lá²:

—¿He³ láɨh³² sa³ ca³lɨ³í¹ tsá² zíh³² jú¹ tson² hno³ dí²?

64 Quí¹ nɨ́² bíh¹ má²lɨ́²niéih² hnoh² ha³ lánh³ rón³² chú² lén³² tsá² nɨ́² Dió³²; jáun² né³, ¿he³ lánh³ lɨ́n²³ hnoh² ta³né³²?

Jáun² la³jɨ́n³² bíh¹ tsá² ná¹ngɨh³² hí³ ca³juáh³ hi³ ca³tɨn¹ tsú² jún³.

65 Hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² ma³ jan² tsáu² ca³ma³liáu³² hi³ tiú² hñéɨ³², hi³ ca³jnɨ́³ dí² siáh³ ñí¹ tsú², hi³ jáun² ca³quiu³ ca³pan³ dí², hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:

—¡Chí³ jáɨ¹³ neh²¹ [hin² tsánh² lɨ́²po³]!

Hi³ jáun² tsá²cuú² tsá²ta³ mí²tsáu² ca³jau³ tsú² ca³la³ hi³ má²quiú² má²po²³.

Pé¹ juáh³ hi³ tiá² cuóun³² Jesús
(Mateo 26:69-75; Lucas 22:56-62; Juan 18:15-18, 25-29)

66 Tá¹la³ jmɨ́¹ cuá¹tón²¹ jáun² Pé¹ tɨ³ la³ quián³ ñéih³ ñí¹ lɨ́¹ hó²¹ jáun², jáun² ñí¹ jáun² ca³chó³² jan² tsá²mɨ³ quian²¹ mí²tsá² hɨ́en¹;

67 jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ tsú² hi³ cuá¹chóh²³ Pé¹ sɨ́², jáun² ca³jɨ́en³² dí² chí¹tiá³ ñí¹, hi³ jáun² ca³záɨh³ dí² la³ lá²:

—Ja³bí¹ hnú² jmɨ́¹ ngɨ́h¹ quiúnh¹ Jesús hná¹ tsá² Nazaret ó³².

68 Tɨ³la³ Pé¹ né³, tiá² ca³ton³ yáh³, hi³ ca³juáh³:

—Hí¹juáh³ tiá² cuóun³² yáh³ jná¹³ tsú², hi³ sa³jun³ ngɨ²³ yáh³ jná¹³ jáɨ¹³ hi³ dí¹juáh²³ hnú² nɨ́².

Jmɨ́¹jáun² cua³han³ tsú² cheih³² tɨ³ juɨ³² ñí¹ taunh³² tsú²; tá¹la³ jáun² né³ ca³hó³ jan² cá¹háu².

69 Jáun² tsá² quian²¹ hí³ ca³jɨ́e³ siáh³ cónh³í¹ cu³ jéin³² hi³ ca³ma³liáu³² hi³ zaɨh³² tsá² jmɨ́¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² la³ lá²:

—Jan² tsá² ja¹ quioh²¹ tsá² ó³² bíh¹ tsá²ñuh² lá².

70 Tɨ³la³ Pé¹ né³, siáh³ bíh¹ siáh³ tiá² ca³ton³. Má²cu³lé³ míh¹ jáun² siáh³ ca³juáh³ tsá² jmɨ́¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² hi³ ca³záɨh³ Pé¹:

—Tson^{2} bíh^{1} cu^{3}tí^{3} hi^{3} hnú^{2} bíh^{1} jan^{2} tsá^{2} ja^{1} quioh^{21} tsá^{2} ó^{32}, quí^{1} hnú^{2} bíh^{1} jan^{2} tsá^{2} Galilea, [quí^{1} la^{3}jmí^{1} hleh^{32} tsá^{2} hín^{13} tɨ^{3} ñí^{1} jáun^{2} bíh^{1} hléh^{1} hnú^{2}.]

71 Tɨ^{3}la^{3} Pé^{1} né^{3}, ca^{3}hɨen^{3} Dió^{32} ca^{3}la^{3} hi^{3} tanh^{2} hú^{1}mu^{3}héih^{32} hnga^{2}, hi^{3} ca^{3}juáh^{3} la^{3} lá^{2}:

—Hí^{1}juáh^{3} tiá^{2} cuóun^{32} yáh^{3} jná^{13} tsá^{2}ñuh^{2} tsá^{2} ná^{1}hɨen^{23} hnoh^{2} ní^{2}.

72 La^{3} cun^{3} jmí^{1}jáun^{2} siáh^{3} ca^{3}hó^{3} jan^{2} cá^{1}tsó^{3} hi^{3} má^{2}tɨ^{32} tenh^{3} jéin^{32}. Jmí^{1}jáun^{2} tsau^{3} tsí^{3} Pé^{1} la^{3} cun^{3} hi^{3} ca^{3}záɨ^{3} jáun^{2} Jesús jmí^{1} ca^{3}juáh^{3} tsú^{2} jáun^{2} la^{3} lá^{2}: “Ñeh^{2} bíh^{1} hi^{3} hau^{3} cá^{1}háu^{2} tenh^{3} jéin^{32}, hnú^{2} juáh^{13} hnaɨh^{32} jéin^{32} hi^{3} tiá^{2} cuóu^{32} nú^{2} jná^{13}”. Hi^{3} jáun^{2} la^{3} cun^{3} jmí^{1}jáun^{2} bíh^{1} ca^{3}hi^{3} cúh^{2} tsí^{3} Pé^{1}, hi^{3} ca^{3}hó^{3}.

15

Jesús má^{2}zenh^{2} ta^{3} ñí^{1} Pilato
(Mateo 27:1-2; 11-14; Lucas 23:1-5; Juan 18:28-38)

1 Jmí^{1} má^{2}já^{2}jnia^{2} jáun^{2} né^{3}, ca^{3}cuú^{2} ca^{3}ngɨh^{32} siáh^{3} tsá^{2} ná^{1}lín^{3} mi^{3}jmú^{3} quionh^{3} tsá^{2}daun^{32} tsá^{2} ná^{1}ñí^{1} juú^{2}, tsá^{2} ná^{1}lín^{3} tɨ^{32} liei^{21} jɨ^{3} la^{3}jín^{32} tsá^{2} ná^{1}quien^{2} ní^{2} siáh^{3}, hi^{3} ca^{3}ma^{3}re^{2} tsú^{2} jáɨ^{13}. Jáun^{2} ca^{3}hñéi^{32} dí^{2} Jesús hi^{3} ca^{3}ñí^{1}jan^{2} dí^{2} ñí^{1}con^{2} Pilato.

2 Jmí^{1}jáun^{2} ca^{3}ngáɨ^{3} Pilato:

—Hí^{1} hnú^{2} uá^{1} lín^{3} nú^{2} Re^{21} Juo^{13} tsá^{2} *judíos?

Jáun^{2} Jesús ca^{3}juáh^{3}:

—Ján^{3}, tson^{2} bíh^{1} la^{3} juáh^{3} hnú^{2} ní^{2}.

3 Jáun^{2} tsá^{2} ná^{1}lín^{3} mi^{3}jmú^{3} né^{3} jlánh^{1} ca^{3}qui^{3} ca^{3}chá^{3} hliáun^{3} ñí^{1} tso^{3} quioh^{21} tsú^{2}.

4 Jáun^{2} Pilato ca^{3}ngáɨ^{3} siáh^{3} hi^{3} ca^{3}juáh^{3}:

—¿Hí^{1} hí^{1} cá^{2} jon^{1} uá^{1} tiá^{2} hi^{3} ngáɨh^{1} hnú^{2}? Sá^{1}ní^{2} jɨe^{3}, cónh^{3} bíh^{1} tiá^{2} tí^{3} tso^{3} hi^{3} cha^{32} tsú^{2} quián^{13} hnú^{2}.

5 Tɨ^{3}la^{3} Jesús cun^{3} jáun^{2} tiá^{2} hi^{3} ca^{3}ngáɨ^{3} hí^{1} cáun^{2} bíh^{1}; hi^{3} jáun^{2} Pilato lí^{1} ca^{3}ja^{3}cáun^{2} bíh^{1} tsí^{3}.

Má^{2}ma^{3}ngí^{3} tsú^{2} Jesús
(Mateo 27:15-31; Lucas 23:13-25; Juan 18:38-19:16)

6 Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, Pilato jmí^{1} tan^{2} hi^{3} lión^{32} jan^{2} tsá^{2} tson^{3} tá^{1}la^{3} *Jmí^{1}hí^{1}en^{1} ní^{1}juáh^{3} hin^{2} tsánh^{2} mɨ^{32} tsáu^{2} hi^{3} liáun^{3}.

7 Jmí^{1}jáun^{2} jmí^{1} zian^{2} jan^{2} tsá^{2} jmí^{1} cuá^{1}hún^{1} hñu^{3}mí^{1}ñí^{2}, tsá^{2} jmáɨ^{2} Barrabás quionh^{3} tsá^{2} siánh^{3} siáh^{3}, tsá^{2} jmí^{1} má^{2}ca^{3}jngɨh^{3} tsáu^{2} jmáɨ^{1} hi^{3} ca^{3}taunh^{3} tiá^{3} siaun^{32} hi^{3} ca^{3}jmú^{3} quien^{2} hmóu^{32}.

8 Jáun^{2} cua^{3}taunh^{21} tsáu^{2} ñí^{1}con^{2} Pilato hi^{3} ca^{3}hiu^{3} ca^{3}mí^{3} tsú^{2} hi^{3} jmu^{3} Pilato la^{3} cun^{3} hi^{3} qui^{3} tan^{2} jmu^{2}.

9 Hi^{3} jáun^{2} Pilato ca^{3}ngáɨ^{3} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} hí^{3} hi^{3} ca^{3}juáh^{3}:

—¿Hnáuh^{1} hnoh^{2} hi^{3} lion^{1} jná^{13} Re^{21} Juóuh^{32} hnoh^{2} tsá^{2} judíos?

10 Quí^{1}hliá^{2} jmí^{1} má^{2}ca^{3}lɨ^{3}tsɨn^{2} bíh^{1} Pilato hi^{3} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} uóu^{32} tsí^{3} bíh^{1} tsá^{2} ná^{1}lín^{3} hí^{3} mi^{3}jmú^{3} hi^{3} jáun^{2} ñí^{1}con^{2} hí^{3} dí^{2} cua^{3}jan^{2} tsú^{2} Jesús.

11 Tɨ^{3}la^{3} tsá^{2} ná^{1}lín^{3} hí^{3} mi^{3}jmú^{3} né^{3}, jlánh^{1} tiá^{3} siaun^{32} ca^{3}jmú^{3} ñí^{1}con^{2} tsáu^{2}, hi^{3} jáun^{2} hiu^{3} mí^{32} tsú^{2} hi^{3} Barrabás bíh^{1} tɨ^{3} re^{2} lión^{32} dí^{2}.

12 Jmí^{1}jáun^{2} ca^{3}ngáɨ^{3} siáh^{3} Pilato:

—¿Hi^{3} he^{3} bí^{1} hnáuh^{2} náh^{2} jmu^{1} jná^{13} ñí^{1}con^{2} Tsá^{2} teh^{32} náh^{2} lá^{2} Re^{21} Juóuh^{32} hnoh^{2} tsá^{2} judíos?

13 Jáun^{2} né^{3}, tsá^{2} hí^{3} ca^{3}tɨ^{3} ca^{3}hóh^{32} tiá^{3} hi^{3} ca^{3}juáh^{3}:

—¡Cuí^{1} taun^{1} tsá^{2} ní^{2} crei^{21}!

14 Jáun^{2} Pilato ca^{3}záɨh^{3} tsá^{2} hí^{3}:

—Tɨ^{3}la^{3} ¿he^{3} dá^{2} hi^{3} hlaɨh^{3} má^{2}ca^{3}jmú^{3} tsú^{2} né^{3}?

Tɨ^{3}la^{3} tsá^{2} hí^{3} né^{3}, tɨ^{3} lɨ^{3}mí^{1} ca^{3}tɨ^{3} ca^{3}hóh^{32} bíh^{1}, hi^{3} ca^{3}juáh^{3}:

—¡Cuí^{1} taun^{1} tsá^{2} ní^{2} crei^{21}!

15 Jmí^{1}jáun^{2} ca^{3}lión^{32} Pilato cú^{2}jueh^{32} Barrabás hí^{3}, quí^{1} hi^{3} hnió^{3} dí^{2} hi^{3} lɨ^{3} hiún^{2} tsí^{3} tsá^{2} tionh^{2} hí^{3}. Jmí^{1} má^{2}lí^{2}jmú^{3} dí^{2} jáun^{2} héih^{32} hi^{3} quiu^{3} pan^{3} tsú^{2} Jesús cun^{3}quionh^{3} cáun^{2} hñú^{1}jméi^{13} hi^{3} lí^{3} láu^{2}, jmí^{1} lɨ^{21} jáun^{2} né^{3}, ca^{3}jɨenh^{3} dí^{2} hi^{3} tsa^{3}ton^{3} tsú^{2} crei^{21}.

16 Jmí^{1}jáun^{2} ca^{3}jan^{3} hliáu^{3} Jesús tɨ^{3} la^{3} ñéih^{3} ñí^{1} lí^{1} hó^{21} quioh^{21} ñí^{1}ta^{21}, jáun^{2} ca^{3}cuu^{3} ca^{3}ngɨh^{3} tsú^{2} la^{3}jín^{32} hliáu^{3} raɨnh^{21}.

17 Jmí^{1}jáun^{2} ca^{3}quinh^{3} dí^{2} cáun^{2} hmɨh^{32} zín^{13} la^{3} qui^{3} quɨh^{32} jan^{2} tsá^{2} quien^{2}, hi^{3}

jáun^{2} ca^{3}tanh^{2} dí^{2} siáh^{3} chí^{1} tsú^{2} cáun^{2} chí^{2} lɨh^{32}, la^{3}juah^{21} dúh^{1} *có^{2}ron^{1}ná^{1} hi^{3} quioh^{21} jan^{2} tsá^{2} ho^{2} jáɨ^{13}, tɨ^{3}la^{3} chí^{2} lɨh^{32} jáun^{2} dá^{2} lɨ́^{3} cun^{3}quionh^{3} cuoh^{2} hmá^{2} ton^{2} bíh^{1}.

18 Jáun^{2} la^{3}juɨ^{32} ca^{3}ma^{3}liáu^{32} tsú^{2} hi^{3} tɨ^{3} hóh^{32} hi^{3} juáh^{3}:

—¡Cuɨ́^{1} lɨ^{3}quien^{2} bíh^{1} Re^{21} Juo^{13} tsá^{2} judíos!

19 Jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}ma^{3}liáu^{32} dí^{2} hi^{3} ca^{3}quiu^{3} ca^{3}pá^{3} dí^{2} chí^{1} tsú^{2} cun^{3}quionh^{3} cáun^{2} hmá^{2}tiéi^{13}, hi^{3} tiú^{2} hñéi^{32} dí^{2} siáh^{3}, jɨ^{3} hi^{3} dí^{2}quí^{2} dí^{2}jñí^{32} dí^{2} ta^{3} ñí^{1} tsú^{2} siáh^{3} la^{3}juah^{21} dúh^{1} hi^{3} má^{2}ná^{1}má^{2}quien^{2} dí^{2} tsú^{2}.

20 Jmɨ́^{1} má^{2}lɨ́^{2}cónh^{32} dí^{2} jáun^{2} cú^{2}nga^{1} né^{3}, ca^{3}chí^{2} dí^{2} siáh^{3} hmɨh^{32} zɨ́n^{13} hi^{3} jmɨ́^{1} má^{2}lɨ́^{2}quinh^{3} dí^{2} jáun^{2}, hi^{3} jáun^{2} ca^{3}quinh^{3} dí^{2} siáh^{3} ha^{1} hi^{3} qui^{3} jmɨ́^{1} quih^{32}. Jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}jan^{3} dí^{2} tsú^{2} hi^{3} tsa^{3}ton^{3} dí^{2} crei^{21}.

Má^{2}ton^{3} tsú^{2} Jesús crei^{21}
(Mateo 27:32-44; Lucas 23:26-43; Juan 19:17-27)

21 Hú^{1} juɨ^{32} jáun^{2} né^{3} ca^{3}jenh^{2} tsú^{2} jan^{2} tsá^{2}ñuh^{2} tsá^{2} juú^{2} Cirene, tsá^{2} jmáɨ^{2} Sí^{1}mu^{21}, jméi^{2} Lí^{2}ján^{1} jɨ^{3} Rufo, hi^{3} jmɨ́^{1} má^{2}cuá^{1}hen^{2} já^{1} juú^{2}; hi^{3} jáun^{2} ca^{3}di^{3}quian^{3} dí^{2} Sí^{1}mu^{21} hí^{3} jmáɨ^{1} hi^{3} cán^{3} crei^{21} hi^{3} jmɨ́^{1} quian^{32} jáun^{2} Jesús.

22 Jáun^{2} ca^{3}jan^{3} tsú^{2} Jesús cáun^{2} tsɨ^{3} máh^{3} míh^{1} jmáɨ^{2} Gólgota (hi^{3} hnió^{3} juáh^{3} “Máh^{3} Mú^{32} Chí^{1} Tsáu^{2}”).

23 Ñí^{1} jáun^{2} ca^{3}jenh^{3} dí^{2} tsú^{2} mu^{2} mɨ^{3} uóun^{2}jɨeh^{13} má^{2}ná^{1}jan^{2} quionh^{3} mɨ́^{3} mirra, tɨ^{3}la^{3} Jesús tiá^{2} ca^{3}hɨnh^{3} yáh^{3} hi^{3} jáun^{2}.

24 Jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}ton^{3} dí^{2} crei^{21}; hi^{3} jmɨ́^{1} lɨ^{21} jáun^{2} né^{3} ca^{3}chí^{2} hliáu^{3} jáɨ^{13} hi^{3} jɨ́e^{3} dí^{2} nɨ́^{1}juáh^{3} hin^{2} joh^{13} ha^{1} tsú^{2}.

25 Jmɨ́^{1} ca^{3}ton^{3} tsú^{2} jáun^{2} Jesús crei^{21}, jmɨ́^{1}jáun^{2} jmɨ́^{1} má^{2}tí^{3} la^{3} nió^{1} ñu^{3} tɨ^{3} hú^{2}niéi^{2}.

26 Hi^{3} jáun^{2} ca^{3}tón^{3} tsú^{2} siáh^{3} huéh^{3} ta^{3} chí^{1} Jesús hi^{3} jmu^{2} lin^{1} hi^{3} he^{3} ca^{3}tɨ^{21} má^{2}ma^{3}ngɨ́^{3} dí^{2} tsú^{2}. Huéh^{3} jáun^{2} juáh^{3} la^{3} lá^{2}: “Re^{21} Juo^{13} tsá^{2} judíos”.

27 Ja^{3}bí^{1} ca^{3}ton^{3} tsú^{2} siáh^{3} crei^{21} gon^{3} tsá^{2} háɨn^{2} quionh^{3} Jesús, jan^{2} tɨ^{3} cuá^{2} chu^{21} hi^{3} jan^{2} tɨ^{3} cuá^{2} cáun^{1} siáh^{3}.

28 [La^{3} jáun^{2} bíh^{1} ca^{3}lɨ^{3}tí^{3} la^{3} cun^{3} hi^{3} rá^{1}juáh^{3} ñí^{1} Sí^{2} hi^{3} juáh^{3} la^{3} lá^{2}: “Ja^{1} tsá^{2} ren^{2} tso^{3} bíh^{1} ca^{3}ta^{3}dí^{1}hɨn^{13} tsú^{2}”.]

29 Hi^{3} jáun^{2} tsá^{2} há^{2} ngaɨ^{32} ñí^{1} jáun^{2} né^{3}, ca^{3}tu^{3} ca^{3}hión^{32} Jesús, hi^{3} ca^{3}la^{3} hi^{3} jeih^{32} chí^{1} bíh^{1} tsú^{2}, hi^{3} juáh^{3} la^{3} lá^{2}:

—¡He^{3} dá^{2} rón^{32} hnú^{2}! Hnú^{2} tsá^{2} jlánh^{1} juánh^{3} hi^{3} tsunh^{21} nú^{2} hñú^{3} hɨ́en^{1} quiú^{13}, hi^{3} jáun^{2} ñí^{1} cá^{2}hnɨ́^{2} jmáɨ^{1} jáun^{2} né^{3}, jmóuh^{1} nú^{2} siáh^{3},

30 né^{32} né^{3}, lion^{1} huen^{2} hi^{3} son^{2} ñí^{1} crei^{21} nɨ́^{2} neh^{21}.

31 Ja^{3}bí^{1} la^{3} jáun^{2} tsá^{2} ná^{1}lɨ́n^{3} mi^{3}jmú^{3} la^{3} má^{2}quionh^{3} tsá^{2} ná^{1}lɨ́n^{3} tɨ^{32} liei^{21} ca^{3}cáuh^{32} cú^{2}nga^{1} quioh^{21} tsú^{2}, hi^{3} juónh^{23} la^{3} lá^{2}:

—Tsá^{2} siánh^{3} bíh^{1} jlánh^{1} ca^{3}lión^{32} tsú^{2}, tɨ^{3}la^{3} hnga^{2} né^{3}, tiá^{2} la^{3} lɨ́^{13} yáh^{3} lión^{32}.

32 Nɨ́^{1}juáh^{3} hi^{3} ca^{3}neh^{21} dí^{2} hi^{3} má^{2}cuá^{1}son^{2} tsá^{2} nɨ́^{2} ñí^{1} crei^{21}, má^{1}jáun^{2} máh^{3} táunh^{13} dí^{2} ta^{21} hi^{3} lɨ́n^{3} tsú^{2} Cristo, Tsá^{2} lɨ́n^{3} Re^{21} Juo^{13} dí^{2}, tsá^{2} *Israel.

Hi^{3} hí^{1} ca^{3}la^{3} tɨ^{3} tsá^{2} jmɨ́^{1} ná^{1}tón^{21} hí^{3} crei^{21} quionh^{3} yáh^{3} tsú^{2} ca^{3}quiu^{3} ca^{3}je^{3}.

Jmɨ́^{1} jun^{1} Jesús
(Mateo 27:45-56; Lucas 23:44-49; Juan 19:28-30)

33 Jmɨ́^{1} tɨ́^{3} chi^{3}hiú^{2} né^{3}, ca^{3}nieh^{2} tá^{1} cáun^{2} hué^{32} jáun^{2}, ca^{3}la^{3} ñí^{1} tɨ́^{3} la^{3} nio^{1} hnɨ^{32} tɨ^{3} ca^{3}hláu^{3}.

34 Hi^{3} jáun^{2} la^{3} cun^{3} jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}hóh^{32} Jesús tiá^{3}, hi^{3} ca^{3}juáh^{3} la^{3} lá^{2}:

—Eloi, Eloi ¿lama sabactani? (Hi^{3} hnió^{3} juáh^{3} “Dió^{32} Juóu^{32} jná^{13}, Dió^{32} Juóu^{32} jná^{13}, ¿he^{3} láɨh^{32} huen^{2} jná^{13} má^{2}lɨ́^{2}zeh^{2} hnú^{2}?”).

35 Ma^{3} jan^{2} tsá^{2} jmɨ́^{1} tionh^{1} hí^{3} ñí^{1} jáun^{2} ca^{3}náɨ^{32}, hi^{3} jáun^{2} ca^{3}juáh^{3} la^{3} lá^{2}:

—Sá^{1}nɨ́^{2} niéi^{2} náh^{2}, Líh^{3} tsá^{2} jmɨ́^{1} lɨ́n^{3} hí^{3} *tɨ^{32} jë^{1} Dió^{32} má^{2}ñí^{1}téh^{13} tsá^{2} nɨ́^{2}.

36 Jáun^{2} jan^{2} tsá^{2} jmɨ́^{1} tionh^{1} hí^{3} ñí^{1} jáun^{2} ngau^{3} cú^{2}hé^{2} hi^{3} ca^{3}ñí^{1}cuóuh^{13} cáun^{2} chí^{2} náh^{2} hɨnh^{23} jmáɨ^{2} mu^{2} má^{2}zéih^{1} lɨ́n^{21} quioh^{21} mɨ^{3} uóun^{2}jɨeh^{13}, hi^{3} jáun^{2} ca^{3}di^{3}chí^{3} dí^{2} hná^{13} hmá^{2}tiéi^{13}, hi^{3} ca^{3}ñí^{1}hiéih^{13} dí^{2} ho^{3} Jesús hi^{3} hnió^{3} dí^{2} hɨ́nh^{3}. Jmɨ́^{1} lɨ^{21} jáun^{2} né^{3}, ca^{3}juáh^{3} tsá^{2} hí^{3} la^{3} lá^{2}:

—Nɨ́² tín² cuɨ́¹ lɨ́³, cuɨ́¹ neh²¹ nɨ́¹juáh³ já³²
Líh³ hi³ ja³siau³.
37 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³hóh³² Jesús tiá³ lɨ́n³²,
hi³ jáun² jun³.
38 Hi³ jáun² hmɨh³² hi³ jmɨ́¹ hí¹jnáɨ²³ ñí¹
jlánh¹ hɨ́en¹ hñu³ cuáh³² chín¹ né³, ca³zen³
tɨ³ tun³ zaɨnh²¹ ca³lɨ³liau³ tɨ³ chi³cuú² hi³ tsa³
la³ tɨ³ hué³².
39 Jmɨ́¹ má²lɨ́²jɨ́e³ jáun² hliáu³ tsá² chín¹
tsá² *romano jmɨ́¹ zenh¹ hí³ ta³ ñí¹ Jesús
[hi³ ha³ lánh³ rón³² má²lɨ́²hóh³² Jesús jɨ³] hi³
ha³ lánh³ rón³² má²jun² tsú², jáun² ca³juáh³
la³ lá²:
—Cu³tí³ bíh¹ la³ Jon² Dió³² bíh¹ hla¹ nɨ́².
40 Có³² jáun² jmɨ́¹ tionh¹ ma³ jan² tsá²mɨ³
hi³ jmɨ́¹ ná¹jɨ́e²³ ñí¹ uóunh³; ja¹ tsá² hí³
jmɨ́¹ zenh¹ Má²réɨ³ tsá² ja³ juú² Magdalá,
Má²réɨ³ mí¹ziú¹³ Jacobo tsá² cáɨn² jɨ³ Sé³² nɨ́²
siáh³, jɨ³ mɨ́¹ Salomé nɨ́² siáh³.
41 Tsá²mɨ³ hí³ jmɨ́¹ má²ca³ñi³táunh¹
cu³hna²¹ Jesús jmɨ́¹ cuá³í¹ máh³ tsú² hué¹³
Galilea, jɨ³ hi³ jmɨ́¹ má²ca³ma³cáu³² siáh³.
Ja³bí¹ jmɨ́¹ tionh¹ siáh³ juóun³² lɨ́n³² tsá²mɨ³
ñí¹ hná¹ jáun², tsá² cuá²taunh²¹ quionh³
Jesús tɨ³ já¹ juú² Jerusalén.

Jmɨ́¹ ja¹haun³ Jesús
(Mateo 27:57-61; Lucas 23:50-56; Juan 19:38-42)

42 Jmɨ́¹ má²ja³quián³ tá¹tsɨ²¹ hiú² né³, hi³
ti³tsóh³dí¹ jmáɨ¹ jáun² jmáɨ¹ hi³ jmu² tsú²
hua³jan²¹, la³ cun³ jmɨ́¹ lɨ́¹³ juáh¹³, cua³hlau³
*jmáɨ¹ hi³ tionh² tsú² tie³ yáh³.
43 Jáun² jmɨ́¹jáun² cuan³ Sé³² tsá² zian²
juú² Arimatea, jan² tsá² quien² ja¹ quioh²¹
tsá² ná¹lɨ́n³ ta²¹ hi³ chín¹. Tsá² hí³ uá²jaɨ³²
jmɨ́¹ má²jan³² hi³ lɨ³ lin¹ hin² tsánh²
má²ca³hión³² Dió³² hi³ hau³ jáɨ¹³, jáun²
jlánh¹ tiá³ nio² tsɨ́³ tsá² hí³ ca³hi³ ñí¹ jmɨ́¹
cuá³ Pilato hi³ ca³ñí¹ma¹³ tsú² hla¹ Jesús.
44 Lɨ́¹ lɨn¹ bíh¹ Pilato jmɨ́¹ ca³náɨ³² hi³
la³juɨ³² má²jun² Jesús, jáun² ca³teh³ dí² jan²
hliáu³ tsá² chín¹ hi³ ca³ngáɨh³ dí² nɨ́¹juáh³
tson² bíh¹ má²lɨ³² la³ jáun².
45 Jmɨ́¹ ca³ma³tson² hliáu³ tsá² chín¹ jáɨ¹³
jáun², jáun² ca³cué³ Pilato jáɨ¹³ ñí¹con² Sé³²
hi³ tsa³quión³² tsú² hla¹ Jesús.
46 Jmɨ́¹jáun² ca³la³ Sé³² cáun² hmɨh³²
jmuh³ tiáu² hi³ lɨ́³ quionh³ mí²ñi³² lino,
jáun² ca³sión³² dí² hla¹ hi³ ca³tsáɨnh³² dí²
hmɨh³² jáun². Jáun² ca³ñí¹hón²¹ dí² cáun²
hñu³ tá²hón³² hmaɨ²¹ hi³ jmɨ́¹ hó²¹ hláu²,
jáun² ca³lɨ́h³ tsú² cá² máɨ³ quɨ́n¹ pa²¹ hi³
ca³jnáɨ³ tsú² ho³ tá²hón³² jáun².
47 Jáun² Má²réɨ³ tsá² juú² Magdalá, jɨ³
Má²réɨ³ mí¹ziú¹³ Sé³² nɨ́² siáh³ ca³jɨ́e³ ñí¹
ca³hón³² tsú² Jesús.

16

Jmɨ́¹ ca³jenh¹³ Jesús
(Mateo 28:1-10; Lucas 24:1-12; Juan 20:1-10)

1 Jmɨ́¹ ca³nga² jáun² *jmáɨ¹ hi³ tionh² tsú²
tie³, jáun² Má²réɨ³ tsá² Magdalá hí³, Má²réɨ³
mí¹ziú¹³ Jacobo jɨ³ mɨ́¹ Salomé nɨ́² siáh³
ca³la³ háu² má²ró³² hi³ jmɨ́¹ tsa³jñe³ dí²
Jesús.
2 Jmɨ́¹ ca³lɨ³liau³ jáun² sɨ́²ma¹ná¹ né³,
ja³taunh²¹ tsá²mɨ³ hí³ hú²niéɨ² lɨ́n³² ho³
tá²hón³², cun³ ja¹ má²ca³hiá² hiú² jmɨ́¹
ca³cha³táunh¹ tsú².
3 Hú¹ juɨ³² jáun² né³ jmɨ́¹ hí¹juónh²³ tsú²
hmóu³²:
—¿Hin² bí¹ tsánh² quin³ quɨ́n¹ dí¹jnáɨ²³
jáun² ho³ tá²hón³²?
4 Tɨ³la³ jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ tsú² ho³ tá²hón³² jáun²,
sa³ tiú²uú² dí¹jnáɨ²³ yáh³ quɨ́n¹ pa²¹ hi³ jmɨ́¹
dí¹jnáɨ²³ jáun² ho³ tá²hón³², quí¹ tɨ³ có³² bíh¹
la³ má²lɨ́² líh³ tsáu².
5 Jáun² ca³taunh³ tsú² hñu³ tá²hón³² jáun²;
ñí¹ jáun² né³, ca³jɨ́en³² tsú² jan² tsá² tsá¹ñú¹
hi³ cuá¹tón²¹ tɨ³ cuá² chu²¹, hi³ cuá¹quih³²
cáun² hmɨh³² tiáu² cuó²; jáun² lɨ́¹ ca³yá²han¹
bíh¹ tsú².
6 Tɨ³la³ tsá² hí³ né³ ca³juáh³:
—Ha³ lɨ́² juenh³ náh²; hnoh² dá² hnah²³
náh² Jesús Tsá² Nazaret, Tsá² ca³taun³ hí³
crei²¹. Tɨ³la³ má²ca³jenh¹³ bíh¹ tsú²; ha³
tiú²uú² hin² zian² yáh³ ñí¹ lá². Sá¹nɨ́² dúh¹
ñá²jɨe³ náh² ñí¹ jmɨ́¹ ca³quión³² tsú² tsú².
7 Jáun² né³, cuá²tánh¹ náh² cuá²zéih³ náh²
tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú², jɨ³ Pé¹ nɨ́² siáh³,
hi³ cuá¹zéih³ náh² tsú² la³ lá²: “Hí³ bíh¹ tsó³²
chí¹ján³ tɨ³ Galilea la³ cun³ bíh¹ hnoh², hi³

jáun^{2} ñí^{1} jáun^{2} lí^{13} cuá^{1}jɨen^{1} náh^{2} tsú^{2} la^{3} cun^{3} lí^{3} jáɨ^{13} hi^{3} ca^{3}juáh^{3} tsú^{2} jáun^{2} jmí^{1}tin^{2}".

8 Jáun^{2} tsá^{2}mɨ^{3} hí^{3} ca^{3}huén^{2} bíh^{1} hñu^{3} tá^{2}hón^{32} jáun^{2} hi^{3} ca^{3}cuóun^{3}, ca^{3}la^{3} má^{2}hí^{1}juán^{23} bíh^{1} tsú^{2} ja^{3}tanh^{21}, ca^{3}la^{3} tiá^{2} ñi^{32} he^{3} jmu^{3}. Hi^{3} jáun^{2} hí^{1} cáun^{2} yáh^{3} tiá^{2} hi^{3} ca^{3}záɨh^{3} tsú^{2} tsáu^{2}, quí^{1}hliá^{2} juénh^{2}.

Jesús má^{2}jnia^{32} ñí^{1}con^{2} Má^{2}réi^{3} tsá^{2} ja^{3} juú^{2} Magdalá

(Juan 20:11-18)

9 [Jmí^{1} ca^{3}jenh^{13} jáun^{2} Jesús tɨ^{3} ca^{3}jniá^{32} la^{3} ñí^{1} jmáɨ^{1} hi^{3} ca^{3}lɨ^{3}liau^{3} sí^{2}ma^{1}ná^{1}, ca^{3}ma^{3}jnia^{32} la^{3}ñí^{1} ñí^{1}con^{2} Má^{2}réi^{3} tsá^{2} juú^{2} Magdalá, tsá^{2} má^{2}ca^{3}huen^{3} tsú^{2} hí^{3} quiaun^{3} jmí^{2}chí^{3} hláɨnh^{1} hñu^{3} tsí^{3}.

10 Hi^{3} jáun^{2} tsá^{2}mɨ^{3} hí^{3} ñéi^{1} hi^{3} ca^{3}ñí^{1}zeh^{1} tsá^{2} jmí^{1} má^{2}ca^{3}ñi^{3}táunh^{1} hí^{3} quionh^{3} Jesús. Tsá^{2} hí^{3} né^{3} jmí^{1} ná^{1}haɨ^{21} hlaɨh^{3} tsí^{3} hi^{3} jmí^{1} ná^{1}ho^{2}.

11 Tɨ^{3}la^{3} jmí^{1} ca^{3}náɨ^{32} jáun^{2} tsá^{2} hí^{3} hi^{3} zian^{2} bíh^{1} Jesús, hi^{3} tsá^{2}mɨ^{3} hí^{3} né^{3} hú^{1}tá^{1} má^{2}lí^{2}jɨen^{32} siáh^{3}, lí^{1} tiá^{2} ta^{21} ca^{3}taunh^{3} bíh^{1} tsá^{2} hí^{3} jáɨ^{13} jáun^{2}.

Jesús má^{2}jnia^{32} ñí^{1}con^{2} gon^{3} tsá^{2} haɨn^{21} tɨ^{3} con^{2}

(Lucas 24:13-35)

12 Jmí^{1} má^{2}lɨ^{32} jáun^{2} né^{3}, Jesús ca^{3}ma^{3}jnia^{32} hi^{3} jniá^{3} la^{3} siáh^{3} ñí^{1}con^{2} gon^{3} tsá^{2} joh^{1} ñí^{1} hí^{1}tsá^{2}táunh^{1} tsú^{2} cáun^{2} juɨ^{32} ñí^{1} náɨ^{2}.

13 Jáun^{2} tsá^{2} hí^{3} já^{1}tanh^{21} hi^{3} ca^{3}ñí^{1}zeh^{1} tsá^{2} ñí^{1} hná^{1} jáun^{2}; tɨ^{3}la^{3} sa^{3}jun^{3} jáɨ^{13} hi^{3} cha^{32} tsá^{2} hí^{3} yáh^{3} ca^{3}taunh^{3} tsú^{2} ta^{21}.

Ta^{21} hi^{3} ca^{3}cué^{3} Jesús ñí^{1}con^{2} tsá^{2} haɨn^{21} hí^{3} tɨ^{3} con^{2}

(Mateo 28:16-20; Lucas 24:36-49; Juan 20:19-23; Hechos 1:8)

14 Jmí^{1} lí^{1} cáɨn^{2} jáun^{2} né^{3}, ca^{3}ma^{3}jnia^{32} siáh^{3} Jesús ñí^{1}con^{2} tá^{1} quian^{3}jan^{2} tsá^{2} haɨn^{21} hí^{3} tɨ^{3} con^{2} tá^{1}la^{3} jmí^{1} ná^{1}cúh^{2} tsá^{2} hí^{3} má^{32}; hi^{3} jáun^{2} jmí^{1}jáun^{2} ca^{3}hlɨ^{3} ca^{3}liéɨnh^{32} dí^{2} tsú^{2} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} tiá^{2} cáun^{2} nio^{2} tsí^{3} tsú^{2} jɨ^{3} hi^{3}hliá^{2} jlánh^{1} huáh^{2} chí^{1} tsú^{2} siáh^{3}, quí^{1} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} tiá^{2} ta^{21} ca^{3}taunh^{3} tsú^{2} la^{3} cun^{3} hi^{3} ca^{3}chá^{3} tsá^{2} ca^{3}jíe^{3} hí^{3} hi^{3} má^{2}ca^{3}jenh^{13} bíh^{1} dí^{2}.

15 Jáun^{2} ca^{3}záɨh^{3} dí^{2}:

—Cuá^{2}táunh^{1} náh^{2} tá^{1} cáun^{2} hngá^{1}máh^{3}, hi^{3} cuá^{1}hléh^{1} náh^{2} jú^{1} chú^{32} jáun^{2} ñí^{1}con^{2} la^{3}jín^{32} tsáu^{2}.

16 Tsá^{2} chá^{32} cáun^{2} tsí^{3}, jɨ^{3} hi^{3} zón^{32} jmáɨ^{2}, tsá^{2} la^{3} hí^{3} bíh^{1} lí^{13} liáun^{3}; tɨ^{3}la^{3} ní^{1}juáh^{3} tsá^{2} tiá^{2} cha^{32} cáun^{2} tsí^{3} né^{3}, tsá^{2} la^{3} hí^{3} dá^{2} má^{2}tá^{1}tsɨn^{1} héih^{32} hlah^{3} bíh^{1}.

17 Hi^{3} li^{21} lá^{2} né^{3} lɨ^{3} zia^{32} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} nio^{2} cáun^{2} tsí^{3} bíh^{1}: Cun^{3}quionh^{3} héih^{32} quion^{21} jná^{13} huen^{3} tsú^{2} jmí^{2}chí^{3} hláɨnh^{1} hñu^{3} tsí^{3} tsáu^{2}, hi^{3} lí^{13} hléh^{32} tsú^{2} siáh^{3} jú^{1}jma^{2} siáh^{3},

18 lí^{13} zanh^{3} tsú^{2} siáh^{3} jáh^{3} hláɨnh^{1}, hi^{3} ní^{1}juáh^{3} ca^{3}hɨnh^{3} tsú^{2} siáh^{3} cáun^{2} hi^{3} lí^{3} mí^{3} hlah^{3} né^{3}, tiá^{2} hi^{3} quiunh^{21} hí^{1} cáun^{2} yáh^{3} tsú^{2}; ja^{3}bí^{1} la^{3} jáun^{2} ra^{3}tsɨ^{32} tsú^{2} cuo^{2} ñí^{1} quioh^{21} tsá^{2} tsáun^{1}, hi^{3} jáun^{2} tsá^{2} hí^{3} né^{3} lan^{13} bíh^{1}.

Jesús tsánh^{32} hñu^{3}mɨ^{3}cuú^{2}

(Lucas 24:50-53; Hechos 1:9-11)

19 Jmí^{1} má^{2}lí^{2}liéinh^{32} jáun^{2} Jesús Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2} tsá^{2} hí^{3} né^{3}, ca^{3}zanh^{32} tɨ^{3} hñu^{3}mɨ^{3}cuú^{2}, hi^{3} jáun^{2} ca^{3}ta^{3}cua^{13} tɨ^{3} cuá^{2} chu^{21} quioh^{21} Dió^{32}.

20 Hi^{3} jáun^{2} tsá^{2} hí^{3} né^{3}, ca^{3}huén^{2} bíh^{1} hi^{3} ca^{3}ñí^{1}hléh^{2} jú^{1} chú^{32} ca^{3}la^{3} tán^{1}. Jáun^{2} hnga^{2} Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2} ca^{3}ma^{3}hau^{3} hi^{3} ca^{3}jmú^{3} lin^{1} hi^{3} tson^{2} jú^{1} chú^{32} hi^{3} hleh^{32} tsá^{2} hí^{3} cun^{3}quionh^{3} li^{21} hi^{3} lí^{3} jáun^{2} hua^{3}jueh^{32}. Cun^{3} ní^{2} bíh^{1} tí^{3} jáɨ^{13}.]

Jú¹ Chú³² Hi³ Ca³jmú³ Lucas

1 Hnú² reh² Tíoh³, juóun³² lɨ́n³² tsáu² má²ca³jmú³ sí², la³ cun³ hi³ ca³ngɨ¹³ tsú² hi³ ca³lɨ³ jáun² ja¹ quiú¹³ dí² jmɨ́¹tin².
2 Ca³jmú³ tsú² sí² la³ cun³ rón³² hi³ ca³ma³ta² jnoh¹ jáun² tsá² ca³jɨ́e³ la³ cun³ jmɨ́¹ ca³lɨ³liau³, tsá² ca³nga³ hí³ jú¹ chú³² quioh²¹ Jesús.
3 Ja³bí¹ jná¹³ uá²jaɨ³² má²cá²hnáuh³² re² lɨ́n³² la³jɨ́³² jú¹ tson² la³ cun³ jmɨ́¹ ca³lɨ³liau³, hi³ jáun² ca³lén¹³ jná¹³ hi³ chú³² nɨ́¹juáh³ jná¹³ siáh³ jmu¹ cáun² sí² hi³ rá¹tioh³ jú¹ tson² ca³la³ re² he² hná¹, hi³ zein²¹ ná¹ ñí¹con² hnú² reh² Tíoh³;
4 hi³ jáun² tɨ³ lɨ³mí¹ re² lɨ³ ñíh¹³ hnú² jú¹ tson² hi³ má²ca³ma³ta² hnú² jáun² tsáu².

Jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² juáh³ hi³ lɨ³zian² Juan², tsá² zion³ tsáu² jmáɨ²

5 Jmáɨ¹ hi³ jmɨ́¹ cuá¹lɨ́n³ Herodes re²¹ ñí¹con² tsá² hɨ́n¹³ tɨ³ Judea, jmɨ́¹jáun² jmɨ́¹ zian² jan² mí²tsáu² jmáɨ² Zacarías, tsá² hí³ jmɨ́¹ hún¹ ja¹ tsá² cu³ nió³ quioh²¹ Abías. Ñí²cuo² tsú² jmɨ́¹ jmáɨ² Elisabet, tsá² ñí¹ má²cú¹ má²ñeh¹ jón²zɨ́h¹ hla¹ mí²tsáu² Aarón.
6 Tá¹ gon³ jáun² tsú² jmɨ́¹ chun¹ ñí¹con² Dió³², hi³ jmɨ́¹ tɨ́² má²tí³² tsú² héih³² jɨ³ liei²¹ quioh²¹ Dió³² Juo¹³ dí², la³ cun³ hí¹ jan² tiá² hin² lɨ́¹³ chá³² tso³.
7 Tɨ³la³ tiá² jon² tsú² jmɨ́¹ zian² yáh³, quí¹ tiá² jmɨ́¹ lɨ́²³ yáh³ can³ Elisabet hí³ jon², hi³ ja³bí¹ jmɨ́¹ má²lieih²¹ bíh¹ tsú² siáh³ tá¹ gon³ jáun².
8 Ca³chó³² jmáɨ¹ hi³ tɨn³ Zacarías quionh³ mí²tsáu² tsá² quionh³ hi³ jmu³ ta²¹ ta³ ñí¹ Dió³².
9 La³ cun³ hi³ jmɨ́¹ ná¹ngɨ²³ jáun² tsá² ná¹lɨ́n³ hí³ mí²tsáu² hi³ tan² chi² jáɨ¹³, jmɨ́¹jáun² ca³chi² tsú² jáɨ¹³, jáun² Zacarías bíh¹ tɨn³ hi³ tsa³hi³² hñu³ cuáh³² chín¹ quioh²¹ Dió³² Juo¹³ dí², hi³ tsa³jín² ziún².
10 Tá¹la³ jmɨ́¹ dí¹jɨn³² tsú² jáun² ziún² ñí¹hiú¹³ né³, la³jɨ́n³² tsá² tionh² ñí¹ tauh²¹ la³ñí¹ jmɨ́¹ ná¹liéinh³² Dió³².
11 Jmɨ́¹jáun² ca³jnia³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² ñí¹con² Zacarías, hi³ zenh² tɨ³ cuá² chu²¹ can³² ñí¹hiú¹³ ñí¹ dí¹jɨn³² tsú² jáun² ziún².
12 Jmɨ́¹ ca³jɨ́en³² jáun² Zacarías tsá² hí³ né³, ca³la³ tiá² ñɨ³² he³ jmu³ bíh¹ tsú² lɨ³, ca³juénh² lɨ́n³² bí¹ tsú².
13 Tɨ³la³ tsá² hí³ né³, ca³juáh³ la³ lá²:

—Zacarías, ha³ lɨ́² juenh³, quí¹ Dió³² má²ca³náɨ³² hi³ hiú² mɨh³² hnú² jáun², hi³ jáun² né³bí¹ chau²¹ jmáɨ¹ hi³ lɨ³zian² jan² jon² Elisabet ñí²cuonh² hnú², tsá² teh¹ nú² Juan².
14 Nɨ́¹ má¹ca³lɨ³zian² jáun² dáɨn² lɨ³ tsɨnh¹ lɨ́n²¹ nú², hi³ lɨ³ hiún² lɨ́n³² siáh³ honh² nú². Ja³bí¹ juóun³² lɨ́n³² siáh³ tsá² siánh³ lɨ³ hiún² tsɨ́³ nɨ́¹ má¹jáun²;
15 quí¹ jónh³² hnú² lɨ³quien² ñí¹con² Dió³², jan² tsá² tiá² hɨ́nh³ mu² ráu³ mɨ³ uóun²jɨeh¹³, sa³jun³ ma³chéi³ hɨ́nh³, jan² tsá² má²canh² Jmɨ́²chí³ Chun¹ hñu³ tsɨ́³ ñeh² bíh¹ hi³ lɨ³zian².
16 Hi³ hí³ bíh¹ jmu³ hi³ juóun³² tsá² zian² hué³² *Israel jinh²¹ tɨ³ ñí¹con² Dió³² Juo¹³.
17 Juan² hí³ bíh¹ joh¹³ jmɨ́²chí³ jɨ³ pí³ hi³ la³jmɨ́¹ quian³² jáun² Líh³, tsá² jmɨ́¹ lɨ́n³ hí³ *Tɨ³² jë¹ Dió³² jmɨ́¹tin², hi³ hí³ bíh¹ tín² tsó³² chí¹ján³ la³ cónh³ bíh¹ Tɨ³² Juo¹³ dí². Hí³ bíh¹ jmu³ hi³ tiánh³² tsáu² re² tɨn² quionh³ jón²zɨ́h¹; hi³ jáun² tsá² tiá² má²tí³² héih³² quioh²¹ Dió³² né³, má²lɨ³tɨn² bíh¹ ma³tí³² má¹jáun². La³ jáun² bíh¹ chan³ tsú² hua³jan²¹ tsáu², hi³ jáun² hen³ tsáu² Tɨ³² Juo¹³ dí².
18 Jáun² Zacarías ca³záɨh³ tsá² hí³:

—¿Ha³ bí¹ lánh³ rón³² lɨ³ ño¹ jná¹³ hi³ tson² jáɨ¹³ juáh³ hnú² nɨ́²? Quí¹ jan² tsá² má²liei²¹ lɨ́n²¹ bíh¹ jná¹³ quiúnh¹ ñí²uón³².
19 Jáun² tsá² hí³ ca³juáh³ siáh³:

—Jná¹³ Gabriel, tsá² zenh² ná¹ ta³ ñí¹ Dió³², Tsá² lɨ́²ze³ jná¹³ hi³ ja³ngáɨ¹ ná¹ jú¹ chú³² lá² ñí¹con² hnú².

20 Tɨ³la³ ta³né³², cun³ñí¹ hi³ tiá² ta²¹
lɨ́²tionh² hnú² la³ cun³ hi³ lɨ́²juánh³² jná¹³ nɨ́²,
jáun² tiú²uú² lɨ́¹³ yáh³ hléh¹³ hnú², ca³la³ ñí¹
cá¹chó²¹ jmáɨ¹ hi³ lɨ³zian² jónh³² hnú². Jáɨ¹³
lá² lɨ³tí³ la³ cun³ jmáɨ¹ hi³ má²tón³².
21 La³jɨ́n³² tsá² jmɨ́¹ tionh¹ hí³ ñéɨh³ ñí¹
tauh²¹ jáun² la³ñí¹ jmɨ́¹ ná¹he² ná¹jan²
Zacarías. Má²ná¹tsá²cáun² lɨ́n³² bíh¹ tsɨ́³
tsú², quí¹ he³ láɨh³² sa³ ca³lén³ lɨ́n³² yáh³
Zacarías ñí¹hiú¹³ jáun².
22 Tɨ³la³ jmɨ́¹ cuá¹han³ jáun² Zacarías
má¹ná¹, tiú²uú² lɨ́²³ yáh³ hléh³²; jmɨ́¹jáun²
ca³lɨ³lieih²¹ tsá² jmɨ́¹ ná¹jaun² tsú² hí³ hi³
zia³² cáun² hi³ ca³jnia³ jéinh³² tsú² ñí¹hiú¹³
jáun². Jmɨ́¹jáun² ca³jmú³ tsú² lin¹ quionh³
cuo² hi³ tiú²uú² lɨ́²³ hléh³².
23 Jmɨ́¹ ca³tsɨ́n¹³ jáun² jmáɨ¹, la³ cun³ jmáɨ¹
hi³ ca³tɨn¹ jáun² Zacarías jmu³ ta²¹ hñu³
cuáh³² chín¹ né³, ngah³ hñú¹³.
24 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³can³ Elisabet jon²,
hi³ jáun² cun³ hñá³ zɨ́h² tiá² cuá²han³ tsú²
hñú¹³, hi³ jmɨ́¹ cuá¹lɨ́n²³ la³ lá²:
25 —Juóu³² jná¹³ má²ca³jmú³ la³ lá²
ñí¹con² jná¹³, hi³ quin³ hua³heih²¹ quion²¹
jná¹³ ñí¹con² la³jɨ́n³² tsáu², hi³ tiá² jmɨ́¹ lɨ́²³
can²¹ jná¹³ dáɨn².

Tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² juáh³ hi³ lɨ³zian² Jesús

26 La³ má²jñéɨ³ zɨ́h² hi³ lɨ³ la³ jáun² né³,
ca³zen³ siáh³ Dió³² Gabriel, tsá²cuú² tsá²ta³,
la³ tɨ³ cáun² juú² hɨ́n¹³ tɨ³ Galilea, juú² jmáɨ²
Nazaret,
27 hi³ tsa³jɨen³ jan² tsá²mɨ³ tsá¹máɨ¹³,
tsá² jmáɨ² Má²réɨ³, tsá² tiá² tsá²ñuh²
má²ca³cáuh³². Tsá² hí³ ná¹lɨ́³ jáɨ¹³ hi³ jenh¹³
cuo² quionh³ jan² tsá²ñuh² jmáɨ² Sé³², tsá²
ñí¹ má²cú¹ má²ñeh¹ jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ hla¹
re²¹ Dá²vi²¹.
28 Jáun² ca³hi³ tsá² hí³ ñéɨh³ ñí¹ jmɨ́¹ cuá³
jáun² Má²réɨ³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—¡Hia² nú², hnú² tsá² jlánh¹ tɨ³² tsɨ́³ Dió³²!
Dió³² Juo¹³ dí² zenh² quiúnh¹ hnú². [Jlánh¹
má²mieh² hnú² Dió³² la³ cun³ bí¹ la³jɨ́n³²
tsá²mɨ³ siánh³.]
29 Lɨ́¹ ca³lɨn³ bíh¹ Má²réɨ³ jmɨ́¹ ca³náɨ³²
jáɨ¹³ hi³ ca³hléh³ jáun² tsá² hí³. Jmɨ́¹jáun²
ca³lɨ́n¹³ tsú² hi³ he³ lɨ³ la³ jáun² hleh³² tsá²
hí³.
30 Jáun² tsá² hí³ né³ ca³juáh³ siáh³:
—Má²réɨ³, ha³ lɨ́² juenh³, quí¹ Dió³²
má²hnió³ ma³mieh² hnú².
31 Jáun² né³, né³² can¹³ hnú² jan² dáɨn²,
Tsá² teh¹ nú² Jesús.
32 Tsá² hí³ bíh¹ Tsá² lɨ³quien²; Tsá² téh³
tsú² Jon² Dió³², Tsá² cú² juenh². Hi³ jáun²
Dió³² Juo¹³ dí² jmu³ hi³ cuá¹ho² tsú² jáɨ¹³ hi³
lɨ́n³ tsú² re²¹ la³jmɨ́¹ ca³cuá³ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹
jméɨ² dí¹hio³ ñú¹deh³ tsú², tsá² jmɨ́¹ zian²
jmɨ́¹tin²;
33 hi³ jáun² tsá² hí³ bíh¹ cuá³², hi³ cuá¹ho²
jáɨ¹³ cun³ jmɨ́¹hi³nio² ca³tɨn¹ la³jɨ́n³² tsá² Is-
rael. Jáɨ¹³ hi³ hau³ tsú² jáun², tiá² tón³² jmáɨ¹
táuh³ yáh³.
34 Jáun² né³, Má²réɨ³ ca³ngáɨh³ siáh³ tsá²
hí³:
—¿Lánh³ bíh¹ rón³² lɨ́¹³ la³ jáun², nɨ́¹juáh³
tiá² ñí²uón³² jná¹³ má²zian² yáh³?
35 Jáun² tsá² hí³ ca³juáh³ siáh³:
—Jmɨ́²chí³ Chun¹ joh¹ Dió³² bíh¹ já³²
ñí¹con² hnú², jɨ³ pí³ quioh²¹ Dió³² Tsá² cú²
juenh², hi³ jláɨn³² hnú² la³jmɨ́¹ lɨ́³ cáun²
jnie². Jáun² dáɨn² hí³ jónh³² hnú² lɨ́¹³
cuá¹chan¹ hi³ ca³tɨn¹ Dió³², hi³ jáun² tsá² hí³
téh³ tsú² jon² Dió³².
36 Ja³bí¹ Elisabet renh² hnú² uá²jaɨ³²,
lɨ³zian² jan² jon² uá¹jinh¹ má²lieih²¹ lɨ́n²¹
tsú²; hi³ jáun² né³, ta³né³² má²tí³ jñéɨ³ zɨ́h²
hi³ quian² tsú² jon², tsá² jmɨ́¹ juáh²³ tsáu²
hi³ cun³ tiá² lɨ́¹³ bíh¹ can³ jon².
37 Quí¹ ñí¹con² Dió³², hí¹ cáun² yáh³ hi³
juóuh³² tiá² zia³².
38 Hi³ jáun² Má²réɨ³ né³ ca³juáh³:
—Jná¹³ la³², tsá² lɨ́n³ ná¹ quian²¹ Juóu³²
ná¹, hi³ jáun² cuɨ́¹ jmu¹ bíh¹ Dió³² ñí¹con²
jná¹³ la³ cun³ hi³ má²lɨ́²juah²¹ hnú² nɨ́².
Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ngah³ tsá²cuú² tsá²ta³
Dió³² ñí¹ ta³ ñí¹ Má²réɨ³.

Tsó³² Má²réɨ³ hñú¹³ Elisabet

39 Jmáɨ¹ jáun² ngau³ Má²réɨ³ cú²hé² juɨ³²
máh³, hi³ chau²¹ cáun² juú² hɨ́n¹³ tɨ³ Judea.
40 Jmɨ́¹ cá¹chó²¹ tsú² jáun², ca³hi³ ñéɨh³
hñú¹³ Zacarías, hi³ ca³juáh³:

—Hia² nú² Elisabet.
41 Jmɨ́¹ má²lɨ́²niéi³² jáun² Elisabet hi³
ca³juáh³ jáun² Má²réi³: “Hia² nú²”, jáun²
la³juɨ³² ca³jɨ́enh³² dáɨn² hñu³ héin¹, hi³
ca³cónh³² siáh³ Jmɨ́²chí³ Chun¹ hñu³ tsɨ́³ Elis-
abet hí³.
42 Jmɨ́¹jáun² ca³hléh³ tiá³ lɨ́n³² hi³ ca³juáh³:
—Dió³² jlánh¹ má²ca³ma³mieh² hnú² la³
cónh³ bíh¹ la³jɨ́n³² tsá²mɨ³ siánh³, jɨ³ jónh³²
nú² siáh³ má²ca³ma³mieh² Dió³².
43 ¿Hin² dá² tsánh² jná¹³, hi³ jáun² sa³
mí¹ziú¹³ Juóu³² máh³ jná¹³ ja³ hi³ ja³jɨe³?
44 Quí¹ la³ cun³ jmɨ́¹ lɨ́¹cuen²¹ hnú²
Dió³², ca³la³ hiún² lɨ́n³² bíh¹ tsɨ́³ jón³² jná¹³
ca³jɨ́enh³² tiá³ lɨ́n³² hñu³ hén² ná¹.
45 Jlánh¹ jmɨ́¹ ren² hnú², tsá² ca³tionh²
hnú² ta²¹, quí¹ lɨ³tí³ bíh¹ la³ cun³ hi³
má²ca³juáh³ Dió³² Juo¹³ dí².
46 Hi³ jáun² Má²réi³ ca³juáh³:
Jmɨ́¹ tsɨn³² jná¹³ má²quien² Juóu³² jná¹³,
47 hi³ má²hiún² tsɨn³² jná¹³ ca³tɨn¹ Dió³²
Tsá² liáu³² jná¹³.
48 Quí¹ Dió³² má²ca³taunh² jná¹³ hó¹ñí¹, tsá²
lɨ́n³ jná¹³ quian²¹ tsú².
Hi³ jáun² la³jɨ́n³² tsá² zian² ta³né³² jɨ³ jmáɨ¹
né³bí¹ ja³² juáh³ hi³ jná¹³ jan² tsá²
jlánh¹ bí¹ jmɨ́¹ ren².
49 Quí¹ Dió³² Tsá² hɨ́en¹, Tsá² cú² juenh²
má²ca³jmú³ hliáun³ lɨ́n³² hi³ chú³²
ñí¹con² jná¹³;
50 hi³ ja³² miɨ́³ tsɨ́³ tsú² ñí¹con² ca³la³ jɨ́n³²
tsá² jmu² juénh² ñí¹con² tsú².
51 Quí¹ ta²¹ jueh³² lɨ́n³² má²ca³jmú³ Dió³²,
hi³ ca³láɨh¹³ hniéi² ñí¹con² tsá² jmɨ́¹
ná¹jmu² tonh²,
jáun² lɨ́¹ ca³háɨn³² ma³ quin³² bíh¹ tsá² hí³
lɨ³.
52 Ca³jmú³ tsú² hi³ tiú²uú² quien² tsá² jmɨ́¹
ná¹quien²,
hi³ jáun² tsá² tsɨ́¹juɨ́³ bíh¹ ca³zion³ tsú² hi³
lɨ³quien².
53 Tsá² jmɨ́¹ tionh¹ ñí¹cuóunh²¹ bíh¹ ca³cuéh³
tsú² hliáun³ lɨ́n³²,
hi³ jáun² tsá² hánh³ né³, lɨ́¹ haɨ²¹ cuá² ta³ bíh¹
ca³chanh³ tsú².
54 Ca³ma³hon³ tsú² tsá² jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ hla¹
Israel, tsá² quian²¹,
tiá² ca³ja³có³ yáh³ tsɨ́³ tsú² hi³ jmu³ juenh²
tsɨ́³ ñí¹con² tsá² hí³,
55 la³ cun³ rón³² lɨ́³ jáɨ¹³ hi³ ca³jmú³ tsú²
quionh³ dí¹hio³ ñú¹deh³ dí² jmɨ́¹tin².
Hi³ ca³jmú³ tsú² jáun² jáɨ¹³ quionh³ hla¹
Há²bran²¹ hi³ já³² miɨ́³ tsɨ́³ tsú² la³
cun³ jmɨ́¹hi³nio²,
la³ má²quionh³ jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ tsá² hí³.
56 Jmɨ́¹ má²lɨ́²juáh³ jáun² Má²réi³ la³ nɨ́²
né³, ca³ta³cua¹³ cun³ hnɨ³² zɨ́h² hñú¹³ Elisa-
bet. Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ngah³ siáh³ hñú¹³.

Jmáɨ¹ hi³ ca³lɨ³zian² Juan² tsá² zion³ tsáu² jmáɨ²

57 Jmɨ́¹ lɨ́¹cáɨn² jáun² né³, ca³chó³² jmáɨ¹
hi³ lɨ³zian² jon² Elisabet, hi³ jáun² ca³lɨ³zian²
jan² ñú²míh¹ jon² tsú².
58 Jmɨ́¹ ca³lɨ³ ñi³² jáun² tsá² jún¹ tsá²
raɨnh²¹ tsú² hi³ Dió³² jlánh¹ má²ca³ja³ miɨ́³
tsɨ́³ ñí¹con² tsú², hi³ jáun² ca³ñí¹ma³hiún²
tsá² hí³ tsɨ́³ quionh³ tsú².
59 Jáun² jmɨ́¹ la³ má²jña³ jmáɨ¹ jáun²
*ca³tiú³ tsú² chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian² dáɨn²,
hi³ jmɨ́¹ hnió³ tsú² siáh³ hi³ lɨ³ jmáɨ² dáɨn²
Zacarías, la³jmɨ́¹ jmáɨ² jméi².
60 Tɨ³la³ mí¹ziú¹³ dáɨn² ca³juáh³:
—Ján¹han²¹, Juan² bíh¹ lɨ³ jmáɨ² dáɨn².
61 Jáun² tsá² hí³ ca³juáh³:
—¿He³ láɨh³²? Já² hí¹ jan² yáh³ jon³ renh²
hnú² tiá² jmáɨ² la³ nɨ́².
62 Jmɨ́¹jáun² hmóu³² tsá² hí³ ca³ngáɨ³
ñí¹con² jméi² dáɨn² cun³quionh³ li²¹, nɨ́¹juáh³
he³ hnió³ tsú² lɨ³ jmáɨ² dáɨn².
63 Jáun² ca³mɨ́³ jméi² dáɨn² cáun² jó¹hmá²
pih²¹ hi³ ca³jmú³ huéh³ hi³ juáh³: “Juan²
bíh¹ lɨ³ jmáɨ² dáɨn²”. Jáun² la³jɨ́n³² tsá² hí³
ca³ja³cáun² tsɨ́³.
64 La³ cun³ jmɨ́¹jáun² bíh¹ lɨ³ siáh³ hléh³²
Zacarías, hi³ ca³ma³liáu³² hi³ má²quien²
Dió³².
65 Ca³la³ jɨ́n³² tsá²co¹ tsú² ca³ja³cáun² lɨ́n³²
tsɨ́³ jmɨ́¹ ca³lɨ³ ñi³² hi³ lɨ³ la³ jáun², hi³ jáun²
jáɨ¹³ jáun² ja³ngɨ³ ja¹ la³jɨ́n³² tsá² zian² tsɨ³
cuánh² tsɨ³ jën³ ñí¹ hɨ́n¹³ tɨ³ Judea.

66 Ca³la³ jɨ́n³² tsá² ca³lɨ³ ñi³² hi³ jáun² jmɨ́¹
ná¹hnauh² tsɨ́³, hi³ jmɨ́¹ ngaɨh³² tsú² siáh³
tsá²ján² tsá²ján²:
—¿He³ bíh¹ jmu³ dáɨn² hí³?
Quí¹ jmɨ́¹ má²lin¹ lɨ́n²¹ bíh¹ hi³ tanh² Dió³²
hó¹ñí¹ dáɨn² hí³.

Sun¹ hi³ ca³hɨ́e³ Zacarías

67 Jáun² Zacarías jméi² dáɨn² hí³ ca³cónh³²
Jmɨ́²chí³ Chun¹ hñu³ tsɨ́³, hi³ ca³hléh³ jáɨ¹³
hi³ ca³cué³ Dió³² hñu³ tsɨ́³, hi³ ca³juáh³:
68 "Cuɨ́¹ lɨ³quien² bíh¹ Dió³² Juo¹³ tsá² Israel,
quí¹ má²cuán² tsú² ja¹ ñí¹ tiauh¹ dí², tsá²
tiauh² dí² jo³cuo² tsú²,
hi³ má²ca³liáu³² tsú² siáh³.
69 Quí¹ ca³cuen³ tsú² jan² Tsá² liáu³² dí²,
jan² Tsá² ñí¹ má²cú¹ má²ñeh¹ jón²zɨ́h¹
jón²cho¹ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹,
tsá² ca³lɨn³ hí³ quian²¹ Dió³².
70 Má²ca³ma³tí³² bíh¹ Dió³² jáɨ¹³ hi³ ca³jmú³
quionh³ tsá² chun¹ joh¹,
tsá² ca³lɨn³ hí³ *tɨ³² jë¹ Dió³² jmɨ́¹tin²,
71 hi³ ca³juáh³ Dió³² hi³ liáu³² jnoh¹ ñí¹con²
tsá² jmu² hniéi² quiúnh¹ dí²,
jɨ³ ñí¹con² ca³la³ jɨ́n³² tsá² hau² dí² nɨ́² siáh³.
72 Má²ca³ja³ bíh¹ miɨ́³ tsɨ́³ tsú² ñí¹con² dí¹hio³
ñú¹deh³ dí², tsá² jmɨ́¹ zian² jmɨ́¹tin².
Tiá² tsá²có³ yáh³ tsɨ́³ tsú² nió³² hɨ́en¹ hi³
ca³tanh² jáun² la³ cun³ jmɨ́¹tin²,
73 la³ cun³ jáɨ¹³ hi³ ca³jmú³ tsú² jáun² ñí¹con²
hla¹ Há²bran²¹, jméi² dí¹hio³ ñú¹deh³
dí².
74 Hi³ ca³juáh³ tsú² hi³ liáu³² tsú² jnoh¹
ñí¹con² tsá² jmu² hniéi² quiúnh¹ dí²,
hi³ jáun² tiá² juénh² yáh³ dí² hi³ má¹ti²¹
ñí¹con² tsú²,
75 hi³ chun¹ dí², hi³ ná¹chan¹ dí² ñí¹con² tsú²
la³ cun³ jmáɨ¹ hi³ ziáun² dí².
76 Jáun² né³, hnú² jón³² jná¹³, hnú² té³ tsú²
tɨ³² jë¹ Dió³²,
tsá² lɨ́n³ quian²¹ Dió³² Tsá² cuá³
hñu³mɨ³cuú²,
quí¹ hnú² bíh¹ tsá² cuóh¹³ chí¹ján³ la³ñí¹,
hi³ jmúh¹³ hnú² hua³jan²¹ juɨ³² ñí¹ tsó²¹ Tɨ³²
Juo¹³ dí².
77 Jmúh¹³ hnú² hi³ lɨ³ ñi³² tsá² joh¹ tsú² ha³
lánh³ lɨ́¹³ liáun³ tsú²,
jɨ³ hi³ hin³ siáh³ tsáu¹³ tsú².
78 Quí¹ Dió³² ja³² lɨ́n³² miɨ́³ tsɨ́³ ñí¹con² dí²,
hi³ jáun² cué³² tsú² cáun² joh¹ quiú¹³ dí² hi³
lɨ́¹³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ hi³ ca³jniá³² cáun² jmáɨ¹
hmaɨ²¹.
79 Tsá² hí³ jmu³ hi³ taɨ²¹ joh¹ ñí¹con² tsá²
tionh² já¹niéi²,
jɨ³ tsá² tionh² ñí¹ he² heinh²¹ quioh²¹ hmú³²
nɨ́² siáh³.
Tsá² hí³ bíh¹ Tsá² hɨ́e³² juɨ³² hi³ ha³ lánh³ lɨ́¹³
niau²¹ tie³ tsɨ́³ dí²".
80 Hi³ jáun² né³, ca³cuon³ bíh¹ ñú²míh¹ hí³,
hi³ tsá²lɨ³hún¹ siáh³ tsɨ́³. Jáun² ca³ñí¹cuá²
tsú² ñí¹ lɨ́³ hué³² quiéin², ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹
jmáɨ¹ hi³ ca³ma³jnia² tsú² tá¹³ ñí¹con² tsá²
Israel.

2

Jmáɨ¹ hi³ ca³lɨ³zian² Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo (Mateo 1:18-25; Juan 1:14)

1 Jmɨ́¹jáun², Augusto *tsá² cuá¹lɨ́n³ mɨ³chí¹
cuá³ juú² Roma ca³jmú³ héih³² hi³ la³jɨ́n³²
tsá² zian² la³ cun³ hué³² ñí¹ hu²¹ cuo² tsú²
tónh³² ñí¹ sí² quioh²¹ dí².
2 La³ñí¹ jéin³² hi³ ca³tónh³² bíh¹ tsú² tsáu²
sí² jmɨ́¹jáun², jmáɨ¹ hi³ jmɨ́¹ cuá¹lɨ́n³ jáun²
Cirenio ta²¹ hué³² Siria.
3 La³jɨ́n³² tsáu² ca³lɨ³ hniáuh³² tsa³tánh¹
juú² ñí¹ ca³lɨ³zian² tsá²haun³² dí¹hio³
ñú¹deh³, hi³ tsa³tiónh³² sí².
4 Hi³ jáun² bíh¹ cua³han³ Sé³² já¹ juú²
Nazaret, juú² hɨ́n¹³ tɨ³ Galilea, hi³ ngau³
tɨ³ juú² jmáɨ² Belén, juú² hɨ́n¹³ tɨ³ Judea,
ñí¹ ca³lɨ³zian² hla¹ re²¹ Dá²vi²¹, quí¹ Sé³²
lɨ́n³ jan² tsá² ñí¹ má²cú¹ má²ñeh¹ jón²zɨ́h¹
jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹ hí³.
5 Hi³ jáun² ñéi¹ tsú² juú² Belén, hi³
ca³ñí¹tiónh²¹ sí² cu³tsa³² quionh³ Má²réi³,
tsá² jmɨ́¹ má²ná¹lɨ́³ hí³ jáɨ¹³ hi³ jéinh³² tsú²
cuo² quionh³. Jmɨ́¹jáun² jmɨ́¹ má²quian² bíh¹
Má²réi³ jon².
6 Jáun² tá¹la³ tiáunh¹ tsú² jáun² já¹ juú²
Belén bíh¹, ca³chó³² jmáɨ¹ hi³ lɨ³zian² jon²
Má²réi³.
7 Hi³ jáun² ca³lɨ³zian² dún² tsá² ñí¹ jon²
tsú², jáun² ca³tsáɨnh³² tsú² tsɨ́¹há², hi³ jáun²
ca³tanh² tsú² siáh³ tɨ³ ñeh² hñu³ hmá²mu²
pa²¹ rón³² ñéih³ hñú¹³ jáh³, quí¹ tiá² jmɨ́¹
zia³² yáh³ hñú³ ñí¹ jmɨ́¹ lɨ³ jnioh¹³ tsú².

Tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² jnia² jeinh³² tsá² ná¹jmu² hua³hí¹³ já¹ziáh²

8 Hi³ jáun² né³, ñí¹ náɨ² ñí¹ má²janh² juú² Belén jáun² jmɨ́¹ tiáunh¹ tsá² ná¹jmu² hua³hí¹³ já¹ziáh² joh¹ ta³ já¹niéi².

9 Jáun² cu³diá²jan² ca³jnia³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² Juo¹³ dí², hi³ jáun² ca³táɨ³ joh¹ quioh²¹ Dió³² cu³ jéin³ ñí¹ tionh¹ jáun² tsá² hí³; hi³ jáun² né³, tsá² hí³ ca³juénh² lɨ́n³² bíh¹.

10 Tɨ³la³ tsá² ca³jnia³ hí³ ca³juáh³:

—Ha³ lɨ́² juenh³ náh², quí¹ jná¹³ quion¹ cáun² jú¹ chú³², jú¹ chú³² hi³ ca³tɨn¹ la³jɨ́n³² tsáu², hi³ jáun² lɨ³ hiún² lɨ́n³² tsɨ́³ tsú².

11 Quí¹ né³² ca³lɨ³zian² jan² dáɨn² juú²co¹ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹, jan² Tsá² liáu³² hnoh², Tsá² lɨ́n³ Cristo Juo¹³ dí².

12 Juanh²¹ jná¹³ ha³ lánh³ rón³² lɨ³ cuóun³² hnoh² dáɨn² hí³: Dáɨn² hí³ chanh²¹ náh² hi³ rá¹tsaɨnh³² tsɨ́¹há², hi³ rá²hún¹ tɨ³ ñeh² hñu³ hmá²mu² quioh²¹ jáh³.

13 Hi³ jáun² cu³diá²jan² jmɨ́¹ cá¹jnia³ juóun³² lɨ́n³² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² tsá² já²taunh²¹ hñu³mɨ³cuú², can³² ñí¹ jmɨ́¹ zenh¹ jáun² tsá² jan² hí³, hi³ má²ná¹má²tsú² má²jónh³² Dió³², hi³ má²ná¹juáh²³:

14 "¡Tsá² tionh² hñu³mɨ³cuú² cuɨ́¹ má¹quien² Dió³²,
hi³ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ nɨ́² siáh³ cuɨ́¹ tionh² cáun² hi³ re² hi³ tɨn²,
ca³la³ jɨ́n³² tsáu² tanh² Dió³² hó¹ñí¹!"

15 Jmɨ́¹ já¹tanh²¹ jáun² tsá² hí³ hñu³mɨ³cuú² né³, jáun² tsá² jmu² hí³ hua³hí¹³ já¹ziáh² ca³juu³ ca³hlénh³ la³ lá²:

—Ma³tsáu¹³ tɨ³ já¹ juú² Belén, hi³ tsá¹neh²¹ la³ cun³ hi³ má²lɨ³², hi³ má²lɨ́²juáh³ jáun² Dió³² Juo¹³ dí².

16 Jáun² ja³taunh²¹ tsú² cú²hé². Jmɨ́¹ ca³cha³táunh¹ tsú² jáun², ca³chanh²¹ tsú² Má²réi³ quionh³ Sé³² jɨ³ dáɨn² siáh³, hi³ rá²hún¹ tɨ³ ñeh² cáun² hñu³ hmá²mu² quioh²¹ jáh³.

17 Jmɨ́¹ má²lɨ́²jɨ́en³² tsú² jáun² dáɨn² né³, ca³chá³ tsú² la³ cun³ hi³ má²lɨ́²juáh³ jáun² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ ca³tɨn¹ dáɨn².

18 Jáun² la³jɨ́n³² tsá² jmɨ́¹ ná¹náɨ³² ca³ja³cáun² tsɨ́³ la³ cun³ jáɨ¹³ hi³ ca³juáh³ jáun² tsá² hí³.

19 Tɨ³la³ Má²réi³ má¹ná¹, ca³hmá³ bíh¹ la³jɨ́³² jáɨ¹³ jáun² hñu³ tsɨ́³, hi³ ca³hnauh² tsú² tsɨ́³ ca³tɨ²¹ hi³ jáun².

20 Hi³ jáun² tsá² jmu² hí³ hua³hí¹³ já¹ziáh² ja³tanh²¹, hi³ má²hí¹má²tsú² má²jónh³² Dió³², hi³ má²hí¹má²quien² tsú² Dió³², quí¹hliá² má²lɨ́²niéi³² tsú² jɨ³ hi³ má²lɨ́²jɨ́e³ tsú² la³ cun³ jáɨ¹³ hi³ má²lɨ́²juáh³ jáun² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³².

Tsa³ma³jnia² tsú² dáɨn² Jesús cuáh³² chín¹

21 Jmɨ́¹ la³ má²jña³ jmáɨ¹ hi³ ca³lɨ³zian² jáun² dáɨn² *ca³tiú³ tsú² chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian²; jmɨ́¹jáun² ca³jmú³ tsú² hi³ lɨ³ jmáɨ² dáɨn² Jesús, la³ cun³ hi³ ca³juáh³ jáun² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² ñí¹con² Má²réi³ la³ cun³ jmɨ́¹ ñeh² bíh¹ hi³ can³ tsú² dáɨn².

22 Jmɨ́¹ ca³tsɨ́n¹³ jáun² jmáɨ¹ hi³ má²lɨ́¹³ lɨ³ jɨn² mí¹ziú¹³ Jesús quionh³ Sé³² ñí¹con² Dió³² la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ ñí¹ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés, jáun² ca³ñí¹jan² tsú² dáɨn² hí³ já¹ juú² Jerusalén, hi³ ca³ñí¹ma³jnia² tsú² dáɨn² hí³ ñí¹con² Dió³² Juo¹³ dí².

23 La³ jáun² ca³jmú³ tsú² quí¹hliá² liei²¹ quioh²¹ Dió³² Juo¹³ dí² rá¹juáh³ la³ lá²: "Ca³la³ jɨ́n³² tsá²ñuh², tsá² lɨ³zian² la³ñí¹ ca³tɨn¹ ná¹chan¹ ñí¹con² Dió³² Juo¹³ dí²".

24 Hi³ jáun² bíh¹ ca³ñí¹táunh¹ tsú² ñí¹ jáun² hi³ ca³ñí¹cuen¹³ tsú² jáh³ ñí¹con² Dió³² hi³ ca³tɨn¹ dáɨn² jon², quí¹hliá² liei²¹ quioh²¹ Dió³² Juo¹³ yáh³ dí² rá¹juáh³ hi³ hniáuh³² cuen³ tsú² gon³ jú²pe³² míh¹ ho³lá²dá² gon³ jáɨ² tiáun².

25 Jmɨ́¹jáun² jmɨ́¹ zian² jan² tsá²ñuh² jmáɨ² Sɨ³ñóh³ já¹ juú² Jerusalén. Tsá² hí³ jmɨ́¹ lɨ́n³ jan² tsá² chun¹, hi³ jmɨ́¹ má²tsú² má²jónh³² Dió³², hi³ jmɨ́¹ jan³² tsú² hi³ liáun³ tsá² *Israel. Jmɨ́¹ quionh³ tsú² Jmɨ́²chí³ Chun¹,

26 hi³ jáun² Jmɨ́²chí³ Chun¹ hí³ né³ ca³jmú³ lin¹ ñí¹con² tsú² hi³ tiá² má²jún³ yáh³ tsú² ta³ tiá² má²lɨ́²jɨ́en³² Tsá² lɨ́n¹³ Cristo, Tsá² zen³ hí³ Dió³² Juo¹³ dí².

27 Jáun² Jmɨ́²chí³ Chun¹ hí³ ca³ze³ tsú² tɨ³ hñu³ cuáh³² chín¹; jmɨ́¹jáun² ca³ñí¹jau² jméi² mí¹ziú¹³ dáɨn² Jesús hñu³ cuáh³² chín¹, hi³ tsa³ma³tí³² tsú² la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² liei²¹.

28 Jmɨ́¹jáun² ca³zanh³ Sɨ³ñóh³ dáɨn² hí³, hi³
ca³ma³tsú² ma³jónh³² Dió³², hi³ ca³juáh³ la³
lá²:
29 “Hnú² Juóu³² jná¹³, ta³né³² má²lɨ́¹³ bíh¹
jún³ jná¹³ cáun² hi³ re² hi³ tɨn²,
quí¹ má²lɨ́²ma³tih²¹ bíh¹ hnú² la³ cun³ jáɨ¹³
hi³ ca³jmuh³ hnú² jáun² quiúnh¹
jná¹³,
tsá² lɨ́n³ jná¹³ quian²¹ hnú²;
30 quí¹ má²lɨ́²jɨen¹ bíh¹ jná¹³ cun³quionh³
mɨ́¹ñi³² huen² Tsá² liáu³² jnoh¹,
31 Tsá² ca³cuen²¹ hnú² lá² hi³ ca³tɨn¹ la³jɨ́n³²
tsáu².
32 Tsá² lá² bíh¹ lɨ́n¹³ joh¹ hi³ taɨ²¹ ñí¹con²
*tsá²cá²jo²¹,
hi³ jmu³ tsú² siáh³ hi³ ma³quien² tsáu² tsá²
Israel, tsá² joh² hnú²”.
33 Lɨ́¹ ca³ja³cáun² bíh¹ tsɨ́³ jméi² mí¹ziú¹³
Jesús jmɨ́¹ ca³náɨ³² la³jɨ́³² jáɨ¹³ hi³ ca³juáh³
jáun² Sɨ³ñóh³ ca³tɨn¹ dáɨn² hí³.
34 Hi³ jáun² Sɨ³ñóh³ ca³ma³mieh² tsá² hí³,
hi³ ca³záɨh³ dí² Má²réi³ mí¹ziú¹³ Jesús:
—Sá¹nɨ́² jɨe³, dáɨn² lá² bíh¹ jmu³ hi³
juóun³² lɨ́n³² tsá² Israel hua³ jlính³, hi³
juóun³² lɨ́n³² tsá² tiá² jmɨ́¹ ná¹pin³ siáh³ nu³
tiánh³. Hi³ lɨ́n¹³ tsú² cáun² li²¹ hi³ juóun³²
lɨ́n³² tsáu² tiá² jéi¹³;
35 la³ jáun² bí¹ lɨ́¹³ hi³ lɨ³ lin¹ la³ cun³
hi³ ná¹tioh³ hñu³ tsɨ́³ tsáu² ma³ quin³² ma³
jan³². Hi³ ca³tɨn¹ huen² hnú² siáh³, chau²¹
jmáɨ¹ hi³ lɨ́¹³ honh² hnú² la³jmɨ́¹ lɨ́³ hi³
ja³hɨ́nh¹ nú² quionh³ cáun² mí¹jla².
36 Ja³bí¹ ñí¹ jáun² siáh³ jmɨ́¹ zenh¹ jan²
tsá²mɨ³ tsá² jmɨ́¹ lɨ́n³ *tɨ³² jë¹ Dió³², tsá²
jmɨ́¹ jmáɨ² mɨ́¹ Hán¹, jon² hla¹ Fanuel,
tsá² jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ hla¹ Aser. Tsá² hí³
má²lieih²¹ lɨ́n²¹ bíh¹. Tsá¹míh¹ bí¹ tsú² jmɨ́¹
ca³jenh² cuo², hi³ jáun² ca³cuá³ tsú² quiau³
mii² quionh³ ñí²cuo²;
37 jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³lɨ³ hnáɨ³ bíh¹
tsú². Tiá² jmɨ́¹ cuá²haɨn³² yáh³ tsú² hñu³
cuáh³² chín¹ jáun², hi³ jmɨ́¹ cuá¹má²tsú²
má²jónh³² Dió³² Juo¹³ dí² la³ huá² la³ jma²,
hi³ cuá¹má²hɨen²¹ hi³ cuá¹liéinh³² siáh³
Dió³²; hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² jmɨ́¹ má²hún¹ tsú²
quiéinh³ nio² quiú³ tsɨ²¹ quiún³ mii².
38 Jáun² né³, mɨ́¹ Hán¹ hí³ ca³chó³² ñí¹
jmɨ́¹ tionh¹ tsú² jáun², hi³ jáun² ca³ma³tsú²
má²jónh³² Dió³²; jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³hléh³ tsú²
hi³ ca³tɨn¹ dáɨn² Jesús hí³ ñí¹con² tsá² Israel
tionh² ñí¹ jáun², tsá² ná¹jan³² hí³ hi³ liáu³
juú² Jerusalén [ñí¹con² tsá² *romanos].

Ja³tanh²¹ tsú² siáh³ juú² Nazaret

39 Hi³ jáun² jmɨ́¹ má²lɨ́²ma³tí³² tsú² jáun²
la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ liei²¹ quioh²¹
Dió³² Juo¹³ dí², ja³tanh²¹ tsú² siáh³ tɨ³
juú²co¹, juú² Nazaret, juú² hɨ́n¹³ tɨ³ Galilea.
40 Hi³ jáun² ca³cuon³ bíh¹ ñú²míh¹ hí³, hi³
tɨ³ lɨ³mí¹ tsá²lɨ³pin³, jɨ³ hi³ tɨ³ lɨ³mí¹ lɨ́²jnia²
siáh³ jmɨ́¹ tsɨ́³, hi³ ca³ma³hé² ma³mieh² lɨ́n³²
siáh³ Dió³². 2

Ñú²míh¹ Jesús tsó³² hñu³ cuáh³² chín¹

41 Hi³ jáun² né³, cú² jéin² cú² mii² jmɨ́¹ tɨ³²
*Jmɨ́¹hɨ́en¹ bíh¹, tɨ́² tsá²táunh¹ jméi² mí¹ziú¹³
Jesús tɨ³ já¹ juú² Jerusalén.
42 Jáun² né³, jmɨ́¹ ca³tsɨ́n¹³ jáun² quia³tún³
mieh² Jesús, ca³ñí¹jan² tsú² siáh³ já¹ juú²
Jerusalén, la³ cun³ qui³ ná¹ngɨ²³ tsú² hi³
tsá²táunh¹ jmáɨ¹ jáun².
43 Jmɨ́¹ ca³tu³² jáun² jmáɨ¹ né³, ja³tanh²¹
bíh¹ tsú² tɨ³ juú²co¹; tɨ³la³ Jesús má¹ná¹,
ca³ta³cua¹³ bíh¹ Jerusalén ta³ tiá² ñi³² jméi²
mí¹ziú¹³.
44 Jmɨ́¹ hí¹lɨ́n²³ tsú² hi³ cáun² cuá¹jáunh²³
bíh¹ Jesús ja¹ tsáu², hi³ tá¹la³ jáun² né³
ca³jmú³ tsú² cú² jmáɨ¹ juɨ³²; tɨ³la³ jmɨ́¹
ca³hnah² tsú² ñú²míh¹ Jesús ja¹ tsá² jún¹ tsá²
raɨnh²¹ jɨ³ ja¹ tsá² má²cuóun³ quionh³ tsú²
nɨ́² siáh³,
45 tiá² ca³chanh²¹ yáh³ tsú². Hi³ jáun²
já¹taunh²¹ tsú² siáh³ tɨ³ Jerusalén, hi³
ja³hniah² ñú²míh¹ ñí¹ jáun².
46 Jmɨ́¹ la³ má²hnɨ³² jmáɨ¹ jáun² máh³,
ca³chanh²¹ tsú² ñú²míh¹ hñu³ cuáh³² chín¹,
hi³ cuá¹tón²¹ ja¹ quioh²¹ tɨ³² liei²¹, hi³
cuá¹náɨ³² jáɨ¹³ quioh²¹ tsá² hí³, jɨ³ hi³
cuá¹nga² siáh³.
47 Hi³ jáun² ca³la³ jɨ́n³² tsá² jmɨ́¹ ná¹náɨ³²
hí³ jë¹ ñú²míh¹, jmɨ́¹ ná¹tsá²cáun² tsɨ́³
cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ re² jmɨ́¹ cuá¹nga² ñú²míh¹
hí³, jɨ³ ca³tɨ²¹ la³jɨ́³² hi³ jmɨ́¹ má²ñɨ³² nɨ́²
siáh³.

48 Jáun[2] lɨ́[1] ca[3]lɨn[3] bíh[1] jméi[2] mí[1]ziú[13] jmɨ́[1]
ca[3]jɨ́e[3]; hi[3] jáun[2] ca[3]juáh[3] mí[1]ziú[13]:
—Jón[3], ¿he[3] láɨh[32] la[3] nɨ́[2] lɨ́[2]jmoh[1] hnú[2]
jnoh[1]? Jmɨ́[1] má[2]hɨ[32] lɨ́n[32] bíh[1] tsɨn[32] jná[13]
quiúnh[1] ná[1] ñeh[2] nú[2], hi[3] má[2]lɨ́[2]hnauh[13] lɨ́n[32]
jnoh[1] hnú[2].
49 Hi[3] jáun[2] Jesús ca[3]juáh[3]:
—¿He[3] láɨh[32] hnauh[23] hnoh[2] jná[13]? ¿Hí[1]
tiá[2] ñíh[1] hnoh[2] hi[3] ca[3]tɨn[1] jná[13] ñi[21] hñú[13]
Ñuh[32]?
50 Tɨ[3]la[3] jméi[2] mí[1]ziú[13] tsú[2] tiá[2] ca[3]ngɨ[13]
yáh[3] hi[3] ca[3]juáh[3] jáun[2] jon[2].
51 Hi[3] jáun[2] ja[3]tanh[21] bíh[1] tsú[2] quionh[3]
ñú[2]míh[1] juú[2] Nazaret. Hi[3] jáun[2] ñú[2]míh[1] hí[3]
jmɨ́[1] tanh[2] ta[21] jméi[2] mí[1]ziú[13]; hi[3] mí[1]ziú[13]
tsú[2] né[3], ca[3]hmá[3] hñu[3] tsɨ́[3] la[3]jɨ́[32] hi[3] má[2]lɨ[32]
jáun[2].
52 Tá[1]la[3] ca[3]cuon[3] jáun[2] Jesús, tɨ[3] lɨ[3]mí[1] re[2]
jmɨ́[1] cháunh[23] bíh[1] tsɨ́[3], hi[3] Dió[32] ca[3]lɨ[3] hiún[2]
siáh[3] tsɨ́[3] ca[3]tɨn[1] tsú[2], hi[3] ca[3]lɨ[3] hiún[2] siáh[3]
tsɨ́[3] la[3]jɨn[32] tsáu[2].

3

*Juan[2] tsá[2] ziau[2] jmáɨ[2] hleh[32] jáɨ[13] quioh[21]
Dió[32] hué[32] quiéin[2]*
*(Mateo 3:1-12; Marcos 1:1-8; Juan 1:6-8,
15-34)*

1 La[3] má[2]quia[3]hñá[3] mii[2] hi[3] lɨ́n[3] jáun[2]
Tiberio *tsá[2] cuá[1]lɨ́n[3] mɨ[3]chí[1] juú[2] Roma,
ja[3]bí[1] Poncio Pilato jmɨ́[1] lɨ́n[3] tsá[2] ho[2] ta[21]
ñí[1]con[2] tsá[2] hɨ́n[13] tɨ[3] Judea. Ja[3]bí[1] jmáɨ[1]
jáun[2] jmɨ́[1] lɨ́n[3] Herodes ta[21] ñí[1]con[2] tsá[2]
hɨ́n[13] tɨ[3] Galilea, jáun[2] Pí[2]liéi[1] raɨnh[21]
Herodes hí[3] jmɨ́[1] lɨ́n[3] siáh[3] ta[21] ñí[1]con[2] tsá[2]
hɨ́n[13] tɨ[3] Iturea jɨ[3] Traconite nɨ́[2] siáh[3], hi[3]
Lisanias né[3], jmɨ́[1] lɨ́n[3] ta[21] ñí[1]con[2] tsá[2] hɨ́n[13]
tɨ[3] Abilinia.
2 Ja[3]bí[1] jmáɨ[1] jáun[2] jmɨ́[1] lɨ́n[3] Anás mí[2]tsá[2]
hɨ́en[1] quionh[3] Caifás. Jmɨ́[1]jáun[2] ca[3]cué[3]
Dió[32] cáun[2] jáɨ[13] ñí[1]con[2] Juan[2] jon[2] Zacarías
tá[1]la[3] jmɨ́[1] cuá[3] tsú[2] jáun[2] hué[32] quiéin[2].
3 Jáun[2] Juan[2] hí[3] ca[3]ñí[1]nga[1] la[3] tán[1] can[32]
cua[3] Jordán, hi[3] zaɨh[32] tsú[2] tsáu[2] hi[3] ca[3]tɨ[21]
zón[32] tsú[2] jmáɨ[2], hi[3] hniáuh[32] záɨ[32] tsú[2] jmɨ́[1]
tsɨ́[3] nɨ́[2] siáh[3], hi[3] jáun[2] lɨ́[13] hin[3] tsáu[13] tsú[2].
4 La[3] jáun[2] ca[3]lɨ[3]tí[3] la[3] cun[3] hi[3] ca[3]juáh[3]
jáun[2] hla[1] Isaías tsá[2] jmɨ́[1] lɨ́n[3] hí[3] *tɨ[32] jë[1]
Dió[32] jmɨ́[1]tin[2], hi[3] ca[3]juáh[3] tsú[2] jáun[2] la[3] lá[2]:
Tɨ[3] hué[32] quiéin[2] niéih[3] cáun[2] ho[3] tsáu[2] hi[3]
ñí[1]juah[21]:
Jmu[3] náh[2] hua[3]jan[21] juɨ[32] ñí[1] já[21] Juo[13] dí[2];
jmu[3] náh[2] cáun[2] juɨ[32] cú[2]tso[2].
5 Hniáuh[32] conh[21] la[3]jɨ́[32] ñí[1] há[1]tɨ́[2]
há[1]hmúh[23],
jɨ[3] la[3]jɨ́[32] ñí[1] lɨ́[3] máh[3] la[3] má[2]quionh[3] tsɨ[3]
cuánh[2] tsɨ[3] jën[3] nɨ́[2] hniáuh[32] lɨ́[13] máɨ[2],
la[3]jɨ́[32] juɨ[32] jliu[32] siáh[3] hniáuh[32] la[13] cú[2]tso[2],
jɨ[3] la[3]jɨ́[32] juɨ[32] tiá[2] re[2] máɨ[2] nɨ́[2] hniáuh[32] la[13]
máɨ[2];
6 hi[3] jáun[2] la[3]jɨ́n[32] tsá[2] zian[2] hngá[1]máh[3] lɨ́[13]
jɨ́en[32] tsá[2] liáu[32] dí[2] hi[3] cuen[3] Dió[32].
7 Jmɨ́[1] cuá[1]taunh[21] jáun[2] tsá[2] hnió[3] zón[32]
jmáɨ[2] né[3], ca[3]záɨh[3] dí[2] la[3] lá[2]:
—¡Hnoh[2] dá[2] jón[2]zɨ́h[1] jon[2]cho[1] jáh[3]hláɨnh[1]
bíh[1]! ¿Hin[2] dá[2] tsánh[2] ca[3]záɨ[3] hnoh[2] hi[3]
hniáuh[32] cuóunh[13] náh[2] ca[3]tɨ[21] uu[3]mí[2]tsɨ[32]
hi[3] má[2]ja[32] má[2]janh[2]?
8 Jmu[3] náh[2] lin[1] hi[3] má[2]ca[3]za[2] jmɨ́[1] honh[2]
náh[2], ha[3] lɨ́[2]uú[2] lɨ́[1] cuú[1] lɨ́n[13] náh[2] hi[3] lɨ́[13]
liáun[3] náh[2] cun[3]ñí[1] hi[3]hliá[2] jón[2]zɨ́h[1] jón[2]cho[1]
hla[1] Há[2]bran[21], quí[1] jná[13] juanh[32] hi[3] hí[1]
ca[3]la[3] tɨ[3] quɨ́n[1] lá[2] yáh[3] lɨ́[13] jmu[3] Dió[32] hi[3]
láɨn[1] jón[2]zɨ́h[1] jón[2]cho[1] hla[1] Há[2]bran[21].
9 Quí[1] má[2]rá[1]lɨ́[3] bíh[1] hua[3]jan[21] mí[1]chí[1] hi[3]
quiúh[32] tsú[2] la[3]jɨ́[32] hmá[2] tiá[2] máɨ[3] chu[21]
háɨ[32], hi[3] jáun[2] tsa[3]toh[3] já[1] sɨ́[2].
10 Hi[3] jáun[2] jmɨ́[1]jáun[2] ca[3]ngáɨ[3] la[3]jɨ́n[32] tsá[2]
hí[3], hi[3] ca[3]juáh[3]:
—¿He[3] bíh[1] hniáuh[32] jmú[13] jnoh[1] né[3]?
11 Jáun[2] Juan[2] ca[3]juáh[3]:
—Nɨ́[1]juáh[3] tsá[2] nióh[32] tun[3] ha[1], hniáuh[32]
cué[32] tsú[2] cáun[2] ñí[1]con[2] tsá[2] tiá[2] zia[32] hí[1]
cáun[2] quioh[21]; hi[3] nɨ́[1]juáh[3] tsá[2] zia[32] siáh[3]
má[32] quioh[21], hniáuh[32] tsóh[3] tsú[2] ñí[1]con[2]
tsá[2] tiá[2] zia[32] quioh[21].
12 Jáun[2] jmɨ́[1]jáun[2] cua[3]taunh[21] siáh[3] *tsá[2]
chi[2] hmah[21] hi[3] hnió[3] zón[32] jmáɨ[2], hi[3] jáun[2]
ca[3]ngáɨh[3] dí[2] Juan[2]:
—Hnú[2] tɨ[32], ¿he[3] bíh[1] hniáuh[32] jmú[13]
jnoh[1]?
13 Hi[3] jáun[2] Juan[2] ca[3]juáh[3]:

—Ha³ lɨ́² can² náh² hmah²¹ chí¹nga² la³ cun³ bí¹ hi³ má²lɨ́²juáh³ juóuh³² náh².

14 Ja³bí¹ jmɨ́¹jáun² cua³taunh²¹ siáh³ ma³ jan² hliáu³ hi³ ca³ngáɨh³ Juan²:

—Hi³ jnoh¹ né³, ¿he³ hniáuh³² jmú¹³ jnoh¹?

Hi³ jáun² Juan² ca³záɨh³ siáh³ tsá² hí³:

—Ha³ lɨ́² jmu² náh² hian² honh² hi³ quin¹³ náh² hi³ quioh²¹ tsáu²; hi³ sa³jun³ cueh¹ náh² tsú² tso³, cáun² hi³ tiá² lɨ́²jmú³ tsú², Hniáuh³² má¹hiúnh¹³ náh² honh² la³ cun³ hmah²¹ hi³ má²hlánh¹ náh².

15 La³jɨ́n³² tsá² tionh² hí³ jmɨ́¹ má²ná¹jan² Tsá² lɨ́n³ Cristo, Tsá² ca³jmú³ hí³ Dió³² jáɨ¹³ hi³ zen³; hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² ca³juu³ ca³hlénh³ hi³ ca³juáh³ hu³sa³ Juan² bíh¹ lɨ́n³ Cristo.

16 Tɨ³la³ Juan² ca³juáh³, hi³ ca³záɨh³ la³jɨ́n³² tsá² hí³:

—Tson² bíh¹ jná¹³ ziau² jmáɨ² hnoh² cun³quionh³ jmɨ́² jma³; tɨ³la³ né³bí¹ já²¹ jan² Tsá² jlánh¹ quien² la³ cun³ bí¹ jná¹³, quí¹ cun³ tiá² cu³ tiá² ren³ bíh¹ jná¹³ quiúnh¹ ná¹ Tsá² hí³, hi³ sa³jun³ quien² jná¹³ hi³ hueh²¹ láu² tsɨ³² ta³ tsú². Jáun² Tsá² hí³ bíh¹ ziau³ hnoh² jmáɨ² cun³quionh³ Jmɨ́²chí³ Chun¹ jɨ³ cun³quionh³ sɨ́² nɨ́² siáh³.

17 Má²zianh³² bíh¹ Tsá² hí³ cuah²¹ quioh²¹ hi³ chí³² cuú²miih²¹, hi³ jáun² tsa³cuɨ́³² má¹quɨ³². Chá³² tsú² cu³lɨ²¹ cuú²miih²¹ má²jɨ² jáun² ñéih³ hñu³cuɨ́³ quioh²¹; hi³ jáun² má¹quɨ³² jáun² né³, tsa³toh³ já¹ sɨ́² bíh¹, cáun² sɨ́² hi³ tiá² tón³² jmáɨ¹ yéi³².

18 Hliáun³ lɨ́n³² bíh¹ hi³ ca³hlɨ³ ca³liéinh³² Juan² tsáu². La³ jáun² bíh¹ lɨ³ hi³ ca³nga³ tsú² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² ñí¹con² tsáu².

19 Ja³bí¹ la³ jáun² ca³jí³ tsú² siáh³ hi³ ca³tɨn¹ Herodes tsá² cuá¹lɨ́n³ ta²¹ hué¹³ Galilea jáun², quí¹hliá² ca³jan³ tsú² Herodías ñí²cuo² Pí²liéi¹ raɨnh²¹; hi³ ja³bí¹ ca³jí³ tsú² siáh³ ca³tɨ²¹ la³jɨ́³² ta²¹ hlaɨh³ hi³ má²ca³jmú³ tsú² ñí¹ hná¹ jáun².

20 Tɨ³la³ Herodes hí³, cun³ jáun² ca³jmú³ bíh¹ cónh³í¹ cáun² hi³ hlah³: hi³ ca³tanh² Juan² hñu³mí¹ñí², tsá² jmɨ́¹ zion² hí³ jmáɨ² tsáu².

Jmɨ́¹ cáun³ Jesús jmáɨ²
(Mateo 3:13-17; Marcos 1:9-11; Juan 1:31-34)

21 [Ñeh² bí¹ hi³ quiunh²¹ Juan² la³ jáun²,] tá¹la³ jmɨ́¹ dí¹zion² jáun² Juan² jmáɨ² la³jɨ́n³² tsáu², ja³bí¹ jmɨ́¹jáun² siáh³ cáun³ Jesús jmáɨ². Tá¹la³ jmɨ́¹ dí¹liéinh³² jáun² Jesús Jméi² né³, ca³niá³ hñu³mɨ³cuú²;

22 hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² ca³son² Jmɨ́²chí³ Chun¹ ñí¹ quioh²¹ dí² hi³ jniá³ la³jmɨ́¹ jniá³ jan² jáɨ². Hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² ñí¹ja²¹ siáh³ cáun² mah¹, hi³ ñí¹juah²¹:

—Hnú² bíh¹ Jón³² jná¹³, Tsá² hno³ lɨ́n³² jná¹³; jlánh¹ hiún² tsɨn³² jná¹³ ca³tɨn¹ hnú².

Tsá²haun³² dí¹hio³ ñú¹deh³ Jesús
(Mateo 1:1-17)

23 Quiu³quia³ mii² jmɨ́¹ má²hún¹ Jesús la³cun³ jmɨ́¹ ca³ma³liáu³² tá¹³. Jáun² né³, la³ cun³ hi³ jmɨ́¹ ná¹lɨ́n²³ jáun² tsáu² hi³ jon² Sé³² bíh¹ Jesús; jáun² jméi² Sé³² né³ jmáɨ² Elí.

24 Matat bíh¹ jméi² Elí, Leví bíh¹ jméi² Matat, Melqui bíh¹ jméi² Leví, Jana bíh¹ jméi² Melqui, Sé³² bíh¹ jméi² Jana, Matatías bíh¹ jméi² Sé³²,

25 Amós bíh¹ jméi² Matatías, Nahum bíh¹ jméi² Amós, Esli bíh¹ jméi² Nahum, Nagai bíh¹ jméi² Esli, Maat bíh¹ jméi² Nagai,

26 Matatías bíh¹ jméi² Maat, Semei bíh¹ jméi² Matatías, Josec bíh¹ jméi² Semei, Judá bíh¹ jméi² Josec, Joanán bíh¹ jméi² Judá,

27 Resa bíh¹ jméi² Joanán, Zorobabel bíh¹ jméi² Resa, Salatiel bíh¹ jméi² Zorobabel, Neri bíh¹ jméi² Salatiel, Melqui bíh¹ jméi² Neri,

28 Adi bíh¹ jméi² Melqui, Cosam bíh¹ jméi² Adi, Elmadam bíh¹ jméi² Cosam, Er bíh¹ jméi² Elmadam, Josué bíh¹ jméi² Er,

29 Eliezer bíh¹ jméi² Josué, Jorim bíh¹ jméi² Eliezer, Matat bíh¹ jméi² Jorim, Leví bíh¹ jméi² Matat,

30 Sɨ³ñóh³ bíh¹ jméi² Leví, Judá bíh¹ jméi² Sɨ³ñóh³, Sé³² bíh¹ jméi² Judá, Jonam bíh¹ jméi² Sé³², Eliaquim bíh¹ jméi² Jonam, Melea bíh¹ jméi² Eliaquim,

31 Mena bíh¹ jméi² Melea, Matata bíh¹ jméi² Mena, Natán bíh¹ jméi² Matata, Dá²vi²¹ bíh¹ jméi² Natán,

32 Isaí bíh¹ jméi² Dá²vi²¹, Obed bíh¹ jméi²
Isaí, Booz bíh¹ jméi² Obed, Sala bíh¹ jméi²
Booz, Naasón bíh¹ jméi² Sala, Aminadab
bíh¹ jméi² Naasón,
33 Admin bíh¹ jméi² Aminadab, Arni bíh¹
jméi² Admin, Esrom bíh¹ jméi² Arni, Fares
bíh¹ jméi² Esrom, Judá bíh¹ jméi² Fares,
Jacob bíh¹ jméi² Judá,
34 Isaac bíh¹ jméi² Jacob, Há²bran²¹ bíh¹
jméi² Isaac, Taré bíh¹ jméi² Há²bran²¹, Na-
cor bíh¹ jméi² Taré, Serug bíh¹ jméi² Nacor,
35 Ragau bíh¹ jméi² Serug, Peleg bíh¹
jméi² Ragau, Heber bíh¹ jméi² Peleg, Sala
bíh¹ jméi² Heber, Cainán bíh¹ jméi² Sala,
36 Arfaxad bíh¹ jméi² Cainán, Sem bíh¹
jméi² Arfaxad, Noé bíh¹ jméi² Sem, Lamec
bíh¹ jméi² Noé, Matusalén bíh¹ jméi²
Lamec,
37 Enoc bíh¹ jméi² Matusalén, Jared bíh¹
jméi² Enoc, Mahalaleel bíh¹ jméi² Jared,
Cainán bíh¹ jméi² Mahalaleel, Enós bíh¹
jméi² Cainán,
38 Set bíh¹ jméi² Enós, Adán bíh¹ jméi² Set,
hi³ jáun² né³, Dió³² bíh¹ jméi² Adán.

4

Satanás cá² lan²³ Jesús
(Mateo 4:1-11; Marcos 1:12-13)

1 Jmí¹ má²cáun³ jáun² Jesús jmáɨ² né³,
cua³han³ cua³ Jordán, ca³la³ canh² Jmí²chí³
Chun¹ hñu³ tsí³; hi³ jáun² Jmí²chí³ Chun¹ hí³
né³, ca³jau³ Jesús tɨ³ hué³² quiéin².
2 Hué³² quiéin² jáun² né³, ca³cuá³ tsú²
tu³ló³² jmáɨ¹, hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³ca³
ca³lau³ tsú² tsá² hláɨnh¹. Tá¹la³ jáun² né³, hí¹
cú¹pih²¹ má³² tiá² ca³cúh² yáh³ tsú². Jmí¹ lɨ²¹
jáun² né³, ca³lɨ³ ñí¹cuóunh²¹.
3 Jmí¹jáun² ca³záɨh³ tsá² hláɨnh¹ Jesús la³
lá²:
—Ní¹juáh³ tson² bíh¹ hnú² Jon² Dió³²,
jmu³ neh²¹ hi³ quín¹ lá² jeinh²¹ *hí³
cuú²miih²¹.
4 Tɨ³la³ Jesús ca³juáh³:
—Ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³:
“Jun³juáh¹³ cun³quionh³ jmáh³la³ hí³ yáh³
lí¹³ zian² tsáu², [tɨ³la³ la³ má²quionh³ la³jí³²
jáɨ¹³ hi³ ja³² ho³ Dió³² bíh¹]”.
5 Jáun² tsá² hláɨnh¹ hí³ ca³jan³ Jesús cáun²
tsɨ³ máh³ ñe¹ lín²¹, hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³jmú³
dí² siáh³ hi³ jíe³ Jesús cu³tiá³ pih²¹ la³jí³²
juú² ñí¹ ná¹hu²¹ cuo² tsá² ná¹lín³ ta²¹ tá¹
cáun² hngá¹máh³.
6 Jáun² ca³záɨh³ dí² siáh³ la³ lá²:
—Jná¹³ cué¹³ jáɨ¹³ hi³ hnú² jmúh¹³ héih³²
ñí¹con² la³jí³² juú² jniá³ ní², la³ má²quionh³
la³jí³² hi³ zia³² ní² quioh²¹ siáh³. Quí¹
jo³uón³² jná¹³ bíh¹ má²nio² la³jí³² hi³ jniá³
ní², hi³ jáun² ñí¹con² lɨ³ua³ jan² tsá² hnó³²
jná¹³ cue¹, jná¹³ bíh¹ tsá² cue¹ tsú².
7 Jáun² né³, ní¹juáh³ dí¹jñih²¹ hnú² ta³ ñi³²
jná¹³, hi³ má¹tsú¹ má¹jauh²¹ nú² jná¹³, jáun²
hnú² bíh¹ hian³ ca³la³ jí³².
8 Tɨ³la³ Jesús ca³záɨh³ tsá² hláɨnh¹ hí³:
—[Cuánh² quián¹³ *Satanás, quí¹] ñí¹ Sí²
quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³: “Ma³tsú¹ ma³jonh²¹
Dió³² Juóuh³², hi³ ñí¹jí²¹ la³ jan² tán¹ hí³ bíh¹
má¹cú¹ má¹haɨn²¹ nú²”.
9 Jmí¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³jan³ siáh³
tsá² hláɨnh¹ Jesús já¹ juú² Jerusalén hi³
ca³ñí¹di³chin³ dí² Jesús tɨ³ tsáɨh³ cuáh³²
chín¹, jáun² ca³záɨh³ dí²:
—Ní¹juáh³ tson² cu³tí³ hi³ hnú² Jon²
Dió³², tanh² la³ tɨ³ hué³² ó³² neh²¹;
10 quí¹ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³ la³
lá²:
Dió³² zen³ tsá²cuú² tsá²ta³ hi³ jmu³ hua³hí¹³
hnú²;
11 hi³ ziau³ tsú² hnú² cun³quionh³ cuo²
hmóu³²,
quí¹ ní² lí¹ ca³cuíh³ tanh¹ hnú² cun³quionh³
quín¹.
12 Tɨ³la³ Jesús ca³ngáɨ³ siáh³:
—Ja³bí¹ ñí¹ Sí² jáun² siáh³ rá¹juáh³: “Ha³
lí² cá² lí² lan³ hnú² Dió³² Juóuh³²”.
13 Hi³ jáun² jmí¹ má²lí²cá² lí²lian³ tsá²
hláɨnh¹ Jesús cun³quionh³ la³jí³² hi³ ní² né³,
ca³quin³ cu³tiá³ tɨ³ có³².

Jesús má²liáu³² tá¹³ hué¹³ Galilea
(Mateo 4:12-17; Marcos 1:14-15)

14 Jmí¹ jaunh²¹ jáun² Jesús Galilea, ca³la³
canh² pí³ quioh²¹ Jmí²chí³ Chun¹ hñu³ tsí³.
Jmí¹jáun² jlánh¹ ca³juu³ ca³hlénh³ tsáu² hi³

ca³tɨn¹ tsú² la³cu³ la³jéin³ tá¹ cáun² hué³² jáun².
15 Hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³ñí¹ma³tɨn² tsú² tsáu² ma³ quin³² ma³ caun³² juú² ñí¹ lɨ́³ cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos. Hi³ jáun² la³jɨ́n³² tsá² hí³ ca³ma³quien² Jesús.

Jesús tsánh³² siáh³ juú² Nazaret ñí¹ cá¹cuon³
(Mateo 13:53-58; Marcos 6:1-6)

16 Jáun² né³, ngah³ siáh³ Jesús juú² Nazaret ñí¹ cá¹cuon³. Jáun² *jmáɨ¹ hi³ tionh² jáun² tsá² judíos tie³, ca³hi³ tsú² hñu³ cuáh³², la³ cun³ qui³ tan² tsú² jmu². Hi³ jáun² ca³jmú³ tsú² zenh² hi³ hɨ́³² Sí² tioh³ jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³².
17 Jáun² né³, ñí¹con² Jesús ca³cué³ tsáu² Sí² quioh²¹ hla¹ Isaías, tsá² jmɨ́¹ lɨ́n³ *tɨ³² jë¹ Dió³². Jmɨ́¹ ca³jen³ tsú² sí² jáun², jáun² ca³choh¹³ tsú² ñí¹ rá¹juáh³ la³ lá²:
18 "Jmɨ́²chí³ joh¹ Juóu³² jná¹³ ta³ cuá¹tsɨ²¹ ñí¹ quion²¹ jná¹³,
quí¹ má²ca³jmú³ tsú² hi³ cuá¹chan¹ jná¹³ hi³ ñí¹cué³ jú¹ chú³² ñí¹con² tsá² tia³mii²;
ca³ze³ tsú² jná¹³ [hi³ jmah²¹ jná¹³ tsá² nio² hlah³ tsɨ́³]
hi³ ngáɨ¹ jná¹³ siáh³ jú¹ chú³² ñí¹con² tsá² ná¹tson³ hi³ lɨ́¹³ liáun³ tsú²,
hi³ jmu¹ jná¹³ siáh³ hi³ niá³ ñí¹ tsá² ná¹ten³, hi³ lion¹ jná¹³ siáh³ tsá² quiú¹ jín¹;
19 hi³ ja³ngáɨ¹ jná¹³ jáɨ¹³ ca³tɨ²¹ jmáɨ¹ chu²¹ quioh²¹ Dió³² Juo¹³ dí²".
20 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³tseh² siáh³ Jesús sí² jáun², hi³ ca³jɨenh³ tsú² siáh³ tsá² ho² jáɨ¹³ cuáh³² jáun²; jmɨ́¹jáun² ca³cuá³. Jáun² la³jɨ́n³² tsá² tiáunh¹ hí³ hñu³ cuáh³² ca³jɨe³ ca³la³ chí¹tiá³ ñí¹ tɨ³ ñí¹ cuá³ jáun² Jesús.
21 Jáun² ca³hléh³ tsú² ñí¹con² tsá² tionh² hí³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Né³² má²ca³lɨ³tí³ ñí¹ hó²¹máh¹ náh² la³ cun³ juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² hi³ má²lɨ́²hɨ́³ jná¹³ nɨ́² ta³né³².
22 La³jɨ́n³² bíh¹ tsáu² jmɨ́¹ ná¹hleh³² re² hi³ ca³tɨn¹ tsú², hi³ jmɨ́¹ ná¹tsá²cáun² siáh³ tsɨ́³ ca³tɨ²¹ jáɨ¹³ chu²¹ hi³ jmɨ́¹ cuá¹hleh³² tsú² jáun² ca³tɨ²¹ hi³ ja³² mií³ tsɨ́³ Dió³². Jmɨ́¹jáun² ca³juu³ ca³hlénh³ tsá² hí³ má²tún² hmóu³²:
—¿Há¹ jun³ tsá² nɨ́² bíh¹ hí³ jon² hla¹ Sé²¹?
23 Jáun² Jesús ca³záɨh³ tsá² hí³:
—Cu³tí³ bíh¹ juo¹³ hnoh² jná¹³ jáɨ¹³ lá²: "Hnú² tɨ³² mɨ́³, jmah²¹ huen² neh²¹". Hi³ juo¹³ hnoh² siáh³ jná¹³ la³ lá²: "Jmu³ siáh³ juú²cáu³ dí² lá² neh²¹, la³ cun³ hi³ má²ca³náɨ¹³ jnoh¹ hi³ ca³jmuh³ hnú² já¹ juú² Capernaum".
24 Hi³ jáun² la³ má²hleh³² jáun² bíh¹ Jesús, hi³ ca³juáh³:
—Jú¹ tson² juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh², hi³ hí¹ jan² yáh³ tɨ³² jë¹ Dió³² tiá² lɨ́²quien² juú²co¹.
25 Ja³bí¹ zia³² siáh³ cáun² jú¹ tson² hnó³² jná¹³ juanh²¹ ñí¹con² hnoh²: Jmáɨ¹ hi³ jmɨ́¹ zian² jáun² Líh³ tsá² jmɨ́¹ lɨ́n³ hí³ tɨ³² jë¹ Dió³², ca³chó³² jmáɨ¹ hi³ tiá² tsau³ jmɨ́³ hí¹ cú¹pih²¹ cun³ hnɨ³² mii² tón³²; ja³bí¹ jmáɨ¹ jáun² siáh³ ca³lɨ³ ho³cuóun³ tá¹ cáun² hué³² lá². Ti³tsóh³dí¹ jmáɨ¹ jáun² jmɨ́¹ zian² juóun³² lɨ́n³² tsá²mɨ³ hnáɨ³ hué³² *Israel lá²;
26 tɨ³la³ jmɨ́¹jáun² né³ tiá² ca³zen³ yáh³ Dió³² Líh³ hí³ ñí¹con² hí¹ jan² tsá²mɨ³ hnáɨ³ tsá² jmɨ́¹ zian² hué³² *Israel lá², tɨ³la³ Dió³² ca³zen³ Líh³ hí³ ñí¹con² jan² tsá²mɨ³ hnáɨ³ *tsá²cá²jo²¹ zian² juú² Sarepta bíh¹, juú² hɨ́n¹³ tɨ³ Sidón.
27 Ja³bí¹ jmáɨ¹ hi³ jmɨ́¹ zian² hla¹ Eliseo tsá² jmɨ́¹ lɨ́n³ tɨ³² jë¹ Dió³², jmɨ́¹ zian² juóun³² tsá² ná¹lɨ́n³ mɨ́¹uɨ́³ *mɨ³ho²¹ péin³ hué³² Israel lá², tɨ³la³ hí¹ jan² yáh³ tsá² hí³ tiá² ca³lan³, jmáh³la³ hla¹ Naamán tsá²cá²jo²¹ zian² hué³² Siria bíh¹ lan³.
28 Jmɨ́¹ ca³náɨ³² jáun² tsá² hí³ hi³ ca³juáh³ Jesús la³ nɨ́² né³, ca³la³ jɨ́n³² bíh¹ tsá² jmɨ́¹ tionh¹ hí³ hñu³ cuáh³² ca³míh³ lɨ́n³² tsɨ́³.
29 Jáun² ca³nu³ ca³tiánh³ tsú² hi³ ca³chin² Jesús tɨ³ cheih³² juú². Juú² jáun² quioh²¹ tsú² jmɨ́¹ nio¹ cáun² ñí¹ lɨ́³ tsáɨh³ máh³, jáun² ca³jan³ tsú² Jesús hi³ jmɨ́¹ já¹hlian² dí² ñí¹ lɨ́³ hná¹ cho¹³.
30 Tɨ³la³ Jesús má¹ná¹, cáun² ca³nga³ bíh¹ chu³jo² ja¹ ñí¹ tionh¹ jáun² tsá² hí³, hi³ ngah³.

Tsá²ñuh² hún¹ jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³
(Marcos 1:21-28)

31 Hi³ jáun² Jesús ngau³ Capernaum, juú² hín¹³ tɨ³ Galilea, jáun² ñí¹ jáun² ca³ma³tɨn² tsú² tsáu² jmáɨ¹ hi³ tionh² tsá² judíos tie³.

32 Jáun² tsá² hí³ lí¹ ca³ja³cáun² tsí³ ca³tɨ²¹ jáɨ¹³ hi³ jmí¹ cuá¹má²ta² jáun² Jesús, quí¹hliá² jmí¹ cuá¹hɨeh³² tsú² tsáu² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² ho² jáɨ¹³.

33 Hñu³ cuáh³² jáun² jmí¹ cuá³ jan² tsá²ñuh² hún¹ jmí²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsí³. Tsá² hí³ ca³hóh³² tiá³, hi³ ca³juáh³:

34 —¿He³ jáɨ¹³ zia³² quiúnh¹ jnoh¹ hnú², Jesús Tsá² Nazaret? ¿Hí¹ ñeh³ hnú² hi³ ña³cua² nú² jnoh¹ quiu³juóu³²? Tsá² cuóu³² bíh¹ jná¹³ hnú², hi³ ño¹ jná¹³ hi³ hnú² Tsá² hín¹ Tsá² zéi¹ Dió³².

35 Jáun² Jesús ca³ngáɨ³ tiá³ ñí¹con² jmí²chí³ hláɨnh¹ hí³, hi³ ca³juáh³:

—¡Tie³ náu², tun³² tsá²ñuh² ní²!

Hi³ jáun² jmí²chí³ hláɨnh¹ hí³ né³, ca³jmú³ hi³ ca³quɨnh³ tsá²ñuh² hí³ ja¹ ñí¹ tionh¹ tsá² hí³, tɨ³la³ hí¹ cáun² yáh³ hi³ hlah³ tiú²uú² ca³jmú³ jmí²chí³ hláɨnh¹ hí³ jmí¹ cuá¹han³ jáun² hñu³ tsí³ tsá² hí³.

36 Jáun² la³jín³² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² ca³ja³cáun² tsí³, hi³ ca³qui³ ca³ngáɨh³ raɨnh²¹, hi³ juáh³:

—¿Hín² ma³ dá² jáɨ¹³ hleh³² tsá² ní², jáun² sa³ ca³la³ pin³ lín³² máh³ jë¹ tsú² hi³ jmu² héih³² hi³ huen² jmí²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsí³ tsáu²?

37 Jáun² la³jín³² tsá² tiáunh¹ hí³ cu³ jéin³ ñí¹ jáun² ca³qui³ ca³ngɨ³ jáɨ¹³ ca³tɨ²¹ hi³ jmu² jáun² Jesús.

Jesús jmah²³ mɨ³ziú¹³ Sí¹mu²¹ Pé¹
(Mateo 8:14-15; Marcos 1:29-31)

38 Jmí¹ lɨ²¹ jáun² né³, cua³han³ Jesús hñu³ cuáh³² jáun² hi³ ngau³ hñú¹³ Sí¹mu²¹. Jmí¹jáun² jmí¹ rá²tsáun¹ mɨ³ziú¹³ Sí¹mu²¹ hi³ chéin³, jáun² tsá² tionh² hí³ ñéih³ ca³mí³ ñí¹con² Jesús ca³tɨn¹ tsá² hí³.

39 Jáun² Jesús ca³jmú³ dí¹hin³ can³² ñí¹ rón²¹ jáun² tsá² hí³, hi³ ca³jin³ mí¹uí³ chéi³ jáun², jáun² ca³quin³ bíh¹ hi³ jmí¹ chéin³ tsú². Jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² ca³náu² tsá²mɨ³ hí³, hi³ ca³jmú³ má³² hi³ cuh³ tsú² jɨ³lɨn².

Jesús jmah²³ juóun³² tsá² tsáun¹
(Mateo 8:16-17; Marcos 1:32-34)

40 Jmí¹ má²ca³ta³tsɨ²¹ hiú², jáun² lɨ³ua³ jan² tsá² jmí¹ zian² tsá² tsáun¹ raɨnh²¹ ca³ñí¹jan² ñí¹con² Jesús, he³ cáun² mí¹uí³ ná¹lín³ bíh¹ ma³ quin³² ma³ jan³² tsá² hí³. Hi³ jáun² Jesús ca³ra³tsɨ³² cuo² ñí¹ quioh²¹ ma³ quin³² ma³ jan³² tsá² hí³; la³ jáun² bíh¹ ca³jmú³ Jesús hi³ lan³ tsá² hí³.

41 Ja³bí¹ ja¹ tsá² tsáun¹ hí³ jmí¹ ná¹tso¹ juóun³² tsá² ca³huen³ tsú² jmí²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsí³; ca³la³ tiáunh¹ tɨ³ hóh³² bíh¹ jmí²chí³ hláɨnh¹ hí³, hi³ juáh³:

—Hnú² bíh¹ Jon² Dió³².

Tɨ³la³ Jesús ca³quiu³ ca³jin³ bíh¹ jmí²chí³ hláɨnh¹ hí³, hi³ tiá² ca³cuéh³ dí² jáɨ¹³ hi³ hléh³², quí¹ tɨ³la³ jmí²chí³ hláɨnh¹ hí³ má²ná¹ñi³² hi³ Jesús bíh¹ Tsá² lín³ Cristo.

Jesús ngaɨ³² jú¹ chú³² ñí¹con² tsá² hín¹³ hué¹³ Galilea
(Marcos 1:35-39)

42 Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² né³, cua³han³ Jesús juú² jáun², hi³ ngau³ ñí¹ má²tɨ³ có³². Tɨ³la³ tsáu² né³ ca³hnauh² tsú², hi³ jáun² ca³cha³táunh¹ ñí¹ cuá³ tsú². Hi³ jmí¹ hnió³ tsú² hi³ cuá³² Jesús, hi³ tiá² jmí¹ cua³haɨn³².

43 Tɨ³la³ Jesús ca³záɨh³ tsá² hí³:

—Hniáuh³² bíh¹ hléh¹³ jná¹³ ñí¹con² tsá² juú² siáh³ uá²jaɨ³² jú¹ chú³² ca³tɨ²¹ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ tónh³² tsú² jo³cuo² Dió³², quí¹ ca³tɨ²¹ hi³ jáun² bíh¹ ca³ze³ jná¹³ Dió³².

44 Hi³ jáun² la³ jáun² ca³ngí³ Jesús hi³ ngaɨ³² jú¹ chú³² hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² judíos hi³ táun³ hué¹³ Judea.

5

Jáh³ jmáɨ² hi³ ca³jáun³ tsú² quionh³ hua³jueh³²
(Mateo 4:18-22; Marcos 1:16-20)

1 Ca³chó³² cáun² jmáɨ¹ hi³ jmí¹ zenh¹ Jesús can³² ñí¹ ná¹ho³ jmáɨ² téh²³ tsú² Genesaret; jáun² ñí¹ jáun² ca³cha³táunh¹ juóun³² tsáu², ca³la³ hi³ má²cuú² má²jaɨn³² bíh¹ tsú², hi³ hnió³ ne³ jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³².

2 Jáun² ñí¹ jáun² ca³jíe³ Jesús tun³ mu² lɨn²¹ hi³ ná¹háɨ²¹ ñí¹ má²tiéin² jmáɨ², quí¹

la³ má²ca³huén² bíh¹ tsá² quioh²¹ mu² jáun²,
hi³ jáun² jmí¹ má²ná¹ráɨn³² bíh¹ tsú² hmá³
quioh²¹.
3 Hi³ jáun² Jesús ca³hi³ tɨ³ ñeh² cáun² mu²
hi³ jmí¹ quioh²¹ jáun² Sí¹mu²¹, hi³ jáun²
ca³mí³ dí² hi³ tsa³can³² tsú² ñí¹ má²ñe¹í¹
ca³lá² jmáɨ². Jáun² hñu³ mu² jáun² ca³cuá³
Jesús hi³ ca³ma³tɨn² tsá² tionh² hí³ can³²
jmáɨ².
4 Jmí¹ cá¹táuh³ jáun² hi³ hleh³² dí²,
ca³záɨh³ dí² Sí¹mu²¹:
—Ma³cán¹ mu² lá² tɨ³ ñí¹ ñe¹ jmáɨ²,
ma³ñéih¹ hmá³ ma³zianh³² jáh³ jmáɨ².
5 Tɨ³la³ Sí¹mu²¹ ca³ngáɨ³:
—Hnú² Tɨ³², ca³la³ jmɨ³ nie³ bíh¹
má²lí²jmú¹³ jnoh¹ ta²¹, hi³ hí¹ jan² yáh³ jáh³
tiá² ca³jáun³ jnoh¹; tɨ³la³ cun³ñí¹ hi³ hnáuh²
hnú², ñí¹ñéih¹ bí¹ jná¹³.
6 Jmí¹ ca³ñeh³ tsú² jáun² hmá³ né³,
jmí¹jáun² ca³janh²¹ tsú² juóun³² lín³² jáh³
jmáɨ², hí¹ ca³la³ tɨ³ hmá³ yáh³ ca³lɨ³liau³
caɨ³².
7 Jmí¹jáun² ca³jmú³ tsú² li²¹ ñí¹con² tsá²
ná¹quian³² mu² cáun² jáun², hi³ ja³ma³hau³
tsú². Jáun² ja³taunh²¹ bíh¹ tsá² hí³ hi³
ñí¹can³² mu² cáun² jáun². Hi³ jáun² né³, tá¹
tun³ bíh¹ mu² jáun² ca³cónh³², hí¹ ca³la³ tɨ³
jmí¹ má²ñí¹tsa³hanh³² yáh³ mu² jáun² hñu³
jmáɨ².
8 Jmí¹ ca³jíe³ Sí¹mu²¹ Pé¹ hi³ lɨ³ la³ jáun²,
jáun² ca³di³jñí³² dí² ta³ ñí¹ Jesús hi³ ca³záɨh³
dí²:
—Hnú² Tɨ³², chú³² quin¹³ hnú² tɨ³ có³²
ñí¹con² jná¹³, quí¹ tsá² ren² tso³ bíh¹ jná¹³.
9 Quí¹hliá² jlánh¹ ca³ja³cáun² lín³² tsí³
Sí¹mu²¹, la³ má²quionh³ dí² tsá² quionh³,
cun³ñí¹ hi³hliá² jlánh¹ juóun³² jáh³ jmáɨ²
ca³janh²¹ tsú².
10 Ja³bí¹ ca³ja³cáun² lín³² tsí³ tá¹ gon³ jon²
Zebedeo, tsá² jmáɨ² hí³ Jacobo jɨ³ Juan² ní²,
tsá² jmí¹ quionh³ hí³ Sí¹mu²¹. Tɨ³la³ Jesús
ca³záɨh³ Sí¹mu²¹:
—Ha³ lí² juenh³ hniu³², quí¹ né³² tɨ³
chí¹ján³ tsá²mɨ³cuóun² bíh¹ má²janh²¹ nú²,
cha³ jmí¹ janh²¹ nú² jáh³ jmáɨ².
11 Hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³huéh³ tsú² mu²
jáun² hi³ ca³chá³ tsú² ñí¹ quiéin². Jáun² ñí¹
jáun² bíh¹ ca³ta³no¹ la³jí³² hi³ jáun², quí¹
quionh³ Jesús bíh¹ tsú² já¹taunh²¹.

Jesús jmah²³ jan² tsá² lín³ mɨ³ho²¹ péin³ (Mateo 8:1-4; Marcos 1:40-45)

12 Jmí¹ lɨ²¹ jáun² né³, ngau³ Jesús cáun²
juú². Juú² jáun² né³ ca³jenh² tsú² jan²
tsá²ñuh² tsáun¹, hi³ lín³ mí¹uí³ *mɨ³ho²¹
péin³. Jmí¹ ca³jíen³² tsá² hí³ Jesús né³,
ca³di³jñí³² dí² ta³ ñí¹, hi³ ca³jmú³ cuá¹hin³,
hi³ ca³hiu³ ca³mí³ quioh²¹, hi³ ca³juáh³:
—Hnú² Tɨ³², ní¹juáh³ hnáuh² hnú², tɨn²
bíh¹ hnú² jmúh¹³ hi³ lɨ³ jɨn² jná¹³.
13 Hi³ jáun² Jesús ca³tí³ cuo² ñí¹ quioh²¹
tsú², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Hnó³² jná¹³. Hi³ jáun² ¡cuí¹ lan² hnú²!
Jmí¹ má²lí²juáh³ tsú² jáun² la³ ní² né³,
la³juɨ³² ca³hin³ bíh¹ mí¹uí³ jáun² quioh²¹ tsá²
hí³.
14 Hi³ jáun² ca³jmú³ Jesús héih³² hi³ tiá²
hniáuh³² chá³² tsú² ñí¹con² hí¹ jan² tsáu² hi³
ha³ lánh³ rón³² lan³, hi³ ca³záɨh³ dí² siáh³ la³
lá²:
—Jí³²la³ ti³ cuánh², hi³ cuá²ma³jnia¹³
ñí¹con² mí²tsáu² bíh¹, hi³ cuá² cuen²¹ siáh³
jáh³ ñí¹con² Dió³² ca³tɨ²¹ hi³ má²ca³lɨ³ jɨn²
nú², la³ cun³ lí³ jáun² héih³² quioh²¹ hla¹
Moisés. Hi³ jáun² la³ jáun² lɨ³ ñi³² tsáu² hi³
má²laɨn³² nú².
15 Tɨ³la³ tɨ³ lɨ³mí¹ ca³lɨ³ cuoh² bíh¹ tsáu²
tá¹³ Jesús, jáun² tɨ³ jlánh¹ juóun³² tsáu²
ca³cuú² ca³ngɨh³² bíh¹ hi³ náɨ³² jáɨ¹³ quioh²¹
tsú², jɨ³ tsá² má²hnió³ lan¹³ siáh³.
16 Tɨ³la³ Jesús má¹ná¹, jmí¹ tsá²lienh³ Dió³²
ñí¹ tiá² hin² zian² bíh¹.

Jesús jmah²³ jan² tsá² hma² (Mateo 9:1-8; Marcos 2:1-12)

17 Ca³chó³² cáun² jmáɨ¹ hi³ jmí¹
cuá¹má²tɨn² Jesús tsáu² ñéih³. Ñí¹ jáun² jmí¹
tionh¹ ma³ jan² tsá² téh²³ tsú² *fariseos
jɨ³ tsá² ná¹lín³ tɨ³² liei²¹ ní², tsá² já²taunh²¹
la³jí³² juú² hín¹³ tɨ³ Galilea, jɨ³ juú² hín¹³ tɨ³
Judea ní², jɨ³ já¹ juú² Jerusalén ní² siáh³. Hi³
jáun² jmáɨ¹ jáun² ca³lɨ³ lin¹ hi³ quian³² Jesús
pí³ quioh²¹ Dió³² jmí¹ ca³jmah³ tsú² jáun²
tsá² tsáun¹.
18 Jmí¹jáun² cua³taunh²¹ tsá² ná¹jan² jan²
tsá² hma², hi³ rá¹tsɨn² ñí¹ jmu², hi³ jmí¹

hnió³ tsá² hí³ hi³ jmɨ́¹ tónh²¹ ñéih³, hi³ jmɨ́¹
tsa³jan² dí² tsá² tsáun¹ hí³ ta³ ñí¹ Jesús.
19 Tɨ³la³ tiá² ca³choh¹³ yáh³ tsú² hín² juɨ³²
tónh³², quí¹hliá² jlánh¹ juóun³² tsáu² jmɨ́¹
tionh¹. Hi³ jáun² cáun² ca³uú³ tsáɨh³ hñú³
bíh¹ tsú² cú²jueh³², jáun² ca³quin³ tsú² ca³lá²
cuá¹lá² jláɨ³ hñú³ jáun²; jáun² juɨ³² jaun³²
bíh¹ ca³sió³ tsú² jmu² hi³ tsɨn² jáun² tsá²
tsáun¹ hí³ cú²tso² chu³jo² ja¹ ñí¹ tionh¹ tsáu²
ta³ ñí¹ Jesús.
20 Jmɨ́¹ ca³lɨ³tsɨn² jáun² Jesús hi³ cáun² tán¹
bíh¹ ná¹tioh³ tsɨ́³ tsá² ca³cha³táunh¹ hí³, hi³
jáun² ca³záɨh³ dí² tsá² tsáun¹ hí³ la³ lá²:
—Hnú² tsá²ñuh², má²cá²hin³ bíh¹ tso³
quián¹³ hnú².
21 Hi³ jáun² tsá² ná¹lɨ́n³ tɨ³² liei²¹ jɨ³ tsá²
fariseos nɨ́² ca³juu³ ca³hlénh³, hi³ ca³juáh³:
—¿Hin² dá² tsánh² tsá² nɨ́², sa³ tiá²³ máh³
tsɨ́³ chú² lén³² Dió³²? Quí¹ hí¹ jan² yáh³ tiá²
hin² tɨn² hin³ tso³, jɨ́³²la³ hnga² Dió³² bíh¹
Tsá² tɨn².
22 Tɨ³la³ Jesús jmɨ́¹ ñi³² bíh¹ he³ lánh³
ná¹lɨ́n²³ tsá² hí³, hi³ jáun² ca³záɨh³ dí²:
—¿He³ láɨh³² sa³ la³ nɨ́² ná¹lɨ́n²³ hnoh²?
23 ¿Hín² jáɨ¹³ hi³ tun³ lá² hi³ jlánh¹ huán¹
tsɨ́³ lɨ³ lin¹ hi³ zia³² pí³ quioh²¹ tsá² hleh³²;
hí¹ cun³quionh³ hi³ juáh³ tsú²: “Tso³ quián¹³
hnú² má²cá²hin³”, ho³ hi³ juáh³ tsú²: “Náu²,
ngɨ́¹”?
24 Re² bíh¹, cuɨ́¹ má¹jniá¹³ jná¹³ ñí¹con²
hnoh² hi³ jná¹³ Jon² tsá²mɨ³cuóun², ho² ná¹
jáɨ¹³ ñí¹ hué²¹ lá² hi³ hin¹³ ná¹ tsáu¹³ tsáu².
Hi³ jáun² ca³záɨh³ dí² siáh³ tsá² hma² hí³:
—Hnú² juo³ jná¹³: náu², ziáuh¹ jmu²
quián¹³, quiaun², cuánh² hñuh³².
25 Jáun² la³ cun³ jmɨ́¹jáun² bíh¹ ca³náu²
tsá² jmɨ́¹ hma² hí³ ta³ ñí¹ la³jɨ́n³² tsá² jmɨ́¹
tionh¹ hí³ ñéih³, jáun² ca³ziauh³ jmu² hi³
jmɨ́¹ tsɨn², hi³ ca³caun² hi³ ngah³ hñú¹³ hi³
má²hí¹má²tsú² má²jónh³² Dió³².
26 Jáun² la³jɨ́n³² tsá² jmɨ́¹ ná¹jɨe²³ hí³
ca³ja³cáun² lɨ́n³² tsɨ́³, jáun² ca³ma³quien² tsú²
Dió³². Jáun² ta³ má²hú¹ cóh²¹ tsɨ́³ bíh¹ tsú²
ca³juáh³:
—Né³² má²lɨ́²neh²¹ dí² cáun² hi³ tiá²
má²ca³neh²¹.

Jesús téh²³ Leví
(Mateo 9:9-13; Marcos 2:13-17)

27 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² cua³han³ Jesús, jáun²
ca³jɨ́en³² dí² jan² *tsá² caɨ³² hmah²¹, tsá²
jmáɨ² Leví, hi³ jmɨ́¹ cuá¹tón²¹ ñí¹ cuá¹caɨ³²
hmah²¹ [cha¹³ tsá² *romanos]; hi³ jáun²
ca³záɨh³ dí²:
—Ña³² cu³hna³² jná¹³.
28 Jmɨ́¹jáun² ca³náu² Leví, ca³tunh³ ta²¹
hi³ jmɨ́¹ cuá¹jmu² jáun², hi³ ngau³ cu³hna²¹
Jesús.
29 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³jmú³ Leví cáun²
jmáɨ¹ jueh³² hñú¹³ hi³ ca³tɨn¹ Jesús, hi³
ca³ngɨh³² siáh³ juóun³² tsá² caɨ³² hmah²¹ la³
má²quionh³ tsá² siánh³ siáh³, hi³ ca³tiánh³
ñí¹ mesa quionh³ tsú².
30 Tɨ³la³ tsá² cu³ nió³ téh²³ tsú² fariseos
né³, jɨ³ la³ má²quionh³ tɨ³² liei²¹ nɨ́², ca³quiu³
ca³jin³ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² Jesús, hi³
ca³záɨh³ dí²:
—¿He³ láɨh³² sa³ hnoh² yáh³ cú² húh²³
náh² quiúnh¹ tsá² caɨ³² hmah²¹, jɨ³ tsá² ren²
tso³ nɨ́² siáh³?
31 Tɨ³la³ Jesús ca³záɨh³ tsá² hí³:
—Tiá² tɨ³² mɨ́³ hniah³ yáh³ ñí¹con² tsá²
chun¹; tɨ³la³ ñí¹con² tsá² tsáun¹ bíh¹ hniah³.
32 Quí¹ tiá² ja³ yáh³ jná¹³ hi³ ja³te³ tsá²
chun¹, quí¹ hi³ ja³te³ tsá² ná¹ren² tso³ bíh¹
jná¹³ ja³, hi³ záɨ³² tsú² jmɨ́¹ tsɨ́³.

Nga² tsáu² ñí¹con² Jesús ca³tɨ²¹ hi³
má²hɨen²¹ tsú²
(Mateo 9:14-17; Marcos 2:18-22)

33 Hi³ jáun² tsá² fariseos hí³ ca³záɨh³
Jesús:
—Tsá² haɨn²¹ tɨ³ con² Juan² tsá² zion² hí³
tsáu² jmáɨ², jɨ³ tsá² haɨn²¹ tɨ³ con² jnoh¹ tsá²
fariseos siáh³ jlánh¹ má²hɨen²¹, hi³ liéinh³²
siáh³ Dió³² chí¹ñi¹. ¿He³ láɨh³² sa³ la³
má²jmu² jáun² bíh¹ tsá² haɨn²¹ nɨ́² tɨ³ con²
hnú² hi³ cá² ñí¹ ná¹cú² ná¹hɨ́nh²³ bíh¹?
34 Jáun² Jesús ca³juáh³ la³ lá²:
—Nɨ́¹juáh³ zian² tsá² ná¹tén¹ ñí¹ jmu² tsú²
jmáɨ¹ hi³ jenh² cuo² tsáu², ¿hí¹ lɨ́¹³ jmúh¹³
hnoh² héih³² ñí¹con² tsá² la³ hí³ hi³ hniáuh³²
ma³hɨen²¹ tsú² tá¹la³ má²ná¹má²hiún² tsú²
jáun² tsɨ́³ quionh³ tsá²ñuh² tsá² jenh¹³ hí³
cuo²?

35 Tɨ3la3 chau21 bíh1 jmáɨ1 hi3 quin3 tɨ3
có32 tsá2ñuh2 tsá2 jenh13 hí3 cuo2; hi3 jáun2
má1jáun2 máh3 má2ma3hɨen21 tsá2 hí3.
36 Ja3bí1 ca3jmú3 siáh3 Jesús cáun2 jáɨ13 hi3
lɨ́3 la3 lá2:
—Hí1 jan2 yáh3 tiá2 hin2 tiu32 cú1pih21
hmɨh32 hmaɨ21 hi3 táun32 cáun2 hmɨh32
má2tseh1. Quí1 nɨ́1juáh3 ca3jmú3 tsú2 la3
jáun2, lɨ́1 tsa3hín3 bíh1 hná1 hmɨh32 hmaɨ21
jáun2 lɨ́13; hi3 tiá2 re2 cunh3 ya3 siáh3
quionh3 hmɨh32 má2tseh1.
37 Ja3bí1 la3 jáun2, hí1 jan2 yáh3 tiá2 hin2
tah32 mu2 ráu3 cun3 ñí1 dí1jan32 hñu3 chí2
láu2 má2tseh1; quí1 nɨ́1juáh3 hi3 jmu3 tsú2 la3
jáun2, má2cáɨ32 bíh1 chí2 láu2 tseh1 jáun2 lɨ́13
hi3 jmu3 mu2 ráu3 cun3 ñí1 dí1jan32 jáun2;
jáun2 lɨ́1 má2tsa3hín3 bíh1 mu2 ráu3 jáun2 lɨ́13,
la3 má2quionh3 chí2 láu2.
38 Hi3 jáun2 hñu3 chí2 láu2 hmaɨ21 bíh1
hniáuh32 táh32 tsú2 mu2 ráu3 cun3 ñí1
dí1jan32, [hi3 jáun2 la3 jáun2 tiá2 hi3 láɨh13 tá1
tun3].
39 Nɨ́1juáh3 zian2 tsá2 má2tan2 hɨ́nh23 mu2
má2zéih1, jáun2 tsá2 la3 hí3 tiú2uú2 zaɨn32
yáh3 hɨ́nh3 mu2 cun3 ñí1 dí1jan32, quí1hliá2
juáh3 tsú2 hi3 hi3 má2zéih1 bíh1 tɨ3 jlánh1 re2
jmá3. [La3 jáun2 bíh1 lɨ́n3 tsá2 má2tan2 cáun2
hi3 ná1ngɨ23, tiá2 hnió3 yáh3 tsú2 ne3 cáun2
hi3 hmaɨ21.]

6

Tsá2 haɨn21 tɨ3 con2 Jesús cun32 cuú2miih21 jmáɨ1 nio2 tie3
(Mateo 12:1-8; Marcos 2:23-28)

1 Ca3chó32 cáun2 jmáɨ1 hi3 jmɨ́1 cuá1ngɨ32
Jesús ja1 ñí1 zia32 hi3 jná1 quioh21 tsáu2
cáun2 *jmáɨ1 nio2 tie3, hi3 jáun2 tsá2 haɨn21
hí3 tɨ3 con2 tsú2 jmɨ́1 hí1caɨ32 chi2 hieh2
cuú2miih21; hi3 jáun2 jmɨ́1 hí1hianh23 tsú2
quionh3 cuo2, hi3 hí1cúh2.
2 Hi3 jáun2 ma3 jan2 tsá2 *fariseos
ca3juáh3:
—¿He3 láɨh32 sa3 ta21 hi3 tiá2 ca3tɨ21 jmu3
tsú2 jmáɨ1 nio2 tie3 yáh3 jmuh32 hnoh2?
3 Jáun2 Jesús ca3záɨh3 tsá2 hí3:
—¿Tiá1 má2ca3híh3 hnoh2 ñí1 Sí2 quioh21
Dió32 hi3 he3 ca3jmú3 hla1 re21 Dá2vi21 cu3
jéin32 jmɨ́1 lɨ21 ñí1cuóunh21 quionh3 tsá2
quionh3?
4 Tsá2 hí3 dá2 ca3ñí1hi32 ñéih3 hñu3 cuáh32
lɨ́3 hmɨh32, hi3 ca3ñí1quián13 *hí3 cuú2miih21
hɨ́en1 hi3 jmɨ́1 nio2 jáun2 ñéih3 ñí1hiú13,
hi3 ca3cúh2; ja3bí1 ca3cuéh3 tsú2 siáh3 tsá2
quionh3. Tɨ3la3 hí3 jáun2 né3, tiá2 jmɨ́1 ca3tɨn1
yáh3 tsú2 cuh3, quí1 hí3 jáun2 jmɨ́1 ná1chan1
hi3 cúh2 jmáh3la3 tsá2 ná1lɨ́n3 mí2tsáu2 bíh1.
5 Ja3bí1 ca3záɨh3 tsú2 siáh3 tsá2 hí3:
—Jáun2 né3, uá1 hi3 jmáɨ1 nio2 tie3, cun3
jáun2 cáun2 ho2 bíh1 Jon2 tsá2mɨ3cuóun2 jáɨ13.

Jesús jmah23 jan2 tsá2 má2ca3náɨ3 cáun2 cuo2
(Mateo 12:9-14; Marcos 3:1-6)

6 Ca3chó32 siáh3 cáun2 jmáɨ1 hi3 ca3ñí1hi32
Jesús hñu3 cuáh32 quioh21 tsá2 *judíos cáun2
jmáɨ2 nio2 tie3; hi3 jáun2 ñí1 jáun2 ca3ma3tɨn2
tsú2 tsáu2. Jáun2 ñí1 jáun2 jmɨ́1 cuá3 jan2 tsá2
má2ca3náɨ3 cuá2 chu21 quioh21.
7 Hi3 jáun2 tɨ32 liei21 quionh3 tsá2 fariseos
né3, jmɨ́1 ná1tan2 Jesús, hi3 hnió3 dí2 jɨ́e3
nɨ́1juáh3 hi3 jmah3 tsú2 tsáu2 jmáɨ1 nio2 tie3,
hi3 jáun2 la3 jáun2 jmɨ́1 lɨ́13 chá32 dí2 tsáu13
tsú2.
8 Tɨ3la3 Jesús jmɨ́1 má2ñi32 bíh1 he3 jmɨ́1
ná1lɨ́n23 tsá2 hí3, hi3 jáun2 ca3záɨh3 tsú2 tsá2
jmɨ́1 má2ca3náɨ3 hí3 cuo2:
—Náu2, jmu3 zenh2 nú2 ja1 lá2 quiú13
jnoh1.
Jáun2 tsá2 hí3 né3, ca3jmú3 zenh2 chu3jo2.
9 Hi3 jáun2 Jesús ca3ngáɨh3 tsá2 ná1ngɨh32
hí3:
—Nga1 jná13 cáun2 jáɨ13: ¿He3 ca3tɨ21 jmu3
tsú2 jmáɨ1 nio2 tie3, hí1 hi3 chu21 ho3 hi3
hlah3? ¿Hí1 lɨ́13 lión32 tsú2 tsáu2 ho3 hi3 tɨ3
hniáuh32 jngɨh3 uá1 tsú2?
10 Jmɨ́1jáun2 ca3jɨ́en32 dí2 la3jɨ́n32 tsá2
tionh2 hí3 cu3 jéin3 ñí1 zenh1 dí2, hi3 jáun2
ca3záɨh3 dí2 tsá2 lɨ́3 hí3 cuo2:
—Ñéih1 cuonh2.
Jáun2 ca3ñeh3 tsá2 hí3 cuo2, hi3 jáun2
jmɨ́1jáun2 la3.
11 Tɨ3la3 tsá2 jmɨ́1 ná1tan2 hí3 Jesús má1ná1,
ca3míh3 lɨ́n32 bíh1 tsɨ́3, hi3 jáun2 hi3 jan2 hi3
jan2 tsú2 ca3juu3 ca3hlénh3 hi3 ha3 lánh3 lɨ́13
jmúh32 dí2 Jesús.

Jesús quianh23 quian3tun3 tsá2 lín13 tɨ32 tsá2 quian32 jë1 Dió32
(Mateo 10:1-4; Marcos 3:13-19)

12 Jmí1 lɨ21 jáun2 né3, ngau3 Jesús tsɨ3 máh3 hi3 ñí1lienh13 Dió32, jáun2 tá1 cú2 nie2 bíh1 la3 ca3liéinh32 tsú2 Dió32.
13 Jmí1 cá1jniá21 jáun2 né3, ca3teh3 dí2 tsá2 haɨn21 hí3 tɨ3 con2, hi3 jáun2 ja1 jáun2 ca3quianh3 dí2 quian3tun3 tsá2 ca3teh3 tsú2 hí3 *tɨ32 tsá2 quian32 jë1 Dió32.
14 Tsá2 hí3 ná1jmáɨ2 la3 lá2: Sí1mu21 tsá2 ca3lɨ3 jmáɨ2 siáh3 Pé1, jɨ3 Tre21 dá1jon21 tsú2 ní2, Jacobo jɨ3 Juan2 ní2, Pí2liéi1, Bartolomé,
15 Má2téh3, Tú1ma21, Jacobo jon2 Alfeo, Sí1mu21 tsá2 ca3lɨ3 quionh3 tsá2 cu3 nió3 *Cananista,
16 Judas raɨnh21 Jacobo, jɨ3 Judas tsá2 zian2 juú2 Queriot ní2 siáh3, tsá2 ca3ñí1jɨenh13 hí3 Jesús.

Jmah23 Jesús juóun32 tsá2 tsáun1
(Mateo 4:23-25; Marcos 3:7-12)

17 Jmí1 lɨ21 jáun2 ca3son2 Jesús tsɨ3 máh3 jáun2 quionh3 tsá2 quian3tun3 hí3, hi3 jáun2 cua3tanh21 tsú2 cáun2 ñí1 máɨ2. Jáun2 ñí1 jáun2 jmí1 ná1ngɨh32 juóun32 tsá2 haɨn21 tɨ3 con2 tsú2. Ja3bí1 jmí1 quionh3 tsú2 juóun32 lín32 tsá2 siánh3 siáh3, tsá2 hín13 tɨ3 Judea, tsá2 juú2 Jerusalén, la3 má2quionh3 tsá2 hín13 tɨ3 hué32 can32 jmí2miih21 có32 juú2 Tiro, jɨ3 juú2 Sidón ní2 siáh3. Tsá2 hí3 cua3taunh21 hi3 hnió3 ne3 jë1 Jesús, hi3 má2hnió3 siáh3 hi3 quin3 mí1uí3 hi3 jmí1 ná1jau2.
18 Ja3bí1 jmí1jáun2 lan3 tsá2 jmí1 ná1má2tso2 tsí3 hi3 jmí1 ná1jan2 jmí2chí3 hláɨnh1.
19 Jmí1jáun2 ca3lɨ3 hniá1 la3jín32 tsá2 tsáun1 hí3 hi3 tin3 cuo2 Jesús, quí1hliá2 ñí1con2 Jesús ja32 pí3 hi3 lí13 lan13 tsú2.

Tsá2 lí13 zian2 re2 tɨn2
(Mateo 5:1-12)

20 Hi3 jáun2 ca3jíe3 Jesús ñí1 tionh1 jáun2 tsá2 haɨn21 hí3 tɨ3 con2, hi3 ca3záɨh3 dí2 la3 lá2:
—Hnoh2 tsá2 tia3mii2 náh2, jlánh1 jmí1 ren2 náh2 quí1hliá2 má2tionh2 náh2 jo3cuo2 Dió32.
21 ”Jlánh1 jmí1 ren2 hnoh2, tsá2 ñí1cuon13 náh2, quí1 Dió32 bíh1 jmu3 hi3 conh21 hñu3 jmí1 hñu3 honh2 náh2.
”Jlánh1 jmí1 ren2 hnoh2 tsá2 má2ná1uoh32 náh2, quí1 hnoh2 bíh1 tsá2 ngáɨh13 ní1 má1jáun2.
22 ”Jlánh1 jmí1 ren2 hnoh2 ní1juáh3 tsá2 ca3lɨ3hau2 náh2 tsáu2, ní1juáh3 ca3che2 tsú2 cheih32, ní1juáh3 ca3quiu3 ca3je3 tsú2, ho3 ní1juáh3 ca3ziu3 ca3hɨe3 náh2 tsáu2 cun3ñí1 hi3 ca3tɨn1 jná13 Jon2 tsá2mɨ3cuóun2.
23 Tsɨnh1 náh2 jmu3, hi3 ca3la3 hi3 rú2 hi3 háɨnh23 náh2 jmu3 hi3 hiún2 honh2 jmáɨ1 la3 jáun2, quí1 hñu3mɨ3cuú2 hián13 náh2 cáun2 hi3 jlánh1 bíh1 quien2; quí1 la3 ní2 bíh1 ca3jmú3 dí2hioh3 ñú2deh3 hnoh2 ñí1con2 la3jín32 *tɨ32 jë1 Dió32 jmí1 zian2 jmí1tin2.
24 ”Tɨ3la3 jlánh1 juon23 hnoh2 tsá2 ná1hánh3 náh2, quí1 má2ná1ma3hiúnh13 náh2 honh2 ta3né32.
25 ”Jɨ3 hnoh2 tsá2 ná1cónh21 henh1 náh2 re2 tɨn2 ta3né32, juon23 bíh1 hnoh2, quí1 né3bí1 lí13 ñí1cuon13 náh2.
”Jɨ3 tsá2 ná1ngáɨh23 náh2 siáh3 ta3né32, juon23 bíh1 hnoh2, quí1 né3bí1 uóh13 náh2, hi3 ha3 hlaɨh3 lín21 honh2 náh2.
26 ”Juon23 bíh1 hnoh2 ní1juáh3 la3jín32 tsáu2 hleh32 re2 ca3tɨn1 náh2, quí1 la3 jáun2 bíh1 ca3jmú3 tsá2 jmí1 zian2 jmí1tin2 ca3tɨn1 tɨ32 tí1jáɨ2, tsá2 lí1 ca3juáh3 hí3 hi3 lín3 tɨ32 jë1 Dió32.

Hniáuh32 ma3hnio3 tsú2 tsá2 hau2
(Mateo 5:38-48)

27 ”Juanh32 jná13 ñí1con2 hnoh2 tsá2 ná1naɨh32 náh2: Ma3hno1 náh2 tsá2 jmu2 hian2 tsí3 ñí1con2 náh2, jmu3 náh2 hi3 chú32 ñí1con2 tsá2 hau2,
28 hi3 chú32 jéinh1 náh2 ñí1con2 tsá2 chú2 juóu32 náh2, lienh1 náh2 Dió32 ca3tɨn1 tsá2 quiú2 je23.
29 Ní1juáh3 zian2 tsá2 pá23 cá2 jo21 máh1 náh2, cuéh3 tsú2 siáh3 tɨ3 cá2 jo21 cáun2, cuí1 pá13; hi3 ní1juáh3 zian2 tsá2 quin23 hmɨh32 cháu3 quián13 náh2, cuéh3 tsú2 siáh3 jɨ3 hanh2, cuí1 quián13.

30 Lɨ^{3}ua^{3} jan^{2} tsá^{2} zia^{32} hi^{3} mɨ^{32} ñí^{1}con^{2}
náh^{2}, cuéh^{3}; hi^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} tsá^{2} quin^{23} cáun^{2}
hi^{3} quián^{13} nú^{2}, ha^{3} lɨ́^{2} máɨ^{1}.
31 Jmu^{3} náh^{2} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} siánh^{3} la^{3} cun^{3}
hi^{3} qui^{3} hnáuh^{2} náh^{2} jmu^{3} tsú^{2} ñí^{1}con^{2} náh^{2}
hmóu^{32}.
32 ”Quí^{1} nɨ́^{1}juáh^{3} hnoh^{2} hno^{3} náh^{2}
jmáh^{3}la^{3} tsá^{2} hniau^{3} náh^{2}, ¿he^{3} dá^{2} hi^{3} chu^{21}
ná^{1}jmuh^{32} náh^{2}? Quí^{1} hí^{1} la^{3} tɨ^{3} tsá^{2} hian^{2}
tsɨ́^{3} yáh^{3} ná^{1}jmu^{2} la^{3} jáun^{2}.
33 Ho^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} jmuh^{32} náh^{2} hi^{3} chu^{21}
ñí^{1}con^{2} jmáh^{3}la^{3} tsá^{2} jmu^{2} hi^{3} chu^{21} ñí^{1}con^{2}
náh^{2} hmóu^{32}, ¿he^{3} dá^{2} hi^{3} chu^{21} jmuh^{32} náh^{2}
jaun^{32}? Quí^{1} ja^{3}bí^{1} tsá^{2} hian^{2} tsɨ́^{3} yáh^{3} jmu^{2}
la^{3} jáun^{2}.
34 Hi^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} zia^{32} hi^{3} chíh^{1} náh^{2} ñí^{1}con^{2}
jmáh^{3}la^{3} tsá^{2} lɨ́n^{23} náh^{2} hi^{3} lɨ́^{13} jéinh^{32} siáh^{3}
ñí^{1}con^{2} náh^{2}, ¿he^{3} dá^{2} hi^{3} chu^{21} ná^{1}jmuh^{32}
náh^{2} jaun^{32}? Quí^{1} ja^{3}bí^{1} tsá^{2} hian^{2} tsɨ́^{3}
yáh^{3} chi^{2} hi^{3} quioh^{21} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} cá^{2}ren^{2}
quionh^{3}, quí^{1} má^{2}ná^{1}hëh^{3} chí^{1} tsú^{2} hi^{3}
jɨ́enh^{32} siáh^{3} tsá^{2} hí^{3}.
35 Tɨ^{3}la^{3} hniáuh^{32} má^{1}hno^{1} bí^{1} náh^{2} tsá^{2}
jmu^{2} hian^{2} tsɨ́^{3} ñí^{1}con^{2} náh^{2}, hi^{3} jmúh^{13} náh^{2}
hi^{3} chú^{32} ñí^{1}con^{2} tsú^{2}, jɨ^{3} hi^{3} zia^{32} hi^{3} chíh^{1}
náh^{2} ñí^{1}con^{2} tsú^{2}; tɨ^{3}la^{3} jun^{3}juáh^{13} hi^{3} háɨh^{13}
náh^{2} honh^{2} hi^{3} zia^{32} cáun^{2} hi^{3} jɨ́enh^{32} yáh^{3}
tsú^{2} siáh^{3}. Hi^{3} jáun^{2} má^{1}jáun^{2} hián^{13} hnoh^{2}
cáun^{2} hi^{3} jlánh^{1} bíh^{1} chu^{21}, hi^{3} jáun^{2} hnoh^{2}
lɨ́n^{13} jon^{2} Dió^{32} Tsá^{2} jlánh^{1} cuá^{1}quien^{2}; quí^{1}
ta^{3}bí^{1} hnga^{2} yáh^{3} Dió^{32} jmu^{2} hi^{3} chu^{21}
ñí^{1}con^{2} tsá^{2} tiá^{2} cue^{32} tiá^{1}hmah^{1} quioh^{21} hi^{3}
hiáuh^{23}, jɨ^{3} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} hláɨh^{1} nɨ́^{2} siáh^{3}.
36 Hniáuh^{32} ja^{32} mií^{3} honh^{2} náh^{2} la^{3}jmɨ́^{1}
ja^{32} mií^{3} tsɨ́^{3} Dió^{32} Ñeh^{2} náh^{2}.

Ha^{3} lɨ́^{2} chú^{1} lɨ́^{2} ñih^{21} náh^{2} tsáu^{2}
(Mateo 7:1-5)

37 ”Ha^{3} lɨ́^{2} chú^{1} lɨ́^{2} ñih^{21} náh^{2} tsáu^{2}, hi^{3}
jáun^{2} tiá^{2} ra^{3}tsa^{2} náh^{2} Dió^{32} héih^{32} la^{3} jáun^{2}.
Ha^{3} lɨ́^{2} zinh^{3} náh^{2} tsáu^{2} ñí^{1} hlaɨh^{3}, hi^{3} jáun^{2}
sa^{3}jun^{3} Dió^{32} zeh^{3} náh^{2} siáh^{3} ñí^{1} la^{3} jáun^{2}.
Juenh^{2} jmu^{3} náh^{2} honh^{2}, hi^{3} jáun^{2} Dió^{32}
jmu^{3} siáh^{3} juenh^{2} tsɨ́^{3} ñí^{1}con^{2} náh^{2}.
38 Cuéh^{3} náh^{2} tsáu^{2}, hi^{3} jáun^{2} Dió^{32} chá^{32}
héih^{32} hi^{3} cué^{32} siáh^{3} ñí^{1}con^{2} hnoh^{2} ca^{3}la^{3}
hliáun^{3} cu^{3}tí^{3}, ca^{3}la^{3} hi^{3} tioh^{3} tiá^{3} tɨ^{3} ñeh^{2}
tuh^{32} quián^{13} hnoh^{2}, ca^{3}la^{3} ná^{1}quiúnh^{1} tiá^{3},
ca^{3}la^{3} hi^{3} ziú^{2} suh^{32} bíh^{1} lɨ́^{13}. Quí^{1} la^{3} cun^{3} lɨ́^{3}
héih^{32} hi^{3} cueh^{32} hnoh^{2} ñí^{1}con^{2} tsáu^{2}, Dió^{32}
chá^{32} héih^{32} hi^{3} cué^{32} siáh^{3} ñí^{1}con^{2} hnoh^{2}.
39 Jmɨ́^{1} má^{2}lɨ́^{2}juáh^{3} jáun^{2} Jesús la^{3} nɨ́^{2},
ca^{3}juáh^{3} siáh^{3} la^{3} lá^{2}:

—¿Hí^{1} lɨ́^{13} hɨe^{32} tsá^{2} ten^{3} juɨ^{32} ñí^{1}con^{2} tsá^{2}
ten^{3} raɨnh^{21}? ¿Haun^{13} juáh^{13} tá^{1} gon^{3} bíh^{1}
tsú^{2} sunh^{3} cu^{3}tsa^{32} nɨ́^{1}juáh^{3} ñí^{1} hó^{21} táu^{2}?
40 Hí^{1} jan^{2} yáh^{3} tsá^{2} má^{2}tɨn^{32}, tiá^{2} lɨ́^{13}
lɨ^{3}tɨn^{2} tɨ^{3} hliáun^{3} la^{3} cónh^{3} bíh^{1} tɨ^{32} joh^{1}; tɨ^{3}la^{3}
nɨ́^{1} má^{1}ca^{3}lɨ^{3}tɨn^{2} tsú^{2} la^{3}jɨ́^{32}, ñí^{1}jɨ́^{21} la^{3} cun^{3}
hi^{3} tɨn^{2} tɨ^{32} hí^{3} bíh^{1} lɨ́^{13} tɨn^{2} tsú^{2}.
41 ”¿Ha^{3} bí^{1} lánh^{3} rón^{32} lɨ́^{13} jɨeh^{21} hnú^{2}
má^{1}quɨ^{32} pih^{21} hi^{3} hu^{21} mɨ́^{1}ñí^{1} renh^{2}
nɨ́^{1}juáh^{3} tiá^{2} lɨ́^{2}tsɨn^{2} yáh^{3} hnú^{2} hi^{3} hu^{21} cáun^{2}
pa^{21} hná^{1} hmá^{2} mɨ́^{1}máh^{1} huen^{2}?
42 ¿Ha^{3} lánh^{3} rón^{32} hó^{32} honh^{1} hnú^{2} hi^{3}
juoh^{1} nú^{2} renh^{2}: “Hnú^{2} reh^{2}, cué^{1} jáɨ^{13}
hi^{3} chí^{13} jná^{13} má^{1}quɨ^{32} pih^{21} hi^{3} hu^{21} nɨ́^{2}
mɨ́^{1}máh^{1} nú^{2}”, tɨ^{3}la^{3} tiá^{2} ñíh^{1} yáh^{3} hnú^{2} hi^{3}
hu^{21} cáun^{2} pa^{21} hná^{1} hmá^{2} mɨ́^{1}máh^{1} huen^{2}?
¡Hnú^{2} tsá^{2} lɨ́n^{3} nú^{2} la^{3} cá^{1} la^{3} jéinh^{1}! La^{3}ñí^{1}
tín^{2} chí^{3} hná^{1} hmá^{2} pa^{21} hu^{21} mɨ́^{1}máh^{1}
huen^{2}, má^{1}jáun^{2} lɨ́^{13} jɨeh^{21} hnú^{2} re^{2} hi^{3} chíh^{1}
nú^{2} má^{1}quɨ^{32} pih^{21} hi^{3} hu^{21} mɨ́^{1}ñí^{1} renh^{2}.

Lin^{1} bíh^{1} he^{3} ñí^{1} hmá^{2} cun^{3}quionh^{3} máɨ^{3} hi^{3} háɨ^{32}
(Mateo 7:17-20; 12:34-35)

43 ”Tiá^{2} lin^{1} zia^{32} yáh^{3} hmá^{2} chu^{21} hi^{3}
háɨ^{32} máɨ^{3} hlah^{3}; sa^{3}jun^{3} zia^{32} siáh^{3} hmá^{2}
hlah^{3} hi^{3} lɨ́^{13} ha^{3} máɨ^{3} chu^{21}.
44 Quí^{1} cun^{3}quionh^{3} máɨ^{3} hi^{3} háɨ^{32} bíh^{1}
hmá^{2} lɨ́^{13} lɨ^{3}cuoh^{2} tsú^{2}. Uá^{1}la^{3} mɨ^{3} hmá^{2}
sí^{2} co^{2}, tiá^{2} cun^{32} yáh^{3} tsú^{2} tsɨ^{3} hmá^{2} ton^{2},
sa^{3}jun^{3} mɨ^{3} uóun^{2}jɨeh^{13} yáh^{3} cun^{32} tsú^{2} siáh^{3}
cuú^{2}ñeh^{1} tan^{3} mɨ^{3} juɨ́h^{2}.
45 Tsá^{2} chun^{1} jmu^{2} hi^{3} chu^{21} quí^{1}hliá^{2} hi^{3}
chu^{21} zia^{32} hñu^{3} tsɨ́^{3}; tɨ^{3}la^{3} tsá^{2} hláɨh^{1} tsá^{2}
hon^{2} má^{1}ná^{1}, jmu^{2} jmáh^{3}la^{3} hi^{3} hlah^{3} bíh^{1},
quí^{1}hliá^{2} hi^{3} hlah^{3} bíh^{1} zia^{32} hñu^{3} tsɨ́^{3} tsú^{2}.
Quí^{1} lɨ^{3}ua^{3} cáun^{2} hi^{3} ná^{1}canh^{2} hñu^{3} jmɨ́^{1} hñu^{3}
tsɨ́^{3} tsú^{2}, hi^{3} jáun^{2} bíh^{1} hué^{32} ho^{3} tsú^{2}.

Tun^{3} ñí^{1} tsá^{2} zih^{32} hñú^{3}
(Mateo 7:24-27)

46 ”¿He³ láɨh³² sa³ juáh³ hnoh² hi³ Juóuh³²
náh² jná¹³, já² tiá² jmuh³² yáh³ hnoh² la³
cun³ hi³ juanh³² jná¹³?
47 Juanh²¹ jná¹³ ha³ lánh³ lɨ́n³ jan² tsá² ja³²
ñí¹con² jná¹³, tsá² ñi³nie¹³ jáɨ¹³ quion²¹ jná¹³
hi³ má²tí³² siáh³.
48 Tsá² la³ hí³ lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́n³ jan² tsá²
quiáh² ñe¹ ñí¹ ma³liáu³² jmɨ́h¹ hiah³² hñú¹³.
Má¹tɨ́³ jáun² quɨ́n¹ né³, ñí¹ quɨ́n¹ jáun² bíh¹
dí²chin³ tsú² jmɨ́h¹ hiah³² hñú³ quioh²¹. Hi³
jáun² nɨ́¹ má¹cá²chó³² jáun² jmáɨ¹ hi³ lɨ³
hliáun³ jmɨ́² cua³, hi³ já³² jmáɨ² tiá³ lɨ́n³²
ñí¹ zeh¹ jáun² hñú³, tiá² tioh²¹ yáh³ jmáɨ²
hi³ tsunh³ quí¹hliá² jmɨ́h¹ hiah³² hñú³ jáun²
dí¹chin¹ ñí¹ quɨ́n¹ bíh¹.
49 Tɨ³la³ tsá² náɨ³² jáɨ¹³ quion²¹ jná¹³,
tsá² tiá² má²tí³² la³ cun³ hi³ juanh³² jná¹³,
tsá² la³ hí³ né³ lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́n³ jan² tsá²
jmu² hñú¹³ jmáh³la³ ñí¹ hué²¹, hi³ tiá²
jmɨ́h¹ hiah³² quiú²; jáun² nɨ́¹ má¹cá²chó³²
jáun² jmáɨ¹ hi³ lɨ³ hliáun³ jmɨ́² cua³, hi³
já³² jmáɨ² tiá³ lɨ́n³² ñí¹ zeh¹ jáun² hñú¹³
tsú², jáun² má¹jáun² quɨ́h³² bíh¹, hi³ má²juú¹
má²tsúnh¹³ cu³tí³.

7

Jesús jmah²³ tsá² quian²¹ hliáu³ tsá² chín¹ (Mateo 8:5-13)

1 Jmɨ́¹ cá¹tsan³ jáun² jáɨ¹³ hi³ ca³hléh³ Jesús
ñí¹con² tsá² hí³ né³, ngau³ tɨ³ juú² Caper-
naum.
2 Ñí¹ jáun² jmɨ́¹ zian² jan² hliáu³ tsá² chín¹
tsá² *romano, hi³ jáun² tsá² hí³ jmɨ́¹ zian²
jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹, tsá² jmɨ́¹ hnio³
tsú² lɨ́n³². Tsá² hí³ joh¹ tsú² jmɨ́¹ rá²tsáun¹
lɨ́n²¹ hi³ jmɨ́¹ má²ñí¹jún³ cu³tí¹³.
3 Jmɨ́¹ ca³náɨ³² hliáu³ tsá² chín¹ hí³ hi³
zian² jan² tsá² jmah²³ tsáu², tsá² jmáɨ² Jesús,
jáun² ca³zen³ dí² tsá² *judíos tsá²daun³² tsá²
ná¹ñí¹ juú², hi³ tsa³zeh¹ tsú² Jesús tiá¹
jmu³ tiá³ hi³ chú³² hi³ já³² hi³ ja³jmah¹ tsá²
má²dí¹hlánh¹ hí³ joh¹ tsú².
4 Jáun² tsá² má²lieih²¹ hí³ né³, ja³taunh²¹
bíh¹ ñí¹con² Jesús, hi³ ca³ñí¹hiú² ñí¹mɨ², hi³
ñí¹juah²¹ la³ lá²:
—Cu³tí³ ca³tɨn¹ hliáu³ tsá² chín¹ tsá²
hɨen²³ jnoh¹ lá² hi³ hiáuh³ cáun² hi³ chú³²
quián¹³ hnú²;
5 quí¹ jlánh¹ hniau³ tsú² jnoh¹ tsá² ziáun²
dí² hué³² *Israel lá². Hnga² bíh¹ tsú²
ca³ma³hmah¹ hi³ lɨ³ cáun² cuáh³² quiú¹³
jnoh¹ já¹ juú² lá².
6 Hi³ jáun² ngau³ Jesús quionh³ tsá² hí³,
tɨ³la³ jmɨ́¹ má²ñí¹chau²¹ tsú² hñú¹³ hliáu³,
jáun² hliáu³ tsá² chín¹ hí³ ca³zen³ ma³ jan²
há²mei²¹ hi³ ja³zeh¹ Jesús la³ lá²:
—Hnú² Tɨ³², lɨ́²juáh³ hliáu³: “Ha³ lɨ́²
ma³tsan¹³ hnú² honh² hi³ ñeih²¹ hnú² la³ tɨ³
hñu³² jná¹³, quí¹ jun³ lin¹ tsáu² yáh³ jná¹³.
7 Cun³ñí¹ hi³ jáun² yáh³ tiá² lɨ́²chá³ jná¹³
tsɨn³² hi³ ñe¹ huen², hi³ ñí¹jɨe¹ jná¹³ hnú².
Jɨ́³²la³ ti³ jmúh¹³ hnú² héih³² bíh¹, hi³ jáun²
lan¹³ tsá² joh² jná¹³.
8 Quí¹ ja³bí¹ jná¹³ siáh³ zian² juóu³², hi³
ja³bí¹ lɨ́n³ jná¹³ siáh³ hi³ chín¹ ñí¹con² hliáu³.
Jáun² nɨ́¹ má¹cá²jmú³² jná¹³ héih³² ñí¹con²
lɨ³ua³ jan² tsá² hí³ hi³ tsó³², jáun² tsau³² bíh¹;
hi³ nɨ́¹juáh³ juo¹³ jná¹³ jan²: Ña³², jáun² ja³²;
hi³ nɨ́¹juáh³ juo¹³ jná¹³ tsá² lɨ́n³ quian²¹ ná¹:
Jmu³ hi³ lá², jáun² jmu² bíh¹ tsú²”.
9 Jmɨ́¹ má²lɨ́²niéi³² jáun² Jesús jáɨ¹³ hi³
lɨ́²zen³ jáun² hliáu³ tsá² chín¹ hí³ né³, lɨ́¹
ca³ja³cáun² bíh¹ tsɨ́³. Jmɨ́¹jáun² ca³jɨ́en³² tsú²
tsá² hí¹já²táunh¹ hí³ tɨ³ cu³hna²¹, hi³ ca³záɨh³
dí² la³ lá²:
—Jná¹³ juanh³² ñí¹con² hnoh², hi³ hí¹
jan² tsá² zian² hué³² *Israel lá² tiá²
má²ca³chanh²¹ jná¹³, tsá² nio² cáun² tsɨ́³
la³jmɨ́¹ nio² cáun² tsɨ́³ *tsá² cá²jo²¹ lɨ́²zen³
jáɨ¹³ lá².
10 Hi³ jáun² jmɨ́¹ ca³cha³tánh¹ tsá²
ca³ñí¹can³² hí³ jáɨ¹³ ñí¹con² Jesús hñú¹³
hliáu³, jáun² ca³jɨ́e³ tsú² hi³ má²laɨn³² bíh¹
tsá² jmɨ́¹ tsáun¹ hí³.

Jesús jmu³ hi³ jenh¹³ jon² tsá² mɨ³ hnáɨ³

11 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun², ngau³ Jesús cáun² juú²
jmáɨ² Naín, la³ má²quionh³ tsá² haɨn²¹ hí³
tɨ³ con². Hi³ jmɨ́¹ hí¹já²táunh¹ siáh³ juóun³²
lɨ́n³² tsáu² cu³hna²¹ tsú².
12 Jmɨ́¹ cá¹chó²¹ tsú² jáun² can³² juú²,
ca³jɨ́e³ tsú² hi³ ná¹jan² tsáu² jan² hla¹ hi³

má²já²hón³², tsá² jmí¹ jan² tán¹ jon² jan² tsá²mɨ³ hnáɨ³; hi³ jmí¹ hí¹já²táunh¹ siáh³ juóun³² tsá² juú² quionh³ tsú².

13 Jmí¹ ca³jɨ́en³² jáun² Tɨ³² Juo¹³ dí² tsá²mɨ³ hí³, ca³ja³ mií³ tsɨ́³, hi³ ca³záɨh³ dí²:

—Ha³ lɨ́² uó².

14 Jáun² ca³ja³janh³² Jesús hi³ ca³tí³ cuo² ñí¹ cuó² hún¹ hla¹, jáun² ca³tiánh³ tsá² jmí¹ ná¹quian³² hí³ cuó². Jáun² Jesús ca³záɨh³ hla¹ la³ lá²:

—Hnú², tsá¹ñú¹, jná¹³ juanh³² náu².

15 Jáun² né³, hla¹ hí³ la³juɨ³² ca³jenh¹³ hi³ ca³náu², hi³ ca³ma³liáu³² hleh³². Jáun² Jesús ca³jɨenh³ tsá¹ñú¹ hí³ ñí¹con² mí¹ziú¹³.

16 Jáun² la³jɨ́n³² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² ca³juénh² hi³ ca³ja³cáun² lɨ́n³² tsɨ́³. Jmí¹jáun² ca³ma³quien² tsú² Dió³², hi³ ca³juáh³:

—¡Jan² *tɨ³² jë¹ Dió³² pin³ má²cá²jnia³ ja¹ ñí¹ tiauh¹ jnoh¹ lá²!

Ja³bí¹ ca³juáh³ tsú² siáh³:

—¡Dió³² má²cua³ma³hon³ tsá² joh¹!

17 Hi³ jáun² la³jɨ́n³² tsá² hɨ́n¹³ tɨ³ Judea, jɨ³ tsá² tiáunh¹ la³ cu³ la³ jéin³ jáun², ca³lɨ³ ñi³² hi³ ca³jmú³ Jesús la³ jáun².

Juan² tsá² jmí¹ zion² tsáu² jmáɨ² zen² tsáu² ñí¹con² Jesús
(Mateo 11:2-19)

18 Jáun² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² Juan² né³, ca³chá³ siáh³ la³jɨ́³² jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ Jesús. Jmí¹ lɨ²¹ jáun² ca³teh³ dí² gon³ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con²,

19 hi³ ca³zen³ dí² ñí¹con² Jesús hi³ tsa³ngáɨ³ la³ lá²: "¿Hí¹ hnú² uá¹ Tsá² ca³tɨn¹ já³², ho³ hniáuh³² uá¹ jan¹³ jnoh¹ jan² tsá² siánh³?"

20 Jmí¹ ca³cha³táunh¹ jáun² tsá² hí³ ta³ ñí¹ Jesús né³, ca³juáh³ la³ lá²:

—Juan² tsá² zion² hí³ jmáɨ² tsáu² lɨ́²ze³ jnoh¹ hi³ ja³ngáɨ¹³ jnoh¹ ñí¹con² hnú² nɨ́¹juáh³ hnú² bíh¹ Tsá² lɨ́n³ Cristo, ho³ nɨ́¹juáh³ hniáuh³² uá¹ jan¹³ jnoh¹ tsá² siánh³.

21 Jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² ca³jmah³ Jesús juóun³² lɨ́n³² tsá² tsáun¹ jɨ³ tsá² ná¹cán²³ uu³mí²tsɨ³², jɨ³ tsá² tiáunh¹ jmí²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³ nɨ́² siáh³; hi³ ca³nia³ tsú² siáh³ mí¹ñí¹ tsá² ten³.

22 Jmí¹ lɨ²¹ jáun² ca³záɨh³ tsú² tsá² cuá²taunh²¹ hí³ la³ lá²:

—Cuá²tánh¹ náh², cuá²zéih³ náh² Juan² la³ cun³ hi³ má²lɨ́²jɨeh³ náh² jɨ³ hi³ má²lɨ́²niéih² náh² nɨ́² siáh³; cuá²zéih³ náh² tsú² hi³ tsá² ten³ má²jniá³ ñí¹, tsá² hma² má²ñi³táunh¹, hi³ má²laɨn³² siáh³ tsá² jmí¹ ná¹lɨ́n³ mɨ́¹uɨ́³ *mɨ³ho²¹ péin³, hi³ tsá² jmí¹ te³ cua¹ né³, má²náɨ³² bíh¹, hi³ má²ca³jenh¹³ bíh¹ siáh³ tsá² jmí¹ má²ná¹jún¹, hi³ tsá² tia³mii² né³, má²ná¹náɨ³² bíh¹ jú¹ chú³² hi³ ha³ lánh³ rón³² lɨ́¹³ liáun³.

23 Jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² tiá² lɨ́¹ cha³² hliáun³ ñéih³ tsɨ́³ hi³ ca³tɨn¹ jná¹³.

24 Jmí¹ já¹tanh²¹ jáun² tsá² ca³zen³ hí³ Juan² né³, ca³ma³liáu³² Jesús hi³ ca³chá³ jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ Juan² hí³ ñí¹con² tsá² tionh² hí³ la³ cu³ la³ jéin³ ñí¹ zenh¹, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿He³ dá² jaun³² ca³ñí¹jɨeh¹³ hnoh² ñí¹ lɨ́³ hué³² quiéin²? ¿Hí¹ ca³ñí¹jɨeh¹³ hnoh² cáun² hmá² tá² náɨ² hi³ lɨ́¹ quí² lɨ́¹ jɨ́eh²³ cun³quionh³ chí³ juáh¹³?

25 Hi³ nɨ́¹juáh³ tiá² la³ jáun² né³, ¿he³ bíh¹ ca³ñí¹jɨeh¹³ náh²? ¿Hí¹ ca³ñí¹jɨen¹ náh² jan² tsá²ñuh² quih³² hmɨh³² hi³ jlánh¹ bí¹ huá¹? Sá¹nɨ́² dú¹ jɨe³ náh², tsá² ná¹quih³² hmɨh³² chú³² jniá³ tionh² re² tɨn² ñéih³ hñú¹³ tsá² ná¹lɨ́n³ re²¹ bíh¹.

26 Hi³ jáun² né³, ¿he³ bíh¹ ca³ñí¹jɨeh¹³ náh²? ¿Hí¹ ca³ñí¹jɨen¹ náh² jan² tɨ³² jë¹ Dió³²? Quí¹ tson² bíh¹ cu³tí³, tɨ³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, tɨ³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ lɨ³ua³ jan² tɨ³² jë¹ Dió³².

27 Quí¹ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹ja³² jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ Juan² tsá² ziau² hí³ jmáɨ², hi³ juáh³ la³ lá²:

Sá¹nɨ́² jɨe³, jná¹³ zein²¹ jan² tsá² tsa³can³²
jáɨ¹³ ta³ tin² la³ cun³ bí¹ hnú²,
tsá² hí³ bíh¹ jmu³ hua³jan²¹ juɨ³² ñí¹ cuóh¹³
hnú².

28 Jmí¹ má²lɨ́²chá³² Jesús jáɨ¹³ nɨ́² né³, ca³záɨh³ siáh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Jná¹³ juanh³² ñí¹con² hnoh², hi³ tiá² hin² zian² hí¹ jan² yáh³ tsá² jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bí¹ Juan² ja¹ la³jɨ́n³² tsá² ca³lɨ³zian² ñí¹ hué²¹ lá²; tɨ³la³ cun³ jáun²

tsá² tiá² lin¹ ñí¹ quien² ja¹ quioh²¹ tsá² má²tionh² jo³cuo² Dió³², tsá² la³ hí³ bíh¹ tɨ³ quien² la³ cónh³ bíh¹ Juan².

29 Hi³ jáun² la³jɨ́n³² tsáu², la³ má²quionh³ *tsá² chi² hmah²¹, tsá² ca³náɨ³² hí³ jáɨ¹³ hi³ ca³hléh³ jáun² Juan², ca³ma³tson² bíh¹ tsú² hi³ Dió³² tɨn² ra³tsɨ³² re² héih³², la³ cun³ la³jɨ́n³² tsá² ca³ziau³ hí³ Juan² jmáɨ².

30 Tɨ³la³ tsá² *fariseos má¹ná¹, la³ má²quionh³ tsá² ná¹lɨ́n³ tɨ³² liei²¹, tsá² tiá² ca³he³ hí³ hi³ ziau³ Juan² jmáɨ², tiá² ca³tɨ́³ yáh³ tsɨ́³ tsá² hí³ la³ cun³ hi³ jmɨ́¹ hnió³ Dió³² jmu³ ñí¹con² tsú².

31 Hi³ jáun² né³, ¿hin² dá² tsánh² lɨ́¹³ cunh²¹ jná¹³ quionh³ tsá² zian² jmáɨ¹ hi³ ziáun² dí² lá²? Quí¹ ¿hin² yáh³ tsánh² lɨ́¹³ cunh³ tsú²?

32 Lɨ́¹³ juáh¹³ la³ lá²: Jmu² tsú² la³jmɨ́¹ jmu² tsá¹míh¹ ñi³co¹ já¹ hmah²¹. Ná¹hóh³² tsú² ca³la³ hi³ jéinh³² hlah³, hi³ zaɨh³² raɨnh²¹ la³ lá²: "Sa³ tiá² ca³lɨ³hnáuh² náh² tsan¹³ jmɨ́¹ lɨ́²jiéi¹³ jnoh¹ jáun² hmá² tá² le², hi³ sa³jun³ lɨ́²uoh³ yáh³ hnoh² jmɨ́¹ lɨ́¹jmú¹³ jnoh¹ siáh³ sun¹ ca³tɨ²¹ jmáɨ¹ hi³ nio² hlah³ tsɨ́³ tsú²".

33 Juanh³² jná¹³ la³ nɨ́², quí¹ cuan³ Juan² tsá² zion² hí³ tsáu² jmáɨ², tsá² tiá² cúh² hí¹miih²¹, sa³jun³ hɨ́nh²³ mu² ráu³ mɨ³ uóun²jɨeh¹³; hi³ jáun² hnoh² né³ juáh³: "Tsá² hún¹ jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³ bíh¹ hí³".

34 Jáun² né³, cuan³ siáh³ jná¹³ Jon² tsá²mɨ³cuóun², tsá² cú² tsá² aɨh³² ná¹, tɨ³la³ hnoh² né³, juáh³ siáh³: "¡Tsá² jlién³ bíh¹ nɨ³², hi³ hɨ́nh²³ siáh³ jmáɨ², tsá² juónh²³ re² quionh³ tsá² ren² tso³ jɨ³ tsá² chi² hmah²¹ nɨ́² siáh³!"

35 Tɨ³la³ la³jɨ́n³² tsá² cháunh²³ re² chí¹ má²jnia³² hi³ chu²¹ bíh¹ la³jɨ́³² hi³ cháunh²³ tsɨ́³ Dió³².

Jesús tsó³² hñú¹³ Sí¹mu²¹, tsá² fariseo

36 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, jan² tsá² fariseo ca³teh³ Jesús hi³ tsa³jmú³ má³² hñú¹³ dí². Jáun² né³, ñéi¹ bíh¹ Jesús hñú¹³ tsá² hí³, jáun² ca³cuá³ ñí¹ mesa.

37 Jáun² né³, jan² tsá²mɨ³ tsá² juón¹, tsá² zian² juú² jáun², ca³lɨ³ ñi³² hi³ Jesús cuá¹jmu² má³² hñú¹³ tsá² fariseo hí³, jáun² ñéi¹ hi³ ñí¹can³² cáun² tse³ pih²¹ hi³ lɨ́³ cún¹ tiáu² alabastro; hi³ jmɨ́¹ ha²¹ no¹ má²ró³².

38 Hi³ jáun² tsá²mɨ³ hí³ ca³ta³zanh¹ cu³hna²¹ Jesús, hi³ má²ho²; hi³ jáun² ca³ma³jlɨh²¹ tsú² ta³ Jesús cun³quionh³ jmɨ́²zɨ́h¹ taɨn³² ñí¹, hi³ jáun² ca³ma³quiéin² siáh³ cun³quionh³ jñú²chí¹ hnga². Jmɨ́¹jáun² ca³hen³ tsú² ta³ Jesús, hi³ ca³jñéi³ tsú² siáh³ no¹ má²ró³².

39 Jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ jáun² tsá² fariseo tsá² hñú¹³ ñí¹ cuá³ tsú² jáun², hi³ jmu² tsá²mɨ³ hí³ la³ jáun², jáun² ca³lɨ́n¹³ tsú²: "Sá¹jmɨ́¹ hi³ tson² jan² tɨ³² jë¹ Dió³² tsá²ñuh² nɨ́², jmɨ́¹ lɨ³tsɨn² bíh¹ tsú² he³ ñí¹ tsá²mɨ³ dí¹tie²³ nɨ́² cuo², quí¹ tsá²mɨ³ juón¹ bíh¹ tsá²mɨ³ nɨ́²".

40 Jmɨ́¹jáun² ca³záɨh³ Jesús tsá² fariseo hí³ la³ lá²:

—Hnú² Sí¹mu²¹, zia³² cáun² jáɨ¹³ hi³ juanh²¹ jná¹³ ñí¹con² hnú².

Jáun² tsá² hí³ ca³ngáɨ³:

—¿He³ bíh¹ jmɨ́¹ juáh¹³ hnú² Tɨ³²?

41 Hi³ jáun² Jesús ca³juáh³:

—Jmɨ́¹ zian² jan² tsá² ca³chí² quɨe³ ñí¹con² gon³ tsáu². Jáun² né³, jan² tsá² hí³ jmɨ́¹ ren² hñá³ nio² hña³láu³ héih³² *cú¹tiáu², hi³ tsá² jan² hí³ né³, jmɨ́¹ ren² tu³la³quia³ héih³² cú¹tiáu².

42 Tɨ³la³ jmɨ́¹ ca³lɨ³ ñi³² tsá² hí³ hi³ tá¹ gon³ tsá² ren² hí³ quɨe³ tiú²uú² lɨ́¹³ yáh³ ma³hmah¹, jáun² cáun² lɨ́¹ ca³hin³ bíh¹ tsú² cú²jueh³² hi³ jmɨ́¹ ren² tsú². Jáun² né³, juáh¹³ hnú² neh²¹ ¿hin² tsánh² tsá² gon³ hí³ lɨ́n²³ hnú² hi³ tɨ³ jlánh¹ má²hnio³ lɨ́n³² tsá² ca³chí² hí³ quɨe³?

43 Hi³ jáun² Sí¹mu²¹ ca³ngáɨ³:

—Len³ jná¹³ tsá² ca³hin³ hliáun³ hi³ jmɨ́¹ ren² bíh¹.

—Tson² bíh¹ cu³tí³ la³ nɨ́² —ca³juáh³ Jesús.

44 Tá¹la³ cuá¹jɨ́en³² tsú² jáun² tsá²mɨ³ hí³ né³, ca³záɨh³ dí² Sí¹mu²¹ la³ lá²:

—Sá¹nɨ́² jɨen¹ dúh¹ tsá²mɨ³ lá². La³ cun³ jmɨ́¹ lɨ́¹hú²¹ jná¹³ hñuh³² hnú², tiá² jmáɨ² lɨ́²cuéh¹ yáh³ hnú² hi³ ren¹ jná¹³ tán², tɨ³la³ tsá²mɨ³ lá² má²lɨ́²ma³jlɨh²¹ tán² jná¹³ cun³quionh³ jmɨ́²zɨ́h¹ taɨn³² ñí¹, hi³

má²lɨ́²ma³quiéin² tsú² siáh³ cun³quionh³
jñú²chí¹ hnga².
45 Hi³ sa³jun³ lɨ́²hen³ bíh¹ hnú² siáh³ ñi³²
jná¹³ la³ cun³ hi³ jmɨ́¹ ca³tɨ²¹ hen³ tsú² jan²
tsá² cuá¹tén¹; tɨ³la³ tsá²mɨ³ lá², cun³ tiá²
má²lɨ́²tunh³ bíh¹ hi³ hen² tán² jná¹³ la³ cun³
jmɨ́¹ cuan¹ ná¹.
46 Ja³bí¹ la³ jáun² tiá² lɨ́²táh¹ yáh³ hnú² no¹
tsáɨh³ chin³² jná¹³ jmɨ́¹ cuan¹ ná¹, tɨ³la³ tsá²
lá² né³, má²lɨ́²jñéi³ no¹ má²ró³² tán² jná¹³.
47 Jáun² juanh³² jná¹³, uá¹jinh¹ hliáun³
tso³ jmɨ́¹ ren² tsá² lá², tɨ³la³ má²cá²hin³
bíh¹, quí¹hliá² jlánh¹ hniau³ tsú² jná¹³; tɨ³la³
nɨ́¹juáh³ tsá² jmɨ́¹ la³ ren² cú¹pih²¹ tso³,
jáun² cú¹pih²¹ bíh¹ hniau³ tsú² jná¹³ nɨ́¹
má¹cá²hin³ tso³ quioh²¹.
48 Jáun² Jesús ca³záɨh³ tsá²mɨ³ hí³ la³ lá²:
—Má²cá²hin³ bíh¹ tso³ quián¹³ hnú².
49 Hi³ jáun² tsá² jmɨ́¹ tionh¹ hí³ ñí¹ mesa
quionh³ tsú² ca³juu³ ca³hlénh³, hi³ ca³juáh³:
—¿Hin² dá² tsánh² tsá² lá², hi³ jáun² sa³
tsáu¹³ tsáu² máh³ hin²³ tsú²?
50 Tɨ³la³ Jesús cáun² ca³záɨh³ tsá²mɨ³ hí³ la³
lá²:
—Má²ca³liáun³ nú² quí¹hi³hliá² má²nio²
cáun² honh² nú². Cuánh² cáun² hi³ re² hi³
tɨn².

8

Tsá²mɨ³ tsá² má²hon³ Jesús

1 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³ñí¹tɨ́² ñí¹ngɨ́² Jesús
juú² ñí¹ hliáun³, jɨ³ juú² míh¹ juú² siún¹, la³
má²quionh³ tsú² jáun² tsá² quian³tun³ hí³ hi³
ñí¹can³² jú¹ chú³², hi³ ca³ñí¹hléh² ca³tɨ²¹ ha³
lánh³ rón³² lɨ́¹³ tónh³² tsáu² jo³cuo² Dió³².
2 Ja³bí¹ jmɨ́¹ quionh³ tsú² ma³ jan² tsá²mɨ³
tsá² má²ca³jmah³ tsú² hí³ jmɨ́¹tin², jɨ³ tsá²
má²ca³huen³ tsú² jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³
nɨ́² siáh³. Ja¹ tsá²mɨ³ hí³ jmɨ́¹ hí¹tsau³²
Má²réi³, tsá² ja³ juú² Magdalá, tsá² ca³huen³
hí³ Jesús quiaun³ jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hi³ jmɨ́¹
tiáunh¹ hñu³ tsɨ́³.
3 Ja³bí¹ jmɨ́¹ hí¹tsau³² siáh³ mɨ́¹ Juánh³
ñí²cuo² tsá² jmáɨ² Chuza tsá² jmɨ́¹ chín¹
hñú¹³ re²¹ Herodes; jɨ³ tsá²mɨ³ jmáɨ² Susana
nɨ́², quionh³ siáh³ juóun³² tsá²mɨ³ ñí¹ hná¹
jáun², tsá² jmɨ́¹ má²hon³ Jesús cun³quionh³
hi³ zia³² quioh²¹.

Jesús jmu² cáun² jáɨ¹³ ca³tɨn¹ jan² tsá² súh²³ jún²

(Mateo 13:1-17; Marcos 4:1-12)

4 Hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² ca³cua³taunh²¹ tsá²
zian² juú² ñí¹ hliáun³ hi³ ca³cuú² ca³ngɨh³²
ñí¹ cuá³ Jesús. Jmɨ́¹jáun² ca³jmú³ tsú² cáun²
jáɨ¹³ ñí¹con² tsá² hí³, hi³ lɨ́³ la³ lá²:
5 —Jmɨ́¹ zian² jan² tsá² ca³ñí¹suh³² jún²
ñí¹náɨ² quioh²¹. Tá¹la³ jmɨ́¹ hí¹súh²³ tsú²
jáun² jún² né³, la³ ca³súh³² ca³lá² hú¹ juɨ³²,
hi³ jáun² ca³ha³ ca³zauh³ tsáu², hi³ ca³cúh²
siáh³ tan³².
6 Ja³bí¹ ca³súh³² siáh³ ca³lá² ñí¹ lɨ́³ já¹
quɨ́n¹; jáun² jmɨ́¹ ca³hiá², la³juɨ³² ca³lɨ³
quiéin² bíh¹, quí¹hliá² tiá² cuóuh³ yáh³ ñí¹
la³ jáun².
7 Ja³bí¹ ca³súh³² siáh³ ca³lá² ñí¹ la³ hiau²
ton², hi³ jáun² la³ má²quionh³ ton² bíh¹
ca³hiá². Jáun² ton² bíh¹ jlánh¹ tia³juɨ³²
ca³quí² cá²cuon³, hi³ jáun² tiú²uú² cá²cuon³
yáh³ jún² jáun².
8 Tɨ³la³ la³jɨ́³² jún² ñí¹ hná¹ jáun² né³
ca³súh³² ñí¹ chu²¹ hué³², hi³ jáun² ca³háɨ³²
ca³la³ tɨ³ hña³láu³ máɨ³ la³ cun³ cá² máɨ³ jún²
hi³ ca³súh³ tsú² jáun².

Jmɨ́¹ má²lɨ́²juáh³ Jesús la³ nɨ́², jáun²
ca³hléh³ tiá³ hi³ ca³juáh³:
—¡Nɨ́¹juáh³ tson² tsɨ²¹ cuáh³ náh², jáun²
niéɨ² náh²!
9 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³mɨ́³ tsá² haɨn²¹
hí³ tɨ³ con² tsú² hi³ jmu³ tsú² na²¹ jáɨ¹³ hi³
má²lɨ́²juáh³ jáun².
10 Jáun² Jesús ca³záɨh³ tsá² hí³ la³ lá²:
—Hnoh² bíh¹ tsá² ca³tɨn¹ náh² hi³ lɨ³ ñíh¹³
jáɨ¹³ hi³ jmɨ́¹ ná¹hmá¹ ná¹jnɨ́¹ ca³tɨ²¹ ha³
lánh³ rón³² lɨ́¹³ tónh³² tsáu² jo³cuo² Dió³²;
tɨ³la³ tsá² ñí¹ hná¹ nɨ́² né³, jɨ́³²la³ tɨ³ náɨ³²
tsú² cun³quionh³ jáɨ¹³ hi³ jmu² bíh¹ jná¹³.
Hi³ jáun² uá¹jinh¹ jɨ́e²³ tsú², tɨ³la³ cun³ jáun²
tá²tonh¹ tsú² la³jmɨ́¹ lɨ́³ tiá² hi³ lɨ́²jɨ́e³ bíh¹, hi³
uá¹jinh¹ náɨ³² tsú², tɨ³la³ cun³ jáun² tiá² ngɨ²³
yáh³ tsú² siáh³.

Jesús jmu² na²¹ jáɨ¹³ ca³tɨn¹ tsá² súh²³ hí³ jún²
(Mateo 13:18-23; Marcos 4:13-20)

11 ”Jáɨ¹³ hi³ má²lɨ́²juánh³² jná¹³ nɨ́² niéih³
la³ lá²: Jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³² lɨ́³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ jún²;
12 hi³ jáun² tsá² náɨ³² jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³²
né³, lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ hú¹ juɨ³², tɨ³la³ tsá²
hláɨnh¹ né³ ja³² hi³ quin²³ jáɨ¹³ jáun² hñu³
tsɨ́³ tsá² hí³; quí¹ nɨ́¹ ca³taunh³ tsú² ta²¹, hi³
jáun² lɨ́¹³ liáun³.
13 Jáun² tsá² he² jáɨ¹³ tia³ juɨ³² lɨ́n³² né³, hi³
ca³la³ hi³ hiún² lɨ́n³² tsɨ́³ jmu², tsá² la³ hí³
dá² lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ ja¹ quɨ́n¹ ñí¹ cá¹súh²¹ jáun²
jún²; tia³ juɨ³² lɨ́n³² bíh¹ ca³hiá² jmɨ́¹ ca³hiá²,
tɨ³la³ cun³ñí¹ hi³ tiá² hliáun³ chí² jmu² chá²³
yáh³, hi³ jáun² tiá² lɨ³uén²³. Jáun² uá¹jinh¹
ca³taunh³ tsú² ta²¹ cu³tiá³, tɨ³la³ jmɨ́¹ ca³lɨ³
zia³² uu³mí²tsɨ³² ñí¹con² tsú², tɨ³ có³² bíh¹
ca³náu².
14 Ja³bí¹ zian² tsá² náɨ³² jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³²
lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ hué³² ñí¹ ca³hiau² ton² ñí¹
cá¹súh²¹ jáun² jún². Tɨ³la³ tá¹la³ chí¹cuóun²
tsú² jáun² cun³quionh³ jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³²,
ja³² hñu³ tsɨ́³ tsú² hi³ zaɨn³² hi³ zia³² ñí¹
hué²¹ lá², hi³ má²hiún² tsú² tsɨ́³ quionh³ hi³
jáun², hi³ jlánh¹ lɨ́¹ quí² lɨ́¹ cha³² tsú² hliáun³
ñéih³ tsɨ́³ ca³tɨ²¹ hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá², hi³
jáun² tiá² hi³ lau³² yáh³ ñí¹con² tsá² la³ hí³.
15 Tɨ³la³ tsá² he² re² jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³² nɨ́¹
má¹ca³náɨ³² né³, lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ hué³² chu²¹
ñí¹ cá¹súh²¹ jáun² jún². Tsá² la³ hí³ bíh¹ tsá²
zánh²³ tiá³ jáɨ¹³ jáun², tsá² cueh³² tsɨ́³, hi³
jáun² loh¹³ hliáun³.

Jesús jmu² siáh³ cáun² jáɨ¹³ ca³tɨ²¹ cáun² sɨ́²
(Mateo 5:15-16; Marcos 4:21-25; Lucas 11:33-36)

16 ”Nɨ́¹juáh³ tsá² héinh²³ sɨ́² hñú¹³, hí¹
jan² yáh³ tsá² la³ hí³ tiá² hi³ jláɨ²³ sɨ́² jáun²
quioh²¹, sa³jun³ zih³² tsú² ñeh² jen³; tɨ³la³
dí²chí³ tsú² chi³cuú² bíh¹ ñí¹ lɨ́¹³ taɨ²¹ joh¹ tá¹
cáun² ñéih³, hi³ jáun² jniá³ lɨ́¹³ jeinh²¹ lɨ³ua³
jan² tsá² hí³ ñéih³.
17 Quí¹ hí¹ cáun² yáh³ hi³ ná¹hmá¹ tiá²
zia³² hi³ juáh¹³ hi³ tiá² lɨ́¹³ jniá³, hi³ hí¹ cáun²
yáh³ siáh³ hi³ ná¹hmá¹ ná¹jnɨ́¹ tiá² zia³² hi³
juáh¹³ hi³ tiá² lɨ́¹³ jñéih³, chau³² bíh¹ jmáɨ¹
hi³ lɨ́²ñi³² tsáu².
18 ”Jáun² né³, quian² náh² hua³hí¹³ hi³
niéi² náh² re²; quí¹ nɨ́¹juáh³ tsá² má²ca³ngɨ¹³
re², tsá² la³ hí³ tɨ³ lɨ³mí¹ hliáun³ ngɨ¹³ bíh¹;
tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tsá² tiá² re² ngɨ²³ né³, tsá² la³
hí³ tɨ³ lɨ³mí¹ tiú²uú² ngɨ¹³ bíh¹ lɨ³ua³ cáun² hi³
jmɨ́¹ lɨ́n²³ tsú² hi³ má²ngɨ²³ ca³lá².

Mí¹ziú¹³ Jesús má²já²jɨe³ quionh³ tsá¹ raɨnh²¹
(Mateo 12:46-50; Marcos 3:31-35)

19 Hi³ jáun² cuan³ mí¹ziú¹³ Jesús la³
má²quionh³ jɨ³ tsá¹ raɨnh²¹ dí² ñí¹ cuá³, tɨ³la³
tiá² lɨ³ yáh³ tónh³² tsú² la³ tɨ³ ñí¹ cuá³ dí²,
quí¹ juóun³² lɨ́n³² bíh¹ tsáu² ná¹ngɨh³².
20 Jmɨ́¹jáun² ca³nga³ tsáu² jáɨ¹³, hi³
ca³juáh³:
—Mí²ziúh² hnú² quionh³ tsá¹ renh² hnú²
tionh² cheih³² nɨ́², hi³ hnió³ tsú² jɨe³² hnú².
21 Tɨ³la³ Jesús né³, ca³záɨh³ tsá² ná¹ngɨh³²
hí³ la³ lá²:
—Tsá² náɨ³² jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³², hi³
má²tí³² siáh³, tsá² la³ hí³ bíh¹ ná¹lɨ́n³
mí²zia³² jná¹³ jɨ³ jon³ renh² jná¹³ nɨ́² siáh³.

Jesús jmu² hi³ niau²¹ tie³ jmáɨ² jɨ³ chí³
(Mateo 8:23-27; Marcos 4:35-41)

22 Ca³chó³² cáun² jmáɨ¹ hi³ ca³hi³ Jesús
cáun² mu² la³ má²quionh³ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³
con²; jáun² ca³záɨh³ dí²:
—Ma³tsáu¹³ tɨ³ jo²¹ jmáɨ² ó³².
Jáun² ja³taunh²¹ bíh¹ tsú².
23 Tá¹la³ jmɨ́¹ hí¹tsá²táunh¹ tsú² jáun²
né³, ca³cuóun² Jesús hñu³ mu². Jáun²
cu³diá²jan² ca³ja³ chí³ tiá³ lɨ́n³², hi³ ca³la³
jmɨ́¹ má²hí¹conh³² yáh³ jmáɨ² hñu³ mu²,
ca³la³ háɨnh¹³ lɨ́n²¹ bíh¹ ca³lɨ³.
24 Hi³ jáun² ca³ñí¹ñi¹³ tsú² Jesús, hi³
ca³záɨh³ dí² la³ lá²:
—¡Tɨ³², Tɨ³², hénh³ máh³ má²tsá²hanh³² dí²
hñu³ jmáɨ²!
Hi³ jáun² ca³náu² Jesús hi³ ca³jin³ jmáɨ²
hi³ ja³² jáun² ma³ cu³ tsɨn¹ quionh³ chí³, hi³
jáun² la³ cun³ jmɨ́¹jáun² ta³no¹ tie³ pih²¹.
25 Jmɨ́¹jáun² ca³záɨh³ dí² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³
con²:
—¿He³ lɨ³, jáun² sa³ tiú²uú² cáun² ná¹tioh³
honh² hnoh²?

Tɨ³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, lɨ́¹ ca³ta³ná¹juenh²¹
bíh¹, hi³ ca³juu³ ca³hlénh³ ja¹ hmóu³²:
—¿Hin² dá² tsánh² tsá² nɨ́², hi³ jáun² sa³
lɨ́²quien² máh³ héih³² quioh²¹ tsú² ñí¹con²
jmáɨ² quionh³ chí³?

Tsá²ñuh² tiáunh¹ juóun³² lɨ́n³² jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³
(Mateo 8:28-34; Marcos 5:1-20)

26 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³cha³táunh¹ tsú²
hué³² quioh²¹ tsá² Gadara, juú² nio² tɨ³ jo²¹
jmáɨ², ñí¹ jniá³ hué¹³ Galilea.
27 La³ cun³ jmɨ́¹ cuá¹han³ jáun² Jesús hñu³
mu² jáun², ja³ jan² tsá²ñuh² ta³ ñí¹, tsá²
zian² juú² jáun². Jmɨ́¹ má²ngau³² jmáɨ¹ lɨ́n²¹
bíh¹ hi³ tiáunh¹ jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³
tsá² hí³. Tsá² hí³ tiá² ha¹ jmɨ́¹ quɨh³², sa³jun³
jmɨ́¹ cuá³ hñú¹³, tɨ³la³ ñéih³ jéin³lo¹ táun³ ñí¹
tiáunh¹ hla¹ bíh¹ jmɨ́¹ cuá³ tsú².
28 Jáun² la³ cun³ jmɨ́¹ ca³jɨ́en³² jáun²
tsá² hí³ Jesús, ca³hóh³² tiá³ lɨ́n³², hi³
ca³ñí¹di³jñí³² hi³ ca³jmú³ cuá¹hin³ la³ tɨ³
hué³², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—¿He³ ca³tɨn¹ hnú² quiúnh¹ jná¹³, hnú²
Jesús Jon² Dió³² Tsá² cú² juenh²? Mɨ́²³ jná¹³
hi³ ha³ lɨ́² jmú² hnú² hian² honh² ñí¹con²
jná¹³.
29 La³ nɨ́² ca³juáh³ tsá² hí³ quí¹hliá²
má²dí¹jmu² Jesús héih³² hi³ huén³² jmɨ́²chí³
hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³ tsú². Hliáun³ jéin³²
má²ca³jmú³ jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hí³ hian²
tsɨ́³, hi³ má²ca³zaunh³ tiá³ quioh²¹ tsú²
jmɨ́¹tin², hi³ jáun² uá¹jinh¹ má²ca³hñéi³²
tsáu² quioh²¹ tsú² cun³quionh³ hñe¹³ jɨ³
cá²den¹ná¹ nɨ́², hi³ ca³jmú³ tsú² hua³hí¹³
nɨ́² siáh³, tɨ³la³ cun³ jáun² ca³ca³ bíh¹ tsú²
hi³ jáun²; hi³ jáun² jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hí³
ca³di³quian³ jmáɨ¹ tsá² hí³ hi³ tsó³² la³ tɨ³ ñí¹
lɨ́³ hué³² quiéin².
30 Jáun² Jesús ca³ngáɨ³ ñí¹con² tsá² hí³:
—¿Ha³ lánh³ jmáɨ² hnú²?
Jáun² tsá² hí³ ca³ngáɨ³:
—Cu³ Nió³ bíh¹ jmáɨ² jná¹³.
Hi³ jáun² la³ jáun² ca³juáh³ tsú²
quí¹hi³hliá² jmɨ́¹ tiáunh¹ juóun³² lɨ́n³²
jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³ tsú².
31 Jáun² jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hí³ ca³hiu³ ca³mɨ́³
lɨ́n³² hi³ tiá² ze³ Jesús tɨ³ hñu³ háunh³.
32 Tsoh² máh³ zeh² có³² jáun² né³, jmɨ́¹
tiáunh¹ juóun³² mí²ñí³ hi³ jmɨ́¹ ná¹cúh² háu²,
jáun² jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hí³ né³, ca³hiu³ ca³mɨ́³
hi³ tsa³tiónh³² hñu³ tsɨ́³ mí²ñí³ hí³. Jáun²
ca³cué³ bíh¹ Jesús jáɨ¹³.
33 Hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² ca³huén² jmɨ́²chí³
hláɨnh¹ hí³ hñu³ tsɨ́³ tsá² hí³, hi³ jáun²
ca³ñí¹tiónh²¹ hñu³ tsɨ́³ mí²ñí³. Jáun² la³jɨ́n³²
mí²ñí³ hí³ ca³cuóun³ cú²hé² lɨ́n³² tɨ³ ñí¹
dí¹jɨ²³ ñí¹ hlah³ lɨ́n²¹, jáun² ca³sunh³ chu³
jmáɨ², hi³ jáun² ca³hnúh³² jmáɨ².
34 Jáun² tsá² jmɨ́¹ ná¹jmu² hua³hí¹³ mí²ñí³
hí³ ca³cuóun³ jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ hi³ lɨ³ la³ jáun², hi³
ja³tanh²¹ hi³ ca³ñí¹chá² tɨ³ já¹ juú² jɨ³ ñí¹ náɨ²
nɨ́², hi³ má²lɨ́²jɨ́e³ jáun² la³ jáun².
35 Hi³ jáun² tsá² ca³náɨ³² hí³ jáɨ¹³ jáun²
né³, ca³ñí¹jɨ́e¹³ nɨ́¹juáh³ he³ dá² má²lɨ³²,
jáun² ca³cha³táunh¹ la³ tɨ³ ñí¹ zenh¹ Jesús,
hi³ ca³jɨ́en³² tsú² siáh³ tsá² jmɨ́¹ tiáunh¹ hí³
jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³, hi³ má²cuá¹tón²¹
ta³ ta³ Jesús, hi³ má²quih³² ha¹, hi³
má²chun¹, ha³ tiú²uú² ngo² yáh³. Hi³ jáun²
tsá² ca³cha³táunh¹ hí³ né³, ca³juénh² lɨ́n³²
bíh¹.
36 Jáun² tsá² ca³jɨ́e³ hí³ la³ cun³ hi³ má²lɨ³²
jáun² ca³chá³ ha³ lánh³ rón³² lan³ tsá² jmɨ́¹
tiáunh¹ hí³ jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³.
37 Jmɨ́¹ ca³náɨ³² jáun² tsá² hɨ́n¹³ hí³ juú²
Gadara la³ jáun² né³, jáun² ca³la³ ca³juénh²
lɨ́n³² bíh¹; hi³ jáun² la³jɨ́n³² tsá² hí³ ca³mɨ́³ hi³
cua³haɨn³² Jesús hué³² jáun² quioh²¹ dí². Hi³
jáun² Jesús ca³hi³ siáh³ hñu³ mu² hi³ ngah³
juɨ³² ñí¹ ja²¹.
38 Tɨ³la³ ñeh² bíh¹ hi³ tsánh³² Jesús, jáun²
tsá² jmɨ́¹ tiáunh¹ hí³ jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hñu³
tsɨ́³ ca³hiu³ ca³mɨ́³ ñí¹con² Jesús hi³ tsó³² dí²
quionh³ tsú². Tɨ³la³ Jesús má¹ná¹, ca³hah²
jáɨ¹³ hi³ ca³jmú³ héih³², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
39 —Cuánh² hnú² hñuh³², cuá²chá¹ la³jɨ́³²
la³ cun³ hi³ má²lɨ́²jmú³ Dió³² ñí¹con² nú².

Jáun² tsá² hí³ ngah³ hi³ ca³ñí¹chá² tɨ³
já¹ juú² la³ cun³ hi³ má²lɨ́²jmú³ jáun² Jesús
ñí¹con² dí².

Jesús ja³jmah¹ jon² Jairo; hi³ hú¹ juɨ³² jáun² né³, lan² siáh³ jan² tsá²mɨ³ tsáun¹
(Mateo 9:18-26; Marcos 5:21-43)

40 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³chánh³² Jesús tɨ³ jo²¹
jmáɨ², hi³ jáun² juóun³² lɨ́n³² tsáu² ca³heh³
tsú² hi³ hiún² lɨ́n³² tsɨ́³, quí¹hliá² la³jɨ́n³² tsá²
hí³ jmɨ́¹ ná¹jaun² tsú².

41 Jmɨ́¹jáun² ca³chó³² jan² tsá² jmáɨ² Jairo,
tsá² jmɨ́¹ chín¹ cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos
ñí¹ jáun²; jáun² ca³di³jñí³² hi³ ca³jmú³
cuá¹hin³ la³ tɨ³ hué³² ta³ ñí¹ Jesús, hi³ ca³hiu³
ca³mɨ́³ dí² hi³ tsó³² tsú² la³ tɨ³ hñú¹³ dí²,

42 quí¹hliá² jmɨ́¹ má²ñí¹jún³ mɨ́¹míh¹ tsá²
jan² tán¹ jon² tsú². Mɨ́¹míh¹ hí³ jmɨ́¹
má²hún¹ quia³tún³ mii². Tá¹la³ hí¹tsau³²
jáun² Jesús hñú¹³ tsá² hí³, jmɨ́¹ hí¹tsá²táunh¹
juóun³² lɨ́n³² tsáu² cu³chin¹ cu³hna²¹ tsú²,
ca³la³ má²chí¹cuú² chí¹jaɨn³² bíh¹ tsú².

43 Hi³ jáun² ja¹ ñí¹ hí¹tsá²táunh¹ tsú² jáun²
né³, jmɨ́¹ hí¹tsau³² jan² tsá²mɨ³, tsá² jmɨ́¹
tsáun¹ hi³ jmɨ́¹ zian² jmɨ́²hán¹ má²tí³ cun³
quia³tún³ mii². Ca³tsá³² bíh¹ la³jɨ́³² hi³ jmɨ́¹
zia³² quioh²¹ tsú², tɨ³la³ cun³ jáun² hí¹ jan²
yáh³ tɨ³² mɨ́³ tiá² ca³tioh²¹ hi³ jmah³ tsá² hí³.

44 Jáun² tsá²mɨ³ hí³ ngau³ tɨ³ cu³hna²¹
Jesús, hi³ ca³tí³ dí² cuo² zéi¹ ha¹ tsú²; jáun²
la³ cun³ jmɨ́¹jáun² ca³hná³ jmɨ́²hán¹ tsá² hí³.

45 Hi³ jáun² Jesús ca³juáh³:
—¿Hin² tsánh² lɨ́²tie³ jná¹³ cuo²?
Tɨ³la³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² ca³ton³.
Jáun² Pé¹ ca³juáh³ la³ lá² quionh³ tsá²
quionh³:
—Tɨ³², já² la³jɨ́n³² tsáu² bíh¹ jmu² hi³
chí¹cuú² chí¹jaɨn³² hnú², hi³ cuú² hliau² tsú²
hnú². [Sa³ hin² lɨ́²tie³ jná¹³ cuo² yáh³ juánh³
nú².]

46 Tɨ³la³ Jesús ca³juáh³ siáh³:
—Cu³tí³ bíh¹ lɨ́²tie³ jná¹³ jan² tsáu² cuo²,
quí¹hliá² ca³lɨ³ liei²¹ jná¹³ hi³ lɨ́²jmú³ ta²¹ pí³
quion²¹.

47 Jmɨ́¹ ca³lɨ³ lieih²¹ jáun² tsá²mɨ³
hí³ hi³ tiá² la³ lɨ́¹³ yáh³ hính³², jáun²
ca³la³ má²juán²³ hi³ má²juénh² ja³ hi³
ca³ñí¹di³jñí³², hi³ ca³jmú³ cuá¹hin³ la³ tɨ³
hué³² ta³ ñí¹ Jesús; hi³ jáun² ca³chá³ tsú² ñí¹
ta³ ñí¹ la³jɨ́n³² tsáu² hi³ he³ ca³tɨ²¹ lɨ́²tí³ dí²
cuo² ha¹ Jesús, jɨ³ he³ lánh³ rón³² lan³ tsú²
siáh³ ca³la³ cun³ jmɨ́¹jáun².

48 Jáun² Jesús ca³juáh³ la³ lá² ñí¹con²
tsá²mɨ³ hí³:
—Hnú² jón³, má²laɨn³² hnú² quí¹ cun³ñí¹
hi³ lɨ́²cháh¹ nú² cáun² honh². Cuánh² hnú²
cáun² hi³ re² hi³ tɨn².

49 Tá¹la³ jmɨ́¹ dí¹hleh³² jáun² Jesús, cuan³
jan² tsá² hñú¹³ Jairo tsá² chín¹ hí³ cuáh³²
quioh²¹ tsá² judíos, jáun² ca³záɨh³ dí² Jairo
la³ lá²:
—Má²jun² bíh¹ mɨ́¹míh¹ jónh³² hnú², ha³
lɨ́²uú² ma³tsan¹³ tsɨ́³ Tɨ³² nɨ́².

50 Tɨ³la³ jmɨ́¹ ca³náɨ³² Jesús jáɨ¹³ jáun² né³,
ca³juáh³:
—Ha³ lɨ́² juenh³, ñí¹ jɨ́²¹la³ chá¹ hnú²
cáun² honh² bíh¹, hi³ jáun² lan¹³ jónh³²
hnú².

51 Jmɨ́¹ cá¹chó²¹ jáun² Jesús hñú¹³ tsá²
hí³ né³, tiá² jáɨ¹³ ca³cuéh³ yáh³ tsú² tsáu²
hi³ tónh³² ñéih³, jɨ́³²la³ Pé¹ quionh³ Jacobo,
Juan² nɨ́², jɨ³ jméi² mí¹ziú¹³ bíh¹ mɨ́¹míh¹ hí³
ca³cuéh³ tsú² jáɨ¹³.

52 La³jɨ́n³² bíh¹ tsá² jmɨ́¹ má²tionh² hí³
jmɨ́¹ ná¹tɨ́² ná¹hóh³² hi³ ná¹ho² ná¹jngɨh² hi³
ca³tɨn¹ mɨ́¹míh¹ hí³. Tɨ³la³ Jesús ca³juáh³:
—Ha³ lɨ́² uó² náh², ha³ tiá² rá²jún¹ yáh³
mɨ́¹míh¹ lá², quí¹ rá²cuóun¹ bíh¹ tsú².

53 Tɨ³la³ tsá² hí³ né³, lɨ́¹ ca³ju³ ca³ngáɨ³ bíh¹,
quí¹hliá² jmɨ́¹ ná¹ñi³² tsú² hi³ cu³tí³ bíh¹
má²rá²jún¹ mɨ́¹míh¹.

54 Tɨ³la³ Jesús cáun² ca³zanh³ bíh¹ cuo²
hla¹ mɨ́¹míh¹ hí³, hi³ ca³hléh³ tiá³, hi³
ca³juáh³:
—¡Mɨ́¹míh¹, náu²!

55 Hi³ jáun² ca³jenh¹³ siáh³ mɨ́¹míh¹ hí³, hi³
jáun² la³juɨ³² ca³náu² bíh¹. Hi³ jáun² ca³jmú³
Jesús héih³² hi³ ma³ton³ tsú² mɨ́¹míh¹.

56 Jáun² lɨ́¹ ca³ta³ná¹jɨ́e³² bíh¹ jméi²
mí¹ziú¹³ mɨ́¹míh¹ hí³, tɨ³la³ Jesús ca³jmú³
héih³² hi³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² hniáuh³²
záɨh³² tsú² ca³tɨ²¹ hi³ má²lɨ³² jáun² la³ jáun².

9

Jesús zen² tsá² quian³tun³ hi³ tsa³hléh² jú¹ chú³²
(Mateo 10:5-15; Marcos 6:7-13)

1 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³ngɨh³ Jesús tsá² quian³tun³ hí³, hi³ ca³cuéh³ dí² tsá² hí³ pí³ hi³ lɨ́¹³ huen³ tsú² la³jánh³ dú¹ ñí¹ jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³ tsáu², jɨ³ hi³ jmah³ tsú² siáh³ tsá² ná¹tsáun¹ la³jɨ́³² ñí¹ mɨ́¹uɨ́³;
2 jáun² ca³zen³ tsú² tsá² hí³ hi³ tsa³hléh² jáɨ¹³ ca³tɨ²¹ ha³ lánh³ rón³² lɨ́¹³ tónh³² tsáu² jo³cuo² Dió³², hi³ tsa³jmah¹ tsú² tsá² tsáun¹ siáh³.
3 Jmɨ́¹jáun² ca³záɨh³ tsú² tsá² hí³ la³ lá²:
—Hí¹ cáun² yáh³ hi³ quioh²¹ hú¹ juɨ³² tiá² hniáuh³² ñí¹quiánh¹ náh². Lɨ́² cán² náh² hmá²hu²¹, sa³jun³ tuh³², sa³jun³ má³², hi³ sa³jun³ quɨe³. Ñí¹ jɨ́²¹la³ quián² ma³ cáun² hmɨh³² cháu³ bíh¹, tɨ³la³ lɨ́² cán² tun³ má¹ná¹.
4 Jáun² lɨ³ua³ cáun² hñú³ ñí¹ chauh²¹ náh² jáun², ñí¹ jáun² bíh¹ tianh¹³ náh² ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmáɨ¹ hi³ huen¹³ náh² juú² jáun².
5 Nɨ́¹juáh³ ca³cha³táunh¹ náh² ñí¹ tiá² hnió³ tsú² he³ náh², cu³tsa³² huen³ náh² cú²jueh³² juú² la³ jáun², súh³ náh² hliáu² quian²¹ tanh¹ ñí¹ jáun², hi³ jáun² la³ jáun² lɨ³ lin¹ hi³ tiá² ca³quiú¹ ca³jéi¹³ náh² tsú².
6 Hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² já¹taunh²¹ tsú² juú² ñí¹ hliáun³ hi³ ca³ñí¹hléh² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³², hi³ jáun² ca³jmah³ tsú² tsá² tsáun¹ ca³la³ jɨ́³² juú² ñí¹ ca³cha³táunh¹.

Jmɨ́¹ jun¹ Juan² tsá² ziau² jmáɨ² (Mateo 14:1-12; Marcos 6:14-29)

7 Hi³ jáun² jmáɨ¹ jáun², Herodes, tsá² cuá¹lɨ́n³ ta²¹ hué¹³ Galilea, ca³lɨ³ ñi³² la³jɨ́³² hi³ jmu² Jesús; hi³ tiá² jmɨ́¹ ñi³² yáh³ tsú² he³ hniáuh³² lɨ́n¹³, quí¹hliá² ma³ jan² tsáu² jmɨ́¹ ná¹juáh²³ hi³ hla¹ Juan² tsá² jmɨ́¹ zion² tsáu² jmáɨ² bíh¹ má²ca³jenh¹³ ja¹ tsá² má²cá²tsan³;
8 hi³ ma³ jan² siáh³ tsá² siánh³ jmɨ́¹ ná¹juáh²³ hi³ Líh³ tsá² jmɨ́¹ lɨ́n³ *tɨ³² jë¹ Dió³² bíh¹ néh¹ hí³, hi³ má²cá²jnia³ siáh³. Ja³bí¹ ma³ jan² tsá² siánh³ siáh³ jmɨ́¹ ná¹juáh²³ hi³ hí³ bíh¹ jan² tsá² jmɨ́¹ lɨ́n³ tɨ³² jë¹ Dió³² jmɨ́¹tin² lɨ́n³², hi³ má²ca³jenh¹³ ja¹ hla¹.
9 Tɨ³la³ Herodes ca³juáh³:
—Huen² bíh¹ jná¹³ ca³jmú³² héih³² hi³ tsa³quiéih³ tsú² cun³ ngá¹³ mí¹táɨ³ láɨ¹ Juan². Jáun² né³, ¿hin² bíh¹ tsánh² tsá² hí³ hi³ jlánh¹ cha³² tsú² hliáun³ jáɨ¹³ quioh²¹?
Hi³ jáun² hnga² Herodes jlánh¹ jmɨ́¹ hniá¹ hi³ jɨen³² Jesús.

Jesús cue³² hi³ cuh³ hñá³ mei²¹ tsáu² (Mateo 14:13-21; Marcos 6:30-44; Juan 6:1-14)

10 Jmɨ́¹ cá¹jính²¹ jáun² tɨ³² tsá² quian³² hí³ jë¹ Dió³² ñí¹con² Jesús, jáun² ca³chá³ tsú² la³jɨ́³² la³ cun³ hi³ ca³jmú³. Jmɨ́¹jáun² ca³jan³ Jesús tsá² hí³, hi³ ja³taunh²¹ tsú² tɨ³ ñí¹ siáh³, ñí¹ má²janh² ca³lá² juú² Betsaida.
11 Tɨ³la³ jmɨ́¹ ca³lɨ³ ñi³² tsáu² ha³ jinh¹ ngau³ Jesús, jáun² jmɨ́¹jáun² já¹taunh²¹ tsú² ñí¹ jáun². Hi³ jáun² hiún² lɨ́n³² bíh¹ tsɨ́³ Jesús ca³hen³ tsá² hí³, jáun² ca³hɨ́eh³ dí² tsá² hí³ ha³ lánh³ rón³² lɨ́¹³ tónh³² jo³cuo² Dió³², hi³ ca³jmah³ dí² siáh³ tsá² tsáun¹.
12 Jmɨ́¹ má²ca³hláu³ jáun² né³, ca³ma³janh³² siáh³ tsá² quian³tun³ hí³ ñí¹con² Jesús hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Chú³² juoh¹ hnú² tsá² nɨ́² hi³ tsa³tánh¹ hi³ tsa³hniáu³ hñú³ jɨ³ hi³ cuh³ la³jɨ́³² juú² hi³ zia³² la³ cu³ la³ jéin³ ñí¹ tiauh¹ dí² lá², quí¹ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² zian² ñí¹ má²janh² lá².
13 Tɨ³la³ Jesús ca³ngáɨ³:
—Hnoh² bíh¹ hniáuh³² cueh¹ tsú² hi³ cuh³.
Jáun² né³, tsá² hí³ ca³ngáɨ³ siáh³:
—Jɨ́³²la³ hñá³ *hí³ cuú²miih²¹ bíh¹ zia³² quiú¹³ jnoh¹ hi³ cónh³ gon³ hma²¹ siáh³. Jɨ́³² uá¹ jáun² bíh¹, nɨ́¹juáh³ hi³ tsá¹lá¹³ jnoh¹ má³² quioh²¹ ca³la³ jɨ́n³² tsá² nɨ́².
14 Tsá² jmɨ́¹ tionh¹ jáun² ñí¹jáun² jmɨ́¹ tín³ cun³ hñá³ mei²¹ jmáh³la³ tsá²ñuh². Jáun² Jesús ca³záɨh³ siáh³ tsá² quian³tun³ hí³:
—Jmu³ hnoh² héih³² hi³ tiánh³ tsú² ma³ tu³la³quian³ ma³ quin³² ma³ cun³ nió³.
15 Hi³ jáun² la³ jáun² ca³jmú³ tsú², hi³ la³jɨ́n³² tsú² ca³tiánh³ hué³².
16 Jáun² jmɨ́¹jáun² ca³zanh³ Jesús tá¹ hñá³ hí³ cuú²miih²¹ jáun² jɨ³ tá¹ gon³ hma²¹ hí³, hi³ ca³jɨ́e³ tsú² tɨ³ hñu³mɨ³cuú², hi³ ca³cuéh³ tiá¹hmah¹ Dió³². Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³cuéh³

tsú² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² hi³ tsóh³ ñí¹con² tsá² tionh² hí³.
17 Jáun² ca³la³ jɨ́n³² tsá² hí³ lah³ re² má³². Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³jieh³ tsú² ca³la³ jɨ́³² chí² juoh¹ hi³ ziau³ jáun²; chí² juoh¹ jáun² né³ lɨ³ quia³tún³ mɨ́²ta².

Pé¹ juáh³ hi³ Jesús bíh¹ Tsá² lɨ́n³ Cristo (Mateo 16:13-19; Marcos 8:27-29)

18 Ca³chó³² jmáɨ¹ hi³ Jesús jmɨ́¹ cuá¹liéinh³² Dió³² cáun² ñí¹ tɨ³ có³², hi³ jmɨ́¹ quionh³ tsú² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con². Jmɨ́¹jáun² ca³ngáɨh³ tsú² tsá² hí³ hi³ ca³juáh³:
—¿Hin² tsánh² jná¹³ juáh³ tsáu²?
19 Jáun² tsá² hí³ ca³ngáɨ³:
—Zian² tsá² juáh³ hi³ hnú² bíh¹ néh¹ hla¹ Juan² tsá² tɨ́² zion² tsáu² jmáɨ², ma³ jan² siáh³ tsá² juáh³ hi³ hnú² bíh¹ Líh³, tsá² jmɨ́¹ lɨ́n³ hí³ tɨ³² jë¹ Dió³², hi³ ma³ jan² siáh³ tsá² juáh³ hi³ hnú² bíh¹ néh¹ jan² tɨ³² jë¹ Dió³² tsá² jmɨ́¹ zian² jmɨ́¹tin², hi³ má²ca³jenh¹³.
20 Hi³ jáun² Jesús ca³ngáɨ³ siáh³:
—Hi³ hnoh² né³, ¿hin² tsánh² jná¹³ juáh³ hnoh²?
Jáun² né³, Pé¹ ca³juáh³:
—Hnú² bíh¹ Tsá² lɨ́n³ Cristo Tsá² zéɨ¹ Dió³².

Jesús juáh³ hi³ jún³ (Mateo 16:20-28; Marcos 8:30-9:1)

21 Tɨ³la³ Jesús ca³jmú³ héih³² hi³ hí¹ jan² tiá² hin² hniáuh³² záɨh³² tsú² la³ cun³ hi³ má²lɨ́²juáh³ jáun² Pé¹.
22 Hi³ jáun² ca³juáh³ siáh³ la³ lá²:
—Ca³tɨn¹ Jon² tsá²mɨ³cuóun² hi³ ma³tso² lɨ́n³² tsɨ́³. Tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú² quionh³ tsá² ná¹lɨ́n³ mi³jmú³, jɨ³ tɨ³² liei²¹ nɨ́² siáh³ tiá² quiú¹ tiá² jéin¹³ tsá² hí³, hi³ jngɨh³ tsú²; tɨ³la³ ñí¹ má²cá²hnɨ́² jmáɨ¹ jáun² má¹ná¹, jenh¹³ bíh¹ tsú².
23 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³záɨh³ Jesús la³jɨ́n³² tsá² hí³:
—Nɨ́¹juáh³ zian² tsá² hnió³ já³² cu³hna³² jná¹³, hniáuh³² chá³² tsú² tɨ³ có³² la³jɨ́³² hi³ dí¹quiaunh²¹ tsɨ́³ hnga², hi³ jáun² cuɨ́¹ quián¹³ tsú² crei²¹ quioh²¹, [la³ cun³ hi³ cuéh³² tsú² jáun² tsɨ́³ uá¹jinh¹ ca³la³ ñí¹ ca³cáɨn³ jmɨ́²chí³ quioh²¹,] hi³ jáun² cuɨ́¹ já² cu³hna³² jná¹³.
24 Quí¹ nɨ́¹juáh³ tsá² hnió³ lión³² hnga², tsá² la³ hí³ tɨ³ tsa³hín³ bíh¹; tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tsá² tsa³hín³ cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ jná¹³ má¹ná¹, jáun² tsá² la³ hí³ bíh¹ tɨ³ liáun³.
25 Quí¹ ¿ha³ dá² jinh¹ quien² nɨ́¹juáh³ ca³láɨh¹³ tsú² la³jɨ́³² hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá², nɨ́¹juáh³ la³ ja³hín³ bíh¹ jmɨ́²chí³ quioh²¹ tsú² má¹lɨ³² jáun²?
26 Nɨ́¹juáh³ tsá² jmu² heh³ hi³ ca³tɨn¹ jná¹³ jɨ³ ca³tɨ²¹ jáɨ¹³ quion²¹ jná¹³ siáh³, ja³bí¹ jná¹³ Jon² tsá²mɨ³cuóun² jmu¹ heh¹ ca³tɨn¹ tsá² la³ hí³ nɨ́¹ má¹jaunh³² jná¹³ jáun²; hi³ lɨ³ lin¹ hi³ quien² jná¹³, jɨ³ hi³ quien² Ñuh³² jná¹³, jɨ³ hi³ lin¹ hi³ quien² uá²jaɨ³² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² tsá² ná¹chun¹ nɨ́² siáh³.
27 Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ zian² tsá² ja¹ ñí¹ tiauh¹ dí² lá² tiá² má²jún³ yáh³ ta³ tiá² má²lɨ́²jɨe³ hi³ má²cua³² pí³ quioh²¹ Dió³² ñí¹con² tsá² má²tionh² jo³cuo².

Dió³² jmu² hi³ zan² Jesús (Mateo 17:1-8; Marcos 9:2-8)

28 Jmɨ́¹ má²ñí¹tɨ²¹ jáun² jña³ jmáɨ¹ hi³ ca³juáh³ Jesús jáɨ¹³ jáun², jáun² ca³ñí¹uu³² tsú² cáun² máh³, hi³ ca³ñí¹lienh¹³ Dió³²; jáun² ca³jan³ dí² Pé¹, Jacobo, jɨ³ Juan² siáh³ hi³ tsa³quionh³ dí² tsɨ³ máh³.
29 Tá¹la³ cuá¹liéinh³² jáun² Jesús Dió³² né³, ca³za² ho¹ñí¹, jɨ³ ha¹ nɨ́² ca³lɨ³ tiáu² hi³ lɨ³ siáh³ zɨ́n³ lɨ́n³².
30 Hi³ jáun² cu³diá²jan² ca³jnia³ gon³ tsáu² hi³ ca³juónh³ quionh³ Jesús, hla¹ Moisés quionh³ Líh³.
31 Tá¹ gon³ jáun² tsá² hí³ jmɨ́¹ ná¹quian³² joh¹ zɨ́n³ lɨ́n³². Tsá² hí³ ca³juónh³ Jesús quionh³ ca³tɨ²¹ jmáɨ¹ hi³ jún³ tsú² já¹ juú² Jerusalén.
32 Hi³ jáun² uá¹jinh¹ Pé¹ jmɨ́¹ tioh¹³ lɨ́n³² ziú³ ñí¹ quionh³ tsá² quionh³, tɨ³la³ ca³tiánh³ bíh¹ tsú² ná¹ñí¹, hi³ jáun² ca³jɨ́e³ tsú² hi³ ca³lɨ³ zɨ́n³ lɨ́n³² Jesús; hi³ ca³jɨ́en³² tsú² siáh³ tá¹ gon³ tsá² tionh² hí³ quionh³ Jesús.
33 Jáun² tsá² gon³ hí³ jmɨ́¹ má²ná¹hah² jáɨ¹³ quionh³ Jesús, tɨ³la³ Pé¹ né³ ca³juáh³:

—Hnú² Tɨ³², hénh³ ma³ chú³² má²tiauh² dí² ñí¹ lá². Jáun² cuí¹ jmú¹³ jnoh¹ hnɨ³² hñú³reh³, cáun² quián¹³ hnú², cáun² quioh²¹ Moisés, hi³ cáun² siáh³ quioh²¹ Líh³.

Tɨ³la³ tiá² jmí¹ ñi³² yáh³ Pé¹ he³ dá² dí¹hleh³².

34 Tá¹la³ dí¹hleh³² jáun² bíh¹ Pé¹, ja³ cáun² jnie² ñí¹ tionh¹ tsú² jáun² hi³ ca³tsáɨnh³² tsú² jɨ³lɨn², hi³ jáun² ca³juénh² tsú² jmí¹ ca³ta³tonh¹ jáun² ja¹ jnie².

35 Hi³ jáun² ja¹ jnie² jáun² ñí¹ca³hléh³ jan² tsáu² hi³ ñí¹juah²¹:

—Tsá² lá² bíh¹ Jón³² jná¹³, Tsá² cuá¹quiánh¹. Niéi² náh² la³ cun³ hi³ juáh³ tsú².

36 Jmí¹ ca³nga² jáɨ¹³ jáun² né³, ca³jíen³² tsú² Jesús cuá¹tón²¹ hnga². Jáun² Pé¹ quionh³ tsá² quionh³, hí¹ cáun² yáh³ jáɨ¹³ jáun² tiá² ca³chá³ tsú² jmí¹jáun² ñí¹con² tsá² siánh³ la³ cun³ hi³ lɨ³ jáun².

Jesús jmah²³ jan² ñú²míh¹ zian² tsá¹ lí¹ jún²³
(Mateo 17:14-21; Marcos 9:14-29)

37 Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² ca³jính³² Jesús tsáɨh³ máh³ jáun² quionh³ tsá² quionh³. Jmí¹jáun² ca³jenh² tsú² juóun³² lín³² tsáu².

38 Hi³ jáun² ja¹ tsá² ná¹ngɨh³² hí³ ca³hóh³² jan² tsá²ñuh² tiá³ lín³², hi³ ca³juáh³:

—Hnú² Tɨ³², tiá¹ jmúh¹³ hnú² hi³ chú³² hi³ jɨen¹ nú² tiá³ ñú²míh¹ jón³² jná¹³, jan² tán¹ lá² bíh¹ jón³² jná¹³.

39 Quí¹ jan² jmí²chí³ hláɨnh¹ ja³² hi³ zaunh²³, hi³ jmu² hi³ hóh³² tsú² tiá³, hi³ he² tsú² siáh³ tsá¹ lí¹ jún²³, hi³ hia³² jan³² ho³; ca³la³ hian² lín³² tsí³ jmu², tion³ cu³tí³ bíh¹ tun²³ ñú²míh¹.

40 Má²lí²hiú² lí²mí³ bíh¹ jná¹³ ñí¹con² tsá² haɨn²¹ ní² tɨ³ con² hnú² hi³ jmí¹ chin¹³ tsú² jmí²chí³ hláɨnh¹, tɨ³la³ tiá² ca³tioh²¹ yáh³ tsú².

41 Hi³ jáun² Jesús ca³ngáɨ³:

—¡Hnoh² tsá² tiá² ta²¹ táunh²³ náh², tsá² cáun² lí¹ cháunh²³ chinh³² la³ siáh³! ¿Jáh³ jmáɨ¹ máh³ hniáuh³² hi³ ngí¹³ jná¹³ quiúnh¹ hnoh², hi³ tion¹ jná¹³ tsɨn³²? Ñá²jan³² jónh³² tɨ³ lá².

42 Tɨ³la³ tá¹la³ cuá¹ja³² jáun² ñú²míh¹ hí³ ñí¹ zenh¹ Jesús, ca³la³ hian² lín³² bíh¹ tsí³ jmí²chí³ hláɨnh¹ ca³jmú³ ñí¹con² ñú²míh¹, hi³ ca³jmú³ hi³ he¹³ tsá¹ lí¹ jún²³ ñú²míh¹ hí³. Tɨ³la³ jmí¹ ca³jin³ Jesús jmí²chí³ hláɨnh¹ hí³ né³, la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ lan³ ñú²míh¹ hí³. Jmí¹jáun² ca³jɨenh³ tsú² ñú²míh¹ hí³ ñí¹con² jméi².

43 Hi³ jáun² ca³la³ jɨ³lɨn² tsú² ca³ja³cáun² tsí³ jmí¹ ca³jíe³ pí³ quioh²¹ Dió³².

Jesús juáh³ siáh³ cónh³ hi³ jún³
(Mateo 17:22-23; Marcos 9:30-32)

Tá¹la³ jmí¹ ná¹tsá²cáun² jáun² tsí³ tsú² jɨ³lɨn² ca³tɨ²¹ hi³ má²lí²jmú³ jáun² Jesús la³ jáun², jáun² ca³záɨh³ Jesús tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² la³ lá²:

44 —Náɨh¹³ hnoh² re² lín³² jáɨ¹³ hi³ juanh²¹ jná¹³ lá²: jná¹³, Jon² tsá²mɨ³cuóun², jɨenh³ tsú² jo³cuo² tsáu².

45 Tɨ³la³ tsá² hí³ né³, hí¹juáh³ tiá² ca³ngɨ¹³ bíh¹ he³ dá² jaun³² dí¹juáh²³ tsú², quí¹ tiá² jmí¹ má²zia³² yáh³ jáɨ¹³ hi³ lí¹³ lɨ³ ngɨ¹³ tsú², hi³ jmí¹ juénh² tsú² siáh³ hi³ mí³² ñí¹con² Jesús hi³ jmu³ na²¹ jáɨ¹³ hi³ má²lí²juáh³ jáun².

¿Hin² bíh¹ tsánh² jlánh¹ quien²?
(Mateo 18:1-5; Marcos 9:33-37)

46 Hi³ jáun² né³, tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú² ca³ma³liáu³² hi³ quiú² táɨnh²³ hi³ hin² bíh¹ tsánh² jlánh¹ quien² já¹ hmóu²¹ tsú² jáun².

47 Tɨ³la³ Jesús ca³lɨ³tsɨn² hi³ ha³ lánh³ ná¹lín²³ tsá² hí³, jáun² ca³can³ dí² jan² tsá¹míh¹ hi³ ca³zinh³ dí² cu³héin¹;

48 jmí¹jáun² ca³juáh³ la³ lá²:

—Lɨ³ua³ jan² tsá² hen³ tsá² tsá¹míh¹ la³ lá² chá³² jná¹³, má²lí²he³ jɨ³ jná¹³ bíh¹ tsú² jaun³². Hi³ ní¹juáh³ tsá² he³ jná¹³ né³, ja³bí¹ la³ jáun² má²lí²hen³ tsú² siáh³ Tsá² ca³ze³ jná¹³. Quí¹ tsá² tiá² lin¹ ñí¹ quien² ja¹ ñí¹ tionh¹ hnoh² ní², tsá² la³ hí³ bíh¹ tɨ³ jlánh¹ quien².

Ní¹juáh³ tsá² tiá² hau² jnoh¹, tsá² quiúnh¹ jnoh¹ bíh¹ hí³
(Marcos 9:38-40)

49 Hi³ jáun² Juan² ca³záɨh³ Jesús:

—Tɨ^{32}, má^{2}lí^{2}neh^{21} jnoh^{1} jan^{2} tsá^{2} huen^{2} jmí^{2}chí^{3} hláɨnh^{1} hñu^{3} tsí^{3} tsáu^{2} la^{3}juah^{21} dú^{1} cun^{3}quionh^{3} héih^{32} quián^{13} hnú^{2}, jáun^{2} má^{2}lí^{2}jmú^{13} jnoh^{1} héih^{32} hi^{3} tiú^{2}uú^{2} jmu^{3} tsú^{2} la^{3} jáun^{2}, quí^{1}hliá^{2} tiá^{2} ngɨ^{32} yáh^{3} tsú^{2} quiúnh^{1} dí^{2}.

50 Tɨ^{3}la^{3} Jesús ca^{3}juáh^{3}:

—Ha^{3} lí^{2} jmu^{2} náh^{2} héih^{32} la^{3} ní^{2}, quí^{1} ní^{1}juáh^{3} tsá^{2} tiá^{2} hau^{2} náh^{2}, tsá^{2} hen^{2} tɨ^{3} con^{2} bíh^{1} náh^{2} tsá^{2} la^{3} hí^{3}.

Jesús jin^{23} Jacobo quionh^{3} Juan^{2}

51 Jmí^{1} má^{2}ñí^{1}chau^{21} jáun^{2} jmáɨ^{1} hi^{3} má^{2}tsánh^{32} Jesús tɨ^{3} hñu^{3}mɨ^{3}cuú^{2}, jáun^{2} ca^{3}chá^{3} tiá^{3} tsí^{3} hi^{3} tsó^{32} la^{3} tɨ^{3} já^{1} juú^{2} Jerusalén.

52 Jáun^{2} ca^{3}zen^{3} dí^{2} tsáu^{2} chí^{1}ján^{3} ñí^{1} nio^{1} cáun^{2} juú^{2} míh^{1} hín^{13} tɨ^{3} Samaria hi^{3} tsa^{3}hniáu^{3} la^{3}jí^{32} la^{3} cun^{3} hi^{3} lɨ^{3} hniáuh^{32}.

53 Tɨ^{3}la^{3} tsá^{2} juú^{2} jáun^{2} má^{1}ná^{1}, tiá^{2} ca^{3}hen^{3} yáh^{3} Jesús, quí^{1}hliá^{2} ca^{3}lɨ^{3}tsɨn^{2} tsú^{2} hi^{3} Jesús má^{2}hún^{1} juɨ^{32} hi^{3} tsó^{32} tɨ^{3} Jerusalén bíh^{1}.

54 Jmí^{1} ca^{3}jíe^{3} jáun^{2} tsá^{2} haɨn^{21} hí^{3} tɨ^{3} con^{2} Jesús, la^{3} cun^{3} Jacobo jɨ^{3} Juan^{2} ní^{2}, hi^{3} jmu^{2} tsá^{2} juú^{2} jáun^{2} la^{3} jáun^{2}, jáun^{2} ca^{3}juáh^{3}:

—Hnú^{2} Tɨ^{32} ¿tiá^{1} hnáuh^{2} hnú^{2} hi^{3} jmú^{13} jnoh^{1} héih^{32} hi^{3} já^{32} sí^{2} tɨ^{3} hñu^{3}mɨ^{3}cuú^{2} hi^{3} tsán^{13} tsá^{2} juú^{2} ní^{2}, [la^{3} cun^{3} ca^{3}jmú^{3} jáun^{2} Líh^{3} tsá^{2} jmí^{1} lín^{3} hí^{3} tɨ^{32} jë^{1} Dió^{32}]?

55 Jáun^{2} Jesús ca^{3}jíe^{3} tɨ^{3} ñí^{1} tionh^{1} tsú^{2} hi^{3} ca^{3}jin^{3} dí^{2} tá^{1} gon^{3} tsá^{2} hí^{3}, [hi^{3} ca^{3}juáh^{3}:

—Jun^{3}juáh^{13} la^{3} ní^{2} yáh^{3} jmí^{1} hniáuh^{21} lín^{13} hnoh^{2}.

56 Quí^{1} jun^{3}juáh^{13} jáun^{2} yáh^{3} cuan^{3} jná^{13}, Jon^{2} tsá^{2}mɨ^{3}cuóun^{2}, hi^{3} má^{1}tsán^{13} jná^{13} tsáu^{2}, tɨ^{3}la^{3} cuan^{3} jná^{13} hi^{3} tɨ^{3} lion^{1} bíh^{1} jná^{13} tsú^{2}].

Jáun^{2} juú^{2} siáh^{3} bíh^{1} cú^{2}jueh^{32} ja^{3}taunh^{21} tsú^{2}.

Tsá^{2} jmí^{1} hnió^{3} tsa^{3}táunh^{1} quionh^{3} Jesús (Mateo 8:19-22)

57 Tá^{1}la^{3} jmí^{1} hí^{1}tiáunh^{1} tsú^{2} jáun^{2} juɨ^{32}, ca^{3}hléh^{3} jan^{2} tsáu^{2} ñí^{1}con^{2} Jesús hi^{3} ca^{3}juáh^{3}:

—Hnú^{2} Tɨ^{32}, ñe^{1} bíh^{1} jná^{13} quiúnh^{1} hnú^{2} lɨ^{3}ua^{3} cáun^{2} ñí^{1} cuóh^{13} hnú^{2}.

58 Jáun^{2} Jesús ca^{3}záɨh^{3} tsá^{2} hí^{3} la^{3} lá^{2}:

—Jáh^{3} zia^{32} tá^{2}hláu^{2} quioh^{21} bíh^{1} cuo^{2}, hi^{3} zia^{32} bíh^{1} siáh^{3} záɨ^{2} quioh^{21} tan^{32}; tɨ^{3}la^{3} Jon^{2} Tsá^{2}mɨ^{3}cuóun^{2} má^{1}ná^{1}, tiá^{2} zia^{32} yáh^{3} ñí^{1} lí^{13} jnioh^{13}.

59 Jmí^{1}jáun^{2} ca^{3}záɨh^{3} Jesús jan^{2} tsá^{2} siánh^{3} siáh^{3}:

—Ña^{32} cu^{3}hna^{32} jná^{13}.

Tɨ^{3}la^{3} tsá^{2} hí^{3} né^{3}, ca^{3}ngáɨ^{3}:

—Tɨ^{32}, cué^{1} tín^{2} jáɨ^{13} hi^{3} ñí^{1}hón^{21} jná^{13} ñuh^{32} [ní^{1} má^{1}jun^{2}].

60 Tɨ^{3}la^{3} Jesús né^{3}, ca^{3}záɨh^{3} tsá^{2} hí^{3}:

—Tsá^{2} ná^{1}jún^{1} [ñí^{1}con^{2} Dió^{32}] cuí^{1} cha^{3}hón^{32} hla^{1} raɨnh^{21}, tɨ^{3}la^{3} hnú^{2} ca^{3}tɨn^{1} cuá^{1}ngáɨ^{1} jú^{1} chú^{32} ca^{3}tɨ^{21} ha^{3} lánh^{3} rón^{32} lí^{13} tónh^{32} tsáu^{2} jo^{3}cuo^{2} Dió^{32}.

61 Hi^{3} jáun^{2} ca^{3}juáh^{3} jan^{2} tsá^{2} siánh^{3} siáh^{3}:

—Hnú^{2} Tɨ^{32}, jná^{13} hnó^{32} ñe^{1} quiúnh^{1} hnú^{2}, tɨ^{3}la^{3} cué^{1} tín^{2} jáɨ^{13} hi^{3} ñí^{1}háɨh^{1} jná^{13} jáɨ^{13} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} tionh^{2} hñu^{32}.

62 Jáun^{2} Jesús ca^{3}záɨh^{3} tsá^{2} hí^{3} la^{3} lá^{2}:

—Lɨ^{3}ua^{3} jan^{2} [tsá^{2} má^{2}liáu^{32} ta^{21} quioh^{21}, lín^{3} la^{3}jmí^{1} lín^{3} jan^{2}] tsá^{2} quiáh^{2} hué^{32} quionh^{3} cuá^{1}juí^{2}; ní^{1}juáh^{3} cá^{2} ñí^{1} jíe^{23} tɨ^{3} cu^{3}hna^{21} bíh^{1} tsú^{2}, jáun^{2} tsá^{2} la^{3} hí^{3} tiá^{2} lí^{13} yáh^{3} hí^{3} jo^{3}cuo^{2} Dió^{32}, [quí^{1} jan^{2} tsá^{2} hliah^{23} tá^{13} bíh^{1} lín^{3} tsú^{2}].

10

Jesús zen^{2} hnaɨh^{32} nio^{2} quiún^{3} tsɨ^{21} quian^{3} tsá^{2} haɨn^{21} hí^{3} tɨ^{3} con^{2}

1 Jmí^{1} lɨ^{21} jáun^{2} né^{3}, ca^{3}quianh^{3} siáh^{3} Jesús hnaɨh^{32} nio^{2} quiún^{3} tsɨ^{21} quian^{3} tsá^{2} siánh^{3} siáh^{3}, hi^{3} jáun^{2} ma^{3} gon^{3} tsá^{2} hí^{3} ca^{3}zen^{3} dí^{2} la^{3}jí^{32} juú^{2} ñí^{1} ca^{3}tɨ^{21} tsó^{32} dí^{2} hnga^{2}.

2 Jmí^{1}jáun^{2} ca^{3}záɨh^{3} dí^{2} tsá^{2} hí^{3} la^{3} lá^{2}:

—Hliáun^{3} cu^{3}tí^{3} bíh^{1} hi^{3} má^{2}ca^{3}láu^{2}, tɨ^{3}la^{3} cú^{1}pih^{21} bíh^{1} tsá^{2} jmu^{2} ta^{21} zian^{2}. Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, hiú^{1} mí^{1} náh^{2} ñí^{1}con^{2} Tsá^{2} quioh^{21} hi^{3} má^{2}ca^{3}láu^{2} jáun^{2}, hi^{3} cuí^{1} zen^{1} tsú^{2} tsá^{2} ja^{3}quiaun^{2} hi^{3} má^{2}ca^{3}láu^{2} jáun^{2} quioh^{21}.

3 Cuá^{2}táunh^{1} hnoh^{2} ta^{3}né^{32}; tɨ^{3}la^{3} sá^{1}ní^{2} jɨe^{3} tín^{2}, jná^{13} zei^{21} hnoh^{2} hi^{3} ná^{1}lín^{3} náh^{2} la^{3}jmí^{1} lín^{3} *já^{1}ziáh^{2} míh^{1} tionh^{2} ja^{1} tsí^{2}náɨ^{1}.

4 Ha^{3} lí^{2} cán^{2} náh^{2} tuh^{32}, sa^{3}jun^{3} chí^{2} láu^{2} tioh^{3} quɨe^{3}, sa^{3}jun^{3} tuh^{32} tioh^{3} ta^{3} tsú^{2}. Tiá^{2} hniáuh^{32} cuá^{1}ma^{3}léh^{13} hnoh^{2} siáh^{3} hú^{1} juɨ^{32} hi^{3} lienh^{1} hnoh^{2} tsáu^{2}.

5 Hi³ jáun² lɨ³ua³ cáun² hñú³ ñí¹
chá¹táunh¹ náh² jáun², juoh¹ náh² tsá² hñú¹³
la³ lá²: “Cuí¹ tionh² bíh¹ hnoh² cáun² hi³ re²
hi³ tɨn²”.
6 Hi³ nɨ́¹juáh³ zian² tsá² ca³tɨn¹ tiánh³
cáun² hi³ re² hi³ tɨn² ñí¹ jáun², jáun² lɨ́¹³ bíh¹
tiánh³ tsú² tie³ cun³quionh³ jáɨ¹³ hi³ hléh¹³
hnoh² jáun²; tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tiá² zian² tsá² la³
hí³, jáun² ñí¹con² hmóu³² bíh¹ hnoh² jmu³
ta²¹ jáɨ¹³ hi³ hléh¹³ náh² jáun².
7 Cáun² tán¹ hñú³ bíh¹ hniáuh³² cuá¹tianh³
náh²; cáun² cuá²cú¹ cuá²hính³ náh² lɨ³ua³
cáun² hi³ cue³² tsú² ñí¹ jáun², quí¹ jan²
tsá² jmu² ta²¹, cun³ ca³tɨn¹ he³ bíh¹ hmah²¹
quioh²¹. Ha³ lɨ́² cua³jnioh² náh² tɨ³ hlá² tɨ³
nɨ́².
8 Hi³ jáun² né³, lɨ³ua³ cáun² juú² ñí¹ he³
tsú² hnoh², quɨéɨh³ náh² la³ cun³ má³² hi³
cue³² tsáu².
9 Jmah²¹ náh² tsá² ná¹tsáun¹ ñí¹ jáun²,
hi³ zéɨh³ náh² siáh³ tsáu² la³ lá²: “Dió³²
má²cuá¹hinh²³ tsáu² jo³cuo²”.
10 Tɨ³la³ lɨ³ua³ cáun² juú² ñí¹ tiá² he³ tsú²
hnoh², cuá²tianh³ náh² já¹ hñú³, hi³ juáh¹³
hnoh² la³ lá²:
11 “Hí¹ la³ tɨ³ hliáu² quian²¹ ta³ yáh³ jnoh¹
má²súh¹³ ta³né³², hi³ jmú¹³ jnoh¹ lin¹ hi³
má²tionh² hnoh² ñí¹ háɨnh¹³. Tɨ³la³ cuí¹
ná¹ñíh¹ náh², hi³ jmí¹ má²ca³lɨ³zia³² bíh¹
jáɨ¹³ hi³ jmí¹ lɨ́¹³ heh³ náh² Dió³²”.
12 Juanh³² jná¹³ siáh³ ñí¹con² hnoh² hi³
tɨ³ cú¹pih²¹ bíh¹ ma³tso² tsá² jmí¹ zian² juú²
Sodoma tsɨ́³ la³ cun³ bíh¹ tsá² zian² juú² ñí¹
tiá² he³ tsú² hnoh².

Tsá² juú² tiá² nieh³
(Mateo 11:20-24)

13 ”¡Jlánh¹ juon²³ hnoh² tsá² juú² Corazín!
¡Jlánh¹ juon²³ siáh³ hnoh², tsá² juú²
Betsaida! Quí¹ sá¹jmí¹ hi³ ca³lɨ³ la³jɨ́³²
hua³jueh³² ja¹ tsá² jmí¹ zian² juú² Tiro
jɨ³ juú² Sidón dúh¹, la³jmí¹ má²lɨ³² nɨ́² ja¹
quián¹³ hnoh², hi³ jáun² má²hia³ jáun¹³
máh³ jmí¹ má²ca³za³ tsú² jmí¹ tsɨ́³, hi³ jmí¹
má²ca³jmú³ tsú² lin¹ cun³quionh³ hi³ jmí¹
quɨ́h²¹ tsú² jáun² tú²cho¹, jɨ³ hi³ jmí¹ sén²¹
tsú² siáh³ jua² hmóu³².
14 Hi³ jáun² tɨ³ jlánh¹ bíh¹ huáh² tsɨ́³ hi³
má¹tsoh¹ hnoh² honh² má¹tɨ³ ñí¹ ra³tsɨ³²
Dió³² héɨh³², la³ cun³ bíh¹ tsá² jmí¹ zian²
jáun² jmí¹tin² já¹ juú² Tiro quionh³ juú²
Sidón.
15 Hi³ hnoh² siáh³ tsá² juú² Capernaum,
¿hí¹ ná¹lɨ́n²³ hnoh² hi³ cuá¹tánh¹ náh²
hñu³mɨ³cuú²? Hnoh² dá² cuá¹tánh¹ la³ tɨ³
quiu³juóu³² bíh¹.
16 ”Jáun² né³, hnoh² má¹ná¹, nɨ́¹juáh³ tsá²
náɨ³² jáɨ¹³ quián¹³ hnoh², ja³bí¹ náɨ³² tsú²
siáh³ jáɨ¹³ quion²¹ jná¹³; tɨ³la³ tsá² tiá² he³
jáɨ¹³ quián¹³ hnoh² má¹ná¹, ja³bí¹ jná¹³
siáh³ tiá² he³ tsú². Hi³ jáun² tsá² tiá² he³ hí³
jná¹³, ja³bí¹ tiá² hen³ tsú² siáh³ Tsá² ca³ze³
jná¹³.

Jmɨ́¹ cuá¹tanh²¹ siáh³ tsá² hnaɨh³² nio²
quiún³ tsɨ²¹ quian³ hí³ ñí¹con² Jesús

17 Jmɨ́¹ cá¹jính²¹ jáun² tsá² hnaɨh³² nio²
quiún³ tsɨ²¹ quian³ hí³ tɨ³ ñí¹con² Jesús,
ca³la³ hi³ tsah³ lɨ́n³² tsú² ca³juáh³ la³ lá²:
—Hnú² Tɨ³², hí¹ ca³la³ tɨ³ jmɨ́²chí³ hláɨnh¹
máh³ má²tí³² héɨh³² hi³ jmu³² jnoh¹
cun³quionh³ héɨh³² quián¹³ hnú².
18 Jáun² Jesús ca³záɨh³ tsá² hí³:
—Ján³, ca³jɨen¹ jná¹³ *Satanás hi³
ca³tánh³ hñu³mɨ³cuú² la³jmí¹ taɨ³² sɨ́²
quioh²¹ miíh³².
19 Jáun² sá¹nɨ́² jɨe³, má²ca³cué³ jná¹³
pí³ quián¹³ hnoh² hi³ lɨ́¹³ han¹³ hnoh²
jáh³hláɨnh¹ jɨ³ hñú³ nɨ́² siáh³, hi³ lɨ́¹³ jmúh¹³
hnoh² hi³ tiá² quien² pí³ quioh²¹ tsá²
hláɨnh¹, hi³ hí¹ cáun² tiá² hi³ lɨ́¹ quiunh²¹
hnoh².
20 Tɨ³la³ ha³ lɨ́² ma³hiún¹³ náh² honh²
cun³ñí¹ hi³hliá² jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ má²tí³²
héɨh³² quián¹³ náh², tɨ³la³ ma³hiún¹³ náh²
honh² cun³ñí¹ hi³hliá² má²tón³² hi³ jmáɨ²
náh² ñí¹ sí² rón³² hñu³mɨ³cuú² bíh¹.

Jesús jlánh¹ tsah³
(Mateo 11:25-27; 13:16-17)

21 Hi³ jáun² la³ cun³ jmɨ́¹jáun² ca³jmú³
Jmɨ́²chí³ Chun¹ hi³ ma³hiún² lɨ́n³² Jesús tsɨ́³,
hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Hnú² Tia²¹, Tsá² lɨ́n³ nú² Juo¹³ tsá²
zian² hñu³mɨ³cuú² jɨ³ tsá² zian² ñí¹ hué²¹
lá² nɨ́² siáh³, cué²³ jná¹³ tiá¹hmah¹ quí¹hliá²
ca³hmáh¹ hnú² jú¹ tson², hi³ jáun² tiá² lɨ́¹³

há¹ ngɨ¹³ tsá² quia³lín³ jmɨ́¹ tsɨ́³, jɨ³ tsá² ñí² tsá² lieih²¹ nɨ́² siáh³; tɨ³la³ ñí¹con² tsá² tsɨ́¹ tsá² juɨ́³ bíh¹ ca³niah²¹ hnú² jú¹ tson² jáun².
Ján³, quí¹ la³ jáun² jlánh¹ re² tɨ́³ honh² hnú² Tia²¹.
22 ”Sá¹nɨ́² jɨe³ náh², jo³uón³² jná¹³ má²ca³chá³ Ñuh³² jná¹³ ca³la³ jɨ³lɨ³². Hnga² bíh¹ Dió³² cuóun³² hin² tsánh² Jon², hi³ hnga² bíh¹ Jon² tsú² ñi³² hi³ hin² tsánh² Jméi², hi³ lɨ³ua³ jan² tsá² hnió³ dí² ma³jnia² Jméi² ñí¹con² siáh³, lɨ³ cuóun³² bíh¹ tsú² Jméi² dí².
23 Jáun² ñí¹ tɨ³ có³² ca³liéinh³² Jesús tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con², hi³ ca³juáh³:
—Jlánh¹ jmɨ́¹ ren² tsá² jɨ́e²³ la³ cun³ hi³ má²ná¹jɨ́eh³² hnoh².
24 Quí¹ juo³ jná¹³ hnoh² la³ lá²: hi³ juóun³² tsá² ca³lɨn³ *tɨ³² jë¹ Dió³², jɨ³ tsá² ca³lɨn³ re²¹ hué³² lá² nɨ́², jmɨ́¹ hniá¹ jɨ́e³ la³ cun³ hi³ jɨ́eh³² hnoh² lá², tɨ³la³ tiá² ca³lɨ³ yáh³ jɨ́e³ tsú²; hi³ jmɨ́¹ hniá¹ siáh³ ne³ la³ cun³ hi³ naɨh³² hnoh² lá², tɨ³la³ tiá² ca³lɨ³ yáh³ ne³ tsú².

Héih³² hi³ jlánh¹ bíh¹ quien² (Mateo 22:34-40; Marcos 12:28-34)

25 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, jan² tɨ³² liei²¹ ca³ñí¹cá² ñí¹lian² Jesús, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Hnú² Tɨ³², ¿he³ bíh¹ hniáuh³² jmu¹ jná¹³, hi³ jáun² lɨ́¹³ lɨ³ zian² jná¹³ la³ cun³ jmɨ́¹hi³nio²?
26 Jáun² Jesús ca³záɨh³ tsá² hí³ la³ lá²:
—¿Ha³ lánh³ rón³² rá¹juáh³ ñí¹ liei²¹ dúh¹? ¿He³ bíh¹ hi³ má²ca³híh³ nú² ñí¹ Sí² dúh¹?
27 Jáun² tɨ³² liei²¹ hí³ né³ ca³ngáɨ³, hi³ ca³juáh³:
—La³ lá² rá¹juáh³: “Ma³hno¹ Dió³² Juóuh³² ca³la³ jonh³ jmɨ́¹ honh², cun³quionh³ jmɨ́²chí³ quián¹³, jɨ³ la³jɨ́³² pí³ quián¹³ nú² nɨ́², jɨ³ la³jɨ́³² hi³ lɨ́n²³ hnú² nɨ́² siáh³; hi³ ma³hno¹ siáh³ tsá²mɨ³cuóun² renh² ca³la³ jmɨ́¹ hno³ nú² huen²”.
28 Jáun² Jesús ca³ngáɨ³ siáh³:
—Jú¹ tson² bíh¹ hi³ má²lɨ́²juah²¹ hnú² nɨ́². Jmu³ hnú² la³ nɨ́², hi³ jáun² lɨ́¹³ zian² nú² cun³ jmɨ́¹hi³nio².

Jesús cha³² jáɨ¹³ ca³tɨn¹ jan² tsá² chun¹ hɨ́n¹³ tɨ³ hué³² Samaria

29 Tɨ³la³ tɨ³² liei²¹ hí³ jmɨ́¹ hnió³ ren³ ñí¹, hi³ jáun² ca³záɨh³ Jesús la³ lá²:
—¿Hin² dá² tsá² hí³, tsá²mɨ³cuóun² renh² jná¹³?
30 Jmɨ́¹jáun² ca³ngáɨ³ siáh³ Jesús la³ lá²:
—Jmɨ́¹ zian² jan² tsá² cuá²han³ já¹ juú² Jerusalén hi³ ngau³ tɨ³ juú² Jericó. Hú¹ juɨ³² jáun² né³ ca³quieh³ tsá² háɨn², hi³ ca³háɨn³ tsú² la³jɨ́³² hi³ quioh²¹ tsú², la³ má²quionh³ ha¹ tsú² nɨ́² siáh³. Ca³qui³ ca³pan³ tsú² tsá² hí³ ca³la³ ja³háɨn³ cun³ jún¹.
31 Jmɨ́¹jáun² ca³nga² jan² mí²tsáu² có³² ñí¹ jáun²; tɨ³la³ jmɨ́¹ ca³jɨ́en³² tsú² jáun² tsá² rón³² hí³ hué³², jáun² cáun² ca³nga³ cú²tso² he² ñí¹ bíh¹ mí²tsáu² hí³.
32 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun², ca³nga² siáh³ jan² tsá² *levita. Jmɨ́¹ ca³jɨ́en³² tsú² jáun² tsá² rón³² hí³, siáh³ bíh¹ siáh³ cáun² he² ñí¹ tsá² hí³ ca³nga³.
33 Tɨ³la³ jmɨ́¹ cá¹chó²¹ jan² tsá² hɨ́n¹³ tɨ³ Samaria ñí¹ rón²¹ jáun² tsá² hí³ né³, tsá² hí³ bíh¹ jlánh¹ ca³ja³ miɨ́³ tsɨ́³.
34 Jáun² ñéi¹ tsú² tɨ³ ñí¹ rón²¹ jáun² tsá² hí³, jáun² ca³jñéi³ tsú² ca³lá² no¹ quionh³ mu² ráu³ mɨ³ uóun²jɨeh¹³ ñí¹ ca³cuɨ́h³ quioh²¹ tsú², hi³ jáun² ca³hñéi³² tsú² siáh³ quionh³ hná¹ hmɨh³².
Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³zion³ tsú² tsá² hí³ cu³hna²¹ jáh³ joh¹, jáun² ca³jón³² dí² tɨ³ ñí¹ zeh² cáun² hñú³ ñí¹ jnioh² tsáu²; hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³jmú³ tsú² hua³hí¹³.
35 Jmɨ́¹ cá¹jniá²¹ jáun² né³, tsá² hɨ́n¹³ hí³ tɨ³ Samaria ca³cué³ tun³ *cú¹tiáu² ñí¹con² tsá² hñú¹³ ñí¹ jáun², hi³ ca³záɨh³ dí² tsú² la³ lá²: “Jmu³ hnú² tiá³ hua³hí¹³ tsá²ñuh² lá², hi³ nɨ́¹juáh³ ca³cáɨn³ hliáun³ quɨe³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ lɨ́²cué³ jná¹³ nɨ́², má¹hmah²¹ bíh¹ jná¹³ má¹cá²jính³² jná¹³ lá²”.
36 Hi³ jáun² Jesús ca³ngáɨ³ ñí¹con² tɨ³² liei²¹ hí³ la³ lá²:
—Cuɨ́¹ neh²¹, ¿hin² bíh¹ tsánh² tsá² gáun³ hí³ lɨ́n²³ hnú² hi³ lɨ́n³ tsá²mɨ³cuóun² raɨnh²¹ tsá² ca³cuɨ́nh³ hí³ hi³ ca³jmú³ jáun² tsá² háɨn²?
37 Jáun² tɨ³² liei²¹ hí³ ca³juáh³:

—Tsá² ca³ja³ hí³ mií³ tsɨ́³ ñí¹con² tsá² hí³ bíh¹.
Jáun² Jesús ca³záɨh³ tsú²:
—Cuánh² hnú², cuá²jmu³ la³ jáun².

Jesús tsó³² hñú¹³ mɨ́¹ Marta jɨ³ Má²réɨ³

38 Jáun² Jesús ngau³ juɨ³² má²hún¹, hi³ ca³chó³² cáun² juú² míh¹. Jmɨ́¹ cá¹chó²¹ Jesús ñí¹ jáun², ca³he³ jan² tsá²mɨ³ jmáɨ² Marta.
39 Jmɨ́¹ zian² jan² tsá²mɨ³ raɨnh²¹ Marta hí³ hi³ jmáɨ² Má²réɨ³. Jáun² Má²réɨ³ hí³ ca³cuá³ hué³² ta³ ñí¹ Jesús, hi³ ca³náɨ³² dí² jë¹ tsú².
40 Tɨ³la³ Marta hí³ jlánh¹ tiá³ siaun³² ca³jmú³ hua³jan²¹ má³², jáun² ca³ñí¹lienh¹³ Jesús, hi³ ca³juáh³:
—Hnú² Tɨ³², ¿tiá¹ lɨ́n²³ hnú² hi³ renh² jná¹³ nɨ́² zeh² jná¹³ huen² tán¹, hi³ jáun² jo³uón³² huen² bíh¹ jná¹³ má²ta³no¹ ca³la³ jɨ́³² ta²¹? Zéih³ hnú² tiá³ hi³ cuɨ́¹ ja³ma³hau³ jná¹³.
41 Tɨ³la³ Jesús ca³ngáɨ³:
—Hnú² Marta, jlánh¹ hliáun³ hi³ dí¹cháunh²³ chinh³² hnú², hi³ jlánh¹ hɨ³² honh² hnú² ta²¹ hi³ ñi³jmuh³².
42 Tɨ³la³ cáun² tán¹ bíh¹ hi³ jlánh¹ quien² zia³². Má²réɨ³ lá² má²lɨ́²quiáh³² hi³ jlánh¹ bí¹ quien², hi³ jáun² hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lɨ́¹³ quin³.

11

Jesús má²ta² ha³ lánh³ liéinh³² tsú² Dió³² (Mateo 6:5-15; 7:7-11)

1 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³chó³² cáun² jmáɨ¹ hi³ zia³² cáun² ñí¹ jmɨ́¹ cuá¹liéinh³² Jesús Dió³². Jmɨ́¹ má²lɨ³² jáun² né³, ca³juáh³ jan² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú² la³ lá²:
—Hnú² Tɨ³², ¿tiá¹ hɨ́eh¹³ hnú² jnoh¹ ha³ lánh³ rón³² hniáuh³² lienh¹ jnoh¹ Dió³², la³jmɨ́¹ ca³ma³tɨn² jáun² hla¹ Juan² tsá² jmɨ́¹ haɨn²¹ hí³ tɨ³ con²?
2 Jáun² Jesús ca³juáh³ la³ lá²:
—Nɨ́¹ má¹ca³lienh¹ hnoh² Dió³², juáh¹³ hnoh² la³ lá²:
Hnú² Tia²¹, [Tsá² ñíh³ hnú² hñu³mɨ³cuú²,]
cá² ñí¹ hi³ chu²¹ cuɨ́¹ ná¹chan¹ hi³ jmáɨ² hnú².
Cuɨ́¹ chau²¹ bíh¹ jmáɨ¹ hi³ la³jɨ́n³² tsáu² tónh³² jo³cuonh² hnú².
[Cuɨ́¹ lɨ́¹³ bíh¹ ñí¹ hué²¹ lá² la³ cun³ hi³ hnáuh² hnú² jmúh¹³, la³jmɨ́¹ lɨ́³ hñu³mɨ³cuú².]
3 Cué¹ tiá³ má³² hi³ hniáuh³² quiú¹³ jnoh¹ cun³ jmá² cun³ jnia³².
4 Chin³² tiá³ honh² ca³tɨ²¹ tso³ hi³ má²lɨ́²jmú¹³ jnoh¹,
la³jmɨ́¹ chin²³ jnoh¹ tsɨ́³ la³ cun³ hi³ má²ca³hliánh² tsáu² ñí¹con² jnoh¹.
Ma³hau¹ tiá³ jnoh¹ hi³ tiá² ca³ tiá² lau³ jnoh¹ tsá² hláɨnh¹,
[liau¹ tiá³ jnoh¹ ñí¹con² pí³ quioh²¹ tsú²].
5 Jmɨ́¹jáun² ca³juáh³ siáh³ Jesús la³ lá²:
—Jmú¹³ jáɨ¹³, hi³ hnú² zian² jan² há²mei²¹ joh², hi³ ta³ hua² né³ cuóh¹³ nú² hñú¹³ tsú² hi³ cuá¹zéih³ nú² la³ lá²: "Hnú² há²mei²¹ quiú¹³, jmu³ tiá³ hi³ chú³², cué¹ tiá³ hnɨ³² hí³ quiú¹³,
6 quí¹ jan² há²mei²¹ joh² jná¹³ hún¹ juɨ³² hi³ cun³ cuan³ hñu³² jná¹³, hi³ hí¹ cáun² yáh³ tiú²uú² hi³ zia³² hi³ jmɨ́¹ lɨ́¹³ jein²¹ jná¹³ ñí¹con² tsú²".
7 Hi³ jáun² tsá² hí³ né³ nga³ la³ tɨ³ ñéih³, hi³ juáh³ la³ lá²: "Lɨ́²uú² ma³tsán¹³ tsɨn³² jná¹³, quí¹ má²chí¹jnaɨ³² bíh¹ ho³hñú¹³, má²rá²cuóun¹ bíh¹ jná¹³ quiúnh¹ tsá¹míh¹ jón²¹; ha³ tiú²uú² lɨ́¹³ yáh³ no¹ jná¹³ hi³ zia³² hi³ cué¹³".
8 Hi³ jáun² juanh³² jná¹³, uá¹ jáun² la³ jáun² tiá² jmɨ́¹ ñí¹cué²¹ hnú² tsá² hí³ hi³ mɨh³², uá¹jinh¹ tsá² juónh³² hnú² re² quiúnh¹, tɨ³la³ cun³ñí¹ hi³ hnú² jlánh¹ hiú² mɨh³², hi³ jáun² nó³² bíh¹ tsú² hi³ cué³² la³jɨ́³² hi³ hnáuh² hnú².
9 Hi³ jáun² la³ lá² juanh³² jná¹³: Mɨ́¹ náh² ñí¹con² Dió³², hi³ jáun² hian³ náh². Hniauh² náh², hi³ jáun² chanh¹ náh². Hléh¹ náh² ho³hñú¹³, hi³ jáun² niá³² tsú².
10 Quí¹ nɨ́¹juáh³ tsá² mɨ³² ñí¹con² tsú², hiáuh²³ bíh¹ tsú²; nɨ́¹juáh³ tsá² hnauh² choh²³ bíh¹; hi³ nɨ́¹juáh³ tsá² hleh³² ho³hñú¹³ né³, niá²³ bíh¹.
11 "Hnoh², tsá² zian² jónh³², ¿hin² dá² tsánh² hnoh² tiá³ honh² náh² hi³ cueh¹ cá² máɨ³ quɨ́n¹ jónh³² nɨ́¹juáh³ hí¹miih²¹ bíh¹

la³ cuá¹mɨ³²? Ho³ nɨ́¹juáh³ cuá¹mɨ² jan²
juo¹³, ¿hí¹ tiá³ honh² náh² hi³ cuen¹³ jan²
jáh³hláɨnh¹?
12 Ho³ nɨ́¹juáh³ jónh³² náh² mɨ³² cá² máɨ³
mɨ³ jláɨ², ¿hí¹ lɨ́¹³ cuen¹³ náh² jan² hñú³?
13 Hi³ jáun² né³, nɨ́¹juáh³ tu³bí¹ hnoh² yáh³
tsá² tiá² chun¹ náh², tɨ́n² bí¹ náh² cuéh¹ hi³
chu²¹ ñí¹con² jónh³², hi³ jáun² tiá¹³ bíh¹ tiá³
tiá² cuen³ Jméi² dí² Tsá² cuá³ hñu³mɨ³cuú²
Jmɨ́²chí³ Chun¹ ñí¹con² tsá² mɨ².

Juáh³ tsáu² hi³ Jesús quian³² pí³ quioh²¹ tsá² hláɨnh¹
(Mateo 12:22-30; Marcos 3:20-30)

14 Ca³chó³² jmáɨ¹ hi³ ca³chin² Jesús
jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ jmɨ́¹ hún¹ hñu³ tsɨ́³ jan²
tsá² tiá² jmɨ́¹ tɨ́n² hléh³². Jmɨ́¹ cuá¹han³
jáun² jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hí³ hñu³ tsɨ́³ tsú² né³,
ca³lɨ³ hléh³². La³jɨ́n³² tsá² ca³jɨ́e³ hi³ jáun²
ca³ja³cáun² lɨ́n³² tsɨ́³.
15 Tɨ³la³ ma³ jan² tsáu² né³ ca³juáh³:
—Tsá² nɨ́² dá² huen² jmɨ́²chí³ hláɨnh¹
hñu³ tsɨ́³ tsáu² cun³quionh³ pí³ quioh²¹
Beelzebú, tsá² chín¹ juo¹³ jmɨ́²chí³ hláɨnh¹
bíh¹.
16 Hi³ ma³ jan² siáh³ tsá² hí³ jmɨ́¹ hnió³ ca³
lan³ Jesús, jáun² ca³mɨ́³ tsú² cáun² li²¹ hi³ lɨ́³
hua³jueh³² hi³ já³² tɨ³ hñu³mɨ³cuú².
17 Tɨ³la³ Jesús jmɨ́¹ dí¹ñi³² bíh¹ ha³ lánh³
jmɨ́¹ ná¹lɨ́n²³ tsá² hí³, hi³ jáun² ca³záɨh³ dí²
la³ lá²:
—Nɨ́¹juáh³ zia³² hniéi² ja¹ cu³ nió³
má²tún² hmóu³² tsá² ná¹lɨ́n³ ta²¹, jáun²
la³jɨ́n³² bíh¹ tsú² tsá²hín³. Ja³bí¹ la³ jáun²
nɨ́¹juáh³ tsá² zia³² hniéi² hñú¹³, la³jɨ́n³² bíh¹
tsú² tsá²hín³.
18 Hi³ jáun² né³, sá¹jmɨ́¹ hi³ hnga² *Sa-
tanás jmu² hniéi² ñí¹con² tsá² haɨn²¹ tɨ³
con², jáun² né³, ha³ ya³ lánh³ rón³² lɨ́¹³
ma³hɨ́e² pí³ quioh²¹ tsú². Hnoh² juánh³ hi³
jná¹³ huen² jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³ tsáu²
cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Beelzebú;
19 tɨ³la³ sá¹ hi³ tson² la³ cun³ hi³ juáh³
hnoh² nɨ́² dúh¹, ¿hin² cun³quionh³ pí³
quioh²¹ huen³ tsá² haɨn²¹ tɨ³ con² hnoh²
jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ tiáunh¹ hñu³ tsɨ́³ tsáu²? Hi³
jáun² né³, cun³quionh³ ta²¹ hi³ jmu² tsá²
haɨn²¹ tɨ³ con² bí¹ náh², má²lɨ́²lin¹ hi³ lɨ́¹
ná¹tsá²con² bí¹ náh².
20 Tɨ³la³ jná¹³ má¹ná¹, huen² ná¹ jmɨ́²chí³
hláɨnh¹ cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Dió³² bíh¹;
hi³ jáun² la³ nɨ́² né³, má²lɨ́²lin¹ hi³ jná¹³ bíh¹
Tsá² ca³hiáu³² Dió³² hi³ lɨ́n¹³ ná¹ Re²¹, Tsá²
qui³ ná¹jan²³ náh² hí³.
21 ”Nɨ́¹juáh³ zian² jan² tsá² pin³ lɨ́n³²,
tsá² zia³² hliáun³ he³ cun³quionh³ jmu³
hniéi², tiá² zia³² yáh³ hi³ háɨnh¹³ ca³tɨ²¹ hi³
zia³² quioh²¹ tsú², nɨ́¹juáh³ hi³ hún¹ tsú²
hua³jan²¹ hi³ jmu³ hniéi².
22 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ ja³ jan² tsá² tɨ³ jlánh¹
bíh¹ pin³ la³ cónh³ bíh¹ tsá² hí³, jáun² tsá²
já³² hí³ bíh¹ má²láɨh¹³ hniéi², hi³ quin³ tsú²
la³jɨ́³² hi³ jmɨ́¹ nióh²¹ tsá² hí³ hi³ jmu³ hniéi²,
má¹lɨ³² jáun² né³ má²tsóh³ tsú² ñí¹con² tsá²
quionh³ la³ cun³ hi³ má²ca³joh¹³ jáun².
23 ”Hi³ jáun² né³, lɨ³ua³ jan² tsá² tiá² hen²
tɨ³ con² jná¹³, tsá² la³ hí³ tɨ³ hau² bíh¹ jná¹³.
Hi³ lɨ³ua³ jan² tsá² tiá² cha³² cu³lɨ²¹ quiúnh¹
jná¹³, tsá² la³ hí³ tɨ³ toh² tiú² jóh³² bíh¹.

Jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ jáunh²³ siáh³ hñu³ tsɨ́³ tsáu²
(Mateo 12:43-45)

24 ”Nɨ́¹juáh³ má¹cuá²han³ jmɨ́²chí³ hláɨnh¹
hñu³ tsɨ́³ tsáu², jáun² tsá²ngɨ́² ñí¹ quiéin²,
hi³ tsá²hniauh² ñí¹ lɨ́¹³ cuá³² tie³. Hi³ jáun²
nɨ́¹juáh³ tiá² ca³choh¹³ né³, jáun² lɨ́n²³ la³
lá²: “Cuɨ́¹ ñih²¹ jná¹³ cú²jueh³² hñu³² ñí¹
cuá¹han³ ná¹”.
25 Jáun² nɨ́¹ má¹cá²chánh³² tsú² jáun² né³,
chanh²¹ tsú² tsá² hí³ hi³ má²lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́³
cáun² hñú³ hi³ má²rá²hiah¹³, jɨ³ hi³ má²dí¹lɨ́³
re² tɨn² lɨ́n³² ñéih³.
26 Má¹jáun² tsau³² hi³ tsá²quian³ cónh³í¹
quiaun³ jmɨ́²chí³ hi³ tɨ³ jlánh¹ bíh¹ hláɨnh¹
la³ cónh³ bíh¹ hnga². Hi³ jáun² la³jɨ́n³² jáun²
bíh¹ taunh³² hñu³ tsɨ́³ tsá² hí³, hi³ jáun² tɨ³
jlánh¹ bíh¹ hlaɨh³ má²lɨ́²³ quioh²¹ tsá² hí³ nɨ́¹
má¹lɨ³² jáun², la³ cónh³ bíh¹ jmɨ́¹tin².

He³ bíh¹ cu³tí³ jmu² hi³ lɨ́²³ hiún² tsɨ́³ tsú²

27 Tá¹la³ jmɨ́¹ dí¹hleh³² jáun² Jesús jáɨ¹³
nɨ́², jáun² jan² tsá²mɨ³ jmɨ́¹ zenh² ja¹ tsá²
ná¹ngɨh³² hí³ ca³hléh³ tiá³ hi³ ca³juáh³:

—Hénh³ ma³ jmɨ́¹ ren² tsá²mɨ³ tsá² ca³taunh² hnú² hñu³ héin¹ hñu³ tsɨ́³, tsá² ca³cué³ hnú² tiuh²¹.
28 Tɨ³la³ Jesús ca³záɨh³ tsá² hí³:
—Tɨ³ jlánh¹ bíh¹ jmɨ́¹ ren² tsá² náɨ³² jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³², hi³ nɨ́¹juáh³ má²tí³² tsú² siáh³.

Jesús hleh³² ca³tɨn¹ tsá² lɨ́¹ mɨ³² cáun² li²¹ (Mateo 12:38-42; Marcos 8:12)

29 Tá¹la³ ná¹juóun²³ jáun² tsá² tionh² hí³ né³, ca³juáh³ Jesús la³ lá²:
—Tsá² zian² jmáɨ¹ hi³ tiauh² dí² lá² jlánh¹ hláɨh¹, hi³ cáun² lɨ́¹ hiú² lɨ́¹ mɨ³² hi³ jnia³ li²¹; tɨ³la³ hí¹ cáun² yáh³ li²¹ tiá² lɨ́¹³ hiáuh³ tsú², jɨ́³²la³ li²¹ hi³ ca³jɨe³ jáun² tsáu² hi³ ca³tɨn¹ hla¹ Jonás bíh¹, tsá² jmɨ́¹ lɨ́n³ hí³ *tɨ³² jë¹ Dió³².
30 Quí¹ hla¹ Jonás bíh¹ jmɨ́¹ lɨ́n³ cáun² li²¹ ñí¹con² tsá² jmɨ́¹ zian² juú² Nínive jmɨ́¹tin², ja³bí¹ la³ jáun² jná¹³ siáh³ Jon² tsá²mɨ³cuóun² lɨ́n³ ná¹ cáun² li²¹ ñí¹con² tsá² zian² né³².
31 Nɨ́¹ má¹cá²chó³² jmáɨ¹ hi³ cán³ Dió³² jú¹ tson² ñí¹con² la³jɨ́n³² tsáu², jáun² hla¹ tsá²mɨ³ tsá² jmɨ́¹ chín¹ hué³² tɨ³ la³ quián³ nó³², hi³ chá³² tsáu¹³ tsá² zian² né³²; quí¹ hla¹ tsá²mɨ³ hí³ ja³ cáun² hué³² ñí¹ jlánh¹ bíh¹ uóunh³, hi³ cua³niéi³ jáɨ¹³ quioh²¹ hla¹ re²¹ Salomón, tsá² jlánh¹ jmɨ́¹ quia³lín³ hí³ jmɨ́¹ tsɨ́³. Ján³, tsá²mɨ³ hí³ chá³² tsáu¹³ tsá² zian² né³², quí¹hliá² ñí¹ lá² zenh² jan² Tsá² tɨ³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ hla¹ re²¹ Salomón hí³.
32 Ja³bí¹ la³ jáun² nu³ tiánh³ siáh³ tsá² jmɨ́¹ zian² juú² Nínive nɨ́¹ má¹ca³can³ Dió³² jú¹ tson², hi³ ja³bí¹ tsá² Nínive hí³ chá³² siáh³ tso³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² zian² né³², quí¹ hí³ dí² ca³ja³conh² bíh¹ tsɨ́³ tso³ quioh²¹ jmɨ́¹ ca³náɨ³² jáɨ¹³ quioh²¹ hla¹ Jonás. Ján³, chá³² tsá² hí³ tsáu¹³ tsá² zian² né³², quí¹ ñí¹ lá² zenh² jan² Tsá² tɨ³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ hla¹ Jonás hí³.

Mɨ́¹ñí¹ tsú² cue³² joh¹ quioh²¹ tá¹ jan² (Mateo 5:14-16; 6:22-23; Marcos 4:21-22; Lucas 8:16)

33 ”Nɨ́¹juáh³ tsá² héinh²³ sɨ́² hñú¹³, hí¹ jan² yáh³ tsá² hí³ tiá² zih³² sɨ́² jáun² ñí¹ ná¹conh¹, sa³jun³ taunh³² tsú² siáh³ hñu³ tsɨ́¹ cuo²; tɨ³la³ dí²chí³ tsú² ñí¹ lɨ́¹³ taɨ²¹ joh¹ tá¹ cáun² ñéih³ bíh¹, hi³ jáun² jniá³ jeinh²¹ lɨ³ua³ jan² tsá² hí³ ñéih³.
34 Mɨ́¹máh¹ hnú² lɨ́³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ cáun² sɨ́² quioh²¹ tá¹ jan² nú². Jáun² né³, nɨ́¹juáh³ chu²¹ mɨ́¹máh¹ hnú², jáun² zia³² joh¹ quián¹³ hnú² tá¹ jan² nú². Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ jlánh¹ la³ hláɨh¹ mɨ́¹máh¹ hnú² né³, jáun² tá¹ jan² bíh¹ hnú² zenh² já¹niéi².
35 Jáun² jmu³ hnú² re² hua³hí¹³, hi³ jáun² tiá² lɨ́¹³ joh¹ quián¹³ nú² la³jmɨ́¹ lɨ́³ já¹niéi².
36 Quí¹ nɨ́¹juáh³ taɨ³² joh¹ quián¹³ hnú² tá¹ jan² nú², hi³ hí¹ cú¹pih²¹ já¹niéi² tiá² zia³², hi³ jáun² re² bíh¹ jniá³ jen¹³ hnú² la³jɨ́³², la³jmɨ́¹ lɨ́³ hi³ zia³² cáun² sɨ́² hi³ cue³² joh¹ ñí¹con² nú².

Jesús jin²³ tsá² fariseos jɨ³ tɨ³² liei²¹ (Mateo 23:1-36; Marcos 12:38-40; Lucas 20:45-47)

37 Jmɨ́¹ cá¹táuh³ jáun² hi³ hleh³² Jesús, jáun² jan² tsá² *fariseo ca³te³ hi³ tsa³jmú³ dí² má³² hñú¹³ tsú². Jáun² Jesús ngau³ hi³ ca³hi³ ñéih³, hi³ ca³cuá³ ñí¹ mesa.
38 Jmɨ́¹jáun² ca³ja³cáun² tsɨ́³ tsá² fariseo hí³ jmɨ́¹ ca³jɨe³ hi³ tiá² ca³liah³ Jesús cuo² la³ cun³ hi³ ná¹ngɨ²³ tsú² jmu² ñeh² bíh¹ hi³ jmu³ má³².
39 Jmɨ́¹jáun² ca³záɨh³ Jesús tsá² hí³ la³ lá²:
—Hnoh², tsá² fariseos, jmáh³la³ tɨ³ coh³ bíh¹ cuá¹uon² jlánh¹ sɨ́² raɨnh³² hnoh², tɨ³la³ hñu³ honh² náh² né³, tiu³ canh² jmáh³la³ hi³ hlaɨh³ hi³ hó³², jɨ³ hi³ jlánh¹ tsɨ́nh² náh² hi³ quioh²¹ tsáu² nɨ́² siáh³.
40 Hnoh² tsá² tiá² jáɨ¹³ ngɨ²³, ¿há¹ tiá² ñíh¹ hnoh² hi³ Tsá² ca³jmú³ tɨ³ coh³, ca³jmú³ siáh³ tɨ³ ñeh²?
41 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ hi³ ja³² la³ tɨ³ hñu³ honh² náh² hi³ lɨ́¹ cueh³² ñí¹con² tsá² tiá² zia³² quioh²¹, hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ má²lɨ́³ cáun² hi³ jɨ².
42 ”¡Jlánh¹ juon²³ hnoh² tsá² fariseos! Quí¹ uá¹jinh¹ má²ná¹cueh³² hnoh² ñí¹con² Dió³² cáun² la³ cun³ quia³ hi³ zia³² quián¹³, hí¹ la³ tɨ³ zie² yáh³ quionh³ háu² ruda, jɨ³ ca³la³ jɨ́³² ñí¹ jonh² nɨ́² siáh³, tɨ³la³ má¹lɨ³² jáun² né³, tiá² ra³tsɨh³² yáh³ náh² héih³² cú²tso², hi³ sa³jun³ hno³ bíh¹ náh² Dió³².

Tɨ³la³ jun³juáh¹³ hi³ cháh¹³ tɨ³ có³² la³ cun³
hi³ má²ná¹jmuh³² jáun² yáh³ náh² hi³ jmúh¹³
náh² hi³ nɨ́².
43 ”¡Jlánh¹ juon²³ hnoh² tsá² fariseos!
Jlánh¹ hniá¹ náh² tianh¹³ ñí¹ jlánh¹ quien²
hñu³ cuáh³², hi³ jlánh¹ hniá¹ náh² siáh³ hi³
tsáu² cuen³ Dió³² nɨ́¹ má¹ca³jenh² náh² tsáu²
já¹ hmah²¹.
44 ”¡Jlánh¹ juon²³ hnoh²!, quí¹hliá² lɨ́n³
hnoh² la³jmɨ́¹ lɨ́³ jéin³lo¹ ñí¹ rá²hún¹ hla¹,
ñí¹ tiú²uú² lin¹ jniá³, ñí¹ cáun² lɨ́¹ má²há²
má²ngaɨ³² tsáu² ñí¹ quioh²¹ ta³ tiá² ñi³².
45 Jáun² né³, jan² tɨ³² liei²¹ ca³záɨh³ Jesús:
—Hnú² Tɨ³², jɨ³ jnoh¹ bíh¹ má²je²³ nú²
siáh³ cun³quionh³ jáɨ¹³ hi³ má²lɨ́²juah²¹ nú²
nɨ́².
46 Jáun² Jesús ca³juáh³ siáh³:
—Ja³bí¹ hnoh² siáh³ tɨ³² liei²¹, ¡Jlánh¹
juon²³ náh²! Quí¹ hnoh² jlánh¹ jmuh³²
héih³² huáh² tsɨ́³ ñí¹con² tsáu², ca³la³ hí¹ jan²
tsáu² tiá² tióh³² ma³tí³², hi³ má¹lɨ³² jáun²
né³, hí¹juáh³ hmóu³² náh² tiá² ma³tih²¹.
47 ”¡Juon²³ hnoh²!, quí¹hliá² jmóuh¹ náh²
re² jéin³lo¹ ñí¹ ná¹hón²¹ tsá² ca³lɨn³ hí³ tɨ³²
jë¹ Dió³², tsá² ca³jngɨh³ hí³ dí²hioh³ ñú²deh³
hmóu³² náh² jmɨ́¹tin².
48 Hi³ jáun² má²lin¹ hi³ la³ ná¹tiáunh¹ náh²
cá²honh¹ quiúnh¹ náh² dí²hioh³ ñú²deh³,
quí¹ tsá² hí³ bíh¹ ca³jngɨh³ tsá² lɨn³ hí³ tɨ³² jë¹
Dió³² jmɨ́¹tin², hi³ hnoh² né³ lɨ́¹ ná¹jmóuh¹
náh² jéin³lo¹ ñí¹ ná¹hón²¹ hla¹ hí³.
49 ”Hi³ jáun² Dió³², Tsá² jlánh¹ re²
cuá¹ñi³², ca³juáh³: “Zein²¹ jná¹³ tɨ³² jë² ná¹,
jɨ³ *tɨ³² tsá² quian³² jë² ná¹ nɨ́² siáh³ ñí¹con²
tsá² hí³, jáun² ma³ jan² tsá² zein²¹ jná¹³ hí³
hɨ³ tsa¹ tsáu², hí¹ la³ tɨ³ jngɨh³ tsú² siáh³ ma³
jan² tsá² hí³”.
50 Jáun² né³, tsá² zian² né³² bíh¹ tá¹can¹
jmɨ́²hán¹ ca³la³ jɨ³lɨn² tɨ³² jë¹ Dió³², tsá²
ca³ma³tsan² tsú² hí³ jmɨ́¹tin² la³ cun³ jmɨ́¹ lɨ²¹
hngá¹máh³ lá².
51 Ján³, tsá² zian² né³² tá¹can¹ jmɨ́²hán¹
tsá² hí³, hla¹ Abel tín² la³ñí¹, ca³la³ ñí¹
ca³jngɨh³ tsú² siáh³ hla¹ Zacarías ja¹ quioh²¹
ñí¹hiú¹³ quionh³ ñí¹ jlánh¹ bíh¹ hɨ́en¹
quioh²¹ cuáh³² chín¹.
52 ”¡Jlánh¹ juon²³ hnoh² tɨ³² liei²¹!,
quí¹hliá² ca³hmáh¹ hnoh² jú¹ tson² hi³ jmɨ́¹
lɨ³ liáun³ tsáu². Hí¹ hmóu³² yáh³ hnoh² tiá²
hnáuh² táunh¹³ ta²¹ jú¹ tson² jáun², sa³jun³
cueh³² bíh¹ náh² siáh³ tsá² siánh³ jáɨ¹³ hi³
lɨ́¹³ tónh³² ta²¹, uá¹jinh¹ zian² tsá² jmɨ́¹ hnió³
ne³.
53 Jmɨ́¹ má²lɨ́²juáh³ jáun² Jesús jáɨ¹³ nɨ́² né³,
cua³han³ ñí¹ jáun². Jáun² la³jɨ́n³² tɨ³² liei²¹
hí³ né³, quionh³ tsá² fariseos ca³míh³ lɨ́n³²
tsɨ́³. Jáun² hliáun³ lɨ́n³² jáɨ¹³ ca³ca³ ca³lan³ dí²
Jesús,
54 hi³ ca³can³ tsú² re² lɨ́n³² hua³hí¹³ jáɨ¹³
hi³ hleh³² Jesús, nɨ́¹juáh³ ca³náɨ³² tsú² cáun²
jáɨ¹³ hi³ lɨ³ lɨ́¹³ chá³² tsú² tso³.

12

Jesús hɨe³² jáɨ¹³ ca³tɨn¹ tsá² lɨ́n³ la³ cá¹ la³ jéinh¹
(Mateo 16:6-12; Marcos 8:14-21)

1 Tá¹la³ jáun² né³, ca³la³ juóun³² mei²¹
cu³tí³ tsáu² ca³ngɨh³² ñí¹ jáun², ca³la³
ná¹cuú² ná¹jaɨn³² tiá³ bíh¹ tsú² lɨ³. Jáun²
Jesús ca³hléh³ tín² ñí¹con² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³
con², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Hua³hín¹³ náh² jmu³ ca³tɨ²¹ tie³ quioh²¹
tsá² *fariseos. Jáɨ¹³ “tie³” nɨ́² hnió³ juáh³:
tsá² lɨ́n³ la³ cá¹ la³ jéinh¹.
2 Quí¹ lɨ³ua³ cáun² hi³ jlɨ́²³ tsú², chau³² bíh¹
jmáɨ¹ hi³ jñéih²³; hi³ lɨ³ua³ cáun² hi³ ná¹hmá¹
né³, chau³² bíh¹ jmáɨ¹ hi³ lɨ́²jnia² siáh³.
3 Jáun² la³jɨ́³² hi³ má²ca³juah²¹ hnoh²
hñu³niéi², chau²¹ jmáɨ¹ lɨ³jnia² bíh¹ jáɨ¹³
jáun². Ja³bí¹ la³ jáun², lɨ³ua³ cáun² hi³
má²ca³juah²¹ náh² ñí¹ ná¹conh¹, chau²¹ bíh¹
jmáɨ¹ hi³ chá³² tsú² jáɨ¹³ jáun² ca³la³ hi³
tsa³di³chín³² tsú² tsáɨh³ hñú³ hi³ chá³² ca³la³
hi³ chi²¹ tiú² mah¹ tiú² jan³².

Hin² ñí¹con² hniáuh³² jmú¹³ dí² juénh²
(Mateo 10:26-31)

4 ”Hnoh², tsá² re² juóh³² dí² quiúnh¹,
juanh²¹ jná¹³ ñí¹con² hnoh² jáɨ¹³ lá²: Ha³ lɨ́²
juenh³ náh² tsá² jngɨh² jmáh³la³ ngú³, hi³
nɨ́¹ má¹lɨ³² jáun², tiú²uú² zia³² hí¹ cáun² yáh³
hi³ siáh³ hi³ lɨ́¹³ jmu³ tsú².

5 Tɨ³la³ jná¹³ juanh²¹ hi³ hin² ñí¹con²
hniáuh³² jmúh¹³ hnoh² juénh²: juenh³ náh²
ñí¹con² Tsá² zia³² pí³ quioh²¹ hi³ lɨ́¹³ jn-
gah³, hi³ má¹lɨ³² jáun² né³ lɨ́¹³ ze³ siáh³
quiu³juóu³². Ñí¹con² Tsá² hí³ bíh¹ hniáuh³²
jmúh¹³ hnoh² juénh².
6 ”¿Há¹ tiá² cuen² tsú² hñá³ tan³² pih²¹ la³
cun³ tun³ héih³² quɨe³ dúh¹? Tɨ³la³ cu³ jáun²
tiá² tsá²có³ yáh³ tsɨ́³ Dió³² hi³ ca³tɨn¹ jáh³
pih²¹ hí³.
7 Jáun² hnoh² né³, hí¹ ca³la³ tɨ³ jñú²
chinh³² yáh³ hnoh² ná¹hɨ¹³ siáh³ ma³ quin³²
ma³ cá² máɨh³². Ha³ lɨ́² juenh³ náh², quí¹ tɨ³
jlánh¹ bíh¹ quien² hnoh² la³ cónh³ bíh¹ tan³²
ná¹juóun²¹.

Tsá² ton² hi³ haɨn²¹ tɨ³ con² Jesús
(Mateo 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

8 ”Juanh³² jná¹³ siáh³ jáɨ¹³ lá²: Nɨ́¹juáh³
zian² tsá² ma³quien² jná¹³ ñí¹con² tsáu²,
ja³bí¹ jná¹³ siáh³ Jon² tsá²mɨ³cuóun²,
má¹quien¹³ ná¹ tsú² ñí¹con² tsá²cuú² tsá²ta³
Dió³²;
9 tɨ³la³ lɨ³ua³ jan² tsá² tiá² hnió³ ma³quien²
jná¹³ ñí¹con² tsáu² né³, ja³bí¹ jná¹³ siáh³
tiá² má¹quien¹³ tsá² la³ hí³ ñí¹con² tsá²cuú²
tsá²ta³ Dió³².
10 ”Lɨ³ua³ jan² tsá² hleh³² jú¹ hlah³ hi³
ca³tɨn¹ jná¹³ Jon² tsá²mɨ³cuóun², zia³² bíh¹
uu³ɨ³tso³; tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tsá² tú² hión³²
Jmɨ́²chí³ Chun¹ má¹ná¹, cu³tí³ tiá² zia³² bíh¹
uu³ɨ³tso³ quioh²¹ tsá² la³ hí³.
11 ”Nɨ́¹ má¹cá²chó³² jmáɨ¹ hi³ jau³ tsú²
hnoh² hi³ nga³ tsú² jáɨ¹³ ñí¹con² hnoh² hñu³
cuáh³², ho³lá²dá² ñí¹ta²¹, ha³ lɨ́² cuɨ́¹ hi²¹
honh² náh² hi³ hín² jáɨ¹³ ngáɨh¹ náh², ho³
he³ lánh³ juáh¹³ náh²;
12 quí¹ nɨ́¹ má¹cá²chó³² jmáɨ¹ hi³ hniáuh³²
hléh¹³ hnoh², má¹jáun² bíh¹ má²hɨ́e³²
Jmɨ́²chí³ Chun¹ ha³ lánh³ hniáuh³² hléh¹³
náh².

Hi³ háɨnh¹³ bíh¹ hi³ hánh³ tsú²

13 Jáun² né³, jan² tsá² zenh² ja¹ tsá²
ná¹ngɨh³² hí³ ca³juáh³:
—Hnú² Tɨ³², juoh¹ hnú² tiá³ renh² jná¹³
hi³ cué³² tsú² la³ cun³ hi³ ca³tɨn¹ jná¹³, hi³
jmɨ́¹ quioh²¹ jméɨ² mí¹ziú¹³ jnoh¹.
14 Tɨ³la³ Jesús ca³záɨh³ tsá² hí³:
—¿Hin² tsánh² ca³hiáu³² jná¹³ hi³ lɨ́n¹³ ná¹
jue²¹, ho³ hi³ lɨ́n¹³ jná¹³ tsá² tsóh²³ hi³ jmɨ́¹
quioh²¹ ñeh² mí²ziúh² hnoh²?
15 Jáun² jmɨ́¹jáun² ca³záɨh³ dí² siáh³
la³jɨ́n³² tsá² hí³ la³ lá²:
—Hniáuh³² jmúh¹³ náh² re² lɨ́n³² hua³hí¹³
hi³ tiá² lɨ́¹ jmúh¹³ náh² hniá¹ hi³ zia³²
ñí¹ hué²¹ lá², quí¹ jun³juáh¹³ cun³quionh³
hi³hliá² hliáun³ hi³ zioh² jáun² yáh³ tsú² lɨ́¹³
zian² re² tɨn².
16 Jáun² ca³jmú³ tsú² siáh³ cáun² jáɨ¹³ hi³
juáh³ la³ lá²:
—Jmɨ́¹ zian² jan² tsá² hánh³. Tsá² hí³
ca³loh² hliáun³ lɨ́n³² ñí¹náɨ² quioh²¹.
17 Jáun² tsá² hí³ ca³lɨ́n¹³: “¿He³ bíh¹ jmu¹
jná¹³? Já² tiú²uú² zia³² yáh³ ñí¹ lɨ́¹³ hmá¹³
jná¹³ la³jɨ́³² hi³ ca³láu² lá² quion²¹”.
18 Jmɨ́¹jáun² ca³liéinh³² tsú² jmɨ́¹ tsɨ́³
hnga²: “Né³² má²ca³cháunh¹³ tsɨn³² jná¹³
ha³ lánh³ rón³² jmu¹. Cu³tsa³² cuɨ́¹ tsunh²¹
jná¹³ cú²jueh³² hñu³cuɨ́³ míh¹ táun³ nɨ́², hi³
jmu¹ jná¹³ hi³ jlánh¹ bíh¹ cáh¹; hi³ jáun²
ñí¹ jáun² hmá¹³ jná¹³ la³jɨ́³² hi³ ca³lo², la³
má²quionh³ hi³ siáh³ siáh³.
19 Nɨ́¹ má¹lɨ³² jáun² né³, hlɨ́¹ lienh¹ jná¹³
jmɨ́¹ tsɨn³², hi³ juo¹³ jná¹³ la³ lá²: Hliáun³
lɨ́n³² bíh¹ má²zia³² hi³ lɨ́¹³ ma³hɨ́e² hliáun³
mii² quiú¹³ dí². Jáun² né³² né³, cuɨ́¹ zian² dí²
tie³. Cuɨ́¹ cú¹ cuɨ́¹ hnáɨh¹³ dí² quiú¹³, hi³ cuɨ́¹
zian² dí² cáun² hi³ re² hi³ tɨn²”.
20 Tɨ³la³ Dió³² ca³záɨ³ tsá² hí³ la³ lá²:
“Hnú², tsá² tiá² jáɨ¹³ ngɨ²³, já¹niéɨ² lá² jɨ́enh¹
hnú² jmɨ́²chí³ quián¹³ ñí¹con² jná¹³. Hi³
jáun² la³jɨ́³² hi³ má²ná¹hmá¹ nɨ́² quián¹³
hnú², ¿hin² dá² tsánh² lɨ³ quioh²¹?”
21 La³ jáun² bíh¹ quiunh³² tsá² hánh³,
tsá² hma³² ñí¹con² hnga² hi³ quioh²¹. Tsá²
tia³mii² bíh¹ tsá² la³ hí³ ñí¹con² Dió³².

Dió³² nióh³² hua³hí¹³ tsá² ná¹lɨ́n³ jon²
(Mateo 6:25-34)

22 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³záɨh³ Jesús tsá²
haɨn²¹ hí³ tɨ³ con²:
—Juo³ jná¹³ hnoh²: Ha³ lɨ́² cuɨ́¹ hi²¹ honh²
náh² ha³ lánh³ rón³² lɨ́¹³ zian² náh², ca³tɨ²¹
ha³ jinh¹ já³² má³² hi³ cúh¹³ náh², jɨ³ ha³
jinh¹ já³² hmɨh³² hi³ quɨ́h¹³ náh².

23 Quí¹ jmɨ́²chí³ quioh²¹ bíh¹ tsú² hi³
jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ má³²; hi³
ngú³ quioh²¹ tsú² nɨ́² siáh³ tɨ³ jlánh¹ quien²
la³ cónh³ bíh¹ ha¹ tsú².
24 Sá¹nɨ́² jɨe³ ha³ lánh³ zian² quiú¹liáh².
Jáh³ hí³ tiá² lin¹ hi³ jñi³² hí¹ cáun² yáh³,
sa³jun³ zia³² bíh¹ hi³ loh², sa³jun³ zeh²
hñu³cuɨ́³ quioh²¹; tɨ³la³ cun³ jáun² zia³² bíh¹
má³² hi³ cue³² Dió³² cúh² jáh³. ¡Tɨ³la³ hnoh²
má¹ná¹, tɨ³ jlánh¹ bíh¹ quien² náh² la³ cónh³
bíh¹ tan³²!
25 ¿Hin² yáh³ hnoh² tɨn² jmúh¹³ hi³
cuóun¹³ cónh³í¹ cá² lɨ́², uá¹jinh¹ hen² lɨ́n³²
honh² náh² hi³ cuóun¹³ náh²?
26 Hi³ jáun² né³, nɨ́¹juáh³ cáun² hi³ pih²¹ la³
nɨ́² bíh¹ tiá² la³ tɨn² náh² jmúh¹³, hi³ jáun²
¿he³ láɨh³² sa³ hɨ³² lɨ́n³² honh² náh² ca³tɨ²¹
la³jɨ́³² hi³ ñí¹ hná¹ nɨ́²?
27 ”Sá¹nɨ́² jɨe³ náh² ha³ lánh³ rón³² cuóun²
lí¹³. Lí¹³ nɨ́² tiá² lin¹ zeh³² yáh³ jáu², hi³
sa³jun³ ta³² siáh³ tá³, tɨ³la³ cun³ jáun² ta³bí¹
hla¹ re²¹ Salomón yáh³ tiá² chú³² jmɨ́¹ jniá³
la³jmɨ́¹ jniá³ lí¹³ nɨ́², uá¹jinh¹ jmɨ́¹ zioh² lɨ́n³²
tsú².
28 Hi³ jáun² né³, nɨ́¹juáh³ Dió³² jmu² hi³
ca³la³ chú³² lɨ́n³² jniá³ náɨ², cáun² hi³ tsɨ²¹
nɨ́² ñí¹ náɨ² né³², hi³ jáun² tsa³háu² má²jɨ́n³²
bíh¹ tsú² tɨ³ ñeh² cáun² pɨeh¹ nɨ́¹ má¹ca³lɨ³
quiéin²; jáun² nɨ́¹juáh³ ta³bí¹ náɨ² yáh³ jmu²
Dió³² hi³ chú³² jniá³, ¡cónh³ bíh¹ tiá² jmu³
Dió³² hi³ zia³² hanh² hnoh², hnoh² tsá²
cáun² lɨ́¹ hɨ³² honh² náh²!
29 Hi³ jáun² ha³ lɨ́² cuɨ́¹ hi²¹ honh² náh² hi³
hnáuh¹³ náh² hi³ cúh¹³, sa³ jun³ hi³ húh¹³
náh².
30 Quí¹ la³jɨ́n³² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá²
ná¹hɨ³² tsɨ́³ ca³tɨ²¹ hi³ nɨ́²; tɨ³la³ hnoh²
má¹ná¹, zian² bíh¹ jan² Ñeh² náh², Tsá²
cuá¹ñi³² la³jɨ́³² hi³ lɨ³hniauh²³ quián¹³ náh².
31 Ñí¹ jɨ²¹la³ ti³ chan¹³ náh² hmóu³² jo³cuo²
Dió³² bíh¹, hi³ má¹tih²¹ náh² re² ñí¹con² tsú²,
hi³ jáun² bíh¹ hián¹³ náh² ca³la³ jɨ³lɨ³² hi³
jáun².

Tsá² má²nióh³² hi³ quioh²¹ hñu³mɨ³cuú²
(Mateo 6:19-21)

32 ”Hnoh², tsá² lɨ́n³ náh² la³juah²¹ dúh¹ cu³
nió³ pih²¹ *já¹ziáh², ha³ lɨ́² juenh³ náh², quí¹
hiún² lɨ́n³² bíh¹ tsɨ́³ Ñeh² náh² cué³² jáɨ¹³ hi³
cuá¹tánh¹ náh² ñí¹ cuá¹quien² tsú².
33 Hnáɨ¹ náh² hi³ zia³² quián¹³, hi³ lɨ́¹
cueh¹ náh² tsá² lɨ́²hniáuh³² ñí¹con². Nɨ́¹juáh³
hi³ jmúh¹³ náh² la³ jáun², hi³ jáun² la³
jáun² má²ná¹jmuh³² náh² cáun² tuh³² hi³ tiá²
chau²¹ jmáɨ¹ lɨ³yenh³, hi³ jáun² lɨ³ zian² náh²
hliáun³ hñu³mɨ³cuú², cáun² hi³ tiá² chau²¹
jmáɨ¹ tsa³hín³. Ñí¹ jáun² tiá² lɨ́¹³ hí³ háɨn²,
sa³jun³ mí¹cháu² lɨ́¹³ ma³tsa² hi³ quioh²¹
tsú².
34 Quí¹ nɨ́¹juáh³ ñí¹ nio¹ hi³ quián¹³ náh²,
ñí¹ jáun² bíh¹ uá²jaɨ³² cuá³ jmɨ́²chí³ quián¹³
náh².

Hniáuh³² tiáunh¹ tsú² hua³jan²¹
(Mateo 24:37-25:30)

35 ”Hniáuh³² tiáunh¹ náh² hua³jan²¹, hi³
chí¹hún¹ sɨ́² quián¹³ náh².
36 Tianh³ náh² hua³jan²¹ la³jmɨ́¹ tionh¹
tsá² ná¹hé² ná¹jan² juo¹³. Hi³ jáun² nɨ́¹
má¹cá²jính³² jáun² tsá² hí³ ñí¹ lɨ́¹jmú³ tsáu²
jmáɨ¹ hi³ ca³jenh² cuo², la³juɨ³² niá³² bíh¹
tsú² ho³hñú¹³ nɨ́¹ má¹ca³póh³ tsá² hí³ cuo².
37 Jlánh¹ chú³² quioh²¹ tsá² quian²¹ tsú²
hí³, nɨ́¹juáh³ hi³ tionh² tsú² ná¹ñí¹ nɨ́¹
má¹cuanh³² jáun² juo¹³. Jú¹ tson² juo³ jná¹³
hnoh², hi³ juo¹³ tsú² hí³ hah¹³ hmɨh³² ta³
ñí¹, hi³ cué³² jáɨ¹³ hi³ tsá² quian²¹ tsú²
hí³ lɨ́¹³ tiánh³² ñí¹ mesa. Hi³ jáun² nɨ́¹
má¹ta³tonh¹ tsú² jáun² ñí¹ mesa né³, hnga²
juo¹³ tsú² ma³tau³.
38 Hi³ jáun² nɨ́¹juáh³ cuanh³ tsá² hí³ ta³
hua², ho³lá²dá² má²já²jnia², jáun² né³, jlánh¹
chú³² quioh²¹ tsá² quian²¹ hí³, nɨ́¹juáh³ la³
ná¹ñí¹ bíh¹ nɨ́¹ má¹cuanh³² tsú².
39 Hniáuh³² lɨ³ ñíh¹³ náh² re² jáɨ¹³ lá² siáh³:
Sá¹jmɨ́¹ hi³ ñi³² tsá²hñú¹³ hín² la³nio¹ já³²
tsá² háɨn², jáun² tiá² jmɨ́¹ cué²¹ yáh³ tsú²
jáɨ¹³ hi³ hí³ háɨn² hñú¹³.
40 Jáun² hnoh² né³, hniáuh³² ná¹tiáunh¹
náh² hua³jan²¹, quí¹ nɨ́¹juáh³ jmáɨ¹ hi³
ná¹lɨ́n²³ hnoh² hi³ tiá² má²jáunh¹³ jná¹³ Jon²
tsá²mɨ³cuóun², tɨ³la³ jmáɨ¹ jáun² bíh¹ ti³tsóh³
cuánh³² jná¹³.

Tsá² quian²¹ chun¹ jɨ³ tsá² quian²¹ hláɨh¹
(Mateo 24:45-51)

41 Jmɨ́¹ má²lɨ́²juáh³ jáun² Jesús la³ nɨ́² né³,
ca³ngáɨ³ Pé¹ ñí¹con² tsú²:
—Hnú² Tɨ³², ¿hí¹ ca³tɨn¹ jmáh³la³ jnoh¹
jáɨ¹³ hi³ má²lɨ́²jmuh³ hnú² nɨ́², ho³ hi³ ca³tɨn¹
ca³la³ jɨ́n³² tsáu² uá¹?
42 Jáun² Tɨ³² Juo¹³ dí² ca³juáh³:
—Nɨ́¹juáh³ zian² jan² tsá² quian²¹ chun¹,
tsá² jlánh¹ quia³lín³ jmɨ́¹ tsɨ́³, hi³ jáun² juo¹³
tsú² chan³ la³jɨ́n³² tsá² quian²¹ ñí¹ hná¹
jáun² jo³cuo² hí³ dí² hi³ jmu³ dí² héih³²
ñí¹con² tsá² hí³, jɨ³ hi³ jmu³ dí² siáh³ héih³²
ha³ cónh³ má³² lɨ́¹³ cuh³ tsú², jɨ³ hín² la³nió¹
lɨ́¹³ jmu³ tsú² má³².
43 Jlánh¹ jmɨ́¹ ren² tsá² quian²¹ la³ hí³
nɨ́¹juáh³ hi³ cuá¹má²tí³² tsú² héih³² quioh²¹
juo¹³ nɨ́¹ má¹cuanh³².
44 Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ juo¹³ tsá²
hí³ má²chá³² la³jɨ́³² hi³ zioh² jo³cuo² tsú², hi³
jáun² tɨ³ má²zó³² bíh¹ tá¹³ tsú² lɨ́¹³.
45 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tsá² hí³ la³ ca³lɨ́n¹³ hi³
tiá² má²jáunh³ yáh³ tia³juɨ³² juo¹³, hi³ jáun²
cuá¹quí² cuá¹quiunh² tsá²mɨ³ tsá²ñuh², tsá²
quian²¹ ñí¹ hná¹ jáun², jɨ³ hi³ cuá¹cú²
cuá¹hɨ́nh²³ tsú² siáh³ ca³la³ ñí¹ ca³lɨ³ hen²;
46 jáun² juo¹³ tsú² né³, cuánh³² cáun²
jmáɨ¹ hi³ tiá² cuá¹jan²¹ bíh¹, cáun² o¹rá¹
hi³ tiá² ñi³² tsú² siáh³. Hi³ jáun² má¹jáun²
ma³tson¹³ tsú² tsá² hí³ chí¹nga² cu³tí¹³, hi³
jáun² má¹lɨ³² jáun² zen³ tsú² ñí¹ ca³tɨ²¹
tsa³táunh¹ tsá² tiá² nieh³.
47 ”Quí¹ nɨ́¹juáh³ jan² tsá² quian²¹ ñi³²
héih³² quioh²¹ juo¹³, tɨ³la³ tiá² jmu² yáh³
tsú² jan²¹, sa³jun³ má²tí³² bíh¹ tsú², jáun²
tsá² quian²¹ la³ hí³ quiu³ pan³ tsú² hliáun³
tsɨ³².
48 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ zian² tsá² quian²¹, tsá²
tiá² re² jmɨ́¹ ñi³² héih³² quioh²¹ juo¹³, hi³
jáun² ca³jmú³ cáun² hi³ hlaɨh³, cun³ jáun²
ca³tɨn¹ bíh¹ tsú² tsa³pán¹, tɨ³la³ míh² bíh¹
ca³lá² pan³ tsú². Nɨ́¹juáh³ tsá² ca³hiauh³
hliáun³, jáun² né³, tsáu² cáun² má²ná¹jan³²
hi³ hliáun³ bíh¹ hi³ jmu³ tsá² hí³; hi³ nɨ́¹juáh³
jan² tsá² ca³ta³no¹ hliáun³ jo³cuo² né³, jáun²
hliáun³ bíh¹ hi³ má²máɨ³² tsú² ñí¹con² tsá²
la³ hí³.

Jesús jmu² hi³ tiú²uú² tiáunh¹ tsáu² cá²hon³
(Mateo 10:34-36)

49 ”Má²cuan² jná¹³ ñí¹ hué²¹ lá² hi³ to¹ ná¹
sɨ́² huáh² tsɨ́³ hi³ ca³tɨn¹ la³jɨ́n³² tsá² zian² tá¹
cáun² hngá¹máh³; hi³ jlánh¹ jmɨ́¹ hiún² tsɨn³²
jná¹³ sá¹ hi³ má²ná¹hún¹ ta³né³² dúh¹.
50 Ca³tɨn¹ jná¹³ zón³² siáh³ cónh³ jmáɨ² la³
siáh³, hi³ jlánh¹ tiá² niau³² tie³ tsɨn³² jná¹³
ca³la³ ñí¹ chau²¹ jmáɨ¹ hi³ lɨ³tí³ hi³ jáun².
51 ¿Hí¹ ná¹lɨ́n²³ hnoh² hi³ cuan³ jná¹³ hi³
jmu¹ hi³ niau²¹ tie³ ñí¹ hué²¹ lá²? ¡Tiá² jáun²
yáh³! Cuan³ jná¹³ hi³ quion¹ hniéi² bíh¹, hi³
tiú²uú² tiánh³² tsú² cá²hon³.
52 Quí¹ ta³né³², jɨ³ jmɨ́¹tsú² jmɨ́¹ja³²,
má²zia³² bíh¹ hniéi² ja¹ hmóu³² tsá² hñú¹³.
Jáun² né³, nɨ́¹juáh³ cáun² hñú³ ñí¹ tionh² tsú²
hñá³, tsáun³ bíh¹ tsú² lɨ́¹³, gáun³ tsá² hí³ hon²
gon³ raɨnh²¹, hi³ jáun² gon³ né³ lɨ³hon² gáun³
raɨnh²¹.
53 Tsá²ñuh² jmu³ ná¹háun³ quionh³
tsá²ñuh² jon², tsá²mɨ³ siáh³ jmu³ ná¹háun³
quionh³ tsá²mɨ³ jon², jɨ³ tsá¹míh¹ siáh³ jmu³
ná¹háun³ quionh³ jméi² mí¹ziú¹³. Ja³bí¹
la³ jáun² tsá²mɨ³ má²lieih²¹ jmu³ ná¹háun³
quionh³ ló³², hi³ tsá¹máɨ¹³ né³, jmu³ siáh³
ná¹háun³ quionh³ mɨ³ziú¹³.

Lin¹ bíh¹ lánh³ lɨ́³ jmáɨ¹
(Mateo 16:1-4; Marcos 8:11-13)

54 Jmɨ́¹jáun² ca³záɨh³ Jesús tsá² ná¹ngɨh³²
hí³ la³ lá²:
—Hnoh², nɨ́¹juáh³ jmɨ́¹ jɨ́eh³² náh² hi³
má²tioh¹³ jnie² tɨ³ ñí¹ tá²tsɨ²¹ hiú², jáun²
juáh²³ hnoh²: “Jmɨ́³ bíh¹ má²ha³”, hi³ tson²
bíh¹ la³ jáun² lɨ́²³.
55 Hi³ nɨ́¹juáh³ jmɨ́¹ ja³² chí³ tɨ³ quián³
né³, hi³ jáun² juáh²³ hnoh²: “Má²jniau¹³ bíh¹
hiú²”; hi³ tson² bíh¹ la³ jáun² lɨ́²³.
56 ¡Hnoh², tsá² lɨ́n³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹!
Já² tɨn² bíh¹ hnoh² chíh¹ jáɨ¹³ nɨ́¹juáh³ nɨ́¹
má¹lɨ́²jɨeh³ náh² chi³cuú² jɨ³ tɨ³ hué³² nɨ́².
Jáun² né³, ¿he³ láɨh³² sa³ tiá² ñíh¹ yáh³ hnoh²
hi³ hín² jmáɨh¹ tiauh² dí² lá² ta³né³²?

Hniáuh³² ma³tsan² tsú² hniéi² quioh²¹ quionh³ tsá² jmɨ́¹ ná¹háun³ quionh³
(Mateo 5:25-26)

57 ”¿He³ láɨh³² tiá² ma³réh¹³ náh² tso³
quián¹³ ja¹ hmóu²¹ náh²?
58 Nɨ́¹juáh³ zian² tsá² ca³hna³ hnú², hi³
jáun² má²jau³ tsú² hnú² tɨ³ ñí¹con² jue²¹,
jáun² jmu³ pí³ hi³ tsán¹³ hniéi² quián¹³ tá¹la³
hí¹cua³táunh¹ náh² jáun² hú¹ juɨ³². Hi³ jáun²
tiú²uú² tsa³jau² tsú² ta³ ñí¹ tsá²tan²¹, quí¹
nɨ́¹ ca³cue³ hnú² tsá²tan²¹ tsá² tú²jáɨ¹³; hi³
jáun² tsá² tú²jáɨ¹³ hí³ má²tsa³tiaunh² hnú²
hñu³mí¹ñí².
59 Juanh³² jná¹³, tiá² cáun² lɨ́¹ liáun³ yáh³
hnú²; ca³la³ tɨ³ nɨ́¹ má¹ca³ma³hmah²¹ hnú²
tá¹ jɨ³lɨ³² máh³.

13

Hniáuh³² záɨ³² tsú² jmɨ́¹ tsɨ́³

1 Hi³ jáun² ma³ jan² tsá² jmɨ́¹ tionh¹ hí³ ñí¹
jáun² ca³chá³ ñí¹con² Jesús, hi³ Pilato néh¹
má²ca³jngɨh³ ma³ jan² tsá² hɨ́n¹³ tɨ³ Galilea,
tsá² jmɨ́¹ ná¹jngɨh² jáh³ ñí¹con² Dió³²; hi³
jáun² jmɨ² quioh²¹ hmóu³² tsú² ca³lɨ³ ná¹jan²
cun³quionh³ jmɨ́¹³ jáh³ hí³.
2 Jáun² Jesús ca³záɨh³ tsá² hí³ la³ lá²:
—¿Hí¹ ná¹lɨ́n²³ hnoh² hi³ tsá² má²cá²tsan³
hí³ jlánh¹ bíh¹ jmɨ́¹ ná¹ren² tso³ la³ cónh³
bíh¹ la³jɨ́n³² tsá² hɨ́n¹³ hí³ tɨ³ Galilea, hi³
jáun² la³ jáun² ca³quiúnh³²?
3 Jná¹³ juanh³² hi³ tiá² tson² yáh³ hi³
ná¹lɨ́n²³ hnoh² nɨ́². Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tiá² záɨh¹³
hnoh² jmɨ́¹ honh², ja³bí¹ hnoh² siáh³ hiá¹
tsán¹³ náh² la³jmɨ́¹ cá¹hiá¹ cá¹tsan³ tsá² hí³.
4 Nga¹ jná¹³ siáh³ cáun² jáɨ¹³ ca³tɨn¹ tsá²
quian³jña³ ca³jláɨn³² hí³ hñú³ ñe¹ hi³ jmɨ́¹
zeh¹ jáun² já¹ juú² Jerusalén tɨ³ Siloé. ¿Hí¹
ná¹lɨ́n²³ hnoh² hi³ tsá² cá²tsan³ hí³ jlánh¹
bíh¹ jmɨ́¹ ná¹ren² tso³ la³ cónh³ bíh¹ la³jɨ́n³²
tsá² ñí¹ hná¹ jáun²?
5 Jná¹³ juanh³² hi³ tiá² tson² yáh³ hi³
ná¹lɨ́n²³ hnoh² nɨ́². Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tiá² záɨh¹³
hnoh² jmɨ́¹ honh², ja³bí¹ hnoh² siáh³ hiá¹
tsán¹³ náh² la³jmɨ́¹ cá¹hiá¹ cá¹tsan³ jáun² tsá²
hí³.

Tsá² lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ cáun² hmá² tiá² máɨ³ háɨ³²

6 Jmɨ́¹jáun² ca³jmú³ siáh³ Jesús cáun² jáɨ¹³,
hi³ ca³juáh³:
—Jmɨ́¹ zian² jan² tsá²ñuh² jmɨ́¹ chi²¹ cáun²
hmá² sí² co² ñí¹náɨ² quioh²¹. Hi³ jáun² ñéi¹
tsú² ñí¹jɨ́e¹³ nɨ́¹juáh³ má²haɨ²¹ máɨ³, tɨ³la³ tiá²
hi³ jmɨ́¹ má²haɨ²¹ yáh³.
7 Jáun² tsá² hí³ né³, ca³záɨh³ tsá² quian²¹,
tsá² jmu² ta²¹ hué³² jáun² quioh²¹ tsú², hi³
ca³juáh³: “Sá¹nɨ́² jɨe³, má²tí³ hnɨ³² mii² hi³
ñi³jɨ́e²¹ jná¹³ hmá² sí² lá², hi³ tiá² máɨ³
má²ca³háɨ³² yáh³. Quieh¹ tiá³; ¿he³ láɨh³² lɨ́¹
chí¹jnáɨ²³ hué³² lá²?”
8 Tɨ³la³ tsá² quian²¹ tsú² hí³ né³ ca³juáh³:
“Hnú² juóu³² jná¹³, nɨ́² tín² cuɨ́¹ chi²¹ hmá²
nɨ́² mii² lá², já¹cáh³ jná¹³ hué³² jmɨ́h¹ hmá²,
hi³ já¹tóh³² jná¹³ siáh³ háuh¹³,
9 cuɨ́¹ neh²¹ tiá¹ ha³ máɨ³ nɨ́¹ má¹jáun².
Jáun² nɨ́¹juáh³ tiá² ca³háɨ³² né³, jáun²
má¹jáun² má²quieih²¹ jná¹³”.

Jesús jmah²³ jan² tsá²mɨ³ jliun² jmáɨ¹ nio² tie³

10 Jáun² né³, ca³chó³² cáun² jmáɨ¹ hi³ Jesús
jmɨ́¹ cuá¹má²tɨn² tsáu² hñu³ cuáh³² quioh²¹
tsá² *judíos *jmáɨ¹ nio² tie³.
11 Hi³ jáun² ñí¹ jáun² jmɨ́¹ cuá³ jan²
tsá²mɨ³, tsá² tsáun¹ má²quia³jña³ mii²; hi³
jliun² tsú² hi³ jmu² jan² jmɨ́²chí³ hláɨnh¹,
cónh³ tiá² jmɨ́¹ lɨ́²³ nó³² tsú² cú²tso².
12 Jmɨ́¹ ca³jɨ́en³² Jesús tsá²mɨ³ hí³ né³,
jáun² ca³teh³ dí² tɨ³ ñí¹ zenh¹, hi³ ca³záɨh³
dí² la³ lá²:
—Má²ca³liáun³ bíh¹ hnú² mɨ́¹uɨ́³ hi³ zian²
nú².
13 Jáun² jmɨ́¹jáun² ca³ra³tsɨ³² Jesús cuo²
tsáɨh³ chí¹ tsú², hi³ jáun² la³ cun³ jmɨ́¹jáun²
bíh¹ ca³náu² tsú² re², hi³ ca³ma³quien² Dió³².
14 Tɨ³la³ tsá² lɨ́n³ hi³ chín¹ cuáh³² jáun²
quioh²¹ tsá² judíos né³, ca³míh³ bíh¹ tsɨ́³,
quí¹hliá² ca³jmah³ Jesús tsá² hí³ jmáɨ¹ nio²
tie³. Jáun² tsá² chín¹ hí³ ca³záɨh³ tsá²
ná¹ngɨh³² ñí¹ jáun² la³ lá²:
—Jñéɨ³ jmáɨ¹ bíh¹ zia³² jáɨ¹³ hi³ lɨ́¹³ jmu³
tsú² ta²¹; jmáɨ¹ la³ jáun² bíh¹ lɨ́¹³ jmah³ tsú²
tsá² tsáun¹, jun³juáh¹³ jmáɨ¹ tionh² tsú² tie³
yáh³.
15 Tɨ³la³ Tɨ³² Juo¹³ dí² ca³juáh³ siáh³ la³ lá²:
—Hnoh², tsá² lɨ́n³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹,
já² chín¹dí¹ hmóu³² bíh¹ hnoh² cua³quin³²

náh² jáh³ joh² jmáɨ¹ nio² tie³, hi³ cua³jan³² náh² siáh³ ñí¹ ha²¹ jmáɨ².

16 Tɨ³la³ tsá²mɨ³ lá² má¹ná¹, má²tí³ quia³jña³ mii² hi³ jliun², hi³ ca³jmú³ *Satanás. Hi³ jáun² né³, ¿hí¹ tiá² ca³tɨn¹ tsá² lɨ́n³ lá² jan² jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹ hi³ lan¹³ uá¹jinh¹ jmáɨ¹ nio² tie³?

17 Jmɨ́¹ má²lɨ́²juáh³ jáun² Jesús la³ nɨ́², ca³la³ jɨ́n³² bíh¹ tsá² jmɨ́¹ hnió³ hí³ hi³ ma³cu³ ma³jéinh³ jáɨ¹³ ca³lɨ³ heh³. Tɨ³la³ la³jɨ́n³² tsá² jmɨ́¹ ná¹ngɨh³² hí³ ñí¹ jáun² má¹ná¹, ca³lɨ³ tsah³ lɨ́n³² bíh¹ quí¹hliá² má²lɨ́²jɨ́e³ la³jɨ́³² hua³jueh³² hi³ má²lɨ́²jmú³ jáun² Jesús.

Tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³² lɨ́n¹³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ mɨ³ mostaza
(Mateo 13:31-32; Marcos 4:30-32)

18 Jáun² Jesús ca³juáh³ siáh³:

—¿He³ yáh³ cun³quionh³ lɨ́¹³ cunh²¹ jná¹³ tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³²? ¿He³ dá² jáɨ¹³ lɨ́¹³ jmu¹ jná¹³?

19 Quí¹ tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³² lɨ́n¹³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ cá² máɨ³ mɨ³ mostaza hi³ ca³jñí³ jan² tsáu² ñí¹náɨ² quioh²¹. Jáun² jmɨ́¹ ca³hia² jáun² né³, ca³lɨ³ cáun² hmá² pa²¹, hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² cua³taunh²¹ tan³² hi³ ca³jmú³ za³ tsɨ³ hmá² jáun².

Tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³² lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ tie³
(Mateo 13:33)

20 Jáun² ca³juáh³ tsú² siáh³:

—¿He³ cun³quionh³ cunh²¹ jná¹³ siáh³ tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³²?

21 Tsá² hí³ dá² lɨ́n¹³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ tie³ hi³ ca³jan³ jan² tsá²mɨ³ quia³ hmá² juɨ²¹ cuú²miih²¹, hi³ jáun² tá¹ cá² pɨenh¹ bíh¹ cán¹ cáu³.

Ho³hñú¹³ jáɨ³²
(Mateo 7:13-14, 21-23)

22 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ngau³ siáh³ Jesús juɨ³² má²hún¹ hi³ chau²¹ tɨ³ Jerusalén, hi³ ca³hɨ́eh³ tsú² tsáu² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² ma³ quin³² ma³ caun³² juú² ñí¹ ca³nga².

23 Jáun² né³, jan² tsáu² ca³ngáɨ³ ñí¹con² tsú²:

—Hnú² Tɨ³², ¿hí¹ cú¹pih²¹ uá¹ tsáu² lɨ́¹³ liáun³?

Jáun² Jesús ca³záɨh³ la³jɨ́n³² tsá² tionh² hí³ la³ lá²:

24 —Jmu³ náh² pí³ hi³ lɨ́¹³ ngá¹³ náh² juɨ³² ho³hñú¹³ jáɨ³². Jná¹³ juanh³² hi³ juóun³² lɨ́n³² tsá² cáun² lɨ́¹ ná¹hen² tsɨ́³ hi³ tónh³², tɨ³la³ tiá² cáun² lɨ́¹ lɨ́¹³ yáh³.

25 Quí¹ nɨ́¹ má¹cá²chó³² jmáɨ¹ hi³ jnáɨ³² tsá² hñú¹³ tiá³ ho³hñú¹³ quioh²¹, jáun² hnoh² lɨ́¹ tá¹tonh¹ cheih³² bíh¹ má¹jáun², hi³ ná¹póh³² náh² cuonh² ho³hñú¹³ quioh²¹ tsú², hi³ ná¹juáh²³ náh²: “Hnú² Tɨ³², nia²¹ tiá³ ho³hñú¹³”. Tɨ³la³ tsá² hñú¹³ hí³ nga³: “Tiá² ño¹ jná¹³ ha³ jinh¹ ña³taunh²¹ hnoh²”.

26 Má¹jáun² né³, má²juáh¹³ hnoh²: “Jnoh¹ bíh¹ la³² tsá² má²ca³cú¹ ca³hnáɨh¹³ quiúnh¹ hnú², hi³ hí¹ la³ tɨ³ já¹ hñú³ quiú¹³ yáh³ jnoh¹ ca³hɨ́eh¹ hnú² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³²”.

27 Tɨ³la³ tsá²hñú¹³ hí³ nga³ siáh³: “Tiá² ño¹ jná¹³ ha³ jinh¹ zian² hnoh². Tɨ³ có³² quin³² náh² ñí¹con² jná¹³, hnoh² tsá² jmuh³² náh² hi³ hlah³ hi³ hó³²”.

28 Hi³ jáun² má¹jáun² má²uóh¹ bíh¹ hnoh², hi³ má²cúh¹ náh² jánh¹, nɨ́¹ má¹ca³jɨen¹ náh² jáun² hla¹ Há²bran²¹, hla¹ Isaac, hla¹ Jacob, jɨ³ la³jɨ́n³² tsá² lɨn³ hí³ *tɨ³² jë¹ Dió³² jmɨ́¹tin² nɨ́² siáh³; hi³ la³jɨ́n³² tsá² hí³ má²tionh² ñí¹ cuá¹quien² Dió³², tɨ³la³ hnoh² má¹ná¹, má²ta³tonh¹ tɨ³ có³² bíh¹.

29 Quí¹ tsa³táunh¹ tsáu² hi³ tsa³jmú³ má³² tɨ³ hñu³mɨ³cuú² ñí¹ cuá¹quien² Dió³². Tsá² tsa³táunh¹ hí³ ñí¹ jáun² ja³táunh¹ tɨ³ ñí¹ hia³² hiú², jɨ³ tɨ³ ñí¹ tá²tsɨ²¹ hiú² nɨ́², hué³² tɨ³ ñei³², jɨ³ hué³² tɨ³ quián³ nɨ́² siáh³.

30 Jáun² jmáɨ¹ jáun² za¹³ bíh¹. Zian² ma³ jan² tsá² ná¹lɨ́n³ tsá² ñí¹ ca³táuh³ ta³né³², tɨ³la³ nɨ́¹ má¹jáun² né³, lɨ́n¹³ tsú² tsá² la³ñí¹ bíh¹; hi³ zian² siáh³ tsá² ná¹lɨ́n³ tsá² la³ñí¹ ta³né³², tɨ³la³ má¹jáun² né³, má²lɨ́n¹³ tsú² tsá² ñí¹ ca³táuh³ bíh¹.

Jesús jéinh³² hlah³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² zian² Jerusalén
(Mateo 23:37-39; Lucas 19:41-44)

31 Jmáɨ¹ jáun² cua³taunh²¹ ma³ jan² tsá² *fariseos, hi³ ca³záɨh³ dí² Jesús la³ lá²:

—Chú³² cuóh¹³ hnú² tɨ³ ñí¹ siáh³, quí¹ re²¹ Herodes hnió³ jngah³ hnú².

32 Tɨ3la3 Jesús ca3ngáɨ3:
—Cuá2tánh1 náh2, cuá2zéih3 náh2 tsá2 lín1
cuo2 hian2 tsɨ́3 hí3 la3 lá2: “Sá1nɨ́2 jɨe3, né32
jɨ3 tsa3háu2 nɨ́2 huen1 jná13 jmɨ́2chí3 hláɨnh1
hñu3 tsɨ́3 tsáu2, hi3 jmah21 jná13 siáh3 tsá2
tsáun1, hi3 jáun2 yó32 né3 má2má1táuh13
jná13 la3 cun3 hi3 hu21 tsɨn32 jmu1”.
33 Quí1 cun3 ca3tɨn1 jná13 ñe1 juɨ32
má2hún1 ná1 né32, tsa3háu2 jɨ3 yó32 nɨ́2; quí1
tiá2 ca3tɨn1 yáh3 jan2 tɨ32 jë1 Dió32 hi3 jún3 ñí1
siáh3, jmáh3la3 já1 juú1 Jerusalén bíh1 ca3tɨ21
jún3 tsú2.
34 ”¡Hnú2 juú2 Jerusalén, hnú2 bíh1 tsá2
jngɨh23 tɨ32 jë1 Dió32, tsá2 zen2 Dió32 ñí1con2
nú2, hi3 quí1 jlan1 nú2 quɨ́n1! ¡Hliáun3 jéin32
bíh1 jmɨ́1 hnó21 jná13 hi3 chan21 jon3zɨ́h1
hnú2 la3jmɨ́1 chan2 cá1hio3 cu3lɨ21 jon2 ñeh2
chí1pí13, tɨ3la3 hnú2 má1ná1, tiá2 ca3lɨ3hnáuh2
yáh3 la3 jáun2!
35 Sá1nɨ́2 jɨe3, tiú2uú2 taunh21 yáh3 jná13
hó1ñi32 hnú2. Hi3 juanh21 jná13 siáh3,
tiú2uú2 lɨ́13 yáh3 jɨe1 hnú2 jná13 ca3la3 tɨ3 nɨ́1
má1cá2chó32 jmáɨ1 hi3 juáh13 hnú2: “Hénh3
ma3chun1 Tsá2 cuá1jáunh23 cun3quionh3
héih32 quioh21 Dió32 Juo13 dí2”.

14

Jesús jmah23 jan2 tsá2 dáun2

1 Jáun2 né3, Jesús ngau3 cáun2 *jmáɨ1 nio2
tie3 hñú13 jan2 tsá2 *fariseo tsá2 chín1 hi3
ja3jmú3 má32. Hi3 jáun2 la3jɨ́n32 tsá2 tiáunh1
ñí1 jáun2 ca3can3 hua3hí13 nɨ́1juáh3 he3 jmu3
Jesús.
2 Ja1 tsá2 hí3 jmɨ́1 cuá3 jan2 tsá2 tsáun1 lɨ́n3
mɨ́1uɨ́3 hi3 dáun2.
3 Hi3 jáun2 Jesús ca3ngáɨ3 ñí1con2 tsá2
ná1lɨ́n3 tɨ32 liei21 jɨ3 tsá2 fariseos, hi3
ca3juáh3:
—¿Hí1 lɨ́13 jmah21 tsá2 tsáun1 jmáɨ1 nio2
tie3, ho3 tiá2 lɨ́13?
4 Tɨ3la3 tie3 pih21 bíh1 ca3tiánh3 tsá2 hí3,
hí1 jan2 yáh3 tsú2 tiá2 ca3ngáɨ3. Jáun2 Jesús
ca3zanh3 tsá2 tsáun1, hi3 ca3jmah3. Jáun2
jmɨ́1jáun2 ca3záɨh3 dí2 hi3 tsánh32 hñú13.
5 Jmɨ́1 má2lɨ32 jáun2 né3, ca3záɨh3 dí2 siáh3
tsá2 fariseos hí3 la3 lá2:
—Nɨ́1juáh3 ca3tánh3 jónh32 náh2 ho3
cuá1juɨ́2 joh2 náh2 cáun2 hñu3 táu2, ¿hin2 yáh3
tsánh2 hnoh2 tiá2 jmúh13 pí3 tia3juɨ32 lɨ́n32
hi3 cuá1chin32 náh2 jónh32 ho3lá2dá2 jáh3 hí3
joh2, uá1jinh1 jmáɨ1 nio2 tie3?
6 Hi3 jáun2 hí1 cáun2 yáh3 tiá2 hi3 ca3lɨ3
nga3 tsú2.

Tsá2 ná1tén1 jmáɨ1 ñí1 jenh13 cuo2 tsáu2

7 Jmɨ́1 ca3jɨ́en32 jáun2 Jesús tsá2 ná1tén1 hí3,
hi3 hnió3 tiánh3 ñí1 mesa la3 tɨ3 ñí1 jlánh1
quien2, jmɨ́1jáun2 ca3jmú3 dí2 cáun2 jáɨ13 hi3
ca3juáh3 la3 lá2:
8 —Nɨ́1juáh3 zian2 tsá2 ca3te3 hnú2 ñí1
jmu3 jmáɨ1 hi3 jenh13 cuo2, ha3 lɨ́2 ñí3 hnú2
ñí1 jlánh1 quien2, quí1 ho3sa3 cuán13 siáh3
jan2 tsá2 tɨ3 jlánh1 bíh1 quien2 la3 cónh3 bíh1
hnú2.
9 Hi3 jáun2 tsá2 ca3te3 hnú2 hí3 la3
má2quionh3 tsá2 jan2 siáh3 ja3juah21 ñí1con2
hnú2: “Cuéh3 tsá2 lá2 ñí1 nɨ́2 cuá32”. Hi3
jáun2 lɨ́1 lɨ3 hinh1 bíh1 hnú2 lɨ́13, quí1hliá2 lɨ3
hniáuh32 cuá1ñíh3 hnú2 ñí1 tiá2 nga3 quien2.
10 Tɨ3la3 la3 lá2 bíh1 hniáuh32 jmúh13 hnú2:
Nɨ́1juáh3 hi3 ca3te3 tsú2 hnú2 ñí1 jmu3 jmáɨ1,
chú32 cuá1ñíh3 hnú2 ñí1 tiá2 quien2; hi3
jáun2 tsá2 ca3te3 hnú2 hí3 lɨ́13 ja3juah21:
“Hnú2 há2mei21 quiú13, ña32, ñá2ñí3 ñí1
quien2 lá2”. Hi3 jáun2 la3 jáun2 bíh1 lɨ́13 lɨ3
quien2 hnú2 ta3 ñí1 tsá2 ñí1 hná1 jáun2.
11 Quí1 nɨ́1juáh3 tsá2 jmu2 pan1 hnga2,
jáun2 tsá2 la3 hí3 má2méih3 bíh1 hi3 quien2;
tɨ3la3 tsá2 tiá2 jmu2 quien2 hnga2 má1ná1,
tsá2 la3 hí3 bíh1 tɨ3 zó32 hi3 quien2.
12 Jmɨ́1 má2lɨ́2juáh3 jáun2 la3 nɨ́2 Jesús,
ca3záɨh3 siáh3 tsá2 ca3te3 hí3 la3 lá2:
—Nɨ́1juáh3 ca3chó32 jmáɨ1 hi3 teh1 hnú2
tsá2 ja3jmú3 má32 quiúnh1 hnú2, ha3 lɨ́2
teh32 hnú2 jmáh3la3 tsá2 juónh32 hnú2 re2
quiúnh1, sa3jun3 tsá2 jun3 renh2 hnú2,
sa3jun3 tsá2 hánh3 juónh32 hnú2 re2 quiúnh1
nɨ́2 siáh3. Quí1 tsá2 la3 hí3 chau21 jmáɨ1 té3
hnú2 siáh3 hñú13 hi3 cuá1jmuh3 hnú2 má32;
hi3 jáun2 cun3quionh3 la3 jáun2 má2jéinh32
tsú2 siáh3 ñí1con2 hnú2.
13 Cha3 jmɨ́1 teh1 hnú2 tsá2 la3 hí3, chú32
teh1 hnú2 tsá2 tia3mii2 bíh1 hi3 jmu3 má32

quiúnh[1] hnú[2], jɨ[3] tsá[2] hliánh[2], tsá[2] hma[2], jɨ[3]
tsá[2] ten[3] nɨ́[2] siáh[3];
14 hi[3] jáun[2] tɨ[3] jlánh[1] bí[1] chú[32] quián[13]
hnú[2] lɨ́[13], quí[1]hliá[2] tsá[2] la[3] hí[3] tiá[2] zia[32] yáh[3]
ha[3] lánh[3] rón[32] lɨ́[13] jéinh[32]. Hi[3] jáun[2] nɨ́[1]
má[1]ca[3]jenh[13] tsá[2] chun[1] tsá[2] má[2]cá[2]tsan[3],
má[1]jáun[2] hnga[2] Dió[32] bíh[1] ma[3]hmah[1]
quián[13] hnú[2].

Jesús jmu[2] cáun[2] jáɨ[13] ca[3]tɨn[1] tsá[2] jmu[2]
jmáɨ[1]
(Mateo 22:1-10)

15 Jmɨ́[1] má[2]lɨ́[2]niéi[32] jáun[2] tsá[2] hí[3] jáɨ[13] hi[3]
má[2]lɨ́[2]juáh[3] jáun[2] Jesús, jáun[2] jan[2] tsá[2] jmɨ́[1]
cuá[3] hí[3] ñí[1] mesa ca[3]záɨh[3] Jesús la[3] lá[2]:
—¡Hénh[3] ma[3] jmɨ́[1] ren[2] tsá[2] tsa[3]jmú[3] má[32]
ñí[1] cuá[1]quien[2] Dió[32]!
16 Jáun[2] Jesús ca[3]jmú[3] siáh[3] cáun[2] jáɨ[13] hi[3]
ca[3]záɨh[3] dí[2] tsá[2] hí[3] la[3] lá[2]:
—Jmɨ́[1] zian[2] jan[2] tsá[2]ñuh[2] jmɨ́[1] hnió[3] jmu[3]
cáun[2] jmáɨ[1] jueh[32] lɨ́n[32], jáun[2] jmɨ́[1] ca[3]teh[3]
tsú[2] juóun[32] lɨ́n[32] tsáu[2].
17 Jmɨ́[1] cá[1]chó[21] jáun[2] jmáɨ[1] hi[3] má[2]jmu[3]
tsú[2] jmáɨ[1] né[3], jáun[2] ca[3]zen[3] tsú[2] siáh[3]
tsá[2] má[2]dí[1]hlánh[1] joh[1] hi[3] tsa[3]ngáɨ[1] siáh[3]
jáɨ[13] ñí[1]con[2] tsá[2] má[2]ná[1]tén[1], hi[3] tsa[3]juah[21]:
“Ñí[1]juah[21] juóu[32] jná[13]: Ñá[2]táunh[1] náh[2],
má[2]lɨ[32] bíh[1] re[2] la[3]jɨ́[32]”.
18 Tɨ[3]la[3] la[3]jɨ́n[32] bíh[1] tsá[2] hí[3] ca[3]hiu[3] ca[3]mɨ́[3]
uu[3]ɨ[3]tso[3]. Tsá[2] la[3]ñí[1] ca[3]juáh[3]: “Hué[32] bíh[1]
má[2]lɨ́[2]lá[3] jná[13] cáun[2], hi[3] jáun[2] ñí[1] jáun[2] bíh[1]
má[2]hniáuh[32] ñí[1]jɨe[21] jná[13] ta[3]né[32]. Juenh[2]
lɨ́n[32] cuɨ́[1] jmu[1] juóuh[32] hnú[2] tsɨ́[3] hi[3] tiá[2]
chau[21] jná[13]”.
19 Jáun[2] ca[3]juáh[3] siáh[3] jan[2]: “Cuá[1]juɨ́[2]
bíh[1] má[2]lɨ́[2]lán[32] jná[13] hñá[3] tsonh[2], hi[3] jáun[2]
má[2]ñí[1]jɨe[21] jná[13] nɨ́[1]juáh[3] cuounh[32] jáh[3] re[2]
mí[1]ñí[2] quiáh[2] hué[32]”.
20 Hi[3] jáun[2] tsá[2] siánh[3] siáh[3] ca[3]juáh[3]:
“Uón[32] bíh[1] jná[13] tá[2] ca[3]jenh[2] cu[3]tí[13], hi[3]
jáun[2] tiá[2] má[2]lɨ́[13] yáh[3] ñe[1] jná[13]”.
21 Jmɨ́[1] cá[1]chánh[21] jáun[2] tsá[2] joh[1] tsú[2] hí[3]
né[3], ca[3]chá[3] la[3]jɨ́[32] jáɨ[13] jáun[2] ñí[1]con[2] juo[13].
Jmɨ́[1]jáun[2] jlánh[1] ca[3]míh[3] tsɨ́[3] tsá[2] má[2]jmu[3]
hí[3] jmáɨ[1]; hi[3] jáun[2] ca[3]záɨh[3] dí[2] tsá[2] joh[1]:
“Háun[1] nú[2] cua[32] já[1] hñú[3], jɨ[3] la[3]jáh[3] dú[1]
juɨ[32] chi[21] nɨ́[2], hi[3] cuá[1]tiéh[3] nú[2] tsá[2] tia[3]mii[2],
tsá[2] tsáun[1], tsá[2] hliánh[2], jɨ[3] tsá[2] ten[3] nɨ́[2]
siáh[3]”.
22 Jmɨ́[1] má[2]cu[3]lé[3] jáun[2] né[3], ca[3]juáh[3] siáh[3]
tsá[2] quian[21] tsú[2]: “Má[2]lɨ́[2]jmú[32] bíh[1] jná[13] la[3]
cun[3] hi[3] lɨ́[2]juah[21] hnú[2], tɨ[3]la[3] cun[3] jáun[2] jáu[2]
bíh[1] ca[3]lá[2]”.
23 Jáun[2] tsá[2] má[2]jmu[3] hí[3] jmáɨ[1] né[3],
ca[3]juáh[3] siáh[3]: “Cua[32] siáh[3] cu[3] jéin[32]
já[1] juú[2], la[3]jɨ́[32] juɨ[32] pih[21] juɨ[32] siún[1], hi[3]
cuá[1]jmuh[3] nú[2] héih[32] hi[3] ja[3]táunh[1] tsú[2] ñí[1]
lá[2], hi[3] jáun[2] má[2]lɨ́[13] canh[13] hñu[32] jná[13].
24 Quí[1] juanh[32] jná[13] ñí[1]con[2] hnoh[2], hi[3]
hí[1] jan[2] yáh[3] tsá[2] ca[3]te[3] jná[13] hí[3] la[3]ñí[1],
cu[3]tí[3] tiú[2]uú[2] lɨ́[13] jmu[3] má[32] quiúnh[1] jnoh[1]”.

He[3] hniáuh[32] jmu[3] tsá[2] hnió[3] han[3] tɨ[3] con[2]
Jesús
(Mateo 10:37-39)

25 Jmɨ́[1]jáun[2] jmɨ́[1] zian[2] juóun[32] lɨ́n[32] tsáu[2]
hi[3] ja[3]taunh[21] cu[3]hna[21] Jesús. Jáun[2] né[3],
Jesús ca[3]jinh[3] cu[3]hna[21] hi[3] ca[3]jɨ́en[32] dí[2] tsá[2]
hí[3], hi[3] jáun[2] ca[3]juáh[3] la[3] lá[2]:
26 —Nɨ́[1]juáh[3] zian[2] tsá[2] hnió[3] já[32] cu[3]hna[32]
jná[13], tɨ[3]la[3] nɨ́[1]juáh[3] tiá[2] chan[2] yáh[3] tsú[2]
tɨ[3] có[32] jméi[2] mí[1]ziú[13], ñí[2]cuo[2], jon[2], jɨ[3]
tsá[1] raɨnh[21] nɨ́[2] siáh[3], jɨ[3] ca[3]la[3] jɨ[3] jmɨ́[2]chí[3]
quioh[21] hnga[2] tsú[2] nɨ́[2] siáh[3], hi[3] jáun[2] tsá[2]
la[3] hí[3] cu[3]tí[3] tiá[2] lɨ́[13] bíh[1] hen[2] tɨ[3] con[2] jná[13].
27 Ja[3]bí[1] tiá[2] lɨ́[13] hen[2] tsú[2] tɨ[3] con[2] jná[13]
nɨ́[1]juáh[3] tiá[2] hnió[3] yáh[3] tsú[2] cán[3] crei[21]
quioh[21], hi[3] ma[3]zian[2] tsú[2] la[3]jmɨ́[1] zian[2] jná[13]
lá[2].
28 Nɨ́[1]juáh[3] zian[2] jan[2] hnoh[2] hi[3] hnáuh[2]
náh[2] jmúh[13] cáun[2] hñú[3] ñe[1] lɨ́n[21], ¿há[1] tiá[2]
hɨ́h[1] hnoh[2] tín[2] quɨe[3] quián[13], neh[21] nɨ́[1]juáh[3]
hi[3] tsɨn[13] hi[3] lɨ́[13] hián[13] ta[21] jáun[2] quián[13]
hnoh[2]?
29 Quí[1] nɨ́[1]juáh[3] la[3] ca[3]jmú[3] tsú[2] jmáh[3]la[3]
jmɨ́h[1] hiah[32] bíh[1], hi[3] nɨ́[1]juáh[3] tiú[2]uú[2] la[3]
tsɨ́n[13] yáh[3] quɨe[3] quioh[21] ñí[1] hná[1] jáun[2], hi[3]
jáun[2] ca[3]la[3] jɨ́n[32] tsá[2] jɨe[3] hi[3] jáun[2] má[2]ju[3]
má[2]ngáɨ[3] bíh[1],
30 hi[3] juáh[3]: “Tsá[2] nɨ́[2] tsá[2] ti[3] lɨ́[1]
ca[3]ma[3]liáu[32] bíh[1], tɨ[3]la[3] tiá[2] la[3] tioh[21] yáh[3]
ma[3]hián[2]”.

31 Ho³ nɨ́¹juáh³ ca³chó³² cáun² jmáɨ¹ hi³
jan² re²¹ jmu³ hniéi² quionh³ jan² re²¹
siánh³ siáh³, ¿há¹ tiá² hnauh¹³ tsú² tín²
ca³lá² chí¹ hi³ jɨ́e³ tsú² tiá¹ lɨ́¹³ láɨh¹³ hniéi²
jáun² cun³quionh³ quian³ mei²¹ hliáu³ joh¹,
uá¹jinh¹ zian² quiú³ mei²¹ hliáu³ joh¹ re²¹
jan²?

32 Jáun² né³, nɨ́¹juáh³ ca³lɨ́n¹³ re²¹ hí³ hi³
tiá² tioh²¹ yáh³, jáun² tá¹la³ cuá¹ja³² jáun² ñí¹
uóunh³ bíh¹ re²¹ tsá² hí¹jan² hí³ quiú³ mei²¹
hliáu³, zen³ dí² tsá² tsa³ngáɨ³ ñí¹con² re²¹ hí³
nɨ́¹juáh³ he³ hnió³ tsú², hi³ jáun² lɨ́¹³ niau²¹
tie³.

33 Hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ tiá² lɨ́¹³ han³
hnoh² tɨ³ con² jná¹³, lɨ³ua³ jan² hnoh² tsá²
tiá² chah³² náh² tɨ³ có³² ca³la³ jɨ³lɨ³² hi³ zia³²
quián¹³.

Ñí¹ hi³ tiú²uú² lin¹ ñí¹ jmu³ ta²¹
(Mateo 5:13; Marcos 9:50)

34 ”Chú³² bíh¹ ñí¹, tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ la³ ca³lɨ³
máɨh³ bíh¹ né³, jáun² ¿ha³ yáh³ lánh³ rón³²
lɨ́¹³ jmóuh³² tsú² hi³ lɨ́¹³ siáh³ ñeh¹?

35 Ñí¹ la³ jáun² hí¹ cáun² yáh³ tiú²uú² lin¹
ñí¹ jmu³ ta²¹, sa³jun³ ma³hau³ bíh¹ quioh²¹
hué³², sa³jun³ hi³ jmu³ tsú² háuh¹³; hi³ jáun²
cáun² má²cuɨ́³ bíh¹ tsú² ñí¹ la³ jáun². Hi³
jáun² né³, nɨ́¹juáh³ tson² chi²¹ cuáh³ hnoh²,
jáun² niéi² náh².

15

Jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ já¹ziáh² má²já²háɨn³
(Mateo 18:10-14)

1 Jmɨ́¹jáun² la³jɨ́n³² *tsá² chi² hmah²¹,
jɨ³ tsá² ná¹ren² tso³ nɨ́² ca³ñí¹niéi¹³ jáɨ¹³
quioh²¹ Jesús.

2 Hi³ jáun² tsá² *fariseos jɨ³ tɨ³² liei²¹ nɨ́²
ca³ziu³ ca³hɨen³ Jesús, hi³ ca³juáh³:

—Tsá² nɨ́² cáun² lɨ́¹ hen² tsá² jmu² tso³,
ca³la³ hi³ jmu² má³² quionh³ ján¹ dí².

3 Jmɨ́¹jáun² ca³jmú³ siáh³ Jesús cáun² jáɨ¹³
lɨ́³ la³ lá²:

4 —Nɨ́¹juáh³ zian² jan² tsá² ja¹ hnoh² nɨ́²
hi³ tiónh³² hña³láun³ *já¹ziáh², tɨ³la³ nɨ́¹juáh³
la³ ja³háɨn³ jan² jáh³ hí³ né³, ¿há¹ tiá² chan³
tsú² tá¹ quiéinh³ nio² quiú³ tsɨ²¹ quian³ñu³
jáh³ hí³ ñí¹ tionh¹ jáun² tá¹la³ tsa³hniah² tsú²
jáh³ má²já²háɨn³ hí³?

5 Hi³ jáun² nɨ́¹ má¹ca³tsanh²¹ tsú² jáun²
jáh³ hí³, hiún² lɨ́n³² bíh¹ tsɨ́³ tsú² ra³tsɨn² jáh³
hí³ cu³láɨ¹ hi³ jón³².

6 Hi³ jáun² nɨ́¹ má¹cá²chánh³² tsú² jáun²
hñú¹³, téh³ tsú² tsá² há²mei²¹ joh¹, jɨ³ tsá²
tiáunh¹ có³² hñú¹³ tsú² nɨ́², hi³ záɨh³² tsú²
tsá² hí³ la³ lá²: “Ma³hiún¹³ hnoh² honh²
quiúnh¹ jná¹³, quí¹ má²tsanh²¹ bíh¹ jná¹³
já¹ziáh² jmɨ́¹ má²já²háɨn³ joh²”.

7 Juanh³² jná¹³, ja³bí¹ la³ jáun² jlánh¹ bí¹
tsah³ tsú² hñu³mɨ³cuú² hi³ ca³tɨn¹ jan² tsá²
jmɨ́¹ jmu² tso³, tsá² ca³za³ jmɨ́¹ tsɨ́³, la³ cónh³
bíh¹ hi³ ca³tɨn¹ quiéinh³ nio² quiú³ tsɨ²¹
quian³ñu³ tsá² tiá² lin¹ lɨ³ hniáuh³² záɨ³²
jmɨ́¹ tsɨ́³.

Cáun² jáɨ¹³ hi³ ca³tɨ²¹ quɨe³ má²já²háɨ³

8 Ja³bí¹ la³ jáun², nɨ́¹juáh³ jmɨ́¹ zia³² quia³
*cú¹tiáu² quioh²¹ jan² tsá²mɨ³, hi³ nɨ́¹juáh³
ja³háɨ³ cáun² hi³ jáun², ¿haun¹³ juáh¹³ sɨ́²
yáh³ héinh³ tsú² quioh²¹ tá¹la³ hiáh³² tsú²
jáun² re² lɨ́n³² ñéih³, ca³la³ ñí¹ ca³choh¹³ tsú²
quɨe³ ja³háɨ³ jáun² quioh²¹?

9 Hi³ jáun² nɨ́¹ má¹ca³choh¹³ tsú² jáun²
né³, téh³ tsú² há²mei²¹ joh¹, jɨ³ tsá² tionh²
có³² hñú¹³ tsú² nɨ́², hi³ záɨh³² dí² tsá² hí³
la³ lá²: “Ma³hiún¹³ hnoh² honh² quiúnh¹
jná¹³, quí¹ má²tsoh¹ bíh¹ jná¹³ quɨe³ hi³ jmɨ́¹
má²já²háɨ³ quion²¹”.

10 Juanh³² jná¹³ siáh³, ja³bí¹ la³ jáun² tsah³
lɨ́n³² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ ca³tɨn¹ lɨ³ua³
jan² tsá² zaɨ³² jmɨ́¹ tsɨ́³ ñí¹con² Dió³².

Jáɨ¹³ ca³tɨn¹ tsá² ca³ngɨ́³ cun³ tɨn² tsɨ́³

11 Jáun² Jesús ca³jmú³ siáh³ cáun² jáɨ¹³ lɨ́³
la³ lá²:

—Jan² tsá²ñuh² jmɨ́¹ zian² gon³ jon².

12 Ca³chó³² jmáɨ¹ hi³ ca³záɨ³ jon² tsú² tsá²
cáɨn² la³ lá²: “Tia²¹, ¿tiá¹ cuéh¹ hnú² jná¹³
ta³né³² hi³ ca³tɨn¹ jná¹³ hiáu³ nɨ́¹ má¹jun²
hnú²?” Hi³ jáun² tsá² má²lieih²¹ hí³ né³,
ca³tsóh³ bíh¹ la³jɨ́³² hi³ zia³² quioh²¹ ñí¹con²
tá¹ gon³ jon².

13 Jmɨ́¹ ngau²¹ jáun² cú¹pih²¹ jmáɨ¹ né³,
jáun² jon² tsú² tsá² cáɨn² hí³ ca³chá³ cu³lɨ²¹

ca³la³ jɨ́³² hi³ hiauh³ jáun², hi³ jáun² la³jɨ́³² hi³ jáun² ca³can³ jmɨ́¹ ngau²¹ ñí¹ uóunh³, tɨ³ hué³² siáh³. Jáun² ñí¹ jáun² ca³ñí¹jmú¹³ tsú² cáun² hi³ cáun¹, hi³ cáun² lɨ́¹ ca³ñí¹quí² ñí¹hin² quɨe³ quioh²¹ ñí¹con² tsá² hlá² tsá² nɨ́².

14 Jmɨ́¹ cá¹tsóh²¹ tsú² jáun² la³jɨ́³² quɨe³ jáun² né³, he³dí¹ jmɨ́¹jáun² ja³ cáun² ho³cuóun³ tá¹ cáun² hué³² ñí¹ jmɨ́¹ hún¹ tsú² jáun². Jmɨ́¹jáun² ca³ma³tso² lɨ́n³² tsá² hí³ tsɨ́³ hi³ ñí¹cuóunh²¹.

15 Jáun² ca³hnó³² tsú² ta²¹ ñí¹ jáun², hi³ jáun² jan² tsá² zian² ñí¹ jáun² ca³ze³ ñí¹ lɨ́³ ñí¹náɨ² quioh²¹ hi³ tsa³jmú³ tsú² hua³hí¹³ mí²ñí³ joh¹ tsá² hí³.

16 Ca³la³ ñí¹cuóunh²¹ lɨ́n³² bíh¹ tsú² lɨ³, hí¹ ca³la³ tɨ³ má³² quioh²¹ mí²ñí³ hí³ yáh³ jmɨ́¹ hnió³ tsú² cuh³, hi³ jniá³ jáun² la³jmɨ́¹ jniá³ jñéi². Hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lɨ́¹ jmɨ́¹ cue³² hi³ cuh³ tsú².

17 Jmɨ́¹jáun² ca³hnauh² tsú² tsɨ́³ hi³ ca³lɨ́n¹³ la³ lá²: "¡Já² ca³la³ hi³ lɨ́¹ tú² lɨ́¹ ziáun²³ bíh¹ má³² quioh²¹ tsá² quian²¹ ñuh³² jná¹³, he³ láɨh³² sa³ jná¹³ yáh³ lɨ́¹ má²ñí¹jún³ ná¹ ñí¹ lá² hi³ ñí¹cuóun²¹!

18 Cuɨ́¹ ñih²¹ jná¹³ cú²jueh³² tɨ³ ñí¹ cuá³ ñuh³², hi³ jáun² ñí¹juo³ jná¹³ ñuh³² la³ lá²: Hnú² tia²¹, má²cá²jmú³² jná¹³ tso³ ñí¹con² Dió³², jɨ³ ñí¹con² hnú² siáh³.

19 Cu³tí³ tiú²uú² ca³tɨn¹ jná¹³ hi³ jɨe¹ hnú² la³jmɨ́¹ jɨen¹ nú² jan² jónh³², jɨe¹ jná¹³ la³jmɨ́¹ jɨen¹ hnú² jan² tsá² quian²¹ bíh¹ nú²".

20 La³ cun³ jmɨ́¹ ca³lɨ́n¹³ tsú² la³ nɨ́², la³juɨ³² ngah³ hñú¹³ jméi². Tá¹la³ jmɨ́¹ hí¹jáunh²³ tsú² jáun² ñí¹ uóunh³ ca³lá², jáun² ca³jɨ́e³² jméi² tsú² hi³ má²hí¹jáunh²³. Jmɨ́¹jáun² ca³ja³ miɨ́³ tsɨ́³ tsá² má²lieih²¹ hí³ ñí¹con² jon². Jáun² cú²hé² lɨ́n³² ngau³ hi³ ja³hinh¹ jon² ca³la³ hi³ hiún² lɨ́n³² tsɨ́³, hi³ ca³hen³ dí² siáh³ ñí¹.

21 Jáun² né³, tsá¹ñú¹ hí³ ca³záɨh³ jméi² la³ lá²: "Hnú² tia²¹, má²cá²jmú³² jná¹³ tso³ ñí¹con² Dió³², jɨ³ ñí¹con² hnú² nɨ́² siáh³. Cu³tí³ tiú²uú² ca³tɨn¹ jná¹³ hi³ jɨe¹ hnú² la³jmɨ́¹ jɨen¹ nú² jónh³²".

22 Tɨ³la³ jméi² tsú² má¹ná¹, la³juɨ³² ca³záɨh³ tsá² má²ná¹hlánh¹ joh¹ la³ lá²: "Háun¹ náh² cuá²quián² náh² hmɨh³² hi³ jlánh¹ bíh¹ chu²¹ hi³ quɨ́h³² jón³² jná¹³ lá², cuá²quián² siáh³ cáun² mí¹ñí² hu²¹ cuo² tsú² hi³ táunh¹³ zí¹cuo² tsú², hi³ cuá²quián² siáh³ tuh³² tauh¹³ tsú² ta³.

23 Né³² né³, cuá²quian³² náh² siáh³ cuá¹juɨ́² míh¹ húnh¹ hí³, hi³ jngɨh¹³ náh² cunh¹³ dí², hi³ jmú¹³ dí² jmáɨ¹.

24 Quí¹hliá² jmɨ́¹ len³ jná¹³ hi³ má²jún¹ bíh¹ jón³² jná¹³ lá², tɨ³la³ ta³né³² lɨ́³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ hi³ ca³jenh¹³ bíh¹ tsú²; jmɨ́¹ má²já²háɨn³ cu³tí¹³ bíh¹ tsú², tɨ³la³ ta³né³² má²tsanh³² bíh¹ tsú²". Jáun² la³juɨ³² ca³ma³liáu³² tsú² hi³ jmu³ jmáɨ¹.

25 "Tá¹la³ jáun² né³, tsá² má²ján³ jon² tsá² má²lieih²¹ hí³, ñí¹náɨ² bíh¹ jmɨ́¹ cuá¹hún¹. Jmɨ́¹ má²hí¹jáunh²³ tsú² jáun² hú¹ juɨ³² né³, ca³náɨ³² sun¹ jɨ³ hi³ má²ñí¹ná¹tsan³² tsú².

26 Jáun² ca³teh³ tsú² jan² tsá² quian²¹ hi³ ca³ngáɨh³ dí² he³ dá² lɨ³.

27 Jáun² tsá² quian²¹ tsú² hí³ ca³juáh³: "Hliá² má²cuanh³² renh² bíh¹ hnú², hi³ jáun² ñeh² hnú² má²lɨ́²jmú³ héih³² hi³ jngɨh³ tsú² cuá¹juɨ́² míh¹ húnh¹ hí³, quí¹hliá² má²cuanh³² renh² hnú² cáun² hi³ re² hi³ tɨn²".

28 Tɨ³la³ tsá² má²ján³ hí³ má¹ná¹, ca³míh³ bí¹ tsɨ́³, hi³ tiú²uú² jmɨ́¹ hnió³ hen¹³ ñéih³. Jmɨ́¹jáun² cua³han³ jméi² tsú² hi³ ca³ñí¹lieh¹³, hi³ ca³hlɨ³ ca³liéinh³² tsú² jon² hi³ ca³záɨh³ dí² hi³ hniáuh³² hen¹³ ñéih³.

29 Jáun² tsá² hí³ né³, ca³záɨh³ jméi²: "Ñíh¹ bíh¹ hnú² re² jáh³ mii² má²cá²jmú³² jná¹³ ta²¹ quián¹³ hnú², hi³ má²ca³ma³ti²¹ jná¹³ ca³la³ jɨ́³² héih³² hi³ jmuh³² hnú², tɨ³la³ hí¹ cu³ jéin³² yáh³ tiá² má²ca³cuen²¹ hnú² jná¹³ uá¹jinh¹ jan² zéin¹ bíh¹ hi³ jmɨ́¹ jmu¹ jná¹³ cáun² jmáɨ¹ quion²¹ quiúnh¹ há²mei²¹ quion²¹.

30 Tɨ³la³ jmɨ́¹ cuanh²¹ jónh³² hnú² né³, tsá² lɨ́¹ ca³ñí¹quí² ñí¹hin² ó³² quɨéɨh³ hnú² quionh³ tsá²mɨ³ hláɨh¹, sa³ jáh³ húnh¹ máh³ má²lɨ́²jngɨh³² hnú² hi³ ca³tɨn¹ tsú²".

31 Hi³ jáun² né³, tsá² má²lieih²¹ hí³ ca³juáh³: "Hnú² jón³, la³jɨ́³² jmáɨ¹ bíh¹ ñíh³ hnú² quiúnh¹ jná¹³; hnú² bíh¹ tsá² lɨ³quián¹³

la³jɨ́³² hi³ nió³² jná¹³.
32 Quí¹ né³² ca³ta¹ dí² hi³ má¹hiún¹³
tsɨ³², quí¹hliá² renh² hnú² lɨ́³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ hi³
jmɨ́¹ má²jún¹ bíh¹, tɨ³la³ ta³né³² má¹ná¹,
lɨ́³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ hi³ má²ca³jenh¹³ tsú²; jmɨ́¹
má²já²háɨn³ cu³tí¹³ bíh¹ tsú², tɨ³la³ ta³né³²
né³ má²ná¹néh³² dí² tsú² siáh³".

16

Cáun² jáɨ¹³ ca³tɨn¹ tsá² quian²¹ lɨ́¹ lɨ́n³

1 Jmɨ́¹jáun² ca³záɨh³ siáh³ Jesús tsá² haɨn²¹
hí³ tɨ³ con², hi³ ca³juáh³:
—Jmɨ́¹ zian² jan² tsá² jmɨ́¹ jmu² hua³hí¹³
la³jɨ́³² hi³ zia³² quioh²¹ jan² tsá² hánh³.
Tɨ³la³ ca³chó³² jmáɨ¹ hi³ ca³chá³ tsáu² tso³
quioh²¹ tsú² ñí¹con² tsá² hánh³ hí³. Ca³chá³
tsú² hi³ tsá² quian²¹ tsú² hí³ néh¹ cáun² lɨ́¹
quí² lɨ́¹ hin²³ hi³ zia³² quioh²¹ tsú².
2 Jáun² tsá² hánh³ hí³ né³, ca³teh³ tsá²
quian²¹, hi³ ca³ngáɨh³ dí² la³ lá²: "¿Hí¹ tson²
bíh¹ la³ cun³ hi³ má²ca³chá³ tsáu² ñí¹con²
jná¹³ hi³ ca³tɨn¹ hnú²? Jɨenh¹ sí² quián¹³
neh²¹, ca³tɨ²¹ ta²¹ hi³ jmuh³² hnú² quion²¹
jná¹³, quí¹ tiú²uú² hnú² jmúh¹³ yáh³ ta²¹".
3 Jmɨ́¹jáun² ca³lɨ́n¹³ tsá² hí³: "¿Ha³ lánh³
rón³² jmu¹ jná¹³ ta³né³², quí¹hliá² juóu³²
jná¹³ má²ñí¹quin¹³ bíh¹ ta²¹ hi³ jmu² jná¹³?
Já² tiá² pin³ yáh³ jná¹³ hi³ cáh¹³ hué³². Já²
hua³heih²¹ bíh¹ nɨ́¹juáh³ hi³ cáun² lɨ́¹ mɨ́¹³
jná¹³ quɨe³ quioh²¹ tsáu².
4 Há¹, ta³né³² má²ño¹ jná¹³ ha³ lánh³ rón³²
jmu¹, hi³ jáun² lɨ³ zian² tsá² he³ jná¹³ hñú¹³
nɨ́¹ má¹ca³che² jná¹³ juóu³²".
5 Hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² ca³teh³ tsú² ma³
quin³² ma³ jan³² tsá² ná¹ren² hí³ quioh²¹
juo¹³. Ñí¹con² tsá² la³ñí¹ hí³ ca³ngáɨ³ tsú²:
"¿Cónh³ ren² hnú² quioh²¹ juóu³² jná¹³?"
6 Jáun² tsá² hí³ ca³juáh³: "Ren² jná¹³
hña³láu³ barril hi³ ha²¹ ma³ quiu³quia³ñu³
lí¹³ no¹". Jmɨ́¹jáun² tsá² quian²¹ tsá² hánh³
hí³ ca³juáh³: "Lá² rón³² sí² ca³tɨ²¹ hi³ ren²
hnú². Tia³juɨ³² ñí³, jmu³ hi³ ren² nú²
tu³la³quia³ tán¹".
7 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³ngáɨh³ tsú² siáh³
tsá² jan²: "Hnú² siáh³, ¿ha³ cónh³ ren²
hnú² quioh²¹ juóu³² jná¹³?" Jáun² tsá² hí³
ca³ngáɨ³: "Ren² jná¹³ quiún³ nio² hña³láu³
lio²¹ cuú²miih²¹". Jmɨ́¹jáun² ca³záɨh³ tsú²
siáh³ tsá² hí³ la³ lá²: "Lá² rón³² sí² ca³tɨ²¹ hi³
ren² hnú², jmu³ hnú² hi³ ren² nú² hnɨ³² nio²
hña³láu³ tsɨ²¹ quiú³ lio²¹ tán¹".
8 Jáun² juo¹³ tsá² quian²¹ tiá² chun¹ hí³
ca³juáh³: "Ha³ lánh³ rón³² jlánh¹ cháunh²³
chinh³² hnú² hi³ ca³lɨ́n¹³ hnú² jmúh¹³ la³
nɨ́²".
Jáun² jmɨ́¹jáun² ca³nia³ Jesús jáɨ¹³ jáun²
quioh²¹, hi³ ca³juáh³:
—Tsá² zian² hngá¹máh³ lá² jlánh¹ bíh¹
jan²¹ ñí¹con² tsá²mɨ³cuóun² raɨnh²¹ la³ cónh³
bíh¹ tsá² tanh² ta²¹ Dió³².
9 "Jáun² juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh²
hi³ cun³quionh³ hi³ zia³² quián¹³ hnoh²
ñí¹ hué²¹ lá², jmúh¹³ hnoh² hi³ lɨ³ zian²
tsá² juonh²¹ náh² re² quiúnh¹, jáun² nɨ́¹
má¹cá²chó³² jmáɨ¹ hi³ tsá¹³ hi³ jáun² quián¹³
hnoh² né³, lɨ³ zian² bíh¹ tsá² lɨ́¹³ he³ náh² ñí¹
lɨ́¹³ zian² náh² cun³ jmɨ́¹hi³nio².
10 "Nɨ́¹juáh³ zian² tsá² jmúh³² re² ta²¹
cun³quionh³ cú¹pih²¹ hi³ zia³² quioh²¹, jáun²
la³ má²chun¹ jáun² bíh¹ tsú² uá¹ cun³ ca³lɨ³
zia³² hliáun³ hi³ quioh²¹. Tɨ³la³ tsá² tiá²
jmu² hi³ chú³² cun³quionh³ cú¹pih²¹ hi³ zia³²
quioh²¹ né³, sa³jun³ chun¹ bíh¹ tsú² nɨ́¹juáh³
ca³lɨ³ zioh² hliáun³.
11 Hi³ jáun² nɨ́¹juáh³ tiá² la³ jmuh²¹ yáh³
hnoh² re² ta²¹ hi³ zia³² quián¹³ náh² ñí¹
hué²¹ lá², hi³ tiá² lin¹ nga³ quien², ¿lánh³
bíh¹ rón³² lɨ́¹³ hian³ náh² hú¹tá¹ hi³ quien²
cu³tí³ nɨ́¹ má¹jáun²?
12 Nɨ́¹juáh³ tiá² la³ chun¹ yáh³ náh² hi³
jmúh¹³ hua³hí¹³ hi³ quioh²¹ tsáu², ¿lánh³
bíh¹ rón³² lɨ́¹³ hian³ náh² hi³ lɨ́¹³ lɨ³ quián¹³
náh² hmóu³²?

Dió³² jɨ³ quɨe³ nɨ́²
(Mateo 6:24)

13 "Hí¹ jan² tsáu² tiá² lɨ́¹³ ma³tí³² ñí¹con²
gon³ juo¹³, quí¹ tiá² tɨ²¹ yáh³ tsɨ́³ tsú² tsá²
jan², hi³ tsá² jan² né³, tɨ́³² lɨ́n³² bíh¹ tsɨ́³ tsú²;
re² lɨ́n³² bíh¹ má²tí³² tsú² héih³² quioh²¹ tsá²
jan², hi³ tsá² jan² né³, tiá² ta²¹ tanh² yáh³
tsú². Jáun² né³, cónh³ tiá² lɨ́¹³ bíh¹ hno³ náh²
Dió³² cu³tsa³² quionh³ hi³ hniá¹ náh² hi³
zia³² ñí¹ hué²¹ lá².

14 Jmɨ́[1] má[2]lɨ́[2]juáh[3] jáun[2] Jesús jáɨ[13] nɨ́[2]
né[3], jáun[2] tsá[2] *fariseos cáun[2] lɨ́[1] ca[3]juú[2]
ca[3]ngáɨ[32] bíh[1] Jesús, quí[1]hi[3]hliá[2] jlánh[1]
ná[1]hniá[1] tsú[2] quɨe[3] hmóu[32].
15 Hi[3] jáun[2] Jesús ca[3]záɨh[3] tsá[2] hí[3]:
—Hnoh[2] tsá[2] lɨ́[1] ná[1]haɨh[32] náh[2] re[2] máh[1]
ñí[1] ta[3] ñí[1] tsáu[2], tɨ[3]la[3] Dió[32] cuá[1]ñi[32] he[3]
ná[1]lɨ́n[23] náh[2] hñu[3] honh[2]. Quí[1] zia[32] bíh[1]
hi[3] lɨ́[1] ná[1]lɨ́n[23] tsáu[2] hi[3] jlánh[1] quien[2], tɨ[3]la[3]
Dió[32] má[1]ná[1], hí[1] cú[1]pih[21] yáh[3] tiá[2] jéih[32] hi[3]
jáun[2].

*Héih[32] quioh[21] Dió[32] jɨ[3] liei[21] quioh[21] hla[1]
Moisés*

16 ”Jmɨ́[1] tɨ́[2] quien[2] bíh[1] liei[21] quioh[21] hla[1]
Moisés, jɨ[3] jáɨ[13] quioh[21] tsá[2] lɨn[3] hí[3] *tɨ[32]
jë[1] Dió[32], ca[3]la[3] tɨ[3] jmɨ́[1] cá[1]chó[21] jmáɨ[1] hi[3]
cuan[3] Juan[2], tsá[2] jmɨ́[1] zion[2] hí[3] jmáɨ[2] tsáu[2].
Jáun[2] la[3] cun[3] jmɨ́[1]jáun[2] né[3], ca[3]lɨ[3]liau[3] hi[3]
tsá[2]ngɨ[3] jú[1] chú[32] hi[3] ca[3]tɨ[21] héih[32] hi[3] jmu[2]
Dió[32], hi[3] jáun[2] tsá[2] jlánh[1] ná[1]cueh[32] pí[3] né[3],
má[2]ná[1]cah[23] bíh[1] jmáɨ[1] hi[3] lɨ́[13] tónh[32] jo[3]cuo[2]
Dió[32].
17 ”Tɨ[3]la[3] tɨ[3] huán[1] bíh[1] tsɨ́[3] hi[3] tsa[3]hín[3]
la[3]jɨ́[32] hi[3] jniá[3] chi[3]cuú[2] la[3] má[2]quionh[3]
hngá[1]máh[3] lá[2], la[3] cónh[3] bíh[1] jáɨ[13] hi[3]
rá[1]tioh[3] ñí[1] liei[21] jáun[2].

*Jesús hɨe[32] jáɨ[13] hi[3] ca[3]tɨn[1] tsá[2] hnió[3]
tsáun[3] quionh[3] ñí[2]cuo[2]*

*(Mateo 5:31-32; 19:1-12; Marcos 10:1-
12; 1 Corintios 7:10-16)*

18 ”Nɨ́[1]juáh[3] jan[2] tsá[2]ñuh[2] ca[3]tun[3] ñí[2]cuo[2],
hi[3] jáun[2] jan[3] jan[2] tsá[2]mɨ[3] siánh[3] siáh[3], jáun[2]
tsá[2] la[3] hí[3] lɨ́[1] jmu[2] tso[3] juón[1] bíh[1]. Hi[3]
nɨ́[1]juáh[3] zian[2] siáh[3] jan[2] tsá[2]ñuh[2] ca[3]jan[3]
tsá[2]mɨ[3] tsá[2] jmɨ́[1] ñí[2]cuo[2] tsá[2] hí[3], jáun[2]
tsá[2]ñuh[2] la[3] hí[3] má[2]lɨ́[2]jmú[3] siáh[3] tso[3] juón[1]
bíh[1].

Cáun[2] jáɨ[13] ca[3]tɨn[1] Lá[1] jɨ[3] tsá[2] hánh[3]

19 ”Jmɨ́[1] zian[2] jan[2] tsá[2] hánh[3] jmɨ́[1] quɨh[32]
jmáh[3]la[3] cá[2] ñí[1] hmɨh[32] chú[32] jniá[3], hmɨh[32]
zɨ́n[13] pin[3] hi[3] lɨ́[3] mí[2]ñi[32] lino, hi[3] cun[3]
tsa[3]háu[2] jlánh[1] jmɨ́[1] má[2]hiún[2] tsú[2] tsɨ́[3] hi[3]
jmu[2] jmáɨ[1].
20 Ja[3]bí[1] jmɨ́[1]jáun[2] jmɨ́[1] zian[2] jan[2] tsá[2]
tia[3]mii[2], tsá[2] jmɨ́[1] jmáɨ[2] Lá[1], hi[3] jmɨ́[1] lɨ́n[3]
mɨ[3]ho[21]. Tsá[2] hí[3] jmɨ́[1] tsá[2]cuá[2] hué[32]
ho[3]hñú[13] quioh[21] tsá[2] hánh[3] hí[3].
21 Tsá[2] tia[3]mii[2] hí[3] jmɨ́[1] hnió[3] cuh[3]
jmáh[3]la[3] má[32] suh[32] ñeh[2] mesa quioh[21] tsá[2]
hánh[3] hí[3]. Hí[1] la[3] tɨ[3] tsáɨ[2] jmɨ́[1] já[2]táunh[1] hi[3]
ziunh[32] ñí[1] lɨ́[3] jáun[2] mɨ[3]ho[21] quioh[21] tsú[2].
22 Jmɨ́[1] cá[1]chó[21] jmáɨ[1] hi[3] jun[3] tsá[2] tia[3]mii[2]
hí[3], jáun[2] cua[3]taunh[21] tsá[2]cuú[2] tsá[2]ta[3] Dió[32]
hi[3] cua[3]quiáun[32], hi[3] tsa[3]cuá[2] cáun[2] ñí[1] chu[21]
quionh[3] hla[1] Há[2]bran[21]. Ja[3]bí[1] tsá[2] hánh[3] hí[3]
ca[3]jun[3] siáh[3], jáun[2] ca[3]ñí[1]hón[21] tsú[2].
23 Tá[1]la[3] má[2]cuá[1]má[2]tso[2] tsú[2] jáun[2] tsɨ́[3]
quiu[3]juóu[32] né[3], ca[3]jɨe[3] tsú[2] tɨ[3] chi[3]cuú[2] ñí[1]
uóunh[3], ñí[1] cuá[3] hla[1] Há[2]bran[21] quionh[3]
hla[1] Lá[1] hí[3].
24 Jáun[2] ca[3]hóh[32] tiá[3] lɨ́n[32] hi[3] ca[3]juáh[3]:
“Hnú[2] tia[21] yeh[3] Há[2]bran[21], cuɨ́[1] lɨ́n[13] nú[2] hi[3]
juo[23] jná[13], cuéh[3] hnú[2] Lá[1] nɨ́[2] jáɨ[13] hi[3] jmu[3]
jlɨh[21] hna[13] zí[1]cuo[2] hi[3] ja[3]hiéih[3] zɨh[32] jná[13],
hi[3] jáun[2] lɨ[3] cuóuh[3], quí[1] jlánh[1] cuá[1]má[2]tso[1]
jná[13] tsɨn[32] ñí[1] chéi[3] uóu[32] lá[2]”.
25 Tɨ[3]la[3] hla[1] Há[2]bran[21] hí[3] ca[3]juáh[3]: “Hnú[2]
jón[3], cháu[1] hnú[2] honh[2] la[3]jɨ́[32] hi[3] chu[21] jmɨ́[1]
zia[32] quián[13] tá[1]la[3] jmɨ́[1] zian[2] nú[2] jáun[2],
tɨ[3]la[3] quioh[21] Lá[1] lá[2] jmɨ́[1] zia[32] jmáh[3]la[3] hi[3]
huáh[2] tsɨ́[3] bíh[1]. Ta[3]né[32] má[2]cuá[3] tsá[2] lá[2]
re[2] tɨn[2]; tɨ[3]la[3] hnú[2] má[1]ná[1], ca[3]tɨn[1] má[1]tsoh[1]
honh[2].
26 Ja[3]bí[1] zia[32] cáun[2] hná[1] jëh[3] jueh[32] lɨ́n[32]
ja[1] ñí[1] tiauh[1] dí[2], hi[3] jáun[2] hí[1] jan[2] yáh[3] tsá[2]
cuá[3] ñí[1] lá[2] tiá[2] lɨ́[13] ngá[13] tɨ[3] ñí[1] nɨ́[2], uá[1] cun[3]
ca[3]lɨ[3]hnió[3], sa[3]jun[3] hí[1] jan[2] tsá[2] tionh[2] ñí[1] nɨ́[2]
lɨ́[13] ngá[13] siáh[3] tɨ[3] lá[2]”.
27 Hi[3] jáun[2] tsá[2] jmɨ́[1] hánh[3] hí[3] ca[3]juáh[3]
siáh[3]: “Mɨ́[23] jná[13] ñí[1]con[2] hnú[2] tia[21] yeh[3],
¿há[1] tiá[2] zen[13] hnú[2] tiá[3] Lá[1] nɨ́[2] hñú[13] ñuh[32]
jná[13],
28 ñí[1] tionh[2] hñá[3] renh[2] jná[13], hi[3]
tsa[3]lienh[3] tsú[2] renh[2] jná[13]? Hi[3] jáun[2] tiá[2]
ja[3]táunh[1] tsú[2] ñí[1] cuá[1]má[2]tso[1] jná[13] lá[2]
tsɨn[32]”.
29 Tɨ[3]la[3] hla[1] Há[2]bran[21] ca[3]juáh[3]:
“Má[2]raunh[32] bíh[1] tsú[2] liei[21] quioh[21] hla[1]
Moisés, jɨ[3] jáɨ[13] quioh[21] tsá[2] lɨn[3] hí[3] *tɨ[32] jë[1]
Dió[32] nɨ́[2] siáh[3]; ¡cuɨ́[1] nie[13] tsú[2] jáɨ[13] jáun[2]!”
30 Jáun[2] tsá[2] hánh[3] hí[3] ca[3]juáh[3] siáh[3]:
“Tson[2] bíh[1] la[3] má[2]lɨ́[2]juah[21] hnú[2] nɨ́[2] tia[21]

yeh³ Há²bran²¹, tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ jan² tsá² má²ca³jenh¹³ ja¹ tsá² má²cá²tsan³ la³ tsó³² hi³ tsa³lienh³ tsá² hí³, jáun² cu³tí³ záɨ³² bíh¹ tsú² jmɨ́¹ tsɨ́³”.

31 Jáun² hla¹ Há²bran²¹ ca³ngáɨ³ siáh³: “Nɨ́¹juáh³ tiá² hnió³ yáh³ tsú² ne³ jáɨ¹³ quioh²¹ hla¹ Moisés, sa³jun³ jáɨ¹³ quioh²¹ tsá² lɨn³ hí³ tɨ³² jë¹ Dió³² jmɨ́¹tin², jáun² sa³jun³ tónh³² bíh¹ tsú² ta²¹ jáɨ¹³ hi³ juáh³ jan² tsá² ca³jenh¹³ ja¹ tsá² má²cá²tsan³”.

17

Jesús hɨe³² jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² jmu² hi³ tanh³² tsáu² tso³
(Mateo 18:1-7, 18-35; Marcos 9:42)

1 Jmɨ́¹jáun² ca³záɨh³ Jesús tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² la³ lá²:

—Cu³tí³ tiá² chau²¹ jmáɨ¹ hi³ juáh¹³ hi³ tiú²uú² zia³² hi³ jmu³ hi³ tánh³² tsáu² tso³, tɨ³la³ jlánh¹ juo²³ tsá² jmu² hi³ tsá²mɨ³cuóun² raɨnh²¹ tsú² tanh³² tso³.

2 Jlánh¹ bíh¹ re² sá¹jmɨ́¹ hi³ tónh³² tsú² zié³ láɨ¹ tsá² la³ hí³, hi³ chí¹hñéih²³ cáun² tá² quɨ́n¹ pa²¹ lɨ́n²¹, hi³ jáun² jmɨ́¹ taun³ tsú² hñu³ jmɨ́²miih²¹ cha³ jmɨ́¹ jmu³ tsú² hi³ jan² tsá¹míh¹ jmu³ tso³.

3 Jáun² jmúh¹³ hnoh² hua³hín¹³ hi³ tiá² jmúh¹³ náh² la³ jáun².

”Nɨ́¹juáh³ jan² renh² hnú² ca³jmú³ hlah³ ñí¹con² nú², hniáuh³² hlɨ́¹ lienh¹ nú² tsú²; jáun² nɨ́¹juáh³ ca³za³ tsú² jmɨ́¹ tsɨ́³ né³, jáun² jmúh¹³ hnú² juenh² honh².

4 Uá¹jinh¹ quiau³ jéin³² cú² jmáɨ¹ jmu² tsú² hlah³ ñí¹con² nú², hi³ jáun² quiau³ jéin³² siáh³ mɨ³² tsú² uu³ɨ³tso³ ñí¹con² nú², hi³ juáh³ tsú² hi³ tiú²uú² hi³ jmu³, jáun² hniáuh³² bíh¹ jmúh¹³ hnú² juenh² honh² ñí¹con² tsú².

Ñí¹con² tsá² nio² cáun² tsɨ́³ zia³² pí³

5 Jmɨ́¹jáun² tsá² ná¹lɨ́n³ hí³ *tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Dió³² ca³záɨh³ la³ lá² Tɨ³² Juo¹³ dí²:

—Hnú² Tɨ³², jmúh¹³ hnú² hi³ tɨ³ lɨ³mí¹ niau²¹ cáun² tsɨ́³ jnoh¹.

6 Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Sá¹ hi³ jmɨ́¹ ná¹tioh³ cáun² honh² náh², uá¹jinh¹ ma³pih²¹ lɨ́n²¹ la³ cun³ tí³ cá² máɨ³ mɨ³ mostaza, jáun² jmɨ́¹ lɨ́¹³ bíh¹ juoh¹ hnoh² hmá² sí² náɨ² lá²: “Cuɨ́¹ cáɨ² hnú² ñí¹ chi²¹ nɨ́², cuɨ́¹ cha³jná¹ hnú² hñu³ jmɨ́²miih²¹”, jáun² hmá² lá² jmɨ́¹ má²taunh¹³ bíh¹ hnoh² ta²¹.

Ta²¹ hi³ ca³tɨn¹ jan² tsá² quian²¹ jmu³

7 ”Nɨ́¹juáh³ zian² jan² tsá² quian²¹ náh², hi³ cuɨ́²ñí¹quiáh² hué³², ho³ hi³ cuɨ́²ñí¹jmú¹³ hua³hí¹³ jáh³ joh² náh² ñí¹ lɨ́³ ñí¹náɨ² quián¹³ náh², jáun² nɨ́¹ má¹cuanh³² tsá² hí³ ñéih³ né³, ¿tiá² né¹ hí¹ juouh³² náh² tsá² hí³: “Ña³², ñá²ñí³, ñá²jmu³ má³²”?

8 Ján¹han²¹, tiá² juáh²³ yáh³ hnoh² la³ nɨ́², tɨ³la³ hnoh² dá² juáh³ la³ lá² bíh¹: “Cuá²jmu³ hua³jan²¹ má³² hi³ cuh²¹ jná¹³, cuá²quih³² hmɨh³² tiáu², jáun² cuéh¹ hnú² la³jɨ́³² hi³ hnó³² jná¹³ má¹tɨ³ ñí¹jmu¹ jná¹³ má³². Jáun² nɨ́¹ má¹laɨ³² jáun² jná¹³ má³² né³, má²jmúh¹³ hnú² siáh³ huen²”.

9 ¿Hí¹ hiáuh²³ tsá² quian²¹ hí³ tiá¹hmah¹ nɨ́¹juáh³ má²lɨ́²ma³tí³² la³jɨ́³² héih³² quioh²¹ juo¹³? Tiá² lin¹ tiá¹hmah¹ hiáuh²³ yáh³ tsú².

10 Jáun² hnoh² né³, nɨ́¹juáh³ ma³tih²¹ náh² la³jɨ́³² héih³² hi³ ca³hian³, jáun² má¹jáun² ca³tɨn¹ hnoh² juáh¹³ la³ lá²: “Jnoh¹ láɨ³ tsá² quian²¹ tiá² lin¹ ñí¹ jmu³ ta²¹, quí¹ cáun² ca³jmú¹³ jnoh¹ la³ cun³ hi³ jmɨ́¹ hniáuh²¹ má²ca³jmú¹³ bíh¹”.

Jesús jmah²³ quian³ tsá² lɨ́n³ mɨ́¹uɨ́³ mɨ³ho²¹ péin³

11 Jáun² ngau³ siáh³ Jesús juɨ³² má²hún¹ hi³ tsó³² tɨ³ já¹ juú² Jerusalén. Jáun² ca³nga² tsú² hué¹³ tsá² hɨ́n¹³ tɨ³ Samaria, jɨ³ hué¹³ tsá² hɨ́n¹³ tɨ³ Galilea nɨ́².

12 Jmɨ́¹ cá¹chó²¹ tsú² jáun² ñí¹ nio¹ cáun² juú² míh¹, jáun² né³, quian³ tsá² ná¹lɨ́n³ mɨ́¹uɨ́³ *mɨ³ho²¹ péin³ ca³ja³taunh²¹ má²janh² tɨ³ juɨ³² ñí¹ cuá¹ja³² jáun² Jesús. Tá¹la³ tionh² ñí¹ uóunh³ jáun² tsú²,

13 ca³hléh³ tiá³, hi³ ca³juáh³:

¡Hnú² Tɨ³² Jesús, cuɨ́¹ ja² mií³ honh² hnú² quiú¹³ jnoh¹!

14 Jmɨ́¹ ca³jɨ́en³² jáun² Jesús tsá² hí³, jáun² ca³záɨh³ dí² la³ lá²:

—Cuá²táunh¹ náh², cuá²ma³jnia¹³ náh² ñí¹con² mí²tsáu².

Jáun² tá¹la³ jmɨ́¹ má²hí¹tsá²táunh¹ jáun² hú¹ juɨ³² bíh¹ tsá² hí³, ca³lan³.
15 Jáun² jan² tsá² hí³ ca³jính³² tɨ³ ñí¹ zenh¹ Jesús jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ jáun² hi³ má²laɨn³², hi³ hí¹hleh³² tiá³ lɨ́n³² hi³ hí¹má²quien² Dió³².
16 Jmɨ́¹ cuan¹ tsú² jáun² ta³ ñí¹ Jesús né³, ca³di³jñí³² hi³ ca³jmú³ cuá¹hin³ ca³la³ tɨ³ hué³², hi³ ca³cué³ tiá¹hmah¹. Tsá² ca³jính³² hí³ má¹ná¹, tsá² hɨ́n¹³ tɨ³ hué¹³ Samaria bíh¹.
17 Jáun² Jesús ca³ngáɨh³ tsá² hí³:
—¿Haun¹³ juáh¹³ tá¹ quian³ hnoh² má²laɨn³²? ¿Ha³ jinh¹ ja³taunh²¹ tsá² ñu³ hí³ né³?
18 ¿Hí¹ jmáh³la³ jan² tán¹ *tsá²cá²jo²¹ lá² uá¹ ca³jính³² hi³ ma³quien² Dió³²?
19 Jáun² Jesús ca³záɨh³ tsá² hí³:
—Náu², cuánh². Má²laɨn³² nú², quí¹hliá² lɨ́²cháh¹ nú² cáun² honh² bíh¹.

Jmáɨ¹ hi³ zen³ Dió³² tsá² hau³ jáɨ¹³
(Mateo 24:23-28, 36-41)

20 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, tsá² *fariseos ca³ngáɨh³ Jesús, hi³ ca³juáh³:
—¿Lɨ́h³ zen³ Dió³² tsá² hau³ jáɨ¹³ hué³² lá² quiú¹³ dí²?
Jáun² Jesús ca³ngáɨ³:
—Chau²¹ bíh¹ jmáɨ¹ hi³ cuán¹³ tsá² má²ca³hión³² hí³ Dió³², tɨ³la³ jun³juáh¹³ lɨ́¹³ cú²tiú² cú²jan³² yáh³.
21 Sa³jun³ lɨ́¹³ juáh³ tsáu²: "Tɨ³ lá² má²cuá¹ho² tsú² jáɨ¹³"; sa³jun³ lɨ́¹³ juáh³ tsú² siáh³: "Ñí¹ zio¹ má²cuá³ tsú²". Quí¹ tsá² hí³ dá² má²ngɨ³² bíh¹ ja¹ quián¹³ hnoh².
22 Jmɨ́¹jáun² ca³záɨh³ tsú² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² la³ lá²:
—Chau²¹ jmáɨ¹ hi³ lɨ³ hniá¹ lɨ́n²¹ hnoh² hi³ jná¹³ Jon² tsá²mɨ³cuóun² já¹ñí³² ná¹ ja¹ quián¹³ hnoh², uá¹jinh¹ cú² jmáɨ¹; tɨ³la³ tiá² cáun² lɨ́¹ lɨ́¹³ yáh³.
23 Má¹jáun² lɨ³ zian² tsá² juáh³: "Tɨ³ lá² má²cuanh³²"; ho³lá²dá² juáh³ tsú² siáh³: "Tɨ³ ó³² má²cá²jnia³". Tɨ³la³ ha³ lɨ́² lɨ́¹ cua³táunh¹ náh² cu³hna²¹ tsá² la³ hí³.
24 Quí¹ la³jmɨ́¹ hia³² sɨ́² quioh²¹ miíh³² jo²¹ cáun², hi³ jáun² taɨ³² ca³la³ tɨ³ jo²¹ cá² táun², la³ jáun² bíh¹ lɨ́¹³ nɨ́¹ má¹jaunh³² jná¹³ Jon² tsá²mɨ³cuóun².
25 Tɨ³la³ la³ñí¹ tín² ca³tɨn¹ jná¹³ má¹tso¹ lɨ́n²¹ tsɨn³²; hi³ tsá² zian² né³² zeh³ jná¹³ tɨ³ có³².
26 Quí¹ jmáɨ¹ hi³ jáunh¹³ jná¹³ Jon² tsá²mɨ³cuóun², lɨ́¹³ la³jmɨ́¹ lɨ²¹ jmáɨ¹ hi³ jmɨ́¹ zian² hla¹ Noé.
27 Tsá² jmɨ́¹ zian² jmɨ́¹jáun² cá² ñí¹ ca³tiánh³ ná¹cuú² ná¹hɨ́nh²³ bíh¹, hi³ ná¹jéinh³² siáh³ cuo², ja³ tsá² cuen² tsáu² jon² siáh³ hi³ jéinh³² cuo², ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmáɨ¹ hi³ ca³hi³ Noé hñu³ cuó² jueh³² jáun². Jáun² jmɨ́¹ cá¹chó²¹ jmáɨ¹ hi³ ca³ja³tsauh²¹ jmáɨ² né³, la³jɨ́n³² bíh¹ tsá² hí³ ca³hiá² cá²tsan³.
28 Ja³bí¹ la³ jáun² siáh³ ca³lɨ³ jmáɨ¹ hi³ jmɨ́¹ zian² hla¹ Lot. Tsá² jmɨ́¹ zian² jmɨ́¹jáun² uá²jaɨ³² cáun² lɨ́¹ ca³cuu³ ca³hɨnh³ bíh¹, hi³ cá² ñí¹ zia³² hi³ ná¹quí² ná¹la³² bíh¹ jɨ³ hi³ tɨ́² hnaɨh³² siáh³; hi³ cá² ñí¹ zia³² hi³ ná¹jñí² ná¹hó²³ bíh¹ ca³tiánh³, hi³ cáun² ta²¹ tiá² lɨ³ hñú¹³ bíh¹ siáh³.
29 Tɨ³la³ jmɨ́¹ cuá¹han³ jáun² hla¹ Lot juú² Sodoma ñí¹ jmɨ́¹ cuá³ né³, jmɨ́¹jáun² ca³ziú² cá²súh³² juɨ²¹ quɨ́n¹ azufre hi³ hún¹ sɨ́² chéɨ³ lɨ́n³² hi³ ca³súh³² chi³cuú². Cun³quionh³ hi³ jáun² bíh¹ ca³hiá² cá²tsan³ la³jɨ́n³² tsá² hí³.
30 La³jmɨ́¹ ca³jmú³ jáun² tsá² hí³ bíh¹ jmu³ tsú² má¹jáun², jmáɨ¹ hi³ ma³jnia³² jáun² Jon² tsá²mɨ³cuóun².
31 "Nɨ́¹ má¹cá²chó³² jmáɨ¹ jáun² né³, tsá² cuá¹tsɨ²¹ tsáɨh³ hñú³ máɨ² tsáɨh³ quioh²¹, tiá² hniáuh³² yáh³ son¹³ hi³ tsa³quián³ hi³ nio² ñéɨh³ quioh²¹, hniáuh³² la³juɨ³² cuon³ bíh¹ tsú²; hi³ nɨ́¹juáh³ tsá² cuá¹hún¹ ñí¹náɨ² né³, tiá² hniáuh³² yáh³ tsánh³² tsú² tɨ³ ñí¹ zeh¹ hñú¹³.
32 Jáun² cháu¹ náh² honh² la³ cun³ hi³ ca³quiúnh³² jáun² hla¹ tsá²mɨ³ ñí²cuo² Lot hí³.
33 Nɨ́¹juáh³ tsá² hnió³ lión³² hnga² jmɨ́²chí³ quioh²¹, tsá² la³ hí³ tɨ³ tsa³hín³ bíh¹, tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tsá² já²hín³ jmɨ́²chí³ quioh²¹ [cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ jná¹³] né³, tsá² la³ hí³ bíh¹ tɨ³ liáun³.
34 "Juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh², hi³ má¹ca³niéɨ² jmáɨ¹ jáun², má¹jáun² má²ná¹cuóun¹ gon³ tsáu² ñí¹ jen³; jan² tsá²

hí³ tsánh³² hñu³mɨ³cuú², hi³ jan² né³ tá¹ron¹³
bíh¹.
35 Nɨ́¹ má¹jáun² siáh³, gon³ tsá²mɨ³
ná¹quiuh³² cán¹; jan² bíh¹ tsá² hí³ tsánh³²,
hi³ jan² né³ tá¹zanh¹ bíh¹.
36 [Ja³bí¹ má¹jáun², gon³ tsá²ñuh² ná¹jmu²
ta²¹ ñí¹náɨ², jan² bíh¹ tsá² hí³ tsánh³²
hñu³mɨ³cuú², hi³ jan² né³, tá¹zanh¹ bíh¹.]
37 Jmɨ́¹ má²lɨ́²niéi³² tsú² jáun² hi³ juáh³
Jesús la³ nɨ́², jáun² ca³ngáɨ³ tsú²:
—Hnú² Tɨ³², ¿ha³ dá² jinh¹ lɨ́¹³ hi³
má²lɨ́²juah²¹ hnú² nɨ́²?
Jáun² Jesús ca³juáh³ siáh³:
—Lɨ³ lin¹ bíh¹ jmáɨ¹ jáun² la³jmɨ́¹ lɨ́² lin¹
ñí¹ rá²jún¹ jáh³ cun³quionh³ hi³ jlánh¹ cuú²
ngɨh³² tú²jue³².

18

Jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ jan² tsá²mɨ³ hnáɨ³ quionh³ tsá² lɨ́n³ jue²¹

1 Hi³ jáun² Jesús ca³hɨ́eh³ tsá² haɨn²¹ hí³
tɨ³ con², hi³ ca³tɨ²¹ liéinh³² tsú² Dió³² jmáɨ¹
ca³la³ jɨ́³², hi³ tiá² hniáuh³² ma³tsan² tsú² tsɨ́³.
Jáun² ca³jmú³ dí² cáun² jáɨ¹³,
2 hi³ lɨ́³ la³ lá²:
—Jmɨ́¹ zian² jan² jue²¹ jmɨ́¹ cuá³ cáun²
juú². Tsá² lɨ́n³ jue²¹ hí³ tiá² ta²¹ jmɨ́¹ tanh²
yáh³ Dió³², sa³jun³ jmɨ́¹ tanh² bíh¹ hó¹ñí¹
tsá²co¹.
3 Ja³bí¹ juú² jáun² jmɨ́¹ zian² siáh³ jan²
tsá²mɨ³ hnáɨ³. Tsá²mɨ³ hí³ jmɨ́¹ tsá²jɨen³ hiú²
cuóh³² lɨ́n³² jue²¹ hí³, hi³ jmɨ́¹ zaɨh³² dí² jue²¹
hí³ la³ lá²: “Ma³ré¹³ tiá³ uu³mí²tsɨ³² quion²¹
jná¹³ quiúnh¹ ná¹ tsá² hau²”.
4 Tɨ³la³ hliáun³ jmáɨ¹ bíh¹ ca³nga² hi³ tiá²
jmɨ́¹ hei³² jue²¹ hí³ hi³ ma³re² hniéi² jáun².
Tɨ³la³ ca³chó³² jmáɨ¹ hi³ ca³lɨn¹³ jue²¹ hí³ la³
lá²: “Uá¹jinh¹ tiá² ta²¹ tanh³² jná¹³ Dió³²,
sa³jun³ tanh³² jná¹³ hó¹ñi³² tsá²co¹,
5 tɨ³la³ cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ hiú² cuóh³²
ja³² tsá²mɨ³ nɨ́² hi³ ñi³jmu¹ liúnh¹, hi³ jáun²
cu³tsa³² cuɨ́¹ má¹ré¹³ jná¹³ cú²jueh³², hi³
jáun² tiú²uú² ja³ma³tsan² tsú² tsɨn³² jná¹³”.
6 Jáun² Tɨ³² Juo¹³ dí² ca³juáh³:
—La³ jáun² bíh¹ ca³juáh³ jue²¹ hláɨh¹ hí³.
7 ¿Há¹ tiá² ma³re² Dió³² hniéi² quioh²¹ tsá²
má²ná¹quiánh¹ joh¹, tsá² ná¹hiú² ná¹mɨ³² la³
huá² la³ jma²? ¿Hí¹ ma³lé³ tsú² hi³ ma³hau³?
8 Juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh², hi³ tia³juɨ³²
bíh¹ ma³re² Dió³² hniéi² quioh²¹ tsá²
joh¹. Tɨ³la³ nɨ́¹ má¹jaunh³² jná¹³ Jon²
tsá²mɨ³cuóun² né³, ¿hí¹ chanh²¹ bíh¹ jná¹³
tsá² má²ná¹taunh² ta²¹ ñí¹ hué²¹ lá² nɨ́¹
má¹jáun²?

Cáun² jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ jan² tsá² fariseo quionh³ jan² tsá² chi² hmah²¹

9 Hi³ jáun² Jesús ca³jmú³ cáun² jáɨ¹³
ñí¹con² tsá² jmɨ́¹ ná¹lɨ́n²³ hí³ hi³ chun¹
hmóu³², tsá² jmɨ́¹ ná¹lɨ́n²³ hí³ hi³ jun³ lin¹
yáh³ tsá² siánh³, hi³ ca³juáh³ dí² la³ lá²:
10 —Jmɨ́¹ zian² gon³ tsá²ñuh² hi³
ca³ñí¹lienh¹³ Dió³² hñu³ cuáh³² chín¹. Jan²
tsá² hí³ tsá² *fariseo, hi³ jan² siáh³ *tsá² chi²
hmah²¹.
11 Tsá² fariseo hí³ ca³jmú³ zenh² hi³
ca³liéinh³² Dió³², hi³ ca³juáh³ la³ lá²: “Hnú²
Dió³² Juóu³² jná¹³, cué²³ jná¹³ tiá¹hmah¹
hnú² quí¹ tiá² lɨ́n³ yáh³ jná¹³ la³jmɨ́¹ lɨ́n³ tsá²
siánh³, la³jmɨ́¹ lɨ́n³ tsá² háɨn², tsá² hláɨh¹, tsá²
lɨ́¹ jmu² lɨ́¹ tsau³² nɨ́² siáh³; sa³jun³ lɨ́n³ jná¹³
la³jmɨ́¹ lɨ́n³ tsá² chi² hmah²¹ zenh² ó³².
12 Jná¹³ má²hɨen²¹ tun³ jéin³² cun³ jña³
jmáɨ¹, hi³ jɨ́enh²³ jná¹³ siáh³ ñí¹con² hnú²
cáun² la³ cun³ quia³ quioh²¹ la³jɨ́³² hi³ láɨ²³
ná¹”.
13 Tɨ³la³ tsá² chi² hí³ hmah²¹ ca³ta³zanh¹
ñí¹ uóunh³ ca³lá², sa³jun³ ca³ziauh³ bíh¹
tsá² hí³ ñí¹ chi³cuú²; hi³ jáun² cáun²
ca³ta³dí¹quien² ñí¹ tsɨ́³ bíh¹, hi³ dí¹juáh²³:
“¡Hnú² Dió³², cuɨ́¹ ja² miɨ́³ honh² hnú²
ñí¹con² jná¹³, tsá² ren² ná¹ tso³!”
14 Jáun² Jesús ca³juáh³:
—Juanh²¹ jná¹³ ñí¹con² hnoh², tsá² chi²
hí³ hmah²¹ bíh¹ tsá² má²jɨ² jmɨ́¹ tsɨ́³ jmɨ́¹
ngah²¹ hñú¹³; tɨ³la³ tsá² fariseo hí³ má¹ná¹,
tiá² jɨ² yáh³ jmɨ́¹ tsɨ́³ jmɨ́¹ ngah²¹. Quí¹ tsá²
jmu² pan¹ hnga², tsá² la³ hí³ tɨ³ má²méih³
bíh¹ hi³ quien²; tɨ³la³ tsá² tiá² jmu² quien²
hnga² má¹ná¹, tsá² la³ hí³ bíh¹ tɨ³ jlánh¹ lɨ³
quien².

Jesús má²miih² tsá¹míh¹
(Mateo 19:13-15; Marcos 10:13-16)

15 Ja³bí¹ jmɨ́¹jáun² cua³jan² tsáu² dáɨn² jon² ñí¹con² Jesús, hi³ hnió³ tsú² hi³ Jesús tin³ cuo² dáɨn². Tɨ³la³ jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ jáun² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú² hi³ jmu² tsá² hí³ la³ jáun² né³, jáun² ca³jin³ tsú² tsá² ná¹jan² hí³ dáɨn².

16 Jmɨ́¹jáun² ca³teh³ Jesús tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con², hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:

—Cuéh³ náh² tsá¹míh¹ nɨ́² jáɨ¹³, cuɨ́¹ ja³táunh¹ ñí¹con² jná¹³, ha³ lɨ́² jnɨ́² náh² juɨ³² quioh²¹. Quí¹ tsá² lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́n³ tsá¹míh¹ nɨ́² bíh¹ lɨ́¹³ tónh³² jo³cuo² Dió³².

17 Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh²: Lɨ³ua³ jan² tsá² tiá² he² héih³² quioh²¹ Dió³² la³jmɨ́¹ he² tsá¹míh¹, tsá² la³ hí³ cu³tí³ tiá² lɨ́¹³ hí³ jo³cuo² Dió³².

Jan² tsá¹ñú¹ hánh³ liéinh³² Jesús
(Mateo 19:16-30; Marcos 10:17-31)

18 Jmɨ́¹jáun² ca³ngáɨ³ jan² tsá² chín¹ ñí¹con² tsá² *judíos ñí¹con² Jesús, hi³ ca³juáh³:

—Hnú² Tɨ³² chun¹, ¿he³ bíh¹ hniáuh³² jmu¹ jná¹³ hi³ jáun² lɨ́¹³ lɨ³ zian² jná¹³ la³ cun³ jmɨ́¹hi³nio²?

19 Jáun² Jesús ca³záɨh³ tsá² hí³:

—¿He³ láɨh³² juáh³ hnú² hi³ jná¹³ tsá² chun¹? Hí¹ jan² yáh³ tsá² chun¹ tiá² zian², jɨ́³²la³ jan² Dió³² bíh¹ chun¹.

20 Má²ñíh¹ bíh¹ hnú² la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² héih³² quioh²¹ Dió³², hi³ juáh³ la³ lá²: "Ha³ lɨ́² jmú² náh² juón¹, ha³ lɨ́² jngɨh³ náh² tsáu², ha³ lɨ́² háɨn² náh², ha³ lɨ́² lɨ́¹ ma³tson¹³ náh² jú¹ tɨ́¹jáɨ², tianh³² náh² ta²¹ ñeh² mí²ziúh²".

21 Jáun² tsá² hí³ ca³juáh³:

—La³jɨ́³² bíh¹ hi³ nɨ́² má²ca³ma³ti²¹ jná¹³ la³ cun³ jmɨ́¹ míh² ná¹.

22 Jmɨ́¹ má²lɨ́²niéi³² jáun² Jesús jë¹ tsá² hí³ né³, ca³juáh³:

—Cun³ jáun² zia³² bíh¹ cónh³í¹ cáun² hi³ hniáuh³² jmúh¹³ nú²: cuánh², cuá²hnáɨ¹ la³jɨ́³² hi³ zia³² quián¹³, hi³ jáun² tsoh³ quɨe³ jáun² ñí¹con² tsá² tia³mii², hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lɨ́¹³ lɨ³ hánh³ nú² hñu³mɨ³cuú². Nɨ́¹ má¹lɨ³² jáun² né³, ña³² cu³hna³² jná¹³.

23 Jmɨ́¹ má²lɨ́²niéi³² jáun² tsá² hí³ jáɨ¹³ nɨ́² né³, jlánh¹ hlaɨh³ ta³no¹ tsɨ́³, quí¹hliá² jlánh¹ hánh³.

24 Jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ jáun² Jesús hi³ hlaɨh³ má²nio² tsɨ́³ tsá² hí³, jáun² ca³juáh³ la³ lá²:

—¡Hénh³ ma³ jlánh¹ juóuh³² hi³ hí³ jan² tsá² hánh³ jo³cuo² Dió³²!

25 Tɨ³ jlánh¹ bíh¹ huán¹ tsɨ́³ ngá¹³ jáh³ cánh¹ téh²³ tsú² camello chí² léh¹³ mɨ³quɨe³, la³ cónh³ bíh¹ hi³ hí³ jan² tsá² hánh³ jo³cuo² Dió³².

26 Jmɨ́¹ má²lɨ́²niéi³² jáun² tsá² tionh² hí³ jáɨ¹³ nɨ́² né³, ca³juáh³:

—Hi³ jáun² né³, ¿hin² bí¹ dá² tsánh² la³ lɨ́¹³ liáun³?

27 Jáun² Jesús ca³záɨh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Zia³² hi³ tiá² lɨ́¹³ jmu³ tsá²mɨ³cuóun², tɨ³la³ Dió³² bíh¹ Tsá² tɨn² jmu³.

28 Hi³ jáun² Pé¹ ca³záɨh³ Jesús la³ lá²:

—Sá¹nɨ́² jɨe³, jnoh¹ má²ca³chá¹³ tɨ³ có³² la³jɨ́³² hi³ jmɨ́¹ zia³² quiú¹³, hi³ jáun² má²ngɨ́¹ jnoh¹ quiúnh¹ hnú².

29 Jáun² jmɨ́¹jáun² ca³záɨh³ siáh³ Jesús tsá² hí³ la³ lá²:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ lɨ³ua³ jan² tsá² má²ca³tú³ hñú¹³, hi³ má²ca³chan³ siáh³ jméi² mí¹ziú¹³, raɨnh²¹ tsú², ñí²cuo² tsú², jɨ³ jon² tsú² nɨ́² siáh³, cun³ñí¹ hi³ tónh³² tsú² tsáu² jo³cuo² Dió³²,

30 tsá² la³ hí³ tɨ³ hliáun³ hiáuh³ bíh¹ ñí¹ hué²¹ lá² la³ cónh³ bíh¹ hi³ má²ca³chá³ tsú² jáun² tɨ³ có³², hi³ jáun² má¹jáun² hiáuh³ tsú² siáh³ hi³ lɨ́¹³ zian² cun³ jmɨ́¹hi³nio².

Jesús juáh³ siáh³ ñí¹ má²hnaɨh³² jéin³² hi³ jún³
(Mateo 20:17-19; Marcos 10:32-34)

31 Hi³ jáun² Jesús ca³teh³ siáh³ tsá² quian³tun³ hí³ tɨ³ la³ có³², hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:

—Sá¹nɨ́² jɨe³, ta³né³² má²hí¹uú²³ dí² tɨ³ já¹ juú² Jerusalén, ñí¹ lɨ́¹³ lɨ³tí³ ca³la³ jɨ́³² hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí² hi³ ca³jmú³ tsá² lɨn³ hí³ *tɨ³² jë¹ Dió³² jmɨ́¹tin², la³jɨ́³² jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ Tsá² lɨ́n³ Jon² tsá²mɨ³cuóun².

32 Tsá² hí³ bíh¹ jɨenh³ tsá² judíos ñí¹con² *tsá²cá²jo²¹, hi³ qui³ cáuh³² tsú² cú²nga¹, hi³ tu³ hión³² tsú², hi³ tiu³ hñéi³² tsú²,

33 hi³ quiu³ pan³ tsú² siáh³, hi³ nɨ́¹ má¹lɨ³² jáun² né³, jngah³ tsú²; tɨ³la³ ñí¹ má²cá²hnɨ́² jmáɨ¹ jáun² má¹ná¹, jenh¹³ bíh¹ jná¹³ ja¹ hla¹.
34 Tɨ³la³ tiá² ca³ngɨ¹³ yáh³ tsá² hí³ hi³ ca³juáh³ jáun² Jesús la³ nɨ́², cu³tí³ tiá² ca³lɨ³tsɨn² bíh¹ tsú² he³ dá² jmɨ́¹ niéih³ jáɨ¹³ jáun², quí¹hliá² jáɨ¹³ jáun² jmɨ́¹ lɨ́³ jú¹ jnɨ² bíh¹ hi³ ca³tɨn¹ tsú².

Jesús jmah²³ jan² tsá² ten³ có³² juú² Jericó (Mateo 20:29-34; Marcos 10:46-52)

35 Jmɨ́¹ má²ñí¹chau²¹ Jesús já¹ juú² Jericó. Can³² juɨ³² jáun² jmɨ́¹ cuá³ jan² tsá² ten³, hi³ jmɨ́¹ cuá¹mɨ³² cú¹dáɨn³.
36 Jmɨ́¹ ca³náɨ³² jáun² tsá² ten³ hí³ hi³ juóun³² lɨ́n³² tsáu² má²ñí¹hí¹já²táunh¹, jáun² ca³ngáɨ³ he³ dá² la³ lɨ́¹³.
37 Jáun² tsáu² ca³juáh³:
—Jesús, tsá² ja³ juú² Nazaret bíh¹ cuá¹ja³² ñí¹zio¹.
38 Jáun² tsá² ten³ hí³ ca³hléh³ tiá³ lɨ́n³² hi³ ca³juáh³:
—¡Hnú² Jesús, jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹, cuɨ́¹ ja² mií³ honh² hnú² ñí¹con² jná¹³!
39 Jáun² tsá² hí¹tsá²táunh¹ hí³ chí¹ján³ ca³jin³ tsá² ten³ hí³, hi³ jmɨ́¹ hnió³ tsú² cuá³² tsá² hí³ ta³máɨh³. Tɨ³la³ tsá² ten³ hí³ má¹ná¹, tɨ³ lɨ³mí¹ tiá³ ca³hléh³ bíh¹ hi³ ca³juáh³:
—¡Hnú² jón²zɨ́h¹ hla¹ Dá²vi²¹, cuɨ́¹ ja² mií³ honh² hnú² ñí¹con² jná¹³!
40 Hi³ jáun² Jesús ca³náu², hi³ ca³jmú³ héih³² hi³ tsa³quian³ tsú² tsá² ten³ hí³. Jmɨ́¹ cuan¹ jáun² tsá² ten³ hí³ ta³ñí¹ dí² né³, ca³záɨh³ dí² la³ lá²:
41 —¿He³ jmɨ́¹ hnáuh² hnú² jmu¹ jná¹³ ñí¹con² nú²?
Jáun² tsá² ten³ hí³ ca³ngáɨ³:
—Hnú² Juóu³² jná¹³, hnó³² jná¹³ hi³ jnia³ siáh³ mɨ́¹ñi³².
42 Jáun² Jesús ca³záɨh³ tsá² hí³:
—¡Cuɨ́¹ jnia¹ yáh³! Má²laɨn³² hnú² quí¹hliá² lɨ́²cháh¹ nú² cáun² honh².
43 Hi³ jáun² la³ cun³ jmɨ́¹jáun² bíh¹ ca³jnia³ siáh³ mɨ́¹ñí¹ tsá² hí³, jáun² ngau³ cu³chin¹ cu³hna²¹ Jesús hi³ hí¹má²quien² Dió³². Hi³ jáun² ca³la³ jɨ́n³² tsá² ca³jɨ́e³ hi³ jáun² ca³ma³tsú² ma³jónh³² Dió³².

19

Jesús jenh² Zaqueo

1 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, hi³ Jesús já¹ juú² Jericó.
2 Juú² jáun² jmɨ́¹ zian² jan² tsá² hánh³ jmáɨ² Zaqueo. Tsá² hí³ jmɨ́¹ chín¹ ñí¹con² *tsá² chi² hmah²¹.
3 Tsá² hí³ jlánh¹ ca³lɨ³hnió³ jɨ́e³ nɨ́¹juáh³ hin² dá² tsánh² hí³ Jesús; tɨ³la³ tiá² lɨ³ yáh³ jɨ́en³² tsú², quí¹ juóun³² lɨ́n³² bíh¹ tsáu² jmɨ́¹ ná¹ngɨh³² ñí¹ jáun², hi³ hnga² siáh³ Zaqueo hí³ jlánh¹ tsa¹; jáun² tiá² ca³lɨ³ yáh³ jɨ́en³² tsú² Jesús.
4 Jáun² cu³tsa³² chí¹ján³ tsú² cú²jueh³² ngau³, hi³ ja³uu³² tsɨ³ hmá² sí² náɨ² chi²¹ tɨ³ juɨ³² ñí¹ tsó²¹ Jesús, hi³ jáun² lɨ́¹³ jɨ́en³² dí², quí¹hliá² juɨ³² jaun³² ngá¹³ tsú².
5 Jmɨ́¹ cá¹chó²¹ jáun² Jesús ñí¹ chi²¹ hmá² jáun² né³, ca³ziauh³ ñí¹ tsɨ³ hmá², jáun² ca³juáh³:
—Hnú² Zaqueo, tia³juɨ³² son² ñí¹ nɨ́², quí¹ né³² ca³tɨn¹ jná¹³ ñí¹jnioh² hñuh³² hnú².
6 Jáun² Zaqueo la³juɨ³² ca³son² bíh¹, hi³ ca³hen³ Jesús ca³la³ hiún² lɨ́n³² tsɨ́³.
7 Jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ jáun² tsá² ná¹ngɨh³² hí³ hi³ ngau³ Jesús hñú¹³ tsá² hí³, jáun² ca³ziu³ ca³hɨen³ dí² Jesús, hi³ ca³juáh³:
—¿He³ láɨh³² sa³ hñú¹³ jan² tsá² ren² tso³ bíh¹ ngau³ tsá² nɨ́²?
8 Jmɨ́¹ cá¹chánh²¹ jáun² Zaqueo hñú¹³ né³, ca³jmú³ zenh², hi³ ca³záɨh³ Jesús:
—Hnú² Tɨ³², sá¹nɨ́² niéi², ñí¹con² tsá² tia³mii² cué¹³ jná¹³ cá²tsó¹³ la³jɨ́³² hi³ zia³² quion²¹; hi³ ñí¹con² tsá² má²ca³ma³can¹³ jná¹³ né³, cué¹³ jná¹³ siáh³ quiún³ nió³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ má²ca³háɨn³² jná¹³ jáun² quioh²¹ tsú².
9 Jáun² Jesús ca³juáh³ la³ lá² ñí¹con² tsú²:
—Né³² má²liáun³ tsá² hñú¹³ hñú³ lá², quí¹ cu³tí¹³ bíh¹ jan² tsá² jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹ tsá² lá².
10 Quí¹ jná¹³, Jon² tsá²mɨ³cuóun², má²cuan² hi³ ja³hnáh³² ná¹ tsá² má²já²cuɨn³. Hi³ ja³lion¹ tsá² la³ hí³ bíh¹ jná¹³ ja³.

Jáɨ13 hi3 ca3tɨn1 tsá2 zia32 hi3 nio2 jo3cuo2 (Mateo 25:14-30)

11 La3 má2ná1náɨ32 jáun2 bíh1 tsá2 hí3 jáɨ13
hi3 cuá1hleh32 jáun2 Jesús, jáun2 ca3jmú3
siáh3 Jesús cónh3í1 cáun2 jáɨ13 ñí1con2 tsú2,
quí1hliá2 tsá2 hí3 jmɨ́1 má2ná1lɨ́n23 hi3
cu3diá2jan2 bíh1 ma3jnia32 Jesús hi3 hí3
bíh1 dí2 tsá2 ca3hiáu32 Dió32 hi3 hau3 jáɨ13,
cun3ñí1 hi3 jmɨ́1 má2ñí1chau21 jáun2 Jesús já1
juú2 Jerusalén.
12 Hi3 jáun2 bíh1 ca3záɨh3 Jesús tsá2 hí3 la3
lá2:
—Jmɨ́1 zian2 cá2 mí1zionh2 tsá2 cáun2 hñú3
hi3 jmɨ́1 ná1quien2. Jáun2 jan2 tsá2 hí3 ngau3
ñí1 uóunh3, la3 tɨ3 hué32 siáh3, hi3 ca3ñí1mɨ́2
jáɨ13 hi3 lɨ́13 lɨ́n3 ta21 juú2co1, hi3 hu21 cuo2 ñí1
hliáun3; hi3 nɨ́1 má1lɨ32 jáun2 jáunh3.
13 Ñeh2 bíh1 hi3 tsó32 tsú2 jáun2 ca3teh3
quian3 tsá2 quian21, hi3 ca3tsóh3 dí2 ma3
cú2 mei21 héih32 quɨe3 *cú1tiáu2 ñí1con2 ma3
quin32 ma3 jan32 tsú2. Jmɨ́1jáun2 ca3záɨh3
tsú2 tsá2 quian3 hí3: "Cuá2ma3hliáun13 náh2
quɨe3 má2lɨ́2cué3 jná13 nɨ́2, ca3la3 ñí1 cá1chó21
jmáɨ1 hi3 jáunh13 jná13".
14 Tɨ3la3 tsá2co1 tsú2 má1ná1, jmɨ́1 ná1hau2
bíh1. Hi3 jáun2 jmɨ́1 ngau21 tsá2 hí3 né3,
ca3zen3 tsú2 tsá2 ja1 hmóu32 hi3 tsa3can32
jáɨ13, hi3 tsa3juah21 la3 lá2: "Cu3tí13 tiá2 hnáu2
jnoh1 hi3 lɨ́n13 tsá2 nɨ́2 ta21 juú2co1 jnoh1".
15 Tɨ3la3 cun3 jáun2 ca3lɨ3hiáun1 bíh1 tsú2
hi3 lɨ́n13 ta21; jmɨ́1 lɨ21 jáun2 né3, jaunh3 siáh3
juú2co1. Jmɨ́1 cuanh21 tsú2 jáun2 né3, ca3teh3
siáh3 tsá2 quian21 hí3, tsá2 ca3cuéh3 tsú2 hí3
quɨe3, hi3 ca3ngáɨ3 tsú2 nɨ́1juáh3 ha3 cónh3
ca3ta3tsaɨh21 tsú2 ma3 quin32 ma3 jan32.
16 Jáun2 tsá2 ca3ma3jnia32 la3ñí1 ta3 ñí1 tsú2
ca3juáh3 la3 lá2: "Hnú2 juóu32 jná13, má2zia32
cónh3í1 cú2 mei21 héih32 cú1tiáu2 la3 cónh3
bíh1 hi3 jmɨ́1 ca3cháh1 hnú2 jáun2 jo3uón32
jná13".
17 Jáun2 tsá2 má2lɨ́n3 hí3 ta21 ca3juáh3:
"Jlánh1 re2 la3 nɨ́2, hnú2 bíh1 jan2 tsá2
quian21 chun1. Jmu1 jná13 hi3 hnú2 lɨ́n13
ta21 ñí1con2 quia3 juú2, quí1hliá2 re2 bíh1
ca3jmuh3 hnú2 cun3quionh3 cú1pih21 hi3
ca3chá3 jná13 jáun2 jo3 cuonh2 nú2".
18 Jáun2 siáh3 siáh3 jan2 ca3ma3jnia32 ta3
ñí1 tsú2, hi3 ca3juáh3: "Hnú2 juóu32 jná13,
má2zia32 hñá3 nio2 hña3láu3 héih32 cú1tiáu2
la3 cónh3 bíh1 hi3 jmɨ́1 ca3cháh1 hnú2 jáun2
jo3uón32 jná13".
19 Ja3bí1 ñí1con2 tsá2 hí3 ca3juáh3 tsú2 siáh3
la3 lá2: "Jmu1 jná13 hi3 hnú2 lɨ́n13 ta21 ñí1con2
hñá3 juú2".
20 Jáun2 ca3ma3jnia32 siáh3 jan2 tsá2 siánh3
siáh3, hi3 ca3juáh3 la3 lá2: "Hnú2 juóu32 jná13,
lá2 nio2 quɨe3 hi3 jmɨ́1 ca3cuéh1 hnú2 jáun2
jná13. Cáun2 ca3tsáɨh32 pá1ñu21 bíh1 jná13
quɨe3 jáun2, hi3 ca3hmá3 jná13,
21 quí1hi3hliá2 juénh2 jná13 hnú2.
Quí1hliá2 ño1 jná13 hi3 hnú2 jan2 tsá2 huáh2
tsɨ́3, hnú2 jan2 tsá2 caun23 hi3 tiá2 ca3tɨn1 nú2
caun13, hi3 caun23 hnú2 siáh3 cáun2 hi3 tiá2
lɨ́2jñíh3".
22 Jmɨ́1jáun2 ca3juáh3 tsá2 má2lɨ́n3 hí3
ta21: "Hnú2 bíh1 jan2 tsá2 quian21 hláɨh1;
cun3quionh3 jëh2 nɨ́2 huen2 bíh1 hnú2 rá1tsɨ32
jná13 héih32 ñí1con2 nú2. Nɨ́1juáh3 tson2 ñíh1
hnú2 hi3 jná13 lɨ́n3 jan2 tsá2 huáh2 tsɨ́3, jan2
tsá2 caun2 cáun2 hi3 tiá2 ca3tɨn1, jan2 tsá2
caun2 hi3 tiá2 ca3jñí3,
23 hi3 jáun2 jmɨ́1 hniáuh21 bíh1 jmuh21
hnú2 ta21 quɨe3 nɨ́2 quion21 jná13, uá1jinh1
hñú3 ñí1 rá2tsɨ32 tsú2 quɨe3 bíh1 jmɨ́1
cuá1tionh2 nú2, hi3 jáun2 jmɨ́1 cuanh21 jná13
jmɨ́1 má2lɨ́13 héih1 jná13 hi3 má2tsɨn2 quɨe3
quion21".
24 Jáun2 tsá2 lɨ́n3 ta21 hí3 ca3jmú3 héih32
ñí1con2 tsá2 tionh2 ñí1 jáun2, hi3 ca3juáh3:
"Quin32 náh2 quɨe3 hi3 jmɨ́1 nio2 jo3cuo2 tsá2
lá2, hi3 cueh1 náh2 tsá2 ca3ta3tsaɨh21 nɨ́2 cú2
mei21 héih32 quɨe3".
25 Tɨ3la3 tsá2 jmɨ́1 tionh1 hí3 ca3ngáɨ3:
"Hnú2 juo13 jnoh1, já2 má2zia32 bíh1 cú2
mei21 héih32 quɨe3 quioh21 tsú2".
26 Jáun2 tsá2 lɨ́n3 ta21 hí3 ca3juáh3 siáh3:
"Juanh32 jná13, nɨ́1juáh3 tsá2 zia32 hi3
quioh21, tsá2 la3 hí3 tɨ3 hliáun3 hiáuh3 bíh1;
tɨ3la3 nɨ́1juáh3 tsá2 tiá2 zia32 quioh21 né3, tɨ3
quin3 bíh1 tsú2 la3 cun3 cú1pih21 hi3 zia32
quioh21 tsú2.
27 Hi3 jáun2 ca3tɨn1 la3jɨ́n32 tsá2 hau2

jná[13] hí[3] né[3], tsá[2] tiá[2] jmɨ́[1] hnió[3] hí[3] hi[3] lɨ́n[13] jná[13] ta[21] ñí[1]con[2], cuá[2]quian[32] náh[2] hi[3] má[1]tsán[13] náh[2] ta[3] ñi[32] jná[13] lá[2]” —ca[3]juáh[3] tsá[2] má[2]lɨ́n[3] hí[3] ta[21].

Jesús má[2]hí[3] já[1] juú[2] Jerusalén
(Mateo 21:1-11; Marcos 11:1-11; Juan 12:12-19)

28 Jmɨ́[1] má[2]lɨ́[2]juáh[3] jáun[2] Jesús la[3] nɨ́[2] né[3], ngau[3] siáh[3] juɨ[32] má[2]hún[1] hi[3] chau[21] tɨ[3] Jerusalén.

29 Jmɨ́[1] má[2]ñí[1]chau[21] tsú[2] jáun[2] juú[2] Betfagé, juú[2] nio[2] má[2]janh[2] có[32] máh[3] míh[1] Olivos, ñí[1] nio[1] siáh[3] juú[2] Betania, jáun[2] ca[3]zen[3] tsú[2] gon[3] tsá[2] haɨn[21] hí[3] tɨ[3] con[2] hi[3] tsa[3]táunh[1] chí[1]ján[3].

30 Hi[3] ca[3]záɨh[3] dí[2] la[3] lá[2]:

—Cuá[2]táunh[1] náh[2] juú[2] míh[1] nio[2] tɨ[3] chí[1]ján[3] nɨ́[2], jáun[2] nɨ́[1] má[1]ca[3]cha[3]táunh[1] náh[2] né[3], chanh[21] náh[2] jan[2] lo[1] búh[1] míh[1] hi[3] cuá[1]hñéih[1]; jáh[3] hí[3] hí[1] jan[2] tiá[2] hin[2] má[2]ca[3]ñi[3]tsɨn[1]. Jáun[2] cuá[2]zanh[1] náh[2] jáh[3] hí[3], hi[3] ñá[1]jan[32] náh[2] tɨ[3] lá[2].

31 Nɨ́[1]juáh[3] zian[2] tsá[2] ca[3]ngáɨ[3] ñí[1]con[2] hnoh[2]: “¿He[3] láɨh[32] sa[3] hnoh[2] yáh[3] ná[1]zanh[1] jáh[3] nɨ́[2]?”, jáun[2] juoh[1] náh[2] tsú[2] la[3] lá[2]: “Hliá[2] má[2]hniah[3] ñí[1]con[2] Tɨ[32] Juo[13] bíh[1] jnoh[1] jáh[3]”.

32 Jáun[2] ja[3]taunh[21] bíh[1] tsá[2] gon[3] hí[3], hi[3] jáun[2] ca[3]chanh[21] tsú[2] jan[2] lo[1] búh[1] míh[1] la[3] cun[3] hi[3] má[2]lɨ́[2]juáh[3] jáun[2] Jesús.

33 Hi[3] jáun[2] jmɨ́[1] má[2]ná[1]záɨnh[32] tsú[2] lo[1] míh[1] hí[3], jáun[2] ca[3]jɨ́e[32] tsá[2] joh[1] jáh[3], jáun[2] ca[3]juáh[3]:

—¿He[3] láɨh[32] sa[3] hnoh[2] yáh[3] ná[1]zanh[1] jáh[3] nɨ́[2]?

34 Jáun[2] tsá[2] gon[3] hí[3] ca[3]ngáɨ[3]:

—Hliá[2] má[2]hniah[3] ñí[1]con[2] Tɨ[32] Juo[13] bíh[1] jnoh[1] jáh[3].

35 Jáun[2] ca[3]ñí[1]jan[2] tsú[2] lo[1] búh[1] míh[1] hí[3] tɨ[3] ñí[1] zenh[1] Jesús. Jmɨ́[1]jáun[2] ca[3]na[3]tsɨ́[3] dí[2] ha[1] cu[3]hna[21] jáh[3] hí[3]. Jmɨ́[1] lɨ[21] jáun[2] né[3], ca[3]zion[3] dí[2] Jesús cu[3]hna[21] jáh[3].

36 Tá[1]la[3] jmɨ́[1] hí[1]tsau[32] jáun[2] Jesús tɨ[3] já[1] juú[2] Jerusalén né[3], ca[3]qui[3] ca[3]ja[3] tsáu[2] ha[1] hú[1] juɨ[32] ñí[1] cuá[1]tsau[32] jáun[2] Jesús.

37 Jmɨ́[1] cá[1]chó[21] tsú[2] jáun[2] ñí[1] má[2]lɨ́[3] dí[1]jɨ[23] máh[3] Olivos tɨ[3] juɨ[32] Jerusalén, ca[3]la[3] jɨ́n[32] tsá[2] má[2]tanh[2] ta[21] Jesús ca[3]ma[3]liáu[32] hi[3] hléh[32] ca[3]la[3] tiá[3] lɨ́n[32], hi[3] hiún[2] lɨ́n[32] tsɨ́[3] tsú[2] ca[3]ma[3]tsu[3] ma[3]jónh[32] Dió[32] ca[3]tɨ[21] la[3]jɨ́[32] hua[3]jueh[32] hi[3] má[2]ca[3]jɨ́e[3] jáun[2].

38 Hi[3] ca[3]juáh[3] tsú[2] la[3] lá[2]:

—¡Cuɨ́[1] lɨ[3] quien[2] bíh[1] Tsá[2] lɨ́n[3] Re[21], Tsá[2] cuá[1]ja[32] cun[3]quionh[3] héih[32] quioh[21] Dió[32] Juo[13] dí[2]! ¡Cuɨ́[1] tionh[1] bíh[1] tsá[2] zian[2] hñu[3]mɨ[3]cuú[2] cáun[2] hi[3] re[2] hi[3] tɨn[2]! Hénh[3] ma[3] chun[1] Dió[32] Tsá[2] cuá[3] hñu[3]mɨ[3]cuú[2].

39 Jáun[2] ja[1] ñí[1] hí[1]tsá[2]táunh[1] tsú[2] jáun[2] jmɨ́[1] zian[2] ma[3] jan[2] tsá[2] *fariseos, hi[3] ca[3]juáh[3]:

—Tɨ[32], má[2]né[32] jin[32] tsá[2] hí[1]hleh[32] nɨ́[2] la[3] nɨ́[2].

40 Tɨ[3]la[3] Jesús ca[3]záɨh[3] tsá[2] hí[3]:

—Jná[13] juanh[32], sá[1] hi[3] tsá[2] lá[2] hí[1]já[2]táunh[1] ta[3]máɨh[3] dúh[1], jáun[2] hí[1] la[3] tɨ[3] quɨ́n[1] yáh[3] jmɨ́[1] má[2]hléh[32] tiá[3].

Jesús ho[2] hi[3] ca[3]tɨn[1] juú[2] Jerusalén

41 Jmɨ́[1] má[2]ñí[1]chau[21] jáun[2] Jesús já[1] juú[2] Jerusalén né[3], ca[3]jɨ́e[3] tɨ[3] ñí[1] nio[1] juú[2], hi[3] jáun[2] ca[3]hó[3].

42 Jmɨ́[1]jáun[2] ca[3]juáh[3] la[3] lá[2] hi[3] ca[3]tɨn[1] juú[2] jáun[2]:

—¡Hen[3] ma[3] chú[32] sá[1] hi[3] jmɨ́[1] lɨ[3] ñíh[13] hnú[2] né[32] ha[3] lánh[3] rón[32] lɨ́[13] niau[21] tie[3] quián[13], uá[1]jinh[1] má[2]hia[3] jáun[13] lɨ́n[32] jmɨ́[1] hniáuh[21] hi[3] lɨ[3] ñíh[13] hnú[2]! Tɨ[3]la[3] ca[3]tɨn[1] hnú[2] má[1]ná[1], má[2]ná[1]hmá[1] bíh[1] hi[3] jáun[2] ta[3]né[32].

43 Quí[1] chau[21] jmáɨ[1] hi[3] ja[3]táunh[1] tsá[2] jmu[3] hniéɨ[2] quiúnh[1] hnú[2]; tsá[2] hian[2] tsɨ́[3] hí[3] qui[3] quéɨh[32] hnú[2], hi[3] jmu[3] siáh[3] ta[32] lɨ́[3] quɨ́n[1] tɨ[3] coh[3] hiah[32] quián[13] hnú[2] nɨ́[2]. Hi[3] jáun[2] cun[3]quionh[3] ta[32] jáun[2] uú[3] tsú[2] hi[3] tsa[3]tiónh[32] hi[3] jmu[3] hniéɨ[2] quiúnh[1] hnú[2], hi[3] jmu[3] tsú[2] ná[1]pɨ́[2] ná[1]danh[32] cu[3] jéin[3] quián[13] hnú[2].

44 Tsá[2] hí[3] bíh[1] qui[3] tóh[32] tiú[2] jóh[32], hi[3] ma[3]hiá[2] ma[3]tsan[2] tsú[2] tsá[2] zian[2] nɨ́[2] ñí[1]con[2] hnú[2], hi[3] jmu[3] tsú[2] hi[3] hí[1] cá[2] máɨ[3] quɨ́n[1] tiú[2]uú[2] ná[1]tsɨ[21] ñí[1] quɨ́n[1] raɨnh[21], quí[1] cun[3]ñí[1] hi[3] tiá[2] ca[3]lɨ[3]tsɨn[2] yáh[3] hnú[2] jmáɨ[1] hi[3] cuan[3] Dió[32] ta[3] máh[1] nú[2].

Jesús má²jɨ² cuáh³² chín¹
(Mateo 21:12-17; Marcos 11:15-19; Juan 2:13-22)

45 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³hi³ Jesús hñu³ cuáh³² chín¹, hi³ jáun² ca³ma³liáu³² hi³ ca³chu³ ca³huen³ tsá² jmɨ́¹ ná¹jmu² ná¹hna² hí³ ñí¹ jáun²;
46 hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:
—Ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³: "Hñú³ quion²¹ jná¹³ dí¹chan¹ hi³ liéɨh³² tsú² jná¹³ bíh¹"; tɨ³la³ hnoh² né³, tá²hláu² quioh²¹ háɨn² bíh¹ má²ca³jmuh³ náh².
47 Jmɨ́¹jáun² ca³ma³tɨn² Jesús tsáu² cun³ tsa³háu² hñu³ cuáh³² chín¹ jáun²; tɨ³la³ tá¹la³ jáun² jmɨ́¹ má²ná¹hnauh² tsá² ná¹lɨ́n³ mi³jmú³ tsɨ́³, quionh³ tsá² ná¹lɨ́n³ tɨ³² liei²¹, jɨ³ tsá²tan²¹ nɨ́², hi³ ha³ lánh³ rón³² lɨ́¹³ jngɨh³ dí² Jesús.
48 Tɨ³la³ tiá² choh²³ yáh³ tsú² ha³ lánh³ rón³² lɨ́¹³ jngɨh³ Jesús, quí¹hliá² la³jɨ́n³² bíh¹ tsáu² ná¹lɨ́²hiún² lɨ́n³² tsɨ́³ hi³ ná¹náɨ³² jë¹ Jesús.

20

Nga² tsáu² ñí¹con² Jesús hi³ ha³ jinh¹ hi-auh³ dí² jáɨ¹³ hi³ ho²
(Mateo 21:23-27; Marcos 11:27-33)

1 Ca³chó³² cáun² jmáɨ¹ hi³ jmɨ́¹ cuá¹má²tɨn² Jesús tsáu² hñu³ cuáh³² chín¹, hi³ jmɨ́¹ cuá¹hɨeh³² tsú² tsáu² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³². Jáun² jmɨ́¹jáun² ca³cua³taunh²¹ tsá² ná¹lɨ́n³ mi³jmú³ quionh³ tsá² ná¹lɨ́n³ tɨ³² liei²¹, jɨ³ la³ má²quionh³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú² nɨ́² siáh³.
2 Jáun² tsá² hí³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Juah²¹ neh²¹, ¿hin² ca³cué³ héɨh³² hi³ jmuh³² hnú² ta²¹ nɨ́²? ¿Hin² tsánh² ca³cué³ jáɨ¹³ hi³ hauh³² hnú² nɨ́²?
3 Jáun² Jesús ca³juáh³:
—Ja³bí¹ jná¹³ siáh³ nga¹ cáun² jáɨ¹³ ñí¹con² hnoh². Juah²¹ tín² hnoh² neh²¹:
4 ¿Hin² tsánh² ca³ze³ hla¹ Juan² hi³ cua³zion³ tsáu² jmáɨ²? ¿Hí¹ Dió³², ho³ tsá²mɨ³cuóun² uá¹?
5 Tɨ³la³ tsá² hí³ né³, cáun² lɨ́¹ ca³juu³ ca³hlénh³ ja¹ má²tún² hmóu³² bíh¹, hi³ ca³juónh³ la³ lá²:
—Nɨ́¹juáh³ hi³ juáh¹³ dí² hi³ Dió³² bíh¹ ca³ze³ tsú², jáun² tsá² nɨ́² né³ lɨ́¹³ nga³: "Hi³ jáun² né³, ¿he³ láɨh³² sa³ tiá² ta²¹ ca³tianh³² yáh³ náh² tsú²?"
6 Hi³ nɨ́¹juáh³ juáh¹³ dí² siáh³ hi³ tsá²mɨ³cuóun² bíh¹ ca³zen³ tsá² hí³, jáun² quɨ́n¹ bíh¹ qui³ jláɨ³² dí² la³jɨ́n³² tsáu² lɨ́¹³, hi³ jngah³ tsú²; quí¹ jɨ³lɨn² tsáu² bíh¹ ná¹lɨ́n²³ hi³ hla¹ Juan² jmɨ́¹ lɨ́n³ jan² *tɨ³² jë¹ Dió³².
7 Hi³ jáun² cu³tsa³² tiá² ñi³² bíh¹ dí² cú²jueh³² ca³záɨh³ Jesús.
8 Jáun² Jesús né³, ca³juáh³ siáh³:
—Hi³ jáun² sa³jun³ jná¹³ yáh³ juanh²¹ siáh³ hi³ hin² tsánh² ca³cué³ jáɨ¹³ hi³ jmu² jná¹³ la³jɨ́³² ta²¹ lá².

Jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² hláɨh¹
(Mateo 21:33-44; Marcos 12:1-11)

9 Jáun² la³ cun³ jmɨ́¹jáun² ca³hléh³ Jesús ñí¹con² tsá² tionh² hí³ ñí¹ jáun², hi³ ca³jmú³ tsú² cáun² jáɨ¹³ lɨ́³ la³ lá²:
—Jmɨ́¹ zian² jan² tsá² ca³jñí³ mɨ³ uóun²jɨeh¹³ ñí¹náɨ² quioh²¹. Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³quiú² tsú² ñí¹náɨ² jáun² jo³cuo² tsá² lɨ́¹³ jmu³ ta²¹, hi³ jáun² tsá² jmu² hí³ ta²¹ né³, jmɨ́¹ ma³hmah¹ ca³lá² quioh²¹ ñí¹náɨ² jáun² cun³quionh³ hi³ jɨenh³² cú¹pih²¹ la³ cun³ hi³ ló³² jáun². Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² jáɨ¹³ la³ nɨ́² né³, ngau³ bíh¹ tsú², hi³ jáun² ca³lén³ ué³.
10 Jmɨ́¹ cá¹chó²¹ jmáɨ¹ hi³ ca³láu² mɨ³ uóun²jɨeh¹³ né³, jáun² ca³zen³ tsú² jan² *tsá² má²ná¹hlánh¹ joh¹ ñí¹con² tsá² ca³cuéh³ tsú² hí³ ñí¹náɨ² jáun², hi³ tsa³máɨ¹ ca³lá² hi³ má²ca³láu² jáun², la³ cun³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² quioh²¹ ñí¹náɨ². Tɨ³la³ tsá² ná¹jmu² hí³ ta²¹ má¹ná¹, ca³qui³ ca³quiunh³ bíh¹ tsá² zéin¹ hí³ tsá² quioh²¹ ñí¹náɨ², hi³ jáun² lɨ́¹ haɨ²¹ cuá² ta³ bíh¹ tsú² ca³chanh³ dí².
11 Jáun² tsá² quioh²¹ hí³ ñí¹náɨ² né³, ca³zen³ siáh³ jan² tsá² joh¹. Jmɨ́¹ cá¹chó²¹ jáun² siáh³ tsá² hí³ né³, siáh³ bíh¹ siáh³ ca³qui³ ca³quiunh³ tsú² tsá² hí³, hi³ ca³tu³ ca³hión³² dí² jú¹ hlah³ jú¹ hó³², jáun² lɨn²¹ bíh¹ siáh³ tsá² hí³ ca³jính³².
12 Jáun² ca³zen³ tsú² siáh³ cónh³í¹ jan² tsá² joh¹, tɨ³la³ tsá² ca³hiauh³ hí³ ñí¹náɨ² má¹ná¹, cun³ jáun² ca³quiunh³ bíh¹ siáh³ tsá² hí³

ca3la3 ca3cuɨ́nh3, hi3 ca3chin2 dí2 tɨ3 cheih32
hué32.
13 ”Jmɨ́1 lɨ21 jáun2 né3, ca3lɨ́n13 tsá2 quioh21
hí3 ñí1náɨ2 la3 lá2: “¿He3 lɨ́13 jmu1 jná13
juáh13? Cu3tsa32 jón32 huen2 jná13 cú2jueh32
cuɨ́1 zein21, tsá2 jlánh1 hno3 jná13 lɨ́n32. Len3
jná13 ho3sa3 tanh13 bíh1 tsú2 ta21 jón32 jná13
nɨ́1 má1ca3jɨ́en32”.
14 Tɨ3la3 jmɨ́1 ca3jɨ́en32 jáun2 tsá2 ná1jmu2
hí3 ta21 jon2 tsá2 quioh21 ñí1náɨ2 né3, ca3juu3
ca3hlénh3 ja1 má2tún2 hmóu32, hi3 ca3juáh3:
“Já2 tsá2 nɨ́2 bíh1 lɨ3quioh21 ñí1náɨ2 lá2 nɨ́1
má1jun2 jméɨ2; chú32 cuɨ́1 jngɨh13 dí2 tsú2, hi3
jáun2 lɨ3 quiú13 dí2 ñí1náɨ2 lá2”.
15 Jáun2 la3juɨ32 ca3chin2 tsú2 tsá2 hí3
tɨ3 cheih32 ñí1náɨ2 jáun2, hi3 ca3jngɨh3 dí2
tiáunh1.
[Jmɨ́1 lɨ21 jáun2, ca3ngáɨ3 Jesús ñí1con2 tsá2
hí3:]
—¿He3 lɨ́n23 hnoh2 jmu3 tsá2 quioh21 hí3
ñí1náɨ2 ñí1con2 tsá2 ca3jmú3 hí3 la3 jáun2?
16 Tsá2 hí3 dá2 jáunh3 bíh1, hi3 ja3ma3tsan2
tsú2 tsá2 jmu2 hí3 ta21 ñí1náɨ2 quioh21, hi3
jáun2 tsá2 siánh3 bíh1 cuéh32 tsú2 cú2jueh32
ñí1náɨ2 jáun2.
Jmɨ́1 má2lɨ́2niéɨ32 jáun2 tsá2 tionh2 hí3 ñí1
jáun2 jáɨ13 hi3 má2lɨ́2hléh32 jáun2 Jesús, jáun2
ca3juáh3:
—¡Ha3 lɨ́2 cuɨ́1 lɨ́13 bíh1 la3 nɨ́2!
17 Tɨ3la3 Jesús ca3jɨ́e3 chí1tiá3 ñí1 ñí1 tionh1
tsá2 hí3, hi3 ca3juáh3:
—¿Ha3 bí1 lánh3 rón32 ngɨ23 náh2 jáɨ13 ñí1
rá1juáh3 jáun2 Sí2 quioh21 Dió32 la3 lá2 dúh1?:
Quɨ́n1 hi3 tiá2 ca3jeih21 jáun2 tsá2 ná1lɨ́n3 tɨ32
hiah32,
ta3né32 má2lɨ́3 cá2 máɨ3 quɨ́n1 hi3 jlánh1 bíh1
quien2 bíh1,
quɨ́n1 hi3 hu21 cuoh1 hiah32.
18 Hi3 jáun2 lɨ3ua3 jan2 tsá2 cá2hính32
quionh3 quɨ́n1 jáun2, ca3la3 juoh1 mí1 siún1
nio2 bíh1 tsú2 lɨ́13; hi3 nɨ́1juáh3 quɨ́n1 jáun2
la3 ca3táh3 ñí1 quioh21 jan2 tsáu2 né3, jáun2
ca3la3 juɨ21 nio2 bíh1 tsú2 lɨ́13.
19 La3 cun3 jmɨ́1jáun2 jmɨ́1 hnió3 tsá2
ná1lɨ́n3 mi3jmú3 la3 má2quionh3 tɨ32 liei21
hi3 zanh3 Jesús, quí1hi3hliá2 ca3lɨ3tsɨn2 tsú2
hi3 Jesús má2lɨ́2jmú3 cáun2 jáɨ13 hi3 ca3tɨn1
hí3 dí2; tɨ3la3 tiá2 lɨ3 yáh3 zanh3 tsú2 Jesús,
quí1hi3hliá2 juénh2 tsú2 tsá2 ná1ngɨh32 hí3.

Jesús juáh3 hi3 ca3ta1 dí2 má1hmah21 ñí1con2 tsá2 chi2 hmah21
(Mateo 22:15-22; Marcos 12:13-17)

20 Jáun2 cu3tsa32 ca3zen3 tsú2 cú2jueh32
tsá2 tsa3cá2 tsa3lian2 Jesús, hi3 tsa3jmú3 tsú2
la3juah21 dúh1 tsá2 chun1. Jáun2 tsá2 hí3
ca3can3 re2 lɨ́n32 hua3hí13 jë1 Jesús, nɨ́1juáh3
nɨ́2 lɨ́1 ca3hléh3 tsú2 cáun2 jáɨ13 tiá2 ca3tɨ21, hi3
jáun2 lɨ́13 jɨenh3 dí2 ñí1con2 tsá2 lɨ́n3 ta21.
21 Jáun2 tsá2 hí3 ca3juáh3 ñí1con2 Jesús:
—Hnú2 Tɨ32, né1 jnoh1 hi3 jmáh3la3 jú1
tson2 bíh1 hɨeh32 hnú2; hi3 né1 jnoh1 siáh3
hi3 tiá2 jmuh32 hnú2 hi3 quien2 jan2 hi3 jan2
tiá2 quien2, tɨ3la3 hnú2 bíh1 hɨeh32 tsáu2 jú1
tson2 hi3 ca3tɨ21 juɨ32 quioh21 Dió32.
22 Jáun2 juáh13 hnú2 neh21: ¿Hí1 ca3tɨ21
má1hmah21 jnoh1 quɨe3 hi3 mɨ32 *tsá2
cuá1lɨ́n3 mɨ3chí1 juú2 Roma, ho3 tiá2
hniáuh32?
23 Tɨ3la3 Jesús má1ná1, ca3lɨ3tsɨn2 bíh1 hi3
hlah3 hi3 ná1quionh2 chí1 tsá2 hí3, jáun2
ca3záɨh3 dí2 la3 lá2:
—[¿He3 láɨh32 sa3 cá2 lau23 hnoh2 jná13?]
24 Hɨ́e1 náh2 cáun2 *cú1tiáu2 neh21. ¿Hin2
mɨ3 ñí1 tá2láɨ1 ñí1 lá2, hi3 hin2 hi3 jmáɨ2 tón32
lá2 siáh3?
Jáun2 né3, tsá2 hí3 ca3ngáɨ3:
—Quioh21 tsá2 cuá1lɨ́n3 hí3 mɨ3chí1 bíh1
nɨ32.
25 Jáun2 Jesús ca3záɨh3 tsá2 hí3 la3 lá2:
—Jáun2 cuéh3 náh2 tsá2 cuá1lɨ́n3 mɨ3chí1
la3 cun3 hi3 ca3tɨn1 hiáuh3, hi3 cuéh3 náh2
siáh3 Dió32 la3 cun3 hi3 ca3tɨn1.
26 Hi3 jáun2 tiá2 ca3láɨh13 yáh3 tsá2 hí3 hi3
jmɨ́1 ca3 jmɨ́1 lan3 Jesús ta3 ñí1 tsá2 tionh2 hí3
ñí1 jáun2; hi3 jáun2 lɨ́1 ca3ta3ná1jɨ́e32 bíh1 tsú2
jmɨ́1 má2lɨ́2juáh3 jáun2 Jesús la3 nɨ́2. Jáun2 tie3
bíh1 ta3tonh1 tsú2 cú2jueh32.

Nga2 tsáu2 ca3tɨ21 hi3 jenh13 tsú2
(Mateo 22:23-33; Marcos 12:18-27)

27 Jmɨ́1 lɨ21 jáun2 né3, cua3taunh21 ma3 jan2
tsá2 *saduceos hi3 cua3jɨen3 Jesús. Tsá2 cu3
nió3 tsá2 saduceos hí3 tiá2 ta21 haɨh21 yáh3

hi³ jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³; hi³ jáun² bí¹
jlánh¹ ca³ñí¹ngah¹ dí² Jesús jáɨ¹³ lá²:

28 —Hnú² Tɨ³², ñí¹ liei²¹ quioh²¹ hla¹
Moisés rá¹juáh³ nɨ́¹juáh³ jan² tsá²ñuh²
ca³jun³ ta³ tiá² ca³lɨ³zian² jon² quionh³
tsá²mɨ³ ñí²cuo², jáun² tsá²ñuh² dá¹jon²¹ hla¹
hí³ ca³tɨn¹ jan³ siáh³ tsá²mɨ³ hí³, hi³ jáun²
lɨ³zian² jon² hi³ ca³tɨn¹ hla¹ hí³.

29 Jáun² né³, jmɨ́¹ zian² cá² mí¹zionh²
tsá²ñuh² hi³ jmɨ́¹ ná¹lɨ́n³ quiaun³ má²túnˀ
raɨnh²¹ jan² jméi² mí¹ziú¹³. Tsá² má²ján³
né³, ca³jan³ tsá²mɨ³, tɨ³la³ ca³jun³ bíh¹ tsú²,
hí¹ jan² yáh³ jon² tsú² tiá² ca³lɨ³zian².

30 Jáun² dá¹jon²¹ bíh¹ tsú² ca³jéinh³² siáh³
cuo² quionh³ tsá²mɨ³ hnáɨ³ hí³. Ja³bí¹
ca³jun³ bíh¹ siáh³ tsá² hí³, hí¹ jan² yáh³ jon²
tiá² ca³lɨ³zian².

31 Jáun² tsá² ñí¹ má²gáun³ hí³ né³, ca³jan³
siáh³ tsá²mɨ³ hí³. Siáh³ bíh¹ siáh³ ca³jun³
tsá²ñuh² hí³. La³ jáun² bíh¹ lɨ³ quioh²¹ tán¹
quiaun³ tsá² hí³, hi³ hí¹ jan² yáh³ jon² tsá²
quiaun³ hí³ tiá² ca³lɨ³zian².

32 Jáun² ñí¹ ca³táuh³ né³, jun³ bíh¹ siáh³
tsá²mɨ³ hí³ hnga².

33 Hi³ jáun² né³, nɨ́¹ má¹tɨ³ ñí¹ ca³jenh¹³
tsú² ¿hin² dá² tsánh² tsá² quiaun³ hí³ lɨ́¹³
ñí²cuo² tsá²mɨ³ hí³, quí¹ tán¹ quiaun³ bíh¹
tsá²ñuh² hí³ ca³jéinh³² cuo² quionh³ tsá²mɨ³
hí³?

34 Hi³ jáun² Jesús ca³záɨh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Ñí¹ hué²¹ lá² bíh¹ jaun³² jéinh³² tsá²mɨ³
tsá²ñuh² cuo²,

35 tɨ³la³ tsá² ca³tɨn¹ hi³ tsánh³² ñí¹ chu²¹
nɨ́¹ má¹ca³jenh¹³ ja¹ tsá² má²cá²tsan³ né³,
tsá² la³ hí³ tiú²uú² cuo² jéinh³² yáh³, sa³jun³
cuen³ bíh¹ tsú² siáh³ jon² hi³ jéinh³² cuo²,

36 quí¹ ñí¹ jáun² hí¹ jan² yáh³ tiú²uú² hin²
jún³. Quí¹ má¹jáun² lɨ́n¹³ tsú² la³jmɨ́¹ lɨ́n³
tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² bíh¹. Jon² Dió³² bíh¹
má²lɨ́n¹³ tsú², quí¹hliá² má²ca³jenh¹³ tsú².

37 Ta³bí¹ hnga² hla¹ Moisés yáh³ ca³hléh³
hi³ ca³tɨn¹ tsá² jenh¹³ ja¹ tsá² má²cá²tsan³,
ñí¹ rá¹juáh³ jáun² jáɨ¹³ hi³ ca³tɨ²¹ sɨ́² hia³²
ja¹ hmá² ton². Ñí¹ jáun² rá¹juáh³ hi³ Dió³²
Juo¹³ dí² lɨ́n³ Dió³² ñí¹con² Há²bran²¹, Isaac,
jɨ³ Jacob nɨ́² siáh³.

38 Quí¹ Dió³² dá² lɨ́n³ Dió³² Juo¹³ tsá² zian²
bíh¹, tiá² lɨ́¹³ yáh³ lɨ́n³ tsú² Dió³² Juo¹³ tsá²
má²jún¹. Quí¹ ñí¹con² Dió³² ca³la³ jɨ³lɨn² bíh¹
tsáu² ná¹liéih²¹.

39 Jmɨ́¹jáun² né³, ma³ jan² tɨ³² liei²¹
ca³záɨh³ Jesús:

—Chú³² lɨ́n³² bíh¹ la³ jmɨ́¹ má²lɨ́²juah²¹
hnú² nɨ́² Tɨ³².

40 La³ cun³ jmɨ́¹jáun² tiú²uú² hin² ca³tia³
yáh³ tsɨ́³ hi³ nga³ siáh³ jáɨ¹³ ñí¹con² Jesús.

¿Hin² bíh¹ jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ tsá² lɨ́n¹³ Cristo?
(Mateo 22:41-46; Marcos 12:35-37)

41 Jáun² Jesús ca³záɨh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—¿He³ láɨh³² ná¹juáh²³ tsáu² hi³ Tsá² lɨ́n¹³
Cristo jan² tsá² jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹
bíh¹?

42 Já² ñí¹ Sí² Salmos ca³juáh³ hnga² hla¹
Dá²vi²¹ la³ lá²:
Dió³² Juóu³² jná¹³ ca³záɨh³ Tɨ³² Juóu³² jná¹³
la³ lá²:
Tɨ³ cuá² chu²¹ quion²¹ jná¹³ ñí³,
43 ca³la³ tɨ³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmáɨ¹ hi³ jmu¹ jná¹³
hi³ tsá² hau² hnú² lɨ́n¹³ la³jmɨ́¹ lɨ́³
cáun² jlɨ²¹ hi³ hí¹ cú¹pih²¹ tiá² quien²,
hi³ ná¹tsɨn²¹ hnú² tanh¹.

44 ”Hi³ jáun² né³, ¿ha³ bíh¹ lánh³ rón³² lɨ́¹³
hi³ Tsá² lɨ́n¹³ Cristo lɨ́n³ jan² tsá² jón²zɨ́h¹
jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹?, quí¹ ta³bí¹ hnga² yáh³
hla¹ Dá²vi²¹ hí³ la³ ca³juáh³ hi³ Juo¹³ bíh¹
tsú² Tsá² lɨ́n¹³ hí³ Cristo.

Jesús jñéih²³ tsáu¹³ tsá² ná¹lɨ́n³ tɨ³² liei²¹
(Mateo 23:1-36; Marcos 12:38-40; Lucas 11:37-54)

45 Jmɨ́¹jáun² jmɨ́¹ ná¹náɨ³² ca³la³ jɨ́n³² tsá²
tionh² hí³ ñí¹ jáun² jáɨ¹³ hi³ ca³hléh³ jáun²
Jesús ñí¹con² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con², jmɨ́¹
ca³juáh³ tsú² jáun² la³ lá²:

46 —Hua³hín¹³ náh² jmu³ quiúnh¹ tsá²
ná¹lɨ́n³ tɨ³² liei²¹, quí¹ tsá² hí³ jlánh¹ zaɨn³²
hi³ quɨh³² hmɨh³² cuo² hi³ ñi³táunh¹ tɨ³ hlá²
tɨ³ nɨ́², hi³ jlánh¹ hniá¹ tsú² siáh³ hi³ tsáu²
cuen³ Dió³² nɨ́¹ má¹ca³jenh² dí² já¹ hmah²¹;
hi³ jlánh¹ hniá¹ tsú² siáh³ tiánh³ ñí¹ jlánh¹
bí¹ quien² hñu³ cuáh³² quioh²¹, jɨ³ hi³ hniá¹
tsú² siáh³ tiánh³ ñí¹ jlánh¹ bí¹ quien² nɨ́¹
má¹ca³cha³táunh¹ ñí¹ nio² jmáɨ¹.

47 Tsá² hí³ bíh¹ tsá² quin²³ sɨ́¹ hñú¹³
tsá²mɨ³ hnáɨ³, hi³ má¹lɨ³² jáun² né³, lɨ́¹ ráɨn³²
ñí¹ cun³quionh³ hi³ liéinh³² jáun² Dió³² ué³
lɨ́n³². Cun³ñí¹ hi³ jáun², tɨ³ jlánh¹ bíh¹ huáh²
tsɨ́³ héih³² hi³ tá¹tsɨn¹ tsú² nɨ́¹ má¹jáun².

21

Quɨe³ ca³cué³ tsá²mɨ³ hnáɨ³ tia³mii²
(Marcos 12:41-44)

1 Jmɨ́¹jáun² ca³jɨ́e³ Jesús hi³ toh² tsá² hánh³
quɨe³ hñu³ cuó² quioh²¹ cuáh³² chín¹ hi³
cue³² ñí¹con² Dió³².
2 Ja³bí¹ ca³jɨ́en³² tsú² siáh³ jan² tsá²mɨ³
hnáɨ³ tia³mii² hi³ dí¹taunh³² tun³ cú¹dáɨn³
hñu³ cuó² jáun².
3 Jmɨ́¹jáun² ca³juáh³ dí² la³ lá²:
—Jú¹ tson² cu³tí³ juo³ jná¹³ hnoh², hi³
tsá²mɨ³ hnáɨ³ tsá² tia³mii² ó³² bíh¹ tɨ³ hliáun³
má²lɨ́²cué³² la³ cónh³ bíh¹ jɨ³lɨn² tsá² hánh³.
4 Quí¹ la³jɨ́n³² tsá² ñí¹ hná¹ nɨ́² cue³²
la³ cun³ hi³ má²ziau³² quioh²¹ bíh¹, tɨ³la³
uá¹jinh¹ tia³mii² tsá²mɨ³ ó³², má²lɨ́²cué³² bíh¹
tsú² la³jɨ́³² hi³ jmɨ́¹ raunh³²; quɨe³ hi³ jmɨ́¹
má²ma³hau³ hi³ ma³zian² bíh¹ tsú² quioh²¹.

Jesús juáh³ hi³ chau²¹ jmáɨ¹ tsúnh¹³
cuáh³² chín¹
(Mateo 24:1-2; Marcos 13:1-2)

5 Jmɨ́¹jáun² jmɨ́¹ zian² tsá² ná¹juáh²³ hi³
jlánh¹ re² ca³lɨ³ cuáh³² chín¹ cun³quionh³
quɨ́n¹ chú³² jniá³, jɨ³ la³ má²quionh³ la³jɨ́³²
hi³ lɨ́¹ ca³cué³ tsáu² nɨ́². Jáun² Jesús ca³juáh³
la³ lá²:
6 —Chau²¹ bíh¹ jmáɨ¹ hi³ hí¹ cá² máɨ³
quɨ́n¹ tiú²uú² ná¹juɨn¹ ñí¹ quɨ́n¹ raɨnh²¹;
la³jɨ́³² bíh¹ juú¹ tsúnh¹³.

Ha³ lánh³ rón³² lɨ³ lin¹ ñí¹ táuh³ jmáɨ¹
(Mateo 24:3-28; Marcos 13:3-23)

7 Jmɨ́¹jáun² ca³ngáɨh³ tsá² hí³ Jesús, hi³
ca³juáh³:
—Hnú² Tɨ³², ¿lɨ́h³ lɨ́¹³ la³ cun³ hi³
má²lɨ́²juah²¹ hnú² nɨ́²? ¿Ha³ dá² lánh³ rón³²
lɨ³ lin¹ hi³ má²ja³quián³ lɨ́¹³ la³ jáun²?
8 Jáun² Jesús ca³juáh³ la³ lá²:
—Hua³hín¹³ lɨ́n³² hnoh² jmu³ hi³ tiá²
lɨ́¹ lɨ³can² náh². Quí¹ juóun³² lɨ́n³² tsáu²
ja³táunh¹ hi³ ja³jmú³ hi³ lɨ́n³ la³juah²¹ dú¹
jná¹³, hi³ ja³juah²¹: "Jná¹³ bíh¹ lɨ́n³ Cristo";
hi³ juáh³ tsú² siáh³: "Né³² má²cá²chó³²
jmáɨ¹". Tɨ³la³ ha³ lɨ́² tanh³ hnoh² ta²¹ tsá² la³
hí³.
9 Hi³ nɨ́¹ má¹ca³niéih² náh² hi³ zian² tsá²
jmu² hniéi², hi³ tiáunh¹ tsáu² tiá³ siaun³²
tɨ³ hlá² tɨ³ nɨ́², ha³ lɨ́² juenh³ náh². Quí¹ la³
jáun² ca³tɨ²¹ lɨ́¹³ bíh¹ la³ñí¹, tɨ³la³ jun³juáh¹³
má²tsa³hín³ yáh³ jaun³².
10 Jáun² ca³juáh³ siáh³ la³ lá²:
—Tsá² zian² cáun² hué³² jmu³ hniéi²
quionh³ tsá² zian² hué³² siáh³, jɨ³ tsá² hɨ́n¹³
hué³² ñí¹ hliáun³ quiu³ tɨ́n³ siáh³ quionh³
tsá²ján² tsá²ján².
11 Hi³ ñí¹ hliáun³ siáh³ qui³ jɨ́eh³ hué³² tiá³
lɨ́n³², hi³ lɨ³ zia³² siáh³ ho³cuóun³ jɨ³ hi³ hí³
tsáu¹ nɨ́² siáh³. Chi³cuú² siáh³ qui³ jnia³ hi³
cáu² hi³ jueh³².
12 "Tɨ³la³ ñeh² bíh¹ hi³ lɨ́¹³ la³jɨ́³² hi³
má²lɨ́²juánh³² jná¹³ nɨ́² má¹ná¹, má¹jáun²
hɨ³ tsa¹ tsú² hnoh², hi³ zaunh³ tsú²; hi³
tsa³jau² tsú² hnoh² hñu³ cuáh³² quiú¹³ dí²,
hi³ tsa³ma³re² tsú². Jau³ tsú² hnoh² hi³
táuh³² tsú² hñu³mí¹ñí², hi³ tsa³jau² tsú² siáh³
hnoh² ta³ ñí¹ tsá² ná¹ho² jáɨ¹³ jɨ³ ta³ ñí¹ tsá²
ná¹lɨ́n³ re²¹ siáh³, cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ jná¹³.
13 Má¹jáun² má²lɨ́¹³ cuéh¹ hnoh² jú¹ tson²
hi³ ca³tɨn¹ jná¹³.
14 Ñí¹ jɨ́²¹ la³ cháh¹³ náh² cáun² honh² bíh¹,
hi³ tiá² quí¹ hnáuh¹³ náh² honh² hi³ he³ jáɨ¹³
cuá¹ngah³ náh² ta³ ñí¹ tsá² hí³.
15 Quí¹ jná¹³ bíh¹ Tsá² cué¹³ jáɨ¹³ hi³
hléh¹³ hnoh² jmáɨ¹ jáun², hi³ jmu¹ jná¹³
siáh³ hi³ jnia³ jmɨ́¹ honh² náh²; ca³la³ hí¹
jan² tsá² hau² hnoh² tiú²uú² ñi³² ha³ lánh³
rón³² nga³ lɨ́¹³.
16 Hi³ hí¹ ca³la³ tɨ³ ñeh² mí²ziúh² yáh³
hnoh² tsa³jɨenh³ hnoh² ñí¹ta²¹, jɨ³ tsá² jan²
ñeh² mí²ziúh² náh² quiúnh¹ nɨ́², jɨ³ jun³
renh² náh², jɨ³ tsá² juónh³² náh² re² quiúnh¹
nɨ́² siáh³; hi³ ma³ jan² hnoh² jngah³ tsú²
siáh³.
17 Tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ bíh¹
lɨ³hau² hnoh² cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ jná¹³.
18 Tɨ³la³ hnoh² má¹ná¹, hí¹ cá² máɨh³²
yáh³ jñú² chinh³² hnoh² tiá² lɨ́¹ tsa³háɨ³.

19 Jáun² nɨ́¹juáh³ la³ má²nio² nɨ́² cáun² honh² hnoh², jáun² hián¹³ bíh¹ náh² hi³ lɨ́¹³ zian² náh² cun³ jmɨ́¹hi³nio².

20 ”Nɨ́¹ má¹ca³jɨeh³ hnoh² hi³ juóun³² lɨ́n³² hliáu³ má²ná¹pɨ́² ná¹danh³² la³ cu³ la³ jéin³ juú² Jerusalén, jáun² má¹jáun² lɨ³ ñíh¹³ hnoh² hi³ má²janh² bíh¹ má²ja³² jmáɨ¹ hi³ tsa³hín³.

21 Hi³ jáun² jmáɨ¹ jáun² má²hniáuh³² cuon³ tsá² hɨ́n¹³ tɨ³ Judea ñí¹ lɨ́³ máh³; hi³ tia³juɨ³² siáh³ cuɨ́¹ huén² tsá² zian² já¹ juú² Jerusalén, hi³ ha³ lɨ́² cuɨ́¹ cha³tánh¹ tsá² tiáunh¹ ñí¹náɨ² tɨ³ já¹ juú².

22 Quí¹ jmáɨ¹ jáun² cáun² jmáɨ¹ hi³ jlánh¹ ma³tson¹³ Dió³² tsáu² bíh¹, jmáɨ¹ hi³ hniáuh³² lɨ³tí³ ca³la³ jɨ́³² hi³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³².

23 ¡Jlánh¹ juo²³ tsá²mɨ³ tsá² ná¹quian² jon² jmáɨ¹ jáun², jɨ³ tsá² ná¹jan² dáɨn² tiúh²³ nɨ́² siáh³! Quí¹ jmáɨ¹ jáun² lɨ³ zia³² uu³mí²tsɨ³² huáh² tsɨ́³ cu³tí¹³ tá¹ cáun² hué³² lá², cáun² hi³ jlánh¹ ma³tso² tsá² hué³² lá² tsɨ́³.

24 Jmáɨ¹ jáun² juóun³² bíh¹ tsáu² tsán¹³ ja¹ hniéɨ² jáun²; hi³ tsá² zian² hué³² ñí¹ hliáun³ siáh³ ma³tson¹³ tsá² hué³² lá². Hi³ *tsá²cá²jo²¹ né³, ha³ zónh³² tsá² juú² Jerusalén lá², ca³la³ tɨ³ ñí¹ ca³tsɨ́n¹³ jmáɨ¹ hi³ cue³² Dió³² jáɨ¹³ hi³ lɨ́¹³ la³ jáun².

Jmáɨ¹ hi³ jáunh³ Jon² tsá²mɨ³cuóun²
(Mateo 24:29-35, 42-44; Marcos 13:24-37)

25 ”Má¹jáun² jnia³ li²¹ chi³cuú², ñí¹ he¹ hiú², ñí¹ he¹ zɨ́h², jɨ³ ñí¹ haɨ²¹ chí¹jmaɨ²¹ nɨ́² siáh³. Má¹jáun² siáh³ hɨ́³² lɨ́n³² tsɨ́³ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá², hi³ tsa³cáun² lɨ́n³² tsɨ́³ tsú² cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ tiá³ hen³ má¹cá²quɨ́h³² ma³ quin³² ma³ cun³ tsɨn¹ jmɨ́²miih²¹.

26 Ca³la³ hi³ tánh³² tsɨ́³ tsú² hi³ hɨ³² tsɨ́³ ca³tɨ²¹ la³jɨ́³² hi³ né³bí¹ lɨ́¹³ ñí¹ hué²¹ lá²; quí¹ hí¹ ca³la³ tɨ³ pí³ hi³ jniá³ chi³cuú² yáh³ ru³ juá³.

27 Hi³ jáun² má¹jáun² máh³ má²jɨ́en³² tsú² Jon² tsá²mɨ³cuóun² hi³ cuá¹jáunh²³ juɨ³² já¹ jnie² quionh³ pí³ hi³ cáu² hi³ jueh³² quioh²¹, hi³ lin¹ hi³ quien² lɨ́n³² tsú².

28 Nɨ́¹ má¹ca³lɨ³liau³ la³ cun³ hi³ má²lɨ́²juánh³² jná¹³ nɨ́², jáun² háun¹ náh² nó¹ tianh³ hi³ ziáuh¹ náh² máh¹ chi³cuú², quí¹ má²ja³quián³ cu³tí³ bíh¹ liáun³ náh².

29 Jmɨ́¹ má²lɨ́²juáh³ jáun² Jesús la³ nɨ́², ca³jmú³ siáh³ cáun² jáɨ¹³ hi³ lɨ́³ la³ lá²:

—Sá¹nɨ́² jɨe³ la³ cun³ lɨ́²³ hmá² sí² co², ho³ lɨ³ua³ cáun² hmá² siáh³ siáh³.

30 Nɨ́¹juáh³ ca³jɨeh³ hnoh² hi³ hmá² jáun² má²ná¹hion² siáh³ mu²¹ zɨ́h³, hmóu³² bíh¹ hnoh² má²ná¹ñíh¹ hi³ má²janh² bíh¹ má²ja³² jmɨ́¹ ñí²hiú².

31 Ja³bí¹ la³ jáun² bí¹ siáh³, nɨ́¹juáh³ má²jɨ́eh³² hnoh² hi³ má²lɨ́²³ la³jɨ́³² hi³ má²lɨ́²juánh³² jná¹³ nɨ́², jáun² má²ñíh¹ náh² hi³ má²ja³quián³ bíh¹ jáunh¹³ jná¹³ hi³ já¹hó³² jáɨ¹³ cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Dió³².

32 ”Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ la³jɨ́³² hi³ nɨ́² lɨ́¹³, ñeh² bíh¹ hi³ hiá¹ tsán¹³ tsá² zian² jmáɨ¹ hi³ ziáun² dí² lá².

33 Chau²¹ jmáɨ¹ tsa³hín³ la³jɨ́³² hi³ jnia³ chi³cuú², la³ má²quionh³ hngá¹máh³ lá², tɨ³la³ jáɨ¹³ quion²¹ jná¹³ má¹ná¹, tiá² tón³² jmáɨ¹ tsa³hín³ yáh³.

34 ”Hua³hín¹³ náh² jmu³, ha³ lɨ́² cué² náh² jáɨ¹³ hi³ lɨ́¹ jlɨ́²¹ honh² náh² cun³quionh³ hi³ cú² hi³ húh²³ náh² hliáun³, jɨ³ hi³ ma³heinh²¹ náh² nɨ́², jɨ³ cun³quionh³ hi³ jlánh¹ hɨ³² honh² náh² ca³tɨ²¹ lánh³ zian² náh² ñí¹ hué²¹ lá² nɨ́² siáh³. Nɨ́¹juáh³ hi³ jmúh¹³ náh² hua³hín¹³, jáun² tiá² lɨ́¹ hiá¹han¹ hnoh² nɨ́¹ má¹cá²chó³² jmáɨ¹ jáun²,

35 la³jmɨ́¹ tah³² cáun² liá³. Quí¹ ñí¹con² ca³la³ jɨ³lɨn² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ bíh¹ chau²¹ jmáɨ¹ jáun².

36 Jáun² tianh³ náh² hua³jan²¹, hi³ ná¹lienh¹ náh² Dió³², jáun² lɨ³ zia³² jáɨ¹³ hi³ liáun³ náh² ca³tɨ²¹ la³jɨ́³² hi³ né³bí¹ lɨ́¹³, hi³ jáun² lɨ́¹³ má¹jnia¹³ náh² siáh³ ta³ ñí¹ Jon² tsá²mɨ³cuóun².

37 Jáun² Jesús ca³ma³tɨn² tsáu² ta³ jma² hñu³ cuáh³² chín¹, hi³ nɨ́¹ má¹ca³niéɨ² jáun² né³, tɨ́² tsa³jnioh² tɨ³ máh³ míh¹ Olivos.

38 Hi³ jáun² jɨ³lɨn² tsáu² tɨ́² tsá²táunh¹ hñu³
cuáh³² chín¹ ta³ hú²niéi² hi³ tɨ́² tsá²niéi³ jë¹
Jesús.

22

Má²ren²¹ tsú² jáɨ¹³ hi³ zanh³ Jesús
(Mateo 26:1-5, 14-16; Marcos 14:1-2, 10-11; Juan 11:45-53)

1 Jmɨ́¹ má²ja³quián³ tɨ²¹ *Jmɨ́¹hɨ́en¹, jmáɨ¹
hi³ cúh² tsá² *judíos *hí³ cuú²miih²¹, la³
cun³ hí¹miih²¹ tiá² tie³ jan² yáh³.
2 Hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² ca³hnauh² tsá² ná¹lɨ́n³
mi³jmú³ tsɨ́³ quionh³ tsá² ná¹lɨ́n³ tɨ³² liei²¹,
hi³ ha³ lánh³ lɨ́¹³ jngɨh³ dí² Jesús, quí¹hliá²
jmɨ́¹ juénh² tsú² nɨ́¹ he³ ca³jmú³ tsáu² ñí¹con²
tsú² hmóu³².
3 La³ cun³ jmɨ́¹jáun² ca³hi³ *Satanás hñu³
tsɨ́³ Judas, tsá² ja³ juú² Queriot, tsá² jmɨ́¹ lɨ́n³
hí³ jan² tsá² quian³tun³.
4 Jáun² tsá² hí³ bíh¹ ca³ñí¹lienh¹³ tsá²
ná¹lɨ́n³ mi³jmú³ jɨ³ tsá² ná¹chín¹ hi³
jmu² hua³hí¹³ cuáh³² chín¹ nɨ́² siáh³; hi³
ca³ñí¹juónh¹³ dí² quionh³ tsú² hi³ ha³ lánh³
rón³² lɨ́¹³ jɨenh³ dí² Jesús.
5 Jáun² tsá² ná¹ngɨh³² hí³ né³, ca³lɨ³ hiún²
lɨ́n³² bíh¹ tsɨ́³ cun³quionh³ jáɨ¹³ hi³ ca³juáh³
Judas, jáun² ca³jmú³ tsú² jáɨ¹³ hi³ cué³²
quɨe³.
6 Jmɨ́¹jáun² ca³jmú³ Judas cá²hon³ quionh³
tsá² hí³, hi³ ca³hnauh² dí² tsɨ́³ ha³ lánh³ rón³²
lɨ́¹³ tsa³jɨenh³ dí² Jesús, nɨ́¹juáh³ cáun² jmáɨ¹
hi³ tiá² hin² ná¹ngɨh³² quionh³ tsú².

Jesús jmu² má³² hi³ lɨ́³ nóh³² ca³tɨ²¹ hi³ jún³
(Mateo 26:17-29; Marcos 14:12-25; Juan 13:21-30; 1 Corintios 11:23-26)

7 Jmɨ́¹ cá¹chó²¹ jmáɨ¹ hi³ cua³hlau³
Jmɨ́¹hɨ́en¹, jmáɨ¹ hi³ cúh² tsá² judíos hí³
cuú²miih²¹, la³ cun³ hí¹miih²¹ tiá² tie³ jan²,
jmáɨ¹ hi³ jngɨh² tsú² jáun² *já¹ziáh² míh¹,
8 jmɨ́¹jáun² ca³zen³ Jesús Pé¹ quionh³
Juan², hi³ ca³záɨh³ dí²:
—Cuá²táunh¹ náh², cuá²jmu³ hua³jan²¹
má³² hi³ cúh¹³ dí² tá¹la³ Jmɨ́¹hɨ́en¹ lá².
9 Jáun² né³, tsá² hí³ ca³ngáɨh³ Jesús hi³
ca³juáh³:
—¿Ha³ jinh¹ hnáuh² hnú² hi³ tsá¹jmú¹³
jnoh¹ hua³jan²¹ má³²?
10 Jáun² Jesús ca³juáh³:
—Nɨ́¹ má¹ca³tiónh³² hnoh² já¹ juú²
Jerusalén, jenh¹³ náh² jan² tsá²ñuh² tsá²
quiaun² tse³ ha²¹ jmáɨ². Jáun² cuá¹táunh¹
náh² cu³chin¹ cu³hna²¹ tsá² hí³ ca³la³ ñí¹
hein²¹ tsú² ñéih³.
11 Jáun² juoh¹ hnoh² tsá² hñú¹³ ñí¹ jáun²:
"Tɨ³² Juo¹³ jnoh¹ ñí¹juah²¹: ¿Ha³ jinh¹ lɨ́³
ñéih³ ñí¹ cueh³² tsú² tsáu², ñí¹ lɨ́¹³ cuh²¹
jná¹³ má³² quioh²¹ Jmɨ́¹hɨ́en¹ lá², quiúnh¹
jná¹³ tsá² haɨn²¹ tɨ³ con² ná¹?"
12 Hi³ jáun² tsá² hñú¹³ hí³ tsa³jau² hnoh²
cáun² ñéih³ jueh³² ñí¹ tun³ tsɨn¹, ñí¹
má²lɨ́³ re². Ñí¹ jáun² bíh¹ cuá¹jmuh³ hnoh²
hua³jan²¹ má³² quiú¹³ dí².
13 Hi³ jáun² né³, ja³taunh²¹ bíh¹ tsá²
hí³, jáun² ca³lɨ³tí³ bíh¹ la³ cun³ rón³² hi³
má²lɨ́²juáh³ jáun² Jesús. Hi³ jáun² ñí¹ jáun²
bíh¹ ca³jmú³ tsú² hua³jan²¹ má³² quioh²¹
Jmɨ́¹hɨ́en¹.
14 Jmɨ́¹ má²lɨ³² jáun² né³, ca³chó³² Jesús la³
má²quionh³ tɨ³² tsá² quian³² hí³ jë¹ dí², hi³
ca³tiánh³ ñí¹ mesa.
15 Jáun² ca³záɨh³ dí² tsá² hí³:
—Má²ngau³² jmáɨ¹ bíh¹ hu²¹ tsɨn³² jná¹³
hi³ cuh²¹ má³² quioh²¹ Jmɨ́¹hɨ́en¹ lá²
quiúnh¹ ná¹ hnoh², ta³ ñeh² bíh¹ hi³ má¹tso¹
jná¹³ tsɨn³².
16 Tɨ³la³ jná¹³ juanh³² ñí¹con² hnoh² hi³
tiú²uú² cuh²¹ yáh³ jná¹³ siáh³ má³² la³ lá²
ñeh² bíh¹ hi³ lɨ³tí³ nóh³² lɨ́³ má³² lá² ñí¹
cuá¹quien² Dió³².
17 Jmɨ́¹jáun² ca³can³ dí² cáun² copa, hi³
ca³cuéh³ tiá¹hmah¹ Dió³², jáun² ca³záɨh³ dí²
tsá² hí³:
—Quian² hnoh² copa lá², hi³ ngɨ²¹ náh²
ja¹ ñí¹ tionh¹ náh² nɨ́².
18 Juanh²¹ jná¹³ ñí¹con² hnoh² hi³ tiú²uú²
aɨh²¹ yáh³ jná¹³ mu² ráu³ mɨ³ uóun²jɨeh¹³
lá², ca³la³ tɨ³ nɨ́¹ má¹cá²chó³² jmáɨ¹ hi³
má²cuá¹ho² jná¹³ jáɨ¹³ cun³quionh³ héih³²
quioh²¹ Ñuh³² máh³.
19 Jáun² ca³can³ dí² siáh³ hí³ cuú²miih²¹,
hi³ jáun² ca³cuéh³ dí² siáh³ tiá¹hmah¹ Dió³².

Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³ca³ dí², hi³ jáun² ca³tsóh³ dí² ñí¹con² tsá² hí³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hi³ lá² bíh¹ ngú³ quion²¹ jná¹³ hi³ cuen²¹ jná¹³ huen² cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ hnoh². Cun³quionh³ hi³ jmúh¹³ náh² la³ lá² jmɨ́¹ tsú² jmɨ́¹ ja³², chau¹³ honh² náh² jná¹³.

20 Ja³bí¹ la³ jáun² bí¹ siáh³ ca³jmú³ tsú² quionh³ copa jmɨ́¹ má²laɨh³² má³², jmɨ́¹jáun² ca³juáh³ la³ lá²:

—Cun³quionh³ copa lá² bíh¹ má²lin¹ hi³ má²ca³lɨ³quien² cáun² nió³² hmaɨ²¹ cun³quionh³ jmɨ́²hán¹ jná¹³, hi³ táɨn³² hi³ ca³tɨn¹ hnoh².

21 ”Tɨ³la³ jan² tsá² cuá³ ñí¹ mesa lá² quiúnh¹ bíh¹ dí² tsa³jɨenh³ jná¹³, jan² tsá² jmu² la³jmɨ́¹ jmu² tsá² ná¹lɨ́³ dí² cá²hon³ quiúnh¹.

22 Quí¹ jná¹³ Jon² tsá²mɨ³cuóun², cuá¹tsau³² bíh¹ hná¹ he² juɨ³² hi³ ca³tɨn¹; tɨ³la³ ¡jlánh¹ juo²³ tsá² jɨenh³ tsá² hí³!

23 Jmɨ́¹jáun² ca³juónh³ tsú² má²túnh² hmóu³² hi³ hin² bíh¹ tsánh² jmu³ la³ jáun².

Ná¹táɨnh²³ tsú² hi³ hin² tsánh² jlánh¹ bíh¹ quien²
(Mateo 20:20-28; Marcos 9:33-37; 10:35-45; Juan 13:1-17)

24 Hi³ jáun² la³ cun³ jmɨ́¹jáun² né³, ca³quiu³ ca³táɨnh³ tsú² hi³ hin² bíh¹ tsánh² jlánh¹ quien².

25 Tɨ³la³ Jesús ca³záɨ³ tsá² hí³:

—Tsá² ná¹lɨ́n³ re²¹ zian² ñí¹ hué²¹ lá² ná¹jmu² héih³² ñí¹con² tsá²cuú² tsá²ta³; hi³ jlánh¹ hniá¹ tsú² hi³ tsá² hí³ joh¹ dí² ma³quien².

26 Tɨ³la³ tiá² ca³tɨn¹ yáh³ hnoh² jmúh¹³ la³ jáun². Nɨ́¹juáh³ tsá² jlánh¹ quien² ñí¹con² hnoh², hniáuh³² jmu³ tsú² la³jmɨ́¹ lɨ́n³ jan² tsá² tsá¹ñú¹ bíh¹; ja³bí¹ la³ jáun² siáh³, nɨ́¹juáh³ tsá² ho² jáɨ¹³ ñí¹con² náh², hniáuh³² bíh¹ jmu³ tsú² la³jmɨ́¹ jmu² jan² tsá² lɨ́n³ quian²¹.

27 Hi³ jáun² né³, ¿hin² bíh¹ tsánh² jlánh¹ quien², hí¹ tsá² cua³² hí³ ñí¹ mesa ho³ tsá² jmu² ta²¹ uá¹? ¿Haun¹³ tsá² cua³² hí³ ñí¹ mesa bíh¹ tsá² quien²? Tɨ³la³ jná¹³ zenh² ja¹ ñí¹ tionh¹ hnoh² la³jmɨ́¹ lɨ́n³ jan² tsá² jmu² ta²¹ bíh¹.

28 ”Hnoh² tsá² má²lɨ́²tianh³ náh² cu³lɨ²¹ quiúnh¹ jná¹³ ja¹ la³jɨ́³² uu³mí²tsɨ³².

29 Jáun² la³jmɨ́¹ ca³hiáu³² jná¹³ Ñuh³² hi³ ho² jná¹³ jáɨ¹³, la³ jáun² bíh¹ hiau²¹ jná¹³ siáh³ hnoh²

30 hi³ cuá¹jmuh³ hnoh² má³² ñí¹ mesa quion²¹ jná¹³, ñí¹ ñí¹jmú²¹ jná¹³ héih³²; hi³ lɨ́¹³ cuá¹tianh³ náh² siáh³ ñí¹ hmá²sɨ¹, hi³ cuá¹quiánh² náh² jú¹ tson² quioh²¹ tá¹ quia³túnh³ tsoh³ tsá² *Israel.

Jesús juáh³ hi³ nó³² Sí¹mu²¹ Pé¹ tɨ³ có³²
(Mateo 26:31-35; Marcos 14:27-31; Juan 13:36-38)

31 Jáun² Jesús ca³juáh³ siáh³:

—Hnú² Sí¹mu²¹, sá¹nɨ́² jɨe³, *Satanás má²ca³ma³ hnoh² hi³ hnió³ tsú² tu³ jua³ hnoh² la³jmɨ́¹ chi³² tsú² cuú²miih²¹.

32 Tɨ³la³ jná¹³ má²cá²mɨ́³ ñí¹con² Ñuh³² quián¹³ hnú², hi³ jáun² cu³tí³ tiá² tsa³con² hnú² hi³ táunh²³ hnú² jáun² ta²¹; hi³ jáun² nɨ́¹ má¹cá²jéinh³² jáun² honh² hnú², jmúh¹³ nú² hi³ niau²¹ tiá³ hñu³ tsɨ́³ renh² nú² ñí¹ hná¹ nɨ́².

33 Jáun² Sí¹mu²¹ Pé¹ ca³juáh³:

—Hnú² Tɨ³², má²nio² bíh¹ tiá³ tsɨn³² jná¹³ hi³ ñe¹ quiúnh¹ hnú²; uá¹jinh¹ ñe¹ jná¹³ uá²jaɨ³² hñu³mí¹ñí², hi³ uá¹jinh¹ jún³ jná¹³ siáh³ quiúnh¹ hnú².

34 Jáun² Jesús ca³juáh³ siáh³:

—Hnú² Pé¹, juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnú², ta³ ñeh² bíh¹ hi³ hau³ cá¹háu², hnaɨh³² jéin³² juáh¹³ hnú² hi³ tiá² cuóu³² nú² jná¹³.

Jmɨ́¹ má²ñí¹chau²¹ jmáɨ¹ huáh² tsɨ́³ quioh²¹ Jesús

35 Hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² ca³ngáɨ³ siáh³ Jesús ñí¹con² la³jɨ́n³² tsá² hí³, hi³ ca³juáh³:

—¿Hí¹ zia³² bíh¹ cáun² hi³ ca³lɨ³ hniáuh³² quián¹³ hnoh² jmɨ́¹ cá¹zéi²¹ jná¹³ jáun² hnoh² hi³ cuá¹hléh¹ náh² jáɨ¹³; jmɨ́¹ ca³juánh³² jná¹³ jáun² hi³ tiá² cánh¹³ náh² quɨe³, sa³jun³ cánh¹³ náh² tuh³² hu²¹ má³², sa³jun³ cánh¹³ náh² siáh³ tuh³² tioh³ tanh¹?

Jáun² né³, tsá² hí³ ca³ngáɨ³:

—Ján¹han²¹, hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ ca³lɨ³ hniáuh³².

36 Jáun² Jesús ca³juáh³ siáh³:

—Tɨ^{3}la^{3} má^{2}za^{13} bíh^{1} ta^{3}né^{32}, nɨ́^{1}juáh^{3}
tsá^{2} nióh^{32} cáun^{2} tuh^{32} quioh^{21} má^{32}, cuɨ́^{1}
quián^{13} tsú^{2}, jɨ^{3} quɨe^{3} siáh^{3}. Nɨ́^{1}juáh^{3} zian^{2}
tsá^{2} tiá^{2} zia^{32} mí^{1}táɨ^{3} hmu^{3} tá^{1} tun^{3} jo^{21}
quioh^{21}, hniáuh^{32} hnáɨh^{32} tsú^{2} hmɨh^{32}
cháu^{3} quioh^{21}, hi^{3} jáun^{2} cuɨ́^{1} lia^{21} tsú^{2} cáun^{2}
mí^{1}ñí^{2}.

37 Quí^{1} juanh^{32} jná^{13} ñí^{1}con^{2} hnoh^{2}, hi^{3}
hniáuh^{32} lɨ^{3}tí^{3} ñí^{1}con^{2} jná^{13} la^{3} cun^{3} jáɨ^{13}
hi^{3} má^{2}rá^{1}lɨ́^{3} jáun^{2} ñí^{1} Sí^{2} quioh^{21} Dió^{32}, hi^{3}
juáh^{3} la^{3} lá^{2}: “Ca^{3}jmú^{3} tsáu^{2} hi^{3} lɨ́n^{3} tsú^{2}
cú^{2}ren^{2} quionh^{3} tsá^{2} ren^{2} tso^{3}”. Quí^{1} ca^{3}la^{3}
jɨ^{3}lɨ^{32} hi^{3} rá^{1}juáh^{3} ca^{3}tɨn^{1} jná^{13}, ca^{3}tɨ^{21} lɨ^{3}tí^{3}
bíh^{1}.

38 Jáun^{2} tsá^{2} hí^{3} ca^{3}juáh^{3}:

—Tɨ^{32}, lá^{2} zia^{32} tun^{3} mí^{1}ñí^{2} hmu^{3}.

Jáun^{2} Jesús ca^{3}ngáɨ^{3}:

—¡Cuɨ́^{1} lɨ́^{3} cu^{3} nɨ́^{2}!

Jesús liéinh^{32} Jméi^{2} ñí^{1} lɨ́^{3} ja^{1} hmá^{2} hi^{3} jná^{1} quioh^{21} tsáu^{2}, ñí^{1} téh^{23} tsú^{2} Getsemaní

(Mateo 26:36-46; Marcos 14:32-42; Hebreos 5:7-8)

39 Jmɨ́^{1} lɨ^{21} jáun^{2} né^{3}, cua^{3}han^{3} Jesús, hi^{3}
ngau^{3} tɨ^{3} máh^{3} Olivos la^{3} cun^{3} qui^{3} tan^{2}
jmu^{2}, la^{3} má^{2}quionh^{3} tsá^{2} haɨn^{21} hí^{3} tɨ^{3} con^{2}.

40 Jmɨ́^{1} ca^{3}cha^{3}táunh^{1} tsú^{2} ñí^{1} qui^{3} tan^{2}
jáun^{2} Jesús tsau^{32}, jáun^{2} ca^{3}záɨh^{3} tsú^{2} tsá^{2}
quionh^{3} hí^{3} la^{3} lá^{2}:

—Mɨ́^{1} náh^{2} ñí^{1}con^{2} Dió^{32}, hi^{3} jáun^{2} tiá^{2} lɨ́^{1}
lɨ^{3}can^{2} náh^{2}.

41 Hi^{3} jáun^{2} jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}ma^{3}uóunh^{32} Jesús
ca^{3}lá^{2} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} hí^{3}, la^{3} cun^{3} ñí^{1} chau^{32}
cá^{2} máɨ^{3} quɨ́n^{1} hi^{3} tón^{32} tsú^{2}. Hi^{3} jáun^{2} ñí^{1}
jáun^{2} ca^{3}di^{3}jñí^{32} hi^{3} ca^{3}liéinh^{32} Dió^{32} la^{3} lá^{2}:

42 —Hnú^{2} Tia^{21}, nɨ́^{1}juáh^{3} hi^{3} hnáuh^{2} hnú^{2},
liau^{1} tiá^{3} jná^{13} hi^{3} ca^{3}tɨ^{21} jmáɨ^{2} tsɨ́h^{32} hi^{3}
ca^{3}tɨn^{1} jná^{13} aɨh^{21}, tɨ^{3}la^{3} ha^{3} lɨ́^{2} cuɨ́^{1} lɨ́^{13} la^{3}
cun^{3} hi^{3} hnó^{32} jná^{13} má^{1}ná^{1}, cuɨ́^{1} lɨ́^{13} bíh^{1} la^{3}
cun^{3} hi^{3} hnáuh^{2} hnú^{2}.

43 Jáun^{2} jmɨ́^{1}jáun^{2} cuan^{3} jan^{2} tsá^{2}cuú^{2}
tsá^{2}ta^{3} Dió^{32} hi^{3} cua^{3}cué^{2} pí^{3}.

44 Hi^{3} jáun^{2} tɨ^{3} jlánh^{1} pí^{3} ca^{3}jmú^{3} bíh^{1}
tsú^{2} hi^{3} ca^{3}liéinh^{32} Jméi^{2}, quí^{1}hliá^{2} jlánh^{1}
jmɨ́^{1} cuá^{1}má^{2}tso^{2} tsú^{2} tsɨ́^{3}. Jáun^{2} mí^{2}cho^{1}
má^{2}ná^{1}jan^{2} jmɨ^{2} bíh^{1} ca^{3}táɨn^{2} ma^{3} cu^{3} táh^{1}
cáh^{1} quioh^{21} tsú^{2} la^{3} tɨ^{3} hué^{32}.

45 Jmɨ́^{1} ca^{3}náu^{2} tsú^{2} jáun^{2} ñí^{1} jmɨ́^{1}
cuá^{1}liéinh^{32} Jméi^{2} né^{3}, ngah^{3} tɨ^{3} ñí^{1} tionh^{1}
jáun^{2} tsá^{2} gáun^{3} haɨn^{21} hí^{3} tɨ^{3} con^{2}. Jmɨ́^{1}
cá^{1}chánh^{21} tsú^{2} jáun^{2} ñí^{1} tionh^{1} tsá^{2} hí^{3}
né^{3}, má^{2}ná^{1}cuóun^{1} bíh^{1} tsá^{2} hí^{3}, quí^{1}hliá^{2}
má^{2}cá^{2}huóh^{32} tsú^{2} cun^{3}quionh^{3} hi^{3} hlaɨh^{3}
nio^{2} tsɨ́^{3}.

46 Jáun^{2} Jesús ca^{3}záɨh^{3} tsá^{2} hí^{3}:

—¿He^{3} láɨh^{32} sa^{3} ná^{1}cuóun^{1} bíh^{1} hnoh^{2}?
Má^{2}né^{32} nú^{1} tianh^{3} náh^{2} hi^{3} lienh^{1} náh^{2}
siáh^{3} Dió^{32}, hi^{3} jáun^{2} tiá^{2} lɨ́^{13} tánh^{32} náh^{2} tso^{3}.

Má^{2}jan^{2} tsú^{2} Jesús hi^{3} tson^{3}

(Mateo 26:47-56; Marcos 14:43-50; Juan 18:2-11)

47 Tá^{1}la^{3} jmɨ́^{1} dí^{1}hleh^{32} jáun^{2} bíh^{1} Jesús,
cuan^{3} Judas, hi^{3} má^{2}hí^{1}quionh^{3} juóun^{32}
tsáu^{2}. Tsá^{2} hí^{3} jmɨ́^{1} lɨ́n^{3} jan^{2} tsá^{2} quian^{3}tun^{3}
bíh^{1}; jáun^{2} ca^{3}ja^{3}janh^{32}, hi^{3} ca^{3}hen^{3} ñí^{1} Jesús.

48 Jáun^{2} Jesús ca^{3}záɨh^{3} Judas hí^{3}:

—¿Hí^{1} cun^{3}quionh^{3} hi^{3} hen^{23} hnú^{2} ñí^{1} Jon^{2}
Tsá^{2}mɨ^{3}cuóun^{2} jɨenh^{21} nú^{2}?

49 Jmɨ́^{1} ca^{3}lɨ^{3}tsɨn^{2} jáun^{2} tsá^{2} jmɨ́^{1} tionh^{1} hí^{3}
quionh^{3} Jesús hi^{3} he^{3} má^{2}lɨ́^{13}, jáun^{2} ca^{3}juáh^{3}:

—Hnú^{2} Tɨ^{32}, ¿tiá^{1} quiunh^{13} dí^{2} tsá^{2} nɨ́^{2}
cun^{3}quionh^{3} mí^{1}táɨ^{3} hmu^{3} tá^{1} tun^{3} jo^{21}?

50 Hi^{3} jáun^{2} jan^{2} tsá^{2} hí^{3} ca^{3}jmú^{3} cu^{3}
ngá^{13} mí^{1}táɨ^{3} cuá^{1} cuá^{2} chu^{21} quioh^{21} *tsá^{2}
má^{2}dí^{1}hlánh^{1} joh^{1} mí^{2}tsá^{2} hɨ́en^{1}.

51 Tɨ^{3}la^{3} Jesús ca^{3}juáh^{3}:

—¡Cuɨ́^{1} lɨ́^{3} cu^{3} nɨ́^{2}!

Jáun^{2} ca^{3}tí^{3} dí^{2} cuo^{2} cuá^{1} tsá^{2} hí^{3}, jáun^{2} la^{3}.

52 Jmɨ́^{1} lɨ^{21} jáun^{2} né^{3}, ca^{3}hléh^{3} Jesús
ñí^{1}con^{2} tsá^{2} ná^{1}lɨ́n^{3} mi^{3}jmú^{3}, jɨ^{3} tsá^{2} jmu^{2}
hí^{3} hua^{3}hí^{13} cuáh^{32} chín^{1}, jɨ^{3} tsá^{2}daun^{32} tsá^{2}
ná^{1}ñí^{1} juú^{2} nɨ́^{2} siáh^{3}, tsá^{2} ca^{3}cha^{3}táunh^{1} hí^{3}
hi^{3} má^{2}caun^{3}. Hi^{3} jáun^{2} ca^{3}záɨh^{3} dí^{2} la^{3} lá^{2}:

—¿Hí^{1} má^{2}ñá^{2}taunh^{21} hnoh^{2} hi^{3} ná^{1}quiánh^{1}
náh^{2} mí^{1}táɨ^{3} jɨ^{3} hmá^{2} hi^{3} jau^{13} náh^{2} jná^{13}
hi^{3} tson^{3}, la^{3}jmɨ́^{1} lɨ́^{3} hi^{3} jná^{13} bíh^{1} jan^{2} tsá^{2}
háɨn^{2}?

53 Jmáɨ^{1} ca^{3}la^{3} jɨ́^{32}, tá^{1}la^{3} ca^{3}ñí^{32} jná^{13} ja^{1}
ñí^{1} tionh^{1} hnoh^{2} hñu^{3} cuáh^{32} chín^{1}, hí^{1}
cu^{3} jéin^{32} yáh^{3} tiá^{2} lɨ́^{1} ca^{3}tie^{2} hnoh^{2} cuonh^{2}
jmɨ́^{1}jáun^{2}. Tɨ^{3}la^{3} né^{32} la^{3} ca^{3}chó^{32} jmáɨ^{1}
quián^{13} hnoh^{2}, cáun^{2} jmáɨ^{1} ná^{1}niéih^{21} hi^{3}
tsá^{2} hláɨnh^{1} jmu^{2} pin^{3}.

Pé¹ juáh³ hi³ tiá² cuóun³² Jesús
(Mateo 26:57-58, 69-75; Marcos 14:53-54, 66-72; Juan 18:12-18, 25-27)

54 La³ cun³ jmɨ́¹jáun² ca³jan³ tsú² Jesús tson³ hi³ ca³ñí¹jan² tsú² la³ tɨ³ hñú¹³ tsá² cuá¹lɨ́n³ mí²tsá² hɨ́en¹. Jáun² ngau³ ca³lá² Pé¹ sáh³ chí¹cáɨn² ñí¹ uóunh³.
55 Jmɨ́¹ ca³cha³táunh¹ tsú² jáun² ñí¹ jáun² né³, ca³jmú³ sɨ́² ñí¹hñú³ jáun². Hi³ jáun² ca³tiánh³ tsú² la³cu³ la³jéin³ sɨ́² jáun². Ja³bí¹ Pé¹ siáh³ ca³cuá³ ja¹ jáun².
56 Jáun² né³, jan² tsá²mɨ³ lɨ́n³ quian²¹ ñí¹ jáun² ca³jɨ́e³ hi³ cuá¹tón²¹ Pé¹ ja¹ jáun², jáun² ca³jɨ́e³ chí¹tiá³ ñí¹ ñí¹ Pé¹, hi³ ca³juáh³:
—Ja³bí¹ tsá²ñuh² lá² jmɨ́¹ ngɨ³² quionh³ tsá² ó³².
57 Tɨ³la³ Pé¹ ca³záɨh³ tsá² hí³:
—Hnú² tsá²mɨ³, hí¹juáh³ tiá² cuóun³² yáh³ jná¹³ tsá² ó³².
58 Jmɨ́¹ má²cu³lé³ míh¹ jáun² né³, ca³jɨ́e³² siáh³ jan² tsá² siánh³, hi³ jáun² ca³juáh³:
—Ja³bí¹ hnú² siáh³ jmɨ́¹ ngɨ́h¹ quiúnh¹ tsá² ó³².
Tɨ³la³ Pé¹ né³, tiá² ca³ton³ yáh³, hi³ ca³juáh³:
—Hnú² tsá²ñuh², jun³juáh¹³ jná¹³ yáh³ hí³.
59 Jmɨ́¹ la³ má²cáun² o¹rá¹ jáun² né³, ca³juáh³ siáh³ jan² tsáu²:
—Cu³tí³ bíh¹ tsá²ñuh² lá² uá²jaɨ³² jmɨ́¹ ngɨ³² quionh³ tsá² ó³², quí¹ tsá² hɨ́n¹³ tɨ³ Galilea bíh¹ la³².
60 Tɨ³la³ Pé¹ má¹ná¹, la³ má²juáh³ jáun² bíh¹:
—Hnú² tsá²ñuh², hí¹juáh³ tiá² ño¹ yáh³ jná¹³ hi³ juáh³ hnú² nɨ́².
Tá¹la³ jmɨ́¹ dí¹hleh³² jáun² bíh¹ Pé¹, ca³hó³ jan² cá¹tsó³.
61 Jmɨ́¹jáun² ca³jinh³ Tɨ³² Juo¹³ dí², hi³ ca³jɨ́e³ dí² tɨ³ ñí¹ zenh¹ Pé¹. Jáun² la³ cun³ jmɨ́¹jáun² tsau³ tsɨ́³ Pé¹ la³ cun³ hi³ má²lɨ́²juáh³ jáun² Jesús jmɨ́¹tin²: "Tɨ³ cu³lé³, ñeh² bíh¹ hi³ hau³ cá¹háu², hnú² juáh¹³ hnaɨh³² jéin³² hi³ tiá² cuóu³² nú² jná¹³".
62 Jmɨ́¹jáun² cua³han³ Pé¹ tɨ³ cheih³² hi³ ca³ñí¹hó² ñí¹jngɨh³² lɨ́n³².

Cónh³² tsú² Jesús cun³ lɨ́³ tsɨ́³
(Mateo 26:67-68; Marcos 14:65; Juan 18:22-23)

63 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, tsá² jmɨ́¹ ná¹jmu² hí³ hua³hí¹³ Jesús ca³cónh³² Jesús cú²nga¹, hi³ ca³quiu³ ca³pan³ dí²;
64 ca³jnɨ́³ dí² ñí¹ hi³ jáun² ca³záɨh³ dí²:
—Chí³ jáɨ¹³ neh²¹, hin² tsánh² quiú² po²³ nú².
65 Hi³ hliáun³ ñí¹ lɨ́n³² bíh¹ jú¹ hlaɨh³ ca³záɨh³ dí² siáh³.

Jesús má²zenh² ta³ ñí¹ tsá² judíos tsá² ná¹ñí¹
(Mateo 26:59-66; Marcos 14:55-64; Juan 18:19-24)

66 Jmɨ́¹ má²já²jnia² jáun² né³, ca³ngɨh³² la³jɨ́n³² tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú², jɨ³ tsá² ná¹lɨ́n³ mi³jmú³ quionh³ tsá² ná¹lɨ́n³ tɨ³² liei²¹. Jáun² jmɨ́¹jáun² ca³jan³ tsú² Jesús ñí¹ta²¹ ñí¹ ná¹ngɨh³² jáun² la³jɨ́n³² tsá² ná¹quien² hí³. Hi³ jáun² tsá² hí³ ca³ngáɨ³:
67 —Juah²¹ neh²¹, ¿hí¹ tson² hnú² lɨ́n³ Cristo?
Tɨ³la³ Jesús né³, ca³záɨh³ tsá² hí³ la³ lá²:
—Uá¹ cun³ ca³hɨ́e³ yáh³ jná¹³ hnoh² jú¹ tson², jun³ jáun² yáh³ táunh¹³ hnoh² ta²¹;
68 hi³ sá¹ cun³ hi³ jmɨ́¹ nga¹ jná¹³ cáun² jáɨ¹³ ñí¹con² hnoh², hí¹juáh³ tiá² ngáɨh¹ bíh¹ hnoh².
69 Tɨ³la³ nɨ́¹ má¹lɨ³² lá² má¹ná¹, jná¹³ Jon² tsá²mɨ³cuóun², ñí¹ñí²¹ jná¹³ tɨ³ cuá² chu²¹ quioh²¹ Dió³² Tsá² cú² Tsá² juenh².
70 Jáun² ca³la³ jɨ³lɨn² tsú² ca³juáh³:
—¿Hí¹ Jon² Dió³² máh³ hnú²?
Jáun² Jesús ca³ngáɨ³:
—Ján³, lɨ́n³ jná¹³ la³ cun³ má²lɨ́²juah²¹ hnoh² nɨ́².
71 Hi³ jáun² tsá² ná¹ngɨh³² hí³ ca³juáh³ siáh³:
—He³ láɨh³² sa³ ca³lɨ³í¹ máh³ tsá² zih³² jú¹ tson² hno³ dí², já² má²lɨ́²náɨ¹³ bíh¹ dí² hmóu³² jë¹ tsú².

23

Jesús má²zenh² ta³ ñí¹ Pilato
(Mateo 27:1-2, 11-14; Marcos 15:1-5; Juan 18:28-38)

1 Jmí¹ lɨ²¹ jáun² né³, ja³taunh²¹ tsú² ca³la³
jɨ³lɨn², hi³ ja³jan² tsú² Jesús ta³ ñí¹ Pilato.
2 Ñí¹ jáun² ca³ñí¹hna¹³ tsú², hi³
ca³ñí¹juah²¹:
—Tsá² lá² má²ca³tsanh²¹ jnoh¹, hi³
hlianh²³ tsú² tsá² zian² hué³² lá² quiú¹³
jnoh¹; hi³ juáh³ tsú² hi³ tiú²uú² ca³tɨ²¹
má¹hmah²¹ jnoh¹ hmah²¹ hi³ chi² *tsá²
cuá¹lɨ́n³ mɨ³chí¹ juú² Roma ñí¹con² jnoh¹.
Hi³ juáh³ siáh³, hi³ hnga² hí³ bíh¹ néh¹ ja³²lɨ³
quien², hi³ lɨ́n³ Cristo, tsá² lɨ́n³ re²¹.
3 Jmí¹jáun² ca³ngáɨ³ Pilato:
—¿Hí¹ hnú² uá¹ lɨ́n³ nú² Re²¹ juo¹³ tsá²
*judíos?
Jáun² Jesús ca³juáh³:
—Ján³, tson² bíh¹ la³ juáh³ hnú² nɨ́².
4 Jáun² Pilato ca³záɨh³ tsá² ná¹lɨ́n³ hí³
mi³jmú³, la³ má²quionh³ la³jɨ́n³² tsá² tionh²
ñí¹ jáun²:
—Hí¹ cáun² yáh³ tso³ quioh²¹ tsá² lá² tiá²
choh¹ jná¹³.
5 Tɨ³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, lɨ³mí¹ tiá³ ca³hléh³
bíh¹, hi³ ca³juáh³:
—Tsá² nɨ́² jlánh¹ quí² zaɨ³² tsɨ́³ tsáu².
Ñí¹ ca³ma³liáu³² tsú² hi³ hɨeh³² tsáu²,
ca³ma³liáu³² tsú² la³ tɨ³ ja¹ tsá² hɨ́n¹³ tɨ³
Galilea, hi³ ca³hɨ́eh³ siáh³ tsá² hɨ́n¹³ tɨ³
Judea, hi³ ca³la³ tɨ³ lá² siáh³ má²cuan².

Jesús má²zenh² ta³ ñí¹ Herodes

6 Jmí¹ má²lɨ́²niéɨ³² jáun² Pilato jáɨ¹³ nɨ́² né³,
ca³juáh³:
—¿Hí¹ tɨ³ Galilea hɨ́n¹³ tsá² lá²?
7 Jmí¹ ca³lɨ³ ñɨ³² tsú² hi³ tson² bíh¹ ñí¹
jáun² hɨ́n¹³ tsú², jáun² ca³zen³ dí² tsú²
ñí¹con² Herodes, tsá² cuá¹chín¹ Galilea,
quí¹hliá² jmáɨ¹ jáun² ti³tsóh³ jmí¹ cuá³
Herodes hí³ já¹ juú² Jerusalén.
8 Jmí¹ ca³jɨ́en³² jáun² Herodes Jesús jlánh¹
ca³lɨ³ hiún² lɨ́n³² tsɨ́³; quí¹hliá² má²ngau³²
jmáɨ¹ bíh¹ hi³ hu²¹ tsɨ́³ tsú² hi³ jɨ́en³²
Jesús. Quí¹hliá² má²ca³náɨ³² tsú² hliáun³ hi³
ca³tɨn¹ Jesús, hi³ jáun² cáun² jmí¹ má²hu²¹
tsɨ́³ hi³ jɨ́e³ cáun² li²¹ bíh¹ tsú² hi³ jmu³ Jesús.
9 Jáun² hliáun³ lɨ́n³² hi³ ca³ngáɨh³ dí², tɨ³la³
Jesús tiá² hi³ ca³juáh³ hí¹ cáun² yáh³.
10 Jáun² la³jɨ́n³² mi³jmú³ quionh³ tɨ³² liei²¹
jlánh¹ ca³qui³ ca³chá³ tso³.
11 Jáun² Herodes ca³jmúh³² Jesús, la³
má²quionh³ hliáu³ joh¹, la³juah²¹ dúh¹ jan²
tsá² lɨ́¹ tsáu², hi³ cáun² lɨ́¹ ca³quí² ca³cónh³²
dí² cú²nga¹, hi³ ca³quinh³ dí² cáun² hmɨh³²
jlánh¹ chú³² jniá³, hi³ ca³jmú³ dí² la³jmí¹ lɨ́³
hi³ quien² lɨ́n³² tsú². Jmí¹ lɨ²¹ jáun² né³,
ca³chanh³ dí² siáh³ ñí¹con² Pilato.
12 Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² ca³juónh³
Pilato re² quionh³ Herodes, quí¹ jmɨ¹tin²
jmí¹ ná¹háun³ bíh¹ tsú².

Má²ma³ngɨ́³ tsú² Jesús
(Mateo 27:15-26; Marcos 15:6-15; Juan 18:39-19:16)

13 Hi³ jáun² Pilato ca³ngɨh³ ca³la³ jɨ́n³² tsá²
ná¹lɨ́n³ mi³jmú³, jɨ³ tsá²tan²¹ nɨ́² siáh³, la³
má²quionh³ tsá² juú²,
14 hi³ ca³záɨh³ dí²:
—Tsá² cua³jan³² hnoh² lá² ñí¹con² jná¹³,
hi³ juáh³ hnoh² hi³ tsá² lá² hlianh²³ tsáu²;
tɨ³la³ jná¹³ juanh³² ñí¹con² hnoh² hi³ hí¹
cáun² yáh³ tso³ hi³ chah³² hnoh² quioh²¹
tsá² lá² tiá² lin¹ tsoh¹ jná¹³ jmí¹ lɨ́¹cán³ jná¹³
jáun² jú¹ tson² quioh²¹ tsú² ñí¹ ta³ máh¹
hnoh²,
15 sa³jun³ Herodes yáh³ tsoh³ siáh³. Hi³
jáun² dá² ñí¹con² jná¹³ bíh¹ lɨ́²chanh³ tsú²
siáh³ tsá² lá². Já² tiá² lin¹ zia³² yáh³ he³
ca³tɨ²¹ jún³ tsá² lá².
16 Jɨ́³²la³ ti³ quiú¹pan²¹ bíh¹ jná¹³ tsú²
ca³lá², hi³ jáun² má¹jáun² lion¹ jná¹³.
17 [Quí¹ tá¹la³ jmu² jáun² tsá² judíos jmáɨ¹
quioh²¹, ca³tɨn¹ Pilato hi³ lión³² jan² tsá²
tson³, quí¹hliá² la³ jáun² jmí¹ ná¹ngɨ²³ tsú².]
18 Tɨ³la³ la³jɨ́n³² tsá² ná¹ngɨh³² hí³ ca³tɨ³
ca³hóh³² tiá³ lɨ́n³², hi³ ca³juáh³:
—¡Cuɨ́¹ jún¹³ tsá² nɨ́², hi³ jáun² cuɨ́¹ liáun¹³
Barrabás!
19 Tsá² jmáɨ² hí³ Barrabás jmí¹ cuá¹tson³
hñu³mí¹ñí², quí¹ cun³ñí¹ hi³ ca³ma³can²
tsáu² hi³ tiánh³² tiá³ siaun³² já¹ juú²
Jerusalén, hi³ ca³jngɨh³ siáh³ tsáu².
20 Tɨ³la³ Pilato má¹ná¹, jmí¹ hnió³ bíh¹
lión³² Jesús, hi³ jáun² jmí¹ ca³liéinh³² dí²
siáh³ tsá² hí³.

21 Tɨ^{3}la^{3} tsá^{2} ná^{1}ngɨh^{32} hí^{3} má^{1}ná^{1}, tɨ^{3}
lɨ^{3}mí^{1} tiá^{3} ca^{3}tɨ^{3} ca^{3}hóh^{32} bíh^{1}, hi^{3} ca^{3}juáh^{3}
siáh^{3}:
—¡Cuí^{1} taun^{1} tsá^{2} ní^{2} crei^{21}! ¡Cuí^{1} taun^{1}
tsá^{2} ní^{2} crei^{21}!
22 Jáun^{2} ñí^{1} má^{2}hnaɨh^{32} jéin^{32} ca^{3}juáh^{3}
siáh^{3} Pilato la^{3} lá^{2}:
—Tɨ^{3}la^{3} ¿he^{3} dá^{2} hi^{3} hlaɨh^{3} má^{2}ca^{3}jmú^{3}
tsú^{2} né^{3}? Quí^{1} hí^{1} cáun^{2} yáh^{3} tso^{3} quioh^{21}
tsú^{2} tiá^{2} lin^{1} tsoh^{1} jná^{13} hi^{3} juáh^{13} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1}
tsú^{2} jún^{3}. Cáun^{2} cuí^{1} pan^{21} jná^{13} tsú^{2}, hi^{3}
jáun^{2} má^{1}jáun^{2} lion^{1} jná^{13}.
23 Tɨ^{3}la^{3} la^{3} má^{2}ná^{1}tí^{2} ná^{1}hóh^{32} jáun^{2} bíh^{1}
tsú^{2}, hi^{3} ná^{1}hiú^{2} ná^{1}mɨ^{32} hi^{3} taun^{3} Jesús
crei^{21}; ca^{3}la^{3} ñí^{1} ca^{3}lɨ^{3} quien^{2} hi^{3} ná^{1}juáh^{23}
tsú^{2} jáun^{2}.
24 Hi^{3} jáun^{2} cáun^{2} ca^{3}jmú^{3} bíh^{1} cú^{2}jueh^{32}
Pilato la^{3} cun^{3} hi^{3} ná^{1}hiú^{2} ná^{1}mɨ^{32} jáun^{2} tsá^{2}
hí^{3}.
25 Hi^{3} jáun^{2} Barrabás tsá^{2} tɨ^{32} hí^{3} tsí^{3} bíh^{1}
tsú^{2} ca^{3}lión^{32}, tsá^{2} ca^{3}ma^{3}can^{2} hí^{3} tsáu^{2} hi^{3}
tónh^{32} tiá^{3} siaun^{32}, tsá^{2} ca^{3}jngɨh^{3} hí^{3} tsáu^{2}.
Jáun^{2} Jesús bíh^{1} ca^{3}jɨenh^{3} dí^{2} hi^{3} jmúh^{32} tsú^{2}
la^{3} cun^{3} hi^{3} hnió^{3} tsú^{2} jmúh^{32}.

Má^{2}ton^{3} tsú^{2} Jesús crei^{21}
(Mateo 27:32-44; Marcos 15:20-32; Juan 19:17-27)

26 Jmí^{1} jáun^{2} ca^{3}jan^{3} tsú^{2} Jesús hi^{3}
má^{2}já^{2}ton^{3} dí^{2} crei^{21}, hi^{3} jáun^{2} hú^{1} juɨ^{32}
jáun^{2} né^{3}, ca^{3}zanh^{3} tsú^{2} jan^{2} tsá^{2}ñuh^{2} tsá^{2}
juú^{2} Cirene, tsá^{2} jmáɨ^{2} Sí^{1}mu^{21}, hi^{3} jmí^{1}
má^{2}cuá^{1}hen^{2} já^{1} juú^{2}; hi^{3} jáun^{2} ca^{3}di^{3}quian^{3}
dí^{2} Sí^{1}mu^{21} hí^{3} jmáɨ^{1} hi^{3} cán^{3} crei^{21} hi^{3} jmí^{1}
quian^{32} jáun^{2} Jesús.
27 Hi^{3} jáun^{2} juóun^{32} lín^{32} bíh^{1} tsáu^{2}
ja^{3}taunh^{21} cu^{3}chin^{1}, hi^{3} juóun^{32} lín^{32} siáh^{3}
tsá^{2}mɨ^{3} hí^{1}hóh^{32}, hi^{3} hí^{1}ho^{2} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} Jesús.
28 Tɨ^{3}la^{3} Jesús ca^{3}jíe^{3} tɨ^{3} ñí^{1} hí^{1}já^{2}táunh^{1}
jáun^{2} tsá^{2} hí^{3}, hi^{3} ca^{3}juáh^{3}:
—Hnoh^{2} tsá^{2}mɨ^{3}, tsá^{2} Jerusalén lá^{2}, ha^{3}
lí^{2} uó^{2} náh^{2} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} jná^{13}. Uo^{3} náh^{2}
hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} náh^{2} hmóu^{32} bíh^{1}, jɨ^{3} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1}
jónh^{32} náh^{2} ní^{2} siáh^{3}.
29 Quí^{1} chau^{21} jmáɨ^{1} hi^{3} juáh^{3} tsáu^{2}: “Hen^{3}
ma^{3} jmí^{1} ren^{2} tsá^{2} tiá^{2} jon^{2} zian^{2}, tsá^{2}
cónh^{3} tiá^{2} dáɨn^{2} ca^{3}can^{3}, tsá^{2} cónh^{3} tiá^{2} dáɨn^{2}
ca^{3}tiunh^{3}”.
30 Hi^{3} jáun^{2} jmáɨ^{1} jáun^{2} hléh^{32} tsáu^{2}, hi^{3}
záɨh^{32} máh^{3}: “Cuí^{1} quɨh^{21} nú^{2} ñí^{1} quiú^{13}
jnoh^{1}”; hi^{3} záɨh^{32} tsú^{2} siáh^{3} ñí^{1} lí^{3} tsɨ^{3}cuánh^{2}:
“Cuí^{1} jlaɨn^{21} jnoh^{1} hnú^{2}”.
31 Quí^{1} ní^{1}juáh^{3} ta^{3}bí^{1} ñí^{1}con^{2} jná^{13} tsá^{2}
lín^{3} ná^{1} la^{3}jmí^{1} lí^{3} cáun^{2} hmá^{2} réh^{1} yáh^{3}
má^{2}ná^{1}jmu^{2} tsá^{2} *romanos la^{3} lá^{2}, tiá^{13} bíh^{1}
tiá^{3} ñí^{1}con^{2} hnoh^{2} tiá^{2} jmu^{3} tsú^{2}, hnoh^{2} tsá^{2}
juú^{2} Jerusalén lá^{2}, tsá^{2} ná^{1}lín^{3} náh^{2} la^{3}jmí^{1}
lí^{3} hmá^{2} má^{2}quiéin^{2}.
32 Ja^{3}bí^{1} ca^{3}jan^{3} tsú^{2} siáh^{3} gon^{3} tsá^{2}
ca^{3}jmú^{3} tso^{3} jueh^{32}, hi^{3} jngɨh^{3} tsú^{2} cu^{3}tsa^{32}
quionh^{3} Jesús.
33 Jmí^{1} ca^{3}cha^{3}táunh^{1} tsú^{2} jáun^{2} tsɨ^{3} máh^{3}
míh^{1} téh^{23} tsú^{2} jáun^{2} máh^{3} Mú^{32} Chí^{1}
Tsáu^{2}, ñí^{1} jáun^{2} ca^{3}ton^{3} tsú^{2} Jesús crei^{21}, la^{3}
má^{2}quionh^{3} tsá^{2} gon^{3} hí^{3}, jan^{2} tɨ^{3} cuá^{2} chu^{21},
hi^{3} jan^{2} tɨ^{3} cuá^{2} cáun^{1} siáh^{3}.
34 Hi^{3} jáun^{2} tá^{1}la^{3} má^{2}chí^{1}tón^{21} jáun^{2} Jesús
crei^{21}, ca^{3}juáh^{3}:
—Tia^{21}, juenh^{2} jmu^{3} honh^{2} quioh^{21} tsá^{2}
lá^{2}, quí^{1} cáun^{2} hi^{3} tiá^{2} ñi^{32} bíh^{1} tsú^{2} ná^{1}jmu^{2}.
Hi^{3} jáun^{2} hliáu^{3} tsá^{2} jmí^{1} tionh^{1} hí^{3} ñí^{1}
jáun^{2} né^{3}, ca^{3}chí^{2} jáɨ^{13}, hi^{3} jáun^{2} jíe^{3} dí^{2}
ní^{1}juáh^{3} hin^{2} joh^{13} ha^{1} Jesús.
35 Tsá^{2} jmí^{1} tionh^{1} có^{32} jáun^{2} né^{3}, jmí^{1}
ná^{1}jíen^{32} Jesús. Hi^{3} tsá^{2}tan^{21} né^{3}, ca^{3}hléh^{3}
hlaɨh^{3} quioh^{21} Jesús, hi^{3} juáh^{3} la^{3} lá^{2}:
—Ca^{3}lión^{32} bíh^{1} tsá^{2} ní^{2} tsá^{2} siánh^{3}; jáun^{2}
ta^{3}né^{32} né^{3}, cuí^{1} lión^{21} siáh^{3} hnga^{2} neh^{21},
ní^{1}juáh^{3} tson^{2} bíh^{1} cu^{3}tí^{3} lín^{3} tsú^{2} Cristo,
Tsá^{2} ca^{3}quianh^{3} Dió^{32}.
36 Ja^{3}bí^{1} hliáu^{3} siáh^{3} ca^{3}cónh^{32} cú^{2}nga^{1}
Jesús, hi^{3} ca^{3}jen^{3} dí^{2} mu^{2} má^{2}zéih^{1} lín^{21}
quioh^{21} mɨ^{3} uóun^{2}jɨeh^{13};
37 hi^{3} ca^{3}záɨh^{3} dí^{2} siáh^{3}:
—Ní^{1}juáh^{3} tson^{2} cu^{3}tí^{3} hnú^{2} lín^{3} Re^{21}
Juo^{13} tsá^{2} judíos, jáun^{2} né^{3}, lion^{1} hnú^{2} huen^{2}
neh^{21}.
38 Hi^{3} jáun^{2} hná^{13} crei^{21} jáun^{2} jmí^{1}
chí^{1}tón^{21} huéh^{3} hi^{3} juáh^{3}: “Tsá^{2} Lá^{2} Lín^{3}
Re^{21} Juo^{13} Tsá^{2} Judíos”. [Huéh^{3} jáun^{2} jmí^{1}
lí^{3} jú^{1} *griego, jú^{1} *latín, jɨ^{3} jú^{1} *hebreo ní^{2}
siáh^{3}.]

39 Hi³ jáun² jan² tsá² ná¹tón²¹ hí³ crei²¹
né³, ca³hléh³ hlaɨh³ quioh²¹ Jesús, hi³
ca³juáh³:
—Nɨ́¹juáh³ tson² hnú² la³ lɨ́n³ Cristo, lion¹
hnú² huen² neh²¹, hi³ jáun² má¹jáun² liau¹
nú² siáh³ jnoh¹.
40 Tɨ³la³ ñí¹ tsá² jan² hí³ má¹ná¹, tiá³ bíh¹
ca³liéinh³² tsá² jan² hí³, hi³ ca³juáh³:
—¿Há¹ tiá² juénh² hnú² Dió³²? Já² cá²re²
má²ta³tsa¹ bíh¹ dí² héih³².
41 Tɨ³la³ tsá² lá² má¹ná¹, hí¹ cáun² yáh³ tiá²
lin¹ hi³ ca³jmú³. Tɨ³la³ jnoh¹ né³, zia³² jáɨ¹³
bíh¹ hi³ ná¹má²tso¹ dí² tsɨ³², quí¹ cun³ñí¹ hi³
ná¹má²hmah²¹ dí² tso³ hi³ ca³jmú¹³ bíh¹.
42 Hi³ jáun² ca³záɨh³ dí² siáh³ Jesús:
—Hnú² Jesús, cháu¹ hnú² honh² quion²¹
jná¹³ nɨ́¹ má¹cá²chó³² jmáɨ¹ hi³ ñi³hauh³²
hnú² jáɨ¹³.
43 Jmɨ́¹jáun² ca³záɨh³ Jesús tsá² hí³:
—Jú¹ tson² cu³tí³ juanh³² jná¹³, hi³ né³²
cuá¹ñíh³ hnú² quiúnh¹ jná¹³ ñí¹ chu²¹ ñí¹
má²nio² tie³.

Jmɨ́¹ jun¹ Jesús
(Mateo 27:45-56; Marcos 15:33-41; Juan 19:28-30)

44 Hi³ jáun² jmɨ́¹ má²tí³ cun³ chi³hiú² né³,
ca³nieh² tá¹ cáun² hué³², ca³la³ ñí¹ tɨ́³ la³nió¹
hnɨ³² tɨ³ ca³hláu³.
45 Jmɨ́¹ ca³nieh² jáun² hiú² né³, ca³zen³ tɨ³
tun³ zaɨnh²¹ hmɨh³² hi³ jmɨ́¹ hí¹jnáɨ²³ ñí¹
jlánh¹ hɨ́en¹ hñu³ cuáh³² chín¹.
46 Hi³ jáun² la³ cun³ jmɨ́¹jáun² ca³hóh³²
Jesús tiá³ lɨ́n³², hi³ ca³juáh³:
—Tia²¹, jo³cuonh² hnú² cuɨ́¹ nio² jmɨ́²chí³
quion²¹ jná¹³.
Jmɨ́¹ má²lɨ́²juáh³ jáun² la³ nɨ́² né³, jun³.
47 Jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ jáun² hliáu³ tsá² chín¹ tsá²
*romano hi³ lɨ³ la³ jáun² né³, ca³ma³quien²
Dió³², hi³ ca³juáh³:
—Tson² bíh¹ cu³tí³, tiá² tso³ la³ ca³jmú³
yáh³ tsá² nɨ́².
48 Jmɨ́¹ má²lɨ́²jɨ́e³ jáun² la³jɨ́n³² tsá²
ná¹ngɨh³² hí³ ñí¹ jáun² hi³ lɨ³ la³ jáun²,
jmɨ́¹jáun² já¹tanh²¹ ca³la³ quí² quien² ñí¹ tsɨ́³.
49 Tɨ³la³ la³jɨ́n³² tsá² jmɨ́¹ cuóun²¹ hí³ Jesús
má¹ná¹, jɨ³ tsá²mɨ³ tsá² má²ca³ñi³táunh¹
cu³hna²¹ tsú² ca³la³ tɨ³ hué¹³ Galilea, lɨ́¹
ca³ta³ná¹jɨ́e²³ ñí¹ uóunh³ bíh¹.

Jmɨ́¹ já¹haun³ Jesús
(Mateo 27:57-61; Marcos 15:42-47; Juan 19:38-42)

50 Jáun² jmɨ́¹jáun² jmɨ́¹ zian² jan² tsá²
jmáɨ² Sé³², tsá² chun¹, tsá² tɨ³² tsɨ́³ jmáh³la³
hi³ chu²¹. Tsá² hí³ jmɨ́¹ quionh³ tsá² ná¹lɨ́n³
ta²¹ hi³ chín¹;
51 tɨ³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, tiá² ca³jmú³ yáh³
cá²hon³ quionh³ tsá² ñí¹ hná¹ jáun². Tsá² hí³
né³, jan² tsá² zian² juú² Arimatea hɨ́n¹³ tɨ³
Judea bíh¹, hi³ jmɨ́¹ má²jan³² hi³ lɨ³ lin¹ hin²
tsánh² má²ca³hión³² Dió³² hi³ hau³ jáɨ¹³.
52 Hi³ jáun² Sé³² hí³ bíh¹ ñéi¹ hi³
ca³ñí¹ma¹³ hla¹ Jesús ñí¹con² Pilato.
53 Jmɨ́¹ má²lɨ́²sión³² tsú² jáun² hla¹ né³,
ca³tsáɨnh³² tsú² cáun² hmɨh³² jmuh³ tiáu²;
hi³ jáun² ca³ñí¹hón²¹ dí² hñu³ tá²hláu²
quioh²¹ hi³ jmɨ́¹ má²ca³hó³ dí², ñí¹ hí¹ jan²
hla¹ tiá² jmɨ́¹ má²ca³tanh² tsú².
54 Jmáɨ¹ jáun² jmáɨ¹ hi³ jmu² tsá² judíos
hua³jan²¹ la³jɨ́³² hi³ hniáuh³² quioh²¹ *jmáɨ¹
hi³ tionh² tsú² tie³. Quí¹ jmɨ́¹ má²ca³hláu³
lɨ́n³² bíh¹, má²ja³quián³ lɨ³liau³ cu³tí³ bíh¹
jmáɨ¹ jáun².
55 Hi³ jáun² tsá²mɨ³, tsá² jmɨ́¹ quionh³
hí³ Jesús jmɨ́¹ cuá¹han³ Galilea ja³taunh²¹
cu³chin¹ hi³ ca³ñí¹jɨ́e¹³ ñí¹ já¹haun³ Jesús,
nɨ́¹juáh³ ha³ lánh³ quión³² tsú² hla¹.
56 Jmɨ́¹ ca³cha³tánh¹ tsú² jáun² hñú¹³
né³, ca³jmú³ hua³jan²¹ háu² má²ró³² jɨ³ no¹
má²ró³² nɨ́² siáh³. Jmɨ́¹ cá¹chó²¹ jáun² jmáɨ¹
nio² tie³ né³, ca³tiánh³ bíh¹ tsú² tie³ la³ cun³
hi³ rá¹juáh³ liei²¹.

24

Jmɨ́¹ ca³jenh¹³ Jesús
(Mateo 28:1-10; Marcos 16:1-8; Juan 20:1-10)

1 Jmáɨ¹ hi³ ca³lɨ³liau³ jáun² sɨ́²ma¹ná¹,
ja³taunh²¹ siáh³ tsá²mɨ³ hí³ hú²niéi² lɨ́n³²
ñí¹ ca³ñí¹hón²¹ tsú² jáun² Jesús, hi³
má²ná¹quian³² hi³ má²ró³² má²ca³jmú³ jáun²
hua³jan²¹. [Ja³bí¹ zian² ma³ jan² tsá²mɨ³
siánh³ siáh³ ca³ñí¹quionh¹³ tsá² hí³.]

2 Jmɨ́¹ ca³cha³táunh¹ tsú² jáun² ho³
tá²hón³² né³, ca³jɨ́e³ tsú² hi³ tiú²uú² dí¹jnáɨ²³
yáh³ quɨ́n¹ ho³ tá²hón³² jáun², quí¹ tɨ³ có³²
bíh¹ la³ má²lɨ́²lɨ́h³ tsú².
3 Jáun² ca³taunh³ tsú² hñu³ tá²hón³² jáun²,
tɨ³la³ tiá² tsanh²¹ yáh³ tsú² hla¹ Jesús Tɨ³²
Juo¹³ dí².
4 Tá¹la³ má²ná¹hɨ³² lɨ́n³² jáun² tsɨ́³ tsú² né³,
ca³jɨ́en³² gon³ tsá²ñuh² quih³² hmɨh³² tiáu²
zɨ́n³ lɨ́n³² hi³ tionh² có³² jáun².
5 Jáun² tsá²mɨ³ hí³ né³, ca³yá²han¹ lɨ́n²¹
bíh¹, jáun² cáun² ca³hiéih³ hué³² bíh¹ tsú²
ñí¹. Jáun² tsá²ñuh² hí³ né³, ca³juáh³:
—¿He³ láɨh³² sa³ ñí¹ ca³tɨn¹ tsá²
má²cá²tsan³ yáh³ hnah²³ hnoh² jan² tsá²
zian²?
6 [Ha³ tiú²uú² hin² zian² yáh³ ñí¹ lá²,
tsá² má²ca³jenh¹³ bíh¹ hí³.] Cháu¹ náh² tín²
honh² jáɨ¹³ hi³ ca³juáh³ tsú² jáun² tá¹la³ jmɨ́¹
cuá³ tsú² jáun² Galilea,
7 hi³ ca³juáh³ tsú² jáun² la³ lá²: "Ca³tɨn¹
Jon² tsá²mɨ³cuóun² hi³ jɨenh³ tsú² ñí¹con²
tsá² jmu² tso³, hi³ lɨ³ hniáuh³² siáh³ ton³
tsú² ñí¹ crei²¹, hi³ ñí¹ cá²hnɨ́² jmáɨ¹ jáun² né³
ca³tɨn¹ jenh¹³".
8 Hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² ca³chau³ tsá²mɨ³ hí³
tsɨ́³ jáɨ¹³ hi³ ca³juáh³ jáun² Jesús jmɨ́¹tin².
9 Jmɨ́¹ má²cuá²tanh²¹ tsú² jáun² hi³ ñí¹jɨ́e¹³
tá²hón³² né³, ca³chá³ ñí¹con² tsá² quian³jan²
haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² Jesús, jɨ³ ñí¹con² la³jɨ́n³²
tsá² ñí¹ hná¹ jáun² nɨ́² la³ cun³ hi³ má²lɨ́²jɨ́e³,
jɨ³ hi³ má²lɨ́²niéɨ³².
10 Tsá²mɨ³ tsá² ca³ñí¹can³² hí³ jáɨ¹³ jáun²
ñí¹con² tɨ³² tsá² quian³² hí³ jë¹ Dió³², jmáɨ²:
Má²réɨ³ tsá² ja³ juú² Magdalá, mɨ́¹ Juánh³,
Má²réɨ³ mí¹ziú¹³ Jacobo, jɨ³ tsá²mɨ³ siánh³
siáh³.
11 Tɨ³la³ tɨ³² tsá² quian³² hí³ jë¹ Dió³²
má¹ná¹, tiá² ta²¹ ca³taunh³ yáh³ jë¹ tsá²mɨ³
hí³, quí¹hliá² ca³lɨ́n¹³ tsú² hi³ lɨ́¹ ca³lɨ³can²
bíh¹ tsá²mɨ³ hí³.
12 Tɨ³la³ cun³ jáun² la³juɨ³² ca³náu² bíh¹ Pé¹
hi³ ngau³ cú²hé² hi³ ja³jɨ́e³ tá²hón³². Jmɨ́¹
cá¹chó²¹ tsú² jáun² né³, ca³jmú³ hí¹sian², hi³
ca³jáɨh³ ñí¹ tɨ³ ñéih³, jáun² ca³jɨ́e³ tsú² hi³
tɨ³ có³² bíh¹ má²nio² hmɨh³² tiáu² hi³ jmɨ́¹
tsaɨnh³² jáun² hla¹ Jesús. Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun²
ngah³ hñú¹³, ca³la³ má²hí¹tsá²cáun² lɨ́n³²
tsɨ́³ ca³tɨ²¹ la³ cun³ hi³ má²lɨ³² jáun².

Jmɨ́¹ hí¹tsá²táunh¹ gon³ tsáu² juɨ³² juú² Emaús
(Marcos 16:12-13)

13 Ja³bí¹ jmáɨ¹ jáun² siáh³ ja³taunh²¹ gon³
tsá² hí³ cáun² juú² jmáɨ² Emaús. Juú² jáun²
tí³ cun³ quia³cáun² kilómetros tɨ³la³ uóunh³
hi³ tionh² tsú² já¹ juú² Jerusalén.
14 Jáun² ca³chon¹ tsú² jáɨ¹³ tá¹la³ hí¹tiáunh¹
jáun² juɨ³², hi³ ca³juónh³ tsú² ca³tɨ²¹ la³jɨ́³²
hi³ má²lɨ³² jáun².
15 Tá¹la³ jmɨ́¹ hí¹chon¹ tsú² jáun² jáɨ¹³ né³,
ngau³ Jesús má²janh² ñí¹ hí¹tsá²táunh¹ tsá²
hí³, jáun² ngau³ dí² cu³tsa³² quionh³ tsá² hí³.
16 Tɨ³la³ uá¹jinh¹ ca³jɨ́en³² tsú² tsá²
cuá¹ja³² hí³ quionh³, cun³ jáun² ta²¹ lɨ³ bíh¹
hi³ tiá² ca³lɨ³tsɨn² tsú² hi³ Jesús bíh¹ tsá² hí³.
17 Hi³ jáun² Jesús ca³ngáɨh³ tsá² hí³:
—¿He³ nɨ³² hí¹juónh³² hnoh²?
Jáun² jmɨ́¹jáun² ca³ta³tonh¹ tsú² hú¹ juɨ³²,
hi³ má²ná¹haɨ²¹ hlaɨh³ tsɨ́³.
18 Hi³ jáun² jan² tsá² hí³, tsá² jmáɨ² Cleo-
fas, ca³ngáɨ³, hi³ ca³juáh³:
—¿Hí¹ huen² tán¹ nɨ́² uá¹ hnú² tsá² tiá²
ca³lɨ³ ñíh¹ nú² la³jɨ́³² hi³ má²lɨ³² já¹ juú²
Jerusalén cháu³ jau³ nɨ́², tá¹la³ hi³ ñéɨ¹ nú²
nɨ́²?
19 Hi³ jáun² Jesús ca³ngáɨ³:
—¿He³ má²lɨ³² dúh¹?
Hi³ jáun² tsá² hí³ ca³juáh³ siáh³:
—Zia³² hi³ má²lɨ³² ñí¹con² jan² tsá² jmáɨ²
Jesús, tsá² ja³ juú² Nazaret. Tsá² hí³ tɨ́² lɨ́n³
jan² *tɨ³² jë¹ Dió³², tsá² tɨ́² jmu² hua³jueh³²,
hi³ ca³la³ hi³ pin³ lɨ́n³² jáɨ¹³ quioh²¹ tsú² tɨ́²
hleh³²; jan² tsá² tɨ́² hniau³ lɨ́n³² Dió³², jɨ³
tsá²mɨ³cuóun² nɨ́².
20 Tɨ³la³ tsá² ná¹lɨ́n³ mi³jmú³ má¹ná¹, la³
má²quionh³ tsá²tan²¹, ca³ma³tsón¹³ bíh¹ tsá²
hí³, hi³ ca³ñí¹jɨenh¹³ dí² tsá² hí³ ñí¹con² tsá²
*romanos tsá² chín¹; hi³ jáun² tsá² hí³ jngɨh³
Jesús, hi³ jáun² ca³ton³ tsú² crei²¹.
21 Jnoh¹ jmɨ́¹ má²hu²¹ tsɨ́³ hi³ tsá² hí³ jmɨ́¹
liáu²¹ dí² tsá² *Israel. Tɨ³la³ ta³né³² má²tí³
hnɨ³² jmáɨ¹ hi³ ca³lɨ³ la³ jáun².
22 Tɨ³la³ zian² tsá²mɨ³, tsá² ja¹ hmóu²¹
jnoh¹, hi³ cuɨ́²ñí¹jɨ́e¹³ tá²hón³² jmɨ́¹ hú²niéɨ²

lɨ́n32. Jmɨ́1 cuá1tanh21 tsú2 jáun2 né3, lɨ́2jmú3
tsú2 hi3 tsa3cáun2 lɨ́n32 tsɨ́3 jnoh1,
23 quí1 lɨ́2chá32 tsú2 hi3 tiá2 hla1 tsanh21
yáh3, hi3 jɨ́32la3 tsá2cuú2 tsá2ta3 Dió32 bí1 néh1
ca3jnia3 jéinh32 dí2, hi3 lɨ́2juáh3 hi3 zian2 bíh1
néh1 Jesús.
24 Jmɨ́1 lɨ21 jáun2 né3, cuɨ́2ñí1jɨe13 siáh3 ma3
jan2 tsá2 quiúnh1 jnoh1 tá2hón32 jáun2, hi3
jáun2 la3 cun3 rón32 hi3 má2lɨ́2juáh3 jáun2
tsá2mɨ3 hí3 bíh1 lɨ́2jɨe3 tsú2 siáh3, tɨ3la3 tiá2
Jesús ca3jenh2 yáh3 tsú2 má1ná1.
25 Jmɨ́1jáun2 ca3záɨh3 Jesús tsá2 hí3 la3 lá2:
—¡Jlánh1 tiá2 niuh1 hnoh2! ¿Hín2 máh3
jmáɨ1 táunh13 hnoh2 ta21 la3jɨ́32 jáɨ13 hi3
ca3juáh3 jáun2 la3jɨ́n32 tsá2 ca3lɨn3 hí3 tɨ32 jë1
Dió32 jmɨ́1tin2?
26 ¿Há1 tiá2 jmɨ́1 hniáuh21 hi3 ma3tso2 Tsá2
lɨ́n3 Cristo tsɨ́3 la3 jáun2 dúh1; ñeh2 bíh1 hi3
lɨ3jnia2 hi3 quien2 tsú2?
27 Hi3 jáun2 jmɨ́1jáun2 ca3jmú3 Jesús na21
la3jɨ́32 jáɨ13 hi3 rá1juáh3 jáun2 ñí1 Sí2 quioh21
Dió32 hi3 ca3tɨn1 tsú2 hnga2. Jáun2 ñí1 Sí2
quioh21 hla1 Moisés tín2 ca3ma3liáu32 tsú2
hi3 jmu2 na21; jmɨ́1 lɨ21 jáun2 né3, ca3chá3
siáh3 la3jɨ́32 jáɨ13 hi3 rá1tioh3 jáun2 ñí1 Sí2
quioh21 la3jɨ́n32 tsá2 ca3lɨn3 hí3 tɨ32 jë1 Dió32
jmɨ́1tin2.
28 Jmɨ́1 ca3cha3táunh1 tsú2 jáun2 juú2 ñí1
tsa3táunh1, jmɨ́1jáun2 ca3jmú3 Jesús la3jmɨ́1 lɨ́3
hi3 cáun2 tsó32 bíh1 tɨ3 chí1ján3.
29 Tɨ3la3 tsá2 hí3 jlánh1 chí1tson3 ca3chan3
Jesús, hi3 ca3záɨh3 dí2:
—Ñí3 dá2 quiúnh1 jnoh1; já2 má2ca3hláu3
bíh1, já2 má2ñí1zɨ32 bíh1 dá2 la32.
Hi3 jáun2 né3, ca3cuá3 bíh1 Jesús quionh3
tsá2 hí3.
30 Jmɨ́1 má2cuá3 tsú2 jáun2 ñí1 mesa
cu3tsa32 quionh3 tsá2 hí3 né3, ca3can3 cáun2
hí1miih21, jáun2 ca3ma3hɨen21 dí2; jmɨ́1jáun2
ca3tsunh3 dí2 siáh3, hi3 ca3cuéh3 dí2 tsá2 hí3.
31 Hi3 jáun2 la3 cun3 jmɨ́1jáun2 ca3niá3 ñí1
tsá2 hí3 hi3 ca3lɨ3 cuóun32 tsú2 siáh3 Jesús.
Tɨ3la3 la3 cun3 jmɨ́1jáun2 bíh1 ca3yéin2 Jesús.
32 Jmɨ́1 lɨ21 jáun2 né3, hi3 jan2 hi3 jan2 bí1
tsú2 ca3záɨh3 raɨnh21:
—¿Haun13 juáh13 re2 lɨ́n32 bíh1 tɨ́3 tsɨ́3 dí2
jáɨ13 hi3 lɨ́2hléh32 tsú2 jáun2 jmɨ́1 hí1jau32 dí2
jáun2 hú1 juɨ32 dúh1, jmɨ́1 lɨ́1jmú3 tsú2 jáun2
na21 jáɨ13 hi3 rá1tioh3 ñí1 Sí2 quioh21 Dió32?
33 Hi3 jáun2 la3 cun3 jmɨ́1jáun2 bíh1
já1tanh21 tsú2 tɨ3 já1 juú2 Jerusalén. Hi3 jáun2
ñí1 jáun2 ca3jenh2 tsú2 tá1 quian3jan2 tsá2 lɨ́n3
hí3 *tɨ32 tsá2 quian32 jë1 Dió32, quionh3 tsá2
siánh3 siáh3.
34 Hi3 jáun2 tsá2 ná1ngɨh32 hí3 ca3juáh3:
—¡Tson2 bíh1 cu3tí3 ca3jenh13 Tɨ32 Juo13
dí2, quí1 ja3bí1 ñí1con2 Sí1mu21 Pé1 yáh3
lɨ́2ma3jnia32 tsú2 má2hmáɨ3!
35 Hi3 jáun2 tsá2 gon3 hí3 né3, ca3chá3 la3
cun3 hi3 ca3lɨ3 jáun2 hú1 juɨ32 tá1la3 jmɨ́1
hí1tsá2táunh1 tsú2 jáun2, jɨ3 ha3 lánh3 rón32
ca3lɨ3 cuóun32 dí2 Jesús jmɨ́1 ca3tsóh3 jáun2
hí1miih21.

Jesús má2jnia32 ñí1con2 tsá2 haɨn21 tɨ3 con2
(Mateo 28:16-20; Marcos 16:14-18; Juan
20:19-23; 1 Corintios 15:5-7)

36 Tá1la3 jmɨ́1 ná1cha32 jáun2 tsá2 gon3
hí3 jáɨ13 jáun2 bíh1, ca3ma3jnia32 Jesús
cu3diá2jan2 la3 lá2 ja1 ñí1 tionh1 jáun2 tsá2
ná1ngɨh32 hí3, hi3 jáun2 ca3záɨh3 dí2 tsá2 hí3
la3 lá2:
—Cuɨ́1 zian2 náh2 cáun2 hi3 re2 hi3 tɨn2.
37 Tɨ3la3 tsá2 hí3 má1ná1, ca3yá2han1 lɨ́n21
bíh1, hi3 ca3lɨ́n13 tsú2 hi3 jan2 tsá2 le1 bíh1
ná1jɨ́en32.
38 Tɨ3la3 Jesús ca3juáh3:
—¿He3 láɨh32 sa3 ná1juenh21 hnoh2, hi3
ná1hɨ32 honh2 náh2?
39 Sá1nɨ́2 jɨe3 hnoh2 uón32 jná13, jɨ3 tán2
jná13; jná13 bíh1 la32. Sá1nɨ́2 ñá2tí3 náh2
cuonh2 quion21 jná13, jáun2 lɨ3 ñíh13 náh2
hi3 jná13 bíh1 la32. Quí1 tiá2 zia32 yáh3 ngú3
sa3jun3 mú32 quioh21 jan2 jmɨ́2chí3 la3 cun3
hi3 ná1jɨ́eh32 hnoh2 hi3 zia32 quion21 jná13.
40 Jmɨ́1 má2lɨ́2juáh3 jáun2 la3 nɨ́2 tsú2,
ca3hɨ́eh3 tsá2 hí3 cuo2 jɨ3 ta3.
41 Jáun2 tsá2 hí3 ca3lɨ3 tsah3 lɨ́n32, tɨ3la3
cun3 jáun2 tiá2 re2 jmɨ́1 ná1taunh32 bíh1 tsú2
ta21 quí1 cun3ñí1 hi3 jmɨ́1 ná1tsá2cáun2 jáun2
tsɨ́3. Tɨ3la3 Jesús la3juɨ32 ca3juáh3:
—¿Zia21 ca3lá2 má32 hi3 lɨ3 cúh13?

42 Jáun^{2} tsá^{2} hí^{3} ca^{3}cué^{3} ca^{3}lá^{2} quioh^{21} jáh^{3}
jmáɨ^{2} hi^{3} má^{2}lɨ́^{2}tió^{32} ñí^{1} sɨ́^{2}, [la^{3} má^{2}quionh^{3}
ca^{3}lá^{2} ñí^{1} ha^{21} jmɨ́^{2}toh^{1} quioh^{21} toh^{2}].
43 Jáun^{2} ca^{3}héi^{3} dí^{2} hi^{3} jáun^{2}, hi^{3} ca^{3}cúh^{2}
ta^{3} ñí^{1} tsá^{2} hí^{3}.
44 Jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}záɨh^{3} dí^{2} siáh^{3} tsá^{2} hí^{3} la^{3}
lá^{2}:
—Má^{2}ca^{3}lɨ^{3}tí^{3} bíh^{1} ñí^{1}con^{2} jná^{13} la^{3}
cun^{3} hi^{3} ca^{3}juánh^{32} jná^{13} jáun^{2} jmɨ́^{1}tin^{2},
tá^{1}la^{3} ca^{3}ngɨ́^{3} jná^{13} jáun^{2} quiúnh^{1} hnoh^{2}.
Ca^{3}juánh^{32} jná^{13} hi^{3} hniáuh^{32} lɨ^{3}tí^{3} la^{3}jɨ́^{32}
la^{3} cun^{3} hi^{3} rá^{1}juáh^{3} jáun^{2} ñí^{1} liei^{21} quioh^{21}
hla^{1} Moisés hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} jná^{13}, ñí^{1} Sí^{2} quioh^{21}
la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2} ca^{3}lɨn^{3} hí^{3} tɨ^{32} jë^{1} Dió^{32}, jɨ^{3} ñí^{1}
Sí^{2} salmos nɨ́^{2} siáh^{3}.
45 Jmɨ́^{1} lɨ^{21} jáun^{2} né^{3}, ca^{3}nia^{3} dí^{2} tsɨ́^{3} tsá^{2}
hí^{3}, hi^{3} jáun^{2} ngɨ^{13} tsú^{2} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} rá^{1}juáh^{3}
jáun^{2} ñí^{1} Sí^{2} quioh^{21} Dió^{32},
46 hi^{3} ca^{3}záɨh^{3} dí^{2} la^{3} lá^{2}:
—Ñí^{1} Sí^{2} rá^{1}juáh^{3} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} tsá^{2} lɨ́n^{13}
Cristo ma^{3}tso^{2} tsɨ́^{3}; hi^{3} nɨ́^{1} má^{1}jun^{2} jáun^{2} né^{3},
ca^{3}tɨn^{1} siáh^{3} jenh^{13} ñí^{1} cá^{2}hnɨ́^{2} jmáɨ^{1} ja^{1} tsá^{2}
má^{2}cá^{2}tsan^{3}.
47 Má^{1}lɨ^{32} jáun^{2} né^{3}, tsa^{3}ngáɨ^{1} tsáu^{2} jú^{1}
chú^{32} cha^{13} tsú^{2}, hi^{3} tsa^{3}juah^{21} tsú^{2} hi^{3} zia^{32}
uu^{3}i^{3}tso^{3} quioh^{21} tsá^{2} záɨ^{32} jmɨ́^{1} tsɨ́^{3}, hi^{3}
jinh^{21} tɨ^{3} ñí^{1}con^{2} hí^{3} dí^{2}. Hi^{3} lɨ^{3} hniáuh^{32}
tsa^{3}táunh^{1} tsú^{2} tá^{1} cáun^{2} hngá^{1}máh^{3}, hi^{3}
ma^{3}liáu^{32} tsú^{2} já^{1} juú^{2} Jerusalén lá^{2} tín^{2}.
48 Hnoh^{2} bíh^{1} tsá^{2} cuá^{1}ngáɨ^{1} jáɨ^{13} ca^{3}tɨ^{21}
hi^{3} nɨ́^{2}.
49 Sá^{1}nɨ́^{2} niéi^{2} náh^{2}, jná^{13} zein^{21} ñí^{1}con^{2}
hnoh^{2} la^{3} cun^{3} lɨ́^{3} jáɨ^{13} hi^{3} má^{2}ca^{3}jmú^{3} jáun^{2}
Ñuh^{32} jná^{13}. Tɨ^{3}la^{3} tianh^{3} náh^{2} tín^{2} já^{1} juú^{2}
Jerusalén lá^{2}, ca^{3}la^{3} ñí^{1} cá^{1}chó^{21} jmáɨ^{1} hi^{3}
hián^{13} náh^{2} pí^{3} hi^{3} já^{32} hñu^{3}mɨ^{3}cuú^{2}.

Jesús tsánh^{32} hñu^{3}mɨ^{3}cuú^{2}
(Marcos 16:19-20; Hechos 1:9-11)

50 Hi^{3} jáun^{2} Jesús ca^{3}jan^{3} tsá^{2} hí^{3} tɨ^{3}
cheih^{32} juú^{2} jáun^{2}, ca^{3}la^{3} tɨ^{3} có^{32} juú^{2} Beta-
nia; hi^{3} jáun^{2} ñí^{1} jáun^{2} ca^{3}háɨ^{32} dí^{2} cuo^{2} hi^{3}
ca^{3}ma^{3}miih^{2} dí^{2} tsá^{2} hí^{3}.
51 Jáun^{2} la^{3} má^{2}má^{2}miih^{2} jáun^{2} bíh^{1} dí^{2} tsá^{2}
hí^{3}, jmɨ́^{1} cuá^{1}han^{3} dí^{2} ja^{1} ñí^{1} tionh^{1} tsú^{2}, hi^{3}
ca^{3}zanh^{32} dí^{2} tɨ^{3} hñu^{3}mɨ^{3}cuú^{2}.
52 Jmɨ́^{1} má^{2}lɨ́^{2}ma^{3}tsú^{2} ma^{3}jónh^{32} tsú^{2} jáun^{2}
Jesús né^{3}, hiún^{2} lɨ́n^{32} bíh^{1} tsɨ́^{3} tsú^{2} já^{1}tanh^{21}
tɨ^{3} já^{1} juú^{2} Jerusalén.
53 Hi^{3} jáun^{2} tsá^{2} hí^{3} jmɨ́^{1} tɨ́^{2} ngɨh^{32} cun^{3}
tsa^{3}háu^{2} hñu^{3} cuáh^{32} chín^{1} quioh^{21} tsá^{2}
*judíos, hi^{3} má^{2}quien^{2} Dió^{32}. [Cun^{3} nɨ́^{2} bíh^{1}
tí^{3} jáɨ^{13}.]

Jú¹ Chú³² Hi³ Ca³jmú³ Juan²

Tsá² lɨ́n³ Jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³² lɨn³ jan² tsá²mɨ³cuóun²

1 Jmɨ́¹ ca³lɨ³zia³² ca³la³ jɨ́³² hi³ zia³², jmɨ́¹
má²zian² bíh¹ Tsá² lɨ́n³ hí³ Jáɨ¹³. Tsá² hí³ né³
jmɨ́¹ má²cuá³ bíh¹ quionh³ Dió³², hi³ Tsá²
lɨ́n³ hí³ Jáɨ¹³ né³, hnga² bíh¹ Dió³² hí³.
2 La³ cun³ jmɨ́¹tin² jmɨ́¹ má²cuá³ bíh¹ tsú²
quionh³ Dió³².
3 Cun³quionh³ hí³ bíh¹ dí² ca³jmú³ Dió³²
ca³la³ jɨ́³² hi³ zia³², hí¹ cáun² yáh³ hi³ zia³²
tiá² ca³lɨ³ ta³ tiá² quiéinh¹ hí³ dí².
4 Hí³ bíh¹ lɨ́n³ mí¹zioh²¹ quioh²¹ pí³ hi³ lɨ́¹³
zian² ca³la³ jɨ³lɨ³² hi³ zia³². Hi³ Tsá² tsóh²³
hí³ pí³ jáun² né³ lɨn³ siáh³ joh¹ sɨ́² hi³ táɨ³
jáun² ñí¹con² tsá²mɨ³cuóun².
5 Joh¹ sɨ́² jáun² né³ taɨ³² ñí¹ já¹niéi², tɨ³la³
já¹niéi² jáun² né³ tiá² má²ca³cah¹³ yáh³ jmáɨ¹
hi³ jmu³ quien² ñí¹con² joh¹ sɨ́² jáun².
6 Jáun² né³, ca³lɨ³zian² jan² tsá² zéi¹ Dió³²
ñí¹ hué²¹ lá², tsá² hí³ jmáɨ² Juan².
7 Tsá² hí³ cuan³ hi³ lɨ́n³ tsá² zih³² jú¹
tson² hi³ ca³tɨn¹ Tsá² lɨ́n³ hí³ joh¹ sɨ́² jáun²,
hi³ jáun² la³jɨ́n³² tsáu² jmɨ́¹ lɨ́¹³ tónh³² ta²¹
cun³quionh³ jáɨ¹³ hi³ juáh³ hí³ dí².
8 Jun³juáh¹³ hí³ yáh³ jmɨ́¹ lɨ́n³ joh¹ sɨ́²
má¹ná¹, tɨ³la³ hí³ dá² cuan³ hi³ cua³zíh² jú¹
tson² hi³ ca³tɨn¹ Tsá² lɨ́n³ hí³ joh¹ sɨ́² jáun²
bíh¹.
9 Quí¹ né³bí¹ jmɨ́¹ má²ja³quián³ lɨ³jnia²
yáh³ Tsá² hú¹tá¹ ti³tsóh³ lɨ́n³ mí¹zioh²¹ joh¹
sɨ́² ñí¹con² la³jɨ́n³² tsá²mɨ³cuóun².
10 Né³² né³, cuan³ bíh¹ Tsá² lɨ́n³ hí³ Jáɨ¹³
ñí¹ hué²¹ lá² jmɨ́¹ cuan¹, tɨ³la³ uá¹jinh¹ ñí¹
cuá¹ ñí¹ hué²¹ lá² ca³lɨ³zia³² cun³quionh³ hí³
dí², tɨ³la³ tsá² zian² hngá¹máh³ lá² má¹ná¹,
tiá² ca³lɨ³ cuóun³² yáh³ Tsá² hí³.
11 Uá¹jinh¹ cuan³ tsú² ñí¹ cuá¹ ñí¹ hué²¹
lá² quioh²¹, tɨ³la³ tsá² tionh² hí³ jo³cuo² tsú²
né³ tiá² ca³he³ yáh³ quioh²¹ tsú².
12 Tɨ³la³ cun³ jáun², la³jɨ́n³² la³ cun³ tsá²
ca³he³ tsú², tsá² hí³ bíh¹ hiauh³ jáɨ¹³ hi³ lɨ́n¹³
jon² Dió³², la³ cun³ la³jɨ́n³² tsá² ca³chá³ hí³
cáun² tsɨ́³ ñí¹con² tsú² yáh³.
13 Hnga² Dió³² bíh¹ ca³ma³jniau² tsá²
hí³ hi³ má²ná¹lɨ́n³ jon² Dió³², jun³juáh¹³
ca³lɨ³zian² tsú² cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ jméi²
dí¹hio³ ñú¹deh³ yáh³, sa³jun³ cun³ñí¹ hi³hliá²
ca³lɨ³ hniá¹ tsá²mɨ³cuóun² hi³ lɨ³ zian² jon²
yáh³, sa³jun³ lɨ́n³ tsú² jon² Dió³² cun³ñí¹
hi³hliá² jméi² tsú² ca³lɨ³hnió³ hi³ hí³ lɨ́n³ jon²
Dió³².
14 Hi³ jáun² Tsá² lɨ́n³ hí³ Jáɨ¹³ né³ ca³lɨn³
tsá² dí¹ngú³, hi³ ca³cuá³ tsú² ja¹ quiú¹³
jnoh¹; hí³ bíh¹ dí² jan² Tsá² cáun² ja³²
la³ má²ja³² jáun² mií³ tsɨ́³, jɨ³ hi³ cá² ñí¹
ca³ma³li²¹ tsú² siáh³ hi³ ha³ lánh³ rón³² lɨ́³ jú¹
tson². Jnoh¹ má²ca³neh²¹, hi³ má²ca³lɨ³tsɨn²
jnoh¹ siáh³ ha³ la³ cónh³ tí³ hi³ quien² tsú²,
la³ cun³ qui³ ca³tɨ²¹ hi³ quien² Tsá² jan² tán¹
Jon² Dió³² Jméi² tsú².
15 Juan² tsá² ca³zion³ hí³ jmáɨ² tsáu²
ca³cué³ jú¹ tson² hi³ ca³tɨn¹ hí³ dí², jmɨ́¹
ca³juáh³ jáun² la³ lá², hi³ ca³hléh³ tiá³:

—Tsá² lá² bíh¹ Tsá² ca³hɨ́en³² jná¹³ hí³
jmɨ́¹ cá¹juáh²¹ jná¹³ jáun² la³ lá²: "Tsá²
cuá¹ja³² chí¹cáɨn² cu³hna³² jná¹³ dá² jan²
Tsá² tɨ³ quien² bíh¹ la³ cónh³ bíh¹ jná¹³; quí¹
Tsá² hí³ dá² jan² Tsá² jmɨ́¹ má²zian² bíh¹ la³
cun³ jmɨ́¹ ñeh² bí¹ hi³ lɨ³zian² jná¹³".
16 Hi³ cun³ñí¹ hi³ cáun² ja³² la³ má²ja³²
jáun² mií³ tsɨ́³ Tsá² hí³ né³, jáun² la³jáɨ³² bíh¹
dí² ca³hiau³ hi³ má²hé² má²mieh² tsú² cun³
jmá² cun³ jnia³².
17 Quí¹ cun³quionh³ hla¹ Moisés bíh¹
ca³hiau³ dí² liei²¹ quioh²¹ Dió³², tɨ³la³
cun³quionh³ Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo má¹ná¹,
ca³hiau³ dí² mií³ hi³ ja³² tsɨ́³ Dió³², la³
má²quionh³ jú¹ tson² nɨ́² siáh³.
18 Hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² má²ca³jɨ́en³²
Dió³²; tɨ³la³ Tsá² qui³ cuá³ cu³héin¹ Jméi²
bíh¹ dí² má²ca³ma³li²¹ ñí¹con² dí² hi³ ha³
lánh³ rón³² lɨ́n³ Dió³². Ja³bí¹ Tsá² hí³ siáh³
lɨ́n³ Dió³², Tsá² jan² tán¹ Jon² Dió³² Jméi² dí².

Jú¹ tson² hi³ cue³² Juan² tsá² zion² tsáu²

jmáɨ² hi³ ca³tɨn¹ Jesús
(Mateo 3:1-17; Marcos 1:1-11; Lucas 3:1-22)

19 Hi³ jáun² né³, hi³ lá² bíh¹ jú¹ tson² hi³ ca³cué³ Juan² ñí¹con² mí²tsáu² jɨ³ *levitas, tsá² ca³zen³ hí³ tsá² *judíos tsá² ná¹ñí¹ zian² tɨ³ já¹ juú² Jerusalén, hi³ tsa³ngáɨ³ tsú² ñí¹con² Juan² jáɨ¹³ lá²:

—¿Hin² dá² tsánh² hnú²?

20 Hi³ hí³ né³, tiá² ca³ma³zian³² yáh³, tɨ³la³ ca³juáh³ bíh¹ jú¹ tson², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Jun³juáh¹³ jná¹³ yáh³ Tsá² lɨ́n³ Cristo.

21 Hi³ jáun² tsá² hí³ ca³ngáɨ³ siáh³:

—Hi³ jáun² né³ ¿hin² bíh¹ tsánh² hnú²? ¿Ho³ hnú² uá¹ Líh³ tsá² jmɨ́¹ lɨ́n³ *tɨ³² jë¹ Dió³² jmɨ́¹tin²?

Jáun² ca³juáh³ Juan²:

—Jun³juáh¹³ tsá² hí³ yáh³ jná¹³.

Jáun² tsá² hí³ siáh³ ca³ngáɨ³:

—¿Hí¹ hnú² uá¹ *tɨ³² jë¹ Dió³², tsá² qui³ cónh³ ca³tɨn¹ hi³ já³²?

Hi³ jáun² ca³juáh³ siáh³ Juan²:

—Ján¹han²¹.

22 Jmɨ́¹jáun² ca³juáh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Jáun² né³, ¿hin² bíh¹ tsánh² hnú²? Quí¹ hniáuh³² tsá¹cáun¹ yáh³ jnoh¹ jú¹ tson² ñí¹con² tsá² lɨ́²ze³ jnoh¹. Jáun² né³, ¿he³ jú¹ tson² lɨ́¹³ cuéh¹ nú² hi³ ca³tɨn¹ nú² huen²?

23 Jmɨ́¹jáun² né³ ca³hléh³ Juan² la³ cun³ hi³ ca³hléh³ hla¹ Isaías tɨ³² jë¹ Dió³², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Jná¹³ bíh¹ lɨ́n³ tsá² quian³² jáɨ¹³ hi³ ñi³hléh¹³ ná¹ ñí¹ lɨ́³ hué³² quiéin² hi³ juah³² ná¹ la³ lá²: "Jmóuh¹ náh² cú²tso² juɨ³² ñí¹ já²¹ Juo¹³ dí²".

24 Jmɨ́¹jáun² tsá² zéɨ¹ hí³ tsá² *fariseos hi³ tsa³lienh³ Juan²

25 ca³ngáɨ³ siáh³ la³ lá²:

—Jáun² né³, nɨ́¹juáh³ jun³juáh¹³ hnú² yáh³ la³ lɨ́n³ Cristo, sa³jun³ tɨ³² jë¹ Dió³² tsá² jmáɨ² Líh³, hi³ sa³jun³ tɨ³² jë¹ Dió³² tsá² ca³tɨ²¹ hi³ já³² hí³, jáun² né³ ¿he³ lɨ³ sa³ hnú² yáh³ zion²³ tsáu² jmáɨ²?

26 Jáun² Juan² ca³ngáɨ³ la³ lá²:

—Tson² bíh¹ jná¹³ zion² tsáu² jmáɨ² cun³quionh³ jmɨ́² jma³ bíh¹; tɨ³la³ ja¹ quián¹³ náh² zenh² jan² Tsá² tiá² cuóun³² náh².

27 Tsá² hí³ já³² chí¹cáɨn² cu³hna³² jná¹³. Hí¹ cú¹pih²¹ yáh³ tiá² cunh³ jná¹³ quiúnh¹ Tsá² hí³, quí¹ ca³la³ hí¹juáh³ tiá² ca³tɨn¹ yáh³ jná¹³ hi³ zaɨh²¹ ná¹ láu² tsɨ³² ta³ tsú².

28 Hi³ nɨ́² lɨ³ tɨ³ hué³² ñí¹ téh²³ tsú² Betania, can³² cua³ Jordán tɨ³ juɨ³² ñí¹ hia³² hiú², ñí¹ jmɨ́¹ zenh¹ Juan² hi³ dí¹zion² tsáu² jmáɨ².

Jesús Tsá² lɨ́n³ Já¹ziáh² míh¹ joh¹ Dió³²

29 Jmɨ́¹ cá¹jniá²¹ jáun² né³, ca³jɨ́en³² Juan² hí³ Jesús hi³ cuá¹ja³² tɨ³ ñí¹ zenh¹ dí², hi³ jáun² ca³záɨh³ dí² la³ lá² tsá² jmɨ́¹ tionh¹ quionh³:

—Sá¹nɨ́² jɨe³, Tsá² nɨ́² bíh¹ lɨ́n³ *Já¹ziáh² míh¹ joh¹ Dió³², Tsá² hin³ tso³ quioh²¹ tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³.

30 Tsá² nɨ́² bíh¹ hí³ ca³hɨ́en³² jná¹³ jáun², jmɨ́¹ cá¹juáh²¹ jná¹³ jáun² la³ lá²: "Cu³hna³² jná¹³ cuá¹ja³² jan² tsá² tɨ³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bí¹ jná¹³, quí¹ Tsá² hí³ dá² tɨ³ jmɨ́¹ má²zian² bíh¹ la³ cun³ jmɨ́¹ ñeh² bí¹ hi³ lɨ³zian² jná¹³".

31 Ca³la³ hí¹juáh³ huen² yáh³ jná¹³ tiá² jmɨ́¹ ño¹ ná¹ hin² tsánh² jmɨ́¹ já²¹; tɨ³la³ cun³ñí¹ hi³ hnó³² jná¹³ hi³ lɨ³ jnia² Tsá² hí³ ñí¹con² tsá² *Israel, jáun² bíh¹ cuan³ jná¹³ hi³ cua³zion³ jná¹³ tsáu² jmáɨ².

32 Ja³bí¹ ca³juáh³ siáh³ Juan² la³ lá²:

—Ca³jɨen¹ jná¹³ Jmɨ́²chí³ Chun¹ hi³ ja³ hñu³mɨ³cuú² la³jmɨ́¹ ja³² jan² chi³ jáɨ², hi³ tɨnh³ ñí¹ quioh²¹ tsú².

33 Jná¹³ hí¹juáh³ tiá² jmɨ́¹ má²ño¹ yáh³ hi³ hin² tsánh² hí³ jmɨ́¹ já²¹, tɨ³la³ Tsá² ca³ze³ jná¹³ hi³ zion¹ ná¹ tsáu² jmáɨ² cun³quionh³ jmɨ́² jma³ né³ ca³záɨ³ jná¹³ la³ lá²: "Nɨ́¹ má¹ca³jɨeh³ hnú² hi³ son¹³ Jmɨ́²chí³ ñí¹ quioh²¹ jan² tsá²ñuh², jáun² Tsá² hí³ bíh¹ Tsá² ziau³ jmáɨ² cun³quionh³ Jmɨ́²chí³ Chun¹".

34 Jáun² jná¹³ né³ má²ca³jɨen¹ bí¹ ná¹, hi³ jáun² jná¹³ lɨ́n³ ná¹ tsá² nau³² jáɨ¹³ ta³né³² hi³ tson² bíh¹ hí³ lɨ́n³ Jon² Dió³².

Tsá² la³ñí¹ hi³ ca³háɨn³² tɨ³ con² Jesús

35 Jmɨ́¹ cá¹jniá²¹ jáun² jmɨ́¹ zenh¹ siáh³ Juan² tsá² zion² tsáu² jmáɨ² ñí¹ jáun² la³ má²quionh³ gon³ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con².

36 Jáun² jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ jáun² Juan² hi³
hí¹ngaɨ³² Jesús ñí¹ jáun², jáun² ca³juáh³ la³
lá²:
—Sá¹nɨ́² jɨe³ dúh¹, Tsá² ó³² bíh¹ lɨ́n³
Já¹ziáh² míh¹ joh¹ Dió³².
37 Tá¹ gon³ bíh¹ tsá² jmɨ́¹ quionh³ hí³
Juan² ca³náɨ³² hi³ ca³juáh³ Juan² la³ jáun²,
hi³ jáun² já¹taunh²¹ cu³chin¹ cu³hna²¹ Jesús.
38 Hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² ca³jinh³ Jesús tɨ³
cu³hna²¹, hi³ ca³jɨ́e³ dí² hi³ má²hí¹já²táunh¹
tsá² hí³ cu³chin¹ cu³hna²¹ dí², hi³ jáun²
ca³záɨh³ dí² la³ lá²:
—¿He³ jmɨ́¹ hnáuh² náh²?
Jáun² tsá² hí³ né³ ca³juáh³:
—Tɨ³², ¿ha³ jinh¹ ñíh³ hnú²?
39 Hi³ jáun² Jesús ca³ngáɨ³ la³ lá²:
—Sá¹nɨ́² ñá²táunh¹ náh² ñá²jɨe³.
Jáun² ja³taunh²¹ tsú² hi³ ca³ñí¹jɨ́e¹³ ñí¹
jmɨ́¹ cuá³ Jesús, hi³ jáun² ca³tiánh³ tsú² ñí¹
jáun² jmáɨ¹ jáun², quí¹ cun³ la³ nió¹ quia³ tɨ³
hú²niéi² bíh¹ jmɨ́¹ má²tí³ jmɨ́¹jáun².
40 Tre²¹ raɨnh²¹ Sí¹mu²¹ Pé¹ bíh¹ jan² tsá²
gon³ tsá² ca³náɨ³² hí³ jáɨ¹³ hi³ ca³juáh³ jáun²
Juan², hi³ jáun² ja³taunh²¹ cu³hna²¹ Jesús.
41 Jáun² la³juɨ³² ca³hnah² Tre²¹ Sí¹mu²¹
raɨnh²¹, hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:
—Má²lɨ́²neh²¹ jnoh¹ Tsá² lɨ́n³ Mesías (jú¹
*hebreo nɨ́² hnió³ juáh³ "Tsá² zéi¹ Dió³²",
la³ cun³ juáh³ tsú² jáun² cun³quionh³ jú¹
*griego "Tsá² lɨ́n³ Cristo").
42 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³jan³ Tre²¹ Sí¹mu²¹
raɨnh²¹ tɨ³ ñí¹ zenh¹ Jesús, hi³ jáun² Jesús
ca³záɨh³ Sí¹mu²¹ jmɨ́¹ ca³jɨ́en³²:
—Hnú² bíh¹ jon² Juan², tsá² jmáɨ² nú²
Sí¹mu²¹, tɨ³la³ jná¹³ né³ juanh³² hi³ hnú²
jmáɨ² Cefas (hi³ hnió³ juáh³ "Pé¹", hi³ Pé¹
né³ hnió³ juáh³ "Quɨ́n¹").

Jesús téh²³ Pí²liéi¹ quionh³ Natanael

43 Jmɨ́¹ cá¹jniá²¹ jáun² né³, Jesús ca³lɨ́n¹³
hi³ tsó³² tɨ³ hué¹³ Galilea, hi³ ñí¹ jáun² né³
ca³jenh² tsú² Pí²liéi¹, hi³ jáun² ca³záɨh³ dí²
la³ lá²:
—Ña³² cu³hna³² jná¹³.
44 Pí²liéi¹ hí³ jan² tsá² juú² Betsaida bíh¹,
ñí¹ jmɨ́¹ zian² uá²jaɨ³² Tre²¹ quionh³ Pé¹
raɨnh²¹.
45 Hi³ jáun² ca³ñí¹hniah² Pí²liéi¹ Natanael,
hi³ jáun² ca³záɨh³ dí² la³ lá²:
—Má²lɨ́²neh²¹ jnoh¹ Tsá² ca³hɨen³ hí³ hla¹
Moisés ñí¹ Sí² liei²¹, Tsá² ca³hɨen³ hí³ tsá²
ca³lɨn³ tɨ³² jë¹ Dió³² uá²jaɨ³². Jesús jon² Sé³²
bíh¹ tsá² hí³, Tsá² ja³ tɨ³ juú² Nazaret.
46 Tɨ³la³ Natanael né³ ca³juáh³:
—¿Hí¹ lɨ¹³ lɨ³jnia² cáun² hi³ chu²¹ já¹ juú²
Nazaret dúh¹?
Hi³ jáun² Pí²liéi¹ ca³juáh³:
—Sá¹nɨ́² dú¹ ñá²neh²¹ yáh³.
47 Jmɨ́¹ ca³jɨ́en³² jáun² Jesús Natanael hi³
cuá¹ja³² tɨ³ ñí¹ zenh¹ dí², jáun² ca³juáh³ dí²
la³ lá²:
—Há¹, nɨ́² má²cuá¹ja³² jan² tsá² cu³tí³ lɨ́n³
jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ hla¹ Israel, jan² tsá² tiá² jú¹
tɨ́¹jáɨ² tɨn².
48 Hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² ca³ngáɨ³ Natanael
hi³ ca³juáh³:
—¡Hóh³²! ¿Lánh³ rón³² cuóu³² nú² jná¹³?
Jáun² Jesús né³ ca³juáh³:
—Jmɨ́¹ ñeh² bí¹ hi³ té³ máh³ hnú² Pí²liéi¹
má²lɨ́²jɨe¹ jná¹³, tá¹la³ jmɨ́¹ ñíh³ nú² jáun²
ñeh² hmá² sí² co².
49 Jáun² jmɨ́¹jáun² ca³juáh³ Natanael la³
lá²:
—Tɨ³², hú¹tá¹ Jon² Dió³² bíh¹ hnú², hnú²
bíh¹ lɨ́n³ nú² Re²¹ Juo¹³ tsá² Israel.
50 Hi³ Jesús né³ ca³ngáɨ³ la³ lá²:
—¿Hí¹ tá²chi²¹ má²táunh²³ hnú² ta²¹ quí¹
cun³ñí¹ hi³hliá² má²lɨ́²juáh³² jná¹³ hi³ lɨ́²jɨe¹
ná¹ tá¹la³ jmɨ́¹ ñíh³ nú² jáun² ñeh² hmá² sí²
co²? Tɨ³la³ né³bí¹ jɨeh²¹ yáh³ hnú² hi³ tɨ³
jlánh¹ bí¹ cáu² jueh³² la³ cónh³ bíh¹ hi³ nɨ́².
51 Ja³bí¹ ca³juáh³ siáh³ Jesús la³ lá² ñí¹con²
tsá² hí³:
—Jú¹ tson² cu³tí¹³ bíh¹ juah³² jná¹³
ñí¹con² hnoh², hi³ hnoh² lɨ́¹³ jɨeh²¹ náh² hi³
má²há²na²¹ hñu³mɨ³cuú², hi³ tsá² ná¹lɨ́n³
tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² né³ zá¹ son¹³ ñí¹
quioh²¹ Jon² tsá²mɨ³cuóun².

2

Jmɨ́¹ ca³jenh² cuo² tsáu² já¹ juú² Caná

1 Jáun² né³, jmɨ́¹ la³ má²jau³ jáun² ca³jmú³
tsáu² jmáɨ¹ hi³ ca³jenh² cuo² já¹ juú² Caná,

juú² hín¹³ tɨ³ Galilea. Ja¹ quioh²¹ tsá² hí³
né³, jmí¹ dí¹cho¹ mí¹ziú¹³ Jesús,
2 ja³bí¹ ca³teh³ tsú² siáh³ Jesús la³
má²quionh³ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² ñí¹
ca³jenh² jáun² cuo² tsáu².
3 Jmí¹jáun² ca³tsá³² mu² ráu³ mɨ³
uóun²jɨeh¹³ hi³ ná¹hính²³ tsú² ñí¹ jáun², hi³
jáun² mí¹ziú¹³ Jesús né³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Tiú²uú² zia³² yáh³ mu² ráu³ quioh²¹
tsú².
4 Tɨ³la³ Jesús né³, ca³ngáɨ³ la³ lá²:
—La³ cun³ hi³ hɨ³² ní² honh² hnú² mí¹,
tiá² ca³tɨn¹ jná¹³ hi³ hí³² tsɨn³² hi³ ní². Quí¹
tiá² má²ca³tsɨn¹³ yáh³ jmáɨ¹ quion²¹ jná¹³.
5 Tɨ³la³ mí¹ziú¹³ tsú² né³ ca³záɨh³ la³ lá²
tsá² jmí¹ ná¹jmu² ta²¹:
—Ma³ti²¹ náh² lɨ³ua³ cáun² hi³ juáh³ ñú²
ní².
6 Jáun² né³, ñí¹ jáun² jmí¹ nio¹ jñéɨ³ tse³
cáh¹ hi³ lí³ quín¹, tse³ hi³ la³ jmúh³² jáun²
tsá² *judíos ta²¹ ní¹juáh³ jmáɨ¹ hi³ má²jɨn²
tsú². Ma³ quin³² ma³ caun³² tse³ jáun² tí²
héih²³ míh¹ tiá² cun³ hñá³láu³ lí¹³ jmáɨ².
7 Hi³ jáun² Jesús ca³záɨh³ tsá² ná¹jmu² hí³
ta²¹:
—Ma³conh²¹ náh² jmí² jma³ tse³ lá².
Hi³ jáun² tsá² hí³ né³ ca³táh³ jmáɨ² tse³
jáun² ca³la³ ca³canh².
8 Jmí¹ lɨ²¹ jáun² né³ ca³záɨh³ Jesús tsá² hí³
la³ lá²:
—Né³² né³, chin³² ca³lá² hi³ cuá²cuéh³
tsá² nio² jo³cuo² jmáɨ¹.
Jáun² tsá² hí³ né³, ca³ma³tí³² bíh¹ héih³²
jáun².
9 Jáun² tsá² nio² jo³cuo² jmáɨ¹ né³ ca³hɨnh³
cú¹pih²¹ jmáɨ² hi³ má²laɨn³² jáun² mu² ráu³
mɨ³ uóun²jɨeh¹³ ta³ tiá² ñi³² tsú² ha³ dá²
jinh¹ ja³ hi³ jáun²; quí¹ jí³²la³ tsá² ná¹jmu²
ta²¹ bíh¹ má²ná¹ñi³², quí¹ hmóu³² bíh¹ tsá²
hí³ ca³táh³ jmí² jma³ tse³ jáun² hi³ jáun²
ca³chin² ca³lá². Hi³ jáun² tsá² nio² jo³cuo²
jmáɨ¹ né³ ca³teh³ tsá²ñuh² tsá² ca³jenh² cuo²,
10 hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:
—La³jín³² tsáu² bí¹ tsóh²³ tín² mu² ráu³
hi³ jlánh¹ bíh¹ chu²¹ ñí¹con² tsá² ná¹tén¹,
hi³ jáun² ní¹ má¹lí²hính³ tsú² hliáun³ né³,
má¹jáun² máh³ má²tsóh³ tsú² mu² ráu³
huen³. Tɨ³la³ hnú² má¹ná¹, má²lí²hmáh¹ bí¹
nú² mu² ráu³ hi³ jlánh¹ bí¹ chu²¹, hi³ né³bí¹
tsóh³² máh³ nú² ta³né³².
11 Hi³ ní² bíh¹ li²¹ la³ñí¹ hi³ ca³jmú³ Jesús
jmí¹ ca³ma³jnia² pí³ quioh²¹ já¹ juú² Caná
hín¹³ tɨ³ Galilea; hi³ jáun² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³
con² tsú² né³, ca³chá³ cáun² tsí³.
12 Jmí¹ lɨ²¹ jáun² né³ ja³tanh²¹ dí² tɨ³ já¹
juú² Capernaum la³ má²quionh³ mí¹ziú¹³,
tsá¹ raɨnh²¹, jɨ³ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú²
nɨ³² siáh³, hi³ ñí¹ jáun² né³ ca³tiánh³ dí² tun³
hnɨ³² jmáɨ¹.

Jesús má²jɨ² cuáh³² chín¹
(Mateo 21:12-13; Marcos 11:15-18; Lucas 19:45-46)

13 Jáun² né³, má²janh² bíh¹ jmí¹ má²hé² hi³
tɨ²¹ *Jmí¹híen¹ quioh²¹ tsá² judíos, hi³ jáun²
Jesús né³ ngau³ tɨ³ já¹ juú² Jerusalén.
14 Hi³ jáun² hñu³ cuáh³² chín¹ jáun²
né³ ca³jíen³² tsú² tsá² ná¹hna² cuá¹juí², jɨ³
*já¹ziáh², jɨ³ tsá² hna² jáɨ² nɨ³² siáh³, la³
má²quionh³ tsá² jmí¹ tionh¹ hi³ jmí¹ ná¹quí²
ná¹zaɨ³² quɨe³ quioh²¹ hué³² siáh³.
15 Jáun² jmí¹ ca³jíe³ Jesús hi³ jáun² né³,
ca³jmú³ cáun² hñú¹jméi¹³ cun³quionh³
hñe¹³, hi³ jáun² ca³chi³ ca³huen³ dí²
tɨ³ cheih³² cuáh³² la³jín³² tsá² hí³ la³
má²quionh³ já¹ziáh² jɨ³ cuá¹juí² joh¹. Hi³
ca³ziu³ ca³súh³ dí² siáh³ quɨe³ quioh²¹ tsá²
jmí¹ ná¹zaɨ³² hí³ quɨe³ quioh²¹ hué³² siáh³,
jɨ³ hi³ ca³ziu³ ca³cuí³ dí² siáh³ mesas quioh²¹
tsú².
16 Hi³ tsá² jmí¹ ná¹hna² hí³ jáɨ² né³
ca³záɨh³ dí² la³ lá²:
—¡Huen³ náh² jáh³ ní² ñéih³ lá²! ¡Ha³ lí²
uú² chá² náh² hmah²¹ ñéih³ hñú¹³ Ñuh³²
jná¹³!
17 Jmí¹jáun² né³ tsau³ tsí³ tsá² haɨn²¹ hí³
tɨ³ con² tsú² la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹
Sí², hi³ juáh³ jáun² la³ lá²: "Cun³ñí¹ hi³ jlánh¹
dí¹quiaunh²¹ tsɨn³² jná¹³ hi³ hñuh³² hnú² lí¹³
ná¹chan¹ jmáh³la³ hi³ ca³tɨn¹ hnú², jáun²
bíh¹ tsa³hín³ jná¹³".
18 Hi³ jáun² tsá² ná¹ñí¹ joh¹ tsá² judíos né³,
ca³ngáɨh³ Jesús la³ lá²:
—¿He³ li²¹ lí¹³ híeh¹ nú² jnoh¹ hi³ jáun² lɨ³
lin¹ hi³ tson² ca³tɨn¹ hnú² jmúh¹³ la³ ní²?

19 Jáun² Jesús né³, ca³ngáɨ³ la³ lá²:
—Sá¹nɨ́² tsunh²¹ dúh¹ náh² hñú³ hɨ́en¹ lá² neh²¹, hi³ jáun² ñí¹ cá²hnɨ́² jmáɨ¹ zéih¹ jná¹³ siáh³ hi³ hmaɨ²¹.
20 Jmɨ́¹jáun² né³, ca³juáh³ tsá² judíos hí³ la³ lá²:
—Tun³la³jñéi³ mii² yáh³ ca³lé³ hi³ ca³jmú³ tsú² hñú³ hɨ́en¹ lá²; ¿hí¹ hnɨ³² jmáɨ¹ uá¹ lɨ́¹³ hi³ zéih¹ hnú²?
21 Tɨ³la³ hñú³ hɨ́en¹ hi³ ca³hɨ́e³ jáun² Jesús má¹ná¹, hi³ ca³hɨen³ hnga² bíh¹ tsú².
22 Hi³ jáun² jmɨ́¹ ca³jenh¹³ tsú² jáun² ja¹ hla¹ né³, tsau³ tsɨ́³ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú² jáɨ¹³ nɨ́², hi³ ca³taunh³ tsú² siáh³ ta²¹ la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí², jɨ³ la³jɨ́³² jáɨ¹³ hi³ jmɨ́¹ má²ca³juáh³ tsú² jáun².

Jesús cuoh² jmɨ́¹ tsɨ́³ la³jɨ́n³² tsáu²

23 Jáun² né³, jmɨ́¹ cuá³ Jesús já¹ juú² Jerusalén tá¹la³ Jmɨ́¹hɨ́en¹ jáun², jáun² juóun³² lɨ́n³² tsáu² ca³chá³ cáun² tsɨ́³ ñí¹con² tsú² jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ li²¹ hi³ lɨ́³ hua³jueh³² hi³ jmu² dí² jáun².
24 Tɨ³la³ Jesús má¹ná¹, tiá² cáun² lɨ́¹ jmɨ́¹ háɨ³² yáh³ tsɨ́³ ñí¹con² tsá² hí³, quí¹ jmɨ́¹ cuoh² bíh¹ tsú² jmɨ́¹ tsɨ́³ la³jɨ́n³² tsá² hí³.
25 Quí¹ tiá² hin² jmɨ́¹ lɨ³hniah²³ yáh³ hi³ chá³² ñí¹con² tsú² he³ lánh³ lɨ́n³ tsáu², quí¹ jmɨ́¹ má²ñi³² bíh¹ tsú² hnga² he³ lánh³ lɨ́³ hñu³ jmɨ́¹ hñu³ tsɨ́³ tsáu².

3

Jesús quionh³ Nicodemo

1 Jáun² né³, jmɨ́¹ zian² jan² tsá² ja¹ tsá² cu³ nió³ téh²³ tsú² *fariseo, tsá² jmáɨ² Nicodemo, tsá² hí³ jmɨ́¹ lɨ́n³ jan² tsá² quien² ja¹ quioh²¹ tsá² *judíos.
2 Nicodemo hí³ né³ ca³ñí¹jɨen¹³ Jesús cáun² já¹niéi², hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:
—Tɨ³², né¹ jnoh¹ hi³ hnú² ca³ze³ Dió³² hi³ ña³ma³ta¹³ nú² jnoh¹, quí¹ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lɨ́¹³ jmu³ li²¹ lɨ́³ hua³jueh³² la³jmɨ́¹ jmuh³² hnú² nɨ́² sá¹jmɨ́¹ hi³ tiá² Dió³² quionh³ tsú².
3 Hi³ jáun² Jesús ca³juáh³:
—Jú¹ tson² cu³tí¹³ juo³ jná¹³ hnú², hi³ nɨ́¹juáh³ tsá² tiá² ca³lɨ³zian² hi³ hmaɨ²¹, tiá² lɨ́¹³ yáh³ hí³ tsú² jo³cuo² Dió³².
4 Jáun² Nicodemo né³ ca³ngáɨ³:
—Tɨ³la³, ¿lánh³ bíh¹ rón³² lɨ́¹³ hi³ jan² tsá² má²lieih²¹ lɨ́¹³ lɨ³zian² siáh³ cónh³í¹ cu³ jéin³²? ¿Hí¹ lɨ́¹³ hen¹³ tsú² hñu³ héin¹ mí¹ziú¹³ hi³ jáun² lɨ³zian² siáh³?
5 Hi³ jáun² Jesús né³ ca³ngáɨ³ la³ lá²:
—Jú¹ tson² cu³tí¹³ la³² juo³ jná¹³ hnú², hi³ nɨ́¹juáh³ tsá² tiá² ca³lɨ³zian² cun³quionh³ jmɨ́² jma³ jɨ³ cun³quionh³ Jmɨ́²chí³ joh¹ Dió³² nɨ́² siáh³, tiá² lɨ́¹³ yáh³ hí³ tsú² jo³cuo² Dió³².
6 Quí¹ jmáh³la³ ngú³ bíh¹ lɨ́n³ tsá² ca³lɨ³zian² cun³quionh³ jméi² mí¹ziú¹³, tɨ³la³ lɨ³ua³ jan² tsá² ca³lɨ³zian² cun³quionh³ Jmɨ́²chí³ joh¹ Dió³² má¹ná¹, jáun² jmɨ́²chí³ bíh¹ má²lɨ́n³ tsú².
7 Ha³ lɨ́² cuɨ́¹ cha³cáun² honh² nú² hi³ juah²¹ jná¹³ la³ lá²: "La³jɨ́n³² bíh¹ tsáu² hniáuh³² lɨ³zian² hi³ hmaɨ²¹".
8 Quí¹ chí³ dá² ja³² lɨ³ua³ cáun² juɨ³² hi³ hnió³ bíh¹; naɨh³² bí¹ hnú² mah¹ hi³ jmu² chí³, tɨ³la³ tiá² ñíh¹ yáh³ hnú² hín² dá² tɨ́h³ ja³² chí³ hi³ hín² dá² tɨ́h³ tsó³². Ja³bí¹ la³ nɨ́² bíh¹ uá²jaɨ³² lɨ́n³ tsá² má²ca³lɨ³zian² cun³quionh³ Jmɨ́²chí³ joh¹ Dió³².
9 Jmɨ́¹jáun² ca³ngáɨ³ siáh³ Nicodemo, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—¿He³ bí¹ lánh³ rón³² lɨ́¹³ la³ nɨ́²?
10 Jáun² ca³juáh³ siáh³ Jesús la³ lá²:
—¿Hí¹ hí¹juáh³ hnú² uá¹ tiá² ngɨ²³ nú² jáɨ¹³ nɨ́², uá¹jinh¹ hnú² bíh¹ jan² tɨ³² chín¹ ñí¹con² tsá² *Israel?
11 Jú¹ tson² cu³tí³ juah³² jná¹³ ñí¹con² hnú², hi³ jnoh¹ hléh¹ la³ cun³ hi³ né¹, jɨ³ hi³ láɨ³ jnoh¹ siáh³ tsá² nau³² jáɨ¹³ ca³tɨ²¹ la³jɨ́³² hi³ má²ca³neh²¹ jnoh¹; tɨ³la³ hnoh² né³, tiá² ta²¹ táunh²³ yáh³ náh² la³ cun³ hi³ juáh³ jnoh¹ ñí¹con² náh².
12 Nɨ́¹juáh³ hí¹juáh³ tiá² ta²¹ hun¹ bíh¹ hnoh² nɨ́¹ má¹ca³hléh³ jná¹³ jáɨ¹³ hi³ ca³tɨ²¹ la³ cun³ hi³ qui³ lɨ́³ jáun² ñí¹ hué²¹ lá², jáun² ¿tiá¹³ bíh¹ tiá³ táunh¹³ náh² ta²¹ nɨ́¹juáh³ hi³ lieh¹ jná¹³ hnoh² jáɨ¹³ hi³ ca³tɨ²¹ hi³ lɨ́³ hñu³mɨ³cuú²?

13 ”Hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² má²ñéi¹
hñu³mɨ³cuú², jɨ́³²la³ Tsá² ja³ hí³ hñu³mɨ³cuú²
bíh¹; Tsá² hí³ né³, Jon² tsá²mɨ³cuóun² bíh¹,
[Tsá² qui³ cuá³ hí³ hñu³mɨ³cuú²].
14 Hi³ jáun² la³jmɨ́¹ ca³ton³ jáun² hla¹
Moisés jáh³ hláɨnh¹ láɨn¹ tsoh² hmá² tá¹la³
jmɨ́¹ tionh¹ tsú² jáun² hué³² quiéin², ja³bí¹
la³ jáun² bí¹ siáh³ hniáuh³² quiunh²¹ Jon²
tsá²mɨ³cuóun²;
15 hi³ jáun² la³jɨ́n³² tsá² cha³² cáun² tsɨ́³
ñí¹con² tsú² lɨ́¹³ zian² la³ cun³ jmɨ́¹hi³nio².

Dió³² hnio³ jɨ³lɨn² tsáu²

16 ”Sá¹nɨ́² jɨe³, la³ lá² bíh¹ ca³ma³hnio³
Dió³² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá², ca³la³ hi³
ca³cuen³ máh³ tsú² Jon² Tsá² jan² tán¹, hi³
jáun² lɨ³ua³ jan² tsá² cha³² cáun² tsɨ́³ ñí¹con²
hí³ dí² tiá² lɨ́¹³ yáh³ hi³ tsa³háɨn³, tɨ³la³ lɨ́¹³ lɨ³
zian² tsú² cun³ jmɨ́¹hi³nio² bíh¹.
17 Quí¹ Dió³² tiá² ca³zen³ Jon² ñí¹ hué²¹
lá² hi³ ja³ra³tsɨn² tsáu² héih³², tɨ³la³ hí³ dá²
ca³zen³ Jon² hi³ tɨ³ ja³lion³ bíh¹ tsáu².
18 ”Hi³ jáun² bíh¹ tsá² tanh² ta²¹ Jon²
Dió³² tiá² tá²tsɨn¹ yáh³ héih³², tɨ³la³ tsá² tiá²
ñí¹chá²¹ cáun² tsɨ́³ ñí¹con² hí³ dí² né³, cun³
má²ca³ta³tsɨn¹ bíh¹ héih³², quí¹ cun³ñí¹ hi³
tiá² ta²¹ tanh² tsú² Tsá² jan² tán¹ Jon² Dió³².
19 Tsá² la³ hí³ má²ca³ta³tsɨn¹ héih³², quí¹
cun³ñí¹ hi³ jmɨ́¹ cuan¹ jáun² Tsá² lɨ́n³ joh¹ sɨ́²
ñí¹ hué²¹ lá², tɨ³ jlánh¹ bíh¹ ca³tɨ́³ tsɨ́³ tsú² ñí¹
já¹niéi², quí¹ cun³ñí¹ hi³ tá¹³ tsú² lɨ́³ jmáh³la³
ta²¹ hlah³ bíh¹.
20 La³jɨ́n³² bíh¹ tsá² ná¹jmu² hi³ hlah³
hoh³ joh¹ sɨ́²; cun³ tiá² ñí¹ja³janh³² bíh¹ tsú²
ñí¹con² joh¹, quí¹ jáun² tiá² lɨ³jnia² hi³ hlah³
hi³ ná¹jmu².
21 Tɨ³la³ tsá² zian² la³ cun³ lɨ́³ jú¹ tson² né³,
má²janh³² bíh¹ tsú² ñí¹con² joh¹ jáun², hi³
jáun² lɨ³jnia² hi³ tá¹³ tsú² lɨ́³ la³ cun³ rón³²
hnió³ Dió³² bíh¹.

Juan² tsá² zion² tsáu² jmáɨ² hleh³² siáh³ cónh³ɨ́¹ cu³ jéin³² hi³ ca³tɨn¹ Jesús

22 Jáun² né³, jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ngau³ Jesús
quionh³ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tɨ³ hué¹³
Judea, hi³ jáun² ca³lén³ tsú² ca³lá² ué³ ñí¹
jáun² hi³ zion² tsáu² jmáɨ² quionh³ tsá² hí³.
23 Ja³bí¹ Juan² siáh³ jmɨ́¹ dí¹zion² jmáɨ²
tsáu² tɨ³ Enón ñí¹ má²janh² Salim, quí¹hliá²
ñí¹ jáun² jmɨ́¹ quí² jmɨ́¹ ñei³² jmáɨ² ñí¹
hliáun³; hi³ tsáu² né³ jmɨ́¹ ja³táunh¹ hi³ jáun²
jmɨ́¹ zaun³² jmáɨ².
24 Hi³ nɨ́² ca³lɨ³ ñeh² bíh¹ hi³ tanh¹³ tsú²
Juan² hí³ hñu³mí¹ñí².
25 Jmɨ́¹jáun² né³, ma³ jan² tsá² haɨn²¹
hí³ tɨ³ con² Juan² tsá² zion² tsáu² jmáɨ²
ca³ma³liáu³² hi³ quiú² táɨnh²³ jáɨ¹³ quionh³
jan² tsá² judío ca³tɨ²¹ hín² juɨ³² lɨ́¹³ lɨ³ jɨn²
tsú².
26 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, já¹taunh²¹ dí² tɨ³
ñí¹ zenh¹ Juan² hi³ ja³zeh¹ dí² la³ cun³ hi³
má²ca³lɨ³ ñi³² dí² jáun². Jáun² ca³záɨh³ dí² la³
lá²:
—Hnú² Tɨ³², sá¹nɨ́² niéi², tsá² jmɨ́¹ zenh¹
hí³ quiúnh¹ hnú² tɨ³ jo²¹ cua³ Jordán tɨ³ juɨ³²
ñí¹ hia³² hiú², tsá² ca³ma³tsónh¹³ hnú² jáɨ¹³
hi³ ca³tɨn¹ já³², tsá² hí³ má²dí¹zion² jmáɨ²
tsáu², hi³ la³jɨ́n³² bí¹ tsáu² má²tsá²táunh¹ tɨ³
ñí¹con² tsú².
27 Jáun² Juan² né³ ca³ngáɨ³ la³ lá²:
—Hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lɨ́¹³ lɨ́n³ ta²¹
nɨ́¹juáh³ hi³ Dió³² tiá² la³ má²lɨ́²hiáu³².
28 Má²ca³niéih² bíh¹ hnoh² hmóu³² re²
lɨ́n³² jmɨ́¹ cá¹juáh²¹ jná¹³ cú²na²¹ jáɨ¹³ hi³ tiá²
jná¹³ lɨ́n³ yáh³ Tsá² zéi¹ Dió³², tɨ³la³ jná¹³ dá²
lɨ́n³ ná¹ jan² tsá² ja³ chí¹ján³ ta³ ñí¹ tsá² hí³
bíh¹.
29 Jmú¹³ jáɨ¹³, nɨ́¹juáh³ jmɨ́¹ jmu² tsú²
cáun² jmáɨ¹ hi³ jenh² cuo² tsáu², jáun²
tsá²ñuh² tsá² má²ca³jenh² hí³ cuo² quionh³
bíh¹ tsá²mɨ³ má²lɨ́n³ ñí²cuo²; hi³ jáun²
há²mei²¹ quioh²¹ tsá²ñuh² tsá² ca³jenh² cuo²
hí³ né³ cuá¹tón²¹ có³² hi³ cuá¹náɨ³² jë¹ tsá²
ca³jenh² hí³ cuo², hi³ jáun² né³ lɨ́²hiún² lɨ́n³²
tsɨ́³ nɨ́¹ má¹ca³náɨ³² hi³ hleh³² tsá² hí³. Hi³
jáun² bí¹ jlánh¹ lɨ́²hiún² lɨ́n³² tsɨn³² jná¹³
ta³né³²;
30 quí¹ Tsá² hí³ dá² cun³ ca³tɨn¹ bíh¹ hi³
tɨ³ lɨ³mí¹ lɨ³ quien², hi³ jáun² jná¹³ né³,
cun³ ca³tɨ²¹ bíh¹ hi³ má²tsa³méih³ hi³ quien²
jná¹³.

Tsá² ja³ tɨ³ hñu³mɨ³cuú²

31 Hi³ jáun² Tsá² ja³ tɨ³ hñu³mɨ³cuú² bíh¹
ho² jáɨ¹³ ñí¹con² ca³la³ jɨ³lɨn². Tɨ³la³ tsá² qui³

lɨ́n³ tsá²mɨ³cuóun² má¹ná¹, jan² tsá² lɨ́¹ tsáu² bíh¹ tsá² la³ hí³, hi³ hleh³² tsú² siáh³ la³ cun³ qui³ hleh³² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá². Tɨ³la³ Tsá² ja³ hí³ hñu³mɨ³cuú² né³, ho² jáɨ¹³ ñí¹con² ca³la³ jɨ³lɨn² tsáu² bíh¹,

32 hi³ jáun² hí³ bíh¹ dí² hleh³² ca³tɨ²¹ la³ cun³ hi³ má²ca³jɨ́e³ jɨ³ hi³ má²ca³náɨ³²; tɨ³la³ tiá² hin² nga³ ca³lɨ³hnió³ yáh³ tónh³² ta²¹ la³ cun³ hi³ juáh³ Tsá² hí³.

33 Tɨ³la³ lɨ³ua³ jan² tsá² taunh³² ta²¹ jë¹ Tsá² hí³ má¹ná¹, hi³ jáun² tsá² la³ hí³ má²tson² jáɨ¹³ hi³ tson² bíh¹ Dió³² hleh³² jú¹ tson²;

34 quí¹ Tsá² lɨ́²ze³ Dió³² dá² hleh³² jë¹ Dió³² bíh¹, quí¹ cun³ñí¹ hi³ Dió³² cuen² Jmɨ́²chí³ joh¹ ñí¹con² tsú² ca³la³ hi³ tiá² tsɨ³² héih³² bíh¹.

35 Dió³² hnio³ Jon², hi³ jáun² má²ca³chá³ tsú² jo³cuo² Jon² la³jɨ́³² hi³ zia³².

36 Jáun² tsá² má²nio² cáun² tsɨ́³ ñí¹con² Jon² tsú² má²ná¹zian² la³ cun³ jmɨ́¹hi³nio² bíh¹; tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tsá² tiá² hnió³ tanh¹³ ta²¹ Jon² tsú² né³, tiá² lɨ́¹³ yáh³ zian² la³ jáun², quí¹ la³ má²míh²³ jáun² bíh¹ tsɨ́³ Dió³² ñí¹con² tsá² la³ hí³.

4

Jesús quionh³ tsá²mɨ³ tsá² hɨ́n¹³ tɨ³ Samaria

1 Hi³ jáun² né³, jmɨ́¹ ca³lɨ³ ñi³² Jesús hi³ tsá² *fariseos má²ca³náɨ³² hi³ tɨ³ má²juóun³² bíh¹ tsá² haɨn²¹ tɨ³ con² hí³ dí², jɨ³ hi³ tɨ³ jlánh¹ juóun³² tsáu² má²ca³zion³ dí² siáh³ jmáɨ² la³ cónh³ bí¹ Juan²,

2 (uá¹jinh¹ jun³juáh¹³ hnga² yáh³ Jesús jmɨ́¹ zion² jmáɨ² tsáu², quí¹ hmóu³² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² bíh¹ tsú²),

3 hi³ jáun² jmɨ́¹ ca³lɨ³ ñi³² Jesús jáɨ¹³ nɨ́² né³, cua³han³ hué¹³ Judea hi³ ngah³ tɨ³ Galilea.

4 Jmɨ́¹ ngah²¹ jáun² tsú² ca³lɨ³ hniáuh³² tsa³nga¹ hué³² Samaria,

5 hi³ jáun² ca³chó³² tsú² cáun² juú² jmáɨ² Sicar hɨ́n¹³ tɨ³ Samaria, có³² hué³² ñí¹ ca³cuéh³ hla¹ Jacob Sé³² jon².

6 Ñí¹ jáun² jmɨ́¹ hó²¹ cáun² táu² ñí¹ jmɨ́¹ chí² tsáu² jmáɨ², hi³ jáun² né³ jmɨ́¹ téh²³ tsú² “Tá² jmáɨ² quioh²¹ hla¹ Jacob”. Jesús jmɨ́¹ má²cá²huóh³² lɨ́n³² bíh¹ hi³ hún¹ juɨ³², hi³ jáun² ca³cuá³ can³² ho³ tá² jmáɨ² jáun². Má²ñí¹tɨ²¹ la³ nio¹ jñéɨ³ tɨ³ ca³hláu³ bíh¹ jmɨ́¹jáun².

7 Jáun² ja³ jan² tsá²mɨ³ tsá² Samaria hi³ chí¹³ jmáɨ² ñí¹ jáun², hi³ jáun² Jesús ca³záɨh³ tsá²mɨ³ hí³ la³ lá²:

—¿Tiá¹ jmúh¹³ tiá³ hi³ chú³² cuéh¹ cú¹pih²¹ jmáɨ² quián¹³?

8 Tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² Jesús né³, má²já²taunh²¹ hi³ má²já²lia³² má³² tɨ³ já¹ juú².

9 Tɨ³la³ cun³ñí¹ hi³ tsá² *judíos tiá² jmɨ́¹ jmúh³² yáh³ ta²¹ lɨ³ua³ cáun² hi³ cauh³² tsá² Samaria, hi³ jáun² lɨ́¹ ca³ja³cáun² bíh¹ tsɨ́³ tsá²mɨ³ hí³, jáun² ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Lánh³ rón³² sa³ hnú² yáh³ mɨh³² jmáɨ² ñí¹con² jná¹³?, já² tsá² judío bíh¹ hnú², hi³ jná¹³ né³ tsá² Samaria bíh¹.

10 Jmɨ́¹jáun² ca³ngáɨ³ Jesús la³ lá²:

—Sá¹jmɨ́¹ hi³ lɨ́²tsɨn² bíh¹ hnú² la³ cun³ hi³ hnió³ Dió³² cué³², jɨ³ hi³ hin² tsánh² cuá¹mɨ³² jmáɨ² ñí¹con² nú², hi³ jáun² hnú² dá² tɨ³ jmɨ́¹ mɨ́h¹³ bíh¹ jmáɨ² ñí¹con² jná¹³, hi³ jáun² jná¹³ né³ jmɨ́¹ cué¹³ ná¹ jmáɨ² hi³ cue³² pí³ hi³ lɨ́¹³ zian² tsú² cun³ jmɨ́¹hi³nio².

11 Jáun² tsá²mɨ³ hí³ né³ ca³záɨh³ Jesús la³ lá²:

—Hnú² Tɨ³², já² hí¹juáh³ tiá² quiánh¹ yáh³ hnú² he³ cun³quionh³ chíh¹ nú² jmáɨ², hi³ ñí¹ ñe¹ lɨ́n²¹ bíh¹ siáh³ hu²¹ jmáɨ². Hi³ jáun² né³, ¿lánh³ rón³² cánh¹³ hnú² jmáɨ² hi³ cue³² pí³ hi³ lɨ́¹³ zian² tsú² hi³ cuéh¹ nú² jná¹³?

12 ¿Hí¹ jlánh¹ bí¹ quien² hnú² la³ cónh³ bíh¹ hla¹ Jacob dí¹hio³ ñú¹deh³ jnoh¹ tsá² jmɨ́¹ zian² jmɨ́¹tin²? Quí¹ hí³ bíh¹ ca³cué³ jnoh¹ tá² jmáɨ² lá²; jmáɨ² ha²¹ tá² jmáɨ² lá² bíh¹ jmɨ́¹ hɨ́nh²³ tsú² hnga² la³ má²quionh³ jón²zɨ́h¹ jón²cho¹, jɨ³ jáh³ joh¹ tsú² nɨ́² siáh³.

13 Hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² ca³ngáɨ³ siáh³ Jesús hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—La³jɨ́n³² bíh¹ tsá² hɨ́nh³ jmáɨ² lá² lɨ³ quiéin² siáh³ tsɨ́³;

14 tɨ³la³ tsá² hɨ́nh³ jmáɨ² hi³ cue¹ jná¹³ má¹ná¹, jmɨ́¹lɨ́h³ bíh¹ tiú²uú² chau²¹ jmáɨ¹ hi³ lɨ³ quiéin² siáh³ tsɨ́³. Quí¹ cun³quionh³

jmáɨ² hi³ cué¹³ jná¹³ dá² lɨ́¹³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ hi³
chí¹ñei³² bíh¹ jmáɨ² hñu³ tsɨ́³ tsú² hi³ cué³²
pí³ hi³ lɨ́¹³ zian² tsú² la³ cun³ jmɨ́¹hi³nio².
15 Jáun² tsá²mɨ³ hí³ né³, ca³juáh³ la³ lá²:
—Hnú² Tɨ³², jmu³ hi³ chú³² cué¹ jná¹³
jmáɨ² jáun² aɨh²¹, hi³ jáun² tiú²uú² lɨ³ quiéin²
tsɨn³² jná¹³, hi³ sa³jun³ uá² lɨ³ hniáuh³² já¹³
jná¹³ hi³ já¹chí³ jmáɨ² la³ tɨ³ lá².
16 Jesús né³ ca³záɨh³ tsá²mɨ³ hí³:
—Cuánh², cuá²tiéh³ ñí²cuonh², hi³ jáun²
ña³² quiúnh¹ tsú² ñí¹ lá² má¹lɨ³² jáun².
17 Jáun² tsá²mɨ³ hí³ né³ ca³ngáɨ³:
—Tiá² ñí²uó³² nia²¹ zian² yáh³.
Hi³ jáun² Jesús né³ ca³juáh³:
—Tson² bíh¹ la³ juánh³ hnú² nɨ́², hi³ tiá²
ñí²cuonh² nú² zian²;
18 quí¹ hñá³ yáh³ ñí²cuonh² hnú² má²ca³lɨ³
zian², tɨ³la³ tsá² ñíh³ nú² quiúnh¹ ta³né³²
né³, jun³juáh¹³ ñí²cuonh² yáh³ nú² hí³. Jáun²
né³, jú¹ tson² cu³tí¹³ bíh¹ la³ cun³ hi³
má²lɨ́²juah²¹ hnú² nɨ́².
19 Jmɨ́¹ ca³náɨ³² jáun² tsá²mɨ³ hí³ jáɨ¹³ nɨ́²
né³, ca³juáh³ la³ lá²:
—Hnú² Tɨ³², má²ca³lɨ³tsɨn² jná¹³ hi³ hnú²
bíh¹ lɨ́n³ jan² *tɨ³² jë¹ Dió³².
20 Né³² né³, dí¹hio³ ñú¹deh³ jnoh¹ tsá²
hɨ́n¹³ jnoh¹ hué³² Samaria lá² ca³ma³tsú²
ma³jónh³² Dió³² tsɨ³ máh³ lá² jmɨ́¹tin²;
tɨ³la³ hnoh² né³ tsá² judíos juáh³ náh² hi³
jmáh³la³ já¹ juú² Jerusalén bí¹ néh¹ lɨ́¹³
ma³tsu³ ma³jónh³² tsú² Dió³².
21 Jáun² Jesús ca³ngáɨ³ siáh³ la³ lá²:
—Hnú² tsá²mɨ³, tionh² ta²¹ jáɨ¹³ lá²: Hi³
má²chau²¹ bíh¹ jmáɨ¹ hi³ tiú²uú² lɨ³ hniáuh³²
yáh³ hi³ ñá¹táunh¹ náh² tsɨ³ máh³ nɨ́², ho³
hi³ cuá¹táunh¹ náh² já¹ juú² Jerusalén hi³
cuá¹ma³tsú¹ ma³jonh²¹ náh² Dió³² Jméi² dí².
22 Hnoh², tsá² hɨ́n¹³ tɨ³ hué³² Samaria lá²,
hí¹juáh³ tiá² re² cuóun³² yáh³ náh² Dió³²
Tsá² ma³tsú¹ ma³jonh²¹ náh²; tɨ³la³ jnoh¹
má¹ná¹, re² bíh¹ cuóun³² jnoh¹ Dió³² Tsá²
ma³tsú¹ ma³jonh²¹ jnoh¹, quí¹ ja¹ quioh²¹
tsá² judíos bíh¹ cua³han³ Tsá² liáu³².
23 Quí¹ má²ja³quián³ bíh¹ chau²¹ jmáɨ¹, hi³
ti³tsóh³dí¹ ta³né³² má²cá²chó³² jmáɨ¹ jáun²,
la³ cun³ jmáɨ¹ hi³ jɨ³lɨn² tsá² cu³tí³ má²tsú²
má²jónh³² Dió³² má²lɨ́¹³ ma³tsu³ ma³jónh³²
tsú² Jméi² dí² cáun² hi³ hú¹tá¹ tson² cu³tí³
cun³quionh³ hi³ ma³hau³ Jmɨ́²chí³ Chun¹;
quí¹ tsá² la³ hí³ bí¹ ti³tsóh³ hnah² Jméi² dí²
hi³ lɨ́¹³ ma³tsu³ ma³jáuh³².
24 Dió³² bíh¹ jan² Tsá² lɨ́n³ Jmɨ́²chí³; hi³
jáun² tsá² má²tsú² má²jáuh³² né³, hniáuh³²
bíh¹ hi³ ma³tsu³ ma³jónh³² tsú² Dió³² cáun²
hi³ hú¹tá¹ tson² cu³tí³, cun³quionh³ hi³
ma³hau³ Jmɨ́²chí³ Chun¹.
25 Jáun² tsá²mɨ³ hí³ né³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Né¹ jnoh¹ hi³ já³² jan² Tsá² zen³ Dió³²,
Tsá² téh³ tsú² Cristo; hi³ jáun² Tsá² hí³
lɨ́¹³ ma³ta² re² tɨn² la³jɨ́³² ñí¹con² jnoh¹ nɨ́¹
má¹cuán².
26 Jmɨ́¹jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:
—Jná¹³ bíh¹ la³², Tsá² má²dí¹hléh²³ ná¹
ñí¹con² hnú².
27 Tá¹la³ jáun² né³, cua³tanh²¹ bíh¹ tsá²
haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú², hi³ jáun² lɨ́¹
ca³ta³ná¹jɨ́e³² bíh¹ tsú² jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ hi³
cuá¹liéinh³² Jesús tsá²mɨ³ hí³. Tɨ³la³ hí¹ jan²
yáh³ tiá² hin² ca³tia³ tsɨ́³ hi³ ngáɨh³² tsá²mɨ³
hí³ nɨ́¹juáh³ he³ dá² hnió³, sa³jun³ ca³chá³
tsú² siáh³ tiá³ tsɨ́³ hi³ ngáɨh³² Jesús: “¿He³
dá² ná¹juónh³² hnú² quiúnh¹ tsá²mɨ³ nɨ́²?”
28 Hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² bíh¹ ca³zíh³ tsá²mɨ³
hí³ tsú¹liáh² quioh²¹, hi³ ngah³ tɨ³ já¹ juú²,
hi³ ca³ñí¹zeh¹ tsáu² la³ lá²:
29 —Ñá²táunh¹ náh², ñá²jɨen¹ náh² jan²
tsá²ñuh² Tsá² má²lɨ́²zéi³² jná¹³ la³jɨ́³² la³
cun³ hi³ má²cá²jmú³² ná¹. Tiá² hin² ñi³² hí¹
Tsá² lɨ́n³ Cristo Tsá² ó³².
30 Jmɨ́¹jáun² ca³huén² tsá² juú² jáun², hi³
ja³taunh²¹ hi³ ca³ñí¹jɨen¹³ Jesús.
31 Tá¹la³ jáun² né³, tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con²
Jesús jein³² má³², hi³ juáh³ la³ lá²:
—Tɨ³², quɨéɨh³ ca³lá² má³² quiú¹³.
32 Tɨ³la³ Jesús má¹ná¹, ca³ngáɨ³ la³ lá²:
—Zia³² bíh¹ cáun² má³² hi³ lɨ́¹³ cuh²¹ jná¹³,
cáun² hi³ tiá² cuɨn² hnoh².
33 Jáun² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú²
ca³ma³liáu³² hi³ ngaɨh³² raɨnh²¹ tsá²ján²
tsá²ján² hi³ juáh³ la³ lá²:
—¿Hí¹ zian² tsá² má²cuá²can³² má³² hi³
cuh³ tsú² juáh¹³?
34 Tɨ³la³ Jesús ca³juáh³ la³ lá²:

—Má[32] quion[21] jná[13] lɨ́[3] la[3] lá[2]: hi[3] jmu[1]
ná[1] la[3] cun[3] hi[3] hnió[3] Tsá[2] ca[3]ze[3] bíh[1], jɨ[3] hi[3]
má[1]hián[13] jná[13] siáh[3] ta[21] quioh[21] tsú[2].
35 Hnoh[2] dá[2] juáh[3] náh[2] la[3] lá[2]: "Cónh[3]í[1]
quiún[3] zɨ́h[2] máh[3] hniáuh[32] hi[3] ló[32] la[3] cun[3]
hi[3] jná[1]"; tɨ[3]la[3] jná[13] né[3] juanh[32]: Sá[1]nɨ́[2]
jéinh[1] dú[1] náh[2] máh[1] tɨ[3] la[3] ó[32] neh[21], ta[3]né[32]
bíh[1] má[2]ca[3]láu[2], jáun[2] má[2]lɨ́[13] bíh[1] caun[13]
tsú[2].
36 Tsá[2] jmu[2] ta[21] hi[3] caun[2] hi[3] ca[3]láu[2]
jáun[2] né[3] he[2] hmah[21] quioh[21], hi[3] máɨ[3] hi[3]
caun[2] tsú[2] jáun[2] né[3] tsá[2]toh[3] ñí[1] lɨ́[13] zian[2]
tsú[2] la[3] cun[3] jmɨ́[1]hi[3]nio[2], hi[3] jáun[2] tsá[2] jñi[32]
máɨ[3] lɨ[3] hiún[2] tsɨ́[3] cu[3]lɨ[21] la[3] má[2]quionh[3] tsá[2]
jieih[32].
37 Quí[1] jú[1] tson[2] bíh[1] la[3] cun[3] hi[3] juáh[23]
tsú[2] jáun[2]: "Tsá[2] siánh[3] bíh[1] jñi[32], hi[3] tsá[2]
siánh[3] bí[1] caun[2]".
38 Jná[13] má[2]lɨ́[2]zéɨ[32] hnoh[2] hi[3] cuá[1]quiaun[2]
náh[2] cáun[2] hi[3] tiá[2] huá[2] ta[21] lɨ́[2]quiánh[2] náh[2];
la[3] nɨ́[2] bíh[1] lɨ́[3], hi[3] tsá[2] siánh[3] bí[1] ca[3]jmú[3] ta[21],
hi[3] jáun[2] hnoh[2] né[3] cáun[2] má[2]tonh[21] náh[2]
hná[1] ta[21] hi[3] má[2]he[2] hná[1] quioh[21] tsá[2] hí[3]
bíh[1].
39 Juóun[32] lɨ́n[32] bíh[1] tsá[2] juú[2] zian[2] hué[32]
Samaria jáun[2] ca[3]tanh[2] ta[21] Jesús cun[3]ñí[1]
hi[3] jlánh[1] ca[3]ma[3]tson[2] tsá[2]mɨ[3] hí[3] jë[1] jmɨ́[1]
ca[3]juáh[3] jáun[2] la[3] lá[2]: "Má[2]lɨ́[2]zéɨ[32] jná[13] tsú[2]
la[3]jɨ́[32] la[3] cun[3] hi[3] má[2]cá[2]jmú[32] jná[13]".
40 Hi[3] jáun[2] jmɨ́[1] cuá[1]taunh[21] jáun[2] tsá[2]
hɨ́n[13] hí[3] tɨ[3] Samaria ñí[1] cuá[1]tón[21] jáun[2]
Jesús né[3], jlánh[1] ca[3]hiu[3] ca[3]mɨ́[3] dí[2] hi[3] cuá[32]
tsú[2] juú[2]co[1] dí[2]. Jáun[2] Jesús né[3] ca[3]cuá[3] tun[3]
jmáɨ[1] já[1] juú[2] jáun[2],
41 hi[3] jáun[2] tɨ[3] lɨ[3]mí[1] juóun[32] tsáu[2] ca[3]chá[3]
bíh[1] cáun[2] tsɨ́[3] jmɨ́[1] ca[3]náɨ[32] jáun[2] jáɨ[13] hi[3]
hleh[32] hnga[2] Jesús.
42 Hi[3] jáun[2] tsá[2] hí[3] né[3] ca[3]záɨh[3] tsá[2]mɨ[3]
hí[3] la[3] lá[2]:

—Jun[3]juáh[13] jmáh[3]la[3] hi[3]hliá[2] lɨ́[2]juah[21]
hnú[2] la[3] jáun[2] yáh[3] má[2]táunh[23] jnoh[1] ta[21]
ta[3]né[32], quí[1] ja[3]bí[1] hmóu[32] yáh[3] jnoh[1]
má[2]lɨ́[2]náɨ[13] la[3] cun[3] hi[3] má[2]lɨ́[2]juáh[3] tsú[2],
jɨ[3] hi[3] má[2]né[1] jnoh[1] siáh[3] hi[3] cu[3]tí[3] bíh[1]
Tsá[2] nɨ́[2] lɨ́n[3] Tsá[2] lión[32] tsá[2] zian[2] tá[1] cáun[2]
hngá[1]máh[3].

Jesús jmah[23] jon[2] jan[2] tsá[2]cuú[2] tsá[2]ta[3] re[21]

43 Jmɨ́[1] la[3] má[2]jau[3] jáun[2] né[3] cua[3]han[3]
siáh[3] Jesús hué[32] Samaria jáun[2], hi[3] ngah[3]
siáh[3] tɨ[3] hué[13] Galilea.
44 Quí[1] hnga[2] Jesús ca[3]juáh[3] hi[3] jan[2] tɨ[32]
jë[1] Dió[32] tiá[2] hin[2] quiú[2] jéɨ[23] yáh[3] juú[2]co[1].
45 Hi[3] jáun[2] jmɨ́[1] cá[1]chánh[21] dí[2] hué[13]
Galilea né[3], ca[3]he[3] bíh[1] tsá[2] hí[3] re[2], quí[1]
ja[3]bí[1] jmɨ́[1] má[2]ñí[1]táunh[1] yáh[3] tsá[2] hí[3]
*Jmɨ́[1]hɨ́en[1] tɨ[3] já[1] juú[2] Jerusalén, hi[3] jáun[2]
jmɨ́[1] má[2]ca[3]jɨ́e[3] bíh[1] tsú[2] la[3]jɨ́[32] hi[3] ca[3]jmú[3]
Jesús tá[1]la[3] jmáɨ[1] jáun[2].
46 Jáun[2] jmɨ́[1] lɨ[21] jáun[2] né[3] ngah[3] Jesús
já[1] juú[2] Caná hɨ́n[13] tɨ[3] Galilea, ñí[1] ca[3]jmú[3]
tsú[2] jmɨ́[1]tin[2] hi[3] jmɨ́[2] jma[3] lan[3] mu[2] ráu[3] mɨ[3]
uóun[2]jɨeh[13]. Hi[3] já[1] juú[2] Capernaum né[3],
jmɨ́[1] zian[2] jan[2] tsá[2]cuú[2] tsá[2]ta[3] re[21]; tsá[2] hí[3]
jmɨ́[1] tsáun[1] jan[2] jon[2].
47 Jáun[2] jmɨ́[1] ca[3]lɨ[3] ñi[32] tsá[2] hí[3] hi[3]
má[2]cuanh[32] siáh[3] Jesús hué[13] Galilea hi[3]
jmɨ́[1] hún[1] tɨ[3] Judea, jmɨ́[1]jáun[2] ngau[3] dí[2] hi[3]
ca[3]ñí[1]jɨen[13] dí[2] tsú[2], hi[3] ca[3]ñí[1]hiú[2] ñí[1]mɨ́[2] dí[2]
hi[3] tsó[32] Jesús hñú[13] dí[2] hi[3] tsa[3]jmah[1] jon[2]
dí[2] tsá[2] jmɨ́[1] má[2]ñí[1]jún[3] cu[3]tí[3].
48 Hi[3] jáun[2] Jesús ca[3]záɨh[3] tsá[2] hí[3] la[3] lá[2]:

—Jun[3] tsá[2] zia[32] hi[3] táunh[13] ta[21] yáh[3]
hnoh[2] nɨ́[1]juáh[3] hi[3] tiá[2] jɨeh[21] náh[2] li[21] jɨ[3]
hua[3]jueh[32] nɨ́[2] siáh[3].
49 Jáun[2] tsá[2] joh[1] re[21] né[3] ca[3]juáh[3]:

—Hnú[2] Tɨ[32], ña[32] tiá[3] tia[3]juɨ[32] ñeh[2] bíh[1] hi[3]
jún[3] jón[32] jná[13].
50 Jmɨ́[1]jáun[2] né[3], ca[3]juáh[3] Jesús la[3] lá[2]:

—Cuánh[2] hñuh[32], zian[2] bíh[1] jónh[32] hnú[2]
re[2] tɨn[2].

Jáun[2] tsá[2]ñuh[2] hí[3] né[3] ca[3]taunh[3] ta[21] la[3]
cun[3] hi[3] má[2]lɨ́[2]juáh[3] jáun[2] Jesús, hi[3] jáun[2]
ngah[3] hñú[13].
51 Hú[1] juɨ[32] jáun[2] né[3], ca[3]jenh[2] tsú[2] *tsá[2]
má[2]dí[1]hlánh[1] joh[1], tsá[2] ca[3]huén[2] hí[3] hi[3]
tsa[3]can[32] jáɨ[13] hi[3] zian[2] bíh[1] jon[2] tsú[2] re[2] tɨn[2].
52 Hi[3] jáun[2] tsá[2]ñuh[2] hí[3] ca[3]ngáɨ[3] hi[3] hín[2]
la[3]nió[1] lan[3] jon[2], jáun[2] tsá[2] joh[1] tsú[2] hí[3] né[3]
ca[3]juáh[3]:

—Jmɨ́[1] la[3]nió[1] quiau[3] tɨ[3] ca[3]hláu[3] cháu[3]
bíh[1] ca[3]quin[3] hi[3] jmɨ́[1] chéin[3] tsú[2].

53 Jáun² jmɨ́¹jáun² ca³lɨ³tsɨn² tsá²ñuh² hí³
hi³ ti³tsóh³dí¹ jmɨ́¹jáun² bíh¹ ca³juáh³ Jesús
la³ lá²: “Zian² bíh¹ jónh³² hnú² re² tɨn²”;
hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² né³ ca³tanh² tsá² hí³ ta²¹
Jesús la³ má²quionh³ la³jɨ́n³² tsá² hñú¹³.

54 Hi³ nɨ́² bíh¹ ñí¹ má²tun³ li²¹ hi³ lɨ́³
hua³jueh³² hi³ ca³jmú³ Jesús hué¹³ Galilea
jmɨ́¹ cuanh²¹ hi³ ñéi¹ jáun² tɨ³ hué¹³ Judea.

5

Jesús jmah²³ jan² tsá² hma² tɨ³ Betzata

1 Jmɨ́¹ lɨ́¹cáɨn² jáun² né³ ca³jmú³ tsá²
*judíos cáun² jmáɨ¹ quioh²¹, hi³ jáun² Jesús
ñéi¹ tɨ³ Jerusalén.

2 Já¹ juú² jáun² né³, ñí¹ má²janh² ho³hñú¹³
ñí¹ téh²³ tsú² “Ho³hñú¹³ quioh²¹ *Já¹ziáh²”,
ñí¹ jáun² jmɨ́¹ nio¹ cáun² jmɨ́²táu² hi³ téh²³
tsú² Betzata cun³quionh³ jú¹jma² *hebreo;
ñí¹ jáun² jmɨ́¹ zia³² hñá³ ñí¹ lɨ́³ ñí¹hñú³.

3 Juóun³² lɨ́n³² bíh¹ tsá² tsáun¹ jmɨ́¹ tionh¹
hué³² ñí¹ jáun², la³ cun³: tsá² ten³, tsá²
hliánh², jɨ³ tsá² hma² nɨ́² siáh³, [hi³ jmɨ́¹
ná¹jan³² tá¹la³ juá³ jmáɨ² jáun².

4 Quí¹ ma³ cónh³ la³ jáun² bíh¹ jmɨ́¹ ja³²
jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ ja³jua³² jmáɨ²,
hi³ jáun² nɨ́¹ má¹lɨ³² jáun² bíh¹ lɨ³ua³ jan² tsá²
hí³ la³ñí¹ chu³ jmáɨ² lɨ́¹³ lan¹³ ca³tɨ²¹ lɨ³ua³
cáun² mɨ́¹uɨ́³ hi³ zian² tsú².]

5 Ñí¹ jáun² jmɨ́¹ rón²¹ jan² tsá²ñuh² tsá²
má²tí³ quiú³quia³jña³ mii² hi³ tsáun¹.

6 Jáun² Jesús ca³jɨ́en³² tsá² hí³ hi³ rón³²
ñí¹ jáun², hi³ jáun² jmɨ́¹ ca³lɨ³tsɨn² dí² hi³
má²ngau³² mii² bíh¹ la³ tsáun¹ tsú², hi³ jáun²
ca³ngáɨh³ dí² la³ lá²:

—¿Hnáuh¹ hnú² lan¹³?

7 Jáun² tsá² tsáun¹ hí³ né³ ca³juáh³:

—Hnú² Tɨ³², tiá² hin² zian² yáh³ hi³
taunh¹³ jná¹³ hñu³ jmɨ́²táu² nɨ́² nɨ́¹juáh³ nɨ́¹
má¹ca³juá³ jmáɨ². Quí¹ ma³ quin³² la³ ma³
cu³ jéin³² hi³ má²ca³lɨ³hnó³² jná¹³ hu²¹ chu³
jmáɨ², tsá² siánh³ bíh¹ tín² lɨ́²jan²¹ hi³ hí²³
la³ñí¹.

8 Hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² ca³juáh³ Jesús ñí¹con²
tsá² hí³:

—Náu², ziáuh¹ jmu² quián¹³, ngɨ́¹.

9 Hi³ jáun² la³ cun³ jmɨ́¹jáun² bíh¹ ca³lan³
tsá²ñuh² hí³, hi³ jáun² ca³caun² jmu² quioh²¹
hi³ ca³ma³liáu³² ngɨ́³². Tɨ³la³ *jmáɨ¹ hi³
tionh² tsú² tie³ bíh¹ jmáɨ¹ jáun²;

10 hi³ jáun² tsá² judíos tsá² ná¹ñí¹ ca³záɨh³
tsá² má²laɨn³² hí³ la³ lá²:

—Hóh³², já² jmáɨ¹ nio² tie³ bíh¹ né³², cun³
tiá² ca³tɨn¹ bíh¹ hnú² hi³ ñí¹quiánh¹ jmu²
quián¹³.

11 Jáun² tsá²ñuh² hí³ né³ ca³ngáɨ³, hi³
ca³juáh³:

—Tsá² lɨ́²jmú³ hi³ lan³ bíh¹ jná¹³ lɨ́²juáh³:
“Quiaun² jmu² quián¹³, ngɨ́¹”.

12 Hi³ jáun² tsá² hí³ né³ ca³ngáɨh³ tsá²
má²laɨn³² hí³ la³ lá²:

—¿Hin² tsánh² tsá² hí³ hi³ lɨ́²zéi³² hnú²:
“Quiaun² jmu² quián¹³, ngɨ́¹”?

13 Tɨ³la³ tsá² má²laɨn³² hí³ né³, tiá² jmɨ́¹
ñi³² yáh³ hin² dá² tsánh² lɨ́²jmú³ hi³ lan³ dí²,
quí¹ ca³quiónh³² bíh¹ Jesús ja¹ tsá² juóun³²
lɨ́n³² jmɨ́¹ tionh¹ hí³ có³² jmɨ́²táu² jáun².

14 Jmɨ́¹ lɨ́¹cáɨn² pih²¹ jáun² né³, ca³jenh²
siáh³ Jesús tsá²ñuh² hí³ hñu³ cuáh³² chín¹,
hi³ jáun² ca³záɨh³ dí² la³ lá²:

—Sá¹nɨ́² jɨe³, né³² má²láɨn¹ nú²; hi³
jáun² né³, ha³ lɨ́²uú² jmú² tso³, quí¹ nɨ́² lɨ́¹
cá¹quiúnh²¹ nú² cáun² hi³ tɨ³ jlánh¹ bíh¹
huáh² tsɨ́³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ jmɨ́¹ zian² nú².

15 Jáun² tsá² hí³ né³ ngah³ jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun²,
hi³ ca³ñí¹zeh¹ tsá² judíos tsá² ná¹ñí¹ hi³
Jesús bíh¹ la³ ca³jmú³ hi³ lan³ dí².

16 Cun³ñí¹ hi³ má²lɨ́²jmú³ jáun² hua³jueh³²
jmáɨ¹ nio² tie³ bíh¹ Jesús, hi³ jáun²
má²hnauh² tsá² judíos hí³ quioh²¹ tsú² hi³
ma³tsau¹³.

17 Tɨ³la³ Jesús né³ ca³záɨh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—La³ má²jmu² jáun² bíh¹ Ñuh³² jná¹³ ta²¹,
hi³ jáun² ja³bí¹ jná¹³ siáh³ jmu² ta²¹.

18 Hi³ jáun² né³, tɨ³ lɨ³mí¹ ca³lɨ³hnió³
bíh¹ tsá² judíos tsá² ná¹ñí¹ hi³ jngah³,
quí¹ jun³juáh¹³ cun³ jmáh³la³ hi³ tiá² jmɨ́¹
má²tí³² tsú² liei²¹ hi³ ca³tɨ²¹ jmáɨ¹ nio² tie³
yáh³, quí¹ jɨ³ hi³hliá² jmɨ́¹ jmu² dí² jáun²
cá²ren² quionh³ Dió³² bíh¹, hi³hliá² jmɨ́¹
juáh²³ dí² jáun² hi³ hnga² Dió³² lɨ́n³ Jméi² dí².

Jáɨ13 hi3 ho2 Jon2 Dió32

19 Hi3 jáun2 Jesús né3 ca3záɨh3 tsá2 hí3 la3
lá2:
—Jú1 tson2 cu3tí3 bíh1 hi3 juah32 jná13 lá2
ñí1con2 hnoh2, hi3 hí1 cáun2 yáh3 tiá2 hi3 lɨ́13
jmu3 Jon2 Dió32 la3 cun3 hi3 lɨ́1 cháunh23 chí1
hnga2; ñí1 jɨ́21la3 ti3 jmu2 tsú2 la3 cun3 hi3
jɨ́e23 hi3 jmu2 Jméɨ2 bíh1. Quí1 la3jɨ́32 la3 cun3
hi3 jmu2 Jméɨ2 tsú2, la3 jáun2 bíh1 jmu2 tsú2
siáh3 hnga2.
20 Quí1 hnio3 bíh1 Dió32 Jon2, hi3 jáun2
hɨeh32 dí2 ca3la3 jɨ́32 hi3 jmu2 dí2 hnga2; hi3
né3bí1 hɨ́eh21 dí2 siáh3 ta21 hi3 tɨ3 jlánh1 bíh1
cáu2 jueh32, hi3 ca3la3 hi3 lɨ́1 tsa3cáun2 lɨ́n32
bíh1 honh2 hnoh2 lɨ́13.
21 Quí1 hí1 la3 tɨ3 tɨn2 yáh3 tsú2 jmu3 siáh3
hi3 jenh13 tsá2 má2cá2tsan3 nɨ́1juáh3 lɨ3ua3
jan2 tsá2 hnió3 tsú2 hi3 zian2 siáh3, la3jmɨ́1
tɨn2 jáun2 Jméɨ2 tsú2.
22 Quí1 jun3juáh13 Dió32 Jméɨ2 yáh3 tsú2
rá2tsɨ32 héih32 ñí1con2 tsáu2, quí1 tɨ3la3
jo3cuo2 Jon2 bíh1 Dió32 má2ca3chá3 ta21 jáun2,
23 hi3 jáun2 la3jɨ́n32 tsáu2 lɨ́13 ma3quien2
Jon2 Dió32 la3jmɨ́1 má2quien2 tsú2 hnga2
Dió32 Tsá2 lɨ́n3 Jméɨ2. Jáun2 nɨ́1juáh3 tsá2
tiá2 má2quien2 Jon2 Dió32, hi3 jáun2 sa3jun3
má2quien2 yáh3 tsá2 la3 hí3 Dió32 Tsá2
ca3zen3 Tsá2 hí3.
24 ”Jú1 tson2 bíh1 juo3 jná13 hnoh2: Lɨ3ua3
jan2 tsá2 náɨ32 re2 jáɨ13 hi3 juah32 jná13, hi3
tanh2 tsú2 siáh3 ta21 Tsá2 ca3ze3 jná13, tsá2
la3 hí3 bíh1 lɨ́13 zian2 la3 cun3 jmɨ́1hi3nio2;
hi3 jáun2 tiá2 héih32 tá1tsɨn1 yáh3 tsú2, quí1
má2ca3nga2 bíh1 tsú2 ñí1 jmɨ́1 lɨ́13 jún3, hi3
jáun2 hú1tá1 má2zian2 bíh1 tsú2 hi3 hmaɨ21.
25 Juo3 jná13 siáh3 hnoh2 jú1 tson2 lá2,
hi3 má2ja3quián3 bíh1 chau21 jmáɨ1, hi3
ti3tsóh3dí1 ta3né32 má2cá2chó32 jmáɨ1 jáun2,
hi3 tsá2 ná1jún1 ne3 hi3 hléh32 Jon2 Dió32; hi3
jáun2 tsá2 ne3 né3, lɨ́13 zian2.
26 Quí1 la3jmɨ́1 quian32 Dió32 Tsá2 lɨ́n3
Jméɨ2 pí3 hi3 jmu2 hi3 lɨ́13 zian2 tsáu2, ja3bí1
la3 jáun2 ca3cuéh3 tsú2 Jon2 jáɨ13 hi3 quian32
siáh3 pí3 hi3 jmu3 hi3 lɨ́13 zian2 tsáu2;
27 hi3 jáun2 má2ca3cuéh3 dí2 siáh3 jáɨ13 hi3
ra3tsɨ32 héih32 ñí1con2 tsáu2, quí1 cun3ñí1 hi3
hí3 bíh1 lɨ́n3 Jon2 tsá2mɨ3cuóun2.
28 Ha3 lɨ́2 cuɨ́1 cha3cáun2 honh2 náh2
hi3hliá2 má2lɨ́2juáh32 jná13 la3 nɨ́2, quí1
chau21 bíh1 jmáɨ1 hi3 la3jɨ́n32 tsá2 ná1jún1
ne3 hi3 hléh32 tsú2,
29 hi3 jáun2 tsá2 hí3 né3, huén32 tá2hón32
quioh21. Lɨ3ua3 jan2 tsá2 ca3jmú3 hi3 chu21
né3, jenh13 hi3 lɨ́13 zian2 cun3 jmɨ́1hi3nio2;
tɨ3la3 nɨ́1juáh3 tsá2 ca3jmú3 hi3 hlah3 má1ná1,
jenh13 hi3 tá1tsɨn1 héih32 hlah3 bíh1.

Lɨ́2 lin1 bíh1 hi3 tson2 ho2 Jesús jáɨ13

30 ”Tiá2 lɨ́13 yáh3 jmu1 jná13 hí1 cáun2 hi3
cháunh23 chin32 huen2. Jná13 dá2 rá2tsɨ32 ná1
héih32 la3 cun3 lɨ́3 héih32 hi3 ja32 ñí1con2 bíh1
ná1; hi3 la3 cun3 ca3tɨ21 bíh1 siáh3 rá2tsɨ32
jná13 héih32, quí1 tiá2 jmu2 yáh3 jná13 la3
cun3 hi3 hnó32 huen2, tɨ3la3 jná13 dá2 jmu2
la3 cun3 hi3 hnió3 [Ñuh32 ná1] Tsá2 ca3ze3
bíh1.
31 Sá1jmɨ́1 hi3 jɨ́32la3 huen2 bíh1 jná13 no2
jáɨ13 hi3 ca3tɨn1 ná1 huen2, hi3 jáun2 tiá2 lin1
ñí1 quien2 yáh3 la3 cun3 hi3 juah32 jná13
jáun2;
32 tɨ3la3 zian2 bíh1 jan2 tsá2 siánh3 hi3 lɨ́n3
tsá2 nau32 jáɨ13 hi3 ca3tɨn1 jná13, hi3 jná13 ño1
hi3 quien2 bíh1 la3 cun3 hi3 juáh3 tsá2 hí3 hi3
ca3tɨn1 jná13.
33 Hnoh2 dá2 ca3zen2 náh2 tsá2 ca3ñí1ngah1
Juan2 tsá2 zion2 hí3 tsáu2 jmáɨ2 nɨ́1juáh3 hin2
tsánh2 dí2, hi3 la3jɨ́32 la3 cun3 hi3 ca3ngáɨ3 hí3
né3, jú1 tson2 bíh1 jaun32.
34 Tɨ3la3 uá1 jáun2 la3 jáun2 jú1 tson2
hi3 jáun2, tiá2 jmu2 yáh3 jná13 hi3 juáh13
hi3 quien2 lɨ́n32 jú1 tson2 hi3 hleh32
tsá2mɨ3cuóun2 hi3 ca3tɨn1 jná13; jɨ́32la3 ti3
juanh32 jná13 jáɨ13 nɨ́2 hi3 jáun2 lɨ́13 liáun3
hnoh2 bíh1.
35 Juan2 hí3 dá2 jmɨ́1 lɨ́n3 la3jmɨ́1 lɨ́3 cáun2 sɨ́2
hi3 jmɨ́1 taɨ32 joh1 quioh21, hi3 jáun2 hnoh2
né3 ca3lɨ́n13 hi3 má1hiúnh13 cu3tiá3 honh2
hi3 ca3tɨ21 joh1 hi3 jmɨ́1 quian32 tsú2 jáun2.
36 Tɨ3la3 zia32 bíh1 cónh3í1 cáun2 li21 hi3
hɨe32 jú1 tson2 hi3 ca3tɨn1 jná13, hi3 jlánh1
bíh1 quien2 la3 cónh3 bí1 hi3 ca3juáh3 jáun2
Juan2. Quí1 cun3quionh3 la3jɨ́32 ta21 hi3 jmu2
bíh1 jná13, la3 cun3 ta21 hi3 ca3cué3 Ñuh32

jná13 hi3 jmu1, má2lɨ́2lin1 hi3 tson2 bíh1
ca3ze3 jná13 Ñuh32.
37 Ja3bí1 hnga2 Ñuh32 jná13 Tsá2 ca3ze3 hí3
má2ca3cué3 siáh3 jú1 tson2 hi3 ca3tɨn1 jná13,
uá1jinh1 hí1 cónh3 tiá2 má2ca3niéih2 hnoh2
ho3 tsú2 hi3 hleh32, hi3 sa3jun3 má2ca3jɨen1
náh2 tsú2 siáh3.
38 Cun3 tiá2 má2cá2hɨ́enh32 bíh1 jú1 chú32
quioh21 tsú2 hñu3 honh2 hnoh2, quí1
cun3ñí1 hi3 tiá2 tanh23 yáh3 hnoh2 ta21 Tsá2
ca3zen3 tsú2 hí3.
39 Jlánh1 re2 ná1quí2 ná1hɨh32 hnoh2 Sí2
quioh21 Dió32 ca3la3 huán1 táɨ32 cu3tí3, quí1
hi3 hen2 honh2 náh2 hi3 ñí1 jáun2 lɨ́13 chanh1
náh2 he3 lánh3 rón32 lɨ́13 zian2 náh2 la3 cun3
jmɨ́1hi3nio2; tɨ3la3 ti3tsóh3dí1 ñí1 Sí2 jáun2 yáh3
rá1hleh32 jáɨ13 hi3 ca3tɨn1 jná13,
40 hi3 má1lɨ32 jáun2 né3, sa3 tiá2 hnáuh2 bí1
náh2 hi3 ñá1táunh1 ñí1con2 jná13, hi3 jáun2
jmɨ́1 lɨ́13 zian2 náh2 la3 cun3 jmɨ́1hi3nio2.
41 ”Ha3 tiá2 hniá1 yáh3 jná13 hi3 tsáu2
ma3quien2 ná1,
42 quí1 tɨ3la3 cuóu32 bíh1 jná13 hnoh2, hi3
ño1 jná13 siáh3 hi3 jun3 tsá2 hno3 Dió32 yáh3
hnoh2.
43 Jná13 dá2 cuan3 ná1 cha13 Ñuh32, tɨ3la3
hnoh2 né3, tiá2 he23 yáh3 hnoh2 jná13; tɨ3la3
né32 né3, nɨ́1juáh3 cuan3 jan2 tsáu2 hi3 ca3tɨn1
hnga2, né32 cánh3 bíh1 hen13 náh2 tsá2 la3
hí3.
44 Nɨ́1juáh3 cá2 ñí1 ná1hen2 honh2 náh2 hi3
má1quien13 náh2 tsá2ján2 tsá2ján2 bíh1, hi3
nɨ́1juáh3 tiá2 la3 hnáuh23 yáh3 náh2 he3 lánh3
rón32 jmɨ́1 lɨ́13 ma3quien2 Dió32 hnoh2, ¿lánh3
bíh1 rón32 lɨ́13 táunh13 hnoh2 ta21?
45 Ha3 lɨ́2 lɨ́1 cuɨ́1 lɨ́n13 náh2 hi3 jná13 ñí1chá3
tsáuh3 náh2 ñí1con2 Ñuh32; quí1 hnga2 bíh1
hla1 Moisés tsá2 ca3héih3 náh2 hí3 honh2
ñí1con2 tɨ3 tsa3hna3 hnoh2.
46 Quí1 sá1jmɨ́1 hi3 táunh23 hnoh2 ta21 la3
cun3 jáɨ13 hi3 ca3juáh3 jáun2 hla1 Moisés
dúh1, hi3 jáun2 ja3bí1 jmɨ́1 taunh13 bíh1 náh2
uá2jaɨ32 ta21 jná13, quí1 hí3 bíh1 ca3hléh3 hi3
ca3tɨn1 jná13.
47 Tɨ3la3 nɨ́1juáh3 hí1juáh3 jë1 tsá2 hí3 yáh3
tiá2 ta21 táunh23 hnoh2, hi3 jáun2 né3, tiá13
bíh1 tiá3 táunh13 hnoh2 ta21 la3 cun3 hi3
juah32 jná13.

6

Jesús cue32 hi3 cuh3 hñá3 mei21 tsáu2
(Mateo 14:13-21; Marcos 6:30-44; Lucas 9:10-17)

1 Jmɨ́1 lɨ21 jáun2 né3, ngau3 siáh3 Jesús
tɨ3 jo21 jmáɨ2 lɨ́1 ná1ho3 hi3 téh23 tsú2 jáun2
Galilea, hi3 ja3bí1 téh23 tsú2 siáh3 Tiberias.
2 Hi3 jáun2 jmɨ́1jáun2 ja3taunh21 juóun32
lɨ́n32 tsáu2 cu3chin1 cu3hna21 Jesús, quí1hliá2
má2ca3jɨ́e3 tsú2 hua3jueh32 hi3 jmu2 dí2, hi3
jmah23 dí2 tsá2 tsáun1.
3 Jáun2 jmɨ́1jáun2 ca3ñí1uu32 Jesús cáun2
máh3, hi3 jáun2 ñí1 jáun2 ca3cuá3 quionh3
tsá2 haɨn21 hí3 tɨ3 con2.
4 Má2janh2 bíh1 má2he2 jmáɨ1 hi3 tɨ21
*Jmɨ́1hɨ́en1 jmɨ́1jáun2, jmáɨ1 hi3 jmu2 jáun2
tsá2 *judíos.
5 Hi3 jáun2 jmɨ́1 ca3jɨ́e3 Jesús hi3 juóun32
lɨ́n32 bíh1 tsáu2 hí1ja3táunh1 chí1cáɨn2
cu3hna21 dí2, jáun2 ca3záɨh3 dí2 Pí2liéi1 la3
lá2:
—¿Ha3 jinh1 lɨ́13 lá13 dí2 má32 hi3 cuh3
la3jɨ́n32 tsá2 nɨ́2 juáh13?
6 La3 nɨ́2 ca3juáh3 tsú2 quí1 cun3ñí1 hi3hliá2
hnió3 dí2 hi3 ca3 hi3 lan3 Pí2liéi1 bíh1, quí1
jmɨ́1 má2ñi32 bíh1 Jesús hnga2 he3 lánh3
jmu3.
7 Hi3 jáun2 Pí2liéi1 né3 ca3ngáɨ3 la3 lá2:
—Hí1juáh3 tun3 nio2 hñá3láu3 héih32 quɨe3
*cú1tiáu2 yáh3 tiá2 laɨn21 hi3 lá13 dí2 *hí3
cuú2miih21 hi3 cuh3 la3jɨ́n32 tsá2 nɨ́2, uá1 cun3
hi3 jmɨ́1 cuh3 tsú2 ma3pih21.
8 Jáun2 Tre21 raɨnh21 Sí1mu21 Pé1 né3, jan2
tsá2 haɨn21 hí3 tɨ3 con2 tsú2, ca3juáh3 siáh3 la3
lá2:
9 —Lá2 zenh2 jan2 ñú2míh1 hi3 dí1quian32
hñá3 hí3 cuú2miih21 cebada, la3 má2quionh3
gon3 hma21. Tɨ3la3 ¿he3 dá2 rón32 hi3 nɨ́2 hi3
ca3tɨn1 juóun32 lɨ́n32 tsá2 tionh2 lá2?
10 Hi3 jáun2 jmɨ́1jáun2 né3 ca3juáh3 Jesús
la3 lá2:
—Zéih3 ca3la3 jɨ́n32 tsá2 nɨ́2 hi3 cuɨ́1 tiánh2
hué32.
Ñí1 jáun2 jmɨ́1 tsɨ21 hliáun3 mí1ñéi2, hi3
jáun2 ñí1 jáun2 ca3tiánh3 cun3 hñá3 mei21
jmáh3la3 tsá2ñuh2.

11 Jmɨ́¹jáun² ca³zanh³ Jesús hí³ cuú²miih²¹
jáun², hi³ jáun² ca³cuéh³ dí² tiá¹hmah¹ Dió³²;
jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³ [ca³cuéh³ dí² tsá² haɨn²¹
hí³ tɨ³ con², jáun² tsá² hí³] ca³tsóh³ ñí¹con²
ca³la³ jɨ́n³² tsá² má²tionh² hí³. Ja³bí¹ la³
jáun² siáh³ ca³cuéh³ tsú² tiá¹hmah¹ Dió³² hi³
ca³tɨn¹ hma²¹ hí³, hi³ jáun² ca³tsóh³ tsú²
siáh³ ñí¹con² tsáu² nɨ́¹juáh³ ha³ la³ cónh³
hnió³ tsú² cuh³.
12 Hi³ jáun² jmɨ́¹ má²lɨ́²cuh³ tsú² jáun²
ca³la³ lah³ má³² né³, ca³záɨh³ siáh³ Jesús tsá²
haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² la³ lá²:
—Cuá²jiéih¹ náh² chí² juoh¹ hi³ má²ziau³²,
hi³ jáun² tiá² lɨ́¹ tsa³cuɨ́³² hí¹ cú¹pih²¹.
13 Ca³jieh³ bíh¹ tsú², hi³ jáun² ca³cónh³²
quia³túnh³ mɨ́²tá² chí² juoh¹ hi³ ziau³
quioh²¹ hñá³ hí³ jáun².
14 Hi³ jáun² jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ jáun² tsá² tionh²
hí³ hua³jueh³² hi³ ca³jmú³ jáun² Jesús né³,
ca³juáh³ la³ lá²:
—Tson² bíh¹ cu³tí³, tsá² nɨ́² bí¹ lánh³ *tɨ³²
jë¹ Dió³², tsá² ca³tɨn¹ hi³ já³² ñí¹ hué²¹ lá².
15 Tɨ³la³ Jesús né³ ca³lɨ³tsɨn² hi³ tsá² hí³
jmɨ́¹ má²hnió³ jau³ chí¹tson³, hi³ jmu³ tsú²
hi³ lɨ́n³ dí² re²¹, hi³ jáun² ngau³ dí² la³ tɨ³ tsɨ³
máh³ hi³ ja³cuá² dí² cú² hnga² tán¹ ñí¹ jáun².

Jesús cuá¹ngɨ³² ñí¹ jmáɨ²
(Mateo 14:22-33; Marcos 6:45-52)

16 Hi³ jáun² jmɨ́¹ má²ca³zɨ³² né³, ca³son²
tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² Jesús máh³ jáun² hi³
ja³tanh²¹ siáh³ tɨ³ can³² jmáɨ².
17 Jmɨ́¹ má²zɨ³² lɨ́n³² bíh¹, hi³ tiá² jmɨ́¹
má²jaunh³² yáh³ Jesús tsɨ³ máh³ jáun², hi³
jáun² taunh³ tsú² cú²jueh³² hñu³ mu² hi³
ca³han³ dí² tɨ³ jo²¹ jmáɨ² hi³ chá¹tánh¹ tɨ³
juú² Capernaum.
18 Tá¹la³ jmɨ́¹ ná¹han³² tsú² jáun² jmáɨ² né³,
ca³cua³tsɨ³² chí³ tiá³ lɨ́n³² hi³ ca³la³ hi³ cáu³
ma³ cu³ tsɨn¹ jmɨ́²miih²¹.
19 Jmɨ́¹ má²lɨ́²ngɨ́³² jáun² mu² ñí¹ tí³ cun³
hñá³ ho³ jñéɨ³ kilómetros né³, jáun² ca³jɨ́en³²
tsú² Jesús hi³ cuá¹ngɨ³² ñí¹ jmáɨ², hi³ hí¹ja³²
juɨ³² ñí¹ hí¹tsau³² jáun² mu², hi³ jáun²
jmɨ́¹jáun² né³, ca³juénh² lɨ́n³² bíh¹ tsú².
20 Tɨ³la³ Jesús né³, ca³juáh³ la³ lá²:
—¡Ha³ lɨ́² juenh³ náh², quí¹ jná¹³ bíh¹ la³²!
21 Hi³ jáun² tsá² hí³ né³, ca³lɨ³ hiún² tsɨ́³ hi³
tanh¹³ Jesús hñu³ mu² jáun²; jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun²
né³, né³² cánh³ bíh¹ ca³cháuh³² mu² jáun²
hué³² ñí¹ qui³ cuá¹tsauh³².

Jesús hnauh² tsáu²

22 Jmɨ́¹ cá¹jniá²¹ jáun² né³, tsá² ca³ta³tonh¹
hí³ jo²¹ jmáɨ² lɨ́¹ ná¹ho³ jáun² ca³lɨ³tsɨn² hi³
la³ má²já²tanh²¹ bíh¹ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con²
Jesús quionh³ mu² cáun² tán¹ hi³ jmɨ́¹ rón²¹
jáun²; hi³ ca³lɨ³tsɨn² tsú² siáh³ hi³ tiá² la³
ngah³ yáh³ Jesús quionh³ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³
con².
23 Tá¹la³ jáun² né³ cua³toh³ siáh³ mu²
siáh³, mu² jáun² ca³hué² juú² Tiberias hi³
cua³toh³ có³² ñí¹ má²lɨ́²cuh³ tsú² jáun² hí³
cuú²miih²¹ jmɨ́¹ má²lɨ́²cuéh³² jáun² Tɨ³² Juo¹³
dí² tiá¹hmah¹ Dió³².
24 Hi³ jáun² dá² jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ tsá² hí³ hi³
tiá² Jesús zenh² yáh³ ñí¹ jáun², hi³ sa³jun³
tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú² tionh², hi³
jáun² ca³taunh³ tsá² hí³ hñu³ mu² jáun², hi³
já¹taunh²¹ tɨ³ já¹ juú² Capernaum hi³ hnah²
Jesús.

Jesús lɨ́n³ má³² hi³ cue³² pí³ hi³ lɨ́¹³ zian² tsú² cun³ jmɨ́¹hi³nio²

25 Jmɨ́¹ ca³cha³táunh¹ jáun² tsá² hí³ jo²¹
jmáɨ² lɨ́¹ ná¹ho³ jáun² né³, ca³jenh² dí² Jesús,
hi³ jáun² ca³ngáɨh³ dí² hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—¿Lɨ́h³ dá² cuanh³ hnú² tɨ³ lá² Tɨ³²?
26 Tɨ³la³ Jesús né³ ca³juáh³:
—Hú¹tá¹ cu³tí³ ma³tson¹³ jná¹³ jáɨ¹³ lá²
hi³ hnoh² dá² hnauh²³ jná¹³ quí¹hliá²
cun³ñí¹ hi³hliá² ca³quɨéɨh³ náh² ca³la³
ca³cónh³² henh¹ bíh¹, jun³juáh¹³ hi³hliá²
má²ca³há¹ ca³ngɨ¹³ náh² li²¹ hi³ ca³jmú³²
jná¹³ jáun² yáh³.
27 Cha³ jmɨ́¹ jmúh¹³ náh² ta²¹ hi³ lɨ³ zian²
náh² má³² hi³ lɨ́¹ tsá², hniáuh³² jmúh¹³
náh² cú²jueh³² hi³ lɨ³ zian² náh² má³² hi³
jmɨ́¹lɨ́h³ tiá² tsá² bíh¹, hi³ jmu³ hi³ lɨ́¹³ zian²
náh² la³ cun³ jmɨ́¹hi³nio² yáh³. Jná¹³ Jon²
tsá²mɨ³cuóun² bíh¹ lɨ́¹³ cué¹³ má³² jáun²,
quí¹ jná¹³ bíh¹ má²ca³chau³ Dió³² Ñuh³² hi³
cuá¹chan¹ ná¹ ca³tɨ²¹ hi³ jáun².
28 Jáun² né³, tsá² hí³ ca³ngáɨ³ la³ lá²:

—¿He^{3} lánh^{3} hniáuh^{32} jmú^{13} jnoh^{1} hi^{3} jáun^{2} lɨ́^{13} jmú^{13} jnoh^{1} la^{3} cun^{3} ta^{21} hi^{3} hnió^{3} Dió^{32} jmú^{13}?

29 Hi^{3} jáun^{2} Jesús ca^{3}záɨh^{3} tsá^{2} hí^{3} la^{3} lá^{2}:

—La^{3} lá^{2} bíh^{1} hnió^{3} Dió^{32} jmúh^{13} náh^{2}: Hniáuh^{32} tanh^{13} náh^{2} ta^{21} Tsá^{2} má^{2}lɨ́^{2}zen^{3} bíh^{1} tsú^{2}.

30 Jáun^{2} tsá^{2} hí^{3} ca^{3}ngáɨ^{3} siáh^{3} hi^{3} ca^{3}juáh^{3}:

—¿He^{3} li^{21} lɨ́^{13} jmúh^{13} nú^{2} hi^{3} neh^{21} jnoh^{1}, hi^{3} jáun^{2} taunh^{13} jnoh^{1} ta^{21}? ¿He^{3} ñí^{1} ta^{21} lɨ́^{13} jmúh^{13} hnú^{2} [la^{3} jmɨ́^{1} ca^{3}jmú^{3} jáun^{2} hla^{1} Moisés]?

31 Quí^{1} dí^{1}hio^{3} ñú^{1}deh^{3} jnoh^{1} ca^{3}cúh^{2} má^{32} hi^{3} téh^{23} tsú^{2} jáun^{2} maná tá^{1}la^{3} jmɨ́^{1} tionh^{1} tsú^{2} jáun^{2} hué^{32} quiéin^{2}, la^{3} cun^{3} hi^{3} rá^{1}juáh^{3} jáun^{2} ñí^{1} Sí^{2}, hi^{3} juáh^{3} la^{3} lá^{2}: “Ca^{3}súh^{3} tsú^{2} má^{32} hñu^{3}mɨ^{3}cuú^{2} hi^{3} ca^{3}cúh^{2} tsá^{2} hí^{3}”.

32 Jáun^{2} Jesús né^{3} ca^{3}ngáɨ^{3} siáh^{3}:

—Jú^{1} tson^{2} juo^{3} jná^{13} hnoh^{2}, hi^{3} jun^{3}juáh^{13} hla^{1} Moisés yáh^{3} tsá^{2} ca^{3}cué^{3} má^{32} hi^{3} ca^{3}súh^{32} jáun^{2} hñu^{3}mɨ^{3}cuú^{2}, quí^{1} hnga^{2} bíh^{1} Ñuh^{32} jná^{13} Tsá^{2} ca^{3}cué^{3}. Hi^{3} ta^{3}né^{32} né^{3} cue^{32} tsú^{2} hú^{1}tá^{1} ti^{3}tsóh^{3} má^{32} bíh^{1} hi^{3} ja^{3} hñu^{3}mɨ^{3}cuú^{2}.

33 Quí^{1} Tsá^{2} ja^{3} hí^{3} hñu^{3}mɨ^{3}cuú^{2} bíh^{1} lɨ́n^{3} hí^{3} cuú^{2}miih^{21} hi^{3} cue^{32} Dió^{32}, hi^{3} jáun^{2} Tsá^{2} hí^{3} bíh^{1} jmu^{3} hi^{3} hú^{1}tá^{1} cu^{3}tí^{3} lɨ́^{13} zian^{2} tsá^{2} zian^{2} hngá^{1}máh^{3}.

34 Hi^{3} jáun^{2} tsá^{2} hí^{3} né^{3} ca^{3}juáh^{3} la^{3} lá^{2}:

—Tɨ^{32}, cué^{1} tiá^{3} jnoh^{1} hí^{3} cuú^{2}miih^{21} jáun^{2} la^{3}jɨ́^{32} jmáɨ^{1}.

35 Jáun^{2} Jesús ca^{3}juáh^{3}:

—Jná^{13} bíh^{1} lɨ́n^{3} ná^{1} hí^{3} cuú^{2}miih^{21} hi^{3} jmu^{3} hi^{3} lɨ́^{13} zian^{2} tsú^{2} cun^{3} jmɨ́^{1}hi^{3}nio^{2}. Nɨ́^{1}juáh^{3} tsá^{2} ja^{32} ñí^{1}con^{2} jná^{13}, jmɨ́^{1}lɨh^{3} bíh^{1} tiá^{2} lɨ́^{13} ñí^{1}cuóunh^{21} tsú^{2}; hi^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} tsá^{2} nio^{2} cáun^{2} tsɨ́^{3} ñí^{1}con^{2} jná^{13} né^{3}, cun^{3} tiá^{2} tón^{32} jmáɨ^{1} lɨ́^{13} bíh^{1} hí^{1}quiéin^{2} tsɨ́^{3} tsú^{2}.

36 Tɨ^{3}la^{3} la^{3} cun^{3} má^{2}lɨ́^{2}juáh^{32} jná^{13} nɨ́^{2} má^{1}ná^{1}, hnoh^{2} dá^{2} cun^{3} tiá^{2} ta^{21} taunh^{23} bíh^{1} náh^{2} jná^{13}, uá^{1}jinh^{1} má^{2}lɨ́^{2}jɨe^{1} náh^{2} jná^{13}.

37 Quí^{1} la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2} chan^{2} Ñuh^{32} jná^{13} jo^{3}uón^{32} ja^{3}táunh^{1} ñí^{1}con^{2} jná^{13}; hi^{3} tsá^{2} ja^{3}táunh^{1} hí^{3} ñí^{1}con^{2} jná^{13} né^{3}, jmɨ́^{1}lɨh^{3} yáh^{3} tiá^{2} huen^{1} jná^{13} tsú^{2} cheih^{32}.

38 Quí^{1} tiá^{2} ja^{3} yáh^{3} jná^{13} hñu^{3}mɨ^{3}cuú^{2} hi^{3} ja^{3}jmú^{32} la^{3} cun^{3} hi^{3} tɨ^{32} tsɨn^{32} huen^{2}, tɨ^{3}la^{3} jná^{13} dá^{2} ja^{3} hi^{3} jmu^{1} ná^{1} la^{3} cun^{3} hi^{3} hnió^{3} Ñuh^{32} ná^{1} Tsá^{2} ca^{3}ze^{3} bíh^{1}.

39 Hi^{3} la^{3} cun^{3} hi^{3} hnió^{3} jáun^{2} Ñuh^{32} jná^{13} Tsá^{2} ca^{3}ze^{3} né^{3}, hi^{3} jmu^{1} jná^{13} hua^{3}hí^{13} la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2} má^{2}ca^{3}chan^{3} tsú^{2} jo^{3}uón^{32} bíh^{1}, hi^{3} jáun^{2} tiá^{2} lɨ́^{1} tsa^{3}háɨn^{3} hí^{1} jan^{2}; hi^{3} jáun^{2} ñí^{1} ca^{3}táuh^{3} jmáɨ^{1} né^{3} jmu^{1} jná^{13} siáh^{3} hi^{3} jenh^{13} tsú^{2}.

40 Quí^{1} Ñuh^{32} bíh^{1} jná^{13} hnió^{3} hi^{3} lɨ́^{13} zian^{2} la^{3} cun^{3} jmɨ́^{1}hi^{3}nio^{2} ca^{3}la^{3} jɨ́n^{32} tsá^{2} jɨe^{23} chí^{1}tiá^{3} ñí^{1} ñí^{1}con^{2} Jon^{2} Dió^{32}, jɨ^{3} hi^{3} tanh^{2} tsú^{2} siáh^{3} ta^{21}; hi^{3} jáun^{2} jná^{13} jmu^{1} siáh^{3} hi^{3} jenh^{13} tsá^{2} la^{3} hí^{3} ñí^{1} ca^{3}táuh^{3} jmáɨ^{1}.

41 Cun^{3}ñí^{1} hi^{3} jáun^{2} né^{3}, tsá^{2} judíos ca^{3}ma^{3}liáu^{32} hi^{3} ziú^{2} hɨen^{2} Jesús quí^{1}hliá^{2} ca^{3}juáh^{3} la^{3} lá^{2}: “Jná^{13} bíh^{1} lɨ́n^{3} hí^{3} hi^{3} ja^{3} hñu^{3}mɨ^{3}cuú^{2}”.

42 Jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}juu^{3} ca^{3}hlénh^{3} dí^{2} la^{3} lá^{2}:

—¿Haun^{13} juáh^{13} Jesús jon^{2} hla^{1} Sé^{32} bíh^{1} nɨ^{32} dúh^{1}? Já^{2} ná^{1}cuóun^{21} bíh^{1} dí^{2} jméi^{2} mí^{1}ziú^{13} tsú^{2}, hi^{3} jáun^{2} ¿ha^{3} bí^{1} lánh^{3} rón^{32} juáh^{3} tsú^{2} hi^{3} hí^{3} néh^{1} ja^{3} hñu^{3}mɨ^{3}cuú^{2}?

43 Jmɨ́^{1}jáun^{2} né^{3}, ca^{3}juáh^{3} Jesús la^{3} lá^{2}:

—Ha^{3} lɨ́^{2} ziú^{2} lɨ́^{2} hɨe^{3} náh^{2}.

44 Quí^{1} hí^{1} jan^{2} yáh^{3} tiá^{2} hin^{2} lɨ́^{13} já^{32} ñí^{1}con^{2} jná^{13} nɨ́^{1}juáh^{3} tiá^{2} la^{3} má^{2}lɨ́^{2}tié^{3} yáh^{3} Ñuh^{32} jná^{13} Tsá^{2} ca^{3}ze^{3} ná^{1}; hi^{3} jáun^{2} tsá^{2} téh^{23} hí^{3} Ñuh^{32} jná^{13} né^{3}, jná^{13} bíh^{1} jmu^{1} hi^{3} jenh^{13} tsú^{2} ñí^{1} ca^{3}táuh^{3} jmáɨ^{1}.

45 Ñí^{1} Sí^{2} hi^{3} ca^{3}jmú^{3} tsá^{2} ca^{3}lɨn^{3} tɨ^{32} jë^{1} Dió^{32} rá^{1}juáh^{3} la^{3} lá^{2}: “Hnga^{2} bíh^{1} Dió^{32} ma^{3}tɨn^{2} ca^{3}la^{3} jɨ́n^{32} tsáu^{2}”. Jáun^{2} la^{3} nɨ́^{2} bíh^{1} lɨ́^{3}, hi^{3} la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2} náɨ^{32} la^{3} cun^{3} hi^{3} juáh^{3} Ñuh^{32} jná^{13}, jɨ^{3} hi^{3} lɨ́^{2}tɨn^{2} tsú^{2} siáh^{3} la^{3} cun^{3} hi^{3} má^{2}ta^{2} hí^{3}, tsá^{2} hí^{3} bíh^{1} ja^{3}táunh^{1} ñí^{1}con^{2} jná^{13}.

46 ”Jun^{3}juáh^{13} hliá^{2} zian^{2} tsá^{2} má^{2}ca^{3}jɨ́en^{32} yáh^{3} Jméi^{2} dí^{2}; quí^{1} jɨ́^{32}la^{3} hnga^{2} Tsá^{2} ja^{3} hí^{3} ñí^{1}con^{2} bíh^{1} Dió^{32} má^{2}ca^{3}jɨ́e^{32}.

47 Jú^{1} tson^{2} cu^{3}tí^{13} juanh^{32} jná^{13}, hi^{3} lɨ^{3}ua^{3} jan^{2} tsá^{2} nio^{2} cáun^{2} tsɨ́^{3} ñí^{1}con^{2} jná^{13}, tsá^{2} la^{3} hí^{3} bíh^{1} lɨ́^{13} zian^{2} la^{3} cun^{3} jmɨ́^{1}hi^{3}nio^{2}.

48 Quí^{1} jná^{13} bíh^{1} lɨ́n^{3} hí^{3} cuú^{2}miih^{21} hi^{3} jmu^{3} hi^{3} lɨ́^{13} zian^{2} tsú^{2} cun^{3} jmɨ́^{1}hi^{3}nio^{2}.

49 Uá¹jinh¹ dí²hioh³ ñú²deh³ hnoh² ca³cúh²
má³² hi³ téh²³ tsú² jáun² maná ñí¹ lɨ́³
hué³² quiéin² jáun² jmɨ́¹tin², tɨ³la³ cu³ jáun²
ca³tsan³ bíh¹ tsú²;
50 tɨ³la³ jná¹³ dá² hléh²³ hi³ ca³tɨn¹ hí³
cuú²miih²¹ hi³ ja³ jáun² hñu³mɨ³cuú² bíh¹.
Hi³ jáun² né³, lɨ³ua³ jan² tsá² cuh³ hí³ jáun²
tiá² jún³ yáh³.
51 Huen² bíh¹ jná¹³ lɨ́n³ ná¹ hí³ cuú²miih²¹
hi³ jmu³ hi³ lɨ́¹³ zian² tsú², hi³ ja³ jáun²
hñu³mɨ³cuú²; hi³ jáun² nɨ́¹juáh³ tsá² cuh³
hí³ lá² né³, lɨ³ zian² cun³ jmɨ́¹hi³nio² bíh¹.
Ti³tsóh³dí¹ ngú³ quion²¹ bíh¹ jná¹³ lɨ́³ hí³
cuú²miih²¹ hi³ cué¹³ jná¹³ jáun² hi³ ca³tɨn¹
tá¹ cáun² hngá¹máh³, hi³ jáun² lɨ́¹³ zian² tsú²
cun³ jmɨ́¹hi³nio².

52 Jmɨ́¹jáun² ca³ma³liáu³² tsá² judíos hi³
ca³juu³ ca³hlénh³ má²tún² hmóu³² hi³ juáh³
la³ lá²:

—¿Ha³ bí¹ lánh³ rón³² lɨ́¹³ cué³² tsá² nɨ́²
ngú³ quioh²¹ hnga² hi³ cúh¹³ jnoh¹?

53 Jesús né³ ca³juáh³ siáh³ la³ lá²:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ nɨ́¹juáh³
hnoh² tiá² cúh¹³ náh² ngú³ quion²¹ jná¹³
Jon² tsá²mɨ³cuóun², jɨ³ hi³ húh¹³ náh² siáh³
jmɨ́²hán¹ ná¹, hi³ jáun² tiá² lɨ́¹³ yáh³ zian²
náh².
54 Quí¹ cun³ jmɨ́¹hi³nio² bíh¹ zian² tsú²
nɨ́¹juáh³ tsá² cúh² ngú³ quion²¹ jná¹³ jɨ³ hi³
hɨ́nh²³ tsú² siáh³ jmɨ́²hán¹ jná¹³; hi³ jáun²
jná¹³ jmu¹ siáh³ hi³ jenh¹³ tsú² ñí¹ ca³táuh³
jmáɨ¹.
55 Quí¹ ngú³ quion²¹ jná¹³ bíh¹ lɨ́³ hú¹tá¹
ti³tsóh³ má³², hi³ jmɨ́²hán¹ jná¹³ né³ lɨ́³
hú¹tá¹ ti³tsóh³ jmáɨ² hi³ lɨ́²cuoh² tsɨ́³ tsú².
56 Hi³ jáun² lɨ³ua³ jan² tsá² cúh²
ngú³ quion²¹ jná¹³, jɨ³ hi³ hɨ́nh²³ tsú²
siáh³ jmɨ́²hán¹ jná¹³, tsá² la³ hí³ bíh¹
má²cá²cunh³ quiúnh¹ jná¹³, hi³ jáun² jná¹³
né³ má²cá²cunh³ siáh³ quionh³ tsá² hí³.
57 Quí¹ Ñuh³² jná¹³ Tsá² ca³ze³ dá², jan²
Dió³² Tsá² juú²tsáun² bíh¹; hi³ jáun² jná¹³
né³ zian² cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ hí³ bíh¹. Hi³
jáun² la³ jáun² bí¹ siáh³ lɨ́³, hi³ nɨ́¹juáh³
tsá² lɨ³tú² lɨ³má³² jmɨ́¹ tsɨ́³ cun³quionh³ jná¹³,
jáun² cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ jná¹³ bíh¹ lɨ́¹³ zian²
tsú².
58 Jná¹³ dá² hléh²³ hi³ ca³tɨ²¹ hí³
cuú²miih²¹ hi³ ja³ hñu³mɨ³cuú² bíh¹. Hí³ lá²
tiá² lɨ́³ yáh³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ má³² hi³ ca³cúh² jáun²
dí²hioh³ ñú²deh³ hnoh² jmɨ́¹tin², hi³ jmɨ́¹ lɨ²¹
jáun² né³ cu³ jáun² ca³hiá² cá²tsan³ bíh¹ tsú²;
tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tsá² cuh³ hí³ lá² má¹ná¹, lɨ́¹³
zian² la³ cun³ jmɨ́¹hi³nio² bíh¹.
59 Jesús ca³ma³ta² jáɨ¹³ nɨ́² hñu³ cuáh³²
quioh²¹ tsá² judíos hi³ zeh² jáun² já¹ juú²
Capernaum.

Jáɨ¹³ jmu² hi³ zian² tsú² cun³ jmɨ́¹hi³nio²

60 Jmɨ́¹ ca³náɨ³² jáun² tsá² má²tsá²táunh¹
hí³ cu³hna²¹ Jesús jáɨ¹³ nɨ́² né³, jáun² juóun³²
tsá² hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Já² juóuh³² lɨ́n³² bíh¹ jáɨ¹³ hi³
má²lɨ́²juáh³ tsú² nɨ́²; jun³juáh¹³ hi³ tú¹ tsa¹³
jnoh¹ má¹tí²¹ yáh³ jáɨ¹³ nɨ́².
61 Tɨ³la³ Jesús né³ ca³lɨ³tsɨn² bíh¹ hi³ tsá²
hí³ ná¹juónh²³ hi³ ná¹má²tsan² tsɨ́³ ca³tɨ²¹
jáɨ¹³ jáun², jáun² ca³záɨh³ dí² la³ lá²:

—¿Hí¹ má²ja³tsan² honh² hnoh² cun³quionh³
jáɨ¹³ nɨ́²?
62 ¿He³ la³ lɨ́¹³ jaun³² nɨ́¹juáh³ hi³
la³ ca³jɨen¹ náh² Jon² tsá²mɨ³cuóun² hi³
cuá¹uɨnh³² siáh³ tɨ³ ñí¹ jmɨ́¹ cuá³ jmɨ́¹tin²?
63 Hnga² Jmɨ́²chí³ joh¹ Dió³² bíh¹ jmu² hi³
lɨ́¹³ zian² tsú²; quí¹ ha³ tiá² lin¹ ñí¹ jmu² ta²¹
yáh³ ngú³. Hi³ la³jɨ́³² jáɨ¹³ hi³ má²lɨ́²hléh³
jná¹³ nɨ́² né³, hɨ́e³² jú¹ tson² hi³ ca³tɨn¹
Jmɨ́²chí³ hí³ bíh¹, jɨ³ hi³ ca³tɨ²¹ ha³ lánh³ lɨ́¹³
zian² tsú² cu³tí³.
64 Tɨ³la³ cun³ jáun² zian² bíh¹ ma³ jan²
hnoh² hi³ tiá² má²nio² cáun² honh² náh².

La³ nɨ́² ca³juáh³ Jesús quí¹ cun³ñí¹ hi³hliá²
jmɨ́¹ má²ñi³² bíh¹ tsú² la³ cun³ jmɨ́¹tin² hin²
tsánh² tiá² ta²¹ taunh³², hi³ hin² tsánh²
tsa³jɨenh³ dí².
65 Jáun² ca³juáh³ dí² siáh³ la³ lá²:

—Já² jáun² yáh³ má²lɨ́²juáh³² jná¹³ ñí¹con²
hnoh² hi³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lɨ́¹³ já³²
ñí¹con² jná¹³ nɨ́¹juáh³ hi³ tiá² té³ hnga²
Ñuh³² jná¹³.

66 La³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ juóun³² tsá² jmí¹
haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² Jesús ca³jính³² hi³ tiú²uú²
ca³ñi³táunh¹ yáh³ quionh³ dí².
67 Jmí¹ lɨ²¹ jáun² né³ ca³ngáɨh³ Jesús tán¹
quian³tun³ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con², hi³
ca³juáh³ la³ lá²:
—¿Hí¹ ja³bí¹ hnoh² uá²jaɨ³² hnáuh²
cuá¹tánh¹?
68 Tɨ³la³ Sí¹mu²¹ Pé¹ né³ ca³ngáɨ³ la³ lá²:
—Hnú² Tɨ³², ¿hin² dá² tɨ³ ñí¹con² lí¹³ tsáu¹³
jnoh¹? Quí¹ hnú² bíh¹ Tsá² quiánh¹ jáɨ¹³ hi³
jmu² hi³ lí¹³ zian² tsú² la³ cun³ jmí¹ hi³ nio².
69 Hi³ jnoh¹ né³ má²ca³táunh¹³ ta²¹, hi³
má²ca³lɨ³ né¹ jnoh¹ siáh³ hi³ hnú² bíh¹ lín³
nú² Tsá² chun¹ joh¹ Dió³².
70 Jáun² né³ Jesús ca³ngáɨ³ la³ lá²:
—¿Há¹ jun³juáh¹³ huen² jná¹³ ca³quiánh³²
hnoh² tán¹ quian³tun³ náh² dúh¹? Tɨ³la³
cun³ jáun² zian² bíh¹ jan² tsá² hláɨh¹ ja¹
quián¹³ hnoh² ní².
71 Jmí¹ ca³hléh³ jáun² Jesús jáɨ¹³ ní² né³,
ca³hléh³ tsú² hi³ ca³tɨn¹ Judas jon² Sí¹mu²¹,
tsá² ja³ hí³ tɨ³ juú² Queriot bíh¹, quí¹hliá²
Judas hí³ bíh¹ tsá² jɨenh³ Jesús, uá¹jinh¹ hí³
jmí¹ lín³ jan² tsá² quian³tun³ joh¹ tsú².

7

Tiá² ta²¹ taunh² tsá¹ dá¹jon²¹ Jesús

1 Jmí¹ má²lɨ³² jáun² né³, jmí¹ cuá¹ngɨ³²
Jesús tɨ³ hué¹³ Galilea; tiá² jmí¹ hnió³ yáh³
tsú² hi³ tsa³ngí² siáh³ tɨ³ Judea, quí¹hliá² tsá²
*judíos tsá² ná¹ñí¹ jmí¹ hnauh² ñí¹ jáun² hi³
hnió³ jngah³.
2 Tɨ³la³ má²janh² bíh¹ jmí¹ má²he² hi³
tɨ²¹ jmáɨ¹ quioh²¹ hñú³reh³, cáun² jmáɨ¹ hi³
jmu² tsá² judíos.
3 Jáun² né³, tsá¹ dá¹jon²¹ Jesús ca³juáh³ la³
lá² ñí¹con²:
—Ha³ lí²uú² ñí³ ñí¹ lá², cua³² tɨ³ Judea, hi³
jáun² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² hnú² tionh² ñí¹
zio¹ lí¹³ jɨe³ uá²jaɨ³² la³ cun³ hi³ jmuh³² nú².
4 Quí¹ ní¹juáh³ jan² tsá² hnió³ hi³ lɨ³
cuóu³² tsáu², jáun² tiá² jmu² yáh³ tsú² ñí¹
tiá² hin² nga³ jɨe³² la³ cun³ ta²¹ hi³ jmu².
Hi³ cun³ñí¹ hi³ jmuh³² hnú² ta²¹ la³ ní²
né³, jáun² ñí¹ ta³ ñí¹ ca³la³ jɨ³lɨn² tsáu² bíh¹
hniáuh³² cuá¹jmuh³ hnú².
5 Ca³juáh³ tsá¹ dá¹jon²¹ tsú² la³ ní²,
quí¹hliá² sa³jun³ jmí¹ ná¹tanh² yáh³ tsá² hí³
ta²¹ Jesús.
6 Jmí¹jáun² né³ ca³záɨh³ Jesús tsá² hí³ la³
lá²:
—Ha³ tiá² má²cá²chó³² yáh³ jmáɨ¹
quion²¹ jná¹³, tɨ³la³ hi³ ca³tɨn¹ hnoh²
má¹ná¹, cáun² chu²¹ bíh¹ lɨ³ua³ cáun² jmáɨ¹
lín²³ hnoh².
7 Quí¹ tiá² lí¹³ yáh³ jmu³ tsá² zian²
hngá¹máh³ lá² hau² hnoh²; tɨ³la³ jná¹³ bíh¹
hau² tsú², quí¹hliá² jná¹³ bíh¹ chú² jñéih³²
ná¹ ñí¹ hó²¹ñí¹ tsú² la³jí³² hi³ hlah³ hi³ jmu².
8 Jáun² né³, cuá²táunh¹ dá² hnoh² jmáɨ¹;
tɨ³la³ jná¹³ ha³ tiá² má²ñé¹ yáh³, quí¹ ha³
tiá² má²cá²chó³² yáh³ jmáɨ¹ quion²¹ jná¹³.
9 Hi³ jmí¹ má²lí²zéih³² dí² tsá² hí³ la³ ní²
né³, ca³ta³cua¹³ bíh¹ dí² hué¹³ Galilea.

Jesús hún¹ jmáɨ¹ quioh²¹ hñú³reh³

10 Tɨ³la³ jmí¹ má²lɨ³² jáun² né³, ngau³ Jesús
chí¹cáɨn² cu³hna²¹ tsá² hí³ raɨnh²¹, tɨ³la³ ta³
conh¹ bíh¹ ngau³ tsú² má¹ná¹.
11 Tá¹la³ jmáɨ¹ jáun² né³ jmí¹ hnauh² tsá²
judíos tsá² ná¹ñí¹ quioh²¹ tsú², hi³ ná¹juáh²³
la³ lá²:
—¿Ha³ bí¹ jinh¹ zenh² tsá²ñuh² hí³ juáh¹³?
12 Hi³ ja¹ tsáu² né³ jmí¹ zian² juóun³² tsá²
jmí¹ ná¹juónh²³ hi³ ca³tɨn¹ hí³ dí². Ma³ jan²
tsáu² jmí¹ ná¹juáh²³ la³ lá²:
—Jan² tsá² chun¹ bíh¹ hí³.
Tɨ³la³ ma³ jan² né³ jmí¹ ná¹juáh²³:
—Ha³ tiá² jáun² yáh³, ti³ lí¹ má²can² tsáu²
bíh¹ tsá² hí³.
13 Tɨ³la³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² jmí¹ ja³² tsí³
hi³ juónh³ chú¹ja²¹ jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ tsú², quí¹
cun³ñí¹ hi³ jmí¹ juénh² tsú² tsá² judíos tsá²
ná¹ñí¹.
14 Chu³jo² jmáɨ¹ jmí¹ má²tí³ la³ cun³
jmí¹ ca³hi³ Jesús hñu³ cuáh³² chín¹, hi³
ca³ma³liáu³² hi³ má²tɨn² tsáu².
15 Hi³ jáun² tsá² judíos tsá² ná¹ñí¹ né³, lí¹
ca³ja³cáun² bíh¹ tsí³, jáun² ca³qui³ ca³ngáɨh³
dí² tsá²ján² tsá²ján²:

—¿He3 bí1 lánh3 rón32 lɨ́3, sa3 hliáun3
lɨ́n32 máh3 hi3 ñɨ32 tsá2 nɨ́2 ta3 tiá2 lin1 hi3
ca3ma3tɨn32?
16 Jáun2 Jesús né3 ca3ngáɨ3:
—Jáɨ13 quioh21 Tsá2 ca3ze3 bíh1 jná13 hi3
ma3tɨn13 ná1 tsáu2, jun3juáh13 jáɨ13 quion21
huen2 yáh3 ná1.
17 Nɨ́1juáh3 zian2 tsá2 hún1 hua3jan21 hi3
jmu3 la3 cun3 hi3 hnió3 Dió32, jáun2 lɨ3tsɨn2
bíh1 tsú2 nɨ́1juáh3 jáun2 bíh1 jáɨ13 hi3 ja3
ñí1con2 Dió32 ma3tɨn13 jná13 tsáu2 ho3lá2dá2
jáɨ13 hi3 lɨ́1 chin32 chin32 huen2 uá1 jná13
hléh23.
18 Quí1 nɨ́1juáh3 tsá2 hleh32 la3 cun3 hi3
chin2 chí1 hnga2, tsá2 la3 hí3 hleh32 cun3ñí1
hi3 hniá1 tsú2 hi3 ma3quien2 tsáu2 hnga2 bíh1
tsú2; tɨ3la3 nɨ́1juáh3 tsá2 jmu2 tion3 hi3 lɨ3
quien2 tsá2 lɨ́2ze3 má1ná1, tsá2 la3 hí3 bíh1
ján1 tson2 quian32 jú1 tson2, hi3 ñí1con2 tsá2
la3 hí3 né3, hí1 cáun2 tso3 tiá2 cháuh32 yáh3.
19 ”¿Tiá1 tson2 dúh1 hi3 hla1 Moisés bíh1
ca3cué3 hnoh2 liei21? Tɨ3la3 cun3 jáun2 hí1
jan2 yáh3 hnoh2 tiá2 ná1ma3tih21 náh2 liei21
jáun2. Quí1 ¿he3 láɨh32 sa3 hnáuh2 náh2 jn-
gah13 jná13?
20 Jáun2 tsá2 jmɨ́1 ná1ngɨh32 ñí1 jáun2 né3
ca3ngáɨ3:
—Jmɨ́2chí3 hláɨnh1 bíh1 ján3 hnú2, quí1
¿hin2 dá2 hnió3 jngah3 hnú2?
21 Jesús né3 ca3juáh3 siáh3 la3 lá2:
—La3jɨ́n32 bíh1 hnoh2 ca3ja3cáun2 honh2
náh2 cun3ñí1 hi3 ca3tɨ21 cáun2 pih21 ta21 hi3
ca3jmú32 jná13 jáun2 jmɨ́1jáun2.
22 Tɨ3la3 sá1nɨ́2 jɨe3 dú1 né3: Cun3ñí1
hi3 jlánh1 ñí1má1tih21 náh2 héih32 quioh21
hla1 Moisés, jáun2 cáun2 *tiuh32 bí1 náh2
chí2 láu2 hná13 ñí1 zian2 dáɨn2 jónh32
uá1jinh1 ti3tsóh3dí1 *jmáɨ1 nio2 tie3 bíh1
ca3chó32 jmáɨ1 hi3 hniáuh32 cué32 tsú2 li21
jáun2 quioh21 dáɨn2 pih21. Ma3tih21 náh2
héih32 jáun2 quioh21 tsú2 uá1jinh1 jun3juáh13
hí3 yáh3 ca3ma3liáu32, quí1 hi3 jáun2 dá2
ca3ma3liáu32 tsá2haun32 dí2hioh3 ñú2deh3
bíh1 náh2.
23 Né32 né3, re2 bíh1 nɨ́1juáh3 cun3ñí1 hi3
tiá2 hnáuh2 náh2 hi3 tá1tonh1 hlah3 ñí1con2
liei21 quioh21 hla1 Moisés, hi3 jáun2 uá1jinh1
jmáɨ1 nio2 tie3, cun3 jáun2 jmuh32 bíh1 náh2
lin1 ñí1con2 dáɨn2 jónh32 hi3 lin1 hi3 taunh2
Dió32 hó1ñí1 quioh21 tsú2. Jáun2 né3 ¿he3
láɨh32 sa3 míh23 yáh3 honh2 náh2 ñí1con2
jná13 quí1 cun3ñí1 hi3 jná13 tɨ3 ca3jmah21 ná1
re2 tɨn2 jan2 tsá2 hliánh2 jmáɨ1 nio2 tie3?
24 Ha3 lɨ́2uú2 chú1 uú2 ñih21 náh2 nɨ́1juáh3
lánh3 jniá3 tsáu2, tɨ3la3 chú1 ñih21 náh2 la3
cun3 ca3tɨ21 bíh1.

Jesús cha32 ha3 jinh1 ja3

25 Hi3 jáun2 jmɨ́1jáun2 né3, ma3 jan2
tsá2 zian2 juú2 Jerusalén ca3ma3liáu32 hi3
ngaɨh32 tsá2ján2 tsá2ján2, hi3 juáh3 la3 lá2:
—¿Há1 jun3 tsá2 ó32 hnah2 tsú2 hi3 jngɨh3
juáh13?
26 Já2 ó32 bíh1 zenh2 tsú2 hi3 dí1hleh32
chú1ja21, hi3 hí1 jan2 yáh3 tiá2 hin2 hi3 juáh3
hí1 cáun2 ñí1con2 tsú2. ¿Hí1 la3 taunh32 uá1
tsá2tan21 ta21 juáh13 hi3 tsá2ñuh2 ó32 lɨ́n3 Tsá2
zéi1 Dió32?
27 Tɨ3la3 jnoh1 má1ná1, né1 bíh1 dí2 ha3
jinh1 ja3 tsú2; tɨ3la3 nɨ́1juáh3 nɨ́1 má1cuán2
hú1tá1 Tsá2 zéi1 Dió32 né3, hí1 jan2 yáh3 tiá2
hin2 lɨ3 ñi32 hi3 ha3 jinh1 ja3 tsú2.
28 Jmɨ́1 ca3náɨ32 Jesús jáɨ13 nɨ́2 né3, ca3hléh3
tiá3 tá1la3 dí1má2tɨn2 jáun2 tsáu2 hñu3 cuáh32
chín1, hi3 ca3juáh3 la3 lá2:
—¡Háh32! ¡Jlánh1 re2 la3 ñíh1 hnoh2 ha3
jinh1 ja3 jná13 láh1! Tɨ3la3 tiá2 ja3 yáh3 jná13
hi3 ca3tɨn1 ná1 huen2, tɨ3la3 jná13 dá2 ja3 ná1
hi3 zéi1 ná1 jan2 Tsá2 tson2 jë1 bíh1, jan2 Tsá2
tiá2 cuóun32 hnoh2.
29 Tɨ3la3 jná13 má1ná1, cuóun32 bíh1 ná1
tsú2, quí1hliá2 ñí1con2 hí3 bíh1 ja3 ná1; hí3
bíh1 ca3ze3 jná13.
30 Hi3 jáun2 jmɨ́1jáun2 né3 jmɨ́1 hnió3 tsáu2
jan3 Jesús hi3 tson3; tɨ3la3 hí1 jan2 yáh3 tiá2
hin2 ca3tie3 cuo2, quí1 tiá2 jmɨ́1 má2cá2chó32
yáh3 jmáɨ1 quioh21 tsú2.
31 Tɨ3la3 juóun32 lɨ́n32 bíh1 tsá2 ná1ngɨh32
hí3 ca3taunh2 ta21 quioh21 Jesús, hi3 ca3juáh3
la3 lá2:
—Nɨ́1juáh3 nɨ́1 má1cuán2 Tsá2 lɨ́n3 Cristo,
¿hí1 tɨ3 jlánh1 bíh1 hliáun3 li21 hi3 lɨ́3
hua3jueh32 jmu3 nɨ́1 má1cuán2 la3cónh3 bíh1
tsá2ñuh2 lá2?

Tsá2 fariseos zen2 tsá2cuú2 tsá2ta3 hi3 tsa3quian3 tson3 Jesús

32 Jáun² né³, tsá² *fariseos ca³náɨ³² la³
cun³ hi³ ná¹juáh²³ jáun² tsáu² hi³ ca³tɨn¹
Jesús; jáun² hí³ dí² la³ má²quionh³ tsá²
ná¹lɨ́n³ mi³jmú³ ca³zen³ tsá²cuú² tsá²ta³ hi³
tsa³quian³ Jesús hi³ tson³.
33 Hi³ jáun² Jesús né³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Cónh³í¹ cú¹pih²¹ jmáɨ¹ bíh¹ jéi³²í¹ ñi²¹
jná¹³ quiúnh¹ hnoh², hi³ jáun² má¹jáun²
má²ñih²¹ jná¹³ tɨ³ ñí¹ cuá³ Tsá² ca³ze³ ná¹.
34 Nɨ́¹ má¹jáun² né³ má²hnauh¹³ hnoh²
jná¹³, tɨ³la³ tiá² chauh¹ yáh³ hnoh² jná¹³,
quí¹ ha³ tiá² lɨ́¹³ yáh³ cuá¹táunh¹ hnoh² ñí¹
ñí¹ñí²¹ jná¹³.
35 Hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² né³ ca³juu³ ca³hlénh³
tsá² ná¹ñí¹ joh¹ tsá² judíos quionh³ tsá²ján²
tsá²ján², hi³ ca³juáh³:
—¿Hín² máh³ dá² tɨ́h³ tsó³² tsá² nɨ́², hi³
jáun² jnoh¹ máh³ tiú²uú² chanh²¹ dí²?
¿Hí¹ tsó³² dí² ñí¹ tiáunh¹ tsá² judíos tsá²
ná¹yanh³² ja¹ *tsá²cá²jo²¹ hi³ tsa³ma³tɨn² dí²
tsá²cá²jo²¹ hí³ juáh¹³?
36 ¿He³ dá² hnió³ juáh³ hi³ lɨ́²juáh³ tsú²
jáun² la³ lá²: “Hnauh¹³ hnoh² jná¹³, tɨ³la³
tiá² chauh¹ yáh³ náh² jná¹³, quí¹ tiá²
lɨ́¹³ yáh³ hi³ cuá¹táunh¹ hnoh² ñí¹ ñí¹ñí²¹
jná¹³”?

Cua³ ñí¹ rá¹ngɨ³² jmáɨ² hi³ jmu² hi³ cu³tí³ lɨ́¹³ zian² tsú²
(Hechos 2:2-4)

37 Jáun² jmáɨ¹ hi³ ná¹jueh³² jmáɨ¹ jáun²
né³, ca³náu² Jesús hi³ ca³hléh³ tiá³, ca³la³ hi³
chi²¹ tiú² mah¹ tiú² jan³², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Nɨ́¹juáh³ zian² tsá² hí¹quiéin² tsɨ́³, cuɨ́¹
ja³hính² jmáɨ² ñí¹con² jná¹³.
38 Quí¹ ñí¹con² tsá² má²taunh² ta²¹ jná¹³ lɨ́³
la³jmɨ́¹ lɨ́³ hi³ chí¹ñei³² bíh¹ jmɨ́² cua³ hñu³
tsɨ́³ tsú², jmáɨ² hi³ jmu³ hi³ hú¹tá¹ cu³tí³
zian² tsú², la³ cun³ qui³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí²
quioh²¹ Dió³².
39 Cun³quionh³ jáɨ¹³ nɨ́² ca³lɨ³hnió³ Jesús
juáh³ hi³ né³bí¹ hen³ tsú² Jmɨ́²chí³ Chun¹
la³jɨ́n³² tsá² taunh² dí² ta²¹; quí¹ tiá² hin²
jmɨ́¹ má²ca³hián¹³ yáh³ Jmɨ́²chí³ Chun¹
jmɨ́¹jáun², quí¹hliá² tiá² jmɨ́¹ má²ca³lɨ³ lin¹
yáh³ hi³ quien² Jesús jmɨ́¹jáun².

Ca³ta³ná¹tsoh³ ja¹ quioh²¹ tsáu²

40 Jmɨ́¹ ca³náɨ³² ma³ jan² tsá² jmɨ́¹ tionh¹
ja¹ tsá² juóun³² hí³ jáɨ¹³ nɨ́² né³, ca³juáh³ la³
lá²:
—Tson² bíh¹ cu³tí³ tsá² nɨ́² lɨ́n³ *tɨ³² jë¹
Dió³² tsá² qui³ ca³tɨ²¹ já³².
41 Hi³ ma³ jan² tsáu² né³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Tsá² nɨ́² bíh¹ Tsá² lɨ́n³ Cristo.
Tɨ³la³ ma³ jan² siáh³, ca³juáh³ la³ lá²:
—Tiá² tson² yáh³, quí¹ ¿ha³ bí¹ lánh³ rón³²
hi³ tɨ³ hué¹³ Galilea lɨ́¹ já²¹ tiá³ Tsá² lɨ́n³
Cristo?
42 Quí¹ ñí¹ Sí² rá¹juáh³, hi³ Cristo ca³tɨ²¹
lɨ́n¹³ jan² Tsá² jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ hla¹ re²¹
Dá²vi²¹ bíh¹, hi³ já¹ juú² Belén ñí¹ ca³lɨ³zian²
hnga² hla¹ Dá²vi²¹ bíh¹ lɨ³zian² tsú² siáh³
uá²jaɨ³².
43 Hi³ jáun² né³, la³ nɨ́² bíh¹ lɨ³ hi³
ca³ta³ná¹tsoh³ tsáu² cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹
Jesús.
44 Ma³ jan² tsáu² jmɨ́¹ hnió³ hi³ jan³ dí²
tson³, tɨ³la³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² ca³tia³ tsɨ́³
hi³ tie³ cuo².

Tsá² ná¹ñí¹ tiá² ta²¹ tanh² yáh³ Jesús

45 Jáun² né³, ja³tanh²¹ bíh¹ siáh³ tsá²cuú²
tsá²ta³ mí²tsáu² tɨ³ ñí¹ tionh¹ tsá² fariseos
quionh³ tsá² ná¹lɨ́n³ mi³jmú³, jáun² tsá² hí³
né³ ca³ngáɨh³ tsá²cuú² tsá²ta³ hí³ la³ lá²:
—¿He³ láɨh³² tiá² lɨ́²jan³² náh² tsú²?
46 Hi³ jáun² tsá²cuú² tsá²ta³ tsú² hí³ né³
ca³ngáɨ³ la³ lá²:
—¡Hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² má²ca³hléh³
la³jmɨ́¹ hleh³² tsá² ó³²!
47 Jáun² tsá² fariseos ca³juáh³ siáh³:
—¿Hí¹ ja³bí¹ hnoh² uá²jaɨ³² má²ca³lɨ³can²
náh²?
48 ¿Hí¹ zian² ma³ jan² tsá² chín¹ joh²
dí², jɨ³ lɨ³ua³ jan² jnoh¹ tsá² fariseos hi³
má²ca³hín¹³ jë¹ tsá² hí³ dúh¹?
49 Tɨ³la³ tsá² tiá² ná¹cuoh² ó³² liei²¹
má¹ná¹, má²ca³tɨn¹ tsa³tánh¹ quiu³juóu³²
bíh¹.
50 Jáun² Nicodemo, jan² tsá² lɨ́n³ fariseo
quionh³ tsú², tsá² ca³ñí¹jɨen¹³ hí³ Jesús
cáun² já¹niéi² ca³juáh³ la³ lá²:
51 —¿Haun¹³ juáh¹³ ñí¹ liei²¹ quiú¹³ dí²
rá¹juáh³ hi³ tiá² ca³ta¹ yáh³ dí² hi³ cáun² lɨ́¹

má¹tson¹³ dí² jan² tsáu² ta³ tiá² lin¹ jú¹ tson²
má²lí²cán¹³ dí² quioh²¹ tsú²?
52 Hi³ jáun² tsá² ñí¹ hná¹ jáun² né³ ca³ngáɨ³
la³ lá²:
—¿Hí¹ tsá² Galilea hniu³² uá²jaɨ³² dúh¹?
Sá¹ní² dúh¹ hí³ ñí¹ Sí², hi³ jáun² má¹jáun²
jɨeh²¹ nú² hi³ hí¹ jan² yáh³ tsá² lín³ tɨ³² jë¹
Dió³² tiá² cuá²han³ tɨ³ hué¹³ Galilea.
53 [Jmí¹ lɨ²¹ jáun² né³, ma³ quin³² ma³
jan³² bíh¹ tsú² já¹tanh²¹ cú²jueh³² hñú¹³.

8

Tsá²mɨ³ tsá² juón¹

1 Hi³ jáun² né³, jmí¹ lɨ²¹ jáun² ngau³ Jesús
tɨ³ máh³ Olivos.
2 Hi³ jáun² jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² né³ cuanh³
hú²niéi² ta³ ná¹juan³² hñu³ cuáh³² chín¹.
Jmí¹jáun² né³ ca³cuú² ca³ngɨh³² ca³la³ jín³²
tsáu² cu³ jéin³ ñí¹ zenh¹ tsú², hi³ jáun²
ca³cuá³ dí², hi³ ca³ma³liáu³² hi³ má²tɨn² tsá²
hí³.
3 Jmí¹jáun² cua³taunh²¹ tsá² ná¹lín³ tɨ³²
liei²¹ quionh³ tsá² *fariseos, hi³ ná¹jan²
jan² tsá²mɨ³ tsá² ca³ñí¹zianh¹³ dí² ñí¹ jmí¹
cuá¹jmu² tso³. Jáun² ca³zinh³ dí² ja¹ quioh²¹
tsá² tionh² hí³ ta³ ñí¹ Jesús;
4 hi³ jáun² ca³záɨh³ dí² la³ lá²:
—Hnú² Tɨ³², tsá²mɨ³ lá² má²ca³jáun³ jnoh¹
ñí¹ jmí¹ cuá¹jmu² tso³.
5 Né³² né³, ñí¹ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés
jmu² héih³² ñí¹con² jnoh¹ hi³ hniáuh³²
jngɨh¹³ jnoh¹ tsá²mɨ³ la³ ní² hi³ jlan¹ jnoh¹
quín¹. ¿Hi³ hnú² né³, he³ lánh³ juáh³ nú²?
6 La³ ní² ca³juáh³ tsá² hí³ quí¹ hi³
ca³lɨ³hnió³ tsú² hi³ ca³ hi³ lan³ Jesús, hi³
jáun² la³ jáun² lí¹³ chá³² dí² tsáu¹³ tsú². Tɨ³la³
Jesús má¹ná¹, ca³cuá³ cuá¹hin³ hi³ cuá¹jmu²
cú²jueh³² huéh³ ja¹ hliáu² cun³quionh³
zeih²¹ cuo².
7 Tɨ³la³ la³ má²ná¹nga² jáun² bíh¹ tsá² hí³
la³ jáun², hi³ jáun² Jesús ca³jmú³ zenh² hi³
ca³juáh³ la³ lá²:
—Hnoh², lɨ³ua³ jan² tsá² tiá² tso³ ren²
náh², tiáun² náh² cá² máɨ³ quín¹ la³ñí¹ hi³
jnah²¹ tsá²mɨ³ lá².
8 Jmí¹jáun² ca³cuá³ siáh³ cuá¹hin³ hi³
ca³jmú³ siáh³ huéh³ ja¹ hliáu².
9 Tɨ³la³ jmí¹ ca³náɨ³² tsá² hí³ jáɨ¹³ ní² né³,
ma³ quin³² ma³ jan³² bíh¹ ca³huén² cheih³²,
[quí¹hliá² ca³lɨ³lieih²¹ tsí³ hi³ la³ ná¹ren²
bíh¹ uá²jaɨ³² tso³ hmóu³²]; tsá² má²lieih²¹
tín² ca³ma³liáu³² hi³ huen³², hi³ jáun² jmí¹
má²ca³huén² tsú² jáun² la³jín³² né³, hnga²
bíh¹ Jesús ca³ta³cua¹³ quionh³ tsá²mɨ³ hí³.
10 Hi³ jáun² jmí¹ lɨ²¹ jáun² ca³náu² Jesús,
[hi³ ca³jíe³ hi³ tiú²uú² hin² zian² yáh³, jí³²la³
hnga² tsá²mɨ³ bíh¹ jéi³²í¹ cuá³,] hi³ jáun²
ca³záɨh³ dí² tsá²mɨ³ hí³ la³ lá²:
—Hnú² tsá²mɨ³, ¿né² dá² tsá² jmí¹ cha³²
tsáuh³ hnú²? ¿Hí¹ hí¹ jan² uá¹ tiú²uú² hin²
lí²ra³tsa² hnú² héih³²?
11 Jáun² tsá²mɨ³ né³ ca³ngáɨ³:
—Ján¹han²¹ Tɨ³², hí¹ jan² yáh³.
Hi³ jáun² Jesús né³ ca³juáh³ siáh³:
—Sa³jun³ jná¹³ yáh³ rá¹tsa² ná¹ héih³²;
né³² né³, cuánh², ha³ lí²uú² cua³jmu³ siáh³
tso³.]

Jesús lín³ joh¹ sí² ñí¹con² ca³la³ jín³² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³

12 Jesús ca³liéinh³² siáh³ tsáu² hi³ ca³juáh³
la³ lá²:
—Jná¹³ bíh¹ lín³ ná¹ joh¹ sí² ñí¹con² tsá²
zian² hngá¹máh³ lá²; hi³ ní¹juáh³ tsá² ja³²
cu³hna³² jná¹³ né³, hi³ jáun² hí¹ cónh³ yáh³
tiá² ngí³² tsú² ñí¹ lí³ já¹niéi², quí¹ lɨ³ zia³²
bíh¹ joh¹ ñí¹con² tsú² hi³ jmu³ hi³ cu³tí³ lí¹³
zian² tsú².
13 Jáun² tsá² fariseos ca³juáh³ la³ lá²:
—Hnú² dá² cáun² lí¹ cueh³² jú¹ tson²
quián¹³ huen² bíh¹, tiá² lí¹³ yáh³ hi³ lɨ³ tson²
jëh² hnú² ní².
14 Jmí¹jáun² ca³ngáɨ³ Jesús:
—Quien² bíh¹ jú¹ tson² hi³ zíh²³ jná¹³ lá²,
uá¹jinh¹ huen² bíh¹ jná¹³ zíh²³ jú¹ tson² lá².
Quí¹ jná¹³ bíh¹ ño¹ hi³ ha³ jinh¹ ja³ ná¹ hi³
ha³ jinh¹ ñih²¹ ná¹ siáh³; tɨ³la³ hnoh² né³
tiá² ñíh¹ yáh³ náh² ha³ jinh¹ ja³ jná¹³ hi³ ha³
jinh¹ ñih²¹ jná¹³ siáh³.
15 Quí¹ hnoh² dá² ra³tsɨh³² náh² héih³² la³
cun³ qui³ jmu² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá² bíh¹.
Tɨ³la³ jná¹³ má¹ná¹, hí¹ jan² yáh³ tsáu² tiá²
ra³tsɨ³² jná¹³ héih³² la³ jáun² ñí¹con²;

16 tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ hi³ ra³tsɨ³² jná¹³ héih³², rá²tsɨ³² jná¹³ cú²tso² bíh¹, quí¹ jun³juáh¹³ huen² yáh³ jná¹³ ra³tsɨ³² héih³², quí¹ Ñuh³² jná¹³ Tsá² ca³ze³ bíh¹ rá²tsɨ³² héih³² cu³lɨ²¹ quiúnh¹ jná¹³.

17 Há¹ jun³juáh¹³ ñí¹ liei²¹ quián¹³ hnoh² rá¹juáh³ hi³ nɨ́¹juáh³ ná¹lɨ́³ gon³ tsá² nau³² jáɨ¹³ hi³ juáh³ cá²ren² tán¹, jáun² bí¹ hniáuh³² táunh¹³ dí² ta²¹.

18 Né³² né³, huen² bíh¹ jná¹³ lɨ́n³ ná¹ jan² tsá² nau³² jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ ná¹ huen², hi³ jáun² Ñuh³² jná¹³ Tsá² ca³ze³ né³ lɨ́n³ siáh³ cónh³í¹ jan² tsá² nau³² jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ ná¹.

19 Hi³ jáun² tsá² hí³ né³ ca³ngáɨ³ la³ lá²:

—¿Jinh¹ dá² cuá³ ñeh² hnú² dúh¹?

Jáun² Jesús né³ ca³ngáɨ³:

—Ha³ tiá² cuóu³² yáh³ hnoh² jná¹³, hi³ sa³jun³ cuóun³² yáh³ náh² Ñuh³² jná¹³ siáh³; quí¹ sá¹jmɨ́¹ hi³ cuóu³² náh² jná¹³ dúh¹, hi³ jáun² jmɨ́¹ má²cuóun³² bíh¹ náh² siáh³ Ñuh³² jná¹³.

20 Jesús ca³hléh³ jáɨ¹³ nɨ́² tá¹la³ jmɨ́¹ dí¹má²tɨn² tsáu² hñu³ cuáh³² chín¹, ñí¹ jmɨ́¹ ná¹táun³ jáun² cuó² ñí¹ toh² tsáu² quɨe³. Tɨ³la³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² ca³ma³tsau¹³ tsú², quí¹hliá² tiá² jmɨ́¹ má²cá²chó³² yáh³ jmáɨ¹ quioh²¹ tsú².

Tsá² tiá² lɨ́¹³ tsa³tiánh² ñí¹ tsa³cuá² Jesús

21 Jesús ca³juáh³ siáh³ cónh³ la³ lá²:

—Jná¹³ dá² ñih²¹ bíh¹, hi³ jáun² má¹jáun² né³ hnauh¹³ náh² jná¹³, tɨ³la³ hnoh² né³ hiá¹ tsán¹³ bíh¹ náh² ta³ ná¹quiánh¹ náh² jáun² tso³ quián¹³; quí¹ ñí¹ ñih²¹ jná¹³ jáun² dá², ha³ tiá² lɨ́¹³ yáh³ cuá¹tianh³ hnoh².

22 Hi³ jáun² tsá² *judíos tsá² ná¹ñí¹ hí³ né³ ca³juáh³:

—¿Hí¹ jngɨ́h³² tsú² hnga² juáh¹³ hi³ jáun² sa³ la³ nɨ́² yáh³ juáh³ tsú² hi³ tiá² lɨ́¹³ tsáu¹³ jnoh¹ ñí¹ tsánh²¹ dí²?

23 Jáun² ca³záɨh³ siáh³ Jesús tsá² hí³ la³ lá²:

—Tɨ³ la³ hué³² lá² bíh¹ hɨ́n¹³ hnoh², tɨ³la³ jná¹³ né³, hɨ́n¹³ ná¹ tɨ³ hñu³mɨ³cuú² bíh¹. Hnoh² dá² cáun² zian² náh² la³ cun³ tɨn² honh² náh² hmóu³² bíh¹; tɨ³la³ jná¹³ né³, ha³ tiá² zian² yáh³ jná¹³ la³ cun³ tɨn² tsɨn³² huen².

24 Hi³ jáun² bíh¹ lɨ́²juáh³² jná¹³ hi³ hnoh² hiá¹ tsán¹³ náh² ta³ ná¹quiánh¹ náh² jáun² tso³ quián¹³; quí¹ nɨ́¹juáh³ tiá² táunh²³ yáh³ hnoh² ta²¹ hi³ jná¹³ bíh¹ la³², hi³ jáun² dá² hiá¹ tsán¹³ bíh¹ hnoh² ta³ ná¹quiánh¹ la³ jáun² tso³ quián¹³.

25 Hi³ tsá² hí³ né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Hin² dá² tsánh² hnú²?

Jmɨ́¹jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—La³ñí¹ tín² nga² jná¹³, ¿hí¹ lɨ³ quien² hi³ juoh²¹ dí² hliáun³ jáɨ¹³ quiúnh¹ tsá² la³ hnoh² dúh¹?

26 Quí¹ zia³² bí¹ siáh³ hliáun³ lɨ́n³² jáɨ¹³ hi³ jmɨ́¹ lɨ³ juah²¹ jná¹³ hi³ ca³tɨn¹ hnoh², jɨ³ hi³ jmɨ́¹ cué²¹ jáɨ¹³ hi³ rá¹tsa² jná¹³ hnoh² héih³². Tɨ³la³ Tsá² ca³ze³ jná¹³ má¹ná¹, jú¹ tson² bíh¹ hleh³²; hi³ jáun² né³, jáɨ¹³ jáun² bíh¹ juo³ jná¹³ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá², la³ cun³ jáɨ¹³ hi³ má²cá²náɨ³² jná¹³ hi³ hleh³² hí³ bíh¹.

27 Tɨ³la³ tsá² hí³ tiá² ca³ngɨ¹³ yáh³ hi³ Jesús hleh³² hi³ ca³tɨn¹ Jméɨ² bíh¹.

28 Hi³ cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ ca³juáh³ siáh³ Jesús la³ lá²:

—Nɨ́¹ má¹ca³ziau³ náh² jná¹³ Tsá² lɨ́n³ ná¹ Jon² tsá²mɨ³cuóun² chi³cuú², jáun² má¹jáun² bíh¹ má²lɨ³ ñíh¹³ náh² hi³ tson² bíh¹ jná¹³ la³², hi³ hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ jmu² jná¹³ cun³quionh³ hi³ cháunh²³ chin³² huen², ñí¹ jɨ́²¹la³ ti³ hɨ́e²³ jná¹³ hnoh² la³ cun³ hi³ má²ca³ma³ta² Ñuh³² bíh¹ ná¹.

29 Quí¹ Tsá² ca³ze³ jná¹³ zenh² bíh¹ quiúnh¹ jná¹³; tiá² huen² jná¹³ má²ca³zeh³ yáh³ tsú², quí¹ jmáɨ¹ ca³la³ jɨ́³² bíh¹ jmu² jná¹³ la³ cun³ hi³ tɨ³² tsɨ́³ tsú².

30 Jmɨ́¹ má²lɨ́²juáh³ jáun² Jesús jáɨ¹³ nɨ́² né³, juóun³² lɨ́n³² bíh¹ tsáu² ca³taunh² ta²¹.

Tsá² ná¹lɨ́n³ jon² Dió³² jɨ³ tsá² má²cá²taun³ hi³ jmu² tso³

31 Jmɨ́¹jáun² ca³záɨh³ Jesús tsá² judíos tsá² má²ca³hín¹³ hí³ ca³lá² jë¹ tsú² la³ lá²:

—Nɨ́¹juáh³ hi³ cu³tí¹³ zánh¹³ hnoh² tiá³ la³ cun³ jáɨ¹³ hi³ juanh³² jná¹³, hi³ jáun² bíh¹ hú¹tá¹ cu³tí³ má²lɨ́n³ náh² tsá² haɨn²¹ tɨ³ con² jná¹³;

32 hi³ jáun² lɨ³ cuɨn² náh² jú¹ tson², hi³ jáun² jú¹ tson² jáun² né³ lɨ́¹³ liáu³².

33 Jáun^{2} tsá^{2} hí^{3} né^{3} ca^{3}ngáɨ^{3}:

—Tsá^{2} jón^{2}zɨ́h^{1} jón^{2}cho^{1} hla^{1} Há^{2}bran^{21} bíh^{1} jnoh^{1}, hi^{3} hí^{1} cónh^{3} yáh^{3} tiá^{2} má^{2}ca^{3}lɨn^{3} jnoh^{1} *tsá^{2} má^{2}dí^{1}hlánh^{1} ñí^{1}con^{2} hí^{1} jan^{2} tsáu^{2}. ¿Lánh^{3} bí^{1} rón^{32} sa^{3} hnú^{2} ya^{3} juáh^{3} hi^{3} jnoh^{1} lɨ́^{13} liáu^{3}?

34 Jesús né^{3} ca^{3}juáh^{3} la^{3} lá^{2}:

—Jú^{1} tson^{2} juo^{3} jná^{13} hnoh^{2}, hi^{3} la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2} jmu^{2} tso^{3} bíh^{1} lɨ́n^{3} tsá^{2} má^{2}dí^{1}hlánh^{1} ñí^{1}con^{2} tso^{3}.

35 Hi^{3} jan^{2} tsá^{2} má^{2}dí^{1}hlánh^{1} né^{3}, cónh^{3} tiá^{2} lɨ́^{13} bíh^{1} lɨ́n^{3} hú^{1}tá^{1} jan^{2} tsá^{2} hñú^{13} tsú^{2}, tɨ^{3}la^{3} jon^{2} tsá^{2} hñú^{13} má^{1}ná^{1}, tiú^{2}nio^{2} bíh^{1} lɨ́n^{3} jan^{2} tsá^{2} hñú^{13} tsú^{2}.

36 Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, nɨ́^{1}juáh^{3} Tsá^{2} qui^{3} lɨ́n^{3} hí^{3} Jon^{2} tsú^{2} la^{3} liáu^{32} hnoh^{2}, jáun^{2} hú^{1}tá^{1} cu^{3}tí^{3} liáun^{3} bíh^{1} hnoh^{2}.

37 Má^{2}ño^{1} bíh^{1} jná^{13} hi^{3} hnoh^{2} lɨ́n^{3} náh^{2} tsá^{2} jón^{2}zɨ́h^{1} jón^{2}cho^{1} hla^{1} Há^{2}bran^{21}; tɨ^{3}la^{3} uá^{1} jáun^{2} la^{3} jáun^{2} né^{3}, cu^{3} jáun^{2} hnáuh^{2} bíh^{1} náh^{2} jngah^{13} jná^{13}, quí^{1} tiá^{2} chau^{32} yáh^{3} jë^{2} jná^{13} la^{3} tɨ^{3} hñu^{3} honh^{2} náh^{2}.

38 Jná^{13} dá^{2} hléh^{23} la^{3} cun^{3} hi^{3} má^{2}ca^{3}hɨ́e^{3} Ñuh^{32} bíh^{1}, jáun^{2} ja^{3}bí^{1} hnoh^{2} siáh^{3} jmuh^{32} la^{3} cun^{3} hi^{3} má^{2}ca^{3}hɨ́e^{3} ñeh^{2}.

39 Jáun^{2} tsá^{2} hi^{3} né^{3} ca^{3}ngáɨ^{3} la^{3} lá^{2}:

—¡Hla^{1} Há^{2}bran^{21} bíh^{1} jméi^{2} dí^{1}hio^{3} ñú^{1}deh^{3} jnoh^{1}!

Tɨ^{3}la^{3} Jesús né^{3}, ca^{3}juáh^{3} la^{3} lá^{2}:

—Sá^{1}jmɨ́^{1} hi^{3} tson^{2} bíh^{1} cu^{3}tí^{3} hi^{3} jon^{2}zɨ́h^{1} tsá^{2} hí^{3} hnoh^{2}, jáun^{2} jmɨ́^{1} hniáuh^{21} bíh^{1} hi^{3} jmóuh^{1} hnoh^{2} la^{3} cun^{3} hi^{3} ca^{3}jmú^{3} tsá^{2} hí^{3}.

40 Tɨ^{3}la^{3} cun^{3} jáun^{2} hnáuh^{2} bíh^{1} hnoh^{2} jngah^{13} jná^{13}, uá^{1}jinh^{1} má^{2}lɨ́^{2}juo^{3} ná^{1} hnoh^{2} jú^{1} tson^{2} la^{3} cun^{3} rón^{32} hi^{3} ca^{3}hɨ́e^{3} jná^{13} Dió^{32}. Tɨ^{3}la^{3} ¡hí^{1} cónh^{3} yáh^{3} tiá^{2} ca^{3}jmú^{3} hla^{1} Há^{2}bran^{21} la^{3} nɨ́^{2} má^{1}ná^{1}!

41 Quí^{1} hnoh^{2} dá^{2} jmóuh^{1} náh^{2} la^{3}jmɨ́^{1} jmu^{2} hnga^{2} ñeh^{2} bíh^{1} náh^{2}.

Jáun^{2} tsá^{2} hí^{3} né^{3} ca^{3}ngáɨ^{3} la^{3} lá^{2}:

—Jun^{3}juáh^{13} dún^{2} lɨ́^{1} zian^{2} yáh^{3} jnoh^{1}, jan^{2} tán^{1} bíh^{1} Dió^{32} Jméi^{2} jnoh^{1} zian^{2}.

42 Jmɨ́^{1} lɨ^{21} jáun^{2} ca^{3}juáh^{3} siáh^{3} Jesús la^{3} lá^{2}:

—Sá^{1}jmɨ́^{1} hi^{3} tson^{2} bíh^{1} hi^{3} Dió^{32} ñeh^{2} hnoh^{2}, jáun^{2} jmɨ́^{1} má^{1}hnau^{1} bíh^{1} hnoh^{2} jná^{13} dúh^{1}, quí^{1} jná^{13} bíh^{1} jan^{2} Tsá^{2} ja^{3} ñí^{1}con^{2} Dió^{32}, hi^{3} jáun^{2} lá^{2} zenh^{2} ná^{1} ta^{3} máh^{1} hnoh^{2}. Quí^{1} jun^{3}juáh^{13} lɨ́^{1} ca^{3}cháunh^{13} tsɨn^{32} huen^{2} yáh^{3} jná^{13} hi^{3} ja^{3} ná^{1}, quí^{1} tɨ^{3}la^{3} Dió^{32} bíh^{1} ca^{3}ze^{3} jná^{13}.

43 Jáun^{2} né^{3}, ¿he^{3} láɨh^{32} sa^{3} tiá^{2} ngɨ^{23} hnoh^{2} la^{3} cun^{3} hi^{3} juah^{32} jná^{13} juáh^{13}? Quí^{1} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} tiá^{2} tion^{23} hnoh^{2} honh^{2} hi^{3} náɨh^{1} jú^{1} chú^{32} hi^{3} hléh^{23} lá^{2} jná^{13} yáh^{3}.

44 Quí^{1} tsá^{2} hláɨnh^{1} bíh^{1} ñeh^{2} hnoh^{2}; hi^{3} jáun^{2} la^{3} cun^{3} hi^{3} dí^{1}quiaunh^{21} tsɨ́^{3} hí^{3} bíh^{1} hnáuh^{2} hnoh^{2} jmúh^{13}. Quí^{1} qui^{3} cónh^{3} jan^{2} tsá^{2} jngɨh^{2} tsáu^{2} bíh^{1} tsá^{2} hláɨnh^{1} ca^{3}la^{3} cun^{3} jmɨ́^{1} ca^{3}lɨ^{3}liau^{3}; hí^{1} cónh^{3} yáh^{3} tiá^{2} jmu^{2} tsú^{2} la^{3} cun^{3} lɨ́^{3} jú^{1} tson^{2}, quí^{1} tiá^{2} jú^{1} tson^{2} hu^{21} yáh^{3} hñu^{3} tsɨ́^{3} tsú^{2}. Hi^{3} jáun^{2} nɨ́^{1} má^{1}ca^{3}hléh^{3} tsú^{2} jú^{1} tɨ́^{1}jáɨ^{2}, cáun^{2} hleh^{32} tsú^{2} la^{3} cun^{3} rón^{32} lɨ́n^{3} bíh^{1}; quí^{1} qui^{3} cónh^{3} hí^{3} bíh^{1} jan^{2} tsá^{2} tɨ́^{1} jáɨn^{2}, hi^{3} jáun^{2} hí^{3} bíh^{1} lɨ́n^{3} mí^{1}zioh^{21} jú^{1} tɨ́^{1}jáɨ^{2}.

45 Tɨ^{3}la^{3} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} jná^{13} hléh^{23} jú^{1} tson^{2} né^{3}, hi^{3} jáun^{2} tiá^{2} ta^{21} táunh^{23} yáh^{3} hnoh^{2}.

46 ¿Hin^{2} tsánh^{2} lɨ^{3}ua^{3} jan^{2} hnoh^{2} lɨ́^{13} má^{1}jnia^{13} náh^{2} cáun^{2} tso^{3} quion^{21} jná^{13} juáh^{13}? Né^{32} né^{3}, nɨ́^{1}juáh^{3} jú^{1} tson^{2} bíh^{1} la^{3} hléh^{23} jná^{13}, jáun^{2} ¿he^{3} láɨh^{32} sa^{3} tiá^{2} ta^{21} táunh^{23} yáh^{3} hnoh^{2}?

47 Quí^{1} nɨ́^{1}juáh^{3} tsá^{2} tionh^{2} jo^{3}cuo^{2} Dió^{32}, jáun^{2} tsá^{2} la^{3} hí^{3} náɨ^{32} bíh^{1} jáɨ^{13} quioh^{21} Dió^{32}; tɨ^{3}la^{3} hnoh^{2} má^{1}ná^{1} tiá^{2} hnáuh^{2} yáh^{3} hnoh^{2} náɨh^{1}, quí^{1} jun^{3}juáh^{13} tsá^{2} joh^{1} Dió^{32} yáh^{3} hnoh^{2}.

Jmɨ́^{1} má^{2}zian^{2} bíh^{1} Cristo jmɨ́^{1} ñeh^{2} bíh^{1} hi^{3} lɨ^{3}zian^{2} hla^{1} Há^{2}bran^{21}

48 Hi^{3} jáun^{2} tsá^{2} judíos hí^{3} ca^{3}juáh^{3} la^{3} lá^{2}:

—Tson^{2} bí^{1} la^{3} má^{2}ca^{3}juáh^{13} jnoh^{1} jáun^{2} hi^{3} jan^{2} tsá^{2} lín^{1} tsá^{2} Samaria bíh^{1} hnú^{2}, hi^{3} ján^{3} nú^{2} siáh^{3} jan^{2} jmɨ́^{2}chí^{3} hláɨnh^{1}.

49 Jáun^{2} Jesús ca^{3}ngáɨ^{3} la^{3} lá^{2}:

—Hí^{1} jan^{2} yáh^{3} jmɨ́^{2}chí^{3} hláɨnh^{1} tiá^{2} ján^{3} jná^{13}. Jná^{13} dá^{2} ma^{3}quien^{13} ná^{1} Ñuh^{32} bíh^{1}; tɨ^{3}la^{3} hnoh^{2} né^{3}, huen^{3} cu^{3}tí^{13} bíh^{1} jná^{13} jmuh^{32} hnoh^{2}.

50 Jun^{3}juáh^{13} hi^{3} dí^{1}quian^{1} yáh^{3} jná^{13} hi^{3} ma^{3}quien^{2} tsáu^{2}; tɨ^{3}la^{3} zian^{2} jan^{2} Tsá^{2} hnió^{3} bíh^{1} hi^{3} lɨ^{3} quien^{2} jná^{13}, hi^{3} Tsá^{2} hí^{3} né^{3} rá^{2}tsɨn^{2} héih^{32} tsá^{2} hau^{2} jná^{13}.

51 Jú¹ tson² bí¹ juo³ jná¹³ hnoh², hi³
nɨ́¹juáh³ tsá² cán²³ re² la³ cun³ jáɨ¹³ hi³
juah³² jná¹³, jmɨ́¹lɨ́h³ bíh¹ tiá² jún³ tsú².
52 Hi³ jáun² tsá² judíos hí³ né³ ca³juáh³ la³
lá²:
—Ta³né³² tɨ³ jlánh¹ cáun² má²nio² bíh¹
tsɨ́³ jnoh¹ hi³ tson² bíh¹ ján³ hnú² jmɨ́²chí³
hláɨnh¹. Quí¹ jun³ bíh¹ hla¹ Há²bran²¹
la³ má²quionh³ la³jɨ́n³² tsá² ca³lɨn³ *tɨ³² jë¹
Dió³²; tɨ³la³ hnú² né³ juáh³: "Nɨ́¹juáh³ tsá²
cán²³ re² la³ cun³ jáɨ¹³ hi³ juah³² jná¹³,
jmɨ́¹lɨ́h³ bíh¹ tiá² jún³".
53 ¿Hí¹ tɨ³ jlánh¹ bíh¹ quien² hnú² la³cónh³
bíh¹ hla¹ Há²bran²¹ jméi² dí¹hio³ ñú¹deh³
jnoh¹? Quí¹ hí³ dá² jun³ bíh¹, hi³ ca³tsan³ bí¹
siáh³ tsá² ca³lɨn³ tɨ³² jë¹ Dió³². ¿Hin² ma³ dá²
tsánh² hnú² dúh¹?
54 Jáun² Jesús ca³ngáɨ³ siáh³ la³ lá²:
—Nɨ́¹juáh³ jná¹³ la³ ma³quien¹³ ná¹ huen²,
hi³ jáun² tiá² lin¹ ñí¹ lɨ³ quien² hí¹ cáun²
yáh³ hi³ jáun². Tɨ³la³ Ñuh³² bíh¹ jná¹³ jmu²
quien² jná¹³, Tsá² juáh³ hnoh² hí³ hi³ lɨ́n³
Dió³² Juóuh³² náh².
55 Tɨ³la³ tiá² má²ca³lɨ³ cuóun³² yáh³ hnoh²
tsú² má¹ná¹. Jná¹³ bíh¹ ján¹ tson² cuóun³²
tsú²; hi³ sá¹jmɨ́¹ hi³ juanh²¹ jná¹³ hi³ tiá²
cuóun³² ná¹ tsú², jáun² la³ jáun² má²lɨ́n³
jná¹³ jan² tsá² tɨ́¹ jáɨn² la³ hnoh² bíh¹. Tɨ³la³
hú¹tá¹ tson² bíh¹ cuóun³² jná¹³ tsú² má¹ná¹,
jɨ³ hi³ ma³ti²¹ jná¹³ siáh³ la³jɨ́³² hi³ juáh³
tsú².
56 Hla¹ Há²bran²¹ dí²hio³ ñú²deh³ hnoh²
hí³ ca³lɨ³ tsah³ lɨ́n³² quí¹hliá² jɨ́e³ jmáɨ¹ hi³
cuán¹³ jná¹³; ca³jɨ́e³ bí¹ tsú², hi³ jáun² ca³lɨ³
hiún² lɨ́n³² tsɨ́³.
57 Jmɨ́¹jáun² ca³juáh³ siáh³ tsá² judíos hí³
la³ lá² ñí¹con² Jesús:
—¡Ca³la³ hí¹juáh³ tu³la³quia³ mii² yáh³ tiá²
má²hún¹ hnú², sa³ hnú² yáh³ jlánh¹ juáh³
hi³ ca³jɨen¹ máh³ hnú² hla¹ Há²bran²¹!
58 Jáun² Jesús ca³záɨh³ siáh³ tsá² hí³ la³ lá²:
—Jú¹ tson² cu³tí¹³ bíh¹ la³² juo³ jná¹³
hnoh², hi³ la³ cun³ jmɨ́¹ ñeh² bí¹ hi³ lɨ³zian²
hla¹ Há²bran²¹ máh³, jmɨ́¹ má²zian² bíh¹
jná¹³.
59 Hi³ jáun² tsá² hí³ ca³can³ quɨ́n¹ hi³
jnah³ Jesús; tɨ³la³ Jesús, ha³ tiú²uú² ca³jnia³
yáh³, jáun² cua³han³ hñu³ cuáh³² chín¹ [hi³
ca³nga² ja¹ ñí¹ tionh¹ tsá² hí³], hi³ ngah³.

9

Jesús jmah²³ jan² tsá² qui³ má²ten³ jmɨ́¹ ca³lɨ³zian²

1 Hi³ jáun² né³, tá¹la³ hí¹hún¹ jáun² Jesús
juɨ³² hi³ má²cuá²han³ cuáh³², ca³jɨ́en³² dí²
jan² tsá²ñuh² qui³ má²te³ ñí¹ la³ cun³ jmɨ́¹
ca³lɨ³zian².
2 Hi³ jáun² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú² né³,
ca³ngáɨ³ ñí¹con² dí² hi³ ca³juáh³:
—Tɨ³², ¿he³ láɨh³² sa³ ten³ yáh³ tsá²ñuh²
nɨ́² ca³lɨ³zian²? ¿Hí¹ cun³ñí¹ hi³ tsáu¹³ jméi²
mí¹ziú¹³ tsú² juáh¹³, ho³ cun³ñí¹ hi³ tsáu¹³
hnga² uá¹?
3 Jáun² Jesús né³ ca³ngáɨ³:
—Jun³juáh¹³ tsáu¹³ hnga² yáh³ tsú² hi³
ten³, hi³ sa³jun³ tsáu¹³ jméi² mí¹ziú¹³ tsú²
siáh³; la³ nɨ́² dá² ca³lɨ³ hi³ jáun² lɨ³jnia² he³
tɨn² Dió³² jmu³ bíh¹.
4 Hniáuh³² bíh¹ jmú¹³ dí² tá¹³ Tsá²
ca³ze³ jná¹³ tá¹la³ jniá³, quí¹ nɨ́¹juáh³ nɨ́¹
má¹ca³zɨ³², jáun² hí¹ jan² yáh³ tiú²uú² hin²
lɨ́¹³ jmu³ ta²¹.
5 Quí¹ tá¹la³ cuon¹ jná¹³ lá² hngá¹máh³
lá², lɨ́n³ jná¹³ joh¹ sɨ́² quioh²¹ tsá² zian² ñí¹
hué²¹ lá².
6 Hi³ jáun² jmɨ́¹ má²lɨ́²juáh³ Jesús la³ nɨ́²
né³, ca³hñe³ hué³², hi³ ca³jmú³ cú¹pih²¹ jen²
quionh³ mí¹héh³² quioh²¹, hi³ jáun² ca³yóh³
dí² mɨ́¹ñí¹ tsá² ten³ hí³.
7 Jáun² la³juɨ³² ca³záɨh³ dí² tsá² hí³ la³ lá²:
—Cua³², cuá²ráɨn² máh¹ tɨ³ ñí¹ nio¹
jmɨ́²táu² jmáɨ² Siloé (hi³ hnió³ juáh³ "Tsá²
zéin¹").
Jáun² ngau³ bíh¹ tsá² ten³ hí³ hi³
ca³ñí¹ráɨn¹³ ñí¹ ñí¹ jáun², hi³ jáun² né³ jmɨ́¹
cá¹jính²¹ jáun² má²jniá³ ñí¹.
8 Hi³ jáun² tsá² cuu³ tsá² jéin³ hñú¹³ tsú²
ca³juu³ ca³hlénh³, la³ má²quionh³ tsá² jmɨ́¹
má²ca³jɨ́e³² hí³ hi³ lɨ́¹ mɨ³² tsú² cú¹dáɨn³
ñí¹con² tsáu² jmɨ́¹tin², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—¿Há¹ jun³juáh¹³ tsá² nɨ́² tsá² jmɨ́¹ cua³²
ñí¹ jáun² hi³ jmɨ́¹ mɨ³² cú¹dáɨn³ jmɨ́¹tin²
juáh¹³?
9 Jáun² ma³ jan² tsáu² ca³juáh³:

—Ján^{3}, tsá^{2} hí^{3} bí^{1} nɨ^{32}.
Hi^{3} ma^{3} jan^{2} né^{3} ca^{3}juáh^{3} siáh^{3}:
—Ján^{1}han^{21}, jun^{3}juáh^{13} tsá^{2} hí^{3} yáh^{3} nɨ^{32}, uá^{1}jinh^{1} jniá^{3} la^{3} jáun^{2}.
Tɨ^{3}la^{3} hnga^{2} tsú^{2} né^{3}, ca^{3}juáh^{3} la^{3} lá^{2}:
—Ján^{3}, jná^{13} bíh^{1} hí^{3}.
10 Jmɨ́^{1}jáun^{2} né^{3}, ca^{3}ngáɨh^{3} dí^{2} tiáunh^{1} la^{3} lá^{2}:
—¿Ha^{3} bí^{1} lánh^{3} rón^{32} ca^{3}niá^{3} máh^{1} nú^{2} hi^{3} jáun^{2} má^{2}lɨ́^{23} jɨe^{1} nú^{2} ta^{3}né^{32}?
11 Hi^{3} jáun^{2} tsá^{2} hí^{3} né^{3} ca^{3}ngáɨ^{3}, hi^{3} ca^{3}juáh^{3}:
—Tsá^{2}ñuh^{2} Tsá^{2} jmáɨ^{2} hí^{3} Jesús bíh^{1} lɨ́^{2}jmú^{3} jen^{2}, hi^{3} jáun^{2} lɨ́^{2}yóh^{3} tsú^{2} mɨ́^{1}ñi^{32} jná^{13}, jáun^{2} lɨ́^{2}juáh^{3} la^{3} lá^{2}: “Cua^{32} tɨ^{3} ñí^{1} nio^{1} jmɨ́^{2}táu^{2} jmáɨ^{2} Siloé, ñí^{1} jáun^{2} cuá^{2}ráɨn^{2} máh^{1}”. Jáun^{2} cuá^{2}ñéi^{1} jná^{13}, hi^{3} jáun^{2} jmɨ́^{1} má^{2}lɨ́^{2}ráɨn^{32} jná^{13} jáun^{2} mɨ́^{1}ñi^{32} né^{3}, ca^{3}niá^{3} bíh^{1} hi^{3} ca^{3}lɨ^{3} jɨe^{1} jná^{13}.
12 Hi^{3} jáun^{2} ca^{3}ngáɨ^{3} siáh^{3} tsáu^{2} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} jmɨ́^{1} ten^{3} hí^{3} la^{3} lá^{2}:
—¿Né^{2} dá^{2} tsá^{2} hí^{3} né^{3}?
Jáun^{2} tsá^{2} jmɨ́^{1} ten^{3} hí^{3} né^{3} ca^{3}juáh^{3}:
—Tiá^{2}ño^{1} nia^{21}.

Tsá^{2} fariseos quí^{2} nga^{2} jáɨ^{13} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} jmɨ́^{1} ten^{3} hí^{3}

13 Jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}ñí^{1}jan^{2} tsú^{2} tsá^{2} jmɨ́^{1} ten^{3} hí^{3} tɨ^{3} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} *fariseos;
14 quí^{1} *jmáɨ^{1} nio^{2} tie^{3} bíh^{1} jaun^{32} jmɨ́^{1} ca^{3}jmú^{3} Jesús jen^{2} hi^{3} ca^{3}jñéi^{3} mɨ́^{1}ñí^{1} tsá^{2} jmɨ́^{1} ten^{3} hí^{3}, hi^{3} jáun^{2} lan^{3}.
15 Jáun^{2} tsá^{2} fariseos né^{3}, ca^{3}ngáɨ^{3} siáh^{3} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} hí^{3} hi^{3} he^{3} lánh^{3} rón^{32} ca^{3}niá^{3} mɨ́^{1}ñí^{1}, hi^{3} jáun^{2} má^{2}jɨ́e^{32}. Jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}juáh^{3} tsá^{2} jmɨ́^{1} ten^{3} hí^{3} la^{3} lá^{2}:
—Jen^{2} bíh^{1} lɨ́^{2}jñéi^{3} tsú^{2} mɨ́^{1}ñi^{32} jná^{13}, hi^{3} jáun^{2} lɨ́^{2}ráɨn^{32} jná^{13}, hi^{3} jáun^{2} bíh^{1} má^{2}jniá^{3} mɨ́^{1}ñi^{32} jná^{13} ta^{3}né^{32}.
16 Hi^{3} jáun^{2} jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}juáh^{3} ma^{3} jan^{2} tsá^{2} fariseos la^{3} lá^{2}:
—Jun^{3}juáh^{13} tsá^{2} ja^{3} ñí^{1}con^{2} Dió^{32} yáh^{3} tsá^{2}ñuh^{2} tsá^{2} lɨ́^{2}jmú^{3} hi^{3} nɨ́^{2}, quí^{1} jáun^{2} sa^{3} tiá^{2} ta^{21} tanh^{2} yáh^{3} tsú^{2} jmáɨ^{1} nio^{2} tie^{3}.
Tɨ^{3}la^{3} ma^{3} jan^{2} tsá^{2} fariseos hí^{3} né^{3} ca^{3}juáh^{3}:
—¿He^{3} bí^{1} lánh^{3} rón^{32} lɨ́^{13} jmu^{3} tsú^{2} li^{21} hi^{3} lɨ́^{3} hua^{3}jueh^{32} nɨ́^{2}, nɨ́^{1}juáh^{3} jan^{2} tsá^{2} ren^{2} tso^{3} bí^{1} lánh^{3}?
Jáun^{2} la^{3} nɨ́^{2} bíh^{1} lɨ^{3} hi^{3} ca^{3}ta^{3}ná^{1}tsoh^{3} ja^{1} quioh^{21} tsú^{2} hmóu^{32}.
17 Hi^{3} jáun^{2} ca^{3}ngáɨh^{3} tsú^{2} siáh^{3} tsá^{2} jmɨ́^{1} ten^{3} hí^{3} la^{3} lá^{2}:
—Hi^{3} hnú^{2} né^{3}, ¿he^{3} lánh^{3} juáh^{3} nú^{2} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} tsá^{2}ñuh^{2} tsá^{2} lɨ́^{2}niá^{32} hí^{3} mɨ́^{1}máh^{1} nú^{2}?
Jáun^{2} tsá^{2} hí^{3} né^{3} ca^{3}juáh^{3}:
—Jná^{13} len^{3} hi^{3} tsá^{2} hí^{3} bíh^{1} lɨ́n^{3} jan^{2} *tɨ^{32} jë^{1} Dió^{32}.
18 Jáun^{2} tsá^{2} *judíos tsá^{2} ná^{1}ñí^{1} tiá^{2} ta^{21} ca^{3}taunh^{3} yáh^{3} hi^{3} tson^{2} jmɨ́^{1} ten^{3} tsá^{2} hí^{3}, hi^{3} né^{32} né^{3} má^{2}ca^{3}niá^{3} ñí^{1}; ca^{3}la^{3} ñí^{1} ca^{3}teh^{3} dí^{2} jméi^{2} mí^{1}ziú^{13} tsá^{2} hí^{3},
19 hi^{3} ca^{3}ngáɨh^{3} dí^{2} la^{3} lá^{2}:
—¿Hí^{1} tsá^{2} lá^{2} jónh^{32} hnoh^{2}, tsá^{2} juáh^{3} hnoh^{2} hi^{3} má^{2}ten^{3} jmɨ́^{1} ca^{3}lɨ^{3}zian^{2}? ¿Ha^{3} lánh^{3} rón^{32} má^{2}ca^{3}niá^{3} mɨ́^{1}ñí^{1} tsú^{2} ta^{3}né^{32} né^{3}?
20 Jáun^{2} jméi^{2} mí^{1}ziú^{13} tsá^{2} hí^{3} ca^{3}ngáɨ^{3} la^{3} lá^{2}:
—Né^{1} bíh^{1} jnoh^{1} hi^{3} jon^{2} jnoh^{1} tsá^{2} nɨ́^{2}, hi^{3} tson^{2} bíh^{1} má^{2}ten^{3} tsú^{2} jmɨ́^{1} ca^{3}lɨ^{3}zian^{2};
21 tɨ^{3}la^{3} tiá^{2} né^{1} jnoh^{1} má^{1}ná^{1} he^{3} lánh^{3} rón^{32} lɨ^{3} hi^{3} má^{2}ca^{3}niá^{3} mɨ́^{1}ñí^{1} tsú^{2} ta^{3}né^{32}, hi^{3} sa^{3}jun^{3} né^{1} jnoh^{1} siáh^{3} hin^{2} tsánh^{2} lɨ́^{2}jmú^{3} hi^{3} ca^{3}niá^{3} mɨ́^{1}ñí^{1} tsú^{2}. Ngáɨh^{3} dúh^{1} tsú^{2} hnga^{2} neh^{21}; quí^{1} tsá^{2} má^{2}hún^{1} tsɨ́^{3} bíh^{1} nɨ^{32}, hi^{3} jáun^{2} hnga^{2} bíh^{1} tsú^{2} má^{2}lɨ́^{13} cué^{32} jú^{1} tson^{2} ñí^{1}con^{2} hnoh^{2}.
22 La^{3} nɨ́^{2} ca^{3}juáh^{3} jméi^{2} mí^{1}ziú^{13} tsú^{2} quí^{1} cun^{3}ñí^{1} hi^{3}hliá^{2} jmɨ́^{1} juénh^{2}, quí^{1}hliá^{2} tsá^{2} judíos tsá^{2} ná^{1}ñí^{1} jmɨ́^{1} má^{2}ca^{3}jmú^{3} cá^{2}hon^{3} hi^{3} chin^{13} dí^{2} cuáh^{32} lɨ^{3}ua^{3} jan^{2} tsá^{2} juáh^{3} hi^{3} tson^{2} bíh^{1} Jesús lɨ́n^{3} Cristo.
23 Hi^{3} jáun^{2} bíh^{1} la^{3} nɨ́^{2} ca^{3}juáh^{3} jméi^{2} mí^{1}ziú^{13} tsá^{2} hí^{3}: “Ngáɨh^{3} dúh^{1} tsú^{2} hnga^{2} neh^{21}, quí^{1} tsá^{2} má^{2}hún^{1} tsɨ́^{3} bíh^{1} nɨ^{32}”.
24 Jáun^{2} tsá^{2} ná^{1}ñí^{1} hí^{3} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} judíos ca^{3}teh^{3} siáh^{3} tsá^{2} jmɨ́^{1} ten^{3} hí^{3}, hi^{3} ca^{3}záɨh^{3} dí^{2} la^{3} lá^{2}:
—Juah^{21} jú^{1} tson^{2} ñí^{1}con^{2} jnoh^{1} ñí^{1} ta^{3} ñí^{1} Dió^{32}, quí^{1} jnoh^{1} né^{1} hi^{3} tsá^{2}ñuh^{2} hí^{3} dá^{2} jan^{2} tsá^{2} ren^{2} tso^{3} bíh^{1}.

25 Jmɨ́¹jáun² né³, ca³juáh³ tsá² jmɨ́¹ ten³ hí³
la³ lá²:
—Tiá² ño¹ jná¹³ hí¹ ren² tsú² tso³ ho³ tiá²
ren². Ñí¹ jɨ́²¹la³ cun³ hi³ ño¹ jná¹³, hi³ jná¹³
jmɨ́¹ lɨ́n³ jan² tsá² ten³ bíh¹, hi³ ta³né³² né³
má²jɨe¹ ná¹.
26 Hi³ jáun² ca³ngáɨ³ siáh³ tsá² fariseos la³
lá²:
—¿He³ lɨ́²jmú³ tsú²? ¿Ha³ lánh³ rón³²
lɨ́²jmú³ tsú² hi³ ca³jnia³ mɨ́¹máh¹ hnú²?
27 Jáun² tsá² jmɨ́¹ ten³ hí³ ca³ngáɨ³:
—Má²lɨ́²juáh³² bíh¹ jná¹³, tɨ³la³ tiá² jáɨ¹³
canh³² yáh³ hnoh². ¿He³ láɨh³² hnáuh²
hnoh² hi³ juah²¹ jná¹³ siáh³ cónh³? ¿Hí¹
hnáuh² hnoh² hi³ han³ uá²jaɨ³² tɨ³ con² tsú²
dúh¹?
28 Jmɨ́¹jáun² ca³jin³ dí² tsá² jmɨ́¹ ten³ hí³,
hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:
—Hnú² bíh¹ tsá² hen² nú² tɨ³ con² tsá² lín¹
hí³, tɨ³la³ jnoh¹ má¹ná¹, haɨn²¹ jnoh¹ tɨ³ con²
hla¹ Moisés bíh¹.
29 Jnoh¹ né¹ hi³ Dió³² ca³hléh³ ñí¹con²
hla¹ Moisés, tɨ³la³ tsá²ñuh² nɨ́² má¹ná¹, ca³la³
hí¹juáh³ tiá² né¹ bíh¹ jnoh¹ ha³ jinh¹ ja³ tsú².
30 Jáun² tsá² jmɨ́¹ ten³ hí³ ca³záɨh³ tsá² hí³
la³ lá²:
—¡Hen³ ma³ hua³jueh³² lɨ́²³ hi³ hnoh² tiá²
la³ ñíh¹ yáh³ náh² hi³ ha³ jinh¹ ja³ Tsá² hí³,
tɨ³la³ Tsá² hí³ bíh¹ lɨ́²niá³² mɨ́¹ñi³² jná¹³!
31 Re² lɨ́n³² bí¹ né¹ dí² hi³ Dió³² tiá² náɨ³²
yáh³ jë¹ jan² tsá² ren² tso³; jɨ́³²la³ jë¹ tsá²
zian² hi³ ca³tɨn¹ bíh¹ Dió³² náɨ³², lɨ³ua³ jan²
tsá² jmu² la³ cun³ hi³ hnió³ tsú² yáh³.
32 Hí¹ cónh³ yáh³ tiá² lin¹ má²ca³náɨ¹³ dí²
hi³ má²ca³lɨ³zian² jan² tsá² nia³² mɨ́¹ñí¹ tsá²
má²ten³ má¹ca³lɨ³zian².
33 Sá¹jmɨ́¹ tson² hi³ Tsá² hí³ tiá² ja³ ñí¹con²
Dió³² dúh¹, jáun² hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ jmɨ́¹
lɨ́¹³ jmu³ tsú².
34 Jáun² tsá² tionh² hí³ né³ ca³juáh³ siáh³
la³ lá²:
—Hnú² bíh¹ jan² tsá² ca³lɨ³zian² nú² hi³
ren² nú² tso³, ¿hí¹ hnáuh² hnú² má¹ta¹³ nú²
jnoh¹?
Jmɨ́¹jáun² ca³jmú³ tsú² héih³² ñí¹con² tsá²
jmɨ́¹ ten³ hí³ hi³ tiú²uú² hniáuh³² tsó³² tsú²
cuáh³².

Tsá² te³ jmɨ́¹ tsɨ́³

35 Jáun² né³, jmɨ́¹ ca³lɨ³ ñi³² Jesús hi³
má²lɨ́²jmú³ tsú² héih³² hi³ tiú²uú² tsó³² tsá²
jmɨ́¹ ten³ hí³ cuáh³², jáun² ca³ñí¹hniah² dí²
tsá² hí³, hi³ jáun² jmɨ́¹ ca³chanh²¹ dí² tsá²
jmɨ́¹ ten³ hí³ né³, ca³záɨh³ dí² la³ lá²:
—¿Hí¹ má²lɨ́²cháh¹ hnú² cáun² honh²
ñí¹con² Jon² tsá²mɨ³cuóun²?
36 Jáun² tsá² jmɨ́¹ ten³ hí³ ca³juáh³:
—Tɨ³², juah²¹ tiá³ hin² tsánh² Tsá² hí³, hi³
jáun² tanh²¹ jná¹³ tsú² ta²¹.
37 Jmɨ́¹jáun² ca³ngáɨ³ Jesús la³ lá²:
—Má²lɨ́²jɨen¹ bí¹ nú² tsú², jná¹³ bíh¹ la³²
Tsá² dí¹hléh²³ ná¹ quiúnh¹ hnú².
38 Hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² ca³di³jñí³² tsá² hí³
ta³ ñí¹ Jesús, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Taunh³² bíh¹ jná¹³ ta²¹ hnú² Tɨ³².
39 Jáun² la³ cun³ jmɨ́¹jáun² ca³juáh³ Jesús:
—Jná¹³ ja³ ná¹ ñí¹ hué²¹ lá² hi³ ja³ra³tsɨ³²
ná¹ héih³² hi³ jáun² tsá² ten³ lɨ́¹³ niá³ ñí¹,
hi³ jáun² tsá² jniá³ ñí¹ né³ lɨ³ lin¹ hi³ ná¹ten³
bíh¹.
40 Hi³ jáun² jmɨ́¹ ca³náɨ³² tsá² fariseos tsá²
ma³ jan² jmɨ́¹ tionh¹ hí³ quionh³ tsú² jáɨ¹³
nɨ́² né³, ca³juáh³ la³ lá²:
—¿Hí¹ jáun² la³ ná¹ten³ uá¹ jnoh¹ uá²jaɨ³²?
41 Hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:
—Sá¹jmɨ́¹ hi³ tson² bíh¹ ná¹ten³ hnoh², hi³
jáun² tiá² tso³ jmɨ́¹ hauh³² yáh³ náh² ca³tɨ²¹
tso³ quián¹³. Tɨ³la³ cun³ñí¹ hi³ juáh³ náh²
hmóu³² hi³ tiá² ten³ ya³ náh², hi³ jáun² dá²
hauh³² bí¹ náh² tso³.

10

Tsá² jmu² hua³hí¹³ já¹ziáh² la³ má²quionh³ já¹ziáh² joh¹

1 Jmɨ́¹jáun² né³, ca³jmú³ Jesús cáun² jáɨ¹³
la³ lá²:
—Jú¹ tson² cu³tí³ bíh¹ la³² juo³ jná¹³
hnoh², hi³ nɨ́¹juáh³ tsá² tiá² hí²³ tɨ³ ñí¹ lɨ́³ ho³
jnɨ́¹³ quioh²¹ *já¹ziáh², jáun² tsá² la³ hí³ dá²
lɨ́n³ jan² háɨn² bíh¹, tsá² lɨ́¹ can²³ jan² jáh³
tiá² joh¹.
2 Tɨ³la³ tsá² hí²³ tɨ³ juɨ³² ñí¹ lɨ́³ ho³ jnɨ́¹³
má¹ná¹, hnga² tsá² qui³ jmu² hua³hí¹³
já¹ziáh² bíh¹ hí³.

3 Jáun² tsá² zenh² ho³ jnɨ́¹³ né³, nia³² ho³
jnɨ́¹³ hi³ jáun² hí³ tsá² hí³; hi³ já¹ziáh² né³
má²cuoh² bíh¹ ho³ juo¹³. Ma³ quin³² ma³
jan³² jáh³ hí³ téh²³ dí² cun³quionh³ hi³ jmáɨ²,
hi³ huen² dí² tɨ³ cheih³² jnɨ́¹³.
4 Hi³ jáun² nɨ́¹juáh³ nɨ́¹ má¹lɨ́²huen³ tsú²
la³jɨ́n³² já¹ziáh² hí³ joh¹, tsau³² dí² chí¹ján³
ta³ ñí¹ jáh³ hí³, hi³ jáun² já¹ziáh² hí³
né³ tsá²táunh¹ cu³chin¹ cu³hna²¹ tsá² hí³,
quí¹hliá² má²cuoh² bí¹ jáh³ ho³ juo¹³.
5 Quí¹ cun³ tiá² lɨ́¹ tsá²táunh¹ bíh¹ jáh³
cu³hna²¹ jan² tsá² tiá² cuóun³²; jáh³ hí³ dá²
tɨ³ cuon³ bíh¹ ñí¹con² tsá² tiá² má²cuóun³²,
quí¹ tiá² cuoh² ya³ jáh³ ho³ tsá² siánh³.
6 Tɨ³la³ tsá² jmɨ́¹ ná¹náɨ³² hí³ né³, cun³ tiá²
ca³ngɨ¹³ bíh¹ he³ dá² jmɨ́¹ hnió³ Jesús juáh³
cun³quionh³ jáɨ¹³ hi³ má²lɨ́²jmú³ jáun².

Jesús bíh¹ lɨ́n³ jan² Tsá² chun¹ hi³ jmu² hua³hí¹³ já¹ziáh²

7 Jmɨ́¹jáun² né³ ca³juáh³ siáh³ Jesús la³ lá²:
—Jú¹ tson² bíh¹ juo³ jná¹³ hnoh², hi³ jná¹³
bíh¹ lɨ́n³ ná¹ la³jmɨ́¹ lɨ́³ ho³ jnɨ́¹³ juɨ³² ñí¹
taunh³² já¹ziáh².
8 La³jɨ́n³² tsá² cuá²tú¹ cuá¹lɨn³ jmɨ́¹ ñeh²
bíh¹ hi³ cuán¹³ jná¹³, tsá² háɨn² bíh¹ hí³, tsá²
cáun² lɨ́¹ can²³ jáh³ tiá² joh¹; tɨ³la³ já¹ziáh²
né³ tiá² ca³háɨn³² yáh³ tɨ³ con² tsá² hí³.
9 Jná¹³ bíh¹ lɨ́n³ ná¹ la³jmɨ́¹ lɨ́³ ho³ jnɨ́¹³;
hi³ jáun² lɨ³ua³ jan² tsá² hí²³ hñu³ jnɨ́¹³
cun³quionh³ jná¹³ né³, lɨ́¹³ liáun³. Tsá² hí³
lɨ́n¹³ la³jmɨ́¹ lɨ́n³ jan² já¹ziáh² hi³ quí² chin²
tsú² hñu³ jnɨ́¹³ quioh²¹ hi³ tsa³ñi³jan¹ tsú²,
hi³ jáun² choh²³ háu² cuh³.
10 ”Tsá² háɨn² dá² ja³² hi³ han³ bíh¹, hi³
ma³tsan² jáh³, hi³ quí² hin²³ la³jɨ́³²; tɨ³la³
jná¹³ má¹ná¹, cuan³ ná¹ hi³ jáun² lɨ́¹³ zian²
tsú² cáun² hi³ hmaɨ²¹ bíh¹, jɨ³ hi³ lɨ́¹³ zian²
tsú² ca³la³ hi³ lɨ́¹ má²tú² má²ziun²³ nɨ́² siáh³.
11 Jná¹³ bíh¹ lɨ́n³ ná¹ jan² tsá² hú¹tá¹
cu³tí¹³ jmu² hua³hí¹³ já¹ziáh². Tsá² qui³
jmu² hua³hí¹³ cun³ tán¹ já¹ziáh² né³, ca³la³
hi³ chá³² tsú² cáun² tsɨ́³ hi³ jún³ cun³ñí¹ hi³
ca³tɨn¹ já¹ziáh² joh¹.
12 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tsá² ti³ lɨ́¹ jmu² ta²¹ hi³
hlánh¹ má¹ná¹, cáun² cuon² bíh¹ tsú² hnga²
nɨ́¹ má¹ja³² tsɨ́²náɨ¹ hi³ cunh¹³ já¹ziáh²; cáun²
chan² hmóu³² bíh¹ tsú² já¹ziáh², quí¹ tiá²
lɨ́n³ yáh³ tsú² jan² tsá² hú¹tá¹ jmu² hua³hí¹³
já¹ziáh², hi³ sa³jun³ joh¹ yáh³ tsú² jáh³. Jáun²
tsɨ́²náɨ¹ né³ ja³² hi³ zanh²³ já¹ziáh², hi³ jmu²
hi³ lɨ́¹ tiú¹ lɨ́¹ hán¹ tɨ³ hlá² tɨ³ nɨ́² jáh³.
13 Jáun² tsá² la³ hí³ dá² cáun² cuon² bíh¹,
quí¹ ñí¹ jɨ́²¹la³ ti³ jmu² tsú² ta²¹ hi³ hlánh¹
bíh¹, hi³ jáun² tiá² hɨ³² yáh³ tsɨ́³ tsú² hi³
ca³tɨn¹ já¹ziáh².
14 ”Jná¹³ bíh¹ lɨ́n³ ná¹ jan² Tsá² hú¹tá¹
cu³tí¹³ jmu² hua³hí¹³ já¹ziáh². Cuóun³² bíh¹
jná¹³ já¹ziáh² joh², hi³ jáh³ hí³ né³ cuóu³² bí¹
siáh³ jná¹³
15 la³jmɨ́¹ cuóu²¹ jná¹³ Ñuh³², hi³ jáun²
jná¹³ né³ cuóun³² ná¹ Ñuh³²; hi³ jáun² bíh¹
chá²³ jná¹³ cáun² tsɨn³² hi³ jún³ ná¹ hi³
ca³tɨn¹ já¹ziáh².
16 Ja³bí¹ zian² siáh³ já¹ziáh² joh² jná¹³,
jáh³ tiá² má²tiáunh¹ hñu³ jnɨ́¹³ lá²; hniáuh³²
bíh¹ ñí¹cón²¹ jná¹³ uá²jaɨ³² jáh³ hí³. Hi³ jáun²
jáh³ hí³ siáh³ ne³ jáɨ¹³ quion²¹ jná¹³, hi³
jáun² lɨ́¹³ tiáunh¹ cu³tsa³² cáun² hñu³ jnɨ́¹³,
hi³ jan² tán¹ bíh¹ Juo¹³ lɨ́¹³ zian².
17 ”Hi³ jáun² bí¹ jlánh¹ hniau³ jná¹³ Ñuh³²,
quí¹ cun³ñí¹ hi³ chá²³ jná¹³ cáun² tsɨn³² hi³
jún³ ná¹ ca³tɨn¹ jáh³ hí³; hi³ jáun² má¹lɨ³²
jáun² né³, jenh¹³ jná¹³ siáh³.
18 Hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lɨ́¹³ jngah³ jná¹³,
tɨ³la³ cué¹³ jná¹³ jmɨ́²chí³ quion²¹ ca³la³ hi³
hiún² tsɨn³² huen² bíh¹. Quí¹ jná¹³ dá² ho²
ná¹ jáɨ¹³ hi³ cué¹³ ná¹ jmɨ́²chí³ quion²¹ jɨ³ hi³
caun²¹ ná¹ nɨ́² siáh³. Hi³ nɨ́² bíh¹ héih³² hi³
ca³cué³ jná¹³ Ñuh³².
19 Jmɨ́¹ ca³náɨ³² tsá² *judíos hí³ jáɨ¹³ nɨ́²
né³, ca³ta³ná¹tsoh³ siáh³ ja¹ quioh²¹ tsú².
20 Quí¹ juóun³² bíh¹ tsá² tionh² hí³ ñí¹
jáun² jmɨ́¹ ná¹juáh²³ la³ lá²:
—¿He³ láɨh³² sa³ naɨh³² máh³ náh² jë¹ tsá²
nɨ́²? Já² tsá² ngo² jan² jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ bíh¹
nɨ³².
21 Tɨ³la³ ma³ jan² tsá² hí³ jmɨ́¹ ná¹juáh²³ la³
lá²:
—Já² hí¹ jan² yáh³ tsá² jan² jmɨ́²chí³
hláɨnh¹ tiá² lɨ́¹³ hléh³² la³ nɨ́². ¿Hí¹ lɨ́¹³ jmu³

jan² jmí²chí³ hláɨnh¹ hi³ niá³ mí¹ñí¹ jan² tsá² ten³ juáh¹³?

Tiá² jéin²³ yáh³ tsá² ná¹chín¹ Jesús

22 Hi³ jáun² né³, ca³chó³² jmáɨ¹ hi³ jmu² tsá² judíos jmáɨ¹ tɨ³ já¹ juú² Jerusalén ca³tɨ²¹ jmí¹ ca³jmú³ dí¹hio³ ñú¹deh³ tsú² hi³ ná¹chan¹ cuáh³² chín¹ quioh²¹ cónh³í¹ cu³ jéin³² ñí¹con² Dió³²; jmí¹ má²ñí²cuóu³ bíh¹ jmáɨ¹ jáun².

23 Jmí¹jáun² jmí¹ cuá¹ngɨ³² Jesús hñu³ cuáh³² chín¹ ñí¹ lí³ ñí¹hñú³, ñí¹ juáh³ tsú² jáun² "Quioh²¹ Salomón";

24 hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³cuú² ca³ngɨh³² tsá² judíos tsá² ná¹ñí¹ cu³ jéin³ ñí¹ jmí¹ cuá¹ngɨ³² tsú², hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:

—¿Líh³ ma³ hɨeh¹ nú² jnoh¹ jú¹ tson²? Juah²¹ cú²na²¹ cu³tí³ nɨ¹juáh³ tson² bíh¹ hi³ hnú² lín³ nú² Cristo.

25 Hi³ jáun² Jesús né³ ca³ngáɨ³ la³ lá²:

—Má²cá²juo³ bí¹ jná¹³ hnoh², tɨ³la³ tiá² ta²¹ táunh²³ yáh³ hnoh². Má²lí²lin¹ bíh¹ re² lín³² cun³quionh³ la³jí³² hi³ jmu² jná¹³ cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Ñuh³²;

26 tɨ³la³ tiá² ta²¹ táunh²³ yáh³ hnoh², quí¹ tiá² lín³ yáh³ hnoh² já¹ziáh² joh² jná¹³, [la³ cun³ qui³ má²cá²juáh³² jná¹³ jáun².]

27 Quí¹ cuoh² bíh¹ já¹ziáh² joh² jná¹³ uen³², hi³ cuóun³² bí¹ siáh³ jná¹³ jáh³ joh², hi³ jáun² bíh¹ ja³táunh¹ jáh³ cu³hna³² jná¹³.

28 Hi³ jná¹³ né³ jmu¹ hi³ lí¹³ zian² tsá² la³ hí³ la³ cun³ jmí¹hi³nio², hi³ jáun² cun³ tiá² tsa³hín³ bí¹ tsú², hi³ sa³jun³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lí¹³ huen³ tsú² jo³uón³² jná¹³.

29 Quí¹ Ñuh³² jná¹³ Tsá² ca³cuen³ tsá² hí³ ñí¹con² jná¹³ jan² Tsá² tɨ³ jlánh¹ bí¹ pin³ bíh¹ la³ cónh³ bíh¹ ñí¹ la³jín³², hi³ jáun² hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lí¹³ quin³ tsá² hí³ jo³cuo² hí³ dí².

30 Cá²hon³ cu³tí¹³ bíh¹ jnoh¹ tiáuh¹ quiúnh¹ ná¹ Ñuh³².

31 Hi³ jáun² jmí¹jáun² né³ ca³can³ siáh³ tsá² judíos hí³ quín¹, hi³ jmí¹ jnah³ dí² Jesús.

32 Jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—Hliáun³ bíh¹ ta²¹ chu²¹ má²cá²jmú³² jná¹³ cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Ñuh³², hi³ jáun² né³, ¿he³ ñí¹ la³ cun³ ñí¹ la³jí³² ta²¹ jáun² jmu² héih³² hi³ hnoh² lí¹³ jnauh¹ náh² quín¹?

33 Jáun² tsá² judíos tsá² ná¹ñí¹ hí³ né³ ca³juáh³ siáh³ la³ lá²:

—Jun³juáh¹³ hi³ jnauh¹ jnoh¹ quín¹ cun³ñí¹ hi³ ca³tɨ²¹ ta²¹ chu²¹ hi³ má²ca³jmuh³ yáh³ hnú², tɨ³la³ cun³ñí¹ hi³ má²lí²chú¹ lí²len¹ hnú² Dió³² cun³quionh³ jáɨ¹³ hi³ má²lí²hléh¹ hnú² nɨ² bíh¹. Quí¹ hnú² dá² jan² tsá²mɨ³cuóun² bíh¹, tɨ³la³ dí¹jmuh³² nú² hi³ lín³ nú² Dió³² má¹lɨ³² jáun².

34 Jmí¹jáun² ca³juáh³ siáh³ Jesús:

—Ñí¹ liei²¹ quián¹³ hnoh² rá¹juáh³ hi³ Dió³² ca³juáh³ la³ lá²: "Jná¹³ má²cá²juáh³² hi³ dió³² bíh¹ ná¹lín³ hnoh²".

35 Hi³ né¹ bíh¹ dí² hi³ la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí², cáun² tson² la³ má²tson² jáun² bíh¹, quí¹ Dió³² dá² ca³teh³ siáh³ dió³² la³ cun³ tsá² ca³héi³ hí³ jáɨ¹³ quioh²¹ tsú².

36 Jáun² né³, nɨ¹juáh³ Dió³² yáh³ la³ má²ca³jmú³ hi³ cuá¹chan¹ jná¹³, hi³ ca³ze³ ná¹ tsú² siáh³ ñí¹ hué²¹ lá², ¿lánh³ bí¹ rón³² lí¹³ juáh¹³ hnoh² hi³ jná¹³ má²lí²chú¹ lí²len¹ ná¹ Dió³² quí¹hliá² lí²juáh³² jná¹³ hi³ lín³ ná¹ Jon² Dió³²?

37 Nɨ¹juáh³ tiá² jmu² jná¹³ la³ cun³ ta²¹ hi³ jmu² Ñuh³², jáun² ha³ lí² taunh³ náh² jná¹³ ta²¹.

38 Tɨ³la³ nɨ¹juáh³ la³ jmu² bíh¹ jná¹³ tá¹³ tsú² né³, tionh² náh² ta²¹ la³ cun³ hi³ jmu² jná¹³ jáun², uá¹jinh¹ tiá² ta²¹ taunh¹³ náh² jná¹³ huen²; hi³ jáun² cu³tsa³² cuí¹ lɨ³ ñíh¹³ náh² cú²jueh³² hi³ hún¹ bíh¹ Ñuh³² jná¹³ cá²hon³ quiúnh¹ jná¹³, hi³ jáun² jná¹³ né³ hún¹ ná¹ siáh³ cá²hon³ quiúnh¹ Ñuh³².

39 Hi³ jáun² jmí¹jáun² jmí¹ hnió³ siáh³ tsá² hí³ hi³ ma³tson¹³ Jesús, tɨ³la³ ca³liáun³ bíh¹ Jesús jo³cuo² tsá² hí³.

40 Jmí¹jáun² ngah³ Jesús tɨ³ juɨ³² ñí¹ hia³² hiú², can³² cua³ Jordán, ñí¹ ca³zion³ hla¹ Juan² tsáu² jmáɨ² jmí¹tin², hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³cuá³.

41 Jáun² juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² ca³ñí¹jɨe¹³ tsú² ñí¹ jáun², hi³ ná¹juáh²³ la³ lá² má²tún² hmóu³²:

—Uá¹jinh¹ hla¹ Juan² tiá² li²¹ ca³jmú³ yáh³
hí¹ cáun², tɨ³la³ la³jɨ́³² bíh¹ la³ cun³ hi³
ca³juáh³ tsú² hi³ ca³tɨn¹ tsá²ñuh² lá², la³
tson² bíh¹ cu³tí³.
42 Hi³ juóun³² lɨ́n³² bíh¹ tsáu² ca³chá³
cáun² tsɨ́³ ñí¹con² Jesús ñí¹ jáun².

11

Jmáɨ¹ hi³ jun³ Lá¹

1 Né³² né³, ca³chó³² cáun² jmáɨ¹ hi³
jmɨ́¹ zian² jan² tsá² tsáun¹, tsá² jmáɨ² Lá¹;
tsá² zian² juú² Betania bí¹ tsá² hí³ la³
má²quionh³ tá¹ gon³ tsá²mɨ³ raɨnh²¹, Má²réɨ³
jɨ³ mɨ́¹ Marta.
2 Má²réɨ³ raɨnh²¹ Lá¹ tsá² jmɨ́¹ tsáun¹ hí³
bíh¹ ca³sé³ jmɨ́² má²ró³² ta³ Tɨ³² Juo¹³ dí², hi³
jáun² ca³ma³quiéin² tsú² siáh³ cun³quionh³
jñú² chí¹ hnga².
3 Hi³ jáun² né³, tá¹ gon³ bíh¹ tsá²mɨ³
má²tún² raɨnh²¹ hí³ ca³zen³ jáɨ¹³ ñí¹con²
Jesús, hi³ juáh³ la³ lá²:
—Tɨ³², rá²tsáun¹ bíh¹ há²mei²¹ joh² hnú².
4 Jáun² jmɨ́¹ ca³náɨ³² Jesús jáɨ¹³ jáun² né³,
ca³juáh³ la³ lá²:
—Ha³ tiá² jún³ yáh³ tsú² cun³quionh³
mɨ́¹uɨ́³ jáun²; quí¹ cun³quionh³ mɨ́¹uɨ́³ jáun²
dá² lɨ́¹³ lɨ³jnia² pí³ quioh²¹ Dió³² bíh¹, hi³
ja³bí¹ la³ jáun² lɨ³jnia² siáh³ pí³ quioh²¹ Jon²
Dió³².
5 Uá¹jinh¹ jmɨ́¹ hnio³ lɨ́n³² bíh¹ Jesús mɨ́¹
Marta la³ má²quionh³ raɨnh²¹, jɨ³ Lá¹ nɨ́² siáh³,
6 cu³ jáun² ca³cuá³ bíh¹ tsú² cónh³í¹ tun³
jmáɨ¹ ñí¹ jmɨ́¹ cuá³ jáun² la³ cun³ jmɨ́¹ ca³lɨ³
ñi³² hi³ rá²tsáun¹ Lá¹.
7 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³ ca³záɨh³ dí² tsá² haɨn²¹
hí³ tɨ³ con², hi³ ca³juáh³:
—Ma³tsáu¹³ cónh³í¹ cu³ jéin³² tɨ³ hué¹³
Judea.
8 Jáun² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú² né³
ca³juáh³:
—Tɨ³², já² tá¹la³ nɨ́² bí¹ jaun³² cánh³² jmɨ́¹
hnió³ tsá² *judíos tsá² ná¹ñí¹ zian² hué³²
jáun² hi³ jngah³ hnú² cun³quionh³ quɨ́n¹,
¿hí¹ siáh³ ma³ siáh³ hnáuh² nú² cuóh¹³ ñí¹
jáun²?
9 Hi³ jáun² Jesús né³ ca³ngáɨ³:
—¿Haun¹³ juáh¹³ quia³tún³ o¹rá¹ hu²¹ cú²
jmáɨ¹ dúh¹? Jáun² né³, nɨ́¹juáh³ ngɨ³² tsú² ta³
jma², tiá² hính³² yáh³ tsú², quí¹ jniá³ bíh¹
joh¹ hi³ zia³² hngá¹máh³ lá²;
10 tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ jan² tsá² ngɨ³² já¹niéɨ² né³,
hinh³² bíh¹ tsú², quí¹ cun³ñí¹ hi³ tiá² joh¹
zia³² yáh³ ñí¹con² tsú².
11 Hi³ ca³juáh³ siáh³ Jesús la³ lá²:
—Lá¹ há²mei²¹ quiú¹³ dí² má²rá²cuóun¹
bíh¹, tɨ³la³ ñí¹ñí²¹ jná¹³ tsú² má¹ná¹.
12 Jáun² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú² né³,
ca³juáh³:
—Tɨ³², nɨ́¹juáh³ la³ má²rá²cuóun¹ tsú², la³
jáun² má²lin¹ hi³ má²lan¹³ bíh¹ tsú².
13 Tɨ³la³ Jesús dá² jmɨ́¹ hnió³ juáh³ hi³
má²jun² bíh¹ Lá¹; tɨ³la³ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³
con² dí² né³, lɨ́¹ jmɨ́¹ ná¹lɨ́n²³ hi³ hí³ dí²
dí¹juáh²³ hi³ hú¹tá¹ tson² rá²cuóun¹ bíh¹
tsú².
14 Jáun² jmɨ́¹jáun² ca³juáh³ Jesús hú¹tá¹
cú²na²¹ jáɨ¹³ cú²jueh³², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Má²jun² bíh¹ Lá¹.
15 Jlánh¹ hiún² tsɨn³² jná¹³ quí¹hliá² tiá²
jmɨ́¹ cuon¹ jná¹³ ñí¹ jáun² jmáɨ¹ jáun², hi³
jáun² ta³né³² má²zia³² lánh³ rón³² lɨ́¹³ cháh¹
hnoh² cáun² tán¹ honh² ñí¹con² jná¹³. Jáun²
ma³tsɨ́¹neh²¹ dí².
16 Hi³ jáun² Tú¹ma²¹ tsá² téh²³ tsú² hí³
dún² gon³ né³, ca³záɨh³ tsá² ñí¹ hná¹ jáun²
la³ lá²:
—Ma³tsáu¹³ uá²jaɨ³² jnoh¹, hi³ jáun² hiá¹
tsáu¹³ dí² cu³tsa³² quiúnh¹ tsú².

Jesús tɨn² jmu² hi³ jenh¹³ tsú² jɨ³ hi³ cu³tí³ lɨ́¹³ zian² tsú² siáh³

17 Jmɨ́¹ cá¹chó²¹ jáun² Jesús né³, ca³lɨ³ ñi³²
hi³ quiún³ jmáɨ¹ máh³ la³ má²tí³ hi³ ja³haun³
Lá¹.
18 Ñí¹ má²janh² juú² Jerusalén bíh¹ jmɨ́¹
nio¹ juú² Betania, míh¹ tiá² cun³ hnɨ³²
kilómetros jmɨ́¹ tí³ tɨ³ la³ uóunh³.
19 Jáun² né³, juóun³² bíh¹ tsá² judíos
jmɨ́¹ la³ má²ca³cha³táunh¹ hñú¹³ mɨ́¹ Marta
quionh³ Má²réɨ³ raɨnh²¹, hi³ ja³jɨen³ dí² tsú²
cun³ñí¹ hi³ jun³ jáun² Lá¹ raɨnh²¹ tsú².
20 Jmɨ́¹ ca³lɨ³ ñi³² mɨ́¹ Marta hi³
má²cuá¹ja³² Jesús, jáun² cua³han³ dí² hi³

ca³ñí¹hen¹³ dí² tsú²; tɨ³la³ Má²réi³ né³
ca³ta³cua¹³ bí¹ ñéih³.
21 Jáun² mɨ́¹ Marta ca³záɨh³ Jesús la³ lá²:
—Hnú² Tɨ³² Juóu³² jná¹³, sá¹jmɨ́¹ hi³ ñíh³
hnú² ñí¹ lá² dúh¹, tiá² jmɨ́¹ jun¹ yáh³ renh²
jná¹³.
22 Tɨ³la³ jná¹³ ño¹ má¹ná¹, hi³ uá¹jinh¹ la³
tɨ³ ta³né³², cun³ cué³² bíh¹ Dió³² lɨ³ua³ cáun²
hi³ mɨ́h¹³ hnú².
23 Jáun² Jesús ca³juáh³:
—Jenh¹³ bí¹ renh² hnú².
24 Hi³ jáun² mɨ́¹ Marta né³ ca³ngáɨ³:
—Ján³, ño¹ bíh¹ jná¹³ hi³ jenh¹³ tsú² ñí¹
cá¹táuh³ jmáɨ¹, nɨ́¹ má¹tɨ³ ñí¹ jenh¹³ la³jɨ́n³²
tsá² má²cá²tsan³.
25 Jmɨ́¹jáun² ca³juáh³ siáh³ Jesús:
—Jná¹³ bíh¹ jmu¹ hi³ jenh¹³ tsú², jɨ³ hi³ lɨ́¹³
zian² tsú² siáh³. Nɨ́¹juáh³ tsá² taunh² ta²¹
jná¹³, uá¹jinh¹ jún³ tsú², cun³ jenh¹³ bí¹ tsú²;
26 hi³ la³jɨ́n³² bíh¹ tsá² zian² ta³né³², cun³
jmɨ́¹lɨ́h³ bíh¹ tiá² jún³ nɨ́¹juáh³ hi³ taunh² ta²¹
jná¹³. ¿Táunh¹³ hnú² ta²¹ jáɨ¹³ lá²?
27 Jáun² tsá²mɨ³ hí³ ca³ngáɨ³ la³ lá²:
—Ján³ Tɨ³², taunh³² bíh¹ jná¹³ ta²¹ hi³
hnú² bíh¹ lɨ́n³ Cristo Jon² Dió³², Tsá² ca³tɨ²¹
hi³ já³² ñí¹ hué²¹ lá².

Jesús ca³hó³ jmɨ́¹ ca³jenh² tsá²mɨ³ raɨnh²¹ hla¹ Lá¹

28 Jmɨ́¹ má²lɨ́²juáh³ jáun² mɨ́¹ Marta la³ nɨ́²
né³, ngah³ hi³ ca³ñí¹tieh¹ Má²réi³ raɨnh²¹
ta³ máɨh³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Ó³² zenh² Tɨ³², hi³ jáun² dí¹té²³ tsú²
hnú².
29 Jáun² la³ cun³ jmɨ́¹ ca³náɨ³² Má²réi³
ca³náu² hi³ ngau³ hi³ ca³ñí¹jɨen¹³ Jesús.
30 Quí¹ tiá² jmɨ́¹ má²hi³² yáh³ Jesús já¹ juú²
jmɨ́¹jáun², la³ cun³ rón³² ñí¹ ca³jenh² jáun²
mɨ́¹ Marta bíh¹ tsú² jmɨ́¹ zenh¹.
31 Hi³ jáun² jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ tsá² judíos tsá²
jmɨ́¹ já¹jɨen³ hí³ Má²réi³ hi³ la³juɨ³² ca³náu²
hi³ cua³han³, jáun² ja³taunh²¹ uá²jaɨ³²
cu³chin¹, quí¹hliá² ca³lɨ́n¹³ dí² hi³ má²ngau³²
ho³ tá²hón³² bíh¹ tsú² hi³ já¹háu³ ñí¹ jáun².
32 Jáun² jmɨ́¹ cá¹chó²¹ Má²réi³ ñí¹ zenh¹
Jesús né³, ca³di³jñí³² ñí¹ hó²¹ñí¹ tsú², hi³
ca³juáh³ la³ lá²:
—Tɨ³², sá¹jmɨ́¹ hi³ ñíh³ hnú² ñí¹ lá² dúh¹,
tiá² jmɨ́¹ jun¹ yáh³ renh² jná¹³.
33 Jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ Jesús hi³ ca³hó³ Má²réi³ la³
má²quionh³ tsá² judíos tsá² ca³cha³táunh¹ hí³
quionh³ tsú², jáun² ca³hi³ cúh² tsɨ́³, hi³ ca³ja³
siáh³ miɨ³ tsɨ́³,
34 hi³ jáun² ca³ngáɨ³ dí² ñí¹con² tsú² la³ lá²:
—¿Ha³ jinh¹ ca³ñí¹hón²¹ náh² tsú²?
Hi³ jáun² tsá² tionh² hí³ ca³juáh³:
—Tɨ³², sá¹nɨ́² ña³² ñá²jɨe³.
35 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, Jesús ca³sunh³ jmáɨ².
36 Hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² ca³juáh³ tsá²
hí¹tsá²táunh¹ hí³ la³ lá²:
—Jɨe³ né³, ¡cónh³ bíh¹ tiá² jmɨ́¹ la³ hnio³
dí² hla¹ Lá¹!
37 Ma³ jan² tsá² hí³ ca³juáh³ siáh³:
—Já² tsá² nɨ́² yáh³ ca³jmú³ hi³ ca³jnia³
mɨ́¹ñí¹ tsá² jmɨ́¹ ten³ hí³, ¿tiá¹ hi³ jmɨ́¹ la³ lɨ́¹³
jmu³ tsú² ca³lá² quioh²¹ hla¹ Lá¹, hi³ jáun²
tiá² jmɨ́¹ jún³?

Jmɨ́¹ ca³jenh¹³ hla¹ Lá¹

38 Jmɨ́¹jáun² ca³hi³ siáh³ cúh² tsɨ́³ Jesús,
hi³ jáun² ca³ja³janh³² ho³ tá²hón³². Tá²hón³²
jáun² dá² jmɨ́¹ lɨ́³ cáun² tá²hláu² bíh¹, hi³
jáun² jmɨ́¹ dí¹jnáɨ²³ cá² máɨ³ quɨ́n¹ ñí¹ lɨ́³ ho³.
39 Jáun² Jesús ca³juáh³ siáh³ la³ lá²:
—Quin³² náh² quɨ́n¹ nɨ́².
Jmɨ́¹jáun² ca³juáh³ mɨ́¹ Marta raɨnh²¹ hla¹
la³ lá²:
—Tɨ³², já² má²hlah³ bíh¹ má²ja³², quí¹
má²quiún³ jmáɨ¹ máh³ jun³ tsú².
40 Tɨ³la³ Jesús né³ ca³juáh³ la³ lá²:
—¿Tiá¹ má²lɨ́²juáh³² jná¹³ dúh¹, hi³
nɨ́¹juáh³ táunh²³ hnú² ta²¹, lɨ́¹³ bíh¹ jɨeh²¹ nú²
pí³ quioh²¹ Dió³²?
41 Hi³ jáun² jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun², ca³quin³ bíh¹
tsú² quɨ́n¹ jáun². Jmɨ́¹jáun² ca³ziauh³ Jesús
ñí¹ tɨ³ chi³cuú², hi³ ca³juáh³:
—Tia²¹, tiá¹hmah¹ hnú² quí¹hliá²
má²lɨ́²niéih² hnú² jáɨ¹³ quion²¹ jná¹³.
42 Ño¹ bíh¹ jná¹³ hi³ cun³ tiú²nio² bíh¹
naɨh³² hnú² jë² jná¹³, tɨ³la³ dí¹juanh³² jná¹³
la³ lá² cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ tsá² tionh² lá² bíh¹,
hi³ jáun² lɨ́¹³ tónh³² tsú² ta²¹ hi³ hnú² bíh¹
ca³ze² jná¹³.

43 Hi³ jáun² jmɨ́¹ má²lɨ́²juáh³ tsú² la³ nɨ́² né³, ca³hléh³ tiá³, hi³ ca³juáh³:
—¡Náu² Lá¹, cua³han² ñí¹ nɨ́²!
44 Hi³ jáun² tsá² jmɨ́¹ má²jún¹ hí³ né³, cua³han³ bíh¹ ta³ ná¹tsáɨh³ hmɨh³² cuá² ta³, hi³ jáun² ñí¹ tsú² jmɨ́¹ tsáɨh³ siáh³ cáun² hmɨh³². Jáun² ca³záɨh³ Jesús tsá² tionh² hí³:
—Jen¹ tsú² hi³ jáun² cuɨ́¹ chánh¹³.

Tsá² cuá¹lɨ́n³ juo¹³ mí²tsáu² cueh³² tsáu² jáɨ¹³ hi³ ma³tson¹³ Jesús
(Mateo 26:1-5; Marcos 14:1-2; Lucas 22:1-2)

45 Jmɨ́¹jáun² juóun³² lɨ́n³² bíh¹ tsá² judíos tsá² jmɨ́¹ quionh³ hí³ Má²réɨ³ ca³tanh² ta²¹ Jesús jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ la³ cun³ hi³ má²lɨ́²jmú³ jáun² Jesús.
46 Tɨ³la³ ma³ jan² tsá² hí³ má¹ná¹, ñí¹con² tsá² *fariseos bíh¹ ja³taunh²¹, hi³ ca³ñí¹choh¹ dí² tsú² la³ cun³ hi³ má²lɨ́²jmú³ jáun² Jesús.
47 Jmɨ́¹jáun² ca³cuú² ca³ngɨh³² tsá² fariseos quionh³ tsá² ná¹lɨ́n³ mi³jmú³, la³ má²quionh³ tsá² ná¹ho² ta²¹, hi³ ca³juónh³ la³ lá²:
—¿He³ dá² lánh³ jmú¹³ dí² juáh¹³? Quí¹ jlánh¹ ma³ hliáun³ li²¹ hi³ lɨ́³ hua³jueh³² jmu² tsá²ñuh² hí³.
48 Nɨ́¹juáh³ cáun² lɨ́¹ neh²¹ la³ nɨ́² bíh¹ dí², jáun² la³jɨ́n³² bíh¹ tsáu² taunh¹³ ta²¹ quioh²¹ tsú², hi³ jáun² tsá²tan²¹ tsá² *romanos né³, ja³táunh¹ hi³ ja³tsunh¹ cuáh³² chín¹ quiú¹³ dí², hi³ ja³ma³quí² ma³tsau² tsú² siáh³ jɨ³lá² dí².
49 Tɨ³la³ jan² tsá² hí³, tsá² jmáɨ² Caifás, tsá² jmɨ́¹ lɨ́n³ mí²tsá² hɨ́en¹ jmáɨ¹ jáun² ca³juáh³ la³ lá²:
—Hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ ñíh¹ hnoh²,
50 hi³ sa³jun³ canh³² bí¹ náh² hua³hí¹³, hi³ tɨ³ quien² bíh¹ jún³ jan² tsáu² cha¹³ jɨ³lɨn² tsáu² la³ cónh³ bíh¹ hi³ hiá¹ tsau¹³ dí² jɨ³lá².
51 Tɨ³la³ Caifás má¹ná¹, tiá² ca³juáh³ yáh³ la³ nɨ́² cun³ñí¹ hi³ cháunh²³ chí¹ hnga²; la³ nɨ́² dá² ca³juáh³ tsú² quí¹ cun³ñí¹ hi³ hí³ jmɨ́¹ lɨ́n³ mí²tsá² hɨ́en¹ jmáɨ¹ jáun² bíh¹, hi³ jáun² bíh¹ ca³hléh³ tsú² jáɨ¹³ hi³ ca³cué³ jáun² Dió³² hñu³ tsɨ́³, hi³ Jesús bíh¹ ca³tɨn¹ jún³ cha¹³ la³jɨ́n³² tsá² judíos.
52 Hi³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² hí³ yáh³, quí¹ ja³bí¹ la³ jáun² lɨ́¹³ chan³ tsú² cu³lɨ²¹ jon² Dió³² bíh¹, tsá² lɨ́¹ má²tiú¹ má²hán¹ tɨ³ hlá² tɨ³ nɨ́² tá¹ cáun² hngá¹máh³.
53 Hi³ jáun² dá² la³ cun³ jmɨ́¹jáun² bíh¹ ca³ma³cú¹ ma³ren²¹ tsá² judíos tsá² ná¹ñí¹ jáɨ¹³ hi³ jngɨh³ Jesús.
54 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ tiú²uú² cáun² lɨ́¹ jmɨ́¹ ngɨ³² Jesús chú¹jan¹ ja¹ tsá² zian² hué¹³ Judea, hi³ jáun² cua³han³ bíh¹ dí² cú²jueh³² hué¹³ Judea, hi³ ngau³ tɨ³ ñí¹ má²janh² hué³² quiéin², já¹ juú² jmáɨ² Efraín. Ñí¹ jáun² bíh¹ ca³ta³cua¹³ tsú² quionh³ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con².
55 Pih²¹ jmáɨ¹ bíh¹ jéɨ³²í¹ jmɨ́¹ hniáuh²¹ hi³ tɨ²¹ *Jmɨ́¹hɨ́en¹ quioh²¹ tsá² judíos; hi³ jáun² né³, juóun³² lɨ́n³² tsá² zian² ca³la³ jɨ́³² juú² míh¹ juú² siún¹ ja³tú¹ já¹lɨn³ tɨ³ já¹ juú² Jerusalén hi³ ja³ma³tí³² la³ cun³ hi³ ná¹ngɨ²³, hi³ má²jɨn² tsú² jáun² ñeh² bíh¹ hi³ tɨ²¹ Jmɨ́¹hɨ́en¹.
56 Tá¹la³ jmáɨ¹ jáun² né³ ca³quí² ca³hnah² tsá² hí³ Jesús, hi³ jáun² tá¹la³ tiáunh¹ dí² hñu³ cuáh³² chín¹ né³, ngaɨh³² dí² tsá²ján² tsá²ján², hi³ juáh³ la³ lá²:
—¿He³ lánh³ lɨ́n²³ hnoh²? ¿Hí¹ já³² tsú² jmáɨ¹ juáh¹³?
57 Hi³ tsá² fariseos né³, la³ má²quionh³ tsá² ná¹lɨ́n³ mi³jmú³ jmɨ́¹ má²ca³jmú³ héɨh³² hi³ hniáuh³² chá³² lɨ³ua³ jan² tsáu² nɨ́¹juáh³ hin² má²ca³lɨ³ ñi³² ha³ jinh¹ cuá³ Jesús, hi³ jáun² tsa³quian³ dí² hi³ tson³.

12

Jan² tsá²mɨ³ sé²³ jmɨ́² má²ró³² ta³ Jesús
(Mateo 26:6-13; Marcos 14:3-9)

1 La³ñí¹ jñéɨ³ jmáɨ¹ hi³ tɨ²¹ *Jmɨ́¹hɨ́en¹, ngau³ Jesús tɨ³ já¹ juú² Betania, juú² co¹ Lá¹ tsá² má²ca³jmú³ dí² hí³ hi³ ca³jenh¹³.
2 Hi³ jáun² cun³ñí¹ hi³ ca³lɨ³hnió³ tsú² ma³quien² Jesús né³, jáun² ca³jmú³ tsú² cáun² má³² tɨ³ ca³niéɨ² hi³ ca³tɨn¹ tsú²; jáun² mɨ́¹ Marta jmɨ́¹ cuá¹ná²tsɨ́³ má³², hi³ Lá¹ né³ jmɨ́¹ cuá³ ñí¹ mesa cu³tsa³² quionh³ Jesús.
3 Jáun² tá¹la³ tionh² tsú² jáun² ñí¹ mesa né³, ca³can³ Má²réɨ³ cá² tsá¹ cuah²¹ no¹

má²ró³² hngó³², hi³ jmu² tsú² quionh³ há² má²ró³² hi³ téh²³ tsú² nardo, hi³ jlánh¹ bí¹ hmuh²¹, hi³ jáun² né³ ca³sé³ dí² ta³ Jesús. Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³ma³quiéin² dí² siáh³ ta³ tsú² cun³quionh³ jñú² chí¹, jáun² ca³la³ tá¹ cáun² ñéih³ bíh¹ ca³cónh³² jie³ jmɨ́² má²ró³² jáun².

4 Hi³ jáun² Judas jon² Sí¹mu²¹ tsá² zian² juú² Queriot, jan² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² Jesús, tsá² tsa³jɨenh³ hí³ Jesús, ca³juáh³ la³ lá²:

5 —¿He³ láɨh³² sa³ tiá² ca³hnáɨ³ tsú² jmɨ́² má²ró³² nɨ́²? Quí¹ cun³ hnɨ³² nio² hñá³láu³ héih³² quɨe³ *cú¹tiáu² jmɨ́¹ lɨ́¹³ láɨh¹³ tsú² quioh²¹ hi³ nɨ², hi³ jáun² quɨe³ jáun² jmɨ́¹ lɨ́¹³ cuéh³² tsú² tsá² tia³mii².

6 Tɨ³la³ jun³juáh¹³ ca³juáh³ Judas la³ nɨ́² quí¹hliá² juo²³ jéinh³² tsá² tia³mii² yáh³, ca³juáh³ tsú² la³ nɨ́² quí¹ cun³ñí¹ hi³ hí³ jmɨ́¹ lɨ́n³ jan² háɨn² bíh¹; quí¹ hí³ bíh¹ jmɨ́¹ nio² jo³cuo² tuh³² tioh³ quɨe³ quioh²¹ quionh³ tsá² quionh³, hi³ jáun² jmɨ́¹ han² bíh¹ dí² la³ cun³ hi³ hí²³ hñu³ tuh³² jáun².

7 Jáun² Jesús ca³juáh³ la³ lá²:

—Ha³ lɨ́² lɨ́¹ jmú² hnú² liúnh¹ ñí¹con² tsú², quí¹ tsá²mɨ³ nɨ́² dá² má²ca³hmá³ hi³ nɨ́² hi³ ca³tɨ²¹ jmáɨ¹ hi³ tsa³haun³ jná¹³ bíh¹.

8 Quí¹ la³jɨ́³² jmáɨ¹ bíh¹ zian² tsá² tia³mii² ja¹ quián¹³ hnoh², tɨ³la³ jná¹³ né³, jun³juáh¹³ jmáɨ¹ ca³la³ jɨ́³² yáh³ cuon¹ jná¹³ ja¹ quián¹³ hnoh².

Hnió³ tsú² jngɨh³ Lá¹

9 Jáun² né³, juóun³² lɨ́n³² tsá² *judíos ca³lɨ³ ñi³² hi³ Jesús má²cuá³ já¹ juú² Betania, hi³ jáun² ja³taunh²¹ dí² ñí¹ jáun², tɨ³la³ jun³juáh¹³ hi³ tsa³jɨen³ jmáh³la³ Jesús yáh³ tsú², quí¹ hi³ ta³ tsa³jɨen³ siáh³ Lá¹ bíh¹ tsú², tsá² ca³jmú³ Jesús hi³ ca³jenh¹³ ja¹ hla¹.

10 Hi³ jáun² tsá² ná¹lɨ́n³ mi³jmú³ ca³jmú³ cá²hon³ hi³ jngɨh³ uá²jaɨ³² Lá¹,

11 quí¹ cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ hí³ bíh¹ juóun³² lɨ́n³² tsá² judíos jmɨ́¹ má²ná¹tiánh²³ tɨ³ có³² ñí¹con² dí², hi³ má²tanh² ta²¹ Jesús.

Jesús má²hí³ já¹ juú² Jerusalén (Mateo 21:1-11; Marcos 11:1-11; Lucas 19:28-40)

12 Juóun³² lɨ́n³² bíh¹ tsáu² jmɨ́¹ má²tiáunh¹ Jmɨ́¹hɨen¹ já¹ juú² Jerusalén; hi³ jmɨ́¹ cá¹jniá²¹ jáun² né³, ca³lɨ³ ñi³² tsú² hi³ hí¹tsau³² Jesús já¹ juú² jáun².

13 Hi³ jáun² ca³quieh³ tsá² hí³ mu²¹ hmá² zún³, jáun² ca³huén² hi³ ca³ñí¹hen¹³ Jesús ca³la³ hi³ tɨ́² hi³ hóh³², hi³ juáh³ la³ lá²:

—¡Hénh³ ma³ chun¹ Dió³²! ¡Cuɨ́¹ lɨ³quien² bíh¹ Tsá² cuá¹ja³² cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Dió³² Juo¹³ dí²! ¡Hénh³ ma³ chun¹ Re²¹ Juo¹³ tsá² *Israel!

14 Jesús ca³chanh²¹ jan² lo¹ búh¹ míh¹ hi³ ca³ñi³tsɨn¹, hi³ jáun² ca³lɨ³tí³ la³ cun³ hi³ jmɨ́¹ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí²:

15 Hnoh² tsá² zian² náh² tɨ³ ñí¹ zeh¹ máh³ Sión,
ha³ lɨ́² juenh³;
sá¹nɨ́² jɨeh³ hi³ Re²¹ Juóuh³² hnoh² cuá¹ja³² ñí¹con² hnoh² hi³ cuá¹tsɨn¹ jan² lo¹ búh¹ míh¹.

16 Tiá² jmɨ́¹ ngɨ²³ yáh³ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú² jmɨ́¹ lɨ²¹ la³jɨ́³² hi³ jáun²; tɨ³la³ la³ tɨ³ jmɨ́¹ má²ca³lɨ³quien² máh³ Jesús tsau³ tsɨ́³ tsú² hi³ la³jɨ́³² hi³ lɨ³ jáun² jmɨ́¹ má²rá¹juáh³ bíh¹ ñí¹ Sí² hi³ ca³tɨn¹ tsú², hi³ jáun² bíh¹ la³ lɨ³ la³ jáun².

17 Jáun² né³, jmɨ́¹ zian² juóun³² lɨ́n³² tsá² ca³jɨ́e³ jmɨ́¹ ca³teh³ Jesús hla¹ Lá¹ hi³ cua³han² hñu³ tá²hón³², hi³ ca³jmú³ dí² hi³ ca³jenh¹³ tsú². Tsá² hí³ né³, jlánh¹ ca³qui³ ca³chá³ la³ cun³ hi³ ca³jɨ́e³ jáun²,

18 cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ ca³quí² ca³huén² tsáu² hi³ já¹hen³ Jesús, quí¹hliá² ca³lɨ³ ñi³² tsú² ca³tɨ²¹ li²¹ hi³ lɨ́³ hua³jueh³² hi³ ca³jmú³ dí² jáun².

19 Hi³ jáun² tsá² *fariseos ca³juónh³ la³ lá² ja¹ hmóu³²:

—Jɨe³ né³, hí¹ cáun² tiá² hi³ la³ lɨ́¹³ jmú¹³ yáh³ dí². Jɨeh³ dúh¹, la³jɨ́n³² tsáu² bíh¹ má²tsá²tú¹ tsá²lɨn³ cu³hna²¹ tsú².

Ma³ jan² tsá² hleh³² jú¹jma² griego hnah² Jesús

20 Ja¹ tsá² ca³cha³táunh¹ já¹ juú² Jerusalén hi³ ma³tsu³ ma³jónh³² Dió³² tá¹la³ jmáɨ¹, jmɨ́¹ ná¹tson¹ ma³ jan² tsá² hleh³² jú¹jma² *griego.

21 Tsá² hí³ né³ ja³taunh²¹ ñí¹con² Pí²liéi¹
tsá² zian² juú² Betsaida hɨ́n¹³ tɨ³ Galilea, hi³
ca³záɨh³ dí² la³ lá²:
—Tɨ³², jmɨ́¹ hnáu² jnoh¹ neh²¹ tiá³ Jesús.
22 Hi³ jáun² Pí²liéi¹ né³ ngau³ hi³
ca³ñí¹zeh¹ Tre²¹, hi³ jáun² tá¹ gon³ dí²
ja³taunh²¹ hi³ ca³ñí¹choh¹ dí² siáh³ Jesús
jáɨ¹³ jáun².
23 Jáun² Jesús né³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Má²cá²chó³² bíh¹ jmáɨ¹ hi³ lɨ́¹³ lɨ³ quien²
jná¹³ Jon² tsá²mɨ³cuóun².
24 Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ nɨ́¹juáh³
tiá² la³ jñí³² yáh³ tsú² cá² máɨ³ mɨ³ cuú², hi³
jáun² la³ má²lɨ́³ jáun² bíh¹ cá² máɨ³ tán¹; tɨ³la³
nɨ́¹juáh³ hi³ hin³ tsú² cá² máɨ³ né³, jáun²
hliáun³ lɨ́n³² bíh¹ hi³ ló³².
25 Jáun² né³, nɨ́¹juáh³ tsá² hnió³ lɨ³ zian²
ué³ ñí¹ hué²¹ lá², tsá² la³ hí³ tɨ³ tsa³hín³ bíh¹;
tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tsá² jmu² hi³ tiá² lin¹ quien²
hi³ zian² ñí¹ hué²¹ lá² né³, tsá² la³ hí³ bíh¹
tɨ³ lɨ́¹³ zian² la³ cun³ jmɨ́¹hi³nio².
26 Lɨ³ua³ jan² tsá² hnió³ ma³cáu³² jná¹³,
cuɨ́¹ já² tsú² cu³hna³² jná¹³; hi³ jáun² nɨ́¹juáh³
ñí¹ ñih²¹ jná¹³ né³, ja³bí¹ ñí¹ jáun² uá²jaɨ³²
tsa³cuá² siáh³ tsá² má²cáu³² jná¹³. Hi³ lɨ³ua³
jan² tsá² má²cáu³² jná¹³ né³, Ñuh³² jná¹³
ma³quien² tsá² la³ hí³.
27 ”Tɨ³la³ ta³né³² né³, jlánh¹ hliáun³ ñéih³
má²hu²¹ tsɨn³² jná¹³. ¿He³ yáh³ juah²¹ jná¹³
ta³né³²? ¿Hí¹ juah²¹ jná¹³: “Tia²¹, liau¹ jná¹³
ca³tɨ²¹ jmáɨ¹ hi³ má²tón³² jáun²”? Tɨ³la³, já²
hú¹tá¹ hi³ ca³tɨ²¹ hi³ nɨ́² yáh³ ja³ jná¹³.
28 Tia²¹, ¡ma³quien¹³ hnú² hi³ jmáɨ² nú²!
Jmɨ́¹jáun² ca³náɨ³² tsú² cáun² mah¹
hñu³mɨ³cuú², hi³ ñí¹juah²¹ la³ lá²:
—Má²ca³ma³quien¹³ bíh¹ jná¹³, hi³ jáun²
má¹quien¹³ bíh¹ jná¹³ siáh³ cónh³í¹ cu³
jéin³².
29 Hi³ jáun² tsá² jmɨ́¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun²
né³ ca³náɨ³², hi³ jáun² jmɨ́¹ ná¹juáh²³ hi³
miíh³² bíh¹ má²lɨ́²jmú³, tɨ³la³ ma³ jan² né³
jmɨ́¹ ná¹juáh²³ la³ lá²:
—Jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² má²lɨ́²hléh³²
ñí¹con² tsú².
30 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, Jesús ca³záɨh³ tsá² hí³
la³ lá²:
—La³ñí¹ la³ján³ hi³ ca³tɨn¹ hnoh² bíh¹
mah¹ hi³ má²lɨ́²hléh³² nɨ́², jun³juáh¹³ hi³
ca³tɨn¹ jná¹³ yáh³.
31 Ta³né³² bíh¹ má²cá²chó³² jmáɨ¹ hi³
tá¹tsɨn¹ héih³² tsá² zian² hngá¹máh³ lá²,
hi³ ta³né³² bí¹ siáh³ má²cá²chó³² jmáɨ¹ hi³
cua³haɨn³² tɨ³ cheih³² tsá² cuá¹jmu² quien²
ñí¹con² tsá² zian² hngá¹máh³ lá².
32 Hi³ jáun² nɨ́¹ má¹ca³ziau³ tsú² jná¹³
chi³cuú² né³, má¹jáun² con²¹ jná¹³ ca³la³
jɨ́n³² tsáu² ñí¹con² ná¹ huen².
33 Cun³quionh³ hi³ ca³juáh³ jáun² la³ nɨ́²
bíh¹ tsú², ca³lɨ³ lin¹ he³ lánh³ rón³² jún³.
34 Hi³ jáun² tsá² tionh² hí³ né³ ca³juáh³ la³
lá²:
—Cun³quionh³ jáɨ¹³ hi³ rá¹tioh³ ñí¹ Sí²
liei²¹ quiú¹³ jnoh¹ má²ca³lɨ³ né¹ hi³ Tsá²
lɨ́n³ Cristo lɨ³ zian² cun³ jmɨ́¹hi³nio² bíh¹.
¿Ha³ bí¹ lánh³ rón³² juánh³ hnú² hi³
Jon² tsá²mɨ³cuóun² ca³tɨ²¹ zón³² chi³cuú²?
¿Hin² dá² tsánh² tsá² hí³ hi³ lɨ́n³ Jon²
tsá²mɨ³cuóun²?
35 Jáun² né³, Jesús ca³záɨh³ siáh³ tsá² hí³
la³ lá²:
—Lɨ³ zia³² bíh¹ joh¹ ja¹ quián¹³ hnoh²,
tɨ³la³ cú¹pih²¹ jmáɨ¹ bíh¹ jéi³²í¹ má¹ná¹. Hi³
jáun² né³, ñi³táunh¹ náh² ñí¹ tie³ joh¹ tá¹la³
zia³² joh¹ ja¹ quián¹³ náh², quí¹ nɨ́² lɨ́¹
ca³jauh¹ náh² já¹niéi²; quí¹ nɨ́¹juáh³ jan² tsá²
cuá¹ngɨ³² já¹niéi², ha³ tiá² ñi³² yáh³ tsú² ha³
jinh¹ cuá¹tsau³².
36 Chá¹ náh² cáun² honh² ñí¹con² joh¹
jáun² tá¹la³ tie³ ja¹ quián¹³ náh², hi³ jáun² lɨ́¹³
lɨ́n³ náh² tsá² zia³² joh¹ ñí¹con².
Jmɨ́¹ má²lɨ́²juáh³ Jesús la³ nɨ́² né³, ngau³
hi³ ca³ñí¹hinh² ñí¹con² tsá² hí³.

He³ láɨh³² tiá² ñí¹tanh² tsá² judíos ta²¹ Jesús

37 Hi³ jáun² né³, uá¹jinh¹ hliáun³ bíh¹
li²¹ hi³ lɨ́³ hua³jueh³² má²ca³jmú³ Jesús ñí¹
hó²¹ñí¹ tsá² hí³, tɨ³la³ cun³ jáun² bíh¹ tiá²
jmɨ́¹ tanh² dí² ta²¹;
38 quí¹ la³ jáun² ca³lɨ³tí³ la³ cun³ hi³
ca³juáh³ jáun² hla¹ Isaías tsá² jmɨ́¹ lɨ́n³ hí³
*tɨ³² jë¹ Dió³², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

Hnú^{2} Juóu^{32} jná^{13}, ¿hin^{2} dá^{2} tsánh^{2}
má^{2}ca^{3}taunh^{3} ta^{21} jáɨ^{13} hi^{3} hléh^{1}
jnoh^{1}?
¿Hin^{2} dá^{2} ñí^{1}con^{2} ca^{3}ma^{3}jnia^{13} hnú^{2} pí^{3}
quián^{13}?

39 La^{3} nɨ́^{2} bíh^{1} lɨ́^{3}, hi^{3} jáun^{2} tiá^{2} jmɨ́^{1} lɨ́^{23}
yáh^{3} hi^{3} tónh^{32} tsú^{2} ta^{21}. Quí^{1} ja^{3}bí^{1} la^{3} lá^{2}
siáh^{3} ca^{3}juáh^{3} hla^{1} Isaías hí^{3}:
40 Dió^{32} cu^{3}tsa^{32} má^{2}ca^{3}jmú^{3} hi^{3} ná^{1}ten^{3} tsá^{2}
nɨ́^{2},
hi^{3} jáun^{2} tiá^{2} lɨ́^{13} jɨ́e^{3};
jɨ^{3} hi^{3} cu^{3}tsa^{32} má^{2}ca^{3}jmú^{3} dí^{2} siáh^{3} huáh^{2}
chí^{1} tsú^{2},
hi^{3} jáun^{2} tiá^{2} ngɨ^{13};
quí^{1} sá^{1}jmɨ́^{1} hi^{3} tɨ^{3} jéinh^{32} tsú^{2} jmɨ́^{1} tsɨ́^{3},
hi^{3} jáun^{2} jná^{13} jmɨ́^{1} lɨ́^{13} jmah^{21} tsú^{2}.
41 La^{3} nɨ́^{2} ca^{3}juáh^{3} Isaías quí^{1}hliá^{2} jmɨ́^{1}
má^{2}ca^{3}jɨ́e^{3} bíh^{1} tsú^{2} hi^{3} Jesús bíh^{1} jan^{2} Tsá^{2}
quien^{2} lɨ́n^{32}, hi^{3} jáun^{2} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} hí^{3} bíh^{1} hi^{3}
ca^{3}hléh^{3} tsú^{2} jáun^{2}.
42 Tɨ^{3}la^{3} uá^{1} jáun^{2} la^{3} jáun^{2} né^{3}, cun^{3} jáun^{2}
juóun^{32} bíh^{1} tsá^{2} ná^{1}ñí^{1} ca^{3}tanh^{2} ta^{21} Jesús;
jɨ́^{32}la^{3} cáun^{2} tiá^{2} jmɨ́^{1} má^{2}li^{21} tsú^{2} ñí^{1}con^{2}
tsáu^{2} bíh^{1}, quí^{1} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} jmɨ́^{1} juénh^{2} tsú^{2}
tsá^{2} fariseos, quí^{1} nɨ́^{2} lɨ́^{1} ca^{3}hue^{3} tsú^{2} hñu^{3}
cuáh^{32} quioh^{21}.
43 Quí^{1} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} tɨ^{3} jlánh^{1} bíh^{1} jmɨ́^{1}
hniá^{1} tsú^{2} hi^{3} tsáu^{2} juáh^{3} hi^{3} hí^{3} dí^{2} chun^{1},
cha^{3} jmɨ́^{1} jmu^{3} dí^{2} hniá^{1} hi^{3} Dió^{32} juáh^{3} hi^{3}
chun^{1} dí^{2}.

Cun^{3}quionh^{3} jáɨ^{13} quioh^{21} Jesús bíh^{1} tá^{1}tsɨ^{21} héih^{32} ñí^{1}con^{2} tsáu^{2}

44 Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, Jesús ca^{3}hléh^{3} siáh^{3}
cónh^{3}í^{1} cu^{3} jéin^{32} tiá^{3}, hi^{3} ca^{3}juáh^{3}:
—Lɨ^{3}ua^{3} jan^{2} tsá^{2} taunh^{2} ta^{21} jná^{13},
jun^{3}juáh^{13} taunh^{2} ta^{21} jmáh^{3}la^{3} jná^{13} yáh^{3}
tsú^{2}, tɨ^{3}la^{3} tanh^{2} tsú^{2} ta^{21} la^{3} jɨ^{3} Ñuh^{32} jná^{13}
Tsá^{2} ca^{3}ze^{3} bíh^{1}.
45 Hi^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} tsá^{2} má^{2}cuóu^{32} jná^{13} siáh^{3},
ja^{3}bí^{1} má^{2}cuóun^{32} tsú^{2} siáh^{3} Tsá^{2} ca^{3}ze^{3}
jná^{13}.
46 Jná^{13} bíh^{1} má^{2}cuán^{2} ná^{1} ja^{1} quioh^{21}
tsá^{2} zian^{2} ñí^{1} hué^{21} lá^{2}, hi^{3} lɨ́n^{3} ná^{1} joh^{1}
ñí^{1}con^{2} tsú^{2}, hi^{3} jáun^{2} tiá^{2} já^{1}niéi^{2} tá^{1}tonh^{1}
yáh^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} tsá^{2} taunh^{2} ta^{21} jná^{13}.
47 Tɨ^{3}la^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} tsá^{2} náɨ^{32} jáɨ^{13} quion^{21}
jná^{13}, hi^{3} tiá^{2} ta^{21} taunh^{32} má^{1}lɨ^{32} jáun^{2},
jun^{3}juáh^{13} jná^{13} yáh^{3} tsá^{2} rá^{1}tsɨn^{32} tsú^{2}
héih^{32}; quí^{1} jun^{3}juáh^{13} ja^{3} jná^{13} hi^{3} tɨ^{3}
ja^{3}ra^{3}tsɨn^{32} ná^{1} tsáu^{2} héih^{32} yáh^{3}, tɨ^{3}la^{3} jná^{13}
dá^{2} ja^{3} hi^{3} ja^{3}lion^{1} bíh^{1} tsá^{2} zian^{2} hngá^{1}máh^{3}
lá^{2}.
48 Zia^{32} bíh^{1} he^{3} cun^{3}quionh^{3} tá^{1}tsɨn^{1} tsú^{2}
héih^{32} nɨ́^{1}juáh^{3} tsá^{2} tiá^{2} quiú^{2} tiá^{2} jéi^{23} jná^{13},
hi^{3} sa^{3}jun^{3} jéih^{32} tsú^{2} siáh^{3} jáɨ^{13} quion^{21}
jná^{13}: Cun^{3}quionh^{3} jáɨ^{13} hi^{3} má^{2}ca^{3}hléh^{3}
jáun^{2} bíh^{1} jná^{13} tá^{1}tsɨn^{1} tsú^{2} héih^{32} tɨ^{3} ñí^{1}
táuh^{3} jmáɨ^{1}.
49 Quí^{1} jun^{3}juáh^{13} hléh^{23} jná^{13} jáɨ^{13} hi^{3} lɨ́^{1}
chin^{32} chin^{32} huen^{2} yáh^{3}, quí^{1} tɨ^{3}la^{3} hnga^{2}
Ñuh^{32} jná^{13} Tsá^{2} ca^{3}ze^{3} bíh^{1} jmu^{2} héih^{32}
nɨ́^{1}juáh^{3} he^{3} hléh^{13} jná^{13} ho^{3} he^{3} hɨ́e^{13} jná^{13}
hnoh^{2}.
50 Hi^{3} ño^{1} ná^{1} siáh^{3} hi^{3} héih^{32} quioh^{21}
Ñuh^{32} bíh^{1} jná^{13} jmu^{2} hi^{3} lɨ́^{13} zian^{2} tsú^{2} la^{3}
cun^{3} jmɨ́^{1}hi^{3}nio^{2}; hi^{3} jáun^{2} bíh^{1} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3}
hléh^{23} jná^{13} lɨ́^{3} tán^{1} la^{3} cun^{3} rón^{32} hi^{3} ca^{3}záɨ^{3}
jná^{13} Ñuh^{32}.

13

Jesús ráɨn^{32} ta^{3} tsá^{2} quian^{3}tun^{3} joh^{1}

1 Jáun^{2} né^{3}, ta^{3} ñeh^{2} bíh^{1} hi^{3} tɨ^{21}
*Jmɨ́^{1}hɨ́en^{1}, jmɨ́^{1} má^{2}ñi^{32} bíh^{1} Jesús hi^{3}
má^{2}cá^{2}chó^{32} bíh^{1} jmáɨ^{1} hi^{3} cua^{3}han^{2} dí^{2} ñí^{1}
hué^{21} lá^{2}, hi^{3} tsánh^{32} dí^{2} ñí^{1} cuá^{3} Jméi^{2}. Hi^{3}
jáun^{2} ca^{3}ma^{3}hnio^{3} dí^{2} tsá^{2} joh^{1} tionh^{2} ñí^{1}
hué^{21} lá^{2} la^{3} má^{2}hnio^{3} jáun^{2} dí^{2} ca^{3}la^{3} ñí^{1}
cá^{1}táuh^{3} jmáɨ^{1}.
2 Tá^{1}la^{3} jmɨ́^{1} ná^{1}jmu^{2} tsú^{2} jáun^{2} má^{32} bíh^{1},
hi^{3} tsá^{2} hláɨnh^{1} hñu^{3} tsɨ́^{3} Judas jon^{2} Sí^{1}mu^{21},
tsá^{2} ja^{3} hí^{3} tɨ^{3} juú^{2} Queriot, hi^{3} jáun^{2} hí^{3} né^{3}
ca^{3}lɨ́n^{13} hi^{3} jɨenh^{3} dí^{2} Jesús.
3 Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, Jesús cun^{3} jmɨ́^{1} má^{2}ñi^{32}
bíh^{1} hi^{3} Jméi^{2} dí^{2} má^{2}ca^{3}chá^{3} ca^{3}la^{3} jɨ́^{32}
jo^{3}cuo^{2} hí^{3} dí^{2}, hi^{3} ñi^{32} tsú^{2} siáh^{3} hi^{3} ñí^{1}con^{2}
Dió^{32} bíh^{1} ja^{3}, hi^{3} jáun^{2} ñí^{1}con^{2} Dió^{32} bíh^{1}
má^{2}tsánh^{32} dí^{2} siáh^{3}.
4 Jáun^{2} ca^{3}náu^{2} dí^{2} ñí^{1} jmɨ́^{1} cuá^{1}jmu^{2}
má^{32}, hi^{3} ca^{3}chí^{2} hmɨh^{32} tsɨ^{32} coh^{3}, hi^{3} jáun^{2}
ca^{3}can^{3} cáun^{2} hmɨh^{32} teh^{1} hi^{3} ca^{3}hñéih^{3}
hñeh^{2}.

5 Jmí¹jáun² né³ ca³táh³ dí² jmáɨ² cáun² hú³,
hi³ jáun² ca³ráɨn³² dí² ta³ tsá² quian³tun³ hí³
joh¹, hi³ jáun² ca³ma³quiéin² dí² siáh³ ta³ tsú²
cun³quionh³ hmɨh³² teh¹ hi³ má²hñéih¹ dí²
jáun².
6 Tɨ³la³ jmí¹ ca³tɨ³ ñí¹ ren³ dí² ta³ Sí¹mu²¹
Pé¹ né³, Pé¹ hí³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Tɨ³², ¿he³ ca³tɨ²¹ sa³ hnú² máh³ ráɨnh¹³
tán² jná¹³?
7 Jáun² Jesús né³ ca³ngáɨ³, hi³ ca³juáh³ la³
lá²:
—Ta³né³² ha³ tiá² ngɨ²³ yáh³ hnú² la³ cun³
hi³ cuá¹jmu² jná¹³ lá², tɨ³la³ ngɨ¹³ bíh¹ nú² ní¹
má¹jáun².
8 Tɨ³la³ Pé¹ né³ ca³juáh³ siáh³:
—¡Cun³ tiá² tón³² jmáɨ¹ cué¹³ bíh¹ jná¹³
jáɨ¹³ hi³ hnú² ráɨnh¹³ tán² jná¹³!
Jáun² ca³juáh³ siáh³ Jesús:
—Ní¹juáh³ tiá² la³ ren¹ jná¹³ tanh¹ hnú²,
hi³ jáun² tiú²uú² lɨ́n³ yáh³ hnú² tsá² joh²
jná¹³.
9 Jmí¹jáun² né³ ca³juáh³ cú²jueh³² Sí¹mu²¹
Pé¹ la³ lá²:
—Hi³ jáun² ní¹juáh³ la³ ní² né³ Tɨ³², jun³juáh¹³ hnó³² jná¹³ hi³ ráɨnh¹³ hnú²
jmáh³la³ tán² yáh³ jná¹³, tɨ³la³ jná¹³ hnó³²
hi³ ráɨnh¹³ nú² siáh³ la³ jɨ³ uón³² bíh¹ jná¹³
jɨ³ la³ jɨ³ chin³² jná¹³ ní² siáh³.
10 Tɨ³la³ Jesús né³, ca³juáh³ la³ lá²:
—Ní¹juáh³ tsá² cun³ lí²liáuh³, tiú²uú² lin¹
hniáuh³² yáh³ lóh³² tsú² siáh³ cónh³, quí¹
má²jɨn² bíh¹ tsú², jáun² jí³²la³ ta³ bí¹ tsú²
jéi³²í¹ hniáuh³² quí³². Quí¹ tsá² má²ná¹jɨn²
bíh¹ hnoh², uá¹jinh¹ tiá² la³jɨ́n³² náh².
11 Ca³juáh³ tsú² la³ ní² hi³ tiá² la³jɨ́n³² tsá²
hí³ má²ná¹jɨn² yáh³, quí¹hliá² jmí¹ má²ñi³²
bíh¹ tsú² hi³ hin² tsánh² tsa³jɨenh³.
12 Jmí¹ má²lí²ráɨn³² jáun² Jesús ta³ tsú²
né³, ca³quɨh³ siáh³ ha¹ hi³ ca³cuá³ siáh³ ñí¹
mesa, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—¿Má¹ca³ngɨ¹³ hnoh² he³ hnió³ juáh³ la³
cun³ hi³ má²lí²jmú³² jná¹³ ní²?
13 Sá¹ní² jɨe³, hnoh² dá² teh³² náh² jná¹³
Tɨ³² jɨ³ hi³ juáh³ náh² siáh³ hi³ Juóuh³² náh²
jná¹³; re² bíh¹ la³ cun³ hi³ juáh³ hnoh², quí¹
tson² bíh¹ lɨ́n³ jná¹³ la³ jáun².
14 Jáun² né³, ní¹juáh³ jná¹³ má²lí²ráɨn³²
ná¹ tanh¹ hnoh², Tsá² lɨ́n³ ná¹ Tɨ³² jɨ³ hi³ lɨ́n³
ná¹ siáh³ Juóuh³² náh², jáun² ja³bí¹ hnoh²
uá²jaɨ³² hniáuh³² ráɨnh¹³ náh² ta³ tsá²ján²
tsá²ján².
15 Quí¹ jná¹³ má²lí²có³² cáun² nóh³², hi³
jáun² hnoh² lí¹³ jmúh¹³ la³jmí¹ má²lí²jmú³²
ní² jná¹³.
16 Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ hí¹ jan²
yáh³ tsá² lɨ́n³ quian²¹ tiá² tɨ³ jlánh¹ bí¹
quien² la³ cónh³ bíh¹ juo¹³, hi³ sa³jun³ hí¹
jan² yáh³ tsá² zéin¹ tiá² tɨ³ jlánh¹ bí¹ quien²
la³ cónh³ bíh¹ tsá² lí²ze³ tsú².
17 Jáun² né³, jlánh¹ jmí¹ ren² hnoh²
ní¹juáh³ hi³ má²ca³ngɨ¹³ náh² jáɨ¹³ ní², jɨ³ hi³
má¹zián¹³ náh² siáh³ la³ ní².
18 ”Jun³juáh¹³ cuá¹hléh²³ jná¹³ jáɨ¹³ lá² hi³
ca³tɨn¹ la³jɨ́n³² yáh³ hnoh²; quí¹ ño¹ bíh¹
jná¹³ hin² tsánh² ca³quiánh³² ná¹. Quí¹
cun³ ca³tɨ²¹ lɨ³tí³ bíh¹ la³ cun³ hi³ rá¹juáh³
jáun² ñí¹ Sí², ñí¹ juáh³ jáun² la³ lá²: “Tsá²
cáun² uon² jmí¹ cuh³² quiúnh¹ bíh¹ jná¹³
má²ca³ziáuh³² ta³”.
19 Juah³² jná¹³ jáɨ¹³ lá² ta³ ñeh³, hi³
jáun² ní¹ má¹cá²chó³² jmáɨ¹ hi³ lɨ³tí³, jáun²
má¹jáun² má²táunh¹³ náh² ta²¹ hi³ jná¹³ bíh¹
la³².
20 Jú¹ tson² cu³tí³ bíh¹ la³² juah³² jná¹³,
hi³ ní¹juáh³ tsá² hen² lɨ³ua³ jan² tsá² zein³²
jná¹³, hi³ he² jná¹³ bíh¹ tsú² jaun³²; hi³ jáun²
ní¹juáh³ tsá² he² jná¹³ né³, hen² tsú² la³ jɨ³
Tsá² ca³ze³ bíh¹ jná¹³.

Jesús jmu² lin¹ hi³ Judas jmu³ hian² tsí³ ñí¹con² dí²
(Mateo 26:20-25; Marcos 14:17-21; Lucas 22:21-23)

21 Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² Jesús jáɨ¹³ ní²
né³, ca³háuh³² tsí³, hi³ jáun² ca³nia³ bíh¹ dí²
cú²jueh³² jáɨ¹³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Jú¹ tson² cu³tí³ bíh¹ juo³ jná¹³ hnoh²,
hi³ ja¹ quián¹³ náh² ní² zian² jan² tsá² né³bí¹
jɨenh³ jná¹³.
22 Jmí¹ má²lí²juáh³ tsú² jáun² la³ ní² né³,
cáun² lí¹ ca³jɨ́en³ tsá²ján² tsá²ján² bíh¹ tsú²,
quí¹ tiá² jmí¹ ñi³² yáh³ tsú² hi³ hin² dá²
hɨen² Jesús.

23 Jáun² né³, jan² tsá² quian³tun³ hí³,
tsá² jmɨ́¹ hnio³ lɨ́n³² Jesús jmɨ́¹ cuá¹tón²¹
cu³héin¹ hi³ jmɨ́¹ cuá¹jmu² má³²,
24 hi³ jáun² Sí¹mu²¹ Pé¹ ca³hméih³² ñí¹ tsá²
hí³, hi³ hnió³ dí² liéinh³²; hi³ jáun² ca³záɨh³
dí²:
—Ngáɨh³ tiá³ tsú² neh²¹ hin² tsánh² hɨen²
tsú².
25 Jáun² tsá² hí³ né³ ca³hanh³ tá²cuá¹ Jesús,
hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—¿Hin² dá² tsánh² tsá² hí³ né³ Tɨ³²?
26 Jáun² Jesús né³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Cuɨ́¹ má¹jlɨh²¹ ná³ cá² cuonh¹ pih²¹ *hí³
cuú²miih²¹, hi³ jáun² nɨ́¹juáh³ hin² tsánh²
hiauh³, jáun² tsá² hí³ bíh¹.
Ca³ma³jlɨh²¹ bíh¹ tsú² cá² cuonh¹ hí³,
jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³ Judas jon² Sí¹mu²¹ bíh¹
ca³cuéh³ dí², tsá² ja³ hí³ juú² Queriot.
27 Jáun² la³ cun³ jmɨ́¹ má²lɨ́²héi³ jáun² bíh¹
Judas hí³ jáun², ca³hi³ *Satanás hñu³ tsɨ́³.
Jmɨ́¹jáun² né³ ca³juáh³ Jesús ñí¹con² tsú² la³
lá²:
—La³ cun³ hi³ ñi³lɨ́n²³ hnú² jmúh¹³,
cuá²jmu³ tia³juɨ³².
28 Tɨ³la³ hí¹ jan² yáh³ tsá² jmɨ́¹ ná¹jmu² hí³
má³² quionh³ tsú² tiá² jmɨ́¹ ñi³² he³ ca³tɨ²¹
hi³ ca³juáh³ tsú² la³ jáun².
29 Ma³ jan² tsáu² cáun² ca³lɨ́n¹³ hi³ Jesús
ca³juáh³ hi³ tsa³lia³² Judas la³ cun³ hi³ lɨ³
hniáuh³² jmáɨ¹ bíh¹, ho³lá²dá² hi³ zia³² hi³
cuéh³² tsú² ca³lá² tsá² tia³mii² quí¹ cun³ñí¹
hi³ hí³ bíh¹ jmɨ́¹ nio¹ jo³cuo² tuh³² tioh³
quɨe³.
30 Jáun² jmɨ́¹ má²lɨ́²héi³ Judas hí³ jáun²
né³, la³juɨ³² cua³han³. Jmɨ́¹ má²niéi² bíh¹
jmɨ́¹jáun².

Cáun² héih³² hmaɨ²¹

31 Jáun² né³, jmɨ́¹ cuá¹han³ Judas ca³juáh³
Jesús la³ lá²:
—Ta³né³² má²lɨ́²lin¹ hi³ quien² jná¹³ Jon²
tsá²mɨ³cuóun², jɨ³ hi³ lɨ́²lin¹ siáh³ hi³ quien²
Dió³² cun³quionh³ hí³ dí².
32 Hi³ nɨ́¹juáh³ Jon² tsá²mɨ³cuóun² la³ jmu²
lin¹ hi³ quien² Dió³², hi³ jáun² ja³bí¹ Dió³²
siáh³ ma³jnia² hi³ lin¹ hi³ quien² tsú²; hi³
tia³juɨ³² bíh¹ siáh³ jmu³ tsú² la³ jáun².

33 Hnoh² jón³, ha³ tiú²uú² ué³ jmáɨ¹
cuon¹ yáh³ jná¹³ quiúnh¹ hnoh². Má¹jáun²
má²hnauh¹³ hnoh² jná¹³, tɨ³la³ la³ cun³
hi³ ca³juo³ jná¹³ jáun² tsá² *judíos tsá²
ná¹ñí¹ bíh¹ juah³² jná¹³ siáh³ ñí¹con² hnoh²
ta³né³²: Ha³ tiá² lɨ́¹³ yáh³ cuá¹táunh¹ hnoh²
ñí¹ ñe¹ jná¹³.
34 Jáun² jmu² jná¹³ cáun² héih³² hmaɨ²¹ lá²
ñí¹con² hnoh²: Hi³ má¹hnáu³ náh² tsá²ján²
tsá²ján². La³ nɨ́² bíh¹ hniáuh³² má¹hnáu³
náh² tsá²ján² tsá²ján², ca³la³ jmɨ́¹ hnau³
jná¹³ nɨ́² cu³tí³ bíh¹.
35 Hi³ nɨ́¹juáh³ ca³ma³hnáu³ náh² la³ nɨ́²
né³, jáun² tá¹ cáun² hngá¹máh³ bíh¹ lɨ³tsɨn²
hi³ hnoh² lɨ́n³ náh² tsá² haɨn²¹ tɨ³ con² jná¹³.

Jesús juáh³ hi³ Sí¹mu²¹ Pé¹ nó³² tɨ³ có³²
(Mateo 26:31-35; Marcos 14:27-31; Lucas 22:31-34)

36 Jáun² Sí¹mu²¹ Pé¹ né³ ca³ngáɨ³ ñí¹con²
Jesús:
—Tɨ³², ¿ha³ dá² jinh¹ cuóh¹³ hnú²?
Hi³ jáun² Jesús ca³juáh³:
—Ha³ tiá² lɨ́¹³ yáh³ ñeih²¹ hnú² cu³hna³²
jná¹³ ta³né³²; tɨ³la³ tɨ³ chí¹cáɨn² bíh¹ má²lɨ́¹³
ñeih²¹ hnú².
37 Jmɨ́¹jáun² ca³ngáɨ³ Pé¹ hi³ ca³juáh³:
—Tɨ³², ¿he³ láɨh³² tiá² má²lɨ́¹³ ñe¹ jná¹³
cu³hnah³² hnú² né³? Cáun² bíh¹ nio² tsɨn³²
jná¹³ uá¹ hi³ jun³ jná¹³ cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹
hnú².
38 Jáun² Jesús né³ ca³juáh³:
—¿Hí¹ tson² má²nio² cáun² honh² hnú²
hi³ jún³ nú² hi³ ca³tɨn¹ jná¹³? Jú¹ tson²
cu³tí³ juo³ jná¹³ hnú², hi³ ñeh² bíh¹ hi³ hau³
cá¹háu² juáh¹³ hnú² hnaɨh³² jéin³² hi³ tiá²
cuóu³² nú² jná¹³.

14

Jesús bíh¹ lɨ́n³ juɨ³² hi³ chanh²¹ tsú² ñí¹ cuá³ Dió³²

1 ”Jáun² né³, ha³ lɨ́² tianh³ náh² hi³ ná¹hɨ³²
lɨ́n³² honh². Cáun² chá¹ náh² honh² ñí¹con²
Dió³², hi³ cáun² chá¹ náh² siáh³ honh²
ñí¹con² jná¹³.
2 Hliáun³ lɨ́n³² bíh¹ ñí¹ lɨ³ tauh¹³ zia³²
hñú¹³ Ñuh³² jná¹³; sá¹jmɨ́¹ hi³ tiá² zia³² dúh¹,
jáun² jmɨ́¹ má²lɨ́²juáh³² bíh¹ jná¹³ ñí¹con²

hnoh^{2}. Jáun^{2} né^{3}, ñih^{21} bíh^{1} jná^{13} hi^{3}
ñí^{1}jmú^{21} hua^{3}jan^{21} ñí^{1} cuá^{1}tianh^{3} hnoh^{2}.
3 Nɨ́^{1} má^{1}lɨ^{32} jáun^{2} né^{3}, jáunh^{13} jná^{13} hi^{3}
já^{1}cáun^{32} ná^{1} hnoh^{2}, hi^{3} jáun^{2} hnoh^{2} uá^{2}jaɨ^{32}
lɨ́^{13} cuá^{1}tianh^{3} ñí^{1} ñí^{1}ñí^{21} jná^{13} jáun^{2}.
4 Má^{2}ñɨ^{21} bíh^{1} hnoh^{2} juɨ^{32} hi^{3} chau^{21} tɨ^{3} ñí^{1}
ñih^{21} jná^{13} jáun^{2}.
5 Jáun^{2} Tú^{1}ma^{21} né^{3} ca^{3}ngáɨ^{3} la^{3} lá^{2}:
—Tɨ^{32}, já^{2} tiá^{2} né^{1} yáh^{3} jnoh^{1} ha^{3} dá^{2} jinh^{1}
cuánh^{13} hnú^{2}, ¿ha^{3} bí^{1} lánh^{3} rón^{32} lɨ́^{13} né^{1}
jnoh^{1} hín^{2} juɨh^{32} jaun^{32}?
6 Jáun^{2} Jesús ca^{3}juáh^{3} la^{3} lá^{2}:
—Jná^{13} bíh^{1} lɨ́n^{3} juɨ^{32}, jɨ^{3} jú^{1} tson^{2}, jɨ́^{32}la^{3}
cun^{3}quionh^{3} jná^{13} bíh^{1} lɨ́^{13} zian^{2} tsú^{2} cu^{3}tí^{3},
jɨ^{3} hi^{3} lɨ́^{13} siáh^{3} chanh^{21} tsú^{2} ñí^{1} cuá^{3} Ñuh^{32}
jná^{13}.
7 Nɨ́^{1}juáh^{3} hi^{3} má^{2}ca^{3}lɨ^{3} cuóu^{32} náh^{2} jná^{13},
jáun^{2} lɨ^{3} cuóun^{32} bí^{1} náh^{2} uá^{2}jaɨ^{32} Ñuh^{32}
jná^{13}; hi^{3} ta^{3}né^{32} né^{3}, má^{2}ca^{3}lɨ^{3} cuóun^{32} bíh^{1}
náh^{2} tsú^{2} quí^{1} Tsá^{2} má^{2}ca^{3}jɨen^{1} bí^{1} náh^{2} hí^{3}.
8 Jáun^{2} Pí^{2}liéi^{1} né^{3} ca^{3}juáh^{3}:
—Tɨ^{32}, ma^{3}jnia^{13} tiá^{3} Jméi^{2} dí^{2} ñí^{1}con^{2}
jnoh^{1}, hi^{3} jáun^{2} cu^{3} jáun^{2} bíh^{1} má^{2}tioh^{21}.
9 Hi^{3} jáun^{2} jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}juáh^{3} Jesús la^{3} lá^{2}:
—Hnú^{2} Pí^{2}liéi^{1}, ¿jáh^{3} jmáɨ^{2} tiá^{2} má^{2}tí^{3} hi^{3}
ngɨ́^{23} jná^{13} quiúnh^{1} hnoh^{2}, hí^{1} cun^{3} jáun^{2}
tiá^{2} má^{2}ca^{3}lɨ^{3} cuóu^{32} máh^{3} náh^{2} jná^{13}? Quí^{1}
nɨ́^{1}juáh^{3} tsá^{2} má^{2}ca^{3}lɨ^{3} cuóu^{32} jná^{13}, jáun^{2}
má^{2}ca^{3}lɨ^{3} cuóun^{32} bíh^{1} tsú^{2} siáh^{3} Ñuh^{32} jná^{13};
jáun^{2} né^{3} ¿he^{3} yáh^{3} láɨh^{32} mɨh^{32} hnú^{2} hi^{3}
má^{1}jnia^{13} jná^{13} Jméi^{2} dí^{2} ñí^{1}con^{2} náh^{2}?
10 ¿Há^{1} tiá^{2} má^{2}táunh^{23} hnoh^{2} ta^{21} dúh^{1}
hi^{3} lɨ́n^{3} bíh^{1} jná^{13} la^{3} cun^{3} qui^{3} lɨ́n^{3} Ñuh^{32},
hi^{3} Ñuh^{32} jná^{13} né^{3}, lɨ́n^{3} siáh^{3} la^{3}jmɨ́^{1} lɨ́n^{3}
jná^{13}? Jáun^{2} Ñuh^{32} jná^{13}, Tsá^{2} qui^{3} lɨ́n^{3}
la^{3}jmɨ́^{1} lɨ́n^{3} jná^{13} bíh^{1} jmu^{2} ta^{21} quioh^{21}, hi^{3}
jáun^{2} jun^{3}juáh^{13} jáɨ^{13} hi^{3} lɨ́^{1} chin^{32} chin^{32}
huen^{2} yáh^{3} jná^{13} hléh^{23} ñí^{1}con^{2} hnoh^{2}.
11 Jáun^{2} tionh^{2} náh^{2} ta^{21} hi^{3} lɨ́n^{3} bíh^{1} jná^{13}
la^{3} cun^{3} qui^{3} lɨ́n^{3} Ñuh^{32}, hi^{3} Ñuh^{32} jná^{13} né^{3}
lɨ́n^{3} siáh^{3} la^{3} jmɨ́^{1} lɨ́n^{3} jná^{13}. Tɨ^{3}la^{3} nɨ́^{1}juáh^{3}
tiá^{2} la^{3} nio^{2} cáun^{2} honh^{2} náh^{2} ca^{3}tɨ^{21} hi^{3}
má^{2}lɨ́^{2}juáh^{32} jná^{13} nɨ́^{2}, jáun^{2} tiaunh^{2} náh^{2}
ta^{21} jná^{13} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} ca^{3}tɨ^{21} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} jmu^{2}
bíh^{1} jná^{13}.
12 Jú^{1} tson^{2} cu^{3}tí^{13} juo^{3} jná^{13} hnoh^{2} hi^{3}
lɨ^{3}ua^{3} jan^{2} tsá^{2} taunh^{2} ta^{21} jná^{13}, ja^{3}bí^{1} tsá^{2}
la^{3} hí^{3} uá^{2}jaɨ^{32} lɨ́^{13} jmu^{3} la^{3} cun^{3} ta^{21} hi^{3}
jmu^{2} jná^{13}, hi^{3} hí^{1} la^{3} tɨ^{3} ta^{21} hi^{3} jlánh^{1} bí^{1}
cáu^{2} jueh^{32} yáh^{3} lɨ́^{13} jmu^{3} tsú^{2}, quí^{1} jná^{13} dá^{2}
má^{2}ñih^{21} ñí^{1}con^{2} Ñuh^{32} bíh^{1}.
13 Lɨ^{3}ua^{3} cáun^{2} hi^{3} mɨh^{32} náh^{2} ñí^{1}con^{2}
Ñuh^{32} jná^{13} cun^{3}quionh^{3} héih^{32} quion^{21}
jná^{13}, jná^{13} bíh^{1} cué^{13}, hi^{3} jáun^{2} cun^{3}quionh^{3}
jná^{13} bíh^{1} lɨ^{3} lin^{1} hi^{3} jlánh^{1} quien^{2} Ñuh^{32}
jná^{13}.
14 Quí^{1} jná^{13} bíh^{1} tsá^{2} lɨ́^{13} cué^{13} lɨ^{3}ua^{3} cáun^{2}
hi^{3} mɨh^{32} náh^{2} cun^{3}quionh^{3} héih^{32} quion^{21}
jná^{13}.

Jesús jmu^{2} jáɨ^{13} hi^{3} zen^{3} Jmɨ́^{2}chí^{3} Chun^{1}

15 ”Nɨ́^{1}juáh^{3} hnau^{3} náh^{2} jná^{13}, jáun^{2}
ma^{3}ti^{21} náh^{2} héih^{32} quion^{21} jná^{13}.
16 Hi^{3} jáun^{2} jná^{13} né^{3} mɨ^{21} ñí^{1}con^{2} Ñuh^{32}
jan^{2} Tsá^{2} ma^{3}hau^{3} hnoh^{2}, Tsá^{2} lɨ́^{13} cuá^{32}
quiúnh^{1} hnoh^{2} jmáɨ^{1} ca^{3}la^{3} jɨ́^{32}.
17 Jmɨ́^{2}chí^{3} Chun^{1} Tsá^{2} hɨe^{32} jú^{1} tson^{2}
bíh^{1} Tsá^{2} hí^{3}, jan^{2} Tsá^{2} tiá^{2} lɨ́^{13} hen^{3} tsá^{2}
zian^{2} cun^{3} tɨn^{2} tsɨ́^{3} hmóu^{32}, quí^{1} jmɨ́^{1}lɨ́h^{3}
yáh^{3} tiá^{2} lɨ́^{13} jɨ́en^{32} tsú^{2} Tsá^{2} hí^{3}, hi^{3} sa^{3}jun^{3}
lɨ́^{13} lɨ^{3} cuóun^{32} tsú^{2} siáh^{3} Tsá^{2} hí^{3}. Tɨ^{3}la^{3}
hnoh^{2} má^{1}ná^{1}, má^{2}cuóun^{32} bíh^{1} náh^{2} tsú^{2},
quí^{1}hliá^{2} cuá^{3} tsú^{2} quiúnh^{1} hnoh^{2}, hi^{3} la^{3}
cun^{3} jmɨ́^{1}hi^{3}nio^{2} bíh^{1} cuá^{32} tsú^{2} siáh^{3} hñu^{3}
honh^{2} náh^{2}.
18 ”Ha^{3} tiá^{2} chau^{21} yáh^{3} jná^{13} hmóu^{32}
hnoh^{2}; jáunh^{13} bí^{1} jná^{13} siáh^{3} hi^{3} já^{1}ñí^{32}
quiúnh^{1} hnoh^{2}.
19 Cú^{1}pih^{21} jmáɨ^{1} bíh^{1} jéi^{32}í^{1} he^{2} hi^{3} chau^{21}
jmáɨ^{1} hi^{3} tiú^{2}uú^{2} jɨe^{32} jná^{13} tsá^{2} zian^{2} cun^{3}
tɨn^{2} tsɨ́^{3} hmóu^{32}, tɨ^{3}la^{3} hnoh^{2} má^{1}ná^{1} cun^{3}
chau^{21} jmáɨ^{1} jɨe^{1} bí^{1} hnoh^{2} siáh^{3} jná^{13}; hi^{3}
cun^{3}ñí^{1} hi^{3} zian^{2} jná^{13} né^{3}, ja^{3}bí^{1} hnoh^{2}
uá^{2}jaɨ^{32} lɨ́^{13} zian^{2} náh^{2}.
20 Jmáɨ^{1} jáun^{2} bíh^{1} lɨ^{3}tsɨn^{2} hnoh^{2} hi^{3} cu^{3}tí^{3}
bíh^{1} lɨ́n^{3} jná^{13} la^{3}jmɨ́^{1} lɨ́n^{3} Ñuh^{32}, hi^{3} hnoh^{2}
né^{3} lɨ́n^{13} náh^{2} la^{3} cun^{3} qui^{3} lɨ́n^{3} jná^{13}, hi^{3}
jáun^{2} jná^{13} né^{3} lɨ́n^{3} la^{3}jmɨ́^{1} má^{2}lɨ́n^{13} hnoh^{2}
jáun^{2}.
21 Lɨ^{3}ua^{3} jan^{2} tsá^{2} he^{2} héih^{32} hi^{3} jmu^{2}
jná^{13}, jɨ^{3} hi^{3} má^{2}tí^{32} tsú^{2} siáh^{3}, jáun^{2} tsá^{2} la^{3}
hí^{3} bíh^{1} ján^{1} tson^{2} hniau^{3} jná^{13}. Hi^{3} jáun^{2}

nɨ́¹juáh³ tsá² hniau³ jná¹³ né³, jáun² Ñuh³² jná¹³ ma³hnio³ siáh³ tsá² hí³; ja³bí¹ jná¹³ siáh³ má¹hno¹ tsú² uá²jaɨ³², jɨ³ hi³ má¹jnia¹³ jná¹³ siáh³ ñí¹con² tsú².

22 Jáun² Judas ca³ngáɨ³ la³ lá² (tɨ³la³ jun³juáh¹³ tsá² ja³ hí³ tɨ³ juú² Queriot má¹na²¹):

—Tɨ³², ¿lánh³ bí¹ rón³² lɨ́³ hi³ ñí¹con² jnoh¹ bíh¹ má¹jnia¹³ nú², hi³ tiá² la³ má¹jnia¹³ yáh³ nú² ñí¹con² tsá² zian² cun³ tɨn² tsɨ́³ hmóu³²?

23 Jmɨ́¹jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—Nɨ́¹juáh³ tsá² hniau³ jná¹³, jáun² ma³tí³² bíh¹ tsú² la³ cun³ hi³ juah³² jná¹³; hi³ jáun² Ñuh³² jná¹³ né³ ma³hnio³ tsá² hí³, hi³ jná¹³ né³ jáunh¹³ ná¹ quiúnh¹ Ñuh³² hi³ já¹ma³ziáun¹³ jnoh¹ quiúnh¹ tsá² la³ hí³.

24 Tɨ³la³ lɨ³ua³ jan² tsá² tiá² hniau³ jná¹³, jáun² tiá² má²tí³² yáh³ tsú² jáɨ¹³ hi³ hléh²³ jná¹³. Jun³juáh¹³ quion²¹ huen² yáh³ jná¹³ jáɨ¹³ hi³ naɨh³² hnoh² lá², quí¹ jáɨ¹³ quioh²¹ Ñuh³² Tsá² ca³ze³ bíh¹ jná¹³ la³².

25 ”Né³² né³, la³jɨ́³² hi³ má²lɨ́²juo³ jná¹³ hnoh², má²lɨ́²hléh³ jná¹³ tá¹la³ cuon¹ jná¹³ lá² ja¹ quián¹³ hnoh².

26 Tɨ³la³ nɨ́¹ má¹cuán² jáun² Jmɨ́²chí³ Chun¹, Tsá² ma³hau³ náh², Tsá² zen³ hí³ Jméi² dí² chá³² jná¹³, hí³ bíh¹ ma³ta² hnoh² ca³la³ jɨ́³², jɨ³ hi³ cháu³² tsú² siáh³ honh² náh² la³jɨ́³² la³ cun³ hi³ má²lɨ́²juáh³² jná¹³ nɨ́².

27 ”Jáun² né³, la³jmɨ́¹ nio² tie³ hñu³ tsɨn³² jná¹³ jmu¹ jná¹³ hi³ niau²¹ tie³ hñu³ honh² hnoh² siáh³, jun³juáh¹³ la³ qui³ jmu² jáun² tsá² zian² hngá¹máh³ yáh³. Jáun² ha³ lɨ́² cuɨ́¹ hi²¹ honh² náh², hi³ sa³jun³ hniáuh³² lɨ́¹ hú¹ cóh²¹ honh² náh² siáh³.

28 Má²lɨ́²niéih² bíh¹ hnoh² hi³ má²lɨ́²juáh³² jná¹³: Ñih²¹ jná¹³ hi³ jáun² jáunh¹³ jná¹³ siáh³ hi³ já¹ñí³² quiúnh¹ hnoh². Sá¹jmɨ́¹ hi³ cu³tí³ bíh¹ má²ca³ma³hnau¹ hnoh² jná¹³ dúh¹, jáun² jmɨ́¹ má²ca³ma³hiúnh¹³ bíh¹ náh² honh² hi³hliá² ñih²¹ jná¹³ ñí¹ cuá³ Ñuh³²; quí¹ hí³ bíh¹ jan² Tsá² tɨ³ jlánh¹ bíh¹ záu² tá¹³ la³ cónh³ bí¹ jná¹³.

29 Hi³ jáun² bí¹ juanh³² jná¹³ jáɨ¹³ lá² ta³ ñeh³, quí¹ hi³ jáun² nɨ́¹ má¹lɨ³² la³ jáun² né³, má²taunh¹³ náh² ta²¹ jná¹³.

30 ”Ha³ tiú²uú² hliáun³ jáɨ¹³ hléh¹³ yáh³ jná¹³ quiúnh¹ hnoh², quí¹ má²cuá¹ja³² bíh¹ juo¹³ tsá² zian² cun³ tɨn² tsɨ́³ hmóu³². Tɨ³la³ uá¹jinh¹ hí¹ cáun² pí³ tiá² zia³² yáh³ quioh²¹ tsá² hí³ ñí¹con² jná¹³,

31 la³ nɨ́² ca³tɨ²¹ lɨ́¹³ bíh¹, quí¹ hniáuh³² bíh¹ lɨ³tsɨn² tsá² zian² hngá¹máh³ lá² hi³ hno³ jná¹³ Ñuh³² jɨ³ hi³ má²ti²¹ jná¹³ siáh³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ tsú² hi³ jmu¹ ná¹.

”Jáun² nú¹ tianh³ náh², cuɨ́¹ hue¹³ dí² ñí¹ lá².

[Tá¹la³ hí¹tiáunh¹ tsú² jáun² juɨ³² né³, ca³juáh³ Jesús:]

15

Mí¹zioh²¹ mɨ³ uóun²jɨeh¹³ la³ má²quionh³ cuú²ñeh¹ quioh²¹

1 —Jná¹³ bíh¹ lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ hú¹tá¹ mí¹zioh²¹ mɨ³ uóun²jɨeh¹³, hi³ jáun² Ñuh³² jná¹³ né³ lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́n³ tsá² jmu² hua³hí¹³ hi³ jáun².

2 Jáun² nɨ́¹juáh³ zia³² cáun² chí² cuoh² quion²¹ jná¹³ hi³ tiá² máɨ³ háɨ³², hí³ bíh¹ quieih³²; tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ hi³ háɨ³² máɨ³ né³, chú² huen² bíh¹ tsú² chí² cuoh² pih²¹ siún¹ hi³ lɨ́¹ hí¹quí² hí¹jnáɨ²³, hi³ jáun² tɨ³ hliáun³ máɨ³ ha³ bíh¹.

3 Má²ná¹jɨn² bíh¹ hnoh² cun³quionh³ jáɨ¹³ hi³ má²ca³ma³ta¹³ jná¹³ jáun².

4 Cuɨ́¹ ná¹quiun² náh² re² quiúnh¹ jná¹³ la³jɨ́³² jmáɨ¹, hi³ jáun² la³ má²chí¹cunh² jáun² bíh¹ jná¹³ quiúnh¹ hnoh² lɨ́¹³. Ha³ tiá² lɨ́¹³ yáh³ ha³ máɨ³ cáun² chí² cuoh² ta³ rón³² tɨ³ có³², quí¹ nɨ́¹juáh³ tiú²uú² la³ chí¹hma² yáh³ quionh³ mí¹zioh²¹; la³ jáun² bíh¹ uá²jaɨ³² lɨ́³ ñí¹con² hnoh², nɨ́¹juáh³ tiá² la³ ná¹cunh² yáh³ náh² tián³ quiúnh¹ jná¹³, jáun² tiá² lɨ́¹³ yáh³ lɨ́n³ hnoh² la³jmɨ́¹ lɨ́³ chí² cuoh² háɨ³² máɨ³ chu²¹.

5 ”Quí¹ jná¹³ bíh¹ lɨ́n³ ná¹ la³jmɨ́¹ lɨ́³ mí¹zioh²¹, hi³ jáun² hnoh² né³ lɨ́n³ náh² cuú²ñeh¹ uóun². Hi³ jáun² bíh¹ nɨ́¹juáh³ tsá² ná¹cunh² tián³ quiúnh¹ jná¹³, hi³ jná¹³ né³

ná¹cunh² ná¹ siáh³ quiúnh¹ tsú², hi³ jáun² tsá² la³ hí³ bíh¹ lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ chí² cuoh² hi³ háɨ³² hliáun³ máɨ³ chu²¹; quí¹ hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ lɨ́¹³ jmúh¹³ hnoh² nɨ́¹juáh³ tiá² quiúnh¹ jná¹³.

6 Lɨ³ua³ jan² tsá² tiá² ná¹cunh² quiúnh¹ jná¹³, quiunh²¹ tsú² la³jmɨ́¹ quiunh³² jáun² chí² cuoh² tiá² máɨ³ háɨ³², tɨ³ cheih³² bíh¹ tsa³cuɨ́³², hi³ jáun² ñí¹ jáun² lɨ³ quiéin²; hi³ má¹lɨ³² jáun² né³, ziu³ liáuh³² tsú² siáh³ hi³ tóh³² ja¹ sɨ́², hi³ jáun² có³².

7 ”Nɨ́¹juáh³ la³ má²ná¹cunh² jáun² náh² quiúnh¹ jná¹³, jɨ³ hi³ hu²¹ siáh³ jáɨ¹³ quion²¹ jná¹³ hñu³ honh² náh², jáun² mɨ́¹ náh² lɨ³ua³ cáun² hi³ hnáuh², hi³ jáun² hian³ náh².

8 Quí¹ cun³quionh³ hi³ ná¹lɨ́n³ hnoh² la³jmɨ́¹ lɨ́³ chí² cuoh² háɨ³² hliáun³ máɨ³ chu²¹ bíh¹ ma³quien² tsáu² Ñuh³² jná¹³, hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ má²lɨ́n³ náh² tsá² cu³tí³ haɨn²¹ tɨ³ con² jná¹³.

9 Hnau³ lɨ́n³² bíh¹ jná¹³ hnoh² la³jmɨ́¹ hniau³ jáun² jná¹³ Ñuh³²; jáun² ma³zián¹³ náh² la³ cun³ ca³tɨ²¹ ma³zian² tsá² hno³ jná¹³.

10 Quí¹ nɨ́¹juáh³ má¹tih²¹ náh² la³ cun³ héih³² hi³ jmu² jná¹³, jáun² má¹zián¹³ bí¹ náh² la³ cun³ qui³ ca³tɨ²¹ hi³ ma³zian² tsá² hno³ jná¹³, la³jmɨ́¹ zian² jná¹³ la³ cun³ qui³ ca³tɨ²¹ hi³ zian² jan² tsá² hnio³ Ñuh³² jná¹³ hi³hliá² ma³ti²¹ jná¹³ héih³² hi³ jmu² tsú².

11 ”Hlɨ́¹ lieh¹ jná¹³ hnoh² la³ nɨ́² hi³ jáun² lɨ³ hiún² honh² náh² la³jmɨ́¹ hiún² tsɨn³² jná¹³, hi³ jáun² la³ nɨ́² bíh¹ lɨ́¹³ hi³ lɨ³ hiún² honh² náh² tán¹ hián² cu³tí³.

12 La³ lá² bíh¹ lɨ́³ héih³² hi³ jmu² jná¹³: Ma³hno¹ náh² tsá²ján² tsá²ján² la³jmɨ́¹ hnau³ jná¹³ hnoh².

13 Jáun² né³, jmɨ́¹lɨ́h³ bíh¹ tiá² chánh³² jan² tsá² tɨ³ jlánh¹ bíh¹ hnio³ há²mei²¹ joh¹ la³ cónh³ bíh¹ tsá² cué³² jmɨ́²chí³ quioh²¹ cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ há²mei²¹ hí³.

14 Hnoh² bíh¹ lɨ́n³ náh² há²mei²¹ joh² jná¹³ nɨ́¹juáh³ hi³ ma³tih²¹ náh² la³ cun³ héih³² hi³ jmu² jná¹³.

15 Tiú²uú² juah²¹ yáh³ jná¹³ hi³ hnoh² ná¹lɨ́n³ náh² tsá² quian²¹, quí¹ tsá² lɨ́n³ quian²¹ tiá² hi³ ñi³² hí¹ cáun² yáh³ la³ cun³ hi³ jmu² juo¹³. Jáun² dá² há²mei²¹ joh² bíh¹ jná¹³ má²ná¹lɨ́n³ hnoh² juah³² jná¹³, quí¹ má²ca³ma³ta¹³ bíh¹ jná¹³ hnoh² ca³la³ jɨ³lɨ³² la³ cun³ hi³ má²ca³hɨ́e³ jná¹³ Ñuh³².

16 Quí¹ jun³juáh¹³ hnoh² yáh³ ca³quianh²¹ náh² jná¹³, quí¹ jná¹³ bíh¹ tɨ³ ca³quiánh³² ná¹ hnoh², hi³ jáun² bíh¹ má²ca³cháu³² jná¹³ hnoh² hi³ má¹zián¹³ náh² hi³ chun¹ náh²; hi³ hi³ chun¹ náh² jáun² né³, lɨ³ quien² la³ má²quien² jáun². Hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lɨ́¹³ cué³² Ñuh³² jná¹³ lɨ³ua³ cáun² hi³ mɨ́h¹³ náh² cun³quionh³ héih³² quion²¹ jná¹³.

17 Hi³ jáun² la³ nɨ́² bíh¹ lɨ́³ héih³² hi³ jmu² jná¹³, hi³ má¹hnáu³ náh² tsá²ján² tsá²ján² bíh¹.

Tsá² zian² cun³ tɨn² tsɨ́³ hmóu³² hon² Jesús la³ má²quionh³ tsá² joh¹

18 ”Nɨ́¹juáh³ hi³ ca³lɨ³hau² náh² tsá² zian² cun³ tɨn² tsɨ́³ hmóu³², cháu¹ náh² honh² hi³ jná¹³ bíh¹ tín² ca³lɨ³hau² tsú².

19 Tɨ³la³ sá¹jmɨ́¹ hi³ hnoh² lɨ́n³ náh² uá²jaɨ³² tsá² zian² náh² cun³ tɨn² tsɨ́³ hmóu³² dúh¹, hi³ jáun² jmɨ́¹ ma³hniau³ lɨ́n³² bíh¹ tsú² hnoh² la³ cun³ qui³ hnio³ tsú² tsá² raɨnh²¹. Tɨ³la³ jná¹³ bíh¹ ca³quiánh³² ná¹ hnoh² ja¹ quioh²¹ tsá² la³ hí³, hi³ jáun² dá² má²hau² bíh¹ tsú² hnoh² ta³né³², quí¹hliá² tiú²uú² lɨ́n³ yáh³ hnoh² tsá² zian² cun³ tɨn² tsɨ́³ hmóu³².

20 Cháu¹ náh² honh² la³ cun³ hi³ má²lɨ́²juáh³² jná¹³ jáun²: Hí¹ jan² yáh³ tsá² lɨ́n³ quian²¹ tiá² tɨ³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ juo¹³. Nɨ́¹juáh³ jná¹³ la³ jmoh²³ tsú² hian² tsɨ́³, ja³bí¹ la³ jáun² bíh¹ siáh³ jmoh³ tsú² hnoh²; nɨ́¹juáh³ la³ má²ca³ma³tí³² tsú² la³ cun³ jáɨ¹³ hi³ ca³ma³tɨn¹³ jná¹³, jáun² ja³bí¹ la³ jáun² bíh¹ siáh³ ma³tí³² tsú² jáɨ¹³ hi³ hɨeh¹ hnoh².

21 La³jɨ́³² hi³ nɨ́² né³ jmu³ tsú² cun³ñí¹ hi³ haɨn²¹ hnoh² tɨ³ con² jná¹³ bíh¹, quí¹hliá² tiá² cuóun³² yáh³ tsú² Tsá² ca³ze³ jná¹³.

22 ”Tiá² tso³ jmɨ́¹ la³ ho² yáh³ tsú² sá¹jmɨ́¹ hi³ tiá² cuan³ jná¹³ hi³ cua³hlɨ́¹ cuá¹lienh¹ ná¹ tsú². Tɨ³la³ ta³né³² né³, tiú²uú² zia³² yáh³ he³ cun³quionh³ lɨ́¹³ jlɨ́³ tsú² tsáu¹³;

23 quí¹ nɨ́¹juáh³ hau² tsú² jná¹³, jáun² la³ jɨ³
Ñuh³² bíh¹ jná¹³ hon² tsú² siáh³.
24 Tiá² tso³ jmɨ́¹ la³ ho² yáh³ tsú² sá¹jmɨ́¹
hi³ tiá² má²cá²jmú³² jná¹³ ja¹ quioh²¹ tsú²
la³ cun³ hi³ hí¹ jan² tiá² hin² má²ca³jmú³;
tɨ³la³ má²ca³jɨ́e³ bíh¹ tsú² la³jɨ́³² hi³ jáun²,
hi³ cun³ jáun² hau² bíh¹ tsú² jná¹³ quiúnh¹
Ñuh³².
25 Tɨ³la³ la³ nɨ́² dá² ná¹lɨ́²³ quí¹ jáun² lɨ³tí³
la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ liei²¹ quioh²¹
tsú² hmóu³² bíh¹, ñí¹ rá¹juáh³ jáun² la³ lá²:
“Cáun² lɨ́¹ ca³lɨ³hau² bíh¹ tsú² jná¹³ ta³ tiá²
lin¹ hi³ lɨ³”.
26 ”Má²ja³quián³ já³² bíh¹ Jmɨ́²chí³ Chun¹,
Tsá² já³² hí³ ñí¹con² Ñuh³² jná¹³, Tsá² qui³
má²hau³ hí³, jɨ³ hi³ hɨe³² siáh³ jú¹ tson².
Jáun² nɨ́¹ má¹cuán² tsú² né³, lɨ́n¹³ tsú² Tsá²
nau³² jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ jná¹³. Tsá² hí³ zein²¹
jná¹³ hi³ já³² la³ tɨ³ ñí¹con² Ñuh³² jná¹³.
27 Ja³bí¹ hnoh² siáh³ cuéh¹ náh² jú¹ tson²
hi³ ca³tɨn¹ jná¹³, quí¹ la³ cun³ jmɨ́¹ ca³lɨ³liau³
bíh¹ tionh² hnoh² quiúnh¹ jná¹³.

16

1 ”Jáun² né³, má²lɨ́²juáh³² jná¹³ jáɨ¹³ nɨ́² hi³
jáun² tiá² lɨ́¹³ tá¹tonh¹ náh² tɨ³ có³² hi³ ca³tɨn¹
jná¹³.
2 Quí¹ chu³ hue³ tsú² hnoh² hñu³ cuáh³²
quioh²¹ tsá² *judíos, hi³ hí¹ la³ tɨ³ chau²¹
jmáɨ¹ hi³ lɨ³ua³ jan² tsá² jngah³ hnoh² lɨ́n¹³
hi³ cun³quionh³ la³ jáun² jmu² cáun² ta²¹
chu²¹ ñí¹con² Dió³².
3 La³ nɨ́² bíh¹ jmu³ tsú² quí¹hliá² cun³ tiá²
ca³lɨ³ cuóun³² bíh¹ tsú² Ñuh³² jná¹³, sa³jun³
jná¹³ yáh³ ca³lɨ³ cuóu³² tsú² siáh³.
4 Jáun² bíh¹ má²lɨ́²juáh³² jná¹³ la³ nɨ́²
ta³ tin², quí¹ jáun² chau¹³ honh² náh² nɨ́¹
má¹cá²chó³² jmáɨ¹ hi³ jmoh³ tsú² hnoh² la³
má²lɨ́²juáh³² jná¹³ nɨ́².

Tá¹³ Jmɨ́²chí³ Chun¹

”Jáun² bíh¹ tiá² cá²juáh³² jná¹³ jáɨ¹³ nɨ́²
la³ cun³ jmɨ́¹tin², quí¹ jmɨ́¹ cuon¹ bíh¹ jná¹³
quiúnh¹ hnoh²;
5 tɨ³la³ ta³né³² má¹ná¹, má²ñih²¹ bíh¹ jná¹³
hi³ ñí¹ñí²¹ ná¹ quiúnh¹ Tsá² ca³ze³. Hi³
uá¹jinh¹ má²lɨ́²juáh³² jná¹³ la³ nɨ́² né³, hí¹
jan² yáh³ hnoh² tiá² ngaɨh³² náh² hi³ ha³
jinh¹ ñih²¹ jná¹³.
6 Hnoh² dá² cáun² lɨ́¹ má²lɨ́²cháh¹ hlah³
honh² bíh¹ quí¹hliá² lɨ́²juáh³² jná¹³ la³ nɨ́².
7 Jáun² né³, juah³² jná¹³ cáun² jú¹ tson² lá²:
Tɨ³ jlánh¹ re² bíh¹ quián¹³ hnoh² nɨ́¹juáh³ hi³
ñih²¹ jná¹³; quí¹ sá¹jmɨ́¹ hi³ tiá² ñih²¹ jná¹³,
jáun² tiá² jmɨ́¹ lɨ́¹³ yáh³ já³² Tsá² ma³hau³
hnoh². Tɨ³la³ nɨ́¹ má¹ngah³² jná¹³ né³, jáun²
ñí¹zéin²¹ bíh¹ jná¹³ Tsá² hí³.
8 Hi³ jáun² nɨ́¹ má¹cuán² Tsá² hí³ né³, jmu³
hi³ lɨ³tsɨn² tsá² zian² cun³ tɨn² tsɨ́³ hmóu³²
hi³ tson² bíh¹ ná¹ren² tsú² tso³, hi³ lɨ³tsɨn²
siáh³ hi³ zia³² cáun² juɨ³² chu²¹, jɨ³ hi³ lɨ³tsɨn²
tsú² siáh³ hi³ tá¹tsɨn¹ héih³².
9 Jmu³ tsú² hi³ lɨ³tsɨn² tsá² hí³ hi³ ná¹ren²
tso³, quí¹ tiá² ta²¹ taunh² yáh³ tsú² jná¹³.
10 Jáun² né³, lɨ³tsɨn² tsú² he³ lánh³ lɨ́³
juɨ³² chu²¹, quí¹ jná¹³ dá² má²ñih²¹ ñí¹ cuá³
Ñuh³² bíh¹, hi³ jáun² hnoh² né³ tiú²uú² lɨ́¹³
yáh³ jɨe¹ náh² jná¹³.
11 Lɨ³tsɨn² tsú² siáh³ hi³ tá¹tsɨn¹ héih³²,
quí¹ má²ca³ta³tsɨn¹ bíh¹ héih³² juo¹³ tsá²
zian² cun³ tɨn² tsɨ́³ hmóu³².
12 ”Zia³² bíh¹ hliáun³ lɨ́n³² hi³ jmɨ́¹ lɨ³
juah²¹ jná¹³ ñí¹con² hnoh², tɨ³la³ má²tioh²¹
bíh¹ cu³ nɨ́² ta³né³², quí¹ tiá² tú¹ tiá² tsɨn¹³
yáh³ hnoh² hi³ táunh¹³ chinh³² jɨ³lɨ³².
13 Tɨ³la³ tiá² hi³ jmu³ yáh³, quí¹ nɨ́¹
má¹cuán² Jmɨ́²chí³ Chun¹, Tsá² hɨe³² hí³ jú¹
tson², hí³ bíh¹ hɨ́e³² la³jɨ́³² jú¹ tson² ñí¹con²
hnoh²; quí¹ Tsá² hí³ tiá² hléh³² yáh³ hi³ lɨ́¹
chin² chí¹ hnga², tɨ³la³ hí³ dá² hléh³² la³
cun³ hi³ náɨ³² bíh¹, hi³ hɨ́e³² tsú² siáh³ la³jɨ́³²
la³ cun³ hi³ né³bí¹ lɨ́¹³.
14 Tsá² hí³ dá² ma³quien² jná¹³ quí¹hliá²
jë² jná¹³ bíh¹ cán³ tsú² hi³ záɨ³² tsú² siáh³
hnoh².
15 Quí¹ la³jɨ́³² bíh¹ la³ cun³ hi³ quioh²¹
Ñuh³² jná¹³ quion²¹ jná¹³ uá²jaɨ³²; hi³ jáun²
bíh¹ juah³² jná¹³ hi³ jë² jná¹³ bíh¹ cán³
Jmɨ́²chí³ Chun¹ hi³ jáun² zaɨ³² tsú² siáh³
hnoh².
16 ”Cú¹pih²¹ jmáɨ¹ bíh¹ jéɨ³²í¹ he², hi³ jáun²
má¹jáun² tiú²uú² lɨ́¹³ jɨe¹ hnoh² jná¹³; tɨ³la³
tɨ³ chí¹cáɨn² pih²¹ jáun² né³, lɨ́¹³ bíh¹ jɨe¹ náh²
siáh³.

Hi³ nio² hlah³ tsɨ́³ dá² tsú² jeinh²¹ cáun² hi³ hiún² tsɨ́³ bíh¹ tsú²

17 Jmɨ́¹jáun² ma³ jan² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³
con² tsú² ca³ngáɨh³ raɨnh²¹ tsá²ján² tsá²ján²:
—¿He³ dá² hnió³ niéɨh³ jáɨ¹³ hi³ ñí¹juah²¹
tsú² nɨ́² hi³ cú¹pih²¹ jmáɨ¹ bíh¹ jéɨ³²í¹ he²
hi³ jáun² má¹jáun² tiú²uú² neh²¹ dí² tsú²,
hi³ cú¹pih²¹ jmáɨ¹ bíh¹ siáh³ tsa³jau² hi³
jáun² má²neh²¹ dí² tsú² siáh³; hi³ ñí¹juah²¹
tsú² siáh³ hi³ ñí¹ cuá³ Jméɨ² néh¹ dí²
má²ja³quián³ tsánh³²?

18 ¿He³ dá² hnió³ juáh³ jaun³²: "Ñí¹
cú¹pih²¹ jmáɨ¹"? Já² tiá² ngɨ²³ yáh³ dí² he³
dá² nɨ³² ñí¹juah²¹ tsú².

19 Ca³lɨ³lieih²¹ bíh¹ Jesús hi³ jmɨ́¹ hnió³ tsá²
hí³ nga³ ñí¹con² dí², hi³ jáun² ca³záɨh³ dí² la³
lá²:
—Jná¹³ má²lɨ́²juáh³² hi³ cú¹pih²¹ jmáɨ¹
bíh¹ jéɨ³²í¹ he² hi³ jáun² má¹jáun² tiú²uú²
lɨ́¹³ jɨe¹ náh² jná¹³, hi³ tɨ³ chí¹cáɨn² pih²¹
jáun² né³ má²lɨ́¹³ jɨe¹ náh² siáh³. ¿Hí¹ hi³
nɨ́² uá¹ hi³ jlánh¹ ná¹quí² ná¹ngaɨh³² náh² ja¹
má²túnh² hmóu³²?
20 Jná¹³ juah³² hi³ cu³tí³ bíh¹ uóh¹ hnoh²
hi³ niau²¹ hlah³ honh² náh², tɨ³la³ tsá² hau²
jná¹³ né³, ma³hiún² tsɨ́³ bíh¹. Tɨ³la³ cun³
jáun² uá¹jinh¹ hnoh² niau²¹ hlah³ honh²,
chau²¹ bíh¹ jmáɨ¹ hi³ lɨ³ hiún² lɨ́n³² honh²
náh² cha³ jmɨ́¹ niau²¹ hlah³.
21 Jmú¹³ jáɨ¹³: Nɨ́¹juáh³ jan² tsá²mɨ³ la³
má²cá²chó³² jmáɨ¹ hi³ lɨ³zian² jon², jáun²
hlah³ lɨ́n²¹ bíh¹ má²nio² tsɨ́³ tsú² quí¹hliá²
má²cá²chó³² jmáɨ¹ hi³ quɨeh² héin¹; tɨ³la³
nɨ́¹juáh³ má²ca³lɨ³zian² jon² tsú² né³, ca³la³
hí¹juáh³ tiú²uú² chau² bíh¹ tsɨ́³ tsú² hi³
ca³quɨeh² jáun² héin¹, quí¹hliá² jlánh¹ tsah³
tsú² hi³ má²ca³lɨ³zian² siáh³ cónh³í¹ jan²
dáɨn² ñí¹ hué²¹ lá².
22 La³ jáun² bíh¹ siáh³ ná¹má²tsoh¹ hnoh²
honh² ta³né³²; tɨ³la³ nɨ́¹ má¹já²jɨe¹ jná¹³
siáh³ hnoh² né³, má¹jáun² bí¹ jlánh¹ lɨ³ hiún²
honh² náh² ca³la³ tán¹ hián² cu³tí³, cáun² hi³
hí¹ jan² tiú²uú² hin² lɨ́¹³ quin³.
23 "Má¹jáun² bí¹ ján¹ tson² hí¹ cáun² yáh³
tiú²uú² hi³ mɨ́h¹³ hnoh² ñí¹con² jná¹³. Quí¹
jú¹ tson² juah³² jná¹³, hi³ lɨ³ua³ cáun² hi³
mɨ́h¹³ náh² ñí¹con² Jméɨ² dí² cun³quionh³
héɨh³² quion²¹ jná¹³, hian³ bí¹ náh².
24 Quí¹ hí¹ cáun² bíh¹ hi³ tiá² má²lɨ́²mɨ́h¹
hnoh² cun³quionh³ héɨh³² quion²¹ jná¹³ la³
tɨ³ ta³né³²; mɨ́¹ náh² hi³ jáun² hian³ náh²,
hi³ jáun² lɨ́¹³ lɨ³ hiún² honh² náh² ca³la³ tán¹
hián² cu³tí³.

Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo bíh¹ lɨ́n³ Tsá² cah²³ jmáɨ¹ ñí¹con² tsá² hon² Dió³²

25 "Né³² né³, jná¹³ má²ca³lieh¹ ná¹ hnoh²
cun³quionh³ jú¹ jnɨ²; tɨ³la³ chau²¹ bíh¹ jmáɨ¹
hi³ tiú²uú² jmu¹ jná¹³ la³ nɨ́², má¹jáun²
dá² má²hléh¹³ jná¹³ tá²na²¹ cu³tí¹³ bíh¹ hi³
ca³tɨn¹ Ñuh³² jná¹³.
26 Jmáɨ¹ jáun² né³, má²mɨ́h¹ hnoh²
cun³quionh³ héɨh³² quion²¹ jná¹³; tɨ³la³
má¹jáun² né³ tiú²uú² mɨ́¹³ yáh³ jná¹³ ñí¹con²
Ñuh³² hi³ ca³tɨn¹ hnoh²,
27 quí¹ qui³ cónh³ hniau³ lɨ́n³² bíh¹ hnga²
Ñuh³² jná¹³ hnoh². Hniau³ tsú² quí¹
cun³ñí¹ hi³ hnau³ hnoh² jná¹³ bíh¹, jɨ³ hi³
má²ca³tionh² náh² siáh³ ta²¹ hi³ jná¹³ ja³
ñí¹con² Dió³².
28 Jmɨ́¹ ca³tɨ³ ñí¹ já¹³ jná¹³ ñí¹ hué²¹ lá²,
cua³han³ jná¹³ ñí¹con² Ñuh³² bíh¹, hi³ jáun²
dá² ñí¹con² Ñuh³² bíh¹ jná¹³ má²ñih²¹ siáh³
ta³né³².
29 Hi³ jáun² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú² né³
ca³juáh³:
—Ta³né³² ján¹ tson² má²dí¹hléh¹ hnú²
tá²na²¹ cu³tí¹³, hi³ tiú²uú² dí¹hléh¹ yáh³ nú²
jú¹ jnɨ².
30 Ta³né³² má²lɨ́²neh²¹ jnoh¹ hi³ la³jɨ́³² bíh¹
la³ ñíh¹ hnú², hi³ hí¹juáh³ tiá² lin¹ lɨ³hniauh²³
yáh³ hi³ zian² tsá² zia³² hi³ nga³ ñí¹con²
hnú². Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ má²nio² cáun²
tsɨ́³ jnoh¹ hi³ hnú² ñeh³ nú² ñí¹con² Dió³².
31 Jmɨ́¹jáun² ca³ngáɨ³ Jesús la³ lá²:
—¿Hí¹ jáun² né³bí¹ má²táunh²³ máh³
hnoh² ta²¹?
32 Né³² né³, má²cá²chó³² bíh¹ jmáɨ¹ hi³
ta³né³² bíh¹ cánh³² má²han³ náh² ma³
quin³², hi³ ma³ quin³² ma³ jan³² náh²
cuá¹táunh¹ náh² juɨ³² quián¹³, hi³ jáun²
huen² bíh¹ jná¹³ má²zeh¹³ náh²; tɨ³la³ tiá²
huen² jná¹³ zenh² yáh³ má¹ná¹, quí¹ zenh²
bíh¹ Ñuh³² jná¹³ quiúnh¹ ná¹.

33 Juah32 jná13 la3jɨ́32 jáɨ13 nɨ́2 ñí1con2
hnoh2 hi3 jáun2 lɨ́13 nio2 tie3 hñu3 honh2
náh2 cun3ñí1 hi3 ná1cunh2 náh2 quiúnh1
jná13. Hnoh2 dá2 ca3tɨn1 má1tsoh1 honh2
la3 cun3 hi3 jmu2 tsá2 hon2 Dió32, tɨ3la3 tiá3
chá1 náh2 honh2, quí1 má2ca3cah1 bíh1 jná13
jmáɨ1 ñí1con2 tsá2 hí3.

17

Jesús liéɨnh32 Dió32 hi3 ca3tɨn1 tsá2 haɨn21 tɨ3 con2

1 Jmɨ́1 má2lɨ́2juáh3 jáun2 Jesús jáɨ13 nɨ́2 né3,
ca3ziauh3 ñí1 chi3cuú2, hi3 ca3juáh3 la3 lá2:
—Tia21, má2cá2chó32 bíh1 jmáɨ1; ma3quien13
hnú2 Jónh32, hi3 jáun2 Jónh32 hnú2 siáh3 lɨ́13
ma3quien2 hnú2.
2 Quí1 huen2 bíh1 hnú2 má2ca3jmuh3
hi3 Jónh32 hnú2 ho2 ta21 ñí1con2 la3jɨ́n32
tsáu2, hi3 jáun2 lɨ́13 jmu1 jná13 hi3 lɨ́13 zian2
tsáu2 la3 cun3 jmɨ́1hi3nio2, ca3la3 jɨ́n32 tsá2
má2ca3chan21 hnú2 jo3uón32 jná13.
3 Hi3 zian2 tsú2 jáun2 cun3 jmɨ́1hi3nio2 dá2
lɨ́3 la3 lá2: hi3 cuóu32 tsú2 hnú2 bíh1, Tsá2
cú2huen2 tán1 nú2, Tsá2 hú1tá1 lɨ́n3 Dió32; jɨ3
hi3 cuóu32 tsú2 jná13 nɨ́2 siáh3, Jesús, Tsá2 lɨ́n3
ná1 Cristo, Tsá2 ca3zen2 hnú2 hí3.
4 ”Má2lɨ́2ma3quien13 bíh1 jná13 hnú2 ñí1
hué21 lá2, hi3 má2lɨ32 bí1 siáh3 la3jɨ́32 hi3
ca3juah21 hnú2 hi3 jmu1 jná13.
5 Né32 né3 Tia21, ma3quien13 siáh3 jná13 ñí1
hó21máh1 nú2 la3 cun3 qui3 jmɨ́1 quien2 jná13
jáun2 jmɨ́1tin2, jmɨ́1 ñeh2 bíh1 hi3 lɨ́13 tá1 cáun2
mɨ3cuú2.
6 ”Má2ca3ma3jnia13 bíh1 jná13 hi3 hin2
tsánh2 hnú2 ñí1con2 tsá2 má2ca3quianh21
hnú2 ja1 tsá2 zian2 hngá1máh3 lá2, tsá2
má2ca3chan21 hnú2 jo3uón32 jná13. Tsá2 jmɨ́1
joh2 bíh1 hnú2 hí3 hi3 ca3cuen21 nú2 jná13, hi3
má2ca3ma3tí32 bíh1 tsú2 siáh3 jëh2 hnú2.
7 Hi3 jáun2 dá2 má2ñi32 bíh1 tsú2 ta3né32
hi3 la3jɨ́32 bíh1 hi3 quion21 jná13 ja3 tɨ3 ñí1con2
hnú2;
8 quí1 má2ca3juo3 bíh1 jná13 tsú2 la3jɨ́32 jáɨ13
hi3 ca3cuéh1 hnú2 jáun2 ñí1con2 jná13, jáun2
má2ca3héɨ3 bíh1 tsú2. Hi3 jáun2 má2ca3lɨ3tsɨn2
bíh1 tsú2 hi3 tson2 bíh1 cu3tí3 ja3 jná13
ñí1con2 hnú2, hi3 jáun2 má2taunh32 tsú2 ta21
hi3 hnú2 bíh1 ca3ze2 jná13.
9 ”Jáun2 né3, jná13 hiú2 mɨ́23 ñí1con2 hnú2
hi3 ca3tɨn1 tsá2 hí3 bíh1, ha3 tiá2 hiú2 mɨ́23
yáh3 jná13 hi3 ca3tɨn1 tsá2 zian2 cun3 tɨn2
tsɨ́3 hmóu32, tɨ3la3 mɨ́23 jná13 hi3 ca3tɨn1 tsá2
ca3chan21 hnú2 jo3uón32 bíh1 jná13, quí1 tsá2
joh2 hnú2 bíh1 hí3.
10 Quí1 la3jɨ́32 bíh1 la3 cun3 hi3 quion21
jná13 quián13 hnú2, hi3 jáun2 la3jɨ́32 bíh1
siáh3 la3 cun3 hi3 quián13 hnú2 quion21 jná13
uá2jaɨ32. Hi3 jáun2 né3, cun3quionh3 tsá2 hí3
bíh1 má2lin1 hi3 quien2 jná13.
11 ”Ha3 tiú2uú2 ñi21 yáh3 jná13 ñí1 hué21
lá2, tɨ3la3 tsá2 nɨ́2 né3 tá1tonh1 bíh1; quí1
jná13 dá2 má2jáunh13 bíh1 hi3 ñí1ñí21
quiúnh1 hnú2. Jáun2 né3, hnú2 Tia21 Tsá2
chun1, cun3quionh3 pí3 hi3 hauh32 nú2 jmu3
hua3hí13 tsú2 la3 cun3 hi3 ca3cuéh1 nú2
jáun2 jná13 uá2jaɨ32, hi3 jáun2 lɨ́13 tionh2 tsú2
cá2hon3 la3jmɨ́1 tiauh2 dí2 quiúnh1 hnú2.
12 Quí1 tá1la3 ca3ngɨ́3 jná13 jáun2 quiúnh1
tsú2, ca3jmú32 bíh1 jná13 hua3hí13 tsú2
cun3quionh3 jáɨ13 hi3 ho2 jná13 hi3 ca3cuéh1
hnú2 jáun2. La3 nɨ́2 bíh1 ca3jmú32 jná13
hua3hí13, hi3 jáun2 hí1 jan2 yáh3 tiá2 já2hín3,
jɨ́32la3 tsá2 qui3 ca3tɨn1 hi3 tsa3hín3 bíh1
já1hín3, hi3 jáun2 ca3lɨ3tí3 la3 cun3 hi3
rá1juáh3 jáun2 ñí1 Sí2.
13 ”Jáun2 ta3né32 má2jáunh13 jná13 ñí1 ñíh3
hnú2 bíh1; tɨ3la3 juah32 jná13 jáɨ13 nɨ́2 tá1la3
cuon1 ná1 ñí1 hué21 lá2, hi3 jáun2 tsá2
tá1tonh1 lá2 lɨ́13 lɨ3 hiún2 tsɨ́3 ca3la3 tán1 hián2
cu3tí3 la3jmɨ́1 hiún2 tsɨn32 jná13.
14 Má2ca3ma3tɨn13 bíh1 jná13 tsú2 jëh2
hnú2, tɨ3la3 tsá2 zian2 hí3 cun3 tɨn2 tsɨ́3
hmóu32 né3, tiá2 quiú2 tiá2 jéɨn23 yáh3 tsú2
quí1 cun3ñí1 hi3 tiú2uú2 jmu2 yáh3 tsú2
la3jmɨ́1 jmu2 tsá2 hí3, quí1 sa3jun3 jná13 yáh3
zian2 ná1 la3 jáun2.
15 Ha3 tiá2 hiú2 mɨ́23 yáh3 jná13 hi3 huen13
nú2 tsú2 ja1 quioh21 tsá2 zian2 ñí1 hué21
lá2, ñí1 jɨ́21la3 mɨ́23 jná13 hi3 jmúh13 nú2 tsú2
hua3hí13 ca3tɨn1 tsá2 hláɨnh1 bíh1.
16 Quí1 la3jmɨ́1 tiá2 zian2 jná13 la3 cun3
qui3 zian2 jáun2 tsá2 jmu2 cun3 tɨn2 tsɨ́3

hmóu^{32}, hi^{3} jáun^{2} sa^{3}jun^{3} tsá^{2} nɨ́^{2} yáh^{3} siáh^{3} zian^{2} la^{3} jáun^{2}.

17 Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, jmu^{3} hi^{3} lɨ́^{13} ná^{1}chan^{1} tsú^{2} ñí^{1}con^{2} nú^{2} huen^{2} cun^{3}quionh^{3} jú^{1} tson^{2}, quí^{1} jáɨ^{13} quián^{13} hnú^{2} dá^{2} lɨ́^{3} jmáh^{3}la^{3} jú^{1} tson^{2} bíh^{1}.

18 Jáun^{2} né^{3}, la^{3}jmɨ́^{1} ca^{3}ze^{2} nú^{2} jná^{13} ja^{1} tsá^{2} zian^{2} hngá^{1}máh^{3} lá^{2}, la^{3} jáun^{2} bí^{1} siáh^{3} zein^{32} jná^{13} tsá^{2} lá^{2} ja^{1} tsá^{2} hí^{3} uá^{2}jaɨ^{32}.

19 Hi^{3} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} tsá^{2} lá^{2} bíh^{1} jmu^{2} jná^{13} siáh^{3} cuá^{1}chan^{1} ná^{1} huen^{2}, quí^{1} hi^{3} jáun^{2} tsá^{2} lá^{2} uá^{2}jaɨ^{32} lɨ́^{13} ná^{1}chan^{1} cun^{3}quionh^{3} jú^{1} tson^{2}.

20 ”Tɨ^{3}la^{3} tiá^{2} mɨ́^{23} yáh^{3} jná^{13} jmáh^{3}la^{3} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} tsá^{2} lá^{2}, quí^{1} mɨ́^{23} jná^{13} la^{3} jɨ^{3} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} tsá^{2} taunh^{13} jná^{13} ta^{21} nɨ́^{1} má^{1}ca^{3}náɨ^{32} jú^{1} chú^{32} hi^{3} hléh^{32} tsá^{2} lá^{2} bíh^{1}.

21 Mɨ́^{23} jná^{13} ñí^{1}con^{2} hnú^{2} hi^{3} cu^{3}tí^{3} cuɨ́^{1} tionh^{1} tsú^{2} cá^{2}hon^{3} jɨ^{3}lɨn^{2}. Hnú^{2} Tia^{21}, cuɨ́^{1} tionh^{1} tsú^{2} cá^{2}hon^{3} quiúnh^{1} dí^{2} la^{3}jmɨ́^{1} ná^{1}tioh^{3} jáun^{2} cáun^{2} tsɨ́^{3} dí^{2} quiúnh^{1} hnú^{2}, hi^{3} jáun^{2} lɨ́^{13} tónh^{32} tsá^{2} zian^{2} hngá^{1}máh^{3} lá^{2} ta^{21} hi^{3} tson^{2} bíh^{1} hnú^{2} ca^{3}ze^{2} nú^{2} jná^{13}.

22 La^{3}jmɨ́^{1} má^{2}ca^{3}ma^{3}quien^{13} hnú^{2} jáun^{2} jná^{13}, má^{2}ca^{3}ma^{3}quien^{13} jná^{13} tsú^{2} siáh^{3} uá^{2}jaɨ^{32}, hi^{3} jáun^{2} lɨ́^{13} ná^{1}tioh^{3} cáun^{2} tsɨ́^{3} tsú^{2} quiúnh^{1} dí^{2}, la^{3}jmɨ́^{1} ná^{1}tioh^{3} cáun^{2} tsɨ́^{3} dí^{2} hmóu^{32}.

23 Cáun^{2} bíh^{1} ná^{1}tioh^{3} tsɨn^{32} jná^{13} quiúnh^{1} tsú^{2} la^{3}jmɨ́^{1} ná^{1}tioh^{3} cáun^{2} tsɨ́^{3} dí^{2} hmóu^{32}, hi^{3} jáun^{2} la^{3} jáun^{2} bíh^{1} lɨ́^{13} hi^{3} ná^{1}tioh^{3} cáun^{2} tán^{1} tsɨ́^{3} tsú^{2} má^{2}tún^{2} hmóu^{32} siáh^{3}, hi^{3} jáun^{2} la^{3} nɨ́^{2} bíh^{1} lɨ́^{13} lɨ^{3}tsɨn^{2} tsá^{2} zian^{2} hngá^{1}máh^{3} lá^{2} hi^{3} hnú^{2} bíh^{1} Tsá^{2} ca^{3}ze^{2} nú^{2} jná^{13}, jɨ^{3} hi^{3} hno^{3} lɨ́n^{32} nú^{2} siáh^{3} tsá^{2} joh^{2} jná^{13} la^{3} cun^{3} rón^{32} hnau^{3} nú^{2} jná^{13}.

24 ”Tia^{21}, hnú^{2} bíh^{1} ca^{3}chan^{21} tsú^{2} jo^{3}uón^{32} jná^{13}, hi^{3} jáun^{2} bíh^{1} hnó^{32} jná^{13} hi^{3} tsa^{3}tiánh^{2} tsú^{2} ñí^{1} ñí^{1}ñí^{21} jná^{13}, hi^{3} jáun^{2} lɨ́^{13} jɨ́e^{3} tsú^{2} cónh^{3} tí^{3} hi^{3} quien^{2} jná^{13}, la^{3} cun^{3} hi^{3} ca^{3}ma^{3}quien^{13} nú^{2} jáun^{2} jná^{13}; quí^{1} hnú^{2} bí^{1} jlánh^{1} ca^{3}ma^{3}hnau^{1} nú^{2} jná^{13} la^{3} cun^{3} jmɨ́^{1} ñeh^{2} bíh^{1} hi^{3} lɨ́^{13} tá^{1} cáun^{2} mɨ^{3}cuú^{2}.

25 Hnú^{2} Tia^{21}, Tsá^{2} chun^{1} nú^{2}, ha^{3} tiá^{2} cuóu^{32} yáh^{3} hnú^{2} tsá^{2} zian^{2} cun^{3} tɨn^{2} tsɨ́^{3} hmóu^{32}, tɨ^{3}la^{3} jná^{13} má^{1}ná^{1}, cuóu^{32} bíh^{1} ná^{1} hnú^{2}, hi^{3} ja^{3}bí^{1} tsá^{2} lá^{2} siáh^{3} má^{2}ca^{3}lɨ^{3} ñi^{32} bíh^{1} hi^{3} hnú^{2} ca^{3}ze^{2} jná^{13}.

26 Jná^{13} má^{2}ca^{3}hɨe^{3} tsá^{2} lá^{2} hi^{3} hin^{2} tsánh^{2} hnú^{2}, hi^{3} la^{3} má^{2}hɨe^{2} jáun^{2} jná^{13} tsú^{2} siáh^{3}, hi^{3} jáun^{2} lɨ́^{13} ma^{3}hnio^{3} tsú^{2} tsá^{2}ján^{2} tsá^{2}ján^{2} rón^{32} la^{3} cun^{3} hnau^{3} nú^{2} jáun^{2} jná^{13}, hi^{3} jáun^{2} lɨ́^{13} ná^{1}tioh^{3} cáun^{2} tsɨn^{32} jná^{13} quiúnh^{1} tsú^{2}.

18

Má^{2}jan^{2} tsú^{2} Jesús hi^{3} tson^{3}
(Mateo 26:36-56; Marcos 14:32-50; Lucas 22:39-53)

1 Hi^{3} jáun^{2} jmɨ́^{1} má^{2}lɨ́^{2}juáh^{3} jáun^{2} Jesús jáɨ^{13} nɨ́^{2} né^{3}, cua^{3}han^{3} quionh^{3} tsá^{2} haɨn^{21} hí^{3} tɨ^{3} con^{2} hi^{3} ngau^{3} tɨ^{3} jo^{21} jëh^{3} ñí^{1} téh^{23} tsú^{2} jáun^{2} Cedrón. Ñí^{1} jáun^{2} jmɨ́^{1} zia^{32} cáun^{2} ñí^{1} lɨ́^{3} ñí^{1} jná^{1} hmá^{2}; ñí^{1} jáun^{2} né^{3}, hi^{3} Jesús la^{3} má^{2}quionh^{3} tsá^{2} quionh^{3}.

2 Ja^{3}bí^{1} Judas tsá^{2} má^{2}jɨenh^{3} hí^{3} Jesús jmɨ́^{1} ñi^{2} uá^{2}jaɨ^{32} ñí^{1} jáun^{2}, quí^{1} hliáun^{3} jéin^{32} bíh^{1} jmɨ́^{1} má^{2}ca^{3}cuú^{2} ca^{3}ngɨh^{32} Jesús quionh^{3} tsá^{2} haɨn^{21} hí^{3} tɨ^{3} con^{2} ñí^{1} jáun^{2}.

3 Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, ca^{3}chó^{32} bíh^{1} Judas ñí^{1} jáun^{2} la^{3} má^{2}quionh^{3} hliáu^{3} tsá^{2} *romanos, jɨ^{3} ma^{3} jan^{2} tsá^{2}cuú^{2} tsá^{2}ta^{3} tsá^{2} ná^{1}lɨ́n^{3} mi^{3}jmú^{3} hi^{3} ca^{3}ze^{3} tsá^{2} ná^{1}chín^{1} joh^{1} tsú^{2} la^{3} má^{2}quionh^{3} tsá^{2} *fariseos. Tsá^{2} hí^{3} né^{3} ná^{1}quian^{32} sɨ́^{2} jmɨ́^{2}cau^{32} jɨ^{3} sɨ́^{2} ca^{2} nɨ́^{2} siáh^{3}, la^{3} má^{2}quionh^{3} mí^{1}táɨ^{3} mí^{1}jla^{2} jɨ^{3} hmá^{2} nɨ́^{2} siáh^{3}.

4 Tɨ^{3}la^{3} Jesús má^{1}ná^{1}, jmɨ́^{1} má^{2}ñi^{32} bíh^{1} la^{3} cun^{3} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} quiunh^{21}, hi^{3} jáun^{2} ja^{3} hi^{3} ca^{3}ngáɨh^{3} tsá^{2} hí^{3} la^{3} lá^{2}:

—¿Hin^{2} tsánh^{2} hnah^{23} hnoh^{2}?

5 Jáun^{2} tsá^{2} hí^{3} né^{3} ca^{3}juáh^{3}:

—Jesús tsá^{2} Nazaret bíh^{1} hnah^{23} jnoh^{1}.

Jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}juáh^{3} Jesús:

—Jná^{13} bíh^{1} la^{32}.

Ja^{1} quioh^{21} tsá^{2} hí^{3} né^{3} jmɨ́^{1} zenh^{1} Judas tsá^{2} má^{2}lɨ́^{2}jɨenh^{3} Jesús.

6 Hi^{3} jáun^{2} jmɨ́^{1} ca^{3}juáh^{3} Jesús: “Jná^{13} bíh^{1} la^{32}”, jmɨ́^{1}jáun^{2} né^{3} ca^{3}yá^{2}han^{1} tsú^{2} hi^{3} ca^{3}quɨnh^{3} tɨ^{3} cu^{3}hna^{21} hi^{3} ta^{3}tonh^{1} la^{3} tɨ^{3} hué^{32}.

7 Jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}ngáɨ^{3} siáh^{3} Jesús cónh^{3}í^{1} cu^{3} jéin^{32}:

—¿Hin^{2} tsánh^{2} hnah^{23} hnoh^{2}?

Jáun² tsá² hí³ ca³ngáɨ³ siáh³:
—Jesús tsá² Nazaret bíh¹ hnah²³ jnoh¹.
8 Hi³ jáun² ca³juáh³ siáh³ Jesús la³ lá²:
—Má²lɨ́²juáh³² bíh¹ jná¹³ hi³ jná¹³ bíh¹ la³².
Nɨ́¹juáh³ jná¹³ la³ hnauh²³ náh², tɨ³la³ cué¹ jáɨ¹³ hi³ tsa³tánh¹ tín² tsá² ñí¹ hná¹ lá².
9 La³ nɨ́² dá² ca³lɨ³ hi³ jáun² lɨ³tí³ la³ cun³ hi³ má²lɨ́²juáh³ tsú² jáun² hnga², jmɨ́¹ ca³juáh³ la³ lá²: "Tia²¹, tsá² ca³cuen²¹ hnú² hí³, hí¹ jan² yáh³ tiá² já²hín³".
10 Jmɨ́¹jáun² ca³chí² Sí¹mu²¹ Pé¹ mí¹táɨ³ hmu³ tá¹ tun³ jo²¹ quioh²¹, hi³ ca³jmú³ cu³ nga¹³ mí¹táɨ³ cuá¹ cuá² chu²¹ quioh²¹ jan² tsá² jmáɨ² Malco, jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ tsá² cuá¹lɨ́n³ mí²tsá² hɨ́en¹.
11 Tɨ³la³ Jesús né³, ca³záɨh³ Pé¹ la³ lá²:
—Tiáunh¹ mí¹táɨh³ hñu³ láu² quioh²¹. Nɨ́¹juáh³ Ñuh³² jná¹³ hnió³ hi³ há¹ ngá¹³ jná¹³ uu³cha³tsɨ³² lá², ¿hí¹ lɨ́¹³ hi³ tiá² hen¹ jná¹³ hi³ quiunh²¹ jná¹³ la³ lá²?

Jesús má²zenh² ta³ ñí¹ Anás
(Mateo 26:57-58; Marcos 14:53-54; Lucas 22:54)

12 Hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² né³, hliáu³ tsá² chín¹, la³ má²quionh³ hliáu³ joh¹, jɨ³ tsá²cuú² tsá²ta³ tsá² *judíos tsá² ná¹ñí¹ nɨ́² siáh³ ca³ma³tson¹³ Jesús hi³ ca³hñéɨ³² dí².
13 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³ñí¹jan² dí² hñú¹³ Anás. Anás hí³ jmɨ́¹ lɨ́n³ tsa³jméɨ² Caifás, tsá² cuá¹lɨ́n³ mí²tsá² hɨ́en¹ jmɨ́¹jáun².
14 Caifás hí³ bíh¹ jmɨ́¹ má²ca³záɨh³ tsá² judíos tsá² ná¹ñí¹ hi³ tɨ³ quien² bíh¹ jún³ jan² tsáu² cha¹³ jɨ³lɨn² tsáu².

Pé¹ juáh³ hi³ tiá² cuóun³² Jesús
(Mateo 26:69-70; Marcos 14:66-68; Lucas 22:55-57)

15 Tɨ³la³ Sí¹mu²¹ Pé¹ né³, la³ má²quionh³ jan² tsá² ñí¹ hná¹ jáun², jmɨ́¹ hí¹tsá²táunh¹ chí¹cáɨn² cu³hna²¹ Jesús. Tsá² jan² hí³ né³ jmɨ́¹ cuóu²¹ bíh¹ tsá² cuá¹lɨ́n³ mí²tsá² hɨ́en¹, hi³ jáun² ca³hiauh³ jáɨ¹³ hi³ hí³ ñí¹hñú³ quioh²¹ mí²tsá² hɨ́en¹ hí³ quionh³ Jesús;
16 tɨ³la³ Pé¹ né³, cheih³² bíh¹ ca³ta³zanh¹. Hi³ jáun² tsá² jmɨ́¹ cuóu²¹ hí³ mí²tsá² hɨ́en¹ né³ cua³han³ hi³ ñí¹mɨ́² jáɨ¹³ ñí¹con² tsá²mɨ³ tsá² jmɨ́¹ dí¹jmu² hua³hí¹³ ho³hñú¹³ hi³ hí³ Pé¹ ñéih³, jmɨ́¹jáun² ca³tanh² tsú² Pé¹ tɨ³ ñéih³.
17 Jmɨ́¹jáun² ca³ngáɨ³ tsá²mɨ³ hí³ ñí¹con² Pé¹ la³ lá²:
—¿Há¹ jun³juáh¹³ hnú² lɨ́n³ nú² uá²jaɨ³² tsá² hen² tɨ³ con² tsá²ñuh² ó³² dúh¹?
Jáun² ca³juáh³ Pé¹ la³ lá²:
—Já¹han²¹, ha³ tiá² lɨ́n³ yáh³ jná¹³.
18 Jmɨ́¹ cuóu³ lɨ́n³² bíh¹ jmɨ́¹jáun², hi³ jáun² tsá² má²ná¹hlánh¹ quian²¹ mí²tsáu² la³ má²quionh³ tsá²cuú² tsá²ta³ tsú² la³ má²lɨ́²jmú³ sɨ́², hi³ jáun² má²ná¹táun³ hi³ ná¹chóh²³ sɨ́² jáun². Ja³bí¹ Pé¹ siáh³ jmɨ́¹ zenh¹ ñí¹ jáun² quionh³ tsá² hí³ hi³ dí¹chóh²³ sɨ́².

Mí²tsá² hɨ́en¹ má²cán²³ jú¹ tson² ñí¹con² Jesús
(Mateo 26:59-66; Marcos 14:55-64; Lucas 22:66-71)

19 Jáun² tsá² lɨ́n³ hí³ mí²tsá² hɨ́en¹ ca³ma³liáu³² hi³ nga² ñí¹con² Jesús hi³ ca³tɨn¹ tsá² haɨn²¹ tɨ³ con² dí², hi³ he³ ñí¹ jáɨ¹³ má²tɨn² tsú² siáh³ tsáu².
20 Jáun² Jesús né³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Jná¹³ dá² má²ca³hléh³ ná¹ chú¹ja²¹ bíh¹; tiú²nio² bí¹ hñu³ cuáh³² quiú¹³ dí² má²ca³ma³tɨn¹³ jná¹³ tsáu², jɨ³ hñu³ cuáh³² chín¹ nɨ́² siáh³, ñí¹ qui³ cuú² ngɨh³² ca³la³ jɨ́n³² tsá² judíos; hi³ jáun² né³, hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ má²ca³hɨ́e³ jná¹³ ñí¹ ná¹conh¹.
21 Jáun² ¿he³ yáh³ láɨh³² sa³ ñí¹con² huen² yáh³ jná¹³ ngaɨh³² hnú²? Ñí¹con² tsá² má²ca³náɨ³² jáɨ¹³ hi³ hléh²³ dá² jná¹³ nga³, quí¹ tsá² hí³ bíh¹ tsá² ná¹ñi³² la³ cun³ hi³ má²cá²juáh³² jná¹³.
22 Jmɨ́¹ má²lɨ́²juáh³ jáun² Jesús la³ nɨ́² né³, jáun² jan² tsá²cuú² tsá²ta³ mí²tsáu² jmɨ́¹ zenh¹ ñí¹ jáun² ca³pá³ ñí¹ Jesús, hi³ juáh³ la³ lá²:
—¿Hí¹ la³ nɨ́² máh³ ngaɨh³² hnú² ñí¹con² mí²tsá² hɨ́en¹?
23 Jáun² ca³ngáɨ³ Jesús la³ lá²:
—Nɨ́¹juáh³ cáun² jú¹ hlah³ la³ lɨ́²hléh³ jná¹³, jáun² juah²¹ neh²¹ ha³ jinh¹ ti³tsóh³ lɨ́³ jú¹ hlah³; tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ re² bíh¹ la³ lɨ́²hléh³ jná¹³ né³, jáun² ¿he³ ya³ láɨh³² sa³ po²³ yáh³ hnú² jná¹³?

24 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³zen³ Anás Jesús
la³ má²hñe² jáun² bíh¹ ñí¹con² Caifás tsá²
cuá¹lɨ́n³ siáh³ mí²tsá² hɨen¹.

Pé¹ juáh³ siáh³ cu³ jéin³² hi³ tiá² cuóun³² Jesús
(Mateo 26:71-75; Marcos 14:69-72; Lucas 22:58-62)

25 Tá¹la³ jmɨ́¹ dí¹chóh²³ jáun² Pé¹ sɨ́² né³,
jáun² tsá² jmɨ́¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² ca³ngáɨh³
Pé¹ hi³ ca³juáh³:
—¿Há¹ jun³juáh¹³ hnú² uá²jaɨ³² lɨ́n³ jan²
tsá² hen² tɨ³ con² tsá²ñuh² ó³²?
Jáun² Pé¹ ca³juáh³:
—Já¹han²¹, jun³juáh¹³ jná¹³ yáh³.
26 Ñí¹ jáun² siáh³ jmɨ́¹ zenh² jan² tsá²
má²dí¹hlánh¹ quian²¹ mí²tsá² hɨ́en¹, raɨnh²¹
tsá² ca³uóunh³ hí³ cuá¹ hi³ ca³quieh³ Pé¹, hi³
jáun² tsá² hí³ né³ ca³juáh³ la³ lá²:
—¿Há¹ jun³juáh¹³ hnú² lɨ́²jɨe¹ jná¹³ ja¹
hmá² jáun² quiúnh¹ nú² tsá² ó³² dúh¹?
27 Tɨ³la³ siáh³ bíh¹ siáh³ tiá² ca³ton³ Pé¹
jmɨ́¹jáun². Ti³tsóh³dí¹ jmɨ́¹jáun² né³ ca³hó³
jan² cá¹tsó³.

Jesús má²zenh² ta³ ñí¹ Pilato
(Mateo 27:1-2, 11-14; Marcos 15:1-5; Lucas 23:1-5)

28 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, cua³han³ Jesús hñú¹³
Caifás, hi³ ca³ñí¹jan² dí² ñí¹ta²¹ quioh²¹ tsá²
ho² ta²¹ tsá² romano. Jmɨ́¹ má²já²jnia² bíh¹,
hi³ jáun² né³ tsá² ná¹ñí¹ joh¹ tsá² judíos hí³
tiú²uú² taunh³ yáh³ ñéih³ ñí¹ta²¹ jáun², quí¹
hi³ jáun² tiá² lɨ́¹³ lɨ́n³ dí² tsá² tiá² jɨn². Quí¹
jɨ́³²la³ tsá² jɨn² bíh¹ lɨ́¹³ cuh³ má³² quioh²¹
*Jmɨ́¹hɨ́en¹ nɨ́¹ má¹ca³niéi² jáun².
29 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ cua³han³ Pilato
tsá² ho² ta²¹ tɨ³ cheih³² hi³ ca³liéinh³² tsá²
hí³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—¿He³ ñí¹ tso³ chah³² hnoh² quioh²¹
tsá²ñuh² lá²?
30 Jáun² tsá² hí³ né³ ca³ngáɨ³:
—Sá¹jmɨ́¹ hi³ tiá² lɨ́n³ tsá²ñuh² nɨ́² jan² tsá²
hláɨh¹ tsá² hon², jáun² tiá² jmɨ́¹ má²lɨ́²jɨenh²¹
yáh³ jnoh¹ tsú² ñí¹con² hnú².
31 Tɨ³la³ Pilato né³ ca³juáh³ siáh³:
—Jon¹ náh² tsú², hi³ jáun² cuá²ra³tsɨ³²
náh² héih³² la³ cun³ lɨ́³ liei²¹ quián¹³ náh²
hmóu³².

Jmɨ́¹jáun² ca³ngáɨ³ siáh³ tsá² ná¹ñí¹ hí³:
—Tɨ³la³ jnoh¹ tsá² judíos má¹ná¹, tiú²uú²
jáɨ¹³ hau³² yáh³ jnoh¹ hi³ má¹ngɨ¹³ tsáu².
32 La³ jáun² bíh¹ ca³lɨ³ hi³ jáun² lɨ́¹³ lɨ³tí³ la³
cun³ hi³ ca³juáh³ hnga² Jesús hi³ he³ lánh³
rón³² jún³ dí².
33 Jáun² Pilato hen³ siáh³ ñéih³ ñí¹ta²¹
quioh²¹, jáun² ca³teh³ dí² Jesús hi³ ca³záɨh³
dí² la³ lá²:
—¿Hí¹ hnú² uá¹ lɨ́n³ nú² Re²¹ Juo¹³ tsá²
judíos?
34 Jmɨ́¹jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:
—¿Hí¹ ngaɨh³² hnú² jáɨ¹³ nɨ́² hi³ ca³tɨn¹
hnú² huen², ho³ hi³ zian² jan² tsá²
má²lɨ́²juáh³ uá¹ hi³ ca³tɨn¹ jná¹³?
35 Hi³ jáun² Pilato né³, ca³juáh³ siáh³:
—¿Hí¹ lɨ́n³ jná¹³ tsá² judío dúh¹? Quí¹ tsá²
coh¹ huen² bíh¹ hnú², la³ má²quionh³ tsá²
ná¹lɨ́n³ mi³jmú³ joh¹ tsú² má²lɨ́²jɨenh³ hnú²
ñí¹con² jná¹³. ¿He³ dá² ca³jmuh³ hnú²?
36 Jáun² ca³ngáɨ³ siáh³ Jesús la³ lá²:
—Ha³ tiá² ñí¹ hué²¹ lá² ho² yáh³ jná¹³
jáɨ¹³. Quí¹ sá¹jmɨ́¹ hi³ ho² jná¹³ jáɨ¹³ ñí¹
hué²¹ lá² dúh¹, hi³ jáun² jmɨ́¹ lɨ́¹³ bíh¹ jmu³
tsá² tionh² jo³uón³² jná¹³ hniéɨ², hi³ jáun²
tiá² jmɨ́¹ jɨenh³ yáh³ tsú² jná¹³ ñí¹con² tsá²
judíos tsá² ná¹ñí¹. Tɨ³la³ tiá² ñí¹ lá² ho² yáh³
jná¹³ jáɨ¹³.
37 Hi³ jáun² Pilato né³ ca³ngáɨ³ siáh³:
—¿Hí¹ jáun² lɨ́n³ uá¹ hnú² re²¹?
Jáun² Jesús ca³juáh³:
—Lɨ́n³ bíh¹ jná¹³ la³ cun³ má²lɨ́²juah²¹
hnú² nɨ́². Jná¹³ dá² ca³lɨ³zian² ná¹, hi³ cuan³
ná¹ ñí¹ hué²¹ lá² hi³ hɨ́e¹³ ná¹ jú¹ tson².
La³jɨ́n³² bíh¹ tsá² haɨn²¹ tɨ³ con² jú¹ tson²
náɨ³² la³ cun³ hi³ juah³² jná¹³.
38 Jáun² Pilato ca³juáh³ la³ lá²:
—¿He³ dá² jaun³² jú¹ tson²?

Má²ma³ngɨ́³ tsú² Jesús
(Mateo 27:15-31; Marcos 15:6-20; Lucas 23:13-25)

Jáun² jmɨ́¹ má²lɨ́²juáh³ Pilato jáɨ¹³ nɨ́² né³,
cua³han³ siáh³ cheih³² hi³ ca³ñí¹lienh¹³ tsá²
judíos tsá² ná¹ngɨh³² hí³, hi³ ca³ñí¹zeh¹ dí²
la³ lá²:
—Hí¹ cáun² yáh³ tso³ quioh²¹ tsá² lá² tiá²
choh¹ jná¹³.

39 Tɨ3la3 hnoh2 né3 ná1hëh3 chinh32 hi3
hniáuh32 lion1 jná13 jan2 tsá2 tson3 tá1la3
Jmɨ́1hɨ́en1; jáun2 né3 ¿hnáuh1 náh2 lion1 jná13
Re21 Juóuh32 hnoh2 tsá2 judíos?
40 Jmɨ́1jáun2 ca3la3 jɨ́n32 bíh1 tsú2 ca3tɨ́2
ca3hóh32 hi3 ca3juáh3:
—¡Jun3juáh13 tsá2 nɨ́2 yáh3! ¡Barrabás bíh1
lion1 nú2!
Tɨ3la3 Barrabás hí3 né3 jmɨ́1 lɨ́n3 jan2 tsá2
háɨn2 hian2 tsɨ́3 bíh1.

19

1 Hi3 jáun2 jmɨ́1jáun2 né3, ca3jmú3 Pilato
héih32 hi3 jan3 tsú2 Jesús, hi3 tsa3quiú2
tsa3pan2 tsú2.
2 Jáun2 hliáu3 né3 ca3jmú3 cáun2 chí2 lɨh32
hi3 ca3tanh2 dí2 chí1 Jesús la3juah21 dúh1
cáun2 *có2ron1ná1 hi3 quioh21 jan2 tsá2 ho2
jáɨ13, tɨ3la3 hi3 jáun2 né3 jmɨ́1 lɨ́3 cun3quionh3
cuoh2 hmá2 ton2 bíh1; hi3 ca3quinh3 dí2 siáh3
cáun2 hmɨh32 zɨ́n13 la3 cun3 hi3 qui3 quɨh32
jan2 tsá2 quien2.
3 Jmɨ́1 lɨ21 jáun2 ca3ma3janh32 tsú2 ma3
quin32 ma3 jan32 ñí1 cuá1tón21 Jesús, hi3
juáh3 la3 lá2:
—¡Cuɨ́1 lɨ3quien2 bíh1 Re21 Juo13 tsá2
*judíos!
Ca3la3 hi3 má2quí2 má2jnó32 bíh1 dí2
hó1ñí1 tsú2.
4 Jmɨ́1 lɨ21 jáun2 cua3han3 siáh3 Pilato hi3
ca3liéinh32 siáh3 tsá2 ná1ngɨh32 hí3 cheih32,
hi3 ca3juáh3 la3 lá2:
—Sá1nɨ́2 jɨe3 náh2, cuɨ́1 chin21 jná13 tsú2 tɨ3
cheih32 lá2, hi3 jáun2 lɨ3tsɨn2 hnoh2 hi3 hí1
cáun2 yáh3 tso3 tiá2 lin1 choh1 jná13 quioh21
tsá2 lá2.
5 Jmɨ́1jáun2 cua3han3 Jesús hi3 má2hun1
chí2 lɨh32 hi3 lɨ́3 cuoh2 hmá2 ton2 chí1, hi3
quih32 siáh3 hmɨh32 zɨ́n13 jáun2. Hi3 jáun2
ca3juáh3 Pilato la3 lá2:
—¡Lá2 zenh2 tsú2!
6 Tɨ3la3 jmɨ́1 ca3jɨ́en32 tsú2 Jesús né3,
jmɨ́1jáun2 ca3tɨ́2 ca3hóh32 tsá2 ná1lɨ́n3
mi3jmú3 la3 má2quionh3 tsá2cuú2 tsá2ta3, hi3
ca3juáh3 la3 lá2:
—¡Crei21 cuɨ́1 taun1 tsá2 nɨ́2! ¡Crei21 cuɨ́1
taun1 tsá2 nɨ́2!
Jáun2 Pilato ca3juáh3:
—Jon1 náh2 tsú2, hmóu32 náh2 cuá2ton3
náh2 tsú2 crei21, quí1 hí1 cáun2 yáh3 tso3 tiá2
choh1 jná13 quioh21 tsú2.
7 Tɨ3la3 tsá2 judíos né3, ca3juáh3:
—Jnoh1 zia32 cáun2 liei21 quiú13, hi3 jáun2
la3 cun3 lɨ́3 liei21 jáun2 quiú13 bíh1 jnoh1
ca3tɨn1 tsá2 nɨ́2 jún3, quí1 sa3 tsá2 nɨ́2 yáh3
má2ca3juáh3 hi3 lɨ́n3 Jon2 Dió32.
8 Jmɨ́1 ca3náɨ32 Pilato jáɨ13 nɨ́2 né3, tɨ3 lɨ3mí1
ca3ta3hú1 cóh21 bíh1 tsɨ́3.
9 Jáun2 hen3 siáh3 ñéih3 ñí1ta21 quioh21, hi3
ca3ngáɨh3 siáh3 Jesús la3 lá2:
—¿Hín2 tɨ́h3 ñeh3 hnú2?
Tɨ3la3 Jesús né3 tiú2uú2 hi3 ca3ngáɨ3 hí1 cá2
jon1 yáh3.
10 Hi3 jáun2 Pilato ca3juáh3:
—¿Hí1 cónh3 tiá2 ngáɨh1 uá1 hnú2 ñí1con2
jná13? ¿Há1 tiá2 ñíh1 hnú2 hi3 jná13 ho2 ná1
jáɨ13 hi3 taun1 ná1 hnú2 crei21, ho3lá2dá2 hi3
liau1 ná1?
11 Jáun2 Jesús ca3ngáɨ3 hi3 ca3juáh3:
—Hí1 cáun2 pí3 tiá2 jmɨ́1 zia32 yáh3 quián13
hnú2 ñí1con2 jná13 sá1jmɨ́1 hi3 Dió32 tiá2
ca3cué3 hnú2 jáɨ13 hi3 ñi3hauh32; cun3ñí1 hi3
jáun2 bíh1 tɨ3 jlánh1 bí1 jueh32 tso3 ho2 hnga2
tsá2 lɨ́2jɨenh3 jná13 ñí1con2 hnú2 la3 cónh3 bí1
hnú2.
12 Hi3 jáun2 la3 cun3 jmɨ́1jáun2 bíh1 jlánh1
ca3hnauh2 Pilato tsɨ́3 he3 lánh3 rón32 lɨ́13
lión32 dí2 Jesús; tɨ3la3 tsá2 judíos hí3 né3,
ca3tɨ́2 ca3hóh32 siáh3 hi3 ca3juáh3:
—¡Nɨ́1juáh3 hi3 ca3lion1 nú2 tsá2 nɨ́2, jáun2
tiú2uú2 re2 juónh32 yáh3 hnú2 quiúnh1 *tsá2
cuá1lɨ́n3 mɨ3chí1 juú2 Roma! ¡Quí1 lɨ3ua3 jan2
tsá2 juáh3 hi3 lɨ́n3 re21, tsá2 la3 hí3 ná1hniei21
bíh1 quionh3 tsá2 cuá1lɨ́n3 hí3 mɨ3chí1!
13 Jáun2 jmɨ́1 ca3náɨ32 Pilato jáɨ13 nɨ́2 né3,
ca3jmú3 héih32 hi3 chin13 tsú2 Jesús tɨ3
cheih32, hi3 jáun2 ca3cuá3 ñí1 hmá2sɨ1 quien2
quioh21, ñí1 jáun2 jmɨ́1 téh23 tsú2 Gabata
quionh3 jú1 *hebreo, la3 cun3 niéih3 “Ñí1
rá1já23 quɨ́n1”.
14 Cua3hlau3 *Jmɨ́1hɨ́en1 bíh1 jmɨ́1jáun2, hi3
jáun2 ná1jmu2 tsú2 hua3jan21 la3 cun3 hi3
lɨ3 hniáuh32; míh1 tiá2 cun3 la3 nio1 jñéi3

tɨ³ hú²niéi² jmɨ́¹ ca³juáh³ Pilato ñí¹con² tsá² judíos hí³ la³ lá²:
—¡Lá² zenh² re²¹ juóuh³² náh²!
15 Tɨ³la³ tsá² hí³ né³ ca³tɨ́² ca³hóh³² bíh¹ hi³ ca³juáh³:
—Chin³² tsá² nɨ́², chin³² tsá² nɨ́²; ma³jan³² ñí¹ taun³ crei²¹.
Hi³ jáun² Pilato ca³juáh³ siáh³:
—¿Hí¹ lɨ́¹³ ton¹ jná¹³ crei²¹ re²¹ juóuh³² hnoh² dúh¹?
Jáun² tsá² ná¹lɨ́n³ mi³jmú³ ca³juáh³ siáh³ la³ lá²:
—Jɨ́³²la³ jan² tsá² cuá¹lɨ́n³ mɨ³chí¹ bíh¹ lɨ́n³ re²¹ juo¹³ jnoh¹, ha³ tiú²uú² hin² zian² yáh³ tsá² siánh³.
16 Jáun² Pilato ca³jɨenh³ cú²jueh³² Jesús ñí¹con² tsá² hí³ hi³ cu³tsa³² cuɨ́¹ cha³ton³ tsú² cú²jueh³² crei²¹, hi³ jáun² ca³jón³² bíh¹ tsá² hí³ Jesús.

Má²ton³ tsú² Jesús crei²¹
(Mateo 27:32-44; Marcos 15:21-32; Lucas 23:26-43)

17 Jmɨ́¹ má²lɨ³² jáun² né³, cua³han³ bíh¹ Jesús hi³ quian³² crei²¹ quioh²¹, hi³ ngau³ tɨ³ juɨ³² tsɨ³ máh³ ñí¹ téh²³ tsú² "Máh³ Mú³² Chí¹ Tsáu²", hi³ cun³quionh³ jú¹jma² *hebreo né³, téh²³ tsú² "Gólgota".
18 Ñí¹ jáun² bíh¹ ca³ton³ tsú² Jesús crei²¹. Ja³bí¹ ca³ton³ tsú² siáh³ crei²¹ cónh³í¹ gon³ tsáu², ma³ jan² la³ cá² jo²¹, hi³ jáun² chu³jo² né³ tón³² Jesús.
19 Jáun² Pilato ca³jmú³ héih³² hi³ tsa³ton³² tsú² huéh³ ta³ chí¹ crei²¹ ñí¹ tón²¹ jáun² Jesús, hi³ juáh³ la³ lá²: "Jesús Tsá² Nazaret, Re²¹ Juo¹³ Tsá² Judíos".
20 Juóun³² bíh¹ tsá² judíos ca³hɨ́³ huéh³ jáun², quí¹ ñí¹ má²janh² can³² juú² bíh¹ ca³ton³ tsú² Jesús crei²¹, hi³ huéh³ jáun² né³ jmɨ́¹ lɨ́³ cun³quionh³ jú¹jma² hebreo, jú¹ *latín jɨ³ jú¹ *griego nɨ́² siáh³.
21 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, tsá² ná¹lɨ́n³ mi³jmú³ la³ má²quionh³ tsá² judíos tsá² ná¹ñí¹ ca³záɨh³ Pilato la³ lá²:
—Tiá² jmɨ́¹ hniáuh²¹ yáh³ jmúh¹ nú² huéh³ hi³ juáh³: "Re²¹ Juo¹³ Tsá² Judíos"; tɨ³ re² jmu³ huéh³ hi³ juáh³: "Tsá² Lá² Juáh³ Hi³ Lɨ́n³ Re²¹ Juo¹³ Tsá² Judíos".
22 Tɨ³la³ Pilato né³, ca³ngáɨ³ hi³ ca³juáh³:
—Nɨ́² cuɨ́¹ lɨ́³ la³ cun³ hi³ má²lɨ́²jmú³² jná¹³.
23 Jáun² jmɨ́¹ má²lɨ́²ton³ jáun² hliáu³ crei²¹ Jesús né³, ca³caun² dí² ha¹ tsú², hi³ ca³chin² dí² quiún³ tsoh³, ma³ cáun² quioh²¹ la³ ma³ jan² hliáu³. Jáun² ca³can³ tsú² siáh³ hmɨh³² hu²¹ ñeh², tɨ³la³ hmɨh³² jáun² né³ tiá² lin¹ yáh³ ñí¹ jmɨ́¹ hmɨ³², cáun² bíh¹ jmɨ́¹ rá²láɨn¹ tá¹ cáun² chi³cuú² hi³ la³ tɨ³ há³².
24 Jáun² hliáu³ hí³ ca³juónh³ má²túnˀ² hmóu³² la³ lá²:
—Ha³ tiá² cáɨ¹³ yáh³ dí²; tɨ³ re² bíh¹ chí¹³ dí² jáɨ¹³ hi³ jáun² neh²¹ hin² tsánh² joh¹³.
La³ jáun² bíh¹ ca³lɨ³tí³ la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí², hi³ rá¹juáh³ la³ lá²: "Ca³tsáunh³ bíh¹ tsú² hán² jná¹³, hi³ ca³chí² tsú² siáh³ jáɨ¹³ ca³tɨ²¹ hmɨh³² quion²¹ ná¹". La³ nɨ́² bíh¹ ca³jmú³ hliáu³ hí³.
25 Có³² crei²¹ tón³² jáun² Jesús né³ jmɨ́¹ zenh¹ mí¹ziú¹³ tsú² la³ má²quionh³ tsá²mɨ³ raɨnh²¹; có³² jáun² jmɨ́¹ zenh¹ siáh³ Má²réi³ ñí²cuo² Cleofas la³ má²quionh³ Má²réi³ tsá² zian² juú² Magdalá.
26 Jáun² jmɨ́¹ ca³jɨ́en³² Jesús mí¹ziú¹³, la³ má²quionh³ jan² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú² hi³ jmɨ́¹ zenh¹ siáh³ có³² jáun², tsá² jlánh¹ jmɨ́¹ hnio³ tsú² hí³, jáun² ca³záɨh³ dí² mí¹ziú¹³ la³ lá²:
—Hnú² mɨ́¹, nɨ́² bíh¹ zenh² tsá² lɨ́¹³ jɨen¹ nú² la³jmɨ́¹ jɨen¹ nú² jónh³².
27 Jmɨ́¹jáun² ca³záɨh³ dí² siáh³ tsá² hen² hí³ tɨ³ con² dí²:
—Jɨen¹ tiá³ tsá²mɨ³ nɨ́² la³jmɨ́¹ jɨen¹ nú² mí²ziúh².
Hi³ jáun² la³ cun³ jmɨ́¹jáun² bíh¹ ca³jón³² tsá² hí³ Má²réi³ hñú¹³.

Jmɨ́¹ jun¹ Jesús
(Mateo 27:45-56; Marcos 15:33-41; Lucas 23:44-49)

28 Jmɨ́¹ má²lɨ³² jáun² né³, má²ñi³² bíh¹ Jesús hi³ la³jɨ́³² bíh¹ má²ca³lɨ³tí³, hi³ jáun² ca³juáh³ la³ lá²:
—Jlánh¹ má²quiéin² tsɨn³².
Ca³juáh³ tsú² la³ nɨ́², quí¹ hi³ jáun² lɨ́¹³ lɨ³tí³ rón³² la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí² bíh¹.
29 Hi³ ñí¹ jáun² né³ jmɨ́¹ zeh¹ cáun² tse³ hi³ dí¹canh² mu² mɨ³ uóun²jɨeh¹³ hi³ má²zéih¹

lɨ́n21; hi3 jáun2 ca3ma3jlɨh21 tsú2 cáun2 chí2
náh2 hɨnh23 jmáɨ2 quionh3 hi3 jáun2, hi3
ca3di3chí3 dí2 hná13 cáun2 hmá2tiéi13 hi3
téh23 tsú2 hisopo, hi3 jáun2 ca3hiéih3 dí2 ho3
Jesús.

30 Jáun2 Jesús ca3yenh3 mu2 jáun2; jmɨ́1 lɨ21
jáun2 né3, ca3juáh3 la3 lá2:

—La3jɨ32 bíh1 má2ca3lɨ3tí3.

Hi3 jáun2 jmɨ́1jáun2 ca3quɨ́h32 chí1 hi3
ca3cua3ha3 tsɨ́3.

Jan2 hliáu3 hɨh32 ja1 mɨ3hue13 Jesús quionh3 hmá2 zunh21 quioh21

31 Né32 né3, jmáɨ1 jáun2 má2 cua3hlau3
Jmɨ́1hɨ́en1 bíh1, hi3 jáun2 tsá2 judíos tsá2
ná1ñí1 tiá2 ca3lɨ3hnió3 hi3 la3 má2ná1tón21
jáun2 tsá2 hí3 crei21 tá1la3 *jmáɨ1 nio2 tie3,
quí1 jmáɨ1 jáun2 dá2 cáun2 jmáɨ1 jueh32 bíh1.
Hi3 jáun2 ca3hiu3 ca3mɨ́3 dí2 ñí1con2 Pilato hi3
jmu3 tsú2 héih32 hi3 tsa3jáu3 tsú2 cú2jueh32
ta3 tsá2 ná1tón21 hí3 crei21, hi3 jáun2 sión32
tsú2 hla1 má1lɨ32 jáun2.

32 Jáun2 jmɨ́1jáun2 já1taunh21 siáh3 hliáu3,
hi3 jáun2 jmɨ́1 ca3cha3táunh1 jáun2, ca3jó3 ta3
tsá2 chí1tón21 la3ñí1, jmɨ́1 lɨ21 jáun2 ca3jó3 dí2
siáh3 ta3 tsá2 jan2 hí3;

33 tɨ3la3 jmɨ́1 ca3ta3tonh1 dí2 ñí1 chí1tón21
Jesús má1ná1, jmɨ́1jáun2 ca3jɨ́e3 dí2 hi3
má2hí1jún1 bíh1 tsú2, hi3 jáun2 tiú2uú2 ca3jó3
yáh3 dí2 ta3 Jesús.

34 Tɨ3la3 cun3 jáun2 ca3hɨ́h3 bíh1 jan2 hliáu3
ja1 mɨ3hue13 Jesús cun3quionh3 hmá2 zunh21
quioh21, hi3 jáun2 jmɨ́1 lɨ21 jáun2 né3 ca3táɨn2
jmɨ2 jɨ3 jmáɨ2 nɨ́2 siáh3.

35 Tsá2 cha32 jáɨ13 lá2 dá2 hú1tá1 ca3jɨ́e3
bíh1, hi3 jáun2 la3jɨ́32 hi3 cha32 tsú2 lɨ́3 hú1tá1
jú1 tson2 bíh1; ñi32 bíh1 tsú2 hi3 jú1 tson2 bíh1
hleh32, hi3 jáun2 hnoh2 uá2jaɨ32 lɨ́13 cháh13
cáun2 honh2.

36 Quí1 la3 nɨ́2 dá2 ca3lɨ3 hi3 jáun2 lɨ3tí3 la3
cun3 hi3 rá1juáh3 jáun2 ñí1 Sí2 bíh1, hi3 juáh3
jáun2 la3 lá2: "Hí1 cáun2 yáh3 mú32 quioh21
tsú2 tiá2 jau3 tsáu2".

37 Ja3bí1 zia32 siáh3 cáun2 ñí1 rá1juáh3 la3
lá2: "Jɨ́en32 bíh1 tsú2 tsá2 ca3hɨnh3".

Jmɨ́1 já1haun3 Jesús
(Mateo 27:57-66; Marcos 15:42-47; Lucas 23:50-56)

38 Jmɨ́1 má2lɨ32 jáun2 né3, ngau3 Sé32 tsá2
zian2 juú2 Arimatea hi3 ca3ñí1mɨ́2 jáɨ13
ñí1con2 Pilato hi3 tsa3quión32 dí2 hla1 Jesús.
Quí1 Sé32 hí3 dá2 jmɨ́1 lɨ́n3 bíh1 tsá2 hen2 tɨ3
con2 Jesús, uá1jinh1 ta3 conh1 quí1 cun3ñí1
hi3 juénh2 tsú2 tsá2 judíos tsá2 ná1ñí1.
Ca3cué3 bíh1 Pilato jáɨ13, hi3 jáun2 Sé32 né3
ca3ñí1quión21 hla1.

39 Ja3bí1 Nicodemo tsá2 ca3ñí1lienh13
hí3 Jesús cáun2 já1niéi2, ca3chó32 siáh3 hi3
quian32 míh1 tiá2 cun3 quiu3quia3hnɨ32
qui1ló1 no1 má2ró32 hi3 lɨ́3 cun3quionh3 háu2
téh23 tsú2 mirra má2ná1jan2 quionh3 háu2
téh23 tsú2 áloes.

40 Hi3 jáun2 Sé32 hí3 quionh3 Nicodemo
ca3cón32 hla1 Jesús, hi3 jáun2 ca3tsáɨnh32
dí2 cáun2 hmɨh32 jmuh3 tiáu2 lɨ́3 quionh3
mí2ñi32 lino jmɨ́1 má2lɨ́2jñéi32 dí2 jáun2 no1
má2ró32 jáun2, la3 cun3 rón32 hi3 ná1ngɨ23
jáun2 tsá2 judíos hi3 hón32 hla1 la3 jáun2.

41 Có32 ñí1 cá1taun3 jáun2 Jesús crei21 jmɨ́1
lɨ́3 cáun2 ñí1 jná1 hmá2 quioh21 tsáu2, hi3 ñí1
jáun2 né3 jmɨ́1 hó21 cáun2 tá2hón32 hmaɨ21 ñí1
hí1 jan2 hla1 tiá2 jmɨ́1 má2ca3tanh2 tsú2.

42 Jáun2 ñí1 jáun2 bíh1 ca3hón32 tsú2
cú2jueh32 hla1 Jesús, quí1hliá2 tá2hón32 jáun2
bíh1 jmɨ́1 zeh1 ca3lá2 ñí1 má2janh2, quí1
cun3ñí1 hi3 jmɨ́1 má2ñí1tsá2 bíh1 jmáɨ1 hi3
jmu2 tsú2 hua3jan21 hi3 hniáuh32 jmáɨ1 nio2
tie3 quioh21 tsá2 judíos.

20

Jmɨ́1 ca3jenh13 Jesús
(Mateo 28:1-10; Marcos 16:1-8; Lucas 24:1-12)

1 Hi3 jáun2 né3, jmɨ́1 la3ñí1 jmáɨ1 hi3
ca3lɨ3liau3 sɨ́2ma1ná1, ta3 ná1juan32 lɨ́n32 ñéi1
Má2réi3 tsá2 zian2 juú2 Magdalá ñí1 hó21
tá2hón32 jáun2; tɨ3la3 jmɨ́1 cá1chó21 tsú2 jáun2
ñí1 jáun2 né3, ca3jɨ́e3 tsú2 hi3 sa3 tiú2uú2
dí1jnáɨ23 yáh3 ho3 tá2hón32 quɨ́n1 hi3 jmɨ́1
dí1jnáɨ23 jáun2.

2 Jmɨ́1jáun2 ngah3 tsú2 cú2hé2 tɨ3 ñí1 jmɨ́1
cuá3 Sí1mu21 Pé1 quionh3 tsá2 jan2 hí3, tsá2

jlánh¹ jmɨ́¹ hnio³ hí³ Jesús, hi³ ca³ñí¹zeh¹ dí² la³ lá²:

—La³ má²lɨ́²chin² bíh¹ tsú² Tɨ³² Juo¹³ dí² hñu³ tá²hón³², tiá² né¹ yáh³ ha³ dá² jinh¹ cuɨ́²ñí¹quion¹³ tsú² hla¹.

3 Hi³ jáun² Pé¹ né³, la³ má²quionh³ tsá² jan² hí³ ja³taunh²¹ ñí¹ hó²¹ tá²hón³².

4 Ca³la³ cú²hé² lɨ́n³² bíh¹ já¹taunh²¹ tsú² tá¹ gon³ cu³lɨ²¹, tɨ³la³ tɨ³ jlánh¹ bíh¹ cú²hé² ngau³ tsá² jan² hí³ má¹ná¹, hi³ jáun² ca³chó³² chí¹ján³ ho³ tá²hón³² la³ cónh³ bíh¹ Pé¹.

5 Jáun² jmɨ́¹jáun² ca³jmú³ hí¹sian², hi³ ca³jáɨh³ ñí¹ tɨ³ ñéih³, jáun² ca³jɨ́e³ tsú² hmɨh³² tiáu² jáun² hi³ ná¹tsɨ²¹ ñí¹ jáun², tɨ³la³ tiá² hi³ yáh³ tsú² la³ tɨ³ ñéih³ má¹ná¹.

6 Tɨ³la³ jmɨ́¹ ca³chó³² Pé¹ né³, ca³la³ má²hún¹ la³ tɨ³ ñéih³ tá²hón³² bíh¹ ca³jmú³. Jáun² ja³bí¹ hí³ uá²jaɨ³² ca³jɨ́e³ hmɨh³² tiáu² hi³ ná¹tsɨ²¹ ñí¹ jáun².

7 Ja³bí¹ ca³jɨ́e³ tsú² siáh³ hmɨh³² hi³ jmɨ́¹ tsáɨh³ chí¹ Jesús. Tɨ³la³ hmɨh³² jáun² má¹ná¹, ha³ tiá² cu³tsa³² jmɨ́¹ nio¹ yáh³ quionh³ hmɨh³² hi³ jmɨ́¹ tsaɨnh³² tsú², cánh³ jmɨ́¹ nio¹ bíh¹ hi³ rá¹pan².

8 Jáun² ca³hi³ siáh³ uá²jaɨ³² tsá² cá²chó³² hí³ la³ñí¹ tɨ³ ñéih³ hi³ ca³jɨ́e³ siáh³ uá²jaɨ³² la³ cun³ hi³ má²lɨ³², hi³ jáun² ca³taunh³ ta²¹.

9 Quí¹ tiá² re² jmɨ́¹ má²ca³ngɨ¹³ yáh³ tsú² la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí², hi³ ca³tɨn¹ bíh¹ Jesús hi³ jenh¹³ ja¹ hla¹.

10 Jáun² jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ja³tanh²¹ bíh¹ tsá² hí³ hñú¹³.

Jesús má²jnia³² ñí¹con² Má²réi³ tsá² ja³ juú² Magdalá

(Marcos 16:9-11)

11 Tɨ³la³ Má²réi³ hí³ má¹ná¹, ca³ta³zanh¹ bíh¹ ho³ tá²hón³² hi³ dí¹ho², hi³ ta³ dí¹ho² jáun² né³ ca³jáɨh³ ñí¹ tɨ³ ñéih³.

12 Jmɨ́¹jáun² ca³jɨ́en³² tsú² gon³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ ná¹quih³² hmɨh³² tiáu², hi³ ná¹tsɨn¹ ñí¹ jmɨ́¹ rá²tsɨn² jáun² Jesús; jan² jmɨ́¹ cuá¹tón²¹ ñí¹ jmɨ́¹ lɨ́³ ta³ chí¹, hi³ cónh³ siáh³ jan² jmɨ́¹ cuá¹tón²¹ ñí¹ jmɨ́¹ lɨ́³ ta³ ta³.

13 Tsá² hí³ né³ ca³ngáɨ³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿He³ lɨ³, jáun² uoh³² hnú² né³ tsá²mɨ³?

Jáun² Má²réi³ hí³ ca³ngáɨ³:

—Quí¹hliá² la³ má²lɨ́²chin² bíh¹ tsáu² Tɨ³² Juóu³² jná¹³, hi³ tiá² ño¹ jná¹³ ha³ jinh¹ má²cuɨ́²ñí¹quion¹³ tsú² hla¹.

14 Cun³ dí¹juáh²³ la³ nɨ́² bíh¹ tsú² jmɨ́¹ ca³jinh³ tɨ³ cu³hna²¹, hi³ jáun² ca³jɨ́e³ hi³ zenh² Jesús ñí¹ jáun²; tɨ³la³ tiá² ca³lɨ³tsɨn² yáh³ tsú² hi³ Jesús bíh¹ la³ Tsá² hí³.

15 Hi³ jáun² Jesús ca³ngáɨ³ ñí¹con² tsú² la³ lá²:

—¿He³ láɨh³² sa³ uoh³² hnú² né³ tsá²mɨ³? ¿Hin² dá² hnah²³ hnú²?

Tɨ³la³ hí³ dí² né³ jmɨ́¹ lɨ́n²³ hi³ tsá² jmu² hua³hí¹³ ja¹ hmá² jáun² bíh¹ tsá² hí³, hi³ jáun² ca³záɨh³ dí² la³ lá²:

—Hnú² tsá²ñuh², nɨ́¹juáh³ hnú² bíh¹ cua³chin³² nú² hla¹, jáun² juah²¹ tiá³ ha³ jinh¹ cuɨ́²ñí¹quion¹³ nú², jáun² ñí¹cón²¹ jná¹³.

16 Jáun² ca³juáh³ Jesús:

—¡Má²réi³!

Jáun² ca³jinh³ dí² tɨ³ ñí¹ hó²¹ñí¹ tsú² hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá² cun³quionh³ jú¹jma² *hebreo:

—¡Raboni! (hi³ hnió³ juáh³ "Tɨ³²").

17 Jáun² Jesús né³ ca³juáh³:

—Tú³ tín² tán² jná¹³, quí¹ tiá² má²cuá²ñíh¹ yáh³ jná¹³ ñí¹ cuá³ Ñuh³². Tɨ³la³ cuánh², cuá²zéih³ tsá² renh² jná¹³ hi³ ñih²¹ jná¹³ tɨ³ ñí¹ cuá³ Ñuh³², Tsá² lɨ́n³ hí³ siáh³ Ñeh² hnoh²; ñih²¹ jná¹³ tɨ³ ñí¹con² Dió³² Juóu³² jná¹³, Tsá² lɨ́n³ siáh³ Dió³² Juóuh³² hnoh².

18 Hi³ jáun² Má²réi³ hí³ né³ ngah³, hi³ ñí¹zeh¹ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú², hi³ ca³ñí¹juah²¹ hi³ má²lɨ́²jɨ́en³² dí² Tɨ³² Juo¹³, jɨ³ hi³ ca³chá³ dí² siáh³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ tsú² jáun².

Jesús má²jnia³² ñí¹con² tsá² haɨn²¹ tɨ³ con²

(Mateo 28:16-20; Marcos 16:14-18; Lucas 24:36-49; 1 Corintios 15:5-7)

19 Jmɨ́¹ ca³zɨ³² hi³ la³ñí¹ jmáɨ¹ hi³ ca³lɨ³liau³ sɨ́²ma¹ná¹ jáun² né³, jmɨ́¹ ná¹ngɨh³² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú² cáun² ñéih³, hi³ má²dí¹jnaɨ³² tiá³ ho³hñú¹³ cun³ñí¹ hi³ juénh² tsú² tsá² *judíos tsá² ná¹ñí¹. Tɨ³la³ Jesús né³, hi³ bíh¹ ñéih³ hi³ ca³náu² chu³jo² ñí¹ tionh¹ tsá² hí³, hi³ ca³záɨh³ dí² tsú² la³ lá²:

—¡Cuí¹ zian² náh² cáun² hi³ re² hi³ tɨn²!
20 Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² la³ ní² tsú² ca³hɨe³ cuo² la³ má²quionh³ ñí¹ ja¹hɨh¹ ja¹ mɨ³hue¹³. Hi³ jáun² tsá² hí³ né³ ca³lɨ³ hiún² lɨn³² tsɨ³ jmí¹ ca³jɨen³² Tɨ³² Juo¹³.
21 Jmí¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³juáh³ siáh³ Jesús la³ lá²:
—¡Cuí¹ zian² náh² cáun² hi³ re² hi³ tɨn²! La³jmí¹ ca³ze³ jná¹³ Ñuh³², la³ jáun² bíh¹ má²zei²¹ jná¹³ hnoh².
22 Jmí¹jáun² ca³jie³ dí² ñí¹ quioh²¹ tsá² hí³, hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:
—Hen³ náh² Jmí²chí³ Chun¹.
23 Ní¹juáh³ tsá² hin¹³ hnoh² tso³ quioh²¹, jáun² hin³ bíh¹ tsáu¹³ tsú²; hi³ ní¹juáh³ tsá² tiá² hin¹³ náh² tso³ quioh²¹ né³, jáun² la³ má²ná¹ren² jáun² bíh¹ tsú² tsáu¹³ lí¹³.

Tú¹ma²¹ dí¹jɨen³² Jesús hi³ má²ca³jenh¹³

24 Tɨ³la³ Tú¹ma²¹ má¹ná¹, jan² tsá² quian³tun³ hí³, tsá² jmí¹ téh²³ tsú² hí³ dún² gon³, tiá² jmí¹ cuá³ yáh³ quionh³ tsá² ñí¹ hná¹ jáun² jmí¹ ca³ma³jnia³² jáun² Jesús.
25 Jáun² ca³záɨh³ tsá² ñí¹ hná¹ jáun² Tú¹ma²¹ la³ lá²:
—Má²ca³neh²¹ bíh¹ jnoh¹ Tɨ³² Juo¹³ dí².
Tɨ³la³ Tú¹ma²¹ má¹ná¹, ca³juáh³ la³ lá²:
—Ha³ tiá² lí¹³ yáh³ taunh²¹ jná¹³ ta²¹ ní¹juáh³ ta³ tiá² má²lí²jɨe³² jná¹³ cuo² tsú² ñí¹ ca³tóh³ pa³², hi³ loh²¹ jná¹³ siáh³ zeih²¹ uón²¹ ñí¹ ca³tóh³ jáun² pa³², jɨ³ hi³ cuoh²¹ jná¹³ siáh³ ñí¹ ja¹hɨh¹ jáun² quioh²¹ tsú².
26 Jmí¹ la³ má²jña³ jmáɨ¹ jáun² né³, ca³ngɨh³² siáh³ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² Jesús cáun² ñéih³, jáun² jmí¹jáun² bíh¹ jmí¹ má²tso² Tú¹ma²¹ ja¹ tsá² hí³. Hi³ jáun² uá¹jinh¹ jmí¹ dí¹jnaɨ³² siáh³ tiá³ ho³ hñú¹³, cu³ jáun² ca³hi³ bíh¹ Jesús ñéih³ hi³ ca³náu² chu³jo² ja¹ ñí¹ tionh¹ tsá² hí³ hi³ ca³juáh³:
—Cuí¹ zian² náh² cáun² hi³ re² hi³ tɨn².
27 Jmí¹ lɨ²¹ jáun² ca³záɨh³ tsú² Tú¹ma²¹:
—Sá¹ní² jɨe³ uón³² jná¹³, loh³ zeih²¹ cuonh², cuí¹ já² siáh³ cuonh² nú² hi³ cuóh¹³ nú² já¹ mɨ³hué³² jná¹³. Ha³ lí²uú² cuí¹ lɨn³ nú² jan² tsá² tiá² ta²¹ haɨh²¹, tɨ³ re² cuí¹ lɨn³ nú² tsá² nio² cáun² tsɨ³ bíh¹.
28 Jáun² Tú¹ma²¹ ca³ngáɨ³ la³ lá²:
—¡Hnú² Tɨ³² jɨ³ Dió³² Juóu³² jná¹³!
29 Hi³ jáun² ca³juáh³ siáh³ Jesús:
—Tú¹ma²¹, ta³né³² dá² má²táunh²³ hnú² ta²¹ quí¹hliá² hi³ má²lí²jɨe¹ bíh¹ hnú² jná¹³. Jlánh¹ jmí¹ ren² ní¹juáh³ tsá² taunh³² ta²¹ uá¹jinh¹ ta³ tiá² má²lí²jɨe³.

He³ ca³tɨ²¹ hi³ ca³lɨ³ sí² lá²

30 Hliáun³ lɨn³² bíh¹ li²¹ hi³ lí³ hua³jueh³² ca³jmú³ Jesús ñí¹ hná¹ ní² ñí¹ ta³ ñí¹ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con², hi³ tiá² rá¹tioh³ yáh³ ñí¹ sí² lá².
31 Tɨ³la³ la³ cun³ hi³ má²rá¹tioh³ lá² má¹ná¹, má²rá¹tioh³ quí¹ hi³ jáun² táunh¹³ hnoh² ta²¹ hi³ Jesús bíh¹ lɨn³ Cristo Jon² Dió³², jɨ³ hi³ jáun² lí¹³ zian² náh² siáh³ hi³ hmaɨ²¹ ní¹juáh³ hi³ tanh²³ náh² tsú² ta²¹.

21

Jesús má²jnia³² ñí¹con² quiaun³ tsá² haɨn²¹ tɨ³ con²

1 Jmí¹ lí¹cáɨn² jáun² ca³ma³jnia³² siáh³ Jesús ñí¹con² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con², can³² jmáɨ² lí¹ ná¹ho³ ñí¹ téh²³ tsú² Tiberias. Jmí¹ ca³ma³jnia³² tsú² jáun², lɨ³ la³ lá²:
2 Jmí¹jáun² jmí¹ tionh¹ Sí¹mu²¹ Pé¹ cu³tsa³² quionh³ Tú¹ma²¹ tsá² téh²³ tsú² hí³ dún² gon³, Natanael tsá² zian² juú² Caná hɨn¹³ tɨ³ Galilea, tá¹ gon³ tsá¹ jon² Zebedeo ní², la³ má²quionh³ gon³ tsá² ñí¹ hná¹ jáun², tsá² haɨn²¹ tɨ³ con² Jesús.
3 Jáun² Sí¹mu²¹ Pé¹ ca³záɨh³ tsá² hí³ la³ lá²:
—Cuí¹ ñí¹zánh²¹ jná¹³ jáh³ jmáɨ².
Jáun² tsá² hí³ né³ ca³ngáɨ³:
—Ja³bí¹ jnoh¹ uá²jaɨ³² tsáu¹³ quiúnh¹ hnú².
Ja³taunh²¹ bíh¹ tsú² hi³ ca³taunh³ cáun² mu², tɨ³la³ já¹niéɨ² jáun² ha³ tiá² jáh³ ca³jáun³ hí¹ cu³ hlá² cu³ ní² yáh³ tsú².
4 Jmí¹ má²já²jnia² jáun² né³ ca³ñí¹náu² Jesús can³² jmáɨ², tɨ³la³ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tsú² né³, tiá² jmí¹ lí²tsɨn² yáh³ hi³ hí³ bíh¹ dí² zenh² ñí¹ jáun².
5 Jáun² Jesús ca³ngáɨ³ ñí¹con² tsá² hí³, hi³ ca³juáh³:
—Hnoh² tsá¹ñú¹, ¿má¹ca³jáun³ ca³lá² jáh³?
Jáun² tsá² hí³ né³ ca³ngáɨ³:

—Hí¹ jan² yáh³ jáh³ tiá² má²ca³jáun³.

6 Jmɨ́¹jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—Ñéih¹ dú¹ tiá³ hmá³ tɨ³ jo²¹ cuá² chu²¹ mu² nɨ́² quián¹³ neh²¹; jáun² sá¹nɨ́² jɨeh²¹ náh², jáun³ bíh¹ jáh³.

Ca³jmú³ bíh¹ tsú² la³ jáun² jmɨ́¹ ca³jmú³; jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³la³ hí¹juáh³ tiú²uú² jmɨ́¹ tióh³² bíh¹ tsú² hi³ chí¹³ hmá³ jáun² chu³ jmáɨ² quí¹ cun³ñí¹ hi³ juóun³² lɨ́n³² bíh¹ jáh³ jmáɨ² má²tiáunh¹ hñu³ hmá³ jáun².

7 Hi³ jáun² tsá² jlánh¹ jmɨ́¹ hnio³ hí³ Jesús né³, ca³záɨh³ Pé¹ la³ lá²:

—¡Já² Tɨ³² Juo¹³ bíh¹ dí² nɨ³²!

La³ cun³ jmɨ́¹ ca³náɨ³² jáun² bíh¹ Sí¹mu²¹ Pé¹ hi³ Tɨ³² Juo¹³ bíh¹ dí² lánh³ hí³, hi³ jáun² má²ta²¹ ca³quɨh³ ha¹, (quí¹ jmɨ́¹ dí¹láun³ bíh¹ tsú²), hi³ jáun² ca³háɨn³ chu³ jmáɨ² hi³ ca³ra³tsɨ³² jmáɨ².

8 Tɨ³la³ tsá² ñí¹ hná¹ jáun² né³ ja³tanh²¹ bíh¹ tɨ³ can³² jmáɨ² cun³quionh³ mu², hi³ hí¹cuounh³² hmá³ ta³ tiáunh¹ jáun² jáh³ jmáɨ², quí¹ cun³ tun³ nio² hñá³láu³ lɨ́² bíh¹ jéɨ³²í¹ jmɨ́¹ tí³ ñí¹ jmɨ́¹ tsɨ³² mu² hi³ la³ tɨ³ jenh³ jmáɨ².

9 Hi³ jmɨ́¹ ca³cha³tánh¹ tsú² jáun² can³² jmáɨ² né³, ca³son² hñu³ mu², jáun² ca³jɨ́e³ tsú² hi³ má²ná¹cau²¹ sɨ́², hi³ má²rá¹tsɨn² jan² jáh³ jmáɨ² ñí¹ sɨ́² la³ má²quionh³ ca³lá² *hí³ cuú²miih²¹.

10 Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Quian³² jan² gon³ jáh³ cun³ ca³jáun³ náh² nɨ́².

11 Jáun² Sí¹mu²¹ Pé¹ ca³uú³ siáh³ hñu³ mu², hi³ ca³cuonh³ hmá³ tɨ³ ñí¹ quiéin² jenh³ jmáɨ². Ca³la³ hi³ canh² bíh¹ hmá³ jáun² hi³ tiáunh¹ hñá³láun³ tsɨ²¹ tu³la³quia³hnɨ² hñú²; tɨ³la³ uá¹jinh¹ juóun³² lɨ́n³² jáh³ jmɨ́¹ tiáunh¹, cu³ jáun² tiá² ca³cáɨ² bíh¹ hmá³.

12 Jmɨ́¹jáun² ca³juáh³ Jesús:

—Ñá²táunh¹ náh² ñá²jmú¹³ má³².

Hí¹ jan² yáh³ tsá² hí³ tiá² lɨ́¹ ca³chá³ tiá³ tsɨ́³ hi³ nga³ hi³ hin² tsánh² hí³ dí², quí¹ jmɨ́¹ má²ca³lɨ³tsɨn² bíh¹ tsú² hi³ Tɨ³² Juo¹³ bíh¹ tsú² hí³.

13 Jáun² ca³ja³janh³² Jesús hi³ ca³can³ ná¹ hí³ cuú²miih²¹ jáun² hi³ ca³tsóh³ ñí¹con² tsá² hí³, ja³bí¹ la³ jáun² ca³can³ tsú² siáh³ jáh³ má²caun³² hí³ hi³ ca³tsóh³ siáh³ ñí¹con² tsá² hí³.

14 Hi³ nɨ́² bíh¹ ñí¹ má²hnaɨh³² jéin³² hi³ ca³ma³jnia³² Jesús ñí¹con² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² jmɨ́¹ má²ca³jenh¹³ jáun² ja¹ hla¹.

Jesús liéinh³² Sí¹mu²¹ Pé¹

15 Jmɨ́¹ má²lɨ́²jmú³ tsú² jáun² má³² hú²niéɨ² né³, ca³ngáɨ³ Jesús ñí¹con² Sí¹mu²¹ Pé¹:

—Hnú² Sí¹mu²¹ jon² Juan², ¿hí¹ tɨ³ jlánh¹ bíh¹ hnau³ nú² jná¹³ la³ cónh³ bíh¹ tsá² nɨ́²?

Jáun² Pé¹ né³ ca³ngáɨ³:

—Ján³ Tɨ³², ñíh¹ bíh¹ hnú² hi³ hnau³ jná¹³.

Jáun² Jesús ca³juáh³ siáh³:

—Nɨ́¹juáh³ la³ jáun², jmu³ hnú² hua³hí¹³ *já¹ziáh² míh¹ joh² jná¹³.

16 Jáun² ca³ngáɨ³ tsú² siáh³ ñí¹ má²tɨ³² tenh³ jéin³² hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnú² Sí¹mu²¹ jon² Juan², ¿hnau¹³ nú² jná¹³?

Jmɨ́¹jáun² ca³juáh³ siáh³ Pé¹ la³ lá²:

—Ján³ Tɨ³², ñíh¹ bíh¹ hnú² huen² hi³ hnau³ bíh¹ jná¹³.

Hi³ jáun² ca³juáh³ siáh³ Jesús:

—Hi³ jáun² jmu³ hua³hí¹³ já¹ziáh² joh² jná¹³.

17 Jáun² ca³ngáɨ³ tsú² siáh³ ñí¹ má²hnaɨh³² jéin³²:

—Hnú² Sí¹mu²¹ jon² Juan², ¿hnau¹³ hnú² jná¹³?

Hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² jlánh¹ hlah³ ca³niau²¹ tsɨ́³ Pé¹, quí¹hliá² sa³ hnɨ³² jéin³² máh³ má²tɨ³² hi³ nga² tsú² ñí¹con² dí² nɨ́¹juáh³ hi³ tson² hnio³ dí² tsú²; hi³ jáun² ca³juáh³ la³ lá²:

—Tɨ³², la³jɨ́³² bí¹ ñíh¹ hnú². Ñíh¹ bíh¹ hnú² hi³ cu³tí³ hnau³ bíh¹ jná¹³.

Hi³ jáun² ca³juáh³ siáh³ Jesús la³ lá²:

—Jáun² jmu³ hnú² hua³hí¹³ já¹ziáh² joh² jná¹³ jaun³².

18 Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnú², hi³ tá¹la³ jmɨ́¹ tsá¹ñú¹ nú², jmɨ́¹ quɨ́h²³ nú² hanh² hi³ jáun² jmɨ́¹ cuóh²³ nú² lɨ³ua³ cáun² ñí¹ hnáuh² nú² cuóh¹³ huen²; tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ nɨ́¹ má¹tɨ³ ñí¹ má²lin¹ nú² má¹ná¹, hnú² dá² cáun² má²ñéih¹ cuonh² bíh¹, tsá² siánh³ bíh¹ quieh³ hnú² hanh², jɨ³ hi³ jau³ tsú² siáh³ cáun² ñí¹ tiá² hnáuh² nú² cuóh¹³.

19 Cun^{3}quionh^{3} jáɨ^{13} nɨ^{2} ca^{3}jmú^{3} Jesús
lin^{1} he^{3} lánh^{3} rón^{32} jún^{3} Pé^{1}, hi^{3} jáun^{2}
cun^{3}quionh^{3} la^{3} jáun^{2} bíh^{1} ma^{3}quien^{2} tsú^{2}
Dió^{32}. Jmɨ^{1} lɨ^{21} jáun^{2} né^{3}, ca^{3}juáh^{3} Jesús:
—¡Ña^{32} cu^{3}hna^{32} jná^{13}!

Jáɨ^{13} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} tsá^{2} jlánh^{1} jmɨ^{1} hnio^{3} hí^{3} Jesús

20 Jáun^{2} né^{3}, jmɨ^{1} ca^{3}jinh^{3} Pé^{1} tɨ^{3} cu^{3}hna^{21}
ca^{3}jɨe^{3} hi^{3} cuá^{1}ja^{32} tsá^{2} jlánh^{1} jmɨ^{1} hnio^{3} hí^{3}
Jesús, tsá^{2} jmɨ^{1} cuá^{3} hí^{3} cu^{3}héin^{1} Jesús jmɨ^{1}
ca^{3}niéi^{2} hi^{3} ca^{3}jmú^{3} tsú^{2} jáun^{2} má^{32}, tsá^{2}
ca^{3}juáh^{3} hí^{3} ñí^{1}con^{2} Jesús la^{3} lá^{2}: “Tɨ^{32}, ¿hin^{2}
tsánh^{2} tsa^{3}jɨenh^{3} hnú^{2}?”
21 Hi^{3} jáun^{2} jmɨ^{1} ca^{3}jɨen^{32} Pé^{1} tsá^{2} hí^{3} né^{3},
ca^{3}juáh^{3}:
—Tɨ^{32}, hi^{3} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} nɨ^{2} né^{3}, ¿he^{3} lɨ^{13}?
22 Jáun^{2} Jesús ca^{3}ngáɨ^{3} la^{3} lá^{2}:
—Nɨ^{1}juáh^{3} hnó^{32} jná^{13} hi^{3} tsá^{2} nɨ^{2} zian^{2}
ca^{3}la^{3} tɨ^{3} ñí^{1} cuanh^{21} ná^{1}, ¿he^{3} dá^{2} ca^{3}tɨn^{1}
hnú^{2} dúh^{1}? Ñí^{1} jɨ^{21}la^{3} hnú^{2} ña^{32} cu^{3}hna^{32}
jná^{13} bíh^{1}.
23 La^{3} cun^{3} jmɨ^{1}jáun^{2} já^{1}ngɨ^{3} jáɨ^{13} jáun^{2}
ja^{1} tsá^{2} raɨnh^{21} tsú^{2} ñí^{1} hná^{1} jáun^{2} hi^{3} tsá^{2}
jlánh^{1} hnio^{3} hí^{3} Jesús néh^{1} tiá^{2} jún^{3}. Tɨ^{3}la^{3}
tiá^{2} ca^{3}juáh^{3} yáh^{3} Jesús hi^{3} tsá^{2} hí^{3} tiá^{2} jún^{3},
quí^{1} la^{3} lá^{2} bíh^{1} ca^{3}juáh^{3} tsú^{2}: “Nɨ^{1}juáh^{3}
hi^{3} hnó^{32} jná^{13} hi^{3} zian^{2} tsú^{2} ca^{3}la^{3} tɨ^{3} ñí^{1}
cuanh^{21} ná^{1}, ¿he^{3} dá^{2} ca^{3}tɨn^{1} hnú^{2}?”
24 Hnga^{2} bíh^{1} tsá^{2} jlánh^{1} hnio^{3} hí^{3} Jesús
cha^{32} jáɨ^{13} tioh^{3} sí^{2} lá^{2}, jɨ^{3} hi^{3} ca^{3}jmú^{3} tsú^{2}
siáh^{3} sí^{2}. Hi^{3} jáun^{2} né^{1} jnoh^{1} hi^{3} jú^{1} tson^{2}
bíh^{1} hleh^{32} tsú^{2}.
25 Zia^{32} bíh^{1} siáh^{3} hliáun^{3} lɨn^{32} hi^{3} ca^{3}jmú^{3}
Jesús ñí^{1} hná^{1} nɨ^{2}, hi^{3} sá^{1}jmɨ^{1} hi^{3} tóh^{32} tsú^{2}
ñí^{1} sí^{2} ma^{3} quin^{32} ma^{3} caun^{32} la^{3}jɨ^{32} hi^{3}
jáun^{2}, len^{3} jná^{13} hi^{3} ca^{3}la^{3} hí^{1}juáh^{3} tá^{1} cáun^{2}
hngá^{1}máh^{3} yáh^{3} tiá^{2} jmɨ^{1} heih^{21} sí^{2} hi^{3} jmɨ^{1}
lɨ^{13} jmu^{3} tsú^{2}. [Cu^{3} nɨ^{2} bíh^{1} tí^{3} jáɨ^{13}.]

Ta[21] Hi[3] Ca[3]jmú[3] Tɨ[32] Tsá[2] Quian[32] Jë[1] Dió[32]

1 Hnú[2] reh[2] Tíoh[3], sí[2] la[3]ñí[1] hi[3] ca[3]cué[3]
jná[13] hnú[2], ñí[1] jáun[2] ca[3]chá[3] jná[13] la[3]jɨ́[32] la[3]
cun[3] hi[3] ca[3]jmú[3] Jesús, jɨ[3] hi[3] ca[3]ma[3]ta[2] tsú[2]
nɨ́[2] siáh[3] la[3] cun[3] jmɨ́[1] ca[3]ma[3]liáu[32] tsú[2] tá[13],
2 hi[3] ca[3]la[3] tɨ[3] ñí[1] ngah[21] hñu[3]mɨ[3]cuú[2].
Ñeh[2] bíh[1] hi[3] tsánh[32] tsú[2] hñu[3]mɨ[3]cuú[2],
ca[3]la[3] cun[3]quiéinh[1] Jmɨ́[2]chí[3] Chun[1]
ca[3]ma[3]tɨn[2] tsú[2] *tɨ[32] tsá[2] quian[32] jë[1] Dió[32],
tsá[2] ca[3]quianh[3] tsú[2] hí[3] jmɨ́[1]tin[2].
3 Jmɨ́[1] má[2]jun[2] tsú[2] jáun[2] né[3], ca[3]ma[3]jnia[32]
hliáun[3] jéin[32] ñí[1]con[2] tsá[2] hí[3] hi[3] tson[2] bíh[1]
zian[2] dí[2], hi[3] má[2]ca[3]jenh[13]. Tá[1]la[3] ca[3]ngɨ́[3]
tsú[2] jáun[2] tu[3]ló[32] jmáɨ[1] jmɨ́[1] má[2]ca[3]jenh[13]
jáun[2], hú[1]tá[1] ca[3]ma[3]jnia[32] tsú[2] hiú[2] cuóh[32]
ñí[1]con[2] tsá[2] hí[3], hi[3] ca[3]hɨ́e[3] tsú[2] siáh[3] ha[3]
lánh[3] rón[32] lɨ́[13] tónh[32] tsáu[2] jo[3]cuo[2] Dió[32].

Jáɨ[13] hi[3] ca[3]juáh[3] Jesús jmɨ́[1] ngah[21] hñu[3]mɨ[3]cuú[2]

4 Jáun[2] ca[3]chó[32] jmáɨ[1] hi[3] ca[3]ngɨh[32] siáh[3]
Jesús quionh[3] tsá[2] hí[3], jmɨ́[1]jáun[2] ca[3]záɨh[3]
dí[2] tsú[2] hi[3] tiá[2] má[2]lɨ́[13] huén[32] tsú[2] já[1] juú[2]
Jerusalén. Hi[3] ca[3]juáh[3] la[3] lá[2]:
—Ján[1] náh[2] tín[2] tá[1]la[3] lɨ[3]tí[3] jáɨ[13] hi[3]
ca[3]jmú[3] jáun[2] Ñuh[32] jná[13], la[3] cun[3] jáɨ[13] hi[3]
má[2]cá[2]juáh[32] jná[13] jáun[2].
5 Tson[2] bíh[1] hla[1] Juan[2] ca[3]zion[3] tsáu[2]
jmáɨ[2] cun[3]quionh[3] jmɨ́[2] jma[3], tɨ[3]la[3] tsa[3]háu[2]
yó[32] nɨ́[2] má[1]ná[1], hí[3] Jmɨ́[2]chí[3] Chun[1] hñu[3]
honh[2] náh[2], má[1]jáun[2] bíh[1] má[2]cáun[3] náh[2]
jmáɨ[2] cun[3]quionh[3] Jmɨ́[2]chí[3] Chun[1] joh[1]
Dió[32].

Jesús tsánh[32] hñu[3]mɨ[3]cuú[2]
(Mateo 28:18-20; Marcos 16:15-18; Lucas 24:47-48; Juan 20:21-22)

6 Jáun[2] tsá[2] jmɨ́[1] tionh[1] hí[3] quionh[3] Jesús
ca[3]ngáɨh[3] Jesús, hi[3] ca[3]juáh[3] la[3] lá[2]:
—Tɨ[32], ¿hí[1] má[2]ta[21] jmúh[13] hnú[2] hi[3] lɨ[3]
chín[1] siáh[3] hué[32] *Israel, juú[2]co[1] dí[2] lá[2],
la[3]jmɨ́[1] jmɨ́[1] chín[1] jáun[2] jmɨ́[1]tin[2]?
7 Jáun[2] Jesús né[3] ca[3]juáh[3]:
—Tiá[2] ca[3]tɨn[1] yáh[3] hnoh[2] hi[3] lɨ[3] ñíh[13] hín[2]
jmáɨh[1] ca[3]tón[3] Dió[32] Jméɨ[2] dí[2] hi[3] lɨ́[13] la[3]
jáun[2], quí[1] jɨ́[32]la[3] hnga[2] hí[3] bíh[1] ca[3]tɨn[1] ñi[32].
8 Tɨ[3]la[3] nɨ́[1] má[1]cuán[2] jáun[2] Jmɨ́[2]chí[3] Chun[1]
hi[3] tá[1]cua[13] hñu[3] honh[2] náh[2] né[3], má[1]jáun[2]
bíh[1] lɨ[3] pin[3] náh[2]. Má[1]jáun[2] má[2]lɨ́[13] huen[13]
náh[2] hi[3] cuá[1]hléh[1] hi[3] ca[3]tɨn[1] jná[13], já[1] juú[2]
Jerusalén ó[32] tín[2] la[3]ñí[1], má[1]lɨ[32] jáun[2], ñí[1]
tiáunh[1] tsá[2] hɨ́n[13] tɨ[3] Judea, ñí[1] tiáunh[1] tsá[2]
hɨ́n[13] tɨ[3] Samaria nɨ́[2] siáh[3], ca[3]la[3] tɨ[3] hué[32]
ñí[1] uóunh[3] lɨ́n[32], ca[3]la[3] tá[1] cáun[2] hngá[1]máh[3].
9 Jmɨ́[1] má[2]lɨ́[2]juáh[3] jáun[2] Jesús la[3] nɨ́[2] né[3],
ngah[3] hñu[3]mɨ[3]cuú[2], jáun[2] lɨ́[1] ca[3]ta[3]ná[1]jɨ́e[32]
bíh[1] tsá[2] hí[3] lɨ[3]; jáun[2] tá[1]la[3] ná[1]jɨ́e[23] jáun[2]
bíh[1] tsá[2] hí[3] ca[3]quiónh[32] Jesús ja[1] jnie[2], ha[3]
tiú[2]uú[2] cá[2]jnia[3] yáh[3].
10 Ca[3]la[3] má[2]ná[1]jɨ́e[23] jáun[2] bíh[1] tsú[2]
chi[3]cuú[2] hi[3] cuá[1]tsanh[32] Jesús, hi[3] tá[1]la[3]
ná[1]jɨ́e[23] tsú[2] jáun[2] né[3], ca[3]jnia[3] gon[3] tsá[2]ñuh[2]
quih[32] hmɨh[32] tiáu[2] ñí[1] tionh[1] tsú[2] jáun[2].
11 Jáun[2] tsá[2] hí[3] né[3] ca[3]juáh[3] la[3] lá[2]:
—Hnoh[2] tsá[2] hɨ́n[13] náh[2] tɨ[3] Galilea, ¿he[3]
láɨh[32] ná[1]jɨ́eh[32] náh[2] chi[3]cuú[2]? Chau[21] bíh[1]
jmáɨ[1] hi[3] jáuh[3] siáh[3] Jesús la[3]jmɨ́[1] ngah[21]
ó[32] hñu[3]mɨ[3]cuú[2] jmɨ́[1] cuá[1]han[3] tsú[2] ja[1] ñí[1]
tionh[1] hnoh[2] lá[2].

Quianh[23] tsú[2] Matías hi[3] cán[3] tá[13] hla[1] Judas

12 Jmɨ́[1]jáun[2] ca[3]son[2] tsá[2] hí[3] tsɨ[3] máh[3]
téh[23] tsú[2] Olivos, hi[3] ja[3]tanh[21] tɨ[3] já[1] juú[2]
Jerusalén, juɨ[32] jáun[2] tí[3] [cun[3] tun[3] mei[21] lɨ́[2]
tɨ[3] la[3] uóunh[3],] la[3] cun[3] rá[1]juáh[3] jáun[2] ñí[1]
liei[21] quioh[21] tsá[2] *judíos hi[3] lɨ́[13] ngɨ́[32] tsú[2]
*jmáɨ[1] nio[2] tie[3].
13 Jmɨ́[1] ca[3]cha[3]tánh[1] tsú[2] jáun[2] já[1] juú[2]
né[3], ca[3]uú[3] ñí[1] má[2]tenh[3] tsɨn[1] hñú[3] ñí[1]
jmɨ́[1] má[2]hu[21] cuo[2]. Ñí[1] jáun[2] jmɨ́[1] tionh[1]
tsú[2]: Pé[1], Juan[2], Jacobo, Tre[21], Pí[2]liéi[1],
Tú[1]ma[21], Bartolomé, Má[2]téh[3], Jacobo jon[2]
Alfeo, Sí[1]mu[21] tsá[2] ca[3]lɨ[3] quionh[3] tsá[2] cu[3]
nió[3] *Cananista, jɨ[3] Judas jon[2] Jacobo nɨ́[2]
siáh[3].
14 Jɨ[3]lɨn[2] tsá[2] hí[3] jmɨ́[1] ngɨh[32] la[3]jɨ́[32] jmáɨ[1]
hi[3] liéinh[32] Dió[32] quionh[3] tsá[1] dá[1]jon[21]
Jesús, quionh[3] Má[2]réɨ[3] mí[1]ziú[13] Jesús, jɨ[3]
tsá[2]mɨ[3] siánh[3] siáh[3].

15 Jmɨ́¹jáun² jmɨ́¹ tín³ tsá² reh² hí³ cun³
hña³láun³ tsɨ²¹ quiún³ tsáu². Hi³ jáun² jmáɨ¹
jáun² ca³náu² Pé¹ ja¹ tsá² reh² dí² hí³, hi³
jáun² ca³juáh³:

16 —Hnoh² reh², qui³ cun³ jmɨ́¹ ca³tɨ²¹
lɨ³tí³ bíh¹ jáɨ¹³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí²
quioh²¹ Dió³², la³ cun³ jáɨ¹³ hi³ ca³hléh³
jáun² Jmɨ́²chí³ joh¹ Dió³² má²jun³ né³²
cun³quionh³ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹ hi³ ca³tɨn¹ hla¹
Judas, tsá² ca³can³ hí³ ñí¹ juɨ³² quionh³ tsá²
ca³ma³tson¹³ hí³ Jesús.

17 Judas hí³ jmɨ́¹ lɨ́n³ tsá² quiúnh¹ dí², hi³
jmɨ́¹ jmu² ta²¹ la³ jmu³² jnoh¹ lá² ta³né³².

18 (Cun³quionh³ hmah²¹ hi³ ca³héi³ jáun²
Judas ca³tɨ²¹ ta²¹ hlah³ hi³ ca³jmú³ jáun²
ca³lɨ³ hlah²¹ hué³² ñí¹ jun¹ [hi³ hí¹hu²¹
zié³ láɨ¹]; tsá² hí³ dá² ca³tánh³ tɨ³ rá¹hin³
bíh¹, jmɨ́¹jáun² ca³niá³ héin¹ hi³ ca³hué²
má¹hmáɨ¹³.

19 Jmɨ́¹ ca³lɨ³ ñi³² tsá² juú² Jerusalén hi³ lɨ³
la³ jáun², jmɨ́¹jáun² ca³teh³ tsú² hué³² jáun²
Acéldama, la³ cun³ niéih³ Jú¹jma² "Hué³²
Jmɨ²".)

20 Quí¹ ñí¹ Sí² Salmos rá¹juáh³ la³ lá²:

Nɨ́² lɨ́¹ cuɨ́¹ zeh¹ hñú¹³,
ha³ lɨ́² hin² cuɨ́¹ lɨ³ zian² tsá² cuá³² ñí¹ jáun².
Ñí¹ jáun² rá¹juáh³ siáh³:

Tsá² siánh³ bíh¹ hí³ ta²¹ hi³ jmɨ́¹ jmu² tsú².

21 "Né³² né³, zian² tsá² quiúnh¹ jnoh¹,
tsá² má²ca³ñi³táunh¹ quiúnh¹ jnoh¹ ca³la³
jɨ́³² jmáɨ¹ hi³ ca³ngɨ́³ Jesús quiúnh¹ jnoh¹,

22 la³ cun³ jmɨ́¹ ca³zion³ jáun² hla¹ Juan²
jmáɨ² Jesús hi³ ca³la³ tɨ³ jmáɨ¹ hi³ ngah³ tsú²
hñu³mɨ³cuú². Hniah³ bíh¹ jan² tsá² hí³ hi³
tsa³náu² jáɨ¹³ quiúnh¹ jnoh¹ hi³ tson² bíh¹
ca³jenh¹³ Jesús.

23 Hi³ jáun² ca³chan³ tsú² gon³ tsáu², jan²
tsá² hí³ lɨ́³ hnɨ³² hi³ jmáɨ², jmáɨ² tsú² Sé³²,
Barsabás, hi³ Justo siáh³, jɨ³ jan² tsá² jmáɨ²
Matías nɨ́² siáh³.

24 Hi³ jáun² ca³liéinh³² tsú² Tɨ³² Juo¹³ la³
lá²:

—Hnú², Tɨ³² Juo¹³ jnoh¹, [Tsá² ñíh³ nú²
hñu³mɨ³cuú²,] Tsá² cuɨn² nú² he³ lánh³ rón³²
lɨ³ hñu³ tsɨ́³ tsáu², hɨe¹ tiá³ jnoh¹ hin² tsánh²
tsá² gon³ lá² má²ca³quianh²¹ hnú²

25 hi³ lɨ́n¹³ tɨ³² tsá² quian³² jëh² hnú², quí¹
ca³tón³² bíh¹ Judas ta²¹ jáun² cun³ñí¹ hi³
ca³jmú³ tso³, hi³ jáun² ñí¹ ca³tɨn¹ bíh¹ tsú²
ngau³.

26 Jmɨ́¹jáun² né³ ca³chí² tsú² jáɨ¹³, jáun²
Matías bíh¹ tɨn³; hi³ jáun² la³ cun³ jmɨ́¹jáun²
bíh¹ ca³ngɨ́³ tsá² hí³ hi³ lɨ́n³ tɨ³² tsá² quian³²
jë¹ Dió³² quionh³ tsá² quia³jan² hí³.

2

Jmɨ́¹ cuan¹ Jmɨ́²chí³ Chun¹ joh¹ Dió³²

1 Jmɨ́¹ tɨ́³ jmáɨ¹ Pentecostés quioh²¹ tsá²
*judíos, jmáɨ¹ hi³ jmu² tsú² nɨ́¹ má¹ca³tsɨ́n¹³
tu³la³quia³ jmáɨ¹ hi³ tɨ́³ *Jmɨ́¹hɨ́en¹, ja³bí¹
jmáɨ¹ jáun² ca³ngɨh³² uá²jaɨ³² la³jɨ́n³² tsá²
tanh² ta²¹ Tɨ³² Juo¹³ dí².

2 Cu³diá²jan² ca³náɨ³² tsú² hi³ ñí¹ca³hín¹
hi³ ñí¹ja²¹ hñu³mɨ³cuú²; la³jmɨ́¹ ja³² chí³ tiá³
lɨ́n³² bíh¹ ñí¹ja²¹, tiá³ lɨ́n³² bíh¹ ca³hen³ hñú³
ñí¹ jmɨ́¹ tionh¹ jáun² tsá² hí³.

3 Hi³ jáun² ca³jnia³ cáun² hi³ jniá³ la³jmɨ́¹
jniá³ zɨ́h¹ sɨ́². Zɨ́h¹ sɨ́² jáun² ca³na³tsɨ́n³²
tsáɨh³ chí¹ ca³la³ jɨ́n³² tsá² hí³.

4 Jmɨ́¹jáun² ca³hi³ Jmɨ́²chí³ Chun¹ hñu³ tsɨ́³
ca³la³ jɨ́n³² tsá² hí³, jmɨ́¹jáun² ca³hléh³ ma³
quin³² ma³ jan³² tsá² hí³ ma³ cáun² jú¹jma²
siáh³ la³ cun³ hi³ ca³jmú³ Jmɨ́²chí³ Chun¹ hí³
hi³ hléh³² tsú².

5 Jmáɨ¹ jáun² jmɨ́¹ tiáunh¹ tsá² judíos já¹
juú² Jerusalén, tsá² jlánh¹ má²tí³² cuáh³²
quioh²¹, tsá² já²taunh²¹ ñí¹ uóunh³ la³ tán¹
hngá¹máh³.

6 Jmɨ́¹ ca³náɨ³² tsú² mah¹ jáun² né³,
ca³cuú² ca³ngɨh³². Lɨ́¹ tiá² ñi³² he³ jmu³ bíh¹
tsú² lɨ³, quí¹hliá² ca³náɨ³² tsú² ma³ quin³²
ma³ jan³² jú¹jma² quioh²¹ hi³ ná¹hleh³² tsá²
hí³.

7 Jáun² ca³ja³cáun² lɨ́n³² tsɨ́³ tsú² ñí¹
tionh¹ jáun², tiá² ñi³² he³ jmu³ bíh¹ tsú² lɨ³.
Jmɨ́¹jáun² ca³juónh³ tsá²ján² tsá²ján²:

—¿Há¹ jun³juáh¹³ tsá² hɨ́n¹³ tɨ³ Galilea
bíh¹ la³jɨ́n³² tsá² ná¹hleh³² nɨ́²?

8 ¿Lánh³ rón³² ná¹naɨ³² dí² hi³ hleh³² tsú²
jú¹jma² quiú¹³ dí² ma³ quin³² ma³ jaun³²
dí²?

9 Quí¹ ñí¹ lá² tiauh² dí² tsá² ziáun² dí² hué³² ñí¹ hliáun³ bíh¹: tsá² Partia, tsá² Media, tsá² Elam, tsá² Mesopotamia, tsá² Judea, tsá² Capadocia, tsá² Ponto, tsá² Asia,
10 tsá² Frigia, tsá² Panfilia, tsá² Egipto jɨ³ tsá² Libia nɨ́² siáh³, hué³² ñí¹ uóunh³ có³² juú² Cirene. Zian² siáh³ tsá² zian² juú² Roma hi³ má²tionh² ñí¹ lá²,
11 ma³ jan² tsá² hí³ tsá² judíos, ja³bí¹ zian² ma³ jan² tsá² hí³ *tsá²cá²jo²¹ hi³ má²ca³hín¹³ jáɨ¹³ quiú¹³ dí² tsá² judíos. Hi³ zian² siáh³ tsá² hué³² Creta ja¹ quiú¹³ dí² jɨ³ tsá² hué³² Arabia nɨ́² siáh³. Tɨ³la³ ¡la³jáɨ³² bíh¹ dí² ná¹naɨ³² hi³ ná¹hleh³² tsá² nɨ́² jú¹jma² quiú¹³ ma³ quin³² ma³ jaun³² hi³ ná¹juáh²³ tsú² la³jɨ́³² hi³ cáu² hi³ jueh³² hi³ jmu² Dió³²!
12 Ñí¹ tionh¹ jáun² tsú² ná¹tsá²cáun² tsɨ́³, lɨ́¹ tiá² ñi³² he³ jmu³ bíh¹ tsú², hi³ ná¹nga² tsú² ñí¹con² tsá²ján² tsá²ján² la³ lá²:
—¿He³ dá² hnió³ juáh³ la³jɨ́³² hi³ ná¹lɨ́²³ nɨ́² juáh¹³?
13 Tɨ³la³ ma³ jan² tsáu² lɨ́¹ ná¹cauh³² cú²nga¹ bíh¹, hi³ ná¹juáh²³:
—¡Tsá² ná¹hein²¹ bíh¹ nɨ³²!

Pé¹ hleh³² jáɨ¹³ ñí¹con² tsá² ná¹ngɨh³² hí³

14 Jmɨ́¹jáun² ca³náu² Pé¹ cu³tsa³² quionh³ tán¹ quian³jan² *tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Dió³² tsá² quionh³, hi³ ca³hléh³ tiá³ hi³ ca³juáh³:
—Hnoh², tsá² judíos tsá²cáu³, jɨ³ la³jɨ́n³² náh² tsá² tionh² náh² já¹ juú² Jerusalén lá², hniáuh³² bíh¹ lɨ³ ñíh¹³ náh² jáɨ¹³ lá². Jáun² né³, niéɨ² náh² re² jáɨ¹³ hi³ juah²¹ jná¹³ lá²:
15 Jun³juáh¹³ ná¹hein²¹ yáh³ tsá² lá² la³jmɨ́¹ ná¹lɨ́n²³ hnoh² nɨ́², quí¹ ta³né³² né³bí¹ má²tí³ la³ nio¹ ñu³ tɨ³ hú²niéɨ² bíh¹.
16 Tɨ³la³ ta³né³² dá² má²ca³lɨ³tí³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ jáun² hla¹ Joel tsá² jmɨ́¹ lɨ́n³ hí³ *tɨ³² jë¹ Dió³² bíh¹, jmɨ́¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²:
17 La³ lá² juáh³ Dió³²:
Nɨ́¹ má¹tɨ³ ñí¹ táuh³ jmáɨ¹, zein²¹ jná¹³ Jmɨ́²chí³ joh² ñí¹con² la³jɨ́n³² tsáu².
Má¹jáun² lɨ³ tɨn² tsá²mɨ³ tsá²ñuh² jónh³² hnoh² hi³ hléh³² jáɨ¹³ hi³ cue¹ jná¹³ hñu³ tsɨ́³.
Má¹jáun² tɨ²¹ hó¹ñí¹ tsá² tsá¹ñú¹ hi³ jnia³ jeinh²¹ he³ cáun² hɨ́e³² Dió³²,
ja³bí¹ tsá² má²lieih²¹ siáh³ jɨ́e³ juɨ³² qui³ ziú³.
18 Má¹jáun² zein²¹ jná¹³ Jmɨ́²chí³ joh² ñí¹con² tsá²mɨ³ tsá²ñuh², *tsá² má²ná¹hlánh¹ joh² jná¹³,
jáun² tsá² hí³ lɨ³ tɨn² ngáɨ³² jáɨ¹³ hi³ cue¹ jná¹³ hñu³ tsɨ́³.
19 Hi³ ja³bí¹ hɨ́e¹³ jná¹³ siáh³ chi³cuú² cáun² hi³ tsa³cáun² tsɨ́³ tsáu²,
jɨ³ tɨ³ hué³² nɨ́² jmu¹ jná¹³ li²¹ cun³quionh³ jmɨ², sɨ́² nɨ́², jɨ³ mí²ñí¹ hñéɨ² nɨ́² siáh³.
20 Má¹jáun² nieh¹³ hiú²,
hi³ jnia³ siáh³ zɨ́h² la³jmɨ́¹ jniá³ jmɨ²,
ñeh² bíh¹ hi³ chau²¹ jmáɨ¹ chu²¹ jmáɨ¹ jueh³² quioh²¹ Tɨ³² Juo¹³ dí².
21 Hi³ jáun² né³, lɨ³ua³ jan² tsá² téh³ Tɨ³² Juo¹³ bíh¹ dí² lɨ́¹³ liáun³.
22 ”Hi³ jáun² né³, hnoh² tsá²cáu³, tsá² ziáun² dí² hué³² *Israel lá², niéɨ² náh² hi³ juanh²¹ jná¹³ lá². Ca³lɨ³ lin¹ hi³ Jesús Tsá² ja³ juú² Nazaret jmɨ́¹ lɨ́n³ jan² Tsá² ca³hiáu³² Dió³² cun³quionh³ la³jɨ́³² hua³jueh³² jɨ³ li²¹, jɨ³ hi³ cáu² hi³ jueh³² hi³ ca³jmú³ Dió³² cun³quionh³ hí³ dí² ja¹ quián¹³ hnoh²; má²ná¹ñíh¹ bíh¹ hnoh² hi³ la³ jáun² lɨ³.
23 Tɨ³la³ la³ cun³ jmɨ́¹tin² máh³ jmɨ́¹ má²ca³lɨ́n¹³ Dió³² hi³ jɨenh³ Jesús ñí¹con² hnoh². Jmɨ́¹jáun² né³ cun³quionh³ cuá² ta³ tsá² hláɨh¹ tsá² hon² bíh¹ ca³jngɨh³² náh² tsú² hi³ ca³ton³ náh² crei²¹.
24 Tɨ³la³ Dió³² né³, ca³jmú³ hi³ ca³jenh¹³ Jesús, ca³liáu³² tsú² Dió³² ñí¹con² hi³ cú² hi³ uóu³² quioh²¹ hmú³², quí¹ cun³ tiá² jmɨ́¹ ca³tɨn¹ bíh¹ hmú³² hi³ zanh³ tsú² tiá³ hi³ tson³.
25 Quí¹ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹ ca³chá³ jáɨ¹³ hi³ ca³hléh³ Jesús jmɨ́¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²:
Jná¹³ ca³jɨ́e³² hi³ Juóu³² jná¹³ chí¹ján³ jmáɨ¹ ca³la³ jɨ́³² ñí¹ hó²¹ñi³²,
hi³ hí³ zenh² tɨ³ cuá² chu²¹ quion²¹ jná¹³,
hi³ jáun² tiá² hi³ lɨ́¹³ ñí¹con² jná¹³.
26 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ jlánh¹ ca³lɨ³ hiún² tsɨn³² jná¹³,
hi³ ca³jmú³² jná¹³ tsah¹ lɨ́n²¹,
hi³ ca³ta³no¹ siáh³ cáun² tsɨn³² jná¹³ ca³tɨ²¹ la³ cun³ hi³ má²hen² jáun² tsɨn³²,
uá¹jinh¹ lɨ́n³ jná¹³ jan² tsá² ngú³;

27 quí1hliá2 tiá2 táunh1 yáh3 hnú2 jmɨ́2chí3
quion21 jná13 ja1 hla1 má1jáun2,
hi3 sa3jun3 cuéh1 hnú2 siáh3 jáɨ13 hi3 sánh32
jná13 Tsá2 chun1 ná1 ñí1con2 hnú2.
28 Ca3hɨ́eh1 hnú2 jná13 juɨ32 lánh3 rón32 lɨ́13
zian2 jná13,
hi3 jmúh13 hnú2 siáh3 hi3 lɨ́13 hiún2 tsɨn32
jná13 nɨ́1 má1ta3zanh1 jná13 siáh3 ñí1
hó21máh1 hnú2.
29 Jmɨ́1 ca3táuh3 jáɨ13 nɨ́2 né3, ca3juáh3 siáh3
Pé1 la3 lá2:
—Hnoh2 tsá2cáu3, hnó32 jná13 hléh13
cú2na21 lɨ́n21 hi3 ca3tɨn1 hla1 Dá2vi21 hí3,
tsá2haun32 jméi2 dí1hio3 ñú1deh3 dí2. Tsá2
hí3 jun3 bíh1 hi3 já1haun3, la3 tɨ3 ta3né32 lin1
tá2hón32 quioh21 hla1 hí3 ñí1 lá2.
30 Hla1 hí3 jmɨ́1 lɨ́n3 tɨ32 jë1 Dió32, hi3 jmɨ́1
ñi32 tsú2 hi3 Dió32 ca3jmú3 jáɨ13 hi3 ca3juáh3
hi3 lɨ3zian2 jan2 jón2zɨ́h1 jón2cho1, hi3 cuá32
cuá1ho2 jáɨ13 la3jmɨ́1 ca3cuá3 hnga2 dí2 hi3
cuá1lɨ́n3 re21.
31 Hi3 jáun2 hla1 Dá2vi21 hí3 ca3lɨ3 ñi32
jmɨ́1tin2 cáun2 hi3 né3bí1 lɨ́13, ca3juáh3 hi3
jenh13 Tsá2 lɨ́n3 Cristo, hi3 jáun2 tiá2 tá1cua13
yáh3 jmɨ́2chí3 quioh21 tsú2 ja1 hla1, hi3
sa3jun3 sáh32 siáh3 ngú3 quioh21.
32 Tsá2 hí3 bíh1 Jesús, Tsá2 ca3jmú3 hí3
Dió32 hi3 jenh13, hi3 jáun2 la3jáɨ32 jnoh1
náu13 jáɨ13 hi3 tson2 bíh1 lɨ3 la3 jáun2.
33 Hi3 jáun2 jmɨ́1jáun2 ngah3 tsú2 hi3
ca3ta3cua13 siáh3 tɨ3 cuá2 chu21 quioh21 Dió32
Jméi2. Jmɨ́1jáun2 ca3hián13 tsú2 Jmɨ́2chí3
Chun1 hi3 ca3cuen3 Jméi2 la3 cun3 jáɨ13 hi3
ca3jmú3 jmɨ́1tin2. Hi3 má1lɨ32 jáun2 né3 cuen3
tsú2 siáh3 jnoh1 Jmɨ́2chí3 Chun1 hí3. Jáun2
Jmɨ́2chí3 Chun1 hí3 bíh1 má2lɨ́2jmú3 la3jɨ́32 hi3
má2lɨ́2jɨeh3 hnoh2 jɨ3 hi3 má2lɨ́2niéih2 hnoh2
nɨ́2.
34 Uá1jinh1 tiá2 má2ngah32 hla1 Dá2vi21
hñu3mɨ3cuú2 jmɨ́1tin2, tɨ3la3 ca3juáh3 bíh1 tsú2
la3 lá2:
Dió32 Juóu32 jná13 ca3záɨh3 Tɨ32 Juóu32 jná13:
Tɨ3 cuá2 chu21 quion21 jná13 ñí3
35 tá1la3 jmu1 jná13 ñí1con2 tsá2 hau2 hnú2
hi3 lɨ́n3 la3jmɨ́1 lɨ3 cáun2 jlɨ21 [hi3
hí1 cú1pih21 tiá2 quien2] hi3 ná1tsɨn1
tanh1 hnú2.
La3 nɨ́2 bíh1 lɨ́3 jáɨ13 hi3 ca3chá3 hla1 Dá2vi21.
36 ”Hi3 jáun2 la3jáɨ32 dí2 tsá2 Israel, cu3tí3
hniáuh32 lɨ3 né1 dí2 hi3 tson2 Jesús Tsá2
ca3ton3 hnoh2 hí3 crei21, ca3hiáu32 Dió32 bíh1
tsú2 hi3 hau3 jáɨ13 hi3 lɨ́n13 tsú2 Cristo Juo13
dí2.
37 La3 cun3 jmɨ́1 ca3náɨ32 tsá2 ná1ngɨh32 hí3
jáɨ13 jáun2 né3, hlah3 lɨ́n21 bíh1 ca3ta3no1 tsɨ́3
tsú2, jmɨ́1jáun2 ca3ngáɨh3 tsú2 Pé1 quionh3
tsá2 quian3jan2 ñí1 hná1 jáun2, hi3 ca3juáh3
la3 lá2:
—Reh2, ¿ha3 bí1 lánh3 jmú13 jnoh1?
38 Hi3 jáun2 ca3ngáɨ3 siáh3 Pé1 hi3 ca3juáh3:
—Cuɨ́1 cha3conh2 honh2 náh2 tso3 quián13,
hi3 cuɨ́1 zaun21 náh2 siáh3 jmáɨ2 hi3 jan2
hi3 jan2 hi3 lin1 hi3 má2haɨn21 náh2 tɨ3 con2
Jesús Tsá2 lɨ́n3 Cristo, hi3 jáun2 Dió32 chin13
tsɨ́3 tso3 quián13 hnoh2; má1jáun2 né3 cuen3
Dió32 Jmɨ́2chí3 Chun1 ñí1con2 hnoh2.
39 Jáɨ13 nɨ́2 dá2 ca3jmú3 Dió32 hi3 ca3tɨn1
hnoh2 bíh1 jɨ3 jónh32 hnoh2, jɨ3 ca3la3 jɨ́n32
tsá2 tiáunh1 ñí1 uóunh3 siáh3, la3 cun3
la3jánh3 dú1 tsá2 hnió3 Dió32 Juo13 jnoh1
téh3.
40 Hliáun3 bíh1 jáɨ13 siáh3 siáh3 ca3hlɨ3
ca3liéinh32 Pé1 tsá2 hí3. Hi3 ca3záɨh3 dí2 siáh3
la3 lá2:
—¡Lion1 náh2 hmóu32 ca3tɨ21 hi3 ma3tson13
jáun2 Dió32 tsá2 hláɨh1 tsá2 hon2 zian2
ta3né32!
41 Hi3 jáun2 né3, la3jɨ́n32 tsá2 ca3taunh3 ta21
jáɨ13 hi3 ca3hléh3 jáun2 Pé1 cáun3 jmáɨ2. Jáun2
la3 cun3 jmɨ́1jáun2 bíh1 ca3juóun3 tsá2 tanh2
ta21 Dió32 cónh3í1 hnɨ32 mei21 tsáu2.
42 Jáun2 la3jɨ́n32 jáun2 tsá2 hí3 ca3cué3
jmáɨ1 quioh21 hi3 ca3náɨ32 la3jɨ́32 jáɨ13 hi3
ca3hɨ́e3 *tɨ32 tsá2 quian32 jë1 Dió32, hi3
ca3ma3qui3 ma3háun3 tsú2 má2tún2 hmóu32;
hi3 ca3ngɨh32 tsú2 siáh3 hi3 jmu3 má32 hi3
cuh3 *hí3 cuú2miih21, jɨ3 hi3 liéinh32 siáh3
Dió32 cu3lɨ21.

He3 lánh3 ca3ma3zian2 tsá2 ca3tanh2 ta21 Jesús jmɨ́1 la3ñí1

43 La3jɨ́n32 tsáu2 bíh1 ca3ja3cáun2 tsɨ́3 hi3
ca3jmú3 tɨ32 tsá2 quian32 jë1 Dió32 hua3jueh32
jɨ3 li21 nɨ́2.

44 Jɨ³lɨn² tsá² ca³taunh³ hí³ ta²¹ ca³taunh³
re² lɨ́n³², hi³ ca³tsóh³ tsú² he³ zia³² quioh²¹
ñí¹con² tsá²ján² tsá²ján².
45 Hi³ ca³hnáɨ³ tsú² hi³ jmɨ́¹ zia³² quioh²¹,
hi³ jáun² ca³tsóh³ tsú² quɨe³ nɨ́¹juáh³ ha³
cónh³ lɨ³ hniáuh³² quioh²¹ la³ ma³ quin³²
ma³ jan³² tsú².
46 Jmáɨ¹ ca³la³ jɨ³² tɨ́² ngɨh³² tsú² cuáh³²
chín¹ quioh²¹ tsá² judíos, hi³ ja³bí¹ la³ jáun²
tɨ́² ngɨh³² tsú² siáh³ hñú¹³ raɨnh²¹, hi³ jáun²
ca³la³ hiún² lɨ́n³² tsɨ́³ tsú² tɨ́² tiánh²³ cu³lɨ²¹
hi³ jmu² má³², hi³ ná¹tioh³ re² tsɨ́³,
47 hi³ ca³ma³quien² tsú² siáh³ Dió³².
La³jɨ́n³² tsáu² ca³lɨ́n¹³ hi³ chun¹ tsá² hí³,
hi³ jáun² Dió³² Juo¹³ tsú² ca³jmú³ hi³
tsá²lɨ³juóun³² tsá² má²ca³tɨn¹ hi³ liáun³.

3

Lan³ jan² tsá² hliánh²

1 Hi³ jáun² né³, ca³chó³² cáun² jmáɨ¹ ngau³
Pé¹ quionh³ Juan² cuáh³² chín¹ quioh²¹ tsá²
*judíos cun³ la³ nio¹ hnɨ³² tɨ³ ca³hláu³, quí¹
o¹rá¹ jáun² jmɨ́¹ tan² tsáu² hi³ liéinh³² Dió³².
2 Cáun² ho³hñú¹³ cuáh³² jáun², ñí¹ jmɨ́¹
téh²³ tsú² Ho³hñú¹³ Chú³² Jniá³, jmáɨ¹ ca³la³
jɨ³² tɨ́² tsá²chan³ tsáu² jan² tsá² má²hliánh²
la³ cun³ jmɨ́¹ ca³lɨ³zian². Ñí¹ jáun² tɨ́² mɨ³²
tsá² hliánh² hí³ cú¹dáɨn³ quioh²¹ tsá² tónh³²
cuáh³².
3 Jmɨ́¹ ca³jɨ́en³² jáun² tsá² hliánh² hí³ Pé¹
quionh³ Juan² hi³ má²hí¹taunh³² cuáh³²,
jáun² ca³mɨ́³ dí² cú¹dáɨn³.
4 Hi³ jáun² ca³jɨ́e³ Pé¹ quionh³ Juan² tɨ³
ñí¹ cuá³ tsá² hliánh² hí³, hi³ jáun² Pé¹ né³
ca³záɨh³ tsá² hliánh² hí³:
—¡Sá¹nɨ́² jɨe¹ tín² jnoh¹!
5 Hi³ jáun² tsá² hliánh² hí³ né³ ca³jɨ́e³
chí¹tiá³ ñí¹, quí¹ jmɨ́¹ lɨ́n²³ tsú² hi³ jmɨ́¹ cué²¹
tsá² hí³ ca³lá² cú¹dáɨn³.
6 Tɨ³la³ Pé¹ né³, la³ lá² bíh¹ ca³juáh³:
—Tiá² zia³² yáh³ *cú¹tiáu² sa³jun³
cú¹mí¹niau²¹ hi³ lɨ́¹³ cué¹³ jná¹³ hnú², tɨ³la³
la³ cun³ hi³ zia³² quion²¹ jná¹³ lɨ́¹³ bíh¹ cué¹³
jná¹³: Cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Jesucristo
Tsá² Nazaret juanh³² jná¹³, náu², ngɨ́¹.
7 Hi³ jáun² Pé¹ ca³zanh³ cuá² chu²¹
quioh²¹ tsá² hí³ hi³ ca³zion³ dí² tsú². Jáun²
la³juɨ³² ca³lɨ³ pin³ mɨ³ záɨn³² ta³ tsú² la³
má²quionh³ tá¹ cáun² ta³ tsú².
8 Jáun² tsá² hliánh² hí³ ca³náu² hi³ ca³zíh³
tiá³ ta³ hi³ ca³ma³liáu³² ngɨ³², hi³ jáun²
cu³lɨ²¹ taunh³ tsú² cuáh³² jáun². Hiún² tsɨ́³
tsú² ngau³ ca³la³ hi³ rú² hi³ háɨn²³, hi³ tsah³
lɨ́n³², hi³ má²hí¹má²quien² Dió³².
9 Jáun² la³jɨ́n³² tsá² tiáunh¹ ñí¹ jáun² ca³jɨ́e³
hi³ má²ngɨ³² tsá² hí³ hi³ má²hí¹má²quien²
Dió³².
10 Hi³ jáun² jmɨ́¹ ca³lɨ³tsɨn² tsú² hi³ tsá²
hí³ bíh¹ tsá² jmɨ́¹ cua³² ho³hñú¹³ cuáh³² ñí¹
téh²³ tsú² Ho³hñú¹³ Chú³² Jniá³ hi³ jmɨ́¹ mɨ³²
cú¹dáɨn³, jáun² ca³ja³cáun² lɨ́n³² tsɨ́³ tsú²; lɨ́¹
tiá² ñi³² he³ jmu³ bíh¹ tsú² lɨ³.

Pé¹ hleh³² jáɨ¹³ ñí¹ he¹ ñí¹hñú³ hi³ ca³jmú³ hla¹ Salomón

11 Jáun² tsá² hliánh² má²laɨn³² hí³ né³
jmɨ́¹ má²dí¹zianh² Pé¹ quionh³ Juan² ñí¹
lɨ́³ ñí¹hñú³, ñí¹ juáh³ tsú² jáun² “Quioh²¹
Salomón”; hi³ jáun² juóun³² tsáu² cua³tú¹
cuá¹lɨn³ ñí¹ jáun² hi³ ca³ja³cáun² lɨ́n³² tsɨ́³.
12 Jmɨ́¹ ca³jɨ́en³² jáun² Pé¹ tsá² hí³ ca³juáh³:
—Hnoh², tsá² ziáun² dí² hué³² *Israel lá²,
¿he³ láɨh³² sa³ jlánh¹ tsá²cáun² honh² hnoh²
hi³ ca³tɨn¹ tsá² jmɨ́¹ hliánh² lá²? ¿He³ láɨh³²
ná¹jɨe¹ hnoh² jnoh¹ la³juah²¹ dúh¹ hi³ táɨ²
jnoh¹ bíh¹, ho³ hi³ chun¹ jnoh¹ hmóu³², hi³
jáun² má²laɨn³² tsá² jmɨ́¹ hliánh² lá²?
13 Dió³² Juo¹³ jméi² dí¹hio³ ñú¹deh³
bíh¹ dí², la³ cun³ hla¹ Há²bran²¹, hla¹
Isaac, jɨ³ hla¹ Jacob, hnga² Dió³² hí³ bíh¹
má²lɨ́²ma³li²¹ hi³ quien² Jesús Tsá² lɨ́n³
quian²¹ tsú². Jesús hí³ dá² ca³ñí¹jan³² hnoh²
ñí¹ hó²¹ñí¹ tsá²tan²¹, hi³ ca³hna³ náh². Hi³
uá¹jinh¹ Pilato jmɨ́¹ hnió³ lión³² Tsá² hí³,
tɨ³la³ hnoh² má¹ná¹, tiá² ca³lɨ³hnáuh² yáh³
náh².
14 Ha³ tiá² ca³lɨ³hnáuh² yáh³ hnoh² lion¹
jan² Tsá² chun¹ Tsá² cuá¹chan¹ ñí¹con²
Dió³², tɨ³la³ hnoh² dá² ca³hiú¹ ca³mɨ́h¹ hi³
liáun³ jan² tsá² jngɨh² tsáu² bíh¹.
15 Hi³ jáun² hnoh² dá² ca³jngɨh³² bíh¹ náh²
Tsá² lɨ́n³ mí¹zioh²¹ pí³ hi³ lɨ́¹³ zian² dí²; tɨ³la³
Dió³² né³ ca³jmú³ hi³ ca³jenh¹³ tsú² ja¹ hla¹.

Hi^{3} jáun^{2} jnoh^{1} né^{3} cue^{32} jú^{1} tson^{2} hi^{3} tson^{2}
bíh^{1} la^{3} jáun^{2} lɨ^{3}.
16 Hi^{3} jáun^{2} tsá^{2} hliánh^{2} lá^{2}, tsá^{2} jmɨ́^{1}
cuóun^{21} náh^{2} hi^{3} jmɨ́^{1} jɨen^{1} náh^{2} tián^{3},
má^{2}laɨn^{32} bíh^{1} quí^{1} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} lɨ́^{2}chá^{32}
cáun^{2} tsɨ́^{3} ñí^{1}con^{2} Jesús. Cun^{3}quionh^{3} hi^{3}
tanh^{23} jnoh^{1} ta^{21} Jesús, hi^{3} jáun^{2} ta^{3}né^{32}
né^{3} má^{2}jɨen^{1} náh^{2} tsá^{2} lá^{2} hi^{3} má^{2}chun^{1}, hi^{3}
má^{2}pin^{3}.
17 ”Má^{2}ño^{1} jná^{13} reh^{2} hi^{3} hnoh^{2} bíh^{1}
ca^{3}jmuh^{3} cáun^{2} hi^{3} tiá^{2} ñíh^{1} quiúnh^{1}
náh^{2} la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2} ná^{1}chín^{1} joh^{2} náh^{2} jmɨ́^{1}
ca^{3}jngɨh^{32} náh^{2} Jesús.
18 Tɨ^{3}la^{3} la^{3} jáun^{2} bíh^{1} ca^{3}ma^{3}tí^{32} Dió^{32}
la^{3} cun^{3} jáɨ^{13} hi^{3} ca^{3}juáh^{3} jmɨ́^{1}tin^{2} lɨ́n^{32}
cun^{3}quionh^{3} tsá^{2} ca^{3}lɨn^{3} hí^{3} *tɨ^{32} jë^{1} Dió^{32}, hi^{3}
ca^{3}juáh^{3} tsú^{2} jáun^{2} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} bíh^{1} Tsá^{2} lɨ́n^{3}
Cristo ma^{3}tso^{2} tsɨ́^{3}.
19 Hi^{3} jáun^{2} tɨ́^{1} jéinh^{1} náh^{2} jmɨ́^{1} honh^{2},
jinh^{1} náh^{2} tɨ^{3} ñí^{1}con^{2} Dió^{32}, jáun^{2} Dió^{32} hin^{3}
tso^{3} quián^{13} náh^{2}, hi^{3} jáun^{2} Dió^{32} Juo^{13} dí^{2}
jmu^{3} hi^{3} tɨnh^{21} honh^{2} náh^{2},
20 hi^{3} zen^{3} tsú^{2} siáh^{3} Jesús, Tsá^{2} ca^{3}hión^{32}
tsú^{2} hí^{3} la^{3} cun^{3} jmɨ́^{1}tin^{2} lɨ́n^{32} hi^{3} lɨn^{13} Cristo
ñí^{1}con^{2} hnoh^{2}.
21 Tɨ^{3}la^{3} hniáuh^{32} bíh^{1} cuá^{32} tín^{2} Jesús hí^{3}
hñu^{3}mɨ^{3}cuú^{2} ca^{3}la^{3} ñí^{1} cá^{1}chó^{21} jmáɨ^{1} hi^{3}
jmóuh^{32} Dió^{32} hmaɨ^{21} ca^{3}la^{3} jɨ́^{32} hi^{3} zia^{32},
rón^{32} la^{3} cun^{3} lɨ́^{3} jáɨ^{13} hi^{3} ca^{3}jmú^{3} tsú^{2} jáun^{2}
cun^{3}quionh^{3} tsá^{2} ca^{3}lɨn^{3} tɨ^{32} jë^{1} tsú^{2}.
22 Uá^{1}la^{3} cun^{3} jáɨ^{13} hi^{3} ca^{3}juáh^{3} hla^{1}
Moisés, jmɨ́^{1} ca^{3}juáh^{3} jáun^{2} la^{3} lá^{2}: “Ja^{1} tsá^{2}
renh^{2} hnoh^{2} bíh^{1} zion^{3} Dió^{32} jan^{2} tsá^{2} hau^{3}
jáɨ^{13} hi^{3} lɨ́n^{13} tɨ^{32} jë^{1} Dió^{32} ñí^{1}con^{2} hnoh^{2},
jáɨ^{13} la^{3} ho^{2} jná^{13} lá^{2}. Jáun^{2} hniáuh^{32} náɨh^{13}
bíh^{1} hnoh^{2} ca^{3}la^{3} jɨ́^{32} he^{3} jáɨ^{13} hi^{3} juáh^{3} tsá^{2}
hí^{3}.
23 Quí^{1} la^{3} lá^{2} lɨ́^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} tsá^{2} tiá^{2} jmu^{2}
nieh^{3}, Dió^{32} dá^{2} hin^{3} bíh^{1} tsá^{2} hí^{3} ja^{1} tsá^{2}
quionh^{3}”.
24 ”La^{3} jáun^{2} bíh^{1} ca^{3}juáh^{3} siáh^{3} hla^{1}
Sá^{2}mɨe^{21}, jɨ^{3} ca^{3}la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2} ca^{3}lɨn^{3} hí^{3} tɨ^{32} jë^{1}
Dió^{32} ñí^{1} hná^{1} jáun^{2}, hi^{3} tson^{2} bíh^{1} la^{3} chau^{21}
jmáɨ^{1} hi^{3} lɨ́^{13} la^{3} jáun^{2}.
25 Hnoh^{2} bíh^{1} tsá^{2} ca^{3}tɨn^{1} hi^{3} hiáuh^{3}
la^{3} cun^{3} jáɨ^{13} hi^{3} ca^{3}jmú^{3} jáun^{2} Dió^{32}
cun^{3}quionh^{3} tsá^{2} ca^{3}lɨn^{3} hí^{3} tɨ^{32} jë^{1} tsú^{2},
ca^{3}tɨn^{1} hnoh^{2} bíh^{1} jáɨ^{13} hi^{3} má^{2}ná^{1}re^{2},
la^{3} cun^{3} jáɨ^{13} hi^{3} lɨ^{3} jmɨ́^{1} ca^{3}tanh^{2} jáun^{2}
Dió^{32} nió^{32} quionh^{3} hla^{1} renh^{2} hnoh^{2}
tsá^{2} má^{2}cá^{2}hiá^{2} cá^{2}tsan^{3} jmɨ́^{1}tin^{2}, la^{3} cun^{3}
jáɨ^{13} hi^{3} ca^{3}juáh^{3} jáun^{2} Dió^{32} ñí^{1}con^{2}
hla^{1} Há^{2}bran^{21}, hi^{3} ca^{3}juáh^{3} jáun^{2} la^{3} lá^{2}:
“Cun^{3}quionh^{3} jon^{3}zɨ́h^{1} jon^{3}cháuh^{3} hnú^{2} bíh^{1}
lɨ́^{13} lɨ^{3}mieh^{2} la^{3} ma^{3} quin^{32} ma^{3} cu^{3} nió^{3} tsá^{2}
zian^{2} tá^{1} cáun^{2} hngá^{1}máh^{3}”.
26 Hi^{3} jáun^{2} dá^{2} jmɨ́^{1} ca^{3}zion^{3} Dió^{32} Tsá^{2}
lɨ́n^{3} hí^{3} quian^{21} tsú^{2}, ñí^{1}con^{2} hnoh^{2} bíh^{1}
tín^{2} ca^{3}zen^{3} Dió^{32} Tsá^{2} hí^{3} hi^{3} ma^{3}mieh^{2} tsú^{2}
hnoh^{2} cun^{3}quionh^{3} hi^{3} tɨ^{3} jenh^{3} tsú^{2} hnoh^{2}
ma^{3} quin^{32} ma^{3} jan^{32} náh^{2}, hi^{3} jáun^{2} tiú^{2}uú^{2}
jmúh^{13} náh^{2} tso^{3}.

4

Má^{2}jan^{2} tsú^{2} Pé^{1} jɨ^{3} Juan^{2} ta^{3} ñí^{1} tsá^{2}tan^{21}

1 Tá^{1}la^{3} dí^{1}hleh^{32} jáun^{2} bíh^{1} Pé^{1}
quionh^{3} Juan^{2} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} ná^{1}ngɨh^{32}
hí^{3}, ca^{3}cua^{3}taunh^{21} tsá^{2} ná^{1}lɨ́n^{3} mí^{2}tsáu^{2},
quionh^{3} tsá^{2} cuá^{1}lɨ́n^{3} juo^{13} tsá^{2}cuú^{2} tsá^{2}ta^{3}
mí^{2}tsáu^{2}, tsá^{2} jmu^{2} hí^{3} hua^{3}hí^{13} cuáh^{32} chín^{1}
jɨ^{3} tsá^{2} cu^{3} nió^{3} téh^{23} tsú^{2} *saduceos.
2 Tsá^{2} hí^{3} ca^{3}míh^{3} tsɨ́^{3} quí^{1}hliá^{2} hleh^{32} Pé^{1}
jɨ^{3} Juan^{2} hi^{3} ca^{3}jenh^{13} bíh^{1} Jesús, hi^{3} jáun^{2} la^{3}
jáun^{2} má^{2}lin^{1} hi^{3} la^{3} jenh^{13} bíh^{1} siáh^{3} tsá^{2}
má^{2}ca^{2}tsan^{3}.
3 Hi^{3} jáun^{2} ca^{3}jan^{3} dí^{2} tson^{3} hi^{3}
ca^{3}ñí^{1}tionh^{13} dí^{2} cú^{2} nie^{2} hñu^{3}mí^{1}ñí^{2},
quí^{1}hliá^{2} má^{2}ca^{3}hláu^{3} bíh^{1}.
4 Tɨ^{3}la^{3} juóun^{32} lɨ́n^{32} bíh^{1} tsá^{2} má^{2}lɨ́^{2}niéi^{32}
hí^{3} jáɨ^{13} ca^{3}taunh^{3} ta^{21}, jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}lɨ^{3}tín^{3}
tsáu^{2} cun^{3} hñá^{3} mei^{21} jmáh^{3}la^{3} tsá^{2}ñuh^{2}.
5 Jmɨ́^{1} cá^{1}jniá^{21} jáun^{2} ca^{3}ngɨh^{32} tsá^{2}
ná^{1}chín^{1} tsá^{2} *judíos já^{1} juú^{2} Jerusalén,
quionh^{3} tsá^{2}daun^{32} tsá^{2} ná^{1}ñí^{1} juú^{2}, jɨ^{3} tɨ^{32}
liei^{21} nɨ́^{2}.
6 Ja^{1} jáun^{2} jmɨ́^{1} zenh^{2} Anás tsá^{2} jmɨ́^{1} lɨ́n^{3}
mí^{2}tsá^{2} hɨ́en^{1}, Caifás, Juan^{2}, Lí^{2}ján^{1} nɨ́^{2} siáh^{3},
jɨ^{3} ca^{3}la^{3} jɨ́n^{32} tsá^{2} cá^{2} mí^{1}zionh^{2} tsá^{2} zia^{32}
jáɨ^{13} ñí^{1}con^{2} hi^{3} lɨ́n^{13} mí^{2}tsá^{2} hɨ́en^{1}.
7 Jáun^{2} ca^{3}ñí^{1}quión^{21} tsú^{2} Pé^{1} quionh^{3}
Juan^{2} hi^{3} ca^{3}chan^{3} dí^{2} chu^{3}jo^{2} ja^{1} ñí^{1}
ná^{1}ngɨh^{32} dí^{2} jáun^{2}, hi^{3} ca^{3}ngáɨh^{3} dí^{2}:
—¿Hin^{2} héih^{32} quioh^{21} ca^{3}jmuh^{3} hnoh^{2} la^{3}
jáun^{2}, ha^{3} jinh^{1} hian^{3} náh^{2} jáɨ^{13}?

8 Tɨ3la3 Pé1 né3, ca3la3 hi3 canh2 Jmɨ́2chí3
Chun1 hñu3 tsɨ́3 ca3ngáɨ3, hi3 ca3juáh3:

—Hnoh2 tsá2 ná1chín1 náh2 hué32 *Israel
lá2, jɨ3 hnoh2 tsá2daun32,
9 hnoh2 la3 má2ca3cuú2 ca3ngɨh32 náh2 hi3
cánh1 náh2 jú1 tson2 ñí1con2 jnoh1 ca3tɨ21
cáun2 hi3 chu21 hi3 ca3lɨ3 ñí1con2 tsá2 jmɨ́1
hliánh2 lá2, hi3 he3 lánh3 rón32 ca3lan3 tsú2;
10 jáun2 né3, cuɨ́1 lɨ3 ñíh13 hnoh2 jɨ3 ca3la3
jɨ3lɨn2 tsá2 Israel ñí1 hná1 nɨ́2 hi3 cun3quionh3
héih32 quioh21 Jesucristo Tsá2 Nazaret bíh1
lan3 tsá2 jmɨ́1 hliánh2 lá2, Jesús Tsá2 ca3ton3
hnoh2 hí3 crei21; tɨ3la3 Dió32 má1ná1, ca3jmú3
hi3 ca3jenh13 tsú2.
11 Tsá2 hí3 jmɨ́1 lɨ́n3 la3jmɨ́1 lɨ́3 cá2 máɨ3
quɨ́n1 hi3 tiá2 jéih32 tsá2 ná1lɨ́n3 tɨ32 hiah32,
tɨ3la3 ta3né32 lɨ́3 cá2 máɨ3 quɨ́n1 hi3 jlánh1 bíh1
quien2, quɨ́n1 hu21 cuoh1 hiah32.
12 Cu3tí3 tiá2 hin2 zian2 hí1 jan2 tsá2 siánh3
hi3 lɨ́13 liáu32 dí2. Quí1 tiá2 tsá2 siánh3
ca3cuen3 yáh3 Dió32 ñí1 hué21 lá2 hi3 te13
jnoh1 liáu32.

13 Jmɨ́1 ca3jɨ́e3 jáun2 tsá2tan21 hí3 hi3 jlánh1
tiá3 nio2 tsɨ́3 Pé1 jɨ3 Juan2, jɨ3 jmɨ́1 ca3lɨ3 ñi32
dí2 siáh3 hi3 tiá2 hliáun3 sí2 la3 ca3ma3tɨn32
yáh3 tsú2, hi3 tsá2 lɨ́1 tsáu2 bíh1 hí3, hi3
jáun2 ca3ja3cáun2 bíh1 tsɨ́3 tsú2. Jmɨ́1jáun2
ca3lɨ3tsɨn2 tsú2 hi3 tsá2 hí3 ca3lɨ3 tɨn2 cun3ñí1
hi3 ca3ñi3táunh1 quionh3 Jesús bíh1.
14 Ja3bí1 ja1 jáun2 jmɨ́1 zenh1 tsá2 jmɨ́1
hliánh2 hí3, hi3 jáun2 lɨ́1 tiú2uú2 ñi32 he3 juáh3
bíh1 tsú2 lɨ3.
15 Jmɨ́1jáun2 ca3huen3 tsú2 tsá2 hí3 cu3tiá3
cheih32 tá1la3 ca3juu3 ca3hlénh3 dí2 hmóu32;
16 hi3 ca3juónh3 la3 lá2:

—¿He3 lánh3 jmú13 dí2 ñí1con2 tsá2ñuh2 nɨ́2
juáh13? Quí1 tson2 bí1 la3 ca3jmú3 tsá2 nɨ́2
cáun2 hua3jueh32, hi3 jɨ3lɨn2 bíh1 tsá2 zian2
já1 juú2 Jerusalén lá2 má2ná1ñi32, hi3 jáun2
tiú2uú2 lɨ́13 yáh3 juáh13 jnoh1 hi3 tiá2 tson2.
17 Hi3 la3 cun3 tiá2 tsa3cuóun2 jáɨ13 nɨ́2 ñí1
uóunh3 né3, hniáuh32 juénh13 bíh1 dí2 tsá2
nɨ́2, hi3 jáun2 lɨ3 cóh32 tsú2, hi3 jáun2 ta3né32
tɨ3 chí1ján3 tiú2uú2 hléh32 tsú2 hi3 ca3tɨn1
Jesús.

18 Jmɨ́1 lɨ21 jáun2 ca3teh3 dí2 siáh3 ñéih3 hi3
ca3záɨh3 dí2 la3 lá2:
—¡Cónh3 tiá2 hniáuh32 hléh13 hnoh2, ho3
hi3 má1tɨn13 hnoh2 tsáu2 hi3 ca3tɨn1 Jesús!
19 Tɨ3la3 Pé1 ca3ngáɨ3 quionh3 Juan2:

—Hniauh2 náh2 tín2 re2 honh2 nɨ́1juáh3
ca3tɨ21 hi3 taunh13 jnoh1 tín2 ta21 hnoh2 cha3
jmɨ́1 tanh13 jnoh1 ta21 Dió32.
20 Tɨ3la3 jnoh1 má1ná1, cun3 tiá2 lɨ́13 bíh1
chá13 jnoh1 tɨ3 có32, hi3 juáh13 hi3 tiá2
hléh13 jnoh1 la3 cun3 hi3 má2ca3neh21 jɨ3 hi3
má2ca3náɨ13.
21 Jáun2 tsá2 hí3 ca3hléh3 siáh3 jú1 cáu2, hi3
jáun2 cáun2 lɨ́1 ca3lión32 bíh1 dí2 tsú2 ta3 tiá2
lin1 hi3 ca3lɨ3re2; quí1 tiá2 ca3choh13 yáh3 tsú2
he3 lánh3 ma3tson13 tsá2 hí3, quí1 ca3la3 jɨ́n32
bíh1 tsáu2 jmɨ́1 ná1má2quien2 Dió32 cun3ñí1
hi3 má2lɨ32 la3 jáun2.
22 Quí1 lɨ́3 cun3 tun3ló32 mii2 máh3 jmɨ́1
má2hún1 tsá2 jmɨ́1 hliánh2 hí3 jmɨ́1 laɨn21
cun3quionh3 hua3jueh32.

Tsá2 reh2 mɨ32 pí3 ñí1con2 Dió32 (Hechos 2:1-4)

23 Jmɨ́1 má2ca3liáun3 jáun2 Pé1 quionh3
Juan2 ja3tanh21 tɨ3 ñí1 tionh1 tsá2 quionh3,
hi3 jáun2 ca3chá3 tsú2 ca3la3 jɨ́32 la3 cun3 hi3
má2lɨ́2juáh3 jáun2 tsá2 ná1lɨ́n3 mi3jmú3 la3
má2quionh3 tsá2daun32.
24 Jmɨ́1 má2lɨ́2niéi32 tsú2 jáɨ13 jáun2 né3,
jɨ3lɨn2 bíh1 tsú2 ca3liéinh32 Dió32 cu3tsa32, hi3
ca3juáh3 la3 lá2:

—Hnú2 Tɨ32 Juo13 jnoh1, hnú2 bíh1 Dió32
Tsá2 ca3jmuh3 ca3la3 tán1 la3 cu3 la3 juéh3
mɨ3cuú2 jɨ3 ca3la3 jɨ́32 hi3 zia32.
25 Hla1 Dá2vi21 jméi2 dí1hio3 ñú1deh3
jnoh1, tsá2 jmɨ́1 lɨ́n3 hí3 quian21 hnú2,
ca3hléh3 cháh3 hnú2 cun3quionh3 pí3 quioh21
Jmɨ́2chí3 Chun1 jmɨ́1 ca3juáh3 tsú2 jáun2 la3
lá2:
¿He3 láɨh32 jlánh1 tiá3 siaun32 ñi3táunh1 tsá2
zian2 ñí1 hué21 lá2,
hi3 má2cú1 má2ren21 tsú2 jáɨ13 tiá2 quien2?
26 Tsá2 ná1chín1 ñí1 hué21 lá2 ca3cuú2
ca3ngɨh32,
ca3cuú2 ca3jenh2 tsá2 ná1ho2 jáɨ13,

hi³ jmí¹ hnió³ tsú² jmu³ hniéi² ñí¹con² Dió³²
ji³ ñí¹con² Cristo Tsá² cuá¹hiáun¹ joh¹
Dió³² ní² siáh³.
27 ”Quí¹ tson² bíh¹ já¹ juú² lá² ca³ngih³²
re²¹ Herodes quionh³ Poncio Pilato,
*tsá²cá²jo²¹, ji³ tsá² ziáun² jnoh¹ hué³² Israel
lá² ní² siáh³, hi³ ca³tiánh³ cá²hon³ hi³ jmu³
hian² tsí³ ñí¹con² Jesús Tsá² cuá¹chan¹ hi³
lín³ quian²¹ hnú², Tsá² ca³hion¹ hnú² hí³ hi³
lín¹³ Cristo.
28 Cun³ñí¹ hi³ hnú² Tsá² cú² juenh² nú²,
hi³ jáun² la³jín³² tsá² hí³ cáun² ca³jmú³ la³
cun³ hi³ ca³lín¹³ hnú² jmí¹tin² hi³ ha³ lánh³
ca³ti²¹ lí¹³.
29 Jáun² hnú² Juo¹³ jnoh¹, jiah³ dúh¹
taunh² tsú² jnoh¹ hú¹mu³héih³²; jáun²
ñí¹con² hnú² mi³² jnoh¹, jmu³ bíh¹ hnú²
hi³ niau²¹ tiá³ tsí³ jnoh¹ hi³ hléh¹³ jnoh¹
jái¹³ quián¹³ hnú², jnoh¹ tsá² lái³ jnoh¹ *tsá²
má²ná¹hlánh¹ joh² hnú².
30 Tin³² tiá³ hnú² cuonh² tsá² tsáun¹ hi³
jáun² lan¹³, hi³ cuéh¹ nú² siáh³ jái¹³ hi³
lí¹³ hua³jueh³² ji³ li²¹ ní² ca³la³ cun³quionh³
héih³² quioh²¹ Jesús Tsá² híen¹, Tsá² lín³
quian²¹ hnú².
31 Jmí¹ má²lí²liéinh³² tsú² jáun² Dió³² né³,
ca³jíeh³ hñú³ ñí¹ jmí¹ tionh¹ tsú², jáun²
ca³la³ ji³lin² tsá² hí³ ca³cónh³² Jmí²chí³
Chun¹ hñu³ tsí³, jmí¹jáun² ca³ta³no¹ tiá³ tsí³
tsú² hi³ hléh³² jái¹³ quioh²¹ Dió³².

Jmu² tsá² reh² hi³ quioh²¹ cá²re² la³jí³² hi³ zia³² quioh²¹
(Hechos 2:42-47)

32 La³jín³² tsá² ca³taunh³ hí³ ta²¹ ca³juónh³
cú²re², hi³ cáun² má²ná¹tioh³ tsí³; hí¹ jan²
tsá² hí³ tiá² ca³li³ hniá¹ hi³ li³ quioh²¹ hnga²
hi³ zioh², ti³la³ ji³lin² bíh¹ tsú² ca³li³quioh²¹
hi³ jmí¹ zioh² jáun².
33 Hi³ jáun² ca³la³ hi³ pin³ lín³² bíh¹
jái¹³ quioh²¹ *ti³² tsá² quian³² hí³ jë¹ Dió³²
ca³cué³ jú¹ tson² la³ má²cue³² jáun² hi³
tson² bíh¹ ca³jenh¹³ Jesús; hi³ jáun² Dió³²
ca³ma³hé² ma³mieh² lín³² ca³la³ ji³lin² tsá²
hí³.
34 Hí¹ jan² yáh³ tsá² hí³ tiá² hi³ jmí¹
lí²hniáuh³² quioh²¹, quí¹ ji³lin² tsá² jmí¹
zia³² tun³ hni³² hñú³ quioh²¹ ho³lá²dá²
hué³², ca³qui³ ca³hnah³ bíh¹ hi³ jáun²
quioh²¹, jáun² tí² ñi³quiaun¹³ tsú² quie³
jáun²,
35 hi³ tí² cha³² tsú² jo³cuo² ti³² tsá² quian³²
hí³ jë¹ Dió³², hi³ jáun² tsá² hí³ tí² tsóh²³ quie³
jáun² ní¹juáh³ ha³ cónh³ li³ hniáuh³² ñí¹con²
ma³ quin³² ma³ jan³².
36 La³ jáun² bíh¹ ca³jmú³ jan² tsá²
ca³li³zian² hué³² Chipre, tsá² jmí¹ jmái² Sé³²,
jan² jón²zíh¹ jón²cho¹ hla¹ Leví, tsá² ca³teh³
ti³² tsá² quian³² hí³ jë¹ Dió³², Bernabé, la³
cun³ niéih³ “tsá² má²hon³ tsáu²”.
37 Tsá² hí³ ca³hnah³ hué³² quioh²¹, hi³
jáun² quie³ jáun² ca³chá³ tsú² jo³cuo² ti³² tsá²
quian³² hí³ jë¹ Dió³².

5

Tso³ quioh²¹ Ananías quionh³ Safira ñí²cuo²

1 Ti³la³ jan² tsá²ñuh² tsá² jmí¹ jmái²
Ananías, ñí²cuo² tsú² jmí¹ jmái² Safira, tsá²
hí³ ca³hnah³ hué³² quioh²¹;
2 ti³la³ ca³li³quioh²¹ bíh¹ tsú² ca³lá² quie³
hmóu³², hi³ ñí¹ hná¹ jáun² né³ ca³chá³ tsú²
jo³cuo² ti³² tsá² quian³² hí³ jë¹ Dió³² [ca³la³
juah²¹ dúh¹ hi³ má²lí²jíenh³² dí² ji³li³²].
Cú²re² ca³juónh³ bíh¹ tsú² quionh³ tsá²mi³
ñí²cuo² hi³ jmu³ la³ jáun².
3 Jmí¹jáun² ca³juáh³ Pé¹ la³ lá²:
—Hnú² Ananías, ¿he³ láih³² tsá² hláinh¹
hi³ hñu³ honh² hnú² hi³ jmí¹ ñí¹má¹can¹³
nú² Jmí²chí³ Chun¹? Sa³ lí²hmáh¹ bíh¹ hnú²
ca³lá² quie³ hi³ lí²ma³hmah¹ tsáu² quioh²¹
hué³² quián¹³ nú².
4 ¿Há¹ jun³juáh¹³ hi³ jmí¹ quián¹³ huen²
bíh¹ hnú² hué³² jáun²? Hi³ quie³ hi³
má²lí²hnáih¹ hnú² jáun² hué³² né³, ¿há¹
jun³juáh¹³ hi³ jmí¹ quián¹³ huen² bíh¹
hnú² jaun³²? ¿He³ láih³² sa³ la³ ní² yáh³
ca³lín¹³ hnú² jmúh¹³? La³ ji³ ñí¹con² Dió³²
bíh¹ má²lí²hléh¹ hnú² jú¹ tí¹jái², jun³juáh¹³
jmáh³la³ ñí¹con² jnoh¹ tsá²mi³cuóun² yáh³.
5 La³ cun³ jmí¹ ca³nái³² Ananías jái¹³ jáun²
né³, ca³quinh³ hi³ jun³. Jáun² ca³la³ jín³²

bíh¹ tsá² ca³lɨ³ ñi³² hi³ jáun² ca³ta³hú¹ cóh²¹ tsɨ́³.
6 Jáun² tsá² tsá¹ñú¹ jmɨ́¹ tionh¹ ñí¹ jáun² ja³taunh²¹ hi³ ca³ñí¹tsenh¹³ hla¹ hí³ hmɨh³², jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³jan³ dí² hi³ ca³ñí¹hón²¹.
7 Má²ca³nga² cun³ hnɨ³² o¹rá¹ la³ cun³ jmɨ́¹ ca³hi³ siáh³ ñí²cuo² hla¹ Ananías hí³ ñí¹ jáun², hí¹ cáun² tiá² hi³ ñi³² yáh³ tsú² hi³ he³ la³ má²lɨ³².
8 Jáun² Pé¹ ca³ngáɨh³ siáh³ tsá²mɨ³ hí³ la³ lá²:
—Juah²¹ neh²¹, ¿hí¹ tson² ca³hnáɨh¹ hnoh² hué³² la³ cun³ hmah²¹ hi³ má²lɨ́²juáh³ ñí²cuoh² nú²?
Jáun² tsá²mɨ³ hí³ ca³juáh³:
—Ján³, cun³ jáun² bíh¹.
9 Jáun² Pé¹ ca³juáh³ siáh³:
—¿Lánh³ rón³² ca³cháunh¹³ chinh³² hnoh² hi³ jmɨ́¹ hnáuh² náh² cá¹ lan¹³ Jmɨ́²chí³ Chun¹ joh¹ Dió³²? Nɨ́² má²hí¹já²tánh¹ tsá² cuɨ́²ñí¹hón²¹ ñí²cuoh² hnú² cheih³² nɨ́², hi³ jáun² ta³né³² má²jau³ tsú² siáh³ hnú².
10 La³ cun³ jmɨ́¹jáun² bíh¹ ca³quɨnh³ siáh³ tsá²mɨ³ hí³, hi³ jun³ ta³ ñí¹ Pé¹. Jáun² jmɨ́¹ taunh²¹ tsá¹ñú¹ hí³ ñéih³ ca³jɨ́e³ hi³ má²rá²jún¹ siáh³ tsá²mɨ³ hí³, jáun² ca³jan³ tsú² siáh³ hla¹ hí³ hi³ tsa³hón³² dí² can³² ñí¹ má²hú¹hón²¹ ñí²cuo².
11 Hi³ jáun² la³jɨ́n³² tsá² má²lɨ́n³ hí³ cuáh³² ca³ta³hú¹ cóh²¹ tsɨ́³, jɨ³ la³jɨ́n³² tsá² ca³lɨ³ ñi³² nɨ́² siáh³.

Hliáun³ hua³jueh³² jɨ³ li²¹ jmu² tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Dió³²

12 Hi³ jáun² tɨ³² tsá² quian³² hí³ jë¹ Dió³² ca³jmú³ hliáun³ lɨ́n³² li²¹ jɨ³ hua³jueh³² ja¹ tsáu². Hi³ ca³la³ jɨ³lɨn² tsú² tɨ́² ngɨh³² cuáh³² chín¹ quioh²¹ tsá² *judíos ñí¹ lɨ́³ jáun² ñí¹hñú³, ñí¹ juáh³ tsú² jáun² “Quioh²¹ Salomón”.
13 Tɨ³la³ hí¹ jan² yáh³ tsá² ñí¹ hná¹ jáun² tiá² jmɨ́¹ tiá²³ tsɨ́³ hi³ ngɨh¹³ quionh³ tsá² hí³, uá¹jinh¹ la³jɨ́n³² tsáu² jmɨ́¹ hleh³² re² hi³ ca³tɨn¹ tsú².
14 Cun³ jáun² juóun³² bíh¹ tsá²mɨ³ tsá²ñuh² ca³tanh² ta²¹ Tɨ³² Juo¹³ dí², hi³ jáun² tɨ³ lɨ³mí¹ ca³juóun³ tsú².
15 Hí¹ la³ tɨ³ juóun³² lɨ́n³² tsá² tsáun¹ ca³chu³ ca³huen³ tsú² cheih³² hi³ ca³chan³ dí² hú¹ juɨ³² ñí¹ lɨ́³ ja¹ hñú³, hi³ ná¹tsɨn¹ ñí¹ jen³ ho³ ñí¹ jmu², hi³ jáun² lan¹³ nɨ́¹ má¹tɨ́³ heinh²¹ quioh²¹ Pé¹ ñí¹ quioh²¹ tsá² hí³ nɨ́¹ má¹ca³nga² Pé¹ juɨ³² jaun³².
16 Ja³bí¹ juóun³² tsá² juú² siáh³ siáh³ cua³taunh²¹ já¹ juú² Jerusalén, hi³ ná¹jan² tsú² tsá² tsáun¹ jɨ³ tsá² ná¹tiáunh¹ jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³ nɨ́², hi³ jáun² ca³la³ jɨ́n³² jáun² bíh¹ tsá² hí³ lan³.

Jmu² tsá²tan²¹ hian² tsɨ́³ ñí¹con² Pé¹ jɨ³ Juan²

17 Hi³ jáun² jmɨ́¹jáun², tsá² cuá¹lɨ́n³ mí²tsá² hɨ́en¹ la³ má²quionh³ tsá² quionh³, tsá² cu³ nió³ téh²³ tsú² *saduceos, ca³ja³ uóu³² tsɨ́³,
18 hi³ jáun² ca³ma³tson¹³ dí² tɨ³² tsá² quian³² hí³ jë¹ Dió³² hi³ ca³tónh³² dí² hñu³mí¹ñí².
19 Tɨ³la³ Tɨ³² Juo¹³ dí² ca³zen³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ hi³ cua³nia³² hñu³mí¹ñí² ta³ já¹niéi², jáun² ca³huen³ dí² hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:
20 —Cuá²táunh¹ náh² cuá²tianh³ náh² hñu³ cuáh³² chín¹ hi³ cuá¹zéih³ náh² tsáu² ha³ lánh³ lɨ́¹³ zian² tsú² hi³ hmaɨ²¹.
21 Jmɨ́¹ má²lɨ́²niéi³² tsú² jáɨ¹³ jáun² né³, ca³ñí¹tiónh²¹ hñu³ cuáh³² chín¹ hú²niéi² jmɨ́¹ cá¹jniá²¹ jáun² hi³ ca³ñí¹ma³tɨn² tsú² tsáu².
Tá¹la³ jáun² ca³cuú² ca³ngɨh³² tsá² cuá¹lɨ́n³ mí²tsá² hɨ́en¹ quionh³ tsá² quionh³, jmɨ́¹jáun² ca³liéinh³² tsú² tsá² ná¹lɨ́n³ ta²¹ hi³ chín¹ jɨ³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ hué³² *Israel nɨ́² siáh³. Jáun² tsá² hí³ ca³jmú³ héih³² hi³ tsa³quión³² tsú² tsá² tiáunh¹ hí³ hñu³mí¹ñí².
22 Tɨ³la³ jmɨ́¹ ca³cha³táunh¹ tsá²cuú² tsá²ta³ mí²tsáu² hñu³mí¹ñí² né³, ha³ tiú²uú² hin² tiáunh¹ yáh³, jáun² ja³tanh²¹ tsú² hi³ ca³ñí¹caun² jáɨ¹³.
23 Jáun² ca³juáh³ la³ lá²:
—Jmɨ́¹ cá¹cháu²¹ jnoh¹ hñu³mí¹ñí², re² lɨ́n³² bíh¹ jmɨ́¹ dí¹jnaɨ³², já² tionh² bíh¹ hliáu³ ho³hñú¹³ hñu³mí¹ñí² hi³ ná¹jmu² hua³hí¹³, tɨ³la³ jmɨ́¹ lɨ́¹niá¹³ jnoh¹ hi³ lɨ́²neh²¹ jnoh¹ ñéih³, já² tiú²uú² tsá² hí³ tiáunh¹ yáh³.
24 Jmɨ́¹ ca³náɨ³² tsá² cuá¹lɨ́n³ hí³ mí²tsá² hɨ́en¹ jáɨ¹³ jáun² la³ má²quionh³ mi³jmú³ ñí¹

hná¹ jáun² jɨ³ tsá² cuá¹lɨ́n³ juo¹³ tsá²cuú² tsá²ta³ mí²tsáu², tsá² jmu² hí³ hua³hí¹³ cuáh³² chín¹ jáun² nɨ́² siáh³, jmɨ́¹jáun² jlánh¹ ca³hnauh² tsú² tsɨ́³ hi³ he³ bíh¹ né³bí¹ lɨ́¹³ ñí¹ hná¹ nɨ́².

25 Tá¹la³ jáun² cuan³ jan² tsá²ñuh² hi³ ca³juáh³:

—Tsá²ñuh² tsá² ca³tionh¹ hnoh² hí³ hñu³mí¹ñí², ó³² bíh¹ siáh³ má²ná¹má²tɨn² tsú² tsáu² hñu³ cuáh³² chín¹ ta³né³².

26 Jáun² tsá² cuá¹lɨ́n³ hí³ juo¹³ tsá²cuú² tsá²ta³ mí²tsáu² né³ ngau³ quionh³ tsá² joh¹ tɨ³ cuáh³² chín¹ jáun², hi³ ca³ñí¹quian¹³ dí² tɨ³² tsá² quian³² hí³ jë¹ Dió³², tɨ³la³ tiá² ca³hma³ ca³cuóunh³² yáh³ tsú² tsá² hí³ chí¹hniéi² má¹ná¹, quí¹hliá² juénh² tsú² nɨ́¹ ca³qui³ ca³jnauh³ tsáu² quɨ́n¹.

27 Jmɨ́¹ cuá¹tanh²¹ tsú² hi³ ná¹jón²¹ tsá² hí³ né³, ca³chan³ dí² ta³ ñí¹ tsá² ná¹ngɨh³² hí³, jáun² mí²tsá² hɨen¹ hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

28 —¿Há¹ jun³juáh¹³ má²ca³juáh¹³ bíh¹ jnoh¹ hi³ cun³ tiá² hnáu² jnoh¹ hi³ hɨeh¹ hnoh² tsáu² jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ Jesús? Tɨ³la³ sa³ la³jɨ́n³² bíh¹ tsá² juú² Jerusalén lá² má²ná¹ñi³² jáɨ¹³ quián¹³ hnoh², hi³ hnáuh² náh² rá¹caun² náh² jnoh¹ ca³tɨ²¹ hi³ jun³ tsá² hí³.

29 Jáun² Pé¹ ca³ngáɨ³ quionh³ tsá² quionh³:

—La³ñí¹ la³ján³ hniáuh³² má¹ti²¹ jnoh¹ tín² ñí¹con² Dió³² bíh¹, jun³juáh¹³ ñí¹con² tsá²mɨ³cuóun² yáh³.

30 Dió³² Juo¹³ tsá²haun³² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí² ca³jmú³ hi³ ca³jenh¹³ Jesús, Tsá² ca³jngɨh³² náh² hí³ cun³quionh³ hi³ ca³ton³ náh² tsú² jáun² tsoh² hmá².

31 Dió³² hí³ siáh³ ca³zió³ tá¹³ Jesús hi³ ca³chan³ tsú² tɨ³ cuá² chu²¹ quioh²¹, hi³ ca³héi³ Jesús jáɨ¹³ hi³ lɨ́¹³ lɨ́n³ Juo¹³ dí² Tsá² liáu³², Tsá² cue³² jáɨ¹³ hi³ lɨ́¹³ tɨ³ jéinh³² tsáu² jmɨ́¹ tsɨ́³, tsá² ziáun² dí² hué³² Israel lá², hi³ jáun² hin³ tso³ quiú¹³ dí².

32 Hi³ jáun² jnoh¹ láɨ³ tsá² cue³² jú¹ tson² quiúnh¹ Jmɨ́²chí³ Chun¹ hi³ tson² bíh¹ lɨ³ la³ jáun². Dió³² má²ca³cuen³ Jmɨ́²chí³ Chun¹ hí³ ñí¹con² la³jɨ́n³² tsá² haɨh²¹ ta²¹.

33 Jmɨ́¹ ca³náɨ³² tsá² ná¹ngɨh³² hí³ jáɨ¹³ jáun² né³, ca³míh³ lɨ́n²¹ tsɨ́³, hi³ jmɨ́¹ má²hnió³ dí² jngɨh³ tɨ³² tsá² quian³² hí³ jë¹ Dió³².

34 Tɨ³la³ ja¹ tsá² ná¹ñí¹ hí³ jmɨ́¹ cuá³ jan² tsá² hún¹ ja¹ tsá² cu³ nió³ téh²³ tsú² *fariseos, tsá² jmáɨ² Gamaliel, jan² tsá² lɨ́n³ tɨ³² liei²¹; tsá² hí³ jlánh¹ jmɨ́¹ taunh² tsáu² ta²¹. Tsá² hí³ ca³náu² hi³ ca³jmú³ héih³² hi³ huen³ tsú² cu³tiá³ tɨ³ cheih³² tɨ³² tsá² quian³² hí³ jë¹ Dió³².

35 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³záɨh³ dí² tsá² ná¹ñí¹ quionh³ la³ lá²:

—Hnoh², tsá² ziáun² dí² hué³² Israel lá², hua³hín¹³ náh² jmu³ nɨ́¹juáh³ he³ hnáuh² hnoh² jmúh¹³ ñí¹con² tsá² nɨ́².

36 Cháu¹ náh² honh² hi³ jmɨ́¹ zian² jan² tsá² jmɨ́¹ jmáɨ² Teudas, tsá² hí³ jlánh¹ tɨ́² jmu² quien² hnga². Jmɨ́¹jáun² ca³háɨn³² tɨ³ con² tsá² hí³ cun³ quiún³ nio² hña³láun³ tsáu²; tɨ³la³ jmɨ́¹ cá¹chó²¹ jmáɨ¹ hi³ ca³jngɨh³ tsú² tsá² hí³ né³, jmɨ́¹jáun² lɨ́¹ ca³háɨn³² ma³ quin³² bíh¹ tsá² jmɨ́¹ quionh³ tsú², hi³ jáun² cun³ jáun² bíh¹ lɨ́¹ ca³yéin².

37 Jmɨ́¹ lɨ́¹ cáɨn² jáun² siáh³ ca³chó³² jmáɨ¹ hi³ ca³tónh³² tsú² tsáu² sí². Ja³bí¹ jmɨ́¹jáun² ca³jmú³ siáh³ jan² tsáu² quien², tsá² hí³ jmɨ́¹ jmáɨ² Judas tsá² jmɨ́¹ hɨ́n¹³ tɨ³ Galilea. Ja³bí¹ juóun³² lɨ́n³² tsáu² ca³ñi³táunh¹ quionh³ tsá² hí³. Tɨ³la³ la³ jáun² bíh¹ ca³jngɨh³ tsú² siáh³ tsá² hí³, hi³ jáun² lɨ́¹ ca³háɨn³² ma³ quin³² bíh¹ tsá² jmɨ́¹ quionh³ tsú².

38 Hi³ jáun² jná¹³ juanh³² cuɨ́¹ lɨ́³ la³ nɨ́², ha³ tiú²uú² hi³ jmuh¹ hnoh² tsá² nɨ́², quí¹ nɨ́¹juáh³ jáɨ¹³ quioh²¹ hmóu³² bíh¹ tsú² hleh³², jáun² chau²¹ jmáɨ¹ tsa³hín³ bíh¹,

39 tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ jáɨ¹³ jáun² né³ ja³² ñí¹con² Dió³², tiá² quɨnh¹ yáh³ hnoh² jmáɨ¹ quiúnh¹ tsá² nɨ́²; quí¹ nɨ́² lɨ́¹ ca³jmuh³ hnoh² hniéi² quiúnh¹ Dió³².

Jáun² ca³taunh³ bíh¹ tsá² ná¹ñí¹ hí³ ta²¹ jáɨ¹³ hi³ ca³juáh³ jáun² Gamaliel hí³.

40 Jáun² ca³teh³ tsú² siáh³ tɨ³² quian³² hí³ jë¹ Dió³² tɨ³ ñéih³, hi³ ca³quiu³ ca³pan³ dí² quionh³ hñú¹jméi¹³ hi³ lɨ́³ láu². Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³záɨh³ dí² hi³ tiú²uú² hniáuh³² hléh³²

tsú² jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ Jesús, jmí¹ lɨ²¹ jáun² né³
ca³lión³² dí².
41 Hiún² lín³² bíh¹ tsí³ tɨ³² tsá² quian³²
hí³ jë¹ Dió³² jmí¹ ca³huén² ja¹ quioh²¹ tsá²
hí³, quí¹hliá² má²lí²ma³tso² tsú² tsí³ hi³
hua³heih²¹ cun³ñí¹ hí³ ca³tɨn¹ Jesús.
42 Tɨ³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, cun³ tsa³háu²
ca³ñí¹hléh² hñu³ cuáh³² chín¹ la³ má²hleh³²
jáun² jú¹ chú³² hi³ ca³tɨn¹ Jesús, hi³ hí³ bíh¹
lín³ Cristo; hi³ ca³ñi³táunh¹ tsú² siáh³ ma³
quin³² ma³ caun³² hñú³ hi³ má²tɨn² tsáu².

6

Hnah² tsá² reh² quiaun³ tsá² lí¹³ ma³hau³ siáh³ cáun² ta²¹

1 Jmí¹jáun² lɨ³mí¹ ca³juóun³ bíh¹ tsá²
haɨn²¹ tɨ³ con² Jesús. Jáun² jmí¹jáun², tsá²
*judíos tsá² jmí¹ tiáunh¹ ja¹ *tsá²cá²jo²¹,
tsá² má²hleh³² jú¹ *griego, ca³ma³liáu³² hi³
ziú² hɨen² tsá² judíos tsá² qui³ tionh² hí³
hué³² *Israel, tsá² qui³ hleh³² hí³ jú¹jma²
*hebreo quioh²¹, quí¹ tsá²mɨ³ hnáɨ³ tsá²
qui³ má²hleh³² jú¹ griego zian² ja¹ quioh²¹
tsú² tiá² jmí¹ hiáuh²³ yáh³ la³ cun³ hi³
hiáuh²³ tsá²mɨ³ hnáɨ³ ñí¹ hná¹ jáun² ní¹
má¹ca³tsóh³ tsú² la³ cun³ hi³ lí²hniauh²³
quioh²¹ tsáu² cun³ tsa³háu².
2 Jáun² tsá² quian³tun³ hí³ né³, ca³jmú³
héih³² hi³ ngɨh¹³ la³jín³² tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³
con² Jesús, jmí¹jáun² né³ ca³záɨh³ dí² tsú²
jáɨ¹³ lá²:
—Hnoh² reh², tiá² hniáuh³² yáh³ hi³
tunh²¹ jnoh¹ hi³ hléh¹³ jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³²,
cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ tiá² lí¹³ cué¹³ jnoh¹
má³² hi³ cuh³ tsáu².
3 Hi³ jáun² né³ reh², hniah³² náh² quiaun³
tsá²ñuh² ja¹ ñí¹ tiauh¹ dí² lá², tsá² lín²³
tsáu² hi³ chu²¹ tsí³, tsá² má²lin¹ hi³ má²canh²
Jmí²chí³ Chun¹ joh¹ Dió³² hñu³ tsí³, tsá²
jniá³ jmí¹ tsí³. Jáun² tsá² hí³ bíh¹ cue¹³ jnoh¹
ta²¹ jáun².
4 Jáun² jnoh¹ né³ ná¹chan¹ hi³ lienh¹ jnoh¹
Dió³² chí¹ñi¹ jɨ³ hi³ má¹tɨn¹³ jnoh¹ tsáu² jáɨ¹³
quioh²¹ Dió³².
5 Ca³la³ jín³² bíh¹ tsú² ca³lɨ³ hiún² tsí³
jáɨ¹³ jáun². Jmí¹jáun² né³ ca³hnah² tsú²
Tié³, jan² tsá²ñuh² canh² lín³² Jmí²chí³
Chun¹ hñu³ tsí³, jan² tsá² tanh² ta²¹ Dió³²
ca³la³ jonh³ jmí¹ tsí³, la³ má²quionh³ Pí²liéi¹,
Prócoro, Nicanor, Timón, Parmenas, jɨ³
Cú²la²¹ tsá²cá²jo²¹ ní² siáh³, tsá² zian² juú²
Antioquía, tsá² qui³ jmí¹ má²ca³hín¹³ hí³ jë¹
tsá² judíos.
6 Jmí¹jáun² ca³chan³ tsú² tsá² quiaun³ hí³
ta³ ñí¹ tɨ³² tsá² quian³² hí³ jë¹ Dió³², jáun²
tsá² hí³ ca³liéinh³² Dió³²; jmí¹ lɨ²¹ jáun²
ca³ra³tsɨ³² dí² cuo² ñí¹ quioh²¹ tsú² [hi³ lin¹
hi³ hiún² tsí³ dí² hi³ tsá² hí³ jmu³ ta²¹ jáun²].
7 Jáun² tɨ³ lɨ³mí¹ ja³cuóun² bíh¹ jáɨ¹³
quioh²¹ Dió³² jmí¹jáun², ca³juóun³ lín³² bíh¹
tsá² haɨn²¹ tɨ³ con² Jesús já¹ juú² Jerusalén,
hí¹ la³ tɨ³ juóun³² yáh³ mí²tsáu² ca³taunh³
ta²¹.

Má²tson¹³ tsú² Tié³

8 Tsá² jmáɨ² hí³ Tié³ jmí¹ canh² lín³² pí³
quioh²¹ Dió³², jan² tsá² ca³ma³hé² ma³mieh²
lín³² Dió³². Tsá² hí³ tí² jmu² hua³jueh³² jɨ³
li²¹ ní² siáh³ já¹ juú² jáun².
9 Jmí¹jáun² ca³lɨ³hnió³ tsáu² juónh³
quionh³ Tié³, tsá² tiáunh¹ cuáh³² téh²³ tsú²
“Cuáh³² quioh²¹ tsá² má²ca³liáun³ hi³ jmí¹
má²ná¹hlánh¹ joh¹ tsáu²”. Ja¹ quioh²¹ tsá²
hí³ tiáunh¹ tsá² zian² juú² Cirene, tsá² zian²
juú² Alejandría, tsá² zian² tɨ³ Cilicia, jɨ³ tsá²
zian² hué³² Asia ní² siáh³. La³jín³² bíh¹ tsá²
hí³ ca³lɨ³hnió³ juu³ hlénh³ quionh³ Tié³.
10 Tɨ³la³ tiá² lɨ³ yáh³ hi³ ma³cu³ ma³jéinh³
tsú² jáɨ¹³ quionh³ Tié³, quí¹ tɨ³la³ Tié³ dá² tí²
hleh³² jú¹ quiáh¹ hi³ ca³cué³ Jmí²chí³ Chun¹
bíh¹.
11 Jáun² tsá² hí³ ca³hión³² ma³ jan² tsá²
ca³chá³ jú¹ tí¹jáɨ², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Tsá²ñuh² lá² jlánh¹ tú² hión³² hla¹
Moisés jɨ³ Dió³² ní² siáh³.
12 Jmí¹ ca³náɨ³² tsáu² jáɨ¹³ jáun² né³,
ca³míh³ lín³² bíh¹ tsí³ tsá² juú² quionh³
tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú², jɨ³ tɨ³² liei²¹ ní²
siáh³. Jáun² ca³zanh³ tsú² Tié³ hi³ ca³jan³ dí²
ñí¹con² tsá² ná¹chín¹ hué³² jáun².
13 Jáun² tsá² hí³ ca³hnah² siáh³ tsá² lí¹³
chá³² jú¹ tí¹jáɨ². Tsá² hí³ né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Tsá²ñuh² lá² jlánh¹ chí¹ñi¹ hleh³² jú¹
hlah³ hi³ ca³tɨn¹ cuáh³² chín¹ quiú¹³ dí² jɨ³
hi³ ca³tɨn¹ liei²¹ nɨ́² siáh³.
14 Jnoh¹ má²ca³náɨ¹³ hi³ juáh³ tsá² nɨ́² hi³
Jesús hná¹ tsá² Nazaret hí³ tsunh³ cuáh³²
chín¹ quiú¹³ dí², hi³ záɨ³² tsú² siáh³ la³ cun³
hi³ ná¹ngɨ²³ dí², la³ cun³ héih³² hi³ ca³quiú²
jáun² hla¹ Moisés jmɨ́¹tin².
15 Jáun² la³jɨ́n³² tsá² ná¹chín¹ tionh² ñí¹
jáun², ca³jɨ́e³ chí¹tiá³ ñí¹ ñí¹ Tié³ hi³ jniá³
la³jmɨ́¹ jniá³ ñí¹ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³².

7

Tié³ má²tson² jáɨ¹³ quioh²¹

1 Hi³ jáun² tsá² cuá¹lɨ́n³ mí²tsá² hɨ́en¹
ca³záɨh³ Tié³ la³ lá²:
—¿Hí¹ tson² hléh¹ hnú² la³ nɨ́²?
2 Jáun² Tié³ ca³ngáɨ³:
—Hnoh² tsá²cáu³, jɨ³ tsá²daun³², re²
quián² náh² jáɨ¹³ hi³ juanh²¹ jná¹³ lá².
Dió³² Tsá² cú² Tsá² juenh² ca³ma³jnia³²
ñí¹con² hla¹ Há²bran²¹ tsá²haun³² jméi²
dí¹hio³ ñú¹deh³ dí² tá¹la³ jmɨ́¹ cuá³ tsú²
hué³² Mesopotamia, ñeh² bíh¹ hi³ tsa³cuá²
tsú² juú² Harán.
3 Hi³ ca³juáh³ Dió³²: "Tú³ hué³² quián¹³, jɨ³
ca³la³ jɨ́n³² jun³ renh² nú² nɨ́², cua³² tɨ³ hué³²
siáh³, hué³² né³bí¹ hɨ́e¹³ jná¹³".
4 Jáun² Há²bran²¹ cua³han³ hué³² quioh²¹
tsá² Caldea, hi³ ca³ñí¹cuá² juú² Harán. Jmɨ́¹
jun¹ jméi² tsú² né³, Dió³² ca³jau³ Há²bran²¹
la³ tɨ³ hué³² ñí¹ tionh¹ hnoh² lá² ta³né³².
5 Tɨ³la³ hí¹ cú¹pih²¹ yáh³ hué³² tiá²
ca³lɨ³quioh²¹ hla¹ Há²bran²¹ jmɨ́¹jáun², tɨ³la³
ca³lɨ³ bíh¹ jáɨ¹³ hi³ lɨ³ quioh²¹ tsú² má¹jáun²
la³ má²quionh³ jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ uá¹jinh¹ tiá²
jon² tsú² jmɨ́¹ má²zian² jmɨ́¹jáun².
6 Jáun² la³ lá² ca³juáh³ siáh³ Dió³², hi³
chau²¹ jmáɨ¹ hi³ tsa³tiánh² jón²zɨ́h¹ jón²cho¹
tsú² cáun² hué¹³ tsáu² ñí¹ uóunh³. Ñí¹ jáun²
né³ chau²¹ jmáɨ¹ hi³ na³caun³ tsáu² ta²¹
chí¹hniéi², cun³ quiún³ nio² hña³láu³ mii²
jmoh³ tsú² tsáu² hian² tsɨ́³ ñí¹ jáun².
7 Tɨ³la³ ja³bí¹ ca³juáh³ siáh³ Dió³² la³
lá²: "Jná¹³ ñí¹ma³ré¹³ re² tso³ quioh²¹ tsá²
na³caun³ tsú² hí³ ta²¹ chí¹hniéi². Hi³ jáun²
má¹jáun² má²lɨ́¹³ huén³² tsú² hué³² jáun²
hi³ ja³tánh¹ hué³² lá², jáun² ñí¹ lá² má²lɨ́¹³
ma³cáu³² tsú² jná¹³".
8 Jáun² jmɨ́¹jáun² ca³tanh² Dió³² cáun²
nió³² quionh³ hla¹ Há²bran²¹. Hi³ jáun²
ca³lɨ³ hniáuh³² jmu³ tsú² cáun² li²¹ ca³tɨ²¹
nió³² jáun², hi³ jáun² bíh¹ ca³jmú³ Dió³²
héih³² ñí¹con² hla¹ Há²bran²¹ hi³ hniáuh³²
*tiú³² tsú² chí² láu² hná¹ ñí¹ zian². Cun³ñí¹
hi³ jáun² né³, la³ má²jña³ jmáɨ¹ hi³ ca³lɨ³zian²
bíh¹ hla¹ Isaac jon² tsú² ca³jmú³ tsú² la³
jáun² quioh²¹. Ja³bí¹ la³ jáun² siáh³ ca³jmú³
hla¹ Isaac quioh²¹ Jacob jon². Jáun² hla¹
Jacob hí³ né³ ca³lɨ³zian² quian³tun³ jon²,
ja³bí¹ la³ jáun² bí¹ siáh³ ca³jmú³ hla¹ hí³
quioh²¹ tsá² hí³ jon², tsá² quian³tun³ jméi²
tá¹ quia³tún³ tsoh³ dí² tsá² *Israel.
9 "Tsá¹ jon² hla¹ Jacob hí³ ca³lɨ³ uóu³²
tsɨ́³ ñí¹con² Sé³² raɨnh²¹, jáun² ca³hna³ dí²
tiáunh¹ la³jmɨ́¹ hnaɨh³² tsáu² hi³ quioh²¹, hi³
jáun² bíh¹ ca³chó³² Sé³² hué³² Egipto hi³ lɨ́n³
jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹. Tɨ³la³ Dió³² bíh¹
jmɨ́¹ má²hau³ Sé³² hí³,
10 jáun² bíh¹ ca³liáun³ tsú² ja¹ la³jɨ́³²
uu³mí²tsɨ³². Dió³² bíh¹ ca³jmú³ hi³ jlánh¹
quia³lín³ jmɨ́¹ tsɨ́³ tsú², hi³ jáun² bíh¹ ca³lɨ³
chun¹ tsú² ñí¹con² hla¹ faraón tsá² lɨ́n³ re²¹
hué³² jáun². Jáun² Sé³² ca³lɨ³hiáun¹ hi³ lɨ́n¹³
ta²¹ hi³ jmu³ héih³² tá¹ cáun² hué³² Egipto
jáun², jɨ³ ñí¹con² tsá² jmu² ta²¹ hñú¹³ re²¹ nɨ́²
siáh³.
11 "Jmɨ́¹ lɨ́¹ cáɨn² jáun² né³ ca³lɨ³ zia³²
ho³cuóun³ tá¹ cáun² hué³² Egipto jɨ³ hué³²
Canaán siáh³, hi³ jáun² ca³ma³tso² lɨ́n³² tsáu²
tsɨ́³. Jmɨ́¹jáun² lɨ³ hi³ tiá² zia³² cu³tí³ hi³ cuh³
tsá²haun³² jméi² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí².
12 Tɨ³la³ jmɨ́¹ ca³lɨ³ ñɨ³² hla¹ Jacob hi³ la³
zia³² bíh¹ cuú²miih²¹ tɨ³ hué³² Egipto, jáun²
ca³zen³ tsú² tsá¹ jon² ñí¹ jáun², la³ cun³
tsá²haun³² jméi² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí².
13 Jmɨ́¹ má²tɨ³² jáun² tenh³ jéin³² hi³
tsá²táunh¹ tsú² né³, jmɨ́¹jáun² máh³
ca³ma³lɨ²¹ Sé³² ñí¹con² tsá¹ raɨnh²¹ hi³
hí³ bíh¹ dí² cuá³ ñí¹ jáun², hi³ jáun² dá²
jmɨ́¹jáun² bíh¹ ca³lɨ³ cuóun³² re²¹ hí³ jún¹
raɨnh²¹ Sé³².
14 Jáun² Sé³² né³ ca³jmú³ héih³² hi³ já³²
Jacob jméi² tsú² hué³² ñí¹ cuá³ jáun²,

la3 má2quionh3 tsá1 raɨnh21 tsú2; tsá2 hí3
jmɨ́1 tín3 cun3 hnaɨh32 nio2 quiún3 tsɨ21
quia3hñá3 tsáu2.
15 La3 jáun2 bíh1 lɨ3 hi3 ngau3 Jacob hí3
hué32 Egipto, ñí1 jáun2 bíh1 jún1 tsú2. Ja3bí1
ñí1 jáun2 bíh1 ca3tsan3 siáh3 jméi2 dí1hio3
ñú1deh3 dí2 ñí1 hná1 jáun2.
16 Jáun2 ca3jón32 tsú2 ca3la3 jɨ́n32 hla1
hí3 tɨ3 hué32 Siquem hi3 ca3ñí1tionh13 tsú2
tá2hláu2 hué32 ñí1 ca3la3 hla1 Há2bran21
jmɨ́1tin2 quioh21 tsá1 jon2 Hamor, tsá2 hué32
Siquem.
17 ”Jmɨ́1 ca3tɨ3 ñí1 chau21 jmáɨ1 hi3 lɨ3tí3
la3 cun3 jáɨ13 hi3 ca3jmú3 Dió32 quionh3 hla1
Há2bran21, jáun2 tsá2haun32 dí1hio3 ñú1deh3
dí2 hí3 jlánh1 ca3juóun3 lɨ́n32 hué32 Egipto
jáun2.
18 Jmɨ́1jáun2 ca3lɨn3 re21 hué32 Egipto jan2
tsá2 tiá2 ca3lɨ3 cuóun32 hla1 Sé32.
19 Re21 hí3 jlánh1 hlah3 quionh2 chí1
ca3jmú3 hi3 jmu3 hian2 tsɨ́3 ñí1con2 jon2
tsá2haun32 dí1hio3 ñú1deh3 dí2 hí3; re21 hí3
ca3jmú3 héih32 hi3 ziu3 cuɨn3 tsáu2 dáɨn2
pih21 jon2 ñí1 lɨ́13 hiá1 tsán13.
20 Jmɨ́1jáun2 ca3lɨ3zian2 Moisés, jan2 dáɨn2
hí1 jan2 dáɨn2 tiá2 cunh3 ta3 ñí1 Dió32;
hnɨ32 zɨh2 bíh1 ca3ma3cuóu32 dáɨn2 hí3 jméi2
mí1ziú13.
21 Tɨ3la3 jmɨ́1 cá1chó21 jmáɨ1 hi3 ca3chan3
tsú2 dáɨn2 hí3 cheih32, jmɨ́1jáun2 ca3tsauh1
tsá2mɨ3 jon2 re21 dáɨn2 hí3, hi3 jáun2 ca3jón32
dí2 hñú13, hi3 ca3ma3cuóun32 dí2 la3juah21
dúh1 hi3 jon2 dí2 hnga2.
22 Ñí1 jáun2 bíh1 ca3lɨ3 tɨn2 hla1 Moisés hí3
ca3la3 jɨ́32 hi3 ñi32 tsá2 zian2 hué32 Egipto;
tsá2 hí3 ca3lɨn3 jan2 tsá2 quien2 lɨ́n32 hó1jë1,
jɨ3 la3 má2quionh3 ta21 hi3 ca3jmú3 tsú2 nɨ́2
siáh3.
23 ”Tun3ló32 mii2 jmɨ́1 má2hún1 hla1
Moisés la3 cun3 jmɨ́1 ca3ja3 tsɨ́3 hi3 tsa3jɨen3
tsá2 Israel tsá2co1.
24 Ñí1 jáun2 né3 ca3jɨ́en32 tsú2 jan2 tsá2
Egipto hi3 dí1quiunh2 jan2 tsá2co1 tsú2, jáun2
ca3jenh3 tsú2 cha13 tsá2co1, hi3 ca3jngɨh3 dí2
tsá2 Egipto hí3.
25 Quí1 lɨ́1 jmɨ́1 lɨ́n23 Moisés hi3
lɨ3tsɨn2 la3jɨ́n32 tsá2co1 hi3 má2liáu32 Dió32
cun3quionh3 hí3 dí2, tɨ3la3 tiá2 ca3lɨ3tsɨn2 yáh3
tsú2.
26 Jmɨ́1 cá1jniá21 jáun2 ca3jɨ́en32 tsú2 siáh3
gon3 tsá2 Israel hi3 ná1tɨ́n23, jáun2 hí3 dí2
ca3tson3 hi3 ca3lɨ3hnió3 dí2 jmóuh32 tsɨ́3 tsá2
hí3. Jáun2 ca3záɨh3 dí2 la3 lá2: “¿He3 láɨh32
ná1tɨn23 náh2 má2tún2 renh2?”
27 Jáun2 tsá2 quiunh2 hí3 raɨnh21 ca3hlian3
Moisés, hi3 ca3záɨh3 dí2: “¿Hin2 lɨ́2cué32 jáɨ13
hi3 ñá1jmuh3 hnú2 héih32, hi3 hnú2 má1réh13
uu3mí2tsɨ32 quiú13 jnoh1?
28 ¿Hí1 hnáuh2 hnú2 jngah13 jná13 la3jmɨ́1
ca3jngɨh32 hnú2 tsá2 Egipto cháu3?”
29 Jmɨ́1 ca3náɨ32 jáɨ13 nɨ́2 bíh1 Moisés
ca3cuóun3, hi3 ngau3 tɨ3 Madián. Ñí1 jáun2
bíh1 ca3ñí1cuá2 tsú2, juú2co1 juú2hñú13 tsá2
siánh3; ñí1 jáun2 ca3lɨ3zian2 gon3 jon2.
30 ”Jmɨ́1 má2ca3nga2 jáun2 tun3ló32 mii2 hi3
cuá3 ñí1 jáun2 Moisés, ca3jɨ́en32 jan2 tsá2cuú2
tsá2ta3 Dió32 ñí1 lɨ́3 hué32 quiéin2 có32 ñí1
zeh1 máh3 téh23 tsú2 Sinaí. Tsá2cuú2 tsá2ta3
hí3 Dió32 jmɨ́1 zenh1 chu3jo2 hmá2 ton2 hi3
dí1hún1 jáun2 sɨ́2.
31 Jáun2 jmɨ́1 ca3jɨ́e3 tsú2 sɨ́2 jáun2
ca3ja3cáun2 tsɨ́3, hi3 jáun2 ngau3 tsú2
má2janh2 hi3 hnió3 jɨ́e3 re2 he3 dá2 lɨ́23.
Jmɨ́1jáun2 ca3náɨ32 tsú2 hi3 ñí1ca3juáh3 Dió32
Juo13 dí2 la3 lá2:
32 “Jná13 bíh1 Dió32 Juo13 tsá2haun32
dí2hioh3 ñú2deh3 hnú2, Dió32 Juo13
Há2bran21, Dió32 Juo13 Isaac, jɨ3 Dió32 Juo13
Jacob nɨ́2 siáh3”. Jmɨ́1jáun2 jlánh1 ca3juan3
Moisés hi3 ca3juénh2 lɨ́n32, jáun2 cu3tsa32
tiú2uú2 ca3jɨ́e3 bíh1 tsú2 cú2jueh32.
33 Jáun2 Dió32 ca3juáh3 siáh3: “Hueh3 láu2
tsɨ32 tanh1, quí1 hué32 hɨ́en1 bíh1 ñí1 zenh1
hnú2 lá2.
34 Má2cá2jɨ́e32 jná13 he3 lánh3 quiunh32
tsá2 joh2 jná13, tsá2 tiáunh1 hué32 Egipto;
má2cá2náɨ32 jná13 hi3 hlí2 han32 lɨ́n32 tsú2,
jáun2 jná13 má2já13 hi3 já1lion1 tsú2. Ña32 ñí1
lá2, hnú2 bíh1 zei21 jná13 hué32 Egipto”.
35 ”Hi3 jáun2 Moisés tsá2 tiá2 jmɨ́1 hnio3
tsú2 hí3 né3, tsá2 má2ca3záɨh3 dí2: “¿Hin2
lɨ́2cué32 jáɨ13 hi3 ñá1jmuh3 hnú2 héih32, hi3
hnú2 má1réh13 uu3mí2tsɨ32 quiú13 jnoh1?”,

ti3tsóh3dí1 tsá2 hí3 bíh1 ca3cuéh3 Dió32 jáɨ13
hi3 lɨ́n13 tsú2 tsá2 chín1, jɨ3 hi3 lɨ́n13 tsú2 siáh3
tsá2 liáu32 cun3quionh3 hi3 ca3ma3hau3 jan2
tsá2cuú2 tsá2ta3 Dió32, tsá2 ca3ma3jnia32 hí3
ja1 hmá2 ton2 jáun2.

36 Jáun2 Moisés ñéi1 hi3 ca3ñí1huen13 tsá2
Israel hué32 Egipto jáun2; hí3 bíh1 tsá2
ca3jmú3 hua3jueh32 jɨ3 li21 nɨ́2 siáh3 hué32
jáun2, ñí1 ná1ho3 jmɨ́2miih21 dáɨn3, jɨ3 ñí1
ca3ñi3táunh1 tsú2 jáun2 hué32 quiéin2 nɨ́2
siáh3 tun3ló32 mii2.

37 Hla1 Moisés hí3 bíh1 ca3záɨh3 tsá2 Is-
rael tsá2co1 la3 lá2: "Ja1 tsá2 renh2 hnoh2
bíh1 zion3 Dió32 jan2 tsá2 lɨ́n13 *tɨ32 jë1 Dió32
ñí1con2 hnoh2, la3jmɨ́1 lɨ́n3 jná13 lá2".

38 Ja3bí1 la3 jáun2, jmáɨ1 hi3 jmɨ́1 ngɨh32
jáun2 tsá2haun32 dí1hio3 ñú1deh3 dí2, hla1
Moisés hí3 bíh1 jmɨ́1 lɨ́n3 tsá2 zenh2 ja1
quioh21 tsú2 quionh3 tsá2cuú2 tsá2ta3 Dió32,
tsá2 ca3liéinh32 tsú2 hí3 tsɨ3 máh3 Sinaí; jmɨ́1
lɨ21 jáun2 né3, ca3nga3 dí2 jáɨ13 ñí1con2 dí1hio3
ñú1deh3 dí2 hí3. Hí3 bí1 tsá2 ca3héi3 jáɨ13
hi3 lɨ3 quien2 la3 má2quien2 jáun2, hi3 jáun2
ngáɨ32 tsú2 ñí1con2 dí2.

39 "Tɨ3la3 tsá2haun32 dí1hio3 ñú1deh3 jnoh1
hí3 má1ná1, tiá2 ca3lɨ3hnió3 yáh3 hi3 tanh13
ta21 Moisés hí3, tɨ3 hué32 Egipto bíh1
ca3jéinh32 siáh3 tsɨ́3 tsú2.

40 Hi3 jáun2 jmɨ́1jáun2 ca3záɨh3 tsú2 Aarón
la3 lá2: "Hnáu2 jnoh1 hi3 jmah21 hnú2 jan2
dió32 hi3 tsó32 chí1ján3 ta3 ñí1 jnoh1, quí1
tiá2 né1 jnoh1 he3 ca3quiúnh32 Moisés tsá2
ca3ñí1hue13 jnoh1 hué32 Egipto".

41 Jmɨ́1jáun2 ca3jmah3 tsú2 hmóu32 jan2
dió32 jniá3 la3jmɨ́1 jniá3 cuá1juɨ́2 míh1, hi3
jáun2 ca3jngɨh3 tsú2 jáh3 ñí1con2 dió32 láɨn1
hí3, jáun2 ca3jmú3 tsú2 jmáɨ1 hi3 ca3tɨn1 dió32
hi3 má2lɨ́2jmah3 tsú2 jáun2 cun3quionh3 cuá2
ta3 hmóu32.

42 Cun3ñí1 hi3 jáun2 bíh1 cu3tsa32 ca3chau3
Dió32 tɨ3 có32 cú2jueh32 quioh21 tsú2, hi3 jáun2
chí1jmaɨ21 cuɨ́1 má1tsú1 má1jónh21 cú2jueh32.
La3 jáun2 bí1 rá1juáh3 ñí1 Sí2 quioh21 jan2
tsá2 ca3lɨn3 tɨ32 jë1 Dió32 jmɨ́1tin2, hi3 rá1juáh3
la3 lá2:

Hnoh2 tsá2 zian2 náh2 hué32 Israel lá2,
¿hí1 ñí1con2 jná13 dá2 ca3cuen21 hnoh2 jáh3
hi3 ca3jngɨh32 náh2 jáun2,
tá1la3 ca3ñi3táunh1 náh2 jáun2 tun3ló32 mii2
hué32 quiéin2?

43 Tiá2 jáun2 yáh3,
tɨ3la3 hnoh2 dá2 ca3ñi3quiánh1 náh2 ñí1hiú13
lɨ́3 hmɨh32 hi3 hún1 dió32 jmáɨ2 Moloc
bíh1,
jɨ3 hi3 ca3ñi3jan13 náh2 dió32 tsá2 láɨn1
jmáɨ2 Refán hi3 jniá3 la3jmɨ́1 jniá3
chí1jmaɨ21;
tsá2 láɨn1 hí3 bíh1 ca3jmah21 náh2 hmóu32 hi3
má1tsú1 má1jonh21 náh2.
Cun3ñí1 hi3 jáun2 bíh1 hue1 jná13 hnoh2
hué32 ñí1 tionh1 náh2 nɨ́2,
hi3 jau3 tsú2 hnoh2 ñí1 uóunh3, ngáɨ13 la3 tɨ3
juú2 Babilonia.

44 "Hi3 jáun2 né3, ñí1 lɨ́3 hué32 quiéin2 jáun2
jmɨ́1 zéih21 dí1hio3 ñú1deh3 dí2 cuáh32 hi3
jmɨ́1 lɨ́3 hñú3 hmɨh32, ñí1 jmɨ́1 dí1tioh3 quɨ́n1
liei21 hi3 jmu2 lin1 hi3 Dió32 ca3tanh2 cáun2
nió32 quionh3 tsú2. Ñí1hiú13 jáun2 ca3jmú3
tsú2 rón32 la3 cun3 lɨ́3 héih32 hi3 ca3jmú3
Dió32 ñí1con2 Moisés, rón32 la3 cun3 lɨ́3 nóh32
hi3 ca3jnia3 jáun2 jéinh32.

45 Jáun2 jón2zɨ́h1 jón2cho1 tsá2haun32
dí1hio3 ñú1deh3 dí2 hí3 né3 ca3hiauh3 ñí1hiú13
jáun2. Jáun2 jmáɨ1 hi3 jmɨ́1 lɨ́n3 hla1 Josué
hi3 chín1 né3, ca3can3 tsú2 ñí1hiú13 jáun2
la3 tɨ3 hué13 tsá2 siánh3. Hi3 jáun2 Dió32
né3 ca3huen3 tsá2 hué32 jáun2 ñí1 ta3 ñí1
tsú2, hi3 jáun2 hué32 jáun2 ca3lɨ3quioh21 bíh1
tsú2. Jáun2 ñí1hiú13 jáun2 jmɨ́1 quien2 la3
má2quien2 jáun2 ca3la3 ñí1 cá1chó21 jmáɨ1 hi3
ca3lɨ3zian2 jáun2 hla1 re21 Dá2vi21.

46 Jáun2 Dió32 né3, jlánh1 ca3lɨ3 hiún2 tsɨ́3
hi3 ca3tɨn1 tsú2, hi3 jáun2 ca3hiu3 ca3mɨ́3 dí2
ñí1con2 Dió32 hi3 cué32 Dió32 jáɨ13 hi3 jmu3
dí2 cáun2 cuáh32 hi3 ca3tɨn1 Dió32, Dió32
Juo13 hla1 Jacob;

47 tɨ3la3 hla1 Salomón jon2 bíh1 dí2 ca3jmú3
cuáh32 jáun2.

48 Tɨ3la3 Dió32 Tsá2 cú2 juenh2 má1ná1,
tiá2 lɨ́13 yáh3 cuá32 cáun2 cuáh32 hi3 ca3lɨ3
cun3quionh3 cuá2 ta3 tsáu2; la3jmɨ́1 rá1juáh3
ñí1 Sí2 quioh21 tsá2 ca3lɨn3 hí3 tɨ32 jë1 Dió32,
ñí1 juáh3 jáun2 la3 lá2:

49 Hñu3mɨ3cuú2 bíh1 lɨ́3 la3jmɨ́1 lɨ́3 hmá2sɨ1
quion21 jná13,
hi3 ñí1 hué21 né3 lɨ́3 la3jmɨ́1 lɨ́3 jlɨ21 ñí1
na3tsɨn21 jná13 tán2.
¿Hín2 dá2 hñú3 jmúh13 hnoh2 quion21 jná13?
¿Ha3 dá2 jinh1 lɨ́13 ñi21 jná13 tie3 lɨ́n23 hnoh2?
50 Há1 jun3juáh13 quionh3 uón32 huen2 bíh1
jná13 ca3jmú32 ná1 la3jɨ́32 hi3 zia32?
—juáh3 Dió32.
51 La3 má2hliaun32 jáun2 bíh1 ca3záɨh3 Tié3
tsá2 hí3 la3 lá2:
—Jlánh1 la3 huáh2 chinh32 hnoh2, cun3
tiá2 jáɨ13 ngɨ23 bíh1 hnoh2, la3jmɨ́1 tiá2 jáɨ13
ngɨ23 tsá2 tiá2 Dió32 má2cuóun32. Jmáɨ1 ca3la3
jɨ́32 bíh1 quí2 jna23 hnoh2 ñí1con2 Jmɨ́2chí3
Chun1 joh1 Dió32, rón32 la3 cun3 ca3jmú3
dí2hioh3 ñú2deh3 bíh1 hnoh2 ná1jmuh32.
52 Tiá2 hin2 zian2 hí1 jan2 tɨ32 jë1 Dió32, tsá2
tiá2 ca3jmúh32 dí2hioh3 ñú2deh3 hnoh2 hian2
tsɨ́3. Quí1 hí1 la3 tɨ3 ca3ma3hia3 ma3tsán2 yáh3
tsú2 tsá2 ca3lɨn3 hí3 tɨ32 jë1 Dió32, tsá2 jmɨ́1
quian32 jáɨ13 hi3 já32 jan2 Tsá2 chun1 Tsá2
zéɨ1 Dió32. Hi3 hnoh2 né3, ca3tu3 ca3hna3
bí1 náh2 siáh3 Tsá2 chun1 hí3 jmɨ́1 cuan1,
ca3la3 tɨ3 ñí1 cá1chó21 jmáɨ1 hi3 ca3jngɨh32
náh2 siáh3.
53 Hnoh2 bíh1 tsá2 ca3heh3 náh2 liei21 hi3
cua3can32 jáun2 tsá2cuú2 tsá2ta3 Dió32, tɨ3la3
hí1juáh3 tiá2 ca3ma3tih21 bíh1 náh2 jmɨ́1 lɨ21
jáun2.

Jmɨ́1 jun1 Tié3

54 Jmɨ́1 má2lɨ́2niéɨ32 tsá2 ná1ngɨh32 hí3 jáɨ13
nɨ́2 né3, ca3míh3 lɨ́n32 tsɨ́3, hian2 lɨ́n32 bíh1
ca3ta3ná1haɨ21 ñí1 tsú2.
55 Tɨ3la3 Tié3 jmɨ́1 má2canh2 tsɨ́3 Jmɨ́2chí3
Chun1 joh1 Dió32, jáun2 ca3jɨ́e3 tsú2
hñu3mɨ3cuú2 hi3 jniá3 joh1 quioh21 Dió32
cú2tú1 cú2lí13, ja3bí1 ca3jɨ́en32 tsú2 siáh3
Jesús hi3 zenh2 tɨ3 cuá2 chu21 quioh21 Dió32.
56 Jáun2 ca3juáh3 Tié3:
—Jɨah3, jná13 dí1jɨ́e32 hi3 há2na21
hñu3mɨ3cuú2, hi3 zenh2 Jon2 tsá2mɨ3cuóun2
tɨ3 cuá2 chu21 quioh21 Dió32.
57 Jmɨ́1jáun2 ca3jnɨ́3 tsá2 ná1ngɨh32 hí3
cuá1 hi3 ca3taunh3 cú2tiú2 cú2jan32 hi3 ca3tɨ3
ca3hóh32; jmɨ́1jáun2 la3jɨ́n32 tsá2 hí3 ca3pɨ3
ca3janh3 Tié3.
58 Jáun2 ca3chin2 tsú2 Tié3 tɨ3 ñí1 lɨ́3 jenh3
juú2 hi3 ñí1quí1 ñí1jnah1 dí2 quɨ́n1. Hi3 jáun2
tsá2 ca3hna3 hí3 Tié3 ca3chá3 ha1 ñí1con2 jan2
tsá1ñú1 jmáɨ2 Saulo.
59 Hi3 jáun2 tá1la3 quí2 jnauh23 tsáu2 quɨ́n1
quioh21 Tié3, cáun2 ca3liéinh32 Dió32 bíh1
Tié3, hi3 ca3juáh3:
—Hnú2 Jesús Tɨ32 Juóu32 jná13, héih1 hnú2
jmɨ́2chí3 quion21 jná13.
60 Jáun2 ca3di3jñí32 Tié3 hué32 hi3 ca3hléh3
tiá3, hi3 juáh3:
—Hnú2 Tɨ32 Juóu32 jná13, ha3 lɨ́2 tón3 hnú2
sí2 tso3 quioh21 tsá2 nɨ́2.
Jmɨ́1 má2lɨ́2juáh3 jáun2 Tié3 la3 nɨ́2 né3,
ca3cua3ha3 tsɨ́3.

8

1 Ja3bí1 Saulo hí3 jmɨ́1 hún1 cá2hon3
quionh3 tsá2 ca3jngɨh3 hí3 Tié3.

Saulo jmu2 hian2 tsɨ́3 ñí1con2 tsá2 má2lɨ́n3 cuáh32
(Galatas 1:13-14)

Jmɨ́1jáun2 ca3ma3liáu32 tsú2 hniéɨ2 hi3
ca3ma3tson13 tsú2 tsá2 má2ná1lɨ́n3 cuáh32 já1
juú2 Jerusalén jáun2. Jmɨ́1jáun2 ca3huén2
la3jɨ́n32 tsá2 hí3 hi3 ja3taunh21 cú2juú2 siáh3,
juú2co1 juú2hñú13 tsá2 hɨ́n13 tɨ3 Judea jɨ3
Samaria, tɨ3la3 *tɨ32 tsá2 quian32 jë1 Dió32
má1ná1, tiá2 ca3huén2 yáh3.
2 Tɨ3la3 jmɨ́1 zian2 ma3 jan2 tsá2 má2zian2
hi3 ca3tɨn1 Dió32 ca3ñí1hón21 hla1 Tié3; tsá2
hí3 ca3ho3 ca3jngɨh3 lɨ́n32 quioh21 hla1 hí3.
3 Tɨ3la3 Saulo hí3 né3, ca3qui3 ca3jmúh32
lɨ́n32 tsá2 má2lɨ́n3 hí3 cuáh32. Saulo hí3
ca3ñí1hi32 ma3 quin32 ma3 caun32 hñú13
tsá2 hí3, hi3 ca3ñí1chí1 ñí1huen13 dí2 tsá2mɨ3
tsá2ñuh2 hi3 tsa3tionh3 dí2 hñu3mí1ñí2.

Hleh32 tsú2 jú1 chú32 quioh21 Dió32 já1 juú2 Samaria

4 Tɨ3la3 tsá2 ca3huén2 hí3 já1 juú2 Jerusalén
má1ná1, ca3ñí1hléh2 jú1 chú32 quioh21 Dió32
la3 tán1 ñí1 ca3ñi3táunh1.
5 Hi3 jáun2 Pí2liéi1 ñéi1 juú2 Samaria hi3
ca3ñí1hléh2 jáɨ13 hi3 ca3tɨn1 Cristo.
6 Jáun2 juóun32 tsáu2 ca3cuú2 ca3ngɨh32 hi3
hniá1 ne3 re2 jmɨ́1 ca3náɨ32 jáɨ13 hi3 ca3hléh3

Pí²liéi¹, jɨ³ jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ dí² siáh³ li²¹ hi³ lɨ́³
hua³jueh³² hi³ ca³jmú³ tsú².
7 Quí¹ juóun³² bíh¹ tsá² jmɨ́¹ tiáunh¹
jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³ lan³ jmɨ́¹jáun²,
ca³la³ hi³ tiáunh¹ tɨ³ hóh³² bíh¹ jmɨ́²chí³
hláɨnh¹ hí³ jmɨ́¹ ca³huén². Ja³bí¹ jmɨ́¹jáun²
lan³ juóun³² tsá² hma² jɨ³ tsá² hliánh² nɨ́²
siáh³.
8 Jmɨ́¹jáun² né³ jlánh¹ ca³lɨ³ hiún² tsɨ́³
ca³la³ jɨ́n³² tsá² juú² jáun².

9 Tɨ³la³ já¹ juú² jáun² né³, jmɨ́¹ zian² jan²
tsá²ñuh² tsá² jmɨ́¹ jmáɨ² Sí¹mu²¹, tsá² jmɨ́¹
lɨ́n³ tsá² hláɨnh¹ juú² jáun²; tsá² hí³ jlánh¹
jmɨ́¹ tɨ́² jmu² hi³ tsa³cáun² lɨ́n³² tsɨ́³ tsá² hɨ́n¹³
hí³ tɨ³ Samaria jáun²; ja³bí¹ ca³juáh³ tsú²
hnga² hi³ quien² lɨ́n³².
10 Ca³la³ jánh³ dúh¹ tsá² míh¹ tsá² siún¹
bíh¹ tɨ́² náɨ³² jáɨ¹³ hi³ hleh³² Sí¹mu²¹ hí³, hi³
tɨ́² juáh²³ la³ lá²:

—Tsá²ñuh² nɨ́² dá² lɨ́n³ jan² dió³² cú²
juenh² bíh¹.

11 Jmɨ́¹ tɨ́² tanh² lɨ́n³² tsú² ta²¹ tsá²ñuh²
hí³, quí¹ má²ngau³² jmáɨ¹ bíh¹ hi³ tɨ́² má²can²
tsú² tsá² hí³ cun³quionh³ tá¹³ tsá² hláɨnh¹.
12 Tɨ³la³ jmɨ́¹ ca³taunh³ tsá² juú² jáun² ta²¹
jáɨ¹³ hi³ ca³hléh³ jáun² Pí²liéi¹ né³, la³ cun³
jú¹ chú³² ca³tɨ²¹ he³ lánh³ lɨ́¹³ tónh³² tsáu²
jo³cuo² Dió³², jɨ³ jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ Jesús Tsá²
lɨ́n³ Cristo nɨ́² siáh³, tsá²mɨ³ tsá²ñuh² bíh¹
tsá² hí³ cáun³ jmáɨ².
13 Ja³bí¹ ca³taunh³ Sí¹mu²¹ hí³ ta²¹ jáɨ¹³
jáun², jmɨ́¹jáun² cáun³ jmáɨ² hi³ jáun² ca³ngɨ́³
cu³lɨ²¹ quionh³ Pí²liéi¹; hi³ jáun² ca³ja³cáun²
lɨ́n³² tsɨ́³ tsú² jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ li²¹ jɨ³ hua³jueh³²
hi³ ca³jmú³ jáun² Pí²liéi¹.

14 Jmɨ́¹ ca³lɨ³ ñi³² tɨ³² tsá² quian³² jë¹
Dió³² tionh² já¹ juú² Jerusalén hi³ tsá² juú²
Samaria má²ca³taunh³ ta²¹ jáɨ¹³ quioh²¹
Dió³², jáun² ca³zen³ tsú² Pé¹ quionh³ Juan²
ñí¹ jáun².
15 Jmɨ́¹ ca³cha³táunh¹ jáun² tsá² hí³ já¹
juú² Samaria, ca³liéinh³² Dió³² quioh²¹ tsá²
má²taunh³² hí³ ta²¹, hi³ jáun² lɨ́¹³ hen³ tsú²
Jmɨ́²chí³ Chun¹.
16 Quí¹ jmɨ́¹jáun², hí¹ jan² yáh³ tsá² hí³
tiá² jmɨ́¹ má²ca³hi³ Jmɨ́²chí³ Chun¹ hñu³ tsɨ́³,
jɨ́³²la³ ti³ jmɨ́¹ má²cáun³ tsú² jmáɨ² hi³ lin¹ hi³
má²haɨn²¹ tsú² tɨ³ con² Jesús Tɨ³² Juo¹³ bíh¹
dí².
17 Jáun² Pé¹ quionh³ Juan² ca³ra³tsɨ³² cuo²
ñí¹ quioh²¹ tsá² hí³, hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² hi³
Jmɨ́²chí³ Chun¹ hñu³ tsɨ́³ tsá² hí³.
18 Jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ Sí¹mu²¹ hi³ cuan³ Jmɨ́²chí³
Chun¹ ñí¹con² tsá² hí³ jmɨ́¹ ca³ra³tsɨ³² tsú²
jáun² cuo² ñí¹ quioh²¹ tsú², jáun² ca³jen³
quɨe³,
19 hi³ ca³juáh³:

—Cué¹ náh² jná¹³ pí³ la³ ná¹quiánh¹ náh²
nɨ́², hi³ jáun² ja³bí¹ tsá² rá¹tsɨ³² jná¹³ uón³²
ñí¹ quioh²¹ lɨ́¹³ hen³ siáh³ Jmɨ́²chí³ Chun¹.
20 Jáun² Pé¹ ca³záɨh³ Sí¹mu²¹ la³ lá²:

—Cuɨ́¹ cha³hín³ quɨéɨh³ hnú² jɨ³ la³ jɨ³
huen² nú² nɨ́², quí¹ hnú² dá² lɨ́n²³ nú² hi³ lɨ́¹³
láh¹³ cáun² hi³ lɨ́¹ cue³² Dió³².
21 Tiá² ca³tɨn¹ cu³tí¹³ yáh³ hnú² ta²¹ lá²,
quí¹ tiá² má²chú³² yáh³ jmɨ́¹ honh² hnú²
ñí¹con² Dió³².
22 Tɨ́¹ jéinh¹ dá² jmɨ́¹ honh² ca³tɨ²¹ hi³
hlah³ hi³ hó³² hi³ cháunh²³ nɨ́² honh²;
ñí¹con² Dió³² dá² mɨ́¹, nɨ́² lɨ́¹ jɨeh²¹ nú²
neh²¹ tiá¹ jmu³ dá² Dió³² juenh² tsɨ́³ hi³
ca³cháunh³ honh² hnú² la³ nɨ́².
23 Quí¹ jlánh¹ ma³ lin¹ hnú² hi³ lɨ́¹ hniá¹
nú² cáun² hi³ tiá² ca³tɨn¹ nú², jlánh¹ ma³
má²cá²taun³ tso³ honh² hnú².
24 Jáun² Sí¹mu²¹ ca³záɨh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Lienh¹ tiá³ hnoh² Dió³² quion²¹ jná¹³
hi³ jáun² tiá² quiunh²¹ jná¹³ hí¹ cáun² hi³
má²lɨ́²juah²¹ hnoh² nɨ́².
25 Hi³ jáun² né³, jmɨ́¹ má²lɨ́²cué³² Pé¹ jú¹
tson² quioh²¹ quionh³ Juan² ñí¹con² tsá²
juú² jáun² jɨ³ hi³ má²lɨ́²hléh³² tsú² siáh³ jú¹
chú³² quioh²¹ Dió³², jmɨ́¹jáun² ja³tanh²¹ tsú²
tɨ³ já¹ juú² Jerusalén. Hú¹ juɨ³² jáun² né³
ca³hléh³ tsú² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² hliáun³
juú² pih²¹ juú² siún¹ hɨ́n¹³ tɨ³ hué³² Samaria
jáun².

Jenh² Pí²liéi¹ tsá² zian² hué³² Etiopía

26 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³ ca³juáh³ jan² tsá²cuú²
tsá²ta³ Dió³² ñí¹con² Pí²liéi¹ la³ lá²:

—Náu[2], cua[32] ju[32] ngau[3] t[3] la[3] quián[3], ju[32] ja[3] juú[2] Jerusalén hi[3] ngá[13] hué[32] quiéin[2] hi[3] chau[21] la[3] t[3] juú[2] Gaza.

27 Jáun[2] ca[3]náu[2] Pí[2]liéi[1] hi[3] ngau[3]. Hú[1] ju[32] jáun[2] né[3] ca[3]jenh[2] tsú[2] jan[2] tsá[2]ñuh[2] *tsá[2] tiéh[3], tsá[2] zian[2] hué[32] Etiopía; tsá[2] hí[3] jmí[1] ho[2] já[13] hi[3] jmu[2] hua[3]hí[13] la[3]jí[32] hi[3] zioh[2] tsá[2]m[3] chín[1] hué[32] Etiopía, tsá[2] téh[23] tsú[2] hí[3] Candace. Tsá[2]ñuh[2] hí[3] má[2]cuá[1]jáunh[23] hi[3] ñéi[1] já[1] juú[2] Jerusalén hi[3] ca[3]ñí[1]ma[3]tsu[3] ma[3]jónh[32] Dió[32].

28 T[3] má[2]cuá[1]tsanh[32] juú[2]co[1] bíh[1] tsá[2]ñuh[2] hí[3] hi[3] cuá[1]ts[21] ñí[1] hmá[2]lh[32] cuounh[32] tsa[3]cuá[1] quioh[21], ñí[1] jáun[2] jmí[1] cuá[1]h[32] tsú[2] Sí[2] quioh[21] hla[1] Isaías tsá[2] jmí[1] lín[3] hí[3] *t[32] jë[1] Dió[32].

29 Hi[3] jáun[2] Jmí[2]chí[3] Chun[1] ca[3]zá[3] Pí[2]liéi[1] la[3] lá[2]:

—Cuá[2]janh[2] ñí[1] cuá[1]ja[32] hmá[2]lh[32] ó[32].

30 Jáun[2] ngau[3] Pí[2]liéi[1] cú[2]hé[2]. Jmí[1] ca[3]janh[21] tsú[2] jáun[2] tsá[2] hí[3] ca[3]ná[32] tsú[2] hi[3] cuá[1]h[32] tsá[2] hí[3] Sí[2] quioh[21] hla[1] Isaías *t[32] jë[1] Dió[32]; hi[3] jáun[2] ca[3]ngáh[3] dí[2]:

—¿Hí[1] ng[23] hnú[2] hi[3] ñi[3]hh[32] nú[2] ní[2]?

31 Jáun[2] tsá[2]ñuh[2] hí[3] ca[3]ngá[3], hi[3] ca[3]juáh[3]:

—¿He[3] lánh[3] rón[32] ng[13] jná[13] ní[1]juáh[3] tiá[2] hin[2] zian[2] yáh[3] tsá[2] ma[3]ta[2]?

Jáun[2] ca[3]mí[3] tsú[2] cáun[2] hi[3] chú[32] ñí[1]con[2] Pí[2]liéi[1] hi[3] hí[3] hmá[2]lh[32] jáun[2] hi[3] cua[3]tsí[1] tsú[2] quionh[3] dí[2].

32 Já[13] hi[3] rá[1]tioh[3] ñí[1] Sí[2] hi[3] jmí[1] cuá[1]h[32] jáun[2] tsá[2] hí[3] juáh[3] la[3] lá[2]:

La[3]jmí[1] jan[2] tsú[2] *já[1]ziáh[2] ñí[1] tsa[3]jng[2]h[2],
la[3] jáun[2] bíh[1] ca[3]jan[3] tsú[2] tsá[2] hí[3];
cu[3]tí[3] tiá[2] ca[3]nia[3] tsú[2] ho[3] hi[3] hléh[32],
la[3]jmí[1] tiá[2] hi[3] jmu[2] já[1]ziáh[2] míh[1] ní[1] má[1]ca[3]zéin[32] tsú[2].

33 Tsí[1]juí[3] bíh[1] tsú[2] ca[3]ta[3]zanh[1] jmí[1] tiá[2] ca[3]ma[3]re[2] tsú[2] jáun[2] tso[3] hi[3] lí[1] ca[3]ta[3]can[1] tsú[2].
¿Hin[2] dá[2] jón[2]zíh[1] jón[2]cho[1] tsú[2] lí[13] h[2]en[3] tsú[2]?
Quí[1] cu[3]diá[2]jan[2] bíh[1] ca[3]yéin[2] tsú[2] ñí[1] hué[21] lá[2].

34 Jáun[2] tsá[2] Etiopía hí[3] ca[3]ngá[3] ñí[1]con[2] Pí[2]liéi[1], hi[3] ca[3]juáh[3]:

—¿Tiá[1] jmúh[13] hnú[2] tiá[3] hi[3] chú[32] hi[3] h[2]eh[1] nú[2] jná[13] ní[1]juáh[3] hin[2] ca[3]t[2]n[1] hi[3] hleh[32] t[32] jë[1] Dió[32] ñí[1] lá[2], hí[1] ca[3]t[2]n[1] hnga[2] ho[3] hi[3] ca[3]t[2]n[1] jan[2] tsá[2] siánh[3] uá[1]?

35 Jáun[2] Pí[2]liéi[1] ca[3]ma[3]liáu[32] hi[3] h[2]e[32] já[13] hi[3] rá[1]tioh[3] ñí[1] Sí[2] ñí[1] má[2]lí[2]hí[32] tsú[2] jáun[2], hi[3] ca[3]h[2]eh[3] dí[2] tsú[2] jú[1] chú[32] hi[3] ca[3]t[2]n[1] Jesús.

36 Jmí[1] má[2]cá[2]uóunh[32] ju[32] né[3], ca[3]cha[3]táunh[1] tsú[2] cáun[2] ñí[1] ná[1]ho[3] jmá[2], jáun[2] tsá[2] Etiopía hí[3] ca[3]juáh[3] la[3] lá[2]:

—J[2]ah[3], ñí[1] lá[2] ha[21] jmá[2], ¿tiá[1] lí[13] zón[32] jná[13] jmá[2] ñí[1] lá[2] juáh[13]?

37 [Jáun[2] Pí[2]liéi[1] ca[3]juáh[3]:

—Ní[1]juáh[3] táunh[23] hnú[2] ta[21] ca[3]la[3] jonh[3] jmí[1] honh[2], jáun[2] lí[13] bíh[1].

Jáun[2] tsá[2] hí[3] ca[3]ngá[3]:

—Taunh[32] bíh[1] jná[13] ta[21] hi[3] Jon[2] Dió[32] bíh[1] Jesús Tsá[2] lín[3] Cristo.]

38 Jmí[1]jáun[2] ca[3]jmú[3] tsú[2] héih[32] hi[3] zíh[32] tsú[2] hmá[2]lh[32], jáun[2] ca[3]son[2] tsú[2] tá[1] gon[3] hi[3] ja[3]taunh[21] ñí[1] ná[1]ho[3] jmá[2], ñí[1] jáun[2] né[3] ca[3]zion[3] Pí[2]liéi[1] tsá[2] hí[3] jmá[2].

39 Jmí[1] ca[3]hué[n2] tsú[2] jáun[2] chu[3] jmá[2] né[3], cu[3]diá[2]jan[2] bíh[1] ca[3]jau[3] Jmí[2]chí[3] Chun[1] quioh[21] Pí[2]liéi[1], hi[3] jáun[2] tiú[2]uú[2] ca[3]jí[2]en[32] yáh[3] tsá[2] Etiopía hí[3] Pí[2]liéi[1], t[3]la[3] má[2]hiún[2] lín[32] bíh[1] tsí[3] tsú[2] ngah[3] juú[2]co[1].

40 Hi[3] jáun[2] Pí[2]liéi[1] ca[3]jí[2]e[3] hi[3] juú[2] Azoto la[3] má[2]cá[2]chó[32], hi[3] jáun[2] ca[3]hléh[3] dí[2] jú[1] chú[32] quioh[21] Dió[32] ma[3] quin[32] ma[3] caun[32] juú[2] ñí[1] ca[3]nga[2], ca[3]la[3] ñí[1] cá[1]chó[21] dí[2] já[1] juú[2] Cesarea.

9

T[2] jeinh[32] jmí[1] tsí[3] Saulo
(Hechos 22:6-16; 26:12-18; Gálatas 1:11-24)

1 Tá[1]la[3] jáun[2] né[3], la[3] má[2]hleh[32] jáun[2] bíh[1] Saulo jú[1] cáu[2] lín[32] ca[3]t[2]n[1] tsá[2] ha[2]n[21] t[3] con[2] T[32] Juo[13] dí[2], hi[3] juáh[3] dí[2] hi[3] ma[3]tsan[2] la[3]jín[32] tsá[2] hí[3]. Hi[3] jáun[2] ca[3]ñí[1]lienh[13] tsú[2] tsá[2] cuá[1]lín[3] mí[2]tsá[2] h[2]en[1],

2 hi[3] ca[3]ñí[1]mí[2] tsú[2] cáun[2] sí[2] hi[3] jmu[2] héih[32] hi[3] lí[13] tsó[32] dí[2] cuáh[32] quioh[21] tsá[2] *judíos táun[3] já[1] juú[2] Damasco, hi[3] hnah[13] dí[2] tsá[2]m[3] tsá[2]ñuh[2] tsá[2] má[2]tiáunh[1] ju[32] quioh[21] Jesús. Jmí[1] hnió[3] dí[2] tsa[3]quian[3] tsá[2]

hí³ hi³ tson³, hi³ tsa³tionh³ dí² hñu³mí¹ñí² tɨ³
já¹ juú² Jerusalén.
3 Tɨ³la³ tá¹la³ hí¹hún¹ jáun² Saulo hí³
juɨ³² Damasco má¹ná¹, cu³diá²jan² jmɨ́¹ táɨn³
tsú² cáun² joh¹ hi³ ja³ hñu³mɨ³cuú² jmɨ́¹
má²ñí¹chau²¹ tsú² juú² jáun².
4 Jmɨ́¹jáun² ca³tánh³ Saulo cu³hna²¹ jáh³
joh¹, jáun² ca³náɨ³² ho³ tsáu² hi³ ñí¹juah²¹ la³
lá²:
—Saulo, Saulo, ¿he³ láɨh³² jmuh³² hnú²
hian² honh² ñí¹con² jná¹³?
5 Jáun² Saulo ca³ngáɨ³:
—¿Hin² bí¹ tsánh² hnú² Tɨ³²?
Jáun² Tɨ³² Juo¹³ dí² ca³juáh³:
—Jná¹³ bíh¹ la³² Jesús, Tsá² jmoh¹ hnú²
hian² honh². [Lɨ́¹ jmuh³² hlaɨh³ quián¹³
huen² bíh¹ hnú², la³jmɨ́¹ jmu² jáh³ cuɨ́²³
jah³² nɨ́¹ má¹ca³hɨnh³ tsú² quionh³ mí¹ñí²
zúnh².
6 Jáun² Saulo ca³juénh², hi³ jáun² ta³
má²juán²³ lɨ́n³² ca³juáh³ la³ lá²:
—Hnú² Tɨ³² Juóu³² jná¹³, ¿he³ bí¹ hnáuh²
hnú² jmu¹ jná¹³?
Jáun² Jesús né³ ca³juáh³:]
—Náu², cua³² tɨ³ já¹ juú² ó³², ñí¹ nɨ́² bíh¹
juáh³ tsú² he³ hniáuh³² jmúh¹³ hnú².
7 Jáun² la³jɨ́n³² tsá² jmɨ́¹ quionh³ hí³ Saulo
ca³juénh² lɨ́n³², quí¹hliá² ca³náɨ³² tsú² hi³
ñí¹hleh²¹ tsáu², tɨ³la³ tiá² hin² cá²jnia³ yáh³
jéinh³² tsú².
8 Jáun² Saulo ca³náu² hi³ jmɨ́¹ rón²¹ hué³²,
tɨ³la³ jmɨ́¹ ca³niá³ jáun² ñí¹ tsú² né³, cun³
tiú²uú² cá²jnia³ hí¹ sá¹ cú¹pih²¹ bíh¹ jéinh³²
tsú². Jáun² ca³zanh³ bíh¹ tsú² cuo² Saulo hi³
ca³ñí¹jan² dí² tɨ³ já¹ juú² Damasco.
9 Ñí¹ jáun² ca³cuá³ hnɨ³² jmáɨ¹ hi³ cuá¹te³
ñí¹, hí¹ cu³ hu²¹ ho³ má³² tiá² ca³cúh², hi³
hí¹ sá¹ cú¹pih²¹ jmáɨ² tiá² ca³hɨnh³ siáh³.
10 Já¹ juú² Damasco jáun² jmɨ́¹ zian² jan²
tsá²ñuh² tsá² hen² tɨ³ con² Jesús, tsá² hí³
jmáɨ² Ananías. Tsá² hí³ ca³jnia³ Tɨ³² Juo¹³ dí²
jéinh³², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—¡Ananías!
Jáun² tsá² hí³ ca³ngáɨ³:
—Lá² bí¹ zenh² jná¹³ Tɨ³².
11 Jáun² Tɨ³² Juo¹³ dí² ca³juáh³:
—Náu², cua³² tɨ³ ja¹ hñú³ jmáɨ² Juɨ³²
Cú²tso², jáun² cuá¹ngah³ nú² hñú¹³ Judas
nɨ́¹juáh³ hi³ cuá³ Saulo tsá² ja³ juú² Tarso.
Sá¹nɨ́² jɨe³, tsá² hí³ cuá¹liéinh³² Dió³²,
12 hi³ má²cá²jnia³ jéinh³² jan² tsá²ñuh²
jmáɨ² Ananías, hi³ hi³ ñéih³ ñí¹ cuá³ tsú² hi³
lɨ́²ra³tsɨ³² cuo² ñí¹ quioh²¹ dí², hi³ jáun² la¹³
siáh³ mɨ́¹ñí¹ dí².
13 Jmɨ́¹ ca³náɨ³² Ananías jáɨ¹³ jáun² né³,
ca³juáh³:
—Hnú² Tɨ³², juóun³² tsá² má²ca³záɨ³ jná¹³
hi³ ca³tɨn¹ tsá²ñuh² hí³, la³ cun³ la³jɨ́³² hi³
hlah³ hi³ má²ca³jmú³ tsú² ñí¹con² tsá² joh²
hnú², tsá² zian² já¹ juú² Jerusalén.
14 Hi³ jáun² já¹ juú² lá² má²cuán² tsú²
cun³quionh³ héih³² quioh²¹ tsá² ná¹lɨ́n³
mi³jmú³, hi³ jan³ tsú² tson³ ca³la³ jɨ́n³² tsá²
ná¹má²quien² hnú².
15 Tɨ³la³ Tɨ³² Juo¹³ dí² ca³záɨh³ Ananías la³
lá²:
—Hnú² dá² cáun² cua³², quí¹ tsá²
má²cá²quiánh³² bíh¹ jná¹³ hí³ hi³ hléh³²
ca³tɨn¹ jná¹³ ñí¹con² *tsá²cá²jo²¹ la³
má²quionh³ tsá² ná¹chín¹ ja¹ quioh²¹ tsú²,
jɨ³ ñí¹con² tsá² *Israel nɨ́² siáh³.
16 Jná¹³ bíh¹ hɨe¹ tsú² ha³ la³ cónh³ tí³ hi³
ma³tso² tsɨ́³ hi³ ca³tɨn¹ jná¹³.
17 Jmɨ́¹jáun² ngau³ Ananías hñú³ ñí¹ jmɨ́¹
cuá³ Saulo. Jmɨ́¹ cá¹chó²¹ jáun² tsú², hi³
ñéih³ hi³ ca³ra³tsɨ³² cuo² ñí¹ quioh²¹ Saulo,
hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Hnú² reh² Saulo, Jesús Tɨ³² Juo¹³ dí²,
Tsá² ca³jnia³ jen³ hnú² hú¹ juɨ³² ñí¹ jmɨ́¹
hí¹ñeih³², Tsá² hí³ lɨ́²ze³ jná¹³ ñí¹ lá² quí¹ hi³
hnió³ tsú² hi³ la¹³ mɨ́¹máh¹ hnú², jɨ³ hi³ jáun²
lɨ́¹³ conh²¹ siáh³ Jmɨ́²chí³ Chun¹ hñu³ honh²
hnú².
18 La³ cun³ jmɨ́¹jáun² ca³súh³² hi³ jmɨ́¹
hí¹jnáɨ²³ coh³ hu³² mɨ́¹ñí¹ tsú², hi³ jniá³
la³jmɨ́¹ jniá³ zɨ́¹³, jmɨ́¹jáun² ca³lɨ³ jɨe³² tsú²
siáh³ re². Jáun² ca³náu² Saulo hi³ ngau³ hi³
ca³ñí¹zion¹³ jmáɨ².
19 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³jmú³ má³² hi³ jáun²
ca³joh¹³ siáh³ pí³, jáun² ca³cuá³ tsú² cu³tiá³
quionh³ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² Jesús zian²
juú² Damasco jáun².

Saulo hleh^{32} jú^{1} chú^{32} já^{1} juú^{2} Damasco

20 Jáun^{2} Saulo ca^{3}ma^{3}liáu^{32} hi^{3} hleh^{32} jáɨ^{13} hñu^{3} cuáh^{32} quioh^{21} tsá^{2} judíos táun^{3} já^{1} juú^{2} Damasco hi^{3} la^{3} Jon^{2} Dió^{32} bíh^{1} Jesús.

21 Ca^{3}la^{3} jɨ́n^{32} bíh^{1} tsá^{2} jmɨ́^{1} ná^{1}náɨ^{32} ca^{3}ja^{3}cáun^{2} tsɨ́^{3}, hi^{3} ca^{3}ngáɨh^{3} tsá^{2}ján^{2} tsá^{2}ján^{2}:

—¿Haun^{13} juáh^{13} tsá^{2}ñuh^{2} nɨ́^{2} hí^{3} jlánh^{1} chí^{1}ñi^{1} jmɨ́^{1} jmu^{2} hian^{2} tsɨ́^{3} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} ná^{1}má^{2}quien^{2} Jesús zian^{2} tɨ^{3} já^{1} juú^{2} Jerusalén dúh^{1}? ¿Haun^{13} juáh^{13} tsá^{2} nɨ́^{2} hí^{3} cuan^{3} ñí^{1} lá^{2} hi^{3} jmɨ́^{1} hnió^{3} can^{3} tsáu^{2} hi^{3} hñe^{2} hi^{3} tsa^{3}jan^{2} dí^{2} ta^{3} ñí^{1} tsá^{2} ná^{1}lɨ́n^{3} mi^{3}jmú^{3}?

22 Tɨ^{3}la^{3} Saulo tɨ^{3} lɨ^{3}mí^{1} ca^{3}lɨ^{3} hliáun^{3} bíh^{1} pí^{3} quioh^{21} hi^{3} hléh^{32} jáɨ^{13} quioh^{21} Dió^{32}, hi^{3} ca^{3}hɨ́e^{3} tsú^{2} re^{2} lɨ́n^{32} hi^{3} Jesús bíh^{1} lɨ́n^{3} Cristo, jáun^{2} lɨ́^{1} lɨn^{1} bíh^{1} tsá^{2} judíos zian^{2} juú^{2} Damasco.

Liáun^{23} Saulo ñí^{1}con^{2} tsá^{2} judíos

23 Jmɨ́^{1} lɨ́^{1} cáɨn^{2} jáun^{2} ca^{3}ma^{3}cán^{3} tsá^{2} judíos, hi^{3} jmɨ́^{1} hnió^{3} jngɨh^{3} Saulo,

24 tɨ^{3}la^{3} Saulo ca^{3}lɨ^{3} ñi^{32} bíh^{1} hi^{3} jáun^{2}. La^{3} huá^{2} la^{3} jma^{2} bíh^{1} jmɨ́^{1} má^{2}tsá^{2}tan^{3} tsú^{2} Saulo ho^{3}hñú^{13} hiah^{32} hu^{21} juú^{2} hi^{3} jmɨ́^{1} hnió^{3} tsú^{2} jngɨh^{3}.

25 Tɨ^{3}la^{3} tsá^{2} má^{2}haɨn^{21} hí^{3} tɨ^{3} con^{2} Saulo né^{3}, ca^{3}che^{2} cáun^{2} já^{1}niéi^{2}, hi^{3} ca^{3}sión^{32} tsú^{2} juɨ^{32} tsoh^{2} hiah^{32} cun^{3}quionh^{3} cáun^{2} mɨ́^{2}tá^{2} hi^{3} ca^{3}di^{3}chí^{3} tsú^{2} hñe^{13}.

Tsau^{32} Saulo já^{1} juú^{2} Jerusalén

26 Jmɨ́^{1} lɨ^{21} jáun^{2} né^{3}, ngah^{3} siáh^{3} Saulo tɨ^{3} já^{1} juú^{2} Jerusalén. Jmɨ́^{1} cá^{1}chánh^{21} tsú^{2} jáun^{2} né^{3}, jmɨ́^{1} hnió^{3} ma^{3}jéinh^{3} tsá^{2} reh^{2}, tɨ^{3}la^{3} la^{3}jɨ́n^{32} bíh^{1} tsá^{2} hí^{3} jmɨ́^{1} juénh^{2}, quí^{1} tiá^{2} jmɨ́^{1} taunh^{32} yáh^{3} tsú^{2} ta^{21} hi^{3} Saulo má^{2}hen^{2} tɨ^{3} con^{2} Jesús.

27 Tɨ^{3}la^{3} Bernabé ca^{3}ñí^{1}jan^{2} Saulo ñí^{1} jmɨ́^{1} tionh^{1} *tɨ^{32} tsá^{2} quian^{32} jë^{1} Dió^{32}, hi^{3} ca^{3}záɨh^{3} tsú^{2} tsá^{2} hí^{3} ha^{3} lánh^{3} ca^{3}quiúnh^{32} Saulo jmɨ́^{1} ca^{3}jɨ́en^{32} Jesús tá^{1}la^{3} jmɨ́^{1} hí^{1}hún^{1} jáun^{2} juɨ^{32}, jɨ^{3} ha^{3} lánh^{3} rón^{32} ca^{3}hléh^{3} Jesús ñí^{1}con^{2} tsú^{2}; hi^{3} ha^{3} lánh^{3} rón^{32} ca^{3}hléh^{3} tsú^{2} jáɨ^{13} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} Jesús já^{1} juú^{2} Damasco, ca^{3}la^{3} hí^{1} cú^{1}pih^{21} tiá^{2} cú^{2} tiá^{2} juénh^{2}.

28 Jáun^{2} ca^{3}ta^{3}cua^{13} Saulo já^{1} juú^{2} Jerusalén, hi^{3} jáun^{2} ca^{3}ñi^{3}táunh^{1} cu^{3}tsa^{32} quionh^{3} tsá^{2} reh^{2} hí^{3}, hi^{3} ca^{3}hléh^{3} tsú^{2} siáh^{3} ca^{3}la^{3} hí^{1} cú^{1}pih^{21} tiá^{2} cú^{2} tiá^{2} juénh^{2} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2}.

29 Ja^{3}bí^{1} ca^{3}quiu^{3} ca^{3}táɨnh^{3} tsú^{2} siáh^{3} jáɨ^{13} quionh^{3} tsá^{2} judíos tsá^{2} hleh^{32} jú^{1}jma^{2} *griego, tɨ^{3}la^{3} tsá^{2} hí^{3} dá^{2} jmɨ́^{1} hnió^{3} jngɨh^{3} bíh^{1} Saulo.

30 Jmɨ́^{1} ca^{3}lɨ^{3} ñi^{32} tsá^{2} reh^{2} hi^{3} nɨ́^{2} né^{3}, ca^{3}ñí^{1}jon^{13} tsú^{2} Saulo tɨ^{3} juú^{2} Cesarea, hi^{3} cuá^{3} ñí^{1} jáun^{2} né^{3} ca^{3}chánh^{32} tɨ^{3} já^{1} juú^{2} Tarso.

31 Jáun^{2} jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}ta^{3}no^{1} tie^{3} quioh^{21} tsá^{2} má^{2}lɨ́n^{3} hí^{3} cuáh^{32} tɨ^{3} hué^{13} Judea, Galilea, jɨ^{3} Samaria nɨ́^{2} siáh^{3}. Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, tɨ^{3} lɨ^{3}mí^{1} ca^{3}lɨ^{3} pin^{3} bíh^{1} tsɨ́^{3} tsá^{2} hí^{3}, hi^{3} ca^{3}ma^{3}zian^{2} tsú^{2} la^{3} má^{2}zian^{2} jáun^{2} hi^{3} tanh^{2} ta^{21} Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2}, hi^{3} ca^{3}juóun^{3} tsú^{2} siáh^{3} cun^{3}quionh^{3} hi^{3} ca^{3}ma^{3}hau^{3} jáun^{2} Jmɨ́^{2}chí^{3} Chun^{1}.

Jmɨ́^{1} laɨn^{21} Eneas

32 Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, tá^{1}la^{3} ngɨ^{32} jáun^{2} Pé^{1} ñí^{1} hliáun^{3} hi^{3} tsá^{2}jɨen^{3} tsá^{2} má^{2}joh^{1} Dió^{32}, jáun^{2} ca^{3}chó^{32} cáun^{2} jmáɨ^{1} hi^{3} ca^{3}ñí^{1}jɨen^{13} tsú^{2} tsá^{2} joh^{1} Dió^{32}, tsá^{2} zian^{2} la^{3} tɨ^{3} juú^{2} Lida.

33 Hi^{3} jáun^{2} ñí^{1} jáun^{2} ca^{3}chó^{32} tsú^{2} ñí^{1} rón^{21} jan^{2} tsá^{2}ñuh^{2} jmáɨ^{2} Eneas, tsá^{2} hí^{3} jmɨ́^{1} hma^{2} hi^{3} ca^{3}quiú^{2} ñí^{1} jen^{3} jña^{3} mii^{2}.

34 Jáun^{2} Pé^{1} ca^{3}záɨh^{3} tsá^{2} hí^{3} la^{3} lá^{2}:

—Eneas, Jesucristo jmu^{3} hi^{3} lan^{13} hnú^{2}. ¡Náu^{2}, chá^{1} re^{2} ñí^{1} jmɨ́^{1} rón^{21} nú^{2}!

Hi^{3} jáun^{2} la^{3} cun^{3} jmɨ́^{1}jáun^{2} bíh^{1} ca^{3}náu^{2} tsá^{2} hí^{3}.

35 Jáun^{2} la^{3}jɨ́n^{32} bíh^{1} tsá^{2} zian^{2} juú^{2} Lida jɨ^{3} tsá^{2} zian^{2} juú^{2} Sarón ca^{3}jɨ́en^{32} tsá^{2} jmɨ́^{1} hma^{2} hí^{3}, jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}háɨn^{32} tsú^{2} tɨ^{3} con^{2} Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2}.

Ca^{3}jenh^{13} mɨ́^{1} Dorcas

36 Jmɨ́^{1}jáun^{2} jmɨ́^{1} zian^{2} jan^{2} tsá^{2}mɨ^{3} tsá^{2} má^{2}hen^{2} tɨ^{3} con^{2} Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2} já^{1} juú^{2} Jope. Tsá^{2} hí^{3} jmɨ́^{1} jmáɨ^{2} Tabita, tɨ^{3}la^{3} jú^{1} *griego né^{3} juáh^{3} tsú^{2} Dorcas. Tsá^{2}mɨ^{3} hí^{3} jlánh^{1} ca^{3}jmú^{3} hi^{3} chú^{32} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} tia^{3}mii^{2}, hi^{3} ca^{3}ma^{3}hon^{3} tsú^{2} tsáu^{2}.

37 Jmáɨ¹ jáun² ca³lɨ³ tsáun¹ tsá²mɨ³ hí³ hi³
ca³jun³. Jmɨ́¹ má²lɨ́²sin² tsú² jáun² hla¹ hí³
ca³ñí¹quion¹³ tsú² ñí¹ má²tenh³ tsɨn¹ hñú³.
38 Juú² Jope jáun² né³ jmɨ́¹ háɨ³² má²janh²
quionh³ juú² Lida ñí¹ jmɨ́¹ cuá³ Pé¹, jáun²
jmɨ́¹ ca³lɨ³ ñi³² tsá² reh² zian² Jope hi³ la³
cuá³ Pé¹ já¹ juú² Lida, jáun² ca³zen³ tsú²
gon³ tsáu² hi³ ca³ñí¹juah²¹ la³ lá²:
—Ma³tsáu¹³ ta³né³² já¹ juú² Jope.
39 Jáun² la³juɨ³² ngau³ bíh¹ Pé¹ quionh³
tsá² hí³. Jmɨ́¹ ca³cha³táunh¹ tsú² jáun²,
tá²chi²¹ ca³ñí¹jan² dí² Pé¹ chi³cuú² ñí¹ rón²¹
hla¹ hí³. Jmɨ́¹ cá¹chó²¹ tsú² jáun² ñí¹ rón²¹
hla¹ né³, ca³cuú² ca³ngɨh³² la³jɨ́n³² tsá²mɨ³
hnáɨ³ jmɨ́¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² cu³héin¹ Pé¹,
hi³ ca³la³ hi³ ho² hi³ jngɨh² ca³hɨ́eh³ Pé¹
la³jɨ́³² ñí¹ hmɨh³² hi³ ca³jmú³ hla¹ hí³ jmɨ́¹
zian².
40 Jmɨ́¹jáun² né³ ca³huen³ Pé¹ tɨ³ cheih³²
la³jɨ́n³² tsá² jmɨ́¹ tionh¹ hí³, jáun² ca³di³jñí³²
hnga² hi³ ca³liéinh³² Dió³². Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun²
ca³jɨ́en³² dí² hla¹ hí³ hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:
—Tabita, ¡náu²!
Hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² ca³tauh² hla¹ hí³ ñí¹.
Jmɨ́¹ ca³jɨ́en³² tsú² jáun² Pé¹ né³, ca³jmú³
cuá¹tón²¹ ñí¹ jen³.
41 Jáun² ca³zanh³ Pé¹ cuo² Tabita hi³
ca³zion³ dí². Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³teh³ tsú²
siáh³ tsá² má²joh¹ Dió³² jɨ³ tsá²mɨ³ hnáɨ³ hí³,
jáun² ca³hɨen³ tsú² Tabita ñí¹con² tsá² hí³ hi³
má²ca³jenh¹³.
42 Jáun² la³jɨ́n³² tsá² zian² juú² Jope ca³lɨ³
ñi³² hi³ lɨ³ la³ jáun², jmɨ́¹jáun² juóun³² tsáu²
ca³tanh² ta²¹ Tɨ³² Juo¹³ dí².
43 Hi³ jáun² ué³ jmáɨ¹ bíh¹ ca³cuá³ Pé¹
já¹ juú² jáun² hñú¹³ tsá² jmáɨ² Sí¹mu²¹, tsá²
má²chú³² láu².

10

Pé¹ liéinh³² Cornelio

1 Jáun² né³, já¹ juú² Cesarea jmɨ́¹ zian²
jan² tsá²ñuh² tsá² jmáɨ² Cornelio, tsá² jmɨ́¹
lɨ́n³ hliáu³ tsá² chín¹ cu³ nió³ hi³ téh²³ tsú²
Italiano, cu³ nió³ jáun² tín³ hña³láun³ hliáu³.
2 Tsá²ñuh² hí³ jmɨ́¹ má²má²tí³² ñí¹con²
Dió³² la³ cun³ hi³ ná¹ngɨ²³ jáun² tsá² *judíos,
hi³ jmɨ́¹ má²zian² hi³ ca³tɨn¹ Dió³², la³
má²quionh³ la³jɨ́n³² tsá² hñú¹³. Ja³bí¹
ca³ma³hon³ tsú² tsá² judíos tia³mii² hliáun³
quɨe³; hi³ jmɨ́¹ má²liéinh³² tsú² siáh³ Dió³²
la³jɨ́³² jmáɨ¹.
3 Jáun² ca³chó³² cáun² jmáɨ¹ cun³ la³
nio¹ hnɨ³² tɨ³ ca³hláu³ ca³jnia³ jan² tsá²cuú²
tsá²ta³ Dió³² jéinh³² tsú², hi³ hi³ ñéih³ ñí¹
jmɨ́¹ cuá³ tsú², hi³ ca³juáh³:
—¡Cornelio!
4 Jmɨ́¹ ca³jɨ́en³² tsú² jáun² tsá² hí³ né³, ta³
má²juénh² lɨ́n³² bíh¹ tsú² ca³juáh³:
—¿He³ jmɨ́¹ hnáuh² hnú² tɨ³²?
Jáun² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² ca³juáh³:
—Má²ca³náɨ³² bíh¹ Dió³² jáɨ¹³ hi³ lienh¹
hnú², hi³ má²cuá¹nióh²¹ siáh³ Dió³² cu³lɨ²¹
la³jɨ́³² hi³ chu²¹ hi³ má²ca³ma³hon¹ hnú² tsá²
tia³mii².
5 Jáun² né³, zen² tsáu² ca³la³ tɨ³ juú² Jope
hi³ tsa³tieh¹ tsú² Sí¹mu²¹ tsá² téh²³ tsú² siáh³
Pé¹.
6 [Jáun² Pé¹ hí³ záɨ³² he³ hniáuh³² jmúh¹³
hnú².] Ja³bí¹ Sí¹mu²¹ jmáɨ² tsá² hñú¹³ ñí¹
cuá³ tsú², tsá² hí³ má²chú³² láu²; hñú¹³ tsá²
hí³ né³ zeh² ñí¹ lɨ́³ can³² jmɨ́²miih²¹.
7 Jmɨ́¹ má²ngah³² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³²
tsá² má²lɨ́²juónh³ tsú² hí³ quionh³ né³,
ca³teh³ tsú² gon³ tsá² quian²¹, cónh³í¹ jan²
hliáu³ tsá² má²zian² hi³ ca³tɨn¹ Dió³² siáh³,
tsá² cuá¹chan¹ hi³ tiú² niuh²³ tsú² má²ta²¹.
8 Tsá² hí³ ca³záɨh³ tsú² la³jɨ́³² hi³
má²lɨ́²jɨe³, jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³zen³ dí² tɨ³ já¹
juú² Jope.
9 Jmɨ́¹ cá¹jniá²¹ jáun², tá¹la³ jmɨ́¹ hí¹tiáunh¹
tsá² hí³ juɨ³² hi³ má²ja³quián³ chá¹táunh¹
já¹ juú² Jope, míh¹ tiá² cun³ chi³hiú² jmɨ́¹
ca³uú³ Pé¹ tsáɨh³ hñú³ hi³ ca³ñí¹lienh¹³
Dió³².
10 Jmɨ́¹ má²ñí¹cuóunh²¹ lɨ́n³² bíh¹ tsú²;
jáun² tá¹la³ jmɨ́¹ ná¹má²chú³² tsú² má³² hi³
cuh³ tsú² né³, zia³² cáun² hi³ ca³jnia³ jéinh³²
tsú² cu³diá²jan²,
11 hi³ ca³jɨ́e³ tsú² hi³ má²há²na²¹
hñu³mɨ³cuú² hi³ cuá¹so²³ cáun² hmɨh³² pa²¹
hi³ ná¹quiein²¹ tá¹ quiún³ cuoh¹, hi³ cuá¹so²³
la³ tɨ³ hué³².

12 Hñu3 hmɨh32 jáun2 né3 jmɨ́1 tiáunh1
ca3la3 jánh3 dú1 ñí1 jáh3 quiún3 cuá2 ta3, jáh3
hláɨnh1 jɨ3 jáh3 tsɨ21 pí13 nɨ́2 siáh3.
13 Jmɨ́1jáun2 ca3náɨ32 tsú2 cáun2 jáɨ13 hi3
ñí1juah21 tsáu2 la3 lá2:
—Náu2 Pé1, jngɨh32 jáh3 nɨ́2 cunh32.
14 Tɨ3la3 Pé1 né3 ca3juáh3:
—Ján1han21 Tɨ32, hí1 cónh3 yáh3 tiá2
má2cá2cúnh32 jná13 jáh3 hláɨh1 jáh3 hon2 la3
nɨ́2, jáh3 tiá2 jɨn2.
15 Jáun2 mah1 jáun2 né3 ñí1 ca3juáh3 siáh3
la3 lá2:
—Lɨ3ua3 cáun2 hi3 má2ca3ma3jɨ2 Dió32
tiú2uú2 hniáuh32 yáh3 juáh13 hnú2 hi3 hlaɨh3.
16 Hnaɨh32 jéin32 lɨ3 la3 jáun2, jmɨ́1 lɨ21 jáun2
ca3zauh2 siáh3 hmɨh32 jáun2 hñu3mɨ3cuú2.
17 Hi3 jáun2 tá1la3 cuá1hnauh2 Pé1 tsɨ́3 hi3
he3 hnió3 juáh3 hi3 má2lɨ́2jɨ́e3 tsú2 jáun2,
jáun2 tsá2 ca3zen3 hí3 Cornelio cua3taunh21
ho3hñú13 hi3 hnauh2 hñú13 Sí1mu21;
18 tsá2 hí3 né3 ca3juáh3 la3 lá2:
—¿Tiá1 cuá3 jan2 tsá2 jmáɨ2 Sí1mu21 ñí1 lá2,
tsá2 téh23 tsú2 siáh3 Pé1?
19 Hi3 jáun2 tá1la3 jmɨ́1 cuá1hnauh2 jáun2
Pé1 tsɨ́3 hi3 he3 láɨh32 la3 jáun2 lɨ́2jɨ́e3, jáun2
Jmɨ́2chí3 Chun1 né3 ca3juáh3 la3 lá2:
—Jɨah3, gáun3 tsáu2 má2cuá2taunh21 hi3
hnauh2 hnú2.
20 Náu2, son2, cuá2 quiúnh1 tsú2. Ha3 lɨ́2
chá2 hliáun3 honh2, quí1 jná13 bíh1 ca3zéin32
tsá2 hnauh2 hnú2 nɨ́2.
21 Hi3 jáun2 Pé1 ca3son2 hi3 ja3 ñí1 tionh1
tsá2 ca3zen3 hí3 Cornelio, hi3 ca3záɨh3 dí2 la3
lá2:
—Jná13 bíh1 tsá2 hnauh23 hnoh2, ¿he3 ta21
ña3taunh21 náh2?
22 Jáun2 tsá2 hí3 ca3ngáɨ3:
—Jnoh1 jau3 cha13 hliáu3 tsá2 chín1
tsá2 jmáɨ2 Cornelio, jan2 tsá2 chun1 tsá2
má2má2tí32 ñí1con2 Dió32, ja3bí1 tsá2 judíos
má2ná1lɨ́n23 hi3 chú32 tsɨ́3 tsá2 hí3. Quí1 jan2
tsá2cuú2 tsá2ta3 Dió32 ca3juáh3 ñí1con2 tsú2
hi3 hniáuh32 zen3 tsú2 tsá2 ja3tié2 hnú2 hi3
jáun2 ne3 tsú2 jáɨ13 hi3 juoh1 hnú2.
23 Jáun2 Pé1 ca3teh3 tsá2 hí3 tɨ3 ñéih3 hi3
ca3cuéh3 dí2 cú2 nie2 hñú3. Jmɨ́1 cá1jniá21
jáun2 né3 ngau3 dí2 quionh3 tsá2 hí3, ja3bí1
ca3ñí1táunh1 siáh3 ma3 jan2 tsá2 reh2 tsá2
zian2 juú2 Jope jáun2 quionh3 Pé1.
24 Jmɨ́1 cá1jniá21 jáun2 siáh3 ca3cha3táunh1
tsú2 já1 juú2 Cesarea ñí1 cuá1jaun2 Cornelio.
Hí3 né3 jmɨ́1 má2lɨ́2ngɨh3 jún1 raɨnh21 hñú13
jɨ3 há2mei21 quioh21 nɨ́2 siáh3.
25 Jmɨ́1 cá1chó21 jáun2 Pé1 ho3hñú13
quioh21 Cornelio né3, ca3di3jñí32 Cornelio
ta3 ñí1 Pé1, hi3 jmɨ́1 hnió3 dí2 ma3tsu3
ma3jónh32 Pé1.
26 Tɨ3la3 Pé1 dá2 ca3zion3 bíh1 tsá2 hí3, hi3
ca3juáh3 la3 lá2:
—Náu2, quí1 tsá2mɨ3cuóun2 la3 hnú2 bíh1
jná13.
27 Tá1la3 hí1juónh23 tsú2 jáun2 né3 taunh3
ñéih3; jáun2 ñéih3 jáun2 ca3jɨ́e3 tsú2 hi3
ná1ngɨh32 juóun32 tsáu2.
28 Hi3 jáun2 Pé1 ca3záɨh3 tsá2 hí3 la3 lá2:
—Má2ñíh1 bí1 hnoh2 hi3 liei21 quiú13
jnoh1 tsá2 judíos rá1juáh3 hi3 tiá2 hniáuh32
ná1tson1 tsá2 judíos ja1 *tsá2cá2jo21, ja3bí1
tiá2 hniáuh32 siáh3 tónh32 tsú2 hñú13 tsú2.
Tɨ3la3 Dió32 bíh1 má2ca3hɨ́e3 jná13 hi3 tiá2
hniáuh32 juah21 jná13 hi3 tiá2 chun1 ho3 hi3
tiá2 jɨn2 lɨ3ua3 jan2 tsá2mɨ3cuóun2 raɨnh21 dí2.
29 Hi3 jáun2 bíh1 la3juɨ32 ja3 jná13 jmɨ́1
ca3ñí1tié2 tsú2, ha3 tiá2 ca3ma3zian13 yáh3
jná13. Hi3 jáun2 né3, hnó32 jná13 lɨ3 ño1 hi3
he3 ta21 ca3tiéh2 hnoh2.
30 Jáun2 Cornelio ca3juáh3:
—Má2quiún3 jmáɨ1 míh1 tiá2 cun3 la3
nio1 hnɨ32, la3 cun3 la3 né32 hi3 jmɨ́1
[cuá1má2hɨen21 jná13 hi3] cuá1lienh1 ná1
Dió32 hñu32, jmɨ́1jáun2 ca3jnia3 jan2 tsá2ñuh2
quih32 hmɨh32 zɨ́n3 lɨ́n32 jéin32 jná13.
31 Tsá2 hí3 né3 ca3juáh3: “Cornelio, Dió32
má2ca3náɨ32 jáɨ13 hi3 lienh1 hnú2, jɨ3 hi3
má2cuá1nióh21 tsú2 siáh3 cu3lɨ21 la3jɨ́32 hi3
chu21 hi3 má2ca3jmuh3 hnú2 ñí1con2 tsá2
tia3mii2.
32 Jáun2 né3, hniáuh32 zen13 hnú2 tsáu2 hi3
tsa3tieh1 tsú2 Sí1mu21 tsá2 jmáɨ2 siáh3 Pé1.
Ja3bí1 Sí1mu21 jmáɨ2 siáh3 tsá2 hñú13 ñí1 cuá3
tsú2, tsá2 hí3 má2chú32 láu2, tsá2 hí3 zeh2
hñú13 can32 jmɨ́2miih21. [Nɨ́1 má1cuán2 tsú2
ñí1 lá2 liéih32 tsú2 hnú2]”.

33 Hi³ jáun² la³juɨ³² ca³té³ jná¹³ hnú², hénh³ ma³ chú³² má²cuán² hnú² ñí¹ lá². Jáun² né³, ta³né³² má²tiauh² dí² ñí¹ hó²¹ñí¹ Dió³², hi³ jáun² ta³né³² hnáu² jnoh¹ náɨ¹³ la³jɨ́³² jáɨ¹³ hi³ ca³záɨ³ hnú² Tɨ³² Juo¹³ dí² hi³ ca³ta¹ jnoh¹.

Pé¹ hleh³² jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³² hñú¹³ Cornelio

34 Jáun² Pé¹ ca³ma³liáu³² hleh³² hi³ juáh³ la³ lá²:

—Ta³né³² má²ca³ngɨ¹³ jná¹³ hi³ tson² bíh¹ Dió³² la³ hnio³ cá²re² he² ca³la³ jɨ́n³² tsáu².

35 Hi³ lɨ³ua³ jan² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ bíh¹ la³ hen² Dió³², nɨ́¹juáh³ tsá² jmu² la³ cun³ hi³ tɨ³² tsɨ́³ Dió³², tsá² má²má²tí³² ñí¹con² Dió³².

36 Cun³quionh³ Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo ca³liéih³² jnoh¹ Dió³², tsá² láɨ³ jnoh¹ jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ hla¹ *Israel, hi³ ca³nga³ Dió³² jáɨ¹³ hi³ cun³quionh³ hnga² Jesús hí³ bíh¹ lɨ́¹³ niau²¹ tie³ ja¹ quiú¹³ dí² quiúnh¹ Dió³². Jesús hí³ bíh¹ lɨ́n³ Juo¹³ dí² la³ jáɨ³².

37 Má²ná¹ñíh¹ bíh¹ hnoh² la³ cun³ hi³ lɨ³ jáun² tá¹ cáun² hué¹³ tsá² judíos, hi³ ca³lɨ³liau³ juú²co¹ tsá² hɨ́n¹³ tɨ³ Galilea jmɨ́¹ ca³zion³ jáun² hla¹ Juan² jmáɨ² tsáu² hi³ ca³hléh³ jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³².

38 Má²ná¹ñíh¹ náh² siáh³ hi³ Dió³² ca³cuen³ Jmɨ́²chí³ Chun¹ ñí¹con² Jesús Tsá² ja³ juú² Nazaret, hi³ ja³bí¹ la³ jáun² ca³cué³ tsú² siáh³ pí³, hi³ jáun² ca³jmú³ tsú² hi³ chú³² quioh²¹ tsáu², jɨ³ hi³ ca³jmah³ tsú² siáh³ tsá² jmɨ́¹ tionh² jo³cuo² tsá² hláɨnh¹, quí¹ jmɨ́¹ zenh² Dió³² quionh³ tsú².

39 Hi³ jnoh¹ né³ láɨ³ tsá² zih³² jú¹ tson² ca³tɨ²¹ la³jɨ́³² hi³ ca³jmú³ jáun² Jesús, la³ cun³ la³jɨ́³² hi³ ca³jmú³ tsú² jáun² tá¹ cáun² hué¹³ Judea jɨ³ já¹ juú² Jerusalén nɨ́² siáh³. Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³ ca³jngɨh³ tsú² Jesús hi³ ca³ton³ tsú² crei²¹.

40 Tɨ³la³ Dió³² ca³jmú³ hi³ ca³jenh¹³ tsú² ñí¹ cá²hnɨ́² jmáɨ¹ jáun², hi³ ca³cué³ Dió³² jáɨ¹³ hi³ lɨ́¹³ jɨen¹ jnoh¹ tsú² siáh³.

41 Jun³juáh¹³ ca³jɨ́en³² la³jɨ́n³² tsáu² yáh³, tɨ³la³ ca³neh²¹ jmáh³la³ jnoh¹ bíh¹ tsá² ca³quianh³ Dió³² ca³la³ cun³ jmɨ́¹tin², hi³ láɨ³ jnoh¹ tsá² cue³² jú¹ tson², jnoh¹ tsá² ca³jmú¹³ má³² cu³tsa³² quiúnh¹ tsú² jmɨ́¹ má²ca³jenh¹³ jáun².

42 Jesús hí³ ca³jmú³ héih³² hi³ hléh¹³ jnoh¹ jú¹ chú³² ñí¹con² tsáu², hi³ zíh¹³ jnoh¹ siáh³ jú¹ tson² hi³ Dió³² ca³hión³² Jesús hi³ lɨ́n¹³ Tsá² ra³tsɨ³² héih³² ñí¹con² tsá² zian² jɨ³ tsá² má²cá²tsan³ nɨ́² siáh³.

43 La³jɨ́n³² bíh¹ tsá² ca³lɨn³ hí³ *tɨ³² jë¹ Dió³² jmɨ́¹tin² ca³juáh³ hi³ Dió³² chin¹³ tsɨ́³ tsáu¹³ tsáu² nɨ́¹juáh³ tsá² tanh¹³ ta²¹ Jesús.

Hen² tsá²cá²jo²¹ Jmɨ́²chí³ Chun¹

44 Hi³ jáun² né³, tá¹la³ jmɨ́¹ dí¹hleh³² jáun² bíh¹ Pé¹ cuan³ Jmɨ́²chí³ Chun¹ ñí¹con² la³jɨ́n³² tsá² ná¹náɨ³² hí³ jáɨ¹³.

45 Jáun² tsá² judíos tsá² tanh² ta²¹ Dió³², tsá² ca³ñí¹táunh¹ hí³ quionh³ Pé¹ né³, ca³ja³cáun² lɨ́n³² tsɨ́³, quí¹hliá² má²lɨ́²cuen³ Dió³² uá²jaɨ³² Jmɨ́²chí³ Chun¹ ñí¹con² tsá²cá²jo²¹ hí³;

46 quí¹hliá² ca³náɨ³² tsú² hi³ tsá²cá²jo²¹ hí³ má²ná¹hleh³² jú¹jma² siáh³ hi³ má²ná¹má²quien² Dió³².

47 Jáun² Pé¹ ca³záɨh³ tsá² judíos hí³ la³ lá²:

—¿Hin² tsánh² hnoh² lɨ́¹³ juáh¹³ hi³ tiá² lɨ́¹³ zón³² tsá² lá² jmáɨ²?, quí¹ tɨ³la³ má²lɨ́²hen³ bíh¹ tsú² Jmɨ́²chí³ Chun¹ la³jmɨ́¹ má²ca³hen¹³ jnoh¹.

48 Jáun² Pé¹ ca³jmú³ héih³² hi³ zón³² tsá² hí³ jmáɨ² hi³ lin¹ hi³ má²haɨn²¹ tsú² tɨ³ con² Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo. Hi³ jáun² jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³ ca³záɨh³ tsú² Pé¹ hi³ chú³² cuá³² tun³ hnɨ³² jmáɨ¹ quionh³ dí².

11

Pé¹ cha³² ñí¹con² tsá² lɨ́n³ cuáh³² já¹ juú² Jerusalén he³ lánh³ ca³quiúnh³² dí²

1 Jmɨ́¹jáun² la³jɨ́n³² *tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Dió³² jɨ³ tsá² reh² hɨ́n¹³ tɨ³ Judea nɨ́² siáh³ ca³lɨ³ ñi³² hi³ ja³bí¹ *tsá²cá²jo²¹ má²ca³héi³ jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³².

2 Hi³ jáun² jmɨ́¹ cá¹chánh²¹ Pé¹ já¹ juú² Jerusalén né³, jlánh¹ ca³ziu³ ca³hɨe³ tsá² cu³ nió³ tsá² jlánh¹ ná¹hëh³ chí¹ hi³ hniáuh³² *tiú³² tsú² chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian² tsá²cá²jo²¹, nɨ́¹juáh³ tsá² má²má²tí³² ñí¹con² Dió³².

3 Hi³ ca³juáh³ la³ lá² ñí¹con² Pé¹:
—¿He³ láɨh³² hnú² ca³ñí¹lienh¹ tsá²cá²jo²¹,
hi³ ca³ñí¹cú¹ ñí¹hính¹³ nú² quiúnh¹?
4 Jáun² Pé¹ ca³chá³ re² tso² ca³la³ jɨ́³² hi³ lɨ³
la³ cun³ jmɨ́¹ la³ñí¹, hi³ ca³juáh³:
5 —Tá¹la³ jmɨ́¹ cuon¹ jná¹³ já¹ juú² Jope
hi³ jmɨ́¹ cuá¹lienh¹ jná¹³ Dió³², jmɨ́¹jáun²
ca³jnia³ jéin³² jná¹³ cáun² hi³ jniá³ la³jmɨ́¹
jniá³ hmɨh³² pa²¹ hi³ ná¹quiein²¹ tá¹ quiún³
cuoh¹, hi³ ja³ hñu³mɨ³cuú² hi³ cua³ la³ tɨ³ ñí¹
jmɨ́¹ cuon¹ jná¹³.
6 Jmɨ́¹ cá¹jɨe²¹ jná¹³ re² hi³ he³ tioh³
tɨ³ ñeh² hmɨh³² jáun², jáun² ca³jɨen¹ jná¹³
la³jánh³ dú¹ ñí¹ jáh³ quiún³ cuá² ta³, jáh³
náɨ², jáh³ hláɨnh¹, jɨ³ jáh³ tsɨ²¹ pí¹³ nɨ́² siáh³.
7 Hi³ jáun² ca³náɨ³² jná¹³ cáun² jáɨ¹³ hi³
ñí¹ca³juáh³ tsú²: "Náu² Pé¹, jngɨh³² jáh³ nɨ́², cunh³²".
8 Tɨ³la³ jná¹³ né³ ca³ngáɨ³²: "Já¹han²¹ Tɨ³², hí¹ cónh³ yáh³ tiá² má²ca³cúnh³² jná¹³ jáh³ hláɨh¹ jáh³ hon² la³ nɨ́², jáh³ tiá² jɨn²".
9 Jáun² chi³cuú² ñí¹ca³hléh³ siáh³ cónh³ hi³ ñí¹ca³juáh³: "Lɨ³ua³ cáun² hi³ má²ca³ma³jɨ² Dió³², tiú²uú² hniáuh³² yáh³ juáh¹³ hnú² hi³ hlaɨh³ bíh¹".
10 Hnaɨh³² jéin³² lɨ³ la³ jáun²; jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³ ca³zauh² siáh³ hñu³mɨ³cuú² ca³la³ jɨ́³² hi³ jáun².
11 La³ cun³ jmɨ́¹jáun² ca³cha³táunh¹ gáun³ tsá²ñuh² ñí¹ jmɨ́¹ cuon¹ jná¹³ hi³ hnauh² dí² jná¹³, tsá² zéin¹ tsá² zian² juú² Cesarea bíh¹ tsá² hí³.
12 Jáun² Jmɨ́²chí³ Chun¹ ca³jmú³ héih³² hi³ ñe¹ jná¹³ quiúnh¹ tsá² hí³, hi³ ca³juáh³: "Ha³ lɨ́² chá² hliáun³ ñéih³ honh²". Ja³bí¹ ñí¹táunh¹ siáh³ tán¹ jñéi³ tsá² reh² dí² lá² quiúnh¹ jná¹³, hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³tauh²¹ jnoh¹ hñú¹³ jan² tsá²ñuh².
13 Jáun² tsá²ñuh² hí³ né³ ca³chá³ ñí¹con² jnoh¹ hi³ la³ ca³jnia³ jéinh³² tsú² jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² ñéih³ hñú¹³, hi³ dí¹juáh²³ la³ lá²: "Zen² tsáu² tɨ³ já¹ juú² Jope, cuɨ́¹ cha³tieh¹ tsú² Sí¹mu²¹ tsá² téh²³ tsú² siáh³ Pé¹,
14 hi³ jáun² tsá² hí³ já³² hi³ ja³juah²¹ he³ lánh³ rón³² lɨ́¹³ liáun³ hnú² quiúnh¹ nú² ca³la³ jɨ́n³² tsá² hñuh³²".
15 Jmɨ́¹ ca³ma³liau²¹ jná¹³ hi³ ca³hléh³ ñí¹con² tsú², jmɨ́¹jáun² cuan³ Jmɨ́²chí³ Chun¹ ñí¹con² tsú² la³jmɨ́¹ cuan¹ ñí¹con² jnoh¹ jmɨ́¹tin².
16 Jmɨ́¹jáun² tsau³ tsɨn³² jná¹³ hi³ ca³juáh³ Tɨ³² Juo¹³ dí² la³ lá²: "Tson² bíh¹ Juan² ca³zion³ tsáu² jmáɨ² cun³quionh³ jmɨ́² jma³, tɨ³la³ hnoh² dá² zón³² náh² jmáɨ² cun³quionh³ Jmɨ́²chí³ Chun¹ bíh¹".
17 Né³² né³, nɨ́¹juáh³ hnga² Dió³² la³ má²lɨ́²cuen³ Jmɨ́²chí³ Chun¹ ñí¹con² tsá² hí³ la³jmɨ́¹ ca³cuen³ tsú² uá²jaɨ³² ñí¹con² jnoh¹ jmɨ́¹ ca³chá¹³ jnoh¹ cáun² tsɨ́³ ñí¹con² Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí², hi³ jáun² né³, ¿hin² dá² tsánh² jná¹³ hi³ jáun² sa³ jná¹³ yáh³ tiá² cue¹ Dió³² jáɨ¹³?
18 Hi³ jáun² jmɨ́¹ ca³náɨ³² tsá² reh² hí³ jáɨ¹³ nɨ́² né³, ca³tiánh³ tie³, hi³ ca³ma³quien² dí² Dió³², hi³ ca³juáh³:
—Né³² né³, ta³né³² má²lin¹ bíh¹ hi³ Dió³² la³ cue³² jáɨ¹³ hi³ tɨ́¹ jeinh²¹ jmɨ́¹ tsɨ́³ tsá²cá²jo²¹ uá²jaɨ³², hi³ jáun² lɨ́¹³ zian² tsú² cun³ jmɨ́¹hi³nio².

Tsá² má²lɨ́n³ cuáh³² já¹ juú² Antioquía

19 Hi³ jáun² né³, jmɨ́¹ ca³jngɨh³ tsú² jáun² Tié³, ca³jmú³ tsú² siáh³ hian² tsɨ́³ ñí¹con² tsá² reh² dí² ñí¹ hná¹ jáun². Jmɨ́¹jáun² ca³háɨn³² ca³lá² tsá² reh² ma³ quin³², ma³ jan² já¹taunh²¹ tɨ³ hué³² Fenicia, ma³ jan² já¹taunh²¹ tɨ³ hué³² Chipre, hi³ ma³ jan² né³ já¹taunh²¹ tɨ³ juú² Antioquía. Juú² ñí¹ ca³cha³táunh¹ jáun² bíh¹ tsú² ca³hléh³ siáh³ jú¹ chú³² quioh²¹ Cristo, tɨ³la³ ca³hléh³ tsú² ñí¹con² jmáh³la³ tsá² *judíos bíh¹ má¹ná¹.
20 Tɨ³la³ ma³ jan² tsá² reh² hí³, tsá² hué³² Chipre jɨ³ tsá² juú² Cirene, jmɨ́¹ ca³cha³táunh¹ já¹ juú² Antioquía ca³liéinh³² jɨ³ tsá²cá²jo²¹ zian² ñí¹ jáun², hi³ ca³hléh³ tsú² jú¹ chú³² quioh²¹ Jesús Tɨ³² Juo¹³ dí².
21 Tɨ³² Juo¹³ dí² hí³ jlánh¹ ca³cué³ pí³ ñí¹con² tsá² hí³, hi³ jáun² jlánh¹ juóun³² tsáu² ca³za³ jmɨ́¹ tsɨ́³ hi³ ca³tanh² ta²¹ Tɨ³² Juo¹³ dí².
22 Jmɨ́¹ ca³lɨ³ ñi³² tsá² má²lɨ́n³ hí³ cuáh³² já¹ juú² Jerusalén hi³ má²lɨ³² la³ jáun² ñí¹

jáun², jáun² ca³zen³ tsú² Bernabé la³ tɨ³ já¹ juú² Antioquía jáun².

23 Jmɨ́¹ cá¹chó²¹ jáun² Bernabé ñí¹ jáun² né³, ca³jɨ́e³ hi³ Dió³² má²ca³ja³ lɨ́n³² miɨ́³ tsɨ́³ ñí¹con² tsá² hí³, hi³ jáun² jlánh¹ ca³lɨ³ tsah³ tsú² jmɨ́¹ ca³jɨ́e³. Jmɨ́¹jáun² ca³záɨh³ dí² tsá²hí³ hi³ hniáuh³² chá³² tsú² cáun² tán¹ tsɨ́³ hi³ tanh¹³ ta²¹ Tɨ³² Juo¹³ dí².

24 Bernabé hí³ bí¹ jlánh¹ jmɨ́¹ chu²¹ tsɨ́³, jan² tsá² má²canh² Jmɨ́²chí³ Chun¹ hñu³ tsɨ́³, tsá² má²taunh³² ta²¹ ca³la³ jonh³ jmɨ́¹ tsɨ́³; la³ jáun² bíh¹ ca³juóun³ tsá² haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² Tɨ³² Juo¹³ dí².

25 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ja³bí¹ Bernabé ngau³ la³ tɨ³ juú² Tarso hi³ ca³ñí¹hniah² Saulo.

26 Jmɨ́¹ tsanh²¹ tsú² jáun² Saulo né³, ca³jan³ dí² tɨ³ já¹ juú² Antioquía; ñí¹ jáun² ca³ñí¹tiánh² tsú² tá¹ cú² mii² quionh³ tsá² má²lɨ́n³ hí³ cuáh³², jáun² ñí¹ jáun² ca³ma³tɨn² tsú² juóun³² lɨ́n³² tsáu². Tsá² má²haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² Tɨ³² Juo¹³ dí² ñí¹ jáun² bíh¹ tsá² la³ñí¹ hi³ ca³quian³ tsú² jmáɨ² "tsá² má²lán¹³ Cristo".

27 Jmáɨ¹ jáun² ca³huén² ma³ jan² *tɨ³² jë¹ Dió³² já¹ juú² Jerusalén hi³ ja³taunh²¹ la³ tɨ³ juú² Antioquía.

28 Jan² tsá² hí³ tsá² jmáɨ² Ágabo ca³náu² ja¹ tsá² reh² hi³ ca³hléh³ jáɨ¹³ hi³ ca³cué³ Jmɨ́²chí³ Chun¹ hñu³ tsɨ́³, hi³ ca³juáh³:

—Chau²¹ jmáɨ¹ hi³ lɨ³ zia³² ho³cuóun³ tá¹ cáun² hué³² lá².

Hi³ jáun² jáɨ¹³ jáun² né³ ca³lɨ³tí³ jmáɨ¹ hi³ jmɨ́¹ cuá¹lɨ́n³ Claudio *tsá² cuá¹lɨ́n³ mɨ³chí¹.

29 Jáun² tsá² má²haɨn²¹ tɨ³ con² Tɨ³² Juo¹³ dí² zian² já¹ juú² Antioquía ca³lɨ́n¹³ hi³ ma³hon³ ca³lá² quɨe³ tsá² reh² tsá² hɨ́n¹³ tɨ³ Judea, ha³ cónh³ quienh² cué³² bíh¹ tsú² ca³cuéh³ tsá² hí³.

30 La³ jáun² bíh¹ ca³jmú³ tsá² hí³ hi³ ca³zen³ quɨe³ ñí¹con² tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ cuáh³². Bernabé ca³ñí¹can³² quɨe³ jáun² quionh³ Saulo.

12

Jngɨh³ tsú² Jacobo; hi³ jnáɨ³² tsú² siáh³ Pé¹ hñu³mí¹ñí²

1 Ja³bí¹ jmɨ́¹jáun² ca³ma³liáu³² re²¹ Herodes hi³ ca³jmú³ hian² tsɨ́³ ñí¹con² ma³ jan² tsá² má²lɨ́n³ hí³ cuáh³².

2 Jáun² re²¹ hí³ ca³jmú³ héih³² hi³ jngɨh³ tsú² Jacobo, tsá² má²ján³ raɨnh²¹ Juan², hi³ jmu³ tsú² cu³ ngá¹³ mí¹táɨ³ hmu³ tá¹ tun³ jo²¹ láɨ¹ Jacobo.

3 Jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ tsú² hi³ jlánh¹ tsah³ tsá² *judíos hi³ jun³ Jacobo, jáun² Pé¹ siáh³ ca³ma³tson¹³ tsú². Jmɨ́¹jáun² jmu² tsá² judíos jmáɨ¹ quioh²¹, hi³ cúh² tsú² *hí³ cuú²miih²¹, la³ cun³ hí¹miih²¹ tiá² tie³ jan².

4 Jmɨ́¹ má²lɨ́²zianh³ tsú² jáun² Pé¹, ca³tanh² tsú² hñu³mí¹ñí², hi³ ca³chan³ tsú² jo³cuo² quiún³ nió³ hliáu³; hi³ ma³ quin³² ma³ cun³ nió³ hliáu³ hí³ né³, ná¹lɨ́³ ma³ quiun³ hliáu³, hi³ jmu³ hua³hí¹³ Pé¹ ma³ quin³² ma³ cu³ nió³ jáun². Jmɨ́¹ hnió³ tsú² tsa³zinh² Pé¹ ja¹ tsá² juú² nɨ́¹ má¹cuoh³² jáun² *Jmɨ́¹hɨ́en¹.

5 Tɨ³la³ tá¹la³ cuá¹jnaɨ³² jáun² Pé¹ hñu³mí¹ñí² né³, tsá² má²lɨ́n³ hí³ cuáh³² ca³liéinh³² Dió³² la³ jonh³ jmɨ́¹ tsɨ́³ hi³ ca³tɨn¹ tsú².

Dió³² lión³² Pé¹ hñu³mí¹ñí²

6 Ta³hua² jáun², ta³ ñeh² bíh¹ hi³ zinh³ re²¹ Herodes Pé¹ ja¹ tsá² juú², Pé¹ jmɨ́¹ rá²cuóun¹ ja¹ quioh²¹ gon³ hliáu³. Tá¹ gon³ hliáu³ hí³ jmɨ́¹ ná¹hmá²³ cá²den¹ná¹ cuo² quionh³ Pé¹, ja³bí¹ tɨ³ la³ cheih³² ñí¹ jmɨ́¹ cuá¹hún¹ jáun² Pé¹ jmɨ́¹ tionh¹ siáh³ cu³ nió³ hliáu³ hi³ jmɨ́¹ ná¹jmu² hua³hí¹³.

7 Cu³diá²jan² jmɨ́¹ cá¹jnia³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ ca³zen³ Dió³² ñí¹con² Pé¹, jmɨ́¹jáun² táɨ³ joh¹ tá¹ cáun² ñéih³ hñu³mí¹ñí². Jáun² tsá² hí³ ca³hliéih³ cuo² cu³héin¹ Pé¹ hi³ ca³záɨh³ dí² Pé¹:

—¡Tia³juɨ³² náu²!

Jmɨ́¹jáun² cáun² lɨ́¹ ca³záɨh³ hmóu³² bíh¹ cá²den¹ná¹ cuo² Pé¹.

8 Jáun² ca³juáh³ siáh³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² la³ lá²:

—¡Tia³juɨ³² hñeh³ láu² quián¹³ hi³ tiáuh¹ siáh³ láu² tanh¹!

Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³juáh³ tsú² siáh³:

—¡Quih³² hmɨh³² cháu³ cuo² quián¹³, ña³² cu³hna³² jná¹³!

9 Jáun² ngau³ bíh¹ Pé¹ cu³hna²¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², ta³ tiá² re² ñi³² tsú² hí¹ tson² hí¹ tiá² tson² dá² la³ cun³ hi³ lɨ́²³ jáun², ja¹ cáun² hi³ lɨ́¹ rá¹quɨ³² bíh¹ tsú² jmɨ́¹ lɨ́n²³.

10 Ca³nga² bíh¹ tsú² ñí¹ la³ñí¹ jnaɨ²¹ ñí¹ tionh¹ tsá² jmɨ́¹ ná¹jmu² hua³hí¹³, ja³bí¹ ca³nga² bíh¹ tsú² siáh³ ñí¹ má²tun³ jnaɨ²¹. Jmɨ́¹ ca³ta³tonh¹ tsú² jáun² ñí¹ má²lɨ́³ ho³jnɨ́¹³ cheih³² hñu³mí¹ñí², jáun² lɨ́¹ cá¹niá³ hnga² bíh¹ ho³jnɨ́¹³ jáun². Jmɨ́¹ ca³huén² tsú² jáun² ñí¹ jáun² né³, cáun² ja¹ hñú³ bíh¹ ca³ñi³táunh¹ tsú² cu³tsa³², jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ngah³ bíh¹ tsá²cuú² tsá²ta³ hí³ Dió³².

11 Jmɨ́¹jáun² bíh¹ ca³lɨ³tsɨn² Pé¹, hi³ jáun² ca³juáh³:

—Ta³né³² má²ño¹ jná¹³ hi³ Tɨ³² Juóu³² bíh¹ jná¹³ lɨ́²zen³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ hi³ lɨ́²liáu³² jná¹³ ca³tɨ²¹ la³jɨ́³² hi³ jmɨ́¹ hnió³ Herodes jmu³ ñí¹con² jná¹³ quionh³ tsá² judíos.

12 Jmɨ́¹ má²ca³lɨ³tsɨn² tsú² jáun² re² né³, ngau³ la³ tɨ³ hñú¹³ Má²réi³ mí¹ziú¹³ Juan² tsá² téh²³ tsú² siáh³ Marcos; ñí¹ jáun² jmɨ́¹ ná¹ngɨh³² juóun³² lɨ́n³² tsá² jmɨ́¹ ná¹liéinh³² Dió³².

13 Jáun² ñí¹ca³póh³ tsú² cuo² jnaɨ²¹ hñú³, jmɨ́¹jáun² ngau³ jan² mɨ́¹míh¹ jmáɨ² Rode hi³ ca³ñí¹jɨ́e¹³ nɨ́¹juáh³ hin² póh²³ cuo².

14 Jmɨ́¹ ca³lɨ³ cuoh² mɨ́¹míh¹ hí³ ho³ Pé¹, tiá² la³juɨ³ ca³nia³ yáh³ hñú³, tɨ³ ñéih³ bíh¹ tɨ³ ngah³ hi³ má²hiún² lɨ́n³² tsɨ́³ hi³ ca³ñí¹zeh¹ tsá² ná¹ngɨh³² hí³ hi³ Pé¹ bíh¹ la³ má²zenh² ho³hñú¹³.

15 Jáun² tsá² ná¹ngɨh³² hí³ ca³záɨh³ mɨ́¹míh¹ la³ lá²:

—¡Já¹ tiá² ngo² nú²!

Tɨ³la³ mɨ́¹míh¹ hí³ ca³ma³tson² lɨ́n³² bíh¹ jáɨ¹³ quioh²¹ hi³ tson² bíh¹ Pé¹ zenh². Tɨ³la³ tsá² hí³ dá² la³ má²juáh³ jáun² bíh¹:

—Jun³juáh¹³ Pé¹ yáh³ nɨ³², tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² zenh² cha¹³ bíh¹ tsú² nɨ³².

16 Tɨ³la³ la³ má²dí¹póh²³ jáun² bíh¹ Pé¹ cuo² jnaɨ²¹ hñú³. Jmɨ́¹ ca³nia³ tsú² jáun² hñú³ né³, ca³ja³cáun² lɨ́n³² bíh¹ tsɨ́³ tsú² jmɨ́¹ ca³jɨ́en³² Pé¹.

17 Jáun² Pé¹ ca³jmú³ lin¹ quionh³ cuo² hi³ tiánh³ tsú² ta³máɨh³. Jmɨ́¹jáun² ca³záɨh³ dí² tsá² hí³ ha³ lánh³ má²lɨ́²jmú³ Tɨ³² Juo¹³ hi³ má²lɨ́²che² hñu³mí¹ñí². Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³záɨh³ dí² tsá² hí³ la³ lá²:

—Zéih³ tiá³ náh² Jacobo jɨ³ la³jɨ́n³² tsá² reh² hi³ la³ nɨ́² bíh¹ ca³liáun³ jná¹³.

Jáun² Pé¹ ngau³ siáh³ cáun² ñí¹ siáh³.

18 Jmɨ́¹ cá¹jniá²¹ jáun² jlánh¹ ca³juu³ ca³hlénh³ hliáu³, hi³ ca³juáh³:

—¿Né² dá² Pé¹?

19 Jáun² re²¹ Herodes hí³ ca³zen³ siáh³ hliáu³ hi³ tsa³hniah² Pé¹, tɨ³la³ tiá² ca³tsanh²¹ yáh³ tsú² Pé¹. Jmɨ́¹jáun² ca³ngáɨ³ re²¹ ñí¹con² hliáu³ tsá² jmɨ́¹ ná¹jmu² hí³ hua³hí¹³ Pé¹ he³ láɨh³² sa³ la³ ca³liáun³ tsú²; jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³jmú³ dí² héih³² hi³ cu³tsa³² ma³tsan² tsú² cú²jueh³² hliáu³ hí³. Jmɨ́¹jáun² cua³han³ re²¹ Herodes hué¹³ Judea ñí¹ jmɨ́¹ cuá³, hi³ ngau³ hi³ já¹cuá² cu³tiá³ já¹ juú² Cesarea.

Jmɨ́¹ jun¹ re²¹ Herodes

20 Hi³ jáun² né³, re²¹ Herodes hí³ jlánh¹ jmɨ́¹ ná¹háun³ quionh³ tsá² juú² Tiro jɨ³ Sidón. Tɨ³la³ tsá² zian² tá¹ tun³ juú² jáun² né³ ca³jmú³ cá²hon³ hi³ tsa³táunh¹ já¹ juú² Cesarea hi³ tsa³ma³tsan² hniéi² quioh²¹ quionh³ re²¹ hí³. La³ñí¹ tín² ca³juónh³ tsú² re² quionh³ Blasto bíh¹, jan² tsá² quien² lɨ́n³², tsá²cuú² tsá²ta³ re²¹ hí³. Jáun² Blasto hí³ ca³mɨ́³ ñí¹con² re²¹ hi³ ma³tsan² cú²jueh³² hniéi², quí¹hliá² hi³ hnió³ tsá² juú² jáun² hi³ ja³lia³² má³² hi³ zia³² hué³² ñí¹ hu²¹ cuo² re²¹ hí³.

21 Jáun² Herodes hí³ ca³tón³ cáun² jmáɨ¹ hi³ lɨ́¹³ ja³táunh¹ tsá² hí³. Jmɨ́¹ cá¹chó²¹ jmáɨ¹ jáun² né³ cua³taunh²¹ tsá² hí³, jáun² ca³quɨh³ re²¹ hí³ hmɨh³² la³ cun³ hi³ qui³ quɨh³² jan² tsá² ho² ta²¹, jáun² ja³ hi³ ca³cuá³ ñí¹ hmá²sɨ¹ quioh²¹ hi³ ca³hléh³.

22 Jmɨ́¹ ca³náɨ³² tsú² jáun² jáɨ¹³ hi³ cuá¹hleh³² re²¹, ca³tɨ³ ca³hóh³² la³jɨ́n³² hi³ ca³juáh³:

—¡Ho³ dió³² bíh¹ nɨ³² ná¹naɨ³² jnoh¹, jun³juáh¹³ ho³ tsáu² yáh³!

23 La³ cun³ jmɨ́¹jáun² né³ ca³lɨ³ tsáun¹ Herodes hí³ hi³ ca³jmú³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ ca³zen³ Tɨ³² Juo¹³ dí², quí¹ hnga²

re21 hí3 tiá2 ca3ma3quien2 Dió32. Hi3 jáun2
ca3jau3 jáh1 bíh1 tsú2 hi3 jun3.
24 Tá1la3 jáun2 né3, tɨ3 lɨ3mí1 ñí1 hliáun3
ca3ja3cuóun2 bíh1 ta21 quioh21 Dió32, quí1 tɨ3
hlá2 tɨ3 nɨ́2 bíh1 ca3hléh3 tsú2 jú1 chú32.
25 Jmɨ́1 ca3lɨ3tín3 Bernabé má2ta21 quioh21
quionh3 Saulo já1 juú2 Jerusalén, ja3tanh21
siáh3 tɨ3 já1 juú2 Antioquía. Jmɨ́1jáun2 ca3jan3
tsú2 Juan2 tsá2 téh23 tsú2 hí3 siáh3 Marcos.

13

Bernabé quionh3 Saulo má2liáu32 hleh32 jáɨ13 quioh21 Dió32

1 Hi3 jáun2 né3, ja1 tsá2 má2lɨ́n3 hí3 cuáh32
já1 juú2 Antioquía jmɨ́1 ná1tso1 ma3 jan2 *tɨ32
jë1 Dió32 jɨ3 tɨ32 tsá2 má2ta2 jáɨ13 quioh21
Dió32 nɨ́2 siáh3. Tsá2 hí3 jmɨ́1 jmáɨ2: Bernabé,
Sí1mu21 tsá2 jmɨ́1 téh23 tsú2 siáh3 Liáh2, Lucio
tsá2 juú2 Cirene, Saulo, jɨ3 la3 má2quionh3
Manaén, jan2 tsá2 cá2cuon3 cu3tsa32 quionh3
Herodes tsá2 lɨ́n3 ta21 ñí1con2 tsá2 hɨ́n13 tɨ3
Galilea.
2 Jáun2 ca3chó32 cáun2 jmáɨ1 tá1la3 jmɨ́1
ná1má2cú2 má2háɨn32 tsú2 Tɨ32 Juo13 dí2 hi3
ná1má2hɨen21, jmɨ́1jáun2 ca3hléh3 Jmɨ́2chí3
Chun1 hi3 ca3juáh3:
—Cánh3 chan21 Bernabé nɨ́2 quionh3
Saulo hi3 ca3tɨn1 jná13, quí1 zia32 ta21
quion21 jná13 hi3 hniáuh32 jmu3 tsú2.
3 Jáun2 jmɨ́1 má2lɨ́2liéinh32 tsú2 Dió32 jɨ3
hi3 má2lɨ́2ma3hɨen21 tsú2 siáh3, jmɨ́1jáun2
ca3ra3tsɨ32 tsú2 cuo2 ñí1 quioh21 tsá2 gon3
hí3, jmɨ́1 lɨ21 jáun2 ca3hah2 dí2 jáɨ13.

Tɨ32 tsá2 quian32 jë1 Dió32 hleh32 jú1 chú32 hué32 Chipre

4 Jmɨ́1jáun2 ca3zen3 Jmɨ́2chí3 Chun1 Bernabé jɨ3 Saulo tɨ3 ñí1 uóunh3, jáun2 ja3taunh21
tsú2 tɨ3 juú2 Seleucia, ñí1 jáun2 ca3taunh3
tsú2 cáun2 mu2 pa21 hi3 ca3tinh3 tsú2 hué32
Chipre nio2 chu3 jmáɨ2.
5 La3 cun3 jmɨ́1 ca3cha3táunh1 tsú2
jáun2 hué32 Chipre, jáun2 juú2 Salamina
ca3ma3liáu32 tsú2 hleh32 jáɨ13 quioh21 Dió32
hñu3 cuáh32 quioh21 tsá2 *judíos. Ja3bí1 ñéɨ1
Juan2 quionh3 tsá2 hí3 hi3 má2hon3 dí2 tsá2
hí3.
6 Jmɨ́1 ca3nga2 tsú2 tá1 cáun2 hué32 Chipre,
jáun2 ca3cha3táunh1 juú2 Pafos. Ñí1 jáun2
ca3jenh2 tsú2 jan2 tsá2 judío tsá2 hláɨnh1
jmáɨ2 Barjesús. Tsá2 hí3 né3 jmɨ́1 má2can2
tsáu2 hi3 juáh3 hi3 lɨ́n3 tɨ32 jë1 Dió32.
7 Tsá2 hláɨnh1 hí3 jmɨ́1 má2hon3 tsá2 ho2
ta21 tsá2 jmáɨ2 Sergio Paulo, jan2 tsá2 jlánh1
zian2 tsɨ́3. Tsá2 ho2 ta21 hí3 ca3teh3 Bernabé
quionh3 Saulo, quí1hliá2 ca3lɨ3hnió3 tsú2 ne3
jáɨ13 quioh21 Dió32.
8 Tɨ3la3 tsá2 hláɨnh1 hí3 né3 ca3qui3 ca3jna3
ñí1con2 jáɨ13 quioh21 Dió32 hi3 hleh32 Bernabé quionh3 Saulo, quí1hliá2 tiá2 jmɨ́1 hnió3
tsú2 hi3 tsá2 ho2 ta21 hí3 tónh32 ta21 jáɨ13
quioh21 Dió32. Tsá2 hláɨnh1 hí3 jmɨ́1 jmáɨ2
siáh3 Elimas cun3quionh3 jú1 *griego.
9 Hi3 jáun2 Saulo, tsá2 jmáɨ2 hí3 siáh3 Po1,
hí3 ca3jɨ́e3 ca3la3 chí1tiá3 ñí1 ñí1 tsá2 hláɨnh1
hí3, ca3la3 hi3 canh2 lɨ́n32 Jmɨ́2chí3 Chun1
hñu3 tsɨ́3, hi3 ca3juáh3 la3 lá2:
10 —¡Hnú2 dá2 jan2 tsá2 tɨ́1 jáɨn2 bíh1, jan2
tsa3jáɨ13 jon2 tsá2 hláɨnh1 bíh1 hnú2, hi3
hon2 nú2 la3jɨ́32 hi3 chu21! ¿He3 láɨh32 jlánh1
chí1ñi1 jmuh32 nú2 rá1pɨ́2 rá1tsáɨh23 juɨ32
quioh21 Dió32?
11 Ta3né32 né3, Tɨ32 Juo13 jnoh1 ma3tsau13
hnú2 hi3 lɨ́13 ten3 nú2, ué3 bíh1 tiú2uú2 jáɨ13
hian3 hnú2 hi3 jɨeh21 joh1 hiú2.
La3 cun3 jmɨ́1jáun2 bíh1 ca3táɨ3 ñí1 tsú2
hi3 ta3zanh1 já1niéɨ2. Jmɨ́1jáun2 ca3hnah2 tsú2
jan2 tsá2 zánh3 cuo2 hi3 jáu32.
12 Jmɨ́1 ca3jɨ́e3 tsá2 ho2 ta21 hi3 lɨ3 la3
jáun2 né3, ca3taunh3 ta21 jáɨ13 quioh21 Dió32,
quí1hliá2 ca3ja3cáun2 tsɨ́3 tsú2 hi3 jlánh1 pin3
jáɨ13 quioh21 Tɨ32 Juo13 dí2.

Po1 tsó32 juú2 Antioquía nio2 hué32 Pisidia quionh3 Bernabé

13 Jmɨ́1 lɨ21 jáun2 né3, ca3taunh3 siáh3 Po1
quionh3 tsá2 quionh3 cáun2 mu2 pa21 juú2
Pafos jáun2, hi3 ja3taunh21 tɨ3 ñí1 nio1 juú2
Perge hué32 Panfilia. Tɨ3la3 Juan2 má1ná1,
ca3jính32 bíh1 ñí1 jáun2 hi3 ngah3 tɨ3 já1 juú2
Jerusalén.
14 Jáun2 gon3 bíh1 jéɨ32í1 tsá2 hí3 ca3huén2
ñí1 jáun2 hi3 já1taunh21 siáh3 tɨ3 ñí1 nio1
juú2 Antioquía hué32 Pisidia. Jmáɨ1 hi3

ca³cha³táunh¹ tsú² jáun², cáun² *jmáɨ¹
nio² tie³ bíh¹, hi³ jáun² Po¹ jɨ³ Bernabé
ca³ñí¹táunh¹ cuáh³² quioh²¹ tsá² judíos;
jáun² jmɨ́¹ taunh²¹ tsú² ñéih³, ca³tiánh³ ñí¹
hmá².
15 Jmɨ́¹ má²lɨ́²hí³² tsáu² jáɨ¹³ tioh³ ñí¹ Sí²
liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés, jɨ³ jáɨ¹³ hi³ tioh³
ñí¹ Sí² quioh²¹ tsá² ca³lɨn³ tɨ³² jë¹ Dió³² nɨ́²,
jáun² tsá² chín¹ cuáh³² jáun² ca³záɨh³ Po¹ jɨ³
Bernabé la³ lá²:
—Hnoh² reh², nɨ́¹juáh³ zia³² cáun² jáɨ¹³ hi³
ma³hau³ hi³ niau²¹ tiá³ tsɨ́³ dí² hi³ hnáuh²
hnoh² juáh¹³ ñí¹con² jnoh¹, ta³né³² má²lɨ́¹³
juáh¹³ hnoh².
16 Jáun² Po¹ ca³jmú³ zenh², ca³háɨ³² cuo²
hi³ ca³jmú³ lin¹ hi³ tiánh³² tsú² ta³máɨh³,
jáun² ca³juáh³:
—Hnoh² tsá² ziáun² dí² hué³² *Israel jɨ³
*tsá²cá²jo²¹ tsá² má²ma³tih²¹ náh² ñí¹con²
Dió³² la³ cun³ hi³ ná¹ngɨ²³ jnoh¹ tsá² judíos,
sá¹nɨ́² niéɨ² náh².
17 Dió³² Juo¹³ tsá² Israel ca³quianh³
tsá²haun³² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí² jmɨ́¹tin², hi³
ca³jmú³ Dió³² hi³ ca³juóun³ lɨ́n³² tsá² Israel
tá¹la³ jmɨ́¹ tionh¹ tsú² hué¹³ tsá² Egipto.
Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³huen³ tsú² tsá² Israel hué³²
jáun² cun³quionh³ pí³ hi³ cáu² hi³ jueh³²
quioh²¹.
18 Hi³ jmɨ́¹ ca³huen³ Dió³² tsá² hí³ hué³²
jáun² né³, jmɨ́¹jáun² ca³ma³juenh² lɨ́n³² bíh¹
tsú² tsɨ́³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² hí³ tán¹ tun³ló³² mii²
hi³ ca³ñi³táunh¹ tsú² jáun² cuá¹ quiéin².
19 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³ma³tsan² Dió³²
tsá² quiau³ nió³ juo³ tsá² jma² hi³ qui³ jmɨ́¹
tionh¹ hué³² Canaán. Hi³ jáun² hué³² jáun²
né³ ca³cué³ Dió³² quioh²¹ dí¹hio³ ñú¹deh³
dí².
20 Cun³ ñí¹ jɨ³lɨ³² hi³ lɨ³ jáun² né³, ca³chó³²
quiún³ nio² hña³láu³ tsɨ²¹ tu³la³quia³ mii².
”Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³jmú³ Dió³² héih³²
ñí¹con² tsá² Israel cun³quionh³ tsá² ca³lɨn³
jue²¹, ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmáɨ¹ hi³ ca³lɨ³zian²
Sá²mɨe²¹ hi³ lɨ́n³ siáh³ tɨ³² jë¹ Dió³².
21 Jmɨ́¹jáun² tsá² Israel ca³mɨ³ jan² re²¹
ñí¹con² Dió³², jáun² Dió³² ca³cuen³ Saúl jon²
Cis hi³ lɨ́n¹³ re²¹, jan² tsá² ñí¹ má²cuú¹
má²ñeh¹ quioh²¹ hla¹ Benjamín; jáun² tsá²
hí³ ca³lɨn³ re²¹ tun³ló³² mii² ñí¹con² tsú².
22 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³che² Dió³² hi³ jmɨ́¹
lɨ́n³ tsú² re²¹, jáun² Dá²vi²¹ ca³cuen³ siáh³
Dió³² hi³ lɨ́n¹³ re²¹ ñí¹con² tsá² Israel. Quí¹
jmɨ́¹jáun² ca³juáh³ Dió³² la³ lá²: “Né³²
má²tsanh²¹ jná¹³ Dá²vi²¹ jon² Isaí, jan² tsá²
jlánh¹ tɨ³² tsɨn³² jná¹³, tsá² hí³ ma³tí³² la³jɨ́³²
jáɨ¹³ hi³ juo¹³ jná¹³”.
23 Hi³ jáun² la³ cun³ lɨ́³ jáɨ¹³ hi³ ca³jmú³
jáun² Dió³² hi³ cuen³ jan² tsá² jón²zɨ́h¹
jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹, tsá² lión³² tsá² Israel,
hi³ jáun² bíh¹ má²ca³cuen³ Dió³² Jesús.
24 Jáun² né³, tá¹la³ tiá² má²hleh³² Jesús
jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³², hla¹ Juan² tsá² tɨ́² zion²
tsáu² jmáɨ² bíh¹ ca³hléh³ tín² la³ñí¹ ñí¹con²
tsá² Israel tsá²co¹, hi³ ca³záɨh³ tsú² tsá² hí³
hi³ hniáuh³² tɨ³ jéinh³² tsú² jmɨ́¹ tsɨ́³ jɨ³ hi³
hniáuh³² zón³² tsú² siáh³ jmáɨ².
25 Jmɨ́¹ má²ñí¹táuh³ jáun² tá¹³ Juan² hí³
né³, ca³juáh³ la³ lá²: “¿Hin² tsánh² jná¹³ hi³
lɨ́n²³ hnoh²? Jun³juáh¹³ jná¹³ yáh³ lɨ́n³ Tsá²
ná¹hen² honh² náh² hí³. Má²ñí¹chau²¹ bíh¹
jmáɨ¹ hi³ já³² jan² Tsá² tɨ³ jlánh¹ bíh¹ quien²
la³ cónh³ bí¹ jná¹³, quí¹ hí¹ cáun² yáh³ tiá²
hi³ lɨ́n³ jná¹³ hi³ juáh¹³ hi³ jmɨ́¹ lɨ³ zaɨh²¹
jná¹³ láu² tsɨ³² ta³ Tsá² hí³”.
26 ”Hi³ jáun² né³, hnoh² reh², tsá² jón²zɨ́h¹
jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹, jɨ³ hnoh² tsá²cá²jo²¹
tsá² má²ná¹ma³tih²¹ náh² ñí¹con² Dió³², hi³
ca³ta¹ la³jáɨ³² bíh¹ dí² jáɨ¹³ hi³ lɨ́¹³ liáun³ tsú²
lá².
27 Tsá² juú² Jerusalén jɨ³ la³jɨ́n³² tsá²
ná¹chín¹, tiá² ca³lɨ³tsɨn² yáh³ hi³ hin² tsánh²
Jesús, hi³ jáun² ca³jngɨh³ bíh¹ tsú². Hi³
cun³quionh³ hi³ ca³jmú³ tsú² la³ jáun² né³,
ca³ma³tí³² máh³ tsú² la³ cun³ jáɨ¹³ hi³
ca³juáh³ jáun² tsá² ca³lɨn³ tɨ³² jë¹ Dió³²
jmɨ́¹tin², la³ cun³ jáɨ¹³ hi³ ná¹hɨ³² tsú² jáun²
ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² ma³ cun³ jña³ jmáɨ¹,
jmáɨ¹ hi³ tionh² tsú² tie³.
28 Jáun² uá¹jinh¹ tiá² ca³choh¹³ tsú² he³
ca³tɨ²¹ ma³ngɨ́³ tsú² Jesús, tɨ³la³ ñí¹con² Pi-
lato bíh¹ ca³mɨ́³ tsá² hí³ jáɨ¹³ hi³ jngɨh³ tsú²
Jesús.
29 Jmɨ́¹ má²lɨ́²jmú³ tsú² la³jɨ́³² la³ cun³
rón³² rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³²

né^{3}, ca^{3}sión^{32} tsú^{2} hla^{1} Jesús tsoh^{2} crei^{21} hi^{3}
ca^{3}ñí^{1}hón^{21} tsú^{2} hñu^{3} tá^{2}hláu^{2}.
30 Tɨ^{3}la^{3} Dió^{32} má^{1}ná^{1} ca^{3}jmú^{3} hi^{3}
ca^{3}jenh^{13} tsú^{2}.
31 Tsá^{2} ca^{3}ñɨ^{3}táunh^{1} hí^{3} quionh^{3} Jesús
jmɨ́^{1}tin^{2}, ca^{3}la^{3} cun^{3} jmɨ́^{1} cuá^{1}han^{3} tsú^{2} hué^{13}
Galilea hi^{3} ca^{3}la^{3} ñí^{1} cá^{1}chó^{21} tsú^{2} já^{1} juú^{2}
Jerusalén, ñí^{1}con^{2} tsá^{2} hí^{3} bíh^{1} ca^{3}ma^{3}jnia^{32}
Jesús hliáun^{3} jéin^{32} jmɨ́^{1} má^{2}ca^{3}jenh^{13}, hi^{3}
jáun^{2} tsá^{2} hí^{3} cue^{32} jú^{1} tson^{2} ta^{3}né^{32} ñí^{1}con^{2}
la^{3}jáɨ^{32} dí^{2} tsá^{2} Israel hi^{3} la^{3} jáun^{2} lɨ^{3}.
32 ”Hi^{3} jáun^{2} jnoh^{1} siáh^{3} má^{2}ná^{1}lieh^{1}
hnoh^{2} jú^{1} chú^{32} ca^{3}tɨ^{21} jáɨ^{13} hi^{3} ca^{3}jmú^{3}
jáun^{2} Dió^{32} jmɨ́^{1}tin^{2} quionh^{3} dí^{1}hio^{3} ñú^{1}deh^{3}
dí^{2}.
33 Ñí^{1}con^{2} jnoh^{1} tsá^{2} jón^{2}zɨ́h^{1} jón^{2}cho^{1} bíh^{1}
tsá^{2} hí^{3} ca^{3}ma^{3}tí^{32} Dió^{32} jáɨ^{13} jáun^{2} jmɨ́^{1}
ca^{3}jenh^{13} jáun^{2} Jesús. La^{3} nɨ́^{2} bíh^{1} rá^{1}juáh^{3}
ñí^{1} Sí^{2} Salmos ñí^{1} hu^{21} Salmo ñí^{1} má^{2}tun^{3},
hi^{3} juáh^{3} jáun^{2} la^{3} lá^{2}: “Hnú^{2} bíh^{1} Jón^{32} jná^{13},
né^{32} má^{2}lɨ́^{2}ma^{3}jniau^{13} jná^{13} hnú^{2} hi^{3} hnú^{2}
lɨ́n^{3} Jón^{32} jná^{13}”.
34 Hi^{3} ca^{3}hɨ́e^{3} siáh^{3} Dió^{32} jáɨ^{13} hi^{3} jenh^{13}
Jesús, hi^{3} jáun^{2} cun^{3} tiá^{2} lɨ́^{13} sánh^{32}, jáun^{2}
zia^{32} cáun^{2} ñí^{1} rá^{1}juáh^{3} la^{3} lá^{2}: “Cu^{3}tí^{3}
má^{1}he^{1} má^{1}mieh^{13} bíh^{1} jná^{13} hnoh^{2} rón^{32} la^{3}
cun^{3} lɨ́^{3} jú^{1} hɨ́en^{1} hi^{3} ca^{3}jmú^{32} jná^{13} jáun^{2}
quiúnh^{1} hla^{1} Dá^{2}vi^{21}”.
35 Ja^{3}bí^{1} zia^{32} siáh^{3} cáun^{2} ñí^{1} rá^{1}juáh^{3} Sí^{2}
Salmos la^{3} lá^{2}: “Jmɨ́^{1}lɨ́h^{3} bíh^{1} tiá^{2} cuéh^{1} hnú^{2}
jáɨ^{13} hi^{3} sánh^{32} Tsá^{2} chun^{1} quian^{21} hnú^{2}”.
36 Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, jmɨ́^{1} lɨ^{21} ta^{21} hi^{3} ca^{3}jmú^{3}
jáun^{2} hla^{1} Dá^{2}vi^{21} hí^{3} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} jmɨ́^{1} zian^{2}
jmɨ́^{1}jáun^{2}, ta^{21} hi^{3} ca^{3}cué^{3} jáun^{2} Dió^{32}, jáun^{2}
ca^{3}ñí^{1}hón^{21} dí^{2} la^{3}jmɨ́^{1} ca^{3}hón^{32} dí^{2} dí^{1}hio^{3}
ñú^{1}deh^{3} tsú^{2}. Hi^{3} jáun^{2} uá^{1}jinh^{1} hla^{1} Dá^{2}vi^{21}
hí^{3} né^{3} ca^{3}cánh^{2} bíh^{1} jmɨ́^{1} lɨ^{21} jáun^{2},
37 tɨ^{3}la^{3} Tsá^{2} ca^{3}jmú^{3} hí^{3} Dió^{32} hi^{3} jenh^{13}
má^{1}ná^{1}, tiá^{2} ca^{3}cánh^{2} yáh^{3}.
38 Hi^{3} jáun^{2} né^{3} reh^{2}, hnoh^{2} hniáuh^{32} lɨ^{3}
ñíh^{13} náh^{2} hi^{3} cun^{3}quionh^{3} Jesús hí^{3} bíh^{1}
zia^{32} uu^{3}ɨ^{3}tso^{3}, hi^{3} jáun^{2} jnoh^{1} ngáɨ^{1} jú^{1}
chú^{32} lá^{2}.
39 Quí^{1} má^{2}hia^{3}jáun^{13} máh^{3} jmɨ́^{1} ná^{1}hen^{2}
honh^{2} hnoh^{2} hi^{3} lɨ^{3} chun^{1} náh^{2} ñí^{1}con^{2}
Dió^{32} cun^{3}quionh^{3} liei^{21} hi^{3} hiauh^{3} jáun^{2}
hla^{1} Moisés, tɨ^{3}la^{3} liei^{21} jáun^{2} né^{3}, tiá^{2} ca^{3}lɨ^{3}
yáh^{3} jmu^{3} la^{3} jáun^{2}. Tɨ^{3}la^{3} ta^{3}né^{32} má^{1}ná^{1},
lɨ^{3}ua^{3} jan^{2} tsá^{2} tanh^{2} ta^{21} Jesús má^{2}tá^{1}zanh^{1}
tsú^{2} ta^{3} ñí^{1} Dió^{32} la^{3}juah^{21} dúh^{1} hi^{3} tiá^{2} tso^{3}
ren^{2} bíh^{1}.
40 Jáun^{2} hua^{3}hín^{13} hnoh^{2}, quí^{1} nɨ́^{2} lɨ́^{1}
cá^{1}quiúnh^{21} náh^{2} la^{3} cun^{3} lɨ́^{3} jáɨ^{13} hi^{3}
rá^{1}juáh^{3} jáun^{2} ñí^{1} Sí^{2} quioh^{21} tsá^{2} ca^{3}lɨn^{3} hí^{3}
tɨ^{32} jë^{1} Dió^{32}, hi^{3} juáh^{3} la^{3} lá^{2}:
41 Hnoh^{2} tsá^{2} lɨ́^{1} cáuh^{23} cú^{2}nga^{1} jú^{1} tson^{2},
cuɨ́^{1} cha^{3}cáun^{2} honh^{2} náh^{2},
hi^{3} má^{1}lɨ^{32} jáun^{2} né^{3} cuɨ́^{1} cha^{3}hín^{3} náh^{2} siáh^{3}.
Quí^{1} tá^{1}la^{3} zian^{2} hnoh^{2} nɨ́^{2} jmu^{1} jná^{13} cáun^{2} ta^{21} jueh^{32},
ta^{21} jáun^{2} cun^{3} tiá^{2} ta^{21} táunh^{13} hnoh^{2} hi^{3} tson^{2},
uá^{1} jáun^{2} la^{3} jáun^{2} lɨ^{3} zian^{2} tsá^{2} ngáɨ^{32} jáɨ^{13} jáun^{2} ñí^{1}con^{2} hnoh^{2}.
42 Jmɨ́^{1} cá^{1}táuh^{3} hi^{3} hleh^{32} jáun^{2} Po^{1},
jáun^{2} jmɨ́^{1}jáun^{2} cua^{3}han^{3} Po^{1} cuáh^{32} quionh^{3}
Bernabé. Jmɨ́^{1}jáun^{2} ma^{3} jan^{2} tsá^{2} tiáunh^{1}
cuáh^{32} jáun^{2} ca^{3}te^{3} tsú^{2} hi^{3} ja^{3}táunh^{1} dí^{2}
siáh^{3} ñí^{1} jña^{3} jmáɨ^{1} hi^{3} ja^{3}hléh^{2} siáh^{3} hná^{1}
jáɨ^{13} jáun^{2}.
43 Jmɨ́^{1} ca^{3}tsáun^{3} tsá^{2} tiáunh^{1} hí^{3} cuáh^{32}
né^{3}, juóun^{32} bíh^{1} tsá^{2} judíos jɨ^{3} tsá^{2}cá^{2}jo^{21}
tsá^{2} má^{2}ca^{3}hín^{13} jë^{1} tsá^{2} judíos ja^{3}taunh^{21}
cu^{3}hna^{21} Po^{1} quionh^{3} Bernabé. Jáun^{2} Po^{1} jɨ^{3}
Bernabé ca^{3}záɨh^{3} tsá^{2} hí^{3} hi^{3} má^{2}hniáuh^{32}
ñi^{3}táunh^{1} tsú^{2} cáun^{2} he^{2} ñí^{1}, hi^{3} tiá^{2}
hniáuh^{32} chá^{32} tsú^{2} tɨ^{3} có^{32} miɨ́^{3} hi^{3} ja^{32} tsɨ́^{3}
Dió^{32}.
44 Jmɨ́^{1} la^{3} má^{2}jña^{3} jmáɨ^{1} jáun^{2} né^{3}, jmáɨ^{1}
hi^{3} tianh^{32} tsú^{2} tie^{3}, jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}ngɨh^{32}
míh^{1} tiá^{2} la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2} juú^{2} jáun^{2} hi^{3}
ca^{3}lɨ^{3}hnió^{3} ne^{3} jáɨ^{13} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2}.
45 Tɨ^{3}la^{3} jmɨ́^{1} ca^{3}jɨ́e^{3} tsá^{2} judíos hi^{3}
má^{2}ná^{1}ngɨh^{32} tsáu^{2} juóun^{32} lɨ́n^{32} né^{3}, ca^{3}lɨ^{3}
uóu^{32} tsɨ́^{3}, hi^{3} jáun^{2} ca^{3}qui^{3} ca^{3}táɨnh^{32} dí^{2} Po^{1}
jáɨ^{13}, hi^{3} ca^{3}tu^{3} ca^{3}hión^{32} dí^{2} siáh^{3}.
46 Jmɨ́^{1}jáun^{2} tɨ^{3} jlánh^{1} tiá^{3} ca^{3}niau^{21} bíh^{1} tsɨ́^{3}
Po^{1} quionh^{3} Bernabé, hi^{3} jáun^{2} ca^{3}záɨh^{3} dí^{2}
tsá^{2} hí^{3} la^{3} lá^{2}:
—Hnoh^{2} bíh^{1} jmɨ́^{1} ca^{3}tɨn^{1} náɨh^{13} tín^{2}
la^{3}ñí^{1} jáɨ^{13} lá^{2} quioh^{21} Dió^{32}. Tɨ^{3}la^{3} cun^{3}ñí^{1}
hi^{3} chín^{1}dí^{1} hnoh^{2} bíh^{1} tiá^{2} hnáuh^{2} náɨh^{13},
tɨ^{3} có^{32} bíh^{1} má^{2}lɨ́^{2}cháh^{1} hnoh^{2} jáɨ^{13} quioh^{21}

Dió32, hi3 ná1lɨ́n23 hnoh2 hi3 tiá2 ca3tɨ21
hi3 zian2 náh2 la3 cun3 jmɨ́1hi3nio2, jáun2
cu3tsa32 ñí1con2 tsá2cá2jo21 bíh1 cú2jueh32
má2tsá1hléh13 jnoh1 ta3né32.
47 Quí1 la3 jáun2 bíh1 héɨh32 ca3jmú3 Tɨ32
Juo13 jnoh1 ñí1con2 jnoh1, hi3 ca3juáh3:
Hnú2 bíh1 ca3hiáu32 jná13 hi3 lɨ́n13 nú2
la3jmɨ́1 lɨ́3 joh1 sɨ́2 ñí1con2 tsá2cá2jo21,
hnú2 bíh1 ca3hiáu32 jná13 hi3 ngáɨ1 nú2
jáɨ13 ñí1con2 tsá2 zian2 tá1 cáun2
hngá1máh3 he3 lánh3 lɨ́13 liáun3 tsú2.
48 Jmɨ́1 ca3náɨ32 jáun2 tsá2cá2jo21 jáɨ13 nɨ́2
né3, jlánh1 ca3lɨ3 tsah3 hi3 ca3juáh3:
—He3 ma3 chú32 jáɨ13 quioh21 Dió32.
Jáun2 la3jɨ́n32 tsá2 má2ca3tɨn1 hí3 hi3 lɨ́13
zian2 la3 cun3 jmɨ́1hi3nio2 ca3taunh3 ta21.
49 Hi3 jáun2 la3 jáun2 bíh1 ca3juóun3 tsá2
ca3náɨ32 jáɨ13 quioh21 Tɨ32 Juo13 dí2 tá1 cáun2
hué32 jáun2.
50 Tɨ3la3 tsá2 judíos jlánh1 ca3jmú3 hi3
ca3míh3 tsɨ́3 tsá2mɨ3 tsá2 ná1quien2, tsá2
jlánh1 re2 má2tí32 cuáh32 quioh21, jɨ3
tsá2ñuh2 tsá2 ná1chín1 juú2 jáun2 nɨ́2, hi3
jáun2 ca3jmú3 tsú2 hian2 tsɨ́3 ñí1con2 Po1
jɨ3 Bernabé, ca3la3 ñí1 ca3huen3 dí2 tsá2 hí3
hué32 jáun2.
51 Jmɨ́1 ca3huén2 tsá2 hí3 cheih32 hué32
jáun2 né3, ca3juá3 láu2 tioh3 ta3 hi3 ca3súh3
tsú2 hliáu2 hi3 jmɨ́1 quian21, hi3 ca3ma3li21
tsú2 hi3 tiú2uú2 ca3tɨn1 jmu3 zian2 hi3 ca3tɨn1
tsá2 zian2 ñí1 jáun2. Jmɨ́1jáun2 ja3taunh21 tsú2
tɨ3 juú2 Iconio.
52 Tɨ3la3 tsá2 má2tanh2 ta21 Tɨ32 Juo13 dí2 já1
juú2 Antioquía jáun2 jlánh1 jmɨ́1 má2canh2
Jmɨ́2chí3 Chun1 hñu3 tsɨ́3, jɨ3 hi3 jlánh1 jmɨ́1
má2hiún2 tsɨ́3 tsú2 siáh3.

14

Po1 jɨ3 Bernabé ja3taunh21 juú2 Iconio

1 Jáun2 né3, jmɨ́1 cá1chó21 Po1 quionh3
Bernabé la3 tɨ3 já1 juú2 Iconio jáun2, jáun2
taunh3 hñu3 cuáh32 quioh21 tsá2 *judíos
zeh2 ñí1 jáun2. Ñí1 jáun2 jlánh1 re2 ca3hléh3
tsú2 siáh3 jáɨ13 quioh21 Dió32, hi3 jáun2
juóun32 lɨ́n32 bíh1 tsáu2 ca3taunh3 siáh3 ta21,
tsá2 judíos jɨ3 *tsá2cá2jo21 nɨ́2.
2 Tɨ3la3 tsá2 judíos tsá2 tiá2 ta21 ca3taunh3
né3, ca3ma3can2 bíh1 tsá2cá2jo21, hi3 jáun2
hlaɨh3 tioh3 tsɨ́3 tsú2 ca3jɨ́en32 tsá2 reh2 dí2.
3 Jáun2 ué3 bíh1 ca3hléh3 tá1 gon3 tsá2 hí3
jáɨ13 ca3tɨ21 miɨ́3 hi3 ja32 tsɨ́3 Dió32 ñí1 jáun2,
ca3la3 hí1 cú1pih21 tiá2 cú2 tiá2 juénh2 bíh1
tsú2. Hi3 jáun2 Dió32 ca3ma3tson2 jáɨ13 jáun2
quioh21 tsá2 hí3 cun3quionh3 hi3 ca3cuéh3
tsú2 tsá2 hí3 pí3 hi3 jmu3 hua3jueh32 jɨ3 li21 nɨ́2
siáh3.
4 Jmɨ́1jáun2, ná1tsoh3 bíh1 tsá2 juú2 jáun2
lɨ3, cá2 tsáun1 tsú2 ca3háɨn32 tɨ3 con2
tsá2 judíos, tɨ3la3 ñí1 cá2 tsáun1 jáun2 né3
ca3háɨn32 tɨ3 con2 tɨ32 tsá2 quian32 hí3 jë1
Dió32.
5 Jmɨ́1jáun2 tsá2cá2jo21 ca3jmú3 cá2hon3
quionh3 tsá2 judíos jɨ3 la3 má2quionh3 tsá2
ná1ñí1 juú2 nɨ́2 siáh3, hi3 jmɨ́1 hnió3 dí2
jmúh32 tsá2 hí3 hian2 tsɨ́3 hi3 qui3 jnah3 dí2
quɨ́n1.
6 Tɨ3la3 jmɨ́1 ca3lɨ3 ñɨ32 Po1 quionh3 Bernabé hi3 hnió3 tsá2 hí3 jmu3 la3 jáun2 né3,
jáun2 la3juɨ32 ca3huén2 tsú2 hi3 ja3taunh21 tɨ3
hué13 Licaonia ñí1 nio1 juú2 Listra jɨ3 juú2
Derbe, hi3 ca3ñí1ñɨ3táunh1 tsú2 siáh3 tɨ3 hlá2
tɨ3 nɨ́2 la3 cu3 la3 jéin3 jáun2,
7 hi3 ñí1hléh2 siáh3 jú1 chú32 quioh21 Dió32
ñí1 jáun2.

Tsá2 juú2 Listra jnah23 quɨ́n1 Po1

8 Já1 juú2 Listra jáun2 né3 jmɨ́1 cuá3 jan2
tsá2 hliánh2; tsá2 hí3 cun3 tiá2 jmɨ́1 lɨ́23 ngɨ́32,
quí1 má2hliánh2 la3 cun3 jmɨ́1 ca3lɨ3zian2 bíh1
tsú2.
9 Tsá2 hí3 jmɨ́1 cuá1náɨ32 jáɨ13 hi3 hleh32
Po1, jáun2 Po1 ca3jɨ́e3 chí1tiá3 ñí1 ñí1 tsú2, hi3
jáun2 jmɨ́1 ca3lɨ3tsɨn2 Po1 hi3 tsá2 hí3 má2hu21
cáun2 tsɨ́3 hi3 jáun2 lɨ́13 lan13,
10 jáun2 ca3hléh3 dí2 tiá3 hi3 ca3záɨh3 tsá2
hí3:
—¡Náu2!
Jáun2 tsá2 hí3 la3juɨ32 ca3náu2 ca3la3 hi3 rú2
háɨn23, hi3 ca3ma3liáu32 hi3 ngɨ32.
11 Jmɨ́1 ca3jɨ́e3 tsá2 juú2 hí3 hi3 ca3jmú3
Po1 la3 jáun2, jáun2 ca3tɨ́2 ca3hóh32 tsú2 hi3
ca3juáh3:

—¡Dió[32] jniá[3] la[3]jmí[1] jniá[3] tsáu[2] dá[2] má[2]cuá[2]táunh[1] ja[1] ñí[1] tiauh[1] jnoh[1]!

12 Jáun[2] Bernabé ca[3]teh[3] tsú[2] Zeus dió[32] tsá[2] chín[1], hi[3] Po[1] né[3] ca[3]teh[3] tsú[2] Hermes, tsá[2] ñi[3]quian[21] jë[1] dió[32], quí[1] Po[1] bíh[1] tsá[2] ca[3]hléh[3] jáɨ[13].

13 Cuáh[32] quioh[21] dió[32] téh[23] tsú[2] Zeus jmí[1] zeh[1] ñí[1] má[2]tauh[21] já[1] juú[2]. Jáun[2] mí[2]tsáu[2] ca[3]tɨn[1] dió[32] tsá[2] láɨn[1] hí[3] ca[3]can[3] lí[13] hi[3] láɨ[1] jɨ[3] cuá[1]juí[2] ní[2] siáh[3] tɨ[3] ñí[1] lí[3] ho[3]hñú[13] hiah[32] hu[21] juú[2], hi[3] jmí[1] hnió[3] tsú[2] jngɨh[3] jáh[3] hí[3] hi[3] ca[3]tɨn[1] tsá[2] gon[3] hí[3].

14 Tɨ[3]la[3] jmí[1] ca[3]lɨ[3]tsɨn[2] Po[1] quionh[3] Bernabé hi[3] né[3]bí[1] jngɨh[3] tsú[2] jáh[3] hi[3] ca[3]tɨn[1] dí[2], jmí[1]jáun[2] ca[3]zen[3] tsú[2] ha[1], hi[3] la[3]juɨ[32] taunh[3] ja[1] tsáu[2] hi[3] ca[3]hóh[32] tiá[3] hi[3] juáh[3]:

15 —¡Hnoh[2] tsá[2] juú[2]! ¿He[3] láɨh[32] sa[3] la[3] ní[2] jmuh[32] hnoh[2]? Já[2] tsá[2]mɨ[3]cuóun[2] tsá[2] la[3] hnoh[2] bíh[1] jnoh[1]. Já[2] ta[21] jáun[2] yáh[3] jau[3] jnoh[1] hi[3] ja[3]hléh[13] jnoh[1] jáɨ[13] hi[3] hniáuh[32] cháh[13] hnoh[2] tɨ[3] có[32] hi[3] tiá[2] ta[21] lɨ[3] jmu[3] ní[2], hi[3] tí[1] jéinh[1] náh[2] jmí[1] honh[2] hi[3] tanh[13] náh[2] ta[21] jan[2] Dió[32] Tsá[2] juú[2]tsáun[2], Dió[32] Tsá[2] ca[3]jmú[3] hí[3] tá[1] cáun[2] la[3] cu[3] la[3] juéh[3] mɨ[3]cuú[2] jɨ[3] la[3]jí[32] hi[3] zia[32] ní[2] siáh[3].

16 Uá[1]jinh[1] la[3] jáun[2], Dió[32] cáun[2] ca[3]cué[3] jáɨ[13] jmí[1]tin[2] hi[3] tsá[2] zian[2] ñí[1] hué[21] lá[2] cáun[2] lí[1] jmu[3] cun[3] tɨn[2] tsí[3],

17 tɨ[3]la[3] cun[3] jáun[2] ca[3]ma[3]li[21] bíh[1] Dió[32] ha[3] lánh[3] lín[3] cun[3]quionh[3] la[3]jí[32] hi[3] chu[21] hi[3] jmu[2] la[3] tɨ[3] ta[3]né[32]. Quí[1] hí[3] bíh[1] Tsá[2] zen[2] jmí[3], hi[3] jáun[2] lau[32] re[2] hi[3] cú[2] hi[3] hính[23] tsáu[2], hi[3] cue[32] tsú[2] siáh[3] la[3]jí[32] hi[3] lí[23] hi[3] lí[2]hiún[2] tsí[3] tsáu[2].

18 Tɨ[3]la[3] uá[1]jinh[1] ca[3]juáh[3] Po[1] quionh[3] Bernabé la[3] ní[2] né[3], cun[3] jáun[2] tion[3] cu[3]tí[3] bíh[1] lí[1] lɨ[21] hi[3] tiá[2] ca[3]jngɨh[3] tsá[2] hí[3] jáh[3] ñí[1]con[2] tsú[2].

19 Jmí[1] lí[1] cáɨn[2] jáun[2] né[3] ca[3]cha[3]táunh[1] ma[3] jan[2] tsá[2] judíos ñí[1] jáun[2], tsá[2] zian[2] juú[2] Antioquía jɨ[3] tsá[2] zian[2] juú[2] Iconio, hi[3] ca[3]ñí[1]ma[3]can[2] tsá[2] juú[2] Listra hí[3]; jmí[1]jáun[2] ca[3]quí[2] ca[3]jnah[3] tsú[2] Po[1] quín[1]. Jmí[1] lɨ[21] jáun[2] ca[3]cuóunh[32] dí[2] siáh[3] hué[32] tsá[2]jñu[3] hi[3] ca[3]ñí[1]tion[13] dí[2] jenh[3] juú[2], quí[1] jmí[1] lín[23] tsú[2] hi[3] má[2]jun[2] bíh[1] Po[1].

20 Tɨ[3]la[3] tá[1]la[3] má[2]tionh[2] tsá[2] má[2]tanh[2] hí[3] ta[21] Dió[32] cu[3] jéin[3] ñí[1] rón[21] Po[1] né[3], cu[3]diá[2]jan[2] bíh[1] jmí[1] ca[3]náu[2] Po[1], jáun[2] ngah[3] siáh[3] tɨ[3] já[1] juú[2] jáun[2]. Jmí[1] cá[1]jniá[21] jáun[2] já[1]taunh[21] tsú[2] siáh[3] quionh[3] Bernabé tɨ[3] juú[2] Derbe.

21 Jmí[1] cá[1]tsan[3] hi[3] hleh[32] tsú[2] jú[1] chú[32] já[1] juú[2] Derbe, ñí[1] jlánh[1] ca[3]juóun[3] jáun[2] tsá[2] má[2]haɨn[21] tɨ[3] con[2] Tɨ[32] Juo[13] dí[2], jáun[2] ja[3]tanh[21] tsú[2] siáh[3] tɨ[3] já[1] juú[2] Listra, hi[3] tionh[2] ñí[1] jáun[2] já[1]tanh[21] tɨ[3] juú[2] Iconio, hi[3] tionh[2] Iconio jáun[2] né[3] ca[3]cha[3]tánh[1] siáh[3] tɨ[3] já[1] juú[2] Antioquía.

22 Hi[3] ca[3]ñí[1]chá[2] tsú[2] tiá[3] tsí[3] tsá[2] má[2]tanh[2] hí[3] ta[21] Dió[32] ma[3] quin[32] ma[3] caun[32] juú[2] jáun[2], hi[3] ca[3]záɨh[3] tsú[2] tsá[2] hí[3] hi[3] hniáuh[32] nio[2] cáun[2] tsí[3] la[3] má[2]nio[2] jáun[2]. Hi[3] ca[3]juáh[3] tsú[2] siáh[3] la[3] lá[2]:

—Jnoh[1] tsá[2] tanh[23] dí[2] ta[21] Dió[32], cun[3] ca[3]ta[1] bíh[1] dí[2] hi[3] má[1]tso[1] tsí[3] ñeh[2] bíh[1] hi[3] tsáuh[13] dí[2] ñí[1] cuá[1]quien[2] Dió[32].

23 Ja[3]bí[1] ca[3]hión[32] tsú[2] siáh[3] tsá[2]daun[32] tsá[2] tiánh[3] ñí[1] quioh[21] ma[3] quin[32] ma[3] caun[32] cuáh[32] jáun[2]. Hi[3] jáun[2] jmí[1] ca[3]ma[3]hɨen[21] tsú[2] hi[3] ca[3]liéinh[32] tsú[2] siáh[3] Dió[32], ca[3]chan[3] tsú[2] tsá[2] hí[3] jo[3]cuo[2] Dió[32], Dió[32] Tsá[2] má[2]tanh[2] tsú[2] hí[3] ta[21].

Ngah[3] Po[1] quionh[3] Bernabé tɨ[3] juú[2] Antioquía nio[2] hué[32] Siria

24 Jáun[2] né[3], jmí[1] ca[3]nga[2] tsú[2] jáun[2] hué[32] Pisidia ca[3]cha[3]táunh[1] siáh[3] hué[32] Panfilia.

25 Hi[3] jáun[2] jmí[1] ca[3]hléh[3] tsú[2] jú[1] chú[32] quioh[21] Dió[32] já[1] juú[2] Perge, jmí[1] lɨ[21] jáun[2] né[3] já[1]taunh[21] siáh[3] juú[2] jmáɨ[2] Atalia.

26 Hi[3] jáun[2] ñí[1] jáun[2] taunh[3] tsú[2] cáun[2] mu[2] pa[21] hi[3] já[1]tanh[21] tɨ[3] juú[2] Antioquía, juú[2] ñí[1] ca[3]liéinh[32] tsá[2] ná[1]ñí[1] cuáh[32] Dió[32] jmí[1]tin[2], hi[3] ca[3]chan[3] tsú[2] tsá[2] gon[3] hí[3] jo[3]cuo[2] Dió[32], hi[3] cuí[1] má[1]hé[1] má[1]mieh[2] tsú[2] Dió[32] hi[3] jáun[2] lí[13] jmu[3] tsú[2] tá[13] Dió[32]. Ta[21] jáun[2] né[3] cun[3] ja[1] má[2]ca[3]táunh[3] tsú[2], jáun[2] yáh[3] má[2]já[2]tanh[21] tsú[2] ñí[1] jáun[2].

27 Jáun[2] jmí[1] má[2]ca[3]cha[3]tánh[1] tsú[2] jáun[2] né[3], ca[3]ngɨh[32] la[3]jín[32] tsá[2] má[2]lín[3] hí[3] cuáh[32] já[1] juú[2] Antioquía, jáun[2] Po[1] quionh[3] Bernabé ca[3]chá[3] la[3]jí[32] hi[3] ca[3]jmú[3] Dió[32] cun[3]quionh[3] hmóu[32] dí[2], hi[3] ha[3] lánh[3]

ca³cué³ Dió³² jáɨ¹³ ñí¹con² tsá²cá²jo²¹ hi³ lí¹³
tanh¹³ tsú² ta²¹ Dió³².
28 Jmí¹ lɨ²¹ jáun² né³, ué³ bíh¹ ca³ta³cua¹³
Po¹ quionh³ Bernabé já¹ juú² jáun² quionh³
tsá² má²haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² tɨ³² Juo¹³ dí².

15

Cuú²ngɨh³² tsá² reh² já¹ juú² Jerusalén

1 Jáun² né³, jmí¹jáun² ca³cha³táunh¹ ma³
jan² tsá² hín¹³ tɨ³ Judea já¹ juú² Antioquía,
hi³ ca³híeh³ tsú² tsá² reh² hí³, hi³ ca³juáh³:
—Tiá² lí¹³ liáun³ hnoh² ní¹juáh³ tiá²
*já²tú¹ chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian² hnoh² la³
cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí² quioh²¹ hla¹
Moisés.
2 Jáun² Po¹ quionh³ Bernabé jlánh¹
ca³qui³ ca³táɨnh³ jáɨ¹³ quionh³ tsá² hí³.
Jmí¹jáun² ca³hión³² tsá² reh² dí² Po¹
quionh³ Bernabé la³ má²quionh³ gon³
gáun³ tsá² reh² ñí¹ hná¹ jáun² siáh³,
hi³ tsa³táunh¹ tɨ³ já¹ juú² Jerusalén hi³
tsa³juonh³² cú²jueh³² jáɨ¹³ jáun² quionh³
*tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Dió³² la³ má²quionh³
tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ cuáh³² ní² siáh³.
3 Tsá² má²lín³ hí³ cuáh³² juú² Antio-
quía jáun² ca³zen³ tsá² hí³ hi³ tsa³táunh¹
já¹ juú² Jerusalén. Jáun² hú¹ juɨ³² jáun²
né³ ca³nga² tsú² hué¹³ tsá² hín¹³ tɨ³ Fenicia
jɨ³ hué¹³ tsá² hín¹³ tɨ³ Samaria ní² siáh³.
Jáun² ñí¹ jáun² ca³chá³ tsú² siáh³ ha³ lánh³
rón³² má²cá²jéinh³² jmí¹ tsí³ *tsá²cá²jo²¹ tɨ³
ñí¹con² Dió³², jáun² tsá² reh² hí³ ca³lɨ³ hiún²
lín³² tsí³ jmí¹ ca³náɨ³².
4 Jmí¹ ca³cha³táunh¹ tsá² hí³ já¹ juú²
Jerusalén né³, ca³la³ hiún² lín³² tsí³ tsá²
má²lín³ hí³ cuáh³² ca³hen³ tsá² hí³ ñí¹ jáun²,
quionh³ tsú² tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Dió³² jɨ³
tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ cuáh³² ní² siáh³; jáun²
tsá² gon³ hí³ ca³chá³ la³jí³² hi³ má²ca³jmú³
Dió³² cun³quionh³ hmóu³² dí².
5 Tɨ³la³ ma³ jan² tsá² *fariseos, tsá²
má²haɨn²¹ tɨ³ con² Tɨ³² Juo¹³ dí², ca³jmú³
zenh² hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Hniáuh³² bíh¹ tiú³² tsú² chí² láu² hná¹³
ñí¹ zian² tsá²cá²jo²¹, hi³ za¹³ dí² tsú² hi³
hniáuh³² ma³tí³² tsú² liei²¹ quioh²¹ hla¹
Moisés.
6 Jmí¹jáun² ca³cuú² ca³ngɨh³² tɨ³² tsá²
quian³² jë¹ Dió³² quionh³ tsá²daun³² tsá²
ná¹ñí¹ cuáh³² hi³ ca³juónh³ jáɨ¹³ jáun².
7 Jmí¹ má²lí²juónh³ tsú² jáun² hliáun³ jáɨ¹³
né³, Pé¹ ca³jmú³ zenh² hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Hnoh² reh², má²ná¹ñíh¹ náh² hi³ Dió³²
ca³te³ jná¹³ jmí¹tin² hi³ ca³tɨn¹ jná¹³ hléh¹³
jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² ñí¹con² tsá²cá²jo²¹,
hi³ jáun² ca³lɨ³ tónh³² tsú² ta²¹ jmí¹ ca³náɨ³².
8 Hi³ jáun² Dió³² Tsá² cuoh² he³ lánh³ lí³
tsí³ tsáu² ma³ quin³² ma³ jan³² ca³ma³li²¹
hi³ hnio³ tsá² hí³; quí¹ ca³cuen³ bíh¹ Dió³²
Jmí²chí³ Chun¹ ñí¹con² tsá² hí³ la³jmí¹
ca³cuen³ tsú² jáun² ñí¹con² jnoh¹ la³ jmí¹ ñí¹.
9 Hí¹ cú¹pih²¹ yáh³ tiá² ca³jmú³ Dió³²
hi³ siánh³ tsáu² jnoh¹ la³ cun³ tsá² hí³;
quí¹ cáun² ca³ma³jɨ² bíh¹ Dió³² tsí³ tsá² hí³
cun³quionh³ hi³ nio² cáun² tsí³ tsú².
10 Jáun² né³, ¿he³ láɨh³² hnáuh² náh²
má¹mih¹³ tsí³ Dió³², hi³ má²hnáuh² hnoh²
cuéh¹ cáun² liá¹ héi² ñí¹con² tsá² reh² hí³?
Quí¹ hí¹juáh³ jnoh¹ yáh³ tiá² ca³tiau¹³, hi³
sa³jun³ tsá²haun³² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí² siáh³
ca³tioh²¹.
11 Tɨ³la³ má²táunh²³ jnoh¹ ta²¹ cáun² jú¹
tson² lí³ la³ lá²: “Cun³ñí¹ hi³ lí¹ ja³² mií³ tsí³
bíh¹ Dió³² hi³ jáun² má²ca³liáun³ jnoh¹ la³ jɨ³
tsá²cá²jo²¹ hí³ uá²jaɨ³²”.
12 Jmí¹jáun² ca³tiánh³ tie³ ca³la³ jín³² tsá²
ná¹ngɨh³² hí³ hi³ ca³náɨ³² tsú² re² jáɨ¹³ hi³
ca³chá³ Po¹ quionh³ Bernabé. Hi³ ca³chá³
tsú² la³jí³² li²¹ jɨ³ hua³jueh³² hi³ ca³jmú³
Dió³² ñí¹con² tsá²cá²jo²¹ cun³quionh³
hmóu³² dí².
13 Jmí¹ cá¹tsan³ jáɨ¹³ jáun² quioh²¹ Po¹ né³,
jáun² Jacobo ca³juáh³ la³ lá²:
—Hnoh² reh², sá¹ní² niéi² náh² jáɨ¹³ hi³
juanh²¹ jná¹³ lá²:
14 Má²lí²juáh³ Sí¹mu²¹ Pé¹ ha³ lánh³
ca³ma³hnio³ Dió³² tsá²cá²jo²¹ jmí¹tin², hi³
hnga² Dió³² ca³quianh³ ja¹ tsá²cá²jo²¹ cun³
nió³ tsá² lín¹³ tsá² joh¹ dí² hnga².
15 La³ jáun² bíh¹ ca³juáh³ siáh³ tsá² ca³lɨn³
hí³ *tɨ³² jë¹ Dió³² jmí¹tin², quí¹ ñí¹ Sí²
quioh²¹ tsá² hí³ rá¹juáh³ hi³ ca³juáh³ Dió³²
la³ lá²:
16 Ní¹ má¹jáun² jáunh¹³ jná¹³,

hi³ já¹hión³² jná¹³ siáh³ tsá² lɨ́n¹³ ta²¹ hi³
la³jmɨ́¹ ho² jáun² hla¹ re²¹ Dá²vi²¹,
la³jmɨ́¹ jmouh³² tɨ³² hiah³² hñú³ má²ca³tsúnh².
La³jɨ́³² hi³ ca³quí² ca³tsúnh² jáun²,
má²jmóuh¹ jná¹³ siáh³ cáun² hi³ hmaɨ²¹.
17 Jáun² má¹jáun² má²hnah¹³ tsá²cá²jo²¹ Tɨ³²
Juo¹³,
la³ cun³ la³jɨ́n³² tsá² ca³te³ jná¹³ hí³ hi³ lɨ́n¹³
tsá² joh² jná¹³.
18 La³ jáun² juáh³ Juo¹³ dí²,
Tsá² ca³hɨ́e³ jáɨ¹³ nɨ́² la³ cun³ jmɨ́¹tin² lɨ́n³².
19 ”Hi³ jáun² jná¹³ né³ len³ —ca³juáh³ Ja-
cobo— hi³ tiá² hniáuh³² má¹tsan¹³ jnoh¹
tsɨ́³ tsá²cá²jo²¹ hí³, tsá² má²tɨ́² má²jeinh³² hí³
jmɨ́¹ tsɨ́³ ñí¹con² Dió³².
20 Tɨ³la³ tioh²¹ bíh¹ cáun² sí² zen¹³ jnoh¹
hi³ jmu² héih³² hi³ tiá² chú³² cuh³ tsú²
má³² hi³ tiú²uú² jɨ² cun³ñí¹ hi³ má²ca³na³tsɨ́³
tsáu² ñí¹ hó²¹ñí¹ dió³² tsá² láɨn¹, jɨ³ tsá²mɨ³
tsá²ñuh² nɨ́² tiá² hniáuh³² jmu³ juón¹
quionh³ tsá²ján² tsá²ján². Hi³ tiá² chú³²
cuh³ tsú² ngú³ quioh²¹ jáh³ cuounh³² tsú²
láɨ¹, jɨ³ jmɨ² nɨ́² siáh³ tiá² hniáuh³² cuh³ tsú².
21 Hniáuh³² bíh¹ za¹³ jnoh¹ tsá²cá²jo²¹
hí³ la³ jáun², quí¹ nɨ́² lɨ́¹ ca³hliáh² tsɨ́³ tsá²
*judíos. Quí¹ la³ cun³ jmɨ́¹tin² lɨ́n³² máh³
hleh³² tsú² jáɨ¹³ hi³ tioh³ jáun² ñí¹ Sí² liei²¹
quioh²¹ hla¹ Moisés, hi³ hɨ³² tsú² ma³ quin³²
ma³ cun³ jña³ jmáɨ¹ *jmáɨ¹ nio² tie³ hñu³
cuáh³² quioh²¹ hi³ táun³ ma³ quin³² ma³
caun³² juú².
22 Hi³ jáun² tɨ³² tsá² quian³² hí³ jë¹ Dió³²
quionh³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ cuáh³², jɨ³
la³jɨ́n³² tsá² má²lɨ́n³ hí³ cuáh³² nɨ́² siáh³
ca³jmú³ cá²hon³ hi³ hión³² ma³ jan² tsá²
ja¹ quioh²¹ má²tún² hmóu³² hi³ zen³ tsú²
quionh³ Po¹ jɨ³ Bernabé tɨ³ já¹ juú² Antio-
quía. Jáun² ca³hión³² tsú² Judas tsá² téh²³
tsú² siáh³ Barsabás, jɨ³ Silas nɨ́² siáh³, quí¹
tsá² hí³ bíh¹ tsá² quien² ja¹ tsá² reh².
23 Jáun² tsá² hí³ ja³taunh²¹ hi³ ja³can³² sí².
Sí² jáun² rá¹juáh³ la³ lá²:
“Jnoh¹ tsá² ná¹láɨ³ tɨ³² tsá² quian³² jë¹
Dió³², la³ má²quionh³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹
cuáh³² nɨ́², la³jáɨ³² jnoh¹ juáh³ hia² náh²
ñí¹con² hnoh² tsá² reh² tsá²cá²jo²¹ zian²
juú² Antioquía, jɨ³ hnoh² tsá² zian² náh²
hué³² Siria jɨ³ hué³² Cilicia nɨ́² siáh³.
24 Má²ca³lɨ³ né¹ jnoh¹ hi³ zian² ma³
jan² tsá² má²ca³cha³táunh¹ ñí¹ nɨ́², tsá² tiá²
ca³hion¹³ jnoh¹ hi³ hléh³² ñí¹con² hnoh².
Tsá² hí³ né³ jlánh¹ má²ca³ma³quí² ma³tsan²
honh² hnoh², hi³ má²ca³qui³ ca³cóh³ tsú²
jáɨ¹³ hñu³ honh² hnoh², [hi³ juáh³ hi³
hniáuh³² tiúh¹ hnoh² chí² láu² hná¹³ ñí¹
zian², jɨ³ hi³ hniáuh³² má¹tih²¹ hnoh² siáh³
liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés.]
25 Hi³ jáun² jmɨ́¹ ca³ngah² jnoh¹ ca³láɨ¹³
hi³ hion¹³ ma³ jan² tsá² má²tún² hmóu³²
hi³ zen¹³ jnoh¹ tsá² hí³ hi³ tsa³jɨe³ hnoh²,
quionh³ tsú² Bernabé jɨ³ Po¹, tsá² jlánh¹
hno³ dí²,
26 tsá² má²ca³ta³tonh¹ hí³ ñí¹ hmú²¹
cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí².
27 Jáun² má²zen¹³ jnoh¹ Judas quionh³
Silas, hi³ jáun² tsá² nɨ́² hɨ́e³² hnoh² jú¹ tson²
hi³ ca³tɨ²¹ jáɨ¹³ tioh³ sí² lá².
28 Jnoh¹ ca³láɨ¹³, quiúnh¹ Jmɨ́²chí³ Chun¹,
hi³ tiá² hniáuh³² cué¹³ jnoh¹ hnoh² cáun²
liá¹ héi², hi³ jáun² hí¹ cáun² jáɨ¹³ siáh³ tiá²
hniáuh³² má¹tih²¹ hnoh² ñí¹ hná¹ lá²:
29 Tiá² chú³² cúh¹³ hnoh² ngú³ quioh²¹
jáh³ hi³ má²ca³jngɨh³ tsú² ñí¹con² dió³² tsá²
láɨn¹, tiá² chú³² cúh¹³ náh² jmɨ², sa³jun³
ngú³ quioh²¹ jáh³ cuounh³² tsú² láɨ¹ nɨ́²
siáh³. Ja³bí¹ la³ jáun² tsá²mɨ³ tsá²ñuh² siáh³
tiá² hniáuh³² jmu³ juón¹ quionh³ tsá²ján²
tsá²ján². Re² lɨ́n³² bíh¹ nɨ́¹juáh³ má¹tih²¹
hnoh² jáɨ¹³ lá². Cun³ nɨ́² bíh¹ tí³ jáɨ¹³.”
30 Jáun² tsá² reh² tsá² Jerusalén ca³hah²
jáɨ¹³ ñí¹con² tsá² tsa³can³² hí³ sí² jáun², jáun²
ca³cha³táunh¹ tsú² já¹ juú² Antioquía. Jmɨ́¹
ca³cha³táunh¹ jáun² tsú² ca³cuu³ ca³ngɨh³
tsá² reh² zian² ñí¹ jáun², jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun²
ca³jɨenh³ dí² sí² jáun².
31 Jmɨ́¹ ca³hɨ́³ tsá² reh² hí³ sí² jáun²
né³, ca³lɨ³ hiún² lɨ́n³² tsɨ́³, quí¹hliá² jlánh¹
ca³ma³hau³ jáɨ¹³ jáun².
32 Jáun² Judas quionh³ Silas, tsá² ná¹lɨ́n³
tɨ³² jë¹ Dió³², ca³hɨ́eh³ tsá² reh² hí³ hliáun³
jú¹ chú³², jáɨ¹³ hi³ lɨ́¹³ lɨ³ pin³ hñu³ tsɨ́³ tsú².
33 Ué³ bíh¹ ca³lá² ca³tiánh³ tsá² hí³ ñí¹
jáun²; jáun² tsá² reh² zian² juú² jáun²

ca³hah² jáɨ¹³ ñí¹con² tsá² hí³ jmɨ́¹ ca³tɨ³ ñí¹ tsa³tánh¹ tsú², hi³ chá¹tánh¹ cáun² hi³ re² hi³ tɨn² ñí¹con² tsá² ca³ze³.

34 [Tɨ³la³ Silas ca³lɨ́n¹³ hi³ cuá³² bíh¹ cú²jueh³² ñí¹ jáun².]

35 Hi³ jáun² Po¹ quionh³ Bernabé ca³ta³tonh¹ bíh¹ já¹ juú² Antioquía jáun². Tá¹ gon³ tsá² hí³ la³ má²quionh³ juóun³² tsá² siánh³ siáh³ ca³hléh³ jú¹ chú³², hi³ ca³ma³tɨn² tsú² tsáu² jáɨ¹³ quioh²¹ Tɨ³² Juo¹³ dí².

Jmɨ́¹ tɨ́³ tenh³ juɨn² Po¹ hi³ ñí¹ngáɨ¹ jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³²

36 Jmɨ́¹ lɨ́¹cáɨn² jáun² né³ ca³záɨh³ Po¹ Bernabé:

—Tsáu¹³ siáh³ cónh³ hi³ tsá¹neh²¹ tsá² reh² ma³ quin³² ma³ caun³² juú² ñí¹ má²ca³hléh¹³ dí² jáɨ¹³ quioh²¹ Tɨ³² Juo¹³ dí² jmɨ́¹tin², jáun² lɨ³ né¹ dí² he³ lánh³ rón³² tionh² tsú².

37 Jmɨ́¹jáun² jmɨ́¹ hnió³ Bernabé hi³ jan³ siáh³ Juan² hi³ jmɨ́¹ tsa³táunh¹ cu³lɨ²¹ quionh³. Juan² hí³ téh²³ tsú² siáh³ Marcos.

38 Tɨ³la³ Po¹ tiá² ca³he³ yáh³ hi³ jan³ siáh³ tsá² hí³, quí¹ hnga² tsá² hí³ sa³ ca³jính³² yáh³ hué³² Panfilia jmɨ́¹tin², tiá² ngau³ yáh³ tsú² cu³chin¹ quionh³ tsá² gon³ hí³ hi³ tsa³jmú³ ta²¹ ca³la³ ñí¹ ca³táuh³.

39 Hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² ca³juónh³ Po¹ cú²zúnh² quionh³ Bernabé, jáun² ma³ quin³² bíh¹ ca³háɨn³² tsú² lɨ³. Jáun² Bernabé ca³jan³ Marcos hi³ já¹taunh²¹ quionh³ tɨ³ hué³² Chipre nio² chu³ jmáɨ².

40 Tɨ³la³ Po¹ né³, ca³quianh³ Silas hi³ tsó³² quionh³. Jáun² tsá² reh² ca³liéinh³² Dió³² hi³ ca³chan³ tsú² tsá² gon³ hí³ jo³cuo² Tɨ³² Juo¹³ dí², hi³ jáun² hí³ lɨ́¹³ ma³hé² ma³mieh². Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² já¹taunh²¹,

41 hi³ jáun² ca³ñí¹nga¹ tsú² siáh³ tɨ³ hué³² Siria jɨ³ hué³² Cilicia nɨ́² siáh³, hi³ ca³ñí¹cueh¹ tsú² pí³ tsá² má²lɨ́n³ hí³ cuáh³² hué³² jáun².

16

Timoteo ñɨ³quionh¹³ Po¹ jɨ³ Silas

1 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³chó³² Po¹ quionh³ Silas juú² Derbe jɨ³ juú² Listra. Já¹ juú² Listra jáun² ca³jenh² tsú² jan² tsá² jmáɨ² Timoteo, jan² tsá² má²hen² tɨ³ con² Tɨ³² Juo¹³ dí², jon² tsá²mɨ³ tsá² *judío tsá² má²tanh² ta²¹ Tɨ³² Juo¹³ dí². *Tsá²cá²jo²¹ tsá² hleh³² jú¹ *griego bíh¹ jméɨ² Timoteo hí³.

2 Tsá² reh² dí² tsá² zian² juú² Listra jáun² quionh³ tsá² juú² Iconio, jlánh¹ re² jmɨ́¹ hleh³² hi³ ca³tɨn¹ ñú² hí³.

3 Hi³ jáun² Po¹ ca³lɨ³hnió³ jan³ Timoteo ñí¹ ngɨ³²; jmɨ́¹jáun² *ca³tiú³ tsú² chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian² Timoteo, quí¹ hi³ hnió³ tsú² hi³ tiá² hlaɨh³ jeinh²¹ tsá² judíos hɨ́n¹³ ñí¹ jáun², quí¹ la³jɨ́n³² bíh¹ tsá² hí³ jmɨ́¹ ná¹ñi³² hi³ tsá²cá²jo²¹ bíh¹ jméɨ² Timoteo hí³.

4 Hi³ jáun² jmɨ́¹ ca³cha³táunh¹ tsú² ma³ quin³² ma³ caun³² juú² né³, ca³hléh³ tsú² jáɨ¹³ hi³ rá¹tioh³ ñí¹ sí², la³ cun³ jáɨ¹³ hi³ ca³lɨ́n¹³ tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Dió³² zen³ quionh³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ cuáh³² tionh² já¹ juú² Jerusalén.

5 Hi³ jáun² tɨ³ jlánh¹ tiá³ ca³niau³ bíh¹ tsɨ́³ tsá² má²lɨ́n³ hí³ cuáh³², jáun² cun³ jmá² cun³ jnia³² bíh¹ ca³juóun³ tsú².

Po¹ jnia² jéinh³² jan² tsá² zian² hué³² Macedonia

6 Jáun² né³, jmɨ́¹jáun² ca³ñí¹nga¹ tsú² la³ cáun² hué³² Frigia quionh³ hué³² Galacia, quí¹ tiá² ca³cué³ yáh³ Jmɨ́²chí³ Chun¹ jáɨ¹³ hi³ tsa³hléh² tsú² jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³² tɨ³ hué³² Asia.

7 Hi³ jáun² jmɨ́¹ ca³cha³táunh¹ tsú² ñí¹ lɨ́³ hiáun³ hué³² Misia jmɨ́¹ lɨ́n²³ tsú² hi³ tónh³² hué³² Bitinia, tɨ³la³ siáh³ bíh¹ siáh³ tiá² jáɨ¹³ ca³cué³ Jmɨ́²chí³ joh¹ Jesús.

8 Jáun² cáun² ca³nga³ bíh¹ tsú² cú²jueh³² hué³² Misia, jáun² ca³cha³táunh¹ la³ tɨ³ juú² Troas nio² can³² jmɨ́²miih²¹.

9 Hua² jáun² né³ ca³jnia³ jan² tsá² Macedonia jéinh³² Po¹ juɨ³² qui³ziú³, hi³ dí¹hiú² dí¹mɨ³² hi³ dí¹juáh²³ la³ lá²: “Jmu³ tiá³ hnú² hi³ chú³², han¹ jo²¹ tɨ³ lá² hi³ má¹hau¹ nú² jnoh¹”.

10 Jmɨ́¹ cá¹jnia³ jáun² la³ jáun² jéinh³² Po¹ né³, la³juɨ³² ca³láɨ¹³ jnoh¹ hi³ tsáu¹³ hué³² Macedonia jáun²; quí¹ ca³láɨ¹³ jnoh¹ hi³

cu^{3}tí^{3} hnió^{3} Dió^{32} hi^{3} tsá^{1}hléh^{13} jnoh^{1} jú^{1} chú^{32} quioh^{21} tɨ^{3} hué^{32} jáun^{2}.

Lánh^{3} ca^{3}quiúnh^{32} Po^{1} quionh^{3} Silas já^{1} juú^{2} Filipos

11 Jáun^{2} ca^{3}tauh^{21} jnoh^{1} cáun^{2} mu^{2} pa^{21} hi^{3} ca^{3}tieh^{1} jnoh^{1} hué^{32} Samotracia nio^{2} chu^{3} jmáɨ^{2}. Ñí^{1} má^{2}tun^{3} jmáɨ^{1} jáun^{2} ca^{3}cháu^{32} jnoh^{1} juú^{2} Neápolis.

12 Hi^{3} ca^{3}hué^{2} jáun^{2} ñí^{1} jáun^{2} jnoh^{1} ca^{3}cháu^{32} siáh^{3} juú^{2} Filipos, juú^{2} hɨ́n^{13} ñí^{1} cá^{2} cuonh^{1} la^{3}ñí^{1} quioh^{21} hué^{32} Macedonia, juú^{2} hi^{3} ca^{3}chá^{3} hliáu^{3} tsá^{2} *romanos. Ñí^{1} jáun^{2} ca^{3}tauh^{13} jnoh^{1} tun^{3} hnɨ^{32} jmáɨ^{1}.

13 Jmɨ́^{1} cá^{1}chó^{21} *jmáɨ^{1} nio^{2} tie^{3} né^{3}, ca^{3}hué^{2} jnoh^{1} já^{1} juú^{2} hi^{3} ngau^{3} jnoh^{1} ñí^{1} rón^{21} cua^{3}, ñí^{1} jmɨ́^{1} láɨ^{23} jnoh^{1} hi^{3} tsá^{2}lienh^{3} tsá^{2} judíos Dió^{32}. Jáun^{2} ñí^{1} jáun^{2} ca^{3}tauh^{13} jnoh^{1} hi^{3} ca^{3}lienh^{1} jnoh^{1} jáɨ^{13} quioh^{21} Dió^{32} tsá^{2}mɨ^{3} tsá^{2} jmɨ́^{1} ná^{1}ngɨh^{32} hí^{3} ñí^{1} jáun^{2}.

14 Ja^{1} jáun^{2} jmɨ́^{1} cuá^{3} jan^{2} tsá^{2}mɨ^{3} tsá^{2} jmáɨ^{2} Lidia, tsá^{2} juú^{2} Tiatira, tsá^{2} hí^{3} hna^{2} cá^{2} ñí^{1} hmɨh^{32} chu^{21} hmɨh^{32} hu^{21} hin^{32} zɨ́n^{13} pin^{3}. Tsá^{2}cá^{2}jo^{21} bíh^{1} tsá^{2}mɨ^{3} hí^{3}, hi^{3} jmɨ́^{1} má^{2}ca^{3}hín^{13} jë^{1} tsá^{2} judíos. Jmɨ́^{1} ca^{3}náɨ^{32} tsá^{2} hí^{3} re^{2} jáɨ^{13} hi^{3} ca^{3}hléh^{3} Po^{1}, jáun^{2} Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2} ca^{3}nia^{3} hñu^{3} tsɨ́^{3} tsú^{2}, hi^{3} jáun^{2} re^{2} ca^{3}héi^{3} tsú^{2} jáɨ^{13} hi^{3} ca^{3}hléh^{3} jáun^{2} Po^{1}.

15 Jmɨ́^{1} cáun^{3} jáun^{2} tsá^{2} hí^{3} jmáɨ^{2} la^{3} má^{2}quionh^{3} tsá^{2} hñú^{13}, ca^{3}hiu^{3} ca^{3}mɨ́^{3} tsú^{2} ñí^{1}con^{2} jnoh^{1}, hi^{3} ca^{3}juáh^{3}:

—Nɨ́^{1}juáh^{3} cu^{3}tí^{3} lɨ́n^{23} hnoh^{2} hi^{3} jná^{13} tanh^{32} ta^{21} Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2}, jáun^{2} né^{3}, ñá^{2}táunh^{1} hnoh^{2} hi^{3} ñá^{1}tianh^{3} náh^{2} tun^{3} hnɨ^{32} jmáɨ^{1} ñí^{1} cuon^{1} jná^{13}.

Jáun^{2} la^{3} jáun^{2} bíh^{1} ca^{3}chá^{3} tsá^{2} hí^{3} tiá^{3} tsɨ́^{3} jnoh^{1} hi^{3} tsá^{1}tauh^{2} jnoh^{1} hñú^{13} tsú^{2}.

16 Tɨ^{3}la^{3} ca^{3}chó^{32} cáun^{2} jmáɨ^{1} tá^{1}la^{3} hí^{1}tsáu^{23} jnoh^{1} siáh^{3} hú^{1} juɨ^{32} juɨ^{32} ñí^{1} tsá^{2}lienh^{3} tsú^{2} jáun^{2} Dió^{32}, jáun^{2} ca^{3}jenh^{2} jnoh^{1} jan^{2} tsá^{1}máɨ^{13}; tsá^{1}máɨ^{13} hí^{3} jmɨ́^{1} hún^{1} jan^{2} jmɨ́^{2}chí^{3} hláɨnh^{1} hñu^{3} tsɨ́^{3}, hi^{3} jmɨ́^{1} tɨn^{2} chí^{2} jáɨ^{13}. Tsá^{2}mɨ^{3} hí^{3} jmɨ́^{1} lɨ́n^{3} jan^{2} *tsá^{2} má^{2}dí^{1}hlánh^{1}, hi^{3} hnó^{32} hliáun^{3} lɨ́n^{32} quɨe^{3} quioh^{21} juo^{13} cun^{3}quionh^{3} hi^{3} jmɨ́^{1} chí^{2} jáɨ^{13} quioh^{21} tsáu^{2}.

17 Jáun^{2} tsá^{1}máɨ^{13} hí^{3} né^{3} ja^{3} cu^{3}chin^{1} cu^{3}hna^{21} Po^{1}, tsá^{2} hí^{1}tsáu^{23} jnoh^{1} cu^{3}tsa^{32} quiúnh^{1}, hi^{3} hí^{1}hóh^{32} hi^{3} juáh^{3}:

—¡Tsá^{2}ñuh^{2} lá^{2} ná^{1}lɨ́n^{3} quian^{21} Dió^{32} Tsá^{2} cú^{2} juenh^{2}, Tsá^{2} lá^{2} ngaɨ^{32} jáɨ^{13} ha^{3} lánh^{3} lɨ́^{13} liáun^{3} dí^{2}!

18 Ué^{3} jmáɨ^{1} bíh^{1} ca^{3}jmú^{3} tsá^{1}máɨ^{13} hí^{3} la^{3} jáun^{2}. Jáun^{2} cu^{3}tsa^{32} jmɨ́^{1} ca^{3}ja^{3}tsan^{2} tsɨ́^{3} Po^{1}, jáun^{2} ca^{3}jinh^{3} hi^{3} ca^{3}záɨh^{3} jmɨ́^{2}chí^{3} hláɨnh^{1} jan^{2} tsá^{1}máɨ^{13} hí^{3} la^{3} lá^{2}:

—¡Cun^{3}quionh^{3} héih^{32} quioh^{21} Jesús Tsá^{2} lɨ́n^{3} Cristo jmu^{1} jná^{13} héih^{32} hi^{3} cuá^{1}han^{2} hnú^{2} hñu^{3} tsɨ́^{3} tsá^{2}mɨ^{3} nɨ́^{2}!

Hi^{3} jáun^{2} la^{3} cun^{3} jmɨ́^{1}jáun^{2} bíh^{1} cua^{3}han^{3} jmɨ́^{2}chí^{3} hláɨnh^{1} hí^{3}.

19 Tɨ^{3}la^{3} jmɨ́^{1} ca^{3}lɨ^{3} ñi^{32} juo^{13} tsá^{1}máɨ^{13} hí^{3} hi^{3} tiú^{2}uú^{2} lɨ́^{13} láɨh^{13} quɨe^{3} cun^{3}quionh^{3} hí^{3} dí^{2}, jáun^{2} ca^{3}zanh^{3} tsú^{2} Po^{1} quionh^{3} Silas hi^{3} ca^{3}ñí^{1}jan^{2} dí^{2} tɨ^{3} ja^{1} hmah^{21} chín^{1} ñí^{1} qui^{3} tionh^{2} jáun^{2} tsá^{2}tan^{21};

20 hi^{3} ca^{3}chan^{3} tsú^{2} ñí^{1} hó^{21}ñí^{1} tsá^{2} ná^{1}lɨ́n^{3} jue^{21}, hi^{3} ca^{3}juáh^{3} la^{3} lá^{2}:

—Tsá^{2}ñuh^{2} tsá^{2} judíos lá^{2} jlánh^{1} ná^{1}jmu^{2} hi^{3} tiú^{2}uú^{2} re^{2} tiánh^{32} tsá^{2} juú^{2} lá^{2},

21 hi^{3} hɨeh^{32} tsú^{2} tsáu^{2} jáɨ^{13} siáh^{3}, jáɨ^{13} hi^{3} tiá^{2} ca^{3}ta^{1} dí^{2} má^{1}quien^{13}, sa^{3}jun^{3} hi^{3} táunh^{13} ta^{21}, quí^{1} tsá^{2} romanos bíh^{1} dí^{2}.

22 Hi^{3} jáun^{2} la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2} jmɨ́^{1} ná^{1}ngɨh^{32} ñí^{1} jáun^{2} ca^{3}jmú^{3} hian^{2} tsɨ́^{3} ñí^{1}con^{2} Po^{1} quionh^{3} Silas. Jmɨ́^{1}jáun^{2} tsá^{2} ná^{1}lɨ́n^{3} hí^{3} jue^{21} ca^{3}hma^{3} ca^{3}cuonh^{3} ha^{1} tá^{1} gon^{3} tsá^{2} hí^{3}, hi^{3} ca^{3}chu^{3} ca^{3}huéh^{3} dí^{2} uóunh^{3} nio^{2}, jáun^{2} ca^{3}jmú^{3} tsú^{2} héih^{32} hi^{3} quiu^{3} pan^{3} tsú^{2} tsá^{2} hí^{3} quionh^{3} hmá^{2}tiéi^{13}.

23 Jmɨ́^{1} má^{2}lɨ́^{2}quiú^{2} lɨ́^{2}pan^{3} dí^{2} jáun^{2} lɨ́n^{32} né^{3}, ca^{3}ñí^{1}tionh^{13} dí^{2} siáh^{3} hñu^{3}mí^{1}ñí^{2}. Jáun^{2} ca^{3}záɨh^{3} tsú^{2} tsá^{2} cuá^{1}chín^{1} jmu^{2} hua^{3}hí^{13} tsá^{2} tson^{3} hi^{3} jmu^{3} tsú^{2} re^{2} lɨ́n^{32} hua^{3}hí^{13} tsá^{2} gon^{3} hí^{3}.

24 Jmɨ́^{1} má^{2}lɨ́^{2}niéi^{32} jáun^{2} tsá^{2} hí^{3} jáɨ^{13} jáun^{2} né^{3}, jáun^{2} lɨ^{3}mí^{1} ñí^{1} huáh^{2} tsɨ́^{3} ca^{3}tónh^{32} bíh^{1} tsú^{2} tsá^{2} gon^{3} hí^{3}, hi^{3} ca^{3}tóh^{3} dí^{2} siáh^{3} hmá^{2} ta^{3} tsú^{2}.

25 Jáun^{2} la^{3} cun^{3} chu^{3} nie^{2} tá^{1}la^{3} ná^{1}liéinh^{32} Po^{1} Dió^{32} quionh^{3} Silas, hi^{3} ná^{1}hɨe^{32} tsú^{2} siáh^{3} sun^{1} quioh^{21} Dió^{32}, la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2} tson^{3} ñí^{1} hná^{1} jáun^{2} né^{3},

ná¹náɨ³² hi³ ná¹hɨe³² tsá² hí³ sun¹ quioh²¹
Dió³²,
26 jáun² cu³diá²jan² ja³ hi³ jɨ́eh²³ hué³²
ca³la³ tiá³ cu³tí³. Jmɨ́¹jáun² ca³ru³ ca³juá³
jmɨ́h¹ hiah³², jáun² cu³tsa³² jmɨ́¹ cá¹quí¹
cá¹niá³ la³jɨ́³² ho³hñú¹³ hñu³mí¹ñí² jáun², hi³
ca³quí² ca³tunh² siáh³ la³jɨ́³² cá²den¹ná¹ hi³
jmɨ́¹ ná¹hñei²¹ la³jɨ́n³² tsá² tson³ hí³.
27 Jmɨ́¹jáun² ñi³ tsá² jmu² hí³ hua³hí¹³
tsá² tson³; hi³ jáun² jmɨ́¹ ca³jɨe³ tsú² hi³
má²ná¹na²¹ la³jɨ́³² ho³hñú¹³ hñu³mí¹ñí² né³,
ca³chí² mí¹táɨ³ hmu³ tá¹ tun³ jo²¹ quioh²¹
hi³ jmɨ́¹ hnió³ jngɨ́h³² hnga², quí¹hliá²
ca³lɨ́n¹³ tsú² hi³ cun³ má²ca³cuóun³ bíh¹
la³jɨ́n³² tsá² tson³.
28 Tɨ³la³ Po¹ né³ ca³hléh³ tiá³, hi³ ca³juáh³:
—¡Ha³ lɨ́² jmú² hnú² hian² honh² ñí¹con²
huen², quí¹ lá² bíh¹ tiauh² jnoh¹ la³jáɨ³²!
29 Hi³ jáun² tsá² jmu² hua³hí¹³ tsá² tson³
hí³ ca³mɨ́³ ca³lá² sɨ́², jáun² cú²hé² hi³ tɨ³ ñéih³
hñu³mí¹ñí², jáun² ca³la³ má²juán²³ lɨ́n³² bíh¹
ca³quiú² rá¹hin³ ñí¹ hó²¹ñí¹ Po¹ quionh³
Silas.
30 Jmɨ́¹jáun² ca³huen³ tsú² tá¹ gon³ tsá² hí³
tɨ³ cheih³² hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:
—Hnoh² tɨ³², ¿he³ bíh¹ hniáuh³² jmu¹
jná¹³ hi³ jáun² lɨ́¹³ liáu³ jmɨ́²chí³ quion²¹?
31 Jáun² tsá² gon³ hí³ ca³juáh³:
—Hniáuh³² tanh¹³ hnú² ta²¹ Jesucristo
Tɨ³² Juo¹³ jnoh¹, hi³ jáun² bíh¹ lɨ́¹³ liáun³
hnú² jɨ³ la³ jɨ³ tsá² hñuh³² nú² nɨ́² siáh³.
32 Jáun² tá¹ gon³ tsá² hí³ ca³ñí¹hléh² jáɨ¹³
quioh²¹ Tɨ³² Juo¹³ dí² ñí¹con² tsá² hí³ la³
má²quionh³ tsá² hñú¹³ tsú².
33 Hi³ jáun² hua² jáun² bíh¹ ca³ráɨn³² tsá²
hí³ ñí¹ cuɨ́h² quioh²¹ Po¹ quionh³ Silas,
jáun² jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³ la³juɨ³² cáun³ tsá² hí³
jmáɨ² tá¹ cáun² hñú³.
34 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³jón³² tsú² Po¹ quionh³
Silas ñéih³ hñú¹³ hi³ ca³cuéh³ dí² má³²;
hi³ jlánh¹ má²hiún² lɨ́n³² tsɨ́³ tsú² quí¹hliá²
má²lɨ́²tianh² ta²¹ Dió³² la³ má²quionh³ tsá²
hñú¹³.
35 Jmɨ́¹ cá¹jniá²¹ jáun² ca³jmú³ tsá² ná¹lɨ́n³
jue²¹ héih³² hi³ tsa³huen³ tsá² tú²jáɨ¹³ tsá²
hí³ hñu³mí¹ñí².
36 Jáun² tsá² jmu² hí³ hua³hí¹³ tsá² tson³
ca³záɨh³ Po¹ la³ lá²:
—Má²lɨ́¹³ huen¹³ hnoh² ñí¹juah²¹ jue²¹.
Jáun² huen³ hnoh², cuá²tánh¹ hnoh² cáun²
hi³ re² hi³ tɨn².
37 Tɨ³la³ Po¹ ca³záɨh³ tsá² tú²jáɨ¹³ hí³ la³
lá²:
—Ca³la³ chú¹ja²¹ lɨ́n²¹ bíh¹ ca³quiu³ ca³po³
tsú² jnoh¹, hí¹juáh³ tiá² ca³ngáɨ³ bíh¹ tsú²
he³ tso³ ca³jmú¹³ jnoh¹, quí¹ ja³bí¹ tsá² ro-
manos bíh¹ jnoh¹ ca³táuh³² tsú² hñu³mí¹ñí².
¿Hí¹ ta³ hñu³ niéi² má²hnió³ tsú² hue³ jnoh¹
ta³né³²? ¡Ján¹han²¹, tiá² jáun² yáh³! Hmóu³²
tsá²tan²¹ cuɨ́¹ ja³hue³ jnoh¹ ñí¹ lá².
38 Jáun² tsá² tú²jáɨ¹³ hí³ ca³ñí¹zeh¹ tsá²
ná¹lɨ́n³ jue²¹ la³ jáun², hi³ tsá² romanos bíh¹
la³ Po¹ quionh³ Silas. Jmɨ́¹ ca³lɨ³ ñi³² jue²¹
jáɨ¹³ nɨ́² né³, ca³juénh² lɨ́n³² bíh¹ tiáunh¹.
39 Jáun² né³ hmóu³² bíh¹ cú²jueh³²
tsá²tan²¹ hí³ ja³taunh²¹ hi³ ca³ñí¹mɨ́²
uu³i³tso³ ñí¹con² Po¹ quionh³ Silas;
jmɨ́¹jáun² ca³huen³ tsú² tsá² hí³, jáun² ca³hiu³
ca³mɨ́³ dí² ñí¹con² tsú² hi³ huén³² tsú² já¹
juú² jáun².
40 Jmɨ́¹ má²ca³huén² jáun² hñu³mí¹ñí² tsú²,
ja³taunh²¹ siáh³ hñú¹³ Lidia. Hi³ jáun²
jmɨ́¹ ca³jɨ́en³² tsú² jáun² la³jɨ́n³² tsá² reh²,
ca³cuéh³ dí² pí³ hi³ tsa³táunh¹ tɨ³ chí¹ján³;
jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ja³tanh²¹ dí².

17

Tsá² juú² Tesalónica jlánh¹ jmu² hian² tsɨ́³

1 Jmɨ́¹jáun² cáun² ca³nga³ bíh¹ tsú² já¹
juú² Anfípolis jɨ³ juú² Apolonia, jáun²
ca³cha³táunh¹ tsú² já¹ juú² Tesalónica ñí¹
zeh¹ cáun² cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos.
2 Jáun² ma³ cun³ jña³ jmáɨ¹, *jmáɨ¹ nio²
tie³, ñéi¹ Po¹ hnaɨh³² jéin³² cuáh³² jáun²
quioh²¹ tsá² hí³, hi³ ca³ñí¹ma³tɨn² tsú² tsá²
tiáunh¹ cuáh³² jáun² jáɨ¹³ hi³ rá¹tioh³ ñí¹ Sí²
quioh²¹ Dió³².
3 Jáun² ca³hɨ́eh³ tsú² tsá² hí³ hi³ ñí¹ Sí²
cun³ jmɨ́¹ má²rá¹juáh³ bíh¹ hi³ ca³tɨn¹ bíh¹
Tsá² lɨ́n³ Cristo ma³tso² tsɨ́³, hi³ ca³tɨn¹ siáh³
jenh¹³ ja¹ hla¹; hi³ ca³juáh³ tsú² siáh³:

—Cu³tí³ bíh¹ lɨ́n³ Cristo tsá² jmáɨ² hí³
Jesús, Tsá² má²lɨ́²hléh³ jná¹³ hí³ jáɨ¹³
quioh²¹.
4 Hi³ jáun² ma³ jan² tsá² judíos hí³
ca³taunh³ ta²¹ jáɨ¹³ jáun², hi³ ca³háɨn³² tɨ³
con² Po¹ jɨ³ Silas; la³ má²quionh³ juóun³²
lɨ́n³² tsá² hleh³² jú¹ *griego, tsá² jmɨ́¹
má²ca³hín¹³ jë¹ tsá² judíos, jɨ³ juóun³²
tsá²mɨ³ tsá² ná¹quien² nɨ́² siáh³.
5 Tɨ³la³ tsá² judíos tsá² tiá² ta²¹ ca³taunh³
hí³ né³, ca³lɨ³hon² bíh¹ Po¹ quionh³ Silas,
hi³ jáun² ca³cuu³ ca³ngɨh³ tsú² tsá² hláɨh¹
lɨ́¹ ñi³tú¹ ñi³lɨn¹³ ja¹ hñú³, hi³ ca³zió³ tsú²
tsɨ́³ tsá² hí³ hi³ jmu³ tiá³ siaun³², hi³ jáun²
ca³la³ tiú² jan³² lɨ́n³² bíh¹ lɨ³ já¹ juú². Jáun²
ca³ñí¹jmú¹³ tsú² hian² tsɨ́³ hñú¹³ Jasón hi³
hnah² Po¹ quionh³ Silas, hi³ jmɨ́¹ hnió³ tsú²
huen³ tsá² hí³ hi³ tsa³chan³ dí² ja¹ tsá² juú².
6 Tɨ³la³ cun³ñí¹ hi³ tiá² ca³tsanh²¹ tsú² tsá²
gon³ hí³ hñú¹³ Jasón, jáun² Jasón bíh¹ ca³jan³
tsú² cú²jueh³² quionh³ ma³ jan² tsá² reh²
siánh³ siáh³, hi³ ñí¹jan² dí² ta³ ñí¹ tsá² ná¹ho²
ta²¹ juú² jáun². Jáun² ca³tɨ́² ca³hóh³² dí²
tiáunh¹ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Tsá²ñuh² tsá² jlánh¹ cónh³² la³ chú¹
la³ jɨ́³ tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³
má²cuá²táunh¹ siáh³ ñí¹ lá²;
7 Jasón lá² má²ca³hen³ tsá² hí³ re² hñú¹³.
La³jɨ́n³² bíh¹ tsá² la³ lá² quiú² tɨ³ có³² liei²¹
quioh²¹ *tsá² cuá¹lɨ́n³ mɨ³chí¹ juo¹³ dí², tsá²
láɨ³ dí² tsá² *romanos, quí¹ tsá² la³ lá² jlánh¹
juáh³ hi³ zian² bíh¹ jan² tsá² tɨ³ jlánh¹ bíh¹
záu² tá¹³, tsá² hí³ néh¹ jmáɨ² Jesús.
8 Jmɨ́¹ ca³náɨ³² jáun² tsá²tan²¹ jáɨ¹³ nɨ́² la³
má²quionh³ tsá² má²ná¹ngɨh³² hí³ có³² jáun²
né³, ca³hɨ́³ lɨ́n³² bíh¹ tsɨ́³.
9 Jáun² ca³máɨh³ tsú² Jasón quɨe³ tá¹la³
lɨ³ re², jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³lión³² dí² la³
má²quionh³ tsá² reh² ñí¹ hná¹ jáun².

Ngau³ Po¹ juú² Berea quionh³ Silas

10 Jáun² né³, la³ cun³ jmɨ́¹ ca³zɨ³² jáun²
bíh¹, la³juɨ³² ca³chin² tsá² reh² dí² Po¹
quionh³ Silas já¹ juú² jáun² hi³ ca³zen³ dí² tɨ³
juú² Berea. Jmɨ́¹ ca³cha³táunh¹ tsú² já¹ juú²
jáun² né³, la³juɨ³² ca³ñí¹táunh¹ hñu³ cuáh³²
quioh²¹ tsá² judíos zeh² juú² jáun².
11 Tsá² judíos zian² juú² jáun² né³ tɨ³ jlánh¹
re² cán²³ bíh¹ jáɨ¹³ hi³ ca³hléh³ jáun² tsá²
gon³ hí³ la³ cónh³ bíh¹ tsá² Tesalónica. Quí¹
ca³la³ jonh³ jmɨ́¹ tsɨ́³ bíh¹ tsá² hí³ ca³héɨ³ jáɨ¹³
jáun², hi³ jáun² cun³ jmá² cun³ jnia³² bíh¹
ca³jɨe³ tsú² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² nɨ́¹juáh³
tson² la³jɨ́³² jáɨ¹³ hi³ hleh³² jáun² tsá² gon³
hí³.
12 Jmɨ́¹jáun² juóun³² lɨ́n³² bíh¹ tsá² hí³
ca³tanh² ta²¹ Tɨ³² Juo¹³ dí², jɨ³ tsá²mɨ³ tsá²
ná¹quien² hleh³² jú¹ griego, la³ má²quionh³
tsá²ñuh² nɨ́² siáh³.
13 Tɨ³la³ jmɨ́¹ ca³lɨ³ ñi³² tsá² judíos zian²
juú² Tesalónica hi³ Po¹ má²hleh³² jáɨ¹³
quioh²¹ Dió³² já¹ juú² Berea, jáun² tsá² hí³
ja³taunh²¹ hi³ ca³ñí¹jmú¹³ tiá³ siaun³² já¹
juú² jáun².
14 Jáun² tsá² reh² zian² ñí¹ jáun² la³juɨ³²
ca³zen³ Po¹ la³ tɨ³ ñí¹ rón²¹ jmɨ́²miih²¹, tɨ³la³
Silas quionh³ Timoteo má¹ná¹ ca³ta³tonh¹
bíh¹ já¹ juú² Berea.
15 Jáun² tsá² ca³ñí¹quionh¹³ hí³ Po¹
ca³ñí¹táunh¹ la³ tɨ³ juú² Atenas; jmɨ́¹jáun²
já¹tanh²¹ tsá² hí³ hi³ cua³caun² jáɨ¹³
ñí¹con² Silas quionh³ Timoteo hi³ hniáuh³²
tsa³táunh¹ tsú² tia³juɨ³² tá¹ gon³ jáun² la³ tɨ³
ñí¹ cuá³ jáun² Po¹.

Po¹ hleh³² jú¹ chú³² já¹ juú² Atenas

16 Hi³ jáun² tá¹la³ cuá¹jan² jáun² Po¹ Silas
quionh³ Timoteo já¹ juú² Atenas, jlánh¹
hlah³ ca³ta³no¹ tsɨ́³ jmɨ́¹ ca³jɨe³ hi³ jlánh¹
juóun³² dió³² tsá² láɨn¹ táun³ já¹ juú² jáun².
17 Jmɨ́¹jáun² ca³ma³qui³ ma³jéinh³ tsú²
jáɨ¹³ quionh³ tsá² tiáunh¹ cuáh³² quioh²¹
tsá² judíos, jɨ³ *tsá²cá²jo²¹ nɨ́² siáh³, tsá²
má²ca³hín¹³ jë¹ tsá² judíos. Hi³ cun³
tsa³háu² siáh³ ca³liéinh³² tsú² tsá² ñi³táunh¹
ja¹ hmah²¹.
18 Jáun² ma³ jan² tɨ³² tsá² cu³ nió³
téh²³ tsú² *epicúreos quionh³ tɨ³² tsá² cu³
nió³ téh²³ tsú² *estoicos siáh³ ca³ma³cu³
ma³jéinh³ jáɨ¹³ quionh³ Po¹. Ma³ jan² tsá²
hí³ ca³juáh³ la³ lá²:
—¿He³ dá² hnió³ te³ nɨ́² juáh³ cun³quionh³
jú¹ tiúnh¹ nɨ́² quioh²¹?
Hi³ ma³ jan² siáh³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Já² la³ lɨ³ tsá² ná¹lɨ́n³ dió³² siánh³ bíh¹
hɨen² tsá² nɨ́².
La³ jáun² ca³juáh³ tsá² hí³ quí¹hliá²
ca³hléh³ Po¹ jú¹ chú³² quioh²¹ Jesús jɨ³ hi³
ca³hɨ́eh³ tsú² siáh³ tsáu² ca³tɨ²¹ hi³ jenh¹³
tsú².
19 Jmɨ́¹jáun² ca³jan³ tsá² hí³ Po¹ tsɨ³ cuánh²
jmáɨ² Areópago ñí¹ qui³ tan² tsú² hi³ cuú²
ngɨh³² nɨ́¹juáh³ jmɨ́¹ zia³² jáɨ¹³ hi³ juónh³. Hi³
jáun² ñí¹ jáun² ca³záɨh³ tsú² Po¹ la³ lá²:
—Hnáu² jnoh¹ lɨ³ né¹ jáɨ¹³ hmaɨ²¹ hi³
quiánh¹ hnú².
20 Quí¹ jú¹ siáh³ cu³tí³ bíh¹ hléh¹ hnú²,
hi³ jáun² ta³né³² hnáu² jnoh¹ lɨ³ né¹ he³ dá²
hnió³ juáh³ jáɨ¹³ quián¹³ hnú².
21 Quí¹ la³jɨ́n³² bíh¹ tsá² juú² Atenas jáun²
quionh³ tsá² juú² siáh³ hi³ má²ná¹con² ñí¹
jáun², cá² ñí¹ juú² hlénh²³ ca³tɨ²¹ lɨ³ua³ cáun²
jáɨ¹³ hmaɨ²¹ hi³ náɨ³² cun³ jmá² cun³ jnia³²
bíh¹.
22 Jáun² Po¹ ca³jmú³ zenh² ja¹ tsá²
ná¹ngɨh³² hí³ tsɨ³ cuánh² Areópago, hi³
ca³juáh³ la³ lá²:
—Hnoh² tsá² juú² Atenas lá², jná¹³
má²cá²jɨ́e³² hi³ hnoh² jlánh¹ re² ma³tsú¹
ma³jonh²¹ náh² la³jánh³ dú¹ ñí¹ dió³².
23 Quí¹ tá¹la³ cuá¹tɨ́² cuá¹ngɨ́²³ jná¹³ já¹
juú² lá² má²cá²jɨ́e³² ná¹ hliáun³ cuáh³²
quioh²¹ ma³ quin³² ma³ jan³² la³jánh³ dú¹
ñí¹ dió³² hi³ ma³tsú¹ ma³jonh²¹ hnoh²,
hi³ ca³jɨ́e³² jná¹³ siáh³ cáun² ñí¹hiú¹³ tón³²
huéh³ hi³ juáh³ la³ lá²: "Ñí¹ lá² ca³tɨn¹
Dió³² tiá² hin² má²cuóun³²". Hi³ jáun²
né³, Dió³² hí³ bíh¹ ti³tsóh³ hɨen²¹ jná¹³
ñí¹con² hnoh², Dió³² Tsá² cáun² lɨ́¹ ma³tsú¹
ma³jonh²¹ hnoh² ta³ tiá² cuóun³² náh².
24 "Dió³² bíh¹ Tsá² ca³jmú³ la³ cu³ la³juéh³
tá¹ cáun² hngá¹máh³ jɨ³ la³jɨ́³² hi³ zia³² nɨ́²,
Tsá² quioh²¹ hñu³mɨ³cuú² jɨ³ ñí¹ hué²¹ lá²,
ha³ tiá² cuá³ yáh³ hñu³ cuáh³² hi³ jmu² tsáu²
quionh³ cuá² ta³.
25 Jun³juáh¹³ tsá² zia³² hi³ lɨ³hniauh²³
quioh²¹ yáh³ Dió³², tiá² hi³ zia³² yáh³ hi³ lɨ³
jmu³ tsáu² quioh²¹ Dió³², quí¹ hnga² bíh¹
Dió³² Tsá² cue³² jmáɨ¹ hi³ lɨ́¹³ zian² tsáu²,
chí³ hi³ cán²³ tsú², jɨ³ la³jɨ́³² hi³ lɨ́²hniáuh³²
ñí¹con² tsú² nɨ́² siáh³.
26 "Cun³quionh³ jan² tán¹ tsáu² bíh¹
ca³jmú³ Dió³² la³jáh³ dú¹ ñí¹ juo³ tsá² jma²
zian² ñí¹ hué²¹ lá². Ja³bí¹ ca³tón³ Dió³² jmáɨ¹
la³ cun³ jmáɨ¹ hi³ lɨ³ quien² ma³ quin³² ma³
cun³ nió³ tsáu², jɨ³ ñí¹ lɨ́³ hiáun³ hué³² ñí¹
tiánh²¹ tsú² nɨ́² siáh³.
27 Ca³jmú³ Dió³² la³ jáun², hi³ jáun² lɨ́¹³
hnah¹³ tsáu² Dió³², neh²¹ hí¹ chauh¹ dí² tsú²
cun³quionh³ hi³ lɨ́¹ ziú² lɨ́¹ hiá²³ tsú² la³ jan²
tsá² ten³, uá¹ jáun² la³ jáun² tiá² ñí¹ uóunh³
zenh² Dió³² ñí¹con² dí².
28 Quí¹ Dió³² bíh¹ jmu² hi³ hu²¹ tsɨ́³ dí², hi³
chú² jɨenh³² dí², jɨ³ hi³ ziáun² dí² nɨ́² siáh³.
La³ jáun² bí¹ ca³juáh³ jan² tɨ³² poeta joh²
hnoh², [la³ cun³ tsá² cunh²³ jú¹ quiáh¹,] jmɨ́¹
ca³juáh³ tsú² jáun² la³ lá²: "Jón²zɨ́h¹ jón²cho¹
Dió³² bíh¹ dí² la³jáɨ³²".
29 Jáun² nɨ́¹juáh³ tson² bíh¹ jón²zɨ́h¹ Dió³²
dí² la³jáɨ³², jáun² tiá² hniáuh³² yáh³ láɨ¹³
dí² hi³ Dió³² lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́n³ jan² tsá²
láɨn¹ hi³ jmah²³ tsáu² cun³ tɨn² tsɨ́³ hmóu³²
cun³quionh³ cú¹mí¹niau²¹, mí¹ñí² cú¹tiáu²
ho³ quɨ́n¹ siáh³.
30 Jmɨ́¹tin² cáun² ca³jmú³ Dió³² la³juah²¹
dúh¹ tiá² jɨ́e²³ la³jɨ́³² hi³ jmɨ́¹ ná¹jmu² tsáu²
juɨ³² cáun¹, tɨ³la³ ta³né³² má¹ná¹, má²jmu²
Dió³² héih³² ñí¹con² tsá² zian² tá¹ cáun²
hngá¹máh³ hi³ tɨ³ jéinh³² tsú² jmɨ́¹ tsɨ́³.
31 Quí¹ Dió³² má²ca³tón³ cáun² jmáɨ¹
hi³ ra³tsɨ³² héih³² hi³ ma³re² tso³ quioh²¹
tsá²mɨ³cuóun² la³ cun³ ca³tɨ²¹. Zian² jan²
tsáu² hi³ má²ca³hión³² Dió³² hi³ jmu³ ta²¹
jáun², hi³ má²ca³ma³li²¹ bíh¹ Dió³² hin²
tsánh² Tsá² hí³ jmɨ́¹ ca³jmú³ Dió³² hi³
ca³jenh¹³ Tsá² hí³ ja¹ hla¹.
32 Hi³ jáun² jmɨ́¹ ca³náɨ³² jáun² tsá² hí³ hi³
jenh¹³ siáh³ tsá² má²cá²tsan³, jáun² ma³ jan²
tsá² hí³ lɨ́¹ ca³ju³ ca³ngáɨ³ bíh¹, tɨ³la³ ma³ jan²
né³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Nɨ́¹ má¹jáun² náɨ¹³ jnoh¹ siáh³ cónh³
jáɨ¹³ nɨ́².
33 Jáun² cu³tsa³² ngah³ bíh¹ cú²jueh³² Po¹.
34 Tɨ³la³ ma³ jan² tsá² hí³ ca³taunh³
ta²¹ jáɨ¹³ jáun², hi³ jáun² ca³háɨn³² tɨ³
con² Po¹, uá¹la³ cun³ Dionisio jan² tsá²
quionh³ tsá² ná¹ho² jáɨ¹³ hi³ ná¹chín¹ tsɨ³

cuánh^{2} Areópago jáun^{2}, jɨ^{3} jan^{2} tsá^{2}mɨ^{3} jmáɨ^{2} Dámaris siáh^{3}, la^{3} má^{2}quionh^{3} tsá^{2} siánh^{3} siáh^{3}.

18

Tsau^{32} Po^{1} já^{1} juú^{2} Corinto

1 Jmɨ́^{1} lɨ^{21} jáun^{2} né^{3}, cua^{3}han^{3} Po^{1} já^{1} juú^{2} Atenas hi^{3} ngau^{3} la^{3} tɨ^{3} já^{1} juú^{2} Corinto.

2 Ñí^{1} jáun^{2} ca^{3}jenh^{2} tsú^{2} jan^{2} tsá^{2}ñuh^{2} tsá^{2} *judío, tsá^{2} jmáɨ^{2} Aquila, tsá^{2} zian^{2} hué^{13} Ponto, quionh^{3} tsú^{2} Priscila ñí^{2}cuo^{2}; tsá^{2} hí^{3} tá^{2} ca^{3}cha^{3}táunh^{1} ñí^{1} jáun^{2} hi^{3} jmɨ́^{1} tionh^{1} hué^{32} Italia. Tsá^{2} hí^{3} ca^{3}huén^{2} hué^{32} Italia quí^{1} hnga^{2} Claudio *tsá^{2} cuá^{1}lɨ́n^{3} mɨ^{3}chí^{1} ca^{3}jmú^{3} héih^{32} hi^{3} huén^{32} la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2} judíos já^{1} juú^{2} Roma juú^{2} chín^{1} quioh^{21} hué^{32} Italia jáun^{2}. Jáun^{2} Po^{1} ñéi^{1} hi^{3} ñí^{1}jɨen^{13} tsá^{2} hí^{3} hñú^{13}.

3 Hi^{3} jáun^{2} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} cá^{2}ren^{2} ta^{21} jmɨ́^{1} jmu^{2} Po^{1} quionh^{3} tsá^{2} hí^{3}, jáun^{2} cu^{3}tsa^{32} ca^{3}cuá^{3} tsú^{2} hñú^{13} tsá^{2} hí^{3} cú^{2}jueh^{32} hi^{3} jmu^{2} hñú^{3} hmɨh^{32} cu^{3}lɨ^{21} quionh^{3} tsá^{2} hí^{3}.

4 Jáun^{2} ma^{3} cun^{3} jña^{3} jmáɨ^{1}, *jmáɨ^{1} nio^{2} tie^{3} ñéi^{1} Po^{1} hñu^{3} cuáh^{32} quioh^{21} tsá^{2} judíos, hi^{3} ca^{3}ma^{3}qui^{3} ma^{3}jéinh^{3} jáɨ^{13} quioh^{21} quionh^{3} tsá^{2} judíos jɨ^{3} *tsá^{2}cá^{2}jo^{21} nɨ́^{2} siáh^{3}, hi^{3} hnió^{3} dí^{2} hi^{3} tɨ́^{1} jeinh^{21} tsɨ́^{3} tsá^{2} hí^{3}.

5 Jmɨ́^{1} cuá^{1}han^{3} Silas quionh^{3} Timoteo hué^{32} Macedonia, jáun^{2} ca^{3}cha^{3}táunh^{1} já^{1} juú^{2} Corinto. Jmɨ́^{1}jáun^{2} né^{3} cá^{2} ñí^{1} ca^{3}hléh^{3} jáɨ^{13} quioh^{21} Dió^{32} bíh^{1} Po^{1} cú^{2}jueh^{32}, hi^{3} ca^{3}ma^{3}tson^{2} tsú^{2} jáɨ^{13} quioh^{21} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} judíos hi^{3} Jesús bíh^{1} lɨ́n^{3} Cristo.

6 Tɨ^{3}la^{3} tsá^{2} hí^{3} má^{1}ná^{1}, ca^{3}qui^{3} ca^{3}hná^{3} bíh^{1} jáɨ^{13} quioh^{21} Po^{1}, hi^{3} ca^{3}tú^{2} ca^{3}hión^{32} dí^{2} siáh^{3}. Jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}ma^{3}li^{21} Po^{1} hi^{3} tiú^{2}uú^{2} ca^{3}tɨn^{1} hi^{3} jmu^{3} zian^{2} quioh^{21} tsá^{2} hí^{3} cun^{3}quionh^{3} hi^{3} ca^{3}juá^{3} ha^{1}, hi^{3} jáun^{2} ca^{3}juáh^{3} la^{3} lá^{2}:

—Tsáuh^{3} hmóu^{32} bíh^{1} hnoh^{2} hi^{3} sunh^{3} náh^{2} ñí^{1} hlah^{3}. Tiú^{2}uú^{2} ca^{3}tɨn^{1} yáh^{3} jná^{13} hi^{3} jmu^{1} ná^{1} zian^{2} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} hnoh^{2}, jáun^{2} ta^{3}né^{32} tɨ^{3} chí^{1}ján^{3} má^{2}ñí^{1}hléh^{3} jná^{13} jáɨ^{13} ñí^{1}con^{2} tsá^{2}cá^{2}jo^{21} bíh^{1} cú^{2}jueh^{32}.

7 Jmɨ́^{1} cuá^{1}han^{3} tsú^{2} hñu^{3} cuáh^{32} jáun^{2} né^{3}, ngau^{3} hi^{3} ca^{3}ñí^{1}cuá^{2} hñú^{13} jan^{2} tsá^{2} jmáɨ^{2} Ticio Justo, jan^{2} tsá^{2} má^{2}ca^{3}hín^{13} jë^{1} tsá^{2} judíos. Hñú^{13} tsá^{2} hí^{3} zeh^{2} có^{32} cuáh^{32} jáun^{2} quioh^{21} tsá^{2} judíos.

8 Ja^{3}bí^{1} Crispo tsá^{2} chín^{1} cuáh^{32} jáun^{2} ca^{3}tanh^{2} ta^{21} Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2} la^{3} má^{2}quionh^{3} tsá^{2} hñú^{13}. Ja^{3}bí^{1} juóun^{32} siáh^{3} tsá^{2} juú^{2} Corinto jáun^{2} ca^{3}taunh^{3} ta^{21} jmɨ́^{1} ca^{3}náɨ^{32}, jmɨ́^{1} lɨ^{21} jáun^{2} cáun^{3} jmáɨ^{2}.

9 Jáun^{2} ca^{3}chó^{32} cáun^{2} jmáɨ^{1} cáun^{2} já^{1}niéi^{2} ca^{3}jnia^{3} Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2} jéinh^{32} Po^{1}, hi^{3} ca^{3}juáh^{3} la^{3} lá^{2}:

—Ha^{3} lɨ́^{2} juenh^{3} Po^{1}. Cáun^{2} hléh^{1} la^{3} má^{2}hléh^{1} nɨ́^{2}, cun^{3} lɨ́^{2} tunh^{21}.

10 Quí^{1} quiúnh^{1} bíh^{1} jná^{13} hnú^{2}, hi^{3} jáun^{2} hí^{1} jan^{2} yáh^{3} tiá^{2} hin^{2} lɨ́^{13} jmu^{3} hian^{2} tsɨ́^{3} ñí^{1}con^{2} hnú^{2}; quí^{1} juóun^{32} bíh^{1} tsá^{2} juú^{2} lá^{2} zian^{2} tsá^{2} lɨ́^{13} han^{3} tɨ^{3} con^{2} jná^{13}.

11 Hi^{3} jáun^{2} Po^{1} ca^{3}cuá^{3} cú^{2} mii^{2} tón^{32} já^{1} juú^{2} Corinto jáun^{2}, hi^{3} ca^{3}ma^{3}tɨn^{2} tsáu^{2} jáɨ^{13} quioh^{21} Dió^{32}.

12 Tɨ^{3}la^{3} jmɨ́^{1} cá^{1}chó^{21} jmáɨ^{1} hi^{3} lɨ́n^{3} Galión ta^{21} hué^{13} Acaya né^{3}, jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}ma^{3}cú^{1} ma^{3}ren^{21} tsá^{2} judíos jáɨ^{13} hi^{3} jmu^{3} hian^{2} tsɨ́^{3} ñí^{1}con^{2} Po^{1}, jáun^{2} ca^{3}zanh^{3} dí^{2} hi^{3} ca^{3}ñí^{1}jan^{2} dí^{2} ñí^{1}ta^{21} chín^{1}.

13 Jáun^{2} ca^{3}záɨh^{3} dí^{2} tsá^{2} ho^{2} ta^{21} la^{3} lá^{2}:

—Tsá^{2} lá^{2} jlánh^{1} má^{2}can^{2} tsáu^{2} hi^{3} ma^{3}tsu^{3} ma^{3}jónh^{32} Dió^{32} la^{3} siáh^{3}, jun^{3}juáh^{13} la^{3}jmɨ́^{1} juáh^{3} liei^{21} quiú^{13} yáh^{3} dí^{2}.

14 Po^{1} jmɨ́^{1} má^{2}hnió^{3} hléh^{32}, tɨ^{3}la^{3} Galión la^{3}juɨ^{32} ca^{3}záɨh^{3} tsá^{2} judíos la^{3} lá^{2}:

—Sá^{1}jmɨ́^{1} cáun^{2} tso^{3} huáh^{2} tsɨ́^{3} quiánh^{1} hnoh^{2}, ho^{3} he^{3} cáun^{2} hi^{3} hlah^{3} ca^{3}jmú^{3} tsá^{2} nɨ́^{2}, jáun^{2} bíh^{1} jmɨ́^{1} hniáuh^{21} má^{1}juenh^{13} jná^{13} tsɨn^{32} hi^{3} liúnh^{1} hnoh^{2} tsá^{2} judíos;

15 tɨ^{3}la^{3} jun^{3}juáh^{13} la^{3} jáun^{2} yáh^{3} né^{3}, quí^{1} hnoh^{2} dá^{2} cáun^{2} ná^{1}juónh^{32} hniéi^{2} hi^{3} ca^{3}tɨ^{21} jáɨ^{13} bíh^{1}, jɨ^{3} hi^{3} jmáɨ^{2} tsáu^{2}, jɨ^{3} liei^{21} quián^{13} hmóu^{32} náh^{2} nɨ́^{2} siáh^{3}. Jáun^{2} né^{3}, hmóu^{32} náh^{2} cuá^{2}ma^{3}ré^{13}, quí^{1} tiá^{2} hnó^{32} jná^{13} má^{1}ré^{13} hniéi^{2} la^{3} nɨ́^{2}.

16 Jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}chu^{3} ca^{3}huen^{3} tsú^{2} tsá^{2} hí^{3} ñí^{1}ta^{21} chín^{1} jáun^{2}.

17 Jáun^{2} tsá^{2} jmɨ́^{1} tionh^{1} hí^{3} ñí^{1} jáun^{2} ca^{3}zanh^{3} tsá^{2} jmáɨ^{2} Sóstenes tsá^{2} chín^{1} cuáh^{32} quioh^{21} tsá^{2} judíos, hi^{3} ca^{3}qui^{3} ca^{3}quiunh^{3} dí^{2} la^{3} tɨ^{3} cheih^{32} ñí^{1}ta^{21}. Tɨ^{3}la^{3}

Galión né³, hí¹juáh³ tiá² ca³tí³ hó¹ñí¹ bíh¹ ñí¹ ca³quiunh³ tsú² tsá² hí³.

Jmɨ́¹ cuanh²¹ Po¹ ñí¹ má²tun³ juɨn² Antioquía, hi³ má²tsó³² siáh³ hi³ tɨ²¹ hnaɨh³² juɨn²

18 Ué³ bíh¹ ca³lá² ca³cuá³ Po¹ já¹ juú² Corinto jáun², jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³hah² jáɨ¹³ quionh³ tsá² reh² hí³, jáun² ja³taunh²¹ tɨ³ juú² Cencrea quionh³ ñú² Aquila jɨ³ Priscila ñí²cuo². Ñí¹ jáun² ca³ze³ Po¹ chí¹ mɨ³láu³ nio² hi³ jáun² lɨ³ lin¹ hi³ má²ca³ma³tí³² tsú² jáɨ¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² quionh³ Dió³². Jmɨ́¹jáun² ca³taunh³ tsú² cáun² mu² pa²¹ hi³ ca³han³ jmáɨ² hi³ ja³taunh²¹ la³ tɨ³ hué³² Siria.

19 Jmɨ́¹ ca³cha³táunh¹ tsú² jáun² já¹ juú² Éfeso né³, jáun² ñí¹ jáun² ca³cuá³ ñú² Aquila quionh³ Priscila. Hi³ Po¹ né³ tá²chi²¹ hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² judíos bíh¹ ngau³ hi³ ca³ñí¹ma³cu³ ma³jéinh³ jáɨ¹³ quionh³ tsá² ná¹ngɨh³² hí³ ñí¹ jáun².

20 Jáun² tsá² hí³ ca³hiu³ ca³mɨ́³ hi³ cuá³² Po¹ cónh³í¹ cu³tiá³, tɨ³la³ Po¹ né³ tiá² ca³he³ yáh³.

21 Tɨ³la³ jmɨ́¹ ca³hah² tsú² jáɨ¹³ quionh³ tsá² hí³ né³, ca³juáh³ la³ lá²:

—[Hniáuh³² ñih²¹ tiu³nio² bíh¹ jná¹³ já¹ juú² Jerusalén, quí¹ jmáɨ¹ yáh³ dá² tɨ²¹ ñí¹ jáun², tɨ³la³ cun³ jáun²] já¹jɨe¹ bíh¹ jná¹³ hnoh² siáh³ nɨ́¹juáh³ Dió³² hnió³.

Jáun² juú² Éfeso jáun² ca³hi³ tsú² siáh³ cáun² mu² pa²¹ hi³ ngau³ siáh³ juɨ³² hún¹.

22 Jmɨ́¹ cá¹chó²¹ tsú² já¹ juú² Cesarea nio² can³² jmɨ́²miih²¹ né³, ngah³ siáh³ já¹ juú² Jerusalén hi³ ca³ñí¹cueh¹ cuo² tsá² má²lɨ́n³ hí³ cuáh³² ñí¹ jáun². Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ngau³ siáh³ tɨ³ já¹ juú² Antioquía.

23 Ué³ bíh¹ ca³lá² ca³cuá³ tsú² ñí¹ jáun², jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² cua³han³ siáh³ hi³ ca³ñí¹nga¹ ma³ quin³² ma³ caun³² juú² ñí¹ má²ca³ngɨ́³ jmɨ́¹tin², la³ cun³ hué³² Galacia jɨ³ hué³² Frigia, hi³ ca³ñí¹cueh¹ tsú² pí³ tsá² má²haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² Tɨ³² Juo¹³ dí².

Apolos hleh³² jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³² já¹ juú² Éfeso

24 Jmɨ́¹jáun² ca³chó³² jan² tsá² judío jmáɨ² Apolos já¹ juú² Éfeso, tsá² hí³ ca³lɨ³zian² juú² Alejandría. Tsá² hí³ jlánh¹ re² hleh³² jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³², hi³ cuoh² siáh³ re² lɨ́n³² Sí² tioh³ jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³².

25 Tsá² hí³ jmɨ́¹ má²ñi³² jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ Tɨ³² Juo¹³ dí², jáun² ca³hléh³ ca³la³ jonh³ jmɨ́¹ tsɨ́³ hi³ ca³tɨn¹ Jesús, hi³ ca³hɨ́e³ tsú² tá²na²¹ lɨ́n²¹ jú¹ tson², uá¹ jáun² la³ jáun² jmɨ́¹ cuoh² tsú² jmáh³la³ tá¹³ hla¹ Juan² bíh¹ jmɨ́¹ ca³zion³ jáun² Juan² tsáu² jmáɨ².

26 Jáun² Apolos hí³, hí¹ cú¹pih²¹ tiá² cú² tiá² juénh² bíh¹ ca³ma³liáu³² hleh³² jáɨ¹³ hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² judíos. Hi³ jáun² jmɨ́¹ má²lɨ́²niéi³² jáun² ñú² Aquila quionh³ Priscila jáɨ¹³ jáun² quioh²¹ tsú² né³, jmɨ́¹jáun² ca³jan³ dí² hñú¹³, hi³ ca³ñí¹hɨeh¹ dí² tsú² tán¹ hián² jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³² hi³ tiá² jmɨ́¹ má²ñi³² tsú².

27 Hi³ jáun² jmɨ́¹ ca³lɨ³hnió³ Apolos tsó³² la³ tɨ³ hué¹³ Acaya né³, tsá² reh² dí² zian² juú² Éfeso jáun² ca³chá³ tiá³ tsɨ́³ tsú², hi³ ca³cué³ cáun² sí² ñí¹con² tsú² hi³ rá¹juáh³ hi³ hniáuh³² hen³ tsú² tsá² hí³ re² tɨn² ñí¹ jáun². Hi³ jáun² jmɨ́¹ cá¹chó²¹ tsú² jáun² hué¹³ Acaya né³, ca³ma³hon³ lɨ́n³² tsú² tsá² má²haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² Tɨ³² Juo¹³ dí² cun³ñí¹ hi³ Dió³² má²ca³ja³ miɨ́³ tsɨ́³.

28 Quí¹ jmɨ́¹ ca³ma³qui³ ma³jéinh³ tsú² jáɨ¹³ quionh³ tsá² judíos ca³la³ chú¹ja²¹, jlánh¹ re² ca³cah¹³ tsú² jmáɨ¹ hi³ ma³tson² jáɨ¹³ cun³quionh³ Sí² tioh³ jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³², hi³ tson² bíh¹ cu³tí³ hi³ Jesús lɨ́n³ Cristo.

19

Ca³chó³² siáh³ Po¹ já¹ juú² Éfeso

1 Hi³ jáun² né³, tá¹la³ cuá³ jáun² Apolos já¹ juú² Corinto, jáun² Po¹ ca³nga² juɨ³² he² can³² máh³ hi³ ca³chó³² siáh³ já¹ juú² Éfeso. Ñí¹ jáun² ca³jenh² tsú² ma³ jan² tsá² má²haɨn²¹ tɨ³ con² Tɨ³² Juo¹³ dí².

2 Hi³ jáun² Po¹ ca³ngáɨh³ tsá² hí³:

—¿Hí¹ ca³hen³ hnoh² Jmɨ́²chí³ Chun¹ jmɨ́¹ ca³tionh² náh² ta²¹?

Jáun² tsá² hí³ ca³ngáɨ³:

—Já¹han²¹, hí¹juáh³ tiá² má²ca³náɨ¹³ yáh³ jnoh¹ hi³ zian² Jmɨ́²chí³ Chun¹.

3 Hi³ jáun² Po¹ ca³záɨh³ siáh³ tsá² hí³ la³
lá²:
—Jáun² ¿hin² bí¹ héih³² quioh²¹ cáun³
hnoh² jmáɨ² né³?
Jáun² tsá² hí³ ca³ngáɨ³ siáh³:
—Má²cáun³ jnoh¹ jmáɨ¹ la³ cun³ lɨ́³ jáɨ¹³
hi³ ca³hɨ́e³ jáun² hla¹ Juan² tsá² tɨ́² zion²
tsáu² jmáɨ² bíh¹.
4 Jáun² Po¹ ca³juáh³ siáh³:
—Ján³, tson² bíh¹ Juan² ca³zion³ jmáɨ² tsá²
ca³za³ jmɨ́¹ tsɨ́³ jmɨ́¹jáun², tɨ³la³ Juan² hí³
ca³juáh³ hi³ hniáuh³² bíh¹ tanh¹³ tsú² ta²¹
jan² Tsá² né³bí¹ já²¹, hi³ Tsá² hí³ né³, jmáɨ²
Jesús.
5 Jmɨ́¹ má²lɨ́²niéi³² tsú² la³ jáun² né³, cáun³
siáh³ jmáɨ² hi³ lin¹ hi³ haɨn²¹ tɨ³ con² Jesús
Tɨ³² Juo¹³ dí².
6 Hi³ jáun² jmɨ́¹ ca³ra³tsɨ³² Po¹ cuo² ñí¹
quioh²¹ tsá² hí³ né³, cuan³ Jmɨ́²chí³ Chun¹
ñí¹con² tsá² hí³. Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ma³
quin³² ma³ jan³² tsú² ca³hléh³ jú¹jma² siáh³,
jɨ³ hi³ ca³hléh³ tsú² siáh³ jáɨ¹³ hi³ ca³cué³
Dió³² hñu³ tsɨ́³.
7 Cun³ ñí¹ jɨ³lɨn² tsá² hí³ jmɨ́¹ tín³
quian³tun³.
8 Hi³ jáun² né³, cun³ hnɨ³² zɨ́h² tí³
hi³ ca³ñí¹hléh² Po¹ hñu³ cuáh³² quioh²¹
tsá² *judíos; ca³la³ hí¹ cú¹pih²¹ tiá² cú²
tiá² juénh², hi³ ca³ma³qui³ ma³jéinh³ jáɨ¹³
quionh³ tsá² hí³ hi³ hnió³ dí² hi³ he³ tsá²
hí³ jáɨ¹³ hi³ hɨe³² dí² jáun² ca³tɨ²¹ ha³ lánh³
lɨ́¹³ tónh³² tsáu² jo³cuo² Dió³².
9 Tɨ³la³ ma³ jan² tsá² hí³ má¹ná¹, jlánh¹
ca³ma³huáh² chí¹, ha³ tiá² ta²¹ ca³taunh³
yáh³; ca³la³ chú¹ja²¹ bíh¹ ca³chu³ ca³juɨ³ tsú²
ca³tɨ²¹ juɨ³² quioh²¹ Jesús hi³ hɨe³² jáun² Po¹.
Jáun² cu³tsa³² cua³han³ bíh¹ Po¹ cú²jueh³²
ja¹ quioh²¹ tsá² hí³, tɨ³ có³² bíh¹ ca³jan³
dí² la³jɨ́n³² tsá² má²haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² Tɨ³²
Juo¹³ dí². Jmɨ́¹jáun² cun³ tsa³háu² ñéi¹
tsú² quionh³ tsá² hí³ hñu³máh³ quioh²¹
tsá² jmáɨ² Tirano hi³ ñí¹ma³qui³ ma³jéinh³
siáh³ jáɨ¹³ quionh³ la³jɨ́n³² tsá² tsá²táunh¹
ñí¹ jáun².
10 La³ jáun² bíh¹ ca³jmú³ tsú² cun³ tun³
mii², ca³la³ ñí¹ ca³náɨ³² la³jɨ́n³² tsá² judíos
jɨ³ *tsá²cá²jo²¹ zian² hué³² Asia jáun² jáɨ¹³
quioh²¹ Jesús Tɨ³² Juo¹³ dí².
11 Jmáɨ¹ jáun² né³, ca³jmú³ Dió³²
cun³quionh³ cuá² ta³ Po¹ cáun² hua³jueh³²
hi³ tiá² hin² jmɨ́¹ má²ca³jɨ́e³,
12 quí¹ jmɨ́¹ ca³quí² ca³jñéi³² tsú² tsá²
tsáun¹ pá¹ñu²¹ quioh²¹ Po¹ ho³lá²dá²
hmɨh³² hi³ tɨ́² háɨ³² tsú² ta³ ñí¹ jmáɨ¹ hi³
jmu² ta²¹, jáun² lan³ bíh¹ tsá² tsáun¹ jɨ³ hi³
ca³huén² siáh³ jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³
tsáu².
13 Jmɨ́¹jáun² jmɨ́¹ zian² ma³ jan² tsá²
judíos jmɨ́¹ ñi³táunh¹ hi³ huen² jmɨ́²chí³
hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³ tsáu². Jáun² tsá² hí³ jmɨ́¹
hnió³ huen³ jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hñu³ tsɨ́³ tsáu²
cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Jesús Tɨ³² Juo¹³
dí², hi³ ca³záɨh³ tsú² tsá² tsáun¹ la³ lá²:
—¡Cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Jesús Tsá²
hleh³² hí³ Po¹ jáɨ¹³ quioh²¹ juanh³² jná¹³ hi³
huen¹³ hnoh² hñu³ tsɨ́³ tsá² nɨ́²!
14 La³ jáun² bíh¹ ca³jmú³ tá¹ quiaun³ jon²
jan² mi³jmú³ tsá² judío, mi³jmú³ tsá² jmáɨ²
Esceva.
15 Jáun² jmɨ́¹ ca³lɨ³hnió³ tsú² hi³ chin¹³
jan² jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hún¹ hñu³ tsɨ́³ tsáu²,
jmɨ́²chí³ hí³ né³ ca³juáh³:
—Tsá² cuóun³² bíh¹ jná¹³ Jesús, hi³ ño¹
jná¹³ siáh³ hi³ hin² tsánh² Po¹, tɨ³la³ ¿hin²
ma³ dá² tsánh² hnoh²?
16 Hi³ jáun² tsá² jan² hí³ jmɨ́²chí³ hláɨnh¹
né³, cáun² ca³cua³za³ cua³tsó³ bíh¹ ja¹ tsá²
hí³, hi³ ca³qui³ ca³quiunh³ dí² [gon³ tsá²
hí³]. Jáun² má²cuɨ́nh² lɨ́n³² bíh¹ tsá² hí³ jmɨ́¹
ca³huén² ñéih³ jáun², ca³la³ láun³ tionh² bíh¹
tsú² ca³cuóun³.
17 Jmɨ́¹ ca³lɨ³ ñi³² la³jɨ́n³² tsá² judíos jɨ³
tsá²cá²jo²¹ zian² juú² Éfeso hi³ lɨ³ la³ jáun²
né³, ca³ta³hú¹ cóh²¹ lɨ́n²¹ bíh¹ tsɨ́³, jáun²
ca³ma³tson² bíh¹ tsú² hi³ Jesús Tɨ³² Juo¹³ dí²
jan² tsá² la³ quien² lɨ́n³² bíh¹.
18 Ja³bí¹ juóun³² tsá² ca³taunh³ ta²¹
cua³chá² tsáu¹³ ca³tɨ²¹ hi³ hlah³ hi³ hó³² hi³
jmɨ́¹ quí² jmɨ́¹ jmu² jáun² jmɨ́¹tin².
19 Ja³bí¹ juóun³² tsá² jmɨ́¹ la³ má²ca³ma³tɨn³²
sí² hlah³ cua³taunh²¹ hi³ ná¹quian³² sí²
quioh²¹, sí² jáun² né³ ca³jɨ́n³ tsú² ja¹ ñí¹
ná¹juóun²¹ jáun². Jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ tsú² cun³

cónh³ jmí¹ la³ quien² sí² jáun², sí² jáun² jmí¹ la³ quien² cun³ tu³la³quia³ mei²¹ héih³² quɨe³ *cú¹tiáu².

20 Hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lɨ³ hi³ tɨ³ lɨ³mí¹ ca³lɨ³ lin¹ hi³ pin³ lɨ́n³² jáɨ¹³ quioh²¹ Tɨ³² Juo¹³ dí², hi³ lɨ³mí¹ juóun³² tsáu² ca³taunh³ ta²¹.

21 Jmí¹ má²lɨ³² jáun² la³ jáun² ca³lɨ́n¹³ Po¹ hi³ tsa³jɨen³ siáh³ tsá² reh² zian² tɨ³ hué³² Macedonia jɨ³ tsá² zian² Acaya, la³ má²hún¹ jáun² juɨ³² chanh²¹ la³ tɨ³ já¹ juú² Jerusalén; hi³ nɨ́¹ má¹lɨ³² jáun² né³ tsó³² siáh³ la³ tɨ³ juú² Roma.

22 Jáun² jmí¹jáun² ca³zen³ tsú² gon³ tsá² quionh³ chí¹ján³ la³ tɨ³ hué³² Macedonia, Timoteo quionh³ Erasto, tá¹la³ ca³cuá³ jáun² hnga² cónh³í¹ cu³tiá³ hué³² Asia jáun².

Tsá² juú² Éfeso jmu² tiá³ siaun³² lɨ́n³² hi³ jmu³ hian² tsɨ́³

23 Jmí¹jáun² jlánh¹ tiá³ siaun³² taunh³ tsá² juú² Éfeso cun³ñí¹ hi³ ca³lɨ³hoh³ juɨ³² quioh²¹ Jesús.

24 Tsá²ñuh² jmáɨ² Demetrio ca³lɨ³liaun³ hi³ jmu² la³ jáun². Tsá² hí³ jmí¹ lɨ́n³ jan² tɨ³² mí¹ñí² cú¹tiáu². Tsá² hí³ tɨ́² láɨh²³ hliáun³ lɨ́n³² quɨe³ quionh³ tsá² quionh³, quí¹hliá² tɨ́² jmu² tsú² hliáun³ hi³ pih²¹ jniá³ la³jmí¹ jniá³ cuáh³² quioh²¹ dió³² Artemisa.

25 Tsá² hí³ ca³ngɨh³ tsá² jmu² ta²¹ quionh³ la³ má²quionh³ tɨ³² mí¹ñí² siánh³ siáh³, hi³ ca³záɨh³ dí² la³ lá²:

—Hnoh² má²ñíh¹ hi³ cun³quionh³ ta²¹ hi³ ná¹jmu³² dí² má²láɨ²³ dí² re² quɨe³ quiú¹³.

26 Tɨ³la³ né³² né³, hnoh² má²ca³jɨeh³ jɨ³ hi³ má²ca³niéih² la³ cun³ hi³ jmu² jan² tsá²ñuh² jmáɨ² Po¹. Tsá² hí³ jlánh¹ juáh²³ la³ lá²: "Jun³juáh¹³ dió³² cu³tí³ yáh³ tsá² láɨn¹ hi³ jmu² tsáu² cun³quionh³ cuá² ta³ hmóu³²". Jáun² Po¹ hí³ né³ má²ca³tioh²¹ hi³ ma³can² juóun³² tsá² juú² lá², la³ má²quionh³ míh¹ tiá² la³jɨ́n³² tsá² zian² hué³² Asia lá².

27 Jlánh¹ tiá² chú³² la³ jáun², jun³juáh¹³ jmáh³la³ hi³ tiú²uú² jeih²¹ tsáu² tá¹³ yáh³ dí², tɨ³la³ la³ñí¹ la³ján³ háɨnh¹³ hi³ tiú²uú² lɨ³ quien² cuáh³² quioh²¹ dió³² Artemisa juo¹³ bíh¹ dí², hi³ jáun² tiú²uú² hin² ma³quien² yáh³ dió³² Artemisa, uá¹ jáun² la³ jáun² má²tsú² má²jónh³² la³jɨ́n³² tsá² zian² tá¹ cáun² hué³² Asia lá² dió³² hí³ ta³né³², la³ má²quionh³ tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³.

28 Jmí¹ ca³náɨ³² tsá² ná¹ngɨh³² hí³ jáɨ¹³ nɨ́² né³, ca³míh³ lɨ́n³² bíh¹ tsɨ́³, hi³ jáun² ca³tɨ³ ca³hóh³² hi³ ca³juáh³:

—¡Cuí¹ lɨ³quien² bíh¹ Artemisa juo¹³ dí² tsá² Éfeso!

29 Jmí¹ ca³náɨ³² tsá² juú² la³ jáun², jlánh¹ tiá³ siaun³² taunh³. Jáun² la³juɨ³² ca³hma³ ca³cuóunh³² tsú² tá¹ gon³ tsá² Macedonia tsá² ñi³táunh¹ hí³ quionh³ Po¹, tsá² jmáɨ² Gayo quionh³ Aristarco, hi³ ca³jan³ tsú² ñí¹ ná¹chan¹ hi³ ngɨh³² tsáu² nɨ́¹juáh³ jmí¹ zia³² hi³ jmu³.

30 Jáun² Po¹ jmí¹ hnió³ tsa³hi³² ja¹ jáun² hi³ tsa³lienh³ tsá² má²ná¹ngɨh³² hí³, tɨ³la³ tsá² má²haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² Jesús né³, tiá² jáɨ¹³ ca³cué³ yáh³.

31 Hi³ ja³bí¹ ma³ jan² tsá² ná¹lɨ́n³ ta²¹ hué³² Asia jáun², tsá² há²mei²¹ quioh²¹ Po¹, ca³zen³ jáɨ¹³ hi³ cun³ tiá² hniáuh³² bíh¹ tsa³hi³² tsú² ja¹ jáun².

32 Ca³la³ cú²tiú² cú²jan³² lɨ́n³² bíh¹ ca³niau³ ja¹ ñí¹ ná¹ngɨh³² jáun² tsá² hí³, jú¹ siáh³ bíh¹ ca³juu³ ca³hlénh³ tsá²ján² tsá²ján²; quí¹ tɨ³ juóun³² bíh¹ tsá² ná¹ngɨh³² hí³ hí¹juáh³ tiá² jmí¹ ñi³² bíh¹ hi³ he³ ca³tɨ²¹ ngɨh¹³ tsú².

33 Jmí¹ má²lɨ́²zéih³² tsú² jan² tsá² jmáɨ² Lí²ján¹ hi³ he³ ca³tɨ²¹ ná¹ngɨh³² tsáu², jmí¹jáun² ca³di³quian³ tsá² judíos jmáɨ¹ tsá² hí³ hi³ hléh³² cha¹³ dí² ja¹ ñí¹ ná¹ngɨh³² tsú² jáun². Jáun² Lí²ján¹ hí³ ca³háɨ³² cuo² hi³ ca³jmú³ lin¹ hi³ tiánh³² tsú² ta³máɨh³, quí¹ hi³ jmí¹ hnió³ tsú² hi³ jmí¹ liáun²¹ quionh³ tsá² judíos raɨnh²¹ ca³tɨ²¹ hi³ jlánh¹ tiá³ siaun³² ná¹lɨ́²³ jáun².

34 Tɨ³la³ jmí¹ ca³lɨ³tsɨn² tsá² ná¹ngɨh³² hí³ hi³ tsá² judío bíh¹ la³ Lí²ján¹, jáun² la³jɨ́n³² tsú² ca³tɨ́² ca³hóh³² cun³ tun³ o¹rá¹, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¡Cuí¹ lɨ³quien² bíh¹ Artemisa juo¹³ dí² tsá² Éfeso!

35 Jmí¹ má²lɨ́²tunh³ tsá² lɨ́n³ tɨ³² sí² hi³ tiáunh¹ tsú² jáun² cú²tiú² cú²jan³², ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnoh² tsá² juú² Éfeso lá², ¿hin² dá² tsánh² tsá² zian² hngá¹máh³ hi³ tiá² má²ñi³² hi³ ca³tɨn¹ tsá² juú² lá² jmu³ hua³hí¹³ cuáh³² quioh²¹ dió³² Artemisa tsá² cú² juenh², jɨ³ henh¹³ hi³ ca³tánh³ hñu³mɨ³cuú² nɨ́² siáh³ quioh²¹ tsú²?

36 Jáun² né³, hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lɨ́¹³ juáh³ hi³ tiá² tson² la³ jáun², jáun² cu³tsa³² tie³ tianh³ náh² quián¹³, ha³ lɨ́²uú² lɨ́¹ jmú² náh² tiá³ siaun³² cáun² hi³ tiá² re² má²ca³lɨ́n¹³ náh².

37 Quí¹ tá¹ gon³ tsá² má²lɨ́²chan²¹ hnoh² lá² ja¹ ñí¹ ná¹ngah² dí² lá², jun³juáh¹³ tsá² han² hi³ tioh³ cuáh³² yáh³ la³², sa³jun³ má²ca³tu³ ca³hión³² tsú² dió³² juo¹³ dí².

38 Hi³ jáun² nɨ́¹juáh³ Demetrio hnió³ chá³² tso³ quionh³ tɨ³² tsá² quionh³, zia³² bíh¹ ñí¹ta²¹ ñí¹ lɨ́¹³ chá³² tsú² tso³, hi³ zian² bíh¹ siáh³ jue²¹; ñí¹ hó²¹ñí¹ tsá²tan²¹ bíh¹ lɨ³ ma³cu³ ma³jéinh³ tsú² jáɨ¹³.

39 Nɨ́¹juáh³ zia³² siáh³ cáun² hi³ hnáuh² hnoh² mɨ́h¹³, hi³ jáun² ca³tɨ²¹ ma³re² tsú² nɨ́¹juáh³ jmɨ́¹ ngɨh³² tsá² juú² cun³quionh³ héih³² quioh²¹ tsá²tan²¹ bíh¹.

40 Quí¹ háɨnh¹³ bíh¹ tiauh² dí² ta³né³² nɨ́¹juáh³ zian² tsá² lɨ́¹ já¹chá² tso³ ñí¹con² tsá² *romanos, tsá² ho² ta²¹, hi³ tsa³juah²¹ tsú² hi³ hnoh² hnáuh² jmúh¹³ hniéi² quiúnh¹ tsá² ho² ta²¹ hí³; quí¹ tiá² zia³² yáh³ jáɨ¹³ he³ ca³tɨ²¹ jlánh¹ tiá³ siaun³² ca³cuú² ca³ngɨh³² hnoh² né³², hi³ jáun² tiá² hi³ zia³² yáh³ hi³ lɨ́¹³ za¹³ jnoh¹ tsú² nɨ́¹juáh³ ca³lɨ³ hniáuh³².

41 Jmɨ́¹ má²lɨ́²juáh³ tɨ³² sí² la³ nɨ́² né³, ca³jmú³ héih³² hi³ má²lɨ́¹³ tsáun³ tsú².

20

Tsau³² Po¹ hué³² Macedonia quionh³ hué³² Grecia

1 Jmɨ́¹ má²ca³táuh³ hi³ tiáunh¹ tsú² jáun² tiá³ siaun³² né³, ca³teh³ Po¹ tsá² má²haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² Tɨ³² Juo¹³ dí², hi³ ca³hlɨ³ ca³liéinh³² tsú² tsá² hí³ jáɨ¹³ hi³ lɨ³ niau²¹ tiá³ tsɨ́³. Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³ ca³hah² dí² jáɨ¹³, jáun² ngau³ siáh³ tɨ³ hué³² Macedonia.

2 Tsá² reh² dí² tsá² zian² hué³² jáun² siáh³ ca³hlɨ³ ca³liéinh³² tsú² hliáun³ jáɨ¹³ hi³ lɨ³ niau²¹ tiá³ tsɨ́³, jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³ ngau³ siáh³ tɨ³ hué³² Grecia.

3 Hué³² jáun² né³ ca³cuá³ tsú² cun³ hnɨ³² zɨ́h². Ñí¹ jáun² jmɨ́¹ hnió³ tsú² hí³ cáun² mu² pa²¹ hi³ jmɨ́¹ tsó²¹ la³ tɨ³ hué³² Siria, tɨ³la³ jmɨ́¹ ca³lɨ³ ñɨ³² tsú² hi³ tsá² *judíos má²ca³ma³ren²¹ jáɨ¹³ hi³ jmu³ hian² tsɨ́³ ñí¹con² dí², jáun² ca³lɨ́n¹³ tsú² hi³ ja³tánh¹ cú²jueh³² tɨ³ hué³² Macedonia.

4 Jmɨ́¹jáun² jmɨ́¹ quionh³ bíh¹ tsú² tsá² jmáɨ² la³ lá²: Sópater jon² Pirro tsá² juú² Berea, jɨ³ Aristarco quionh³ tsá² jmáɨ² Segundo, tsá² zian² juú² Tesalónica, Gayo tsá² zian² juú² Derbe, Timoteo, jɨ³ Tíquico quionh³ Trófimo nɨ́² siáh³ tsá² zian² hué³² Asia.

5 Hi³ jáun² tsá² reh² hí³ né³, chí¹ján³ bíh¹ ja³taunh²¹ hi³ ca³cha³táunh¹ juú² Troas, ñí¹ jáun² bíh¹ ca³jaun³ tsú² jnoh¹.

6 Jmɨ́¹ cuoh²¹ *Jmɨ́¹hɨ́en¹ ca³hué² jnoh¹ já¹ juú² Filipos hi³ ca³tauh²¹ jnoh¹ cáun² mu² pa²¹. Jmɨ́¹ la³ má²hñá³ jmáɨ¹ jáun² né³ ca³cháu³² jnoh¹ já¹ juú² Troas, ñí¹ jáun² ca³tauh¹³ jnoh¹ cónh³í¹ quiau³ jmáɨ¹ quiúnh¹ tsá² ca³cha³táunh¹ hí³ chí¹ján³.

Tsau³² Po¹ já¹ juú² Troas

7 Jmɨ́¹ ca³lɨ³liau³ sɨ́²ma¹ná¹ quioh²¹ tsá² judíos tɨ³ ca³niéi² sa¹dó¹, jmɨ́¹jáun² ca³ngah² jnoh¹ hi³ jmú¹³ jnoh¹ má³². La³ñí¹ tín² ca³hléh³ Po¹ jáɨ¹³ hi³ ca³ma³tɨn² tsá² hí³ ca³la³ ñí¹ ca³lɨ³ huan², quí¹hliá² má²tsó³² tsú² ñí¹ siáh³ má¹cá²jniá³² jáun².

8 Ñéih³ ñí¹ má²hnɨ³² tsɨn¹ ñí¹ jmɨ́¹ tiauh¹ jnoh¹ jáun² jmɨ́¹ haɨ²¹ hliáun³ lɨ́n³² sɨ́².

9 Jáun² ho³tá²quié² jmɨ́¹ cuá¹tsɨ²¹ jan² tsá² tsá¹ñú¹ jmáɨ² Eutico. Tsá² hí³ ca³lɨ³ ñí¹cuóun²¹ lɨ́n³², quí¹ ué³ bíh¹ ca³hléh³ Po¹ jáɨ¹³, hi³ jáun² tsá² hí³ né³ ca³lɨ³ hmɨh²¹ ziú¹³. Jmɨ́¹jáun² ca³tánh³ ñí¹ hnɨ³² tsɨn¹, hi³ jáun² má²jún¹ bíh¹ tsá² hí³ jmɨ́¹ ca³zion³ tsú².

10 Jmɨ́¹jáun² ca³son² Po¹ hi³ ngau³ ñí¹ rón²¹ hla¹ hí³, hi³ jáun² ca³zanh³ dí² hi³ ca³ráɨn³² dí² ta³ rón³² hué³². Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³ ca³záɨh³ dí² tsá² reh² la³ lá²:

—Ha³ lɨ́² juenh³ náh², quí¹ tiá² rá²jún¹ yáh³ tsú².

11 Jmɨ́¹ cá¹chánh²¹ siáh³ Po¹ chi³cuú² jáun²,
ca³tsóh³ *hí³ cuú²miih²¹. Hi³ jáun² jmɨ́¹ lɨ²¹
má³² né³, ca³ma³táuh³² tsú² jáɨ¹³ quioh²¹,
hi³ ca³hléh³ ca³la³ ñí¹ cá¹jniá²¹; jmɨ́¹jáun²
ngau³.
12 Jáun² ca³jón³² tsú² siáh³ tsá¹ñú¹
má²ca³jenh¹³ hí³, hi³ jáun² la³jɨ́n³² bíh¹ tsú²
ta³tonh¹ hiún² lɨ́n³² tsɨ́³.

Po¹ tsau³² tɨ³ juú² Mileto

13 Jmɨ́¹jáun² né³, hnga² Po¹ ngau³ juɨ³² ta³
la³ tɨ³ juú² Asón. Tɨ³la³ jnoh¹ má¹ná¹, mu²
pa²¹ bíh¹ ca³tauh²¹ hi³ ngau³ jnoh¹ la³ tɨ³
juú² Asón jáun² siáh³, ñí¹ ca³juoh²¹ jnoh¹
quiúnh¹ tsú² hi³ tsɨ́¹jan¹³ jnoh¹ tsú².
14 Jmɨ́¹ ca³jenh² jnoh¹ jáun² Po¹ juú² Asón,
ñí¹ jáun² ca³tauh²¹ jnoh¹ cu³lɨ²¹ mu² pa²¹ hi³
ngau³ jnoh¹ tɨ³ juú² Mitilene.
15 Hi³ ca³hué² jáun² ñí¹ jáun² jnoh¹
ca³cháu³² ñí¹ má²tun³ jmáɨ¹ có³² juú² Quío.
Cáun² ca³nga¹ bíh¹ jnoh¹ juú² Quío jáun²,
hi³ jáun² ca³cháu³² jnoh¹ ñí¹ má²hnɨ³²
jmáɨ¹ juú² Samos nio² can³² jmɨ́²miih²¹.
[Hi³ ca³hué² jnoh¹ jáun² juú² Samos né³
ngau³ jnoh¹ siáh³ juú² Trogilio, ñí¹ jáun²
ca³jniauh² jnoh¹ cú² nie².] Ñí¹ má²quiún³
jmáɨ¹ jáun² né³ ca³cháu³² jnoh¹ siáh³ juú²
Mileto.
16 Juɨ³² jaun³² bíh¹ ca³lɨ́n¹³ Po¹ hi³ tsáu¹³
jnoh¹ cú²jueh³² hi³ jáun² tiá² ngá¹³ jnoh¹
juú² Éfeso, quí¹ nɨ́² lɨ́¹ ca³lé³ jnoh¹ hué³²
Asia; quí¹ hi³ hnió³ tsú² chanh²¹ tia³juɨ³²
já¹ juú² Jerusalén, hi³ hnió³ tsú² tɨn¹ jmáɨ¹
Pentecostés nɨ́¹juáh³ hi³ lɨ́¹³.

*Po¹ liéinh³² tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ cuáh³²
zian² juú² Éfeso*

17 Jmɨ́¹ cá¹chó²¹ jáun² Po¹ já¹ juú² Mileto
né³, ca³zen³ jáɨ¹³ hi³ ja³táunh¹ tsá²daun³²
tsá² ná¹ñí¹ cuáh³² zian² juú² Éfeso.
18 Jmɨ́¹ ca³cha³táunh¹ tsú² jáun² né³,
ca³záɨ³ Po¹ la³ lá²:
—Hnoh² reh², má²ná¹ñíh¹ hnoh² ha³
lánh³ lɨ́n³ jná¹³ la³ cun³ jmɨ́¹ cá¹chó²¹ jná¹³
la³ñí¹ hué³² Asia.
19 Tá¹la³ ca³ma³con²¹ jná¹³ jáun² Tɨ³² Juo¹³
dí² hué³² quián¹³ hnoh², tiá² cá²jmú³² yáh³
jná¹³ quien² huen², ca³háuh³² bíh¹ tsɨn³²
jná¹³ hi³ ca³tɨn¹ hnoh², hi³ ca³ma³tso¹ lɨ́n²¹
jná¹³ tsɨn³² ja¹ la³jɨ́³² hi³ ca³lɨ́n¹³ tsá² judíos
jmu³ ñí¹con² jná¹³.
20 Tiá² ca³tunh²¹ yáh³ jná¹³ hi³ hléh²³ jú¹
chú³² hi³ ca³tɨ²¹ lɨ³ ñíh¹³ náh², tɨ³la³ chú¹ja²¹
bíh¹ ca³hɨ́e³ jná¹³ hnoh² jɨ³ la³ tɨ³ hñuh³²
náh² nɨ́² siáh³.
21 Tá²na²¹ lɨ́n²¹ bíh¹ ca³hlɨ́¹ ca³lienh¹ jná¹³
tsá² judíos jɨ³ *tsá²cá²jo²¹ hi³ tɨ³ jéinh³² tsú²
jmɨ́¹ tsɨ́³ ñí¹con² Dió³², hi³ tanh¹³ tsú² ta²¹
Jesús Tɨ³² Juo¹³ dí².
22 Jáun² né³, ta³né³² má²ñe¹ jná¹³ tɨ³ já¹
juú² Jerusalén la³ cun³ rón³² lɨ́³ héih³²
quioh²¹ Jmɨ́²chí³ Chun¹, tiá² ño¹ jná¹³ he³
quiunh²¹ ná¹ ñí¹ jáun².
23 Jɨ́³²la³ ti³ ño¹ jná¹³ hi³ la³ ma³ quin³²
ma³ caun³² juú² ñí¹ ñe¹ jná¹³ juáh²³ Jmɨ́²chí³
Chun¹ hi³ ca³tɨn¹ jná¹³ má¹tso¹ tsɨn³², jɨ³ hi³
taunh¹³ tsú² siáh³ hñu³mí¹ñí².
24 Tɨ³la³ hí¹ cáun² tiá² hi³ len³ yáh³ jná¹³
hi³ juáh¹³ hi³ quien² jmɨ́²chí³ quion²¹, quí¹
jɨ́³²la³ ti³ hnó³² jná¹³ hi³ má¹táuh¹³ ná¹ ta²¹
hi³ má²ca³chá³ Tɨ³² Juo¹³ dí² jo³uón³² bíh¹,
la³ cun³ lɨ́³ jáun² ta²¹ hi³ ca³hiau³ jná¹³, hi³
hléh¹³ jná¹³ jú¹ chú³² ñí¹con² tsáu² ca³tɨ²¹
miɨ́³ hi³ ja³² tsɨ́³ Dió³².
25 ”Jáun² né³, ta³né³² má²ño¹ jná¹³ hi³
hí¹cónh³ tiú²uú² lɨ́¹³ jɨeh²¹ hnoh² ñi³² jná¹³,
hnoh² tsá² ca³juo³ jná¹³ he³ lánh³ rón³² lɨ́¹³
tónh³² tsú² jo³cuo² Dió³².
26 Jáun² ta³né³² juanh³² jná¹³ hi³ tiá² tso³
ho² yáh³ jná¹³ nɨ́¹juáh³ hi³ ja³hín³ jmɨ́²chí³
quián¹³ lɨ³ua³ jan² hnoh²,
27 quí¹ tiá² ca³tunh²¹ yáh³ jná¹³ jáɨ¹³,
ca³juo³ bíh¹ jná¹³ hnoh² ca³la³ tán¹ hián²
la³jɨ́³² hi³ má²ca³lɨ́n¹³ Dió³² jmu³.
28 Jáun² né³, hua³hín¹³ náh² hmóu³²
jɨ³ tsá² ñí¹ hná¹ jáun² nɨ́² siáh³, tsá²
má²ca³chan³ hí³ Jmɨ́²chí³ Chun¹ jo³cuonh²
náh². Jáun² la³jmɨ́¹ jmu² tsú² hua³hí¹³
*já¹ziáh², jmu³ náh² hua³hí¹³ la³jɨ́n³² tsá²
má²lɨ́n³ hí³ cuáh³² quioh²¹ Dió³², tsá²
ca³lan³ hí³ Tɨ³² Juo¹³ dí² cun³quionh³
jmɨ́²hán¹.
29 Quí¹ má²ño¹ jná¹³ hi³ ja³táunh¹ tsá²
siánh³ nɨ́¹ má¹ngah³² jná¹³, tsá² jmu³ hian²

tsɨ́³ ñí¹con² tsá² má²lɨ́n³ hí³ cuáh³² la³jmɨ́¹
jmu² tsɨ́²náɨ¹ ñí¹con² já¹ziáh².
30 Jɨ³ ja¹ quián¹³ hmóu³² bíh¹ hnoh² lɨ³
zian² tsá² hléh³² jú¹ má²ná¹jan², hi³ ma³can²
tsú² tsá² má²haɨn²¹ tɨ³ con² Tɨ³² Juo¹³ dí²,
la³í¹ hi³ tónh³² tsá² hí³ ta²¹ jë¹ bíh¹ tsú².
31 Hi³ jáun² hua³hín¹³ lɨ́n³² náh², cháu¹
náh² honh² hi³ hí¹ cu³ jéin³² yáh³ tiá²
ca³tunh²¹ jná¹³ hi³ ca³hɨ́e³ jná¹³ hnoh² ca³la³
hi³ háuh³² tsɨn³² ná¹ ñí¹con² hnoh² cun³
hnɨ³² mii² la³ huá² la³ jma².
32 ”Jáun² né³, ta³né³² chau²¹ jná¹³ hnoh²
jo³cuo² Dió³² Juo¹³ dí², hi³ cuɨ́¹ lɨ³quien² siáh³
ñí¹con² hnoh² jáɨ¹³ ca³tɨ²¹ hi³ ja³² miɨ³ tsɨ́³
tsú², quí¹ cun³quionh³ jáɨ¹³ jáun² bíh¹ lɨ³ pin³
hñu³ honh² náh², hi³ jáun² lɨ́¹³ hián¹³ náh²
la³jɨ́³² hi³ cué³² Dió³² ñí¹con² la³jɨ́n³² tsá²
má²ná¹chan¹ ñí¹con².
33 Jáun² né³, tiá² ca³jmú³² yáh³ jná¹³ hi³
hniá¹ ná¹ hi³ zioh² tsáu², uá¹ hi³ quɨe³ uá¹
hi³ hmɨh³².
34 Tɨ³la³ hnoh² má²ná¹ñíh¹ re² hi³
cun³quionh³ ua³ tán² huen² bíh¹ jná¹³
ca³jnió³² hi³ hniáuh³² quion²¹ quiúnh¹ tsá²
quiúnh¹.
35 Cun³quionh³ la³jɨ́³² ta²¹ hi³ ca³jmú³²
jná¹³ jáun², ca³hɨ́e³ jná¹³ hi³ hniáuh³² jmú¹³
dí² ta²¹ hi³ má¹hon¹ dí² tsá² lɨ³hniauh²³
ñí¹con², hi³ hniáuh³² cháu¹ dí² siáh³ tsɨ́³ jáɨ¹³
hi³ ca³juáh³ Jesús Tɨ³² Juo¹³ dí², jmɨ́¹ ca³juáh³
jáun² la³ lá²: “Tɨ³ jlánh¹ bíh¹ jmɨ́¹ ren² tsá²
cue³² la³ cónh³ bíh¹ tsá² hiáuh²³”.
36 Jmɨ́¹ má²lɨ́²juáh³ jáun² Po¹ la³ nɨ́²
né³, ca³di³jñí³² cu³tsa³² quionh³ la³jɨ́n³²
tsá²daun³² hí³ hi³ ca³liéinh³² Dió³².
37 Jáun² la³jɨ́n³² tsá² hí³ ca³hó³ hi³
ca³ráɨn³² dí² Po¹, hi³ ca³cúh² dí² chunh³ ñí¹
tsú²
38 tá¹la³ má²nio² hlaɨh³ tsɨ́³ dí², quí¹hliá²
ca³juáh³ Po¹ hi³ tiú²uú² chau²¹ jmáɨ¹ hi³
jenh¹³ dí². Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ja³taunh²¹ dí²
quionh³ la³ tɨ³ can³² jmáɨ² ñí¹ rón²¹ mu²
pa²¹ jáun².

21

Po¹ tsau³² tɨ³ já¹ juú² Jerusalén

1 Jmɨ́¹ má²lɨ́²háɨh¹ jnoh¹ jáun² jáɨ¹³
quiúnh¹ tsá² reh² dí² hí³ né³, ca³tauh²¹ jnoh¹
mu² pa²¹ hi³ ngau³ tá²chi²¹ la³ tɨ³ hué³² Cos
nio² chu³ jmáɨ². Ñí¹ má²tun³ jmáɨ¹ jáun²
ca³cháu³² jnoh¹ siáh³ hué³² Rodas nio² chu³
jmáɨ², jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³cháu³² jnoh¹ siáh³
juú² Pátara.
2 Juú² Pátara jáun² né³ ca³lɨ³ zia³² cáun²
mu² siáh³ siáh³ hi³ tsó³² ca³la³ tɨ³ hué³²
Fenicia. Jáun² ca³tauh²¹ jnoh¹ mu² jáun² hi³
ngau³ jnoh¹.
3 Jmɨ́¹ ca³tɨ́³ cun³ cá² tsó¹³ juɨ³² ca³neh²¹
jnoh¹ hué³² Chipre nio² chu³ jmáɨ² tɨ³ cuá²
cáun¹; cáun² ca³nga¹ bíh¹ jnoh¹ ñí¹ jáun²,
hi³ ngau³ jnoh¹ tá²chi²¹ la³ tɨ³ hué³² Siria.
Jáun² ca³cháu³² jnoh¹ juú² Tiro nio² can³²
jmɨ́²miih²¹, juú² hɨ́n¹³ hué³² Siria. Ñí¹ jáun²
ca³quiú² tsú² cu³tiá³ mu² quí¹hliá² ñí¹ jáun²
hniáuh³² huéh³ tsú² lio²¹ hi³ tioh³.
4 Ñí¹ jáun² ca³jenh² jnoh¹ tsá² má²haɨn²¹
tɨ³ con² Tɨ³² Juo¹³ dí², jáun² ca³tauh¹³ jnoh¹
quiau³ jmáɨ¹ ñí¹ jáun² quiúnh¹ tsá² hí³.
Jáun² tsá² hí³ ca³záɨh³ Po¹ jáɨ¹³ hi³ cue³²
Jmɨ́²chí³ Chun¹ hñu³ tsɨ́³, hi³ tiá² hniáuh³²
tsó³² Po¹ tɨ³ Jerusalén.
5 Tɨ³la³ cun³ jáun² ca³hue¹³ bíh¹ jnoh¹ jmɨ́¹
ca³tsɨn¹³ quiau³ jmáɨ¹ jáun². Ca³la³ jɨ́n³²
jáun² bíh¹ tsá² reh² dí² tsá²mɨ³ tsá²ñuh²
ca³la³ má²quionh³ jón²zɨ́h¹ hi³ ca³ñí¹jau²
jnoh¹ tɨ³ jenh³ juú², jáun² can³² jmɨ́²miih²¹
jáun² ca³dí¹jñɨ²¹ jnoh¹ hi³ ca³lienh¹ jnoh¹
Dió³².
6 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³háɨh¹ jnoh¹ jáɨ¹³
quiúnh¹ tsú², jáun² ca³tauh²¹ jnoh¹ siáh³
mu² pa²¹ jáun²; cun³ jáun² bíh¹ ca³jính³² tsá²
hí³ hi³ ja³tanh²¹ hñú¹³.
7 Hi³ ca³hué² jnoh¹ jáun² juú² Tiro
ca³cháu³² jnoh¹ juú² Tolemaida. Juú² jáun²
ca³cuen¹ jnoh¹ cuo² quiúnh¹ tsá² reh² dí²,
jáun² ñí¹ jáun² ca³tauh¹³ jnoh¹ cú² jmáɨ¹
quiúnh¹ tsú².
8 Jmɨ́¹ cá¹jniá²¹ jáun² ngau³ jnoh¹ siáh³
juɨ³² ta³ quiúnh¹ Po¹, jáun² ca³cháu³² jnoh¹
juú² Cesarea. Ñí¹ jáun² ñéɨ¹ jnoh¹ hñú¹³
Pí²liéɨ¹, jan² tɨ³² ngaɨ³² jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³²,
tsá² jmɨ́¹ ná¹lɨ́³ hí³ quiaun³ tsá² ca³lɨn³
hí³ tsá² jniá³ jmɨ́¹ tsɨ́³, tsá² ca³quianh³ hí³
tsá² reh² dí² jmɨ́¹tin². Jáun² hñú¹³ tsá² hí³
ca³tauh¹³ jnoh¹.

9 Pí²liéi¹ hí³ jmɨ́¹ tionh¹ quiun³ tsá¹máɨ¹³
jon², tsá² ná¹lɨ́n³ *tɨ³² jë¹ Dió³².
10 Má²hia³jáun¹³ ca³lá² tiauh² jnoh¹ la³
cun³ jmɨ́¹ cá¹chó²¹ jan² tsá² jmáɨ² Ágabo *tɨ³²
jë¹ Dió³², tsá² ja³ tɨ³ Judea, hi³ ca³ñí¹jɨe¹³
tsú² jnoh¹.
11 Hi³ jáun² tsá² hí³ ca³can³ láu² hñéih¹ Po¹
hi³ ca³hñéih³ cuá² ta³ hnga². Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun²
ca³juáh³ la³ lá²:
—Jmɨ́²chí³ Chun¹ juáh³ hi³ jmu³ tsá²
*judíos la³ lá² já¹ juú² Jerusalén ñí¹con² tsá²
quioh²¹ láu² lá², hi³ jáun² jɨenh³ tsú² siáh³
ñí¹con² *tsá²cá²jo²¹.
12 Jmɨ́¹ má²lɨ́²náɨ¹³ jnoh¹ la³ nɨ́² né³,
ca³za¹³ jnoh¹ Po¹ quiúnh¹ tsá² juú² Cesarea
hi³ tiú²uú² tsó³² tsú² cú²jueh³² tɨ³ Jesalén.
13 Tɨ³la³ Po¹ né³ ca³juáh³:
—¿He³ láɨh³² sa³ uoh³² hnoh² hi³ hliah²¹
náh² tsɨn³² jná¹³? Tɨ³la³ cáun² tán¹ bíh¹
má²nio² tsɨn³² jná¹³, uá¹jinh¹ hi³ jún³ jná¹³
já¹ juú² Jerusalén cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ Jesús
Tɨ³² Juo¹³ dí², jun³juáh¹³ jmáh³la³ hi³ hñe³
yáh³ tsú² jná¹³.
14 Tɨ³la³ tiá² ca³tiau¹³ yáh³ jnoh¹ hi³ tɨ́¹
jéinh¹ jnoh¹ jmɨ́¹ tsɨ́³ tsú², jáun² ca³tunh²¹
bíh¹ jnoh¹ cú²jueh³², jáun² ca³juoh²¹ jnoh¹
la³ lá²:
—Cáun² cuɨ́¹ jmu¹ bíh¹ Dió³² la³ cun³ hi³
hnió³ jmu³.
15 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³jmú¹³ jnoh¹ re² lio²¹
quiú¹³ hi³ ngau³ jnoh¹ juɨ³² má²tiáuh¹ tɨ³
Jerusalén.
16 Ma³ jan² tsá² reh² dí² tsá² zian² juú²
Cesarea jáun² ca³ñí¹táunh¹ quiúnh¹ jnoh¹,
jáun² tsá² hí³ ca³ñí¹jau² jnoh¹ hñú¹³ jan²
tsá² jmáɨ² Mnasón, tsá² hué³² Chipre. Tsá²
hí³ jmɨ́¹ la³ má²hen² tɨ³ con² Tɨ³² Juo¹³ dí² la³
cun³ jmɨ́¹tin² máh³, jáun² hñú¹³ tsá² hí³ bíh¹
ca³tauh¹³ jnoh¹.

Po¹ tsa³jɨen³ Jacobo

17 Jmɨ́¹ cá¹cháu²¹ jnoh¹ já¹ juú² Jerusalén
né³, hiún² lɨ́n³² bíh¹ tsɨ́³ tsá² reh² dí² ca³he³
jnoh¹.
18 Jmɨ́¹ cá¹jniá²¹ jáun² ca³ñí¹quiúnh¹ jnoh¹
Po¹ hi³ tsa³jɨen³ tsú² Jacobo hñú¹³. Hñú¹³
Jacobo hí³ ca³ngɨh³² siáh³ la³jɨ́n³² tsá²daun³²
tsá² ná¹ñí¹ cuáh³².
19 Jáun² Po¹ ca³cuéh³ cuo² hi³ jan² hi³
jan² tsá² hí³; jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³chá³ dí²
re² tso² la³jɨ́³² hi³ má²ca³jmú³ Dió³² ñí¹con²
tsá²cá²jo²¹ cun³quionh³ hnga² dí².
20 Jmɨ́¹ má²lɨ́²niéi³² jáun² tsá² hí³ jáɨ¹³ nɨ́²
né³, jlánh¹ ca³ma³quien² tsú² Dió³². Jmɨ́¹ lɨ²¹
jáun² né³ ca³záɨh³ dí² Po¹ la³ lá²:
—Tɨ³la³ sá¹nɨ́² jɨe³ reh², ca³la³ juóun³²
mei²¹ bíh¹ tsá² judíos má²taunh³² ta²¹, hi³
la³jɨ́n³² tsá² hí³ né³, hniá¹ bíh¹ hi³ ma³tí³²
liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés.
21 Tsá² hí³ má²ca³náɨ³² hi³ hnú² néh¹
hɨeh³² tsá² judíos tsá² tiáunh¹ hué¹³
tsá²cá²jo²¹ hi³ tiú²uú² hniáuh³² ma³tí³²
tsú² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés, hi³ tiú²uú²
hniáuh³² *tiú³² tsú² chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian²
tsá¹míh¹ jon², hi³ tiú²uú² ma³tí³² tsú² la³
cun³ hi³ ná¹ngɨ²³ dí².
22 Jáun² né³, ¿ha³ lánh³ jmú¹³ dí²? Quí¹
má²ta²¹ má²lɨ³ ñi³² bíh¹ tsú² hi³ má²cuán²
hnú² ñí¹ lá².
23 Tɨ³ chú³² jmu³ hnú² la³ cun³ hi³ juáh¹³
jnoh¹ lá²: Quí¹ ja¹ quiú¹³ dí² lá² zian²
quiun³ tsá² má²ná¹láɨh²¹ jáɨ¹³ quionh³
Dió³².
24 Jáun² né³, jan³² tsá² lá², ma³jɨ́¹³ hnú²
jmɨ́¹ honh² quiúnh¹ tsá² lá² la³ cun³ hi³
ná¹ngɨ²³ dí² tsá² judíos; hi³ ma³hmah²¹ siáh³
la³ cun³ hi³ tsa³hín³ quioh²¹ tsú². Nɨ́¹
má¹ca³ma³tí³² tsú² jáɨ¹³ hi³ ca³jmú³ jáun²
quionh³ Dió³², má¹jáun² má²lɨ́¹³ zéi³² tsú²
chí¹ mɨ³láu³ nio². Jáun² la³jɨ́n³² tsáu² lɨ³
ñi³² hi³ tiá² la³ tson² yáh³ la³ cun³ jáɨ¹³ hi³
má²ca³náɨ³² tsú² jáun², tɨ³la³ hnú² bíh¹ jan²
tsá² má²tí³² liei²¹ jáun² quiú¹³.
25 Tɨ³la³ hi³ ca³tɨn¹ tsá²cá²jo²¹ tsá²
má²ca³taunh³ ta²¹ má¹ná¹, má²ca³zen¹³ bíh¹
dí² cáun² sí² ñí¹con² tsú² hi³ rá¹juáh³ la³
cun³ hi³ má²ca³láɨ¹³ dí², uá¹la³ cun³ hi³
tiá² hniáuh³² cuh³ tsú² ngú³ quioh²¹ jáh³
má²ca³jngɨh³ tsú² ñí¹con² dió³² tsá² láɨn¹,
tiá² chú³² cuh³ tsú² jmɨ², sa³jun³ ngú³
quioh²¹ jáh³ cuounh³² tsú² láɨ¹, jɨ³ tsá²mɨ³
tsá²ñuh² nɨ́² siáh³ tiá² hniáuh³² jmu³ juón¹
quionh³ tsá²ján² tsá²ján².

Má²tson¹³ tsú² Po¹ hñu³ cuáh³² chín¹

26 Jáun² ca³jan³ Po¹ tá¹ quiun³ tsá²ñuh² hí³. Jmɨ́¹ cá¹jniá²¹ jáun² né³ ca³jmú³ tsú² hi³ lɨ³ jɨ² jmɨ́¹ tsɨ́³ quionh³ tsá² hí³ la³ cun³ hi³ ná¹ngɨ²³ tsá² judíos. Jmɨ́¹jáun² ñéi¹ Po¹ hñu³ cuáh³² chín¹ hi³ ca³ñí¹zeh¹ dí² tsá² tiáunh¹ cuáh³² jáh³ jmáɨ¹ jéi³²í¹ hniauh³ hi³ lɨ³ jɨ² jmɨ́¹ tsɨ́³ dí² tiáunh¹, hi³ jáun² jmáɨ¹ jáun² jmɨ́¹ cuen³ Po¹ jáh³ joh¹ ma³ quin³² ma³ jan³² tá¹ quiun³ tsá² hí³ hi³ jngɨh³ ñí¹con² Dió³².

27 Jmɨ́¹ má²ñí¹hián² jáun² quiau³ jmáɨ¹ quioh²¹ tsú², jmɨ́¹jáun² ma³ jan² tsá² judíos zian² hué³² Asia ca³lɨ³ cuóun³² Po¹ hñu³ cuáh³² chín¹, jmɨ́¹jáun² la³juɨ³² ca³zió³ tsú² tsɨ́³ tsá² tionh² hí³ hi³ zanh³ tsú² Po¹,

28 hi³ ca³hóh³² hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¡Hnoh² tsá² ziáun² dí² hué³² *Israel lá², ma³hau¹ jnoh¹! Tsá²ñuh² lá² jlánh¹ hún¹ ngɨ³² tá¹ cáun² hngá¹máh³ hi³ má²can² tsáu² hi³ lɨ³hon² tsú² tsá²co¹ dí², jɨ³ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés, la³ má²quionh³ jɨ³ cuáh³² lá² quiú¹³ dí². Hi³ hí¹ la³ tɨ³ tsá²cá²jo²¹ má²cuá²jan² tsú² hñu³ cuáh³² lá² quiú¹³ dí², hi³ má²cuá²hliah¹.

29 Ca³juáh³ tsú² la³ nɨ́² quí¹hliá² ca³jɨ́en³² tsú² Po¹ jmɨ́¹tin² já¹ juú² hi³ quionh³ tsú² jan² tsá² jmáɨ² Trófimo tsá² zian² juú² Éfeso, jáun² lɨ́¹ ca³lɨ́n¹³ tsú² hi³ má²cuá²jan² Po¹ tsá² hí³ hñu³ cuáh³².

30 Jáun² la³juɨ³² tiá³ siaun³² taunh³ bíh¹ tsá² juú², hi³ ca³cuú² ca³ngɨh³² ca³la³ né³² cánh³. Jmɨ́¹jáun² ca³ñí¹hmá¹ ñí¹cuonh¹³ dí² Po¹ hi³ ca³chin² dí² cheih³², jáun² la³juɨ³² ca³jna³ dí² siáh³ ho³hñú¹³ cuáh³².

31 Jmɨ́¹ má²jngɨh³ cu³tí³ bíh¹ tsú² Po¹ la³ cun³ jmɨ́¹ ca³lɨ³ ñi³² juo¹³ hliáu³ tsá² *romanos hi³ tiá³ siaun³² lɨ́n³² bíh¹ má²tiáunh¹ la³jɨ́n³² tsá² juú² Jerusalén.

32 La³ cun³ jmɨ́¹jáun² ca³teh³ juo¹³ hliáu³ hí³ hliáu³ tsá² ná¹chín¹ joh¹ la³ má²quionh³ hliáu³ ñí¹ hná¹ jáun², jáun² cú²hé² ja³taunh²¹ dí² ñí¹ ná¹ngɨh³² jáun² tsá² hí³. Jmɨ́¹ ca³jɨ́en³² tsú² tsá² lɨ́n³ hí³ juo¹³ hliáu³ né³ la³ má²quionh³ tsá² quionh³, tiú²uú² ca³quiunh³ yáh³ tsú² Po¹.

33 Jmɨ́¹jáun² cuan³ tsá² lɨ́n³ juo¹³ hliáu³ ñí¹ zenh¹ Po¹ hi³ ca³zanh³ Po¹ hi³ ca³jmú³ tsú² héih³² hi³ hñe³ tsú² Po¹ quionh³ tun³ cá²den¹ná¹. Jáun² ca³ngáɨ³ tsú² siáh³ hi³ hin² tsánh² Po¹, hi³ he³ lɨ́²jmú³.

34 Tɨ³la³ tsá² jmɨ́¹ ná¹ngɨh³² hí³ má¹ná¹, tiú² jan³² lɨ́n³² bíh¹ ca³taunh³, hi³ jáun² lɨ́¹ tiá² ñi³² he³ jáɨ¹³ ne³ bíh¹ juo¹³ hliáu³ lɨ³, quí¹ cú²tiú² cú²jan³² lɨ́n³² bíh¹ tiáunh¹ tsú². Jáun² juo¹³ hliáu³ hí³ ca³jmú³ héih³² hi³ cu³tsa³² jan³ cú²jueh³² hliáu³ Po¹ ñí¹ lɨ́³ hñú¹³ hliáu³.

35 Jmɨ́¹ ca³cha³táunh¹ hliáu³ jmɨ́h¹ ta³² hi³ hí¹jan² Po¹, jáun² ja¹ uá¹ hen² bíh¹ Po¹ ca³jan³ tsú² chi³cuú² quí¹hliá² jlánh¹ chí¹ñi¹ já²táunh¹ tsá² hí³ hi³ hnió³ jmu³ hian² tsɨ́³.

36 Tsá² hí³ né³ hí¹hóh³² la³jɨ́n³² hi³ hí¹juáh²³:

—¡Cu³tí³ cuɨ́¹ jngɨh¹³ mí¹ tsá² lín¹ nɨ́²!

Po¹ cue³² jú¹ tson² quioh²¹

37 Jmɨ́¹ ca³tɨ³ ñí¹tanh¹³ tsú² Po¹ hñú¹³ hliáu³ jáun², jáun² Po¹ ca³mɨ́³ jáɨ¹³ ñí¹con² juo¹³ hliáu³ hí³ hi³ ca³juáh³:

—¿Tiá¹ lɨ́¹³ juoh²¹ cu³tiá³ quiúnh¹ jná¹³?

Jáun² juo¹³ hliáu³ hí³ ca³juáh³:

—¿Hí¹ tɨn² máh³ hnú² hléh¹ jú¹ *griego dúh¹?

38 ¿Há¹ jun³juáh¹³ hnú² tsá² hué³² Egipto dúh¹, tsá² ca³jmú³ hniéi² quionh³ tsá² ho² ta²¹, tsá² ca³lɨ³ zian² quiún³ mei²¹ tsá² jngɨh² tsáu² joh¹, hi³ ca³ñí¹táunh¹ quionh³ dí² la³ tɨ³ hué³² quiéin²?

39 Hi³ jáun² Po¹ ca³juáh³:

—Tsá² judío juú² Tarso bíh¹ jná¹³, cáun² juú² quien² tɨ³ Cilicia. Juenh² jmu³ honh², cué¹ tiá³ jáɨ¹³ hi³ lienh¹ jná¹³ tsá² nɨ́².

40 Jmɨ́¹ má²lɨ́²cué³² juo¹³ hliáu³ jáɨ¹³ né³, ca³náu² Po¹ hná¹³ ta³², hi³ ca³háɨ³² cuo² hi³ ca³jmú³ lin¹ hi³ tiánh³² tsá² hi³ tie³. Jáun² jmɨ́¹ má²tionh² tsá² hí³ tie³ né³, ca³hléh³ Po¹ jú¹ *hebreo ñí¹con² tsá² hí³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

22

1 —Hnoh² tsá²cáu³ jɨ³ tsá²daun³², re² niéi² náh² jáɨ¹³ hi³ má¹tson¹³ jná¹³ lá² ñí¹con² hnoh² ta³né³².

2 Jmɨ́¹ má²lɨ́²niéi³² jáun² tsá² hí³ hi³ dí¹hleh³² Po¹ jú¹jma² *hebreo né³, tɨ³ lɨ³mí¹

tie³ ca³tiánh³ bíh¹ tsú². Jáun² Po¹ ca³záɨh³
siáh³ tsá² hí³:
3 —Tsá² *judío tsá² juú² Tarso bíh¹ jná¹³,
juú² hín¹³ tɨ³ Cilicia, tɨ³la³ já¹ juú² Jerusalén
lá² bíh¹ ca³cuon³ jná¹³. Ja³bí¹ tsá² ca³ma³ta²
tɨ³² Gamaliel yáh³ jná¹³ uá²jaɨ³², tsá² hí³
ca³ma³ta² jná¹³ ca³la³ cun³ tán¹ cun³ hián²
héih³² hɨ³ rá¹tɨoh³ ñí¹ liei²¹ hi³ hiauh³
tsá²haun³² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí². Huen² jná¹³
jlánh¹ ca³lɨ³ hniá¹ ná¹ hi³ má¹zián¹³ ná¹
la³ cun³ hi³ tɨ³² tsɨ³ Dió³², la³jmɨ¹ ná¹hniá¹
hnoh² nɨ² ta³né³².
4 Jmɨ¹tin² jlánh¹ jmɨ¹ jmu² jná¹³ hian²
tsɨn³² ñí¹con² tsá² má²tiáunh¹ juɨ³² quioh²¹
Jesús, hí¹ la³ tɨ³ jmɨ¹ jngɨh³² jná¹³ tsú².
Hi³ tsá²mɨ³ tsá²ñuh² bíh¹ tsú² ca³ma³tson¹³
jná¹³ jmɨ¹tin², hi³ ca³quí¹ ca³tonh¹ jná¹³
hñu³mí¹ñí².
5 Jáun² tsá² cuá¹lín³ mí²tsá² hɨen¹ quionh³
la³jín³² tsá²daun³² lɨ¹³ cué³² jú¹ tson² ca³tɨ²¹
hi³ nɨ². Ja³bí¹ tsá² hí³ siáh³ ca³cué³ jná¹³
sí² hi³ ca³tɨn¹ tsá² judíos reh² dí² zian² já¹
juú² Damasco; hi³ jáun² ñéɨ¹ jná¹³ ñí¹ jáun²
hi³ jmɨ¹ já¹zánh²¹ jná¹³ tsá² má²tiáunh¹ juɨ³²
quioh²¹ Jesús, hi³ jmɨ¹ já¹jan³² jná¹³ tsú²
ca³la³ hi³ ná¹hñei²¹ tɨ³ já¹ juú² lá², hi³ jmɨ¹
jmuh¹ jnoh¹ tsú² ñí¹ lá².

Po¹ cha³² ha³ lánh³ rón³² ca³tɨ² cá²jéinh³² jmɨ¹ tsɨ³
(Hechos 9:1-19; 26:12-18)

6 ”Tɨ³la³ tá¹la³ cuá¹ñe² jná¹³ jáun² hú¹
juɨ³² né³, jmɨ¹ má²ñí¹chau²¹ jná¹³ já¹ juú²
Damasco, jáun² cu³diá²jan² jmɨ¹ táɨn³ jná¹³
cáun² joh¹ pin³ lɨn³² hi³ ja³ hñu³mɨ³cuú²
cun³ chi³hiú²;
7 la³ cun³ jmɨ¹jáun² bíh¹ ca³tánh³ jná¹³
cu³hna²¹ jáh³. Jmɨ¹jáun² ca³náɨ³² jná¹³ cáun²
ho³ tsáu² hi³ ñí¹juah²¹: “Hnú² Saulo, Saulo,
¿he³ láɨh³² jmuh³² hnú² hian² honh² ñí¹con²
jná¹³?”
8 Hi³ jáun² jná¹³ ca³ngáɨ³²: “¿Hin² bí¹
tsánh² hnú² Tɨ³²?” Jáun² Tsá² hí³ ñí¹ca³juáh³:
“Jná¹³ bíh¹ la³², Jesús Tsá² Nazaret Tsá²
jmoh¹ hnú² hian² honh²”.
9 Ca³jɨe³ bíh¹ tsá² jmɨ¹ quiúnh¹ jná¹³
joh¹ jáun², tɨ³la³ tiá² ca³ngɨ¹³ yáh³ tsú² hi³
ñí¹ca³hléh³ jáun² tsáu².
10 Jmɨ¹jáun² ca³juo³ jná¹³ tsú²: “¿He³
bí¹ hniáuh³² jmu¹ jná¹³ né³ Tɨ³²?” Jáun²
jmɨ¹jáun² ca³záɨ³ jná¹³ Tɨ³² Juo¹³ dí²: “Náu²,
cua³² juɨ³² hún¹ nú² tɨ³ Damasco. Hi³ jáun²
ñí¹ jáun² lɨ³ ñíh¹³ hnú² la³jɨ³² la³ cun³ hi³
ca³tɨn¹ hnú² jmúh¹³”.
11 Tɨ³la³ joh¹ zín³ lɨn³² hi³ ca³jɨe³² jná¹³
jáun² né³ ca³jmú³ hi³ ca³táɨn³ jná¹³, jáun²
tsá² jmɨ¹ quiúnh¹ hí³ bíh¹ jná¹³ ca³zanh³
uón³² hi³ ca³jau³ tɨ³ já¹ juú² Damasco.
12 ”Hi³ jáun² ñí¹ jáun² jmɨ¹ zian² jan²
tsá²ñuh² jmáɨ² Ananías, jan² tsá² la³ má²tí³²
re² lɨn³² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés. La³jɨn³²
tsá² judíos zian² juú² jáun² jmɨ¹ tanh² ta²¹
tsá² hí³.
13 Jáun² Ananías hí³ ca³ñí¹jɨe¹³ jná¹³.
La³ cun³ jmɨ¹ cá¹chó²¹ jáun² tsú² ca³juáh³:
“Hnú² reh² Saulo, ¡jɨe¹ siáh³ cónh³ hi³
hmaɨ²¹!” La³ cun³ jmɨ¹jáun² bíh¹ ca³tauh²
siáh³ re² mɨ¹ñi³² jná¹³.
14 Jmɨ¹jáun² ca³záɨ³ tsú² jná¹³ la³ lá²:
“Dió³² Juo¹³ tsá²haun³² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí²
má²ca³quianh³ hnú², hi³ hnió³ tsú² hi³ lɨ³
ñíh¹³ hnú² la³ cun³ hi³ lɨn²³ tsú² jmu³, jɨ³ hi³
lɨ¹³ jɨen¹ hnú² siáh³ hnga² Tsá² Chun¹, hi³
náɨh¹³ hnú² siáh³ jë¹ Tsá² hí³.
15 Quí¹ hnú² bíh¹ ca³tɨn¹ cuá¹náuh² jáɨ¹³
quioh²¹ tsú² ñí¹con² tsá² zian² tá¹ cáun²
hngá¹máh³ ca³tɨ²¹ la³jɨ³² hi³ ca³jɨeh³ nú² jɨ³
hi³ ca³niéih² nú² nɨ² siáh³.
16 Jáun² né³, ha³ lɨ² ján², cuɨ¹ zaun²¹
nú² jmáɨ² hi³ teh¹ nú² Tɨ³² Juo¹³ dí², hi³
jáun² hin³ tsú² tso³ quián¹³ hnú²”. La³ nɨ²
ca³juáh³ Ananías hí³.
17 ”Hi³ jáun² jmɨ¹ cuanh²¹ jná¹³ siáh³ já¹
juú² Jerusalén lá² né³, ca³ñí¹lienh¹ jná¹³
Dió³² hñu³ cuáh³² chín¹. Jmɨ¹jáun² ca³jnia³
Tɨ³² Juo¹³ dí² jéin³² jná¹³
18 hi³ ca³juáh³ la³ lá²: “Háun¹ nú², tia³juɨ³²
cua³han² já¹ juú² lá², quí¹ tsá² juú² lá² cun³
tiá² héɨ³² bíh¹ jáɨ¹³ hi³ hléh¹³ hnú² ca³tɨn¹
jná¹³”.
19 Jáun² jná¹³ né³ ca³juánh³²: “Hnú² Tɨ³²
Juóu³² jná¹³, já² la³jɨn³² bíh¹ tsá² juú² lá²
ná¹ñɨ³² hi³ jná¹³ jmɨ¹ ñe² la³jɨ³² cuáh³²
quiú¹³ jnoh¹ tsá² judíos, hi³ jmɨ¹ ñí²jan³²

jná[13] tsú[2] hñu[3]mí[1]ñí[2] tsá[2] má[2]taunh[2] hnú[2]
ta[21] jmɨ́[1]jáun[2], hi[3] jmɨ́[1] quiunh[32] jná[13] tsú[2]
siáh[3].
20 Ja[3]bí[1] la[3] jáun[2] jmɨ́[1] ca[3]táɨn[2] jáun[2] jmɨ[2]
quioh[21] hla[1] Tié[3] tsá[2] ca[3]náu[2] hí[3] jáɨ[13] hi[3]
ca[3]tɨn[1] hnú[2], ja[3]bí[1] ñí[1] jáun[2] jmɨ́[1] zenh[1] jná[13]
hi[3] hún[1] ná[1] cá[2]hon[3] quiúnh[1] tsá[2] ca[3]jngɨh[3]
hí[3] Tié[3], hi[3] ca[3]hmá[3] jná[13] siáh[3] ha[1] tsá[2]
ca[3]jngah[3] tsú[2] hí[3]".
21 Tɨ[3]la[3] Tɨ[32] Juo[13] dí[2] ca[3]juáh[3] ñí[1]con[2]
jná[13]: "Cua[32], quí[1] hnú[2] bíh[1] zei[21] jná[13]
ñí[1]con[2] *tsá[2]cá[2]jo[21] tsá[2] zian[2] ñí[1] uóunh[3]".

Cáun[32] siáh[3] Po[1] juo[13] hliáu[3]

22 Ca[3]náɨ[32] bíh[1] tsú[2] re[2] hi[3] ca[3]juáh[3] Po[1]
la[3]ñí[1]; tɨ[3]la[3] jmɨ́[1] má[2]lɨ́[2]juáh[3] Po[1] la[3] nɨ́[2] né[3],
ca[3]tɨ[3] ca[3]hóh[32] bíh[1] tsú[2] siáh[3] hi[3] ca[3]juáh[3]:
—¡Cuɨ́[1] jún[13] mí[1] tsá[2] lín[1] ja[3] juón[1] nɨ́[2]!
¡Tiá[2] ca[3]tɨ[21] yáh[3] zian[2] tsá[2] la[3] nɨ́[2]!
23 La[3] má[2]ná[1]tɨ́[2] ná[1]hóh[32] jáun[2] bíh[1] tsá[2]
hí[3], hi[3] ná[1]quí[2] ná[1]zen[2] ha[1], hi[3] ná[1]quí[2]
ná[1]ziauh[32] siáh[3] hliáu[2] chi[3]cuú[2],
24 jáun[2] cu[3]tsa[32] bíh[1] jmɨ́[1] ca[3]jmú[3] juo[13]
hliáu[3] héih[32] hi[3] jan[3] hliáu[3] Po[1] tɨ[3] ñéih[3]
hñú[13]. Jmɨ́[1] lɨ[21] jáun[2] ca[3]jmú[3] dí[2] héih[32] hi[3]
pan[3] tsú[2] Po[1] quionh[3] hñú[1]jméi[13], hi[3] jáun[2]
chá[32] Po[1] he[3] ca[3]tɨ[21] sa[3] tɨ[3] hóh[32] lɨ́n[32] tsá[2]
hí[3].
25 Jmɨ́[1] má[2]lɨ́[2]hñéi[32] tsú[2] jáun[2] Po[1] tiá[3]
lɨ́n[32] né[3], hi[3] jmɨ́[1] má[2]pan[3] dí[2] quionh[3]
hñú[1]jméi[13] jáun[2], jáun[2] Po[1] ca[3]záɨh[3] hliáu[3]
tsá[2] chín[1] zenh[2] có[32] jáun[2] la[3] lá[2]:
—¿Hí[1] jmu[2] héih[32] liei[21] hi[3] lɨ́[13] pan[13] hnú[2]
jan[2] tsá[2] *romano ta[3] tiá[2] má[2]lɨ́[2]quiánh[2] nú[2]
jú[1] tson[2] quioh[21] tsú[2]?
26 Jmɨ́[1] má[2]lɨ́[2]niéi[32] hliáu[3] tsá[2] chín[1] jáɨ[13]
nɨ́[2] né[3], ca[3]ñí[1]zeh[1] juo[13] la[3] lá[2]:
—¿He[3] dá[2] ñɨ[3]jmuh[32] hnú[2]? Já[2] la[3] tsá[2]
romano bíh[1] tsá[2] ó[32].
27 Jmɨ́[1]jáun[2] ja[3] juo[13] hliáu[3] tsá[2] chín[1] ñí[1]
zenh[1] jáun[2] Po[1], hi[3] ca[3]ngáɨh[3] dí[2] jáɨ[13] lá[2]:
—¿Hí[1] cu[3]tí[3] bíh[1] tsá[2] romano hnú[2]?
Jáun[2] Po[1] ca[3]juáh[3]:
—Ján[3].
28 Jáun[2] juo[13] hliáu[3] ca[3]záɨh[3] siáh[3] Po[1]:
—Tɨ[3]la[3] ca[3]tɨn[1] jná[13] má[1]ná[1], hliáun[3] lɨ́n[32]
bíh[1] quɨe[3] ca[3]cáɨn[3] hi[3] ca[3]lɨn[3] jná[13] tsá[2] romano.
Jáun[2] Po[1] ca[3]juáh[3] siáh[3]:
—Tɨ[3]la[3] jná[13] dá[2] má[2]lɨ́n[3] la[3] cun[3] jmɨ́[1]
ca[3]lɨ[3]zian[2] bíh[1].
29 Jmɨ́[1]jáun[2] la[3]juɨ[32] ca[3]tiánh[3] tɨ[3] có[32] tsá[2]
jmɨ́[1] má[2]cán[3] hí[3] jú[1] tson[2] quioh[21] Po[1], hí[1]
la[3] tɨ[3] hnga[2] yáh[3] juo[13] hliáu[3] ca[3]juénh[2] jmɨ́[1]
ca[3]lɨ[3]tsɨn[2] tsú[2] hi[3] tson[2] bíh[1] la[3] tsá[2] romano
bíh[1] Po[1], quí[1]hliá[2] jmɨ́[1] má[2]lɨ́[2]hñéi[32] dí[2] tsú[2].

Má[2]zenh[2] Po[1] ñí[1]ta[21] chín[1] quioh[21] tsá[2] judíos

30 Jmɨ́[1] cá[1]jniá[21] jáun[2] jmɨ́[1] hnió[3] juo[13]
hliáu[3] lɨ[3] ñɨ[32] he[3] tso[3] chá[32] tsá[2] judíos
quioh[21] Po[1], jáun[2] ca[3]chin[2] dí[2] tsú[2], hi[3]
ca[3]zen[3] dí[2] siáh[3] jáɨ[13] hi[3] ngɨh[13] tsá[2] ná[1]lɨ́n[3]
mi[3]jmú[3] la[3] má[2]quionh[3] la[3]jɨ́n[32] tsá[2] ná[1]ñí[1]
hué[32]. Jmɨ́[1]jáun[2] ca[3]jan[3] tsú[2] Po[1] hi[3]
ca[3]ñí[1]zinh[2] dí[2] ja[1] ñí[1] ná[1]ngɨh[32] jáun[2] tsá[2]
hí[3].

23

1 Jmɨ́[1]jáun[2] né[3], Po[1] ca[3]jɨ́e[3] chí[1]tiá[3] ñí[1] ñí[1]
tionh[1] tsá[2] ná[1]chín[1] hí[3], hi[3] ca[3]juáh[3] la[3] lá[2]:
—Hnoh[2] reh[2], la[3] tɨ[3] ta[3]né[32] tiá[2] lin[1] cha[32]
yáh[3] tso[3] jmɨ́[1] tsɨn[32] jná[13] hi[3] juáh[13] hi[3] tiá[2]
má[2]ca[3]ma[3]ti[21] jná[13] ñí[1]con[2] Dió[32] la[3] cun[3]
ca[3]tɨ[21].
2 Jáun[2] Ananías tsá[2] cuá[1]lɨ́n[3] mí[2]tsá[2] hɨ́en[1]
ca[3]jmú[3] héih[32] ñí[1]con[2] tsá[2] tionh[2] cu[3]héin[1]
Po[1], hi[3] pá[3] tsú[2] ho[3] Po[1].
3 Jáun[2] Po[1] né[3] ca[3]záɨh[3] tsá[2] hí[3] la[3] lá[2]:
—¡Hnú[2] dá[2] cáun[2] hná[1] hiah[32] tiáu[2]
jmáh[3]la[3] tɨ[3] coh[3] bíh[1], ja[3]bí[1] Dió[32] po[3] siáh[3]
hnú[2]! ¿Há[1] jun[3]juáh[13] hi[3] jáun[2] ñíh[3] hnú[2]
ñí[1] nɨ́[2] hi[3] rá[1]tsɨh[32] nú[2] héih[32] la[3] cun[3] juáh[3]
liei[21]? ¿He[3] láɨh[32] sa[3] chín[1]dí[1] huen[2] bíh[1]
hnú[2] ñɨ[3]jmuh[32] la[3] siáh[3] la[3] cónh[3] bíh[1] hi[3]
rá[1]juáh[3] jáun[2] liei[21]?
4 Jáun[2] tsá[2] jmɨ́[1] tionh[1] hí[3] có[32] jáun[2]
ca[3]záɨh[3] Po[1]:
—¿Hí[1] hnú[2] la[3] ca[3]tɨn[1] jin[13] tsá[2] cuá[1]lɨ́n[3]
mí[2]tsá[2] hɨ́en[1] quian[21] Dió[32]?
5 Jáun[2] Po[1] ca[3]ngáɨ[3] la[3] lá[2]:
—Tiá[2] jmɨ́[1] ño[1] jná[13] reh[2] hi[3] lɨ́n[3] tsá[2] nɨ́[2]
mí[2]tsá[2] hɨ́en[1]; quí[1] ñí[1] Sí[2] rá[1]juáh[3] la[3] lá[2]:
"Tiá[2] hniáuh[32] hléh[1] hnú[2] jú[1] hlah[3] quioh[21]
tsá[2] ho[2] ta[21]".

6 Jmɨ́¹ ca³lɨ³tsɨn² jáun² Po¹ hi³ tsá² ná¹ngɨh³² hí³ la³ ná¹lɨ́³ tun³ nió³, cun³ nió³ tsá² *saduceos, hi³ cun³ nió³ siáh³ tsá² *fariseos, jmɨ́¹jáun² ca³hléh³ dí² tiá³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnoh² reh², jan² tsá² fariseo bíh¹ jná¹³, tsá² cá² mí¹zionh² tsá² fariseos. Jáun² né³, ¡né³² má²cán³ tsú² jú¹ tson² ca³tɨ²¹ hi³ jná¹³ taunh³² ta²¹ hi³ jenh¹³ siáh³ tsá² má²cá²tsan³!

7 Jmɨ́¹ má²lɨ́²juáh³ jáun² Po¹ la³ nɨ́² né³, ca³juónh³ tsá² saduceos cú²zúnh² quionh³ tsá² fariseos, jmɨ́¹jáun² lɨ³ tsú² tun³ tsoh³.

8 Hi³ jáun² la³ jáun² lɨ³ quí¹hliá² tiá² ta²¹ taunh³² yáh³ tsá² saduceos hi³ jenh¹³ dí² já¹ hla¹, hi³ juáh²³ siáh³ hi³ tiá² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² zian², hi³ sa³jun³ tsá²cuú² tsá²chín³ nɨ́² siáh³; tɨ³la³ tsá² fariseos má¹ná¹, taunh³² bíh¹ ta²¹ la³jɨ́³² hi³ jáun².

9 Hi³ jáun² la³jɨ́n³² tsá² hí³ ca³tɨ³ ca³hóh³², jáun² ma³ jan² tɨ³² liei²¹ ja¹ quioh²¹ tsá² fariseos hí³ ca³jmú³ zenh² hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Tiá² lin¹ hi³ hlaɨh³ chauh¹ yáh³ jnoh¹ quioh²¹ tsá²ñuh² lá², quí¹ tiá² né¹ yáh³ dí² ho³sa³ jan² tsá²cuú² tsá²chín³ má²ca³hléh³ ñí¹con² tsú², ho³lá²dá² jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³².

10 Cun³ñí¹ hi³hliá² jmɨ́¹ má²ná¹jín²³ lɨ́n³² tsá² hí³, jáun² cu³tsa³² jmɨ́¹ ca³jmú³ juo¹³ hliáu³ héih³² hi³ tsa³chin² tsú² cú²jueh³² Po¹ ja¹ jáun² hi³ jón³² siáh³ hñú¹³, quí¹ hi³ juénh² tsú² nɨ́² lɨ́¹ jun² Po¹, quí¹ nɨ́² lɨ́¹ ca³jmú³ tsú² hná¹jënh² nio² Po¹.

11 Hi³ jáun² hua² jáun² né³ ca³ma³jnia³² Tɨ³² Juo¹³ dí² ñí¹con² Po¹ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Tiá³ chá¹ honh² Po¹, quí¹ la³jmɨ́¹ má²lɨ́²hléh¹ hnú² hi³ ca³tɨn¹ jná¹³ já¹ juú² Jerusalén lá², la³ jáun² uá²jaɨ³² hniáuh³² cuá¹hléh¹ nú² siáh³ já¹ juú² Roma.

Má²cú¹ má²ren²¹ tsáu² jáɨ¹³ hi³ jngɨh³ Po¹

12 Hi³ jáun² jmɨ́¹ cá¹jniá²¹ jáun² né³, ma³ jan² tsá² *judíos ca³ma³cú¹ ma³ren²¹ jáɨ¹³ hi³ jngɨh³ Po¹. Má²tún² hmóu³² jáun² tsá² hí³ ca³tanh² hú¹mu³héih³² hi³ tiá² má³² jmu³ hí¹ cú¹pih²¹, sa³jun³ hɨ́nh³ jmɨ́² jma³ ca³la³ tɨ³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmáɨ¹ hi³ jngɨh³ dí² Po¹.

13 Lɨ́n³ tun³lón³² tsá² ca³jmú³ jáɨ¹³ jáun².

14 Jáun² ca³ñí¹táunh¹ dí² ñí¹con² tsá² ná¹lɨ́n³ mi³jmú³ quionh³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú², hi³ ca³ñí¹juah²¹ la³ lá²:

—Má²tún² hmóu³² lá² jnoh¹ má²lɨ́²tanh¹³ hú¹mu³héih³² hi³ tiá² cú¹ tiá² hnáɨh¹³ jnoh¹ hí¹ cú¹pih²¹ ca³la³ ñí¹ ca³jngɨh¹³ jnoh¹ Po¹.

15 Jáun² né³, zen² hnoh² jáɨ¹³ ñí¹con² juo¹³ hliáu³ quiúnh¹ náh² tsá² ná¹ñí¹ hi³ ja³jan² tsú² siáh³ Po¹ ta³ máh¹ hnoh². Juoh¹ hnoh² juo¹³ hliáu³ hi³ hnáuh² hnoh² ngáɨh¹ re² lɨ́n³² jú¹ tson² quioh²¹ Po¹. Jáun² jnoh¹ tsá¹tan¹³ Po¹ hú¹ juɨ³² hi³ jngɨh¹³ jnoh¹ ñeh² bíh¹ hi³ cuán¹³ tsú² ñí¹con² hnoh².

16 Tɨ³la³ jmɨ́¹ ca³lɨ³ ñi³² ñú²míh¹ jon² hiá¹ raɨnh²¹ Po¹ jáɨ¹³ jáun² né³, la³juɨ³² ngau³ hi³ ca³ñí¹zeh¹ Po¹ jáɨ¹³ jáun².

17 Jáun² ca³teh³ Po¹ hliáu³ tsá² chín¹ hi³ ca³záɨh³ dí²:

—Cuá²jan³² tiá³ ñú²míh¹ lá² ñí¹con² juóuh³² nú², quí¹ zia³² cáun² jáɨ¹³ hi³ tsa³zeh¹ tsú² juóuh³² hnú².

18 Jmɨ́¹jáun² ca³ñí¹jan² hliáu³ tsá² chín¹ hí³ ñú²míh¹ ta³ ñí¹ juo¹³ hi³ ca³juáh³:

—Po¹ tsá² cuá¹tson³ lɨ́²tié³ jná¹³ hi³ lɨ́²juáh³ hi³ já¹jan³² jná¹³ ñú²míh¹ lá² ñí¹con² hnú², quí¹ zia³² cáun² jáɨ¹³ quian³² hi³ záɨ³² hnú².

19 Jmɨ́¹jáun² ca³zanh³ juo¹³ hliáu³ cuo² ñú²míh¹ hí³, hi³ ca³ñí¹ngah¹ dí² jáɨ¹³ jáun² ñí¹ tɨ³ có³², hi³ ca³juáh³:

—¿He³ jáɨ¹³ quiánh¹ nú²?

20 Jáun² ñú²míh¹ hí³ ca³juáh³:

—Tsá² judíos tsá² ná¹ñí¹ má²lɨ́²ma³cú¹ ma³ren²¹ jáɨ¹³, hi³ jáun² má²záɨ³² tsú² hnú² hi³ cuá¹jan³² hnú² Po¹ ñí¹ta²¹ chín¹ tsa³háu², hi³ lɨ́¹ ja³ma³cau² tsú² hnú² hi³ juáh³ hi³ nga³ re² jú¹ tson² quioh²¹ Po¹.

21 Su³uú² lɨ́¹ táunh³ hnú² ta²¹; quí¹ lɨ́n³ tun³lón³² tsá² tau³ Po¹ hú¹ juɨ³² tsa³háu². Má²tún² hmóu³² jáun² tsá² hí³ má²lɨ́²tianh² hú¹mu³héih³² hi³ hí¹ cú¹pih²¹ má³² tiá² cuh³ hi³ sa³jun³ hɨ́nh³ jmáɨ² ca³la³ ñí¹ ca³jngɨh³ Po¹. Jáun² ta³né³² cáun² má²ná¹jan³² tsú² hi³ chanh²¹ hnú² jáɨ¹³ bíh¹ ha³ lɨ́h³ cuá¹jan³² nú² Po¹.

22 Jáun² juo¹³ hliáu³ hí³ ca³záɨh³ ñú²míh¹,
hi³ tiá² hin² záɨh³² hí¹ jan² hi³ má²lɨ́²chá³²
la³ jáun², jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³ ca³chanh³ dí²
ñú²míh¹ hí³.

Zen³ tsú² Po¹ ñí¹con² Fé³ tsá² ho² ta²¹

23 Jmɨ́¹jáun² ca³teh³ juo¹³ hliáu³ hí³ gon³
hliáu³ tsá² chín¹ hi³ ca³záɨh³ dí²:
—Jmu³ hua³jan²¹ tun³ nio² hña³láun³
hliáu³ tsá² tsa³táunh¹ juɨ³² ta³, hnaɨh³² nio²
quiú³ tsɨ²¹ quian³ siáh³ tsá² ná¹tsɨn¹ jáh³,
hi³ cónh³ tun³ nio² hña³láun³ siáh³ tsá²
ná¹quian³² hmá² zunh²¹. Hniáuh³² tónh³²
tsú² hua³jan²¹ hi³ tsa³táunh¹ cun³ la³ nio¹
ñu³ tɨ³ ca³niéi² la³ tɨ³ juú² Cesarea.
24 Hi³ jmu³ siáh³ hua³jan²¹ gon³ gáun³
tsa³cuá¹ hi³ ca³tɨn¹ Po¹, hi³ tsa³jan² tsú² re²
tɨn² ñí¹con² Fé³ tsá² ho² ta²¹.
25 Jáun² juo¹³ hliáu³ hí³ ca³zen³ cáun² sí²
hi³ rá¹juáh³ la³ lá²:
26 “Hia² nú² Fé³ tsá² lɨ́n³ hnú² ta²¹ hi³
chín¹, jná¹³ la³² tsá² jmáɨ² Claudio Lisias
zein³² jná¹³ sí² lá² ñí¹con² hnú².
27 Jmɨ́¹ ca³ma³tson¹³ tsá² judíos tsá² lá² hi³
jmɨ́¹ má²jngɨh³ tsú², tɨ³la³ jmɨ́¹ ca³lɨ³ ño¹ jná¹³
hi³ tsá² *romano bíh¹ la³ tsá² lá², jmɨ́¹jáun²
ñéi¹ jná¹³ quiúnh¹ hliáu³ joh² hi³ ca³ñí¹lion¹
jná¹³ tsú².
28 Jná¹³ né³ jmɨ́¹ hnó²¹ lɨ³ ño¹ hi³ he³
tso³ cha³² tsú² quioh²¹ tsá² lá², hi³ jáun²
ca³ñí¹jan³² jná¹³ tsú² ñí¹ta²¹ chín¹ quioh²¹
tsá² judíos.
29 Tɨ³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, cáun² lɨ́¹ ca³tu³
ca³hna³ tsá² lá² la³ cun³ lɨ́³ liei²¹ quioh²¹
hmóu³² bíh¹, hí¹ cú¹pih²¹ yáh³ tiá² ca³tɨ²¹ hi³
jngɨh³ tsú² tsá² lá², sa³jun³ ca³tɨ²¹ hi³ tanh¹³
tsú² hñu³mí¹ñí².
30 Jáun² jmɨ́¹ ca³lɨ³ ño¹ jná¹³ hi³
má²ca³ma³cú¹ ma³ren²¹ tsú² jáɨ¹³ hi³ jngɨh³
tsá² lá², jmɨ́¹jáun² ca³lén¹³ jná¹³ hi³ zein²¹
tsú² cú²jueh³² ñí¹con² hnú², ja³bí¹ ca³juo³
jná¹³ siáh³ tsá² tú² tsá² hna² tsú² hi³ ñí¹con²
hnú² má²hniáuh³² chá³² tsú² tso³. [Cun³ nɨ́²
bíh¹ tí³ jáɨ¹³ hi³ juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnú²].”
31 Jáun² la³ cun³ lɨ́³ héih³² hi³ má²lɨ́²héi³
jáun² hliáu³ hí³, ca³jan³ Po¹ ta³ huá² ta³ niéi²
jáun², hi³ ca³ñí¹jan² dí² la³ tɨ³ juú² Antípatris.
32 Jmɨ́¹ cá¹jniá²¹ jáun² ca³jính³² la³jɨ́n³²
hliáu³ tsá² ca³ñí¹táunh¹ juɨ³² ta³ cun³
juú² Antípatris jáun², jáun² cu³ jmáh³ tsá²
ná¹tsɨn¹ hí³ jáh³ bíh¹ jéi³²í¹ já¹taunh²¹
quionh³ Po¹.
33 Jmɨ́¹ ca³cha³táunh¹ jáun² hliáu³ hí³ juú²
Cesarea, jáun² ca³cuéh³ tsú² tsá² ho² ta²¹ hí³
sí² jáun², hi³ ca³zinh³ tsú² siáh³ Po¹ ta³ ñí¹
tsú².
34 Jmɨ́¹ má²lɨ́²hí³² tsá² ho² ta²¹ hí³ sí² jáun²
né³, ca³ngáɨh³ Po¹ hi³ hín² tɨ́h³ hɨ́n¹³. Jmɨ́¹
ca³juáh³ Po¹ hi³ hɨ́n¹³ tɨ³ Cilicia, jáun² tsá²
ho² ta²¹ hí³ ca³juáh³:
35 —Nɨ́¹ má¹cuá²taunh²¹ tsá² tú² hna² hnú²
ñí¹ lá², má¹jáun² máh³ cán¹³ jná¹³ jú¹ tson²
quián¹³ hnú².
Jáun² tsá² ho² ta²¹ hí³ ca³jmú³ héih³² hi³
jmu³ hliáu³ hua³hí¹³ Po¹ ñéih³ hñú¹³ hla¹
re²¹ Herodes.

24

Po¹ cue³² jú¹ tson² quioh²¹ ta³ ñí¹ Fé³

1 Jmɨ́¹ la³ má²hñá³ jmáɨ¹ jáun² ca³chó³²
Ananías já¹ juú² Cesarea, tsá² lɨ́n³ hí³
mí²tsá² hɨ́en¹, quionh³ tsú² ma³ jan²
tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú², jɨ³ tsá² jmáɨ²
Tértulo nɨ́² siáh³, jan² tɨ³² tsá² jmu² ta²¹ hi³
nau³² jáɨ¹³. Jáun² tsá² hí³ ca³tiánh³ ta³ ñí¹
tsá² ho² ta²¹ hí³, hi³ ca³chá³ tsáu¹³ Po¹.
2 Jmɨ́¹ má²cuɨ́²ñí¹quian¹³ tsú² jáun² Po¹ né³,
ca³chá³ Tértulo tso³, hi³ ca³záɨh³ dí² Fé³ la³
lá²:
—Hnú² tsá² ho² ta²¹, cun³ñí¹ hi³ jlánh¹
re² cháunh²³ honh² hnú² hi³ jmuh³² héih³²,
hi³ jáun² tie³ bíh¹ nio² tá¹ cáun² hué³² lá²,
hi³ hliáun³ siáh³ héih³² chu²¹ héih³² hmaɨ²¹
má²ca³lɨ³zia³² quiú¹³ dí².
3 Hen³ ma³ chú³² jmuh³² hnú² re² héih³²
jmáɨ¹ ca³la³ jɨ́³² la³ tán¹ hué³² quiú¹³ dí²,
jáun² jlánh¹ hiún² tsɨ́³ jnoh¹ hi³ cue³² jnoh¹
tiá¹hmah¹ ñí¹con² hnú² Fé³ tsá² ho² ta²¹
juo¹³ jnoh¹.
4 Tɨ³la³ cun³ñí¹ hi³ tiá² hnó³² jná¹³
má¹tsan¹³ lɨ́n³² honh² hnú², jáun² mɨ́²³ jná¹³
hi³ chú³² hi³ náɨh¹³ tiá³ hnú² jáɨ¹³ hi³ juah²¹
jná¹³ lá².
5 Tsá² tsanh²¹ jnoh¹ lá² jlánh¹ má²miéi³²,
jɨ³ hi³ quí² tson² tsú² tsá² *judíos tsá² zian²

tá¹ cáun² hngá¹máh³. Tsá² lá² jan² tsá² ná¹chín¹ ñí¹con² tsá² cu³ nió³ haɨn²¹ hí³ tɨ³ con² hla¹ tsá² ja³ hí³ Nazaret.

6 Tsá² lá² jmɨ́¹ hnió³ hliáh³² siáh³ cuáh³² chín¹ quiú¹³ jnoh¹; tɨ³la³ jnoh¹ má¹ná¹, la³juɨ³² ca³zanh¹³ tsú² hi³ tson³. [Hi³ jmɨ́¹ má²hnáu² jnoh¹ má¹ré¹³ tsáu¹³ tsú² la³ cun³ juáh³ liei²¹ quiú¹³ jnoh¹ hmóu³²,

7 tɨ³la³ Lisias juo¹³ hliáu³ jlánh¹ chí¹hniéi² ca³ñí¹chin² Po¹ lá² ja¹ quiú¹³ jnoh¹,

8 hi³ ca³juáh³ siáh³, hi³ tsá² cha³² tsáu¹³ tsá² lá² ca³tɨn¹ ja³táunh¹ ñí¹con² hnú².] Jáun² né³, nɨ́¹juáh³ hi³ cánh¹ hnú² huen² re² lɨ́n³² jú¹ tson² ñí¹con² tsú², jáun² má¹jáun² lɨ³ ñíh¹³ hnú² hi³ tson² bíh¹ la³ cun³ tso³ hi³ cha³² jnoh¹ quioh²¹ tsú².

9 Jáun² la³jɨ́n³² tsá² judíos jmɨ́¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² ca³ma³tson² uá²jaɨ³² jáɨ¹³ jáun².

10 Jmɨ́¹jáun² ca³jmú³ tsá² ho² ta²¹ lin¹ hi³ má²lɨ́¹³ hléh³² Po¹, jáun² Po¹ ca³juáh³:

—Hiún² lɨ́n³² bíh¹ tsɨn³² jná¹³ hi³ cué¹³ jú¹ tson² quion²¹ ñí¹con² hnú², quí¹ ño¹ jná¹³ hi³ má²hia³jáun¹³ lɨ́n³² máh³ lɨ́n³ hnú² jue²¹ hi³ ca³tɨn¹ tsá² zian² hué³² lá².

11 Huán¹ tsɨ́³ bíh¹ lɨ́¹³ lɨ³tsɨn² hnú² nɨ́¹juáh³ tson² la³ cun³ hi³ juah²¹ jná¹³, quí¹ né³bí¹ má²tí³ quia³tún³ jmáɨ¹ bíh¹ la³ cun³ jmɨ́¹ cá¹chó²¹ jná¹³ já¹ juú² Jerusalén hi³ ca³ñí¹ma³tsú¹ ma³jonh²¹ jná¹³ Dió³².

12 Hí¹ jan² yáh³ tsáu² tiá² dí¹quí¹ dí¹tanh¹ jná¹³ jáɨ¹³ la³ cun³ jmɨ́¹ ca³tsauh¹ jná¹³ tsá² lá², sa³jun³ má²lɨ́²cuú¹ lɨ́²ngɨh²¹ jná¹³ tsáu² hi³ juáh¹³ hi³ má²lɨ́²zió³² jná¹³ tsɨ́³ tsú², uá¹ hi³ ñéih³ cuáh³² chín¹, ho³ lɨ³ua³ cáun² cuáh³² ñí¹ hná¹ nɨ́² quiú¹³ jnoh¹ tsá² judíos, sa³jun³ já¹ juú² já¹ hñú³ siáh³.

13 Hi³ sa³jun³ lɨ́¹³ ma³tson² tsú² lɨ³ua³ cáun² tso³ ñí¹ hná¹ nɨ́².

14 Tɨ³la³ jná¹³ ton¹ bíh¹ hi³ tson² bíh¹ ma³tsú¹ ma³jonh²¹ jná¹³ Dió³² Juo¹³ tsá²haun³² dí¹hio³ ñú¹deh³ jnoh¹ la³ cun³ hi³ ná¹ngɨ²³ jáun² jnoh¹ tsá² má²tiáuh¹ jnoh¹ juɨ³² quioh²¹ Jesús, jnoh¹ tsá² té²³ tsá² nɨ́² "tsá² cu³ nió³". Taunh³² bíh¹ jná¹³ ta²¹ la³jɨ́³² hi³ rá¹juáh³ ñí¹ liei²¹ quioh²¹ Moisés jɨ³ jáɨ¹³ hi³ rá¹tioh³ jáun² ñí¹ Sí² quioh²¹ tsá² ca³lɨn³ hí³ *tɨ³² jë¹ Dió³² nɨ́² siáh³.

15 Ja³bí¹ jná¹³ hu²¹ tsɨn³² la³ cun³ hi³ qui³ ná¹hen² tsɨ́³ tsá² lá², hi³ jenh¹³ jáun² la³jɨ́n³² tsá² má²cá²hiá² cá²tsan³, uá¹ i³ tsá² chun¹ uá¹ i³ tsá² hláɨh¹.

16 Hi³ jáun² bíh¹ jlánh¹ tion³ jmu² jná¹³ hi³ lɨ³ jɨ² jmɨ́¹ tsɨn³² jmáɨ¹ ca³la³ jɨ́³², hi³ jáun² tiá² zia³² tso³ hi³ lɨ́¹³ lɨ³ chá³², uá¹ i³ ñí¹con² Dió³² uá¹ i³ ñí¹con² tsá²mɨ³cuóun² nɨ́² siáh³.

17 "Jmɨ́¹ má²ca³ñí¹tɨ́¹ ñí¹ngɨ́¹³ jná¹³ ca³lá² ué³ juú²co¹ juú²hñú¹³ tsá² hué³² siáh³, ngah³ jná¹³ siáh³ juú² Jerusalén, hi³ ca³lén¹³ hi³ ñí¹ma³hon¹ ca³lá² tsá² tia³mii², jɨ³ hi³ ñí¹jngɨ́h²¹ ná¹ siáh³ jáh³ ñí¹con² Dió³² hi³ hiún² tsɨn³².

18 Jmɨ́¹ má²jɨ² jáun² jmɨ́¹ tsɨn³² jná¹³ la³ cun³ hi³ ná¹ngɨ²³ jnoh¹ tsá² judíos, la³ cun³ jmɨ́¹ ca³tsauh¹ jná¹³ tsá² judíos zian² hué³² Asia hñu³ cuáh³² chín¹; tɨ³la³ jun³juáh¹³ hi³ má²lɨ́²cuú¹ lɨ́²ngɨh²¹ tsáu² yáh³ jná¹³ jmɨ́¹jáun², hi³ sa³jun³ má²zenh² jná¹³ siáh³ ja¹ quioh²¹ tsá² ná¹jmu² tiá³ siaun³².

19 Tsá² tsauh¹ hí³ bíh¹ jná¹³ jmɨ́¹ ca³tɨn¹ ja³táunh¹ ñí¹ lá² nɨ́¹juáh³ he³ tso³ hnió³ tsú² chá³² hi³ ca³tɨn¹ jná¹³.

20 Nɨ́¹juáh³ tiá² ja³táunh¹ tsá² hí³, hi³ jáun² tsá² tionh² lá² cuɨ́¹ juáh¹³, neh²¹ nɨ́¹juáh³ he³ tso³ ca³tsoh³ tsú² quion²¹ jná¹³ jmɨ́¹ ca³zeh³ tsú² jná¹³ ñí¹ta²¹ chín¹ quioh²¹ tsá² judíos.

21 Tiá² né¹ ho³sa³ hi³hliá² ca³hléh³ jná¹³ tiá³ hi³ ca³juánh³² la³ lá²: ¡Né³² má²ná¹canh³² hnoh² jú¹ tson² cun³ñí¹ hi³ jná¹³ taunh³² ta²¹ hi³ jenh¹³ siáh³ tsá² má²cá²tsan³!

22 Tɨ³la³ Fé³ hí³ má¹ná¹, jmɨ́¹ má²ñi³² re² bíh¹ hi³ ha³ lánh³ ná¹ngɨ²³ tsá² má²tiáunh¹ hí³ juɨ³² quioh²¹ Jesús; hi³ jáun² jmɨ́¹ má²lɨ́²niéi³² tsú² jáɨ¹³ jáun², ca³jmú³ héih³² hi³ cáun² cuɨ́¹ lɨ́³ tín² la³ nɨ́², hi³ ca³juáh³:

—Nɨ́¹ má¹cuán² Lisias tsá² lɨ́n³ juo¹³ hliáu³ má¹ré¹³ jná¹³ jáɨ¹³ nɨ́² quián¹³ hnoh².

23 Jmɨ́¹jáun² ca³jmú³ Fé³ héih³² hi³ jmu³ hliáu³ tsá² chín¹ hua³hí¹³ Po¹ la³ má²jmu² jáun², tɨ³la³ ca³cué³ bíh¹ tsú² jáɨ¹³ hi³ ma³hiún² ca³lá² Po¹ tsɨ́³, jɨ³ hi³ lɨ́¹³ tsa³jɨe³ siáh³ tsáu².

24 Jmɨ́¹ lɨ́¹cáɨn² jáun² máh³ ca³chánh³² siáh³ Fé³ já¹ juú² jáun² quionh³ Drusila

tsá²mɨ³ tsá² judía ñí²cuo². Jmɨ́¹jáun² ca³teh³
tsú² siáh³ Po¹ hi³ ca³lɨ³hnió³ tsú² ne³ jáɨ¹³
hi³ ca³tɨ²¹ hi³ tanh² tsú² ta²¹ Jesús Tsá² lɨ́n³
Cristo.
25 Tɨ³la³ jmɨ́¹ ca³hléh³ Po¹ jáɨ¹³ hi³ ca³tɨ²¹
hi³ ma³zian² tsú² la³ cun³ hi³ tɨ³² tsɨ́³ Dió³²
né³, hi³ hniáuh³² lɨ³ tɨn² tsú² tɨ³ jinh³ hnga²,
jɨ³ hi³ ca³tɨ²¹ hi³ ra³tsɨ³² Dió³² héih³² jmáɨ¹
né³bí¹ ja³² nɨ́² siáh³, jmɨ́¹jáun² ca³juénh² bíh¹
Fé³, hi³ jáun² ca³juáh³:
—Cuánh² tín² cú²jueh³², má¹jáun² té¹³
jná¹³ siáh³ nɨ́¹ má¹ca³lɨ³ jɨ́en¹ ná¹.
26 Jáun² Fé³ hí³ cáun² lɨ́¹ jmɨ́¹ má²hu²¹ tsɨ́³
hi³ jéin³² Po¹ quɨe³, má¹jáun² jmɨ́¹ lión²¹ dí²;
jáun² ca³teh³ dí² hliáun³ jéin³² hi³ hnió³ dí²
juónh³ quionh³.
27 Jmɨ́¹ má²ca³tsɨn¹³ jáun² tun³ mii² hi³
cuá¹tson³ Po¹ ca³tsóh³² Fé³ ta²¹, jmɨ́¹jáun²
hi³ siáh³ Porcio Festo. Tɨ³la³ jmɨ́¹ cuá¹han³
Fé³ ta²¹ má¹ná¹, cun³ jáun² ca³chan³ bíh¹
tsú² Po¹ cuá¹tson³, quí¹ hi³ ca³lɨ³hnió³ tsú²
hi³ tá¹zanh¹ re² ñí¹con² tsá² judíos.

25

Po¹ má²zenh² siáh³ ta³ ñí¹ Festo

1 Jáun² né³, jmɨ́¹ la³ má²jau³ ca³héi³ Festo
jáɨ¹³ hi³ lɨ́n¹³ ta²¹ hué³² jáun², cua³han³ juú²
Cesarea ñí¹ zeh² ñí¹ta²¹ quioh²¹, hi³ ngau³
tɨ³ já¹ juú² Jerusalén.
2 Hi³ jáun² tsá² ná¹lɨ́n³ mi³jmú³ la³
má²quionh³ tsá² *judíos tsá² ná¹ñí¹ ca³chá³
tsáu¹³ Po¹ ñí¹con² Festo hí³.
3 Jáun² tsá² hí³ ca³hiu³ ca³mɨ́³ ñí¹con² Festo
hi³ jmu³ tsú² hi³ chú³² hi³ chanh³ jáɨ¹³
hi³ cuɨ́¹ jáuh¹³ Po¹ tɨ³ já¹ juú² Jerusalén
jáun²; quí¹ tsá² hí³ dá² jmɨ́¹ má²ca³ma³cú¹
ma³ren²¹ jáɨ¹³ hi³ tsa³jngɨh² Po¹ hú¹ juɨ³².
4 Tɨ³la³ Festo né³ ca³záɨh³ tsá² hí³, hi³
tsá² cuá¹tson³ bíh¹ hí³ já¹ juú² Cesarea, hi³
né³bí¹ tsánh²¹ yáh³ tsú² hnga² ñí¹ jáun²;
5 hi³ ca³záɨh³ tsú² siáh³ tsá² hí³ la³ lá²:
—Nɨ́¹juáh³ hin² hnoh² tsá² ná¹hauh³² náh²
jáɨ¹³, lɨ́¹³ cuá¹táunh¹ náh² quiúnh¹ jná¹³ já¹
juú² Cesarea, hi³ jáun² ñí¹ jáun² cuá¹juah²¹
náh² nɨ́¹juáh³ he³ tso³ zia³² quioh²¹ tsá² hí³.
6 Jmɨ́¹ la³ má²jña³ ho³ má²quia³ jmáɨ¹
hi³ ca³chó³² Festo hí³ já¹ juú² Jerusalén,
ngah³ siáh³ tɨ³ já¹ juú² Cesarea. Jáun² jmɨ́¹
cá¹jniá²¹ hi³ ca³chánh³² jáun² tsú² ca³cuá³
ñí¹ta²¹ chín¹ quioh²¹, jmɨ́¹jáun² ca³jmú³
héih³² hi³ tsa³quian³ tsú² Po¹.
7 Jmɨ́¹ hi²¹ jáun² Po¹ ñí¹ta²¹, ca³la³ ja¹
uá¹ zenh² bíh¹ Po¹ ca³jmú³ tsá² judíos tsá²
ja³taunh²¹ hí³ juú² Jerusalén, hi³ ca³chá³
tsú² hliáun³ jmáh³la³ tso³ huáh² tsɨ́³, tɨ³la³
tiá² lɨ³ yáh³ ma³tson² tsú² tso³ jáun².
8 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³cué³ Po¹ jú¹ tson²
quioh²¹, hi³ ca³juáh³:
—Hí¹ cáun² yáh³ hi³ hlah³ tiá²
má²cá²jmú³² jná¹³ ñí¹con² liei²¹ quiú¹³
jnoh¹ tsá² judíos, sa³jun³ hi³ ca³tɨn¹ cuáh³²
chín¹ quiú¹³ jnoh¹, sa³jun³ hi³ ca³tɨn¹ *tsá²
cuá¹lɨ́n³ mɨ³chí¹ juo¹³ dí² tsá² *romanos nɨ́²
siáh³.
9 Tɨ³la³ cun³ñí¹ hi³ ca³lɨ³hnió³ Festo
tá¹zanh¹ re² ñí¹con² tsá² judíos, jáun²
ca³záɨh³ dí² Po¹ la³ lá²:
—¿Hnáuh¹ hnú² cuóh¹³ já¹ juú² Jerusalén,
hi³ jáun² ñí¹ jáun² ñí¹ma³ré¹³ jná¹³ tso³
quián¹³ hnú²?
10 Tɨ³la³ Po¹ ca³ngáɨ³:
—Ta³ ñí¹ tsá² cuá¹lɨ́n³ mɨ³chí¹ juo¹³ tsá²
romanos bíh¹ tsá¹juoh²¹ dí²; quí¹ ñí¹ jáun²
bíh¹ ca³tɨ²¹ ma³re² tsú². Má²ñíh¹ bíh¹ hnú²
re² hi³ hí¹ cú¹pih²¹ yáh³ hi³ hlah³ tiá²
cá²jmú³² jná¹³ ñí¹con² tsá² judíos tsá²co¹ ná¹.
11 Sá¹jmɨ́¹ hi³ tson² ca³jmú³² jná¹³ cáun²
hi³ hlah³ dúh¹, jáun² cun³ ca³tɨ²¹ bíh¹ jún³
jná¹³; tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ hí¹ cáun² yáh³ tso³ hi³
cha³² tsú² nɨ́² tiá² la³ tson², jáun² hí¹ jan²
yáh³ tiá² hin² ca³tɨn¹ jɨenh³ jná¹³ jo³cuo² tsá²
nɨ́². Hi³ jáun² bíh¹ mɨ́²³ jná¹³ hi³ ma³re²
hnga² tsá² cuá¹lɨ́n³ mɨ³chí¹.
12 Jmɨ́¹ má²lɨ́²juónh³ jáun² Festo quionh³
tsá² quia³lín³ jmɨ́¹ tsɨ́³ quionh³, jáun²
ca³záɨh³ dí² siáh³ Po¹ la³ lá²:
—Má²lɨ́²juah²¹ bíh¹ hnú² hi³ hnáuh²
cuá¹ma³réh¹³ ta³ ñí¹ tsá² cuá¹lɨ́n³ mɨ³chí¹,
jáun² né³, tɨ³ ñí¹ cuá³ tsá² hí³ bíh¹
má²hniáuh³² zei²¹ jná¹³.

Má²zenh² Po¹ ta³ ñí¹ re²¹ Agripa

13 Jáun² né³, jmɨ́¹ lɨ́¹ cáɨn² pih²¹
jáun² ca³chó³² re²¹ Agripa já¹ juú² Ce-
sarea quionh³ Berenice ñí²cuo², hi³

ca³ñí¹ma³jéinh³ Festo, hi³ ca³ñí¹cueh¹ dí² cuo².
14 Cun³ñí¹ hi³ ué³ bíh¹ ca³lá² ca³tiánh³ tsú², hi³ jáun² ca³chá³ Festo ñí¹con² tsú² jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ Po¹, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Ñí¹ lá² zian² jan² tsá²ñuh² tsá² ca³chan³ Fé³, hi³ cuá¹tson³.
15 Jmɨ́¹ ñéɨ¹ jná¹³ cu³tiá³ já¹ juú² Jerusalén, jáun² tsá² ná¹lɨ́n³ mi³jmú³ jɨ³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú² ca³qui³ ca³chá³ tsáu¹³ Po¹ ñí¹con² jná¹³, hi³ jmɨ́¹ mɨ³² tsú² hi³ má¹ré¹³ jná¹³ tso³ hi³ jmɨ́¹ má¹ngɨ¹³ jná¹³ Po¹.
16 Tɨ³la³ jná¹³ ca³juo³ tsú² hi³ tsá² ho² ta²¹ tsá² romanos, tiá² tan² jnoh¹ hi³ cáun² lɨ́¹ má¹ngɨ¹³ tiá³ jan² tsáu² tá¹la³ tiá² má²zenh² tsú² cu³tsa³² quionh³ tsá² cha³² tso³, ta³ tiá² má²lɨ́²cué³² tsú² siáh³ jú¹ tson² quioh²¹.
17 Hi³ jáun² jmɨ́¹ cuá¹taunh²¹ jáun² tsá² hí³ ñí¹ lá², ha³ tiá² ca³ma³lé¹³ yáh³ jná¹³, hi³ jáun² jmɨ́¹ cá¹jniá²¹ jáun² bíh¹ cánh³² ca³ñí³² jná¹³ ñí¹ta²¹ quion²¹, jáun² ca³jmú³² jná¹³ héih³² hi³ tsa³quian³ tsú² tsá² tson³ hí³.
18 Tɨ³la³ jmɨ́¹ ca³chá³ tsá² hí³ tsáu¹³ tsá² tson³ né³, tiá² ca³chá³ yáh³ dí² tsáu¹³ tsú² la³ cun³ hi³ jmɨ́¹ len³ jná¹³ jmu³ tsú².
19 Jɨ́³²la³ ti³ ca³jmú³ tsú² quiú² táɨnh³² tsá² tson³ jáɨ¹³ ca³tɨ²¹ ha³ lánh³ ná¹ngɨ²³ hi³ má²tsú² má²jónh³² dió³² joh¹ bíh¹, jɨ³ jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ jan² tsá² jmáɨ² Jesús nɨ́² siáh³; tsá² cuá²taunh²¹ hí³ né³ juáh³ hi³ má²jún¹ bíh¹ néh¹ tsú², tɨ³la³ Po¹ né³ juáh³ hi³ zian² bíh¹ tsá² hí³.
20 Tɨ³la³ jná¹³ má¹ná¹, tiá² jmɨ́¹ ño¹ yáh³ ha³ lánh³ rón³² má¹ré¹³ hi³ jáun², jáun² hnga² Po¹ ca³nga³ jná¹³ nɨ́¹juáh³ hi³ hnió³ tsó³² tɨ³ já¹ juú² Jerusalén, hi³ jáun² ñí¹ jáun² jmɨ́¹ tsá¹ma³ré¹³ jnoh¹ jáɨ¹³ jáun².
21 Tɨ³la³ jmɨ́¹ ca³mɨ́³ tsú² hi³ hnga² tsá² cuá¹lɨ́n³ mɨ³chí¹ bíh¹ ma³re², hi³ jáun² ca³jmú³² jná¹³ héih³² hi³ la³ má²cuá¹tson³ jáun² tsú² ca³la³ ñí¹ ca³quienh² jná¹³ zein²¹ tsú² ñí¹con² tsá² cuá¹lɨ́n³ mɨ³chí¹ hí³.
22 Hi³ jáun² Agripa hí³ ca³záɨh³ Festo:

—Ja³bí¹ jná¹³ jmɨ́¹ zaɨn³² ne¹ jáɨ¹³ quioh²¹ tsá² hí³.

Jáun² Festo ca³juáh³:

—Lɨ́¹³ bíh¹ náɨh¹³ hnú² tsa³háu².
23 Jmɨ́¹ cá¹jniá²¹ jáun² ca³chó³² siáh³ Agripa quionh³ Berenice ñí¹cuo² ñí¹ lɨ́³ jáun² ñéih³ pa²¹. Ca³la³ hi³ jmu² jmáɨ¹ bíh¹ tsú² jmɨ́¹ taunh²¹ ñí¹ jáun² ca³la³ má²quionh³ tsá² ná¹lɨ́n³ juo¹³ hliáu³ jɨ³ tsá² ná¹chín¹ juú² jáun² nɨ́² siáh³. Jmɨ́¹jáun² ca³jmú³ Festo héih³² hi³ tsa³quian³ tsú² Po¹.
24 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³juáh³ Festo la³ lá²:

—Hnú² re²¹ Agripa jɨ³ tsá² ná¹ngɨh³² náh² ñí¹ lá² quiúnh¹ jnoh¹ ta³né³², sá¹nɨ́² jɨen¹ náh² tsá²ñuh² lá². Jlánh¹ juóun³² tsá² judíos tsá² zian² juú² Jerusalén jɨ³ la³ má²quionh³ tsá² zian² juú² Cesarea lá² cha³² tsáu¹³ tsá²ñuh² lá², cá² ñí¹ ná¹hiú² ná¹mɨ³² tsú² hi³ jún³ bíh¹ tsá² lá², ca³la³ hi³ tiáunh¹ cú²tiú² cú²jan³² lɨ́n³².
25 Tɨ³la³ tiá² lin¹ tso³ tsoh¹ yáh³ jná¹³ hi³ juáh¹³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² lá² jún³. Tɨ³la³ hnga² tsá² lá² ca³mɨ́³ hi³ tsa³ma³re² tso³ quioh²¹ ta³ ñí¹ hnga² tsá² cuá¹lɨ́n³ mɨ³chí¹ juo¹³ dí², jáun² ca³lén¹³ jná¹³ hi³ cu³tsa³² zein²¹ tsú² cú²jueh³² ñí¹con² tsá² hí³.
26 Tɨ³la³ hí¹ cáun² yáh³ jáɨ¹³ tiá² zia³² he³ cun³quionh³ zein²¹ jná¹³ tsá² lá² ñí¹con² tsá² cuá¹lɨ́n³ mɨ³chí¹ juo¹³ dí². Jáun² bíh¹ lɨ́²te³ jná¹³ tsú² hi³ nó³² ta³ máh¹ hnoh², la³ñí¹ la³ján³ ta³ máh¹ hnú² na²¹ re²¹ Agripa, jáun² nɨ́¹ má¹lɨ́²cán¹³ dí² re² jú¹ tson², cháuh³² cáun² jáɨ¹³ hi³ lɨ́¹³ tón¹³ jná¹³ ñí¹ sí² hi³ zein²¹ jná¹³ ñí¹con² juo¹³ dí².
27 Quí¹ jná¹³ len³ hi³ tiá² re² jniá³ yáh³ hi³ cáun² lɨ́¹ zein²¹ jná¹³ jan² tsá² tson³ ta³ lɨn²¹, nɨ́¹juáh³ hí¹ cáun² tso³ tiá² la³ quionh³ yáh³.

26

Po¹ cue³² jú¹ tson² quioh²¹ ta³ ñí¹ re²¹ Agripa

1 Jáun² Agripa ca³záɨh³ Po¹:

—Má²lɨ́¹³ cuéh¹ hnú² jú¹ tson² quián¹³ ta³né³².

Jáun² Po¹ ca³háɨ³² cuo² hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
2 —Hnú² re²¹ Agripa, hiún² lɨ́n³² bíh¹ tsɨn³² jná¹³ hi³ juah²¹ ñí¹con² hnú² la³jɨ́³² la³ cun³ tso³ hi³ ná¹cha³² tsá² *judíos quion²¹ jná¹³,

3 quí¹ ño¹ jná¹³ hi³ hnú² má²ñíh¹ re² la³jɨ́³² hi³ ná¹ngɨ²³ dí², tsá² judíos, hi³ ñíh¹ hnú² siáh³ la³jɨ́³² jáɨ¹³ ñí¹ tiá² tiáuh¹ dí² cá²hon³. Hi³ jáun² mɨ́²³ jná¹³ ñí¹con² hnú² hi³ má¹juenh¹³ hnú² honh² hi³ náɨh¹³ jáɨ¹³ hi³ juah²¹ jná¹³ lá² ta³né³².

4 ”La³jɨ́n³² bíh¹ tsá² judíos, tsá² juú²co¹ jná¹³, la³ má²quionh³ jɨ³ tsá² zian² Jerusalén ná¹ñi³² ha³ lánh³ ca³ngɨ́³ jná¹³ ja¹ quioh²¹ tsú² jmɨ́¹ tsá¹míh¹ ná¹ hi³ la³ tɨ³ ta³né³².

5 Ja³bí¹ ná¹ñi³² bíh¹ tsú² hmóu³², sá¹jmɨ́¹ hi³ hnió³ tsú² juáh³, hi³ tson² bíh¹ jná¹³ jan² tsá² cu³ nió³ tsá² *fariseo la³ cun³ jmɨ́¹ míh² ná¹. Tsá² cu³ nió³ tsá² fariseos hí³ jlánh¹ re² má²tí³² cuáh³² quioh²¹ la³ cun³ ñí¹ la³jɨ́n³² tsá² ñí¹ hná¹ jáun².

6 Hi³ jáun² né³, ta³né³² má²zenh² jná¹³ ñí¹ lá² hi³ má²rá¹tsa² hnoh² héih³² cun³ñí¹ hi³ má²hu²¹ tsɨn³² jná¹³ hi³ Dió³² ma³tí³² la³ cun³ lɨ́³ jáɨ¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² jmɨ́¹tin² quionh³ tsá²haun³² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí².

7 Tá¹ quia³túnh³ tsoh³ jáun² dí² tsá² *Israel má²ná¹tioh³ tsɨ́³ hi³ ma³tí³² Dió³² jáɨ¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² jmɨ́¹tin², hi³ jáun² má²má²tsú² má²jónh³² tsú² Dió³² la³ huá² la³ jma². Cun³ñí¹ hi³hliá² má²hu²¹ tsɨn³² jná¹³ la³ jáun² bíh¹ hnú² re²¹ Agripa, hi³ jáun² bíh¹ tso³ má²cha³² tsá² judíos hí³ quion²¹ jná¹³ ta³né³².

8 ¿Hí¹ ná¹lɨ́n²³ hnoh² tsá² tionh² náh² ñí¹ lá² hi³ tiá² tɨn² Dió³² jmu³ hi³ jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³?

9 ”Chín¹dí¹ huen² bíh¹ jná¹³ jmɨ́¹ len³ hi³ jmu¹ hian² tsɨn³² cun³quionh³ la³jáh³ dú¹ ñí¹ hi³ hlah³ ñí¹con² tsá² má²tanh² ta²¹ Jesús Tsá² Nazaret;

10 la³ jáun² bíh¹ ca³jmú³² jná¹³ já¹ juú² Jerusalén. Juóun³² tsá² má²tanh² hí³ ta²¹ Jesús ca³tonh¹ jná¹³ hñu³mí¹ñí² cun³quionh³ héih³² quioh²¹ tsá² ná¹lɨ́n³ mi³jmú³. Hi³ jmɨ́¹ ca³ma³tsán² tsú² jáun² tsá² hí³ né³, ja³bí¹ jná¹³ uá²jaɨ³² ca³juánh³² hi³ ca³tɨn¹ tsú² jún³.

11 Hliáun³ jéin³² lɨ́n³² bíh¹ ca³jmuh³² jná¹³ tsú² hian² tsɨn³², hi³ jmɨ́¹ hnó²¹ jná¹³ hi³ tu³ hión³² tsú² Tsá² má²tanh² tsú² hí³ ta²¹. La³ jáun² bíh¹ ca³ñí¹jmú²¹ jná¹³ la³jɨ́³² hñu³ cuáh³² quiú¹³ dí² tsá² judíos, hú¹tá¹ jmɨ́¹ míh²³ lɨ́n³² tsɨn³² jná¹³ ñí¹con² tsú². Hí¹ la³ tɨ³ juú²co¹ juú²hñú¹³ *tsá²cá²jo²¹ yáh³ ñéi¹ jná¹³ hi³ ñí¹jmú²¹ hian² tsɨn³² ñí¹con² tsá² judíos, tsá² má²tanh² hí³ ta²¹ Jesús ñí¹ jáun².

Po¹ cha³² siáh³ ha³ lánh³ rón³² ca³tɨ́² cá²jéinh³² jmɨ́¹ tsɨ́³
(Hechos 9:1-19; 22:6-16)

12 ”Jmɨ́¹ ngau²¹ jná¹³ jáun² juú² Damasco hi³ jmɨ́¹ hnó²¹ jná¹³ ñí¹jmú²¹ siáh³ la³ jáun², hi³ jmɨ́¹ hí¹ñe² jná¹³ cun³quionh³ héih³² quioh²¹ tsá² ná¹lɨ́n³ mi³jmú³, hi³ jmɨ́¹ má²quion¹ jná¹³ cáun² sí² hi³ ca³cué³ tsá² hí³ hi³ lin¹ hi³ jmɨ́¹ ngau²¹ ná¹ cun³quionh³ héih³² quioh²¹ tsú².

13 Tɨ³la³ hú¹ juɨ³² jáun² ca³jɨ́e³² jná¹³ cáun² joh¹ cun³ chi³hiú², hi³ tɨ³ jlánh¹ bíh¹ pin³ la³ cónh³ bíh¹ joh¹ hiú². Hnú² re²¹, joh¹ jáun² táɨn³ jná¹³ jɨ³ la³ jɨ³ tsá² jmɨ́¹ quiúnh¹ jná¹³ jmɨ́¹jáun².

14 Jmɨ́¹jáun² ca³sauh³ jnoh¹ cu³hna²¹ jáh³ la³jáɨ³² jáun², jáun² ca³náɨ³² jná¹³ cáun² ho³ tsáu² hi³ ñí¹hleh²¹ jú¹ *hebreo, hi³ ñí¹juah²¹: “Hnú² Saulo, Saulo, ¿he³ láɨh³² jmuh³² hnú² hian² honh² ñí¹con² jná¹³? Jmuh³² hlaɨh³ quián¹³ huen² bíh¹ hnú² la³jmɨ́¹ jmu² jáh³ cuɨ́²³ jah³² nɨ́¹ má¹ca³hɨnh³ tsú² quionh³ mí¹ñí² zúnh²”.

15 Jáun² jná¹³ né³ ca³juánh³²: “¿Hin² bíh¹ tsánh² hnú² Tɨ³²?” Jáun² Tɨ³² Juóu³² jná¹³ hí³ ca³juáh³: “Jná¹³ bíh¹ la³² Jesús Tsá² jmoh¹ hnú² hian² honh².

16 Náu², zenh² nú² jmu³, quí¹ né³² má²cá²jnia³ jná¹³ jen³ nú², quí¹hliá² má²hiau²¹ jná¹³ hnú² hi³ lɨ́n¹³ nú² quian²¹ jná¹³, jɨ³ hi³ zíh¹³ hnú² siáh³ jú¹ tson², hi³ juoh¹ hnú² tsáu² la³ cun³ hi³ má²lɨ́²jɨeh³ hi³ ca³tɨn¹ jná¹³ jɨ³ hi³ né³bí¹ jɨeh²¹ nú² nɨ́² siáh³.

17 Hnú² bíh¹ zei²¹ jná¹³ ñí¹con² tsá² judíos jɨ³ ñí¹con² tsá²cá²jo²¹ nɨ́², hi³ jná¹³ bíh¹ liau¹ siáh³ ja¹ tsá² hí³.

18 Hnú² zei²¹ jná¹³ ñí¹con² tsá² hí³ hi³ cuá¹niah²¹ hnú² ñí¹ tsú², hi³ cuá¹tɨ́¹ cuá¹jinh²¹ nú² tsá² ñi³táunh¹ hí³ já¹niéi², jáun² tsa³táunh¹ tsú² juɨ³² ñí¹ tie³ joh¹, hi³ jáun² tiú²uú² ma³zian² tsú² jo³cuo² tsá² hláɨnh¹, tɨ³la³ jo³cuo² Dió³² bíh¹ má²ma³zian²

tsú^{2}. Má^{1}jáun^{2} lí^{13} hiáuh^{3} tsú^{2} uu^{3}i^{3}tso^{3} hi^{3} lí^{13} hiáuh^{3} tsú^{2} siáh^{3} la^{3} cun^{3} hi^{3} qui^{3} cué^{23} jná^{13} ñí^{1}con^{2} la^{3}jín^{32} tsá^{2} má^{2}ná^{1}chan^{1} ñí^{1}con^{2} jná^{13}, cun^{3}ñí^{1} hi^{3} ca^{3}taunh^{2} tsú^{2} ta^{21} jná^{13}".

19 "Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, hnú^{2} re^{21} Agripa, tiá^{2} ti^{3} có^{32} ca^{3}chá^{3} yáh^{3} jná^{13} la^{3} cun^{3} hi^{3} ca^{3}jnia^{3} jéin^{32}, hi^{3} ja^{3} jáun^{2} hñu^{3}mi^{3}cuú^{2}.

20 Ti^{3}la^{3} jná^{13} dá^{2} ca^{3}ma^{3}liau^{21} bíh^{1} hi^{3} ca^{3}hléh^{3} jái^{13} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} juú^{2} Damasco tín^{2}, ñí^{1}con^{2} tsá^{2} juú^{2} Jerusalén, ñí^{1}con^{2} tsá^{2} hín^{13} ti^{3} Judea, ji^{3} ñí^{1}con^{2} tsá^{2}cá^{2}jo^{21} ní^{2} siáh^{3}. Hi^{3} ca^{3}ñí^{1}juo^{13} jná^{13} tsú^{2} hi^{3} ti^{3} jéinh^{32} tsú^{2} jmí^{1} tsí^{3} ñí^{1}con^{2} Dió^{32}, hi^{3} hniáuh^{32} ma^{3}li^{21} tsú^{2} siáh^{3} hi^{3} tson^{2} cu^{3}tí^{3} má^{2}cá^{2}tí^{2} cá^{2}jéinh^{32} jmí^{1} tsí^{3}.

21 Cun^{3}ñí^{1} hi^{3} juanh^{32} la^{3} ní^{2} bíh^{1} jná^{13} hi^{3} jáun^{2} ca^{3}ma^{3}tsau^{13} tsá^{2} judíos hñu^{3} cuáh^{32} chín^{1} quioh^{21}, hi^{3} jmí^{1} hnió^{3} tsú^{2} jngah^{3} siáh^{3}.

22 Ti^{3}la^{3} jlánh^{1} má^{2}hau^{3} jná^{13} Dió^{32} má^{1}ná^{1}, jáun^{2} tiá^{3} nio^{2} tsin^{32} jná^{13} hi^{3} lienh^{1} jná^{13} tsáu^{2} la^{3} má^{2}lienh^{1} jáun^{2} la^{3} ti^{3} ta^{3}né^{32}, cuí^{1} tsá^{1}míh^{1} cuí^{1} tsá^{2} má^{2}lieih^{21}. Hí^{1} cónh^{3} tiá^{2} hléh^{23} jná^{13} jú^{1} siáh^{3}, ti^{3}la^{3} jná^{13} hléh^{23} la^{3} cun^{3} jái^{13} hi^{3} ca^{3}cué^{3} tsá^{2} ca^{3}lin^{3} hí^{3} *ti^{32} jë^{1} Dió^{32} jmí^{1}tin^{2} bíh^{1} quionh^{3} hla^{1} Moisés, jmí^{1} ca^{3}juáh^{3} tsú^{2} jáun^{2} he^{3} lí^{13} jmí^{1}tsú^{2} jmí^{1}ja^{32}.

23 Tsá^{2} hí^{3} ca^{3}juáh^{3} hi^{3} Tsá^{2} lín^{13} Cristo ca^{3}tin^{1} ma^{3}tso^{2} tsí^{3}; ní^{1} má^{1}jun^{2} tsú^{2} jáun^{2} né^{3}, hnga^{2} tsú^{2} lín^{13} tsá^{2} la^{3}ñí^{1} hi^{3} lín^{3} tsá^{2} hmai^{21} ní^{1} má^{1}ca^{3}jenh^{13} ja^{1} hla^{1}, má^{1}jáun^{2} ma^{3}li^{21} tsú^{2} hi^{3} lí^{13} liáu^{3} dí^{2}, tsá^{2} judíos tsá^{2}co^{1} dí^{2}, ji^{3} tsá^{2}cá^{2}jo^{21} ní^{2} siáh^{3}.

Po^{1} hnió^{3} hi^{3} tí^{1} jeinh^{21} jmí^{1} tsí^{3} Agripa

24 Tá^{1}la^{3} dí^{1}má^{2}tson^{2} jáun^{2} bíh^{1} Po^{1} jái^{13} jáun^{2}, ca^{3}hléh^{3} Festo tiá^{3}, hi^{3} ca^{3}juáh^{3}:

—¡Má^{2}ca^{3}ngáu^{2} bíh^{1} hniu^{32} Po^{1}! Cun^{3}ñí^{1} hi^{3}hliá^{2} ja^{32}li^{3} hliáun^{3} sí^{2} má^{2}ca^{3}ma^{3}tin^{13} bíh^{1} hniu^{32}, hi^{3} jáun^{2} má^{2}ca^{3}ngáu^{2} nú^{2}.

25 Ti^{3}la^{3} Po^{1} né^{3} ca^{3}ngái^{3} siáh^{3}:

—Hnú^{2} Festo tsá^{2} ho^{2} ta^{21} juo^{13} jnoh^{1}, jun^{3}juáh^{13} hi^{3} ngo^{2} yáh^{3} jná^{13}, ti^{3}la^{3} jná^{13} dá^{2} hléh^{23} jú^{1} tson^{2} bíh^{1}, la^{3} cun^{3} jë^{1} jan^{2} tsá^{2} hu^{21} jui^{32} re^{2} jë^{1}.

26 Lá^{2} cuá^{3} re^{21} Agripa tsá^{2} ñi^{32} re^{2} jái^{13} lá^{2}, jáun^{2} tiá^{3} nio^{2} tsin^{32} jná^{13} hi^{3} hléh^{23} ta^{3} ñí^{1} tsú^{2}; quí^{1} cu^{3}tí^{3} ño^{1} jná^{13} hi^{3} tiá^{2} ná^{1}hmá^{1} yáh^{3} jái^{13} lá^{2} ñí^{1}con^{2} tsú^{2}, quí^{1} tiá^{2} ñí^{1} ná^{1}hmá^{1} ná^{1}jní^{1} li^{3} yáh^{3} la^{3} jáun^{2}.

27 Hnú^{2} re^{21} Agripa, ¿há^{1} jun^{3}juáh^{13} táunh^{23} bíh^{1} hnú^{2} ta^{21} jái^{13} hi^{3} ca^{3}juáh^{3} jáun^{2} tsá^{2} ca^{3}lin^{3} hí^{3} ti^{32} jë^{1} Dió^{32} jmí^{1}tin^{2}? Cun^{3} ño^{1} jná^{13} hi^{3} táunh^{23} bíh^{1} hnú^{2} ta^{21}.

28 Hi^{3} jáun^{2} Agripa ca^{3}juáh^{3}:

—Há^{1}, cú^{1}pih^{21} bíh^{1} jéi^{32}í^{1} hniauh^{3} hi^{3} tí^{1} jenh^{1} hnú^{2} jná^{13} hi^{3} jáun^{2} lín^{13} jná^{13} tsá^{2} má^{2}lán^{13} Cristo.

29 Hi^{3} jáun^{2} Po^{1} ca^{3}juáh^{3} siáh^{3}:

—Uá^{1} i^{3} cú^{1}pih^{21} jéi^{32}í^{1} hniauh^{3} ho^{3} uá^{1} i^{3} hliáun^{3}, ti^{3}la^{3} cáun^{2} bíh^{1} hi^{3} mí^{23} jná^{13} ñí^{1}con^{2} Dió^{32} hi^{3} hnó^{32} jná^{13} hi^{3} lín^{13} dí^{2} cá^{2}ren^{2} quiúnh^{1} jná^{13}; jun^{3}juáh^{13} jmáh^{3}la^{3} huen^{2} hnú^{2} yáh^{3} má^{1}ná^{1}, quí^{1} ja^{3}bí^{1} ji^{3}lin^{2} tsá^{2} ná^{1}nái^{32} lá^{2} bíh^{1} uá^{2}jai^{32}. Ti^{3}la^{3} jun^{3}juáh^{13} hnó^{32} jná^{13} hi^{3} lín^{13} dí^{2} cá^{2}ren^{2} la^{3}jmí^{1} chin^{1} jná^{13} lá^{2} cá^{2}den^{1}ná^{1} yáh^{3} má^{1}ná^{1}.

30 Jmí^{1} má^{2}lí^{2}juáh^{3} jáun^{2} Po^{1} la^{3} ní^{2} né^{3}, ca^{3}nu^{3} ca^{3}tiánh^{3} tsú^{2} ji^{3}lin^{2}: tsá^{2} lín^{3} re^{21}, tsá^{2} ho^{2} ta^{21} ji^{3} Berenice, ji^{3} la^{3}jín^{32} tsá^{2} jmí^{1} tionh^{1} tsú^{2} hí^{3} quionh^{3} ní^{2} siáh^{3},

31 hi^{3} ca^{3}ñí^{1}juú^{1} ñí^{1}hlénh^{13} ti^{3} có^{32} jái^{13} jáun^{2}, hi^{3} ca^{3}juónh^{3} la^{3} lá^{2}:

—Hí^{1} cáun^{2} tiá^{2} hi^{3} la^{3} ca^{3}jmú^{3} yáh^{3} tsá^{2} ní^{2} hi^{3} juáh^{13} hi^{3} jmí^{1} ca^{3}tin^{1} tsú^{2} jún^{3}, sa^{3}jun^{3} ca^{3}ti^{21} bíh^{1} hi^{3} cuá^{1}hún^{1} tsú^{2} hñu^{3}mí^{1}ñí^{2}.

32 Jáun^{2} Agripa ca^{3}zái^{3} Festo:

—Jmí^{1} má^{2}lí^{13} bíh^{1} lion^{1} tsú^{2} sá^{1}jmí^{1} hi^{3} tiá^{2} má^{2}ca^{3}mí^{3} tsú^{2} hnga^{2} hi^{3} tsa^{3}ma^{3}re^{2} jái^{13} ní^{2} ñí^{1}con^{2} hnga^{2} *tsá^{2} cuá^{1}lín^{3} mi^{3}chí^{1}.

27

Zen^{2} tsú^{2} Po^{1} la^{3} ti^{3} juú^{2} Roma

1 Jáun^{2} né^{3}, jmí^{1} ca^{3}lín^{13} tsú^{2} hi^{3} má^{2}hniáuh^{32} tsáu^{13} jnoh^{1} hué^{32} Italia, jáun^{2} ca^{3}jienh^{3} tsú^{2} Po^{1} jo^{3}cuo^{2} hliáu^{3} tsá^{2} chín^{1} jmái^{2} Julio la^{3} má^{2}quionh^{3} tsá^{2} tson^{3} siánh^{3} siáh^{3}. Julio hí^{3} jmí^{1} ñi^{3}quionh^{13} cun^{3} nió^{3}

hliáu³ tsá² téh²³ tsú² “Hliáu³ Joh¹ Tsá² Cuá¹lín³ Mɨ³chí¹”.
2 Juú² Cesarea jáun² ca³tauh²¹ jnoh¹ cáun² mu² pa²¹, mu² jáun² ja³ tɨ³ juú² Adramitio, hi³ la³ tsó³² siáh³ hi³ cáun² hi³ cáun² juú² tioh³ can³² jmí²miih²¹ hué³² Asia. Ja³bí¹ jmí¹ quiúnh¹ jnoh¹ Aristarco jmí¹jáun², tsá² zian² juú² Tesalónica juú² hín¹³ tɨ³ hué³² Macedonia.
3 Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² ca³cháu³² jnoh¹ juú² Sidón nio² can³² jmí²miih²¹. Ñí¹ jáun² ca³ja³ mií³ tsí³ Julio hí³ ñí¹con² Po¹, hi³ ca³cué³ jáɨ¹³ hi³ tsa³jɨen³ Po¹ há²mei²¹ quioh²¹ ní¹juáh³ zia³² cáun² hi³ ma³hau³ tsá² hí³.
4 Jmí¹ ca³hué² jnoh¹ jáun² juú² Sidón jmí¹ ja³² chí³ tiá³ lín³² tɨ³ juɨ³² ñí¹ hí¹tsáu²³ jnoh¹, jáun² tɨ³ cuá² cáun¹ bíh¹ ca³háɨ³² hué³² Chipre nio² jáun² chu³ jmáɨ² jmí¹ ca³nga² jnoh¹ jo²¹ ñí¹ tiá² nga³ he³ tiá³ chí³.
5 Ja³bí¹ cáun² ca³nga¹ bíh¹ jnoh¹ có³² Cilicia jɨ³ hué³² Panfilia ní² siáh³, jáun² ca³cháu³² jnoh¹ juú² Mira, juú² hín¹³ tɨ³ hué³² Licia.
6 Ñí¹ jáun² ca³jíe³ hliáu³ tsá² chín¹ cáun² mu² pa²¹ siáh³ siáh³, mu² ja³ tɨ³ juú² Alejandría hi³ la³ tsó³² tɨ³ hué³² Italia. Jáun² mu² jáun² ca³tauh²¹ jnoh¹ siáh³ hi³ ngau³ jnoh¹ juɨ³² tiáuh¹.
7 Tion³ cu³tí³ bíh¹ ca³cháu³² jnoh¹ ñí¹ má²janh² juú² Gnido, hliáun³ bíh¹ ca³lá² jmáɨ¹ ca³lé³ jnoh¹ hú¹ juɨ³². Quí¹ la³ má²ja³² jáun² bíh¹ tiá³ chí³ tɨ³ juɨ³² ñí¹ hí¹tsáu²³ jnoh¹ jáun², jáun² cu³tsa³² tɨ³ juɨ³² can³² ñí¹ lí³ cáun² tiéɨ² hna¹³ hué³² Creta nio² chu³ jmáɨ² bíh¹ ca³nga¹ jnoh¹ cú²jueh³², ñí¹ téh²³ tsú² jáun² Salmón, juɨ³² ñí¹ tiá² nga³ he² tiá³ chí³.
8 Tion³ bíh¹ ca³cháu³² jnoh¹ cun³ cá² tsó¹³ hué³² Creta jáun², ñí¹ nio² juú² Buenos Puertos nio² can³² jmí²miih²¹, juú² nio² má²janh² juú² Lasea.
9 Hliá² jlánh¹ hliáun³ jmáɨ¹ ca³lé³ bíh¹ jnoh¹, jáun² ca³lɨ³ háɨnh¹³ juɨ³² ñí¹ jmí²miih²¹, quí¹hliá² jmí¹ má²ca³nga² bíh¹ jmáɨ¹ hi³ jlánh¹ má²hɨen²¹ tsá² *judíos, [jáun² má²má²janh² jmí¹ ñí¹cuóu³ bíh¹ jmí¹jáun²]. Hi³ jáun² Po¹ jmí¹ ca³híe³ cáun² jú¹ tson², hi³ ca³juáh³:
10 —Hnoh² tsá² quiúnh¹, jná¹³ jíe³² hi³ jlánh¹ háɨnh¹³ juɨ³² ñí¹ tsáu¹³ dí² ní¹juáh³ hi³ cáun² lí¹ hue¹³. Já² tsa³hín³ bíh¹ mu² la³ má²quionh³ lio²¹ hi³ tioh³, hi³ hí¹ la³ tɨ³ hmóu³² yáh³ dí² tsa³héin³ lí¹³.
11 Tɨ³la³ tiá² ta²¹ ca³taunh³ yáh³ hliáu³ tsá² chín¹ hi³ ca³juáh³ jáun² Po¹, jë¹ tsá² cuá¹quian³² bíh¹ mu² ca³taunh³ tsú² ta²¹, jɨ³ jë¹ hnga² tsá² quioh²¹ bíh¹ mu².
12 Quí¹ tiá² jmí¹ chú²¹ yáh³ ñí¹ jmí¹ ca³quiú² tsú² mu² jáun², quí¹hliá² má² jmí¹ ñí²cuóu³ bíh¹ siáh³, jáun² míh¹ tiá² la³jín³² tsú² ca³lín¹³ hi³ cu³tsa³² tsa³táunh¹ tɨ³ chí¹ján³, la³ tɨ³ juú² Fenice, juú² hín¹³ hué³² Creta jáun², jáun² ñí¹ jáun² quiú¹³ tsú² mu² ní¹juáh³ hi³ lí¹³ tá¹la³ ngá¹³ jáun² jmí¹ ñí¹cuóu³. Ní¹juáh³ hi³ tionh² tsú² Fenice jáun² né³, jniá³ jmí²miih²¹ tɨ³ cuá² chu²¹ jɨ³ tɨ³ cuá² cáun¹ ní¹juáh³ hi³ dí¹jíe²³ tsú² tɨ³ ñí¹ tá²tsɨ²¹ hiú².

Ja³² jmí³chí³ tá¹la³ ná¹han³² tsú² jmí²miih²¹

13 Jmí¹ má²lí²jíe³ tsú² jáun² hi³ huán¹ bíh¹ la³ ja³² chí³ tɨ³ la³ quián³, jáun² ca³lín¹³ tsú² hi³ má²lí¹³ bíh¹ tsa³táunh¹ siáh³ juɨ³² tiáunh¹. Jáun² ca³huén² tsú² siáh³ quionh³ mu² pa²¹ jáun² hi³ ja³taunh²¹ juɨ³² tiáunh¹ tɨ³ juɨ³² can³² hué³² Creta jáun².
14 Jmí¹ má²cu³lé³ jáun², cu³tsa³² bíh¹ jmí¹ ja²¹ jmí³chí³ tiá³ cu³tí³, hi³ ca³jmú³ hian² tsí³ ñí¹con² mu², jmí³chí³ jáun² téh²³ tsú² “nordeste”.
15 Tɨ³ có³² bíh¹ ca³hliá³ chí³ mu² jáun², jáun² cáun² ngau³ la³ cun³ ja³² chí³ jáun² bíh¹ cú²jueh³² mu² jáun².
16 Jmí¹ ca³nga² jnoh¹ jáun² tɨ³ jo²¹ ñí¹ tiá² nga³ póh²³ chí³ quioh²¹ hué³² pih²¹ jmáɨ² Cauda nio² chu³ jmáɨ², jmí¹jáun² tion³ cu³tí¹³ bíh¹ ca³tiau¹³ jnoh¹ hi³ ca³táunh¹ mu² pih²¹ tɨ³ la³ ñéih³ quioh²¹ mu² pa²¹, mu² pih²¹ hi³ liaun³² tsú² hi³ jmí¹ chí¹cuounh³² jáun² mu² pa²¹.
17 Jmí¹ lɨ²¹ jáun² ca³tsáɨh³ tsú² hñe¹³ mu² pa²¹ jáun², quí¹ hi³ hnió³ tsú² lɨ³ pin³. Jmí¹jáun² ca³sió³ tsú² hmɨh³² pa²¹ can²³ chí³ hi³ jmí¹ he¹ chi³cuú², jáun² cáun² ngau³

ca3lá2 la3 cun3 ja32 chí3 jáun2 bíh1 mu2,
quí1hliá2 jmɨ́1 juénh2 tsú2 hi3 nɨ́2 lɨ́1 ca3hiéih3
mu2 ñí1 ná1juɨ21 záɨ1 lɨ́1 nio1 hi3 téh23 tsú2
Sirte.
18 Jmɨ́1 cá1jniá21 jáun2 siáh3, la3 má2ja32
jáun2 bíh1 jmɨ́3chí3 tiá3 lɨ́n32, jáun2 cu3tsa32
ca3ma3liáu32 tsá2 quionh3 tsá2 cuá1quian32
hí3 mu2 hi3 cuɨ́23 lio21;
19 hí1 la3 tɨ3 hi3 quioh21 mu2 hi3 ñi3quian21
hí1tiá3 yáh3 ca3cuɨ́3 tsá2 hí3 siáh3 ñí1
má2hnɨ32 jmáɨ1 jáun2.
20 Hliáun3 jmáɨ1 bíh1 tiú2uú2 cá2jnia3 hiú2,
hi3 sa3jun3 chí1jmaɨ21 bíh1 jniá3 siáh3 ta3
já1niéi2, hi3 jlánh1 chí1ñi1 ja32 siáh3 jmɨ́3chí3
jáun2, jáun2 tiú2uú2 jmɨ́1 haɨ32 yáh3 jnoh1 tsɨ́3
hi3 liáu3.
21 Jmɨ́1 má2ngau32 hliáun3 jmáɨ1 hi3 tiú2uú2
hin2 ca3jmú3 má32, jáun2 Po1 ca3jmú3 zenh2
ja1 tsá2 hí3 hi3 ca3juáh3 la3 lá2:

—Hnoh2 tsá2 quiúnh1, jmɨ́1 hniáuh21 bíh1
hi3 táunh13 hnoh2 ta21 la3 cun3 jáɨ13 hi3
ca3juo3 jná13 jáun2 hnoh2, hi3 tiá2 jmɨ́1
hniáuh21 hue13 dí2 hué32 Creta, hi3 jáun2
tiá2 jmɨ́1 quieinh21 dí2 la3 lá2, sa3jun3 jmɨ́1
tsa3hín3 siáh3 hi3 quiú13 dí2.
22 Jáun2 ta3né32 juanh32 jná13, ma3hiún13
náh2 honh2, quí1 hí1 jan2 yáh3 hnoh2 tiá2
jún3 uá1jinh1 ca3ja3hín3 mu2 lá2.
23 Quí1 jmɨ́1 hua2 hmáɨ3 ca3jnia3 jan2
tsá2cuú2 tsá2ta3 Dió32 jéin32 jná13, tsá2 lɨ́2zen3
Dió32 Juóu32 jná13, Dió32 Tsá2 ma3con21
jná13;
24 tsá2 hí3 né3 lɨ́2zéi32 jná13 la3 lá2: “Hnú2
Po1, ha3 lɨ́2 juenh3, quí1 hniáuh32 bíh1
cuá1ma3jnia13 hnú2 ta3 ñí1 *tsá2 cuá1lɨ́n3
mɨ3chí1 já1 juú2 Roma. Ja3bí1 lión32 Dió32
la3jɨ́n32 tsá2 quiúnh1 hnú2 nɨ́2 ñí1 hmú21,
quí1 cun3ñí1 hi3 Dió32 já32 miɨ́3 tsɨ́3”. La3 nɨ́2
bíh1 lɨ́2zéi32 jná13 tsá2cuú2 tsá2ta3 Dió32.
25 Hi3 jáun2 ma3hiún13 náh2 honh2, quí1
cáun2 bíh1 nio2 tsɨn32 jná13 hi3 tson2 ma3tí32
Dió32 la3 cun3 hi3 má2lɨ́2juáh3 nɨ́2 tsá2cuú2
tsá2ta3.
26 Tɨ3la3 cu3 jáun2 ca3tɨ21 quieinh21 bíh1
jnoh1 hi3 tsa3hín3 mu2 lá2, hi3 tá1tauh1 dí2
cáun2 hué32 nio2 chu3 jmáɨ2.
27 Hua2 hi3 ca3tsɨn13 jáun2 quia3quiún3
jmáɨ1 tá1la3 má2hí1tsau32 jáun2 mu2 rá1quí2
rá1ca32 hñu3 jmɨ́2miih21 ñí1 má2téh23 tsú2
jáun2 Adriático, la3 cun3 chu3 nie2 jáun2
ca3lɨ3lieih21 tsá2 quionh3 tsá2 cuá1quian32 hí3
mu2 hi3 má2hí1háɨ32 má2janh2 ñí1 má2lɨ́3
hué32.
28 Jmɨ́1jáun2 ca3chá3 tsú2 héih32 quionh3
cáun2 hñe13 má2lɨ́3 re2 nɨ́1juáh3 hín2 cónh3 tí3
tɨ3 la3 ñe1 jmáɨ2, jáun2 jmɨ́1 tí3 quiú3 ñí3. Jmɨ́1
má2cu3lé3 jáun2 ca3chá3 tsú2 siáh3 héih32,
jáun2 quia3hñá3 ñí3 bíh1 jéi32í1 tɨ́3.
29 Jmɨ́1jáun2 ca3juénh2 tsú2 quí1 nɨ́2 lɨ́1
ca3hiéih3 mu2 jáun2 quɨ́n1, jáun2 ca3na3tsɨ́3
tsú2 hñe13 quiún3 mí1ñí2 cáh1 lɨ́n21, hi3
ca3tóh3 tsú2 tɨ3 ñeh2 jmáɨ2 tɨ3 cu3hna21 mu2.
[Mí1ñí2 jáun2 jniá3 la3jmɨ́1 jniá3 mí1ñí2
mɨ3juɨ́13]. Jmɨ́1 lɨ21 jáun2 né3 ca3hiu3 ca3mɨ́3
tsú2 ñí1con2 Dió32 hi3 jniá32 tia3juɨ32.
30 Hi3 jáun2 tsá2 quionh3 hí3 tsá2
cuá1quian32 mu2 jmɨ́1 má2hnió3 huén32 mu2
jáun2, jáun2 ca3sió3 tsú2 mu2 pih21 hi3 liaun32
tsú2 hi3 jmɨ́1 má2hu21 jáun2 hñu3 mu2;
ca3jmú3 tsú2 la3juah21 dúh1 hi3 tóh32 tsú2
siáh3 mí1ñí2 cáh1 jáun2 tɨ3 mɨ3chí1 mu2.
31 Tɨ3la3 Po1 la3juɨ32 ca3záɨh3 hliáu3 tsá2
chín1 la3 má2quionh3 hliáu3 joh1 la3 lá2:

—Nɨ́1juáh3 tiú2uú2 tiáunh1 tsá2 ó32 mu2 lá2,
jáun2 tiú2uú2 lɨ́13 yáh3 liáun3 náh2.
32 Jmɨ́1jáun2 la3juɨ32 ca3quieh3 hliáu3 hñe13
hi3 jmɨ́1 tsɨ21 mu2 pih21 jáun2, jáun2 ca3táh3
mu2 pih21 hi3 ta3tsɨ21 ñí1 jmáɨ2.
33 Jmɨ́1 má2já2jnia2 jáun2 né3, ca3záɨh3 Po1
la3jɨ́n32 tsá2 hí3 hi3 chú32 cuh3 tsú2 ca3lá2
má32, hi3 ca3juáh3 la3 lá2:

—Hnoh2 tsá2 quiúnh1, já2 quia3quiún3
jmáɨ1 máh3 má2tí3 hi3 chih32 hnoh2 ziú3
máh1 jɨ3 hi3 tiá2 má32 má2ca3quɨéih3 hnoh2
siáh3.
34 Jáun2 jná13 juanh32 hi3 chú32 cúh13
hnoh2 ca3lá2 má32; hniáuh32 bíh1, quí1 jáun2
bíh1 liáun3 hnoh2. Quí1 [hí1 cáun2 yáh3 tiá2
hi3 quiunh21 tsá2 ñí1 tiauh1 dí2 lá2,] hí1 cá2
máɨh32 yáh3 jñú2 chí1 dí2 tiá2 lɨ́1 tsa3háɨ3.
35 Jmɨ́1 má2lɨ́2juáh3 jáun2 la3 nɨ́2 Po1
ca3can3 cáun2 hí3 siuh21, Dió32 tín2 ca3cuéh3

tiá¹hmah¹ ta³ ñí¹ la³jɨ́n³² tsá² hí³, jáun² ca³háɨ³² hná¹ hi³ ca³cúh².
36 Jmɨ́¹jáun² ca³joh¹³ siáh³ tsá² ná¹jɨ́e²³ hí³ pí³ hi³ ca³tia³ tsɨ́³ cuh³.
37 La³ cun³ ñí¹ la³jáɨ³² jnoh¹ jáun² jmɨ́¹ tiéi³ jnoh¹ tun³ nio² hña³láun³ tsɨ²¹ hnaɨh³² nio² quiún³ tsɨ²¹ quia³jñéi³ tsáu².
38 Jmɨ́¹ má²lɨ́²cuh³ tsú² jáun² la³ cun³ hi³ ñí¹cuh³ né³, ca³huéh³ tsú² la³jɨ́³² cuú²miih²¹ hi³ jmɨ́¹ tioh³ hñu³ mu² hi³ ca³súh³ tɨ³ hñu³ jmɨ́²miih²¹, quí¹hliá² ca³lɨ³hnió³ tsú² hi³ son¹³ ca³lá² héi² mu² jáun².

Tsúnh² juoh¹ mí¹ siún¹ nio² bíh¹ mu² pa²¹

39 Jmɨ́¹ cá¹jniá²¹ jáun², tiá² jmɨ́¹ lɨ́²cuoh² yáh³ tsá² ná¹quian³² hí³ mu² hué³² ñí¹ má²ca³cha³táunh¹ dí² jáun², tɨ³la³ jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ tsú² hi³ la³ zia³² cáun² ñí¹ rá¹hu²¹ ca³lá² jmɨ́²miih²¹ hué³² jáun², ñí¹ zia³² ñí¹ rá¹jáun²³ záɨ¹ ñí¹ quiéin² can³² jmáɨ², jáun² ca³lɨ́n¹³ tsú² hi³ jmu³ pí³, neh²¹ nɨ́¹juáh³ tioh²¹ hi³ tsa³tinh¹ quionh³ mu² pa²¹ jáun² la³ tɨ³ jáun².
40 Jáun² cu³tsa³² cáun² ca³quieh³ bíh¹ tsú² hñe¹³ hi³ jmɨ́¹ ná¹tsɨ²¹ jáun² mí¹ñí² cáh¹ hi³ ca³tóh³ tsú² jáun² tɨ³ ñeh² jmɨ́²miih²¹ jmɨ́¹ hua² jáun². Ja³bí¹ la³ cun³ jmɨ́¹jáun² ca³záɨh³ tsú² hñe¹³ hi³ jmɨ́¹ hñe² jo²¹hmá² míh¹ hi³ hu²¹ chu³ jmáɨ² hi³ cónh³² tsú² nɨ́¹juáh³ hín² tɨ́h³ hnió³ tsú² tsó³² mu². Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³ ca³háɨ³² tsú² siáh³ chi³cuú² hmɨh³² pa²¹ hi³ can²³ jáun² chí³ tɨ³ mɨ³chí¹ mu², jmɨ́¹jáun² ngau³ mu² jáun² tɨ³ juɨ³² ñí¹ rá¹jáun²³ jáun² záɨ¹ quiéin².
41 Tɨ³la³ jmɨ́¹ cá¹chó²¹ jáun² mu² ñí¹ cuú² máɨ²³ jmáɨ² né³, tɨ³ có³² bíh¹ ngau³ mu² hi³ ca³hiéih³ chí¹ ñí¹ la³ má²ná¹juɨ²¹ záɨ¹. Ja¹ záɨ¹ jáun² bíh¹ ca³ta³chí¹quéɨh²³ chí¹ mu² jáun², hí¹ cú¹pih²¹ yáh³ tiú²uú² lɨ³ jɨ́eh³. Jmɨ́¹jáun² ca³lɨ³liau³ hi³ tsúnh² tɨ³ cu³hna²¹ mu² quí¹hliá² jlánh¹ tiá³ ja³² ma³ quin³² ma³ cu³ tsɨn¹ jmɨ́²miih²¹.
42 Jmɨ́¹jáun² jmɨ́¹ hnió³ hliáu³ jngɨh³ la³jɨ́n³² tsá² tson³, hi³ jáun² tiá² liáun³ tsú² hi³ ra³tsɨ³² jmáɨ².
43 Tɨ³la³ hliáu³ tsá² chín¹ hí³ né³ ca³lɨ³hnió³ lión³² Po¹, jáun² tiá² jáɨ¹³ ca³cué³ yáh³ tsú² hi³ jngɨh³ tsá² quionh³ tsú² tsá² tson³. Tɨ³ héih³² ca³jmú³ bíh¹ tsú² hi³ nɨ́¹juáh³ tsá² tɨn² ca³ jmáɨ², tsá² hí³ tín² tónh³² jmáɨ² la³ñí¹ hi³ tính³² tɨ³ ñí¹ quiéin²;
44 tɨ³la³ ñí¹ tsá² cá²tsáun¹ jáun² né³, quionh³ jo²¹hmá² bíh¹ já¹taunh²¹, ho³lá²dá² quionh³ juoh¹ hmá² hi³ jmɨ́¹ lɨ́³ mu². La³ jáun² bíh¹ lɨ³ hi³ ca³liáu³ jnoh¹ la³jáɨ³² hi³ ca³cháu³² ñí¹ quiéin².

28

Zia³² hi³ quiunh³² Po¹ hué³² Malta nio² chu³ jmáɨ²

1 Jmɨ́¹ má²ca³liáu³ jnoh¹ jáun² la³jáɨ³², jmɨ́¹jáun² ca³lɨ³ né¹ jnoh¹ hi³ Malta bíh¹ la³ jmáɨ² hué³² pih²¹ nio² jáun² chu³ jmáɨ².
2 Tsá² hué³² jáun² jlánh¹ ca³ma³hniau³ jnoh¹, hi³ jáun² ca³tó³ tsú² cáun² sɨ́² pa²¹ quí¹hliá² jlánh¹ jmɨ́³ hi³ jáun² cuóu³ lɨ́n³² bíh¹; jáun² ca³te³ tsú² jnoh¹ la³jáɨ³² tɨ³ ñí¹ nio¹ sɨ́² hi³ choh²¹ jnoh¹.
3 Jáun² Po¹ ca³jieh³ cá² tsu²¹ cuo¹ hi³ ca³tóh³ sɨ́²; tá¹la³ jmɨ́¹ dí¹toh² tsú² sɨ́² cuo¹ jáun² né³, cua³han³ jan² jáh³ hláɨnh¹ jmɨ́¹ cá¹chéi²¹, hi³ jáun² ca³ca³ cuo² Po¹.
4 Jmɨ́¹ ca³jɨ́e³ tsá² hué³² jáun² hi³ chin¹ jáh³ hláɨnh¹ cuo² Po¹, jáun² ca³juu³ ca³hlénh³ ja¹ hmóu³² hi³ ca³juáh³:
—Cu³tí³ jan² tsá² la³ jngɨh² tsáu² bíh¹ nɨ³², hi³ jáun² ta³né³² má²ca³hinh³² tsú² tsáu¹³ hi³ má²lɨ́²jmú³ dió³² [Dike] juo¹³ jnoh¹, tsá² rá²tsɨ³² héih³², uá¹jinh¹ jmɨ́¹ má²ca³liáun³ tsú² ñí¹con² jmɨ́²miih²¹.
5 Tɨ³la³ Po¹ má¹ná¹, cáun² ca³pí³ ñí¹ sɨ́² bíh¹ cuo², jáun² ca³tánh³ jáh³ hí³ ja¹ sɨ́², hí¹ cáun² tiá² hi³ ca³quiúnh³² yáh³ tsú².
6 Jáun² la³jɨ́n³² tsá² hí³ cáun² jmɨ́¹ má²ná¹jan³² hi³ dáun¹³ Po¹, ho³ hi³ né³bí¹ quɨnh³ hi³ jún³. Jmɨ́¹ má²cu³lé³ ná¹jan³² tsú² jáun² né³, ca³jɨ́e³ hi³ hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ ca³jéinh³² Po¹, jmɨ́¹jáun² ca³jenh³ tsú² siáh³ jmɨ́¹ tsɨ́³ hi³ ca³juónh³ hi³ dió³² bí¹ néh¹ Po¹.
7 Má²janh² ñí¹ jáun² jmɨ́¹ cuá³ jan² tsá² jmáɨ² Publio, tsá² ho² ta²¹ hué³² pih²¹ jáun².

Tsá² hí³ jlánh¹ re² tɨn² ca³he³ jnoh¹ hi³
ca³taunh² tsú² jnoh¹ ho¹ñí¹ tá¹la³ ca³tauh¹³
jnoh¹ jáun² hnɨ³² jmáɨ¹ hñú¹³ tsú².

8 Jmáɨ¹ jáun² jmɨ́¹ rá²tsáun¹ jméi² Publio
hí³, hi³ jmɨ́¹ lɨ́²³ chéin³ cú²hiú² cú²cuóh³², jɨ³
hi³ táɨ³² siáh³ jmɨ². Jáun² Po¹ ca³ñí¹jɨen¹³
tsá² tsáun¹ hí³ ñí¹ rón²¹, jáun² ca³liéinh³²
Dió³². Jmɨ́¹jáun² ca³ra³tsɨ³² tsú² cuo² ñí¹
quioh²¹ tsá² tsáun¹ hí³ hi³ ca³jmah³ dí².

9 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² la³ jáun² cua³taunh²¹ siáh³
la³jɨ́n³² tsá² ná¹tsáun¹ hué³² pih²¹ jáun²;
ja³bí¹ lan³ bíh¹ siáh³ tsá² hí³.

10 Jmɨ́¹jáun² jlánh¹ hliáun³ hi³ lɨ́¹ ca³cué³
tsú² jnoh¹. Hi³ jmɨ́¹ tɨ³ ñí¹ hue¹³ jnoh¹ hi³
má²tauh²¹ jnoh¹ siáh³ cáun² mu² pa²¹ né³,
tsá² hí³ lɨ́¹ ca³cué³ siáh³ la³jɨ́³² la³ cun³ hi³ lɨ³
hniáuh³² quiú¹³ jnoh¹ hú¹ juɨ³².

Má²chau²¹ Po¹ já¹ juú² Roma

11 Jmɨ́¹ ca³táɨh¹³ jáun² hnɨ³² zɨ́h² hi³ tiauh²
jnoh¹ hué³² pih²¹ nio² jáun² chu³ jmáɨ²,
jáun² ca³tauh²¹ jnoh¹ cáun² mu² pa²¹ hi³ la³
ca³quiú² tsú² hué³² pih²¹ jáun² tá¹la³ ca³nga²
jáun² jmɨ́¹ ñí¹cuóu³. Mu² jáun² ja³ tɨ³ juú²
Alejandría; tɨ³ mɨ³chí¹ mu² jáun² né³ jmɨ́¹
tá²láɨn¹ gon³ dió³² juo¹³ tsá² hí³, dió³² hí³
jmáɨ² Cástor jɨ³ Pólux.

12 Hi³ ca³hué² jnoh¹ hué³² pih²¹ jáun² né³
ca³cháu³² jnoh¹ juú² Siracusa nio² can³²
jmɨ́²miih²¹. Ñí¹ jáun² ca³tauh¹³ jnoh¹ hnɨ³²
jmáɨ¹.

13 Jmɨ́¹jáun² ca³hué² jnoh¹ siáh³ hi³
[ngau³ jnoh¹ juɨ³² có³² hué³² Silicia,] jáun²
ca³cháu³² jnoh¹ juú² Regio [hɨ́n¹³ hué³²
Italia]. Jmɨ́¹ cá¹jniá²¹ jáun² siáh³ ja³ chí³
tɨ³ la³ quián³, hi³ jáun² ca³hué² jnoh¹
juú² Regio jáun², jáun² jmɨ́¹ cá¹jniá²¹ jáun²
ca³cháu³² jnoh¹ juú² Puteoli [hɨ́n¹³ siáh³
hué³² Italia jáun²].

14 Ñí¹ jáun² ca³jenh² jnoh¹ ma³ jan² tsá²
reh² dí², jáun² tsá² hí³ ca³jau³ jnoh¹ hñú¹³
hi³ ca³chau³ tsú² jnoh¹ quiau³ jmáɨ¹. Jmɨ́¹
lɨ²¹ jáun² né³, juɨ³² ta³ bíh¹ jnoh¹ jéɨ³²í¹
ngau³ la³ tɨ³ juú² Roma.

15 Jmɨ́¹ ca³lɨ³ ñɨ³² tsá² reh² zian² juú²
Roma hi³ hí¹tsáu²³ jnoh¹, jáun² ca³ñí¹jaun¹³
tsú² jnoh¹ hú¹ juɨ³². Jmɨ́¹jáun² ca³jenh²
jnoh¹ tsú² ñí¹ lɨ́³ hmah²¹ pa²¹ téh²³ tsú²
"Hmah²¹ quioh²¹ hla¹ Apio", jáun² cá²
tsáun¹ siáh³ ca³jenh² jnoh¹ juú² Tres Taber-
nas. Jmɨ́¹ ca³jɨ́en³² jáun² Po¹ tsá² hí³
ca³cuéh³ tiá¹hmah¹ Dió³², hi³ ca³niau³ siáh³
tiá³ tsɨ́³.

16 Jmɨ́¹ cá¹cháu²¹ jnoh¹ jáun² já¹ juú²
Roma né³, [jáun² hliáu³ tsá² chín¹ hí³
ca³jɨenh³ tsá² tson³ jmɨ́¹ jan² hí³ ñí¹con²
tsá² chín¹ jmu² hua³hí¹³ tsá² tson³, tɨ³la³]
Po¹ ca³hiauh³ jáɨ¹³ hi³ cánh³ cuá³² bíh¹ la³
má²quionh³ jan² hliáu³ hi³ jmoh³ hua³hí¹³.

Po¹ hleh³² jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³² já¹ juú² Roma

17 Ñí¹ má²tɨ³² hnɨ³² jmáɨ¹ hi³ tiauh² jnoh¹
Roma ca³teh³ Po¹ tsá² *judíos tsá² ná¹ñí¹
tionh² já¹ juú² jáun², hi³ ja³táunh¹ tsú² ñí¹
cuá³ dí². Jmɨ́¹ ca³ngɨh³² jáun² tsá² hí³ né³
ca³juáh³ Po¹ la³ lá²:

—Hnoh² tsá²cáu³, uá¹jinh¹ tiá² hi³ hlaɨh³
ca³jmú³² jná¹³ ñí¹con² tsá² judíos tsá²co¹ dí²,
sa³jun³ ca³tɨ²¹ la³ cun³ hi³ ná¹ngɨ²³ dí², ta³
hi³ ca³quiú² jáun² tsá²haun³² dí¹hio³ ñú¹deh³
dí², tɨ³la³ cun³ jáun² ca³ma³tsau¹³ bíh¹ tsú²
jná¹³ já¹ juú² Jerusalén hi³ ca³jɨenh³ tsú²
jná¹³ ñí¹con² tsá² *romanos.

18 Hi³ jáun² jmɨ́¹ ca³can³ tsá² romanos jú¹
tson² quion²¹ jná¹³, jmɨ́¹ hnió³ bíh¹ tsú²
liáu³², quí¹ hí¹ cáun² yáh³ tso³ tiá² lin¹ tsoh³
tsú² quion²¹ jná¹³ hi³ juáh¹³ hi³ ca³tɨn¹ jná¹³
jún³.

19 Tɨ³la³ tsá² judíos né³ tiá² ca³lɨ³ hiún²
yáh³ tsɨ́³ la³ jáun², hi³ jáun² ca³lɨ³ hniáuh³²
mɨ́¹³ jná¹³ huen² hi³ já¹ma³ré¹³ ta³ ñí¹ *tsá²
cuá¹lɨ́n³ mɨ³chí¹ hué³² lá²; tɨ³la³ jun³juáh¹³
hi³ já¹chá³ tsáu¹³ tsá²cáu³ yáh³ jná¹³ má¹ná¹.

20 Ca³tɨ²¹ jáɨ¹³ nɨ́² bí¹ lɨ́²té³ jná¹³ hnoh²
né³² hi³ ñá¹táunh¹ náh² ñí¹ lá² hi³ juoh²¹
dí². Hi³ jáun² né³, cun³ñí¹ hi³ ca³tɨ²¹ hi³
qui³ ná¹he² ná¹jan³² dí² jáun², jnoh¹ tsá² *Is-
rael, cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ cuá¹chin¹ jná¹³
cá²den¹ná¹ lá².

21 Jmɨ́¹jáun² ca³juáh³ tsá² hí³:

—Hí¹ cáun² yáh³ sí² quioh²¹ tsá² hɨ́n¹³
tɨ³ Judea tiá² má²ca³héi¹³ jnoh¹ hi³ ca³tɨn¹

hnú^{2}, sa^{3}jun^{3} tsá^{2} judíos ja^{3}taunh^{21} ñí^{1} jáun^{2}
má^{2}ca^{3}hléh^{3} hlaɨh^{3} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} hnú^{2}.
22 Hnáu^{2} bíh^{1} jnoh^{1} náɨ^{13} la^{3} cun^{3} hi^{3} lɨ́n^{23}
hnú^{2}, quí^{1} má^{2}né^{1} jnoh^{1} hi^{3} jlánh^{1} hlaɨh^{3}
hleh^{32} míh^{1} tiá^{2} la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2} zian^{2} tá^{1} cáun^{2}
hngá^{1}máh^{3} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} tsá^{2} cu^{3} nió^{3} hmaɨ^{21}
hí^{3}.
23 Jáun^{2} hmóu^{32} tsá^{2} hí^{3} ca^{3}tón^{3} jmáɨ^{1}
lɨ́h^{3} ja^{3}jɨen^{3} siáh^{3} Po^{1}. Jmɨ́^{1} ca^{3}tsɨn^{13} jáun^{2}
jmáɨ^{1} hi^{3} ca^{3}tón^{3} tsú^{2} né^{3}, ca^{3}ngɨh^{32} juóun^{32}
lɨ́n^{32} ñí^{1} cuá^{3} jáun^{2} Po^{1}. Jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}hléh^{3}
Po^{1} ca^{3}la^{3} hlu^{3} jmáɨ^{1} ca^{3}la^{3} ñí^{1} ca^{3}hláu^{3},
hi^{3} ca^{3}hléh^{3} ca^{3}tɨ^{21} ha^{3} lánh^{3} rón^{32} hniáuh^{32}
tónh^{32} tsú^{2} jo^{3}cuo^{2} Dió^{32}. Hi^{3} ca^{3}ma^{3}tson^{2}
tsú^{2} jáɨ^{13} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} Jesús ñí^{1}con^{2} tsá^{2} hí^{3}
cun^{3}quionh^{3} jáɨ^{13} hi^{3} rá^{1}juáh^{3} liei^{21} quioh^{21}
hla^{1} Moisés, jɨ^{3} jáɨ^{13} hi^{3} rá^{1}tioh^{3} ñí^{1} Sí^{2}
quioh^{21} tsá^{2} ca^{3}lɨn^{3} *tɨ^{32} jë^{1} Dió^{32} nɨ́^{2} siáh^{3}.
24 Jmɨ́^{1}jáun^{2} zian^{2} tsá^{2} ca^{3}taunh^{3} ta^{21},
ja^{3}bí^{1} la^{3} jáun^{2} zian^{2} siáh^{3} tsá^{2} tiá^{2} ta^{21}
ca^{3}taunh^{3}.
25 Jáun^{2} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} tiá^{2} ca^{3}lɨ^{3} cáun^{2}
yáh^{3} jáɨ^{13}, jáun^{2} cu^{3}tsa^{32} ca^{3}huén^{2} bíh^{1} tsú^{2}
cú^{2}jueh^{32} jmɨ́^{1} ca^{3}náɨ^{32} siáh^{3} cáun^{2} jáɨ^{13} hi^{3}
ca^{3}juáh^{3} Po^{1} la^{3} lá^{2}:
—Jú^{1} tson^{2} cu^{3}tí^{3} bíh^{1} ca^{3}cué^{3} Jmɨ́^{2}chí^{3}
Chun^{1} ñí^{1}con^{2} tsá^{2}haun^{32} dí^{1}hio^{3} ñú^{1}deh^{3} dí^{2}
cun^{3}quionh^{3} hla^{1} Isaías tɨ^{32} jë^{1} Dió^{32}, jmɨ́^{1}
ca^{3}juáh^{3} jáun^{2} la^{3} lá^{2}:
26 Cua^{32}, cuá^{2}zéih^{3} tsá^{2} ó^{32} jáɨ^{13} lá^{2}:
Cu^{3}tí^{3} náɨh^{13} bíh^{1} hnoh^{2} la^{3} má^{2}naɨh^{32} jáun^{2},
tɨ^{3}la^{3} tiá^{2} ngɨ^{13} yáh^{3} náh^{2};
hi^{3} cu^{3}tí^{3} hú^{1}tá^{1} jɨeh^{21} náh^{2} siáh^{3} la^{3}
má^{2}jɨ́eh^{32} jáun^{2},
tɨ^{3}la^{3} tiá^{2} lɨ^{3}tsɨn^{2} yáh^{3} náh^{2} la^{3} cun^{3} hi^{3} jɨeh^{21}
jáun^{2}.
27 Cún^{1} tio^{1} bíh^{1} má^{2}cá^{2}jéinh^{32} tsɨ́^{3} tsá^{2} zian^{2}
hué^{32} lá^{2},
quí^{1} tiá^{2} hnió^{3} yáh^{3} tsú^{2} há^{1} ngɨ^{13}.
La^{3}jmɨ́^{1} jmu^{2} tsá^{2} tiá^{2} cuá^{1} tsɨ^{21} bíh^{1} jmu^{2}
tsú^{2},
quí^{1} hi^{3} tiá^{2} hnió^{3} tsú^{2} né^{3}.
Jnɨ^{32} bíh^{1} tsú^{2} ñí^{1},
quí^{1} hi^{3} tiá^{2} hnió^{3} tsú^{2} jɨ́e^{3};
quí^{1} la^{3} jáun^{2} jmɨ́^{1} lɨ́^{13} tɨ^{3} jéinh^{32} tsú^{2} jmɨ́^{1} tsɨ́^{3}
ñí^{1}con^{2} jná^{13},
hi^{3} jáun^{2} jmɨ́^{1} lɨ́^{13} lion^{1} jná^{13}.
28 Hi^{3} jáun^{2} cuɨ́^{1} lɨ^{3} ñíh^{13} hnoh^{2} hi^{3} jáɨ^{13}
ca^{3}tɨ^{21} ha^{3} lánh^{3} rón^{32} jmu^{2} Dió^{32} hi^{3} liáun^{23}
tsáu^{2} má^{2}ca^{3}zen^{3} Dió^{32} ñí^{1}con^{2} *tsá^{2}cá^{2}jo^{21}
bíh^{1} cú^{2}jueh^{32}, quí^{1} tsá^{2} hí^{3} bíh^{1} tɨ^{3} re^{2} ne^{3}.
29 [Jmɨ́^{1} má^{2}lɨ́^{2}juáh^{3} jáun^{2} Po^{1} la^{3} nɨ́^{2}
né^{3}, ja^{3}tanh^{21} tsá^{2} judíos hí^{3} hi^{3} hí^{1}juónh^{23}
cú^{2}zúnh^{2} tiáunh^{1}.]
30 Jáun^{2} Po^{1} né^{3} ca^{3}cuá^{3} tun^{3} mii^{2} tán^{1}
hñú^{3} ná^{1}hmáh^{1} jáun^{2} quioh^{21}; hi^{3} ñí^{1} jáun^{2}
né^{3} jmɨ́^{1} hen^{2} tsú^{2} la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2} jmɨ́^{1} tsá^{2}jɨe^{3}.
31 Jáun^{2} ca^{3}hléh^{3} tsú^{2} jáɨ^{13} ca^{3}tɨ^{21} ha^{3} lánh^{3}
rón^{32} lɨ́^{13} tónh^{32} tsáu^{2} jo^{3}cuo^{2} Dió^{32}, ca^{3}la^{3} hí^{1}
cú^{1}pih^{21} tiá^{2} cú^{2} tiá^{2} juénh^{2}; hi^{3} ca^{3}ma^{3}tɨn^{2}
tsú^{2} siáh^{3} tsáu^{2} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} Jesús Tɨ^{32} Juo^{13}
dí^{2}, Tsá^{2} lɨ́n^{3} Cristo. Hí^{1} jan^{2} tiá^{2} hin^{2} ca^{3}qui^{3}
ca^{3}jna^{3} yáh^{3} hi^{3} jáun^{2}. [Cu^{3} nɨ́^{2} bíh^{1} tí^{3} jáɨ^{13}.]

Sí² Hi³ Ca³zen³ Po¹ Ñí¹con² Tsá² Romanos

Sí² hi³ ca³zen³ Po¹ ñí¹con² tsá² má²lɨn³ cuáh³² já¹ juú² Roma

1 Jná¹³ Po¹ cuá¹jmu² ná¹ sí² lá², tsá² lɨn³ jná¹³ *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ Jesucristo. Dió³² ca³hiáu³² jná¹³ hi³ lɨn¹³ ná¹ jan² *tɨ³² tsá² quian³² jë¹ tsú², hi³ cuá¹chan¹ jná¹³ hi³ ngáɨ¹ ná¹ jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² ca³tɨ²¹ he³ lánh³ rón³² lɨ¹³ liáun³ tsáu²;

2 la³ cun³ lɨ³ jáun² jáɨ¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³² ca³la³ cun³ jmɨ¹tin² lɨn³² cun³quionh³ hla¹ tsá² jmɨ¹ ná¹lɨn³ hí³ *tɨ³² jë¹ Dió³², jáɨ¹³ hi³ má²rá¹lɨ³ jáun² ñí¹ Sí² yeh³ yáh³.

3 Jáɨ¹³ jáun² ca³tɨn¹ Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí², Tsá² lɨn³ Jon² Dió³². Tsá² hí³ lɨn³ jan² jón²zɨh¹ jón²cho¹ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹ ca³tɨ²¹ hi³ ca³lɨ³zian² tsú² jáun² ñí¹ hué²¹ lá².

4 Tɨ³la³ jmɨ¹ ca³jenh¹³ tsú² jáun² ja¹ hla¹ cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Jmɨ²chí³ Chun¹ má¹ná¹, ca³lɨ³ lin¹ bíh¹ hi³ lɨn³ tsú² Tsá² cú² juenh² Jon² Dió³².

5 Tsá² hí³ bíh¹ ca³ja³ mií³ tsɨ³ ñí¹con² jnoh¹, jɨ³ hi³ ca³cué³ tsú² siáh³ jáɨ¹³ hi³ ná¹láɨ³ jnoh¹ tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Dió³², hi³ jáun² tá¹ cáun² hngá¹máh³ lɨ¹³ lɨ³ quien² Jesús cun³ñí¹ hi³ zian² tsá² chá³² cáun² tsɨ³ ñí¹con² tsú², tsá² taunh¹³ tsú² ta²¹.

6 Ja³bí¹ hnoh² siáh³ tiáunh¹ ja¹ quioh²¹ tsá² hí³, tsá² má²ca³te³ hí³ Dió³² hi³ lɨn¹³ tsá² joh¹ Jesús Tsá² lɨn³ Cristo.

7 Hi³ jáun² cuá¹jmu² jná¹³ sí² lá² ca³tɨn¹ hnoh², tsá² tionh² náh² já¹ juú² Roma nɨ², tsá² hniau³ náh² Dió³². Hí³ bíh¹ Tsá² ca³te³ hnoh² hi³ lɨn¹³ náh² tsá² joh¹ tsú². Hi³ jáun² né³, cuɨ¹ má¹hé¹ má¹mieh² náh² Dió³² Jméi² dí² jɨ³ Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí² hi³ lɨ¹³ zian² náh² cáun² hi³ re² hi³ tɨn².

Po¹ hnió³ tsó³² já¹ juú² Roma

8 La³ñí¹ la³ján³ cue² jná¹³ tiá¹hmah¹ Dió³² ca³tɨn¹ jɨ³lɨn² hnoh² cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ Jesús Tsá² lɨn³ Cristo, quí¹ tá¹ cáun² hngá¹máh³ bíh¹ má²ná¹cha³² tsáu² hi³ hnoh² jlánh¹ re² nio² cáun² honh² náh² ñí¹con² Dió³².

9 Dió³² hí³ bíh¹ lɨn³ Tsá² nau³² jáɨ¹³ hi³ tson² bíh¹ lienh¹ jná¹³ tsú² jmáɨ¹ ca³la³ jɨ³² ca³tɨn¹ hnoh², quí¹ qui³ cónh³ la³jonh³ jmɨ¹ tsɨn³² bíh¹ jná¹³ má²ti²¹ ñí¹con² Dió³², hi³ hléh²³ jná¹³ jú¹ chú³² hi³ ca³tɨn¹ Jon² tsú².

10 Hi³ hiú² mɨ²³ jná¹³ siáh³ ñí¹con² Dió³² nɨ¹juáh³ zia³² ha³ lánh³ rón³² lɨ¹³ ñe¹ jná¹³ hi³ ñí¹jɨe¹ ná¹ hnoh², nɨ¹juáh³ hi³ hnió³ Dió³².

11 Quí¹ jlánh¹ hniá¹ jná¹³ hi³ ñí¹jɨe¹ ná¹ hnoh² hi³ ñí¹ma³hau¹ ná¹ hnoh² lɨ³ua³ cáun² hi³ hniáuh³² ca³tɨ²¹ hi³ zian² náh² quiúnh¹ Dió³², jáun² tɨ³ lɨ³mí¹ tiá³ niau²¹ honh² náh²;

12 ho³ hi³ cue¹³ dí² pí³ tsá²ján² tsá²ján² yáh³ cun³ñí¹ hi³ táunh²³ dí² ta²¹ cá²re².

13 Hnoh² reh², hnó³² jná¹³ hi³ lɨ³ ñíh¹³ hnoh² hi³ hliáun³ jéin³² má²ca³lɨ³hnó³² jná¹³ hi³ ñí¹jɨe¹ ná¹ hnoh², tɨ³la³ la³ tɨ³ ta³né³² tiá² má²ca³lɨ³ yáh³. Má²ca³lɨ³hnó³² lɨn³² bíh¹ jná¹³ hi³ ñí¹jɨe¹ ná¹ hnoh², hi³ jáun² lɨ¹³ zian² siáh³ tsá² tanh² ta²¹ Dió³² já¹ juú² nɨ² quián¹³ hnoh², la³jmɨ¹ má²ca³lɨ³zian² ja¹ *tsá²cá²jo²¹ ñí¹ hliáun³ ñí¹ siáh³ siáh³.

14 Jná¹³ ca³tɨn¹ hléh¹³ ñí¹con² ca³la³ jɨ³lɨn² tsáu² cuɨ¹ hin² mi³ tsánh², uá¹ hi³ tsá² tɨn² hléh³² jú¹jma² *griego la³ qui³ táɨ² dí², ho³lá²dá² tsá² hleh³² jú¹jma² siáh³, uá¹ hi³ tsá² má²ca³hia³ ca³táunh³ lɨn³² ho³lá²dá² tsá² tiá² hi³ ñi³².

15 Hi³ jáun² jlánh¹ dí¹quian¹ jná¹³ hi³ hléh¹³ ná¹ jú¹ chú³² ñí¹con² hnoh², tsá² zian² náh² já¹ juú² Roma nɨ².

Pí³ hi³ quian³² jú¹ chú³²

16 Tiá² lɨ²heh¹ yáh³ jná¹³ ca³tɨ²¹ jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³², quí¹ jáɨ¹³ jáun² quian³² pí³ quioh²¹ Dió³² hi³ lɨ¹³ liáun³ ca³la³ jɨn³² tsá² cha³² cáun² tsɨ³ ñí¹con² Cristo, la³ñí¹ la³ján³ tsá² *judíos tín², hi³ ja³bí¹ tsá²cá²jo²¹ nɨ² siáh³.

17 Jú¹ chú³² nɨ² hɨe³² jú¹ tson² hi³ Dió³² he² dí² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ cu³tí³ nɨ¹juáh³ hi³ má²nio² cáun² tsɨ³ dí², quí¹ jɨ³²la³ hi³ taunh³² jáun² ta²¹ bíh¹ tsú² lɨ³ quien²; la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³²: “Nɨ¹juáh³ tsá² má²chun¹ ñí¹con² Dió³²

cun³ñí¹ hi³ nio² cáun² tsɨ́³, tsá² la³ hí³ bíh¹
lɨ́¹³ zian²”.

Tso³ quioh²¹ la³jɨ́n³² tsá²mɨ³cuóun²

18 Quí¹ má²jnia³² bíh¹ Dió³² hi³ hú¹tá¹
míh²³ lɨ́n³² tsɨ́³ ca³tɨ²¹ la³jɨ́³² hi³ hlah³ hi³
hó³² hi³ jmu² tsáu², jɨ³ la³jɨ́³² hi³ tiá² tɨ³² tsɨ́³
dí² hi³ jmu² tsáu² nɨ́² siáh³, la³ cun³ tsá²
tiá² jáɨ¹³ cue³² hi³ lɨ³ ñi³² tsáu² jú¹ tson²
cun³quionh³ hi³ hlah³ hi³ jmu² tsú² jáun².

19 Quí¹ ñi³² re² lɨ́n³² bíh¹ tsá² hí³ hi³ he³
lɨ́¹³ lɨ³ ñi³² tsáu² hi³ ca³tɨn¹ Dió³², quí¹ tɨ³la³
hnga² yáh³ Dió³² má²ca³ma³jnia³² hi³ jáun².

20 Quí¹ la³ cun³ jmɨ́¹ ca³jmú³ jáun² Dió³²
tá¹ cáun² hngá¹máh³, má²lin¹ bíh¹ pí³ hi³
tiá² jniá³ quioh²¹ tsú² cun³quionh³ la³jɨ́³² hi³
ca³jmú³ tsú² jáun². Má²ca³lɨ³ lin¹ bíh¹ re²
lɨ́n³² hi³ hí³ bíh¹ dí² Dió³² Tsá² cú² juenh²
cun³ jmɨ́¹hi³nio². Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ tiá²
zia³² lánh³ rón³² lɨ́¹³ ma³zian³² tsú²;

21 quí¹ uá¹jinh¹ cuóun³² tsú² Dió³², cun³
jáun² tiá² má²ca³ma³quien² bíh¹ tsú² Dió³²
la³ cun³ jmɨ́¹ ca³tɨ²¹, sa³jun³ má²ca³cué³ bíh¹
tsú² tiá¹hmah¹ ñí¹con² Dió³². Cha³ jmɨ́¹ jmu³
tsú² la³ jáun², cá² ñí¹ lɨ́¹ ná¹cháunh²³ tsɨ́³
jmáh³la³ hi³ tiá² lin¹ ñí¹ jmu³ ta²¹ bíh¹ tsú²,
hi³ jáun² cu³tsa³² má²cá²jlɨ́³² bíh¹ cú²jueh³²
jmɨ́¹ tsɨ́³ tsú² quí¹ cun³ñí¹ hi³ tiá² ñí¹hnauh²
yáh³ tsú² jú¹ tson².

22 Uá¹jinh¹ juáh³ tsú² hi³ quia³lín³ jmɨ́¹
tsɨ́³, tɨ³la³ tsá² cú¹juón¹ bíh¹ má²ca³ta³ná¹lɨ́n³
tsú²;

23 quí¹ má²ca³za³ bíh¹ tsú² jáɨ¹³ ca³tɨ²¹
ha³ lánh³ rón³² má¹quien¹³ dí² Dió³², Tsá²
tiá² jmáɨ¹ tón²¹ hi³ jún³; jáun² cu³tsa³²
dió³² tsá² láɨn¹ tsá² jniá³ la³jmɨ́¹ jniá³
tsá²mɨ³cuóun² tsá² chau³² jmáɨ¹ jún²³ bíh¹
cú²jueh³² má²má²quien² tsú², la³ má²quionh³
ja³ láɨn¹ jáh³ tsɨ²¹ pí¹³, jáh³ hláɨnh¹, jɨ³ jáh³
quiún³ cuá² ta³ nɨ́² siáh³.

24 Hi³ jáun² bíh¹ tɨ³ có³² má²ca³chau³
cú²jueh³² Dió³² quioh²¹ tsú², hi³ jáun² cuɨ́¹
cha³jmu³ cha³cháu³ la³jɨ́³² hi³ hlah³ hi³ hó³²
hi³ dí¹quiaunh²¹ tsɨ́³, hi³ jáun² ca³la³ uá¹
tiá² heh³ bíh¹ tsú² má²ná¹jmu² tso³ quionh³
tsá²ján² tsá²ján².

25 Quí¹hliá² jú¹ tɨ́¹jáɨ² bíh¹ taunh³² tsú²
ta²¹ cha³ jmɨ́¹ tónh²¹ tsú² ta²¹ jú¹ tson²
hi³ ca³tɨn¹ Dió³², hi³ jáun² dá² hi³ ca³jmú³
jáun² bíh¹ Dió³² má²ca³ma³quien² tsú² jɨ³
hi³ má²ca³ma³tsu³ ma³jónh³² tsú² cha³ jmɨ́¹
ma³quien² tsú² hnga² Dió³² Tsá² ca³jmú³ hí³
ca³la³ jɨ³lɨ³², Tsá² jmɨ́¹ ca³tɨn¹ hí³ hi³ ma³tsu³
ma³jónh³² tsú² cun³ jmɨ́¹hi³nio². Tson² bíh¹
cu³tí³.

26 Hi³ jáun² bíh¹ má²ca³chau³ Dió³²
cú²jueh³² tɨ³ có³², hi³ jáun² cuɨ́¹ lɨ³ hniá¹ tsú²
jmu³ la³jɨ́³² hi³ hlah³ ca³la³ uá¹ tiá² heh³;
hi³ hí¹ ca³la³ tɨ³ tsá²mɨ³ yáh³ lɨ́¹ má²ná¹jmú²
ná¹tsau³² má²tún² hmóu³², cáun² hi³ tiá²
jmɨ́¹ ca³tɨ²¹.

27 Hi³ ja³bí¹ la³ jáun² siáh³ tsá²ñuh²,
tɨ³ có³² bíh¹ má²ca²chá³ tsú² hi³ cuóun¹
quionh³ tsá²mɨ³, hi³ jáun² má²tún² hmóu³²
bíh¹ tsú² lɨ́¹ má²ná¹jmú² ná¹tsau³². Hi³ jáun²
cun³ñí¹ hi³ ja¹ má²tún² hmóu³² tsá²ñuh²
bíh¹ má²ná¹jmu² tso³ ca³la³ uá¹ tiá² heh³,
cáun² hi³ tiá² jmɨ́¹ ca³tɨ²¹ jmu³ tsú², hi³ jáun²
má²ná¹má²tso² tsú² tsɨ́³ cun³quionh³ ngú³
quioh²¹ hmóu³².

28 Cun³ñí¹ hi³ tiú²uú² zian² tsú² hi³ ca³tɨn¹
Dió³², jáun² Dió³² má²ca³chau³ tɨ³ có³², hi³
jáun² tí³ ta²¹ cu³tsa³² cuɨ́¹ cháunh¹³ cú²jueh³²
chí¹ tsú² hi³ tiá² ca³tɨ²¹, hi³ jáun² cu³tsa³²
cuɨ́¹ jmu¹ cú²jueh³² hi³ tiá² jmɨ́¹ ca³tɨ²¹ jmu³.

29 Tsá² la³ hí³ ná¹cónh²¹ hñu³ tsɨ́³ la³jáh³
dú¹ ñí¹ hi³ hláh³ hi³ hó³², tsá² jmu² juón¹,
[tsá² cáun² jmu² hi³ tiá² jmɨ́¹ ca³tɨ²¹ jmu³,]
tsá² lɨ́¹ dí¹quiaunh²¹ tsɨ́³ hi³ hlá² hi³ nɨ́², hi³
hniá¹ siáh³ jmu³ hi³ hlah³. Tsá² la³ hí³
ná¹cónh²¹ tsɨ́³ hi³ uóu³² tsɨ́³, tsá² jngɨh² tsáu²,
tsá² hnió³ hniéɨ², tsá² tɨ́¹ jáɨn², tsá² lɨ́¹ hiá² lɨ́¹
jlɨn²³ tsáu², tsá² ziú² hɨen² tsáu².

30 Tsá² la³ hí³ cauh³² jáɨ¹³, hi³ ca³la³ hi³
hon² bíh¹ tsú² Dió³², tsá² hí¹ jan² tiá² hin²
hún¹ ta²¹, tsá² jmu² quien² hmóu³², hi³ lɨ́¹
jmu² siáh³ tonh². Tsá² la³ hí³ cáun² lɨ́¹
hnauh² chí¹ hi³ ha³ lánh³ rón³² lɨ́¹³ jmu³ hi³
hlah³, tsá² tiá² nieh³ ñí¹con² jméɨ² mí¹ziú¹³,

31 tsá² tiá² jáɨ¹³ ngɨ²³, tsá² tiá² má²tí³² jë¹.
Tsá² la³ hí³ tiá² hin² hnio³, [tsá² tiá² jmu²
juenh² tsɨ́³,] hi³ tiá² miɨ́³ ja³² tsɨ́³ nɨ́² siáh³.

32 Hi^{3} uá^{1}jinh^{1} re^{2} lɨ́n^{32} bíh^{1} lieih^{21} tsɨ́^{3} tsú^{2}
hi^{3} Dió^{32} má^{2}ca^{3}jmú^{3} héih^{32} hi^{3} tsá^{2} jmu^{2} hi^{3}
la^{3} nɨ́^{2} ca^{3}tɨn^{1} jún^{3}, tɨ^{3}la^{3} cun^{3} jáun^{2} ná^{1}jmu^{2}
bíh^{1} tsú^{2} la^{3} má^{2}jmu^{2} jáun^{2}, hi^{3} ca^{3}la^{3} hi^{3} tɨ^{32}
lɨ́n^{32} tsɨ́^{3} tsú^{2} nɨ́^{1}juáh^{3} tsá^{2} siánh^{3} siáh^{3} jmu^{2}
la^{3} jáun^{2}.

2

Dió^{32} rá^{2}tsɨ^{32} héih^{32} la^{3} cun^{3} lɨ́^{3} jú^{1} tson^{2}

1 Jáun^{2} né^{3}, hnú^{2} tsá^{2} chú^{1} ñih^{21} nú^{2} tsá^{2}
siánh^{3}, ha^{3} tiá^{2} lɨ́^{13} yáh^{3} hi^{3} lɨ́^{1} má^{1}zian^{13}
hnú^{2} huen^{2}, cuɨ́^{1} hin^{2} mi^{3} tsánh^{2} hnú^{2}. Quí^{1}
nɨ́^{1} má^{1}ca^{3}chú^{1} ca^{3}ñih^{21} nú^{2} tsá^{2} siánh^{3}, la^{3}
jáun^{2} má^{2}ra^{3}tsɨn^{32} nú^{2} siáh^{3} héih^{32} huen^{2}
bíh^{1}, quí^{1} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} jmuh^{32} hnú^{2} siáh^{3}
cá^{2}ren^{2} la^{3}jmɨ́^{1} jmu^{2} tsá^{2} hí^{3}.

2 Tɨ^{3}la^{3} né^{1} dí^{2} hi^{3} Dió^{32} rá^{2}tsɨ^{32} héih^{32} la^{3}
cun^{3} rón^{32} lɨ́^{3} jú^{1} tson^{2} bíh^{1}, nɨ́^{1}juáh^{3} nɨ́^{1}
má^{1}ca^{3}ra^{3}tsɨn^{2} tsú^{2} héih^{32} tsá^{2} jmu^{2} la^{3} nɨ́^{2}.

3 Hi^{3} jáun^{2} nɨ́^{1} má^{1}ca^{3}chú^{1} ca^{3}ñih^{21} hnú^{2}
tsá^{2} jmu^{2} la^{3} nɨ́^{2}, ¿hí^{1} lɨ́n^{23} hnú^{2} hi^{3} cáun^{2} lɨ́^{1}
ngá^{13} hi^{3} tiá^{2} tá^{1}tsɨn^{1} nú^{2} héih^{32} la^{3} cun^{3} hi^{3}
ca^{3}tɨn^{1} nú^{2} nɨ́^{1}juáh^{3} hnú^{2} bíh^{1} tsá^{2} jmuh^{32}
siáh^{3} la^{3} jáun^{2}?

4 ¿Ho^{3} lɨ́n^{23} hnú^{2} hi^{3} tiá^{2} lin^{1} ñí^{1} jmu^{3} ta^{21}
hi^{3} jmu^{2} Dió^{32} juenh^{2} tsɨ́^{3}, hi^{3} jlánh^{1} ja^{32} lɨ́n^{32}
miɨ^{3} tsɨ́^{3} tsú^{2} siáh^{3}? ¿Tiá^{1} ca^{3}lɨ^{3} lin^{1} nú^{2} dúh^{1}
hi^{3} ja^{32} miɨ^{3} tsɨ́^{3} tsú^{2} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} hnió^{3} tsú^{2}
hi^{3} za^{13} jmɨ́^{1} honh^{2} hnú^{2} bíh^{1}?

5 Hnú^{2} bíh^{1} jan^{2} tsá^{2} huáh^{2} chinh^{32}, cun^{3}
tiá^{2} má^{2}ca^{3}zah^{1} la^{3} jáun^{2} bíh^{1} hnú^{2} jmɨ́^{1}
honh^{2}. Hi^{3} jáun^{2} cáun^{2} ta^{21} jmuh^{32} hnú^{2}
hi^{3} tɨ^{3} lɨ^{3}mí^{1} míh^{3} tsɨ́^{3} Dió^{32} ñí^{1}con^{2} nú^{2} nɨ́^{1}
má^{1}cá^{2}chó^{32} jmáɨ^{1} hi^{3} lɨ^{3}jnia^{2} héih^{32}, jmáɨ^{1}
hi^{3} ra^{3}tsɨ^{32} Dió^{32} héih^{32} la^{3} cun^{3} ca^{3}tɨ^{21}
ñí^{1}con^{2} ca^{3}la^{3} jɨ́n^{32} tsáu^{2}.

6 Quí^{1} hí^{3} bíh^{1} ma^{3}hmah^{1} ñí^{1}con^{2} ma^{3}
quin^{32} ma^{3} jan^{32} tsáu^{2} la^{3} cun^{3} rón^{32} lɨ́^{3} tá^{13}
tsú^{2}.

7 Quí^{1} nɨ́^{1}juáh^{3} tsá^{2} cueh^{32} tsɨ́^{3} hi^{3} jmu^{2}
jmáh^{3}la^{3} hi^{3} chu^{21} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} hnió^{3} hau^{3}
cáun^{2} jáɨ^{13} quien^{2} hi^{3} cué^{32} Dió^{32}, jɨ^{3} hi^{3}
hnió^{3} tá^{1} zanh^{1} re^{2} ñí^{1}con^{2} Dió^{32}, hi^{3} hnió^{3}
siáh^{3} hi^{3} lɨ́^{13} zian^{2} cun^{3} jmɨ́^{1}hi^{3}nio^{2}, jáun^{2}
tsá^{2} la^{3} hí^{3} bíh^{1} hiáuh^{3} jáɨ^{13} hi^{3} lɨ́^{13} zian^{2}
quionh^{3} Dió^{32}.

8 Tɨ^{3}la^{3} Dió^{32} ma^{3}tson^{13} ca^{3}la^{3} má^{2}míh^{23}
tsɨ́^{3} bíh^{1} tsá^{2} hniá^{1} hi^{3} niau^{21} re^{2} tsɨ́^{3} hnga^{2},
tsá^{2} hnió^{3} ma^{3}tí^{32} jmáh^{3}la^{3} hi^{3} hlah^{3} cha^{3}
jmɨ́^{1} lɨ^{3} hniá^{1} tsú^{2} hi^{3} ne^{3} jú^{1} tson^{2}.

9 Tsá^{2} jmu^{2} hí^{3} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} hlah^{3} chau^{21} bíh^{1}
jmáɨ^{1} hi^{3} ma^{3}tso^{2} lɨ́n^{32} tsú^{2} tsɨ́^{3}, hi^{3} ho^{3} hi^{3}
jngɨh^{3} lɨ́n^{32}, la^{3}ñí^{1} la^{3}ján^{3} tsá^{2} *judíos, hi^{3}
ja^{3}bí^{1} *tsá^{2}cá^{2}jo^{21} nɨ́^{2} siáh^{3}.

10 Tɨ^{3}la^{3} ca^{3}tɨn^{1} tsá^{2} jmu^{2} hi^{3} chu^{21}
má^{1}ná^{1}, Dió^{32} cué^{32} cáun^{2} jáɨ^{13} quien^{2} hi^{3}
hau^{3} tsú^{2}, hi^{3} tá^{1}zanh^{1} tsú^{2} re^{2}, jɨ^{3} hi^{3} lɨ́^{13}
zian^{2} tsú^{2} siáh^{3} cáun^{2} hi^{3} re^{2} hi^{3} tɨn^{2}, tsá^{2}
judíos la^{3}ñí^{1} la^{3}ján^{3}, hi^{3} ja^{3}bí^{1} tsá^{2}cá^{2}jo^{21} nɨ́^{2}
siáh^{3}.

11 Quí^{1} Dió^{32} tiá^{2} jmu^{2} hi^{3} quien^{2} jan^{2}, hi^{3}
jan^{2} tiá^{2} quien^{2};

12 quí^{1} la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2} jmu^{2} tso^{3} ta^{3} tiá^{2} cuoh^{2}
liei^{21} quioh^{21} hla^{1} Moisés, ta^{3} tiá^{2} quionh^{3}
liei^{21} jáun^{2} bíh^{1} hiá^{1} tsán^{13} tsú^{2}. Tɨ^{3}la^{3}
tsá^{2} ca^{3}lɨ^{3} cuoh^{2} liei^{21} quioh^{21} hla^{1} Moisés
má^{1}ná^{1}, la^{3} cun^{3} lɨ́^{3} liei^{21} jáun^{2} bíh^{1} tá^{1}tsɨn^{1}
tsú^{2} héih^{32}.

13 Quí^{1} jun^{3}juáh^{13} hi^{3} ti^{3} lɨ́^{1} ne^{3} yáh^{3} tsú^{2}
liei^{21} jáun^{2}, hi^{3} jáun^{2} lɨ^{3} chun^{1} ñí^{1}con^{2} Dió^{32},
tɨ^{3}la^{3} hi^{3} hniáuh^{32} ma^{3}tí^{32} bíh^{1} tsú^{2}, hi^{3} jáun^{2}
bíh^{1} he^{3} tsú^{2} Dió^{32} la^{3}juah^{21} dúh^{1} jan^{2} tsá^{2}
chun^{1} cu^{3}tí^{3}.

14 Tɨ^{3}la^{3} ca^{3}tɨn^{1} tsá^{2}cá^{2}jo^{21} má^{1}ná^{1}, tsá^{2}
tiá^{2} raunh^{32} liei^{21} jáun^{2} quioh^{21} hla^{1} Moisés,
nɨ́^{1}juáh^{3} nɨ́^{2} lɨ́^{1} ca^{3}ma^{3}tí^{32} tsá^{2} hí^{3} liei^{21} jáun^{2},
jáun^{2} hmóu^{32} tsú^{2} má^{2}lɨ́n^{3} tsá^{2} zia^{32} liei^{21}
quioh^{21} Dió^{32} hñu^{3} tsɨ́^{3},

15 quí^{1} cun^{3}quionh^{3} hi^{3} jmu^{2} bíh^{1} tsú^{2}
má^{2}lɨ́^{2}lin^{1} hi^{3} hu^{21} liei^{21} jáun^{2} hñu^{3} tsɨ́^{3}.
Jmɨ́^{1} tsɨ́^{3} hmóu^{32} tsú^{2} má^{2}má^{2}tson^{2} jáɨ^{13} lá^{2},
quí^{1} ma^{3}cónh^{3} cha^{32} tso^{3} jmɨ́^{1} tsɨ́^{3} tsú^{2}, hi^{3}
ma^{3}cónh^{3} siáh^{3} má^{2}tson^{2} jáɨ^{13}.

16 Hi^{3} jáun^{2} má^{1}jáun^{2} chá^{32} Dió^{32} jo^{3}cuo^{2}
Jesús Tsá^{2} lɨ́n^{3} Cristo, hi^{3} ra^{3}tsɨ^{32} tsú^{2} héih^{32}
ca^{3}tɨ^{21} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} ná^{1}hmá^{1} ná^{1}jnɨ́^{1} jáun^{2} hñu^{3}
tsɨ́^{3} tsáu^{2}, la^{3} cun^{3} lɨ́^{3} jáun^{2} jú^{1} chú^{32} hi^{3}
hléh^{23} jná^{13}.

Tsá^{2} judíos, tsá^{2} raunh^{32} liei^{21} quioh^{21} hla^{1} Moisés

17 Tɨ^{3}la^{3} hnú^{2} tsá^{2} jlánh^{1} juánh^{3} nú^{2} hi^{3} lɨ́n^{3}
nú^{2} tsá^{2} judío, hi^{3} zian^{2} nú^{2} la^{3} cun^{3} juáh^{3}

jáun² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés, hi³ ca³la³
hi³ tsɨnh¹ lɨ́n²¹ nú² ca³tɨn¹ Dió³² juóuh³².
18 Ñíh¹ bíh¹ hnú² he³ hi³ tɨ³² tsɨ́³ Dió³², quí¹
liei²¹ jáun² hɨe³² he³ hi³ chu²¹ hi³ hniáuh³²
quiáh¹³ hnú².
19 Lɨ́n²³ hnú² hi³ cu³tí¹³ tɨn² hnú² hɨeh¹
tsá² ten³ juɨ³², hi³ tɨn² nú² siáh³ tieih²¹ sɨ́²
juɨ²¹ tsá² ñi³táunh¹ já¹niéi².
20 Hi³ lɨ́n²³ nú² siáh³ hi³ tɨn² nú² hɨeh¹ tsá²
cú¹juón¹, jɨ³ hi³ ha³ lánh³ rón³² má¹tɨn¹³ nú²
siáh³ tsá² tiá² jmɨ́¹ tiá² tsɨ́³, quí¹ cun³ñí¹ hi³
liei²¹ hi³ cuɨn² nú² jáun² lɨ́³ mí¹zioh²¹ ca³tɨ²¹
jú¹ tson², jɨ³ la³jɨ́³² hi³ lɨ́²ñi³² tsú² nɨ́² siáh³.
21 Hi³ jáun² né³, hnú² tsá² hnáuh² jmúh¹³
tɨ³², ¿he³ láɨh³² sa³ tiá² ma³tɨn¹³ nú² tín²
huen²? Hnú² tsá² juáh³ hi³ tiá² hniáuh³²
han³ tsú², ¿he³ láɨh³² sa³ chín¹dí¹ huen² bíh¹
hnú² haɨnh³²?
22 Hnú² tsá² juáh³ hi³ tiá² hniáuh³² lɨ́¹
jmu³ lɨ́¹ tsó²¹ tsú², ¿he³ lɨ³ sa³ chín¹dí¹ huen²
bíh¹ hnú² jmuh³² la³ jáun²? Hnú² siáh³ tsá²
jlánh¹ hon² nú² dió³² tsá² láɨn¹, ¿he³ láɨh³²
sa³ chín¹dí¹ hnú² bíh¹ haɨnh³² hi³ quien²
tioh³ cuáh³² jáun²?
23 Jlánh¹ jmuh³² hnú² tsɨnh¹ cun³ñí¹ hi³
zia³² liei²¹ jáun² quián¹³, tɨ³la³ cun³quionh³
hi³ tiá² ma³tih²¹ hnú² liei²¹ jáun², má²jmuh³²
hnú² hi³ tiú²uú² quien² Dió³² bíh¹.
24 Tson² cu³tí³ bíh¹ la³ cun³ hi³ rá¹juáh³
jáun² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² la³ lá²:
"Tsá²cá²jo²¹ hleh³² hlah³ hi³ ca³tɨn¹ Dió³²
cun³ñí¹ hi³ tsáuh³ hnoh² bíh¹".
25 Tson² bíh¹ zia³² ñí¹ jmu³ ta²¹ hi³ *tiu³²
tsú² jáun² chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian², nɨ́¹juáh³
tsá² má²tí³² liei²¹ jáun² quioh²¹ hla¹ Moisés,
tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tiá² la³ ma³tih²¹ yáh³ hnú²,
jáun² hnú² lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́n³ jan² tsá² tiá²
má²quian³² li²¹ hi³ lin¹ hi³ taunh² jáun²
Dió³² hó¹ñí¹ bíh¹.
26 Tɨ³la³ tsá² tiá² quian³² li²¹ jáun² má¹ná¹,
nɨ́¹juáh³ zian² tsú² la³ cun³ rón³² juáh³ liei²¹
jáun², jáun² tsá² la³ hí³ né³ lɨ́n³ la³juah²¹ dúh¹
jan² tsá² má²já²tú¹ quioh²¹ bíh¹.
27 Hi³ jáun² tsá² tiá² já²tú¹ quioh²¹ né³,
cun³quionh³ hi³ zian² tsú² jáun² la³ cun³
juáh³ jáun² liei²¹ bíh¹ má²zia³² he³ lánh³
rón³² tá¹tsɨn¹ hnú² héih³², quí¹ hnú² bíh¹
jan² tsá² tiá² ma³tih²¹ liei²¹ jáun² uá¹jinh¹
ron³ nú², hi³ uá¹jinh¹ quiánh¹ nú² siáh³ li²¹
hi³ lin¹ hi³ taunh² Dió³² hó¹ñí¹ hnú².
28 Quí¹ jun³juáh¹³ hi³ cáun² lɨ́¹ lɨ́n³ tsú²
tsá² judío cun³quionh³ hi³ jniá³ jáun² tɨ³
coh³ yáh³, sa³jun³ jmu² ta²¹ hi³ quian³² tsú²
li²¹ jmáh³la³ ngú³ hi³ lin¹ hi³ taunh² Dió³²
hó¹ñí¹, quí¹ cáun² hi³ lɨ́³ jmáh³la³ tɨ³ coh³
bíh¹ jaun³².
29 Tɨ³la³ tsá² hú¹tá¹ cu³tí³ lɨ́n³ judío
má¹na²¹, jan² tsá² lɨ́n³ la³ tɨ³ hñu³ tsɨ́³ bíh¹,
jan² tsá² má²quian³² li²¹ la³ tɨ³ hñu³ tsɨ́³; ta²¹
jáun² jmu² Jmɨ́²chí³ Chun¹ bíh¹, jun³juáh¹³
hi³ lɨ́²³ cun³quionh³ hi³ má²tí³² tsú² jáun²
héih³² má²rá¹lɨ́³ yáh³. Jáun² Dió³² ma³quien²
tsá² la³ hí³, uá¹jinh¹ tsá²mɨ³cuóun² tiá² ñí¹
ma³quien² tsú².

3

1 Hi³ jáun² né³, ¿ha³ dá² jinh¹ quien²
hi³ lɨ́n³ tsú² *judío, hi³ he³ tá²tsaɨh²¹ tsú²
nɨ́¹juáh³ hi³ *ja³tú¹ chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian²
tsú²?
2 Hliáun³ bíh¹ ñí¹ jmu² ta²¹. Quí¹ la³ñí¹
la³ján³ Dió³² ca³chá³ jo³cuo² tsá² judíos jáɨ¹³
jáun² quioh²¹.
3 Jáun² né³, nɨ́¹juáh³ ma³ jan² tsá² hí³ tiá²
ca³ma³tí³² jáɨ¹³ jáun², ¿hí¹ cun³ñí¹ hi³ jáun²
tiá² ma³tí³² Dió³² jë¹ uá²jaɨ³²?
4 ¡Tiá² jáun² yáh³! Dió³² dá² jmu² la³
cun³ qui³ lɨ́³ jú¹ tson² bíh¹, uá¹jinh¹ la³jɨ́n³²
tsá²mɨ³cuóun² tɨ́¹ jáɨn². Quí¹ ñí¹ Sí² quioh²¹
Dió³² rá¹juáh³ la³ lá²:
Ca³tɨ²¹ lɨ³jnia² hi³ tson² jëh² hnú²;
lɨ³ lin¹ hi³ chun¹ hnú² nɨ́¹ má¹tɨ³ ñí¹ ta³tsɨ²¹
héih³².
5 Hi³ jáun² né³, zian² tsá² lɨ́n²³ hi³ tɨ³ jlánh¹
néh¹ re² lɨ́²lin¹ hi³ chun¹ Dió³² nɨ́¹juáh³ hi³ tɨ³
lɨ³mí¹ jmú¹³ dí² hi³ hlah³ hi³ hó³². Tɨ³la³ ¿he³
dá² lɨ́¹³ juáh¹³ dí² hi³ ca³tɨ²¹ hi³ nɨ́²? Quí¹
sá¹jmɨ́¹ hi³ tson² la³ nɨ́² dúh¹, hi³ jáun² Dió³²
má²lɨ́n¹³ jan² Tsá² tiá² tɨn² ra³tsɨ³² héih³²
bíh¹, quí¹ ¿he³ láɨh³² sa³ míh²³ yáh³ tsɨ́³ tsú²
ñí¹con² tsá² jmu² tso³?
6 ¡Tɨ³la³ tiá² tson² yáh³ la³ cun³ hi³ ná¹lɨ́n²³
tsú² jáun²! Quí¹ sá¹jmɨ́¹ hi³ tson² la³ jáun²

dúh[1], ¿ha[3] bí[1] lánh[3] rón[32] jmɨ́[1] lɨ́[13] ra[3]tsɨ[32]
Dió[32] héɨh[32] ñí[1]con[2] tsá[2] zian[2] ñí[1] hué[21] lá[2]?
7 Quí[1] zian[2] tsá[2] juáh[23] la[3] lá[2]:
"Cun[3]quionh[3] jú[1] tɨ́[1]jáɨ[2] hi[3] hléh[23] jná[13] tɨ[3]
lɨ[3]mí[1] lɨ́[2] lin[1] hi[3] quien[2] jú[1] tson[2] quioh[21]
Dió[32]"; tɨ[3]la[3] jná[13] né[3] juanh[32], hi[3] sá[1]jmɨ́[1]
hi[3] tson[2] la[3] cun[3] hi[3] juáh[23] tsú[2] jáun[2],
jáun[2] ¿ha[3] bíh[1] lánh[3] rón[32] lɨ́[13] juáh[3] Dió[32]
hi[3] tsá[2] la[3] hí[3] lɨ́n[3] jan[2] tsá[2] ren[2] tso[3] nɨ́[1]
má[1]ca[3]ra[3]tsɨ[32] tsú[2] héɨh[32] ñí[1]con[2] tsú[2]?
8 Quí[1] sá[1]jmɨ́[1] la[3] nɨ́[2] dúh[1], ¿he[3] ya[3] láɨh[32]
tiá[2] jmú[13] dí[2] cú[2]jueh[32] hi[3] hlah[3], hi[3] jáun[2]
tɨ[3] lɨ[3]mí[1] ja[3]tu[3] ja[3]lɨ́[3] hi[3] chu[21]? Ti[3]tsóh[3]dí[1]
jáɨ[13] la[3] nɨ́[2] néh[1] hɨe[23] jnoh[1] tsáu[2] juáh[23] ma[3]
jan[2] tsá[2] hu[21] hlah[3] tsɨ́[3]; tɨ[3]la[3] tsá[2] la[3] hí[3] dá[2]
má[2]tá[1]tsɨn[1] héɨh[32] la[3] cun[3] ca[3]tɨ[21] bíh[1].

La[3]jáɨ[32] bíh[1] dí[2] ren[2] tso[3]

9 Hi[3] jáun[2] né[3], ¿hí[1] jlánh[1] bíh[1] chú[32]
quiú[13] dí[2] tsá[2] judíos la[3] cónh[3] bíh[1]
*tsá[2]cá[2]jo[21]? ¡Tiá[2] jáun[2] yáh[3]! Quí[1] la[3] cun[3]
hi[3] má[2]lɨ́[2]neh[21] dí[2] hi[3] ca[3]la[3] jɨ[3]lɨn[2] tsáu[2] bíh[1]
ná[1]jlaɨn[32] tsáu[13], uá[1] hi[3] tsá[2] judíos, uá[1] hi[3]
tsá[2]cá[2]jo[21].
10 La[3] cun[3] hi[3] rá[1]juáh[3] jáun[2] ñí[1] Sí[2]
quioh[21] Dió[32], hi[3] juáh[3] la[3] lá[2]:
Ca[3]la[3] hí[1] jan[2] yáh[3] tiá[2] hin[2] chun[1] ta[3] ñí[1]
Dió[32],
11 tiá[2] hin[2] zian[2] yáh[3] tsá[2] ngɨ[23] jáɨ[13],
tiá[2] hin[2] zian[2] yáh[3] tsá[2] hnah[2] Dió[32].
12 La[3]jɨ́n[32] bíh[1] tsáu[2] má[2]já[2]taunh[21] tɨ[3] có[32],
jɨ[3]lɨn[2] bíh[1] tsú[2] má[2]ca[3]can[3] cáun[2] juɨ[32] hlah[3].
Ca[3]la[3] hí[1] jan[2] yáh[3] tsá[2] jmu[2] hi[3] chu[21] tiá[2]
zian[2],
13 La[3]jmɨ́[1] ja[32] cáun[2] tá[2]hón[32] má[2]ca[3]niá[3]
bíh[1] ja[32] jë[1] tsú[2],
jmáh[3]la[3] jú[1] tɨ́[1]jáɨ[2] bíh[1] chi[21] ho[3] tsú[2].
La[3]jmɨ́[1] lɨ́[3] hi[3] ha[21] no[1] quioh[21] jáh[3]hláɨnh[1]
bíh[1] ho[3] tsú[2];
14 cá[2] ñí[1] chú[2] juóun[32] bíh[1] tsú[2] tsáu[2], jɨ[3] hi[3]
zaɨh[32] tsú[2] siáh[3] jú[1] uóu[32].
15 Ca[3]la[3] hi[3] háun[1] lɨ́n[21] bíh[1] tsú[2] tsó[32] hi[3]
tsa[3]jngɨh[2] tsáu[2],
16 cá[2] ñí[1] quí[2] hlianh[23] tsáu[2] bíh[1] tsá[2] la[3] hí[3],
hi[3] tsunh[2] tsú[2] juɨ[21] tsáu[2], hi[3] chan[2]
tsú[2] siáh[3] tsáu[2] ná[1]hó[2] ná[1]jngɨh[2].
17 Tsá[2] la[3] hí[3] tiá[2] ñi[32] yáh[3] ha[3] lánh[3] jmu[3]
hi[3] lɨ́[13] niau[21] tie[3];
18 ca[3]la[3] hí[1]juáh[3] tiá[2] lɨ́n[23] bíh[1] tsú[2] hi[3] jmu[3]
juénh[2] ñí[1]con[2] Dió[32].
19 Né[32] né[3], né[1] bíh[1] dí[2] hi[3] la[3]jɨ́[32] héɨh[32]
má[2]rá[1]tioh[3] ñí[1] Sí[2] quioh[21] Dió[32] ca[3]tɨn[1] tsá[2]
zian[2] cun[3]quionh[3] liei[21] jáun[2] bíh[1], hi[3] jáun[2]
hí[1] jan[2] tsá[2] hí[3] tiá[2] lɨ́[13] juáh[3] hi[3] tiá[2] ñi[32];
quí[1] hi[3] jáun[2] la[3] jáun[2] lɨ́[13] ra[3]tsɨ[32] Dió[32]
héɨh[32] ñí[1]con[2] la[3]jɨ́n[32] tsá[2] zian[2] hngá[1]máh[3].
20 Hi[3] jáun[2] hí[1] jan[2] yáh[3] tiá[2] hin[2] lɨ́[13] lɨ[3]
chun[1] ñí[1]con[2] Dió[32] cun[3]quionh[3] hi[3] má[2]tí[32]
tsú[2] la[3]jɨ́[32] hi[3] rá[1]juáh[3] liei[21] jáun[2], quí[1] liei[21]
jáun[2] cáun[2] jmu[2] ta[21] hi[3] má[2]li[21] hi[3] tsá[2] ren[2]
tso[3] bíh[1] dí[2].

Cun[3]quionh[3] hi[3] nio[2] cáun[2] tsɨ́[3] bíh[1] tsú[2] lɨ́[13] liáun[3]

21 Tɨ[3]la[3] né[32] né[3], má[2]ca[3]lɨ[3] lin[1] ha[3] lánh[3]
rón[32] lɨ́[13] he[3] dí[2] Dió[32] la[3]juah[21] dúh[1] jan[2]
tsá[2] chun[1], jun[3]juáh[13] uá[2] quionh[3] hi[3]
má[1]ti[21] dí[2] liei[21] jáun[2] yáh[3]. Quí[1] hí[1] la[3]
tɨ[3] hnga[2] yáh[3] liei[21] jáun[2] jɨ[3] la[3] má[2]quionh[3]
jáɨ[13] hi[3] ca[3]hléh[3] jáun[2] tsá[2] lɨn[3] hí[3] *tɨ[32] jë[1]
Dió[32] siáh[3] ca[3]juáh[3]
22 hi[3] Dió[32] hinh[23] tsá[2] cha[32] cáun[2] tsɨ́[3]
ñí[1]con[2] Jesús Tsá[2] lɨ́n[3] Cristo. Quí[1] la[3]jɨ́n[32]
bíh[1] tsá[2] nio[2] cáun[2] tsɨ́[3] ñí[1]con[2] Jesús lɨ́[13] lɨ́n[3]
la[3]juah[21] dúh[1] jan[2] tsá[2] chun[1] ñí[1]con[2] Dió[32]
cuɨ́[1] hin[2] mi[3] tsánh[2].
23 Jɨ[3]lɨn[2] tsáu[2] bíh[1] má[2]ca[3]jmú[3] tso[3], hí[1]
jan[2] yáh[3] tiá[2] hin[2] cah[23] jmáɨ[1] hi[3] lɨ[3] chun[1]
la[3]jmɨ́[1] chun[1] Dió[32].
24 Hi[3] cun[3]ñí[1] hi[3] jáun[2] né[3], cáun[2] lɨ́[1]
ja[32] bíh[1] miɨ[3] tsɨ́[3] Dió[32] hi[3] hinh[23] tsú[2]
tsáu[2] la[3]juah[21] dúh[1] jan[2] tsá[2] chun[1], quí[1]
má[2]ca[3]ma[3]hmah[1] bíh[1] Cristo Jesús ca[3]tɨ[21]
tsáu[13] tsáu[2], hi[3] jáun[2] tiú[2]uú[2] tso[3] ren[2] yáh[3]
tsú[2].
25 Quí[1] Dió[32] ca[3]cuen[3] Jesús hi[3] jún[3] cha[13]
tsáu[2]; hi[3] jáun[2] cun[3]quionh[3] hi[3] ca[3]táɨn[2]
jáun[2] jmɨ́[2]hán[1] Jesús bíh[1] ca[3]chón[32] Dió[32] tsɨ́[3]
hi[3] jmɨ́[1] míh[23] jáun[2] tsɨ́[3] hi[3] ca[3]tɨ[21] tsáu[13]
tsáu[2] nɨ́[1]juáh[3] tsá[2] má[2]ca[3]chá[3] cáun[2] tsɨ́[3].
La[3] jáun[2] ca[3]lɨ[3] cun[3]ñí[1] hi[3] ca[3]lɨ[3]hnió[3] Dió[32]
ma[3]jnia[32] hi[3] tɨn[2] ra[3]tsɨ[32] re[2] héɨh[32]; quí[1]
jmɨ́[1]tin[2] cáun[2] ti[3] lɨ́[1] ca[3]ma[3]juenh[2] cu[3]tiá[3] bíh[1]
tsú[2] tsɨ́[3], hi[3] ca[3]jmú[3] tsú[2] jáun[2] la[3] uá[1] tiá[2]
jɨe[23] la[3]jɨ́[32] tso[3] hi[3] ca[3]jmú[3] tsáu[2].

26 La³ jáun² ca³jmú³ tsú² cun³ñí¹ hi³ hnió³
ma³jnia³² la³ má²má²jnia³² jáun² hi³ tɨn²
ra³tsɨ³² héih³² la³ cun³ ca³tɨ²¹, cun³quionh³
hi³ hinh²³ tsú² lɨ³ua³ jan² tsá² nio² cáun² tsɨ́³
ñí¹con² Jesús la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹.

27 Hi³ jáun² né³, ¿né² dá² hi³ jmɨ́¹ jmu³²
dí² jáun² tsah¹? Ca³nga² bíh¹. ¿He³ láɨh³²
ca³nga²? Quí¹ jun³juáh¹³ hi³ ca³ma³ti²¹
dí² la³ cun³ lɨ́³ héih³² yáh³, quí¹ jɨ́³²la³ ti³
ca³chá¹³ dí² cáun² tsɨ́³ bíh¹.
28 Jáun² né³, má²né¹ dí² hi³ Dió³² hinh²³
tsáu² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ cun³ñí¹
hi³ cha³² tsú² cáun² tsɨ́³ bíh¹, hi³ sa³jun³ uá²
jɨe²³ yáh³ Dió³² hí¹ má²lɨ́²ma³tí³² tsú² liei²¹.

29 ¿Hí¹ jmáh³la³ tsá² judíos uá¹ tanh² Dió³²
hó¹ñí¹? ¿Haun¹³ juáh¹³ ja³bí¹ tsá²cá²jo²¹
uá²jaɨ³² tanh² Dió³² hó¹ñí¹? Quí¹ tson² bíh¹
hi³ ja³bí¹ tsá² hí³ uá²jaɨ³² tanh² Dió³² ho¹ñí¹,
30 quí¹ jɨ́³²la³ jan² tán¹ Dió³² bíh¹ zian². Hi³
jáun² Dió³² hinh²³ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá²
chun¹ lɨ³ua³ jan² tsá² nio² cáun² tsɨ́³, cuɨ́¹
quian³² cuɨ́¹ tiá² quian³² bíh¹ tsú² li²¹ hi³
lin¹ hi³ taunh² jáun² Dió³² hó¹ñí¹.
31 Hi³ jáun² né³, ¿hí¹ ná¹jmu³² dí² hi³
hí¹ cú¹pih²¹ tiú²uú² quien² liei²¹ jáun² dúh¹
cun³quionh³ hi³ ma³quien¹³ dí² jáun² hi³
hniáuh³² chá³² tsú² cáun² tsɨ́³? ¡Tiá² jáun²
yáh³! Quí¹ tɨ³ lɨ³mí¹ ná¹ma³quien¹³ bíh¹ dí²
liei²¹ jáun².

4

Há²bran²¹ lɨ́n³ mí¹zioh²¹ ca³tɨn¹ tsá² cha³² cáun² tsɨ́³

1 Hi³ jáun² né³² né³, hnó³² jná¹³ hléh¹³
ca³tɨ²¹ hi³ ca³hiauh³ jáun² hla¹ Há²bran²¹
dí¹hio³ ñú¹deh³ dí².
2 Sá¹jmɨ́¹ hi³ Dió³² ca³hinh³ Há²bran²¹
la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ cun³ñí¹
hi³hliá² zia³² hi³ ca³jmú³ dúh¹, jáun² jmɨ́¹
zia³² bíh¹ jáɨ¹³ hi³ jmu³ tsú² tonh², tɨ³la³ tiá²
hin² ca³tɨn¹ yáh³ jmu³ tonh² ñí¹con² Dió³²
má¹ná¹.
3 Quí¹ la³ lá² bí¹ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹
Dió³²: "Há²bran²¹ ca³chá³ cáun² tsɨ́³ ñí¹con²
Dió³²; cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ ca³jɨe³² tsú²
Dió³² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹".

4 Jmú¹³ jáɨ¹³, nɨ́¹juáh³ jan² tsá² jmu² ta²¹,
hiáuh²³ bíh¹ tsú² la³ cun³ hmah²¹ hi³ hlánh¹,
jun³juáh¹³ hi³ lɨ́¹ hiáuh²³ yáh³ tsú².
5 Tɨ³la³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² nio² cáun² tsɨ́³
má¹ná¹, ñí¹ jɨ́²¹la³ ti³ cha³² cáun² tsɨ́³ ñí¹con²
Dió³² bíh¹ tsú² cha³ jmɨ́¹ ma³quien² tsú²
lɨ³ua³ cáun² hi³ má²ca³jmú³ hnga²; hi³ jáun²
Dió³² Tsá² hinh²³ tsá² ren² tso³ né³, cáun²
jɨe³² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ bíh¹
cun³ñí¹ hi³ má²nio² jáun² cáun² tsɨ́³ tsú².
6 Ja³bí¹ hnga² siáh³ hla¹ Dá²vi²¹ ca³juáh³
hi³ jlánh¹ jmɨ́¹ ren² tsá² heh²³ Dió³² la³juah²¹
dúh¹ jan² tsá² chun¹ cu³tí³, tsá² tiá² ná¹hɨ¹³
hí¹ cú¹pih²¹ ta²¹ quioh²¹,
7 jmɨ́¹ ca³juáh³ tsú² jáun² la³ lá²:
¡He³ máh³ jmɨ́¹ ren² tsá² má²ca³hin³ Dió³²
tso³ quioh²¹ hi³ jmɨ́¹ zian² tsú² jáun²
cun³ tɨn² tsɨ́³ hnga², tsá² má²ná¹jlɨ³²
la³jɨ́³² tsáu¹³!
8 ¡He³ ma³ jmɨ́¹ ren² tsá² jɨe³² Dió³² la³juah²¹
dúh¹ jan² tsá² tiá² tso³ ren²!
9 Hi³ jáun² né³, jun³juáh¹³ jmáh³la³ tsá²
ⁿá¹tú¹ chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian² yáh³ jlánh¹
jmɨ́¹ ren², quí¹ la³ jɨ³ tsá² tiá² má²ná¹quian³²
li²¹ jáun² bíh¹ uá²jaɨ³². Má²lɨ́²neh²¹ bíh¹ dí²
hi³ Dió³² cáun² ca³hinh³ bíh¹ hla¹ Há²bran²¹
la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ cun³ñí¹ hi³
ca³chá³ cáun² tsɨ́³.
10 Tɨ³la³ ¿hin² dá² jmɨ́¹ ca³hinh³ Dió³²
Há²bran²¹; hí¹ ta³ má²quian³² tsú² li²¹ hi³ lin¹
hi³ taunh² Dió³² hó¹ñí¹, ho³ ta³ ñeh² uá¹?
¿Haun¹³ juáh¹³ ta³ ñeh² bíh¹ dúh¹?
11 Quí¹ má²ca³hinh³ bíh¹ Dió³² Há²bran²¹
la³ cun³ jmɨ́¹ ca³hiauh³ jáun² jáɨ¹³ hi³
hniáuh³² tiú³² chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian²;
cun³quionh³ hi³ ca³jmú³ jáun² Há²bran²¹ la³
jáun² ca³jmú³ Dió³² lin¹ hi³ hí³ bíh¹ dí² jan²
tsá² má²ca³heh³ Dió³² la³juah²¹ dúh¹ jan²
tsá² chun¹ cun³ñí¹ hi³ nio² cáun² tsɨ́³. Hi³
jáun² la³ jáun² bíh¹ lɨ³ hi³ Há²bran²¹ hí³ lɨ́n³
mí¹zioh²¹ ca³la³ jɨ́n³² tsá² nio² cáun² tsɨ́³ ta³
tiá² má²quian³² li²¹ hi³ lin¹ hi³ taunh² Dió³²
hó¹ñí¹, hi³ jáun² Dió³² hinh³ uá²jaɨ³² tsá² hí³
la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹.
12 Tson² bíh¹ Há²bran²¹ hí³ lɨ́n³ dí¹hio³
ñú¹deh³ la³jɨ́n³² tsá² má²ná¹quian³² li²¹
jáun², tɨ³la³ jɨ́³²la³ ti³ tsá² tiá² cáun² lɨ́¹ já¹tú¹

quioh21 bíh1 má1ná1, tsá2 ca3chá3 cáun2 tsí3
la3jmí1 ca3chá3 hla1 Há2bran21 hí3 cáun2 tsí3
jmí1 ñeh2 bíh1 hi3 tsa3tú1 quioh21.

Jái13 hi3 ca3jmú3 Dió32 li3tí23 cun3ñí1 hi3 nio2 cáun2 tsí3 bíh1 tsú2

13 Dió32 ca3jmú3 jái13 ñí1con2 hla1
Há2bran21, ji3 la3 má2quionh3 jón2zíh1
jón2cho1 tsú2 hi3 niau21 jo3cuo2 tsú2 tá1
cáun2 hngá1máh3; ti3la3 jun3juáh13 hi3hliá2
ti3 ca3ma3tí32 liei21 jáun2 yáh3 Há2bran21
hi3 hiauh3 jái13 jáun2, ti3la3 ca3hiauh3 tsú2
jái13 jáun2 cun3ñí1 hi3 má2ca3heh3 tsú2 Dió32
la3juah21 dúh1 jan2 tsá2 chun1 bíh1 quí1hliá2
ca3chá3 tsú2 cáun2 tsí3.

14 Quí1 sá1jmí1 hi3 jmáh3la3 tsá2 hiauh3
liei21 jáun2 bíh1 la3 zia32 hi3 hiáuh3 ñí1con2
Dió32, hi3 jáun2 tiá2 lin1 ñí1 la3 jmu3 ta21 yáh3
hi3 nio2 jáun2 cáun2 tsí3 tsú2, hi3 sa3jun3 la3
li3 quien2 yáh3 jái13 hi3 ca3jmú3 jáun2 Dió32
ní1juáh3 la3 jáun2.

15 Quí1 cun3quionh3 liei21 jáun2 dá2 cáun2
ja32 hi3 míh23 tsí3 bíh1 Dió32; quí1 jí32la3 ti3
ní1juáh3 tiá2 liei21 zia32 bíh1 tiá2 li3 lin1 yáh3
he3 tiá2 ca3li3tí3.

16 Hi3 jáun2 né3, ja32 mií3 tsí3 Dió32 cun3ñí1
hi3 nio2 cáun2 tsí3 bíh1 tsú2, hi3 jáun2
la3 jáun2 bíh1 li3tí3 jái13 hi3 ca3jmú3 jáun2
Dió32 ñí1con2 ji3lin2 jón2zíh1 jón2cho1 hla1
Há2bran21. Jun3juáh13 li3tí3 ñí1con2 jón2zíh1
tsú2 tsá2 ti3 má2hiauh32 liei21 jáun2 yáh3, quí1
ti3la3 li3tí3 ñí1con2 jón2zíh1 tsú2, tsá2 jí32la3
ti3 nio2 cáun2 tsí3 la3jmí1 ca3chá3 tsú2 jáun2
hnga2 cáun2 tsí3 bíh1; hi3 Há2bran21 hí3 bíh1
lín3 mí1zioh21 quiú13 dí2 ca3la3 jái32, la3 cun3
tsá2 má2nio2 cáun2 tsí3 dí2.

17 La3 cun3 rá1juáh3 ñí1 Sí2 quioh21 Dió32
hi3 juáh3 la3 lá2: "Má2lí2jmú32 jná13 hi3 hnú2
lín3 mí1zioh21 quioh21 juóun32 tsá2 zian2
la3jáh3 dúh1 ñí1 hué32". Jáun2 cun3ñí1 hi3
ca3chá3 jáun2 Há2bran21 cáun2 tsí3, jáun2 lín3
tsú2 mí1zioh21 quiú13 dí2 ñí1con2 Dió32, Tsá2
tin2 jmu2 hi3 lí13 zian2 siáh3 hi3 hmai21
tsá2 má2cuá1hmú21, Tsá2 tin2 hleh32 ca3ti21
jmí1tsú2 jmí1ja32 la3juah21 dúh1 cáun2 hi3
má2jniá3.

18 Jáun2 né3, hla1 Há2bran21 hí3 cáun2
ca3chá3 cáun2 tsí3 bíh1 hi3 tónh32 ta21 uá1jinh1
tiú2uú2 jmí1 li3 lí13 hi3 li3zian2 jon2 tsú2; jáun2
cun3ñí1 hi3 jáun2 bíh1 ca3chó32 jmái1 hi3
má2lín3 tsú2: "mí1zioh21 quioh21 juóun32 tsá2
zian2 la3jáh3 dúh1 ñí1 hué32". La3 cun3 jái13
hi3 ca3juáh3 jáun2 Dió32 jmí1tin2, hi3 juáh3
la3 lá2: "La3 ní2 bíh1 juóun32 lín32 jon3zíh1
jon3cháuh3 hnú2 lí13".

19 Pih21 tiá2 jmí1 má2tí3 hña3láu3 mieh2
Há2bran21 hí3 jmí1jáun2, ti3la3 tiá2 ca3tunh3
yáh3 tsú2 hi3 nio2 cáun2 tsí3 jmí1 ca3lín13 tsú2
hi3 ja32li3 má2lieih21 quionh3 Sara ñí2cuo2,
hi3 má2ja3quián3 jún3, hi3 tiú2uú2 jmí1 lí13
yáh3 li3zian2 jon2.

20 Ti3la3 uá1jinh1 jmí1 má2lieih21 Há2bran21,
cun3 jáun2 tiá2 ca3chá3 bíh1 tsú2 hliáun3
ñéih3 tsí3 ca3ti21 jái13 hi3 ca3jmú3 jáun2 Dió32,
ti3la3 cun3quionh3 hi3 ca3chá3 jáun2 cáun2 tsí3
bíh1 tsú2 ca3li3 pin3 cun3ñí1 hi3 ca3ma3quien2
tsú2 jáun2 Dió32;

21 quí1 cáun2 tán1 bíh1 jmí1 má2nio2 tsí3
tsú2 hi3 Dió32 Tsá2 zia32 pí3 quioh21 hi3 lí13
ma3tí32 la3jí32 jái13 hi3 jmu2.

22 Cun3ñí1 hi3 jáun2 né3, Dió32 ca3jíe32 tsú2
la3juah21 dúh1 jan2 tsá2 chun1 cu3tí3.

23 Ti3la3 jun3juáh13 hi3 ca3tin1 jmáh3la3
hnga2 Há2bran21 yáh3 jái13 hi3 rá1juáh3 jáun2
ñí1 Sí2 quioh21 Dió32, hi3 juáh3 jáun2 hi3
ca3heh3 tsú2 Dió32 la3juah21 dúh1 jan2 tsá2
chun1 cun3ñí1 hi3 nio2 jáun2 cáun2 tsí3,

24 quí1 ja3bí1 jái13 jáun2 ca3ta1 jnoh1 siáh3
uá2jai32. Quí1 ja3bí1 jnoh1 siáh3 uá2jai32
heh23 Dió32 ní1juáh3 tsá2 cha32 dí2 cáun2
tsí3 ñí1con2 tsú2, Tsá2 ca3jmú3 hí3 hi3 jenh13
Jesús Ti32 Juo13 dí2 ja1 tsá2 má2cá2tsan3.

25 Quí1 Jesús ca3jienh3 tsú2 hi3 jún3 hi3
ca3ti21 tso3 quiú13 dí2, hi3 ca3jmú3 siáh3
Dió32 hi3 jenh13 tsú2, hi3 jáun2 la3 jáun2 lí13
jíe32 dí2 Dió32 la3juah21 dúh1 jan2 tsá2 chun1.

5

Jái13 ca3tin1 tsá2 tiú2uú2 tso3 ren2

1 Jáun2 né3, cun3ñí1 hi3 nio2 cáun2 tsí3 bíh1
dí2, jáun2 má2ca3heh3 dí2 Dió32 la3juah21 dúh1

jan² tsá² chun¹; hi³ jáun² cun³quionh³ ta²¹
hi³ ca³jmú³ jáun² Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí²,
cuɨ́¹ nio¹ la³ má²nio² jáun² tie³ ja¹ quiú¹³ dí²
quiúnh¹ tsú².
2 Cun³quionh³ hí³ bíh¹ má²hiau³² dí² miɨ́³
hi³ ja³² tsɨ́³ Dió³² cun³ñí¹ hi³ nio² cáun² tsɨ́³
dí²; hi³ jáun² má²tiauh² dí² tiá³ ñí¹con² tsú²,
jɨ³ hi³ má²tsah¹ dí² cun³ñí¹ hi³ má²hu²¹ tsɨ́³
dí² hi³ lɨ́¹³ láɨ³ dí² la³jmɨ́¹ lɨ́n³ hnga² Dió³²
Tsá² cuá¹quien².
3 Hi³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ hi³ jáun² yáh³,
quí¹ ja³bí¹ tsah¹ dí² siáh³ ja¹ uu³mí²tsɨ³²;
quí¹ né¹ dí² hi³ cun³quionh³ uu³mí²tsɨ³²
jáun² lɨ³ táɨ² dí² hi³ jmú¹³ dí² juenh² tsɨ́³,
4 jáun² cun³quionh³ hi³ juenh² jáun² tsɨ́³
bíh¹ dí² tá²zanh¹ dí² re² ñí¹con² Dió³²;
hi³ cun³ñí¹ hi³ tá²zanh¹ dí² jáun² re² né³,
má²zia³² hi³ hu²¹ tsɨ́³ dí².
5 Hi³ hu²¹ jáun² tsɨ́³ dí² jun³juáh¹³ cáun²
hi³ lɨ́¹³ chau³ dí² hua³heih²¹ yáh³, quí¹
má²ca³ma³cónh³² bíh¹ Dió³² hñu³ tsɨ́³ dí²
hi³ lɨ³liei²¹ dí² hi³ hniau³ tsú² cun³quionh³
Jmɨ́²chí³ Chun¹ hi³ má²ca³cuen³ tsú² jáun².
6 Quí¹ uá¹jinh¹ tiá² jmɨ́¹ zia³² pí³ quiú¹³
dí² hi³ chá¹³ tɨ³ có³² tso³, tɨ³la³ Dió³² ca³tón³
cáun² jmáɨ¹, hi³ jmáɨ¹ jáun² bíh¹ ti³tsóh³
ca³jun³ Cristo ca³tɨn¹ la³jɨ́n³² tsá² ren² tso³.
7 Juóuh³² lɨ́n³² bíh¹ lɨ³ zian² jan² tsá²
hnió³ jún³ cha¹³ jan² tsá² siánh³, uá¹jinh¹ hi³
ca³tɨn¹ jan² tsá² chun¹. Quí¹ ho³ sa³ lɨ́¹³ bíh¹
lɨ³ zian² jan² tsá² lɨ³hnió³ jún³ hi³ ca³tɨn¹ jan²
tsá² chun¹.
8 Tɨ³la³ Dió³² má¹ná¹, hú¹tá¹ ca³ma³jnia³²
hi³ hniau³ jnoh¹ jmɨ́¹ ca³cué³ tsú² jáun² jáɨ¹³
hi³ jún³ Cristo hi³ ca³ta¹ dí², uá¹jinh¹ tá¹la³
jmɨ́¹ ná¹re² dí² jáun² tso³.
9 Hi³ jáun² né³, nɨ́¹juáh³ la³ má²ca³heh³
bíh¹ dí² Dió³² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹
cun³ñí¹ hi³ ca³jun³ Cristo hi³ ca³ta¹ dí², hi³
jáun² tiá¹³ bíh¹ tiá³ tiá² liáu³² dí² tsú² ñí¹
cá¹táuh³ jmáɨ¹ nɨ́¹ má¹ca³ma³jnia³² Dió³² hi³
míh²³ tsɨ́³ ca³tɨ²¹ tso³.
10 Quí¹ nɨ́¹juáh³ tu³bí¹ ca³niau²¹ yáh³ tie³
ja¹ quiú¹³ dí² quiúnh¹ Dió³² cun³ñí¹ hi³hliá²
jun³ jáun² Jon² tsú² jmáɨ¹ hi³ jmɨ́¹ ná¹hon²í¹
máh³ dí² tsú², hi³ jáun² tiá¹³ bíh¹ tiá³ tiá²
zia³² jáɨ¹³ hi³ liáun³ jnoh¹ cun³ñí¹ hi³hliá²
zian² bíh¹ tsú², quí¹ má²tiauh² bíh¹ dí² re²
quiúnh¹ tsú².
11 Hi³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ hi³ jáun² yáh³,
quí¹ ja³bí¹ tsah¹ lɨ́n²¹ dí² hi³ ca³tɨn¹ Dió³²
cun³quionh³ tá¹³ Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí²,
quí¹ hí³ bíh¹ má²ca³chá³ tie³ ja¹ quiú¹³ dí²
quiúnh¹ Dió³².

Jáɨ¹³ ca³tɨn¹ Adán jɨ³ Cristo

12 Hi³ jáun² né³, cun³quionh³ hi³ ca³jmú³
jan² tsáu² bíh¹ ca³hi³ tso³ ñí¹ hué²¹ lá², hi³
cun³quionh³ tso³ jáun² ca³hi³ siáh³ hmú³²,
hi³ jáun² dá² cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ hí³ bíh¹
ca³la³ jɨ³lɨn² tsáu² má²tionh² ja¹ tso³, hi³
jáun² la³ jáun² bíh¹ já¹ngɨ³ hmú³² ñí¹con²
la³jɨ́n³² tsáu².
13 Quí¹ jmɨ́¹ ñeh² bíh¹ hi³ lɨ³zia³² liei²¹
hi³ ca³cué³ jáun² Dió³² ñí¹con² hla¹ Moisés,
jmɨ́¹ má²zia³² bíh¹ tso³ hngá¹máh³ lá²; tɨ³la³
tiá² jmɨ́¹ má²ná¹hɨ¹³ yáh³ tsáu¹³ tsáu² la³
cun³ juáh³ liei²¹ jáun² má¹ná¹, jmɨ́¹ tiá² liei²¹
má²zia³².
14 Tɨ³la³ cun³ jáun² ca³jmú³ bíh¹ hmú³²
pí³ hi³ ca³tsan³ la³jɨ́n³² tsá² ca³jmú³ tso³ la³
cun³ jmɨ́¹ ca³lɨ³zian² hla¹ Adán hi³ ca³la³ ñí¹
cá¹chó²¹ jmáɨ¹ hi³ ca³lɨ³zian² hla¹ Moisés,
uá¹jinh¹ tsáu¹³ tsú² tiá² jmɨ́¹ lɨ́³ la³jmɨ́¹ lɨ́³
tsáu¹³ Adán, tsá² tiá² ca³ma³tí³² hí³ héih³²
hi³ ca³cué³ jáun² Dió³². Tɨ³la³ uá¹jinh¹ la³ nɨ́²
né³, cun³ jáun² lɨ́n³ bíh¹ hla¹ Adán hí³ cáun²
nóh³² hi³ ca³tɨn¹ jan² Tsá² né³bí¹ jmɨ́¹ já²¹.
15 Quí¹ cun³quionh³ tsáu¹³ jan² tsáu²
bíh¹ má²cá²tsan³ juóun³² lɨ́n³² tsáu², tɨ³la³
cun³quionh³ tá¹³ Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo
má¹na²¹, ca³la³ hi³ lɨ́¹ má²tɨ́² má²hɨ́e²³ bíh¹
miɨ́³ hi³ ja³² jáun² tsɨ́³ Dió³² ñí¹con² juóun³²
tsáu² hi³ lɨ́¹³ liáun³ tsú². Hi³ jáun² la³ cun³
hi³ tiá² ca³ma³tí³² jáun² Adán né³, tiá² cunh²
yáh³ quionh³ hi³ lɨ́¹ cue³² jáun² Dió³²,
16 quí¹ hi³ lɨ́¹ cue³² jáun² Dió³² cun³ tiá²
cá²ren² bíh¹ quionh³ ta²¹ hi³ ca³jmú³ jáun²
tsáu¹³ tsá² hí³. Quí¹ cun³quionh³ cáun² tán¹
tso³ jáun² bíh¹ má²ca³ta³tsɨn¹ tsáu² héih³²;
tɨ³la³ uá¹jinh¹ hliáun³ lɨ́n³² tso³ má²ná¹ren²
tsáu², cun³ jáun² lɨ́¹³ bíh¹ liáun³ tsú², quí¹
Dió³² dá² cáun² hinh²³ bíh¹ tsáu² la³juah²¹
dúh¹ tsá² chun¹.

17 Hi³ nɨ́¹juáh³ la³ ca³lɨ³ zia³² pí³ ñí¹con² hmú³² cun³quionh³ tsáu¹³ jan² tsáu², jáun² cun³ñí¹ hi³ ja³² mií³ tsɨ́³ Dió³² né³, tiá¹³ bíh¹ tiá³ tiá² lɨ³ zia³² pí³ quioh²¹ la³jɨ́n³² tsá² má²ca³heh³ Dió³² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ cun³ñí¹ hi³ ja³² jáun² mií³ tsɨ́³, hi³ lɨ́¹³ zian² tsú² cáun² hi³ hmaɨ²¹ cun³quionh³ hi³ ca³jmú³ siáh³ jan² tsá²mɨ³cuóun², Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo bíh¹ Tsá² hí³.

18 La³ jáun² bíh¹ lɨ³ hi³ cun³quionh³ tsáu¹³ Adán bíh¹ ca³ta³tonh¹ la³jɨ́n³² tsáu² ñí¹ hlah³; tɨ³la³ hi³ ca³tɨn¹ jáun² Jesucristo né³, cun³ñí¹ hi³ hí³ bíh¹ ca³jmú³ cáun² ta²¹ chu²¹, hi³ jáun² Dió³² lɨ́¹³ hinh³ la³jɨ́n³² tsáu² ta³né³² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹, hi³ jáun² lɨ́¹³ zian² tsú² ca³tɨn¹ Dió³².

19 Quí¹ cun³quionh³ hi³ tiá² ca³ma³tí³² jan² tsáu² bíh¹, jáun² juóun³² lɨ́n³² tsáu² ca³ta³ná¹ren² tso³; hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lɨ³ siáh³, hi³ cun³quionh³ hi³ ca³ma³tí³² jan² Tsáu² bíh¹, jáun² juóun³² lɨ́n³² bíh¹ tsáu² ca³ta³tonh¹ la³juah²¹ dúh¹ tsá² chun¹ cu³tí¹³ ñí¹con² Dió³².

20 Quí¹ cun³ñí¹ hi³ ca³lɨ³zia³² jáun² liei²¹ bíh¹, hi³ jáun² tɨ³ lɨ³mí¹ ca³lɨ³ hliáun³ bíh¹ hi³ tiá² má²tí³² tsáu²; tɨ³la³ tá¹la³ chí¹lɨ́²hliáun²³ jáun² tso³ né³, tɨ³ lɨ³mí¹ ca³ja³ bíh¹ mií³ tsɨ́³ Dió³².

21 Hi³ jáun² né³, la³jmɨ́¹ ca³lɨ³quien² tso³ cun³quionh³ pí³ quioh²¹ hmú³², la³ jáun² bíh¹ siáh³ ca³lɨ³quien² mií³ hi³ ja³² tsɨ́³ Dió³² cun³quionh³ hi³ ca³jmú³ jáun² Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí², hi³ jmu² hi³ lɨ́¹³ heh³ dí² Dió³² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹, hi³ jáun² la³ jáun² lɨ́¹³ ziáun² dí² cun³ jmɨ́¹hi³nio².

6

Jún¹ tsú² ca³tɨn¹ tso³, tɨ³la³ zian² bíh¹ tsú² ca³tɨn¹ Cristo

1 Hi³ jáun² né³, ¿he³ ya³ lɨ́¹³ juáh¹³ dí²? ¿Hí¹ jmú¹³ dí² tso³ ca³la³ má²jmu³² jáun², hi³ jáun² tɨ³ lɨ³mí¹ lɨ³jnia² mií³ hi³ ja³² tsɨ́³ Dió³²?

2 Ján¹han²¹, ¡tiá² jáun² yáh³! Quí¹ tsá² má²ná¹jún¹ bíh¹ dí² hi³ ca³tɨn¹ tso³, hi³ jáun² ¿ha³ yáh³ lánh³ rón³² lɨ́¹³ má¹ziáun¹³ dí² hi³ jmu³² tso³?

3 Quí¹ jmɨ́¹ cáun³ dí² jáun² jmáɨ² ca³lɨ³ lin¹ hi³ má²ca³cunh³ dí² quiúnh¹ Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo, ¿tiá¹ tson²? Hi³ jáun² jmáɨ¹ jáun² bíh¹ ti³tsóh³ ca³má¹li²¹ dí² hi³ má²jún¹ dí² la³jmɨ́¹ jun¹ tsú² jáun² hnga².

4 Hi³ jáun² né³, cun³quionh³ hi³ cáun³ dí² jáun² jmáɨ² bíh¹ má²li²¹ dí² hi³ má²já²haun³ dí² cu³lɨ²¹ quiúnh¹ Cristo quí¹ cun³ñí¹ hi³ má²jún¹ dí² la³jmɨ́¹ jun¹ tsú² jáun² hnga². Hi³ jáun² né³, la³jmɨ́¹ ca³jenh¹³ jáun² hnga² Jesús ja¹ tsá² cá²tsan³ cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Jméi² dí² Tsá² cuá¹quien², la³ jáun² bíh¹ siáh³ hiáu³ dí² pí³ hi³ lɨ́¹³ ziáun² dí² cáun² hi³ hmaɨ²¹.

5 Quí¹ nɨ́¹juáh³ má²ná¹cunh² dí² quiúnh¹ Cristo cun³ñí¹ hi³ má²jún¹ dí² la³jmɨ́¹ jun¹ tsú² jáun² hnga², jáun² la³ jáun² bíh¹ lɨ́¹³ ná¹cunh² dí² quiúnh¹ tsú² nɨ́¹ má¹ca³jenh¹³ dí² la³jmɨ́¹ ca³jenh¹³ tsú² jáun².

6 Quí¹ né¹ bíh¹ dí² la³ cun³ hi³ jmɨ́¹ láɨ³ dí² jáun² jmɨ́¹tin²; tɨ³la³ la³jɨ́³² hi³ yeh³ jáun² né³, má²cá²taun³ crei²¹ cu³tsa³² quionh³ Cristo bíh¹, hi³ jáun² lɨ́¹³ liáun³ cuá² ta³ dí² ñí¹con² pí³ quioh²¹ tso³, hi³ jáun² tiú²uú² láɨ́³ dí² la³jmɨ́¹ lɨ́n³ jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹ ca³tɨn¹ tso³.

7 Quí¹ tiú²uú² pí³ zia³² yáh³ quioh²¹ tso³ hi³ jmu³ héih³² ñí¹con² jan² tsá² má²jún¹.

8 Jáun² né³, nɨ́¹juáh³ má²jún¹ dí² quiúnh¹ Cristo, hi³ jáun² cáun² bíh¹ má²nio² tsɨ́³ dí² hi³ ziáun² dí² siáh³ quiúnh¹ tsú².

9 Quí¹ né¹ dí² hi³ má²ca³jenh¹³ Cristo ja¹ tsá² má²cá²tsan³, hi³ jáun² jmɨ́¹lɨ́h³ yáh³ tiú²uú² jún³ tsú², quí¹ tiú²uú² pí³ zia³² yáh³ quioh²¹ hmú³² ñí¹con² tsú².

10 Quí¹ jmɨ́¹ jun¹ jáun² Cristo, ca³jun³ tsú² cu³ jéin³² tán¹ la³ lá² bíh¹ hi³ ca³tɨn¹ tso³; tɨ³la³ hi³ zian² tsú² ta³né³² né³, má²zian² tsú² hi³ ca³tɨn¹ Dió³² bíh¹.

11 Ja³bí¹ la³ jáun² hnoh² uá²jaɨ³², cuɨ́¹ lɨ́n¹³ náh² la³juah²¹ dúh¹ hi³ má²jún¹ náh² hi³ ca³tɨn¹ tso³, tɨ³la³ cuɨ́¹ lɨ́n¹³ náh² hi³ ná¹zian² náh² hi³ ca³tɨn¹ Dió³² má¹na²¹, cun³ñí¹ hi³ má²ná¹lɨ́n³ náh² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsáu² quiúnh¹ Cristo Jesús.

12 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ su³uú² lɨ́¹ tanh³

náh² ta²¹ la³ cun³ hi³ dí¹quian¹ ngú³ quián¹³
náh² jmu³, hi³ lɨ́¹ jmúh¹³ náh² tso³, hi³
juáh¹³ hi³ lɨ³ jmu³ héih³² tso³ ñí¹con² náh²
hi³ jmúh¹³ náh² la³ cun³ hi³ tɨ³² honh² náh²
hmóu³².
13 Su³uú² lɨ́¹ jɨenh²¹ náh² ñí¹con² tso³
hi³ jmúh¹³ náh² hi³ hlah³ hi³ hó³², tɨ³la³
hnoh² dá² hniáuh³² jɨenh²¹ náh² tá¹ jan²
ñí¹con² Dió³² bíh¹ hi³ jmúh¹³ náh² jmáh³la³
hi³ chu²¹, la³ cun³ jan² tsá² má²jún¹ hi³
má²ca³jenh¹³ siáh³.
14 Quí¹ tiú²uú² jáɨ¹³ ho² yáh³ tso³ hi³ jmu³
héih³² ñí¹con² hnoh², cun³ñí¹ hi³ tiú²uú²
zian² hnoh² la³ cun³ lɨ́³ liei²¹ hi³ jmɨ́¹ zia³²
jáun² jmɨ́¹tin², quí¹ tɨ³la³ hnoh² dá² má²zian²
náh² la³ cun³ lɨ́³ mií³ hi³ ja³² jáun² tsɨ́³ Dió³²
bíh¹.

Jáɨ¹³ hi³ ca³tɨ²¹ ha³ lánh³ lɨ́n³ jan² tsá² má²dí¹hlánh¹

15 Hi³ jáun² né³, ¿ha³ lánh³ jmú¹³ dí²? ¿Hí¹
lɨ́¹³ jmú¹³ dí² tso³ quí¹hliá² hi³ tiú²uú² ziáun²
dí² cun³quionh³ liei²¹ jáun², quí¹ má²ziáun²
dí² cun³quionh³ mií³ hi³ ja³² tsɨ́³ Dió³² bíh¹?
Ján¹han²¹, ¡tiá² jáun² yáh³!
16 Cuɨ́¹ jmú¹³ jáɨ¹³, hi³ nɨ́¹juáh³ ca³jɨenh²¹
náh² hmóu³² ñí¹con² jan² tsáu² hi³ lɨ́n¹³ náh²
jan² tsá² má²dí¹hlánh¹, hi³ má¹tih²¹ náh²
ñí¹con² tsá² hí³, hi³ jáun² tsá² má²dí¹hlánh¹
joh¹ tsá² hí³ bíh¹ má²láɨn¹ náh², hi³ jáun²
má²ca³tɨn¹ náh² má¹tih²¹ ñí¹con² tsú². La³
jáun² bíh¹ lɨ́³ nɨ́¹juáh³ tsá² má²tí³² ñí¹con²
tso³, lɨ́³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ hi³ juo¹³ bíh¹ tsú² tso³, hi³
jáun² dá² jmu³ hi³ jún³ bíh¹ tsú²; ja³bí¹ la³
jáun² bíh¹ siáh³ uá²jaɨ³², tsá² má²tí³² ñí¹con²
Dió³² lɨ́¹³ lɨ́n³ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹.
17 Tɨ³la³ tiá¹hmah¹ Dió³² hi³ uá¹jinh¹ hnoh²
jmɨ́¹ ná¹lɨ́n³ náh² tsá² má²dí¹hlánh¹ ca³tɨn¹
tso³; tɨ³la³ ta³né³² má¹na²¹, má²tionh² náh²
jo³cuo² jú¹ tson² hi³ má²ca³tionh² náh² jáun²
ta²¹ ca³la³ jonh³ jmɨ́¹ honh² bíh¹.
18 Quí¹ jmɨ́¹ má²ca³liáun³ náh² jáun²
ñí¹con² tso³, jmɨ́¹jáun² ca³lɨn³ náh² tsá²
má²ná¹hlánh¹ ca³tɨ²¹ hi³ zian² náh² hi³
ná¹chun¹ bí¹ náh².
19 Lieh¹ jná¹³ hnoh² cun³quionh³ jáɨ¹³
hi³ jmu¹ jná¹³ lá², quí¹ ho³ sa³ juóuh³²
bíh¹ hi³ ngɨ¹³ náh² jú¹ tson² lá². Quí¹
jmɨ́¹tin² ca³cuéh¹ náh² cuá² tanh¹ ñí¹con²
tso³ hi³ ca³lɨn³ náh² tsá² má²ná¹hlánh¹, hi³
ca³jmuh³ náh² hi³ hlah³ hi³ hó³². La³ jáun²
bíh¹ hniáuh³² cuéh¹ náh² siáh³ cuá² tanh¹,
hi³ lɨ́n¹³ náh² tsá² má²ná¹hlánh¹ ca³tɨ²¹ hi³
chu²¹, hi³ ná¹chan¹ náh² ñí¹con² Dió³².
20 Quí¹ jmáɨ¹ hi³ jmɨ́¹ ná¹lɨ́n³ náh² tsá²
má²ná¹hlánh¹ ñí¹con² tso³, jmɨ́¹jáun² tiá²
ta²¹ jmɨ́¹ táunh²³ yáh³ hnoh² la³ cun³ héih³²
hi³ jmu² hi³ chu²¹;
21 tɨ³la³ ¿he³ dá² ca³ta³tsɨn¹ náh² cun³ñí¹
hi³ ca³jmuh³ náh² la³ jáun²? Má²ná¹hinh¹
bíh¹ náh² ca³tɨ²¹ hi³ jáun² ta³né³²; quí¹ la³jɨ́³²
hi³ jáun² cáun² jmu² hi³ jún³ bíh¹ tsú².
22 Tɨ³la³ ta³né³² má¹ná¹, má²ca³liáun³
bíh¹ náh² ca³tɨn¹ tso³, hi³ jáun² ta³né³²
má²ná¹lɨ́n³ náh² tsá² má²ná¹hlánh¹ joh¹
Dió³² bíh¹; hi³ cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹
ca³ta³tsɨn¹ náh² hi³ lɨ́¹³ zian² náh² hi³
ná¹chan¹ náh² ñí¹con² Dió³² jɨ³ hi³ lɨ́¹³ zian²
náh² siáh³ cun³ jmɨ́¹hi³nio².
23 Quí¹ la³ cun³ hi³ tá²tsaɨh²¹ tsá² jmu²
tso³, hi³ jún²³ bíh¹; tɨ³la³ hi³ lɨ́¹ cue³²
Dió³² má¹ná¹, jmu² hi³ lɨ́¹³ zian² tsú² cun³
jmɨ́¹hi³nio² bíh¹ cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ Cristo
Jesús Tɨ³² Juo¹³ dí².

7

Jmu² Po¹ cáun² jáɨ¹³ ca³tɨn¹ tsá² jéinh³² cuo²

1 Hnoh² reh², tsá² má²ná¹cuɨn² náh² liei²¹,
ñíh¹ bíh¹ hnoh² hi³ liei²¹ jáun² quien²
ñí¹con² jmáh³la³ tsá² ná¹liéih²¹ bíh¹.
2 Jmú¹³ jáɨ¹³, nɨ́¹juáh³ zian² jan² tsá²mɨ³
tsá² má²jenh² cuo², jáun² ca³tɨn¹ tsú²
ma³zian² quionh³ ñí²cuo² tá¹la³ zian²
ñí²cuo² la³ cun³ rá¹juáh³ jáun² liei²¹; tɨ³la³
nɨ́¹juáh³ má²jún¹ tsá²ñuh² ñí²cuo² tsú², jáun²
tiú²uú² lɨ³ quien² yáh³ liei²¹ jáun² ñí¹con²
tsá²mɨ³ hí³.
3 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tsá²mɨ³ hí³ ca³cuá³
quionh³ jan² tsá²ñuh² siánh³ siáh³ tá¹la³
zian² bíh¹ ñí²cuo², jáun² tsá²mɨ³ la³ hí³ lɨ́n³
jan² tsá² lɨ́¹ jmú² lɨ́¹ tsau³² bíh¹. Tɨ³la³
nɨ́¹juáh³ má²jún¹ bíh¹ ñí²cuo² tsá²mɨ³ hí³,
jáun² tiú²uú² lɨ³ quien² yáh³ liei²¹ jáun²
ñí¹con² tsú², má²lɨ́¹³ bíh¹ jéinh³² tsú² cuo²

quionh^{3} tsá^{2}ñuh^{2} siánh^{3}, jun^{3}juáh^{13} tso^{3} yáh^{3} jaun^{32} hi^{3} jéinh^{32} tsú^{2} siáh^{3} cuo^{2}.

4 Ja^{3}bí^{1} la^{3} jáun^{2} bíh^{1} uá^{2}jaɨ^{32} tiú^{2}uú^{2} quien^{2} yáh^{3} liei^{21} jáun^{2} ñí^{1}con^{2} hnoh^{2} reh^{2}; quí^{1} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} má^{2}cá^{2}tsan^{3} náh^{2} cu^{3}lɨ^{21} quiúnh^{1} Cristo hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} liei^{21} jáun^{2}, quí^{1} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} ná^{1}lɨ́n^{3} náh^{2} la^{3}juah^{21} dúh^{1} zeih^{21} cuo^{2} zeih^{21} ta^{3} tsú^{2}. Hi^{3} jáun^{2} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} liei^{21} jáun^{2} tiú^{2}uú^{2} ca^{3}tɨn^{1} hi^{3} jmu^{3} quien^{2} ñí^{1}con^{2} hnoh^{2}, hi^{3} jáun^{2} má^{2}ná^{1}lɨ́n^{3} náh^{2} ñí^{2}cuo^{2} jan^{2} Tsá^{2} siánh^{3} bíh^{1}, Tsá^{2} ca^{3}jenh^{13} hí^{3} ja^{1} hla^{1}. Cun^{3}ñí^{1} hi^{3} jáun^{2} bíh^{1}, ta^{3}né^{32} má^{2}lɨ́^{13} láɨ^{3} dí^{2} tsá^{2} zia^{32} ñí^{1} jmu^{3} ta^{21} ñí^{1}con^{2} Dió^{32}.

5 Quí^{1} tá^{1}la^{3} jmɨ́^{1} ziáun^{2} dí^{2} jáun^{2} cun^{3} lɨ́^{3} tsɨ́^{3} dí^{2} hmóu^{32}, jáun^{2} liei^{21} jáun^{2} ti^{3} ca^{3}jmú^{3} ta^{21} hñu^{3} jmɨ́^{1} hñu^{3} tsɨ́^{3} dí^{2} hi^{3} tɨ^{3} lɨ^{3} hniá^{1} dí^{2} hi^{3} jmú^{13} hi^{3} hlah^{3} bíh^{1}; hi^{3} jáun^{2} dá^{2} cáun^{2} tɨ́^{2} ná^{1}láɨ^{3} dí^{2} tsá^{2} jmu^{2} ta^{21} ñí^{1}con^{2} hmú^{32} bíh^{1}.

6 Tɨ^{3}la^{3} ta^{3}né^{32} má^{1}ná^{1}, má^{2}ca^{3}liáu^{3} bíh^{1} dí^{2} ca^{3}tɨn^{1} liei^{21} jáun^{2}, quí^{1} la^{3}jmɨ́^{1} lɨ́^{3} hi^{3} má^{2}jún^{1} bíh^{1} dí^{2} ñí^{1}con^{2} hi^{3} jmɨ́^{1} ziaunh^{2} dí^{2} jáun^{2} tiá^{3}; hi^{3} jáun^{2} ta^{3}né^{32} má^{2}zia^{32} jáɨ^{13} hi^{3} má^{1}ti^{21} dí^{2} ñí^{1}con^{2} Dió^{32} cun^{3}quionh^{3} Jmɨ́^{2}chí^{3} Chun^{1}, Tsá^{2} cue^{32} hí^{3} pí^{3} hi^{3} ziáun^{2} dí^{2} jáun^{2} hi^{3} hmaɨ^{21}, jun^{3}juáh^{13} uú^{2} cun^{3}quionh^{3} liei^{21} yeh^{3} hi^{3} rá^{1}lɨ́^{3} jáun^{2} yáh^{3}.

Tso^{3} hi^{3} zia^{32} hñu^{3} tsɨn^{32} jná^{13}

7 Hi^{3} jáun^{2} nɨ́^{1}juáh^{3} la^{3} nɨ́^{2} né^{3}, ¿hí^{1} lɨ́^{13} juáh^{13} dí^{2} hi^{3} liei^{21} jáun^{2} bíh^{1} jmu^{2} hi^{3} tanh^{32} dí^{2} tso^{3}? Ján^{1}han^{21} ¡tiá^{2} jáun^{2} yáh^{3}! Tɨ^{3}la^{3} cun^{3}quionh^{3} liei^{21} jáun^{2} bíh^{1} ca^{3}lɨ^{3} ño^{1} jná^{13} hi^{3} he^{3} jaun^{32} tso^{3}. Jmú^{13} jáɨ^{13}, sá^{1} hi^{3} tiá^{2} ca^{3}juáh^{3} liei^{21} jáun^{2}: “Ha^{3} lɨ́^{2} jmú^{2} hniá^{1} nú^{2} hi^{3} quioh^{21} tsáu^{2}”, jáun^{2} tiá^{2} jmɨ́^{1} lɨ^{3} ño^{1} yáh^{3} jná^{13} he^{3} dá^{2} jaun^{32} hi^{3} hniá^{1} tsú^{2} hi^{3} quioh^{21} tsáu^{2}.

8 Tɨ^{3}la^{3} tso^{3} dá^{2} ca^{3}jmú^{3} quien^{2} ñí^{1}con^{2} jná^{13} cun^{3}quionh^{3} liei^{21} jáun^{2} bíh^{1}, hi^{3} jáun^{2} la^{3} jáun^{2} bíh^{1} ca^{3}hi^{3} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} hlah^{3} hñu^{3} tsɨn^{32} jná^{13}, hi^{3} ca^{3}lɨ^{3} hniá^{1} jná^{13} hi^{3} quioh^{21} tsáu^{2}. Quí^{1} tá^{1}la^{3} tiá^{2} jmɨ́^{1} má^{2}cuo^{2} jná^{13} liei^{21} jáun^{2}, tiá^{2} tso^{3} jmɨ́^{1} ren^{2} yáh^{3} jná^{13} ñí^{1}con^{2} liei^{21} jáun^{2}.

9 Quí^{1} jmáɨ^{1} hi^{3} tiá^{2} jmɨ́^{1} má^{2}cuo^{2} jná^{13} liei^{21} jáun^{2}, jmɨ́^{1} zian^{2} bíh^{1} jná^{13}; tɨ^{3}la^{3} jmɨ́^{1} ca^{3}lɨ^{3} cuo^{2} jná^{13} héih^{32} jáun^{2} má^{1}ná^{1}, jmɨ́^{1}jáun^{2} bíh^{1} ca^{3}lɨ^{3} zia^{32} tso^{3}, hi^{3} jáun^{2} jmɨ́^{1}jáun^{2} né^{3}, jun^{3} bíh^{1} jná^{13}.

10 La^{3} jáun^{2} bíh^{1} lɨ^{3} héih^{32} hi^{3} jmɨ́^{1} ca^{3}tɨ^{21} hi^{3} cué^{32} jáɨ^{13} hi^{3} lɨ́^{13} zian^{2} tsú^{2}; tɨ^{3}la^{3} ca^{3}tɨn^{1} jná^{13} má^{1}ná^{1}, cáun^{2} ca^{3}jmú^{3} hi^{3} jun^{3} bíh^{1} jná^{13}.

11 Quí^{1} tso^{3} jlánh^{1} ca^{3}lɨ^{3}jan^{21} jmɨ́^{1} ca^{3}lɨ^{3}zia^{32} jáun^{2} héih^{32}, hi^{3} jáun^{2} ca^{3}ma^{3}cau^{2} jná^{13}; hi^{3} jáun^{2} cun^{3}quionh^{3} héih^{32} jáun^{2} bíh^{1} ca^{3}jngah^{3} jná^{13}.

12 Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, cun^{3} jáun^{2} hɨ́en^{1} bíh^{1} liei^{21} jáun^{2}, hi^{3} héih^{32} rá^{1}tioh^{3} jáun^{2} né^{3}, hɨ́en^{1} bíh^{1}, chu^{21} bíh^{1}, hi^{3} cú^{2}re^{2} he^{2} bíh^{1} siáh^{3} rá^{2}tsɨ^{32} héih^{32}.

13 Jáun^{2} né^{3}, ¿hí^{1} lɨ́^{13} juáh^{13} hi^{3} liei^{21} chu^{21} jáun^{2} ca^{3}lɨ^{3} mí^{1}zioh^{21} quioh^{21} hmú^{32} ñí^{1}con^{2} jná^{13}? ¡Tiá^{2} jáun^{2} yáh^{3}! Quí^{1} tso^{3} jáun^{2} bíh^{1} ca^{3}jmú^{3} hi^{3} jun^{3} jná^{13}, hi^{3} jáun^{2} jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}lɨ^{3} lin^{1} he^{3} lánh^{3} rón^{32} lɨ́^{3} tso^{3}, quí^{1} cun^{3}quionh^{3} liei^{21} chu^{21} jáun^{2} bíh^{1} ca^{3}jngah^{3} jná^{13} tso^{3}. Jáun^{2} héih^{32} jáun^{2} né^{3} ca^{3}ma^{3}li^{21} hi^{3} hú^{1}tá^{1} la^{3} hian^{2} lɨ́n^{32} bíh^{1} tsɨ́^{3} tso^{3}.

Hniéi^{2} hi^{3} zia^{32} hñu^{3} tsɨ́^{3} tsáu^{2}

14 Quí^{1} né^{1} bíh^{1} dí^{2} hi^{3} liei^{21} jáun^{2} ja^{3} ñí^{1}con^{2} Dió^{32}; tɨ^{3}la^{3} jná^{13} má^{1}ná^{1}, tsá^{2}mɨ^{3}cuóun^{2} cáun^{2} lɨ́^{1} jmu^{2} cun^{3} lɨ́^{3} tsɨn^{32} bíh^{1} ná^{1} cu^{3}diá^{2}jan^{2}, jan^{2} tsá^{2} ca^{3}ja^{3}hnáɨ^{1} ñí^{1}con^{2} tso^{3}.

15 Jlánh^{1} tiá^{2} ngɨ^{23} jná^{13} he^{3} dá^{2} jmu^{2} ná^{1}, quí^{1} tiá^{2} jmu^{2} yáh^{3} jná^{13} hi^{3} jmɨ́^{1} hnó^{21} jmu^{1}, tɨ^{3}la^{3} cha^{3} jmɨ́^{1} jmu^{1} jná^{13} hi^{3} hnó^{32} jmu^{1}, hi^{3} tiá^{2} jéɨ^{32} bíh^{1} jná^{13} jmu^{2}.

16 Tɨ^{3}la^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} jná^{13} la^{3} jmu^{2} cáun^{2} hi^{3} tiá^{2} jmɨ́^{1} hnó^{21} jmu^{1}, jáun^{2} la^{3} jáun^{2} má^{2}lɨ́^{2}lin^{1} hi^{3} la^{3} chu^{21} bíh^{1} liei^{21} jáun^{2};

17 hi^{3} jáun^{2} la^{3} cun^{3} hi^{3} jmu^{2} jná^{13} jáun^{2}, jun^{3}juáh^{13} hi^{3}hliá^{2} ja^{32} tsɨn^{32} jmu^{1} yáh^{3} jná^{13} la^{3} jáun^{2}, tɨ^{3}la^{3} hi^{3} jáun^{2} dá^{2} ja^{32} ñí^{1}con^{2} tso^{3} hi^{3} nio^{2} jáun^{2} hñu^{3} tsɨn^{32} bíh^{1} jná^{13}.

18 Má^{2}ca^{3}lɨ^{3}tsɨn^{2} jná^{13} hi^{3} tiá^{2} hi^{3} chu^{21} zia^{32} yáh^{3} tɨ^{3} ñeh^{2} quion^{21} ná^{1} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} tsá^{2}mɨ^{3}cuóun^{2} jná^{13}; quí^{1} uá^{1}jinh^{1} hnó^{32} jná^{13} jmu^{1} jmáh^{3}la^{3} hi^{3} chu^{21}, tɨ^{3}la^{3} má^{1}lɨ^{32}

jáun² né³, sa³ tiá² tú² tiá² tsɨn²³ yáh³ jná¹³
jmu¹.
19 Quí¹ sa³ hi³ hlah³ hi³ tiá² hnó³² jmu¹
bíh¹ jná¹³ jmu², cha³ jmɨ́¹ jmu¹ ná¹ hi³ chu²¹
la³ cun³ hi³ dí¹quian¹ jná¹³ jáun² jmu¹.
20 Jáun² né³, nɨ́¹juáh³ jná¹³ la³ jmu² cáun²
hi³ tiá² jmɨ́¹ hnó²¹ jmu¹, jáun² la³ jáun²
má²lin¹ hi³ jun³juáh¹³ huen² yáh³ jná¹³
jmu², tɨ³la³ tso³ hi³ nio² hñu³ tsɨn³² bíh¹ jná¹³
la³ jmu².
21 Hi³ jáun² la³ lá² bíh¹ quiunh³² jná¹³:
Nɨ́¹juáh³ jmáɨ¹ hi³ hnó³² jná¹³ jmu¹ hi³
chu²¹, sa³ jmáh³la³ hi³ hlah³ bíh¹ la³ jmu²
jná¹³ má¹lɨ³² jáun².
22 Quí¹ uá¹jinh¹ jéih³² lɨ́n³² bíh¹ jmɨ́¹ tsɨn³²
jná¹³ liei²¹ quioh²¹ Dió³²,
23 tɨ³la³ cun³ jáun² jɨ́e³² bíh¹ jná¹³ hi³ zia³²
cáun² liei²¹ siáh³ hi³ jmu² quien² ñí¹con²
ua³ tán² jná¹³, hi³ liei²¹ jáun² né³ ná¹tɨ́n²³
quionh³ hi³ jéih³² jáun² jmɨ́¹ tsɨn³² jná¹³.
Liei²¹ jáun² dá² hnió³ hi³ hú¹tá¹ zaunh³ tiá³
jná¹³ ca³tɨ²¹ tso³, hi³ jáun² la³ jáun² ma³tí³²
ua³ tán² jná¹³ jmáh³la³ héih³² quioh²¹ tso³.
24 ¡Jlánh¹ juo²³ jná¹³ quí¹ cun³ñí¹ hi³
tsá²mɨ³cuóun² ná¹! ¿Hin² dá² tsánh² lɨ́¹³ liáu³²
jná¹³ ca³tɨ²¹ ngú³ lá² quion²¹, ngú³ hi³ lɨ́¹³
jngah³ lá²?
25 Jɨ́³²la³ Dió³² bíh¹ lɨ́¹³ liáu³² cun³quionh³
hi³ ca³jmú³ jáun² Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí².
¡Hénh³ máh³ tiá¹hmah¹ Dió³²! Jáun² né³, la³
lá² bíh¹ lɨ³, hi³ cun³quionh³ jmɨ́¹ tsɨn³² jná¹³
jmɨ́¹ hnó²¹ ná¹ má¹tɨ²¹ héih³² quioh²¹ Dió³²
tá¹la³ má²tɨ²¹ ná¹ jáun² héih³² quioh²¹ tso³
cun³quionh³ ngú³ quion²¹.

8

Tsá² zian² cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Jmɨ́²chí³ Chun¹
(Gálatas 5:16-26)

1 Né³² né³, tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tsá² má²cá²cunh³
quionh³ Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo má¹na²¹,
ha³ tiú²uú² tá¹tsɨn¹ yáh³ tsú² héih³², [tsá²
tiú²uú² zian² la³ cun³ lɨ́³ tsɨ́³ hmóu³² yáh³,
tɨ³la³ má²ñi³táunh¹ tsú² la³ cun³ hi³ hnió³
Jmɨ́²chí³ Chun¹ bíh¹].
2 Quí¹ tsá² má²tí³² la³ cun³ hi³ hnió³
Jmɨ́²chí³ Chun¹ bíh¹ má²zian² hi³ hmaɨ²¹
cun³ñí¹ hi³ má²cá²cunh³ tsú² quionh³ Jesús
Tsá² lɨ́n³ Cristo, quí¹ má²ca³liáu³ bíh¹ dí²
ñí¹con² héih³² quioh²¹ tso³ jɨ³ ñí¹con² hmú³²
nɨ́².
3 Quí¹ Dió³² má²ca³jmú³ cáun² hi³ jmɨ́¹lɨ́h³
tiá² ca³tioh²¹ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés
jmu³; quí¹ cun³ñí¹ hi³ tsá² zian² cun³ lɨ́³
tsɨ́³ bíh¹ jnoh¹, jáun² ja³hín³ bíh¹ pí³ quioh²¹
liei²¹ jáun²; hi³ cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, ca³zen³
Dió³² Jon² hi³ ca³lɨn³ tsá²mɨ³cuóun² Tsá² la³
jnoh¹, tsá² ren² dí² tso³. Hí³ bíh¹ ca³cuen³
Jon² hi³ jún³ hi³ ca³tɨ²¹ tso³ quiú¹³ dí²;
hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ ca³hin³ Dió³² tsáu¹³
dí² cun³ñí¹ hi³ ca³lɨn³ jáun² Jon² tsú² jan²
tsá²mɨ³cuóun² la³ jnoh¹.
4 La³ jáun² ca³jmú³ tsú² hi³ jáun² lɨ́¹³
má¹tɨ²¹ jnoh¹ la³ cun³ héih³² hi³ jmu² jáun²
liei²¹, quí¹ tiú²uú² ziáun² yáh³ dí² la³ cun³ lɨ́³
tsɨ́³ hmóu³², tɨ³la³ la³ cun³ hi³ hnió³ Jmɨ́²chí³
Chun¹ bíh¹ má²ziáun² dí².
5 Quí¹ tsá² zian² la³ cun³ lɨ́³ tsɨ́³ hmóu³²,
tsá² la³ hí³ dá² cáun² hu²¹ tsɨ́³ hi³ ma³tí³² la³
cun³ hi³ dí¹quian¹ ngú³ quioh²¹ bíh¹; tɨ³la³
tsá² zian² la³ cun³ hi³ hnió³ Jmɨ́²chí³ Chun¹
má¹na²¹, tsá² la³ hí³ hu²¹ tsɨ́³ hi³ ma³tí³² la³
cun³ hi³ tɨ³² tsɨ́³ Jmɨ́²chí³ Chun¹ bíh¹.
6 Quí¹ nɨ́¹juáh³ tsá² cá² ñi³ zian² la³ cun³
lɨ́³ tsɨ́³ hnga², tsá² la³ hí³ dá² jún³ bíh¹; tɨ³la³
tsá² zian² la³ cun³ hi³ hnió³ Jmɨ́²chí³ Chun¹
má¹ná¹, tsá² la³ hí³ bíh¹ lɨ́¹³ zian², hi³ niau²¹
siáh³ tie³ hñu³ tsɨ́³.
7 Quí¹ nɨ́¹juáh³ tsá² zian² la³ cun³ lɨ́³
tsɨ́³ hmóu³², tsá² la³ hí³ dá² ná¹háun³ bíh¹
quionh³ Dió³², quí¹ tiá² hnió³ yáh³ tsú²
ma³quien² liei²¹ quioh²¹ Dió³²; hi³ sa³jun³
lɨ́²³ yáh³ ma³quien² tsú² liei²¹ jáun².
8 Hi³ jáun² bíh¹ la³jɨ́n³² tsá² zian² cun³ lɨ́³
tsɨ́³ hmóu³², tiá² lɨ́²³ yáh³ ma³hiún² tsú² tsɨ́³
Dió³².
9 Tɨ³la³ hnoh² má¹ná¹, tiú²uú² zian² yáh³
náh² cun³ lɨ́³ honh² hmóu³², tɨ³la³ má²zian²
hnoh² la³ cun³ hi³ hnió³ Jmɨ́²chí³ Chun¹
bíh¹, nɨ́¹juáh³ hnoh² tsá² má²zian² Jmɨ́²chí³
joh¹ Dió³² hñu³ honh² náh². Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³

tsá² tiá² má²zian² Jmí²chí³ joh¹ Cristo hñu³
tsí³, jun³juáh¹³ tsá² joh¹ Cristo yáh³ tsá² la³
hí³.
10 Quí¹ nɨ́¹juáh³ Cristo má²cuá³ hñu³
honh² hnoh², jáun² cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹
má²zian² jmí²chí³ quián¹³ náh² hi³ hmaɨ²¹
cun³ñí¹ hi³ má²ná¹lɨ́n³ náh² jáun² la³juah²¹
dúh¹ tsá² chun¹, uá¹jinh¹ má²jún¹ ngú³
cun³ñí¹ hi³ ca³jmú³ tso³.
11 Hi³ jáun² né³, nɨ́¹juáh³ Jmí²chí³ joh¹
Tsá² ca³jmú³ hí³ hi³ ca³jenh¹³ Cristo Jesús
ja¹ hla¹ má²cuá³ hñu³ honh² náh², jáun²
hnga² Tsá² ca³jmú³ hí³ hi³ ca³jenh¹³ Cristo
bíh¹ jmu³ siáh³ hi³ lɨ́¹³ chí¹lɨ́²zian² hi³ hmaɨ²¹
ngú³ hi³ jmí¹ ca³tɨ²¹ jún³ jáun² quián¹³ náh²,
cun³quionh³ Jmí²chí³ joh¹ tsú² hi³ má²cuá³
jáun² hñu³ honh² náh².
12 Jáun² né³ reh², zia³² hi³ ca³ta¹ dí² jmú¹³,
tɨ³la³ jun³juáh¹³ hi³ ca³ta¹ dí² má¹ziáun¹³ la³
cun³ lɨ́³ tsí³ dí² hmóu³² yáh³ má¹na²¹.
13 Quí¹ lɨ³ua³ jan² hnoh², tsá² zian² náh²
la³ cun³ lɨ́³ honh² náh² hmóu³², jún³ bíh¹
náh², tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ cun³quionh³ pí³ quioh²¹
Jmí²chí³ Chun¹ cháh¹³ náh² tɨ³ có³² hi³ zian²
náh² jáun² la³ cun³ lɨ́³ honh², hi³ jáun² bíh¹
lɨ́¹³ zian² náh².
14 Quí¹ la³jɨ́n³² tsá² hei³² hi³ ñi³jau¹
Jmí²chí³ Chun¹ joh¹ Dió³², tsá² la³ hí³ bíh¹
lɨ́n³ jon² Dió³².
15 Quí¹ Jmí²chí³ hi³ má²ca³hen³ hnoh²,
jun³juáh¹³ jan² jmí²chí³ jmu² hi³ lɨ́n³ hnoh²
*tsá² má²dí¹hlánh¹ yáh³ hi³ juáh¹³ hi³ lɨ³
jmu³ hi³ lɨ́¹ hú¹ cóh²¹ honh² náh², quí¹
Jmí²chí³ hí³ dá² jmu² hi³ má²lɨ́n³ náh² jon²
Dió³² bíh¹, jɨ³ hi³ jmu² siáh³ hi³ nio² tiá³
tsí³ dí² hi³ juáh²³ dí² jáun²: “¡Tia²¹!” ñí¹con²
Dió³².
16 Hi³ hnga² Jmí²chí³ hí³ bíh¹ má²tson²
jáɨ¹³ cu³lɨ²¹ quionh³ jmí²chí³ quiú¹³ dí² hi³
má²láɨ³ dí² jon² Dió³².
17 Cun³ñí¹ hi³ má²lɨ́n³ dí² jáun² jon² tsú²,
jáun² hiáu³ bíh¹ dí² la³ cun³ hi³ má²ca³jmú³
jáun² Dió³² jáɨ¹³ hi³ cué³² ñí¹con² jon²,
hi³ jáun² la³ jáun² lɨ́¹³ hiáu³ dí² la³ cun³
hi³ hiáuh³ hnga² Cristo. Quí¹ nɨ́¹juáh³
ná¹má²tso¹ dí² tsɨ³² ca³tɨ²¹ la³ cun³ hi³
ca³ma³tso² jáun² Cristo tsí³, jáun² ja³bí¹ lɨ́¹³
zian² dí² cáun² hi³ quien² quiúnh¹ tsú²
siáh³.
18 Jná¹³ len³ hi³ la³jɨ́³² la³ cun³ hi³
ná¹má²tso¹ dí² tsɨ³² tiá² cunh³ yáh³ quionh³
la³ cun³ hi³ chu²¹ hi³ quien² hi³ lɨ³ jnia² hi³
hiáu³ dí² nɨ́¹ má¹jáun².
19 Quí¹ ca³la³ jɨ́³² la³ cun³ hi³ ca³jmú³ Dió³²
ná¹jáɨh³² ñí¹ hi³ dí¹quian¹ hi³ jɨ́e³ jmáɨ¹ hi³ lɨ³
jnia² la³jɨ́n³² tsá² ná¹lɨ́n³ jon² Dió³².
20 Quí¹ ca³la³ jɨ́³² hi³ ca³jmú³ Dió³²
ca³chó³² bíh¹ jmáɨ¹ hi³ tiú²uú² ca³lɨ³quien²;
jun³juáh¹³ hi³ ca³lɨ³hnió³ hmóu³² yáh³ hi³
jáun², quí¹ cun³ jáun² ca³lɨ³hnió³ Dió³² bíh¹.
Tɨ³la³ la³jɨ́³² hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³² né³,
cáun² ná¹jan³²
21 hi³ liáun³, la³ cun³ la³jɨ́³² hi³ ca³tɨ²¹
hi³ chau²¹ jmáɨ¹ lɨ³yenh³, hi³ jáun² lɨ³ zian²
hi³ má²ná¹liáun¹ la³jmí¹ má²zian² jáun² jon²
Dió³².
22 Quí¹ né¹ dí² hi³ la³ tɨ³ ta³né³² bíh¹
ná¹hón²³ la³jɨ́³² la³ cun³ hi³ ca³jmú³ jáun²
Dió³², hi³ ná¹má²tso² tsí³ la³jmí¹ zian² jan²
tsá²mɨ³ má²ñí¹lɨ³zian² jon².
23 Hi³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ hi³ jáun² yáh³
ná¹má²tso² tsí³, quí¹ la³ jɨ³ jnoh¹ bíh¹ siáh³
ná¹hón²³ dí², tsá² má²ca³hen¹³ dí² Jmí²chí³
Chun¹, la³ cun³ hi³ la³ñí¹ hi³ ca³tɨ²¹ hiáu³ dí²
jáun². Quí¹ jnoh¹ ná¹jan³² jmáɨ¹ hi³ hú¹tá¹
má²lan¹³ dí² jon² Dió³², ca³la³ hi³ ná¹hón²³
dí², jmáɨ¹ hi³ liáun³ dí² jáun² tá¹ jan².
24 Quí¹ cun³quionh³ hi³ zia³² hi³ hu²¹
tsí³ bíh¹ dí² ca³liáun³; tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ la³
má²hiauh³² bíh¹ tsú² la³ cun³ hi³ jmí¹ hu²¹
jáun² tsí³, jáun² jun³juáh¹³ uú² cáun² hi³ hu²¹
tsí³ yáh³ tsú² jaun³². Quí¹ nɨ́¹juáh³ cáun² hi³
má²hiauh³² tsú², jáun² tiú²uú² ca³tɨ²¹ yáh³
hi³ hu²¹ tsí³ tsú² la³ má²hu²¹ jáun² ca³tɨ²¹ hi³
jáun².
25 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ hi³ hu²¹ tsí³ dí² cáun² hi³
tiá² má²hiau³² dí², cáun² hniáuh³² juenh² tsí³
bíh¹ dí² tá¹la³ ná¹hé² ná¹jan³² dí² hi³ hiáu¹³
hi³ jáun².
26 Jáun² la³ jáun² bíh¹ siáh³ má²hau³ dí²
Jmí²chí³ Chun¹ ñí¹ tiá² tiau²³ dí² hmóu³².
Quí¹ tiá² táɨ² yáh³ dí² lienh¹ Dió³² la³ cun³

jmí¹ ca³tɨ²¹, tɨ³la³ hnga² bíh¹ Jmí²chí³ Chun¹
hí³ hiú² mɨ³² ñí¹con² Dió³² hi³ ca³ta¹ jnoh¹
tá¹la³ ná¹quí² ná¹zion²³ dí² jáun² tsí³ cun³ñí¹
hi³ tiú²uú² tiau²³ dí² hléh¹³.
27 Hi³ jáun² Dió³², Tsá² cuoh² hñu³ tsí³
tsáu², ñi³² hi³ he³ hnió³ Jmí²chí³ Chun¹
juáh³, quí¹ Jmí²chí³ hí³ mɨ³² ñí¹con² Dió³² hi³
ca³tɨn¹ tsá² joh¹ Dió³² cun³quionh³ jë¹ hnga²
Dió³².

Tsá² cah²³ jmáɨ¹ tɨ³ chí¹nga²

28 Quí¹ má²né¹ bíh¹ dí² hi³ Dió³² jmu² hi³
re² bíh¹ cuá²haɨ³² la³jí³² hi³ quiunh³² tsá²
hnio³ hí³ Dió³², tsá² má²ca³teh³ hí³ Dió³² hi³
lí¹³ ñí¹con² tsú² la³ cun³ hi³ hnió³ dí² lí¹³.
29 Quí¹ la³ cun³ jmí¹tin² ca³lɨ³ cuóun³²
Dió³² tsá² hí³, hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun²
ca³quianh³ tsú² tsá² hí³ hi³ chan³ dí² re² hi³
lɨn¹³ la³jmí¹ lɨn³ Jon² dí²; hi³ jáun² Jon² dí²
hí³ né³, lí¹³ lɨn³ Tsá² má²ján³ ja¹ juóun³² lɨn³²
raɨnh²¹ ñí¹ hná¹ jáun².
30 Hi³ jáun² tsá² ca³quianh³ hí³ Dió³²
la³ cun³ jmí¹tin², ca³teh³ tsú². Hi³ jáun²
tsá² ca³teh³ tsú² hí³ né³ ca³hinh³ bíh¹ tsú²
la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹. Hi³ jáun² tsá²
ca³hinh³ tsú² hí³ né³, ca³cuéh³ dí² tsú² jáɨ¹³
hi³ lí¹³ zian² tsú² quionh³ dí² ñí¹ cuá¹quien²
dí² jáun².
31 Hi³ jáun² né³, ¿he³ lí¹³ juáh¹³ dí² ca³tɨ²¹
jáɨ¹³ ní²? Quí¹ ní¹juáh³ Dió³² yáh³ la³ zenh²
jo²¹ quiú¹³ dí², jáun² ¿hin² dá² tsánh² lí¹³
jmu³ hniéɨ² quiúnh¹ dí²?
32 Quí¹ ní¹juáh³ ca³la³ hí¹juáh³ Jon² yáh³
Dió³² tiá² ca³jmú³ hɨen², tɨ³la³ ca³cuen³ bíh¹
tsú² Jon² hi³ jún³ hi³ ca³ta¹ dí², ¡tiá¹³ bíh¹ tiá³
tiá² cué³² tsú² la³jí³² hi³ ñí¹ hná¹ ní² la³jmí¹
má²ca³cuen³ tsú² jáun² Jon²!
33 Hi³ jáun² dá² ¡hí¹ jan² yáh³ tiá² hin²
lí¹³ chá³² tsáu¹³ jnoh¹ tsá² má²ca³quianh³ dí²
Dió³², quí¹ hnga² bíh¹ Dió³² má²ca³juáh³ hi³
má²láɨ³ dí² la³juah²¹ dúh¹ tsá² chun¹!
34 Jáun² ¿hin² ya³ tsánh² lí¹³ ra³tsa² dí²
héɨh³²? Quí¹ Cristo bíh¹ Tsá² ca³jun³ hi³
ca³ta¹ dí², hi³ ca³la³ hi³ ca³jenh¹³ siáh³, hi³
má²cuá³ tɨ³ cuá² chu²¹ quioh²¹ Dió³² hi³
cuá¹hiú² cuá¹mɨ³² hi³ ca³ta¹ dí².
35 Hi³ jáun² ¿hin² ya³ tsánh² lí¹³ jmu³
hi³ tiú²uú² hnáu³ dí² quiúnh¹ Cristo? ¿Hí¹
lí¹³ cun³quionh³ hi³ ma³tso¹ dí² jáun² tsɨ³²,
cun³quionh³ uu³mí²tsɨ³², ho³ cun³ quionh³
hi³ hí¹ tsa¹ dí² tsáu², ho³ hi³ zia³² ho³cuóun³,
ho³ hi³ tiá² zia³² ha¹ dí², ho³ hi³ ziáun² dí²
ja¹ hi³ háɨnh¹³, ho³ cun³quionh³ hi³ jngah³
dí² jáun² tsáu²?
36 Tɨ³la³ la³ cun³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹
Dió³², hi³ juáh³ jáun² la³ lá²:
Cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ hnú² bíh¹ hiá² tsáu²
jnoh¹ la³jí³² jmáɨ¹,
hi³ jmoh²³ tsú² jnoh¹ la³jmí¹ jmúh³² tsú²
*já¹ziáh² má²tsa³jngɨh² tsú².
37 Tɨ³la³ ja¹ la³jí³² hi³ ní² má¹ná¹, ná¹láɨ³
dí² tsá² cah²³ jmáɨ¹ tɨ³ ca³nga² bíh¹
cun³quionh³ hi³ má²hau³ Tsá² ca³ma³hniau³
dí² hí³.
38 Hi³ jáun² né³, jná¹³ má²nio² cáun² tsɨn³²
hi³ cu³tí³ tiá² hi³ zia³² hí¹ cáun² hi³ lí¹³ chau³
dí² tɨ³ có³² ñí¹con² Dió³² Tsá² hniau³ dí²,
uá¹ hi³ jún³ dí², uá¹ hi³ ziáun² dí², sa³jun³
tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², hi³ sa³jun³ tsá²cuú²
tsá²chín³ ní² siáh³; sa³jun³ hi³ quiunh³² dí²
ta³né³², hi³ sa³jun³ hi³ quieinh²¹ dí² jmí¹tsú²
jmí¹ja³², sa³jun³ lí¹³ cun³quionh³ hi³ cáu² hi³
jueh³² hi³ lí¹³ lɨ³zia³² ñí¹ hué²¹ lá²,
39 sa³jun³ lí¹³ ní¹juáh³ hi³ ñi³ngí¹ dí²
chi³cuú² ñí¹ ñe¹, hi³ sa³jun³ lí¹³ ní¹juáh³ ní²
lí¹ cá¹cháu²¹ dí² hñu³ hué³², la³ cun³ hí¹
cáun² yáh³ la³ cun³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³²
tiá² lí¹³ chau³ dí² tɨ³ có³² ñí¹con² Dió³², Tsá²
ca³ma³jnia³² hí³ hi³ hniau³ dí² cun³quionh³
Cristo Jesús Tɨ³² Juo¹³ dí².

9

Dió³² má²ca³quianh³ tsá² Israel

1 Hi³ jáun² né³, jná¹³ hléh¹³ jú¹ tson² lá²
hi³ ca³tɨn¹ tsá²co¹ ná¹ la³ cun³ qui³ jmu²
tsá² hen² tɨ³ con² Cristo, tiá² tí¹ jáɨn² yáh³
jná¹³; quí¹ jmí¹ tsɨn³² jná¹³ má²tson² jáɨ¹³ lá²
quion²¹ cu³lɨ²¹ quionh³ Jmí²chí³ Chun¹,
2 hi³ jlánh¹ hlaɨh³ nio² tsɨn³² jná¹³, hi³
ca³la³ hi³ hú¹quí² hú¹jngɨh³² tsɨn³² jná¹³ hi³
ca³tɨn¹ tsá²co¹ ná¹,
3 hi³ hí¹ ca³la³ tɨ³ huen² jná¹³ ñí¹tanh²¹
hú¹mu³héɨh³², la³ cun³ hi³ tiú²uú² lɨn¹³ jná¹³

tsá[2] joh[1] Cristo, sá[1]jmí[1] hi[3] lí[13] bíh[1] re[2]
ca[3]tɨn[1] tsá[2]co[1] jná[13] hí[3] cun[3]quionh[3] hi[3] lí[13]
la[3] jáun[2] ñí[1]con[2] jná[13].
4 Quí[1] tsá[2] hí[3] bíh[1] tsá[2] jón[2]zíh[1] jón[2]cho[1]
hla[1] *Israel, hi[3] Dió[32] né[3] ca[3]jmú[3] hi[3] tsá[2]
hí[3] lí[13] líɨn[3] la[3]juah[21] dúh[1] jon[2] tsú[2]. Dió[32]
Tsá[2] cú[2] juenh[2] ca[3]ma[3]jnia[32] ja[1] quioh[21]
tsú[2], hi[3] ca[3]tanh[2] nió[32] quionh[3] tsá[2] hí[3], jɨ[3]
hi[3] ca[3]jmú[3] dí[2] siáh[3] jáɨ[13] hi[3] zia[32] hi[3] jmu[3];
hi[3] jáun[2] ca[3]cué[3] dí[2] liei[21] jáun[2] ñí[1]con[2] hla[1]
Moisés, la[3] má[2]quionh[3] ha[3] lánh[3] hniáuh[32]
ma[3]tí[32] tsú[2] cuáh[32].
5 Tsá[2] hí[3] bíh[1] tsá[2] jón[2]zíh[1] jón[2]cho[1]
tsá[2]haun[32] dí[1]hio[3] ñú[1]deh[3] jnoh[1]; hi[3] jáun[2]
jún[13] tsá[2] hí[3] bíh[1] Tsá[2] líɨn[3] Cristo hi[3] ca[3]tɨ[21]
hi[3] líɨn[3] tsú[2] tsá[2]mɨ[3]cuóun[2], hi[3] hí[3] bíh[1]
dí[2] Dió[32] Tsá[2] quioh[21] ca[3]la[3] jɨ[3]lɨ[32]. ¡Cuí[1]
lɨ[3]quien[2] bíh[1] tsú[2] cun[3] jmí[1]hi[3]nio[2]! Tson[2]
bíh[1] la[3] jáun[2].
6 Jáun[2] né[3], jun[3]juáh[13] hi[3] tiá[2] má[2]ca[3]lɨ[3]tí[3]
yáh[3] jáɨ[13] hi[3] ca[3]jmú[3] Dió[32] ñí[1]con[2] jún[13] hla[1]
Israel, tɨ[3]la[3] cun[3]ñí[1] hi[3] tiá[2] jɨ[3]lɨn[2] jón[2]zíh[1]
jón[2]cho[1] hla[1] Israel líɨn[3] tsá[2] tionh[2] jo[3]cuo[2]
Dió[32] bíh[1];
7 quí[1] sa[3]jun[3] la[3]jíɨn[32] yáh[3] jón[2]zíh[1]
jón[2]cho[1] hla[1] Há[2]bran[21] hí[3] cu[3]tí[3] líɨn[3] jon[2]
tsú[2], quí[1] la[3] cun[3] ca[3]juáh[3] jáun[2] Dió[32] bíh[1],
hi[3] ca[3]juáh[3] tsú[2] jáun[2] la[3] lá[2]: "Cun[3]quionh[3]
jan[2] Isaac jónh[32] bíh[1] hnú[2] lɨ[3]zian[2] jon[3]zíh[1]
jon[3]cháuh[3] hnú[2]".
8 La[3] jáun[2] lí[2]lin[1] hi[3] hí[1] jan[2] yáh[3] tiá[2] hin[2]
líɨn[3] jon[2] Dió[32] cun[3]ñí[1] hi[3] jún[13] jan[2] tsáu[2];
tɨ[3]la[3] jí[32]la[3] ti[3] tsá[2] ca[3]lɨ[3]zian[2] cun[3]quionh[3]
jáɨ[13] hi[3] ca[3]jmú[3] jáun[2] Dió[32] bíh[1] cu[3]tí[3]
ná[1]líɨn[3] jón[2]zíh[1] jón[2]cho[1] hla[1] Há[2]bran[21].
9 Quí[1] jáɨ[13] hi[3] ca[3]jmú[3] jáun[2] Dió[32]
quionh[3] Há[2]bran[21] lí[3] la[3] lá[2]: "Míh[1] tiá[2] jmí[1]
la[3] lá[2] tsá[3] já[1]ma[3]jnia[13] jná[13] siáh[3], hi[3] jáun[2]
má[1]jáun[2] má[2]zian[2] bíh[1] jon[2] Sara".
10 Tɨ[3]la[3] jun[3]juáh[13] cun[3] ní[2] yáh[3] ca[3]tsan[3]
jáɨ[13]. Quí[1] jmí[1] ca[3]lɨ[3]zian[2] jáun[2] gon[3] jon[2]
hla[1] Rebeca cu[3]tsa[32] quionh[3] tsú[2] hla[1] Isaac
ñí[2]cuo[2], dí[1]hio[3] ñú[1]deh[3] jnoh[1] hí[3],
11 hi[3] jáun[2] cun[3]ñí[1] hi[3] lɨ[3] hniáuh[32] lí[3] la[3]
má[2]lí[3] jáun[2] la[3] cun[3] hi[3] tɨ[32] tsí[3] Dió[32], Tsá[2]
quianh[23] tsáu[2], jáun[2] ca[3]quianh[3] Dió[32] jan[2]
dún[2] gon[3] hí[3] uá[1]jinh[1] ta[3] tiá[2] má[2]ca[3]lɨ[3]zian[2],
sa[3]jun[3] hi[3] chu[21] sa[3]jun[3] hi[3] hlah[3] yáh[3] jmí[1]
má[2]ca[3]jmú[3], hi[3] jáun[2] la[3] jáun[2] lɨ[3] lin[1] hi[3] hí[3]
bíh[1] Tsá[2] téh[23] tsáu[2], jun[3]juáh[13] cun[3]ñí[1] hi[3]
zia[32] hi[3] jmu[2] tsáu[2] yáh[3].
12 Jáun[2] ca[3]záɨh[3] Dió[32] hla[1] Rebeca hí[3] la[3]
lá[2]: "Dún[2] má[2]ján[3] bíh[1] líɨn[13] quian[21] tsá[2]
cáɨn[2]".
13 La[3] cun[3] rá[1]juáh[3] jáun[2] ñí[1] Sí[2]:
"Ca[3]ma[3]hno[1] jná[13] Jacob, tɨ[3]la[3] ca[3]lɨ[3]hon[2]
bíh[1] jná[13] Esaú".
14 Jáun[2] né[3], ¿he[3] dá[2] lí[13] juáh[13] dí[2]? ¿Hí[1]
Dió[32] líɨn[3] jan[2] Tsá[2] tiá[2] tɨn[2] ra[3]tsɨ[32] re[2]
héɨh[32]? ¡Tiá[2] jáun[2] yáh[3]!
15 Quí[1] la[3] lá[2] ca[3]záɨh[3] tsú[2] hla[1] Moisés:
"Jná[13] dá[2] cué[13] uu[3]ɨ[3]tso[3] ñí[1]con[2] tsá[2] hnó[32]
jná[13] cue[1] bíh[1], hi[3] já[32] siáh[3] mií[3] tsɨn[32] jná[13]
ñí[1]con[2] tsá[2] hno[3] bíh[1] jná[13]".
16 Hi[3] jáun[2] né[3], jun[3]juáh[13] zia[32] uu[3]ɨ[3]tso[3]
ñí[1]con[2] tsáu[2] cun[3]ñí[1] hi[3] jlánh[1] hniá[1] hnga[2]
yáh[3], ho[3] cun[3]ñí[1] hi[3] jlánh[1] jmu[2] tsú[2] pí[3],
tɨ[3]la[3] la[3] cun[3] hi[3] hnió[3] hnga[2] Dió[32] bíh[1],
Tsá[2] cue[32] hí[3] uu[3]ɨ[3]tso[3].
17 Quí[1] la[3] cun[3] rá[1]juáh[3] ñí[1] Sí[2] hi[3] Dió[32]
ca[3]záɨh[3] la[3] lá[2] tsá[2] jmí[1] líɨn[3] hí[3] re[21] hué[32]
Egipto: "Jná[13] ca[3]cué[3] jáɨ[13] hi[3] líɨn[3] hnú[2]
re[21] cun[3]ñí[1] hi[3] ca[3]lɨ[3]hnó[32] jná[13] hi[3] la[3]jíɨn[32]
tsá[2] zian[2] tá[1] cáun[2] cuá[1]hué[21] lɨ[3] cuoh[2] pí[3]
quion[21] cun[3]quionh[3] hi[3] quiunh[21] hnú[2], jɨ[3]
hi[3] lɨ[3] ñi[32] tsú[2] siáh[3] hi[3] hin[2] tsánh[2] jná[13]".
18 Jáun[2] la[3] jáun[2] bíh[1] cue[32] Dió[32] uu[3]ɨ[3]tso[3]
ñí[1]con[2] tsá[2] hnió[3] Dió[32] cuéh[32], hi[3] jmu[2] tsú[2]
siáh[3] huáh[2] chí[1] tsáu[2], ní[1]juáh[3] tsá[2] hnió[3]
tsú[2] jmu[3] huáh[2] chí[1].
19 Tɨ[3]la[3] hi[3] jáun[2] né[3], ho[3] sa[3] juáh[13]
hnú[2] la[3] lá[2] ñí[1]con[2] jná[13]: "Ní[1]juáh[3] la[3] ní[2]
jaun[32], ¿he[3] láɨh[32] sa[3] cha[32] yáh[3] Dió[32] tsáu[13]
tsá[2]mɨ[3]cuóun[2]? Quí[1] tiá[2] hin[2] zian[2] yáh[3] tsá[2]
lɨ[3] cah[13] jmáɨ[1] hi[3] jmu[3] hi[3] siáh[3] la[3] cónh[3]
bíh[1] hi[3] hnió[3] Dió[32]".
20 Tɨ[3]la[3] hnú[2] dá[2], tsá[2]mɨ[3]cuóun[2] bíh[1],
¿hin[2] dá[2] tsánh[2] hnú[2], sa[3] hnú[2] yáh[3] na[3]quí[2]
na[3]tsáɨn[23] nú[2] jáɨ[13] quiúnh[1] Dió[32]? Tiá[2] né[1]
hí[1] lí[13] juáh[3] lɨ[3]ua[3] cáun[2] hi[3] zia[32], hi[3] záɨh[32]
tsá[2] ca[3]jmú[3]: "¿He[3] láɨh[32] sa[3] la[3] lá[2] líɨn[3] jná[13]
ca[3]jmuh[3] hnú[2]?"
21 ¿Haun[13] juáh[13] tsá[2] jmu[2] hia[32] dá[2] cáun[2]

lí13 jmu3 quionh3 cuáh1 la3 cun3 tɨ32 tsí3
tsú2 hnga2 bíh1? Lí13 bíh1 jmu3 tsú2 cáun2
hia32 quionh3 cuáh1 hi3 ca3tɨ21 cáun2 jmáɨ1
quien2, hi3 quionh3 cuáh1 jáun2 uá2jaɨ32 lí13
jmu3 tsú2 hia32 hi3 cauh32 tsú2 jmáɨ1 ca3la3
jɨ32.

22 Hi3 jáun2 né3, uá1jinh1 ca3lɨ3hnió3 Dió32
hi3 ma3jnia32 hi3 míh23 tsí3 jɨ3 hi3 ma3jnia32
siáh3 pí3 quioh21 ñí1con2 tsá2 ca3tɨn1 hi3
ma3tso2 tsí3 jɨ3 hi3 jmí1 ca3tɨn1 siáh3 hiá1
tsán13, tɨ3la3 ca3tion3 lín32 bíh1 tsú2 tsí3,

23 quí1hliá2 hi3 ca3lɨ3hnió3 tsú2 hi3
ma3jnia32 hi3 hí3 bíh1 tɨn2 cue32 hi3 lí13
zian2 tsáu2 cáun2 hi3 quien2 tɨ3 chí1nga2
cun3quionh3 hi3 ca3jmú3 tsú2 jáun2 hi3 zia32
uu3i3tso3 ñí1con2 tsáu2, tsá2 ca3chan3 tsú2 hí3
hua3jan21 la3 cun3 jmí1tin2 lín32 hi3 lí13 zian2
tsú2 jáun2 la3 jáun2.

24 Quí1 Dió32 ca3te3 dí2 ja1 quioh21 tsá2
*judíos jɨ3 ja1 quioh21 *tsá2cá2jo21 ní2 siáh3,

25 la3 cun3 rá1juáh3 jáun2 ñí1 Sí2 quioh21
hla1 Oseas:

Tsá2 tiá2 jmí1 tionh2 jo3uón32 jná13, juah21
jná13 hi3 tsá2 hí3 tionh2 jo3uón32;
hi3 tsá2 tiá2 jmí1 hno3 jná13 né3, juah21 jná13
hi3 má2hno3 bíh1 jná13 tsú2.

26 Hi3 jáun2 tsá2 jmí1 juanh32 jná13 hi3 tiá2
tionh2 jo3uón32 né3,
má2lín13 bíh1 tsá2 hí3 jon2 Dió32 Tsá2 liéih32.

27 Tɨ3la3 la3 cun3 hi3 ca3tɨn1 tsá2 Israel
má1na21, la3 lá2 bíh1 ca3juáh3 hla1 Isaías:
"Uá1jinh1 juóun32 lín32 jón2zíh1 jón2cho1 hla1
Israel, la3jmí1 lí3 záɨ1 táh1 hi3 tioh3 can32
jmí2miih21, tɨ3la3 cú1pih21 tsáu2 bíh1 tsá2 hí3
liáun3.

28 Quí1 né32 cánh3 bíh1 lɨ3tí3 jáɨ13 hi3 ca3juáh3
jáun2 Juo13 dí2 hi3 ca3tɨn1 ñí1 hué21 lá2".

29 Isaías hí3 ca3juáh3 siáh3 la3 lá2:

Sá1jmí1 hi3 Dió32 Juo13 hliáu3 tionh2
hñu3mɨ3cuú2 tiá2 ca3héinh32 ma3 jan2
tsá2 juo3 dí2,
hi3 jáun2 la3jmí1 cá1quiúnh21 tsá2 juú2
Sodoma quionh3 Gomorra bíh1 jmí1
má2cá2quiéinh32 dí2 uá2jaɨ32.

Jú1 chú32 hi3 jmí1 ca3tɨ21 he3 tsá2 judíos

30 Hi3 cun3ñí1 hi3 jáun2 né3, tsá2cá2jo21
tsá2 tiá2 jmí1 hu21 tsí3 hi3 he3 Dió32 la3juah21
dúh1 jan2 tsá2 chun1, tɨ3 má2ca3hen3 bíh1
Dió32. Ca3he3 tsú2 Dió32 cun3ñí1 hi3hliá2
ca3chá3 tsú2 cáun2 tsí3 bíh1.

31 Tɨ3la3 tsá2 Israel má1ná1, tsá2 lí1 jmí1
háɨ32 tsí3 hi3 he3 Dió32 cun3quionh3 hi3 chun1
hi3hliá2 má2tí32 liei21 hi3 jmí1 raunh32 jáun2
bíh1, tɨ3la3 tiá2 ca3tú1 ca3tsɨn13 yáh3 tsú2 hi3
ma3tí32 liei21 jáun2 hi3 juáh13 hi3 jmí1 lɨ3
chun1.

32 ¿He3 láɨh32 la3 jáun2 lɨ3? Quí1hliá2
tiá2 ca3jmú3 yáh3 tsú2 tion3 hi3 he3 tsú2
Dió32 cun3quionh3 hi3 nio2 cáun2 tsí3, tɨ3la3
jmí1 lín23 tsú2 hi3 he3 Dió32 cun3quionh3
ta21 hi3 jmu2 jáun2 bíh1. Cun3ñí1 hi3 jáun2
bíh1 ca3quí2 cá2hính32 tsú2 quionh3 quín1
chí1zunh21 hú1 juɨ32.

33 Quí1 la3 cun3 rá1juáh3 ñí1 Sí2 hi3 ca3tɨn1
quín1 jáun2, hi3 juáh3 jáun2 la3 lá2:

Já1 juú2 Jerusalén ñí1 zeh2 jáun2 máh3 téh23
tsú2 Sión,
chá13 jná13 cá2 máɨ3 quín1 hi3 jmu3 hi3 qui3
hính32 tsáu2,
quín1 jmu3 hi3 quɨnh3 tsú2;
tɨ3la3 tsá2 cha32 cáun2 tsí3 ñí1con2 Tsá2 hí3
né3,
jmí1líh3 yáh3 tiá2 lí1 lɨ3 heh3.

10

1 Hi3 jáun2 né3 reh2, jlánh1 hniá1 jná13
hi3 liáun3 tsá2 *Israel, jɨ3 hi3 hiú2 mí23 jná13
siáh3 ñí1con2 Dió32 hi3 ca3tɨn1 tsú2.

2 Cué13 jná13 jú1 tson2 hi3 ca3tɨn1 tsú2
hi3 tson2 bíh1 jlánh1 hnió3 tsú2 má2tí32 re2
ñí1con2 Dió32, tɨ3la3 jí32la3 ti3 lí1 ná1jmu2 bíh1
tsú2 hi3 jáun2, jun3juáh13 hi3 ñi32 tsú2 la3
cun3 lánh3 jmí1 hniáuh21 yáh3.

3 Quí1 tiá2 ñi32 yáh3 tsú2 ha3 lánh3 rón32
hen2 Dió32 tsáu2 la3juah21 dúh1 jan2 tsá2
chun1. Cun3ñí1 hi3 hnió3 tsú2 jmu3 hi3 lɨ3
chun1 hmóu32, jáun2 tiá2 ñí1héi21 yáh3 tsú2
la3 cun3 hi3 hnió3 Dió32 jmu3 ñí1con2 tsú2.

4 Quí1 liei21 jáun2 ca3lɨ3zia32 cun3ñí1 hi3
jmí1 hnió3 Dió32 hi3 hen3 tsáu2 la3juah21
dúh1 jan2 tsá2 chun1 bíh1; tɨ3la3 cun3quionh3
Cristo má1ná1, ca3lɨ3tí3 bíh1 hi3 jáun2 ñí1con2
ca3la3 jín32 tsá2 cha32 cáun2 tsí3 ñí1con2 tsú2.

5 Hi^{3} jáun^{2} ca^{3}tɨn^{1} tsá^{2} hu^{21} tsɨ́^{3} hi^{3} lɨ^{3}
chun^{1} cun^{3}quionh^{3} hi^{3} ma^{3}tí^{32} jáun^{2} liei^{21}
né^{3}, hla^{1} Moisés ca^{3}juáh^{3} la^{3} lá^{2}: “Lɨ^{3}ua^{3} jan^{2}
tsá^{2} má^{2}tí^{32} liei^{21} lá^{2}, cun^{3}quionh^{3} hi^{3} lá^{2}
bíh^{1} lɨ́^{13} zian^{2} tsú^{2} cun^{3} jmɨ́^{1}hi^{3}nio^{2}”.

6 Tɨ^{3}la^{3} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} tsá^{2} má^{2}lɨ́n^{3} la^{3}juah^{21}
dúh^{1} jan^{2} tsá^{2} chun^{1} cun^{3}quionh^{3} hi^{3} nio^{2}
jáun^{2} cáun^{2} tsɨ́^{3} má^{1}ná^{1}, hi^{3} jáun^{2} ca^{3}juáh^{3}
Moisés la^{3} lá^{2}: “Ha^{3} lɨ́^{2} juáh^{3} hnú^{2} hñu^{3}
honh^{2}: ¿Hin^{2} tsánh^{2} lɨ́^{13} tsó^{32} hñu^{3}mɨ^{3}cuú^{2}?”
—jáɨ^{13} nɨ́^{2} hnió^{3} juáh^{3} hi^{3} hnió^{3} tsú^{2}
tsa^{3}quian^{3} Cristo tɨ^{3} ñí^{1} hué^{21} lá^{2}—.

7 “Sa^{3}jun^{3} hniáuh^{32} juáh^{13} hnú^{2}:
¿Hin^{2} tsánh^{2} lɨ́^{13} tsó^{32} ñí^{1} tiáunh^{1} tsá^{2}
má^{2}cá^{2}tsan^{3}?” —jáɨ^{13} nɨ́^{2} hnió^{3} juáh^{3} siáh^{3}
hi^{3} hnió^{3} tsú^{2} tsa^{3}jmú^{3} hi^{3} jenh^{13} siáh^{3}
Cristo ja^{1} tsá^{2} má^{2}cá^{2}tsan^{3} hi^{3} ja^{3}jon^{3} tɨ^{3} ñí^{1}
hué^{21} lá^{2}.

8 Jáun^{2} né^{3}, ¿he^{3} bí^{1} lánh^{3} rá^{1}juáh^{3} jáɨ^{13}
jáun^{2} dúh^{1}? La^{3} lá^{2} bíh^{1} rá^{1}juáh^{3}: “Jáɨ^{13} jáun^{2}
dá^{2} má^{2}nio^{2} má^{2}janh^{2} pih^{21} bíh^{1} ñí^{1}con^{2}
hnú^{2}, ca^{3}la^{3} hi^{3} má^{2}hu^{21} honh^{1} bíh^{1} nú^{2},
jɨ^{3} hí^{1} ca^{3}la^{3} tɨ^{3} hñu^{3} honh^{2} yáh^{3} nú^{2} siáh^{3}
má^{2}hu^{21}”. Jáɨ^{13} jáun^{2} bíh^{1} lɨ́^{3} jú^{1} chú^{32} hi^{3}
hléh^{1} jnoh^{1} hi^{3} ca^{3}tɨ^{21} hi^{3} niau^{21} cáun^{2} tsɨ́^{3}
tsú^{2},

9 hi^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} ton^{13} hnú^{2} hi^{3} Juóuh^{32} hnú^{2}
Jesús hi^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} má^{2}nio^{2} siáh^{3} cáun^{2} honh^{2}
nú^{2} hi^{3} Dió^{32} ca^{3}jmú^{3} hi^{3} ca^{3}jenh^{13} tsú^{2} ja^{1}
hla^{1}, hi^{3} jáun^{2} la^{3} jáun^{2} bíh^{1} liáun^{3} nú^{2}.

10 Quí^{1} cun^{3}quionh^{3} hi^{3} cha^{32} cáun^{2} tsɨ́^{3}
bíh^{1} tsú^{2} má^{2}lɨ́n^{3} tsú^{2} la^{3}juah^{21} dúh^{1} jan^{2} tsá^{2}
chun^{1}, hi^{3} cun^{3}quionh^{3} hi^{3} ton^{2} tsú^{2} jáun^{2} hi^{3}
Juo^{13} tsú^{2} Cristo né^{3}, cun^{3}quionh^{3} la^{3} jáun^{2}
bíh^{1} má^{2}liáun^{3} tsú^{2}.

11 Quí^{1} la^{3} lá^{2} rá^{1}juáh^{3} ñí^{1} Sí^{2}: “Hí^{1} jan^{2}
tsá^{2} má^{2}ca^{3}chá^{3} cáun^{2} tsɨ́^{3} ñí^{1}con^{2} hí^{3} tiá^{2} lɨ́^{13}
lɨ́^{1} lɨ^{3} heh^{3}”.

12 Quí^{1} cun^{3} tiá^{2} ná^{1}zan^{2} bíh^{1} tsá^{2} *judíos
quionh^{3} *tsá^{2}cá^{2}jo^{21}, quí^{1} jan^{2} tán^{1} bíh^{1}
Juo^{13} tsú^{2} ca^{3}la^{3} jɨ́n^{32}, hi^{3} hí^{3} bíh^{1} cue^{32}
ñí^{1}con^{2} tsá^{2} té^{23}, ca^{3}la^{3} hi^{3} lɨ́^{1} tú^{2} lɨ́^{1} ziáun^{23}.

13 Quí^{1} la^{3} cun^{3} rá^{1}juáh^{3} jáun^{2} ñí^{1} Sí^{2}:
“Ca^{3}la^{3} jɨ^{3}lɨn^{2} tsá^{2} téh^{23} Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2} lɨ́^{13}
liáun^{3}”.

14 Tɨ^{3}la^{3} né^{32} né^{3}, ¿ha^{3} bíh^{1} lánh^{3} rón^{32} lɨ́^{13}
téh^{3} tsú^{2} Tsá^{2} hí^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} tiá^{2} la^{3} má^{2}ca^{3}chá^{3}
yáh^{3} tsú^{2} cáun^{2} tsɨ́^{3} ñí^{1}con^{2} tsú^{2}? Hi^{3} ¿ha^{3}
bíh^{1} lánh^{3} rón^{32} cáun^{2} lɨ́^{1} lɨ́^{13} chá^{32} tsú^{2} cáun^{2}
tsɨ́^{3} ñí^{1}con^{2} Tsá^{2} hí^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} tiá^{2} la^{3} má^{2}ca^{3}lɨ^{3}
ñi^{32} yáh^{3} tsú^{2} jú^{1} tson^{2} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} tsú^{2}? ¿He^{3}
yáh^{3} lánh^{3} rón^{32} lɨ́^{13} ne^{3} tsú^{2} siáh^{3} nɨ́^{1}juáh^{3}
tiá^{2} hin^{2} zian^{2} yáh^{3} tsá^{2} hléh^{32} jáɨ^{13} jáun^{2}?

15 ¿Lánh^{3} yáh^{3} rón^{32} lɨ́^{13} ngáɨ^{32} tsú^{2} jáɨ^{13}
jáun^{2} ñí^{1}con^{2} tsáu^{2} nɨ́^{1}juáh^{3} tiá^{2} hin^{2} zian^{2}
yáh^{3} ze^{3} tsú^{2}? La^{3} cun^{3} rá^{1}juáh^{3} jáun^{2}
ñí^{1} Sí^{2}: “¡Hénh^{3} ma^{3} chú^{32} nɨ́^{1}juáh^{3} nɨ́^{1}
má^{1}cuá^{2}taunh^{21} tsá^{2} quian^{32} jú^{1} chú^{32}, [tsá^{2}
quian^{32} hí^{3} jáɨ^{13} hi^{3} niau^{21} tie^{3} tsɨ́^{3} tsú^{2}]!”

16 Tɨ^{3}la^{3} tiá^{2} jɨ^{3}lɨn^{2} tsáu^{2} ca^{3}héi^{3} yáh^{3} jú^{1}
chú^{32} jáun^{2} jmɨ́^{1} ca^{3}náɨ^{32}. La^{3} cun^{3} ca^{3}juáh^{3}
jáun^{2} hla^{1} Isaías *tɨ^{32} jë^{1} Dió^{32}: “Hnú^{2} Tɨ^{32},
hí^{1} jan^{2} yáh^{3} tiá^{2} hin^{2} má^{2}ca^{3}taunh^{3} ta^{21} jáɨ^{13}
hi^{3} ca^{3}hléh^{13} jnoh^{1}”.

17 Jáun^{2} né^{3}, cun^{3}quionh^{3} hi^{3} náɨ^{32} jáɨ^{13}
jáun^{2} bíh^{1} tsú^{2} lɨ́^{13} niau^{21} cáun^{2} tsɨ́^{3}; jɨ^{3}
cun^{3}quionh^{3} hi^{3} zian^{2} tsá^{2} hléh^{32} bíh^{1} siáh^{3}
lɨ́^{13} ne^{3} tsú^{2} jáɨ^{13} quioh^{21} Cristo.

18 Tɨ^{3}la^{3} jná^{13} né^{3} nga^{2}: ¿Tiá^{1} la^{3} má^{2}ca^{3}lɨ^{3}
ñi^{32} dá^{2} tsú^{2} jú^{1} tson^{2} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} Dió^{32}
juáh^{13}? ¡Ján^{3}, má^{2}ca^{3}lɨ^{3} ñi^{32} bíh^{1} tsú^{2}! Quí^{1}
ñí^{1} Sí^{2} rá^{1}juáh^{3}:

Má^{2}ca^{3}lɨ^{3} ñi^{32} bíh^{1} tsáu^{2} jú^{1} tson^{2} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1}
Dió^{32} cun^{3}quionh^{3} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} jniá^{3},
hi^{3} má^{2}lin^{1} bíh^{1} siáh^{3} jú^{1} tson^{2} quioh^{21} tsú^{2}
ca^{3}la^{3} tɨ^{3} ñí^{1} má^{2}ca^{3}táuh^{3} hngá^{1}máh^{3}.

19 Tɨ^{3}la^{3} zia^{32} siáh^{3} cáun^{2} hi^{3} nga^{2} jná^{13}: ¿Tiá^{1}
la^{3} má^{2}ca^{3}lɨ^{3} ñi^{32} tsá^{2} Israel juáh^{13}? Ján^{3},
quí^{1} la^{3}ñí^{1} la^{3}ján^{3} Moisés ca^{3}juáh^{3} la^{3} lá^{2}:

Jná^{13} jmu^{1} hi^{3} jin^{3} honh^{2} hnoh^{2} ñí^{1}con^{2} tsá^{2}
tiá^{2} ná^{1}lɨ́n^{3} tsá^{2} cáun^{2} juo^{3};
hi^{3} jmu^{1} jná^{13} siáh^{3} hi^{3} míh^{3} honh^{2} náh^{2}
ñí^{1}con^{2} cu^{3} nió^{3} tsá^{2} tiá^{2} jáɨ^{13} ngɨ^{23}.

20 Hi^{3} ca^{3}chá^{3} siáh^{3} Isaías tiá^{3} tsɨ́^{3} hi^{3}
ca^{3}juáh^{3} la^{3} lá^{2}:

Tsá^{2} tiá^{2} jmɨ́^{1} hnauh^{2} jná^{13}, ca^{3}chauh^{1} bíh^{1}
tsú^{2};
hi^{3} ca^{3}ma^{3}jnia^{13} jná^{13} siáh^{3} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} tiá^{2}
jmɨ́^{1} nga^{2} jná^{13}.

21 Tɨ^{3}la^{3} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} tsá^{2} Israel má^{1}ná^{1}, Isaías
ca^{3}juáh^{3} la^{3} lá^{2}: “Cun^{3} jmá^{2} cun^{3} jnia^{32} bíh^{1}
jmɨ́^{1} cuá^{1}ha^{2} jná^{13} uón^{32} hi^{3} te^{2} jná^{13} cu^{3}
nió^{3} tsá^{2} tiá^{2} nieh^{3}, tsá^{2} jmu^{2} cun^{3} tɨn^{2} tsɨ́^{3}
hmóu^{32}”.

11

Tsá² Israel, tsá² má²ná¹liáun¹

1 Jáun² né³, nga² jná¹³: ¿Hí¹ tiú²uú² tanh² Dió³² hó¹ñí¹ tsá² *Israel? ¡Tiá² jáun² yáh³! Quí¹ ja³bí¹ jná¹³ jan² tsá² Israel, jan² tsá² jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹, tsá² cu³ nió³ mí¹zionh² hla¹ Benjamin.

2 Quí¹ la³ cun³ jmɨ́¹ ñeh² bíh¹ hi³ jmu³ la³jɨ́³² hi³ jniá³ máh³ Dió³² ca³ja³ tsɨ́³ hi³ ma³hnio³ tsá² Israel, hi³ hí¹ la³ tɨ³ ta³né³² yáh³ tiá² má²ca³chan³ tsú² tɨ³ có³² tsá² hí³. ¿Tiá¹ ñíh¹ hnoh² he³ juáh³ ñí¹ Sí² ñí¹ rá¹cha³² jáɨ¹³ hi³ ca³hléh³ jáun² Líh³, tsá² jmɨ́¹ lɨ́n³ hí³ *tɨ³² jë¹ Dió³², jmɨ́¹ ca³liéinh³² tsú² jáun² Dió³² hi³ ca³hna³ tsú² tsá² Israel?, jmɨ́¹ ca³juáh³ tsú² jáun² la³ lá²:

3 "Hnú² Tɨ³², má²ca³ma³tsán² bíh¹ tsú² tɨ³² jëh² hnú², hi³ má²ca³qui³ ca³tsunh³ bíh¹ tsú² siáh³ la³jɨ́³² ñí¹hiú¹³ quián¹³ hnú²; hi³ jɨ́³²la³ huen² jná¹³ bíh¹ jéi³²í¹ ziáun²³, hi³ má²hnió³ jngah³ bíh¹ tsú² siáh³ jná¹³".

4 Tɨ³la³ Dió³² né³ ca³záɨh³ Líh³ hí³ la³ lá²: "Cánh³ má²cá²chán³² jná¹³ quiaun³ mei²¹ tsáu², tsá² ca³tɨn¹ jná¹³ huen², tsá² tiá² má²ca³di³jñí³² ta³ ñí¹ dió³² tsá² láɨn¹ téh²³ tsú² Baal".

5 Jáun² la³ jáun² bíh¹ lɨ́³ uá²jaɨ³² jmáɨ¹ hi³ tiauh² dí² lá² ta³né³², hi³ zian² cu³ nió³ pih²¹ tsá² má²ná¹quiánh¹ la³ hí³ ja¹ quioh²¹ tsá² Israel, cun³ñí¹ hi³ ja³² miɨ́³ tsɨ́³ Dió³².

6 Hi³ jáun² nɨ́¹juáh³ la³ jáun² ca³jmú³ Dió³² cun³ñí¹ hi³ ja³² miɨ́³ tsɨ́³, jáun² lin¹ hi³ tiá² la³ quien² yáh³ ta²¹ hi³ jmu² tsáu², quí¹ sá¹jmɨ́¹ la³ jáun² dúh¹, hi³ jáun² tiá² jmɨ́¹ la³ lɨ³ quien² yáh³ miɨ́³ hi³ ja³² jáun² tsɨ́³ Dió³².

7 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ tiá² cá²jnióh³² tsá² Israel la³ cun³ hi³ jmɨ́¹ hnauh², tɨ³la³ jmáh³la³ tsá² cu³ nió³ ca³quianh³ hí³ Dió³² bíh¹ ca³jnióh³² la³ cun³ hi³ jmɨ́¹ hnauh²; tsá² ñí¹ hná¹ jáun² né³ ca³jlɨ́³² bíh¹ tsɨ́³.

8 La³ cun³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí²: "Dió³² ca³cué³ jmɨ́²chí³ tiá² hi¹³ cán²³ ñí¹con² tsú², ca³cuéh³ dí² siáh³ mɨ́¹ñí¹ tiá² jniá³, hi³ ca³cuéh³ dí² siáh³ cuá¹ tiá² niéih³; la³ jáun² bíh¹ lɨ́³ la³ tɨ³ ta³né³²".

9 Ja³bí¹ hla¹ Dá²vi²¹ siáh³ ca³juáh³: Jmáɨ¹ hi³ jmu² tsú² jáun² quioh²¹ cuɨ́¹ lan² liá³ jɨ³ hmá³ ñí¹con² tsú² hmóu³², jáun² qui³ hính³² tsú² ñí¹ jáun², hi³ jáun² ma³tso² tsɨ́³.

10 Cuɨ́¹ lɨ³ te³ mɨ́¹ñí¹ tsú² hi³ jáun² tiá² lɨ́¹³ jɨe³, hi³ cuɨ́¹ jlie²¹ siáh³ hna²¹ tsú² cun³ jmɨ́¹hi³nio² la³ jan² tsá² quian³² liá¹ héi².

Tsá²cá²jo²¹ siáh³ lɨ́¹³ liáun³

11 Né³² né³, nga² jná¹³: ¿Hí¹ hú¹tá¹ cun³ má²já²hín³ máh³ tsá² *judíos jmɨ́¹ cá¹hính²¹? ¡Tiá² jáun² yáh³! Tɨ³la³ cun³ñí¹ hi³ tsá² judíos ca³tiánh³ tɨ³ có³² ñí¹con² Dió³², hi³ jáun² *tsá²cá²jo²¹ bíh¹ ca³liáun³; hi³ jáun² la³ jáun² lɨ́¹³ lɨ³ hniá¹ tsá² judíos hi³ jmóuh³² la³ cun³ hi³ má²ná¹jmu² jáun² tsá²cá²jo²¹.

12 Hi³ jáun² né³, nɨ́¹juáh³ ca³lɨ³ zia³² hi³ chu²¹ ñí¹con² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá² cun³ñí¹ hi³ ca³tiánh³ tɨ³ có³² tsá² judíos ñí¹con² Dió³², hi³ nɨ́¹juáh³ la³ ca³lɨ³ zia³² hi³ chu²¹ ñí¹con² tsá²cá²jo²¹ cun³ñí¹ hi³ ca³pɨ́² cá²dánh³² tsá² judíos hí³, hi³ jáun² ¡tiá¹³ bíh¹ tiá³ tiá² lɨ³ zia³² hi³ chu²¹ nɨ́¹ má¹cá²chó³² jmáɨ¹ hi³ la³jɨ́n³² tsá² judíos má²taunh³² ta²¹!

13 Tɨ³la³ zia³² cá² jon¹ jáɨ¹³ hi³ hnó³² jná¹³ juah²¹ ñí¹con² hnoh² tsá²cá²jo²¹. Jmu² jná¹³ quien² ta²¹ quion²¹ cun³ñí¹ hi³ Dió³² má²ca³ze³ jná¹³ hi³ lɨ́n³ jná¹³ *tɨ³² tsá² quian³² jë¹ tsú² ñí¹con² tsá²cá²jo²¹.

14 Hen² tsɨn³² jná¹³ hi³ ma³ jan² tsá²co¹ jná¹³ lɨ́¹³ lɨ³ hniá¹ hi³ jmóuh³² la³ cun³ hi³ jmuh³² hnoh², hi³ jáun² la³ jáun² lɨ́¹³ jmu¹ jná¹³ hi³ liáun³ ma³ jan².

15 Quí¹ nɨ́¹juáh³ hniéi² quioh²¹ tsá²cá²jo²¹ quionh³ Dió³² la³ ca³tsan³ cun³ñí¹ hi³ tiú²uú² ca³tanh² Dió³² hó¹ñí¹ tsá² judíos bíh¹, jáun² ¡tiá¹³ bíh¹ tiá³ tiá² lɨ³re² siáh³ quioh²¹ tsú² nɨ́¹ má¹ca³hen³ Dió³² tsá² judíos! ¡Ca³la³ jmɨ́¹ lɨ́³ hi³ ca³jenh¹³ bíh¹ tsú² lɨ́¹³!

16 Jmú¹³ jáɨ¹³: Nɨ́¹juáh³ hí¹miih²¹ hi³ lɨ́²jmú³ tsú² la³ñí¹ quionh³ cá² pɨenh¹ cán¹ jmu² tsú² ná¹chan¹ ñí¹con² Dió³², jáun² ja³bí¹ la³jɨ́³² bíh¹ hí¹miih²¹ hi³ huén³² cán¹ jáun² lɨ́¹³ siáh³ ná¹chan¹ ñí¹con² Dió³². Hi³ ja³bí¹ la³ jáun² nɨ́¹juáh³ mí¹zioh²¹ hmá² la³

ná¹chan¹ siáh³ ñí¹con² Dió³², hi³ jáun² ja³bí¹
chí² cuoh² yáh³ siáh³ hmá² jáun² ná¹chan¹
uá²jaɨ³².

17 Quí¹ zian² tsá² judíos ná¹lɨ́n³ la³jmɨ́¹
lɨ́³ cuoh² hmá² olivo hi³ ja³uonh¹, hi³ jáun²
hná¹³ jáun² ca³ta³chí¹hliaun³² hnú², hnú²
tsá² lɨ́n³ nú² la³jmɨ́¹ lɨ́³ cuoh² hmá² olivo
náɨ². Hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ ca³lɨ³ hi³
ca³jmú³ ta²¹ jmaɨh²¹ quioh²¹ mí¹zioh²¹
hmá² jáun² ñí¹con² hnú² la³ má²quionh³
siáh³ chí² cuoh² ñí¹ hná¹ jáun².

18 Tɨ³la³ ha³ lɨ́² cuɨ́¹ lɨ́n¹³ nú² hi³ tɨ³ jlánh¹
quien² nú² la³ cónh³ bíh¹ chí² cuoh² quioh²¹
hnga² hmá² jáun². Nɨ́¹juáh³ lɨ́n²³ nú² hi³
hnú² quien², hniáuh³² cháu¹ nú² honh² hi³
jun³juáh¹³ hnú² yáh³ tsá² cueh³² pí³ ñí¹con²
mí¹zioh²¹ hmá² jáun², quí¹ tɨ³ hnga² bíh¹
mí¹zioh²¹ jáun² cue³² pí³ ñí¹con² hnú².

19 Ho³ sa³ juáh¹³ hnú²: “Quí¹ tson² bíh¹,
tɨ³la³ ja³uonh¹ bíh¹ cuoh² hmá² hi³ jmɨ́¹
chi²¹, hi³ jáun² ca³lɨ³ chí¹hliaun³² jná¹³ hná¹³
chí² cuoh² tiúnh¹ jáun²”.

20 Tson² bíh¹ la³ juánh³ hnú² nɨ́², tɨ³la³
cuoh² hmá² jáun² dá² ja³uonh¹ quí¹ cun³ñí¹
hi³ tiá² cáun² nio² tsɨ́³ bíh¹ tsú²; hi³ hnú² né³,
chí¹hliaun³² nú² hná¹³ jáun² cun³ñí¹ hi³hliá²
cáun² nio² honh² bíh¹ nú². Hi³ jáun² né³,
hua³hín¹³ nú² jmu³, ha³ lɨ́² lɨ́¹ jmú² tonh²,

21 quí¹ nɨ́¹juáh³ Dió³² tiá² ca³héinh³² tsá²
judíos, tsá² lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ cuoh² hnga² hmá²
jáun², hi³ jáun² né³ ¡tiá¹³ bíh¹ tiá³ hnú²
héinh³² tsú²!

22 Sá¹nɨ́² jɨe³ né³ ha³ cónh³ tí³ hi³ ja³² mií³
tsɨ́³ Dió³², tɨ³la³ jɨe³ siáh³ né³ hi³ cónh³ tiá²
huáh² siáh³ tsɨ́³ tsú². Huáh² bíh¹ tsɨ́³ tsú²
má²ca³jmú³ ñí¹con² tsá² má²já²hín³, tɨ³la³
ñí¹con² hnú² má¹ná¹, ja³² bíh¹ mií³ tsɨ́³ tsú².
Tɨ³la³ hniáuh³² zian² la³ má²zian² nɨ́² bíh¹
hnú² ñí¹con² tsú², hi³ jáun² já³² mií³ tsɨ́³ tsú²;
quí¹ nɨ́¹juáh³ tiá² la³ jmúh¹³ hnú² la³ jáun²,
hi³ jáun² ja³bí¹ hnú² siáh³ tsa³uonh¹ nú².

23 Tɨ³la³ ca³tɨn¹ tsá² judíos né³, nɨ́¹juáh³
ca³chá³ tsú² tɨ³ có³² hi³ nio² jáun² tun³ tsɨ́³,
má¹jáun² má²lɨ́¹³ chí¹hliaun³² tsú² siáh³ ñí¹
qui³ jmɨ́¹ chi²¹; quí¹ Dió³² bíh¹ Tsá² zia³²
pí³ quioh²¹ hi³ hlión³² siáh³ tsá² hí³ ñí¹ jmɨ́¹
ná¹chi²¹.

24 Quí¹ nɨ́¹juáh³ hnú², jan² tsá²cá²jo²¹, hi³
lɨ́n³ nú² cáun² cuoh² hmá² olivo náɨ² hi³
ja³uonh¹, hi³ jáun² ca³ta³chí¹hliaun³² hná¹³
cuoh² hmá² chu²¹, ñí¹ tiá² jmɨ́¹ ca³tɨ²¹, ¡tiá¹³
bíh¹ tiá³ tiá² lɨ́¹³ chí¹hliaun³² siáh³ tsá² judíos
ñí¹ qui³ jmɨ́¹ ná¹tsɨ²¹, tsá² lɨ́n³ hí³ hú¹tá¹
cuoh² hnga² bíh¹ hmá² olivo chu²¹!

Ñí¹ táuh³ jmáɨ¹ bíh¹ liáun³ tsá² Israel

25 Hi³ jáun² né³ reh², tiá² hnó³² jná¹³ hi³
cáun² lɨ́¹ lɨ́n¹³ náh² hi³ jlánh¹ hliáun³ hi³
ná¹ñíh¹ náh², jáun² hnó³² jná¹³ hi³ lɨ³ ñíh¹³
náh² jáɨ¹³ hi³ jmɨ́¹ ná¹hmá¹ lá²: Hi³ ma³ cu³
nió³ bíh¹ tsá² Israel má²ca³lɨ³ huáh² chí¹,
tá¹la³ hián¹³ tsá²cá²jo²¹ hi³ tónh³² jo³cuo²
Dió³², tsá² ja¹ quioh²¹ tsá² hleh³² ma³
quin³² ma³ cá² ñí¹ jú¹jma².

26 Hi³ jáun² nɨ́¹ má¹ca³lɨ³tín³ tsú² né³,
má¹jáun² máh³ má²liáun³ la³jín³² tsá² Israel.
La³ cun³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí²:

Tsá² liáu³² dí² já³² tɨ³ ñí¹con² tsá² hɨ́n¹³ tɨ³
Sión,
hi³ quin³ tsú² hi³ hlah³ hi³ jmu² tsá² jón²zɨ́h¹
jón²cho¹ hla¹ Jacob hi³ tiá² má²tsú²
má²jónh³² Dió³².

27 Hi³ jáun² nió³² lá² tanh²¹ jná¹³ quiúnh¹
tsú² nɨ́¹ má¹ca³quin³² jná¹³ tsáu¹³ tsú².

28 Hi³ jáun² cun³ñí¹ hi³ ca³tɨ²¹ jú¹ chú³²
né³, tsá² judíos ná¹lɨ́n³ tsá² ná¹háun³
quionh³ Dió³², hi³ jáun² la³ jáun² lɨ́¹³
hián¹³ hnoh² jú¹ chú³² jáun², tɨ³la³ cun³ñí¹
hi³ ca³quianh³ Dió³² dí¹hio³ ñú¹deh³ tsú²
má¹ná¹, jáun² la³ má²hnio³ jáun² bíh¹ Dió³²
tsá² hí³.

29 Quí¹ tiá² quin²³ yáh³ Dió³² hi³
má²lɨ́²cué³², hi³ sa³jun³ zeh² yáh³ tsú² siáh³
tɨ³ có³² nɨ́¹ má¹lɨ́²tié³.

30 Hnoh² bíh¹ tsá² tiá² jmɨ́¹ niuh¹ ñí¹con²
Dió³² jmɨ́¹tin², tɨ³la³ ta³né³² cun³ñí¹ hi³ tsá²
judíos tiú²uú² nieh³, jáun² ñí¹con² hnoh²
bíh¹ ca³ja³ mií³ tsɨ́³ Dió³².

31 Jáun² né³, tsá² judíos tsá² tiá² ca³jmú³
hí³ nieh³ ñí¹con² Dió³², chau²¹ bíh¹ jmáɨ¹ hi³
já³² mií³ tsɨ́³ Dió³² ñí¹con² tsú² quí¹ cun³ñí¹
hi³ ca³ja³ mií³ tsɨ́³ Dió³² ñí¹con² hnoh².

32 Quí¹ jmɨ́¹ ca³cué³ Dió³² jáɨ¹³ ñí¹con² la³jɨ́n³² tsáu² hi³ jmu³ nieh³, jáun² sa³ ca³lɨ³ lin¹ hi³ hi³ tiá² nieh³ bíh¹ tsú² jlánh¹ la³ má²ca³zaunh³ tiá³, hi³ jáun² la³ jáun² lɨ́¹³ ma³jnia³² Dió³² hi³ ja³² mií³ tsɨ́³ ñí¹con² la³jɨ́n³² tsáu².

33 ¡Hénh³ máh³ jlánh¹ hliáun³ hi³ nióh³² Dió³², jɨ³ hi³ ñi³² tsú² nɨ́²; hi³ hénh³ máh³ jlánh¹ re² cháunh²³ chí¹ tsú² siáh³! Tiá² hin² lɨ́¹³ yáh³ há¹ ngɨ¹³ la³ cun³ hi³ lɨ́n²³ tsú², hi³ sa³jun³ lɨ́¹³ yáh³ ngɨ¹³ tsú² la³jɨ́³² ta²¹ hi³ jmu² Dió³².

34 Quí¹ la³ cun³ rá¹juáh³ jáun²: "¿Hin² yáh³ tsánh² há¹ ngɨ¹³ la³ cun³ hi³ lɨ́n²³ Juo¹³ dí², ho³ hin² dá² tsánh² má²ca³ma³ta² tsú²?

35 ¿Hin² dá² tsánh² tín² ca³cué³ cáun² hi³ lɨ́¹ ca³cué³ ñí¹con² Juo¹³ dí² dúh¹, hi³ jáun² zia³² siáh³ cáun² hi³ lɨ́¹³ hiáuh³ tsú² hi³ jéinh³² siáh³ Juo¹³ dí²?"

36 Quí¹ Dió³² bíh¹ ca³jmú³ la³jɨ́³² hi³ zia³², hi³ jáun² cun³quionh³ pí³ quioh²¹ hí³ bíh¹ dí² lɨ́³ la³ má²lɨ́³ jáun², hi³ la³jɨ́³² hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³² né³ ca³tɨn¹ hnga² bíh¹ tsú² jaun³². ¡Cuɨ́¹ lɨ³quien² bíh¹ Dió³² cun³ jmɨ́¹hi³nio²! Tson² bíh¹ cu³tí³.

12

Tsá² cuá¹chan¹ ñí¹con² Dió³²

1 Hi³ jáun² né³ reh², cun³ñí¹ hi³ ja³² jáun² mií³ tsɨ́³ Dió³² juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh² hi³ hniáuh³² jɨenh²¹ náh² ñí¹con² Dió³² la³jmɨ́¹ cuen² tsú² jáun² jáh³, hi³ ná¹chan¹ náh², hi³ ná¹lɨ́n³ náh² tsá² tɨ³² tsɨ́³ tsú² nɨ́² siáh³. Quí¹ nɨ́¹juáh³ jmuh³² hnoh² la³ nɨ́², jáun² la³ nɨ́² má²ma³tsú¹ ma³jonh²¹ náh² Dió³² la³ cun³ ca³tɨ²¹.

2 Lɨ́²uú² ma³zián¹³ náh² la³ cun³ hi³ ná¹ngɨ²³ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá²; tɨ³la³ tɨ³ jlánh¹ bíh¹ re² cuéh¹ náh² jáɨ¹³ hi³ lɨ́¹³ zan¹³ náh² cun³quionh³ hi³ má²chí¹za² hi³ lɨ́n²³ náh². Hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lɨ³ ñíh¹³ náh² he³ hi³ tɨ³² tsɨ́³ Dió³², la³ cun³ la³jɨ́³² hi³ chu²¹ yáh³, la³jɨ́³² hi³ jéih³² tsú², jɨ³ la³jɨ́³² la³ cun³ hi³ má²jnia³² tsú² he³ lánh³ lɨ́n³ nɨ́² siáh³.

3 Cun³ñí¹ hi³ ho² jná¹³ cáun² jáɨ¹³ hi³ ca³cué³ Dió³² jmɨ́¹ ca³ja³ jáun² mií³ tsɨ́³ tsú², hi³ jáun² bíh¹ juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh² hi³ hí¹ jan² hnoh² tiá² hin² hniáuh³² jmu³ pan¹ hnga² tɨ³ lɨ́³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ ca³tɨ²¹. Tɨ³ jlánh¹ bíh¹ re² hi³ ma³ quin³² ma³ jan³² hnoh² cá¹ lan¹³ náh² hmóu³², hi³ jáun² lɨ³tsɨn² náh² he³ lɨ́¹³ jmúh¹³ náh² cun³ñí¹ hi³ tanh²³ náh² tsú² ta²¹.

4 Quí¹ la³ cun³ láɨ³ dí² hmóu³², hliáun³ ñí¹ bíh¹ ñí¹ pih²¹ ñí¹ siún¹ quiú¹³ dí² zia³², tɨ³la³ ma³ quin³² bíh¹ ñí¹ jmu² ta²¹ ma³ quin³² ma³ caun³² hi³ jáun².

5 La³ jáun² bíh¹ siáh³ má²láɨ³ dí² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsáu² uá¹jinh¹ juóu³² dí², quí¹ cun³ñí¹ hi³ má²cá²cunh³ dí² quiúnh¹ Cristo; hi³ jáun² ma³ quin³² ma³ jan³² bíh¹ dí² ná¹láɨ³ dí² ja¹ má²tún² hmóu³² dí² la³jmɨ́¹ lɨ́³ ma³ quin³² ma³ caun³² ñí¹ pih²¹ ñí¹ siún¹ quioh²¹ jan² tsáu².

Pí³ hi³ cue³² Jmɨ́²chí³ Chun¹
(1 Corintios 12:1-14:40; Efesios 4:7-16; 1 Pedro 4:8-11)

6 Hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lɨ́³ hi³ siáh³ ñí¹ bíh¹ pí³ ca³ja³ tsɨ́³ Dió³² hi³ cué³² ñí¹con² ma³ quin³² ma³ jan³² dí², hi³ jáun² ca³ta¹ dí² jmuh²¹ re² ta²¹ pí³ jáun². Nɨ́¹juáh³ jan² tsá² ja¹ quiú¹³ dí² hiauh³ pí³ hi³ hléh³² jáɨ¹³ hi³ cue³² Dió³² hñu³ tsɨ́³, jáun² hniáuh³² bíh¹ hléh³² tsú² la³ cun³ tí³ hi³ má²nio² jáun² cáun² tsɨ́³.

7 Nɨ́¹juáh³ tsá² ca³hiauh³ pí³ hi³ ma³cón³² tsáu², jáun² hniáuh³² ma³cón³² re² bíh¹ tsú² tsáu². Nɨ́¹juáh³ tsá² hiauh³ pí³ hi³ ma³tɨn² tsáu², hniáuh³² bíh¹ jmu³ tsú² ta²¹ jáun².

8 Tsá² hiauh³ pí³ hi³ chá³² tiá³ tsɨ́³ tsáu², ca³tɨn¹ bíh¹ tsú² jmu³ la³ jáun². Nɨ́¹juáh³ tsá² zia³² hi³ lɨ́¹ cueh³² tsáu², tiá² hniáuh³² yáh³ hen² tsɨ́³ tsú² hi³ hiáuh³ siáh³ nɨ́¹ má¹lɨ́²cué³² jáun². Tsá² ho² cáun² jáɨ¹³, hniáuh³² jmu³ ca³la³ hi³ hua³hín¹³ lɨ́n³² bíh¹. Nɨ́¹juáh³ tsá² ja³² mií³ tsɨ́³ ñí¹con² tsáu², jáun² ca³la³ hi³ hiún² lɨ́n³² bíh¹ tsɨ́³ tsú² hniáuh³² ma³hon³ tsá² hí³.

Ha³ lánh³ ca³tɨ²¹ ma³zian² tsá² haɨn²¹ tɨ³ con² Cristo

9 Ma³hno¹ tiá³ náh² tsá²ján² tsá²ján², cáun² hi³ hú¹tá¹ tson²; tɨ³ có³² héi³ náh² máh¹ ca³tɨ²¹ hi³ hlaɨh³ ca³la³ hi³ jmúh¹³ náh²

han[1], chá[1] náh[2] cáun[2] honh[2] hi[3] jmúh[13]
jmáh[3]la[3] hi[3] chu[21].
10 La[3]jmɨ́[1] hnio[3] tsú[2] raɨnh[21] ma[3]hno[1]
náh[2] tsá[2]ján[2] tsá[2]ján[2], hi[3] ma[3]quien[13] náh[2]
tsá[2]ján[2] tsá[2]ján[2] cun[3]quionh[3] hi[3] cueh[1] náh[2]
tsú[2] jáɨ[13] la[3]ñí[1] la[3]ján[3].
11 Ca[3]tɨ[21] la[3]jɨ́[32] hi[3] ca[3]tɨn[1] náh[2] jmúh[13],
ha[3] lɨ́[2] jmú[2] náh[2] juɨnh[3]; ca[3]la[3] jonh[3] jmɨ́[1]
honh[2] náh[2] jmu[3] tá[13] Tɨ[32] Juo[13] dí[2].
12 Tsɨnh[1] lɨ́n[21] náh[2] jmu[3] cun[3]ñí[1] hi[3]
zia[32] hi[3] hu[21] honh[2]; cueh[3] náh[2] honh[2] nɨ́[1]
má[1]ca[3]ma[3]tsoh[1] náh[2] honh[2]. Lienh[1] náh[2]
Dió[32] la[3]jɨ́[32] jmáɨ[1].
13 Ma[3]hon[1] náh[2] tsá[2] má[2]joh[1] Dió[32]; hi[3]
hniah[32] náh[2] siáh[3] tsá[2] tiá[2] zia[32] ñí[1] jnioh[13],
hen[3] náh[2] tsú[2] re[2] tɨn[2].
14 Hiú[1] mɨ́[1] náh[2] hi[3] chu[21] ñí[1]con[2] Dió[32] hi[3]
ca[3]tɨn[1] tsá[2] hɨ́[1] tsa[1] náh[2], mɨ́[1] náh[2] hi[3] chu[21]
cha[3] jmɨ́[1] tanh[13] náh[2] tsú[2] hú[1]mu[3]héih[32].
15 Ma[3]hiún[13] náh[2] honh[2] quiúnh[1] tsá[2]
hiún[2] tsɨ́[3], hi[3] uo[3] náh[2] siáh[3] quiúnh[1] tsá[2]
ná[1]ho[2].
16 Tianh[3] náh[2] re[2] tɨn[2] quiúnh[1] náh[2]
tsá[2]ján[2] tsá[2]ján[2]. Ha[3] lɨ́[2] lɨ́[1] jmú[2] náh[2]
quien[2], tɨ[3]la[3] jmu[3] náh[2] uá[2]jaɨ[32] ta[21] hi[3] la[3]
jmu[2] tsá[2] tsɨ́[1]juɨ́[3]. Ha[3] lɨ́[2] cuɨ́[1] lɨ́n[13] náh[2] hi[3]
jlánh[1] hliáun[3] hi[3] ñíh[1] náh[2].
17 Ha[3] lɨ́[2] jéinh[1] náh[2] hi[3] hlah[3] ñí[1]con[2]
tsá[2] jmu[2] hlah[3]; tɨ[3]la[3] chú[32] má[1]jnia[13]
náh[2] ñí[1]con[2] la[3]jɨ́n[32] tsáu[2] hi[3] jmuh[32] náh[2]
jmáh[3]la[3] hi[3] chu[21].
18 Jmu[3] náh[2] pí[3] la[3] cun[3] ñí[1] tion[23] náh[2]
hi[3] lɨ́[13] lɨ[3] niau[21] tie[3] ja[1] quián[13] náh[2]
quiúnh[1] la[3]jɨ́n[32] tsáu[2].
19 Hnoh[2], tsá[2] jlánh[1] hnau[3] jná[13], ha[3] lɨ́[2]
jéinh[1] hnoh[2] hi[3] hlah[3] ñí[1]con[2] tsáu[2]; tɨ[3] re[2]
chá[1] náh[2] jo[3]cuo[2] Dió[32] Tsá[2] ma[3]tsau[13]. Quí[1]
ñí[1] Sí[2] quioh[21] tsú[2] juáh[3]: “Jná[13] bíh[1] Tsá[2]
ca[3]tɨn[1] hi[3] má[1]tson[13] tsáu[2]; jná[13] bíh[1] jéinh[1],
juáh[3] Juo[13] dí[2]”.
20 Ja[3]bí[1] rá[1]juáh[3] siáh[3]: “Cuéh[3] náh[2] tsá[2]
hau[2] hi[3] cuh[3] nɨ́[1]juáh[3] hi[3] ñí[1]cuóunh[21], hi[3]
cuéh[3] náh[2] siáh[3] jmáɨ[2] hɨ́nh[3] nɨ́[1]juáh[3] hi[3]
hí[1]quiéin[2] tsɨ́[3]; quí[1] nɨ́[1]juáh[3] hi[3] jéinh[1] náh[2]
hi[3] chu[21], jáun[2] chéɨ[3] bíh[1] zó[32] ñí[1] tsá[2] hí[3]
lɨ́[13]”.
21 Ha[3] lɨ́[2] cue[2] jáɨ[13] ñí[1]con[2] hi[3] hlah[3]
hi[3] jmu[3] héih[32] ñí[1]con[2] nú[2]; tɨ[3] re[2] bíh[1]
hi[3] quɨnh[1] hnú[2] jmáɨ[1] ñí[1]con[2] hi[3] hlah[3]
cun[3]quionh[3] hi[3] chu[21].

13

1 La[3]jɨ́n[32] tsáu[2] ca[3]tɨn[1] tanh[13] ta[21] tsá[2] ho[2]
ta[21], quí[1] tiá[2] zian[2] yáh[3] tsá[2] ho[2] ta[21], tsá[2]
tiá[2] ca[3]chan[3] Dió[32]; Dió[32] bíh[1] Tsá[2] ca[3]chan[3]
la[3]jɨ́n[32] tsá[2] ná[1]ho[2] ta[21].
2 Hi[3] jáun[2] nɨ́[1]juáh[3] tsá[2] tiá[2] nieh[3] ñí[1]con[2]
tsá[2] ho[2] ta[21], hi[3] tiá[2] ta[21] haɨh[21] jáɨ[13] hi[3]
ná[1]ho[2] tsá[2] ca[3]chau[3] Dió[32] bíh[1] tsú[2] jaun[32].
Tsá[2] tiá[2] nieh[3] la[3] hí[3] né[3] ca[3]tɨn[1] tá[1]tsɨn[1]
héih[32].
3 Quí[1] jun[3]juáh[13] hi[3] juénh[3] tsá[2] jmu[2] hi[3]
chu[21] yáh[3] tsá[2] ná[1]ho[2] ta[21], quí[1] hi[3] juénh[3]
tsá[2] jmu[2] hi[3] hlah[3] bíh[1] tsú[2]. ¿Hnáuh[1] hnú[2]
hi[3] tiá[2] hi[3] cáu[2] he[2] quiúnh[1] nú[2] tsá[2] ho[2]
ta[21]? Hi[3] jáun[2] chun[1] nú[2] jmu[3], hi[3] jáun[2] tsá[2]
ho[2] ta[21] hléh[32] re[2] hi[3] ca[3]tɨn[1] hnú[2],
4 quí[1] hi[3] chú[32] quián[13] hnú[2] bíh[1] hi[3] lɨ́n[3]
tsú[2] tsá[2]cuú[2] tsá[2]ta[3] Dió[32]. Tɨ[3]la[3] nɨ́[1]juáh[3]
hnú[2] jmuh[32] hi[3] hlah[3] né[3], hi[3] jáun[2] bíh[1]
hniáuh[32] juenh[13] hnú[2]. Quí[1] jun[3]juáh[13]
hi[3] cáun[2] lɨ́[1] ho[2] yáh[3] tsú[2] jáɨ[13], quí[1] hi[3]
jáun[2] yáh[3] lɨ́n[3] tsú[2] tsá[2]cuú[2] tsá[2]ta[3] Dió[32] hi[3]
jéinh[32] hi[3] míh[23] jáun[2] tsɨ́[3] Dió[32] ñí[1]con[2] hi[3]
hlah[3] hi[3] jmu[2] tsáu[2].
5 Hi[3] jáun[2] bíh[1] hniáuh[32] jmu[3] tsáu[2] nieh[3]
ñí[1]con[2] tsá[2] ho[2] ta[21], jun[3]juáh[13] cun[3] jmáh[3]
hi[3]hliá[2] ma[3]tsau[13] yáh[3] tsú[2], tɨ[3]la[3] cun[3]ñí[1]
hi[3]hliá[2] jáun[2] tá[1]no[1] re[2] jmɨ́[1] tsɨ́[3] bíh[1] dí[2].
6 Ja[3]bí[1] cun[3]ñí[1] hi[3] jáun[2] yáh[3] hniáuh[32]
cuéh[1] hnoh[2] siáh[3] hmah[21] hi[3] caɨ[32] tsú[2]
jáun[2], quí[1] tsá[2] ho[2] ta[21] dá[2] ná[1]má[2]cón[32]
Dió[32] bíh[1] cun[3]quionh[3] ta[21] hi[3] ná[1]jmu[2]
jáun[2].
7 Ma[3]hmah[21] ñí[1]con[2] la[3]jɨ́n[32] tsáu[2] la[3]
cun[3] hi[3] ca[3]tɨn[1] nú[2]. Nɨ́[1]juáh[3] jmɨ́[1] chi[2]
tsú[2] hmah[21], ca[3]tɨn[1] hnú[2] cuéh[1]; nɨ́[1]juáh[3]
jmɨ́[1] jmu[2] tsú[2] ta[21] juú[2], jáun[2] ca[3]tɨn[1] nú[2]
má[1]tih[21] siáh[3]; nɨ́[1]juáh[3] tsá[2] ca[3]tɨn[1] nú[2] hi[3]
jmúh[13] nú[2] juénh[2] ñí[1]con[2], jáun[2] jmu[3] hnú[2]
juénh[2] ñí[1]con[2] tsú[2], hi[3] tsá[2] ca[3]tɨn[1] nú[2]
má[1]quien[13] né[3], ma[3]quien[13] siáh[3] tsú[2].
8 Tiá[2] hniáuh[32] hi[3] cá[2] ñí[1] dí[1]quian[1] nú[2]
hi[3] cáun[2] ren[2] nú[2] quioh[21] tsáu[2], tɨ[3]la[3]

hniáuh32 dí1quian1 nú2 hi3 má1hno1 nú2
tsá2ján2 tsá2ján2 bíh1. Quí1 nɨ́1juáh3 tsá2
hnio3 raɨnh21, jáun2 cun3quionh3 la3 jáun2
má2lɨ́2ma3tí32 tsú2 la3 cun3 hi3 rá1juáh3 jáun2
liei21 bíh1.
9 Quí1 liei21 quioh21 Dió32 rá1juáh3 la3
lá2: "Ha3 lɨ́2 jmú2 juón1 nú2, ha3 lɨ́2 jngɨh3
tsáu2, ha3 lɨ́2 háɨn2, [ha3 lɨ́2 chá2 jú1 tɨ́1jáɨ2
quioh21 hí1 jan2 tsáu2], ha3 lɨ́2 lɨ́1 háɨ2
honh2 hi3 quioh21 tsáu2"; tɨ3la3 má2lɨ́2ma3tí32
bíh1 tsú2 la3jɨ́32 héih32 nɨ́2, la3 má2quionh3
la3jɨ́32 héih32 ñí1 hná1 nɨ́2 cun3quionh3
hi3 má2tí32 tsú2 jáun2 cáun2 héih32 lá2:
"Ma3hno1 tsá2mɨ3cuóun2 renh2 la3jmɨ́1 hno3
nú2 huen2".
10 Quí1 tsá2 hnio3 tsá2mɨ3cuóun2 raɨnh21,
jun3juáh13 jmu2 hi3 hlah3 yáh3 tsú2; hi3 jáun2
la3 jáun2 bíh1 má2má2tí32 tsú2 la3 cun3 hi3
rá1juáh3 jáun2 liei21 quioh21 Dió32 nɨ́1juáh3
hi3 hnio3 tsú2 tsáu2.

11 Jáun2 cun3ñí1 hi3 nɨ́2 né3, cuɨ́1 lɨ3 ñíh13
hnoh2 hi3 hín2 jmáɨ1 ziáun2 dí2 lá2, hi3
cuɨ́1 lɨ3tsɨn2 náh2 siáh3 hi3 má2hniáuh32 bíh1
ñí3 náh2; quí1 tɨ3 lɨ3mí1 má2janh2 má2he2
bíh1 jmáɨ1 hi3 liáun3 dí2 la3 cónh3 bíh1 jmɨ́1
ca3chá13 dí2 jáun2 cáun2 tsɨ́3.
12 Quí1 má2cá2jniá32 cu3tí13 bíh1 ta3né32,
má2ja3quián3 hiá32 cu3tí3 bíh1 hiú2; hi3 jáun2
bíh1 hniáuh32 ñí3 dí2 hi3 chá13 dí2 tɨ3 có32
la3jɨ́32 la3 cun3 hi3 jmu2 tsú2 já1niéi2; hi3
jáun2 la3jmɨ́1 jmu2 jáun2 hliáu3 hua3jan21 hi3
tsa3jmú3 hniéi2, la3 jáun2 cuɨ́1 tauh13 dí2
hua3jan21 hi3 jmú13 ta21 quiú13, hi3 ngɨ́13 dí2
juɨ32 ñí1 tie3 joh1 yáh3.
13 Cuɨ́1 má1ziáun13 dí2 re2, la3 cun3 lin1
hi3 ziáun2 dí2 ñí1 tie3 joh1. Tiá2 hniáuh32
hi3 ná1hein21 dí2 jɨ3 hi3 ná1jmu32 dí2 jmáɨ1
ca3la3 cú2tiú2 cú2jan32 nio2, sa3jun3 hi3 juón1
dí2, jɨ3 la3jɨ́32 hi3 dí1quiaunh21 tsɨ́3 dí2, sa3jun3
hniáuh32 hnáu13 dí2 hniéi2, sa3jun3 hi3 uóu32
tsɨ́3 dí2 nɨ́2 siáh3.
14 Tɨ3la3 tɨ3 re2 bíh1 jmuh21 náh2 ta21 Je-
sucristo la3jmɨ́1 jmúh32 hliáu3 ta21 hmɨh32
pin3 quioh21; hi3 su3uú2 lɨ́1 háɨ2 náh2 honh2
hi3 má1tih21 náh2 la3 cun3 hi3 dí1quiaunh21
honh2 náh2 hmóu32.

14

Ha3 lɨ́2 chú1 lɨ́2 ñih21 hnú2 renh2

1 Hi3 jáun2 né3, nɨ́1juáh3 cuan3 jan2 tsá2
tiá2 re2 má2jmɨ́1 má2tsɨ́3 ca3tɨ21 jú1 tson2
quioh21 Cristo, cáun2 hen3 náh2 tsú2; tɨ3la3
jun3juáh13 hi3 hen13 náh2 tsú2 cun3ñí1 hi3
hnáuh2 náh2 juonh21 quiúnh1 ca3tɨ21 jáɨ13 hi3
tiá2 lin1 zia32 ha3 lánh3 rón32 ma3re2 yáh3
tsú2.
2 Jmú13 jáɨ13, zian2 ma3 jan2 tsáu2 lɨ́n23
hi3 cáun2 lɨ́13 bíh1 cuh3 la3jɨ́32 ñí1 má32, tɨ3la3
zian2 siáh3 ma3 jan2 tsá2 tiá2 nga3 má2jmɨ́1
má2tsɨ́3 ca3tɨ21 jú1 tson2 quioh21 Cristo, tsá2
cúh2 jmáh3la3 jonh2.
3 Jáun2 tsá2 cúh2 ca3la3 jɨ́32 ñí1 má32, tiá2
hniáuh32 yáh3 ma3zian32 tsú2 ñí1con2 tsá2
cúh2 má32 ná1quiáh1; hi3 nɨ́1juáh3 tsá2 cúh2
má32 ná1quiáh1 né3, tiá2 hniáuh32 yáh3 chu3
ñih3 tsú2 tsá2 cúh2 ca3la3 jɨ́32, quí1 Dió32 bíh1
má2ca3hen3 tsá2 hí3.
4 ¿Quí1 hin2 yáh3 tsánh2 hnú2 hi3 jáun2 sa3
hnú2 yáh3 jlánh1 chú1 ñih21 nú2 quian21 Tsá2
siánh3? Quí1 hnga2 bíh1 Juo13 tsú2 ca3tɨn1
ra3tsɨ32 héih32 ñí1con2 tsú2 nɨ́1juáh3 hi3 chun1
ho3 tiá2 chun1. Tɨ3la3 cun3 tá1zanh1 bíh1 tsú2
re2, quí1 Juo13 bíh1 dí2 Tsá2 tɨn2 zinh3 tsú2
re2.
5 Ja3bí1 la3 jáun2 zian2 ma3 jan2 tsáu2 hi3
jlánh1 jmu2 hɨ́en1 jmáɨ1 ná1hɨ13 la3 cónh3
bíh1 jmáɨ1 ñí1 hná1 jáun2, hi3 zian2 né3 tsá2
lɨ́n23 hi3 cáun2 cá2ren2 bíh1 la3jɨ́32 jmáɨ1. Ma3
quin32 ma3 jan32 bíh1 tsú2 hniáuh32 ná1hu21
cáun2 tsɨ́3 la3 cun3 hi3 lɨ́n23.
6 Tsá2 jlánh1 jmu2 hɨ́en1 cáun2 jmáɨ1,
cun3ñí1 hi3 má2quien2 Tɨ32 Juo13 bíh1 dí2
tsú2 jaun32 hi3 jmu2 la3 jáun2; [hi3 nɨ́1juáh3
tsá2 tiá2 jmu2 la3 jáun2 né3, ja3bí1 hi3
má2quien2 Tɨ32 Juo13 bíh1 dí2 tsú2 siáh3 la3
jáun2]. Hi3 jáun2 né3, nɨ́1juáh3 tsá2 cúh2 la3jɨ́32
ñí1 má32, hi3 má2quien2 Tɨ32 Juo13 bíh1 dí2
tsú2 jaun32, quí1hliá2 cueh32 tsú2 tiá1hmah1
Dió32; hi3 tsá2 cúh2 má32 ná1quiáh1 né3,
ja3bí1 má2quien2 siáh3 Tɨ32 Juo13 yáh3 dí2 tsú2
jaun32, quí1 ja3bí1 hí3 siáh3 cueh32 tiá1hmah1
Dió32.

7 Quí1 hí1 jan2 yáh3 dí2 tiá2 ziáun2 hi3
ca3ta1 hmóu32, sa3jun3 jún3 yáh3 dí2 hi3
ca3ta1 hmóu32.
8 Quí1 nɨ́1juáh3 ziáun2 dí2, hi3 ca3tɨn1 Tɨ32
Juo13 bíh1 dí2 ziáun2; hi3 nɨ́1juáh3 jun3 dí2
né3, jun3 dí2 hi3 ca3tɨn1 Tɨ32 Juo13 bíh1 dí2
siáh3. Hi3 jáun2 né3, uá1 hi3 ziáun2 uá1 hi3
jún1 dí2, cun3 jáun2 tiauh2 bíh1 dí2 ñí1con2
Tɨ32 Juo13 dí2.
9 Quí1 Cristo ca3jun3, hi3 jáun2 jmɨ́1 lɨ21
jáun2 ca3jenh13, hi3 jáun2 lɨ́13 lɨ́n3 tsú2 Juo13
tsá2 má2cá2tsan3 jɨ3 tsá2 zian2 nɨ́2 siáh3.
10 Tɨ3la3 hnú2 né3, ¿he3 láɨh32 chú1 ñih21
hnú2 renh2, ho3 he3 láɨh32 sa3 ma3zian13
hnú2 ñí1con2 tsú2? Quí1 la3jáɨ32 bíh1 dí2
ca3ta1 hi3 tsá1ma3jnia13 ñí1con2 Dió32, hi3
jáun2 hí3 bíh1 ra3tsɨ32 héih32 ñí1con2 dí2.
11 Quí1 ñí1 Sí2 quioh21 Dió32 rá1juáh3 la3
lá2:
La3jmɨ́1 tson2 hi3 zian2 jná13,
la3 jáun2 bíh1 tson2 hi3 la3jɨ́n32 tsáu2 junh3
cú1jñí1 ta3 ñi32 jná13, juáh3 Juo13 dí2,
hi3 jáun2 má1jáun2 né3 la3jɨ́n32 tsáu2 bíh1
má2juáh3 hi3 huen2 jná13 bíh1 lɨ́n3
Dió32.
12 La3 jáun2 bíh1 lɨ́13 hi3 ma3 quin32 ma3 jan32
dí2 tsá1jɨ́enh1 jú1 tson2 quiú13 ñí1con2 Dió32.

Ha3 lɨ́2 jmú2 hnú2 hi3 qui3 hính32 renh2

13 Hi3 jáun2 bíh1 tiú2uú2 hniáuh32 chú1
ñih21 dí2 tsá2ján2 tsá2ján2. Cha3 jmɨ́1 jmúh13
náh2 la3 nɨ́2, tɨ3 re2 bíh1 má1zián13 náh2 re2,
cáun2 hi3 tiá2 lɨ́13 qui3 hính32 renh2 náh2, la3
cun3 cáun2 hi3 tiá2 lɨ́13 tánh32 tsáu2 tso3 yáh3.
14 Cun3ñí1 hi3 má2ca3cunh3 jná13 quiúnh1
Jesús Tɨ32 Juo13 dí2, hi3 jáun2 má2ca3lɨ3 ño1
jná13 hi3 tiá2 zia32 hí1 cáun2 hi3 tiá2 jɨ2 hi3
cáun2 lɨ́1 lɨ́23 hnga2; tɨ3la3 nɨ́1juáh3 zian2 jan2
tsá2 lɨ́n23 hi3 zia32 hi3 tiá2 jɨ2, jáun2 ca3tɨn1
tsá2 hí3 bíh1 tiá2 jɨ2 hi3 jáun2.
15 Hi3 jáun2 nɨ́1juáh3 ca3hliah21 hnú2 tsɨ́3
renh2 nú2 cun3quionh3 cáun2 má32 hi3 cuh32
nú2, hi3 jáun2 má2jmuh32 hnú2 hi3 la3jmɨ́1 lɨ́3
hi3 tiá2 hno3 bíh1 nú2 tsú2. Ha3 lɨ́2 jmú2 hnú2
hi3 tsa3hín3 jan2 tsáu2 cun3quionh3 hi3 jlánh1
ñí1cúh2 nú2 cá2 ñí1 má32, quí1 ca3tɨn1 tsá2 hí3
bíh1 uá2jaɨ32 jun3 Cristo.
16 Zia32 bíh1 hi3 lɨ́n23 náh2 chu21, tɨ3la3
ha3 lɨ́2 cué2 náh2 jáɨ13 hi3 hléh32 tsáu2 hlah3
ca3tɨ21 hi3 jáun2.
17 Quí1 jun3juáh13 cun3quionh3 hi3
hua3hín13 hi3 cú2 hi3 hɨ́nh23 yáh3 tsú2 lɨ́13 hí3
jo3cuo2 Dió32, tɨ3la3 nɨ́1juáh3 tsá2 má2chun1,
jáun2 tsá2 la3 hí3 bíh1 má2hún1 jo3cuo2 Dió32,
tsá2 tiá2 hniéi2 jmu2, hi3 zian2 tsú2 siáh3
hiún2 tsɨ́3 hi3 ja32 ñí1con2 Jmɨ́2chí3 Chun1.
18 Jlánh1 tɨ32 tsɨ́3 Dió32 nɨ́1juáh3 má2cón32
tsú2 Cristo la3 nɨ́2, hi3 ja3bí1 tsáu2 siáh3
uá2jaɨ32 jéih32 la3 nɨ́2.
19 Cun3ñí1 hi3 jáun2 né3, cuɨ́1 jmú13 dí2 pí3
hi3 jmú13 dí2 jmáh3la3 hi3 lɨ3 lɨ́13 niau21 tie3,
jmáh3la3 hi3 lɨ3 lɨ́13 pin3 tsɨ́3 tsá2ján2 tsá2ján2.
20 Su3uú2 lɨ́1 hin32 tá13 Dió32 cun3quionh3
má32 hi3 ñí1cúh2 nú2. Quí1 uá1jinh1 tson2
bíh1 hi3 la3jɨ́32 má32 bíh1 jɨ2, tɨ3la3, jáun2
bíh1 hlah3 nɨ́1juáh3 ca3hliah3 tsú2 tsɨ́3 tsáu2
cun3quionh3 cáun2 má32 hi3 cúh2 jáun2 bíh1.
21 Tɨ3 jlánh1 bíh1 re2 nɨ́1juáh3 hi3 tiá2 cúh13
hnú2 cú2jueh32 ngú3 hi3 sa3jun3 húh13 nú2
mu2 ráu3 mɨ3 uóun2jɨeh13, sa3jun3 hí1 cáun2
hi3 jmɨ́1 lɨ3 lɨ́13 qui3 hính32 renh2 nú2 hi3
tánh32 tso3.
22 Hi3 jáun2 ca3tɨ21 jáɨ13 nɨ́2 né3, ta3 ñí1
Dió32 bíh1 hniáuh32 cháh13 hnú2 huen2
cáun2 honh2. ¡Jlánh1 jmɨ́1 ren2 tsá2 zia32 hi3
jmu2 ta3 tiá2 tun3 nio2 tsɨ́3!
23 Tɨ3la3 tsá2 cúh2 cá2 ñí1 má32 ta3 hu21
hliáun3 ñéih3 tsɨ́3 má1ná1, tsá2 la3 hí3
má2tá1tsɨn1 héih32 bíh1, quí1hi3hliá2 lɨ́2cuh3
ta3 nio2 tun3 tsɨ́3; quí1 tso3 bíh1 ca3la3 jɨ3lɨ32
hi3 jmu2 tsú2 ta3 tiá2 cáun2 nio2 tsɨ́3.

15

Ma3hiún13 tsɨ́3 tsá2mɨ3cuóun2 renh2 nú2, ha3 lɨ́2 ma3hiún13 honh2 huen2

1 Jnoh1, tsá2 má2hún1 tsɨ́3 dí2 ca3tɨ21 jú1
tson2 quioh21 Cristo, ca3ta1 dí2 hi3 má1hon1
tsá2 tiá2 nga3 má2jmɨ́1 má2tsɨ́3 ca3tɨ21 jú1
tson2 jáun2, jun3juáh13 hi3 hniáuh32 lɨ́1
má1hiún13 dí2 tsɨ́3 hmóu32 yáh3.
2 Tɨ3la3 ma3 quin32 ma3 jan32 dí2 ca3ta1
dí2 hi3 má1hiún13 tsɨ́3 tsá2mɨ3cuóun2 raɨnh21

bíh[1], la[3] cun[3] hi[3] chu[21] hi[3] lí[13] li[3]hún[1] tsí[3] tsú[2] ca[3]ti[21] jú[1] tson[2].

3 Quí[1] sa[3]jun[3] Cristo yáh[3] ca[3]ma[3]hiún[2] tsí[3] hnga[2], ti[3]la[3] la[3] cun[3] rá[1]juáh[3] ñí[1] Sí[2] quioh[21] Dió[32] bíh[1] ca[3]li[3] la[3] lá[2]: "Jái[13] hi[3] tú[2] hiáu[32] tsá[2] ca[3]quiu[3] ca[3]je[3] hnú[2], jná[13] bíh[1] ca[3]ta[3]cuá[1]con[1] ná[1]".

4 Jáun[2] bí[1] ca[3]híe[3] Dió[32] la[3]jí[32] hi[3] rá[1]tioh[3] jáun[2] ñí[1] Sí[2], quí[1] hi[3] jáun[2] lí[13] li[3] ne[1] dí[2] jú[1] tson[2] bíh[1]; hi[3] jáun[2] cun[3]quionh[3] jái[13] jáun[2] li[3] tái[2] dí[2] hi[3] jmú[13] juenh[2] tsí[3], ji[3] hi[3] niau[21] siáh[3] re[2] tsí[3] dí[2], hi[3] jáun[2] la[3] jáun[2] bíh[1] li[3] zia[32] hi[3] ná[1]hé[2] ná[1]jan[32] dí[2].

5 Hi[3] jáun[2] Dió[32], Tsá[2] jmu[2] hi[3] li[3] juenh[2] tsí[3] dí[2] ji[3] hi[3] niau[21] re[2] tsí[3] dí[2], cuí[1] má[1]hau[3] hi[3] lí[13] tionh[2] náh[2] cá[2]honh[1], hi[3] ná[1]jmóuh[1] náh[2] jáun[2] la[3] cun[3] lí[3] nóh[32] quioh[21] Jesús Tsá[2] lín[3] Cristo,

6 hi[3] jáun[2] la[3] jáun[2] bíh[1] lí[13] hi[3] la[3]jín[32] náh[2] lí[13] má[1]quien[13] náh[2] Dió[32] Jméi[2] Jesucristo Ti[32] Juo[13] dí[2] la[3]jmí[1] lí[3] hi[3] cáun[2] honh[1] náh[2] yáh[3].

Jú[1] chú[32] hi[3] má[2]ca[3]nga[2] ñí[1]con[2] tsá[2]cá[2]jo[21]

7 Hi[3] jáun[2] né[3], hen[3] náh[2] tsá[2]ján[2] tsá[2]ján[2] la[3]jmí[1] ca[3]he[3] dí[2] jáun[2] Cristo, hi[3] jáun[2] la[3] jáun[2] li[3] quien[2] Dió[32].

8 Quí[1] jná[13] juanh[32] hi[3] Cristo cuan[3] hi[3] cua[3]ma[3]cón[32] tsá[2] *judíos bíh[1], la[3] jáun[2] bíh[1] ca[3]li[3]tí[3] jái[13] hi[3] ca[3]jmú[3] Dió[32] quionh[3] dí[1]hio[3] ñú[1]deh[3] dí[2], hi[3] ca[3]li[3] lin[1] siáh[3] hi[3] Dió[32] má[2]tí[32] jái[13] quioh[21].

9 Cuan[3] tsú[2] siáh[3] hi[3] jáun[2] lí[13] hi[3] *tsá[2]cá[2]jo[21] uá[2]jai[32] ma[3]quien[2] Dió[32] cun[3]ñí[1] hi[3] Dió[32] má[2]ca[3]ja[3] mií[3] tsí[3] ñí[1]con[2] tsú[2]; la[3] cun[3] rá[1]juáh[3] jáun[2] ñí[1] Sí[2] quioh[21] Dió[32]:

Cun[3]ñí[1] hi[3] jáun[2] bíh[1] lí[13] tsah[1] jná[13] hi[3] ca[3]tin[1] hnú[2] ja[1] tsá[2]cá[2]jo[21],

hi[3] híe[13] jná[13] siáh[3] sun[1] hi[3] ca[3]tin[1] hnú[2].

10 Ja[3]bí[1] la[3] jáun[2] zia[32] siáh[3] ñí[1] rá[1]juáh[3]:

Hnoh[2], tsá[2]cá[2]jo[21], ¡ma[3]hiún[13] náh[2] honh[2] quiúnh[1] náh[2] tsá[2] tionh[2] jo[3]cuo[2] Dió[32]!

11 Hi[3] zia[32] siáh[3] cáun[2] ñí[1] rá[1]juáh[3]:

Hnoh[2] tsá[2]cá[2]jo[21], ¡ma[3]quien[13] náh[2] Juo[13] dí[2]!

Hi[3] hnoh[2] tsá[2] zian[2] náh[2] tá[1] cáun[2] hngá[1]máh[3], ¡ma[3]quí[1] ma[3]quien[13] náh[2] tsú[2] ji[3]lin[2] nah[2]!

12 Hla[1] Isaías ca[3]juáh[3] siáh[3] la[3] lá[2]:

La[3]jmí[1] hion[2] cáun[2] zen[2] hmá[2] má[2]háuh[13] bíh[1] chau[21] jmái[1] hi[3] li[3]zian[2] jan[2] tsá[2] jón[2]zíh[1] jón[2]cho[1] hla[1] Isaí,

hi[3] jáun[2] tsá[2] hí[3] né[3] hau[3] jái[13] ñí[1]con[2] tsá[2]cá[2]jo[21];

hi[3] jáun[2] tsá[2]cá[2]jo[21] lí[13] zia[32] cáun[2] hi[3] ná[1]hu[21] tsí[3] hi[3] ca[3]tin[1] tsú[2].

13 Hi[3] jáun[2] Dió[32] Tsá[2] jmu[2] hi[3] hu[21] tsí[3] dí[2] hi[3] ca[3]tin[1] tsú[2], cuí[1] má[1]cónh[21] hñu[3] honh[2] hnoh[2] hi[3] hiún[2] honh[2] náh[2], ji[3] hi[3] nio[2] tie[3] honh[2] náh[2] cun[3]ñí[1] hi[3] má[2]tanh[23] náh[2] tsú[2] ta[21]; hi[3] cun[3]quionh[3] pí[3] quioh[21] Jmí[2]chí[3] Chun[1] né[3] cuí[1] li[3] lin[1] náh[2] hi[3] hú[1]tá[1] tson[2] bíh[1] la[3] cun[3] hi[3] hu[21] jáun[2] honh[2] náh[2].

14 Hnoh[2] reh[2], má[2]ca[3]li[3] ño[1] jná[13] hi[3] cu[3]tí[3] hnoh[2] ná[1]chu[21] honh[2] náh[2] ñí[1]con[2] tsá[2]ján[2] tsá[2]ján[2], hi[3] má[2]ná[1]ñíh[1] náh[2] siáh[3] re[2] la[3]jí[32] jú[1] tson[2], ji[3] hi[3] má[2]tin[2] náh[2] siáh[3] hi[3] hlí[1] lienh[1] náh[2] tsá[2]ján[2] tsá[2]ján[2].

15 Ti[3]la[3] cun[3] jáun[2] cáun[2] lí[1] má[2]ca[3]chá[3] bíh[1] jná[13] tiá[3] tsin[32] hi[3] jmu[1] sí[2] lá[2] cun[3]quionh[3] jú[1] na[21] ca[3]ti[21] la[3]jí[32] jái[13] ní[2], hi[3] jáun[2] tiá[2] lí[13] tsa[3]có[3] honh[2] náh[2]. Ca[3]li[3] hi[3] chá[13] jná[13] tiá[3] tsin[32] hi[3] jmu[1] sí[2] lá[2] cun[3]ñí[1] hi[3] ho[2] ná[1] cáun[2] jái[13] hi[3] ca[3]cué[3] Dió[32] jmí[1] ca[3]ja[3] mií[3] tsí[3],

16 hi[3] má[1]con[21] jná[13] jáun[2] Jesús Tsá[2] lín[3] Cristo ja[1] quioh[21] tsá[2]cá[2]jo[21]. Jmu[2] jná[13] ta[21] ñí[1]con[2] Cristo hi[3] hléh[23] jná[13] jú[1] chú[32] quioh[21] Dió[32], hi[3] jáun[2] lí[13] má[1]jnia[13] jná[13] tsá[2]cá[2]jo[21] ñí[1]con[2] Dió[32], hi[3] má[2]ná[1]chan[1] jáun[2] hi[3] ca[3]jmú[3] Jmí[2]chí[3] Chun[1], la[3]jmí[1] cue[32] tsú[2] cáun[2] hi[3] lí[1] cue[32] ñí[1]con[2] Dió[32].

17 Hi[3] jáun[2] né[3], zia[32] jái[13] hi[3] lí[2] tsah[1] jná[13] ca[3]ti[21] ta[21] hi[3] jmu[2] jná[13] ñí[1]con[2] Dió[32] cun[3]ñí[1] hi[3] jná[13] jan[2] tsá[2] má[2]cá[2]cunh[3] ná[1] quiúnh[1] Jesús Tsá[2] lín[3] Cristo.

18 Tiá[2] cáun[2] lí[1] chá[23] jná[13] tiá[3] tsin[32] hi[3] hléh[13] hi[3] siáh[3] la[3] cónh[3] bíh[1] ta[21] hi[3] ca[3]jmú[3] Cristo cun[3]quionh[3] jná[13], hi[3] ca[3]li[3] jáun[2] hi[3] tanh[13] tsá[2]cá[2]jo[21] ta[21] Dió[32]. Ta[21]

jáun² ca³lɨ³ cun³quionh³ jáɨ¹³ hi³ ca³hléh³
jná¹³, jɨ³ cun³quionh³ hi³ lin¹ jniá³ nɨ́² siáh³,
19 la³ cun³ li²¹ hi³ cáu² hi³ jueh³² yáh³,
hua³jueh³², jɨ³ hi³ ca³jnia³ pí³ quioh²¹
Jmɨ́²chí³ Chun¹ nɨ́² siáh³. La³ nɨ́² bíh¹
má²ca³ma³hián¹³ jná¹³ hi³ hléh²³ jú¹ chú³²
hi³ ca³tɨn¹ Cristo la³ cáun² Jerusalén ca³la³
tɨ³ hué³² Ilírico.
20 Hi³ jáun² bíh¹ ca³jmú³² jná¹³ pí³ hi³
hléh¹³ jú¹ chú³² hi³ ca³tɨn¹ Cristo ñí¹ tiá²
hin² má²ca³hléh³, jáun² tiá² lɨ́¹ jmu¹ jná¹³
cáun² ta²¹ ñí¹ má²ca³ma³liáu³² tsá² siánh³;
21 quí¹ jná¹³ ca³jmú³² la³ cun³ rá¹juáh³
jáun² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³², hi³ juáh³ la³ lá²:
Lɨ³ ñi³² bíh¹ tsá² tiá² jmɨ́¹ má²ca³náɨ³² jáɨ¹³
hi³ ca³tɨn¹ Tsá² hí³,
hi³ tsá² tiá² jmɨ́¹ má²ca³náɨ³² jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹
tsú² né³, ngɨ¹³ bíh¹.

Po¹ hu²¹ tsɨ́³ hi³ tsó³² juú² Roma

22 Cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ ca³lɨ³ zia³² ta²¹ jáun²
bíh¹, jáun² tiá² ca³lɨ³ hi³ ñí¹jɨe¹ jná¹³ hnoh²,
uá¹jinh¹ hliáun³ jéin³² jmɨ́¹ má²ca³lén¹³ jná¹³
hi³ ñe¹.
23 Tɨ³la³ ta³né³² má¹na²¹, má²lɨ³² bíh¹ ta²¹
quion²¹ jná¹³ tɨ³ lá², hi³ jáun² cun³ñí¹ hi³
má²ngau³² lɨ́n³² bíh¹ mii² hi³ jmɨ́¹ hnó²¹
jná¹³ hi³ ñí¹jɨe¹ ná¹ hnoh²,
24 jáun² né³, jná¹³ má²hu²¹ tsɨn³² hi³
ñí¹jɨe¹ ná¹ hnoh² nɨ́¹ má¹tɨ³ ñí¹ngau²¹ ná¹ tɨ³
hué³² España. Hi³ jáun² nɨ́¹ má¹ca³lɨ³ hiún²
tsɨn³² jná¹³ hi³ má²lɨ́²juoh²¹ dí² ná¹jéinh³ ñí¹
quiúnh¹ hnoh², jáun² hu²¹ tsɨn³² jná¹³ hi³
má¹hau¹ tiá³ hnoh² ca³tɨ²¹ hú¹ juɨ³² hi³ hún¹
jná¹³ tɨ³ ó³² nɨ́¹ má¹lɨ³² jáun².
25 Tɨ³la³ ta³né³² má¹ná¹, má²ñih²¹ jná¹³
tín² Jerusalén, hi³ ñí¹cáun¹ jná¹³ ca³lá² hi³
lɨ́¹³ ma³hau³ quioh²¹ tsá² má²joh¹ Dió³²
zian² ñí¹ jáun².
26 Quí¹ tsá² reh² hɨ́n¹³ tɨ³ hué³² Macedo-
nia lá², jɨ³ hué³² Acaya má²ca³lɨ́n¹³ hi³ chú³²
cunh³ quɨe³ hi³ zen³ ñí¹con² tsá² tia³mii²
zian² ja¹ quioh²¹ tsá² joh¹ Dió³², tsá² zian²
tɨ³ juú² Jerusalén.
27 Hmóu³² bíh¹ tsú² ca³lɨ́n¹³ hi³ chú³² jmu³
la³ jáun²; hi³ cun³ ca³tɨn¹ bíh¹ tsú² hi³ jmu³
la³ jáun², quí¹ tson² zia³² bíh¹ hi³ ná¹ren²
tsú² ñí¹con² tsá² judíos hí³. Quí¹ tsá² hí³
bíh¹ tín² ca³tsóh³ hi³ zia³² quioh²¹ ñí¹con²
tsá²cá²jo²¹ hi³ jmu² ta²¹ ñí¹con² jmɨ́²chí³, hi³
jáun² tsá²cá²jo²¹ né³ ca³tɨn¹ jéinh³² hi³ tsóh³
hi³ zia³² quioh²¹ ñí¹con² tsá² judíos hí³.
28 Hi³ jáun² né³, nɨ́¹ má¹ca³lɨ³tín³ jná¹³
má²ta²¹ nɨ́² hi³ má²lɨ́²jɨenh³ jná¹³ tsú² quɨe³
jáun², jáun² má¹jáun² má²ñí¹jɨe¹ jná¹³ hnoh²
la³ má²hún¹ ná¹ jáun² juɨ³² hi³ ñe¹ tɨ³ Es-
paña.
29 Hi³ jáun² nɨ́¹ má¹ngau³² jná¹³ jáun² tɨ³
nɨ́², hu²¹ tsɨn³² jná¹³ hi³ nɨ́¹ má¹cá²chó³²
ná¹ cu³tí³ ma³mieh² jnoh¹ Cristo, ca³la³ hi³
canh¹³ jmɨ́¹ tsɨ́³ dí² [nɨ́¹ má¹ca³hléh³ jáun²
jná¹³ jú¹ chú³² quioh²¹ tsú²].
30 Hnoh² reh², cun³ñí¹ hi³ Jesucristo
lɨ́n³ Juo¹³ dí², jɨ³ hi³hliá² Jmɨ́²chí³ Chun¹
má²ca³jmú³ hi³ hnáu³ dí², cun³ñí¹ hi³ jáun²
bíh¹ hiú² mɨ́²³ jná¹³ hi³ má¹hau¹ náh² tiá³
cun³quionh³ hi³ lienh¹ náh² Dió³² cu³lɨ²¹
quiúnh¹ jná¹³ hi³ ca³tɨn¹ jná¹³.
31 Jáun² mɨ́¹ náh² ñí¹con² Dió³² hi³ liáu³²
tsú² jná¹³ ñí¹con² tsá² tiá² ta²¹ haɨh²¹ zian²
tɨ³ Judea, jɨ³ hi³ mɨ́¹ náh² hi³ tsá² joh¹ Dió³²
zian² tɨ³ Jerusalén lɨ³ hiún² tsɨ́³ he³ la³ cun³
hi³ cán¹³ jná¹³;
32 jáun² nɨ́¹ má¹lɨ³² jáun² chau²¹ jná¹³ hi³
ñí¹jɨe¹ ná¹ hnoh² ca³la³ hi³ hiún² lɨ́n³² tsɨn³²
nɨ́¹juáh³ Dió³² hnió³, hi³ lɨ́¹³ ñí¹ñí²¹ jná¹³
siáh³ ca³lá² tie³ nɨ́¹ má¹cá²chó³² ná¹ jáun².
33 Hi³ jáun² né³, Dió³² Tsá² jmu² hi³ nio²
tie³ tsɨ́³ dí² cuɨ́¹ zenh¹ quiúnh¹ hnoh². Tson²
bíh¹ cu³tí³ la³ jáun².

16

Po¹ hnió³ hi³ zian² tsú² re² tɨn²

1 Jáun² né³ reh², hen³ náh² re² tɨn² reh²
dí² mɨ́¹ Febe tsá² zein²¹ jná¹³ lá², jan² tsá²
má²ca³ma³cón³² tsá² ná¹lɨ́n³ cuáh³² já¹ juú²
Cencrea.
2 Hen³ náh² tsú² la³jmɨ́¹ lɨ́³ hi³ hen¹³ náh²
Tɨ³² Juo¹³ dí², la³ cun³ qui³ ca³ta¹ dí² jmú¹³,
tsá² má²láɨ³ dí² tsá² joh¹ Dió³²; hi³ ma³hon¹
náh² tiá³ tsú² lɨ³ua³ cáun² hi³ lɨ³ hniáuh³²
ñí¹con² tsú², quí¹ hí³ bíh¹ má²ca³ma³cón³²
juóun³² tsáu², hi³ hí¹ la³ tɨ³ jná¹³ siáh³
má²ca³ma³cáu³² tsú².

3 Zéih³ tiá³ náh² mí¹ Prisca jɨ³ ñú² Aquila: “Hia² náh²” hi³ ca³tɨn¹ jná¹³, tsá² má²ca³jmú¹³ jnoh¹ ta²¹ quiúnh¹ hi³ ca³tɨn¹ Cristo Jesús.

4 Tsá² hí³ ca³tiánh³ hmóu³² ñí¹ háɨnh¹³ cun³ñí¹ hi³ liáu³² tsú² jná¹³, hi³ jáun² cue² jná¹³ tsú² tiá¹hmah¹, tɨ³la³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ huen² jná¹³ yáh³, quí¹ ja³bí¹ la³jɨ́n³² tsá² lɨ́n³ cuáh³² ja¹ quioh²¹ *tsá²cá²jo²¹ yáh³ siáh³ cue³² tiá¹hmah¹ ñí¹con² tsú².

5 Zéih³ náh² siáh³ tsá² reh² tsá² ngɨh³² hñú¹³ mí¹ Prisca jɨ³ ñú² Aquila: “Hia² náh²” hi³ ca³tɨn¹ jná¹³. Ja³bí¹ zéih³ náh² siáh³ Epeneto, tsá² jlánh¹ re² juóh³² jnoh¹ quiúnh¹: “Hia² nú²” hi³ ca³tɨn¹ jná¹³; hí³ bíh¹ tín² ca³tanh² ta²¹ Cristo la³ñí¹ ja¹ tsá² hɨ́n¹³ tɨ³ Asia.

6 Ja³bí¹ Má²réi³, tsá² jlánh¹ má²ca³jmú³ ta²¹ ja¹ quián¹³ hnoh² nɨ́², zéih³ náh² siáh³: “Hia² nú²” hi³ ca³tɨn¹ jná¹³.

7 Zéih³ náh² siáh³: “Hia² náh²” Andrónico quionh³ Junias hi³ ca³tɨn¹ jná¹³. Tsá² hí³ bíh¹ tsá²co¹ jná¹³, tsá² ca³lɨ³tson³ quiúnh¹ jná¹³; hi³ hí¹ la³ tɨ³ tsá² ná¹lɨ́n³ *tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Dió³² yáh³ jmu² quien² tsá² hí³. Tsá² hí³ bíh¹ tín² ca³tanh² ta²¹ Cristo la³ cónh³ bíh¹ jná¹³.

8 Zéih³ siáh³: “Hia² nú²” Ampliato ca³tɨn¹ jná¹³, tsá² re² juóh³² jnoh¹ quiúnh¹ cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ Tɨ³² Juo¹³ dí².

9 Zéih³ náh² Urbano: “Hia² nú²” hi³ ca³tɨn¹ jná¹³, tsá² jmu³² jnoh¹ ta²¹ cu³lɨ²¹ quiúnh¹ ñí¹con² Cristo Jesús; jɨ³ Estaquis tsá² hno³ lɨ́n³² jná¹³ zéih³ siáh³: “Hia² nú²”.

10 Ja³bí¹ zéih³ náh² siáh³ Apeles: “Hia² nú²”, quí¹ hí³ bíh¹ jan² tsá² jlánh¹ má²ca³jmú³ lin¹ hi³ nio² cáun² tsɨ́³ ñí¹con² Cristo; jɨ³ ñí¹con² tsá² tionh² hñú¹³ Aristóbulo juah²¹ siáh³: “Hia² náh²”.

11 Zéih³ siáh³: “Hia² nú²” Herodión tsá²co¹ jná¹³, jɨ³ tsá² tionh² hñú¹³ Narciso, tsá² ná¹tanh² hí³ ta²¹ Tɨ³² Juo¹³ dí².

12 Ñí¹con² mí¹ Trifena jɨ³ mí¹ Trifosa juah²¹ siáh³: “Hia² náh²”, tsá² jlánh¹ ná¹jmu² hí³ tá¹³ Tɨ³² Juo¹³ dí²; ja³bí¹ juah²¹ náh² siáh³: “Hia² nú²” ñí¹con² mí¹ Pérsida, tsá² jlánh¹ hno³ dí², jan² tsá² jlánh¹ má²ca³jmú³ tá¹³ Tɨ³² Juo¹³ dí².

13 Zéih³ tiá³ Rufo: “Hia² nú²”, la³ má²quionh³ mí¹ziú¹³. Tsá² hí³ jlánh¹ lin¹ hi³ lɨ́n³ quian²¹ Tɨ³² Juo¹³ dí², jɨ³ mí¹ziú¹³ tsú² nɨ́² siáh³, tsá² má²ca³jmú³ hí³ ñí¹con² jná¹³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ hi³ mí²zia³² jná¹³.

14 Juah²¹ náh² siáh³: “Hia² nú²” hi³ ca³tɨn¹ jná¹³ ñí¹con² Asíncrito; Flegonte, Hermes, Patrobas, Hermas, jɨ³ la³ má²quionh³ tsá² reh² tionh² quionh³ tsú² nɨ́² siáh³.

15 Cuen²¹ tiá³ náh² Dió³² Filólogo, mɨ́¹ Jú¹, Nereo, la³ má²quionh³ mɨ́¹ raɨnh²¹ tsú², Olimpas, jɨ³ la³ má²quionh³ la³jɨ́n³² tsá² má²joh¹ Dió³² tionh² nɨ́² quionh³ tsú² siáh³.

16 Ren¹ náh² tsá²ján² tsá²ján² hi³ re² nio² honh² náh², la³ cun³ qui³ ráɨn³² tsú² jan² raɨnh²¹. La³jɨ́n³² tsá² lɨ́n³ cuáh³² quioh²¹ Cristo tɨ³ lá² juáh³: “Hia² náh²”.

17 Hnoh² reh², hlɨ́¹ lieh¹ jná¹³ hnoh² hi³ jmúh¹³ náh² hua³hín¹³ ca³tɨn¹ tsá² hnió³ jmu³ ná¹tsoh³ tsá² lɨ́n³ cuáh³², tsá² jmu² hí³ hi³ hliáh¹³ tsɨ́³ tsáu²; quí¹ tsá² hí³ hɨe³² la³ siáh³ bíh¹ la³ cónh³ bíh¹ zión³² hi³ má²ca³lɨ³ tɨn² náh² jáun², ha³ lɨ́² juónh³² náh² re² quiúnh¹ tsá² la³ hí³.

18 Quí¹ tiá² má²cón³² yáh³ tsá² la³ hí³ Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí², tɨ³la³ ngú³ quioh²¹ hmóu³² bíh¹ tsú² má²cón³²; tsá² la³ hí³ má²can² tsá² tiá² hó¹ tiá² zɨ́h¹ cun³quionh³ jú¹ re² jú¹ tɨn², jɨ³ jú¹ tɨ́¹jáɨ².

19 La³jɨ́n³² tsáu² ná¹ñi³² hi³ hnoh² bíh¹ tsá² jlánh¹ re² ná¹ma³tih²¹, hi³ jáun² bí¹ jlánh¹ lɨ²hiún² tsɨn³² jná¹³; cun³ñí¹ hi³ jáun² né³ hnó³² jná¹³ hi³ lɨ́n¹³ náh² tsá² má²ca³hia³ ca³táunh³ ca³tɨ²¹ hi³ chu²¹, tɨ³la³ jun³juáh¹³ ca³tɨ²¹ hi³ hlah³ yáh³.

20 Cu³diá²jan² bíh¹ jmu³ Dió³² Tsá² cha³² tie³ tsɨ́³ dí² hi³ jñáh³ tsá² hláɨnh¹ ñeh² tanh¹ hnoh². Hi³ jáun² cuɨ́¹ má¹hé¹ má¹mieh² náh² Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí².

21 Jáun² né³, Timoteo, tsá² jmu² jná¹³ ta²¹ quiúnh¹, jɨ³ Lucio, Jasón jɨ³ Sosípater tsá²co¹ jná¹³ ná¹juáh²³: “Hia² náh²” ñí¹con² hnoh².

22 Jná¹³ la³² Tercio, tsá² cuá¹jmu² ná¹ sí² lá² héih³² quioh²¹ Po¹, ja³bí¹ jná¹³ juanh³²:

“Hia^{2} náh^{2}”, cun^{3}ñí^{1} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2}.

23 Ja^{3}bí^{1} Gayo, tsá^{2} hñú^{13} ñí^{1} cuon^{1} jná^{13} lá^{2} juáh^{3} siáh^{3}: “Hia^{2} náh^{2}”, tsá^{2} cue^{32} hñú^{3} lá^{2} hi^{3} ngɨh^{13} tsá^{2} ná^{1}lɨ́n^{3} cuáh^{32}. Ja^{3}bí^{1} Erasto, tsá^{2} ho^{2} ta^{21} ca^{3}tɨ^{21} ta^{21} juú^{2} quioh^{21} juú^{2} lá^{2} juáh^{3} siáh^{3} ñí^{1}con^{2} hnoh^{2}: “Hia^{2} hnoh^{2}”, jɨ^{3} la^{3} má^{2}quionh^{3} reh^{2} dí^{2} Cuarto nɨ́^{2} siáh^{3}.

24 [¡Cuɨ́^{1} má^{1}hé^{1} má^{1}mieh^{2} bíh^{1} Jesucristo Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2} la^{3}jɨ́n^{32} hnoh^{2}! Tson^{2} bíh^{1} cu^{3}tí^{3}.]

Má^{2}quien^{2} tsú^{2} Dió^{32} ñí^{1} cá^{1}táuh^{3} jáɨ^{13} quioh^{21}

25 Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, cuɨ́^{1} má^{1}quien^{13} dí^{2} Dió^{32}, Tsá^{2} tɨn^{2} jmu^{3} hi^{3} tɨ^{3} lɨ^{3}mí^{1} niau^{21} tiá^{3} honh^{2} náh^{2} la^{3} cun^{3} lɨ́^{3} jáun^{2} jú^{1} chú^{32} hi^{3} hléh^{23} jná^{13}, la^{3} cun^{3} jáɨ^{13} hi^{3} hɨ́e^{23} jná^{13} jáun^{2} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} Jesús Tsá^{2} lɨ́n^{3} Cristo. Jáɨ^{13} nɨ́^{2} bíh^{1} jmɨ́^{1} ná^{1}hmá^{1} jmɨ́^{1}tin^{2}, la^{3} cun^{3} ta^{3} ñeh^{2} bíh^{1} hi^{3} lɨ́^{13} hngá^{1}máh^{3}, tɨ^{3}la^{3} ta^{3}né^{32} má^{1}ná^{1}, Dió^{32} má^{2}ca^{3}jñéih^{3}.

26 Jáun^{2} ta^{3}né^{32} má^{2}ca^{3}lɨ^{3} lin^{1} bíh^{1} jú^{1} tson^{2} jáun^{2} la^{3} cun^{3} hi^{3} qui^{3} rá^{1}tioh^{3} ñí^{1} Sí^{2} hi^{3} ca^{3}quiú^{2} jáun^{2} tsá^{2} ca^{3}lɨn^{3} hí^{3} *tɨ^{32} jë^{1} Dió^{32} jmɨ́^{1}tin^{2}, la^{3} cun^{3} lɨ́^{3} jáun^{2} héih^{32} quioh^{21} Dió^{32}, Tsá^{2} zian^{2} cun^{3} jmɨ́^{1}hi^{3}nio^{2}. Jáɨ^{13} hi^{3} jmɨ́^{1} ná^{1}hmá^{1} ná^{1}jnɨ́^{1} jáun^{2} má^{2}ca^{3}ma^{3}jnia^{2} bíh^{1} Dió^{32}, hi^{3} hí^{1} la^{3} tɨ^{3} ñí^{1}con^{2} la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2}cá^{2}jo^{21} yáh^{3} má^{2}ca^{3}ma^{3}jnia^{2} tsú^{2}, hi^{3} jáun^{2} la^{3}jɨ́n^{32} tsáu^{2} lɨ́^{13} niau^{21} cáun^{2} tsɨ́^{3} hi^{3} ma^{3}tí^{32}.

27 Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, cun^{3}ñí^{1} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} Jesús Tsá^{2} lɨ́n^{3} Cristo ¡cuɨ́^{1} lɨ^{3}quien^{2} bíh^{1} Dió^{32} la^{3} cun^{3} jmɨ́^{1}hi^{3}nio^{2}, Tsá^{2} cú^{2} hnga^{2} tán^{1} hi^{3} hú^{1}tá^{1} quia^{3}lín^{3} jmɨ́^{1} tsɨ́^{3}! Tson^{2} bíh^{1} cu^{3}tí^{3}. Cun^{3} nɨ́^{2} bíh^{1} tí^{3} jáɨ^{13}.

Sí² La³ñí¹ Hi³ Ca³zen³ Po¹ Ñí¹con² Tsá² Corintios

Po¹ jmu² sí² lá² ñí¹con² tsá² ná¹lɨn³ cuáh³² juú² Corinto

1 Jná¹³ la³² Po¹, tsá² má²ca³te³ Dió³² cun³ñí¹ hi³ la³ jáun² ca³lɨ³hnió³ tsú² hnga², hi³ lɨn¹³ jná¹³ *tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Jesucristo, quiúnh¹ jná¹³ siáh³ Sóstenes reh² dí²,

2 hi³ jmu² jná¹³ sí² lá² hi³ ca³tɨn¹ hnoh² tsá² lɨn³ náh² cuáh³² quioh²¹ Dió³² tɨ³ já¹ juú² Corinto nɨ², tsá² má²ca³jmú³ Dió³² hi³ lɨn¹³ náh² tsá² joh¹ tsú² cun³ñí¹ hi³ má²ná¹cunh² náh² quiúnh¹ Cristo Jesús. Dió³² má²ca³te³ hnoh² hi³ lɨn¹³ náh² tsá² joh¹ tsú², la³ má²quionh³ la³jɨn³² tsá² zian² ñí¹ siáh³ siáh³, nɨ¹juáh³ tsá² má²quien² Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí². Hnga² hí³ bíh¹ lɨn³ Juo¹³ tsá² hí³ jɨ³ Juo¹³ jnoh¹ nɨ² siáh³.

3 Cuɨ¹ má¹hé¹ má¹mieh² náh² Dió³² Jméɨ² dí², quionh³ Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí², hi³ cuɨ¹ jmu¹ tsú² siáh³ hi³ hnoh² zian² náh² cáun² hi³ re² hi³ tɨn².

Lɨ²mieh² tsú² cun³quionh³ Cristo

4 Jmáɨ¹ ca³la³ jɨ³² cue² jná¹³ tiá¹hmah¹ Dió³² hi³ ca³tɨn¹ hnoh², cun³ñí¹ hi³ ca³tɨ²¹ la³jɨ³² hi³ lɨ¹ hian¹ hnoh² jáun² ñí¹con² Dió³² cun³quionh³ Cristo Jesús.

5 Quí¹ cun³ñí¹ hi³ má²ná¹cunh² quiúnh¹ Cristo bíh¹ hnoh², hi³ jáun² má²ca³lɨ³ hánh³ náh² ca³tɨ²¹ la³jɨ³² hi³ hléh¹ náh² jɨ³ la³jɨ³² la³ cun³ hi³ ñíh¹ náh² nɨ² siáh³.

6 Hi³ jáun² la³ nɨ² bíh¹ lɨ³, hi³ má²ca³lɨ³ tson² ñí¹con² hnoh² la³jɨ³² la³ cun³ hi³ má²ca³niéih² náh² hi³ ca³tɨn¹ Cristo.

7 La³ nɨ² bíh¹ lɨ³, hi³ hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ lɨ³hniauh²³ quián¹³ hnoh² la³ cun³ hi³ cue³² Dió³², tá¹la³ ná¹he² ná¹janh³² náh² jmáɨ¹ hi³ cuánh³² Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí².

8 Hí³ bíh¹ jmu³ hi³ ná¹pin³ honh² náh² ca³la³ ñí¹ cá¹táuh³ jmáɨ¹, hi³ jáun² hí¹ jan² tiá² hin² lɨ¹³ chá³² hí¹ cáun² tso³ quián¹³ hnoh² nɨ¹ má¹jaunh³² Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí².

9 Quí¹ tiú²nio² bíh¹ má²tí³² Dió³² jáɨ¹³ quioh²¹, hi³ hí³ bíh¹ Tsá² ca³te³ hnoh² hi³ tianh¹³ náh² cá²honh¹ cu³tí³ quiúnh¹ Jesucristo Jon² tsú², Tsá² lɨn³ hí³ Tɨ³² Juo¹³ dí².

Hi³ ná¹tsoh³ tsá² lɨn³ cuáh³²

10 Jáun² né³ reh², cha¹³ Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí² hiú² mɨ²³ jná¹³ ñí¹con² hnoh² hi³ tianh¹³ náh² cá²honh¹, ha³ lɨ² jmú² náh² ná¹tsoh³ ja¹ quián¹³. Tɨ³ re² jmu³ náh² pí³ jɨ³lɨn², hi³ cá² ñí¹ hi³ ná¹tioh³ honh² náh² jɨ³ hi³ ná¹lɨn²³ náh² nɨ² siáh³.

11 Juanh³² jná¹³ la³ nɨ² ñí¹con² hnoh² reh², quí¹hliá² tsá² hñú¹³ Cloé má²ca³záɨ³ jná¹³ hi³ zia³² hniéɨ² ja¹ quián¹³ hnoh².

12 La³ cun³ lɨ¹³ juanh²¹ jná¹³ cú²jueh³² tá²chi²¹, hi³ hnoh² la³ hléh¹ náh² la³ siáh³ bíh¹ ma³ quin³² ma³ jan³² náh²; zian² hnoh² juánh³ náh² la³ lá²: "Jná¹³ bíh¹ tsá² joh¹ Po¹"; zian² tsá² juáh³: "Jná¹³ bíh¹ tsá² joh¹ Apolos"; zian² tsá² juáh³: "Jná¹³ bíh¹ tsá² joh¹ Pé¹"; hi³ ma³ jan² né³ juáh³: "Jná¹³ bíh¹ tsá² joh¹ Cristo".

13 Tɨ³la³, ¿hí¹ má²ca³jmú³ Cristo hi³ ná¹tsoh³ ñí¹con² hnga²? ¿Hí¹ Po¹ uá¹ la³ ca³taun³ crei²¹ hi³ ca³tɨn¹ hnoh² dúh¹? Ho³ ¿hí¹ cáun³ hnoh² jmáɨ² hi³ lin¹ hi³ haɨn²¹ náh² tɨ³ con² Po¹ dúh¹?

14 Tɨ³la³ ¡tiá¹hmah¹ Dió³² hi³ hí¹ jan² yáh³ hnoh² tiá² ca³ziau³ jná¹³ jmáɨ², tɨ³la³ jɨ³²la³ ñú² Crispo quionh³ ñú² Gayo bíh¹ ca³zion³ jná¹³ jmáɨ²!

15 Hi³ jáun² hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lɨ¹³ juáh³ hi³ cáun³ jmáɨ² hi³ lin¹ hi³ hen² tɨ³ con² jná¹³.

16 Tson² bíh¹ la³ ca³zion³ jná¹³ jmáɨ² tsá² hñú¹³ Estéfanas uá²jaɨ³², tɨ³la³ la³jmɨ¹ lɨ³ hi³ hí¹ jan² yáh³ tsá² siánh³ tiú²uú² ca³zion³ jná¹³ jmáɨ².

17 Quí¹ tiá² ca³ze³ yáh³ jná¹³ Tsá² lɨn³ Cristo hi³ zion¹ ná¹ jmáɨ² tsáu², tɨ³la³ ca³ze³ tsú² jná¹³ hi³ ñí¹hléh³ ná¹ jú¹ chú³² bíh¹; tɨ³la³ jun³juáh¹³ cun³quionh³ jáɨ¹³ hi³ ca³cháunh³ chí¹ jan² tsá² quia³lín³ jmɨ¹ tsɨ³ yáh³ má¹ná¹, quí¹ sá¹jmɨ¹ la³ jáun² dúh¹, hi³ jáun² tiú²uú² jmɨ¹ lɨ³ quien² yáh³ hi³ jun³ Cristo tsoh² crei²¹.

Cun³quionh³ Cristo bíh¹ lí²lin¹ hi³ pin³ Dió³² ji³ hi³ quia³lín³ siáh³ jmí¹ tsí³

18 Jú¹ chú³² hi³ ca³ti²¹ hi³ jun³ Cristo ñí¹
crei²¹ lí³ la³jmí¹ lí³ cáun² jë¹ tsá² cáun¹ bíh¹
ñí¹con² tsá² ná¹tsá²hín³; ti³la³ ñí¹con² jnoh¹
tsá² má²ná¹liáun²³ dí² né³, jú¹ chú³² ní² dá²
quian³² pí³ quioh²¹ Dió³² bíh¹.

19 La³ cun³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí²:
Jná¹³ jmu¹ hi³ tiá² lin¹ ñí¹ quien² la³ cun³
hi³ cháunh²³ tsí³ tsá² quia³lín³ jmí¹
tsí³,
hi³ ti³ có³² bíh¹ chá¹³ jná¹³ siáh³ ji³li³² hi³ há²
ngi²³ tsá² jlánh¹ re² há² ngi²³.

20 Jáun² né³ ¿ha³ dá² jinh¹ uú² jmu³ ta²¹
ta³né³² tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³, ho³ tsá² lín³
ti³², ho³ tsá² jlánh¹ re² tin² juú² hlénh²³
hi³ má²cú¹ má²ren²¹ jái¹³ ca³ti²¹ hi³ zia³²
ñí¹ hué²¹ lá²? ¡Quí¹ jë¹ tsá² cáun¹ bíh¹
má²ca³jmah³ Dió³² la³jí³² jë¹ tsá² quia³lín³
jmí¹ tsí³ zian² ñí¹ hué²¹ lá²!

21 Dió³² bíh¹, Tsá² qui³ quia³lín³ jmí¹ tsí³,
ca³jmú³ hi³ cónh³ tiá² há¹ ngi¹³ tsá² zian²
hngá¹máh³ lá² cun³quionh³ hi³ quia³lín³
jmí¹ tsí³ tsú² hmóu³²; quí¹hliá² ca³li³hnió³
tsú² lión³² tsáu² cun³quionh³ jú¹ chú³² bíh¹,
ní¹juáh³ li³ua³ jan² tsá² taunh³² ta²¹, uá¹jinh¹
jú¹ chú³² jáun² niéih³ la³jmí¹ niéih³ jë¹ tsá²
cáun¹ ñí¹con² tsá² ñí¹ hná¹ ní².

22 Quí¹ tsá² *judíos hnió³ jíe³ li²¹ hi³ lí³
hua³jueh³², hi³ tsá² *griegos né³ hnauh² jë¹
tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³ bíh¹;

23 ti³la³ jnoh¹ má¹ná¹, hléh¹ jái¹³ ca³tin¹
Tsá² lín³ Cristo, Tsá² cá²taun³ hí³ crei²¹ bíh¹.
Tsá² judíos lín²³ hi³ jú¹ chú³² lá² lí³ jú¹ hlah³
bíh¹, hi³ *tsá²cá²jo²¹ né³ lín²³ hi³ jái¹³ lá² lí³
la³jmí¹ lí³ jë¹ tsá² cáun¹;

24 ti³la³ hi³ ca³tin¹ tsá² má²ca³te³ Dió³²
má¹ná¹, cuí¹ tsá² judíos cuí¹ tsá² grie-
gos, cun³quionh³ Tsá² lín³ Cristo hí³ bíh¹
má²lí²lin¹ pí³ quioh²¹ Dió³², ji³ hi³ lí²lin¹
siáh³ hi³ Dió³² bíh¹ Tsá² hú¹tá¹ quia³lín³
jmí¹ tsí³.

25 Quí¹ ti³ jlánh¹ bíh¹ chu²¹ hi³ cháunh²³
chí¹ Dió³² la³ cónh³ bíh¹ hi³ cháunh²³ chí¹
tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³, uá¹jinh¹ tsáu² lín²³ hi³
lí¹ ngo¹ lí¹ li²¹ bíh¹ hi³ cháunh²³ jáun² chí¹
Dió³². Hi³ li³ua³ cáun² hi³ lín²³ jáun² tsáu²
hi³ jlánh¹ bíh¹ tsí¹juí³ quioh²¹ Dió³², hi³ jáun²
bíh¹ ti³ jlánh¹ bíh¹ pin³ la³ cónh³ bíh¹ pí³
quioh²¹ tsá²mi³cuóun².

26 Jáun² né³ reh², sá¹ní² cónh³ jmí¹ jie³,
cú¹pih²¹ tsáu² bíh¹ hnoh² tsá² má²ca³te³
Dió³² hi³ quia³lín³ jmí¹ honh² náh² ca³ti²¹
hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá²; hi³ cú¹pih²¹ tsáu² bíh¹
siáh³ hnoh² tsá² hauh³² náh² jái¹³, ho³ hi³
lín³ náh² tsá² cá² mí¹zionh² tsá² quien².

27 Quí¹ ti³ mí²jéin³² bíh¹ ca³jmú³ Dió³²:
tsá² ti³ jlánh¹ bí¹ cáun¹ hi³ ca³tin¹ tsá²
zian² hngá¹máh³ lá² bíh¹ ca³quianh³ tsú²
cú²jueh³², hi³ jáun² la³ jáun² lí¹³ tá¹tonh¹
hua³heih²¹ tsá² jlánh¹ quia³lín³ jmí¹ tsí³; hi³
má²ca³quianh³ tsú² siáh³ tsá² jlánh¹ tsí¹juí³
hi³ ca³tin¹ tsá² zian² hngá¹máh³ lá², hi³
jáun² la³ jáun² lí¹³ li³ heh³ tsá² jlánh¹ bíh¹
ná¹pin³.

28 Dió³² má²ca³quianh³ tsá² tiá² lin¹ ñí¹
quien² hi³ ca³tin¹ tsá² zian² hngá¹máh³ lá²,
tsá² tiá² hin² quiú² jéi²³, la³ cun³ lí¹³ juáh¹³,
tsá² jun³ lin¹ tsáu², hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹
chan³ tsú² tsí¹juí³ tsá² jlánh¹ jmí¹ ná¹quien²,

29 hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí³ hi³ hí¹ jan²
yáh³ tiá² hin² lí¹³ jmu³ tonh² ñí¹ hó²¹ñí¹
Dió³².

30 Ti³la³ hnga² bíh¹ Dió³² má²ca³cunh³
hnoh² quiúnh¹ náh² Cristo Jesús; hi³
má²ca³jmú³ tsú² siáh³ hi³ cun³quionh³ hí³
dí² má²ca³li³tsin² jnoh¹ hi³ he³ dá² jaun³²
hi³ quia³lín³ jmí¹ tsí³ tsú²; quí¹ cun³quionh³
Cristo bíh¹ má²ca³li³ chun¹ dí² ta³ ñí¹ Dió³²,
ji³ hi³ má²ná¹chan¹ dí² siáh³ ñí¹con² tsú², ji³
hi³ má²ná¹liáun¹ dí² ní² siáh³.

31 Cun³ñí¹ hi³ ní² bíh¹, rá¹juáh³ ñí¹ Sí² la³
lá²: "Ní¹juáh³ zian² tsá² hnió³ jmu³ tonh², ti³
re² cuí¹ jmu¹ tsú² tonh² hi³ ca³tin¹ Ti³² Juo¹³
dí², cha³ jmí¹ jmu³ tsú² tonh² hi³ ca³tin¹
hnga²".

2

Jái¹³ hi³ ca³tin¹ Cristo, Tsá² ca³taun³ crei²¹

1 Hnoh² reh², jmí¹ ñéi¹ jná¹³ hi³
ca³ñí¹lieh¹ ná¹ hnoh² jú¹ tson² [hi³ jmí¹

ná¹hmá¹ jáun²] quioh²¹ Dió³², tiá² ca³hléh³
yáh³ jná¹³ jë¹ tsá² jlánh¹ quia³lín³ jmí¹ tsí³,
ho³lá²dá² jú¹ quiáh¹.
2 Quí¹ jmí¹ cá¹ñí²¹ jná¹³ ja¹ ní² quián¹³
hnoh², cáun² tán¹ bíh¹ hi³ ca³li³hnó³² jná¹³
má¹quien¹³ ja¹ la³jí³² hi³ ño¹, jmáh³la³ jái¹³
hi³ ca³tin¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo, Tsá²
cá²taun³ hí³ crei²¹ bíh¹ ca³li³hnó³² jná¹³ li³
ño¹.
3 Jná¹³ jmí¹ lín³ ná¹ jan² tsá² huán¹ tsí³
bíh¹ jmí¹ cá¹nó²¹ ná¹ jáun² ta³ máh¹ hnoh²,
ji³ ca³la³ hi³ juán²³ ná¹ siáh³ hi³ lí¹ hú¹ cóh²¹
tsin³²;
4 hi³ jmí¹ ca³hléh³ jná¹³ jáun² ñí¹con² náh²
hi³ ca³ma³ta¹³ jná¹³ hnoh² jú¹ chú³² né³,
ha³ tiá² ca³li³hnó³² yáh³ jná¹³ hi³ chá¹³
cáun² honh² hnoh² cun³quionh³ jë¹ tsá²
jlánh¹ quia³lín³ jmí¹ tsí³. Ti³la³ cun³quionh³
Jmí²chí³ Chun¹ ji³ pí³ quioh²¹ Dió³² bíh¹
ca³híe³ jná¹³ hnoh² jú¹ chú³²,
5 hi³ jáun² cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Dió³²
bíh¹ lí¹³ nio² cáun² honh² náh², jun³juáh¹³
cun³quionh³ jái¹³ hi³ jlánh¹ re² cháunh²³ chí¹
tsá²mi³cuóun² yáh³.

Dió³² má²jnia³² cun³quionh³ Jmí²chí³ joh¹

6 Hi³ jáun² né³, ja¹ quioh²¹ tsá²
má²ná¹pin³ hi³ nio² cáun² tsí³ bíh¹ hléh¹
jnoh¹ jë¹ tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³. Ti³la³ jái¹³
jáun² né³, jun³juáh¹³ jë¹ tsá² quia³lín³ jmí¹
tsí³ zian² ñí¹ hué²¹ lá² yáh³, sa³jun³ jë¹ tsá²
ná¹ho² ta²¹ ñí¹ hué²¹ lá² siáh³, la³ cun³ tsá²
he² hná¹ hí¹tsá²son² jmái¹ hi³ quien² yáh³.
7 Quí¹ jë¹ tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³ hi³ hléh¹
jnoh¹ dá² lí³ jë¹ Dió³² bíh¹, cáun² jái¹³ hi³
jmí¹ ná¹hmá¹ la³ cun³ jmí¹ ñeh² bíh¹ hi³
lí¹³ la³jí³² hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³². Hi³
cun³quionh³ jái¹³ jáun² né³ lí¹³ lái³ dí² la³jmí¹
lín³ tsú² jáun² hnga².
8 Hi³ ní² dá² cun³ tiá² má²ca³ngi¹³ bíh¹ tsá²
ná¹ho² ta²¹ ñí¹ hué²¹ lá²; quí¹ sá¹jmí¹ hi³
má²ca³ngi¹³ tsú² dúh¹, hi³ jáun² tiá² jmí¹ ton³
yáh³ tsú² crei²¹ Juo¹³ dí² Tsá² cuá¹quien².
9 Ti³la³ la³ cun³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí²:
Cáun² hi³ hí¹ jan² tiá² hin² má²ca³jíe³,
hi³ sa³jun³ má²ca³nái³²,
hi³ ca³la³ hí¹juáh³ tiá² ca³lín¹³ bíh¹ tsú²,
ti³tsóh³dí¹ hi³ jáun² bíh¹ má²ca³jmú³ Dió³²
hua³jan²¹ hi³ ca³tin¹ tsá² hniau³ dí².
10 Jáun² né³, ti³tsóh³dí¹ hi³ ní² bíh¹
má²ca³jmú³ Dió³² hi³ lí¹³ li³ né¹ dí²
cun³quionh³ Jmí²chí³ joh¹, quí¹ Jmí²chí³ hí³
dá² chú² ñih²³ ca³la³ ji³li³² bíh¹, hi³ cuoh²
siáh³ ca³la³ hia³ la³ táuh³ la³ cun³ hi³ zia³²
ñí¹con² hnga² Dió³².
11 Tiá² hin² zian² yáh³ tsá²mi³cuóun² hi³
ñi³² he³ hu²¹ tsí³ tsá²mi³cuóun² rainh²¹, quí¹
jí³²la³ jmí²chí³ quioh²¹ hnga² bíh¹ tsá² hí³
ñi³² la³jí³². La³ jáun² bíh¹ lí³ siáh³ hi³ ca³tin¹
Dió³², jí³²la³ Jmí²chí³ joh¹ hnga² bíh¹ Dió³²
ñi³² la³jí³² hi³ ca³tin¹ Dió³².
12 Jáun² né³, jun³juáh¹³ jan² jmí²chí³ la³
hún¹ hñu³ tsí³ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá² yáh³
má²ca³hen¹³ jnoh¹, quí¹ Jmí²chí³ hi³ ja³
ñí¹con² Dió³² bíh¹, hi³ jáun² lí¹³ há¹ ngi¹³ dí²
la³jí³² hi³ lí¹ má²ca³cué³ jáun² Dió³² ñí¹con²
dí².
13 Hi³ jáun² bíh¹ jnoh¹ hléh¹ ca³ti²¹ hi³
ní² cun³quionh³ jái¹³ hi³ má²ca³híe³ Jmí²chí³
joh¹ Dió³², jun³juáh¹³ cun³quionh³ jái¹³
hi³ má²ca³li³ tái² jnoh¹ cun³ñí¹ hi³hliá²
jlánh¹ quia³lín³ jmí¹ tsí³ jnoh¹ hmóu³² yáh³.
La³ ní² bíh¹ má²niá²³ jnoh¹ jái¹³ hi³ hie³²
Jmí²chí³ joh¹ Dió³² ñí¹con² tsá² má²hún¹
Jmí²chí³ joh¹ Dió³² hñu³ tsí³.
14 Ti³la³ ní¹juáh³ tsá² tiá² hún¹ Jmí²chí³
joh¹ Dió³² hñu³ tsí³ má¹ná¹, tsá² la³ hí³ cónh³
tiá² lí¹³ bíh¹ he³ la³ cun³ hi³ ñí¹cué²¹ jáun²
Jmí²chí³ joh¹ Dió³², quí¹ tsá² la³ hí³ dá² lín²³
hi³ jë¹ Dió³² lí³ cáun² jë¹ tsá² cáun¹ bíh¹. Hi³
jáun² tiá² lí²³ yáh³ hi³ há¹ ngi¹³ tsú², quí¹
jí³²la³ tsá² má²hún¹ Jmí²chí³ joh¹ Dió³² hñu³
tsí³ bíh¹ tin² chu³ ñih³ jái¹³ ní².
15 Hi³ jáun² tsá² hún¹ Jmí²chí³ joh¹ Dió³²
hñu³ tsí³ né³, tsá² hí³ dá² tin² chú² ñih²³
la³jí³² bíh¹, ti³la³ hí¹ jan² yáh³ tsáu² tiá² lí¹³
chu³ ñeh³ tsú² hnga² má¹na²¹.
16 Quí¹ la³ cun³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí²: "¿Hin² dá²
tsánh² má²ca³há¹ ca³ngi¹³ la³ cun³ hi³ lín²³
Ti³² Juo¹³ dí²? ¿Hin² dá² tsánh² lí¹³ ma³tin²
Dió³²?" Ti³la³ uá¹jinh¹ la³ jáun² né³, cun³

jáun² má²ná¹né¹ bíh¹ dí² la³ cun³ hi³ lín²³
Cristo.

3

Jɨ³lɨn² quian²¹ Dió³² ná¹jmu² tá¹³ Dió³²

1 Hi³ jáun² jná¹³ né³ reh², tiá² ca³lɨ³ yáh³
hi³ lieh¹ jná¹³ hnoh² la³jmí¹ liéinh³² tsú² tsá²
má²zian² la³ cun³ hnió³ Jmí²chí³ joh¹ Dió³²,
tɨ³la³ ca³lɨ³ hniáuh³² hi³ lieh¹ jná¹³ hnoh²
la³ cun³ qui³ liéinh³² tsú² tsá² zian² cun³
tɨn² tsí³ hmóu³² bíh¹, la³ cun³ tsá² tsá¹míh¹
ca³tɨ²¹ hi³ zian² tsú² ñí¹con² Cristo yáh³.

2 Jáun² jáɨ¹³ huán¹ tsí³ bíh¹ ca³ma³ta¹³
jná¹³ hnoh², la³jmí¹ jmúh³² tsú² dáɨn² tiúh²³
hi³ cueh³² tsú² jmɨ² tiuh²¹ cha³ jmí¹ cuéh²¹
tsú² má³² má²pin³; quí¹ tiá² jmí¹ má²lí²³
yáh³ hi³ naɨh²¹ hnoh² má³² má²pin³. Tɨ³la³
sa³ hí¹juáh³ la³ tɨ³ ta³né³² bíh¹ tiá² má²lí²³
naɨh²¹ hnoh² má³² má²pin³,

3 quí¹ la³ tɨ³ ta³né³² bíh¹ ná¹lín³ hnoh²
tsá² zian² cun³ tɨn² tsí³ hmóu³². Quí¹ tá¹la³
ná¹jmuh³² náh² hi³ uóu³² honh², hi³ zia³²
hniéɨ² ja¹ quián¹³ náh², ¿haun¹³ juáh¹³ la³
má²zian² jáun² bí¹ náh² cun³ tɨn² honh²
hmóu³², hi³ ná¹jmuh³²í¹ máh³ náh² la³ cun³
hi³ jmu² la³jín³² tsá² ñí¹ hná¹ ní²?

4 Quí¹ ní¹ má¹ca³juah²¹ ma³ jan² hnoh² la³
lá²: "Tsá² joh¹ Po¹ bíh¹ jná¹³", hi³ ma³ jan²
né³ juáh³: "Jná¹³ tsá² joh¹ Apolos", la³ ní²
má²ná¹jmuh³² náh² la³ cun³ qui³ jmu² tsá²
zian² cun³ tɨn² tsí³ hmóu³² bíh¹.

5 Quí¹ ¿hin² dá² tsánh² hí³ Po¹?, hi³ ¿hin²
dá² tsánh² hí³ Apolos? Quí¹ ñí¹ jí²¹la³
ti³ ná¹láɨ³ jnoh¹ quian²¹ Dió³² bíh¹, tsá²
ca³hléh¹³ jnoh¹ jë¹ tsú², hi³ jáun² ca³tianh³²
hnoh² ta²¹ Tɨ³² Juo¹³ dí². Quí¹ ma³ quin³²
ma³ jan³² jnoh¹ cáun² ca³jmú¹³ la³ cun³ ta²¹
hi³ ca³cué³ jáun² Tɨ³² Juo¹³ bíh¹ dí².

6 Jná¹³ dá² ca³ján³ mɨ³ jún², hi³ Apolos né³
ca³sé³ jmáɨ², tɨ³la³ Dió³² bíh¹ Tsá² ca³jmú³
hi³ ca³cuon³.

7 Hi³ jáun² la³ ní² bíh¹ lí³, hi³ hí¹ cáun² tiá²
hi³ lín³ yáh³ tsá² lí²jñí³² sa³jun³ tsá² lí²sé³
jmáɨ²; jí³²la³ hnga² Dió³² bíh¹ Tsá² quien²,
quí¹ hí³ bíh¹ tsá² ca³jmú³ hi³ ca³cuon³.

8 Tsá² jñɨ³² jɨ³ tsá² sé²³ jmáɨ², cá²ren² bíh¹
tsú², tɨ³la³ Dió³² né³ ma³hmah¹ la³ cun³ tí³
ta²¹ quioh²¹ tsú² ma³ quin³² ma³ jan³².

9 Jnoh¹ dá² jí³²la³ ti³ ná¹láɨ³ tsá² jmu²
ta²¹ cu³lɨ²¹ ñí¹con² Dió³² bíh¹, hi³ hnoh² né³
ná¹lín³ náh² la³jmí¹ lí³ cáun² hi³ jná¹ quioh²¹
Dió³². Ja³bí¹ lín³ hnoh² siáh³ la³jmí¹ lí³ cáun²
hñú³ hi³ he² hná¹ cuá¹jmu² Dió³².

10 Hi³ jná¹³ né³ lín³ ná¹ la³jmí¹ lín³ jan² tɨ³²
hiah³² tɨn² re², tsá² ca³chá³ Dió³² jo³uón³²
hi³ co¹ ná¹ jmíh¹ hiah³² cun³ñí¹ hi³ ca³ja³
mií³ tsí³, hi³ tsá² siánh³ bíh¹ ma³hián² ñí¹
hná¹ jáun². Tɨ³la³ ma³ quin³² ma³ jan³² bíh¹
tsú² hniáuh³² jmu³ hua³hín¹³ he³ lánh³ rón³²
ma³hián² hñú³ ñí¹ jmíh¹ hiah³² hi³ ca³có³²
jná¹³ jáun²,

11 quí¹ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lí¹³ quiú¹³
siáh³ cáun² jmíh¹ hiah³² siáh³ la³ cónh³ bíh¹
hi³ má²rón³², quí¹ hnga² Jesús Tsá² lín³
Cristo bíh¹ lín³ jmíh¹ hiah³² jáun².

12 Hi³ lɨ³ua³ jan² tsá² jmu³ hñú³ ñí¹ jmíh¹
hiah³² jáun² né³, lí¹³ bíh¹ jmu³ tsú² ta²¹
quionh³ cú¹mí¹niau²¹, mí¹ñí² cú¹tiáu², ho³
quín¹ hmuh²¹ hi³ jlánh¹ re² jniá³, ho³lá²dá²
quionh³ hmá², mí¹ñéɨ², ho³lá²dá² hmáɨh³²
cuú² náɨ².

13 Ma³ quin³² ma³ jan³² bíh¹ tsáu² lɨ³ jnia²
re² lín³² tá¹³ jmáɨ¹ hi³ ra³tsɨ³² Dió³² héih³²;
quí¹ má¹jáun² dá² lɨ³ lin¹ cun³quionh³ sí²
bíh¹ ha³ lánh³ lí³ tá¹³ tsú² ma³ quin³² ma³
jan³².

14 Hi³ jáun² ní¹juáh³ zian² tsá² má²ca³jmú³
hñú³ hi³ lɨ³ cah¹³ jmáɨ¹ hi³ tiá² có³² quionh³
sí² jáun², jáun² he³ bíh¹ tsú² hmah²¹ quioh²¹;

15 tɨ³la³ ní¹juáh³ hñú³ hi³ ca³jmú³ tsú² la³
ca³cáu³ bíh¹, jáun² tsa³hín³ bíh¹ jɨ³lɨ³² tá¹³
tsú², uá¹jinh¹ ca³liáun³ tsú² hnga². Hi³ jáun²
má¹jáun² lín¹³ tsá² la³ hí³ la³jmí¹ lín³ jan²
tsá² ca³liáun³ ja¹ sí².

16 ¿Hí¹ hí¹juáh³ tiá² jmí¹ la³ má²ñíh¹ uá¹
hnoh² hi³ hnoh² ná¹lín³ náh² hñú³ híen¹
quioh²¹ Dió³², hi³ Jmí²chí³ joh¹ Dió³² cuá³
siáh³ hñu³ honh² náh²?

17 Hi³ jáun² lɨ³ua³ jan² tsá² hliah²³ hñú³
híen¹ jáun² quioh²¹ Dió³², Dió³² dá² hin³
bíh¹ tsá² la³ hí³; quí¹ hñú³ híen¹ bíh¹ jaun³²

quioh21 Dió32, hnoh2 bíh1 hí3 ná1lɨ́n3 náh2
hñú3 hɨ́en1 jáun2.
18 Hí1 jan2 lɨ́2 hin2 cuɨ́1 lɨ3can2. Nɨ́1juáh3
zian2 tsá2 lɨ́n23 hi3 jlánh1 quia3lín3 jmɨ́1 tsɨ́3
la3 cun3 lɨ́3 héih32 hi3 zia32 ñí1 hué21 lá2,
jáun2 cuɨ́1 jmu1 tsú2 cú2jueh32 la3 jan2 tsá2
tiá2 hi3 ñɨ32 hí1 cáun2, hi3 jáun2 la3 jáun2 bíh1
lɨ́13 hi3 lɨ́n3 tsú2 tsá2 hú1tá1 cu3tí3 quia3lín3
jmɨ́1 tsɨ́3.
19 Quí1 la3jɨ́n32 tsá2 jlánh1 juáh3 tsáu2 hi3
quia3lín3 jmɨ́1 tsɨ́3, tɨ3la3 hi3 ca3tɨn1 Dió32
má1ná1, jan2 tsá2 cáun1 bíh1 tsá2 la3 hí3. Quí1
ñí1 Sí2 rá1juáh3 la3 lá2: “Dió32 jmu2 hi3 tsá2
quia3lín3 jmɨ́1 tsɨ́3 sunh2 hñu3 liá3 quioh21
hmóu32 cun3quionh3 hi3 jlánh1 cháunh23 chí1
hmóu32”.
20 Ja3bí1 rá1juáh3 siáh3 la3 lá2: “Juo13 bíh1
dí2 ñɨ32 hi3 tiá2 lin1 ñí1 jmu3 ta21 hí1 cu3 hlá2
cu3 nɨ́2 yáh3 la3 cun3 hi3 cháunh23 chí1 tsá2
quia3lín3 jmɨ́1 tsɨ́3”.
21 Cun3ñí1 hi3 jáun2 bíh1, hí1 jan2 tiá2 hin2
hniáuh32 jmu3 tonh2 hi3hliá2 hen2 tɨ3 con2
tsá2 hlá2 tsá2 nɨ́2. Quí1 la3jɨ́32 hi3 zia32 ñí1con2
Dió32 bíh1 má2quián13 hnoh2,
22 uá1la3 cun3: Po1, Apolos, Pé1,
hngá1máh3 lá2, jmáɨ1 hi3 zian2 náh2 jɨ3 jmáɨ1
hi3 jún3 náh2, jmáɨ1 ta3né32 jɨ3 la3 má2quionh3
jmáɨ1 né3bí1 ja32 nɨ́2 siáh3, la3jɨ́32 bíh1 hi3
jáun2 quián13 hnoh2;
23 hi3 ñí1 ca3la3 jɨ́32 né3, hnoh2 ná1lɨ́n3 náh2
tsá2 joh1 Cristo, hi3 jáun2 Cristo né3, joh1
Dió32.

4

Tá13 tɨ32 tsá2 quian32 jë1 Dió32

1 Né32 né3, hniáuh32 ñíh13 náh2 hi3 jnoh1,
jɨ32la3 ti3 ná1láɨ3 jnoh1 tsá2 quian21 bíh1
Cristo, quí1 jnoh1 má2nio2 jo3cuo2 hi3 hɨe13
jnoh1 tsáu2 la3 cun3 jáɨ13 hi3 jmɨ́1 ná1hmá1
jáun2 ñí1con2 Dió32.
2 Jáun2 né3, nɨ́1juáh3 tsá2 hiauh3 cáun2
jáɨ13 hi3 ho2, hniáuh32 bíh1 ma3jnia32 tsú2 hi3
chun1 ñí1con2 tsá2 ca3cué3.
3 Tɨ3la3 hi3 ca3tɨn1 jná13 huen2 má1ná1, tiá2
lin1 hi3 hɨ32 yáh3 tsɨn32 jná13 uá1 hi3 hnoh2,
uá1 hi3 tsá2 ná1lɨ́n3 ta21 ñí1 hué21 lá2 ca3chu3
ca3ñih3 jáɨ13 quion21 jná13. Ca3la3 hí1juáh3
huen2 yáh3 jná13 tiá2 chú1 tiá2 ñih21 ná1 jáɨ13
quion21 huen2;
4 quí1 uá1jinh1 hí1 cáun2 tso3 tiá2 cha32
yáh3 jmɨ́1 tsɨn32 jná13, jun3juáh13 la3 nɨ́2 yáh3
hnió3 juáh3 hi3 tiá2 tso3 zia32 quion21 jná13.
Hnga2 Tɨ32 Juo13 bíh1 dí2 Tsá2 ra3tsɨ32 héih32
ñí1con2 jná13.
5 Hi3 jáun2 né3, ha3 lɨ́2uú2 lɨ́1 ra3tsɨ32 náh2
héih32 ñí1con2 hí1 jan2 tsáu2 ñeh2 bíh1 hi3
chau21 jmáɨ1 quioh21 tsú2; ján1 náh2 tín2
jmáɨ1 hi3 jáunh3 Tɨ32 Juo13 dí2, hi3 jáun2 hí3
bíh1 chu3 huéh3 ñí1 tie3 joh1 la3jɨ́32 la3 cun3
hi3 ná1hmá1 ñí1 já1niéi2, hi3 ma3jnia2 tsú2
siáh3 la3jɨ́32 la3 cun3 hi3 tioh3 tsɨ́3 ma3 quin32
ma3 jan32 tsáu2. Hi3 jáun2 má1jáun2 né3
cuéh32 Dió32 ma3 quin32 ma3 jan32 tsáu2 la3
cun3 hi3 ca3tɨn1 hiáuh3.
6 Hnoh2 reh2, má2lɨ́2hlɨ́1 lɨ́2lieh1 bíh1 jná13
hnoh2 cun3quionh3 hi3 lɨ́2hɨ́en32 jná13 huen2
quiúnh1 Apolos; hi3 nɨ́2 né3, cáun2 hi3 chú32
quián13 hmóu32 bíh1 hnoh2. Hi3 jáun2
cun3quionh3 nóh32 nɨ́2 né3 lɨ3 tɨn2 hnoh2 hi3
tiá2 lɨ́1 há1 lɨ́1 nga1 hnoh2 ñí1 uóunh3 la3
cónh3 bíh1 la3 cun3 hi3 rá1juáh3 ñí1 Sí2. Hi3
jáun2 hí1 jan2 tiá2 hin2 hniáuh32 jmu3 tonh2
hi3 ca3tɨn1 jan2, hi3 tsá2 jan2 né3 tiá2 jéin23
yáh3 dí2.
7 Quí1 ¿hin2 dá2 tsánh2 jmu2 hi3 tɨ3 jlánh1
bíh1 quien2 hnú2 la3 cónh3 bíh1 tsá2 ñí1 hná1
nɨ́2? ¿He3 dá2 zia32 ñí1con2 hnú2 cáun2 hi3
tiá2 ca3cué3 Dió32? Hi3 nɨ́1juáh3 hí3 bíh1
la3 má2ca3cué3, hi3 jáun2 né3 ¿he3 láɨh32 sa3
tonh2 lɨ́n32 yáh3 hnú2 jmuh32 ca3tɨ21 hi3 zia32
jáun2 quián13 nú2, la3jmɨ́1 lɨ́3 cáun2 hi3 lɨ́1
ca3jnia3 hnú2 huen2 bíh1?
8 La3jmɨ́1 lɨ́3 má2hánh3 lɨ́n32 bíh1 hnoh2,
hi3 má2zian2 náh2 ca3la3 jɨ́32 la3 cun3 hi3
hnáuh2 náh2. La3jmɨ́1 lɨ́3 hi3 má2ná1lɨ́n3 re21
bíh1 hnoh2 lɨ́n23 náh2, jáun2 tɨ3 có32 bíh1
má2ca3chau2 náh2 jnoh1. ¡Sá1jmɨ́1 hi3 tson2
bíh1 cu3tí3 hi3 má2ná1lɨ́n3 hnoh2 re21, hi3
jáun2 jmɨ́1 lɨ́13 háu13 jnoh1 cú1pih21 jáɨ13 hná1
quián13 hnoh2!
9 Jná13 len3 hi3 la3jmɨ́1 lɨ́3 ñí1 cá1táuh3
bíh1 má2ca3chau3 Dió32 jnoh1 tsá2 ná1láɨ3
jnoh1 *tɨ32 tsá2 quian32 jë1 Dió32. Má2ná1láɨ3

jnoh¹ tsá² má²tionh² ñí¹ má²hiá¹ má²tsán¹³
bíh¹; hi³ má²ná¹láɨ³ jnoh¹ siáh³ la³jmɨ́¹ lɨ́³
cáun² cuú²nga¹ hi³ lɨ́¹³ jɨe³ la³jɨ́n³² tsá² zian²
hngá¹máh³, uá¹ hi³ tsá²mɨ³cuóun² uá¹ hi³
tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² nɨ́² siáh³.
10 La³jmɨ́¹ jɨen³² tsú² tsá² cáun¹ bíh¹ jɨe³²
tsú² jnoh¹ cun³ñí¹ hi³ haɨn²¹ jnoh¹ tɨ³ con²
Cristo, tá¹la³ hnoh² né³ ná¹lɨ́n³ náh² tsá²
jlánh¹ jniá³ jmɨ́¹ honh² cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹
Cristo. Tsá² tiá² pin³ bíh¹ ná¹láɨ³ jnoh¹,
tá¹la³ hnoh² né³ ná¹lɨ́n³ náh² tsá² pin³ lɨ́n³².
Tiá² quiú² tiá² jéɨ²³ yáh³ jnoh¹ tsáu², tɨ³la³
hnoh² má¹ná¹, má²quien² lɨ́n³² bíh¹ hnoh²
tsáu².
11 Ca³la³ tɨ³ ta³né³² má²ná¹má²tso¹ jnoh¹
tsɨ́³ hi³ ñí¹cuon¹³, hi³ hí¹quiéin² tsɨ́³ jnoh¹,
hi³ sa³jun³ zia³² siáh³ ha¹ jnoh¹; hian² lɨ́n³²
bíh¹ tsɨ́³ tsáu² jmu² ñí¹con² jnoh¹. Jnoh¹
dá² ná¹láɨ³ tsá² lɨ́¹ ñi³tú¹ ñi³lɨn¹³ bíh¹, tsá²
tiú²uú² hñú¹³ zia³²,
12 huo²³ bíh¹ jnoh¹ hi³ jmú¹³ ta²¹ quionh³
cuá² ta³ hmóu³². Nɨ́¹juáh³ jmɨ́¹ tú² hiáu³²
tsáu² quiú¹³ jnoh¹, jnoh¹ tɨ³ ma³mieh¹³ bíh¹
tsá² la³ hí³. Jmoh²³ tsú² jnoh¹ hian² tsɨ́³,
tɨ³la³ jnoh¹ né³ tion²³ bíh¹ tsɨ́³.
13 Hleh³² tsú² siáh³ hlaɨh³ quiú¹³ jnoh¹,
tɨ³la³ jnoh¹ má¹ná¹, hlɨ́¹ lienh¹ tsú²
cun³quionh³ jú¹ re² jú¹ tɨn² bíh¹. Jmoh²³ tsú²
jnoh¹ ca³la³ tɨ³ ta³né³² la³jmɨ́¹ lɨ́³ má¹quɨ³²,
la³jmɨ́¹ lɨ́³ táh² hi³ taun² jmɨ́h¹ hia³² hi³ lɨ́¹
ziú² lɨ́¹ cuɨ́²³ tsú².
14 Tiá² juo³ yáh³ jná¹³ hnoh² la³ nɨ́² quí¹
cun³ñí¹ hi³ hnó³² ná¹ hi³ lɨ³ hinh¹ náh², tɨ³la³
juanh³² jná¹³ la³ nɨ́² hi³ hlɨ́¹ lieh¹ bíh¹ jná¹³
hnoh², tsá² ná¹lɨ́n³ náh² la³jmɨ́¹ lɨ́³ jón³² ná¹,
tsá² hno³ ná¹ lɨ́n³².
15 Quí¹ uá¹ cun³ jmɨ́¹ zian² cun³ quian³
mei²¹ tɨ³² ñí¹con² hnoh², tsá² má²ta² náh²
jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ Cristo, tɨ³la³ ha³ tiá² juóun³²
ñeh² náh² zian² yáh³; quí¹ jná¹³ bíh¹ ca³cué³
ná¹ jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³², hi³ jáun² dá²
jná¹³ bíh¹ lɨ́n³ ñeh² náh² ca³tɨ²¹ hi³ nio² nɨ́²
cáun² honh² náh² ñí¹con² Cristo Jesús.
16 Hi³ jáun² né³, hiú² mɨ́²³ jná¹³ ñí¹con²
hnoh² hi³ jmóuh¹ náh² la³ cun³ lɨ́³ nóh³² hi³
má²cá²có³² jná¹³ jáun².
17 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ má²zein²¹ jná¹³
Timoteo ñí¹con² hnoh², jan² jón³² jná¹³
ñí¹con² Tɨ³² Juo¹³ dí², tsá² má²tí³² re² lɨ́n³²
jë¹, tsá² hno³ ná¹ lɨ́n³². Hí³ bíh¹ lɨ́¹³ cháu³²
honh² hnoh² he³ lánh³ rón³² zian² jná¹³
ca³tɨ²¹ hi³ tanh³² ná¹ ta²¹ Cristo, la³ cun³
rón³² lɨ́³ hi³ qui³ hɨe² jná¹³ tsáu² la³jɨ́³²
cuáh³² táun³ ñí¹ tɨ́² ñí¹ ngɨ́²³ ná¹.
18 Né³² né³, ma³ jan² hnoh² má²ná¹lɨ́n³
náh² tsá² tonh² lɨ́n³², quí¹ lɨ́¹ ná¹lɨ́n²³ náh²
hi³ tiú²uú² ñe¹ jná¹³ hi³ ñí¹jɨe¹ ná¹ hnoh²;
19 tɨ³la³ jná¹³ hu²¹ tsɨn³² hi³ ñí¹jɨe¹ ná¹
tia³juɨ³² nɨ́¹juáh³ hi³ hnió³ Tɨ³² Juo¹³ dí². Hi³
jáun² má¹jáun² ñí¹jɨe²¹ jná¹³ ha³ cónh³ tí³ hi³
tɨn² toh² hí³ jmu³, jun³juáh¹³ jmáh³la³ hi³
tɨn² hléh³² yáh³.
20 Quí¹ tsá² má²tionh² jo³cuo² Dió³²,
jun³juáh¹³ jmáh³la³ ti³ tɨn² hléh³² yáh³ tsú²,
tɨ³la³ hi³ hniáuh³² quian³² pí³ bíh¹ tsú²
uá²jaɨ³².
21 Jáun² né³ ¿he³ hi³ hnáuh² hnoh²? ¿Hí¹
hnáuh² hnoh² hi³ jmu¹ jná¹³ hi³ má¹tsoh¹
náh² honh² nɨ́¹ má¹cá²chó³² jná¹³, ho³
hnáuh² náh² hi³ ñí¹jɨe¹ jná¹³ cun³quionh³ jú¹
re² jú¹ tɨn² uá¹, ca³la³ hi³ hnau³ lɨ́n³² ná¹?

5

Rá²tsɨ³² tsú² héih³² ca³tɨn¹ jan² tsá² juón¹

1 Quí¹ má²ca³lɨ³ né¹ jnoh¹ hi³ jan² tsá² ja¹
hnoh² má²ca³jan³ tsá²mɨ³ diá¹hma³². Hi³ nɨ́²
bíh¹ cáun² tso³ hi³ jlánh¹ bí¹ hlah³, hi³ hí¹
ca³la³ tɨ³ tsá² tiá² Dió³² cuóun³² yáh³ tiá²
jmu² la³ nɨ́².
2 ¡Sa³ ná¹jmuh³²í¹ máh³ hnoh² tonh²! ¡Jmɨ́¹
má²hniáuh³² bíh¹ hi³ tianh¹³ náh² hi³ hlah³
nio² honh²! Jáun² hniáuh³² chin¹³ bíh¹ náh²
tsá²ñuh² hí³ ja¹ quián¹³, tsá² ca³jmú³ hí³ hi³
hlah³ jáun².
3 Quí¹ uá¹jinh¹ tiá² zenh² jná¹³ hi³
dí¹tsáun² ná¹ ja¹ quián¹³ hnoh², tɨ³la³
zenh² bíh¹ jná¹³ quionh³ jmɨ́²chí³ quion²¹;
má²ca³ra³tsɨ³² bíh¹ jná¹³ héih³² cha¹³ Tɨ³²
Juo¹³ dí² ñí¹con² tsá² ca³jmú³ hí³ tso³,
la³juah²¹ dúh¹ hi³ zenh² dí¹tsáun² bíh¹ jná¹³.
4 Hi³ jáun² nɨ́¹ má¹ca³cuú² ca³ngɨh³² náh²
cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Jesús Tɨ³² Juo¹³
dí², hi³ jáun² ja³bí¹ jná¹³ siáh³ zenh² quiúnh¹

hnoh² cun³quionh³ jmɨ́²chí³ quion²¹. Hi³
jáun² má¹jáun², cun³quionh³ pí³ hi³ ho² Jesús
Tɨ³² Juo¹³ dí²
5 hniáuh³² jɨenh²¹ náh² tsá² hí³ jo³cuo²
*Satanás, hi³ jáun² cuɨ́¹ cha³hín³ ngú³
quioh²¹ tsú², jáun² nɨ́¹ má¹jaunh³² Jesús Tɨ³²
Juo¹³ dí² né³, liáu³ bíh¹ jmɨ́²chí³ quioh²¹ tsú².
6 Jáun² né³, tiá² lin¹ zia³² yáh³ he³
ca³tɨ²¹ hi³ lɨ́¹³ jmúh¹³ hnoh² tonh². ¿Tiá¹
má²ca³niéih² náh² jáɨ¹³ hi³ qui³ juáh²³ jáun²
tsáu² la³ lá² dúh¹?: “Cú¹pih²¹ tie³ bíh¹ jmu²
hi³ lɨ́²³ jueh³² cán¹”.
7 Jáun² né³, tɨ³ cheih³² hueh³ náh² cán¹
má²jan² tie³ jáun², hi³ jmu² jáun² hlah³,
hi³ jáun² lɨ́n¹³ náh² la³jmɨ́¹ lɨ́³ cán¹ hngó³²
hi³ tiá² tie³ jan², hi³ jmu² tsú² jáun² *hí³
cuú²miih²¹ hi³ cúh² tsú² *Jmɨ́¹hɨ́en¹, la³ cun³
qui³ má²lɨ́n³ náh². Quí¹ Jmɨ́¹hɨ́en¹ quiú¹³ dí²
má²lɨ́³ bíh¹ hua³jan²¹; quí¹ Cristo, Tsá² lɨ́n³
hí³ *Já¹ziáh² míh¹ ñí¹con² Dió³² má²ca³cuen³
hnga² hi³ jún³ ta³ ñí¹ Dió³² cun³ñí¹ hi³ ca³ta¹
dí².
8 Hi³ jáun² né³, cuɨ́¹ jmú¹³ dí² Jmɨ́¹hɨ́en¹
quiú¹³ cun³quionh³ hi³ zian² dí² hi³ jɨn² dí²
jɨ³ hi³ hu²¹ re² tsɨ́³ dí² nɨ́² siáh³, hi³ lɨ́³ jáun²
la³juah²¹ dúh¹ hi³ ná¹cúh²³ dí² hí¹miih²¹ tiá²
tie³ jan². Tɨ³la³ tiá² hniáuh³² yáh³ jmú¹³ dí²
cun³quionh³ hi³ la³jmɨ́¹ láɨ³ dí² jáun² jmɨ́¹tin²,
hi³ tɨ́² láɨ³ dí² jáun² tsá² hláɨh¹ tsá² hon²,
hi³ lɨ́³ jáun² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² cúh²
hí¹miih²¹ jan² tie³.
9 Quionh³ ñí¹ sí² cáun² hi³ ca³zéin³² ná¹
ñí¹con² náh² jáun², ca³juo³ ná¹ hnoh² hi³ tiá²
hniáuh³² yáh³ hi³ juónh³² náh² re² quiúnh¹
tsá² juón¹.
10 Jun³juáh¹³ hi³ ca³lɨ³hnó³² jná¹³ juah²¹
hi³ hú¹tá¹ hi³ quin¹³ náh² tɨ³ có³² cu³tí³ yáh³
ñí¹con² la³jɨ́n³² tsá² zian² hngá¹máh³ lá²,
tsá² lɨ́¹ jmú² lɨ́¹ tsau³², tsá² hniá¹ hi³ hlá² hi³
nɨ́², tsá² háɨn², tsá² má²tsú² má²jónh³² dió³²
tsá² láɨn¹; quí¹ hú¹tá¹ cu³tí³ jmɨ́¹ hniáuh²¹
huen¹³ bíh¹ náh² ñí¹ hué²¹ lá² sá¹jmɨ́¹ hi³
hú¹tá¹ cu³tí³ tiú²uú² hniáuh³² juonh²¹ náh²
hí¹ cú¹pih²¹ quiúnh¹ tsá² la³ hí³.
11 Tɨ³la³ la³ cun³ hi³ ca³lɨ³hnó³² jná¹³
juah²¹, hi³ tiá² hniáuh³² juonh²¹ náh² re²
quiúnh¹ hí¹ jan² tsá² lɨ́¹ juáh³ hi³ lɨ́n³ tsá²
reh² bíh¹, hi³ tá¹la³ jáun² né³ lɨ́n³ tsú² jan²
tsá² juón¹ bíh¹, ho³lá²dá² tsá² lɨ́¹ hen² tsɨ́³ hi³
hlá² hi³ nɨ́², ho³ tsá² má²tsú² má²jónh³² dió³²
tsá² láɨn¹, ho³ hi³ tɨn² siáh³ jáɨ¹³, ho³ tsá²
hen², ho³ hi³ háɨn² nɨ́² siáh³. Ca³la³ hí¹juáh³
tiá² hniáuh³² yáh³ jmúh¹³ náh² má³² cu³lɨ²¹
quiúnh¹ tsá² la³ hí³.
12 Quí¹ tiá² ca³tɨn¹ yáh³ jná¹³ hi³ rá¹tsɨ³²
héih³² ñí¹con² tsá² tiá² Dió³² má²cuóun³².
Tɨ³la³ cun³ ca³tɨn¹ bíh¹ hnoh² má¹ná¹ hi³
rá¹tsɨh³² náh² héih³² ñí¹con² tsá² cuáh³².
13 Quí¹ hnga² bíh¹ Dió³² Tsá² ra³tsɨ³²
héih³² ñí¹con² tsá² tionh² hí³ tɨ³ cheih³².
Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, chin³² náh² tsá² ren²
tso³ nɨ́² ja¹ quián¹³.

6

Tsá² reh², tsá² ná¹hniei²¹

1 Hi³ jáun² né³, nɨ́¹juáh³ zian² ma³ jan²
hnoh² ná¹hniei²¹ náh² quiúnh¹ náh² tsá²
má²renh² náh², ¿lánh³ bí¹ rón³² he² máh¹
náh² hi³ cuá¹mɨ́h¹ ta²¹ ñí¹con² tsá²tan²¹ tsá²
tiá² ta²¹ tanh² Dió³², cha³ jmɨ́¹ mɨ́h¹³ náh²
ñí¹con² tsá² joh¹ Dió³²?
2 ¿Hí¹ tiá² má²ñíh¹ náh² hi³ tsá² joh¹ Dió³²
ra³tsɨ³² héih³² ñí¹con² tsá² zian² hngá¹máh³?
Hi³ jáun² nɨ́¹juáh³ hnoh² la³ rá¹tsɨh³² héih³²
ñí¹con² tsá² zian² hngá¹máh³, hi³ jáun² né³,
¿hí¹ tiá² la³ quɨnh¹ uá¹ hnoh² jmáɨ¹ hi³
rá¹tsɨh³² héih³² ca³tɨ²¹ hi³ pih²¹ la³ nɨ́²?
3 ¿Tiá¹ má²ñíh¹ hnoh² hi³ hí¹ ca³la³ tɨ³
ñí¹con² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² yáh³ rá¹tsɨ³²
dí² héih³² má¹jáun²? Hi³ nɨ́¹juáh³ tu³ bí¹ hi³
jáun² yáh³ ca³ta¹ dí² jmú¹³, ¡tiá¹³ bíh¹ tiá³
tiá² ca³ta¹ dí² má¹ré¹³ uu³mí²tsɨ³² hi³ zia³²
tá¹la³ ziáun² dí² ñí¹ hué²¹ lá²!
4 Jáun² né³, nɨ́¹juáh³ hnoh² la³ ná¹hniei²¹
náh² quiúnh¹ tsá²ján² tsá²ján², ¿ha³ bí¹ lánh³
rón³² chah³² náh² honh² hi³ cuá¹mɨ́h¹ ta²¹
ñí¹con² tsá² tiá² hi³ lɨ́n³ hí¹ cáun² hi³ ca³tɨn¹
cuáh³²?
5 Hi³ nɨ́² ján¹ tson² juah³² jná¹³ hi³ jáun²
lɨ³ hinh¹ náh². ¿Hí¹ hí¹ jan² máh³ tiá²
hin² zian² ja¹ quián¹³ hnoh² tsá² quia³lín³
jmɨ́¹ tsɨ́³ hi³ jmɨ́¹ lɨ́¹³ cah¹³ jmáɨ¹ hi³ ma³re²
uu³mí²tsɨ³² hi³ zia³² ja¹ quioh²¹ tsá² raɨnh²¹?

6 Hi³ jáun² ¡sa³ tsá²ján² tsá²ján² bíh¹ hnoh² cua³cháh¹ tsáu¹³ renh² ta³ ñí¹ tsá²tan²¹ tsá² tiá² ta²¹ tanh² Dió³²!
7 Cun³quionh³ hi³ ná¹tú² ná¹hnáɨ²³ náh² ní² tsá²ján² tsá²ján² ñí¹con² tsá²tan²¹, má²já²hín³ bí¹ náh² hi³ jmí¹ lí¹³ zian² náh² la³ cun³ zian² tsá² lín³ jon² Dió³². Quí¹ ¿he³ láɨh³² tiá² tɨ³ tion²³ náh² honh² ca³tɨ²¹ hi³ hlah³? ¿He³ láɨh³² tiá² tɨ³ cáun² lí¹ hen²³ náh² hi³ han³ tsú² hi³ quián¹³?
8 Tɨ³la³ hnoh² dá² tɨ³ mí²jéin³² bíh¹ ná¹jmuh³², hi³ ná¹jmú² ná¹cuóh²³ náh² hi³ hlah³, jɨ³ hí¹ ca³la³ tɨ³ hi³ quioh²¹ tsá² má² renh² yáh³ náh² ná¹haɨnh³².
9 ¿Há¹ tiá² má²ñíh¹ hnoh² hi³ tiá² héinh¹³ yáh³ tsá² jmu² hi³ hlah³ ñí¹ cuá¹quien² Dió³²? Ha³ lí² lí¹ cuí¹ lɨ³can² hnoh², quí¹ tiá² hñu³mɨ³cuú² héinh¹³ yáh³ tsá² juón¹, sa³jun³ tsá² má²tsú² má²jónh³² dió³² tsá² láɨn¹, sa³jun³ tsá² liéinh³² ñí²cuo² tsáu², sa³jun³ tsá² lí¹ jmú² lí¹ tsau³² má²tún² hmóu³² tsá³mɨ³ ho³ má²tún² hmóu³² tsá²ñuh².
10 Sa³jun³ tsá² háɨn² yáh³ héinh¹³, sa³jun³ tsá² lí¹ hen² tsí³ hi³ hlá² hi³ ní², ho³ tsá² hen², tsá² lí¹ tɨn² jáɨ¹³, hi³ sa³jun³ tsá² han² cun³quionh³ jú¹ tí¹jáɨ² yáh³ héinh¹³ ñí¹ cuá¹quien² Dió³².
11 La³ ní² bíh¹ jmí¹ lín³ ma³ jan² hnoh²; tɨ³la³ ta³né³² má¹ná¹, má²ca³lɨ³ jɨn² bíh¹ náh², hi³ jáun² má²tionh² náh² ná¹chan¹ ñí¹con² Dió³², jɨ³ hi³ má²ca³lɨ³ chun¹ náh² siáh³ ta³ ñí¹ Dió³² cun³quionh³ tá¹³ Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí², jɨ³ cun³quionh³ Jmí²chí³ joh¹ Dió³² Juo¹³ dí² ní² siáh³.

Hniáuh³² hi³ ná¹chan¹ tsú² tá¹ jan²

12 Jáun² né³, zian² tsá² juáh³ la³ lá²: "Zia³² bíh¹ jáɨ¹³ hi³ jmu¹ jná¹³ lɨ³ua³ cáun² hi³ ja³² tsɨn³² jná¹³ jmu¹". Tson² bíh¹ cu³tí³ jáɨ¹³ ní², tɨ³la³ jun³juáh¹³ la³jí³² yáh³ hi³ jáun² zia³² ñí¹ jmu³ ta²¹. Ján³, cáun² lí¹³ bíh¹ jmu³ tsú² la³ cun³ hi³ hnió³, tɨ³la³ tiá² hniáuh³² yáh³ cué³² tsú² jáɨ¹³ ñí¹con² hnga² hi³ jmu³ hi³ jáun², quí¹ jáun² tiá² lí¹³ zian² tsú² la³juah²¹ dúh¹ jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹ ñí¹con² la³jí³² hi³ ja³² jáun² tsí³ tsú².
13 Hi³ zian² tsá² siánh³ juáh³ siáh³ la³ lá²: "Má³² dá² tsa³hi³² héin¹ bíh¹ tsú², quí¹ qui³ cónh³ héin¹ tsú² lí³ cáun² ñí¹ quioh²¹ má³² bíh¹". Tson² bíh¹ jáɨ¹³ ní², tɨ³la³ chau²¹ bíh¹ jmáɨ¹ hi³ Dió³² hin³ tá¹ tun³ ñí¹ hi³ ní². Tɨ³la³ tiá² tson² yáh³ hi³ tá¹³ ngú³ quioh²¹ tsú² lí³ jmáh³la³ hi³ lí¹ jmu³ lí¹ tsó²¹; quí¹ hi³ má¹con²¹ Tɨ³² Juo¹³ bíh¹ dí² ziáun² dí² dí¹ngú³, hi³ Tɨ³² Juo¹³ dí² né³ ma³cón³² siáh³ ngú³ quiú¹³ dí².
14 Hi³ jáun² né³, la³jmí¹ ca³jmú³ Dió³² hi³ ca³jenh¹³ Tɨ³² Juo¹³ dí², la³ jáun² bíh¹ jmu³ tsú² siáh³ hi³ jenh¹³ dí² uá²jaɨ³² cun³quionh³ pí³ quioh²¹.
15 ¿Tiá¹ má²ñíh¹ hnoh² dúh¹, hi³ ma³ quin³² ma³ jan³² hnoh² ná¹lín³ náh² zeih²¹ cuo² zeih²¹ ta³ Cristo? Jáun² né³, ¿hí¹ lí¹³ cán¹³ jná¹³ hi³ jáun² quioh²¹ Cristo hi³ cunh²¹ jná¹³ quionh³ jan² tsá²mɨ³ hláɨh¹? ¡Tiá² jáun² yáh³!
16 ¿Há¹ tiá² má²ñíh¹ hnoh² hi³ ní¹juáh³ jan² tsá²ñuh² ca³tiánh³ quionh³ jan² tsá²mɨ³ hláɨh¹ la³ hí³, jáun² tá¹ gon³ bíh¹ tsú² má²lín³ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsáu²? Quí¹ ñí¹ Sí² rá¹juáh³ la³ lá²: "Tá¹ gon³ tsú² lín¹³ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsáu²".
17 Tɨ³la³ jan² tsá² má²ca³cunh³ quionh³ Tɨ³² Juo¹³ dí² né³, tán¹ gon³ bíh¹ tsú² má²lín¹³ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsáu² ca³tɨ²¹ jmí²chí³.
18 Hi³ jáun² né³, tɨ³ có³² tianh³ náh² ca³tɨ²¹ hi³ jmu² tsú² jáun² juón¹. Quí¹ lɨ³ua³ cáun² tso³ siáh³ hi³ jmu² tsáu², jun³juáh¹³ má²hliah²³ tsú² ngú³ quioh²¹ hnga² yáh³; tɨ³la³ ní¹juáh³ tsá² lí¹ jmú² lí¹ tsau³² quionh³ jan² tsá² juón¹ má¹ná¹, hú¹tá¹ cu³tí³ má²hliah²³ ngú³ quioh²¹ hnga² bíh¹ tsú² jaun³².
19 Quí¹ ma³ quin³² ma³ jan³² bíh¹ hnoh² má²ná¹lín³ náh² hñú³ hí¹en¹ quioh²¹ Jmí²chí³ Chun¹ hi³ má²ca³cuen³ Dió³² ñí¹con² náh², hi³ jáun² Jmí²chí³ Chun¹ hí³ má²cuá³ hñu³ honh² náh². Ha³ tiú²uú² quián¹³ yáh³ hnoh² hmóu³² cuá² tanh¹,
20 quí¹ tsá² má²ná¹hlánh¹ bíh¹ hnoh² hi³ ca³lau³ Dió³². Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ hniáuh³² má¹quien¹³ náh² Dió³² cun³quionh³ cuá² tanh¹, [jɨ³ cun³quionh³ jmí²chí³ quián¹³

náh^{2} nɨ́^{2} siáh^{3}, quí^{1} tá^{1} tun^{3} ñí^{1} bíh^{1} hi^{3} nɨ́^{2} má^{2}ca^{3}tɨn^{1} Dió^{32}].

7

Hlɨ́^{2} liéinh^{32} tsú^{2} tsá^{2} hnió^{3} jéinh^{32} cuo^{2}

1 Jáun^{2} né^{3}, né^{32} má^{2}nga^{1} jná^{13} la^{3} cun^{3} jáɨ^{13} hi^{3} ca^{3}ngah^{3} hnoh^{2} jáun^{2} cun^{3}quionh^{3} sí^{2}. Tɨ^{3} chu^{21} bíh^{1} nɨ́^{1}juáh^{3} hi^{3} tiá^{2} jéinh^{32} tsá^{2}ñuh^{2} cuo^{2};

2 tɨ^{3}la^{3} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} lɨ́^{13} já^{32} tsɨ́^{3} tsú^{2} hi^{3} lɨ́^{1} jmu^{3} lɨ́^{1} tsó^{21} bíh^{1}, hi^{3} jáun^{2} ma^{3} quin^{32} ma^{3} jan^{32} tsá^{2}ñuh^{2} hniáuh^{32} zian^{2} ñí^{2}cuo^{2}, hi^{3} ma^{3} quin^{32} ma^{3} jan^{32} siáh^{3} tsá^{2}mɨ^{3} hniáuh^{32} zian^{2} siáh^{3} ñí^{2}cuo^{2}.

3 Hi^{3} jáun^{2} tsá^{2}mɨ^{3} tsá^{2}ñuh^{2} bíh^{1} ca^{3}tɨn^{1} ma^{3}hiún^{2} tsɨ́^{3} tsá^{2}ján^{2} tsá^{2}ján^{2} la^{3} cun^{3} hi^{3} qui^{3} ca^{3}tɨn^{1} tsá^{2} má^{2}ca^{3}jenh^{2} cuo^{2}.

4 Quí^{1} jun^{3}juáh^{13} quioh^{21} hnga^{2} yáh^{3} tsá^{2}mɨ^{3} cuá^{2} ta^{3}, quí^{1} ca^{3}tɨn^{1} jɨ^{3} tsá^{2}ñuh^{2} ñí^{2}cuo^{2} bíh^{1} tsú^{2} jaun^{32}. Ja^{3}bí^{1} la^{3} jáun^{2} bí^{1} siáh^{3} uá^{2}jaɨ^{32} tsá^{2}ñuh^{2}, jun^{3}juáh^{13} quioh^{21} hnga^{2} yáh^{3} tsú^{2} cuá^{2} ta^{3}, quí^{1} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} jɨ^{3} tsá^{2}mɨ^{3} ñí^{2}cuo^{2} bíh^{1} tsú^{2} jaun^{32} siáh^{3}.

5 Ha^{3} lɨ́^{2} ma^{3}zian^{13} náh^{2} ñí^{1}con^{2} tsá^{2}ján^{2} tsá^{2}ján^{2} nɨ́^{1}juáh^{3} ta^{3} tiá^{2} má^{2}lɨ́^{2}jmuh^{3} náh^{2} jáɨ^{13} cá^{2}re^{2} hi^{3} tianh^{13} náh^{2} ma^{3} quin^{32} tun^{3} hnɨ^{32} jmáɨ^{1} tá^{1}la^{3} tianh^{13} náh^{2} ná^{1}chan^{1} hi^{3} lienh^{1} náh^{2} Dió^{32}. Má^{1}lɨ^{32} jáun^{2} né^{3} tianh^{3} náh^{2} siáh^{3} cu^{3}tsa^{32}; quí^{1} nɨ́^{1}juáh^{3} nɨ́^{2} lɨ́^{1} tiá^{2} ca^{3}quɨnh^{1} náh^{2} jmáɨ^{1} hi^{3} tion^{13} náh^{2} honh^{2}, hi^{3} jáun^{2} *Satanás jmu^{3} hi^{3} tánh^{32} náh^{2} tso^{3}.

6 Cun^{3} ti^{3} lɨ́^{1} cué^{23} jáɨ^{13} bíh^{1} jná^{13}, jun^{3}juáh^{13} hi^{3} jmu^{2} jná^{13} héih^{32} yáh^{3}.

7 Quí^{1} jná^{13} tɨ^{3} jlánh^{1} bíh^{1} jmɨ́^{1} hiún^{2} tsɨn^{32} sá^{1}jmɨ́^{1} hi^{3} la^{3}jɨ́n^{32} tsáu^{2} ma^{3}zian^{2} la^{3}jmɨ́^{1} lɨ́n^{3} jná^{13} dúh^{1}; tɨ^{3}la^{3} Dió^{32} bíh^{1} má^{2}ca^{3}cuéh^{3} ma^{3} quin^{32} ma^{3} jan^{32} tsáu^{2} ma^{3} cá^{2} ñí^{1} pí^{3} quioh^{21}, uá^{1} hi^{3} nɨ́^{2} uá^{1} hi^{3} cáun^{2}.

8 Jáun^{2} tsá^{2} tiá^{2} cuo^{2} má^{2}jenh^{2}, jɨ^{3} tsá^{2}mɨ^{3} hnáɨ^{3} nɨ́^{2} juo^{3} jná^{13} jáɨ^{13} lá^{2}: Hi^{3} tɨ^{3} jlánh^{1} bíh^{1} chú^{32} nɨ́^{1}juáh^{3} hi^{3} tiá^{2} jéinh^{32} tsú^{2} cuo^{2}, la^{3}jmɨ́^{1} ngɨ́^{23} lá^{2} jná^{13}.

9 Tɨ^{3}la^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} tiá^{2} tioh^{21} yáh^{3} tsú^{2} hi^{3} tion^{3} tsɨ́^{3}, cuɨ́^{1} jéinh^{21} tsú^{2} cú^{2}jueh^{32} cuo^{2}, quí^{1} tɨ^{3} re^{2} bíh^{1} hi^{3} jéinh^{32} tsú^{2} cuo^{2} cha^{3} jmɨ́^{1} zian^{2} tsú^{2} hi^{3} dí^{1}quiaunh^{21} tsɨ́^{3} jan^{2} ñí^{2}cuo^{2}.

10 Tɨ^{3}la^{3} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} má^{2}ca^{3}jenh^{2} cuo^{2} né^{3}, jmu^{2} jná^{13} héih^{32} hi^{3} tsá^{2}mɨ^{3} tiá^{2} hniáuh^{32} tun^{3} tsá^{2}ñuh^{2} ñí^{2}cuo^{2}. Jun^{3}juáh^{13} quion^{21} jná^{13} yáh^{3} héih^{32} lá^{2}, quí^{1} hi^{3} quioh^{21} Tɨ^{32} Juo^{13} bíh^{1} dí^{2}.

11 Tɨ^{3}la^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} nɨ́^{2} lɨ́^{1} ca^{3}tun^{3} tsá^{2}mɨ^{3} tsá^{2}ñuh^{2} ñí^{2}cuo^{2}, jáun^{2} tsá^{2}mɨ^{3} hí^{3} tiú^{2}uú^{2} hniáuh^{32} yáh^{3} jéinh^{32} cuo^{2} quionh^{3} jan^{2} tsá^{2} siánh^{3}, ho^{3}lá^{2}dá^{2} cón^{32} bíh^{1} tsú^{2} cú^{2}juéh^{32} tsá^{2}ñuh^{2} ñí^{2}cuo^{2}. Ja^{3}bí^{1} la^{3} jáun^{2} tsá^{2}ñuh^{2} siáh^{3}, tiá^{2} hniáuh^{32} yáh^{3} tun^{3} tsú^{2} tsá^{2}mɨ^{3} ñí^{2}cuo^{2}.

12 Tsá^{2} ñí^{1} hná^{1} nɨ́^{2} né^{3} juo^{3} jná^{13} cáun^{2} hi^{3} len^{3} ná^{1} huen^{2}, jun^{3}juáh^{13} uú^{2} lɨ́^{3} héih^{32} quioh^{21} Tɨ^{32} Juo^{13} yáh^{3} dí^{2}: Hi^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} jan^{2} tsá^{2} reh^{2} dí^{2} zian^{2} tsá^{2}mɨ^{3} ñí^{2}cuo^{2}, jan^{2} tsá^{2} tiá^{2} ta^{21} má^{2}tanh^{2} Dió^{32}, hi^{3} jáun^{2} tsá^{2}mɨ^{3} hí^{3} né^{3}, cáun^{2} hiún^{2} bíh^{1} tsɨ́^{3} hi^{3} tionh^{2} la^{3} má^{2}tionh^{2} jáun^{2} quionh^{3} tsá^{2} reh^{2} hí^{3}, hi^{3} jáun^{2} tiá^{2} ca^{3}tɨn^{1} yáh^{3} tsú^{2} hi^{3} tun^{3} tsá^{2}mɨ^{3} hí^{3}.

13 Hi^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} zian^{2} jan^{2} tsá^{2}mɨ^{3} reh^{2} dí^{2} hi^{3} tiá^{2} ta^{21} má^{2}tanh^{2} Dió^{32} tsá^{2}ñuh^{2} ñí^{2}cuo^{2}, tɨ^{3}la^{3} tsá^{2}ñuh^{2} hí^{3} né^{3}, cáun^{2} hiún^{2} bíh^{1} tsɨ́^{3} hi^{3} tionh^{2} quionh^{3} tsá^{2}mɨ^{3} reh^{2} dí^{2} hí^{3}, jáun^{2} tiá^{2} lɨ́^{13} yáh^{3} tun^{3} tsá^{2}mɨ^{3} hí^{3} tsá^{2}ñuh^{2}.

14 Hi^{3} jáun^{2} tsá^{2}ñuh^{2} tsá^{2} tiá^{2} ta^{21} má^{2}tanh^{2} Dió^{32} má^{2}cuá^{1}chan^{1} bíh^{1} ñí^{1}con^{2} Dió^{32} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} hiún^{2} tsɨ́^{3} hi^{3} tionh^{2} la^{3} má^{2}tionh^{2} jáun^{2} quionh^{3} tsá^{2}mɨ^{3} ñí^{2}cuo^{2}, tsá^{2} má^{2}tanh^{2} hí^{3} ta^{21} Dió^{32}; ja^{3}bí^{1} tsá^{2}mɨ^{3} tsá^{2} tiá^{2} má^{2}tanh^{2} ta^{21} Dió^{32} siáh^{3} má^{2}cuá^{1}chan^{1} bíh^{1} ñí^{1}con^{2} Dió^{32} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} hiún^{2} tsɨ́^{3} cuá^{3} la^{3} má^{2}cuá^{3} jáun^{2} quionh^{3} tsá^{2}ñuh^{2} ñí^{2}cuo^{2}, tsá^{2} má^{2}tanh^{2} hí^{3} ta^{21} Dió^{32}. Sá^{1}jmɨ́^{1} tiá^{2} tson^{2} la^{3} nɨ́^{2} dúh^{1}, jáun^{2} jónh^{32} náh^{2} jmɨ́^{1} má^{2}lɨ́n^{3} la^{3}jmɨ́^{1} lɨ́n^{3} jón^{2}zɨ́h^{1} tsá^{2} tiá^{2} ta^{21} tanh^{2} Dió^{32} bíh^{1}; tɨ^{3}la^{3} la^{3} lɨ́^{3} nɨ́^{2} má^{1}na^{21}, ná^{1}chan^{1} bíh^{1} jónh^{32} náh^{2} ñí^{1}con^{2} Dió^{32}.

15 Tɨ^{3}la^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} tsá^{2}ñuh^{2} ho^{3} tsá^{2}mɨ^{3} tsá^{2} tiá^{2} ta^{21} má^{2}tanh^{2} Dió^{32} hnió^{3} tsáun^{3} quionh^{3} ñí^{2}cuo^{2}, jáun^{2} cáun^{2} cuɨ́^{1} tsáun^{13} yáh^{3} tsú^{2}. Quí^{1} jun^{3}juáh^{13} hniáuh^{32} ma^{3}zian^{2} tsá^{2} tanh^{2} ta^{21} Dió^{32} quionh^{3} ñí^{2}cuo^{2} ca^{3}la^{3} hi^{3} chí^{1}tson^{3} yáh^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} tiá^{2} la^{3} hnió^{3}

yáh3 tsá2 tiá2 má2tanh2 hí3 ta21 Dió32, uá1
hi3 tsá2mɨ3 uá1 hi3 tsá2ñuh2, quí1 Dió32 dá2
ca3te3 hi3 ma3zian2 tsú2 re2 tɨn2 bíh1.
16 Quí1 ¿lánh3 yáh3 rón32 ñíh1 hnú2
tsá2mɨ3, hi3 nɨ́1juáh3 lɨ́13 lion1 nú2 tsá2ñuh2
ñí2cuoh2? Hi3 hnú2 né3 tsá2ñuh2, ¿lánh3 yáh3
rón32 ñíh1 hnú2 hi3 nɨ́1juáh3 lɨ́13 lion1 nú2
tsá2mɨ3 ñí2cuoh2?
17 Hi3 jáun2 dá2 cuɨ́1 lɨ́3 lánh3 lɨ́3 bíh1,
ma3 quin32 ma3 jan32 bíh1 tsáu2 hniáuh32
ma3zian2 la3 cun3 lɨ́3 pí3 hi3 má2ca3cué3 Tɨ32
Juo13 dí2, rón32 la3 cun3 qui3 lɨ́n3 tsú2 jmɨ́1
ca3te3 jáun2 Dió32. La3 nɨ́2 bíh1 lɨ́3 héih32 hi3
jmu2 jná13 ñí1con2 ca3la3 jɨ́32 cuáh32.
18 Jáun2 nɨ́1juáh3 Dió32 ca3teh3 jan2 tsá2
*má2tú1 chí2 láu2 hná13 ñí1 zian2, cuɨ́1 lɨ́n3
tsú2 la3 má2lɨ́n3 jáun2; hi3 nɨ́1juáh3 ca3teh3
Dió32 jan2 tsá2 tiá2 má2já2tú1 quioh21 né3,
tiá2 lin1 lɨ3 hniáuh32 yáh3 hi3 jmu3 tsú2 la3
jáun2 quioh21 hnga2.
19 Tiá2 hi3 jmu2 hí1 cáun2 yáh3 nɨ́1juáh3 hi3
quian32 ho3 tiá2 quian32 tsú2 li21 jáun2; la3
cun3 hi3 jlánh1 quien2 hi3 ma3tí32 tsú2 héih32
quioh21 Dió32 bíh1.
20 Ma3 quin32 ma3 jan32 bíh1 tsáu2
hniáuh32 zian2 la3 cun3 qui3 zian2 jmɨ́1
ca3te3 Dió32.
21 Nɨ́1juáh3 hi3 jmɨ́1 má2lɨ́n3 nú2 *tsá2
má2dí1hlánh1 joh1 tsáu2 jmɨ́1 ca3te3 Dió32,
ha3 lɨ́2 jmú2 hɨ32 honh2 hi3 jáun2; jɨ́32la3
nɨ́1juáh3 hi3 zia32 jáɨ13 hi3 lɨ3 lɨ́13 liáun3 nú2 jú1
re2 bíh1, jáun2 tɨ3 re2 jmu3 la3 jáun2.
22 Quí1 tsá2 má2lɨ́n3 tsá2 má2dí1hlánh1 jmɨ́1
ca3te3 Dió32 hi3 tanh13 tsú2 ta21 Tɨ32 Juo13 dí2,
ta3né32 má2lɨ́n3 tsú2 tsá2 má2ca3liáun3 bíh1,
hi3 jáun2 má2jmu3 tsú2 tá13 Tɨ32 Juo13 dí2. La3
jáun2 bíh1 lɨ́3 siáh3 ñí1con2 tsá2 jmɨ́1 zian2 hi3
ca3tɨn1 hnga2 jmɨ́1 ca3lɨ3tén1, hi3 ta3né32 né3
má2lɨ́n3 tsú2 tsá2 má2dí1hlánh1 joh1 Cristo
bíh1.
23 Dió32 má2ca3lau3 hnoh2 cun3quionh3
cáun2 hmah21 hmuh21 lɨ́n21; ha3 lɨ́2uú2 lɨ́1
hen3 náh2 hi3 tsá2mɨ3cuóun2 jmu3 hi3 lɨ́n13
náh2 tsá2 má2dí1hlánh1 joh1.
24 Hi3 jáun2 né3 reh2, ma3 quin32 ma3 jan32
hnoh2 hniáuh32 tionh2 náh2 ñí1 ta3 ñí1 Dió32
la3 cun3 rón32 lɨ́n3 náh2 jmɨ́1 ca3te3 tsú2.
25 Hi3 ngaɨh32 hnoh2 jáun2 hi3 ca3tɨn1 tsá2
tiá2 má2ca3jenh2 cuo2 né3, tiá2 zia32 yáh3
cáun2 héih32 quioh21 Tɨ32 Juo13 dí2 hi3 hú1tá1
ca3tɨn1 tsá2 la3 hí3. Tɨ3la3, cué13 jná13 jáɨ13
quion21 la3 cun3 hi3 len3 ná1 huen2, hi3 jáun2
hnoh2 né3 lɨ́13 cháh13 cáun2 honh2 ca3tɨ21
jáɨ13 lá2, quí1 jná13 dá2 lɨ́n3 ná1 jan2 tsá2 lɨ́13
háɨh13 náh2 honh2 ñí1con2 cun3ñí1 hi3 ca3ja3
miɨ́3 tsɨ́3 hnga2 Tɨ32 Juo13 dí2.
26 Hi3 jáun2 né3, cun3ñí1 hi3 jlánh1 huáh2
tsɨ́3 jmáɨ1 hi3 ziáun2 dí2 lá2 ta3né32, jáun2
jná13 len3 hi3 tɨ3 re2 bíh1 zian2 tsú2 la3 cun3
qui3 má2zian2 ta3né32.
27 Nɨ́1juáh3 hi3 má2jenh2 cuonh2 hnú2, tiá2
hniáuh32 yáh3 tsáun3 náh2; hi3 nɨ́1juáh3 tiá2
hin2 má2nio3 nú2 jáɨ13 quiúnh1 né3, ha3 lɨ́2
hnah3 tsá2mɨ3.
28 Tɨ3la3 nɨ́1juáh3 hi3 ca3jenh2 cuonh2 nú2
né3, jun3juáh13 jmuh32 tso3 yáh3 hnú2 la3
jáun2; hi3 nɨ́1juáh3 jan2 tsá1máɨ13 ca3jéinh32
cuo2, jun3juáh13 jmu2 tso3 yáh3 tsú2 siáh3 la3
jáun2. Tɨ3la3 tsá2 jéinh32 hí3 cuo2 má1ná1,
lɨ3 zian2 uu3mí2tsɨ32 bíh1 ñí1 hué21 lá2, hi3
jáun2 jná13 né3 jmɨ́1 hnó21 hi3 tiá2 lɨ3 zia32
uu3mí2tsɨ32 jáun2 quioh21 tsú2.
29 Reh2, sá1nɨ́2 niéi2 hnoh2 jáɨ13 lá2 quion21
jná13: Cú1pih21 jmáɨ1 bíh1 jéi32í1 zia32 quiú13
dí2. Hi3 jáun2 né32 tɨ3 chí1ján3, tsá2ñuh2 tsá2
má2ca3jenh2 cuo2 hniáuh32 ma3zian2 la3jmɨ́1
lɨ́3 hi3 tiá2 ñí2cuo2 zian2,
30 tsá2 ná1ho2 ná1jngɨh2 hniáuh32 jmu3
la3jmɨ́1 lɨ́3 hi3 tiá2 hlah3 nio2 bíh1 tsɨ́3, hi3
nɨ́1juáh3 tsá2 ná1hiún2 tsɨ́3 né3, hniáuh32
jmu3 tsú2 la3jmɨ́1 lɨ́3 hi3 tiá2 hiún2 bíh1 tsɨ́3,
hi3 tsá2 zia32 hi3 la32 né3, hniáuh32 ma3zian2
tsú2 la3jmɨ́1 lɨ́3 hi3 tiá2 quioh21 bíh1 tsú2 hi3
lɨ́2liá32 jáun2.
31 Hi3 nɨ́1juáh3 tsá2 jmúh32 ta21 hi3 zia32
ñí1 hué21 lá2, hniáuh32 jmu3 tsú2 la3jmɨ́1 lɨ́3
hi3 tiá2 lin1 ta21 lɨ́2jmúh32 bíh1 tsú2; quí1
hngá1máh3 hi3 néh32 dí2 lá2 há1 ngá13 bíh1.
32 Quí1 jná13 hnó32 hi3 tiá2 hi3 zia32 hi3
lɨ́13 lɨ3 hɨ́32 honh2 náh2. Nɨ́1juáh3 jan2 tsá2
tsá1ñú1 tiá2 cuo2 má2jenh2, tsá2 la3 hí3 hen2
tsɨ́3 jmáh3la3 ñí1con2 Tɨ32 Juo13 bíh1 dí2, jɨ3 he3
lánh3 rón32 lɨ́13 ma3hiún2 tsú2 tsɨ́3 Tɨ32 Juo13

dí²;
33 tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ má²ca³jenh² cuo² tsú² né³,
ca³tɨ²¹ hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá² bíh¹ má²hɨ³² tsɨ́³
tsú², jɨ³ he³ lánh³ rón³² lɨ́¹³ ma³hiún² tsú² tsɨ́³
tsá²mɨ³ ñí²cuo² nɨ́² siáh³,
34 hi³ jáun² tá¹ tun³ jo²¹ bíh¹ ñí¹ má²hɨ³² tsɨ́³ tsú² lɨ́¹³. Ja³bí¹ zia³² siáh³ hi³ za² ñí¹con² tsá²mɨ³ tsá² má²jenh² cuo² quionh³ tsá²mɨ³ tiá² cuo² má²jenh². Quí¹ tsá² tiá² cuo² má²jenh² hen² tsɨ́³ jmáh³la³ ñí¹con² Tɨ³² Juo¹³ bíh¹ dí², hi³ hnió³ tsú² hi³ lɨ́¹³ cuá¹chan¹ ñí¹con² Dió³² tá¹ jan², la³ má²quionh³ siáh³ jmɨ́²chí³ quioh²¹ tsú²; tɨ³la³ tsá²mɨ³ má²jenh² cuo² né³ hɨ³² tsɨ́³ ca³tɨ²¹ hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá², jɨ³ he³ lánh³ ma³hiún² siáh³ tsɨ́³ tsá²ñuh² ñí²cuo² nɨ́² siáh³.
35 Juanh³² jná¹³ jáɨ¹³ nɨ́² ca³tɨ²¹ hi³ chú³² quián¹³ hmóu³² bíh¹ náh², jun³juáh¹³ hi³ quí² jna²³ jná¹³ juɨ³² quián¹³ yáh³ hnoh². Quí¹ jná¹³ hnó³² hi³ hnoh² tianh¹³ náh² re² la³ cun³ ca³tɨ²¹ bíh¹, hi³ má¹con²¹ náh² Tɨ³² Juo¹³ dí² hi³ hí¹ cáun² tiá² hi³ chí¹cuú² chí¹jnáɨ²³.
36 Hi³ jáun² né³, hi³ ca³tɨn¹ tsá² má²lieih²¹, tsá² zian² tsá¹máɨ¹³ jon², nɨ́¹juáh³ tsá² hí³ lɨ́n²³ hi³ tɨ³ re² jéinh³² cuo² tsá²mɨ³ jon², quí¹hliá² má²tsá²lɨ³hún¹ bíh¹ tsɨ́³ jon² tsú², hi³ má²ca³lɨ́n¹³ tsú² siáh³ hi³ hi³ nɨ́² bíh¹ tɨ³ quien², jáun² cuɨ́¹ jmu¹ tsú² la³ cun³ hi³ lɨ́n²³ tsú² chu²¹; lɨ́¹³ bíh¹ jéinh³² tsú² cuo² jon², quí¹ jun³juáh¹³ tso³ yáh³ jaun³².
37 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ zian² tsá² lɨ́n²³ hi³ tiá² lin¹ lɨ³ hniáuh³² yáh³ hi³ jéinh³² tsú² cuo² tsá¹máɨ¹³ jon², hi³ tiá³ bíh¹ nio² tsɨ́³ tsú² la³ cun³ hi³ lɨ́n²³, hi³ tiá² jéinh³² cuo² jon², re² bí¹ siáh³ jmu² tsá² la³ hí³.
38 Hi³ jáun² né³, nɨ́¹juáh³ tsá² jéinh³² cuo² tsá²mɨ³ jon², re² bíh¹ jmu² tsú²; hi³ nɨ́¹juáh³ tsá² tiá² jéinh³² cuo² jon² né³, tɨ³ jlánh¹ bíh¹ re² jmu² tsá² la³ hí³.
39 Hi³ ca³tɨn¹ tsá²mɨ³ tsá² má²jenh² cuo² né³, liei²¹ jmu² héih³² hi³ ca³tɨn¹ tsú² tiánh³ la³ má²tionh² jáun² quionh³ ñí²cuo² tá¹la³ zian² tsá²ñuh²; tɨ³la³ nɨ́¹ má¹jun² tsá²ñuh² né³, má²lɨ́¹³ bíh¹ jéinh³² siáh³ tsá²mɨ³ hí³ cuo² quionh³ lɨ³ua³ jan² tsá² hnio³, tɨ³la³ hniáh³² jan² tsá²ñuh² tsá² má²tanh² ta²¹ Dió³² bíh¹ má¹na²¹.
40 Tɨ³la³ tɨ³ jlánh¹ bíh¹ chú³² quioh²¹ tsá²mɨ³ hí³ lɨ́¹³ nɨ́¹juáh³ hi³ tiú²uú² ca³jéinh³² cuo². Hi³ nɨ́² bíh¹ cáun² hi³ len³ jná¹³ huen², hi³ jná¹³ né³ len³ hi³ hléh²³ ná¹ la³ cun³ hi³ tɨ³² tsɨ́³ Jmɨ́²chí³ joh¹ Dió³².

8

Má³² hi³ cha³² tsú² ná¹chan¹ quioh²¹ dió³² tsá² láɨn¹

1 Né³² né³, cuɨ́¹ má¹ré¹³ jná¹³ jáɨ¹³ hi³ ngaɨh³² hnoh² jáun² ca³tɨ²¹ ngú³ quioh²¹ jáh³ hi³ jngɨh² tsú² ñí¹con² dió³² tsá² láɨn¹. Cun³ né¹ bíh¹ dí² hi³ la³jáɨ³² dí² zia³² hi³ há² ngɨ²³ dí², tɨ³la³ háɨnh¹³ jmú¹³ dí² tonh² ca³tɨ²¹ hi³ má²há² má²ngɨ²³ dí² jáun². Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ hi³ ná¹hnáu³ dí² má¹ná¹, hi³ nɨ́² bíh¹ jmu² hi³ má²tsá²lɨ³hún¹ tsɨ́³ dí² ñí¹con² Dió³².
2 Jáun² nɨ́¹juáh³ zian² tsá² lɨ́n²³ hi³ ca³hia³ ca³táunh³ lɨ́n³², cun³quionh³ la³ jáun² lɨ́²lin¹ hi³ tiá² hi³ ñi³² hí¹ cáun² bíh¹ tsú² la³ cun³ hi³ jmɨ́¹ ca³tɨ²¹ ñi³².
3 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ jan² tsá² hnio³ Dió³² né³, má²cuóun³² bíh¹ Dió³² tsá² hí³.
4 Hi³ jáun² né³, ca³tɨ²¹ hi³ cúh² tsú² ngú³ quioh²¹ jáh³ hi³ má²lɨ́²jngɨh³ tsú² ñí¹con² dió³² tsá² láɨn¹, qui³ cónh³ má²né¹ bíh¹ dí² hi³ dió³² tsá² láɨn¹ hí³, hí¹ jan² yáh³ tiá² lɨ́³ nóh³² quioh²¹ Dió³² Tsá² juú²tsáun², quí¹ jɨ́³²la³ jan² tán¹ bíh¹ Dió³² zian².
5 Quí¹ uá¹jinh¹ zia³² hliáun³ lɨ́n³² hi³ téh²³ tsú² dió³² hñu³mɨ³cuú² jɨ³ ñí¹ hué²¹ lá² nɨ́² siáh³, hi³ tson² bíh¹ cu³tí³ zia³² bíh¹ hliáun³ lɨ́n³² hi³ lɨ́¹ téh²³ tsáu² dió³² jɨ³ juo¹³ tsú² nɨ́² siáh³,
6 tɨ³la³ hi³ ca³ta¹ jnoh¹ má¹ná¹, jan² tán¹ bíh¹ Dió³² Jméi² dí² zian². Jméi² dí² hí³ bíh¹ Tsá² ca³jmú³ ca³la³ jɨ́³² hi³ zia³², hi³ jáun² jnoh¹ né³ ziáun² hi³ ca³tɨn¹ hí³ bíh¹. Jan² tán¹ bíh¹ Juo¹³ dí² zian², Jesús Tsá² lɨ́n³ hí³ Cristo yáh³. Hi³ cun³quionh³ hí³ bíh¹ ca³lɨ³ zia³² ca³la³ jɨ́³² hi³ zia³², hi³ la³ jɨ³ jnoh¹ siáh³ uá²jaɨ³².
7 Tɨ³la³ tiá² la³jɨ́n³² tsáu² má²ca³ngɨ¹³ yáh³ hi³ nɨ́². Quí¹ zian² tsá² jlánh¹ jmɨ́¹ má²tan²

hi³ má²tsú² má²jónh³² dió³² tsá² láɨn¹, hi³
tsá² hí³ né³ cáun² lɨ́n²³ la³ má²lɨ́n²³ jáun²
bíh¹ hi³ hú¹tá¹ má²ca³lɨ³quioh²¹ dió³² tsá²
láɨn¹ bíh¹ ngú³ hi³ cuá¹cúh² tsú² jáun².
Hi³ cun³ñí¹ hi³ tiá² má²nio² tiá³ tsɨ́³ tsú²
né³, jáun² bíh¹ cáun² lɨ́¹ cha³² tso³ jmɨ́¹ tsɨ́³
tsú² hi³ lɨ́n²³ hi³ má²ca³hliánh² cun³ñí¹ hi³
má²lɨ́²cuh³ ngú³ hi³ má²ta³no¹ ñí¹con² dió³²
tsá² láɨn¹ hí³.
8 Tɨ³la³ jun³juáh¹³ cun³quionh³ má³² hi³
cúh²³ yáh³ dí² lɨ́¹³ tá¹zanh¹ dí² re² ta³ ñí¹
Dió³² má¹ná¹. Quí¹ sa³jun³ lɨ³ hláɨh¹ yáh³ dí²
nɨ́¹juáh³ hi³ tiá² cúh¹³, hi³ sa³jun³ lɨ³ chun¹
yáh³ dí² nɨ́¹juáh³ hi³ lɨ́²cúh¹³.
9 Tɨ³la³ hua³hín¹³ náh² jmu³, quí¹ nɨ́²
lɨ́¹ ca³jmuh³ náh² hi³ tánh³² tso³ jan² tsá²
tiá² má²pin³ tsɨ́³ cun³quionh³ hi³ cúh¹³ náh²
lɨ³ua³ cáun² hi³ tɨ³² honh² náh² hmóu³².
10 Cuɨ́¹ jmú¹³ jáɨ¹³: Nɨ́¹juáh³ hnú² tsá²
má²ñíh¹ hi³ nɨ́², la³ ca³ñíh³ hi³ jmúh¹³ má³²
cáun² ñí¹ ca³tɨn¹ dió³² tsá² láɨn¹, hi³ nɨ́¹juáh³
tá¹la³ jáun² né³ la³ ca³jɨ́e³² jan² tsá² reh² tsá²
tiá² má²pin³ tsɨ́³ hi³ ñíh³ hnú² ñí¹ jáun², jáun²
ja³bí¹ tsá² reh² hí³ lɨ́¹³ já³² tsɨ́³ hi³ cuh³ má³²
má²lɨ́³cué³² tsú² ñí¹con² dió³² tsá² láɨn¹.
11 Hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lɨ́³, hi³
cun³quionh³ hi³ jlánh¹ ñíh¹ jáun² bíh¹ hnú²
má²jmuh³² nú² hi³ tsa³hín³ renh² nú² tsá²
tiá² má²pin³ tsɨ́³, tsá² ca³jun³ hí³ Cristo hi³
ca³tɨn¹ uá²jaɨ³².
12 Jáun² la³ nɨ́² bíh¹ má²jmuh³² hnoh²
tso³ ñí¹con² hnga² Cristo, cun³quionh³
hi³ jmuh³² náh² tso³ ñí¹con² renh² nɨ́¹
má¹ca³hliah²¹ náh² tsɨ́³ tsá² tiá² má²pin³ tsɨ́³.
13 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹, nɨ́¹juáh³ jná¹³ la³
jmu² hi³ tanh³² renh² ná¹ tso³ cun³quionh³
má³² hi³ cuh³² ná¹, tɨ³ jlánh¹ bíh¹ quien² hi³
hí¹ cónh³ tiú²uú² cuh²¹ jná¹³ ngú³ la³ jáun²,
quí¹ nɨ́² lɨ́¹ ca³jmú³² jná¹³ hi³ tánh³² renh²
ná¹ tso³.

9

La³ cun³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² lɨ́n³ tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Dió³²

1 Né³² né³, ¿tiá¹ la³ zian² jná¹³ hi³ ca³tɨn¹
huen² dúh¹? ¿Haun¹³ juáh¹³ lɨ́n³ jná¹³ jan²
*tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Dió³² dúh¹? Quí¹
jná¹³ má²ca³jɨen¹ ná¹ Jesús Tɨ³² Juo¹³ dí², hi³
cun³quionh³ hnoh² bíh¹ má²lin¹ ta²¹ quion²¹
jná¹³ hi³ má²cá²jmú³² ná¹ quioh²¹ Tɨ³² Juo¹³
dí².
2 Uá¹jinh¹ zian² tsá² tiá² hnió³ tónh³² ta²¹
hi³ jná¹³ lɨ́n³ ná¹ tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Dió³²,
tɨ³la³ ñí¹con² hnoh² má¹ná¹, lɨ́n³ bíh¹ jná¹³;
quí¹ cun³quionh³ hi³ lɨ́n³ hnoh² nɨ́² tsá²
tanh² ta²¹ Tɨ³² Juo¹³ bíh¹ dí² má²lɨ́²lin¹ hi³
tson² bíh¹ cu³tí³ lɨ́n³ jná¹³ tɨ³² tsá² quian³²
jë¹ Dió³².
3 La³ lá² bíh¹ nga² jná¹³ ñí¹con² tsá² la³ hí³
nɨ́¹juáh³ jmɨ́¹ ziú² jmɨ́¹ hɨe² tsú²:
4 ¿Tiá¹ la³ zia³² jáɨ¹³ hi³ cú¹ hnáɨh¹³ jnoh¹
la³ cun³ hi³ lɨ́¹ cue³² jáun² tsáu² dúh¹?
5 Ja³bí¹ la³ jáun² zia³² siáh³ jáɨ¹³ hi³ jenh¹
jná¹³ uón³² quiúnh¹ ná¹ jan² tsá²mɨ³ tsá²
reh² dí², hi³ ngɨ́¹³ ná¹ quiúnh¹ la³jmɨ́¹ jmu²
tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Dió³² ñí¹ hná¹ nɨ́², jɨ³ tsá¹
raɨnh²¹ Tɨ³² Juo¹³ dí², jɨ³ Pé¹ nɨ́² siáh³.
6 ¿Hí¹ lɨ́n²³ tsú² hi³ jmáh³la³ jná¹³ quiúnh¹
ná¹ Bernabé uá¹ lɨ³hniauh²³ hi³ jmú¹³ jnoh¹
ta²¹ hi³ jáun² lɨ́¹³ jniau¹³ jnoh¹ hi³ cúh¹³
tá¹la³ hléh¹³ jnoh¹ jú¹ chú³²?
7 ¿Hin² dá² tsánh² tsá² lɨ́n³ hliáu³, hi³
má²hmah¹ hnga² la³jɨ́³² hi³ lɨ³ hniáuh³²
quioh²¹? ¿Hin² tsánh² zia³² hi³ jnauh²¹, hi³
tiá² cúh² má¹lɨ³² jáun²? ¿Hin² dá² tsánh²
jmu² hua³hí¹³ *já¹ziáh² hi³ tiá² hɨ́nh²³ yáh³
jmɨ² tiuh²¹ hi³ huéh²³ má¹lɨ³² jáun²?
8 Su³uú² lɨ́¹ cuɨ́¹ lɨ́n¹³ náh² hi³ jáɨ¹³ hi³
hléh²³ jná¹³ lá² lɨ́³ cáun² hi³ lɨ́¹ ca³cháunh³
chin³² jná¹³ huen², quí¹ ja³bí¹ ñí¹ liei²¹
quioh²¹ hla¹ Moisés yáh³ rá¹juáh³ la³ nɨ́².
9 Quí¹ ñí¹ liei²¹ jáun² rá¹juáh³ la³ lá²: "Ha³
lɨ́² tanh³ chí² náh² ho³ cuá¹juɨ́² tá¹la³ há²
zauh³² cuú²miih²¹ hi³ jáun² sunh³ máɨ³".
Quí¹ jun³juáh¹³ hi³ ca³juáh³ Dió³² la³ nɨ́²
cun³ñí¹ hi³hliá² jlánh¹ hnio³ cuá¹juɨ́² yáh³,
10 quí¹ cun³quionh³ la³ nɨ́² dá² ca³jmú³
tsú² cáun² jáɨ¹³ hi³ ma³ta² tsú² jɨ³lá² bíh¹
dí². Liei²¹ jáun² ca³lɨ³ ca³tɨ²¹ cáun² hi³ chú³²
quiú¹³ jnoh¹ bíh¹; quí¹ tsá² quiáh² hué³²
quionh³ tsá² caun² hi³ ca³láu², cá²re² bíh¹
hen² tsɨ́³ tsú² hi³ he³ la³ cun³ hi³ ca³tɨn¹ nɨ́¹

má¹ca³láu².
11 Hi³ jáun² né³, nɨ́¹juáh³ jnoh¹
má²ca³ján¹³ jún² hi³ jmu² ta²¹ hñu³ jmɨ́¹
hñu³ tsɨ́³ tsáu² ja¹ quián¹³ hnoh², ¿hí¹
hliáun³ lɨ́n³² máh³ nɨ́¹juáh³ la³ ca³héi¹³ jnoh¹
cú¹pih²¹ hi³ lɨ³ hniáuh³² quiú¹³ ñí¹con²
hnoh² má¹lɨ³² jáun²?
12 Nɨ́¹juáh³ tu³ bíh¹ tsá² siánh³ yáh³ la³
zia³² bíh¹ jáɨ¹³ ñí¹con² hi³ he³ hi³ hniáuh³²
quioh²¹ ñí¹con² hnoh², jáun² ¡tiá¹³ bíh¹ tiá³
jnoh¹ tiá² ca³ta¹ héi¹³ hi³ jáun²!
Tɨ³la³ tiá² má²ca³jmú¹³ yáh³ jnoh¹ la³
cun³ hi³ jmɨ́¹ lɨ́¹³ jmú¹³; tɨ³la³ jnoh¹ dá²
má²ca³tion¹³ bíh¹ tsɨ́³ la³jɨ́³², quí¹ tiá² hnáu²
jnoh¹ hi³ lɨ³ zia³² hi³ chí¹cuú² chí¹jnáɨ²³
tá¹la³ hléh¹³ jnoh¹ jú¹ chú³² quioh²¹ Cristo.
13 Quí¹ má²ñíh¹ bíh¹ hnoh² hi³ nɨ́¹juáh³
tsá² jmu² ta²¹ hñu³ cuáh³² chín¹ quiú¹³
jnoh¹ tsá² *judíos, cun³quionh³ hi³ tsá²can³²
jáun² tsáu² hñu³ cuáh³² bíh¹ zian² tsú². La³
cun³ lɨ́¹³ juáh¹³, hi³ nɨ́¹juáh³ tsá² jmu² ta²¹
ñí¹ lɨ́³ ñí¹hiú¹³, ñí¹ qui³ cueh³² tsáu² Dió³²
lɨ³ua³ cáun² hi³ ca³loh² uá¹ i³ hi³ jñi³² tsú²,
uá¹ hi³ jáh³, jáun² nɨ́¹ má¹lɨ́²jín³² tsá² hí³ la³
cun³ hi³ ca³tɨ²¹ có³², má¹lɨ³² jáun² né³, tsá²
hí³ bíh¹ má²lɨ́¹³ cuh³ hi³ ziún³.
14 La³ jáun² bíh¹ lɨ́³ héih³² hi³ ca³jmú³ siáh³
Tɨ³² Juo¹³ dí², hi³ nɨ́¹juáh³ tsá² hleh³² jú¹
chú³², jáun² cun³quionh³ ta²¹ jáun² bíh¹ lɨ́¹³
zian² tsú².
15 Tɨ³la³ jná¹³ má¹ná¹, hí¹ cónh³ yáh³ tiá²
má²ca³mɨ́³ jná¹³ ñí¹con² hnoh² la³ cun³ hi³
jmɨ́¹ lɨ́¹³ mɨ́¹³ jná¹³, sa³jun³ jmu² jná¹³ sí²
lá² quí¹ cun³ñí¹ hi³ hniá¹ jná¹³ hi³ zia³² hi³
cuéh¹ hnoh² ca³lá². ¡Tɨ³ re² cuɨ́¹ jún¹³ jná¹³
cú²jueh³² ñeh² bíh¹ hi³ quin³ tsú² hi³ hiún²
tsɨn³² jná¹³ hi³ hléh²³ ná¹ ta³ tiá² hlánh¹!
16 Ca³tɨn¹ jná¹³, jun³juáh¹³ hi³ jmu² tonh²
yáh³ jná¹³ hi³ hléh²³ jú¹ chú³², quí¹ cun³
ca³tɨn¹ bíh¹ jná¹³ hi³ hléh¹³. ¡Ma³ jlánh¹ juo²³
jná¹³ nɨ́¹juáh³ hi³ tiá² hléh¹³ jú¹ chú³² jáun²!
17 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹, nɨ́¹juáh³ hi³ jmu²
jná¹³ ta²¹ lá² cun³ñí¹ hi³ hiún² tsɨn³² huen²,
jáun² zia³² bíh¹ hi³ hiáu¹³ jná¹³. Tɨ³la³ uá¹
cun³ ca³jmú³² jná¹³ ca³la³ chí¹tson³, cun³
jáun² bíh¹ lɨ́³ cáun² ta²¹ hi³ má²ca³chá³ Dió³²
jo³uón³² jná¹³.
18 Hi³ jáun² né³, la³ cun³ hi³ hiáu¹³ jná¹³
jáun² lɨ́³ la³ lá²: Hi³ jlánh¹ lɨ́²hiún² tsɨn³² jná¹³
hi³ hléh²³ jú¹ chú³² ta³ tiá² hi³ mɨ́²³ ná¹ hí¹
cáun²; la³ cun³ lɨ́¹³ juáh¹³, hi³ tiá² mɨ́²³ jná¹³
la³ cun³ hi³ qui³ lɨ́¹³ mɨ́³² jan² tsá² hleh³² jú¹
chú³².
19 Uá¹jinh¹ tiá² lɨ́n³ jná¹³ *tsá² má²dí¹hlánh¹
ñí¹con² hí¹ jan² tsáu², tɨ³la³ cun³ jáun²
má²cá²jmú³² bíh¹ jná¹³ hi³ lɨ́n³ ná¹ la³juah²¹
dúh¹ jan² tsá² má²dí¹hlánh¹ ñí¹con² la³jɨ́n³²
tsáu², hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lɨ́¹³ janh²¹ jná¹³
juóun³² tsáu² hi³ ca³tɨn¹ Cristo.
20 Nɨ́¹juáh³ jmɨ́¹ cuon¹ jná¹³ ja¹ tsá² judíos,
jmu² jná¹³ la³jmɨ́¹ jmu² tsá² judíos, hi³ jáun²
lɨ́¹³ janh²¹ jná¹³ tsú²; la³ cun³ lɨ́¹³ juáh¹³,
hi³ ñí¹con² tsá² ná¹má²tí³² liei²¹ quioh²¹
hla¹ Moisés jmu² jná¹³ la³jmɨ́¹ jmu² tsá²
má²tí³² hí³ liei²¹, hi³ jáun² lɨ́¹³ janh²¹ jná¹³
tsá² hí³, uá¹jinh¹ jná¹³ jan² tsá² tiú²uú² lin¹
lɨ³hniauh²³ ma³tí³² liei²¹ jáun².
21 Hi³ jáun² né³, nɨ́¹juáh³ jmɨ́¹ cuon¹ jná¹³
ja¹ quioh²¹ tsá² tiá² má²quien² liei²¹ quioh²¹
hla¹ Moisés, ja³bí¹ jná¹³ jmu² siáh³ cá²ren²
quiúnh¹ ná¹ tsá² la³ hí³. Tɨ³la³ jun³juáh¹³ hi³
tiá² má²tɨ²¹ héih³² quioh²¹ Dió³² yáh³ jná¹³
jaun³², quí¹ jná¹³ bíh¹ jan² tsá² ca³tɨn¹ ná¹
hi³ má¹tɨ²¹ liei²¹ quioh²¹ Cristo.
22 Nɨ́¹juáh³ jmɨ́¹ cuon¹ jná¹³ quiúnh¹ tsá²
tiá² má²pin³ tsɨ́³, hi³ jáun² jná¹³ jmu² siáh³
hi³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ hi³ tiá² má²pin³ tsɨn³² ná¹,
hi³ jáun² lɨ́¹³ janh²¹ jná¹³ uá²jaɨ³² tsá² hí³.
Hi³ jáun² la³ cun³ hi³ jmu² jná¹³ né³, hi³
jmu² ná¹ cá²ren² quiúnh¹ ná¹ la³jánh³ dú¹
ñí¹ tsáu², hi³ jáun² la³ jáun² lɨ́¹³ cháuh³² he³
lánh³ rón³² lɨ́¹³ lion¹ jná¹³ jmɨ́²chí³ quioh²¹
ma³ jan² tsá² hí³ bíh¹ jaun³².
23 Jmu² jná¹³ la³jɨ́³² hi³ nɨ́² cun³ñí¹ hi³
ca³tɨn¹ jú¹ chú³², hi³ jáun² lɨ́¹³ hiáu³ jná¹³
uá²jaɨ³² la³ cun³ hi³ jein³² jú¹ chú³² lá².
24 Quí¹ má²ñíh¹ bí¹ hnoh² hi³ nɨ́¹juáh³
jmɨ́¹ co² tsú², jáun² la³jɨ́n³² bíh¹ tsú² jmu²
pí³ hi³ tsá²táunh¹ cú²hé² lɨ́n³², tɨ³la³ jɨ́³²la³
jan² tán¹ bíh¹ tsá² láɨh²³, hi³ jáun² hiáuh²³
hi³ má²ná¹lɨ́³ jáun² hua³jan²¹. Jáun² la³jmɨ́¹

jmu² tsá² la³ hí³ bíh¹ hniáuh³² jmúh¹³ náh² pí³, hi³ jáun² janh¹ náh² hi³ má²ná¹lɨ́³ jáun² hua³jan²¹ quián¹³.

25 La³jɨ́n³² bíh¹ tsá² co² má²tɨn³² re², hi³ jáun² tiá² zia³² hí¹ cáun² hi³ lɨ́¹³ lɨ³ hliánh¹³ tsú², quí¹ hi³ hnió³ láɨh¹³ cáun² *có²ron¹ná¹ hi³ lɨ́³ ñeh¹ hmá² cuu³hláu², cáun² hi³ tiá² lin¹ má²hɨe²; tɨ³la³ jnoh¹ má¹ná¹, jmu³² pí³ hi³ jáun² jauh¹ dí² cáun² hi³ ma³hɨe² la³ cun³ jmɨ́¹hi³nio² bíh¹.

26 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, jmu² jná¹³ la³ cun³ qui³ jmu² tsá² ngɨ³² cú²hé², ha³ tiá² jɨ́e³² yáh³ jná¹³ tɨ³ hlá² tɨ³ nɨ́²; hi³ sa³jun³ jmu² jná¹³ hniéɨ² la³jmɨ́¹ jmu² jan² tsá² lɨ́¹ cuɨ́²³ jah³² ñí¹ lɨn²¹.

27 Tɨ³la³ jná¹³ dá² jmu² héɨh³² ca³la³ chí¹tson³ bíh¹ ñí¹con² ua³ tán² ná¹, hi³ di³quian²¹ ná¹ jmáɨ¹ hi³ taunh¹³ ta²¹, quí¹ nɨ́² lɨ́¹ ca³lɨ³ hi³ chín¹dí¹ jná¹³ tsá² ca³ma³tɨn¹³ ná¹ tsáu², hi³ la³ ca³ta³zanh¹ ná¹ hlah³ má¹lɨ³² jáun².

10

Tiá² hniáuh³² má¹quien¹³ dí² dió³² tsá² láɨn¹

1 Hi³ jáun² né³ reh², hnó³² jná¹³ hi³ lɨ³ ñíh¹³ náh² hi³ la³jɨ́n³² bíh¹ tsá²daun³² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí² tsá² jmɨ́¹ zian² cá²jmáɨ¹ ca³tiánh³ ñeh² jnie² hi³ lɨ́³ li²¹ hi³ taunh² jáun² Dió³² hó¹ñí¹, hi³ la³jɨ́n³² bíh¹ tsú² ca³nga³ siáh³ Jmɨ́²miih²¹ Dáɨn³ jmɨ́¹ ca³niá³ jáun².

2 Hi³ jáun² dá² la³jɨ́n³² bíh¹ tsú² cáun³ jmáɨ², hi³ lin¹ hi³ haɨn²¹ tɨ³con² hla¹ Moisés cun³quionh³ hi³ ca³ñɨ³táunh¹ tsú² jáun² ñeh² jnie², jɨ³ jmɨ́¹ ca³han³ siáh³ jmɨ́²miih²¹ jáun².

3 Ja³bí¹ cá²re² ca³cúh² bíh¹ tsú² jɨ³lɨn² cá² ñí¹ má³² hi³ ca³cué³ Dió³².

4 Ja³bí¹ la³jɨ́n³² bíh¹ tsú² siáh³ ca³hɨnh³ cá² ñí¹ jmáɨ² hi³ ca³cué³ hnga² Dió³². Quí¹hliá² jmɨ́¹ hɨ́nh²³ tsú² jmáɨ² ja³ ñí¹con² Dió³² hi³ chí¹hue³² hláu². Hláu² jáun² dá² jmɨ́¹ quionh³ tsú² tá¹la³ hí¹tiáunh¹ juɨ³², hi³ hláu² jáun² né³ jmɨ́¹ lɨ́n³ hnga² bíh¹ Cristo.

5 Tɨ³la³ uá¹ jáun² la³ jáun², lɨ́³ cá² tsáun¹ máh³ tsá² hí³ tiá² ca³jmú³ la³ cun³ hi³ jéih³² Dió³², hi³ jáun² dá² ca³hiá² cá²tsan³ bíh¹ tsú² hué³² quiéin² jáun².

6 La³jɨ́³² hi³ ca³lɨ³ jáun², lɨ́³ cáun² nóh³² hi³ hɨe³² jnoh¹ jú¹ tson² bíh¹, hi³ lin¹ hi³ tiá² ca³ta¹ dí² jmú¹³ hi³ hniá¹ dí² hi³ hlah³, la³jmɨ́¹ ca³jmú³ jáun² tsá² hí³.

7 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ tiá² hniáuh³² má¹tsú¹ má¹jonh²¹ hnoh² dió³² tsá² láɨn¹ la³jmɨ́¹ ca³jmú³ jáun² tsá² hí³; la³ cun³ rón³² hi³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí²: "Tsáu² ca³tiánh³ tiáunh¹, hi³ ca³cu³ ca³hɨnh³, hi³ jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³ ca³nu³ ca³tiánh³ hi³ ca³jmú³ juón¹".

8 Jáun² tiá² hniáuh³² yáh³ hi³ lɨ́¹ jmú¹ lɨ́¹ tsáu¹³ dí² la³jmɨ́¹ ca³jmú³ jáun² tsá² hí³, quí¹ jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³tsan³ quiu³hnɨ² mei²¹ tsáu² cu³tsa³² la³ lá² cú² jmáɨ¹.

9 Sa³jun³ hniáuh³² yáh³ hi³ cá¹ lan¹³ dí² Tɨ³² Juo¹³ hi³ neh²¹ nɨ́¹juáh³ hi³ tson² juenh² tsɨ́³, la³jmɨ́¹ ca³jmú³ ma³ jan² tsá² hí³, hi³ jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³ ca³tsan³ bíh¹ cun³quionh³ hi³ ca³quɨeh² jáh³ hláɨnh¹.

10 Hi³ sa³jun³ hniáuh³² yáh³ hi³ jmúh¹³ hnoh² hi³ lɨ́¹ mí¹ lɨ́¹ tsáɨnh¹ náh² ñí¹con² Dió³² la³jmɨ́¹ ca³jmú³ ma³ jan² tsá² hí³, hi³ jáun² jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³hiá² cá²tsan³ bíh¹ hi³ ca³jmú³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², tsá² quian³² pí³ quioh²¹ hmú³².

11 La³jɨ́³² hi³ nɨ́² bíh¹ ca³chú² cá²quiúnh³² tsá²haun³² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí² tsá² jmɨ́¹ zian² cá²jmáɨ¹; hi³ jáun² né³ ca³tóh³ tsú² ñí¹ Sí², hi³ jáun² lɨ́¹³ zia³² cáun² nóh³² quiú¹³ jnoh¹ tsá² ziáun² dí² ñí¹ cá¹táuh³ jmáɨ¹ lá², hi³ tiá² jmú¹³ dí² la³ jáun².

12 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, nɨ́¹juáh³ tsá² lɨ́n²³ hi³ pin³ tsɨ́³, cuɨ́¹ jmu¹ tsú² hua³hín¹³ hi³ tiá² cáun² lɨ́¹ tánh²¹ tso³.

13 La³jɨ́³² hi³ cá² lau²³ hnoh² cá²ren² bíh¹ quionh³ la³ cun³ hi³ qui³ quiunh³² la³jɨ́n³² tsá²mɨ³cuóun² ñí¹ hná¹ nɨ́² uá²jaɨ³². Tɨ³la³ cun³ jáun² lɨ́¹³ bíh¹ cháh¹³ hnoh² cáun² honh² ñí¹con² Dió³², quí¹ hí³ dá² tiá² cáun² lɨ́¹ cué²¹ yáh³ jáɨ¹³ hi³ lɨ³ zia³² hi³ cá² lau²³, cáun² hi³ tiá² lɨ³ quɨnh¹ náh² jmáɨ¹. Quí¹ Dió³² dá² tɨ³ hɨ́e³² bíh¹ he³ lánh³ rón³² tion¹³ náh² honh² ja¹ la³jɨ́³² hi³ jáun², hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lɨ́¹³ quɨnh¹ náh² jmáɨ¹.

14 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, reh² tsá² hnau³
jná¹³ lɨ́n³², su³uú² lɨ́¹ ma³quien¹³ náh² dió³²
tsá² láɨn¹.
15 Lieh¹ jná¹³ hnoh² la³jmɨ́¹ liéɨnh³² tsú²
tsá² quiáh¹ tsɨ́³, hmóu³² bíh¹ hnoh² lɨ́¹³ chú¹
ñih²¹ náh² la³ cun³ hi³ juah³² jná¹³ lá²:
16 Hi³ nɨ́¹ má¹ca³cue¹³ dí² tiá¹hmah¹
Dió³² quioh²¹ jmɨ² ráu³ hɨ́en¹ hi³ hnáɨh²³
dí² jáun² la³jáɨ³² né³, má²ná¹ma³jnia¹³
dí² hi³ tiáuh¹ dí² cá²hon³ quiúnh¹ Cristo
cun³ñí¹ hi³ jmɨ́²hán¹ tsú² ca³jmú³ ta²¹
ñí¹con² dí² jɨ³lá² bíh¹. Ja³bí¹ la³ jáun²
nɨ́¹ má¹ca³tsunh²¹ dí² *hí³ cuú²miih²¹ hi³
cúh²³ dí², má²ná¹ma³jnia¹³ dí² hi³ tiáuh¹ dí²
cá²hon³ quiúnh¹ Cristo cun³ñí¹ hi³ tá¹³ tsú²
má²ca³lɨ³ quien² ñí¹con² dí² la³jáɨ³² jmɨ́¹
ca³taun³ tsú² jáun² ñí¹ crei²¹ bíh¹ siáh³.
17 Jáun² cun³ñí¹ hi³ cáun² hí³ bíh¹ tsóh³²
dí², uá¹jinh¹ juóu³² lɨ́n³² dí², má²lin¹ bíh¹
hi³ ná¹láɨ³ dí² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsáu², quí¹
cáun² bíh¹ hí³ cúh²³ dí² la³jáɨ³².

18 Sá¹nɨ́² jɨe³ dú¹ náh² lánh³ rón³² ná¹ngɨ²³
tsá² hué³² *Israel: La³jɨ́n³² tsá² cúh² ngú³
quioh²¹ jáh³ má²lɨ́²jngɨh³ tsú² ñí¹con² Dió³²,
má²lɨ́²ma³jnia³² tsú² hi³ tiáunh¹ cá²hon³ hi³
jáh³ hí³ lɨ³ quien² ñí¹con² tsú² la³jɨ́n³² bíh¹.
19 Jáun² né³, jun³juáh¹³ hi³ hnó³² jná¹³
juah²¹ hi³ dió³² tsá² láɨn¹ zia³² pí³ quioh²¹
yáh³, hi³ sa³jun³ tɨ³ jlánh¹ quien² ngú³
quioh²¹ jáh³ hi³ jngɨh² tsú² ñí¹con² dió³² tsá²
láɨn¹ yáh³ la³ cónh³ bíh¹ lɨ³ua³ cáun² ngú³.
20 La³ cun³ hi³ hnó³² jná¹³ juah²¹ lɨ́³ la³
lá²: Hi³ tsá² tiá² cuóun³² Dió³² cuen² jáh³
ñí¹con² jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ bíh¹ nɨ́¹juáh³ jmɨ́¹
jngɨh² jáh³ ñí¹hiú¹³ quioh²¹ dió³² tsá² láɨn¹,
jun³juáh¹³ ñí¹con² Dió³² yáh³ cuen² tsú²; hi³
jná¹³ né³, tiá² hnó³² yáh³ hi³ tiáunh¹ hnoh²
cá²honh¹ quiúnh¹ náh² jmɨ́²chí³ hláɨnh¹.
21 Quí¹ tiá² lɨ́¹³ yáh³ hi³ dí¹chíh¹ hnoh²
honh¹ copa hi³ jmu² lin¹ hi³ tiáunh¹ náh²
cá²honh¹ quiúnh¹ Tɨ³² Juo¹³ dí², hi³ má¹lɨ³²
jáun² né³ dí¹chíh¹ náh² siáh³ honh¹ copa hi³
jmu² lin¹ hi³ tiáunh¹ náh² cá²honh¹ quiúnh¹
jmɨ́²chí³ hláɨnh¹; sa³jun³ lɨ́¹³ yáh³ hi³ cúh¹³
hnoh² hi³ ná¹tsɨ²¹ ñí¹ mesa quioh²¹ Tɨ³²
Juo¹³ dí², hi³ má¹lɨ³² jáun² cúh¹³ náh²
siáh³ hi³ ná¹tsɨ²¹ ñí¹ mesa quioh²¹ jmɨ́²chí³
hláɨnh¹.
22 ¡Ha³ tiá² ca³ta¹ yáh³ dí² jmú¹³ hi³ míh³
tsɨ́³ Tɨ³² Juo¹³ dí²! Quí¹ jun³juáh¹³ jnoh¹ yáh³
tsá² tɨ³ jlánh¹ bíh¹ pin³ la³ cónh³ bíh¹ hí³ dí².

He³ lánh³ rón³² jmu² tsá² má²ca³liáun³, tsá² qui³ hnio³ raɨnh²¹

23 Né³² né³, tson² bíh¹ la³ cun³ hi³ juáh²³
jáun² tsáu², hi³ cáun² lɨ́¹³ bíh¹ jmu³ tsú² la³
cun³ hi³ hnió³; tɨ³la³ tiá² la³jɨ́³² hi³ jáun²
jmu³ yáh³ ta²¹. Ján³, lɨ́¹³ bíh¹ jmu³ tsú² la³
cun³ hi³ hnió³, tɨ³la³ tiá² la³jɨ́³² hi³ jáun²
lɨ́¹³ yáh³ ma³hau³ hi³ lɨ³hún¹ tsɨ́³ tsá²ján²
tsá²ján².
24 Hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² ca³tɨn¹ hnauh¹³
jmáh³la³ hi³ lɨ́¹³ jmu³ ta²¹ ñí¹con² hnga²,
quí¹ ca³tɨn¹ tsú² hnauh¹³ hi³ lɨ́¹³ lɨ³ jmu³ ta²¹
ñí¹con² tsá²ján² tsá²ján² bíh¹.
25 Jáun² cáun² quɨéɨh³ náh² cú²jueh³²
la³jɨ́³² la³ cun³ hi³ hna² tsú² ja¹ hmah²¹, ha³
lɨ́² ngáɨ² náh² nɨ́¹juáh³ ngú³ jáun² quioh²¹
jáh³ hi³ ca³jngɨh³ tsú² ñí¹con² dió³² tsá² láɨn¹,
ha³ lɨ́² ngáɨ² náh² hí¹ cáun² hi³ lɨ́¹³ jmu³ hi³
hliáh¹³ jmɨ́¹ honh² náh².
26 Quí¹ hnga² Tɨ³² Juo¹³ bíh¹ dí² Tsá²
quioh²¹ la³jɨ́³² la³ cun³ hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá².
27 Hi³ nɨ́¹juáh³ zian² tsá² tiá² má²tanh²
ta²¹ Dió³² hi³ té²³ hñú¹³, nɨ́¹juáh³ hi³ hnáuh²
náh² cuá¹táunh¹, jáun² cuá²quɨéɨh³ náh²
la³jɨ́³² la³ cun³ hi³ cué³² tsú² ñí¹ jáun²; tɨ³la³
ha³ lɨ́² ngáɨ² náh² hí¹ cáun² má¹ná¹, hi³ jáun²
tiá² lɨ́¹³ hliáh¹³ jmɨ́¹ honh² náh².
28 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ zian² tsá² zaɨ³² hnoh² la³
lá²: "Ngú³ lá² quioh²¹ jáh³ ca³jngɨh³ tsú²
ñí¹con² dió³² tsá² láɨn¹ bíh¹", hi³ jáun² ha³ lɨ́²
cúh² náh² cú²jueh³² cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ tsá²
má²lɨ́²juáh³ hí³ la³ jáun², quí¹ nɨ́² lɨ́¹ ca³hliáh²
jmɨ́¹ tsɨ́³ tsá² hí³.
29 Juah³² jná¹³ la³ nɨ́² cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹
jmɨ́¹ tsɨ́³ tsá² hí³ bíh¹, jun³juáh¹³ jmɨ́¹ honh²
hnoh² hmóu³² yáh³.

Tɨ³la³ zian² tsá² lɨ́¹³ juáh³ má¹ná¹: "¿He³
láɨh³² sa³ jná¹³ máh³ tiá² lɨ́¹³ cuh²¹ lɨ³ua³
cáun² hi³ hnó³² ná¹ cuh²¹ cun³ñí¹ hi³ tiá²
má²pin³ tsɨ́³ jan² tsá² siánh³?

30 Nɨ́¹juáh³ la³ cue² bíh¹ jná¹³ tín² tiá¹hmah¹ Dió³² nɨ́¹ má¹tɨ³ ñí¹ cuh²¹, ¿he³ yáh³ ca³tɨ²¹ ziu³ hɨe³ tsú² jná¹³ hi³hliá² cuh³²?”
31 Né³² né³, hniáuh³² má¹quien¹³ náh² Dió³² la³ñí¹ la³ján³ cun³quionh³ la³jɨ́³² hi³ jmuh³² náh², uá¹ hi³ má³² hi³ cú² hi³ húh²³ náh², uá¹ hi³ lɨ³ua³ cáun² hi³ siáh³ siáh³.
32 Ha³ lɨ́² jmu² náh² hi³ lɨ́¹³ quɨnh³ tsáu², sa³jun³ tsá² *judíos, sa³jun³ *tsá²cá²jo²¹, hi³ sa³jun³ tsá² má²lɨ́n³ cuáh³² quioh²¹ Dió³² nɨ́² siáh³.
33 Hi³ jáun² hi³ ca³tɨn¹ jná¹³ huen² né³, jmu² ná¹ tion³ hi³ hí¹ jan² tiá² hin² jeinh²¹ hlah³ ca³tɨ²¹ lɨ³ua³ cáun² hi³ jmu¹ jná¹³. Ha³ tiá² hnauh³² yáh³ jná¹³ jmáh³la³ hi³ chú³² quion²¹ huen², tɨ³la³ jná¹³ hnauh³² hi³ chú³² hi³ ca³tɨn¹ tsá² siánh³ bíh¹, hi³ jáun² lɨ́¹³ liáun³ tsú².

11

1 Jáun² né³, jmu³ náh² la³ cun³ hi³ jmu² jná¹³, la³jmɨ́¹ jmu² jná¹³ la³ cun³ hi³ ca³jmú³ jáun² Cristo.

Tsá³mɨ³ tsá² má²tsú² má²jónh³² Dió³²

2 Hi³ jáun² né³ reh², zia³² bíh¹ cáun² hi³ jlánh¹ re² jmuh³² hnoh². Quí¹hliá² chau² honh² hnoh² jmáɨ¹ ca³la³ jɨ́³² hi³ ca³tɨn¹ jná¹³, jɨ³ hi³hliá² la³ má²ma³tih²¹ jáun² bíh¹ hnoh² jáɨ¹³ hi³ ca³hɨ́e³ jná¹³ jáun², la³ cun³ hi³ ca³lɨ³ tɨn² ná¹ huen² jmɨ́¹tin².
3 Tɨ³la³ hnó³² jná¹³ hi³ há¹ ngɨ¹³ hnoh² hi³ Cristo bíh¹ lɨ́n³ Tsá² chín¹ ñí¹con² tsá²ñuh², hi³ jáun² tsá²ñuh² né³ lɨ́n³ tsá² chín¹ ñí¹con² tsá²mɨ³ ñí²cuo² la³jmɨ́¹ lɨ́n³ jáun² Dió³² Tsá² chín¹ ñí¹con² Cristo.
4 Jáun² nɨ́¹juáh³ lɨ³ua³ jan² tsá²ñuh² jlɨ́²³ chí¹ nɨ́¹ má¹ca³liéinh³² Dió³² ja¹ ñí¹ ná¹ngɨh³² tsá² lɨ́n³ cuáh³², ho³ nɨ́¹juáh³ nɨ́¹ má¹ca³hléh³ jáɨ¹³ hi³ cue³² Dió³² hñu³ tsɨ́³, cun³quionh³ hi³ jmu² tsú² la³ jáun², jmu² tsú² hi³ tiá² quien² Tsá² chín¹ ñí¹con² bíh¹ tsú².
5 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ jan² tsá²mɨ³ hi³ tiá² jlɨ́²³ chí¹ nɨ́¹ má¹ca³liéinh³² Dió³² né³, ho³ nɨ́¹ má¹ca³hléh³ jáɨ¹³ hi³ cue³² Dió³² hñu³ tsɨ́³, tsá²mɨ³ la³ hí³ siáh³ jmu² hi³ tiá² quien² tsá²ñuh² ñí²cuo² bíh¹, tsá² chín¹ ñí¹con² tsú². Cun³quionh³ la³ jáun² dá² má²lɨ́³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ hi³ má²ná¹za¹ mɨ³láu³ nio² bíh¹ chí¹ tsú² hi³ lin¹ hi³ juón¹.
6 Jáun² né³, nɨ́¹juáh³ jan² tsá²mɨ³ tiá² ñí¹jlɨ́³ chí¹, hi³ jáun² tɨ³ re² bíh¹ nɨ́¹juáh³ cu³tsa³² zéɨ³² tsú² cú²jueh³². Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ lɨ́n²³ tsú² hi³ hua³heih²¹ bíh¹ nɨ́¹juáh³ hi³ má²ná¹za¹ chí¹ tsú², hi³ jáun² tɨ³ re² bíh¹ jlɨ́³ tsú² cú²jueh³² chí¹.
7 Tɨ³la³ tsá²ñuh² má¹ná¹, tiá² ca³tɨn¹ yáh³ hi³ jlɨ́³ chí¹, quí¹ cun³quionh³ hí³ bíh¹ lɨ́²lin¹ ha³ lánh³ rón³² lɨ́n³ Dió³², hi³ ha³ cónh³ tí³ hi³ quien² tsú² siáh³; tɨ³la³ cun³quionh³ tsá²mɨ³ má¹na²¹, lɨ́²lin¹ hi³ ha³ cónh³ tí³ hi³ quien² tsá²ñuh² ñí²cuo² bíh¹ tsú².
8 Quí¹ jmɨ́¹ ca³jmú³ Dió³² tsá²ñuh², tiá² ca³jmú³ yáh³ tsú² cun³quionh³ tsá²mɨ³, tsá²mɨ³ bíh¹ tɨ³ lɨn³ cun³quionh³ tsá²ñuh².
9 Quí¹ tsá²mɨ³ dá² ca³lɨn³ cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ tsá²ñuh² bíh¹, jun³juáh¹³ tsá²ñuh² yáh³ ca³lɨn³ cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ tsá²mɨ³.
10 Cun³ñí¹ hi³hliá² ca³tɨ²¹ hi³ nɨ́² bíh¹, jɨ³ hi³ cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ siáh³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², hi³ jáun² tsá²mɨ³ ca³tɨn¹ jmu³ lin¹ hi³ zian² tsá² chín¹ ñí¹con² tsú² cun³quionh³ hi³ jlɨ́³ tsú² jáun² chí¹.
11 Tɨ³la³ uá¹ jáun² la³ jáun² né³, tá¹la³ ziáun² dí² hi³ ca³tɨn¹ Tɨ³² Juo¹³ dí², tiá² lɨ́¹³ yáh³ ma³zian³² tsá²mɨ³ ñí¹con² tsá²ñuh², sa³jun³ lɨ́¹³ ma³zian³² tsá²ñuh² ñí¹con² tsá²mɨ³.
12 Quí¹ uá¹jinh¹ tson² bíh¹ cu³tí³ hi³ cun³quionh³ tsá²ñuh² bíh¹ ca³lɨn³ tsá²mɨ³ jmɨ́¹ la³ñí¹ jmɨ́¹tin², ja³bí¹ la³ jáun² bí¹ siáh³ tson² hi³ ta³né³² tsá²ñuh² lɨ́²zian² hñu³ héin¹ hñu³ tsɨ́³ tsá²mɨ³ bíh¹; tɨ³la³ la³jɨ́³² hi³ jáun² né³, ja³² ñí¹con² Dió³² bíh¹.
13 Sá¹nɨ́² hniauh² dúh¹ náh² honh² hmóu³² nɨ́¹juáh³ re² jniá³ hi³ tsá²mɨ³ liéinh³² Dió³² ta³ tiá² chí¹jlɨ³² chí¹.
14 Né³² né³, nɨ́¹juáh³ hi³ la³ cuó² chí¹ tsá²ñuh², jmɨ́¹ tsɨ́³ hmóu³² bíh¹ dí² juáh³ hi³ cáun² hi³ hua³heih²¹ bíh¹ jaun³²;
15 tɨ³la³ hi³ ca³tɨn¹ tsá²mɨ³ né³, tɨ³ jlánh¹ bíh¹ re² jniá³ nɨ́¹juáh³ hi³ cuó² chí¹ tsú². Hi³ jáun² bíh¹ cuó² chí¹ tsá²mɨ³ quí¹ hi³ jáun² lɨ́¹³

ná¹jɨ³² chí¹ bíh¹ tsú².

16 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ zian² ma³ jan² tsá² hnió³
hi³ quiu³ táɨnh³ jáɨ¹³ nɨ́² quiúnh¹ jnoh¹,
hniáuh³² lɨ³ ñi³² tsú² hi³ sa³jun³ jnoh¹,
sa³jun³ tsá² ná¹lɨ́n³ cuáh³² quioh²¹ Dió³²
yáh³ ná¹ngɨ²³ la³ siáh³.

Nɨ́¹ má¹ca³ngɨh³² tsú² hi³ cuh³ má³² hɨ́en¹,
tiá² jmu² tsú² la³ cun³ jmɨ́¹ ca³tɨ²¹

17 Jáun² né³, ca³tɨ²¹ hi³ juah²¹ jná¹³ lá²,
tiú²uú² lɨ́¹³ yáh³ hi³ lieh¹ jná¹³ hnoh² jú¹
re² jú¹ tɨn², quí¹ la³jmɨ́¹ lɨ́³ hi³ tɨ³ lɨ³mí¹ quí¹
hlianh²¹ bíh¹ hnoh² nɨ́¹juáh³ nɨ́¹ má¹ca³cuú²
ca³ngɨh³² náh², cha³ jmɨ́¹ má¹chuh²¹ náh²
jmɨ́¹ honh².

18 Quí¹ la³ñí¹ la³ján³ má²ca³záɨ³ jná¹³
tsáu² hi³ nɨ́¹juáh³ nɨ́¹ má¹ca³cuú² ca³ngɨh³²
náh², sa³ ná¹tsoh³ bíh¹ hnoh² jmuh³² ja¹
quián¹³ hmóu³²; hi³ jná¹³ né³ len³ hi³ míh¹
tiá² tson² bíh¹ la³ nɨ́².

19 Já¹ ho³ sa³ la³ nɨ́² la³ ca³tɨ²¹ lɨ́¹³ bíh¹
ja¹ quián¹³ hnoh², hi³ jáun² lɨ³ lin¹ hin² bí¹
tsánh² cu³tí³ zian² la³ cun³ hi³ tɨ³² tsɨ́³ Dió³².

20 Tɨ³la³ la³ cun³ hi³ chá²zinh³ ca³tɨ²¹
hi³hliá² ná¹tsoh³ náh² jáun² né³ lɨ́³ la³ lá²:
Má³² hi³ cuh³² náh² nɨ́¹ má¹ca³ngɨh³² náh²
jáun², jun³juáh¹³ uú² má³² hi³ ca³tɨn¹ Tɨ³²
Juo¹³ yáh³ dí² jaun³².

21 Quí¹ nɨ́¹ má¹tɨ³ ñí¹ cúh¹³ náh² má³²,
ma³ quin³² ma³ jan³² bíh¹ náh² cáun²
tá²chi²¹ ma³liauh²¹ hi³ cuh³² náh² má³² hi³
ná¹quiánh¹, hi³ tá¹la³ ma³ jan² né³ tionh²
ñí¹cuóunh²¹ ta³la³ jáun²; hi³ ma³ jan² né³, sa³
ca³la³ ñí¹ ca³lɨ³ hen² máh³ cú² hɨ́nh²³.

22 ¿Tiá¹ la³ zia³² hñuh³² hnoh² ñí¹ jmɨ́¹
lɨ́¹³ cuá¹cú¹ cuá¹hính³ náh² tín² ca³lá²?
Cun³quionh³ la³ nɨ́² dá² má²jmuh³² náh² lin¹
hi³ tiá² quiú² tiá² jéin²³ náh² tsá² má²lɨ́n³
cuáh³² quioh²¹ Dió³² bíh¹, hi³ chin²³ náh²
hua³heih²¹ tsá² tia³mii². Hi³ jáun² né³, ¿he³
dá² juo¹³ jná¹³ hnoh²? ¿Hí¹ lɨ́¹³ lieh¹ jná¹³
hnoh² jú¹ re² jú¹ tɨn²? ¡Tiá² jáun² yáh³!

Má³² hi³ ca³tɨn¹ Tɨ³² Juo¹³ dí²
(Mateo 26:26-29; Marcos 14:22-25; Lucas 22:14-20)

23 Quí¹ hnga² bíh¹ Tɨ³² Juo¹³ dí² ca³hɨ́e³
jná¹³ la³ cun³ hi³ ca³ma³ta¹³ jná¹³ jáun²
hnoh². La³ lá² lɨ³: Jmɨ́¹ cá¹chó²¹ jmáɨ¹
cáun² tɨ³ ca³niéɨ² hi³ má²tsa³hnáɨ¹ Jesús Tɨ³²
Juo¹³ dí², ca³zanh³ tsú² *hí³ cuú²miih²¹ hi³
ca³cuéh³ tiá¹hmah¹ Dió³².

24 Jmɨ́¹ má²lɨ́²cuéh³² jáun² tiá¹hmah¹ Dió³²
né³, ca³ca³ hí³ jáun², hi³ jáun² ca³juáh³
la³ lá²: "Quɨéɨh³ náh², quí¹ hi³ lá² bíh¹
ngú³ quion²¹ jná¹³ hi³ cuen²¹ jná¹³ huen²
cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ hnoh². Cun³quionh³ hi³
jmúh¹³ náh² la³ lá² jmɨ́¹ tsú² jmɨ́¹ ja³², chau¹³
honh² náh² jná¹³".

25 Ja³bí¹ la³ jáun² bí¹ siáh³ ca³jmú³ tsú²
quioh²¹ copa jmɨ́¹ má²laɨh³² má³²; jmɨ́¹jáun²
ca³juáh³ la³ lá²: "Cun³quionh³ copa lá² bíh¹
má²lin¹ hi³ má²ca³lɨ³ quien² cáun² nió³²
hmaɨ²¹ cun³quionh³ jmɨ́²hán¹ jná¹³. Jáun²
hính³ náh² hi³ cháu¹ náh² honh² hi³ ca³tɨn¹
jná¹³ la³ ma³ quin³² la³ ma³ cu³ jéin³² húh¹³
náh²".

26 Hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lɨ́³, hi³ hnoh²
ná¹má²lih²¹ hi³ ca³jun³ Tɨ³² Juo¹³ dí² ma³
quin³² la³ ma³ cu³ jéin³² hi³ cúh¹³ náh² hí³
jɨ³ hi³ húh¹³ náh² siáh³ hi³ ha²¹ copa jáun²,
ca³la³ tɨ³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmáɨ¹ hi³ cuánh³² tsú²
siáh³.

He³ lánh³ ca³tɨ²¹ jmu³ tsú² má³² quioh²¹
Tɨ³² Juo¹³ dí²

27 Jáun² né³, lɨ³ua³ jan² tsá² cúh² hí³ jɨ³ hi³
hɨ́nh²³ siáh³ jmɨ² ráu³ hi³ ca³tɨn¹ Tɨ³² Juo¹³
dí² ta³ tiá² jmɨ́¹ tiá² tsɨ́³, cun³quionh³ la³ jáun²
bíh¹ má²rá¹can² tsú² hi³ ca³táɨn² jmɨ́²hán¹
Tɨ³² Juo¹³ dí², jɨ³ hi³ ca³jun³ tsú² siáh³.

28 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, ma³ quin³² ma³
jan³² tsáu² hniáuh³² chu³ ñih³ jmɨ́¹ tsɨ́³
hnga² ñeh² bíh¹ hi³ cuh³ tsú² hí³ jɨ³ hi³ hɨ́nh³
tsú² jmɨ² ráu³ nɨ́² siáh³.

29 Quí¹ nɨ́¹juáh³ tsá² cáun² lɨ́¹ cú² lɨ́¹ hɨ́nh²³
má³² jáun² ta³ tiá² má²ca³lɨ́n¹³ tsú² hi³ má³²
jáun² lɨ³ la³juah²¹ dúh¹ hnga² bíh¹ Tɨ³² Juo¹³
dí², cun³quionh³ hi³ lɨ́¹ cú² lɨ́¹ hɨ́nh²³ la³ jáun²
bí¹ tsú² má²jmu² hi³ tá¹tsɨn¹ cáun² héih³²
hlah³.

30 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹, juóun³² hnoh²
ná¹tsáun¹ náh² jɨ³ hi³ má²huán¹ náh² siáh³,
hi³ hí¹ ca³la³ tɨ³ má²cá²tsan³ yáh³ siáh³ ma³
jan² hnoh².

31 Tɨ³la³ sá¹jmɨ́¹ hi³ chú¹ ñih²¹ dí² re² jmɨ́¹
tsɨ́³ hmóu³² né³, jáun² tiá² jmɨ́¹ ra³tsa² yáh³
Tɨ³² Juo¹³ dí² héih³².
32 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ nɨ́¹ má¹ca³ma³tsau¹³ Tɨ³²
Juo¹³ dí² má¹ná¹, jáun² jeinh²¹ bíh¹ jmɨ́¹ tsɨ́³
dí² tɨ³ ñí¹con² tsú², hi³ jáun² tiá² tá¹tsa¹ dí²
héih³² hlah³ cu³tsa³² quiúnh¹ dí² tsá² zian²
cun³ tɨn² tsɨ́³ hmóu³².
33 Jáun² né³ reh², nɨ́¹juáh³ nɨ́¹ má¹ca³ngɨh³²
náh² hi³ cúh¹³ náh² má³² hi³ ca³tɨn¹ Tɨ³²
Juo¹³ dí², jan²¹ náh² tín² tsá²ján² tsá²ján².
34 Nɨ́¹juáh³ zian² ma³ jan² tsá² má²ñí¹cuóunh²¹
lɨ́n³², cuɨ́¹ jmu¹ tsú² tín² má³² hñú¹³, hi³
jáun² tiá² lɨ³ zia³² he³ ca³tɨ²¹ ma³tsau¹³
Dió³² nɨ́¹ má¹ca³cuú² ca³ngɨh³² náh² jáun².
Jáɨ¹³ ñí¹ hná¹ nɨ́² né³ ñí¹ma³ré¹³ jná¹³ nɨ́¹
má¹cá²chó³² ná¹ hi³ ñí¹jɨe¹ ná¹ hnoh².

12

Pí³ hi³ cue³² Jmɨ́²chí³ Chun¹
(Romanos 12:3-8; Efesios 4:7-16; 1 Pedro 4:8-11)

1 Hi³ jáun² né³ reh², cuɨ́¹ hléh¹³ jná¹³
ta³né³² ca³tɨ²¹ hi³ ca³ngah³ hnoh² jáun²
ca³tɨ²¹ la³ cun³ pí³ hi³ cue³² Jmɨ́²chí³ Chun¹
ñí¹con² ma³ quin³² ma³ jan³² tsáu², quí¹ tiá²
hnó³² jná¹³ hi³ tionh² náh² ná¹cáun¹.
2 Re² lɨ́n³² bíh¹ ñíh¹ hnoh², hi³ jmáɨ¹ hi³
tiá² jmɨ́¹ má²tanh²³ náh² ta²¹ Dió³², cáun²
lɨ́¹ ca³lɨ³can² náh² hi³ jmɨ́¹ ma³quien¹³ náh²
dió³² tsá² láɨn¹ tsá² tiá² hleh³².
3 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ hnó³² jná¹³ hi³
lɨ³ ñíh¹³ hnoh² ta³né³², hi³ hí¹ jan² yáh³
tsá² chú² juóun³² Jesús tiá² lɨ́¹³ hléh³²
cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Jmɨ́²chí³ joh¹ Dió³²,
hi³ sa³jun³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lɨ́¹³ juáh³
hi³ Jesús lɨ́n³ Tɨ³² Juo¹³, nɨ́¹juáh³ tiá² la³
dí¹hleh³² yáh³ tsú² cun³quionh³ pí³ quioh²¹
Jmɨ́²chí³ Chun¹.
4 Zia³² bíh¹ hliáun³ ñí¹ pí³ hi³ lɨ́¹³ lɨ³ hiáuh³
tsáu², tɨ³la³ jan² bíh¹ Jmɨ́²chí³ Tsá² cue³².
5 Ja³bí¹ la³ jáun², uá¹jinh¹ zia³² hliáun³ ñí¹
he³ lánh³ rón³² lɨ́¹³ ma³cón³² tsú² raɨnh²¹,
tɨ³la³ ñí¹con² jan² Juo¹³ bíh¹ dí² ja³² la³jɨ́³² hi³
jáun².
6 Hi³ ja³bí¹ zia³² siáh³ hliáun³ ñí¹ pí³ hi³
lɨ́¹³ hiáuh³ tsá² jmu³ tá¹³ Dió³², tɨ³la³ ñí¹con²
jan² Dió³² bíh¹ ja³² la³jɨ́³² hi³ jáun².
7 Jáun² né³, tiu³nio² lɨ́²lin¹ bíh¹ hi³ quionh³
tsú² Jmɨ́²chí³ Chun¹ ma³ quin³² ma³ jan³²,
hi³ jáun² lɨ́²zia³² he³ cun³quionh³ má²hon³
tsú² tsá²ján² tsá²ján².
8 Jmɨ́²chí³ hí³ bíh¹ cue³² pí³ ñí¹con² ma³
jan² tsáu² hi³ tɨn² hléh³² ca³la³ hi³ quiáh¹
lɨn³² tsɨ́³; hi³ ñí¹con² ma³ jan² né³, Jmɨ́²chí³
hí³ bíh¹ siáh³ cue³² pí³ hi³ tɨn² hléh³²
la³juah²¹ dúh¹ tsá² ñí² tsá² lieih²¹ cu³tí³.
9 Hnga² Jmɨ́²chí³ hí³ bíh¹ siáh³ jmu² hi³
zian² tsá² tɨn² cha³² cáun² tsɨ́³ ñí¹con² Dió³²,
hi³ ma³ jan² né³ hiáuh²³ pí³ hi³ lɨ́¹³ jmah³
tsá² tsáun¹.
10 Ma³ jan² tsáu² hiáuh²³ siáh³ pí³ hi³ lɨ́¹³
jmu³ hua³jueh³², hi³ ma³ jan² né³ hiáuh²³
pí³ hi³ lɨ́¹³ hléh³² jáɨ¹³ hi³ cue³² Dió³² hñu³
tsɨ́³. Ma³ jan² tsáu² hiáuh²³ pí³ hi³ tɨn² chu³
ñih³ he³ ñí¹ jmɨ́²chí³ ná¹quian³² ma³ quin³²
ma³ jan³² tsáu², nɨ́¹juáh³ Jmɨ́²chí³ Chun¹ ho³
jmɨ́²chí³ hláɨnh¹. Zian² siáh³ tsá² hiáuh²³ pí³
hi³ lɨ́¹³ hléh³² hliáun³ ñí¹ jú¹jma²; hi³ ca³lɨ³í¹
zian² siáh³ tsá² hiáuh²³ pí³ hi³ lɨ́¹³ záɨ³² jáɨ¹³
hi³ má²lɨ́²hléh³² jáun² tsá² jan² hí³.
11 Tɨ³la³ la³jɨ́³² bíh¹ hi³ nɨ́², jmu² jan² tán¹
Jmɨ́²chí³ Chun¹ bíh¹, Tsá² tsóh²³ ma³ quin³²
ma³ caun³² pí³ ñí¹con² tsáu² la³ cun³ hi³
hnió³ hnga².

La³jáɨ³² bíh¹ dí² ná¹láɨ³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ ñí¹ pih²¹ ñí¹ siún¹ quioh²¹ jan² tsáu²

12 Hi³ jáun² né³, hliáun³ bíh¹ ñí¹ pih²¹ ñí¹
siún¹ zia³² quioh²¹ jan² tsáu², hi³ uá¹jinh¹
hliáun³ hi³ pih²¹ hi³ siún¹ jáun², tɨ³la³ jan²
tsáu² bíh¹ lɨ́³ cun³ ñí¹ la³jɨ́³² hi³ jáun². Ja³bí¹
la³ nɨ́² uá²jaɨ³² lɨ́³ quioh²¹ Cristo.
13 Quí¹ la³ cun³ jmɨ́¹ cáun³ dí² jáun²
jmáɨ² cun³quionh³ Jmɨ́²chí³ Chun¹, ca³la³
jáɨ³² bíh¹ dí² ca³lan³ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsáu².
Jáun² la³jáɨ³² dí² má²ná¹láɨ³ la³juah²¹ dúh¹
ñí¹ pih²¹ ñí¹ siún¹ quioh²¹ Cristo, uá¹ hi³
tsá² *judíos ho³lá²dá² *tsá²cá²jo²¹, uá¹ hi³
*tsá² má²dí¹hlánh¹ uá¹ hi³ tsá² zian² hi³

ca³tɨn¹ hnga²; quí¹ jan² tán¹ Jmɨ́²chí³ hí³ bíh¹
má²ca³hen¹³ dí² la³jáɨ³².
14 Né³² né³, jun³juáh¹³ cá² ñí¹ yáh³ hi³ lɨ́n³
tsú² tá¹ jan², quí¹ hliáun³ lɨ́n³² bíh¹ ñí¹ pih²¹
ñí¹ siún¹ quioh²¹ tsáu² zia³² hi³ jmu² ma³
quin³² ta²¹.
15 Quí¹ sá¹jmɨ́¹ hi³ ta³ tsú² juáh³ la³ lá²:
"Jun³juáh¹³ cuo² yáh³ tsú² lɨ́n³ jná¹³, hi³
jáun² tiá² lɨ́n³ yáh³ jná¹³ cáun² hi³ ca³tɨn¹
tsáu²", ¿hí¹ cun³quionh³ hi³ má²lɨ́²juáh³ la³
nɨ́² ta³ tsú², lɨ́¹³ hi³ tiú²uú² chí¹hma² quioh²¹
tsú²? ¡Tiá² jáun² yáh³!
16 Ho³ nɨ́¹juáh³ cuá¹ tsú² siáh³ ca³juáh³ la³
lá²: "Tiá² mɨ́¹ñí¹ tsú² lɨ́n³ yáh³ jná¹³, hi³
jáun² tiá² lɨ́n³ yáh³ jná¹³ cáun² hi³ quioh²¹
jan² tsáu²"; tɨ³la³ ¿hí¹ cun³quionh³ hi³hliá²
má²lɨ́²juáh³ la³ nɨ́² siáh³ cuá¹ tsú², tiú²uú² la³
chí¹hma² quioh²¹ tsá² hí³?
17 Quí¹ sá¹jmɨ́¹ tá¹ jan² dí² lɨ́³ jmáh³la³
mɨ́¹ñí¹ dúh¹, hi³ jáun² ¿he³ bí¹ lánh³ rón³²
jmɨ́¹ lɨ́¹³ náɨ¹³ dí²? Ho³ sá¹jmɨ́¹ tá¹ jan² dí²
lɨ́³ jmáh³la³ cuá¹, ¿he³ bí¹ lánh³ rón³² jmɨ́¹ lɨ́¹³
jmáh¹³ dí²?
18 Tɨ³la³ Dió³² má¹ná¹, ca³jmú³ hi³ ma³
quin³² ma³ caun³² hi³ pih²¹ hi³ siún¹ quiú¹³
dí² ná¹tsɨ²¹ la³ cun³ ñí¹ ca³tɨ²¹, la³ cun³ rón³²
ñí¹ ca³lɨ³hnió³ hnga² Dió³² jmu³.
19 Quí¹ sá¹jmɨ́¹ tá¹ jan² tsú² lɨ́³ cá² ñí¹ dúh¹,
hi³ jáun² hí¹juáh³ tiú²uú² jmɨ́¹ lin¹ yáh³ hi³
tsáu² tsú².
20 Hi³ jáun² la³ cun³ lɨ́³ jáun² má¹na²¹,
uá¹jinh¹ zia³² hliáun³ ñí¹ pih²¹ ñí¹ siún¹
quioh²¹ tsú², jan² tsáu² bíh¹ lɨ́³ la³ cun³ ñí¹
jɨ³lɨ³² hi³ jáun².
21 Quí¹ mɨ́¹ñí¹ tsú² tiá² lɨ́¹³ yáh³ záɨh³²
cuo² tsú² la³ lá²: "Tiá² lin¹ hniah³ yáh³ hnú²
ñí¹con² jná¹³"; hi³ sa³jun³ chí¹ tsú² lɨ́¹³ záɨh³²
ta³ tsú² la³ lá²: "Tiá² lin¹ lɨ³hniah²³ yáh³
hnoh² ñí¹con² jná¹³".
22 Quí¹ ñí¹ láɨ²³ dí² hi³ jlánh¹ bíh¹ háɨnh¹³
tsáunh¹ quiú¹³ dí², ñí¹ jáun² bíh¹ tɨ³ jlánh¹ bí¹
lɨ́²hniáuh³²;
23 hi³ ñí¹ tiá² nga³ tɨ³² tsɨ́³ dí² né³, ñí¹ jáun²
bíh¹ tɨ³ jlánh¹ re² jmu³² dí² hua³hí¹³. Hi³
nɨ́¹juáh³ ñí¹ láɨ²³ dí² hi³ tiá² re² jniá³ quiú¹³
dí² né³, ñí¹ jáun² bíh¹ tɨ³ jlánh¹ jlɨ́²³ dí²,
24 cáun² hi³ tiá² lin¹ jmu³² dí² ñí¹con² lɨ³ua³
cáun² hi³ láɨ²³ dí² hi³ chú³² jniá³ quiú¹³. La³
nɨ́² bíh¹ ca³jmú³ Dió³² hi³ ñí¹ pih²¹ ñí¹ siún¹
ñí¹ tiá² nga³ je²³ dí² quiú¹³, tɨ³ jlánh¹ bíh¹
ma³quien¹³ dí² má¹lɨ³² jáun².
25 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, tiá² zia³² yáh³
jáɨ¹³ hi³ ma³zian³² hi³ pih²¹ hi³ siún¹ jáun²
ñí¹con² hi³ cáun² hi³ cáun², tɨ³la³ ma³ quin³²
ma³ caun³² hi³ jáun² má¹na²¹, jmu² bíh¹
zian² hi³ ca³tɨn¹ raɨnh²¹.
26 Cun³ ñí¹ hi³ jáun² bíh¹, nɨ́¹juáh³ cáun²
ñí¹ uóu²¹ quioh²¹ tsú², la³jɨ́³² bíh¹ hi³ ñí¹
hná¹ nɨ́² má²tso² uá²jaɨ³² tsɨ́³; hi³ nɨ́¹juáh³
cáun² ñí¹ pih²¹ quioh²¹ tsú² jlánh¹ ca³lɨ³
quien², hi³ jáun² la³jɨ́³² bíh¹ siáh³ ñí¹ hná¹
nɨ́² má²hiún² uá²jaɨ³² tsɨ́³.
27 Jáun² né³, ma³ quin³² ma³ jan³² bíh¹
hnoh² ná¹lɨ́n³ náh² ñí¹ pih²¹ ñí¹ siún¹ la³
jáun² quioh²¹ Cristo.
28 La³ jáun² bíh¹ lɨ́³, hi³ jáun² ma³ quin³²
ma³ jan³² tsá² lɨ́n³ cuáh³² má²ca³cué³ Dió³²
ma³ cáun² ta²¹ hi³ lɨ́¹³ jmu³ tsú². La³ñí¹
la³ján³ zian² tsá² ná¹lɨ́n³ *tɨ³² tsá² quian³²
jë¹ Dió³²; ñí¹ má²tun³ né³, zian² tsá² ná¹lɨ́n³
*tɨ³² jë¹ Dió³²; ñí¹ má²hnɨ³² né³ zian² tsá²
ná¹lɨ́n³ tɨ³² tsá² má²tɨn² tsáu². Ñí¹ hná¹
nɨ́² né³ zian² siáh³ tsá² má²quian³² pí³ hi³
jmu² hua³jueh³², tsá² jmah²³ tsá² tsáun¹,
tsá² má²hon³ tsáu² siáh³, tsá² quian³² ñí¹
juɨ³² quioh²¹ cuáh³²; hi³ má¹lɨ³² jáun² né³,
zian² tsá² hiáuh²³ pí³ hi³ hléh³² jú¹jma² siáh³
nɨ́² siáh³.
29 Jáun² né³, ¿hí¹ la³jɨ́n³² tsú² ná¹lɨ́n³
tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Dió³² dúh¹? ¿Hí¹
la³jɨ́n³² tsáu² ná¹lɨ́n³ tɨ³² jë¹ Dió³²? ¿Hí¹
la³jɨ́n³² ná¹lɨ́n³ tɨ³² tsá² má²tɨn² tsáu²? Ho³
¿hí¹ la³jɨ́n³² tsáu² quian³² pí³ hi³ jmu²
hua³jueh³²?
30 ¿Hí¹ la³jɨ́n³² tsáu² hiáuh²³ pí³ hi³ jmah³
tsá² tsáun¹? ¿Hí¹ la³jɨ́n³² quian³² pí³ hi³
hléh³² jú¹jma² siáh³? ¿Hí¹ la³jɨ́n³² tsáu²
quian³² pí³ hi³ zaɨ³² jáɨ¹³ quioh²¹ tsá²
má²lɨ́²hléh³² jáun² jú¹jma² siáh³ dúh¹? ¡Tiá²
jáun² yáh³!
31 Tɨ³la³ hnoh² hniáuh³² jmúh¹³ dí¹quian¹
bíh¹ hi³ hián¹³ náh² hi³ jlánh¹ bíh¹ chu²¹ hi³

cué32 Dió32.
Tɨ3la3 ñí1 ca3la3 jɨ́32 hi3 nɨ́2 né3, zia32 bíh1 cónh3í1 cáun2 hi3 jlánh1 bíh1 quien2 hi3 hnó32 jná13 hɨ́e13 ñí1 hná1 lá2.

13

Hi3 hnáu3 tsú2

1 La3 lá2 lɨ́3, nɨ́1juáh3 ñí1con2 jná13 la3 zia32 pí3 hi3 hléh23 hliáun3 ñí1 jú1jma2 quioh21 tsá2mɨ3cuóun2 la3 má2quionh3 jɨ3 jë1 tsá2cuú2 tsá2ta3 Dió32 siáh3, tɨ3la3 nɨ́1juáh3 tiá2 hin2 la3 hno3 yáh3 jná13 má1lɨ32 jáun2, jáun2 la3 jáun2 má2lin1 hi3 lɨn3 jná13 la3jmɨ́1 lɨ́3 cáun2 tsɨ́1 cú1jen2 hi3 lɨ́1 quí1 lɨ́1 hín1 pa3ɨ3jua3 bíh1, ho3lá2dá2 cáun2 tsɨ́1 mí1ñí2 chéin3 hi3 lɨ́1 hín1 cú2pá1 cú2chánh1.

2 Hi3 nɨ́1juáh3 jná13 la3 lɨn3 ná1 *tɨ32 jë1 Dió32, ho3 nɨ́1juáh3 cuo2 ná1 ca3la3 jɨ́32 jú1 ná1hmá1 ná1jnɨ́1 quioh21 Dió32 jɨ3 hi3 há2 ngɨ23 ná1 ca3la3 jɨ́32, ho3 nɨ́1juáh3 nio2 siáh3 cáun2 tsɨn32 ná1 hi3 hí1 ca3la3 tɨ3 lɨ́13 quin13 jná13 cáun2 máh3 ñí1 zeh1 hi3 zíh13 ná1 ñí1 siáh3, tɨ3la3 nɨ́1juáh3 tiá2 hin2 la3 hno3 yáh3 jná13 má1lɨ32 jáun2, hi3 jáun2 hí1 cáun2 yáh3 tiá2 lin1 ñí1 jmu3 ta21 jná13.

3 Hi3 uá1jinh1 tsoh21 jná13 ca3la3 jɨ́32 hi3 zia32 quion21, ho3 uá1jinh1 hí1 ca3la3 tɨ3 huen2 jná13 ca3jɨenh21 hi3 cón32 ná1 cáun2 ja1 sɨ́2, tɨ3la3 nɨ́1juáh3 tiá2 hin2 la3 hno3 yáh3 jná13 má1lɨ32 jáun2, jáun2 tiá2 lin1 ñí1 jmu3 ta21 hí1 cáun2 yáh3 hi3 jmu2 jná13 la3 jáun2.

4 Tɨ3la3 nɨ́1juáh3 tsá2 hnio3 tsáu2 né3, tsá2 la3 hí3 lɨn3 tsá2 jmu2 juenh2 tsɨ́3 bíh1, tsá2 ja32 miɨ́3 tsɨ́3, tsá2 tiá2 uóu32 tsɨ́3, tsá2 tiá2 jmu2 quien2 hnga2, sa3jun3 jmu2 tsú2 tonh2.

5 Ja3bí1 tsá2 la3 hí3 tiá2 tɨn2 yáh3 jú1 hlah3. Tiá2 lɨn3 yáh3 tsú2 jan2 tsá2 cáun2 lɨ́1 hnió3 hi3 ma3hiún2 tsɨ́3 hnga2, sa3jun3 lɨn3 tsú2 jan2 tsá2 chéi3 tsɨ́3, hi3 sa3jun3 nióh32 tsú2 hua3hí13 ha3 cónh3 tí3 hi3 jmu2 tsáu2 ñí1con2.

6 Tsá2 la3 hí3 tiá2 má2hiún2 yáh3 tsɨ́3 nɨ́1juáh3 hi3 ca3quiúnh32 tsáu2 hi3 hlah3, tɨ3la3 tsá2 hí3 dá2 lɨ́2hiún2 tsɨ́3 nɨ́1juáh3 jú1 tson2 bíh1 la3 ca3cah13 jmáɨ1.

7 Tsá2 hnio3 tsáu2 né3, tiá2 chú2 tiá2 ja32 yáh3 hi3 ca3tɨn1 raɨnh21. La3 má2nio2 jáun2 bíh1 cáun2 tsɨ́3 tsú2 ñí1con2 raɨnh21, hi3 hen2 siáh3 tsɨ́3 tsú2 ñí1con2 tsáu2, jɨ3 hi3 tion2 tsú2 siáh3 tsɨ́3 jɨ3lɨ32.

8 Quí1 hi3 hnáu3 tsú2 tiá2 tón32 jmáɨ1 tsa3hín3 yáh3. Chau21 bíh1 jmáɨ1 táuh3 hi3 cue32 Dió32 jáɨ13 hñu3 tsɨ́3 tsáu2, sa3jun3 uú2 hléh32 tsú2 jú1jma2 siáh3 siáh3, hi3 sa3jun3 uú2 lɨ3 hniáuh32 hi3 há2 ngɨ23 lɨn32 tsú2.

9 Quí1 jun3 hi3 tán1 hián2 yáh3 la3 cun3 hi3 má2né1 dí2, sa3jun3 má2ca3cué3 Dió32 jáɨ13 hñu3 tsɨ́3 tsáu2 la3 hia3 la3 táuh3;

10 tɨ3la3 nɨ́1 má1cá2chó32 hi3 hú1tá1 tán1 hián2 cu3tí13 má1ná1, jáun2 lɨ́1 yéin21 bíh1 la3jɨ́32 hi3 tiá2 tán1 tiá2 hián2.

11 Jmɨ́1 míh2 jná13 jmɨ́1 hléh23 la3 qui3 hleh32 jan2 tsá1míh1, hi3 jmɨ́1 cháunh23 siáh3 chin32 ná1 la3 cun3 qui3 jmu2 jan2 tsá1míh1, jɨ3 hi3 jmɨ́1 hnauh32 jná13 siáh3 tsɨn32 la3 cun3 qui3 jmu2 jan2 tsá1míh1; tɨ3la3 jmɨ́1 ca3lɨ3hún1 tsɨn32 jná13 má1ná1, tɨ3 có32 bíh1 ca3quin3 la3 cun3 hi3 jmɨ́1 jmu2 jná13 jáun2 jmɨ́1 míh2 ná1.

12 La3 nɨ́2 bíh1 lɨ́3 quiú13 dí2 ta3né32, hi3 tiá2 re2 má2hún1 yáh3 tsɨ́3 dí2 hi3 ca3tɨn1 Dió32. Néh32 jnoh1 ñí1 tsú2 sáh3 lɨ́1 ná1juá13 la3jmɨ́1 jniá3 ñí1 tsú2 cun3quionh3 cáun2 tsɨ́1 cú1jen2 zɨ́n3 bíh1; tɨ3la3 má1jáun2 né3, má2neh21 dí2 tsú2 hú1tá1 ná1jéinh3 ñí1 bíh1 dí2. Ta3né32 dá2 má2cuóun32 jná13 Dió32 ma3 pih21 bíh1, tɨ3la3 má1jáun2 bíh1 lɨ3 cuóun32 jná13 tsú2 cun3 tán1 cun3 hián2 cu3tí13, la3jmɨ́1 cuóu32 jná13 jáun2 hnga2 Dió32.

13 Hi3 jáun2 hnɨ32 ñí1 zia32 hi3 lɨ3 quien2 la3 má2quien2 jáun2: hi3 nio2 cáun2 tsɨ́3 tsú2, hi3 hen2 tsɨ́3 tsú2, jɨ3 hi3 hnáu3 tsú2 nɨ́2 siáh3; tɨ3la3 la3 cun3 hi3 jlánh1 bíh1 quien2 ñí1 hi3 hnɨ32 nɨ́2, hi3 hnáu3 bíh1 tsú2.

14

Zia32 cónh3í1 ca3lá2 jáɨ13 ca3tɨ21 pí3 hi3 cue32 Jmɨ́2chí3 Chun1

1 Hi3 jáun2 né3, jmu3 náh2 pí3 la3jonh3 jmɨ́1 honh2 hi3 má1hnáu3 náh2. Hi3 ja3bí1 hniáuh32 jmúh13 náh2 siáh3 hi3 dí1quiaunh21 lɨn21 honh2 hi3 hián13 náh2 cáun2 pí3 ñí1con2 Dió32; hi3 la3ñí1 la3ján3 né3 hniáuh32 hen2

honh^{2} náh^{2} hi^{3} lí^{13} ngái^{1} náh^{2} ñí^{1}con^{2} tsáu^{2}
jái^{13} hi^{3} cue^{32} Dió^{32} hñu^{3} honh^{2} bí^{1} náh^{2}.
2 Quí^{1} ní^{1}juáh^{3} tsá^{2} quian^{32} pí^{3} hi^{3} hleh^{32}
jú^{1}jma^{2} hi^{3} hí^{1} hnga^{2} tiá^{2} cuoh^{2}, hi^{3} liéinh^{32}
Dió^{32} bíh^{1} tsú^{2} jaun^{32}, jun^{3}juáh^{13} hi^{3} liéinh^{32}
tsá^{2}mɨ^{3}cuóun^{2} yáh^{3} tsú^{2}, quí^{1} hí^{1} jan^{2} yáh^{3}
tiá^{2} hin^{2} ngɨ^{23} jái^{13} jáun^{2}. Tsá^{2} hí^{3} dá^{2} hleh^{32}
jú^{1} ná^{1}hmá^{1} ná^{1}jní^{1} cun^{3}quionh^{3} pí^{3} quioh^{21}
Jmí^{2}chí^{3} Chun^{1} bíh^{1}.
3 Tɨ^{3}la^{3} tsá^{2} hleh^{32} hí^{3} jái^{13} hi^{3} cue^{32} Dió^{32}
hñu^{3} tsí^{3} má^{1}ná^{1}, liéinh^{32} tsú^{2} tsá^{2}mɨ^{3}cuóun^{2}
raɨnh^{21} bíh^{1}, hi^{3} jmu^{2} tsú^{2} hi^{3} tsá^{2} hí^{3} lɨ^{3} pin^{3}
tsí^{3} ñí^{1}con^{2} Dió^{32}, hi^{3} cha^{32} tsú^{2} siáh^{3} tiá^{3} tsí^{3}
tsá^{2} hí^{3}, jɨ^{3} hi^{3} jmouh^{32} tsú^{2} siáh^{3} tsí^{3} tsú^{2}.
4 Jáun^{2} né^{3}, tsá^{2} hleh^{32} jú^{1}jma^{2} siáh^{3} jmu^{2}
hi^{3} lɨ^{3} pin^{3} tsí^{3} hnga^{2} bíh^{1} ñí^{1}con^{2} Dió^{32}; tɨ^{3}la^{3}
tsá^{2} ngaɨ^{32} jái^{13} hi^{3} cue^{32} Dió^{32} hñu^{3} tsí^{3} né^{3},
jmu^{2} hi^{3} lɨ^{3} pin^{3} tsí^{3} tsá^{2} cuáh^{32} bíh^{1}.
5 Jná^{13} jmí^{1} hiún^{2} tsɨn^{32} sá^{1}jmí^{1} la^{3}jín^{32}
hnoh^{2} lí^{13} hléh^{13} náh^{2} jú^{1}jma^{2} siáh^{3}; tɨ^{3}la^{3} tɨ^{3}
jlánh^{1} bí^{1} hen^{2} tsɨn^{32} jná^{13} hi^{3} hián^{13} náh^{2}
pí^{3} hi^{3} lí^{13} hléh^{13} náh^{2} jái^{13} hi^{3} cue^{32} Dió^{32}
bíh^{1}; quí^{1} tɨ^{3} jlánh^{1} bíh^{1} quien^{2} hi^{3} jmúh^{13}
náh^{2} la^{3} ní^{2} la^{3} cónh^{3} bíh^{1} hi^{3} hléh^{13} náh^{2}
jú^{1}jma^{2} siáh^{3}. Jí^{32}la^{3} ti^{3} ní^{1}juáh^{3} zian^{2} jan^{2}
tsá^{2} má^{2}hiauh^{32} pí^{3} hi^{3} zaɨ^{32} jë^{1} tsá^{2} hleh^{32}
hí^{3} jú^{1}jma^{2} siáh^{3} bíh^{1}, jáun^{2} bíh^{1} zia^{32} ñí^{1} lí^{13}
jmu^{3} ta^{21} jë^{1} tsú^{2} hi^{3} lɨ^{3} pin^{3} tsí^{3} tsá^{2} lín^{3}
cuáh^{32}.
6 Cun^{3}ñí^{1} hi^{3} jáun^{2} bíh^{1} reh^{2}, ní^{1}juáh^{3}
jná^{13} la^{3} ñí^{1}jɨe^{1} ná^{1} hnoh^{2}, hi^{3} ñí^{1}lieh^{1} jná^{13}
cun^{3}quionh^{3} jú^{1}jma^{2} siáh^{3}, ha^{3} tiá^{2} lin^{1} ñí^{1}
jmu^{3} ta^{21} hí^{1} cáun^{2} yáh^{3} quián^{13} hnoh^{2}
lí^{13}. Jí^{32}la^{3} ti^{3} ní^{1}juáh^{3} ñí^{1}lieh^{1} jná^{13} hnoh^{2}
cun^{3}quionh^{3} jái^{13} hi^{3} jmí^{1} ná^{1}hmá^{1} bíh^{1}, hi^{3}
má^{2}hnió^{3} Dió^{32} hi^{3} lɨ^{3} ñíh^{13} hnoh^{2}, ho^{3}
ní^{1}juáh^{3} hi^{3} ca^{3}jmú^{32} jná^{13} hi^{3} há^{1} ngɨ^{13} náh^{2}
re^{2} jái^{13} quioh^{21} bíh^{1} tsú^{2}, ho^{3}lá^{2}dá^{2} ní^{1}juáh^{3}
ca^{3}hléh^{3} jná^{13} cáun^{2} jái^{13} hi^{3} cue^{32} Dió^{32}
hñu^{3} tsɨn^{32}, ho^{3}lá^{2}dá^{2} ní^{1}juáh^{3} zia^{32} cáun^{2} jú^{1}
tson^{2} hi^{3} lí^{13} má^{1}ta^{13} jná^{13} hnoh^{2}.
7 Cuí^{1} jmú^{13} cáun^{2} jái^{13} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} mí^{1}ñí^{2}
hi^{3} jmu^{2} tsú^{2} sun^{1}, la^{3} cun^{3} hmá^{2} tá^{2} le^{2}
ho^{3} tun^{32} pih^{21} hi^{3} caɨ^{32} tsú^{2}; uá^{1}jinh^{1} tiá^{2}
jmí^{2}chí^{3} hu^{21}, tɨ^{3}la^{3} cu^{3} jáun^{2} ní^{1}juáh^{3} tiá^{2}
la^{3} lin^{1} yáh^{3} re^{2} he^{3} lánh^{3} tsau^{32} sun^{1} hi^{3}
ná^{1}jmu^{2} tsú^{2}, jáun^{2} he^{3} ya^{3} lánh^{3} rón^{32} lí^{13} lɨ^{3}
ñi^{32} tsáu^{2} hi^{3} he^{3} ñí^{1} sun^{1} ná^{1}jmu^{2} tsú^{2}.
8 Hi^{3} ní^{1}juáh^{3} jmí^{1} jmu^{2} tsú^{2} hniéi^{2} né^{3},
ní^{1}juáh^{3} tiá^{2} la^{3} jmu^{2} yáh^{3} tsú^{2} na^{21} lín^{21}
mah^{1} quioh^{21} mí^{1}ñí^{2} ní^{1} má^{1}ca^{3}jie^{3}, hi^{3}
jáun^{2} hí^{1} jan^{2} yáh^{3} tiá^{2} hin^{2} jmu^{3} hua^{3}jan^{21}
hi^{3} tsa^{3}táunh^{1} ñí^{1} hniéi^{2}.
9 La^{3} jáun^{2} bíh^{1} lí^{23} siáh^{3} ñí^{1}con^{2} hnoh^{2}:
Ní^{1}juáh^{3} tiá^{2} hléh^{13} yáh^{3} hnoh^{2} jái^{13} hi^{3} lɨ^{3}
ngɨ^{13} tsáu^{2}, ¿ha^{3} bí^{1} lánh^{3} rón^{32} lí^{13} lɨ^{3} ñi^{32}
tsú^{2} jái^{13} hi^{3} ná^{1}hléh^{1} hnoh^{2} jáun^{2}? ¡La^{3}jmí^{1}
lín^{3} jan^{2} tsá^{2} lí^{1} hlí^{2} lí^{1} liéih^{23} hnga^{2} bíh^{1}
má^{2}lín^{3} hnoh^{2} ní^{1}juáh^{3} la^{3} jáun^{2}!
10 Tson^{2} bíh^{1} zia^{32} hliáun^{3} ñí^{1} jú^{1}jma^{2}
hngá^{1}máh^{3} lá^{2}, hi^{3} la^{3}jí^{32} hi^{3} jáun^{2} cun^{3} zia^{32}
hi^{3} hnió^{3} juáh^{3} bíh^{1}.
11 Tɨ^{3}la^{3} ní^{1}juáh^{3} tiá^{2} la^{3} ngɨ^{23} yáh^{3} jná^{13}
jú^{1}jma^{2} hi^{3} liéih^{32} jáun^{2} tsáu^{2} né^{3}, hi^{3} jáun^{2}
jan^{2} tsá^{2} hué^{32} siáh^{3} bíh^{1} jná^{13} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1}
tsá^{2} hí^{3}, hi^{3} tsá^{2} hí^{3} né^{3} lín^{3} siáh^{3} jan^{2} tsá^{2}
hué^{32} siáh^{3} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} jná^{13} uá^{2}jaɨ^{32}.
12 Hi^{3} jáun^{2} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} hnoh^{2} jlánh^{1}
má^{2}ná^{1}hniá^{1} náh^{2} hi^{3} héih^{1} náh^{2} pí^{3} ñí^{1}con^{2}
Jmí^{2}chí^{3} Chun^{1}, jáun^{2} ñí^{1} ca^{3}la^{3} jí^{32} né^{3}, jmu^{3}
náh^{2} tion^{3} hi^{3} héih^{1} náh^{2} hi^{3} lí^{13} lɨ^{3} jmu^{3} ta^{21}
hi^{3} lɨ^{3} pin^{3} tsí^{3} tsá^{2} lín^{3} cuáh^{32} ñí^{1} hná^{1} ní^{2}.
13 Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, ní^{1}juáh^{3} tsá^{2} hleh^{32}
jú^{1}jma^{2} siáh^{3}, hniáuh^{32} bíh^{1} mí^{32} tsú^{2} ñí^{1}con^{2}
Dió^{32} hi^{3} lí^{13} hiáuh^{13} uá^{2}jaɨ^{32} pí^{3} hi^{3} záɨ^{32}
jái^{13} hi^{3} hleh^{32} jáun^{2}.
14 Quí^{1} ní^{1}juáh^{3} hi^{3} lienh^{1} jná^{13} Dió^{32}
cun^{3}quionh^{3} jú^{1}jma^{2} siáh^{3}, tson^{2} bíh^{1} hi^{3}
jná^{13} dí^{1}lienh^{1} Dió^{32} cun^{3}quionh^{3} jmí^{2}chí^{3}
quion^{21} bíh^{1}, tɨ^{3}la^{3} jun^{3} hi^{3} jáun^{2} yáh^{3} ngɨ^{23}
jná^{13} huen^{2}.
15 Cun^{3}ñí^{1} hi^{3} jáun^{2} né^{3}, jná^{13} len^{3} hi^{3}
tɨ^{3} jlánh^{1} bíh^{1} quien^{2} ní^{1}juáh^{3} hi^{3} ngɨ^{23}
jná^{13} jái^{13} hi^{3} lienh^{1} jná^{13} Dió^{32} ní^{1} má^{1}tɨ^{3}
ñí^{1} lienh^{1} jná^{13} tsú^{2} cun^{3}quionh^{3} jmí^{2}chí^{3}
quion^{21}, hi^{3} tɨ^{3} jlánh^{1} bíh^{1} quien^{2} siáh^{3}
ní^{1}juáh^{3} hi^{3} ngɨ^{23} jná^{13} sun^{1} hi^{3} híe^{13}
ná^{1} ní^{1} má^{1}tɨ^{3} ñí^{1} híe^{13} ná^{1} ñí^{1}con^{2} Dió^{32}
cun^{3}quionh^{3} jmí^{2}chí^{3} quion^{21}.
16 Quí^{1} ní^{1}juáh^{3} hnú^{2} dí^{1}ma^{3}tsú^{1}
ma^{3}jonh^{21} Dió^{32} cun^{3}quionh^{3} jmáh^{3}la^{3}

jmí²chí³ quián¹³, jáun² tsá² cá²tsáun¹ tsá² ná¹náɨ³² jáun² tiá² lí¹³ yáh³ hi³ tsa³hlió³ hná¹ jáun² hi³ cuéh³² tiá¹hmah¹ Dió³² quiúnh¹ hnú², quí¹ tiá² ngɨ²³ yáh³ tsú² he³ dá² jaun³² dí¹hléh¹ hnú².

17 Ho³ sa³ re² lín³² bíh¹ dí¹lienh¹ hnú² Dió³² hi³ dí¹cueh³² nú² tsú² tiá¹hmah¹, tɨ³la³ má¹lɨ³² jáun² né³ tsá² jan² tiá² lɨ³ pin³ yáh³ tsí³.

18 Jná¹³ cue² tiá¹hmah¹ Dió³² quí¹ cun³ñí¹ hi³ tɨ³ jlánh¹ bíh¹ quion¹ jná¹³ pí³ hi³ hléh¹³ jú¹jma² siáh³ la³ cónh³ bíh¹ ca³la³ jín³² hnoh².

19 Tɨ³la³ ní¹juáh³ jmí¹ zenh² jná¹³ ja¹ ñí¹ ná¹ngɨh³² tsá² lín³ cuáh³² má¹ná¹, tɨ³ jlánh¹ bíh¹ hnó³² jná¹³ hi³ má¹tɨn¹³ tsá² siánh³ cun³quionh³ hñá³ jon¹ jáɨ¹³ hi³ lí¹³ ngɨ¹³ tsú², la³ cónh³ bíh¹ hi³ jmí¹ hléh¹³ ná¹ quia³ mei²¹ jon¹ jú¹jma² hí¹juáh³ huen² ná¹ tiá² cuo².

20 Reh², ha³ lí² cuí¹ cháunh¹³ chinh³² náh² la³ cun³ qui³ cháunh²³ chí¹ tsá¹míh¹. Jmu³ náh² hi³ lín³ náh² la³jmí¹ lín³ tsá¹míh¹ hi³ ca³tɨ²¹ hi³ hlah³ bíh¹; tɨ³la³ ní¹ má¹ca³tɨ³ ñí¹ cháunh¹³ chinh³² náh² má¹ná¹, cuí¹ cháunh¹³ chinh³² náh² la³ cun³ qui³ cháunh²³ chí¹ jan² tsá² má²hún¹ tsí³.

21 Quí¹ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³: "Juo¹³ dí² juáh³ la³ lá²: Lienh¹ jná¹³ tsá² hué³² lá² cun³quionh³ jú¹jma² siáh³; cun³quionh³ jë¹ tsá² hué³² siáh³ bíh¹ lienh¹ jná¹³ tsú², tɨ³la³ sa³jun³ la³ jáun² yáh³ ne³ tsú² má¹ná¹".

22 Hi³ jáun² né³, hi³ hleh³² tsú² jáun² cun³quionh³ cáun² jú¹jma² siáh³ lí³ cáun² li²¹ hi³ jáun² lí¹³ lɨ³jnia² hin² tsánh² tiá² má²taunh³² ta²¹ bíh¹, jun³juáh¹³ hi³ lɨ³ lin¹ hin² tsánh² má²taunh³² ta²¹ yáh³. Tɨ³la³ ní¹juáh³ ca³hléh³ jan² tsá² quian³² pí³ hi³ hleh³² jáɨ¹³ hi³ cue³² Dió³² hñu³ tsí³ né³, jáun² jáɨ¹³ jáun² lí³ cáun² li²¹ hi³ lí¹³ lɨ³jnia² hin² tsánh² má²taunh³² ta²¹ bíh¹, jun³juáh¹³ hi³ lɨ³ lin¹ hin² tsánh² tiá² ta²¹ má²taunh³² yáh³.

23 Jáun² né³, ní¹juáh³ má²ná¹ngɨh³² la³jín³² tsá² lín³ cuáh³², hi³ ní¹juáh³ la³jín³² la³ ná¹hleh³² jú¹jma² siáh³, hi³ tá¹la³ jáun² né³ chá¹táunh¹ ma³ jan² tsá² tiá² má²ñi³², ho³lá²dá² tsá² tiá² ta²¹ haɨh²¹, ¿tiá¹ juáh³ tsá² hí³ má¹lɨ³² jáun² hi³ má²ca³ngáu² bíh¹ hnoh²?

24 Tɨ³la³ ní¹juáh³ la³jín³² bíh¹ hnoh² la³ ná¹ngáɨ¹ náh² jáɨ¹³ hi³ cue³² Dió³² hñu³ honh², hi³ tá¹la³ jáun² né³ chá¹táunh¹ ma³ jan² tsá² tiá² má²jmí¹ má²tsí³, ho³lá²dá² tsá² tiá² ta²¹ haɨh²¹, jáun² tsá² hí³ né³ lɨ³tsɨn² hi³ tson² bíh¹ ná¹ren² tso³, quí¹ hmóu³² bíh¹ tsú² lɨ³tsɨn² lánh³ lí³ tsí³ ní¹ má¹ca³náɨ³² la³jí³² jáɨ¹³ hi³ ná¹juáh²³ hnoh² jáun².

25 Cun³quionh³ la³ jáun² bíh¹ lí¹³ chu³ jñéih³ la³jí³² la³ cun³ hi³ ná¹hmá¹ hñu³ tsí³ tsú², hi³ jáun² ca³la³ hi³ cuá¹hin³ bíh¹ tsú² ma³tsu³ ma³jónh³² Dió³² hi³ juáh³ hi³ tson² bíh¹ cu³tí³ la³ zenh² Dió³² ja¹ quián¹³ hnoh².

Ní¹ má¹ca³ngɨh³² náh², jmu³ náh² re² tɨn² la³jí³² hi³ jmúh¹³

26 Jáun² né³ reh², ní¹ má¹ca³cuú² ca³ngɨh³² hnoh², zian² ma³ jan² hnoh² ná¹quiánh¹ sun¹ hi³ lí³ jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³², ho³ hi³ má¹tɨn¹³ náh² tsáu², ho³ cáun² hi³ ñíh¹ náh² hi³ má²ca³híe³ Dió³², ho³ cáun² jáɨ¹³ hi³ hléh¹³ náh² cun³quionh³ jú¹jma² siáh³, ho³lá²dá² hi³ záɨh¹³ náh² jáɨ¹³ jáun². Re² bíh¹, tɨ³la³ cuí¹ lɨ³ zia³² ñí¹ jmu³ ta²¹ la³jí³² hi³ jáun² hi³ lɨ³ pin³ tsí³ tsá² lín³ cuáh³².

27 Ní¹juáh³ jmí¹ zian² tsá² hléh³² jú¹jma² siáh³, cuí¹ hleh²¹ gon³ ho³ gáun³ tsáu² ní¹juáh³ hi³ jlánh¹ juóun³²; tɨ³la³ ma³ quin³² ma³ jan³² má¹ná¹. Ja³bí¹ hniáuh³² zian² siáh³ jan² tsá² záɨ³² jáɨ¹³ hi³ hleh³² tsú² jáun².

28 Tɨ³la³ ní¹juáh³ ja¹ ñí¹ ná¹ngɨh³² náh² tiá² la³ zian² yáh³ tsá² má²hiauh³² pí³ hi³ lí¹³ záɨ³² jáɨ¹³ jáun², cun³tsa³² tí³ ta²¹ hí¹ jan² tiá² hin² hléh³² bíh¹ cú²jueh³² jú¹jma² hi³ hí¹juáh³ hnga² tsú² tiá² cuoh². Tɨ³ re² bíh¹ ma³ quin³² ma³ jan³² cuí¹ juónh¹³ cú²jueh³² quionh³ Dió³², jɨ³ quionh³ jmí¹ tsí³ hnga².

29 La³ ní² bíh¹ siáh³ ní¹juáh³ ní¹ má¹tɨ³ ñí¹ hléh²¹ *tɨ³² jë¹ Dió³² jáɨ¹³ hi³ má²lí²cué³² Dió³² hñu³ tsí³, cuí¹ hleh²¹ tsú² cun³ gon³ ho³ gáun³, hi³ tsá² ñí¹ hná¹ jáun² né³, cuí¹

ná¹cán²³ re² hua³hí¹³ la³jɨ́³² jáɨ¹³ hi³ juáh³ tsú² jáun².

30 Jáun² né³, nɨ́¹juáh³ Dió³² la³ jmu² hi³ zia³² cáun² hi³ lɨ́²ñi³² jan² tsáu² ñí¹ cuá¹tón²¹ jáun², hi³ jáun² tsá² dí¹hleh³² hí³ cuɨ́¹ tunh¹³ tín² jë¹.

31 Hi³ jáun² la³ nɨ́² bíh¹ lɨ́¹³ hi³ la³jɨ́n³² hnoh² lɨ́¹³ hléh¹³ náh² ma³ quin³² ma³ jan³² la³ cun³ jáɨ¹³ hi³ má²hian² náh² ñí¹con² Dió³², hi³ jáun² la³jɨ́n³² tsáu² lɨ́¹³ lɨ³ tɨn² jɨ³ hi³ niau²¹ siáh³ tiá³ tsɨ́³.

32 Quí¹ hmóu³² bíh¹ tsá² ná¹lɨ́n³ hí³ *tɨ³² jë¹ Dió³² hniáuh³² jmu³ héih³² ñí¹con² jmɨ́²chí³ quioh²¹,

33 quí¹ Dió³² dá² jun³juáh¹³ jan² Dió³² Tsá² jmu² hi³ tiáunh¹ tsáu² tiá³ siaun³² yáh³, quí¹ Dió³² dá² tɨ³ jmu² hi³ tiauh² dí² re² tɨn² bíh¹.

Né³² né³, la³ cun³ qui³ ná¹ngɨ²³ la³jɨ́n³² tsá² joh¹ Dió³² la³ tán¹ ñí¹ ná¹ngɨh³² tsú²,

34 tsá²mɨ³ hniáuh³² tionh² ta³máɨh³ bíh¹ ja¹ ñí¹ ná¹ngɨh³² tsá² lɨ́n³ cuáh³². Ha³ tiá² jáɨ¹³ zia³² yáh³ hi³ cáun² lɨ́¹ hléh²¹ tsú² ta³ lɨn²¹, hniáuh³² bíh¹ ma³quien² tsá²mɨ³ ñí²cuo² la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ liei²¹ quioh²¹ Dió³².

35 Jáun² nɨ́¹juáh³ hnió³ tsá²mɨ³ hi³ lɨ³ ñi³² cáun² jáɨ¹³, hniáuh³² ngáɨh³² tsú² tsá²ñuh² ñí²cuo² bíh¹ nɨ́¹ má¹cá²chánh³² hñú¹³; quí¹ tiá² re² jniá³ yáh³ hi³ tsá²mɨ³ hléh³² ja¹ ñí¹ ná¹ngɨh³² tsá² lɨ́n³ cuáh³².

36 Hniáuh³² cháu¹ hnoh² honh² hi³ jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³² tiá² ca³lɨ³liau³ yáh³ ja¹ quián¹³ hnoh², hi³ sa³jun³ ñí¹con² jmáh³la³ hnoh² yáh³ siáh³ má²cá²chó³² jáɨ¹³.

37 Nɨ́¹juáh³ zian² tsá² lɨ́n²³ hi³ lɨ́n³ tɨ³² jë¹ Dió³², ho³lá²dá² lɨ́n²³ tsú² hi³ quian³² cáun² pí³ hi³ má²ca³cué³ Jmɨ́²chí³ Chun¹, hniáuh³² bíh¹ ma³tson² tsú² hi³ sí² hi³ cuá¹jmu² jná¹³ lá² ñí¹con² hnoh², cáun² héih³² quioh²¹ Tɨ³² Juo¹³ bíh¹ dí² la³².

38 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tsá² tiá² ta²¹ haɨh²¹ jáɨ¹³ lá² né³, hí¹juáh³ tiá² hniáuh³² yáh³ hi³ tanh¹³ tsú² ta²¹ tsá² la³ hí³.

39 Jáun² né³ reh², chú³² jmúh¹³ náh² hniá¹ hi³ cué³² Dió³² jáɨ¹³ hñu³ honh² náh² hi³ jáun² lɨ́¹³ hléh¹³ náh², tɨ³la³ ha³ lɨ́² quí² lɨ́² jna³ náh² ñí¹con² tsá² má²hiauh³² pí³ hi³ hléh³² jú¹jma² siáh³ má¹ná¹.

40 Hi³ jáun² la³jɨ́³² hi³ jmuh³² náh² né³, jmu³ náh² re² tɨn² lɨ́n³², hi³ ca³la³ hi³ ja³² re² he² hná¹.

15

Jmɨ́¹ ca³jenh¹³ Cristo

1 Né³² né³ reh², hnó³² jná¹³ hi³ cháu¹ náh² honh² jú¹ chú³² hi³ má²ca³hléh³ jná¹³ jáun² ñí¹con² hnoh². Jú¹ chú³² jáun² né³ ca³heh³ bíh¹ hnoh² jmɨ́¹ ca³niéih² náh², hi³ jáun² la³ má²zian² jáun² bí¹ náh² hi³ nio² tiá³ honh² ñí¹con² jú¹ chú³² jáun².

2 Hi³ cun³quionh³ jú¹ chú³² jáun² bíh¹ siáh³ má²ná¹liáun¹ hnoh² nɨ́¹juáh³ hi³ la³ má²ná¹ziánh¹ jáun² náh² tiá³ jáɨ¹³ hi³ ca³hɨ́e³ jná¹³ jáun². Jɨ́³²la³ ti³ nɨ́¹juáh³ cáun² lɨ́¹ táunh²³ náh² ta²¹ ta³ lɨn²¹ bíh¹, jáun² bíh¹ tiá² lin¹ ñí¹ lɨ³quien².

3 La³ cun³ la³jɨ́³² jáɨ¹³ hi³ ca³lɨ³ tɨn² jná¹³ jáun² huen², jɨ³lɨ³² bíh¹ jáɨ¹³ jáun² ca³hɨ́e³ jná¹³ siáh³ hnoh². Hi³ ja¹ la³jɨ́³² hi³ jáun² zia³² cáun² jáɨ¹³ hi³ jlánh¹ bíh¹ quien² hi³ juáh³ la³ lá²: Cristo ca³jun³ hi³ ca³tɨ²¹ tso³ quiú¹³ dí², la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí²;

4 hi³ ja³haun³ tsú² siáh³, hi³ jáun² ñí¹ má²cá²hnɨ́² jmáɨ¹ jáun² né³ ca³jenh¹³ tsú² já¹ hla¹, la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí².

5 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³ ca³ma³jnia³² tsú² ñí¹con² Pé¹, hi³ jmɨ́¹ lɨ́¹cáɨn² pih²¹ jáun² né³ ca³ma³jnia³² tsú² siáh³ ñí¹con² tán¹ quian³tun³.

6 Jmɨ́¹ lɨ́¹cáɨn² jáun² siáh³ ca³ma³jnia³² tsú² ñí¹con² lɨ́³ hñá³ nio² hña³láun³ tsá² reh² dí² cun³ jéin³² la³ lá². Hi³ uá¹jinh¹ má²cá²tsan³ ma³ jan² tsá² hí³ ta³né³², míh¹ tiá² jɨ³lɨn² tsá² hí³ zian² bíh¹.

7 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³ma³jnia³² tsú² ñí¹con² Jacobo, hi³ jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³ ca³ma³jnia³² tsú² siáh³ ñí¹con² ca³la³ jɨ́n³² tɨ³² tsá² quian³² hí³ jë¹ Dió³².

8 Jmɨ́¹ ca³táuh³ hi³ má²jnia³² tsú² jáun² ñí¹con² la³jɨ́n³² tsá² hí³ né³, jáun² ñí¹con² jná¹³ siáh³ ca³ma³jnia³² tsú². Jáun² jná¹³ bíh¹

jan² tsá² lɨ́n³ ná¹ la³jmɨ́¹ lɨ́n³ jan² dáɨn² hi³
ca³lɨ³zian² ta³ má²ca³nga² jmáɨ¹ quioh²¹.
9 Quí¹ jun³ lin¹ tsáu² yáh³ jná¹³ la³ cónh³
bíh¹ *tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Dió³² ñí¹ hná¹
nɨ́², ca³la³ hí¹juáh³ tiá² ca³tɨn¹ yáh³ jná¹³ hi³
té³ tsáu² "tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Dió³²", quí¹
jná¹³ dá² jan² tsá² ca³jmú³² ná¹ hian² tsɨn³²
ñí¹con² tsá² ná¹lɨ́n³ cuáh³² quioh²¹ Dió³²
jmɨ́¹tin² bíh¹.
10 Tɨ³la³ lɨ́n³ bíh¹ jná¹³ la³ cun³ hi³ lɨ́n³
ná¹, quí¹ cun³ñí¹ hi³ Dió³² ca³ja³ miɨ́³ tsɨ́³
ñí¹con² jná¹³. Hi³ jáun² miɨ́³ hi³ ja³² jáun² tsɨ́³
tsú² ñí¹con² jná¹³ tiá² lɨ́¹ má²ca³há² ca³nga²
yáh³, quí¹ jná¹³ bíh¹ tɨ³ jlánh¹ má²cá²jmú³²
ta²¹ la³ cónh³ bíh¹ tsá² ñí¹ hná¹ nɨ́²; uá¹jinh¹
jun³juáh¹³ jná¹³ yáh³ tsá² má²cá²jmú³²,
tɨ³la³ hnga² bíh¹ Dió³² Tsá² ja³² miɨ́³ tsɨ́³
má²ca³ma³hau³ jná¹³.
11 Tɨ³la³ tiá² hi³ jmu² hí¹ cáun² yáh³
nɨ́¹juáh³ jná¹³ ho³ tsá² hí³ ca³nga³ jú¹ chú³²
jáun² ñí¹con² hnoh²; quí¹ tɨ³la³ cáun² lá² bíh¹
jú¹ chú³² hi³ hléh¹ jnoh¹, hi³ cáun² jáɨ¹³ lá²
bíh¹ siáh³ má²ca³tionh² hnoh² ta²¹.

Jmáɨ¹ hi³ jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³

12 Jáun² né³, nɨ́¹juáh³ jú¹ chú³² hi³ hléh¹
jnoh¹ juáh³ hi³ Cristo ca³jenh¹³ ja¹ hla¹,
¿ha³ bí¹ lánh³ rón³² zian² ma³ jan² hnoh²
hi³ juánh³ náh² hi³ tiá² jenh¹³ yáh³ tsá²
má²cá²tsan³?
13 Quí¹ sá¹jmɨ́¹ tiá² la³ jenh¹³ yáh³ tsá²
má²cá²tsan³, jáun² sa³jun³ la³ ca³jenh¹³ yáh³
hnga² Cristo.
14 Hi³ jáun² nɨ́¹juáh³ tiá² la³ ca³jenh¹³
Cristo, jáun² jú¹ chú³² hi³ hléh¹ jnoh¹ tiá²
lin¹ ñí¹ la³ quien² hí¹ cáun² yáh³, hi³ sa³jun³
la³ quien² siáh³ hi³ táunh²³ náh² jáun² ta²¹.
15 Jáun² sá¹jmɨ́¹ la³ nɨ́² né³, jnoh¹ bíh¹
má²láɨ³ tsá² zih³² jú¹ tɨ́¹jáɨ² hi³ ca³tɨn¹ Dió³²,
quí¹ cun³ñí¹ hi³ má²ca³juáh¹³ jnoh¹ hi³
Dió³² ca³jmú³ hi³ ca³jenh¹³ Cristo. Jáun²
nɨ́¹juáh³ tiá² la³ tson² yáh³ hi³ jenh¹³ tsá²
má²cá²tsan³, hi³ jáun² tiá² la³ tson² yáh³ hi³
Dió³² ca³jmú³ hi³ ca³jenh¹³ Cristo.
16 Quí¹ nɨ́¹juáh³ tiá² la³ jenh¹³ yáh³ tsá²
má²cá²tsan³, hi³ jáun² sa³jun³ la³ ca³jenh¹³
yáh³ siáh³ Cristo.
17 Hi³ jáun² sá¹jmɨ́¹ tson² tiá² ca³jenh¹³
Cristo dúh¹, jáun² tiá² lin¹ ñí¹ jmɨ́¹ jmu³ ta²¹
hí¹ cáun² yáh³ hi³ má²táunh²³ jáun² hnoh²
ta²¹; la³ má²ná¹ren² jáun² bíh¹ náh² tsáuh³.
18 Jáun² nɨ́¹juáh³ la³ nɨ́² né³, la³ má²já²hín³
bíh¹ tsá² má²cá²tsan³ ta³ má²tanh² ta²¹
Cristo.
19 Nɨ́¹juáh³ hi³ ná¹hen² jáun² tsɨ́³ dí²
ñí¹con² Cristo la³ zia³² ñí¹ jmu³ ta²¹ jmáh³la³
tá¹la³ ziáun² dí² ñí¹ hué²¹ lá² bíh¹, jáun²
jnoh¹ bí¹ la³ má²láɨ³ tsá² jlánh¹ bíh¹ tsɨ́¹juɨ́³
la³ cónh³ bí¹ ñí¹ la³jɨ́n³² tsá² ñí¹ hná¹ nɨ́².
20 Tɨ³la³ la³ cun³ lɨ́³ hú¹tá¹ jú¹ tson²
má¹ná¹, ca³jenh¹³ bíh¹ Cristo ja¹ hla¹; hi³
jáun² la³ nɨ́² má²lɨ́²lin¹ hi³ ja³bí¹ hla¹ tsá² ñí¹
hná¹ nɨ́² siáh³ jenh¹³ la³jmɨ́¹ ca³jenh¹³ hí³ dí².
21 Quí¹ la³ lá² bíh¹ lɨ³: Cun³ñí¹ hi³ ca³tɨ²¹
tsáu¹³ jan² tsáu² bíh¹ ca³hi³ hmú³² ñí¹ hué²¹
lá²; jáun² ja³bí¹ la³ jáun² siáh³ cun³ñí¹ hi³
ca³tɨn¹ jan² tsáu² bíh¹ ca³lɨ³liau³ siáh³ hi³
jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³.
22 La³ jáun² bíh¹ lɨ́³, hi³ cun³ñí¹ hi³ lɨ́n³
tsáu² tsá² jón²zɨ́h¹ hla¹ Adán, jáun² la³jɨ́n³²
bíh¹ tsú² tsán²; ja³bí¹ la³ jáun² la³jɨ́n³² bíh¹
tsú² jenh¹³ siáh³ cun³ñí¹ hi³ lɨ́n³ tsú² tsá²
joh¹ Cristo, hi³ jáun² lɨ́¹³ zian² cáun² hi³
hmaɨ²¹.
23 Tɨ³la³ ma³ quin³² ma³ jan³² má¹na²¹ la³
cun³ ñí¹ ca³tɨn¹ bíh¹: Cristo bíh¹ Tsá² la³ñí¹
hi³ lɨn³ tsá² hmaɨ²¹ jmɨ́¹ ca³jenh¹³, hi³ jáun²
nɨ́¹ má¹tɨ³ ñí¹ jaunh²¹ tsú² né³, lɨ́n¹³ siáh³
tsá² hmaɨ²¹ tsá² ñí¹ hná¹ nɨ́² joh¹ tsú².
24 Má¹lɨ³² jáun² né³, tsɨn¹³ jmáɨ¹ hi³
má²tón³², jmáɨ¹ hi³ táuh³ la³jɨ́³², jmáɨ¹ hi³
hin³ jáun² Cristo la³jɨ́n³² tsá² ná¹quien², tsá²
ná¹ho² ta²¹, jɨ³ tsá²cuú² tsá²chín³ nɨ́² siáh³,
jmáɨ¹ hi³ jɨ́enh³² jáun² Cristo ñí¹con² Dió³²
Jméi² jáɨ¹³ hi³ ho².
25 Quí¹ cun³ la³ má²ho² jáun² bíh¹ Cristo
jáɨ¹³, ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmáɨ¹ hi³ jmu³ Dió³²
hi³ chí¹hánh²³ tsú² la³jɨ́n³² tsá² jmu² hniéɨ²
quionh³ dí²;
26 hi³ ñí¹ ca³táuh³ né³, tsa³hín³ jɨ³ hmú³²
uá²jaɨ³², tsá² cuá¹hniei²¹ hí³ quionh³ Dió³².
27 Quí¹ la³ cun³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí², Dió³²
má²ca³jmú³ hi³ la³jɨ́³² hi³ jáun² má²dí¹chin¹

ta³ bíh¹ Cristo. Tɨ³la³ jáɨ¹³ hi³ rá¹juáh³ jáun² hi³ la³jɨ́³² bí¹ ta³no¹ jo³cuo² jo³ta³ Cristo né³, tiá² niéih³ yáh³ hi³ jɨ³ hnga² Dió³² Tsá² ca³jmú³ héih³² jáun², ta³zanh¹ jo³cuo² Cristo.

28 Hi³ jáun² né³, nɨ́¹ má¹cá²chó³² jmáɨ¹ hi³ la³jɨ́³² má²nio² jo³cuo² Cristo, jáun² má¹jáun² má²chan³ tsú² siáh³ hnga² jo³cuo² Dió³², Tsá² ca³chá³ hí³ la³jɨ́³² jo³cuo² tsú² la³ jmɨ́¹ ñí¹. Hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lɨ́¹³ hi³ Dió³² lɨ́n³ Tsá² chín¹ ñí¹ ca³la³ jɨ́³² hi³ zia³².

29 Hi³ ca³tɨ²¹ jáɨ¹³ hi³ jenh¹³ tsú² jáun² né³, zian² ma³ jan² tsá² zaun³² jmáɨ² cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ tsá² má²cá²tsan³. ¿He³ láɨh³² sa³ la³ nɨ́² yáh³ jmu² tsú²? Já² nɨ́¹juáh³ tiá² la³ jenh¹³ yáh³ tsá² má²cá²tsan³, ¿he³ ya³ láɨh³² zaun³² tsú² jmáɨ² hi³ ca³tɨn¹ hla¹ hí³?

30 Hi³ jnoh¹ siáh³, ¿he³ ya³ láɨh³² tauh²³ jnoh¹ ñí¹ háɨnh¹³ jmáɨ¹ ca³la³ jɨ́³² nɨ́¹juáh³ tiá² hin² la³ jenh¹³?

31 Quí¹ la³jɨ́³² jmáɨ¹ bíh¹ zenh² jná¹³ ñí¹ hmú²¹; ma³tson¹³ jná¹³ jáɨ¹³ nɨ́² reh² la³jmɨ́¹ ma³tson¹³ jná¹³ hi³ cu³tí³ tsah¹ jná¹³ hi³ hnoh² ná¹lɨ́n³ náh² tsá² tanh² ta²¹ Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo Tɨ³² Juo¹³ dí².

32 Já¹ juú² Éfeso lá², lɨ́³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ hi³ má²ca³quí¹ ca³ta¹³ jnoh¹ quiúnh¹ jáh³ hngá¹ jáh³ náɨ². Tɨ³la³ né³² né³, sá¹jmɨ́¹ hi³ hu²¹ tsɨn³² jná¹³ la³ cun³ qui³ hu²¹ jáun² tsɨ́³ tsá²mɨ³cuóun², jáun² ¿he³ dá² láɨ¹³ jná¹³ hi³ má²ca³há² ca³nga² ná¹ la³ jáun²? Jáun² né³, sá¹jmɨ́¹ hi³ tson² hi³ tiá² jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³, hi³ jáun²: "¡Cuɨ́¹ cú¹ cuɨ́¹ hnáɨh¹³ dí², quí¹ tsa³háu² má²jún³ bíh¹ dí²!", la³ cun³ hi³ ná¹juáh²³ jáun² ma³ jan² tsáu².

33 Tɨ³la³ ha³ lɨ́² lɨ́¹ cuɨ́¹ lɨ³can² náh², nɨ́² lɨ́¹ cá¹quiúnh²¹ náh² la³ cun³ lɨ́³ jáɨ¹³ hi³ juáh³ jáun² la³ lá²: "Nɨ́¹juáh³ tsá² juónh²³ re² quionh³ tsá² hláɨh¹, jáun² má¹lɨ³² jáun² má²lɨ́n³ tsú² tsá² hláɨh¹ bíh¹ uá²jaɨ³²".

34 ¡Tianh³ náh² hi³ ná¹jniá³ jmɨ́¹ honh² náh² ca³tɨ²¹ hi³ chu²¹, ha³ lɨ́² lɨ́¹ jmú² náh² tso³! Quí¹ ma³ jan² hnoh² ca³la³ hí¹juáh³ tiá² cuóun³² bíh¹ náh² Dió³². Juanh³² jná¹³ la³ nɨ́² hi³ jáun² lɨ³ hinh¹ náh².

He³ lánh³ rón³² jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³

35 Hi³ ca³tɨ²¹ jáɨ¹³ jáun² né³, tiá² né¹, ho³ sa³ zian² ma³ jan² tsá² lɨ́¹³ nga³: "¿He³ dá² lánh³ rón³² jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³? ¿He³ dá² lánh³ rón³² jniá³ tsú² lɨ́¹³?"

36 Cáun² jú¹ te³ bíh¹ jaun³² nga² tsú², quí¹ nɨ́¹juáh³ jmɨ́¹ jánh¹³ nú² cá² máɨ³ jún², tiá² lɨ́¹³ yáh³ hion¹³ cáun² chí² ñeh¹ hmaɨ²¹ nɨ́¹juáh³ tiá² la³ tsa³hín³ tín² jún² jáun².

37 Quí¹ jun³juáh¹³ hmáɨh³² yáh³ jonh² jñi³² tsú², quí¹ máɨ³ bíh¹, uá¹ hi³ cuú²miih²¹ ho³ lɨ³ua³ cáun² máɨ³ siáh³ siáh³.

38 Hi³ nɨ́¹ má¹tɨ³ ñí¹ hiá²¹ né³, Dió³² bíh¹ má²jmu² he³ lánh³ jniá³ ma³ quin³² ma³ cá² ñí¹, siánh³ jniá³ bíh¹ ma³ quin³² ma³ cá² tan³ nɨ́¹ má¹ca³hiá².

39 Tiá² cá²ren² yáh³ la³jáh³ dú¹ ñí¹ ngú³; quí¹ siánh³ ñí¹ bíh¹ quioh²¹ tsáu², siánh³ ñí¹ bíh¹ quioh²¹ jáh³ quiún³ cuá² ta³, siánh³ ñí¹ bíh¹ quioh²¹ quiuh²¹ tan³², hi³ siánh³ ñí¹ bíh¹ siáh³ quioh²¹ jáh³ jmáɨ².

40 La³ nɨ́² bíh¹ lɨ́³ siáh³ hi³ siánh³ bíh¹ lɨ́³ ngú³ quioh²¹ tsá² zian² hñu³mɨ³cuú², hi³ siánh³ bíh¹ lɨ́³ ngú³ quioh²¹ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá²; za² lɨ́n³² bíh¹ lánh³ lɨ́³ ngú³ quioh²¹ tsá² zian² hñu³mɨ³cuú² la³ cónh³ bíh¹ hi³ quioh²¹ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá².

41 Siánh³ bíh¹ jniá³ joh¹ quioh²¹ hiú² la³ cónh³ bíh¹ joh¹ quioh²¹ zɨ́h² jɨ³ joh¹ quioh²¹ chí¹jmaɨ²¹; hi³ hí¹ la³ tɨ³ má²tún² hmóu³² yáh³ chí¹jmaɨ²¹ tiá² cá²ren² joh¹ quioh²¹ ma³ quin³² ma³ caun³².

42 La³ jáun² bíh¹ lɨ́¹³ siáh³ nɨ́¹ má¹ca³jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³. Hó²³ tsú² ngú³ hi³ lɨ́¹³ sáh³², tɨ³la³ nɨ́¹ má¹ca³jenh¹³ tsú² né³, má²quian³² tsú² cáun² ngú³ hi³ tiú²uú² lɨ́¹³ sáh³² bíh¹.

43 Hó²³ tsú² cáun² hi³ tsɨ́¹juɨ́³, tɨ³la³ má¹lɨ³² jáun² né³, jenh¹³ cáun² hi³ tɨ³ jlánh¹ bíh¹ quien². Cáun² hi³ huán¹ tsɨ́³ bíh¹ hó²³ tsú², hi³ má¹lɨ³² jáun² né³, jenh¹³ cáun² hi³ jlánh¹ bíh¹ pin³.

44 Quí¹ ngú³ hi³ ca³tɨn¹ tsú² ta²¹lá² zian² ñí¹ hué²¹ lá² bíh¹ hó²³ tsú², tɨ³la³ má¹lɨ³² jáun² né³, jenh¹³ cáun² ngú³ hi³ la³ quioh²¹ tsá² zian² hñu³mɨ³cuú² bíh¹. Quí¹ la³jmɨ́¹ zia³² cá² ñí¹ ngú³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá², ja³bí¹ la³ jáun² bíh¹ zia³² siáh³ cá²

ñí¹ ngú³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² zian² hñu³mɨ³cuú².

45 Quí¹ ñí¹ Sí² rá¹juáh³ la³ lá²: “Hla¹ Adán
tsá² la³ñí¹ ca³lɨn³ jan² tsá² zia³² jmɨ́²chí³
quioh²¹”; tɨ³la³ Tsá² lɨ́n³ hí³ Adán Tsá² ñí¹
ca³táuh³ má¹ná¹, quian³² cáun² jmɨ́²chí³ hi³
jmu² hi³ lɨ́¹³ zian² bíh¹ tsáu².

46 Jáun² né³, jun³juáh¹³ ngú³ hi³ ca³tɨ²¹
hñu³mɨ³cuú² yáh³ tín² ca³lɨ³ zia³², quí¹ la³ñí¹
tín² lɨ³ hniáuh³² ngú³ hi³ ca³tɨ²¹ ñí¹ hué²¹
lá² bíh¹; má¹lɨ³² jáun² máh³ já³² hi³ ca³tɨ²¹
hñu³mɨ³cuú².

47 Tsá²ñuh² tsá² la³ñí¹, ca³lɨn³ cun³quionh³
cuáh¹, hi³ hí³ né³ jmɨ́¹ zian² ñí¹ hué²¹ lá²
bíh¹; tɨ³la³ Tsá² ñí¹ má²tenh³ má¹na²¹, jan²
Tsá² cua³han³ tɨ³ hñu³mɨ³cuú² bíh¹.

48 Hi³ jáun² dá² la³jmɨ́¹ lɨ́n³ tsá²ñuh² tsá²
ca³lɨn³ hí³ cun³quionh³ cuáh¹ bíh¹ lɨ́n³ tsá²
zian² ñí¹ hué²¹ lá², tɨ³la³ tsá² ca³tɨn¹ lɨ³ zian²
tɨ³ hñu³mɨ³cuú² má¹ná¹, lɨ́n¹³ la³ cun³ qui³
lɨ́n³ Tsá² ja³ hí³ tɨ³ hñu³mɨ³cuú² bíh¹.

49 Tsá² ca³lɨ³zian² hí³ cun³quionh³ cuáh¹
lɨ́n³ nóh³² hi³ ca³ta¹ dí² ta³né³². Hi³ jáun²
Tsá² cuá³ hí³ hñu³mɨ³cuú² né³, lɨ́n³ nóh³² hi³
ca³ta¹ dí² jmɨ́¹tsú² jmɨ́¹ja³².

50 Hi³ jáun² reh², la³ cun³ hi³ hnó³² jná¹³
juah²¹ ñí¹con² hnoh² lɨ́³ la³ lá²: Tsá² qui³
quian³² ngú³ hi³ ca³tɨ²¹ ñí¹ hué²¹ lá², ha³
tiá² ca³tɨn¹ yáh³ tsánh³² ñí¹ cuá¹quien² Dió³²;
quí¹ tsá² quian³² ngú³ hi³ sah³² tiá² ca³tɨn¹
yáh³ hiáuh³ la³ cun³ hi³ hiáuh¹³ jáun² tsá²
quian³² ngú³ hi³ jmɨ́¹lɨ́h³ tiú²uú² sáh³².

51 Tɨ³la³ hnó³² jná¹³ hi³ lɨ³ ñíh¹³ náh² cáun²
jáɨ¹³ hi³ jmɨ́¹ ná¹hmá¹: Tiá² la³jáɨ³² dí² hiá¹
tsáu¹³ yáh³; tɨ³la³ cun³ jáun² la³jáɨ³² bíh¹ dí²
zan¹³ hi³ jmu³ Dió³².

52 Cu³diá²jan² la³ lá² bíh¹ zan¹³ dí², la³ jan²
tsá² lɨ́²hméih³² ñí¹, nɨ́¹ má¹cá²hen³ mah¹ hi³
jiéi³² tsú² mí¹ñí² ñí¹ ca³táuh³ jmáɨ¹. Jáun²
nɨ́¹ má¹ca³jie³ tsú² mí¹ñí² né³, jenh¹³ ca³la³
jɨ́n³² tsá² má²cá²tsan³, hi³ jáun² jmɨ́¹lɨ́h³ bíh¹
tiú²uú² tón³² jmáɨ¹ tsán¹³ tsú²; hi³ ja³bí¹
jnoh¹ siáh³ zan¹³ dí² jmáɨ¹ jáun².

53 Quí¹ la³ cun³ lɨ́³ hi³ ziáun² dí² lá²
ta³né³², cáun² hi³ tiá² má²hɨ́e² bíh¹, hniáuh³²
bíh¹ lan¹³ cáun² hi³ ma³hɨ́e² la³ cun³
jmɨ́¹hi³nio²; hi³ ngú³ quiú¹³ dí² hi³ sah³² né³,
hniáuh³² lan¹³ cáun² hi³ tiú²uú² tón³² jmáɨ¹
sáh³² bíh¹.

54 Hi³ jáun² nɨ́¹juáh³ cáun² hi³ tiá² má²hɨ́e²
ziáun² dí² lá² ta³né³², lan¹³ cáun² hi³ ma³hɨ́e²
cun³ jmɨ́¹hi³nio², jɨ³ nɨ́¹juáh³ ngú³ hi³ sah³²
quiú¹³ dí² lan¹³ siáh³ cáun² hi³ tiú²uú² tón³²
jmáɨ¹ sáh³², má¹jáun² bíh¹ má²lɨ³tí³ la³ cun³
hi³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí², hi³ juáh³ jáun² la³ lá²:
“¡Má²já²hín³ bíh¹ hmú³²; má²ca³cah¹³ bíh¹
Dió³² jmáɨ¹!

55 Hnú² hmú³², ¿né² dá² hi³ ca³lɨ́n¹³ hnú²?
Hnú² hmú³², ¿né² dá² hi³ jlánh¹ jmɨ́¹ jmúh³²
hnú² jáun² hian² honh²?”

56 Cun³quionh³ tso³ bíh¹ tɨn² hmú³² jmu³
hian² tsɨ́³, hi³ cun³quionh³ liei²¹ bíh¹ joh²³
siáh³ tso³ pí³.

57 Tɨ³la³ tiá¹hmah¹ Dió³² má¹ná¹, Tsá²
jmu² hí³ hi³ cah¹ dí² jmáɨ¹ cun³quionh³ Je-
sucristo Tɨ³² Juo¹³ dí².

58 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ reh² tsá² hnau³
jná¹³ lɨ́n³², cuɨ́¹ zian² náh² hi³ ná¹tioh³ cáun²
honh² jɨ³ hi³ nio² tiá³ honh² náh² jmáɨ¹
ca³la³ jɨ́³², hi³ tɨ³ lɨ³mí¹ ná¹jmuh³² náh² ta²¹
quioh²¹ Tɨ³² Juo¹³ dí² cun³ jmá² cun³ jnia³²;
quí¹ má²ñíh¹ bíh¹ hnoh² hi³ ta²¹ hi³ jmuh³²
náh² cu³tsa³² quiúnh¹ náh² Tɨ³² Juo¹³ dí², ha³
tiá² lɨ́¹ ná¹hín²³ yáh³.

16

Quɨe³ hi³ cunh²³ tsú² hi³ ca³tɨn¹ tsá² reh²

1 Jáun² né³, ca³tɨ²¹ quɨe³ hi³ cunh²¹ náh²
hi³ ca³tɨn¹ tsá² joh¹ Dió³², jmu³ náh² la³
cun³ héih³² hi³ ca³jmú³² jná¹³ jáun² ñí¹con²
ma³ quin³² ma³ cu³ nió³ tsá² lɨ́n³ cuáh³²
zian² tɨ³ hué³² Galacia.

2 Ma³ cun³ jña³ jmáɨ¹ jmɨ́¹ dú²me¹
hniáuh³² hmáh¹ hnoh² ca³lá² quɨe³ tɨ³
có³² ma³ quin³² ma³ jan³² náh², la³ cun³
rón³² tí³ hi³ má²ca³janh¹ náh², hi³ jáun²
tiá² lɨ³ hniáuh³² hi³ cánh³ cunh²¹ náh² nɨ́¹
má¹cá²chó³² jná¹³ ñí¹ nɨ́².

3 Hi³ jáun² nɨ́¹ má¹cá²chó³² jná¹³,
má²zein²¹ ná¹ tsá² hion¹³ hnoh² hmóu³² tɨ³
ñí¹con² tsá² reh² zian² já¹ juú² Jerusalén,
hi³ tsa³can³² quɨe³ hi³ má²ca³cunh²¹ náh²
jáun². Ja³bí¹ cue¹ jná¹³ tsú² siáh³ cáun² sí²
hi³ tsa³can³² tsú² tɨ³ ñí¹con² tsá² hí³.

4 Jáun² nɨ́¹juáh³ ca³lɨ́n¹³ hnoh² hi³ chú³² ñe¹ jná¹³ uá²jaɨ³², jáun² ñe¹ bíh¹ jná¹³ quiúnh¹ tsá² hí³.

La³ cun³ hi³ hu²¹ tsɨ́³ Po¹ jmu³

5 Jáun² né³, nɨ́¹ má¹tɨ³ ñí¹ ngau²¹ jná¹³ siáh³ ñí¹ nɨ́², hniáuh³² ñí¹nga¹ jná¹³ tín² hué³² Macedonia, hi³ jáun² má¹lɨ³² jáun² máh³ chau²¹ jná¹³ já¹ juú² Corinto nɨ́².

6 Ho³ sa³ lɨ́¹³ ñi²¹ jná¹³ ca³lá² ué³ jmáɨ¹ ñí¹ nɨ́² quiúnh¹ hnoh², ho³lá²dá² ñi²¹ jná¹³ ñí¹ nɨ́² tá¹la³ ngá¹³ jmɨ́¹ ñí¹cuóu³, hi³ jáun² má¹jáun² lɨ́¹³ má¹hau¹ hnoh² jná¹³ ca³tɨ²¹ juɨ³² ñí¹ ñe¹ jná¹³ nɨ́¹ má¹lɨ³² jáun².

7 Quí¹ tiá² hnó³² yáh³ jná¹³ hi³ ti³ lɨ́¹ ñí¹nga¹ ná¹ ñí¹ nɨ́² hi³ ñí¹jɨe¹ ná¹ hnoh², tɨ³la³ hu²¹ tsɨn³² jná¹³ hi³ ñí¹ñí²¹ ná¹ ca³lá² ué³ bíh¹ quiúnh¹ hnoh² nɨ́¹juáh³ hi³ cué³² Tɨ³² Juo¹³ dí² jáɨ¹³.

8 Tɨ³la³ la³ má²cuon¹ jáun² bíh¹ jná¹³ já¹ juú² Éfeso lá² ca³la³ ñí¹ tɨ́³ jmáɨ¹ Pentecostés,

9 quí¹ jlánh¹ re² zia³² jáɨ¹³ hi³ lɨ́¹³ cua³haɨ³² re² ta²¹ hi³ cuá¹jmu² jná¹³ hi³ ca³tɨn¹ Tɨ³² Juo¹³ dí² ñí¹ lá², uá¹jinh¹ zian² juóun³² lɨ́n³² tsá² hnió³ qui³ jnɨ́³² juɨ³².

10 Nɨ́¹juáh³ hi³ ca³chó³² Timoteo ñí¹ nɨ́², jmu³ náh² tion³ hi³ tiá² lin¹ hi³ zia³² hi³ lɨ³ hɨ́³² tsɨ́³ tsú² ja¹ quián¹³ hnoh², quí¹ hí³ bíh¹ jan² tsá² jmu² uá²jaɨ³² tá¹³ Tɨ³² Juo¹³ dí² la³jmɨ́¹ jmu² jná¹³.

11 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, tiá² hniáuh³² yáh³ hi³ jmúh¹³ náh² hí¹ jan² hi³ tiá² quiú² tiá² jéin²³ náh² tsú². Tɨ³ re² ma³hon¹ náh² tsú², hi³ jáun² cuɨ́¹ jáunh¹³ tsú² cáun² hi³ re² hi³ tɨn², hi³ ja³jɨe³ jná¹³, quí¹ lá² cuá¹jan³² jná¹³ tsú² quiúnh¹ ná¹ tsá² reh² dí² ñí¹ hná¹ lá².

12 Hi³ ca³tɨn¹ Apolos reh² dí² né³, jmɨ́¹ má²ca³hiu³ ca³mɨ́³ lɨ́n³² jná¹³ ñí¹con² tsú² hi³ jmɨ́¹ tsó²¹ tsú² quionh³ tsá² reh² hi³ tsa³jɨe³ hnoh², tɨ³la³ la³ tɨ³ ta³né³² cun³ tiá² má²ca³lɨ³hnió³ bíh¹ tsú²; tɨ³la³ tsó³² bíh¹ tsú² nɨ́¹juáh³ nɨ́¹ má¹ca³jɨ́en³.

Jáɨ¹³ ñí¹ má²ca³táuh³

13 Jáun² né³, tianh³ náh² ná¹ñí¹ náh², jɨ³ hi³ cuɨ́¹ ná¹tioh³ cáun² honh² náh² ca³tɨ²¹ la³ cun³ hi³ táunh²³ náh² ta²¹. Tiá³ chá¹ náh² honh², ha³ lɨ́² juenh³.

14 La³jɨ́³² hi³ jmúh¹³ náh², jmu³ náh² cun³quionh³ hi³ hno³ náh² tsáu².

15 Né³² né³ reh², hnoh² má²ná¹ñíh¹ náh² hi³ tsá² hñú¹³ Estéfanas bíh¹ tsá² la³ñí¹ hi³ ca³taunh³ ta²¹ jú¹ chú³² tɨ³ hué³² Acaya, hi³ tsá² hí³ né³, má²ca³jmú³ ná¹chan¹ hmóu³² hi³ ma³cón³² la³jɨ́n³² tsá² joh¹ Dió³².

16 Jáun² jná¹³ né³ hnó³² hi³ hnoh² jmúh¹³ náh² niuh¹ ñí¹con² lɨ³ua³ jan² tsá² la³ hí³, jɨ³ ñí¹con² la³jɨ́n³² tsá² tionh² quionh³ tsú² hi³ jmu² ta²¹ la³ jáun².

17 Jlánh¹ lɨ́²hiún² tsɨn³² jná¹³ quí¹hliá² má²cuá²taunh²¹ Estéfanas quionh³ Fortunato jɨ³ Acaico ñí¹ lá², quí¹ tsá² hí³ bíh¹ má²ca³jmú³ ñí¹con² jná¹³ cáun² hi³ tiá² la³ lɨ́¹³ jmúh¹³ hnoh², cun³ñí¹ hi³ tiá² tionh² yáh³ hnoh² ñí¹ lá².

18 Tsá² hí³ bíh¹ má²ca³jmú³ hi³ má²ca³niau²¹ re² tsɨn³² jná¹³ la³jmɨ́¹ ca³chá³ tsú² jáun² re² honh² hnoh². Jáun² né³, hniáuh³² bíh¹ má¹quien¹³ náh² tsá² la³ hí³.

19 Jáun² né³, ma³ quin³² ma³ cu³ nió³ tsá² lɨ́n³ cuáh³² zian² tɨ³ hué³² Asia lá² juáh³: "Hia² náh²" ñí¹con² hnoh². Ñú² Aquila quionh³ mɨ́¹ Prisca ñí²cuo², jɨ³ la³jɨ́n³² tsá² lɨ́n³ cuáh³², tsá² qui³ ngɨh³² hí³ hñú¹³ tsú², juáh³ siáh³ ñí¹con² hnoh²: "Hia² náh²" ca³la³ jonh³ jmɨ́¹ tsɨ́³ cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ Tɨ³² Juo¹³ dí².

20 "Hia² náh²" —juáh³ siáh³ ca³la³ jɨ́n³² tsá² reh² dí² zian² já¹ juú² lá² ñí¹con² hnoh². Ren¹ náh² tsá²ján² tsá²ján² hi³ re² nio² honh² náh², la³ cun³ qui³ ráɨn³² tsú² jan² raɨnh²¹.

21 Jná¹³ Po¹, cuá¹jmu² ná¹ cun³quionh³ uón³² huen² tun³ hnɨ³² jon¹ jáɨ¹³ lá², hi³ juah³² jná¹³: "Hia² náh²" ñí¹con² hnoh².

22 Lɨ³ua³ jan² tsá² tiá² quiú² tiá² jéin²³ Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí², quiu³juóu³² cuɨ́¹ cháu¹³. ¡Ñah³² hniu³², hnú² Tɨ³² Juo¹³ jnoh¹!

23 Cuɨ́¹ má¹hé¹ má¹mieh² náh² Jesús Tɨ³² Juo¹³ dí².

24 Cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo, jɨ³lɨn² bíh¹ hnoh² hnau³ jná¹³. [Cun³ nɨ́² bíh¹ tí³ jáɨ¹³.]

Sí² Ñí¹ Má²tun³ Hi³ Ca³zen³ Po¹ Ñí¹con² Tsá² Corintios

Po¹ zen² siáh³ cáun² sí² ñí¹con² tsá² lɨ́n³ cuáh³² juú² Corinto

1 Jná¹³ la³² Po¹, jan² *tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo cun³ñí¹ hi³ hnió³ Dió³² la³ jáun²; zein³² jná¹³ sí² lá² quiúnh¹ jná¹³ reh² dí² Timoteo, ñí¹con² hnoh² tsá² má²lɨ́n³ náh² cuáh³² quioh²¹ Dió³² já¹ juú² Corinto nɨ́², jɨ³ la³ má²quionh³ la³jɨ́n³² tsá² hɨ́n¹³ Acaya, tsá² má²joh¹ Dió³².

2 Dió³² Jméi² dí² jɨ³ Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí² cuɨ́¹ má¹mieh² hnoh², jɨ³ hi³ cuɨ́¹ jmu¹ tsú² hi³ zian² náh² cáun² hi³ re² hi³ tɨn².

Má²tso² Po¹ tsɨ́³

3 Cuɨ́¹ lɨ³quien² bíh¹ Dió³² Jméi² Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí², quí¹ hí³ bíh¹ Jméi² dí², Tsá² ja³² miɨ́³ tsɨ́³ ñí¹con² dí², jan² Dió³² Tsá² jmu² hi³ niau²¹ re² tsɨ́³ dí².

4 Hí³ bíh¹ cha³² re² tsɨ́³ dí² nɨ́¹juáh³ jmɨ́¹ ziáun² dí² uu³mí²tsɨ³², hi³ jáun² jnoh¹ siáh³ uá²jaɨ³² lɨ́¹³ jmú¹³ hi³ niau²¹ re² tsɨ́³ tsá² má²tso² tsɨ́³, hi³ jmú¹³ dí² hi³ niau²¹ re² tsɨ́³ tsú² la³jmɨ́¹ ca³jmú³ jáun² Dió³² ñí¹con² dí² hmóu³² jmɨ́¹tin².

5 Quí¹ la³jmɨ́¹ má²tso¹ dí² jáun² lɨ́n³² tsɨ́³ cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ Cristo, la³ jáun² bíh¹ siáh³ lɨ́²³ hi³ niau³² re² lɨ́n³² tsɨ́³ dí², hi³ jmu² Cristo.

6 Hi³ jáun² né³, nɨ́¹juáh³ jnoh¹ ma³tso¹ tsɨ́³, quí¹ cun³ñí¹ hi³ jáun² niau²¹ re² honh² hnoh² bíh¹, jɨ³ hi³ má²chí¹liáun²³ náh² siáh³; quí¹ nɨ́¹juáh³ Dió³² cha³² re² tsɨ́³ jnoh¹, ja³bí¹ honh² hnoh² siáh³ tá²no¹ re² [jɨ³ hi³ má²chí¹liáun²³ náh² siáh³]. Hi³ jáun² la³ nɨ́² bíh¹ lɨ́¹³ tion¹³ náh² honh² jmáɨ¹ hi³ má²tsoh¹ náh² honh² la³jmɨ́¹ má²tso¹ jnoh¹ tsɨ́³.

7 Zia³² cáun² hi³ cu³tí³ hu²¹ tsɨ́³ jnoh¹ hi³ ca³tɨn¹ hnoh², quí¹ né¹ jnoh¹ hi³ hnoh² uá²jaɨ³² ná¹má²tsoh¹ honh², jáun² ja³bí¹ Dió³² jmu³ siáh³ hi³ niau²¹ re² honh² hnoh².

8 Hi³ jáun² né³ reh², hnáu² jnoh¹ hi³ lɨ³ ñíh¹³ náh² ha³ la³ cónh³ tí³ uu³mí²tsɨ³² hi³ ca³lɨ³ zia³² ñí¹con² jnoh¹ tɨ³ hué³² Asia. Ca³quiéinh³² jnoh¹ cáun² hi³ jlánh¹ huáh² tsɨ́³, hi³ hí¹ ca³la³ tɨ³ tiú²uú² jmɨ́¹ ñí¹tiau¹³ yáh³ jnoh¹, ca³la³ hí¹juáh³ tiú²uú² jmɨ́¹ hu²¹ tsɨ́³ jnoh¹ hi³ liáu³.

9 Jmɨ́¹ láɨ²³ jnoh¹ hi³ má²tiauh² jnoh¹ ñí¹ má²jngah³ bíh¹ tsú². Tɨ³la³ la³ nɨ́² ca³ma³ta² jnoh¹ hi³ tɨ³ lɨ³mí¹ chá¹³ jnoh¹ cáun² tsɨ́³ ñí¹con² Dió³² bíh¹, Tsá² jmu² hi³ jenh¹³ tsáu² ja¹ hla¹, hi³ tiú²uú² láɨ¹³ jnoh¹ hi³ cah¹ jmáɨ¹ hmóu³².

10 Dió³² bíh¹ má²ca³liáu³² jnoh¹ ñí¹ hmú²¹ huáh² tsɨ́³ jáun², hi³ liáu³² tsú² siáh³ ñí¹ hná¹ nɨ́²; quí¹ tsɨ́³ jnoh¹ má²hu²¹ hi³ liáu³² bíh¹ Dió³².

11 Hi³ hnoh² siáh³ lɨ́¹³ má¹hau¹ náh² jnoh¹ cun³quionh³ hi³ lienh¹ náh² Dió³² hi³ ca³ta¹ jnoh¹. Quí¹ nɨ́¹juáh³ juóun³² tsá² ná¹hiú² ná¹mɨ³² ñí¹con² Dió³² ca³ta¹ jnoh¹, jáun² juóun³² bíh¹ siáh³ tsá² lɨ́¹³ cué³² tiá¹hmah¹ ñí¹con² Dió³² ca³tɨ²¹ hi³ má²mieh² tsú² jáun² jnoh¹.

He³ láɨh³² sa³ tiú²uú² ñéi¹ Po¹ juú² Corinto

12 Jlánh¹ tsah¹ jnoh¹, quí¹ jmɨ́¹ tsɨ́³ jnoh¹ má²tson² jáɨ¹³ hi³ tson² bíh¹ má²ca³ngɨ́¹³ jnoh¹ cú²tso² hi³ chun¹ jnoh¹, jɨ³ hi³ ná¹chan¹ jnoh¹ ñí¹con² Dió³² tá¹la³ tiauh² jnoh¹ ñí¹ hué²¹ lá², hi³ la³ñí¹ la³ján³ ja¹ quián¹³ hnoh² nɨ́². Cun³ñí¹ hi³ ja³² miɨ́³ tsɨ́³ Dió³² bíh¹ ziáun² jnoh¹ la³ nɨ́², jun³juáh¹³ hi³hliá² jlánh¹ cháunh²³ chí¹ jnoh¹ hmóu³² yáh³.

13 La³ cun³ hi³ jmú¹³ jnoh¹ ñí¹ sí² lá², tiá² hi³ siáh³ jmú¹³ yáh³ jnoh¹, la³ cun³ hi³ lɨ́¹³ hɨ́h¹³ bíh¹ náh² jɨ³ hi³ ngɨ¹³ náh² siáh³, hi³ hu²¹ siáh³ tsɨn³² jná¹³ hi³ ngɨ¹³ náh² re² lɨ́n³²

14 la³jmɨ́¹ má²ca³lɨ³ cuóu³² náh² jáun² ca³lá² jnoh¹ jmɨ́¹tin²; hi³ jáun² nɨ́¹ má¹cá²chó³² jmáɨ¹ hi³ jáunh³ Jesús Tɨ³² Juo¹³ dí² lɨ́¹³ lɨ³ tsɨnh¹ hnoh² hi³ ca³ta¹ jnoh¹, la³jmɨ́¹ lɨ³ tsah¹ jnoh¹ hi³ ca³tɨn¹ hnoh².

15 Cun³ñí¹ hi³ hu²¹ tsɨn³² jná¹³ la³ nɨ́², jáun² jmɨ́¹ ca³lén¹³ jná¹³ hi³ ñí¹jɨe¹ jná¹³

tín² hnoh², hi³ jáun² jmí¹ lí¹³ lɨ³mieh² hnoh² cun³quionh³ hi³ jmí¹ ngá¹³ jná¹³ tenh³ jéin³² ñí¹ ní².

16 Quí¹ jmí¹ len³ jná¹³ hi³ ñí¹jɨe¹ ná¹ tín² hnoh² jmí¹ ja²¹ jná¹³ jáun² hué³² Macedonia lá², hi³ jáun² ní¹ má¹cá²jính³² jáun² jná¹³ jmí¹ ñí¹jɨe¹ ná¹ siáh³. Hi³ jáun² hnoh² né³ la³juɨ³² jmí¹ lí¹³ má¹hau¹ náh² quioh²¹ hú¹ juɨ³² hi³ ñih²¹ jná¹³ tɨ³ hué¹³ Judea.

17 ¿Hí¹ lɨn²³ hnoh² hi³ tiá² ca³chá³ jná¹³ cáun² tsɨn³² jmí¹ ca³lén¹³ jná¹³ la³ ní²? ¿Hí¹ lɨn²³ hnoh² hi³ jmu² jná¹³ la³ cun³ qui³ jmu² tsá²mɨ³cuóun² hi³ juáh²³ jáun²: "Ján³", tɨ³la³ má¹lɨ³² jáun² né³ juáh³ siáh³: "Ján¹han²¹"?

18 Tɨ³la³ Dió³² má¹ná¹, Tsá² tiá² zaɨ³² jë¹, nau³² jáɨ¹³ hi³ tiá² láɨ³ yáh³ jnoh¹ tsá² záɨ³² jáɨ¹³ quioh²¹, quí¹ tiá² juáh³ yáh³ jnoh¹: "Ján³", hi³ má¹lɨ³² jáun² né³ juáh³ jnoh¹ siáh³: "Ján¹han²¹".

19 Quí¹ Cristo Jesús Jon² Dió³², Tsá² hléh¹ jnoh¹ jáɨ¹³ quioh²¹ quiúnh¹ Silvano jɨ³ Timoteo ja¹ quián¹³ hnoh², Tsá² hí³ hí¹ cónh³ yáh³ tiá² ca³juáh³: "Ján³", hi³ má¹lɨ³² jáun² né³, juáh³ siáh³: "Ján¹han²¹". Quí¹ cun³ la³jí³² jmáɨ¹ bíh¹ tson² jáɨ¹³ quioh²¹ Cristo;

20 quí¹ la³jí³² jáɨ¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³², cun³quionh³ hí³ bíh¹ lɨ³tí²³. Hi³ jáun² cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ hí³ bíh¹ juáh²³ jnoh¹: "Tson² bíh¹ cu³tí³", hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ ma³quien² tsáu² Dió³².

21 Dió³² hí³ bíh¹ má²ca³jmú³ hi³ cun³quionh³ Cristo má²pin³ tsí³ dí², hi³ ca³jmú³ tsú² siáh³ hi³ ná¹chan¹ dí² ñí¹con² tsú².

22 Má²ca³jmú³ tsú² lin¹ quiú¹³ dí² hi³ láɨ³ dí² tsá² joh¹ tsú², cun³quionh³ hi³ má²ca³tanh² tsú² jáun² Jmí²chí³ Chun¹ hñu³ tsí³ dí², hi³ Jmí²chí³ Chun¹ hí³ né³, jmu² lin¹ hi³ tson² bíh¹ cu³tí³ hiáu¹³ dí² hi³ né³bí¹ cué²¹ tsú² jáun².

23 Tɨ³la³ ní¹juáh³ tiá² má²cá²chó³² jná¹³ já¹ juú² Corinto ní² la³ cun³ hi³ ca³lén¹³ jná¹³ jáun² jmí¹tin², tɨ³la³ Dió³² bíh¹ Tsá² nau³² jáɨ¹³ ca³tɨn¹ jná¹³ hi³ tiá² má²cá²chó³² jná¹³ ñí¹ ní² cun³ñí¹ hi³ jéin³² jná¹³ juon²³ hnoh² bíh¹; hi³ ní¹juáh³ tiá² tson² né³, cuí¹ cha³hín³ jná¹³.

24 Jun³juáh¹³ hi³ hnáu² jnoh¹ jmú¹³ héih³² he³ ñí¹ zión³² hniáuh³² táunh¹³ hnoh² ta²¹ yáh³, quí¹ re² lɨn³² bíh¹ má²ná¹tioh³ cáun² honh² náh²; tɨ³la³ hnáu² jnoh¹ má¹hau¹ hi³ tɨ³ lɨ³mí¹ lɨ³ hiún² honh² bíh¹ náh².

2

1 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ cu³tsa³² ca³lén¹³ jná¹³ hi³ tiú²uú² ñí¹jɨe¹ ná¹ cú²jueh³², quí¹ ní² lí¹ ca³niau²¹ siáh³ hlah³ tsí³ dí².

2 Quí¹ ní¹juáh³ ca³jmú³² jná¹³ hi³ niau²¹ hlah³ honh² náh², ¿hin² dá² tsánh² uú² jmu³ hi³ lɨ³ hiún² tsɨn³² jná¹³? Jí³²la³ hnoh², tsá² má²lí²chá³ jná¹³ hlah³ tsí³ bíh¹.

3 Hi³ jáun² bíh¹ ca³jmú³² jná¹³ cú²jueh³² sí² jáun², quí¹ tiú²uú² ca³lɨ³hnó³² ná¹ hi³ cháh¹³ hnoh² hlah³ tsɨn³² jná¹³ ní¹ má¹cá²chó³² ná¹ ñí¹ ní²; quí¹ hnoh² dá² ca³tɨn¹ hi³ tɨ³ má¹hiúnh¹³ bíh¹ náh² tsɨn³² jná¹³. Quí¹ jná¹³ len³ hi³ hí¹ la³ tɨ³ hnoh² yáh³ lɨ³ hiún² honh² ní¹juáh³ jná¹³ hiún² tsɨn³².

4 Jmí¹ cá¹jmú²¹ jná¹³ sí² jáun², ca³jmú³² jná¹³ ta³ hɨ³² lɨn³² tsɨn³² jɨ³ hi³ jngɨh³² siáh³ tsɨn³², hí¹ ca³la³ tɨ³ ca³uó³² yáh³ jná¹³; tɨ³la³ jun³juáh¹³ ca³jmú³² jná¹³ quí¹hi³hliá² hnó³² jná¹³ chá¹³ hlah³ honh² hnoh² yáh³. Quí¹ sí² jáun² ca³jmú³² jná¹³ cun³ñí¹ hi³ ca³lɨ³hnó³² ná¹ hi³ lɨ³ ñíh¹³ náh² hi³ hnau³ lɨn³² bíh¹ jná¹³ hnoh².

Zia³² uu³ɨ³tso³ quioh²¹ tsá² jmu² hlah³

5 Jáun² né³, ní¹juáh³ zian² tsá² má²ca³jmú³ hi³ nio² hlah³ tsí³ dí², jun³juáh¹³ ñí¹con² jmáh³la³ huen² jná¹³ yáh³, quí¹ ja³bí¹ ñí¹con² míh¹ tiá² jɨ³lɨn² bíh¹ hnoh² uá²jaɨ³². Juanh³² jná¹³ la³ ní² quí¹ ho³ sa³ jlánh¹ tiá³ he² jáɨ¹³ quion²¹ ná¹.

6 Len³ jná¹³ má²tioh²¹ bíh¹ cun³ ní² hi³ ma³tso² tsá² hí³ tsí³ hi³ má²ca³jmuh³ náh² jmí¹ ca³ngɨh³² náh² jáun².

7 Hi³ jáun² ta³né³² né³ má²lí¹³ bíh¹ chíh¹³ náh² honh² ca³tɨ²¹ tsáu¹³ tsú² jɨ³ hi³ má¹hiúnh¹³ náh² tsí³ tsú², quí¹ hu³ sa³ ní² lí¹ ca³niau²¹ hlah³ tɨ³ ca³nga² tsí³ tsú².

8 Hi³ jáun² hiú² mí²³ jná¹³ ñí¹con² hnoh² hi³ má¹lih²¹ náh² siáh³ hi³ tson² hno³ náh² tsú².

9 Cun^{3}ñí^{1} hi^{3} nɨ́^{2} bíh^{1} ca^{3}jmú^{32} jná^{13} sí^{2}
jáun^{2}, quí^{1} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} ca^{3}lɨ^{3}hnó^{32} jná^{13} hi^{3}
cá^{1} lau^{21} ná^{1} hnoh^{2}, hi^{3} jáun^{2} lɨ^{3} ño^{1} ná^{3}
nɨ́^{1}juáh^{3} hiún^{2} bíh^{1} honh^{2} náh^{2} hi^{3} má^{1}tih^{21}
la^{3} cun^{3} hi^{3} juanh^{32} jná^{13}.
10 Né^{32} né^{3}, nɨ́^{1}juáh^{3} hnoh^{2} chíh^{13} honh^{2}
lɨ^{3}ua^{3} cáun^{2} hi^{3} jmu^{2} tsáu^{2}, ja^{3}bí^{1} jná^{13} siáh^{3}
chí^{13} tsɨn^{32} ca^{3}tɨ^{21} hi^{3} jáun^{2}. Quí^{1} nɨ́^{1}juáh^{3}
má^{2}lɨ́^{2}chí^{3} jná^{13} tsɨn^{32}, nɨ́^{1}juáh^{3} hi^{3} la^{3} zia^{32}
cáun^{2} hi^{3} ca^{3}tɨ^{21} hi^{3} chí^{13} jná^{13} tsɨn^{32}, jáun^{2}
má^{2}lɨ́^{2}chí^{3} bíh^{1} jná^{13} tsɨn^{32} ñí^{1} ta^{3} ñí^{1} Cristo
cun^{3}ñí^{1} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} hnoh^{2}.
11 Hi^{3} jáun^{2} la^{3} jáun^{2} bíh^{1} lɨ́^{13} hi^{3} tiá^{2} cah^{13}
*Satanás jmáɨ^{1} ñí^{1}con^{2} dí^{2}; quí^{1} né^{1} re^{2} lɨ́n^{32}
bíh^{1} dí^{2} he^{3} lánh^{3} rón^{32} hu^{21} tsɨ́^{3} tsú^{2}.

Cuá^{1}hɨ^{32} tsɨ́^{3} Po^{1} tá^{1}la^{3} cuá^{3} já^{1} juú^{2} Troas

12 Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, jmɨ́^{1} cá^{1}chó^{21} jná^{13} já^{1}
juú^{2} Troas hi^{3} ca^{3}ñí^{1}hléh^{13} jná^{13} jú^{1} chú^{32}
hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} Cristo, jlánh^{1} re^{2} ca^{3}lɨ^{3} zia^{32} jáɨ^{13}
hi^{3} jmu^{1} jná^{13} tá^{13} Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2}.
13 Tɨ^{3}la^{3} jlánh^{1} ca^{3}hɨ́^{3} tsɨn^{32} jná^{13} má^{1}ná^{1},
quí^{1} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} tiá^{2} ca^{3}jenh^{2} jná^{13} Tito
reh^{2} dí^{2}. Hi^{3} jáun^{2} bíh^{1} ca^{3}háɨh^{1} jná^{13} jáɨ^{13}
quiúnh^{1} tsá^{2} hí^{3} hi^{3} ja^{3} jná^{13} tɨ^{3} hué^{32} Mace-
donia lá^{2}.

Tsá^{2} quionh^{3} Cristo bíh^{1} cah^{23} jmáɨ^{1}

14 Tɨ^{3}la^{3} tiá^{1}hmah^{1} Dió^{32}, Tsá^{2} cáun^{2} ta^{21}
che^{2} dí^{2} juɨ^{32} hi^{3} lin^{1} hi^{3} cah^{1} dí^{2} jmáɨ^{1}
quiúnh^{1} Cristo Jesús, hi^{3} cun^{3}quionh^{3} jnoh^{1}
hɨeh^{32} tsú^{2} tsáu^{2} jáɨ^{13} quioh^{21}, hi^{3} lɨ́^{3} jáun^{2}
la^{3}jmɨ́^{1} lɨ́^{3} cáun^{2} hi^{3} má^{2}ró^{32} hi^{3} tsá^{2}nió^{3} la^{3}
tán^{1}.
15 Quí^{1} jnoh^{1} bíh^{1} láɨ^{3} la^{3}jmɨ́^{1} lɨ́^{3} mí^{2}ñí^{1}
ziún^{2} hi^{3} jein^{32} jáun^{2} Cristo ñí^{1}con^{2} Dió^{32} jɨ^{3}
hi^{3} tsá^{2}nió^{3} siáh^{3} ja^{1} tsá^{2} ca^{3}tɨn^{1} hi^{3} liáun^{3}, jɨ^{3}
ja^{1} tsá^{2} tsa^{3}hín^{3} nɨ́^{2} siáh^{3}.
16 Tɨ^{3}la^{3} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} tsa^{3}hín^{3} hí^{3} má^{1}ná^{1},
láɨ^{3} jnoh^{1} la^{3}jmɨ́^{1} lɨ́^{3} cáun^{2} hi^{3} ja^{32} má^{2}hlah^{3}
bíh^{1}, hi^{3} jmu^{2} lin^{1} hi^{3} má^{2}ná^{1}jún^{1} bíh^{1} tsú^{2};
tɨ^{3}la^{3} ca^{3}tɨn^{1} tsá^{2} liáun^{3} né^{3}, láɨ^{3} jnoh^{1} la^{3}jmɨ́^{1}
lɨ́^{3} cáun^{2} hi^{3} má^{2}ró^{32} hi^{3} jmu^{2} lin^{1} hi^{3} zian^{2}
bíh^{1} tsú^{2}. Tɨ^{3}la^{3} ¿hin^{2} dá^{2} tsánh^{2} tú^{1} tsɨn^{13} hi^{3}
lɨ́^{13} lɨ́n^{3} la^{3} nɨ́^{2}?
17 Juóun^{32} tsáu^{2} cáun^{2} lɨ́^{1} tsá^{2}quí^{2} tsá^{2}hnáɨ^{3}
jáɨ^{13} quioh^{21} Dió^{32}, [hi^{3} sa^{3}jun^{3} re^{2} tí^{3} siáh^{3}].
Tɨ^{3}la^{3} Dió^{32} cuá^{1}ñi^{32} hi^{3} tiá^{2} la^{3} nɨ́^{2} jmu^{32}
yáh^{3} jnoh^{1}; quí^{1} tɨ^{3}la^{3} jnoh^{1} hléh^{1} cú^{2}tso^{2}
bíh^{1} jáɨ^{13} quioh^{21} tsú^{2} ñí^{1}con^{2} tsáu^{2}, la^{3} cun^{3}
qui^{3} jmu^{2} tsá^{2} zéin^{1} Dió^{32}, tsá^{2} lɨ́n^{3} quian^{21}
Cristo.

3

Jú^{1} chú^{32} ca^{3}tɨ^{21} nió^{32} hmaɨ^{21}

1 ¿Hí^{1} lɨ́n^{23} hnoh^{2} hi^{3} má^{2}ná^{1}hléh^{1} jnoh^{1}
siáh^{3} re^{2} hi^{3} ca^{3}ta^{1} hmóu^{32} nɨ́^{1}juáh^{3} nɨ́^{1}
má^{1}ca^{3}juáh^{13} jnoh^{1} la^{3} nɨ́^{2}? ¿Hí^{1} hniáuh^{32}
jmú^{13} jnoh^{1} la^{3} cun^{3} qui^{3} jmu^{2} ma^{3} jan^{2}
tsáu^{2} hi^{3} hɨ́e^{13} jnoh^{1} hnoh^{2} cáun^{2} sí^{2} hi^{3} jmu^{2}
lin^{1} hi^{3} hin^{2} tsánh^{2} jnoh^{1}, ho^{3} hi^{3} mɨ́^{13} jnoh^{1}
sí^{2} la^{3} jáun^{2} ñí^{1}con^{2} hnoh^{2}?
2 ¡Tiá^{2} jáun^{2} yáh^{3}! Quí^{1} hmóu^{32} bíh^{1} hnoh^{2}
má^{2}ná^{1}lɨ́n^{3} náh^{2} la^{3}jmɨ́^{1} lɨ́^{3} sí^{2} hi^{3} jmu^{2} lin^{1}
hi^{3} hin^{2} tsánh^{2} jnoh^{1}, cáun^{2} sí^{2} hi^{3} hu^{21} la^{3}
tɨ^{3} hñu^{3} tsɨ́^{3} jnoh^{1}, cáun^{2} sí^{2} hi^{3} lɨ́^{13} lɨ^{3} cuoh^{2}
la^{3}jɨ́n^{32} tsáu^{2} hi^{3} lɨ́^{13} hɨ́^{32} tsú^{2}.
3 Quí^{1} hnoh^{2} bíh^{1} lɨ́n^{3} cáun^{2} sí^{2} hi^{3}
ca^{3}jmú^{3} hnga^{2} Cristo héih^{32} hi^{3} jmú^{13} jnoh^{1}.
Jun^{3}juáh^{13} cun^{3}quionh^{3} jñí^{3} yáh^{3} ca^{3}lɨ^{3} sí^{2} hi^{3}
ná^{1}lɨ́n^{3} náh^{2}, quí^{1} cun^{3}quionh^{3} Jmɨ́^{2}chí^{3} joh^{1}
Dió^{32} Tsá^{2} liéih^{32} bíh^{1}. Sí^{2} jáun^{2} má^{1}ná^{1}, ha^{3}
tiá^{2} rá^{1}lɨ́^{3} yáh^{3} ñí^{1} quioh^{21} cáun^{2} jo^{21} hmá^{2}
hi^{3} lɨ́^{3} quɨn^{1}, quí^{1} sí^{2} jáun^{2} dá^{2} rá^{1}lɨ́^{3} hñu^{3}
honh^{2} hnoh^{2} bíh^{1}.
4 Cáun^{2} tán^{1} bíh^{1} má^{2}nio^{2} tsɨ́^{3} jnoh^{1} ñí^{1}con^{2}
Dió^{32} ca^{3}tɨ^{21} hi^{3} nɨ́^{2} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1}
Cristo.
5 Quí^{1} lɨ^{3}ua^{3} cáun^{2} hi^{3} jmú^{13} jnoh^{1},
jun^{3}juáh^{13} hi^{3}hliá^{2} jlánh^{1} re^{2} táɨ^{2} jnoh^{1}
hmóu^{32} yáh^{3}; tɨ^{3}la^{3} lɨ^{3}ua^{3} cáun^{2} hi^{3} táɨ^{2} jnoh^{1},
ñí^{1}con^{2} Dió^{32} bíh^{1} ja^{32} pí^{3}.
6 Hnga^{2} bíh^{1} tsú^{2} má^{2}hau^{3} hi^{3} láɨ^{3} jnoh^{1}
tsá^{2} quian^{21} ngaɨ^{32} jë^{1} tsú^{2} ca^{3}tɨ^{21} nió^{32}
hmaɨ^{21}. Tɨ^{3}la^{3} nió^{32} hmaɨ^{21} jáun^{2} tiá^{2} rá^{1}lɨ́^{3}
yáh^{3} cáun^{2} héih^{32} hi^{3} cáun^{2} ti^{3} hniáuh^{32}
ma^{3}tí^{32} tsú^{2} cun^{3}quionh^{3} pí^{3} quioh^{21} hnga^{2},
quí^{1} cun^{3}quionh^{3} pí^{3} quioh^{21} Jmɨ́^{2}chí^{3} Chun^{1}
bíh^{1} lɨ́^{13} ma^{3}tí^{32} tsú^{2}. Quí^{1} héih^{32} jmɨ́^{1} rá^{1}lɨ́^{3}
jáun^{2} jmɨ́^{1}tin^{2} cáun^{2} jmu^{2} hi^{3} jún^{23} bíh^{1} tsú^{2},
tɨ^{3}la^{3} Jmɨ́^{2}chí^{3} Chun^{1} má^{1}na^{21}, jmu^{2} hi^{3} lɨ́^{13}
zian^{2} bíh^{1} tsú^{2}.
7 Nió^{32} hi^{3} ca^{3}tanh^{2} jáun^{2} Dió^{32} quionh^{3}
hla^{1} Moisés ca^{3}lɨ^{3} ñí^{1} quioh^{21} cáun^{2} jo^{21}
hmá^{2} hi^{3} lɨ́^{3} quɨn^{1} bíh^{1}. Jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}jnia^{3}

pí³ quioh²¹ Dió³² jɨ³ ñí¹ hla¹ Moisés nɨ́² siáh³
lɨ³ zɨ́n³ lɨ́n³² hi³ hí¹ ca³la³ tɨ³ tiú²uú² jmɨ́¹ lɨ́²³
yáh³ hi³ jɨ́e³ tsá² *Israel ñí¹ tsú²; tɨ³la³ joh¹
jáun² má¹ná¹, jmɨ́¹ hí¹méih²³ bíh¹. Hi³ jáun²
nɨ́¹juáh³ jáɨ¹³ ca³tɨ²¹ héih³² hi³ jmu² hi³ jún³
tsú² ca³lɨ³ cun³quionh³ li²¹ hi³ lin¹ hi³ quien²
tá¹³ tsá² ca³hléh³ hí³,
8 ¡tiá¹³ bíh¹ tiá³ tá¹³ jnoh¹ tsá² hléh¹ jnoh¹
jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ Jmɨ́²chí³ Chun¹ tiá² lɨ³ lin¹ hi³
quien² lɨ́n³²!
9 La³ cun³ lɨ́¹³ juáh¹³, nɨ́¹juáh³ tá¹³ tsá²
ca³cué³ héih³² hi³ jmu² hi³ jún³ tsú² la³ ca³lɨ³
lin¹ hi³ quien², hi³ jáun² ¡tiá¹³ bíh¹ tiá³ tá¹³
jnoh¹ tsá² hléh¹ jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² tiá²
la³ lɨ³ lin¹ hi³ quien², jáɨ¹³ hi³ juáh³ jáun²
hi³ má²láɨ³ dí² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹
cu³tí³!
10 Hi³ jáun² uá¹jinh¹ jmɨ́¹ quien² lɨ́n³² tá¹³
tsá² ca³cué³ hí³ héih³² jáun² jmɨ́¹tin², tɨ³la³
ta³né³² né³, tiú²uú² lin¹ ñí¹ quien² yáh³, quí¹
ta³né³² má²zia³² cáun² ta²¹ hi³ jlánh¹ bíh¹
quien².
11 Hi³ jáun² né³, nɨ́¹juáh³ jlánh¹ la³ ca³lɨ³
lin¹ hi³ quien² cáun² ta²¹ hi³ ca³ma³hɨ́e²
jáun² cu³tiá³, tiá¹³ bíh¹ tiá³ cáun² ta²¹ hi³
jlánh¹ bíh¹ má²hɨ́e² tiá² la³ lɨ³ lin¹ hi³ quien².
12 Cun³ñí¹ hi³ hu²¹ la³ nɨ́² bíh¹ tsɨ́³ jnoh¹,
hi³ jáun² bíh¹ tiá³ lɨ́n³² nio² tsɨ́³ jnoh¹ hi³
hléh¹.
13 Tiá² jmu³² yáh³ jnoh¹ la³jmɨ́¹ ca³jmú³
jáun² hla¹ Moisés, hi³ ca³háɨ³² tsú² jáun²
cáun² hmɨh³² ñí¹ hó²¹ñí¹, hi³ jáun² tiá² lɨ́¹³
jɨ́e³ tsá² Israel tá¹la³ tsa³son² joh¹ hi³ jmɨ́¹
tie³ jáun² ñí¹ tsú², quí¹ cáun² joh¹ tiá² la³
má²hɨ́e² bíh¹ jaun³².
14 Tɨ³la³ tsá² Israel má¹ná¹, jmɨ́¹ huáh²
bíh¹ chí¹; hi³ hí¹ ca³la³ tɨ³ ta³né³² bíh¹ lɨ́³
la³jmɨ́¹ lɨ́³ hi³ ná¹jlɨ³² tsɨ́³ tsú² quionh³ cáun²
hmɨh³² nɨ́¹ má¹tɨ³ ñí¹ ca³hɨ́³ tsú² jáɨ¹³ hi³
ca³tɨ²¹ nió³² tseh¹ jáun², hi³ jáun² tiá² lɨ́²³
yáh³ hi³ ngɨ¹³ tsú²; tɨ³la³ hmɨh³² jáun² má²lɨ́¹³
quin³ nɨ́¹juáh³ má²tanh² tsú² ta²¹ Cristo bíh¹.
15 Tɨ³la³ la³ tɨ³ ta³né³² bíh¹ lɨ́³ la³jmɨ́¹ lɨ́³
hi³ hí¹jláɨ²³ hmɨh³² hñu³ jmɨ́¹ hñu³ tsɨ́³ tsú²
nɨ́¹ má¹tɨ³ ñí¹ ca³hɨ́³ tsú² sí² quioh²¹ hla¹
Moisés, hi³ jáun² tiá² ngɨ²³ yáh³ tsú².
16 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ nɨ́¹ má¹cá²jéinh³² jmɨ́¹ tsɨ́³
tsú² ñí¹con² Juo¹³ dí² né³, má¹jáun² bíh¹
quin²³ tɨ³ có³² hmɨh³² jáun².
17 Quí¹ Juo¹³ dí² hí³ lɨ́n³ Jmɨ́²chí³ Chun¹
bíh¹, hi³ jáun² lɨ³ua³ cáun² ñí¹ cuá³ Jmɨ́²chí³
hí³ joh¹ Juo¹³ dí² né³, má²na²¹ bíh¹ juɨ³²
quioh²¹ tsú² tɨ³ ñí¹con² Dió³².
18 Hi³ jáun² né³, jnoh¹, tsá² tiú²uú² hmɨh³²
hí¹jnáɨ²³ ñí¹ hó²¹ñí¹ dí², má²láɨ³ dí² la³jmɨ́¹
lɨ́³ cáun² hu³² hi³ can²³ joh¹ quioh²¹ Tɨ³²
Juo¹³ dí² Tsá² cuá¹quien²; hi³ jáun² cun³ñí¹
hi³ jáun² bíh¹ má²chí¹zan² dí² cun³ jmá²
cun³ jnia³² hi³ lɨ́n¹³ dí² la³jmɨ́¹ lɨ́n³ Cristo.
La³ nɨ́² bíh¹ jmu² Juo¹³ dí², Tsá² lɨ́n³ hí³
Jmɨ́²chí³.

4

1 Hi³ jáun² né³, cun³ñí¹ hi³ ca³ja³ miɨ́³ tsɨ́³
Dió³² ñí¹con² jnoh¹, hi³ ca³cué³ tsú² ta²¹ lá²,
hi³ jáun² bíh¹ hí¹ cónh³ tiá² cha³² jnoh¹ tun³
tsɨ́³.
2 Hi³ jáun² má²ca³chá¹³ jnoh¹ tɨ³ có³² hi³
jmu² tsáu² ñí¹ ná¹conh¹, jɨ³ hi³ hua³heih²¹ nɨ́²
siáh³, hi³ jmɨ́¹ lɨ́¹³ lɨ³ jmú¹³ jnoh¹. Tiá² juáh³
yáh³ jnoh¹ hi³ láɨ³ cáun² hi³ tiá² láɨ³, sa³jun³
záɨ²³ yáh³ jnoh¹ jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³². Quí¹
tɨ³la³ cun³quionh³ hi³ hléh¹ jnoh¹ jmáh³la³
jú¹ tson² bíh¹ lɨ³tsɨn² tsáu² hi³ tson² bíh¹
cú²tso² lɨ́³ tá¹³ jnoh¹ ta³ ñí¹ Dió³².
3 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³²
hi³ hléh¹ jnoh¹ lɨ́³ jú¹ jnɨ², la³ nɨ́² lɨ́³ ñí¹con²
jmáh³la³ tsá² hí¹tsá²táunh¹ ñí¹ lɨ́¹³ tsa³hín³
bíh¹.
4 Quí¹ tsá² hláɨnh¹ juo¹³ bíh¹ tsá² zian²
ñí¹ hué²¹ lá² má²ca³hia³ ca³jlɨ́³ jmɨ́¹ tsɨ́³
tsá² tiá² má²nio² cáun² tsɨ́³ ñí¹con² Dió³²,
hi³ jáun² bíh¹ tiá² lɨ́²³ jɨ́e³ tsú² joh¹ zɨ́n³
lɨ́n³² hi³ quian³² jáun² jú¹ chú³² hi³ ca³tɨn¹
Cristo, Tsá² quien², Tsá² cuan³ hí³ ca³la³ hi³
dí¹tsáun² hi³ cua³ma³jnia³² cha¹³ Dió³².
5 Hi³ jáun² nɨ́¹ má¹ca³hléh¹³ jnoh¹, tiá²
hɨen²³ yáh³ jnoh¹ hmóu³², tɨ³la³ jnoh¹ hɨen²³
Jesucristo, Tsá² lɨ́n³ Juo¹³ bíh¹ dí²; tɨ³la³ hi³
ca³ta¹ jnoh¹ hmóu³² né³, juáh³ jnoh¹ hi³ láɨ³
jnoh¹ *tsá² má²ná¹hlánh¹ joh² hnoh² bíh¹
cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ Jesús.

6 Quí¹ hnga² bíh¹ Dió³², Tsá² ca³jmú³
hí³ héih³² hi³ taɨ²¹ joh¹ ñí¹ jmɨ́¹ lɨ́³ jáun²
já¹niéi² liánh² má²ca³tiéi³ siáh³ joh¹ hñu³ tsɨ́³
jnoh¹; hi³ jáun² cun³quionh³ joh¹ jáun² bíh¹
ma³jnia¹³ jnoh¹ hi³ Dió³² bíh¹ Tsá² quien²,
cun³quionh³ hi³ ma³jnia¹³ jnoh¹ jáun² lánh³
rón³² he² ñí¹ Jesucristo.

Lánh³ rón³² zian² tsá² nio² cáun² tsɨ́³

7 Tɨ³la³ joh¹ quien² hi³ quian³² jáun² jú¹
chú³² né³, nio² tɨ³ ñeh² quiú¹³ jnoh¹, tsá² láɨ³
jnoh¹ la³jmɨ́¹ lɨ́³ cáun² hia³² cuáh¹; hi³ jáun²
lɨ³ lin¹ hi³ pí³ jlánh¹ quien² nɨ́² quiú¹³ jnoh¹
ja³ ñí¹con² Dió³² bíh¹, jun³juáh¹³ hi³ quiú¹³
jnoh¹ hmóu³² yáh³.

8 Hi³ jáun² uá¹jinh¹ tɨ³ hlá² tɨ³ nɨ́² zia³²
uu³mí²tsɨ³² quiú¹³ jnoh¹, tɨ³la³ hí¹ cónh³ yáh³
tiá² lɨ́²³ chí¹jnɨ³² juɨ³² ñí¹ lɨ³ hue¹³ jnoh¹;
uá¹jinh¹ zia³² hi³ hɨ³² tsɨ́³ jnoh¹, tɨ³la³ hí¹
cónh³ yáh³ tiá² lɨ́²³ hi³ tiú²uú² né¹ jnoh¹ he³
jmú¹³.

9 Uá¹jinh¹ zian² tsá² hɨ́¹ tsa¹ jnoh¹, tɨ³la³
cun³ jáun² zian² bíh¹ tsá² taunh² jnoh¹
hó¹ñí¹, hi³ uá¹jinh¹ juóu³² tsú² jnoh¹ hué³²,
tɨ³la³ cun³ tiá² ná¹hín²³ yáh³ jnoh¹.

10 Jmáɨ¹ ca³la³ jɨ́³² tiauh² jnoh¹ ñí¹ hmú²¹
la³jmɨ́¹ ca³ngɨ́³ jáun² Jesús, hi³ jáun² la³ jáun²
lɨ³ lin¹ hi³ ziáun² jnoh¹ cun³ñí¹ hi³hliá² zian²
jáun² Jesús bíh¹.

11 Jmáɨ¹ ca³la³ jɨ́³² tá¹la³ ziáun² jnoh¹,
tiauh² jnoh¹ ñí¹ hmú²¹ cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹
Jesús, hi³ jáun² cun³quionh³ jñí² mu¹ jnoh¹
lɨ́²lin¹ hi³ zian² bíh¹ Jesús.

12 La³ cun³ niéih³ jáɨ¹³ nɨ́², hi³ hmú³²
hnió³ hi³ jún³ jnoh¹; tɨ³la³ ñí¹con² hnoh²
má¹ná¹, jmu² ta²¹ pí³ hi³ jmu² hi³ lɨ́¹³ zian²
bí¹ náh².

13 La³ cun³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí² quioh²¹
Dió³²: "Jná¹³ ca³chá³ cáun² tsɨn³², hi³ jáun²
ca³hléh³ ná¹"; hi³ jáun² la³ nɨ́² bíh¹ jnoh¹
siáh³ uá²jaɨ³² má²nio² cáun² tsɨ́³, hi³ jáun²
hléh¹ jnoh¹.

14 Quí¹ né¹ jnoh¹ hi³ Dió³² Tsá² ca³jmú³
hi³ ca³jenh¹³ Jesús Tɨ³² Juo¹³ dí² ja¹ hla¹,
jmu³ siáh³ hi³ jenh¹³ jnoh¹ la³jmɨ́¹ ca³jenh¹³
jáun² Jesús; hi³ jáu³² dí² tsú² siáh³ cu³lɨ²¹ tɨ³
ñí¹ cuá³.

15 La³jɨ́³² hi³ quiunh³² jnoh¹ nɨ́² lɨ́²³
cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ hnoh² bíh¹, hi³ jáun² nɨ́¹
má¹ca³lɨ³ juóun³² tsá² he³ mií³ hi³ ja³² tsɨ́³
Dió³², ja³bí¹ má²juóun³² tsá² cuéh³² siáh³
tiá¹hmah¹ Dió³², hi³ jáun² lɨ³ lin¹ hi³ quien²
tsú².

16 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ hí¹ cónh³ tiá²
lɨ́¹ niau³² hlah³ tsɨ́³ jnoh¹ hi³ ca³tɨ²¹ ta²¹
lá². Hi³ uá¹jinh¹ pí³ quioh²¹ jñí² mu¹ jnoh¹
má²tsá²méih²³, tɨ³la³ jmɨ́²chí³ quiú¹³ jnoh¹
má¹na²¹, tɨ³ lɨ³mí¹ tsá²lɨ³hmaɨ²¹ bíh¹ cun³
jmá² cun³ jnia³².

17 Hi³ jáun² la³ cun³ hi³ má²tso¹ dí² jáun²
tsɨ́³ tá¹la³ ziáun² dí², tiá² lin¹ huáh² yáh³
tsɨ́³, quí¹ tia³juɨ³² bíh¹ ngá¹³; quí¹ nɨ́¹ má¹lɨ³²
jáun² jmu³ hi³ lɨ³ zia³² ñí¹con² jnoh¹ cáun²
hi³ jlánh¹ bíh¹ quien² tɨ³ ca³nga², cáun² hi³
ma³hɨe² la³ cun³ jmɨ́¹hi³nio².

18 Quí¹ tiá² néh³² yáh³ jnoh¹ chí¹tiá³ ñí¹
la³ cun³ hi³ qui³ jniá³, tɨ³la³ jnoh¹ dá²
néh³² chí¹tiá³ ñí¹ cáun² hi³ tiá² jniá³ bíh¹;
quí¹ la³jɨ́³² hi³ jniá³ tiá² lin¹ má²hɨe² yáh³,
tɨ³la³ hi³ tiá² jniá³ má¹ná¹, ma³hɨe² la³ cun³
jmɨ́¹hi³nio² bíh¹.

5

1 Jáun² né³, né¹ dí² hi³ nɨ́¹juáh³ ca³ja³hín³
ngú³ quiú¹³ dí², hi³ lɨ́³ jáun² la³jmɨ́¹ lɨ́³
cáun² hñú³ hi³ tiá² má²hɨe², tɨ³la³ Dió³²
má²ca³jmú³ hua³jan²¹ tɨ³ hñu³mɨ³cuú²
cáun² ñí¹ lɨ́¹³ tauh¹³ dí² hi³ ma³hɨe² cun³
jmɨ́¹hi³nio²; jun³juáh¹³ cáun² hi³ ca³jmú³
tsá²mɨ³cuóun² yáh³ hi³ jáun² má¹ná¹.

2 Quí¹ tson² bíh¹ tá¹la³ ziáun² dí² hñu³
ngú³ lá² quiú¹³, cáun² ná¹quí² ná¹jngɨh³² tsɨ́³
bíh¹ dí², cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ hen² tsɨ́³ dí² hi³
tsá¹tauh² hñú³ hi³ zia³² jáun² hñu³mɨ³cuú²,

3 hi³ tsá¹tauh²¹ dí² ñéih³ jáun² la³ jan² tsá²
quɨh³² cáun² ha¹, hi³ jáun² tiá² ná¹láun³ dí²
lɨ́¹³.

4 Hi³ jáun² tá¹la³ tiauh² dí² lá² hñú³ hi³
lɨ́³ ngú³ lá² quiú¹³ dí², cáun² quí² jngɨh³²
tsɨ́³ bíh¹ dí², jɨ³ hi³ ja³²lɨ³ hlah³ nio² tsɨ́³
dí² nɨ́² siáh³. Jun³juáh¹³ hi³ hnáu² jnoh¹
hi³ cáun² lɨ́¹ quin¹³ tɨ³ có³² ngú³ lá² quiú¹³
yáh³ má¹ná¹, tɨ³la³ la³ cun³ hi³ hnáu² dí²
hi³ quɨ́h¹³ dí² cónh³í¹ cáun² ngú³ hmaɨ²¹

bíh¹, hi³ jáun² tiú²uú² zia³² yáh³ cáun² hi³
tiá² má²hḯe² ñí¹con² jnoh¹ nḭ¹ má¹tɨ³ ñí¹
má²ziáun² dí² cáun² hi³ hmaɨ²¹.
5 Hi³ hnga² bíh¹ Dió³² má²ca³chau³
dí² hua³jan²¹ ca³tɨ²¹ hi³ nḭ² ti³tsóh³, hi³
ca³jmú³ tsú² lin¹ hi³ cu³tí³ hiáu¹³ dí² hi³ nḭ²
cun³quionh³ hi³ ca³cuen³ tsú² jáun² Jmḭ²chí³
Chun¹.
6 Hi³ jáun² né³, cun³ñí¹ hi³ jáun², cun³
má²nio² jáun² bíh¹ tiá³ tsḭ³ jnoh¹. Né¹ dí²
hi³ tá¹la³ ziáun² dí² quionh³ ngú³ lá² quiú¹³,
ziáun³² bíh¹ dí² tín² juú²co¹ dí² ñí¹ cuá³ Tɨ³²
Juo¹³ dí²;
7 quí¹ cun³quionh³ hi³ nio² jáun² cáun²
tsḭ³ bíh¹ jnoh¹ ñi³ngḭ¹, jun³juáh¹³ hi³ ñi³ngḭ¹
jnoh¹ cun³quionh³ hi³ néh³² yáh³.
8 Hi³ jáun² tiá³ bíh¹ nio² tsḭ³ jnoh¹, hi³
hen² tsḭ³ jnoh¹ hi³ chá¹³ tɨ³ có³² ngú³ lá²
quiú¹³, hi³ jáun² lḭ¹³ tsá¹ma³ziáun¹³ jnoh¹
quiúnh¹ Tɨ³² Juo¹³ dí².
9 Hi³ jáun² ca³la³ jonh³ jmḭ¹ tsḭ³ jnoh¹
jmu³² pí³ hi³ má¹hiún¹³ jnoh¹ tsḭ³ Tɨ³² Juo¹³
dí², uá¹ hi³ ziáun³², ho³ uá¹ hi³ tiauh² jnoh¹
quiúnh¹ tsú².
10 Quí¹ la³jáɨ³² bíh¹ dí² ca³ta¹ hi³
tsá¹ma³jnia¹³ ta³ ñí¹ Cristo, hi³ jáun² ñí¹
jáun² chu³ jñéih³ tsáu¹³ dí², hi³ jáun² ma³
quin³² ma³ jan³² tsáu² hiáuh³ hmah²¹
quioh²¹ la³ cun³ lḭ³ ta²¹ hi³ lḭ²jmú³ tsú² tá¹la³
zian² ñí¹ hué²¹ lá², uá¹ hi³ chu²¹ uá¹ hi³
hlah³.

Jú¹ chú³² ca³tɨ²¹ hi³ niau²¹ tie³ tsḭ³ tsú²

11 Hi³ jáun² né³, cun³ñí¹ hi³ juéh² jnoh¹
he³ lḭ¹³ ñí¹con² tsáu² hi³ jmu³ Tɨ³² Juo¹³ dí²,
jáun² bíh¹ jmu³² jnoh¹ tion³ hi³ tɨ³ jéinh³²
tsáu² jmḭ¹ tsḭ³. Má²ñi³² bíh¹ Dió³² he³ lánh³
láɨ³ jnoh¹, hi³ hu²¹ tsɨn³² jná¹³ hi³ má²ca³lɨ³
lieih²¹ siáh³ jmḭ¹ honh² hnoh².
12 Jun³juáh¹³ hi³ má²ná¹hléh¹ jnoh¹ siáh³
re² hi³ ca³ta¹ hmóu³² yáh³, tɨ³la³ jnoh¹ dá²
cáun² cue³² jú¹ tson² hi³ jáun² lḭ¹³ lɨ³ tsɨnh¹
náh² hi³ ca³ta¹ jnoh¹ bíh¹, hi³ jáun² zia³²
ha³ lánh³ rón³² ngáɨh¹ hnoh² ñí¹con² tsá²
jlánh¹ jmu² quien² lánh³ jniá³ tsáu², cha³
jmḭ¹ jmu³ tsú² quien² lánh³ lḭ³ tsḭ³ tsú².
13 Jáun² né³, nḭ¹juáh³ la³ ná¹ngau²¹ jnoh¹,
ca³tɨn¹ Dió³² bíh¹ jaun³²; tɨ³la³ nḭ¹juáh³
jun³juáh¹³ ná¹ngau²¹ yáh³ jnoh¹ né³, cun³ñí¹
hi³ ca³tɨn¹ hnoh² bíh¹ jaun³².
14 Hi³ jáun² miḭ³ hi³ ja³² tsḭ³ Cristo bíh¹
jmu² héih³² hñu³ tsḭ³ jnoh¹; quí¹ má²né¹
jnoh¹ hi³ jan² tán¹ hí³ bíh¹ ca³jun³ cha¹³
ca³la³ jɨn³², hi³ jáun² cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹
má²lin¹ hi³ má²ná¹jún¹ bíh¹ uá²jaɨ³² la³jɨn³²
tsáu².
15 Hí³ bíh¹ ca³jun³ cha¹³ ca³la³ jɨn³² tsáu²,
hi³ jáun² tsá² má²zian² ñí¹con² hí³ tiú²uú²
ca³tɨn¹ yáh³ ma³zian² la³ cun³ tɨn² tsḭ³
hmóu³², tɨ³la³ hniáuh³² ma³zian² tsú² hi³
ca³tɨn¹ hnga² Cristo bíh¹, Tsá² ca³jun³ hí³
cha¹³ tsú², hi³ jáun² jmḭ¹ lɨ²¹ jáun² né³,
ca³jenh¹³.
16 Cun³ñí¹ hi³ má²ziáun² dí² la³ jáun² né³,
jáun² tiú²uú² chú¹ ñih²¹ yáh³ dí² tsáu² la³
cun³ qui³ jmu² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá². Quí¹
hí¹ la³ tɨ³ ñí¹con² Cristo yáh³ tḭ² jmu³² dí²
la³ jáun², la³ cun³ qui³ jmu² tsá²mɨ³cuóun²;
tɨ³la³ ta³né³² má¹ná¹, tiú²uú² jmu³² yáh³ dí²
la³ jáun².
17 Hi³ jáun² né³, nḭ¹juáh³ jan² tsá²
má²cá²cunh³ quionh³ Cristo, tsá² hmaɨ²¹
bíh¹ má²lḭn³ tsú²; quí¹ la³jḭ³² bíh¹ hi³ yeh³
má²já²hín³, hi³ jɨ³lɨ³² bíh¹ má²laɨ³² hmaɨ²¹.
18 Dió³² bíh¹ Tsá² jmu² jɨ³lɨ³² hi³ nḭ²,
Tsá² ca³jmú³ hí³ hi³ niau²¹ tie³ ja¹ quiú¹³
dí² quiúnh¹ cun³quionh³ hi³ ca³jmú³ jáun²
Cristo. Jmḭ¹ lɨ²¹ jáun² ca³hiáu³² tsú² jnoh¹ hi³
hléh¹³ jú¹ chú³² ca³tɨ²¹ lánh³ rón³² lḭ¹³ niau²¹
tie³ ja¹ quioh²¹ tsáu² quionh³ Dió³².
19 Quí¹ cun³quionh³ Cristo bíh¹ jmu² Dió³²
hi³ lḭ¹³ niau²¹ tie³ ja¹ quioh²¹ quionh³
tsá² zian² hngá¹máh³ lá², hi³ jáun² tiú²uú²
hu²¹ yáh³ tsḭ³ tsú² tso³ hi³ jmḭ¹ ren² tsáu²;
hi³ jáun² jnoh¹ siáh³ má²ca³hiáu³² tsú² hi³
hléh¹³ jú¹ chú³² ca³tɨ²¹ lánh³ rón³² lḭ¹³ niau²¹
tie³ ja¹ quioh²¹ tsáu² quionh³ Dió³².
20 Hi³ jáun² jnoh¹ tsa³ngáɨ¹ jú¹ chú³² cha¹³
Cristo, hi³ hlḭ¹ lienh¹ jnoh¹ tsáu² la³jmḭ¹
lḭ³ hi³ hnga² bíh¹ Dió³² hlḭ² liéinh³² tsú²
cun³quionh³ ho³ jnoh¹. Hi³ jáun² cun³ñí¹ hi³
ca³tɨn¹ Cristo bíh¹ hiú² mɨ³² jnoh¹ ñí¹con²

tsáu² hi³ juáh³ jnoh¹: Chá¹ náh² tie³ ja¹
quián¹³ quiúnh¹ Dió³²,
21 quí¹ Cristo jan² Tsá² hí¹ cáun² tso³ tiá²
ca³lɨ³ ren², tɨ³la³ cun³ñí¹ hi³ ca³ta¹ jnoh¹
bíh¹ ca³jmú³ Dió³² hi³ ca³lɨn³ Cristo jan² tsá²
ren² tso³, hi³ jáun² lɨ́¹³ láɨ́³ jnoh¹ la³juah²¹
dúh¹ jan² tsá² chun¹ cu³tí¹³ la³ cun³ lɨ́n³
hnga² Dió³², nɨ́¹juáh³ tsá² má²cá²cunh³
quionh³ Cristo.

6

1 Hi³ jáun² bíh¹ hiú² mɨ³² jnoh¹ ñí¹con²
hnoh², tsá² jmu³² jnoh¹ ta²¹ cu³lɨ²¹ quiúnh¹
Dió³², hi³ tiá² lɨ́¹ hin¹³ náh² mií³ hi³ ja³² tsɨ́³
Dió³² hi³ má²hian² náh² jáun².
2 Quí¹ Dió³² má²ca³juáh³ la³ lá²:
La³ cun³ jmáɨ¹ hi³ ca³tɨ²¹, ne² bíh¹ jná¹³ jëh²
hnú²,
hi³ jmáɨ¹ hi³ lɨ³ hniáuh³² liáun³ hnú² né³,
ma³hau¹ bíh¹ jná¹³ hnú².
Jáun² né³, sá¹nɨ́² jɨe³, né³² bíh¹ hú¹tá¹ jmáɨ¹
hi³ ca³tɨ²¹, hi³ né³² bíh¹ cu³tí³ lɨ́³ jmáɨ¹ hi³ lɨ́¹³
liáun³ hnoh² ñí¹con² tso³.
3 Hi³ jáun² né³, tiá² láɨ³ yáh³ jnoh¹ tsá²
quí² hliah³² juɨ²¹ tsáu², quí¹ nɨ́² lɨ́¹ ca³lɨ³ zia³²
he³ lánh³ rón³² lɨ́¹³ hléh³² tsáu² hlah³ ca³tɨ²¹
ta²¹ hi³ jmu³² jnoh¹.
4 Tɨ³la³ jnoh¹ ma³jnia¹³ hi³ ná¹láɨ³
quian²¹ Dió³² cun³quionh³ la³jɨ́³² hi³ jmu³²,
cun³quionh³ hi³ juenh² tsɨ́³ jnoh¹ ca³tɨ²¹
la³jɨ́³² hi³ ma³tso¹ jnoh¹ tsɨ́³, jɨ³ jmɨ́¹ zia³² hi³
lɨ³hniauh²³ ñí¹con² jnoh¹, jɨ³ tá¹la³ há² nga²
jnoh¹ uu³mí²tsɨ³² nɨ́² siáh³.
5 Quí¹ má²ca³pɨ³ ca³juóu³² jnoh¹ tsáu², jɨ³
hi³ má²ca³táuh³² tsú² jnoh¹ hñu³mí¹ñí², hi³
má²ca³má¹tso¹ jnoh¹ tsɨ́³ jmáɨ¹ hi³ taunh³²
tsáu² tiá³ siaun³². Ja³bí¹ má²ca³jmú¹³ jnoh¹
siáh³ ta²¹ tɨ³ chí¹nga², hí¹ la³ tɨ³ zia³² siáh³
ma³ cáun² jmáɨ¹ hi³ tiá² ca³cuóu¹³ jnoh¹, jɨ³
hi³ má²ca³tauh¹³ jnoh¹ siáh³ ñí¹cuon¹³.
6 Ja³bí¹ ma³jnia¹³ jnoh¹ siáh³ hi³ ná¹láɨ³
quian²¹ Dió³² cun³quionh³ hi³ ziáun² jnoh¹
cáun² hi³ jɨ², cun³quionh³ hi³ má²né¹ jnoh¹
jú¹ tson², cun³quionh³ hi³ juenh² tsɨ́³ jnoh¹
jɨ³ hi³ ja³² siáh³ mií³ tsɨ́³ jnoh¹. Quí¹ cun³ñí¹
hi³ quiúnh¹ jnoh¹ Jmɨ́²chí³ Chun¹ bíh¹, jáun²
má²láɨ³ jnoh¹ tsá² hú¹tá¹ cu³tí³ ná¹hnáu³,
7 hi³ hléh¹ jnoh¹ siáh³ jú¹ tson², jɨ³ hi³ zia³²
siáh³ pí³ quioh²¹ Dió³² ñí¹con² jnoh¹. Jáun²
né³, cun³quionh³ hi³ má²zian² jnoh¹ jáun² la³
cun³ hi³ tɨ³² tsɨ́³ Dió³² bíh¹ má²zia³² ñí¹con²
jnoh¹ he³ cun³quionh³ jmú¹³ hniéi², jɨ³ hi³
liaun¹ jnoh¹ nɨ́² siáh³,
8 uá¹ hi³ má²quien² tsáu² jnoh¹, uá¹ hi³
hau² tsú²; uá¹ hi³ hleh³² tsú² re² quiú¹³
jnoh¹ ho³ uá¹ hi³ hleh³² tsú² hlah³. Ma³
cónh³ jmoh²³ jnoh¹ tsú² tsá² tɨ́¹ jáɨn², hi³
ma³ cónh³ né³ juáh³ tsú² hi³ jnoh¹ bíh¹ tsá²
hléh¹ jú¹ tson².
9 Ma³ cónh³ jmu² tsú² la³jmɨ́¹ lɨ́³ hi³ tiá²
cuóu³² tsú² jnoh¹, hi³ ma³ cónh³ né³ jmu²
tsú² la³jmɨ́¹ lɨ́³ hi³ cuóu³² re² lɨ́n³². Ma³ cónh³
pih²¹ tiá² jún²³ jnoh¹, tɨ³la³ la³ má²ziáun²
jáun² bíh¹ jnoh¹; hi³ uá¹jinh¹ jmu² tsáu² hi³
ma³tso¹ jnoh¹ tsɨ́³, tɨ³la³ tiá² jún²³ yáh³ jnoh¹.
10 Uá¹jinh¹ hlah³ nio² tsɨ́³ jnoh¹, tɨ³la³ cun³
jáun² bíh¹ lɨ́²hiún² tsɨ́³ jnoh¹ jmáɨ¹ ca³la³
jɨ́³²; hi³ uá¹ cun³ tia³mii² jnoh¹, cun³ jáun²
ná¹jmu³² bíh¹ jnoh¹ hi³ lɨ³ hánh³ juóun³²
lɨ́n³² tsáu²; hi³ uá¹jinh¹ tiauh² jnoh¹ hi³ hí¹
cáun² tiá² hi³ zia³² quiú¹³, cun³ jáun² zia³²
bíh¹ quiú¹³ jnoh¹ ca³la³ jɨ³lɨ³².
11 Hnoh² reh², tsá² juú² Corinto, hí¹ cáun²
yáh³ jáɨ¹³ tiá² má²ca³hmá¹³ jnoh¹ ñí¹con²
hnoh², má²ca³jmú¹³ bíh¹ jnoh¹ juenh² tsɨ́³
hi³ jmu³² jnoh¹ na²¹ la³jɨ́³² jáɨ¹³ hi³ hléh¹
jnoh¹.
12 Nɨ́¹juáh³ tiú²uú² re² la³ juóh³² dí²,
jun³juáh¹³ hi³ lɨ³ la³ jáun² cun³ñí¹ hi³ tiá²
hnau³ jnoh¹ hnoh² yáh³, tɨ³la³ cun³ñí¹ hi³
ca³lɨn³ hmóu³² bíh¹ hnoh².
13 Hlɨ́¹ lieh¹ jná¹³ hnoh² la³jmɨ́¹ hlɨ́²
liéinh³² tsú² jan² tsá¹míh¹ jon², hi³ jéinh¹
náh² honh² ñí¹con² jnoh¹.

Láɨ³ dí² cuáh³² quioh²¹ Dió³² Tsá² liéih³²

14 Ha³ lɨ́² tianh³ náh² cá²honh¹ quiúnh¹
tsá² tiá² ta²¹ haɨh²¹, quí¹ cun³ tiá² re² lɨ́¹³
bíh¹; quí¹ ¿he³ dá² ca³tɨn¹ hi³ chu²¹ quionh³
hi³ hlah³, hi³ he³ dá² lánh³ rón³² lɨ́¹³ cunh³
joh¹ quionh³ já¹niéi²?
15 Quí¹ ¿he³ ya³ lánh³ rón³² lɨ́¹³ tiáunh¹
Cristo cá²hon³ quionh³ *Satanás, hi³ he³

yáh³ ca³tɨn¹ jan² tsá² tanh² ta²¹ Dió³² quionh³ jan² tsá² tiá² ta²¹ haɨh²¹?

16 ¿Hí¹ lɨ́¹³ jmu³ tsá² lɨ́n³ hñú³ hɨ́en¹ quioh²¹ Dió³² cá²hon³ quionh³ dió³² tsá² láɨn¹? Quí¹ tɨ³la³ hñú³ hɨ́en¹ quioh²¹ Dió³² Tsá² liéih³² bíh¹ má²láɨ³ dí², la³jmɨ́¹ ca³juáh³ jáun² hnga² Dió³² jmɨ́¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²:

Má¹zián¹³ jná¹³ hñu³ tsɨ́³ tsáu², hi³ ngɨ́¹³ jná¹³ siáh³ ja¹ quioh²¹ tsú²;

jná¹³ lɨ́n¹³ Dió³² Juo¹³ tsú²,

hi³ tsá² hí³ né³ lɨ́n¹³ tsá² tionh² jo³uón³² jná¹³.

17 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ ca³juáh³ siáh³ Juo¹³ dí² la³ lá²:

Huen³ náh² ja¹ quioh²¹ tsá² la³ hí³, tɨ³ có³² tianh³ náh²,

ha³ lɨ́²uú² lɨ́¹ tí³ náh² cuonh² hi³ tiá² jɨ².

Hi³ jáun² bíh¹ lɨ́¹³ he¹ jná¹³ hnoh²,

18 hi³ lɨ́n¹³ jná¹³ Ñeh² náh²,

hi³ jáun² hnoh² né³ lɨ́n¹³ náh² jón³² jná¹³ tsá²mɨ³ tsá²ñuh², juáh³ Juo¹³ dí² Tsá² cú² juenh².

7

1 Jáun² né³ reh², hnoh² tsá² jlánh¹ hnau³ jná¹³, hi³ nɨ́² bíh¹ jáɨ¹³ hi³ ca³jmú³ tsú² ñí¹con² dí². Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³ cuɨ́¹ má¹jɨ́n¹³ dí² ca³tɨ²¹ la³jɨ́³² hi³ lɨ́¹³ lɨ³ hliáuh¹³ dí², uá¹ hi³ ngú³ uá¹ hi³ jmɨ́²chí³, hi³ cuɨ́¹ tauh¹³ dí² ná¹chan¹ cu³tí³ ñí¹con² tsú² quí¹ cun³ñí¹ hi³ juénh² dí² tsú².

Tsá² juú² Corinto zaɨ³² jmɨ́¹ tsɨ́³

2 Hi³ jáun² né³, jéinh¹ tiá³ náh² honh² ñí¹con² jnoh¹; quí¹ tiá² má²ca³jmú¹³ yáh³ jnoh¹ hlah³ ñí¹con² hí¹ jan² tsáu², sa³jun³ má²ca³hliah²¹ jnoh¹ tsɨ́³ tsáu², sa³jun³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² má²ca³má¹can¹³ jnoh¹.

3 Jun³juáh¹³ hi³hliá² cué²³ jná¹³ tso³ yáh³ hi³ juanh³² jná¹³ jáɨ¹³ nɨ́², quí¹ la³ cun³ hi³ má²cá²juánh³² jná¹³ jáun² jmɨ́¹tin² hi³ uá¹ hi³ ziáun² dí² cu³lɨ²¹, uá¹ hi³ jún³ dí² cu³lɨ²¹, cun³ má²hu²¹ jáun² bíh¹ tsɨn³² jná¹³ quián¹³ hnoh².

4 Cáun² tán¹ bíh¹ nio² tsɨn³² jná¹³ hi³ ca³tɨn¹ hnoh², jɨ³ hi³ jlánh¹ tsah¹ jná¹³ siáh³.

Hi³ jáun² né³, ja¹ ca³la³ jɨ́³² la³ cun³ hi³ ma³tso¹ jnoh¹ tsɨ́³, tɨ³ lɨ³mí¹ tiá³ niau³² bíh¹ tsɨn³² jná¹³, jɨ³ hi³ má²canh² lɨ́n³² hi³ hiún² tsɨn³² jná¹³;

5 quí¹ tson² bíh¹ la³ cun³ jmɨ́¹ cuo¹ jnoh¹ hué³² Macedonia lá², hí¹ cónh³ yáh³ tiá² má²ca³cué³ jmáɨ¹ hi³ tauh¹³ jnoh¹ tie³, tɨ³la³ tɨ³ hlá² tɨ³ nɨ́² bíh¹ ca³lɨ³ zia³² uu³mí²tsɨ³², hniéɨ² bíh¹ ca³lɨ³ zia³² la³ cu³ la³ jéin³ quiú¹³ jnoh¹, jɨ³ hi³ lɨ́¹ hú¹ cóh²¹ siáh³ tsɨ́³ jnoh¹ lɨ³.

6 Tɨ³la³ Dió³² má¹ná¹, Tsá² cue³² pí³ hñu³ tsɨ́³ tsá² tiú²uú² tiá³ nio² tsɨ́³, ca³chá³ tsú² re² tsɨ́³ jnoh¹ cun³quionh³ hi³hliá² cuanh³ jáun² Tito ñí¹ lá².

7 Tɨ³la³ jun³juáh¹³ cun³ jmáh³ hi³hliá² cuanh³ jáun² yáh³ tsú², quí¹ jɨ³ hi³hliá² jlánh¹ re² má²nio² tsɨ́³ tsú² hnga² jmɨ́¹ cuanh²¹ bíh¹ hi³ ca³jmuh³ hnoh². Ca³chá³ tsú² ñí¹con² jnoh¹ hi³ hnoh² jlánh¹ hen² honh² hi³ jɨe¹ náh² siáh³ jnoh¹, hi³ ca³chá³ tsú² siáh³ hi³ hnoh² ca³ta³no¹ hlah³ honh² ca³tɨ²¹ hi³ jmɨ́¹ lɨ́³ jáun², jɨ³ hi³ haɨn²¹ náh² siáh³ re² tɨ³ con² jná¹³. Jmɨ́¹ ca³chá³ tsú² jáun² jáɨ¹³ nɨ́² né³, tɨ³ lɨ³mí¹ ca³lɨ³ hiún² bíh¹ tsɨn³² jná¹³.

8 Jáun² uá¹jinh¹ hlah³ ca³ta³no¹ honh² hnoh² cun³quionh³ sí² hi³ ca³zéin³² jná¹³ jáun² jmɨ́¹tin², tiú²uú² hlaɨh³ jéin³² yáh³ jná¹³ ta³né³². Quí¹ uá¹jinh¹ jmɨ́¹ jéin³² jná¹³ ca³lá² hlah³ jmɨ́¹tin² cun³ñí¹ hi³ ca³ta³no¹ cu³tiá³ hlah³ honh² hnoh² cun³quionh³ sí² jáun²,

9 tɨ³la³ ta³né³² má¹ná¹, má²hiún² bíh¹ tsɨn³² jná¹³ quí¹ cun³ñí¹ hi³ ca³zah¹ hnoh² jmɨ́¹ honh² jmɨ́¹ ca³ta³no¹ jáun² hlah³ honh² náh²; quí¹ jun³juáh¹³ hi³ ca³lɨ³ hiún² tsɨn³² jná¹³ yáh³ hi³ ca³ta³no¹ hlah³ honh² hnoh². Quí¹ la³ cun³ hi³ hnió³ Dió³² bíh¹ ca³ta³no¹ hlah³ honh² hnoh², hi³ jáun² hí¹ cáun² hi³ hlah³ tiá² la³ ca³jmú¹³ yáh³ jnoh¹ ñí¹con² hnoh² cun³quionh³ sí² jáun².

10 Quí¹ nɨ́¹juáh³ tá²no¹ hlah³ tsɨ́³ tsú² la³ cun³ hi³ hnió³ Dió³², jáun² za² bíh¹ jmɨ́¹ tsɨ́³ tsú², hi³ jáun² cun³quionh³ la³ jáun² bíh¹ liáun²³ tsú², hi³ jáun² tiá² lin¹ hniáuh³² yáh³ hi³ jeinh²¹ tsú² hlah³; tɨ³la³ tsá² cáun² lɨ́¹

nio² hlah³ tsí³ la³ cun³ qui³ lí²³ quioh²¹ jan² tsá²mɨ³cuóun² má¹ná¹, tsá² la³ hí³ dá² jún³ bíh¹.

11 Jmí¹ ca³ta³no¹ jáun² hlah³ honh² hnoh² la³ cun³ hi³ tɨ³² tsí³ Dió³², ¡sá¹ní² jɨe³ né³ he³ ca³lín¹³ náh²! Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ ca³ma³quien¹³ hnoh² jáɨ¹³ jáun² jɨ³ hi³ ca³cuéh¹ náh² jú¹ tson² la³ cun³ hi³ jmí¹ má²ca³jmuh³ náh²; hi³ ca³míh³ siáh³ honh² hnoh² jɨ³ hi³ ca³ta³hú¹ cóh²¹ honh² hnoh². Ja³bí¹ ca³héih³ náh² honh² ñí¹con² jná¹³, hi³ ca³lɨ³ hiún² siáh³ honh² náh² hi³ má¹tson¹³ náh² tsá² ca³jmú³ hí³ hi³ hlah³. Cun³quionh³ la³jí³² hi³ ní² má²ca³ma³jnia¹³ hnoh² hi³ tiá² tso³ la³ hauh³² yáh³ náh² ca³tɨ²¹ hi³ jáun².

12 Hi³ jáun² né³, sí² hi³ ca³zéin³² jná¹³ jáun² ñí¹con² hnoh², jun³juáh¹³ ca³jmú³² jná¹³ hi³ ca³tɨn¹ jmáh³la³ tsá² ca³jmú³ hí³ tso³ yáh³, sa³jun³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² ca³jmú³ tsú² hí³ hi³ hlah³ ñí¹con² siáh³, tɨ³la³ ca³zéin³² jná¹³ sí² jáun² hi³ jáun² lɨ³tsɨn² hnoh² ta³ ñí¹ Dió³² hi³ tson² bíh¹ cu³tí³ hnau³ náh² jnoh¹.

13 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, ca³ta³no¹ re² tsí³ jnoh¹.

Tɨ³la³ jun³juáh¹³ hi³ ti³ lí¹ ca³ta³no¹ jáun² re² tsí³ yáh³ jnoh¹, quí¹ ja³bí¹ ca³lɨ³ hiún² lín³² siáh³ tsí³ jnoh¹ jmí¹ ca³neh²¹ jnoh¹ hi³ Tito má²hiún² lín³² tsí³, quí¹hliá² ca³la³ jín³² bíh¹ hnoh² ca³jmuh³ hi³ niau²¹ re² tɨn² tsí³ tsú².

14 Tiá² ca³jmuh³ yáh³ hnoh² hi³ tá¹zanh¹ jná¹³ hua³heih²¹ ñí¹con² Tito quí¹hliá² ca³juo³ jná¹³ tsú² hi³ hnoh² tsá² jlánh¹ tɨ³² tsɨn³² jná¹³. Tɨ³la³ la³jmí¹ má²ca³lɨ³ tson² la³jí³² hi³ má²ca³juáh¹³ jnoh¹ ñí¹con² hnoh², la³ jáun² bíh¹ má²ca³lɨ³ tson² siáh³ uá²jaɨ³² la³jí³² jáɨ¹³ hi³ ca³za¹³ jnoh¹ jáun² Tito jmí¹ ca³ma³quien¹³ jnoh¹ hnoh² ñí¹con² tsú².

15 Hi³ jáun² hí³ né³, tɨ³ lɨ³mí¹ má²hniau³ lín³² bíh¹ hnoh² ní¹ má¹tsau³² tsí³ hi³ jlánh¹ re² ca³ma³tih²¹ hnoh² la³jí³² hi³ ca³juáh³ tsú², jɨ³ hi³ ca³jmuh³ hnoh² siáh³ tsí¹juí³ náh² jmí¹ ca³hen³ náh² tsú², hi³ ca³la³ hi³ juénh² náh².

16 Jlánh¹ lí²hiún² tsɨn³² jná¹³ quí¹hliá² lí²³ nio² cáun² tsɨn³² jná¹³ hi³ ca³tɨn¹ hnoh² ca³tɨ²¹ lɨ³ua³ cáun² hi³ zia³².

8

Tsá² cue³² ca³la³ hi³ hiún² lín³² tsí³

1 Hi³ jáun² né³ reh², ta³né³² má²hnáu² jnoh¹ chá¹³ ñí¹con² hnoh² ha³ lánh³ rón³² má²ca³ma³hau³ Dió³² ñí¹con² tsá² zian² la³jí³² cuáh³² hué³² Macedonia lá².

2 Quí¹ uá¹jinh¹ tsá² ní² ca³há² ca³nga² uu³mí²tsɨ³² huáh² tsí³, cun³ jáun² ná¹hiún² lín³² bíh¹ tsí³ tsú²; hi³ uá¹jinh¹ tia³mii² lín³² tsú², cun³ jáun² má²ca³cué³ bíh¹ tsú² hliáun³ la³juah²¹ dúh¹ hi³ hánh³ lín³².

3 Jná¹³ cué²³ jú¹ tson² hi³ tson² bíh¹ ca³cué³ tsú² ca³la³ hi³ hiún² lín³² tsí³ la³ cun³ ñí¹ tú² ñí¹ tsɨn²³, hí¹ la³ tɨ³ tɨ³ chí¹nga² yáh³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ tú² tsɨn²³ tsú²,

4 hi³ ca³la³ hi³ ca³hiu³ ca³mí³ lín³² tsú² hi³ cué¹³ jnoh¹ jáɨ¹³ hi³ ma³hon³ tsú² tsá² joh¹ Dió³² [tsá² zian² tɨ³ hué¹³ Judea];

5 hi³ tɨ³ chí¹nga² bíh¹ ca³jmú³ tsú² la³ cónh³ bíh¹ hi³ jmí¹ hen² tsí³ jnoh¹ jmu³ tsú²; quí¹ la³ñí¹ tín² ca³chan³ tsú² jo³cuo² Tɨ³² Juo¹³ dí², jmí¹ lɨ²¹ jáun² né³ ca³chan³ tsú² siáh³ jo³cuo² jnoh¹ la³ cun³ hi³ qui³ hnió³ Dió³².

6 Hi³ jáun² bíh¹ má²ca³za¹³ jnoh¹ Tito, tsá² ca³ma³liáu³² hí³ ta²¹ jáun² ja¹ quián¹³ hnoh², hi³ cuí¹ má¹hián² tsú² ta²¹ jáun² la³ cun³ hi³ ja³² mií³ honh² hnoh².

7 La³jí³² hi³ jmuh³² bíh¹ hnoh² jmuh³² náh² tɨ³ chí¹nga², uá¹la³ cun³ hi³ nio² cáun² honh² náh², jáɨ¹³ hi³ hléh¹ náh², la³jí³² hi³ ñíh¹ náh², la³jí³² hi³ hnáuh² náh² jmúh¹³, jɨ³ hi³ hnau³ náh² jnoh¹ ní² siáh³; ja³bí¹ la³ ní² uá²jaɨ³² hniáuh³² já³² mií³ honh² náh² tɨ³ chí¹nga² ca³tɨ²¹ ta²¹ chu²¹ jáun² siáh³.

8 Jun³juáh¹³ hi³ jmu² héih³² yáh³ jná¹³ hi³ juanh³² ná¹ la³ ní²; jí³²la³ ti³ hnó³² jná¹³ hi³ lɨ³ ñíh¹³ náh² la³ cun³ hi³ ná¹hniá¹ tsá² siánh³ jmu³ bíh¹, hi³ jáun² lɨ³ lin¹ ní¹juáh³ hi³ hú¹tá¹ tson² hno³ hnoh² tsáu².

9 Quí¹ má²ca³lɨ³ ñíh¹ bíh¹ hnoh² ha³ lánh³ lí³ mií³ hi³ ja³² tsí³ Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí². Hí³ bíh¹ jan² Tsá² jmí¹ hánh³ lín³², tɨ³la³ ca³jmú³ tsú² hi³ tsí¹juí³ hnga² cun³ñí¹ hi³ hniau³ hnoh², hi³ jáun² la³ jáun² lí¹³ hi³ lɨ³

hánh³ hnoh² cun³quionh³ hi³ ca³jmú³ tsú² jáun² tsí¹juí³.

10 Hi³ chú³² quián¹³ hnoh² bíh¹ hi³ híe²³
jná¹³ jú¹ tson² ca³tɨ²¹ hi³ ní². Quí¹ la³ cun³
mii² cá²tsá³² máh³ ca³ma³liauh²¹ hnoh² hi³
cueh³², tɨ³la³ jun³juáh¹³ hi³ ti³ lí¹ cueh³² yáh³
náh², quí¹ ca³la³ hi³ hniá¹ bíh¹ náh² cueh³².
11 Né³² né³, chú³² ma³hián¹³ náh² la³ cun³
rón³² hi³ ca³lɨ³ hniá¹ náh² jmúh¹³ jáun²
jmí¹tin², hi³ jáun² cué¹ náh² la³ cun³ rón³²
hi³ zia³² quián¹³.
12 Quí¹ ní¹juáh³ jan² tsáu² hú¹tá¹ cu³tí³
hniá¹ hi³ cué³², jáun² lí² hiún² bíh¹ tsí³ Dió³²
ca³tɨ²¹ hi³ cue³² tsú² jáun² la³ cun³ hi³ zia³²
quioh²¹; quí¹ tiá² mɨ³² yáh³ Dió³² cáun² hi³
tiá² zia³² quioh²¹ tsáu².
13 Quí¹ jun³juáh¹³ hi³ hniáuh³² lɨ³mii² yáh³
hnoh² cun³ñí¹ hi³ má¹hon¹ náh² tsáu²,
14 quí¹ tɨ³la³ hi³ lí¹³ zian² cá²ren² bíh¹
náh² quiúnh¹ tsá² hí³. Ta³né³² zia³² quián¹³
hnoh² hi³ lí¹³ má¹hon¹ náh² tsá² hí³ la³
cun³ hi³ lɨ³ hniáuh³² quioh²¹ tsú²; quí¹ hu³
sa³ chau²¹ cáun² jmáɨ¹ hi³ lí¹³ lɨ³ hniáuh³²
ñí¹con² hnoh², hi³ jáun² tsá² hí³ má²zia³²
quioh²¹ má¹jáun² hi³ ma³hau³ hnoh²; hi³
jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ zian² hnoh² cá²ren².
15 La³ cun³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí²: "Tsá²
jmí¹ zia³² hliáun³ quioh²¹, tiá² hi³ ziau³
yáh³ quioh²¹ tsú²; hi³ tsá² jmí¹ zia³² cú¹pih²¹
quioh²¹ né³, tiá² hi³ ca³lɨ³ hniáuh³² yáh³
ñí¹con² tsú²".

Tito quionh³ tsá² quionh³

16 Tɨ³la³ tiá¹hmah¹ Dió³² hi³ ca³jmú³ tsí³
Tito hi³ hniá¹ ma³hau³ hnoh² la³jmí¹ hniá¹
jná¹³.
17 Quí¹ jun³juáh¹³ jmáh³la³ hi³hliá² lí²juo³
jná¹³ hi³ tsó³² yáh³ tsú² hi³ lí²héi³² tsó³²,
quí¹ qui³ cónh³ jmí¹ la³ má²hu²¹ bíh¹ tsí³
tsú² hnga² hi³ tsó³², hi³ jáun² ta³né³² né³
má²tsó³² tsú² hi³ tsa³jɨe³ hnoh² cun³ñí¹ hi³
hnió³ hnga².
18 Hi³ zen¹³ jnoh¹ siáh³ tsá² hí³ reh² dí²,
tsá² jlánh¹ re² hleh³² hí³ tsá² zian² la³jí³²
cuáh³² quioh²¹, cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ chu²¹ ta²¹
hi³ jmu² tsú² hi³ ngaɨ³² tsú² jáun² jú¹ chú³².
19 Jun³juáh¹³ jmáh³la³ hi³ ní² yáh³, quí¹ hí¹
la³ tɨ³ hmóu³² yáh³ tsá² cuáh³² ca³quianh³
tsú² hi³ ngí³² quiúnh¹ jnoh¹ hi³ ma³hau³ tsú²
hná¹ ta²¹ hi³ jmu³² jnoh¹ hi³ ma³hon¹ jnoh¹
tsá² tia³mii². Ta²¹ jáun² jmu³² jnoh¹ hi³ jáun²
lɨ³ quien² Tɨ³² Juo¹³ dí², jɨ³ hi³ má¹jnia¹³
jnoh¹ siáh³ hi³ jlánh¹ hniá¹ jnoh¹ jmú¹³ ta²¹.
20 Cun³quionh³ hi³ jmu³² jnoh¹ la³ ní²,
hu²¹ tsí³ jnoh¹ hi³ tiá² hin² lí¹³ ziu³ hɨe³
jnoh¹ ca³tɨ²¹ quɨe³ hi³ má²nio² jáun² jo³cuo²
jnoh¹.
21 Quí¹ ná¹jmu³² jnoh¹ pí³ hi³ la³jí³² hi³
jmu³² jnoh¹ lí³ re² tso², jun³juáh¹³ jmáh³la³
ta³ ñí¹ Tɨ³² Juo¹³ yáh³ dí², quí¹ la³ jɨ³ ta³ ñí¹
tsá²mɨ³cuóun² bíh¹ siáh³.
22 Jáun² cu³tsa³² quionh³ tsá² gon³ ní² tsú²
zen¹³ jnoh¹ siáh³ cónh³í¹ jan² tsá² reh², tsá²
má²ca³ma³jnia³² hiú² cuóh³² ñí¹con² jnoh¹
hi³ dí¹quian¹ jmu³ lɨ³ua³ cáun² ta²¹; hi³
ta³né³² né³, tɨ³ jlánh¹ bíh¹ má²dí¹quian¹ tsú²
cun³ñí¹ hi³ má²cuóu³² tsú² hnoh².
23 Ní¹juáh³ zian² tsá² nga² jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹
Tito, zéih³ tsú² hi³ tsá² jmu² ta²¹ cu³tsa³²
quiúnh¹ jná¹³ bíh¹ nɨ³² hi³ má¹cau²¹ jnoh¹
hnoh². Hi³ ní¹juáh³ hi³ nga² tsú² siáh³ hi³
ca³tɨn¹ tsá² reh² ñí¹ hná¹ ní² né³, zéih³ tsú²
hi³ tsá² ní² ca³ze³ tsá² tiáunh¹ la³jí³² cuáh³²
bíh¹, jɨ³ hi³ lín³ tsú² siáh³ tsá² má²jnia³² hi³
quien² Cristo.
24 Hi³ jáun² né³, chú³² ma³jnia¹³ náh²
ñí¹con² tsá² zian² la³jí³² cuáh³² tɨ³ lá² hi³
cu³tí³ hno³ hnoh² tsá² ní², hi³ má¹jnia¹³
náh² siáh³ ñí¹ ta³ ñí¹ la³jín³² tsá² cuáh³² hi³
cu³tí³ zia³² jáɨ¹³ hi³ jmú¹³ jnoh¹ tsah¹ ca³tɨn¹
hnoh².

9

Quɨe³ hi³ cunh²³ tsú² ca³tɨn¹ tsá² reh²

1 Hi³ jáun² né³, ca³tɨ²¹ quɨe³ hi³ cunh²¹ dí²
jáun² hi³ ca³tɨn¹ tsá² hí³ joh¹ Dió³², tiá² lin¹
nga³ jmí¹ hniáuh²¹ yáh³ hi³ jmu¹ jná¹³ sí² lá²
ñí¹con² hnoh²,
2 quí¹ má²ño¹ jná¹³ hi³ cu³tí³ hiún² lín³²
bíh¹ honh² hnoh² hi³ má¹hoh³ náh². Hi³
jáun² né³, má²cá²jmú³² jná¹³ tsah¹ hi³
ca³tɨn¹ hnoh² ñí¹con² tsá² hué³² Macedonia
lá², cun³ñí¹ hi³ hnoh² tsá² zian² náh² hué³²

Acaya nɨ́² má²tiáunh¹ náh² hua³jan²¹ la³
cun³ mii² cá²tsá³² máh³ hi³ cuéh¹ náh². Hi³
jáun² juóun³² tsá² hí³ má²ca³lɨ³ hiún² siáh³
tsɨ́³ cun³ñí¹ hi³ ná¹hiún² honh² hnoh².
3 Tɨ³la³ cun³ jáun² zein³² bíh¹ jná¹³ tsá²
reh² dí² lá², quí¹ nɨ́² lɨ́¹ tiá² ca³lɨ³ quien²
hi³ jmu² jná¹³ tsah¹ hi³ ca³tɨn¹ hnoh² hi³
ca³tɨ²¹ hi³ nɨ́². Jáun² né³, hniáuh³² tiáunh¹
hnoh² hua³jan²¹ hi³ má¹tih²¹ la³ cun³ hi³
má²ca³juo³ jná¹³ tsáu²;
4 quí¹ nɨ́² lɨ́¹ já¹taunh²¹ gon³ gáun³ tsá²
Macedonia quiúnh¹ jná¹³, má¹jáun² jɨ́e³ tsú²
hi³ tiá² hua³jan²¹ la³ tiáunh¹ yáh³ hnoh²,
jáun² hua³heih²¹ bíh¹ tá¹tauh¹ jnoh¹ lɨ́¹³, jɨ³
hnoh² nɨ́² siáh³, quí¹ jlánh¹ má²ca³juáh¹³
jnoh¹ hi³ nio² cáun² tsɨ́³ jnoh¹ hi³ ca³tɨn¹
hnoh².
5 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ má²ca³lén¹³ jná¹³
hi³ hniáuh³² mɨ́¹³ jná¹³ hi³ chú³² ñí¹con²
tsá² reh² lá² hi³ tsa³táunh¹ tsú² chí¹ján³ hi³
ma³hau³ tsú² hnoh² hi³ má¹hiánh¹³ náh² la³
cun³ hi³ ca³jmuh³ náh² jáun² jáɨ¹³ jmɨ́¹tin² hi³
cuéh¹. Hi³ jáun² la³ jáun² má²rá¹lɨ́³ hua³jan²¹
nɨ́¹ má¹cá²chó³² jná¹³, hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹
lɨ³ lin¹ hi³ hnoh² ja³² mií³ honh², jun³juáh¹³
cáun² hi³ di³quiaun¹ jnoh¹ jmáɨ¹ yáh³.
6 La³ cun³ hi³ qui³ ná¹juáh²³ jáun² tsáu²,
hi³ nɨ́¹juáh³ tsá² jñi³² cú¹pih²¹, jáun² cú¹pih²¹
bíh¹ loh² tsú²; tɨ³la³ tsá² jñi³² hliáun³ né³,
hliáun³ bíh¹ loh².
7 Hi³ jáun² ma³ quin³² ma³ jan³² tsáu²
hniáuh³² cué³² la³ cun³ hi³ má²ca³lɨ́n¹³ hñu³
tsɨ́³, tɨ³la³ tiá² hniáuh³² yáh³ cué³² tsú² ta³
hlah³ nio² tsɨ́³ má¹ná¹, ho³lá²dá² ta³ tion³;
quí¹ Dió³² tɨ³² tsɨ́³ tsá² cue³² ca³la³ hi³ hiún²
tsɨ́³ bíh¹.
8 Hi³ Dió³² bíh¹ Tsá² tɨn² ma³mieh² hnoh²
tɨ³ chí¹nga² la³ cónh³ bíh¹ hi³ lɨ³hniauh²³
ñí¹con² hnoh², hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lɨ́¹³
lɨ³zia³² la³jɨ́³² hi³ hniáuh³² ñí¹con² hnoh²
hmóu³², hi³ cué³² tsú² siáh³ ca³la³ hi³ tú²
hi³ ziún²³ bíh¹ ñí¹con² hnoh², hi³ jáun²
lɨ́¹³ má¹hoh³ hnoh² ca³tɨ²¹ lɨ³ua³ cáun² ta²¹
chu²¹.
9 Quí¹ ñí¹ Sí² rá¹juáh³ la³ lá²:

Tsá² cue³² ca³la³ hi³ tɨ́² hɨ́e²³ ñí¹con² tsá²
tia³mii²,
jmɨ́¹ lɨ́h³ bíh¹ tiá² táuh³ la³jɨ́³² hi³ chu²¹ hi³
jmu² tsú² jáun².
10 Hi³ jáun² Tsá² cue³² jún² hi³ jñi³² tsú² jɨ³
má³² hi³ cúh² tsú² cué³² hnoh² la³jɨ́³² jún²
hi³ jánh¹ náh², jɨ³ hi³ ma³hliáun³ tsú² hi³ ló³²
jáun² quián¹³ hnoh² hi³ jmúh¹³ náh² ta²¹
chu²¹.
11 La³ jáun² bíh¹ lɨ́¹³ lɨ³ hánh³ hnoh², hi³ jáun²
lɨ́¹³ cuéh¹ náh² ca³la³ hi³ lɨ́¹ má²tɨ́² má²hɨ́e²³
ñí¹con² tsáu². La³ jáun² bíh¹ lɨ́¹³ hi³ juóun³²
tsáu² cuéh³² tiá¹hmah¹ Dió³² cun³quionh³
hi³ he³ tsú² hi³ cháh¹³ hnoh² jáun² jo³cuo²
jnoh¹.
12 Quí¹ nɨ́¹juáh³ nɨ́¹ má¹ca³ma³hon¹ jnoh¹
tsá² joh¹ Dió³² cun³quionh³ hi³ cueh³² náh²
jáun², jun³juáh¹³ jɨ́³²la³ ti³ cueh³² náh² hi³
lɨ³hniauh²³ ñí¹con² yáh³ tsú², quí¹ ja³bí¹ la³
jáun² ná¹jmuh³² náh² hi³ juóun³² tsá² cué³²
siáh³ tiá¹hmah¹ lɨ́n²¹ ñí¹con² Dió³² bíh¹.
13 Hi³ jáun² jnoh¹ quiúnh¹ tsá² hí³ jlánh¹
ma³quien¹³ jnoh¹ Dió³² quí¹ cun³quionh³ hi³
ma³hon¹ náh² jáun² bíh¹ tsú² ma³jnia¹³ náh²
hi³ tson² ma³tih²¹ náh² jú¹ chú³² quioh²¹
Cristo cun³ñí¹ hi³ ma³hon¹ náh² tsú² ca³la³
hi³ tɨ́² hɨ́e²³; la³ má²quionh³ juóun³² lɨ́n³² tsá²
siánh³ siáh³.
14 Hi³ jáun² tsá² hí³ ca³la³ hi³ hniau³ lɨ́n³²
tsú² hnoh² hi³ liéinh³² Dió³² hi³ ca³tɨn¹
hnoh², cun³ñí¹ hi³ Dió³² má²ca³ma³jnia³² hi³
ja³² mií³ tsɨ́³ cun³quionh³ hi³ jmuh³² hnoh².
15 ¡Jlánh¹ tiá¹hmah¹ Dió³² quí¹hliá²
má²ca³cué³ tsú² cáun² hi³ jlánh¹ bíh¹ quien²,
hi³ ca³la³ hí¹juáh³ tiá² né¹ dí² he³ lánh³ rón³²
juáh¹³!

10

Jáɨ¹³ hi³ ho² Po¹ hi³ lɨ́n³ tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Dió³²
(Gálatas 1:11-2:21)

1 Hi³ jáun² né³, jná¹³ Po¹, zia³² hi³ hiú²
mɨ́²³ jná¹³ ñí¹con² hnoh² cun³ñí¹ hi³ Cristo
jmu² juenh² tsɨ́³, hi³ ja³² siáh³ mií³ tsɨ́³.
Zian² tsá² ná¹juáh²³ hi³ tsɨ́¹juɨ́³ cu³tí¹³ bíh¹
néh¹ jná¹³ nɨ́¹juáh³ jmáɨ¹ hi³ zenh² ná¹ ta³
máh¹ hnoh², tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ ñí¹ siáh³ bíh¹
má²cuon¹ jná¹³, jáun² má¹jáun² néh¹ jlánh¹
má²jmu² jná¹³ quien².

2 Cun^{3}ñí^{1} hi^{3} jáun^{2} né^{3}, mɨ́^{23} jná^{13} ñí^{1}con^{2}
hnoh^{2} hi^{3} nɨ́^{1} má^{1}ngau^{32} jná^{13} hi^{3} ñí^{1}jɨe^{1}
ná^{1} hnoh^{2}, ha^{3} lɨ́^{2} lɨ́^{1} jmú^{2} hnoh^{2} hi^{3} tion^{3}
hniáuh^{32} jmu^{1} jná^{13} quien^{2} ñí^{1}con^{2} ma^{3} jan^{2}
hnoh^{2}, quí^{1} tiá^{2} juénh^{2} yáh^{3} jná^{13} má^{1}jéinh^{3}
jmáɨ^{1} quiúnh^{1} tsá^{2} ná^{1}juáh^{23} hí^{3} hi^{3} jnoh^{1}
jmu^{32} ta^{21} la^{3} cun^{3} qui^{3} jmu^{2} tsá^{2}mɨ^{3}cuóun^{2}.
3 Quí^{1} uá^{1}jinh^{1} tson^{2} tsá^{2}mɨ^{3}cuóun^{2} bíh^{1}
jnoh^{1}, tɨ^{3}la^{3} tiá^{2} jmu^{32} yáh^{3} jnoh^{1} hniéi^{2} la^{3}
cun^{3} qui^{3} jmu^{2} tsá^{2}mɨ^{3}cuóun^{2}.
4 Quí^{1} jun^{3}juáh^{13} jmu^{32} jnoh^{1} hniéi^{2}
cun^{3}quionh^{3} hi^{3} la^{3} jmúh^{32} jáun^{2} tsá^{2}mɨ^{3}cuóun^{2}
ta^{21} nɨ́^{1} má^{1}tɨ^{3} ñí^{1} jmu^{3} hniéi^{2} yáh^{3}, tɨ^{3}la^{3}
cun^{3}quionh^{3} pí^{3} hi^{3} cue^{32} Dió^{32} bíh^{1} táɨ^{2}
jnoh^{1} chú^{1} jñeih^{21} tá^{13} tsá^{2} hau^{2} dí^{2}, uá^{1}jinh^{1}
ná^{1}lɨ́n^{23} tsú^{2} hi^{3} tiá^{2} hi^{3} háɨnh^{13} zia^{32}.
5 Hi^{3} jáun^{2} la^{3} nɨ́^{2} bíh^{1} hin^{32} jnoh^{1} la^{3}jɨ́^{32}
jáɨ^{13} hi^{3} lɨ́^{1} chin^{2} tsáu^{2} chí^{1} jɨ^{3} lɨ^{3}ua^{3} cáun^{2}
hi^{3} jmu^{2} tsáu^{2} quien^{2} hi^{3} quí^{2} jnaɨ^{32} juɨ^{32}
hi^{3} jáun^{2} tiá^{2} lɨ́^{13} lɨ^{3} cuóun^{32} tsáu^{2} Dió^{32}.
Cun^{3}quionh^{3} hi^{3} cah^{1} jnoh^{1} jáun^{2} jmáɨ^{1}
la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} lɨ́n^{23} tsáu^{2}, la^{3} jáun^{2} bíh^{1} janh^{21}
jnoh^{1} tsáu^{2} hi^{3} ma^{3}tí^{32} ñí^{1}con^{2} Cristo.
6 Hi^{3} jáun^{2} hiún^{2} bíh^{1} tsɨ́^{3} jnoh^{1}
má^{1}tson^{13} lɨ^{3}ua^{3} jan^{2} tsá^{2} tiá^{2} nieh^{3}, nɨ́^{1}juáh^{3}
má^{2}ma^{3}tih^{21} hnoh^{2} re^{2} lɨ́n^{32}.
7 Hnoh^{2} dá^{2} cáun^{2} lɨ́^{1} jɨeh^{32} náh^{2} la^{3} cun^{3}
hi^{3} jniá^{3} jmáh^{3}la^{3} tɨ^{3} coh^{3} bíh^{1}. Nɨ́^{1}juáh^{3}
zian^{2} tsá^{2} lɨ́n^{23} hi^{3} tson^{2} bíh^{1} má^{2}hún^{1} tsú^{2}
jo^{3}cuo^{2} Cristo, hniáuh^{32} bíh^{1} cháu^{32} tsú^{2}
tsɨ́^{3} hi^{3} ja^{3}bí^{1} jnoh^{1} siáh^{3} uá^{2}jaɨ^{32} má^{2}tiáuh^{1}
jo^{3}cuo^{2} Cristo.
8 Hi^{3} jáun^{2} uá^{1}jinh^{1} lɨ́n^{23} hnoh^{2} hi^{3}
chí^{1}nga^{2} ca^{3}lá^{2} ma^{3}quien^{13} jná^{13} jáɨ^{13} hi^{3}
hau^{32} jnoh^{1}, cun^{3} tiá^{2} lɨ^{3} heh^{1} bíh^{1} jná^{13};
quí^{1} jáɨ^{13} hi^{3} hau^{32} jnoh^{1} jáun^{2} ca^{3}cué^{3}
hnga^{2} bíh^{1} Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2} hi^{3} jmú^{13} jnoh^{1} hi^{3}
lɨ^{3}hún^{1} honh^{2} náh^{2} ca^{3}tɨ^{21} hi^{3} tanh^{13} náh^{2}
ta^{21} Dió^{32}, jun^{3}juáh^{13} hi^{3} jmú^{13} jnoh^{1} hi^{3} tɨ^{3}
tsa^{3}hín^{3} yáh^{3} hnoh^{2}.
9 Su^{3}uú^{2} lɨ́n^{23} hnoh^{2} hi^{3} zein^{32} jná^{13} sí^{2} lá^{2}
cun^{3}ñí^{1} hi^{3} hnó^{32} jná^{13} hi^{3} juénh^{13} hnoh^{2}.
10 Quí^{1} zian^{2} ma^{3} jan^{2} tsá^{2} juáh^{23} hi^{3}
jlánh^{1} pin^{3} jáɨ^{13} tioh^{3} sí^{2} hi^{3} zein^{32} jná^{13},
jɨ^{3} hi^{3} jlánh^{1} cáu^{2} niéih^{3} siáh^{3}, tɨ^{3}la^{3} nɨ́^{1}juáh^{3}
jmáɨ^{1} hi^{3} zenh^{2} jná^{13} ñí^{1} hó^{21}ñí^{1} tsú^{2}, jáun^{2}
jan^{2} tsá^{2} huá^{1} tsɨ́^{3} bíh^{1} néh^{1} jná^{13}, hi^{3} jun^{3}
lin^{1} yáh^{3} néh^{1} hléh^{23} jná^{13}.
11 Tɨ^{3}la^{3} cuɨ́^{1} lɨ^{3} ñi^{32} tsá^{2} juáh^{23} la^{3} nɨ́^{2}
hi^{3} cá^{2}ren^{2} bíh^{1} lɨ́^{3} ta^{21} hi^{3} jmu^{32} jnoh^{1}
nɨ́^{1}juáh^{3} hi^{3} tiauh^{2} jnoh^{1} ja^{1} quián^{13} hnoh^{2}
la^{3} má^{2}quionh^{3} jáɨ^{13} tioh^{3} sí^{2} hi^{3} zen^{23} jnoh^{1}
ñí^{1}con^{2} hnoh^{2} jmáɨ^{1} hi^{3} tiauh^{2} jnoh^{1} ñí^{1}
uóunh^{3} nɨ́^{2} siáh^{3}.
12 Jmɨ́^{1}lɨ́h^{3} tiá^{2} ja^{32} tsɨ́^{3} jnoh^{1} hi^{3} jmú^{13}
jnoh^{1} cá^{2}ren^{2} quiúnh^{1} tsá^{2} lɨ́^{1} hleh^{32}
re^{2} ca^{3}tɨn^{1} hmóu^{32}, sa^{3}jun^{3} hi^{3} cunh^{21}
jnoh^{1} ta^{21} quiú^{13} quiúnh^{1} tsú^{2}. Quí^{1} nɨ́^{1}
má^{1}ca^{3}chu^{3} ca^{3}ñih^{3} tsá^{2} la^{3} hí^{3} má^{2}tún^{2}
hmóu^{32} cun^{3}quionh^{3} héih^{32} hi^{3} lɨ́^{1} ca^{3}chin^{2}
chí^{1}, ho^{3}lá^{2}dá^{2} cunh^{3} tsú^{2} tá^{13} quionh^{3}
tsá^{2}ján^{2} tsá^{2}ján^{2}, jáun^{2} tsá^{2} la^{3} hí^{3} lɨ́^{1} jmu^{2}
cáun^{2} hi^{3} cáun^{1} bíh^{1}.
13 Tiá^{2} tsah^{1} yáh^{3} jnoh^{1} ca^{3}tɨ^{21} cáun^{2} hi^{3}
tiá^{2} ca^{3}ta^{1}, quí^{1} jnoh^{1} cáun^{2} jmu^{32} ta^{21}
la^{3} cun^{3} rón^{32} lɨ́^{3} héih^{32} hi^{3} cue^{32} Dió^{32}
bíh^{1}, hi^{3} hnga^{2} hí^{3} bíh^{1} ca^{3}jmú^{3} héih^{32} hi^{3}
ca^{3}ñí^{1}jmú^{13} jnoh^{1} ta^{21} la^{3} tɨ^{3} ja^{1} quián^{13}
hnoh^{2} nɨ́^{2}.
14 Cun^{3}ñí^{1} hi^{3} jáun^{2} bíh^{1}, jáun^{2} jmɨ́^{1}
ca^{3}jmú^{13} jnoh^{1} ta^{21} ja^{1} quián^{13} hnoh^{2}
jmɨ́^{1}tin^{2}, ha^{3} tiá^{2} lɨ^{3} yáh^{3} cáun^{2} ñí^{1} tɨ^{3} có^{32}
ñí^{1} tiá^{2} ca^{3}lɨ^{3}hnió^{3} Dió^{32} hi^{3} lɨ́^{13}. Quí^{1} jnoh^{1}
bíh^{1} tsá^{2} la^{3}ñí^{1} hi^{3} ca^{3}ñí^{1}hléh^{13} jú^{1} chú^{32} hi^{3}
ca^{3}tɨn^{1} Cristo ca^{3}la^{3} tɨ^{3} ja^{1} quián^{13} hnoh^{2}.
15 Ha^{3} tiá^{2} jmu^{32} yáh^{3} jnoh^{1} tsah^{1} ca^{3}tɨ^{21}
tá^{13} tsá^{2} siánh^{3} la^{3}jmɨ́^{1} lɨ́^{3} hi^{3} ta^{21} jáun^{2}
quiú^{13} jnoh^{1}. Tɨ^{3}la^{3} hu^{21} tsɨ́^{3} jnoh^{1} hi^{3}
cun^{3}quionh^{3} hi^{3} tɨ^{3} lɨ^{3}mí^{1} má^{2}táunh^{23} hnoh^{2}
ta^{21}, jáun^{2} tɨ^{3} lɨ^{3}mí^{1} re^{2} má^{2}lɨ́^{13} bíh^{1} jmú^{13}
jnoh^{1} ta^{21} ja^{1} quián^{13} hnoh^{2}; tɨ^{3}la^{3} jmáh^{3}la^{3}
la^{3} cun^{3} héih^{32} hi^{3} jmu^{2} Dió^{32} bíh^{1} jmú^{13}
jnoh^{1} ta^{21} má^{1}ná^{1}.
16 Hi^{3} jáun^{2} má^{1}lɨ^{32} jáun^{2} né^{3}, hu^{21} tsɨ́^{3}
jnoh^{1} hi^{3} tsá^{1}hléh^{13} jnoh^{1} jú^{1} chú^{32} jáun^{2} ñí^{1}
siáh^{3} siáh^{3}, ca^{3}la^{3} tɨ^{3} ñí^{1} uóunh^{3}, ngá^{13} ñí^{1}
tionh^{1} hnoh^{2} nɨ́^{2}; quí^{1} tiá^{2} hnáu^{2} yáh^{3} jnoh^{1}
jmú^{13} tsah^{1} cun^{3}quionh^{3} tá^{13} tsá^{2} siánh^{3}.
17 Hi^{3} jáun^{2} nɨ́^{1}juáh^{3} zian^{2} tsá^{2} hnió^{3} jmu^{3}
tsah^{3}, cuɨ́^{1} jmu^{1} tsú^{2} tsah^{3} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} Tɨ^{32}
Juo^{13} bíh^{1} dí^{2}.
18 Quí^{1} tiá^{2} lin^{1} ñí^{1} jmu^{3} ta^{21} yáh^{3} nɨ́^{1}juáh^{3}
hi^{3} jmu^{2} tsú^{2} quien^{2} hnga^{2}, tɨ^{3}la^{3} nɨ́^{1}juáh^{3}

Tɨ32 Juo13 bíh1 dí2 juáh3 hi3 má2lɨ́2jmú3 tsú2
re2, hi3 jáun2 tson2 bíh1 cu3tí3 má2lɨ́2jmú3
tsú2 re2.

11

*Po1 hɨe32 ha3 lánh3 jmu2 tsá2 lɨ́1 juáh23 hi3
lɨ́n3 tɨ32 tsá2 quian32 jë1 Dió32*

1 ¿Tiá1 jmúh13 hnoh2 tiá3 juenh2 honh2 hi3
hléh13 jná13 ca3lá2 la3jmɨ́1 hleh32 jan2 tsá2
cú1juón1? Qui3 cónh3 tsá2 jmuh32 juenh2
honh2 bíh1 hnioh2.

2 Tɨ3la3 la3ñí1 tín2 hnó32 jná13 hi3 lɨ3 ñíh13
náh2 hi3 hɨ32 tsɨn32 jná13 hi3 ca3tɨn1 hnoh2,
la3 cun3 qui3 jmu2 hnga2 Dió32. Quí1 hnó32
jná13 má1jnia13 hnoh2 ñí1con2 Cristo la3 jmɨ́1
má2jnia2 tsú2 jan2 tsá2 tsá1máɨ13 jon2 hi3 tiá2
tso3 má2ca3jmú3 ñí1con2 tsá2 lɨ́13 ñí2cuo2, quí1
jná13 má2cá2jmú32 jáɨ13 ñí1con2 Cristo.

3 Quí1 hɨ32 tsɨn32 jná13 ho3 sa3 nɨ́2 lɨ́1
ca3hliáh2 honh2 hnoh2 hi3 tianh13 náh2 tɨ3
có32 ñí1con2 Cristo hi3 tiú2uú2 jɨ2 honh2
náh2, hi3 jmɨ́1 ma3tsú1 ma3jonh21 náh2 tsú2
la3jonh3 jmɨ́1 honh2, la3jmɨ́1 ca3lɨ3can2 jáun2
hla1 Eva hi3 ca3ma3cau2 jáun2 jáh3hláɨnh1 hí3
cun3quionh3 jú1 tɨ́1jáɨ2.

4 Quí1 hnoh2 dá2 cáun2 lɨ́1 hen23 náh2
re2 lɨ3ua3 jan2 tsá2 tsá2hléh2 jáɨ13 la3 siáh3
hi3 ca3tɨn1 Jesús la3 cónh3 bíh1 jáɨ13 hi3
tsa3hléh13 jnoh1 quioh21 tsú2 ñí1con2 hnoh2;
hi3 cáun2 lɨ́1 tanh23 náh2 ta21 jan2 jmɨ́2chí3
siánh3 la3 cónh3 bíh1 Jmɨ́2chí3 hi3 má2ca3hen3
náh2, jɨ3 hi3 cáun2 lɨ́1 héih23 náh2 siáh3
cáun2 jú1 siáh3 la3 cónh3 bíh1 jú1 chú32 hi3
má2hian2 náh2 jáun2.

5 Hi3 jáun2 né3, uá1jinh1 tiá2 jmɨ́1 ca3tɨn1
jná13 hi3 juah21 la3 lá2, tɨ3la3 len3 jná13 hi3
tiá2 lɨ́2 huen3 yáh3 jná13 hí1 cú1pih21 la3
cónh3 bíh1 tɨ32 quian32 hí3 jë1 Dió32, tsá2
jlánh1 néh1 ná1ñɨ32 hí3.

6 Quí1 uá1 cun3 tson2 hi3 tiá2 tɨn2 jná13
hléh13 re2, tɨ3la3 tiá2 lɨ́3 yáh3 la3 nɨ́2 la3jɨ́32 hi3
ño1 jná13; hliáun3 jéin32 bíh1 má2ca3lɨ3 lin1
hi3 tson2 bíh1 la3 jáun2 lɨ́3 cun3quionh3 la3jɨ́32
hi3 má2ca3jmú13 jnoh1 jáun2.

7 Tiá2 né1 ¿hí1 hlah3 uá1 la3 ca3jmú32 jná13
cun3ñí1 hi3 ca3jmú32 jná13 jáun2 hi3 hnoh2
bíh1 tsá2 quien2, hi3 jáun2 jná13 né3 jan2
tsá2 huen3 bíh1 jmɨ́1 ca3hléh3 jná13 jáun2 jú1
chú32 quioh21 Dió32 ta3 tiá2 hmah21 ca3cán3
jná13 ñí1con2 hnoh2?

8 Lɨ́3 la3jmɨ́1 lɨ́3 hi3 ca3háɨn32 bíh1 jná13
quɨe3 quioh21 tsá2 zian2 hliáun3 cuáh32 ñí1
hná1 nɨ́2 jmɨ́1 cá1héi21 jná13 jáun2 quɨe3 hi3
ca3cué3 tsú2 tá1la3 ca3ma3cau21 jná13 jáun2
hnoh2.

9 Quí1 tá1la3 jmɨ́1 cuon1 jná13 jáun2
quiúnh1 hnoh2 ca3chó32 jmáɨ1 hi3 zia32 hi3
ca3lɨ3 hniáuh32 ñí1con2 jná13, tɨ3la3 tiá2 liá1
héi2 ca3quiaun1 yáh3 jná13 hnoh2, quí1 tsá2
reh2 zian2 tɨ3 hué32 Macedonia lá2 bíh1
ca3cué3 la3jɨ́32 hi3 ca3lɨ3 hniáuh32 quion21
jná13 jmɨ́1jáun2. Hi3 jáun2 la3 nɨ́2 bíh1
ca3jmú32 jná13 hua3hín13 hi3 tiá2 liá1 héi2
ca3quiaun1 yáh3 jná13 hnoh2, hi3 sa3jun3
chau21 yáh3 jmáɨ1 hi3 jmu1 jná13 la3 jáun2.

10 La3jmɨ́1 cuo2 jná13 jú1 tson2 quioh21
Cristo, la3 jáun2 bíh1 ño1 jná13 siáh3 hi3 hí1
jan2 tsá2 zian2 hué32 Acaya nɨ́2 tiá2 lɨ́13 quin3
la3 cun3 hi3 tsah1 jáun2 jná13 ca3tɨ21 hi3 nɨ́2.

11 ¿He3 láɨh32 juáh13? ¿Hí1 cun3ñí1 hi3hliá2
tiá2 hnau3 jná13 hnoh2? Tɨ3la3 Dió32 ñɨ32 hi3
hnau3 lɨ́n32 bíh1 jná13 hnoh2.

12 Hi3 jáun2 jmu1 bíh1 jná13 ta21 quion21
la3 má2jmu2 jáun2, jáun2 tiá2 lɨ3 quien2 jë1
tsá2 ñi3tú1 ñi3lɨn13 nɨ́2, tsá2 jmu2 hí3 tonh2 hi3
juáh3 hi3 ta21 quioh21 hí3 néh1 dí2 uá2jaɨ32 lɨ́3
la3jmɨ́1 lɨ́3 ta21 quiú13 jnoh1.

13 Tsá2 lín1 tɨ32 tɨ́1jáɨ2 bíh1 hí3 hi3 lɨ́1 juáh3
hi3 ná1lɨ́n3 *tɨ32 tsá2 quian32 jë1 Dió32, tsá2
lɨ́1 má2cau2, tsá2 ti3 lɨ́1 jnia32 la3jmɨ́1 jnia32 tɨ32
tsá2 quian32 jë1 Cristo.

14 Jun3juáh13 lin1 hi3 lɨ3 tsa3cáun2 tsɨ́3 yáh3
dí2 ca3tɨ21 hi3 nɨ́2, quí1 ja3bí1 hnga2 yáh3
*Satanás tɨn2 hi3 jinh21 hi3 jnia3 la3jmɨ́1 jniá3
tsá2cuú2 tsá2ta3 Dió32, tsá2 zian2 ñí1 tie3 joh1.

15 Hi3 jáun2 dá2 huán1 tsɨ́3 bíh1 lɨ́13 hi3 tsá2
lɨ́n3 hí3 quian21 tsá2 hláɨnh1 tɨn2 jmu3 hi3
jinh21 hi3 jnia3 la3jmɨ́1 jniá3 tsá2 jmu2 ta21
chu21. Tɨ3la3 ñí1 ca3táuh3 jmáɨ1 má1ná1, cun3
hiáuh3 bíh1 tsú2 la3 cun3 hi3 ca3tɨn1 hiáuh3.

*Po1 má2tso2 tsɨ́3 cun3ñí1 hi3 lɨ́n3 tɨ32 tsá2
quian32 jë1 Dió32*

16 Jáun^{2} né^{3}, juanh^{32} jná^{13} siáh^{3} cónh^{3}, hi^{3} tiá^{2} hniáuh^{32} lɨ́n^{13} náh^{2} hi^{3} hú^{1}tá^{1} tson^{2} bíh^{1} cú^{1}juón^{1} jná^{13}. Tɨ^{3}la^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} hi^{3} má^{2}ná^{1}lɨ́n^{23} náh^{2} la^{3} nɨ́^{2}, jáun^{2} cué^{1} náh^{2} tiá^{3} jáɨ^{13} hi^{3} hléh^{13} jná^{13} cáun^{2} jú^{1} te^{3} quion^{21}, jáun^{2} lɨ́^{13} jmu^{1} jná^{13} ca^{3}lá^{2} tonh^{2}.

17 Jun^{3}juáh^{13} lɨ́n^{3} jná^{13} la^{3}jmɨ́^{1} lɨ́n^{3} Tɨ^{32} Juo^{13} yáh^{3} dí^{2} nɨ́^{1} má^{1}tɨ^{3} ñí^{1}hléh^{13} jná^{13} cá^{2} jon^{1} jáɨ^{13} lá^{2}, quí^{1} tá^{1}la^{3} cuá^{1}tsah^{1} jná^{13} lá^{2} cú^{1}pih^{21}, cu^{3}tí^{3} hléh^{13} jná^{13} la^{3}jmɨ́^{1} hleh^{32} jan^{2} tsá^{2} cú^{1}juón^{1} bíh^{1}.

18 Quí^{1} zian^{2} juóun^{32} tsá^{2} jmu^{2} tsah^{3} ca^{3}tɨ^{21} hi^{3} zia^{32} ñí^{1} hué^{21} lá^{2}, jáun^{2} ja^{3}bí^{1} jná^{13} siáh^{3} uá^{2}jaɨ^{32} ñí^{1}jmu^{1} ca^{3}lá^{2} tsah^{1}.

19 ¡Hnoh^{2} bíh^{1} tsá^{2} tɨ^{3} jlánh^{1} bíh^{1} quia^{3}lín^{3} jmɨ́^{1} honh^{2} náh^{2}, hi^{3} jáun^{2} jlánh^{1} re^{2} tion^{23} náh^{2} honh^{2} jáɨ^{13} quioh^{21} lɨ^{3}ua^{3} jan^{2} tsá^{2} cú^{1}juón^{1}!

20 Quí^{1} re^{2} lɨ́n^{32} bíh^{1} tion^{23} náh^{2} honh^{2} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} dí^{2}quiaun^{3} náh^{2} jmáɨ^{1} hi^{3} má^{1}cú^{1} má^{1}haɨn^{21} náh^{2}, tsá^{2} jmu^{2} ca^{3}la^{3} hi^{3} pa^{21} rón^{32} láɨ^{1} ca^{3}tɨ^{21} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} zia^{32} quián^{13} náh^{2}, tsá^{2} cáun^{2} lɨ́^{1} hiá^{2} lɨ́^{2} jla^{23} hnoh^{2}, tsá^{2} jmu^{2} quien^{2} ñí^{1}con^{2} hnoh^{2}, jɨ^{3} tsá^{2} pá^{23} siáh^{3} máh^{1} náh^{2}.

21 Uá^{1}jinh^{1} heh^{1} jná^{13} ca^{3}lá^{2} hi^{3} juanh^{21} la^{3} lá^{2}, tɨ^{3}la^{3} jnoh^{1} né^{3}, tiá^{2} ca^{3}tia^{3} yáh^{3} tsɨ́^{3} hi^{3} jmɨ́^{1} jmú^{13} la^{3} nɨ́^{2}. Tɨ^{3}la^{3} la^{3} cun^{3} hi^{3} tiá^{23} tsɨ́^{3} tsá^{2} siánh^{3} hi^{3} hléh^{32}, ja^{3} bíh^{1} jná^{13} siáh^{3} chá^{23} tiá^{3} tsɨn^{32} hi^{3} hléh^{13}, uá^{1}jinh^{1} la^{3}jmɨ́^{1} hleh^{32} jan^{2} tsá^{2} cú^{1}juón^{1}.

22 ¿Hí^{1} tsá^{2} hleh^{32} jú^{1}jma^{2} *hebreo tsá^{2} hí^{3} juáh^{13}? Quí^{1} ja^{3}bí^{1} jná^{13} yáh^{3} uá^{2}jaɨ^{32} hléh^{23} jáɨ^{13} hebreo. ¿Hí^{1} tsá^{2} juo^{3} tsá^{2} *Israel tsá^{2} hí^{3}? Quí^{1} ja^{3}bí^{1} jná^{13} yáh^{3} uá^{2}jaɨ^{32} jan^{2} tsá^{2} la^{3} hí^{3}. ¿Hí^{1} tsá^{2} jón^{2}zɨ́h^{1} jón^{2}cho^{1} hla^{1} Há^{2}bran^{21} tsá^{2} hí^{3}? Quí^{1} ja^{3}bí^{1} jná^{13} yáh^{3} uá^{2}jaɨ^{32} jan^{2} tsá^{2} hí^{3}.

23 ¿Hí^{1} tsá^{2} ná^{1}lɨ́n^{3} quian^{21} Cristo tsá^{2}hí^{3}? Jná^{13} bíh^{1} jan^{2} tsá^{2} tɨ^{3} jlánh^{1} bíh^{1} lɨ́n^{3} quian^{21} Cristo la^{3} cónh^{3} bíh^{1} tsá^{2} hí^{3}, uá^{1}jinh^{1} jáɨ^{13} nɨ́^{2} quion^{21} jná^{13} lɨ́^{3} la^{3}jmɨ́^{1} lɨ́^{3} jë^{1} jan^{2} tsá^{2} cú^{1}juón^{1}. Quí^{1} jná^{13} bíh^{1} jan^{2} tsá^{2} tɨ^{3} jlánh^{1} bí^{1} má^{2}cá^{2}jmú^{32} ta^{21} la^{3} cónh^{3} bíh^{1} tsá^{2} hí^{3}, hi^{3} tɨ^{3} jlánh^{1} má^{2}ca^{3}pɨ^{3} ca^{3}jauh^{3} jná^{13} tsáu^{2} siáh^{3} la^{3} cónh^{3} bíh^{1} tsá^{2} hí^{3}, hi^{3} tɨ^{3} jlánh^{1} má^{2}ca^{3}jnáɨ^{32} jná^{13} tsú^{2} siáh^{3} hñu^{3}mí^{1}ñí^{2}, jɨ^{3} hi^{3} hliáun^{3} jéin^{32} siáh^{3} pih^{21} tiá^{2} jun^{3} jná^{13}.

24 Hñá^{3} jéin^{32} siáh^{3} má^{2}ca^{3}quiu^{3} ca^{3}po^{3} jná^{13} tsá^{2} *judíos tán^{1} ma^{3} quiu^{3}quia^{3}ñu^{3} tsɨ^{32}.

25 Hi^{3} jáun^{2} hnɨ^{32} jéin^{32} siáh^{3} ca^{3}po^{3} jná^{13} tsá^{2} siánh^{3} cun^{3}quionh^{3} hmá^{2} tiéɨ^{13}, hi^{3} cu^{3} jéin^{32} né^{3} ca^{3}qui^{3} ca^{3}jnauh^{3} jná^{13} tsáu^{2} quɨ́n^{1}. Hi^{3} hnɨ^{32} jéin^{32} siáh^{3} ca^{3}ja^{3}hanh^{32} mu^{2} hi^{3} jmɨ́^{1} hún^{1} jná^{13} chu^{3} jmáɨ^{2}, hi^{3} cu^{3} jéin^{32} né^{3} ca^{3}niuh^{32} jná^{13} ñí^{1} jmɨ́^{2}miih^{21} cú^{2} jmáɨ^{1} cú^{2} nie^{2} hi^{3} ca^{2} jná^{13} jmáɨ^{2}.

26 Hliáun^{3} jéin^{32} bíh^{1} má^{2}ca^{3}lɨ^{3} zia^{32} hi^{3} háɨnh^{13} ñí^{1}con^{2} jná^{13} tá^{1}la^{3} má^{2}ca^{3}tɨ^{2} ca^{3}ngɨ́^{3} jná^{13}, uá^{1}la^{3} cun^{3} nɨ́^{1} má^{1}ca^{3}han^{1} jná^{13} cua^{3}, hi^{3} zian^{2} siáh^{3} háɨn^{2}; hi^{3} ca^{3}lɨ^{3} zia^{32} siáh^{3} hi^{3} háɨnh^{13} ja^{1} quioh^{21} tsá^{2}co^{1} jná^{13}, jɨ^{3} ja^{1} quioh^{21} *tsá^{2}cá^{2}jo^{21} nɨ́^{2} siáh^{3}. Má^{2}ca^{3}lɨ^{3} zia^{32} siáh^{3} hi^{3} háɨnh^{13} ñí^{1}con^{2} jná^{13} já^{1} juú^{2} jɨ^{3} ñí^{1} náɨ^{2}; ñí^{1} jmɨ́^{2}miih^{21}, jɨ^{3} ja^{1} quioh^{21} tsá^{2} lɨ́^{1} juáh^{3} hi^{3} lɨ́n^{3} tsá^{2} reh^{2} nɨ́^{2} siáh^{3}.

27 Hliáun^{3} bíh^{1} ta^{21} má^{2}ca^{3}lɨ^{3} zia^{32} ñí^{1}con^{2} jná^{13}, jɨ^{3} uu^{3}mí^{2}tsɨ^{32} nɨ́^{2} siáh^{3}. Hliáun^{3} jéin^{32} bíh^{1} tiá^{2} má^{2}ca^{3}cuóun^{2} jná^{13}, hi^{3} má^{2}ca^{3}ma^{3}tso^{1} jná^{13} tsɨn^{32} hi^{3} ñí^{1}cuóun^{21} ná^{1} jɨ^{3} hi^{3} hí^{1}quiéin^{2} siáh^{3} tsɨn^{32}. Hliáun^{3} jéin^{32} má^{2}ca^{3}ma^{3}tso^{1} jná^{13} tsɨn^{32} hi^{3} tiá^{2} má^{32} zia^{32} cuh^{21}, hi^{3} cuóu^{3}, jɨ^{3} hi^{3} tiá^{2} zia^{32} hán^{2} jná^{13} nɨ́^{2} siáh^{3}.

28 Zia^{32} bíh^{1} ñí^{1} hná^{1} nɨ́^{2}, tɨ^{3}la^{3} ñí^{1} ca^{3}la^{3} jɨ́^{32} má^{1}ná^{1}, zia^{32} cáun^{2} lio^{21} héɨ^{2} ñí^{1}con^{2} jná^{13}, hi^{3} hɨ^{32} jáun^{2} tsɨn^{32} jná^{13} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} tsá^{2} zian^{2} la^{3}jɨ́^{32} cuáh^{32}.

29 Quí^{1} nɨ́^{1}juáh^{3} zian^{2} tsá^{2} tiá^{2} pin^{3} tsɨ́^{3}, jáun^{2} lɨ́^{3} la^{3}jmɨ́^{1} lɨ́^{3} hi^{3} jná^{13} bíh^{1} tiá^{2} pin^{3}, hi^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} zian^{2} jan^{2} tsá^{2} ca^{3}jmú^{3} hi^{3} tánh^{32} tsáu^{2} tso^{3}, jáun^{2} hlah^{3} bíh^{1} jéin^{32} jná^{13} jɨ^{3} hi^{3} míh^{23} siáh^{3} tsɨn^{32} jná^{13}.

30 Hi^{3} jáun^{2} nɨ́^{1}juáh^{3} hniáuh^{32} hi^{3} jmu^{1} jná^{13} tsah^{1} né^{3}, jmu^{1} bíh^{1} jná^{13} ca^{3}tɨ^{21} cáun^{2} hi^{3} jmu^{2} lin^{1} hi^{3} jná^{13} jan^{2} tsá^{2} tsɨ́^{1}juɨ́^{3}.

31 Dió^{32} Jméi^{2} Jesucristo Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2}, Tsá^{2} ca^{3}ta^{1} dí^{2} hi^{3} má^{1}tsú^{1} má^{1}jonh^{21} cun^{3} jmɨ́^{1}hi^{3}nio^{2}, Tsá^{2} hí^{3} bíh^{1} ñi^{32} hi^{3} tiá^{2} tɨ́^{1} jáɨn^{2} yáh^{3} jná^{13}.

32 Quí¹ jmɨ́¹ ñéɨ¹ jná¹³ jáun² já¹ juú² Damasco, jáun² tsá² ho² ta²¹ juú² jáun², tsá²cuú² tsá²ta³ re²¹ Aretas ca³chan³ hliáu³ ñí¹ lɨ́³ ho³hñú¹³ hiah³² hu²¹ juú² jáun², hi³ jmɨ́¹ hnió³ tsú² hi³ ma³tsau¹³ jná¹³;

33 tɨ³la³ juɨ³² ho³tá²quié² hiah³² hu²¹ juú² bíh¹ ca³siáu³² jná¹³ tsú² hi³ cuá¹hún¹ jná¹³ tɨ³ ñeh² cáun² mɨ́²tá², hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ ca³liáun³ jná¹³ jo³cuo² tsá² hí³.

12

Hi³ ca³jnia³ jéinh³² Po¹, jɨ³ hi³ ca³náɨ³² tsú²

1 Jáun² né³, uá¹jinh¹ tiá² hi³ tá¹tsaɨ²¹ jná¹³ hi³ jmu¹ ná¹ tsah¹ hi³ ca³tɨn¹ huen², la³ jmɨ́¹ lɨ́³ lɨ³ hniáuh³² bíh¹ jmu¹ jná¹³, hi³ jáun² né³ má²hléh¹³ bíh¹ jná¹³ ca³tɨ²¹ la³ cun³ hi³ ca³jnia³ jéin³², jɨ³ hi³ ca³ngɨ¹³ jná¹³ siáh³ la³ cun³ hi³ ca³hɨ́e³ jáun² Tɨ³² Juo¹³ dí².

2 Quí¹ cuóun³² jná¹³ jan² tsá²ñuh² tanh² ta²¹ Cristo hi³ ca³zanh³² cu³tiá³ la³tɨ³ hñu³mɨ³cuú² ñí¹ cuá³ Dió³² cun³ má²quia³quiún³ mii². Tiá² ño¹ jná¹³ hí¹ ca³zanh³² tsú² jmáh³la³ jmɨ́²chí³, ho³lá²dá² la³ má²quionh³ ngú³, jɨ́³²la³ hnga² Dió³² bíh¹ ñɨ³².

3 Tɨ³la³ ño¹ jná¹³ hi³ tsá² hí³ ñíh¹ ñí¹ má²nio² jáun² tie³, tɨ³la³ tiá² né¹ hí¹ ñíh¹ tsú² quionh³ ngú³ ho³ jmáh³la³ jmɨ́²chí³, jɨ́³²la³ hnga² Dió³² bíh¹ ñɨ³².

4 Ñí¹ má²nio² jáun² tie³ bíh¹ ca³náɨ³² tsú² jáɨ¹³ hi³ jmɨ́¹ ná¹hmá¹, jáɨ¹³ hi³ tiá² hin² ca³tɨn¹ hléh³².

5 Jmɨ́¹ lɨ́¹³ lɨ³ jmu¹ jná¹³ tsah¹ hi³ ca³tɨn¹ jan² tsá² la³ hí³, tɨ³la³ tiá² jmu² yáh³ jná¹³ tsah¹ la³ cun³ hi³ lɨ́n³ ná¹ huen² má¹na²¹, quí¹ jɨ́³²la³ ti³ tsah¹ jná¹³ cun³ñí¹ hi³hliá² jná¹³ jan² tsá² tsɨ́¹juɨ́³ bíh¹.

6 Sá¹jmɨ́¹ hi³ hnó³² jná¹³ jmu¹ tsah¹, jun³juáh¹³ jmɨ́¹ jmu¹ jná¹³ la³ cun³ qui³ jmu² jan² tsá² cú¹juón¹ yáh³, quí¹ jmáh³la³ jú¹ tson² bíh¹ jaun³² jmɨ́¹ hléh¹³ jná¹³; tɨ³la³ tiá² ja³² yáh³ tsɨn³² jná¹³ hi³ jmu¹ tsah¹ quí¹ nɨ́² lɨ́¹ ca³ma³quien² yáh³ tsáu² jná¹³ tɨ³ ca³nga² la³ cónh³ bíh¹ hi³ qui³ jɨ́e²³ tsú² hi³ jmu² jná¹³ jɨ³ hi³ hléh²³ jná¹³ nɨ́² siáh³.

7 Jmɨ́¹ la³ lɨ́¹³ já³² tsɨn³² jná¹³ hi³ jmu¹ tonh² cun³ñí¹ hi³ ca³tɨ²¹ la³jɨ́³² hi³ ca³jnia³ jáun² jéin³², tɨ³la³ cun³ñí¹ hi³ jáun² né³ ca³ja³ cáun² uu³mí²tsɨ³² hi³ lɨ́³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ hu²¹ cáun² ton² ngú³ quion²¹ jná¹³, cáun² uu³mí²tsɨ³² hi³ ja³ ñí¹con² *Satanás hi³ jmu² hlah³ ñí¹con² jná¹³ quí¹ nɨ́² lɨ́¹ ca³jmú³² jná¹³ tonh².

8 Hi³ jáun² hnɨ³² jéin³² má²ca³mɨ́³ jná¹³ ñí¹con² Tɨ³² Juo¹³ dí² hi³ quin³ tsú² uu³mí²tsɨ³² jáun² ñí¹con² jná¹³;

9 tɨ³la³ hí³ né³ ca³juáh³: "Má²tioh²¹ bíh¹ cun³quionh³ jmáh³la³ miɨ³ hi³ ja³² tsɨn³² jná¹³ ñí¹con² hnú²; quí¹ tɨ³ jlánh¹ re² lɨ³ lin¹ bíh¹ pí³ quion²¹ jná¹³ cun³quionh³ jan² tsá² tiá² pin³". Hi³ jáun² jná¹³ né³ tɨ³ jlánh¹ bíh¹ tsah¹ quí¹ cun³ñí¹ hi³ tiá² pin³ ná¹, quí¹ hi³ jáun² cun³quionh³ jná¹³ lɨ³ lin¹ pí³ quioh²¹ Cristo.

10 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, hiún² bíh¹ tsɨn³² jná¹³ hi³hliá² tiá² pin³ ná¹, jɨ³ jmɨ́¹ ziú² jmɨ́¹ hɨe² tsáu², jmɨ́¹ zia³² hi³ lɨ³ hniáuh³², jmɨ́¹ hɨ́¹ tsa¹ jná¹³ tsáu², jɨ³ jmɨ́¹ há² nga² jná¹³ uu³mí²tsɨ³² nɨ́² siáh³ cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ Cristo. Quí¹ nɨ́¹juáh³ jmáɨ¹ hi³ tiá² huánh² jná¹³, jmáɨ¹ la³ jáun² bíh¹ tɨ³ jlánh¹ bíh¹ pin³ jná¹³.

Po¹ hɨ³² tsɨ́³ hi³ ca³tɨn¹ cuáh³² já¹ juú² Corinto

11 Má²lɨ́²hléh³ jná¹³ hi³ ca³tɨn¹ huen² la³jmɨ́¹ hleh³² jan² tsá² cú¹juón¹ cun³ñí¹ hi³ tion³ quián¹³ hnoh². Quí¹ hmóu³² bíh¹ hnoh² tsá² jmɨ́¹ ca³tɨn¹ hi³ hléh¹ re² hi³ ca³tɨn¹ jná¹³, quí¹ hí¹ cú¹pih²¹ yáh³ tiá² huen³ jná¹³ la³ cónh³ bíh¹ *tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Dió³², tsá² jlánh¹ ná¹ñɨ³² hí³ joh² hnoh², uá¹jinh¹ tson² tsá² tsɨ́¹juɨ́³ cu³tí³ bíh¹ jná¹³.

12 Quí¹ tá¹la³ ca³tion³ jná¹³ jáun² lɨ́n³² tsɨn³² jmɨ́¹ cá¹jmú²¹ jná¹³ jáun² ta²¹ ja¹ nɨ́² quián¹³ hnoh², ca³lɨ³ lin¹ bíh¹ hi³ tson² cu³tí³ jná¹³ lɨ́n³ jan² tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Dió³² cun³quionh³ li²¹ jɨ³ hua³jueh³², jɨ³ ca³la³ hi³ ca³jnia³ jáun² pí³ quioh²¹ Dió³² nɨ́² siáh³.

13 Tiá² ca³jmú³² yáh³ jná¹³ hi³ siánh³ tsáu² hnoh² la³ cónh³ bíh¹ tsá² cuáh³² ñí¹ hná¹ nɨ́², jɨ́³²la³ ti³ hi³ tiá² ca³quiaun¹ jná¹³ hnoh² liá¹ héɨ² bíh¹. ¡Juenh² jmu³ hnoh² honh² ca³tɨ²¹ hi³ nɨ́²!

14 Hi3 jáun2 né3, ta3né32 má2hún1
jná13 hua3jan21 hi3 ñí1jɨe1 ná1 hnoh2 ñí1
má2hnaɨh32 jéin32, tɨ3la3 jun3juáh13 hi3
já1quiaun1 jná13 hnoh2 liá1 héi2 yáh3. Quí1
hi3 hnau3 bíh1 jná13 hnoh2, jun3juáh13 hi3
hnó32 jná13 hi3 zia32 quián13 yáh3 náh2.
Quí1 tsá2 má2lieih21 bíh1 ca3tɨn1 jɨ́e3 he3
lɨ3hniauh23 quioh21 tsá1míh1, jun3juáh13 tɨ3
tsá1míh1 yáh3.
15 Jáun2 hiún2 bíh1 tsɨn32 jná13 hi3 hin13
la3jɨ́32 hi3 zia32 quion21, hi3 hí1 la3 tɨ3 huen2
yáh3 jná13 lɨ́13 tsa3hín3 cun3ñí1 hi3 ca3tɨn1
hnoh2; uá1jinh1 lɨ́3 la3jmɨ́1 lɨ́3 hi3 nɨ́1juáh3
má2hnau3 lɨ́n32 jná13 hnoh2, hi3 jáun2 tɨ3
cú1pih21 bíh1 jéi32í1 hnau3 hnoh2 jná13.
16 Quí1 jná13 néh1 jlánh1 re2 tɨn2 ná1
hi3 ca3ma3cau13 ná1 hnoh2, hi3 jáun2 la3
jáun2 bíh1 néh1 ca3hiá2 cá2jláɨ32 jná13 hnoh2,
uá1jinh1 tiá2 ca3quiaun1 jná13 hnoh2 liá1 héi2.
17 ¿Tiá2 né1 hu3 sa3 ca3hiá2 cá2jláɨ32 jná13
hnoh2 cun3quionh3 tsá2 ca3zéin32 jná13 hí3
ñí1con2 náh2?
18 Jmɨ́1 ca3hiu3 ca3mɨ́3 jná13 ñí1con2 Tito hi3
tsó32 tsú2 tsa3jɨe3 hnoh2, hi3 ca3zéin32 jná13
siáh3 jan2 tsá2 reh2 quionh3 tsú2, ¿hí1 ca3hia3
ca3jla3 hnoh2 Tito dúh1? ¿Há1 jun3juáh13
tá1 gau3 bíh1 jnoh1 ca3ngɨ́13 cá2ren2; há1
jun3juáh13 má2ca3má1jnia13 jnoh1 siáh3 hi3
cá2ren2 bíh1 ná1tioh3 tsɨ́3 jnoh1?
19 Hu3 sa3 ná1lɨ́n23 hnoh2 hi3 cun3quionh3
jáɨ13 nɨ́2 má2ná1liáun1 jnoh1 hmóu32 ñí1con2
hnoh2. ¡Tɨ3la3 tiá2 jáun2 yáh3! Quí1 jnoh1
hléh1 ta3 ñí1 Dió32 la3 cun3 hi3 hnió3 Cristo
bíh1, hi3 jáun2 la3jɨ́32 jáɨ13 nɨ́2 jmu3 hi3 tɨ3
lɨ3mí1 lɨ3hún1 honh2 hmóu32 bíh1 hnoh2
reh2, tsá2 jlánh1 hnau3 jná13.
20 Tɨ3la3 hɨ32 tsɨn32 jná13 hi3 nɨ́1
má1cá2chó32 jná13 ñí1 nɨ́2, hu3 sa3 tiá2
má2zian2 yáh3 hnoh2 la3 cun3 hi3 hu21 tsɨn32
jná13; hi3 hnoh2 siáh3 né3, jɨe1 náh2 jná13
hi3 lɨ́n3 la3 siáh3 la3 cónh3 bíh1 hi3 jmɨ́1 hu21
honh2 náh2. Hɨ32 tsɨn32 jná13 nɨ́1juáh3 nɨ́2 lɨ́1
zian2 tsá2 ná1hniei21 quionh3 raɨnh21, tsá2
ná1uóu21 tsɨ́3, tsá2 ná1míh23 tsɨ́3, tsá2 jmu2
pan1 hnga2, tsá2 cauh32 jáɨ13, tsá2 ziú2 hɨen2
tsáu2, tsá2 lɨ́1 jmu2 tonh2, jɨ3 hi3 tiáunh1 náh2
cú2zúnh2 nɨ́2 siáh3.
21 Hɨ32 tsɨn32 jná13 quí1 nɨ́2 lɨ́1 ca3jmú3
Dió32 hi3 lɨ3 heh1 jná13 cun3ñí1 hi3 ca3tɨn1
hnoh2 nɨ́1 má1já2jɨe1 jná13 siáh3 hnoh2, jɨ3
hi3 uo1 jná13 siáh3 ca3tɨn1 juóun32 hnoh2,
tsá2 má2ca3jmuh3 náh2 tso3 jmɨ́1tin2, tsá2 tiá2
má2cá2chó32 jmáɨ1 hi3 tsa3conh2 tsɨ́3 tsáu13,
la3 cun3 tsá2 lɨ́1 jmu2 lɨ3ua3 cáun2 hi3 tiá2
jɨ2, tsá2 lɨ́1 jmú2 lɨ́1 tsau32, jɨ3 la3jɨ́32 hi3
má2ziaunh2 tsú2 tiá3 hi3 jmu2 nɨ́2 siáh3.

13

Jáɨ13 hi3 hɨe32 Po1 chí1ján3 jɨ3 hi3 hah2 siáh3 jáɨ13

1 Hi3 jáun2 né3, má1tɨ́3 hnɨ32 jéin32 hi3
ñí1jɨe1 jná13 hnoh2. Jáun2 la3 cun3 hi3
má2ná1ñíh1 hnoh2 hi3 la3jɨ́32 tso3 hi3 má2re2
tsú2, má2re2 tsú2 cun3quionh3 jë1 gon3
ho3lá2dá2 gáun3 tsá2 zih32 jú1 tson2.
2 Né32 né3, juo3 jná13 la3jɨ́n32 tsá2 ren2 tso3,
jɨ3 ca3la3 jɨ́n32 hnoh2 hi3 nɨ́1 má1cá2chó32
jná13 siáh3 ñí1 má2hnaɨh32 jéin32, tiú2uú2
ñí1jmú21 yáh3 jná13 juenh2 tsɨn32; quí1
má2ca3hɨ́e3 bíh1 jná13 jú1 tson2 jmɨ́1tin2 jmɨ́1
ñéi1 jná13 jáun2 ñí1 má2tenh3, hi3 juah32
jná13 siáh3 cónh3í1 cu3 jéin32 tá1la3 cuon1
jná13 lá2 ñí1 uóunh3 hi3 chau21 jmáɨ1 hi3
tiú2uú2 jmu1 jná13 juenh2 tsɨn32.
3 Hi3 jáun2 má1jáun2 lɨ3 lin1 la3 cun3 hi3
ná1hniá1 náh2 hi3 Cristo hleh32 cun3quionh3
uen32 jná13. Quí1 jun3juáh13 jan2 Tsá2
tiá2 pin3 yáh3 tsú2 nɨ́1 má1ca3ra3tsɨ32 héih32
ñí1con2 hnoh2, hí3 bíh1 jan2 Tsá2 má2jnia32
pí3 quioh21 ja1 quián13 hnoh2.
4 Quí1 uá1jinh1 tiá2 pin3 Cristo jmɨ́1
cá1taun3 crei21, tɨ3la3 ta3né32 né3, má2zian2
tsú2 cun3quionh3 pí3 quioh21 Dió32. Jáun2
né3, ja3bí1 jnoh1 siáh3 tiá2 pin3 la3jmɨ́1
tiá2 jmɨ́1 pin3 tsú2 jáun2; tɨ3la3 cun3quionh3
pí3 quioh21 Dió32 bíh1 lɨ́13 má1jnia13 jnoh1
ñí1con2 hnoh2 hi3 tson2 bíh1 cu3tí3 ziáun2
jnoh1 quiúnh1 Cristo.
5 Hi3 jáun2 né3, hnoh2 hniáuh32 can13 náh2
héih32 ñí1con2 náh2 hmóu32 nɨ́1juáh3 tson2
bíh1 táunh23 náh2 ta21 jú1 chú32, jɨe3 dúh1
neh21. ¿Tiá1 má2ca3lɨ3tsɨn2 hnoh2 hi3 Cristo
zian2 hñu3 honh2 náh2? Jɨ́32la3 nɨ́1juáh3 hi3

ná¹lɨ́n³ hnoh² henh¹³ quioh²¹ tsá² taunh³² ta²¹ bíh¹, jáun² bíh¹ tiá² lɨ́²tsɨn² náh².
6 Tɨ³la³ hu²¹ tsɨn³² jná¹³ hi³ lɨ³tsɨn² hnoh² hi³ tiá² ná¹láɨ³ yáh³ jnoh¹ henh¹³ quioh²¹ tsá² taunh³² ta²¹.
7 Mɨ³² jnoh¹ ñí¹con² Dió³² hi³ hí¹ cáun² hi³ hlah³ tiá² jmúh¹³ hnoh²; jun³juáh¹³ hi³hliá² hen² tsɨ́³ jnoh¹ hi³ jnia³ jnoh¹ la³jmɨ́¹ jniá³ tsá² jlánh¹ re² cah²³ jmáɨ¹ yáh³, jɨ́³²la³ ti³ hen² tsɨ́³ jnoh¹ hi³ hnoh² jmúh¹³ jmáh³la³ hi³ chu²¹ bíh¹, uá¹jinh¹ ca³jnia³ jnoh¹ la³jmɨ́¹ jniá³ henh¹³ quioh²¹ tsá² taunh³² ta²¹.
8 Quí¹ cónh³ tiá² lɨ́¹³ bíh¹ jmú¹³ jnoh¹ hian² tsɨ́³ ñí¹con² jú¹ tson², quí¹ tɨ³ haɨn²¹ bíh¹ jnoh¹ tɨ³ con² jú¹ tson².
9 Hi³ jáun² dá² cáun² hiún² lɨ́n³² bíh¹ tsɨ́³ jnoh¹ nɨ́¹juáh³ ná¹pin³ náh², uá¹jinh¹ jnoh¹ tiá² ná¹pin³. Hi³ jáun² la³ má²mɨ³² jáun² bíh¹ jnoh¹ ñí¹con² Dió³² hi³ tɨ³ lɨ³mí¹ cuɨ́¹ lɨ³hún¹ honh² náh² ñí¹con² tsú².
10 Hi³ jáun² bíh¹ sí² lá² tín² jmu² jná¹³ hi³ ca³tɨn¹ hnoh² ñeh² bíh¹ hi³ chau²¹ ná¹ hi³ ñí¹jɨe¹ ná¹ hnoh², hi³ jáun² tiá² lɨ³ hniáuh³² hi³ ñí¹lieh¹ jná¹³ hnoh² tiá³ cun³quionh³ pí³ hi³ má²ca³cué³ Tɨ³² Juo¹³ dí² ñí¹con² jná¹³ nɨ́¹ má¹cá²chó³² jná¹³ ñí¹ nɨ́². Quí¹ jáɨ¹³ jáun² ho² jná¹³ hi³ má¹hau¹ ná¹ hi³ tɨ³ lɨ³mí¹ cuóun¹³ náh² re² tɨn² quiúnh¹ Dió³², jun³juáh¹³ hi³ tɨ³ jmu¹ jná¹³ hi³ hliáh¹³ honh² yáh³ náh².

11 Hi³ jáun² né³ reh², cuɨ́¹ lɨ³ hiún² honh² náh². Jmu³ náh² pí³ hi³ lɨ́¹³ lɨ³hún¹ honh² náh², hlɨ́¹ lienh¹ náh² tsá²ján² tsá²ján², tianh³ náh² cá²honh¹, hi³ cuɨ́¹ zian² náh² cáun² hi³ re² hi³ tɨn²; hi³ Dió³² Tsá² hniau³ né³, Tsá² cha³² tie³ tsɨ́³ tsáu² zenh² quiúnh¹ hnoh².
12 Ren¹ náh² tsá²ján² tsá²ján² hi³ re² nio² honh² náh², la³ cun³ qui³ ráɨn³² tsú² jan² raɨnh²¹.
13 La³jɨ́n³² tsá² joh¹ Dió³² tionh² ñí¹ lá² juáh³: “Hia² náh²”.

14 Hi³ jáun² né³, cuɨ́¹ má¹hé¹ má¹mieh² náh² Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí², la³ má²quionh³ hi³ hniau³ Dió³², jɨ³ hi³ juónh³² náh² siáh³ re² quiúnh¹ Jmɨ́²chí³ Chun¹ cuɨ́¹ lɨ³zia³² ñí¹con² hnoh² jɨ³ ja¹ quián¹³ náh² nɨ́² siáh³. [Cun³ nɨ́² bíh¹ tí³ jáɨ¹³.]

Sí² Hi³ Ca³zen³ Po¹ Ñí¹con² Tsá² Gálatas

Po¹ jmu² sí² lá² hi³ ca³ṭɨn¹ tsá² má²ḿn³ cuáh³² hḿn¹³ tɨ³ hué³² Galacia

1 Jná¹³ Po¹, jan² tsá² ḿn³ ná¹ *tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Dió³², hi³ ca³hiáu³² hnga² Jesús Tsá² ḿn³ Cristo, jɨ³ Dió³² Jméi² dí², Tsá² ca³jmú³ hí³ hi³ ca³jenh¹³ tsú² ja¹ hla¹; jun³juáh¹³ hi³ zéi¹ tsáu² yáh³ jná¹³, hi³ sa³jun³ zian² tsá²mɨ³cuóun² ca³hiáu³² yáh³.

2 Jmu² jná¹³ sí² lá² hi³ ca³ṭɨn¹ hnoh², tsá² ná¹ḿn³ náh² cuáh³² hḿn¹³ tɨ³ hué³² Galacia ní². La³jḿn³² tsá² reh² tionh² quiúnh¹ jná¹³ lá² juáh³,

3 hi³ cuí¹ má¹mieh² náh² Dió³² Jméi² dí² jɨ³ Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí² ní² siáh³, jɨ³ hi³ jmu³ tsú² siáh³ hi³ zian² náh² cáun² hi³ re² hi³ tɨn².

4 Jesús hí³ bíh¹ Tsá² ca³jɨenh³ hnga² hi³ ca³jun³ la³ cun³ rón³² hi³ ca³lɨ³hnió³ Dió³² Jméi² dí², hi³ jáun² lí¹³ hin³ tso³ quiú¹³ dí², hi³ jáun² lí¹³ liáu³² dí² tsú² ñí¹con² hi³ hlah³ hi³ hó³² hi³ qui³ zia³² hngá¹máh³ lá².

5 ¡Cuí¹ lɨ³quien² bíh¹ Dió³² la³ cun³ jmí¹hi³nio²! ¡Tson² bíh¹ cu³tí³!

Tiá² zia³² yáh³ cónh³í¹ cáun² jú¹ chú³² hi³ lí¹³ liáu³²

6 Jlánh¹ lí¹ ḿn²³ jná¹³ jéin³², sa³ tia³juɨ³² ḿn³² bíh¹ má²ca³zinh³² hnoh² tɨ³ có³² Dió³², Tsá² ca³te³ náh² hí³ cun³quionh³ mií³ hi³ ja³² jáun² tsí³ Cristo, sa³ má²táunh²³ máh³ náh² ta²¹ cáun² jú¹ chú³² siáh³.

7 Tɨ³la³ jun³juáh¹³ hi³ tson² zia³² yáh³ jú¹ chú³² siáh³ hi³ lí¹³ liáun³ tsú² má¹ná¹; tɨ³la³ zian² tsá² cáun² lí¹ má²tsan² honh² bíh¹ náh², tsá² hnió³ záɨ³² jú¹ chú³² quioh²¹ Cristo la³ siáh³.

8 Tɨ³la³ ní¹juáh³ zian² tsá² ca³hléh³ la³ siáh³ jú¹ chú³² ñí¹con² hnoh² la³ cónh³ bíh¹ hi³ má²ca³hléh¹³ jáun² jnoh¹, jáun² quiu³juóu³² cuí¹ cha³táunh¹ tsá² hí³, tiá² hi³ jmu³ yáh³ cuí¹ hin² mi³ tsánh², uá¹jinh¹ hmóu³² bíh¹ jnoh¹, uá¹ hi³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ ja³ tɨ³ hñu³mɨ³cuú².

9 Má²cá²juáh³² bíh¹ jná¹³ jmí¹tin², hi³ juah³² jná¹³ siáh³ cónh³í¹ cu³ jéin³²: Ní¹juáh³ zian² tsá² hleh³² jú¹ chú³² la³ siáh³ la³ cónh³ bí¹ hi³ má²ca³heh³ náh², jáun² quiu³juóu³² cuí¹ cha³táunh¹ tsá² la³ hí³.

10 ¿He³ lánh³ ḿn²³ hnoh² ca³tɨ²¹ jáɨ¹³ hi³ juah³² jná¹³ lá²? ¿Hí¹ ḿn²³ hnoh² hi³ hnó³² jná¹³ hi³ jéi¹³ tsá²mɨ³cuóun², ho³ hi³ jéi¹³ Dió³² uá¹? ¿Hí¹ hnó³² jná¹³ hi³ tá¹zanh¹ ná¹ re² ñí¹con² tsáu² dúh¹? Sá¹jmí¹ hi³ hnó³²í¹ máh³ jná¹³ hi³ tá¹zanh¹ ná¹ re² ñí¹con² tsáu², jáun² tiú²uú² jmí¹ ḿn³ yáh³ jná¹³ quian²¹ Cristo.

Lánh³ rón³² lɨ³ hi³ ḿn³ Po¹ tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Dió³²

(Hechos 9:1-31)

11 Tɨ³la³ cuí¹ lɨ³ ñíh¹³ hnoh² jáɨ¹³ lá² reh², hi³ jun³juáh¹³ cáun² hi³ cháunh²³ chí¹ tsá²mɨ³cuóun² yáh³ jú¹ chú³² hi³ hléh²³ jná¹³ lá².

12 Hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² ca³cué³ jná¹³ jáɨ¹³ lá², sa³jun³ hi³ zian² tsá² ca³ma³ta² yáh³ jná¹³, tɨ³la³ Jesús Tsá² ḿn³ Cristo bíh¹ ca³hḿe³ jná¹³ jáɨ¹³ lá².

13 Má²ná¹ñíh¹ bíh¹ hnoh² he³ lánh³ jmí¹ ḿn³ jná¹³ jmí¹tin², jmáɨ¹ hi³ jmí¹ taunh³² jná¹³ jáun² ta²¹ la³ cun³ hi³ taunh³² tsá² *judíos ta²¹. Má²ñíh¹ bíh¹ hnoh² he³ lánh³ rón³² jmí¹ hí¹ jmí¹ tsɨn²¹ jná¹³ tsá² má²ḿn³ cuáh³² quioh²¹ Dió³², hi³ jmí¹ hnó²¹ jná¹³ hin¹³ hi³ cu³ nió³ jáun².

14 Ca³tɨ²¹ juɨ³² hi³ taunh³² tsá² judíos ta²¹, jná¹³ bí¹ jan² tsá² jlánh¹ bíh¹ jmí¹ jmu² ná¹ tiá³ siaun³² hi³ má²ti²¹ ná¹ cuáh³² la³ cónh³ bíh¹ ñí¹ la³jḿn³² tsá²co¹ jná¹³, tsá² cú²ren² jnoh¹ quiúnh¹, quí¹ jná¹³ bíh¹ jan² tsá² jlánh¹ re² jmí¹ má²tí³² la³jí³² la³ cun³ hi³ jmí¹ ná¹ngɨ²³ tsá²daun³².

15 Tɨ³la³ cun³ñí¹ hi³ ja³² mií³ tsí³ bíh¹ Dió³², jáun² ca³quianh³ tsú² jná¹³ la³ cun³ jmí¹ ñeh² bíh¹ hi³ lɨ³zian² ná¹, hi³ ca³lɨ³ hiún² tsí³ tsú² hi³ té³ jná¹³,

16 hi³ jáun² lí¹³ lɨ³ cuóun³² jná¹³ Jon² tsú², hi³ jáun² lí¹³ hléh¹³ jná¹³ jú¹ chú³² quioh²¹

tsú² ja¹ *tsá²cá²jo²¹. Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, hí¹
jan² yáh³ tiá² hin² ca³ñí¹nga¹³ jná¹³ nɨ́¹juáh³
he³ lánh³ rón³² jmu¹ ná¹,
17 hi³ sa³jun³ ñéi¹ jná¹³ hi³ ñí¹jɨen¹ tɨ³² tsá²
quian³² jë¹ Dió³² tionh² já¹ juú² Jerusalén,
tsá² qui³ jmɨ́¹ má²ná¹lɨ́n³ hí³ tɨ³² tsá² quian³²
jë¹ Dió³² jmɨ́¹tin² la³ cónh³ bíh¹ jná¹³. Tɨ³la³
jná¹³ dá² tá²chi²¹ ngau³ ná¹ tɨ³ hué³² Arabia
bíh¹, hi³ jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³ ca³jính³² ná¹ siáh³
tɨ³ juú² Damasco.
18 Jmɨ́¹ la³ má²hnɨ³² mii² jáun² máh³ ñéi¹
jná¹³ já¹ juú² Jerusalén; hi³ jáun² jmɨ́¹jáun²
bíh¹ ca³juoh²¹ jnoh¹ ca³lá² quiúnh¹ Pé¹, hi³
ca³ñí³² jná¹³ quia³hñá³ jmáɨ¹ quiúnh¹ tsú².
19 Tɨ³la³ hí¹ jan² yáh³ tɨ³² tsá² quian³² jë¹
Dió³² ñí¹ hná¹ jáun² tiá² ca³jɨen¹ jná¹³, jɨ́³²la³
Jacobo raɨnh²¹ Tɨ³² Juo¹³ bíh¹ dí² ca³jɨen¹
jná¹³.
20 Ma³tson¹³ jná¹³ jáɨ¹³ lá² ñí¹ hó²¹ñí¹
Dió³², hi³ tiá² ma³cau¹³ yáh³ jná¹³
cun³quionh³ sí² hi³ cuá¹jmu² jná¹³ lá².
21 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ngau³ jná¹³ tɨ³ hué³²
Siria jɨ³ Cilicia nɨ́².
22 Hi³ jáun² tsá² reh² tsá² má²lɨ́n³ cuáh³²
quioh²¹ Cristo zian² tɨ³ hué¹³ Judea, tiá²
jmɨ́¹ má²cuóu³² yáh³ tsú² jná¹³ hi³ hú¹tá¹
ná¹jéinh³ ñí¹,
23 jɨ́³²la³ ti³ jmɨ́¹ má²ca³náɨ³² tsú² hi³ juáh²³
tsáu² la³ lá² bíh¹: “Tsá² jmɨ́¹ hɨ́¹ jmɨ́¹ tsa¹ dí²
hí³ jmɨ́¹tin² néh¹ má²hleh³² jú¹ chú³² ta³né³²,
hi³ má²zaɨh³² tsú² tsáu² hi³ hniáuh³² chá³²
tsú² cáun² tsɨ́³ ñí¹con² Cristo, hi³ uá¹jinh¹
chín¹dí¹ hí³ bíh¹ jmɨ́¹ hnió³ hin³ ta²¹ jáun²
jmɨ́¹tin²”.
24 Hi³ jáun² jlánh¹ ca³ma³quien² tsú² Dió³²
cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ jná¹³.

2

Tɨ³² tsá² ná¹quian³² jë¹ Dió³² hen² Po¹ (Hechos 15:1-29)

1 Jáun² né³, jmɨ́¹ la³ má²quia³quiún³
mii² jáun² máh³ ñíh¹ jná¹³ siáh³ já¹ juú²
Jerusalén quiúnh¹ ná¹ Bernabé, jɨ³ Tito nɨ́²
siáh³ ca³ján³² jná¹³ hi³ ñéi¹ tsú² quiúnh¹ ná¹.
2 Ñíh¹ jná¹³ ñí¹ jáun² quí¹ cun³ñí¹ hi³
Dió³² ca³jmú³ lin¹ hi³ hniáuh³² ñih²¹ jná¹³.
Hi³ jáun² já¹ juú² Jerusalén jáun² ca³ngah²
jnoh¹ cáun² ñí¹ lɨ́¹ ca³ngah² jnoh¹ quiúnh¹
tsá² ná¹ñí¹ cuáh³², jáun² ca³chá³ jná¹³
ñí¹con² tsá² hí³ he³ lánh³ lɨ́³ jú¹ chú³² hi³
hléh²³ jná¹³ ñí¹con² *tsá²cá²jo²¹. Ca³jmú³²
jná¹³ la³ nɨ́², quí¹ nɨ́² lɨ́¹ tiá² ca³lɨ³ quien²
ta²¹ hi³ má²cá²jmú³² jná¹³ jáun², jɨ³ hi³ he²
hná¹ jmu² jná¹³ nɨ́² siáh³. [Jáun² tsá² hí³ né³,
ca³tɨ́³ bíh¹ tsɨ́³ la³ cun³ jú¹ chú³² hi³ hléh²³
jná¹³.]
3 Jáun² né³, ca³la³ hí¹juáh³ Tito tsá²
jmɨ́¹ cuá³ quiúnh¹ yáh³ jná¹³ tiú²uú² hin²
ca³di³quiaun³ jmáɨ¹ hi³ ma³tí³² la³ cun³ hi³
jmɨ́¹ ná¹ngɨ²³ tsú² hi³ *tiu³² tsú² jáun² chí²
láu² hná¹³ ñí¹ zian², uá¹jinh¹ tsá²cá²jo²¹ bíh¹
tsú².
4 Quí¹ jáɨ¹³ jáun² dá² ca³ma³liáu³² tsá²
lɨ́¹juáh³ hi³ lɨ́n³ tsá² reh² bíh¹, tsá² jmɨ́¹
má²taunh³² hí³ ta³máɨh³ ja¹ quiú¹³ jnoh¹
hi³ cá² lan²³ la³ cun³ hi³ táunh²³ jnoh¹
jáun² ta²¹ hi³ má²ná¹liáun¹ dí² cun³ñí¹
hi³ má²ná¹cunh² dí² quiúnh¹ Cristo Jesús.
Tsá² hí³ bíh¹ jmɨ́¹ hnió³ hi³ lan¹³ dí² siáh³
la³juah²¹ dúh¹ jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹
ñí¹con² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés.
5 Tɨ³la³ jnoh¹ má¹ná¹, hí¹ cú¹pih²¹ yáh³
tiá² lɨ́¹ ca³hen¹³ jnoh¹ hi³ ma³cau² tsá² hí³,
quí¹hliá² tiá² ca³lɨ³hnáu² jnoh¹ hi³ za¹³ jú¹
tson² quioh²¹ jú¹ chú³² hi³ liáu³² náh² jáun².
6 Hí¹ cáun² jú¹ tson² tiá² lin¹ ca³ma³ta²
yáh³ jná¹³ tsá² juáh³ tsáu² hi³ ná¹ñí¹ cuáh³²;
hi³ hí¹juáh³ tiá² hniá¹ yáh³ jná¹³ hi³ lɨ³ ño¹
he³ ná¹lɨ́n³ tsá² hí³, quí¹ Dió³² tiá² rá²tsɨ³²
yáh³ héih³² la³ cun³ lánh³ jniá³ tsáu².
7 Tɨ³la³ cha³ jmɨ́¹ ma³ta² tsú² jná¹³, tɨ³
ca³lɨ³tsɨn² bíh¹ tsú² hi³ Dió³² ca³cué³ jná¹³
ta²¹ hi³ hléh¹³ jná¹³ jú¹ chú³² ñí¹con²
tsá²cá²jo²¹, la³jmɨ́¹ ca³chá³ tsú² jáun² jo³cuo²
Pé¹ ta²¹ hi³ hléh³² siáh³ jú¹ chú³² ja¹ quioh²¹
tsá² *judíos.
8 Quí¹ Dió³² Tsá² ca³hión³² hí³ Pé¹ hi³
lɨ́n¹³ *tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Dió³² ñí¹con² tsá²
judíos, hí³ bíh¹ siáh³ ca³hiáu³² jná¹³ hi³
ca³tɨn¹ tsá²cá²jo²¹.
9 Hi³ jáun² jmɨ́¹ ca³lɨ³tsɨn² jáun² Jacobo,
Pé¹, jɨ³ Juan² nɨ́² siáh³, tsá² ná¹lɨ́n³ hí³ hi³

chín[1], hi[3] Dió[32] ca[3]ja[3] mií[3] tsí[3] hi[3] ca[3]cué[3]
tsú[2] jná[13] ta[21] lá[2], jmí[1]jáun[2] ca[3]cué[3] tsú[2]
jná[13] cuo[2] quiúnh[1] ná[1] Bernabé. La[3] ní[2]
ca[3]jmú[3] tsú[2] hi[3] ca[3]ma[3]li[21] hi[3] juóh[32] jnoh[1]
re[2] quiúnh[1], jɨ[3] hi[3] hiún[2] tsí[3] tsú[2] siáh[3]
hi[3] tsá[1]jmú[13] jnoh[1] ta[21] ja[1] tsá[2]cá[2]jo[21] tá[1]la[3]
jmu[3] tsú[2] ta[21] hmóu[32] ja[1] tsá[2] judíos.

10 Ñí[1] jí[21]la[3] ti[3] ca[3]mí[3] tsú[2] ñí[1]con[2] jnoh[1]
hi[3] cháu[1] jnoh[1] tsí[3] hi[3] ca[3]tɨn[1] tsá[2] tia[3]mii[2]
bíh[1], cáun[2] hi[3] qui[3] cun[3] jmí[1] má[2]jmu[2] bíh[1]
jná[13] ca[3]la[3] hi[3] hiún[2] lín[32] tsɨn[32].

Po[1] tí[2] jinh[23] Pé[1] já[1] juú[2] Antioquía

11 Tɨ[3]la[3] jmí[1] ñéi[1] jáun[2] Pé[1] já[1] juú[2] Antio-
quía né[3], ca[3]tí[1] ca[3]jinh[21] jná[13] tsú[2] ñí[1] ta[3] ñí[1],
quí[1] cáun[2] hi[3] tiá[2] ca[3]tɨ[21] jmu[3] bíh[1] tsú[2] jmí[1]
má[2]jmu[2] jmí[1]jáun[2].

12 Quí[1] jmí[1] la[3]ñí[1] jmí[1] cúh[2] bíh[1] tsú[2]
quionh[3] tsá[2]cá[2]jo[21], ca[3]la[3] tɨ[3] ñí[1] cá[1]chó[21]
jmáɨ[1] hi[3] ca[3]cha[3]táunh[1] ma[3] jan[2] tsá[2] zéi[1]
Jacobo; tɨ[3]la[3] jmí[1] ca[3]cha[3]táunh[1] tsá[2] hí[3] né[3],
sa[3] tɨ[3] có[32] bíh[1] ca[3]náu[2] tsú[2] hi[3] tiú[2]uú[2]
ca[3]cúh[2] quionh[3] tsá[2] hí[3], quí[1]hliá[2] jmí[1]
juénh[2] tsú[2] ñí[1]con[2] tsá[2] cu[3] nió[3] quioh[21] tsá[2]
hí[3], tsá[2] jlánh[1] juáh[3] hí[3] hi[3] cun[3] ca[3]tɨ[21] bíh[1]
tiú[32] tsú[2] chí[2] láu[2] hná[13] ñí[1] zian[2].

13 Hi[3] jáun[2] jɨ[3] tsá[2] judíos tsá[2] reh[2] ñí[1]
hná[1] ní[2] bí[1] siáh[3] ca[3]lɨ[3]can[2] quionh[3] Pé[1]
ca[3]tɨ[21] hi[3] jáun[2], hi[3] hí[1] la[3] tɨ[3] Bernabé yáh[3]
ca[3]lɨ[3]can[2] siáh[3].

14 Tɨ[3]la[3] jmí[1] cá[1]jíe[21] jná[13] hi[3] tiú[2]uú[2]
ná[1]jmu[2] yáh[3] tsú[2] re[2] la[3] cun[3] lí[3] jú[1] tson[2] hi[3]
hɨe[32] jáun[2] jú[1] chú[32], jáun[2] ñí[1] ta[3] ñí[1] la[3]jín[32]
tsá[2] hí[3] ca[3]juo[3] jná[13] Pé[1] la[3] lá[2]: “Hnú[2]
bíh[1] jan[2] tsá[2] judío, tɨ[3]la[3] má[2]ca[3]ma[3]zián[13]
bíh[1] hnú[2] la[3]jmí[1] zian[2] jan[2] tsá[2]cá[2]jo[21],
jun[3]juáh[13] la[3]jmí[1] zian[2] jan[2] tsá[2] judío
yáh[3]; hi[3] jáun[2] ¿ha[3] bí[1] lánh[3] rón[32] lí[13] hi[3]
dí[1]quian[21] nú[2] jmáɨ[1] tsá[2]cá[2]jo[21] hi[3] ma[3]zian[2]
tsú[2] la[3]jmí[1] zian[2] jáun[2] tsá[2] judíos?”

Cú[2]re[2] liáun[3] bíh[1] tsá[2] judíos quionh[3] tsá[2]cá[2]jo[21] cun[3]quionh[3] hi[3] cha[32] cáun[2] tsí[3]

15 Quí[1] uá[1]jinh[1] tiá[2] láɨ[3] jnoh[1] tsá[2]cá[2]jo[21],
tsá[2] juáh[3] tsú[2] hi[3] ná[1]ren[2] tso[3], tɨ[3]la[3] jnoh[1]
né[3] láɨ[3] tsá[2] cá[2] mí[1]zionh[2] tsá[2] judíos bíh[1],

16 tɨ[3]la[3] cu[3] jáun[2] né[1] bí[1] jnoh[1] hi[3] hí[1]
jan[2] yáh[3] tiá[2] hin[2] lɨ[3] chun[1] ñí[1]con[2] Dió[32]
cun[3]quionh[3] hi[3] ma[3]tí[32] tsú[2] la[3] cun[3] hi[3]
juáh[3] jáun[2] liei[21] quioh[21] hla[1] Moisés,
tɨ[3]la[3] jí[32]la[3] cun[3]quionh[3] hi[3] cha[32] tsú[2]
cáun[2] tsí[3] ñí[1]con[2] Jesús Tsá[2] lín[3] Cristo
bíh[1] lí[13]. Hi[3] jáun[2] dá[2], hí[1] la[3] tɨ[3] jnoh[1]
yáh[3] siáh[3] má[2]ca[3]chá[13] cáun[2] tsí[3] ñí[1]con[2]
Jesús Tsá[2] lín[3] Cristo, hi[3] jáun[2] lí[13] heh[3]
jnoh[1] Dió[32] la[3]juah[21] dúh[1] jan[2] tsá[2] chun[1]
cu[3]tí[3], cun[3]quionh[3] hi[3] nio[2] jáun[2] cáun[2] tsí[3]
jnoh[1] ñí[1]con[2] Cristo; jun[3]juáh[13] cun[3]ñí[1] hi[3]
má[2]lí[2]má[1]ti[21] jnoh[1] la[3] cun[3] hi[3] juáh[3] jáun[2]
liei[21] yáh[3]. Quí[1] hí[1] jan[2] yáh[3] tiá[2] hin[2] lí[13] lɨ[3]
chun[1] ñí[1]con[2] Dió[32] cun[3]quionh[3] hi[3] má[2]tí[32]
jáun[2] la[3] cun[3] hi[3] juáh[3] liei[21].

17 Jáun[2] né[3], ní[1]juáh[3] tá[1]la[3] má[2]hnáu[2]
jnoh[1] tsá[2] judíos hi[3] heh[3] Dió[32] la[3]juah[21]
dúh[1] jan[2] tsá[2] chun[1] cun[3]quionh[3] hi[3] cunh[3]
jnoh[1] quiúnh[1] Cristo, hi[3] má[1]lɨ[32] jáun[2] né[3]
ca[3]lɨ[3]jnia[2] hi[3] la[3] jmu[32] bíh[1] jnoh[1] tso[3] la[3]
má[2]jmu[32] jáun[2], ¿hí[1] lí[13] juáh[13] dí[2] hi[3] Cristo
má[2]tɨn[2] tsá[2] joh[1] hi[3] jmu[3] tso[3]? ¡Tiá[2] jáun[2]
yáh[3]!

18 Hi[3] ní[1]juáh[3] la[3] má[1]quien[13] jná[13] siáh[3]
cáun[2] hi[3] má[2]lí[2]jmú[32] jná[13] hi[3] tiú[2]uú[2]
quien[2], hi[3] jáun[2] la[3] jáun[2] má[2]lɨ[3]lin[1] hi[3] jná[13]
jan[2] tsá[2] tiá[2] héih[32] má[2]tí[32].

19 Tɨ[3]la[3] ta[3]né[32] dá[2] má[2]zian[2] jná[13] hi[3]
ca[3]tɨn[1] Dió[32] bíh[1], hi[3] jáun[2] jan[2] tsá[2] má[2]jún[1]
bíh[1] jná[13] ñí[1]con[2] liei[21], cun[3]ñí[1] hi[3] hnga[2]
liei[21] jáun[2] ca[3]jngah[3] jmí[1] tiú[2]uú[2] ca[3]tioh[21]
tsɨn[32] jná[13] hi[3] má[1]ti[21].

20 Lí[3] la[3]jmí[1] lí[3] hi[3] ca[3]jun[3] jná[13] cu[3]lɨ[21]
quiúnh[1] Cristo jmí[1] cá[1]taun[3] tsú[2] jáun[2]
crei[21]; hi[3] jáun[2] dá[2] jun[3]juáh[13] uú[2] jná[13]
yáh[3] la[32] zian[2] ná[1] ta[3]né[32], quí[1] tɨ[3]la[3] Cristo
bíh[1] Tsá[2] má[2]zian[2] hñu[3] jmí[1] hñu[3] tsɨn[32]
jná[13]. Hi[3] jáun[2] la[3] cun[3] hi[3] zian[2] ná[1]
lá[2] ta[3]né[32] cun[3]quionh[3] ngú[3] lá[2] quion[21],
má[2]zian[2] ná[1] cun[3]ñí[1] hi[3] cáun[2] nio[2] tsɨn[32]
ñí[1]con[2] Jon[2] Dió[32] bíh[1], Tsá[2] ca[3]ma[3]hniau[3]
hí[3], hi[3] ca[3]jɨenh[3] hnga[2] hi[3] jún[3] hi[3] ca[3]tɨn[1]
jná[13].

21 Cun[3] tiá[2] chá[13] bíh[1] jná[13] tɨ[3] có[32] mií[3]
hi[3] ja[32] jáun[2] tsí[3] Dió[32]; quí[1] sá[1]jmí[1] hi[3] lí[13]

lɨ³ chun¹ tsú² ñí¹con² Dió³² cun³quionh³ hi³ má²tí³² tsú² jáun² liei²¹, hi³ jáun² hí¹ cáun² tiá² lin¹ ñí¹ la³ jmu³ ta²¹ yáh³ hi³ ca³jun³ jáun² Cristo.

3

¿He³ bíh¹ tɨ³ quien²: hí¹ liei²¹, ho³ hi³ nio² cáun² tsɨ́³ tsú²?

1 Hnoh² tsá² Gálata, ¡jlánh¹ tiá² jáɨ¹³ ngɨ²³ hnoh²! ¿Hin² tsánh² má²ca³hia³ ca³jlɨ́³ jmɨ́¹ honh² hnoh²? Cun³quionh³ jú¹ chú³² hi³ má²ca³hléh¹³ bíh¹ jnoh¹ má²ca³má¹jnia¹³ jnoh¹ hnga² Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo ñí¹ hó²¹máh¹ náh² hi³ chí¹tón²¹ crei²¹.

2 Juah²¹ dú¹ hnoh² neh²¹: ¿Cá¹hen³ hnoh² Jmɨ́²chí³ joh¹ Dió³² cun³quionh³ hi³ ca³ma³tih²¹ náh² héih³² hi³ rá¹tioh³ jáun² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés, ho³ cun³quionh³ hi³ ca³tionh² náh² ta²¹ la³ cun³ jáɨ¹³ hi³ ca³niéih² uá¹ náh²?

3 ¡Hnoh² dá² cáun² ná¹lɨ́n³ náh² tsá² tiá² jáɨ¹³ ngɨ²³ bíh¹! ¿Hí¹ lɨ́n²³ hnoh² hi³ má¹hián¹³ náh² cun³quionh³ pí³ quián¹³ hmóu³² cáun² hi³ ca³ma³liauh²¹ náh² cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Jmɨ́²chí³ Chun¹ dúh¹?

4 ¿Hí¹ tiá² lin¹ ñí¹ la³ má²ca³jmú³ ta²¹ hí¹ cáun² uá¹ la³jɨ́³² la³ cun³ hi³ má²ca³ma³tsoh¹ náh² jáun² honh² dúh¹? ¡Cun³ zia³² bíh¹ ñí¹ má²ca³jmú³ ta²¹!

5 ¿Hí¹ cuen² hnoh² Dió³² Jmɨ́²chí³ joh¹ jɨ³ hi³ jmu² tsú² siáh³ hua³jueh³² ja¹ quián¹³ hnoh² cun³ñí¹ hi³hliá² hnoh² jmuh³² la³ cun³ héih³² hi³ juáh³ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés? ¡Tiá² jáun² yáh³! Quí¹ cun³ñí¹ hi³ táunh²³ náh² ta²¹ la³ cun³ jáɨ¹³ hi³ má²ca³niéih² bíh¹ náh², jáun² jmu² tsú² la³ nɨ́².

6 Sá¹nɨ́² dú¹ jɨen¹ náh² tín² hla¹ Há²bran²¹. Tsá² hí³ ca³chá³ cáun² tsɨ́³ ñí¹con² Dió³², hi³ cun³ñí¹ hi³ jmɨ́¹ nio² jáun² cáun² tsɨ́³ bíh¹ tsú², jáun² ca³heh³ tsú² Dió³² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹.

7 Hi³ jáun² né³, hnoh² hniáuh³² lɨ³ ñíh¹³ náh², hi³ la³jɨ́n³² tsá² nio² cáun² tsɨ́³, tsá² la³ hí³ bíh¹ hú¹tá¹ cu³tí³ ná¹lɨ́n³ la³juah²¹ dúh¹ tsá² jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹.

8 Quí¹ cun³quionh³ Sí² quioh²¹ Dió³² ca³lɨ³ lin¹ la³ cun³ jmɨ́¹tin² lɨ́n³² hi³ chau²¹ jmáɨ¹ hi³ hen³ Dió³² *tsá²cá²jo²¹ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹, nɨ́¹juáh³ tsá² chá³² cáun² tsɨ́³, jmɨ́¹ ca³záɨh³ jáun² Dió³² hla¹ Há²bran²¹ jú¹ chú³² lá²: "Cun³quionh³ hnú² bíh¹ lɨ³mieh² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³".

9 Hi³ jáun² né³, tsá² cha³² cáun² tsɨ́³ bíh¹ lɨ́¹³ lɨ³mieh² la³jmɨ́¹ ca³lɨ³mieh² jáun² hla¹ Há²bran²¹, tsá² ca³chá³ hí³ cáun² tsɨ́³.

10 Tɨ³la³ lɨ³ua³ jan² tsá² cáun² lɨ́¹ hen² tsɨ́³ hi³ lɨ³ chun¹ cun³quionh³ hi³ ma³tí³² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés má¹ná¹, tsá² la³ hí³ má²ca³tɨn¹ tsa³tánh¹ quiu³juóu³² bíh¹. Quí¹ ñí¹ Sí² rá¹juáh³ la³ lá²: "La³jɨ́n³² tsá² tiá² má²tí³² la³jɨ́³² la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ liei²¹, ñí¹ hlah³ bíh¹ má²tionh² tsú²".

11 Má²lin¹ lɨ́n²¹ bíh¹ hi³ tiá² hin² lɨ́¹³ yáh³ lɨ³ chun¹ ñí¹con² Dió³² cun³quionh³ hi³ má²tí³² tsú² jáun² liei²¹; quí¹ la³ lá² bí¹ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³²: "Lɨ³ua³ jan² tsá² má²ca³heh³ Dió³² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ cun³ñí¹ hi³ nio² cáun² tsɨ́³, tsá² la³ hí³ bíh¹ lɨ́¹³ zian²".

12 Tɨ³la³ jun³juáh¹³ hi³ lɨ³ hniáuh³² nio² cáun² tsɨ́³ yáh³ tsú² nɨ́¹juáh³ tsá² hnió³ hi³ heh³ Dió³² cun³quionh³ hi³ ma³tí³² jáun² liei²¹, quí¹ la³ lá² bíh¹ rá¹juáh³: "Nɨ́¹juáh³ tsá² má²tí³² liei²¹ lá², cun³quionh³ hi³ lá² bíh¹ lɨ́¹³ zian² tsú²".

13 Tɨ³la³ ca³tɨ²¹ hi³ jmɨ́¹ chau³ jnoh¹ jáun² liei²¹ ñí¹ hlah³ né³, Cristo bíh¹ ca³liáu³² dí² jmɨ́¹ ca³ta³zanh¹ tsú² jáun² ñí¹ hlah³ cha¹³ dí², quí¹ la³ cun³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí²: "Cun³ má²ca³ta³zanh¹ ñí¹ hlah³ bíh¹ lɨ³ua³ jan² tsá² jún²³ hi³ chí¹hén² tsoh² hmá²".

14 La³ nɨ́² ca³lɨ³ hi³ jáun² cun³quionh³ Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo lɨ́¹³ hiáuh³ tsá²cá²jo²¹ hi³ ma³mieh² jáun² Dió³² la³jmɨ́¹ ca³ma³mieh² tsú² jáun² hla¹ Há²bran²¹; hi³ jáun² cun³quionh³ hi³ nio² cáun² tsɨ́³ bíh¹ dí² lɨ́¹³ hián¹³ dí² ca³la³ jáɨ³² Jmɨ́²chí³ Chun¹, Tsá² ca³jmú³ hí³ Dió³² jáɨ¹³ hi³ cuen³.

Liei²¹ jɨ³ jáɨ¹³ hi³ ca³jmú³ Dió³²

15 Reh², jmu¹ jná¹³ cáun² jáɨ¹³ ñí¹con² hnoh² la³ cun³ hi³ qui³ lɨ́²³ jáun² ja¹ quioh²¹

tsá²mɨ³cuóun²: Nɨ́¹juáh³ zian² tsá² jmu² nió³², hi³ jáun² quiú² cáun² sí² hi³ rá¹tón³² hi³ jmáɨ² hi³ lin¹ hi³ quien² nió³² jáun², hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lɨ́¹³ tsunh³ jáɨ¹³ la³ jáun², hi³ sa³jun³ lɨ́¹³ yáh³ na³tsɨn³ tsú² siáh³ cónh³í¹ cú¹pih²¹ ñí¹ hná¹ jáun².

16 Né³² né³, Dió³² ca³jmú³ jáɨ¹³ ñí¹con² hla¹ Há²bran²¹ la³ má²quionh³ jón²zɨ́h¹ jón²cho¹. Tɨ³la³ ñí¹ Sí² tiá² rá¹juáh³ yáh³ la³ lá² má¹ná¹: "la³jɨ́n³² jon³zɨ́h¹ jon³cháuh³ hnú²", sá¹jmɨ́¹ hi³ la³ hleh³² hi³ ca³tɨn¹ juóun³² tsáu²; tɨ³la³: "jon³zɨ́h¹ jon³cháuh³ hnú²" bíh¹ juáh³. Hi³ nɨ́² né³, jmu² lin¹ hi³ hɨen² tsú² jan² tsáu² bíh¹, hi³ Cristo bíh¹ Tsá² hí³.

17 La³ cun³ hi³ juanh³² jná¹³ nɨ́², la³ lá² bíh¹ niéɨh³: Tiá² lɨ́¹³ yáh³ tsúnh¹³ nió³² hi³ ca³ma³tson² jáun² Dió³², nió³² hi³ ca³jmú³ tsú² jáun² quionh³ hla¹ Há²bran²¹. Quí¹ cun³ tiá² lɨ́¹³ yáh³ hi³ juáh¹³ hi³ tiú²uú² lɨ³quien² jáɨ¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³² ñí¹con² tsú² cun³quionh³ liei²¹ hi³ cua³ jáun² jmɨ́¹ la³ má²quiún³ nio² hña³láu³ tsɨ²¹ quiu³quia³ mii² jmɨ́¹ má²cáɨn² jáun².

18 Quí¹ sá¹jmɨ́¹ hi³ cun³quionh³ hi³ má¹ti²¹ dí² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés jmɨ́¹ la³ hiáu¹³ dí² hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³² jáɨ¹³ hi³ cué³², jáun² jun³juáh¹³ uú² hiáu¹³ dí² cun³quionh³ jáɨ¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² yáh³ Dió³²; tɨ³la³ hi³ ca³hiauh³ jáun² hla¹ Há²bran²¹ má¹ná¹, cáun² lɨ́¹ ca³cué³ bíh¹ Dió³² hi³ jáun² ñí¹con² tsú², cun³ñí¹ hi³ ca³jmú³ dí² jáɨ¹³ bíh¹.

19 Jáun² né³, ¿ha³ dá² jinh¹ jmu³ ta²¹ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés? Quí¹ hi³ jáun² dá² lɨ́¹ cua²¹ chí¹cáɨn² bíh¹, hi³ ti³ lɨ́¹ ca³ma³li²¹ he³ lánh³ lɨ́³ tsáu¹³ tsáu². Jɨ́³²la³ ti³ ca³jmú³ ta²¹ tá¹la³ tiá² má²cuán² jáun² "jan² Tsá² jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹" hí³ bíh¹, Tsá² ca³juáh³ tsú² hí³ hi³ cuen³. Tɨ³la³ hi³ ca³tɨ²¹ liei²¹ jáun² má¹ná¹, ca³cué³ Dió³² hi³ jáun² cun³quionh³ tsá²cuú² tsá²ta³ bíh¹ ñí¹con² hla¹ Moisés, tsá² jmɨ́¹ lɨ́n³ hí³ tsá² zenh² ja¹ quioh²¹ tsáu² quionh³ Dió³².

20 Tɨ³la³ tiá² tsá² zenh² ja¹ hniah³ yáh³ nɨ́¹juáh³ jan² tsá² jmu² hnga² la³ cun³ hi³ ñí¹jmu³; hi³ la³ jáun² bíh¹ lɨ́³ hi³ Dió³² siáh³ jmu² cú² hnga² tán¹ la³ cun³ hi³ ñí¹jmu³.

Ta²¹ hi³ jmu² liei²¹

21 Tɨ³la³ jáun² né³, ¿hí¹ siánh³ uá¹ lɨ́³ ta²¹ quioh²¹ liei²¹ la³ cónh³ bí¹ ta²¹ hi³ jmu² jáun² jáɨ¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³² dúh¹? ¡Tiá² jáun² yáh³! Quí¹ sá¹jmɨ́¹ hi³ ca³hiauh³ tsú² cáun² liei²¹ hi³ jmu² hi³ lɨ́¹³ zian² tsú², hi³ jáun² jmɨ́¹ la³ lɨ́¹³ bíh¹ hi³ lɨ³ chun¹ tsú² ñí¹con² Dió³² cun³quionh³ hi³ jmɨ́¹ jmu³ tsú² la³ cun³ hi³ juáh³ liei²¹ jáun².

22 Tɨ³la³ la³ cun³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² má¹ná¹, hi³ la³jɨ́n³² bíh¹ tsáu² ná¹ziaunh² tiá³ tso³. La³ nɨ́² lɨ́³, hi³ jáun² nɨ́¹ má¹ca³lɨ³tsɨn² tsú² hi³ ná¹ziaunh² tso³, má²lɨ́¹³ he³ tsú² la³ cun³ jáɨ¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³² ñí¹con² tsá² taunh³² ta²¹ cun³quionh³ hi³ chá³² tsú² jáun² cáun² tsɨ́³ ñí¹con² Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo.

23 Tɨ³la³ jnoh¹ tsá² *judíos má¹ná¹, ñí¹con² liei²¹ bíh¹ jmɨ́¹ ná¹tsau³ jnoh¹, ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmáɨ¹ hi³ ca³lɨ³ lin¹ hi³ lɨ́¹³ liáun³ tsáu² cun³quionh³ hi³ chá³² tsú² jáun² cáun² tsɨ́³ ñí¹con² Cristo.

24 Hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lɨ́³ hi³ ca³ta³tauh¹ jnoh¹ cu³tiá³ jo³cuo² liei²¹, ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmáɨ¹ hi³ cuán¹³ Cristo, hi³ jáun² lɨ́¹³ láɨ³ jnoh¹ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ nɨ́¹ má¹ca³chá¹³ jnoh¹ cáun² tsɨ́³ ñí¹con² tsú².

25 Né³² né³, tiú²uú² tiauh² yáh³ dí² jo³cuo² liei²¹ la³ cun³ jmɨ́¹ ca³lɨ³ lin¹ hi³ ñí¹con² Cristo bíh¹ la³ lɨ́¹³ chá³² tsú² cáun² tsɨ́³.

26 Quí¹ la³jɨ́n³² bíh¹ hnoh² má²lɨ́n³ náh² jon² Dió³² cun³ñí¹ hi³ má²ca³cháh¹ hnoh² cáun² honh² ñí¹con² Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo.

27 Hi³ la³jɨ́n³² hnoh², tsá² má²ca³ma³lih²¹ náh² hi³ má²cá²cunh³ bíh¹ náh² quiúnh¹ tsú² cun³quionh³ hi³ má²cáun³ náh² jáun² jmáɨ¹, hnoh² bíh¹ tsá² má²ná¹láɨn¹ náh² Cristo.

28 Jáun² tiú²uú² hin² zian² yáh³ tsá² judío ho³ tsá²cá²jo²¹, *tsá² má²dí¹hlánh¹ ho³ tsá² zian² hi³ ca³tɨn¹ hnga², tsá²ñuh² ho³lá²dá² tsá²mɨ³; quí¹ nɨ́¹juáh³ má²cá²cunh³ bíh¹ náh² quiúnh¹ Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo, jáun² cá² ñí¹ tsáu² bíh¹ má²lɨ́n³ náh².

29 Hi³ jáun² nɨ́¹juáh³ lɨ́n³ náh² tsá² joh¹ Cristo, hi³ jáun² má²lɨ́n³ bíh¹ náh² tsá² jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹, hi³ jáun²

hián13 bíh1 náh2 hi3 cué32 Dió32, la3 cun3 jáɨ13 hi3 má2ca3jmú3 tsú2 jáun2.

4

1 Lɨ́13 bíh1 juanh21 jná13 siáh3 la3 lá2: Nɨ́1juáh3 zian2 jan2 tsá1míh1 hi3 ca3tɨn1 hiáuh3 la3 cun3 lɨ́3 quiau3 hi3 ca3quiú2 jáun2 hla1 jméi2, tɨ3la3 tá1la3 tiá2 má2ca3lɨ3 pan1 tsú2 né3, hí1 cáun2 yáh3 tiá2 hi3 za2 ñí1con2 tsú2 quionh3 jan2 *tsá2 má2dí1hlánh1, uá1jinh1 hí3 bíh1 tsá2 quioh21 ca3la3 jɨ́32 hi3 jmɨ́1 quioh21 jméi2.

2 Quí1 tá1la3 tiá2 má2cá2chó32 jmáɨ1 hi3 ca3tón3 jáun2 jméi2 tsú2 hi3 hiáuh3 hi3 quioh21, jáun2 cáun2 má2tí32 bíh1 tsú2 tín2 ca3la3 jɨ́32 hi3 juáh3 tsá2 jmu2 hua3hí13 tsú2.

3 La3 jáun2 bíh1 jmɨ́1 lɨ́3 ñí1con2 jnoh1 tá1la3 tiá2 jmɨ́1 má2ca3tsɨn13 jáun2 mii2 quiú13 dí2, hi3 jmɨ́1 ná1láɨ3 jnoh1 la3juah21 dúh1 tsá2 má2dí1hlánh1 ñí1con2 tsá2cuú2 tsá2chín3, tsá2 jmu2 héih32 hngá1máh3 lá2.

4 Tɨ3la3 jmɨ́1 ca3tsɨn13 jmáɨ1 hi3 má2tón32 né3, Dió32 ca3zen3 Jon2 hi3 ca3lɨ3zian2 hñu3 héin1 hñu3 tsɨ́3 jan2 tsá2mɨ3, hi3 cuan3 tsú2 la3juah21 dúh1 jan2 tsá2 *judío hi3 ca3tɨn1 ma3tí32 liei21.

5 La3 nɨ́2 bíh1 cuan3 tsú2 hi3 cua3liau3 jnoh1, tsá2 jmɨ́1 ná1tsau3 jnoh1 ñí1con2 liei21, hi3 jáun2 la3 jáun2 bíh1 má2lɨ́13 heh3 jnoh1 Dió32 hi3 lɨn13 jnoh1 jón2zɨ́h1 tsú2.

6 Hi3 jáun2 bíh1 ca3zen3 siáh3 Dió32 Jmɨ́2chí3 quioh21 Jon2 hñu3 honh2 hnoh2 uá2jaɨ32, hi3 jáun2 lɨ3 lin1 hi3 hnoh2 siáh3 má2ná1lɨn3 náh2 jón2zɨ́h1 tsú2; hi3 jáun2 Jmɨ́2chí3 hí3 né3 cha32 tiá3 tsɨ́3 dí2 hi3 za23 dí2 Dió32 "¡Tia21!"

7 Jáun2 né3, tiú2uú2 lɨn3 yáh3 hnú2 jan2 tsá2 má2dí1hlánh1 ñí1con2 héih32 hi3 ná1ngɨ23 jáun2 tsáu2, quí1 jon2 Dió32 bíh1 má2lɨn3 hnú2. Hi3 cun3ñí1 hi3 má2lɨn3 hnú2 jáun2 jon2 tsú2 né3, jáun2 cué32 bíh1 tsú2 la3 cun3 hi3 ca3tɨ21 hi3 hiáuh3 jáun2 jɨ3lɨn2 jon2 tsú2.

Hɨ32 tsɨ́3 Po1 hi3 ca3tɨn1 tsá2 tanh2 ta21 Dió32

8 Quí1 jmɨ́1tin2 jmɨ́1 tiá2 má2cuóun32 náh2 Dió32, jmɨ́1 lɨn3 náh2 tsá2 má2dí1hlánh1 ñí1con2 tsá2cuú2 tsá2chín3, tsá2 lɨ́1 ná1jmu2 hí3 hi3 lɨn3 dió32.

9 Tɨ3la3 ta3né32 né3, ta3 má2cuóun32 hnoh2 Dió32, ho3 tɨ3 re2 juanh21 jná13 cú2jueh32 hi3 Dió32 má2cuóu32 hnoh2, tiú2uú2 jmɨ́1 ca3tɨn1 yáh3 náh2 hi3 jinh1 siáh3 ñí1con2 héih32 tsɨ́1juɨ́3 jáun2 quioh21 tsá2cuú2 tsá2chín3, héih32 tiá2 lin1 ñí1 jmu3 ta21, hi3 tianh13 náh2 siáh3 hi3 má1tih21 náh2 ñí1con2 tsá2 hí3.

10 Sa3 hmah32í1 máh3 náh2 jmáɨ1 ná1hɨ13, jmáɨ1 hi3 tɨ32 ma3 cun3 tsá3, jɨ3 hi3 ma3quien13 náh2 siáh3 ma3 cáun2 zɨ́h2, jɨ3 mii2 nɨ́2.

11 Jlánh1 hɨ32 tsɨn32 jná13 nɨ́1juáh3 ta21 hi3 ca3jmú32 jná13 ja1 quián13 hnoh2 tiá2 lin1 ñí1 la3 ca3lɨ3quien2 yáh3.

12 Hnoh2 reh2, mɨ́23 jná13 ñí1con2 hnoh2 ca3la3 jonh3 jmɨ́1 tsɨn32 hi3 jmúh13 tiá3 náh2 pí3 hi3 má1zián13 náh2 la3jmɨ́1 zian2 jná13, quí1 ja3bí1 jná13 má2ca3ma3zián13 ná1 la3jmɨ́1 zian2 hnoh2, *tsá2cá2jo21. Jun3juáh13 zia32 cáun2 hi3 hlah3 hi3 má2ca3jmuh3 yáh3 hnoh2 ñí1con2 jná13, hi3 jáun2 juanh32 jná13 la3 nɨ́2.

13 Quí1 la3 cun3 má2ñíh1 náh2, hi3 cun3ñí1 hi3hliá2 ca3lɨ3 tsáun1 bíh1 jná13, hi3 jáun2 bíh1 lɨ3 hi3 ca3hléh3 jná13 jú1 chú32 ñí1con2 hnoh2 jmɨ́1 la3ñí1.

14 Mɨ́1uɨ́3 hi3 ca3quiúnh32 jná13 jáun2 né3, ca3lɨ3 cáun2 liá1 héi2 ñí1con2 hnoh2 bíh1, tɨ3la3 hnoh2 má1ná1, tiá2 ca3jmuh3 yáh3 náh2 hi3 tiá2 quiú2 tiá2 jéi23 náh2 jná13 cun3ñí1 hi3 jmɨ́1 lɨn3 jná13 la3 jáun2, sa3jun3 ca3chau1 náh2 jná13 tɨ3 có32. Tɨ3la3 hnoh2 dá2 ca3he3 bí1 náh2 jná13 la3juah21 dúh1 jan2 tsá2cuú2 tsá2ta3 Dió32, la3jmɨ́1 lɨ3 hi3 hnga2 Jesucristo ca3chó32 ta3 máh1 hnoh2.

15 Jáun2 né3, ¿ha3 dá2 jinh1 ngau3 hi3 jmɨ́1 hiún2 jáun2 honh2 náh2? Lɨ́13 zíh13 jná13 jú1 tson2 hi3 ca3tɨn1 hnoh2 ñí1con2 tsáu2, hi3 hí1 la3 tɨ3 jmɨ́1 chíh1 yáh3 hnoh2 mɨ́1máh1 hi3 jmɨ́1 cuéh1 náh2 jná13, sá1jmɨ́1 hi3 jmɨ́1 lɨ́13 dúh1.

16 Tɨ3la3 né32 né3, ¿hí1 má2hau2 hnoh2 jná13 ta3né32 quí1hliá2 hléh23 jná13 jú1 tson2 ñí1con2 náh2?

17 Tsá2 hí3 dá2 jlánh1 jmu2 pí3 hi3 han3 náh2 tɨ3 con2, tɨ3la3 jun3juáh13 hi3 hu21 re2 tsɨ́3

yáh³ tsú² má¹ná¹. La³ cun³ hi³ hnió³ tsá² hí³
jmu³, hi³ quin³ hnoh² ñí¹con² jnoh¹ bíh¹, hi³
jáun² má¹lɨ³² jáun² né³ háɨh¹³ hnoh² honh²
ñí¹con² tsú² hmóu³².
18 Né³² né³, ní¹juáh³ hi³ ca³tɨ²¹ cáun² hi³
chu²¹ bíh¹ jmu² tsáu² pí³ hi³ janh²¹ tsáu²,
jáun² re² lín³² bíh¹ hi³ jmu² tsú² la³ jáun²;
tɨ³la³ cuí¹ jmu¹ tsú² la³ jáun² jmáɨ¹ ca³la³
jɨ³² má¹ná¹, jun³juáh¹³ jmáh³la³ tá¹la³ cuon¹
jná¹³ quiúnh¹ yáh³ hnoh².
19 Hnoh² jón³, cuá¹zian² jná¹³ ca³la³ jmí¹
zian² jan² tsá²mɨ³ hi³ quɨeh² héin¹ ní¹ má¹tɨ³
ñí¹ lɨ³zian² jon², ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmáɨ¹
hi³ má²zian² náh² tán¹ hián² la³jmí¹ zian²
Cristo.
20 ¡Sá¹jmí¹ hi³ cuon¹ bíh¹ jná¹³ quiúnh¹
hnoh² ta³né³² dúh¹, hi³ jáun² jmí¹ lí¹³ hléh¹³
jná¹³ ca³lá² la³ siáh³; jlánh¹ tiá² ño¹ ná¹ he³
jmu¹ hi³ ca³tɨn¹ hnoh²!

Nóh³² quioh²¹ hla¹ Agar quionh³ hla¹ Sara

21 Hnoh², tsá² jlánh¹ hniá¹ náh² hi³
má¹tih²¹ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés, ¿há¹ tiá²
má²ca³niéih² hnoh² he³ juáh³ liei²¹ jáun²?
22 Ñí¹ jáun² rá¹juáh³, hi³ hla¹ Há²bran²¹
ca³lɨ³zian² gon³ jon²: jan² jon² tsú² quionh³
tsá²mɨ³ tsá² jmí¹ má²cuá¹hlánh¹ joh¹, hi³
jan² né³ ca³lɨ³zian² quionh³ tsú² tsá²mɨ³
ñí²cuo², tsá² zian² hí³ hi³ ca³tɨn¹ hnga².
23 Jon² tsá²mɨ³ tsá² jmí¹ má²cuá¹hlánh¹
ca³lɨ³zian² la³ cun³ qui³ lí²zian² dáɨn² bíh¹,
tɨ³la³ jon² tsá²mɨ³ tsá² zian² hí³ hi³ ca³tɨn¹
hnga² má¹ná¹, ca³lɨ³zian² cun³quionh³ jáɨ¹³
hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³² jmí¹tin² bíh¹.
24 Hi³ lá² dá² lí³ cáun² nóh³² bíh¹. Tá¹
gon³ tsá²mɨ³ hí³ lín³ la³jmí¹ lí³ tun³ ñí¹
nió³². Cáun² nió³² jáun² hiauh³ tsú² tsɨ³
máh³ Sinaí, nió³² hi³ lí³ jáun² la³jmí¹ lín³
hla¹ tsá²mɨ³ Agar; hi³ jáun² tsá² jmúh³² ta²¹
nió³² jáun² né³, ná¹lín³ tsá² má²dí¹hlánh¹
ñí¹con² héih³² quioh²¹ nió³² jáun² bíh¹,
la³jmí¹ tí² lín³ jáun² jon² tsá²mɨ³ hí³ jan² tsá²
má²dí¹hlánh¹.
25 Hi³ jáun² tsá²mɨ³ Agar hí³ né³ lín³
henh¹³ quioh²¹ hi³ ca³lɨ³ jáun² tɨ³ máh³ Sinaí
hi³ zeh² jáun² tɨ³ hué³² Arabia. Ja³bí¹ la³
jáun² lín³ tsú² siáh³ henh¹³ quioh²¹ la³jín³²
tsá² judíos hín¹³ tɨ³ juú² Jerusalén nio² ñí¹
hué²¹ lá², quí¹ ja³bí¹ tsá² hí³ siáh³ ná¹lín³
la³jmí¹ lín³ tsá² má²ná¹hlánh¹ uá²jaɨ³².
26 Tɨ³la³ tsá²mɨ³ zian² hí³ hi³ ca³tɨn¹ hnga²
né³, lín³ henh¹³ quioh²¹ juú² Jerusalén hi³
nio² tɨ³ hñu³mɨ³cuú² bíh¹, quí¹ tsá² má²hín¹³
tɨ³ juú² jáun², tiú²uú² lín³ yáh³ la³jmí¹ lín³
tsá² má²dí¹hlánh¹; hi³ jnoh¹ né³ má²tiauh²
dí² jo³cuo² juú² Jerusalén jáun², la³jmí¹ lí³ hi³
mí¹ziú¹³ dí² juú² jáun².
27 Quí¹ ñí¹ Sí² rá¹juáh³ la³ lá² hi³ ca³tɨn¹
tsá²mɨ³ tsá² zian² hí³ hi³ ca³tɨn¹ hnga²:

Ma³hiún¹³ hnú² honh² tsá²mɨ³, tsá² tiá²
dáɨn² can²³, hnú² tsá² tiá² jónh³²
zian²;
tí¹ hoh³ hnú² hi³ hiún² honh² tsá² tiá² cuɨn²
nú² he³ lánh³ quɨeh² héin¹ tsú² ní¹
má¹tɨ³ ñí¹ lɨ³zian² jon².
Quí¹ tɨ³ jlánh¹ bíh¹ juóun³² jón²zíh¹ tsá²mɨ³
tsá² lí¹ já¹cuɨn³ lí¹³,
la³ cónh³ bíh¹ tsá²mɨ³ tsá² zian² ñí²cuo².
28 Jáun² né³ reh², hnoh² bíh¹ ná¹lín³
la³jmí¹ lín³ Isaac; hi³ ná¹lín³ náh² jón²zíh¹
Dió³², tsá² má²ca³lɨ³zian² náh² la³ cun³ rón³²
lí³ jáɨ¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³² jmí¹tin².
29 Quí¹hliá² ñú²míh¹, tsá² ca³lɨ³zian² hí³
jmí¹tin² la³ cun³ qui³ lí²zian² tsáu², ca³hí¹
ca³tsɨn¹ bíh¹ ñú²míh¹ tsá² ca³lɨ³zian² hí³
cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Jmí²chí³ Chun¹; hi³
la³ jáun² bíh¹ ná¹lí²³ uá²jaɨ³² la³ tɨ³ ta³né³².
30 Tɨ³la³ ¿he³ lánh³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² dúh¹?
Hi³ rá¹juáh³ jáun² la³ lá²: "Chin³² tsá²mɨ³
tsá² má²dí¹hlánh¹ ní² la³ má²quionh³ jon²,
quí¹ jon² tsá²mɨ³ tsá² dí¹hlánh¹ tiá² ca³tɨn¹
yáh³ lɨ³quioh²¹ cu³tsa³² la³ cun³ hi³ hiáuh¹³
ñú²míh¹ jon² tsá²mɨ³ ñí²cuonh² hnú², tsá²
zian² hí³ hi³ ca³tɨn¹ hnga²".
31 Hi³ jáun² né³ reh², jun³juáh¹³ jón²zíh¹
tsá²mɨ³ tsá² má²dí¹hlánh¹ yáh³ dí², tɨ³la³
ná¹láɨ³ dí² la³jmí¹ lín³ jón²zíh¹ tsá²mɨ³ tsá²
zian² hi³ ca³tɨn¹ hnga² bíh¹.

5

Tianh³ náh² tiá³ ca³tɨ²¹ hi³ má²ná¹liáun¹ náh²

1 Né32 né3, Cristo bíh1 ca3liáu32 dí2, hi3
jáun2 lɨ́13 ziáun2 dí2 re2 hi3 tiú2uú2 láɨ3 dí2
*tsá2 má2dí1hlánh1. Hi3 jáun2 tianh3 náh2
tiá3, hi3 ha3 lɨ́2uú2 cué2 náh2 jáɨ13 hi3 lan13
náh2 siáh3 la3jmɨ́1 lɨ́n3 tsá2 má2dí1hlánh1
ñí1con2 liei21 jáun2.

2 Sá1nɨ́2 niéi2 náh2. Jná13 Po1, juo3 jná13
hnoh2, hi3 nɨ́1juáh3 hnáuh2 hnoh2 hi3 tonh21
náh2 hi3 má1tih21 la3 cun3 hi3 ná1ngɨ23 tsú2,
hi3 *tiu32 tsú2 jáun2 chí2 láu2 hná13 ñí1 zian2,
hí1 cáun2 tiá2 lin1 ñí1 jmu3 ta21 yáh3 Cristo
ñí1con2 hnoh2 nɨ́1juáh3 la3 jáun2.

3 Jáun2 hnó32 jná13 juo13 siáh3 cónh3í1 cu3
jéin32 lɨ3ua3 jan2 tsá2 hnió3 tiú32 chí2 láu2
hná13 ñí1 zian2, hi3 tsá2 la3 hí3 má2ca3tɨn1
ma3tí32 siáh3 ca3la3 jɨ́32 héih32 ñí1 hná1 nɨ́2
uá2jaɨ32.

4 Hnoh2 tsá2 lɨ́1 lɨ́n23 náh2 hi3 lɨ́13 lɨ3 chun1
náh2 ñí1con2 Dió32 cun3quionh3 hi3 ma3tih21
náh2 liei21, ha3 tiú2uú2 taunh2 yáh3 Cristo
hó1ñí1 hnoh2; hi3 tiú2uú2 ta21 jmu2 ya3 siáh3
mií3 hi3 ja32 jáun2 tsɨ́3 Dió32 ñí1con2 náh2.

5 Tɨ3la3 jnoh1 má1ná1, cun3quionh3 hi3
má2hau3 jáun2 Jmɨ́2chí3 Chun1 bíh1 cáun2
ná1hé2 ná1jan32 jnoh1 hi3 heh3 Dió32 jnoh1
la3juah21 dúh1 jan2 tsá2 chun1, cun3ñí1 hi3
má2ca3chá13 jnoh1 cáun2 tsɨ́3.

6 Quí1 lɨ3ua3 jan2 tsá2 má2cá2cunh3
quionh3 Jesús Tsá2 lɨ́n3 Cristo, hi3 jáun2
tiú2uú2 lin1 ñí1 jmu3 ta21 yáh3 nɨ́1juáh3 hi3
ná1tú1 ho3 tiá2 ná1tú1 chí2 láu2 hná13 ñí1
zian2 tsú2. Tɨ3la3 la3 cun3 hi3 quien2 má1ná1,
hi3 chá32 tsú2 cáun2 tsɨ́3 ñí1con2 Cristo bíh1;
hi3 lɨ3 lin1 hi3 tson2 nio2 cáun2 tsɨ́3 tsú2
cun3quionh3 hi3 hnio3 tsú2 tsáu2.

7 Re2 bíh1 jmɨ́1 hí1cua3táunh1 hnoh2. ¿Hin2
tsánh2 má2ca3ma3cau2 hnoh2, hi3 jáun2
tiú2uú2 ta21 táunh23 hnoh2 jú1 tson2?

8 Jun3juáh13 jáɨ13 hi3 ja3 ñí1con2 Dió32
Tsá2 má2ca3te3 hí3 ya3 náh2 jáɨ13 hi3
má2ca3ma3cau2 náh2 jáun2 tsáu2.

9 Ha3 lɨ́2 cuɨ́1 cha3có3 honh2 náh2 jáɨ13 hi3
juáh3 jáun2: "cun3quionh3 cú1pih21 tie3 bíh1
zau32 tá1 cá2 pɨenh1 cán1".

10 Tɨ3la3 cun3ñí1 hi3 má2cá2cunh3 dí2
quiúnh1 Tɨ32 Juo13 dí2, jáun2 cáun2 bíh1 nio2
tsɨn32 jná13 hi3 ca3tɨn1 hnoh2, hi3 tiá2 lɨ́n13
yáh3 hnoh2 la3 siáh3. Tɨ3la3 hi3 ca3tɨn1 tsá2
má2tsan2 hí3 honh2 hnoh2 má1ná1, Dió32
bíh1 ma3tson13 tsá2 hí3, cuɨ́1 hin2 mi3 tsánh2.

11 Hi3 ca3tɨn1 jná13 huen2 né3 reh2, sá1jmɨ́1
hi3 jmu2í1 máh3 jná13 héih32 hi3 tiú32 tsú2
chí2 láu2 hná13 ñí1 zian2, hi3 jáun2 tiá2 jmɨ́1
lɨ3 hau2 yáh3 jná13 tsá2 *judíos; quí1 sá1jmɨ́1
la3 jáun2 dúh1, jáun2 tiá2 hlah3 jmɨ́1 jeinh21
yáh3 tsú2 hi3 hléh23 jná13 jáɨ13 hi3 ca3tɨn1
Cristo, Tsá2 ca3taun3 hí3 crei21, hi3 lɨ́13 hin3
tsáu13 tsáu2.

12 Tɨ3la3 hi3 ca3tɨn1 tsá2 má2tsan2 hí3 honh2
hnoh2 hi3 jlánh1 jmu2 quien2 hi3 tiu32 tsú2
jáun2 chí2 láu2 hná13 ñí1 zian2 né3, ¡sá1jmɨ́1
hi3 tiú32 bíh1 tsú2 cú2jueh32 tá1 cáun2 quioh21
hmóu32 dúh1!

13 Quí1 hnoh2 dá2 ca3lɨ3tén1 náh2 hi3 lɨ́n13
náh2 tsá2 tiú2uú2 liei21 jmu2 héih32 ñí1con2
bíh1. Tɨ3la3 jun3juáh13 hi3 hniáuh32 ñí1táunh1
náh2 cun3 tɨn2 honh2 hmóu32 yáh3 cun3ñí1
hi3hliá2 má2ca3liáun3 náh2; quí1 tɨ3 re2 bíh1
má1con21 náh2 tsá2ján2 tsá2ján2 cun3ñí1 hi3
hnáu3 náh2.

14 Quí1 la3jɨ́32 héih32 quioh21 liei21
bíh1 má2lɨ́2ma3tí32 tsú2 nɨ́1juáh3 hi3
má2lɨ́2ma3tí32 tsú2 héih32 lá2: "Ma3hno1
hnú2 tsá2mɨ3cuóun2 renh2 la3jmɨ́1 hno3 nú2
huen2".

15 Tɨ3la3 hua3hín13 náh2 jmu3, quí1 nɨ́1juáh3
má2tún2 hmóu32 bí1 náh2 la3 ná1quɨ́2
ná1jmi23 náh2 renh2 la3jmɨ́1 jmu2 tsáɨ2, jáun2
cun3 chau21 bíh1 jmáɨ1 hi3 hin13 náh2 renh2
tsá2ján2 tsá2ján2 nɨ́1juáh3 la3 jáun2.

Tsá2 zian2 la3 cun3 hi3 hnió3 ngú3, jɨ3 tsá2 zian2 cun3quionh3 pí3 quioh21 Jmɨ́2chí3 Chun1 (Romanos 8:1-13)

16 Hi3 jáun2 né3, juanh32 jná13 ñí1con2
hnoh2: Hi3 hniáuh32 má1zián13 náh2 la3 cun3
hnió3 Jmɨ́2chí3 Chun1, quí1 cun3quionh3 la3
jáun2 bíh1 tiú2uú2 lɨ́13 ñí1táunh1 náh2 la3 cun3
tɨn2 honh2 náh2 hmóu32.

17 Quí1 ngú3 quioh21 tsú2 dí1quian1 hi3
jmu3 jmáh3la3 hi3 tiá2 jéih32 Jmɨ́2chí3 Chun1
bíh1, hi3 Jmɨ́2chí3 hí3 né3 hnió3 hi3 jmu3 tsú2
la3 cun3 hi3 tiá2 jéih32 ngú3; quí1 hi3 jan2 hi3
jan2 bíh1 tsú2 ná1háun3. Cun3ñí1 hi3 jáun2

bíh¹ tiá² tion¹³ yáh³ náh² hi³ jmúh¹³ la³ cun³
hi³ hnáuh² náh² jmúh¹³.
18 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ la³ cun³ hi³ hnió³
Jmɨ́²chí³ Chun¹ bíh¹ má²zian² hnoh², jáun²
tiú²uú² liei²¹ jmu² yáh³ héih³² ñí¹con² náh².

19 Lin¹ lɨ́n²¹ bíh¹ hin² tsánh² zian² cun³
tɨn² tsɨ́³ hmóu³²; uá¹la³ cun³ hi³ lɨ́¹ jmú² lɨ́¹
tsau³² tsú², ho³ hi³ jmu² tsú² hi³ hlah³ hi³
tiá² jɨ², ho³ hi³ jmú² tsau³² tsú² hi³ hlah³ hi³
hó³² la³jmɨ́¹ jmú² tsau³² jáh³,
20 ho³ hi³ má²tsú² má²jónh³² tsú² dió³²
tsá² láɨn¹, ho³ hi³ jmu² tsú² ta²¹ la³ jmu² tɨ³²
mɨ́³ tsá² hláɨnh¹. Tsá² la³ hí³ hó² uon² tsáu²,
hi³ hnió³ hniéɨ², hi³ chéih³² siáh³, hi³ jlánh¹
né³² cánh³ míh²³ tsɨ́³ siáh³, hi³ cáun² jmu²
tsú² siáh³ lɨ³ua³ cáun² hi³ dí¹quiaunh²¹ tsɨ́³
hnga². Tsá² la³ hí³ jmu² siáh³ hi³ ná¹tsoh³,
hi³ ná¹lɨ́³ ma³ quin³² ma³ cu³ nió³ tsáu²,
21 hi³ lɨ́n³ tsú² tsá² uóu³² tsɨ́³, [tsá² jngɨh²
tsáu²], tsá² hen², tsá² jlié³ teh¹, hi³ hliáun³
ñí¹ bíh¹ siáh³ hi³ jmú² hi³ tsau³² tsú² ñí¹
hná¹ nɨ́². Juanh³² jná¹³ siáh³ cónh³í¹ cu³
jéin³² la³ cun³ hi³ má²cá²juánh³² jná¹³ jáun²
jmɨ́¹tin², hi³ lɨ³ua³ jan² tsá² jmu² hi³ la³
nɨ́², tiá² chanh²¹ yáh³ tsú² hñu³mɨ³cuú² ñí¹
cuá¹quien² Dió³².

22 Tɨ³la³ Jmɨ́²chí³ Chun¹ má¹ná¹, jmu² hi³
lɨ́n³ tsú² jan² tsá² hnio³ tsáu² bíh¹, tsá² hiún²
tsɨ́³, tsá² tiá² hniéɨ² hnió³ quionh³ tsáu², tsá²
juenh² tsɨ́³, tsá² ja³² miɨ³ tsɨ́³, tsá² chun¹, tsá²
má²tɨ³² jë¹,
23 tsá² jmu² hi³ tsɨ́¹juɨ́³ hnga², jɨ³ tsá² tɨ́²
jinh²³ hnga² nɨ́² siáh³. Hí¹ cáun² liei²¹ tiá²
zia³² yáh³ hi³ juáh¹³ hi³ tiá² lɨ́¹³ jmu³ tsú² hi³
la³ nɨ́².
24 Hi³ tsá² má²tionh² jo³cuo² Cristo né³,
má²ca³quin³ tɨ³ có³² la³jɨ́³² hi³ jmɨ́¹ dí¹quian¹
ngú³ quioh²¹, la³ cun³ la³jɨ́³² hi³ jmɨ́¹ hniá¹
tsú² jmu³, jɨ³ la³jɨ́³² hi³ jmɨ́¹ dí¹quiaunh²¹ tsɨ́³
tsú² nɨ́² siáh³.
25 Jáun² né³, cun³ñí¹ hi³ má²ca³jmú³ jáun²
Jmɨ́²chí³ Chun¹ hi³ má²ziáun² dí² hi³ hmaɨ²¹,
jáun² la³ jáun² bí¹ siáh³ ca³ta¹ dí² cue¹³ tsú²
jáɨ¹³ hi³ jmu³ héih³² ñí¹con² dí² ca³tɨ²¹ la³jɨ́³²
hi³ jmu³² dí².

26 Tiá² hniáuh³² yáh³ jmú¹³ dí² tonh²,
sa³jun³ hi³ má¹tsan¹³ dí² tsɨ́³ tsá²ján²
tsá²ján², hi³ sa³jun³ hniáuh³² yáh³ jmú¹³ dí²
uóu³² tsɨ́³ ja¹ quiú¹³ dí² hmóu³².

6

Ma³háun³ náh² tsá²ján² tsá²ján² náh²

1 Hnoh² reh², nɨ́¹juáh³ zian² ma³ jan²
tsá² má²cá²tánh³ tso³, hi³ jáun² hnoh² tsá²
ná¹pin³ jmɨ́²chí³ quián¹³ náh² hniáuh³²
má¹hon¹ náh² tsú², hi³ jáun² jeinh²¹ jmɨ́¹
tsɨ́³ tsú² ñí¹con² Dió³²; tɨ³la³ jun³juáh¹³ hi³
hniáuh³² jmúh¹³ náh² quien² má¹ná¹, tá¹la³
tɨ́¹ jinh²¹ náh² tsú². Hi³ ma³ quin³² ma³
jan³² náh² hniáuh³² jmúh¹³ siáh³ hua³hín¹³
lɨ́n³², quí¹ nɨ́² lɨ́¹ ca³lɨ³ zia³² siáh³ uá²jaɨ³² hi³
cá² lau²³ siáh³ hmóu³² hnoh².
2 Ma³hon¹ náh² tsá²ján² tsá²ján² lɨ³ua³
cáun² uu³mí²tsɨ³² hi³ zia³² quioh²¹, hi³ jáun²
la³ jáun² bíh¹ má¹tih²¹ náh² héih³² quioh²¹
Cristo.
3 Quí¹ nɨ́¹juáh³ zian² tsá² lɨ́n²³ hi³ quien²
ta³ tiá² lin¹ hi³ lɨ́n³ hí¹ cáun², tsá² la³ hí³ dá²
lɨ́¹ lɨ́²can² hnga² bíh¹.
4 Ma³ quin³² ma³ jan³² bíh¹ tsáu² hniáuh³²
chu³ ñih³ he³ lánh³ ngɨ³² hnga²; nɨ́¹juáh³
la³ chun¹ tsú², jáun² zia³² jáɨ¹³ jmu³ tsú²
tsah³, tɨ³la³ jun³juáh¹³ uú² cunh³ tsú² hnga²
quionh³ tsá² siánh³ yáh³ má¹ná¹.
5 Quí¹ ma³ quin³² ma³ jan³² bíh¹ tsú²
hniáuh³² jɨe³ la³ cun³ hi³ ca³tɨn¹.
6 Nɨ́¹juáh³ tsá² má²tɨn³² jú¹ chú³² hniáuh³²
bíh¹ tsóh³ tsú² ca³lá² la³ cun³ la³jɨ́³² hi³ zioh²
ñí¹con² tɨ³² tsá² má²ta².
7 Ha³ lɨ́² lɨ́¹ cuɨ́¹ lɨ³can² náh² hmóu³²,
quí¹ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² tioh²¹ cónh³²
cuú²nga¹ Dió³². Quí¹ lɨ³ua³ cáun² hi³ jñi³²
tsá²mɨ³cuóun², hi³ jáun² bíh¹ siáh³ loh¹³ tsú².
8 Quí¹ tsá² jmu² la³ cun³ hi³ tɨ³² tsɨ́³ hnga²,
lɨ́n³ tsú² la³jmɨ́¹ lɨ́n³ jan² tsá² zia³² hi³ jñi³²
bíh¹, hi³ jáun² la³ cun³ rón³² lɨ́n³ jáun² bíh¹
tsú² loh¹³ hi³ tsa³hín³. Ja³bí¹ la³ jáun² lɨ́n³
tsú² la³jmɨ́¹ lɨ́n³ tsá² zia³² hi³ jñi³² nɨ́¹juáh³
tsá² jmu² la³ cun³ hi³ tɨ³² tsɨ́³ Jmɨ́²chí³ Chun¹,
tɨ³la³ tsá² la³ hí³ má¹ná¹ loh¹³ hi³ lɨ́¹³ zian²
la³ cun³ jmɨ́¹hi³nio² bíh¹.

9 Jáun² né³, tiá² hniáuh³² yáh³ huo¹³ dí² hi³ jmu³² hi³ chu²¹, quí¹ nɨ́¹juáh³ tion¹³ dí² tsɨ́³, jáun² ló³² bíh¹ quiú¹³ dí² la³ cun³ jmáɨ¹ hi³ ca³tɨ²¹ ló³².
10 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, cuɨ́¹ jmú¹³ dí² hi³ chu²¹ ñí¹con² jɨ³ lɨn² tsáu² la³ ma³ quin³² ma³ cu³ jéin³² hi³ lɨ́¹³ jmú¹³ dí², tɨ³la³ tɨ³ jlánh¹ bíh¹ hniáuh³² jmú¹³ dí² ziáun² ñí¹con² tsá² reh² má¹ná¹, tsá² má²nio² hí³ cáun² tsɨ́³ la³jmɨ́¹ má²nio² jáun² cáun² tsɨ́³ dí² hmóu³².

Nɨ́¹ má¹lɨ́²hlɨ́² lɨ́²liéinh³² tsú² tsá² hí³ né³, jáun² hah² tsú² jáɨ¹³

11 Hi³ jáun² né³ ¡sá¹nɨ́² jɨe³ cónh³ tiá² cáh¹ huéh³ hi³ tioh³ ñí¹ sí² hi³ má²lɨ́²jmú³² jná¹³ lá² hi³ ca³tɨn¹ hnoh² cun³quionh³ uón³² huen²!
12 Né³² né³, tsá² dí²quiaun³ hnoh² jmáɨ¹ hi³ má¹tih²¹ náh² la³ cun³ hi³ ná¹ngɨ²³ tsú² hi³ *tiu³² chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian², jmu² tsú² la³ jáun² quí¹ cun³ñí¹ hi³ hnió³ ha³ re² ñí¹ ñí¹con² tsáu² bíh¹, quí¹ jáun² tiá² lɨ́¹³ hɨ³ tsa¹ tsáu² nɨ́¹ má¹tɨ³ ñí¹hléh²¹ tsú² jáɨ¹³ hi³ ca³tɨ²¹ hi³ ca³taun³ jáun² Cristo crei²¹.
13 Quí¹ hí¹juáh³ hmóu³² yáh³ tsá² la³ hí³ tiá² jmu² la³jɨ́³² la³ cun³ hi³ juáh³ liei²¹. Cáun² ti³ lɨ́¹ hnió³ bíh¹ tsú² hi³ lɨ³ zia³² li²¹ jáun² quián¹³ náh², hi³ jáun² hí³ dí² né³ má²jmu³ tonh² cun³ñí¹ hi³ má²lɨ́²di³quiaun³ dí² jáun² hnoh² jmáɨ¹ hi³ lɨ³zia³² cáun² li²¹ ñí¹con² ngú³ quián¹³ náh².
14 Tɨ³la³ hi³ ca³tɨn¹ jná¹³ huen² má¹ná¹, hí¹ cú¹pih²¹ yáh³ tiá² hnó³² jná¹³ hi³ jmu¹ tonh², tɨ³la³ jná¹³ dá² tsah¹ ná¹ cun³ñí¹ hi³hliá² Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí² ja³ tsɨ́³ hi³ jún³ ñí¹ crei²¹ bíh¹. Hi³ cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ crei²¹ quioh²¹ Cristo né³, jáun² la³jɨ́³² bíh¹ la³ cun³ hi³ jmu² tsá² zian² hngá¹máh³ lá² quien², tiú²uú² quien² yáh³ ñí¹con² jná¹³, hi³ ja³bí¹ jná¹³ siáh³ uá²jaɨ³² tiú²uú² hi³ quien² ná¹ hí¹ cú¹pih²¹ ñí¹con² hngá¹máh³ lá².
15 Quí¹ [nɨ́¹juáh³ jan² tsá² má²cá²cunh³ quionh³ Cristo], hí¹ cáun² tiá² lin¹ ñí¹ quien² yáh³ nɨ́¹juáh³ hi³ já¹tú¹ ho³ tiá² já¹tú¹ chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian² tsú²; tɨ³la³ la³ cun³ hi³ quien² má¹ná¹, hi³ má²lɨ́n³ tsú² tsá² hmaɨ²¹ bíh¹.
16 Hi³ jáun² la³jɨ́n³² tsá² zian² la³ cun³ lɨ́³ héih³² lá² cuɨ́¹ zian² tsú² cáun² hi³ re² hi³ tɨn², jɨ³ hi³ cuɨ́¹ já² siáh³ mií³ tsɨ́³ Dió³² ñí¹con² tsú², la³ cun³ la³jɨ́n³² tsá² tionh² jo³cuo² Dió³², tsá² ná¹lɨ́n³ hí³ ti³tsóh³dí¹ tsá² *Israel.
17 Né³² tɨ³ chí¹ján³, hí¹ jan² tiú²uú² hin² hniáuh³² ma³tsan² tsɨn³² ná¹; quí¹ la³jɨ́³² bíh¹ cuoh² hi³ quion¹ jná¹³ lá² jmu² lin¹ hi³ lɨ́n³ jná¹³ jan² tsá² quian²¹ Jesús.
18 Hi³ jáun² né³ reh², cuɨ́¹ má¹hé¹ má¹mieh² náh² Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí². Cun³ nɨ́² bíh¹ tí³ jáɨ¹³.

Sí² Hi³ Ca³zen³ Po¹ Ñí¹con² Tsá² Efesios

Po¹ jmu² sí² lá² hi³ ca³tɨn¹ tsá² má²lɨ́n³ cuáh³² já¹ juú² Éfeso

1 Jná¹³ Po¹, tsá² lɨ́n³ ná¹ *tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo, cun³ñí¹ hi³ ca³lɨ³hnió³ Dió³² hi³ jmu¹ jná¹³ la³ jáun². Jmu² jná¹³ sí² lá² ñí¹con² hnoh², tsá² joh¹ Dió³², tsá² má²ná¹tanh²³ náh² ta²¹ Cristo Jesús [já¹ juú² Éfeso nɨ́²].

2 Cuɨ́¹ má¹hé¹ má¹mieh² náh² Dió³² Jméi² dí², jɨ³ Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí² nɨ́², hi³ cuɨ́¹ jmu¹ tsú² siáh³ hi³ zian² náh² cáun² hi³ re² hi³ tɨn².

Cristo má²miih² tsá² joh¹

3 Cuɨ́¹ má¹quien¹³ dí² Dió³² Jméi² Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí², quí¹ cun³ñí¹ hi³ cun³quionh³ Jmɨ́²chí³ joh¹ tsú² má²ca³ma³hé² ma³mieh², cun³quionh³ la³jɨ́³² hi³ zia³² jáun² tɨ³ hñu³mɨ³cuú², quí¹ cun³ñí¹ hi³ má²cá²cunh³ dí² jáun² quiúnh¹ Cristo.

4 La³ cun³ jmɨ́¹ ñeh² bíh¹ hi³ lɨ́¹³ hngá¹máh³ lá² máh³ ca³quianh³ dí² Dió³² hi³ lɨ́¹³ tauh¹³ dí² hi³ ná¹chan¹ dí² ñí¹ hó²¹ñí¹ tsú² hi³ hí¹ cáun² tso³ tiá² zia³² quiú¹³ dí² cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ Cristo. Cun³ñí¹ hi³ hniau³ bíh¹ tsú²,

5 jáun² ca³chau³ tsú² re² la³ cun³ jmɨ́¹tin², hi³ láɨ¹³ dí² jón²zɨ́h¹ tsú² cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo, la³ cun³ rón³² lɨ́³ hi³ ca³lɨ́n¹³ tsú² hi³ jlánh¹ tɨ³² tsɨ́³ tsú² jmu³.

6 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, cuɨ́¹ má¹quien¹³ dí² Dió³², ca³tɨ²¹ mií³ hi³ cáu² hi³ jueh³² hi³ lɨ́¹ ca³ja³ jáun² tsɨ́³ tsú² ñí¹con² dí², cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ Jon² tsú² Tsá² hnio³ tsú² lɨ́n³².

7 Cun³ñí¹ hi³ jun³ Tsá² hí³ hi³ ca³táɨn³ jmɨ́¹³ né³, jáun² má²cá²tsan³ bíh¹ hmah²¹ hi³ jmɨ́¹ ren² dí² jáun², hi³ jáun² má²ca³liáu³ dí²; hi³ Dió³² né³, má²ca³chin² tsɨ́³ tso³ quiú¹³ dí² quí¹ cun³ñí¹ hi³ cun³ tiá² quiáuh²³ bíh¹ mií³ hi³ ja³² jáun² tsɨ́³ tsú².

8 Hi³ má²ca³ma³jnia³² tsú² siáh³ hi³ hú¹tá¹ hniau³ lɨ́n³², cun³quionh³ hi³ má²ca³cué³ tsú² jáun² pí³ hi³ lɨ́¹³ há¹ ngɨ¹³ dí² jɨ³ hi³ lɨ́¹³ láɨ³ dí² tsá² quia³lín³ jmɨ́¹ tsɨ́³,

9 hi³ jáun² lɨ́¹³ lɨ³ né¹ dí² la³ cun³ hi³ tɨ³² tsɨ́³ tsú² hi³ jmɨ́¹ ná¹hmá¹ jáun², la³ cun³ ta²¹ hi³ qui³ jmɨ́¹ má²ca³lɨ́n¹³ tsú² jáun² hnga² hi³ jmu³.

10 La³ cun³ lɨ́³ hi³ má²ca³lɨ́n¹³ tsú² jáun² né³, lɨ³tí³ bíh¹ re² lɨ́n³² nɨ́¹ má¹tɨ³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmáɨ¹ hi³ má²tón³² jáun², jmáɨ¹ hi³ chá³² Dió³² cu³lɨ²¹ la³jɨ́³² hi³ zia³² jáun² ñí¹con² Cristo, hi³ jáun² Cristo bíh¹ lɨ́n¹³ Tsá² chín¹ ja¹ quioh²¹ hi³ jáun², la³ cun³ la³jɨ́³² hi³ zia³² hñu³mɨ³cuú² jɨ³ hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá² nɨ́² siáh³.

11 Hi³ jáun² né³, Dió³² bíh¹ Tsá² ca³quianh³ dí² la³ cun³ jmɨ́¹tin², hi³ cun³ñí¹ hi³ má²cá²cunh³ dí² jáun² quiúnh¹ Cristo, hi³ jáun² bíh¹ chau² dí² tsú² re² la³ cun³ lɨ́³ hi³ má²ca³lɨ́n¹³ tsú² jáun² hnga² hi³ jmu³, Tsá² jmu² hí³ hi³ cun³ cuá²haɨ³² bíh¹ re² ca³la³ jɨ³lɨ³² hi³ má²ca³cháunh¹³ tsɨ́³ jmu³.

12 La³ nɨ́² ca³jmú³ tsú², hi³ jáun² nɨ́¹ má¹ca³jɨ́e³ tsáu² lánh³ ziáun² jnoh¹, tsá² ca³chá¹³ jnoh¹ cáun² tsɨ́³ la³ñí¹ ñí¹con² Cristo, lɨ́¹³ ma³quien² siáh³ Dió³² cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ cú² juenh² tsú².

13 Ja³bí¹ hnoh² siáh³ ca³tianh³² náh² ta²¹ Cristo jmɨ́¹ ca³niéih² náh² jáun² jú¹ tson² hi³ lɨ́¹³ liáun³ náh²; jɨ³ hi³ ca³lɨ³ lin¹ hi³ hnoh² ná¹lɨ́n³ náh² tsá² joh¹ Dió³², cun³quionh³ hi³ ca³hián¹³ náh² jáun² Jmɨ́²chí³ Chun¹, Tsá² ca³jmú³ Dió³² jáɨ¹³ hi³ cuen³ jmɨ́¹tin².

14 Cun³quionh³ Jmɨ́²chí³ Chun¹ hi³ má²ca³hen¹³ bíh¹ dí² má²ca³lɨ³ lin¹ hi³ cu³tí³ hiáu¹³ dí² la³ cun³ hi³ cué³² Dió³² nɨ́¹ má¹tɨ³ ñí¹ ca³liáun³ ca³la³ jɨ́n³² tsá² joh¹ tsú², hi³ jáun² cuɨ́¹ lɨ³quien² bíh¹ tsú² cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ cú² juenh².

Po¹ mɨ³² ñí¹con² Dió³² hi³ lɨ́¹³ quia³lín³ jmɨ́¹ tsɨ́³ tsá² má²tanh² ta²¹ Dió³²

15 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, jmɨ́¹ ca³náɨ³² jná¹³ hi³ nio² cáun² honh² hnoh² ñí¹con² Jesús Tɨ³² Juo¹³ dí², jɨ³ hi³ hno³ náh² ca³la³ jɨ́n³² tsá² joh¹ Dió³²,

16 hi³ jáun² jná¹³ né³, tiá² tunh²¹ yáh³ ná¹
hi³ cue² tiá¹hmah¹ Dió³² hi³ ca³tɨn¹ hnoh²,
hi³ chau² tsɨn³² jná¹³ quián¹³ hnoh² nɨ́¹
má¹ca³lienh¹ jná¹³ Dió³².
17 Mɨ́²³ jná¹³ ñí¹con² Dió³² Jméi² Jesucristo
Tɨ³² Juo¹³ dí², Tsá² cú² juenh² Jméi² dí², hi³
cuɨ́¹ jmu¹ tsú² hi³ lɨ́¹³ quia³lín³ jmɨ́¹ honh²
náh², cáun² hi³ ja³² ñí¹con² hnga² hí³ bíh¹,
hi³ jmu³ tsú² siáh³ hi³ ngɨ¹³ náh² ca³la³ jɨ́³²
hi³ hɨe³² tsú², hi³ jáun² lɨ́¹³ lɨ³ cuóun³² náh²
tsú² re² lɨ́n³².
18 Mɨ́²³ jná¹³ siáh³ hi³ Dió³² tiéi³ joh¹ jmɨ́¹
honh² náh², hi³ jáun² lɨ³ ñíh¹³ náh² he³
ca³tɨ²¹ hi³ má²ca³te³ tsú² jáun² hnoh², la³
cun³ hi³ qui³ má²hu²¹ jáun² honh² náh², la³
cun³ la³jɨ́³² hi³ chu²¹ jɨ³ hi³ jlánh¹ quien²
siáh³ hi³ cué³² Dió³² ñí¹con² tsá² joh¹.
19 Hi³ mɨ́²³ jná¹³ siáh³ hi³ lɨ³tsɨn² náh² hi³
cónh³ bíh¹ tiá² cú² tiá² juenh² tsú², ca³la³ hi³
tiá² lin¹ ñí¹ hiá² ñí¹ táuh²³ bíh¹ pí³ quioh²¹
tsú², pí³ hi³ jmu² ta²¹ ñí¹con² jnoh¹ tsá²
tanh²³ dí² ta²¹ tsú². Pí³ jáun² bíh¹ jaun³²
ca³ma³jnia³² Dió³²
20 jmɨ́¹ ca³jmú³ tsú² jáun² hi³ ca³jenh¹³
Cristo ja¹ hla¹, hi³ jáun² ca³chan³ dí² tɨ³ cuá²
chu²¹ quioh²¹ la³ tɨ³ hñu³mɨ³cuú²,
21 hi³ ca³chan³ dí² tsú² hi³ lɨ́n³ Tsá² la³ñí¹
ñí¹ quioh²¹ ca³la³ jɨ́n³² tsá² jmu² héih³², tsá²
ná¹ho² ta²¹, la³jɨ́n³² tsá² ná¹quien², jɨ³ tsá²
ná¹chín¹ nɨ́² siáh³, la³ cun³ lɨ³ua³ jan² tsá²
jmɨ́¹ lɨ́¹³ lɨ³ hɨen¹³ ñí¹ hná¹ nɨ́² nɨ́² siáh³; hi³
jun³juáh¹³ jmáh³la³ tsá² zian² ta³né³² yáh³,
quí¹ jɨ³ tsá² lɨ³zian² jmáɨ¹ né³bí¹ ja³² bíh¹
siáh³.
22 La³jɨ́³² hi³ zia³² bíh¹ ca³chá³ Dió³²
jo³cuo² Cristo, hi³ ca³jmú³ tsú² siáh³ hi³
hnga² Cristo bíh¹ lɨ́n³ tsá² chín¹ ñí¹con²
la³jɨ́n³² tsá² lɨ́n³ cuáh³².
23 Quí¹ la³jɨ́n³² tsá² cuáh³² ná¹lɨ́n³ la³jmɨ́¹
lɨ́³ cuá² ta³ hnga² bíh¹ Cristo, hi³ jáun²
cun³quionh³ cuá² ta³ jáun² bíh¹ tsú² zian²
ca³la³ tán¹ hián² cu³tí³; Tsá² má²cónh³² hí³
ñí¹ quioh²¹ ca³la³ jɨ³lɨ³² hi³ zia³².

2

Má²ca³liáun³ dí² cun³ñí¹ hi³ ja³² mií³ tsɨ́³ Dió³²

1 Tɨ³la³ hnoh² né³, jmɨ́¹ ná¹jún¹ bí¹ náh²
jmɨ́¹tin² cun³ñí¹ hi³ tiá² ca³ma³tih²¹ náh²
héih³² quioh²¹ Dió³², hi³ jmɨ́¹ ná¹ren² náh²
tso³,
2 hi³ jmɨ́¹ ná¹quiánh¹ náh² nóh³² quioh²¹
hngá¹máh³ lá², hi³ jmɨ́¹ ná¹jmuh³² náh² la³
cun³ hi³ tɨ³² tsɨ́³ juo¹³ tsá²cuú² tsá²chín³, tsá²
cha³² hí³ tiá³ tsɨ́³ tsá² tiá² má²tí³² ñí¹con²
Dió³².
3 Quí¹ cun³ la³jáɨ³² bíh¹ jnoh¹ jmɨ́¹ ziáun²
dí² uá²jaɨ³² la³ nɨ́² jmɨ́¹tin², hi³ jmɨ́¹ ná¹jmu³²
dí² la³ cun³ hi³ dí¹quiaunh²¹ tsɨ́³ dí² hmóu³²,
hi³ ná¹má²ti²¹ dí² la³ cun³ rón³² lɨ́³ hi³
dí¹quian¹ cuá² ta³ dí², jɨ³ la³ cun³ hi³ láɨ²³
hmóu³² dí² nɨ́² siáh³. Cun³ñí¹ hi³ jáun²
né³, jmɨ́¹ ca³ta¹ dí² uá²jaɨ³² hi³ má¹tso¹ tsɨ³²
cá²re² quiúnh¹ tsá² ñí¹ hná¹ nɨ́² nɨ́¹ má¹tɨ³
ñí¹ ma³tson¹³ Dió³² tsáu².
4 Tɨ³la³ Dió³², Tsá² jlánh¹ juenh² lɨ́n³² tsɨ́³
ca³ma³hniau³ lɨ́n³² dí²,
5 hi³ jáun² uá¹jinh¹ tá¹la³ jmɨ́¹ ná¹jún¹
jáun² máh³ dí² cun³ñí¹ hi³ ca³tɨ²¹ tsáu¹³
dí², cáun² ca³jmú³ bíh¹ tsú² hi³ lɨ́¹³ ziáun²
dí² hi³ hmaɨ²¹ la³jmɨ́¹ ca³jenh¹³ jáun² Cristo;
quí¹ cun³ñí¹ hi³ ja³² mií³ tsɨ́³ bíh¹ Dió³²
má²ná¹liáun¹ hnoh² ta³né³².
6 Hi³ la³jmɨ́¹ ca³jmú³ tsú² hi³ ca³jenh¹³
jáun² Cristo, ca³jmú³ tsú² hi³ ziáun² dí²
cáun² hi³ hmaɨ²¹, la³ cun³ rón³² lɨ́³ hi³
tsá¹ma³ziáun¹³ dí² nɨ́¹ má¹ta³tauh¹ dí² jáun²
hñu³mɨ³cuú² ñí¹ cuá³ Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo,
quí¹ cun³ñí¹ hi³ má²cá²cunh³ dí² quiúnh¹
tsú².
7 La³ nɨ́² ca³jmú³ tsú² quí¹ cun³ñí¹ hi³
hnió³ ma³jnia³² jmɨ́¹tsú² jmɨ́¹ja³² hi³ hniau³
dí² lɨ́n³², hi³ hú¹tá¹ ja³² lɨ́n³² siáh³ mií³ tsɨ́³
ñí¹con² dí² cun³quionh³ Cristo Jesús.
8 Jáun² né³, cun³ñí¹ hi³ lɨ́¹ ja³² jáun² mií³
tsɨ́³ Dió³² bíh¹, hi³ jáun² má²ca³liáun³ hnoh²,
cun³ñí¹ hi³ má²ca³cháh¹ náh² cáun² honh².
Hi³ nɨ́² dá², jun³juáh¹³ hi³ zia³² cáun² hi³
má²ca³jmuh³ hmóu³² yáh³ náh², quí¹ hi³ nɨ́²
dá² cáun² hi³ lɨ́¹ ca³cué³ Dió³² bíh¹ náh².
9 Hi³ jáun² né³, hí¹ jan² yáh³ tiá² hin²
lɨ́¹³ jmu³ tonh², quí¹ jun³juáh¹³ hi³hliá² zia³²
cáun² hi³ jmu² tsáu² yáh³ nɨ³².

10 Quí¹ Dió³² bíh¹ ca³jmú³ dí²; hi³ cun³ñí¹
hi³ má²cá²cunh³ dí² jáun² quiúnh¹ Jesús Tsá²
lɨ́n³ Cristo né³, hi³ jáun² ca³ma³jniau² dí²
tsú² siáh³ hi³ má²lɨ́¹³ ná¹láɨ³ dí² tsá² jmu²
ta²¹ chu²¹, la³ cun³ ta²¹ hi³ má²ca³chá³ jáun²
Dió³² jo³cuo² dí² jmɨ́¹tin² hi³ ca³ta¹ dí² jmú¹³.

Cun³quionh³ Cristo bíh¹ má²nio² tie³

11 Hi³ jáun² né³, cháu¹ náh² honh² he³
lánh³ rón³² jmɨ́¹ lɨ́n³ náh² jmɨ́¹tin². Jmɨ́¹jáun²
jmɨ́¹ ná¹lɨ́n³ náh² *tsá²cá²jo²¹, tsá² jmɨ́¹ jmáɨ²
náh² "tsá² lín¹ tsá² tiá² *já²tú¹ chí² láu²
hná¹³ ñí¹ zian²". La³ nɨ́² bíh¹ ná¹juáh²³
tsá² qui³ ná¹quian³² li²¹ hi³ lin¹ hi³ taunh²
Dió³² hó¹ñí¹, tsá² ná¹téh²³ hí³ hmóu³² "tsá²
má²já²tú¹ chí² láu² quioh²¹"; uá¹jinh¹ hi³ lɨ́³
jmáh³la³ tɨ³ coh³ bíh¹ jaun³².

12 Jmáɨ¹ jáun² tiá² jmɨ́¹ quiúnh¹ yáh³
hnoh² Cristo, hi³ jmɨ́¹ tionh² náh² ma³
quin³² quiúnh¹ tsá² *Israel, hi³ sa³jun³ jmɨ́¹
cuɨn² náh² siáh³ nió³² jɨ³ jáɨ¹³ hi³ ca³jmú³
jáun² Dió³² jmɨ́¹tin² quionh³ tsá² hí³. Jmɨ́¹
zian² náh² hngá¹máh³ lá² hi³ hí¹ cáun² tiá²
hi³ jmɨ́¹ ná¹janh³² náh², hi³ sa³jun³ jmɨ́¹
cuóun²¹ náh² siáh³ Dió³².

13 Hi³ jáun² né³, uá¹jinh¹ jmɨ́¹ tionh² náh²
ñí¹ uóunh³ jmɨ́¹tin², tɨ³la³ ta³né³² má¹ná¹
má²ca³ta³tonh¹ náh² má²janh² cun³quionh³
jmɨ² hi³ ca³táɨn² jáun² quioh²¹ Cristo, hi³
má²ná¹lɨ́n³ hnoh² tsá² má²cá²cunh³ náh²
quiúnh¹ Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo.

14 Quí¹ Cristo bíh¹ Tsá² cha³² tie³ ja¹
quiú¹³ dí². Hí³ bíh¹ ca³jmú³ hi³ tsá² *judíos
quionh³ tsá²cá²jo²¹ má²ná¹lɨ́n³ tsá² cu³ nió³;
quí¹ hí³ bíh¹ ca³tsunh³ hná¹ hiah³² hi³
jmɨ́¹ dí¹jnáɨ²³ jáun² ja¹ quioh²¹ tsá²cá²jo²¹
quionh³ tsá² judíos, hi³ jmɨ́¹ jmu² hi³ tionh²
tsú² ma³ quin³², la³ cun³ liei²¹ hi³ jmɨ́¹ jmu²
jáun² hi³ ná¹hniei²¹ tsú² tsá²ján² tsá²ján².

15 Cun³quionh³ hi³ ca³jun³ jáun² bíh¹ tsú²
ca³ma³táuh³² liei²¹ hi³ jmɨ́¹ quian³² jáun²
la³jɨ́³² héih³² he³ lánh³ rón³² hniáuh³² jmu³
tsú², hi³ ca³jmú³ tsú² hi³ tá¹ tun³ nió³ tsáu²
má²lɨ́n³ cu³ nió³ hmaɨ²¹ cun³ñí¹ hi³ jɨ³lɨn²
tsá² hí³ má²cá²cunh³ quionh³ tsú² hnga².
La³ jáun² bíh¹ ca³jmú³ tsú² hi³ niau²¹ tie³.

16 La³ nɨ́² bíh¹ lɨ³, hi³ cun³quionh³ hi³
ca³jun³ tsoh² crei²¹ bíh¹ Cristo ca³ma³táuh³²
hniéi² hi³ jmɨ́¹ zia³² ja¹ quioh²¹ tá¹ tun³ nió³
tsáu², hi³ ca³jmú³ dí² hi³ tá¹ tun³ nió³ jáun²
ná¹lɨ́n³ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsáu², hi³ ca³jmú³
tsú² siáh³ hi³ niau²¹ tie³ ja¹ quioh²¹ tsú²
quionh³ Dió³².

17 Quí¹ Cristo dá² cuan³ hi³ cua³can³² jú¹
chú³² hi³ lɨ́¹³ niau²¹ tie³ ñí¹con² ca³la³ jɨ́n³²,
la³ cun³ ñí¹con² hnoh² tsá² jmɨ́¹ tionh¹ náh²
ñí¹ uóunh³ jɨ³ ñí¹con² tsá² judíos tsá² jmɨ́¹
tionh² hí³ má²janh² nɨ́² siáh³.

18 Hi³ jáun² cun³quionh³ jan² tán¹ Jmɨ́²chí³
joh¹ Dió³² bíh¹, lɨ́¹³ tsá¹janh¹³ dí² la³jáɨ³²
ñí¹con² Jméi² dí², cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ Cristo,
cuɨ́¹ tsá² judíos, cuɨ́¹ tsá²cá²jo²¹.

19 Jáun² né³, hnoh² tiú²uú² lɨ́n³ yáh³ náh²
tsá²cá²jo²¹, tsá² cu³ nió³ siáh³, tɨ³la³ hnoh²
dá² má²lɨ́n³ náh² tsá² cu³ nió³ bíh¹ quiúnh¹
náh² ca³la³ jɨ́n³² tsá² joh¹ Dió³². Hnoh² bíh¹
má²ná¹lɨ́n³ náh² tsá² hñú¹³ Dió³².

20 Ja³bí¹ hnoh² siáh³ uá²jaɨ³² má²ná¹lɨ́n³
náh² la³jmɨ́¹ lɨ́³ cáun² hñú³, hi³ dí¹chi²¹ ñí¹
jmɨ́h¹ hiah³² hi³ ca³quiú² jáun² jɨ³lɨn² *tɨ³²
tsá² quian³² jë¹ Dió³² jɨ³ la³jɨ́n³² *tɨ³² jë¹
Dió³² nɨ́² siáh³, cáun² hñú³ hi³ quian³² cá²
máɨ³ quɨ́n¹ chu²¹ lɨ́n²¹ hi³ hu²¹ cuoh¹ hiah³²
jáun², la³ cun³ Cristo Jesús yáh³.

21 Cun³quionh³ hí³ bíh¹ chí¹zau³² tá¹ cáun²
hñú³, hi³ la³jɨ́³² quɨ́n¹ quioh²¹ né³ ná¹juɨn¹
re² lɨ́n³² ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmáɨ¹ hi³ lɨ́³ cáun²
cuáh³² hi³ ná¹chan¹ ñí¹con² Tɨ³² Juo¹³ dí².

22 La³ nɨ́² bíh¹ siáh³ hnoh² uá²jaɨ³²,
cun³ñí¹ hi³ má²cá²cunh³ náh² quiúnh¹
Cristo, ja³bí¹ la³ jáun² má²tionh² náh² siáh³
ja¹ quioh²¹ tsá² reh² ñí¹ hná¹ nɨ́², ca³la³ ñí¹
lɨ²¹ hi³ la³jɨ́n³² tsá² má²ca³chá³ cáun² tsɨ́³ lɨ́¹³
lɨ́n³ la³juah²¹ dúh¹ cáun² hñú³, hi³ jáun² ñí¹
jáun² lɨ́¹³ cuá³ Dió³² cun³quionh³ Jmɨ́²chí³
joh¹.

3

Po¹ nio² jo³cuo² hi³ hléh³² jú¹ chú³² ñí¹con² tsá²cá²jo²¹

(Hechos 22:21; Colosenses 1:24-27)

1 Hi³ jáun² jná¹³ Po¹, cuá¹tson³ ná¹ cun³ñí¹
hi³ ca³tɨn¹ Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo ca³tɨ²¹
cáun² hi³ chú³² quián¹³ hnoh² *tsá²cá²jo²¹;
cun³ñí¹ hi³ hléh²³ jáɨ¹³ la³ nɨ́² bíh¹ jná¹³
cuá¹tson³ ná¹.
2 Len³ jná¹³ qui³ cun³ má²ná¹ñíh¹ bíh¹
hnoh² hi³ Dió³² bíh¹ má²ca³chá³ ta²¹ lá²
jo³uón³² jná¹³ cun³ñí¹ hi³ ca³ja³ mií³ tsɨ́³, hi³
jáun² lɨ́¹³ zian² hnoh² re².
3 Hí³ bíh¹ ca³ma³jnia² ñí¹con² jná¹³ jáɨ¹³
hi³ jmɨ́¹ ná¹hmá¹ jáun², la³ cun³ lɨ́³ jáun²
cú¹pih²¹ jáɨ¹³ hi³ má²lɨ́²jmú³² jná¹³ nɨ́².
4 Jáun² nɨ́¹ má¹ca³híh³ náh² jáɨ¹³ nɨ́² lɨ³tsɨn²
náh² hi³ tson² bíh¹ má²ño¹ jná¹³ jú¹ tson²
quioh²¹ Cristo hi³ jmɨ́¹ ná¹hmá¹ jáun².
5 Jáɨ¹³ jáun² jmɨ́¹ ná¹hmá¹ jmɨ́¹tin², hi³ hí¹
jan² tiá² hin² ca³lɨ³ cuoh² jmáɨ¹ ñí¹ má²jau³²
dí²; tɨ³la³ ta³né³² né³, má²ca³jñéih³ Dió³²
jáɨ¹³ jáun² ñí¹con² *tɨ³² tsá² quian³² jë¹ tsú²,
tsá² hɨ́en¹ joh¹ tsú², jɨ³ ñí¹con² *tɨ³² jë¹ Dió³²
nɨ́² siáh³ cun³quionh³ Jmɨ́²chí³ joh¹ tsú².
6 Hi³ lá² bíh¹ hi³ jmɨ́¹ ná¹hmá¹ jáun²: hi³
cun³quionh³ jú¹ chú³² hi³ lɨ́¹³ liáun³ tsú²
jáun², ja³bí¹ tsá²cá²jo²¹ uá²jaɨ³² he³ cá²ren²
la³ cun³ hi³ hiáuh³ jáun² tsá² *judíos, hi³ lɨ́¹³
lɨ́n³ tsú² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsáu² quionh³
tsú² tsá² hí³, jɨ³ hi³ ca³tɨn¹ tsú² siáh³ jáɨ¹³ hi³
ca³jmú³ jáun² Dió³² quionh³ tsá² hí³ cun³ñí¹
hi³ má²cá²cunh³ tsú² uá²jaɨ³² quionh³ Cristo
Jesús.
7 Ta³ tiá² jmɨ́¹ ca³tɨn¹ bíh¹ jná¹³
má²ca³zeh³ Dió³² hná¹ ta²¹ quioh²¹, hi³
hléh²³ ná¹ jú¹ chú³² cun³quionh³ pí³ quioh²¹
tsú².
8 Uá¹jinh¹ jná¹³ jan² tsá² tɨ³ jlánh¹ bíh¹
huen³ ja¹ ca³la³ jɨ́n³² tsá² joh¹ Dió³², tɨ³la³
hí³ bíh¹ má²ca³hiáu³² jná¹³ hi³ hléh¹³ ná¹
ñí¹con² tsá²cá²jo²¹ jú¹ chú³² ca³tɨ²¹ la³jɨ́³² hi³
zioh² jáun² Cristo, cáun² hi³ jmɨ́¹lɨ́h³ tiá²
chau³² jmáɨ¹ hi³ lɨ³ cuoh² tsú² jɨ³lɨ³².
9 Hi³ jo³uón³² jná¹³ né³, má²ca³chá³ Dió³²
hi³ hɨe¹ ná¹ ca³la³ jɨ́n³² tsáu² jáɨ¹³ ca³tɨ²¹
la³ cun³ hi³ hnió³ Dió³² jmu³, jáɨ¹³ hi³ jmɨ́¹
ná¹hmá¹ ñí¹con² tsáu² ca³la³ cun³ cá²jmáɨ¹
lɨ́n²¹, hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³², Tsá² ca³jmú³
ca³la³ jɨ³lɨ³² hi³ zia³².
10 La³ nɨ́² ca³lɨ³, hi³ jáun² cun³quionh³
tsá² ná¹lɨ́n³ cuáh³² joh¹ Dió³² lɨ́¹³ ma³jnia²
ta³né³² ñí¹con² ca³la³ jáh³ dú¹ ñí¹ tsá²
ná¹chín¹ jɨ³ tsá²cuú² tsá²chín³ nɨ́² siáh³, hi³
Dió³² jlánh¹ quia³lín³ jmɨ́¹ tsɨ́³ ñí¹ ca³la³ jɨ́³²
hi³ jmu².
11 Qui³ cun³ jmɨ́¹ má²hu²¹ bíh¹ tsɨ́³ Dió³²
hi³ jmu³ la³ nɨ́² ca³la³ cun³ jmɨ́¹tin² lɨ́n³²,
cáun² ta²¹ hi³ ca³lɨ³ jáun² cun³quionh³ Jesús
Tsá² lɨ́n³ Cristo Tɨ³² Juo¹³ dí².
12 Hi³ jáun² cun³ñí¹ hi³ má²cá²cunh³ dí²
quiúnh¹ Cristo, hi³ má²nio² cáun² tsɨ́³ dí²
ñí¹con² tsú², jáun² má²zia³² bíh¹ jáɨ¹³ hi³
lɨ́¹³ má¹janh¹³ dí² ñí¹con² Dió³², ca³la³ hí¹
cú¹pih²¹ tiá² juá²³ tsɨ́³ dí².
13 Hi³ jáun² bíh¹ hiú² mɨ́²³ jná¹³ ñí¹con²
hnoh², hi³ tiá² cháh¹ náh² hlah³ honh²
cun³ñí¹ hi³hliá² cuá¹má²tso¹ jná¹³ tsɨn³² hi³
ca³tɨn¹ hnoh², quí¹ hi³ lá² dá² jmu² lin¹ hi³
tson² bíh¹ cu³tí³ tá¹zanh¹ náh² re².

Cristo hniau³ dí²

14 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ junh³² jná¹³
cú¹jñi³² ta³ ñí¹ Jméi² [Jesucristo Tɨ³² Juo¹³]
dí²,
15 Dió³², Tsá² ná¹juáh²³ hí³ ca³la³ jɨ́n³²
tsá² má²ná¹lɨ́n³ tsá² hñú¹³ tsú² hi³ hí³ bíh¹
dí² lɨ́n³ Jméi² tsú², uá¹ hi³ tsá² má²tionh²
hñu³mɨ³cuú², uá¹ hi³ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá².
16 Hi³ jáun² ñí¹con² Jméi² dí², Tsá² lɨ́n³ hí³
mí¹zioh²¹ quioh²¹ ca³la³ jɨ³lɨ³² hi³ chu²¹, mɨ́²³
jná¹³ hi³ cué³² tsú² hnoh² pí³ la³ tɨ³ hñu³
honh² hnoh² cun³quionh³ Jmɨ́²chí³ joh¹,
17 hi³ jáun² má²lɨ́¹³ cuá³² Cristo hñu³
honh² náh² cun³ñí¹ hi³ má²nio² jáun² cáun²
honh² náh². Hi³ jáun² nɨ́¹juáh³ jlánh¹ tiá³
nio² honh² náh² hi³ ná¹hnáu³ náh² hi³ ja³²
la³ tɨ³ hñu³ honh² náh², la³jmɨ́¹ chi²¹ tiá³
cáun² hmá² hi³ tioh³ chí² jmú² ñí¹ ñe¹ lɨ́n²¹,
ho³lá²dá² cáun² hñú³ hi³ zeh² ñí¹ cáun²
jmɨ́h¹ hiah³² pin³,
18 hi³ jáun² lɨ́¹³ há¹ ngɨ¹³ náh² re² cu³lɨ²¹
quiúnh¹ náh² la³jɨ́n³² tsá² joh¹ Dió³², hi³ he³
cónh³ tí³ tɨ³ la³ hú³, jɨ³ tɨ³ la³ cuó², jɨ³ tɨ³ la³
ñe¹ nɨ́² siáh³ hi³ hniau³ dí² jáun² Cristo.
19 Jáun² bí¹ mɨ́²³ jná¹³ hi³ lɨ́¹³ lɨ³ cuɨn² náh²
ha³ cónh³ tí³ hi³ hniau³ dí² jáun² Cristo,

uá¹jinh¹ jmí¹lɨ́h³ tiá² lɨ³ cuoh² tsú² cun³
tán¹, hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lɨ́¹³ ná¹canh²
hñu³ honh² náh² re² lɨ́n³² cun³quionh³ hnga²
Dió³².
20 Hi³ hí³ bíh¹ dí² jan² Dió³² Tsá² zia³² pí³
quioh²¹ hi³ jmu³ tɨ³ hliáun³ la³ cónh³ bíh¹
hi³ mɨ³² dí², ho³ uá¹jinh¹ cáun² hi³ ti³ lɨ́¹
ca³cháunh¹³ tsɨ́³ dí², cun³quionh³ pí³ quioh²¹
tsú² hi³ má²jmu² jáun² ta²¹ hñu³ jmí¹ hñu³
tsɨ́³ dí².
21 Hi³ jáun² cun³quionh³ tsá² ná¹lɨ́n³
cuáh³², jɨ³ cun³quionh³ Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo,
¡cuɨ́¹ lɨ³quien² bíh¹ Dió³² jmáɨ¹ ca³la³ jɨ́³²
ca³la³ cun³ jmí¹hi³nio²! ¡Tson² bíh¹ cu³tí³!

4

Hniáuh³² tiáuh¹ dí² cá²hon³

1 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹, jná¹³ tsá²
cuá¹tson³ ná¹ cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ Tɨ³² Juo¹³
dí², hiú² mɨ́²³ jná¹³ ñí¹con² hnoh² hi³
ñí¹táunh¹ náh² la³ cun³ ca³tɨ²¹ hi³ ñi³táunh¹
tsá² má²ca³te³ Dió³², quí¹ hnoh² bíh¹ tsá²
má²ná¹tén¹ náh².
2 Jmu³ náh² tsá² tsɨ́¹juɨ́³, tsá² tiá² jmu²
quien² hnga²; jmu³ náh² siáh³ juenh²
honh², jɨ³ hi³ cueh¹³ náh² honh² hi³ ca³tɨn¹
tsá²ján² tsá²ján² quí¹ cun³ñí¹ hi³ hno³ náh²
tsú².
3 Cun³quionh³ hi³ má²nio² jáun² tie³ ja¹
quián¹³ bí¹ náh², má²hniáuh³² jmúh¹³ náh²
pí³ hi³ la³ má²tionh² jáun² náh² cá²honh¹
jmáɨ¹ ca³la³ jɨ́³², cun³quionh³ hi³ ma³hau³
Jmɨ́²chí³ Chun¹.
4 Quí¹ jan² tán¹ tsáu² bíh¹ má²ná¹láɨ³
dí², hi³ jan² tán¹ bí¹ siáh³ Jmɨ́²chí³ zian²
ñí¹con² dí² la³jáɨ³²; la³ jáun² bíh¹ lɨ́³ siáh³ hi³
má²ca³te³ náh² jáun² Dió³² hi³ lɨ́¹³ zia³² cáun²
tán¹ hi³ ná¹janh³² náh² ca³la³ jɨ́n³².
5 Jan² bíh¹ Juo¹³ dí² zian², hi³ cá² ñí¹ bíh¹
jú¹ tson² zia³² hi³ táunh²³ dí² ta²¹, cá² ñí¹
bíh¹ hi³ zaun³² dí² jmáɨ²,
6 hi³ jan² tán¹ bíh¹ Dió³² Jméɨ² dí² ca³la³
jáɨ³². Hí³ bíh¹ cuá¹chín¹ ñí¹con² ca³la³ jɨ́n³²,
Tsá² jmu² ta²¹ ca³la³ tán¹ cu³tí³, jɨ³ hi³ cuá³
tsú² siáh³ hñu³ tsɨ́³ jɨ³lá² dí².

Pí³ hi³ cue³² Jmɨ́²chí³ Chun¹
(Romanos 12:3-8; 1 Corintios 12:1-14:40; 1 Pedro 4:8-11)

7 Tɨ³la³ né³² né³, ma³ quin³² ma³ jan³² bíh¹
dí² má²hiau³² dí² la³ cun³ pí³ hi³ ca³ja³ jáun²
tsɨ́³ Cristo hi³ lɨ́¹ cué²¹.
8 Hi³ jáun² bíh¹ ñí¹ Sí² rá¹juáh³ la³ lá²:
Jmɨ́¹ ngah²¹ tsú² jáun² hñu³mɨ³cuú², ca³chin²
dí² juɨ³² tsá² ná¹tson³,
jɨ³ hi³ ca³cuéh³ dí² siáh³ tsá²mɨ³cuóun² pí³ hi³
jmu³ tsú² tá¹³ dí².
9 Tɨ³la³ ¿he³ dá² hnió³ juáh³ jaun³² hi³
“ca³uɨnh³² tsú²”? Hi³ nɨ́² dá² hnió³ juáh³, hi³
la³ñí¹ tín² ca³ñí¹hi³² tsú² la³ tɨ³ hñu³ hué³².
10 Hi³ Tsá² hí³ bí¹ siáh³ ca³uɨnh³² tɨ³ ñí¹
jlánh¹ bíh¹ ñe¹ hñu³mɨ³cuú², hi³ jáun² lɨ́¹³
hún¹ tsú² la³ tán¹ chu³ cuá² chu³ hué³².
11 Hi³ hí³ bíh¹ ca³cué³ pí³ ñí¹con² ma³
quin³² ma³ jan³² tsáu² hi³ jmu³ tsú² tá¹³
Dió³², uá¹la³ cun³ hi³ ca³cuéh³ tsú² jáun²
ma³ jan² tsáu² pí³ hi³ lɨ́n¹³ tsú² *tɨ³² tsá²
quian³² jë¹ Dió³², ma³ jan² tsáu² ca³cuéh³
dí² siáh³ pí³ hi³ lɨ́n¹³ *tɨ³² jë¹ Dió³², hi³ ma³
jan² tsáu² hiauh³ pí³ hi³ ngáɨ³² jú¹ chú³²
hi³ lɨ́¹³ liáun³ tsú², ma³ jan² tsáu² hiauh³
pí³ hi³ lɨ́n¹³ tsá² tanh² hó¹ñí¹ tsáu², hi³ ma³
jan² siáh³ hiauh³ pí³ hi³ lɨ́n¹³ tɨ³² ca³tɨ²¹ jáɨ¹³
quioh²¹ Dió³².
12 La³ nɨ́² bíh¹ ca³chan³ tsú² hua³jan²¹ tsá²
joh¹ hi³ jmu³ ta²¹ quioh²¹ dí², hi³ jáun² lɨ́¹³
hi³ tɨ³ lɨ³mí¹ má²tsá²lɨ³pin³ tsɨ́³ tsá² ñí¹ hná¹
jáun² joh¹ Cristo,
13 ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmáɨ¹ hi³ tiáuh¹
dí² cá²hon³ la³ cun³ hi³ ca³tɨ²¹ jmu³ tsá²
má²cuóun³² Jon² Dió³², tsá² má²nio² hí³
cáun² tsɨ́³ ñí¹con² tsú². La³ jáun² bíh¹ lɨ́¹³ hi³
lɨ³hún¹ tsɨ́³ dí², hi³ lɨ³ tiéɨ³ dí² ti³tsóh³dí¹ la³
cun³ rón³² lɨ́n³ hnga² Cristo.
14 Quí¹ jáun² tiú²uú² lɨ́n¹³ dí² la³jmɨ́¹ lɨ́n³
tsá¹míh¹, hi³ huán¹ tsɨ́³ lɨ́n³² bíh¹ zaɨ³² tsɨ́³,
hi³ cáun² lɨ́¹ lɨ́²can² cun³quionh³ lɨ³ua³ cáun²
jáɨ¹³ hmaɨ²¹ hi³ má²ta² tsáu², hi³ lɨ́²can² tsú²
hi³ má²cau² tsá² hláɨh¹, tsá² hnió³ jau³ juɨ³²
hlah³.
15 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ hléh¹ dí² jú¹ tson²
cun³quionh³ hi³ hno³ dí² tsá²ján² tsá²ján²
né³, la³ jáun² bíh¹ má²tsá²lɨ³hún¹ tsɨ́³ dí²,

ca^{3}la^{3} ñí^{1} cá^{1}chó^{21} jmáɨ^{1} hi^{3} lɨ́n^{13} dí^{2} la^{3}jmɨ́^{1}
lɨ́n^{3} Cristo, Tsá^{2} lɨ́n^{3} hí^{3} Tsá^{2} chin^{1} ñí^{1}con^{2}
dí^{2}.
16 Hi^{3} ñí^{1}con^{2} hí^{3} bíh^{1} ja^{32} pí^{3} quiú^{13} jnoh^{1},
tsá^{2} ná^{1}láɨ^{3} dí^{2} la^{3}juah^{21} dúh^{1} jñí^{2}mu^{1} tsú^{2},
cáun^{2} ngú^{3} hi^{3} ná^{1}cuú^{1} ná^{1}hun^{1} re^{2} tɨn^{2} la^{3}
ma^{3} quin^{32} ma^{3} caun^{32} hi^{3} pih^{21} hi^{3} siún^{1}
quionh^{3} raɨnh^{21}, la^{3}jmɨ́^{1} ná^{1}jenh^{2} hná^{1} mú^{21}
quionh^{3} jñí^{2}; hi^{3} jáun^{2} tá^{1}la^{3} má^{2}chí^{1}cuóun^{2}
jáun^{2} cu^{3}lɨ^{21} né^{3}, jmu^{2} lin^{1} hi^{3} hnio^{3} raɨnh^{21}
cun^{3}quionh^{3} hi^{3} má^{2}háun^{3}.

Ziáun^{2} dí^{2} hi^{3} hmaɨ^{21} cun^{3}quionh^{3} Cristo

17 Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, hlɨ́^{1} lieh^{1} jná^{13} hnoh^{2}
cha^{13} Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2}, hi^{3} juo^{3} ná^{1} hnoh^{2} la^{3}
lá^{2}: Tiú^{2}uú^{2} hniáuh^{32} yáh^{3} má^{1}zián^{13} náh^{2}
la^{3}jmɨ́^{1} zian^{2} tsá^{2} tiá^{2} má^{2}cuóun^{32} Dió^{32}, quí^{1}
tsá^{2} hí^{3} dá^{2} zian^{2} la^{3} cun^{3} hi^{3} cháunh^{23} chí^{1}
hmóu^{32} bíh^{1}, cáun^{2} hi^{3} tiá^{2} lin^{1} ñí^{1} jmu^{3} ta^{21},
18 hi^{3} cáun^{2} lɨ́^{1} ná^{1}jlɨ^{32} siáh^{3} hñu^{3} jmɨ́^{1} hñu^{3}
tsɨ́^{3} tsú^{2}. Tsá^{2} hí^{3} dá^{2} tiá^{2} zian^{2} yáh^{3} la^{3}
cun^{3} hi^{3} hnió^{3} Dió^{32}, quí^{1} tsá^{2} cáun^{1} bíh^{1} hí^{3}
cun^{3}ñí^{1} hi^{3} jlánh^{1} huáh^{2} chí^{1}.
19 Tiú^{2}uú^{2} ñi^{32} yáh^{3} tsú^{2} he^{3} dá^{2} jaun^{32}
hua^{3}heih^{21}, jɨ^{3} hi^{3} má^{2}ca^{3}jɨenh^{3} tsú^{2} siáh^{3}
hmóu^{32} hi^{3} jmu^{3} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} dí^{1}quiaunh^{21} tsɨ́^{3},
hi^{3} ca^{3}la^{3} hi^{3} tsah^{3} lɨ́n^{32} tsú^{2} jmu^{2} ca^{3}la^{3} jɨ́^{32}
ñí^{1} hi^{3} hlah^{3}, ca^{3}la^{3} hi^{3} jính^{1} lɨ́n^{21} tsú^{2}.
20 Tɨ^{3}la^{3} hnoh^{2} má^{1}ná^{1}, tiá^{2} ca^{3}lɨ^{3}tɨn^{2} yáh^{3}
hnoh^{2} la^{3} nɨ́^{2} ñí^{1}con^{2} Cristo,
21 nɨ́^{1}juáh^{3} tson^{2} cu^{3}tí^{3} hi^{3} ca^{3}niéih^{2} náh^{2}
jáɨ^{13} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} tsú^{2}, hi^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} tson^{2}
ca^{3}cunh^{3} náh^{2} siáh^{3} quiúnh^{1} Jesús jmɨ́^{1}
ca^{3}lɨ^{3}tɨn^{2} náh^{2} jáun^{2} jú^{1} tson^{2} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1}
tsú^{2}.
22 Hi^{3} ca^{3}tɨ^{21} la^{3} cun^{3} he^{3} lánh^{3} rón^{32} jmɨ́^{1}
zian^{2} náh^{2} jáun^{2} jmɨ́^{1}tin^{2} né^{3}, tɨ^{3} có^{32} chá^{1}
náh^{2} cú^{2}jueh^{32} hi^{3} yeh^{3} hi^{3} jmɨ́^{1} jmuh^{32}
náh^{2} jáun^{2}, quí^{1} jmɨ́^{1}tin^{2} ca^{3}lɨ^{3}can^{2} náh^{2}
cun^{3}quionh^{3} hi^{3} hlah^{3} hi^{3} dí^{1}quiaunh^{21}
honh^{2} náh^{2} hi^{3} jmɨ́^{1} jmu^{2} jáun^{2} hi^{3} jún^{3} náh^{2}.
23 Má^{2}hniáuh^{32} bíh^{1} lɨ^{3} hmaɨ^{21} la^{3} tɨ^{3} hñu^{3}
jmɨ́^{1} hñu^{3} honh^{2} náh^{2},
24 hi^{3} má^{1}zián^{13} náh^{2} cáun^{2} hi^{3} hmaɨ^{21}
la^{3}jmɨ́^{1} lɨ́^{3} hi^{3} cánh^{3} ca^{3}ma^{3}jniau^{2} náh^{2} siáh^{3}
Dió^{32}, hi^{3} zian^{2} náh^{2} la^{3}jmɨ́^{1} zian^{2} tsú^{2} jáun^{2}
hnga^{2}, hi^{3} hú^{1}tá^{1} chun^{1} náh^{2}, hi^{3} jɨn^{2}.
25 Cun^{3}ñí^{1} hi^{3} nɨ́^{2} né^{3}, jáun^{2} ma^{3} quin^{32}
ma^{3} jan^{32} náh^{2} ca^{3}tɨn^{1} hléh^{13} jmáh^{3}la^{3}
jú^{1} tson^{2} ñí^{1}con^{2} renh^{2}, cha^{3} jmɨ́^{1} hléh^{13}
náh^{2} jú^{1} tɨ́^{1}jáɨ^{2}, quí^{1} la^{3}jáɨ^{32} bíh^{1} dí^{2} ná^{1}láɨ^{3}
la^{3}juah^{21} dúh^{1} zeih^{21} cuo^{2} zeih^{21} ta^{3} jan^{2}
tsáu^{2}.
26 Nɨ́^{1}juáh^{3} hi^{3} ca^{3}míh^{3} honh^{2} náh^{2}, ha^{3} lɨ́^{2}
jmú^{2} tso^{3}; ha^{3} lɨ́^{2} cuɨ́^{1} míh^{13} honh^{2} nú^{2} ca^{3}la^{3}
ñí^{1} ca^{3}ta^{3}tsɨ^{21} hiú^{2},
27 hí^{1} cú^{1}pih^{21} lɨ́^{2} jáɨ^{13} cueh^{32} tsá^{2} hláɨnh^{1}.
28 Nɨ́^{1}juáh^{3} tsá^{2} jmɨ́^{1} han^{2}, ha^{3} lɨ́^{2} uú^{2} cuɨ́^{1}
han^{1} tsú^{2}, tɨ^{3}la^{3} cuɨ́^{1} jmu^{1} cuá^{2} ta^{3} tsú^{2} ta^{21}
chu^{21} bíh^{1} cú^{2}jueh^{32}, hi^{3} jáun^{2} zia^{32} ca^{3}lá^{2} hi^{3}
lɨ́^{13} lɨ^{3} cuéh^{32} tsú^{2} tsá^{2} lɨ^{3}hniauh^{23} ñí^{1}con^{2}.
29 Ha^{3} lɨ́^{2} hléh^{2} náh^{2} jú^{1} hlah^{3}, tɨ^{3}la^{3} jáɨ^{13}
hi^{3} lɨ́^{13} lɨ^{3} ma^{3}hau^{3} hi^{3} lɨ^{3} pin^{3} tsɨ́^{3} tsáu^{2} bíh^{1}
hniáuh^{32} hléh^{13} náh^{2} cú^{2}jueh^{32}, jáɨ^{13} hi^{3} lɨ́^{13}
lɨ^{3} ma^{3}mieh^{2} Dió^{32} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} náɨ^{32} bíh^{1}.
30 Lɨ́^{2} jmú^{2} náh^{2} hi^{3} niau^{21} hlah^{3} tsɨ́^{3}
Jmɨ́^{2}chí^{3} Chun^{1} joh^{1} Dió^{32}, quí^{1} cun^{3}quionh^{3}
Jmɨ́^{2}chí^{3} hí^{3} bíh^{1} má^{2}ná^{1}lin^{1} hnoh^{2} hi^{3} lɨ́n^{3}
náh^{2} tsá^{2} joh^{1} Dió^{32}, ca^{3}la^{3} ñí^{1} cá^{1}chó^{21} jmáɨ^{1}
hi^{3} cu^{3}tí^{3} liáu^{32} tsú^{2}.
31 Chá^{1} náh^{2} tɨ^{3} có^{32} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} chí^{1}quí^{2}
chí^{1}tiéih^{23} honh^{2} náh^{2} ñí^{1}con^{2} tsáu^{2}, la^{3}
má^{2}quionh^{3} hi^{3} míh^{23} honh^{2} náh^{2}, jɨ^{3} hi^{3}
jlánh^{1} náh^{2}, jɨ^{3} hi^{3} lɨ́^{1} tɨ́^{2} lɨ́^{1} hóh^{32} náh^{2}, jɨ^{3}
la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} lɨ́^{1} tú^{2} lɨ́^{1} hion^{23} náh^{2} tsáu^{2} nɨ́^{2}
siáh^{3}, la^{3} cun^{3} la^{3}jɨ́^{32} ñí^{1} hi^{3} hlah^{3} yáh^{3}.
32 Tɨ^{3} re^{2} bíh^{1} jmu^{3} náh^{2} chun^{1} ñí^{1}con^{2}
tsá^{2}ján^{2} tsá^{2}ján^{2}, hi^{3} ná^{1}lɨ́n^{3} náh^{2} tsá^{2} zian^{2}
tsɨ́^{3} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} tsá^{2}ján^{2} tsá^{2}ján^{2}, hi^{3} chin^{32}
náh^{2} siáh^{3} honh^{2} ñí^{1}con^{2} tsá^{2}ján^{2} tsá^{2}ján^{2}
la^{3} cun^{3} hi^{3} má^{2}ca^{3}jmú^{3} tsú^{2} ñí^{1}con^{2} náh^{2},
la^{3}jmɨ́^{1} ca^{3}chin^{2} jáun^{2} Dió^{32} tsɨ́^{3} tso^{3} quián^{13}
hnoh^{2} cun^{3}quionh^{3} Cristo.

5

He^{3} lánh^{3} rón^{32} hniáuh^{32} ma^{3}zian^{2} tsá^{2} má^{2}lɨ́n^{3} jon^{2} Dió^{32}

1 Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, cun^{3}ñí^{1} hi^{3} má^{2}ná^{1}lɨ́n^{3}
náh^{2} jon^{2} Dió^{32}, tsá^{2} hnio^{3} tsú^{2} lɨ́n^{32}, jmu^{3}
náh^{2} pí^{3} hi^{3} lɨ́n^{13} náh^{2} la^{3}jmɨ́^{1} lɨ́n^{3} tsú^{2} hnga^{2}.
2 Tianh^{3} náh^{2} hi^{3} ná^{1}hnáu^{3} náh^{2}, la^{3}jmɨ́^{1}
ca^{3}ma^{3}hniau^{3} Cristo, hi^{3} ca^{3}jɨenh^{3} tsú^{2} jáun^{2}
hnga^{2} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} ca^{3}ta^{1} dí^{2}. Hí^{3} bíh^{1} lɨ́^{1}

ca^{3}cuen^{3} hnga^{2} la^{3}juah^{21} dúh^{1} jan^{2} jáh^{3}, hi^{3} ca^{3}jngɨh^{3} ñí^{1}con^{2} Dió^{32}, hi^{3} lɨn^{3} tsú^{2} la^{3}jmɨ́^{1} lɨ́^{3} cáun^{2} hi^{3} ja^{32} má^{2}ró^{32} hi^{3} tɨ^{32} tsɨ́^{3} Dió^{32}.

3 Cun^{3}ñí^{1} hi^{3} má^{2}lɨ́n^{3} náh^{2} tsá^{2} joh^{1} Dió^{32} né^{3}, jáun^{2} hí^{1} cú^{1}pih^{21} yáh^{3} tiú^{2}uú^{2} hniáuh^{32} hi^{3} cáun^{2} lɨ́^{1} juonh^{21} náh^{2} jáɨ^{13} hi^{3} ca^{3}tɨ^{21} hi^{3} juón^{1} tsú^{2}, sa^{3}jun^{3} hí^{1} cáun^{2} hi^{3} tiá^{2} jɨ^{2}, ho^{3} hi^{3} dí^{1}quian^{1} náh^{2} hi^{3} lɨ́^{1} zia^{32}.

4 Ha^{3} lɨ́^{2} hléh^{2} náh^{2} jú^{1} cú^{1}juón^{1}, sa^{3}jun^{3} jáɨ^{13} hi^{3} tiá^{2} lin^{1} zia^{32} ñí^{1} jmu^{3} ta^{21}, ho^{3} cuú^{2}nga^{1} héi^{2} tsɨ́^{3}, quí^{1} jáɨ^{13} la^{3} nɨ́^{2} tiú^{2}uú^{2} ca^{3}ta^{1} yáh^{3} dí^{2} hléh^{13}; tɨ^{3} re^{2} cueh^{1} náh^{2} cú^{2}jueh^{32} tiá^{1}hmah^{1} Dió^{32} bíh^{1}.

5 Quí^{1} má^{2}ñíh^{1} bíh^{1} náh^{2} hi^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} zian^{2} tsá^{2} lɨ́^{1} jmu^{2} lɨ́^{1} tsau^{32} ho^{3} hi^{3} jmu^{2} tsú^{2} hi^{3} tiá^{2} jɨ^{2}, jáun^{2} tsá^{2} la^{3} hí^{3} tiá^{2} lɨ́^{13} yáh^{3} hiáuh^{3} jáɨ^{13} hi^{3} tsa^{3}ma^{3}zian^{2} hñu^{3}mɨ^{3}cuú^{2} ñí^{1} cuá^{1}quien^{2} Cristo quionh^{3} Dió^{32}, sa^{3}jun^{3} lɨ́^{13} hiáuh^{3} jáɨ^{13} nɨ́^{1}juáh^{3} tsá^{2} zia^{32} hi^{3} jlánh^{1} jính^{1}, quí^{1} tsá^{2} la^{3} nɨ́^{2} jmu^{2} la^{3}juah^{21} dúh^{1} hi^{3} má^{2}tsú^{2} má^{2}jónh^{32} dió^{32} tsá^{2} láɨn^{1} bíh^{1}.

6 Hí^{1} jan^{2} lɨ́^{2} hin^{2} cuɨ́^{1} má^{1}cau^{2} hnoh^{2} cun^{3}quionh^{3} cáun^{2} jú^{1} te^{3}, quí^{1} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} ca^{3}tɨ^{21} hi^{3} hlah^{3} nɨ́^{2} bíh^{1} má^{2}jnia^{32} Dió^{32} hi^{3} míh^{23} tsɨ́^{3} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} tiá^{2} nieh^{3}.

7 Jáun^{2} né^{3}, hí^{1} cú^{1}pih^{21} lɨ́^{2}uú^{2} juónh^{32} náh^{2} re^{2} quiúnh^{1} tsá^{2} la^{3} hí^{3}.

8 Quí^{1} jmɨ́^{1}tin^{2} jmɨ́^{1} lɨ́n^{3} hnoh^{2} tsá^{2} zian^{2} já^{1}niéi^{2}, tɨ^{3}la^{3} ta^{3}né^{32} má^{1}ná^{1}, cun^{3}ñí^{1} hi^{3} má^{2}cá^{2}cunh^{3} náh^{2} quiúnh^{1} Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2}, jáun^{2} má^{2}lɨ́n^{3} náh^{2} tsá^{2} má^{2}zian^{2} ñí^{1} tie^{3} joh^{1}. Jáun^{2} tianh^{3} náh^{2} la^{3} cun^{3} qui^{3} ca^{3}tɨ^{21} hi^{3} zian^{2} tsá^{2} má^{2}tiéin^{1} joh^{1}.

9 Quí^{1} joh^{1} dá^{2} jmu^{2} hi^{3} lau^{32} jmáh^{3}la^{3} cá^{2} ñí^{1} hi^{3} chun^{1} bíh^{1} tsú^{2}, hi^{3} ngɨ^{32} tsú^{2} cú^{2}tso^{2}, jɨ^{3} hi^{3} lɨ́n^{3} tsú^{2} tsá^{2} tson^{2} jë^{1} nɨ́^{2} siáh^{3}.

10 Jáun^{2} jmu^{3} náh^{2} pí^{3} hi^{3} ngɨ^{13} náh^{2} hi^{3} he^{3} bíh^{1} hi^{3} jéih^{32} Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2}.

11 Ha^{3} lɨ́^{2} jmú^{2} náh^{2} lɨ^{3}ua^{3} cáun^{2} hi^{3} tiá^{2} lin^{1} ñí^{1} jmu^{3} ta^{21}, hi^{3} la^{3} jmu^{2} jáun^{2} tsá^{2} zian^{2} já^{1}niéi^{2}; tɨ^{3}la^{3} tɨ^{3} re^{2} tie^{3} náh^{2} joh^{1} ñí^{1}con^{2} hi^{3} jáun^{2}, hi^{3} jáun^{2} lɨ́^{13} chu^{3} jñéih^{3}.

12 Hi^{3} lɨ́^{1} hua^{3}heih^{21} máh^{3} hi^{3} hléh^{13} dí^{2} la^{3} cun^{3} hi^{3} jmu^{2} tsá^{2} hí^{3} ta^{3} hñu^{3} niéi^{2}, uá^{1}jinh^{1} ti^{3} lɨ́^{1} hléh^{13} dí^{2};

13 tɨ^{3}la^{3} nɨ́^{1} má^{1}ca^{3}ta^{3}no^{1} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} jáun^{2} ñí^{1} tie^{3} joh^{1} né^{3}, la^{3}jɨ́^{32} bíh^{1} chú^{2} jñéih^{23} re^{2},

14 quí^{1} cun^{3}quionh^{3} joh^{1} bíh^{1} chú^{2} jñéih^{23} la^{3}jɨ́^{32}. Cun^{3}ñí^{1} hi^{3} jáun^{2} bíh^{1} juáh^{23} tsú^{2} la^{3} lá^{2}:
Hueh^{3} ziú^{3} máh^{1}, hnú^{2} tsá^{2} rá^{2}cuóun^{1} nú^{2};
náu^{2} ñí^{1} rón^{21} nú^{2} nɨ́^{2} ja^{1} hla^{1},
hi^{3} jáun^{2} Cristo tiéi^{32} joh^{1} quioh^{21}.

15 Jáun^{2} né^{3}, hua^{3}hín^{13} náh^{2} he^{3} lánh^{3} rón^{32} ñí^{1}táunh^{1} náh^{2}. Ha^{3} lɨ́^{2} ma^{3}zián^{13} náh^{2} la^{3}jmɨ́^{1} zian^{2} tsá^{2} tiá^{2} jmɨ́^{1} tiá^{2} tsɨ́^{3}, tɨ^{3} re^{2} ma^{3}zián^{13} náh^{2} hi^{3} quia^{3}lín^{3} jmɨ́^{1} honh^{2}.

16 Ma^{3}quien^{13} náh^{2} jmáɨ^{1} hi^{3} zian^{2} náh^{2}, quí^{1} jmáɨ^{1} hlah^{3} bíh^{1} la^{32}.

17 Ha^{3} lɨ́^{2} lɨ́^{1} jmú^{2} náh^{2} cáun^{1}; jmu^{3} náh^{2} pí^{3} hi^{3} ngɨ^{13} náh^{2} he^{3} hnió^{3} Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2}.

18 Ha^{3} lɨ́^{2} ma^{3}heinh^{21} náh^{2}, quí^{1} tsá^{2} jmu^{2} la^{3} jáun^{2} dá^{2} cáun^{2} lɨ́^{1} tsá^{2}hín^{3} bíh^{1}; tɨ^{3} re^{2} cuɨ́^{1} ná^{1}cónh^{21} Jmɨ́^{2}chí^{3} Chun^{1} hñu^{3} honh^{2} náh^{2}.

19 Hniáuh^{32} hlɨ́^{1} lienh^{1} náh^{2} renh^{2} má^{2}tún^{2} hmóu^{32} náh^{2} cun^{3}quionh^{3} hi^{3} hɨ́eh^{1} náh^{2} sun^{1} hi^{3} lɨ́^{3} jáun^{2} jáɨ^{13} quioh^{21} Dió^{32}, hi^{3} hɨ́eh^{1} náh^{2} sun^{1} ñí^{1}con^{2} Dió^{32}, jɨ^{3} hi^{3} hɨ́eh^{1} náh^{2} siáh^{3} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} tsú^{2} cun^{3}quionh^{3} sun^{1}, la^{3} cun^{3} hi^{3} má^{2}hau^{3} Jmɨ́^{2}chí^{3} Chun^{1}. Jáun^{2} hɨ́e^{1} náh^{2} sun^{1} hi^{3} má^{1}tsú^{1} má^{1}jonh^{21} náh^{2} Tɨ^{32} Juóuh^{32} ca^{3}la^{3} jonh^{3} jmɨ́^{1} honh^{2}.

20 Cuéh^{3} náh^{2} tiá^{1}hmah^{1} Dió^{32} Jméi^{2} dí^{2} jmáɨ^{1} ca^{3}la^{3} jɨ́^{32} ca^{3}tɨ^{21} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} zia^{32}, cun^{3}ñí^{1} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} Jesucristo Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2}.

Lánh^{3} hniáuh^{32} zian^{2} tsá^{2} tanh^{2} ta^{21} Cristo quionh^{3} tsá^{2} hñú^{13}

21 Cun^{3}ñí^{1} hi^{3} tanh^{23} náh^{2} ta^{21} Cristo, jáun^{2} ma^{3}quien^{13} náh^{2} tsá^{2}ján^{2} tsá^{2}ján^{2}.

22 Ca^{3}tɨn^{1} tsá^{2}mɨ^{3} hi^{3} ma^{3}quien^{2} ñí^{2}cuo^{2}, la^{3}jmɨ́^{1} má^{2}quien^{2} tsú^{2} jáun^{2} Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2}.

23 Quí^{1} tsá^{2}ñuh^{2} bíh^{1} lɨ́n^{3} tsá^{2} chín^{1} ñí^{1}con^{2} tsá^{2}mɨ^{3}, la^{3}jmɨ́^{1} lɨ́n^{3} jáun^{2} Cristo Tsá^{2} chín^{1} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} lɨ́n^{3} cuáh^{32}, tsá^{2} ná^{1}lɨ́n^{3} hí^{3} la^{3}jmɨ́^{1} lɨ́^{3} cuá^{2} ta^{3} tsú^{2}, tsá^{2} ca^{3}lión^{32} tsú^{2} hí^{3}.

24 Hi^{3} jáun^{2} la^{3}jmɨ́^{1} má^{2}quien^{2} jáun^{2} tsá^{2} cuáh^{32} Cristo, la^{3} jáun^{2} bíh^{1} ca^{3}tɨn^{1} tsá^{2}mɨ^{3} ma^{3}quien^{2} ñí^{2}cuo^{2} tán^{1} hián^{2}.

25 Hnoh^{2}, tsá^{2}ñuh^{2}, ma^{3}hno^{1} náh^{2} tsá^{2}mɨ^{3} ñí^{2}cuonh^{2} náh^{2}, la^{3}jmɨ́^{1} ca^{3}ma^{3}hnio^{3} jáun^{2}

Cristo tsá² lɨ́n³ cuáh³² hi³ ca³cuen³ tsú² jáun²
hnga² hi³ jún³ ca³tɨn¹ cuáh³².
26 La³ nɨ́² ca³jmú³ tsú², quí¹ hi³ jáun²
lɨ́¹³ ná¹chan¹ tsá² lɨ́n³ cuáh³², hi³ ca³ma³jɨn²
dí² tsú² cun³quionh³ hi³ ca³záun³ tsú² jáun²
jmáɨ² cun³quionh³ jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³²,
27 hi³ jáun² lɨ́¹³ ma³jnia² tsú² cuáh³²
ñí¹con² hnga², hi³ lɨ́n¹³ la³jmɨ́¹ lɨ́n³ jan²
tsá¹máɨ¹³ tsá² má²jniá³ ca³la³ chú³² lɨ́n³²
cu³tí³, hi³ chun¹, hi³ jɨn², hi³ hí¹ cú¹pih²¹
quiá¹ tiá² zia³² quioh²¹, hi³ sa³jun³ hí¹ cáun²
hi³ zɨ́nh², sa³jun³ hí¹ cáun² hi³ má²hliáh².
28 La³ nɨ́² bíh¹ lɨ́³, hi³ hniáuh³² ma³hnio³
siáh³ tsá²ñuh² tsá²mɨ³ ñí²cuo² la³jmɨ́¹ hnio³
tsú² hnga². Quí¹ nɨ́¹juáh³ tsá² hnio³ tsá²mɨ³
ñí²cuo², la³ jáun² má²lin¹ hi³ hnio³ jɨ³ hnga²
bíh¹ tsú².
29 Quí¹ hí¹ jan² yáh³ tsáu² tiá² hon² cuá²
ta³ hnga², tɨ³la³ jmu² bíh¹ tsú² hua³hí¹³, jɨ³
hi³ má²ton³ dí² siáh³; hi³ ti³tsóh³dí¹ la³ jáun²
bíh¹ jmu² siáh³ Cristo ñí¹con² cuáh³²,
30 quí¹ jnoh¹ bíh¹ ná¹láɨ³ dí² la³jmɨ́¹ lɨ́³
cuá² ta³ tsú², [jnoh¹ ná¹láɨ³ dí² la³jmɨ́¹ lɨ́³
ngú³ quioh²¹ tsú² jɨ³ jñí²mu¹ tsú² nɨ́² siáh³].
31 La³ cun³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí²: "Cun³ñí¹
hi³ jáun² bíh¹ ca³tɨn¹ tsá²ñuh² chan³ tɨ³
có³² jméi² mí¹ziú¹³, hi³ jáun² tiánh³ cu³tsa³²
quionh³ tsá²mɨ³ ñí²cuo², hi³ jáun² tá¹ gon³
tsú² lɨ́n¹³ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsáu² bíh¹".
32 Hi³ nɨ́² bíh¹ cáun² jáɨ¹³ hi³ jlánh¹ bí¹
quien² hi³ jmɨ́¹ ná¹hmá¹, hi³ jáun² jná¹³ né³
juanh³², hi³ jáɨ¹³ nɨ́² né³, hɨe³² hi³ Cristo
má²cunh³ quionh³ cuáh³².
33 Tɨ³la³ cun³ jáun² bíh¹ hniáuh³² má¹hno¹
náh² tsá²mɨ³ ñí²cuonh² ma³ quin³² ma³ jan³²
náh², la³jmɨ́¹ hno³ náh² hmóu³²; hi³ tsá²mɨ³
né³, hniáuh³² má²quien² siáh³ tsá²ñuh²
ñí²cuo².

6

1 Hi³ hnoh² siáh³ tsá¹míh¹, cun³ñí¹ hi³
hnoh² tanh²³ náh² ta²¹ Dió³², hi³ jáun²
ca³tɨn¹ náh² tanh¹³ siáh³ ta²¹ ñeh² mí²ziúh²,
quí¹ la³ nɨ́² bíh¹ ca³tɨ²¹.
2 Quí¹ hi³ lá² bíh¹ héih³² la³ñí¹ hi³ ca³jmú³
Dió³² hi³ la³ má²quionh³ siáh³ cáun² jáɨ¹³
hi³ ca³jmú³ tsú²: "Tianh³² náh² ta²¹ ñeh²
mí²ziúh²,
3 hi³ jáun² lɨ́¹³ zian² nú² re² tɨn², jɨ³ hi³ lɨ́¹³
lɨ³ zian² nú² ué³ ñí¹ hué²¹ lá²".
4 Hi³ hnoh² né³, tsá² má²lieih²¹, ha³ lɨ́²
ma³tsan¹³ náh² tsɨ́³ jónh³², tɨ³la³ tɨ³ re² bíh¹
hi³ má¹cuoun²¹ náh² tsú² hi³ tɨ́¹ jinh²¹ náh²
re² tɨn², hi³ hlɨ́¹ lienh¹ náh² tsú² ca³tɨ²¹ he³
lánh³ rón³² tanh¹³ tsú² ta²¹ Tɨ³² Juo¹³ dí².
5 Hnoh² tsá² ná¹lɨ́n³ *tsá² má²ná¹hlánh¹,
ca³tɨn¹ bí¹ náh² má¹tih²¹ ñí¹con² tsá² ná¹lɨ́n³
juóuh³² náh² ñí¹ hué²¹ lá²; hniáuh³² bíh¹
má¹quien¹³ náh² tsú², jɨ³ hi³ re² nio² honh²
náh² siáh³ jmúh¹³ ta²¹ quián¹³, la³jmɨ́¹ lɨ́³ hi³
ná¹má²tih²¹ náh² ñí¹con² hnga² Cristo.
6 Jun³juáh¹³ jmáh³la³ ñí¹ jɨ́e²³ yáh³ tsú²
hniáuh³² jmúh¹³ náh² re² ta²¹, hi³ jáun²
jlánh¹ tá¹tonh¹ náh² re² ñí¹con² tsú², tɨ³la³ hi³
jmúh¹³ náh² la³ cun³ qui³ ca³tɨn¹ jmu³ tsá²
ná¹lɨ́n³ quian²¹ Cristo bíh¹, tsá² má²ná¹jmu²
la³ jonh³ jmɨ́¹ tsɨ́³ la³ cun³ hi³ hnió³ Dió³².
7 Hiún² lɨ́n³² honh² náh² jmu³ tá¹³ tsú²,
la³juah²¹ dúh¹ hi³ ná¹jmuh³² náh² tá¹³ Tɨ³²
Juo¹³ dí², jun³juáh¹³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ hi³ ná¹jmuh³²
náh² ñí¹con² jmáh³la³ tsáu² yáh³.
8 Quí¹ má²ñíh¹ bíh¹ náh², hi³ Tɨ³² Juo¹³
bíh¹ dí² ma³hmah¹ ñí¹con² ma³ quin³² ma³
jan³² la³ cun³ lɨ́³ hi³ chu²¹ hi³ lɨ́²jmú³ tsú²,
uá¹ hi³ tsá² má²dí¹hlánh¹ ho³lá²dá² tsá²
zian² hi³ ca³tɨn¹ hnga².
9 Hnoh² siáh³ tsá² ná¹lɨ́n³ juo¹³ tsáu²,
ja³bí¹ la³ nɨ́² hniáuh³² jmúh¹³ hnoh² siáh³
ñí¹con² tsá² má²dí¹hlánh¹ joh² náh², ha³
lɨ́²uú² lienh¹ náh² tsú² jú¹ cáu². Cháu¹ náh²
honh² hi³ jan² bíh¹ Tɨ³² Juo¹³ dí² Tsá² cuá³
hñu³mɨ³cuú² jmu² héih³² ñí¹con² hnoh² jɨ³
ñí¹con² tsá² hí³ nɨ́² siáh³; hi³ Tsá² hí³ né³,
tiá² jmu² yáh³ hi³ quien² jan², hi³ jan² tiá²
quien².

Zia³² he³ cun³quionh³ lɨ́¹³ jmu³ tsá² tanh² ta²¹ Dió³² hniéi²

10 Hi³ jáun² né³ reh², cuɨ́¹ lɨ³ pin³ náh²
cun³quionh³ pí³ hi³ ja³² ñí¹con² Tɨ³² Juo¹³
dí², cun³quionh³ pí³ hi³ cáu² hi³ jueh³² jáun²
quioh²¹ tsú².

11 Jmuh21 náh2 ta21 la3jɨ́32 ñí1 hi3 cue32
Dió32 hi3 lɨ́13 jmu3 tsú2 hniéi2, hi3 jáun2
quɨnh1 náh2 jmáɨ1 nɨ́1juáh3 jmáɨ1 hi3 hnió3
tsá2 hláɨnh1 ma3cau2.
12 Quí1 jun3juáh13 hi3 ná1jmu32 hniéi2
quiúnh1 tsá2mɨ3cuóun2 yáh3 dí2, tɨ3la3
ná1jmu32 dí2 hniéi2 quiúnh1 tsá2cuú2
tsá2chín3 bíh1, tsá2 hláɨh1 tsá2 ná1lɨ́n3
jmɨ́2chí3, la3 cun3 tsá2 ná1chín1, tsá2 ná1ho2
jáɨ13 ñí1con2 tsá2 ná1hiá2 ná1jlɨ32 jmɨ́1 tsɨ́3
zian2 hngá1máh3 lá2.
13 Cun3ñí1 hi3 jáun2 né3, jmuh21 náh2 ta21
la3jɨ́32 ñí1 hi3 cue32 Dió32 hi3 lɨ́13 jmúh13
náh2 hniéi2, hi3 jáun2 lɨ́13 quɨnh1 náh2 jmáɨ1
nɨ́1juáh3 jmɨ́1 zia32 hi3 háɨnh13, hi3 nɨ́1 má1lɨ32
jáun2 né3, la3 má2ná1pin3 jáun2 bíh1 náh2.
14 Jáun2 né3, tianh3 náh2 hua3jan21,
la3juah21 dúh1 hi3 ná1hñéih1 náh2 jú1 tson2,
jɨ3 ca3la3 hi3 ná1quíh1 náh2 siáh3 hi3 chun1
náh2, la3jmɨ́1 lɨ́3 hmɨh32 pin3 hi3 ná1quih32
hliáu3 hi3 jmu2 hua3hí13 ñí1 tsɨ́3.
15 Tianh3 náh2 hua3jan21 hi3 hléh1 náh2 jú1
chú32 hi3 jmu3 hi3 niau21 tie3 hñu3 tsɨ́3 tsáu2,
la3juah21 dúh1 jan2 tsá2 tauh2 tuh32 ta3.
16 Hi3 ñí1 ca3la3 jɨ́32 né3, chá1 náh2 cáun2
honh2, quí1 hi3 nio2 jáun2 cáun2 tsɨ́3 bíh1
tsú2 lɨ́3 la3jmɨ́1 lɨ́3 cáun2 chí2 lɨh32 hi3 zianh32
hliáu3 hi3 jnáɨ23 ta3 ñí1; cun3quionh3 hi3 jáun2
lɨ́13 yéih1 náh2 sɨ́2 hún1 hmá2 zunh21 hi3 cuɨ́23
tsá2 hláɨnh1 ñí1con2 náh2.
17 Cuɨ́1 ná1hu21 honh2 náh2 hi3 liáun3 náh2,
hi3 lɨ́3 jáun2 la3juah21 dúh1 cáun2 hú1chí1 pin3
hi3 hein32 hliáu3 hi3 jmu2 hua3hí13 chí1,
jɨ3 hi3 hniáuh32 ná1ziánh1 náh2 siáh3 jáɨ13
quioh21 Dió32 hi3 lɨ́3 la3jmɨ́1 lɨ́3 cáun2 mí1táɨ3
hi3 cue32 Jmɨ́2chí3 Chun1.
18 Nɨ́1 má1tɨ3 ñí1lienh1 hnoh2 Dió32 ca3tɨ21
lɨ3ua3 cáun2 hi3 zia32, jáun2 cun3quionh3 hi3
má2hau3 jáun2 Jmɨ́2chí3 Chun1 bíh1 hniáuh32
lienh1 náh2 tsú2 jmáɨ1 ca3la3 jɨ́32, uá1jinh1
cá2 ñí1 hi3 hiú2 mɨh32 náh2 ñí1con2 tsú2.
Lɨ́13 jmúh13 hnoh2 la3 nɨ́2 nɨ́1juáh3 cueh13
náh2 honh2 hi3 tianh13 náh2 hua3jan21; hi3
hniáuh32 lienh1 náh2 siáh3 Dió32 hi3 ca3tɨn1
la3jɨ́n32 tsá2 joh1 tsú2.
19 Lienh1 tiá3 náh2 Dió32 hi3 ca3tɨn1 jná13
uá2jaɨ32, hi3 jáun2 lɨ3 ño1 jná13 hín2 jáɨ13
hléh13 ná1 nɨ́1 má1tɨ3 ñí1 hléh13, hi3 jáun2 la3
jáun2 lɨ́13 zia32 uu3mieh13 jná13 nɨ́1 má1tɨ3 ñí1
hɨe1 ná1 tsáu2 la3 cun3 jáɨ13 hi3 jmɨ́1 ná1hmá1
jáun2 ca3tɨ21 jú1 chú32 hi3 lɨ́13 liáun3 tsú2.
20 Jná13 la32 tsá2 zéin1 Dió32, hi3 hléh23
ná1 jú1 chú32 jáun2; hi3 cun3ñí1 hi3 jáun2
bíh1 cuá1tson3 jná13 ta3né32. Jáun2 lienh1
náh2 tiá3 Dió32, hi3 jáun2 jlánh1 tiá3 niau21
tsɨn32 jná13 hi3 hléh13 jú1 chú32, la3 cun3 qui3
ca3tɨn1 jná13 jmu1.

Má2hah2 Po1 jáɨ13

21 Jáun2 né3, reh2 dí2 Tíquico chá32 ñí1con2
hnoh2 la3jɨ́32 hi3 ca3tɨn1 jná13 jɨ3 hi3 cuá1jmu2
jná13 nɨ́2 siáh3. Hí3 bíh1 lɨ́n3 quian21 Tɨ32
Juo13 dí2, jan2 tsá2 jlánh1 re2 nio2 cáun2 tsɨ́3,
jan2 tsá2 hno3 lɨ́n32 dí2.
22 Hi3 jáun2 bíh1 zein32 jná13 tsú2 ñí1con2
hnoh2, hi3 jáun2 chá32 tsú2 ñí1con2 hnoh2
he3 lánh3 rón32 tiauh2 jnoh1, hi3 jáun2 lɨ́13
chá32 tsú2 siáh3 tiá3 honh2 náh2.
23 Dió32 Jméi2 dí2 jɨ3 Jesucristo Tɨ32 Juo13
dí2 cuɨ́1 jmu1 hi3 jɨ3lɨn2 tsá2 reh2 dí2 lɨ́13
zian2 re2 tɨn2, jɨ3 hi3 ná1hnáu3 tsú2 siáh3
cun3quionh3 hi3 nio2 cáun2 tsɨ́3.
24 Cuɨ́1 má1hé1 má1mieh2 Dió32 ca3la3 jɨ́n32
tsá2 hnio3 Jesucristo Tɨ32 Juo13 dí2, la3jɨ́n32
tsá2 hniau3 tsú2 cáun2 hi3 tiá2 tón32 jmáɨ1
hliáh13. [Cun3 nɨ́2 bíh1 tí3 jáɨ13.]

Sí² Hi³ Ca³zen³ Po¹ Ñí¹con² Tsá² Filipenses

Tá¹la³ cuá¹hún¹ hñu³mí¹ñí² Po¹ jmu² sí² lá² hi³ ca³tɨn¹ tsá² má²lɨ́n³ cuáh³² já¹ juú² Filipos

1 Jná¹³ Po¹ quiúnh¹ ná¹ Timoteo, tsá² ná¹láɨ³ jnoh¹ *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ Jesucristo, jmu³² jnoh¹ sí² lá² hi³ ca³tɨn¹ la³jɨ́n³² hnoh², tsá² tionh² náh² juú² Filipos nɨ́², tsá² má²joh¹ Cristo Jesús; hi³ la³ñí¹ la³ján³ zen²³ jnoh¹ sí² lá² ñí¹con² tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ cuáh³², la³ má²quionh³ tsá² ná¹jniá³ hí³ jmɨ́¹ tsɨ́³ nɨ́² siáh³.

2 Cuɨ́¹ má¹hé¹ má¹mieh² náh² Dió³² Jméɨ² dí² jɨ³ Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí², jɨ³ hi³ cuɨ́¹ zian² náh² siáh³ cáun² hi³ re² hi³ tɨn².

Po¹ liéinh³² Dió³² hi³ ca³tɨn¹ tsá² tanh² ta²¹ Dió³²

3 Cue² jná¹³ tiá¹hmah¹ Dió³² la³ ma³ quin³² ma³ cu³ jéin³² hi³ chau² tsɨn³² jná¹³ quián¹³ hnoh²,

4 hi³ nɨ́¹ má¹ca³lienh¹ jná¹³ Dió³² né³, tiu³nio² bíh¹ hiú² mɨ́²³ jná¹³ ca³la³ hi³ hiún² lɨ́n³² tsɨn³² hi³ ca³tɨn¹ la³jɨ́n³² hnoh²,

5 quí¹ cú²re² bíh¹ má²ca³jmú¹³ dí² ta²¹ hi³ ca³tɨn¹ jú¹ chú³², ca³la³ cun³ jmɨ́¹ ca³lɨ³liau³ hi³ ca³cháh¹ náh² cáun² honh², hi³ la³ tɨ³ ta³né³².

6 Jáun² jná¹³ né³ hu²¹ tsɨn³², hi³ Dió³² Tsá² ca³ma³liáu³² hí³ hi³ jmu² ta²¹ chu²¹ ñí¹con² náh², jmu² la³ má²jmu² jáun² ca³la³ ñí¹ cuanh²¹ Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo.

7 Cun³ ca³tɨ²¹ bíh¹ hi³ lén¹³ jná¹³ la³ nɨ́² hi³ ca³tɨn¹ la³jɨ́n³² hnoh², quí¹ cun³ñí¹ hi³hliá² jlánh¹ ná¹hnáu³ dí², quí¹ ja³bí¹ ñí¹con² hnoh² siáh³ ja³² mií³ tsɨ́³ Dió³² la³jmɨ́¹ ja³² jáun² mií³ tsɨ́³ tsú² ñí¹con² jná¹³, uá¹ hi³ cuá¹hún¹ jná¹³ hñu³mí¹ñí², ho³ uá¹ hi³ nɨ́¹ má¹ca³ta³zanh¹ jná¹³ ñí¹ hó²¹ñí¹ tsá²tan²¹ hi³ lion¹ jná¹³ jú¹ chú³², jɨ³ hi³ ma³tson¹³ jná¹³ siáh³ jáɨ¹³ jáun².

8 Dió³² ñɨ³² hi³ cónh³ bíh¹ tiá² hú¹ pɨ́² hú¹ juoun³² tsɨn³² jná¹³ hi³ ca³tɨn¹ la³jɨ́n³² hnoh², quí¹ ca³la³ jmɨ́¹ hniau³ hnga² Jesucristo bíh¹ hnau³ jná¹³ hnoh².

9 Hi³ jáun² nɨ́¹ má¹ca³lienh¹ jná¹³ Dió³², hiú² mɨ́²³ jná¹³ hi³ tɨ³ lɨ³mí¹ lɨ́n¹³ náh² tsá² jlánh¹ hnio³ Dió³² jɨ³ tsá²mɨ³cuóun², hi³ tɨ³ lɨ³mí¹ lɨ́¹³ quia³lín³ jmɨ́¹ honh² náh², jɨ³ hi³ tɨ³ lɨ³mí¹ tsá²lɨ³jnia² siáh³ jmɨ́¹ honh² náh² cun³ jmá² cun³ jnia³²;

10 quí¹ jáun² la³ jáun² lɨ³ tɨn² náh² hi³ quiáh¹ hi³ jlánh¹ bíh¹ chu²¹. La³ jáun² bíh¹ lɨ́¹³ zian² náh² cáun² hi³ jɨn² náh², hi³ jáun² tiá² lɨ³ zia³² hí¹ cáun² yáh³ hi³ chí¹cuú² chí¹jnáɨ²³ ñí¹con² náh² nɨ́¹ má¹cuanh³² jáun² Cristo.

11 Hi³ jáun² cun³quionh³ hi³ ma³hau³ jáun² Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo bíh¹ lɨ́¹³ lɨ́n³ náh² la³jmɨ́¹ lɨ́³ cáun² hmá² hi³ háɨ³² jmáh³la³ máɨ³ chu²¹. Hi³ jáun² cun³quionh³ hi³ zian² hnoh² cá² ñí¹ hi³ chun¹ né³, lɨ́¹³ tá¹zanh¹ Dió³² re² ta³ ñí¹ tsá²mɨ³cuóun², hi³ ma³quien² tsú² siáh³ Dió³².

La³jɨ́³² hi³ jmu² Po¹, jmu² tsú² cun³ñí¹ hi³ hnio³ Cristo

12 Hnoh² reh², hnó³² jná¹³ hi³ lɨ³ ñíh¹³ náh² hi³ la³jɨ́³² hi³ má²cá²quiúnh³² jná¹³, cu³tí³ bíh¹ má²ca³ma³hau³ hi³ tsá²ngɨ́³² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³²;

13 quí¹ la³jɨ́n³² bíh¹ hliáu³ tionh² ñí¹ta²¹ lá², jɨ³ tsá² ñí¹ hná¹ jáun² nɨ́² siáh³ má²ná¹ñi³² hi³ cuá¹tson³ jná¹³ cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ Cristo.

14 Hi³ míh¹ tiá² jɨ³lɨn² bíh¹ siáh³ tsá² reh² má²ca³chá³ tiá³ tsɨ́³ hi³ hléh³² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² ca³la³ hí¹ cú¹pih²¹ tiá² cú² tiá² juénh² cun³ñí¹ hi³ ná¹ñi³² tsú² hi³ cuá¹tson³ jná¹³ ñí¹ lá²; cu³tí³ má²ná¹tioh³ bíh¹ cáun² tsɨ́³ tsú² ñí¹con² Tɨ³² Juo¹³ dí² ta³né³².

15 Tson² bíh¹ zian² ma³ jan² tsá² hleh³² jáɨ¹³ quioh²¹ Cristo cun³ñí¹ hi³ uóu³² tsɨ́³ ñí¹con² jná¹³, jɨ³ hi³hliá² hnió³ hniéɨ² nɨ́² siáh³; tɨ³la³ zian² né³ tsá² siánh³ hi³ hleh³² hú¹tá¹ hi³ re² hu²¹ tsɨ́³ bíh¹ tsú² má¹ná¹.

16 Tsá² hleh³² hí³ hi³ hu²¹ re² tsɨ́³ né³, hleh³² tsú² quí¹ cun³ñí¹ hi³ hniau³ jná¹³ bíh¹ tsú², quí¹ ñɨ³² tsú² hi³ ca³chau³ Dió³² bíh¹ jná¹³ ñí¹ lá² hi³ cué¹³ jná¹³ jú¹ tson² ca³tɨ²¹ jú¹ chú³² quioh²¹ Cristo.

17 Tɨ3la3 tsá2 ñí1 hná1 hí3 né3, jun3juáh13
hi3 hu21 re2 tsɨ́3 yáh3 tsú2 hleh32 hi3 ca3tɨn1
Cristo, tɨ3la3 hleh32 tsú2 cun3ñí1 hi3 zia32 hi3
hen2 tsɨ́3 hmóu32 bíh1. Tsá2 hí3 dá2 cáun2
hnió3 hi3 ma3hliáun3 uu3mí2tsɨ32 quion21
jná13 bíh1 tá1la3 cuá1tson3 ná1 lá2.
18 Tɨ3la3 ¡tiá2 hi3 jmu3 hí1 cáun2 yáh3! Quí1
uá1 hi3 hu21 re2 tsɨ́3 tsú2, ho3 uá1 hi3 tiá2 re2
hu21, cáun2 hiún2 bíh1 tsɨn32 jná13 lɨ3ua3 hi3
hleh32 tsú2 hi3 ca3tɨn1 Cristo bíh1.
Quí1 cun3 lɨ3 hiún2 bíh1 siáh3 tsɨn32 jná13,
19 quí1 ño1 jná13 hi3 cun3 cua3han2 bíh1
jná13 re2 ja1 la3jɨ́32 uu3mí2tsɨ32 hi3 quiunh32
jná13 lá2 cun3ñí1 hi3 lienh1 hnoh2 Dió32 hi3
ca3tɨn1 jná13, jɨ3 hi3hliá2 má2hau3 jná13 siáh3
Jmɨ́2chí3 Chun1, Tsá2 ca3ma3hau3 hí3 Jesu-
cristo tá1la3 ca3ngɨ́3 tsú2 jáun2 ñí1 hué21 lá2.
20 Quí1 jná13 hu21 tsɨn32 hi3 cun3 tiá2
chau21 bíh1 jmáɨ1 hi3 lɨ3 heh1 ná1, quí1 tɨ3la3
jná13 hnó32 hi3 la3 má2chá23 jáun2 bíh1 jná13
tiá3 tsɨn32 hi3 jmu2 ná1 lin1 cun3quionh3 ngú3
lá2 quion21 hi3 Cristo bíh1 Tsá2 quien2, uá1
hi3 zian2 uá1 hi3 má2jún1 jná13.
21 Quí1 ca3tɨn1 jná13, la3jɨ́32 hi3 jmu2 jná13,
jmu2 jná13 cun3ñí1 hi3 hno3 ná1 Cristo bíh1,
hi3 jáun2 nɨ́1juáh3 hi3 jun3 jná13 né3, tɨ3 zia32
hi3 má2ca3láɨ13 bíh1 jná13 jaun32.
22 Tɨ3la3 cun3ñí1 hi3 lɨ́13 jmu1 jná13 ta21
chu21 hi3 ca3tɨn1 Tɨ32 Juo13 dí2 tá1la3 zian2
ná1 ñí1 hué21 lá2, hi3 jáun2 lɨ́1 tiá2 ño1 he3
quiáh13 bíh1 jná13 lɨ́23.
23 Juóuh32 bíh1 hi3 quiáh13 jná13 lɨ3ua3
cáun2 hi3 tun3 nɨ́2, quí1 jná13 jmɨ́1 má2hnó32
hi3 jún3 bíh1, hi3 jáun2 jmɨ́1 ñih21 ná1 hi3 jmɨ́1
ñí1ñí21 quiúnh1 Cristo; quí1 ca3tɨn1 jná13, hi3
jáun2 bíh1 tɨ3 jlánh1 bíh1 chú32;
24 tɨ3la3 cun3ñí1 hi3 ca3tɨn1 hnoh2 né3, tɨ3
jlánh1 bíh1 quien2 hi3 la3 má2zian2 jáun2
jná13 ñí1 hué21 lá2.
25 Hi3 cun3ñí1 hi3 má2nio2 cáun2 tsɨn32
jná13 ca3tɨ21 hi3 nɨ́2 né3, jáun2 ño1 jná13
hi3 zian2 bíh1 jná13 cónh3í1 cu3tiá3 quiúnh1
hnoh2, hi3 jáun2 lɨ́13 má1hau1 jná13 hi3
cuá1táunh1 hnoh2 tɨ3 chí1ján3 jɨ3 hi3 tɨ3 lɨ3mí1
lɨ3 hiún2 honh2 náh2 hi3 táunh23 náh2 ta21.
26 Hi3 jáun2 nɨ́1 má1cá2chó32 jná13 siáh3
ja1 quián13 hnoh2 jlánh1 lɨ3 zia32 jáɨ13 hi3 lɨ3
tsɨnh1 náh2 hi3 ca3tɨn1 Cristo Jesús cun3ñí1
hi3 ca3tɨn1 jná13.
27 Hi3 jáun2 né3, ñí1 jɨ́21la3 ti3 hniáuh32
jmúh13 náh2 pí3 hi3 lɨ́13 zian2 náh2 la3 cun3
lɨ́3 jú1 chú32 quioh21 Cristo bíh1; quí1 uá1
hi3 ngau3 jná13 hi3 ñí1jɨe1 ná1 hnoh2, ho3
uá1 hi3 cuon1 jná13 ñí1 uóunh3, cun3 jáun2
hnó32 bíh1 jná13 hi3 chá32 tsáu2 ñí1con2 ná1
hi3 hnoh2 nio2 bíh1 tiá3 honh2 náh2, jɨ3 hi3
tionh2 náh2 siáh3 cá2honh1 nɨ́2, hi3 la3jɨ́n32
hnoh2 ná1jmuh32 náh2 pí3 cu3tsa32 hi3 lɨ́13 lɨ3
juóun32 tsá2 taunh32 ta21 jú1 chú32 ca3tɨ21 hi3
lɨ́13 liáun3 tsáu2.
28 Ca3la3 hí1 cú1pih21 tiá2 hniáuh32 hú1
cóh21 honh2 náh2 ñí1con2 tsá2 hau2 náh2,
quí1 la3 jáun2 dá2 má2ma3lih21 hnoh2 ñí1con2
tsú2 hi3 tsa3hín3 bíh1 tsú2, hi3 ja3bí1 lɨ́13
má1lih21 hnoh2 siáh3 hi3 cu3tí3 liáun3 náh2;
hi3 li21 jáun2 né3 ja32 ñí1con2 Dió32 bíh1.
29 Quí1 cun3ñí1 hi3 ca3tɨn1 hnga2 bíh1
Cristo, má2hian2 náh2 jáɨ13 hi3 tanh13 hnoh2
tsú2 ta21, hi3 jun3juáh13 jmáh3la3 hi3 ti3
tanh13 ta21 yáh3 hnoh2 tsú2, quí1 ja3bí1
má2hian2 náh2 siáh3 jáɨ13 hi3 má1tsoh1 náh2
honh2 hi3 ca3tɨn1 tsú2 uá2jaɨ32.
30 Quí1 ja3bí1 hnoh2 siáh3 tiáunh1 náh2
ja1 hniéi2 la3jmɨ́1 má2ca3jɨeh3 hnoh2 jáun2
jmɨ́1tin2 hi3 hun1 jná13 ja1 hniéi2, cáun2
hniéi2 hi3 qui3 hun1 jná13 la3 tɨ3 ta3né32 la3
cun3 qui3 má2ca3niéih2 náh2 jáun2.

2

Cristo ca3jmú3 tsɨ́1juɨ́3, uá1jinh1 quien2 lɨ́n32 tsú2

1 Hi3 jáun2 né3, nɨ́1juáh3 tson2 má2ca3ta3no1
tiá3 honh2 náh2 cun3ñí1 hi3 má2cá2cunh3
náh2 quiúnh1 Cristo, hi3 nɨ́1juáh3 má2ca3lɨ3
hiún2 honh2 náh2 cun3quionh3 hi3 hniau3
tsú2, hi3 nɨ́1juáh3 tson2 má2juónh32 náh2
siáh3 re2 quiúnh1 Jmɨ́2chí3 Chun1, hi3
má2ca3lɨ3 cuɨn2 hnoh2 ha3 lánh3 rón32 lɨ́3 hi3
ja32 miɨ́3 tsɨ́3 tsáu2 ñí1con2 tsá2ján2 tsá2ján2,
la3 má2quionh3 hi3 hnáu3 tsú2 nɨ́2 siáh3,
2 jáun2 ma3hiún13 náh2 tsɨn32 jná13 ca3la3
tán1 hián2 cu3tí3 cun3quionh3 hi3 tionh2 náh2
cá2honh1, hi3 ná1hnáu3 náh2 cu3tsa32 la3jɨ́n32
náh2, hi3 cáun2 má2ná1tioh3 honh2 náh2

la³jɨ́n³², jɨ³ hi³ ná¹hu²¹ honh² náh² cá² ñí¹
la³jɨ́n³² náh².
3 Ha³ lɨ́² jmú² náh² hí¹ cáun² hi³
dí¹quiaunh²¹ honh² náh² hmóu³², sa³jun³
hniáuh³² hu²¹ honh² náh² hi³ jmúh¹³ náh²
cáun² ta²¹, hi³ má¹lɨ³² jáun² né³, jmúh¹³ náh²
tonh²; tɨ³la³ la³jɨ́³² hi³ jmúh¹³ náh² má¹ná¹,
hniáuh³² má¹quien¹³ náh² tsá²ján² tsá²ján²,
hi³ jmúh¹³ náh² tsɨ́¹juɨ́³ hmóu³².
4 Hí¹ jan² hnoh² tiá² hniáuh³² hnáuh¹³
hi³ chu²¹ hi³ quián¹³ náh² jmáh³la³ hmóu³²,
tɨ³la³ ca³tɨn¹ bíh¹ hnoh² hnáuh¹³ náh² hi³
chu²¹ hi³ lɨ́¹³ jmu³ ta²¹ ñí¹con² jɨ³ tsá² siánh³
nɨ́² siáh³.
5 Hniáuh³² ná¹lɨ́³ jmɨ́¹ honh² náh² la³ cun³
hi³ jmɨ́¹ lɨ́³ jáun² jmɨ́¹ tsɨ́³ Cristo Jesús:
6 Quí¹ uá¹jinh¹ qui³ cónh³ jmɨ́¹ má²lɨ́n³ Tsá²
hí³ la³ cun³ qui³ lɨ́n³ Dió³²,
tɨ³la³ tiá² ca³jmú³ yáh³ tsú² tion³ hi³ lin¹ hi³
cá²ren² tsú² quionh³ Dió³²;
7 quí¹ tɨ³la³ ca³chá³ bíh¹ tsú² tɨ³ có³² la³ cun³
hi³ jmɨ́¹ lɨ́n³,
hi³ jáun² ca³lɨn³ tsú² la³ cun³ qui³ lɨ́n³
jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹ hi³ ma³cón³²
tsáu².
Jmɨ́¹ ca³lɨ³zian² tsú² jáun² hi³ lɨ́n³ ngú³ la³
cun³ qui³ lɨ́n³ jáun² tsá²mɨ³cuóun²
né³,
8 jmɨ́¹jáun² ca³jmú³ tsú² hi³ lɨ́n³ jan² tsá²
tsɨ́¹juɨ́³ cu³tí³,
hi³ ¡hí¹ la³ tɨ³ ca³he³ tsú² hi³ jún³ ca³la³ hi³
chí¹tón²¹ crei²¹!
9 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ jlánh¹ ca³ma³quien²
tɨ³ ca³nga² Dió³² Tsá² hí³,
jɨ³ hi³ cáu³ siáh³ tá¹³ tsú² hi³ lɨ́n³ tsú² jan²
Tsá² jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹
ñí¹ ca³la³ jɨ³lɨn² tsáu²;
10 hi³ jáun² la³jɨ́n³² tsá² zian² hñu³mɨ³cuú²,
tsá² zian² hngá¹máh³ lá² nɨ́²,
jɨ³ tsá² má²ná¹hón²¹ hñu³ hué³² nɨ́² siáh³,
di³jñí³² ñí¹ hó²¹ñí¹ Jesús nɨ́¹ má¹ca³náɨ³²
tsú² hi³ jmáɨ² Jesús.
11 Hi³ jáun² má¹jáun² la³jɨ́n³² tsáu² ton³ hi³
Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo bíh¹ lɨ́n³ Tɨ³²
Juo¹³ dí² la³jáɨ³²,
hi³ jáun² lɨ³ lin¹ hi³ quien² Dió³² Jméɨ² dí².

Tsá² haɨn²¹ tɨ³ con² Cristo lɨ́n³ joh¹ ñí¹con² hngá¹máh³

12 Hi³ jáun² né³, hnoh² tsá² jlánh¹ hnau³
jná¹³, la³jmɨ́¹ má²ca³jmuh³ náh² niuh¹
ñí¹con² jná¹³ tá¹la³ má²cá²ñí³² jná¹³ quiúnh¹
hnoh² jmɨ́¹tin², tɨ³ lɨ³mí¹ má²hniáuh³² bíh¹
jmúh¹³ náh² niuh¹ ñí¹con² jná¹³ tá¹la³
má²cuon¹ jná¹³ lá² ñí¹ uóunh³. Jmu³ náh² pí³
hi³ lɨ́¹³ hián¹³ hi³ má²ca³liáun³ náh² jáun²,
cun³quionh³ hi³ jmúh¹³ náh² tsɨ́¹juɨ́³ ta³ ñí¹
Dió³², hi³ ca³la³ hi³ juénh² náh² siáh³ Dió³²;
13 quí¹ Dió³² bíh¹ Tsá² jmu² hi³ hen² tsɨ́³
tsáu² hi³ jmu³ la³ cun³ hi³ tɨ³² tsɨ́³ dí², hi³
má²hau³ siáh³ hi³ lɨ³tí²³ la³jɨ́³² la³ cun³ rón³²
lɨ́³ hi³ hu²¹ jáun² tsɨ́³ hnga².
14 Hi³ jáun² né³, la³jɨ́³² hi³ jmuh³² náh²,
tiá² hniáuh³² yáh³ jmúh¹³ náh² ta³ hlɨ́¹ ta³
liúnh¹ náh², hi³ sa³jun³ jmúh¹³ náh² siáh³ ta³
mí¹tsáɨnh¹ náh²;
15 hi³ jáun² hí¹ jan² tiá² hin² choh¹³ tsáuh³
hnoh². Tɨ³la³ hnoh² dá² hniáuh³² lɨ́n³ náh²
tsá² jɨ² jmɨ́¹ tsɨ́³ bíh¹, hi³ ná¹lin¹ náh² hi³ lɨ́n³
náh² jon² Dió³², tsá² tiá² zia³² hí¹ cáun² hi³
quiá¹ quioh²¹ tá¹la³ ñi³táunh¹ ja¹ tsá² hláɨh¹,
tsá² cá² ñí¹ jmu² hi³ hlah³ hi³ hó³². Hniáuh³²
bíh¹ hi³ lɨ́n³ náh² joh¹ ja¹ tsá² hí³ la³jmɨ́¹ lɨ́³
cáun² chí¹jmaɨ²¹ hi³ tie³ joh¹ quioh²¹ ñí¹ lɨ́³
cáun² hngá¹máh³ já¹niéɨ²,
16 tá¹la³ ñi³quiánh¹ náh² jú¹ chú³² hi³ lɨ́¹³
zian² tsú² cáun² hi³ hmaɨ²¹. Hi³ jáun² nɨ́¹
má¹jaunh³² Cristo má²lɨ́¹³ lɨ³ tsah¹ jná¹³ hi³
ca³tɨn¹ hnoh², quí¹ cun³quionh³ la³ jáun² lɨ́¹³
lɨ³ ño¹ jná¹³ hi³ tiá² lɨ́¹ la³ má²ca³ngɨ́³ yáh³
jná¹³, hi³ sa³jun³ la³ má²cá²jmú³² jná¹³ siáh³
cáun² ta²¹ lɨ́¹ ná¹hín²³.
17 Hi³ jáun² né³, hnoh² bíh¹, tsá²
má²ca³jmuh³ náh² hmóu³² ná¹chan¹ ñí¹con²
Dió³² cun³ñí¹ hi³ nio² cáun² honh² náh²,
né³² né³, nɨ́¹juáh³ jná¹³ la³ ca³táɨn² jmɨ́²hán¹
ná¹ ñí¹ ta³ ñí¹ Dió³² hi³ jún³ jná¹³, la³jmɨ́¹
ten² tsú² jáun² mu² ráu³ mɨ³ uóun²jɨeh¹³
ñí¹hiú¹³, jáun² cáun² hiún² bíh¹ tsɨn³² jná¹³
hi³ cuen²¹ ná¹ huen² ñí¹con² Dió³² cu³lɨ²¹
quionh³ hi³ lɨ́¹ cueh³² hnoh² tsú² jáun², hi³
tsah¹ jná¹³ siáh³ cu³lɨ²¹ quiúnh¹ hnoh².
18 Hi³ jáun² chú³² má¹hiúnh¹³ náh² honh²

ji³ hi³ tsɨnh¹ náh² uá²jaɨ³² cu³li²¹ quiúnh¹ jná¹³.

Ta²¹ quioh²¹ Timoteo quionh³ Epafrodito

19 Hi³ jáun² né³, len³ jná¹³ hi³ zein²¹ ná¹ Timoteo tia³juɨ³² hi³ tsa³jɨe³ tsú² hnoh² ní¹juáh³ hi³ Jesús Tɨ³² Juo¹³ dí² hnió³ la³ jáun², hi³ jáun² lɨ³ hiún² tsɨn³² jná¹³ ní¹juáh³ ní¹ má¹ca³lɨ³ ño¹ ná¹ ha³ lánh³ rón³² tionh² hnoh².

20 Quí¹ tiú²uú² zian² hí¹ jan² yáh³ tsá² siánh³, tsá² hu²¹ tsí³ cá²ren² la³jmí¹ hu²¹ tsɨn³² jná¹³, la³ cun³ tsá² cu³tí³ hɨ³² tsí³ hi³ ca³tɨn¹ hnoh² yáh³;

21 quí¹ la³jín³² bíh¹ tsá² ñí¹ hná¹ ní² ná¹zian² jmáh³la³ hi³ ca³tɨn¹ hmóu³², ha³ tiá² zian² yáh³ tsú² hi³ ca³tɨn¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo.

22 Tɨ³la³ hnoh² má¹ná¹, má²ná¹ñíh¹ bíh¹ náh² lánh³ rón³² lín³ Timoteo, quí¹ má²ca³ma³jnia³² bíh¹ tsú² hi³ chun¹; quí¹ hí³ bíh¹ má²ca³jmú³ ta²¹ cu³li²¹ quiúnh¹ jná¹³ hi³ hléh¹ jnoh¹ jú¹ chú³², la³jmí¹ jmu² jan² tsá¹míh¹ hi³ má²hon³ jméi².

23 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ hu²¹ tsɨn³² jná¹³ hi³ la³juɨ³² zein²¹ ná¹ tsú² hi³ tsa³jɨe³ tsú² hnoh² ní¹ má¹ca³lɨ³ ño¹ jná¹³ he³ lánh³ rón³² lɨ³ re² ca³tɨ²¹ hi³ cuá¹tson³ jná¹³ lá²;

24 tɨ³la³ cun³ jáun² má²ca³chá³ jná¹³ cáun² tsɨn³² ñí¹con² Tɨ³² Juo¹³ dí² hi³ chau²¹ jná¹³ huen² tia³juɨ³² hi³ ñí¹jɨe¹ ná¹ hnoh².

25 Ja³bí¹ len³ jná¹³ siáh³ hi³ hniáuh³² chanh²¹ jná¹³ reh² dí² Epafrodito, tsá² jmu³² jnoh¹ ta²¹ quiúnh¹ jɨ³ hi³ jmu³² jnoh¹ hniéi² ní² siáh³, tsá² ca³zen² hnoh² hmóu³² ñí¹ lá² hi³ ma³hau³ ní¹juáh³ he³ lɨ³hniauh²³ quion²¹ jná¹³;

26 quí¹ jlánh¹ má²hniá¹ tsú² hi³ jíe³² siáh³ cónh³ hnoh², jɨ³ hi³ jlánh¹ hlah³ nio² tsí³ tsú² siáh³ quí¹hliá² ca³lɨ³ ñíh¹ hnoh² hi³ jmí¹ tsáun¹ tsú².

27 Tson² bíh¹ cu³tí³ ca³lɨ³ tsáun¹ tsú², hi³ pih²¹ tiá² jun³; tɨ³la³ Dió³² né³ ca³ja³ mií³ tsí³ ñí¹con² tsú², hi³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ ñí¹con² hnga² hí³ yáh³, quí¹ ja³bí¹ ñí¹con² jná¹³ yáh³ siáh³, quí¹ sá¹jmí¹ ca³jun³ tsú² dúh¹, jáun² tɨ³ lɨ³mí¹ hlah³ jmí¹ niau²¹ bíh¹ tsɨn³² jná¹³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ má²nio².

28 Hi³ jáun² bíh¹ jlánh¹ hnó³² jná¹³ chanh²¹ ná¹ tsú², hi³ jáun² lɨ³ tsɨnh¹ náh² ní¹ má¹ca³jɨen¹ náh² tsú² siáh³, quí¹ hi³ jáun² lí¹³ méih³ hi³ má²nio² jáun² hlah³ tsɨn³² jná¹³.

29 Hen³ náh² tsú² ca³la³ hi³ hiún² lín³² honh², la³ cun³ qui³ ca³tɨn¹ hnoh² hen¹³ tsá² reh² dí² cun³quionh³ Tɨ³² Juo¹³ dí²; jɨ³ hi³ má¹quien¹³ náh² tsú² siáh³ la³ cun³ qui³ ca³tɨn¹ náh² má¹quien¹³ lɨ³ua³ jan² tsá² la³ hí³.

30 Quí¹ cú¹pih²¹ cu³tí³ bíh¹ tiá² jun³ tsú² cun³ñí¹ hi³ jmu² tá¹³ Cristo; quí¹ cun³ñí¹ hi³ tiá² jmí¹ lí¹³ má¹hau¹ hnoh² hmóu³² bíh¹, jáun² ca³ma³hau³ tsú² jná¹³ cháh³ hnoh², hi³ ca³zinh³ tsú² ñí¹ háɨnh¹³ hnga², hi³ cú¹pih²¹ cu³tí³ bíh¹ tiá² jun³ tsú².

3

Tsá² cu³tí³ ñi³táunh¹ cú²tso²

1 Hi³ jáun² né³ reh², tsɨnh¹ náh² jmu³ cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ Tɨ³² Juo¹³ dí². Ca³tɨn¹ jná¹³, tiá² lin¹ uu³mí²tsɨ³² zia³² yáh³ ní¹juáh³ hi³ jmu¹ jná¹³ siáh³ sí² la³ cun³ qui³ má²cá²jmú³² ná¹ jmí¹tin², quí¹ cun³ jmu³ bíh¹ ta²¹ ñí¹con² hnoh², hi³ jáun² hí¹ cáun² hi³ háɨnh¹³ tiá² lɨ³ zia³² quián¹³ náh².

2 Hua³hín¹³ náh² ñí¹con² tsá² lín¹ tsí² hláɨh¹ hí³, tsá² quí² cuɨnh²³ hí³ tsáu² quionh³ mí¹jla², hi³ jlánh¹ juáh³ hi³ jmu² lin¹ hi³ taunh² Dió³² hó¹ñí¹ quioh²¹ tsá² má²quian³² li²¹ jáun²;

3 quí¹ jnoh¹ bíh¹ tsá² cu³tí³ má²ná¹quián¹ dí² li²¹ hi³ lin¹ hi³ taunh² dí² Dió³² hó¹ñí¹, tsá² ma³tsú¹ ma³jonh²¹ dí² Dió³² cun³quionh³ hi³ má²hau³ Jmí²chí³ Chun¹, jɨ³ hi³ tsah¹ lín²¹ dí² quí¹hliá² láɨ³ dí² tsá² tionh² jo³cuo² Cristo Jesús. Tɨ³la³ tiá² cáun² lí¹ haɨ³² yáh³ dí² tsí³ la³ cun³ hi³ jmu² tsáu² hi³ jniá³ jáun² tɨ³ coh³;

4 uá¹jinh¹ jná¹³ jan² tsá² jmí¹ lɨ³ jmu¹ quien² la³ cun³ hi³ jmu² tsú² hi³ jniá³ jáun² tɨ³ coh³, la³jmí¹ jmu² tsá² hí³. Jáun² né³, ní¹juáh³ zian² tsá² lín²³ hi³ zia³² cáun² he³ ca³tɨ²¹ hi³ lí¹³ lɨ³ ha³ tsú² tsí³ ñí¹con² la³ cun³ hi³ jmu² tsú² jáun² tɨ³ coh³, tɨ³la³ tɨ³ jlánh¹ bíh¹ zia³² jáɨ¹³ hi³ jmí¹ lɨ³ ha¹ jná¹³ tsɨn³² hi³ jáun²;

5 quí¹ jmɨ́¹ la³ má²jña³ jmáɨ¹ hi³ ca³lɨ³zian²
bíh¹ jná¹³, *ca³tiú³ tsú² chí² láu² hná¹³ ñí¹
zian² jná¹³. Jná¹³ bíh¹ jan² tsá² jón²zɨ́h¹
jón²cho¹ hla¹ *Israel; jan² tsá² cu³ nió³
quioh²¹ tsá² jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ hla¹ Ben-
jamín; jná¹³ bíh¹ cu³tí³ jan² tsá² *hebreo
la³ cun³ jmɨ́¹ ca³lɨ³zian² ná¹, quí¹ tsá² hleh³²
jú¹jma² hebreo bíh¹ ñuh³² mí²zia³² jná¹³.
Jná¹³ bíh¹ jan² tsá² jmɨ́¹ má²ca³hín¹³ jë¹ tsá²
*fariseos ca³tɨ²¹ ha³ lánh³ rón³² ngɨ²³ tsá²
hí³ liei²¹ quioh²¹ tsá² *judíos.

6 Ja³bí¹ jná¹³ jmɨ́¹ lɨ́n³ jan² tsá² hian²
tsɨ́³ lɨ́n³² hi³ ca³jmú³² tiá³ siaun³², hi³ jmɨ́¹
hɨ́¹ jmɨ́¹ tsɨn²¹ jná¹³ tsá² má²ná¹lɨ́n³ cuáh³²
jmɨ́¹jáun². Hi³ ca³tɨ²¹ hi³ jmɨ́¹ zian² jná¹³ re²
la³ cun³ lɨ́³ héih³² quioh²¹ liei²¹ né³, hí¹ jan²
yáh³ tiá² hin² ca³choh¹³ hí¹ cáun² ñí¹ tiá²
ca³ma³ti²¹ jná¹³.

7 Tɨ³la³ la³jɨ́³² la³ cun³ hi³ jlánh¹ jmɨ́¹ len³
jná¹³ hi³ quien² lɨ́n³², ta³né³² jmu² jná¹³ hi³
hí¹ cáun² tiá² lin¹ ñí¹ quien² bíh¹ la³jɨ́³² hi³
jáun² cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ Cristo.

8 Ca³lɨ³í¹ máh³ chá²³ jná¹³ tsɨn³², hi³ la³jɨ́³²
la³ cun³ hi³ jmɨ́¹ lɨ́¹³ lɨ³ zia³² quion²¹ jná¹³,
lɨ́¹ má²já²cuɨ́³² bíh¹, nɨ́¹juáh³ hi³ cunh²¹ jná¹³
hi³ jáun² quionh³ hi³ má²ca³lɨ³ cuóun³²
jná¹³ jáun² Cristo Jesús Tɨ³² Juóu³² jná¹³.
Cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ Cristo bíh¹ má²já²hín³
jná¹³ la³jɨ́³² hi³ jáun², tɨ³la³ tiá² hi³ jmu³
yáh³, quí¹ qui³ cónh³ la³jɨ́³² bíh¹ hi³ jáun² lɨ́³
la³jmɨ́¹ lɨ́³ má¹quɨ³² hi³ ca³tɨn¹ jná¹³ ta³né³²;
quí¹ hnga² Cristo Tsá² lɨ́n³ Juóu³² bíh¹ jná¹³,
má²hen² tsɨn³² ná¹ hi³ janh²¹,

9 hi³ lɨ́n¹³ jná¹³ jan² tsá² hú¹tá¹
má²cá²cunh³ cu³tí¹³ quionh³ tsú². Tiú²uú²
hnó³² yáh³ jná¹³ jmu¹ pí³ hi³ lɨ³ chun¹ ná¹
cun³quionh³ hi³ má¹ti²¹ jná¹³ jáun² liei²¹,
quí¹ ta³né³² má²hnó³² jná¹³ hi³ lɨ³ chun¹
ná¹ cun³quionh³ hi³ nio² jáun² cáun² tsɨn³²
ñí¹con² Cristo bíh¹, quí¹ Dió³² dá² hinh²³
tsáu² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ cu³tí³
nɨ́¹juáh³ jan² tsá² má²nio² cáun² tsɨ́³ bíh¹.

10 Ñí¹ jɨ́²¹la³ hnó³² jná¹³ hi³ lɨ³ zia³² pí³
quioh²¹ Cristo Tsá² ca³jenh¹³ hí³ bíh¹ ñí¹con²
jná¹³, jɨ³ hi³ lɨ³ cuóun³² jná¹³ tsú² siáh³
hnga². Hi³ hnó³² jná¹³ siáh³ má¹tso¹ tsɨn³²
la³jmɨ́¹ ca³ma³tso² tsú² jáun² tsɨ́³, hi³ ja³bí¹
hnó³² jná¹³ hi³ jún³ ná¹ la³jmɨ́¹ jun¹ tsú²
jáun²,

11 quí¹ hu²¹ tsɨn³² jná¹³ hi³ ja³bí¹ jná¹³
siáh³ uá²jaɨ³² jenh¹³ ja¹ hla¹.

Jmu² tsú² pí³ hi³ chau²¹ ñí¹ ca³táuh³ juɨ³²

12 Né³² né³, jun³juáh¹³ hi³ hnó³² jná¹³
juah²¹ hi³ má²ca³joh¹ jná¹³ la³jɨ́³² hi³ nɨ́²
yáh³, sa³jun³ hi³ jlánh¹ má²ca³hiá² ca³táunh³
jná¹³ tán¹ hián² yáh³; tɨ³la³ jná¹³ dá² ñe² tɨ³
chí¹ján³ bíh¹ ca³la³ ñí¹ ca³joh¹ ná¹ la³ cun³
hi³ ca³jen³ jáun² Cristo jmɨ́¹ ca³jauh¹ tsú²
jáun² jná¹³.

13 Reh², tiá² juanh³² yáh³ jná¹³ hi³
má²ca³joh¹ ná¹ hi³ nɨ́²; jɨ́³²la³ ti³ jmu² jná¹³
hi³ tsa³có³ tsɨn³² la³ cun³ hi³ má²ca³ta³no¹
jáun² cu³hna³² bíh¹, quí¹ hi³ nio² jáun² tɨ³
chí¹ján³ bíh¹ má²jmu² jná¹³ pí³ hi³ joh¹.

14 Jmu² jná¹³ pí³ hi³ chau²¹ jná¹³ ñí¹
ca³táuh³ juɨ³², hi³ jáun² joh¹ jná¹³ jáɨ¹³ hi³
ñih²¹ la³ tɨ³ hñu³mɨ³cuú² ñí¹ má²ca³te³ Dió³²
cun³ñí¹ hi³ hen² jná¹³ tɨ³ con² Cristo Jesús.

15 Jáun² né³, la³jáɨ³² dí², tsá² cu³tí³
má²ná¹hún¹ tsɨ́³ dí², hniáuh³² láɨ¹³ dí² la³
nɨ́². Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ zian² ma³ jan² hnoh²,
tsá² lɨ́n²³ náh² ca³lá² la³ siáh³, tɨn² bíh¹ Dió³²
jmu³ hi³ há¹ ngɨ¹³ hnoh² la³jɨ́³² ñí¹ tiá² re²
má²ca³ngɨ¹³ náh².

16 Tɨ³la³ cun³ jáun² hniáuh³² bíh¹
má¹ziáun¹³ dí² la³ cun³ lɨ́³ jú¹ tson² hi³
má²ca³ngɨ¹³ dí² jáun².

17 Reh², jmu³ náh² jɨ³lɨn² la³jmɨ́¹ jmu²
jná¹³, hi³ tón³ náh² siáh³ máh¹ ñí¹con² tsá²
má²zian² la³ cun³ lɨ́³ nóh³² hi³ má²ca³má¹ta¹³
jnoh¹ jáun² hnoh².

18 La³ cun³ hi³ má²cá²juáh³² jná¹³ jáun²
hiú² cuóh³² lɨ́n³² ñí¹con² hnoh² jmɨ́¹tin², hi³
siáh³ juah³²í¹ máh³ jná¹³ cónh³í¹ cu³ jéin³²
ca³la³ hi³ uo² ná¹, hi³ zian² juóun³² tsá²
ñi³táunh¹ hi³ jmu² hniéi² ñí¹con² jú¹ tson²
ca³tɨ²¹ ta²¹ hi³ ca³jmú³ jáun² Cristo jmɨ́¹
ca³jun³ tsú² jáun² ñí¹ crei²¹.

19 Tsá² la³ hí³ dá² tsá² tsa³hín³ bíh¹ ñí¹
cá¹táuh³ jmáɨ¹. Má³² hi³ cúh² bí¹ tsú² lɨ́³
dió³² juo¹³, ca³la³ hi³ tonh² lɨ́n³² bíh¹ tsú²
jmu² cáun² hi³ jmɨ́¹ hniáuh²¹ jmu³ heh³.

Jmáh^{3}la^{3} ca^{3}tɨ^{21} hi^{3} zia^{32} ñí^{1} hué^{21} lá^{2} bíh^{1}
ná^{1}hu^{21} chí^{1} tsú^{2}.
20 Tɨ^{3}la^{3} jnoh^{1} má^{1}ná^{1}, ná^{1}láɨ^{3} dí^{2} tsá^{2}
hɨ́n^{13} hñu^{3}mɨ^{3}cuú^{2} bíh^{1}, hi^{3} ná^{1}jan^{32} dí^{2} hi^{3}
ñí^{1} jáun^{2} bíh^{1} jáuh^{3} Jesucristo Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2},
Tsá^{2} liáu^{32}.
21 Hi^{3} jáun^{2} cun^{3}quionh^{3} pí^{3} hi^{3} zia^{32} jáun^{2}
quioh^{21} bíh^{1} tsú^{2}, la^{3} cun^{3} pí^{3} hi^{3} jmúh^{32}
tsú^{2} jáun^{2} ta^{21} hi^{3} lɨ́^{23} nio^{2} jo^{3}cuo^{2} tsú^{2} hnga^{2}
ca^{3}la^{3} jɨ́^{32} hi^{3} zia^{32} yáh^{3}, cun^{3}quionh^{3} pí^{3}
jáun^{2} bíh^{1} záɨ^{32} tsú^{2} ngú^{3} tsɨ́^{1}juɨ́^{3} lá^{2} quiú^{13}
dí^{2}, hi^{3} jmu^{3} tsú^{2} hi^{3} ngú^{3} quiú^{13} dí^{2} lɨ́^{13}
la^{3}jmɨ́^{1} lɨ́^{3} ngú^{3} hi^{3} má^{2}quian^{32} tsú^{2} jáun^{2}
hnga^{2} tɨ^{3} hñu^{3}mɨ^{3}cuú^{2}.

4

Ma^{3}hiún^{13} náh^{2} honh^{2} jmáɨ^{1} ca^{3}la^{3} jɨ́^{32} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2}

1 Jáun^{2} né^{3} reh^{2}, hnoh^{2} tsá^{2} jlánh^{1} hnau^{3}
jná^{13} lɨ́n^{32}, tsá^{2} jlánh^{1} hen^{2} tsɨn^{32} jná^{13} hi^{3}
jɨe^{1} ná^{1}, jlánh^{1} hiún^{2} lɨ́n^{32} tsɨn^{32} jná^{13} jɨ^{3} hi^{3}
tsah^{1} lɨ́n^{21} jná^{13} siáh^{3} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1}
hnoh^{2}. Cuɨ́^{1} ná^{1}pin^{3} náh^{2} la^{3} má^{2}ná^{1}pin^{3}
náh^{2} nɨ́^{2} quiúnh^{1} náh^{2} Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2}, hnoh^{2},
tsá^{2} hnau^{3} jná^{13} lɨ́n^{32}.
2 Hiú^{2} mɨ́^{23} jná^{13} ñí^{1}con^{2} mɨ́^{1} Evodia
quionh^{3} mɨ́^{1} Síntique, hi^{3} cuɨ́^{1} tiánh^{2} tsú^{2}
cá^{2}hon^{3} la^{3} cun^{3} hi^{3} qui^{3} ca^{3}tɨn^{1} jmu^{3} tsá^{2}
reh^{2} dí^{2} cun^{3}quionh^{3} Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2}.
3 Ja^{3}bí^{1} hnú^{2} reh^{2} Sízigo, mɨ́^{23} jná^{13} ñí^{1}con^{2}
hnú^{2} hi^{3} cu^{3}tí^{3} jmúh^{13} hnú^{2} ta^{21} cu^{3}lɨ^{21}
quiúnh^{1} jná^{13}, la^{3} cun^{3} niéih^{3} jáun^{2} hi^{3} jmáɨ^{2}
hnú^{2}, hi^{3} má^{1}hon^{1} nú^{2} reh^{2} tsá^{2}mɨ^{3} nɨ́^{2}, quí^{1}
tsá^{2}mɨ^{3} nɨ́^{2} bíh^{1} jlánh^{1} ca^{3}jmú^{3} pí^{3} quiúnh^{1}
jná^{13} hi^{3} hléh^{13} ná^{1} jú^{1} chú^{32} hi^{3} lɨ́^{13} liáun^{3}
tsáu^{2}, la^{3} má^{2}quionh^{3} ñú^{2} Méin^{1}, jɨ^{3} tsá^{2} reh^{2}
ca^{3}jmú^{3} ta^{21} quiúnh^{1} jná^{13} ñí^{1} hná^{1} nɨ́^{2} nɨ́^{2}
siáh^{3}. Tsá^{2} nɨ́^{2} má^{2}ná^{1}tón^{21} bíh^{1} hi^{3} jmáɨ^{2} ñí^{1}
sí^{2} rón^{32} hñu^{3}mɨ^{3}cuú^{2}.
4 Ma^{3}hiún^{13} náh^{2} honh^{2} jmáɨ^{1} ca^{3}la^{3} jɨ́^{32}
cun^{3}ñí^{1} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2}. Juah^{32}
jná^{13} siáh^{3} cónh^{3}: ¡Ma^{3}hiún^{13} náh^{2} honh^{2}!
5 Cuɨ́^{1} lɨ^{3} cuóu^{32} hnoh^{2} la^{3}jɨ́n^{32} tsáu^{2} hi^{3}
hnoh^{2} bíh^{1} tsá^{2} chu^{21} honh^{2} náh^{2}; quí^{1}
má^{2}ja^{3}quián^{3} jáunh^{3} bíh^{1} Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2}.
6 Hí^{1} cú^{1}pih^{21} lɨ́^{2} jmú^{2} náh^{2} zian^{2} ca^{3}tɨ^{21} hi^{3}
hlá^{2} hi^{3} nɨ́^{2}, tɨ^{3}la^{3} nɨ́^{1} má^{1}tɨ^{3} ñí^{1}lienh^{1} náh^{2}
Dió^{32}, jáun^{2} cáun^{2} juoh^{1} náh^{2} tsú^{2} la^{3}jɨ́^{32}
la^{3} cun^{3} hi^{3} lɨ^{3} hniáuh^{32} ñí^{1}con^{2} bíh^{1} náh^{2}.
Tɨ^{3}la^{3} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} hiú^{1} mɨ́h^{1} náh^{2} ñí^{1}con^{2} tsú^{2}
má^{1}ná^{1}, hniáuh^{32} cueh^{1} náh^{2} tsú^{2} tiá^{1}hmah^{1}
bíh^{1}.
7 Hi^{3} jáun^{2} Dió^{32} cué^{32} hi^{3} niau^{21} tie^{3}
hñu^{3} honh^{2} náh^{2}, cáun^{2} hi^{3} jlánh^{1} bíh^{1}
cáu^{2} jueh^{32}, cáun^{2} hi^{3} tiá^{2} há^{1} tiá^{2} ngɨ^{13}
tsá^{2}mɨ^{3}cuóun^{2}; hi^{3} jáun^{2} tie^{3} hi^{3} nio^{2} jáun^{2}
hñu^{3} honh^{2} bí^{1} náh^{2} jmu^{3} hua^{3}hí^{13} hñu^{3}
jmɨ́^{1} hñu^{3} honh^{2} náh^{2}, jɨ^{3} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} lɨ́n^{23}
náh^{2} nɨ́^{2} siáh^{3}, cun^{3}ñí^{1} hi^{3} má^{2}cá^{2}cunh^{3} náh^{2}
jáun^{2} quiúnh^{1} Cristo Jesús.

Taunh^{32} tsú^{2} tsɨ́^{3} jmáh^{3}la^{3} hi^{3} chu^{21}

8 Hi^{3} jáun^{2} né^{3} reh^{2}, la^{3} cun^{3} ñí^{1} ca^{3}táuh^{3}
jáɨ^{13} hi^{3} juanh^{32} jná^{13} lá^{2}, hi^{3} chú^{32} táunh^{13}
náh^{2} honh^{2} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} tson^{2}, la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} hɨ́en^{1},
la^{3}jɨ́^{32} jmáh^{3}la^{3} hi^{3} cú^{2}tso^{2}, hi^{3} jɨ^{2}, hi^{3} chu^{21},
jɨ^{3} hi^{3} tson^{2} quien^{2} nɨ́^{2} siáh^{3}. Hi^{3} jáun^{2}
né^{3}, tionh^{2} náh^{2} honh^{2} jmáh^{3}la^{3} cá^{2} ñí^{1} hi^{3}
chu^{21}, jɨ^{3} lɨ^{3}ua^{3} cáun^{2} hi^{3} hú^{1}tá^{1} cu^{3}tí^{3} ca^{3}tɨ^{21}
ma^{3}quien^{2} tsú^{2}.
9 Jmuh^{21} náh^{2} ta^{21} la^{3} cun^{3} hi^{3} ca^{3}hɨ́e^{3}
jná^{13} jáun^{2}, la^{3}jɨ́^{32} jú^{1} tson^{2} hi^{3} ca^{3}ngáɨ^{1}
jná^{13} jáun^{2} ñí^{1}con^{2} hnoh^{2}, la^{3} cun^{3} jáɨ^{13} hi^{3}
ca^{3}niéih^{2} náh^{2} jáun^{2} hi^{3} hléh^{23} jná^{13}, jɨ^{3} la^{3}
cun^{3} hi^{3} ca^{3}jɨeh^{3} hnoh^{2} jáun^{2} hi^{3} jmu^{2} jná^{13}
nɨ́^{2} siáh^{3}; jmu^{3} náh^{2} la^{3} nɨ́^{2}, hi^{3} jáun^{2} Dió^{32},
Tsá^{2} cha^{32} tie^{3} tsɨ́^{3} dí^{2}, zenh^{2} quiúnh^{1} náh^{2}.

Po^{1} cue^{32} tiá^{1}hmah^{1} ca^{3}tɨ^{21} hi^{3} lɨ^{1} ca^{3}cué^{3} tsá^{2} juú^{2} Filipo

10 Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, jlánh^{1} lɨ́^{2}hiún^{2} tsɨn^{32} jná^{13}
ñí^{1}con^{2} Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2} quí^{1}hliá^{2} má^{2}cá^{2}chó^{32}
siáh^{3} jmáɨ^{1} hi^{3} má^{2}ca^{3}ma^{3}hau^{1} náh^{2} jná^{13}.
Tiá^{2} hnó^{32} yáh^{3} jná^{13} juah^{21} hi^{3} hnoh^{2} jmɨ́^{1}
má^{2}já^{2}con^{2} náh^{2} quion^{21} jná^{13}, tɨ^{3}la^{3} cun^{3}ñí^{1}
hi^{3} tiá^{2} jmɨ́^{1} zia^{32} he^{3} lánh^{3} rón^{32} má^{1}hau^{1}
bíh^{1} hnoh^{2} jná^{13}.
11 Hi^{3} sa^{3}jun^{3} juanh^{32} jná^{13} la^{3} nɨ́^{2} cun^{3}ñí^{1}
hi^{3} zia^{32} hi^{3} lɨ^{3}hniauh^{23} ñí^{1}con^{2} ná^{1}, quí^{1}
má^{2}ca^{3}lɨ^{3}tɨn^{2} bíh^{1} jná^{13} hi^{3} má^{1}hiún^{13} tsɨn^{32}
la^{3} cun^{3} rón^{32} tí^{3} hi^{3} zia^{32} quion^{21}.
12 Ño^{1} bíh^{1} jná^{13} he^{3} lánh^{3} rón^{32} zian^{2} tsú^{2}
hi^{3} tia^{3}mii^{2}, hi^{3} ño^{1} bíh^{1} jná^{13} siáh^{3} hi^{3} he^{3}

lánh3 jaun32 hi3 zia32 hliáun3 hi3 quioh21
tsú2. Má2ca3lɨ3tɨn2 bíh1 jná13 hi3 má1hiún13
ná1 tsɨn32 lɨ3ua3 cáun2 lánh3 zian2 ná1, uá1 hi3
canh2 uá1 hi3 lɨ́1 hó21 hén2 ná1, uá1 hi3 zia32
ca3la3 hi3 tú2 hi3 ziáun23 ho3 uá1 hi3 tiá2 hi3
zia32 hí1 cú1pih21.

13 Cun3 tió32 bíh1 jná13 ja1 ca3la3 jɨ́32, quí1
Cristo bíh1 Tsá2 cue32 jná13 pí3.

14 Tɨ3la3 cu3 jáun2 bíh1, hnoh2 ca3jmuh3
hi3 chú32 hi3 ca3quiánh2 náh2 uu3mí2tsɨ32
quion21 jná13.

15 Quí1 la3 cun3 jmɨ́1tin2 máh3 jmɨ́1
ca3lɨ3liau3 hi3 hléh23 jná13 jú1 chú32 quioh21
Dió32, hmóu32 hnoh2 tsá2 juú2 Filipos nɨ́2
bíh1, ca3ma3hau1 náh2 jmɨ́1 cuá1han3 jná13
jáun2 hué32 Macedonia nɨ́2, la3 cun3 qui3
má2ná1ñíh1 náh2 jáun2. Hnoh2 bíh1 ca3ja3
honh2 hi3 má1hau1 náh2 jná13 quí1 cun3ñí1
hi3 jná13 ca3ma3hau1 ná1 hnoh2 hi3 ca3tɨn1
jmɨ́2chí3 quián13 náh2.

16 Hi3 jun3juáh13 jmáh3la3 hi3 jáun2
yáh3, quí1 tá1la3 jmɨ́1 cuon1 jná13 já1 juú2
Tesalónica, ja3bí1 ca3zen2 hnoh2 siáh3 quɨe3
tenh3 hnah2 jéin32 ñí1con2 jná13 hi3 hin13
jná13 ñí1 lɨ3 hniáuh32 quion21.

17 Jun3juáh13 hi3hliá2 hniá1 jná13 hi3 zia32
hi3 he1 ná1 quián13 hnoh2 yáh3; tɨ3la3 la3
cun3 hi3 hnó32 jná13, hi3 cuɨ́1 chí1lɨ3 hliáun23
hi3 zia32 quián13 náh2 ñí1con2 Dió32 bíh1.

18 Hi3 ¡hí1 la3 tɨ3 chí1nga2 bíh1 má2ca3jéinh1
hnoh2 ñí1con2 jná13 la3 cun3 bíh1 hi3
má2cá2jmú32 jná13 ñí1con2 hnoh2! Hi3 jáun2
ta3né32 má2zia32 bíh1 ñí1con2 jná13 la3 cun3
hi3 má2lɨ3 tsɨn13 cun3quionh3 hi3 ca3zen2
náh2 jáun2 hi3 quian32 Epafrodito. Hi3
ca3zen2 hnoh2 jáun2 lɨ́3 la3jmɨ́1 lɨ́3 ziún2 hi3
ja32 má2ró32 hi3 jɨn32 tsú2 ñí1con2 Dió32,
cáun2 hi3 lɨ́1 cue32 tsú2 hi3 jáun2 Dió32 he2
ca3la3 hi3 hiún2 lɨ́n32 tsɨ́3.

19 Hi3 ño1 jná13 siáh3, hi3 cun3ñí1 hi3
ca3tɨn1 Cristo Jesús Dió32 Juóu32 jná13 cue32
uá2jaɨ32 ñí1con2 hnoh2 la3jɨ́32 la3 cun3 hi3
lɨ́2hniáuh32 ñí1con2 náh2, la3 cun3 lɨ́3 la3jɨ́32
hi3 chu21 hi3 zioh2 tsú2 jáun2.

20 ¡Cuɨ́1 lɨ3quien2 bíh1 Dió32 Jméi2 dí2 la3
cun3 jmɨ́1hi3nio2! Tson2 bíh1 cu3tí3.

Hah2 tsú2 jáɨ13 ñí1 má2ca3táuh3

21 Juah21 tiá3: “Hia2 náh2” hi3 ca3tɨn1 jná13
ñí1con2 ca3la3 jɨn32 tsá2 joh1 Jesús Tsá2 lɨ́n3
Cristo. Tsá2 reh2 dí2 tionh2 lá2 quiúnh1 jná13
juáh3 siáh3: “Hia2 náh2” ñí1con2 hnoh2.

22 La3jɨ́n32 tsá2 joh1 Dió32 tionh2 ñí1 lá2
juáh3: “Hia2 náh2”, la3ñí1 la3ján3 tsá2 tionh2
hñú13 *tsá2 cuá1lɨ́n3 mɨ3chí1 já1 juú2 Roma
lá2.

23 Jesús Tsá2 lɨ́n3 Cristo cuɨ́1 má1hé1
má1mieh2 jɨ3lɨn2 náh2. [Cun3 nɨ́2 bíh1 tí3
jáɨ13.]

Sí² Hi³ Ca³zen³ Po¹ Ñí¹con² Tsá² Colosenses

Po¹ jmu² sí² lá² hi³ ca³tɨn¹ tsá² má²lɨ́n³ cuáh³² já¹ juú² Colosas

1 Jná¹³ la³² Po¹, tsá² lɨ́n³ ná¹ *tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Jesucristo la³ cun³ hi³ hnió³ hnga² Dió³², quiúnh¹ jná¹³ reh² dí² Timoteo,

2 hi³ jmu² jná¹³ sí² lá² hi³ ca³tɨn¹ hnoh² tsá² má²lɨ́n³ náh² tsá² joh¹ Dió³², tsá² zian² náh² já¹ juú² Colosas nɨ́², tsá² nio² cáun² honh² náh² ñí¹con² Cristo. Dió³² Jméi² dí² cuɨ́¹ má¹hé¹ má¹mieh² náh², hi³ cuɨ́¹ jmu¹ siáh³ hi³ hnoh² zian² náh² cáun² hi³ re² hi³ tɨn².

Po¹ liéinh³² Dió³² hi³ ca³tɨn¹ tsá² tanh² ta²¹ Dió³²

3 La³jɨ́³² jmáɨ¹ bíh¹ cue²³ jnoh¹ tiá¹hmah¹ Dió³² Jméi² Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí², nɨ́¹ má¹ca³lienh¹ jnoh¹ Dió³² hi³ ca³tɨn¹ hnoh²;

4 quí¹ má²ca³lɨ³ né¹ jnoh¹ ha³ lánh³ rón³² má²nio² cáun² honh² hnoh² ñí¹con² Cristo Jesús, jɨ³ hi³ jlánh¹ hno³ náh² siáh³ la³jɨ́n³² tsá² joh¹ Dió³².

5 Né¹ jnoh¹ hi³ má²ná¹jmuh³² náh² la³ jáun² quí¹ cun³ñí¹ hi³ ca³héih³ náh² honh² la³ cun³ hi³ ná¹hmá¹ jáun² quián¹³ náh² hñu³mɨ³cuú²; hi³ ca³ta³ná¹hu²¹ honh² náh² hi³ jáun² jmɨ́¹ ca³niéih² náh² jáun² jáɨ¹³ hi³ lɨ³ jú¹ tson², la³ cun³ jú¹ chú³² ca³tɨ²¹ hi³ liáun³ tsú².

6 Jáɨ¹³ hi³ ca³niéih² hnoh² jáun² má²chí¹cuóun², hi³ má²jmu² siáh³ ta²¹ hñu³ tsɨ́³ tsáu² la³ tá¹ cáun² hngá¹máh³ la³jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ñí¹con² hnoh² la³ cun³ jmɨ́¹ ca³niéih² náh² hi³ ha³ cónh³ tí³ mií³ hi³ ja³² tsɨ́³ Dió³² ñí¹con² náh², hi³ ca³ngɨ¹³ náh² re² hi³ tson² bíh¹ hi³ jáun².

7 Jáɨ¹³ nɨ́² dá² ca³ma³ta² hnoh² reh² dí² Epafras tsá² hno³ lɨ́n³² dí², tsá² má²cá³jmú³ hí³ tá¹³ Dió³² quiúnh¹ jnoh¹, tsá² jlánh¹ re² má²tí³² hí³ jë¹, hi³ lɨ́n³ quian²¹ Cristo ñí¹con² hnoh².

8 Hí³ bíh¹ má²cuá²caun² jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ hnoh² ñí¹con² jnoh¹, hi³ hnoh² ná¹hnáu³ náh² cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Jmɨ́²chí³ Chun¹.

9 Hi³ jáun² la³ cun³ jmɨ́¹ ca³lɨ³ né¹ jnoh¹ la³ nɨ́² né³, cun³ tiá² má²ca³chá¹³ bíh¹ jnoh¹ tɨ³ có³² hi³ lienh¹ jnoh¹ Dió³² quián¹³ hnoh². Hi³ hiú² mɨ³² jnoh¹ ñí¹con² Dió³² hi³ jmu³ tsú² hi³ lɨ³ cuɨn² hnoh² tán¹ hián² cu³tí³ la³ cun³ hi³ hnió³ tsú², cun³quionh³ hi³ jmu³ Jmɨ́²chí³ joh¹ tsú² hi³ quia³lín³ jmɨ́¹ honh² náh², jɨ³ hi³ há¹ ngɨ¹³ náh² siáh³ nɨ́¹juáh³ ha³ lánh³ rón³² lɨ́³ hi³ tɨ³² tsɨ́³ tsú².

10 Hi³ jáun² la³ jáun² lɨ́¹³ ñí¹táunh¹ náh² la³ cun³ qui³ ca³tɨ²¹ hi³ ñi³táunh¹ tsá² joh¹ Tɨ³² Juo¹³ dí², hi³ tiú²nio² lɨ́¹³ jmúh¹³ náh² la³ cun³ hi³ tɨ³² tsɨ́³ tsú². Hi³ cun³quionh³ hi³ zian² náh² la³ jáun² né³, lɨ́¹³ jmúh¹³ náh² hliáun³ ta²¹ chu²¹, jɨ³ hi³ lɨ́¹³ hi³ tɨ³ lɨ³mí¹ re² tsá²lɨ³ cuóun³² náh² siáh³ Dió³².

11 Mɨ³² jnoh¹ siáh³ ñí¹con² Dió³² hi³ jmu³ tsú² hi³ lɨ³ pin³ honh² hnoh² cun³quionh³ pí³ hi³ cáu² hi³ jueh³² quioh²¹ tsú², hi³ jáun² ca³la³ hi³ juenh² lɨ́n³² honh² hnoh² lɨ́¹³ tion¹³ náh² honh² ja¹ la³jɨ́³² hi³ quiunh²¹ náh², hi³ ca³la³ hi³ lɨ³ tsɨnh¹ lɨ́n²¹ náh² siáh³.

12 Hi³ jáun² cuéh³ náh² tiá¹hmah¹ Jméi² dí², quí¹hliá² má²ca³chau³ dí² tsú² hua³jan²¹ hi³ tsá¹héi¹³ dí² la³ cun³ hi³ tsóh³ tsú² jáun² ñí¹con² la³jɨ́n³² tsá² tionh² ñí¹ tie³ joh¹, la³ cun³ la³jɨ́n³² tsá² joh¹ Dió³².

13 Quí¹ Dió³² má²ca³liáu³² dí² ñí¹con² pí³ quioh²¹ ñí¹ já¹niéi², hi³ jáun² ca³chau³ dí² tsú² jo³cuo² Jon², Tsá² hnio³ tsú² hí³ lɨ́n³².

14 Cun³quionh³ Jon² bíh¹ tsú² má²ca³liáu³², hi³ ca³hin³ tsú² siáh³ tso³ quiú¹³ dí².

Cun³ñí¹ hi³ jun³ Cristo bíh¹ ca³niau³ tie³ quiú¹³ dí² quiúnh¹ Dió³²

15 Né³² né³, cun³quionh³ Cristo hí³ bíh¹ má²néh³² dí² cun³ tán¹ cun³ hián² Dió³² Tsá² tiá² jniá³. Hí³ bíh¹ lɨ́n³ Tsá² jan² tán¹ Jon² Dió³², Tsá² la³ñí¹ ñí¹ ca³la³ jɨ́³² la³ cun³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³².

16 Cun³quionh³ hí³ bíh¹ ca³jmú³ Dió³² la³jɨ́³² hi³ zia³² hñu³mɨ³cuú² jɨ³ ñí¹ hué²¹ lá² siáh³, la³ cun³ la³jɨ́³² hi³ jniá³ jɨ³ hi³ tiá² jniá³ nɨ́² siáh³, la³ má²quionh³ la³jɨ́n³² tsá²cuú² tsá²chín³, uá¹ hi³ tsá² ná¹ho² ta²¹ uá¹ hi³ tsá²

jmu² héih³² uá¹ hi³ tsá² cú² tsá² juenh² nɨ́² siáh³. Cun³quionh³ hí³ bíh¹ dí² ca³jmú³ Dió³² la³jɨ́³² hi³ nɨ́², hi³ la³jɨ́³² bíh¹ lɨ³ cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ hí³ dí².

17 Quí¹ cun³ jmɨ́¹ má²zian² bíh¹ Cristo la³ cun³ jmɨ́¹ ñeh² bíh¹ hi³ lɨ́¹³ ca³la³ jɨ́³² hi³ zia³², hi³ cun³quionh³ hí³ bíh¹ siáh³ ca³ta³no¹ jɨ³lɨ³² la³ cun³ ñí¹ ca³tɨ²¹.

18 Cristo hí³ bíh¹ lɨ́n³ siáh³ mɨ³ chí¹ ñí¹con² tsá² ná¹lɨ́n³ cuáh³², tsá² ná¹lɨ́n³ hí³ cuá² ta³ tsú². Hí³ bíh¹ lɨ́n³ mí¹zioh²¹ quioh²¹ tsá² má²ná¹lɨ́n³ cuáh³², hi³ lɨ́n³ tsú² siáh³ Tsá² la³ñí¹ hi³ lɨn³ tsá² hmaɨ²¹ jmɨ́¹ ca³jenh¹³ ja¹ hla¹; cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ lɨ́n³ tsú² Tsá² la³ñí¹ ñí¹ ca³la³ jɨ́³².

19 Quí¹ Dió³² ca³lɨ³hnió³ hi³ Jon² dí² dí¹quian³² ca³la³ jɨ́³² la³ cun³ hi³ lɨ́n³ dí² jáun² hnga².

20 Ja³bí¹ ca³lɨ³hnió³ Dió³² hi³ cun³quionh³ Cristo chá³² tie³ ja¹ quioh²¹ quionh³ ca³la³ jɨ́³² hi³ zia³², hi³ ca³jmú³ dí² jáun², jáun² lɨ́¹³ hen³ dí² siáh³ re² tɨn² la³jɨ́³² hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá², jɨ³ hi³ zia³² hñu³mɨ³cuú² nɨ́² siáh³. Ca³jmú³ tsú² hi³ lɨ́¹³ niau²¹ tie³ cun³quionh³ jmɨ́²hán¹ Cristo hi³ ca³táɨn² jáun² tsoh² crei²¹ jmɨ́¹ jun¹ tsú².

21 Hi³ jáun² uá¹jinh¹ jmɨ́¹tin² jmɨ́¹ jɨ́e³² hnoh² Dió³² la³juah²¹ dúh¹ tsá² siánh³, jmáɨ¹ hi³ jmɨ́¹ tɨ́² hon² náh² Dió³² cun³quionh³ la³jɨ́³² hi³ hlah³ hi³ hó³² hi³ jmɨ́¹ jmuh³² náh² jáun²,

22 tɨ³la³ ta³né³² má¹ná¹, Dió³² má²ca³chá³ tie³ ja¹ quián¹³ náh² quiúnh¹ tsú², cun³quionh³ hi³ jun³ jáun² Cristo jmáɨ¹ hi³ jmɨ́¹ dí¹ngú³ tsú² jáun² la³ jnoh¹. Cun³quionh³ hi³ ca³jmú³ tsú² la³ jáun² né³, lɨ́¹³ jmu³ tsú² hi³ chá¹tánh¹ náh² ñí¹con² dí² hnga², hi³ ná¹chan¹ náh² ñí¹con² tsú², hi³ ná¹jɨn² náh² siáh³, jɨ³ hi³ hí¹ cáun² tso³ tiá² zia³² quián¹³ náh².

23 Tɨ³la³ hniáuh³² hi³ la³ má²nio² nɨ́² bíh¹ cáun² honh² náh² má¹ná¹, la³jmɨ́¹ dí¹chi²¹ tiá³ cáun² hñú³ ñí¹ hiah³² quioh²¹. Ha³ tiá² hniáuh³² yáh³ tianh¹³ náh² tɨ³ có³² ca³tɨ²¹ hi³ ca³héih³ náh² jáun² honh² jmɨ́¹ ca³niéih² náh² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³². Jú¹ chú³² nɨ́² bíh¹ jaun³² má²ca³nga³ tsú² tá¹ cáun² hngá¹máh³, hi³ jná¹³ né³, Po¹, lɨ́n³ ná¹ siáh³ jan² quian²¹ ñí¹con² jáɨ¹³ nɨ́².

Po¹ nio² jo³cuo² hi³ ma³cón³² tsá² lɨ́n³ cuáh³²
(Efesios 3:1-11)

24 Jáun² né³, ta³né³² lɨ́²hiún² tsɨn³² jná¹³ cun³ñí¹ hi³hliá² ma³tso¹ ná¹ tsɨn³² hi³ ca³tɨn¹ hnoh². Cun³quionh³ hi³ ma³tso¹ jná¹³ jáun² tsɨn³² má²ma³hián¹³ jná¹³ la³ cun³ hi³ jmɨ́¹ lɨ́¹³ ma³tso² Cristo tsɨ́³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² cuáh³², tsá² lɨ́n³ hí³ la³juah²¹ dúh¹ zeih²¹ cuo² zeih²¹ ta³ tsú².

25 Hi³ jáun² bíh¹ lɨ́n³ jná¹³ jan² tsá² má²cón³² tsá² lɨ́n³ cuáh³², cun³ñí¹ hi³ má²ca³hiáu³² jná¹³ Dió³² ca³tɨ²¹ cáun² hi³ chú³² quián¹³ hnoh², hi³ cué¹³ jná¹³ hnoh² tán¹ hián² jáɨ¹³ quioh²¹ tsú²,

26 la³ cun³ jáɨ¹³ hi³ jmɨ́¹ ná¹hmá¹ jáun² la³ cun³ cá²jmáɨ¹ lɨ́n²¹. Hliáun³ nió³ lɨ́n³² bíh¹ tsáu² má²ca³há² ca³nga² tá¹la³ jáun², tɨ³la³ ta³né³² má¹ná¹, Dió³² má²ca³jñéih³ jáɨ¹³ jáun², hi³ hnió³ dí² lɨ³ cuoh² tsá² joh¹.

27 Ñí¹con² tsá² hí³ joh¹ bíh¹ Dió³² má²ca³lɨ³hnió³ hɨ́e³² jú¹ tson² hi³ jmɨ́¹ ná¹hmá¹ jáun², cáun² jáɨ¹³ quien² lɨ́n³² ñí¹con² *tsá²cá²jo²¹, hi³ lɨ́¹³ jmu³ ta²¹ ñí¹con² tsú². Jáɨ¹³ jáun² né³ má²tson² hi³ zian² Cristo hñu³ honh² hnoh², uá¹ hi³ tsá²cá²jo²¹, uá¹ hi³ tsá² *judíos. Hi³ cun³ñí¹ hi³ zian² hí³ dí² hñu³ honh² hnoh² né³, hi³ jáun² má²ná¹hen² honh² náh² hi³ lɨ́n¹³ náh² rón³² la³ cun³ qui³ lɨ́n³ hnga² Dió³².

28 Hi³ jáun² jnoh¹ hléh¹ hi³ ca³tɨn¹ Cristo ñí¹con² la³jɨ́n³² tsáu². Hi³ hɨe²³ jnoh¹ tsáu² jɨ³ hi³ hlɨ́¹ lienh¹ jnoh¹ tsú² jɨ³lɨn² cun³quionh³ jú¹ quia³lín³ jmɨ́¹ tsɨ́³, hi³ jáun² la³ jáun² lɨ́¹³ má¹jnia¹³ jnoh¹ la³jɨ́n³² tsáu² ñí¹con² Dió³² hi³ ná¹lɨ́n³ tsú² tsá² má²hún¹ tsɨ́³ hi³ ca³tɨn¹ Cristo.

29 Jáun² cun³ñí¹ hi³ nɨ́² bíh¹ jmu² jná¹³ ta²¹ ca³la³ jonh³ jmɨ́¹ tsɨn³² cun³quionh³ pí³ hi³ cáu² hi³ jueh³² hi³ cue³² hnga² Cristo ñí¹con² jná¹³.

2

1 Hi³ jáun² né³, hnó³² jná¹³ hi³ lɨ³ ñíh¹³
náh² hi³ jmu² jná¹³ pí³ lɨ́n³² hi³ ca³tɨn¹
hnoh², jɨ³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² tionh² juú²
Laodicea, jɨ³ hi³ ca³tɨn¹ la³jɨ́n³² tsá² tiá²
má²ca³jɨ́e³² jná¹³ hí¹ cónh³ nɨ́² siáh³.
2 Quí¹ jná¹³ hen² tsɨn³² hi³ tá¹ la³jɨ́n³² náh²
nɨ́² lɨ³ pin³ honh², hi³ tianh¹³ náh² cá²honh¹
hi³ ná¹hnáu³ náh², ca³la³ ñí¹ ca³ta³no¹ tiá³
honh² náh² tán¹ hián² cu³tí³ cun³quionh³ hi³
há¹ ngɨ¹³ náh² re² jáɨ¹³ hi³ jmɨ́¹ ná¹hmá¹
jáun² quioh²¹ Dió³²; hi³ jáɨ¹³ jáun² né³,
hnga² bíh¹ Cristo.
3 Hí³ bíh¹ Tsá² jñéih³ la³jɨ́³² hi³ quien²
lɨ́n³², la³ cun³ hi³ jniá³ jáun² jmɨ́¹ tsɨ́³ Dió³²,
la³ má²quionh³ hi³ ñɨ³² Dió³² nɨ́² siáh³.
4 Juah³² jná¹³ la³ nɨ́² ñí¹con² hnoh², hi³
jáun² tiá² hin² lɨ́¹ ma³cau² náh² cun³quionh³
jú¹ re² jú¹ tɨn² lɨ́n³².
5 Quí¹ uá¹jinh¹ tiá² zenh² jná¹³ ja¹ quián¹³
hnoh² hi³ dí¹tsáun² ná¹, tɨ³la³ zenh² bíh¹
jná¹³ quionh³ jmɨ́²chí³ quion²¹, hi³ lɨ́²hiún²
tsɨn³² jná¹³ hi³ jɨ́e³² ná¹ hi³ hnoh² tionh²
náh² re² tɨn², jɨ³ hi³ nio² siáh³ cáun² tán¹
honh² náh² hi³ tanh²³ náh² ta²¹ Cristo.

Zian² tsú² cáun² hi³ hmaɨ²¹ cun³quionh³ Cristo

6 Hi³ jáun² la³jmɨ́¹ ca³hen³ náh² jáun² Je-
sucristo hi³ lɨ́n³ Juóuh³² náh², la³ jáun² bíh¹
hniáuh³² ñí¹táunh¹ náh² ná¹cunh² quiúnh¹
tsú².
7 Jáun² né³, la³jmɨ́¹ jmu² cáun² hmá² hi³
hí²³ chí² jmu² ñí¹ ñe¹ lɨ́n²¹, ho³lá²dá² la³jmɨ́¹
jmu² jan² tsá² zih³² hñú³ ñí¹ jmɨ́h¹ hiah³²
pin³, la³ jáun² bíh¹ hniáuh³² hi³ tɨ³ lɨ³mí¹
niau³² tiá³ honh² náh² ñí¹con² tsú², la³ cun³
rón³² lɨ́³ hi³ má²ca³lɨ³ tɨn² náh² jáun², hi³
cueh¹ náh² tsú² siáh³ tiá¹hmah¹ jmáɨ¹ ca³la³
jɨ́³².
8 Jáun² hua³hín¹³ náh², quí¹ nɨ́² lɨ́¹ ca³lɨ³
zian² tsá² ma³cau² hnoh² cun³quionh³ jú¹
re² jú¹ tɨn² hi³ cháunh²³ chí¹ hnga², jɨ³ jú¹
tɨ́¹jáɨ² tiá² lin¹ ñí¹ quien² nɨ́² siáh³. Jáɨ¹³
la³ nɨ́² ja³² ñí¹con² tsá² hɨe³² la³ cun³ hi³
ná¹ngɨ²³ tsáu² bíh¹, hi³ ja³² jáun² ñí¹con²
jmɨ́²chí³ hláɨnh¹, tsá² ná¹jmu² quien² ñí¹con²
tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá²; jun³juáh¹³ ñí¹con²
Cristo yáh³ ja³² jáɨ¹³ la³ nɨ́².
9 Quí¹ la³ cun³ rón³² lɨ́n³ hnga² bíh¹ Dió³²
lɨ́n³ Cristo, hi³ tá¹la³ jáun² né³, lɨ́n³ tsú² siáh³
Tsá² ngú³.
10 Hi³ jáun² hnoh² siáh³ má²zian²
náh² cun³ tán¹ cun³ hián² cun³ñí¹ hi³
má²cá²cunh³ náh² quiúnh¹ Cristo. Hi³ hí³
bíh¹ dí² lɨ́n³ Tsá² chín¹ ñí¹con² la³jɨ́n³² tsá²
ná¹ho² ta²¹ jɨ³ pí³ cuú² chín³ nɨ́² siáh³.
11 Jáun² cun³ñí¹ hi³ má²cá²cunh³ náh²
quiúnh¹ Cristo, má²quiánh¹ bíh¹ náh² li²¹
hi³ lin¹ hi³ taunh² náh² Dió³² hó¹ñí¹; tɨ³la³
jun³juáh¹³ la³jmɨ́¹ jmu² tsú² jáun² hi³ *tiu³²
tsú² chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian² yáh³ má¹ná¹,
quí¹ hnoh² dá² má²ná¹quiánh¹ li²¹ hi³
ca³jmú³ hnga² Cristo bíh¹. Quí¹ hí³ bíh¹
má²ca³quin³ tɨ³ có³² pí³ quioh²¹ ngú³ quián¹³
náh² hi³ jmɨ́¹ lɨ́¹³ jmúh¹³ náh² tso³.
12 Quí¹ jmɨ́¹ cáun³ náh² jáun² jmáɨ²
ja³haun³ náh² cu³tsa³² quiúnh¹ Cristo, hi³
jáun² ja³bí¹ la³ jáun² ca³jenh¹³ náh² siáh³
quiúnh¹ tsú², quí¹hliá² ca³cháh¹ náh² cáun²
honh² hi³ ca³tɨ²¹ pí³ quioh²¹ Dió³², Tsá²
ca³jmú³ hí³ hi³ ca³jenh¹³ Cristo ja¹ hla¹.
13 Hnoh² dá² jmɨ́¹ ná¹jún¹ bíh¹ náh²
jmɨ́¹tin² ñí¹con² Dió³² cun³ñí¹ hi³ tsáuh³
náh², jɨ³ cun³ñí¹ hi³ tiá² jmɨ́¹ má²ná¹quiánh¹
náh² li²¹ jáun² hi³ lin¹ hi³ taunh² náh² Dió³²
hó¹ñí¹. Tɨ³la³ né³² né³, Dió³² má²ca³jmú³ hi³
má²zian² náh² cu³tsa³² quiúnh¹ Cristo, quí¹
má²ca³hin³ bíh¹ tsú² la³jɨ́³² tso³ quiú¹³ dí²;
14 ca³jmú³ tsú² la³jmɨ́¹ jmu² jan² tsá² hin²³
hi³ rá¹tioh³ ñí¹ sí² ca³tɨ²¹ la³jɨ́³² hi³ rén²
tsáu². Ja³bí¹ ca³hin³ siáh³ Dió³² jɨ³ héih³² hi³
jmɨ́¹ ca³tɨn¹ tsú² ma³tí³², quí¹ ñí¹ crei²¹ bíh¹
ca³tón³ tsú² la³jɨ́³² hi³ nɨ́².
15 Jmɨ́¹ cá¹taun³ jáun² crei²¹ bíh¹ Cristo
ca³cah¹³ jmáɨ¹ ñí¹con² tsá²cuú² tsá²chín³, la³
cun³ tsá² hláɨnh¹ jɨ³ la³ má²quionh³ tsá²cuú²
tsá²ta³ nɨ́² siáh³, hi³ ca³chin² dí² tsá² hí³ juɨ³²
hi³ tson³, hi³ jáun² ca³lɨ³ lin¹ hi³ hí³ dí² cah²³
jmáɨ¹.

Lɨ́²uú² ma³zián¹³ náh² la³ cun³ lɨ́³ héih³² quioh²¹ tsáu²

16 Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, hí^{1} jan^{2} yáh^{3} tiá^{2} hin^{2}
ca^{3}tɨn^{1} chu^{3} ñeh^{3} hnoh^{2} ca^{3}tɨ^{21} má^{32} hi^{3} cú^{2}
hi^{3} húh^{23} náh^{2}, ho^{3} hi^{3} ca^{3}tɨ^{21} jmɨ́^{1} jmáɨ^{1}, ho^{3}
ca^{3}tɨ^{21} jmáɨ^{1} hi^{3} jmu^{2} tsú^{2} jmɨ́^{1} niuh^{32} zɨ́h^{2},
ho^{3}lá^{2}dá^{2} *jmáɨ^{1} nio^{2} tie^{3}.

17 La^{3}jɨ́^{32} hi^{3} nɨ́^{2} lɨ^{3} henh^{13} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1}
Cristo tá^{1}la^{3} tiá^{2} jmɨ́^{1} má^{2}zian^{2} tsú^{2} ñí^{1} hué^{21}
lá^{2} bíh^{1}, tɨ^{3}la^{3} hnga^{2} hí^{3} bíh^{1} lɨ́n^{3} hú^{1}tá^{1}
mí^{1}zioh^{21} má^{1}ná^{1}.

18 Zian^{2} tsá^{2} má^{2}ta^{2} hi^{3} hniáuh^{32} jmú^{13}
dí^{2} tsɨ́^{1}juɨ́^{3}, jɨ^{3} hi^{3} hniáuh^{32} néh^{1} má^{1}tsú^{1}
má^{1}jonh^{21} dí^{2} siáh^{3} tsá^{2}cuú^{2} tsá^{2}ta^{3} Dió^{32}.
Tsá^{2} la^{3} hí^{3} má^{2}quien^{2} jáɨ^{13} quioh^{21}
cun^{3}quionh^{3} hi^{3} má^{2}cau^{2} hi^{3} juáh^{3} hi^{3} zia^{32}
hi^{3} má^{2}cá^{2}jnia^{3} jéinh^{32}. Tsá^{2} la^{3} hí^{3} jmu^{2}
tonh^{2} lɨ́n^{32} cun^{3}quionh^{3} hi^{3} lɨ́^{1} chin^{2} chí^{1}
hmóu^{32} bíh^{1}. Ha^{3} lɨ́^{2} cuɨ́^{1} niau^{21} hlah^{3} honh^{2}
náh^{2} nɨ́^{1}juáh^{3} hi^{3} ca^{3}zeh^{3} náh^{2} tsá^{2} la^{3} hí^{3} ñí^{1}
hlah^{3}.

19 Quí^{1} tsá^{2} hí^{3} dá^{2} tiú^{2}uú^{2} tionh^{2} yáh^{3}
ñí^{1}con^{2} Cristo Tsá^{2} lɨ́n^{3} mɨ^{3}chí^{1} ñí^{1}con^{2}
jnoh^{1}, tsá^{2} ná^{1}láɨ^{3} dí^{2} la^{3}jmɨ́^{1} lɨ́^{3} zeih^{21} cuo^{2}
zeih^{21} ta^{3} tsú^{2}. Cristo Tsá^{2} jmu^{2} hí^{3} hi^{3}
la^{3}jɨ́^{32} ñí^{1} pih^{21} ñí^{1} siún^{1} ná^{1}cuú^{2} ná^{1}jenh^{2}
re^{2} quioh^{21}, hi^{3} má^{2}ton^{3} dí^{2} siáh^{3} jáun^{2}
cuóun^{2} re^{2}, rón^{32} la^{3} cun^{3} qui^{3} hnió^{3} Dió^{32}.

20 Né^{32} né^{3}, má^{2}cá^{2}tsan^{3} bíh^{1} hnoh^{2}
quiúnh^{1} náh^{2} Cristo, jáun^{2} ta^{3}né^{32} né^{3}
tiú^{2}uú^{2} lɨ́^{13} yáh^{3} jmu^{3} tsá^{2}cuú^{2} tsá^{2}chín^{3}
quien^{2} ñí^{1}con^{2} náh^{2}, tsá^{2} qui^{3} ná^{1}jmu^{2} hí^{3}
quien^{2} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} zian^{2} ñí^{1} hué^{21} lá^{2}. ¿He^{3}
láɨh^{32} sa^{3} zian^{2}í^{1} ma^{3} náh^{2} la^{3} cun^{3} qui^{3}
zian^{2} tsá^{2} zian^{2} hí^{3} ñí^{1} hué^{21} lá^{2}? ¿He^{3} láɨh^{32}
sa^{3} ma^{3}quien^{13} ma^{3} náh^{2} héih^{32} quioh^{21}
tsú^{2}?, uá^{1}la^{3} cun^{3} héih^{32} hi^{3} juáh^{3}:

21 “Ha^{3} lɨ́^{2} hiá^{3} hi^{3} lá^{2}, ha^{3} lɨ́^{2} cúh^{2} hi^{3} nɨ́^{2},
ha^{3} lɨ́^{2} tí^{3} cuonh^{2} hi^{3} ó^{32}”.

22 Hi^{3} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} hɨe^{32} tsú^{2} jáun^{2} né^{3}, chau^{32}
jmáɨ^{1} tsá^{2}hín^{3} bíh^{1} nɨ́^{1} má^{1}ca^{3}jmúh^{32} tsú^{2}
ta^{21}. Quí^{1} héih^{32} hi^{3} má^{2}ta^{2} tsú^{2} nɨ́^{2} dá^{2} lɨ́^{3}
jmáh^{3}la^{3} héih^{32} quioh^{21} tsá^{2}mɨ^{3}cuóun^{2} bíh^{1}.

23 Tson^{2} bíh^{1} cu^{3}tí^{3} hi^{3} héih^{32} la^{3} nɨ́^{2} lɨ́^{13}
niéih^{3} la^{3}jmɨ́^{1} niéih^{3} jë^{1} tsá^{2} quia^{3}lín^{3} jmɨ́^{1}
tsɨ́^{3}, quí^{1}hliá^{2} cun^{3}quionh^{3} héih^{32} la^{3} jáun^{2}
lɨ́^{13} ma^{3}jnia^{32} tsú^{2} la^{3}jmɨ́^{1} jniá^{3} jan^{2} tsá^{2}
má^{2}tí^{32} re^{2} cuáh^{32} quioh^{21}, tsá^{2} jmu^{2} hi^{3}
tsɨ́^{1}juɨ́^{3} hnga^{2}, jɨ^{3} tsá^{2} jmu^{2} hi^{3} má^{2}tso^{2} tsɨ́^{3}
ngú^{3} quioh^{21}. Tɨ^{3}la^{3} má^{1}lɨ^{32} jáun^{2} né^{3}, hí^{1}
cáun^{2} bíh^{1} tiá^{2} lin^{1} ñí^{1} jmu^{3} ta^{21} héih^{32} la^{3}
nɨ́^{2}, hi^{3} jmɨ́^{1} lɨ^{3} ma^{3}hau^{3} hi^{3} cah^{13} tsú^{2} jmáɨ^{1}
ñí^{1}con^{2} la^{3} cun^{3} hi^{3} dí^{1}quian^{1} ngú^{3} quioh^{21}
tsú^{2} jmu^{3}.

3

1 Jáun^{2} né^{3}, cun^{3}ñí^{1} hi^{3} má^{2}ca^{3}jenh^{13}
hnoh^{2} quiúnh^{1} Cristo, jmu^{3} náh^{2} dí^{1}quian^{1}
náh^{2} hi^{3} zia^{32} tɨ^{3} hñu^{3}mɨ^{3}cuú^{2} ñí^{1} cuá^{1}tón^{21}
Cristo tɨ^{3} cuá^{2} chu^{21} quioh^{21} Dió^{32}.

2 Jmu^{3} náh^{2} zian^{2} ca^{3}tɨ^{21} hi^{3} zia^{32}
hñu^{3}mɨ^{3}cuú^{2}, jun^{3}juáh^{13} ca^{3}tɨ^{21} hi^{3} zia^{32} ñí^{1}
hué^{21} lá^{2} yáh^{3}.

3 Quí^{1} má^{2}cá^{2}tsan^{3} bíh^{1} hnoh^{2} ca^{3}tɨ^{21} la^{3}
cun^{3} hi^{3} jmɨ́^{1} zian^{2} náh^{2} jáun^{2} jmɨ́^{1}tin^{2}.
Tɨ^{3}la^{3} ta^{3}né^{32} má^{1}ná^{1}, tiá^{2} má^{2}ca^{3}lɨ^{3} lin^{1} yáh^{3}
ha^{3} la^{3} cónh^{3} tí^{3} hi^{3} quien^{2} hi^{3} má^{2}zian^{2}
náh^{2} jáun^{2} hi^{3} ná^{1}cunh^{2} náh^{2} quiúnh^{1} Dió^{32},
cu^{3}lɨ^{21} quiúnh^{1} náh^{2} Cristo.

4 Tɨ^{3}la^{3} nɨ́^{1} má^{1}ca^{3}ma^{3}jnia^{32} Cristo, Tsá^{2}
jmu^{2} hí^{3} hi^{3} zian^{2} náh^{2} cáun^{2} hi^{3} hmaɨ^{21},
ja^{3}bí^{1} hnoh^{2} uá^{2}jaɨ^{32} jnia^{3} náh^{2} quiúnh^{1} tsú^{2}
hi^{3} lin^{1} hi^{3} lɨ́n^{3} náh^{2} la^{3}jmɨ́^{1} lɨ́n^{3} tsú^{2} jáun^{2}
hnga^{2}.

*He^{3} lánh^{3} jmɨ́^{1} zian^{2} tsú^{2} jmɨ́^{1}tin^{2} jɨ^{3} he^{3}
lánh^{3} má^{2}zian^{2} tsú^{2} cáun^{2} hi^{3} hmaɨ^{21}*

5 Cun^{3}ñí^{1} hi^{3} jáun^{2} né^{3}, quin^{32} náh^{2} la^{3}jɨ́^{32}
la^{3} cun^{3} hi^{3} jmɨ́^{1} dí^{1}quian^{1} ngú^{3} quián^{13} náh^{2}
jmu^{3}. Ha^{3} lɨ́^{2} lɨ́^{1} jmú^{2} náh^{2} juón^{1} quiúnh^{1}
náh^{2} tsá^{2} hlá^{2} tsá^{2} nɨ́^{2}, sa^{3}jun^{3} hniáuh^{32}
jmúh^{13} náh^{2} cáun^{2} hi^{3} tiá^{2} jɨ^{2}. Ha^{3} lɨ́^{2}uú^{2}
lɨ́^{1} jmú^{2} lɨ́^{1} cuó^{3} náh^{2} la^{3}jmɨ́^{1} jmu^{2} jáh^{3}
hngá^{1} jáh^{3} náɨ^{2}, sa^{3}jun^{3} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} hlah^{3} hi^{3}
dí^{1}quiaunh^{21} honh^{2} náh^{2}, sa^{3}jun^{3} hniáuh^{32}
jmúh^{13} náh^{2} uóu^{32} honh^{2}, quí^{1} la^{3}jmɨ́^{1} lɨ́n^{3}
tsá^{2} má^{2}tsú^{2} má^{2}jónh^{32} dió^{32} tsá^{2} láɨn^{1} bíh^{1}
lɨ́n^{3} tsá^{2} uóu^{32} tsɨ́^{3}.

6 Cun^{3}ñí^{1} hi^{3} jáun^{2} né^{3}, ma^{3}tson^{13} Dió^{32}
tsá^{2} tiá^{2} nieh^{3} la^{3} hí^{3} ca^{3}la^{3} hi^{3} míh^{23} lɨ́n^{32}
tsɨ́^{3}.

7 Ti^{3}tsóh^{3}dí^{1} la^{3} nɨ́^{2} bíh^{1} jmɨ́^{1} ñɨ^{3}táunh^{1}
náh^{2} jmɨ́^{1}tin^{2}, hi^{3} jmɨ́^{1} jmuh^{32} náh^{2} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3}
nɨ́^{2};

8 tɨ^{3}la^{3} ta^{3}né^{32} né^{3}, chá^{1} náh^{2} tɨ^{3} có^{32} la^{3}jɨ́^{32}
hi^{3} jáun^{2}, uá^{1}la^{3} cun^{3}: hi^{3} tɨ́^{2} míh^{23} jáun^{2}
honh^{2} náh^{2}, hi^{3} tɨ́^{2} jlánh^{1} náh^{2}, hi^{3} tɨ́^{2} hian^{2}

honh² náh², hi³ tɨ́² tú² tɨ́² hion²³ náh² tsáu², jɨ³ la³jɨ́³² jú¹ hlah³ hi³ tɨ́² hue³² jáun² honh¹ náh² nɨ́² siáh³.

9 Ha³ lɨ́² juónh³² náh² jú¹ tɨ́¹jáɨ² quiúnh¹ tsá²ján² tsá²ján², quí¹ hnoh² bíh¹ tsá² má²ca³cháh¹ náh² tɨ³ có³² hi³ yeh³ la³ cun³ hi³ jmɨ́¹ dí¹quiaunh²¹ jáun² honh² náh² hi³ jmúh¹³ jmɨ́¹tin², la³ má²quionh³ la³jɨ́³² hi³ jmɨ́¹ ná¹hëh³ chinh³² náh² nɨ́² siáh³;

10 hi³ ta³né³² né³, má²zian² náh² cáun² hi³ hmaɨ²¹ bíh¹. Hi³ Dió³² Tsá² ca³ma³jniau² náh² né³, cuá¹jmu² hi³ chí¹lɨ́²hmaɨ²¹ náh² ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmáɨ¹ hi³ lɨ́n³ náh² la³ cun³ rón³² lɨ́n³ tsú² hnga², ca³la³ ñí¹ ca³lɨ³ cuóun³² náh² tsú² ca³la³ tán¹ hián² cu³tí³.

11 Jáun² tiú²uú² lin¹ ñí¹ quien² yáh³ nɨ́¹juáh³ hi³ lɨ́n³ tsú² *tsá²cá²jo²¹ ho³ tsá² *judío, tsá² quian³² li²¹ hi³ lin¹ hi³ taunh² Dió³² hó¹ñí¹, ho³lá²dá² tsá² tiá² li²¹ quian³²; sa³jun³ uú² quien² yáh³ hi³ lɨ́n³ tsú² tsá² hleh³² jú¹jma² siáh³, ho³ tsá² zian² ja¹ hngá¹ ja¹ náɨ², ho³ hi³ lɨ́n³ tsú² *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ tsáu² ho³lá²dá² tsá² zian² hi³ ca³tɨn¹ hnga², quí¹ jɨ́³²la³ hi³ tionh² tsú² jo³cuo² Cristo bíh¹ quien², Tsá² cuá³ hí³ hñu³ jmɨ́¹ hñu³ tsɨ́³ jɨ³lɨn² tsá² joh¹.

12 Hnoh² ná¹lɨ́n³ náh² tsá² joh¹ Dió³², tsá² má²ca³quianh³ tsú², jɨ³ ca³la³ hi³ hniau³ lɨ́n³² tsú² siáh³. Jáun² né³, hniáuh³² lɨ́n³ náh² tsá² ja³² miɨ́³ tsɨ́³, tsá² chú³² tsɨ́³, tsá² tiá² jmu² pan¹ hnga², tsá² re² jë¹ jɨ³ hi³ juenh² honh² náh² nɨ́² siáh³.

13 Jmu³ náh² juenh² honh² ñí¹con² tsá²ján² tsá²ján², chin³² náh² honh² tsáu¹³ tsá²ján² tsá²ján². La³jmɨ́¹ ca³chin² jáun² Cristo tsɨ́³ tso³ quián¹³ hnoh², la³ jáun² jmu³ hnoh² uá²jaɨ³² quiúnh¹ náh² tsá²ján² tsá²ján².

14 Ñí¹ ca³la³ jɨ́³² né³, ma³hnáu³ lɨ́n³² náh² quiúnh¹ tsá²ján² tsá²ján², quí¹ hi³ nɨ́² bíh¹ hi³ quí² cunh², hi³ jáun² lɨ́¹³ ma³tí³² tsú² la³jɨ́³² hi³ ñí¹ hná¹ nɨ́².

15 Jáun² né³, cun³quionh³ hi³ nio² tie³ honh² bíh¹ náh² lɨ́¹³ lɨ³tsɨn² náh² hi³ ná¹jmuh³² náh² la³ cun³ hi³ tɨ³² tsɨ́³ Cristo, quí¹ cun³ñí¹ hi³ jáun² yáh³ ca³te³ Dió³² hnoh² hi³ tianh¹³ náh² hi³ ná¹lɨ́n³ náh² la³juah²¹ dúh¹ jan² tán¹ tsáu². Hi³ cuɨ́¹ ná¹lɨ́n³ náh² siáh³ tsá² cueh³² tiá¹hmah¹ Dió³².

16 Jú¹ chú³² jáun² quioh²¹ Cristo lɨ́³ cáun² jáɨ¹³ hi³ jlánh¹ bíh¹ zia³² ñí¹ jmu² ta²¹. Jáun² cuɨ́¹ jmu¹ ta²¹ jáɨ¹³ jáun² hñu³ honh² náh² la³ má²jmu² jáun². Ma³tɨn¹³ náh² tsá²ján² tsá²ján² jɨ³ hi³ hlɨ́¹ lienh¹ náh² siáh³ tsá²ján² tsá²ján² cun³quionh³ jú¹ quia³lín³ jmɨ́¹ tsɨ́³. Hi³ cun³ñí¹ hi³ hiún² honh² náh² ñí¹con² Dió³² né³, jáun² hɨ́e¹ náh² sun¹ hi³ lɨ́³ jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³², jɨ³ sun¹ hi³ ca³tɨn¹ Dió³², la³ má²quionh³ jɨ³ sun¹ hi³ cue³² jáun² Jmɨ́²chí³ Chun¹ hñu³ honh² náh² nɨ́² siáh³.

17 Lɨ³ua³ cáun² hi³ jmúh¹³ náh² ho³ hi³ hléh¹³ náh², jmu³ náh² la³jɨ́³² cha¹³ Jesús Tɨ³² Juo¹³ dí²; jɨ³ hi³ cueh¹ náh² siáh³ tiá¹hmah¹ Dió³² Jméɨ² dí², cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ hí³ dí².

Ha³ lánh³ rón³² hniáuh³² zian² tsá² tanh² ta²¹ Dió³² quionh³ tsá²ján² tsá²ján²

18 Hi³ jáun² né³, hnoh² tsá²mɨ³, tianh³² náh² ta²¹ tsá²ñuh² ñí²cuonh², la³ cun³ hi³ qui³ ca³tɨn¹ tsá²mɨ³ jmu³ nɨ́¹juáh³ tsá² tanh² ta²¹ Tɨ³² Juo¹³ dí².

19 Hnoh² tsá²ñuh², ma³hno¹ náh² tsá²mɨ³ ñí²cuonh², ha³ lɨ́² jmuh³² tsú² hian² honh².

20 Hnoh² tsá¹míh¹, tianh³² náh² ta²¹ ñeh² mí²ziúh² ñí¹ ca³la³ jɨ́³² hi³ juáh³ tsú², quí¹ la³ nɨ́² bíh¹ jéih³² Dió³² Juo¹³ dí².

21 Hnoh² tsá² ná¹lɨ́n³ náh² jméɨ² mí¹ziú¹³ tsá¹míh¹, ha³ lɨ́² lɨ́¹ quiú² lɨ́¹ jin³ náh² jónh³² ca³la³ ñí¹ ca³ngo³ tsú² tsɨ́³.

22 Hnoh² tsá² ná¹lɨ́n³ náh² tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ tsáu², ma³ti²¹ náh² la³jɨ́³² héih³² hi³ jmu² tsá² ná¹lɨ́n³ juóuh³² náh² ñí¹ hué²¹ lá²; tɨ³la³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ tá¹la³ dí¹jɨ́e²³ yáh³ tsá² hí³ má¹ná¹, hi³ jáun² tá¹tonh¹ náh² re² ñí¹con² tsú², quí¹ la³ jonh³ jmɨ́¹ honh² bíh¹ náh² hniáuh³² jmúh¹³, cun³ñí¹ hi³ juénh² náh² ñí¹con² Tɨ³² Juo¹³ dí².

23 Lɨ³ua³ cáun² hi³ jmúh¹³ náh², jmu³ náh² ca³la³ jonh³ jmɨ́¹ honh², la³jmɨ́¹ lɨ́³ hi³ ná¹má²tih²¹ náh² ñí¹con² Tɨ³² Juo¹³ dí², jun³juáh¹³ ñí¹con² tsá²mɨ³cuóun² yáh³.

24 Quí¹ má²ñíh¹ bí¹ náh² hi³ héih¹
náh² ñí¹con² Tɨ³² Juo¹³ dí² la³ cun³ hi³
ca³tɨn¹ náh² hián¹³, quí¹ zia³² bíh¹ hi³
má²ca³héinh³² tsú² hi³ ca³tɨn¹ hnoh². Quí¹
hnoh² dá² ná¹má²con²¹ náh² Cristo bíh¹,
Tsá² cu³tí³ lɨ́n³ Juóuh³² náh².
25 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tsá² jmu² hi³ hlah³ né³,
tsá² la³ hí³ dá² he³ hmah²¹ quioh²¹ la³ cun³
tí³ hi³ hlah³ hi³ lɨ́²jmú³ bíh¹, quí¹ Dió³² tiá²
jmu² yáh³ hi³ ma³ quin³² tsáu².

4

1 Hnoh² tsá² ná¹lɨ́n³ náh² juo¹³ tsá²
jmu² ta²¹, jmu³ náh² chun¹ ñí¹con² tsá²
quian²¹ náh², jmu³ náh² héih³² cá²re² he²
ñí¹con² tsú². Cháu¹ náh² honh² hi³ ja³bí¹
hnoh² uá²jaɨ³² zian² jan² Juóuh³² náh² tɨ³
hñu³mɨ³cuú².
2 Lienh¹ náh² Dió³² chí¹ñɨ¹ la³ má²lienh¹
náh² nɨ́², hi³ ná¹zian² honh² náh²; hi³ má¹lɨ³²
jáun² né³ ha³ lɨ́² cuɨ́¹ cha³có³ honh² náh² hi³
cueh¹ tsú² tiá¹hmah¹.
3 Ja³bí¹ lienh¹ náh² siáh³ Dió³² quiú¹³
jnoh¹, hi³ jáun² niá³² tsú² juɨ³² hi³ hléh¹³
jnoh¹ jú¹ chú³² quioh²¹ tsú² hi³ jmɨ́¹
ná¹hmá¹ jáun² jmɨ́¹tin² hi³ ca³tɨn¹ Cristo,
quí¹ cun³ñí¹ hi³ ca³tɨ²¹ hi³ jáun² bíh¹
cuá¹tson³ jná¹³ lá².
4 Mɨ́¹ náh² ñí¹con² Dió³², hi³ jáun² jná¹³
hɨ́e¹³ re² lɨ́n³² jáɨ¹³ jáun² la³ cun³ hi³ ca³tɨn¹
ná¹ jmu¹.
5 Cuɨ́¹ lɨ́n¹³ náh² tsá² jniá³ jmɨ́¹ tsɨ́³ ja¹
quioh²¹ tsá² tiá² má²tanh² ta²¹ Dió³², jmuh²¹
náh² re² ta²¹ jmáɨ¹ hi³ zian² náh² ja¹ quioh²¹
tsá² la³ hí³.
6 Hniáuh³² lienh¹ hnoh² tsáu² cun³quionh³
jú¹ re² jú¹ tɨn² bíh¹, jáɨ¹³ hi³ lɨ³ jmu³ ta²¹
ñí¹con² tsú²; jɨ³ hi³ hniáuh³² ñíh¹³ náh² siáh³
ha³ lánh³ ngáɨh¹ náh² ñí¹con² tsá² zia³² hi³
nga².

Hah² tsú² jáɨ¹³

7 Hi³ jáun² né³, reh² Tíquico, tsá² hno³ lɨ́n³²
dí², hɨ́e³² jáɨ¹³ ca³tɨ²¹ la³jɨ́³² hi³ ca³tɨn¹ jná¹³.
Hí³ bíh¹ lɨ́n³ jan² tsá² ca³ma³hau³ lɨ́n³² jná¹³,
jan² tsá² hú¹tá¹ má²tí³² jë¹, hi³ lɨ́n³ siáh³
jan² tsá² má²cón³² Tɨ³² Juo¹³ dí² la³jmɨ́¹ jmu²
jná¹³.
8 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ zein³² jná¹³ tsú²
ñí¹con² hnoh², hi³ jáun² záɨ³² tsú² hnoh² he³
lánh³ tiauh² jnoh¹, jɨ³ hi³ chá³² tsú² siáh³ tiá³
honh² hnoh².
9 Ja³bí¹ Onésimo tsá² coh¹ hnoh² tsánh³²
siáh³ quionh³ tsú². Hí³ bíh¹ lɨ́n³ jan² tsá²
hno³ jnoh¹ lɨ́n³², jan² tsá² má²má²tí³² re² jë¹.
Tsá² gon³ nɨ́² né³ tsa³chá² la³jɨ́³² la³ cun³ hi³
ná¹lɨ́²³ ñí¹ lá².
10 Aristarco tsá² cuá¹hún¹ jná¹³
hñu³mí¹ñí² quiúnh¹, jɨ³ Marcos raɨnh²¹
Bernabé nɨ́² siáh³ juáh³: “Hia² náh²” ñí¹con²
hnoh². Quí¹ má²ná¹ñíh¹ bíh¹ hnoh² siáh³
ha³ lánh³ lɨ́n³ Marcos, hi³ jáun² nɨ́¹juáh³ hi³
ja³jɨe³ tsú² hnoh², hen³ náh² tsú² re² tɨn².
11 Ja³bí¹: “Hia² náh²” juáh³ siáh³ tsá² jmáɨ²
Jesús, tsá² tsauh²¹ Justo quioh²¹. Jáun² né³,
ja¹ quioh²¹ la³jɨ́n³² tsá² *judíos tsá²co¹ jná¹³,
tsá² má²tanh² ta²¹ Tɨ³² Juo¹³ dí², jɨ́³²la³ gáun³
tsá² nɨ́² bíh¹ jmu² ta²¹ quiúnh¹ jná¹³ hi³
tónh³² tsáu² jo³cuo² Dió³², jɨ³ hi³ lɨ́n³ tsú²
siáh³ tsá² jlánh¹ má²hiún² tsɨn³² jná¹³.
12 “Hia² náh²” juáh³ siáh³ Epafras,
tsá²coh¹ náh². Hí³ bíh¹ lɨ́n³ jan² quian²¹
Cristo, hi³ jmáɨ¹ ca³la³ jɨ́³² hiú² mɨ³² lɨ́n³²
tsú² quián¹³ hnoh² ca³la³ jonh³ jmɨ́¹ tsɨ́³ nɨ́¹
má¹ca³liéinh³² Dió³², hi³ jáun² Dió³² jmu³ hi³
niau²¹ tiá³ honh² hnoh² ca³la³ tán¹ hián²
cu³tí³, hi³ hú¹tá¹ cáun² tán¹ nio² honh² náh²
hi³ jmúh¹³ la³ cun³ hi³ hnió³ Dió³².
13 Quí¹ jná¹³ lɨ́n³ tsá² cue³² jú¹ tson² hi³
tson² bíh¹ Epafras hɨ³² tsɨ́³ quián¹³ hnoh²,
la³ má²quionh³ jɨ³ tsá² zian² juú² Laodicea
jɨ³ juú² Hierápolis nɨ́² siáh³.
14 Lucas tsá² lɨ́n³ tɨ³² mɨ́³ tsá² hno³
lɨ́n³² jnoh¹, juáh³ siáh³: “Hia² hnoh²” la³
má²quionh³ Demas.
15 Juah²¹ tiá³ náh²: “Hia² náh²” ñí¹con²
tsá² reh² zian² juú² Laodicea. Zéih³ siáh³
mɨ́¹ Ninfas: “Hia² nú²”, jɨ³ tsá² ngɨh³² hñú¹³
tsú² nɨ́² siáh³.
16 Nɨ́¹ má¹lɨ́²hí³² tsú² sí² lá² ja¹ ñí¹
tionh¹ hnoh², zen² náh² siáh³ ñí¹con² tsá²
cuáh³² tionh² juú² Laodicea, hi³ jáun² hɨ́³²
siáh³ tsá² hí³ uá²jaɨ³²; hi³ ja³bí¹ hniáuh³²
hɨ́h¹ siáh³ hnoh² sí² hi³ ca³zéin³² jná¹³ tɨ³
Laodicea.

17 Zéɨh^{3} Arquipo jáɨ^{13} lá^{2}: “Sá^{1}nɨ́^{2}
jɨe^{3}, hniáuh^{32} má^{1}tih^{21} nú^{2} re^{2} ta^{21} hi^{3}
má^{2}ca^{3}cué^{3} Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2} quioh^{21} hi^{3} jmúh^{13}
nú^{2}”.
18 Jná^{13} la^{32} Po^{1}, jmu^{2} jná^{13} jáɨ^{13} lá^{2} ñí^{1}
cá^{1}táuh^{3} sí^{2} cun^{3}quionh^{3} uón^{32} huen^{2} hi^{3}
háɨh^{1} ná^{1} jáɨ^{13} ñí^{1}con^{2} hnoh^{2}. Cháu^{1} náh^{2}
tiá^{3} honh^{2} hi^{3} cuá^{1}tson^{3} jná^{13} ñí^{1} lá^{2}. Hi^{3}
jáun^{2} né^{3}, Dió^{32} cuɨ́^{1} má^{1}hé^{1} má^{1}mieh^{2} náh^{2}.
[Cun^{3} nɨ́^{2} bíh^{1} tí^{3} jáɨ^{13}.]

Sí² La³ñí¹ Hi³ Ca³zen³ Po¹ Ñí¹con² Tsá² Tesalonicenses

Sí² lá² ca³zen³ Po¹ quionh³ tsá² quionh³ ñí¹con² tsá² má²lɨ́n³ cuáh³² já¹ juú² Tesalónica

1 Hnoh² reh², tsá² má²lɨ́n³ náh² cuáh³² já¹ juú² Tesalónica nɨ́², jná¹³ Po¹ quiúnh¹ Silvano jɨ³ Timoteo, tsá² ná¹jmu³² jnoh¹ sí² lá² hi³ ca³tɨn¹ hnoh², tsá² tionh² náh² jo³cuo² Dió³² Jméi² dí² jɨ³ Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí². Dió³² cuɨ́¹ má¹hé¹ má¹mieh² náh², hi³ cuɨ́¹ zian² náh² siáh³ cáun² hi³ re² hi³ tɨn².

Lánh³ rón³² jmɨ́¹ tanh² tsá² reh² zian² Tesalónica ta²¹ Dió³²

2 Jmáɨ¹ ca³la³ jɨ́³² cue²³ jnoh¹ tiá¹hmah¹ Dió³² hi³ ca³tɨn¹ ca³la³ jɨ́n³² hnoh², hi³ mɨ³² jnoh¹ siáh³ ca³tɨn¹ hnoh² nɨ́¹ má¹ca³lienh¹ jnoh¹ Dió³².

3 La³jɨ́³² jmáɨ¹ nɨ́¹ má¹ca³lienh¹ jnoh¹ Dió³² Jméi² dí², chau² tsɨ́³ jnoh¹ ta²¹ hi³ ná¹jmuh³² hnoh² cun³ñí¹ hi³ nio² cáun² honh² náh² ñí¹con² Dió³², hi³ chau² siáh³ tsɨ́³ jnoh¹ hi³ ná¹jmuh³² hnoh² pí³ lɨ́n³² quí¹ cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ hno³ náh² Dió³², jɨ³ hi³ ná¹hé² ná¹janh³² náh² hi³ jáunh³ Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí².

4 Hnoh² reh², tsá² jlánh¹ hniau³ náh² Dió³², né¹ jnoh¹ hi³ Dió³² má²ca³quianh³ hnoh².

5 Jmɨ́¹ ca³hléh¹³ jnoh¹ jú¹ chú³² ñí¹con² hnoh², jun³juáh¹³ cun³quionh³ jmáh³la³ jáɨ¹³ yáh³ ca³hléh¹³ jnoh¹, tɨ³la³ cun³quionh³ la³jɨ́³² pí³ hi³ cue³² Jmɨ́²chí³ Chun¹ bíh¹, hi³ jáun² ca³lɨ³ lin¹ hi³ tson² bíh¹ jáɨ¹³ jáun². Ñíh¹ bíh¹ hnoh² lánh³ rón³² láɨ³ jnoh¹ jmɨ́¹ ca³tauh¹³ jnoh¹ jáun² ja¹ quián¹³ hnoh² nɨ́², quí¹ hi³ ca³lɨ³hnáu² jnoh¹ lɨ́¹³ cáun² hi³ lɨ³ jmu³ ta²¹ ñí¹con² hnoh².

6 Hi³ jáun² jmɨ́¹jáun² ca³tɨ́¹ ca³jinh²¹ náh² hi³ jmóuh¹ náh² la³ cun³ hi³ jmu³² jnoh¹ quiúnh¹ Tɨ³² Juo¹³ dí²; uá¹jinh¹ ca³ma³tsoh¹ lɨ́n²¹ hnoh² honh² jmɨ́¹ ca³heh³ náh² jú¹ chú³², tɨ³la³ hiún² lɨ́n³² bíh¹ honh² náh² ca³lɨ³ hi³ ca³jmú³ Jmɨ́²chí³ Chun¹.

7 Hi³ jáun² hnoh² má²ná¹lɨ́n³ náh² la³jmɨ́¹ lɨ́³ cáun² nóh³² hi³ jɨ́e²³ la³jɨ́n³² tsá² reh² zian² hué³² Macedonia jɨ³ hué³² Acaya.

8 Hi³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ hué³² Macedonia quionh³ hué³² Acaya yáh³ ja³cuóun² jáɨ¹³ quioh²¹ Tɨ³² Juo¹³ dí² hi³ ca³jmuh³ hnoh², quí¹ jɨ³ la³jɨ́n³² tsá² hué³² ñí¹ uóunh³ bíh¹ má²ná¹ñɨ³² hi³ hnoh² tanh²³ náh² ta²¹ Dió³², hí¹ la³ tɨ³ jnoh¹ yáh³ tiú²uú² hi³ hniáuh³² juáh¹³ hí¹ cáun².

9 Quí¹ hmóu³² bíh¹ tsá² hí³ má²cha³² he³ lánh³ ca³he³ náh² jnoh¹ jmɨ́¹ cá¹cháu²¹ jnoh¹ ñí¹ tionh¹ hnoh², hi³ cha³² tsú² siáh³ hi³ hnoh² má²ca³chan²¹ tɨ³ có³² dió³² tsá² láɨn¹, hi³ ca³jính³² náh² tɨ³ ñí¹con² Dió³², hi³ má²ná¹lɨ́n³ náh² quian²¹ Dió³² Tsá² juú² tsáun², Dió³² tson² cu³tí³.

10 Ja³bí¹ cha³² tsú² siáh³ hi³ hnoh² ná¹jan²³ náh² Jesús Jon² Dió³² hi³ jáunh³ hñu³mɨ³cuú², Tsá² ca³jmú³ hí³ Dió³² hi³ ca³jenh¹³ ja¹ tsá² má²cá²tsan³. Jesús hí³ bíh¹ Tsá² liáu³² dí² ca³tɨ²¹ héih³² hi³ né³bí¹ ra³tsɨ³² Dió³² ñí¹con² tsáu² ca³la³ hi³ míh²³ tsɨ́³.

2

Ta²¹ hi³ ca³jmú³ Po¹ tá¹la³ ca³cuá³ juú² Tesalónica

1 Hnoh² reh², jmɨ́¹ ñéi¹ jnoh¹ ñí¹ tionh¹ hnoh², má²ná¹ñíh¹ bíh¹ hnoh² hmóu³² hi³ tiá² juáh¹³ yáh³ lɨ³ hi³ tiá² ca³lɨ³ quien² má²ta²¹ hi³ ñéi¹ jnoh¹ jáun².

2 Quí¹ má²ñíh¹ bíh¹ hnoh² uá¹ jáun² la³ jáun² má²ca³má¹tso¹ jnoh¹ tsɨ́³ hi³ ca³jmú³ jáun² tsá² juú² Filipos jɨ³ hi³ má²ca³quiu³ ca³je³ jnoh¹ tsú² siáh³, tɨ³la³ cu³ jáun² Dió³² bíh¹ ca³jmú³ hi³ ca³niau³ tiá³ tsɨ́³ jnoh¹ hi³ hléh¹³ jnoh¹ jú¹ chú³² quioh²¹ ñí¹con² hnoh², uá¹jinh¹ ja¹ uu³mí²tsɨ³² jueh³² hi³ tɨ́² cue³² tsáu².

3 Quí¹ jun³juáh¹³ jú¹ tiá² tson² hi³ jmɨ́¹ lɨ́²can² hmóu³² yáh³ jnoh¹ ca³hléh¹³, sa³jun³ ca³hléh¹³ jnoh¹ hi³hliá² hnáu² lɨ́¹ jmú¹ lɨ́¹ tsáu¹³ yáh³, hi³ sa³jun³ ca³hléh¹³ jnoh¹ hi³hliá² hnáu² jnoh¹ má¹cau¹³;

4 tɨ3la3 Dió32 bíh1 ca3chá3 jo3cuo2 jnoh1
hi3 tsá1hléh13 jnoh1 jú1 chú32 quioh21 jmɨ́1
ca3jɨ́e3 tsú2 hi3 cah1 jnoh1 jmáɨ1, hi3 jáun2 la3
jáun2 bíh1 hléh1 jnoh1. Jun3juáh13 hi3 hléh1
jnoh1 la3 cun3 hi3 tɨ32 tsɨ́3 tsá2 zian2 ñí1 hué21
lá2 yáh3, tɨ3la3 jnoh1 hléh1 la3 cun3 tɨ32 tsɨ́3
Dió32 bíh1, Tsá2 jɨ́e23 lánh3 lɨ́3 hñu3 tsɨ́3 jnoh1.
5 Má2ñíh1 bíh1 hnoh2 hi3 hí1 cónh3 tiá2
lɨ́1 má2ca3hléh13 jnoh1 jáɨ13 chú32 niéih3 hi3
jlánh1 zaɨn32 tsáu2, sa3jun3 má2ca3má1cau13
jnoh1 cun3ñí1 hi3 hniá1 jnoh1 quɨe3. Dió32
bíh1 Tsá2 cue32 jú1 tson2 hi3 tiá2 la3 jáun2
jmu32 yáh3 jnoh1.
6 Tiá2 ca3ta3dí1quiaunh21 yáh3 tsɨ́3 jnoh1 hi3
jmu3 tsáu2 hi3 jnoh1 tsá2 quien2, uá1jinh1
hnoh2 ho3lá2dá2 tsá2 siánh3;
7 uá1jinh1 jmɨ́1 lɨ́13 jmú13 jnoh1 hi3 lɨ3tsɨn2
hnoh2 hi3 ná1hau32 jnoh1 jáɨ13 huáh2 tsɨ́3 hi3
ca3cué3 Cristo. Jun3juáh13 la3 jáun2 yáh3,
tɨ3la3 jnoh1 dá2 ca3má1hnau1 hnoh2 la3jmɨ́1
hnio3 tsá2mɨ3 dáɨn2 pih21 jon2 bíh1.
8 Quí1 hi3 jlánh1 hnau3 jnoh1 hnoh2,
hi3 jáun2 ca3lɨ3 hiún2 tsɨ́3 jnoh1 hi3 cué13,
jun3juáh13 jmáh3la3 jú1 chú32 quioh21 Dió32
yáh3, hí1 la3 tɨ3 jmɨ́2chí3 quiú13 hmóu32 yáh3
jnoh1 ca3lɨ3 hiún2 tsɨ́3 hi3 cué13 sá1 hi3 ca3lɨ3
hniáuh32. Hú1tá1 ca3má1hnau1 lɨ́n32 bíh1
jnoh1 hnoh2.
9 Hnoh2 reh2, chau2 bíh1 honh2 náh2
lánh3 ca3jmú13 jnoh1 ta21 jɨ3 pí3 la3 jonh3
jmɨ́1 tsɨ́3. Ca3jmú13 jnoh1 ta21 la3 huá2 la3
jma2 hi3 jáun2 jniau13 jnoh1 hi3 hniáuh32
quiú13, quí1hliá2 tiá2 ca3lɨ3hnáu2 jnoh1 hi3
jen13 hnoh2 uɨ́3 tá1la3 ca3hléh13 jnoh1 jáun2
jú1 chú32 quioh21 Dió32 ñí1con2 hnoh2.
10 Hnoh2 tsá2 ca3jɨeh3 bíh1 lɨ́13 cuéh1 jú1
tson2, jɨ3 Dió32 siáh3, ha3 lánh3 ca3ma3ziáun13
jnoh1 hi3 ná1jɨ2 hñu3 jmɨ́1 hñu3 tsɨ́3 ñí1con2
hnoh2 tsá2 táunh23 náh2 ta21 jmɨ́1 ca3tauh13
jnoh1 ja1 ñí1 tionh1 hnoh2, hi3 ca3ma3ziáun13
jnoh1 siáh3 la3 cun3 hi3 tɨ32 tsɨ́3 Dió32, hí1
cáun2 tiá2 hi3 ca3jmú13 yáh3 jnoh1 hi3 juáh13
hi3 jmɨ́1 lɨ3 lɨ́13 chá32 tsáu2 tso3.
11 Má2ñíh1 bíh1 hnoh2 hi3 ca3jmú13 jnoh1
ñí1con2 hnoh2 la3jmɨ́1 jmu2 tsá2ñuh2 ñí1con2
jon2, hi3 ca3hlɨ́1 ca3lieh1 jnoh1 hnoh2 hi3
ca3cué13 jnoh1 siáh3 pí3 hñu3 honh2 náh2.
12 Ja3bí1 ca3juáh13 jnoh1 lánh3 rón32
hniáuh32 ñí1táunh1 náh2 la3 cun3 qui3 ca3tɨ21
hi3 ñi3táunh1 tsá2 joh1 Dió32, Dió32 Tsá2
má2ca3te3 hnoh2 hi3 cuá1tianh3 náh2 ñí1
cuá1ho2 tsú2 jáɨ13, ñí1 lɨ́13 zian2 hnoh2 cáun2
hi3 quien2 la3jmɨ́1 quien2 tsú2 hnga2.
13 Hi3 jáun2 la3jɨ́32 jmáɨ1 cue23 jnoh1
tiá1hmah1 Dió32, quí1 jmɨ́1 ca3niéih2 hnoh2
jáɨ13 quioh21 Dió32 hi3 ca3hléh13 jnoh1,
ca3heh3 bíh1 hnoh2 la3 cun3 ca3tɨ21 he3 tsú2
jáɨ13 quioh21 Dió32, tiá2 ca3jmuh3 yáh3 hnoh2
hi3 jáɨ13 jáun2 lɨ́3 la3jmɨ́1 lɨ́3 jáɨ13 quioh21 tsá2
lɨ́1 tsáu2; quí1 tson2 bíh1 cu3tí3 jáɨ13 quioh21
Dió32 ca3hléh13 jnoh1, hi3 jáɨ13 jáun2 jmu2
ta21 hñu3 honh2 hnoh2, tsá2 táunh23 náh2
ta21.
14 Quí1 jmɨ́1 ca3ma3tsoh1 hnoh2 honh2 reh2
hi3 ca3jmú3 tsá2coh1 náh2, ca3quiúnh32 náh2
la3jmɨ́1 cá1quiúnh21 tsá2 má2lɨ́n3 hí3 cuáh32
quioh21 Dió32, tsá2 tanh2 ta21 Cristo Jesús
zian2 tɨ3 Judea, jmɨ́1 ca3ma3tso2 tsú2 tsɨ́3 hi3
ca3jmú3 tsá2 *judíos tsá2co1 tsú2.
15 Tsá2 judíos hí3 bíh1 ca3jngɨh3 Jesús
Tɨ32 Juo13 dí2 la3jmɨ́1 ca3jngɨh3 tsú2 jáun2
tsá2 ca3lɨn3 hí3 tɨ32 jë1 Dió32 jmɨ́1tin2 lɨ́n32;
hi3 ca3jmoh3 dí2 siáh3 jnoh1 hian2 tsɨ́3, hi3
ca3hue3 tɨ3 cheih32. Jmáh3la3 hi3 tiá2 tɨ32 tsɨ́3
Dió32 bíh1 jmu2 tsú2, hi3 hon2 tsú2 la3jɨ́n32
tsá2 siánh3 siáh3.
16 Hi3 jlánh1 quí2 jnaɨ32 tsá2 judíos hí3
ñí1con2 jnoh1 nɨ́1 má1ca3lɨ3hnáu2 jnoh1
hléh13 ñí1con2 *tsá2cá2jo21, quí1 cun3ñí1
hi3hliá2 hnáu2 jnoh1 liáun3 tsú2; hi3 jáun2 tɨ3
jlánh1 bíh1 lɨ́2hliáun23 tso3 quioh21 tsú2 hi3
jmu2 la3 jáun2. Hi3 jáun2 né32 má2cá2chó32
héih32 hi3 ma3tsau13 Dió32 quioh21 tsá2 hí3,
ca3la3 hi3 míh23 lɨ́n32 tsɨ́3.

Po1 juáh3 hi3 hnió3 tsa3jɨen3 siáh3 tsá2 reh2 zian2 juú2 Tesalónica

17 Hnoh2 reh2, jmɨ́1 ca3hué2 jnoh1 ñí1
tionh1 hnoh2, uá1jinh1 cu3tiá3, jmɨ́1jáun2
jlánh1 jmɨ́1 hnáu2 lɨ́n32 jnoh1 hi3 tsá1neh21
siáh3 cónh3 hnoh2, quí1 uá1jinh1 tiá2 tiauh2
jnoh1 ta3 máh1 hnoh2, tɨ3la3 cun3 jáun2
chau2 bíh1 tsɨ́3 jnoh1 quián13 hnoh2.

18 Jmí¹ hnáu² jnoh¹ tsá¹neh²¹ siáh³ cónh³,
hi³ huen² jná¹³ ca³jmú³² pí³ tenh³ hnah²
jéin³² hi³ ñe¹; tɨ³la³ ní¹juáh³ jmáɨ¹ hi³ jmí¹
hnáu² jnoh¹ tsáu¹³, ca³qui³ ca³jna³ bíh¹ tsá²
hláɨnh¹ juɨ³².
19 Jáun² né³, ¿he³ bíh¹ jmu² hi³ zia³² hi³
hu²¹ tsí³ jnoh¹, hi³ jmu² hi³ hiún² tsí³ jnoh¹,
hi³ jmu² hi³ tsah¹ jnoh¹ la³jmí¹ tsah³ tsá²
zia³² hi³ láɨh²³ ñí¹ co² tsú²? Hmóu³² bíh¹
hnoh² tsá² jmúh¹³ hi³ lí¹³ la³ jáun² quiú¹³
jnoh¹ ní¹ má¹jaunh³² Jesucristo Tɨ³² Juo¹³
dí².
20 Tson² bíh¹ cu³tí³ hnoh² bíh¹ tsá² jmuh³²
hi³ hiún² tsí³ jnoh¹ hi³ tsah¹ jnoh¹ ñí¹con²
Dió³².

3

1 Hi³ jáun² jmí¹ tiú²uú² ca³tiau¹³ jnoh¹
tá¹ gáu³ hi³ hɨ³² tsí³ jnoh¹, ca³láɨ¹³ jnoh¹
hi³ cu³tsa³² gau³ bíh¹ jnoh¹ jéɨ³²í¹ tauh¹³
cú²jueh³² já¹ juú² Atenas jáun²,
2 hi³ jáun² reh² Timoteo ca³zen¹³ jnoh¹
hi³ tsa³jɨe³ hnoh², jan² tsá² quian²¹ Dió³²
quiúnh¹ jnoh¹ ca³tɨ²¹ jú¹ chú³² hi³ hléh¹
jnoh¹ quioh²¹ Dió³², hi³ tsa³cué² tsú² pí³
hñu³ honh² hnoh², hi³ hɨe³² tsú² hnoh² re²
ca³tɨ²¹ ha³ lánh³ tanh¹³ náh² ta²¹ Dió³²;
3 quí¹ hi³ jáun² tiá² hin² jinh²¹ cun³ñí¹
hi³ jmu² tsáu² hian² tsí³. Quí¹ má²ñíh¹ bíh¹
náh² hmóu³² hi³ ca³tɨ²¹ má¹tso¹ bíh¹ dí² tsí³
hi³ la³ jáun².
4 Quí¹ la³ cun³ jmí¹ tiauh¹ jnoh¹ jáun²
quiúnh¹ hnoh² ca³juáh¹³ jnoh¹ hi³ chau²¹
jmáɨ¹ má¹tso¹ dí² tsí³; hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹
lɨ³, la³ cun³ hi³ má²ñíh¹ náh².
5 Hi³ jáun² jmí¹ tiú²uú² ca³tio²¹ jná¹³
hi³ hɨ³² tsɨn³², ca³zéin³² jná¹³ jáɨ¹³ hi³
nga² jná¹³ lánh³ rón³² tionh² hnoh² ca³tɨ²¹
hi³ ná¹tanh²³ náh² ta²¹ Dió³², ní¹juáh³ ní²
lí¹ má²ca³ma³cau² hnoh² tsá² hláɨnh¹ hi³
tiú²uú² ca³lɨ³ quien² ta²¹ hi³ ca³jmú¹³ jnoh¹
jáun².
6 Tɨ³la³ jmí¹ má²cuanh³² jáun² Timoteo ñí¹
tiauh¹ jnoh¹ lá² né³, hi³ ñéɨ¹ tsú² jáun²
Tesalónica ní², jmí¹jáun² quiaun² tsú² cáun²
jáɨ¹³ chu²¹ hi³ hnoh² ná¹tanh²³ bíh¹ ta²¹
Dió³² la³ má²tanh²³ náh² jáun², hi³ hno³
náh² tsá²ján² tsá²ján². Ca³juáh³ tsú² hi³
jmáɨ¹ ca³la³ jí³² chau² honh² hnoh² hi³
ca³ta¹ jnoh¹, hi³ hnau³ lín³² hnoh² jnoh¹,
hi³ dí¹quian¹ hnoh² hi³ jɨe¹ náh² siáh³ jnoh¹
la³jmí¹ dí¹quian¹ jnoh¹ hi³ neh²¹ jnoh¹ siáh³
hnoh².
7 Hi³ jáun² né³ reh², cun³quionh³ jáɨ¹³
hi³ ca³lɨ³ né¹ jnoh¹ hi³ tanh²³ bíh¹ hnoh²
ta²¹ Dió³², ca³niau³ re² tsí³ jnoh¹ hi³ ca³tɨn¹
hnoh² ja¹ la³jí³² uu³mí²tsɨ³² hi³ zia³² ñí¹con²
jnoh¹.
8 Hi³ jáun² ziáun² jnoh¹ re² ní¹juáh³ la³
má²haɨn²¹ jáun² hnoh² tɨ³ con² Tɨ³² Juo¹³ dí².
9 Cónh³ tiá² chauh¹ jnoh¹ ha³ lánh³ rón³²
cué¹³ tiá¹hmah¹ la³ cun³ hi³ jmí¹ hnáu²
jnoh¹ jmú¹³ ñí¹con² Dió³² hi³ ca³tɨn¹ hnoh²,
cun³ñí¹ hi³ jmuh³² hnoh² hi³ lí²tsah¹ lín²¹
jnoh¹ ta³ ñí¹ Dió³² Juo¹³ dí².
10 Jlánh¹ hiú² mɨ³² jnoh¹ la³ huá² la³
jma² ñí¹con² Dió³², hi³ hnáu² jnoh¹ cué³²
Dió³² jáɨ¹³ hi³ neh²¹ jnoh¹ siáh³ hnoh², hi³
jáun² lí¹³ má¹hián¹³ jnoh¹ re² hi³ híe¹³ jnoh¹
hnoh² jáɨ¹³ ca³tɨ²¹ hi³ tanh²³ náh² ta²¹ Dió³².
11 Jáun² cuí¹ jmu¹ Dió³² Jméɨ² dí² jɨ³ Jesús
Tɨ³² Juo¹³ dí² hi³ niá³ juɨ³² hi³ tsáu¹³ jnoh¹ tɨ³
ñí¹ tionh¹ hnoh².
12 Jáun² Tɨ³² Juo¹³ dí² cuí¹ jmu¹ hi³ conh²¹
hñu³ honh² náh² hi³ hno³ náh² ca³la³ jonh³
jmí¹ honh² tsá²ján² tsá²ján², jɨ³ la³jín³² tsáu²
ní² siáh³, la³jmí¹ hnau³ jnoh¹ hnoh².
13 Hi³ cuí¹ jmu¹ bíh¹ Dió³² pin³ hñu³
honh² náh² hi³ hí¹ cáun² tso³ tiá² zia³²
quián¹³ náh² ta³ ñí¹ Dió³² Jméɨ² dí², jɨ³ hi³
zian² náh² siáh³ ná¹chan¹ ñí¹con² tsú² ní¹
má¹jaunh³² Jesús Tɨ³² Juo¹³ dí², quionh³ tsú²
la³jín³² tsá² joh¹.

4

Tsá² zian² cun³ tɨ³² tsí³ Dió³²

1 Hi³ jáun² né³ reh², jnoh¹ juáh³ ñí¹con²
hnoh² cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Jesús
Tɨ³² Juo¹³ dí², hi³ ñí¹táunh¹ hnoh² la³
má²ñi³táunh¹ náh² ní² la³ cun³ hi³ tɨ³²
tsí³ Dió³², hi³ jmúh¹³ hnoh² la³ cun³ hi³
má²ca³híe¹³ jnoh¹ jáun², hi³ tɨ³ lɨ³mí¹ re²
jmuh³² náh² cun³ jmá² cun³ jnia³².

2 Má²ñíh¹ bíh¹ hnoh² lánh³ lɨ́³ jáɨ¹³ hi³
ca³má¹tá¹³ jnoh¹ jáun² hnoh² cun³quionh³
héih³² quioh²¹ Jesús Tɨ³² Juo¹³ dí².
3 Quí¹ hi³ hnió³ Dió³² hi³ hnoh² ná¹chan¹
náh² ñí¹táunh¹ quiúnh¹, hi³ hí¹ jan² tiá²
hin² hniáuh³² jmu³ juón¹ quionh³ tsá²ján²
tsá²ján².
4 Hi³ ma³ quin³² ma³ jan³² hnoh²
hniáuh³² lɨ³ ñíh¹³ lánh³ má¹zián¹³ náh² hi³
ná¹chan¹ ca³tɨ²¹ nɨ́¹juáh³ hin² tsánh² lɨ́¹³
ñí²cuonh² náh², hi³ jmúh¹³ náh² quien²
tsá²mɨ³ tsá²ñuh².
5 Tiá² hniáuh³² hi³ cáun² lɨ́¹ dí¹quiaunh²¹
honh² náh² jan² tsá²mɨ³ la³jmɨ́¹ jmu² tsá²
tiá² Dió³² má²cuóun³².
6 Hí¹ jan² hnoh² tiá² hniáuh³² jmúh¹³
tso³ jáun², hi³ lɨ́¹ má¹can¹³ náh² renh², quí¹
Tɨ³² Juo¹³ bíh¹ dí² Tsá² jéinh³² siáh³ cáun²
hi³ hlah³ ñí¹con² la³jɨ́n³² tsá² jmu³ tso³ la³
jáun², la³ cun³ hi³ má²ca³juáh¹³ jnoh¹ jáun²
jmɨ́¹tin².
7 Quí¹ Dió³² má²ca³te³ hi³ má¹ziáun¹³ dí²
ná¹chan¹ ñí¹con², jun³juáh¹³ hi³ jmú¹³ dí²
tso³ yáh³.
8 Hi³ jáun² né³, nɨ́¹juáh³ tsá² tiá² jéih³²
jáɨ¹³ nɨ́², jun³juáh¹³ tiá² jéih³² jáɨ¹³ quioh²¹
tsá²mɨ³cuóun² yáh³ tsú², quí¹ hi³ tiá² jéih³²
jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³² bíh¹ tsú² jaun³², Dió³²
Tsá² cuen² Jmɨ́²chí³ Chun¹ ñí¹con² náh².
9 Hi³ ca³tɨ²¹ hi³ hno³ náh² tsá²ján²
tsá²ján² né³, tiú²uú² hniáuh³² yáh³ jmu¹
jná¹³ hliáun³ jáɨ¹³, quí¹ hnga² bíh¹ Dió³²
má²ca³ma³ta² hnoh² hi³ má¹hno¹ náh²
tsá²ján² tsá²ján².
10 Quí¹ má²ná¹jmuh³² bíh¹ hnoh² la³ jáun²
ñí¹con² la³jɨ́n³² tsá² reh² zian² tá¹ cáun²
hué³² Macedonia, tɨ³la³ cun³ jáun² hlɨ́¹
lieh¹ jnoh¹ hnoh² reh² hi³ chú³² tɨ³ lɨ³mí¹
má¹hno¹ náh² tsá²ján² tsá²ján².
11 Jmúh¹³ náh² pí³ hi³ tianh¹³ náh² tie³
quiúnh¹ la³jɨ́n³² tsáu², tiá² hniáuh³² cáun²
lɨ́¹ ngáɨh¹ náh² jáɨ¹³ hi³ tiá² ca³tɨn¹ náh²
ngáɨh¹. Jmúh¹³ náh² ta²¹ quián¹³ ma³ quin³²
ma³ jan³² cun³quionh³ cuá² tanh¹ hmóu³²
la³ cun³ hi³ qui³ má²ca³juáh¹³ jnoh¹ jáun²,
12 hi³ jáun² la³ jáun² lɨ́¹³ taunh¹³ náh² ta²¹
tsá² cá²tsáun¹, hi³ tiá² hi³ lɨ³hniauh³ hí¹ cáun²
ñí¹con² náh².

Jmáɨ¹ hi³ jáunh³ Tɨ³² Juo¹³ dí²

13 Hnoh² reh², tiá² hnáu² jnoh¹ hi³ tionh²
hnoh² ta³ tiá² ñíh¹ he³ lɨ́¹³ ñí¹con² tsá²
má²cá²tsan³, quí¹ nɨ́² lɨ́¹ ca³niau²¹ hlah³
honh² náh² la³jmɨ́¹ nio² hlah³ tsɨ́³ tsá² tiá²
má²hu²¹ tsɨ́³ hi³ jenh¹³ dí².
14 La³jmɨ́¹ táunh²³ dí² ta²¹ hi³ ca³jun³ Jesús,
jɨ³ hi³ ca³jenh¹³ siáh³, la³ jáun² bíh¹ ca³ta¹
dí² hi³ táunh¹³ ta²¹ hi³ nɨ́¹ má¹jaunh³² Jesús,
Dió³² jmu³ hi³ ja³tánh¹ tsú² quionh³ Jesús
la³jɨ́n³² tsá² tanh² ta²¹ Jesús jmɨ́¹ cá¹tsan³.
15 Hi³ jáun² la³ cun³ rón³² lɨ́³ jë¹ Tɨ³² Juo¹³
dí² juáh³ jnoh¹ ñí¹con² hnoh² la³ lá²: Hi³
la³jáɨ³² dí² tsá² ziáun² dí² nɨ́¹ má¹jaunh³² Tɨ³²
Juo¹³ dí², tiá² chí¹ján³ dí² tsáuh¹³ yáh³ la³
cónh³ bíh¹ tsá² má²cá²tsan³.
16 Quí¹ tsá² má²tanh² ta²¹ Cristo
jmɨ́¹ cá¹tsan³ bíh¹ tín² jenh¹³ la³ñí¹ nɨ́¹
má¹jaunh³² Tɨ³² Juo¹³ dí² hñu³mɨ³cuú² hi³
jmu³ héih³²; quionh³ tsú² tsá² chín¹ ja¹
tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³². Tsá² hí³ hléh³² tiá³
hi³ jiéi³² mí¹ñí² quioh²¹ Dió³².
17 Má¹jáun² tsáuh¹³ dí², tsá² ziáun² dí²,
cu³tsa³² quiúnh¹ dí² tsá² má²ca³jenh¹³ hí³,
hi³ ngá¹³ dí² ja¹ jnie² chi³cuú² ñí¹ jenh¹³
dí² Tɨ³² Juo¹³. Hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹
lɨ́¹³ tsá¹tauh¹³ dí² quiúnh¹ Tɨ³² Juo¹³ cun³
jmɨ́¹hi³nio².
18 Hi³ jáun² cun³quionh³ jáɨ¹³ nɨ́² jmúh¹³
hnoh² hi³ niau²¹ tiá³ tsɨ́³ tsá²ján² tsá²ján².

5

1 Hnoh² reh², ca³tɨ²¹ hín² jmáɨh¹ lɨ́¹³ la³
nɨ́², tiá² hniáuh³² jmu¹ jná¹³ hliáun³ jáɨ¹³,
2 quí¹ re² lɨ́n³² bíh¹ má²ná¹ñíh¹ hnoh²
hi³ chau²¹ jmáɨ¹ jáunh³ Tɨ³² Juo¹³
dí² cu³diá²jan², la³jmɨ́¹ ja³² jan² háɨn²
cu³diá²jan² já¹niéi².
3 Jmáɨ¹ hi³ ná¹juáh²³ tsáu²: “Tie³ bíh¹
nio², hí¹ cáun² hi³ háɨnh¹³ tiá² zia³² yáh³”,
má¹jáun² bíh¹ quiunh²¹ tsú² hi³ ma³tso²
lɨ́n³² tsɨ́³ cu³diá²jan² la³ lá², la³jmɨ́¹ lɨ́²³
ñí¹con² tsá²mɨ³ lɨ́²zian² jon² hi³ cu³diá²jan²
lɨ́²³ quɨeh² héin¹. Hí¹ cáun² tiá² ñí¹ zia³² yáh³
ñí¹ lɨ³ cuon³ tsá² la³ hí³.

4 Tɨ3la3 hnoh2 reh2, tiá2 já1niéi2 tionh2
yáh3 hnoh2 hi3 lɨ́13 chau21 jmáɨ1 quioh21
Tɨ32 Juo13 dí2 cu3diá2jan2 la3jmɨ́1 chau32 jan2
háɨn2 jmáɨ1 hi3 tiá2 hi3 lɨ́n23 tsú2.
5 Quí1 la3jɨ́n32 bíh1 hnoh2 má2tionh2 ñí1
tie3 joh1, ñí1 lɨ́3 ta3jma2. Tiá2 já1niéi2 tiauh2
yáh3 dí2, ñí1 tiá2 joh1 tie3;
6 hi3 jáun2 tiá2 hniáuh32 yáh3 cuóu32
dí2 la3jmɨ́1 ná1cuóun1 tsá2cá2tsáun1, tɨ3la3
hniáuh32 hi3 ná1zian2 tsɨ́3 bíh1 dí2, jɨ3 hi3
tiáuh1 dí2 hua3jan21, hi3 jáun2 tiá2 lɨ́1 lɨ3can2
dí2.
7 Já1niéi2 bíh1 cuóun1 tsú2, hi3 já1niéi2 bí1
siáh3 má2héinh32 tsú2;
8 tɨ3la3 cun3ñí1 hi3 jnoh1 láɨ3 dí2 tsá2
tiauh2 ta3jma2 bíh1, jáun2 cuɨ́1 tiáuh1 dí2
hua3jan21 hi3 tiá2 lɨ́1 lɨ3can2 dí2. La3jmɨ́1
jmu2 hliáu3 hua3hí13 ñí1tsɨ́3 hi3 quɨh32 cáun2
hi3 pin3, la3 jáun2 bíh1 hniáuh32 jmú13 dí2
cun3quionh3 hi3 cu3tí3 tanh23 dí2 ta21 Dió32,
hi3 hno3 dí2 siáh3 Dió32. Ja3bí1 la3jmɨ́1 jmu2
hliáu3 hua3hí13 chí1 cun3quionh3 hi3 huáh2
ná1hein32 jáun2, la3 jáun2 bíh1 hniáuh32
jmú13 dí2 cun3quionh3 hi3 ná1hé2 ná1jan32 dí2
hi3 chau21 jmáɨ1 hi3 liáu32 dí2 Dió32.
9 Quí1 jun3juáh13 ca3hiáu32 Dió32 jnoh1 hi3
jmoh3 la3 cun3 hi3 míh23 jáun2 tsɨ́3 yáh3,
tɨ3la3 ca3hiáu32 tsú2 hi3 liáu32 cun3quionh3
Jesucristo Tɨ32 Juo13 bíh1 dí2,
10 Tsá2 ca3jun3 hí3 hi3 ca3ta1 dí2; hi3 jáun2
lɨ́13 ziáun2 dí2 quiúnh1 tsú2, uá1 hi3 ziáun2 dí2
uá1 hi3 má2jún1 dí2 nɨ́1 má1tɨ3 ñí1 jáunh3 tsú2.
11 Hi3 jáun2 hlɨ́1 lienh1 náh2 tsá2ján2
tsá2ján2, hi3 jmúh13 náh2 siáh3 hi3 tɨ3 lɨ3mí1
lɨ3 pin3 hñu3 tsɨ́3 tsá2ján2 tsá2ján2 la3 qui3
má2ná1jmuh32 nɨ́2 náh2.

Jáɨ13 lá2 cue32 Po1 hi3 ma3tí32 tsá2 reh2

12 Hi3 jáun2 né3 reh2, juáh3 jnoh1 ñí1con2
hnoh2 hi3 hniáuh32 jmúh13 náh2 quien2 tsá2
ná1jmu2 ta21 ñí1con2 náh2, tsá2 ná1ho2 jáɨ13
hi3 ca3cué3 Tɨ32 Juo13 dí2, tsá2 ná1hɨe32 jú1
tson2 ñí1con2 náh2.
13 Hniáuh32 jmúh13 náh2 lin1 hi3 cu3tí3
hu21 honh2 náh2 hi3 quien2 lɨ́n32 tsú2 jɨ3
hi3 má1hno1 lɨ́n32 náh2 tsú2 siáh3, quí1hliá2
ná1jmu2 tsú2 ta21 jáun2. Tianh3 náh2
cáun2 hi3 re2 hi3 tɨn2 quiúnh1 náh2 tsá2ján2
tsá2ján2.
14 Hnoh2 reh2, ja3bí1 hlɨ́1 lieh1 jnoh1 siáh3
hnoh2 hi3 jin13 náh2 tsá2 tiá2 ñí1jmu3 tá13,
hi3 jmúh13 náh2 hi3 niau21 tiá3 tsɨ́3 tsá2
nio2 hlah3 tsɨ́3, hi3 má1hon1 náh2 tsá2 tiá2
má2pin3 hñu3 tsɨ́3, hi3 juenh2 honh2 náh2
siáh3 ñí1con2 la3jɨ́n32 tsáu2.
15 Ha3 lɨ́2 jéinh1 hnoh2 siáh3 hlah3 ñí1con2
tsá2 má2ca3jmú3 hlah3. Tɨ3 re2 bíh1 jmúh13
hnoh2 hi3 chú32 jmáɨ1 ca3la3 jɨ́32 ñí1con2
tsá2ján2 tsá2ján2, jɨ3 ñí1con2 ca3la3 jɨ́n32 tsáu2
nɨ́2 siáh3.
16 Tianh3 náh2 hiún2 honh2 jmáɨ1 ca3la3
jɨ́32.
17 Lienh1 náh2 Dió32 chí1ñi1.
18 Cáun2 cuéh3 náh2 tiá1hmah1 Dió32 uá1
he3 mi3 lɨ́23, quí1 la3 jáun2 bíh1 hnió3 Dió32
hi3 jmúh13 hnoh2, tsá2 tanh23 náh2 ta21
Cristo Jesús.
19 Ha3 lɨ́2 yéi2 náh2 sɨ́2 quioh21 Jmɨ́2chí3
Chun1 hi3 má2zia32 hñu3 honh2 náh2.
20 Ha3 lɨ́2 jmu2 náh2 han1 jáɨ13 hi3 hleh32
tsáu2 hi3 cue32 Dió32 hñu3 tsɨ́3.
21 Re2 quian2 náh2 hua3hí13 la3jɨ́32 jáɨ13 hi3
hleh32 tsáu2 nɨ́1juáh3 jáun2 jú1 tson2, tionh2
náh2 ta21 jáɨ13 jáun2 nɨ́1juáh3 jáun2 jú1 tson2
cu3tí3.
22 Chá1 náh2 tɨ3 có32 ca3la3 jɨ3lɨ32 ñí1 hi3
hlah3.
23 Dió32 Tsá2 jmu2 hi3 ziáun2 dí2 re2 tɨn2
cuɨ́1 jmu1 hi3 cu3tí3 ná1chan1 hnoh2 ñí1con2
hí3 dí2, hi3 hí1 cáun2 tso3 tiá2 zia32 ñí1con2
náh2 hi3 juáh13 hi3 lɨ3 hliánh13 náh2, la3jɨ3
ngú3, jɨ3 jmɨ́2chí3, jɨ3 jmɨ́1 honh2 náh2 siáh3,
nɨ́1 má1cá2chó32 jáun2 jmáɨ1 hi3 jáunh3 Jesucristo Tɨ32 Juo13 dí2.
24 Dió32 Tsá2 té23 hnoh2 lɨ́n3 jan2 Tsá2
má2tí32 jë1, jáun2 tiu3nio2 jmu3 bíh1 tsú2
la3jɨ́32 hi3 má2lɨ́2juánh32 jná13 nɨ́2.

Po1 hah2 jáɨ13 ñí1 ca3táuh3 sí2

25 Hnoh2 reh2, lienh1 náh2 Dió32 hi3 ca3ta1
jnoh1.
26 Ren1 náh2 tsá2ján2 tsá2ján2 hi3 re2 nio2
honh2 náh2, la3 qui3 ráɨn32 tsú2 jan2 raɨnh21.

27 Juanh^{32} jná^{13} ñí^{1}con^{2} hnoh^{2} cun^{3}quionh^{3}
héih^{32} quioh^{21} Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2} hi^{3} hniáuh^{32}
hɨ́h^{13} hnoh^{2} sí^{2} lá^{2} ñí^{1}con^{2} la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2} reh^{2}.
28 Cuɨ́^{1} má^{1}hé^{1} má^{1}mieh^{2} náh^{2} Jesucristo
Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2}. [Cun^{3} nɨ́^{2} bíh^{1} tí^{3} jáɨ^{13} nɨ́^{2}.]

Sí² Ñí¹ Má²tun³ Hi³ Ca³zen³ Po¹ Ñí¹con² Tsá² Tesalonicenses

Po¹ quionh³ tsá² quionh³ jmu² sí² lá² ca³tɨn¹ tsá² má²lɨ́n³ cuáh³² já¹ juú² Tesalónica

1 Hnoh² reh², tsá² má²lɨ́n³ náh² cuáh³² já¹ juú² Tesalónica nɨ́², jná¹³ Po¹ quiúnh¹ Silvano jɨ³ Timoteo, tsá² ná¹jmu³² jnoh¹ sí² lá² hi³ ca³tɨn¹ hnoh² tsá² tionh² náh² jo³cuo² Dió³² Jméi² dí² jɨ³ Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí².

2 Cuɨ́¹ má¹hé¹ má¹mieh² náh² Dió³² jɨ³ Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí², hi³ cuɨ́¹ zian² náh² siáh³ cáun² hi³ re² hi³ tɨn².

Dió³² ra³tsɨ³² héih³² ñí¹con² la³jɨ́n³² tsá² ren² tso³ nɨ́¹ má¹jaunh³² Jesús

3 Hnoh² reh², jun³juáh¹³ cá² ñí¹ hi³hliá² chú³² cue²³ jnoh¹ tiá¹hmah¹ Dió³² yáh³ hi³ ca³tɨn¹ hnoh², tɨ³la³ ca³ta¹ jnoh¹ cué¹³ tiá¹hmah¹ quí¹hi³hliá² tɨ³ jlánh¹ re² má²tanh²³ hnoh² ta²¹ Dió³² cun³ jmá² cun³ jnia³² bíh¹, hi³ tɨ³ lɨ³mí¹ má²hno³ náh² tsá²ján² tsá²ján².

4 Cun³ñí¹ hi³ nɨ́² bíh¹ jmu³² jnoh¹ tsah¹ lɨ́n²¹ hi³ ca³tɨn¹ hnoh² ñí¹con² ma³ quin³² ma³ cu³ nió³ tsá² má²lɨ́n³ cuáh³², hi³ za²³ jnoh¹ tsú² ha³ cónh³ tí³ hi³ cueh²³ náh² honh² jɨ³ hi³ tanh²³ náh² ta²¹ Dió³² uá¹jinh¹ ja¹ ca³la³ jɨ́³² uu³mí²tsɨ³² jɨ³ hi³ hlah³ hi³ quiunh³² náh².

5 Cun³quionh³ hi³ jáun² má²lin¹ hi³ Dió³² tɨn² ra³tsɨ³² re² héih³², hi³ ja³bí¹ la³ jáun² má²lin¹ siáh³ hi³ hnoh² bíh¹ ca³tɨn¹ cuá¹tianh³ ñí¹ cuá¹quien² Dió³². Quí¹ hi³ jáun² bíh¹ ná¹má²tsoh¹ náh² honh².

6 Dió³² bíh¹ Tsá² jmu² la³ cun³ hi³ ca³tɨ²¹, hí³ bíh¹ jmu³ hi³ ma³tso² tsɨ́³ tsá² ná¹jmu² hí³ hi³ ná¹má²tsoh¹ náh² honh²;

7 hi³ jáun² hnoh², tsá² ná¹má²tsoh¹ náh² honh², chau³ Dió³² tie³ la³jmɨ́¹ chau³ jnoh¹ nɨ́¹ má¹cá²chó³² jmáɨ¹ hi³ jáunh³ Jesús Tɨ³² Juo¹³ dí² tɨ³ hñu³mɨ³cuú², cu³lɨ²¹ quionh³ tsú² tsá²cuú² tsá²ta³, tsá² pin³ joh¹. Hi³ jáunh³ tsú² jáun² juɨ³² ja¹ sɨ́² cáu² lɨ́n³², 8 hi³ ja³jéinh¹ tsú² hi³ ma³tso² tsáu² tsɨ́³, la³ cun³ tsá² tiá² ca³lɨ³ cuóun³² Dió³², tsá² tiá² má²ca³taunh³ ta²¹ jú¹ chú³² quioh²¹ Jesús Tɨ³² Juo¹³ dí².

9 Tsá² hí³ dá² tá¹tsɨn¹ héih³² la³ cun³ hi³ ca³tɨ²¹, hi³ jáun² ma³tso² tsɨ́³ hi³ chéi³ hi³ uóu³² ca³la³ cun³ jmɨ́¹hi³nio², ñí¹ tiá² lɨ́¹³ tiánh³ tsú² ta³ ñí¹ Tɨ³² Juo¹³ dí², ñí¹ má²jniá³ jáun² pí³ hi³ cáu² hi³ jueh³² quioh²¹.

10 Hi³ nɨ́¹ má¹jaunh³² Tɨ³² Juo¹³ dí² né³, má¹jáun² lɨ³ lin¹ hi³ quien² tsú² hi³ jmu³ tsá² joh¹, hi³ la³jɨ́n³² tsá² ca³taunh³ hí³ ta²¹ né³ ma³tsu³ ma³jónh³² tsú² ca³la³ hi³ tsa³cáun² lɨ́n³² tsɨ́³. Hi³ hnoh² siáh³ lɨ³ quiúnh¹ tsá² hí³ quí¹ má²ca³tionh² náh² ta²¹ la³ cun³ jáɨ¹³ hi³ ca³juáh¹³ jnoh¹ jáun².

11 Cun³ñí¹ hi³ nɨ́² bíh¹ ná¹hiú² ná¹mɨ³² jnoh¹ ñí¹con² Dió³² hi³ ca³tɨn¹ hnoh². Mɨ³² jnoh¹ hi³ Dió³² jmu³ hi³ lɨ́¹³ zian² hnoh² la³ cun³ ca³tɨ²¹ zian² tsá² má²ca³te³ Dió³²; hi³ mɨ³² jnoh¹ siáh³ hi³ Dió³² jmu³ hi³ lɨ́¹³ má¹tih²¹ hnoh² la³jɨ́³² hi³ chu²¹ hi³ hniá¹ náh² jmúh¹³, jɨ³ la³jɨ́³² ta²¹ hi³ jmuh³² hnoh² cun³ñí¹ hi³ tanh²³ náh² ta²¹ Dió³².

12 Quí¹ jáun² la³ jáun² bíh¹ má²lɨ́¹³ ma³quien² tsáu² Jesús Tɨ³² Juo¹³ dí² cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ hnoh², hi³ jáun² la³ jáun² siáh³ jmu³ Jesús hi³ quien² hnoh² cun³ñí¹ hi³ ja³² mií³ tsɨ́³ Dió³² jɨ³ Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí².

2

Tsá² hláɨh¹, tsá² jmu² tso³

1 Hnoh² reh², ca³tɨ²¹ jmáɨ¹ hi³ jáunh³ Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí² hi³ ja³chau³ dí² tsú² cu³lɨ²¹ ñí¹con², ca³tɨ²¹ jmáɨ¹ jáun² juáh³ jnoh¹

2 hi³ tiá² hniáuh³² hɨ³² honh² náh², sa³jun³ hi³ juenh¹³ náh² nɨ́¹ má¹ca³niéih² náh² hi³ ca³chó³² jmáɨ¹ jáun² quioh²¹ Tɨ³² Juo¹³ dí². Uá¹jinh¹ zian² tsá² juáh³ hi³ zia³² cáun² jáɨ¹³ quioh²¹ Jmɨ́²chí³ Chun¹, ho³lá²dá² hléh³² tsú² cáun² jáɨ¹³ ja¹ tsá² reh² dí², ho³lá²dá² juáh³ tsú² hi³ zia³² cáun² sí² hi³ ca³zen¹³ jnoh¹, tiá² hniáuh³² yáh³ lɨ́¹ táunh¹³ hnoh² ta²¹ jáɨ¹³ jáun².

3 Tiá² hniáuh³² yáh³ lɨ́¹ lɨ³can² hnoh² jáɨ¹³ quioh²¹ lɨ³ua³ jan² tsáu², quí¹ ñeh² bíh¹ hi³

chau[21] jmáɨ[1] jáun[2], ca[3]tɨ[21] lɨ́[13] cáun[2] hniéi[2]
jueh[32] ñí[1]con[2] Dió[32], hi[3] ma[3]jnia[32] siáh[3] jan[2]
tsá[2] lɨ[3] hoh[3] ca[3]tɨ[21] liei[21] quioh[21] Dió[32], tsá[2]
ca[3]tɨn[1] hí[3] hi[3] tsó[32] ñí[1] hlah[3].
4 Tsá[2] hí[3] dá[2] jmu[3] hi[3] jlánh[1] quien[2]
hnga[2], hi[3] jmu[3] hian[2] tsɨ́[3] ñí[1]con[2] la[3]jáh[3]
dú[1] ñí[1] hi[3] ná[1]juáh[23] tsáu[2] dió[32], jɨ[3] la[3]jɨ́[32]
hi[3] má[2]ná[1]má[2]tsú[2] má[2]jónh[32] tsáu[2]. Hi[3] hí[1]
la[3] tɨ[3] hñu[3] cuáh[32] chín[1] quioh[21] yáh[3] Dió[32]
tsa[3]cuá[2] tsá[2] hí[3], hi[3] cuá[1]jmu[2] quien[2] la[3]jmɨ́[1]
quien[2] Dió[32].
5 ¿Tiá[1] chau[2] honh[2] hnoh[2] hi[3] ca[3]juánh[32]
jná[13] la[3] nɨ́[2] tá[1]la[3] ca[3]ñí[32] jná[13] quiúnh[1]
hnoh[2]?
6 Hi[3] má[2]ná[1]ñíh[1] náh[2] he[3] quí[2] jnɨ[32] juɨ[32]
quioh[21] tsá[2] hláɨh[1] hí[3] la[3] tɨ[3] ta[3]né[32], tɨ[3]la[3]
nɨ́[1] má[1]cá[2]chó[32] jmáɨ[1] hi[3] má[2]tón[32] máh[3]
ma[3]jnia[32] tsá[2] hí[3].
7 La[3] ta[3]né[32] bíh[1] má[2]chí[1]jmu[2] ta[21] hlah[3]
pí[3] tiá[2] jniá[3], jɨ́[32]la[3] ti[3] hniáuh[32] quin[3] tɨ[3] có[32]
Tsá[2] quí[2] jnaɨ[32] juɨ[32] quioh[21] bíh[1] tsá[2] hláɨh[1]
hí[3] ta[3]né[32].
8 Hi[3] jáun[2] má[1]jáun[2] máh[3] má[2]ma[3]jnia[32]
tsá[2] lɨ[3] hoh[3] hí[3] ca[3]tɨ[21] liei[21] quioh[21]
Dió[32], tɨ[3]la[3] Tɨ[32] Juo[13] dí[2] jngɨh[3] tsá[2] hí[3]
cun[3]quionh[3] chí[3] hi[3] jiéɨ[32]; ja[3]bí[1] hí[3] dí[2]
hin[3] tsá[2] hláɨh[1] hí[3] cun[3]quionh[3] joh[1] cú[2]tú[1]
cú[2]lí[13] hi[3] quian[32] nɨ́[1] má[1]jaunh[32].
9 Tsá[2] hláɨh[1] hí[3] já[32] cha[13] *Satanás tsá[2]
hláɨnh[1] tsá[2] chín[1], hi[3] já[32] cun[3]quionh[3] la[3]jɨ́[32]
pí[3] quioh[21] Satanás hí[3], hi[3] jmu[3] hua[3]jueh[32]
jɨ[3] li[21] hi[3] lɨ́[13] tsa[3]cáun[2] tsɨ́[3] tsáu[2], hi[3] ma[3]can[2]
tsáu[2].
10 Cun[3]quionh[3] la[3]jɨ́[32] ñí[1] hi[3] hlah[3]
ma[3]can[2] tsú[2] tsá[2] tsá[2]hín[3], tsá[2] tiá[2]
ca[3]lɨ[3]hnió[3] tónh[32] ta[21] jú[1] tson[2], jú[1] hi[3] jmɨ́[1]
lɨ[3] lɨ́[13] liáun[3] tsú[2].
11 Cun[3] ñí[1] hi[3] nɨ́[2] bíh[1] jmu[3] Dió[32] hi[3] lɨ́[13]
lɨ[3]can[2] tsá[2] la[3] hí[3], hi[3] lɨ́[13] tónh[32] tsú[2] ta[21] jú[1]
tɨ́[1]jáɨ[2].
12 Hi[3] jáun[2] la[3]jɨ́n[32] tsá[2] hí[3] tá[1]tsɨn[1] héih[32],
tsá[2] tiá[2] ta[21] ca[3]taunh[3] hí[3] jú[1] tson[2], tsá[2]
ca[3]lɨ[3] hniá[1] hí[3] jmáh[3]la[3] hi[3] hlah[3].

Tsá[2] má[2]ná[1]quiánh[1] hi[3] ca[3]tɨn[1] liáun[3]

13 Tɨ[3]la[3] jnoh[1] reh[2], ca[3]ta[1] jnoh[1] cue[13]
tiá[1]hmah[1] Dió[32] la[3]jɨ́[32] jmáɨ[1] hi[3] ca[3]tɨn[1]
hnoh[2] tsá[2] hniau[3] Tɨ[32] Juo[13] dí[2]; quí[1] Dió[32]
ca[3]quianh[3] hnoh[2] la[3] jmɨ́[1] ñí[1] hi[3] lɨ́[13] liáun[3]
náh[2] cun[3]quionh[3] hi[3] jmu[3] Jmɨ́[2]chí[3] Chun[1]
hi[3] lɨ́[13] ná[1]chan[1] náh[2] ca[3]tɨn[1] Dió[32], jɨ[3]
cun[3]quionh[3] hi[3] táunh[13] náh[2] ta[21] jú[1] tson[2]
nɨ́[2] siáh[3].
14 Cun[3]quionh[3] jú[1] chú[32] hi[3] hléh[1] jnoh[1]
jáun[2] bíh[1] ca[3]té[2] náh[2] tsú[2] hi[3] lɨ́[13] liáun[3]
náh[2], hi[3] jáun[2] hnoh[2] lɨ́[13] zian[2] náh[2] cáun[2]
hi[3] quien[2] la[3]jmɨ́[1] quien[2] Jesucristo Tɨ[32]
Juo[13] dí[2].
15 Hi[3] jáun[2] né[3] reh[2], cuɨ́[1] tionh[2] náh[2] hi[3]
nio[2] tiá[3] honh[2] la[3] má[2]tionh[2] náh[2] nɨ́[2], ha[3]
lɨ́[2] chá[2] náh[2] tɨ[3] có[32] jáɨ[13] hi[3] ca[3]juáh[13] jnoh[1]
jáun[2] ñí[1] ná[1]jéinh[3] ñí[1] dí[2], jɨ[3] cun[3]quionh[3] sí[2]
nɨ́[2] siáh[3].
16 Hi[3] jáun[2] hnga[2] Jesucristo Tɨ[32] Juo[13] dí[2]
jɨ[3] Dió[32] Jméi[2] dí[2], Dió[32] Tsá[2] hniau[3] dí[2],
Tsá[2] má[2]hé[2] má[2]mieh[2] hi[3] jmu[2] hi[3] nio[2] tiá[3]
tsɨ́[3] dí[2] la[3]jɨ́[32] jmáɨ[1] la[3] cun[3] jmɨ́[1]hi[3]nio[2], hi[3]
cue[32] siáh[3] cáun[2] hi[3] chu[21] hi[3] má[2]hu[21] tsɨ́[3]
dí[2],
17 Dió[32] hí[3] cuɨ́[1] cue[21] pí[3] hñu[3] honh[2] náh[2],
hi[3] cuɨ́[1] má[1]hau[3] náh[2] tsú[2], jáun[2] la[3]jɨ́[32] hi[3]
jmuh[32] náh[2] jɨ[3] la[3]jɨ́[32] hi[3] hléh[1] náh[2] lɨ́[13] lɨ[3]
chu[21].

3

*Po[1] mɨ[32] hi[3] liéinh[32] tsú[2] Dió[32] quioh[21]
quionh[3] tsá[2] quionh[3]*

1 Hnoh[2] reh[2], ñí[1] má[2]ca[3]táuh[3] sí[2] lá[2] juáh[3]
jnoh[1] hi[3] lienh[1] náh[2] tiá[3] Dió[32] ca[3]ta[1] jnoh[1],
hi[3] jáun[2] tia[3]juɨ[32] tsa[3]cuóun[2] jáɨ[13] quioh[21]
Tɨ[32] Juo[13] dí[2], hi[3] ma[3]quien[2] siáh[3] tsá[2] siánh[3]
jáɨ[13] jáun[2] la[3]jmɨ́[1] má[2]ca[3]jmuh[3] hnoh[2].
2 Lienh[1] hnoh[2] siáh[3] Dió[32] ca[3]ta[1] jnoh[1],
hi[3] liáu[32] tsú[2] jnoh[1] ñí[1]con[2] tsá[2] hian[2] tsɨ́[3],
tsá[2] cháunh[23] tsɨ́[3] jmáh[3]la[3] hi[3] hlah[3], quí[1]
tiá[2] la[3]jɨ́n[32] tsáu[2] taunh[32] yáh[3] ta[21].
3 Tɨ[3]la[3] Tɨ[32] Juo[13] dí[2] lɨ́n[3] jan[2] Tsá[2] má[2]tí[32]
jë[1], hi[3] jáun[2] hí[3] bíh[1] jmu[3] hi[3] lɨ[3] pin[3] náh[2]
hñu[3] jmɨ́[1] hñu[3] honh[2], jɨ[3] hi[3] hua[3]hín[13] tsú[2]
siáh[3] hnoh[2] ñí[1]con[2] tsá[2] hláɨnh[1].
4 Hi[3] ca[3]tɨn[1] hnoh[2], tanh[23] bíh[1] jnoh[1]
ta[21] Tɨ[32] Juo[13] dí[2] hi[3] hnoh[2] ná[1]má[2]tih[21] la[3]
má[2]ná[1]má[2]tih[21] nɨ́[2] náh[2] héih[32] hi[3] jmu[32]
jnoh[1].

5 Cuɨ́[1] jmu[1] bíh[1] Tɨ[32] Juo[13] dí[2] hi[3] lɨ[3] lieih[21]
jmɨ́[2]chí[3] quián[13] náh[2] hi[3] Dió[32] hniau[3], hi[3]
cuɨ́[1] jmu[1] siáh[3] hi[3] lɨ[3] juenh[2] honh[2] náh[2]
la[3]jmɨ́[1] juenh[2] tsɨ́[3] Cristo.

Jáɨ[13] ca[3]tɨ[21] hi[3] hniáuh[32] jmu[3] tsú[2] ta[21]

6 Hnoh[2] reh[2], jmu[32] jnoh[1] héih[32] ñí[1]con[2]
hnoh[2] cun[3]quionh[3] héih[32] quioh[21] Jesu-
cristo Tɨ[32] Juo[13] dí[2], hi[3] tiú[2]uú[2] juonh[21]
hnoh[2] quiúnh[1] lɨ[3]ua[3] jan[2] tsá[2] reh[2] cáun[2] lɨ́[1]
ñi[3]táunh[1], tsá[2] tiá[2] má[2]tí[32] la[3] cun[3] jáɨ[13] hi[3]
má[2]ca[3]hɨ́e[13] jnoh[1] jáun[2].

7 Quí[1] hmóu[32] bíh[1] hnoh[2] má[2]ñíh[1] lánh[3]
ñí[1]táunh[1] náh[2] nɨ́[1]juáh[3] hi[3] jmóuh[1] náh[2]
la[3] cun[3] hi[3] qui[3] jmu[32] jnoh[1]. Quí[1] jmɨ́[1]
tiauh[1] jnoh[1] jáun[2] ja[1] ñí[1] tionh[1] hnoh[2], tiá[2]
ca[3]jmú[13] yáh[3] jnoh[1] juɨnh[3],

8 sa[3]jun[3] hi[3] lɨ́[1] ca[3]cué[3] tsáu[2] ca[3]cúh[13]
jnoh[1]; tɨ[3]la[3] jnoh[1] dá[2] ca[3]jmú[13] pí[3] hi[3] jmú[13]
jnoh[1] ta[21] la[3] huá[2] la[3] jma[2] bíh[1], quí[1] tiá[2]
ca[3]lɨ[3]hnáu[2] yáh[3] jnoh[1] hi[3] láɨ[3] jnoh[1] la[3]jmɨ́[1]
lɨ́[3] cáun[2] liá[1] héɨ[2] ñí[1]con[2] náh[2].

9 Jun[3]juáh[13] hi[3] tiá[2] jmɨ́[1] zia[32] yáh[3] jáɨ[13],
tɨ[3]la[3] jnoh[1] dá[2] ca[3]lɨ[3]hnáu[2] cáu[13] cáun[2] nóh[32]
lánh[3] rón[32] ca[3]tɨ[21] tianh[13] hnoh[2] bíh[1].

10 Quí[1] la[3] cun[3] jmɨ́[1] tiauh[1] jnoh[1] jáun[2]
ja[1] ñí[1] tionh[1] náh[2], ca[3]jmú[13] jnoh[1] héih[32]
ñí[1]con[2] hnoh[2] la[3] lá[2]: Nɨ́[1]juáh[3] tsá[2] tiá[2]
ñí[1]jmu[3] ta[21], ha[3] lɨ́[2] cuɨ́[1] cúh[2].

11 Tɨ[3]la[3] má[2]ca[3]náɨ[13] jnoh[1] hi[3] zian[2] ma[3]
jan[2] hnoh[2] cáun[2] lɨ́[1] ñi[3]táunh[1] náh[2], tsá[2]
jmu[2] cá[2] ñí[1] ta[21] tiá[2] quien[2] hi[3] cáun[2] lɨ́[1]
lóh[23] ta[3] ñí[1] tiá[2] ca[3]tɨn[1].

12 Ñí[1]con[2] tsá[2] la[3] hí[3] jmu[32] jnoh[1] héih[32]
cun[3]quionh[3] héih[32] quioh[21] Jesucristo Tɨ[32]
Juo[13] dí[2], hi[3] re[2] nio[2] tsɨ́[3] tsú[2] hniáuh[32] jmu[3]
ta[21], hi[3] jáun[2] láɨh[13] tsú[2] hi[3] cuh[3].

13 Hnoh[2] reh[2], ha[3] lɨ́[2] cuɨ́[1] huon[13] náh[2] hi[3]
jmuh[32] hi[3] chu[21].

14 Nɨ́[1]juáh[3] zian[2] ma[3] jan[2] tsá[2] tiá[2] ta[21]
taunh[32] jáɨ[13] hi[3] juáh[3] jnoh[1] cun[3]quionh[3] sí[2]
lá[2], jɨe[3] náh[2] re[2] hin[2] tsánh[2] tsá[2] hí[3], jáun[2]
lɨ́[2]uú[2] juónh[32] náh[2] quiúnh[1] tsá[2] la[3] hí[3], jáun[2]
lɨ[3] heh[3].

15 Tɨ[3]la[3] jun[3]juáh[13] hi[3] hniáuh[32] hon[2] yáh[3]
náh[2] tsá[2] la[3] hí[3], tɨ[3]la[3] hniáuh[32] hlɨ́[1] lienh[1]
bíh[1] hnoh[2] tsá[2] la[3] hí[3] la[3]jmɨ́[1] hlɨ́[2] liéinh[32]
tsú[2] jan[2] raɨnh[21].

Po[1] juáh[3] hi[3] cuɨ́[1] má[1]mieh[2] Dió[32] tsá[2] hí[3]

16 Hi[3] jáun[2] hnga[2] Tɨ[32] Juo[13] dí[2], Tsá[2] jmu[2]
hi[3] zian[2] tsáu[2] re[2] tɨn[2], cuɨ́[1] jmu[1] hi[3] zian[2]
hnoh[2] re[2] tɨn[2] jmáɨ[1] ca[3]la[3] jɨ́[32] uá[1] he[3] mi[3]
quiunh[32] náh[2]. Cuɨ́[1] zenh[2] bíh[1] Tɨ[32] Juo[13] dí[2]
quiúnh[1] hnoh[2], ca[3]la[3] jɨ[3]lɨn[2] náh[2].

17 Jná[13] Po[1] cuá[1]jmu[2] jná[13] huéh[3] ñí[1] hná[1]
lá[2] quionh[3] uón[32] huen[2], la[3] cun[3] qui[3] jmu[2]
jná[13] la[3]jɨ́[32] sí[2] quion[21], hi[3] jáun[2] lɨ[3] lin[1] hi[3]
jná[13] bíh[1] lɨ́[2]jmú[32]; hi[3] juanh[32] jná[13]: “Hia[2]
hnoh[2]”.

18 Cuɨ́[1] má[1]hé[1] má[1]mieh[2] Jesucristo Tɨ[32]
Juo[13] dí[2] la[3]jɨ́n[32] hnoh[2]. [Cun[3] nɨ́[2] bíh[1] tí[3]
jáɨ[13] hi[3] juanh[32] jná[13] reh[2].]

Sí² La³ñí¹ Hi³ Ca³zen³ Po¹ Ñí¹con² Timoteo

Po¹ ca³jmú³ sí² lá² hi³ ca³tɨn¹ Timoteo

1 Jná¹³ Po¹, tsá² lɨ́n³ ná¹ *tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Jesucristo, la³ cun³ héih³² quioh²¹ Dió³²
Tsá² liáu³² dí², jɨ³ héih³² quioh²¹ Jesucristo
Tsá² ná¹jan²³ dí² hí³;
2 zein²¹ jná¹³ sí² lá² ñí¹con² hnú² Timoteo,
hnú² tsá² lɨ́n³ nú² la³juah²¹ dúh¹ jón³² jná¹³
cu³tí³ cun³ñí¹ hi³ táunh²³ dí² ta²¹ cú²re².
Cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² hnú² Dió³² Jméi² dí²
jɨ³ Cristo Jesús Tɨ³² Juo¹³ dí², hi³ cuí¹ jmu¹
tsú² juenh² tsí³, jɨ³ hi³ cuí¹ jmu¹ tsú² siáh³
hi³ zian² nú² cáun² hi³ re² hi³ tɨn².

Jáɨ¹³ hi³ ca³hɨ́eh³ Po¹ Timoteo ca³tɨn¹ tsá² hleh³² jú¹ tɨ́¹jáɨ²

3 La³ cun³ hi³ ca³juánh³² jná¹³ jáun² jmɨ́¹
ca³tɨ³ ñí¹ ñe¹ jná¹³ hué³² Macedonia hi³
ñíh¹³ hnú² juú² Éfeso nɨ́², chú³² bíh¹ ñíh¹³
hnú² la³ má²ñíh³ nɨ́². Hi³ jáun² hnú²
jmúh¹³ héih³² nɨ́¹juáh³ hin² tsánh² hleh³² jú¹
ná¹jan², hi³ tiú²uú² ma³tɨn² tsú² tsáu² la³
jáun².
4 Zéih³ hnú² tsú² hi³ tiú²uú² ma³quien²
tsú² jáɨ¹³ hi³ lɨ́¹ quí² lɨ́¹ chin² tsáu² chí¹,
sa³jun³ hniáuh³² cán³ tsú² hua³hí¹³ hi³ hin²
tsánh² lɨn³ dí¹hio³ ñú¹deh³ tsú², cáun² hi³
tiá² chau²¹ jmáɨ¹ táuh³. Quí¹ nɨ́¹juáh³ cáun²
ná¹jmu² la³ jáun² bíh¹ tsú², jáun² cáun² lɨ́¹
ná¹quí² ná¹táɨnh²³ bíh¹ tsú² jáɨ¹³; jun³juáh¹³
lin¹ zia³² ñí¹ jmu³ ta²¹ yáh³ la³ jáun² hi³
juáh¹³ hi³ lɨ́¹³ niau²¹ cáun² tsɨ́³ tsú² ca³tɨ²¹
juɨ³² quioh²¹ Dió³².
5 Tɨ³la³ jná¹³ zein²¹ jáɨ¹³ lá² cun³ñí¹ hi³
hnó³² jná¹³ hi³ ma³hnio³ tsáu² tsá²ján²
tsá²ján² cun³ñí¹ hi³ má²jɨ² hñu³ tsɨ́³, cun³ñí¹
hi³ má²jɨ² siáh³ jmɨ́¹ tsɨ́³ tsú², jɨ³ cun³ñí¹
hi³hliá² tson² má²tanh² tsú² ta²¹ Dió³².
6 Zian² ma³ jan² tsáu² má²ca³náu² tɨ³ có³²
ca³tɨ²¹ hi³ nɨ́², jáun² jú¹ siáh³ bíh¹ má²ná¹quí²
ná¹juónh²³ tsú², jáɨ¹³ tiá² lin¹ ñí¹ jmu³ ta²¹.
7 Uá¹jinh¹ hnió³ tsú² jmu³ tɨ³² ca³tɨ²¹ liei²¹
quioh²¹ hla¹ Moisés, tɨ³la³ hí¹juáh³ jáɨ¹³ hi³
hleh³² hnga² bíh¹ tsú² tiá² ngɨ²³, hi³ sa³jun³
ngɨ²³ bíh¹ tsú² jáɨ¹³ hi³ jlánh¹ jmu² tson².
8 Né¹ bíh¹ dí² hi³ chu²¹ liei²¹ jáun² quioh²¹
hla¹ Moisés nɨ́¹juáh³ hi³ cauh³² tsú² la³ cun³
ca³tɨ²¹.
9 Tɨ³la³ hniáuh³² né¹ dí² hi³ jun³juáh¹³
ca³tɨn¹ tsá² chun¹ yáh³ liei²¹ hi³ ca³lɨ³, quí¹
liei²¹ jáun² dá² ca³lɨ³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² jmu²
cun³ tɨn² tsɨ́³ hnga² bíh¹, tsá² tiá² jmu² nieh³,
tsá² tiá² ta²¹ tanh² Dió³², tsá² jmu² tso³, tsá²
tiá² Dió³² hún¹ tsɨ́³, tsá² tiá² jéih³² hi³ hɨ́en¹,
tsá² jngɨh² jméi² mí¹ziú¹³, jɨ³ tsá² jngɨh²
tsáu² nɨ́² siáh³.
10 Ja³bí¹ ca³lɨ³ zia³² liei²¹ hi³ ca³tɨn¹ tsá²
juón¹, jɨ³ tsá²ñuh² lɨ́¹ jmú² lɨ́¹ tsau³² má²tún²
hmóu³², tsá² han² tsáu², tsá² tɨ́¹ jáɨn², tsá²
má²tson² jú¹ tɨ́¹jáɨ², jɨ³ hi³ ca³tɨn¹ ca³la³ jɨ́n³²
tsá² tiá² jéih³² jú¹ tson² nɨ́² siáh³.
11 Jú¹ tson² nɨ́² bíh¹ juanh³² jná¹³, la³
cun³ rón³² lɨ́³ jú¹ chú³² hi³ jlánh¹ quien² hi³
ca³hiau³ jná¹³ jáun² ñí¹con² Dió³², Tsá² hnió³
hí³ hi³ ma³mieh² dí².

Po¹ cue³² tiá¹hmah¹ ñí¹con² Dió³² cun³ñí¹ hi³ ja³² miɨ³ tsɨ́³ Dió³²

12 Cue² jná¹³ tiá¹hmah¹ Jesucristo Tɨ³²
Juo¹³ dí², Tsá² cue³² jná¹³ pí³, quí¹hliá²
ca³lɨ́n¹³ tsú² hi³ jná¹³ bíh¹ tsá² lɨ³tín³ jáɨ¹³
quioh²¹; hi³ jáun² jná¹³ ca³jmú³ tsú² tsá² lɨ́n³
quian²¹,
13 uá¹jinh¹ jmɨ́¹tin² jmɨ́¹ lɨ́n³ jná¹³ jan²
tsá² tɨ́² ziú² tɨ́² hɨen² Tɨ³² Juo¹³ dí², hi³ tɨ́²
hnah³² jná¹³ siáh³ tsá² taunh² tsú² ta²¹ hi³
tɨ́² jmuh³² ná¹ hian² tsɨn³², jɨ³ hi³ tɨ́² tú²
tɨ́² hion³² jná¹³ tsú² siáh³; tɨ³la³ Dió³² ca³ja³
miɨ³ tsɨ́³ ñí¹con² jná¹³, quí¹ jná¹³ tiá² jmɨ́¹
má²tanh³² ná¹ ta²¹, hi³ jáun² bíh¹ tɨ́² jmu²
jná¹³ cáun² hi³ tiá² ño¹.
14 Jáun² jlánh¹ ca³ja³ lɨ́n³² miɨ³ tsɨ́³ Tɨ³²
Juo¹³ dí² ñí¹con² jná¹³, quí¹ ca³jmú³ tsú² hi³
tanh²¹ jná¹³ ta²¹, jɨ³ hi³ má¹hno¹ lɨ́n³² jná¹³
tsú², jɨ³ la³jɨ́n³² tsáu² nɨ́² siáh³, quí¹ cun³ñí¹
hi³ má²cá²cunh³ jná¹³ quiúnh¹ Jesús Tsá²
lɨ́n³ Cristo.
15 La³jɨ́n³² tsáu² ca³tɨn¹ tónh³² ta²¹ jú¹
tson² lá²: Hi³ ca³cuan³ Jesús Tsá² lɨ́n³
Cristo ñí¹ hué²¹ lá² hi³ lión³² tsá² ren² tso³.

Chín¹dí¹ jná¹³ bíh¹ jan² tsá² tɨ³ jlánh¹ bíh¹ tɨ́² ren² tso³,
16 tɨ³la³ cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹, Dió³² ca³ja³ miɨ³ tsɨ́³ ñí¹con² jná¹³. Hi³ nɨ́¹juáh³ Jesús Tsá² lɨ́n³ hí³ Cristo la³ ca³jmú³ juenh² tsɨ́³ ñí¹con² jan² tsá² la³ jná¹³ né³, jáun² má²ca³lɨ³ lin¹ bíh¹ hi³ jmu³ tsú² juenh² tsɨ́³ ñí¹con² la³jɨ́n³² tsá² tónh³² ta²¹ ñí¹ hná¹ nɨ́² siáh³, tsá² hiáuh³ jmáɨ¹ hi³ zian² cun³ jmɨ́¹hi³nio².
17 ¡Cuɨ́¹ lɨ³quien² bíh¹ Dió³² la³ cun³ jmɨ́¹hi³nio², hi³ cuɨ́¹ ma³tsu³ ma³jónh³² tsáu² hnga² hí³ dí²! Dió³² hí³ bíh¹ Tsá² lɨ́n³ Re²¹ cun³ jmɨ́¹hi³nio², Tsá² tiá² lɨ́¹³ jún³, Tsá² tiá² hin² lɨ́¹³ jɨe³², Dió³² Tsá² cú² hnga² tán¹ cu³tí³. Tson² bíh¹ cu³tí³ la³ nɨ́².
18 Hnú² jón³ Timoteo, ta²¹ hi³ má²lɨ́²juánh³² jná¹³ nɨ́² chá²³ jná¹³ jo³cuonh² hnú², la³ cun³ rón³² lɨ́³ jú¹ tson² hi³ ca³hléh³ jáun² tsá² ná¹lɨ́n³ hí³ *tɨ³² jë¹ Dió³² hi³ ca³tɨn¹ hnú² jmɨ́¹tin². Cun³quionh³ jáɨ¹³ hi³ ca³hléh³ jáun² tsá² hí³ né³, lɨ́¹³ jmúh¹³ hnú² cáun² hniéi² chu²¹.
19 Hi³ cu³tsa³² hniáuh³² cháh¹³ hnú² cáun² honh² hi³ ca³tɨn¹ Dió³², hi³ hniáuh³² jmúh¹³ hnú² pí³ hi³ cu³tí³ lɨ³ jɨ² jmɨ́¹ honh² hnú² ta³ ñí¹ tsú². Zian² ma³ jan² tsáu² tiá² má²ca³lɨ³hnió³ jmu³ la³ cun³ hi³ má²lɨ́²juánh³² jná¹³ nɨ́², jáun² ca³ja³hín³ bíh¹ tsú² ca³tɨ²¹ hi³ jmɨ́¹ taunh³² ta²¹.
20 La³ jáun² bíh¹ ca³lɨ³ quioh²¹ Himeneo jɨ³ Lí²ján¹, jáun² tsá² hí³ má²ca³jɨenh²¹ jná¹³ ñí¹con² *Satanás, hi³ jáun² lɨ³ ñi³² tsú² hi³ tiá² chú³² tú² hión³² tsú² Dió³².

2

Po¹ juáh³ he³ lánh³ rón³² ca³ta¹ dí² lienh¹ Dió³²

1 Hi³ jáun² né³, zia³² cáun² jáɨ¹³ jlánh¹ bíh¹ quien² hi³ juah²¹ jná¹³ lá²: Chú³² mɨ³² tsú² ñí¹con² Dió³² quioh²¹ la³jɨ́n³² tsáu². Hniáuh³² liéinh³² tsú² Dió³², hi³ hiú² mɨ³² tsú², jɨ³ hi³ cué³² tsú² siáh³ tiá¹hmah¹ ñí¹con² Dió³² quioh²¹ la³jɨ́n³² tsáu².
2 La³ jáun² ca³tɨ²¹ jmu³ tsú² quioh²¹ tsá² ná¹lɨ́n³ hi³ chín¹, jɨ³ tsá² ná¹lɨ́n³ ta²¹ nɨ́² siáh³, quí¹ jáun² lɨ́¹³ tiauh² dí² tie³ cáun² hi³ re² hi³ tɨn² tá¹la³ ziáun² dí² hi³ ca³tɨn¹ Dió³² ñí¹ hué²¹ lá², hi³ ná¹láɨ³ dí² tsá² re² jë¹.
3 Quí¹ jlánh¹ re² jniá³ hi³ jmú¹³ dí² la³ nɨ́², hi³ ja³bí¹ la³ nɨ́² siáh³ jlánh¹ tɨ³² tsɨ́³ Dió³² Tsá² liáu³² dí²,
4 quí¹ Dió³² hnió³ lɨ́n³² hi³ liáun³ ca³la³ jɨ́n³² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá², hi³ lɨ́¹³ lɨ³ ñi³² tsú² re² jú¹ tson².
5 Jan² Dió³² bíh¹ zian², hi³ jan² tán¹ bí¹ siáh³ tsá²mɨ³cuóun² zian² hi³ nau³² chu³jo² ja¹ quioh²¹ Dió³² quionh³ tsá²mɨ³cuóun²; la³ cun³ hnga² Jesús Tsá² lɨ́n³ hí³ Cristo bíh¹.
6 Tsá² hí³ bíh¹ Tsá² ca³cuen³ hnga² hi³ lɨ́³ hmah²¹ quioh²¹ hi³ lɨ́¹³ liáun³ la³jɨ́n³² tsáu²; hi³ jáun² má²ca³lɨ³ lin¹ hi³ la³ jáun² lɨ³ jmɨ́¹ ca³tsɨn¹³ jáun² jmáɨ¹.
7 Jú¹ tson² bíh¹ juanh³² jná¹³, tiá² tɨ́¹ jáɨn² yáh³ jná¹³ hi³ Dió³² ca³hiáu³² hi³ lɨ́n¹³ ná¹ jan² tsá² ngaɨ³² jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³², jan² *tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Dió³² ñí¹con² *tsá²cá²jo²¹, hi³ ma³tɨn¹³ jná¹³ tsú² jú¹ tson², jɨ³ jáɨ¹³ he³ lánh³ rón³² lɨ́¹³ tanh¹³ tsú² ta²¹ Dió³² nɨ́² siáh³.
8 Jáun² jná¹³ né³ hnó³² hi³ ca³la³ jɨ́n³² tsá²ñuh² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá² cuɨ́¹ liéinh²¹ Dió³², hi³ ñí¹con² Dió³² cuɨ́¹ he¹³ tsú² cuo² tiá² tso³ quian³², hi³ hí¹ cáun² hniéi² tiá² hu²¹ tsɨ́³ tsú², sa³jun³ hi³ hlah³ hniáuh³² hu²¹ tsɨ́³ tsú² siáh³.
9 Ja³bí¹ la³ jáun² hnó³² jná¹³ hi³ tsá²mɨ³ quɨ́h³² lɨ³ua³ cáun² hmɨh³² hi³ re² hu²¹ tsɨ́³, hi³ hua³hín¹³ nɨ́¹ má¹tɨ³ ñí¹ jmáh²¹; quí¹ jun³juáh¹³ cun³quionh³ jméi¹³ hi³ jlánh¹ re² láɨ¹ chí¹ yáh³ tsú² lɨ́¹³ ma³quien² Dió³², sa³jun³ hi³ jmah³² tsú² jáun² cun³quionh³ cú¹mí¹niau²¹, ho³ máɨ³ pih²¹ hmuh²¹ hi³ téh²³ tsú² jáun² perla, sa³jun³ hi³ quɨ́h³² tsú² jáun² hmɨh³² hmuh²¹. Cha³ jmɨ́¹ jmu³ tsú² tonh² cun³quionh³ lánh³ jniá³ tɨ³ coh³,
10 tɨ³ re² bíh¹ hi³ hnauh¹³ tsú² tsɨ́³ ha³ lánh³ lɨ́¹³ jmu³ hi³ chu²¹ ñí¹con² tsáu², la³ cun³ qui³ ca³tɨ²¹ jmu² tsá²mɨ³ tsá² juáh²³ hi³ má²má²quien² Dió³².
11 Ca³tɨn¹ tsá²mɨ³ tiánh³ ta³máɨh³ nɨ́¹ má¹ca³ma³tɨn³², hi³ tiá² jmu³ tsú² quien² hmóu³².
12 Tiá² cué¹³ jná¹³ jáɨ¹³ hi³ tsá²mɨ³ ma³tɨn²

tsá²ñuh², sa³jun³ cué¹³ jná¹³ jáɨ¹³ hi³ ho² tsá²mɨ³ jáɨ¹³ ñí¹con² tsá²ñuh², ta³máɨh³ bíh¹ ca³tɨn¹ tsú² tiánh³,
13 quí¹ tsá²ñuh² Adán bíh¹ tín² ca³lɨ³zian² ca³jmú³ Dió³², jáun² jmɨ́¹ má²lɨ³² jáun² bíh¹ ca³jmú³ tsú² hi³ lɨ³zian² mɨ́¹ Eva.
14 Hi³ jun³juáh¹³ Adán yáh³ tsá² ca³lɨ³can² quionh³ tsá² hláɨnh¹, Eva bíh¹ tsá² ca³lɨ³can², hi³ jáun² ca³tánh³ tsú² tso³;
15 hi³ jáun² uá¹jinh¹ Dió³² ca³jmú³ hi³ ma³tso² tsá²mɨ³ tsɨ́³ hi³ lɨ³zian² jon², cu³ jáun² lɨ́¹³ bíh¹ liáun³ tsú² nɨ́¹juáh³ hi³ ma³zian² tsú² hi³ tanh² ta²¹ Dió³², hi³ hnio³ tsú² tsá²mɨ³cuóun² raɨnh²¹, hi³ ná¹chan¹ tsú² ñí¹con² Dió³², tɨ³la³ hi³ re² hu²¹ tsɨ́³ tsú² má¹na²¹.

3

Ha³ lánh³ ñi³táunh¹ tsá² ca³tɨ²¹ hau³ jáɨ¹³ ñí¹con² tsá² má²lɨ́n³ cuáh³²
(Tito 1:5-16)

1 Jú¹ tson² cu³tí³ bíh¹ jáɨ¹³ lá²: Nɨ́¹juáh³ zian² tsá² hnió³ hau³ jáɨ¹³ hi³ jmu³ hua³hí¹³ tsá² ná¹lɨ́n³ cuáh³², tsá² la³ hí³ bíh¹ hnió³ jmu³ cáun² ta²¹ chu²¹.
2 Hi³ jáun² né³, jan² tsá² ho² jáɨ¹³ ñí¹con² tsá² má²lɨ́n³ cuáh³² hniáuh³² lɨ́n³ jan² tsá² tiá² jú¹ hlá² jú¹ nɨ́² zia³² quioh²¹ bíh¹, hi³ jáun² tiá² hi³ zia³² hí¹ cáun² hi³ juáh¹³ hi³ lɨ³ lɨ́¹³ ziu³ hɨe³ tsú² tsáu². Hniáuh³² zian² jan² tán¹ tsá²mɨ³ ñí²cuo² tsú². Hi³ hniáuh³² ngɨ³² siáh³ tsá² la³ hí³ cú²re² he², hi³ tɨn² tɨ³ jinh³ hnga², hi³ lɨ́n³ tsú² jan² tsá² re² jë¹ nɨ́² siáh³. Ja³bí¹ hniáuh³² ma³hnio³ tsú² siáh³ la³jɨ́n³² tsá² ñi³tin²¹ hñú¹³, hi³ hniáuh³² siáh³ tɨn² tsú² hɨeh³² re² tsáu² jáɨ¹³.
3 Tiá² hniáuh³² hi³ ñi³hein²¹ tsú², sa³jun³ hi³ hnauh² tsú² hniéi². Hniáuh³² juenh² tsɨ́³ bíh¹ tsú², hi³ lɨ́n³ tsú² jan² tsá² tiá² jéih³² hniéi², jɨ³ hi³ tiá² hen² tsɨ́³ tsú² quɨe³ nɨ́² siáh³.
4 Hniáuh³² tɨn² tsú² jmu² re² héih³² hñú¹³, hi³ jmu² tsú² hi³ nieh³ jon² hi³ taunh¹³ ta²¹;
5 quí¹ nɨ́¹juáh³ tiá² la³ tɨn² tsú² jmu³ héih³² hñú¹³ hnga², jáun² né³ ¿lánh³ bíh¹ rón³² lɨ́¹³ jmu³ tsú² hua³hín¹³ tsá² ná¹lɨ́n³ cuáh³² joh¹ Dió³²?
6 Tiá² hniáuh³² yáh³ hi³ jan² tsá² tá² ca³taunh³ ta²¹ lɨ́n¹³ tsá² jmu³ hua³hín¹³ tsá² ná¹lɨ́n³ cuáh³², quí¹ nɨ́¹ ca³lɨ́n¹³ tsú² hi³ ma³quien² hnga², hi³ jáun² má²tá¹tsɨn¹ héih³² má¹lɨ³² jáun² la³jmɨ́¹ ca³ta³tsɨn¹ tsá² hláɨnh¹ héih³² jmɨ́¹ ca³ma³re² Dió³² tsáu¹³ tsá² hláɨnh¹ hí³.
7 Ja³bí¹ hniáuh³² hi³ lɨ́n²³ tsá² tiá² ta²¹ má²tanh² Dió³² hi³ tsá² hí³ tsá² chun¹, quí¹ nɨ́¹juáh³ la³ ca³ziu³ ca³hɨen³ bíh¹ tsá² cá²tsáun¹ hí³ tsá² hí³, hi³ jáun² jmu³ tsá² hláɨnh¹ hi³ tiú²uú² quien² ta²¹ quioh²¹ Dió³² hi³ jmu² tsú².

Ha³ lánh³ ca³tɨ²¹ ñi³táunh¹ tsá² ná¹má²cón³² tsá² má²lɨ́n³ cuáh³²

8 Ja³bí¹ la³ jáun² tiá² hniáuh³² lɨ³zia³² tsáu¹³ tsá² má²cón³² tsá² cuáh³² hi³ juáh¹³ hi³ lɨ́¹³ ziu³ hɨe³ tsú² tsáu², sa³jun³ hi³ lɨ́n³ tsú² tsá² má²cau², sa³jun³ hi³ ñi³hein²¹ tsú², sa³jun³ hi³ hen² tsɨ́³ tsú² quɨe³ lɨ́¹ zia³² siáh³.
9 Tsá² má²cón³² hí³ tsá² cuáh³² hniáuh³² zianh³² tiá³ jú¹ tson², cun³quionh³ hi³ jɨ² jmɨ́¹ tsɨ́³, jú¹ tson² hi³ má²ca³ma³li²¹ jáun² Dió³².
10 Ñeh² bíh¹ hi³ hau³ tsú² jáun² jáɨ¹³ hi³ lɨ́n¹³ tsú² tsá² má²cón³² tsá² má²lɨ́n³ cuáh³², hniáuh³² ca³ lan³ bíh¹ tsú² tín² tsá² la³ hí³ nɨ́¹juáh³ hi³ tɨn² tsú² re² ta²¹; nɨ́¹juáh³ jmu² tsú² re² cu³tí³, má¹jáun² má²lɨ́¹³ hau³ tsú² jáɨ¹³ hi³ lɨ́n¹³ tsá² má²cón³² tsá² cuáh³².
11 Ja³bí¹ tsá²mɨ³ ñí²cuo² tsú² tiá² hniáuh³² zia³² tsáu¹³ hi³ juáh¹³ hi³ lɨ́¹³ ziu³ hɨe³ tsú² tsáu², sa³jun³ hnga² tsú² ziu³ hɨen³ siáh³ tsáu²; hniáuh³² bíh¹ hi³ zian² tsú² cú²re² he², hi³ lɨ́n³ tsú² jan² tsá² má²tí³² jë¹.
12 Tsá² hau³ hí³ jáɨ¹³ hi³ lɨ́n¹³ jan² tsá² ma³cón³² tsá² cuáh³² hniáuh³² zian² jan² tán¹ tsá²mɨ³ ñí²cuo², hi³ tɨn² tsú² jmu² re² héih³² hñú¹³ siáh³.
13 Quí¹ nɨ́¹juáh³ tsá² hau³ hí³ jáɨ¹³ la³ jáun² jmu² re² ta²¹ quioh²¹, jáun² tsá² la³ hí³ bíh¹ lɨ́¹³ ma³hniau³ lɨ́n³² tsáu², hi³ lɨ́¹³ niau²¹ siáh³ tiá³ tsɨ́³ tsú² hi³ hléh³² jáɨ¹³ ca³tɨ²¹ hi³ tanh² tsú² jáun² ta²¹ Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo.

Jú¹ tson² hi³ má²ca³ma³li²¹ Dió³²

14 Uá¹jinh¹ cuá¹jmu² jná¹³ sí² lá² hi³ zein²¹
jná¹³ ñí¹con² hnú², tɨ³la³ tsɨn³² jná¹³ má²hu²¹
hi³ ñí¹jɨe¹ jná¹³ hnú² tia³juɨ³².
15 Tɨ³la³ ní¹juáh³ ca³lén³ jná¹³, jáun²
má²ñíh¹ hnú² ha³ lánh³ hniáuh³² má¹ziáun¹³
dí² ñí¹ hué²¹ lá², jnoh¹ tsá² hñú¹³ Dió³²,
hi³ ná¹láɨ³ dí² jáun² cuáh³² quioh²¹ Dió³²
Tsá² juú²tsáun², hi³ ná¹láɨ³ dí² siáh³ la³jmí¹
lɨ³ cáun² jmíh¹ hiah³², hi³ jáun² jmu³² dí²
hua³hí¹³ jú¹ tson² hi³ tiá² lí¹³ tsa³hín³.
16 Tson² bíh¹ cu³tí³ jáɨ¹³ hi³ má²táunh²³
dí² jáun² ta²¹, la³ cun³ jáɨ¹³ hi³ jmí¹ ná¹hmá¹
ná¹jní¹ hi³ má²ca³ma³li²¹ jáun² Dió³² la³ lá²:
Tsá² lɨn³ Cristo má²ca³ma³jnia³², hi³ ca³lɨn³
tsá² dí¹ngú³,
Jmí²chí³ Chun¹ ca³ma³tson² hi³ cu³tí³ chun¹
tsú²,
hi³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² ca³jíen³² siáh³ Tsá²
hí³.
Jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ Tsá² hí³ má²ca³nga³ tsú²
ñí¹con² *tsá²cá²jo²¹.
Ca³tanh² bíh¹ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá² ta²¹
Tsá² hí³,
jmí¹ lɨ²¹ jáun² né³ ca³chánh³² tsú² siáh³
hñu³mɨ³cuú².

4

Ha³ lánh³ zian² tsá² cha³² tɨ³ có³² hi³ taunh³² ta²¹ jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³²

1 Jáun² né³, Jmí²chí³ Chun¹ juáh³
tá²na²¹ lɨn²¹ hi³ ñí¹ ca³táuh³ jmáɨ¹ zian²
tsá² tsa³táunh¹ tɨ³ có³², hi³ lɨ³can² tsú²
cun³quionh³ jáɨ¹³ hi³ ma³cau² jmí²chí³
hláɨnh¹, hi³ tónh³² tsú² siáh³ ta²¹ jáɨ¹³ hi³
ma³ta² tsá²cuú² tsá²ta³ tsá² hláɨnh¹.
2 Jú¹ tí¹jáɨ² jáun² já³² cun³quionh³ ho³ tsá²
lɨn³ la³ cá¹ la³ jéinh¹; tsá² hí³ dá² ma³cau²
bíh¹, tsá² má²já²hín³ jmí¹ tsí³ ñí¹con² Dió³²,
la³juah²¹ dúh¹ hi³ ca³cáu³.
3 Tsá² la³ hí³ dá² jmu³ héih³² hi³ tiú²uú²
jéinh³² tsú² cuo², ja³bí¹ tsá² hí³ jmu³ siáh³
héih³² hi³ zia³² ma³ cá² ñí¹ má³² hi³ tiú²uú²
lí¹³ cuh³ tsú², uá¹jinh¹ hnga² Dió³² ca³jmú³
má³² jáun² hi³ cúh² tsá² má²taunh³² ta²¹, tsá²
má²ñi³² re² jú¹ tson²; hi³ ní¹ má¹tɨ³ ñí¹ cuh³
tsú² né³, cueh³² tiá¹hmah¹ Dió³².
4 Quí¹ la³jín³² ñí¹ jáh³ ca³chan³ Dió³² ñí¹
hué²¹ lá², chun¹, hi³ lí¹³ cunh¹³ tsú²; tiá²
hniáuh³² juáh¹³ dí² hi³ hlah³, tɨ³la³ hniáuh³²
cue¹³ tiá¹hmah¹ bíh¹ dí² Dió³² hi³ hiau³ dí²
hi³ jáun².
5 Quí¹ Dió³² má²hɨen²¹ má³² cun³quionh³
jáɨ¹³ quioh²¹ ní¹ má¹ca³lienh¹ dí².

Tsá² chun¹ quian²¹ Jesucristo

6 Ní¹juáh³ má¹tɨn¹³ hnú² tsá² reh² la³ ní²,
jáun² hnú² lɨn¹³ jan² tsá² chun¹ quian²¹
Jesús Tsá² lɨn³ Cristo, jan² tsá² má²ca³lɨ³
hun¹ tsí³ cun³quionh³ jáɨ¹³ hi³ hɨe³² ha³
lánh³ tanh¹³ dí² ta²¹ Dió³², jɨ³ cun³quionh³
jú¹ tson² hi³ táunh²³ hnú² jáun² ta²¹ la³
má²táunh²³ jáun².
7 Tiá² hniáuh³² táunh¹³ hnú² ta²¹ jáɨ¹³ hi³
lí¹ quí² lí¹ chin² tsáu² chí¹, jɨ³ jáɨ¹³ quioh²¹
tsá²haun³² ní² siáh³, tɨ³la³ hnú² hniáuh³²
jmúh¹³ pí³ hi³ zian² nú² hi³ ca³tɨn¹ Dió³²
bíh¹.
8 Quí¹ zia³² bíh¹ ñí¹ jmu² ca³lá² ta²¹ hi³
jmu² tsú² hi³ lí¹³ pin³ cuá² ta³, tɨ³la³ tɨ³ jlánh¹
bíh¹ zia³² ñí¹ jmu² ta²¹ hi³ zian² tsú² hi³
ca³tɨn¹ Dió³² má¹ná¹; quí¹ hi³ jáun² cué³²
jáɨ¹³ hi³ cuá³² tsú² cáun² hi³ re² hi³ tɨn² ñí¹
hué²¹ lá², hi³ cué³² siáh³ jáɨ¹³ hi³ lí¹³ zian²
tsú² cun³ jmí¹hi³nio².
9 Tson² bíh¹ cu³tí³ jáɨ¹³ ní², hi³ jáun² jáɨ¹³
ní² hniáuh³² tónh³² tsú² ta²¹ la³jín³².
10 Quí¹ hi³ jáun² bíh¹ jmu³² dí² ta²¹ jɨ³
hi³ ma³tso¹ dí² tsí³, quí¹hliá² má²ca³chá¹³
dí² cáun² tsí³ ca³tɨn¹ Dió³² Tsá² juú²tsáun²,
Tsá² lión³² tsá² zian² hngá¹máh³, tɨ³la³
jlánh¹ cu³tí³ lɨn³ tsú² Tsá² liáu³² ñí¹con² tsá²
taunh² tsú² ta²¹.
11 Hniáuh³² jmúh¹³ hnú² héih³² ca³tɨ²¹ hi³
ní², hi³ má¹tɨn¹³ hnú² tsáu² re².
12 Tiá² hniáuh³² hi³ lí¹ lɨn¹³ tsáu² hi³ hnú²
tiá² quien² nú² quí¹hliá² hnú² tsá² tsá¹ñú¹,
tɨ³la³ hnú² hniáuh³² lɨn³ nú² la³jmí¹ lí³ cáun²
nóh³² bíh¹ hi³ lí¹³ ma³tí³² tsá² reh² uá²jaɨ³²,
la³jí³² jáɨ¹³ hi³ hléh¹ hnú², la³jí³² hi³ jmuh³²
hnú², hi³ hno³ nú² tsáu², hi³ tanh²³ hnú²
ta²¹ Dió³², jɨ³ hi³ jɨ² jmí¹ honh² nú² ní² siáh³.
13 Tá¹la³ tiá² má²cá²chó³² jná¹³, hí³ Sí²
tioh³ jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³² ja¹ ñí¹ tionh¹ tsá²

reh², hi³ hlí¹ lienh¹ nú² tsú², ji³ hi³ má¹tɨn¹³
nú² tsú² siáh³ jáɨ¹³ jáun².
14 Su³uú² chá² tɨ³ có³² hi³ lí¹ ca³cué³ Dió³²
ñí¹con² hnú² la³ cun³ rón³² lí³ jáɨ¹³ hi³
ca³hléh³ jáun² tɨ³² jë¹ Dió³² jmí¹tin², jmí¹
ca³ra³tsɨ³² tsá² ná¹lín³ hí³ tsá²daun³² cuo²
tsáɨh³ chinh³² nú².
15 Ma³ti²¹ la³ ní² ca³la³ jonh³ jmí¹ honh²,
jáun² lí¹³ jíe³ tsáu² hi³ cu³tí³ má²tsá²lɨ³tɨn²
nú².
16 Hua³hín¹³ nú² jmí²chí³ quián¹³, la³
má²quionh³ jú¹ tson² hi³ ma³tɨn¹³ nú² tsáu²
ní² siáh³. La³jí³² hi³ ní² ma³ti²¹ cá²re² he²
la³jí³² jmáɨ¹; quí¹ ní¹juáh³ jmuh³² hnú² la³
ní², jáun² lí¹³ liáun³ hnú² huen² ji³ la³jín³²
tsá² náɨ³² jáɨ¹³ hi³ hléh¹ nú² ní² siáh³.

5

Hi³ ca³ta¹ dí² jmú¹³ ñí¹con² tsá² reh²

1 Hi³ jáun² né³, tiá² hniáuh³² quiú¹ jin¹³
nú² tsá²ñuh² tsá² má²lieih²¹; tɨ³la³ hniáuh³²
hlí¹ lienh¹ jú¹ tson² bíh¹ hnú² tsá² hí³ ca³la³
jmí¹ lienh¹ nú² ñeh². Hi³ hlí¹ lienh¹ hnú²
siáh³ tsá² tsá¹ñú¹ ca³la³ jmí¹ lienh¹ nú²
renh².
2 Ja³bí¹ hniáuh³² hlí¹ lienh¹ hnú² siáh³
tsá²mɨ³ tsá² má²lieih²¹ ca³la³ jmí¹ lienh¹ nú²
mí²ziúh², ji³ tsá² tsá¹maɨ¹³ ní² siáh³ hlí¹
lienh¹ hnú² ca³la³ jmí¹ lienh¹ nú² tsá²mɨ³
renh², hi³ hniáuh³² jɨen¹ nú² tsú² hi³ lin¹
má²ji² jmí¹ honh².
3 Má¹hon¹ nú² tsá²mɨ³ hnáɨ³, lɨ³ua³ jan²
tsá² tiá² hin² zian² hi³ lí¹³ ma³hau³ tsú².
4 Tɨ³la³ ní¹juáh³ zian² jon² ho³ cho¹ jan²
tsá²mɨ³ hnáɨ³, jáun² tsá² hí³ tín² ca³tɨn¹
ma³hon³ mí¹ziú¹³ ho³ dí¹hio³, hi³ hnio³
tsú² tsá² má²lieih²¹ hí³ la³jmí¹ ca³jmú³ tsá²
má²lieih²¹ hua³hín¹³ tsú² jmí¹ míh², quí¹ la³
jáun² bíh¹ tɨ³² tsí³ Dió³².
5 Tɨ³la³ ní¹juáh³ zian² jan² tsá²mɨ³ hnáɨ³
hi³ cuá³ hnga² tán¹ cu³tí³ né³, jáun² tsá²mɨ³
la³ hí³ má²hu²¹ tsí³ hi³ Dió³² bíh¹ Tsá²
má²hau³, hi³ mɨ³² ñí¹con² Dió³² la³ huá² la³
jma².
6 Tɨ³la³ ní¹juáh³ tsá²mɨ³ hnáɨ³ la³ jmu² la³
cun³ hi³ tɨ³² tsí³ hnga² má¹ná¹, jáun² tsá² la³
hí³ má²jún¹ ta³ liéih³² bíh¹.
7 Jáun² la³ ní² jmúh¹³ hnú² héih³² ñí¹con²
tsá² reh², hi³ jáun² tiá² hin² lí¹³ ziu³ hɨe³ hi³
tsá² reh² ná¹jmu² hi³ hlah³.
8 Hi³ jáun² ní¹juáh³ zian² tsá² tiá² má²hon³
tsá² hñú¹³ la³ñí¹ la³ján³, sa³jun³ raɨnh²¹,
jáun² tiá² ca³tɨn¹ yáh³ tsá² la³ hí³ hi³ juáh³
hi³ tanh² ta²¹ Dió³²; tɨ³ jlánh¹ tiá² chun¹ bíh¹
tsá² la³ hí³ la³ cónh³ bíh¹ jan² tsá² tiá² ta²¹
má²tanh² Dió³².
9 Tiá² ca³tɨn¹ yáh³ tsá²mɨ³ hnáɨ³ tsá¹míh¹
ca³lá² hi³ hún¹ ñí¹ sí² tiáunh¹ tsá²mɨ³ tsá²
ná¹jmu² ta²¹ ñí¹con² tsá² cuáh³², tɨ³la³
ní¹juáh³ tsá² má²hún¹ hnaɨh³² nio² quiú³
mii², hi³ ní¹juáh³ cu³ jéin³² tán¹ bíh¹
ca³jéinh³² tsú² cuo², jáun² lí¹³ bíh¹.
10 Hniáuh³² lin¹ hi³ má²ca³jmú³ tsá² la³
hí³ hi³ chu²¹, uá¹ la³ cun³ hi³ má²ca³tɨ³
ca³jinh³ tsú² jon², hi³ má²ca³ma³hnio³ tsú²
tsá² ñi³tin²¹ hñú¹³, hi³ má²ca³ma³cón³² tsú²
tsá² joh¹ Dió³², hi³ tiá² má²ca³jmú³ quien²
hnga², hi³ má²ca³ja³ mií³ tsí³ tsú² ñí¹con²
tsá² má²tso² tsí³, hi³ ní¹juáh³ má²ca³jmú³
tsú² siáh³ pí³ hi³ jmu³ la³jí³² hi³ chú³².
11 Tɨ³la³ su³uú² lí¹ tanh³ tsá²mɨ³ hnáɨ³ tsá²
tsá¹míh¹ ñí¹ sí² jáun²; quí¹ ní¹ ca³chá³ tsá²
la³ hí³ tɨ³ có³² jáɨ¹³ hi³ ca³jmú³ la³ jmí¹ ñí¹
quionh³ Cristo, hi³ lɨ³ hniá¹ tsú² jéinh³²
siáh³ cuo² quionh³ tsá²ñuh² siánh³ siáh³,
12 hi³ jáun² tso³ bíh¹ má²zia³² quioh²¹ tsú²
lí¹³ cun³ñí¹ hi³ tiá² ma³tí³² tsú² jáɨ¹³ hi³
ca³jmú³ jáun² la³ jmí¹ ñí¹ quionh³ Cristo.
13 Ja³bí¹ lɨ³ tan² tsá² la³ hí³ hi³ ngí³² ma³
quin³² ma³ caun³² hñú³, jáun² tsá² la³ hí³
lí¹³ lɨ³ juɨnh³ bíh¹. Jun³juáh¹³ jmáh³la³ hliá²
lɨ³ juɨnh³ yáh³ tsú², quí¹ ja³bí¹ lí¹³ ziu³ hɨen³
tsú² siáh³ tsáu², hi³ lí¹ hí³ tsú² ca³tɨn¹ tsá²
hlá² tsá² ní², ji³ hi³ hléh³² tsú² siáh³ jáɨ¹³ hi³
tiá² ca³tɨ²¹ hléh³².
14 Hi³ jáun² bíh¹ hnó³² jná¹³ hi³ tsá²mɨ³
hnáɨ³ tsá¹míh¹ jéinh³² siáh³ cuo², hi³ lí¹³
zian² jon² tsú², hi³ re² jmu³ tsú² ta²¹ nio²
ñéih³ quioh²¹, hi³ jáun² tiá² lí¹³ zia³² hí¹
cáun² hi³ juáh¹³ hi³ lí¹³ hléh³² hlah³ tsá²
hau² dí².
15 Quí¹ zian² ma³ jan² tsá²mɨ³ hnáɨ³ hi³
má²ca³tianh³ tɨ³ có³² ta³né³², hi³ má²haɨn²¹
tɨ³ con² *Satanás.

16 Nɨ́¹juáh³ zian² tsá²mɨ³ hnáɨ³ raɨnh²¹
jan² tsá²mɨ³ tsá² reh², jáun² tsá² reh² dí² hí³
ca³tɨn¹ ma³hon³ tsá² hnáɨ³ hí³, tiá² hniáuh³²
cué³² tsú² ta²¹ jáun² ñí¹con² tsá² cuáh³²; hi³
jáun² tsá² má²lɨ́n³ hí³ cuáh³² lɨ́¹³ ma³hon³
tsá²mɨ³ hnáɨ³ tiá² jon¹ raɨnh²¹ zian² bíh¹.

17 Nɨ́¹juáh³ zian² tsá²daun³² jmu² héih³²
re² lɨ́n³² ñí¹con² tsá² reh², hi³ hleh³² tsú² re²
jáɨ¹³, hi³ hɨeh³² tsú² tsáu² re², jáun² ca³tɨn¹
tsá² la³ hí³ he³ quɨe³ la³ cun³ lɨ́³ ta²¹ quioh²¹,
hi³ hniáuh³² lɨ́n²³ siáh³ tsá² reh² hi³ quien²
tsá² hí³.

18 Quí¹ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³:
“¡Ha³ lɨ́² táunh³ chí² náh² ho³ cuá¹juɨ́², [hi³
jmu³ hi³ tiú²uú² lɨ́¹³ cuh³ jáh³ cuú²miih²¹]
tá¹la³ cuá¹jmu² jáh³ ta²¹ hi³ ha² zauh³²
cuú²miih²¹, jáun² sunh³ máɨ³!” Ja³bí¹
rá¹juáh³ siáh³ ñí¹ Sí²: “Tsá² jmu² ta²¹ ca³tɨn¹
he³ quɨe³ hi³ hlánh¹ jmu² ta²¹”.

19 Tiá² hniáuh³² cáun² lɨ́¹ má¹quien¹³ hnú²
jáɨ¹³ nɨ́¹juáh³ ca³hna³ tsáu² jan² tsá²daun³²
tsá² ná¹ñí¹ cuáh³², jɨ́³²la³ ti³ nɨ́¹juáh³ zian²
gon³ ho³ gáun³ tsá² ma³tson² jáɨ¹³ jáun² bíh¹.

20 Tɨ³la³ ca³tɨn¹ tsá² má²lieih²¹, nɨ́¹juáh³
tsá² jmu² tso³, hniáuh³² quiú¹ jin¹³ bíh¹
hnú² tsú² ja¹ ñí¹ tionh¹ tsá² reh², jáun²
la³jɨ́n³² tsú² juénh¹³ hi³ tiá² jmu³ la³ jáun².

21 Ta³ ñí¹ Dió³², jɨ³ Jesucristo, jɨ³ tsá²
chun¹ tsá² ná¹lɨ́n³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² nɨ́²
siáh³, cué¹³ jná¹³ hnú² ta²¹ nɨ́² hi³ má¹tih²¹
nú²; tɨ³la³ ha³ lɨ́² ra³tsɨ³² héih³² ta³ tiá²
má²lin¹ re² jú¹ tson², ha³ lɨ́² jmú² hi³ quien²
jan², hi³ jan² tiá² quien².

22 Tiá² hniáuh³² rá¹tsɨh³² hnú² cuonh²
tia³juɨ³² tsáɨh³ chí¹ jan² tsá² má²lieih²¹ hi³
hion¹³ nú² tsú² hi³ hau³ jáɨ¹³ ñí¹con² tsá²
reh² dí², quí¹ ho³ sa³ zia³² bíh¹ tso³ hi³ jmu²
tsú², hi³ lɨ́¹³ lɨ́n¹³ tsáu² hi³ tɨ³² honh² hnú²
tso³ jáun²; hua³hín¹³ nú² jmɨ́²chí³ quián¹³ hi³
cuɨ́¹ lɨ́³ jɨ² la³ má²jɨ² jáun².

23 Tɨ³la³ chú³² bíh¹ húh¹³ hnú² cú¹pih²¹
mu² ráu³ mɨ³ uóun²jɨeh¹³ má²ná¹jan²
quionh³ jmɨ² jma³, jáun² ma³hau³, quí¹hliá²
hi³ lɨ́³ henh¹ bíh¹ nú², hi³ tsáun¹ nú² cú²hiú²
cú²cuóh³², jáun² tiú²uú² hniáuh³² húh¹³ nú²
jmáh³la³ jmɨ² jma³.

24 Zian² ma³ jan² tsáu² lin¹ lɨ́n²¹ tso³
quioh²¹ ñeh² bíh¹ hi³ can³ tsú² jú¹ tson²
quioh²¹ tsú², tɨ³la³ ma³ jan² tsáu² lɨ́² lin¹ tso³
quioh²¹ la³ tɨ³ nɨ́¹ má¹ca³can³ tsú² jú¹ tson²
máh³.

25 Ja³bí¹ zian² siáh³ tsá² lin¹ lɨ́n²¹ hi³ chu²¹
hi³ jmu², tɨ³la³ zia³² siáh³ hi³ chu²¹ hi³ jmu²
tsáu² ta³ tiá² hin² ñi³², tɨ³ jmɨ́¹ chí¹cáɨn²
máh³ lɨ́² lin¹.

6

1 La³jɨ́n³² tsá² reh² *tsá² má²ná¹hlánh¹
hniáuh³² tanh¹³ ta²¹ re² lɨ́n³² juo¹³, jáun²
tiá² hin² lɨ́¹³ tu³ hión³² Dió³² Tsá² tanh²³ dí²
ta²¹, sa³jun³ lɨ́¹³ hléh³² tsú² hlah³ ca³tɨ²¹ jáɨ¹³
quioh²¹ Dió³² hi³ hɨe²³ dí² tsáu².

2 Hi³ nɨ́¹juáh³ tsá² má²ná¹hlánh¹ zian²
juo¹³ hi³ tanh² ta²¹ Dió³², tiá² hniáuh³²
tsa³son² hi³ tanh² tsú² ta²¹ juo¹³ cun³ñí¹
hi³hliá² má²raɨnh²¹ tsú² ñí¹con² Dió³². Tɨ³
jlánh¹ ta²¹ chu²¹ má²hniáuh³² bíh¹ jmu³ tsú²
quí¹hliá² má²hnio³ tsú² juo¹³ tsá² má²ca³lɨ³
raɨnh²¹, hi³ jáun² bíh¹ ca³tɨn¹ juo¹³ tsú²
héih³² ta²¹ chu²¹.

Ha³ lánh³ cu³tí³ lɨ́n³ tsá² tanh² ta²¹ Dió³²

Hi³ jáun² né³, hɨeh¹ hnú² tsáu² hi³ hlɨ́¹
lienh¹ nú² tsú² siáh³ jáɨ¹³ nɨ́².

3 Nɨ́¹juáh³ zian² tsá² hɨe³² jú¹ siáh³, hi³ tiá²
jéih³² jú¹ tson² quioh²¹ Jesucristo Tɨ³² Juo¹³
dí², sa³jun³ jéih³² tsú² jáɨ¹³ lánh³ rón³² ziáun²
dí² hi³ ca³tɨn¹ Dió³² ñí¹ hué²¹ lá²,

4 jáun² tsá² la³ hí³ lɨ́¹ jmu² tonh² bíh¹, tiá²
hi³ má²ñi³² hí¹ cáun² yáh³. Tsá² tsáun¹ hñu³
chí¹ bíh¹ tsá² la³ hí³ cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ hnió³
juu³ hlénh³ jú¹ lɨ́¹ ngó¹ lɨ́¹ lɨ²¹, hi³ lɨ́¹ quiú²
lɨ́¹ táɨnh²³ jáɨ¹³; hi³ jáun² ñí¹ jáun² bíh¹ lɨ́²³
ja³² uóu³² tsɨ́³ tsú², hi³ jmu² tsú² hniéi², hi³
tú² hión³² tsú² tsáu², hi³ lɨ́¹ lɨ́n²³ tsú² hlah³
ca³tɨn¹ tsáu²,

5 hi³ cá² ñí¹ ná¹hniei²¹ tsú² nɨ́² siáh³. Quí¹
tsá² cónh³ tiá² jú¹ tson² zia³² hñu³ tsɨ́³ bíh¹
tsá² la³ hí³, hi³ lɨ́¹ lɨ́n²³ tsú² zian² la³juah²¹
dúh¹ tsá² zian² hi³ ca³tɨn¹ Dió³² cun³ñí¹ hi³
hnió³ tsú² lɨ³ hánh³.

6 Tɨ³la³ tsá² zian² hi³ ca³tɨn¹ Dió³² má¹ná¹,
tson² bíh¹ cu³tí³ hánh³ tsá² hí³, nɨ́¹juáh³ hi³
hiún² tsɨ́³ tsú² la³ cun³ hi³ zia³² quioh²¹.

7 Quí¹ hí¹ cáun² tiá² hi³ quián¹ yáh³
dí² jmɨ́¹ ca³lɨ³ziáun² ñí¹ hué²¹ lá², sa³jun³
hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá² lɨ́¹³ cáun¹³ dí²
hñu³mɨ³cuú².
8 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ zia³² hi³ cúh¹³ dí² jɨ³ ha¹
dí² nɨ́² siáh³, cun³ jáun² bíh¹ má²tioh²¹ hi³
má¹hiún¹³ dí² tsɨ́³.
9 Tɨ³la³ tsá² jlánh¹ hniá¹ hi³ lɨ³ hánh³, tiá²
tióh³² yáh³ tion³ tsɨ́³, cáun² jmu² tsú² hi³
cáun¹ bíh¹, hi³ lɨ́¹³ hlah³ ñí¹con² hnga², hi³
lɨ́¹³ tánh³² tso³ cu³diá²jan² la³jmɨ́¹ janh³² jáh³
cáun² liá³, hi³ jáun² jmu² tsú² hi³ hliáh¹³
jmɨ́²chí³ quioh²¹ ca³la³ tɨ³ ñí¹ já¹hín³.
10 Quí¹ nɨ́¹juáh³ jlánh¹ la³ hniá¹ tsú² quɨe³,
hi³ jáun² bíh¹ lɨ́³ mí¹zioh²¹ la³jáh³ dúh¹ ñí¹
hi³ hlah³ hi³ jmu² tsáu². Hi³ zian² ma³ jan²
tsáu² má²ca³náu² tɨ³ có³², hi³ tiú²uú² tanh²
ta²¹ Dió³² cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ dí¹quiaunh²¹
tsɨ́³ quɨe³. Tsá² la³ hí³ jmu² hmóu³² hi³
má²má²tso² lɨ́n³² tsɨ́³.

He³ lánh³ hniáuh³² ma³zian² tsú² hi³ ca³tɨn¹ Dió³²

11 Tɨ³la³ hnú² tsá² lɨ́n³ quian²¹ Dió³²,
ca³tɨn¹ hnú² náuh¹³ tɨ³ có³² ca³tɨ²¹ la³jɨ́³² hi³
má²lɨ́²juánh³² jná¹³ nɨ́². Cha³ jmɨ́¹ jmúh¹³
hnú² hi³ nɨ́², hniáuh³² dí¹quiaunh²¹ honh²
nú² hi³ má¹zián¹³ nú² la³ cun³ hi³ tɨ³² tsɨ́³
Dió³² bíh¹, hi³ zian² nú² hi³ ca³tɨn¹ hí³ dí²,
hi³ nio² cáun² tán¹ honh² nú² ñí¹con² Dió³²,
hi³ hno³ nú², hi³ cueh²³ nú² honh², jɨ³ hi³
jmúh¹³ hnú² siáh³ juenh² honh².
12 Jmu³ hniéi² ca³tɨ²¹ la³jɨ́³² hi³ tiá² jéih³²
Dió³², hi³ quɨnh¹ nú² jmáɨ¹ hi³ ca³tɨn¹ Dió³²,
jmu³ pí³ hi³ lɨ́¹³ zian² nú² cun³ jmɨ́¹hi³nio²;
quí¹ hi³ jáun² bíh¹ ca³te³ Dió³² hnú², hi³
jáun² bíh¹ má²ca³ma³lih²¹ hnú² siáh³ ñí¹con²
juóun³² lɨ́n³² tsáu² hi³ táunh²³ nú² ta²¹.
13 Jáun² né³, ta³ ñí¹ Dió³² Tsá² cue³² jmáɨ¹
hi³ zian² jɨ³lɨn², uá¹ hi³ tsáu² uá¹ hi³ jáh³,
jɨ³ ta³ ñí¹ Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo, Tsá² ca³cué³
re² jú¹ tson² ta³ ñí¹ Poncio Pilato jmu² jná¹³
héih³²
14 hi³ má¹tih²¹ hnú² re² héih³² hi³
má²lɨ́²juánh³² jná¹³ nɨ́², la³ cun³ hí¹ jan² tiá²
hin² lɨ́¹³ hléh³² hlah³ hi³ ca³tɨn¹ hnú², ca³la³
tɨ³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmáɨ¹ hi³ jáunh³ Jesucristo
Tɨ³² Juo¹³ dí².
15 Ma³jnia² Dió³² Jesucristo hí³ la³ cun³
jmáɨ¹ hi³ hnió³ hnga². Hnga² Dió³² hí³ bíh¹
Tsá² tɨn² ma³mieh² dí², Tsá² cuá¹lɨ́n³ ta²¹ la³
hia³ la³ táuh³, Re²¹ Juo¹³ tsá² ná¹lɨ́n³ re²¹, jɨ³
Tsá² Chín¹ ñí¹con² tsá² ná¹chín¹.
16 Hnga² Dió³² hí³ bíh¹ zian² la³ má²zian²
jáun², hi³ cuá³ hnga² ñí¹ tie³ joh¹ quioh²¹,
ñí¹ hí¹ jan² tiá² hin² lɨ́¹³ tsa³janh². Hí¹
jan² tsáu² tiá² má²ca³jɨ́en³² Dió³², sa³jun³
lɨ́¹³ jɨ́en³² tsú² Dió³². ¡Hnga² Dió³² hí³ bíh¹
cuɨ́¹ lɨ³quien² hi³ cuɨ́¹ lɨ³pin³ cun³ jmɨ́¹hi³nio²!
Tson² bíh¹ la³ nɨ́².
17 Hi³ jáun² né³, hniáuh³² jmúh¹³ hnú²
héih³² ñí¹con² tsá² reh² tsá² ná¹hánh³
cun³quionh³ hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá², hi³
tiá² hniáuh³² jmu³ tsú² tonh², hi³ sa³jun³
hniáuh³² hu²¹ tsɨ́³ tsú² hi³ lɨ́¹³ zian² tsú²
re² cun³quionh³ hi³ zia³² quioh²¹, quí¹
cu³diá²jan² lɨ́¹³ tsa³hín³ la³jɨ́³² hi³ zioh² tsú²
jáun². Zéih³ tsú² hi³ tɨ³ hniáuh³² hu²¹ tsɨ́³
tsú² hi³ ca³tɨn¹ Dió³² bíh¹, quí¹ Dió³² bíh¹
Tsá² lɨ́¹ cue³² la³jɨ́³² hi³ zia³² hi³ hniáuh³²
ñí¹con² dí², ca³la³ hi³ lɨ́¹ ziáun²³ bíh¹ lɨ́²³, hi³
jáun² lɨ́² hiún² tsɨ́³ dí².
18 Jmúh¹³ hnú² héih³² hi³ jmu³ tsá² hánh³
hí³ hi³ chu²¹, cuɨ́¹ zia³² hliáun³ hi³ chu²¹ hi³
jmu² tsú² la³jmɨ́¹ zia³² hliáun³ hi³ zioh² tsú²
jáun², hi³ hniáuh³² hiún² tsɨ́³ tsú² lɨ́¹ cué²¹,
hi³ ná¹lɨ́n³ tsú² tsá² ja³² mií³ tsɨ́³.
19 Jáun² la³ jáun² bíh¹ lɨ́¹³ lɨ³ hánh³ tsú²
cu³tí³, cáun² hi³ lɨ³ quien² jmáɨ¹ né³bí¹ ja³²,
hi³ jáun² lɨ́¹³ joh¹³ tsú² jmáɨ¹ hi³ zian², cáun²
hi³ hú¹tá¹ tson² quien².

Héih³² hi³ ca³tɨn¹ hnga² Timoteo ñí¹ ca³táuh³ sí² lá² quioh²¹ Po¹

20 Hnú² Timoteo, hua³hín¹³ nú² jmu³
la³jɨ́³² hi³ má²ca³ta³no¹ nɨ́² jo³cuonh² nú². Tɨ³
có³² náu² ñí¹con² la³jɨ́³² jáɨ¹³ hi³ lɨ́¹ quí² lɨ́¹
chin² tsáu² chí¹, jú¹ tiá² ta²¹ lɨ³ jmu³ hi³
niéih³ la³jmɨ́¹ niéih³ jú¹ tson² quioh²¹ tsá²
jniá³ jmɨ́¹ tsɨ́³.
21 Quí¹ zian² ma³ jan² tsá² má²ca³ma³tson²
jáɨ¹³ jáun² hi³ má²já²taunh²¹ tɨ³ có³², hi³
má²ñi³táunh¹ cáun² juɨ³² siáh³ la³ cónh³ bíh¹
juɨ³² quioh²¹ tsá² tanh² ta²¹ Dió³².

Dió^{32} cuɨ́^{1} má^{1}hé^{1} má^{1}mieh^{2} hnú^{2}. [Cun^{3} nɨ́^{2} bíh^{1} tí^{3} jáɨ^{13} hi^{3} juanh^{32} jná^{13} reh^{2}.]

Sí² Ñí¹ Má²tun³ Hi³ Ca³zen³ Po¹ Ñí¹con² Timoteo

Sí² hi³ ca³jmú³ Po¹ hi³ ca³tɨn¹ Timoteo

1 Jná¹³ la³² Po¹, jan² *tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Jesucristo cun³ñí¹ hi³ hnió³ Dió³² la³ jáun², hi³ hléh²³ jná¹³ ñí¹con² tsáu² jáɨ¹³ hi³ ca³jmú³ Dió³² ca³tɨ²¹ hi³ lɨ́¹³ zian² tsú² cun³ jmɨ́¹hi³nio² nɨ́¹juáh³ tsá² má²cá²cunh³ quionh³ Cristo Jesús.

2 Hnú² Timoteo, hnau³ lɨ́n³² bíh¹ jná¹³ hnú² la³juah²¹ dúh¹ hi³ hnú² jón³² jná¹³. Zein³² jná¹³ sí² lá² ñí¹con² hnú², hi³ hnó³² jná¹³ hi³ Dió³² Jméɨ² dí² jɨ³ Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí² ma³hé² ma³mieh² hnú², hi³ cuɨ́¹ jmu¹ tsú² juenh² tsɨ́³, jɨ³ hi³ cuɨ́¹ jmu¹ tsú² siáh³ hi³ zian² hnú² cáun² hi³ re² hi³ tɨn².

3 Jmáɨ¹ ca³la³ jɨ́³² chau² tsɨn³² jná¹³ hi³ ca³tɨn¹ hnú² nɨ́¹ má¹tɨ³ ñí¹ lienh¹ jná¹³ Dió³², hi³ jáun² la³ huá² la³ jma² cue² jná¹³ tiá¹hmah¹ Dió³² hi³ ca³tɨn¹ hnú², hi³ ma³con²¹ jná¹³ tsú² ca³la³ hi³ jɨ² jmɨ́¹ tsɨn³² ñí¹ ta³ ñí¹ tsú² la³jmɨ́¹ ca³jmú³ jáun² dí²hio³ ñú²deh³ jná¹³ jmɨ́¹tin².

4 Chau² tsɨn³² jná¹³ hi³ ca³háuh³² honh² hnú² jmɨ́¹ ca³háɨh¹ dí² jáɨ¹³, hi³ jáun² jlánh¹ hnó³² lɨ́n³² jná¹³ hi³ jenh¹³ dí² siáh³, hi³ jáun² jlánh¹ lɨ³ hiún² tsɨn³² jná¹³.

5 Chau² bíh¹ tsɨn³² jná¹³ hi³ cu³tí³ tanh²³ hnú² ta²¹ Dió³², la³ cun³ ca³jmú³ dí²hioh³ hnú² Loida jɨ³ mí²ziúh² hnú² Eunice, tsá² gon³ ca³tanh² hí³ ta²¹ Dió³² la³ñí¹. Hi³ jná¹³ len³ hi³ cu³tí³ tanh² hnú² ta²¹ Dió³² la³jmɨ́¹ tanh² ta²¹ tsá² hí³.

6 Hi³ jáun² cháu¹ jná¹³ honh² hnú² hi³ má¹quien¹³ hnú² pí³ hi³ lɨ́¹ ca³cué³ jáun² Dió³² quián¹³ hnú² jmɨ́¹tin², jmɨ́¹ ca³ra³tsɨ³² jná¹³ jáun² uón³² ñí¹ quián¹³ hnú².

7 Quí¹ jmɨ́¹ ca³cuen³ Dió³² Jmɨ́²chí³ joh¹ ñí¹con² dí², jun³juáh¹³ ca³hián¹³ dí² jan² Jmɨ́²chí³ jmu³ hi³ hú¹ cóh²¹ tsɨ́³ yáh³ dí², quí¹ Jmɨ́²chí³ hí³ jmu² hi³ lɨ́²³ pin³ tsɨ́³ bíh¹ dí², hi³ ma³hno¹ dí² tsáu², hi³ táɨ² dí² tɨ́¹ jinh²¹ hmóu³² nɨ́² siáh³.

8 Hi³ jáun² lɨ́² jmu² hnú² hinh¹ hi³ cuéh¹ hnú² jú¹ tson² quioh²¹ Tɨ³² Juo¹³ dí², sa³jun³ jmúh¹³ hnú² hinh¹ ca³tɨn¹ jná¹³ quí¹hliá² cuá¹jnaɨ³² jná¹³ hñu³mí¹ñí² ca³tɨn¹ hí³; tɨ³la³ cun³quionh³ pí³ hi³ cue³² Dió³², chú³² má¹tsoh¹ hnú² honh² cu³lɨ²¹ quiúnh¹ jnoh¹ cun³ñí¹ hi³ ca³tɨ²¹ jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³².

9 Dió³² má²ca³liáu³² dí², hi³ má²ca³te³ hi³ lɨ́¹³ ná¹chan¹ dí² ñí¹con² tsú²; tɨ³la³ jun³juáh¹³ cun³ñí¹ hi³ má²ca³jmú¹³ dí² hi³ chu²¹ hmóu³² yáh³, tɨ³la³ cun³ñí¹ hi³ ca³lɨ́n¹³ hnga² bíh¹ Dió³² hi³ jmu³ la³ jáun², hi³ lɨ́¹ ca³ja³ siáh³ mií³ tsɨ́³ ñí¹con² jnoh¹ cun³quionh³ Cristo Jesús la³ cun³ jmɨ́¹tin², ñeh² bíh¹ hi³ lɨ³zia³² hngá¹máh³ lá².

10 Tɨ³la³ jmáɨ¹ hi³ ziáun² dí² lá² má¹ná¹, má²ca³ma³li²¹ Dió³² hi³ ja³² jáun² mií³ tsɨ́³ jmɨ́¹ cuan¹ Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo, Tsá² liáu³² dí². Hí³ bíh¹ ca³quin³ pí³ quioh²¹ hmú³², hi³ cun³quionh³ jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² né³ ca³ma³li²¹ tsú² he³ lánh³ lɨ́¹³ zian² tsáu² ca³la³ cun³ jmɨ́¹hi³nio².

11 Dió³² ca³hiáu³² jná¹³ hi³ lɨ́n³ jná¹³ tsá² ngaɨ³² jáɨ¹³ quioh²¹, hi³ lɨ́n³ jná¹³ jan² tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Dió³², jɨ³ hi³ lɨ́n³ jná¹³ tɨ³² má²ta² jë¹ Dió³² nɨ́² siáh³.

12 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ má²tso¹ jná¹³ tsɨn³², tɨ³la³ tiá² lɨ́²heh¹ yáh³ jná¹³, quí¹ ño¹ jná¹³ hin² tsánh² tanh³² ta²¹, hi³ cáun² bíh¹ nio² tsɨn³² jná¹³ siáh³ hi³ Tsá² hí³ tɨn² hmá³² hi³ má²ca³chá³ jná¹³ jáun² jo³cuo² tsú² ca³la³ tɨ³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmáɨ¹ hi³ má²tón³² jáun².

13 Jú¹ tson² hi³ má²cá²hɨ́e³ jná¹³ jáun² hnú² lɨ́³ cáun² nóh³² hi³ hniáuh³² má¹tih²¹ hnú²; hi³ hniáuh³² tanh¹³ hnú² ta²¹ Cristo Jesús ca³la³ má²tanh²³ nɨ́² nú² ta²¹, jɨ³ ca³la³ má²hno³ nɨ́² nú² tsú² siáh³.

14 Cun³quionh³ Jmɨ́²chí³ Chun¹ hi³ zian² hñu³ tsɨ́³ dí² jmúh¹³ hnú² hua³hí¹³ jú¹ tson² hi³ má²ca³chá³ jáun² Dió³² jo³cuonh² hnú².

15 Má²ñíh¹ bíh¹ hnú² hi³ la³jɨ́n³² tsá² zian² hué³² Asia lá² má²ca³zeh³ jná¹³ huen² tán¹, hi³ ja¹ quioh²¹ tsá² hí³ né³ tso² Figelo jɨ³ Hermógenes.

16 Cuɨ́¹ ja² mií³ tsɨ́³ Dió³² ñí¹con² la³jɨ́n³² tsá² hñú¹³ Onesíforo, quí¹ hliáun³ jéin³² ca³jmú³ Onesíforo hí³ hi³ niau²¹ re² tsɨn³²

jná[13]. Tiá[2] ca[3]lɨ[3] heh[3] yáh[3] tsú[2] hi[3]hliá[2]
cuá[1]tson[3] jná[13],
17 quí[1] tɨ[3]la[3] jmɨ́[1] cuá[3] tsú[2] juú[2] Roma lá[2],
jlánh[1] chí[1]ñi[1] ca[3]hnauh[2] tsú[2] jná[13] ca[3]la[3] ñí[1]
ca[3]tsauh[1].
18 Nɨ́[1] má[1]cá[2]chó[32] jmáɨ[1] hi[3] má[2]tón[32]
jáun[2] quioh[21] Tɨ[32] Juo[13] dí[2], cuɨ́[1] ja[2] mií[3]
tsɨ́[3] quioh[21] tsá[2] hí[3]. Má[2]ñíh[1] bíh[1] hnú[2] re[2]
hi[3] ca[3]ma[3]hau[3] lɨ́n[32] tsá[2] hí[3] já[1] juú[2] Éfeso
jmɨ́[1]tin[2].

2

He[3] lánh[3] lɨ́n[3] hliáu[3] chun[1] quian[21] Jesucristo

1 Hi[3] jáun[2] né[3] jón[3], cuɨ́[1] lɨ[3] pin[3] honh[2] nú[2]
cun[3]quionh[3] pí[3] hi[3] má[2]ca[3]cué[3] jáun[2] Jesús
Tsá[2] lɨ́n[3] Cristo cun[3]ñí[1] hi[3] ja[32] mií[3] tsɨ́[3].
2 Jáɨ[13] hi[3] má[2]ca[3]niéih[2] hnú[2] hi[3]
má[2]ca[3]hléh[3] jná[13] ñí[1]con[2] juóun[32] tsáu[2], jáɨ[13]
jáun[2] hniáuh[32] cháh[13] hnú[2] jo[3]cuo[2] tsá[2] lɨ́n[23]
nú[2] hi[3] ma[3]tí[32] jë[1], tsá[2] tiáunh[1] hua[3]jan[21] hi[3]
hɨ́eh[32] siáh[3] tsá[2] siánh[3].
3 Hniáuh[32] má[1]tsoh[1] hnú[2] honh[2] quiúnh[1]
jnoh[1], la[3] cun[3] qui[3] ca[3]tɨ[21] quiunh[21] jan[2]
hliáu[3] tsá[2] má[2]tí[32] re[2] hi[3] hen[2] tɨ[3] con[2] Jesús
Tsá[2] lɨ́n[3] Cristo.
4 Hí[1] jan[2] tsá[2] lɨ́n[3] hliáu[3] tiá[2] lɨ́[13] jmu[3]
la[3] cun[3] hi[3] qui[3] jmu[2] tsá[2] zian[2] hi[3] ca[3]tɨn[1]
hnga[2], quí[1] hnió[3] tsú[2] ma[3]hiún[2] tsɨ́[3] juo[13].
5 Ja[3]bí[1] la[3] jáun[2] nɨ́[1]juáh[3] tsá[2] co[2], hí[1] cáun[2]
tiá[2] hi[3] lɨ́[13] joh[13] yáh[3] tsú[2] nɨ́[1]juáh[3] tiá[2] co[2]
tsú[2] la[3] cun[3] héih[32] hi[3] rá[1]lɨ́[3] jáun[2] ñí[1] sí[2]
quioh[21] hi[3] co[2] tsú[2].
6 Ja[3]bí[1] nɨ́[1]juáh[3] tsá[2] jmu[2] ta[21] ñí[1]náɨ[2]
quioh[21], tsá[2] hí[3] bíh[1] ca[3]tɨn[1] cuh[3] tín[2] la[3]ñí[1]
hi[3] ló[32] jáun[2].
7 Hniauh[2] re[2] honh[2] he[3] hnió[3] juáh[3]
jáɨ[13] hi[3] lɨ́[2]jmú[32] jná[13] nɨ́[2], hi[3] Tɨ[32] Juo[13] dí[2]
ma[3]hau[3] hi[3] ngɨ[13] hnú[2] la[3]jɨ́[32] jáɨ[13] nɨ́[2].
8 Cháu[1] nú[2] honh[2] ca[3]tɨn[1] Jesucristo, Tsá[2]
ca[3]jenh[13] ja[1] tsá[2] cá[2]tsan[3], Tsá[2] jón[2]zɨ́h[1]
jón[2]cho[1] hla[1] re[21] Dá[2]vi[21]. Cun[3]ñí[1] hi[3] hléh[23]
jú[1] chú[32] nɨ́[2] bíh[1] jná[13]
9 hi[3] ma[3]tso[1] tsɨn[32], hi[3] ca[3]la[3] cuá[1]hñei[21]
jná[13] quionh[3] cá[2]den[1]ná[1] la[3]juah[21] dúh[1] jan[2]
tsá[2] ren[2] tso[3], tɨ[3]la[3] jú[1] chú[32] quioh[21] Dió[32]
tiá[2] cuá[1]hñei[21] yáh[3].
10 Hi[3] jáun[2] tion[2] jná[13] tsɨn[32] la[3]jɨ́[32]
uu[3]mí[2]tsɨ[32] cun[3]ñí[1] hi[3] ca[3]tɨn[1] tsá[2]
má[2]ca[3]quianh[3] Dió[32]; hi[3] jáun[2] lɨ́[13] liáun[3]
tsú[2] cun[3]quionh[3] Jesús Tsá[2] lɨ́n[3] Cristo, hi[3]
tsa[3]ma[3]zian[2] tsú[2] cáun[2] hi[3] quien[2] ca[3]la[3]
cun[3] jmɨ́[1]hi[3]nio[2].
11 Tson[2] cu[3]tí[3] bíh[1] jáɨ[13] la[3] lá[2]:
Nɨ́[1]juáh[3] ca[3]jun[3] dí[2] cun[3]ñí[1] hi[3] ca[3]tɨn[1] Jesús,
ja[3]bí[1] ziáun[2] dí[2] siáh[3] quiúnh[1] tsú[2].
12 Nɨ́[1]juáh[3] hi[3] tion[13] dí[2] tsɨ́[3] ja[1] la[3]jɨ́[32]
uu[3]mí[2]tsɨ[32], ja[3]bí[1] lɨ́[13] háu[13] dí[2] cáun[2]
jáɨ[13] ñí[1] cuá[1]ho[2] tsú[2] jáɨ[13].
Nɨ́[1]juáh[3] tiá[2] má[1]tson[13] dí[2] hi[3] ca[3]tɨn[1] hí[3],
ja[3]bí[1] hí[3] ma[3]zian[32] siáh[3] hi[3] ca[3]ta[1]
dí[2].
13 Nɨ́[1]juáh[3] tiá[2] ca[3]ma[3]ti[21] dí[2] ñí[1]con[2] tsú[2],
tɨ[3]la[3] hí[3] má[1]ná[1], la[3] má[2]má[2]tí[32] jáun[2]
bíh[1] jáɨ[13] quioh[21];
quí[1] Dió[32] tiá[2] lɨ́[13] ma[3]zian[32] ñí[1]con[2] hnga[2].

Jan[2] tsá[2] jmu[2] ta[21] hi[3] tɨ[32] tsɨ́[3] Dió[32]

14 Hi[3] jáun[2] né[3], cháu[1] hnú[2] tsɨ́[3] tsú[2] jáɨ[13]
nɨ́[2], hi[3] juoh[1] hnú[2] tsú[2] siáh[3] cun[3]quionh[3]
héih[32] quioh[21] Tɨ[32] Juo[13] dí[2], hi[3] tiá[2]
hniáuh[32] quiu[3] táɨnh[3] tsú[2] jáɨ[13]. Quí[1]
nɨ́[1]juáh[3] jmu[2] tsú[2] la[3] jáun[2], hí[1] cáun[2] tiá[2] ñí[1]
jmu[3] ta[21] yáh[3]; jáɨ[13] jáun[2] dá[2] cá[2] ñí[1] jmu[3]
hi[3] hliáh[13] tsɨ́[3] tsá[2] náɨ[32] bíh[1].
15 Jmu[3] tion[3] hi[3] má[1]jnia[13] nú[2] ñí[1]con[2]
Dió[32] hi[3] tɨn[2] nú[2] re[2] ta[21], jan[2] tsá[2] tɨn[2] hɨe[32]
jú[1] tson[2] la[3] cun[3] ca[3]tɨ[21], jáun[2] tiá[2] lɨ[3] hinh[1]
hnú[2].
16 Tiá[2] hniáuh[32] huh[21] hnú[2] quiúnh[1] tsá[2]
ná[1]juú[2] ná[1]hlénh[23] jú[1] hlah[3], jú[1] tiá[2] ta[21] lɨ[3]
jmu[3], quí[1] tsá[2] la[3] hí[3] tɨ[3] lɨ[3]mí[1] nó[32] bíh[1] tɨ[3]
có[32] ca[3]tɨ[21] juɨ[32] quioh[21] Dió[32];
17 hi[3] jáun[2] jáɨ[13] hi[3] hɨeh[32] tsú[2] jáun[2] tsáu[2]
lɨ́[23] jueh[32] la[3]jmɨ́[1] lɨ́[2]jueh[32] mɨ́[1]uɨ́[3] mɨ[3]ho[21].
La[3] jáun[2] bíh[1] lɨ́n[3] tsá[2] jmáɨ[2] Himeneo
quionh[3] Fileto.
18 Tsá[2] hí[3] dá[2] ja[3]taunh[21] tɨ[3] có[32] hi[3]
tiú[2]uú[2] taunh[32] ta[21] jú[1] tson[2], hi[3] ná[1]juáh[23]
tsú[2] hi[3] má[2]ca[3]nga[2] bíh[1] jmáɨ[1] hi[3] jenh[13] dí[2],
hi[3] ñi[3]táunh[1] hliah[32] tsɨ́[3] ma[3] jan[2] tsá[2] tanh[2]
ta[21] Dió[32].
19 Tɨ[3]la[3] Dió[32] má[2]ca[3]jmú[3] cáun[2] jáɨ[13] hi[3]
lɨ́[3] la[3]jmɨ́[1] lɨ́[3] cáun[2] jmɨ́h[1] hiah[32] jlánh[1] pin[3],
hi[3] juáh[3] la[3] lá[2]: “Tɨ[32] Juo[13] dí[2] ñi[32] hin[2]

tsánh² joh¹”; hi³ juáh³ siáh³ la³ lá²: “La³jɨ́n³²
tsá² juáh³ hi³ Tsá² lɨ́n³ Cristo bíh¹ Juo¹³ tsú²,
tiú²uú² hniáuh³² jmu³ tso³”.

20 Jmú¹³ jáɨ¹³, ñéih³ hñú³ jueh³² quioh²¹
tsá² hánh³ tiá² zia³² yáh³ jmáh³la³ uon²
lɨ³ cú¹mí¹niau²¹ jɨ³ mí¹ñí² cú¹tiáu², ja³bí¹
zia³² bíh¹ uon² lɨ́³ hmá² jɨ³ cuáh¹ nɨ́² siáh³.
Nɨ́¹juáh³ jmɨ́¹ zia³² hi³ quien², jáun² jmu²
ta²¹ uon² chu²¹, tɨ³la³ uon² lɨ́¹ lɨ́³ né³ jmu²
ta²¹ tiá² nga³ quien².
21 Hi³ jáun² lɨ³ua³ jan² tsá² chá³² tɨ³ có³²
hi³ hlah³ hi³ jmɨ́¹ jmu² jáun², jáun² tsá² la³
hí³ lɨ́¹³ lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ cáun² uon² chu²¹ jáun²,
jan² tsá² cuá¹chan¹ hi³ ca³tɨn¹ Tɨ³² Juo¹³ dí²,
hi³ jáun² la³ jáun² má²hún¹ tsú² hua³jan²¹
hi³ jmu³ lɨ³ua³ cáun² ta²¹ chu²¹ quioh²¹ hí³
dí².

22 Cun³ñí¹ hi³hliá² tsá¹ñú¹ bíh¹ hnú²,
jáun² tiá² hniáuh³² cuéh¹ nú² jáɨ¹³ hi³ lɨ³
hniá¹ nú² hi³ hlah³. Chú³² bíh¹ jmúh¹³ nú²
pí³ hi³ lɨ́¹³ zian² nú² la³ cun³ hi³ tɨ³² tsɨ́³
Dió³², hi³ tanh¹³ nú² ta²¹ Dió³², hi³ hno³ nú²
tsáu², hi³ zian² nú² re² quiúnh¹ la³jɨ́n³² tsá²
má²má²tsú² má²jónh³² Tɨ³² Juo¹³ dí², tsá²
má²jɨ² jmɨ́¹ tsɨ́³.
23 Tiá² hniáuh³² huh²¹ hnú² quiúnh¹ tsá²
ná¹juú² ná¹hlénh²³ jú¹ tiá² ta²¹ lɨ³ jmu³, jáɨ¹³
hí¹juáh³ hmóu³² tsú² tiá² ngɨ²³, quí¹ má²ñíh¹
bíh¹ hnú² hi³ cun³quionh³ jáɨ¹³ la³ jáun²
jnia³² hniéi².
24 Quí¹ jan² tsá² lɨ́n³ quian²¹ Tɨ³² Juo¹³
dí² tiá² hniáuh³² yáh³ jmu² hniéi², tɨ³la³
hniáuh³² bíh¹ jmu² tsú² chun¹ ñí¹con²
la³jɨ́n³² tsáu², hi³ ma³tɨn² tsú² re² tsáu², hi³
jmu³ tsú² juenh² tsɨ́³;
25 hi³ tiá² hniáuh³² jmu² tsú² siáh³ quien²
hnga² nɨ́¹ má¹ca³ma³tɨn² tsú² tsá² tiá² ta²¹
taunh³² hí³ jáɨ¹³ hi³ hiáuh²³, jɨ́e³ tsú² neh²¹
tiá¹ jmu³ Dió³² hi³ za¹³ tsɨ́³ tsá² hí³ hi³ jmu³
hi³ ngɨ¹³ tsú² re² jú¹ tson².
26 Hi³ jáun² nɨ́¹ má¹ca³lɨ³tsɨn² tsá² hí³ hi³
jmɨ́¹ má²hún¹ hñu³ liá³ quioh²¹ tsá² hláɨnh¹,
ñí¹ má²tí³² tsú² jáun² la³jɨ́³² héih³² hi³ jmu²
tsá² hláɨnh¹, hi³ jáun² má²lɨ́¹³ bíh¹ liáun³
tsú².

3

He³ lánh³ jmu³ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá² má¹tɨ³ ñí¹ táuh³ jmáɨ¹

1 Jú¹ la³ lá² hniáuh³² lɨ³ ñíh¹³ hnú² siáh³,
hi³ nɨ́¹ má¹tɨ³ ñí¹ táuh³ jmáɨ¹, chau²¹ jmáɨ¹
huáh² tsɨ́³ cu³tí¹³.
2 Má¹jáun² jmu³ tsáu² ma³ quin³² ma³
jan³² hi³ hnio³ lɨ́n³² hmóu³², hi³ hniá¹ quɨe³,
hi³ jmu³ siáh³ tonh². Tsá² la³ hí³ lɨ́n¹³ hi³
tiá² hin² zian² tsá² cú²ren² quionh³. Tu³
hión³² tsú² Dió³², hi³ tiá² ta²¹ tanh¹³ tsú²
jméi² mí¹ziú¹³, hi³ tiá² cué³² tsú² tiá¹hmah¹
he³ cáun² hiáuh³, hi³ lɨ³ hoh³ tsú² la³jɨ́³² hi³
ja³² ñí¹con² Dió³² nɨ́² siáh³.
3 Tsá² hí³ bíh¹ tsá² tiá² hin² lɨ³ hnio³, tsá²
tiá² jmu³ juenh² tsɨ́³, tsá² ziu³ hɨe³, tsá² tiá²
tɨn² jmu³ héih³² ñí¹con² jmɨ́¹ tsɨ́³ hnga², tsá²
hian² tsɨ́³ cu³tí³, tsá² lɨ³ hoh³ la³jɨ́³² hi³ chu²¹.
4 Tsá² ca³ tsá² lau³ hí³ bíh¹ jmu³ hian² tsɨ́³,
tsá² jmu³ la³ cun³ cháunh²³ chí¹ hmóu³²,
tsá² jmu³ pan¹ hnga², tsá² dí¹quian¹ hi³
niau²¹ re² tsɨ́³ hnga² cha³ jmɨ́¹ jmu³ tsú²
hniá¹ hi³ ca³tɨn¹ Dió³².
5 Re² lɨ́n³² bíh¹ ma³tí³² tsú² cuáh³²
quioh²¹, tɨ³la³ tiá² lin¹ pí³ quioh²¹ Dió³² lɨ³
zia³² yáh³ hñu³ tsɨ́³ tsú².

Su³uú² lɨ́¹ juónh³² quiúnh¹ tsá² la³ hí³.
6 Quí¹ ja¹ tsá² la³ hí³ zian² ma³ jan² tsá²
tsa³tiónh³² hñú¹³ tsáu², hi³ ma³can² tsá²mɨ³
tsá² jmu² cáun¹, tsá²mɨ³ tsá² má²ca³zaunh³
tiá³ hi³ jmu² tso³. Quí¹ tsá²mɨ³ la³ hí³ jlánh¹
hliáun³ ñí¹ hi³ dí¹quiaunh²¹ tsɨ́³.
7 Jmáɨ¹ ca³la³ jɨ́³² náɨ³² tsá²mɨ³ la³ hí³ jáɨ¹³,
tɨ³la³ tiá² tón³² jmáɨ¹ ngɨ²³ yáh³ tsú² he³ dá²
jú¹ tson² cu³tí³.
8 La³jmɨ́¹ ca³jmú³ jáun² tá¹ gon³ [tsá² hué³²
Egipto,] tsá² tɨ́² jmáɨ² hí³ Janes quionh³ Jambres, hi³ ca³ma³jéinh³ jmáɨ¹ quionh³ hla¹
Moisés, la³ jáun² bíh¹ jmu³ tsá²ñuh² la³ hí³
ca³tɨ²¹ jú¹ tson². Tsá² la³ hí³ lɨ́n²³ jmáh³la³
hi³ hlah³, cun³ má²já²hín³ bíh¹ tsú² hi³ jmɨ́¹
taunh³² ta²¹ jú¹ tson².
9 Tɨ³la³ chau²¹ jmáɨ¹ hi³ tiú²uú² tioh²¹
tsú² jmu³ la³ jáun², quí¹ la³jɨ́n³² tsá²
zian² hngá¹máh³ lɨ³lieih²¹ hi³ tsá² cáun¹

bíh¹ hí³, la³jmɨ́¹ cá¹quiúnh²¹ tá¹ gon³ tsá² ca³ma³jéinh³ hí³ jmáɨ¹ quionh³ Moisés.

Ñí¹ ca³táuh³ héih³² hi³ ca³jmú³ Po¹ ñí¹con² Timoteo

10 Tɨ³la³ hnú² né³ má²ca³jɨeh³ nú² re² lánh³ rón³² hɨe² jná¹³ tsáu², hi³ lánh³ rón³² ngɨ²³ jná¹³, hi³ lánh³ rón³² hu²¹ tsɨn³² jná¹³ hi³ ngɨ²³, hi³ lánh³ rón³² tanh³² jná¹³ siáh³ ta²¹ Dió³², hi³ juenh² tsɨn³² jná¹³, hi³ hno³ jná¹³ tsáu², hi³ ha³ lánh³ rón³² tion² jná¹³ tsɨn³² nɨ́² siáh³.

11 Má²ñíh¹ hnú² siáh³ la³jɨ́³² hi³ hlah³ hi³ ca³quiúnh³² jná¹³ ca³jmú³ tsáu², hi³ ca³ma³tso¹ jná¹³ tsɨn³² já¹ juú² Antioquía, juú² Iconio, jɨ³ juú² Listra nɨ́² siáh³. Tɨ³la³ Tɨ³² Juo¹³ dí² má¹ná¹, ca³liáu³² jná¹³ ca³tɨ²¹ la³jɨ́³² hi³ hlah³ hi³ ca³jmú³ tsáu² jmɨ́¹jáun².

12 Quí¹ tson² bíh¹ cu³tí³ ca³la³ jɨ́n³² tsá² hnió³ hi³ zian² la³ cun³ hi³ tɨ³² tsɨ́³ Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo ca³tɨn¹ ma³tso² tsɨ́³ la³ cun³ hi³ jmoh²³ tsáu².

13 Hi³ tsá² hláɨh¹, tsá² lɨ́¹ má²cau² hí³ né³, tɨ³ lɨ³mí¹ lɨ³ hláɨnh¹ bíh¹ cun³ jmá² cun³ jnia³²; ma³can² tsú² tsáu², hi³ lɨ³can² tsú² siáh³ hmóu³².

14 Tɨ³la³ hnú² né³, jmu³ hnú² re² la³ cun³ hi³ má²ca³lɨ³ tɨn² nú² hi³ má²táunh²³ hnú² jáun² ta²¹, quí¹ ñíh¹ bíh¹ nú² lánh³ jmɨ́¹ ná¹lɨ́n³ tsá² ca³ma³ta² nú².

15 Quí¹ la³ cun³ jmɨ́¹ míh² hnú² cuɨn² nú² Sí² tioh³ jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³², hi³ cun³quionh³ jáɨ¹³ jáun² bíh¹ lɨ́¹³ jniá³ jmɨ́¹ honh² hnú² ha³ lánh³ rón³² lɨ́¹³ liáun³ nú² cun³quionh³ hi³ tanh²³ nú² jáun² ta²¹ Jesús, Tsá² lɨ́n³ hí³ Cristo.

16 La³jɨ́³² jáɨ¹³ tioh³ Sí² quioh²¹ Dió³² ca³cué³ hnga² bíh¹ Dió³² hñu³ tsɨ́³ tsá² ca³jmú³. Jáɨ¹³ jáun² bíh¹ jmu² ta²¹ hi³ má²tɨn² tsú² tsáu², hi³ tɨ́² jinh²³ tsú² tsáu², hi³ hlɨ́² liéinh³² tsú² tsáu², jɨ³ hi³ hɨeh³² tsú² tsáu² ha³ lánh³ rón³² lɨ́¹³ zian² tsú² la³ cun³ hi³ tɨ³² tsɨ́³ Dió³² nɨ́² siáh³.

17 Jáɨ¹³ jáun² bíh¹ jmu³ hua³jan²¹ hñu³ tsɨ́³ tsá² lɨ́n³ quian²¹ Dió³², hi³ jáun² má²hún¹ tsú² hua³jan²¹ hi³ jmu³ la³jɨ́³² hi³ chu²¹.

4

1 Hi³ jáun² ta³ ñí¹ Dió³² jɨ³ Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo, Tsá² jáunh³ hi³ ja³ra³tsɨ³² héih³² ca³tɨ²¹ tso³ quioh²¹ tsá² zian² jɨ³ tsá² má²cá²tsan³, hi³ quianh³ tsú² nɨ́¹juáh³ hin² tsánh² tionh² jo³cuo², ta³ ñí¹ hí³ bíh¹ jmu¹ jná¹³ héih³² lá² ñí¹con² hnú²:

2 Hi³ hléh¹³ hnú² jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³², hi³ hniáuh³² hún¹ nú² hua³jan²¹ hi³ hléh¹³ nú² jáɨ¹³ cuɨ́¹ hnió³ cuɨ́¹ tiá² hnió³ tsú² ne³. Jin¹³ hnú² tsáu², hi³ hlɨ́¹ lienh¹ nú² tsú², hi³ cuéh¹ nú² pí³ hñu³ tsɨ́³ tsú² siáh³, hi³ hniáuh³² juenh² lɨ́n³² honh² hnú² tá¹la³ má¹tɨn¹³ nú² tsú² jú¹ tson².

3 Quí¹ chau²¹ jmáɨ¹ hi³ tiá² lɨ³hnió³ tsáu² ne³ jú¹ tson², tɨ³la³ tsá² hí³ dá² tsa³hniah² juóun³² lɨ́n³² tɨ³², tsá² hɨ́e³² la³ cun³ jáɨ¹³ hi³ tɨ³² tsɨ́³ tsú² hmóu³², hi³ jáun² jáɨ¹³ jáun² bíh¹ ne³ tsú².

4 Tónh³² tsú² ta²¹ jáɨ¹³ hi³ lɨ́¹ chin² tsáu² chí¹ cha³ jmɨ́¹ tónh²¹ ta²¹ jú¹ tson².

5 Tɨ³la³ hnú² hniáuh³² zian² honh² ja¹ ca³la³ jɨ́³², hi³ cueh¹³ hnú² honh² hi³ má¹tsoh¹ honh². Hniáuh³² jmúh¹³ hnú² ta²¹ hi³ ngáɨ¹ nú² jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³²; má¹tih²¹ nú² re² la³ cun³ ta²¹ hi³ má²nio² jo³cuonh² nú².

6 Quí¹ jná¹³ má²lɨ́n³ ná¹ la³jmɨ́¹ lɨ́n³ jan² jáh³ hi³ má²jngɨh³ tsú² ñí¹con² Dió³², né³bí¹ chau²¹ jmáɨ¹ hi³ cuá¹han² jná¹³ ñí¹ hué²¹ lá².

7 Má²cá²jmú³² bíh¹ jná¹³ re² hniéi² chu²¹ ca³tɨn¹ Dió³², jná¹³ bíh¹ tsá² ca³ma³táuh¹³ juɨ³² quion²¹, la³jmɨ́¹ jmu² tsú² jmáɨ¹ hi³ co² tsú² hi³ ñi³táunh¹ tsú² cú²hé²; tiá² tɨ³ có³² ca³chá³ yáh³ jná¹³ hi³ taunh³² ta²¹.

8 Hñu³mɨ³cuú² ná¹hmá¹ cáun² *có²ron¹ná¹ hi³ ca³tɨn¹ jná¹³ ñí¹hen³ cun³ñí¹ hi³ má²cá²jmú³² jná¹³ la³ cun³ hi³ tɨ³² tsɨ́³ Dió³², hi³ cué³² jáun² Tɨ³² Juo¹³ dí² má¹jáun², Tsá² lɨ́n³ hí³ Jue²¹ chun¹. Hi³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ jná¹³ yáh³ cué³² tsú², quí¹ ja³bí¹ cuéh³² tsú² ca³la³ jɨ́n³² tsá² jlánh¹ ná¹hniá¹ hi³ jáunh³ tsú².

Má²ta²¹ hi³ ca³jmú³ Po¹ ñí¹con² Timoteo

9 Jmu³ pí³ hi³ ñeih²¹ hnú² tia³juɨ³² hi³ ñá¹jɨe¹ nú² jná¹³;

10 quí¹ tɨ³ có³² bíh¹ má²ca³zeh³ jná¹³ Demas quí¹hliá² jlánh¹ ca³lɨ³ hniá¹ hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá², hi³ jáun² má²ngau³² tɨ³ já¹ juú² Tesalónica. Crescente má²ngau³² tɨ³ hué³² Galacia, jɨ³ Tito siáh³ má²ngau³² tɨ³ hué³² Dalmacia,

11 jɨ́³²la³ hnga² Lucas bíh¹ cuá³ quiúnh¹ jná¹³. Hniah³² Marcos ña³² quiúnh¹, quí¹ hí³ bíh¹ lɨ́¹³ lɨ³ ma³hau³ jná¹³ hi³ jmu³ tá¹³ Dió³².

12 Já¹ juú² Éfeso bíh¹ má²ca³zéin³² jná¹³ Tíquico.

13 Nɨ́¹ má¹ñeih³² hnú² jáun², cánh¹³ nú² tiá³ hmɨh³² cháu³ hi³ ca³chá³ jná¹³ já¹ juú² Troas hñú¹³ Carpo; hi³ cánh¹³ nú² siáh³ la³jɨ́³² sí² quion²¹ jná¹³ hi³ tioh³ jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³², hi³ jlánh¹ bíh¹ hniáuh³² cánh¹³ hnú² la³jɨ́³² sí² ca³tɨn¹ jná¹³ huen².

14 Lí²ján¹, tsá² lɨ́n³ hí³ tɨ³² mí¹ñí², jlánh¹ hlah³ má²ca³jmú³ ñí¹con² jná¹³, tɨ³la³ Tɨ³² Juo¹³ dí² jéinh³² ñí¹con² tsú² la³ cun³ rón³² hi³ jmu² tsú².

15 Hi³ jáun² hnú² hniáuh³² jmúh¹³ hua³hín¹³ huen² ñí¹con² tsá² hí³, quí¹ tsá² hí³ jlánh¹ má²ca³jmú³ tiá³ siaun³² hi³ quiú² jnaɨ³² ñí¹con² jú¹ chú³² hi³ hléh¹ dí² quioh²¹ Dió³².

16 Jmɨ́¹ la³ñí¹ hi³ ca³cué³ jná¹³ jú¹ tson² quion²¹ ñí¹ta²¹ chín¹, hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² ca³ma³hau³, la³jɨ́n³² bíh¹ tsú² ca³zeh³ jná¹³ tɨ³ có³². Tɨ³la³ jná¹³ hu²¹ tsɨn³² hi³ tiá² tón³ Dió³² sí² hi³ ca³jmú³ tsú² la³ jáun².

17 Tɨ³la³ Tɨ³² Juo¹³ dí² né³ jmɨ́¹ zenh¹ quiúnh¹ jná¹³ hi³ ca³cué³ pí³, hi³ jáun² ca³lɨ³ hi³ hléh¹³ jná¹³ la³jɨ́³² jú¹ chú³² quioh²¹, hi³ jáun² ca³náɨ³² la³jɨ́n³² *tsá²cá²jo²¹ jáɨ¹³ jáun². La³ jáun² bíh¹ ca³liáu³² jná¹³ Tɨ³² Juo¹³ dí² ñí¹ háɨnh¹³, la³jmɨ́¹ lɨ́³ hi³ ca³liáun³ jná¹³ ñí¹con² hiah³².

18 Hi³ liáu³² jná¹³ siáh³ Tɨ³² Juo¹³ dí² ca³tɨ²¹ la³jɨ́³² hi³ hlah³, ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmáɨ¹ hi³ jáu³² jná¹³ tsú² hñu³mɨ³cuú² ñí¹ cuá³ tsú² cuá¹chín¹. ¡Cuɨ́¹ lɨ³quien² bíh¹ tsú² la³ cun³ jmɨ́¹hi³nio²! Tson² bíh¹ la³ jáun².

Po¹ juáh³ hi³ cuɨ́¹ tionh² re² tsá² reh²

19 Zéih³ tiá³ mɨ́¹ Prisca: “Hia² nú²” hi³ ca³tɨn¹ jná¹³, la³ má²quionh³ ñú² Aquila ñí²cuo², jɨ³ ca³la³ jɨ́n³² tsá² hñú¹³ Onesíforo nɨ́² siáh³.

20 Erasto ca³ta³cua¹³ já¹ juú² Corinto, hi³ Trófimo ca³con³ jná¹³ já¹ juú² Mileto quí¹hi³hliá² tsáun¹ tsú².

21 Jmu³ tion³ ña³² ñeh² bíh¹ hi³ chau²¹ jmɨ́¹ ñí²cuóu³. Eubulo, Pudente, Lino, mɨ́¹ Claudia, quionh³ la³jɨ́n³² tsá² reh² juáh³: “Hia² nú²”.

22 Cuɨ́¹ quiúnh¹ bíh¹ hnú² Tɨ³² Juo¹³ dí², hi³ Dió³² cuɨ́¹ má¹hé¹ má¹mieh² ca³la³ jɨ³lɨn² hnoh². [Cun³ nɨ́² bíh¹ tí³ jáɨ¹³ hi³ juanh³² jná¹³ reh².]

Sí² Hi³ Ca³zen³ Po¹ Ñí¹con² Tito

Po¹ ca³zen³ sí² lá² ñí¹con² Tito

1 Jná¹³ Po¹ tsá² quian²¹ Dió³², jan² tsá² lɨ́n³ *tɨ³² quian³² jë¹ Jesucristo hi³ ngáɨ¹
jná¹³ jáɨ¹³ ñí¹con² tsá² má²ca³quianh³ Dió³²
hi³ tanh¹³ tsú² ta²¹ Dió³² re² lɨ́n³², hi³ lɨ³ ñi³²
tsú² re² jú¹ tson². Jú¹ tson² jáun² jmu³ hi³ lɨ³
zian² tsú² hi³ ca³tɨn¹ Dió³²,

2 jáun² lɨ́¹³ hu²¹ tsɨ́³ tsú² hi³ lɨ́¹³ zian² cun³
jmɨ́¹hi³nio², la³ cun³ rón³² lɨ́³ jáɨ¹³ hi³ ca³jmú³
jáun² Dió³², Tsá² tiá² lɨ́¹³ ma³cau². Jáɨ¹³ jáun²
né³ má²ca³jmú³ Dió³² la³ cun³ jmɨ́¹tin² lɨ́n³²,
jmɨ́¹ ñeh² bíh¹ hi³ lɨ́¹³ tá¹ cáun² la³ cu³ la³
juéh³ mɨ³cuú²;

3 hi³ jáun² jmɨ́¹ má²ca³tsɨn¹³ jmáɨ¹ hi³
ca³tón³ Dió³² jmɨ́¹tin² né³, ca³ma³li²¹ jú¹
chú³² quioh²¹, hi³ jáun² jná¹³ hléh²³ jú¹
chú³² jáun² la³ cun³ héih³² quioh²¹ Dió³²
Tsá² liáu³² dí² hí³.

4 Hnú² Tito, tsá² lɨ́³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ jan² jón³²
jná¹³ cu³tí³ cun³ñí¹ hi³ táunh²³ dí² ta²¹
cú²re², sí² lá² zein²¹ jná¹³ ñí¹con² hnú²;
hnó³² jná¹³ hi³ cuɨ́¹ má¹hé¹ má¹mieh² hnú²
Dió³² Jméi² dí² jɨ³ Jesucristo Tsá² liáu³² dí²,
[hi³ cuɨ́¹ jmu¹ tsú² juenh² tsɨ́³], jɨ³ hi³ cuɨ́¹
jmu¹ tsú² siáh³ hi³ zian² nú² cáun² hi³ re² hi³
tɨn².

Ha³ lánh³ ñi³táunh¹ tsá² ca³tɨ²¹ hau³ jáɨ¹³ ñí¹con² tsá² má²lɨ́n³ cuáh³²
(1 Timoteo 3:1-13)

5 Hi³ jáun² né³, hnú² ca³cháu³² jná¹³ hué³²
Creta nio² chu³ jmáɨ² nɨ́², hi³ jmúh¹³ hnú²
re² nɨ́¹juáh³ he³ hi³ tiá² má²tí³ quioh²¹ tsá²
má²lɨ́n³ hí³ cuáh³², hi³ hɨen¹³ nú² tsá²daun³²
tsá² hau³ jáɨ¹³ ma³ quin³² ma³ caun³² juú²,
la³ cun³ rón³² hi³ ca³juánh³² jná¹³ jáun²
ñí¹con² hnú².

6 Tsá²daun³² tsá² he³ ta²¹ jáun² hniáuh³²
lɨ́n³ tsá² tiá² lɨ́¹³ lɨ³ chá³² tsú² tso³ quioh²¹.
Tsá² la³ hí³ hniáuh³² zian² jan² tán¹ tsá²mɨ³
ñí²cuo²; ja³bí¹ jon² tsú² hniáuh³² má²tanh²
ta²¹ Dió³², hi³ tiá² hniáuh³² jmu² tsú² cun³
tɨn² tsɨ́³ hnga², ho³ hi³ tiá² ta²¹ tanh² jméi²
mí¹ziú¹³, jáun² tiá² lɨ́¹ ziu³ lɨ́¹ hɨe³ tsú² tsáu².

7 Quí¹ cun³ñí¹ hi³ tsá² má²lieih²¹ hí³
lɨ́n³ quian²¹ Dió³², hi³ jmu² tsú² hua³hín¹³
tsá² joh¹ Dió³², jáun² tiu³nio² hniáuh³² lɨ́n³
tsú² jan² tsá² tiá² lɨ́¹³ lɨ³ chá³² tsáu² tso³
quioh²¹. Tiá² hniáuh³² jmu³ tsú² quien²
hnga², sa³jun³ hi³ chei³² tsɨ́³ tsú². Ja³bí¹ tiá²
hniáuh³² hi³ ñi³hein²¹ tsú², sa³jun³ hi³ jmu²
tsú² hniéi², sa³jun³ hi³ hen² tsɨ́³ tsú² quɨe³ lɨ́¹
zia³².

8 Hniáuh³² ma³hnio³ bí¹ tsú² la³jɨ́n³² tsá²
ñi³tin²¹ hñú¹³, tsá² jlánh¹ hnió³ jmáh³la³ hi³
chu²¹, tsá² cháunh²³ re² chí¹, tsá² zian² la³
cun³ hi³ tɨ³² tsɨ́³ Dió³², tsá² chun¹, tsá² tɨn²
tɨ³ jinh³ hnga².

9 Ja³bí¹ la³ jáun² hniáuh³² zianh³² tiá³
tsú² jú¹ tson² hi³ má²ca³lɨ³ ñi³², jáun²
cun³quionh³ jú¹ tson² jáun² lɨ́¹³ cuéh³² tsú²
tsáu² pí³, hi³ lɨ́¹³ tioh²¹ tsú² ma³tson² jáɨ¹³
quioh²¹ quionh³ tsá² hleh³² jú¹ siáh³.

10 Quí¹ juóun³² tsáu² zian² hi³ hoh³ jú¹
tson², tsá² hleh³² tɨ³ jéin³², tsá² lɨ́¹ má²cau²;
tsá² *judíos bíh¹ tsá² la³ñí¹ la³ján³ hi³ lɨ́n³
la³ jáun², tsá² jlánh¹ juáh²³ hí³ hi³ hniáuh³²
*tiú³² tsú² chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian² tsáu².

11 Hniáuh³² bíh¹ jná¹³ ho³ tsú²; quí¹
cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ hniá¹ tsú² quɨe³ lɨ́¹ zia³²,
jáun² hɨeh³² tsú² tsáu² jáɨ¹³ hi³ tiá² ca³tɨ²¹,
hi³ juóun³² tsáu² má²ca³hliah³ tsú² tsɨ́³ tá¹
ma³ cáun² hñú³.

12 Jan² tsá² lɨn³ tɨ³² tsá² jniá³ jmɨ́¹ tsɨ́³
hué³² Creta nɨ́² ca³hléh³ jmɨ́¹tin² lɨ́n³² hi³
ca³tɨn¹ tsá²co¹ tsú² hué³² nɨ́², hi³ ca³juáh³:
“Tsá² hué³² Creta lá², jmáɨ¹ ca³la³ jɨ́³² tɨ́¹
jáɨn², tsá² lín¹ jáh³ hngá¹ jáh³ náɨ², tsá² lɨ́¹
hnió³ cu³ hɨ́nh³, tsá² juoh²”.

13 Tson² bíh¹ jáɨ¹³ lá²; jáun² hnú² hniáuh³²
quiú¹ jin¹³ lɨ́n³² tsá² hí³, jáun² lɨ³mí¹ lɨ³ chú³²
jmɨ́¹ tsɨ́³ tsá² má²tanh² hí³ ta²¹ Dió³²;

14 hi³ jáun² tiú²uú² tónh³² tsú² ta²¹ jáɨ¹³ lɨ́¹
chin² tsá² judíos chí¹, sa³jun³ héih³² quioh²¹
tsá² má²ca³chá³ tɨ³ có³² jú¹ tson².

15 Cun³ jɨ² bíh¹ la³jɨ́³² ñí¹con² jan²
tsá² má²jɨ² jmɨ́¹ tsɨ́³, tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tsá²
má²ca³hliáh² tsɨ́³ má¹ná¹, tsá² tiá² ta²¹

taunh^{32}, jáun^{2} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} la^{3} hí^{3} cá^{2} ñí^{1} hi^{3} hlah^{3} bíh^{1} zia^{32}, quí^{1} la^{3} tɨ^{3} jmɨ́^{1} tsɨ́^{3} bíh^{1} tsú^{2} má^{2}ca^{3}hliáh^{2} cu^{3}tsa^{32} quionh^{3} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} cháunh^{23} chí^{1}.

16 Uá^{1}jinh^{1} juáh^{3} tsú^{2} hmóu^{32} hi^{3} cuóun^{32} Dió^{32}, tɨ^{3}la^{3} tiá^{2} jmu^{2} yáh^{3} tsú^{2} la^{3} cun^{3} hi^{3} jmɨ́^{1} hniáuh^{21} jmu^{3} sá^{1}jmɨ́^{1} hi^{3} tson^{2}. Jmáh^{3}la^{3} hi^{3} tiá^{2} jéih^{32} Dió^{32} bíh^{1} jmu^{2} tsá^{2} tiá^{2} ta^{21} haɨh^{21} la^{3} hí^{3}; cónh^{3} tiá^{2} lin^{1} ñí^{1} quien^{2} bíh^{1} tsú^{2} ca^{3}tɨ^{21} hi^{3} chu^{21}.

2

Po^{1} hɨe^{32} jú^{1} tson^{2} ha^{3} lánh^{3} hniáuh^{32} zian^{2} tsá^{2} joh^{1} Dió^{32}

1 Tɨ^{3}la^{3} hnú^{2} ca^{3}tɨn^{1} hléh^{13} jmáh^{3}la^{3} jú^{1} tson^{2}.

2 Juoh^{1} hnú^{2} tsá^{2}ñuh^{2} tsá^{2} má^{2}lieih^{21} hi^{3} ñi^{3}táunh^{1} tsú^{2} cá^{2}re^{2} he^{2}, hi^{3} jmu^{3} tsú^{2} zian^{2} tsɨ́^{3}, jɨ^{3} hi^{3} tɨ^{3} jinh^{3} tsú^{2} siáh^{3} hmóu^{32}. Ja^{3}bí^{1} hniáuh^{32} tanh^{2} tsú^{2} siáh^{3} ta^{21} Dió^{32} re^{2} la^{3} cun^{3} rón^{32} lɨ́^{3} jú^{1} tson^{2}, hi^{3} hnio^{3} tsú^{2} tsá^{2}ján^{2} tsá^{2}ján^{2}, hi^{3} cueh^{32} tsú^{2} siáh^{3} tsɨ́^{3} lɨ^{3}ua^{3} cáun^{2} he^{3} quiunh^{32}.

3 Ja^{3}bí^{1} la^{3} jáun^{2} juoh^{1} hnú^{2} siáh^{3} tsá^{2}mɨ^{3} tsá^{2} má^{2}lieih^{21} hi^{3} ma^{3}li^{21} tsú^{2} hi^{3} tanh^{2} ta^{21} Dió^{32}, hi^{3} tiá^{2} ziu^{3} hɨen^{3} tsú^{2} tsáu^{2}, hi^{3} tiá^{2} hniáuh^{32} ma^{3}héinh^{32} tsú^{2} siáh^{3}. Hniáuh^{32} ná^{1}lɨ́n^{3} tsú^{2} cáun^{2} nóh^{32} chu^{21},

4 jáun^{2} la^{3} jáun^{2} lɨ́^{13} hɨ́eh^{32} tsú^{2} tsá^{2}mɨ^{3} tsá^{2} tsá^{1}míh^{1} ha^{3} lánh^{3} rón^{32} ma^{3}hnio^{3} ñí^{2}cuo^{2}, jɨ^{3} jon^{2} nɨ́^{2} siáh^{3},

5 hi^{3} lɨ́n^{13} tsú^{2} tsá^{2} tɨn^{2} tɨ^{3} jinh^{3} hnga^{2}, tsá^{2} má^{2}jɨ^{2} jmɨ́^{1} tsɨ́^{3}, tsá^{2} hua^{3}hín^{13} re^{2} hñú^{13}, tsá^{2} chun^{1}, tsá^{2} tanh^{2} ta^{21} ñí^{2}cuo^{2}; quí^{1} jáun^{2} la^{3} jáun^{2} hí^{1} jan^{2} tiá^{2} hin^{2} lɨ́^{13} hléh^{32} hlah^{3} ca^{3}tɨ^{21} jáɨ^{13} quioh^{21} Dió^{32}.

6 Ja^{3}bí^{1} la^{3} jáun^{2} juoh^{1} hnú^{2} tsá^{2} tsá^{1}ñú^{1} hi^{3} cuɨ́^{1} tɨ́^{1} cuɨ́^{1} jinh^{13} tsú^{2} hmóu^{32}.

7 Huen^{2} bíh^{1} hnú^{2} ca^{3}tɨ^{21} lɨ́n^{13} cáun^{2} nóh^{32}, jan^{2} tsá^{2} lin^{1} hi^{3} jmu^{2} jmáh^{3}la^{3} ta^{21} chu^{21}; hniáuh^{32} hɨeh^{1} nú^{2} tsáu^{2} jú^{1} tson^{2} hngó^{32}, jú^{1} he^{2} tiá^{3}.

8 Jáɨ^{13} quián^{13} nú^{2} hniáuh^{32} lɨ́^{3} jmáh^{3}la^{3} jú^{1} tson^{2}, jáun^{2} tiá^{2} hin^{2} lɨ́^{13} choh^{13} jú^{1} hlah^{3} quián^{13} hnú^{2}. Jáun^{2} lɨ́^{1} hua^{3}heih^{21} bíh^{1} ziu^{3} hɨe^{3} tsá^{2} tiá^{2} jéih^{32} jáɨ^{13} quián^{13} hnú^{2}, quí^{1} tiá^{2} zia^{32} yáh^{3} he^{3} jáɨ^{13} hléh^{32} tsú^{2}.

9 Juoh^{1} hnú^{2} *tsá^{2} má^{2}ná^{1}hlánh^{1} hi^{3} tanh^{13} tsú^{2} ta^{21} tsá^{2} lɨ́n^{3} juo^{13} he^{3} cáun^{2} hi^{3} juáh^{3}, jɨ^{3} hi^{3} ma^{3}hiún^{2} tsú^{2} siáh^{3} tsɨ́^{3} tsá^{2} hí^{3}. Ja^{3}bí^{1} tiá^{2} hniáuh^{32} nga^{3} tsú^{2} tiá^{3} ñí^{1}con^{2} juo^{13}.

10 Tiá^{2} hniáuh^{32} han^{3} tsú^{2}, hniáuh^{32} jmu^{3} tsú^{2} cá^{2} ñí^{1} hi^{3} lɨ́^{13} niau^{21} tiá^{3} tsɨ́^{3} juo^{13} ñí^{1}con^{2} bíh^{1} tsú^{2}; cun^{3}quionh^{3} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} jmu^{2} tsú^{2} jáun^{2} lɨ́^{13} ma^{3}jnia^{32} tsú^{2} re^{2} jáɨ^{13} quioh^{21} Dió^{32} Tsá^{2} liáu^{32} dí^{2}.

11 Quí^{1} má^{2}ca^{3}ma^{3}li^{21} bíh^{1} Dió^{32} hi^{3} ja^{32} mií^{3} tsɨ́^{3}, hi^{3} hnió^{3} lión^{32} tsá^{2} zian^{2} ñí^{1} hué^{21} lá^{2}.

12 Hi^{3} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} jáun^{2} né^{3}, má^{2}ca^{3}lɨ^{3} né^{1} dí^{2} hi^{3} hniáuh^{32} chá^{13} dí^{2} tɨ^{3} có^{32} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} tiá^{2} jéih^{32} Dió^{32}, la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} dí^{1}quiaunh^{21} tsɨ́^{3} tsá^{2} zian^{2} ñí^{1} hué^{21} lá^{2}. Hi^{3} hniáuh^{32} táɨ^{2} dí^{2} tɨ́^{1} jinh^{21} hmóu^{32}, hi^{3} ziáun^{2} dí^{2} la^{3} cun^{3} hi^{3} tɨ^{32} tsɨ́^{3} Dió^{32}, hi^{3} ziáun^{2} dí^{2} jmáh^{3}la^{3} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} Dió^{32} tá^{1}la^{3} ziáun^{2} dí^{2} jáun^{2} ñí^{1} hué^{21} lá^{2}.

13 Hi^{3} hniáuh^{32} ná^{1}hé^{2} ná^{1}jan^{32} dí^{2} jmáɨ^{1} hi^{3} má^{2}ná^{1}hu^{21} jáun^{2} tsɨ́^{3} dí^{2}, jmáɨ^{1} chu^{21} hi^{3} ma^{3}jnia^{32} Jesús Tsá^{2} lɨ́n^{3} Cristo, Dió^{32} Tsá^{2} cú^{2} juenh^{2}, Tsá^{2} liáu^{32} dí^{2}.

14 Tsá^{2} hí^{3} ca^{3}cuen^{3} hnga^{2} hi^{3} jún^{3} hi^{3} ca^{3}ta^{1} dí^{2}, hi^{3} jáun^{2} lɨ́^{13} liáu^{32} dí^{2} tsú^{2} ñí^{1}con^{2} hi^{3} jmɨ́^{1} ziáun^{2} dí^{2} jáun^{2} cun^{3} tɨn^{2} tsɨ́^{3} hmóu^{32}; hi^{3} ma^{3}jɨn^{2} tsú^{2} jnoh^{1}, jáun^{2} jnoh^{1} lɨ́n^{13} tsá^{2} joh^{1} tsú^{2}, tsá^{2} hniá^{1} jmu^{3} hi^{3} chu^{21}.

15 Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, jáɨ^{13} nɨ́^{2} bíh^{1} hɨeh^{1} hnú^{2} tsáu^{2}. Hniáuh^{32} hlɨ́^{1} lienh^{1} hnú^{2} tsú^{2}, jɨ^{3} hi^{3} quiú^{1} jin^{13} nú^{2} tsú^{2}, quí^{1} hnú^{2} bíh^{1} tsá^{2} hauh^{32} jáɨ^{13} jáun^{2}. Tiá^{2} hniáuh^{32} jmúh^{13} hnú^{2} hí^{1} cáun^{2} hi^{3} lɨ^{3} lɨ́^{13} méih^{3} hi^{3} quien^{2} nú^{2} ñí^{1}con^{2} tsáu^{2}.

3

He^{3} ca^{3}tɨn^{1} tsá^{2} tanh^{2} ta^{21} Dió^{32} jmu^{3}

1 Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, cháu^{1} hnú^{2} tsɨ́^{3} tsá^{2} tionh^{2} jo^{3}cuonh^{2} nú^{2} nɨ́^{2} hi^{3} tanh^{13} tsú^{2} ta^{21} tsá^{2} ná^{1}ho^{2} ta^{21}, jɨ^{3} la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2} ná^{1}lɨ́n^{3} ta^{21} nɨ́^{2} siáh^{3}, hi^{3} ma^{3}tí^{32} tsú^{2} la^{3} cun^{3} hi^{3} juáh^{3} tsá^{2} hí^{3}, hi^{3} hniáuh^{32} tiáunh^{1} tsú^{2} hua^{3}jan^{21} hi^{3} jmu^{3} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} chu^{21}.

2 Ha³ lɨ́² cuɨ́¹ tú¹ cuɨ́¹ hión²¹ tsú² hí¹ jan²
tsáu², cha³ jmɨ́¹ jmu³ tsú² hniéi² tɨ³ re² bíh¹
jmu³ tsú² juenh² tsɨ́³, hi³ hí¹ cú¹pih²¹ tiá²
jmu³ tsú² quien² hmóu³².

3 Quí¹ la³jáɨ³² bíh¹ dí² jmɨ́¹ láɨ³ tsá² cáun¹
jmɨ́¹tin², hi³ tiá² jmɨ́¹ má²ti²¹ dí² la³ cun³
héih³² hi³ tɨ́² hiáu²³ dí², hi³ jmɨ́¹ lɨ́²can² jnoh¹
cun³quionh³ jú¹ tɨ́¹jáɨ², hi³ jmɨ́¹ má²ca³taun³
tsɨ́³ dí² jmú¹³ tso³; jmɨ́¹ láɨ³ dí² la³juah²¹ dúh¹
*tsá² má²ná¹hlánh¹ ñí¹con² la³jáh³ dú¹ ñí¹
hi³ jmɨ́¹ dí¹quiaunh²¹ tsɨ́³ dí² jmú¹³. Jmɨ́¹ láɨ³
dí² tsá² hian² tsɨ́³, tsá² uóu³² tsɨ́³, hi³ jmɨ́¹
ná¹háu³ dí² quiúnh¹ tsá²ján² tsá²ján².

4 Tɨ³la³ jmɨ́¹ ca³ma³li²¹ Dió³² Tsá² liáu³² dí²
hi³ hu²¹ chú³² tsɨ́³, jɨ³ hi³ jlánh¹ hnio³ tsá²
zian² ñí¹ hué²¹ lá²,

5 jmɨ́¹jáun² ca³liáu³² dí² tsú². Tɨ³la³
jun³juáh¹³ hi³ ca³jmú¹³ jnoh¹ hi³ chú³²
ñí¹con² yáh³ Dió³² ca³liáu³², cáun² hi³ lɨ́¹
ja²¹ mií³ tsɨ́³ hnga² bíh¹ Dió³². Jmɨ́¹jáun²
ca³ma³jɨn² Jmɨ́²chí³ Chun¹ la³jáɨ³² dí², hi³
jáun² ca³lɨ³ hmaɨ²¹ jmɨ́²chí³ quiú¹³ dí², hi³
ca³lɨ³ziáun² dí² siáh³ cónh³ hi³ hmaɨ²¹.

6 Cun³quionh³ Jesucristo Tsá² liáu³² dí²,
ca³cuen³ Dió³² ca³la³ jonh³ jmɨ́¹ tsɨ́³ Jmɨ́²chí³
Chun¹ ñí¹con² dí².

7 Cun³ñí¹ hi³ ja³ jáun² mií³ tsɨ́³ bíh¹ Dió³²,
hi³ jáun² ca³lɨ³ la³juah²¹ dúh¹ hi³ tiá² tso³
ren² dí², hi³ jáun² má²hiau³² dí² jáɨ¹³ hi³
lɨ³ ziáun² cun³ jmɨ́¹hi³nio², la³ cun³ hi³ qui³
hu²¹ jáun² tsɨ́³ dí².

8 Jú¹ tson² cu³tí³ bíh¹ nɨ³², hi³ jáun² jná¹³
hnó³² hi³ la³ má²ma³tson¹³ jáun² hnú² jáɨ¹³
lá², hi³ jáun² tsá² tanh² hí³ ta²¹ Dió³² jmu³
hi³ chú³² la³ má²jmu² jáun². Quí¹ hi³ jáun²
bíh¹ jlánh¹ chú³², jlánh¹ zia³² ñí¹ lɨ³ quien²
ñí¹con² ca³la³ jɨ́n³² tsáu².

9 Tɨ³la³ tiá² hniáuh³² má¹cú¹ má¹jenh¹
hnú² jú¹ tiá² ta²¹ lɨ³ jmu³, hi³ tiá² hniáuh³²
lɨ́n¹³ nú² hi³ chú³² quiú² táɨnh²³ tsú² hi³
lɨ³ quien² dí¹hio³ ñú¹deh³, sa³jun³ hi³ quiú¹
tanh¹ hnú² tsáu² jáɨ¹³ hi³ rá¹tioh³ jáun² ñí¹
liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés. Quí¹ jun³ lin¹
zia³² ñí¹ jmu³ ta²¹ yáh³ hi³ jmu² tsú² la³
jáun².

10 Nɨ́¹juáh³ zian² tsá² lɨ́¹ hnió³ ma³quien²
jáɨ¹³ quioh²¹ hnga² hi³ la³í¹ hnió³ hi³ han³
tsáu² ñí¹con², hi³ jáun² hniáuh³² juoh¹ hnú²
tsá² la³ hí³ hi³ tiú²uú² jmu³ la³ jáun²; tɨ³la³
nɨ́¹juáh³ la³ má²jmu² jáun² bíh¹ tsú², jáun²
lɨ́²uú² lienh¹ tsá² hí³.

11 Quí¹ nɨ́¹juáh³ tsá² má²jmu² la³ jáun²,
jáun² má²ñíh¹ hnú² hi³ má²ca³hliáh²
jmɨ́²chí³ quioh²¹ bíh¹ tsá² la³ hí³,
cun³quionh³ tsáu¹³ hnga² tsú² má²lɨ́²zeh³ ñí¹
hlaɨh³.

Má²ta²¹ hi³ ca³jmú³ Po¹ ñí¹con² Tito

12 Hi³ jáun² né³, nɨ́¹ má¹cá²zéin³² jná¹³
ñí¹con² hnú² Artemas, ho³lá²dá² Tíquico,
jmu³ tion³ ña³² juú² Nicópolis, hi³ jáun² ñí¹
jáun² jenh¹³ dí², quí¹ jná¹³ len³ hi³ ñí¹ñí²¹
ñí¹ jáun² tá¹la³ ngá¹³ jáun² jmɨ́¹ ñí²cuóu³.

13 Jmu³ tion³ ma³hon¹ Zenas tsá² lɨ́n³ hí³
tsá² nau³² jáɨ¹³, jɨ³ Apolos. Jmu³ hi³ tiá² hi³
lɨ³hniauh³ hí¹ cáun² quioh²¹ tsú², jáun² lɨ́¹³
tsa³táunh¹ tsú² cáun² hi³ re² hi³ tɨn² juɨ³² he²
hná¹ quioh²¹.

14 Hi³ jmúh¹³ nú² siáh³ hi³ lɨ³ ñi³² tsá² reh²
he³ ta²¹ chu²¹ zia³² hi³ quien² jmu³ tsú² pí³
hi³ jmu³, jáun² lɨ́¹³ ma³hau³ tsú² he³ cáun²
hi³ hniáuh³², hi³ jáun² bíh¹ lɨ³ quien² hi³
zian² tsú².

Po¹ juáh³ hi³ cuɨ́¹ tionh¹ tsú² cáun² hi³ re² hi³ tɨn²

15 La³jɨ́n³² tsá² tionh² quiúnh¹ jná¹³ ñí¹
lá² juáh³ ñí¹con² hnú²: “Hia² nú²”. Jmu³
hi³ chú³², juah²¹ tiá³ hnú² hi³ ca³ta¹ jnoh¹:
“Hia² hnoh²” ñí¹con² tsá² reh² tsá² hniau³
jnoh¹ tionh² ñí¹ nɨ́². Cuɨ́¹ má¹hé¹ má¹mieh²
náh² Dió³² la³jɨ́n³². [Cun³ nɨ́² bíh¹ tí³ jáɨ¹³ hi³
juanh³² jná¹³ reh².]

Sí² Hi³ Ca³zen³ Po¹ Ñí¹con² Filemón

Po¹ zen² sí² lá² ñí¹con² Filemón

1 Jná¹³ Po¹, tsá² cuá¹tson³ ná¹ cun³ñí¹
hi³ tanh³² ná¹ ta²¹ Cristo Jesús, reh² Tim-
oteo quiúnh¹ jná¹³ cuá¹jmu² sí² lá² hi³
ca³tɨn¹ hnú² Filemón, hnú² tsá² jmuh³² ta²¹
quiúnh¹ jnoh¹, hnú² tsá² hnau³ jnoh¹ lɨ́n³².
2 Jná¹³ zein²¹ sí² lá² ñí¹con² hnú², ñí¹con²
reh² mɨ́¹ Apia, jɨ³ reh² Arquipo, jan² tsá²
quiúnh¹ jnoh¹ hi³ láɨ³ la³juah²¹ dúh¹ hliáu³
joh¹ Dió³², jɨ³ ñí¹con² ca³la³ jɨ́n³² tsá² má²lɨ́n³
hí³ cuáh³² ná¹ngɨh³² hñuh³² hnú² nɨ́² siáh³.
3 Dió³² Jméi² dí² jɨ³ Jesucristo Tɨ³² Juo¹³
cuɨ́¹ má¹hé¹ má¹mieh² hnoh², hi³ cuɨ́¹ jmu¹
tsú² siáh³ hi³ zian² hnoh² cáun² hi³ re² hi³
tɨn².

Po¹ cha³² hi³ Filemón hnio³ lɨ́n³² Dió³² jɨ³ ca³la³ jɨ³lɨn² tsáu²

4 Ca³la³ jɨ́³² jmáɨ¹ nɨ́¹ má¹ca³lienh¹ jná¹³
Dió³² Juóu³², cue² ná¹ tiá¹hmah¹,
5 quí¹hliá² má²ca³lɨ³ ño¹ jná¹³ hi³ hnú²
jlánh¹ re² tanh²³ ta²¹ Jesús Tɨ³² Juo¹³ dí² jɨ³
hi³ hno³ nú² siáh³, jɨ³ ca³la³ jɨ́n³² tsá² joh¹
Dió³².
6 Tiauh² bíh¹ dí² cá²hon³ ca³tɨ²¹ hi³ tanh²³
dí² jáun² ta²¹ Dió³², jáun² ñí¹con² hí³ dí² mɨ́²³
jná¹³ hi³ tɨ³ lɨ³mí¹ lɨ³tsɨn² hnú² ha³ cónh³
tí³ hi³ má²ca³ma³mieh² dí² Dió³² cun³ñí¹ hi³
má²zian² dí² hi³ ca³tɨn¹ Cristo.
7 Cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ hno³ nú² tsá² reh²,
jáun² jlánh¹ ca³lɨ³ hiún² tsɨn³² jná¹³, hi³ ca³lɨ³
zia³² siáh³ pí³ hñu³ tsɨn³² jná¹³, quí¹ la³jɨ́n³²
tsá² joh¹ Dió³² má²ca³joh¹³ siáh³ pí³ cun³ñí¹
hi³ ca³tɨn¹ hnú².

Po¹ mɨ³² cáun² hi³ chú³² ñí¹con² Filemón ca³tɨn¹ Onésimo, jan² tsá² má²dí¹hlánh¹

8 Hi³ jáun² né³, uá¹jinh¹ zia³² jáɨ¹³ hi³
jmu¹ jná¹³ héih³² ñí¹con² hnú² hi³ chí¹tson³
jmúh¹³ hnú² la³ cun³ hi³ ca³tɨ²¹, quí¹hliá²
jná¹³ lɨ́n³ quian²¹ Cristo;
9 tɨ³la³ cun³ñí¹ hi³ hnáu³ bíh¹ dí², hi³ jáun²
cu³tsa³² mɨ́²³ jná¹³ cú²jueh³² hi³ chú³² bíh¹
ñí¹con² hnú². Jná¹³ Po¹, tsá² má²liei²¹ ná¹ hi³
cuá¹tson³ ná¹ ta³né³² ca³tɨn¹ Cristo Jesús,
10 jná¹³ mɨ́²³ cáun² hi³ chú³² ñí¹con²
hnú² ca³tɨn¹ Onésimo, tsá² má²lɨ́n³ la³juah²¹
dúh¹ jón³² jná¹³, tsá² ca³ma³zián¹³ jná¹³
ñí¹con² Dió³² tá¹la³ má²cuá¹tson³ jná¹³ lá²
hñu³mí¹ñí².
11 Jmɨ́¹tin², Onésimo, (la³ cun³ hi³ hnió³
juáh³ "tsá² zia³² ñí¹ jmu³ ta²¹") jmɨ́¹ lɨ́n³ jan²
tsá² tiá² lin¹ ñí¹ jmu³ ta²¹; tɨ³la³ zia³² bíh¹
ñí¹ jmu² ta²¹ tsá² hí³ ta³né³², ñí¹con² hnú² jɨ³
ñí¹con² jná¹³ siáh³.
12 Ñí¹con² hnú² zein²¹ jná¹³ tsú² siáh³
ta³né³². Hen³ hnú² tsú² la³jmɨ́¹ lɨ́³ hi³ he¹³
nú² jná¹³.
13 Jná¹³ jmɨ́¹ hnó²¹ hi³ cuá³² tsú² quiúnh¹
ná¹ ñí¹ lá², hi³ jmɨ́¹ jmu³ ta²¹ ñí¹con²
jná¹³ cha³ jmɨ́¹ jmúh¹³ hnú² huen² tá¹la³
cuá¹tson³ jná¹³ lá² hi³ ca³tɨ²¹ jú¹ chú³²
quioh²¹ Dió³²;
14 tɨ³la³ hí¹ cáun² tiá² hi³ hnó³² yáh³ jná¹³
nɨ́¹juáh³ tiá² lɨ́n²³ yáh³ hnú² huen² la³ nɨ́²,
quí¹ tiá² hnó³² yáh³ jná¹³ hi³ jmúh¹³ hnú²
hi³ chú³² ta³ tiá² ñí¹jmúh², cha³ jmɨ́¹ jmúh¹³
hnú² hi³ hiún² honh² huen².
15 Tiá² né¹ ho³ sa³ Onésimo ca³ngɨ́³ cu³tiá³
tɨ³ có³² quioh²¹, hi³ jáun² ta³né³² lɨ́¹³ cuá³²
tsú² cun³ jmɨ́¹ hi³ zian² quiúnh¹ hnú².
16 Tɨ³la³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ tsá²
má²dí¹hlánh¹ yáh³ lɨ́n³ tsú² ta³né³², quí¹
tɨ³ má²cáu³ bíh¹ tá¹³ tsú², quí¹ tsá² reh²
bíh¹ má²lɨ́n³ tsú² ta³né³², tsá² hno³ lɨ́n³²
dí². Jná¹³ hno³ lɨ́n³² tsú², tɨ³la³ hnú² jlánh¹
hniáuh³² má¹hno¹ lɨ́n³² tsú², jun³juáh¹³
jmáh³la³ hi³hliá² tsá²mɨ³cuóun² renh² yáh³
hnoh², quí¹ tɨ³la³ má²renh² hnoh² jɨ³ ñí¹con²
Tɨ³² Juo¹³ bíh¹ dí².
17 Hi³ jáun² nɨ́¹juáh³ tson² lɨ́n²³ hnú² hi³
re² juóh³² quiúnh¹ jná¹³, hen³ tsá² lá² la³jmɨ́¹
lɨ́³ hi³ jná¹³ ca³chó³² hñuh³² hnú².
18 Nɨ́¹juáh³ ca³jmú³ tsú² cáun² hi³ hlah³
jmɨ́¹tin², ho³ nɨ́¹juáh³ ren² tsú² quɨe³,
má¹hmah²¹ bíh¹ jná¹³ ca³tɨn¹ tsú².
19 Jná¹³ Po¹, tsá² cuá¹jmu² jná¹³ quionh³
uón³² huen² huéh³ lá² hi³ jná¹³ bíh¹
má¹hmah²¹; uá¹jinh¹ jmɨ́¹ lɨ́¹³ juanh²¹ jná¹³
ñí¹con² hnú² hi³ hí¹ la³ tɨ³ jmɨ́²chí³ quián¹³
yáh³ hnú² ren² ñí¹con² jná¹³.

20 Ján^{3} reh^{2}, jmu^{3} hnú^{2} cáun^{2} hi^{3} chú^{32}
ñí^{1}con^{2} jná^{13} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2}: hi^{3}
jmúh^{13} hnú^{2} hi^{3} tɨnh^{21} tsɨn^{32} jná^{13} hi^{3} lin^{1}
hi^{3} má^{2}láɨ^{3} dí^{2} tsá^{2} reh^{2} ñí^{1}con^{2} Cristo.
21 Cuá^{1}jmu^{2} jná^{13} sí^{2} lá^{2} quí^{1} ño^{1} jná^{13} hi^{3}
hnú^{2} táunh^{23} ta^{21} hi^{3} juanh^{32} jná^{13}, hi^{3} ño^{1}
jná^{13} siáh^{3} hi^{3} tɨ^{3} hliáun^{3} hi^{3} jmúh^{13} bíh^{1}
hnú^{2} la^{3} cónh^{3} bíh^{1} hi^{3} juanh^{21} jná^{13}.
22 Hi^{3} juanh^{32} jná^{13} siáh^{3} hi^{3} re^{2} jmúh^{13}
hnú^{2} hua^{3}jan^{21} ñí^{1} lɨ́^{13} cuóun^{32} jná^{13}, quí^{1}
tsɨn^{32} jná^{13} má^{2}hu^{21} hi^{3} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} lienh^{1}
hnoh^{2} Dió^{32}, lɨ́^{13} hián^{13} náh^{2} siáh^{3} jná^{13}
cónh^{3}í^{1} cu^{3} jéin^{32}.

Po^{1} juáh^{3} hi^{3} cuɨ́^{1} má^{1}mieh^{2} tsú^{2} Dió^{32}

23 Epafras, tsá^{2} cuá^{1}tson^{3} quiúnh^{1} jná^{13}
hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} Jesús Tsá^{2} lɨ́n^{3} Cristo juáh^{3}: “Hia^{2}
nú^{2}”.
24 Ja^{3}bí^{1}: “Hia^{2} nú^{2}” juáh^{3} siáh^{3} Marcos,
Aristarco, Demas, jɨ^{3} Lucas nɨ́^{2} siáh^{3}, tsá^{2}
quiúnh^{1} jná^{13} hi^{3} jmu^{2} tá^{13} Dió^{32}.
25 Jesucristo Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2} cuɨ́^{1} má^{1}hé^{1}
má^{1}mieh^{2} hnoh^{2}. [Cun^{3} nɨ́^{2} bíh^{1} tí^{3} jáɨ^{13} hi^{3}
juanh^{32} jná^{13} reh^{2}.]

Sí² Hi³ Ca³tɨn¹ Tsá² Hebreos, Tsá² Ná¹jan² Hí³ Tsá² Zéin¹ Dió³²

Dió³² má²ca³hléh³ cun³quionh³ Jon²

1 Jmɨ́¹ ca³hléh³ jáun² Dió³² ñí¹con² dí¹hio³
ñú¹deh³ dí² tsá² jmɨ́¹ zian² jmɨ́¹tin² lɨ́n³²
cun³quionh³ tsá² lɨn³ hí³ *tɨ³² jë¹ Dió³²,
hliáun³ jéin³² bíh¹ ca³hléh³ dí² ñí¹con² tsú²,
hi³ hliáun³ ñí¹ bíh¹ zia³² ha³ lánh³ rón³²
ca³hléh³ dí² siáh³;
2 tɨ³la³ ñí¹ má²ñí¹táuh³ lá² jmáɨ¹ má¹ná¹,
cun³quionh³ Jon² bíh¹ tsú² má²ca³hléh³.
Cun³quionh³ hí³ bíh¹ ca³jmú³ Dió³² ca³la³ jɨ́³²
hi³ zia³², hi³ jáun² hí³ bíh¹ má²cuá¹hiáun¹ hi³
tá¹no¹ jo³cuo² ca³la³ jɨ́³² hi³ jáun².
3 Hí³ bíh¹ lɨ́n³ joh¹ hi³ lin¹ hi³ quien² Dió³²,
hi³ má²dí¹láɨn¹ tsú² siáh³ la³ cun³ rón³² lɨ́n³
hnga² Dió³²; hi³ hnga² hí³ bíh¹ tanh² hó¹ñí¹
ca³la³ jɨ́³² hi³ zia³² jáun² cun³quionh³ jáɨ¹³
pin³ quioh²¹. Hi³ jmɨ́¹ má²lɨ́²hin³ tsú² jáun²
tsáu¹³ dí² né³, ca³ta³cua¹³ tsú² hñu³mɨ³cuú²
tɨ³ cuá²chu²¹ quioh²¹ Dió³², Tsá² lɨ́n³ Re²¹.

Jon² bíh¹ Dió³² tɨ³ quien² la³ cónh³ bíh¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³²

4 Hi³ tɨ³ lɨ³mí¹ ca³lɨ³ quien² bíh¹ Jon² Dió³²
la³ cónh³ bíh¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², quí¹
jáɨ¹³ hi³ má²ca³lɨ³hiáun¹ tsú² jáun² hi³ hau³
tɨ³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ ta²¹ hi³
ná¹ho² tsá²cuú² tsá²ta³ hí³ Dió³².
5 Quí¹ hí¹ cónh³ yáh³ tiá² ca³juáh³ Dió³²
ñí¹con² tsá²cuú² tsá²ta³ la³ lá²:
Hnú² bíh¹ Jón³² jná¹³;
Tsá² má²lɨ́²ma³zián¹³ jná¹³ né³².
Hi³ sa³jun³ ca³záɨh³ yáh³ Dió³² jan² tsá²cuú²
tsá²ta³ la³ lá²:
Jná¹³ bíh¹ Tsá² lɨ́n¹³ ná¹ Ñeh² hnú²,
hi³ hnú² siáh³ lɨ́n¹³ Jón³² jná¹³.
6 Hi³ jáun² jmɨ́¹ ca³ma³jnia² Dió³² Jon² ñí¹
hué²¹ lá², Tsá² cú² hnga² tán¹, ca³juáh³ la³
lá²:
La³jɨ́n³² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² cuɨ́¹ má¹tsú¹
má¹jónh²¹ tsú².
7 Hi³ jáun² hi³ ca³tɨn¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³²
né³, rá¹juáh³ la³ lá²:
Jmu² Dió³² hi³ tsá²cuú² tsá²ta³ dí² ná¹lɨ́n³
la³jmɨ́¹ lɨ́³ chí³,
hi³ jmu² tsú² siáh³ hi³ tsá² quian²¹ hí³ joh¹
dí² ná¹lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ zɨh¹ sɨ́² huáh²
tsɨ́³.
8 Tɨ³la³ hi³ ca³tɨn¹ Jon² tsú² má¹ná¹, ca³juáh³
la³ lá²:
Hnú² Dió³², hnú² bíh¹ Tsá² hauh³² nú² jáɨ¹³
cun³ jmɨ́¹hi³nio²;
la³jɨ́³² héih³² hi³ jmuh³² hnú² lɨ́³ cú²tso²
cu³tí³ bíh¹.
9 Hnú² Tsá² jen²³ nú² jmáh³la³ hi³ chu²¹, hi³
hon² nú² la³jɨ́³² hi³ hlah³;
hi³ jáun² bíh¹ Dió³² Juóuh³² hnú²
má²ca³jmú³ hi³ jlánh¹ bíh¹ hiún²
honh² hnú² la³ cónh³ bíh¹ tsá² ñí¹
hná¹ jáun².
10 Ja³bí¹ ca³juáh³ tsú² siáh³ la³ lá²:
Hnú² Tɨ³², hnú² bíh¹ Tsá² ca³quiúh² nú²
hngá¹máh³ lá² la³ cun³ jmɨ́¹tin²,
hi³ cun³quionh³ cuonh² hnú² ca³jmuh³ jɨ³lɨ³²
hi³ jniá³ chi³cuú².
11 Uá¹jinh¹ chau²¹ jmáɨ¹ tsá¹³ la³jɨ́³² hi³ jáun²,
tɨ³la³ hnú² má¹ná¹, la³ má²zian² jáun² bíh¹
nú².
Jɨ³lɨ³² bíh¹ hi³ jáun² lɨ³ tseh¹ la³jmɨ́¹ lɨ́² tseh¹
ha¹ tsú²;
12 hi³ jáun² má¹jáun² né³, junh¹³ hnú²
la³jmɨ́¹ junh²³ tsú² hmɨh³² quioh²¹,
hi³ záɨh¹³ nú² siáh³ hi³ jáun² la³ jan² tsá²
zaɨ³² ha¹.
Tɨ³la³ hnú² má¹ná¹, tiá² chau²¹ yáh³ jmáɨ¹
hi³ zan¹³ nú²,
jmáɨ¹ hi³ zian² hnú² jmɨ́¹lɨ́h³ bíh¹ tiá² táuh³.
13 Quí¹ hí¹ jan² yáh³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³²
tiá² ca³záɨh³ la³ lá²:
Ñí³ hnú² tɨ³ cuá² chu²¹ quion²¹ jná¹³ tá¹la³
jmu¹ jná¹³ hi³ tiá² quien² tsá² hau²
hnú²,
hi³ con¹ jná¹³ tsú² ñeh² tanh¹ hnú².
14 Hi³ jáun² né³, la³jɨ́n³² bíh¹ tsá²cuú²
tsá²ta³ Dió³² lɨ́n³ jmɨ́²chí³ quian²¹ Dió³², tsá²
ná¹zéin¹ hi³ ma³hon³ tsá² ca³tɨn¹ liáun³.

2

Tiá² hniáuh³² chá¹³ dí² tɨ³ có³² hi³ jmɨ́¹ lɨ́¹³ liáun³ dí²

1 Hi³ cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, má²lin¹ hi³ tɨ³
jlánh¹ bíh¹ hniáuh³² zánh¹³ dí² tiá³ la³jɨ́³²
jáɨ¹³ hi³ má²ca³náɨ¹³ dí², hi³ jáun² tiá² lɨ́¹³ hi³
cáun² lɨ́¹ tsáu¹³ dí² cáun² juɨ³² siáh³.
2 Quí¹ nɨ́¹juáh³ ca³lɨ³ quien² bíh¹ ca³la³ jɨ́³²
jáɨ¹³ hi³ ca³hléh³ jáun² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³²
jmɨ́¹tin², hi³ la³jɨ́n³² tsá² tiá² ta²¹ ca³taunh³
hí³ ca³hiauh³ hi³ ca³tɨn¹, tsá² ca³jmú³ hí³ la³
cun³ hi³ tɨ³² tsɨ́³ hmóu³²,
3 hi³ jáun² ¡tiá¹³ bíh¹ tiá³ lɨ́¹³ liáu³ jnoh¹
nɨ́¹juáh³ tiá² la³ ca³lɨ³háun³ yáh³ dí² cáun²
hi³ jlánh¹ bíh¹ quien² hi³ jmɨ́¹ lɨ́¹³ liáu³²
dí²! Quí¹ hnga² bíh¹ Tɨ³² Juo¹³ dí² Tsá²
ca³ma³liáu³² hi³ ngaɨ³² jáɨ¹³ ca³tɨ²¹ hi³ liáun³
tsáu², hi³ jáun² tsá² ca³náɨ³² hí³ jáɨ¹³ jáun²
má²ca³ma³tson² siáh³ hi³ jáun² ñí¹con² jnoh¹.
4 Hi³ hnga² siáh³ Dió³² má²ca³ma³tson²
jáɨ¹³ jáun² cun³quionh³ li²¹ jɨ³ hua³jueh³²,
ca³la³ hi³ ca³ma³jnia² Dió³² pí³ quioh²¹, jɨ³
hi³ hiauh³ ma³ quin³² ma³ jan³² tsáu² ma³
quin³² ma³ cá² ñí¹ pí³ hi³ ja³ ñí¹con² Jmɨ́²chí³
Chun¹ la³ cun³ hi³ ca³lɨ́n¹³ Dió³² hi³ cué³².

Jesucristo ca³lɨn³ jan² Tsá² dí¹tsáun² la³ jnoh¹

5 Hi³ jáun² né³, tiá² ca³hɨen³ yáh³
Dió³² tsá²cuú² tsá²ta³ hi³ hau³ jáɨ¹³ ca³tɨ²¹
hngá¹máh³ hi³ né³bí¹ lɨ́¹³, la³ cun³ ca³tɨ²¹
hngá¹máh³ hi³ ná¹hléh¹ jnoh¹ lá² ta³né³².
6 Quí¹ zia³² cáun² jáɨ¹³ hi³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí²
quioh²¹ Dió³² hi³ juáh³ la³ lá²:
Hnú² Dió³² ¿hin² dá² tsánh² tsá²mɨ³cuóun²,
jáun² sa³ hnú² máh³ chau² honh² hi³ ca³tɨn¹
tsú²?
¿Hi³ hin² dá² tsánh² tsá²mɨ³cuóun²,
jáun² sa³ hnú² máh³ jlánh¹ tanh²³ tsú²
hó¹máh¹?
7 Cu³tiá³ bíh¹ ca³jmuh³ hnú² hi³ ca³son² hi³
quien² tsú² la³ cónh³ bíh¹ tsá²cuú²
tsá²tanh¹ hnú²,
tɨ³la³ má²ca³ma³quien¹³ lɨ́n³² bíh¹ hnú² tsú²,
[hi³ ca³jmuh³ hnú² siáh³ hi³ hau³ tsú²
jáɨ¹³ ñí¹con² la³jɨ́³² hi³ ca³jmuh³ hnú²
jáun²].
8 Ca³ma³lih²¹ hnú² hi³ quien² tsú² jmɨ́¹
ca³cháh¹ nú² jáun² ca³la³ jɨ́³² jo³cuo²
tsú².
La³ jáun² má²lin¹ hi³ tsá²mɨ³cuóun² ca³lɨ³
quien² ñí¹con² jɨ³lɨ³² hi³ zia³², quí¹ hí¹ cáun²
yáh³ tiá² hi³ zia³² hi³ juáh¹³ hi³ tiá² ca³chá³
Dió³² jo³cuo² tsú². Tɨ³la³ uá¹ jáun² la³ jáun²,
cun³jáun² tiá² má²néh³² bíh¹ dí² hi³ ca³la³
jɨ́³² hi³ jáun² má²tí³² ñí¹con² tsá²mɨ³cuóun².
9 Tɨ³la³ néh³² dí² Jesús, Tsá² ca³sión³² tsú²
hí³ cu³tiá³ hi³ quien² la³ cónh³ bíh¹ tsá²cuú²
tsá²ta³ tsú². Tɨ³la³ ta³né³² má¹na²¹, má²néh³²
dí² hi³ cuá¹lɨ́n³ tsú² hú¹tá¹ jan² Tsá² quien²
cu³tí¹³ bíh¹ cun³ñí¹ hi³ ca³ma³tso² tsú² jáun²
tsɨ́³ hi³ ca³jun³; quí¹ cun³ñí¹ hi³ ja³² jáun²
miɨ́³ tsɨ́³ Dió³² bíh¹ ca³jun³ tsú² hi³ ca³tɨn¹
la³jɨ́n³² tsáu².
10 Hnga² Dió³² bíh¹ ca³tɨn¹ ca³la³ jɨ³lɨ³²
hi³ zia³², hi³ cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ hnga² bíh¹
tsú² ca³lɨ³ zia³² jɨ³lɨ³². Hi³ jáun² cun³ñí¹
hi³ ca³lɨ³hnió³ Dió³² hi³ jɨ³lɨn² jon² lɨ́¹³ zian²
la³jmɨ́¹ zian² dí² hnga², hi³ jáun² ca³jmú³ dí²
hi³ ca³ma³tso² Jesucristo tsɨ́³, Tsá² ca³quiú²
hí³ juɨ³² ca³tɨ²¹ ha³ lánh³ rón³² lɨ́¹³ liáu³ dí²,
hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lɨn³ tsú² jan² tsá²
ca³hia³ ca³táunh³ tán¹ hián² cu³tí³.
11 Quí¹ Tsá² jmu² hi³ lɨ́²jɨn² tsáu², jan²
bíh¹ Jméi² tsú² zian² la³ má²quionh³ tsú²
tsá² ca³lɨ³ jɨn². Hi³ jáun² tiá² lɨ³ heh²³ yáh³
Jesús hi³ juáh³ dí² hi³ raɨnh²¹ ca³la³ jɨ́n³² tsá²
má²ca³lɨ³ jɨn² hí³,
12 la³ cun³ juáh³ jáun² ñí¹ Sí² quioh²¹
Dió³², hi³ juáh³ la³ lá²:
Hléh¹³ jná¹³ ñí¹con² renh² hi³ ca³tɨn¹ hnú²,
hi³ hɨe¹³ jná¹³ siáh³ sun¹ hi³ ca³tɨn¹ hnú² ja¹
ñí¹ ná¹ngɨh³² tsáu².
13 Ja³bí¹ rá¹juáh³ siáh³:
Cáun² bíh¹ chá¹³ jná¹³ tsɨn³² hi³ ca³tɨn¹
Dió³².
Hi³ rá¹juáh³ siáh³ la³ lá²:
Lá² zenh² jná¹³ quiúnh¹ ná¹ jon² Dió³², tsá²
má²ca³chan³ Dió³² jo³uón³² jná¹³.
14 Jáun² cun³ñí¹ hi³ la³jɨ́n³² tsá² hí³
jon² Dió³² cá²ren² bíh¹ ná¹quian³² ngú³ jɨ³
jmɨ² nɨ́², jáun² la³ jáun² bíh¹ ca³lɨ³ siáh³
hi³ dí¹tsáun² Jesús la³juah²¹ dúh¹ jan²
tsá²mɨ³cuóun² uá²jaɨ³², hi³ jáun² cun³ñí¹ hi³
jáun² bíh¹ ca³lɨ³ hi³ quin³ tsú² pí³ quioh²¹
tsá² hláɨnh¹, tsá² jmɨ́¹ quian³² pí³ quioh²¹

hmú32, cun3quionh3 hi3 jun3 jáun2 hnga2
bíh1 tsú2.
15 Jáun2 la3 jáun2 bíh1 ca3lión32 tsú2 la3jɨ́n32
tsá2 zian2 la3jmɨ́1 zian2 *tsá2 má2dí1hlánh1,
tsá2 jmɨ́1 tionh1 hí3 jmáɨ1 ca3la3 jɨ́32 hi3
ná1hú1 cóh21 tsɨ́3 hi3 jún3.
16 Quí1 jun3juáh13 hi3 cua3ma3hon3
tsá2cuú2 tsá2ta3 Dió32 yáh3 tsú2 cuan3,
quí1 hi3 cua3ma3hon3 jón2zɨ́h1 jón2cho1 hla1
Há2bran21 bíh1 tsú2.
17 Cun3ñí1 hi3 jáun2 bíh1 ca3lɨ3 hniáuh32
hi3 lɨ́n3 tsú2 la3juah21 dúh1 jan2 tsá2mɨ3cuóun2
cá2ren2 tán1 cu3tí3 quionh3 raɨnh21, jáun2
la3 jáun2 bíh1 ca3lɨ3 hi3 lɨ́n3 tsú2 jan2 Mí2tsá2
Hɨ́en1 quian21 Dió32, jan2 Tsá2 cun3 jmɨ́1lɨ́h3
tiá2 za13 tsɨ́3, Tsá2 ja32 miɨ3 tsɨ́3. La3 jáun2
bíh1 lɨ3 hi3 ca3chón32 tsú2 tsɨ́3 Dió32 hi3 jmɨ́1
míh23 jáun2 tsɨ́3 tsú2 hi3 ca3tɨ21 tsáu13 tsáu2
cun3quionh3 hi3 ca3cuen3 dí2 jáun2 hnga2 hi3
jún3.
18 Hi3 jáun2 cun3ñí1 hi3 ca3ma3tso2 tsú2
jáun2 tsɨ́3 hnga2 cun3quionh3 la3jɨ́32 hi3 cá2
lau23 jáun2 né3, hí3 bíh1 tɨn2 hi3 ma3hon3
jɨ3lɨn2 tsá2 ja3tó2 ja3lɨ́23 siáh3 hi3 cá2 lau23
ñí1con2.

3

Tɨ3 quien2 bíh1 tá13 Jesús la3 cónh3 bíh1 tá13 Moisés

1 Hi3 jáun2 né3 reh2, hnoh2 tsá2
má2ná1chun1 náh2, tsá2 má2ca3te3 náh2 Dió32
hi3 má2ná1lɨ́n3 náh2 tsá2 joh1 tsú2, sá1nɨ́2
cónh3 jmɨ́1 jɨe3 náh2 re2 hi3 ca3tɨn1 [Cristo]
Jesús, Tsá2 lɨ́n3 Tɨ32 tsá2 quian32 jë1 Dió32
jɨ3 Mí2tsá2 Hɨ́en1 Juo13 dí2, la3 cun3 hi3 qui3
ná1ton23 dí2 jáun2 ñí1con2 tsáu2.
2 Quí1 Jesús má2ca3ma3tí32 ñí1con2 Dió32,
Tsá2 ca3lɨ3hiáun1 hi3 ca3tɨ21 ta21 jáun2, la3jmɨ́1
ca3ma3tí32 jáun2 hla1 Moisés hi3 ma3cón32
la3jɨ́n32 tsá2 jmɨ́1 tionh2 hí3 jo3cuo2 Dió32
jmɨ́1jáun2.
3 Tɨ3la3 má2ca3lɨ3 lin1 bíh1 hi3 tɨ3 jlánh1
bíh1 quien2 Jesús la3 cónh3 bíh1 hla1 Moisés;
la3jmɨ́1 lɨ́3 hñú3, hi3 tɨ3 jlánh1 bíh1 quien2 tsá2
lɨ́2jmú3 la3 cónh3 bíh1 hnga2 hñú3.
4 Quí1 cun3 tiu3nio2 zian2 bíh1 tsá2 lɨ́2jmú3
ma3 quin32 ma3 caun32 hñú3, tɨ3la3 la3jɨ́32 hi3
jniá3 má1ná1, Dió32 bíh1 Tsá2 ca3jmú3.
5 La3 jáun2 bíh1 lɨ3 hi3 Moisés ca3ma3tí32
hi3 ma3cón32 la3jɨ́n32 tsá2 tionh2 hí3 jo3cuo2
Dió32 jmɨ́1jáun2, hi3 la3jɨ́32 ta21 hi3 ca3jmú3
tsú2 jáun2 né3, ca3jmú3 ta21 hi3 ma3tson2 jáɨ13
hi3 né3bí1 jmɨ́1 hléh21 Dió32 jmɨ́1 chí1cáɨn2
jáun2.
6 Tɨ3la3 Cristo né3, lɨ́n3 Tsá2 má2tí32 ñí1con2
Dió32 ca3tɨn1 la3jɨ́n32 tsá2 tionh2 jo3cuo2
Dió32 la3 cun3 qui3 ca3tɨ21 hi3 má2tí32 jan2
jon2 tsáu2. Hi3 jáun2 jnoh1 bíh1 láɨ3 tsá2
tiauh2 hí3 jo3cuo2 Dió32 nɨ́1juáh3 la3 má2nio2
jáun2 tiá3 tsɨ́3 dí2, hi3 nɨ́1juáh3 la3 má2tsah1
jáun2 dí2 hi3 ca3tɨ21 hi3 má2ná1jan32 dí2 jáun2
[ca3la3 ñí1 cá1táuh3 jmáɨ1].

Tsá2 tionh2 jo3cuo2 Dió32 lɨ́13 zian2 cáun2 hi3 re2 hi3 tɨn2

7 Jáun2 cun3ñí1 hi3 jáun2 né3, la3 cun3
juáh3 jáun2 Jmɨ́2chí3 Chun1 ñí1 Sí2 quioh21
Dió32 la3 lá2:
Hnoh2, nɨ́1juáh3 náɨh13 náh2 né32 la3 cun3 hi3
hleh32 Dió32,
8 ha3 lɨ́2 lɨ́1 jmú2 náh2 hi3 tiá2 niuh1 náh2
la3jmɨ́1 ca3jmú3 tsá2 ca3jmú3 hí3 cun3
tɨn2 tsɨ́3 hmóu32,
tsá2 ca3ca3 ca3lan3 hí3 Dió32 tɨ3 hué32 quiéɨn2
jáun2.
9 Ñí1 jáun2 dá2 cáun2 lɨ́1 ca3ca3 ca3lau3 jná13
dí2hioh3 ñú2deh3 hnoh2,
uá1jinh1 ca3jɨ́e3 tsú2 la3jɨ́32 hi3 ca3jmú32 jná13
tá1 tu3ló32 mii2 jáun2.
10 Cun3ñí1 hi3 jáun2 bíh1 ca3míh3 tsɨn32 jná13
ca3tɨn1 tsá2 hí3,
hi3 ca3juánh32 jná13 jáun2:
Tiu3nio2 bíh1 tiá2 cáun2 ná1tioh3 tsɨ́3 tsá2 nɨ́2,
hi3 cónh3 tiá2 hnió3 bíh1 tsú2 hi3 zian2 la3
cun3 hi3 hnó32 jná13.
11 Cun3ñí1 hi3 jáun2 bíh1 ca3míh3 tsɨn32 jná13
quiúnh1 tsá2 hí3,
jáun2 ca3jmú32 jná13 cáun2 jáɨ13 huáh2 tsɨ́3 lá2:
hi3 cun3 tiá2 lɨ́13 bíh1 tsa3tiánh2 tsú2 ñí1 jmɨ́1
lɨ́13 chan21 jná13 tsú2 tie3.
12 Hnoh2 reh2, hua3hín13 náh2 jmu3, quí1
nɨ́2 lɨ́1 ca3lɨn3 náh2 uá2jaɨ32 tsá2 cá2 ñí1

ná¹tioh³ hlah³ tsí³, hi³ niau²¹ tun³ honh²
náh² ca³tɨn¹ Dió³², hi³ ca³la³ hi³ tianh¹³ náh²
tɨ³ có³² ñí¹con² Dió³² Tsá² liéih³².
13 Jáun² bíh¹ hniáuh³² jmúh¹³ náh² pin³
tsí³ tsá²ján² tsá²ján² cun³ jmá² cun³ jnia³²,
tá¹la³ zia³² lá² jmáɨ¹; jáun² tiá² lí¹ lɨ³can² náh²
cun³quionh³ tso³, quí¹ nɨ² lí¹ ca³lɨn³ náh² tsá²
tiá² jáɨ¹³ ngɨ²³.
14 Quí¹ jí³²la³ ti³ nɨ¹juáh³ la³ má²nio² jáun²
cáun² tsí³ dí² la³jmí¹ ca³chá¹³ dí² jáun² cáun²
tsí³ la³ jmí¹ ñí¹ jmí¹tin², hi³ jáun² bíh¹ lí¹³ láɨ³
dí² tsá² cu³ nió³ quiúnh¹ dí² Tsá² lín³ Cristo.
15 La³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun²:
Hnoh², nɨ¹juáh³ náɨh¹³ náh² né³² la³ cun³ hi³
hleh³² Dió³²,
ha³ lí² lí¹ jmú² náh² hi³ tiá² niuh¹ náh²
la³jmí¹ ca³jmú³ tsá² ca³jmú³ hí³ cun³
tɨn² tsí³ hmóu³².
16 Hi³ jáun² né³, ¿hin² dá² tsánh² tsá² hí³,
tsá² ca³náɨ³² hí³ jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³², hi³ jmí¹
lɨ²¹ jáun² ca³jmú³ tiá² nieh³? Haun¹³ tsá²
ca³ñí¹huen¹³ hí³ hla¹ Moisés tɨ³ hué³² Egipto
bíh¹ hí³ dúh¹.
17 Hi³ ¿hin² dá² ñí¹con² jaun³² ca³míh³ tsí³
Dió³² tá¹ tu³ló³² mii² jáun²? ¿Haun¹³ juáh¹³
ñí¹con² tsá² ca³jmú³ hí³ tso³ bíh¹ dúh¹?, tsá²
cá²tsan³ hí³ hué³² quiéin².
18 Hi³ ¿hin² dá² ñí¹con² ca³jmú³ siáh³ Dió³²
jáɨ¹³ huáh² tsí³, hi³ ca³juáh³ hi³ tiú²uú² lí¹³
tsa³tiánh² tsú² hué³² ñí¹ jmí¹ chan³ dí² tie³?
¿Haun¹³ juáh¹³ tsá² ca³jmú³ hí³ cun³ lí³ tsí³
hmóu³² bíh¹ dúh¹?
19 Jáun² jáɨ¹³ nɨ² jmu² lin¹ hi³ tiá² la³ taunh³
yáh³ tsú² hué³² jáun² cun³ñí¹ hi³ tiá² la³
ca³chá³ cáun² tsí³.

4

1 Hi³ jáun² né³, hniáuh³² jmú¹³ dí²
hua³hín¹³ tá¹la³ hé² bíh¹ jáɨ¹³ hi³ ca³jmú³
jáun² Dió³² hi³ lí¹³ chau³ dí² tsú² tie³, hi³
jáun² tiá² lí¹³ hi³ juáh¹³ hi³ ma³ jan² hnoh²
tiá² tɨn¹ náh² hi³ cuá¹tianh³ náh² tie³.
2 Quí¹ ja³bí¹ jnoh¹ siáh³ má²ca³náɨ¹³ jú¹
chú³² la³jmí¹ ca³náɨ³² tsá² hí³, tɨ³la³ jáɨ¹³ hi³
ca³náɨ³² tsú² jáun² tiá² lin¹ ta²¹ ca³jmú³ yáh³
ñí¹con² tsú², quí¹ tiá² ta²¹ ca³taunh³ yáh³
tsú², cáun² ti³ lí¹ ca³náɨ³² la³ jáun² bíh¹ tsú².
3 Tɨ³la³ jnoh¹ né³, tsá² má²táunh²³ dí² ta²¹,
jnoh¹ bíh¹ tsá² ca³ta¹ dí² hi³ tsá¹tauh¹³ tie³;
la³ cun³ hi³ ca³juáh³ jáun² Dió³² la³ lá²:
Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ ca³míh³ tsɨn³² jná¹³
quiúnh¹ tsá² hí³,
jáun² ca³jmú³² jná¹³ cáun² jáɨ¹³ huáh² tsí³ lí³
la³ lá²:
Hi³ tiu³nio² tiá² lí¹³ yáh³ tiánh³ tsá² hí³ tie³
hi³ jmu¹ jná¹³.
Quí¹ cun³ jmí¹ má²ca³táuh³ bíh¹ ta²¹ jáun²
quioh²¹ Dió³² la³ cun³ jmí¹ ca³jmú³ tsú²
hngá¹máh³ lá².
4 Uá¹la³ cun³ zia³² ñí¹ rá¹juáh³ ñí¹ Sí²
quioh²¹ Dió³² hi³ juáh³ la³ lá²:
La³ má²quiau³ jmáɨ¹ hi³ ca³táuh³ bíh¹ ta²¹
quioh²¹ Dió³², ca³cuá³ tie³.
5 Hi³ zia³² siáh³ cáun² ñí¹ rá¹juáh³ Sí² la³ lá²:
Tiu³nio² tiá² lí¹³ tiánh³² tsá² hí³ tie³ la³jmí¹
cuon¹ jná¹³ tie³.
6 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, hniah³ bíh¹ tsá² lí¹³
tiánh³² tie³. Tɨ³la³ tsá² ca³náɨ³² hí³ jú¹ chú³²
quioh²¹ Dió³² la³ cun³ jmí¹tin² má¹na²¹, tiá²
ca³tiánh³ yáh³ tsú² tie³, quí¹ cun³ñí¹ hi³
ca³jmú³ cun³ tɨn² tsí³ hmóu³².
7 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ Dió³² má²ca³tón³
siáh³ cáun² jmáɨ¹, jmáɨ¹ hi³ ziáun² dí² lá²
ta³né³². La³ cun³ lí³ jáun² jáɨ¹³ hi³ ca³hléh³
Dió³² ñí¹con² Tsá² *Israel cun³quionh³ hla¹
Dá²vi²¹ jmí¹ má²cáɨn² jáun², la³ cun³ jáɨ¹³ hi³
má²lí²juánh³² jná¹³ jáun²:
Hnoh², nɨ¹juáh³ náɨh¹³ náh² né³² la³ cun³ hi³
hleh³² Dió³²,
ha³ lí² lí¹ jmu² náh² hi³ tiá² niuh¹ náh².
8 Quí¹ sá¹jmí¹ ca³lɨ³ hi³ jmu³ hla¹ Josué
hi³ tiánh³² tsá² hí³ tie³ jmí¹jáun², hi³ jáun²
tiú²uú² jmí¹ hléh²¹ yáh³ Dió³² jmí¹ lí¹ cáɨn²
jáun² ca³tɨ²¹ cónh³í¹ cáun² jmáɨ¹ la³ jáun²
siáh³.
9 Jáun² né³, ná¹heinh³² bíh¹ cónh³í¹ cáun²
jmáɨ¹ hi³ tiánh³² tsú² tie³ hi³ ca³tɨn¹ tsá²
má²tionh² jo³cuo² Dió³² la³jmí¹ ta³cua¹³ jáun²
hnga² Dió³² tie³.
10 Quí¹ nɨ¹juáh³ tsá² má²ca³ta³cua¹³ tie³
quionh³ Dió³², jáun² tsá² la³ hí³ má²ca³táuh³
bíh¹ tá¹³ la³jmí¹ cá¹táuh³ jáun² tá¹³ Dió³².

11 Hi³ jáun² ca³ta¹ bíh¹ dí² hi³ jmú¹³ tion³, hi³
jáun² lɨ́¹³ tiauh² dí² tie³. Hi³ jáun² hí¹ jan² dí²
tiá² cáun² lɨ́¹ má¹ti²¹ dí² nóh³² quioh²¹ tsá²
ca³jmú³ hí³ cun³ tɨn² tsɨ́³ hmóu³² jmɨ́¹jáun².
12 Quí¹ jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³² dá² pin³ lɨ́n³²
bíh¹, hi³ ca³la³ hi³ liéih³² siáh³. Jáɨ¹³ jáun²
né³, tɨ³ jlánh¹ bíh¹ hmu³ la³ cónh³ bíh¹
lɨ³ua³ cáun² mí¹táɨ³ hmu³ tá¹ tun³ jo²¹, ca³la³
hi³ nga² ñí¹ ná¹jenh² jmɨ́¹ tsɨ́³ tsú² quionh³
jmɨ́²chí³ quioh²¹ tsú², hi³ chau³² ca³la³ tɨ³
ñeh² jñí²mu¹ tsú² siáh³. Jáɨ¹³ jáun² bíh¹ tɨn²
ra³tsɨ³² héih³² ñí¹con² la³jɨ́³² hi³ cháunh²³
chí¹ tsú², jɨ³ hi³ jmu² siáh³ lin¹ lánh³ lɨ́³ tsɨ́³
tsáu².
13 Hí¹ cáun² yáh³ la³ cun³ la³jɨ́³² hi³
ca³jmú³ Dió³² tiá² ná¹hmá¹ ñí¹con² tsú².
Ca³la³ jɨ³lɨ³² bíh¹ ná¹jñeh³ hi³ ná¹na²¹ ñí¹
hó²¹ñí¹ Tsá² ca³ta¹ dí² hi³ má¹jnia¹³ ñí¹con²
ca³la³ jɨ́³² hi³ má²lɨ́²jmú¹³.

Jesús bíh¹ lɨ́n³ Mí²tsá² Hɨ́en¹

14 Hi³ jáun² né³, cun³ñí¹ hi³ má²zian² jan²
Mí²tsá² Hɨ́en¹ Juo¹³ dí², Jesús Jon² Dió³²,
Tsá² má²cá²chánh³² hí³ la³ tɨ³ hñu³mɨ³cuú²,
hi³ jáun² cuɨ́¹ chá¹³ dí² cáun² tsɨ́³ hi³ táunh¹³
dí² ta²¹ la³ má²táunh²³ jáun² dí² ta²¹, la³ cun³
jáɨ¹³ hi³ qui³ ná¹hléh¹ dí² jáun².
15 Quí¹ jun³juáh¹³ hi³ tiá² ja³² yáh³ miɨ́³
tsɨ́³ Mí²tsá² Hɨ́en¹ Juo¹³ dí² hí³ ca³tɨ²¹ lɨ³ua³
cáun² ñí¹ tiá² tiáu²³ dí², quí¹ ja³bí¹ hnga²
tsú² siáh³ ca³ma³tso² tsɨ́³ la³jɨ́³² la³ cun³ hi³
quieinh³² jnoh¹, hi³ cáun² lɨ́¹ cháunh²³ tsɨ́³
dí² hi³ tiá² tsú²ta²¹; tɨ³la³ Tsá² hí³ má¹ná¹,
tiá² tso³ ca³jmú³ yáh³.
16 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, cuɨ́¹ chá¹³ dí²
cáun² tsɨ́³ hi³ má¹janh¹³ dí² tɨ³ ñí¹con² Dió³²,
Tsá² ja³² hí³ miɨ́³ tsɨ́³, hi³ jáun² lɨ́¹³ ma³juenh²
tsú² tsɨ́³ la³ má²quionh³ hi³ ma³hé² ma³mieh²
dí² tsú², hi³ ma³hau³ dí² tsú² lɨ³ua³ cáun²
jmáɨ¹ hi³ tiá² tiáu²³ dí².

5

1 Quí¹ ma³ quin³² ma³ jan³² bíh¹
tsá² lɨn³ hí³ mí²tsá² hɨ́en¹ lɨ́n³ jan² tsá²
má²dí¹quiánh¹ ja¹ tsá²mɨ³cuóun² raɨnh²¹, hi³
cun³ñí¹ hi³ ca³lɨ³hiáun¹ tsú² hi³ hau³ jáɨ¹³
jáun² né³, jáun² nau³² tsú² ta³ ñí¹ Dió³² cha¹³
tsáu², hi³ tsá²caun² tsú² ñí¹ hó²¹ñí¹ Dió³² hi³
lɨ́¹ cue³² jáun² tsáu², hi³ tsá²jngɨh² siáh³ jáh³
ta³ ñí¹ Dió³² hi³ ca³tɨ²¹ tsáu¹³ tsáu².
2 Hi³ cun³ñí¹ hi³ hnga² mí²tsáu² hí³ né³
lɨ́n³ jan² tsá² quiunh³² hi³ cáun² lɨ́¹ cháunh²³
tsɨ́³ hi³ tiá² tsú²ta²¹ la³jmɨ́¹ quiunh³² jáun²
tsá²mɨ³cuóun² raɨnh²¹, jáun² tɨn² bíh¹ tsú²
jmu² juenh² tsɨ́³ ñí¹con² tsá² tiá² jáɨ¹³
má²ca³ngɨ¹³, jɨ³ tsá² má²ca³lɨ³can² nɨ́² siáh³.
3 Hi³ cun³ñí¹ hi³ quiunh³² tsú² la³ jáun²
né³, jáun² hniáuh³² jngɨh³ tsú² jáh³ ta³ ñí¹
Dió³² hi³ ca³tɨ²¹ tsáu¹³ hnga² la³ má²quionh³
jɨ³ tsáu¹³ tsáu² nɨ́² siáh³.
4 Hi³ jáun² né³, hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lɨ́¹³
lɨ́¹ jmu³ hnga² hi³ lɨ́n³ jan² mí²tsá² hɨ́en¹,
quí¹ hnga² bíh¹ Dió³² téh²³ tsá² hí³ hi³
cueh³² dí² ta²¹ quien² jáun², la³ cun³ ta²¹ hi³
ca³hiauh³ jáun² hla¹ Aarón.
5 La³ jáun² bíh¹ lɨ³ uá²jaɨ³² ñí¹con²
Cristo, quí¹ jun³juáh¹³ hnga² yáh³ tsú²
ca³ma³quien² hi³ cáun² lɨ́¹ ca³jmú³ hi³
lɨ́n¹³ Mí²tsá² Hɨ́en¹, tɨ³la³ Dió³² bíh¹ Tsá²
ca³ma³quien² tsú² hi³ ca³cué³ jáɨ¹³ hi³ hau³
tsú² jáɨ¹³ jáun², la³ cun³ hi³ ca³záɨh³ dí² jáun²
la³ lá²:
Hnú² bíh¹ Jón³² jná¹³,
Tsá² má²lɨ́²ma³zián¹³ jná¹³ né³².
6 La³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² siáh³ ñí¹ Sí² hi³
ca³záɨh³ dí² la³ lá²:
Hnú² bíh¹ Tsá² lɨ́n³ nú² Mí²tsáu² la³ cun³
jmɨ́¹hi³nio²,
la³jmɨ́¹ lɨ́n³ jáun² Melquisedec bí¹ lɨ́n³ hnú².
7 Tá¹la³ ca³cuan³ jáun² Cristo ñí¹ hué²¹ lá²
né³, ca³liéinh³² tsú² Dió³² Tsá² zia³² pí³
quioh²¹ hi³ liáu³² ja¹ hla¹, hi³ ca³hiu³ ca³mɨ́³
tsú² ca³la³ hi³ hó² jngɨh² hi³ hleh³² tiá³.
Hi³ jáun² ca³náɨ³² bíh¹ Dió³² jë¹ tsú² quí¹
cun³ñí¹ hi³hliá² jlánh¹ ca³jmú³ tsú² nieh³.
8 Quí¹ uá¹jinh¹ cun³ jmɨ́¹ má²lɨ́n³ bíh¹ tsú²
Jon² Dió³², tɨ³la³ cun³quionh³ la³jɨ́³² hi³
ca³ma³tso² tsú² jáun² tsɨ́³ né³ ca³lɨ³tɨn² bíh¹
tsú² hi³ ma³tí³².
9 Hi³ jáun² jmɨ́¹ ca³hiá² ca³táunh³ tsú² tán¹
hián² cu³tí³ né³, jmɨ́¹jáun² ca³lɨn³ tsú² Tsá²
lɨ́n³ mí¹zioh²¹ hi³ lión³² tsáu², hi³ lɨ³ zian²
tsú² cun³ jmɨ́¹hi³nio², ca³la³ jɨ³lɨn² tsá² jmu²
nieh³ ñí¹con² tsú²;

10 hi³ la³ cun³ jmɨ́¹jáun² bíh¹ siáh³ ca³hiáu³² tsú² Dió³² hi³ lɨn³ tsú² Mí²tsá² Hɨ́en¹ la³ cun³ hi³ jmɨ́¹ lɨ́n³ jáun² Melquisedec.

Jlánh¹ háɨnh¹³ nɨ́¹juáh³ tiú²uú² nio² cáun² tsɨ́³ tsú²

11 Hliáun³ lɨ́n³² bíh¹ jáɨ¹³ zia³² hi³ jmɨ́¹ lɨ³ juáh¹³ jnoh¹ ca³tɨ²¹ jáɨ¹³ nɨ́², tɨ³la³ má²juóuh³² lɨ́n³² bíh¹ hi³ jmú¹³ jnoh¹ siáh³ na²¹, quí¹ cun³ñí¹ hi³ uɨ́³ lɨ́n³² bíh¹ má²ngɨ²³ hnoh² jáɨ¹³.

12 Quí¹ ta³né³² jmɨ́¹ má²hniáuh³² hi³ ná¹lɨ́n³ tɨ³² bíh¹ náh² hmóu³², tɨ³la³ ñí¹con² hnoh² má¹ná¹, sa³ siáh³ bíh¹ siáh³ lɨ³hniah³ tsá² hléh³² cónh³í¹ cu³ tsauh³² la³ cun³ jáɨ¹³ hi³ lɨ́³ mí¹zioh²¹ zión³² hi³ ca³niéih² náh² quioh²¹ Dió³² la³ jmɨ́¹ ñí¹. Sa³ jmɨ́²tiuh²¹ bíh¹ lɨ³hniauh²³ ñí¹con² náh²; já² ¡má³² pin³ bíh¹ jmɨ́¹ má²hniáuh³² cúh¹³ náh²!

13 Quí¹ nɨ́¹juáh³ tsá² hɨ́nh²³ jmáh³la³ jmɨ́²tiuh²¹, jáun² tsá² la³ hí³ né³, lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́n³ dáɨn² bíh¹, tiá² má²tɨn² yáh³ tsú² quiáh³² hi³ chu²¹.

14 Tɨ³la³ má³² pin³ bíh¹ cúh² tsá² má²hún¹ tsɨ́³, tsá² má²ca³lɨ³ tɨn² chu³ ñih³ he³ hi³ chu²¹ hi³ he³ hi³ hlah³ cun³quionh³ la³jɨ́³² hi³ má²ca³há² ca³nga² tsú².

6

1 Jáun² né³, cánh³ cuɨ́¹ chá¹³ dí² jáɨ¹³ hi³ lɨ́³ mí¹zioh²¹ zión³² hi³ ca³tɨn¹ Cristo, hi³ tɨ³ lɨ³mí¹ cuɨ́¹ tsá²lɨ³hún¹ tsɨ́³ dí². Ha³ lɨ́² cuɨ́¹ ziáuh¹ dí² siáh³ jáɨ¹³ hi³ lɨ́³ jáun² la³jmɨ́¹ lɨ́³ jmɨ́h¹ hiah³² ñí¹ ca³lɨ³liau³, la³ cun³ jáɨ¹³ hi³ juáh³ jáun² hi³ hniáuh³² záɨ³² tsú² jmɨ́¹ tsɨ́³ ca³tɨ²¹ ta²¹ hi³ jmu² jáun² hi³ jún²³ tsú², uá¹ la³ cun³ jáɨ¹³ ca³tɨ²¹ hi³ hniáuh³² chá³² tsú² cáun² tsɨ́³ ñí¹con² Dió³² nɨ́² siáh³.

2 Sa³jun³ ziáuh¹ dí² siáh³ jáɨ¹³ hi³ ca³tɨ²¹ hi³ zaun³² tsú² jmáɨ², jɨ³ jáɨ¹³ hi³ ca³tɨ²¹ hi³ rá²tsɨ³² tsú² jáun² cuo² ñí¹ quioh²¹ tsá² má²taunh³² ta²¹, sa³jun³ jáɨ¹³ hi³ ca³tɨ²¹ hi³ jenh¹³ dí² ja¹ hla¹, sa³jun³ jáɨ¹³ hi³ ca³tɨ²¹ jmáɨ¹ hi³ ra³tsɨ³² Dió³² héih³² yáh³.

3 Jáun² la³ nɨ́² bíh¹ tsáu¹³ dí² tɨ³ chí¹ján³ nɨ́¹juáh³ lánh³ lɨ́³ jáɨ¹³ hi³ cué³² Dió³².

4 Quí¹ nɨ́¹juáh³ tsá² má²ca³ta³zanh¹ ñí¹ tie³ joh¹ quioh²¹ Dió³², tsá² má²ca³lɨ³ cuoh² hi³ lɨ́¹ cue³² Dió³², hi³ má²ca³hen³ tsú² Jmɨ́²chí³ Chun¹,

5 tsá² má²ca³héɨ³ jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³², hi³ má²ca³lɨ³ cuoh² siáh³ pí³ quioh²¹ hngá¹máh³ né³bí¹ ja³²,

6 jáun² tsá² la³ hí³ cun³ tiá² lɨ́¹³ bíh¹ záɨ³² siáh³ jmɨ́¹ tsɨ́³ cónh³í¹ cu³ jéin³² nɨ́¹juáh³ ca³jính³² tsú² tɨ³ cu³hna²¹, quí¹hliá² tsá² hí³ dá² má²ná¹ton²³ siáh³ crei²¹ Jon² Dió³² bíh¹, hi³ ná¹cue³² dí² siáh³ jáɨ¹³ hi³ lɨ́¹ ziu³ lɨ́¹ hɨen³ tsáu² Jon² Dió³².

7 Jmú¹³ jáɨ¹³: Nɨ́¹juáh³ hué³² ñí¹ lau³² re² la³ cun³ hi³ jñi³² tsú² nɨ́¹ má¹tsau³² jmɨ́³, hué³² la³ jáun² bíh¹ jlánh¹ tanh² Dió³² hó¹ñí¹;

8 tɨ³la³ hué³² hiau² jmáh³la³ ton² jɨ³ náɨ² hlah³ né³, tiá² lin¹ ñí¹ quien² yáh³; hué³² la³ jáun² háɨnh¹³ hí³ hú¹mu³héih³² bíh¹, hi³ jáun² ñí¹ cá¹táuh³ né³, cun³ ca³tɨn¹ có³² bíh¹.

Nɨ́¹juáh³ tsá² zia³² hi³ hu²¹ tsɨ́³, tsá² la³ hí³ bíh¹ lɨ́¹³ pin³

9 Tɨ³la³ hnoh², tsá² jlánh¹ hnau³ jnoh¹, uá¹jinh¹ má²lɨ́²juáh¹³ jnoh¹ la³ nɨ́², cun³ láɨ²³ jnoh¹ hi³ cu³tí³ tiáunh¹ hnoh² ja¹ cu³ nió³ quioh²¹ tsá² má²hé² má²mieh² hí³ Dió³², hi³ ná¹lɨ́n³ náh² jáun² tsá² má²ca³liáun³.

10 Quí¹ Dió³² dá² jan² Tsá² rá²tsɨ³² héih³² re² tso² bíh¹, tiá² lɨ́¹ tsá²con² yáh³ tsú² la³ cun³ ta²¹ hi³ jmuh³² hnoh², hi³ ca³ma³jnia¹³ náh² jáun² hi³ hno³ náh² tsú² cun³quionh³ hi³ ca³ma³hon¹ náh² jáun² tsá² joh¹ tsú², la³ cun³ hi³ ná¹jmuh³² náh² jáun² la³ tɨ³ ta³né³².

11 Jáun² jlánh¹ hnáu² jnoh¹ hi³ ma³ quin³² ma³ jan³² náh² jmúh¹³ la³ má²ná¹jmuh³² náh² nɨ́², hi³ hiún² honh² náh² jmúh¹³ la³ jáun² ca³la³ ñí¹ cá¹táuh³ jmáɨ¹; jáun² bíh¹ lɨ³tí³ la³ cun³ hi³ má²ná¹hu²¹ jáun² honh² náh².

12 Cu³tí³ tiá² hnáu² jnoh¹ hi³ hnoh² lɨ³ juɨnh³, tɨ³la³ hnáu² jnoh¹ hi³ jmúh¹³ náh² la³jmɨ́¹ ca³jmú³ tsá² ná¹hiáuh²³ jáun² la³ cun³ jáɨ¹³ hi³ ca³jmú³ Dió³² hi³ cué³² bíh¹. Tsá² hí³ dá² ná¹hiáuh²³ hi³ jáun² cun³ñí¹

hi3hliá2 ca3chá3 cáun2 tsí3, jɨ3 hi3 ca3cueh3
tsú2 siáh3 tsí3.
13 Quí1 jmí1 ca3jmú3 jáun2 Dió32 jáɨ13
ñí1con2 hla1 Há2bran21, jáun2 jáɨ13 jáun2
ca3ma3tson2 tsú2 cun3quionh3 hi3 ca3hɨen3
hnga2, quí1hliá2 tiá2 zian2 yáh3 jan2 tsá2 tɨ3
jlánh1 bí1 quien2 hi3 jmí1 lí13 hɨen3 tsú2.
14 Jmí1jáun2 ca3juáh3 tsú2 la3 lá2: "Cu3tí3
bíh1 má1hé1 má1mieh13 jná13 hnú2 hi3 jmu1
jná13 hi3 juóun32 lín32 jon3zíh1 hnú2 lɨ3zian2".
15 Hi3 jáun2 hiauh3 bíh1 hla1 Há2bran21 la3
cun3 jáɨ13 hi3 ca3jmú3 jáun2 Dió32, quí1hliá2
ca3he3 ca3ján3 tsú2 ca3la3 hi3 juenh2 lín32 tsí3.
16 Quí1 ní1juáh3 tsá2mɨ3cuóun2 má2tson2
jáɨ13 quioh21, jáun2 má2tson2 tsú2 cun3quionh3
hi3 hɨen2 tsú2 jan2 tsá2 tɨ3 jlánh1 quien2 bíh1;
hi3 ní1juáh3 má2lí2ma3tson2 tsú2 jáɨ13 jáun2
quioh21 né3, jáun2 cu3 jáun2 bíh1 ca3táuh3
hi3 nio2 tun3 tsí3 tsá2 jan2.
17 La3 jáun2 siáh3 ca3lɨ3hnió3 Dió32 jmu3
lin1 lín21 ñí1con2 tsá2 hiáuh3 la3 cun3 lí3 jáɨ13
hi3 ca3jmú3 dí2 jáun2, hi3 jmí1líh3 tiá2 za13 la3
cun3 hi3 lín23 tsú2 jmu3, jáun2 la3 jáun2 bíh1
ca3ma3tson2 tsú2 jáɨ13 quioh21.
18 La3 jáun2 dá2 ca3jmú3 Dió32, Tsá2 cun3
tiá2 lí13 ma3cau2, quí1 jáun2 cun3quionh3
la3 jáun2 lí13 zia32 tun3 jáɨ13 ñí1con2 jnoh1
hi3 jmí1líh3 tiá2 za13; hi3 cun3quionh3 hi3
jáun2 né3, má2lí13 niau21 tiá3 tsí3 dí2 ca3tɨ21
hi3 ná1hé2 ná1jan32 dí2 jáun2, jnoh1 tsá2
má2ca3hnah13 dí2 jan2 Tsá2 taunh2 hó1ñí1.
19 Cun3quionh3 jáɨ13 hi3 hu21 jáun2 tsí3
dí2 tá2no1 tiá3 jmí1 tsí3 dí2 hi3 hí1 cáun2
hi3 háɨnh13 tiú2uú2 zia32, la3jmí1 tá2zah1
tiá3 mu2 ní1 má1lí2tión32 tsú2 hlah32 pa21
quioh21 chu3 jmáɨ2. Hi3 hlah32 pa21 jáun2
quiú13 dí2 né3, má2hí1hun1 tiá3 la3 tɨ3
cu3hna21 hmɨh32 pa21 hi3 he2 jáun2 ñí1hiú13
ñí1 jlánh1 hɨen1 la3 tɨ3 hñu3mɨ3cuú2 bíh1,
20 ñí1 hi21 jáun2 Jesús jmí1 ngah21 hi3 nia32
juɨ32 hi3 ca3ta1 jnoh1. La3 jáun2 bíh1 lɨ3
hi3 má2lín3 tsú2 jan2 Mí2tsá2 Hɨen1 cun3
jmí1hi3nio2, la3jmí1 lín3 jáun2 Melquisedec.

7

Jesús lín3 Mí2tsá2 Hɨen1 la3jmí1 lín3 Melquisedec

1 Melquisedec hí3 bíh1 jmí1 lín3 re21 juú2
Salem jɨ3 mí2tsáu2 quian21 Dió32 Tsá2 cú2
juenh2. Tsá2 hí3 bíh1 ca3ñí1ma3jéinh3 hla1
Há2bran21 jmí1 cá1jính21 ñí1 ca3láɨh13 jáun2
hniéɨ2 quionh3 tsá2 jmí1 ná1lín3 re21, jáun2
jmí1jáun2 ca3ma3miih2 tsú2 Há2bran21 hí3.
2 Jmí1jáun2 ca3cuéh3 Há2bran21 tsá2 hí3
cáun2 la3 cun3 quia3 la3jí32 hi3 ca3láɨh13 tsú2
ñí1 ca3ñí1jmú13 jáun2 hniéɨ2. Hi3 jmáɨ2 tsú2
jáun2 Melquisedec né3, hnió3 juáh3 "re21
tsá2 tɨn2 rá2tsɨ32 héih32 cú2tso2". Juú2 ñí1
jmí1 lín3 tsú2 jáun2 re21 né3, jmáɨ2 Salem;
hi3 jmáɨ2 jáun2 Salem hnió3 juáh3 "tie3 bíh1
nio2". Jáun2 hi3 jmáɨ2 tsú2 jáun2 niéih3 siáh3
"re21 tsá2 jmu2 hi3 niau21 tie3".
3 Tsá2 hí3 bíh1 jan2 tsá2 lí1 ca3ngó2 cá2jnia3,
tsá2 tiá2 lin1 hin2 jméɨ2 mí1ziú13 sa3jun3 lin1
hin2 dá2 jún1 raɨnh21 tsú2, tsá2 zian2 jmí1tin2.
Tiá2 lin1 yáh3 hín2 dá2 jmáɨ1 ca3lɨ3zian2 tsú2,
sa3jun3 jmáɨ1 hi3 jun3 yáh3 tsú2 lin1. La3
jáun2 bíh1 lín3 tsú2 la3jmí1 lín3 hnga2 Jon2
Dió32, jan2 mí2tsáu2 zian2 cun3 jmí1hi3nio2.
4 Sá1ní2 jɨe3 né3 lánh3 máh3 la3 quien2
Melquisedec hí3, quí1 ¡hí1 la3 tɨ3 hnga2 máh3
Há2bran21 jméɨ2 dí1hio3 ñú1deh3 dí2 ca3cué3
ñí1con2 tsú2 cáun2 la3 cun3 quia3 la3jí32 hi3
ca3láɨh13 dí2 jáun2 ñí1 ca3ñí1jmú13 dí2 jáun2
hniéɨ2!
5 Hi3 jáun2 uá1jinh1 tsá2 ná1lín3 mí2tsáu2
jón2zíh1 jón2cho1 hla1 Leví má2tí32 la3 cun3
lí3 jáun2 héih32 quioh21 hla1 Moisés, hi3
máɨ32 cáun2 la3 cun3 quia3 la3 cun3 hi3 zia32
quioh21 tsáu2, tɨ3la3 ñí1con2 má2tún2 hmóu32
tsá2 jan2 dí1hio3 ñú1deh3 quionh3 bíh1 tsú2
má1ná1, la3 cun3 hla1 Há2bran21 yáh3;
6 tɨ3la3 Melquisedec hí3 né3, uá1jinh1 tiá2
jmí1 lín3 tsú2 jón2zíh1 jón2cho1 hla1 Leví, cu3
jáun2 cáun2 ca3hiauh3 bíh1 tsú2 cáun2 la3 cun3
quia3 quioh21 Há2bran21, tsá2 ca3jmú3 hí3
Dió32 jáɨ13 quionh3. Hi3 jáun2 jmí1jáun2 né3,
ca3ma3miih2 Melquisedec Há2bran21 hí3.
7 Quí1 cun3 la3jáɨ32 bíh1 dí2 ná1né1 hi3
tiu3nio2 tsá2 quien2 bíh1 ma3miih2 tsá2
huen3.

8 Jáun² né³, tsá² he² cáun² la³ cun³ quia³
ñí¹con² jnoh¹, tsá²mɨ³cuóun² bíh¹ hí³, tsá²
tón³² jmáɨ¹ jún²³ bíh¹; tɨ³la³ ñí¹ Sí² quioh²¹
Dió³² má¹na²¹, rá¹hleh³² hi³ la³jmí¹ lí³ la³
má²zian² jáun² bíh¹ Melquisedec hí³.
9 Hi³ jáun² cun³ñí¹ hi³ hla¹ Há²bran²¹
ca³cué³ cáun² la³ cun³ quia³ ñí¹con² tsá² hí³,
jáun² né³, lí¹³ juáh¹³ dí² hi³ ja³bí¹ hla¹ Leví
tsá² jón²zíh¹ jón²cho¹ tsú² uá²jaɨ³² ca³cué³
cáun² la³ cun³ quia³ jmí¹jáun², tsá² lín³
hí³ mí¹zioh²¹ quioh²¹ la³jín³² mí²tsáu², tsá²
ná¹he² hí³ cáun² la³ cun³ quia³ la³ tɨ³ ta³né³².
10 Qui³ jmí¹ má²quian³² bíh¹ Há²bran²¹
jún² hi³ lɨ³zian² jan² tsá² lín¹³ hí³ mí¹zioh²¹
quioh²¹ mí²tsáu² la³ cun³ jmí¹ ñeh² bíh¹ hi³
tsó³² jáun² Melquisedec hi³ tsa³ma³jéinh³
tsú².
11 Hi³ tsá² *Israel né³, ca³héɨ³ héih³²
quioh²¹ Dió³² tá¹la³ jmí¹ tionh¹ jáun²
mí²tsáu² tsá² jón²zíh¹ jón²cho¹ hla¹ Leví hí³
ñí¹ hó²¹ñí¹ tsú²; tɨ³la³ sá¹jmí¹ hi³ jmí¹ lɨ³
chun¹ tsú² cun³quionh³ tá¹³ tsá² ná¹lín³ hí³
mí²tsáu² dúh¹, jáun² tiá² jmí¹ lɨ³ hniáuh³²
yáh³ hi³ lɨ³jnia² siáh³ cónh³í¹ jan² Mí²tsáu²,
Tsá² lín³ la³jmí¹ lín³ Melquisedec, quí¹ jmí¹
la³ tioh²¹ bíh¹ jan² mí²tsáu² lín³ la³jmí¹ lín³
hla¹ Aarón.
12 Tɨ³la³ ní¹juáh³ ca³zan² he³ ñí¹ mí²tsáu²
zian² né³, jáun² cun³ ca³tɨ²¹ bíh¹ hi³ za¹³
siáh³ liei²¹ uá²jaɨ³².
13 Quí¹ la³ cun³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² hi³ ca³tɨn¹
Tɨ³² Juo¹³ dí², hi³ uá¹jinh¹ lín³ tsú² jan²
Tsá² ñí¹ má²cú¹ má²ñeh¹ quioh²¹ jan² tsá²
quian³tun³ jon² Israel, tɨ³la³ tsá² cu³ nió³ hí³
má¹na²¹, hí¹ jan² yáh³ tiá² ca³lɨn³ mí²tsáu²
hi³ jmí¹ lí¹³ tsa³jmú³ ta²¹ ñí¹hiú¹³.
14 Quí¹ lin¹ lín²¹ bíh¹ hi³ Tɨ³² Juo¹³ dí² jan²
tsá² jón²zíh¹ jón²cho¹ hla¹ Judá, hi³ tiá² tsá²
hí³ ca³hɨen³ yáh³ hla¹ Moisés hi³ lí¹³ jmu³
mí²tsáu².
15 Hi³ jáun² né³, tɨ³ lɨ³mí¹ jlánh¹ lin¹
bíh¹ jáɨ¹³ ní² cun³ñí¹ hi³ ca³lɨ³jnia² jan²
Mí²tsáu² siánh³ siáh³ hi³ lín³ la³jmí¹ lín³
jáun² Melquisedec,
16 jan² Tsá² má²lín³ Mí²tsáu² cun³ñí¹ hi³
quian³² tsú² pí³ hi³ zian² cun³ jmí¹hi³nio²,
jun³juáh¹³ hi³ lín³ tsú² Mí²tsáu² cun³quionh³
hi³ lin¹ hin² tsánh² jméi² dí¹hio³ ñú¹deh³
yáh³ tsú² la³ cun³ rá¹juáh³ jáun² liei²¹.
17 Tɨ³la³ la³ cun³ rá¹juáh³ jáun² jáɨ¹³
quioh²¹ Dió³² bíh¹, ñí¹ rá¹juáh³ jáun² la³ lá²
hi³ ca³tɨn¹ tsú²:
Hnú² bíh¹ Tsá² lín³ nú² Mí²tsáu² la³ cun³
jmí¹hi³nio²,
hi³ lín³ nú² jáun² la³jmí¹ lín³ Melquisedec.
18 Jáun² la³ jáun² lɨ³ hi³ héih³² hi³ jmí¹ zia³²
jáun² jmí¹tin² tiú²uú² ca³lɨ³ quien² yáh³, quí¹
la³ñí¹ la³ján³ tiá² jmí¹ pin³ yáh³, sa³jun³
ca³jmú³ bíh¹ ta²¹ la³ cun³ qui³ jmí¹ ca³tɨ²¹,
19 quí¹ tiá² hin² ca³tá² ca³hián² yáh³
cun³quionh³ héih³² jáun²; hi³ ja³bí¹ la³ jáun²
siáh³ má²zia³² cáun² hi³ má²hu²¹ tsí³ dí²
hi³ jlánh¹ bíh¹ chu²¹, cáun² hi³ jmu² hi³
tsá¹janh¹³ dí² ñí¹con² Dió³².
20 Hi³ hí¹ la³ tɨ³ hnga² yáh³ Dió³²
ca³ma³tson² jáɨ¹³ cun³quionh³ hi³ ca³hɨen³
hnga², hi³ Tsá² hí³ lín³ Mí²tsáu², uá¹jinh¹
tiá² lin¹ ca³ma³tson² tsú² jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ tsá²
qui³ má²ná¹lín³ hí³ mí²tsáu².
21 Tɨ³la³ hi³ ca³tɨn¹ Mí²tsáu² Tsá² hɨen²³ dí²
lá² má¹ná¹, ca³ma³tson² bíh¹ Dió³² hi³ ho²
tsú² jáɨ¹³ jáun² jmí¹ ca³záɨh³ dí² tsú² la³ lá²:
Dió³² má²ca³ma³tson² jë¹,
hi³ cun³ jmí¹líh³ yáh³ tiá² za¹³ tsí³ tsú².
Hnú² bíh¹ Tsá² lín³ nú² Mí²tsáu² la³ cun³
jmí¹hi³nio²,
hi³ lín³ nú² la³jmí¹ lín³ jáun² Melquisedec.
22 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹, lín³ Jesús jan² Tsá²
má²tson² cáun² nió³² hi³ jlánh¹ bíh¹ chú³² la³
cónh³ bíh¹ hi³ jmí¹ lí³ jmí¹tin².
23 Juóun³² tsáu² ca³lɨn³ mí²tsáu² quí¹hliá²
tiá² ca³lɨ³uén³ yáh³ tsú² hi³ ho² jáɨ¹³ jáun²,
quí¹ ca³quí² cá²tsan³ bíh¹ tsú².
24 Tɨ³la³ Jesús má¹ná¹, la³ má²lín³ jáun² bíh¹
tsú² Mí²tsáu², tiá² lin¹ hniah³ yáh³ jan² tsá²
siánh³ hi³ hí³ cha¹³ tsú², quí¹ hí³ bíh¹ zian²
cun³ jmí¹hi³nio².
25 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, hí³ bíh¹ lín³ Tsá²
tɨn² lión³² tsáu² ca³la³ tán¹ hián² cu³tí³,
lɨ³ua³ jan² tsá² má²tsá²janh³² ñí¹con² Dió³²
cun³quionh³ hí³ dí², quí¹ hí³ bíh¹ zian² cun³
jmí¹hi³nio² hi³ cuá¹hiú² cuá¹mɨ³² ñí¹con²
Dió³² hi³ ca³tɨn¹ tsáu².

26 Jan² Mí²tsá² Hɨ́en¹ la³ hí³ bíh¹ lɨ³hniah²³
ñí¹con² dí², jan² Tsá² hɨ́en¹, jan² Tsá² hí¹
cáun² hi³ hlah³ tiá² ca³jmú³ hi³ sa³jun³
tso³ yáh³ ca³jmú³, jan² Tsá² tiá² ca³cunh³
quionh³ tsá² ren² tso³, Tsá² jlánh¹ ca³lɨ³
quien² la³ cónh³ bí¹ la³jɨ́n³² tsá² tionh²
hñu³mɨ³cuú².
27 Hí¹ jan² yáh³ tsá² lɨ́n³ mí²tsá² hɨ́en¹ tiá²
cunh³ tsú², quí¹ jmáɨ¹ ca³la³ jɨ³² hniáuh³²
jngɨh³ tsá² hí³ jáh³ ñí¹con² Dió³², la³ñí¹
tín² hi³ ca³tɨn¹ hnga², nɨ́¹ má¹lɨ³² jáun² né³,
jmu² tsú² siáh³ hi³ ca³tɨn¹ tsáu². Tɨ³la³
Jesús má¹ná¹, cu³ jéin³² tán¹ bíh¹ ca³jun³ hi³
ca³tɨn¹ ca³la³ jɨ́n³² tsáu², jmɨ́¹ ca³cuen³ tsú²
jáun² hnga² yáh³.
28 Tɨ³la³ tsá² hiauh³ hí³ ta²¹ hi³ lɨ́n³ mí²tsá²
hɨ́en¹ la³ cun³ lɨ́³ jáun² liei²¹ quioh²¹ hla¹
Moisés né³, tsá² hí³ dá² cáun² quiunh³²
la³ cun³ qui³ quiunh³² tsáu² bíh¹ hi³ lɨ́¹
cháunh²³ chí¹ cáun² hi³ tiá² tsú²ta²¹; tɨ³la³
jmɨ́¹ má²ca³nga² hi³ lɨ́³ jáun² liei²¹ jáun² né³,
Dió³² ca³jmú³ cáun² jáɨ¹³ cun³quionh³ hi³
ca³hɨen³ hnga² hi³ hión³² dí² Jon² hnga²
cú²jueh³² hi³ lɨ́n¹³ Mí²tsá² Hɨ́en¹, jan² Tsá²
ca³hiá² ca³táunh³ ca³la³ tán¹ hián² cu³tí³, la³
cun³ jmɨ́¹hi³nio².

8

Cun³quionh³ Jesús bíh¹ ca³hín¹³ nió³² hmaɨ²¹

1 Jáun² né³, la³ cun³ jáɨ¹³ hi³ jlánh¹ bíh¹
quien² ja¹ la³jɨ́³² jáɨ¹³ hi³ má²lɨ́²juáh¹³ jnoh¹
nɨ́² niéih³ la³ lá²: Hi³ Mí²tsá² Hɨ́en¹ Juo¹³
dí² cu³tí³ lɨ́n³ la³ má²lɨ́²juáh¹³ jnoh¹ nɨ́², hi³
hí³ bíh¹ má²ca³ta³cua¹³ hñu³mɨ³cuú² tɨ³ cuá²
chu²¹ quioh²¹ Dió³² Tsá² cuá¹quien².
2 Tsá² hí³ bíh¹ lɨ́n³ Mí²tsáu² Tsá² jmu²
ta²¹ ñéih³ hñú³ hɨ́en¹, tɨ³la³ hú¹tá¹ hñú³
hɨ́en¹ tson² má¹ná¹, hi³ ca³jmú³ hnga² Dió³²,
jun³juáh¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² tsá²mɨ³cuóun²
yáh³.
3 Jáun² né³, la³jɨ́n³² tsá² ca³lɨ³hiáun¹ hi³
lɨ́n³ mí²tsá² hɨ́en¹, tiu³nio² zia³² hi³ cue³²
ñí¹con² Dió³², hi³ jngɨh² tsú² siáh³ jáh³
ñí¹con² Dió³²; hi³ cun³ñí¹ hi³ jáun² né³,
ja³bí¹ Jesucristo ca³lɨ³ hniáuh³² hi³ zia³² hi³
cué³² siáh³.
4 Tɨ³la³ sá¹jmɨ́¹ hi³ zian² bíh¹ tsú² ñí¹ hué²¹
lá² dúh¹, jáun² tiá² Mí²tsáu² jmɨ́¹ lɨ́n¹³ yáh³
tsú², quí¹ la³ tɨ³ ta³né³² bíh¹ zian² tsá²
ná¹lɨ́n³ mí²tsáu², tsá² zia³² hi³ cue³² ñí¹con²
Dió³² la³ cun³ rá¹lɨ́³ jáun² liei²¹ quioh²¹ hla¹
Moisés.
5 Tɨ³la³ mí²tsáu² hí³ má¹na²¹, cáun²
ná¹jmu² tá¹³ ñéih³ hñú³ hɨ́en¹ hi³ lɨ́³
jmáh³la³ henh¹³ quioh²¹ hi³ zia³² jáun² tɨ³
hñu³mɨ³cuú² bíh¹. Né¹ bíh¹ dí² hi³ tson² bíh¹
cáun² hi³ ti³ lɨ́¹ jmouh³² bíh¹ tsú² jaun³²,
quí¹ jmɨ́¹ ca³tɨ³ ñí¹ jmu³ hla¹ Moisés cuáh³²
hñú³ hmɨh³² jáun², jáun² Dió³² ca³juáh³ la³
lá²: "Hua³hín¹³ nú² hi³ jmóuh¹ hnú² tán¹
hián² cu³tí³ la³ cun³ lɨ́³ nóh³² quioh²¹ hñú³
hi³ má²lɨ́²hɨ́e³ jná¹³ hnú² tsɨ³ máh³ lá²".
6 Tɨ³la³ Mí²tsá² Hɨ́en¹ Juo¹³ dí² má¹ná¹,
má²ca³joh¹³ cáun² ta²¹ tɨ³ jlánh¹ bíh¹ quien²,
quí¹ cun³quionh³ hí³ bíh¹ ca³hi³ cáun² nió³²
hi³ jlánh¹ bíh¹ chu²¹; hi³ jmɨ́¹ ca³hi³ jáun²
nió³² hmaɨ²¹ né³, jáun² jmɨ́¹jáun² ca³jmú³
Dió³² jáɨ¹³ jlánh¹ bíh¹ chu²¹ la³ cónh³ bíh¹ hi³
ca³jmú³ tsú² jáun² jmɨ́¹tin².
7 Quí¹ sá¹jmɨ́¹ hi³ ca³lɨ³tí³ nió³² hi³ ca³hi³
jáun² la³ ñí¹, jáun² tiú²uú² jmɨ́¹ lɨ³ hniáuh³²
yáh³ hi³ tanh¹³ tsú² siáh³ cáun² nió³²
hmaɨ²¹.
8 Tɨ³la³ Dió³² ca³jɨ́en³² tsá² hí³ hi³ tiá² tú²
tiá² tsɨn²³ yáh³ tsú², hi³ jáun² ca³juáh³ tsú²
la³ lá² hi³ ca³tɨn¹ tsá² hí³:
Juo¹³ dí² juáh³ la³ lá²:
Chau²¹ jmáɨ¹ hi³ tanh²¹ jná¹³ siáh³ cáun²
nió³² hmaɨ²¹,
quiúnh¹ jná¹³ tsá² *Israel jɨ³ tsá² Judá nɨ́²
siáh³,
9 Nió³² jáun² tiá² lɨ́³ la³ cun³ lɨ́³ nió³² hi³
ca³jmú³² jná¹³ quiúnh¹ ná¹ dí¹hio³
ñú¹deh³ tsú², tsá² jmɨ́¹ zian² jmɨ́¹tin²,
jmáɨ¹ hi³ ca³zánh³ jná¹³ jáun² cuo² tsú² hi³
ca³huen³ ná¹ tsú²,
jmáɨ¹ hi³ jmɨ́¹ tionh¹ tsú² jáun² hué³² Egipto.
Nió³² hi³ ca³jmú³² jná¹³ jáun² quiúnh¹ tsú²,
tiá² ca³ma³tí³² yáh³ tsú²,
cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ tiú²uú² ca³tánh³² jná¹³
tsú² hó¹ñɨ³², juáh³ Juo¹³ dí².

10 Hi³ jáun² nɨ́¹ má¹jáun² tanh²¹ jná¹³ siáh³
cáun² nió³² quiúnh¹ ná¹ tsá² Israel
hi³ lɨ́³ la³ lá², juáh³ Juo¹³ dí²:
Taunh²¹ jná¹³ héih³² quion²¹ la³ tɨ³ jmɨ́¹ tsɨ́³
tsá² hí³,
hi³ tón¹³ jná¹³ siáh³ la³ tɨ³ hñu³ tsɨ́³ tsú².
Nɨ́¹ má¹jáun² né³, lɨ́n¹³ jná¹³ hú¹tá¹ Dió³²
Juo¹³ tsú²,
hi³ jáun² tsá² hí³ né³, lɨ́n¹³ tsá² tionh²
jo³uón³² jná¹³.
11 Má¹jáun² tiú²uú² lin¹ lɨ³ hniáuh³² ma³tɨn²
tsú² tsá²ján² tsá²ján²,
hi³ juáh¹³ hi³ záɨh³² tsú² raɨnh²¹ hi³
hniáuh³² lɨ³ cuóun³² tsú² Juo¹³ dí²,
sa³jun³ ñí¹con² tsá²co¹ tsú²,
sa³jun³ ñí¹con² raɨnh²¹ tsú² siáh³,
quí¹ ca³la³ jɨ́n³² tsáu² bíh¹ lɨ³ cuóu³² jná¹³,
uá¹ hi³ tsá² quien², uá¹ hi³ tsá² tiá² quien².
12 Má¹jáun² má²hin¹³ jná¹³ la³jɨ́³² hi³
má²ca³jmú³ tsú² cun³ tɨn² tsɨ́³
hmóu³²,
hi³ jmɨ́¹lɨ́h³ tiú²uú² cháu¹ jná¹³ tsɨn³² tso³
quioh²¹ tsú².
13 Jáun² né³, cun³quionh³ hi³ hɨe³² jáun²
Dió³² cáun² nió³² hmaɨ²¹, má²lin¹ hi³
má²tseh¹ bíh¹ hi³ jmɨ́¹ lɨ́³ jáun² jmɨ́¹tin²;
hi³ lɨ³ua³ cáun² hi³ má²tseh¹ né³, cáun²
má²tsá²lɨ³yenh³ bíh¹, hi³ tiú²uú² lin¹ nga³
zia³² ñí¹ lɨ³ jmuh¹ ta²¹, má²ja³quián³ tá¹ron¹³
tɨ³ có³² bíh¹.

9

Ñí¹hiú¹³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá² jɨ³ ñí¹hiú¹³ zia³² hñu³mɨ³cuú²

1 Jáun² né³, nió³² hi³ jmɨ́¹ hu²¹ jáun² la³
jmɨ́¹ ñí¹ jmɨ́¹ quionh³ héih³² quioh²¹ ca³tɨ²¹
ha³ lánh³ rón³² hniáuh³² ma³tsu³ ma³jónh³²
tsú² Dió³², la³ má²quionh³ cáun² hñú³ hɨ́en¹
ñí¹ lɨ́¹³ ma³tsu³ ma³jónh³² tsú² Dió³² hi³
ca³jmú³ jáun² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá².
2 Cuáh³² hñú³ hmɨh³² jáun² né³, jmɨ́¹ lɨ́³
tun³ ñéih³, hi³ lɨ́³ la³ lá²: Ñéih³ ñí¹ la³ñí¹
jmɨ́¹ lɨ́³ cáun² ñí¹ hɨ́en¹, ñí¹ jmɨ́¹ zeh¹ cáun²
candelero jueh³² hi³ jmɨ́¹ tsɨ²¹ quiau³ sɨ́², hi³
ñí¹ jáun² siáh³ jmɨ́¹ zeh¹ cáun² mesa ñí¹ jmɨ́¹
ná¹tsɨ²¹ *hí³ cuú²miih²¹ hɨ́en¹.
3 Jáun² nɨ́¹ má¹ca³nga² jáun² ñí¹ he¹ hmɨh³²
ñí¹ má²tun³ né³, jmɨ́¹ lɨ́³ siáh³ cáun² ñí¹ jlánh¹
bíh¹ hɨ́en¹.
4 Ñí¹ jáun² jmɨ́¹ lɨ́³ siáh³ cáun² ñí¹hiú¹³
míh¹ lɨ́³ mí¹ñí² cú¹mí¹niau²¹ ñí¹ tɨ́² jɨn³²
tsú² ziún², la³ má²quionh³ cáun² cuó² hi³
rá¹pɨ́eh²³ cú¹mí¹niau²¹. Hñu³ cuó² jáun² jmɨ́¹
dí¹hu²¹ cáun² tse³ lɨ́³ mí¹ñí² cú¹mí¹niau²¹;
hi³ hñu³ tse³ jáun² né³, jmɨ́¹ tioh³ la³ cun³
má³² hi³ téh²³ tsú² maná hi³ ca³súh³ jáun²
Dió³². Ja³bí¹ hñu³ cuó² jáun² jmɨ́¹ hu²¹ siáh³
hmá²hu²¹ quioh²¹ hla¹ Aarón hi³ ca³hion²
jáun² zen². Hi³ hñu³ cuó² jáun² jmɨ́¹ hu²¹
siáh³ tá¹ tun³ jo²¹ hmá² hi³ lɨ́³ quɨn¹ ñí¹ jmɨ́¹
rá¹lɨ́³ jáun² héih³² quioh²¹ nió³² hi³ ca³jmú³
jáun² Dió³².
5 Ñí¹ cuó² jáun² jmɨ́¹ tionh¹ gon³
querubines quian²¹ Dió³² hi³ ná¹láɨn¹.
Cun³quionh³ tsá² láɨn¹ hí³ né³, jmɨ́¹ lin¹ hi³
Dió³² cuá³ ñí¹ jáun². Tsá² hí³ jmɨ́¹ ná¹haɨ²¹
pí¹³ ñí¹ quioh²¹ ñí¹ jmɨ́¹ ná²tsɨ́³ jáun² mí²tsá²
hɨ́en¹ la³ cun³ hi³ lɨ́¹ cue³² ñí¹con² Dió³² hi³
ca³tɨ²¹ tso³. Tɨ³la³ cun³ nɨ́² bíh¹ má²tioh²¹ hi³
ca³tɨ²¹ jáɨ¹³ nɨ́² ta³né³².
6 Nɨ́¹ má¹lɨ³² jáun² hua³jan²¹ la³jɨ́³² hi³
jáun² né³, jáun² tsá² ná¹lɨ́n³ mí²tsáu² tɨ́²
taunh³² cun³ jmá² cun³ jnia³² ñí¹ hɨ́en¹
la³ñí¹ jáun², hi³ jmu² ta²¹ hi³ ca³tɨn¹.
7 Tɨ³la³ ñí¹ hɨ́en¹ quien² ñí¹ má²tun³ jáun²
má¹na²¹, jɨ́³²la³ hnga² mí²tsá² hɨ́en¹ bíh¹ jmɨ́¹
tsá²hi³² cu³ jéin³² cú² mii²; nɨ́¹ má¹já²hi³²
tsú² ñí¹ jáun² né³, hniáuh³² quian³² tsú²
jmɨ́¹³ jáh³ hi³ tsa³ma³jnia³² dí² hi³ ca³tɨ²¹
tsáu¹³ hnga², la³ má²quionh³ tsáu¹³ la³jɨ́n³²
tsáu² nɨ́² siáh³, la³ cun³ la³jɨ́³² tso³ hi³
ca³jmú³ tsú² ta³ tiá² ñi³².
8 Cun³quionh³ hi³ jáun² hɨe³² dí² Jmɨ́²chí³
Chun¹ hi³ tiá² juɨ³² jmɨ́¹ má²há²na²¹ yáh³ hi³
jmɨ́¹ lɨ³ ngá¹³ lɨ³ua³ jan² tsáu² la³ tɨ³ ñéih³ ñí¹
jlánh¹ bíh¹ hɨ́en¹ tá¹la³ jmɨ́¹ zeh¹ jáun² hñú³
hɨ́en¹ lɨ́³ hmɨh³² hi³ ca³lɨ³ jáun² jmɨ́¹jáun².
9 La³jɨ́³² bíh¹ hi³ jáun² lɨ́³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ cáun²
jáɨ¹³ hi³ ca³tɨ²¹ jmáɨ¹ hi³ ziáun² dí² lá²
ta³né³², hi³ jmu² lin¹ hi³ ca³la³ jɨ́³² hi³ jmɨ́¹
tsá²cué² tsú² jáun² ñí¹con² Dió³² jɨ³ jáh³ hi³

jmɨ́¹ jngɨh² tsú² ñí¹ jáun² nɨ́² siáh³, cónh³
tiá² jmɨ́¹ tú² jmɨ́¹ tsɨn²³ bíh¹ hi³ jmu³ hi³ lɨ́¹³
niau²¹ tie³ cun³ tán¹ cun³ hián² jmɨ́¹ tsɨ́³ tsá²
má²ná¹má²tsú² má²jónh³² hí³ Dió³².

10 Hi³ la³jɨ́³² héih³² ca³tɨ²¹ he³ lánh³
hniáuh³² zian² tsú², uá¹la³ cun³ má³² hi³ cú²
hi³ hɨ́nh²³ tsú², jɨ³ héih³² ha³ lánh³ rón³² lɨ³
jɨn² tsú² cun³quionh³ ha³ lánh³ rón³² lóh³²
tsú², la³jɨ́³² héih³² nɨ́² jmɨ́¹ quien² jmáh³la³
ta³ tiá² má²ca³za³ Dió³² nió³² jáun² bíh¹.

11 Tɨ³la³ né³² né³, má²cuan² bíh¹ Cristo,
Tsá² lɨ́n³ hí³ Mí²tsá² Hɨ́en¹ ca³tɨ²¹ la³jɨ́³² hi³
chu²¹ hi³ má²zia³² ta³né³². Hi³ ñí¹ hɨ́en¹ ñí¹
jmu² tsú² tá¹³ hi³ lɨ́n³ Mí²tsáu² né³, cáun²
ñí¹ jlánh¹ bí¹ chu²¹ bíh¹, hi³ tɨ³ jlánh¹ bíh¹
quien² siáh³, jun³juáh¹³ cáun² ñí¹ ca³jmú³
tsá²mɨ³cuóun² yáh³, la³ cun³ jun³juáh¹³ ñí¹
hué²¹ lá² yáh³.

12 Tɨ³la³ má²ca³hi³ bíh¹ Cristo ñí¹ jlánh¹
bíh¹ hɨ́en¹ jáun², hi³ ca³ñí¹jéin¹³ tsú² jmɨ́¹³
hnga², jun³juáh¹³ jmɨ́¹³ zéin¹ yáh³, hi³
sa³jun³ jmɨ́¹³ cuá¹juɨ́² míh¹ yáh³. Cu³ jéin³²
tán¹ bíh¹ ca³ñí¹hi³² tsú² ñí¹ jáun², hi³
ca³joh¹³ hi³ lɨ́¹³ lión³² tsáu² hi³ jáun² lɨ́¹³ zian²
cun³ jmɨ́¹hi³nio².

13 Quí¹ nɨ́¹juáh³ ta³bí¹ cun³quionh³ jmɨ́¹³
cuá¹juɨ́² jɨ³ zéin¹ yáh³ jmɨ́¹ lɨ́²jɨ² ngú³
quioh²¹ tsá² ren² tso³ ta³ ñí¹ Dió³², ho³ jɨ³
cun³quionh³ hi³ sen³² jáun² tsá² ren² tso³
juá² quioh²¹ cuá¹juɨ́² míh¹ hi³ ca³cáun³ jáun²
ñí¹hiú¹³ siáh³,

14 hi³ jáun² né³ ¡tiá¹³ bíh¹ tiá³ jmɨ² quioh²¹
Cristo tiá² lɨ³ quien², Tsá² ca³cuen³ hí³ hnga²
ñí¹con² Dió³² cun³quionh³ Jmɨ́²chí³ zian²
cun³ jmɨ́¹hi³nio², la³jmɨ́¹ cuen² tsáu² jan²
jáh³ jɨn²! Hi³ cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, má²lɨ́¹³
má¹ti²¹ dí² ñí¹con² Dió³² Tsá² juú²tsáun²,
quí¹ má²ca³lɨ³ jɨn² dí² la³ tɨ³ hñu³ jmɨ́¹ hñu³
tsɨ́³ dí² ca³tɨ²¹ la³jɨ́³² hi³ jmɨ́¹ jmu³² dí² jáun²,
hi³ jmɨ́¹ jmu² hi³ tiauh² dí² jáun² jo³cuo²
hmú³².

15 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, Jesucristo bíh¹
lɨ́n³ Tsá² cua³tianh² cáun² nió³² hmaɨ²¹; hi³
jáun² tsá² má²ca³te³ hí³ Dió³² lɨ́¹³ hiáuh³
cáun² hi³ quien² cun³ jmɨ́¹hi³nio², la³ cun³
hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³² jáɨ¹³ hi³ cué³², quí¹
cun³ñí¹ hi³ ca³jun³ jáun² Cristo bíh¹ má²zia³²
ha³ lánh³ rón³² lɨ́¹³ hin³ tso³ hi³ ca³jmú³
jáun² tsáu² tá¹la³ jmɨ́¹ tiáunh¹ tsú² jáun² nió³²
la³ñí¹.

16 Jmú¹³ jáɨ¹³, nɨ́¹juáh³ quiau³ hi³ quiú²
jan² tsáu², tiá² má²quien² yáh³ tá¹la³ tiá²
má²ca³lɨ³ tson² hi³ má²jun² tsá² ca³quiú² hí³
quiau³.

17 Quí¹ quiau³ hi³ quiú² tsú² jáun² tiá²
má²quien² yáh³ tá¹la³ zian² tsá² ca³quiú² hí³
jáɨ¹³ jáun², nɨ́¹ má¹jun² máh³ tsú² má²quien².

18 La³ jáun² bíh¹ lɨ³ ca³tɨ²¹ nió³² hi³
ca³quiú² jáun² Dió³² la³ñí¹, hi³ cun³quionh³
hi³ ca³táɨn² jáun² jmɨ́²hán¹ jáh³ bíh¹ ca³hín¹³
nió³² jáun².

19 Jmɨ́¹jáun² ca³hɨ́eh³ tín² hla¹ Moisés
la³jɨ́n³² tsáu² héih³² hi³ jmu² Dió³²; jmɨ́¹
lɨ²¹ jáun² né³, ca³can³ tsú² jñú¹³ *já¹ziáh²
quian²¹ hin³² dáɨn³ quionh³ cáun² ñeh¹
náɨ² jmáɨ² hisopo, hi³ jáun² ca³ma³jlɨh²¹
tsú² cun³quionh³ jmɨ́¹³ cuá¹juɨ́² míh¹ [jɨ³
jmɨ́¹³ zéin¹ nɨ́² siáh³] hi³ má²ná¹jan² quionh³
jmáɨ², hi³ ca³péih³ tsú² ñí¹ Sí² tioh³ héih³²
quioh²¹ Dió³², jɨ³ la³ má²quionh³ la³jɨ́n³²
tsáu² nɨ́² siáh³.

20 Jáun² ca³záɨh³ dí² tsá² hí³ la³ lá²:
“Cun³quionh³ jmɨ² lá² bíh¹ lɨ́²tson² nió³² hi³
ca³tanh² Dió³² quiúnh¹ hnoh²”.

21 Ja³bí¹ ca³péih³ siáh³ Moisés jmɨ² hñú³
hɨ́en¹ jáun², la³ má²quionh³ la³jɨ́³² hi³ nio²
jáun² ñéih³ siáh³ hi³ jmúh³² tsú² ta²¹ nɨ́¹
má¹ca³ma³tsu³ ma³jónh³² tsú² Dió³².

22 Quí¹ la³ cun³ rá¹lɨ́³ jáun² héih³², hi³
míh¹ tiá² la³jɨ́³² bíh¹ lɨ³ hniáuh³² jmu³ tsú²
jɨ² cun³quionh³ jmɨ²; hi³ sa³jun³ lɨ́¹³ bíh¹ hin³
tsáu¹³ tsú² nɨ́¹juáh³ hi³ tiá² quionh³ jmɨ².

Cun³quionh³ hi³ ca³cuen³ hnga² bíh¹ Jesús lɨ́¹³ hin³ tsáu¹³ tsáu²

23 Jáun² la³ jáun² bíh¹ tɨ́² lɨ́²hniáuh³² jngɨh³
tsú² jáh³, jáun² lɨ³ jɨ² la³jɨ́³² la³ cun³ henh¹³
hi³ ná¹jmúh³² tsú² jáun² ta²¹ ñí¹ hué²¹ lá²,
henh¹³ quioh²¹ la³ cun³ rón³² lɨ́³ hi³ né³bí¹
jmɨ́¹ lɨ́¹³ jáun² tɨ³ hñu³mɨ³cuú²; tɨ³la³ ca³tɨ²¹
hi³ né³bí¹ jmɨ́¹ lɨ́¹³, hi³ hú¹tá¹ cu³tí³ lɨ³
jɨn² jáun² tsáu² né³, ca³lɨ³ hniáuh³² bíh¹ hi³

lɨ3 jɨn2 tsú2 cun3quionh3 hi3 ca3hiauh3 jáun2
Dió32 cáun2 hi3 jlánh1 bíh1 chu21.
24 Quí1 jun3juáh13 ñí1 jlánh1 bíh1 hɨ́en1
hi3 ca3jmú3 tsá2mɨ3cuóun2 yáh3 ca3hi3 Cristo,
henh13 quioh21 hi3 lɨ́3 jáun2 hñu3mɨ3cuú2;
tɨ3la3 tá2chi21 hñu3mɨ3cuú2 bíh1 ca3hi3 tsú2.
Jáun2 ñí1 jáun2 bíh1 cuá3 tsú2 ta3né32 hi3
nau32 jáɨ13 ca3ta1 jnoh1 ta3 ñí1 Dió32.
25 Né32 né3, tsá2 ca3lɨn3 hí3 mí2tsá2 hɨ́en1
tɨ́2 tsá2hi32 cu3 jéin32 cú2 mii2 ñí1 jlánh1
bíh1 hɨ́en1 jáun2, hi3 tɨ́2 tsá2can32 jmɨ2, tɨ3la3
jun3juáh13 jmɨ́13 hnga2 yáh3 tsú2; tɨ3la3
Cristo má1ná1, jun3juáh13 hliáun3 jéin32 yáh3
hniáuh32 tsa3jen3 tsú2 hnga2.
26 Quí1 sá1jmɨ́1 la3 jáun2 dúh1, jáun2 jmɨ́1
ca3tɨn1 tsú2 jún3 hliáun3 jéin32 bíh1 la3 cun3
jmɨ́1 ca3lɨ3 hngá1máh3 lá2. Tɨ3la3 cu3 jéin32
bíh1 ca3ma3jnia32 tsú2, jmáɨ1 ñí1 má2táuh3
lá2, hi3 jáun2 cun3quionh3 hi3 ca3cuen3 jáun2
hnga2 bíh1 tsú2 ca3lɨ3 hi3 hin3 tsú2 tsáu13
tsáu2.
27 La3 cun3 qui3 ca3tɨn1 jɨ3lɨn2 tsáu2 hi3
jún3 cu3 jéin32, jáun2 nɨ́1 má1lɨ32 jáun2
má2tá1tsɨ21 héih32 ñí1con2 tsú2,
28 la3 jáun2 bíh1 lɨ́3 siáh3 ñí1con2 Cristo;
cu3 jéin32 tán1 bíh1 jun3 tsú2 jmɨ́1 ca3cuen3
tsú2 jáun2 hnga2, hi3 ca3hin3 tsú2 jáun2 tsáu13
juóun32 tsáu2. Tɨ3la3 nɨ́1 má1ca3ma3jnia32 tsú2
siáh3 cónh3 hi3 tɨ21 tenh3 má1ná1, jun3juáh13
hi3 uú2 ja3hin2 tso3 yáh3 tsú2 jáunh3, quí1 hi3
má2ja3lion3 tsá2 ná1jaun2 bíh1 tsú2.

10

1 Quí1 héih32 hi3 ca3hiauh3 jáun2 hla1
Moisés jmɨ́1 lɨ́3 jmáh3la3 henh13 quioh21 hi3
chu21 hi3 né3bíh1 jmɨ́1 lɨ́13 máh3, tiá2 jmɨ́1
lɨ́3 yáh3 hú1tá1 mí1zioh21 cu3tí13. Cun3ñí1
hi3 jáun2 tiá2 jmɨ́1 tióh32 yáh3 héih32 jáun2
hi3 jmu3 hi3 lɨ3 chun1 tsú2 ca3la3 tán1 hián2
cu3tí13, tsá2 jmɨ́1 má2janh32 ñí1con2 Dió32
cun3quionh3 hi3 jngɨh2 tsú2 jáun2 jáh3 cu3
jéin32 cú2 mii2.
2 Quí1 sá1jmɨ́1 hi3 ca3hin3 tso3 quioh21
tsáu2 jmɨ́1 ca3jngɨh3 tsú2 jáun2 jáh3, jáun2
jmɨ́1 lɨ3 lieih21 bíh1 jmɨ́1 tsɨ́3 tsá2 má2tsú2
má2jónh32 hí3 Dió32 hi3 má2lɨ́n3 tsú2 jan2
tsá2 tiú2uú2 tso3 ren2, jáun2 tiú2uú2 jáh3 jmɨ́1
jngɨh3 yáh3 tsú2.
3 Tɨ3la3 cun3quionh3 hi3 jngɨh2 tsú2 jáun2
jáh3 né3, tɨ3 má2chau2 bíh1 tsɨ́3 tsú2 cú2 jéin32
cú2 mii2 hi3 la3 ná1ren2 bíh1 tsú2 tso3;
4 quí1 cun3 jmɨ́1lɨ́h3 tiá2 tioh21 bíh1 jmɨ́13
cuá1juɨ́2 jɨ3 jmɨ́13 zéin1 hi3 hin3 tsáu13 tsáu2.
5 Cun3ñí1 hi3 jáun2 né3, Cristo ca3záɨh3
Dió32 la3 lá2 jmɨ́1 tɨ3 ñí1já21 ñí1 hué21 lá2:
Tiá2 ca3tɨ́3 yáh3 honh2 hnú2 hi3 zia32 hi3 lɨ́1
cue32 tsáu2,
sa3jun3 hi3 jngɨh2 tsú2 jáun2 jáh3,
hi3 jáun2 cu3tsa32 má2ca3jmuh3 hnú2
cú2jueh32 hua3jan21 hi3 lɨ́n13 jná13 tsá2
dí1ngú3.
6 Tiá2 ca3tɨ́3 yáh3 honh2 hnú2 uá1 cun3 hi3
jɨn3 tsú2 tá1 jan2 jáh3 ñí1con2 hnú2,
hi3 sa3jun3 ca3jen13 bíh1 hnú2 hi3 jngɨh2 tsú2
jáun2 jáh3 hi3 ca3tɨ21 tso3.
7 Jáun2 jná13 né3 ca3juánh32 la3 lá2:
Hnú2 Dió32, lá2 hún1 jná13 hua3jan21 hi3
jmu1 jná13 la3 cun3 hi3 tɨ32 honh2
hnú2,
la3 cun3 hi3 rá1juáh3 jáun2 ñí1 Sí2 hi3 ca3tɨn1
jná13.
8 Jáun2 né3, la3ñí1 tín2 ca3juáh3 tsú2 hi3 tiá2
tɨ32 yáh3 tsɨ́3 Dió32 hi3 jngɨh2 jáun2 tsáu2
jáh3 ñí1con2 tsú2, sa3jun3 jmɨ́1 zia32 hi3 cue32
tsáu2, sa3jun3 hi3 jɨn23 tsú2 jáun2 jáh3 tá1 jan2,
sa3jun3 hi3 jngɨh2 tsú2 jáun2 jáh3 hi3 ca3tɨ21
tso3, uá1jinh1 liei21 rá1juáh3 hi3 jmɨ́1 ca3tɨn1
tsú2 jmu3 la3 jáun2.
9 Jmɨ́1jáun2 ca3juáh3 tsú2 siáh3 la3 lá2: “Hnú2
Dió32 lá2 hún1 jná13 hua3jan21 hi3 jmu1 ná1
la3 cun3 hi3 tɨ32 honh2 hnú2”. Jáɨ13 nɨ́2 hnió3
juáh3 hi3 la3 jáun2 bíh1 má2tɨ32 tsɨ́3 Dió32 cha3
jmɨ́1 jngɨh3 tsáu2 jáh3.
10 Jáun2 né3, má2ca3ta3ná1chan1 dí2 ñí1con2
Dió32 cun3ñí1 hi3 ca3jmú3 jáun2 Jesús Tsá2
lɨ́n3 Cristo la3 cun3 hi3 tɨ32 tsɨ́3 Dió32, hi3
ca3cuen3 tsú2 jáun2 hnga2 hi3 jún3 cu3 jéin32
tán1.
11 Hi3 tsá2 ná1lɨ́n3 mí2tsáu2 né3, la3
má2ná1jmu2 jáun2 bíh1 tá13 la3 ma3 quin32
ma3 jan32 jmáɨ1 ca3la3 jɨ́32 hi3 jngɨh2 jáh3,
uá1jinh1 tiá2 lin1 tso3 hin23.

12 Tɨ3la3 Jesús má1ná1, cu3 jéin32 tán1 la3 lá2
bíh1 ca3cuen3 tsú2 hnga2 hi3 jún3 hi3 ca3tɨ21
tsáu13 tsáu2, cáun2 hi3 ca3lɨ3 quien2 cun3
jmɨ́1hi3nio2; jmɨ́1 lɨ21 jáun2 né3, ca3lɨ3 lin1 hi3
quien2 tsú2 jmɨ́1 ca3ta3cua13 jáun2 tɨ3 cuá2
chu21 quioh21 Dió32.
13 Ñí1 jáun2 cuá1jan32 tsú2 ca3la3 ñí1
cá1chó21 jmáɨ1 hi3 tsá2 hau2 tsú2 lɨ́13 tá1tonh1
ñeh2 ta3 tsú2 hi3 lɨ3 lin1 hi3 tiá2 quien2 tsá2
hí3.
14 Quí1 cun3quionh3 hi3 ca3cuen3 tsú2 jáun2
hnga2 hi3 jún3 cu3 jéin32 tán1, ca3ma3chun1
tsú2 ca3la3 tán1 hián2 cu3tí13 cun3 jmɨ́1hi3nio2
la3jɨ́n32 tsá2 má2ná1chan1.
15 Ja3bí1 Jmɨ́2chí3 Chun1 má2tson2 siáh3
jáɨ13 nɨ́2. La3ñí1 tín2 ca3juáh3 tsú2 la3 lá2:
16 Nɨ́1 má1jáun2 tanh21 jná13 siáh3 cáun2
nió32 quiúnh1 tsá2 hí3 hi3 lɨ́3 la3 lá2,
juáh3 Juo13 dí2:
La3 tɨ3 hñu3 tsɨ́3 tsá2 hí3 taunh21 jná13 héih32
quion21,
hi3 tón13 jná13 siáh3 la3 tɨ3 jmɨ́1 tsɨ́3 tsú2.
17 Jmɨ́1 lɨ21 jáun2 né3, ca3juáh3 siáh3 la3 lá2:
Hí1 cu3 jéin32 tiú2uú2 cháu1 jná13 tsɨn32 tso3
jáun2 quioh21 tsú2,
sa3jun3 hi3 ca3jmú3 tsú2 jáun2 cun3 tɨn2 tsɨ́3
hmóu32.
18 Jáun2 né3, nɨ́1juáh3 la3 má2ca3chí2 bíh1
tsú2 tsɨ́3 ca3tɨ21 tso3 jáun2, jáun2 tiú2uú2 jáh3
hniah3 yáh3 hi3 jngɨh3 tsáu2 hi3 ca3tɨ21 tso3.

Ca3ta1 dí2 má1janh13 ñí1con2 Dió32

19 Hi3 jáun2 né3 reh2, má2lɨ́13 niau21 tiá3
tsɨ́3 dí2 hi3 tauh21 dí2 ca3la3 tɨ3 ñéih3 ñí1 jlánh1
bíh1 hɨ́en1 cun3ñí1 hi3 Jesucristo ca3táɨn3
jmɨ́2hán1;
20 quí1 cun3quionh3 hi3 ca3cáɨ2 jáun2
hmɨh32 hi3 jmɨ́1 hí1jnáɨ23 jáun2 juɨ32 ñéih3
ñí1 hɨ́en1 quien2 jáun2 bíh1 má2lin1 hi3
má2ca3nia3 Jesús cáun2 juɨ32 hmaɨ21 quiú13
dí2 hi3 lɨ́13 ngá13 dí2 ñéih3 ñí1 hɨ́en1 quien2
jáun2, cáun2 juɨ32 hi3 jmu2 hi3 lɨ́13 ziáun2 dí2
hi3 hmaɨ21. Hmɨh32 jáun2 má1ná1, hi3 hɨe32
tsú2 ngú3 quioh21 hnga2 bíh1 Jesús.
21 Hi3 cun3ñí1 hi3 Jesús hí3 bíh1 siáh3
lɨ́n3 Mí2tsá2 Hɨ́en1 ca3tɨn1 la3jɨ́n32 tsá2 tionh2
jo3cuo2 Dió32,
22 jáun2 cuɨ́1 má1janh13 dí2 ñí1con2 Dió32
hi3 ca3la3 hí1 cáun2 hi3 tiá2 chí1quí2 chí1jnáɨ23
tsɨ́3 dí2, tɨ3la3 hi3 nio2 cáun2 tán1 tsɨ́3 dí2
má1ná1; quí1 má2ca3ma3jɨ2 bíh1 tsú2 hñu3
tsɨ́3 dí2, hi3 má2ca3sa2 tsú2 siáh3 jnoh1
cun3quionh3 jmáɨ2 jɨ2, jáun2 tiú2uú2 tso3
cha32 jmɨ́1 tsɨ́3 dí2.
23 Cuɨ́1 chá13 dí2 tiá3 tsɨ́3 hi3 la3
má2ná1ton23 jáun2 dí2 jáɨ13 ca3tɨ21 la3 cun3
hi3 má2hu21 jáun2 tsɨ́3 dí2, quí1 qui3 cónh3
ma3tí32 bíh1 Dió32 jáɨ13 hi3 má2ca3jmú3.
24 Jáun2 né3, cuɨ́1 láɨ13 dí2 lánh3 rón32 cue13
dí2 pí3 tsá2ján2 tsá2ján2, hi3 hno3 dí2 tsú2, hi3
jmú13 dí2 siáh3 hi3 chu21 ñí1con2 tsú2.
25 Ha3 lɨ́2 cuɨ́1 chá13 dí2 tɨ3 có32 hi3 cuú1
ngah13 dí2 hi3 má1tsú1 má1jonh21 dí2 Dió32
la3jmɨ́1 má2ná1jmu2 ma3 jan2 tsáu2. Tɨ3 jlánh1
bíh1 ca3ta1 dí2 hi3 hlɨ́1 lienh1 dí2 tsá2ján2
tsá2ján2 hi3 má1ti21 dí2 re2. Hi3 jmáɨ1 hi3
ziáun2 dí2 lá2 né3, tɨ3 jlánh1 bíh1 má2hniáuh32
jmú13 la3 jáun2, quí1 néh32 dí2 hi3 má2janh2
bíh1 má2he2 jmáɨ1 quioh21 Tɨ32 Juo13 dí2.
26 Quí1 nɨ́1juáh3 jnoh1, tsá2 má2ca3lɨ3 né1
dí2 jú1 tson2 cáun2 jmú13 tso3 la3 má2jmu32
jáun2, jáun2 tiú2uú2 hin2 zian2 yáh3 tsá2 lɨ́13
jún3 siáh3 ca3tɨ21 tso3 jáun2;
27 ñí1 jɨ́21la3 ti3 cáun2 má2ma3tso2 tsɨ́3 bíh1
tsú2 nɨ́1 má1cá2chó32 jmáɨ1 hi3 ra3tsɨ32 jáun2
Dió32 héih32 cun3quionh3 sɨ́2 huáh2 tsɨ́3, ñí1
lɨ́13 cón32 tsá2 hau2 Dió32.
28 Quí1 nɨ́1juáh3 ta3 bíh1 tsá2 tiá2 ta21
ca3taunh3 héih32 quioh21 hla1 Moisés yáh3
ca3tɨn1 jún3, nɨ́1juáh3 tsá2 má2ca3hna3 gon3
ho3 gáun3 tsáu2, hi3 hí1 cú1pih21 uu3i3tso3 tiá2
ca3lɨ3 zia32 quioh21,
29 hi3 jáun2 né3 ¡tiá13 bíh1 tiá3 tsá2 tiá2
quiú2 tiá2 jéin23 Jon2 Dió32 tiá2 ma3tso2 tsɨ́3,
tsá2 lɨ́1 jmu2 hí3 hi3 tiá2 quien2 jmɨ́2hán1
tsú2 hi3 ca3ma3tson2 jáun2 nió32 hmaɨ21 hi3
má2tiáuh1 dí2 jáun2, jmɨ2 hi3 jmu2 hi3 lɨ́n3
tsú2 jáun2 tsá2 ná1chan1 ñí1con2 Dió32! Quí1
tsá2 la3 hí3 bíh1 cáun2 lɨ́1 tú2 lɨ́1 hión32 siáh3
Jmɨ́2chí3 Chun1, Tsá2 má2jnia32 hí3 miɨ́3 hi3

ja32 jáun2 tsí3 Dió32 ñí1con2 dí2.
30 Quí1 má2cuóun32 bíh1 dí2 Juo13, Tsá2
ca3juáh3 hí3 la3 lá2: “Jná13 bíh1 ca3tɨn1
má1tson13 tsáu2, huen2 jná13 bíh1 ca3tɨn1
jéinh1”. Ja3bí1 ca3juáh3 tsú2 siáh3: “Dió32
bíh1 Tsá2 ra3tsɨ32 héih32 ñí1con2 tsá2 tionh2
jo3cuo2”.
31 ¡He3 ma3 jlánh1 huáh2 tsí3 ní1juáh3 ní1
má1ca3janh32 tsú2 ñí1con2 Dió32 Tsá2 liéih32!
32 Hi3 jáun2 né3, cháu1 náh2 honh2 lánh3
rón32 ca3lɨ3 quián13 náh2 jmí1tin2, jmí1 tá2
ca3táɨ3 jáun2 joh1 quioh21 Dió32 hñu3 honh2
náh2, hi3 ca3tion3 náh2 jáun2 honh2 ja1 la3jí32
uu3cha3tsɨ32 huáh2 tsí3 hi3 ca3há2 ca3nga2
náh2.
33 Ma3 jan2 hnoh2 ca3quiú2 ca3je3 tsú2 ñí1
hó21ñí1 tsá2 juú2, hi3 ca3qui3 ca3jmoh3 náh2
tsú2; hi3 ma3 jan2 hnoh2 siáh3 ca3tionh2 náh2
cúh2 honh2 ca3tɨn1 tsá2 jmí1 ná1má2tso2 hí3
tsí3, hi3 ca3tianh3 náh2 cu3héin1 tsú2.
34 Ca3ja3 bíh1 mií3 honh2 náh2 ñí1con2 tsá2
jmí1 ná1tson3, ja3bí1 cáun2 ca3ma3hiúnh13
náh2 siáh3 honh2 jmí1 ca3quin3 tsú2 hi3
quián13 náh2, quí1hliá2 cun3 má2ná1ñíh1
bíh1 náh2 hi3 tɨ3 hñu3mɨ3cuú2 nio3 náh2
hi3 jlánh1 bíh1 chu21, hi3 ma3hɨe2 cun3
jmí1hi3nio2.
35 Hi3 jáun2 né3, ha3 lí2 cuí1 cha3hín3 hi3
nio2 ní2 tiá3 honh2 náh2, quí1 cun3quionh3
hi3 jáun2 bíh1 zia32 hi3 lí13 hián13 náh2.
36 Hniáuh32 bíh1 cueh13 náh2 honh2 hi3
jmúh13 náh2 la3 cun3 hi3 tɨ32 tsí3 Dió32, quí1
jáun2 bíh1 lí13 hián13 náh2 la3 cun3 jáɨ13 hi3
má2ca3jmú3 tsú2 jáun2 hi3 cué32.
37 Quí1 ñí1 Sí2 rá1juáh3 la3 lá2:
Má2ja3quián3 cu3tí13 bíh1 jáunh3 Tsá2 ca3tɨn1
jáunh3,
ha3 tiú2uú2 lén3 yáh3 tsú2.
38 Jáun2 né3, tsá2 joh2 jná13,
tsá2 má2lín3 la3juah21 dúh1 jan2 tsá2 chun1,
lí13 bíh1 zian2 quí1 cun3ñí1 hi3 nio2 cáun2
tsí3;
tɨ3la3 ní1juáh3 tsá2 ca3jính32 tɨ3 cu3hna21 né3,
tiá2 tɨ32 yáh3 tsɨn32 jná13 tsá2 la3 hí3.
39 Tɨ3la3 jnoh1 má1ná1, tiá2 láɨ3 yáh3 dí2
tsá2 jinh32 tɨ3 cu3hna21, tsá2 cun3 ca3tɨn1 hi3
tsa3hín3. Tɨ3la3 jnoh1 dá2 láɨ3 dí2 tsá2 nio2
cáun2 tsí3 bíh1, hi3 jáun2 bíh1 lí13 liáu3 dí2.

11

Jáɨ13 hi3 ca3tɨn1 tsá2 nio2 cáun2 tsí3

1 Hi3 jáun2 né3, ní1juáh3 tsá2 nio2 cáun2 tsí3,
cun3 tiá2 hɨ32 bíh1 tsí3 tsú2 ca3tɨ21 lɨ3ua3 cáun2
hi3 cuá1jan32 tsú2 jáun2; tsá2 la3 hí3 bíh1 cun3
tiá2 taunh32 tun3 tsí3 hi3 ca3tɨ21 cáun2 hi3 tiá2
má2ca3jíe3, quí1 cáun2 ñi32 tsú2 hñu3 tsí3 hi3
tson2 bíh1 zia32 la3 cun3 hi3 hu21 jáun2 tsí3.
2 Tsá2haun32 dí1hio3 ñú1deh3 dí2 ca3ta3tonh1
re2 ta3 ñí1 Dió32, quí1 cun3ñí1 hi3hliá2 jmí1
ná1tioh3 cáun2 tsí3.
3 Cun3quionh3 hi3 nio2 jáun2 cáun2 tsí3 bíh1
dí2 né1 hi3 Dió32 bíh1 ca3jmú3 ca3la3 jɨ3lɨ32
cun3quionh3 jmáh3la3 jë1; hi3 la3jí32 hi3 jniá3
siáh3, jun3juáh13 ca3lɨ3 cun3quionh3 hi3 jmí1
má2jniá3 yáh3.
4 Hi3 jáun2 né3, cun3ñí1 hi3 jmí1 nio1 jáun2
cáun2 tsí3 bíh1 hla1 Abel, jáun2 tɨ3 jlánh1 bíh1
ca3tí3 tsí3 Dió32 jáh3 hi3 ca3jngɨh3 tsú2 jáun2
la3 cónh3 bíh1 hi3 ca3cué3 jáun2 hla1 Caín.
Cun3ñí1 hi3 jáun2 bíh1 ca3ma3tson2 Dió32 jáɨ13
hi3 chun1 tsú2, hi3 la3 cun3 hi3 ca3cué3 tsú2
jáun2 né3, ca3héɨ3 bíh1 Dió32. Hi3 cun3ñí1 hi3
jmí1 nio1 jáun2 cáun2 tsí3 bíh1 siáh3 hla1 hí3,
jáun2 bíh1 zia32 hi3 má2ta2 tsú2 jnoh1 la3 tɨ3
ta3né32, uá1jinh1 má2jún1 tsú2.
5 Ja3bí1 cun3ñí1 hi3 jmí1 nio1 cáun2 tsí3 bí1
siáh3 Enoc, jáun2 cáun2 ngah3 la3 lí3 jáun2
bíh1 tsú2, tiá2 lin1 ca3jun3 yáh3 tsú2; tiú2uú2
hin2 ca3tsauh1 yáh3 tsú2, quí1 Dió32 bíh1 la3
ca3jáu32 tsú2. Ñí1 Sí2 quioh21 Dió32 rá1juáh3
la3 lá2 hi3 ca3tɨn1 tsá2 hí3, hi3 ñeh2 bíh1 hi3
tsánh32 tsú2, ca3tí3 bíh1 tsí3 Dió32 la3jí32 hi3
ca3jmú3 tsú2.
6 Quí1 cun3 tiá2 lí13 bíh1 jmu3 tsáu2 la3
cun3 hi3 tɨ32 tsí3 Dió32 ní1juáh3 tiá2 nio2 yáh3
cáun2 tsí3 tsú2. Quí1 la3ñí1 la3ján3 hniáuh32
chá32 tsú2 cáun2 tsí3 hi3 cu3tí3 bíh1 zian2
Dió32 ní1juáh3 tsá2 hnió3 ma3janh32 ñí1con2
Dió32, hi3 hniáuh32 siáh3 chá32 tsú2 cáun2
tsí3 uá2jaɨ32 hi3 tson2 zia32 hi3 hiáuh13 tsú2
ní1juáh3 tsá2 hnah2 Dió32.

7 Jáun² né³, cun³ñí¹ hi³ hla¹ Noé uá²jaɨ³² jmɨ́¹ nio¹ siáh³ cáun² tsɨ́³, jáun² ca³taunh³ tsú² ta²¹, hi³ ca³jmú³ cáun² cuó² pa²¹ ñí¹ lɨ́¹³ liáun³ jɨ³lɨn² tsá² hñú¹³ tsú² jmɨ́¹ ca³záɨ³ tsú² jáun² Dió³² hi³ né³bí¹ lɨ́¹³ cáun² hi³ tiá² má²jniá³. Cun³quionh³ la³ jáun² bíh¹ ca³lɨ³tsɨn² tsá² ñí¹ hná¹ jáun² hi³ la³ ná¹ren² tso³; la³ jáun² bíh¹ lɨ³ hi³ ca³lɨn³ tsú² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ ta³ ñí¹ Dió³², cun³ñí¹ hi³ jmɨ́¹ nio¹ jáun² cáun² tsɨ́³ bíh¹.

8 Ja³bí¹ hla¹ Há²bran²¹ siáh³ ca³tanh² ta²¹ Dió³² cun³ñí¹ hi³ jmɨ́¹ nio¹ cáun² tsɨ́³; jáun² cua³han³ tsú² ñí¹ jmɨ́¹ cuá³, hi³ ngau³ tsú² hi³ tsa³cuá² hué³² ñí¹ cué²¹ Dió³² ta³ tiá² ñi² tsú² ha³ dá² jinh¹ jaun³² tsó³² dí².

9 Cun³ñí¹ hi³ jmɨ́¹ nio¹ jáun² cáun² tsɨ́³ Há²bran²¹, jáun² la³jmɨ́¹ cuá³ jan² tsá² cú²juú² bíh¹ ca³ta³cua¹³ tsú² hué³² ñí¹ ca³jmú³ jáun² Dió³² jáɨ¹³ hi³ cué³²; jáun² hñú³ hi³ lɨ́³ hmɨh³² bíh¹ ca³cuá³ tsú² cú²jueh³². La³ jáun² bíh¹ ca³jmú³ siáh³ hla¹ Isaac jon² tsú² jɨ³ hla¹ Jacob cho¹ tsú² nɨ́² siáh³, tsá² ca³hiauh³ hí³ uá²jaɨ³² jáɨ¹³ jáun².

10 Quí¹ Há²bran²¹ hí³ dá² jmɨ́¹ jan³² hi³ lɨ́¹³ cáun² juú² hi³ quian³² jmɨ́h¹ hiah³² pin³, cáun² juú² hi³ hnga² Dió³² quiú¹³ héih³², hi³ hnga² siáh³ jmu³.

11 Ja³bí¹ hla¹ Sara siáh³, uá¹jinh¹ jmɨ́¹ má²lieih²¹ lɨ́n²¹ tsú², hi³ tiú²uú² jmɨ́¹ lɨ́¹³ can³ jon², tɨ³la³ cun³jáun² ca³hiauh³ bíh¹ tsú² pí³ hi³ can³ jon² cun³ñí¹ hi³hliá² ca³chá³ cáun² tsɨ́³; ca³lɨ³zian² bíh¹ jan² jon² tsú² quí¹hliá² ca³taunh³ tsú² ta²¹ hi³ Dió³² bíh¹ jan² Tsá² ma³tí³² jáɨ¹³ quioh²¹.

12 Jáun² né³, la³ jáun² bíh¹ lɨ³ hi³ Há²bran²¹, jan² tsá² jmɨ́¹ má²ñí¹chau²¹ jmáɨ¹ hi³ jún³, ca³chó³² bíh¹ jmáɨ¹ hi³ ca³lɨ³zian² juóun³² lɨ́n³² jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ tsú², la³jmɨ́¹ hliáun³ chí¹jmaɨ²¹, la³ cun³ lɨ́³ siáh³ záɨ¹ nio² can³² jmɨ́²miih²¹, cáun² hi³ tiá² tián³ hɨ́¹³.

13 La³jɨ́n³² bíh¹ tsá² hí³ ca³tsan³ ta³ tiá² ca³hiauh³ la³ cun³ jáɨ¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³² hi³ zia³² hi³ cué³²; tɨ³la³ cun³ñí¹ hi³ jmɨ́¹ nio¹ jáun² cáun² tsɨ́³ tsú² né³, jáun² cáun² ca³ma³hiún² bíh¹ tsú² tsɨ́³ ca³tɨ²¹ jáɨ¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³², uá¹jinh¹ jmɨ́¹ ñi³² tsú² hi³ ñí¹ ué³ máh³ lɨ³tí³. Jáun² cáun² ca³ton³ bíh¹ tsú² hi³ lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́n³ jan² tsá² cú²juú² tá¹la³ há¹ ngá¹³ tsú² hi³ zian² jáun² ñí¹ hué²¹ lá².

14 Tsá² hleh³² jáɨ¹³ la³ nɨ́² né³, jmu² lin¹ hi³ hnauh² juú²co¹.

15 Quí¹ sá¹jmɨ́¹ hi³ ná¹chau² tsɨ́³ tsú² ñí¹ ca³huén² dúh¹, jmɨ́¹ lɨ́¹³ bíh¹ hi³ jmɨ́¹ tsa³tánh¹ tsú² siáh³ ñí¹ jáun².

16 Tɨ³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, jmɨ́¹ ná¹hen² tsɨ́³ hi³ chá¹tánh¹ juú²co¹ ñí¹ jlánh¹ bíh¹ chu²¹, la³ cun³ juú²co¹ tsú² hi³ nio² la³ tɨ³ hñu³mɨ³cuú² yáh³. Hi³ jáun² tiá² lɨ³ heh²³ yáh³ Dió³² hi³ juáh²³ tsáu² hi³ hí³ bíh¹ dí² lɨ́n³ Dió³² Juo¹³ tsú², quí¹ má²nióh³² bíh¹ dí² hua³jan²¹ cáun² juú² ñí¹ lɨ́¹³ tsa³tiánh² tsá² hí³.

17 Ja³bí¹ la³ jáun² siáh³, jmɨ́¹ ca³ca³ ca³lau³ Dió³² quioh²¹ Há²bran²¹, cun³ñí¹ hi³ jmɨ́¹ nio¹ cáun² tsɨ́³ bíh¹ tsú², jáun² jmɨ́¹ má²jngɨh³ tsú² Isaac jon² ñí¹con² Dió³². Jmɨ́¹ má²hún¹ tsú² hua³jan²¹ hi³ jngɨh³ jon² tsá² jan² tán¹, uá¹jinh¹ jmɨ́¹ ca³jmú³ Dió³² jáɨ¹³ ñí¹con² tsú² hi³ juáh³ jáun² la³ lá²:

18 “Cun³quionh³ jónh³² hnú² Isaac lɨ³zian² jon³zɨ́h¹ jon³cháuh³ hnú²”.

19 La³ jáun² jmɨ́¹ hún¹ tsú² hua³jan²¹ hi³ jmu³, quí¹hliá² ñɨ³² tsú² hi³ Dió³² tɨn² jmu³ hi³ jenh¹³ tsáu² ja¹ hla¹; míh¹ tiá² lɨ́¹³ juáh³ dí² hi³ Há²bran²¹ hí³ ca³hián¹³ siáh³ jon² la³jmɨ́¹ lɨ́³ hi³ ca³jenh¹³ siáh³ ja¹ hla¹.

20 Ja³bí¹ cun³ñí¹ hi³ jmɨ́¹ nio¹ cáun² tsɨ́³ hla¹ Isaac uá²jaɨ³², hi³ ca³tɨ²¹ jmáɨ¹ né³bí¹ já²¹ máh³ jaun³² ca³ma³miih² tsú² jon² Jacob jɨ³ Esaú.

21 Ja³bí¹ hla¹ Jacob siáh³ ca³ma³miih² cho¹, jon² Sé³², cun³ñí¹ hi³ nio² cáun² tsɨ́³, hi³ ca³ma³tsu³ ma³jónh³² tsú² Dió³² ca³la³ hi³ má²tsɨn² hná¹³ hmá²hu²¹ quioh²¹.

22 Cun³ñí¹ hi³ jmɨ́¹ nio¹ cáun² tsɨ́³ bíh¹ siáh³ hla¹ Sé³², jáun² ca³juáh³ jmɨ́¹ má²ja³quián³ jún³, hi³ chau²¹ jmáɨ¹ huén³² tsá² *Israel hué³² Egipto, hi³ ca³jmú³ dí² siáh³ héih³² hi³ he³ lánh³ rón³² jmu³ tsú² quioh²¹ hla¹, la³ cun³ hnga² dí², nɨ́¹ má¹tɨ³ ñí¹ huén²¹ tsú² ñí¹ jáun² jmɨ́¹tsú² jmɨ́¹ja³².

23 Ja3bí1 la3 jáun2 cun3ñí1 hi3 jmɨ́1 nio1
cáun2 tsɨ́3 bíh1 tsá2 hú1tá1 jméi2 mí1ziú13 hla1
Moisés, jáun2 bíh1 ca3jmú3 tsú2 hi3 rá2hmá1
dí2 cun3 hnɨ32 zɨ́h2 jmɨ́1 dáɨn2 dí2, quí1hliá2
ca3jɨ́en32 tsú2 dáɨn2 hí3 hi3 jlánh1 chun1,
hi3 sa3jun3 ca3juénh2 tsú2 siáh3 ca3tɨ21 héih32
hi3 ca3jmú3 jáun2 re21 juo13 tsá2 Egipto [hi3
hniáuh32 jún3 la3jɨ́n32 dún2 tsá2ñuh2 jon2 tsá2
Israel].

24 Hi3 cun3ñí1 hi3 jmɨ́1 nio1 siáh3 cáun2 tsɨ́3
hnga2 hla1 Moisés né3, jáun2 jmɨ́1 ca3lɨ3hún1
tsɨ́3 dí2, tiú2uú2 ca3lɨ3hnió3 yáh3 dí2 hi3 tsáu2
cáun2 lɨ́1 lɨ́n13 hi3 hú1tá1 mí1ziú13 bíh1 dí2
tsá2mɨ3 jon2 re21.

25 Ca3lɨ3hnió3 bíh1 tsú2 ma3tso2 tsɨ́3 cu3lɨ21
quionh3 tsá2co1 tsá2 tionh2 hí3 jo3cuo2 Dió32,
cha3 jmɨ́1 ma3hiún2 tsú2 cu3tiá3 tsɨ́3 hi3 jmu3
tso3.

26 Ca3lɨ́n13 tsú2 hi3 tɨ3 jlánh1 bíh1 zia32
ñí1 jmu3 ta21 hi3 ma3tso2 tsú2 tsɨ́3 cun3ñí1
hi3 ca3tɨn1 Tsá2 lɨ́n3 Cristo, la3 cónh3 bíh1
hi3 jmɨ́1 lɨ3 hánh3 tsú2 cun3quionh3 la3jɨ́32
hi3 zia32 hué32 Egipto jáun2; quí1 cun3 jmɨ́1
má2hu21 bíh1 tsɨ́3 tsú2 hi3 chau21 jmáɨ1 hi3
zia32 hi3 hiáuh3 ñí1con2 Dió32.

27 Cun3ñí1 hi3 jmɨ́1 nio1 jáun2 cáun2 tsɨ́3
Moisés, jáun2 cua3han3 tsú2 hué32 Egipto hi3
tiá2 ca3hɨ́3 yáh3 tsɨ́3 tsú2 hi3 míh3 tsɨ́3 re21;
cáun2 ca3chá3 tiá3 tsɨ́3 bíh1 tsú2 la3jmɨ́1 jmu2
jan2 tsá2 cuá1jɨ́en32 Dió32, Tsá2 tiá2 jniá3.

28 Hi3 cun3ñí1 hi3 jmɨ́1 nio1 jáun2 cáun2 tsɨ́3
tsú2 siáh3, jáun2 ca3quiú2 tsú2 héih32 ca3tɨ21
*Jmɨ́1hɨ́en1 hi3 hniáuh32 jngɨh3 tsáu2 jáh3,
hi3 jáun2 jmɨ́13 jáh3 hí3 né3 hniáuh32 péih3
tsú2 ho3hñú13 quioh21, quí1 cun3quionh3 hi3
jmu3 la3 jáun2 bíh1 tsá2 Israel tiá2 lɨ́13 jún3
hí1 jan2 dún2 tsá2 ñí1 jon2 nɨ́1 má1ca3nga2
tsá2cuú2 tsá2ta3 Dió32, tsá2 quian32 hí3 pí3
quioh21 hmú32.

29 Cun3ñí1 hi3 jmɨ́1 nio1 siáh3 cáun2
tsɨ́3 tsá2 Israel, jáun2 ca3nga2 tsú2 chu3jo2
Jmɨ́2miih21 Dáɨn3 la3juah21 dúh1 cáun2 ñí1
quiéin2, tɨ3la3 jmɨ́1 ca3lɨ3hnió3 tsá2 Egipto
hi3 ngáɨ32 siáh3 ñí1 jáun2 má1ná1, ca3quí2
ca3jláɨn32 bíh1 tsú2 jmáɨ2, hi3 jáun2 ca3hnúh32
jmáɨ2.

30 Ja3bí1 la3 jáun2 siáh3 cun3ñí1 hi3
jmɨ́1 nio1 cáun2 tsɨ́3 bíh1 tsá2 Israel, jáun2
ca3quɨ́h32 hná1 hiah32 hu21 juú2 Jericó jmɨ́1
ca3chí2 tsú2 jáun2 juɨ32 hi3 ca3ñi3táunh1 tsú2
jáun2 quiau3 jmáɨ1 la3 cu3 la3 jéin3 juú2 jáun2.

31 Ja3bí1 hla1 tsá2mɨ3 Rahab, tsá2 jlánh1
jmɨ́1 juón1 hí3, tiá2 ca3jun3 yáh3 cu3lɨ21
quionh3 tsá2co1, tsá2 tiá2 jmɨ́1 nieh3 hí3
ñí1con2 Dió32, cun3ñí1 hi3 ca3chá3 bíh1 tsú2
cáun2 tsɨ́3; quí1 hí3 bíh1 ca3hen3 re2 tɨn2 tsá2
ca3ñí1quí1 ñí1lian13 juú2 jáun2 quioh21 tsú2.

32 Jáun2 né3, ¿zia21 bíh1 hi3 hniáuh32 juah21
jná13 ñí1 hná1 nɨ́2 juáh13? Quí1 tiú2uú2
tsɨn13 yáh3 jmáɨ1 hi3 hléh13 jná13 hi3 ca3tɨn1
hla1 Gedeón, hla1 Barac, hla1 Sansón, hla1
Jefté, hla1 Dá2vi21, hla1 Sá2më21 jɨ3 hi3 ca3tɨn1
la3jɨ́n32 tsá2 lɨn3 hí3 *tɨ32 jë1 Dió32 nɨ́2 siáh3.

33 Cun3ñí1 hi3 jmɨ́1 nio1 cáun2 tsɨ́3 bíh1
tsá2 hí3, hi3 jáun2 ca3láɨh13 bíh1 tsú2 hniéi2
quionh3 tsá2 hué32 siáh3, ca3jmú3 bíh1 tsú2
re2 la3 cun3 ca3tɨ21 tá1la3 ho2 jáɨ13, hiauh3
bíh1 tsú2 siáh3 la3 cun3 hi3 má2ca3jmú3
jáun2 Dió32 jáɨ13 hi3 cué32. Ja3bí1 la3 jáun2
ca3quɨeh3 tsú2 ho3 hiah32 cun3quionh3 hi3
jmɨ́1 nio1 jáun2 cáun2 tsɨ́3, hi3 jáun2 tiá2
ca3quɨeh2 tsú2 jáh3.

34 Ca3tioh21 tsú2 siáh3 hi3 jmu3 la3 uá1 tiá2
quien2 pí3 quioh21 sɨ́2 pa21 tiá2 lɨ3 tián3, hi3
ca3liáun3 tsú2 siáh3 ñí1con2 ho3 mí1táɨ3 hmu3
tá1 tun3 jo21. Tsá2 tiá2 huánh2 ca3joh13 pí3,
hi3 ca3lɨ3 pin3 lɨ́n32 tsú2 siáh3 ca3jmú3 hniéi2,
hi3 ca3láɨh13 tsú2 hniéi2 quionh3 hliáu3 tsá2
já2taunh21 hué32 siáh3.

35 Jmɨ́1 zian2 siáh3 ma3 jan2 tsá2mɨ3 hi3
ca3jenh13 tsá2 hñú13, tsá2 jmɨ́1 má2cá2tsan3.

Ja3bí1 zian2 siáh3 tsá2 cá2tsan3 cun3quionh3
hi3 cáu2 hi3 jueh32, tsá2 tiá2 ca3he3 hi3 liáun3,
quí1hliá2 má2hu21 tsɨ́3 tsú2 hi3 jenh13 hi3 lɨ́13
zian2 tsú2 siáh3 cáun2 hi3 re2 hi3 tɨn2.

36 Ja3bí1 zian2 siáh3 tsá2 ca3quí2 ca3cáuh32
tsú2 cú2nga1 hi3 ja3quí1 já1pán1, hi3 ca3la3
hi3 ná1quí1 ná1chin1 cá2den1ná1 bíh1
tsú2 ca3quiúnh32, hi3 tiáunh1 ná1tson3
hñu3mí1ñí2.

37 Ja3bí1 zian2 tsá2 cá2tsan3 siáh3
cun3quionh3 hi3 ca3quiu3 ca3jnauh3 tsáu2
quɨ́n1, ja3 tsá2 hí3 ca3jun3 hi3 ca3tiun3 tsú2

tun³ hná¹ rón²¹, [hi³ ca³ca³ ca³lau³ tsú² siáh³
tsáu²]. Zian² tsá² cá²tsan³ siáh³ cun³quionh³
hi³ ca³quiéih³² tsáu². Ja³bí¹ zian² siáh³ tsá²
ca³ñi³tú¹ ñi³lɨn¹³ tɨ³ hlá² tɨ³ nɨ́² hi³ ná¹quih³²
jmáh³la³ lo³ *já¹ziáh² jɨ³ lo³ zéin¹ nɨ́² siáh³,
tsá² tsɨ́¹juɨ́³, tsá² zian² uu³mí²tsɨ³², tsá² lɨ́¹
quiú¹ lɨ́¹ jín¹ tɨ³ hlá² tɨ³ nɨ́².

38 Tɨ³la³ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá² má¹ná¹,
tiá² jmɨ́¹ ca³tɨn¹ yáh³ hi³ zian² tsá² la³ hí³
ja¹ quioh²¹. Tsá² hí³ ca³ñi³tú¹ ñi³lɨn¹³ la³
cáun² hué³² quiéin², la³ cáun² ñí¹ lɨ́³ máh³,
jɨ³ la³ cáun² ñí¹ ná¹hó²¹ tá²hláu² míh¹ jɨ³ ñí¹
ná¹hó²¹ tá²hláu² cáh¹ nɨ́² siáh³.

39 Uá¹jinh¹ ca³tɨ́³ tsɨ́³ Dió³² la³jɨ́n³² tsá² hí³
cun³ñí¹ hi³ cáun² jmɨ́¹ nio¹ tsɨ́³ tsú², tɨ³la³
cun³ jáun² tiá² ca³hiauh³ bíh¹ tsú² la³ cun³
jáɨ¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³².

40 La³ jáun² bíh¹ lɨ³ cun³ñí¹ hi³ jmɨ́¹ hu²¹
tsɨ́³ Dió³² cáun² hi³ jlánh¹ bíh¹ chu²¹ hi³
ca³ta¹ dí²; ca³lɨ́n¹³ tsú² hi³ jmáh³la³ quiúnh¹
jnoh¹ bíh¹ tsá² hí³ tú¹ tsɨn¹³ tán¹ hián² cu³tí³.

12

Hniáuh³² neh²¹ dí² hnga² Jesús

1 Hi³ jáun² né³, cun³ñí¹ hi³ la³jɨ́n³² tsá²
ca³chá³ hí³ cáun² tsɨ́³ tionh² la³ cu³ la³ jéin³
quiú¹³ dí² hi³ ná¹quí² ná¹jɨ́e³² jnoh¹, jáun²
cuɨ́¹ chá¹³ dí² tɨ³ có³² ca³la³ jɨ́³² hi³ chí¹cuú²
chí¹jnáɨ²³ ñí¹con² dí², la³ má²quionh³ tso³
hi³ cáun² lɨ́¹ pɨ́² lɨ́¹ tsáɨh³² dí², hi³ jáun²
cuɨ́¹ cueh¹³ dí² tsɨ́³ hi³ tsáu¹³ dí² cú²he² tɨ³
chí¹ján³ la³ cun³ lɨ́³ juɨ³² hi³ tiáuh¹ dí²;

2 hi³ cuɨ́¹ neh²¹ dí² hnga² Jesús, Tsá²
ca³quiú² hí³ nóh³² ha³ lánh³ rón³² hniáuh³²
chá¹³ dí² cáun² tsɨ́³, Tsá² jmu³ siáh³ hi³ lɨ³
quien² hi³ jáun². Quí¹ Jesús hí³ bíh¹ cáun²
ca³tion³ tsɨ́³ hi³ ca³ma³tso² tsɨ́³ ñí¹ crei²¹.
Tiá² ca³lɨ́n¹³ yáh³ tsú² hi³ hua³heih²¹ bíh¹
hi³ quiunh²¹ dí² la³ jáun², quí¹ jmɨ́¹ má²ñi³²
bíh¹ tsú² hi³ lɨ³ zian² tsú² hiún² tsɨ́³ nɨ́¹
má¹ca³nga² hi³ jáun²; hi³ jáun² jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun²
né³, ca³ta³cua¹³ tsú² tɨ³ cuá² chu²¹ ñí¹ cuá³
Dió³².

3 Hi³ jáun² hnoh² né³, hniáuh³² cunh²¹
náh² quiúnh¹ Jesús, Tsá² lɨ́n³ hí³ nóh³²
quiú¹³ dí², Tsá² jlánh¹ ca³ma³tso² hí³ tsɨ́³
hi³ ca³qui³ ca³jmoh³ tsú² tsá² ren² tso³; quí¹
cun³quionh³ hi³ jmúh¹³ hnoh² la³ jáun² bíh¹,
tiú²uú² lɨ́¹ huon¹³ náh², sa³jun³ tú¹ son¹³
honh² náh² siáh³.

4 Quí¹ tiá² má²cá²chó³² yáh³ jmáɨ¹ hi³
ca³la³ hi³ taɨn³² jmɨ́²hán¹ náh² hi³ jmuh³²
náh² hniéi² quiúnh¹ tso³.

5 ¿Hí¹ má²já²có³ honh² náh² la³ cun³ hi³
hlɨ́² liéih³² jáun² Dió³² la³jmɨ́¹ hlɨ́² liéinh³²
tsú² jáun² tsá¹míh¹ jon²? Quí¹ la³ lá²
rá¹juáh³ ñí¹ Sí²:

Hnú² jón³, ha³ lɨ́² jmu² hnú² hi³ tiá² lin¹ ñí¹
jmu³ ta²¹ hi³ ma³tsoh¹ hnú² honh²
hi³ quiú² je²³ jáun² Juo¹³ dí²,
hi³ sa³jun³ hniáuh³² hi³ tú¹ son¹³ honh² náh²
nɨ́¹ má¹ca³hlɨ́² ca³liéih³² tsú².

6 Quí¹ Juo¹³ dí² tɨ́² jinh²³ jmáh³la³ tsá² hnio³
bíh¹;
hi³ jmu² tsú² siáh³ hi³ la³jɨ́n³² tsá² má²lɨ́n³
jon² tsú² ma³tso² tsɨ́³.

7 Jáun² cuɨ́¹ tion¹³ náh² hi³ má¹tsoh¹ náh²
jáun² honh², quí¹ Dió³² jmoh²³ náh² la³jmɨ́¹
jmúh³² tsú² jon². ¿Hí¹ zian² tsá¹míh¹ tsá²
tiá² tɨ́² jenh²³ jméi² dúh¹?

8 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ Dió³² tiá² la³ tɨ́² la³ jenh²³
yáh³ hnoh² la³ cun³ qui³ tɨ́² jinh²³ tsú² jɨ³lɨn²
jon², hi³ jáun² jun³juáh¹³ la³ jon² cu³tí¹³ yáh³
tsú² hnoh², hnoh² dá² la³ dún² lɨ́¹ zian² bíh¹
nɨ́¹juáh³ la³ jáun².

9 Quí¹ nɨ́¹juáh³ ca³tanh¹³ bíh¹ dí² ta²¹ jméi²,
tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá², jmɨ́¹ ca³quiu³ ca³je³
dí² tsú², hi³ jáun² ¡tiá¹³ bíh¹ tiá³ tiá² lɨ³
hniáuh³² má¹ti²¹ dí² ñí¹con² Jméi² dí², Tsá²
ca³cué³ jmɨ́²chí³ quiú¹³ dí², hi³ jáun² lɨ́¹³
ziáun² dí²!

10 Quí¹ jméi² dí² la³ ma³ quin³² ma³ jan³²
dí² ca³tɨ³ ca³jenh³ bíh¹ cu³tiá³ tá¹la³ jmɨ́¹
tiauh² dí² jáun² jo³cuo² tsú², la³ cun³ hi³
ca³lɨ́n¹³ tsú² hmóu³² hi³ chú³² jmu³; tɨ³la³
Dió³² má¹na²¹, tɨ́² jenh² dí² ca³tɨ²¹ cáun² hi³
jlánh¹ bíh¹ quien² ñí¹con² dí², hi³ jáun² lɨ́¹³
chun¹ dí² la³jmɨ́¹ chun¹ tsú² jáun² hnga².

11 Tson² bíh¹ tiá² lɨ́²hiún² tsɨ́³ dí² tá¹la³
quiú¹ jín¹ dí² jáun², quí¹ hlah³ bíh¹ jen²³
dí²; tɨ³la³ jmɨ́¹ chí¹cáɨn² má¹ná¹, lɨ́¹³ zian²
dí² hi³ hú¹tá¹ chun¹ dí² cu³tí³, nɨ́¹juáh³

tsá² zia³² hi³ má²ca³lɨ³tɨn² cun³quionh³ hi³
má²ca³ma³tso² jáun² tsɨ́³, hi³ lɨ́¹³ siáh³ nio²
tie³ hñu³ tsɨ́³ tsú².

Háɨnh¹³ bíh¹ nɨ́¹juáh³ tiá² jmu³ tsú² nieh³ ñí¹con² Dió³²

12 Hi³ jáun² né³, cuéh³ náh² pí³ cuá² tanh¹
nɨ́¹juáh³ hi³ tiú²uú² pin³ hi³ má²cá²huóh³²;
13 hi³ jáun² hniauh² náh² cú²jueh³² juɨ³²
cú²tso², hi³ jáun² lɨ́¹³ la¹³ tɨ́¹ má²hliáh², hi³
jáun² tiá² tɨ³ lɨ³mí¹ hliáh¹³.
14 Jmu³ náh² tion³ hi³ niau²¹ tie³ quián¹³
náh² quiúnh¹ la³jɨ́n³² tsáu², jɨ³ hi³ ná¹chan¹
náh² siáh³ ñí¹con² Dió³² nɨ́² siáh³, quí¹
hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lɨ́¹³ jɨ́en³² Juo¹³ dí²
nɨ́¹juáh³ tiá² cuá¹chan¹ tsú² ñí¹con² Dió³².
15 Hua³hín¹³ náh² jmu³, hi³ jáun² tiá²
lɨ́¹³ lɨ³ zian² tsá² tiú²uú² hnió³ mií³ hi³
ja³² tsɨ́³ Dió³²; ja³bí¹ hua³hín¹³ náh² siáh³
jmu³ hi³ jáun² tiá² lɨ³ zian² tsá² lɨ́n¹³
la³jmɨ́¹ lɨ́³ mí¹zioh²¹ náɨ² hlah³, cáun² hi³
má²chí¹cuóun² hi³ jmu² hlah³ ñí¹con² tsá²
ñí¹ hná¹ jáun², hi³ jmu³ hi³ hliánh¹³ tsú².
16 Ha³ lɨ́² cuɨ́¹ lɨ³ zian² hí¹ jan² hnoh² tsá²
lɨ́¹ jmu³ lɨ́¹ tsó²¹; hi³ sa³jun³ hniáuh³² lɨ³ zian²
tsá² tiá² jéih³² la³ cun³ hi³ tɨ³² tsɨ́³ Dió³²,
la³ cun³ hi³ ca³jmú³ jáun² hla¹ Esaú, tsá²
ca³la³ hí³ má³² hi³ cuh³ cun³quionh³ hi³ jmɨ́¹
ca³tɨn¹ hiáuh³ cun³ñí¹ hi³ hí³ bíh¹ dí² tsá²
má²ján³.
17 Hi³ jáun² la³ cun³ hi³ má²ná¹ñíh¹ náh²,
tiú²uú² ca³lɨ³ yáh³ hiáuh³ hla¹ Esaú hí³ hi³
ma³hé² ma³mieh² jméi² jmɨ́¹ má²cáɨn² jáun²,
uá¹jinh¹ ca³ho³ ca³jngɨh³ lɨ́n³² tsú², tɨ³la³
tiú²uú² ca³lɨ³ zia³² yáh³ lánh³ rón³² lɨ́¹³ za¹³
la³ cun³ hi³ má²lɨ³².
18 Tɨ³la³ hnoh² né³, tiá² ca³ma³janh¹³ yáh³
náh² ñí¹con² cáun² hi³ lɨ́²lieih²¹ cuo² tsú²,
la³jmɨ́¹ ca³ma³janh³² jáun² tsá² *Israel máh³
ñí¹ jmɨ́¹ hún¹ jáun² sɨ́², cáun² ñí¹ tiá² re²
jniá³, ñí¹ ná¹niéih²¹, ñí¹ zia³² hi³ cáu² hi³
jueh³²;
19 sa³jun³ ca³niéih² bíh¹ náh² mah¹ hi³
ñí¹jiei²¹ tsú² mí¹ñí², sa³jun³ ca³niéih² náh²
siáh³ ho³ Dió³² hi³ ca³náɨ³² jáun² tsá² hí³.
Tsá² ca³náɨ³² hí³ ho³ tsú² jmɨ́¹jáun², ca³la³
hi³ ca³hiu³ ca³mɨ́³ tsú² hi³ tiú²uú² hléh³²
cú²jueh³² Dió³² tá²chi²¹ ñí¹con² tsú²,
20 quí¹hliá² cun³ñí¹ hi³ huáh² lɨ́n³² tsɨ́³
ná¹jéinh³² tsú² héih³² hi³ juáh³ jáun² la³ lá²:
"Lɨ³ua³ jan² tsá² ca³há³ máh³ lá², uá¹jinh¹
jan² jáh³, cun³ ca³tɨn¹ bíh¹ jún³ hi³ qui³
jnah³ tsú² quɨ́n¹ [ho³lá²dá² cun³quionh³
hmá² zunh²¹]".
21 Hi³ cáu² hi³ jueh³² cu³tí³ bíh¹ la³ cun³
hi³ jniá³ jáun², quí¹ hí¹ la³ tɨ³ hnga² yáh³
hla¹ Moisés ca³juáh³: "He³ ma³ juénh² jná¹³,
ca³la³ hi³ juan²³ máh³ jná¹³ lɨ́²³".
22 Tɨ³la³ hnoh² má¹ná¹, má²ca³ma³janh¹³
náh² cú²jueh³² ñí¹con² juú² Jerusalén
quioh²¹ Dió³² Tsá² juú²tsáun² bíh¹, hi³ nio²
jáun² tɨ³ máh³ Sión la³ tɨ³ hñu³mɨ³cuú², ñí¹
ná¹ngɨh³² jáun² tɨ³ la³ mei²¹ tsá²cuú² tsá²ta³
Dió³² hi³ ná¹má²quí² má²quien² Dió³²;
23 ñí¹ ná¹ngɨh³² siáh³ jɨ³lɨn² jon² Dió³²,
tsá² ná¹tón²¹ hí³ hi³ jmáɨ² ñí¹ sí² rón³²
hñu³mɨ³cuú². Hi³ má²ca³ma³janh¹³ náh²
siáh³ ñí¹con² Dió³² Tsá² rá²tsɨ³² héih³²
ñí¹con² ca³la³ jɨ́n³² tsáu², jɨ³ ñí¹ tionh¹ jáun²
jmɨ́²chí³ quioh²¹ tsá² má²ca³jmú³ hí³ la³
cun³ hi³ tɨ³² tsɨ́³ Dió³², tsá² má²ca³jmú³ Dió³²
hi³ chun¹ tán¹ hián² cu³tí³;
24 jɨ³ ñí¹ cuá³ jáun² Jesús, Tsá² cua³tianh²
hí³ cáun² nió³² hmaɨ²¹, ñí¹ má²jɨ²
jáun² quí¹hliá² má²lɨ́³ la³juah²¹ dúh¹ hi³
má²ca³péih³ jmɨ́¹³ tsú² siáh³, jmɨ² hi³ jmu²
jáun² lin¹ hi³ cáun² hi³ jlánh¹ bíh¹ chu²¹
má²lɨ³², cha³ jmɨ́¹ lɨ³ lin¹ cáun² hi³ la³ ca³lɨ³
lin¹ jáun² jmɨ́¹ ca³táɨn² jáun² jmɨ́¹³ hla¹ Abel
[jmɨ́¹ ca³jngah³ jáun² raɨnh²¹].
25 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, ha³ lɨ́² jmú² náh²
hi³ tiá² jéin²³ náh² Tsá² liéih³² dí². Quí¹
nɨ́¹juáh³ tiá² ca³liáun³ yáh³ tsá² tiá² ca³jéin¹³
hí³ tsá² ca³hlɨ́² ca³liéih³² tsú² jáun² ñí¹ hué²¹
lá², jáun² tiá¹³ bíh¹ tiá³ lɨ́¹³ liáu³ dí² nɨ́¹juáh³
ca³jmú¹³ dí² tsá² tiá² nieh³ ñí¹con² Tsá²
cuá¹hlɨ́² cuá¹liéih³² dí² la³ tɨ³ hñu³mɨ³cuú².
26 Jmɨ́¹ ca³hléh³ jáun² Dió³² jmɨ́¹tin², ca³la³
hi³ ca³ru³ ca³juá³ bíh¹ hué³²; tɨ³la³ jmáɨ¹ hi³
ziáun² dí² lá² né³, má²ca³jmú³ tsú² jáɨ¹³ hi³
lɨ́³ la³ lá²: "Jmu¹ jná¹³ siáh³ cónh³í¹ cu³ jéin³²
hi³ ru³ hi³ juá³, tɨ³la³ jun³juáh¹³ jmáh³la³

cuá¹ hué²¹ yáh³, quí¹ ca³la³ jɨ³ hi³ jniá³ jáun² tɨ³ chi³cuú² bíh¹ uá²jaɨ³²”.

27 Jmɨ́¹ ca³juáh³ tsú² jáun² hi³ jmu³ tsú² hi³ ru³ hi³ juá³ siáh³ cónh³í¹ cu³ jéin³², jáun² ñí¹ jáun² lin¹ hi³ quin³ tsú² la³jɨ́³² hi³ ca³jmú³ bíh¹, la³ cun³ la³jɨ́³² hi³ lɨ́¹³ ru³ juá³, hi³ jáun² jmáh³la³ hi³ tiá² lɨ́¹³ jɨ́eh³ bíh¹ tá¹no¹.

28 Hi³ jáun² né³, cun³ñí¹ hi³ má²tsá¹tauh¹³ dí² jáun² ñí¹ cuá¹quien² Dió³², cáun² ñí¹ cun³ tiá² lɨ́¹³ jɨ́eh³, jáun² cuɨ́¹ cue¹³ dí² tsú² tiá¹hmah¹, hi³ cuɨ́¹ má¹tsú¹ má¹jonh²¹ dí² Dió³² la³ cun³ ca³tɨ²¹, hi³ cuɨ́¹ má¹quien¹³ dí² tsú² siáh³, ca³la³ hi³ juénh² dí²,

29 quí¹hliá² Dió³² Juo¹³ dí² lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ cáun² sɨ́² hi³ tioh²¹ ma³tsá² ca³la³ jɨ³lɨ³².

13

Lánh³ ca³ta¹ dí² jmú¹³ hi³ lɨ³ hiún² tsɨ́³ Dió³²

1 Hi³ jáun² né³, hniáuh³² má¹hno¹ náh² tsá²ján² tsá²ján² jmáɨ¹ ca³la³ jɨ́³² la³jmɨ́¹ hnio³ tsú² raɨnh²¹.

2 Lɨ́² cuɨ́¹ cha³có³ honh² náh² hi³ hen¹³ náh² re² tɨn² lɨ³ua³ jan² tsá² ñi³tin²¹ hñuh³² náh²; quí¹ hí¹ la³ tɨ³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² yáh³ la³ ca³hen³ ma³ jan² tsá² ca³jmú³ la³ jáun² jmɨ́¹tin² ta³ tiá² ñi³².

3 Cháu¹ náh² honh² ca³tɨn¹ tsá² ná¹tson³, hniáuh³² lɨ́n¹³ náh² ca³la³ jmɨ́¹ lɨ́³ hi³ ná¹tson³ náh² cu³tsa³² quiúnh¹ tsú². Cháu¹ náh² siáh³ honh² ca³tɨn¹ tsá² tiá² hin² quiú² jéi²³, cuɨ́¹ lɨ́n¹³ náh² hi³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ hmóu³² bí¹ náh² tiá² quiú² tiá² jéi²³ tsáu².

4 Hi³ hniáuh³² má¹quien¹³ náh² siáh³ hi³ má²ca³jenh² jáun² cuonh² náh², hi³ hniáuh³² jmúh¹³ hnoh² siáh³ hi³ ná¹chan¹ náh² ñí¹con² tsá² má²lɨ́n³ hí³ ñí²cuonh² náh², quí¹ Dió³² bíh¹ Tsá² ra³tsɨ³² héih³² ñí¹con² tsá² juón¹ uá¹ hi³ tsá² tiá² má²jenh² cuo², uá¹ hi³ tsá² má²jenh² cuo² siáh³.

5 Hniáuh³² bíh¹ má¹zián¹³ náh² hi³ tiá² hniá¹ náh² quɨe³, tɨ³la³ chú³² má¹hiúnh¹³ náh² honh² la³ cun³ hi³ zia³² quián¹³, quí¹ jáun² yáh³ má²ca³juáh³ Dió³² la³ lá²: “Jmɨ́¹lɨ́h³ yáh³ tiá² chau²¹ jná¹³ hnoh² hmóu³² náh², hi³ sa³jun³ cuaɨ²¹ jná¹³ hnoh² tɨ³ có³²”.

6 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, ca³la³ hi³ hiún² lɨ́n³² bíh¹ tsɨ́³ dí² hi³ juáh¹³ dí² la³ lá²:

Hnga² bíh¹ Juo¹³ dí² Tsá² má²hau³ jná¹³,

hi³ jáun² cónh³ tiá² lɨ́¹ hú¹ cóh²¹ yáh³ tsɨn³²
jná¹³ nɨ́¹juáh³ he³ hnió³ tsáu² jmoh³.

7 Jáun² né³, cháu¹ náh² honh² ca³tɨn¹ tsá² ca³hɨ́e³ náh² hí³ jú¹ tson², tsá² ca³hléh³ hí³ jaɨ¹³ quioh²¹ Dió³² ñí¹con² náh²; sá¹nɨ́² cháu¹ náh² honh² ha³ lánh³ jmɨ́¹ ñi³táunh¹ tsá² hí³ hi³ tɨ́² nio² jáun² cáun² tsɨ́³ tsú², jáun² jmóuh¹ náh² nóh³² jáun² quioh²¹ tsú².

8 Quí¹ jmɨ́¹lɨ́h³ yáh³ tiá² zan² Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo, cun³ má²lɨ́n³ jáun² bíh¹ tsú² cháu³, né³² nɨ́², jɨ³ ca³la³ cun³ jmɨ́¹hi³nio² nɨ́² siáh³.

9 Hi³ jáun² né³, hua³hín¹³ náh², su³uú² lɨ́¹ cuɨ́¹ lɨ³can² náh² cun³quionh³ jaɨ¹³ siáh³, jaɨ¹³ hi³ tiá² má²ca³niéih² náh². Quí¹ tɨ³ jlánh¹ bíh¹ lɨ³ pin³ tsɨ́³ dí² nɨ́¹juáh³ héɨ¹³ dí² miɨ́³ hi³ ja³² tsɨ́³ Dió³², la³ cónh³ bíh¹ hi³ jmɨ́¹ má¹ti²¹ dí² héih³² ca³tɨ²¹ he³ má³² lɨ́¹³ cúh¹³ dí²; quí¹ tiá² lin¹ ca³lɨ³ pin³ yáh³ tsɨ́³ tsá² jlánh¹ ca³ma³tí³² héih³² la³ jáun².

10 Né³² né³, Jesús bíh¹ ca³cuen³ hnga² ñí¹con² Dió³² hi³ jun³ hi³ ca³ta¹ dí², tɨ³la³ tsá² má²ná¹má²cón³² Dió³² la³ cun³ lɨ́³ jáun² héih³² quioh²¹ ñí¹hiú¹³ hi³ ca³lɨ³zia³² jáun² jmɨ́¹tin² né³, cónh³ tiá² ca³tɨn¹ bíh¹ hiáuh³ la³ cun³ hi³ hiáu¹³ jáun² jnoh¹.

11 Quí¹ nɨ́¹ má¹ca³jngɨh³ tsú² jáun² jáh³ ñí¹con² Dió³² hi³ ca³tɨ²¹ tsáu¹³ tsáu², jáun² má¹jáun² tsá²can³² mí²tsá² hɨ́en¹ jmɨ́¹³ jáh³ hí³ ñéih³ ñí¹ jlánh¹ bíh¹ hɨ́en¹ jáun², hi³ tsá²cué² tsú² ca³tɨ²¹ hi³ hin³ tso³, tɨ³la³ jáh³ má²cá²tsan³ hí³ má¹ná¹, tɨ³ la³ cheih³² juú² bíh¹ tsa³jin² tsú².

12 Ja³bí¹ la³ jáun² ca³ma³tso² Jesús tsɨ́³ hi³ ca³jun³ tɨ³ la³ cheih³² juú², hi³ jáun² cun³quionh³ jmɨ² má²ca³táɨn² jáun² quioh²¹ tsú², ca³lɨ³ hi³ jmu³ tsú² hi³ má²ná¹chan¹ tsáu² ñí¹con² Dió³².

13 Jáun² né³, jnoh¹ siáh³ cuɨ́¹ tsáu¹³ uá²jaɨ³² ñí¹con² Jesús tɨ³ la³ chéih³² juú² ñí¹ tá¹tauh¹ dí² tsɨ́¹juɨ́³, la³jmɨ́¹ cá¹quiúnh²¹ tsú² jáun² hnga².

14 Quí¹ tiá² zia³² yáh³ cáun² juú² hi³ hú¹tá¹
quiú¹³ dí² hi³ nio² cun³ jmɨ́¹hi³nio² tá¹la³
ziáun² dí² ñí¹ hué²¹ lá²; tɨ³la³ jnoh¹ né³,
ná¹cueh²³ dí² tsɨ́³ ca³tɨ²¹ cáun² juú² hi³ tá¹no¹
jmɨ́¹tsú² jmɨ́¹ja³² bíh¹.
15 Hi³ jáun² cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ Jesús
né³, ¡cuɨ́¹ má¹quien¹³ dí² Dió³² cun³ jmá²
cun³ jnia³²! Quí¹ cun³quionh³ hi³ ná¹quí²
ná¹ton²³ dí² hi³ hí³ bíh¹ lɨ́n³ Juo¹³ dí², jáun²
lɨ³ zia³² bíh¹ hi³ lɨ́¹ cue¹³ dí² tsú², hi³ tɨ³² tsɨ́³
tsú².
16 Ha³ lɨ́² cuɨ́¹ cha³có³ honh² náh² hi³
jmúh¹³ náh² hi³ chu²¹, hi³ tsoh²¹ náh² he³
hi³ zia³² quián¹³, quí¹ la³ jáun² bíh¹ tɨ³² tsɨ́³
Dió³² nɨ́¹juáh³ cáun² ná¹hiún² honh² náh²
hi³ jmuh³² la³ jáun² hi³ ca³tɨn¹ tsú².
17 Ma³tɨ²¹ náh² héih³² quioh²¹ tsá² tionh²
la³ñí¹ ñí¹con² náh², hi³ tianh³² náh² tsú²
ta²¹, quí¹ tsá² hí³ bíh¹ má²ná¹jmu² hua³hí¹³
hnoh², hi³ ná¹ñi³² tsú² siáh³ hi³ chau²¹
jmáɨ¹ hi³ jɨ́enh³² tsú² ta²¹ quioh²¹ ñí¹con²
Dió³². Quí¹ nɨ́¹juáh³ jmúh¹³ náh² la³ jáun²,
jáun² lɨ³ hiún² tsɨ́³ tsú² jmu³ ta²¹ jáun²,
hi³ jáun² tiá² nga³ héɨ² ta²¹ jeinh²¹ tsú²;
quí¹ sa³jun³ zia³² ñí¹ jmu³ ta²¹ ñí¹con² náh²
hmóu³² yáh³ nɨ́¹juáh³ hi³ jmúh¹³ náh² hi³
zia³² ta²¹ héɨ² ñí¹con² tsá² hí³.
18 Jáun² né³, lienh¹ náh² tiá³ Dió³² hi³
ca³ta¹ jnoh¹. Né¹ jnoh¹ hi³ má²jɨ² bíh¹ jmɨ́¹
tsɨ́³ jnoh¹, quí¹ cun³ñí¹ hi³ má²hnáu² jnoh¹
jmú¹³ jmáh³la³ cá² ñí¹ hi³ chu²¹.
19 Zia³² cáun² hi³ jlánh¹ bíh¹ hnó³² jná¹³,
hi³ mɨ́h¹³ tiá³ náh² ñí¹con² Dió³², hi³ cué³²
tsú² jáɨ¹³ hi³ tia³juɨ³² lɨ́¹³ ñí¹jɨe¹ jná¹³ siáh³
hnoh².

Cuɨ́¹ zian² tsá² tanh² ta²¹ Dió³² cáun² hi³ re² hi³ tɨn²

20 Dió³², Tsá² cha³² tie³ hñu³ tsɨ́³ tsáu²,
ca³jmú³ hi³ ca³jenh¹³ Jesús Tɨ³² Juo¹³ dí²
cun³ñí¹ hi³ ca³táɨn³ tsú² jáun² jmɨ́¹³, hi³
jáun² lɨ³ tanh¹³ tsú² cáun² nió³² hi³ lɨ³ quien²
cun³ jmɨ́¹hi³nio². Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³,
má²lɨ́n³ tsú² Tsá² zenh² la³ñí¹ hi³ jmu²
hua³hí¹³ dí², jnoh¹ tsá² láɨ³ dí² la³jmɨ́¹ lɨ́n³
*já¹ziáh².
21 Hi³ jáun² Dió³² hí³ bíh¹ cuɨ́¹ jmu¹ hi³
ca³la³ tán¹ hián² náh² cu³tí³ hi³ jmúh¹³ náh²
la³jɨ́³² ta²¹ chu²¹, la³ cun³ la³jɨ́³² hi³ hnió³
tsú²; hi³ cun³quionh³ hi³ ca³jmú³ jáun² Jesús
Tsá² lɨ́n³ Cristo, cuɨ́¹ jmouh²¹ tsú² hñu³ tsɨ́³
dí² la³ cun³ tɨ³² tsɨ́³ tsú² hnga². ¡Cuɨ́¹ lɨ³quien²
bíh¹ Cristo cun³ jmɨ́¹hi³nio²! ¡Tson² bíh¹
cu³tí³!
22 Mɨ́²³ jná¹³ ñí¹con² hnoh² reh² hi³ cuɨ́¹
juenh² bíh¹ honh² náh² ca³tɨ²¹ cú¹pih²¹ jáɨ¹³
hi³ má²lɨ́²hlɨ́¹ lɨ́²lieh¹ jná¹³ nɨ́² hnoh².
23 Hnó³² jná¹³ lɨ³ ñíh¹³ náh² hi³
má²cuá²han³ bíh¹ reh² dí² Timoteo
hñu³mí¹ñí²; jáun² né³, nɨ́¹juáh³ cuanh³ tsú²
ta³ ñeh³ ñí¹ lá², jáun² jan²¹ bíh¹ jná¹³ tsú² nɨ́¹
má¹já²jɨe¹ jná¹³ hnoh².
24 Zéih³ tiá³ náh² tsá² ná¹ñí¹ ñí¹con² náh²:
“Hia² náh²”, jɨ³ ca³la³ jɨ́n³² tsá² joh¹ Dió³²
ñí¹ hná¹ nɨ́². Tsá² reh² dí² tsá² hué³² Italia
tionh² lá² juáh³ siáh³: “Hia² náh²”.
25 Cuɨ́¹ má¹hé¹ má¹mieh² Dió³² jɨ³lɨn² náh².
[Cun³ nɨ́² bíh¹ tí³ jáɨ¹³.]

Sí² Quioh²¹ Santiago

*Jacobo Jmu² Cáun² Sí² Hi³ Ca³tɨn¹ Tsá² *Judíos, Tsá² Má²tiáunh¹ Ñí¹ Hliáun³*

1 Jná¹³ la³² Jacobo, tsá² lɨ́n³ jná¹³ jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ Dió³² jɨ³ Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí², juanh³² jná¹³: “Hia² hnoh²”, tá¹ quia³tún³ nió³ hnoh² tsá² *Israel, tsá² má²ná¹yanh³² náh² tá¹ cáun² hngá¹máh³.

Dió³² jmu² hi³ lɨ¹³ quia³lín³ jmɨ́¹ tsɨ́³ tsáu²

2 Hnoh² reh², ma³hiún¹³ hnoh² honh² lɨ³ua³ cáun² hi³ quiunh³² náh²,

3 quí¹ la³ cun³ hi³ má²ca³lɨ³ ñíh¹ hnoh² jáun² hi³ tɨ³ jlánh¹ bíh¹ re² lɨ́²tɨn² tsú² hi³ jmu³ juenh² tsɨ́³, nɨ́¹juáh³ zia³² hi³ cá² lau²³ ca³tɨ²¹ hi³ taunh³² tsú² jáun² ta²¹.

4 Hi³ jáun² né³, chá¹ hnoh² cáun² honh², hi³ jáun² lɨ́¹³ lɨ³tɨn² hnoh² re² hi³ jmúh¹³ náh² juenh² honh², hi³ jáun² hnoh² lɨ́¹³ lɨ́n³ náh² tsá² má²hún¹ tsɨ́³, tsá² má²ca³hiá² ca³táunh³ ca³la³ tán¹ hián² cu³tí³, la³ cun³ tsá² tiá² hi³ lɨ³hniauh²³ hí¹ cáun² ñí¹con² yáh³.

5 Lɨ³ua³ jan² hnoh² tsá² tiá² re² má²jniá³ jmɨ́¹ honh² náh², mɨ́¹ náh² ñí¹con² Dió³², hi³ jáun² lɨ́¹³ hián¹³ náh², quí¹ hí³ bíh¹ cue³² ca³la³ hi³ lɨ́¹ má²tú² má²ziáun²³ ñí¹con² ca³la³ jɨ́n³² tsáu², ha³ tiá² jin²³ yáh³ tsú² tsá² hiú² tsá² mɨ³² ñí¹con².

6 Tɨ³la³ hniáuh³² mɨ́³² tsú² hi³ hu²¹ cáun² tsɨ́³ má¹ná¹, hí¹ cú¹pih²¹ yáh³ tiá² hniáuh³² hu²¹ tun³ tsɨ́³ tsú²; quí¹ nɨ́¹juáh³ hi³ hu²¹ tun³ tsɨ́³ tsú², jáun² lɨ́n³ tsú² la³jmɨ́¹ lɨ́³ cu³ jláɨ³ jmɨ́²miih²¹ bíh¹, hi³ hlia³² chí³ tɨ³ hlá² tɨ³ nɨ́².

7 Tsá² la³ hí³ tiá² hniáuh³² yáh³ hi³ cáun² lɨ́¹ lɨ́n¹³ hi³ hiáuh³ hi³ jmɨ́¹ cué²¹ jáun² Dió³² Juo¹³ dí²;

8 quí¹ tsá² la³ hí³ dá² cáun² lɨ́¹ tɨ́² lɨ́¹ jeinh³² tsɨ́³ tɨ³ hlá² tɨ³ nɨ́² bíh¹.

9 Hi³ jáun² né³, cuɨ́¹ jmu¹ tsah³ tsá² reh² dí², tsá² tsɨ́¹juɨ́³, quí¹ cun³ñí¹ hi³ má²ca³ta³zanh¹ tsú² re².

10 Hi³ tsá² hánh³ né³, cuɨ́¹ jmu¹ tsah³ quí¹ cun³ñí¹ hi³hliá² má²ca³méih³ hi³ quien² tsú², quí¹ tsá² ná¹hánh³ dá² lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ lí¹³ hi³ tiá² má²hɨ́e² bíh¹.

11 Quí¹ nɨ́¹ má¹ca³hiá² hiú², hi³ má¹lɨ³² jáun² né³, chei³² lɨ́n³², jáun² lɨ́²quiéin² bíh¹ náɨ², hi³ suh³² siáh³ lí¹³ quioh²¹, jáun² lɨ́¹ ca³há² ca³nga² bíh¹ hi³ jmɨ́¹ jniá³ jáun² chú³² lɨ́n³². La³ jáun² bíh¹ quiunh³² uá²jaɨ³² tsá² hánh³, cu³diá²jan² bíh¹ tsá²hín³ tsú² tá¹la³ cuá¹jmu² jáun² tá¹³.

Jun³juáh¹³ Dió³² yáh³ jmu² hi³ lɨ¹ hen² tsɨ́³ tsú² hi³ tiá² ca³tɨ²¹

12 Hen³ ma³ jmɨ́¹ ren² tsá² tion² tsɨ́³ ca³la³ jɨ́³² hi³ quiunh³²; quí¹ nɨ́¹ má¹ca³nga² tsú² la³jɨ́³² hi³ jáun², hiáuh³ bíh¹ tsú² la³ cun³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³² jáɨ¹³ hi³ cué³² ñí¹con² tsá² hniau³ dí², hi³ lɨ́¹³ zian² dí² quionh³ tsá² ca³cah¹³ hí³ jmáɨ¹ quionh³.

13 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ ca³chó³² cáun² jmáɨ¹ hi³ hniá¹ tsú² cáun² hi³ tiá² ca³tɨ²¹ né³, tiá² hniáuh³² yáh³ hi³ cáun² lɨ́¹ lɨ́n¹³ tsú² hi³ Dió³² bíh¹ cá² lau²³ cun³quionh³ hi³ hlah³ jáun². Quí¹ hí¹ cónh³ yáh³ tiá² lɨ́¹³ hi³ hen² tsɨ́³ Dió³² hi³ hlah³, sa³jun³ cá² lan²³ tsú² tsáu² cun³quionh³ hi³ hlah³.

14 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ hi³ hniá¹ tsú² la³ cun³ hi³ tiá² ca³tɨ²¹ né³, jáun² hi³ jáun² má²ja³² ca³la³ tɨ³ ñeh² hñu³ tsɨ́³ hnga² bíh¹ tsú²; quí¹ hñu³ tsɨ́³ hnga² bíh¹ tsú² dí¹quian¹ hi³ jáun².

15 Hi³ nɨ́¹ má¹ca³lɨ́n¹³ tsú² jmu³ la³ cun³ hi³ má²hniá¹ jáun² jmu³ né³, má¹jáun² má²lɨ́¹³ tso³ bíh¹. Jáun² nɨ́¹ má¹ca³lɨ³ pin³ tso³ tán¹ hián² cu³tí¹³ né³, jáun² má¹jáun² má²jún³ bíh¹ tsú² ñí¹con² Dió³².

16 Hnoh² reh², tsá² hnau³ jná¹³ lɨ́n³², ha³ lɨ́² lɨ́¹ cuɨ́¹ lɨ³can² hnoh²;

17 quí¹ ca³la³ jɨ³lɨ³² hi³ chu²¹, jɨ³ la³jɨ́³² hi³ quien² ca³la³ tán¹ hián², cáun² lɨ́¹ cue³² bíh¹ Dió³² Jméɨ² dí², Tsá² cuá³ hñu³mɨ³cuú². Hí³ bíh¹ Tsá² lɨ́n³ mí¹zioh²¹ quioh²¹ la³jɨ́³² joh¹ hi³ jniá³ jáun² tɨ³ chi³cuú²; Dió³² Tsá² lɨ́n³ la³ má²lɨ́n³ jáun² yáh³. Tɨ³la³ Tsá² hí³ má¹ná¹, tiá² zan² yáh³ la³jmɨ́¹ za² joh¹ hi³ ja³² jáun² chi³cuú², hi³ cáun² lɨ́¹ jmu² hính¹³ tɨ³ hlá² tɨ³ nɨ́².

18 Hí3 bíh1 Tsá2 ca3lín13 hi3 ma3jniau2 dí2
hi3 hmaɨ21 cun3quionh3 jú1 tson2 quioh21.
Cun3ñí1 hi3 jáun2 né3, má2láɨ3 dí2 tsá2
má2ná1chan1 ñí1con2 tsú2 ja1 quioh21 la3jí32
hi3 ca3jmú3 tsú2 jáun2, la3jmí1 má2ná1chan1
jáun2 la3jí32 hi3 lau32 la3ñí1.

Tsá2 má2tí32 la3 cun3 hi3 náɨ32

19 Hi3 jáun2 né3 reh2, tsá2 jlánh1 hnau3
jná13, hniáuh32 lɨ3 ñíh13 náh2 hi3 tianh13
náh2 hua3jan21 hi3 náɨh1 náh2 jáɨ13 hi3 hleh32
tsáu2; tɨ3la3 tiá2 hniáuh32 yáh3 hi3 la3juɨ32
hléh13 hnoh2 má1ná1, sa3jun3 hniáuh32 hi3
la3juɨ32 má2míh3 honh2 náh2,
20 quí1 tsá2 míh23 tsí3 cun3 tiá2 lí13 bíh1
jmu3 la3 cun3 hi3 tɨ32 tsí3 Dió32.
21 Hi3 jáun2 bíh1 hniáuh32 cháh13 hnoh2 tɨ3
có32 la3jí32 hi3 tiá2 jɨ2 hi3 má2chí1mɨ32 jáun2
honh2 hnoh2, la3 má2quionh3 jɨ3lɨ32 hi3 hlah3
hi3 jlánh1 má2ca3lɨ3 hliáun3 jáun2; tɨ3la3 hi3
nio2 re2 honh2 bíh1 hnoh2 cuéh1 náh2 jáɨ13
hi3 lí13 lɨ3 quien2 jú1 tson2 hi3 má2ca3jñí3
jáun2 Dió32 hñu3 honh2 náh2, la3 cun3 jáɨ13
hi3 jmu3 hi3 liáun3 náh2.
22 Hi3 jáun2 hniáuh32 má1tih21 bíh1 hnoh2
la3 cun3 hi3 hɨe32 jú1 tson2 jáun2, quí1
ní1juáh3 cáun2 ti3 lí1 naɨh32 náh2, jáun2 la3
jáun2 lí1 lí2can2 náh2 hmóu32 bíh1.
23 Quí1 tsá2 ti3 lí1 náɨ32 jú1 tson2 hi3 tiá2
má2tí32 yáh3 tsú2 má1lɨ32 jáun2, jáun2 tsá2 la3
hí3 dá2 lín3 la3jmí1 lín3 jan2 tsá2 má2lí2jíe3 ñí1
cun3quionh3 cáun2 hu32 bíh1.
24 Quí1 ní1 má1lí2jíe3 tsú2 lánh3 lí3 ñí1, jáun2
la3juɨ32 tsá2có3 bíh1 tsí3 tsú2 lánh3 lí3 ñí1 ní1
má1lɨ32 jáun2.
25 Tɨ3la3 tsá2 taun2 re2 ñí1 liei21 chu21
quioh21 Dió32 né3, liei21 hi3 jmu2 jáun2 hi3
lí13 liáun3 tsú2, hi3 má2tí32 tsú2 re2, hi3 tiá2
tsá2có3 tsí3 tsú2 hi3 náɨ32, jáun2 tsá2 la3 hí3
bíh1 jlánh1 lɨ3 hiún2 tsí3 ca3tɨ21 la3 cun3 la3jí32
hi3 jmu2 jáun2.
26 Ní1juáh3 zian2 tsá2 lín23 hi3 jlánh1 re2
má2tí32 cuáh32 quioh21, tɨ3la3 ní1juáh3 cáun2
lí1 ja3tú2 ja3lí23 bíh1 ho3 tsú2 má1lɨ32 jáun2,
jáun2 tsá2 la3 hí3 cáun2 lí1 má2can2 hnga2
bíh1, hi3 tiá2 lin1 lí2quien2 yáh3 hi3 jlánh1
má2tí32 tsú2 jáun2 cuáh32.
27 Tɨ3la3 tsá2 má2tí32 cuáh32, cáun2 hi3 jɨ2
hi3 hngó32 ta3 ñí1 Dió32 Jméi2 dí2 né3, jáun2
tsá2 la3 hí3 bíh1 jmu2 la3 lá2: Má2hon3 tsú2
tsá1míh1 hnáɨ3, jɨ3 tsá2mɨ3 hnáɨ3 ní2 siáh3 ja1
lɨ3ua3 cáun2 uu3mí2tsɨ32 hi3 zian2 tsú2, hi3
hua3hín13 tsú2 siáh3 hnga2 hi3 tiá2 ma3quiá1
jmí2chí3 quioh21 cun3quionh3 hi3 zia32 jáun2
ñí1 hué21 lá2.

2

Tiá2 hniáuh32 jmu2 tsú2 hi3 quien2 jan2, hi3 jan2 tiá2 quien2

1 Hnoh2 reh2, tsá2 tanh23 náh2 ta21 Jesu-
cristo Tɨ32 Juo13 dí2, Tsá2 cú2 juenh2, tiá2
ca3tɨn1 ya3 náh2 jmúh13 quien2 jan2, hi3 jan2
tiá2 quien2.
2 Jmú13 jáɨ13: Ní1juáh3 ja1 ñí1 ná1ngɨh32
náh2 ca3hi3 jan2 tsá2 quih32 hmɨh32 chu21,
hi3 tioh3 siáh3 anillo hi3 lí3 cú1mí1niau21 cuo2
tsú2, hi3 tá1la3 jáun2 né3 ca3hi3 siáh3 jan2 tsá2
tia3mii2 quih32 tsí1 hmɨh32 tseh1,
3 tɨ3la3 ní1juáh3 hnoh2 jlánh1 ca3ma3quien13
náh2 tsá2 quih32 hí3 hmɨh32 chu21, hi3 juoh1
náh2 tsú2 la3 lá2: "Ñí3 ñí1 chu21 lá2"; tɨ3la3
tsá2 tia3mii2 hí3 né3 juoh1 náh2 la3 lá2: "Tɨ3
ó32 cuá2náu2 hnú2, ho3lá2dá2 hué32 lɨn21 lá2
ñí3",
4 hi3 ní1juáh3 la3 jáun2 bíh1 la3 jmuh32 náh2
né3, jáun2 má2ná1jmuh32 náh2 quien2 jan2,
hi3 jan2 tiá2 quien2 bíh1 ja1 quián13 náh2
hmóu32, hi3 má2ná1chú1 ná1ñih21 náh2 tsáu2
hi3 hu21 hlah3 honh2 náh2.
5 Hnoh2 reh2, tsá2 jlánh1 hnau3 jná13 lín32,
niéi2 náh2 re2 jáɨ13 hi3 juanh21 jná13 lá2:
Dió32 má2ca3quianh3 tsá2 tia3mii2 zian2 ñí1
hué21 lá2, hi3 jáun2 cun3quionh3 hi3 nio2
cáun2 tsí3 tsú2 ñí1con2 Dió32, lí13 lín3 tsú2
jan2 tsá2 hánh3, ¿tiá1 tson2? Tsá2 la3 hí3
bíh1 hiáuh3 jáɨ13 hi3 tsa3tiánh2 ñí1 cuá1quien2
Dió32, la3 cun3 jáɨ13 hi3 ca3jmú3 jáun2 Dió32
ñí1con2 tsá2 cu3tí3 hniau3 hí3 dí2.
6 Tɨ3la3 hnoh2 má1ná1, chin23 náh2
hua3heih21 tsá2 tia3mii2. ¿Haun13 juáh13
chín1dí1 tsá2 hánh3 bíh1 tsá2 jmu2 hian2 tsí3
hi3 quin23 hi3 quián13 hnoh2 dúh1, hi3 tú2
hna2 tsú2 siáh3 ñí1ta21?
7 Hnoh2, tsá2 má2ná1láɨn1 náh2 Cristo,
¿haun13 juáh13 chín1dí1 tsá2 hánh3 hí3 bíh1

tú² hión³² hi³ jmáɨ² tsú² dúh¹, hi³ jlánh¹
bíh¹ chu²¹ jáun², hi³ má²ná¹jmáɨ² náh² jáun²
ta³né³²?

8 Hi³ jáun² né³, nɨ́¹juáh³ cu³tí¹³ ma³tih²¹
náh² liei²¹ hi³ quien² jáun² la³ñí¹, la³ cun³
jáɨ¹³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³²,
hi³ juáh³ jáun² la³ lá²: "Hniáuh³² má¹hno¹
hnoh² tsá²mɨ³cuóun² renh² la³jmɨ́¹ hno³
náh² hmóu³²", jáun² má²ná¹jmuh³² re² bíh¹
hnoh² nɨ́¹juáh³ la³ jáun².

9 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ jmuh³² náh² quien² jan²
né³, hi³ jan² tiá² quien², jáun² tso³ bíh¹
má²ná¹jmuh³² náh², quí¹ liei²¹ quioh²¹ Dió³²
jmu² lin¹ hi³ tiá² jmuh³² yáh³ hnoh² la³ cun³
hi³ ca³tɨ²¹.

10 Quí¹ nɨ́¹juáh³ jan² tsá² má²tí³² la³jɨ́³²
héih³² quioh²¹ liei²¹, tɨ³la³ sa³ la³ zia³² bíh¹
cáun² hi³ tiá² ca³ma³tí³² tsú² má¹lɨ³² jáun²,
jáun² má²ren² bíh¹ tsú² tso³, la³juah²¹ dúh¹
hi³ tiá² lɨ́² ma³tí³² hí¹ cáun² bíh¹ tsú² héih³²
quioh²¹ liei²¹ lɨ́²³.

11 Quí¹ Dió³² ca³juáh³ la³ lá²: "Ha³ lɨ́²
jmú² náh² juón¹", hi³ ca³juáh³ siáh³: "Ha³ lɨ́²
jngɨh³ náh² tsáu²". Jáun² né³, uá¹jinh¹ jan²
tsá² tiá² lɨ́¹ jmú² lɨ́¹ tsau³², tɨ³la³ já² jngɨh²
bíh¹ tsú² tsáu², jáun² ñí¹ nɨ́² bíh¹ tsá²hín³
tsú², hi³ tiá² la³ lɨ́²ma³tí³² yáh³ tsú² héih³²
quioh²¹ liei²¹ jáun².

12 Hniáuh³² hléh¹³ hnoh² jɨ³ hi³ má¹zián¹³
náh² la³jmɨ́¹ zian² tsá² ná¹ñi³² hi³ chau²¹
jmáɨ¹ tá¹tsɨ²¹ héih³² ñí¹con² bíh¹, la³ cun³ lɨ́³
jáun² héih³² quioh²¹ Cristo hi³ jmu² hi³ lɨ́¹³
liáu³ dí².

13 Quí¹ tsá² tiá² jmu² juenh² tsɨ́³ ñí¹con²
tsáu², sa³jun³ jmu³ yáh³ Dió³² juenh² tsɨ́³
ñí¹con² tsú² hnga² nɨ́¹ má¹cá²chó³² jmáɨ¹
hi³ ra³tsa² Dió³² héih³² quioh²¹ tsú². Tɨ³la³
nɨ́¹juáh³ tsá² jmu² juenh² tsɨ́³ ñí¹con² tsáu²
né³, jáun² tiú²uú² zia³² yáh³ hi³ háɨnh¹³
ñí¹con² tsú² nɨ́¹ má¹ca³ta³tsɨn¹ tsú² héih³².

Cun³quionh³ hi³ jmu² bíh¹ tsú² lɨ³ lin¹ nɨ́¹juáh³ tson² nio² cáun² tsɨ́³ ñí¹con² Dió³²

14 Hnoh² reh² ¿ha³ dá² jinh¹ quien² hi³
juáh³ tsú² hi³ nio² cáun² tsɨ́³ ñí¹con² Dió³²,
nɨ́¹juáh³ tiá² lin¹ hi³ chu²¹ jmu² yáh³ tsú²?
¡Cun³ tiá² lɨ́¹³ bíh¹ liáu³² hi³ nio² jáun² cáun²
tsɨ́³ tsú²!

15 Jmú¹³ jáɨ¹³: Nɨ́¹juáh³ zian² jan² tsá²mɨ³
reh² dí², ho³lá²dá² tsá²ñuh² hi³ tiá² ha¹
zia³², sa³jun³ zia³² bíh¹ hi³ cuh³ tsú²
cun³jmá² cun³ jnia³², hi³ má¹lɨ³² jáun² né³,

16 ma³ jan² hnoh² ti³ lɨ́¹ juouh³² náh² tsá²
hí³ la³ lá²: "Cuánh² cáun² hi³ re² hi³ tɨn²; cuɨ́¹
lɨ³chanh³² nú², hi³ cuɨ́¹ conh²¹ siáh³ henh¹
nú²", tɨ³la³ já² hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ lɨ́²cuéh³
náh² tsú² má¹lɨ³² jáun², ¿ha³ dá² jinh¹ quien²
hi³ juáh³ hnoh² la³ jáun²?

17 La³ jáun² bíh¹ lɨ́³ hi³ tiá² lin¹ zia³² ñí¹
jmu³ ta²¹ yáh³ hi³ ti³ lɨ́¹ juáh²³ tsú² hi³ nio²
cáun² tsɨ́³ ñí¹con² Dió³², nɨ́¹juáh³ tiá² lin¹
zia³² yáh³ hi³ jmu² tsú². Hi³ lɨ́¹ juáh²³ tsú²
jáun² hi³ nio² cáun² tsɨ́³, jáun² má²lɨ́³ la³jmɨ́¹
lɨ́³ cáun² hi³ jún¹ bíh¹ jaun³².

18 Jáun² né³, lɨ́¹³ zian² tsá² záɨh³² raɨnh²¹
la³ lá²: "Hnú² bíh¹ jan² tsá² nio² cáun²
honh², tɨ³la³ jná¹³ né³, lɨ́n³ ná¹ jan² tsá²
jmu² ta²¹ bíh¹". Tɨ³la³ jná¹³ né³ juanh³²:
Ma³li²¹ hnú² ha³ lánh³ rón³² nio² cáun²
honh² nɨ́¹juáh³ hnú² jan² tsá² tiá² lin¹ zia³²
hi³ jmuh³²; hi³ jáun² jná¹³ má¹li²¹ hi³ nio²
jáun² cáun² tsɨn³² cun³quionh³ hi³ jmu² ná¹.

19 ¿Hí¹ má²nio² cáun² honh² hnú² hi³ zian²
jan² tán¹ Dió³²? Chú³² bíh¹ nɨ́¹juáh³ lɨ́n²³
hnú² la³ jáun². Ja³bí¹ jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ yáh³
ná¹lɨ́n²³ la³ jáun², hi³ ca³la³ quí² juan²³ bíh¹
hi³ juénh².

20 Hnú², ¡tsá² cáun¹ nú²! Sá¹nɨ́² cónh³ jmɨ́¹
jmu¹ jná¹³ lin¹ hi³ tiá² lin¹ ñí¹ quien² hi³
juáh²³ tsú² hi³ nio² cáun² tsɨ́³, nɨ́¹juáh³ tiá²
lin¹ zia³² yáh³ hi³ chu²¹ hi³ jmu² tsú².

21 Jáun² né³, ¿haun¹³ juáh¹³ hnga² hla¹
Há²bran²¹, jméɨ² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí², ca³lɨn³
la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ ñí¹con² Dió³²
cun³quionh³ hi³ ca³jmú³ tsú² jáun², jmɨ́¹
ca³jéin³² tsú² jáun² Isaac jon² ñí¹con² Dió³²,
hi³ ca³ra³tsɨn² tsú² jáun² ñí¹hiú¹³ míh¹?

22 Jáun² né³, cun³quionh³ la³ nɨ́² ca³lɨ³ lin¹
hi³ nio² cáun² tsɨ́³ tsú², ¿tiá¹ tson²? Hi³ jáun²
bíh¹ ca³hia³ ca³táuh³ tán¹ hián² cu³tí³ hi³
nio² jáun² cáun² tsɨ́³ tsú² cun³ñí¹ hi³ zia³² hi³
ca³jmú³ tsú² jáun².

23 La³ jáun² bíh¹ ca³lɨ³tí³ jáɨ¹³ quioh²¹
Dió³² ñí¹ rá¹juáh³ jáun² la³ lá²: “Dió³²
ca³heh³ Há²bran²¹ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá²
chun¹ cu³tí³ cun³ñí¹ hi³ ca³chá³ tsú² jáun²
cáun² tsɨ́³”. La³ jáun² bíh¹ lɨ³ hi³ ca³lɨn³ tsú²
há²mei²¹ joh¹ Dió³².

24 Jáun² né³, cun³quionh³ la³ nɨ́² má²ca³lɨ³
lin¹ hi³ jun³juáh¹³ cun³quionh³ jmáh³la³ hi³
nio² cáun² tsɨ́³ yáh³ tsú² lɨ́¹³ lɨ́n³ tsú² la³juah²¹
dúh¹ jan² tsá² chun¹ ñí¹con² Dió³², tɨ³la³
hniáuh³² hi³ zia³² hi³ jmu² bíh¹ tsú² uá²jaɨ³².

25 Ja³bí¹ la³ jáun² ca³lɨ³ siáh³ ñí¹con² hla¹
tsá²mɨ³ Rahab, tsá² lɨ́¹ jmɨ́¹ jmú² jmɨ́¹ tsau³²
hí³ hi³ quí² jéin³² hnga². Dió³² ca³heh³
tsá² hí³ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ cu³tí³
jmɨ́¹ ca³cué³ tsú² jáun² hñú¹³ ñí¹con² tsá²
ca³ñí¹quí¹ ñí¹lian¹³ hí³ juú²co¹ tsú², tsá²
zéin¹ hí³ hla¹ Josué, hi³ ca³hɨ́e³ tsú² siáh³
cáun² juɨ³² siáh³ hi³ tsa³tánh¹ tsú² jmɨ́¹ tɨ³ ñí¹
tsa³tánh¹.

26 Jáun² né³, tiá² lin¹ ñí¹ jmu² ta²¹ yáh³ hi³
ti³ lɨ́¹ juáh³ tsú² hi³ nio² cáun² tsɨ́³, nɨ́¹juáh³
tiá² lin¹ zia³² yáh³ hi³ jmu² tsú²; la³jmɨ́¹ tiá²
ta²¹ jmu² ngú³ nɨ́¹juáh³ hi³ tiá² jmɨ́²chí³ hu²¹.

3

Ta²¹ hi³ jmu² zɨ́h¹ tsú²

1 Hnoh² reh², tiá² hniáuh³² hi³ zian²
juóun³² tsá² jmu² pí³ hi³ lɨ́n¹³ tɨ³² ja¹ quián¹³
hnoh², quí¹ la³ cun³ hi³ má²né¹ dí² hi³ tɨ³
jlánh¹ bíh¹ huáh² tsɨ́³ héih³² hi³ tá¹tsɨn¹ tsá²
ná¹lɨ́n³ tɨ³².

2 ¿Haun¹³ juáh¹³ la³jáɨ³² bíh¹ dí² jmu³² hi³
tiá² ca³tɨ²¹ dúh¹? Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ zian² jan²
tsá² tiá² hleh³² hí¹ cu³ jéin³² cáun² hi³ tiá²
ca³tɨ²¹ hléh³², jáun² tsá² la³ hí³ lɨ́n³ jan²
tsá² má²ca³hiá² ca³táunh³ tán¹ hián² cu³tí³
bíh¹, jan² tsá² má²tɨn² jmu² re² lɨ́n³² héih³²
ñí¹con² hnga².

3 Quí¹ nɨ́¹ má¹ca³táunh¹³ dí² mí¹ñí² ho³
tsa³cuá¹, jáun² taunh¹³ jáh³ ta²¹; má¹jáun²
né³, má²lɨ́¹³ bíh¹ jmú¹³ dí² héih³² ñí¹con²
jáh³.

4 Ja³bí¹ la³ jáun² lɨ́³ siáh³ quioh²¹ mu²
cáh¹. Uá¹jinh¹ cáh¹ lɨ́n²¹, hi³ pin³ lɨ́n³²
siáh³ chí³ hi³ hlia³², tɨ³la³ cun³ jáun² tsá²
cuá¹quian³² mu², tióh³² bíh¹ tsú² jmu² héih³²
ñí¹con² mu² jáun² hi³ tsó³² juɨ³² ñí¹ hnió³
tsú² hi³ tsó³² cun³quionh³ zɨ́h¹ mu² hi³ lɨ́³
jáun² cun³quionh³ cáun² jo²¹ hmá² míh¹ hi³
he² jáun² tɨ³ cu³hna²¹ hi³ hu²¹ jáun² chu³
jmáɨ².

5 La³ jáun² bíh¹ lɨ́³ siáh³ zɨ́h¹ dí² uá²jaɨ³²,
uá¹jinh¹ cáun² hi³ pih²¹ lɨ́n²¹ bíh¹ jaun³²,
tɨ³la³ cun³ jáun² hliáun³ lɨ́n³² bíh¹ hi³ jmu².
Uá¹la³ cun³ cáun² sɨ́² pih²¹, cun³quionh³ hi³
pih²¹ jáun² bíh¹ lɨ́¹³ có³² cáun² já¹hngá¹ pa²¹
lɨ́n²¹.

6 Hi³ ja³bí¹ zɨ́h¹ dí² siáh³ lɨ́³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ cáun²
sɨ́². Zɨ́h¹ dí² jáun² bíh¹ jlánh¹ hlah³ la³ cónh³
bíh¹ la³jɨ́³² ñí¹ pih²¹ ñí¹ siún¹ quiú¹³ dí², hi³
jáun² tá¹ jan² bíh¹ dí² má²tsá²hliánh² lɨ́²³.
Sɨ́² hi³ chí¹hún¹ jáun² zɨ́h¹ dí² ja³² la³ tɨ³
quiu³juóu³² bíh¹, hi³ jlánh¹ cue³² uu³mí²tsɨ³²
la³ cun³ jmáɨ¹ hi³ ziáun² dí².

7 La³jɨ́n³² ñí¹ jáh³ bíh¹ tɨn² tsá²mɨ³cuóun²
ma³táɨn³², hi³ hí¹ la³ tɨ³ má²ca³ma³táɨn³²
yáh³ tsú²; uá¹la³ jáh³ cánh¹, jáh³ ngɨ³² rón³²
hué³², tan³² nɨ́², jɨ³ jáh³ jmáɨ² nɨ́² siáh³.

8 Tɨ³la³ uá¹jinh¹ tɨn² tsáu² ma³táɨn³² jáh³,
tɨ³la³ hí¹ jan² bíh¹ tiá² hin² tɨn² ma³táɨn³²
zɨ́h¹ hnga². Zɨ́h¹ dí² jáun² dá² cáun² ti³
tɨn² jmu² hlaɨh³ bíh¹, la³ cun³ hi³ dí¹quian¹
hnga², hi³ jlánh¹ quian³² no¹ huáh² tsɨ́³ hi³
lɨ́¹³ jngah³.

9 Quí¹ sa³ cun³quionh³ zɨ́h¹ jáun² bíh¹
dí² ma³quien¹³ dí² Dió³² Jméi² dí², hi³
cun³quionh³ zɨ́h¹ jáun² bíh¹ dí² siáh³ chú¹
juon¹ dí² tsá²mɨ³cuóun² raɨnh²¹ dí², tsá²
lɨ́²ma³zian² hí³ Dió³² la³ cun³ rón³² lɨ́³ jáun²
nóh³² quioh²¹ dí² hnga².

10 Sa³ cáun² ho³ jáun² bíh¹ dí² hue³² jú¹
chu²¹ la³ má²quionh³ jú¹ hlah³. Hnoh² reh²,
tiá² jmɨ́¹ ca³tɨ²¹ cu³tí¹³ yáh³ hi³ lɨ́¹³ la³ jáun².

11 ¿Hí¹ lɨ́¹³ bíh¹ hion¹³ jmɨ² cuóuh³ cu³tsa³²
quionh³ jmɨ² ñeh¹ nɨ́¹juáh³ cáun² ñí¹ hion²
jmáɨ² dúh¹?

12 Hi³ sa³jun³ háɨ³² yáh³ huɨ́h² pih²¹ hmá²
sɨ́² co², sa³jun³ lɨ́¹³ ha³ siáh³ mɨ³ hmá² sɨ́² co²
hmáɨh³² uóun²jɨeh¹³. Reh², la³ jáun² bíh¹ lɨ́³
siáh³ hi³ hí¹ cónh³ yáh³ tiá² lɨ́¹³ hion¹³ jmɨ²

cuóuh³ ñí¹ qui³ má²hion² jmɨ² ñeh¹.

Tɨ³ hñu³mɨ³cuú² bíh¹ ja³² pí³ hi³ lɨ́¹³ lɨ́n³ tsú² jan² tsá² quia³lín³ jmɨ́¹ tsɨ́³

13 Hi³ jáun² né³, nɨ́¹juáh³ ja¹ quián¹³ hnoh² zian² jan² tsá² quia³lín³ jmɨ́¹ tsɨ́³, tsá² cháunh²³ re² chí¹, cuɨ́¹ jmu¹ tsú² lin¹ cun³quionh³ hi³ zian² tsú² hi³ chun¹, jɨ³ cun³quionh³ hi³ chu²¹ hi³ jmu² tsú². Tɨ³la³ la³ cun³ qui³ jmu² jan² tsá² quia³lín³ jmɨ́¹ tsɨ́³ má¹na²¹, hniáuh³² jmu³ tsú² hi³ tiá² quien² hnga² tá¹la³ jmu² tsú² jáun² hi³ chu²¹.

14 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ cuéh¹ hnoh² jáɨ¹³ hi³ lɨ́¹³ lɨ́n³ náh² tsá² ja³²lɨ³ uóu³² tsɨ́³, hi³ cáun² lɨ́¹ zian² náh² ca³tɨn¹ hmóu³², jáun² tiá² ca³tɨn¹ náh² jmúh¹³ tonh² hi³ jlánh¹ re² cháunh²³ honh² náh²; quí¹ má²ná¹jlɨ́h²³ bí¹ náh² jú¹ tson² cun³quionh³ jú¹ tɨ́¹jáɨ² nɨ́¹juáh³ la³ jáun².

15 Quí¹ jun³juáh¹³ Dió³² yáh³ jmu² hi³ cháunh²³ chí¹ tsú² la³ nɨ́², hmóu³² bíh¹ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá² hnauh² chí¹ la³ nɨ́². Cáun² hi³ tɨn² hmóu³² tsá²mɨ³cuóun² bíh¹ nɨ³², hi³ cháunh²³ nɨ́² chí¹ tsú² ja³² ñí¹con² tsá² hláɨnh¹ bíh¹.

16 Quí¹ ñí¹ zian² tsá² uóu³² tsɨ́³, tsá² lɨ́¹ zian² jmáh³la³ hi³ ca³tɨn¹ hmóu³², jáun² ñí¹ la³ jáun² cáun² tiáunh¹ tsú² cú²tiú² cú²jan³² bíh¹, hi³ zia³² siáh³ la³jáh³ dú¹ ñí¹ hi³ hlah³.

17 Tɨ³la³ la³ cun³ hi³ cháunh²³ jáun² tsɨ́³ tsú² hi³ ja³² ñí¹con² Dió³² má¹ná¹, lɨ́³ cáun² hi³ jɨ² bíh¹ la³ñí¹ la³ján³. Tsá² quia³lín³ jmɨ́¹ tsɨ́³ la³ hí³ bíh¹ lɨ́n³ jan² tsá² jmu² hi³ lɨ́¹³ niau²¹ tie³, jan² tsá² jmu² juenh² tsɨ́³, tsá² huá¹ chí¹, tsá² ja³² miɨ́³ tsɨ́³, tsá² jmu² cá² ñí¹ hi³ chu²¹, tsá² jɨ́en³² tsáu² cú²re² he², tsá² tiá² zaɨ³² jë¹.

18 Jáun² né³, tsá² má²re² hniéɨ² quioh²¹ tsáu², hi³ hnió³ hi³ zian² tsáu² cáun² hi³ re² hi³ tɨn², tsá² la³ hí³ bíh¹ jmu² hi³ tá²tsɨ²¹ héih³² cú²tso².

4

Tsá² jéih³² hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá²

1 ¿He³ láɨh³² zia³² hniéɨ² ja¹ quián¹³ hnoh², hi³ tiá² re² tiáunh¹ náh² cá²honh¹? ¿Haun¹³ juáh¹³ cun³ñí¹ hi³hliá² dí¹quiaunh²¹ honh² náh² hi³ hlah³ bíh¹, hi³ jáun² hú¹pɨ́² hú¹juoun³² honh² náh², quí¹ cun³ñí¹ hi³ zia³² hi³ hniá¹ náh²?

2 Quí¹ zia³² bíh¹ hi³ hniá¹ hnoh² quioh²¹ tsáu², tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tiá² la³ ca³lɨ³ zia³² yáh³ hi³ jáun² quián¹³ hnoh² né³, jáun² cáun² jngɨh²³ bíh¹ náh² tsú². Hi³ nɨ́¹juáh³ tiá² ca³janh¹ hnoh² hi³ jmɨ́¹ hen² jáun² honh² náh² né³, jáun² cáun² lɨ́¹ ja³² uóu³² honh² bíh¹ náh², hi³ jmuh³² náh² hniéɨ², hi³ quiú² tɨn²³ náh² quiúnh¹ tsáu². Cun³ñí¹ hi³ tiá² mɨh³² ñí¹con² Dió³² bíh¹ náh², hi³ jáun² bíh¹ tiá² chanh¹ hnoh² la³ cun³ hi³ jmɨ́¹ hniá¹ náh² jáun².

3 Hi³ uá¹jinh¹ mɨh³² náh², cun³ jáun² tiá² hián¹³ bíh¹ náh², quí¹ cun³ñí¹ hi³ hu²¹ siánh³ honh² náh² tá¹la³ mɨh³² náh² jáun², hi³ lɨ́¹ hnáuh² náh² má¹hiúnh¹³ honh² hmóu³² cun³quionh³ hi³ jmɨ́¹ hniá¹ náh² jáun² hian³.

4 ¡Hnoh², tsá² lɨ́n³ náh² la³jmɨ́¹ lɨ́n³ tsá²mɨ³ juón¹! ¿Tiá¹ má²ñíh¹ hnoh² hi³ tsá² jéih³² hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá², tsá² la³ hí³ má²lɨ́n³ jan² tsá² hon² Dió³² bíh¹? Quí¹ lɨ³ua³ jan² tsá² tɨ³² tsɨ́³ hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá², tsá² la³ hí³ má²ná¹háun³ bíh¹ quionh³ Dió³².

5 Quí¹ jun³juáh¹³ cáun² ti³ lɨ́¹ rá¹juáh³ yáh³ jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³² ñí¹ rá¹juáh³ jáun² la³ lá²: “Jmɨ́²chí³ Chun¹ ca³tanh² hí³ Dió³² hñu³ tsɨ́³ dí² jlánh¹ hniau³ dí² ca³la³ hi³ hɨ³² lɨ́n³² tsɨ́³”.

6 Hi³ jáun² né³, tɨ³ lɨ³mí¹ má²ca³ma³hé² ma³mieh² bíh¹ dí² Dió³², la³ cun³ rá¹juáh³ jáun² jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³², hi³ juáh³ la³ lá²: “Dió³² tiá² cué³² jáɨ¹³ hi³ lɨ́¹³ lɨ³ quien² tsá² jmu² quien² hnga², tɨ³la³ má²hé² má²mieh² tsú² tsá² tsɨ́¹juɨ́³ bíh¹”.

7 Jáun² né³, jɨenh²¹ náh² hmóu³² ñí¹con² Dió³²; hi³ jmu³ náh² huáh² chinh³² ñí¹con² tsá² hláɨnh¹, hi³ jáun² cuon³ tsú² ñí¹con² náh².

8 Jmu³ náh² pí³ hi³ lɨ³ cuóun³² náh² Dió³², hi³ jáun² Dió³² lɨ³ cuóu³² siáh³ hnoh². Hnoh² tsá² ná¹ren² náh² tso³, ma³jɨ́¹³ náh² cuonh², hi³ jáun² lɨ́¹³ ná¹chan¹ ñí¹con² Dió³². Hi³ hnoh² né³, tsá² nio² tun³ honh², ma³jɨ́¹³ náh² honh², hi³ jáun² niau²¹ cáun² honh²

náh2.
9 Chá1 náh2 hlaɨh3 honh2, hi3 uo3 náh2
ca3la3 hi3 jngɨh32 honh2 náh2. Cha3 jmí1 jú1
jmí1 ngáɨh13 náh2, cuí1 taɨn21 jmí2zíh1 máh1
náh2; hi3 cha3 jmí1 má1hiúnh13 náh2 honh2
né3, cuí1 niau21 hlah3 honh2 náh2.
10 Jmu3 náh2 hi3 tsí1juí3 náh2 ta3 ñí1 Dió32
Juo13 dí2, jáun2 hí3 né3 ziau3 chi3cuú2 hi3 lɨ3
quien2 náh2.

Tsá2 chú2 ñih23 raɨnh21

11 Hnoh2 reh2, tiú2uú2 hniáuh32 ziú1
hɨen13 náh2 tsá2ján2 tsá2ján2; quí1 tsá2
hleh32 hlah3 quioh21 raɨnh21, ho3 hi3 chú2
ñih23 siáh3 raɨnh21, tsá2 la3 hí3 dá2 hleh32
hlah3 ca3tɨ21 liei21 jáun2 quioh21 Dió32 bíh1,
hi3 chú2 ñih23 tsú2 siáh3 liei21 jáun2. Quí1
ní1juáh3 la3 chú1 la3 ñih21 hnú2 liei21 jáun2,
jáun2 jmuh32 hnú2 la3jmí1 jmu2 jan2 tsá2 lín3
jue21 bíh1 cha3 jmí1 má1tih21 hnú2 la3 cun3
hi3 juáh3 jáun2 liei21.
12 Quí1 jan2 tán1 bíh1 Tsá2 ca3quiú2 héih32
zian2, hi3 lín3 siáh3 Jue21; hnga2 hí3 bíh1
siáh3 tɨn2 lión32 tsáu2, ho3lá2dá2 hi3 hin3 tsú2
tsáu2. Hi3 jáun2 né3 ¿hin2 dá2 tsánh2 hnú2,
jáun2 sa3 hnú2 yáh3 hnáuh2 jmúh13 jue21
hi3 rá1tsɨh32 héih32 ñí1con2 tsá2mɨ3cuóun2
renh2?

Tiá2 hniáuh32 jmu2 tsú2 tonh2 ca3tɨ21 hi3 hu21 tsí3 tsú2 jmu3

13 Hi3 jáun2 né3, hnoh2 tsá2 juáh3 la3 lá2:
"Né32 ho3 tsa3háu2 tsáu13 jnoh1 cú2juú2 cun3
cáun2 mii2, hi3 tsá1hnáu13 jnoh1 quɨe3", niéi2
náh2 re2 jáɨ13 lá2:
14 ¡Hí1juáh3 he3 lí13 tsa3háu2 yáh3 tiá2 hi3
ñíh1 hnoh2, tiá13 bíh1 tiá3 jlánh1 ñíh1 hnoh2
hi3 he3 lí13 jmí1tsú2 jmí1ja32! Quí1 jmáɨ1 hi3
zian2 hnoh2 jáun2 dá2 lí3 la3jmí1 lí3 cáun2
jnie3 cháun1 bíh1, cáun2 hi3 lí1 jnia2 cu3tiá3
pih21, hi3 la3juɨ32 yein32 siáh3.
15 La3 lá2 bíh1 jmí1 hniáuh21 juáh13 hnoh2:
"Ní1juáh3 Dió32 Juo13 dí2 hnió3, jáun2 ziáun2
bíh1 dí2 hi3 jmú13 dí2 hi3 lá2 ho3 hi3 ó32".
16 Tɨ3la3 hnoh2 má1ná1, cá2 ñí1 hléh1 jú1
tú2 ráun3 bíh1 hnoh2 hi3 jmuh32 náh2 tonh2
lín32; tɨ3la3 jáɨ13 la3 ní2 né3, hú1tá1 jú1 hlah3
bíh1.
17 Hi3 jáun2 ní1juáh3 zian2 tsá2 má2ñi32 he3
hi3 chu21 jmu3, tɨ3la3 má1lɨ32 jáun2 né3, tiá2
hi3 jáun2 jmu2 yáh3 tsú2, hi3 jáun2 tsá2 la3 hí3
má2ca3lɨ3ren2 tso3 bíh1.

5

Háɨnh13 bíh1 quioh21 tsá2 hánh3

1 Ja3bí1 hnoh2 siáh3, tsá2 hánh3, ¡niéi2 náh2
re2 jáɨ13 lá2! Uo3 hnoh2 hi3 tí1 hoh3 náh2 hi3
ca3tɨ21 uu3cha3tsɨ32 hi3 né3bí1 má1tsoh1 náh2
honh2.
2 Lí3 la3juah21 dúh1 hi3 má2ca3cáh2 bíh1
la3jí32 hi3 zia32 jáun2 quián13 náh2; hi3
hmɨh32 chu21 hi3 nio3 náh2 jáun2 né3, lí3
la3juah21 dúh1 hi3 má2ca3cúh2 mí1cháu2 bíh1.
3 La3jmí1 lí3 hi3 má2ca3hiá2 juóuh32 bíh1
mí1ñí2 cú1tiáu2 jɨ3 mí1ñí2 cú1mí1niau21 jáun2
quián13 hnoh2. Juóuh32 jáun2 né3 má2li21
hi3 tson2 bíh1 má2ca3lɨ3ren2 náh2 tso3, hi3
jáun2 cun3quionh3 juóuh32 jáun2 bíh1 cón32
hnoh2 la3juah21 dúh1 hi3 hún1 sí2. Quí1 jmáɨ1
hi3 tiauh2 dí2 lá2 jlánh1 má2ca3cháh1 hnoh2
cu3lɨ21 hi3 lí13 lɨ3 hánh3 náh2.
4 Sá1ní2 niéi2 náh2, jɨe3 cónh3 tso3 tiá2 cha32
quɨe3 hi3 jmí1 hniáuh21 má1hmah21 náh2
ñí1con2 tsá2 ca3jmú3 ta21 ñí1náɨ2 quián13
náh2; hi3 Dió32 Tsá2 lín3 Juo13 hliáu3 tionh2
hñu3mɨ3cuú2 né3, má2ca3náɨ32 jáɨ13 hi3 tú2
hna2 jáun2 tsá2 ca3jmú3 hí3 ta21 ñí1con2 náh2.
5 Jlánh1 re2 ma2ca3ma3zián13 hnoh2 ñí1
hué21 lá2, hi3 cáun2 lí1 má2ca3ma3hiúnh13
hnoh2 honh2 hi3 jmúh13 náh2 lɨ3ua3 cáun2
hi3 ca3lɨ3 hniá1 náh2 jmúh13. ¡La3jmí1
má2cánh1 tsú2 cuá1juí2 hi3 má2jngɨh3 bíh1
tsú2, má2ca3ma3hion21 náh2 honh2!
6 Hi3 cáun2 lí1 ca3ra3can32 náh2 tso3 tsá2
tiá2 tso3 ren2, hi3 ca3jngɨh32 náh2; uá1jinh1
tsá2 tiá2 hi3 hlah3 ca3jmú3 hí1 cáun2 ñí1con2
hnoh2.

Tsá2 hu21 cáun2 tsí3 hi3 ná1hé2 ná1jan2 Jesucristo

7 Hi3 jáun2 né3 reh2, tsá2 ná1janh32 náh2 hi3
jáunh3 Tɨ32 Juo13 dí2, hniáuh32 ná1hu21 honh2
náh2 ca3tɨ21 jmáɨ1 jáun2 la3jmí1 ná1hu21 tsí3
tsá2 zia32 hi3 má2jná1 ñí1náɨ2 quioh21, tsá2
ná1hé2 ná1jan32 hi3 chau13 jmí3 la3 cun3

jmáɨ¹ hi³ lɨ³ hniáuh³², quí¹ hu²¹ tsɨ́³ tsú² hi³
ló³² re² hi³ quioh²¹.
8 Jáun² né³, ja³bí¹ hnoh² siáh³ hniáuh³²
cháh¹³ náh² tiá³ honh² ca³tɨ²¹ hi³ hu²¹ jáun²
honh² náh² hi³ má²ja³quián³ jáunh³ Tɨ³²
Juo¹³ dí².
9 Hnoh² reh², ha³ lɨ́² chú¹ lɨ́² ñih²¹ náh²
tsá²ján² tsá²ján², jáun² tiá² tá¹tsɨn¹ náh²
héih³², quí¹ má²ja³quián³ cu³tí¹³ bíh¹ jáunh³
Dió³² Tsá² lɨ́n³ Jue²¹.
10 Hi³ jáun² né³ reh², chú³² jmu³ náh²
la³jmɨ́¹ ca³jmú³ jáun² la³jɨ́n³² tsá² ca³lɨn³ hí³
*tɨ³² jë¹ Dió³², tsá² ca³hléh³ hí³ cha¹³ Tɨ³²
Juo¹³ dí²; uá¹jinh¹ ca³ma³tso² lɨ́n³² tsú² tsɨ́³,
tɨ³la³ ca³tiánh³ bíh¹ tsú² hi³ ná¹hu²¹ cáun²
tsɨ́³.
11 Sá¹nɨ́² jɨe³, jnoh¹ ná¹láɨ²³ hi³ jlánh¹ jmɨ́¹
ren² tsá² ca³ma³tso² hí³ tsɨ́³. Uá¹la³ cun³ hi³
má²ca³niéih² náh² jáun² hi³ ca³tɨn¹ hla¹ Job;
tsá² hí³ jlánh¹ re² ca³cueh³ tsɨ́³ ñí¹ ca³la³ jɨ́³²
hi³ ca³quiúnh³², hi³ ná¹ñíh¹ náh² siáh³ he³
ca³hiauh³ tsú² ñí¹con² Dió³² jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun²,
quí¹ Dió³² jlánh¹ chun¹ hi³ ja³² lɨ́n³² mií³ tsɨ́³.
12 Jáun² né³ reh², zia³² bíh¹ siáh³ cáun² jú¹
tson² hi³ jlánh¹ bíh¹ quien² hi³ juáh³ la³ lá²:
Tiá² hniáuh³² má¹quien¹³ náh² jáɨ¹³ quián¹³
cun³quionh³ hi³ hɨen¹³ náh² Dió³², sa³jun³
hi³ hɨen¹³ náh² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá² siáh³,
sa³jun³ hí¹ cáun² hi³ siáh³ siáh³ tiá² hniáuh³²
hɨ́eh¹ náh² hi³ má¹quien¹³ náh² jáɨ¹³ quián¹³.
Quí¹ jáɨ¹³ la³ nɨ́² tiá² lin¹ lɨ³ hniáuh³² yáh³
nɨ́¹juáh³ hi³ ná¹lɨ́n³ hnoh² tsá² tson² jëh²
náh², uá¹ hi³ ca³juah²¹ náh²: “Tson²”, uá¹
hi³ ca³juah²¹ náh²: “Tiá² tson²”; quí¹ nɨ́² lɨ́¹
ca³ta³zanh¹ náh² ñí¹ hlah³.

Lánh³ rón³² hniáuh³² liéinh³² tsú² Dió³²

13 Hi³ jáun² né³, nɨ́¹juáh³ ja¹ quián¹³ hnoh²
zian² jan² tsá² má²tso² tsɨ́³, cuɨ́¹ liéinh²¹ tsú²
Dió³². Hi³ nɨ́¹juáh³ zian² tsá² re² nio² tsɨ́³,
jáun² cuɨ́¹ má¹quien² tsú² Dió³² cun³quionh³
hi³ hɨe³² tsú² jáun² sun¹.
14 Hi³ nɨ́¹juáh³ zian² jan² tsá² tsáun¹, cuɨ́¹
tiéh¹³ tsú² tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ cuáh³²,
jáun² tsá² hí³ tsa³táunh¹ hi³ tsa³lienh³ Dió³²
cha¹³ Tɨ³² Juo¹³ dí² hi³ ca³tɨn¹ tsú², hi³ jñéɨ³
tsú² siáh³ no¹ chí¹ tsú².
15 Jáun² nɨ́¹ má¹ca³liéinh³² tsú² jáun² Dió³²
hi³ ná¹tioh³ cáun² tsɨ́³ tsú², lan¹³ bíh¹ tsá²
tsáun¹. Dió³² bíh¹ jmah³ tsá² hí³; hi³ nɨ́¹juáh³
ren² tsú² tso³, ja³bí¹ hin³ siáh³ tsáu¹³ tsú²
uá²jaɨ³².
16 Jáun² né³, cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ chú³²
ton¹³ náh² tsáuh³ ñí¹con² tsá²ján² tsá²ján²,
hi³ lienh¹ náh² siáh³ Dió³² ca³tɨn¹ tsá²ján²
tsá²ján², jáun² lan¹³ náh². Nɨ́¹juáh³ jan² tsá²
zian² la³ cun³ hi³ tɨ³² tsɨ́³ Dió³² liéinh³² Dió³²
[ca³la³ jonh³ jmɨ́¹ tsɨ́³], hú¹tá¹ cu³tí³ jmu³
bíh¹ ta²¹.
17 Uá¹la³ cun³ hi³ ca³lɨ³ jáun² ñí¹con² Líh³,
tsá² jmɨ́¹ lɨ́n³ hí³ tɨ³² jë¹ Dió³² jmɨ́¹tin². Ja³bí¹
tsá² hí³ siáh³ jmɨ́¹ lɨ́n³ jan² tsá² lɨ́¹ tsáu² la³
jnoh¹ bíh¹; tɨ³la³ jmɨ́¹ ca³liéinh³² tsú² jáun²
Dió³² né³, hi³ ca³mɨ́³ tsú² hi³ tiú²uú² chau¹³
jmɨ́³, jáun² ca³quin³ bíh¹ jmɨ́³ cun³ hnɨ³² mii²
tón³² hué³² ñí¹ jmɨ́¹ cuá³ tsú² jáun².
18 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³liéinh³² tsú² siáh³
Dió³², jáun² ca³jauh³ bíh¹ siáh³ jmɨ́³ hué³²
jáun², jáun² ca³cuú² ca³láu² bíh¹ re² la³jɨ́³²
hi³ lau³ cuá¹ hué²¹.
19 Hnoh² reh², nɨ́¹juáh³ ja¹ quián¹³ hnoh²
zian² jan² tsá² cón³² siáh³ jan² tsá² jmɨ́¹
má²ngau³² tɨ³ có³² ca³tɨ²¹ jú¹ tson²,
20 jáun² cháu¹ náh² honh² hi³ tsá² jmu²
ta²¹ la³ jáun² má²ca³lión³² jan² tsá² jmɨ́¹
má²jún¹ bíh¹, hi³ jmu² tsú² siáh³ hi³ lɨ́¹³
hin³ ca³la³ jɨ́³² tso³ hi³ jmɨ́¹ ren² jáun² tsá²
hí³. [Cun³ nɨ́² bíh¹ tí³ jáɨ¹³ hi³ juanh³² jná¹³
ñí¹con² hnoh² reh².]

Sí² La³ñí¹ Quioh²¹ Pé¹

Pé¹ jmu² cáun² sí² hi³ ca³tɨn¹ tsá² ná¹yanh³² tá¹ cáun² hngá¹máh³

1 Jná¹³ Pé¹, jan² *tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Jesucristo, cuá¹jmu² jná¹³ sí² lá² hi³ ca³tɨn¹ hnoh² tsá² má²ca³huén² náh² hué³² quián¹³, hi³ má²tiáunh¹ náh² hué³² ñí¹ uóunh³, uá¹la³ cun³ hué³² Ponto, Galacia, Capadocia, Asia jɨ³ Bitinia nɨ́² siáh³.

2 Hnoh² bíh¹ ná¹lɨ́n³ náh² tsá² má²ca³quianh³ Dió³² Jméi² dí² la³ cun³ rón³² hi³ ca³lɨ́n¹³ tsú² jáun² la³ cun³ jmɨ́¹tin² lɨ́n³². Cun³quionh³ Jmɨ́²chí³ joh¹ tsú² má²ca³jmú³ hi³ ná¹chan¹ hnoh² ñí¹con², hi³ jáun² lɨ́¹³ má¹tih²¹ náh² re² ñí¹con² tsú², jɨ³ hi³ jáun² lɨ³ jɨn² náh² siáh³ cun³quionh³ jmɨ́²hán¹ Jesucristo. Cuɨ́¹ má¹mieh² náh² Dió³² ca³la³ hi³ lɨ́¹ tú² lɨ́¹ ziáun²³, jɨ³ hi³ cuɨ́¹ zian² náh² siáh³ cáun² hi³ re² hi³ tɨn².

Zia³² hi³ hu²¹ tsɨ́³ tsú² hi³ hú¹tá¹ lɨ³tí³

3 Hénh³ ma³ chun¹ Dió³² Jméi² Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí², quí¹ cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ ca³ja³ lɨ́n³² mií³ tsɨ́³ tsú², jáun² ca³jmú³ tsú² hi³ lɨ³zian² dí² siáh³ cáun² hi³ hmaɨ²¹ cun³quionh³ hi³ ca³jmú³ tsú² hi³ ca³jenh¹³ jáun² Jesucristo ja¹ tsá² má²cá²tsan³. Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ ná¹hé² ná¹jan³² dí² hi³ zia³² hi³ hú¹tá¹ lɨ³tí³ ñí¹con² dí².

4 Ja³bí¹ la³ jáun², cun³ñí¹ hi³ jáun² siáh³ né¹ dí² hi³ hiáu¹³ dí² hi³ lɨ́¹ cué²¹ jáun² Dió³² hi³ ná¹hmouh²¹ tsú² jáun² hñu³mɨ³cuú² hi³ ca³tɨn¹ tsá² joh¹; cáun² hi³ jmɨ́¹lɨ́h³ tiá² tsúnh¹³, sa³jun³ hliáh¹³, hi³ sa³jun³ lɨ́¹ yieih²¹ siáh³ la³jmɨ́¹ yieih³² lí¹³.

5 Hi³ cun³ñí¹ hi³ nio² cáun² honh² náh² ñí¹con² Dió³² né³, hi³ jáun² hí³ bíh¹ jmu² hua³hí¹³ hnoh² cun³quionh³ pí³ quioh²¹, ca³la³ ñí¹ ca³tú¹ ca³tsɨn¹³ náh² jmáɨ¹ hi³ liáun³ náh². Hi³ Dió³² né³ hún¹ hua³jan²¹ hi³ ma³jnia³² ha³ lánh³ rón³² liáu³² tsú² hnoh² ñí¹ ca³táuh³ jmáɨ¹.

6 Hi³ jáun² bíh¹ jlánh¹ má²ná¹hiún² lɨ́n³² honh² náh², uá¹jinh¹ lɨ³ hniáuh³² má¹tsoh¹ lɨ́n²¹ náh² honh² cu³tiá³ cun³quionh³ hliáun³ ñí¹ uu³mí²tsɨ³².

7 Quí¹hliá² hi³ nio² jáun² cáun² honh² náh² lɨ́³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ cú¹mí¹niau²¹ bíh¹, hi³ taunh³² tsú² tín² ja¹ sɨ́² hi³ jɨe²³ tsú² nɨ́¹juáh³ jáun² hi³ hngó³². La³ jáun² bíh¹ lɨ́³ hi³ taunh³² tsú² jáun² ta²¹, quí¹ nɨ́¹juáh³ hi³ tióh³² tsú² la³jɨ́³² uu³mí²tsɨ³², jáun² hi³ nio² jáun² cáun² tsɨ́³ tsú² né³, lɨ́³ cáun² hi³ tɨ³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ cú¹mí¹niau²¹ hi³ zia³² jáɨ¹³ hi³ lɨ́¹³ tsa³hín³. Hi³ jáun² nɨ́¹juáh³ la³ má²nio² jáun² cáun² honh² náh² ja¹ la³jɨ́³² hi³ há² ngá² náh², jáun² nɨ́¹ má¹jaunh³² Jesucristo má²ma³quien² tsú² hnoh² hi³ he³ tsú² cáun² hi³ re² hi³ tɨn² cu³tí³.

8 Hnoh² tsá² hno³ náh² Jesucristo uá¹jinh¹ ta³ tiá² má²ca³jɨen¹ náh²; hi³ uá¹ jáun² la³ jáun² tiá² má²ca³jɨen¹ náh² tsú², má²nio² bíh¹ cáun² honh² náh² hi³ ca³tɨn¹ hí³ dí². Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, lɨ́²tsɨnh¹ lɨ́n²¹ bíh¹ náh², ca³la³ hi³ tiú²uú² tsɨ³² héih³², ca³la³ hi³ tiú²uú² lin¹ he³ lánh³ rón³² lɨ³ juáh¹³, quí¹ cáun² hi³ ja³² ñí¹con² Dió³² bíh¹ jaun³²;

9 quí¹hliá² hnoh² bíh¹ má²ná¹héih²³ náh² la³ cun³ hi³ jmɨ́¹ hu²¹ jáun² honh² náh² jmɨ́¹ ca³tianh³² náh² tsú² ta²¹, hi³ liáu³ jáun² jmɨ́²chí³ quián¹³ náh².

10 Hi³ ca³tɨ²¹ hi³ lɨ́¹³ liáun³ dí² jáun² né³, tsá² lɨn³ *tɨ³² jë¹ Dió³², tsá² jmɨ́¹ zian² jmɨ́¹tin², ca³quí² ca³hnauh² re² lɨ́n³² he³ lánh³ lɨ́¹³ choh¹³, hi³ ca³hléh³ tsú² jáɨ¹³ hi³ ca³cué³ Dió³² hñu³ tsɨ́³ hi³ zia³² hi³ cué³² Dió³² ñí¹con² hnoh² cun³ñí¹ hi³ ja³² mií³ tsɨ́³.

11 Jmɨ́²chí³ joh¹ Cristo bíh¹ ca³jmú³ hi³ ca³lɨ³ ñi³² tsá² ca³lɨn³ hí³ tɨ³² jë¹ Dió³² ta³ tin² he³ lánh³ rón³² ma³tso² Tsá² lɨ́n³ Cristo tsɨ́³, jɨ³ ha³ lánh³ rón³² lɨ³ quien² tsú² nɨ́¹ má¹lɨ³² jáun² siáh³. Hi³ jáun² tsá² hí³ jmɨ́¹ ná¹hnauh² tsɨ́³ hi³ hnió³ lɨ³ ñi³² hi³ hin² dá² tsánh² Tsá² hí³ hi³ já³², hi³ hín² jmáɨ¹ lɨ³tí³ siáh³ la³ cun³ hi³ juáh³ jáun² Jmɨ́²chí³ cuá³ hí³ hñu³ tsɨ́³ tsú².

12 Tɨ³la³ Dió³² né³, ca³jmú³ hi³ ca³lɨ³ ñi³² tsá² hí³ hi³ jun³juáh¹³ ca³tɨn¹ hmóu³² yáh³ tsú² jáɨ¹³ hi³ ca³hléh³ jáun² hmóu³², tɨ³la³ jáɨ¹³ jáun² dá² ca³tɨn¹ hnoh² bíh¹. Jáun² né³, jáɨ¹³ jáun² bíh¹ má²ca³niéih² hnoh² ñí¹con²

tsá^{2} ngaɨ^{32} jú^{1} chú^{32} hi^{3} lɨ́^{13} liáu^{3} dí^{2}, tsá^{2} hleh^{32} hí^{3} cun^{3}quionh^{3} pí^{3} quioh^{21} Jmɨ́^{2}chí^{3} Chun^{1} Tsá^{2} ca^{3}zen^{3} hí^{3} Dió^{32}. Hi^{3} hí^{1} la^{3} tɨ^{3} hmóu^{32} yáh^{3} tsá^{2}cuú^{2} tsá^{2}ta^{3} Dió^{32} hniá^{1} hi^{3} há^{1} ngɨ^{13} hi^{3} jáun^{2}.

Dió^{32} té^{23} hi^{3} jmú^{13} dí^{2} ná^{1}chan^{1}

13 Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, jmu^{3} náh^{2} hua^{3}jan^{21} jmɨ́^{1} honh^{2}, ma^{3}tɨn^{13} náh^{2} hi^{3} jmúh^{13} héih^{32} ñí^{1}con^{2} náh^{2} hmóu^{32}. Héi^{3} náh^{2} honh^{2} ñí^{1}con^{2} Dió^{32} hi^{3} cu^{3}tí^{3} zia^{32} hi^{3} cué^{32} tsú^{2} nɨ́^{1} má^{1}cuanh^{32} Jesucristo cun^{3}ñí^{1} hi^{3} ja^{32} mií^{3} tsɨ́^{3}.

14 Ma^{3}li^{21} hnoh^{2} hi^{3} ná^{1}lɨ́n^{3} náh^{2} jon^{2} tsú^{2} tsá^{2} nieh^{3}; ha^{3} lɨ́^{2}uú^{2} ma^{3}zián^{13} náh^{2} la^{3} cun^{3} lɨ́^{3} hi^{3} jmɨ́^{1} dí^{1}quiaunh^{21} jáun^{2} honh^{2} náh^{2} jmɨ́^{1}tin^{2}, jmɨ́^{1} tiá^{2} Dió^{32} má^{2}cuóun^{32} náh^{2}.

15 Tɨ^{3} re^{2} bíh^{1} ma^{3}zián^{13} náh^{2} hi^{3} chun^{1} náh^{2}, quí^{1} Dió^{32} Tsá^{2} ca^{3}te^{3} hnoh^{2} dá^{2} jan^{2} Tsá^{2} chun^{1} bíh^{1};

16 quí^{1} ñí^{1} Sí^{2} rá^{1}juáh^{3}: “Jmu^{3} náh^{2} chun^{1}, quí^{1} jná^{13} dá^{2} jan^{2} Tsá^{2} chun^{1} bíh^{1}”.

17 Nɨ́^{1}juáh^{3} hnoh^{2} teh^{32} Dió^{32} “Tia^{21}”, jáun^{2} tianh^{32} náh^{2} tsú^{2} ta^{21} la^{3}jɨ́^{32} jmáɨ^{1} tá^{1}la^{3} zian^{2} náh^{2} ñí^{1} hué^{21} lá^{2}, quí^{1} hí^{3} bíh^{1} rá^{2}tsɨ^{32} héih^{32} ñí^{1}con^{2} ma^{3} quin^{32} ma^{3} jan^{32} tsáu^{2} nɨ́^{1}juáh^{3} he^{3} lánh^{3} rón^{32} jmu^{2} tsú^{2}, hi^{3} Dió^{32} hí^{3} né^{3} cónh^{3} tiá^{2} jmu^{2} bíh^{1} hi^{3} siánh^{3} tsáu^{2} tsá^{2} hlá^{2} tsá^{2} nɨ́^{2}.

18 Quí^{1} Dió^{32} má^{2}ca^{3}liáu^{32} náh^{2} hi^{3} jmɨ́^{1} zian^{2} náh^{2} cáun^{2} hi^{3} tiá^{2} tsú^{2}ta^{21}, la^{3} cun^{3} rón^{32} lɨ́^{3} ta^{3} hi^{3} jmɨ́^{1} raunh^{32} jáun^{2} tsá^{2}daun^{32} jmɨ́^{1}tin^{2}. Hi^{3} hnoh^{2} ná^{1}ñíh^{1} re^{2} lɨ́n^{32} hi^{3} jun^{3}juáh^{13} cun^{3}quionh^{3} hi^{3} lɨ́^{1} tsá^{2}hín^{3} yáh^{3} ca^{3}lɨ^{3} hmáh^{1} hi^{3} ca^{3}liáun^{3} hnoh^{2} jáun^{2}, la^{3} cun^{3} cú^{1}mí^{1}niau^{21} ho^{3}lá^{2}dá^{2} cú^{1}tiáu^{2},

19 quí^{1} cun^{3}quionh^{3} jmɨ́^{2}hán^{1} Cristo bíh^{1} ca^{3}liáun^{3} hnoh^{2} jmɨ́^{1} ca^{3}cuen^{3} tsú^{2} jáun^{2} hnga^{2} hi^{3} jún^{3}. Hí^{3} bíh^{1} ca^{3}lɨn^{3} la^{3}jmɨ́^{1} lɨ́n^{3} jan^{2} *já^{1}ziáh^{2}, jan^{2} jáh^{3} hí^{1} cú^{1}pih^{21} tiá^{2} cuú^{2} tiá^{2} hliánh^{2} hi^{3} sa^{3}jun^{3} quián^{1} siáh^{3}.

20 Quí^{1} la^{3} cun^{3} jmɨ́^{1}tin^{2} máh^{3} ca^{3}lɨ^{3}hiáun^{1} Cristo hi^{3} ca^{3}tɨ^{21} hi^{3} nɨ́^{2}, jmɨ́^{1} ñeh^{2} bíh^{1} hi^{3} lɨ́^{13} la^{3} cu^{3} la^{3} juéh^{3} mɨ^{3}cuú^{2}; tɨ^{3}la^{3} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} hnoh^{2} bíh^{1}, hi^{3} jáun^{2} dá^{2} ñí^{1} ca^{3}táuh^{3} jmáɨ^{1} lá^{2} bíh^{1} má^{2}ca^{3}lɨ^{3}jnia^{2} tsú^{2}.

21 Cun^{3}ñí^{1} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} Cristo bíh^{1} hi^{3} tanh^{23} hnoh^{2} ta^{21} Dió^{32}, Tsá^{2} ca^{3}jmú^{3} hí^{3} hi^{3} ca^{3}jenh^{13} tsú^{2} ja^{1} hla^{1}, jɨ^{3} hi^{3} má^{2}ca^{3}ma^{3}quien^{2} tsú^{2} siáh^{3} Cristo; hi^{3} jáun^{2} né^{3}, hnoh^{2} má^{2}ca^{3}tianh^{32} ta^{21} Dió^{32} jɨ^{3} hi^{3} má^{2}ná^{1}hen^{2} siáh^{3} honh^{2} náh^{2} ñí^{1}con^{2} tsú^{2}.

22 Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, cun^{3}quionh^{3} hi^{3} ca^{3}tionh^{2} náh^{2} jáun^{2} ta^{21} jú^{1} tson^{2}, má^{2}ca^{3}jmuh^{3} náh^{2} jɨ^{2} jmɨ́^{1} honh^{2} [cun^{3}quionh^{3} Jmɨ́^{2}chí^{3} Chun^{1}], hi^{3} jáun^{2} lɨ́^{13} hi^{3} cu^{3}tí^{3} má^{1}hno^{1} náh^{2} tsá^{2} reh^{2} dí^{2}. Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, hniáuh^{32} bíh^{1} hi^{3} má^{1}hnáu^{3} náh^{2} quiúnh^{1} tsá^{2}ján^{2} tsá^{2}ján^{2} ca^{3}la^{3} jonh^{3} jmɨ́^{1} honh^{2} náh^{2}, jɨ^{3} ca^{3}la^{3} jɨ́^{32} huá^{2} pí^{3} quián^{13} náh^{2} nɨ́^{2} siáh^{3}.

23 Quí^{1} hnoh^{2} má^{2}ca^{3}lɨ^{3}zian^{2} náh^{2} siáh^{3} cáun^{2} hi^{3} hmaɨ^{21}; jun^{3}juáh^{13} uú^{2} cun^{3}quionh^{3} ñeh^{2} mí^{1}ziúh^{2} náh^{2}, tsá^{2} lɨ́^{13} jún^{3} yáh^{3}, tɨ^{3}la^{3} cun^{3}quionh^{3} jáɨ^{13} liéih^{32} quioh^{21} Dió^{32} bíh^{1} hi^{3} lɨ^{3} quien^{2} la^{3} cun^{3} jmɨ́^{1}hi^{3}nio^{2}.

24 Quí^{1} ñí^{1} Sí^{2} rá^{1}juáh^{3}:
La^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2}mɨ^{3}cuóun^{2} lɨ́n^{3} la^{3}jmɨ́^{1} lɨ́^{3} náɨ^{2},
hi^{3} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} zioh^{2} tsú^{2} siáh^{3} lɨ́^{3} la^{3}jmɨ́^{1} lɨ́^{3} lí^{13},
lɨ́^{2}quiéin^{2} bíh^{1} náɨ^{2} hi^{3} jáun^{2} suh^{32} bíh^{1} siáh^{3}
lí^{13};
25 tɨ^{3}la^{3} jáɨ^{13} quioh^{21} Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2} má^{1}ná^{1},
quien^{2} la^{3} cun^{3} jmɨ́^{1}hi^{3}nio^{2} bíh^{1}.
Hi^{3} jáɨ^{13} jáun^{2} né^{3}, lɨ́^{3} jú^{1} chú^{32} hi^{3} má^{2}ca^{3}hléh^{3} tsú^{2} ñí^{1}con^{2} hnoh^{2}.

2

1 Cun^{3}ñí^{1} hi^{3} jáun^{2} né^{3}, chá^{1} náh^{2} tɨ^{3} có^{32} la^{3}jɨ́^{32} ñí^{1} hi^{3} hlah^{3}; ha^{3} lɨ́^{2}uú^{2} ma^{3}can^{13} náh^{2} tsáu^{2}, sa^{3}jun^{3} hniáuh^{32} lɨ́n^{3} náh^{2} la^{3} cá^{1} la^{3} jéinh^{1}, hi^{3} sa^{3}jun^{3} hniáuh^{32} uóu^{32} honh^{2} náh^{2}, hi^{3} sa^{3}jun^{3} hniáuh^{32} tú^{1} hion^{13} náh^{2} siáh^{3} tsáu^{2}.

2 Tɨ^{3}la^{3} hnoh^{2} dá^{2} hniáuh^{32} jmúh^{13} la^{3}jmɨ́^{1} jmu^{2} jan^{2} dáɨn^{2} cun^{3} ca^{3}lɨ^{3}zian^{2} bíh^{1} hi^{3} hniá^{1} jmɨ́^{2} tiuh^{21}; quí^{1} cun^{3}quionh^{3} hi^{3} hniá^{1} hnoh^{2} húh^{13} jmɨ́^{2} tiuh^{21} hngó^{32}, la^{3} cun^{3} jmɨ́^{2} tiuh^{21} hi^{3} cue^{32} pí^{3} ñí^{1}con^{2} jmɨ́^{2}chí^{3} quián^{13} hnoh^{2}, hi^{3} jáun^{2} bíh^{1} cuóun^{13} náh^{2} jɨ^{3} hi^{3} lɨ́^{13} liáun^{3} náh^{2} siáh^{3},

3 quí^{1} hnoh^{2} bíh^{1} má^{2}ca^{3}lɨ^{3}tsɨn^{2} náh^{2} hi^{3} Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2} jan^{2} Tsá^{2} chun^{1} bíh^{1}.

Cristo lɨ́n^{3} la^{3}jmɨ́^{1} lɨ́^{3} cá^{2} máɨ^{3} quɨ́n^{1}, tɨ^{3}la^{3} hi^{3} liéih^{32} má^{1}na^{21}

4 Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, ma^{3}janh^{2} náh^{2} tɨ^{3} ñí^{1}con^{2} Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2}, Tsá^{2} lɨ́n^{3} la^{3}jmɨ́^{1} lɨ́^{3} cá^{2} máɨ^{3}

quɨ́n[1], tɨ[3]la[3] quɨ́n[1] liéih[32] má[1]ná[1]; quɨ́n[1] hi[3] ca[3]quiáh[3] Dió[32] hi[3] lɨ́[3] cá[2] máɨ[3] quɨ́n[1] hi[3] jlánh[1] bíh[1] quien[2], uá[1]jinh[1] tsáu[2] tiá[2] quiú[2] tiá[2] jéih[32].

5 Ja[3]bí[1] hnoh[2] uá[2]jaɨ[32] ná[1]lɨ́n[3] náh[2] la[3]jmɨ́[1] lɨ́[3] quɨ́n[1] hu[21] jmɨ́[2]chí[3], hi[3] jmúh[32] Dió[32] ta[21] hi[3] lɨ́[13] hná[1] hiah[32] cuáh[32] quioh[21] hi[3] lɨ́[3] jáun[2] cun[3]quionh[3] jmɨ́[2]chí[3]; jɨ[3] hi[3] lɨ́n[13] náh[2] siáh[3] cu[3] nió[3] mí[2]tsáu[2] tsá[2] ná[1]chan[1] ñí[1]con[2] Dió[32], tsá[2] zia[32] hi[3] ná[1]jéinh[23] náh[2] ñí[1]con[2] Dió[32] cun[3]quionh[3] Jesús Tsá[2] lɨ́n[3] Cristo. Hi[3] Dió[32] né[3] cun[3] tɨ[21] bíh[1] tsɨ́[3] la[3] cun[3] hi[3] jéinh[13] náh[2] jáun[2] cun[3]quionh[3] jmɨ́[2]chí[3] quián[13].

6 Cun[3]ñí[1] hi[3] jáun[2] bíh[1], rá[1]juáh[3] ñí[1] Sí[2] quioh[21] Dió[32] la[3] lá[2]:

Tsɨ[3] máh[3] Sión chan[21] jná[13] jan[2] Tsá[2] lɨ́n[3] la[3]jmɨ́[1] lɨ́[3] quɨ́n[1] hi[3] hu[21] cuoh[1] jmɨ́h[1] hiah[32],

cá[2] máɨ[3] quɨ́n[1] ná[1]quiáh[1] hi[3] jlánh[1] bíh[1] quien[2];

nɨ́[1]juáh[3] tsá[2] tanh[2] ta[21] tsá[2] hí[3] né[3],

cónh[3] tiá[2] chau[21] bíh[1] jmáɨ[1] hi[3] tá[1]zanh[1] tsú[2] ñí[1] hua[3]heih[21].

7 Hi[3] jáun[2] ñí[1]con[2] hnoh[2] tsá[2] táunh[23] ta[21] né[3], quien[2] lɨ́n[32] bíh[1] quɨ́n[1] jáun[2]; tɨ[3]la[3] ca[3]tɨn[1] tsá[2] tiá[2] ta[21] taunh[32] má[1]ná[1], lɨ́[2]tí[3] bíh[1] la[3] cun[3] hi[3] rá[1]juáh[3] ñí[1] Sí[2], hi[3] juáh[3] la[3] lá[2]:

Quɨ́n[1] hi[3] tiá[2] ca[3]jeih[21] jáun[2] tsá[2] ná[1]lɨ́n[3] tɨ[32] hiah[32],

ti[3]tsóh[3]dí[1] quɨ́n[1] jáun[2] bíh[1] ca[3]lɨ[3] cá[2] máɨ[3] quɨ́n[1] hi[3] jlánh[1] bíh[1] quien[2] hi[3] hu[21] cuoh[1] jmɨ́h[1] hiah[32].

8 Hi[3] ja[3]bí[1] lɨ́[2]tí[3] siáh[3] la[3] cun[3] hi[3] rá[1]juáh[3] jáun[2] la[3] lá[2]:

Hí[3] bíh[1] lɨ́n[13] la[3]jmɨ́[1] lɨ́[3] cá[2] máɨ[3] quɨ́n[1] hi[3] lɨ́[1] quí[2] lɨ́[1] hinh[32] tsáu[2],

quɨ́n[1] jmu[3] hi[3] quɨnh[3] tsáu[2].

Tsá[2] lɨ́[1] quí[2] lɨ́[1] hinh[32] quɨ́n[1] jáun[2] né[3], quí[2] hinh[32] cun[3]ñí[1] hi[3] jmu[2] la[3] uá[1] tiá[2] náɨ[32] jú[1] chú[32] quioh[21] Dió[32] bíh[1]; quí[1] cun[3] jáun[2] má[2]lɨ́[2]zeh[3] Dió[32] yáh[3] tsú[2] hi[3] quiunh[21] la[3] jáun[2].

9 Tɨ[3]la[3] hnoh[2] má[1]ná[1], ná[1]lɨ́n[3] náh[2] cu[3] nió[3] tsá[2] má[2]ná[1]quiánh[1], tsá[2] má[2]ná[1]lɨ́n[3] mí[2]tsáu[2] tsá[2] ná[1]jmu[2] ta[21] ñí[1]con[2] Tsá[2] lɨ́n[3] hí[3] Re[21]. Ná[1]lɨ́n[3] náh[2] siáh[3] cu[3] nió[3] *tsá[2] má[2]ná[1]hlánh[1] joh[1] Dió[32], tsá[2] má[2]ná[1]chan[1] hi[3] ca[3]tɨn[1] tsú[2]. Ca[3]tɨ[21] hi[3] nɨ́[2] bíh[1] ca[3]quianh[3] hnoh[2] Dió[32], hi[3] jáun[2] ca[3]tɨn[1] hnoh[2] cuá[1]ngáɨ[1] jáɨ[13] hi[3] ca[3]tɨ[21] ta[21] cáu[2] jueh[32] quioh[21] Dió[32], Tsá[2] ca[3]te[3] náh[2] hí[3] jmáɨ[1] hi[3] jmɨ́[1] tionh[1] hnoh[2] jáun[2] ñí[1] já[1]niéi[2] hi[3] ca[3]nga[2] hnoh[2] tɨ[3] ñí[1] tie[3] joh[1].

10 Jmɨ́[1]tin[2] tiá[2] jmɨ́[1] tionh[1] yáh[3] náh[2] jo[3]cuo[2] Dió[32], tɨ[3]la[3] ta[3]né[32] má[1]ná[1], má[2]ná[1]lɨ́n[3] náh[2] tsá[2] joh[1] tsú[2]. Jmɨ́[1]tin[2] ha[3] tiá[2] ca[3]taunh[2] yáh[3] hnoh[2] Dió[32] hó[1]ñí[1], tɨ[3]la[3] ta[3]né[32] má[1]ná[1], Dió[32] má[2]ja[32] mií[3] tsɨ́[3] ñí[1]con[2] hnoh[2].

Cuɨ́[1] ná[1]zian[2] náh[2] hi[3] ná[1]má[2]cú[1] má[2]haɨn[21] náh[2] Dió[32]

11 Hi[3] jáun[2] né[3] reh[2] tsá[2] hnau[3] jná[13], tsá[2] ná[1]lɨ́n[3] náh[2] tsá[2] hué[32] siáh[3] tá[1]la[3] tionh[2] náh[2] cheih[32] ñí[1] hɨ́n[13], tsá[2] zian[2] náh[2] la[3]juah[21] dúh[1] tsá[2] lɨ́[1] ñi[3]tú[1] ñi[3]lɨn[13], hlɨ́[1] lieh[1] jná[13] hnoh[2] hi[3] chú[32] tiá[2] má[1]tih[21] náh[2] la[3] cun[3] hi[3] dí[1]quian[1] cuá[2] tanh[1] náh[2] jmu[3], quí[1] hi[3] jáun[2] dá[2] tɨ[3] jmu[2] hniéi[2] quionh[3] jmɨ́[1] honh[2] bíh[1] náh[2].

12 Jmu[3] náh[2] chun[1] ja[1] tsá[2] tiá[2] Dió[32] má[2]cuóun[32]; hi[3] jáun[2] la[3] jáun[2] bíh[1] lɨ́[13] ma[3]quien[2] tsá[2] hí[3] Dió[32] nɨ́[1] má[1]jaunh[32] Dió[32] hi[3] ja[3]quiaun[2] jú[1] tson[2], quí[1] cun[3]ñí[1] hi[3] jɨ́e[3] tsú[2] hi[3] chu[21] hi[3] jmuh[32] hnoh[2] jáun[2], uá[1]jinh[1] tsá[2] hí[3] cáun[2] lɨ́[1] ná[1]hleh[32] hlah[3] quián[13] hnoh[2] ta[3]né[32], hi[3] ná[1]jɨ́e[32] tsú[2] hnoh[2] la[3]juah[21] dúh[1] tsá[2] hláɨh[1] tsá[2] hon[2].

13 Né[32] né[3], cun[3]ñí[1] hi[3] ca[3]tɨn[1] Tɨ[32] Juo[13] dí[2], tianh[32] náh[2] ta[21] ca[3]la[3] jɨ́n[32] tsá[2] ná[1]ho[2] ta[21], tsá[2] má[2]ca[3]chan[3] tsá[2] zian[2] ñí[1] hué[21] lá[2], la[3]ñí[1] la[3]ján[3] *tsá[2] cuá[1]lɨ́n[3] mɨ[3]chí[1], quí[1] cun[3]ñí[1] hi[3] jlánh[1] záu[2] jáɨ[13] hi[3] cuá[1]ho[2] tsú[2]. Ja[3]bí[1] la[3] jáun[2] hniáuh[32] tanh[13] náh[2] ta[21]

14 tsá[2] ho[2] ta[21] hi[3] zen[2] tsá[2] hí[3], hi[3] ma[3]tson[13] tsú[2] tsá[2] hláɨh[1] tsá[2] hon[2], jɨ[3] hi[3] hleh[32] tsú[2] siáh[3] re[2] hi[3] ca[3]tɨn[1] tsá[2] jmu[2] hi[3] chu[21].

15 Quí[1]hliá[2] Dió[32] hnió[3] hi[3] cun[3]quionh[3] hi[3] jmúh[13] hnoh[2] hi[3] chu[21], lɨ́[13] jnɨ́[32] ho[3] tsá[2] cáun[1] te[3], tsá[2] cáun[2] lɨ́[1] hleh[32] jmáh[3]la[3] jáɨ[13] hi[3] lɨ́[1] chin[2] chí[1] hmóu[32].

16 Ma³zián¹³ náh² la³jmɨ́¹ zian² tsá²
má²ca³liáun³ ñí¹con² lɨ³ua³ cáun² hi³ jmɨ́¹
lɨ́¹³ zaunh³ tiá³ quioh²¹; tɨ³la³ jun³juáh¹³ hi³
jmúh¹³ náh² hi³ hlah³ yáh³ má¹ná¹ quí¹hliá²
cun³ñí¹ hi³ zian² náh² jáun² re² tɨn². Tɨ³ re²
jmu³ náh² la³jmɨ́¹ lɨ́³ hi³ ná¹lɨ́n³ náh² tsá²
má²dí¹hlánh¹ joh¹ Dió³² bíh¹.
17 Tianh³² náh² ta²¹ ca³la³ jɨ́n³² tsáu².
Ma³hno¹ náh² tsá² reh², jmu³ náh² juénh²
ñí¹con² Dió³², hi³ tianh³² náh² siáh³ ta²¹ tsá²
cuá¹lɨ́n³ mɨ³chí¹.

Cristo lɨ́n³ nóh³² ca³tɨn¹ tsá² má²tso² tsɨ́³

18 Hi³ hnoh² tsá² lɨ́n³ náh² quian²¹ né³,
tianh³² náh² ta²¹ re² lɨ́n³² tsá² lɨ́n³ juóuh³²
náh²; tɨ³la³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ tsá² chun¹
yáh³, sa³jun³ jmáh³la³ tsá² ngɨ²³ jáɨ¹³, tɨ³la³
la³jɨ́n³² jɨ³ tsá² hian² tsɨ́³ bíh¹.
19 Quí¹ hi³ jáun² bíh¹ jmu³ hi³ tá¹zanh¹ tsú²
re², nɨ́¹juáh³ hi³ má²tso² tsú² tsɨ́³ cáun² hi³
tiá² jmɨ́¹ ca³tɨ²¹ bíh¹, cun³ñí¹ hi³ jmɨ́¹ tsɨ́³ tsú²
má²hniá¹ jmáh³la³ hi³ ca³tɨn¹ Dió³².
20 Quí¹ tiá² lin¹ ñí¹ quien² yáh³ hi³
cueh¹³ hnoh² honh² ja¹ la³jɨ́³² uu³mí²tsɨ³²
nɨ́¹juáh³ cun³ñí¹ hi³ la³ ca³jmuh³ hi³ hlah³
bíh¹ hnoh², quí¹ cun³ ca³tɨn¹ bíh¹ hnoh²
má¹tsoh¹ honh² nɨ́¹juáh³ la³ jáun². Tɨ³la³
nɨ́¹juáh³ la³ ná¹tion²³ náh² honh² ja¹ la³jɨ́³²
uu³mí²tsɨ³² hi³ ca³lɨ³ zia³² cun³ñí¹ hi³
jmuh³² náh² hi³ chu²¹ né³, hi³ jáun² bíh¹
jmu³ hi³ tá¹tonh¹ hnoh² re² ta³ ñí¹ Dió³².
21 Cun³ñí¹ hi³ ca³tɨ²¹ hi³ nɨ́² bíh¹ ca³te³
hnoh² Dió³², quí¹ Cristo má²ca³ma³tso² tsɨ́³
hi³ ca³tɨn¹ hnoh², hi³ ca³quiú² tsú² cáun²
nóh³², hi³ jáun² la³ jáun² hniáuh³² ñí¹táunh¹
hnoh² la³jmɨ́¹ ca³ngɨ́³ hnga² tsú².
22 Hí³ dí² né³, hí¹ cáun² yáh³ tso³ tiá²
ca³jmú³, hi³ jmɨ́¹lɨ́h³ tiá² ca³hué² siáh³ jú¹
tɨ́¹jáɨ² ho³ tsú².
23 Jmáɨ¹ hi³ tɨ́² tú² tɨ́² hiáu³² tsáu² quioh²¹
tsú² ha³ tiá² tɨ́² jin²³ yáh³ tsú² tsá² hí³; jmáɨ¹
hi³ tɨ́² jmu² tsáu² hi³ má²tso² tsú² tsɨ́³, ha³
tiá² tɨ́² jeinh³² yáh³ tsú² ñí¹con² tsá² hí³, tɨ³la³
jo³cuo² Dió³² bíh¹ ca³chan³ tsú² hnga², Tsá²
rá²tsɨ³² héɨh³² la³ cun³ ca³tɨ²¹.
24 Hnga² bíh¹ Cristo ca³caun² tso³ quiú¹³
dí² cun³quionh³ hi³ ca³jɨ́enh³ tsú² jáun² ngú³
quioh²¹ hi³ jún³ ñí¹ crei²¹, quí¹ hi³ jáun² lɨ́¹³
jún³ dí² ca³tɨ²¹ tso³, hi³ jáun² lɨ́¹³ má¹ziáun¹³
dí² la³ cun³ tɨ³² tsɨ́³ Dió³². Hí³ dá² ca³cuu³
ca³jmɨ́³ quí¹ hi³ jáun² lɨ́¹³ lan¹³ hnoh² bíh¹.
25 Hnoh² jmɨ́¹ ñi³táunh¹ náh² jmɨ́¹tin²
la³jmɨ́¹ ñi³táunh¹ *já¹ziáh² má²já²cuɨn³; tɨ³la³
ta³né³² né³, má²cá²jính³² náh² tɨ³ ñí¹con²
Cristo Tsá² lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́n³ jan² tsá² jmu²
hua³hí¹³ já¹ziáh², Tsá² tanh² hó¹ñí¹ jmɨ́²chí³
quián¹³ náh².

3

Lánh³ rón³² hniáuh³² ma³zian² tsá² má²jenh² cuo²

1 Ja³bí¹ hnoh² siáh³ tsá²mɨ³ tsá²
má²ca³jenh² cuonh² náh², tianh³² náh²
ta²¹ tsá²ñuh² ñí²cuoh² náh². Hi³ jáun² né³,
nɨ́¹juáh³ zian² ma³ jan² tsá²ñuh² hí³ hi³ tiá²
ta²¹ taunh³² jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³², lɨ́¹³ bíh¹
niau²¹ cáun² tsɨ́³ tsú² ñí¹con² Dió³² cun³ñí¹
hi³ má²jɨ́e²³ tsú² he³ lánh³ rón³² má²zian²
hnoh²; ca³la³ hí¹juáh³ tiú²uú² jáɨ¹³ hniauh³
yáh³
2 cun³ñí¹ hi³ jɨ́e²³ tsú² hi³ jlánh¹ má²chun¹
ñí²cuo² jɨ³ hi³ jlánh¹ má²taunh² ta²¹.
3 Cha³ jmɨ́¹ jmúh¹³ náh² hɨ³² lɨ́n³² honh²
hi³ jmah²¹ náh² re² lɨ́n³² tɨ³ coh³, la³ cun³
hi³ jmouh³² tsú² re² lɨ́n³² chí¹, ho³ hi³
háɨ³² tsú² mí¹ñí² pih²¹ zɨ́n³ tɨ³ hlá² tɨ³ nɨ́²
quioh²¹, ho³lá²dá² hi³ quɨh³² tsú² hmɨh³²
jlánh¹ chú³² jniá³,
4 tɨ³ quien² bíh¹ jmúh¹³ náh² cú²jueh³²
hi³ chú³² jniá³ hñu³ honh² náh². Juenh²
honh² náh² ma³zián¹³, hi³ tiá² hniéi² hnáuh²
náh², quí¹ hi³ jáun² bíh¹ tiá² lɨ́¹ tsa³hín³; quí¹
quien² lɨ́n³² bíh¹ ñí¹con² Dió³² hi³ ma³zian²
tsú² la³ nɨ́².
5 Quí¹ la³ nɨ́² bíh¹ jmɨ́¹ jmah³² tsá²mɨ³
tsá² jmɨ́¹ ná¹chan¹ ñí¹con² Dió³², tsá² jmɨ́¹
zian² cá²jmáɨ¹; tsá²mɨ³ hí³ jmɨ́¹ ná¹hen² tsɨ́³
ñí¹con² Dió³² jɨ³ hi³ jmɨ́¹ tanh² tsú² siáh³ ta²¹
tsá²ñuh² ñí²cuo².
6 La³ nɨ́² bíh¹ ca³jmú³ hla¹ Sara, hi³
ca³tanh² ta²¹ hla¹ Há²bran²¹ ñí²cuo² jɨ³ hi³
ca³záɨh³ tsú² siáh³ Há²bran²¹ hí³: "Hnú²,
juóu³² jná¹³". Ja³bí¹ hnoh² siáh³ lɨ́¹³ lɨ́n³

náh² la³jmí¹ lín³ hla¹ tsá²mɨ³ hí³ cun³quionh³
hi³ jmuh³² náh² hi³ chu²¹, hi³ hí¹ cú¹pih²¹
tiá² cú² tiá² juénh² náh².
7 Ja³bí¹ hnoh² siáh³ tsá²ñuh², cuí¹ lín³ náh²
tsá² ngɨ²³ jáɨ¹³ hi³ ñíh¹ náh² lánh³ zian²
tsá²mɨ³ ñí²cuoh² náh². Jmu³ náh² quien²
tsú² la³ cun³ hi³ ca³tɨn¹ tsú², jun³juáh¹³
jmáh³la³ hliá² hi³ jlánh¹ háɨnh¹³ tsáunh¹
yáh³ tsá²mɨ³, tɨ³la³ cun³ñí¹ hi³ ca³ja³ mií³ tsí³
Dió³² ñí¹con² tá¹ gon³ bíh¹ hnoh², hi³ jáun²
cáun² jáɨ¹³ bíh¹ ca³jmú³ tsú² ñí¹con² hnoh²
hi³ lí¹³ zian² náh² cun³ jmí¹hi³nio².
Jmu³ náh² la³ ní², hi³ jáun² tiá² zia³² hi³ chí¹cuú²
chí¹jnáɨ²³ ní¹ má¹ca³lienh¹ náh² Dió³².

Tsá² má²tso² tsí³ cun³ñí¹ hi³ jmu² hi³ chu²¹

8 Jáun² ñí¹ ca³la³ jí³² hi³ ní² né³, la³ lá² bíh¹
lí³, hi³ hniáuh³² má¹zián¹³ náh² hi³ ná¹tioh³
cáun² honh² náh² jɨ³ hi³ lín¹³ náh² la³juah²¹
dúh¹ hi³ lɨ³ quián¹³ hmóu³² náh² ní¹juáh³
lɨ³ua³ cáun² hi³ ca³lɨ³ quioh²¹ tsá² siánh³;
hi³ ná¹hnáu³ náh² la³ cun³ ca³tɨ²¹ hi³ renh²
náh². Hniáuh³² ja³² mií³ honh² náh² siáh³,
hi³ lín³ náh² tsá² tiá² cáun² lí¹ jmu² quien²
hnga².
9 Ha³ lí² jéinh¹ náh² hi³ hlah³ ñí¹con² tsá²
jmu² hlah³, sa³jun³ quiú¹ jin¹³ náh² tsá²
quiú² je²³. Cha³ jmí¹ jmúh¹³ hnoh² la³ ní²
né³, tɨ³ re² bíh¹ má¹mieh¹³ náh² tsá² hí³, quí¹
Dió³² má²ca³te³ hnoh² hi³ héih¹ náh² hi³
ma³mieh² bíh¹ tsú².
10 Quí¹ la³ cun³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí²:
Tsá² hnió³ zian² hiún² tsí³ jɨ³ hi³ zian² siáh³
re² tɨn²,
hniáuh³² jmu³ hua³hí¹³ bíh¹ tsú² zíh¹ hi³
jáun² tiá² hléh³² jú¹ hlah³,
jɨ³ hi³ hua³hín¹³ tsú² ho³ siáh³ hi³ jáun² tiá²
hléh³² jú¹ tí¹jáɨ².
11 Cha³ jmí¹ jmu³ tsú² hi³ hlah³,
hniáuh³² jmu³ tsú² jmáh³la³ hi³ chu²¹ bíh¹,
hi³ hniáuh³² hnauh¹³ tsú² ca³la³ jonh³ jmí¹
tsí³ he³ lánh³ lí¹³ niau²¹ tie³ quioh²¹.
12 Quí¹ Tɨ³² Juo¹³ dí² tanh² hó¹ñí¹ tsá² chun¹
bíh¹,
hi³ náɨ³² tsú² siáh³ he³ hiú² mɨ³² tsá² hí³;
tɨ³la³ ñí¹con² tsá² jmu² hi³ hlah³ né³,
tɨ³ có³² bíh¹ háɨ³² tsú² ñí¹.

13 ¿Hin² dá² tsánh² lí¹³ jmoh³ hnoh² hian²
tsí³ ní¹juáh³ jmáɨ¹ ca³la³ jí³² dí¹quian¹ hnoh²
jmúh¹³ hi³ chu²¹?
14 Tɨ³la³ cun³ jáun² lɨ³ zia³² bíh¹ hi³ chu²¹
quián¹³ hnoh² uá¹ cun³ ca³ma³tsoh¹ náh²
honh² cun³ñí¹ hi³ jmuh³² hi³ chu²¹. Ha³ lí²
jmú² náh² juénh² ñí¹con² hí¹ jan² tsáu², hi³
sa³jun³ hniáuh³² hú¹ cóh²¹ honh² náh²,
15 tɨ³la³ jmu³ náh² hi³ quien² Cristo hñu³
honh² náh² la³ cun³ ca³tɨ²¹ hi³ lín³ tsú² Juo¹³
dí². Jmáɨ¹ ca³la³ jí³² hniáuh³² tiáunh¹ náh²
hua³jan²¹ hi³ ngáɨh¹ náh² jë¹ ca³la³ jín³² tsá²
nga² jú¹ tson² ca³tɨ²¹ la³ cun³ hi³ ná¹hé²
ná¹janh³² hnoh² jáun²;
16 tɨ³la³ má¹lɨ³² jáun² né³, jun³juáh¹³
hniáuh³² jmúh¹³ quien² yáh³ hnoh², quí¹
tsá² hí³ bíh¹ tɨ³ hniáuh³² jmúh¹³ hnoh²
quien². Jmu³ náh² jmáh³la³ hi³ lɨ³ lí¹³
niau²¹ tie³ hñu³ jmí¹ hñu³ honh² náh²; hi³
jáun² tsá² hleh³² hlah³ ca³tɨ²¹ hi³ chu²¹ hi³
jmuh³² náh² jáun² cun³ñí¹ hi³ tanh²³ náh²
ta²¹ Cristo né³, lí¹³ lɨ³ heh³ cun³quionh³ jë¹
hmóu³².
17 Jáun² né³, tɨ³ jlánh¹ bíh¹ re² hi³ má²tso²
tsú² tsí³ cun³ñí¹ hi³ jmu² hi³ chu²¹ ní¹juáh³
la³ jáun² la³ hnió³ Dió³², la³ cónh³ bíh¹ hi³
jmu³ tsú² hi³ hlah³.
18 Quí¹ hnga² Cristo, jan² Tsá² tiá² tso³
ren² bíh¹ ca³jun³ cha¹³ tsá² ná¹ren² tso³. Cu³
jéin³² la³ lá² bíh¹ ca³jun³ tsú² cun³ñí¹ hi³
ca³tɨ²¹ tso³ quiú¹³ dí², hi³ jáun² lí¹³ jáu³²
tsú² hnoh² tɨ³ ñí¹con² Dió³². Ca³jun³ tsú² la³
cun³ hi³ ca³tɨ²¹ hi³ jmí¹ dí¹ngú³ tsú², tɨ³la³
ca³jenh¹³ tsú² siáh³ la³ cun³ hi³ ca³tɨ²¹ hi³
lín³ tsú² jmí²chí³.
19 Hi³ jáun² tá¹la³ ca³lɨn³ tsú² jáun²
jmí²chí³ né³, ñéɨ¹ tsú² hi³ ca³ñí¹hléh² jáɨ¹³
ñí¹con² jmí²chí³ tsá² jmí¹ ná¹tson³.
20 Tsá² jmí¹ ná¹tson³ hí³ né³, tsá² tiá²
ca³jmú³ nieh³ cá²jmáɨ¹ lín²¹, jmáɨ¹ hi³
ca³jmú³ jáun² Dió³² juenh² lín³² tsí³ hi³
cuá¹hé² cuá¹jan³² tá¹la³ lí¹³ cuó² pa²¹ lín²¹
hi³ ca³jmú³ jáun² hla¹ Noé. Jmí¹jáun²
cú¹pih²¹ lín²¹ bíh¹ tsáu² ca³liáun³, jña³ tsáu²
bíh¹ tsá² hí³ cun³ñí¹ la³jín³² tsá² ca³liáun³
cun³quionh³ jmáɨ² jáun².

21 Hi³ jáun² né³, jmáɨ² jáun² jmɨ́¹ lɨ́³ cáun² henh¹³ ca³tɨ²¹ jmáɨ² hi³ zaun³² tsú² jmáɨ¹ hi³ ziáun² dí² lá² bíh¹; la³ cun³ lɨ́³ hi³ má²ná¹liáun¹ dí² jmáɨ¹ hi³ né³². Hi³ zaun³² tsú² jáun² jmáɨ² né³ jun³juáh¹³ jmu² hi³ lɨ́²jɨ² ngú³ quioh²¹ tsú² tɨ³ coh³ yáh³, quí¹ cun³quionh³ hi³ jáun² mɨ³² tsú² ñí¹con² Dió³² hi³ lɨ́¹³ jɨ² jmɨ́¹ tsɨ́³ ca³tɨ²¹ la³jɨ́³² hi³ lɨ́n²³ bíh¹ tsú². Hi³ má²ná¹liáun¹ dí² cun³quionh³ hi³ jáun² cun³ñí¹ hi³ ca³jenh¹³ Jesucristo,

22 Tsá² ca³zanh³² hí³ hñu³mɨ³cuú², hi³ jáun² má²cuá¹tón²¹ tɨ³ cuá² chu²¹ quioh²¹ Dió³². Tsá² hí³ bíh¹ Tsá² cuá¹quien² ñí¹con² la³jɨ́n³² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², la³ má²quionh³ la³jɨ́n³² tsá² ná¹chín¹, jɨ³ la³jɨ́n³² tsá²cuú² tsá²chín³ nɨ́² siáh³.

4

Ca³ta¹ dí² jmú¹³ tá¹³ Dió³² la³ cun³ lɨ́³ pí³ hi³ má²ca³hiau³ dí²

1 Hi³ jáun² né³, la³jmɨ́¹ ca³ma³tso² jáun² Cristo tsɨ́³ tá¹la³ jmɨ́¹ lɨ́n³ tsú² jáun² tsá² ngú³, ja³bí¹ hnoh² siáh³ hniáuh³² cháh¹³ cáun² honh² hi³ má¹tsoh¹ honh². Quí¹ nɨ́¹juáh³ tsá² má²ca³ma³tso² tsɨ́³ tá¹la³ lɨ́n³ tsú² tsá² ngú³, hi³ jáun² tsá² la³ hí³ bíh¹ má²ca³chá³ tɨ³ có³² tso³,

2 hi³ jáun² lɨ́¹³ zian² tsú² la³ cun³ hnió³ Dió³² ñí¹ hná¹ jmáɨ¹ hi³ zian² tsú² jáun², hi³ jáun² tsá² la³ hí³ tiú²uú² lɨ³ hniá¹ yáh³ jmu³ la³ cun³ hi³ qui³ hniá¹ jáun² tsá²mɨ³cuóun² jmu³.

3 Má²hliáun³ lɨ́n³² bíh¹ hi³ má²ca³jmuh³ náh² jmɨ́¹tin², la³ cun³ hi³ jlánh¹ zaɨn³² jáun² tsá² tiá² má²cuóun³² Dió³²; má²tioh²¹ bíh¹ cu³ nɨ́². Quí¹ jmáɨ¹ jáun² jmɨ́¹ zian² hnoh² hi³ jmɨ́¹ dí¹quiaunh²¹ honh² náh² hi³ lɨ́¹ jmú¹ lɨ́¹ cuóh¹³, hi³ jmɨ́¹ ma³heinh²¹ náh² jɨ³ hi³ jmɨ́¹ ná¹cú² ná¹húh²³ náh² ca³la³ hi³ cú²tiú² cú²jan³² nio², hi³ ná¹cuú² ná¹húh²³ náh² jmáɨ² tɨ³ chí¹nga², jɨ³ ná¹má²tsú¹ má²jonh²¹ náh² dió³² tsá² láɨn¹, tsá² tiá² ca³tɨ²¹ ma³tsu³ ma³jónh³² tsú².

4 Hi³ jáun² tsá² tiá² ta²¹ tanh² Dió³² hí³ né³, lɨ́¹ tsá²cáun² tsɨ́³ bíh¹ hi³ ca³tɨn¹ hnoh² quí¹hliá² tiú²uú² jmuh³² yáh³ hnoh² hi³ hlah³ quiúnh¹ tsú², hi³ jáun² dá² má²tú² má²hiáu³² bíh¹ tsú² hnoh² ta³né³².

5 Tɨ³la³ tsá² hí³ dá² ca³tɨn¹ jɨenh³² jú¹ tson² quioh²¹ ñí¹con² Tsá² má²cuá¹hún¹ hí³ hua³jan²¹ hi³ ra³tsɨ³² héih³² ñí¹con² tsá² zian² jɨ³ tsá² má²cá²tsan³ nɨ́² siáh³.

6 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ hí¹ la³ tɨ³ tsá² má²ná¹jún¹ yáh³ má²ca³náɨ³² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³², la³ cun³ tsá² má²ca³ta³tsɨn¹ hí³ héih³² la³ cun³ qui³ quiunh³² la³jɨ́n³² tsá² ngú³. Ca³náɨ³² bíh¹ tsú² jú¹ chú³² quí¹ jáun² lɨ́¹³ lɨ³ zian² tsú² la³jmɨ́¹ zian² hnga² Dió³² ta³ má²lɨ́n³ tsú² jáun² jmɨ́²chí³.

7 Hi³ jáun² né³, má²janh² bíh¹ má²he² jmáɨ¹ hi³ tsa³hín³ la³jɨ́³² hi³ zia³². Hi³ jáun² ma³zián¹³ náh² hi³ tɨn² náh² jmúh¹³ héih³² ñí¹con² náh² hmóu³², jɨ³ hi³ tianh¹³ náh² hi³ cu³tí³ ná¹zian² honh² náh² hi³ lienh¹ náh² Dió³².

8 Hi³ ñí¹ ca³la³ jɨ́³² nɨ́² né³, ma³hnáu³ náh² tsá²ján² tsá²ján² ca³la³ jonh³ jmɨ́¹ honh²; quí¹ tsá² ná¹hnáu³, cun³ chin² bíh¹ tsɨ́³ la³ jáh³ dú¹ ñí¹ tsáu¹³ tsá²ján² tsá²ján².

9 Hen³ náh² tsá²ján² tsá²ján² hñuh³² náh², tɨ³la³ jun³juáh¹³ ta³ ma³quí¹ ma³tsan¹³ honh² yáh³ náh² má¹ná¹.

10 Ma³ quin³² ma³ jan³² hnoh² má²ca³hian³ náh² ma³ cá² ñí¹ pí³ ñí¹con² Dió³². Jáun² hniáuh³² lɨ́n¹³ náh² tsá² jmúh³² ta²¹ re² la³ cun³ rón³² lɨ́³ hi³ lɨ́¹ má²ca³cué³ náh² jáun² Dió³², hi³ má¹hon¹ náh² jáun² tsá²ján² tsá²ján².

11 Hi³ jáun² nɨ́¹juáh³ zian² tsá² hleh³² né³, jáun² jáɨ¹³ quioh²¹ tsú² hniáuh³² lɨ́³ jë¹ Dió³² bíh¹. Lɨ³ua³ jan² tsá² má²cón³² tsáu², cuɨ́¹ jmu¹ tsú² cun³quionh³ pí³ hi³ cue³² Dió³². Hi³ jáun² la³jɨ́³² hi³ jmuh³² náh² né³, jmu³ náh² cun³ñí¹ hi³ hnáuh² náh² hi³ lɨ³ quien² Dió³² cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo, quí¹ hnga² hí³ bíh¹ ca³tɨn¹ lɨ³quien² hi³ lɨ́n³ Tsá² cú² juenh² ca³la³ cun³ jmɨ́¹hi³nio². Tson² bíh¹ cu³tí³ la³ jáun².

Tsá² hen² tɨ³ con² Cristo má²tso² tsɨ́³

12 Hi³ jáun² né³ reh², tsá² hnau³ lɨ́n³² jná¹³, ha³ lɨ́² cuɨ́¹ cha³cáun² honh² náh² ca³tɨ²¹ hi³ má²cá² má²lau²³ hnoh² jáun²

ta^{3}né^{32}, hi^{3} lí^{3} la^{3}jmí^{1} lí^{3} cáun^{2} sí^{2} huáh^{2} tsí^{3} lín^{32}. Ha^{3} lí^{2} cuí^{1} lín^{13} náh^{2} hi^{3} ná^{1}quiunh^{32} náh^{2} cáun^{2} hi^{3} tiá^{2} jmí^{1} ca^{3}tɨ^{21}.

13 Tɨ^{3} re^{2} bíh^{1} hi^{3} jmúh^{13} náh^{2} tsɨnh^{1} quí^{1}hi^{3}hliá^{2} hnoh^{2} ná^{1}má^{2}tsoh^{1} honh^{2} uá^{2}jaɨ^{32} la^{3}jmí^{1} ca^{3}ma^{3}tso^{2} Cristo tsí^{3}, hi^{3} jáun^{2} lɨ^{3} hiún^{2} honh^{2} náh^{2} ca^{3}la^{3} hi^{3} tiá^{2} tsɨ^{32} héih^{32} ní^{1}juáh^{3} jmáɨ^{1} hi^{3} má^{2}cuá^{1}jáunh^{23} tsú^{2} hi^{3} lin^{1} hi^{3} quien^{2} lín^{32}.

14 Tɨ^{3} jlánh^{1} bíh^{1} jmí^{1} ren^{2} náh^{2} ní^{1}juáh^{3} hi^{3} tú^{2} hiáu^{32} tsáu^{2} hnoh^{2} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} Cristo, quí^{1}hliá^{2} Jmí^{2}chí^{3} Tsá^{2} cuá^{1}quien^{2}, Tsá^{2} ja^{32} ñí^{1}con^{2} Dió^{32} cuá^{3} hñu^{3} honh^{2} hnoh^{2}. [Tsá^{2} tú^{2} hiáu^{32} náh^{2} hí^{3} dá^{2} hleh^{32} hlah^{3} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} Jmí^{2}chí^{3} hí^{3} bíh^{1}, tɨ^{3}la^{3} hnoh^{2} né^{3} tɨ^{3} ná^{1}ma^{3}quien^{13} bíh^{1} náh^{2} tsú^{2}.]

15 Ní^{1}juáh^{3} zian^{2} hnoh^{2} ma^{3}tsoh^{1} honh^{2}, tɨ^{3}la^{3} ha^{3} lí^{2} cuí^{1} lɨ^{3} zian^{2} hí^{1} jan^{2} tsá^{2} má^{2}tso^{2} tsí^{3} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} lí^{2}jngɨh^{3} tsáu^{2}, ho^{3} hi^{3}hliá^{2} lí^{2}háɨn^{3}, ho^{3}lá^{2}dá^{2} hi^{3} lí^{2}jmú^{3} hi^{3} hlah^{3} hi^{3} hó^{32}, sa^{3}jun^{3} cun^{3}ñí^{1} hi^{3}hliá^{2} lí^{1} lóh^{32} náh^{2} tanh^{1} cáun^{2} jáɨ^{13} hi^{3} tiá^{2} ca^{3}tɨn^{1} náh^{2}.

16 Tɨ^{3}la^{3} ní^{1}juáh^{3} zian^{2} náh^{2} ma^{3}tsoh^{1} honh^{2} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} haɨn^{21} náh^{2} tɨ^{3} con^{2} Cristo, ha^{3} tiá^{2} hniáuh^{32} yáh^{3} lɨ^{3} hinh^{1} náh^{2}, tɨ^{3}la^{3} hniáuh^{32} má^{1}quien^{13} náh^{2} Dió^{32} bíh^{1} quí^{1}hi^{3}hliá^{2} má^{2}té^{23} hnoh^{2} tsáu^{2} tsá^{2} má^{2}láɨn^{1} Cristo.

17 Quí^{1} né^{32} má^{2}cá^{2}chó^{32} jmáɨ^{1} hi^{3} má^{2}lɨ^{3}liau^{3} hi^{3} ra^{3}tsɨ^{32} Dió^{32} héih^{32}, ñí^{1}con^{2} tsá^{2} tionh^{2} jo^{3}cuo^{2} tsú^{2} tín^{2}. Hi^{3} jáun^{2} ní^{1}juáh^{3} ta^{3}bí^{1} ñí^{1}con^{2} jnoh^{1} la^{3} má^{2}lɨ^{3}liau^{3} hi^{3} ra^{3}tsɨ^{32} Dió^{32} héih^{32}, cónh^{3} bíh^{1} tiá^{2} lɨ^{3} huáh^{2} tsí^{3} jmáɨ^{1} hi^{3} ra^{3}tsɨ^{32} tsú^{2} héih^{32} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} tiá^{2} ta^{21} taunh^{32} jú^{1} chú^{32} quioh^{21}.

18 La^{3} cun^{3} rá^{1}juáh^{3} ñí^{1} Sí^{2}: “Ní^{1}juáh^{3} tion^{3} cu^{3}tí^{13} bíh^{1} la^{3} liáun^{3} tsá^{2} zian^{2} cun^{3} tɨ^{32} tsí^{3} Dió^{32}, ¿he^{3} bí^{1} lánh^{3} rón^{32} quiunh^{21} tsá^{2} tiá^{2} má^{2}zian^{2} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} Dió^{32}, jɨ^{3} tsá^{2} jmu^{2} tso^{3} ní^{2} siáh^{3}?”

19 Cun^{3}ñí^{1} hi^{3} jáun^{2} bíh^{1} hniáuh^{32} jmu^{3} tsú^{2} hi^{3} chu^{21} la^{3} má^{2}jmu^{2} jáun^{2} ní^{1}juáh^{3} tsá^{2} má^{2}tso^{2} tsí^{3} la^{3} cun^{3} hi^{3} hnió^{3} Dió^{32}, jɨ^{3} hi^{3} hniáuh^{32} chá^{32} tsú^{2} siáh^{3} jmí^{1} tsí^{3} jo^{3}cuo^{2} Dió^{32} Tsá^{2} lí^{2}jmú^{3}, quí^{1} hí^{3} bíh^{1} jan^{2} Tsá^{2} má^{2}tí^{32} jë^{1}.

5

Hlí^{2} liéinh^{32} tsú^{2} tsá^{2} tanh^{2} ta^{21} Cristo

1 Né^{32} né^{3}, hnó^{32} jná^{13} hléh^{13} tun^{3} hnɨ^{32} jon^{1} jáɨ^{13} ñí^{1}con^{2} tsá^{2}daun^{32} tsá^{2} ná^{1}ñí^{1} ja^{1} quián^{13} hnoh^{2}, quí^{1} ja^{3}bí^{1} jná^{13} uá^{2}jaɨ^{32} jan^{2} tsá^{2} má^{2}liei^{21} ná^{1} cú^{2}ren^{2} quiúnh^{1} tsá^{2} hí^{3}. Jná^{13} lín^{3} jan^{2} tsá^{2} nau^{32} jáɨ^{13} ca^{3}tɨ^{21} ha^{3} lánh^{3} rón^{32} ca^{3}ma^{3}tso^{2} Cristo tsí^{3}, hi^{3} ja^{3}bí^{1} jná^{13} uá^{2}jaɨ^{32} hiáu^{13} jáɨ^{13} quiúnh^{1} tsá^{2} hí^{3} hi^{3} zian^{2} jnoh^{1} cáun^{2} hi^{3} quien^{2} la^{3}jmí^{1} zian^{2} Cristo ní^{1} má^{2}cá^{2}jnia^{3} tsú^{2} jáun^{2} hi^{3} quien^{2} lín^{32}.

2 Hi^{3} jáun^{2} la^{3}jmí^{1} jmu^{2} tsú^{2} hua^{3}hí^{13} *já^{1}ziáh^{2}, hnoh^{2} siáh^{3} hniáuh^{32} jmúh^{13} náh^{2} hua^{3}hí^{13} tsá^{2} joh^{1} Dió^{32}, tsá^{2} má^{2}ca^{3}chan^{3} hí^{3} Dió^{32} jo^{3}cuonh^{2} náh^{2}. Jmu^{3} náh^{2} la^{3} jáun^{2} hi^{3} hu^{21} re^{2} honh^{2} náh^{2}, [la^{3} cun^{3} hnió^{3} Dió^{32} hi^{3} jmúh^{13} náh^{2},] jun^{3}juáh^{13} hi^{3}hliá^{2} jmu^{2} tsáu^{2} héih^{32} yáh^{3}, hi^{3} sa^{3}jun^{3} hi^{3}hliá^{2} hen^{2} honh^{2} náh^{2} quɨe^{3} yáh^{3} siáh^{3}. Jmu^{3} náh^{2} ta^{21} quián^{13} ca^{3}la^{3} jonh^{3} jmí^{1} honh^{2} náh^{2}.

3 Ha^{3} lí^{2} jmú^{2} náh^{2} quien^{2} lín^{32} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} tionh^{2} hí^{3} jo^{3}cuonh^{2} náh^{2}, tɨ^{3}la^{3} hnoh^{2} dá^{2} hniáuh^{32} jmúh^{13} náh^{2} hi^{3} lín^{3} náh^{2} cáun^{2} nóh^{32} bíh^{1} ñí^{1}con^{2} tsú^{2}.

4 Hi^{3} jáun^{2} ní^{1} má^{1}cuanh^{32} Tsá^{2} chín^{1} Juo^{13} tsá^{2} ná^{1}jmu^{2} hua^{3}hí^{13} já^{1}ziáh^{2}, má^{1}jáun^{2} hián^{13} náh^{2} cáun^{2} hi^{3} tɨ^{3} jlánh^{1} bíh^{1} quien^{2} la^{3} cónh^{3} bíh^{1} *có^{2}ron^{1}ná^{1} hi^{3} hiáuh^{23} tsá^{2} láɨh^{23} ní^{1}juáh^{3} ñí^{1} co^{2} tsú^{2}; tɨ^{3}la^{3} hi^{3} hián^{13} hnoh^{2} má^{1}ná^{1}, jmí^{1}líh^{3} bíh^{1} tiá^{2} lí^{1} tsa^{3}hín^{3}.

5 Ja^{3}bí^{1} la^{3} jáun^{2} siáh^{3} hnoh^{2} tsá^{2} tsá^{1}míh^{1}, tianh^{32} náh^{2} ta^{21} tsá^{2} má^{2}lieih^{21}. La^{3}jí^{n32} tsáu^{2} bíh^{1} hniáuh^{32} tanh^{13} ta^{21} tsá^{2}ján^{2} tsá^{2}ján^{2} hi^{3} jmu^{3} tsú^{2} hi^{3} tiá^{2} quien^{2} hmóu^{32}, quí^{1} ñí^{1} Sí^{2} rá^{1}juáh^{3} la^{3} lá^{2}:

Dió^{32} dá^{2} hon^{2} bíh^{1} tsá^{2} jmu^{2} tonh^{2},
tɨ^{3}la^{3} má^{2}hé^{2} má^{2}mieh^{2} bíh^{1} tsú^{2} lɨ^{3}ua^{3} jan^{2}
tsá^{2} tiá^{2} jmu^{2} pan^{1} hnga^{2}.

6 Jáun^{2} jmu^{3} náh^{2} hi^{3} tsí^{1}juí^{3} náh^{2} ta^{3} ñí^{1} Dió^{32} Tsá^{2} cú^{2} juenh^{2}, hi^{3} jáun^{2} hí^{3} bíh^{1} ziau^{3} náh^{2} ní^{1}juáh^{3} ní^{1} má^{1}cá^{2}chó^{32} héih^{32}.

7 La^{3}jí^{32} hi^{3} hɨ^{32} honh^{2} náh^{2} chá^{1} náh^{2} jo^{3}cuo^{2} Dió^{32}, quí^{1} hí^{3} bíh^{1} taunh^{2} hnoh^{2} hó^{1}ñí^{1}.

8 Jáun^{2} né^{3}, tianh^{3} náh^{2} hua^{3}jan^{21} jɨ^{3} hi^{3} zian^{2} honh^{2} náh^{2} ní^{2} siáh^{3}; quí^{1} tsá^{2} hláɨnh^{1}

tsá² hau² náh² hí³ tɨ́² ngɨ³² la³jmɨ́¹ ngɨ³² jan² hiah³² hi³ tɨ³ hóh³², hi³ hnah² nɨ́¹juáh³ hin² tsánh² lɨ́¹³ hin³ dí².

9 Jáun² jmu³ náh² pí³ hi³ jáun² tiá² lɨ́¹ cah¹³ tsú² jmáɨ¹, ma³zián¹³ náh² hi³ nio² cáun² tán¹ honh² náh². Cuɨ́¹ lɨ³ ñíh¹ náh² hi³ la³jɨ́n³² bíh¹ renh² náh² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ ná¹má²tso² tsɨ́³ cá²ren² la³ nɨ́² uá²jaɨ³².

10 Tɨ³la³ nɨ́¹ má¹ca³nga² hi³ ma³tsoh¹ náh² nɨ́² honh² cu³tiá³, Dió³² jmu³ hi³ tɨnh²¹ honh² náh², hi³ niau²¹ cáun² tán¹, hi³ niau²¹ tiá³ honh² náh², jɨ³ hi³ zeh³ tsú² siáh³ hnoh² ñí¹ hí¹ cáun² tiá² hi³ háɨnh¹³ zia³². Quí¹ hnga² Dió³² hí³ bíh¹ jlánh¹ ja³² mií³ tsɨ́³, jɨ³ hi³ má²ca³te³ dí² tsú² hi³ tsá¹ma³ziáun¹³ dí² cáun² hi³ quien² la³jmɨ́¹ cuá¹quien² tsú² hnga² cun³ñí¹ hi³ má²ca³cunh³ dí² jáun² quiúnh¹ Cristo.

11 Hnga² hí³ bíh¹ cuɨ́¹ lɨ³quien² [jɨ³ hi³ cuɨ́¹ cuá¹pin³ siáh³] la³ cun³ jmɨ́¹hi³nio². Tson² bíh¹ cu³tí³ la³ jáun².

Hah² Pé¹ jáɨ¹³

12 Hi³ jáun² né³ reh², la³ cun³ cú¹pih²¹ jáɨ¹³ hi³ tioh³ sí² lá², má²lɨ́²jmú³² jná¹³ cun³quionh³ hi³ má²lɨ́²ma³hau³ reh² dí² Silvano, jan² tsá² cuóun³² jná¹³ hi³ má²tí³² re². Cuá¹jmu² jná¹³ sí² lá² quí¹hliá² hnó³² jná¹³ hi³ hlɨ́¹ lieh¹ ná¹ hnoh², hi³ hnó³² jná¹³ zíh¹³ jú¹ tson² hi³ la³jɨ́³² hi³ má²hé² má²mieh² náh² Dió³² jmu² lin¹ hi³ cu³tí³ hniau³ tsú². Jáun² né³, ¡ha³ lɨ́² chá² náh² tun³ honh²!

13 Tsá² ná¹lɨ́n³ cuáh³² tionh² já¹ juú² lá², ñí¹ téh²³ tsú² lá² Babilonia, tsá² má²ca³quianh³ hí³ Dió³² la³jmɨ́¹ má²ca³quianh³ tsú² hnoh² siáh³, tsá² hí³ zen² jáɨ¹³ lá² quionh³ Marcos jón³² jná¹³ nɨ́² siáh³, hi³ juáh³: “Hia² náh²”.

14 Ren¹ náh² tsá²ján² tsá²ján² hi³ re² nio² honh² náh², la³ cun³ qui³ ráɨn³² tsú² jan² raɨnh²¹.

Hi³ cuɨ́¹ zian² náh² cáun² hi³ re² hi³ tɨn² ca³la³ jɨ́n³² náh² tsá² tionh² náh² jo³cuo² [Jesús] Tsá² lɨ́n³ Cristo. [Cun³ nɨ́² bíh¹ tí³ jáɨ¹³.]

Sí² Ñí¹ Má²tun³ Hi³ Ca³jmú³ Pé¹

Pé¹ jmu² sí² hi³ ca³tɨn¹ tsá² tanh² ta²¹ Cristo

1 Jná¹³ la³², Sí¹mu²¹ Pé¹, jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ Jesucristo, jɨ³ hi³ lɨ́n³ ná¹ siáh³ *tɨ³² tsá² quian³² jë¹ tsú²; cuá¹jmu² jná¹³ sí² lá² hi³ ca³tɨn¹ hnoh² tsá² má²táunh²³ náh² ta²¹ jú¹ chú³². Hi³ jú¹ chú³² hi³ táunh²³ dí² jáun² ta²¹ né³, lɨ́³ cáun² hi³ jlánh¹ bíh¹ quien² ñí¹con² dí² cun³ñí¹ hi³hliá² Jesucristo Dió³² Juo¹³ dí², Tsá² liáu³² dí², lɨ́n³ jan² Tsá² chun¹.

2 Tɨ³ lɨ³mí¹ cuɨ́¹ má¹hé¹ má¹mieh² náh² Dió³², jɨ³ hi³ cuɨ́¹ zian² náh² cáun² hi³ re² hi³ tɨn², cun³quionh³ hi³ má²cuóun³² náh² re² Dió³² jɨ³ Jesús Tsá² lɨ́n³ Tɨ³ Juo¹³ dí².

Lánh³ rón³² hniáuh³² ma³zian² tsá² tanh² ta²¹ Cristo

3 Cun³quionh³ hi³ cuóun³² dí² re² Dió³² né³, Tsá² ca³te³ dí² hí³ cun³quionh³ pí³ hi³ ho² jɨ³ cun³quionh³ hi³ ca³chá³ chú³² tsɨ́³ ñí¹con² jnoh¹, jáun² má²zia³² pí³ quioh²¹ Dió³² ñí¹con² dí² hi³ lɨ́¹³ ziáun² dí² la³ cun³ hi³ tɨ³² tsɨ́³ tsú².

4 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ má²ca³jmú³ tsú² jáɨ¹³ quiúnh¹ dí², jáɨ¹³ jlánh¹ chú³² niéɨh³, hi³ quien² lɨ́n³² siáh³. Hi³ jáun² cun³quionh³ la³jɨ́³² jáɨ¹³ hi³ ca³jmú³ tsú² jáun² né³, hnoh² lɨ́¹³ lɨ́n³ náh² la³jmɨ́¹ lɨ́n³ Dió³² jɨ³ hi³ lɨ́¹³ liáun³ náh² siáh³ ca³tɨ²¹ la³jɨ́³² hi³ hlah³ hi³ hó³² hi³ ná¹jmu² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá² cun³ñí¹ hi³ tan² tsú² jmu² lɨ³ua³ cáun² hi³ dí¹quiaunh²¹ tsɨ́³ hmóu³².

5 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ hniáuh³² jmúh¹³ hnoh² pí³ hi³ lɨ́n¹³ náh² jun³juáh¹³ jmáh³la³ tsá² nio² cáun² tsɨ́³ ñí¹con² Dió³² yáh³, tɨ³la³ lɨ́n¹³ náh² jɨ³ tsá² chú³² tsɨ́³ bíh¹. Hi³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ hi³ chú³² honh² yáh³ náh², tɨ³la³ hi³ lɨ́n¹³ náh² jɨ³ tsá² ñí² tsá² lieih²¹ bíh¹ nɨ́² siáh³.

6 Hi³ ñí¹ hná¹ nɨ́² né³ hniáuh³² lɨ́n³ náh² siáh³ tsá² tɨn² tɨ́² jinh²³ hnga², tsá² tɨn² tion³ tsɨ́³, jɨ³ hi³ lɨ́n³ náh² tsá² zian² la³ cun³ hi³ tɨ³² tsɨ́³ Dió³² nɨ́² siáh³.

7 Ja³bí¹ la³ jáun² hniáuh³² tianh¹³ náh² re² lɨ́n³² la³juah²¹ dúh¹ má²tún² renh² náh², hi³ hniáuh³² hno³ náh² tsáu² nɨ́² siáh³.

8 Hi³ jáun² né³, nɨ́¹juáh³ hnoh² má¹zián¹³ náh² la³ nɨ́², hi³ tɨ³ lɨ³mí¹ re² má¹zián¹³ náh², hi³ jáun² jmáɨ¹ hi³ zian² náh² tiá² lɨ́¹³ yáh³ cáun² hi³ tiá² lin¹ ñí¹ jmu³ ta²¹, hi³ sa³jun³ lɨ́¹³ hi³ ti³ lɨ́¹ cuóun²¹ náh² Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí².

9 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tsá² tiá² ma³zian² la³ nɨ́² né³, lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́n³ jan² tsá² ten³ bíh¹ ho³ hi³ tiá² lɨ́²³ jɨ́e³ ñí¹ uóunh³; má²já²có³ bíh¹ tsɨ́³ tsú² hi³ má²cá²hin³ tso³ quioh²¹ hi³ jmɨ́¹ má²ca³jmú³ jáun² jmɨ́¹tin².

10 Hi³ jáun² né³ reh², hnoh² tsá² má²ca³te³ Dió³², jɨ³ hi³ má²ca³quianh³ tsú² siáh³ hnoh², jmu³ náh² pí³ hi³ lɨ́¹³ lɨ³tí³ la³ jáun² ñí¹con² náh²; quí¹ nɨ́¹juáh³ hi³ jmuh³² náh² la³ nɨ́², jáun² cun³ jmɨ́¹lɨ́h³ bíh¹ tiá² tá¹tonh¹ náh² tɨ³ có³².

11 Hi³ jáun² la³ nɨ́² bíh¹ lɨ́¹³ hi³ Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí² Tsá² liáu³² dí² hí³, he³ hnoh² jo³cuo² cáun² hi³ re² hi³ tɨn² cu³tí¹³, ca³la³ cun³ jmɨ́¹hi³nio².

12 Hi³ jáun² bíh¹ cháu¹ jná¹³ honh² náh² la³ má²cháu¹ jná¹³ lá² ca³tɨ²¹ hi³ nɨ́², uá¹jinh¹ má²ñíh¹ bí¹ náh² jɨ³ hi³ tionh² bí¹ náh² cú²tso² ca³tɨ²¹ jú¹ tson² hi³ má²ca³heh³ náh² jáun².

13 Tɨ³la³ jná¹³ né³ len³, hi³ chú³² hlɨ́¹ lieh¹ jná¹³ hnoh² cun³quionh³ jáɨ¹³ la³ lá² tá¹la³ zian² jná¹³ lá²;

14 quí¹ Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí² má²ca³juáh³ ñí¹con² jná¹³ hi³ má²ja³quián³ bíh¹ chau²¹ jmáɨ¹ hi³ tú¹³ jná¹³ ñí¹ hué²¹ lá².

15 Tɨ³la³ jmu¹ jná¹³ pí³ hi³ lɨ́¹³ chau¹³ honh² náh² jmáɨ¹ ca³la³ jɨ́³² jú¹ tson² lá², uá¹ cun³ má²jún¹ jná¹³.

Tsá² ca³jɨ́e³ hi³ cú² juenh² Cristo

16 Hi³ jáun² né³, jáɨ¹³ hi³ ca³má¹ta¹³ jnoh¹ jáun² hi³ ca³tɨ²¹ pí³ quioh²¹ Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí² jmɨ́¹ cuan¹ tsú² jáun² ñí¹ hué²¹ lá², jun³juáh¹³ cáun² jáɨ¹³ hi³ lɨ́¹ ca³chin² tsáu² chí¹ yáh³ jaun³², quí¹ cun³quionh³ mɨ́¹ñí¹

hmóu^{32} bíh^{1} jnoh^{1} ca^{3}neh^{21} jnoh^{1} Tɨ^{32} Juo^{13}
dí^{2} ca^{3}la^{3} hi^{3} cú^{2} juenh^{2} lɨ́n^{32} tsú^{2}.
17 Quí^{1} ca^{3}neh^{21} jnoh^{1} jmɨ́^{1} ca^{3}ma^{3}quien^{2}
Dió^{32} Jméi^{2} tsú^{2} jɨ^{3} hi^{3} ca^{3}jmú^{3} tsú^{2} hi^{3} jniá^{3}
tsú^{2} cú^{2}tú^{1} cú^{2}lí^{13}, jmɨ́^{1} ñí^{1}ca^{3}hléh^{3} Dió^{32}
Tsá^{2} cú^{2} juenh^{2} hi^{3} ñí^{1}ca^{3}juáh^{3}: “Tsá^{2} lá^{2}
bíh^{1} Jón^{32} jná^{13} Tsá^{2} hno^{3} jná^{13} lɨ́n^{32}, Tsá^{2}
jlánh^{1} lɨ́^{2}hiún^{2} tsɨn^{32} jná^{13} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1}”.
18 Hú^{1}tá^{1} ca^{3}náɨ^{13} hmóu^{32} bíh^{1} jnoh^{1}
hi^{3} ñí^{1}ca^{3}hléh^{3} tsú^{2} hi^{3} ñí^{1}ja^{21} la^{3} tɨ^{3}
hñu^{3}mɨ^{3}cuú^{2}, quí^{1} jmɨ́^{1} tiauh^{1} jnoh^{1} quiúnh^{1}
Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2} tsɨ^{3} máh^{3} hɨ́en^{1} jáun^{2}.
19 Cun^{3}ñí^{1} hi^{3} jáun^{2} né^{3}, tɨ^{3} jlánh^{1} bíh^{1}
má^{2}nio^{2} cáun^{2} tsɨ́^{3} dí^{2} hi^{3} ca^{3}tɨ^{21} jáɨ^{13} hi^{3}
rá^{1}tioh^{3} Sí^{2} hi^{3} ca^{3}jmú^{3} jáun^{2} tsá^{2} ca^{3}lɨn^{3} hí^{3}
*tɨ^{32} jë^{1} Dió^{32}. Re^{2} bíh^{1} ná^{1}jmuh^{32} hnoh^{2}
nɨ́^{1}juáh^{3} hi^{3} ná^{1}naɨh^{32} náh^{2} re^{2} lɨ́n^{32} jáɨ^{13}
jáun^{2}, quí^{1} jáɨ^{13} quioh^{21} tsá^{2} hí^{3} lɨ́^{3} la^{3}jmɨ́^{1}
lɨ́^{3} cáun^{2} sɨ́^{2} hi^{3} tie^{3} joh^{1} quioh^{21} ñí^{1} já^{1}niéi^{2}
liánh^{2} ca^{3}la^{3} ñí^{1} cá^{1}jniá^{21}, hi^{3} jáun^{2} Tsá^{2} lɨ́n^{3}
la^{3}jmɨ́^{1} lɨ́^{3} chí^{1}jmaɨ^{21} juenh^{13} hi^{3} hian^{32} tɨ^{3}
ca^{3}jniá^{32} má^{2}hián^{32} hi^{3} jmu^{3} hi^{3} taɨ^{21} joh^{1}
hñu^{3} honh^{2} náh^{2}.
20 Tɨ^{3}la^{3} la^{3}ñí^{1} la^{3}ján^{3} né^{3}, cuɨ́^{1} ngɨ^{13} hnoh^{2}
jáɨ^{13} lá^{2}: Hi^{3} hí^{1} cáun^{2} yáh^{3} jáɨ^{13} hi^{3} rá^{1}tioh^{3}
jáun^{2} ñí^{1} Sí^{2}, hi^{3} ca^{3}hléh^{3} jáun^{2} tɨ^{32} jë^{1} Dió^{32},
tiá^{2} lɨ́^{3} yáh^{3} cáun^{2} hi^{3} lɨ́^{13} ngɨ^{13} tsú^{2} ta^{3} lɨn^{21},
21 quí^{1} tsá^{2} ca^{3}lɨn^{3} hí^{3} tɨ^{32} jë^{1} Dió^{32} hí^{1}
cónh^{3} yáh^{3} tiá^{2} ca^{3}hléh^{3} la^{3} cun^{3} tɨn^{2} tsɨ́^{3}
hmóu^{32}; quí^{1} tsá^{2} hí^{3} dá^{2} jmɨ́^{1} ná^{1}hleh^{32}
hú^{1}tá^{1} jáɨ^{13} hi^{3} ca^{3}cué^{3} Dió^{32} hñu^{3} tsɨ́^{3} bíh^{1},
la^{3} cun^{3} hi^{3} jmɨ́^{1} má^{2}ta^{2} jáun^{2} Jmɨ́^{2}chí^{3}
Chun^{1}.

2

Tsá^{2} hɨe^{32} jú^{1} tɨ́^{1}jáɨ^{2}
(Judas 4-13)

1 Né^{32} né^{3}, ca^{3}lɨ^{3} zian^{2} *tɨ^{32} jë^{1} Dió^{32}
tɨ́^{1}jáɨ^{2} ja^{1} quioh^{21} tsá^{2} *Israel jmɨ́^{1}tin^{2}; hi^{3}
ja^{1} quián^{13} hnoh^{2} siáh^{3} lɨ^{3} zian^{2} uá^{2}jaɨ^{32} tɨ^{32}
tɨ́^{1}jáɨ^{2}. Ta^{3}máɨh^{3} pih^{21} bíh^{1} ma^{3}tɨn^{2} tsú^{2}
tsáu^{2} jáɨ^{13} hi^{3} lɨ́^{1} chin^{2} chí^{1} hmóu^{32}, jáɨ^{13}
jmu^{3} hi^{3} tsa^{3}hín^{3} tsá^{2} taunh^{32} ta^{21}; hi^{3} jmu^{3}
tsú^{2} siáh^{3} hi^{3} tiá^{2} quien^{2} Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2}, Tsá^{2}
má^{2}ca^{3}liáu^{32}. Cun^{3}ñí^{1} hi^{3} jáun^{2} né^{3}, tia^{3}juɨ^{32}
lɨ́n^{32} bíh^{1} sunh^{3} tsú^{2} ñí^{1} hlah^{3} hmóu^{32}.
2 Lɨ^{3} zian^{2} juóun^{32} tsá^{2} tsa^{3}táunh^{1} la^{3} cun^{3}
lɨ́^{3} juɨ^{32} hlah^{3} juɨ^{32} hó^{32} hi^{3} quiú^{2} tsá^{2} hí^{3}; hi^{3}
cun^{3}ñí^{1} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} tsá^{2} hí^{3} né^{3}, hléh^{32} tsáu^{2}
hlah^{3} ca^{3}tɨ^{21} juɨ^{32} cú^{2}tso^{2} hi^{3} hɨe^{32} ha^{3} lánh^{3}
rón^{32} hniáuh^{32} zian^{2} tsú^{2}.
3 Cun^{3}ñí^{1} hi^{3} dí^{1}quiaunh^{21} tsɨ́^{3} quɨe^{3}
bíh^{1} tsú^{2}, hi^{3} jáun^{2} ma^{3}cau^{2} tsú^{2} hnoh^{2},
hi^{3} ma^{3}ta^{2} tsú^{2} jáɨ^{13} lɨ́^{1} chin^{2} chí^{1}; tɨ^{3}la^{3}
má^{2}ngau^{32} jmáɨ^{1} bíh^{1} hi^{3} ca^{3}ta^{3}tsɨn^{1} tsá^{2}
la^{3} hí^{3} héih^{32}, hi^{3} má^{2}ja^{3}quián^{3} cu^{3}tí^{13} bíh^{1}
tsa^{3}hín^{3} tsú^{2}.
4 Quí^{1} Dió^{32} tiá^{2} ca^{3}hin^{3} yáh^{3} tso^{3}
quioh^{21} tsá^{2}cuú^{2} tsá^{2}ta^{3}, tsá^{2} ca^{3}jmú^{3} hí^{3}
tso^{3}, tɨ^{3}la^{3} quiu^{3}juóu^{32} bíh^{1} ca^{3}cuɨn^{3} dí^{2}
tsá^{2} hí^{3}, hi^{3} ca^{3}chan^{3} dí^{2} ñí^{1} já^{1}niéi^{2} hi^{3}
ná^{1}hñéih^{1} quionh^{3} cá^{2}den^{1}ná^{1} ca^{3}la^{3} tɨ^{3} nɨ́^{1}
má^{1}cá^{2}chó^{32} jmáɨ^{1} hi^{3} ra^{3}tsɨ^{32} dí^{2} héih^{32}.
5 Sa^{3}jun^{3} ca^{3}hin^{3} bíh^{1} Dió^{32} tso^{3} quioh^{21}
tsá^{2} jmɨ́^{1} zian^{2} hngá^{1}máh^{3} lá^{2} cá^{2}jmáɨ^{1} lɨ́n^{21},
tɨ^{3}la^{3} Dió^{32} dá^{2} ca^{3}jmú^{3} hi^{3} ca^{3}ja^{3}tsauh^{21}
jmáɨ^{2} bíh^{1} hi^{3} jáun^{2} hnúh^{32} tsá^{2} cá^{2} ñí^{1} jmɨ́^{1}
zian^{2} hí^{3} cun^{3} tɨn^{2} tsɨ́^{3} hmóu^{32}. Jmɨ́^{1}jáun^{2}
né^{3}, ca^{3}lión^{32} Dió^{32} jɨ́^{32}la^{3} jña^{3} tán^{1} tsáu^{2}
bíh^{1}: hla^{1} Noé quionh^{3} tsá^{2} hñú^{13}, Noé tsá^{2}
ca^{3}hléh^{3} hí^{3} jáɨ^{13} ca^{3}tɨ^{21} hi^{3} ma^{3}zian^{2} tsú^{2} la^{3}
cun^{3} hi^{3} tɨ^{32} tsɨ́^{3} Dió^{32}.
6 Ja^{3}bí^{1} ca^{3}ra^{3}tsɨn^{2} siáh^{3} Dió^{32} héih^{32} tsá^{2}
juú^{2} Sodoma jɨ^{3} Gomorra, hi^{3} ca^{3}jɨ́n^{3} dí^{2}
juú^{2} jáun^{2} ca^{3}la^{3} ñí^{1} ca^{3}lɨ^{3} juá^{2} lí^{1} nio^{2}, hi^{3}
jáun^{2} lɨ^{3} ñi^{32} tsá^{2} lɨ^{3}zian^{2} jmɨ́^{1}tsú^{2} jmɨ́^{1}ja^{32} hi^{3}
tiá^{2} hniáuh^{32} jmu^{3} tsú^{2} la^{3} jáun^{2}, la^{3} cun^{3}
la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2} lɨ^{3} hniá^{1} hi^{3} ma^{3}zian^{2} ca^{3}tɨn^{1}
hnga^{2} yáh^{3}.
7 Tɨ^{3}la^{3} ca^{3}lión^{32} bíh^{1} tsú^{2} hla^{1} Lot,
tsá^{2}ñuh^{2} tsá^{2} jmɨ́^{1} chun^{1}, tsá^{2} jlánh^{1} jmɨ́^{1}
cha^{32} hí^{3} hlah^{3} tsɨ́^{3} nɨ́^{1} má^{1}ca^{3}jɨe^{3} hi^{3} hlah^{3}
hi^{3} hó^{32} hi^{3} jmu^{2} tsá^{2} jmɨ́^{1} zian^{2} hí^{3} cun^{3} tɨn^{2}
tsɨ́^{3} hmóu^{32}.
8 La^{3}jɨ́^{32} jmáɨ^{1} tá^{1}la^{3} jmɨ́^{1} cuá^{3} bíh^{1} tsá^{2}
chun^{1} hí^{3} ja^{1} tsá^{2} hí^{3} jmɨ́^{1} má^{2}tsan^{2} tsɨ́^{3},
cun^{3}ñí^{1} hi^{3} jmɨ́^{1} náɨ^{32} jɨ^{3} hi^{3} jmɨ́^{1} jɨe^{23} la^{3}jɨ́^{32}
hi^{3} hlah^{3} hi^{3} hó^{32} hi^{3} jmɨ́^{1} jmu^{2} tsá^{2} hláɨh^{1}
hí^{3}.
9 La^{3} jáun^{2} bíh^{1} lɨ́^{3} hi^{3} tɨn^{2} bíh^{1} Dió^{32}
lión^{32} tsá^{2} joh^{1} ja^{1} uu^{3}mí^{2}tsɨ^{32} nɨ́^{1}juáh^{3} tsá^{2}
má^{2}zian^{2} la^{3} cun^{3} hi^{3} tɨ^{32} tsɨ́^{3} tsú^{2}; hi^{3} tɨn^{2}

siáh^{3} Dió^{32} chan^{3} tsá^{2} hláɨh^{1} ná^{1}chan^{1} hi^{3} ma^{3}tso^{2} tsí^{3} jmáɨ^{1} hi^{3} ra^{3}tsɨ^{32} dí^{2} héih^{32}.

10 Hi^{3} la^{3}ñí^{1} la^{3}ján^{3} jmu^{3} Dió^{32} hi^{3} ma^{3}tso^{2} tsí^{3} tsá^{2} hniá^{1} jmu^{3} la^{3}jí^{32} hi^{3} hlah^{3} la^{3} cun^{3} hi^{3} dí^{1}quiaunh^{21} tsí^{3}, tsá^{2} tiá^{2} hnió^{3} ma^{3}quien^{2} jáɨ^{13} hi^{3} ho^{2} Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2}. Tiá^{3} lín^{32} bíh^{1} nio^{2} tsí^{3} tsá^{2} la^{3} hí^{3}, tsá^{2} tiá^{2} cú^{2} tiá^{2} juénh^{2} bíh^{1} hí^{3}, ca^{3}la^{3} hí^{1}juáh^{3} tiá^{2} juénh^{2} tsú^{2} hi^{3} tú^{2} hión^{32} tsá^{2} huáh^{2} tsí^{3}, la^{3} cun^{3} tsá^{2}cuú^{2} tsá^{2}chín^{3} yáh^{3}.

11 Hi^{3} uá^{1}jinh^{1} tsá^{2}cuú^{2} tsá^{2}ta^{3} Dió^{32} tɨ^{3} jlánh^{1} bíh^{1} záu^{2} jáɨ^{13} hi^{3} ná^{1}ho^{2} la^{3} cónh^{3} bíh^{1} tɨ^{32} hí^{3}, jɨ^{3} hi^{3} tɨ^{3} jlánh^{1} bíh^{1} pin^{3} siáh^{3}, tɨ^{3}la^{3} tiá^{2} cáun^{2} lí^{1} ja^{32} yáh^{3} tsí^{3} tsú^{2} hi^{3} tu^{3} hna^{3} tsá^{2}cuú^{2} tsá^{2}chín^{3} hí^{3} ñí^{1}con^{2} Juo^{13} dí^{2}.

12 Tɨ^{32} hí^{3} né^{3} cáun^{2} lí^{1} ná^{1}hleh^{32} hlah^{3} ca^{3}tɨn^{1} cáun^{2} hi^{3} hí^{1}juáh^{3} tiá^{2} ngɨ^{23} bíh^{1}; tsá^{2} hí^{3} dá^{2} ná^{1}lín^{3} la^{3}jmí^{1} lín^{3} jáh^{3} hngá^{1} jáh^{3} náɨ^{2} bíh^{1} hi^{3} tiá^{2} jáɨ^{13} ngɨ^{23}, hi^{3} jmu^{2} cun^{3} tɨn^{2} tsí^{3} hmóu^{32}, jáh^{3} ca^{3}lɨ^{3}zian^{2} cáun^{2} ta^{21} zaunh^{3} tsáu^{2} hi^{3} jngah^{3} bíh^{1}. Hi^{3} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} zian^{2} tsá^{2} hí^{3} la^{3}jmí^{1} zian^{2} jáh^{3} hngá^{1} jáh^{3} náɨ^{2} né^{3}, jáun^{2} la^{3}jmí^{1} hiá^{2} tsan^{2} jáh^{3} bíh^{1} hiá^{1} tsán^{13} tsá^{2} hí^{3}.

13 Tsá^{2} la^{3} hí^{3} dá^{2} hiáuh^{3} hi^{3} ma^{3}tso^{2} tsí^{3} quí^{1}hliá^{2} hmóu^{32} tsú^{2} má^{2}ca^{3}jmú^{3} hi^{3} má^{2}ca^{3}ma^{3}tso^{2} tsá^{2} siánh^{3} tsí^{3}. Tsá^{2} la^{3} hí^{3} dá^{2} ná^{1}lín^{23} hi^{3} jlánh^{1} tionh^{2} hiún^{2} tsí^{3} cun^{3}quionh^{3} hi^{3} ná^{1}jmu^{2} la^{3} cun^{3} tɨn^{2} tsí^{3} hmóu^{32} ca^{3}la^{3} hi^{3} chú^{1}ja^{21} bíh^{1}; cáun^{2} hua^{3}heih^{21} bíh^{1} jaun^{32} jɨ^{3} hi^{3} jlánh^{1} hlah^{3} jniá^{3} siáh^{3} ní^{1}juáh^{3} hi^{3} zian^{2} tsá^{2} la^{3} hí^{3} ja^{1} ñí^{1} tionh^{1} náh^{2} ní^{1}juáh^{3} jmáɨ^{1} hi^{3} ná^{1}cúh^{2} tsú^{2} cu^{3}lɨ^{21} quiúnh^{1} hnoh^{2}, quí^{1} tá^{1}la^{3} jáun^{2} cá^{2} ñí^{1} ná^{1}má^{2}hiún^{2} tsí^{3} bíh^{1} tsú^{2} cun^{3}quionh^{3} hi^{3} má^{2}cau^{2} tsú^{2} jáun^{2} hnoh^{2}.

14 Cun^{3} tiá^{2} lí^{1} lɨ^{3}jíen^{32} bíh^{1} tsá^{2} la^{3} hí^{3} tsá^{2}mɨ^{3}; cun^{3} tiá^{2} huóh^{32} bíh^{1} tsú^{2} hi^{3} jmu^{2} tso^{3}. Tsá^{2} la^{3} hí^{3} dá^{2} má^{2}can^{2} tsá^{2} tiá^{2} nio^{2} cáun^{2} tsí^{3}. Cá^{2} ñí^{1} bíh^{1} hi^{3} jlánh^{1} re^{2} má^{2}tɨn^{2} tsú^{2}, hi^{3} hniá^{1} hi^{3} hlá^{2} hi^{3} ní^{2} bíh^{1}; tsá^{2} la^{3} hí^{3} bíh^{1} má^{2}ná^{1}tiáunh^{1} hú^{1}mu^{3}héih^{32}.

15 Má^{2}ñi^{3}táunh^{1} juɨ^{32} ñí^{1} má^{2}já^{2}cuɨn^{3} bíh^{1} tsú^{2} quí^{1} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} má^{2}ca^{3}tú^{3} juɨ^{32} cú^{2}tso^{2}. Má^{2}ca^{3}can^{3} tsú^{2} nóh^{32} quioh^{21} hla^{1} Balaam tɨ^{32} jë^{1} Dió^{32}, jon^{2} hla^{1} Beor, tsá^{2} ca^{3}lɨ^{3} hniá^{1} hí^{3} hi^{3} láɨh^{13} quɨe^{3} cun^{3}quionh^{3} hi^{3} jmu^{3} cáun^{2} hi^{3} tiá^{2} ca^{3}tɨ^{21},

16 tɨ^{3}la^{3} jmí^{1} lɨ^{21} jáun^{2} né^{3}, jan^{2} lo^{1} tiá^{2} lin^{1} zia^{32} lánh^{3} rón^{32} lɨ^{3} hléh^{32} bíh^{1} ca^{3}hléh^{3} la^{3}jmí^{1} hleh^{32} tsá^{2}mɨ^{3}cuóun^{2}, hi^{3} ca^{3}je^{3} hi^{3} ca^{3}tɨ^{21} tso^{3} quioh^{21} tsú^{2}. La^{3} jáun^{2} bíh^{1} ca^{3}qui^{3} ca^{3}jna^{3} jáh^{3} hí^{3} ñí^{1}con^{2} hla^{1} tɨ^{32} jë^{1} Dió^{32} hí^{3} ca^{3}tɨ^{21} hi^{3} jmí^{1} hí^{1}jmu^{2} cáun^{2} hi^{3} ngo^{2}.

17 Tɨ^{32} la^{3} hí^{3} dá^{2} lín^{3} la^{3}jmí^{1} lí^{3} ñí^{1} jmí^{1} hion^{2} jmáɨ^{2} bíh^{1}, tsá^{2} lín^{1} jnie^{2} lí^{1} ñi^{3}tú^{1} ñi^{3}lí^{13} quionh^{3} chí^{3} bíh^{1} tsá^{2} la^{3} hí^{3}; tsá^{2} hí^{3} dá^{2} ca^{3}tɨn^{1} tsa^{3}táunh^{1} ca^{3}la^{3} tɨ^{3} ñí^{1} já^{1}niéi^{2} liánh^{2} cu^{3}tí^{3} ca^{3}la^{3} cun^{3} jmí^{1}hi^{3}nio^{2}.

18 Tɨ^{32} hí^{3} dá^{2} hleh^{32} jú^{1} toh^{2} tiá^{2} lin^{1} ñí^{1} jmu^{3} ta^{21} bíh^{1}, hi^{3} cun^{3}quionh^{3} la^{3}jí^{32} hi^{3} dí^{1}quiaunh^{21} tsí^{3} tsá^{2}mɨ^{3}cuóun^{2} má^{2}can^{2} tsú^{2} tsá^{2} tá^{2} má^{2}ca^{3}huén^{2} ja^{1} tsá^{2} ná^{1}jmu^{2} tso^{3}.

19 Tsá^{2} hí^{3} jlánh^{1} zaɨh^{32} tsáu^{2} hi^{3} lí^{13} zian^{2} tsú^{2} cun^{3} tɨn^{2} tsí^{3} hmóu^{32}, tɨ^{3}la^{3} já^{2} hmóu^{32} tsú^{2} né^{3}, zian^{2} la^{3}jmí^{1} zian^{2} jan^{2} *tsá^{2} má^{2}dí^{1}hlánh^{1} bíh^{1}, quí^{1} cáun^{2} jmu^{2} bíh^{1} tsú^{2} lɨ^{3}ua^{3} cáun^{2} hi^{3} dí^{1}quiaunh^{21} tsí^{3} jmu^{3}; quí^{1} ma^{3} quin^{32} ma^{3} jan^{32} bíh^{1} tsá^{2}mɨ^{3}cuóun^{2} lín^{3} jan^{2} tsá^{2} má^{2}dí^{1}hlánh^{1} ñí^{1}con^{2} lɨ^{3}ua^{3} cáun^{2} hi^{3} má^{2}ca^{3}zaunh^{3} tiá^{3} quioh^{21}.

20 Quí^{1} lɨ^{3}ua^{3} jan^{2} tsá^{2} má^{2}ca^{3}lɨ^{3} cuóun^{32} Jesucristo Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2} Tsá^{2} liáu^{32}, hi^{3} jáun^{2} má^{2}ca^{3}liáun^{3} bíh^{1} tsú^{2} ja^{1} ca^{3}la^{3} jí^{32} hi^{3} hlah^{3} hi^{3} hó^{32} hi^{3} qui^{3} jmu^{2} tsá^{2} zian^{2} ñí^{1} hué^{21} lá^{2}; tɨ^{3}la^{3} ní^{1}juáh^{3} má^{1}lɨ^{32} jáun^{2} né^{3} ca^{3}pí^{2} cá^{2}tsáɨnh^{32} tsú^{2} hi^{3} hlah^{3}, hi^{3} má^{2}ca^{3}zaunh^{3} siáh^{3} tiá^{3} hi^{3} hlah^{3} jáun^{2}, hi^{3} jáun^{2} tɨ^{3} jlánh^{1} bíh^{1} hlah^{3} má^{2}lí^{13} quioh^{21} tsú^{2} tɨ^{3} chí^{1}cáɨn^{2} jáun^{2} la^{3} cónh^{3} bíh^{1} jmí^{1}tin^{2}.

21 Tɨ^{3} jlánh^{1} bíh^{1} jmí^{1} chú^{21} quioh^{21} tsá^{2} hí^{3} sá^{1} cu^{3}tsa^{32} tiá^{2} ca^{3}lɨ^{3} cuoh^{2} bíh^{1} tsú^{2} ha^{3} lánh^{3} rón^{32} hniáuh^{32} ma^{3}zian^{2} tsú^{2} la^{3} cun^{3} tɨ^{32} tsí^{3} Dió^{32}, la^{3} cónh^{3} bíh^{1} hi^{3} nó^{32} tsú^{2} tɨ^{3} có^{32} ñí^{1}con^{2} héih^{32} híen^{1} jáun^{2} ta^{3} má^{2}ñi^{32} tsú^{2}.

22 Tɨ^{3}la^{3} má^{2}ca^{3}lɨ^{3}tí^{3} bíh^{1} jáɨ^{13} la^{3} cun^{3} hi^{3} qui^{3} ná^{1}juáh^{23} jáun^{2} tsáu^{2}: “Tsanh^{32} tsáɨ^{2} hi^{3} tsá^{2}cúh^{2} siáh^{3} ñu^{21} quioh^{21} hnga^{2}; hi^{3} mí^{2}ñí^{3} cun^{3} lí^{2}sin^{2} tsú^{2} né^{3}, ta^{21} hu^{21} tsau^{32} siáh^{3} hi^{3} tsá^{2}quí^{2} tsá^{2}hi^{32} ja^{1} jen^{2}”.

3

Ñɨ¹ má¹jaunh³² Tɨ³² Juo¹³ dí²

1 Hnoh² reh² tsá² hnau³ jná¹³, hi³ lá² sí² ñí¹ má²tun³ hi³ jmu² jná¹³ ca³tɨn¹ hnoh². Ñí¹ tá¹ tun³ sí² má²ca³lɨ³ hnó³² jná¹³ hlɨ́¹ lieh¹ ná¹ hnoh² hi³ hnáuh¹³ náh² chinh³² jmáh³la³ jú¹ re² jú¹ tɨn².

2 Cháu¹ náh² honh² la³ cun³ hi³ ca³juáh³ jáun² tsá² chun¹ tsá² ca³lɨn³ hí³ *tɨ³² jë¹ Dió³² cá²jmáɨ¹, jɨ³ héih³² hi³ ca³hɨ́e³ jáun² *tɨ³² tsá² quian³² hí³ jë¹ Dió³² ñí¹con² hnoh², la³ cun³ tɨ³² joh² hnoh², tsá² ca³ma³ta² hí³ la³ cun³ rón³² lɨ́³ héih³² hi³ ca³jmú³ jáun² Tɨ³² Juo¹³ dí² Tsá² liáu³².

3 Tɨ³la³ la³ñí¹ la³ján³ cuɨ́¹ lɨ³ ñíh¹ náh² hi³ ñí¹ cá¹táuh³ jmáɨ¹ ja³táunh¹ tsá² ma³zian² la³ cun³ hi³ dí¹quiaunh²¹ tsɨ́³ hmóu³², tsá² hí³ dá² ju³ ngáɨ³ ca³tɨ²¹ jáɨ¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Juo¹³ dí².

4 Tsá² hí³ né³ nga³: "¿Haun¹³ juáh¹³ ca³jmú³ Cristo jáɨ¹³ hi³ jáunh³? Jáun² né³, ¿he³ lɨ³ tiá² má²cuanh³² tsú²? Quí¹ la³ cun³ jmɨ́¹ cá¹hiá¹ cá¹tsan³ dí¹hio³ ñú¹deh³ dí² la³ má²lɨ́³ jáun² bíh¹ la³ cun³ qui³ lɨ́³ jáun² la³ cun³ jmɨ́¹ ca³lɨ³ tá¹ cáun² mɨ³cuú²".

5-6 Tɨ³la³ tsá² hí³ dá² tiá² hnió³ yáh³ hi³ lɨ³ ñi³² hi³ ca³ja³hín³ bíh¹ la³jɨ́³² hi³ jmɨ́¹ zia³² hngá¹máh³ lá² jmɨ́¹ ca³ja³tsauh²¹ jáun² jmáɨ², uá¹ jáun² la³ jáun² cun³ cá²jmáɨ¹ lɨ́n²¹ máh³ ca³lɨ³zia³² la³jɨ́³² hi³ jniá³ tɨ³ chi³cuú² cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Dió³², hi³ cun³quionh³ jmáɨ² siáh³ ca³lɨ³zia³² hngá¹máh³ lá², hi³ jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³ cua³ha³ siáh³ hué³² ja¹ quioh²¹ jmáɨ².

7 Ja³bí¹ la³ jáun² cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Dió³² bíh¹ má²ná¹chan¹ tá¹ cáun² mɨ³cuú², la³ má²quionh³ hngá¹máh³ lá², hi³ có³² quionh³ sɨ́². Jáun² né³, la³jɨ́³² hi³ zia³² bíh¹ má²ná¹chan¹ hi³ có³² quionh³ sɨ́² jmáɨ¹ hi³ ra³tsɨ³² Dió³² héih³², nɨ́¹ má¹tɨ³ ñí¹ tsa³hín³ tsá² tiá² hnió³ ma³zian² la³ cun³ hnió³ Dió³².

8 Tɨ³la³ hnoh² reh², tsá² hnau³ jná¹³, tiá² hniáuh³² tsa³con² náh² jú¹ tson² lá²: Hi³ ñí¹con² Tɨ³² Juo¹³ dí² lɨ́³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ cú² jmáɨ¹ bíh¹ la³ cun³ cú² mei²¹ mii², hi³ jáun² cú² mei²¹ mii² né³ lɨ́³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ cú² jmáɨ¹ tán¹ bíh¹.

9 Jun³juáh¹³ hi³hliá² tiá² tia³juɨ³² lɨ³tí³ yáh³ la³ cun³ jáɨ¹³ hi³ má²ca³jmú³ jáun² Tɨ³² Juo¹³ dí², hi³ jáun² tiá² má²cuanh³², la³jmɨ́¹ lɨ́n²³ ma³ jan² tsáu², tɨ³la³ cun³ñí¹ hi³ juenh² tsɨ́³ bíh¹ tsú² ñí¹con² jnoh¹; quí¹ hi³ hnió³ tsú² hi³ hí¹ jan² tsáu² tiá² tsa³hín³, tɨ³la³ hí³ dá² hé² jan³² hi³ la³jɨ́n³² tsáu² tsa³conh² tsɨ́³ tso³ quioh²¹ bíh¹.

10 Tɨ³la³ jmáɨ¹ quioh²¹ Tɨ³² Juo¹³ dá² dí² já³² cu³diá²jan² la³ lá² bíh¹, jmáɨ¹ hi³ tiá² hin² ná¹jan²¹, la³jmɨ́¹ ja³² jan² háɨn² já¹niéi². Má¹jáun² né³, la³jɨ́³² hi³ jniá³ chi³cuú² lɨ́¹ yéin²¹ bíh¹ cun³quionh³ cáun² mah¹ cáu² lɨ́n³², hi³ jáun² cun³quionh³ sɨ́² bíh¹ tsa³hín³ ca³la³ jɨ³lɨ³², jɨ³ ñí¹ hué²¹ lá² nɨ́² siáh³ chu³ jñéih³ la³jɨ́³² tá¹³ tsáu².

11 Jáun² né³, cun³ñí¹ hi³ la³jɨ́³² bíh¹ tsa³hín³, jáun² ¡tɨ³ jlánh¹ bíh¹ hniáuh³² hi³ má¹zián¹³ náh² hi³ chu²¹ honh² jɨ³ hi³ má¹zián¹³ náh² hi³ ca³tɨn¹ Dió³² nɨ́² siáh³!

12 Hniáuh³² tionh² náh² hi³ ná¹hé² ná¹janh³² náh² jmáɨ¹ hi³ má²ca³tón³ jáun² Dió³², hi³ jmúh¹³ náh² siáh³ pí³ hi³ lɨ́¹³ já³² tia³juɨ³², la³ cun³ jmáɨ¹ hi³ jmu³ jáun² Dió³² hi³ tsa³hín³ la³jɨ́³² hi³ jniá³ chi³cuú² cun³quionh³ sɨ́², jmáɨ¹ hi³ jliénh¹³ ca³la³ jɨ³lɨ³² ja¹ sɨ́².

13 Tɨ³la³ jnoh¹ má¹ná¹, ná¹jan³² dí² hi³ lɨ³ hmaɨ²¹ la³jɨ́³² hi³ jniá³ chi³cuú² jɨ³ ñí¹ hué²¹ lá² nɨ́² siáh³ la³ cun³ lɨ́³ jáɨ¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³², cáun² ñí¹ lɨ́¹³ lɨ³tí³ la³ cun³ hi³ tɨ³² tsɨ́³ Dió³², ñí¹ tiú²uú² hi³ hlah³ zia³².

14 Hi³ jáun² bí¹ hniáuh³² reh² hi³ jmúh¹³ náh² pí³ hi³ nio² tie³ hñu³ honh² náh² ta³ ñí¹ Dió³² tá¹la³ ná¹janh³² náh² jmáɨ¹ jáun², hi³ zian² náh² siáh³ hi³ jɨ² honh² náh² hi³ hí¹ cáun² tso³ tiá² zia³² ñí¹con² náh².

15 Cháu¹ náh² honh² hi³ Dió³² jmu² juenh² tsɨ́³ quí¹ cun³ñí¹ hi³ hnió³ tsú² hi³ zia³² jmáɨ¹ hi³ lɨ́¹³ liáun³ tsáu² bíh¹. La³ jáun² bíh¹ juáh³ sí² hi³ má²ca³zen³ Po¹ reh² dí² ñí¹con² hnoh², tsá² hno³ dí² lɨ́n³², la³ cun³ lɨ́³ hi³ quia³lín³ jáun² jmɨ́¹ tsɨ́³ tsú² hi³ má²ca³cué³ Dió³².

16 La^{3}jɨ́^{32} sí^{2} hi^{3} má^{2}ca^{3}jmú^{3} bíh^{1} tsú^{2}
má^{2}ca^{3}hléh^{3} ca^{3}tɨ^{21} hi^{3} nɨ́^{2}. Ñí^{1} sí^{2} quioh^{21}
tsú^{2} ná^{1}tso^{1} ma^{3} cáun^{2} jáɨ^{13} juóuh^{32} hi^{3} lɨ́^{13}
ngɨ^{13} tsáu^{2}, hi^{3} jáun^{2} tsá^{2} tiá^{2} jáɨ^{13} ngɨ^{23}
jɨ^{3} tsá^{2} tiá^{2} má^{2}pin^{3} hi^{3} taunh^{32} ta^{21} jmu^{2}
tɨ^{3} jéin^{32} jáɨ^{13} jáun^{2}, la^{3}jmɨ́^{1} jmu^{2} tsú^{2} jáun^{2}
tɨ^{3} jéin^{32} jáɨ^{13} ñí^{1} hná^{1} nɨ́^{2} quioh^{21} Dió^{32}
hi^{3} má^{2}rá^{1}tioh^{3} jáun^{2} ñí^{1} Sí^{2} quioh^{21} Dió^{32}.
Cun^{3}ñí^{1} hi^{3} jmu^{2} tsú^{2} la^{3} jáun^{2} né^{3}, jmu^{2} tsú^{2}
hi^{3} lɨ́^{13} tsa^{3}hín^{3} hmóu^{32} bíh^{1}.
17 Hi^{3} jáun^{2} bíh^{1}, hnoh^{2} reh^{2} tsá^{2} hnau^{3}
lɨ́n^{32} jná^{13}, cun^{3}ñí^{1} hi^{3} má^{2}ca^{3}lɨ^{3} ñíh^{1} náh^{2}
ta^{3} ñeh^{3} ca^{3}tɨ^{21} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} jáun^{2}, jáun^{2}
hua^{3}hín^{13} náh^{2} jmu^{3}, hi^{3} jáun^{2} tiá^{2} jau^{3}
hnoh^{2} tsá^{2} la^{3} hí^{3} cun^{3}quionh^{3} jú^{1} tɨ́^{1}jáɨ^{2}
quioh^{21}, la^{3} cun^{3} tsá^{2} zian^{2} hí^{3} cun^{3} tɨn^{2}
tsɨ́^{3} hmóu^{32} yáh^{3}. Jáun^{2} la^{3} jáun^{2} tiá^{2} lɨ́^{13}
tianh^{13} náh^{2} tɨ^{3} có^{32} ca^{3}tɨ^{21} hi^{3} má^{2}nio^{2} nɨ́^{2}
tiá^{3} honh^{2} náh^{2}.
18 Tɨ^{3} re^{2} jmu^{3} náh^{2} pí^{3} hi^{3} tɨ^{3} lɨ^{3}mí^{1} niau^{21}
tiá^{3} honh^{2} náh^{2}, jɨ^{3} hi^{3} tɨ^{3} lɨ^{3}mí^{1} tsá^{2}lɨ^{3} ñíh^{1}
náh^{2} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} Jesucristo Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2} Tsá^{2}
liáu^{32}. ¡Jan^{2} hí^{3} bíh^{1} cuɨ́^{1} lɨ^{3}quien^{2} ta^{3}né^{32} jɨ^{3}
la^{3} cun^{3} jmɨ́^{1}hi^{3}nio^{2} nɨ́^{2} siáh^{3}! Cun^{3} nɨ́^{2} bíh^{1}
tí^{3} jáɨ^{13}.

Sí² La³ñí¹ Quioh²¹ Juan²

Jáɨ¹³ jmu³ hi³ lɨ́¹³ zian² tsú²

1 Hnoh² reh², zen¹³ jnoh¹ sí² lá² ñí¹con² hnoh² hi³ hleh³² hi³ ca³tɨn¹ Tsá² lɨ́n³ Jáɨ¹³, Tsá² jmu² hí³ hi³ lɨ́¹³ zian² tsú² cun³ jmɨ́¹hi³nio². Jmɨ́¹ má²zian² bíh¹ Tsá² hí³ ñeh² bíh¹ hi³ lɨ³zia³² la³jɨ́³²; hi³ jnoh¹ né³ ca³náɨ¹³ jë¹ tsú² jɨ³ hi³ ca³neh²¹ jnoh¹ tsú² siáh³ cun³quionh³ mɨ́¹ñí¹ jnoh¹ hmóu³². Jnoh¹ ca³neh²¹ tsú² re² lɨ́n³² hi³ ca³la³ hi³ ca³tin¹³ jnoh¹ tsú² cuo² siáh³.

2 Hi³ Tsá² lɨ́n³ hí³ Jáɨ¹³ né³ ca³ma³jnia³², hi³ jáun² jnoh¹ né³ ca³neh²¹, hi³ jáun² jnoh¹ má²cue³² jú¹ tson² hi³ ca³tɨn¹ hí³ dí²; hi³ jáun² bí¹ ngáɨ¹ jnoh¹ ñí¹con² hnoh² jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ Tsá² cue³² hí³ pí³ hi³ lɨ́¹³ zian² tsú² cun³ jmɨ́¹hi³nio². Hí³ bíh¹ jmɨ́¹ cuá³ quionh³ Jméi² dí², hi³ Jméi² dí² né³ ca³ma³jnia² tsú² ñí¹con² dí².

3 Hi³ jáun² né³, la³ cun³ hi³ ca³neh²¹ jnoh¹ jáun² jɨ³ hi³ ca³náɨ¹³ jnoh¹, ngáɨ¹ jnoh¹ siáh³ ñí¹con² hnoh², quí¹ jáun² la³ jáun² lɨ́¹³ tianh¹³ náh² cá²honh¹ quiúnh¹ jnoh¹. Hi³ jnoh¹ né³, tiauh² jnoh¹ cá²hon³ cu³tí³ quiúnh¹ Dió³² Jméi² dí² la³ má²quionh³ jɨ³ Jesucristo hí³ Jon² tsú² nɨ́² siáh³.

4 Hi³ jáun² bíh¹ ná¹jmu³² jnoh¹ sí² lá² hi³ ca³tɨn¹ hnoh², quí¹ hi³ jáun² lɨ³tí³ la³ cun³ hi³ má²ná¹hiún² jáun² tsɨ́³ dí².

Dió³² bíh¹ Tsá² cuá¹lɨ́n³ joh¹

5 Hi³ jáun² né³, hi³ lá² bíh¹ jáɨ¹³ hi³ ca³ma³ta² jnoh¹ Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo, hi³ jáun² né³² má²ngáɨ¹ jnoh¹ ñí¹con² hnoh² jáɨ¹³ lá²: Hi³ Dió³² bíh¹ Tsá² cuá¹lɨ́n³ joh¹, hi³ hí¹ cú¹pih²¹ já¹niéi² tiá² zia³² yáh³ ñí¹con² tsú².

6 Hi³ jáun² nɨ́¹juáh³ hi³ juáh¹³ dí² hi³ tiauh² dí² cá²hon³ quiúnh¹ tsú², hi³ tá¹la³ jáun² né³, ñi³ngɨ́¹ bíh¹ dí² ñí¹ já¹niéi², jáun² jú¹ tɨ́¹jáɨ² bíh¹ jaun³² hléh¹ dí², quí¹ ha³ tiá² cú²tso² ziáun² yáh³ dí².

7 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tie³ joh¹ juɨ³² quiú¹³ dí² la³jmɨ́¹ zian² jáun² Dió³² ñí¹ tie³ joh¹, hi³ jáun² cun³quionh³ la³ jáun² bíh¹ má²tiauh² dí² cá²hon³ quiúnh¹ tsá²ján² tsá²ján², hi³ jáun² jmɨ́²hán¹ Jesucristo Jon² Dió³² né³, hin²³ ca³la³ jɨ́³² tso³ quiú¹³ dí².

8 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ hi³ juáh¹³ dí² hi³ tiá² tso³ zia³² quiú¹³, hi³ jáun² la³ jáun² lɨ́¹ má²ma³can¹³ hmóu³² bíh¹ dí², tsá² tiá² jú¹ tson² má²hu²¹ hñu³ tsɨ́³ bíh¹ láɨ³ dí².

9 Tɨ³la³ né³² né³, nɨ́¹juáh³ hi³ ton¹³ dí² tso³ quiú¹³, jáun² chin¹³ bíh¹ Dió³² tsɨ́³ tso³ quiú¹³ dí², jɨ³ hi³ ren³ tsú² siáh³ la³jɨ́³² hi³ hlah³ hi³ hó³² hi³ zia³² ñí¹con² dí², quí¹ hí³ bíh¹ jan² Tsá² ma³tí³² jë¹, hi³ jmu³ siáh³ la³ cun³ hi³ ca³tɨ²¹ jmu³.

10 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ hi³ juáh¹³ dí² hi³ tiá² tso³ má²ca³jmú¹³ né³, la³ jáun² dá² má²jmu³² dí² hi³ Dió³² lɨ́n³ jan² tsá² tɨ́¹jáɨn² bíh¹, jáun² tiá² la³ má²hu²¹ yáh³ jáɨ¹³ quioh²¹ tsú² hñu³ tsɨ́³ dí².

2

Cristo lɨ́n³ Tsá² nau³² jáɨ¹³ quiú¹³ dí²

1 Hnoh² jón³, jmu² jná¹³ sí² lá² hi³ ca³tɨn¹ hnoh², quí¹hliá² hnó³² jná¹³ hi³ tiú²uú² jmúh¹³ náh² tso³; tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ zian² jan² tsá² má²lɨ́²jmú³ tso³ né³, jáun² zian² bíh¹ jan² Tsá² nau³² jáɨ¹³ quiú¹³ dí² ta³ ñí¹ Jméi² dí², Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo bíh¹ Tsá² hí³, hi³ hí³ bíh¹ jan² Tsá² chun¹.

2 Hí³ bíh¹ ca³cuen³ hnga² hi³ jún³ cha¹³ jnoh¹ hi³ jáun² lɨ́¹³ hin³ tso³ quiú¹³ dí²; hi³ jun³juáh¹³ cun³ jmáh³la³ tso³ quiú¹³ jnoh¹ yáh³, quí¹ ja³bí¹ ca³tɨ²¹ jɨ³ tso³ quioh²¹ tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ bíh¹ siáh³.

3 Hi³ jáun² né³, má²né¹ dí² hi³ má²ca³lɨ³ cuóun³² dí² Dió³² nɨ́¹juáh³ ma³ti²¹ dí² héih³² hi³ jmu² tsú².

4 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ zian² tsá² juáh³ né³: “Jná¹³ cuóun³² Dió³²”, tɨ³la³ já² tiá² má²tí³² yáh³ tsú² héih³² hi³ jmu² Dió³² má¹lɨ³² jáun², hi³ jáun² jan² tsá² tɨ́¹ jáɨn² bíh¹ tsá² la³ hí³, tiá² jú¹ tson² má²zia³² yáh³ hñu³ tsɨ́³ tsú².

5 Tɨ³la³ lɨ³ua³ jan² tsá² má²tí³² la³ cun³ héih³² hi³ jmu² Dió³² má¹ná¹, jáun² tsá² la³ hí³ bíh¹ hú¹tá¹ cu³tí³ má²hnio³ Dió³² re² lɨ́n³²; hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ má²lɨ́¹³ lɨ³

né¹ dí² hi³ tiauh² dí² cá²hon³ quiúnh¹ tsú² ní¹juáh³ hi³ ma³ti²¹ jnoh¹ héih³² quioh²¹
tsú².
6 Hi³ jáun² tsá² juáh³ hi³ tionh² cá²hon³
quionh³ Dió³² né³, hniáuh³² bíh¹ ma³zian²
tsú² la³jmí¹ ca³ma³zian² jáun² hnga² Jesús
Tsá² lín³ Cristo.

Cáun² héih³² hmaɨ²¹

7 Hnoh² reh², héih³² hi³ jmu² jná¹³ ñí¹
sí² lá², jun³juáh¹³ cáun² héih³² hmaɨ²¹ yáh³,
quí¹ hi³ lá² dá² héih³² la³ cun³ hi³ qui³
má²ca³heh³ náh² la³ cun³ jmí¹ ca³niéih² bíh¹
náh². Héih³² yenh³ jáun² bíh¹ la³², la³ cun³
qui³ lí³ jú¹ chú³² hi³ má²ca³niéih² náh² jáun².
8 Tɨ³la³ cun³ jáun² lí³ bíh¹ la³jmí¹ lí³ cáun²
héih³² hmaɨ²¹ jáɨ¹³ hi³ jmu² jná¹³ lá², quí¹
la³ñí¹ tín² ca³ma³jnia³² Cristo hi³ ha³ lánh³
zian² tsá² hú¹tá¹ má²tí³² héih³² lá², hi³
ja³bí¹ hnoh² ní² siáh³ má²ma³jnia¹³ ta³né³².
Juanh³² jná¹³ la³ ní² quí¹ joh¹ sí² tson²
cu³tí¹³ bíh¹ má²tie³, má²ñí¹nga² bíh¹ já¹niéi².
9 Tɨ³la³ ní¹juáh³ zian² tsá² juáh³ hi³ zian²
ñí¹ tie³ joh¹, tɨ³la³ sa³ hon² bíh¹ tsú² raɨnh²¹,
jáun² la³ má²zian² jáun² bíh¹ tsá² la³ hí³ ñí¹
lí³ já¹niéi².
10 Tɨ³la³ tsá² hnio³ raɨnh²¹ má¹ná¹, tsá² la³
hí³ bíh¹ má²zian² ñí¹ tie³ joh¹, jáun² tiú²uú²
zia³² hí¹ cáun² yáh³ hi³ lí¹³ lɨ³ jmu³ hi³ tánh³²
tsú² tso³.
11 Tɨ³la³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² hon² raɨnh²¹ né³,
tsá² la³ hí³ zian² bíh¹ ñí¹ já¹niéi², ha³
tiá² ñi³² yáh³ tsú² hín² juɨh³² cuá¹tsau³².
Má²ca³lɨ³ ten³ bíh¹ tsú² quí¹ cun³ñí¹ hi³
zian² tsú² hñu³ niéi².
12 Jáun² né³, hnoh², tsá² ná¹lín³ náh²
la³jmí¹ lín³ jón³² jná¹³, jmu² ná¹ sí² lá²
hi³ ca³tɨn¹ hnoh² quí¹hliá² hnoh² bíh¹ tsá²
má²ca³chin² Dió³² tsí³ tso³ quián¹³ náh²
cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo.
13 Ja³bí¹ hnoh² siáh³ tsá² má²lieih²¹, sí² lá²
jmu² jná¹³ hi³ ca³tɨn¹ hnoh² tsá² má²lieih²¹,
quí¹hliá² má²ca³lɨ³ cuóun³² náh² Tsá² qui³
jmí¹ má²zian² hí³ jmí¹ ñeh² bíh¹ hi³ lɨ³liau³
ca³la³ jí³² hi³ zia³². Ja³bí¹ hnoh² tsá² tsá¹ñú¹,
sí² lá² jmu² jná¹³ hi³ ca³tɨn¹ hnoh² uá²jaɨ³²
quí¹hliá² má²ca³quɨnh¹ náh² jmáɨ¹ ñí¹con²
tsá² hláɨnh¹.

14 Hnoh² jón³, cuá¹jmu² jná¹³ sí² lá² hi³
ca³tɨn¹ hnoh² quí¹hliá² má²ca³lɨ³ cuóun³²
náh² Jméi² dí². Jɨ³ hnoh² siáh³ tsá²
má²lieih²¹, cuá¹jmu² jná¹³ sí² lá² hi³ ca³tɨn¹
hnoh² uá²jaɨ³², quí¹hliá² má²ca³lɨ³ cuóun³²
náh² Tsá² qui³ jmí¹ má²zian² hí³ jmí¹ ñeh²
bíh¹ hi³ lɨ³liau³ la³jí³². Ja³bí¹ jmu² jná¹³ siáh³
sí² lá² hi³ ca³tɨn¹ hnoh² siáh³ tsá² tsá¹ñú¹,
quí¹hliá² hnoh² bíh¹ tsá² jlánh¹ pin³ honh²
náh² quí¹ má²hu²¹ tián³ bíh¹ jáɨ¹³ quioh²¹
Dió³² hñu³ honh² náh², hi³ má²ca³quɨnh¹
náh² siáh³ jmáɨ¹ ñí¹con² tsá² hláɨnh¹.
15 Ha³ lí²uú² jmú² náh² hi³ tɨ³² lín³²
honh² náh² tsá² zian² cun³ tɨn² tsí³ hmóu³²,
sa³jun³ hniáuh³² tɨ³² honh² náh² la³ cun³ hi³
dí¹quiaunh²¹ tsí³ tsá² la³ hí³. Quí¹ ní¹juáh³
zian² tsá² jéin²³ tsá² jmu² cun³ tɨn² tsí³
hnga², hi³ jáun² tsá² la³ hí³ tiá² hnio³ yáh³
Dió³² Jméi² dí²;
16 quí¹ la³jí³² la³ cun³ hi³ dí¹quian¹ tsá²
la³ hí³ hi³ jmu³, ha³ tiá² ja³toh³ yáh³
ñí¹con² Jméi² dí², tɨ³la³ hi³ jáun² dá² ja³²
hñu³ tsí³ hmóu³² bíh¹ tsú². Uá¹la³ cun³
hi³ dí¹quiaunh²¹ tsí³ tsú² jmu² lɨ³ua³ cáun²
hi³ cháunh²³ chí¹, hi³ dí¹quian¹ tsú² hi³ lɨ³
quioh²¹ la³jí³² la³ cun³ hi³ jíe²³, hi³ jlánh¹
tsah³ tsú² jmu² tonh² ca³tɨ²¹ la³jí³² hi³
nióh³² siáh³.
17 Hi³ la³jí³² hi³ hlah³ hi³ hó³² ní² né³,
tsá¹³ bíh¹ la³ má²quionh³ la³jín³² tsá² tɨ³² tsí³
la³jí³² hi³ jáun²; tɨ³la³ ní¹juáh³ tsá² jmu² la³
cun³ hi³ hnió³ Dió³² má¹ná¹, tsá² la³ hí³ bíh¹
lí¹³ zian² la³ cun³ jmí¹hi³nio².

Jú¹ tson² jɨ³ jú¹ tí¹jáɨ²

18 Hi³ jáun² né³ jón³, ñí¹ má²ñí¹táuh³
jmáɨ¹ bíh¹ la³². Má²ca³niéih² bíh¹ hnoh²
hi³ já³² jan² tsá² jmu³ hniéi² quionh³
Cristo; hi³ cun³ñí¹ hi³ má²zian² juóun³² tsá²
má²ná¹jmu² hniéi² quionh³ Cristo né³, hi³
jáun² bíh¹ má²né¹ dí² hi³ ñí¹ má²ñí¹táuh³
jmáɨ¹ bíh¹ la³².
19 Tsá² hí³ dá² ca³huén² ja¹ quiú¹³ bíh¹
dí², tɨ³la³ jun³juáh¹³ tsá² jmí¹ quiúnh¹ jnoh¹
cu³tí¹³ yáh³ hí³ má¹ná¹, quí¹ sá¹jmí¹ hi³
tsá² hí³ tsá² quiúnh¹ jnoh¹ dúh¹, jáun² jmí¹
hniáuh²¹ bíh¹ hi³ tionh² tsú² la³ má²tionh²

jáun² quiúnh¹ jnoh¹. Tɨ³la³ la³ jáun² bí¹
ca³lɨ³, quí¹ hi³ jáun² la³ jáun² lɨ́¹³ lɨ³jnia² hi³
tiá² la³ quiúnh¹ yáh³ dí² la³jɨ́n³² tsá² hí³.
20 Tɨ³la³ ñí¹con² hnoh² má¹ná¹, má²ca³cuen³
bíh¹ Cristo Jmɨ́²chí³ Chun¹, hi³ jáun² dá²
la³jɨ́n³² bíh¹ náh² má²ná¹ñíh¹ jú¹ tson².
21 Hi³ jáun² bíh¹ jmu² jná¹³ sí² lá² hi³
ca³tɨn¹ hnoh², quí¹hliá² má²cuɨn² bíh¹ náh²
jú¹ tson², jun³juáh¹³ hi³hliá² tiá² má²cuɨn²
yáh³ náh²; quí¹ hnoh² má²ñíh¹ hi³ hí¹ cáun²
yáh³ jú¹ tɨ́¹jáɨ² tiá² ja³² ñí¹con² jú¹ tson².
22 ¿Hin² tsánh² lɨ́n²³ hnoh² hi³ tɨ́¹ jáɨn²
dúh¹? ¿Há¹ jun³juáh¹³ tsá² hí³ bíh¹ tɨ́¹ jáɨn²,
tsá² juáh³ hí³ hi³ jun³juáh¹³ Jesús yáh³ Tsá²
lɨ́n³ Cristo? Tsá² hí³ bíh¹ tsá² jmu² hniéi²
quionh³ Cristo; hi³ hí¹ la³ tɨ³ Jméi² yáh³
dí² jmu² tsú² hi³ tiá² quien², la³ má²quionh³
Jon².
23 Jáun² né³, la³jɨ́n³² tsá² jmu² hi³ tiá²
quien² Jon² Dió³², jáun² tsá² la³ hí³ tiá²
quionh³ yáh³ Jméi² dí²; tɨ³la³ lɨ³ua³ jan² tsá²
ton² hi³ má²hen² tɨ³ con² Jon² Dió³² má¹ná¹,
jáun² tsá² la³ hí³ má²quionh³ bíh¹ Jméi² dí².
24 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, hmá¹ náh² hñu³
honh² jú¹ chú³² hi³ ca³niéih² náh² jáun²
la³jmɨ́¹ ñí¹; quí¹ nɨ́¹juáh³ hi³ ca³hmáh¹ náh²
re² hñu³ honh² jáɨ¹³ hi³ ca³niéih² náh² jáun²
jmɨ́¹tin², jáun² lɨ́¹³ la³ má²ná¹cunh² jáun²
náh² quiúnh¹ Cristo la³ má²quionh³ Jméi²
dí².
25 Hi³ hnga² hí³ dí² siáh³ má²ca³jmú³ jáɨ¹³
hi³ lɨ́¹³ ziáun² dí² la³ cun³ jmɨ́¹hi³nio².
26 Jáɨ¹³ nɨ́² né³, má²lɨ́²jmú³² jná¹³ hi³
ca³tɨn¹ hnoh² cun³ñí¹ hi³ zian² tsá² hnió³
ma³cau² hnoh².
27 Tɨ³la³ má²cuá³ bíh¹ Jmɨ́²chí³ Chun¹ hñu³
honh² náh², Tsá² ca³cuen³ hí³ Jesús Tsá²
lɨ́n³ Cristo, hi³ jáun² hí¹ jan² yáh³ tiú²uú²
hin² lɨ³ hniáh³² hi³ ma³ta² hnoh², quí¹
Jmɨ́²chí³ Chun¹ hí³ bíh¹ má²má²ta² hnoh²
ca³la³ jɨ́³²; hi³ la³jɨ́³² hi³ má²ta² tsú² jáun²
né³ lɨ́³ jmáh³la³ jú¹ tson² bíh¹, quí¹ hí¹ cáun²
yáh³ jú¹ tɨ́¹jáɨ² tiá² má²ta² tsú². Hi³ jáun² né³,
cuɨ́¹ tiáunh¹ náh² cá²honh¹ quiúnh¹ Cristo
la³ cun³ qui³ lɨ́³ jú¹ tson² hi³ má²ca³ma³ta²
jáun² Jmɨ́²chí³ Chun¹.
28 Hi³ jáun² né³ jón³, cuɨ́¹ tionh¹ náh²
cá²honh¹ quiúnh¹ Cristo la³ má²tionh² náh²
nɨ́², quí¹ jáun² la³ má²ná¹tioh³ jáun² cáun²
tsɨ́³ dí² nɨ́¹ má¹cuanh³² tsú², hi³ jáun² tiá² lɨ³
heh¹ dí² má¹jáun².
29 Quí¹ má²ná¹ñíh¹ bíh¹ hnoh² hi³ jan²
Tsá² chun¹ bíh¹ Tsá² hí³, hi³ jáun² hniáuh³²
lɨ³ ñíh¹³ náh² siáh³ hi³ la³jɨ́n³² tsá² jmu²
la³ cun³ hi³ tɨ³² tsɨ́³ Dió³² bíh¹ má²lɨ́n³ jon²
Dió³².

3

Tsá² ná¹lɨ́n³ jon² Dió³²

1 Né³² né³, sá¹nɨ́² jɨe³ náh², cónh³ bíh¹ tiá²
má²ca³ma³hniau³ dí² Dió³², hi³ hí¹ ca³la³ tɨ³
má²juáh³ máh³ Dió³² hi³ láɨ³ dí² jon² tsú², hi³
tson² bíh¹ cu³tí¹³ má²láɨ³ dí² la³ jáun². Hi³
jáun² tsá² zian² hí³ cun³ tɨn² tsɨ́³ hmóu³² né³,
tiú²uú² cuóu³² yáh³ dí², quí¹ hí¹juáh³ hnga²
yáh³ Dió³² tiá² ca³lɨ³ cuóun³² tsú².
2 Jáun² né³ reh², má²ná¹láɨ³ bíh¹ dí²
jon² Dió³² ta³né³², tɨ³la³ cu³ jáun² bíh¹ tiá²
má²ca³lɨ³jnia² la³ cun³ hi³ lɨ́¹³ quiú¹³ dí²
jmɨ́¹tsú² jmɨ́¹ja³²; tɨ³la³ né¹ dí² má¹ná¹ hi³ nɨ́¹
má¹jaunh³² Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo, má¹jáun²
má²lɨ́¹³ láɨ³ dí² la³jmɨ́¹ lɨ́n³ tsú² hnga², quí¹
nɨ́¹ má¹jáun² dá² má²neh²¹ dí² tsú² hú¹tá¹ la³
cun³ rón³² jniá³ bíh¹.
3 Hi³ jáun² né³, lɨ³ua³ jan² tsá² hu²¹ tsɨ́³ hi³
ma³tí³² Dió³² jáɨ¹³ nɨ́², tsá² la³ hí³ bíh¹ jmu²
jɨ² jmɨ́¹ tsɨ́³, la³jmɨ́¹ jɨn² hnga² Jesús.
4 Tɨ³la³ la³jɨ́n³² tsá² jmu² tso³ má¹ná¹,
tsá² la³ hí³ dá² má²ca³hliánh² ñí¹con² liei²¹
quioh²¹ Dió³² bíh¹, quí¹ lɨ³ua³ jan² tsá²
tiá² ca³ma³tí³² liei²¹ jáun², jáun² tso³ bíh¹
má²ca³lɨ³ren² tsú².
5 Má²ná¹ñíh¹ bíh¹ hnoh² hi³ Cristo cuan³
ñí¹ hué²¹ lá² hi³ cua³hin² tso³ quiú¹³ dí²,
tɨ³la³ hí³ má¹ná¹, hí¹ cáun² tso³ tiá² jmɨ́¹ zia³²
yáh³ quioh²¹.
6 Hi³ jáun² bíh¹ lɨ³ua³ jan² tsá² tiáunh¹
cá²hon³ quionh³ hí³ dí², tiá² tso³ jmu²
yáh³; tɨ³la³ la³jɨ́n³² tsá² jmu² tso³ né³, tiá²
má²ca³jɨ́en³² yáh³ tsú² Cristo, hi³ sa³jun³
má²ca³lɨ³ cuóun³² tsú² siáh³ lánh³ lɨ́n³.
7 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³ jón³, hua³hín¹³
náh² jmu³, jáun² hí¹ jan² tiá² hin² lɨ́¹³

ma³cau² hnoh²; quí¹ nɨ́¹juáh³ tsá² jmu² la³
cun³ hi³ tɨ³² tsɨ́³ Dió³², jáun² tsá² la³ hí³ bíh¹
chun¹ la³jmɨ́¹ chun¹ hnga² Cristo.

8 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tsá² jmu² tso³ má¹na²¹,
tsá² la³ hí³ dá² tsá² joh¹ tsá² hláɨnh¹ bíh¹,
quí¹ qui³ cónh³ tsá² jmu² tso³ la³ cun³
jmɨ́¹tin² bíh¹ tsá² hláɨnh¹. Ta²¹ jáun² bíh¹
cuan³ Jon² Dió³², hú¹tá¹ hi³ cua³tsunh¹ tá¹³
tsá² hláɨnh¹ bíh¹.

9 Hi³ jáun² dá² hí¹ jan² yáh³ tsá² má²lɨ́n³
jon² Dió³² tiá² tso³ jmu², quí¹ la³ cun³
lɨ́³ hi³ má²ca³cué³ Dió³² hñu³ tsɨ́³ bíh¹ tsú²
má²zian². Cun³ñí¹ hi³ má²ca³jmú³ Dió³²
hi³ lɨ́n¹³ tsú² jon² bíh¹ Dió³², hi³ jáun² né³,
tiú²uú² lɨ́²³ yáh³ jmu³ tsú² tso³.

10 Lin¹ lɨ́n²¹ bíh¹ nɨ́¹juáh³ hin² tsánh² lɨ́n³
jon² Dió³² hi³ hin² lɨ́n³ jon² tsá² hláɨnh¹;
quí¹ lɨ³ua³ jan² tsá² tiá² jmu² la³ cun³ hi³ tɨ³²
tsɨ́³ Dió³², jun³juáh¹³ jon² Dió³² yáh³ tsá² la³
hí³, hi³ sa³jun³ jon² yáh³ Dió³² nɨ́¹juáh³ tsá²
tiá² hnio³ raɨnh²¹ siáh³.

Cuɨ́¹ má¹hnáu³ dí² quiúnh¹ tsá²ján² tsá²ján²

11 Hi³ jáun² né³, cun³ ca³ta¹ bíh¹ dí² hi³
má¹hnáu³ dí² quiúnh¹ tsá²ján² tsá²ján², la³
cun³ qui³ lɨ́³ jáun² jáɨ¹³ hi³ má²ca³niéih² náh²
la³ cun³ jmɨ́¹tin².

12 Ha³ tiá² hniáuh³² yáh³ jmú¹³ dí² la³jmɨ́¹
ca³jmú³ hla¹ Caín tsá² jmɨ́¹ joh¹ tsá² hláɨnh¹,
hi³ ca³jngɨh³ dá¹jon²¹. Hi³ ¿he³ láɨh³²
ca³jmú³ tsú² la³ jáun²? Quí¹ cun³ñí¹ hi³
jmɨ́¹ jmu² jmáh³la³ hi³ hlah³ bíh¹ Caín, tɨ³la³
raɨnh²¹ tsú² né³, jmɨ́¹ jmu² jmáh³la³ hi³ tɨ³²
tsɨ́³ Dió³² bíh¹.

13 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³ reh², ha³ lɨ́² cuɨ́¹
cha³cáun² honh² náh² hi³ hau² náh² tsá²
zian² cun³ tɨn² tsɨ́³ hmóu³².

14 Né³² né³, má²né¹ bíh¹ dí² hi³ tiú²uú²
láɨ³ yáh³ dí² tsá² ná¹jún¹, tɨ³la³ má²ziáun² dí²
hi³ hmaɨ²¹ bíh¹, quí¹ cun³ñí¹ hi³ má²hno³
dí² raɨnh²¹. Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tsá² tiá² hnio³
raɨnh²¹ má¹ná¹, tsá² la³ hí³ dá² ná¹jún¹ bíh¹.

15 Quí¹ la³jɨ́n³² tsá² hon² raɨnh²¹, tsá²
jngɨh² tsáu² bíh¹ tsá² la³ hí³, hi³ má²ná¹ñíh¹
bíh¹ hnoh² hi³ hí¹ jan² tsá² jngɨh² tsáu² tiá²
má²lɨ́n³ jan² tsá² má²zian² cun³ jmɨ́¹hi³nio².

16 Hi³ jáun² bíh¹ má²né¹ dí² he³ lánh³
lɨ́³ hi³ hnio³ tsú² raɨnh²¹, quí¹ cun³ñí¹ hi³
Cristo ca³jɨenh³ hnga² hi³ jún³ hi³ ca³ta¹ dí²;
hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ siáh³ ca³ta¹ dí² hi³
tiáuh¹ hua³jan²¹ hi³ cué¹³ jmɨ́²chí³ quiú¹³ hi³
ca³tɨn¹ raɨnh²¹ dí².

17 Tɨ³la³ né³² né³, nɨ́¹juáh³ jan² tsá² zia³²
quioh²¹ ca³jɨe³ hi³ zia³² hi³ lɨ³hniauh²³
ñí¹con² raɨnh²¹, tɨ³la³ má¹lɨ³² jáun² né³, já²
tiá² miɨ³ ja³² yáh³ tsɨ́³ tsú² ñí¹con² raɨnh²¹,
¿ha³ bí¹ lánh³ rón³² lɨ́¹³ hi³ hnio³ tsú² Dió³²?

18 Hi³ jáun² né³ jón³, ha³ lɨ́² cuɨ́¹ má¹hno¹
dí² tsáu² jmáh³la³ quionh³ ho³ dí²; tɨ³ re²
cuɨ́¹ má¹hno¹ dí² tsáu² hú¹tá¹ jú¹ tson²
cun³quionh³ hi³ lin¹ hi³ zia³² hi³ jmu³² bíh¹
dí².

Hi³ nio² cáun² tsɨ́³ tsú² ñí¹con² Dió³²

19 Jáun² né³, cun³quionh³ hi³ jmú¹³ dí² la³
nɨ́² bíh¹, lɨ́¹³ lɨ³ né¹ dí² hi³ hen² dí² tɨ³ con² jú¹
tson², hi³ lɨ́¹³ niau²¹ tie³ tsɨ́³ dí² ñí¹ hó²¹ñí¹
Dió³².

20 Hi³ uá¹jinh¹ ca³lɨ³ zia³² cáun² tso³ hi³
cha³² hñu³ tsɨ́³ dí², tɨ³ jlánh¹ bí¹ ja³² miɨ³ tsɨ́³
Dió³² la³ cónh³ bíh¹ tsɨ́³ jnoh¹ hmóu³², quí¹
hí³ bíh¹ ñi³² ca³la³ jɨ́³².

21 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ hí¹ cáun² yáh³ tso³ tiá²
cha³² hñu³ tsɨ́³ dí² né³ reh², hi³ jáun² lɨ́¹³ bíh¹
niau²¹ tie³ tsɨ́³ dí² ñí¹ hó²¹ñí¹ Dió³²,

22 jáun² dá² cue³² bíh¹ tsú² lɨ³ua³ cáun²
hi³ mɨ³² dí² ñí¹con² tsú², quí¹ ma³ti²¹ bíh¹
dí² héih³² quioh²¹ tsú², jɨ³ hi³ jmu³² bíh¹ dí²
siáh³ la³ cun³ hi³ tɨ³² tsɨ́³ tsú².

23 Hi³ héih³² hi³ jmu² tsú² jáun² né³, juáh³
hi³ hniáuh³² tanh¹³ dí² ta²¹ Jesucristo Jon²
bíh¹ tsú², jɨ³ hi³ má¹hno¹ dí² siáh³ tsá²ján²
tsá²ján² la³ cun³ qui³ lɨ́³ jáun² héih³² hi³
ca³jmú³ tsú² jáun².

24 Hi³ jáun² lɨ³ua³ jan² tsá² má²tí³² héih³²
quioh²¹ Dió³², jáun² tsá² la³ hí³ bíh¹ tiáunh¹
cá²hon³ quionh³ Dió³², hi³ Dió³² né³ cuá³
hñu³ tsɨ́³ tsú² siáh³. Jáun² dá² má²né¹
bíh¹ dí² hi³ má²cuá³ tsú² hñu³ tsɨ́³ dí²
cun³quionh³ Jmɨ́²chí³ Chun¹ hi³ má²ca³cuen³
tsú² jáun² ñí¹con² dí².

4

Ha³ lánh³ rón³² lɨ³ cuóun³² tsú² Jmɨ́²chí³ joh¹ Dió³² jɨ³ jmɨ́²chí³ hláɨnh¹

1 Hnoh² reh², tsá² hnau³ jná¹³, ha³ lɨ́² lɨ́¹ tanh³ náh² ta²¹ lɨ³ua³ jan² tsá² juáh³ hi³ quian³² jáɨ¹³ hi³ ca³cué³ Dió³² hñu³ tsɨ́³, tɨ³la³ quián² náh² tín² hua³hí¹³ nɨ́¹juáh³ tson² quionh³ tsú² Jmɨ́²chí³ joh¹ Dió³² ho³ tiá² quionh³. Quí¹ juóun³² lɨ́n³² bíh¹ tsá² tɨ́¹ jáɨn² má²zian² hngá¹máh³ lá², tsá² lɨ́¹ má²cau² hi³ juáh³ hi³ hleh³² cha¹³ Dió³².

2 Tɨ³la³ lɨ́¹³ bíh¹ lɨ³ cuóun³² hnoh² tsá² hú¹tá¹ tson² quionh³ Jmɨ́²chí³ joh¹ Dió³² cun³quionh³ la³ lá²: La³jɨ́n³² tsá² juáh³ hi³ Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo cuan³ hi³ láɨn¹ tsá²mɨ³cuóun² la³ jnoh¹, tsá² la³ hí³ bíh¹ ján¹ tson² quionh³ Jmɨ́²chí³ joh¹ Dió³².

3 Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tsá² tiá² ta²¹ haɨh²¹ hi³ Jesús cuan³ hi³ dí¹tsáun² né³, jáun² jun³juáh¹³ tsá² quionh³ Jmɨ́²chí³ joh¹ Dió³² yáh³ tsá² la³ hí³; tɨ³la³ tsá² la³ hí³ dá² quian³² jmɨ́²chí³ hi³ jmu² hniéɨ² quionh³ Cristo bíh¹. Má²ca³niéɨh² bíh¹ hnoh² hi³ jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hí³ já³² ñí¹ hué²¹ lá²; tɨ³la³ ta³né³² má¹ná¹, má²ngɨ³² bíh¹ tsú² hngá¹máh³ lá².

4 Jón³, hnoh² bíh¹ má²ná¹lɨ́n³ náh² tsá² joh¹ Dió³², hi³ jáun² dá² má²ca³quɨnh¹ bíh¹ náh² jmáɨ¹ ñí¹con² tsá² ná¹lɨ́n³ tɨ³² jë¹ Dió³² tɨ́¹jáɨ² hí³; quí¹ tɨ³ jlánh¹ bíh¹ pin³ Tsá² cuá³ hñu³ honh² hnoh² la³ cónh³ bíh¹ tsá² zian² hí³ quionh³ tsá² zian² cun³ tɨn² tsɨ́³ hmóu³².

5 Quí¹ qui³ cun³ tsá² zian² ja¹ quioh²¹ tsá² zian² cun³ tɨn² tsɨ́³ hmóu³² bíh¹ tɨ³² tɨ́¹jáɨ² hí³, hi³ jáun² dá² la³ cun³ jáɨ¹³ hi³ tɨ³² tsɨ́³ tsá²mɨ³cuóun² bíh¹ hleh³² tsú²; hi³ jáun² tsá² hí³ né³, náɨ³² jë¹ tsú².

6 Tɨ³la³ jnoh¹ má¹ná¹, ná¹láɨ³ dí² tsá² joh¹ Dió³² bíh¹. Hi³ jáun² tsá² má²cuóun³² Dió³² né³, náɨ³² bíh¹ jáɨ¹³ hi³ hléh¹ dí². Tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tsá² tiá² joh¹ Dió³² né³, tiá² náɨ³² yáh³ tsú² jáɨ¹³ hi³ hléh¹ dí². Hi³ jáun² né³, la³ nɨ́² bíh¹ lɨ³ cuóun³² dí² tsá² quionh³ Jmɨ́²chí³ Tsá² má²ta² jú¹ tson², jɨ³ tsá² quionh³ jmɨ́²chí³ má²cau² nɨ́² siáh³.

Dió³² Tsá² hniau³

7 Hnoh² reh² tsá² hnau³ jná¹³, hniáuh³² bíh¹ má¹hno¹ dí² tsá²ján² tsá²ján², quí¹ hi³ ná¹hnáu³ dí² jáun² dá² ja³² ñí¹con² Dió³² bíh¹. Hi³ jáun² bíh¹ la³jɨ́n³² tsá² hnio³ raɨnh²¹ lɨ́n³ jon² Dió³² hi³ cuóun³² tsú² siáh³ Dió³².

8 Tɨ³la³ tsá² tiá² hnio³ raɨnh²¹ má¹ná¹, jun³juáh¹³ tsá² má²ca³lɨ³ cuóun³² Dió³² yáh³ tsá² la³ hí³, quí¹ Dió³² dá² jan² Tsá² hniau³ bíh¹.

9 Quí¹ cun³quionh³ hi³ ca³zen³ Dió³² Jon² Tsá² jan² tán¹ ca³ma³jnia³² tsú² hi³ lin¹ hi³ hniau³ dí² tsú², hi³ jáun² lɨ́¹³ ziáun² dí² hi³ hmaɨ²¹ cun³ñí¹ hi³ ca³tɨ²¹ tá¹³ hí³ dí².

10 Hi³ jáun² lɨ³ né¹ dí² ha³ cónh³ tí³ hi³ hniau³ dí² Dió³², quí¹ jun³juáh¹³ jnoh¹ yáh³ tín² ca³má¹hno¹ Dió³², quí¹ hnga² bíh¹ tsú² tín² ca³ma³hniau³ jnoh¹ la³ñí¹, hi³ ca³cuen³ tsú² Jon² hi³ jún³ cha¹³ dí², hi³ jáun² lɨ́¹³ hin³ tso³ quiú¹³ dí².

11 Hnoh² reh² tsá² hnau³ jná¹³ lɨ́n³², nɨ́¹juáh³ la³ jáun² má²ca³ma³hniau³ dí² Dió³², jáun² ja³bí¹ la³ jáun² uá²jaɨ³² hniáuh³² má¹hno¹ jnoh¹ siáh³ tsá²ján² tsá²ján².

12 Uá¹jinh¹ tson² bíh¹ hi³ hí¹ jan² tiá² hin² má²ca³jɨ́en³² Dió³², cun³ jáun² cuá³ bíh¹ Dió³² hñu³ tsɨ́³ dí² nɨ́¹juáh³ hi³ hno³ dí² tsá²ján² tsá²ján². Hi³ jáun² cun³ñí¹ hi³ Tsá² qui³ hniau³ dí² hí³ né³ cuá³ hñu³ tsɨ́³ dí², hi³ jáun² bíh¹ lɨ́²³ má¹hno¹ dí² tsá²ján² tsá²ján² ca³la³ tán¹ hián² cu³tí³.

13 Cun³ né¹ bíh¹ dí² hi³ má²tiáuh¹ dí² cá²hon³ quiúnh¹ Dió³², hi³ Dió³² siáh³ má²cuá³ hñu³ tsɨ́³ jnoh¹ cun³ñí¹ hi³hliá² Dió³² má²ca³cuen³ Jmɨ́²chí³ joh¹ ñí¹con² dí².

14 Hi³ jáun² bíh¹ cue³² jnoh¹ jú¹ tson², quí¹ jnoh¹ bíh¹ tsá² ca³neh²¹ Jon² Dió³² Jméɨ² dí², Tsá² ca³zen³ tsú² hí³ hi³ lión³² tsá² zian² hngá¹máh³ lá².

15 Lɨ³ua³ jan² tsá² juáh³ hi³ Jesús bíh¹ Jon² Dió³², zian² bíh¹ Dió³² quionh³ tsá² hí³, hi³ jáun² tsá² hí³ zian² siáh³ quionh³ Dió³².

16 La³ jáun² bíh¹ má²ca³lɨ³ né¹ dí² jɨ³ hi³ má²nio² siáh³ cáun² tsɨ́³ dí² hi³ Dió³² hniau³. Quí¹ Dió³² bíh¹ lɨ́n³ jan² Tsá² hniau³; hi³ jáun² lɨ³ua³ jan² tsá² hnio³ tsáu² jɨ³ Dió³² nɨ́², tsá² la³ hí³ bíh¹ má²zian² quionh³ Dió³², hi³ jáun² Dió³² zian² siáh³ quionh³ tsá² la³ hí³.

17 Jáun^{2} né^{3}, cun^{3}ñí^{1} hi^{3} hniau^{3} dí^{2} Dió^{32}
ca^{3}la^{3} tán^{1} hián^{2} cu^{3}tí^{3}, hi^{3} jáun^{2} tiá^{2} juénh^{13}
yáh^{3} dí^{2} nɨ́^{1} má^{1}tɨ^{3} ñí^{1} ca^{3}ra^{3}tsa^{2} dí^{2} tsú^{2}
héih^{32}; quí^{1} jnoh^{1} ná^{1}láɨ^{3} tsá^{2} zian^{2} quionh^{3}
Dió^{32} ñí^{1} hué^{21} lá^{2} ca^{3}la^{3} cun^{3} rón^{32} lɨ́n^{3}
hnga^{2} Cristo.
18 Tiá^{2} lin^{1} zia^{32} jáɨ^{13} hi^{3} juénh^{2} dí^{2} ñí^{1}con^{2}
jan^{2} tsá^{2} hú^{1}tá^{1} hniau^{3} dí^{2}, quí^{1} cun^{3} quin^{23}
bíh^{1} tɨ^{3} có^{32} hi^{3} jmɨ́^{1} hú^{1} cóh^{21} tsɨ́^{3} dí^{2}
cun^{3}quionh^{3} hi^{3} hniau^{3} dí^{2} tsú^{2} jáun^{2}. Jáun^{2}
jan^{2} tsá^{2} hú^{1} cóh^{21} tsɨ́^{3} né^{3} lɨ́n^{3} la^{3}jmɨ́^{1} lɨ́n^{3}
tsá^{2} má^{2}má^{2}tso^{2} tsɨ́^{3}, cun^{3}ñí^{1} hi^{3} tiá^{2} má^{2}nio^{2}
cáun^{2} tán^{1} tsɨ́^{3} tsú^{2} hi^{3} Dió^{32} hniau^{3}.
19 Hnga^{2} bíh^{1} tín^{2} Dió^{32} ca^{3}ma^{3}hniau^{3} dí^{2}
la^{3}ñí^{1}, hi^{3} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} jáun^{2} bíh^{1} jnoh^{1} siáh^{3}
má^{2}hno^{3} dí^{2} tsú^{2}.
20 Tɨ^{3}la^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} zian^{2} tsá^{2} juáh^{3}: “Jná^{13}
hno^{3} Dió^{32}”, já^{2} hon^{2} bíh^{1} tsú^{2} raɨnh^{21}
má^{1}lɨ^{32} jáun^{2}, jáun^{2} tsá^{2} la^{3} hí^{3} dá^{2} jan^{2} tsá^{2}
tɨ́^{1} jáɨn^{2} bíh^{1}. Quí^{1} nɨ́^{1}juáh^{3} tiá^{2} la^{3} hnio^{3}
yáh^{3} tsú^{2} raɨnh^{21} tsá^{2} jɨ́en^{32}, jáun^{2} né^{3}, ha^{3}
bíh^{1} lánh^{3} rón^{32} lɨ́^{13} juáh^{3} tsú^{2} hi^{3} hnio^{3} Dió^{32}
jan^{2} Tsá^{2} tiá^{2} má^{2}ca^{3}jɨ́en^{32} tsú^{2}.
21 Quí^{1} hnga^{2} Cristo bíh^{1} má^{2}ca^{3}cué^{3}
héih^{32} lá^{2}: “Nɨ́^{1}juáh^{3} tsá^{2} hnio^{3} Dió^{32}, ja^{3}bí^{1}
la^{3} jáun^{2} hniáuh^{32} ma^{3}hnio^{3} tsú^{2} siáh^{3}
raɨnh^{21}”.

5

Jnoh^{1} bíh^{1} tsá^{2} cah^{1} jmáɨ^{1} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} tiá^{2} quiú^{2} tiá^{2} jéin^{23} Dió^{32}

1 Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, lɨ^{3}ua^{3} jan^{2} tsá^{2} taunh^{32}
ta^{21} hi^{3} Jesús bíh^{1} lɨ́n^{3} Cristo, tsá^{2} la^{3} hí^{3}
bíh^{1} má^{2}lɨ́n^{3} jon^{2} Dió^{32}. Quí^{1} lɨ^{3}ua^{3} jan^{2} tsá^{2}
hnio^{3} jan^{2} jméi^{2} tsá^{1}míh^{1}, ja^{3}bí^{1} hnio^{3} tsú^{2}
siáh^{3} jɨ^{3} tsá^{1}míh^{1} jon^{2} tsá^{2} hí^{3}.
2 Jáun^{2} nɨ́^{1}juáh^{3} la^{3} má^{2}hno^{3} jáun^{2} dí^{2}
Dió^{32}, hi^{3} la^{3} má^{2}ma^{3}ti^{21} jáun^{2} dí^{2} siáh^{3} la^{3}
cun^{3} héih^{32} hi^{3} jmu^{2} tsú^{2} ñí^{1}con^{2} dí^{2}, jáun^{2}
né^{1} bíh^{1} dí^{2} hi^{3} ja^{3}bí^{1} má^{2}hno^{3} dí^{2} siáh^{3} jɨ^{3}
jón^{2}zɨ́h^{1} Dió^{32}.
3 Quí^{1} nɨ́^{1}juáh^{3} hi^{3} má^{2}hno^{3} dí^{2} Dió^{32}, jáun^{2}
má^{2}hniáuh^{32} má^{1}ti^{21} bíh^{1} dí^{2} la^{3} cun^{3} héih^{32}
hi^{3} jmu^{2} tsú^{2}; hi^{3} héih^{32} hi^{3} jmu^{2} tsú^{2} jáun^{2}
né^{3}, tiá^{2} lɨ́^{3} yáh^{3} cáun^{2} liá^{1} héi^{2},
4 quí^{1} la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2} má^{2}lɨ́n^{3} jon^{2} Dió^{32} cah^{23}
bíh^{1} jmáɨ^{1} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} tiá^{2} quiú^{2} tiá^{2} jéin^{23}
Dió^{32}. Hi^{3} jáun^{2} hi^{3} nio^{2} jáun^{2} cáun^{2} tsɨ́^{3} bíh^{1}
dí^{2} jmu^{2} hi^{3} tiau^{23} dí^{2} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} tiá^{2} quiú^{2}
tiá^{2} jéin^{23} hí^{3} Dió^{32}.
5 Hi^{3} jáun^{2} né^{3}, lɨ^{3}ua^{3} jan^{2} tsá^{2} taunh^{32} ta^{21}
hi^{3} Jesús bíh^{1} Jon^{2} Dió^{32}, tsá^{2} la^{3} hí^{3} bíh^{1}
cah^{23} jmáɨ^{1} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} tiá^{2} jéin^{23} hí^{3} Dió^{32}.

Jáɨ^{13} hi^{3} má^{2}tson^{13} dí^{2} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} Jon^{2} Dió^{32}

6 Jáun^{2} né^{3}, jmɨ́^{1} cuan^{1} Jesús Tsá^{2} lɨ́n^{3}
Cristo ca^{3}lɨ^{3} lin^{1} cun^{3}quionh^{3} jmáɨ^{2} jɨ^{3}
cun^{3}quionh^{3} jmɨ^{2}; jáun^{2} jun^{3}juáh^{13} jmáh^{3}la^{3}
hi^{3} cáun^{3} jmáɨ^{2} yáh^{3} tsú^{2}, quí^{1} ja^{3}bí^{1}
jmɨ́^{2}hán^{1} yáh^{3} tsú^{2} ca^{3}táɨn^{3} jmɨ́^{1} lɨ^{21} jáun^{2}.
Hi^{3} hnga^{2} Jmɨ́^{2}chí^{3} Chun^{1} lɨ́n^{3} Tsá^{2} nau^{32}
jáɨ^{13} ca^{3}tɨ^{21} hi^{3} nɨ́^{2}, quí^{1} Jmɨ́^{2}chí^{3} Chun^{1} hí^{3}
bíh^{1} siáh^{3} Tsá^{2} qui^{3} cun^{3} hɨe^{32} jú^{1} tson^{2}.
7 [Zian^{2} gáun^{3} Tsá^{2} nau^{32} jáɨ^{13} hñu^{3}mɨ^{3}cuú^{2}
ca^{3}tɨ^{21} hi^{3} nɨ́^{2}: Jméi^{2} dí^{2}, Tsá^{2} lɨ́n^{3} Jáɨ^{13}, jɨ^{3}
Jmɨ́^{2}chí^{3} Chun^{1} nɨ́^{2} siáh^{3}; hi^{3} jan^{2} tán^{1} tsáu^{2}
bíh^{1} lɨ́n^{3} Tsá^{2} gáun^{3} hí^{3}.
8 Hi^{3} ñí^{1} hué^{21} lá^{2} siáh^{3}] zia^{32} hnɨ^{32} juɨ^{32}
ñí^{1} ja^{32} jú^{1} tson^{2}: ñí^{1}con^{2} Jmɨ́^{2}chí^{3} joh^{1} Dió^{32},
la^{3} má^{2}quionh^{3} jmáɨ^{2}, jɨ^{3} jmɨ^{2} nɨ́^{2} siáh^{3}; hi^{3} tá^{1}
tun^{3} nɨ́^{2} né^{3}, la^{3} má^{2}quionh^{3} Jmɨ́^{2}chí^{3} tiáunh^{1}
cá^{2}hon^{3} cu^{3}tí^{3}.
9 Nɨ́^{1}juáh^{3} né^{32} cánh^{3} bíh^{1} héi^{13} dí^{2} jú^{1}
tson^{2} hi^{3} zih^{32} tsáu^{2} ñí^{1} hué^{21} lá^{2}, tiá^{13} bíh^{1}
tiá^{3} tiá^{2} héi^{13} dí^{2} jú^{1} tson^{2} hi^{3} zih^{32} Dió^{32},
quí^{1} jú^{1} tson^{2} jáun^{2} bíh^{1} tɨ^{3} jlánh^{1} bí^{1} quien^{2}.
Hi^{3} jú^{1} tson^{2} jáun^{2} né^{3}, hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} Jon^{2} bíh^{1}
Dió^{32}.
10 Hi^{3} jáun^{2} nɨ́^{1}juáh^{3} tsá^{2} tanh^{2} ta^{21} Jon^{2}
Dió^{32}, tsá^{2} la^{3} hí^{3} bíh^{1} hu^{21} jú^{1} tson^{2} nɨ́^{2}
hñu^{3} tsɨ́^{3} hnga^{2}; tɨ^{3}la^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} tsá^{2} tiá^{2} ta^{21}
tanh^{2} Dió^{32} má^{1}na^{21}, tsá^{2} la^{3} hí^{3} dá^{2} jmu^{2} hi^{3}
Dió^{32} lɨ́n^{3} jan^{2} tsá^{2} tɨ́^{1} jáɨn^{2} bíh^{1}, quí^{1} cun^{3}ñí^{1}
hi^{3} tiá^{2} ta^{21} taunh^{32} tsú^{2} la^{3} cun^{3} jáɨ^{13} hi^{3}
má^{2}ca^{3}zíh^{3} jáun^{2} Dió^{32} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} Jon^{2}.
11 Hi^{3} lá^{2} bíh^{1} jú^{1} tson^{2} hi^{3} má^{2}ca^{3}zíh^{3}
Dió^{32}: Hi^{3} má^{2}ca^{3}cué^{3} tsú^{2} jáun^{2} jáɨ^{13} hi^{3}
lɨ́^{13} ziáun^{2} dí^{2} cun^{3} jmɨ́^{1}hi^{3}nio^{2}, hi^{3} jáɨ^{13} hi^{3}
lɨ́^{13} ziáun^{2} dí^{2} jáun^{2} cun^{3} jmɨ́^{1}hi^{3}nio^{2} né^{3},
ca^{3}lɨ^{3}zia^{32} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} Jon^{2} bíh^{1} Dió^{32}.
12 Hi^{3} jáun^{2} nɨ́^{1}juáh^{3} tsá^{2} tanh^{2} ta^{21} Jon^{2}
Dió^{32}, lɨ́^{13} bíh^{1} zian^{2} la^{3} cun^{3} jmɨ́^{1}hi^{3}nio^{2};
tɨ^{3}la^{3} nɨ́^{1}juáh^{3} tsá^{2} tiá^{2} ta^{21} tanh^{2} Jon^{2} Dió^{32}

né³, cun³ tiá² lɨ́¹³ bíh¹ zian² tsá² la³ hí³ cun³
jmɨ́¹hi³nio².

Jáɨ¹³ ñí¹ má²ca³táuh³ hi³ hlɨ́² liéih³² tsú²

13 Jáun² né³, cuá¹jmu² jná¹³ sí² lá² hi³
ca³tɨn¹ hnoh² tsá² tanh²³ náh² ta²¹ Jon²
Dió³², hi³ jáun² lɨ³ ñíh¹³ náh² hi³ má²zian²
náh² cun³ jmɨ́¹hi³nio².

14 Má²nio² cáun² tsɨ́³ dí² ñí¹con² Dió³² hi³
lɨ³ua³ cáun² hi³ mɨ́¹³ dí² ñí¹con² tsú², jáun²
náɨ³² bíh¹ tsú² jáɨ¹³ quiú¹³ dí² nɨ́¹juáh³ hi³
mɨ́¹³ dí² la³ cun³ hi³ qui³ tɨ³² tsɨ́³ tsú² hnga².
15 Jáun² né³, la³jmɨ́¹ né¹ dí² jáun² hi³ Dió³²
náɨ³² jáɨ¹³ hi³ lienh¹ dí², hi³ jáun² ja³bí¹
né¹ bíh¹ dí² hi³ má²ca³héi¹³ dí² la³ cun³ hi³
ca³mɨ́¹³ dí² ñí¹con² tsú².

16 Né³² né³, nɨ́¹juáh³ zian² jan² tsá²
ca³jɨ́en³² raɨnh²¹ hi³ jmu² cáun² tso³ hi³ tiá²
lɨ́¹³ zeh³ ñí¹ hmú²¹, jáun² hniáuh³² liéinh³²
tsú² Dió³² bíh¹, hi³ jáun² Dió³² cué³² jáɨ¹³ hi³
lɨ́¹³ zian² tsá² hí³, nɨ́¹juáh³ hi³ tso³ jáun² lɨ́³
cáun² tso³ hi³ tiá² lɨ́¹³ zeh³ ñí¹ hmú²¹. Zia³²
bíh¹ tso³ hi³ lɨ́¹³ zeh³ ñí¹ hmú²¹, tɨ³la³ tiá²
jmu² yáh³ jná¹³ héih³² hi³ liéinh³² tsú² Dió³²
ca³tɨ²¹ tso³ la³ jáun².

17 La³jɨ́³² hi³ hlah³ bíh¹ lɨ́³ tso³; tɨ³la³ zia³²
bíh¹ tso³ hi³ tiá² lɨ́¹³ zeh³ ñí¹ hmú²¹.

18 Má²né¹ dí² hi³ jɨ³lɨn² tsá² má²ca³ma³jnia²
Dió³² cáun² hi³ hmaɨ²¹ tiá² tso³ jmu² yáh³;
quí¹ tɨ³la³ Jon² Dió³² jmu² hua³hí¹³ tsá² hí³,
hi³ jáun² tiá² tie³ tsá² hláɨnh¹ cuo².
19 Ja³bí¹ né¹ dí² hi³ má²láɨ³ dí² tsá² joh¹
Dió³², tɨ³la³ ca³la³ jɨ́n³² tsá² zian² cun³ tɨn²
tsɨ́³ hmóu³² né³, tionh² jo³cuo² tsá² hláɨnh¹
bíh¹.
20 Ja³bí¹ la³ jáun² né¹ dí² hi³ má²cuán²
Jon² Dió³², hi³ hí³ bíh¹ má²ca³ma³ta² dí² hi³
ha³ lánh³ rón³² lɨ́¹³ lɨ³ cuóun³² dí² Dió³² Tsá²
cu³tí³ zian². Hi³ jáun² né³, jnoh¹ bíh¹ hú¹tá¹
cu³tí³ má²tiauh² dí² cá²hon³ quiúnh¹ Tsá²
cu³tí³ zian² hí³, quí¹ cun³ñí¹ hi³ má²tiauh²
dí² cá²hon³ quiúnh¹ Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo
Jon² tsú². Hí³ bíh¹ dí² lɨ́n³ Dió³² Tsá² cu³tí³
zian², hi³ hí³ bíh¹ Tsá² jmu² hi³ lɨ́¹³ zian²
tsáu² la³ cun³ jmɨ́¹hi³nio².

21 Jáun² né³ jón³, ha³ lɨ́² lɨ́¹ ma³quien¹³ náh²
cáun² hi³ siáh³ cha³ jmɨ́¹ má¹quien¹³ náh²
Dió³². [Cun³ nɨ́² bíh¹ tí³ jáɨ¹³.]

Sí² Ñí¹ Má²tun³ Quioh²¹ Juan²

Hniáuh³² ná¹hnáu³ dí² jɨ³ hi³ hniáuh³² hua³hín¹³ dí² jú¹ tson²

1 Jná¹³ la³² jan² tsá² má²liei²¹ ná¹, hi³ cuá¹jmu² ná¹ sí² lá² hi³ ca³tɨn¹ hnoh² tsá² cuáh³², tsá² ná¹lɨ́n³ náh² la³jmɨ́¹ lɨ́n³ tsá²mɨ³ tsá² tionh² jon². Hnoh² bíh¹ lɨ́n³ náh² tsá² má²ná¹quiánh¹ ca³tɨn¹ Dió³², la³ má²quionh³ la³jɨ́n³² tsá² tionh² jo³cuonh² hnoh², tsá² cu³tí³ hno³ lɨ́n³² jná¹³; hi³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ jná¹³ yáh³ hnau³, quí¹ ja³bí¹ la³jɨ́n³² tsá² má²ca³lɨ³ cuoh² jú¹ tson² bí¹ siáh³.

2 Hnau³ lɨ́n³² jná¹³ hnoh² cun³ñí¹ hi³ ca³tɨ²¹ jú¹ tson² hi³ má²zia³² jáun² hñu³ tsɨ́³ dí², hi³ jú¹ tson² jáun² né³ zia³² la³ má²zia³² jáun² bíh¹ ñí¹con² dí² la³ cun³ jmɨ́¹hi³nio².

3 Jáun² cun³ lɨ³ hé² lɨ³ mieh² bíh¹ dí², jɨ³ hi³ jmu³ Dió³² Jméi² dí² juenh² tsɨ́³ quionh³ Jesucristo Jon², hi³ jmu³ tsú² siáh³ hi³ ziáun² dí² cáun² hi³ re² hi³ tɨn², nɨ́¹juáh³ hi³ ziáun² dí² la³ cun³ lɨ́³ jáun² jú¹ tson², jɨ³ hi³ ná¹hnáu³ dí² nɨ́² siáh³.

4 Jlánh¹ má²ca³lɨ³ hiún² tsɨn³² jná¹³ cun³ñí¹ hi³ má²cá²jɨe³² jná¹³ hi³ tsá² tionh² jo³cuonh² náh² nɨ́² má²ñi³táunh¹ la³ cun³ rón³² lɨ́³ jáun² jú¹ tson², la³ cun³ qui³ lɨ́³ héih³² hi³ má²ca³héi¹³ dí² jáun² ñí¹con² Dió³² Jméi² dí².

5 Hi³ jáun² né³ reh², zia³² cáun² hi³ hlɨ́¹ lieh¹ jná¹³ hnoh² hi³ má¹tih²¹ náh². Tɨ³la³ jun³juáh¹³ cáun² héih³² hmaɨ²¹ yáh³ héih³² hi³ cuá¹jmu² jná¹³ lá² má¹ná¹, quí¹ héih³² lá² dá² lɨ́³ la³ cun³ lɨ́³ héih³² hi³ qui³ ca³lɨ³táɨ² dí² la³ cun³ jmɨ́¹tin² bíh¹, hi³ ná¹hnáu³ dí² quiúnh¹ tsá²ján² tsá²ján².

6 Lɨ́²lin¹ hi³ hno³ dí² Dió³² cun³quionh³ hi³ ma³ti²¹ dí² jáun² héih³² quioh²¹ tsú²; hi³ héih³² jáun² né³ juáh³, hi³ hniáuh³² má¹hno¹ náh² tsáu², la³ cun³ jáɨ¹³ hi³ má²ca³niéih² náh² jáun² jmɨ́¹tin².

Tsá² má²cau²

7 Juo³ jná¹³ hnoh² la³ nɨ́², quí¹ hngá¹máh³ lá² má²ñi³táunh¹ juóun³² lɨ́n³² tsá² má²cau², tsá² tiá² má²tson² jáɨ¹³ hi³ Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo cuan³ ñí¹ hué²¹ lá² hi³ lɨ́n³ tsá² ngú³ la³ jnoh¹ cu³tí³. Tsá² má²cau² bíh¹ hí³, tsá² la³ hí³ bíh¹ tsá² jmu² hniéi² quionh³ Cristo.

8 Hua³hín¹³ náh² jmu³, hi³ jáun² tiá² lɨ́¹ tsa³hín³ ta²¹ hi³ ná¹jmuh³² náh², hi³ jáun² hián¹³ bíh¹ náh² hmah²¹ la³ cun³ tí³.

9 Quí¹ lɨ³ua³ jan² tsá² ná²tsɨn³ la³ cun³ hi³ má²ca³ma³ta² Cristo, jáun² tsá² la³ hí³ tiá² Dió³² quionh³ yáh³; tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tsá² jmúh³² ta²¹ la³ cun³ hi³ ca³ma³ta² jáun² Cristo né³, tsá² la³ hí³ bíh¹ cu³tí³ quionh³ Dió³² Jméi² dí², hi³ ja³bí¹ quionh³ tsú² siáh³ Jon² Dió³².

10 Hi³ jáun² né³, nɨ́¹juáh³ zian² tsá² já²jɨe³ hnoh² ñí¹ nɨ́², hi³ nɨ́¹juáh³ tiá² hɨe³² tsú² jú¹ tson² la³ lá², jáun² ha³ lɨ́² hen³ tsá² hí³ hñuh³² hi³ sa³jun³ juoh¹ náh² tsú²: “Cuɨ́¹ zian² nú² cáun² hi³ re² hi³ tɨn²”;

11 quí¹ nɨ́¹juáh³ tsá² juáh³ la³ nɨ́² ñí¹con² tsá² la³ hí³, hi³ jáun² ja³bí¹ hnga² tsú² siáh³ jmu² ta²¹ hlah³ quionh³ tsá² la³ hí³.

Ñí¹ ca³táuh³ jáɨ¹³

12 Hliáun³ lɨ́n³² bíh¹ jáɨ¹³ zia³² hi³ hnó³² jná¹³ juanh²¹ ñí¹con² hnoh², tɨ³la³ tiá² hnó³² jná¹³ juanh²¹ quionh³ sí²; quí¹ hen² tsɨn³² jná¹³ hi³ ñi¹jɨe¹ bíh¹ jná¹³ hnoh² cú²jueh³², hi³ jáun² ñí¹lieh¹ jná¹³ hnoh² ná¹jéinh³ ñí¹ dí², quí¹ jáun² la³ jáun² lɨ́¹³ lɨ³ hiún² cu³tí¹³ tsɨ́³ dí².

13 La³jɨ́n³² tsá² cuáh³² renh² hnoh² zian² tɨ³ lá², tsá² má²ca³quianh³ hí³ Dió³² uá²jaɨ³², tsá² hí³ juáh³: “Hia² náh²” ñí¹con² hnoh². [Cun³ nɨ́² bíh¹ tí³ jáɨ¹³.]

Sí² Ñí¹ Má²hnɨ³² Quioh²¹ Juan²

Hleh³² tsú² re² hi³ ca³tɨn¹ jan² tsá² jmáɨ² Gayo

1 Jná¹³ la³², jan² tsá² má²liei²¹ ná¹, hi³ cuá¹jmu² ná¹ sí² lá² ca³tɨn¹ hnú² Gayo tsá² re² juóh³² dí² quiúnh¹, tsá² cu³tí³ hnau³ lɨ́n³² jná¹³.

2 Hnú² reh² tsá² hnau³ jná¹³ lɨ́n³², hiú² mɨ́²³ jná¹³ ñí¹con² Dió³² hi³ cuɨ́¹ lɨ́¹³ cáun² hi³ re² hi³ tɨn² la³jɨ́³² ta²¹ hi³ jmuh³² hnú², hi³ ha³ lɨ́² cuɨ́¹ lɨ³ tsáun¹ nú², tɨ³la³ cuɨ́¹ chun¹ nú² la³jmɨ́¹ chu²¹ jmɨ́¹ honh² nú².

3 Jlánh¹ ca³lɨ³ hiún² lɨ́n³² tsɨn³² jná¹³ jmɨ́¹ cuá¹taunh²¹ ma³ jan² tsá² reh² ñí¹ lá² hi³ ca³chá³ tsú² hi³ la³ má²zian² jáun² hnú² la³ cun³ rón³² lɨ́³ jú¹ tson² hi³ má²ñíh¹ nú².

4 Tiá² zia³² hí¹ cáun² hi³ lɨ́¹³ jmu³ hi³ tsah¹ jná¹³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ ne¹ jná¹³ hi³ juáh³ tsáu² hi³ jon³zɨh³² jná¹³ ñi³táunh¹ la³ cun³ rón³² lɨ́³ jú¹ tson² hi³ má²ñi³².

5 Hnú² reh², tsá² hnau³ jná¹³ lɨ́n³², jlánh¹ re² ñi³ma³tih²¹ hnú² quionh³ la³jɨ́³² ta²¹ hi³ ñi³jmuh³² hnú² ñí¹con² la³jɨ́n³² tsá² reh², uá¹jinh¹ tsá² reh² tsá² tsá²táunh¹ ñí¹ nɨ́², tsá² tiá² jmɨ́¹ má²ca³lɨ³ cuóun³² nú².

6 Tsá² hí³ bíh¹ má²ca³chá³ ñí¹ ta³ ñí¹ la³jɨ́n³² tsá² lɨ́n³ cuáh³² ñí¹ lá², hi³ hno³ lɨ́n³² nú² tsú² nɨ́¹ má¹ca³cha³táunh¹. Jáun² jmu³ tiá³ hi³ chú³² ma³hon¹ tsá² la³ hí³ la³ cun³ hi³ lɨ³ hniáuh³² hú¹ juɨ³² ñí¹ tsa³táunh¹ tsú², lin¹ la³ cun³ tɨ³² tsɨ́³ Dió³²;

7 quí¹ hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ má²ca³he³ tsú² hi³ cue³² tsá² tiá² cuóun³² Dió³² tá¹la³ tiáunh¹ tsú² jáun² juɨ³² hi³ jmu² ta²¹ cha¹³ Cristo.

8 Hi³ jáun² dá² jo³cuo² jnoh¹ bíh¹ ca³tɨ²¹ tionh² tsú², hi³ má¹hon¹ dí² tsú² ca³tɨ²¹ ta²¹ hi³ jmu², hi³ jáun² la³ jáun² má²ná¹jmu³² dí² siáh³ ta²¹ cu³lɨ²¹ quiúnh¹ tsú² tá¹la³ ngaɨ³² tsú² jáun² jú¹ tson².

Diótrefes lɨ́n³ jan² tsá² jmu² cun³ tɨn² tsɨ́³ hnga²

9 Hi³ jáun² né³, jná¹³ má²cá²jmú³² cáun² sí² ñí¹con² tsá² má²lɨ́n³ hí³ cuáh³² ñí¹ nɨ́²; tɨ³la³ Diótrefes má¹ná¹, tiá² tɨ³² yáh³ tsɨ́³ hi³ jnoh¹ jmú¹³ héih³², quí¹ cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ hniá¹ tsú² hi³ lɨ́n¹³ tsá² chín¹ ñí¹con² tsá² reh² dí².

10 Hi³ jáun² nɨ́¹ má¹ngau³² jná¹³ ñí¹ nɨ́² né³, ñí¹jín²¹ ná¹ tsú², hi³ ñí¹juo³ ná¹ ca³tɨ²¹ la³jɨ́³² hi³ jmu², jɨ³ hi³ ca³tɨ²¹ jú¹ hlah³, jú¹ tɨ́¹jáɨ² hi³ hleh³² nɨ́² siáh³ hi³ ca³ta¹ jnoh¹. Hi³ tiá² lɨ́²hiún² tsɨ́³ tsú² la³ cun³ hi³ má²hleh³² jáun², hi³ jáun² hí¹juáh³ tiá² hen² yáh³ tsú² tsá² reh² tsá² tsá²táunh¹; hi³ nɨ́¹juáh³ tsá² hnió³ hen³ tsá² hí³ né³, quí² hna³² bíh¹ tsú², jɨ³ hi³ ca³la³ hi³ quí² huen² máh³ tsú² tsá² la³ hí³ ja¹ tsá² cuáh³².

11 Hnú² reh² tsá² hnau³ jná¹³ lɨ́n³², ha³ lɨ́² jmóuh¹ hnú² hi³ hlah³ jáun², jmu³ hnú² hi³ chu²¹. Quí¹ nɨ́¹juáh³ tsá² jmu² hi³ chu²¹, tsá² hí³ bíh¹ joh¹ Dió³²; tɨ³la³ nɨ́¹juáh³ tsá² jmu² hi³ hlah³ né³, jáun² tsá² la³ hí³ tiá² Dió³² má²ca³lɨ³ cuóun³² yáh³.

Nóh³² chu²¹ quioh²¹ Demetrio

12 Tɨ³la³ hi³ ca³tɨn¹ Demetrio má¹ná¹, la³jɨ́n³² tsáu² bíh¹ hleh³² re² hi³ ca³tɨn¹ tsú²; hi³ cun³quionh³ hnga² jú¹ tson² siáh³ má²lɨ́²lin¹ lɨ́n²¹ hi³ hí³ zian² la³ cun³ ca³tɨ²¹. Ja³bí¹ jnoh¹ uá²jaɨ³² cue³² jú¹ tson² hi³ ca³tɨn¹ tsú²; ñíh¹ bíh¹ hnoh² hi³ jú¹ tson² bíh¹ hléh¹ jnoh¹.

Ñí¹ ca³táuh³ jáɨ¹³

13 Hliáun³ bíh¹ jáɨ¹³ jmɨ́¹ zia³² hi³ jmɨ́¹ juanh²¹ jná¹³ ñí¹con² hnú², tɨ³la³ tiá² hnó³² yáh³ jná¹³ jmu¹ cun³quionh³ hmá²ján¹³;

14 quí¹ má²hu²¹ tsɨn³² jná¹³ hi³ ñí¹jɨe¹ ná¹ hnú² tia³juɨ³², hi³ jáun² má¹jáun² bíh¹ juoh²¹ dí² ná¹jéinh³ ñí¹.

15 Cuɨ́¹ zian² nú² cáun² hi³ re² hi³ tɨn². Tsá² juóh³² dí² re² quiúnh¹ zian² ñí¹ lá² juáh³: “Hia² nú²” ñí¹con² hnú². Jmu³ tiá³ hi³ chú³² juah²¹ tiá³: “Hia² nú²” ñí¹con² ma³ quin³² ma³ jan³² tsá² re² juóh³² dí² quiúnh¹ ñí¹ nɨ́². [Cun³ nɨ́² bíh¹ tí³ jáɨ¹³.]

Sí² Quioh²¹ Judas

Judas jmu² sí² hi³ ca³tɨn¹ tsá² má²ca³te³ Dió³²

1 Jná¹³ la³² Judas, raɨnh²¹ Jacobo, tsá² lɨ́n³ ná¹ jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ Jesucristo hi³ jmu² jná¹³ sí² lá² ca³tɨn¹ hnoh² tsá² má²ca³te³ náh² Dió³² Jméi² dí², hnoh² tsá² hniau³ tsú² lɨ́n³², tsá² má²ná¹tiáunh¹ náh² jo³cuo² Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo.

2 Cuɨ́¹ ja³² miɨ³ tsɨ́³ Dió³² ñí¹con² náh² ca³la³ hi³ tiá² tsɨ³² héih³², hi³ tɨ³ lɨ³mí¹ cuɨ́¹ lɨ³ zian² náh² siáh³ cáun² hi³ re² hi³ tɨn², jɨ³ hi³ tɨ³ lɨ³mí¹ má¹hnáu³ náh² nɨ́² siáh³.

Tsá² má²ta² jú¹ tɨ́¹jáɨ²
(2 Pedro 2:1-7)

3 Hnoh² reh² tsá² hnau³ jná¹³ lɨ́n³², jlánh¹ jmɨ́¹ hu²¹ tsɨn³² jná¹³ hi³ jmu¹ sí² hi³ ca³tɨn¹ hnoh² hi³ ca³tɨ²¹ hi³ liáu³² dí² jáun² Dió³²; tɨ³la³ né³² né³, jɨ́e³² jná¹³ hi³ tɨ³ re² bíh¹ jmu¹ jná¹³ cú²jueh³² sí² lá² hi³ hlɨ́¹ lieh¹ jná¹³ hnoh² hi³ jmúh¹³ náh² pí³ ca³la³ jonh³ jmɨ́¹ honh² hi³ lɨ³ quien² la³ má²quien² jáun² jú¹ tson² hi³ ca³cué³ jáun² Dió³² cu³ jéin³² la³ lá² ñí¹con² la³jɨ́n³² tsá² joh¹.

4 Quí¹ la³ uá¹ tiá² lin¹ bíh¹ má²taunh³² ma³ jan² tsáu² ja¹ quiú¹³ dí². Hi³ ca³tɨn¹ tsá² la³ hí³ bíh¹ jáɨ¹³ hi³ má²rá¹juáh³ ñí¹ Sí² má²jun³ ne²¹ lɨ́n²¹, hi³ ca³tɨn¹ tsú² tsa³hín³. Jun³juáh¹³ tsá² zian² la³ cun³ hi³ tɨ³² tsɨ́³ Dió³² yáh³ tsá² la³ hí³, quí¹ juáh²³ tsú² hi³ cáun² lɨ́¹³ bíh¹ néh¹ hi³ jmú¹³ dí² juón¹, quí¹ cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ ja³² miɨ³ tsɨ́³ Dió³²; hi³ sa³jun³ má²quien² tsú² Tsá² chín¹ Juo¹³ dí², Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo yáh³.

5 Jáun² né³, uá¹jinh¹ má²ñíh¹ hnoh² jáɨ¹³ hi³ chá¹³ jná¹³ ñí¹ hná¹ lá², tɨ³la³ jná¹³ hnó³² hi³ cháu¹ ná¹ siáh³ honh² náh². Sá¹nɨ́² jɨe³, Dió³² Juo¹³ dí² ca³huen³ tsá² jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ hla¹ *Israel hué³² Egipto, tɨ³la³ jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³, cu³ jáun² ca³ma³tsan² bíh¹ Dió³² la³jɨ́n³² tsá² tiá² ta²¹ ca³taunh² ja¹ quioh²¹ tsá² hí³.

6 Ja³bí¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² siáh³, tsá² ca³lɨ³hnió³ hau³ cáun² jáɨ¹³ hi³ tiá² jmɨ́¹ ca³tɨn¹ hau³, hi³ tiú²uú² ca³jeih²¹ tsú² ta²¹ hi³ jmɨ́¹ ná¹ho²; tsá² hí³ né³, ca³ta³ná¹tson³ bíh¹, hi³ ná¹hñéih¹ cun³ jmɨ́¹hi³nio² cun³quionh³ cá²den¹ná¹ ñí¹ lɨ́³ já¹niéi², tá¹la³ chau²¹ jmáɨ¹ jueh³² hi³ ra³tsɨ³² Dió³² héih³².

7 Ja³bí¹ tsá² juú² Sodoma jɨ³ Gomorra nɨ́² la³ má²quionh³ tsá² zian² juú² hi³ jmɨ́¹ tioh³ cu³ jéin³ jáun² nɨ́² siáh³, tsá² ca³jmú³ hí³ tso³ la³jmɨ́¹ ca³jmú³ tsá²cuú² tsá²ta³ hí³ Dió³², hi³ ca³jmú³ tsú² hi³ hlah³ hi³ hó³² quionh³ tsá² hlá² tsá² nɨ́², hi³ ca³la³ jɨ³ má²tún² hmóu³² tsá²ñuh² jɨ³ má²tún² hmóu³² tsá²mɨ³ siáh³ lɨ́¹ ca³jmu³ ca³tsau³. Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ má²ca³ta³tsɨn¹ tsú² héih³² hi³ má²ná¹má²tso² tsɨ́³ ja¹ sɨ́² cun³ jmɨ́¹hi³nio²; hi³ jáun² tsá² hí³ né³ lɨ́n³ cáun² li²¹ ñí¹con² la³jɨ́n³² tsáu² hi³ tiá² hniáuh³² jmu³ tsú² la³ jáun².

8 Tɨ³la³ cu³ jáun² tsá² hɨe³² hí³ jú¹ tɨ́¹jáɨ² ná¹lɨ́n³ bíh¹ tsá² cáun² lɨ́¹ quɨ́² lɨ́¹ tian²³; la³ jáun² dá² má²quí² má²hlianh²³ tsú² hmóu³² bíh¹, hi³ tiá² ta²¹ haɨh²¹ tsú² la³ cun³ jáɨ¹³ hi³ ho² Dió³² Juo¹³ dí², jɨ³ hi³ tú² hión³² tsú² siáh³ tsá² huáh² tsɨ́³, la³ cun³ tsá²cuú² tsá²chín³.

9 Quí¹ hí¹juáh³ Mí²yi²¹, tsá² chín¹ ja¹ quioh²¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² yáh³ tiá² ca³ja³ tsɨ́³ hi³ tu³ hión³² tsá² hláɨnh¹, hi³ jmɨ́¹ quiu³ jmɨ́¹ jin³ dí² jmɨ́¹ ca³quiu³ ca³táɨnh³ tsú² jáun² Moisés ta³ má²hla¹, tɨ³la³ jɨ́³²la³ ca³juáh³ tsú² la³ lá² bíh¹: “Hnga² Juo¹³ dí² juáh³: ¡Cuánh² quián¹³!”

10 Tɨ³la³ tsa³jáɨ¹³ hí³ né³, ná¹hleh³² jú¹ hlah³ quioh²¹ cáun² hi³ tiá² cuoh² bíh¹. Tsá² hí³ cáun² ná¹jmu² lɨ³ua³ cáun² hi³ chin² chí¹ hmóu³² bíh¹, la³ cun³ hi³ qui³ cuoh² jáh³ hngá¹ jáh³ náɨ²; tɨ³la³ la³jɨ́³² hi³ jmu² tsú² jáun² né³, jmu² hi³ tsa³hín³ hmóu³² bíh¹ tsú².

11 ¡Hen³ máh³ juo²³ tsá² la³ hí³!, quí¹hliá² má²ca³can³ tsú² juɨ³² quioh²¹ hla¹ Caín tsá² ca³jngɨh³ hí³ raɨnh²¹. Má²ná¹jmu² tsú² la³jmɨ́¹ ca³jmú³ hla¹ Balaam cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ hniá¹ quɨe³, hi³ quiunh²¹ tsú² siáh³ la³jmɨ́¹ cá¹quiúnh²¹ hla¹ Coré tsá² ca³jun³ hí³

cun³ñí¹ hi³ ca³jmú³ tiá² nieh³.

12 Tsá² hí³ bíh¹ tsá² hliah³² tsɨ́³ tsáu², hi³ jáun² má²lɨ́³ cáun² hua³heih²¹ bíh¹ quián¹³ náh² hi³ tiáunh¹ tsá² hí³ ja¹ quián¹³ náh² nɨ́¹ má¹ca³ngɨh³² náh² hi³ jmúh¹³ má³² cu³tsa³² cun³ñí¹ hi³ hnáu³ náh², quí¹ tsá² hí³ dá² cáun² lɨ́¹ cú² lɨ́¹ hɨ́nh²³ hiún² tsɨ́³, hi³ ca³la³ hí¹ jan² tiá² hin² tanh² ta²¹. Tsá² hí³ ná¹lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́n³ tsá² jmu² hua³hí¹³ jáh³, tɨ³la³ má¹lɨ³² jáun² né³, sa³ jmáh³la³ ñí¹con² hnga² bíh¹ tsú² jmu² hua³hí¹³. Tsá² la³ hí³ dá² ná¹lɨ́n³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ jnie² tiá² jmɨ́³ jeinh³² hi³ lɨ́¹ ñi³tú¹ ñi³lɨ́¹³ tɨ³ hlá² tɨ³ nɨ́² cun³quionh³ chí³. Tsá² la³ hí³ ná¹lɨ́n³ siáh³ tsá² ná¹jún¹ ca³la³ tɨ³ tenh³ jéin³² máh³, la³jmɨ́¹ lɨ́³ cáun² hmá² cun³ tiá² máɨ³ háɨ³², hmá² hi³ má²ca³quí² ca³cáɨ² siáh³ la³ tɨ³ chí² jmu².

13 Tsá² hí³ bíh¹ cáun² chí² huéh²³ la³jɨ́³² hi³ hlah³ hi³ hó³² tɨ³ ñeh² hñu³ tsɨ́³ la³ uá¹ tiá² heh³, la³jmɨ́¹ chí² huéh²³ ma³ quin³² ma³ cu³ jláɨ³ jmɨ́²miih²¹ la³jɨ́³² má¹quɨ³² tioh³ tɨ³ ñeh² quioh²¹ hi³ cha³² tɨ³ can³² jmáɨ². Hi³ ná¹lɨ́n³ tsú² siáh³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ chí¹jmaɨ²¹ hi³ má²já²con² juɨ³² ñí¹ hí¹tsá²toh³; tsá² má²ná¹lɨ́³ hua³jan²¹ já¹niéɨ² liánh² ñí¹ tsa³táunh¹ la³ cun³ jmɨ́¹hi³nio².

14 Hla¹ Enoc, tsá² ñí¹ má²quiau³ nió³ jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ hla¹ Adán, ca³hléh³ siáh³ jáɨ¹³ hi³ ca³cué³ Dió³² hñu³ tsɨ́³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² la³ nɨ́², hi³ ca³juáh³ la³ lá²: "Ca³jɨ́e³² jná¹³ hi³ Juo¹³ dí² cuá¹jáunh²³ quionh³ tɨ³ la³ mei²¹ cu³tí³ bíh¹ tsá²cuú² tsá²ta³,

15 hi³ ja³ra³tsɨ³² héih³² ñí¹con² ca³la³ jɨ́n³² tsáu², hi³ zen³ tsú² siáh³ ñí¹ hlah³ ca³la³ jɨ́n³² tsá² tiá² hnió³ ma³zian² la³ cun³ hi³ tɨ³² tsɨ́³ Dió³², cun³ñí¹ hi³ ca³tɨ²¹ la³jɨ́³² hi³ hlah³ hi³ má²ca³jmú³, jɨ³ hi³ ca³tɨ²¹ ca³la³ jɨ́³² jú¹ hlah³ hi³ má²ca³hléh³ tsá² jmu² hí³ tso³ hi³ ca³tɨn¹ Dió³²".

16 Tsá² la³ hí³ bíh¹ tsá² lɨ́¹ quí² lɨ́¹ hón²³ jɨ³ hi³ ziú² hɨen² siáh³ tsáu², tsá² hniá¹ jmu³ la³jɨ́³² hi³ dí¹quiaunh²¹ tsɨ́³ hmóu³². Cá² ñí¹ jú¹ toh² bíh¹ hleh³² tsá² hí³; hi³ nɨ́¹juáh³ ca³hléh³ tsú² re² quioh²¹ jan² tsáu² né³, cun³ñí¹ hi³ zia³² hi³ hen² tsɨ́³ hiáuh³ bíh¹ tsú² jaun³².

Cueh³ náh² honh² hi³ jmuh³² hi³ chu²¹

17 Tɨ³la³ hnoh² reh² tsá² hnau³ jná¹³ lɨ́n³², cháu¹ náh² honh² jáɨ¹³ hi³ ca³hléh³ jáun² tsá² ná¹lɨ́n³ *tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí². Quí¹ la³ cun³ jmɨ́¹tin² bíh¹

18 ca³záɨ³ tsú² hnoh² la³ lá²: "Ñí¹ ca³táuh³ jmáɨ¹ lɨ³ zian² tsá² cóh³² cú²nga¹ la³jɨ́³² la³ cun³ hi³ táunh²³ dí² ta²¹, tsá² ma³zian² cun³quionh³ la³jɨ́³² hi³ hlah³ hi³ tɨ³² tsɨ́³ hmóu³²".

19 Tsá² hí³ bíh¹ jmu³ hi³ ná¹quí² ná¹tsoh³ tsáu²; tsá² zian² cun³ tɨn² tsɨ́³ hmóu³² bíh¹ tsá² hí³, ha³ tiá² Jmɨ́²chí³ joh¹ Dió³² zian² yáh³ hñu³ tsɨ́³ tsú².

20 Tɨ³la³ hnoh² reh², tsá² hnau³ lɨ́n³² jná¹³, jmu³ náh² hi³ tɨ³ lɨ³mí¹ niau²¹ tiá³ honh² náh² cun³ jmá² cun³ jnia³², quí¹ cáun² hi³ quien² lɨ́n³² bíh¹ hi³ táunh²³ náh² nɨ́² ta²¹. Lienh¹ náh² siáh³ Dió³² la³ cun³ rón³² lɨ́³ hi³ hɨe³² náh² jáun² Jmɨ́²chí³ Chun¹.

21 Jmu³ náh² hua³hí¹³ hi³ cun³quionh³ la³jɨ́³² hi³ jmuh³² náh² lɨ́¹³ ma³jnia² Dió³² hi³ hniau³ hnoh², tá¹la³ ná¹hé² ná¹janh³² náh² hi³ chau²¹ jmáɨ¹ hi³ lɨ́¹³ zian² náh² cun³ jmɨ́¹hi³nio² cun³ñí¹ hi³ ja³² mií³ tsɨ́³ Jesucristo Tɨ³² Juo¹³ dí².

22 Cuɨ́¹ já² mií³ honh² náh² ñí¹con² tsá² lɨ́¹ ná¹tioh³ hliáun³ ñéih³ tsɨ́³,

23 lion¹ náh² tsú² la³juah²¹ dúh¹ hi³ huen¹³ náh² tsú² ja¹ sɨ́²; tɨ³la³ tá¹la³ ja³² mií³ honh² náh² ñí¹con² ma³ jan² tsáu² né³, hniáuh³² hua³hín¹³ náh² hmóu³² siáh³, quí¹ la³ jɨ³ tsɨ́¹ cuú¹ tsɨ́¹ ha¹ bíh¹ tsá² la³ hí³ má²ca³hliáh² cun³quionh³ la³jɨ́³² hi³ hlah³ hi³ hó³² hi³ má²ca³jmú³.

Má²quien² tsú² Dió³² ñí¹ ca³táuh³ sí² quioh²¹

24 Jáun² né³, Dió³² Tsá² tɨn² jmu³ hua³hí¹³ hnoh² hi³ jáun² jmɨ́¹lɨ́h³ tiá² hính³² náh², Tsá² tɨn² zeh³ hnoh² ta³ ñí¹ hnga² hi³ hí¹ cáun² tsáuh³ náh² tiá² zia³², ñí¹ lɨ́³ jáun² cú²tú¹ cú²lí¹³; hi³ jáun² má¹jáun² lɨ³ tsɨnh¹ náh² ca³la³ hi³ tiú²uú² tsɨ³² héih³²,

25 Dió³² Tsá² jan² tán¹ hí³ bíh¹ Tsá² liáu³² dí², ¡cuɨ́¹ lɨ³quien² bíh¹ jɨ³ hi³ cuɨ́¹ cuá¹pin³ hi³ cuá¹ho² jáɨ¹³ la³ cun³ qui³ lɨ́n³ tsú² ca³la³

cun^{3} jmɨ́^{1}tin^{2}, ta^{3}né^{32}, jɨ^{3} la^{3} jɨ^{3} jmáɨ^{1} né^{3}bí^{1} ja^{32} nɨ́^{2} siáh^{3}, cun^{3}ñí^{1} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} Jesucristo Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2}! ¡Tson^{2} bíh^{1} cu^{3}tí^{3}! Cun^{3} nɨ́^{2} bíh^{1} tí^{3} jáɨ^{13}.

Sí² Hi³ Rá¹tioh³ Jáɨ¹³ Hi³ Jmɨ́¹ Ná¹hmá¹ Ná¹jnɨ́¹ Hi³ Má²ca³jñéih³ Dió³²

La³ cun³ hi³ ca³hɨ́e³ Jesucristo ñí¹con² Juan²

1 Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo ca³ma³jnia² ñí¹con²
*tsá² má²ná¹hlánh¹ joh¹ la³ cun³ hi³ ca³hɨ́e³
jáun² Dió³² ca³tɨ²¹ la³jɨ́³² la³ cun³ hi³ né³bí¹
lɨ́¹³; hi³ jáun² hí³ ca³zen³ jan² tsá²cuú²
tsá²ta³ hi³ tsa³hɨeh¹ Juan² tsá² lɨ́n³ tsá²
má²dí¹hlánh¹ joh¹ la³jɨ́³² hi³ jáun².

2 Hi³ jáun² hí³ né³ ca³ma³tson² la³jɨ́³², la³
cun³ jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³² la³ má²quionh³ jú¹
tson² hi³ ca³cué³ jáun² Jesús Tsá² lɨ́n³ Cristo,
jɨ³ la³jɨ́³² hi³ ca³jnia³ jáun² jéinh³² tsú².

3 Hénh³ ma³ jmɨ́¹ ren² nɨ́¹juáh³ tsá² hɨ³², hi³
náɨ³² jɨ³ hi³ taunh³² siáh³ ta²¹ la³ cun³
hi³ rá¹juáh³ jáɨ¹³ hi³ ca³cué³ lá² Dió³², quí¹
má²ja³quián³ bíh¹ lɨ³tí³.

Juan² jmu² sí² ñí¹con² quiau³ cuáh³²

4 Jná¹³ la³² Juan², zein³² ná¹ sí² lá² ñí¹con²
tá¹ quiaun³ nió³ hnoh² tsá² má²ná¹lɨ́n³ náh²
cuáh³² tɨ³ hué³² Asia nɨ́². Cuɨ́¹ má¹hé¹
má¹mieh² náh² Dió³², jɨ³ hi³ cuɨ́¹ zian²
náh² siáh³ cáun² hi³ re² hi³ tɨn² hi³ jmu³
Dió³², Tsá² qui³ zian² la³ cun³ jmɨ́¹tin²,
Tsá² zian² la³ tɨ³ ta³né³², hi³ la³ má²zian²
jáun² bíh¹ siáh³ jmɨ́¹ tsú² jmɨ́¹ ja³²; hi³ tá¹
quiaun³ jmɨ́²chí³ joh¹ Dió³² tsá² tionh² hí³
ta³ ñí¹ tsú², ñí¹ cuá¹tón²¹ tsú² jáun² hmá²sɨ¹
quioh²¹ cuɨ́¹ jmu¹ siáh³ la³ nɨ́²,

5 jɨ³ hi³ cuɨ́¹ jmu¹ siáh³ Jesús Tsá² lɨ́n³
Cristo, Tsá² zih³² re² lɨ́n³² jú¹ tson², Tsá²
la³ñí¹ hi³ lɨ́n³ tsá² hmaɨ²¹ jmɨ́¹ ca³jenh¹³ ja¹
hla¹, Re²¹ Tsá² chín¹ ñí¹con² tsá² ná¹lɨ́n³
re²¹ ñí¹ hué²¹ lá². Hí³ bíh¹ jan² Tsá² jlánh¹
hniau³ dí², hi³ jáun² ca³hin³ tsú² tso³ quiú¹³
dí² cun³quionh³ jmɨ́²hán¹ hnga²;

6 hí³ bíh¹ má²ca³jmú³ siáh³ hi³ má²ná¹láɨ³
dí² cu³ nió³ tsá² ná¹lɨ́n³ re²¹, jɨ³ hi³
má²ná¹láɨ³ dí² siáh³ mí²tsáu² ñí¹con² Dió³²
Jméi² dí². Cuɨ́¹ lɨ³quien² bíh¹ hnga² hí³ dí²
jɨ³ hi³ cuɨ́¹ ho² siáh³ pí³ la³ cun³ jmɨ́¹hi³nio².
¡Tson² bíh¹ cu³tí³!

7 Sá¹nɨ́² jɨe³ dúh¹, juɨ³² ja¹ jnie² bíh¹ jáuh³
tsú²,
la³jɨ́n³² tsáu² bíh¹ jɨe³² tsú² nɨ́¹ má¹jaunh³²,
hí¹ la³ tɨ³ tsá² ca³hah³ yáh³ tsú² jɨe³²;
hi³ la³jɨ́n³² la³jánh³ dú¹ ñí¹ tsá² zian² tá¹
cáun² hngá¹máh³ bíh¹ ho³ jngɨh³ nɨ́¹
má¹jaunh³² tsú² jáun².
Ján³, tson² bíh¹ la³ jáun² lɨ́¹³.

8 —Jná¹³ bíh¹ lɨ́n³ ná¹ huéh³ la³ñí¹, hi³
ca³la³ tɨ³ huéh³ ñí¹ cá¹táuh³ —juáh³ Dió³²
Juo¹³ dí², Tsá² qui³ zian² hí³ la³ cun³
jmɨ́¹tin², Tsá² zian² la³ tɨ³ ta³né³², hi³ la³
má²zian² jáun² bíh¹ siáh³ jmɨ́¹ tsú² jmɨ́¹ ja³²;
Dió³² Tsá² cú² juenh².

Jmɨ́¹ cá¹jnia³ Cristo hi³ lin¹ hi³ quien² lɨ́n³²

9 Hi³ jáun² né³, jná¹³ Juan², jan² renh²
hnoh² tsá² ma³tsoh¹ náh² honh² cu³lɨ²¹
quiúnh¹, tsá² cá²re² tiauh² dí² jo³cuo² Dió³²
jɨ³ hi³ ná¹tion²³ dí² siáh³ tsɨ́³ cun³ñí¹ hi³
ca³tɨn¹ Jesús. Jná¹³ jmɨ́¹ cuá¹tson³ ná¹ cáun²
hué³² nio² chu³ jmáɨ², hué³² jmáɨ² Patmos,
cun³ñí¹ hi³ hléh²³ jná¹³ jáɨ¹³ quioh²¹ Dió³²
jɨ³ hi³ zíh²³ jná¹³ siáh³ jú¹ tson² hi³ ca³tɨn¹
Jesús.

10 Hi³ jáun² jmɨ́¹ cá¹chó²¹ jmáɨ¹ ná¹chan¹
hi³ ca³tɨn¹ Tɨ³² Juo¹³ dí², [la³ cun³ dú²me¹
yáh³,] jmɨ́¹jáun² ca³jmú³ Jmɨ́²chí³ Chun¹ hi³
ca³jnia³ jéin³² jná¹³ la³ lá²: Cu³hna³² jná¹³
ca³náɨ³² cáun² mah¹ hi³ ñí¹ca³hléh³ tsáu² tiá³
lɨ́n³² la³jmɨ́¹ hén²³ cáun² mí¹ñí² trompeta,

11 hi³ ñí¹ca³juáh³ la³ lá²:
—Tón³ ñí¹ sí² la³ cun³ hi³ jɨ́eh³² nú² lá²,
hi³ jáun² zen² ñí¹con² tán¹ quiaun³ nió³
tsá² cuáh³² [hué³² Asia], la³ cun³ tsá² zian²
já¹ juú² Éfeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatira,
Sardis, Filadelfia, jɨ³ Laodicea nɨ́² siáh³.

12 Hi³ jáun² ca³jinh¹ jná¹³, hi³ ca³lɨ³hnó³²
jná¹³ jɨe²¹ nɨ́¹juáh³ hin² hleh³² ñí¹con² jná¹³.
Jmɨ́¹ ca³jinh¹ jná¹³ jáun² né³, ca³jɨ́e³² jná¹³
quiau³ tse³ pih²¹ ha²¹ jmɨ² no¹ hi³ hún¹ sɨ́²
hi³ lɨ́³ cú¹mí¹niau²¹ jmáh³²;

13 hi³ ja¹ ñí¹ ná¹táun³ tse³ pih²¹ jáun² né³
ca³jɨen¹ jná¹³ jan² Tsá² jniá³ la³jmɨ́¹ jniá³

tsá²mɨ³cuóun², hi³ dí¹quih³² cáun² hmɨh³² cuó² hi³ he² la³ tɨ³ coh³ ta³, hi³ ñí¹ tsɨ́³ né³ hñéih³ cáun² láu² lɨ́³ cú¹mí¹niau²¹.

14 Hi³ jñú² chí¹ tsú² né³, tiáu² lɨ́n³² bíh¹ ca³la³ jmɨ́¹ tiáu² jan³², ho³ la³jmɨ́¹ tiáu² jñú¹³ *já¹ziáh²; hi³ mɨ́¹ñí¹ tsú² siáh³ zɨ́n³ lɨ́n³² bíh¹ la³jmɨ́¹ lɨ́³ zɨ́h¹ sɨ́².

15 Ta³ tsú² siáh³ ca³la³ hi³ zɨ́n³ dáɨn³ bíh¹ la³jmɨ́¹ lɨ́³ cáun² mí¹ñí² rá²hu²¹ sɨ́²; hi³ nɨ́¹ má¹ca³hléh³ tsú² siáh³, tiá³ lɨ́n³² bíh¹ hén²³ mah¹ la³jmɨ́¹ hín¹ nɨ́¹juáh³ nɨ́¹ má¹cá²quɨ́h³² ma³ quin³² ma³ cu³ tsɨn¹ jmɨ́²miih²¹.

16 Cuá² chu²¹ zianh³² tsú² quiau³ chí¹jmaɨ²¹, ho³ tsú² né³ cuá²ha² cáun² mí¹táɨ³ hmu³ tá¹ tun³ jo²¹, hi³ jáun² ñí¹ tsú² siáh³ zɨ́n³ lɨ́n³² la³jmɨ́¹ pin³ hiú² nɨ́¹ má¹tɨ́³ chi³hiú².

17 Jmɨ́¹ ca³jɨen¹ jná¹³ tsú², jáun² ca³quɨnh³ ná¹ ta³ ñí¹ tsú² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² jun³. Jmɨ́¹jáun² ca³tie³ tsú² jná¹³ cuo² cun³quionh³ cuá² chu²¹ quioh²¹, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Ha³ lɨ́² juenh³ na²¹, quí¹ jná¹³ bíh¹ la³² la³ cun³ jmɨ́¹ ca³lɨ³liau³ jɨ³ ca³la³ tɨ³ ñí¹ cá¹táuh³ siáh³.

18 Jná¹³ bíh¹ la³² Tsá² zian² ná¹, Tsá² jun³ ná¹ cu³tiá³, tɨ³la³ ta³né³² má¹ná¹, má²zian² jná¹³ la³ cun³ jmɨ́¹hi³nio² bíh¹. Jná¹³ bíh¹ quion¹ llave quioh²¹ hmú³² jɨ³ hi³ quioh²¹ ñí¹ tsá²tánh¹ tsá² má²cá²tsan³ nɨ́² siáh³.

19 Jáun² né³, tón³ ñí¹ sí² la³jɨ́³² hi³ má²lɨ́²jɨeh³ hnú² nɨ́²; la³ cun³ hi³ má²lɨ³² jɨ³ hi³ né³bí¹ lɨ́¹³ jmɨ́¹ tsú² jmɨ́¹ ja³² nɨ́² siáh³.

20 La³ cun³ hi³ hnió³ juáh³ quiau³ chí¹jmaɨ²¹ hi³ zionh¹ jná¹³ cuá² chu²¹, jɨ³ quiau³ tse³ míh¹ hún¹ sɨ́² hi³ lɨ́³ cú¹mí¹niau²¹ hi³ má²lɨ́²jɨeh³ nú² jáun², la³ lá² bíh¹ lɨ́³: Quiau³ chí¹jmaɨ²¹ jáun² lɨ́³ quiaun³ tsá²cuú² tsá²tán² jná¹³ bíh¹, tsá² tanh² hó¹ñí¹ tán¹ quiaun³ nió³ tsá² cuáh³² hí³, hi³ quiau³ tse³ míh¹ jáun² né³ lɨ́n³ siáh³ tán¹ quiaun³ nió³ tsá² cuáh³² hí³ bíh¹.

2

Jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² lɨ́n³ cuáh³² já¹ juú² Éfeso

1 ”Né³² né³, zen² jáɨ¹³ lá² ñí¹con² tsá²cuú² tsá²tán² jná¹³, tsá² cuá¹tanh² hó¹ñí¹ tsá² má²lɨ́n³ cuáh³² já¹ juú² Éfeso, hi³ zéih³ tsú² la³ lá²:

“Tsá² zianh³² hí³ quiau³ chí¹jmaɨ²¹ tɨ³ cuá² chu²¹, Tsá² ngɨ³² hí³ ja¹ quioh²¹ tá¹ quiau³ tse³ míh¹ hún¹ sɨ́² hi³ lɨ́³ jáun² cú¹mí¹niau²¹ juáh³ la³ lá²:

2 Má²cuo² bíh¹ jná¹³ re² he³ lánh³ lɨ́³ táh³ hnoh², ño¹ bíh¹ jná¹³ hi³ hnoh² jmuh³² náh² ta²¹ la³ jonh³ jmɨ́¹ honh², jɨ³ he³ lánh³ rón³² tion²³ náh² siáh³ honh² nɨ́²; ja³bí¹ ño¹ jná¹³ hi³ cun³ tiá² jéin²³ bíh¹ hnoh² tsá² hláɨh¹, hi³ ño¹ jná¹³ siáh³ hi³ re² lɨ́n³² bíh¹ cá² lan²³ hnoh² tsá² lɨ́¹ ná¹juáh²³ hi³ lɨ́n³ *tɨ³² tsá² quian³² jë¹ Dió³², jáun² hnoh² má²ca³lɨ³ ñíh¹ hi³ tsá² tɨ́¹ jáɨn² bíh¹ hí³.

3 Ná¹tion²³ bíh¹ hnoh² honh² ja¹ la³jɨ́³² uu³mí²tsɨ³² hi³ ma³tsoh¹ náh² honh² cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ jná¹³, tiá² má²cá²huon³ yáh³ hnoh².

4 Tɨ³la³ zia³² bíh¹ cáun² hi³ hlah³ quián¹³ hnoh²: Hi³ tiú²uú² hnau³ yáh³ hnoh² jná¹³ la³ cun³ jmɨ́¹ hnau³ hnoh² jáun² jmɨ́¹tin².

5 Jáun² né³, cháu¹ náh² honh² ha³ lánh³ jmɨ́¹ má²zian² náh² ñí¹con² jná¹³ jmɨ́¹tin², hi³ cuɨ́¹ cha³conh² siáh³ honh² náh² ha³ lánh³ má²zian² náh² nɨ́² ta³né³²; jmu³ siáh³ la³ cun³ ta²¹ hi³ ca³jmuh³ náh² jáun² la³ jmɨ́¹ ñí¹, quí¹ nɨ́¹juáh³ tiá² jmúh¹³ náh² la³ nɨ́², jáun² jáunh¹³ jná¹³ hi³ já¹quin³² ná¹ tse³ míh¹ hún¹ sɨ́² nɨ́² ñí¹con² hnoh² nɨ́¹juáh³ tiá² la³ tsa³conh² yáh³ honh² náh².

6 Tson² bíh¹ jmuh³² hnoh² re² hi³ tiá² jen²³ náh² la³ cun³ hi³ jmu² tsá² cu³ nió³ haɨn²¹ tɨ³ con² Cú²la²¹, quí¹ ja³bí¹ jná¹³ siáh³ tiá² tɨ³² yáh³ tsɨn³² ná¹ tsá² hí³”.

7 ”Nɨ́¹juáh³ tsá² chi²¹ cuá¹, ¡cuɨ́¹ nie¹³ tsú² re² la³ cun³ hi³ juáh³ Jmɨ́²chí³ Chun¹ ñí¹con² tsá² ná¹lɨ́n³ cuáh³² la³ tán¹! Quí¹ nɨ́¹juáh³ tsá² ca³cah¹³ jmáɨ¹, tsá² hí³ bíh¹ cue¹ jná¹³ jáɨ¹³ hi³ cuh³ máɨ³ hi³ haɨ²¹ hmá² jmu² hi³ lɨ́¹³ zian² tsú² hi³ chi²¹ chu³ jo² hué¹³ Dió³² ñí¹ tianh³² tsú² tie³.

Jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² lɨ́n³ cuáh³² já¹ juú² Esmirna

8 ”Né32 né3, zen2 jáɨ13 lá2 ñí1con2 tsá2cuú2
tsá2tán2 jná13, tsá2 cuá1tanh2 hó1ñí1 tsá2
má2lɨ́n3 cuáh32 já1 juú2 Esmirna, hi3 zéih3
la3 lá2:
“Tsá2 lɨ́n3 hí3 la3ñí1 hi3 ca3la3 tɨ3 ñí1
ca3táuh3, Tsá2 ca3jun3 hi3 jáun2 ca3jenh13
siáh3, Tsá2 hí3 juáh3 la3 lá2:
9 Ño1 bíh1 jná13 re2 he3 lánh3 rón32
ma3tsoh1 náh2 honh2 jɨ3 hi3 má2tia3mii2 náh2
siáh3, tɨ3la3 uá1 jáun2 la3 jáun2 né3, cun3 jáun2
hánh3 bíh1 hnoh2. Ño1 jná13 siáh3 lánh3
rón32 tú2 hiáu32 hnoh2 tsá2 lɨ́1 juáh3 hí3 hi3
lɨn3 *judíos, quí1 tsá2 hí3 dá2 cáun2 ná1lɨn3
cu3 nió3 quioh21 *Satanás bíh1.
10 Ha3 lɨ́2 juenh3 náh2 la3 cun3 hi3
má1tsoh1 náh2 honh2. Sá1nɨ́2 jɨe3, tia3juɨ32
lá2 bíh1 má2táuh32 tsá2 hláɨnh1 ma3 jan2
hnoh2 hñu3mí1ñí2, la3 cun3 hi3 ca3 lau3 tsú2
hnoh2. Quia3 jmáɨ1 lɨ3 hniáuh32 má1tsoh1
hnoh2 honh2. Tɨ3la3 cuɨ́1 tionh2 náh2 la3
má2tionh2 jáun2 ñí1con2 jná13, uá1jinh1 ca3la3
tɨ3 ñí1 cá1tsan3 náh2, hi3 jáun2 jná13 cué13
jáɨ13 hi3 lɨ́13 zian2 náh2 cun3 jmɨ́1hi3nio2 hi3
lɨ3 jáun2 la3juah21 dúh1 cáun2 *có2ron1ná1”.
11 ”Nɨ́1juáh3 tsá2 chi21 cuá1, ¡cuɨ́1 nie13 tsú2
la3 cun3 hi3 juáh3 Jmɨ́2chí3 Chun1 ñí1con2
tsá2 ná1lɨn3 cuáh32 la3 tán1! Nɨ́1juáh3 tsá2
ca3cah13 jmáɨ1, ha3 tiá2 hi3 quiunh21 yáh3
tsú2 ca3tɨ21 hmú32 ñí1 má2tenh3.

Jáɨ13 hi3 ca3tɨn1 tsá2 lɨn3 cuáh32 já1 juú2 Pérgamo

12 ”Né32 né3, zen2 uá2jaɨ32 jáɨ13 lá2 ñí1con2
tsá2cuú2 tsá2tán2 jná13, tsá2 cuá1tanh2 hó1ñí1
tsá2 má2lɨn3 cuáh32 já1 juú2 Pérgamo, hi3
zéih3 la3 lá2:
“Tsá2 quian32 hí3 mí1táɨ3 hmu3 tá1 tun3
jo21 juáh3 la3 lá2:
13 Ño1 jná13 re2 ha3 jinh1 tionh2 hnoh2,
hnoh2 dá2 tionh2 ñí1 cuá1quien2 Satanás
bíh1; tɨ3la3 uá1 jáun2 la3 jáun2 tionh2 náh2
ñí1 jáun2, cun3 jáun2 la3 má2zian2 jáun2
bíh1 hnoh2 hi3 ca3tɨn1 jná13. Hí1juáh3 tiá2
ca3ma3zian13 yáh3 hnoh2 hi3 ca3tɨn1 jná13,
uá1jinh1 jmáɨ1 hi3 ca3jngɨh3 tsú2 jáun2 Antipas tsá2 ca3náu2 hí3 jáɨ13 la3 má2nau32 jáun2
hi3 ca3tɨn1 jná13, tsá2 jun3 hí3 ñí1 cuá3 nɨ́2
Satanás.
14 Tɨ3la3 zia32 ca3lá2 hi3 tiá2 tɨ32 tsɨn32 jná13
hi3 jmuh32 hnoh2, quí1 cun3ñí1 hi3 nɨ́2 bí1
tiáunh1 ma3 jan2 tsáu2 ja1 quián13 hnoh2,
tsá2 tiá2 hnió3 chá32 tɨ3 có32 la3 cun3 hi3
ca3ma3ta2 hla1 Balaam, tsá2 ca3ma3tɨn2 hla1
Balac ha3 lánh3 rón32 ma3can2 tsá2 *Israel
hi3 jmu3 tso3, hi3 cuh3 ngú3 quioh21 jáh3
má2lɨ́2jngɨh3 tsú2 ta3 ñí1 dió32 tsá2 láɨn1, jɨ3
hi3 lɨ́1 jmu3 lɨ́1 tsó21 nɨ́2 siáh3.
15 Ja3bí1 tiáunh1 siáh3 ma3 jan2 tsáu2 ja1 nɨ́2
quián13 náh2, tsá2 taunh32 ta21 jáɨ13 quioh21
tsá2 cu3 nió3 haɨn21 tɨ3 con2 Cú2la21.
16 Jáun2 né3, za1 náh2 jmɨ́1 honh2 ca3tɨ21
hi3 nɨ́2, quí1 lɨ́1 zia32 lɨ́1 jáunh13 ná1 tia3juɨ32
hi3 já1jmú32 ná1 hniéɨ2 quiúnh1 tsá2 hí3
cun3quionh3 mí1táɨ3 hi3 cuá2ha2 uen32 ná1”.
17 ”Nɨ́1juáh3 tsá2 chi21 cuá1, ¡cuɨ́1 nie13 tsú2
re2 lɨn32 la3 cun3 hi3 juáh3 Jmɨ́2chí3 Chun1
ñí1con2 tsá2 ná1lɨn3 cuáh32 la3 tán1! Quí1
nɨ́1juáh3 tsá2 ca3cah13 jmáɨ1, tsá2 hí3 bíh1
cue1 jná13 má32 hi3 jmáɨ2 jáun2 maná hi3
ná1hmá1 jáun2, hi3 cuh3, cónh3 cá2 máɨ3
quɨn1 pih21 tiáu2. Ñí1 quɨn1 pih21 jáun2 né3
tón32 cáun2 hi3 jmáɨ2 tsú2, hi3 hmaɨ21; hi3
jmáɨ2 tsú2 jáun2 né3, jɨ32la3 hnga2 bíh1 tsá2
he3 hí3 lɨ3 cuoh2 hi3 jáun2.

Jáɨ13 hi3 ca3tɨn1 tsá2 lɨn3 cuáh32 já1 juú2 Tiatira

18 ”Né32 né3, zen2 uá2jaɨ32 jáɨ13 lá2 ñí1con2
tsá2cuú2 tsá2tán2 jná13, tsá2 cuá1tanh2 hó1ñí1
tsá2 má2lɨn3 cuáh32 já1 juú2 Tiatira, hi3 zéih3
la3 lá2:
“Jon2 Dió32 Tsá2 zɨn3 mɨ́1ñí1 la3jmɨ́1 lɨ́3 zɨh1
sɨ́2, Tsá2 lɨ́3 siáh3 ta3 la3jmɨ́1 lɨ́3 mí1ñí2 zɨn3
lɨn32, hí3 bíh1 juáh3 la3 lá2:
19 Jná13 cuo2 lánh3 rón32 lɨ́3 táh3 hnoh2:
hi3 hnau3 náh2 jná13, hi3 nio2 cáun2 tán1
honh2 náh2, hi3 ma3con21 náh2 siáh3 la3jɨ́n32
tsáu2, jɨ3 hi3 tion23 náh2 siáh3 honh2 la3jɨ́32;
hi3 ño1 jná13 siáh3 hi3 tɨ3 jlánh1 bíh1 hliáun3
ta21 chu21 má2ná1jmuh32 náh2 tá1 la3 lá2, la3
cónh3 bíh1 jmɨ́1tin2.
20 Tɨ3la3 zia32 bíh1 cáun2 hi3 tiá2 tɨ32 tsɨn32
jná13 hi3 jmuh32 hnoh2: Quí1 nɨ́2 bíh1 cuá3
tsá2mɨ3 Jezabel, tsá2 lɨ́1 juáh3 hí3 hi3 lɨn3
jan2 *tɨ32 jë1 Dió32, tɨ3la3 má1lɨ32 jáun2 né3,

sa³ má²can² bíh¹ tsú² tsáu² hi³ juáh³ dí² hi³ chu²¹ bíh¹ néh¹ nɨ́¹juáh³ hi³ jmu³ tsú² hi³ juón¹ quionh³ tsá² hlá² tsá² nɨ́², jɨ³ hi³ cuh³ siáh³ ngú³ quioh²¹ jáh³ má²lɨ́²jngɨh³ tsú² ñí¹con² dió³² tsá² láɨn¹.

21 Ca³cue³ bíh¹ jná¹³ tsá²mɨ³ nɨ́² jmáɨ¹ hi³ jmɨ́¹ lɨ³ tsa³conh² tsɨ́³ ca³tɨ²¹ hi³ hlah³ hi³ hó³² jáun², tɨ³la³ tiá² ca³lɨ³hnió³ yáh³ tsú².

22 Jáun² né³, sá¹nɨ́² niéɨ² náh² jáɨ¹³ lá²: Jná¹³ jmu¹ hi³ quió³² tsú² hi³ rá¹má²tso² lɨ́n³² tsɨ́³ la³ má²quionh³ jɨ³ la³jɨ́n³² tsá²ñuh² tsá² ja³² tsɨ́³ hi³ jmu² tso³ quionh³ dí², nɨ́¹juáh³ tsá²ñuh² tsá² tiá² chá³² tɨ³ có³² tá¹³ tsá²mɨ³ hí³.

23 Má¹hiá¹ má¹tsán¹³ jná¹³ siáh³ tsá² má²ca³hín¹³ jë¹ tsú² cun³quionh³ hi³ chéɨ³ hi³ uóu³², hi³ jáun² la³jɨ́n³² tsá² ná¹lɨ́n³ cuáh³² la³ tán¹ lɨ³ ñɨ³² hi³ jná¹³ bíh¹ Tsá² cuo² ná¹ jmɨ́¹ tsɨ́³ tsáu² jɨ³ hñu³ tsɨ́³ tsú² nɨ́² siáh³, hi³ jáun² jná¹³ bíh¹ má¹hmah²¹ ñí¹con² náh² la³ cun³ rón³² lɨ́³ ta²¹ hi³ jmuh³² náh².

24 Tɨ³la³ hnoh² tsá² Tiatira ñí¹ hná¹ nɨ́², tsá² tiá² táunh²³ náh² ta²¹ zión³² jáun², hi³ sa³jun³ ca³lɨ³ cuɨn² náh² siáh³ la³ cun³ hi³ juáh²³ jáun² tsá² hí³ jú¹ hún¹ quioh²¹ Satanás, ha³ tiú²uú² cué¹³ yáh³ jná¹³ cónh³í¹ cáun² liá¹ héɨ² ñí¹ hná¹ nɨ́² ñí¹con² hnoh².

25 Jɨ³²la³ ti³ zianh³² náh² tiá³ juɨ³² hi³ má²quiánh¹ bí¹ náh² ca³la³ tɨ³ ñí¹ cuanh²¹ jná¹³.

26 Quí¹ nɨ́¹juáh³ tsá² ca³cah¹³ jmáɨ¹, jɨ³ hi³ jmu² siáh³ la³ má²jmu² jáun² la³ cun³ hi³ hnó³² jná¹³ ca³la³ ñí¹ cá¹táuh³ jmáɨ¹, jáun² tsá² la³ hí³ bíh¹ cue¹ jná¹³ jáɨ¹³ hi³ hau³ jáɨ¹³ ñí¹con² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³.

27 La³jmɨ́¹ má²ca³cué³ jná¹³ jáun² Ñuh³² jáɨ¹³ hi³ ho² ná¹, la³ jáun² bíh¹ hau³ tsá² hí³ jáɨ¹³ hi³ ra³tsɨ³² héɨh³² ñí¹con² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³, hi³ cuá¹ho² jáɨ¹³ cun³quionh³ cáun² hmá²hɨ́h¹ hi³ lɨ́³ mí¹ñí², hi³ jáun² juu³ tsunh³ tsú² tsáu² la³jmɨ́¹ juú² tsunh² tsú² cáun² hná¹ hia³² cuáh¹;

28 tsá² hí³ né³ cue¹ jná¹³ chí¹jmaɨ²¹ juenh¹³ hi³ ja³² tɨ³ ca³jniá³²”.

29 ”Nɨ́¹juáh³ tsá² chi²¹ cuá¹, ¡cuɨ́¹ nie¹³ tsú² re² lɨ́n³² la³ cun³ hi³ juáh³ Jmɨ́²chí³ Chun¹ ñí¹con² tsá² ná¹lɨ́n³ cuáh³² la³ tán¹!

3

Jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² lɨ́n³ cuáh³² já¹ juú² Sardis

1 ”Né³² né³, zen² uá²jaɨ³² jáɨ¹³ lá² ñí¹con² tsá²cuú² tsá²tán² jná¹³, tsá² cuá¹tanh² hó¹ñí¹ tsá² má²lɨ́n³ cuáh³² já¹ juú² Sardis, hi³ zéɨh³ la³ lá²:

“La³ lá² juáh³ Tsá² jan² hí³ tá¹ quiaun³ jmɨ́²chí³ joh¹ Dió³² jɨ³ hi³ quian³² siáh³ tá¹ quiau³ chí¹jmaɨ²¹: Jná¹³ ño¹ la³ cun³ la³jɨ́³² hi³ jmuh³² hnoh², hi³ jáun² ño¹ jná¹³ hi³ hnoh² má²ná¹jún¹ bíh¹ uá¹jinh¹ la³jɨ́n³² tsáu² ná¹juáh²³ hi³ zian² bíh¹ hnoh².

2 ¡Nú¹ tianh³ dá² náh², hueh³ ziú³ máh¹! Jmu³ hua³hí¹³ la³ cun³ cú¹pih²¹ hi³ ziáun²³ nɨ́² quián¹³, ñeh² bíh¹ hi³ tsa³hín³ ca³la³ jɨ́³²; quí¹ má²cá²jɨ́e³² jná¹³ hi³ la³jɨ́³² hi³ jmuh³² hnoh² tiá² lɨ́³ yáh³ la³ cun³ jmɨ́¹ ca³tɨ²¹ lɨ́³ ta³ ñí¹ Dió³².

3 Cháu¹ honh² la³ cun³ hi³ má²ca³heh³ náh² jáun² jɨ³ hi³ má²ca³niéih² náh² jáun² siáh³, hi³ ma³ti²¹ re² tɨ³ chí¹ján³; za¹ jmɨ́¹ honh². Quí¹ nɨ́¹juáh³ tiá² hueh²¹ náh² ziú³ máh¹, jáun² jná¹³ jáunh¹³ ñí¹con² hnoh² la³jmɨ́¹ ja³² jan² háɨn² cáun² jmáɨ¹ hi³ tiá² ñíh¹ náh².

4 Tɨ³la³ cu³ jáun² zian² bíh¹ cu³ nió³ pih²¹ tsáu² já¹ juú² Sardis nɨ́², tsá² tiá² má²ca³ma³quiá¹ ha¹, tsá² hí³ tsa³ñɨ³táunh¹ quiúnh¹ jná¹³ hi³ ná¹quih³² hmɨh³² tiáu², quí¹ hi³ jáun² má²ca³tɨn¹ yáh³ tsú².

5 Nɨ́¹juáh³ tsá² ca³cah¹³ jmáɨ¹, tsá² hí³ bíh¹ lɨ́¹³ quɨ́h³² hmɨh³² tiáu², ha³ tiá² hin¹³ yáh³ jná¹³ hi³ jmáɨ² tsá² hí³ ñí¹ sí² ñí¹ rá¹tioh³ hi³ jmáɨ² tsá² lɨ́¹³ zian² cun³ jmɨ́¹hi³nio², tɨ³la³ jná¹³ dá² má¹tson¹³ bíh¹ ñí¹con² Ñuh³² jɨ³ ñí¹con² tsá²cuú² tsá²ta³ tsú² nɨ́² siáh³ hi³ tsá² joh² jná¹³ bíh¹ tsá² hí³”.

6 ”Nɨ́¹juáh³ tsá² chi²¹ cuá¹, ¡cuɨ́¹ nie¹³ tsú² re² lɨ́n³² la³ cun³ hi³ juáh³ Jmɨ́²chí³ Chun¹ ñí¹con² tsá² má²ná¹lɨ́n³ cuáh³² la³ tán¹!

Jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² lɨ́n³ cuáh³² já¹ juú² Filadelfia

7 ”Né³² né³, zen² uá²jaɨ³² jáɨ¹³ lá² ñí¹con² tsá²cuú² tsá²tán² jná¹³, tsá² cuá¹tanh² hó¹ñí¹

tsá² má²lɨ́n³ cuáh³² já¹ juú² Filadelfia, hi³
zéih³ la³ lá²:

"La³ lá² juáh³ Tsá² jlánh¹ hɨ́en¹, Tsá² tson²
jë¹, Tsá² quian³² hí³ llave quioh²¹ hla¹ re²¹
Dá²vi²¹, Tsá² nia³² hí³ ho³hñú¹³, hi³ hí¹ jan²
yáh³ tiú²uú² hin² lɨ́¹³ jnáɨ³² má¹lɨ³² jáun², hi³
nɨ́¹juáh³ nɨ́¹ má¹ca³jna³ tsú² ho³hñú¹³ né³,
hí¹ jan² yáh³ tiú²uú² hin² lɨ́¹³ niá³² siáh³.
Tsá² hí³ juáh³:

8 Jná¹³ cuo² lánh³ lɨ́³ ta²¹ quián¹³ hnoh².
Sá¹nɨ́² jɨe³, jná¹³ má²cá²jmú³² hi³ há²na²¹
cáun² ho³hñú¹³ ñí¹con² hnoh², hi³ hí¹ jan²
yáh³ tiá² hin² lɨ́¹³ jnáɨ³²; quí¹ uá¹jinh¹
cú¹pih²¹ pí³ zia³² quián¹³ náh², cu³ jáun²
má²ca³tionh² bíh¹ náh² ta²¹ jáɨ¹³ quion²¹
jná¹³, ha³ tiá² má²ca³ma³zian¹³ yáh³ hnoh²
ñí¹con² jná¹³.

9 Sá¹nɨ́² jɨeh³ dúh¹, tsá² joh¹ hí³ *Satanás
tsá² tɨ́¹ jáɨn² hí³, tsá² lɨ́¹ ná¹juáh²³ hí³ hi³
lɨ́n³ *judíos ta³ tiá² lɨ́n³, ñí¹con² tsá² hí³ jmu¹
jná¹³ héih³² hi³ tsa³di³jñí³² ñí¹ hó²¹ máh¹
hnoh², hi³ jáun² lɨ³ ñi³² tsú² hi³ jná¹³ bíh¹
má²ca³ma³hnau¹ ná¹ hnoh².

10 Jmɨ́¹ cá¹juáh²¹ jná¹³ jáun² hi³ hniáuh³²
cueh¹³ náh² honh² ca³ma³tih²¹ bíh¹ hnoh²
héih³² jáun² quion²¹ jná¹³; hi³ jáun² dá²
jná¹³ bíh¹ jmu¹ ná¹ hua³hí¹³ hnoh² nɨ́¹juáh³
nɨ́¹ má¹cua³² uu³mí²tsɨ³² hi³ má²ja³quián³
cua¹³ jáun² ñí¹ hué²¹ lá² hi³ ca³ lan³ ca³la³
jɨ́n³² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ lá².

11 Quí¹ má²ja³quián³ bíh¹ jáunh¹³ jná¹³;
jáun² tiá³ zianh³² la³ cun³ hi³ zia³² nɨ́²
ñí¹con² náh², hi³ jáun² hí¹ jan² tiá² hin²
quin³ *có²ron¹ná¹ quián¹³ náh².

12 Nɨ́¹juáh³ tsá² ca³cah¹³ jmáɨ¹, tsá² hí³
bíh¹ jmu¹ jná¹³ hi³ lɨ́n³ la³juah²¹ dúh¹ cáun²
pí²lia²¹ ñéih³ hñú³ hɨ́en¹ quioh²¹ Dió³²
Juóu³² jná¹³, hi³ jáun² jmɨ́¹lɨ́h³ bíh¹ tiú²uú²
cua³han² tsú² ñéih³ jáun². Tɨ³ coh³ quioh²¹
tsá² hí³ né³ tón¹³ jná¹³ hi³ jmáɨ² Dió³² Juóu³²
jɨ³ hi³ jmáɨ² juú² quioh²¹ Dió³² Juóu³² jná¹³
hí³, la³ cun³ juú² Jerusalén hmaɨ²¹ yáh³,
juú² ja³ jáun² ñí¹con² Dió³² Juóu³² jná¹³
tɨ³ hñu³mɨ³cuú²; ja³bí¹ tón¹³ jná¹³ siáh³ hi³
jmáɨ² huen² ná¹, cáun² hi³ jmáɨ² hmaɨ²¹".

13 "Nɨ́¹juáh³ tsá² chi²¹ cuá¹, ¡cuɨ́¹ nie¹³ tsú²
re² lɨ́n³² la³ cun³ hi³ juáh³ Jmɨ́²chí³ Chun¹
ñí¹con² tsá² ná¹lɨ́n³ cuáh³² la³ tán¹!

Jáɨ¹³ hi³ ca³tɨn¹ tsá² lɨ́n³ cuáh³² já¹ juú² Laodicea

14 "Né³² né³, zen² siáh³ jáɨ¹³ lá² ñí¹con²
tsá²cuú² tsá²tán² jná¹³, tsá² cuá¹tanh² hó¹ñí¹
tsá² má²lɨ́n³ cuáh³² zian² já¹ juú² Laodicea,
hi³ zéih³ la³ lá²:

"Tsá² jlánh¹ re² nau³² jáɨ¹³, Tsá² qui³ tson²
jë¹, Tsá² lɨ́n³ hí³ mí¹zioh²¹ ca³tɨ²¹ la³jɨ́³² hi³
ca³jmú³ Dió³², Tsá² hí³ bíh¹ juáh³ la³jɨ́³² jáɨ¹³
ñí¹ hná¹ lá²:

15 Cuo² re² bíh¹ jná¹³ he³ lánh³ lɨ́³ ta²¹
quián¹³ hnoh². Tiá² má²zian² yáh³ hnoh²
hi³ ca³tɨn¹ jná¹³ ca³la³ jonh³ jmɨ́¹ honh², hi³
sa³jun³ hau² yáh³ hnoh² jná¹³. ¡Sá¹jmɨ́¹ hi³
má²zian² hnoh² hi³ ca³tɨn¹ jná¹³ dúh¹, ho³
hi³ hau² náh² jná¹³!

16 Tɨ³la³ cun³ñí¹ hi³ ti³ lɨ́¹ lɨ́n³ náh² la³jmɨ́¹
lɨ́³ jmɨ² cháu³ bíh¹, sa³jun³ chéi³ sa³jun³
cuóuh³ yáh³, quí¹ hnoh² dá² cáun² lɨ́¹ haɨn²¹
náh² ja¹ bíh¹, hi³ jáun² dá² cáun² hñei²¹ bíh¹
jná¹³ hnoh² la³ jan² tsá² hñei³² cáun² hi³ tiá²
jmá³.

17 Quí¹ hnoh² dá² jlánh¹ juáh³: Jnoh¹ bíh¹
cu³ nió³ tsá² hánh³ lɨ́n³², jlánh¹ re² má²ca³lɨ³
hánh³ jnoh¹, hi³ jáun² hí¹ cáun² yáh³ tiú²uú²
hi³ lɨ³hniauh²³ quiú¹³. Hi³ tiá² ñíh¹ yáh³
náh² má¹lɨ³² jáun² hi³ hnoh² bíh¹ cu³ nió³
tsá² tsɨ́¹juɨ́³ cu³tí³, tsá² zenh² chu³ juɨ³², tsá²
tia³mii², tsá² ten³, tsá² láun³ cuánh² cu³tí³.

18 Hi³ jáun² jná¹³ né³ juah³² hi³ chú³²
láh¹³ hnoh² cú¹mí¹niau²¹ ñí¹con² jná¹³, hi³
má²ca³lɨ³ hngó³² cun³quionh³ sɨ́², hi³ jáun²
bíh¹ ján¹ tson² lɨ³ hánh³ hnoh²; liá³ náh²
siáh³ hmɨh³² tiáu² hi³ quɨ́h¹³ hi³ jáun² lɨ́¹³
chí¹jlɨn² náh², hi³ jáun² quin³ hua³heih²¹
quián¹³ náh²; hi³ liá³ náh² siáh³ mɨ́³ hi³ táh¹³
náh² mɨ́¹máh¹ hi³ jáun² lɨ́¹³ jɨeh²¹ hnoh².

19 Quí¹ jná¹³ dá² jin³² nɨ́¹juáh³ tsá² hno³
ná¹, jɨ³ hi³ tɨ́¹ jinh²¹ ná¹ tsú² siáh³; jáun² né³,
ma³zián¹³ náh² hi³ ca³tɨn¹ jná¹³ ca³la³ jonh³
jmɨ́¹ honh², za¹ jmɨ́¹ honh² ca³tɨ²¹ hi³ hlah³
nɨ́².

20 Sá¹nɨ́² jɨe³ dúh¹, jná¹³ zenh² ho³hñú¹³
hi³ dí¹té²³ ná¹; nɨ́¹juáh³ lɨ³ua³ jan² tsá² náɨ³²,

hi³ niá³² tsú² siáh³ ho³hñú¹³ quioh²¹, jáun² jná¹³ né³ hu²¹ ñéih³ quioh²¹ tsú² hi³ jmu¹ ná¹ má³² cu³tsa³² quiúnh¹ tsú².

21 Ní¹juáh³ tsá² ca³cah¹³ jmái¹, tsá² hí³ bíh¹ cue¹ jná¹³ jái¹³ hi³ tsa³cuá² cu³hén² ná¹, la³jmí¹ ca³cah¹ jná¹³ jáun² jmái¹, hi³ jáun² má²cuá¹tón²¹ jná¹³ cu³héin¹ Ñuh³²”.

22 ”Ní¹juáh³ tsá² chi²¹ cuá¹, hi³ jáun² ¡cuí¹ nie¹³ tsú² re² lín³² la³ cun³ hi³ juáh³ Jmí²chí³ Chun¹ ñí¹con² tsá² má²ná¹lín³ cuáh³² la³ tán¹!

4

Má²tsú² má²jónh³² tsú² Dió³² hñu³mi³cuú²

1 Jmí¹ má²li³² jáun² né³ ca³jíe³² jná¹³ cáun² ho³hñú¹³ hi³ há²na²¹ hñu³mi³cuú²; hi³ jáun² mah¹ hi³ la³ ca³nái³² jná¹³ jáun² jmí¹tin² né³, ca³nái³² jná¹³ siáh³ hi³ ñí¹hleh²¹ siáh³ tsáu² la³jmí¹ hén²³ cáun² mí¹ñí² trompeta, hi³ ñí¹juah²¹ la³ lá²:

—Uú³ hnú² ti³ lá², hi³ jáun² ñí¹ lá² híe¹³ jná¹³ la³ cun³ hi³ lí¹³ jmí¹tsú² jmí¹ja³².

2 La³ cun³ jmí¹jáun² né³ ca³jmú³ Jmí²chí³ Chun¹ hi³ ca³jnia³ jéin³² jná¹³ cáun² hmá²si¹ hi³ zeh² hñu³mi³cuú², ñí¹ hmá²si¹ jáun² né³ cuá¹tsi²¹ jan² tsáu².

3 Ca³la³ cú²tú¹ cú²lí¹³ bíh¹ jniá³ Tsá² cuá¹tón²¹ hí³ ñí¹ hmá²si¹ jáun², la³jmí¹ zín³ quín¹ téh²³ tsú² jaspe ho³ cún¹ cornalina; hi³ la³ cu³ la³ jéin³ ñí¹ cuá¹tón²¹ tsú² jáun² né³ hen² jmí²quín¹ réh² hi³ zín³ lín³² la³jmí¹ zín³ cá² mái³ quín¹ esmeralda.

4 Cu³ jéin³ hmá²si¹ jáun² ná¹táun³ siáh³ cónh³í¹ quiu³quiún³ hmá²si¹ hi³ ná¹tsin¹ quiu³quiun³ tsá²daun³² tsá² ná¹quih³² hmih³² tiáu², hi³ ná¹hein³² siáh³ *có²ron¹ná¹ hi³ lí³ cú¹mí¹niau²¹.

5 Ñí¹ hmá²si¹ jáun² hia³² sí² quioh²¹ miíh³², hi³ ca³la³ cú²tiú² cú²jan³² lín³² siáh³ nio² hi³ hén²³ tiá³ cu³tí³. Ta³ ñí¹ Tsá² cuá¹tón²¹ hí³ tsí¹cau³² quiau³ sí² hi³ jniá³ la³jmí¹ jniá³ sí² quí² hmá²; sí² jáun² né³ ca³tin¹ tá¹ quiaun³ jmí²chí³ joh¹ Dió³².

6 Ta³ ñí¹ Tsá² cuá¹tsi²¹ hí³ hmá²si¹ jáun² jniá³ la³jmí¹ jniá³ cáun² jmí²miih²¹ hi³ lí³ jmáh³la³ hu³² hi³ nga² joh¹ cá² táun² cá² táun², hi³ lí³ la³jmí¹ lí³ jan³².

La³ cu³ la³ jéin³ hmá²si¹ jáun² tionh² siáh³ quiun³ tsá²cuú² tsá²chín³; tsá² hí³ né³ ná¹hó²¹ mí¹ñí¹ ti³ ta³ ñí¹ ji³ ti³ cu³hna²¹ ní² siáh³.

7 Tsá²cuú² tsá²chín³ la³ñí¹ hí³ jniá³ la³jmí¹ jniá³ jan² hiah³², tsá² ñí¹ má²gon³ hí³ né³ jniá³ la³jmí¹ jniá³ jan² cuá¹juí² míh¹, tsá² ñí¹ má²gáun³ né³ jniá³ ñí¹ la³jmí¹ jniá³ ñí¹ tsá²mi³cuóun², hi³ ñí¹ má²quiun³ tsá² hí³ né³ jniá³ la³jmí¹ jniá³ jan² mái² hi³ hí¹ranh³².

8 Ma³ quin³² ma³ jan³² tsá²cuú² tsá²chín³ hí³ ná¹tsi²¹ ma³ jñéi³ chí¹ pí¹³, hi³ ná¹hó²¹ siáh³ mí¹ñí¹ la³ coh³ la³ ñeh² quioh²¹. La³ huá² la³ jma² bíh¹ cun³ tiá² tunh²³ tsá² hí³ hi³ ná¹juáh²³ la³ lá²:

¡Tsá² híen¹, Tsá² híen¹, Tsá² híen¹ cu³tí³ bíh¹
Dió³² Juo¹³ dí²,
Tsá² cú² Tsá² juenh² cu³tí³ bíh¹,
Tsá² qui³ zian² la³ cun³ jmí¹tin²,
hi³ hí³ bíh¹ Tsá² zian² la³ má²zian² jáun²!

9 Ma³ quin³² ma³ cu³ jéin³² hi³ má²quien² tsá²cuú² tsá²chín³ hí³ Tsá² cuá¹tón²¹ hí³ ñí¹ hmá²si¹ jáun², ji³ hi³ má²tsú² má²jónh³² tsú² siáh³ Tsá² hí³ hi³ cueh³² dí² tiá¹hmah¹ Tsá² zian² hí³ la³ cun³ jmí¹hi³nio²,

10 má¹li³² jáun², tán¹ quiu³quiun³ tsá²daun³² hí³ tiánh²³ ná¹hin³ ca³la³ ti³ hué³² ta³ ñí¹ Tsá² cuá¹tón²¹ hí³ ñí¹ hmá²si¹, hi³ má²tsú² má²jónh³² dí² Tsá² zian² hí³ la³ cun³ jmí¹hi³nio², hi³ cha³² dí² siáh³ có²ron¹ná¹ hi³ ná¹hein³² ta³ ñí¹ Tsá² cuá¹tón²¹ hí³, hi³ juáh³ la³ lá²:

11 Hnú² Dió³² Juo¹³ jnoh¹,
jan² hnú² bíh¹ ca³ti²¹ ma³quien² tsáu²,
ji³ hi³ ma³tsu³ ma³jáuh³² tsú²,
ji³ hi³ juáh³ tsú² hi³ hnú² bíh¹ Tsá² cú² juenh² nú²;
quí¹ hnú² bíh¹ ca³jmuh³ la³jí³² hi³ zia³²,
hi³ cun³ñí¹ hi³ ti³² honh² huen² bíh¹ hnú² ca³li³zia³² la³jí³² hi³ zia³².

5

Sí² rá¹pan² hi³ rá¹hñei³², ji³ hi³ rá¹quiun² tá¹ quiau³ jéin³²

1 Jáun² né³, jmí¹jáun² ca³jíe³² jná¹³ hi³ Tsá² cuá¹tsi²¹ hí³ ñí¹ hmá²si¹ cuá¹zianh³² cuá²

chu21 cáun2 sí2 rá1pan2 hi3 tioh3 huéh3 la3
coh3 la3 ñeh2, hi3 rá1hñei32 ji3 hi3 rá1quiun2
tá1 quiau3 jéin32.
2 Jmí1 li21 jáun2 ca3jien1 jná13 jan2 tsá2cuú2
tsá2ta3 Dió32, tsá2 jlánh1 zia32 pí3 quioh21, hi3
hleh32 tiá3 lín32 hi3 nga2 hi3 juáh3 la3 lá2:
—¿Hin2 bíh1 tsánh2 ca3tin1 záih3 tá1
quiau3 hi3 rá1hñéih3 sí2 ní2 hi3 niá32?
3 Ti3la3 hí1 jan2 yáh3 tiá2 hin2 zian2
tsá2 jmí1 ca3tin1 niá32 sí2 jáun2 hi3 hí32,
sa3jun3 hñu3mi3cuú2, sa3jun3 ñí1 hué21 lá2,
hi3 sa3jun3 hñu3 hué32 siáh3.
4 Hi3 jáun2 jná13 né3 ca3uó32 lín32 quí1hliá2
tiá2 hin2 tsanh3 yáh3 tsá2 jmí1 li13 niá32 sí2
jáun2 hi3 hí32.
5 Jmí1jáun2 ca3zái3 jná13 jan2 tsá2daun32
hí3 la3 lá2:
—Ha3 lí2uú2 uó2 hnú2, quí1 Tsá2 lín3
Hiah32, jan2 Tsá2 mí1zionh2 quioh21 hla1
Judá, Tsá2 jón2zíh1 jón2cho1 hla1 re21 Dá2vi21,
hí3 bíh1 má2ca3cah13 jmái1 hi3 jáun2 hí3 bíh1
má2ca3tin1 niá32 sí2 lá2, hi3 ca3 tsú2 tá1
quiau3 hi3 rá1hñéih3 sí2 lá2.
6 Jmí1jáun2 ca3jien1 jná13 jan2 *Já1ziáh2
míh1 hi3 zenh2 ja1 ñí1 zeh1 hmá2si1 quionh3
hmá2si1 hi3 ná1tsin1 jáun2 tsá2daun32 hí3, la3
má2quionh3 tá1 quiun3 tsá2cuú2 tsá2chín3 hí3
ní2 siáh3. Já1ziáh2 míh1 hí3 né3 má2quian32
cuoh2 hi3 lin1 hi3 má2ca3jngih3 tsú2. Hí3
né3 jmí1 tsi21 quiau3 juí13 hi3 jmí1 zia32
siáh3 quiau3 mái3 mí1ñí1; la3jí32 hi3 jáun2
né3 lí3 li21 hi3 ca3tin1 tán1 quiaun3 jmí2chí3
joh1 Dió32 hi3 má2ca3zen3 dí2 ñí1 quioh21 tá1
cáun2 ñí1 cuá1 ñí1 hué21 lá2.
7 Jáun2 Tsá2 lín3 Já1ziáh2 míh1 hí3 ngau3
ñí1 cuá1tón21 Tsá2 cuá1tsi21 hí3 ñí1 hmá2si1,
hi3 ca3ñí1quián13 sí2 cuá1zianh32 tsú2 jáun2 ti3
cuá2 chu21.
8 Jmí1 má2lí2quián3 Tsá2 hí3 sí2 jáun2 né3,
tá1 quiun3 bíh1 tsá2cuú2 tsá2chín3 hí3 la3
má2quionh3 tá1 quiu3quiun3 tsá2daun32 hí3
ca3jmú3 ná1hin3 la3 ti3 hué32 ta3 ñí1 Tsá2 lín3
hí3 Já1ziáh2 míh1. Ma3 quin32 ma3 jan32
tsá2daun32 hí3 jmí1 ná1zianh32 ma3 cáun2
tun32 pih21 hi3 cai32 tsú2, hi3 ná1zianh32 siáh3
ma3 cáun2 uon2 hi3 lí3 cú1mí1niau21 hi3 canh2
ziún2. Ziún2 jáun2 né3 lí3 la3jí32 jái13 hi3
ná1hleh32 tsá2 joh1 Dió32 ñí1con2.
9 Hi3 jáun2 tsá2 hí3 jmí1 ná1hie32 siáh3
cáun2 sun1 hmai21 hi3 juáh3 la3 lá2:
Hnú2 bíh1 ca3tin1 nú2 hi3 niáh13 sí2 ní2,
hi3 cáih1 nú2 tá1 quiau3 hi3 chí1hñéih23 ní2,
quí1 hnú2 bíh1 ca3jngah3 tsáu2;
hi3 cun3quionh3 jmí2hán1 nú2 ca3lian32 nú2
tsáu2,
hi3 jáun2 lí13 lín3 tsú2 tsá2 joh1 Dió32,
tsá2 ja1 quioh21 ca3la3 jánh3 dú1 ñí1
mí1zionh2 tsáu2,
la3jáh3 dú1 ñí1 juo3 tsá2 jma2,
ji3 la3jín32 tsá2 zian2 ma3 quin32 ma3 caun32
hué32 ní2 siáh3.
10 Quí1 má2ca3jmuh3 hnú2 hi3 ná1lín3 tsú2
cu3 nió3 re21 ji3 mí2tsáu2 ní2 siáh3 hi3
ca3tin1 Dió32 Juo13 jnoh1,
hi3 jáun2 tsa3tánh1 tsú2 hi3 tsa3háu3 jái13 ñí1
hué21 ó32.
11 La3 cun3 jmí1jáun2 ca3jien1 jná13
juóun32 lín32 tsá2cuú2 tsá2ta3 Dió32 tionh2 la3
cu3 la3 jéin3 ñí1 cuá1tón21 Tsá2 cuá1tsi21 hí3
ñí1 hmá2si1 jáun2, la3 má2quionh3 tsá2cuú2
tsá2chín3 hí3 ji3 tsá2daun32 hí3 ní2 siáh3, ji3
hi3 ca3nái32 jná13 siáh3 mah1 hi3 ná1hleh32
tsá2cuú2 tsá2ta3 hí3 Dió32. Ti3 la3 mei21 cu3tí3
bíh1 tsá2 hí3 tionh2 ñí1 jáun2
12 hi3 ná1hleh32 tiá3 lín32 hi3 ná1juáh23 la3
lá2:
¡Cun3 ca3tin1 bíh1 Tsá2 lín3 hí3 *Já1ziáh2
míh1,
Tsá2 ca3jngih3 tsú2 hí3,
hi3 cu3tí3 ho2 jái13,
hi3 quioh21 la3jí32 hi3 zia32,
hi3 quia3lín3 siáh3 jmí1 tsí3,
hi3 ho2 siáh3 pí3,
ji3 hi3 hléh32 siáh3 tsáu2 re2 hi3 ca3tin1 tsú2,
hi3 li3 quien2 tsú2,
ji3 hi3 ma3tsu3 ma3jáuh32 siáh3 tsáu2!
13 Jmí1 li21 jáun2 ca3nái32 jná13 siáh3
hi3 ca3hléh3 ji3lin2 tsá2 ca3ma3jnia2 Dió32
hñu3mi3cuú2, ji3 ñí1 hué21 lá2, ji3 hñu3 hué32,
ji3 hñu3 jmí2miih21 ní2 siáh3, la3 cun3 la3jí32
hi3 hu21 jmí2chí3 hi3 zia32 la3 cu3 la3 juéh3
mi3cuú2 yáh3, hi3 ca3juáh3 la3 lá2:

¡Cuɨ́1 má1tsú1 má1jónh21 tsáu2 Tsá2 cuá1tón21
ñí1 hmá2sɨ1
la3 má2quionh3 Tsá2 lɨ́n3 *Já1ziáh2 míh1,
hi3 cuɨ́1 hleh21 tsú2 siáh3 re2 hi3 ca3tɨn1 tsú2,
hi3 cuɨ́1 lɨ3quien2 tsú2,
hi3 cuɨ́1 ná1ho2 tsú2 siáh3 jáɨ13 ca3la3 cun3
jmɨ́1hi3nio2!

14 Hi3 jáun2 tá1 quiun3 tsá2cuú2 tsá2chín3
hí3 né3 ca3juáh3 siáh3:
—¡Tson2 bíh1 cu3tí3, la3 nɨ́2 cuɨ́1 lɨ́13!
Hi3 jáun2 tsá2daun32 hí3 ca3tiánh3 siáh3
ná1hin3 ca3la3 tɨ3 hué32 ta3 ñí1 tsá2 gon3 nɨ́2
hi3 ca3ma3tsu3 ma3jónh32 dí2.

6

Tá1 quiau3 hi3 rá1hñéih23 sí2

1 Jáun2 né3, ca3jɨen1 jná13 Tsá2 lɨ́n3
*Já1ziáh2 míh1 hi3 ca3ca3 cáun2 hi3
chí1hñéih23 jáun2 sí2 rá1pan2 jáun2. Jmɨ́1
lɨ21 jáun2 né3 ca3náɨ32 jná13 hi3 ca3hléh3
jan2 tsá2cuú2 tsá2chín3 hí3, hi3 ca3hléh3 tiá3
la3jmɨ́1 jmu2 miíh32 hi3 ca3juáh3:
—¡Sá1nɨ́2 ña32 ñá2jɨe3!

2 Jmɨ́1jáun2 ca3jɨen1 jná13 jan2 tsa3cuá1
tiáun2. Tsá2 cuá1tsɨn1 tsa3cuá1 hí3 né3 jmɨ́1
zianh32 cáun2 hmá2 jlie32 he2 hñe13, cáun2
hi3 jmu2 tsa3háɨ3 hmá2 zunh21. Jáun2 hiauh3
cáun2 *có2ron1ná1 hi3 lin1 hi3 lɨ́n3 tsá2 cah23
jmáɨ1 ja1 hniéi2, jáun2 ngau3 siáh3 hi3 cah13
siáh3 jmáɨ1 la3 má2cah23 jáun2.

3 Jáun2 né3, jmɨ́1 ca3ca3 Tsá2 lɨ́n3 hí3
*Já1ziáh2 míh1 ñí1 má2tun3 hi3 chí1hñéih23
jáun2 sí2, ca3náɨ32 jná13 hi3 ñí1 ca3hléh3
tsá2cuú2 tsá2chín3 ñí1 má2gon3 hí3, hi3
ñí1juah21 siáh3 la3 lá2:
—¡Sá1nɨ́2 ña32 ñá2jɨe3!

4 Jmɨ́1jáun2 ja3 siáh3 jan2 tsa3cuá1 dáɨn3.
Tsá2 cuá1tsɨn1 tsa3cuá1 hí3 né3 hiauh3 jáɨ13
hi3 jmu3 hi3 tiú2uú2 tie3 tiánh32 tsá2 zian2 ñí1
hué21 lá2. Tsá2 hí3 dá2 jmu3 hi3 qui3 jngɨ́h3
bíh1 tsá2ján2 tsá2ján2; hi3 jáun2 dá2 tsá2
cuá1tsɨn1 hí3 tsa3cuá1 hiauh3 cáun2 mí1táɨ3
pa21 hi3 hmu3 tá1 tun3 jo21.

5 Jáun2 jmɨ́1 ca3ca3 siáh3 Tsá2 lɨ́n3 hí3
*Já1ziáh2 míh1 ñí1 má2hnɨ32 hi3 hñéih3 jáun2
sí2, jáun2 ca3náɨ32 jná13 hi3 ñí1ca3hléh3 siáh3
tsá2cuú2 tsá2chín3 tsá2 ñí1 má2gáun3 hí3 la3
lá2:
—¡Sá1nɨ́2 ña32 ñá2jɨe3!
Jmɨ́1 cá1jɨe21 jáun2 jná13 ca3jnia3 siáh3 jan2
tsa3cuá1 liánh2. Tsá2 cuá1tsɨn1 tsa3cuá1 hí3
né3 zianh32 cáun2 má1héih21.

6 Jáun2 ca3náɨ32 jná13 siáh3 cáun2 mah1 ja1
quioh21 tsá2cuú2 tsá2chín3 hí3 hi3 ñí1juah21
la3 lá2:
—Jɨ32la3 cá2 cuah21 tán1 bíh1 cuú2miih21
jéɨ32í1 lɨ13 lá32 tsú2 cun3quionh3 cáun2
*cú1tiáu2, hi3 hnɨ32 cuah21 bíh1 cuú2 miih21
cebada siáh3 la3 cun3 cáun2 cú1tiáu2; tɨ3la3
ha3 lɨ́2 cua3hliah21 jmɨ2 no1 má1ná1, sa3jun3
mu2 ráu3 mɨ3 uóun2jɨeh13.

7 Jáun2 né3, jmɨ́1 ca3ca3 Tsá2 lɨ́n3 hí3
Já1ziáh2 míh1 ñí1 má2quiún3 hi3 rá1hñéih23
sí2 jáun2, jáun2 ca3náɨ32 jná13 hi3 ñí1 ca3juáh3
tsá2 ñí1 má2quiun3 tsá2cuú2 tsá2chín3 hí3 la3
lá2:
—¡Sá1nɨ́2 ña32 ñá2jɨe3!

8 Jmɨ́1 cá1jɨe21 jná13 jáun2 né3 ca3jnia3
jan2 tsa3cuá1 rénh2 hlúnh1. Tsá2 cuá1tsɨn1
tsa3cuá1 hí3 né3 jmáɨ2 “Hmú32”. Cu3hna21
tsá2 hí3 né3 ja3 siáh3 jan2 tsá2 quioh21
ñí1 tionh1 hla1. Tsá2 gon3 hí3 né3 hi-
auh3 jáɨ13 hi3 jmu3 hian2 tsɨ́3 ñí1con2 tsá2
zian2 cá2 cuonh1 mɨ3cuú2, hi3 ma3hia3
ma3tsan2 tsú2 tsá2 hí3 cun3quionh3 mí1táɨ3,
cun3quionh3 ho3cuóun3, cun3quionh3 tsáu1,
jɨ3 cun3quionh3 hi3 quɨeh13 tsú2 siáh3 jáh3
hngá1 jáh3 náɨ2 zian2 hngá1máh3 lá2.

9 Jáun2 né3, jmɨ́1 ca3ca3 Tsá2 lɨ́n3 hí3
Já1ziáh2 míh1 ñí1 má2hñá3 hi3 chí1hñéih23
jáun2 sí2, jáun2 ca3jɨ́e32 jná13 ñeh2 ñí1hiú13
hi3 tionh2 jmɨ́2chí3 joh1 tsá2 má2cá2hiá2
cá2tsan3 jmɨ́1tin2 cun3ñí1 hi3 ca3hléh3 jú1
chú32 quioh21 Dió32, jɨ3 cun3ñí1 hi3 ca3zanh3
tsú2 tiá3 jú1 tson2 hi3 ca3hiauh3 jáun2.

10 Tsá2 hí3 né3 ná1hleh32 tiá3 lɨ́n32 hi3
ná1juáh23:
—Hnú2 Dió32 Juo13 jnoh1, Tsá2 chun1,
Tsá2 tson2 jë1, ¿lɨ́h3 máh3 chau21 jmáɨ1
hi3 rá1tsɨh32 hnú2 héih32 ñí1con2 tsá2 zian2
ñí1 hué21 ó32 hi3 jéinh1 hnú2 ñí1con2 tsú2
cun3ñí1 hi3 ca3táɨn3 tsú2 jmɨ́2hán1 jnoh1?

11 Jmɨ́1jáun2 hiauh3 tsá2 hí3 ma3 cáun2
hmɨh32 tiáu2 hi3 quɨ́h32, hi3 ca3záɨh3 tsú2

siáh³ tsá² hí³ hi³ hniáuh³² ján³² cónh³í¹
cu³tiá³ tá¹la³ hián¹³ hi³ hiá¹ tsán¹³ siáh³
*tsá² má²ná¹hlánh¹ joh¹ Cristo raɨnh²¹ tsú²
la³jmɨ́¹ má²cá²hiá² cá²tsan³ hí³ dí².
12 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³jɨ́e³² jná¹³ siáh³
hi³ ca³ca³ Tsá² lɨ́n³ hí³ Já¹ziáh² míh¹ ñí¹
má²jñéi³ hi³ chí¹hñéih²³ sí² jáun². Jmɨ́¹jáun²
né³ ca³qui³ ca³jɨ́eh³ hué³² tiá³ lɨ́n³². Jáun²
ca³nieh² hiú², hi³ ca³jnia³ la³jmɨ́¹ jniá³ cáun²
hmɨh³² liáh² hi³ quɨh³² tsú² nɨ́¹juáh³ jmɨ́¹
nio² hlah³ tsɨ́³, hi³ zɨ́h² hí¹tán¹ né³ ca³jnia³
siáh³ la³jmɨ́¹ jniá³ jmɨ².
13 Hi³ ca³ziú² cá²súh³² siáh³ chí¹jmaɨ²¹ la³
tɨ³ hué³² la³jmɨ́¹ suh³² mɨ³ sí² co² ta³ zɨ́h³
nɨ́¹juáh³ jmɨ́¹ ja³² chí³ tiáu³.
14 Chi³cuú² ñí¹ haɨ²¹ chí¹jmaɨ²¹ né³ ca³quí²
cá²pan³ la³jmɨ́¹ pan²³ tsú² cá² mu²¹ mɨ́¹
sí²; hi³ la³jɨ́³² hngá¹máh³ né³, jɨ³ la³jɨ́³²
hué³² pih²¹ hi³ jmɨ́¹ tioh³ chu³ jmáɨ² ca³quí²
cá²quin³ bíh¹ ñí¹ jmɨ́¹ nio¹.
15 Jmɨ́¹jáun² né³ tsá² ná¹lɨ́n³ re²¹ ñí¹ hué²¹
lá² ca³qui³ ca³hinh³ hñu³ hláu² hñu³ quɨ́n¹
ja¹ hngá¹ ja¹ náɨ², la³ má²quionh³ tsú² tsá²
cá¹ tsá² pán¹, tsá² ná¹lɨ́n³ juo¹³ hliáu³, tsá²
hánh³, jɨ³ tsá² huáh² tsɨ́³, la³ má²quionh³
la³jɨ́n³² tsá² má²ná¹hlánh¹ joh¹ tsáu² jɨ³ tsá²
zian² hi³ ca³tɨn¹ hmóu³² nɨ́² siáh³.
16 Tsá² hí³ né³ juáh³ la³ lá², hi³ zaɨh³²
máh³ jɨ³ hláu² quɨ́n¹:
—¡Cuɨ́¹ quí¹ cuɨ́¹ quɨh²¹ hnoh² ñí¹ quiú¹³
jnoh¹, jla¹ tiá³ hnoh² jnoh¹; jmu³ hi³ tiú²uú²
jɨ́e³² Tsá² cuá¹tón²¹ ó³² ñí¹ hmá²sɨ¹, jɨ³ hi³
tiú²uú² jɨ́e³² Tsá² lɨ́n³ ó³² Já¹ziáh² míh¹, Tsá²
rá²tsa² ó³² jnoh¹ héih³² ca³la³ hi³ míh²³ tsɨ́³!
17 Quí¹ má²cá²chó³² bíh¹ jmáɨ¹ jueh³²
jáun², jmáɨ¹ hi³ ná¹jmúh³² tsú² tsáu² ca³la³
hi³ míh²³ lɨ́n³² tsɨ́³, hi³ ¿hin² dá² lɨ́¹³ tioh²¹ tsɨ́³
hi³ nɨ́²?

7

Tsá² ná¹quiánh¹ ja¹ quioh²¹ tsá² Israel

1 Jáun² né³, jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³jɨen¹ jná¹³
quiun³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ ná¹táun³
tá¹ quiún³ cuoh¹ mɨ³cuú² hi³ ná¹jnaɨ³² juɨ²¹
tá¹ quiún³ mí¹zioh²¹ chí³, hi³ jáun² hí¹
cú¹pih²¹ chí³ tiá² póh³ ñí¹ hué²¹, sa³jun³ ñí¹
jmɨ́²miih²¹, sa³jun³ ñí¹con² hí¹ cáun² hmá².
2 Jmɨ́¹jáun² ca³jɨen¹ jná¹³ siáh³ jan²
tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ cuá¹ja³² tɨ³ juɨ³²
ñí¹ hia³² hiú² hi³ zianh³² sello quioh²¹
Dió³² Tsá² juú²tsáun², jáun² ca³hóh³² tiá³ hi³
ca³liéinh³² tsá² quiun³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³²,
tsá² hiauh³ hí³ jáɨ¹³ hi³ hliah³ ñí¹ hué²¹ jɨ³
jmɨ́²miih²¹ nɨ́² siáh³, hi³ juáh³ la³ lá²:
3 —¡Ha³ lɨ́² lɨ́¹ má²hliah²¹ tín² ñí¹ hué²¹
nɨ́², sa³jun³ jmɨ́²miih²¹, sa³jun³ hmá², ta³ tiá²
má²lɨ́²jmú¹³ jnoh¹ lin¹ chí¹quie¹³ tsá² ná¹lɨ́n³
*tsá² má²ná¹hlánh¹ joh¹ Dió³² Juo¹³ dí².
4 Jmɨ́¹jáun² ca³náɨ³² jná¹³ hi³ tsá²
ná¹quian³² hí³ li²¹ jáun² tín³ hña³láu³ tsɨ²¹
tu³la³quiún³ mei²¹ tsáu² cun³ñí¹ jɨ³lɨn²
tsá² ca³quiánh³ ja¹ tá¹ quia³tún³ nió³ tsá²
*Israel.
5 Quia³tún³ mei²¹ tsá² jón²zɨ́h¹ jón²cho¹
hla¹ Judá hiauh³ li²¹ jáun², la³ má²quionh³
quia³tún³ mei²¹ tsá² jón²zɨ́h¹ jón²cho¹
hla¹ Rubén; quia³tún³ mei²¹ tsá² jón²zɨ́h¹
jón²cho¹ hla¹ Gad;
6 quia³tún³ mei²¹ tsá² jón²zɨ́h¹ jón²cho¹
hla¹ Aser; quia³tún³ mei²¹ tsá² jón²zɨ́h¹
jón²cho¹ hla¹ Neftalí; quia³tún³ mei²¹ tsá²
jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ hla¹ Manasés;
7 quia³tún³ mei²¹ tsá² jón²zɨ́h¹ jón²cho¹
hla¹ Sɨ³ñóh³; quia³tún³ mei²¹ tsá² jón²zɨ́h¹
jón²cho¹ hla¹ Leví; quia³tún³ mei²¹ tsá²
jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ hla¹ Isacar;
8 quia³tún³ mei²¹ tsá² jón²zɨ́h¹ jón²cho¹
hla¹ Zabulón; quia³tún³ mei²¹ tsá² jón²zɨ́h¹
jón²cho¹ hla¹ Sé³²; hi³ cónh³ quia³tún³ mei²¹
siáh³ tsá² jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ hla¹ Benjamín.

Tsá² juóun³² hmɨ́h¹ cu³tí³ bíh¹ ná¹quih³² hmɨh³² tiáu²

9 Jmɨ́¹ má²lɨ³² jáun² né³ ca³jɨen¹ jná¹³ siáh³
juóun³² hmɨ́h¹ cu³tí³ bíh¹ tsá² ná¹quih³²
hmɨh³² tiáu², tsá² ja¹ quioh²¹ tsá² zian² ma³
quin³² ma³ caun³² hué³², la³jánh³ dú¹ ñí¹
mí¹zionh² tsáu², jɨ³ la³jáh³ dú¹ ñí¹ juo³ tsá²
jma² nɨ́² siáh³; ca³la³ jun³ hi³ tián³ hɨn¹³
yáh³ tsá² hí³ hi³ tionh² ná¹táun³ ta³ ñí¹ Tsá²
cuá¹tsɨ²¹ hí³ hmá²sɨ¹ jɨ³ ta³ ñí¹ Tsá² lɨ́n³ hí³

*Já¹ziáh² míh¹. Tsá² hí³ ná¹zianh³² mu²¹
hmá² zún³,
10 hi³ ná¹hleh³² tiá³ hi³ ná¹juáh²³ la³ lá²:
¡Jnoh¹ ca³liáu³ cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ Dió³² Juo¹³
dí²,
Tsá² cuá¹tón²¹ ñí¹ hmá²sɨ¹ quioh²¹,
jɨ³ cun³ñí¹ hi³ ca³tɨn¹ Tsá² lɨ́n³ Já¹ziáh² míh¹
nɨ́² siáh³!
11 La³jɨ́n³² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² jmɨ́¹ tionh¹
la³ cu³ la³ jéin³ ñí¹ zeh¹ hmá²sɨ¹ jáun², jɨ³
la³ cu³ la³ jéin³ ñí¹ tionh¹ tsá²daun³² hí³
la³ má²quionh³ tá¹ quiun³ tsá²cuú² tsá²chín³
hí³ nɨ́² siáh³. Tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hí³ né³
ca³tiánh³ ná¹hin³ ca³la³ tɨ³ hué³² ta³ ñí¹ Dió³²
hi³ ca³ma³tsu³ ma³jónh³² dí²,
12 hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
¡Tson² bíh¹ cu³tí³!
La³jɨ́n³² tsáu² bíh¹ ca³tɨn¹ ma³jnia² hi³ hnga²
Dió³² Juo¹³ bíh¹ dí² ca³tɨ²¹ ma³tsu³
ma³jáuh³² tsáu²,
hi³ lɨ³ quien²,
hi³ quia³lín³ jmɨ́¹ tsɨ́³,
hi³ cué³² tsáu² tiá¹hmah¹,
hi³ hléh³² tsú² re² hi³ ca³tɨn¹ tsú²,
hi³ ho² siáh³ jáɨ¹³,
jɨ³ hi³ ho² pí³ nɨ́² siáh³.
Jáun² né³, la³jɨ́³² hi³ nɨ́² cuɨ́¹ lɨ́³ ca³la³ cun³
jmɨ́¹hi³nio².
¡Tson² bíh¹ cu³tí³ la³ jáun²!
13 Jáun² jan² tsá²daun³² hí³ ca³ngáɨ³
ñí¹con² jná¹³ hi³ ca³juáh³:
—¿Ñíh¹ hnú² hin² tsánh² tsá² ná¹quih³²
nɨ́² hmɨh³² tiáu², hi³ ha³ jinh¹ ja³taunh²¹
tsú²?
14 Hi³ jáun² jná¹³ né³ ca³ngáɨ³²:
—Tɨ³², huen² bíh¹ hnú² ñíh¹.
Hi³ jáun² tsá²daun³² hí³ né³ ca³juáh³ siáh³:
—Tsá² nɨ́² dá² tsá² má²ca³há² ca³nga²
ja¹ la³jɨ́³² uu³mí²tsɨ³² huáh² tsɨ́³ lɨ́n³² jáun²
bíh¹, hi³ má²ca³ráɨn³² tsú² ha¹ cun³quionh³
jmɨ́²hán¹ Tsá² lɨ́n³ Já¹ziáh² míh¹, hi³ jáun²
má²ca³lɨ³ tiáu² ha¹ tsú².
15 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ tionh² tsú² ta³ ñí¹
Dió³²
hi³ ná¹má²cú² má²háɨn³² tsú² Dió³² la³ huá²
la³ jma² ñéih³ hñú³ hɨ́en¹ quioh²¹.
Hi³ jáun² né³, Tsá² cuá¹tón²¹ nɨ́² ñí¹ hmá²sɨ¹
taunh¹³ hó¹ñí¹.
16 Tsá² nɨ́² tiú²uú² ma³tso² yáh³ tsɨ́³ hi³
ñí¹cuóunh²¹ ho³ hi³ hí¹quiéin² tsɨ́³,
sa³jun³ ma³tso² tsú² tsɨ́³ hi³ chéi³ hiú²,
hi³ sa³jun³ uú² ma³tso² tsú² tsɨ́³ hi³ chéi³
jiéi³².
17 Quí¹ Tsá² lɨ́n³ nɨ́² Já¹ziáh² míh¹,
Tsá² zenh² nɨ́² ta³ ñí¹ Tsá² cuá¹tón²¹ ñí¹
hmá²sɨ¹,
Tsá² nɨ́² bíh¹ jmu³ hua³hí¹³ hi³ tsa³ñi³jau¹
ñí¹ ñei³² jmáɨ² hi³ jmu² hi³ lɨ́¹³ zian²
tsú²;
hi³ jáun² Dió³² né³ zí³² jmɨ² zɨ́h¹ hi³ taɨn³² ñí¹
tsá² nɨ́².

8

Ñí¹ má²quiau³ hi³ rá¹hñéih²³ sí² jɨ³ hú³ míh¹ ñí¹ toh² tsú² ziún²

1 Jáun² né³, jmɨ́¹ ca³ca³ Tsá² lɨ́n³ hí³
*Já¹ziáh² míh¹ ñí¹ má²quiau³ hi³ jmɨ́¹
rá¹hñéih²³ jáun² sí², jmɨ́¹jáun² ca³niau³
ta³máɨh³ pih²¹ hñu³mɨ³cuú² cun³ cá² tsá¹
o¹rá¹.
2 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³jɨen¹ jná¹³ quiaun³
tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ ná¹táun³ ta³ ñí¹
Dió³², tsá² hí³ né³ hiauh³ quiau³ mí¹ñí²
trompetas.
3 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ja³ siáh³ jan² tsá²cuú²
tsá²ta³ Dió³² hi³ ca³náu² ñí¹ lɨ́³ ñí¹hiú¹³, hi³
zianh³² cáun² hú³ míh¹ cú¹mí¹niau²¹ hi³ toh²
tsú² sɨ́²táh² hi³ jɨn³² ziún². Jmɨ́¹jáun² hi-
auh³ hliáun³ ziún² hi³ jɨ́n³² hi³ jmu³ mí²ñí¹
ñí¹ quioh²¹ ñí¹hiú¹³ hi³ lɨ́³ jáun² jmáh³la³
cú¹mí¹niau²¹, hi³ zeh² jáun² ta³ ñí¹ Tsá²
cuá¹tón²¹ hí³ ñí¹ hmá²sɨ¹ jáun², hi³ hlión³²
hná¹ jáɨ¹³ quioh²¹ tsá² ná¹liéinh³² Dió³², la³
cun³ la³jɨ́n³² tsá² joh¹ Dió³².
4 Hi³ jáun² mí²ñí¹ ziún² jáun² cáu³ ñí¹
hó²¹ñí¹ Dió³², la³ má²quionh³ jáɨ¹³ hi³
ná¹hleh³² jáun² tsá² joh¹ Dió³² hi³ ná¹liéinh³²
tsú² jáun² Dió³².
5 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³ ca³can³ siáh³ tsá²cuú²
tsá²ta³ hí³ Dió³² hú³ pih²¹ jáun² hi³
ca³ma³cónh³² mɨ³ sɨ́²táh² hún¹ sɨ́² hi³ ná¹tsɨ²¹
jáun² ñí¹hiú¹³, hi³ jáun² ca³cuɨ́³ tsú² tɨ³ ñí¹
hué²¹ lá²; jmɨ́¹jáun² ca³hín¹ tiá³ lɨ́n³² hi³
ca³lɨ³ tiú² jan³² lɨ́n³², hi³ ca³quí² cá²zíh³² sɨ́²

quioh21 miíh32 jɨ3 hi3 ca3jɨ́eh3 siáh3 hué32 tiá3 lɨ́n32.

Quiau3 mí1ñí2 jiei32 tsú2

6 Jáun2 né3, tá1 quiaun3 tsá2cuú2 tsá2ta3 Dió32, tsá2 ná1zianh32 hí3 mí1ñí2 trompeta ca3jmú3 hua3jan21 hi3 jiéi32.

7 Ca3jie3 bíh1 tsá2 la3ñí1 hí3; jmɨ́1jáun2 ca3quí2 cá2súh32 tsɨ́3 jɨ3 sɨ́2 hi3 ná1jan2 jmɨ2 hi3 ca3ziú2 cá2súh32 ñí1 hué21 lá2. Jmɨ́1jáun2 né3 ca3cáu3 cáun2 ñí1 má2hnɨ32 cuonh1 hué32, la3 má2quionh3 ñí1 má2hnɨ32 tsoh3 hmá2 jɨ3 la3jɨ́32 mɨ́2hó2 mɨ́2náɨ2 tsɨ21 ñí1 jáun2.

8 Jáun2 tsá2 ñí1 má2gon3 tsá2cuú2 tsá2ta3 Dió32 ca3jie3 siáh3 mí1ñí2 jáun2 quioh21, jmɨ́1jáun2 ca3táh3 hñu3 jmɨ́2miih21 cáun2 hi3 jniá3 la3jmɨ́1 jniá3 cáun2 máh3 hi3 hún1 sɨ́2; jmɨ́1jáun2, jmɨ2 bíh1 lan3 cáun2 ñí1 má2hnɨ32 cuonh1 jmɨ́2miih21.

9 Jmɨ́1jáun2 ca3hiá2 cá2tsan3 ñí1 má2hnɨ32 tsoh3 jáh3 jmáɨ2 tiáunh1 jmɨ́2miih21, hi3 jáun2 ca3quí2 ca3tsúnh2 bíh1 siáh3 ñí1 má2hnɨ32 tsoh3 mu2 hi3 jmɨ́1 ñɨ3tú1 ñɨ3lɨ́13 ñí1 jáun2.

10 Jáun2 ca3jie3 siáh3 tsá2 ñí1 má2gáun3 tsá2cuú2 tsá2ta3 Dió32 mí1ñí2 quioh21, jmɨ́1jáun2 ca3táh3 cáun2 chí1jmaɨ21 pa21 lɨ́n21 chi3cuú2 hi3 chí1cau32 la3jmɨ́1 cau32 cá2 tsu21 quɨ́2 hmá2. Chí1jmaɨ21 jáun2 né3 ca3táh3 ñí1 quioh21 cáun2 ñí1 má2hnɨ32 tsoh3 cua3 hi3 zia32 tá1 cáun2 hngá1máh3, jɨ3 ñí1 ñei32 jmáɨ2 nɨ́2 siáh3.

11 Chí1jmaɨ21 jáun2 né3 jmáɨ2 hi3 Tsɨ́h32; hi3 jáun2 dá2 tsɨ́h32 bíh1 lɨ3 jmáɨ2 ñí1 cá1táh3 chí1jmaɨ21 jáun2; jáun2 né3, juóun32 bíh1 tsáu2 cá2tsan3 cun3ñí1 hi3 ca3lɨ3 tsɨ́h32 jmáɨ2.

12 Ñí1 má2quiun3 tsá2cuú2 tsá2ta3 hí3 Dió32 ca3jie3 siáh3 mí1ñí2 quioh21; jmɨ́1jáun2 ca3jlɨ́32 ñí1 má2hnɨ32 cuonh1 hiú2, ñí1 má2hnɨ32 cuonh1 zɨ́h2, jɨ3 ñí1 má2hnɨ32 nió3 chí1jmaɨ21. Hi3 jáun2 ca3nieh2 bíh1 ma3 cá2 cuonh1 hi3 jáun2, hi3 jáun2 tiú2uú2 joh1 jniá3 yáh3 lɨ3 ñí1 má2hnɨ32 tsoh3 ta3 jma2 la3 má2quionh3 ñí1 má2hnɨ32 tsoh3 já1niéi2.

13 Jmɨ́1 lɨ21 jáun2 ca3jɨ́e32 jná13 hi3 hí1ranh32 jan2 máɨ2 chi3cuú2 ñí1 ñe1 lɨ́n21, hi3 ñí1ca3hléh3 tiá3 lɨ́n32 hi3 juáh3 la3 lá2:

—¡Hóh32, hen3 ma3 juo23 tsá2 zian2 hngá1máh3 nɨ́2 nɨ́1juáh3 nɨ́1 má1ca3jie3 tá1 gáun3 tsá2cuú2 tsá2ta3 Dió32, tsá2 né3bí1 jiéi21 mí1ñí2 quioh21!

9

1 Hi3 jáun2 né3, jmɨ́1 lɨ21 jáun2 ca3jie3 tsá2 ñí1 má2hñá3 tsá2cuú2 tsá2ta3 Dió32 mí1ñí2 quioh21. Jmɨ́1jáun2 ca3jɨen1 jná13 jan2 tsá2 lɨ́n3 la3juah21 dúh1 chí1jmaɨ21, tsá2 la3 má2ca3tánh3 hñu3mɨ3cuú2 la3 tɨ3 ñí1 hué21 lá2; tsá2 hí3 né3 hiauh3 llave hi3 ho2 jáɨ13 hñu3 háunh3.

2 Jmɨ́1 lɨ21 jáun2 ca3nia3 tsú2 hñu3 háunh3 jáun2; ñí1 jáun2 né3 ca3hué2 mí2ñí1 liáh2 la3jmɨ́1 hue32 mí2ñí1 hñu3 pɨeh1 pa21 lɨ́n21, jáun2 hiú2 ca3nieh2 la3 má2quionh3 la3 tán1 chi3cuú2 cun3quionh3 mí2ñí1 hi3 ca3hué2 hñu3 háunh3 jáun2.

3 Ja1 mí2ñí1 jáun2 né3 ca3huén2 juóun32 cu3tí3 náɨh2 hi3 ja3tú1 já1lɨn3 tá1 cáun2 hngá1máh3; jáh3 hí3 né3 hiauh3 pí3 hi3 la3 quian32 jáun2 hñú3.

4 Hi3 hiauh3 siáh3 jáh3 cáun2 héih32 hi3 tiá2 hniáuh32 jmu3 hian2 tsɨ́3 ñí1con2 mɨ́2hó2 mɨ́2náɨ2, jɨ3 hmá2 nɨ́2 siáh3, jɨ́32la3 ti3 jmu3 jáh3 hian2 tsɨ́3 ñí1con2 tsá2 tiá2 ná1quian32 li21 quioh21 Dió32 chí1quie13 bíh1.

5 Sa3jun3 hiauh3 yáh3 jáh3 hí3 jáɨ13 hi3 jngɨh3 tsáu2, quí1 jɨ́32la3 ti3 hiauh3 jáh3 jáɨ13 hi3 jmu3 hi3 ma3tso2 lɨ́n32 tsáu2 tsɨ́3 bíh1 cun3 hñá3 zɨ́h2; hi3 ma3tso2 tsú2 jáun2 tsɨ́3 lɨ́3 la3jmɨ́1 má2tso2 tsú2 tsɨ́3 nɨ́1 má1lɨ́2heh3 jan2 hñú3.

6 Jmáɨ1 jáun2 jlánh1 quí1 hnauh13 tsáu2 he3 lánh3 rón32 hiá1 tsán13, tɨ3la3 tiá2 choh13 yáh3 tsú2; hi3 lɨ3 hniá1 lɨ́n21 tsú2 jún3, tɨ3la3 tiá2 joh13 yáh3 tsú2 hmú32.

7 Hi3 náɨh2 hí3 né3 jniá3 la3jmɨ́1 jniá3 tsa3cuá1 má2tiáunh1 hua3jan21 hi3 tsa3táunh1 ñí1 hniéi2, chí1 jáh3 jmɨ́1 jniá3 la3jmɨ́1 lɨ́3 hi3 ná1hun1 *có2ron1ná1 hi3 lɨ́3 cú1mí1niau21, hi3 ñí1 jáh3 jmɨ́1 jniá3 siáh3 la3jmɨ́1 jniá3 ñí1 tsá2mɨ3cuóun2.

8 Jñú2 chí1 jáh3 hí3 jmɨ́1 cuó2 la3jmɨ́1 cuó2 jñú2 chí1 tsá2mɨ3, jáun2 ján1 jáh3 jniá3 la3jmɨ́1 jniá3 ján1 hiah32.

9 Ñí¹ tsɨ́³ jáh³ hí³ jmɨ́¹ ná¹tsɨ²¹ zɨ́¹³ jniá³
la³jmɨ́¹ jniá³ cuoh²¹ mí¹ñí² ná¹juɨn¹; hi³ chí¹
pí¹³ jáh³ né³ hén²³ tiá³ la³jmɨ́¹ hén²³ nɨ́¹
má¹já²taunh²¹ tsa³cuá¹ cú²hé² lɨ́n³² hi³ cu-
ounh³² hmá²lɨh³² ñí¹ tsa³jmú³ hniéɨ².
10 Chi²¹ ton² quɨen² jáh³ hí³ la³jmɨ́¹ chi²¹
quioh²¹ hñú³; quɨen² jáun² bíh¹ jáh³ quian³²
pí³ hi³ lɨ́¹³ jmu³ hian² tsɨ́³ ñí¹con² tsáu² tán¹
tá¹la³ hñá³ zɨ́h² jáun².
11 Jáh³ hí³ né³ zian² jan² tsá² chín¹ juo¹³,
jan² tsá² jmɨ́¹ lɨ́n³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², la³
cun³ tsá² má²cuá¹ho² hí³ jáɨ¹³ hñu³ háunh³
jáun²; tsá² hí³ jmáɨ² Abadón cun³quionh³ jú¹
*hebreo, hi³ cun³quionh³ jú¹ *griego né³
jmáɨ² tsú² Apolión [hi³ hnió³ juáh³ “tsá²
hnió³ hin³ la³jɨ́³²”.]
12 Ca³nga² bíh¹ la³ñí¹ uu³cha³tsɨ³², tɨ³la³
hniáuh³² bíh¹ cónh³í¹ tun³.
13 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³ ca³jie³ siáh³ tsá²cuú²
tsá²ta³ Dió³² tsá² ñí¹ má²jñéɨ³ mí¹ñí²
quioh²¹, jmɨ́¹jáun² ca³náɨ³² jná¹³ cáun² mah¹
ho³ tsáu² hi³ ñí¹ca³hléh³ ja¹ tá¹ quiún³ chí¹
juɨ́¹³ hi³ ná¹tsɨ²¹ jáun² cuoh¹ ñí¹hiú¹³ hi³ lɨ́³
jáun² cú¹mí¹niau²¹ jmáh³² hi³ zeh² jáun² ta³
ñí¹ Dió³².
14 Mah¹ jáun² ca³záɨh³ la³ lá² tsá²cuú²
tsá²ta³ Dió³² tsá² ñí¹ má²jñéɨ³, tsá² cun³
lɨ́²jiéɨ³² hí³ mí¹ñí²:
—Cuá² lion¹ tá¹ quiun³ tsá²cuú² tsá²ta³
Dió³² tsá² ná¹hñéɨh¹ ó³² can³² cua³ jueh³²
jmáɨ² Eufrates.
15 Jmɨ́¹jáun² ca³záɨnh³ tá¹ quiun³ tsá²cuú²
tsá²ta³ Dió³², tsá² jmɨ́¹ má²ná¹tiáunh¹ hí³
hua³jan²¹ hi³ jngɨh³ ñí¹ má²hnɨ³² tsoh³ tsáu²
jmɨ́¹ cá¹chó²¹ o¹rá¹, jmáɨ¹, zɨ́h² jɨ³ mii² hi³
má²tón³² nɨ́² siáh³.
16 Hliáu³ tsá² ná¹tsɨn¹ hí³ tsa³cuá¹ jmɨ́¹ tín³
tun³ nio² hña³láun³ mí²yaun²¹ tsáu²; la³ nɨ́²
bíh¹ ca³náɨ³² jná¹³.
17 La³ nɨ́² bíh¹ lɨ³ jmɨ́¹ cá¹jnia³ jáun² jéin³²
jná¹³ hi³ ca³jɨen¹ jná¹³ tsa³cuá¹ hí³ la³
má²quionh³ tsá² ná¹tsɨn¹ jáh³ hí³. Tsá² hí³
né³ jmɨ́¹ ná¹jóh²³ ñí¹ tsɨ́³ ma³ cáun² mí¹ñí²
dáɨn³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ hi³ hún¹ sɨ́², hi³ há²su²¹ zɨ́n¹³
la³jmɨ́¹ lɨ́³ lí¹³ jacinto, jɨ³ hi³ mí²niáu³ siáh³
la³jmɨ́¹ mí²niáu³ azufre. Mɨ³ chí¹ tsa³cuá¹
hí³ jmɨ́¹ jniá³ la³jmɨ́¹ jniá³ chí¹ hiah³², jáun²
ho³ jáh³ jmɨ́¹ hue³² sɨ́², mí²ñí¹, jɨ³ juɨ²¹ quɨ́n¹
azufre.
18 Jmɨ́¹jáun² ca³hiá² cá²tsan³ ñí¹ má²hnɨ³²
tsoh³ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá² cun³quionh³
tá¹ hnɨ³² ñí¹ hi³ hlah³ hi³ hue³² jáun² ho³
tsa³cuá¹ hí³; la³ cun³ sɨ́², mí²ñí¹, jɨ³ juɨ²¹
quɨ́n¹ azufre hi³ hún¹ sɨ́² nɨ́² siáh³.
19 Quí¹ ho³ bíh¹ tsa³cuá¹ hí³ jmɨ́¹ zia³²
pí³ quioh²¹ la³ má²quionh³ quɨen² jáh³ hi³
lɨ́¹³ jmu³ hian² tsɨ́³; quí¹ quɨen² jáh³ jmɨ́¹
jniá³ la³jmɨ́¹ jniá³ jan² jáh³ hláɨnh¹, hi³ jáun²
cun³quionh³ hi³ jáun² bíh¹ uá²jaɨ³² jmu² jáh³
hian² tsɨ́³.
20 Tɨ³la³ tsá²mɨ³cuóun² tsá² ñí¹ hná¹
jáun² né³, tsá² tiá² cá²tsan³ cun³quionh³
uu³cha³tsɨ³² jáun², tsá² hí³ cun³ tiá² ca³chan³
bíh¹ tɨ³ có³² dió³² tsá² láɨn¹, dió³² ná¹lɨ́³
cun³quionh³ cuá² ta³ tsú² hmóu³². Cun³
tiá² ca³quin³ bíh¹ tsú² tɨ³ có³² hi³ má²tsú²
má²jónh³² la³jánh³ dúh¹ ñí¹ jmɨ́²chí³ hláɨnh¹
jɨ³ dió³² tsá² láɨn¹ lɨ́³ jáun² cun³quionh³
cú¹mí¹niau²¹, mí¹ñí² cú¹tiáu², jɨ³ mí¹ñí²
mí²niáu³, dió³² lɨ́³ quɨ́n¹, jɨ³ dió³² lɨ́³ hmá²
nɨ́² siáh³; dió³² tiá² lin¹ jɨ́e³², sa³jun³ náɨ³² hi³
sa³jun³ tɨn² ngɨ́³² siáh³.
21 Hi³ sa³jun³ ca³chá³ bíh¹ tsú² tɨ³ có³² hi³
jngɨh² tsáu², hi³ lɨ́n³ tɨ³² mɨ́³ tsá² hláɨnh¹,
hi³ jmú² tsau³² hi³ tiá² jmɨ́¹ ca³tɨn¹ jmu³
quionh³ tsá² hlá² tsá² nɨ́², hi³ sa³jun³ ca³chá³
tsú² siáh³ tɨ³ có³² hi³ han².

10

Tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² tsá² zianh³² cáun² sí² pih²¹

1 Jáun² né³, jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³jɨen¹ jná¹³
jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², jan² tsá² jlánh¹
ho² pí³. Tsá² hí³ né³ ja³ hñu³mɨ³cuú² hi³
dí¹tsaɨnh³² jnie²; jáun² tsáɨh³ chí¹ tsú² né³
hen² jmɨ́²quɨ́n¹, ñí¹ tsú² jniá³ la³jmɨ́¹ jniá³
hiú², hi³ ta³ tsú² né³ jniá³ la³jmɨ́¹ jniá³ zɨ́h¹
sɨ́².
2 Tsá² hí³ zianh³² cáun² sí² pih²¹
hi³ pan²³ tsú² hi³ má²rá¹ñeih³². Jáun²
ca³di³chín³² quionh³ tɨ́¹ cuá² chu²¹ quioh²¹
ñí¹ jmɨ́²miih²¹, hi³ tɨ́¹ cuá² cáun¹ né³
ca³di³chín³² ñí¹ hué²¹.

3 Jmí¹jáun² ca³hóh³² tsú² tiá³ lín³² la³jmí¹
hóh³² hiah³² dáɨn³, hi³ jmí¹ ca³hóh³² jáun²
tsá² hí³ né³ ca³ngɨh³ siáh³ tá¹ quiau³ mah¹
jáun² quioh²¹ miíh³², hi³ ca³hléh³ tiá³.
4 Jmí¹ má²lí²hléh³² jáun² mah¹ quioh²¹
miíh³² né³, jmí¹ má²tón¹³ jná¹³ ñí¹ sí²
la³ cun³ hi³ ca³juáh³ mah¹ jáun², tɨ³la³
ca³náɨ³² jná¹³ siáh³ cáun² mah¹ ho³ tsáu²
hñu³mɨ³cuú² hi³ ñí¹ca³juáh³ la³ lá²:
—Jní³ jáɨ¹³ hi³ má²lí²juáh³ tá¹ quiau³
mah¹ quioh²¹ miíh³² ní², ha³ lí²tón³ ñí¹ sí².
5 Jáun² jná¹³ né³ ca³jɨen¹ tsá²cuú² tsá²ta³
Dió³² tsá² dí¹chin¹ hí³ ñí¹ jmí²miih²¹ jɨ³ ñí¹
hué²¹ lá² hi³ ca³zió³ cuá² chu²¹ quioh²¹ tɨ³
hñu³mɨ³cuú²,
6 hi³ ca³ma³tson² tsú² jáɨ¹³ quioh²¹
cun³quionh³ hi³ ca³hɨen³ Tsá² zian² hí³
ca³la³ cun³ jmí¹hi³nio², Tsá² ca³jmú³ la³ cu³
la³ juéh³ mɨ³cuú², jmí²miih²¹, jɨ³ ca³la³ jí³²
hi³ zia³² ñí¹con² ma³ quin³² ma³ caun³² hi³
jáun² ní² siáh³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—¡Ha³ tiú²uú² jmáɨ¹ zia³² yáh³ juáh¹³ hi³
lé³ bíh¹ ué³!
7 Quí¹ ní¹juáh³ ní¹ má¹cá²chó³² jmáɨ¹ hi³
jiéɨ³² tsá² ñí¹ má²quiaun³ tsá²cuú² tsá²ta³
Dió³² mí¹ñí² quioh²¹, má¹jáun² má²cá²chó³²
bíh¹ jmáɨ¹ hi³ lɨ³tí³ la³ cun³ hi³ jmí¹ cuá¹hu²¹
jáun² tsí³ Dió³², la³ cun³ jáɨ¹³ hi³ ca³hléh³
jáun² tsá² ca³lɨn³ hí³ *tɨ³² jë¹ Dió³², tsá²
ca³lɨn³ hí³ quian²¹ tsú².
8 Mah¹ hi³ má²lí²náɨ³² jná¹³ jáun², hi³
ja³ hñu³mɨ³cuú², ca³hléh³ siáh³ cónh³í¹ cu³
jéin³² ñí¹con² jná¹³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Cua³², cuá²quián² sí² pih²¹ má²rá¹ñeih³²
hi³ zianh³² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² zenh² ó³²
ñí¹ jmí²miih²¹ jɨ³ ñí¹ hué²¹.
9 Jáun² ngau³ jná¹³ ñí¹ zenh¹ tsá² hí³ hi³
ca³ñí¹mí¹³ jná¹³ sí² pih²¹ jáun², hi³ jáun² tsá²
hí³ né³ ca³záɨ³ jná¹³ la³ lá²:
—Jánh³² jaun³², tɨ³la³ quɨéɨh³ má¹ná¹.
Jáun² sá¹ní² jɨeh²¹ nú², la³jmí¹ ráu³ jmɨ² toh¹
bíh¹ ráu³ ní¹ má¹hi³² honh¹ nú², tɨ³la³ ní¹
má¹cá²chó³² hñu³ henh¹ nú² né³, má¹jáun²
má²tsíh³² bíh¹.
10 Jáun² jná¹³ né³ ca³héi³² sí² pih²¹ jáun²
hi³ ca³cué³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², hi³ jáun²
ca³cúh³² ná¹; jáun² la³jmí¹ ráu³ jmɨ² toh¹
bíh¹ ráu³ jmí¹ hi²¹ uen³² jná¹³, tɨ³la³ jmí¹
má²lí²cúh³² jná¹³ jáun² né³, sa³ tsíh³² lín³²
bíh¹ lɨ³ ta³ má²hu²¹ hñu³ hén² jná¹³.
11 Jmí¹jáun² ca³juáh³ tsá² hí³ ñí¹con² jná¹³:
—Hniáuh³² cuá¹chú¹ cuá¹jah²¹ bíh¹ hnú²
jáɨ¹³ hi³ cue³² Dió³² hñu³ honh² hi³ ca³tɨn¹
tsá² zian² ma³ quin³² ma³ caun³² hué³²,
ca³la³ jánh³ dú¹ ñí¹ juo³ tsá² jma², jɨ³ ñí¹con²
tsá² ná¹lín³ re²¹ ñí¹ hliáun³ ní² siáh³.

11

Gon³ tsá² nau³² jáɨ¹³

1 Jmí¹ lɨ²¹ jáun² né³, hiau³ jná¹³ cáun²
hmá² héih³² hi³ jniá³ la³jmí¹ jniá³ cáun²
hmá² tá², hi³ jáun² ca³záɨ³ jná¹³ tsú² la³ lá²:
—Náu², cuá²quiú² héih³² hñú³ hɨen¹
quioh²¹ Dió³², jɨ³ ñí¹hiú¹³ ní² siáh³, hi³
cuá²hin³² siáh³ jánh³ tsá² má²tsú² má²jónh³²
Dió³² ñí¹ jáun².
2 Tɨ³la³ ha³ lí² cua³chá¹ héih³² ñí¹ lí³
ñí¹hñú³ cheih³² cuáh³² má¹ná¹, quí¹
ñí¹ jáun² dá² má²hiauh³² tsá² tiá² Dió³²
má²cuóun³² bíh¹. Tsá² hí³ tsa³ha³ tsa³záuh³
juú² hɨen¹ hi³ tsa³jmú³ hian² tsí³ cun³
tu³la³tún³ zíh².
3 Jmáɨ¹ jáun² cue¹ jná¹³ jáɨ¹³ gon³ tsá²
zih³² jú¹ tson² hi³ ca³tɨn¹ jná¹³. Tsá² hí³
né³ ná¹quih³² hmɨh³² liáh² hi³ lin¹ hi³ hlah³
nio² tsí³, hi³ jáun² hléh³² tsú² jáɨ¹³ hi³ cue¹
jná¹³ hñu³ tsí³ cun³ cú² mei²¹ tsɨ²¹ tun³ nio²
hña³láu³ tsɨ²¹ hnaɨh³² nio² quiú³ jmáɨ¹.
4 Tsá² gon³ hí³ né³ ná¹lín³ tá¹ tun³ hmá²
olivo jáun² jɨ³ tá¹ tun³ tse³ pih²¹ hún¹ sí² hi³
nio² jáun² ñí¹ hó²¹ñí¹ Tsá² lín³ hú¹tá¹ Tsá²
chín¹ hngá¹máh³ lá².
5 Ní¹juáh³ zian² tsá² hnió³ jmu³ hian² tsí³
ñí¹con² tsá² gon³ hí³, tɨ³ la³ ho³ tsá² hí³ dá²
hue³² sí² bíh¹ hi³ lí¹³ hin³ dí² tsá² hau². La³
jáun² bíh¹ ca³tɨ²¹ jún³ lɨ³ua³ jan² tsá² hnió³
jmu³ hian² tsí³ ñí¹con² tsú².
6 Ñí¹con² tsá² hí³ zia³² siáh³ pí³ hi³ lí¹³
jmu³ hi³ tiú²uú² jmí³ chau¹³ tá¹la³ hléh³²
tsú² jáun² jáɨ¹³ hi³ cue³² Dió³² hñu³ tsí³;
ja³bí¹ ho² tsú² siáh³ jáɨ¹³ hi³ jmu³ hi³ jmáɨ²
lan¹³ jmɨ², ho³ hi³ quiunh²¹ tsá² zian² ñí¹
hué²¹ lá² lɨ³ua³ cáun² uu³mí²tsɨ³² siáh³ siáh³.

La³jɨ́³² hi³ jáun² jmu³ tsú² nɨ́¹juáh³ jáh³ jéin³² hnió³ tsú² jmu³ bíh¹.

7 Tɨ³la³ nɨ́¹ má¹ca³táuh³ tá¹³ tsá² hí³ né³, má¹jáun² cua³han² jan² jáh³ hláɨh¹ jáh³ hon² hún¹ hñu³ háunh³, hi³ jmu³ hniéɨ² quionh³ tsá² hí³; jáh³ hí³ bíh¹ cah¹³ jmáɨ¹ hi³ jngɨh³ tsá² gon³ hí³.

8 Hla¹ hí³ tá¹tonh¹ ja¹ hñú³ juú² jáun², juú² ñí¹ cá¹taun³ Tɨ³² Juo¹³ tsú² ñí¹ crei²¹; juú² jáun² jmáɨ² Sodoma jɨ³ Egipto ca³tɨ²¹ jú¹ jnɨ².

9 Ñí¹ jáun² tá¹tonh¹ hla¹ cun³ hnɨ³² jmáɨ¹ tón²¹ cú² chí²hiú² tá¹la³ ja³tú¹ ja³lɨn³ tsá² ja¹ quioh²¹ ca³la³ jánh³ dú¹ ñí¹ mí¹zionh² tsáu², hi³ la³jánh³ dú¹ ñí¹ juo³ tsá² jma², jɨ³ la³jɨ́n³² tsá² zian² ma³ quin³² ma³ caun³² hué³² nɨ́² siáh³. La³jɨ́n³² tsá² hí³ ja³jɨen³ hla¹ hí³, hi³ hí¹ jan² tiá² hin² cuéh³² tsú² jáɨ¹³ hi³ hón³² hla¹ hí³.

10 Tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá² jlánh¹ lɨ³ tsah³ ca³tɨ²¹ hi³ má²cá²tsan³ tsá² hí³, ca³la³ hi³ zia³² hi³ quí¹ hi³ cuen¹ tsú² tsá²ján² tsá²ján² cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ ná¹hiún² tsɨ́³ ca³tɨ²¹ hi³ jáun²; quí¹ ñí¹con² hla¹ tsá² jmɨ́¹ hleh³² hí³ jë¹ Dió³² dá² jmɨ́¹ ja³² la³jáh³ dúh¹ ñí¹ uu³mí²tsɨ³² hi³ ca³ma³tso² jáun² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá² tsɨ́³.

11 Tɨ³la³ jmɨ́¹ má²ca³tsɨn¹³ jáun² hnɨ³² jmáɨ¹ tón²¹ cú² chí²hiú² né³, Dió³² ca³jmú³ hi³ ca³jenh¹³ bí¹ siáh³ tsá² gon³ hí³, hi³ jáun² ca³nu³ ca³tiánh³; jáun² la³jɨ́n³² tsá² ca³jɨe³ hí³ hi³ ca³jenh¹³ tsú² ca³juénh² quiaun³ cu³tí³ bíh¹.

12 Jmɨ́¹jáun² ca³náɨ³² tsá² má²ca³jenh¹³ hí³ cáun² mah¹ pin³ lɨ́n³² hi³ ñí¹ja²¹ hñu³mɨ³cuú², hi³ ñí¹ca³juáh³ la³ lá²:

—¡Ñá²tánh¹ náh² tɨ³ chi³cuú² lá²!

Jmɨ́¹jáun² ca³uɨnh³² tsá² gon³ hí³ juɨ³² ja¹ jnie² ñí¹ ta³ ñí¹ la³jɨ́n³² tsá² hau² hí³.

13 Jáun² la³ cun³ jmɨ́¹jáun² ca³jɨ́eh³ hué³² tiá³ lɨ́n³², jmɨ́¹jáun² ca³quɨ́² cá²cuon³ cáun² la³ cun³ quia³ tsoh³ já¹ juú² jáun², hi³ ca³tsan³ quiaun³ mei²¹ tsáu². Tá¹la³ má²ná¹juenh²¹ lɨ́n²¹ jáun² tsá² ca³ziaun³ hí³, ca³ma³quien² tsú² Dió³² Tsá² cuá¹quien² hñu³mɨ³cuú².

14 La³ nɨ́² bíh¹ ca³nga² uu³cha³tsɨ³² ñí¹ má²tun³; hi³ tia³juɨ³² lɨ́n³² bíh¹ má²ja³² siáh³ hi³ ñí¹ má²hnɨ³².

Ñí¹ má²quiau³ mí¹ñí² hi³ jiei³² tsú²

15 Jáun² tsá² ñí¹ má²quiaun³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² ca³jie³ mí¹ñí² quioh²¹, jmɨ́¹jáun² ca³náɨ³² jná¹³ hi³ ñí¹ca³hléh³ tsáu² tiá³ lɨ́n³² hñu³mɨ³cuú², hi³ ñí¹ca³juáh³:

Má²cá²chó³² bíh¹ jmáɨ¹ hi³ Dió³² Juo¹³ dí² má²hau³ jáɨ¹³ tá¹ cáun² ñí¹ cuá¹ ñí¹ hué²¹ ó³²,

la³ má²quionh³ Tsá² lɨ́n³ Cristo;

hí³ bíh¹ Tsá² lɨ³ chín¹ la³ cun³ jmɨ́¹hi³nio².

16 Hi³ jáun² tá¹ quiu³quiun³ tsá²daun³² tsá² tionh² hí³ ñí¹ hmá²sɨ¹ quioh²¹ ta³ ñí¹ Dió³² ca³tiánh³ ná¹hin³ la³ tɨ³ hué³² hi³ ca³ma³tsu³ ma³jónh³² Dió³²,

17 hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

Hnú² Dió³² Juo¹³ jnoh¹,

hnú² Tsá² cú² Tsá² juenh²,

hnú² bíh¹ Tsá² zian² nú², Tsá² qui³ zian² nú² la³ cun³ jmɨ́¹tin²,

cue³² jnoh¹ tiá¹hmah¹ quí¹ má²ca³jmuh²¹ bíh¹ hnú² ta²¹ pí³ hi³ ñi³hauh³² nú²,

hi³ má²ca³ma³liauh²¹ hnú² hi³ jmúh¹ héɨh³².

18 Tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³, tsá² tiá² má²cuóu³² hnú², má²ca³míh³ tsɨ́³ ñí¹con² hnú²;

tɨ³la³ má²cá²chó³² bíh¹ jmáɨ¹ hi³ má¹jnia¹³ hnú² la³ cun³ hi³ míh²³ honh² nú² huen².

Má²cá²chó³² siáh³ jmáɨ¹ hi³ rá¹tsɨh³² hnú² héɨh³² ñí¹con² tsá² má²cá²tsan³,

hi³ jáun² tsá² quian²¹ hnú², tsá² ca³lɨn³ hí³ tɨ³² jëh² hnú² má²cueh¹ nú² la³ cun³ hi³ ca³tɨn¹ hiáuh³,

hi³ hiáuh³ siáh³ la³jɨ́n³² tsá² joh² hnú² ñí¹ hná¹ nɨ́², tsá² ná¹má²quien² hnú²,

uá¹ hi³ tsá² má²lieih²¹ uá¹ hi³ tsá¹míh¹.

Ja³bí¹ má²cá²chó³² siáh³ jmáɨ¹ hi³ má²má¹hiá¹ má¹tsán¹³ nú² siáh³ la³jɨ́n³² tsá² ná¹quí² ná¹hin²³ ñí¹ cuá¹ ñí¹ hué²¹ ó³².

19 Jmɨ́¹jáun² ca³niá³ ho³hñú¹³ hñú³ hɨ́en¹ jáun² quioh²¹ Dió³² hñu³mɨ³cuú², hi³ jáun² ca³jnia³ cuó² hi³ zeh² ñéɨh³ hñú³ hɨ́en¹ jáun², ñí¹ rá²hu²¹ jáɨ¹³ quioh²¹ nió³² hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³². Jmɨ́¹jáun² né³ ca³ja³tu³ ja³lɨ́³ sɨ́² quioh²¹ miíh³², hi³ lɨ³ cú²tiú² cú²jan³² lɨ́n³², hi³ ca³quí¹ ca³hín¹, jɨ³ hi³ ca³qui³ ca³jɨ́eh³

hué32; jmí1 jáun2 siáh3 ca3ziú2 cá2hin3 hliáun3
cu3tí3 tsí3.

12

Jáh3 hláɨnh1 chín1 jmu2 hniéi2 ñí1con2 tsá2mɨ3

1 Né32 né3, jmí1 lɨ21 jáun2 ca3jnia3 siáh3
cáun2 li21 tɨ3 chi3cuú2 hi3 lí3 la3 lá2: Ca3jɨen1
jná13 jan2 tsá2mɨ3 hi3 cuá1pí2 cuá1tsaɨnh32
hiú2 la3 jan2 tsá2 cuá1quih32 cáun2 ha1,
hi3 he2 siáh3 zíh2 ñeh2 ta3 tsú2, hi3 hun1
siáh3 chí1 tsú2 cáun2 *có2ron1ná1 hi3 lí3
cun3quionh3 quia3tún3 chí1jmaɨ21.

2 Tsá2mɨ3 hí3 né3 jmí1 cuá1quian2 jon2,
hi3 jáun2 jmí1 má2cuá1tɨ2 cuá1hóh32 quí1 hi3
má2quɨeh2 héin1 hi3 má2lɨ3zian2 jon2.

3 La3 cun3 jmí1jáun2 ca3jíe32 jná13 siáh3
cónh3í1 cáun2 li21 tɨ3 chi3cuú2: jmí1jáun2
ca3jnia3 jan2 jáh3 hláɨnh1 pan1 cu3tí3, jáh3
dáɨn3, hi3 tsɨ21 quiau3 máɨ3 mɨ3 chí1, hi3
tsɨ21 siáh3 quia3 juí13; hi3 ma3 quin32 ma3
cá2 máɨ3 mɨ3 chí1 né3 ná1hun1 ma3 cáun2
có2ron1ná1 hi3 la3 ná1hein32 tsá2 quien2.

4 Cun3quionh3 quɨen2 bíh1 jáh3 hláɨnh1 hí3
ca3cuɨn3 tɨ3 hué32 cá2 tsun1 la3 cun3 hnɨ32
tsoh3 chí1jmaɨ21 hi3 jmí1 tionh1 hñu3mɨ3cuú2.
Jmí1jáun2 ca3náu2 siáh3 ta3 ñí1 tsá2mɨ3
má2ñí1lɨ3zian2 hí3 jon2, hi3 jmí1 hnió3
cunh13 dáɨn2 jon2 tsá2mɨ3 hí3 la3 cun3 ní1
má1ca3lɨ3zian2.

5 Ca3lɨ3zian2 bíh1 jon2 tsá2mɨ3 hí3, jan2
dún2 tsá2ñuh2 tsá2 hau3 jáɨ13 ñí1con2 tsá2
zian2 tá1 cáun2 hngá1máh3 cun3quionh3
cáun2 hmá2híh1 hi3 lí3 mí1ñí2; dáɨn2 hí3 né3
ca3cón32 tsú2 la3 tɨ3 ñí1 cuá3 Dió32 bíh1.

6 Tsá2mɨ3 hí3 né3 ca3cuóun3 tɨ3 cuá1 quiéin2
ñí1 má2lí3 jáun2 hua3jan21 hi3 ca3jmú3 Dió32
hi3 lí13 ma3ton3 tsú2 cun3 cu3 mei21 tsɨ21 tun3
nio2 hña3láu3 tsɨ21 hnaɨh32 nio2 quiú3 jmáɨ1.

7 Jmí1 lɨ21 jáun2 né3 ca3lɨ3 zia32 cáun2 hniéi2
hñu3mɨ3cuú2. Mí2yi21 tsá2 chín1 ja1 tsá2cuú2
tsá2ta3 Dió32, la3 má2quionh3 tsá2 quionh3
ca3tín3 quionh3 jáh3 hláɨnh1 chín1 hí3 la3
má2quionh3 siáh3 tsá2cuú2 tsá2ta3.

8 Tɨ3la3 jáh3 hláɨnh1 hí3 má1ná1, ha3 tiá2
ca3cah13 yáh3 jmáɨ1 quionh3 tsá2cuú2 tsá2ta3,
hi3 jáun2 jmí1 lɨ21 jáun2 ha3 tiú2uú2 hiauh3
yáh3 tsú2 jáɨ13 hi3 tiánh3 hñu3mɨ3cuú2.

9 Jmí1jáun2 ca3tón32 tsú2 jáh3 hláɨnh1 chín1
hí3 tɨ3 hué32, jáh3 hláɨnh1 qui3 zian2 hí3
la3 cun3 má2jun3 ne21 lín21, jáh3 jmáɨ2 hí3
tsá2 hláɨnh1, hi3 jmáɨ2 siáh3 *Satanás, tsá2
má2can2 tsá2 zian2 tá1 cáun2 hngá1máh3,
ca3la3 má2quionh3 tsá2cuú2 tsá2ta3 bíh1 jáh3
hí3 ca3cuɨn3 tsú2 tɨ3 hué32.

10 La3 cun3 jmí1jáun2 ca3náɨ32 jná13 hi3
ñí1ca3hléh3 jan2 tsáu2 tiá3 lín32 hñu3mɨ3cuú2,
hi3 ñí1ca3juáh3:
Má2cá2chó32 bíh1 jmáɨ1 hi3 má2ca3liáun3
tsá2mɨ3cuóun2,
hi3 má2ca3ma3jnia2 bíh1 siáh3 Dió32 Juo13 dí2
pí3 quioh21 hi3 lín3 tsú2 Re21 Tsá2
chín1,
hi3 má2ca3ma3jnia2 bíh1 siáh3 Cristo la3 cun3
ta21 hi3 ho2;
quí1 tɨ3 cheih32 bíh1 má2ca3tón32 tsú2 tsá2
jmí1 cha32 hí3 tsáu13 raɨnh21 dí2
ñí1con2 Dió32 Juo13 dí2 la3 huá2 la3
jma2.

11 Tsá2 reh2 dí2 hí3 má2ca3cah13 jmáɨ1 ñí1con2
tsá2 hláɨnh1 hí3
cun3quionh3 jmɨ2 hi3 ca3táɨn2 quioh21 Tsá2
lín3 hí3 *Já1ziáh2 míh1,
jɨ3 cun3quionh3 jú1 tson2 hi3 ca3cué3 tsú2
jáun2;
quí1 tsá2 hí3 cun3 tiá2 ca3hí3 bíh1 tsí3 uá1jinh1
ca3la3 ñí1 ca3cáɨn3 jmí2chí3 quioh21.

12 Jáun2 né32 né3, ma3hiún13 hnú2 honh2
hñu3mɨ3cuú2,
la3jín32 náh2 tsá2 tionh2 náh2 ñí1 lá2.
Tɨ3la3 ¡jlánh1 juon23 hnoh2, tsá2 zian2 náh2
ñí1 hué21 ní2 jɨ3 jmí2miih21 ní2 siáh3!
Quí1 ní2 bíh1 má2ngau32 tsá2 hláɨnh1 ca3la3
hi3 míh23 lín32 tsí3,
hi3 má2lí2son2 ñí1 tionh1 hnoh2 ní2,
quí1 re2 lín32 bíh1 ñi32 tsú2 hi3 cú1pih21 jmáɨ1
bíh1 jéi32í1 zia32 quioh21.

13 Jmí1 ca3lɨ3tsɨn2 tsá2 hláɨnh1 hi3
má2lí2tiáun32 tsú2 tɨ3 hué32, jáun2 ca3hí1
ca3tsɨn1 tsú2 tsá2mɨ3 ca3lɨ3zian2 hí3 jon2.

14 Tɨ3la3 tsá2mɨ3 hí3 má1ná1, ca3hiauh3 tun3
chí1 pí13 máɨ2 pan1, hi3 jáun2 lí13 ranh13, hi3
tsó32 tɨ3 cuá1 quiéin2 ñí1 tiú2uú2 lí13 chauh1

jáh³ hláɨnh¹ hí³. Ñí¹ jáun² né³ hiáuh³ tsá²mɨ³
hí³ má³² cuh³ tá¹la³ ngá¹³ hnɨ³² mii² tón³²
jáun².
15 Jáun² jáh³ hláɨnh¹ chín¹ hí³ jlánh¹
ca³huéh³ jmáɨ² ho³, hi³ jáun² tá¹ron³ cáun²
cua³ hi³ lɨ́¹³ tsa³den³ tsá²mɨ³ hí³;
16 tɨ³la³ cuá¹ hué²¹ né³ ca³ma³hau³ bíh¹
quioh²¹ tsá²mɨ³ hí³, quí¹ cuá¹ hué²¹ dá²
ca³qui³ ca³nia³ bíh¹ ho³ hi³ ca³hɨnh³ jmɨ́²
cua³ hi³ ca³hué² jáun² ho³ jáh³ hláɨnh¹ chín¹
hí³.
17 Jmɨ́¹jáun² tɨ³ lɨ³mí¹ ca³míh³ bí¹ tsɨ́³
jáh³ hláɨnh¹ chín¹ hí³ ñí¹con² tsá²mɨ³ hí³,
jáun² ngau³ hi³ ja³jmú³ hniéɨ² quionh³ tsá²
jón²zɨ́h¹ jón²cho¹ tsá²mɨ³ hí³ ñí¹ hná¹ jáun²,
la³ cun³ la³jɨ́n³² tsá² ná¹má²tí³² hí³ héɨh³²
quioh²¹ Dió³² yáh³, tsá² hleh³² la³ má²hleh³²
jáun² jú¹ tson² hi³ ca³hiauh³ tsú² jáun²
ñí¹con² Jesús.

13

Jan² jáh³ hion² hñu³ jmɨ́²miih²¹

1 Jáun² né³, ca³jɨ́e³² jná¹³ hi³ ca³náu² tsá²
hláɨnh¹ hí³ can³² jmɨ́²miih²¹. Jmɨ́¹jáun²
ca³jɨen¹ jná¹³ siáh³ jan² jáh³ hlah³ lɨ́n²¹
jniá³ hi³ ca³hion² hñu³ jmɨ́²miih²¹; jáh³ hí³
tsɨ²¹ quiau³ máɨ³ chí¹ hi³ cónh³ quia³ juɨ́¹³.
Ma³ quin³² ma³ caun³² juɨ́¹³ jáun² jáh³
jmɨ́¹ ná¹hun¹ ma³ cáun² *có²ron¹ná¹ hi³ la³
ná¹hein³² tsá² quien². Ma³ quin³² ma³ cá²
máɨ³ chí¹ jáh³ jmɨ́¹ ná¹tón²¹ ma³ cá² jon¹
jáɨ¹³ hi³ chú² lén³² jáh³ Dió³².
2 La³jmɨ́¹ jniá³ jan² hiah³² huénh³ bíh¹
jniá³ jáh³ hláɨh¹ hí³, tɨ³la³ cuú² ta³ jáh³
má¹ná¹, jniá³ la³jmɨ́¹ jniá³ cuú² ta³ jáh³
náɨ² cánh¹ bíh¹, jáh³ téh²³ tsú² oso, hi³
ho³ jáh³ jniá³ la³jmɨ́¹ jniá³ ho³ hiah³² dáɨn³
cánh¹. Jáun² jáh³ hláɨnh¹ chín¹ hí³ né³
ca³cué³ pí³ hi³ ho² ñí¹con² jáh³ hláɨh¹ hí³,
la³ má²quionh³ jɨ³ hmá²sɨ¹ ñí¹ cuá³, jɨ³ hi³
ca³cué³ siáh³ jáɨ¹³ quien² hi³ ho².
3 Cá² máɨ³ chí¹ jáh³ hláɨh¹ hí³ jmɨ́¹ cuɨ́h²
hi³ jmɨ́¹ jniá³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ hi³ má²jún¹ mɨ³
chí¹ jáun²; tɨ³la³ la³ bíh¹ ñí¹ jmɨ́¹ cuɨ́h² jáun²
quioh²¹ jáh³, hi³ jáun² tsá² zian² tá¹ cáun²
hngá¹máh³ né³ ca³ja³cáun² lɨ́n³² tsɨ́³ jmɨ́¹
ca³jɨ́e³ hi³ jáun², jáun² jlánh¹ ca³tanh² dí² ta²¹
jáh³ hláɨh¹ hí³.
4 Jáun² jlánh¹ ca³ma³tsu³ ma³jónh³² tsú²
jáh³ hláɨnh¹ chín¹ hí³ quí¹hliá² ca³cué³ jáɨ¹³
hi³ ho² ñí¹con² jáh³ hláɨh¹ hí³, hi³ ca³ma³tsu³
ma³jónh³² tsú² siáh³ jáh³ hláɨh¹ hí³ uá²jaɨ³²,
hi³ juáh³ la³ lá²:
—¿Hin² bí¹ tsánh² cu³ ren³ quionh³ jáh³
lá²? ¿Hin² ya³ tsánh² tioh²¹ jmu³ hniéɨ²
quionh³ tsú²?
5 Ja³bí¹ ca³hiauh³ jáh³ hláɨh¹ hí³ jáɨ¹³ hi³
jmu³ tonh² hi³ chu³ lén³² Dió³², jɨ³ hi³
ca³lɨ³hiáun¹ siáh³ hi³ hau³ jáɨ¹³ tá¹ tu³la³tún³
zɨ́h².
6 Jáh³ hláɨh¹ hí³ né³, ca³chu³ ca³lén³²
Dió³² jɨ³ hi³ ca³tu³ ca³hión³² siáh³ Dió³²,
jɨ³ hñu³mɨ³cuú² ñí¹ cuá³ jáun² Dió³², la³
má²quionh³ la³jɨ́n³² tsá² tionh² ñí¹ jáun².
7 Ja³bí¹ hiauh³ siáh³ jáh³ hláɨh¹ hí³ pí³
hi³ jmu³ hniéɨ² ñí¹con² tsá² joh¹ Dió³² ca³la³
ñí¹ ca³láɨh¹³; hi³ hiauh³ siáh³ jáɨ¹³ hi³ hau³
jáɨ¹³ ñí¹con² la³jánh³ dú¹ ñí¹ mí¹zionh² tsáu²,
la³jáh³ dú¹ ñí¹ juo³ tsá² jma², jɨ³ ñí¹con²
la³jɨ́n³² tsá² zian² ma³ quin³² ma³ caun³²
hué³² nɨ́² siáh³.
8 Jáun² la³jɨ́n³² bíh¹ tsá² zian² tá¹ cáun²
hngá¹máh³ ca³ma³tsu³ ma³jónh³² jáh³ hláɨh¹
hí³, la³ cun³ tsá² tiá² má²ná¹tioh³ hí³ hi³
jmáɨ² ñí¹ sí² quioh²¹ Tsá² lɨ́n³ *Já¹ziáh² míh¹,
Tsá² ca³jun³ hí³. Sí² jáun² né³ tioh³ hi³
jmáɨ² jmáh³la³ tsá² ca³tɨn¹ hi³ lɨ́¹³ zian², hi³
ná¹tioh³ ñí¹ sí² ca³la³ cun³ jmɨ́¹ ca³lɨ³liau³
hngá¹máh³ lá².
9 Nɨ́¹juáh³ tsá² chi²¹ cuá¹, jáun² cuɨ́¹ nie¹³
re²:
10 Nɨ́¹juáh³ tsá² ca³tɨn¹ lɨ³tson³,
jáun² cu³tí³ bíh¹ lɨ³tson³ tsú²;
hi³ nɨ́¹juáh³ tsá² ca³tɨn¹ jún³ cun³quionh³
mí¹táɨ³ hmu³ tá¹ tun³ jo²¹ né³,
jáun² cun³quionh³ mí¹táɨ³ jáun² bíh¹ jún³
tsú².
Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, jáun² tsá² joh¹ Dió³²
hniáuh³² cuéh³² tsɨ́³, jɨ³ hi³ nio² cáun² tsɨ́³ la³
má²nio² jáun².
11 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³ ca³jɨen¹ jná¹³ siáh³
jan² jáh³ hláɨh¹ hi³ cuá¹hion² hñu³ hué³².
Jáh³ hí³ tsɨ²¹ juɨ́¹³ hi³ jniá³ la³jmɨ́¹ jniá³

juɨ́13 *já1ziáh2 míh1, tɨ3la3 la3jmɨ́1 hleh32 jáh3
hláɨnh1 chín1 hí3 bíh1 hleh32 jáh3.

12 Ñí1con2 jáh3 hláɨh1 ñí1 má2gon3 hí3 jmɨ́1
zia32 siáh3 la3jɨ́32 jáɨ13 hi3 ho3 jáh3 hláɨh1
la3ñí1 hí3, hi3 jáun2 ca3hléh3 cha13 jáh3 hí3,
hi3 jáun2 ca3jmú3 héih32 hi3 la3jɨ́n32 tsá2
zian2 tá1 cáun2 hngá1máh3 ca3tɨn1 ma3tsu3
ma3jónh32 jáh3 hláɨh1 la3ñí1 hí3, jáh3 hláɨh1
ca3hin3 hí3 ñí1 jmɨ́1 cuɨ́h2 jáun2 chí1 hi3 jmɨ́1
má2jún1.

13 Jáh3 ñí1 má2gon3 hí3 jmu2 siáh3 hliáun3
li21 hi3 lɨ́3 hua3jueh32 hi3 ca3la3 hi3 jmu2 siáh3
hi3 so23 sɨ́2 chi3cuú2 hi3 cha23 ñí1 hué21 lá2
ñí1 ta3 ñí1 la3jɨ́n32 tsá2 zian2 hngá1máh3 lá2.

14 Hi3 jáun2 cun3quionh3 la3jɨ́32 li21 hi3
ca3jmú3 jáh3 hí3 cun3quionh3 jáɨ13 hi3 ho2
cha13 jáh3 hláɨh1 la3ñí1 hí3 né3, ca3ma3can2
tsá2 zian2 ñí1 hué21 lá2. Jáun2 ca3jmú3 siáh3
héih32 ñí1con2 tsá2 zian2 hngá1máh3 lá2 hi3
jmah3 tsú2 jan2 jáh3 láɨn1 la3 cun3 rón32 jniá3
jáh3 hláɨh1 la3ñí1 hí3, jáh3 jmɨ́1 cuɨ́nh2 hí3
quionh3 mí1táɨ3, tɨ3la3 má2laɨn32 bíh1.

15 Jáun2 jáh3 hláɨh1 ñí1 má2gon3 hí3 hi-
auh3 jáɨ13 hi3 tónh32 jmɨ́2chí3 quioh21 nóh32
má2dí1láɨn1 jáh3 hláɨh1 la3ñí1 hí3, hi3 ca3la3
hi3 lɨ́13 hléh32 siáh3 nóh32 dí1láɨn1 jáun2,
jɨ3 hi3 jmu3 hi3 hiá1 tsán13 tsá2 tiá2 hnió3
ma3tsu3 ma3jáuh32.

16 Ja3bí1 ca3jmú3 siáh3 jáh3 ñí1 má2gon3 hí3
héih32 hi3 ca3la3 jɨ́n32 tsáu2 hniáuh32 taun3
cáun2 li21 cuá2 chu21 quioh21 ho3lá2dá2
chí1quie13, uá1 hi3 tsá1míh1 ho3 tsá2
má2lieih21, uá1 hi3 tsá2 hánh3 ho3 tsá2
tia3mii2, uá1 hi3 *tsá2 má2ná1hlánh1 ho3 tsá2
zian2 hi3 ca3tɨn1 hmóu32.

17 Ja3bí1 ca3jmú3 siáh3 jáh3 hí3 héih32 hi3
hí1 jan2 tiá2 hin2 lɨ́13 lá32 ho3 hi3 hna3
nɨ́1juáh3 tiá2 la3 quian32 yáh3 tsú2 li21 hi3
lɨ́3 jáun2 hi3 jmáɨ2 jáh3 hláɨh1 hí3, ho3lá2dá2
número quioh21 hi3 jmáɨ2 jáh3 hí3.

18 Hniáuh32 quia3lín3 jmɨ́1 tsɨ́3 bíh1 tsú2
ca3tɨ21 hi3 nɨ́2. Jáun2 lɨ3ua3 jan2 tsá2 quia3lín3
jmɨ́1 tsɨ́3 bíh1 lɨ́13 hnauh13 he3 hnió3 juáh3
número jáun2 quioh21 jáh3 hláɨh1 hí3, quí1
número jáun2 dá2 lɨ́3 hi3 jmáɨ2 jan2 tsáu2 bíh1,
hi3 tí3 jñéɨ3 nio2 hña3láu3 tsɨ21 hnaɨh32 nio2
quiú3 jñéɨ3.

14

Sun1 hi3 ná1hɨe32 tsá2 má2ca3liáun3

1 Jmɨ́1 lɨ21 jáun2 né3 ca3jɨen1 jná13 Tsá2
lɨ́n3 hí3 *Já1ziáh2 míh1 hi3 zenh2 tsɨ3 máh3
Sión la3 má2quionh3 tán1 hña3láun3 tsɨ21
tu3la3quiún3 mei21 tsá2 má2ná1tón21 hí3
chí1quie13 hi3 jmáɨ2 Já1ziáh2 míh1 hí3, jɨ3 hi3
jmáɨ2 Jméɨ2 tsú2 nɨ́2 siáh3.

2 Jmɨ́1jáun2 ca3náɨ32 jná13 cáun2 mah1 hi3
ja3 hñu3mɨ3cuú2. Mah1 jáun2 niéih3 la3jmɨ́1
niéih3 cuú2jëh3 ñí1 hí1cha23 jmáɨ2 ñí1 ñe1
lɨ́n21, jɨ3 la3jmɨ́1 niéih3 mah1 quioh21 miíh32
nɨ́2 siáh3; máh1 hi3 ca3náɨ32 jná13 jáun2 dá2 lɨ́3
la3jmɨ́1 lɨ́3 sun1 quioh21 tsá2 ná1quien2 tun32
pih21 hi3 caɨ32 tsú2.

3 Tsá2 hí3 jmɨ́1 ñí1ná1hɨe32 cáun2 sun1
hmaɨ21 ñí1 ta3 ñí1 Tsá2 cuá1tsɨ21 hí3 hmá2sɨ1,
ñí1 ta3 ñí1 tá1 quiun3 tsá2cuú2 tsá2chín3, jɨ3
ñí1 ta3 ñí1 jɨ3lɨn2 tsá2daun32 hí3 nɨ́2 siáh3;
hí1 jan2 yáh3 tiá2 hin2 jmɨ́1 lɨ́13 lɨ3 tɨn2
sun1 jáun2, jɨ́32la3 hmóu32 tsá2 hña3láun3 tsɨ21
tu3la3quiún3 mei21 hí3 bíh1 tɨn2, tsá2 ca3liáun3
hí3 ñí1 hué21 lá2.

4 Tsá2 hí3 bíh1 tsá2 tiá2 lɨ́1 má2ca3cuu3
ca3hlianh3 quionh3 tsá2mɨ3 juón1, tsá2 hí1
cónh3 tiá2 lɨ́1 ca3jmu3 ca3tsau3 yáh3. Tsá2
hí3 dá2 ñi3táunh1 cu3chin1 cu3hna21 Tsá2 lɨ́n3
hí3 Já1ziáh2 míh1 lɨ3ua3 cáun2 ñí1 tsó21. Tsá2
hí3 má2ca3liáun3 ja1 quioh21 tsá2mɨ3cuóun2
cun3quionh3 hi3 ca3ma3hmah1 Tsá2 lɨ́n3 hí3
Já1ziáh2 míh1, hi3 ná1lɨ́n3 la3jmɨ́1 lɨ́3 hi3
lau32 la3ñí1, hi3 cue32 tsáu2 ñí1con2 Dió32 jɨ3
ñí1con2 Tsá2 lɨ́n3 hí3 Já1ziáh2 míh1.

5 Tsá2 hí3 bíh1 tsá2 tiá2 ca3hléh3 hí1 cáun2
jú1 tɨ́1jáɨ2, hú1tá1 tsá2 jɨn2 cu3tí13 bíh1 hí3.

Jáɨ13 hi3 ngaɨ32 gáun3 tsá2cuú2 tsá2ta3 Dió32

6 Jmɨ́1 lɨ21 jáun2 ca3jɨen1 jná13 siáh3 jan2
tsá2cuú2 tsá2ta3 Dió32 hi3 hí1ranh32 chi3cuú2
ñí1 ñe1 lɨ́n21. Tsá2 hí3 né3 quian32 jú1 chú32
hi3 quien2 la3 cun3 jmɨ́1hi3nio2 hi3 hléh32
ñí1con2 tsá2 tionh2 ñí1 hué21 lá2, la3 cun3
la3jɨ́n32 tsá2 zian2 ma3 quin32 ma3 caun32
hué32, ca3la3 jánh3 dú1 ñí1 mí1zionh2 tsáu2, jɨ3
la3jáh3 dú1 ñí1 juo3 tsá2 jma2 nɨ́2 siáh3.

7 Tsá² hí³ né³ ca³hléh³ tiá³ hi³ ca³juáh³ la³
lá²:

—Juénh² náh² jmu³ ñí¹con² Dió³², jɨ³ hi³
ma³quien¹³ náh² tsú², quí¹ má²cá²chó³² bíh¹
jmáɨ¹ hi³ má²ra³tsɨ³² Dió³² héih³²; jáun²
ma³tsú¹ ma³jonh²¹ náh² Tsá² ca³jmú³ hí³
la³ cu³ la³ juéh³ mɨ³cuú², la³ má²quionh³
jmí²miih²¹ jɨ³ la³jí³² ñí¹ ñei³² jmáɨ² ní² siáh³.

8 Jmí¹ lɨ²¹ jáun² ja³ siáh³ tsá² ñí¹ má²gon³
tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², hi³ ca³juáh³:

—¡Má²já²hín³ bíh¹ juú² Babilonia,
má²já²hín³ bíh¹ juú² chín¹ hi³ jlánh¹ jmí¹
jmu² hi³ hen² tsí³ tsá² zian² tá¹ cáun²
hngá¹máh³ la³jí³² hi³ hlah³ hi³ hó³²,
la³juah²¹ dúh¹ hi³ ca³hinh³ tsú² tsá² hí³ mu²
ráu³ má²zéih¹!

9 Jmí¹jáun² la³juɨ³² ja³ siáh³ tsá² ñí¹
má²gáun³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ hún¹
cú²tiú² cú²jan³² lɨ́n³², hi³ juáh³ la³ lá²:

—Lɨ³ua³ jan² tsá² má²tsú² má²jónh³² jáh³
hláɨh¹ la³ñí¹, jɨ³ la³ má²quionh³ nóh³² hi³
dí¹láɨn¹ jáh³ hí³, jɨ³ hi³ he³ tsú² siáh³ li²¹ hi³
taun³ jáun² chí¹quie¹³ ho³lá²dá² cuo² tsú²,

10 jáun² tsá² la³ hí³ bíh¹ ca³tɨn¹ quiunh²¹
la³jí³² la³ cun³ hi³ ma³tsau¹³ jáun² Dió³²
ca³la³ hi³ míh²³ lɨ́n³² tsí³, la³jmí¹ hɨ́nh²³ tsú²
mu² ráu³ hngó³² hi³ má²zéih¹ lɨ́n²¹. Tsá² la³
hí³ bíh¹ tsa³ma³tso² tsí³ ja¹ sí² lɨ́³ cun³quionh³
juɨ²¹ quɨ́n¹ azufre ñí¹ ta³ ñí¹ la³jɨ́n³² tsá²cuú²
tsá²ta³ Dió³² tsá² chun¹, jɨ³ ñí¹ ta³ ñí¹ hnga²
Tsá² lɨ́n³ hí³ *Já¹ziáh² míh¹.

11 Ca³la³ cun³ jmí¹hi³nio² bíh¹ cuá³² mí²ñí¹
ñí¹ ná¹má²tso² jáun² tsá² hí³ tsí³; cun³ tiá²
tie³ nio² bíh¹ ñí¹ tionh¹ tsú² jáun² la³ huá²
la³ jma², ní¹juáh³ tsá² má²tsú² má²jónh³²
jáh³ hláɨh¹ hí³ la³ má²quionh³ nóh³² hi³
dí¹láɨn¹ jáh³, ho³ lɨ³ua³ jan² tsá² he³ siáh³ li²¹
quioh²¹ hi³ jmáɨ² jáh³ hí³.

12 Jáun² né³, hniáuh³² tion³ tsí³ bíh¹
tsá² joh¹ Dió³², tsá² má²má²tí³² hí³ héih³²
quioh²¹ Dió³² jɨ³ hi³ nio² siáh³ cáun² tsí³
ñí¹con² Jesús.

13 Jmí¹ lɨ²¹ jáun² ca³náɨ³² jná¹³ siáh³ cáun²
mah¹ hi³ ñí¹ca³hléh³, hi³ ñí¹juah²¹:

—Tón³ ñí¹ sí² jáɨ¹³ lá²: "Hénh³ ma³ jmí¹
ren² tsá² hiá¹ tsán¹³ hi³ tanh² ta²¹ Tɨ³² Juo¹³
dí² né³² tɨ³ chí¹ján³".

Jáun² Jmí²chí³ Chun¹ siáh³ ñí¹ca³juáh³:

—Ján³, má²tiánh³ tsú² tie³ cun³ñí¹ hi³
ca³tɨ²¹ la³jí³² ta²¹ hi³ lí²jmú³, quí¹ ta²¹ hi³
ca³jmú³ tsú² tsa³toh³ cu³lɨ²¹ quionh³ tsú² ñí¹
tsa³tiánh² tsú² jáun² tie³.

Hi³ ca³láu² cuá¹ hué²¹

14 Jmí¹ má²lɨ³² jáun² né³ ca³jí́e³² jná¹³
cáun² jnie² tiáu²; ñí¹ jnie² jáun² né³ cuá¹tsɨ²¹
jan² tsá² jniá³ la³jmí¹ jniá³ tsá²mɨ³cuóun².
Tsá² hí³ jmí¹ hun¹ cáun² *có²ron¹ná¹ hi³ lí³
cú¹mí¹niau²¹ chí¹, jɨ³ hi³ zianh³² siáh³ cáun²
mí¹jla² rá¹lɨnh² hmu³ lɨ́n³².

15 Jáun² cua³han³ siáh³ jan² tsá²cuú²
tsá²ta³ Dió³² ñéih³ hñú³ hɨ́en¹ jáun² hi³
hleh³² tiá³ lɨ́n³² hi³ liéinh³² tsá² cuá¹tsɨ²¹ hí³
ñí¹ jnie², hi³ juáh³:

—¡Má²ca³láu² bíh¹ máɨ³ ñí¹ hué²¹ ní²,
má²juú² bíh¹; né³² né³, tiú¹ chí² hieh²
quionh³ mí¹jla² rá¹lɨnh² ní² quián¹³, jáun²
quiaun²!

16 Jáun² tsá² cuá¹tsɨ²¹ hí³ ñí¹ jnie² né³
ca³nga³ mí¹jla² quioh²¹ ñí¹ hué²¹ lá² hi³
ca³ziu³ ca³liauh³ la³jí³² la³ cun³ hi³ ca³láu²
hngá¹máh³ lá².

17 Jmí¹ lɨ²¹ jáun² né³ cua³han³ siáh³ jan²
tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² ñéih³ hñú³ hɨ́en¹ zeh²
jáun² hñu³mɨ³cuú², hi³ zianh³² siáh³ cáun²
mí¹jla² rá¹lɨnh² hi³ hmu³ lɨ́n³².

18 Jáun² cua³han³ siáh³ cónh³í¹ jan²
tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² ñí¹ lí³ ñí¹hiú¹³, tsá²
hí³ ho² jáɨ¹³ ñí¹con² sí²; tsá² hí³ ca³hléh³ tiá³
hi³ ca³teh³ tsá² zianh³² hí³ mí¹jla² rá¹lɨnh²
hmu³ lɨ́n³², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Ngáɨ¹ mí¹jla² rá¹lɨnh² hmu³ ní² quián¹³
chí² hieh² mɨ³ uóun²jɨeh¹³ hi³ zia³² ñí¹ hué²¹
ní², quí¹ má²juú² lɨ́n³² bíh¹.

19 Jáun² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hí³ ca³nga³
mí¹jla² jáun² quioh²¹ ñí¹ hué²¹ lá², hi³
ca³tiú³ chí² hieh² mɨ³ uóun²jɨeh¹³ hi³
má²ca³láu² jáun² ñí¹ hué²¹ lá², jáun² ca³tóh³
tsú² tɨ³ ñeh² ñí¹ lí¹³ jlinh³ tsú² hi³ quiáuh³²
jmaɨh²¹; hi³ jáun² né³ hnió³ juáh³ ca³tɨ²¹

la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} ma^{3}tsau^{13} tsú^{2} jáun^{2} Dió^{32} ca^{3}la^{3} hi^{3} míh^{23} lɨ́n^{32} tsɨ́^{3}.

20 Mɨ^{3} uóun^{2}jɨeh^{13} jáun^{2} né^{3} ca^{3}quiauh^{3} tsú^{2} jmaɨh^{21} ñí^{1} lɨ́^{3} tɨ^{3} cheih^{32} juú^{2}; jmɨ́^{1} ca^{3}quiauh^{3} tsú^{2} jáun^{2} jmaɨh^{21} mɨ^{3} uóun^{2}jɨeh^{13} né^{3}, jmɨ^{2} bíh^{1} ca^{3}hué^{2}, hi^{3} lɨ^{3} cáun^{2} cho^{2} ñe^{1} la^{3} cun^{3} tiéh^{1} ho^{3} jan^{2} tsa^{3}cuá^{1}. Ñí^{1} ca^{3}ta^{3}ná^{1}ho^{3} jmɨ^{2} jáun^{2} tí^{3} cun^{3} hnɨ^{32} nio^{2} hña^{3}láu^{3} kilómetros.

15

Quiaun^{3} tsá^{2}cuú^{2} tsá^{2}ta^{3} Dió^{32}, tsá^{2} quian^{32} quiau^{3} uu^{3}mí^{2}tsɨ^{32} ñí^{1} má^{2}ca^{3}táuh^{3}

1 Jmɨ́^{1} lɨ^{21} jáun^{2} ca^{3}jɨ́e^{32} jná^{13} siáh^{3} cáun^{2} li^{21} hi^{3} cáu^{2} hi^{3} jueh^{32} lɨ́n^{32} hñu^{3}mɨ^{3}cuú^{2}. Ca^{3}jɨen^{1} jná^{13} quiaun^{3} tsá^{2}cuú^{2} tsá^{2}ta^{3} Dió^{32} hi^{3} ná^{1}quian^{32} tá^{1} quiau^{3} uu^{3}mí^{2}tsɨ^{32} ñí^{1} má^{2}ca^{3}táuh^{3}; hi^{3} jáun^{2} né^{3}, cun^{3}quionh^{3} hi^{3} jáun^{2} bíh^{1} má^{2}tsá^{13} hi^{3} míh^{23} tsɨ́^{3} Dió^{32}.

2 Ca^{3}jɨ́e^{32} jná^{13} siáh^{3} cáun^{2} hi^{3} jniá^{3} la^{3}jmɨ́^{1} jniá^{3} jmɨ́^{2}miih^{21} hi^{3} lɨ́^{3} hu^{32} má^{2}ná^{1}jan^{2} quionh^{3} sɨ́^{2}. Can^{32} jmɨ́^{2}miih^{21} jáun^{2} né^{3} jmɨ́^{1} ná^{1}táun^{3} la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2} ca^{3}cah^{13} jmáɨ^{1} ñí^{1}con^{2} jáh^{3} hláɨh^{1} hí^{3} jɨ^{3} ñí^{1}con^{2} nóh^{32} hi^{3} dí^{1}láɨn^{1} jáh^{3} jɨ^{3} número quioh^{21} hi^{3} jmáɨ^{2} jáh^{3} siáh^{3}. Tsá^{2} hí^{3} né^{3} ná^{1}zianh^{32} ma^{3} cáun^{2} tun^{32} pih^{21} caɨ^{32} tsú^{2} hi^{3} má^{2}ca^{3}cué^{3} Dió^{32},

3 hi^{3} jáun^{2} má^{2}ná^{1}hɨe^{32} sun^{1} hi^{3} la^{3} ca^{3}hɨ́e^{3} hla^{1} Moisés tsá^{2} quian^{21} Dió^{32}, jɨ^{3} sun^{1} quioh^{21} Tsá^{2} lɨ́n^{3} hí^{3} *Já^{1}ziáh^{2} míh^{1} nɨ́^{2} siáh^{3}, hi^{3} juáh^{3} la^{3} lá^{2}:

Hnú^{2} Dió^{32} Juo^{13} jnoh^{1}, Tsá^{2} cú^{2} juenh^{2} lɨ́n^{32},
hi^{3} cáu^{2} hi^{3} jueh^{32} lɨ́n^{32} bíh^{1} má^{2}ca^{3}jmuh^{3} hnú^{2},
hnú^{2} Re^{21} Tsá^{2} chín^{1} ñí^{1}con^{2} la^{3}jɨ́^{32} hué^{32} hi^{3} zia^{32} tá^{1} cáun^{2} hngá^{1}máh^{3},
hnú^{2} bíh^{1} lɨ́n^{3} nú^{2} Tsá^{2} chun^{1}, Tsá^{2} ma^{3}tih^{21} jëh^{2} la^{3} cun^{3} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} jmuh^{32}.

4 Hnú^{2} Tɨ^{32} Juo^{13} jnoh^{1}, ¿hin^{2} bí^{1} tsánh^{2} tiá^{2} jmu^{3} juénh^{2} ñí^{1}con^{2} hnú^{2},
hin^{2} bí^{1} tsánh^{2} tiá^{2} ma^{3}quien^{2} hnú^{2}?
Quí^{1} jɨ́^{32}la^{3} huen^{2} hnú^{2} bíh^{1} Tsá^{2} hɨ́en^{1} nú^{2},
hi^{3} jáun^{2} dá^{2} la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2} zian^{2} tá^{1} cáun^{2} hngá^{1}máh^{3} bíh^{1} ja^{3}tú^{1} ja^{3}lɨn^{3} hi^{3} ma^{3}tsu^{3} ma^{3}jáuh^{32} hnú^{2},
quí^{1} má^{2}ca^{3}jɨ́e^{3} bíh^{1} tsú^{2} hi^{3} hnú^{2} bíh^{1} rá^{2}tsɨh^{32} héih^{32} la^{3} cun^{3} ca^{3}tɨ^{21}.

5 Jmɨ́^{1} lɨ^{21} jáun^{2} ca^{3}jɨ́e^{32} jná^{13} siáh^{3} hi^{3} ca^{3}niá^{3} ñí^{1} jlánh^{1} bíh^{1} hɨ́en^{1} quioh^{21} hñú^{3} hɨ́en^{1} tɨ^{3} hñu^{3}mɨ^{3}cuú^{2}, ñí^{1} nio^{1} jáun^{2} jáɨ^{13} quioh^{21} nió^{32} hi^{3} ca^{3}jmú^{3} jáun^{2} Dió^{32}.

6 Ñéih^{3} hñú^{3} hɨ́en^{1} jáun^{2} bíh^{1} ca^{3}huén^{2} tá^{1} quiaun^{3} tsá^{2}cuú^{2} tsá^{2}ta^{3} Dió^{32}, tsá^{2} ná^{1}quian^{32} hí^{3} tá^{1} quiau^{3} uu^{3}mí^{2}tsɨ^{32} jueh^{32} jáun^{2}; tsá^{2} hí^{3} ná^{1}quih^{32} hmɨh^{32} zɨ́n^{3} tiáu^{2} jon^{3} cu^{3}tí^{3}, hi^{3} ná^{1}hñéih^{3} siáh^{3} láu^{2} cú^{1}mí^{1}niau^{21} ñí^{1} tsɨ́^{3} tsú^{2}.

7 Jáun^{2} jan^{2} tsá^{2} quiun^{3} tsá^{2}cuú^{2} tsá^{2}chín^{3} hí^{3} ca^{3}zianh^{3} tá^{1} quiaun^{3} tsá^{2}cuú^{2} tsá^{2}ta^{3} Dió^{32} ma^{3} cáun^{2} uon^{2} hi^{3} lɨ́^{3} cú^{1}mí^{1}niau^{21}, hi^{3} ca^{3}la^{3} hi^{3} ná^{1}canh^{2} hi^{3} míh^{23} jáun^{2} tsɨ́^{3} Dió^{32} Tsá^{2} zian^{2} hí^{3} cun^{3} jmɨ́^{1}hi^{3}nio^{2}.

8 Hi^{3} ñéih^{3} hñú^{3} hɨ́en^{1} jáun^{2} né^{3} ca^{3}cónh^{32} mí^{2}ñí^{1} hi^{3} lɨ^{3} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} jlánh^{1} cuá^{1}quien^{2} lɨ́n^{32} Dió^{32} jɨ^{3} hi^{3} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} jlánh^{1} ho^{2} tsú^{2} pí^{3} nɨ́^{2} siáh^{3}. Hi^{3} jáun^{2} hí^{1} jan^{2} yáh^{3} tiá^{2} hin^{2} jmɨ́^{1} lɨ́^{13} hí^{3} ñéih^{3} jáun^{2}, ca^{3}la^{3} tɨ^{3} ñí^{1} ca^{3}táuh^{3} tá^{1} quiau^{3} uu^{3}mí^{2}tsɨ^{32} hi^{3} má^{2}ná^{1}zianh^{32} jáun^{2} tsá^{2}cuú^{2} tsá^{2}ta^{3} hí^{3} Dió^{32} máh^{3} má^{2}lɨ́^{13}.

16

Uon^{2} tioh^{3} uu^{3}mí^{2}tsɨ^{32}

1 Jáun^{2} jná^{13} ca^{3}náɨ^{32} siáh^{3} cáun^{2} mah^{1} hi^{3} ñí^{1}ja^{21} tɨ^{3} ñéih^{3} hñú^{3} hɨ́en^{1} jáun^{2} hi^{3} ñí^{1}ca^{3}záɨh^{3} tsú^{2} tá^{1} quiaun^{3} tsá^{2}cuú^{2} tsá^{2}ta^{3} Dió^{32} la^{3} lá^{2}:

—Cuá^{2}can^{21} náh^{2} ñí^{1} hué^{21} ó^{32} tá^{1} quiau^{3} uon^{2} hi^{3} ná^{1}canh^{2} hi^{3} míh^{23} jáun^{2} tsɨ́^{3} Dió^{32}.

2 Jáun^{2} ngau^{3} tsá^{2}cuú^{2} tsá^{2}ta^{3} Dió^{32} tsá^{2} la^{3}ñí^{1} hi^{3} ca^{3}ñí^{1}can^{1} uon^{2} jáun^{2} quioh^{21} ñí^{1} hué^{21}, jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}la^{3} jɨ́n^{32} tsá^{2} má^{2}ná^{1}quian^{32} li^{21} quioh^{21} hi^{3} jmáɨ^{2} jáh^{3} hláɨh^{1} hí^{3} jɨ^{3} hi^{3} má^{2}tsú^{2} má^{2}jónh^{32} tsú^{2} siáh^{3} nóh^{32} hi^{3} dí^{1}láɨn^{1} jáh^{3} hí^{3}, ca^{3}hián^{2} hmah^{2} hlah^{3} hi^{3} cú^{2} hi^{3} chéɨ^{3} cu^{3}tí^{3}.

3 Jáun^{2} ngau^{3} siáh^{3} tsá^{2}cuú^{2} tsá^{2}ta^{3} Dió^{32}, tsá^{2} ñí^{1} má^{2}gon^{3} hi^{3} ca^{3}ñí^{1}can^{1} uon^{2} quioh^{21} ñí^{1} jmɨ́^{2}miih^{21}, jmɨ́^{1}jáun^{2} né^{3} ca^{3}jéinh^{32} jmɨ^{2} tá^{1} cáun^{2} jmɨ́^{2}miih^{21} la^{3}juah^{21} dúh^{1} jmɨ́^{2}hán^{1} tsá^{2} lɨ́^{2}jngah^{3} tsáu^{2}, jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}hiá^{2} cá^{2}tsan^{3} ca^{3}la^{3} jánh^{3} dú^{1} ñí^{1} jáh^{3} jmɨ́^{1} tiáunh^{1} hñu^{3} jmɨ́^{2}miih^{21}.

4 Ñí¹ má²gáun³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³²
ca³can³ siáh³ uon² quioh²¹ ñí¹ quioh²¹ la³jɨ́³²
jmɨ́² cua³ jɨ³ la³jáh³ dú¹ ñí¹ ñei³² jmáɨ² nɨ́²
siáh³, hi³ jáun² jmɨ² bíh¹ ca³lan³ la³jɨ́³² jmáɨ².
5 Jáun² ca³náɨ³² jná¹³ hi³ ca³hléh³ tsá²cuú²
tsá² ta³ Dió³², tsá² ho² hí³ jáɨ¹³ ñí¹con² jmáɨ²,
hi³ ca³juáh³:
Hnú² bíh¹ jan² Tsá² rá²tsɨh³² héih³² re²,
Tsá² chun¹ nú²,
Tsá² qui³ cónh³ jmɨ́¹ zian² nú², hi³ zian² nú²
la³ má²zian² jáun²,
quí¹ hnú² bíh¹ má²lɨ́²ra³tsɨh³² héih³² la³ cun³
ca³tɨ²¹,
6 quí¹ tsá² ó³² bíh¹ ca³táɨn³ jmɨ́²hán¹ tsá²
joh² hnú²,
jɨ³ jmɨ́²hán¹ tsá² jmɨ́¹ ná¹lɨ́n³ tɨ³² jëh² hnú² nɨ́²
siáh³,
hi³ jáun² dá² jmɨ² bíh¹ má²lɨ́²hinh²¹ nú² tsú²
ta³né³²;
quí¹ la³ nɨ́² ca³tɨn¹ quiunh²¹ yáh³ tsú².
7 Hi³ jáun² ca³náɨ³² jná¹³ siáh³ cáun² mah¹
hi³ ñí¹ja²¹ la³ tɨ³ ñí¹ zeh¹ jáun² ñí¹hiú¹³, hi³
ñí¹ca³juáh³:
—Tson² bíh¹ cu³tí³, hnú² Tɨ³², Dió³² Tsá²
cú² Tsá² juenh², hnú² bíh¹ Tsá² rá²tsɨh³²
héih³² ca³la³ re² tso² cu³tí³ la³ cun³ ca³tɨ²¹.
8 Jáun² ja³ siáh³ tsá² ñí¹ má²quiun³
tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ ca³can³ siáh³ uon²
quioh²¹ ñí¹ quioh²¹ hiú²; jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³
ca³chéi³² lɨ́n³² bíh¹ hiú², ca³la³ hi³ ca³cáun³
bíh¹ tsáu² cun³quionh³ hi³ chéi³.
9 Tɨ³la³ jmɨ́¹ ca³cáun³ tsú² cun³quionh³ hi³
jlánh¹ chéi³ jáun² né³, tɨ³ ca³chu³ ca³juóun³²
bíh¹ tsú² Dió³² Tsá² ho² hí³ jáɨ¹³ ñí¹con²
la³jɨ́³² uu³mí²tsɨ³² jáun², cha³ jmɨ́¹ tsa³conh²
tsɨ́³ tsú² hi³ jmɨ́¹ lɨ́¹³ lɨ³ ma³quien² tsú² Dió³².
10 Hi³ jáun² tsá² ñí¹ má²hñá³ tsá²cuú²
tsá²ta³ hí³ Dió³² ca³can³ siáh³ uon² quioh²¹
ñí¹ hmá²sɨ¹ ñí¹ cuá¹quien² jáh³ hláɨh¹ hí³;
jáun² jmɨ́¹jáun² ca³lɨ³ já¹niéi² la³ tán¹ ñí¹ hu²¹
cuo² jáh³ hí³. Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³ má²quí²
má²juoun³² tsáu² zɨ́h¹ cun³ñí¹ hi³ má²zian²
hi³ chéi³ hi³ uóu³² cu³tí³.
11 Tsá² hí³ né³, tɨ³ ca³chu³ ca³juóun³² bíh¹
Dió³² Tsá² quioh²¹ hñu³mɨ³cuú² cun³ñí¹ hi³
má²má²tso² tsɨ́³ hi³ chéi³ hi³ uóu³² jɨ³ hi³
má²tsɨn¹ siáh³ hmah² hlah³ jáun²; cun³ tiá²
ca³ja³conh² bíh¹ tsɨ́³ tsú² ca³tɨ²¹ la³jɨ́³² ta²¹
hlah³ hi³ ná¹jmú².
12 Jáun² ja³ siáh³ tsá² ñí¹ má²jñéi³ tsá²cuú²
tsá²ta³ Dió³² hi³ ca³can³ siáh³ uon² quioh²¹
ñí¹ quioh²¹ cua³ jueh³² jmáɨ² Eufrates;
jmɨ́¹jáun² ca³lɨ³ quiéin² cua³ jáun², hi³ jáun²
ca³niá³ juɨ³² ñí¹ ja³táunh¹ tsá² ná¹lɨ́n³ re²¹,
tsá² ja³táunh¹ tɨ³ juɨ³² ñí¹ hia³² hiú².
13 Jmɨ́¹jáun² ca³jɨen¹ jná¹³ gáun³ jmɨ́²chí³
hláɨnh¹ hi³ jniá³ la³jmɨ́¹ jniá³ jɨeh². Jan²
cua³han³ ho³ jáh³ hláɨnh¹ chín¹ hí³, jan²
cua³han³ ho³ jáh³ hláɨh¹ la³ñí¹ hí³ hi³ cónh³
jan² cua³han³ siáh³ ho³ tsá² jlánh¹ juáh³ hí³
hi³ lɨ́n³ *tɨ³² jë¹ Dió³².
14 Jmɨ́²chí³ hláɨnh¹ hí³ dá² ca³la³ hi³ jmu²
li²¹ hi³ lɨ́³ hua³jueh³². Hí³ bíh¹ tsa³táunh¹
hi³ tsa³ngɨh¹ tsá² ná¹lɨ́n³ re²¹ zian² tá¹ cáun²
hngá¹máh³, hi³ tsa³jmú³ cá²hon³ hi³ jmu³
hniéi² nɨ́¹ má¹cá²chó³² jmáɨ¹ jueh³² jáun²
quioh²¹ Dió³² Tsá² cú² Tsá² juenh².
15 —Sá¹nɨ́² jɨe³, cu³diá²jan² pih²¹ la³ lá²
bíh¹ jáunh¹³ jná¹³ la³jmɨ́¹ ja³² jan² háɨn².
Hénh³ ma³ jmɨ́¹ ren² nɨ́¹juáh³ tsá² cuá¹zian²
tsɨ́³ jɨ³ hi³ cuá¹quih³² siáh³ ha¹ la³ má²quih³²
jáun², quí¹ nɨ́² lɨ́¹ ca³lɨ³ jnia² hi³ láun³
tsú², hi³ jáun² tiá² jɨe³ tsáu² ñí¹ hua³heih²¹
quioh²¹ tsú².
16 Jáun² né³, ca³cuu³ ca³ngɨh³ bíh¹ jmɨ́²chí³
hí³ tsá² ná¹lɨ́n³ re²¹ máɨ² ñí¹ téh²³ tsú² jáun²
Armagedón cun³quionh³ jú¹ *hebreo.
17 Jmɨ́¹jáun² né³ ja³ siáh³ tsá² ñí¹
má²quiaun³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ ca³can³
uon² quioh²¹ ja¹ chí³; jmɨ́¹jáun² ca³náɨ³²
jná¹³ cáun² mah¹ tiá³ cu³tí¹³ hi³ ñí¹ja²¹ la³
tɨ³ ñéih³ hñú³ hɨ́en¹, la³ tɨ³ ñí¹ zeh¹ hmá²sɨ¹
quioh²¹ Dió³², hi³ ñí¹ca³juáh³ la³ lá²:
—¡Má²ca³táuh³ bíh¹ la³jɨ́³²!
18 Jáun² jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³ ja³tu³ ja³lɨ́³
sɨ́² quioh²¹ miíh³², hi³ ca³lɨ³ tiú² jan³², hi³
ca³quí¹ ca³hín¹ tiá³ lɨ́n³²; hi³ ca³qui³ ca³jɨ́eh³
siáh³ hué³² tiá³ tiá² tí¹ tiá² nio³ cu³tí¹³,
cáun² hi³ tiá² má²lɨ³² hí¹ cónh³ la³ cun³
jmɨ́¹ ca³lɨ³zian² tsáu² ñí¹ hué²¹ lá², quí¹ cun³
tiá² cunh³ bíh¹ quionh³ la³ cun³ hi³ má²lɨ³²
jmɨ́¹tin².

19 Jmí¹jáun² ca³tsáun³ hnɨ³² tsoh³ juú² chín¹ jáun², hi³ juú² cáh¹ juú² pa²¹ hi³ zia³² tá¹ cáun² hngá¹máh³ né³ ca³juú² ca³tsúnh²; hi³ Dió³² né³ tsau³ tsí³ juú² Babilonia juú² chín¹ jáun², hi³ ca³hinh³ dí² mu² ráu³ hi³ dí¹canh² jáun² copa quioh²¹, la³ cun³ hi³ niéih³ jáun² hi³ ma³tson¹³ dí² juú² jáun² ca³la³ hi³ míh²³ lín³² tsí³.

20 Jmí¹jáun² né³, cáun² lí¹ ca³yéin² bíh¹ la³jí³² hué³² pih²¹ hi³ jmí¹ tioh³ jáun² chu³ jmáɨ² jɨ³ ñí¹ jmí¹ lí³ hngá¹máh³ ní² siáh³.

21 Ja³bí¹ jmí¹jáun² siáh³ ca³súh³² tsí³ cáh¹ cu³tí³ ñí¹ quioh²¹ tsáu², hi³ héɨ² cun³ quiéinh³ nio² quiú³ cuah²¹. Jmí¹jáun² la³jín³² bíh¹ tsáu² ca³chu³ ca³juóun³² siáh³ Dió³² cun³ñí¹ hi³ ca³tɨ²¹ uu³mí²tsɨ³² jáun², quí¹ hi³ jáun² dá² cáun² hi³ huáh² tsí³ lín³² bíh¹ hi³ ca³ma³tso² tsáu² tsí³.

17

Jmáɨ¹ hi³ tsa³hín³ tsá²mɨ³ hláɨh¹

1 Jmí¹ má²lɨ³² jáun² la³ jáun² né³, jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² tsá² quiaun³ jmí¹ ná¹zianh³² hí³ uon² ca³záɨ³ jná¹³ la³ lá²:

—Sá¹ní² ña³² ñá²jɨe³, lá² híe¹³ jná¹³ he³ lánh³ rón³² tá¹tsɨn¹ héih³² tsá²mɨ³ tsá² jlánh¹ juón¹ cuá¹tsɨ²¹ ñí¹ jmáɨ² zia³² tá¹ cáun² hngá¹máh³.

2 La³jín³² bíh¹ tsá² ná¹lín³ re²¹ zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ lí¹ má²ca³jmu³ ca³tsau³ quionh³ tsá²mɨ³ hí³, jɨ³ la³jín³² tsá² zian² hngá¹máh³ bíh¹ má²ca³ma³héinh³² siáh³ quionh³ mu² ráu³ hi³ ca³tɨ²¹ hi³ juón¹ tsá²mɨ³ hí³.

3 Jmí¹ lɨ²¹ jáun² né³, ca³jau³ jná¹³ tsá²cuú² tsá²ta³ hí³ Dió³² juɨ³² jmí²chí³ tɨ³ ñí¹ lí³ cuá¹ quiéin². Jáun² ñí¹ jáun² ca³jɨen¹ jná¹³ jan² tsá²mɨ³ hi³ cuá¹tsɨn¹ jan² jáh³ hláɨh¹ dáɨn³. Ca³la³ hi³ rá²láɨn¹ bíh¹ jáh³ hí³ cun³quionh³ huéh³ lí³ jáɨ¹³ hi³ chú² hi³ lén³² Dió³². Jáh³ hí³ tsɨ²¹ quiau³ máɨ³ mɨ³ chí¹, hi³ cónh³ siáh³ quia³ juí¹³.

4 Tsá²mɨ³ hí³ jmí¹ cuá¹quih³² hmɨh³² zín¹³ jɨ³ hmɨh³² dáɨn³, hi³ jmí¹ cuá¹láɨn¹ siáh³ cun³quionh³ cú¹mí¹niau²¹, quín¹ zín³ chú³² jniá³, jɨ³ cun³quionh³ máɨ³ pih²¹ zín³ hi³ téh²³ tsú² perla ní² siáh³. Tsá²mɨ³ hí³ cuá¹zianh³² cáun² copa hi³ lí³ cú¹mí¹niau²¹, ca³la³ hi³ canh² bíh¹ la³jáh³ dú¹ ñí¹ hi³ hlah³ hi³ hó³² cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ juón¹ tsú².

5 Chí¹quie¹³ tsá²mɨ³ hí³ jmí¹ tón²¹ cáun² jáɨ¹³ hi³ ná¹hmá¹ ná¹jní¹ hi³ juáh³ jáun²: "Babilonia juú² chín¹, mí¹ziú¹³ ca³la³ jín³² tsá²mɨ³ juón¹ jɨ³ mí¹zioh²¹ la³jí³² ñí¹ hi³ hlah³ hi³ hó³² hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá²".

6 Tsá²mɨ³ ca³jɨen¹ jná¹³ hí³ má²cuá¹hein²¹ cun³quionh³ jmí²hán¹ tsá² joh¹ Dió³², la³ cun³ jmí²hán¹ la³jín³² tsá² zih³² hí³ jú¹ tson² hi³ ca³tɨn¹ Jesús.

Lí¹ tiá² ño¹ he³ jmu¹ bíh¹ jná¹³ lɨ³ jmí¹ cá¹jíe²¹ jáun².

7 Hi³ jáun² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hí³ ca³záɨ³ jná¹³:

—¿He³ láɨh³² sa³ tsá²cáun² lín³² honh² hnú²? Lá² híe¹³ ná³ la³ cun³ he³ hnió³ juáh³ hi³ ca³tɨn¹ tsá²mɨ³ ní² jɨ³ hi³ ca³tɨn¹ jáh³ hláɨh¹ cuá¹tsɨn¹ tsú² ní², jáh³ chi²¹ ní² quiau³ máɨ³ mɨ³ chí¹ hi³ cónh³ quia³ juí¹³.

8 Jáh³ hláɨh¹ má²lí²jɨen¹ hnú² ní² dá² jan² jáh³ jmí¹ zian² jmí¹tin² bíh¹, tɨ³la³ tiú²uú² jáh³ ní² zian² yáh³ ta³né³²; tɨ³la³ cun³ jáun² jáh³ ní² dá² hion¹³ bíh¹ hñu³ háunh³ ñeh² bíh¹ hi³ chau²¹ jmáɨ¹ hi³ tsó³² jáh³ ñí¹ má²tsa³hín³. Jáun² la³jín³² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³, tsá² qui³ tiá² jmí¹ ná¹tón²¹ hi³ jmáɨ² ñí¹ sí² la³ cun³ jmí¹ ca³lɨ³liau³ hngá¹máh³, la³ cun³ sí² hi³ rá²tiáunh¹ tsá² ca³tɨn¹ hi³ lí¹³ zian², tsá² hí³ jlánh¹ tsa³cáun² lín³² tsí³ ní¹ má¹ca³jíen³² jáh³ hláɨh¹ jmí¹ zian² hí³ jmí¹tin² hi³ tiú²uú² zian² yáh³ ta³né³², tɨ³la³ chau²¹ bíh¹ jmáɨ¹ jáuh³ siáh³.

9 "Lá² zia³² cáun² hi³ lí¹³ ngɨ¹³ tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³: Tá¹ quiau³ máɨ³ mɨ³ chí¹ jáh³ hí³ hnió³ juáh³ ca³tɨ²¹ quiau³ máh³ míh¹ ñí¹ cuá¹tsɨ²¹ tsá²mɨ³ ó³²; ja³bí¹ la³ jáun² hnió³ juáh³ siáh³ hi³ ca³tɨn¹ quiaun³ tsá² lín³ re²¹.

10 Hñá³ re²¹ hí³ má²já²hín³, hi³ cónh³ jan² né³ cuá¹ho² bíh¹ jáɨ¹³ ta³né³², hi³ tsá² ñí¹ má²quiaun³ né³ tiá² má²hó² yáh³ jáɨ¹³. Tɨ³la³

ní¹ má¹cuán² tsá² ñí¹ má²ca³táuh³ né³, pih²¹
jmáɨ¹ bíh¹ cuá³² tsú² hi³ cuá¹ho² jáɨ¹³.
11 Hi³ jáh³ hláɨh¹ jmí¹ zian² hí³ jmí¹tin²
né³, hi³ ta³né³² tiú²uú² zian² yáh³, jáh³ hí³
bíh¹ lɨ́n¹³ siáh³ cónh³í¹ jan² re²¹ tsá² ñí¹
má²jña³. Hí³ bíh¹ jan² tsá² ja¹ re²¹ tsá²
quiaun³ hí³; ní¹ má¹lɨ³² jáun² né³ tá¹zanh¹
tsú² ñí¹ má²tsa³hín³.
12 ”La³ cun³ quia³ juí¹³ jáh³ hi³ má²lí²jɨeh³
hnú² ní² hnió³ juáh³ hi³ ca³tɨn¹ quian³ re²¹
tsá² tiá² má²ná¹ho² jáɨ¹³ ta³né³² bíh¹; cun³
cáun² o¹rá¹ bíh¹ hau³ tsá² hí³ jáɨ¹³ hi³ ná¹lɨ́n³
re²¹ cu³lɨ²¹ quionh³ jáh³ hláɨh¹ hí³.
13 Cáun² bíh¹ hi³ ná¹tioh³ tsí³ tsá² hí³
jɨ³lɨn², hi³ cué³² pí³ quioh²¹ ñí¹con² jáh³
hláɨh¹ hí³ la³ má²quionh³ jɨ³ jáɨ¹³ hi³ ná¹ho²
ní² siáh³.
14 La³jɨ́n³² bíh¹ tsá² hí³ jmu³ hniéi² ñí¹con²
Tsá² lɨ́n³ hí³ *Já¹ziáh² míh¹, tɨ³la³ Já¹ziáh²
míh¹ hí³ bí¹ láɨh¹³ hniéi² jáun², quí¹ hí³
bíh¹ lɨ́n³ Tsá² chín¹ ñí¹con² tsá² ná¹chín¹ jɨ³
Re²¹ Juo¹³ tsá² ná¹lɨ́n³ re²¹ ní² siáh³; hi³ tsá²
quionh³ Tsá² lɨ́n³ hí³ Já¹ziáh² míh¹ né³, tsá²
má²ná¹tén¹ bíh¹, tsá² má²ná¹quiánh¹, tsá²
má²tí³² re² ñí¹con² tsú².
15 Hi³ ca³záɨ³ jná¹³ siáh³ tsá²cuú² tsá²ta³
hí³ Dió³² la³ lá²:
—Jmáɨ² zia³² tá¹ cáun² hngá¹máh³ hi³
lí²jɨeh³ hnú² jáun² hi³ cuá¹tsɨ²¹ tsá²mɨ³ juón¹
hí³, hnió³ juáh³ tsá² juóun³² tsá² hmí́h¹ tsá²
zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ bíh¹, ca³la³ jáh³
dú¹ ñí¹ juo³ tsá² jma².
16 Tá¹ quia³ juí¹³ hi³ má²lí²jɨeh³ hnú²
jáun² né³, la³ má²quionh³ jɨ³ hnga² jáh³
hláɨh¹ hí³ lɨ³ hon² bíh¹ tsá²mɨ³ juón¹ hí³;
ca³la³ hi³ lɨn²¹ zenh² jmu³ dí², hi³ jmu³ dí²
ca³la³ hi³ láun³ cuánh², hi³ má²cu³ má²hí́nh³
bíh¹ tsú² ngú³ quioh²¹ tsá²mɨ³ hí³, hi³ jɨn³ dí²
siáh³ cun³quionh³ sí².
17 Dió³² má²ca³jmú³ tsí³ tsá² quian³ hí³ hi³
jmu³ la³ cun³ hi³ lɨ́n²³ dí² hnga², tsá² hí³
jmu³ cá²hon³ hi³ cuéh³² jáh³ hláɨh¹ hí³ jáɨ¹³
hi³ ná¹ho² hi³ hau³, ca³la³ ñí¹ ca³lɨ³tí³ la³
cun³ hi³ má²ca³juáh³ jáun² Dió³².
18 Jáun² né³, tsá²mɨ³ má²lí²jɨen¹ hnú² hí³
dá² lɨ́n³ juú² chín¹ hi³ jmu² jáun² héih³²
ñí¹con² tsá² ná¹lɨ́n³ re²¹ zian² tá¹ cáun²
hngá¹máh³ bíh¹.

18

Jmí¹ já¹hín³ juú² Babilonia

1 Jmí¹ má²lɨ³² jáun² né³ ca³jɨen¹ jná¹³
siáh³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ ja³
hñu³mɨ³cuú²; tsá² hí³ né³ ho² jáɨ¹³ quien²
lɨ́n³². Jmí¹jáun² táɨ³ tá¹ cáun² cuá¹ hué²¹ joh¹
hi³ quian³² tsá² hí³.
2 Tsá² hí³ né³ ca³hléh³ tiá³ lɨ́n³² hi³
ca³juáh³:
¡Má²já²hín³, cu³tí³ má²já²hín³ bíh¹ Babilonia juú² chín¹!
Ñí¹ tionh¹ tsá² hláɨnh¹ bíh¹ má²cá²jéinh³² juú² jáun²,
ñí¹ tionh¹ la³jánh³ dú¹ ñí¹ jmí²chí³ hláɨnh¹,
hi³ má²lí³ siáh³ za³ la³jánh³ dú¹ ñí¹ quiuh²¹ tan³², la³ cun³ tan³² hláɨh¹ tan³² hon², jáh³ tiá² jɨn².
3 Quí¹ juú² jáun² jmí¹ lɨ́n³ la³jmí¹ lɨ́n³ jan² tsá²mɨ³ juón¹ hi³ má²quioh²¹ la³jɨ́n³² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³,
hi³ tsáu² né³ ca³lɨ³ hen² cun³quionh³ mu² ráu³ hi³ lí³ hi³ juón¹ tsú² jáun².
Jɨ³ tsá² ná¹lɨ́n³ re²¹ uá²jaɨ³² lí¹ ca³jmu³ ca³tsau³ quionh³ tsú²,
hi³ tsá² zia³² hi³ ñi³jmú¹ ñi³hna¹ siáh³, tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³,
má²ca³lɨ³ hánh³ cun³quionh³ la³jí³² hi³ jmí¹ dí¹quiaunh²¹ jáun² tsí³ tsú².
4 Jmí¹jáun² ca³náɨ³² jná¹³ siáh³ hi³
ñí¹ca³hléh³ jan² tsáu² hñu³mɨ³cuú² hi³
ñí¹ca³juáh³:
Huen³ hnoh² já¹ juú² ní², hnoh² tsá² tionh² jo³uón³² jná¹³,
hi³ jáun² tiá² tsa³tsáɨnh² hnoh² tso³ quioh²¹ juú² ní²,
hi³ sa³jun³ má¹tsoh¹ náh² siáh³ honh² la³ cun³ hi³ ma³tso² juú² ní² tsí³.
5 Quí¹ la³ tɨ³ hñu³mɨ³cuú² bíh¹ má²ca³ta³ná¹juɨ²¹ tsáu¹³ juú² ní²;
hi³ Dió³² né³, má²tsau³² tsí³ ca³tɨ²¹ la³jí³² hi³ hlah³ hi³ hó³² hi³ jmú² juú² ní².
6 Jáun² jéinh¹ ñí¹con² juú² ní² la³ cun³ rón³² lí³ hi³ má²ca³jmúh³² tsú² tsá² siánh³,

ma^{3}hmah^{21} ñí^{1}con^{2} tsú^{2} tun^{3} nió^{3} la^{3} cónh^{3}
bíh^{1} hi^{3} má^{2}ca^{3}jmú^{3}.
Hinh^{21} náh^{2} tsú^{2} mu^{2} ráu^{3} má^{2}zéih^{1} tun^{3}
nió^{3} la^{3} cónh^{3} bíh^{1} hi^{3} ca^{3}hinh^{3} tsú^{2}
jáun^{2} tsá^{2} siánh^{3}.
7 La^{3} cun^{3} rón^{32} hi^{3} ca^{3}ma^{3}quien^{2} juú^{2} nɨ́^{2}
hnga^{2}
jɨ^{3} hi^{3} ca^{3}jmú^{3} tonh^{2} hi^{3} ma^{3}zian^{2} re^{2} tɨn^{2}
cu^{3}tí^{13},
la^{3} jáun^{2} ma^{3}tson^{13} náh^{2} tsú^{2} hi^{3} zian^{2} hi^{3}
chéi^{3} hi^{3} uóu^{32};
quí^{1} hí^{3} jlánh^{1} lɨ́n^{23} hñu^{3} tsɨ́^{3} la^{3} lá^{2}:
Lá^{2} cuá^{1}tón^{21} jná^{13} la^{3}jmɨ́^{1} cuá^{3} jan^{2} tsá^{2}mɨ^{3}
lɨn^{3} re^{21},
ha^{3} tiá^{2} hnáɨ^{3} yáh^{3} jná^{13},
hi^{3} jáun^{2} hí^{1} cónh^{3} yáh^{3} tiá^{2} lɨ^{3} cuo^{2} jná^{13} he^{3}
dá^{2} jaun^{32} hi^{3} ho^{2} hi^{3} jngɨh^{2} tsú^{2}.
8 Cun^{3}ñí^{1} hi^{3} jáun^{2} bíh^{1} quiunh^{21} tsú^{2} la^{3}jɨ́^{32}
uu^{3}mí^{2}tsɨ^{32} cáun^{2} jmáɨ^{1} cu^{3}tsa^{32} la^{3}
lá^{2};
hi^{3} hiá^{1} tsán^{13} tsá^{2} joh^{1},
hi^{3} ná^{1}ho^{2} ná^{1}jngɨh^{2},
hi^{3} já^{32} ho^{3}cuóun^{3}.
Hi^{3} má^{1}lɨ^{32} jáun^{2} né^{3} có^{32} siáh^{3} juú^{2} jáun^{2}
cun^{3}quionh^{3} sɨ́^{2};
quí^{1} Dió^{32}, Tsá^{2} má^{2}lɨ́^{2}ra^{3}tsa^{2} hí^{3} héih^{32} dá^{2}
jan^{2} Tsá^{2} ho^{2} pí^{3} bíh^{1}.
9 Má^{1}jáun^{2} má^{2}ho^{3} má^{2}jngɨh^{3} lɨ́n^{32} tsá^{2}
ná^{1}lɨ́n^{3} re^{21} zian^{2} tá^{1} cáun^{2} hngá^{1}máh^{3}, hi^{3}
chá^{32} hlah^{3} lɨn^{21} tsɨ́^{3} nɨ́^{1} má^{1}ca^{3}jɨ́e^{3} tsú^{2}
mí^{2}ñí^{1} hi^{3} má^{2}cau^{32} juú^{2} jáun^{2}. La^{3} nɨ́^{2} bíh^{1}
jeinh^{21} tsá^{2} ná^{1}lɨ́n^{3} hí^{3} re^{21}, tsá^{2} lɨ́^{1} ca^{3}jmu^{3}
ca^{3}tsau^{3} quionh^{3} juú^{2} lɨ́n^{3} jáun^{2} la^{3}jmɨ́^{1} lɨ́n^{3}
jan^{2} tsá^{2}mɨ^{3} juón^{1}, juú^{2} hi^{3} ca^{3}jmú^{3} hi^{3}
ná^{1}zian^{2} tsú^{2} re^{2} tɨn^{2} cun^{3}quionh^{3} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3}
jmɨ́^{1} zioh^{2}.
10 Ñí^{1} uóunh^{3} tionh^{2} bíh^{1} tsú^{2} jɨ́e^{3} cun^{3}ñí^{1}
hi^{3} juénh^{2} ca^{3}tɨ^{21} la^{3} cun^{3} hi^{3} má^{2}má^{2}tso^{2}
juú^{2} jáun^{2} tsɨ́^{3}, hi^{3} ná^{1}juáh^{23} la^{3} lá^{2}:
¡Hóh^{32}, hen^{3} ma^{3} hlah^{3}!
¡Jlánh^{1} juon^{23} hnú^{2}, hnú^{2} Babilonia juú^{2}
chín^{1}, juú^{2} pin^{3}!
Sa^{3} cu^{3}diá^{2}jan^{2} pih^{21} la^{3} lá^{2} bíh^{1} ca^{3}ta^{3}tsɨn^{1}
hnú^{2} héih^{32}.
11 Ja^{3}bí^{1} tsá^{2} zia^{32} hi^{3} ñi^{3}jmú^{1} ñi^{3}hna^{1} zian^{2}
tá^{1} cáun^{2} hngá^{1}máh^{3} siáh^{3} ho^{3} jngɨh^{3} hi^{3}
chá^{32} hlah^{3} tsɨ́^{3} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} juú^{2} jáun^{2}, quí^{1}
tiú^{2}uú^{2} hin^{2} zian^{2} yáh^{3} tsá^{2} lɨ́^{13} lá^{32} hi^{3} hna^{2}
tsú^{2},
12 uá^{1}la^{3} cun^{3}: cú^{1}mí^{1}niau^{21}, mí^{1}ñí^{2}
cú^{1}tiáu^{2}, quɨ́n^{1} zɨ́n^{3} chú^{32} jniá^{3}, máɨ^{3} pih^{21}
zɨ́n^{3} hi^{3} téh^{23} tsú^{2} perla, hmɨh^{32} chu^{21} hi^{3}
lɨ́^{3} cun^{3}quionh^{3} mí^{2}ñi^{32} hi^{3} huéh^{23} tsú^{2} chí^{2}
ta^{3} náɨ^{2} lino, hmɨh^{32} mí^{2}ñi^{32} hmá^{13} jáh^{3}, la^{3}
cun^{3} hmɨh^{32} quian^{21} hin^{32} zɨ́n^{13} pin^{3}, jɨ^{3} hi^{3}
quian^{21} hin^{32} dáɨn^{3} nɨ́^{2} siáh^{3}; la^{3}jɨ́^{32} ñí^{1} hmá^{2}
ja^{32} má^{2}ró^{32}, la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} lɨ́^{3} cun^{3}quionh^{3} ján^{1}
cuó^{2} quioh^{21} jáh^{3}, la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} lɨ́^{3} cun^{3}quionh^{3}
hmá^{2} hmuh^{21} lɨ́n^{21}, mí^{1}ñí^{2} mí^{2}niáu^{3} bronce,
mí^{1}ñí^{2} hierro, jɨ^{3} hi^{3} lɨ́^{3} cun^{3}quionh^{3} cún^{1}
tiáu^{2} hi^{3} téh^{23} tsú^{2} marmol nɨ́^{2};
13 cuáh^{13} hmá^{2} canela, la^{3}jɨ́^{32} ñí^{1} háu^{2}
má^{2}ró^{32}, ziún^{2}, jmɨ^{2} má^{2}ró^{32}, no^{1} má^{2}ró^{32},
mu^{2} ráu^{3} mɨ^{3} uóun^{2}jɨeh^{13}, no^{1} quioh^{21} hmá^{2}
olivo, juɨ^{21} cuú^{2}miih^{21} la^{3}ñí^{1}, cuú^{2}miih^{21},
cuá^{1}juɨ́^{2}, *já^{1}ziáh^{2}, tsa^{3}cuá^{1}, hmá^{2} lɨh^{32} cu-
ounh^{32} jáh^{3}, hi^{3} la^{3} jɨ^{3} tsáu^{2} yáh^{3} nɨ́^{2} siáh^{3}
jmɨ́^{1} hna^{2} tsú^{2}.
14 Jáun^{2} záɨh^{32} tsú^{2} juú^{2} jáun^{2} la^{3} lá^{2}:
La^{3}jɨ́^{32} bíh^{1} la^{3} cun^{3} hi^{3} jlánh^{1} jmɨ́^{1}
dí^{1}quiaunh^{21} honh^{2} hnú^{2},
tɨ^{3} có^{32} bíh^{1} má^{2}cá^{2}quin^{3},
hi^{3} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} jlánh^{1} hmuh^{21} hi^{3} jlánh^{1} chú^{32}
jniá^{3}, má^{2}ca^{3}yéin^{2} bíh^{1},
hi^{3} jáun^{2} ¡hí^{1} cónh^{3} yáh^{3} tiú^{2}uú^{2} lɨ́^{13} jáuh^{3}
ñí^{1}con^{2} nú^{2}!
15 Tsá^{2} jmú^{2} tsá^{2} hna^{2} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} nɨ́^{2}, tsá^{2}
ca^{3}lɨ^{3} hánh^{3} cun^{3}quionh^{3} hi^{3} ca^{3}láɨh^{13} hi^{3}
jmu^{2} ta^{21} nɨ́^{2} tá^{1}tonh^{1} ñí^{1} uóunh^{3} cun^{3}ñí^{1} hi^{3}
juénh^{2} tsú^{2} la^{3} cun^{3} tí^{3} hi^{3} má^{2}má^{2}tso^{2} juú^{2}
jáun^{2} tsɨ́^{3}. Tsá^{2} hí^{3} ho^{3} jngɨh^{3}, hi^{3} niau^{21}
hlah^{3} lɨ́n^{21} tsɨ́^{3},
16 hi^{3} hóh^{32} hi^{3} juáh^{3} la^{3} lá^{2}:
¡Hóh^{32}, hen^{3} ma^{3} hlah^{3}!
¡Hen^{3} ma^{3} juo^{23} juú^{2} chín^{1} nɨ́^{2} hi^{3} jmɨ́^{1} jniá^{3}
la^{3}jmɨ́^{1} jniá^{3} jan^{2} tsá^{2}mɨ^{3}
hi^{3} quih^{32} hmɨh^{32} mí^{2}ñi^{32} lino hi^{3} lɨ́^{1} zɨ́n^{13}
pin^{3} jɨ^{3} hmɨh^{32} dáɨn^{3} nɨ́^{2} siáh^{3},
hi^{3} cuá^{1}tú^{1} cuá^{1}láɨn^{1} cun^{3}quionh^{3} cú^{1}mí^{1}niau^{21},
quɨ́n^{1} zɨ́n^{3} chú^{32} jniá^{3}, jɨ^{3} máɨ^{3} pih^{21}
zɨ́n^{3} nɨ́^{2} siáh^{3};
17 sa^{3} cun^{3}quienh^{13} la^{3} lá^{2} bíh^{1} já^{1}hín^{3} la^{3}
cun^{3} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} jmɨ́^{1} zioh^{2} juú^{2} nɨ́^{2}!

Jáun^{2} la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2} ná^{1}chín^{1} tiáunh^{1} hñu^{3}
mu^{2}, tsá^{2} ná^{1}quian^{32} mu^{2}, jɨ^{3} tsá^{2} ñi^{3}jmú^{1}
ñɨ^{3}hna^{1} nɨ́^{2}, la^{3} cun^{3} la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2} jmu^{2} ta^{21} hi^{3}
ñɨ^{3}tú^{1} ñi^{3}lɨn^{13} ñí^{1} jmɨ́^{2}miih^{21}, ñí^{1} uóunh^{3} bíh^{1}
ca^{3}ta^{3}tonh^{1}
18 jmɨ́^{1} ca^{3}jɨe^{3} jáun^{2} mí^{2}ñí^{1} hi^{3} má^{2}cau^{32}
juú^{2} jáun^{2}, jáun^{2} ca^{3}tɨ^{3} ca^{3}hóh^{32} hi^{3} ca^{3}juáh^{3}:
—¡Jmɨ́^{1}lɨ́h^{3} bíh^{1} tiú^{2}uú^{2} chauh^{1} dí^{2} siáh^{3}
cáun^{2} juú^{2} hi^{3} cu^{3} hi^{3} ren^{3} quionh^{3} juú^{2}
chín^{1} ó^{32}!
19 Hi^{3} jáun^{2} la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2} hí^{3} ca^{3}qui^{3}
ca^{3}tóh^{3} hliáu^{2} chí^{1} hi^{3} ca^{3}ho^{3} ca^{3}jngɨh^{3}, hi^{3}
ná^{1}jéinh^{32} hlah^{3} hi^{3} juáh^{3} la^{3} lá^{2}:
¡Hóh^{32}, hénh^{3} ma^{3} hlah^{3}!
¡Jlánh^{1} juo^{23} juú^{2} chín^{1} nɨ́^{2}!
Já^{2} cun^{3}quionh^{3} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} zioh^{2} hí^{3} bíh^{1}
dí^{2} jmɨ́^{1} má^{2}ca^{3}lɨ^{3} hánh^{3} jɨ^{3}lɨn^{2} tsá^{2}
ná^{1}quian^{32} mu^{2} ñí^{1} jmɨ́^{2}miih^{21}.
¡Sa^{3} cun^{3}quienh^{13} la^{3} lá^{2} bíh^{1} já^{1}hín^{3}!”
20 Tɨ^{3}la^{3} hnoh^{2} má^{1}ná^{1}, ma^{3}hiún^{13} náh^{2}
honh^{2} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} juú^{2} jáun^{2},
hnoh^{2} tsá^{2} qui^{3} tionh^{2} náh^{2} hñu^{3}mɨ^{3}cuú^{2},
hnoh^{2} tsá^{2} má^{2}ná^{1}quiánh^{1} joh^{1} Dió^{32},
jɨ^{3} hnoh^{2} tsá^{2} ná^{1}lɨ́n^{3} náh^{2} tɨ^{32} tsá^{2} quian^{32}
jë^{1} Dió^{32},
jɨ^{3} hnoh^{2} tsá^{2} ná^{1}lɨ́n^{3} *tɨ^{32} jë^{1} Dió^{32} nɨ́^{2} siáh^{3},
quí^{1} má^{2}lɨ́^{2}ra^{3}tsɨ^{32} bíh^{1} Dió^{32} héih^{32} ñí^{1}con^{2}
juú^{2} nɨ́^{2} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} hnoh^{2}.
21 Jáun^{2} jan^{2} tsá^{2}cuú^{2} tsá^{2}ta^{3} Dió^{32} tsá^{2}
pin^{3} lɨ́n^{32} ca^{3}can^{3} cá^{2} máɨ^{3} quɨ́n^{1} pa^{21} lɨ́n^{21}
hi^{3} tí^{3} la^{3}jmɨ́^{1} tí^{3} quɨ́n^{1} hi^{3} daɨh^{32} tsú^{2} cuú^{2},
hi^{3} ca^{3}tón^{32} dí^{2} quɨ́n^{1} jáun^{2} hñu^{3} jmɨ́^{2}miih^{21},
hi^{3} jáun^{2} ca^{3}juáh^{3}:
Hnú^{2} Babilonia juú^{2} chín^{1},
la^{3} nɨ́^{2} bíh^{1} tsa^{3}hín^{3} nú^{2}, la^{3}jmɨ́^{1} juóun^{32} tsú^{2}
tsáu^{2} hué^{32} tiá^{3} lɨ́n^{32},
hi^{3} jáun^{2} hí^{1} jan^{2} bíh^{1} tiú^{2}uú^{2} hin^{2} chauh^{1}
hnú^{2}.
22 Cun^{3} tiú^{2}uú^{2} hin^{2} jmu^{3} bíh^{1} sun^{1} ja^{1} hñú^{3}
hi^{3} cóh^{32} tun^{32} pih^{21} hi^{3} caɨ^{32} tsú^{2},
sa^{3}jun^{3} uú^{2} jiéi^{32} tsú^{2} hmá^{2} tá^{2} le^{2},
hi^{3} sa^{3}jun^{3} uú^{2} jiéi^{32} tsú^{2} siáh^{3} mí^{1}ñí^{2}
trompeta;
hí^{1} jan^{2} yáh^{3} tsá^{2} jmu^{2} lɨ^{3}ua^{3} cáun^{2} ta^{21}
tiú^{2}uú^{2} lɨ^{3} zian^{2} ñí^{1}con^{2} hnú^{2},
sa^{3}jun^{3} uú^{2} ne^{3} tsú^{2} mah^{1} quioh^{21} quɨ́n^{1} hi^{3}
daɨh^{32} tsú^{2} cuú^{2}.
23 Hí^{1} cáun^{2} yáh^{3} joh^{1} sɨ́^{2} tiú^{2}uú^{2} jnia^{3},
sa^{3}jun^{3} uú^{2} ne^{3} tsú^{2} jáɨ^{13} hi^{3} hleh^{32} tsá^{2}mɨ^{3}
tsá^{2}ñuh^{2}, tsá^{2} jenh^{13} cuo^{2};
la^{3} jáun^{2} bíh^{1} lɨ́^{13} quí^{1} tsá^{2} jmú^{2} tsá^{2}
hna^{2} joh^{2} hnú^{2} bíh^{1} tsá^{2} jlánh^{1} jmɨ́^{1}
ná^{1}quien^{2} tá^{1} cáun^{2} hngá^{1}máh^{3},
hi^{3} la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2} zian^{2} tá^{1} cáun^{2} hngá^{1}máh^{3}
bíh^{1} ca^{3}lɨ^{3}can^{2} cun^{3}ñí^{1} hi^{3} jlánh^{1}
ca^{3}lɨn^{3} hnú^{2} jan^{2} tsá^{2} hláɨnh^{1}.
24 Quí^{1} juú^{2} nɨ́^{2} bíh^{1} ca^{3}ta^{3}can^{1} jmɨ́^{2}hán^{1}
tsá^{2} ca^{3}lɨn^{3} tɨ^{32} jë^{1} Dió^{32}, jɨ^{3} la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2} joh^{1}
Dió^{32} ñí^{1} hná^{1} nɨ́^{2}, la^{3} má^{2}quionh^{3} jmɨ́^{2}hán^{1}
la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2} ca^{3}jngah^{3} tsáu^{2} tá^{1} cáun^{2} cuá^{1}
hué^{21} nɨ́^{2} nɨ́^{2} siáh^{3}.

19

Má^{2}tsú^{2} má^{2}jónh^{32} tsú^{2} Dió^{32} hñu^{3}mɨ^{3}cuú^{2}

1 Jáun^{2} né^{3}, jmɨ́^{1} má^{2}lɨ^{32} jáun^{2} ca^{3}náɨ^{32}
jná^{13} cáun^{2} mah^{1} tiú^{2} jan^{32} cu^{3}tí^{13}, hi^{3} lɨ́^{3}
la^{3}jmɨ́^{1} lɨ́^{3} hi^{3} ñí^{1}hleh^{21} ca^{3}la^{3} juóun^{32} hmɨ́h^{1}
cu^{3}tí^{3} tsáu^{2} hñu^{3}mɨ^{3}cuú^{2}, hi^{3} ñí^{1}juah^{21} la^{3} lá^{2}:
¡Hénh^{3} ma^{3} chun^{1} Dió^{32}!
Ñí^{1}con^{2} Dió^{32} bíh^{1} ja^{32} hi^{3} lɨ́^{13} liáun^{3} tsú^{2};
hnga^{2} hí^{3} bíh^{1} ca^{3}tɨn^{1} lɨ^{3} quien^{2},
hi^{3} hnga^{2} hí^{3} bíh^{1} siáh^{3} ho^{2} pí^{3},
2 quí^{1} hí^{3} bíh^{1} Tsá^{2} rá^{2}tsɨ^{32} héih^{32} re^{2} la^{3} cun^{3}
ca^{3}tɨ^{21},
quí^{1} má^{2}lɨ́^{2}ra^{3}tsɨ^{32} bíh^{1} tsú^{2} héih^{32} ñí^{1}con^{2}
juú^{2} hi^{3} lɨ́^{3} jáun^{2} la^{3}jmɨ́^{1} lɨ́n^{3} jan^{2}
tsá^{2}mɨ^{3} juón^{1},
tsá^{2} jlánh^{1} jmɨ́^{1} hliah^{23} hí^{3} cuá^{1} hué^{21}
cun^{3}quionh^{3} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} jmɨ́^{1} jmú^{2} jmɨ́^{1}
tsau^{32}.
Dió^{32} bíh^{1} má^{2}lɨ́^{2}jéinh^{32} ñí^{1}con^{2} tsú^{2} ca^{3}tɨ^{21}
hi^{3} ca^{3}táɨn^{2} jmɨ́^{2}hán^{1} *tsá^{2} jmɨ́^{1}
má^{2}ná^{1}hlánh^{1} joh^{1} Dió^{32}.
3 Jáun^{2} ñí^{1}ca^{3}juáh^{3} siáh^{3} tsá^{2} hí^{3} cónh^{3}í^{1}
cu^{3} jéin^{32}:
¡Hénh^{3} ma^{3} chun^{1} Dió^{32}!
Mí^{2}ñí^{1} hi^{3} má^{2}caun^{32} tsá^{2}mɨ^{3} juón^{1} hí^{3}
má^{2}ná^{1}cua^{32} ca^{3}la^{3} cun^{3} jmɨ́^{1}hi^{3}nio^{2}
bíh^{1}.
4 Jmɨ́^{1}jáun^{2} tán^{1} quiu^{3}quiun^{3} tsá^{2}daun^{32} hí^{3}
la^{3} má^{2}quionh^{3} tá^{1} quiun^{3} tsá^{2}cuú^{2} tsá^{2}chín^{3}
hí^{3} ca^{3}tiánh^{3} ná^{1}hin^{3} ca^{3}la^{3} tɨ^{3} hué^{32} hi^{3}
ca^{3}ma^{3}tsu^{3} ma^{3}jónh^{32} Dió^{32} Tsá^{2} cuá^{1}tón^{21}
hí^{3} ñí^{1} hmá^{2}sɨ^{1}, hi^{3} ca^{3}juáh^{3} la^{3} lá^{2}:

—¡Tson² bíh¹ la³ jáun²! ¡Hénh³ ma³ chun¹
Dió³²!
5 Hi³ jáun² chu³ jo² ñí¹ zeh¹ jáun² hmá²sɨ¹
ñí¹ja²¹ siáh³ cáun² mah¹ hi³ ñí¹ca³juáh³:
¡Ma³tsú¹ ma³jonh²¹ náh² Dió³²
la³jɨ́n³² hnoh² tsá² má²ná¹hlánh¹ náh² joh¹
Juo¹³ dí²,
tsá² tanh²³ náh² tsú² ta²¹,
la³jɨ́n³² tsá¹míh¹ jɨ³ tsá² má²lieih²¹!

Jmáɨ¹ hi³ jenh¹³ cuo² Tsá² lɨ́n³ Já¹ziáh² míh¹

6 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² ca³náɨ³² jná¹³ cáun² mah¹
lɨ́³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ hi³ ñí¹hleh²¹ juóun³² lɨ́n³² tsáu²,
la³jmɨ́¹ lɨ́³ hi³ ñí¹hén¹³ cáun² jmɨ́² cua³ pa²¹,
hi³ ñí¹hén¹³ tiá³ lɨ́n³² la³jmɨ́¹ niéih³ mah¹
quioh²¹ miíh³², hi³ ñí¹juah²¹ la³ lá²:
¡Hénh³ ma³ chun¹ Dió³²!
Quí¹ Dió³² Juo¹³ dí² Tsá² cú² juenh²
má²cuá¹ho² jáɨ¹³.
7 ¡Cuɨ́¹ jmú¹³ dí² tsah¹,
cuɨ́¹ má¹hiún¹³ dí² tsɨ́³,
jɨ³ hi³ cuɨ́¹ má¹quien¹³ dí² siáh³ Dió³²,
quí¹ má²cá²chó³² bíh¹ jmáɨ¹ hi³ jenh¹³ cuo²
Tsá² lɨ́n³ *Já¹ziáh² míh¹,
quí¹ má²cuá¹hún¹ bíh¹ hua³jan²¹ tsá²mɨ³
tsá² má²nióh³² tsú² jáɨ¹³ quionh³!
8 Hi³ tsá²mɨ³ hí³ né³ má²hiauh³² cáun²
hmɨh³² tiáu² jon³ hi³ lɨ́³ quionh³
mí²ñɨ³² lino hi³ quɨ́h³²;
cáun² hmɨh³² zɨ́n³ lɨ́n³² bíh¹ hi³ jáun², hi³ jɨ²
cu³tí³,
quí¹ cun³quionh³ hmɨh³² tiáu² jáun² bíh¹
lɨ́²lin¹ hi³ Dió³² tɨ³² tsɨ́³ la³jɨ́³² ta²¹ hi³
ca³jmú³ jáun² tsá² joh¹.
9 Jáun² tsá²cuú² tsá²ta³ hí³ Dió³² ca³záɨ³
jná¹³ la³ lá²:
—Tón³ ñí¹ sí² jáɨ¹³ lá²: "Jlánh¹ jmɨ́¹ ren²
tsá² má²ná¹tén¹ hi³ ja³jmú³ má³² jmáɨ¹ ñí¹
jenh¹³ cuo² Tsá² lɨ́n³ *Já¹ziáh² míh¹".
Hi³ ca³juáh³ siáh³:
—La³jɨ́³² jáɨ¹³ nɨ́² dá² ja³ tá²chi²¹ ñí¹con²
hnga² bíh¹ Dió³².
10 Jmɨ́¹jáun² ca³quɨnh² jná¹³ tɨ³ rá¹hin³ ta³
ñí¹ tsá² hí³, hi³ ca³lɨ³hnó³² jná¹³ má¹tsú¹
má¹jonh²¹ tsú², tɨ³la³ tsá² hí³ né³ ca³juáh³:
—Ha³ lɨ́² jmú² hnú² la³ nɨ́²; quí¹ ja³bí¹
jan² tsá² lɨ́n³ quian²¹ Dió³² bíh¹ jná¹³ la³jmɨ́¹
lɨ́n³ nɨ́² hnú² la³ má²quiúnh¹ nú² la³jɨ́n³²
jo³ renh² nú², tsá² ná¹hleh³² hí³ jú¹ tson²
quioh²¹ Jesús. Dió³² dá² ma³tsú¹ ma³jonh²¹.
Quí¹ lɨ³ua³ jan² tsá² hleh³² jú¹ tson² quioh²¹
Jesús bíh¹ hleh³² jáɨ¹³ hi³ cue³² Jmɨ́²chí³
Chun¹ hñu³ tsɨ́³, la³ cun³ qui³ hleh³² jáun²
lɨ³ua³ jan² tsá² lɨ́n³ *tɨ³² jë¹ Dió³².

Tsá² cuá¹tsɨn¹ tsa³cuá¹ tiáun²

11 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³ ca³jɨ́e³² jná¹³ hi³
há²na²¹ hñu³mɨ³cuú², jáun² né³ ja³ jan²
tsa³cuá¹ tiáun²; Tsá² cuá¹tsɨ²¹ cu³hna²¹
tsa³cuá¹ hí³ né³ jmáɨ² "Tsá² Chun¹ Tsá²
má²tí³² jë¹". Hí³ bíh¹ rá²tsɨ³² héih³² re² jɨ³
hi³ jmu² siáh³ hniéɨ².
12 Mɨ́¹ñí¹ Tsá² hí³ lɨ́³ la³jmɨ́¹ lɨ́³ zɨ́h¹ sɨ́², hi³
chí¹ tsú² né³ ná¹hun¹ hliáun³ *có²ron¹ná¹,
hi³ la³ ná¹hun¹ chí¹ tsá² ho² jáɨ¹³; hi³ tón³²
siáh³ cáun² hi³ jmáɨ² tsú² hi³ tiá² hin² cuoh²
hí¹ jan², jɨ́³²la³ hnga² bíh¹ tsú² ñi³² he³ lánh³
hnió³ juáh³ hi³ jáun².
13 Tsá² hí³ quih³² siáh³ cáun² hmɨh³²
má²ná¹quí¹ ná¹quɨ́eh¹ jmɨ², hi³ hi³ jmáɨ² tsú²
né³ lɨ́³ "Jë¹ Dió³²".
14 Jáun² hliáu³ tsá² zian² hñu³mɨ³cuú² né³
hí¹ja³táunh¹ siáh³ cu³hna²¹ tsú² hi³ ná¹tsɨn¹
tsa³cuá¹ tiáun². Tsá² hí³ ná¹quih³² hmɨh³²
hi³ lɨ́³ mí²ñɨ³² lino chu²¹, hi³ tiáu², hi³ jɨ².
15 Hi³ jáun² ho³ Tsá² chín¹ hí³ né³
chi²¹ siáh³ cáun² mí¹táɨ³ hmu³ lɨ́n³² tá¹
tun³ jo²¹, hi³ cun³quionh³ mí¹táɨ³ jáun²
né³ tsa³ma³tsan² tsú² tsá² zian² tá¹ cáun²
hngá¹máh³, la³jɨ́n³² tsá² hon² Dió³². Hí³
bíh¹ Tsá² cuá³² hi³ cuá¹ho² jáɨ¹³ cun³quionh³
cáun² hmá²hɨ́h¹ hi³ lɨ́³ mí¹ñí². Hí³ bíh¹ Tsá²
jmu³ hi³ quiunh²¹ tsáu² la³ cun³ rón³² hi³
cuá¹míh²³ tsɨ́³ Dió³² Tsá² cú² juenh², la³ jan²
tsá² há² zauh³² ñí¹ quiauh³² tsú² jmaɨh²¹
mɨ³ uóun²jɨeh¹³.
16 Tsá² hí³ tón³² ha¹ hi³ jmáɨ², jɨ³ tsoh²
quiú¹ tsú² siáh³, hi³ juáh³ la³ lá²: "Re²¹
Juo¹³ tsá² ná¹lɨ́n³ re²¹ jɨ³ Tsá² chín¹ Juo¹³ tsá²
ná¹chín¹".
17 Jmɨ́¹jáun² ca³jɨen¹ jná¹³ jan² tsá²cuú²
tsá²ta³ Dió³² hi³ zenh² la³ re² ñí¹ he² hiú²,
Tsá² hí³ né³ ca³hóh³² ca³la³ hi³ chi²¹ tiú²

mah[1] tiú[2] jan[32], hi[3] ca[3]záɨh[3] la[3]jɨ́n[32] quiuh[21]
tan[32], jáh[3] ranh[32] chi[3]cuú[2], hi[3] juáh[3] la[3] lá[2]:
—¡Ñá[2]tú[1] ñá[2]lɨn[3] hnoh[2], cuú[1]ngɨh[21] náh[2]
ñí[1] nɨ́[2] hi[3] ñá[1]cú[1] ñá[1]hính[3] náh[2] má[32] hi[3]
má[2]jmu[3] Dió[32] hliáun[3] cu[3]tí[3],
18 hi[3] ñá[1]cú[1] ñá[1]hính[3] náh[2] ngú[13] tsá[2]
ná[1]lɨ́n[3] re[21], ngú[13] tsá[2] ná[1]lɨ́n[3] juo[13] hliáu[3],
ngú[13] tsá[2] jlánh[1] ná[1]pin[3], ngú[13] tsá[2] ná[1]tsɨn[1]
tsa[3]cuá[1], jɨ[3] la[3] má[2]quionh[3] ngú[13] tsa[3]cuá[1]
joh[1] tsú[2] nɨ́[2] siáh[3], ca[3]la[3] jánh[3] dú[1] ñí[1]
tsáu[2], uá[1] hi[3] tsá[2] zian[2] hi[3] ca[3]tɨn[1] hmóu[32],
ho[3]lá[2]dá[2] tsá[2] má[2]ná[1]hlánh[1] joh[1] tsáu[2], uá[1]
hi[3] tsá[1]míh[1] uá[1] hi[3] tsá[2] má[2]lieih[21]!
19 Jmɨ́[1] má[2]lɨ́[2]náɨ[32] jná[13] jáɨ[13] jáun[2]
né[3], ca[3]jɨen[1] ná[1] jáh[3] hláɨh[1] hí[3] la[3]
má[2]quionh[3] la[3]jɨ́n[32] tsá[2] ná[1]lɨ́n[3] re[21] tá[1]
cáun[2] hngá[1]máh[3], jɨ[3] la[3] má[2]quionh[3] siáh[3]
la[3]jɨ́n[32] hliáu[3] joh[1] hi[3] má[2]ná[1]ngɨh[32] hi[3]
má[2]jmu[3] hniéi[2] ñí[1]con[2] Tsá[2] cuá[1]tsɨn[1] hí[3]
tsa[3]cuá[1] la[3] má[2]quionh[3] siáh[3] hliáu[3] joh[1].
20 Tɨ[3]la[3] jáh[3] hláɨh[1] hí[3] né[3] ca[3]janh[32] bíh[1]
hi[3] ca[3]lɨ[3]tson[3] la[3] má[2]quionh[3] tɨ[32] jë[1] Dió[32]
tɨ́[1]jáɨ[2] joh[1], tsá[2] jlánh[1] jmɨ́[1] jmu[2] hí[3] li[21] hi[3]
lɨ́[3] hua[3]jueh[32] cha[13] jáh[3] hí[3], hi[3] tɨ́[2] má[2]can[2]
tsá[2] má[2]ca[3]héi[3] hí[3] li[21] quioh[21] jáh[3] hláɨh[1]
hí[3], la[3] cun[3] tsá[2] má[2]tsú[2] má[2]jónh[32] nóh[32]
dí[1]láɨn[1] jáh[3] hí[3] yáh[3]. Jáun[2] jáh[3] hí[3] né[3],
la[3] má[2]quionh[3] tɨ[32] jë[1] ca[3]sunh[3] chu[3] sɨ́[2] ta[3]
liéih[32], ñí[1] tioh[3] jáun[2] juɨ[21] quɨ́n[1] azufre hi[3]
ná[1]cua[32] sɨ́[2] chéi[3] cu[3]tí[13].
21 Hi[3] tsá[2] ñí[1] hná[1] jáun[2] né[3], cun[3]quionh[3]
mí[1]táɨ[3] hmu[3] tá[1] tun[3] jo[21] hi[3] chi[21] jáun[2]
ho[3] Tsá[2] cuá[1]tsɨn[1] hí[3] tsa[3]cuá[1] bíh[1] ca[3]hiá[2]
cá[2]tsan[3], hi[3] jáun[2] la[3]jɨ́n[32] bíh[1] quiuh[21] tan[32]
lah[3] má[32] quionh[3] ngú[13] la[3]jɨ́n[32] tsá[2] hí[3].

20

Cú[2] mei[21] mii[2] rá[2]hñéih[1] tsá[2] hláɨnh[1]

1 Hi[3] jáun[2] né[3], ca[3]jɨen[1] jná[13] siáh[3]
jan[2] tsá[2]cuú[2] tsá[2]ta[3] Dió[32] hi[3] cuá[1]son[2]
hñu[3]mɨ[3]cuú[2], hi[3] zianh[32] cáun[2] llave
quioh[21] hñu[3] háunh[3], la[3] má[2]quionh[3] cáun[2]
cá[2]den[1]ná[1] jueh[32].
2 Jáun[2] hí[3] né[3] ca[3]zanh[3] jáh[3] hláɨnh[1] chín[1],
jáh[3] hláɨnh[1] qui[3] zian[2] hí[3] má[2]cá[2]jmáɨ[1] lɨ́n[21],
tsá[2] hláɨnh[1] lɨ́[1] tú[2] lɨ́[1] hna[2] hí[3] tsáu[2], la[3] cun[3]
*Satanás bíh[1] hí[3], hi[3] jáun[2] ca[3]hñéih[32] dí[2] tá[1]
cú[2] mei[21] mii[2];
3 hi[3] jáun[2] ca[3]tón[32] dí[2] hñu[3] háunh[3] jmɨ́[1]
lɨ[21] jáun[2], hi[3] ca[3]jnáɨ[32] dí[2], ca[3]jna[3] tsú[2] tiá[3]
lɨ́n[32] ho[3]hñú[13], jáun[2] tiú[2]uú[2] lɨ́[13] ma[3]can[2]
jáh[3] hláɨnh[1] hí[3] tsá[2] zian[2] hngá[1]máh[3] lá[2]
ca[3]la[3] ñí[1] ca[3]tsɨn[13] tá[1] cú[2] mei[21] mii[2]; má[1]lɨ[32]
jáun[2] né[3] záɨnh[3] siáh[3] cónh[3]í[1] cu[3]tiá[3].
4 Jmɨ́[1]jáun[2] ca[3]jɨ́e[32] jná[13] hliáun[3] hmá[2]sɨ[1],
hi[3] ñí[1] hmá[2]sɨ[1] jáun[2] né[3] ca[3]na[3]tsɨ́n[32]
tsá[2] má[2]lɨ́[2]héi[3] jáɨ[13] hi[3] ra[3]tsɨ[32] héih[32].
Ja[1] quioh[21] tsá[2] hí[3] né[3] ca[3]jɨen[1] jná[13]
jmɨ́[2]chí[3] joh[1] tsá[2] má[2]cá[2]hiá[2] cá[2]tsan[3] hi[3]
ca[3]jngah[3] tsáu[2] cun[3]ñí[1] hi[3] hleh[32] jáɨ[13] hi[3]
ca[3]tɨn[1] Jesús, jɨ[3] cun[3]ñí[1] hi[3] ca[3]tɨ[21] jáɨ[13]
quioh[21] Dió[32]. Tsá[2] hí[3] dá[2] tiá[2] ca[3]ma[3]tsu[3]
ma[3]jónh[32] yáh[3] jáh[3] hláɨh[1] hí[3], sa[3]jun[3] nóh[32]
hi[3] dí[1]láɨn[1] jáh[3] hí[3], hi[3] sa[3]jun[3] ca[3]hen[3]
tsú[2] siáh[3] hi[3] taun[3] li[21] quioh[21] jáh[3] hí[3]
chí[1]quie[13] ho[3]lá[2]dá[2] cuo[2]. Hi[3] jáun[2] bíh[1]
má[2]ca[3]jenh[13] tsá[2] hí[3], hi[3] má[2]ná[1]ho[2] jáɨ[13]
quionh[3] Cristo tá[1] cú[2] mei[21] mii[2].
5 Zian[2] cónh[3]í[1] cu[3] nió[3] tsá[2] má[2]cá[2]tsan[3]
hi[3] tiá[2] má[2]ca[3]jenh[13], tɨ[3]la[3] jenh[13] tsú[2] ca[3]la[3]
ñí[1] ca[3]tsɨn[13] cú[2] mei[21] mii[2] máh[3]; quí[1] hi[3]
la[3]ñí[1] ca[3]jenh[13] bíh[1] tsáu[2] ja[1] hla[1] jmɨ́[1]jáun[2].
6 Hénh[3] ma[3] jmɨ́[1] ren[2] tsá[2] chun[1], tsá[2]
ca[3]jenh[13] la[3]ñí[1], quí[1] tiú[2]uú[2] pí[3] ho[2] yáh[3]
hmú[32] ñí[1] má[2]tun[3] hi[3] ca[3]tɨn[1] tsá[2] hí[3], tɨ[3]la[3]
tsá[2] hí[3] dá[2] má[2]ná[1]lɨ́n[3] mí[2]tsáu[2] joh[1] Dió[32]
quionh[3] Cristo bíh[1], hi[3] jáun[2] tsá[2] hí[3] hau[3]
jáɨ[13] quionh[3] Cristo tá[1] cú[2] mei[21] mii[2].

Tsá[2] lɨ́[1] quí[2] lɨ́[1] cha[32] hí[3] tso[3] má[2]tánh[32] ñí[1] hlah[3]

7 Jáun[2] nɨ́[1] má[1]ca[3]tsɨn[13] cú[2] mei[21] mii[2] né[3],
má[2]liáun[3] bí[1] siáh[3] Satanás ñí[1] cuá[1]jnaɨ[32]
jáun[2],
8 hi[3] jáun[2] má[2]tsa[3]ma[3]can[2] siáh[3] tsá[2] zian[2]
tá[1] quiún[3] cuoh[1] cuá[1] hué[21] lá[2]; la[3] cun[3]
Gog yáh[3] quionh[3] tsá[2] zian[2] ñí[1] hu[21] cuo[2]
tsú[2], tsá[2] Magog, hi[3] jáun[2] tsá[2] hí[3] cuú[1]
ngɨh[13] hi[3] jmu[3] hniéi[2]; tsá[2] juóun[32] hmɨ́h[1]
cu[3]tí[3] bíh[1] tsá[2] hí[3], la[3]juah[21] dúh[1] záɨ[1] táh[1]
hi[3] tioh[3] can[32] jmɨ́[2]miih[21].
9 Jáun[2] ja[3]taunh[21] tsú[2] hi[3] ca[3]jmú[3]
ná[1]yanh[32] tá[1] cáun[2] hué[32], hi[3] ca[3]ñí[1]jmú[13]
ná[1]pɨ́[2] ná[1]danh[32] la[3] cu[3] la[3] jéin[3] ñí[1] tionh[1]

tsá² joh¹ Dió³², la³ cun³ tsá² zian² juú² hi³
jlánh¹ hnio³ jáun² Dió³², tɨ³la³ hñu³mɨ³cuú²
ca³táh³ cáun² sɨ́² hi³ jáun² ca³cáun³ ca³la³
jɨ́n³² tsá² hí³.

10 Hi³ jáun² tsá² hláɨnh¹ tsá² jlánh¹ jmɨ́¹
má²cau² quioh²¹ tsá² hí³ né³ ca³tón³² tsú²
chu³ sɨ́² ñí¹ tioh³ juɨ²¹ quɨ́n¹ azufre hi³
ná¹cua³² sɨ́² chéɨ³ cu³tí³, ñí¹ má²cuá¹húnˈ
jáun² jáh³ hláɨh¹ hí³ la³ má²quionh³ tsá²
jlánh¹ jmɨ́¹ juáh²³ hí³ hi³ cuá¹lɨ́n³ *tɨ³² jë¹
Dió³²; ñí¹ jáun² bíh¹ ma³tso² tsú² tsɨ́³ hi³
jlánh¹ huáh² lɨ́n³² tsɨ́³ ca³la³ huá² la³ jma² la³
cun³ jmɨ́¹hi³nio² cu³tí³.

Tsá² cuá¹tón²¹ ñí¹ hmá²sɨ¹ tiáu² ra³tsɨn² héih³² tsáu²

11 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³ ca³jɨ́e³² jná¹³ cáun²
hmá²sɨ¹ tiáu², ñí¹ jáun² né³ cuá¹tsɨ²¹ jan²
tsáu². Jáun² cuá¹ hué²¹ né³ quionh³ la³jɨ́³²
hi³ jniá³ chi³cuú² ca³cuóun³ bíh¹ ñí¹ hó²¹ñí¹
Tsá² hí³, ha³ tiú²uú² lin¹ ñí¹ cá¹jnia³ yáh³.

12 Jmɨ́¹jáun² ca³jɨen¹ jná¹³ hla¹ tsá²
má²cá²tsan³, la³jɨ́n³² tsá¹míh¹ jɨ³ tsá²
má²lieih²¹, hi³ ná¹táun³ ta³ ñí¹ Tsá² cuá³ hí³
ñí¹ hmá²sɨ¹ jáun²; jmɨ́¹jáun² ca³qui³ ca³nia³
tsú² sí². Ca³niá³ bíh¹ siáh³ cónh³í¹ cáun²
sí², sí² hi³ ná¹tiáunh¹ tsá² hiáuh³ jmáɨ¹
hi³ lɨ́¹³ zian². Jmɨ́¹jáun² ca³ta³tsɨn¹ héih³²
la³jɨ́n³² hla¹ hí³ la³ cun³ rón³² lɨ́³ hi³ jmɨ́¹
má²rá¹tón³² la³jɨ́³² sí² jáun², lin¹ la³ cun³
rón³² lɨ́³ ta²¹ hi³ ca³jmú³.

13 Hi³ jáun² jmɨ́²miih²¹ ca³jɨenh³ hla¹
hi³ jmɨ́¹ tiáunh¹ tɨ³ ñeh² quioh²¹, jáun²
hmú³² né³ la³ má²quionh³ ñí¹ tiáunh¹ tsá²
má²cá²tsan³ ca³jɨenh³ siáh³ hla¹ tsá² jmɨ́¹
tiáunh¹ ñí¹ jáun², hi³ jáun² ca³ta³tsɨn¹ héih³²
ma³ quin³² ma³ jan³² la³ cun³ lɨ́³ ta²¹ hi³
ca³jmú³.

14 Jáun² hmú³² né³ la³ má²quionh³ ñí¹ jmɨ́¹
tiáunh¹ jáun² tsá² má²cá²tsan³, ja¹ sɨ́² jáun²
bíh¹ já¹taunh²¹. Ñí¹ ná¹cua³² jáun² sɨ́² né³ lɨ́³
hmú³² ñí¹ má²tenh³.

15 Hi³ jáun² lɨ³ua³ jan² tsá² tiá² tsauh³ hi³
jmáɨ² ñí¹ sí² hi³ rá²tiáunh¹ tsá² hiáuh³ jmáɨ¹
hi³ lɨ́¹³ zian² né³, ja¹ sɨ́² jáun² bíh¹ já¹taunh²¹
siáh³ la³jɨ́n³² tsá² hí³.

21

Chi³cuú² hmaɨ²¹ quionh³ cáun² hué³² hmaɨ²¹

1 Jmɨ́¹ lɨ²¹ jáun² né³ ca³jɨ́e³² jná¹³ cáun²
chi³cuú² hmaɨ²¹, jɨ³ cáun² hué³² hmaɨ²¹
siáh³; quí¹ chi³cuú² jɨ³ hué³² hi³ jmɨ́¹ lɨ́³
la³ñí¹ lɨ́¹ cá¹hin³ bíh¹, hi³ sa³jun³ jmɨ́²miih²¹
yáh³ uú² zia³² lɨ³.

2 Jáun² ca³jɨ́e³² jná¹³ siáh³ juú² hɨ́en¹,
Jerusalén hmaɨ²¹ hi³ cuá¹sau² hñu³mɨ³cuú²
hi³ ja³ ñí¹con² Dió³², ca³la³ hi³ tú¹ láɨ¹ re²
lɨ́n³², la³jmɨ́¹ cuá¹tú¹ cuá¹láɨn¹ jan² tsá²mɨ³
tsá² má²jenh¹³ cuo² quionh³ tsá²ñuh² tsá²
má²nióh³² jáɨ¹³ quionh³.

3 Jmɨ́¹jáun² ca³náɨ³² jná¹³ cáun² mah¹ hi³
ja³ chu³ jo² ñí¹ zeh¹ jáun² hmá²sɨ¹, hi³
ñí¹ca³hléh³ tsáu² tiá³ lɨ́n³² hi³ ñí¹ca³juáh³ la³
lá²:

—Sá¹nɨ́² jɨe³ né³, ta³né³² má²cuá³ Dió³²
ja¹ quioh²¹ tsá²mɨ³cuóun². Ma³zian² Dió³²
quionh³ tsú², hi³ jáun² tsá² nɨ́² né³ lɨ́n¹³ tsá²
tionh² jo³cuo² Dió³², hi³ Dió³² né³ lɨ́n¹³ Dió³²
Juo¹³ tsá² nɨ́².

4 Hi³ hí³ bíh¹ Tsá² zí³² siáh³ jmɨ² zɨ́h¹ hi³
taɨn³² ñí¹ tsá² nɨ́². Má¹jáun² tiú²uú² hin²
jún³ yáh³, tiú²uú² hin² niau²¹ yáh³ hlah³ tsɨ́³,
sa³jun³ uú² hau³ tsú², hi³ sa³jun³ lɨ³ zia³²
bíh¹ hi³ chéɨ³ hi³ uóu³²; quí¹ má²ca³nga² bíh¹
la³ cun³ hi³ qui³ jmɨ́¹ lɨ́³ jmɨ́¹tin².

5 Hi³ jáun² Tsá² cuá¹tón²¹ hí³ ñí¹ hmá²sɨ¹
né³ ca³juáh³:

—Sá¹nɨ́² jɨe³ dúh¹, ¡jná¹³ jmu¹ hmaɨ²¹
ca³la³ jɨ́³² hi³ zia³²!

Ja³bí¹ ca³juáh³ tsú² siáh³:

—Tón³ ñí¹ sí² jáɨ¹³ hi³ juah²¹ jná¹³ hná¹
lá², quí¹ jáɨ¹³ hú¹tá¹ jú¹ tson² bíh¹ jaun³²,
jáɨ¹³ hi³ hú¹tá¹ cu³tí³ lɨ³tí³ bíh¹.

6 Jmɨ́¹jáun² ca³záɨ³ tsú² jná¹³ la³ lá²:

—Má²lɨ³² bíh¹. Jná¹³ bíh¹ lɨ́n³ ná¹ huéh³
la³ñí¹ hi³ ca³la³ tɨ³ huéh³ ñí¹ cá¹táuh³
siáh³, la³ cun³ Tsá² zian² ca³la³ cun³ jmɨ́¹
ca³lɨ³liau³ yáh³ jɨ³ la³ tɨ³ ñí¹ táuh³ siáh³.
Nɨ́¹juáh³ tsá² hí¹quiéin² tsɨ́³, jná¹³ bíh¹ cue¹
tsú² jmáɨ² hɨ́nh³, jmáɨ² hi³ chí¹ñeɨ³² hi³ jmu³
hi³ lɨ́¹³ zian² tsú², cáun² hi³ lɨ́¹ cue¹ cu³tí³
bíh¹ jná¹³ tsú².

7 Tsá^{2} cah^{13} jmáɨ^{1} bíh^{1} hiáuh^{3} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} nɨ́^{2}, hi^{3} jná^{13} né^{3} lɨ́n^{13} Dió^{32} Juo^{13} tsú^{2}, hi^{3} hí^{3} né^{3} lɨ́n^{13} jón^{32} jná^{13}.

8 Tɨ^{3}la^{3} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} tsá^{2} juénh^{2} má^{1}ná^{1}, tsá^{2} tiá^{2} ta^{21} haɨh^{21}, tsá^{2} jmu^{2} hi^{3} hlah^{3} hi^{3} hó^{32}, tsá^{2} jngɨh^{2} tsáu^{2}, tsá^{2} jmu^{2} hi^{3} juón^{1}, tsá^{2} lɨ́n^{3} tsá^{2} hláɨnh^{1}, tsá^{2} má^{2}tsú^{2} má^{2}jónh^{32} dió^{32} tsá^{2} láɨn^{1}, jɨ^{3} la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2} tɨ́^{1} jáɨn^{2} nɨ́^{2} siáh^{3}, la^{3} cun^{3} hi^{3} hiáuh^{13} tsá^{2} la^{3} hí^{3}, hi^{3} tsa^{3}táunh^{1} chu^{3} sɨ́^{2} bíh^{1} ñí^{1} tioh^{3} juɨ^{21} quɨ́n^{1} azufre hi^{3} ná^{1}cua^{32} sɨ́^{2} chéɨ^{3} cu^{3}tí^{13}; hi^{3} jáun^{2} bíh^{1} lɨ́^{3} hmú^{32} ñí^{1} má^{2}tenh^{3}.

Juú^{2} Jerusalén hmaɨ^{21}

9 Jáun^{2} né^{3}, jan^{2} tsá^{2}cuú^{2} tsá^{2}ta^{3} Dió^{32}, tsá^{2} quiaun^{3} jmɨ́^{1} ná^{1}zianh^{32} hí^{3} uon^{2} hi^{3} ca^{3}la^{3} hi^{3} ná^{1}canh^{2} quiau^{3} ñí^{1} uu^{3}mí^{2}tsɨ^{32} hi^{3} quioh^{21} ñí^{1} ca^{3}táuh^{3}, tsá^{2} hí^{3} ja^{3} ñí^{1}con^{2} jná^{13} hi^{3} ca^{3}juáh^{3} la^{3} lá^{2}:

—Sá^{1}nɨ́^{2} ña^{32} ñá^{2}jɨe^{3} ñí^{1} lá^{2}, jáun^{2} jná^{13} hɨen^{21} tsá^{2}mɨ^{3} tsá^{2} jenh^{13} cuo^{2} quionh^{3} Tsá^{2} lɨ́n^{3} hí^{3} *Já^{1}ziáh^{2} míh^{1}.

10 Jmɨ́^{1}jáun^{2} ca^{3}jau^{3} jná^{13} tsú^{2} juɨ^{32} jmɨ́^{2}chí^{3} cáun^{2} tsɨ^{3} máh^{3} pa^{21}, máh^{3} ñe^{1} lɨ́n^{21}; ñí^{1} jáun^{2} ca^{3}hɨ́e^{3} tsú^{2} jná^{13} Jerusalén juú^{2} hɨ́en^{1} hi^{3} cuá^{1}sau^{2} hñu^{3}mɨ^{3}cuú^{2} hi^{3} ja^{3} ñí^{1}con^{2} Dió^{32}.

11 Juú^{2} jáun^{2} jniá^{3} ca^{3}la^{3} cú^{2}tú^{1} cú^{2}lí^{13} la^{3}jmɨ́^{1} jniá^{3} hnga^{2} Dió^{32}. Joh^{1} hi^{3} quian^{32} jniá^{3} la^{3}jmɨ́^{1} jniá^{3} cá^{2} máɨ^{3} quɨ́n^{1} zɨ́n^{3} chú^{32} jniá^{3}, quɨ́n^{1} jaspe, hi^{3} jniá^{3} la^{3}jmɨ́^{1} jniá^{3} cá^{2} máɨ^{3} quɨ́n^{1} hu^{32}.

12 Juú^{2} jáun^{2} hu^{21} hñu^{3} hiah^{32} jueh^{32} lɨ́n^{32} hi^{3} ñe^{1} lɨ́n^{21}, cáun^{2} hñu^{3} hiah^{32} hó^{32} quia^{3}tún^{3} ho^{3}hñú^{13} quioh^{21}, hi^{3} ma^{3} quin^{32} ma^{3} caun^{32} ho^{3}hñú^{13} né^{3} tionh^{2} ma^{3} jan^{2} tsá^{2}cuú^{2} tsá^{2}ta^{3} Dió^{32}. La^{3} ma^{3} cáun^{2} ho^{3}hñú^{13} jáun^{2} ná^{1}tón^{21} hi^{3} jmáɨ^{2} ma^{3} quin^{32} ma^{3} cu^{3} nió^{3} tsá^{2} tá^{1} quia^{3}tún^{3} tsoh^{3} tsá^{2} *Israel.

13 Tɨ^{3} juɨ^{32} ñí^{1} hia^{32} hiú^{2} hó^{32} hnɨ^{32} ho^{3}hñú^{13}, hnɨ^{32} ho^{3}hñú^{13} hó^{32} tɨ^{3} la^{3} ñéɨ^{32}, hnɨ^{32} ho^{3}hñú^{13} hó^{32} jo^{21} tɨ^{3} la^{3} quián^{3}, hi^{3} cónh^{3} siáh^{3} hnɨ^{32} ho^{3}hñú^{13} hó^{32} tɨ^{3} juɨ^{32} ñí^{1} tá^{2}tsɨ^{21} hiú^{2}.

14 Jmɨ́h^{1} hiah^{32} hu^{21} juú^{2} jáun^{2} hu^{21} quia^{3}tún^{3} máɨ^{3} quɨ́n^{1} hi^{3} lɨ́^{3} mí^{1}zioh^{21} hiah^{32}, ma^{3} quin^{32} ma^{3} cá^{2} máɨ^{3} quɨ́n^{1} jáun^{2} né^{3} ná^{1}tón^{21} hi^{3} jmáɨ^{2} ma^{3} quin^{32} ma^{3} jan^{32} *tɨ^{32} tsá^{2} quian^{32} jë^{1} *Já^{1}ziáh^{2} míh^{1} hí^{3}.

15 Tsá^{2} ca^{3}hléh^{3} hí^{3} ñí^{1}con^{2} jná^{13} jmɨ́^{1} zianh^{32} cáun^{2} hmá^{2} héih^{32} hi^{3} hu^{21} jñéɨ^{3} lɨ́^{2} hi^{3} lɨ́^{3} cú^{1}mí^{1}niau^{21}, hi^{3} chá^{32} tsú^{2} héih^{32} juú^{2} jáun^{2} la^{3} má^{2}quionh^{3} ho^{3}hñú^{13} jɨ^{3} hiah^{32} hi^{3} hu^{21} juú^{2} nɨ́^{2} siáh^{3}.

16 Juú^{2} jáun^{2} dá^{2} lɨ́^{3} rá^{1}quiún^{3} cuonh^{1} bíh^{1}, cá^{2}ren^{2} bíh^{1} tɨ^{3} la^{3} hú^{3} quionh^{3} tɨ^{3} la^{3} cuó^{2}. Ca^{3}chá^{3} bíh^{1} tsú^{2} héih^{32} juú^{2} jáun^{2} cun^{3}quionh^{3} hmá^{2} héih^{32} jáun^{2}, jáun^{2} tí^{3} tun^{3} mei^{21} tsɨ^{21} tun^{3} nio^{2} hña^{3}láu^{3} kilómetros rá^{1}quiún^{3} cuonh^{1}, jɨ^{3} tɨ^{3} la^{3} ñe^{1} hná^{1} hiah^{32} nɨ́^{2} siáh^{3} cá^{2}ren^{2} bíh^{1} tí^{3}.

17 Ca^{3}chá^{3} bí^{1} siáh^{3} tsá^{2} hí^{3} héih^{32} tɨ^{3} la^{3} hmɨh^{21} hná^{1} hiah^{32}, hi^{3} jáun^{2} tí^{3} hña^{3}láu^{3} tsɨ^{21} tu^{3}la^{3}quiún^{3} lɨ́^{2}, quí^{1} ja^{3}bí^{1} la^{3}jmɨ́^{1} lɨ́^{3} héih^{32} hi^{3} cha^{32} tsá^{2}mɨ^{3}cuóun^{2} bíh^{1} lɨ́^{3} héih^{32} quioh^{21} tsá^{2}cuú^{2} tsá^{2}ta^{3} Dió^{32} uá^{2}jaɨ^{32}.

18 Hná^{1} hiah^{32} jáun^{2} lɨ́^{3} cun^{3}quionh^{3} quɨ́n^{1} zɨ́n^{3} chú^{32} jniá^{3} hi^{3} téh^{23} tsú^{2} jaspe, juú^{2} jáun^{2} né^{3} lɨ́^{3} siáh^{3} quionh^{3} cú^{1}mí^{1}niau^{21} hngó^{32} la^{3}jmɨ́^{1} lɨ́^{3} hu^{32} hngó^{32}.

19 Jmɨ́h^{1} hiah^{32} hu^{21} juú^{2} jáun^{2} ná^{1}tú^{1} ná^{1}láɨ^{1} cun^{3}quionh^{3} la^{3}jáh^{3} dú^{1} ñí^{1} quɨ́n^{1} chú^{32} jniá^{3}. Quɨ́n^{1} la^{3}ñí^{1} hi^{3} hu^{21} jmɨ́h^{1} hiah^{32} jáun^{2} lɨ́^{3} quɨ́n^{1} téh^{23} tsú^{2} jaspe, quɨ́n^{1} ñí^{1} má^{2}tun^{3} máɨ^{3} lɨ́^{3} quɨ́n^{1} hi^{3} téh^{23} tsú^{2} zafiro, quɨ́n^{1} ñí^{1} má^{2}hnɨ^{32} máɨ^{3} lɨ́^{3} quɨ́n^{1} hi^{3} téh^{23} tsú^{2} ágata, quɨ́n^{1} ñí^{1} má^{2}quiún^{3} máɨ^{3} lɨ́^{3} quɨ́n^{1} esmeralda,

20 quɨ́n^{1} ñí^{1} má^{2}hñá^{3} máɨ^{3} lɨ́^{3} quɨ́n^{1} ónice, quɨ́n^{1} ñí^{1} má^{2}jñéɨ^{3} máɨ^{3} lɨ́^{3} quɨ́n^{1} cornalina, quɨ́n^{1} ñí^{1} má^{2}quiau^{3} máɨ^{3} lɨ́^{3} quɨ́n^{1} crisólito, quɨ́n^{1} ñí^{1} má^{2}jña^{3} máɨ^{3} lɨ́^{3} quɨ́n^{1} berilo, quɨ́n^{1} ñí^{1} má^{2}ñu^{3} máɨ^{3} lɨ́^{3} quɨ́n^{1} topacio, quɨ́n^{1} ñí^{1} má^{2}quia^{3} máɨ^{3} lɨ́^{3} quɨ́n^{1} crisoprasa, quɨ́n^{1} ñí^{1} má^{2}quia^{3}cáun^{2} máɨ^{3} lɨ́^{3} quɨ́n^{1} jacinto, hi^{3} quɨ́n^{1} ñí^{1} má^{2}quia^{3}tún^{3} máɨ^{3} né^{3} lɨ́^{3} quɨ́n^{1} amatista.

21 Tá^{1} quia^{3}tún^{3} ho^{3}hñú^{13} jáun^{2} ná^{1}lɨ́^{3} cun^{3}quionh^{3} cá^{2} máɨ^{3} perla; hi^{3} ja^{1} hñú^{3} quioh^{21} juú^{2} jáun^{2} né^{3} lɨ́^{3} cun^{3}quionh^{3} cú^{1}mí^{1}niau^{21} hngó^{32} la^{3}jmɨ́^{1} lɨ́^{3} hu^{32} hi^{3} ngá^{2} joh^{1} cá^{2} táun^{2} cá^{2} táun^{2}.

22 Tɨ³la³ tiá² hñú³ hɨ́en¹ ca³jɨ́e³² yáh³ jná¹³
já¹ juú² jáun², quí¹ hnga² bíh¹ Dió³² Tsá²
cú² juenh² Juo¹³ dí² lɨ́n³ hñú³ hɨ́en¹ já¹ juú²
jáun², la³ má²quionh³ Tsá² lɨ́n³ hí³ Já¹ziáh²
míh¹ nɨ́² siáh³.
23 Hi³ jáun² ñí¹con² juú² jáun² tiú²uú² joh¹
hiú² lɨ³ hniauh³ yáh³, hi³ sa³jun³ joh¹ zɨ́h²
lɨ³ hniauh³, quí¹ joh¹ hi³ quian³² hnga² bíh¹
Dió³² tiéɨ³ juú² jáun², hi³ Já¹ziáh² míh¹ bíh¹
lɨ́n¹³ siáh³ sɨ́² já¹ juú² jáun².
24 La³jɨ́n³² bíh¹ tsá² zian² tá¹ cáun²
hngá¹máh³ má¹jáun², má²lɨ́¹³ ñi³táunh¹
cun³quionh³ joh¹ hi³ cue³² juú² jáun²; hi³
la³jɨ́n³² bí¹ siáh³ re²¹, tsá² zian² tá¹ cáun²
hngá¹máh³ ma³quien² juú² jáun² cha³ jmɨ́¹
ma³quien² hmóu³².
25 Hi³ la³jɨ́³² ho³hñú¹³ hiah³² hu²¹ juú²
jáun² né³, cun³ jmɨ́¹lɨ́h³ tiá² jna¹³ bíh¹ ta³
jma², quí¹ sa³jun³ uú² lɨ³ zia³² yáh³ já¹niéɨ²
ñí¹ jáun²;
26 hi³ la³jɨ́n³² tsá² zian² tá¹ cáun²
hngá¹máh³ ma³quien² juú² jáun² cha³ jmɨ́¹
ma³quien² hmóu³², jɨ³ hi³ hléh³² tsú² siáh³
re² hi³ ca³tɨn¹ juú² jáun².
27 Hí¹ cáun² bíh¹ hi³ tiá² jɨ² tiá² lɨ́¹³ hí³
já¹ juú² jáun², sa³jun³ tsá² jmú² tsau³² hi³
hlah³ hi³ hó³², sa³jun³ tsá² tɨ́¹ jáɨn² nɨ́² siáh³;
jɨ́³²la³ tsá² má²ná¹tón²¹ hí³ hi³ jmáɨ² ñí¹ sí²
hi³ raunh³² jáun² Tsá² lɨ́n³ hí³ Já¹ziáh² míh¹
bíh¹ lɨ́¹³ tónh³² já¹ juú² jáun², la³ cun³ sí²
hi³ rá²tiáunh¹ jáun² tsá² hiáuh³ jmáɨ¹ hi³ lɨ́¹³
zian².

22

1 Jáun² né³, tsá²cuú² tsá²ta³ hí³ Dió³²
ca³hɨ́e³ jná¹³ siáh³ cáun² jmɨ² cua³ hi³ jmu²
hi³ lɨ́¹³ zian² tsú², ca³la³ hi³ rá¹zɨ́n³ lɨ́n³²
la³jmɨ́¹ zɨ́n³ hu³². Cua³ jáun² chí¹ñei³² ñí¹
zeh¹ hmá²sɨ¹ quioh²¹ Dió³² jɨ³ Tsá² lɨ́n³ hí³
*Já¹ziáh² míh¹ nɨ́² siáh³,
2 hi³ jáun² rá¹ngɨ³² ñí¹ lɨ́³ ja¹ hñú³ jueh³².
Ma³ quin³² ma³ caun³² jo²¹ cua³ jáun² chi²¹
hmá² jmu² hi³ lɨ́¹³ zian² tsú², hmá² jáun²
háɨ³² máɨ³ quia³tún³ jéin³² cú² mii², cu³
jéin³² la³ ma³ quin³² ma³ caun³² zɨ́h²; mu²¹
hmá² jáun² jmu² ta²¹ hi³ hin²³ lɨ³ua³ cáun²
hi³ zian² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³.
3 Hí¹ cáun² yáh³ hi³ ca³chá³ Dió³² ñí¹
hlah³ tiú²uú² lɨ³ zia³² ñí¹ jáun²; já¹ juú²
jáun² bíh¹ tá¹zah¹ hmá²sɨ¹ quioh²¹ Dió³²
quionh³ Tsá² lɨ́n³ hí³ Já¹ziáh² míh¹, hi³ jáun²
*tsá² má²ná¹hlánh¹ joh¹ tsú² né³ ma³cu³
ma³háɨ³².
4 Jɨ́e³ bíh¹ tsú² hó¹ñí¹ Dió³², hi³ chí¹quie¹³
tsú² né³ taun³ siáh³ hi³ jmáɨ² Dió³².
5 Jáun² ha³ tiú²uú² já¹niéɨ² lɨ³ zia³² yáh³,
hi³ jáun² tiú²uú² joh¹ sɨ́² lɨ³ hniauh³ yáh³
quioh²¹ tsú², sa³jun³ joh¹ hiú² lɨ³ hniauh³,
quí¹ hnga² bíh¹ Dió³² Juo¹³ dí² tiéɨ³ joh¹
quioh²¹ ñí¹ jáun²; hi³ la³jɨ́n³² tsá² hí³ né³
zian² la³jmɨ́¹ zian² re²¹ ñí¹ jáun² ca³la³ cun³
jmɨ́¹hi³nio².

Jmáɨ¹ hi³ jáunh³ Cristo

6 Tsá² hí³ ca³juáh³ siáh³ la³ lá² ñí¹con²
jná¹³:
—Jáɨ¹³ lá² dá² hú¹tá¹ jú¹ tson² bíh¹, jáɨ¹³
hi³ cu³tí³ lɨ³tí³; hi³ jáun² Dió³² Juo¹³ dí², Tsá²
chín¹ ñí¹con² jmɨ́²chí³ quioh²¹ tsá² ná¹lɨ́n³
*tɨ³² jë¹ Dió³², hí³ bíh¹ ca³zen³ tsá²cuú²
tsá²ta³ hi³ ja³ma³jnia³² ñí¹con² tsá² joh¹
la³jɨ́³² hi³ má²ja³quián³ lɨ́¹³.
7 —¡Tia³juɨ³² lɨ́n³² bíh¹ má²jáunh¹³ jná¹³!
—ca³juáh³ Jesús. ¡Hénh³ ma³ jmɨ́¹ ren²
tsá² haɨh²¹ ta²¹ jáɨ¹³ hi³ ca³cué³ Dió³² hi³
má²rá¹tioh³ ñí¹ sí² lá²!
8 Hi³ jná¹³ bíh¹ la³², Juan², tsá² ca³náɨ³²
ná¹ jɨ³ hi³ ca³jɨ́e³² ná¹ la³jɨ́³² hi³ nɨ́². Jmɨ́¹
má²lɨ́²náɨ³² jná¹³ né³, jɨ³ hi³ má²lɨ́²jɨ́e³² jná¹³
siáh³, ca³quɨnh² jná¹³ tɨ³ rá¹hin³ ta³ ñí¹
tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² tsá² ca³hɨ́e³ jná¹³ hí³
la³jɨ́³² hi³ jáun², hi³ jmɨ́¹ hnó²¹ jná¹³ má¹tsú¹
má¹jonh²¹ tsú².
9 Tɨ³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, ca³záɨ³ jná¹³ la³
lá²:
—Ha³ lɨ́² jmú² hnú² la³ nɨ́², quí¹ ja³bí¹
jan² tsá² lɨ́n³ quian²¹ Dió³² bíh¹ jná¹³ la³jmɨ́¹
lɨ́n³ hnú², jɨ³ la³jɨ́n³² jon³ renh² nú² tsá²
ná¹lɨ́n³ tɨ³² jë¹ Dió³² ñí¹ hná¹ nɨ́², jɨ³ la³jɨ́n³²
tsá² má²tí³² jáɨ¹³ hi³ rá¹tioh³ sí² nɨ́² siáh³.
Jáun² hnga² bíh¹ Dió³² hniáuh³² má¹tsú¹
má¹jonh²¹ nú².

10 Jáun^{2} ca^{3}záɨ^{3} jná^{13} siáh^{3} tsá^{2} hí^{3}:

—Ha^{3} lɨ́^{2} jnɨ́^{2} jáɨ^{13} hi^{3} má^{2}lɨ́^{2}cué^{32} Dió^{32} hi^{3} má^{2}rá^{1}tioh^{3} sí^{2} nɨ́^{2} ca^{3}tɨ^{21} hi^{3} lɨ́^{13} jmɨ́^{1} tsú^{2} jmɨ́^{1} ja^{32}, quí^{1} má^{2}ja^{3}quián^{3} lɨ^{3}tí^{3} bíh^{1} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} nɨ́^{2}.

11 Tá^{1}la^{3} jáun^{2} né^{3}, nɨ́^{1}juáh^{3} tsá^{2} zian^{2} cun^{3}quionh^{3} hi^{3} tiá^{2} jéih^{32} Dió^{32} cuɨ́^{1} zian^{2} la^{3} má^{2}zian^{2} jáun^{2}; nɨ́^{1}juáh^{3} tsá^{2} tiá^{2} jɨn^{2}, cuɨ́^{1} lɨ́n^{3} tsú^{2} la^{3} má^{2}lɨ́n^{3} jáun^{2}; hi^{3} jáun^{2} nɨ́^{1}juáh^{3} tsá^{2} zian^{2} la^{3} cun^{3} tɨ^{32} tsɨ́^{3} Dió^{32} cuɨ́^{1} zian^{2} tsú^{2} la^{3} má^{2}zian^{2} jáun^{2}, nɨ́^{1}juáh^{3} tsá^{2} má^{2}cuá^{1}chan^{1} ca^{3}tɨ^{21} hi^{3} chu^{21}, cuɨ́^{1} cuá^{1}chan^{1} tsú^{2} la^{3} má^{2}cuá^{1}chan^{1} jáun^{2}.

12 —Sá^{1}nɨ́^{2} jɨe^{3}, cu^{3}tí^{3} má^{2}jáunh^{13} bíh^{1} jná^{13}, ca^{3}la^{3} má^{2}quiáun^{1} ná^{1} la^{3} cun^{3} hi^{3} lɨ́^{13} hiáuh^{3} tsáu^{2} ma^{3} quin^{32} ma^{3} jan^{32} nɨ́^{1}juáh^{3} ha^{3} lánh^{3} rón^{32} lɨ́^{3} tá^{13}.

13 Jná^{13} bíh^{1} la^{32} Tsá^{2} lɨ́n^{3} huéh^{3} la^{3}ñí^{1} ca^{3}la^{3} tɨ^{3} huéh^{3} ñí^{1} táuh^{3}, Tsá^{2} ñí^{1} ca^{3}lɨ^{3}liau^{3} jɨ^{3} ca^{3}la^{3} tɨ^{3} ñí^{1} táuh^{3}, Tsá^{2} lɨ́n^{3} ná^{1} mí^{1}zioh^{21} jɨ^{3} la^{3} tɨ^{3} ñí^{1} ca^{3}tú^{2} ca^{3}hián^{2}.

14 ”Hénh^{3} ma^{3} jmɨ́^{1} ren^{2} nɨ́^{1}juáh^{3} tsá^{2} ma^{3}jɨ^{2} ha^{1}, quí^{1} jáun^{2} lɨ́^{13} cuh^{3} máɨ^{3} hi^{3} háɨ^{32} hmá^{2} cue^{32} jmáɨ^{1} hi^{3} lɨ́^{13} zian^{2} tsú^{2}, jɨ^{3} hi^{3} jáun^{2} lɨ́^{13} hí^{3} siáh^{3} juɨ^{32} ho^{3}hñú^{13} hiah^{32} hu^{21} juú^{2} jáun^{2}.

15 Cheih^{32} jáun^{2} bíh^{1} tá^{1}tonh^{1} tsá^{2} ná^{1}lɨ́n^{3} tsáɨ^{2}, tsá^{2} lɨ́n^{3} tsá^{2} hláɨnh^{1}, tsá^{2} juón^{1}, tsá^{2} jngɨh^{2} tsáu^{2}, tsá^{2} má^{2}tsú^{2} má^{2}jónh^{32} dió^{32} tsá^{2} láɨn^{1}, jɨ^{3} la^{3}jɨ́n^{32} tsá^{2} jéih^{32} jú^{1} tɨ́^{1}jáɨ^{2} nɨ́^{2} siáh^{3}.

16 ”Jná^{13} la^{32}, Jesús, má^{2}lɨ́^{2}zéin^{32} ná^{1} jan^{2} tsá^{2}cuú^{2} tsá^{2}tán^{2} hi^{3} cué^{32} jú^{1} tson^{2} ñí^{1}con^{2} hnú^{2} hi^{3} ca^{3}tɨn^{1} tsá^{2} má^{2}ná^{1}lɨ́n^{3} cuáh^{32}. Jná^{13} bíh^{1} Tsá^{2} lɨ́n^{3} ná^{1} chí^{2} zen^{2} hi^{3} ca^{3}hion^{2} quioh^{21} hla^{1} Dá^{2}vi^{21}, la^{3} cun^{3} Tsá^{2} jón^{2}zɨ́h^{1} jón^{2}cho^{1} tsú^{2}, hi^{3} lɨ́n^{3} jná^{13} siáh^{3} chí^{1}jmaɨ^{21} juenh^{13} hi^{3} hian^{32} tɨ^{3} ca^{3}jniá^{32}.

Cáun^{2} jáɨ^{13} hi^{3} té^{23} tsú^{2} ñí^{1} má^{2}ca^{3}táuh^{3}

17 Jáun^{2} né^{3}, Jmɨ́^{2}chí^{3} Chun^{1} quionh^{3} jɨ^{3} tsá^{2} má^{2}nióh^{32} jáɨ^{13} quionh^{3} Tsá^{2} lɨ́n^{3} hí^{3} *Já^{1}ziáh^{2} míh^{1} juáh^{3}:

—¡Ña^{32}!

Hi^{3} jáun^{2} tsá^{2} náɨ^{32} né^{3} cuɨ́^{1} juáh^{13} siáh^{3}:

—¡Ña^{32}!

Hi^{3} jáun^{2} nɨ́^{1}juáh^{3} tsá^{2} hí^{1}quiéin^{2} tsɨ́^{3}, cuɨ́^{1} já^{2} tsú^{2}; quí^{1} nɨ́^{1}juáh^{3} tsá^{2} hnió^{3} hɨ́nh^{3} jmáɨ^{2} hi^{3} jmu^{2} hi^{3} lɨ́^{13} zian^{2} tsú^{2}, jmáɨ^{2} tiá^{2} hmah^{21} quien^{2} hí^{1} cú^{1}pih^{21}, jáun^{2} cuɨ́^{1} hính^{13} tsú^{2}.

Ñí^{1} ca^{3}táuh^{3} hɨe^{32} ha^{3} lánh^{3} hniáuh^{32} jmu^{3} tsú^{2}

18 Jná^{13} bíh^{1} tsá^{2} cué^{23} ná^{1} jú^{1} tson^{2} ñí^{1}con^{2} tsá^{2} náɨ^{32} jáɨ^{13} hi^{3} má^{2}lɨ́^{2}cué^{32} Dió^{32} hi^{3} má^{2}rá^{1}tioh^{3} sí^{2} lá^{2}, hi^{3} juah^{32} jná^{13} la^{3} lá^{2}: Nɨ́^{1}juáh^{3} lɨ^{3}ua^{3} jan^{2} tsá^{2} ná^{2}tsɨn^{3} jáɨ^{13} lá^{2}, ja^{3}bí^{1} Dió^{32} na^{3}tsɨn^{3} uu^{3}mí^{2}tsɨ^{32} quioh^{21} tsú^{2}, la^{3} cun^{3} uu^{3}mí^{2}tsɨ^{32} hi^{3} rá^{1}juáh^{3} jáun^{2} hnga^{2} sí^{2} lá^{2}.

19 Hi^{3} lɨ^{3}ua^{3} jan^{2} tsá^{2} quin^{3} siáh^{3} cá^{2} jon^{1} jáɨ^{13} hi^{3} má^{2}lɨ́^{2}cué^{32} Dió^{32} hi^{3} má^{2}rá^{1}tioh^{3} sí^{2} lá^{2}, jáun^{2} ja^{3}bí^{1} Dió^{32} quin^{3} siáh^{3} jáɨ^{13} ñí^{1}con^{2} tsú^{2} hi^{3} jmɨ́^{1} lɨ́^{13} cuh^{3} máɨ^{3} hi^{3} háɨ^{32} hmá^{2} jmu^{2} hi^{3} lɨ́^{13} zian^{2} tsú^{2}, hmá^{2} hi^{3} rá^{1}hɨe^{32} ñí^{1} sí^{2} lá^{2}, hi^{3} sa^{3}jun^{3} lɨ^{3} zia^{32} siáh^{3} jáɨ^{13} hi^{3} hí^{3} tsú^{2} juú^{2} hɨ́en^{1} hi^{3} rá^{1}hɨe^{32} ñí^{1} sí^{2} lá^{2}.

20 Tsá^{2} má^{2}tson^{2} la^{3}jɨ́^{32} hi^{3} nɨ́^{2}, juáh^{3} la^{3} lá^{2}:

—Ján^{3}, tia^{3}juɨ^{32} lɨ́n^{32} bíh^{1} má^{2}jáunh^{13} jná^{13}.

Re^{2} bíh^{1} la^{3} jáun^{2}. ¡Ñah^{32} hniu^{32} Jesús Tɨ^{32} Juo^{13} jnoh^{1}!

21 Cuɨ́^{1} má^{1}hé^{1} má^{1}mieh^{2} Jesús Tɨ^{32} Juo^{13} dí^{2} la^{3}jɨ́n^{32} hnoh^{2}. Cun^{3} nɨ́^{2} bíh^{1} tí^{3} jáɨ^{13} nɨ́^{2}.